

SVETONIVS

Suetonius

Cōmentationes condite a Philippo Beroaldo adiecta paraphrastica. M. Ant. Sabellici interpretatione in Suetonium Tranquillum additis q̄ plurimis annotamētis, quæ ut facilius cognoscantur Asterisco * notauimus.

Eiusdem Philippi Beroaldi uita per Barptolemæum Blanchinum composita.

BIBLIOPOLA CANDIDO LECTORI.

Facturus certe preciū operæ Candidissime lector, si nullas præter hasce, in Suetonium Tranquillum Hystoricorum facile principem, commentationes adamussim exactaq; diligentia excusas emeris. Tanta enim cura castigationeq; alias hactenus impressas, uel albis quadrigis praecedunt, ut etiā Momo satisfacere possent. Quod si ipse tu operi nostro album (ut dicūt) calculum adieceris, nō secus ac ego dixi, esse: haud dubie adfirmaueris. Quocirca si admonitioni nostrę purgatas præbueris aures, neq; siueris me Hylam inclamitare, hortaberis pfecto me tanq̄ Lydū in planiciem, ad pleraq; alia studiosę iuuentuti non parum utilia, coimprimēda. Sed ne extra oleas ferar assē paracletaberis. Neq; pati uelis hoc, quicquid est operis, tanq̄ Sardum foro superesse. Vale.

I. k.

Venundantur Parrhisiis sub intersignio trium Coronarum foelicis Colonię Agrippinę In uico diui Iacobi.

Ioannes Kierhèrus Sletstattinus Nobili Claroq; Viro Leutholdo de Sala Amico admodum singulari. S. D.

CVm nuper imprimendi essent Duodecim illi Suetonii Tranquilli Cesares, duobus nõ parum doctis commentariis tanq̃ litterariis paludamentis (vt ita dicam) uestitissimi. Ex multis aliis tu precipue Nobilissime Leutholde mihi in mentem uenisti sub cuius clarissimo nomine tam eminentissimum opus, quamuis & antea sepius, nunq̃ tamen emendatius auctiusq; & uenustius, uel merito in lucem ederetur. Cui enim per deum immortalem rectius ueriusq; dicarentur nuncuparenturq; nobilissimi Cæsares: q̃ tibi uiro nõ obscuro loco nato: utpote qui ab illis maioribus oriundus sis: qui non parum glorie auctoritatisq; rebus strenue gestis rei militari contulere. Qua in re cum & ipse tu non nihil excellere: membrorũ firmitudine, procera corporis statura, ingeniiq; sagacitate, potuisses: maluisti tamẽ (meliore numine ductus) Mineruæ q̃ Marti: Toge q̃ armis operam nauare. Que res tibi apud tuos laudem, apud exteros gloriam, apud eruditos sempiternã memoriã paritura est: nisi bene ceptis uite tue institutis, malum (quod absit) finem prestiteris. Quod nunq̃ committes si parentum tuorum uestigiis inniti uolueris. Fortes enim ut Flaccus ait fortibus creantur & bonis, est in iuuencis est in equis patrum uirtus, nec imbellem feroces progenerant aquile columbam Idq; tanto minus de te uereor: qui ad omnes bonas maximeq; politiores litteras natura es promptissimus. Quarũ precipue gratia dulcem linquens patriam charosq; parentes: ex penitissimis Germanie locis in Galliã usq; profectus es, meliores disciplinas tecum in patriam allaturus. Cumq; abunde satis tibi adessent ea, quibus corporis bona fluxa illa & caduca tutari posses: pretulisti tamen (diis auctoribus) animi bona cultumq; mentis illum perpetuum, in aliud etiam seculum duraturũ. Illud Flacci mire memoria tenẽs Doctrinam scilicet uim promouere insitã: rectosq; cultus pectora roborare: culpasq; bene nata dedecorare. Quod postremum ita uelim menti tue Leutholde nobilissime hereret, ut tibi id preter mortem adimeret nemo. Tanti enim est (si bene consyderes) ut hoc uel solum te fœlicem reddere possit Sed de hoc satis. Tue deniq; partes erunt ceterorũq; ita Tranquilli Cesarũ uitas legere, ut ea que uirtutis sint seruetis uobisq; aptetis noxia uero uiciosaq; tãq̃ mera toxica relinquatis. Quod si feceritis, tum demum uerum lectionis uestre fructum adepti gaudebitis. Bene Vale meq; tibi commendatum habeto. Ex Lutecia Anno a partu uirgineo duodecimo supra millesimũ & quingentesimum.

Ad Indytũ Hannibalẽ Bentiuolũ Illustrissimi Io. secundi Benti. filiũ. Philippi Beroaldi. Bononiensis epistola.

Clarissimi philosophiæ cõditores / Inclyte Hannibal Bẽtiuole / humanã felicitatẽ ex animi corpisq; ac externis
bonis metiũtur: beatitudinẽq; statũ bonorũ oim cõgregatiõe pfectũ esse diffiniũt: q & singilatim & in uniuersũ cõ
templanti mihi liqt illustrissimũ patrẽ tuũ: absit inuidia uerbo: esse felicissimũ. in quo & naturæ dotes & fortunæ
bona cumulari pgesta pspiciũtur. Nãq; prudẽtia: q ars uitæ ẽ: ppe singulari psilioq; presentissimo pcellẽs / rei pub.
bononiensis habenas iã multos annos adeo callẽter regit. adeo sapienter moderatur: ut nullius ciuitatis status sit
fortunacior. ut illo gubernãte male uehi neqamus: ut illo clauũ regẽte nulla pcella: nullus turbo sit bononiẽsi cym
bæ ptimescẽdus. Ad hæc decor formæ. cõpactio firma membrorũ: succulenta pceritas: dignitas oris: suffl aua cæ
saries lõge lateq; principẽ ostentãt: & amabili q̃si q̃dã maiestate cõdecorant: breuiterq; primigenia naturæ q̃ uo
cant. in eo uno absoluta idẽtidẽ cũ uoluptaria admiratione suspicimus. De fortuna uero: q̃ ut non inscite autumat
Theophrastus uitam regit: ẽ: ut inqt captiuus plautinus: hũana fingit arctatq; ut lubet: & si timide cauteq; dicẽdũ
est: dicam tñ: clarissimum patrem tuum ab ea tã molliter foueri tm indulgenter hilarari: ut fortunæ uel partus uel
alũnus merito uideri possit. L. sylla apud Romanos felicis sibi cognomẽ adoptauit. Timotheus apd' græcos euty
ches. i. fortunatus impator dicebat. Maximus uero pater tuus. nũq̃ a me sine honoris prefatiõe noiandus re nõ uer
bo est &. L. sylla felicior: & timotheo fortunacior: cuius ut opes: affinitates: clientelas: potẽtiã auctoritatẽ: gloriã: cæ Sylla foelix
teraq; id genus omittã: nõne illa uel sũma felicitas est: qd' rei. pu. bononiensis animus est / illa corpus ipsius: quod Timotheus
ab eius uita uelut a filo pendet salus uniuersæ ciuitatis. qd' a capite nõ possũt mẽbra diuelli citra pniciẽ: qd' nomẽ fortunatus
bẽtiuolorũ nõ minus amabile est apd' ciues tuos: q̃ olim apd' romanos antoninorũ. soleo eqdẽ ferrata bẽtiuolæ gẽ
tis insignia nõ incõcinniter opinor herbã parietariã nũcupare. ex eo qd' in oibus parietibus. in oi structura parieta
ria. in oibus tam publicis: quã priuatis edificiis sculpta celata: picta cõspiciũtur: adeoq; simulachra ferrulata intra
oim edes fauorabiliter correpserũt / ut pene simillimus sacrilego iudicet: q domi uelut in larario nõ habuerit effi
giẽ ferræ pnitẽtis: cuius nomẽ adeo frequẽs adeo plausibile est: ut quotidianis acclamationibus in ore uulgi fauẽti
audiatur: magnũ prsus fortunæ florẽtis indiciũ. illd' uero quale est q̃tũq; specimẽ raræ felicitatis: qd' sũmates infi
matesq;: qd' ois ordo / ois etas / splẽdidissimũ prẽz tuũ certatĩ affectãtur / psequũturq; / Matutini post meridianiq;
deductores reductoresq; haud dubie officiosissimi. qd multa: hoc columẽ est / hec nostrorũ fultura municipũ. ad
hunc oẽs dirigimur. ad hũc puertimur. sub huius nutu regitur uita nostrarũ. Nec id immerito: refertur eñ ab illo
nobis gratia plixior. Nanq; qd' cũ dignitate ociamur: quod festa pace gaudemus: qd' longa felicitate florescimus:
quod opulẽtiis affatim suffarcinati uitã degimus beatã / omnia deniq; bona: quibus iã multos annos pfruimur:
si benigni ratiocinatores esse uoluerimus: tam beniuolẽtissimo patri tuo accepta referemus: q optimi status auctor
qui florentis rei pu. tutor: q dulcissimæ libertatis conseruator existit. Olim Titus flaminius græciæ soter ob salutẽ Soter.
libertatẽq; pbitã uocabulo græco est appellatus. quid uetat & hũc nostrũ Bononiæ sotera nũcupari / q salutẽ no
bis libertatẽq; dedit & quot diebus dat: qui patriæ est exornator amplificator. illustrator. Istã ei urbẽ edificiis uel
nouis uel refectis excoluit: adeo ut gloriari possit se latericiam fornicatã exornatã relinqre: quam ligneã luteãq; ac
carie uetustatis inualidã acceperit. hoc auctore: qd' nemo nõ nouit: Bononia exuto senio iuuenescit. & deterso situ Bononiæ
recentatur: magisq; ac magis in dies excolitur: adeo ut q̃ prius neq; eñ diffitebor: sordida taberna uidebatur: nũc in laus.
ter pulcherrimas italiæ ciuitates percenseatur. & cũ felicitas principũ maxima sit posse facere felicem: felicissimus
est pater tuus: qui nos omnis facit felices ac fortunatos: quo incolume incolumes: quo felice felices nõ esse nõ pos
simus. E cõtrario cũ felicitatis pedissequa sit superbia: sPe minissimus est comissimusq;: Ad quem ita faciles aditus
sũt: ita libera alloquendi facultas: ut sũmi i infimi seniores iuniores indiscriminatim adeũtes admittantur statim: &
statim dimittantur. mira prsus in principe aurium patientia: qui in audiendis oiu desideriis adeo expositus adeo
obuius est: ut qui dignitate sũmus est: is facilitate infimus uideatur. Idem in cõponẽdis litibus / ac controuersiis in
ter ciues æquissimus disceptator. in sedandis simultatibus ac reconcilianda gratia optimus pacificator. ex quo fit
ut cuncti ueluti parentẽ publicũ ueneremur: & q uera felicitas est dignũ felicitate censeamus. Cæterũ cũ beatitas
mortaliũ mutila ac manca sine liberis a conditore pipateticæ sectæ nobilissimo iudicet: in hoc quoq; felicitas am Beatitas si
plissimi parẽtis tui sit cumulatissima: qui uel sola sobole: q̃ illi non minus generosa est q̃ numerosa. põt uideri bea ne liberis
tissimus: cuius tu stirpis maximus natu: ueluti lucidissimũ sidus enitescis: qui corporis ac naturæ bona bellicis po manca.
liticisq; uirtutibus insigniter exornasti. tu ab incũte pueritia armorũ pitus & callens: dũ audis disciplinã militarẽ
prestare cæteris omnibus: dedisti in hasticis certaminibus documẽta non modica excellẽtis generositatis. Tu pri
ma militiæ rudimenta in æturiæ liguriæq; confinio Florentinis approbasti: a qbus adolescentulus imo puer ad
huc militari prefectura honoratus id specimen uirtutis dedisti eam operam nauasti in bello aduersus Genuenses
susceptoeut serzanã quã uocant tibi tuæq; uirtuti acceptã retulerint: utq; eiusce belli cõfecti gloria penes te unum Hastica cer
ppe solida resederit. ubi cepisti noscere uiros militares nosci a uiris militaribus. ubi illud utiq; gloriosum: q more tamina.
carthaginensis Annibalis militaria rudimenta puer in castrensi [illegible] tolerasti: & quod gloriosius est sub te ma
gistro. instar Magni pompeii: qui pcõrantibus ut mos [illegible] nnia militaria munia obiisset: omnia re
spondit & sub me ipso imperatore. post id tam auspicatæ militiæ [illegible] ocinium ab Illustrissimis Mediolanensium
principibus euocans: fecisti secũda stipendia non minus honorata: nec minus opulenta: q̃ prima. ecce autem nũc
iterũ Florẽtini te ad suã militiã reuocãtes ducatũ militarẽ lõge prio uberiorẽ splẽdidiorẽq; dedere. hic tota ciuitas
fremit bellico apparatu: ubiq; arma & paludamẽta militaria ubiq; eq bellatores cõspiciũtur: ut ex more lustratiõis
ad diẽ edictã Florentinis ostendas tuos turmati milites instructissimos atq; ornatissimos. Cæterũ cũ res urbanæ
non minores q̃ bellicæ existimentur: cum splendor togæ non sit q̃ armorum obsoletior: nõ minus tu urbica q̃ bel
lica laude precellis: ante annos animũq; gerens mentem q; uirilẽ. tu moderatione iam & circumspicientia uirtutes

paternas effingis ac representas. iam in filio pater agnoscitur: tibi soli ueluti alteri papirio cõcessum est una cũ cla-
rissimo parente curiã introire: cõsultationibus senatus interesse: decreta perpendere: silenda nosse: & formulã admi
nistrãdæ rei pub. multo ante pcipere. ex quo fit ut in te indoles ueræ uirtutis expressa splendescat. ut in adolescẽtulo
præstantia altæ ac generosæ mentis eluceat. Age uero illud q̃ inusitatum q̃ memorabile est: quod proximo ab hic
triennio uix agens uigesimũ etatis annũ consulari ac pene dictatoria dignitate decoratus gessisti magistratum bi
mestrem qdem. sed oĩm apud nos magistratuum haud dubie honoratissimũ amplissimũq;: quẽ uexilliferũ iusti-
ciæ uulgo nominitant: quo quidẽ magistratu edocuisti ubi magna uirtutis indoles enituisset / grandiorẽ etatẽ ex-
pectari nõ oportere in honoribus uel amplissimis capiendis: quod & priscos illos Romanos: quorũ exẽplis uelu-
Valerius ti norma formatur uita mortalium: factitasse memoriæ proditum est: qui. M. Valeriũ Coruinũ tris & uiginti nas-
Coruinus. tum annos: qui superiorẽ africanũ & Titũ flaminium admodũ adolescentes post habitis legibus annalibus con-
sules renuntiauerũt / cũ ab excellenti eximiaq; eorũ indole admonerentur / non in magistratibus dandis spectan-
dos annos sed pensitandã esse uirtutẽ: cuius plerũq; q̃ etatis cursus solet esse celerior. cõsimiliter senatus noster ut-
pote cõsultissimus nõ in te spectauit etatẽ: quem ante annos uirtutibus fulgentẽ & moribus pollentẽ cõtẽplabant
sed sicut preter cõsuetudinẽ fuit etati Iuuenili administrandã rẽm pub. cõmitti: Ita p̃ter consuetudinẽ iuuenilẽ fuit
tua in tractandis rei publicæ negociis administratio: cunctis asserentibus te expectationẽ uniuersorũ probitate ui
cisse. Nam cũ magistratus uirum uirtutẽq; uiri ostẽdere dicatur: tu amplissimo honore preditus in obeũdis ciui-
libus disceptationibus te moderatũ trutinatorẽ circũspectũq; adeo p̃stitisti: ut uirilis in non uirili etate maturitas
Philonis senilis in adolescente prudentia conspiceretur. Duo singularia philoni contigisse a celeberrimis scriptoribus me-
p̃rogatius. morantur: prorogatio Impii nõ antea in ullo facta & exacto honore triumphus. tridem duo Hãnibali Bentiuolo
adhuc paradolescenti peculiaria p̃uenisse nõ fando audiuimus nõ legendo didicimus: sed presentes aspeximus:
uidelicet liberam more senatorio in curiam itionẽ & sũmũ totius ciuitatis magistratum. Caeterũ cũ in ueteri pro
uerbio sit pares cũ paribus facillimæ congregari. te ueluti principẽ iuuentutis assectatur populosus ordo iuniorũ
sicut maximũ patrem tuũ seniores cateruatim p̃sequuntur pulchrum est p̃fecto & inspectione dignissimum hic
clarissimum parentem inuisere / stipatum cunctis uirorum frequentiore comitatu certatim prosequentiũ. illinc ge
nerosissimos filios cõferto adolescentiorũ offitiosorũ agmine comitatos. hanc ueluti peculiarẽ in bentiuola gente
beatitatẽ cismõtani trãsmõtaniq; suspiciũt. & p̃conio laudis extollũt. hanc ultroneã propensamq; uniuersæ ciuita
tis officiositatẽ in patrẽ filiosq; satis mirari non queũt. cũ ducibus cũ dynastis cum regibus assectatores conducti
ci / uix contanterq; obsequantur. illud quoq; amoris ciuium: quo sepimento nullũ firmius est: in te specimen cõspi
citur. quod ueluti uera parentis proles. dum per urbem uel equitas uel incedis acclamationibus pueribus plausi-
biliter exciperis: quod tanto est sincerioris affectus indicium: q̃to simpliciora sunt ingenia puerorũ minimæq; fu-
cosæ simulationis. Quid memorem q̃ sis affatu blãdus: cõuictu comis: indulgens in tuos. facilis in omnes. in do-
mestica uero & interiore uita iucundus: mitis: amabilis quid referam ut decorẽ corporis & dignitatẽ formæ mo-
rum honestamentis exornes: ut uestitus nitore & ornatus elegantia filiũ principis agas. profecto sicut addit uirtu
ti forma suffragiũ. ita magnificus cultus addit homini auctoritatẽ. preterea habet quælibet etas quiddã in degẽ-
da uita peculiare: ut alia studia puerũ. alia iuuenem. alia deceant senem. iuueni illa conueniunt quæ oratianus uer
sus sententialiter expressit gaudet equis canibusq; & aprici gramine campi. gaudes tu equitatione. quam cyrus il-
Cyrus eq- le maximus persæq; cum primis approbabant. oblectaris canibus uenaticis & aucupatoriis; qua exercitatione oli
ster. futuri duces imbuebantur: qua animus hilaratur & uires corporis roborantur. te iuuat interdum urbis umbracu-
lum ruris apricitate mutare: paulisperq; urbanæ uitæ oblitum uillicari. & ita ignaui marcoris tergere rubiginem.
Non nunq̃ etiam peregrinaris: uerum ut prouerbialiter dicitur non sine theseo: hoc est non sine delitiis meis Mi-
no Roscio senatore prestantissimo: quo cordatiorem solertiorem litteratiorem: ut mea opinio fert patria nostra nõ
habet: quem elegans spectator ingeniorũ parens tuus impense diligit: quem tota bentiuola domus carissimũ ha
bet: qui anno proximo ob excellentem uirtutem lectus fuit a cuncto senatu unus oratorum in honoratissima illa le
gatione romam ad salutandum reuerentissime pontificem maximum Alexandrũ destinatæ: quæ unius dexterita
te imprimis bene gesta est: in qua uenerabilis protonotarius Antonius galeacius frater tuus specimen dedit circũ
spectæ probitatis: qui etate puerili egit orationem plane grauem ac impetrabilem. fui & ego quoq; in comitatu il
lius florentis legationis speciatim euocatus a meo Roscio: qui mihi secundum te peculiaris est patronus: quo om
nium hominũ: Bentiuolos semper excipio: neminem pluris facio: qui a te tanti fit quanti fieri debet Sincerissimus
Iuuenibus consultissimus amabilissimus amicus. Praeterea cum iuuenem hilaritas deceat: neq; frui etate & ueneris tenere bi
indulgẽdũ gas turbe sit / non incesso castigatione censoriaq; es amorabundus. cum peccatũ id: si modo peccatum est: sit igno
scibile. Conuenit enim conuenit uitam amenare & ut inquit Matius edulcare. Detur: ut indulgẽter monet arpinas
orator: aliquid etati: sit adolescentia liberior: non omnia uoluptati denegentur: qua quidam sapientes summũ bo
num metiuntur. uincat aliquando uoluptas rationem. eamus interdum quo itur / faciamus quod fit. id autem a
nobis irreprensibiliter fiet si illud aureæ m[illegible] [illegible]rtatis saluberrimum in uita degenda temperamentum amplexa
Ne quid ni bimur: Ne quid nimis Disciplina mehere[illegible] [illegible]aperata stoicorum superciliosaq; seueritas cum suis cõ
mis. ditoribus obsoleuerunt. quod amas q; stip[illegible] [illegible] facis in [illegible]oris contubernio non reprendo. fecimus & nos hec
iuuenes: & si quid faciam nunc quoq; quæris: Non sumus osores. quid multa: lectio te suetonii docebit Cæsarem
Impatores dictatorem Octauium Augustũ: Titum Vespasianum: maximos clarissimosq; imperatorũ amasios extitisse: nec
amasii. minus sub cupidineo q̃ martio papilione meruisse. nec minus frequẽtes fuisse cupidinis q̃ mauortis assectas. qui
etiam cognominis ille tuus Annibal ducum maximus: fuit amatoriæ militiæ auctoratus: cuius nomen & egregia
facinora cum tibi animũ ad uirtutem bellicam accendant: sic etiam illius exemplo: non nihil temporis mansue-
tioribus musis impertis. & sicut ille Sosilo græcarum litterarum doctore usus esse fertur: ita tu me latinarũ præ-

D INCLITVM ANNIBALEM BENTIVOLVM EPISTOLA:

ceptore ac monstratore utens / subinde interuissis recolisq; non inuitus studia humanitatis; quo pastu animorum
nullus potest esse conditior suauiorq;. modo seria modo iocosa te iuuat ex nobis audire / legimus modo historicõ
aliquid. modo poeticon. inprimis erotica hoc est amatoria: non tanq̃ exploratores transeunter inspicimus: sed tã
q̃ in commilitio cupidinis educati / haud dissimulanter accedimus. sed cum historica omnis cognitio te delectet: Cõmilitiũ.
comprimis lectio tranquilli animum tuum capit: mulcet: amenat: quod me potissimum ad hosce commentarios
cudendos extimulauit: quos annua lucubratione elucubratos tibi ob id ipsum nominatim dedicaui inclyte Anni
bal Bentiuole. & quia alumnus meus es & patronus: & quia iam tempus appetebat soluendi primam Bentiuolis
Meis pensionem: quibus multiiugam debeo. in quorum contubernio annos iam complusculos honestissime de
go: quibus uel notum esse tantummodo summus honor est. Postremo enarrationes de principibus disertantes
cui conuenientius dicari debebant: q̃ principi aut principis filio in paternas opes succedenti: qui ex hac lectione
condisceret. quid deceat principem quid dehonestet. Erit hoc præcipue in cognitione huiusce scriptoris luculenta
ri salubre atq; frugiferum nobilium te exemplorum documenta ueluti in illustri posita monumento contempla
ri. quid imitandum quid fugiendum sit uelut in speculo internoscere. Est mediusfidius lectio Suetonii Tranquilli:
quod de peripatetica disciplina prodidit Marcus Tullius: digna studiosis ingenuarum artium: digna eruditis:
digna claris uiris: digna principibus: digna regibus. Dicere solebat Cyprianus. da magistrum cum tertullia
num significaret. sine cuius lectione nullum diem præteribat. tu quoq; diem nulllum sine tranquilli lectione præ
tereens dic promo librorum: da magistrum. & sicut africanus scipio. Pediam cyri de manibus ponere non sole Da magistrum.
bat: sic tibi liber hic de manibus sine causa non ponatur: sitq; uelut enchiridion. nunq̃ de tuis manibus recedens.
hic te ociantem: uillicantem: peregrinantem: militantem: uelut iucundus omniumq; horarum comes continenter
subsequatur. ad hanc autẽ tam frugiferam tanq; uoluptariam tranquilli cognitionem introducent te cõmentarii
nostri: qui ueluti duces ac præcursores claustra rependent: calles referabunt: cliuosa præmolient. spineta succident:
aspreta leuigabunt: salebras edomabunt: & ita moramentis omnibus repurgatis uiaq; molliore confecta: te decur
sus spaciis duodenis omniq; difficultate superata in uertice mollissimo sistent. Equidem elaboraui in his commẽ Cõmentariorũ laus.
tariis exarandis & pro uirili parte contendi ut nodosa enodarem. implicita explicarem: obscura clararem. sinuosa
corrigerem: maculosa emacularem: usus interdum sum uerbis uulgatioribus: quo res fieret lucidor & enodatior
Nam qui explatationis lucem professus est in his debet uerbis: quæ sunt in usu posita uersari ne interpres egeat in
terprete. & quia solent / parerga quæ uocant / hoc est a proposito digressiones / quasi reficere recreareq; lectorem ia
lasce ssentem. dedi operam & quidem ex industria: ut flosculis hinc & inde complusculis ex uirore pratorum non
dum conculcato decerptis insignirentur: ut loca q̃ plurima ex innumeris scriptoribus subobscura impromiscuaq;
ueluti in transcursu explicarentur. quo uberiores fructus ex eorũ lectione capi possent. In calce appendix est anno
tatiuncularum super rebus ignorabilibus. Sed ne ego insicitus: qui commentariones hasce tanq̃ filiolas uideor ex
osculari: qui nugis lenocinium magis paro: q̃ patrocinium. quid uis fieri mi clarissime alumne: sic iubet affectus
nature potentissimus. ut neuos etiam nostros & cicatrices amemus ego plane his commentariis adiici posse non
pauca confiteor: cum etiam hi: qui habiti sunt mortaliũ sapientissimi: ut inquit uerissime columella: dicantur mul
ta scisse non omnia. pene interruperunt lucubrationes nostras commentarii ab antonio sabellico non indocte neq; Multa sciri nõ omnia.
ineleganter conscripti: qui huic labori meo haud dubie consuluisset: nisi reliquisset aliquid: quo ut inquit boetius:
se noster quoq; labor exercere atq; parare potuisset. sed hæc & id genus aliaq; iam pridem edidi conferenda pensi
tanda diiudicanda candidis lectoribus permitto quos spero si non laudabunt ingeniũ. non uituperaturos indus
triam: si non probabunt nomen conditoris: non improbaturos nomen Annibalis cui lucubrationes nostræ nun
cupatim dedicantur & peculiariter ascribuntur: ut ita auspicacius fauorabiliusq; in publicum procedant. uni eni
missæ / omnibus legentur opinor. Tu uero inclyte Aannibal Bentiuole accipe queso hilaro uultu & animo hilario
te commentarios hosce ueluti pignus & monumentum meæ erga te obseruantiæ: quos in mille exemplaria
transcriptos impressores diuulgauerunt: in quibus intercisim sparsimq; monitiones inserui / ut opinor non insalu
bres: quæ te non dormitantem excitarent: sed currentem ut aiunt incitarent. munus est haud quaquam preciosum
nec inficior: sed quo nullũ preciosius a doctore discipulus / a cliente patronus. a Philippo Beroaldo Annibal Ben
tiuolus accipere nec debeat nec uelit nec possit. existimabo me fecisse opere pretium & fetosam edidisse feturam: si
tibi & propter te aliis uisa fuerint hæc: neq; nauseosa neq; fastidienda Vituperones uero & inuisores: quorum lin
guæ cote liuoris acuminatæ sunt: qui tantum legunt ut carpant: nihil moror: cum id genus homines: ut inquit ue
rissime Sidonius: nõ litteris utãtur sed abutãtur. uerũ ut ex carceribus ad metas aliquando decurrat character epi
stolicus absoluatq; suum pensum. iam uale mi patrone iucundissime. & philippi tui memor uiue optantis fortu
nam Bentiuolorum quam florentissimam permanere.

FINIS.

Subiunximus epistolæ breuiarium rerum aliquot memorabilium:quæ cuiq; commentario insunt.explicatæ pensitataeq; subtilius:q̃ litteratores agnoscant.ut ex his iam statim declaretur.quid de totis commentariis curiosius lector coniectare debeat & sperare possit.

In Cæsare Dictatore.

In transcursu enarratus ille catullianus uersus a pilearis nona fratribus pilæ:in quo enarrãdo commentatores hallucinantur.

Quid sicut decimum syllanum consulem designatum non piguerit sententiam suam quia mutare turpe erat:interpretatione lenire.

Inducto priore decreto quid sit inducere decretum.

Locus ciceronis qui non pluris fecerat bonam deam:q̃ tris sorores:q̃ fuerint illæ tres sorores

Correctus locus ex calce plinii.tricariis pro trigariis.

Correctus locus ex.xxxiiii.plinii hastadiedromon stylon.pro stadiodromicos.

Correctus locus in tertia uerrina:aristarchus:pro trirerarchus.

In morem cocleæ.legi posse.in minore coclera.

Disiecta nouarum tabularum expectatione:ad quas pecunias pertineat lex de nouis tabulis.ex sententia fortunatiani.

In transcursu emaculata uerba & explicata iurisconsultorum titulo de publi.inibiq; enarratum.illud plautinum:tu petalion.

Tessellata pauimenta.quæ sint hæc & de pauimentis digna annotatu.

Numo addixit.quid sit numo addicere.

Emendata dictio apud plinium.Diruptis oliuis pro dirupis.& inibi enarratum quid sit oleum omphacium & gleucinum.

De maguderi & silphio emaculatus plautinus uersus ex rudente.

Quis fuerit strabo Cæsar.

Transtulit in diuinationem suam.de qua diuinatione intelligendum.

Dii magni salapucium disertum:equid sinificet totum illud catuli epigrama;non satis cognobile enarratoribus:iniqi de caluo non indigna contitu.

De thensa Disticta lectio alias confusa

Quid sit iugulum petere ĩ causis agendis.

Emendata dictio cassi pro cascæ.

Qui sint biothanati.& quæ mors biothanata

In Augusto.

Intercesa & porrecta explicatus locus ex epistola Ciceronis ad atticum.

Quid sit illud ex plauti aulularia:pol me non diuides:ibiq; de diuisoribus.

Alii ornandum tollendumq; iactassent.a quo dictum & cur.

Ianum quirinum tertio clausit.uideri legendum.ter clausit:inibiq; pensitata subtiliter historia.

Tirocinio deduceret:quid sit tirocinio deducere.

Admissa turba paganorum:qui sint pagani:& inibi enarratus iuuenalisq; uersus cõtra paganum possis.lõge secus q̃ a commentatoribus explicari & in scholis a professorius explanari solere.

Apud quintilianum non codrus sed cordus legendum.atq; inibi super hoc nomine explicata quedam.

De intercapedine locus apud Ciceronem:& quintilianum.

Ne ullo libertatis genere ciuitatẽ adipisceret.inibi enarratũ illđ plauti & casina tribus ꝯduci nõ possũ libertatibus

Rationem aratorum.De aratoribus aliter:q̃ uulgo existimetur.

De panatheneis & panethenaico isocratis.

Asprenas causam ueneficii accusante cassio seuero diceret.de cassio seuero:& q̃ causa ueneficii illa fuerint.

Et ne laudatione quidem iudiciali data:q̃ sit laudatio iudicialis.

In transcursu quid sit splachnoptes siue sparganoptes enarratum.

Quid sit apud martialem:ipse potest fieri marsia causidicus.

De topiariis:& topiis non pauca digna relatu.

Cæsar in commentario.xiii.litteris in siciliam missis per satascha pium.ubi catascopum.siue catascopium legi debet & quid significet utrunq;.

Dabat titulis ambiguis:quid id sit.

De callo aprugno.

De lithanicis & opisthothonicis.

De petasato & petaso & petero.

Sextertio inuolutus.uideri legendum sesticula.

Ocellatis nucibus lude bat.an castellatis an oscillis.

Locus lucani:herceas monstrator ait non respicis aras:inibi de herceis diis.

Aciam cũ matronæ dormirent obdormi[illegible] sit dormire in templo & incubare:nec hoc simplr̃ intelligendũ.

Quid sit apud plautum.iacit uulturios qu[illegible] curgulione.

Qui sint aluini.

Quæ [illegible]alaria.apud uopiscum.

In Tiberio.

De equo funali & habenali.

Verba plini percepterus & morphos.emendata.cum legendum sit penopterus & morphnos.

Sub calendas iulii demigrasse:quando prisci migrabant.

Religiosas uestes cum instrumento.De uestibus egipti & iudeæ sacerdotum & de instramento pulchra.

Gallipedes legendum callipides:inibiq; explicata subtilior sententia.
In antliã condemnato. uideri legendum in latomiam.
Tomentum cõcisa palus circense uocatur. nõ significare id apđ martialem qđ tradit interpres.
Tantumnum:super hac particula non nihil.
Apollinem temenitem:quid id sit.
Quid differat paniscus a panico.

In Caligula.

Vitilitigent apđ pliniũ. p eo qđ est inuiti legent.
Locus gelii. ex primo de induciis.
Conuictu megistanum abstinuisse:qui sint megistanes:in quo labuntur enarratores.
Prouerbium ausonii. Δισ ϖαιδεσ οι γεροντεσ.
Titi labieni & cassii seueri scripta senatusconsultis:remotior hic historia explicaẽ. quã narrat Seneca in cõtrouersiis
Polipum miniani iouis similem locus ex epistola Ciceronis.
Mileti. De Didymeo peragere de dimeo longe aliter q̃ tradatur.
Simulacrum iconium.
Locus Ciceronis ad atticum putealia sigillata duo pro putealia sigilla.
A caluo ad caluum. quid sit.
De anno magno & uertente:de annis uariis non iucunda.

In Claudio.

Misisse in sigillaria:quid sigillaria & sigillaritia.
Velut per ludum excitabatur a capreis. uideri legendum a tropeis.
Correctum uerbum titulo de extraordinariis criminibus:ubi pro dietarii legitur detractarii.
Locus ciceronis ex oratione pro rabirio:posthumo ubi diogenes legitur pro dioectes.
Locus plinii De Rabulana pice legendum radulana.
Emilyana pertinacius arderent:quæ fuerint emilyana.
In diribitorio mansit. uideri legendum delibatorio.
De pseudotyro. ibiq; enarratus locus Ciceronis ex uerrinis.
Iudeos impulsore christo tumultuantes expulit.
Bestiariis meridianisq;:qui sint meridiani.

In Nerone.

Emptorem familiæ in testamẽto quis dicatur emptor familiæ ex disciplina iurisconsultorum.
Sorte uel sede prætorum non redemptorum.
De marisca fico correctus locus apud festum põpeium.
Emendatus locus apud orosium:ceritos pro cerycas. & quid sit cerix explicatum.
Enarratum illud sparciani & emaculatum lytium prytaneum. pcilem uocabat adrianus ubi docuimus legendũ esse poecilen atq; inibi multa de poecile porticu.
Super ingenuorum pedagogia. uideri legendũ pederastiam:& quid sit utrunq;.
Cimazacum turba an potius Amaxicorũ Porticus triplices miliarias quid decocta neronis.

In Galba.

Belli uiriatini causam extitisse. historia uberior recitata.
De emissariis hoibus & emissario palmite:& quid sint duramenta. scãna. tabulata in arboribus.
Disiecta. paganorum turba. de quibus paganis intelligendum.
De adunco naso. obseruatus error interpretis plutarchi ex apophtegmatibus; atq; inibi collata uerba græca cum latino interpretamento.
De polichroniis & oligochroniis:de columnis striatis non ingrata.

In Othone.

Et quidem ante principia:quid sint principia in castris & de principibus.
Correctus taciti locus atq; inibi de optiõibus militaribus.
Augusti Clauius quid.

In Vitellio.

De samnitibus gladiatoribus. ibiq; explicata multa. & illud Iuuenalis pinirapi cultos iuuenes iuuenesq; lanistæ.
Fumariam exercentis:quid sit exercere fumariam.
Capite uelato circumuertens se de adoratione deorum corporis uertigine. & ritu priscorum multa: inibiq; enarratus plauti locus ex gurgulione.
Quid sit comesari:& annotata quedam:non fastidienda super comessationibus & phidiciis & andriis.
Vaticinante catha muliere. quid sit mulier catha.

In Vespasiano.

Vnus ex nobilibus captiuis Iosephus. ibi declaratum hunc eundem fuisse Iosephum belli iudaici scriptorem: qui dicitur Iosippus in historia hebreorum.
Se cõuertisse:de uertigine & cõuersione sacrificali demũ.
Statura fuit quadrata:q̃ dicatur statura quadrata.
De spheristerio de sphæristica tq; inibi emendata dictio apud iurisconsultos.

Ne pretextatis uerbis abstineret: que sint uerba pretextata ibiq; correctus Macrobii locus. fabulõis ꝑ fubulõis.

In Tito.

Thraciam & gamalam urbes iudeæ. legendũ taricheam siue tarichea. & inibi explicata hystoria.

Nundinari præmiariq; solitum.

In Domitiano.

Methodiũ uideri legẽdum odiũ. qd sit odium. inibi de methodo medicina: & de triplici medicina enarratus ausoni uersus.

De lĩris laureatis. & qd sit apud pliniũ. laurus addit lĩris.

Duas circensibus græcũ factiones: uideri legendum non græcum. sed grecum. inibi de factionibus quattuor aurigarum digna memoratu.

Promiscua iniqtate. uideri legendum ꝓmiscue in equite

De scatinia lege. secus q̃ uulgo credatur.

Hinc ptinet beroal. uita. Quid significet. thracẽ myrmiloni parẽ nũerario ĩparẽ.

De cophino iudeorum. De quo Iuuenalis. Cophinus fenũq; supellex.

Marianũ malum: non marcianum dicendum.

Locus claudiani de draconibus signis militaribus. inibi de draconariis.

Retractãdus locus in augusto. cũ de falso testamẽto ageretur oẽsq; senatores lege Cornelia tenerẽtur. pensitata diligẽtius snia nõ senatores legendũ ui. sed signatores qui signando testamẽto adhibebant: q oẽs lege tenebãt in causa falsi testamenti. iuxta illud signator falso: & ita sensus fit lucidior & accommodatior.

In eodem augusto. illud itidem retractãdũ. Cæteros duces & exercitus cõsentire ꝓ patribus uide an potius legendũ sit ꝑ partibus. & referrẽ ad partes antonii & lepidi: quas plancus & alii cũ exercitu secuti sunt.

In domitiano ubi de cõsulatibus eius multiiugis mẽtio fit: addi põt id: quod scribit ausonius in panegyrico ad gratianũ. scis iquã septẽ ac decẽ domitiani consulatus quos ille inuidia alteros ꝓuehendi cõtinuando consertuit: ita in eius auiditate derisus: ut hoc cũ pagina fastorum suorũ. imo fastidiorum fecerit insolentem. nec potuerit præstare felicem.

FINIS.

M. ANTONIVS SABELLICVS AVGVSTINO BARBAdico Serenissimo Venetiarũ Principi Salutem.

Nihil est omnino in tua florentissima repub. a qua ego contẽplanda nũq̃ mentis oculos auerto Serenissime princeps: preclara ista publicæ administratiõis forma: aut maius. aut pulchrius: cuius effigies. si qualis siet spectantiũ oculis cerneretur: incredibiles quidem hominum affectus: studiaq; ad se amãdã excitaret cõpelleretq; haud dubie ipsum humani generis cõsensum fateri. nichil uestris maioribus: qui ꝑ manus eam uobis disciplinã tradiderunt: fuisse in terris sanctius: nihil maiore æquitate: & innocentia preditũ: quorum memoria: nõ solum ob id merito sit colenda: sed immortalitatis etiã laudibus posteritati cõsecrãda. At q̃ prudenter illi ciuitatẽ sanctissimis institutis munitã uobis reliquere: tam tu solertissime princeps diligenter: & accurate ex sublimi ista dignitatis arce / uelut ex specula quadã ꝓcuras: nequid eorũ: que ab illis sunt rite tradita. negligentia aut iniuria eximatur. Eteni presentẽ hanc rerũ omniũ ubertatẽ: quietẽ: salubritatẽ: q cũ tuo prĩcipatu quinto iam ab hinc anno huic urbi affulsere: secũdũ deũ optimũ tuo felicissimo genio ascribimus: quod uero iuris & æquitatis cultus: ut si quãdo alias nunc maxime toto Veneto floret impio: qd religio & innocẽtia passim oibus alludũt. qd augusta principũ sedes. porticus: uiæ. templa: multaq; alia edificia publica: & priuata his paucis annis: aut ab imis sint fundamentis erecta: aut sumptuosissime instaurata. qd urbs tota pene noua: atq; eam ipsam longe splendidissimã induerit faciẽ: non fortunæ tñ: sed æquitati etiã tuæ. prudẽtiæ: & religioni damus. Verũ q̃q̃ ea sit sapiẽtia tua inclite prĩceps: id sanctissimi istius ordinis: q tecũ assidue de republica cõsultat & solertia: & prudẽtia: ut nõ Venetarũ rerũ tñ: licet & ipsæ multũ terra mariq; polleãt: sed oim etiã gentiũ gubernaculo admotus: q̃tãuis administrationis molẽ sine ullo maiorũ exẽplo sustinere possis: nihilominus ueluti nauis rector: q & si oĩa coeli: & aqs lõga callet experientia: lineas tñ & numeros: quosdã breuissima tabella intuet: ut nõ mõ nõ locorũ rõ: sed nec tẽporũ qdẽ ulla se inscio ꝑtereat momẽta: sic & tu iucũdissime princeps: & potes qdẽ & debes in tua ista felicissima administratiõe. si qñ ꝑ ocium uacat illustriorũ uirorũ exempla recognoscere: uel eorũ in primis: qui in summo rerũ fastigio collocati in suorũ ciuiũ conspectu nõ in armis uixere. Sed quũ non unus auctor id serenitati tuæ præstare possit: qui Tranquillo auctore grauissimo in eo genere plus ualeat prodesse: est meo iudicio nemo: id ego quum persuasum haberem. haud inepte sum mihi uisus facere: quod eius scripta: quibus duodecim ille cæsarum uitas fuit complexus: cum uerborum nouitate: tum obscuris historiarum inuolucris a q̃paucissimis nuper: nec sine cunctatione adiri solita laboriosa enarratione perspicua atq; ob idipsum multo fortasse utiliora reddidi. Hæc ego secutus quia certo sciebam non defuturos: qui cæsarum nomen auersati: nõ aliter tranquillum a liberæ ciuitatis oculis q̃ homerum poetarum antistitem ex emen datissima illa Platonis republica ablegandum censerent: cunctantius lectionem hanc Serenitati tuæ cognoscendam proposuissem: nisi singulare ipsius ingenium: longeq; accuratius: q̃ uerbis ullis explicari possit: id esse intelligerem: ut que in alterutrã partem scribantur: ea ipsa & sciret & uellet: tam ad ipsius usum uitæ: q̃ ad reipublicæ salutem accõmodare: clæmentiam in quibusdam: mansuetudinem: innocentiam: cæterasq; uirtutes haud tibi iam antea ignotas cõplexus: munificentiam in aliis: industriã: popularitatem: & breui ut quæq; uirtus usui: aut ornamẽto esse poterit: ita aliã in alio studeas imitari. Contra si qua uitia occurrerint: nam nõ eo inficias / esse oino aliqua pene indigna relatu: eorũ foeditatẽ detestatus: merito tibi gratulãdũ putes: qd tanto uirtutũ comitatu: presidioq; septus ad istud dignitatis culmen accesseris: ut nullus sit turpitudini locus ad foelicissimum istum uitæ cursum labefactãdum relictus / enixius inde operam daturus: ut eiusmodi laudis detrimenta: que longe abs te semꝑ abesse uoluisti: longius adhuc remouisse uidearis. Sic.n. natura cõparatũ est: ut ingenia ad laudẽ nata nõ minus uitiorũ odio proficiant: q̃ uirtutũ æmulatione. Ita ego euenturũ arbitratus. Tranquillum ipsum: quem ex duro tetrico: obscuro: tractabilem feci: planum ac perspicuũ. Serenitati tuæ interim dum alia longe utilior tibi. Venetoq; nomini texitur historia cognoscendum proposui. Est fateor id quod damus si quis

Per manus tradere.

Tranquilli eminẽtia.

tui nominis splendorē intueatur: omnino exiguā: ac pene sordidū. Sed tu mitissime princeps satis amplū & splen
didum facies: si quicquid id est. quod tuis auspiciis in publicū rettuli: sapiētissimo iudicio tuo probaueris: quod
si ita ut spero: euenerit: iuuabit me uehementer susceptus labor: sin minus nec adhuc consilii poenitebit: si dū tuis
serenissime princeps cōmodis studeo: fuero fortasse non paucis gratificatus. Vale.

M. ANTONII SABELLICI IN C. SVETONII TRANQVILLI paraphrasim poemiū.

SOlebam ego saepe mecum reputare: q̄ iniqua esset illorum cōditio: qui aliena scripta susciperēt enarran
da: q̄ prona in lapsum: q̄ inuidiae proxima. omniumq; obtrectationibus obiecta: quippe quę & si quod
nunq̄ uel raro contigit: ex omni sit parte emendata: si breuis: dilucida: si denique talis: ut nihil in iis quę illi
dixerint merito reprehendi possit: haud tamen susceptus labor plus gratiae apud eos: quibus in primis
consultum uideri potest sibi compararet: q̄ contemptus apud alios & ludibrii: uelut nullum sit scriptorū genus sor
didius. ociosius: ineptius: hoc uno cuius infelix sterileq; ingenium: quia per se nihil parere possit obstetricis uicem — *Vicem cō-*
parientibus praestet: exhibeatq; se eorum ministrum: quae merito aliis referantur accepta: quod ipsum propemo — *mentantiū*
dū seruile sit: aut certe non multum ab eo diuersum: haec & inuidiose magisq̄ uere obiiciuntur. & enim non pauci — *solet.*
hac una scribendi uia ingressi magnum in omni studiorum genere sibi nomen quaesiuere: nescio tamen quo nam
modo uanam illam calumniā reformidans in nullam scribēdi rationē: minus q̄ ad hanc ipsam de qua loquor ani
mum adieci: perseuerassemq; in ueteri instituto: nisi amicorum hortationes: immo preces potius me ad tranquilli
scripta enarranda cōpulissent: quem superiore anno domi interpretari adortus: quum ea quae in medium afferrē
tur: haud tam facile qui aderant stilo consequi possent: efflagitarentq; identidem: ut sibi illa ipsa in cōmentarii spe
ciem repraesentarē: eorum praecibus fatigatus: nihil enim erat quod in tanta necessitudine excusare possem: accinxi
me ad id opus magis officio ductus. quam fiducia: neq; eni speraui unquā futurū: ut uel ea enarratione omnia: q̄d
fieri non poterat: uel omnino plura q̄ caeteri praestaremus. Sciebam ego certe aliqua ne multa dicam lectione illa
contineri: quae cum uerborum nouitate: tum ueteris historiae ignoratione tam recōdita & abstrusa essent: tam al
tis uoraginibus immersa: ut uelut Heraclidi scripta quod facete a Socrate dictum accepimus delio aliquo indige — *Heraclidi*
rent natatore: q̄q̄ ne in ipsis quidē locorum tenebris lectorē omnino destituendū duximus: Sed uel coniectura: uel — *obscuritas.*
eorum similitudine aliquid certe in singulos locos cōmenti sumus: cui illius animus modo is sit qui singula di
iudicent aequa lance expendere: facile acquiescat: caetera lectionum uarietate fracti ita executi sumus: ut non sensa tan
tum: ordines: historias: sed singulorum pene uerborum pondus singulis uerbis reddiderimus: quod ipsum quū
aliquanto intentius facio: exit haec nostra lucubratio in paraphrasis uerius q̄ alterius commentationis speciem.
Caeterum fuerit ne operaepreclum haec scribere alii iudicabunt: illud ut uere ita sine rubore dicam accepisse nos
haec quae in paraphrasim hanc nostram contulimus. Sic enim a similitudine quadam appellare libuit: a centum
& amplius graeci & latini generis scriptoribus praeter alios pene innumeros qui uelut externa quadam citantur
nomenclatura: nec omnino id fecimus ut in re tam parua nostram industriam commendaremus: quod ridiculū
ac pene circulatorium semper iudicaui. Sed ut simul eos quibus haec scribebantur plenius demereremur: si quum
nostra legerent ex quibus potissimum fontibus essent hausta non ignorarent: simul ut caeteri qui in hanc forte le
ctionem incidissent his quae dicuntur facilius acquiescerent: quāquā sic quoq; scio non defuturos: neq; enim spe
raui unquam posse fieri: ut extra omnem scriptorum aliam haberemur: qui nostra haec: ut nimis uaga & luxurian
tia contemnant: sed meminerint illi paraphrasim hanc esse: cuius legem si implere uoluissem: omnium uerborū
ratio fuisset explicanda: placuit tamen temperamento quodam utiq; quo pluribus haec nostra satisfaceret enarra
tio: neq; enim peritissimo cuiq; haec scribebamus: aut iis tm̄ quibus q̄ paucissima: ac nescio an illa ipsa: quae parū
nobis explorata sunt: ex hac lectione petebantur: uerum & aliis tranquillianae historiae studiosis: qui ad hunc diē
non ita ut illi profecere. Poterit igitur ut nostra quisq; opera indiguerit: sibi lectionem hanc accōmodare: sic neq;
his breues & ieiuni: neq; illis prolixi & graues iudicabimur: sed sic quoq; non deerunt fortasse qui alia uia atq; aliā
grassati calūniam intendant: nec tam causam q̄ odium secuti pergant nostrum in hac parte studiū aspernari: hos
ego quādo inueteratę licentiae aliter occurri nō potest: illud unum meminisse iubeo ex omni mortaliū numero q
sunt hodie: quiq; olim fuerunt eos misera & extrema conditione semp fuisse: qui ex alienae laudis obtrectatione si
bi phamā quęsiuere: fuisse illorum inuidiam alienae celebritatis non obscurū instrumentū: infelicitatis uero suę ta
citam altricē: nulla unq̄ ingenia tam feliciter claruere: q̄ dirae huius pestis liuentes morsus oino declinarint: petit
enī summa id uitium ut ignis. haeretq; ptinaciter felicitatis uestigio: cōstat omni tēpore iniuriā: inde in bonos mis
sam: sed tm̄ abfuit: ut ad illorū quēpiā quādoq; peruenerit: q; quū Graeculi homero mastices: & ex nostris abomiati
quidā spiritus ad odiū & cōtentionē tanq̄ stigiae erynnes nati omniū memoria exciderint: qui illorū ueneno fues
rant afflati aeternū nomē cōsecuti gloria floreāt & aeternitate: & haec breuiter: non meo magisq̄ omniū qui aliqd
in cōmunē usum assidue cudunt: simul ut qd̄ noster animus iā pridē in hūc ordinē parturit: quādoq; pareret sine
dicta: quę nollē eo consilio uideri obiecta: ut rectioris iudicii uiros a suo officio deterrerē: quin hortor potius atq;
obtestor pergāt illi sua idustria nostrū hunc laborē iuuare. Satis enī iuuabūt si qd̄ qd̄ minus placeat his fuerit cō
mētariis assuti: hoies enī sumus id ipsum quoquo mō in aptū referrēt: esse; fateor odio magisq̄ gr̄a dignus: si dū
nostra studiose nimis cōmendo: nullū ad ea tanq̄ mysteria q̄dā: uel corrigēda: uel mutāda locū cuiq̄ relictū uideri
uellē. Erunt p me igitur oia illis integra: nā qd̄ ad p̄sens officiū attinet: satis supq; uidebor mihi ex hac lucubratiōe
consecutus: si Tranquilli fores secretiora illius scripta adire uolentibus primus omniū aperuisse dicar: qd̄ factum
merito ne pbari possit: omniū ut dixi potius q̄ meum erit iudicare. Illud uero nō dissimulabo ex omnibus q Cae
sarum uitas memoriae prodiderunt: & in his quos uidimus Iulius Capitolinus: Spartianus: Lampridius: Volca
tius: Treuellius: Vopiscus: & alii plerique: dispositione: uenustate: elocutione: aliisq; hystoriae uirtutibus: unum pro
pemodum Tranquillum esse maxime dignum: qui ab omnibus legatur. Caeteri ob corruptum dicendi genus lō
ge post sequuntur. & idcirco huic nostro minime conferendi.

PHILIPPI BEROALDI VITA PER BARPTOLOMAEVM BLANCHINVM BONONIENSEM CONDITA AD CAMILLVM PALAEOTTVM.

ORIGO PHILIPPI BEROALDI VETVSTISSIMA EST SICVTI IN QVADAM EPISTOLA ad me/Beroaldus ipse commemorat. Philippo pater Ioannes fuit: Mater Castorea sanctissima femina Natus est Bononiae septimo idus Nouembris: Anno a Partu Virginis tertio/& quinquagesimo/supra Millesimum/& quadringentesimum. Quarto ętatis anno/Patrem amisit: educatusq; honeste sub matre uidua/una cum duobus fratribus/Antonio natu maiore/ac Ioanne Architecto posthumo. Matrem/ne a Sanctissimis nature legibus discederet/religiosissime coluit: quę senex admodum decessit. Vbi egressus est annos: qui nutricum fouentur auxilio: Puer litterarum studiis: quibus ętas illa impartiri debet/eruditus fuit Marianum/deinde Matthęum/Clarissimos tunc grāmatice magistros audiuit. Primo bonę indolis puer apparuit; in quo uirtutes cum etatę creuerunt. Amor laudis acuebat eum ad cupiditatem litterarum. Erat preterea in puero/summa ingenii docilitas: ac innata quaedam suauitas oris/uocisq;. Memoria autem tāta/ut omnia legisse/omnia meminisse uideretur: quae sicut in paruo tenacissima fuit: ita iam aetate prouectus/firmauit eam/atq; aluit assiduo studēdi docendiq; usu. Exacta puericia sub Francisco Putrolano poeta inclyto creuit: quem assecutus est mira studiorum cupiditate/& quodam ardore iuuenili. Studia litterarum Bononię primum/uix dum annos pubertatis egressus; mox Parmę; atq; inde in Gymnasio Parrhisiorum celeberrimo frequenti professus est auditorio. Ad postremum honorifice reuocatus in Patriam usq; ad supremum uitae diem/maxima gratia & uenere legit: ita ut eius fama cresceret quotidie. Bentiuolorum rogatu/iam quattuor et quadraginta annos natus/Camillam Vincentii Palęotti Iuris periti filiā/in matrimonium accepit ex qua Liberos quattuor tulit; Mares suscepit duos totidemq; feminas Quorum unus tantum superstes patri fuit/nomine Vincentius; reliqui infantes adhuc capti. Huic mulieri cūcta bona a natura data sunt: Forma honesta/uenustaq;: Sermo comis: nec absurdum ingeniū: nobilitas sanctimoniaq; insignis. Cum marito sine ulla querela uixit. Deniq; quicquid in Egregiam foeminam laudis dici potest: in hac sit beneficio naturę collatum. Cum Mino Roscio Senatore/ingenii iucundi & elegantis uiro: quem puerum in ludo cognouerat/adeo uixit cōiunctissime/ut ad ultimum uite finem amicitia eorum durauerit. Tantaq; inter eos fuit concordia/ut alter alteri (quāuis semper honesta cupiebant) nunq̄ repugnauerit. Huius uero mortem cōmodissime Beroaldus ipse prosecutus est/in eo libello: qui Symbola Pythagorae inscribitur. Fuit aūt Minus uir domi/forisq; conspicuus: ac mira eius facundia populo gratus/Bentiuolisq;. Fortunis longe omnes in ciuitate nostra (Bentiuolos semper excipio) superauit. Nihil dulcius ingenio eius animo fuit: q̄ uidere plenam semper domum concursu doctissimorū hominū Codri quoq; Oratoris clarissimi; cuius uitam superioribus annis memorię mandauimus: intima familiaritate utebatur. Franciā insup meū mel/measq; delicias; magnū inter precipuos Aurificē: & in pingendo longe citra emulū ualidum fraterna charitate dilexit. Fuit etiā amicissimus Angelo policiano: & Pico Mirandulae rari exempli uiro: qui cū ab amicis rogaretur quidnā de Beroaldo sentiret: memorabilē illā/meritoq; celebratam hominū memoria uocem/respondebat: Beroaldū sibi uideri uiuā quandā loquentē Bibliothecā. Cęterū non ab re erit/excedere paululum ad enarrandā breui compendio huius Pici uitā. Ioannes Picus Mirandula nos nobilitate familiae fortunisq; satis cognitus/tantam in omni litterarū genere laudē cōsecutus est: ut ceteris oībus: qui nostro precepta sapientiae tradiderunt aeuo/Fulgore quodā suę claritatis (uenia ceterorū) tenebras induserit. Quinq; linguarum noticiā habuit: quibus in singulis cū multū emineret; ubi tamen excelleret potissimum/ambigebatur. Reliquit nō mediocrē Syluā ad posteros monumentorū: quę nunc in manibus hominū habentur; plura & meliora scripturus/nisi properata mors/uiro fecisset iniuriā: Extinctus est eni in summo pfectissimae laudis splendore/secundū ac trigesimū aetatis annū agens. Vir profecto supra humanū fastigium magnitudine ingenii pręditus. Aderant necnō fortuita: Corpus procerū: decorā faciem honestabat flaua caesaries: Comis tum sermo tum etiā congressus. De uiro hoc; q plura scribit/se ipsum potius onerat/q̄ honorat; qa laudes eius quisq̄ enumerare haud satis digne unq̄ posset: Hactenus de Pico. Fuit p̄terea Beroaldus noster/uir ingenii prestantis multiplicis doctrinę: Memorie uero infinitae rerū innumerabiliū. Quod sane ex eius apparet scriptis Euolue diligēter cōmentaria in Apuleiū: amplius quod desideres/nihil erit. Praeterea comi faciliq; natura Si quis de eo male sentiret/sui q; deq; ferebat: pari animo emendabat; quae bene reprehensa ab unoquoq; uiderētur. Illud de uiro hoc dicere satis habeo: quod ī uita sua nulli maledixit unq̄. neq; alienā existimationē apud se lacerari passus est. Erat eni natura letus/sic ut uultum nunq̄ mutauerit moerore ullo. Sup mensam semp comissimus/multa ioco transigebat Conuiuabatur assidue/praesertimq; cū Roscio suo: cuius mihi memoria sacrosancta est: ac Bentiuolis: a quibus q̄cūq; peteret/repulsam nunq̄ habuit Lautus in uictu quippe qui pluribus semp cibis uteretur: & quotiens ocium esset Alea se oblectabat: Ceterū ex ipso lusu raro lucratus est: Nam cum minus psperiore uteretur fortuna/grandē quandoq; pecuniā amittebat. Profusissima libido in foeminas Beroaldo/cetera uiro sancto ac integro obiici potest. Matronas aliquot nobilitate familiae/fortunisq; satis cognitas sollicitauit ad stuprum: hisq;/quia sumptuosus in tali libidinū genere erat/potitus est Verū hec; cum adhuc permaneret in coelibatu. Scripsit multa/quāuis annū aetatis quinquagesimū secundum nondum attigerit. Primū annotationes/in Plinium/cum publice pfiteretur Parmę/uix dum expleto etatis sue undeuigesimo anno Post hec Seruii correctiones; in Propercium Commentaria/cum centum Annotationibus. Item Orationes quasdam dispersim habitas/in iustum uolumen redegit. Scripsit itidem Commentaria in Suetonium: in Thesculanas questiones. Post hec Sextum & quadragesimum

etatis annū gerens celeberrima illa in Asinū Aureū Cōmētaria/ ꝓponere instituit/ absoluitq;. Scripsit quoq; Annotatiōes in Philippicas: quas Benedicti Hectoris Bibliopolę noīe mihi dedicauit in Columellā nr̄m annotatiōes ꝓplurimas edidit. Cōposuit/ & uarie eruditiōis aliquot opuscula: De felicitate: Declamationē Philosophi/ Medici/ & Oratoris: De optīo statu: Septē Sapiētū sn̄ias: Quorū pręcepta q̄sdā uitę leges existimamus. Itē Ebriosi Scortatoris/ Aleatoris declamationē Libellū unū ꝓposuit: cui titulus est/ Symbola Pythagore. Extat & alter eque modicus puerbiorū. Nouissime De terre motu/ Pestilētia/ ac Galeni correctiōes scriptū reliq̄t. Poeticā uix attigit. In hēdeca syllabis multū/ & fere glorię meruit. Quosdā preteritos errores postremis scriptis suis dānauit. Litteris uero grecis leuiore studio operam dedit/ & quidam adhuc puer filo scribendi docto usus est/ compto expolito/ lectoq; florum genere ornato: sed qui Numeris omnino careat: non omnia possumus omnes. Ceterum hoc ferme dicendi genere/ multi nostro sunt euo: qui utantur/ uiri alioquin docti/ & in plurimis admirandi: excusantur uicia consuetudine/ aut auctoritate. In eius certe scriptis deprehēdere licet/ nō ullius ingenue artis scientiam ei defuisse: ita omniū rerum scientia exūdat illa immortalis eternaq; memoria. In cōmentandis/ exponendisq; auctorū sensibus inter ceteros adeo fuit eminentissimus: ut Codrus Vrceus Orator/ nostra homo memoria acri iudicio/ magna doctrina/ Beatissimaq; rerum uerborumq; copia preditus/ per excellentiā quandā BEROaldum commētatorē Bononiensem appellare consueuerit. Legem eīn quandā commētandi nō seruasse modo affirmabat: sed prope cōstituisse. Forma fuit iusta: Facie paulo oblonga/ exiliq;: Pręgrādibus oculis ac nigris Capillo raro: caluoq; plurimū capite: Colore inter aquilū & candidum: gracilitate maxima ceruicis ac totius corporis: Ore aliquanto pleniore Natus annos duo de uiginti periculosam ualitudinem expertus est/ ad desperationē usq; Medicorū laborans. Creditum ē & sanguinis detractatione curatum/ pristinam recuperasse ualitudinem. Sepissime etiam Hemorrhoidum morbo infestabatur/ non sine maxima sanguinis profusione. postremo sanguinis profluuio cohibendo/ admoto consensu Medicorum igne sanatus est. Omnibus tum ferme annis/ certo tempore Febri implicabatur Seruande ualitudinis causa quotiens a Bile inquietabatur: cibo se abstinebat. Tuebat etiā salubritatē suā assidua ante cibum deambulatione: Nam celeri adeo deambulabat gradu/ ut subsequentes plerumq; defatigaret. Frigora quidem facile: sed estus difficillime tolerabat. Valitudine prospera usus est/ extremo uite tēpore: excepto/ quod annū anteq̄ moriretur/ questus est biduo de Ischiaco dolore. Maligno febris ardore implicitus decessit. xvi. kl̄. Augu. annum agens etatis quinquagesimum primum superq; menses octo/ ac dies noue/ relicto impubere adhuc filio Vincentio/ & Vxore Camilla/ una cum duobus fratribus Antonio natu maiore ac Ioanne Architecto posthumo. in īmo publico luctu funeratus est/ magna impensa/ ac solēni prosequentiū pompa. Ciuitas eni omnis in funere ornādo/ magno studio certatim progressa est Cadauer eius pro templo diuę uirginis extra montanam Portam asportatum est. Ante paucas q̄ obiret dies/ uocata ad se cōiuge dulcissima/ Numina genialis tori testatur/ se matrimonium seruasse illesum: impatientius dolentem consolatur/ oratq; temperaret dolor: ac desiderium sui incontemplatione recte factorum/ scriptorumq; suorum solatiis honestis toleraret Extremo uite tempore ad honestum dignitatis gradum non ambitio: sed boni mores: & spectata inter ceteros uirtutis eminentia uirum perduxit: in amplissimo etenim sexdecim uirorum ordine consensu senatus A secretis electus est: magno eius honore nec minori emolumento. Scholam eius clari genere fortunisq; Viri frequentarunt. ad quem audiendum undiq; ex longinquis regionibus confluebant. Sunt & alii doctissimi eius discipuli, nobis admodum familiarissimi: qui (modo Vita supersit) prestantissimi Preceptoris gloriam ęquabunt. Profitebatur autem hora diei fere tercia frequenti audientium turba. Pronunciabat dulci claraq; uoce/ ac iucunda & ad auditū accomodata: Recta facie: nec minus decoro corporis motu/ ac decenti actu. In elucidandis uero scriptorum sensibus tanta ingenii dexteritate usus est: ut omnibus pariter audientibus satisfaceret semper. Adeoq; magna in litteris eius fuit auctoritas: ut non ab homine: sed a deo responsa dari uiderentur: Huius uiri inter multa egregia/ & istud memorabile fuit: quod indefessus a mane ad uesperas post publicas lectiones priuatas etiamnū legebat. Me quidem adolescentulo memoria repeto/ singulis diebus nouē lectiones legere solitum: nec unq̄ de mercedibus pactus est: eoq; plura ex liberalitate discētiū consecutus. hunc questum sine crimine sordium fecit: quia tunc tēporis res familiaris ad usus necessarios non homini ad plenum suppetebat. Sic etiam Socrates quasi quidam philosophorum Deus: sic Chrisippus: sic Cleāthes mercedes a Discipulis acceptauerūt. Vixit paruo cōtentus/ Pecunię: quę nimis in hominū animis potest/ minus erat cupidus. Proculdubio hic a diuiciis possessus non est. Sed possidet diuicias. Sacris etiam per omnem uitam intentus/ ut bonum ageret christianum fatigabat/ deum festos dies religiosissime celebrans. De eternitate animorū sepissime disseruit: cuius haec erat sententia: animos hominum esse sempiternos: & bonarum rerum sensum manere perpetuo.

Ioannes baptista pius Bononiensis ad librum

I liber Annibalis genio suffultus & aura
Nec tu nasutum rhinocerota time
Inuida doctiloquo poterit magis esse philippo
Quam fieri possit aemula posteritas

Vgerii pontremulensis Tetrastichon

Venerit unde tibi liber hic si forte requiris
Crede mihi celo nobile uenit opus
Viuet ineternum uiuet tua fama philippe:
Post cineres uirtus uiuere sola facit

III. EI .I. .S.
REM CVNCTIS NOTAM TIBI FORTE IGNOTAM
VIATOR PELLEGE AC GEMENS ABEI
PHILIPPVS Beroaldus humanas discipli. Sũme callens: Qui omnia perlegit & apprime nouit: in oĩ sciẽtia Scriptorũ instaurator & Columẽ Senatusq Bononiẽsis. Archigrammateus accepriss. Vita functus Viuit.

Quãtũ uir hic ualuerit. patrie Italie ac fere tot' orbis Moeror
Scriptaq sua comprobarunt.
Secula uoluentur: nec adhuc natura rependet.
(Proh dolor, a nobis quod tulit hora breuis.

Per Dominicum Fuscum Ariminensem

Virgilii porti Mutinensis Scazon

Heus fare Virgo cuius est lapis: que tu.
Quid plena luctu crinibus sedes passis?
Beroaldus hoc philippus recubat saxo
Ego Melpomene Apollinis sororum una
Dictura ueni (prefica ut soler) laudes
Sed quid taces: monuit silencium frater
Laudare dicens neminem hunc satis posse

Ioannis Kierheri Scazon

Bis sex benigne Cesares ama lector
Opus beatum ex omni parte perfectum
Interprete hoc gemino niter magis belle
Dein bellulis ut uix prius typis prodit
Locis adauctum mille & amplius: monstrat
Prefixa paginæ q stellula elucens
Hec preter hystorias scitu nec indignas
Habes: & dictionum flosculis plenam
Siluam quod ipse Copiæ uoces Cornu
Si rite tu sententiam feras: ergo
Bis sex benigne Cesares ama lector

PHILIPPI BEROALDI BONONIENSIS ENARRATIONES IN.C. SVETONIVM TRANQVILLVM.

EGIPTII REGES suos partim pharaones partim Ptolemeos: parthi arsacidas. latini murranos Albani silujos uocitauerũt. Romanorũ uero Imperatores Cæsares dicti quod nomẽ tanto est ꝗ̃ superiora nobilius: quanto romanũ Imperiũ cæteris regnis maius fuit atq; excellentius. Igitur cõmẽtaturus Cæsares duodecĩ a tranquillo ꝓscriptos uideor esse facturus opere præciũ si quædã explicauero ad Cæsarũ nomen & originẽ cõducẽtia: ne illotis: ut aiunt: manibus protinus fores interpretationis ingrediar: istæ enĩ præfationes ut inqt eleganter Caius iurisconsultus: & libentius nos ad lectionẽ ꝓpositæ materiæ perducunt: & eius euidentiorẽ præstant intellectum. Illũ itaq; primus Cæsaris nomen adeptus est: ab eo dictum autumãt clarissimi scriptores: q cæso matris utero sit natus: uel ab elephãto in pugna cæso: qui lingua maurorũ Cæsar appellat̃: uel quod oculis fuerit cæsiis hoc ẽ glaucis uel a cæsarie cũ qua natus ꝓditur: Plinius in. vii. Na. historie tradit qđ memoratu dignũ ẽ. Scipionẽ africanũ primũ fuisse dictũ Cæsarẽ a cæso m̃ris utero: qua de causa & cæsones appellati: pliniane sentẽtie solinus astipulat̃. ✳ quã quidẽ aliter interp̃tantes ꝓtellũt. ✳ Certe quacũq; de causa Cæsares nũcupati sint. hoc cõstat clarissimũ & duraturũ æternitate mũdi nomẽ istud effloruisse: qđ nõ absurde dici posse nomẽ sup omẽ mortaliũ nomẽ. Iulius aũt Cæsar. q dictator ꝑpetuo epitheto dr̃ ab eruditis a quo familia & appellatio cæsarũ deinceps ꝓpagata ẽ de quo in p̃ntia cõmentari auspicamur. Nõ ẽ natus cæso utero materno: ut qdã male sentiũt: sed matrẽ habuit aureliã fœminã primariã: quã amisit eo tpe quo gerebat bellũ in gallia. pater uero: & ipse cæsar nũcupatus ꝑturaro. po. fũctus obiit pisis morte repentina: dũ calciat matutino. de cuius obitu neq; plutarchus neq; trãquillus meminere: sed mẽtio fit ab unoq̃ qđ equidẽ sciam plinio: qui in septimo scribit hæc Nullis euidentibus causis obiere dũ calciantur matutino duo cæsares pretor & p̃tura populi romani functus dictatoris cæsaris pater. hic pisis examinatus: ille romæ. his adde ut nihil quod nouerim præterea: cæsarẽ in munere patris funebri usum esse omni apparatu harenæ argenteo. tũcq; primum uisum feras argenteis uasis incessere. Sed iam uerba ipsa tranqlli enodare moliamur: quæ nodosa esse uidebũtur explicantes: quæ uero apriora & cognitu facilia prætereũtes. Sequẽtibusq; consulibus. hoc est sequẽti anno. Aetatis uero cæsaris decioseptio. Nãq; anni apđ romanos a ꝯsulibus: qui magistratus ẽ annuus nũerabant̃. Lucanus. annos a consule nomen habentes. pacatus in panegyrico. Consul creatur habiturus est nomen annus. *Cæsarũ nomen unde. Scipio Africanus prio dictus cesar cesones Aurelia cesa mater. Consules pro annis.*

CAII SVETONII TRANQVILLI DE VITA. DVODECIM CAESARVM LIBER PRIMVS.

Cæsar dictator

c. I.

ANNVM agens Cæsar sextũdecimũ patrem amisit: sequẽtibusq; cõsulibus flamen dialis

M. ANTONII Sabellici ad Augustinum Barbadicum: Serenissimum Venetiarum Principem Paraphraseos In. C. Cæsarem Dictatorem parænesis Prima.

ANNVM AGENS CAESAR. Sunt ni fallor uirtutes oẽs in oibus. ut uitia Augustine Princeps Serenissime: uerũ nõ oẽs in singulis: nulli enĩ hoim unq̃: ut eminẽtissimus ait poeta: cũcta dii dedere: Sed cũ ita sit: plures tamẽ in uno Cæsare dictatore uirtutes extitisse affirmare ausim: ꝗ̃ in cæteris oibus: quorũ a Trãqllo uitas elegãter scriptas accepimus: cui pudicitiæ parũ custoditæ phama detracta: qua ab ineũte adolescentia usq; ad humiliũ ꝑsonarũ exprobrationẽ deflagrauit: nihil meo iudicio defuit: qđ & uiro sũmo adesse oportuisset: in eo cõsiliũ: eloquẽtia: uigor: cõstantia militaris disciplinæ: oimq; altissimarũ artiũ studiũ: & qđ ad gratiã cõciliandã plurimũ ualet mira quædã liberalitas: quibus ille gradibus ex humili fortuna ad sũmũ rerũ hũanarũ peruenit fastigiũ. Sed quo plura & maiora in eo extiterunt uirtutũ exẽpla: eo diligentiorẽ operã adhibuimus ut ex locupletissima historiarũ penu oẽm rerũ seriẽ tibi iucũdissime priceps depromeremus: uidebã enĩ fore: ut si unius uitã tuæ amplitudini ex oi parte cõspicuã fecissemus: fieret illi ad reliqua cognoscẽda facilior accessus. Nũc qd sit qđ ab adolescentia. C. Cæsaris uitam scribere sit Tranquillus exorsus: in dubiũ uenire põt: sit q cõiectura haud inepta nõ potuisse dicant sũmi uiri gesta eius incunabulis: & infantiæ crepũdiis cõfũdi. Sed id Plutarchus in Alexãdro cui hũc nr̃m cõparat: haud seruãdũ putauit: nisi qs eũ regiã fortunã: in qua oia multo ꝗ̃ in priuata sũt illustriora secutũ dixerit. Annũ igit̃ sextũdecimũ agens: quũ sexdeci. s. annos esset Cæsar natus. Annus uero ab anno: ut Varro ait. i. circulari solis reuolutione: uel qa annũ græci ενιαυτον dicũt: Acteius Capito: ab eo qđ ueteres an pro circũ posuere annũ tradit appellatũ. illi enĩ ambire ꝓ circũ ire dixerũt. Cæsar: ab eo qđ q primus id cognomẽ tulit: cæso matris utero sit æditus: unde & Cæsones: hæc Plinius. Seruius: & Spartianus de rõne nois uterq; plura. *Cesaris laus. Annus unde.*

Patrẽ. L. Cæsarẽ uirũ prætoriũq cũ Pisis: ut Plinius scribit: mane calciaret: repẽte obiit. Sequẽtibus ꝯsulibus: sequẽti anno Martialis: Bis iã pene tibi ꝯsul trigesimus instat: ois fere annorũ rõ cõsulũ noibus in fastis ꝯtinebat̃.

PHI. Flamẽ dialis. flamines sacerdotes dicũtur a filo: quo cinctũ caput habeãt: & capite uelato erãt semp ut interpretat̃. M. Varro: de qbus ita scribit seruius. flamines in capite habebãt pileũ: qđ cũ ꝑ estus ferre nõ possent filo tñ capita religare cœperũt: Nã nudis penitus capitibus incedere nefas fuerat. Vñ a filo quo utebant̃ flamines dicti sũt quasi filamines. uerũ festis diebus filo deposito piles necesse erat accipere ad eminentiã sacerdotii declarãdã. hoc idẽ in canonicis decretis scriptũ ẽ Di. xxi. græci autore dionysio flamines uocãt stephephoros. Singuli flamines nomẽ habent ab eo dło cui sacra faciũt: ut Martialis Vulcanalis: quirinalis a marte Vulcano & qrino. Dialis uero a Dio idest a Ioue dictus q̃si iouialis sacerdos. De cerimoniis flamini diali impositis scribit erudite gellius in nono: inter quas hæc una est: uxorẽ si amisit flaminio hoc ẽ sacerdotio decedit. Vxor aũt flaminis dialis flaminica sacerdotissa nũcupat̃ Et flaminia eius domus. ordo sacerdotũ apđ romanos hic erat: maximus putabat̃ teude- *Flamines unde. Stephephorus. Dialis. unde.*

inde dialis;post hunc Martialis:quarto loco quirinalis:quinto loco pōtifex maximus. Itaq; rex supra oēs accubat. Dialis supra martialē & quirinalē & supra pontificē maximū;perinde ac dialis foret uniuersi mundi sacerdos qui

Sacerdotes nō iurent.

appellat̃ diū flamini diali subdiuo ungi fas non erat. eidem iurare non licebat; nec fermentū farinam ue attingere; quarū rerū causas explicat plutarchus in ꝓblematis. Sensus trāquilli est caesarē;agentē decimūseptimū aetatis annum. aspirasse ad hoc sacerdotiū. a quo mox aduersante sylla repulsus est ut tradit plutarchus.

Destinatus quid.

Destinatus. paratus electus designatus. a plinio in panegirico Destinatio cōsulatus dr̃ ꝓelectio. ab apuleio inusitate magis q̃ ineslegāter dictū est destinatū ꝓ alligatū sic em̄ ait in quarto de asino aureo. Arreptum me loro q̃ ualido ad ansulam quādā destinatū.

destinatus dimissa Cossutia: quae familia equestri: sed admodū diues praetextato despōsata fuerat. Corneliā Cinnae quater cōsulis filiā duxit uxorē: ex qua illi mox Iulia nata ē: neq; ut repudiaret illā cōpelli a dictatore Sylla ullo modo potuit Quare & sacerdotio: & uxoris dote: & gentilitiis haereditatibus mulctatus diuersarū partiū habebatur: ut etiam discedere e medio & q̄q̄ morbo quartanae aggrauāte ꝓpe per singulas noctes commurare latebras cogeretur: seq; ab inquisitorib[9] pecunia redimere: donec ꝑ uirgines Vestalles: perq;

Noia cossorū & eorū origo.

Dimissa cossutia rōc fuerūt cossi cossitii cossuni & cossutiani;quorū noim una opinor origo ē a cossis;q uermes sūt e ligno editi & ut autor est plinius in. xvii. luxuria cossos roborū delicatiores adhibere cœpit in cibo. hinc luculenter a hieronymo dictū in libro cōtra iouinianū. in ponto & phrigia luxuria est cōmedisse xylophagiō. ita em̄ appellat

xylophagion.

cossos uermes obesos exlignorū carie enascētes;q apd̃ illos a patre familias in magnis redditibus ꝯputant̃ a similitudine horū cossorū hoīes rugosi corpis ab antiqs cossi dicti;unde & cossutiorū nomē deduci uidet̃. ex qua familia fuit cossutia haec quae Caesari puero despōsata mox dimissa ē ab eodē ꝑ renūciationē;quā intuenir coportet ī spōsalibus discutiēdis in q̃ re haec uerba ꝓbata sūt. cōditiōe tua nō utar. Autor iuriscōsultus titulo de diuortiis.

Praetexta quid.

Praetextato. puero Caesari ē em̄ ꝑtexta uestis puerorū patriciorū;dicta ab eo qd̃ purpura praetexit. Vñ oli papirius cognoiatus est ꝑtextatus ob tacēdi loquēdiq; in ꝑtexta aetate prudētiā: autor macrobius. hic ꝑtextati mores dicunt̃ a poeta satyrico & ꝑtextatus sermo a priscis dictus nihil obscenitatis hñs;q a praetextatis pueris nefas erat obsceno uerbo uti. ē etiā praetexta Gestamē magistratū. & ex regibus romanis primus tullus hostilius toga praetexta usus ē autor plinius. fuit & in usu ꝑtexta pulla. i. nigra;q̄ nulli alii licebat uti nisi ei;q funus faciebat. Neq; ut repudiaret illā. plutarchus. cinnae dictatoris filiā corneliā a Caesare distrahere potitus rerū sylla uoluit;qd̃ cū aut metu aut spe efficere nequiret eius dotē publicauit. Repudiare ē dirimere mr̃imoniū diuortio. in repudiis āt. i. in renūciatiōibus cōprobata sūt haec uerba. Res tuas tibi hēto. Tuas res tibi agito. Repudiū Verius ait dictū q fit ob rēpudēdā.

Repudiū.

. M. AN. Flamē dialis;Iouis. s. a filamēto. uel ut Plutarcho placet a pileo q̄si pilamē dictus. Destinatus:designatus;sed Syllae dictatoris potētia a petitiōe repulsū Plutarchus tradidit;nec placet qd̃ qdā ad ipetratā a ppl̃o petendi facultatē id referūt;uel qd̃ ꝓ collegio noiatū accipias;q certo anni die fieri solitū;in epl̃is Pli. scribit. Et ei nō solū gētilitiis haereditatibus ab eodē est Sylla mulctatus;ut Tranquillus nō multo post subiicit;sed & sacerdotio;qd̃ utiq; suffragio fuerat adeptus. Dimissae repudiata. Familia eq̄stri;honesto qdē loco: s3 qa honestiore potuisset;diues adiecit. Praetextato;praetextā adhuc hñti;ac ꝑ hoc puero de praetextae usu tenerae aetati ꝯcesso. Macrobius;Plinius;& Plutarchus in quaestiōibus abūde scribūt. Cinnae quater cōsulis;Plutarchus eū dictatorem appellat. Iulia;ut i Corneliorū gēte Corneliae sūt dictae;& in Aemiliorū Aemiliae;ita & Iuliorū Iuliae gētili noīe nūcupatae;ob idq; Possidonius Romanas feminas sine ꝓprio noīe fuisse credidit;qa ꝑnomē nō haberēt; qd̃ tū loco ꝓprii eēt. Sed Tarqnii uxor Tanaql;Plinio auctore.). Caecilia dicta ē;sic & Acca Laurētia;(. &. Teratia in antiqs annalibus cū suis praenoībus sūt;ut Gellius scribit;relatae. Plutarchus ꝯtra Posidonii opinionē duo dixit in quaestionibus noia Ro. foeminas habuisse;mares uero tria. PHI. A dictatore sylla. mox suo loco dicemus de dictatoris origine: & noīe & de sylla dictatore;ne indigesta fiat & ueluti ꝯfusanea interꝑratio. Sacerdotio. i. flaminio illo diali de quo iā dictū. Gētiliciis hereditatibus. gētilicia noia dñr;quae originē gētis uel familiae declarāt ut scribit diomedes. gētiles sūt;q eodē noīe inter se sūt;ut scipiōes & bruti;ab igenuis oriūdi;quorū maiorū nemo

Gētiles qui

seruitutē seruiuit. in q̄bus gētilitas peculiarit̃ eē dr̃;cū neq; seruorū neq; libertinorū gētilitas ulla sit. sicuti docet boetius i cōmētaris topicorū. gētilicia nota a liuio;gētilicia fūera a plinio nūcupant̃;gētiliciū uocabulū a gēte. i. a natiōe nō a familia usurpauit gellius. ide Gētilicia sacra dñr a liuio;quae statuta sūt eidē gēti. Sēsus ē Trāqlli Iuliū Caesarē a sylla mulctatū fuisse hereditatib3 gētiliciis a gēte uxoris corneliae ꝓuenientib3. uel gētiliciis hoc ē familiae suae & gētis Iuliae;quae Iuliū ascaniū autorē sui nois nūcupat. ut inqt plutarchus Sylla dotē Corneliae publicauit. Diuersarū ptiū. i. marianarū;marianus fuit Caesar. syllanus uero Pōpeius.

Multa qd

Mulctatus. ꝑ punitionē mr̃ae exutus spoliatusq;. Mulctā eē dici putāt poenā. M. Var. ait poenā eē s3 pecūniariā. Idē mulctae uocabulū nō latinū s3 sabinū eē dicit;sūpma mulcta apd̃ priscos erat in singulos dies. xxx. bouū & duarū ouiū Minima autē ouis unius. De dñamulcte & penae subtilit̃ scribūt iuriscōsulti titulo de uerborū significatiōe oli lex de mulctarū estiatiōe romae lata ē quae fuit ꝑgrata. ut docet liuius in q̄rto. a mulcta mulctatitiū aes dr̃ qd̃ noie mulctae exigit̃.

Quartana.

Morbo q̄rtanae scribit plato in timeo corpa mortaliū laborare q̄rtana febre;qn̄ excessus fit elemēti in hoīe terreni. cū em̄ terra q̄rto elemētorū gradu sit;tēpis circuitu q̄rto feruet;hic q̄rtanas inuehit febres;quae qdē lōge sūt. sed ut ait celsus q̄rtana neminē iugulat. Ab inqsitoribus. Corneliū significat ducē militū syllanorū;a quo depresus duobus se talentis redemit.

Vestales deprecatrices.

Donec ꝑ uirgines uestales. solebāt romani in piculis deliciisq; adhibere uestales dꝑcatrices. ut ita uenia fieret ipetrabilior. hic ait Cicero in dissuasiōe legis agrariae. siqd deliquero nullae sūt uirgines;quae me a uobis deprecētur. hinc messalina cū audisset claudiū maritū ab hostia redire festināte ad ipsius ultionē;orauit uibidiā uir=

giniū uestaliū uetustissimā:ut claudii aures adiret & clemētiā expeteret De dignitate sacerdotioq; uestaliū infra suo loco affati dicet. Mamercū.mamercus prænomē oscū ē ab eo:q; hiimartē mamertē appellāt.apd' liuiū i q̄rto celebrat mamercus emylius dictator ex gēte mamercaq bello clarus pace quoq; non spnēdus legē tulitut censura: quæ prius erat qnquēnalis:ne plus q̄ annua ac semestris foret. Quidā dicūt emyliā gentē a mamerco appellatā:cui ppter hūanitatē ciuicā cognomē fuerit emilio:græci eñ emiliā uocāt sermōis lepiditatē atq; facūdiā. Aureliū cottā.aurelia familia ex oriūda a sole dici credit.cui peculiare romæ sacra faciebat. Antiqtus dicti auselii ut ualesii papisii pro Aurelii Valerii papirii. Cotta autem dici uidet ab ira quæ græce coton uocat. Et hoc ē q ait quintilianus grammaticū scrutaturū origines noim:unde scipiones & cotte & serrani dicant. aurelius cota affinis erat Cæsaris utpote cuius mater dicta sit aurelia ex aureliorū familia. Ornatissimis uiris q̄lis erat mamercus emylius & aurelius cota. Pertinacit ptēderēt pseueráter instarēt:ptinatia a ptēdēdo dīnā in quo nō debet ptēdi & ptēdit ptinacia ē. in quo uero oporteat manere si in eo pstet pseuerātia nūcupatur.

Mamercus · Emilia lepiditas, · Aurelia familia. · Cotta unde. · Pertinatia unde.

Mamercū Aemiliū & Aureliū Cottā ,ppinquos & affines suos ueniā ipetrauit. Satis cōstat Syllā quū depcātib' amicis & ornatissimis uiris aliq̄diu denegasset: atq; illi ptinacit cōtēderēt: expugnatū tādē pclamasse: siue diuinitus: siue aliq̄ cōiectura uincerēt: ac sibi haberēt: dūmodo scirēt: eū quē icolumē tātopere cuperēt: q̄nq; optimatiū ptib' : q̄s secū simul defēdissēt: exitio futurū: Nā Cæsari mltos Marios iesse

De prima Cæsaris militia. c. 11.

STipēdia pria i asia fecit. M. Thermi ptoris cōtubernio: a quo ad accersendā classē i Bythiniā miss' dese

auctor uarro. M.AN. A dictatore Sylla:primus Ro. Sylla ppetuā induit dictaturā: quū ea alioqu dignitas semestris eēt:uerū ultro tandē se ptāte abdicauit:cui in ordinē redacto:cū puiciū fieret ab ignobili adolescēte:q̄si diuinitus dixisse ferī fore:ut qcūq; post se eā dignitatē iuasisset:nō nisi cū morte deponeret:qd' nō mlto post i. C. Cæsare euēit. Sacerdotio:flaminio. Vxoris:Corneliæ.ad illd' puto referēdū:qd' Sylla oia Cinnæ bona publicauit. Gētilitiis hæreditatibꝫ:quæ lege agnatiōis ad eū puenire potuissēt:unde illd':Si pr̄familias intestatus moriī:familia pecuniaq; eius agnatorū gētiliūq; esto. Mulctatus:mulctæ noie priuatus:Mulctā osci pœnā dicere: qa nō singula:ut oli:s; multa simul eo noie:ut Varro existiat:a reo exigi occœperit:estq; delicti Pecunaria aīaduersio:cū pœna sit & capitis. Diuersarū ptiū:marianarū:& ob id Syllæ inimicus. E medio:ex publico cōgressu.

Sylla primus dictator. · Mulcta.

Quartanæ:febris.s.Pli. & Celsus Cornelius. q̄rtanas & tertianas nūero mltitudinis frequētius usurpāt. Quartanæ inqt Celsus:sūt simpliciores:incipiūt fere ab horrore:deinde calor erūpit:finitaq; febre biduū integrū ē:ita q̄rto die reuertit. Aggrauāte:affligēte. Latebras:loca qbus latere posset. Inqsitoribus:ad eū & cæteros marianos ingrēdos missis. Redimeret:duobꝫ talētis redemisse se Cœsarē a Cornelio Phagita inqsitorū duce Plutarchus ait. Per uirgīes uestales:Cice. Nulle sūt inqt uirgines:quæ me a uobis depcent:q̄si p uestales de recōciliatiōe ageret. Cornelius ad hæc & Trāquillus in Vitellio auctores sūt:hoc noie eas cū legatis i Flauiana castra publice missas.de uestaliū nūero & ministerio eorū:plura suo loco dicētur. Aureliū Cottā:hoc ē qd' p ppinquos & affines dixit:nā & mr̄ Cæsaris Aurelia dicta est. Depcātibꝫ:uel pce suppliciū amoliētibus:ut Ennius: Lætū & inimicū depcor. & Catullus: Totidē mox depcor illi:uel ualde depcātibus. Cice. q̄ multorū hic uitā a Sylla depcatus ē. Viris ornatissimis:si qdē Cotta prætor:& psul fuerat:Mamercus & ipse bello marsico legatus; Liuius & Asconius sūt auctores. Cōtēderēt.obnixe.peterēt. PHI. Expugnatū.uictū:syllā pcibus depcatorū.

Quartane. · Aurelia. · Deprecor.

Vincerēt ac sibi haberēt.uerba sūt sylle ad eos q pro Cæsare depcabātur. Optimatiū ptibus.optiates sūt q i republica uersātes ita legerūt ut sua psilia optio cuiq; pbent. de qbus ita scribit Cicero in oōne p sextio.oēs optiates sūt:q neq; nocētes sūt:nec natura iprobi nec furiosi nec malis domesticis ipediti. populares uero habebātur illi:q ea quæ faciebāt:quæq; dicebāt mltitudini iucūda esse uolebāt. De his pscianus in. V. hæc optiates sūt:q defendūt senatores. populares q defēdūt ppl'z:Dicebat igit sylla Cæsarē utpote popularē & marianū futurū exitio optimatibꝫ:q ferme syllani habebant. Multos marios.scribit plutarchus syllā eos amētes eē dixisse q Cæsarē seruādū asserebāt:nisi in eo puero mltos marios inesse pspicarent. inimiciciarū autē Cæsaris & sylle causa erat affinitas marii:q iuliā Cæsaris amitā hūit uxorē. Stipēdia pria fecit.pmū militauit.ē eñ stipēdiū a stipe appellatū qd' p stipes.i.modica æra colligat:ut scribit iuriscōsultus.ff. de uerborū significatiōe. De stipēdio militari ita scribit Varro lib.i.linguæ latinæ.milites ærarii dicūt ab ære qd' stipēdia facerēt. hoc ipm stipēdiū a stipe dictū:qd' æs quoq; stipē dicebāt stipē ipaꝫ a stipādo dicere cœperūt:ppterea qd' in cella stipabāt.i.pponebāt. Inde stipēdiarii nūcupati:q stipēdiū hoc est tributū pēdebāt:q alio noie uectigales appellanti:quare uulgus simidoctū hallucinat existimās stipēdiarios dici milites q stipēdiū accipiūt.cū tales pprio uocaculo mercēnarii sint uocitādi. Cōtubernio.castrēsi uerbo usus ē:Cōtuberniū eñ ut docet uegetius in scd'o de re militari:uocabat manipulus ab eo qd' cōiūctis manibus parit dimicabāt. & pprie decē milites sub uno papiliōe degētes noiabātur cōtuberniū: qbus præerat decanus:q caput erat ptubernii. Vñ accipit p puictu & sodalitate.inde ptubernales uulgo sodales dicūt. & cōtubernalitatē elegāter cyprianus appellat ipam sodalitatē. M.thermi.nescio an hic sit. M. ille thermus:ad quē asiæ ppretorē extāt. M. tullii epistolæ cōmēdaticiæ:qbus eū laudat ab integritate:grauitate atq; clemētia: sed erat illi nō marci prænomē sed qnti. Cæsar in prio cōmētario belli ciuilis meminit alterius thermi pretoris:q cū eēt pōpeianus ex oppido tignio pfugit cognito Cicerōis aduētu:quē cæsar miserat eū qnq; cohortibꝫ. milites i itinere a thermo discesserūt. de quo lucanus in scd'o. iusq; sui pulso iā pdidit umbria thermo. Ad accersēdā.hoc ē euocādas naues accersere ei euocare ē:arcessere uero aliquē accusare significat:& ab arceo nasci:nāq; aliū accusare a male ficiis arcere ē. inde a cicerone dictū est arcessiī maiestatis.i.accusatur crimine lesæ maiestatis.existimat priscianus

Optimates qui. · Populares. · Stipendiū unde milites ærarii. · Stipendiū unde. · Contubernium quid · Decanus. · Thermus. · Accersere. · Arcessere.

arcesso idē significare qđ accerso:dicitq; ab arcio uerbo qđ nūc accio dicimus. Apud nicomedē.qui erat bitiniae
rex amicus romanorūq; olī raso capite sūpsit pileū & se romanorū libertū uocauit:sicuti meminit plutarchus in li
Bithynia bro de fortuna alexādri. Desedit.māsit cōmoratus est. Prostratae.pstitutae ad stuprū. Bithynia repetita.sūt
unde. autores trāsisse ex europa populos noīe thynos:a qbus appellātur Bithyni & Bithynia quae regio ē asiatica/clau-
Exigere qđ dianus.thynitraces arant quae nūc bithynia fert Exigēde repetēde.exigere ei ē debitū repetere.alias excludere.
M.AN. Expugnatū:precibus uictū. Eū:Caesarē. Optimatiū partibus:nobiliū studiis:potentiae: fa-
ctioni Optimates:qui primū in ciui-
tate locū optinent:uel q opulentiores
sint:& in maiore cēsu:uel q in primis
oppressis opitulari possint. Defen-
disset:aduersus Marianos tutati eēnt.
Multos marios:mlta psiliae & stu
dia optimatibus inimica:qlia a Ma-
rio fuere.Lucanus:Multisq; in pecto
re uano est Hānibal. Marci Ther-
minon therinū:ut quidam habēt Lu-
canus:iusq; sui pulso iam perdidit
umbria thermo.Extāt & Cicerōis epi
stolae pleraeq; ad Thermū Asiae pro-

dit apud Nicomedē nō sine rumore prostratae regi pudici-
tiae:quē rumorē auxit intra paucos rursus dies repetita Bi-
thynia p causam exigēdae pecuniae:quae deberet cuidā liber
tino clieti suo.Reliq militia secūdiore fama fuit: & a Ther-
mo in expugnatiōe mitylenarū corona ciuica donatus est.

De secūda eius militia & reditu ipsius ad urbem. c.III.

Meruit & sub seruilio Isaurico in Cilicia:sed breui tem
pore:Nā syllae morte cōperta simul spe nouae dissen
siōis:quae p Marcū Lepidū mouebat Romā ,ppere

praetorē ad eū credo sub quo Caesar pria fecit stipendia.Nec me fugit apđ Tacitū therinū saepius legi:sed aut mē
dosē:aut certe alterius familiae id nomē fuit: Cōtubernio:domestico uictu:cōmuniq; habitatiōe:qsi cōtabernio
unde cōtubernales dicti.Modestus Cēturias in cōtubernia diuidit:quorū singula decenos haberēt milites. By-
thyniā:ad Nicomedem.Bithyniae Regem.Est Bithynia Asiae regio thracio Bosphoro.& ponti ostio ad occasū ob
uersa. Prostratae:ad stuprū subiectae. Rumorē:phamā. Exigendae pecuniae:ab iis q eā deberēt repetendae.
PHI. Libertino clieti.nō est mirandū si caesar repetiit bithyniā clientis libertini causa:cū cōstet ex moribus
Declientibus populi romani secundū pupillos ,primū locū clientes habereq; sese in fidē patrociniūq; nrm dediderunt. Vñ M.
Cato ita scripsit.aduersus cognatos p cliente testatur.testimoniū aduersus clientē nemo dicit. & Caesar dictator i
orone p bithynis adscripsit.hanc clausulā.clientes sine sūma infamia deseri nō possunt:qbus etiam a propinquis
nostris auxiliū ferre cōstituimus.Romulus cōditor urbis instituit patronos oīa pro clientibus facere debere:qrūq;
efficiunt pro filiis patres:clientes autē e conuerso patronis suis ad filiarum dotē pecuniā cōtribuere.Nihilq; diffe-
rebāt clientiū patronorūq; cōiūctiōes appropinquorū necessitudinibus.magna laus erat nobiliū clientes habere
Clienta. quāplurimos.Inde exiit illud plautinum in menechmis.clientes sibi uolunt esse multos:ab eodem clienta mulier
Mitylenae. eleganti uocabulo nuncupatur. In expeditione mitylenarum scribit liuius libro.lxxxviii.mitylenas in asia expu
gnatas dirutasq; fuisse quae sola urbs post deuictum mithridatem arma retinebat:est autē in insula lesbo iuxta me-
tymnam clara pittaco ex septem sapientibus uno:& alceo poeta:plur aliter mitylenas & singulariter mitylene pro
nunciantur.scribit diodorus in sexto milytenen macarii filiā:urbi nomen indidisse.Non omiserim hoc in loco qđ
uictruuius prodidit in primo/oppidum milytenen magnificenter quidē edificatū fuisse & eleganter:sed positum
non prudenter:in qua ciuitate auster eum flat homines egrotant/cum corus tussiunt:cum septemtrio restituuntur
Ciuica co- in salubritatem. Caesar in huius urbis expugnatione meruit ciuicam coronam: quam ciuis ciui a quo seruatus
rona. est in praelio testem uitae salutisq; perceptae dat:ea fit:fronde querna qm uictus cibusq; antiquissimus ex quercu ca
pi solitus sit:fit etiam exilice:quae & ipsa arbor glandifera est: Vnde cecilius poeta comicus coronam ciuicam ap-
pellauit ilignea.hac corona lucius gellius censuit donandū esse Ciceronē:qđ eius opera esset atrocissima catilinae
cōiuratio detecta uindicataq;.De hac ita scribit plinius in.xvi.iligna primo fuit:postea magis placuit ex esculo io-
ui sacra:ubiq; custodito honore glandis.additae sunt leges arctae ut.s.ciuis qui seruatus esset fateatur:alias testes ni
hil prosunt ut ciuis fuerit.auxiliaribus uero externis q̄uis rege seruato decus id nō dant.accepta corona ciuica licet
uti perpetuo in ludis:induenti semp assurgi etiam ab senatu:in more est.sedendi ius est in proximo senatui.Vaca-
tio munerū omniū ipsi patriq; & auo paterno datur.plutarchus in ,pblematis & in coriolano ideo existimat hanc
coronā dono dari ei:qui romanum ciuē seruasset in praelio:qm Ioui sacra quercus sit:in cuius tutela sunt ciuitates:
Merere qđ & quia ex quercu antiquitus cibaria erant glandes:& facilem militi fructū quercus exhibebat. Meruit. milita-
uit merere enim dicimus stipendii gratia militare.lucanus aere merent paruo.M.Varro equo publico merent:me-
rere etiam significat sordidissimū quaestum capere:Vnde meretrices & meritorii pueri dicti:interdum merere dici-
mus pro mereri.plautus in captiuis.uale atq; salue & si aliter ut dicam meres pro mereris. Sub seruilio isaurico
Seruilium illum signat qui piratas deleuit:quo tempore coepit isaura pamphiliae ciuitatem:de hoc intellexit ouis
Seruilius dius illo uersu:africa uictorem de se uocat:alter isaurum:aut cretum domitas testificatur opes.hic ut testis est Eu-
isauricus. sebius chronographus:publico funere romae elatus fuit ✳ De eodē sic refert Ammianus Marcellinus.Hec due
M.lepidus ,puincie bello quōdā pyratico cateruis mixte predonū a Seruilio ,pconsule misse sub iugū:facte sūe uectigales. ✳
Quae per marcū lepidum.M.lepidus signatur:qui inuito sylla suffragante pompeio cōsulatum adeptus est:
qui cum acta,sylle iam defuncti rescindere tentaret bellum excitauit:& a quinto catulo collega ex italia pulsus est.
De hoc lucanus.sternere profecto.ut catullo iacuit lepidus.periit autem in sardinia in quam fugerat non tam mor
bo q̄ merore:quod in litteras quasdam inciderat:ex quibus ut inquit plutarchus uxorem cognouit adulteram.Mi
rum est pariterq; scitu dignum:quod tradit plinius in.xxxvi.q non fuit Romae pulchrior domus q̄ ipsius lepidē:
at eadem intra annos.xxxv.centesimum locum non obtinuit:adeo luxus coepit inualescere.

Societate abstinuit. noluit Cæsar lepido se coniungere offerenti maria & montes. & pollicitationibus amplissi= mis inuitanti: cũ uideret eius ingeniũ socors & minime circũspectũ: & quia occasionẽ ex cuius momentis magnæ plerũq; res agitãtur: inuenerat minorẽ q̃ foret opinatus. Cũ. i. partim. M. AN. Libertino. ad ingenui differentiá dixit. Secũdiore: psperiore. A Thermo: eius ductu militabat. Mitylenarũ: urbs in lesbo libe ra Mitylene ut Plinius ait. Ciuica corona: quernæ: & qua qui ciuẽ seruasset donari cõsueuit; sed alia de causa im peratoribus data: ut postea dicet. Meruit: stipendia fecit: militauit: unde emeriti: qui iá militia soluti sunt: quidã emereot & emeritum: a mereor liben tius ducũt. Seruilio Isaurico: is ab isauris in cilicia uictis Isaurici cogno men Romá reportauit. Ouidius: Alter isauras aut cretũ domitas testificatur opes. Marcũ Lepidũ: is ɔsul post Syllæ mortẽ in eius acta & uniuersæ factionis opes temere inuectus armis a Luctatio collega uictus in Sardiniá aufugit: ubi distillationis morbo non multo post piit: sũt qui dolore nimio affectũ: quũ de adulterio cõiugis resci uisset cõsũptũ dicant. Magnis cõ ditionibus: magnis uictoriæ premiis Ingenio eius: uano & inconstanti. Minorẽ opinione: omnia minus q̃ opinatus esset ad discordiá & seditio nem paratá. Offenderat: inuenerat

rediit: & Lepidi quidem societate: quanq̃ magnis conditio nibus inuitaretur: abstinuit: cũ ingenio eius diffusus: tum occasione: quam minorem opinione offenderat.

De accusatione Dolobelinæ. C. IIII.

CAeterũ cõposita seditione ciuili Cornelium dolobellá cõsularẽ & triũphalẽ uirũ repetũdarũ postula= uit: absolutoq; Rhodũ secedere statuit: & ad declinádá in uidiá: & ut per ociũ ac requiẽ Appollonio Moloni clarissi= mo tũc dicendi magistro operá daret. Huc dum hybernis iá mensibus traiicit circa pharmacusam insulam a prædoni= bus captus est: mansitq; apud eos non sine sũma indignatio ne prope quadraginta dies cum uno medico: & cubicula ris duobus. Nam comites seruosq; cæteros in initio statim

PHI. Cõposita seditiõe ciuili. seditionẽ significat: quá rome excitauerat lepidus aduersus collegá catulũ. Cor. dolobellá postulauit. Duos eodẽ tẽpore fuisse & prænoie & noie & cognoie dolobellas tradit asconius pe dianus quorũ alterũ marcus scaurus & accusauit & dánauit. alterũ Cæsar accusauit nec dánauit: De quo nunc loq̃ trãqllus hoc scitu dignũ est. qđ uno &. xx. ætatis anno Cæsar dolo/bellá hũc accusauit orone luculenta: quá cũ ad mirãtiõe posteri legebant. auctor tacitus in dialogo de oratoribus. postulare uero significat accusare: in quo signi= ficatu crebriter accipitur apud oratores. & ut scribit Vlpianus iurisconsultus postulare est desideriũ suũ uel amici sui in iure apđ eũ: qui iurisdictiõi preest exponere: uel alterius desyderio contradicere: qui autem postulare prohi= beantur libro tertio digestorũ copiose traditũ est. Repetũdarũ. præsides prouinciarũ accusari solent repetũda rum. a prouincialibus: qbus eripuerũt pecunias: aut uasa aut uestẽ aut frumenta aut id genus alia. de qua re ita scri bit iuriscõsultus libro. xlviii. digestorũ. lex iulia repetũdarũ pertinet ad eas pecunias: quas qs in magistratu lega= tione uel alio officio ministerio ue accepit: & paulo infra aptius ita scriptũ est. lege iulia repetũdarũ tenentur: q cũ aliquá potestatẽ haberent pecuniá ob iudicandũ uel nõ iudicandũ decernendũ ue acceperit. dicimus autẽ repe= tũdarũ & de repetũdis p duos tãtũmodo casus: Acilius glabrio legẽ primus tulit de pecuniis repetũdis: quæ aci= lia dicta ẽ. quæ ut inqt Cicero lex socialis est & tota sociorũ causa cõstituta. Absoluto. S. dolobella. fuit eñ abso lutus: q̃uis ad dánationẽ peragendá cõplures græciæ ciuitates testimonia Cæsari detulerint. Apollonio moloni. scribit plutarchus Cæsarẽ cõdiscipulũ fuisse/ Ciceronis sub apollonio molone: qui ut auctor est strabo alabanden sis quidẽ fuit sed rhodi uixit: & ideo rhodius nũcupatus. Cicero in bruto testatur apollonio moloni utpote optio dicendi magistro recoquẽdũ se dedisse: sub quo cũ fauonius parum profecisset facetosa quadá annominatiõe di= xit idẽ Cicero eũ rhodi molis potius q̃ moloni operá dedisse. * Quidá codices habent Apollonio Molo nis. s. filio ex locutiõe grecis p q̃ familiari a quibus dr̃ παυσανιασ ο πλειστωνακτοσ pausanias plistonatis/ & subintelligitur filius: & alia hoc genus sexcenta. Subscribit huic lectioni plutarchus qui in uita Ciceronis Ap= polloniũ hũc Molonis filiũ fuisse iudicat. Led cũ Apolonius quoq; Molo dictus sit priorẽ lectionẽ magis probo q̃ celebratior est. * Circa pharmacusam insulá. iuxta atthicá regionẽ in salaminiaco mari duæ sũt exiles in sulæ noie pharmacusæ: in quarũ altera sepulcrũ circes uisitur. auctor strabo in nono. pharmacuse insulæ meminit nudo tñ noie plinius in q̃rto natu. historiæ. * Stephanus de pharmacusa sic græce scribit. φαρμακουσα δυο νησοι πλησιον σαλαμινοσ. εστι και αλλη υπερ μιλητου εν η ατταλοσ ανηρεθη. i. pharmacu se due sũt insule ppe Salomina est & alia supra miletũ in qua Attalus occubuit. * Rhodũ se cedere. rhodos insula ẽ in mari carpario ut indicat lucilianus uersus. Rhodos carpathiũ in pelagus se inclinat apertũ. soli sacra est q puellæ noie rhodiæ amore captus rhodũ ab ea noiauit: ut refert diodorus in sexto. Aurũ rhodi pluisse ob felici= taiẽ insulæ cecinit pindarus: ubi studia liberaliũ artiũ & in primis oratoriæ facultatis effloruerũt: Vnde Cicero & quintilianus tria oratorũ genera fuisse pdiderũt: atticũ asianũ & rhodiũ. qđ uelut mediũ erat & ex attico asianoq; cõmixtũ: merito itaq; Cæsar secessũ elegit rhodiẽse utpote locũ disciplinis ingenuis faciẽdoq; oratori accõmoda tũ: illinc. n. multi memoratu digni extiterũt: circa philosophiá & oratoriam: panetius & stratocles. & andronicus. Rhodi qdẽ uixit possidonius & sophisticá rhodi exercuit: fuit tñ A pamiensis ex syria: quẽadmodũ appollonius molacus & molõ ná hi alabádenses fuere. pterea simias grámaticus & appolonius q argonautica cõposuit alexan drini qdẽ fuere: Rhodii tñ uocati sũt. A pdonibus captus. scribit plutarchus Cæsarẽ captũ fuisse a cilicibus pirati cũ discederet a nicomede bithyniæ rege Cato pdonulos dixit υποκοριστικωσ. i. diminutiue q̃si pusillo pdones. Coites. appellatiõe coitis eũ accipere debemus q seq̃t: siue liber siue seruus siue masculus siue foemi a sit. & ita

De duobus dolobellis.

Postularẽ. Accusatio repetũda= rum.

Locus de molone.

Pharmacu sæ insulæ.

Rhodos.

Rhodos felix insula.

Comites q

ad expediendas pecunias quib⁹ redimerẽ dimisit. Numeratis deinde quinquaginta talentis expositis in littore nõ distulit: quin e uestigio classe deducta ꝑsequerẽ abeuntes: ac redactos in potestatẽ supplicio: quod illis sæpe minatus inter iocũ fuerat afficeret: Vastante regiones ꝓximas Mithridate: ne desidere in discrimine uiderẽ sociorũ ab Rhodo: quo pertenderat transit in Asiam: auxiliisq; contractis: & præfecto regis prouincia expulso: nutantes ac dubias ciuitates retinuit in fide.

De tribunatu militũ eius: & aliis gestis ipsius.

TRibunus militum: q primus Romã reuerso per suffragia populi honor optigit auctores restituendæ tribunitiæ potestatis: cuius uim Sylla dimminuerat

comitẽ labeo iurisc̃õsultus definit: q frequẽtãdi cuiusq; causa ut sequerẽ destinatus fuerit. Inter comites usq; & pedagogi erũt: hoc tpe comes nomẽ est dignitatis: quod & usurpat amianus marcellinus: a quo largitionũ comes dictus: q ꝑerat largitiõibus Imperatoris. Ad expediẽdas pecunias: quas. S. milesii ei supeditauerũt ut redimeretur.

De talento. Talentis. talentũ multiplex est nãq; talentũ atticũ magnũ octoginta tres habet libras: paruũ uero sexaginta: auctor priscianus. scribit seruius talentũ apud romanos eẽ septuaginta librarũ. Varro aũt talẽtũ. atticũ ait taxari sexdecim sexterciis. plinius in. xxxiii. Ex auctoritate Varronis tradit talentũ egyptiũ põdo octoginta patere. De talẽto attico liuius describens foedus qd̃ cũ antiocho & romanis ictũ est ita ꝓdidit. talentũ ne minus põdo octoginta romanis põderibus pẽdat: erat aũt talentũ euboicũ: qd̃ quattuor milia ualebat denariorũ romanorũ: erat ꝑterea talẽtũ rhodiũ qngentorũ denariũ. Neapolitanũ sex denariũ. syracusanũ triũ denariũ. rheginũ uictoriati. ẽ autẽ uictoriatus nũmus argẽteus uictoriæ nota signatus: & idẽ nomẽ. hic intelligimus attica talẽta nũero qnquaginta fuisse numerataq; singula romanis põderibus pẽdãt octoginta põdo hoc est libras. * Græci uocãt ταλαντον Vñ μολυταλαυκος dictus diues ut docet pollux lib. nono Onomastici. * Eue stigio. statim. M. AN. Corneliũ Dolobellam: duo eodẽ tẽpore: ut Pedianus ait fuerũt Dolobellæ: atq; ambo postulati:

Victoriatus nũmus qui. sz hunc Cæsar accusauit: quẽ damnare nõ potuit: quanq̃ multi græciæ populi: & testimonia ut Plutarchus scribit: ei detulissent: alterũ. M. Scaurus: qui ut damnaretur effecit. Consularẽ & triumphalem: qui nõ modo consul fuerat: sed triumphũ etiã egerat. Repetũdarũ: pecuniarũ intellige quo nomine pecuniæ. & alia quibus diuitiæ constant: continẽtur: sed siue nomẽ sit: siue aliud duobus casibus: repetũdarum: & repetũdis ueteres plurimum usi sunt. Apollonio Moloni. cui Cicero quoq; ut Plutarchus ait: operã dedit. Pharmacusã insulã: circa carpathum est ea insula: unde & carpathiũ mare. Classe deducta: ex milesio: ut Plutarchus ait: portu in altũ ducta.

PHI. Supplicio afficeret. Cæsar piratas a qbus captus fuerat cũ in potestatẽ suam redegisset q̃m suffixurum se cruci ante iurauerat iugulari prius iussit deinde suffigi: fenestella tamen in secundo epitomatũ prodidit piratas a cæsare decollatos fuisse hoc est securi cesos nõ suffixos patibulo. apud illũ. n. ut ait diomedes inuenitur quemadmodũ Cæsar a piratis captus sit: utq; eos postea cœperit & decollauerit. Ne desidere. cessare & per ignauiã desidẽs & cessator esse.

Auxilia. Auxiliisq; contractis. Auxilia proprie dicũtur sociorũ: sicut legiones ex romanis cõstant. inde scribit uegetius libro. ii. de re militari. auxiliares ex diuersis locis ueniunt: & legionibus semp auxiliat tanq̃ leuis armatura in legione iungebantur ut in his preliandi magis adminiculũ esset q̃ pricipale. inde apd̃ historicos legionarii & auxiliarii discretim produnt. Prouincia expulso. prouinciam intelligit asiam nõ eam: quæ tertia orbis pars significat: sed alterã quã aggrippa determinauit ab oriente armenia minore: ab occidẽde phrygia lycaonia pãphilia: a septẽtriõe ꝓuincia põtica a meridie mari pãphilio. Regiões ãt lõge Ab italia acqsitæ bello ꝓuinciæ dictæ

Prouinciæ quæ. sũt a porro uel ꝓcul uincẽdo: ac quas ꝑtores qa cũ officio mittebant officia quoq; ꝓuinciæ noiãtur: auctor donatus in cõmẽtario phormiõis. ait egesippus romanos cũ in ius suũ uincẽdo redigerẽt ꝓcul positas regiões: appellasse ꝓuincias: a ꝓuincia ꝓuinciales deriuant: quo antiqus noie oẽs ꝑter italicos appellabãt. qd̃ significare uidet

Prouiciales plinius libro epistolarũ. viii. sic scribens. italicus es an ꝓuincialis. & columela caput facit libro. vi. Agricolatiõis de

Tribuni q. cultura ꝓuincialiũ uinearũ: cũ alibi de cultura italicarũ scribat. Regis mithridatis. Tribũatu militũ: tribunorũ militariũ duo sũt gñra: alii ruffuli dicũtur: q in exercitu creari solẽt: Alii sũt cõiciati: q romæ comiciis designãt auctor ascõius. Tribuni militari officiũ ẽ ut miles ueste nitidus armis bene munitus: exercitationis usu & disciplina eruditus icedat: securi docet uegecius in. ii. de re militari. Vegecio subscribit iurisc̃õsultus sic scribẽs titulo de re militari. offm̃ tribunorũ ẽ milites i castris ꝯtinere. & ad exercitationẽ ꝓducere quærelas ꝯmilitonũ audire: ualitudinarios inspicere. oli romæ tribuni militũ ꝯsulari ptãte ꝓmiscue ex p̃rib⁹ ac plebe creati sũt: de quorũ nũero uario & ptãte nõ pauca scribit liuius li. iiii. & v. ab urbe ꝯdita. alii fuerũt tribũi plebis alii tri. ærarii dicti ab eo: qd̃ his attributa erat pecũia quã militi redderẽt. Igit Cæsar creatus tri. militũ q comiciatus dr̃ fauore populari iuuit autores restituẽdæ tribunitiæ ptãt. Q ui at fuerit isti autores ambigit. Ego existio itelligẽdũ eẽ peculiarit̃ põpeiũ: q ut scribit plutarch⁹ apd̃ plebẽ erat fauorabilis. ꝓptea q tribunatũ restituerat. Appianus i. ii. bellorũ ciuiliũ auctor ẽ põpeiũ cũ a curiõe tribũo senatus fuisset dissolutus uehemẽt penituisse. q tribũitiã ptãtẽ a sylla iminutã atq; disiectã deĩio ĩpe i ꝑstinũ statũ redigisset. asconius pedianus infractã tribunitiã ptãtẽ a sylla restituta a Cneo põpeio apparet. lõge tñ differt tribunus plebis a tribũo militari. Q ui honos. mgr̃atus. Reuerso. Cæsari. Cuius ui sylla diminuerat. scribit Cæsar in cõmẽtariis syllã oib⁹ reb⁹ nudasse tribũitiã ptãtẽ: cui tñ intercessionẽ liberã reliqrit. Q uintus Cicero sic inqt apd̃. M. Tulliũ fratrẽ lib. iii. de legib⁹: quãobrẽ in ista q dẽ re uehemẽter syllã ꝓbo: q tribunis plebis sua lege iniuriæ faciẽdæ ptãtẽ ademerit auxiliũ ferẽdi reliqrit. Põpeiũq; nr̃z cæteris rebus oibus sẽp amplissimis sũmisq; effero laudib⁹: de tribunitia ptãte taceo nec rep̃hẽdere libet: nec laudare possũ uitia tribũatus. De hac eadẽ re ita refert liuius uolumi e. lxxxix. sylla tribũorũ plebis ptãtẽ minuit & oẽ ius legũ ferẽdarum ademit.

Enixiſſime. maximope ualidiſſime. Rogatiōe plotia pfecit. lex plebiſcitū priuilegiū rogatiōis noie cōtinent. Rogatio
eſt eni rogatio qſi caput & fons totius iuris pplaris. Nā rogare ppl̄z ē agere cū pplo:in q̄ re hæc erāt uerba ſolēnia. quid.
Vrlitis ne iubeatia ne quirites ut hoc uel illud fiat: Vnde rogatio q̄ſi q̄dā iterrogatio eſt inde tranquillus rogationē Locus qd
plotiā appellat legē latā a plotio tribuno plebis:p quē Cæſar effecit ut hi:q cū lepido fuerāt in patriā redire īpune lii.
poſſent: Gellius in. xii. noctiū atticarū meminit oronis:qua Cæſar plotiā rogationē ſuaſit:q̄uis codices gelliani fere
me oēs nō plotiā rogationē habeant ſed planutiā. uerū cū plocius dicat & plaucius: plauciā rogationē legemus
apud gelliū: & ita pueniet cū tranqllo

enixiſſime iuuit. Lucio Cinnæ uxoris fratri: & q cū eo ciuili diſcordia Lepidū ſecuti poſt necē conſulis ad Sertoriū cōfugerant reditū in ciuitatē rogatione Plocia cōfecit: habuitq & ipſe ſuper ipſa re concionem.

De quæſtura eius & aliis geſtis per eum. c.VI.

Veſtor Iuliam amitam uxoremq Corneliam defunctas laudauit e more pro roſtris: ſed in amitæ quidem laudatione de eius ac patris ſui utraque origine ſic refert. Amitæ meæ Iuliæ maternum genus ab regibus ortum paternum cum diis immortalibus coniunctum eſt. Nam ab Anco Martio ſunt Martii reges quo nomine fuit mater

M.AN. Supplicio qd fuerat interminatus Cæſar eos in poteſtate redactos prius iugulari iuſſit mox pgamū:qd ſe facturū pmiſerat:cruci iugulatos affixit. Nutātes:inſtabiles nec in fide māſuras. Tribunatū militū pedianꝰ duo ait tribūorū militū fuiſſe gñaunū qd rufuli dicerēt:qq i exercitu creari ſoliti eſſet:alterū comitiatorū q comitiis deſignarēt; de quo nūc. Sȝ hi ꝯſulari ptāte creati ſūt circa Veientani. Senonicīq belli tpa:iterdū & pcōſularis:aut nō multū diuerſa poteſtas data:quo fit ut tribunos faſces etiā pcul italia habuiſſe tradiderint: qdē ut Tyberiū Neronēq poſtea prīceps fuit Rhodi: &. M. Antoniūq ab antonio pio eſt adoptatus tota italia pcōſulari impio tribunū fuiſſe Capitolinus tradidit. Cuius uim poteſtatē. Silla diminuerat:tulerat Sylla dictator legē ut Appianus ſcribit:q cautū eſt:ne is q tribunus plebis fuiſſet magiſtratū ullū amplius haberet. Liuius: oēm ferendarū legū ui tribunis ſcripſit adēptā. Pedianus aūt iudicādi. Auctores reſtituēdæ tribu. po. Pōpeius ſcdo ſuo cōſulatu:quē cū Craſſo geſſit tribunitiā ptātē pplo reſtituit:cuius poſtea rei ꝓſtat eū ſub īitiū ciuilis belli pœnituiſſe.
PHI. Poſt necē cōſulis. S. lepidi de quo ſupra dictū ē. Vxoris fratri. erat hic frater Corneliæ uxoris Cæſaris: Vnde merito Cæſar elaborauit ut in urbē redire poſſet. Ciuili diſcordia. quæ iter lepidū & catulū exorta eſt.
Ad ſertoriū cōfugerāt. Sertorius id tpis erat in hiſpania marianæ factioōis ppugnator:aduerſus quē ſylla multos miſit imperatores cum exercitibus. hyſtoria ſertorii notior eſt q̄ ut pluribus ſit explicāda. Habuit cōtionē
Contio ſignificat locū ſuggeſtūq in quo uerba fiunt:itē cetū ppl̄i aſſiſtētis. itē oronē ipſā quæ ad ppl̄m dr̄. auctor Contio qd.
uerius flaccus cōcio græce Δημηγορια nūcupat. hic cōtionē itelligit oronē cæſaris habitā ad ppl̄z. Quæſtor Queſtores.
quæſtura pmus erat honoris gradus apd romāos: & ptorē quæſtori ſuo parētis loco eſſe oportebat:ſicuti cicero in oronē p plaucio & in uerrinis ſcriptitauit. q̄ſtores aūt dicti ſūt:a q̄rēdo:q cōqrerēt publicas pecunias & maleficia.
Dubiū eſt romulus ne an tullus hoſtilius q̄ſtores pmos romæ creauerit. Ex q̄ſtoribus qdā puincias ſortiebāt & tā patricii q̄ plebeii idiffrēter creabāt: de qbus multa iuriſcōſulti pdiderūt. auctor ē tacitus. xx. q̄ſtores oli fuiſſe creatos cū ſtipēdiaria iā eſſet italia. parrici q̄ſtores: antiquus appellabāt:q ſolebāt creari cā rerū capitaliū q̄rēdarū: tales parrici.
hac tēpeſtate ſūt iudice a maleficiorū quos uocāt. Amitā. pr̄is ſororē marii uxorē. unde amitini cōſobrini dicti q Amita.
ex ſorore & fratre ppagāt. Laudauit e more: p roſtris. cū ex uoto camilli cratera aurea ad apollinē delphicū mitēda eſſet cūq pua auri copia foret i urbe: tūc matronæ romanæ iter ſe ꝯſultātes oīa corpis ornamēta aurea ꝯtulerūt Aurū collatū a matronis.
qđ aurū fuit pōdo octo talētorū. Igit̄ ſenatus referre uolēs his mulieribꝰ honorē decreuit:ut poſt mortē ita p fœminis in funere celebrādo oro funebris haberet̄ ſicuti p uiris habebat̄. auctor plutarchus in camillo:a plutarcho diſſētit liuius:q ſcribit in. v. ab urbe ꝯdita:qđ cū i publico deeſſet aurū:ex quo ſūma pactæ mercedis gallis arcē romanā oppugnātibꝰ ꝯficeret:id a matrōis fuiſſe collatū:ꝑtereaq īſtitutū ut earū ſicut uirorū poſt mortē ſolēnis laudatio eſſet. Pro roſtris. romæ añ curiā hoſtiliā i foro romani extructū ſuggeſtū adornauere ex roſtris nauiū antiatiū:roſtraq id tēplū appellauerūt:ex quo loco ꝯcionari ſolebāt auctores liuius &. M. Varro. p roſtris dr̄ ſicuti dixerūt ueteres Roſtra qd.
p cenſu p tribunali p teſtimonio. Vbi hæc pticula ponit̄ p in alias ſignificat añ ut p curia p menibus:añ curiā:añ menia auctores feſtus diomedes & pſcianus: Vtraq origie materna & pr̄na. Amitæ meæ iuliæ. uerba ſunt cæſaris qbus iuliā amitā marii uxorē laudauit orone funebri. Ab regibꝰ. ppter an cū martiū. Cū diis ppter uenerē
Ab ancomartio ſunt martii reges. romæ familia fuit martiorū:q cognominati ſunt reges. ppterea qđ ab anco martio q̄rto romanorū rege erāt oriūdi. inde aqua martia a noie q̄rti martii regis dicta eſt:q fuit unus ex hac familia:cuius meminit. Pli. in. xxxvi. In hac gente fuit. Marcius uates illuſtris cuius carmina citant liuius & macrobius.
Fuit mr̄. marcia ſignificat:quæ fuit mr̄ iuliæ cæſaris amitæ. M.AN. Poſt necē cōſulis. Lepidi ſcȝ quē in Sardinia defūctū diximꝰ. Rogatiōe: lege plebiſcito. Plocia: Clodiū & Claudiū ueteres dixere:ſic Plociū & Plauciū, duorū Pedianus Plauciorū meminit. M. Plauci. Syllani trib. ple. & P. plauci Ipſe:q in cōſulatu fuit milonis ꝯpetitor:utrius horū an alterius Plaucii rogatione Cæſar Corneliæ uxoris fratri: & aliis exulibus redditū in urbē fecerit parū cōpertū habeo. Concionē: oronē ad populū; oronis ipſius Gellius meminit:in oratiōe inquit. C. Cæſaris qua plauciā ragationē ſuaſit: Iuliā amitā patria ſui ſororē:quæ. C. Mario nupſit. E more: ueteri inſtituto: miror Plutarchū exiſtimare nouo exemplo Corneliā a cæſare laudatam:quaſi is honor grandibus natu matronis tantū redderet:quum ipſe in Camillo auctor ſit:ob aurū a mulieribus in publicū collatū: patrum decreto oībus datū: ut fato defunctæ publice laudarent̄. Alicarnaſſeus Dionyſius: antiquiſſimā orationē funebrē apud Romanos eā exiſtimat:quā Publicola conſul in bruti collegæ funere habuiſſet. Quo nomine Martia:quia in martia gente orta.

a Venere Iulii cuius gẽtis familia est nr̃a. Est ergo in genere & sanctitas regũ q plurimũ inter hoĩes pollent: & cerimonia deorũ: quorũ ipsi in potestate sunt reges. In Corneliæ aũt locũ Põpeiã duxit Q uinti Põpeii filiã Sylle neptẽ: cũ qua deinde diuortiũ fecit adulteratã opinatus a Publio Clodio: quẽ inter publicas cerimonias penetrasse: ad eã muliebri ueste tã cõst.ãs fama erat: ut senatus quæstionẽ de pollutis sacris decreuerit. De gemitu eius apud statuã magni Alexandri: & de somnio ipsius de matris concubitu. LVII.

q Væstori ulterior Hispania obuenit: ubi cum mandato reipublicæ iure dicendo conuentus circumiret: gadesq; uenisset animaduersa

PHI. A uenere iulii. Venus ex anchisa genuit Eneã patrẽ Iulii ascanii a quo gens iulia deducit̃. In genere amitæ iuliæ materno & paterno. Sanctitas regũ. hoc refert ad ancũ marciũ regẽ romãorũ. Et cerimonia deorũ. hoc ad uenerẽ referẽdũ est. Pollent possũt: unde polẽtia dea potẽtiæ colebat̃ a romanis: cuius signũ olim pdidisse testis est liuius libro undequadragesimo. In hãc sentẽtiã ait papinius. Sub regibus oĩs terra. Quorũ ipsi in potestate. huic sentẽtiæ quadrat illud oratianũ. Regũ timẽdorũ in ꝓprios greges. reges in ipsos imperiũ est Iouis. Quinti põpeii filiã. meminit Asconius quĩti põpeii: q uidet̃ fuisse frater põpeiæ uxoris cesaris. cũ eni nepotẽ syllæ ex filia fuisse refert: cuius neptis etat & ipsa põpeia. Inter publicas cerimonias. notissimũ est quẽadmodũ. p. clodius ciceronis inimicus muliebri psaltriæ ueste occultatus/prophanauit sacra bonæ deæ: a quorũ ꝓspectu sic oẽs uiri ex ritu summouebant: ut picturæ quoq; masculorũ aĩaliũ cõtegerẽt. Deprehẽsus itaq; clodius ĩ cubiculo puellæ: quæ ancilla erat põpeiæ uxoris cæsaris: quã efflictĩ deperibat: accusatus fuit pollutarũ cerimoniarũ: quẽ tñ reatũ euasit empto cõstupratoq; iudicio auctores cicero & seneca: publicas cerimonias intelligit sacra bonæ deæ: q\[m\] id sacrificiũ ꝓ populo fieri dicebat̃ de quo ita scribit cicero in oꝛone de aruspicũ respõsis sacrificiũ bonæ deæ fit ꝑ uirgĩes uestales: fit ꝓ po. ro. fit in ea domo quæ est in ĩperio: fit incredibili cerimonia. idẽ in epistolis ad atticũ de hoc toto negotio sic refert. publiũ clodiũ appii filiũ te credo audisse cũ ueste mulieris deprehẽsum domi Caii. cæsaris cũ sacrificiũ ꝓ populo fieret: eũq; per manus seruiliæ seruarũ & eductũ: rem esse insigni infamia. Idem mox in alia epistola credo inquit te audisse cum apud cæsarẽ ꝓ populo fieret sacrificiũ uenisse eo muliebri indutũ uestitu uirũ: idq; sacrificiũ cũ uirgines instaurassent mentionẽ a quinto cornificio in senatu factã. hoc idem tradit seneca libro. xvi. epistolarũ ad luciliũ. præterea popularia sacra sunt ut ait labeo: quæ oẽs ciues faciunt: nec certis familiis attributa sunt: ut fornacalia: parilia: laralia. Cerimoniæ autẽ a carendo dictæ: sicut religio a relinquẽdo. Nam ut inquit massurius sabinus religiosum est quod propter sanctitatẽ aliquã remotũ ac sepositũ a nobis est: uerbũ a relinquẽdo dictũ tanq̃ cerimoniæ a carendo. Valerius autumat sacra cerimonias uocari a ceritibus ethrucis: quia sacra romanorũ infracto reipublicæ statu perinde ac florente coluerunt. Quoniã incidit. p. clodii mentio: enarrandus est obiter locus ille ex epistola ciceronis ad lentulum. Qui nõ pluris fecerat bonã deam q̃ tris sorores. Quæri enim & quidem anxie solet ab eruditis hystoria trium sororũ: quas ita clodius polluit: sicut cerimonias bonæ deæ polluerat ego ut pro uirili parte foueam studia studiosorũ: cũ diligenter id inquirerẽ: reperi clodiũ habuisse tris sorores easq; oẽs constuprasse: quarũ iunior nomine clodia nupsit lucullo. altera terrentia nominata uxor fuit marcii regis. tertia nupsit metello celeri: quadrans cognominata ex eo ꝙ quidam adolescens qui eam amabat pro argenteis nummis quadrantes æreos immisit in loculum puellæ quæ cum quadrantibus pro precio concubitus illusa fuisset: quadrantis meruit cognomen. Auctor huius hystoriæ est plutarchus in uita ciceronis. sed nõ ea quæ uulgo impressa legitur. illam enim scripsit Leonardus aretinus ut conditor non ut interpres. Quæstionem: modo inquisitionem: alias tormenta. apud rhetores dialecticosq; alia res est quæstio. Pollutis: contaminatis uiolatis. Quæstori ulterior hispania obuenit: ex quæstoribus ut scribit Vulpianus quidã solebant prouincias sortiri: nõ eñi oẽs quæstores prouincias sortiebant̃. Cæsar ex his quæstoribus unus fuit: qui prouincias sortiunt̃: cui hispania ulterior obuenit hoc est sortito obtigit: quæ teste plinio bethica est. omnis eni hispania in ulteriorem citerioremq; diuidit̃. Citerior eadem taraconensis ad pyrenea usq; iuga protenditur: ulterior in duas ꝑ longitudinem prouincias diuidit̃: hoc est bethicam & lusitaniam.

Clodius sociorũ pollutor. — Popularia sacra. — Cerimõiæ unde. — Religiosũ qd sit. — Enodatus locus Ciceronis. — Quæstio quid. — Diuisio hispaniæ.

M. AN. A uenere iulii: ab iulio Veneris nepote: Aeneæ filio: Vergilius: Iulius a magno demissum nomẽ Iulo. In genere: patris scilicet & amitæ meæ. Regum sanctitas: inuiolabilis maiestas. Et cerimonia: ad hystoriã allusit: nisi ad Venerem potius id referas: Dionysius auctor est: orta inter Iulium Ascanii filiũ: & Siluium Aenea & Lauinia genitum de regno altercatione ita inter eos cõparatum: ut Siluius regnaret: Iulo & posteris: quædã sacrorum potestas cæderet: quæ in ea gente usq; ad sua tempora mansisset. Quinti Pompeii filiã: Pedianus: Quintus inquit Pompeius: syllæ dictatoris ex filia nepos: quare Põpeia ꝓneptis potius: nisi hunc fratrẽ accipias cuius pater eodẽ prænomine fuerit qđ raro apud maiores uideo seruatũ. Inter publicas cerimonias: publica sacrorũ solẽnia quæ in põtificis maximi domo celebrari solita scribit plutarchus quare Cæsarẽ tũ põtificẽ fuisse accipias oportet: quum Clodius ad eius coniugem muliebri habitu penetrauit: miror Appianũ Calphurniã ꝓ pompeia scripsisse sed adhuc magis mirũ Liuiũ: Metelli pontificis coniugeꝫ in sacris bonæ deæ a Clodio adulteratã scripsisse quum & uxorem Cæsaris fuisse constet ad quam ille. in opertuꝫ uenisset: nec Calphurniã: quæ quoad uixit Cæsar: in eius connubio ꝑmansit. Obuenit: forte obtigit. Vlterior hispania: Bethicaq; ulterior: auctore plinio dicta est.

Conuentus quid.

PHI. Cõuẽtus: circũiret. In hoc loco cõuẽtus loca significant̃: in q̄bus ppl'i iuris dicẽdi cã a magistratib9 iuridicis ꝑgregant̃: de q̄bus crebra ẽ mẽtio apđ historicos: & ita illud intelligẽdũ est in. v. cõmẽtariorũ apđ cæsarẽ hiã cõfectis rebus cõuentibusq; pactis in citeriorẽ galliã reuertit̃. In hoc eodem significatu accipit̃ illud poetæ satyrici. nec ꝑ conuentus nec cuncta ꝑ oppida curuis unguibus ire parat nũmos raptura celeno. scribit plinius in. iii. in bethica fuisse iuridicos cõuentus quattuor uidelicet gaditanũ. cordubensem. astygitanũ hispalensem.

Templum herculis gadibus.

Apud herculis tēplū. gadibus tēplū fuit herculis honoratū. in quo qdā colūnas illas esse existimāt: quæ herculis colūnæ nuncupant. sunt aūt ex ære cubitorū octo lōgitudīe: & gades herculi dicatæ: testaī etiā poeta in priapeiis illo uersiculo. gades herculis humidūq; tibur: hoc herculis templū de quo nūc loquit tranquillus luculentis uersibus describit sillius italicus libro. iii. punicorū. de eodē sentit liuius sic scribēs libro. xxi. hānibal gadis pfectus herculi uota exoluit nouisq; se obligat uotis: phīlostratus libro. vi. de appollonii uita pdidit multa de tēplo herculis gaditani. Gades aūt insula est extra colūnas herculaes oli uno cēsu qngēti gaditani cēsi sunt i ordīe eqstri. cor. balbus oppidū gadibus pdidit noīe neapolim. gaditani oriūdi sūt a tyriis. hic lucanus. tyriis q gadibus hospes.

Gades ubi.

apud Herculis tēplū magni Alexandri imagine ingemuit & quasi ptesus ignauiā suā: qd nihil tum a se memorabile actū esset in ætate: qua iam Alexander orbē terrarum subegisset: missionē cōtinuo efflagitauit ad captādas qprimū maiorum rerū occasiones. In urbe etiā cōfusum eū somnio pximæ noctis: nā uisus erat p qetē matri stuprū itulisse: cōiectores ad amplissimā spē incitauerūt. Arbitriū orbis terrarū portēdi interp̄tāres: qn mr̄: quā subiectā sibi uidisset: non alia esset q̄ terra quæ oim parēs haberet. De gestis p eū in urbe. c. viii

d Ecedēs ergo an̄ tp̄s colonias latinas de petēda ciuitate agitātes adiit: & ad audēdū aliqd cōcitasset: nisi cōsules cōscriptas i Ciliciā legiōes paulisp ob id ip̄z retinuissēt

In genuit paulū differūt plutarchus q sic ait. cæsar i hispania cū ociū nactus res q̄sdā alexādri pictas plegeret secū diu cogitabūdus dchic illacrimasse tradit cuius rei causā admirātibus sociis nō ne iure dolēdū arbitramini: qd huius ætatis alexāder tot gētes subdidisset iperio qua nullū adhuc præclarū facinus ipse gessert. Pertesus ignauiā. ptesus participiū est sine uerbi origie: ut autumat Seruius. & regit genitiuū sicut ex illo Virgi. manifestū est: si non pertesuz thalami tedæq; fuisset. Regit etiā accusatiuū ut ex hoc loco apte dignoscit. cuius testimoniū citat Seruius: atqui Aulus Gellius libro. i. noctiū acticarū usus est hoc uerbo ptedere tāq̄ personali sic scribēs uerbis eius defatigari preduissent. Scipio africanus ptisum p. i. litterā dicit enūciasse: cuius meminit lucilius cū ait. Quo facetior uidet & scire plusq̄ cæteri ptisum hoiem nō ptesuz dicere ferūt te. Qua alex. decessit alexāder annos tris & trigita natus: cū prius subegisset oēs ferme orietales natiōes: & istar fulmis cūcta pstrauisset ōceanū quoq; eremigasset. Seneca in primo suasoriarū nō indegātes ingt. Alex. orbi magnus est: alexādro orbis angustus est. etenī sicut historiarū cōditores pdiderūt cū anaxarchū philosophū audisset referentem innumerabiles esse mūdos: heu me ingt miserūq; ne uno qdē adhuc sum potitus. hinc nimirū illud exiit: unus pelleo iuueni nō sufficit orbis. Missionē continuo efflagitauit in re militari multa sunt gn̄a missionū: est enī honesta quæ emeritis stipēdiis ab iperatore indulget: est causaria: quæ ppter ualitudines a laboribus militiæ soluit: unde causarii milites a liuio dicti: est & ignominiosa: cū quis ppter delictū sacramento soluit. autores iuriscōsulti. ff. de re mili. & in titulo de his q not. infa. in hoc loco cæsarē intelligimus missionē honestā flagitasse. Cōtinuo. statim. Cōfusum sōnio. plutarchus a trāqllo differētiēs tradit cæsarē ea nocte quā isequutus est rubiconis trāsitus: hoc uidisse somniū ut. S. p qetē matri uideret se pmiscuisse ifando cōcubitu: cū mr̄ aūt cōis oīm terra significet: sicuti liuius plinius & naso notificāt: merito iterpretes somniorū dixerūt eo somnio portēdi: q cæsar terrā matrē sua uirtute subigeret: & orbi terrarū dominaret. Coniectores iterpretes sōniorū atq; hoim coniectores uocant a cōiectura hoc est directiōe q̄dā rōnis ad ueritatē. unde & status cōiecturalis dr̄ apd̄ oratores. ut autor est qntilianus in. iii. alio noīe tales somniatores nūcupant. De qbus ita in deuteronomio scriptū est. nō adines uerba sōniatoris. De cōiectore sic ingt cicero. defert ad cōiectorē qdā somniasse se ouū pēdere ex fascia lecti cubicularis. ueteres auctore apuleio cōiecturā diuinatiōis genus esse tradiderūt. homerus in prima iliados rapsodia ὀνειροπόλον uocat coniectorē.

Pertesus.

De alexandro.

De missionibus.

De somnio cæsaris se mr̄i permiscuisse.

Coniectores.

M. AN. Cōuētus: loca qbus in eiusdē plinii utar uerbis: plures ppl̄i disceptabāt: qtuor in ea cōuētus Gaditanus. Astisitanus: Cordubēsis: & Hispalēsis. Gades: īsula ē extra terrā: Plinius: gadib extra orbē pditis. Pertesus ignauiā suā: suæ ignauiæ tedio affectus. Aetate: altero: s. ez. ac tricesimo ætatis anno. Orbē terrarū subegisset: at Macedones nō solū nō orbē subegere: sed de aphrica ne cōtendere quidē: ut Polibius ait: cœperūt: in Europa uero ab Adria ad Istrum: quota eius regionis parte dominati: magnā Asiæ partem intactam reliquisse eiusdem testimonio traduntur. Missionem decedendi facultatem. Coniectores: græci ὀνειροπόλους uocant.

PHI. Oīm parens haberet terrā oīparentē idonei scriptores appellant. Plinius in scdo. Terræ eximia ppter merita cognomē indidimus maternæ uenerariōis Lucretius in scdo. q̄re magna deū mr̄ materq; ferarū & nr̄i genitrix hæc dicta est corpis una. Ouidius quoq; in hanc sentētiā ait. magna parēs terra est. appellatiōe aūt parētū oēs infinitū maiores utriusq; sexus significari scribit. C. cassius iuriscon. ff. de in ius uo. & libro fforū. L. sic scriptū legimus appellatione parentis nō tm̄ pr̄ sed etiā auus & pauus & deiceps oēs supiores cōtinent: sed & mr̄ & auia & proauia. Auctor ē hieronymus i scd̄a ptra ruffinū apologia parētes militari uulgariq; sermōe cognatos & affines noiari hieronymo astipulaī Aelius lāpridius sic scribēs i alexādri seueri ipatoris uita amicos & parētes alexāder si malos repit: aut puniuit: aut si uetus uel amicicia uel necessitudo nō siuit puniri: dimisit a se dicēs his carior ē mihi respublica. Iulius quoq; capitolinus de marco antonio referēs adoptatus in aulicā domū oibus parētibus suis tātā reuerentiā quantā priuatus exibuit. hinc parentela sicut uulgo dicit ab eodē usurpaī ita scribente. Causa eloquentiæ dignū parentela sua putauit. Colonias latinas adiit. Duo genera coloniarum fuerunt quæ a populo romano deductæ sunt. Namq; aliæ latinæ / aliæ ciuium romanorum dicebantur: quod significat liuius his uerbis ex libro ab urbe condita duo de quadragesimo. Illud agitabant uti coloniā deduceretur nec satis constabat utrum latinam an ciuium romanorum deduci placeret / bononia latina colonia: mutina & parma coloniæ roma=

Terra oīm parens.

Parētes affines dici.

De coloniis

norū ciuiū sunt deductæ. erat & aliud genus coloniarū:quales enī pōpeius strabo pōpeii magni pater transpada-
nas colonias traduxerat. nō eni nouis colonis eas cōstituit sed ueteribus incolis manētibus ius dedit latii:ut possēt
habere ius qđ cæteræ latinæ coloniæ. i. ut petendi magistratus ciuitatē romanā adipiscerent:erāt p̄terea coloniæ:
qbus ius italiæ dabat. erāt & latinorū ueterū:quæ & latii ueteris apellant:quales in hispania multas fuisse refert pli
nius. Sēsus est tranqlli cæsarē ut pote cupidū rerū nouarū iuisse ad colonias:quæ de petēda ciuitate agitabāt hoc
est ut ciuitate romana donarent & ciues romani fierēt. ob quā rē sæpe maximi tumultus excitati fuerūt. & inde ori-

nec eo secius maiora mox in urbe molitus est.

De suspitione coniuratiōis eius cū Crasso & Sylla. C. IX.

Siquidem ante paucos dies q̄ edilitatem iniret uenit in suspicionem conspirasse cum Marco crasso consulari. Item publio Silla & L. Antronio post designationem consulatus ambitus condemnatis: ut principio anni senatum adorirentur: & trucidatis: quos placitum esset dictaturā Crassus inuaderet. Ipse ab eo magister equitū diceret: Cōstitutaq; ad arbitriū repu. Syllæ: & antronio cōsulatus restitueretur. Meminerūt huius cōiurationis Tanusius geminis in hystoria: Marcus Bibulus in edictis.

go sotialis belli exorta credit: sicuti hi
storici tradiderūt. Nec eo secius. i. nec
eo tardius nec ideo minus: apuleius
Secius. nec eo secius approbabit tibi nūc etiā
firmitas animi mei. Virgi. Currit iter
tutū nō secius equore classis uidet aūt
secius a sero dictuz ut autumat festus
pōpeius. unde ait. Accius i anphitrio
ne. Si forte paulo quā ueniā secius se-
cus uero significat aliter. Ob id ip-
sum q. s. uerebāt ne a cæsare cōcitarēt
latinæ coloniæ ad aliqd noui moliēdū
Edilitas. Edilitatē. edilitatū ueteres dixere:
quā nunc edilitatē uocant de edilibus
mox plura. L. ātronio. P. syllaba dāna
tis syllā & antroniū significat:quorū alterū. L. cotta alterū. L. torq̄tus ambitus dānarāt: autor asconius. & meminit
cicero in ea orōne quæ inscribit p pu. sylla. In q̄ etiā hoc quoq; cōmēorat:antroniū hoiēz audacē petulātē & libidi
nosū affinē fuisse sceleri catilinæ ptra rē pu. cōiurātia: a quo crimie pu. syllā seiūgere cōtēdit huiusce rei meminit &
salustius in catilina. nūc trāqllus scribit cæsarē noua q̄dā cōiuratiōe pspirasse cū his duobus. & M. crasso illo opu
lētissimo. M. AN. Terra oim parēs: Ouidius: Magna parēs terra ē. Colonias latinas: Coloniarū duplex
ratio: & eni ciues aliquo ad ihabitādū trāscripti colonia dicebat: qles fere erāt Romāorū coloniæ & quū manētibus
ueteribus incolis ius latii:ut Pediauus ait:eis dabat: sic Pōpeius Strabo Magni Pōpeii pr̄ trāspadanas deduxit co
Ius latii. lonias: erat aūt ius latii:ut idē auctor īterpretat: nil aliud q̄ petēdi magistratus Romanā ciuitatē adipiscebat Stra-
bōis auctoritas astipulat: latii inqt ius habēt: adeo ut q edilitatis quæsturæq; dignitatē romæ assecuti sūt: nemausē
assint: sed qđ sit qđ de petēda ciuitate agitātes dixerit indubiū uerū re pōt: quū fere nil aliud sit dicere q̄ q ciuitatez
adepti essēt de q̄rēda ciuitate sollicitos esse. Sed ex obscura historiæ latebra lux eliciēda ē: Appianus est auctor: pl'es
italiæ populos: socialis belli tēporibus: ciuitate donatos: Sed in suffragiorū latiōe: qđ ille plane demōstrat a roma-
nis deceptos: q̄ fraude aliqđ post annos aiaduersa nouæ dissētiōis materia sit. ide illis orta: ut sit sensus de petenda
ciuitate. i. iure ciuitatis qđ noie nō re fuerāt adepti: Scio ego nō deesse q aliter īterpretati sint esse ius latii. quo q p̄di
ti essent suffragii tñ latiōnē haberēt: sz ut ciuē petēdi magistratus ius nullū. de quo latinæ coloniæ: quæ circa padū
erāt ea tēpestate agitarēt: Verū utrūq; res habet. Trāqllus apte demōstrat aliud fuisse ciuitate dōari: aliud iure latii
nec tñ p̄nti loco quo ait colonias latinas de ciuitate adipiscēda sollicitas fuisse: uerū in Augusto: quē scribit nō mul
tas urbes sua merita in rēp. alegātes latinitate. i. iure latii: uel ciuitate donasse. Cōsules. L. Cæsar credo: &. C. figu
lus: aut. L. Tullius &. M. Lepidus: qbus cōsulibus: ero. signa circa. Ciliciā: & Syriā magni Pōpeii ductu uagabantur.
Secius: segnius: Tardius. Aedilitatē iniret: ædilitatis munus adiret. Venit in suspicionē: suspectus eē cœpit
Ambitus. PHI. Ambitus pdēnatis: Ambit' nomē est crimis qđ tñ uitiū ut inqt salustius pp̄ius uirtuti ē. Nā cui bonæ ar
tes desunt ille dolis ptēdit adipisci honores expetitos: uerū cū uirtute ābire oporteat nō largitiōe. ide leges apđ ro-
manos pstitutæ fuerē: quæ ābitū puniebāt. qlis lex calphurnia: quā calphurnius piso de ābitu tulerat: & ciceroniana
quā cicero: q in orōne p murēa se lege ab se lata ābitū puniuisse testat. Verū hæc ois lex ut inqt elegāter modestius
iurīscō. hodie cessat in urbe: qa ad curā pricipis magistratuū creatio ptinet nō ad ppl'i fauorē. Dictaturā crassus
īuaderet apđ uetērrimos autores titū largiū dictatorē pmū & spuriū cassiū magrz eqtū creatos īuenio: lex de dicta
Dictatura tore creādo lata iubet ut uir psular; creet autor liui' i. ii. Erat aūt dictatura sūmæ ptātis mgr̄at': nāq; ut scribūt iuris
quæ. cōsulti a dictatoribꝰ nō erat ius puocādi qbꝰ etiā aiaduersio capitis data ē. Dictaturā ultra sextū mēsē retieri fas nō
erat Dictator ab eo dict' qđ a psule dicebat: cuius dicto audiētes oēs eēnt. ide fabius ille maxim' cū a po. ro. creatus
eēt dictator q dictatorē creare nō poterat: nō legitim' dictator fuit: sz p dictatore. lege q̄dā uetusta nephas erat dicta
tori eqtare: cui' rei testis ē plutarchus i fabio & qa sūma ptās erat dictatori i ppl'z. is quoq; mgr̄ ppl'i appellat' ē. au
tores uarro & seneca. qđ etiā mēorat cice. li. iii. de finibꝰ bonorū legim' apđ dionysiū i. v. dictatoriā ptātē fuisse q̄si
quādā electā tyrānide: qđ a græcis istitutū romāi trāstulisse uidet nāq; apđ græcos tales erāt esymnetæ q erāt electi
tirāni q̄lē elegerāt oli mitylenei pithacū: cui' rei mētio quoq; fit ab aristotele i. iii. politicorū sæpe mgr̄ eqtū diceret. di
Magister ctatori mgr̄ eqtū sic iūgebat: quō regibꝰ tribun' celerū Ad quorū similitudinē p̄secti p̄torio a pncipibꝰ electi sūt mgr̄
equitum eqtū scdaz post dictatorē dignitatē gerebat & ab ipo dictatore eligebat: qđ & apđ iurīscōsultos li. i. ff. elegāter simi
primus. & erudite p scriptū repies. pmus mgr̄ eqtū apđ romanos fuit. Sp. cassius sub dictatore. T. largio. De mgr̄o eqtū ita
tradit uarro mgr̄ eqtū appellatus qđ sūma ptās huius i eqtes & accēsos. & iuuenalis iūcti locauit dictatorē & magi
Annotatus strū eqtū illo uersu. Fumosos eqtū cū dictatore mgr̄os: i quo illud aiaduerte qđ fumosos legere debemus nō famo
locus iuue- sos put uulgus semidoctū opinat. Cōsulatus restitueret. quo. s. fuerāt spoliati qñ ābitus pdēnati fuerē. M. Bi
nalis. bulus in edictis edicta sūt & edilitia & p̄toria & psularia. fuit aūt hic bibulus collega cæsaris i edilitate & cōsulatu.

Caius curio pater. testimoniū curionis patris ideo citat ad curionis filii differentiam: ad quem extant cicero-nis epistolæ. hic curio pater litterarū admodū nihil sciuit: sed usu quodā domestico habebat luculentus orator: cū uerborum splendore & uarietate cōmendaret. memoria ita fuit nulla: ut olim totā causam iudicio oblitus sit idem quo nihil turpius in scriptis obliuiscebatur autor. M. Tullius in bruto. Obiisse. adiisse presto fuisse in tempore. * M. Tullius in Lælio. Tu nō affuisti qui diligentissime semper illum diem & illud munus solitus esses obi-re. Pli. in. viii. ep. Vides q̄ nō delicata me causa obire primū consulatus tui diē nō sinat. * Cōspirasse. In hoc lo-co cōspirare accipit in malā partē: cū cōspirationē non nunq̄ cū laude dici testētur eruditi: Columella in. xiii. sed conspirabat in cōmune ab utroq;: Cicero in oratione ꝓ domo sua ad pōtifices. Hanc nostrā inquit conspirationē in re publica bn̄ gerēda certi hoīes fictis sermōibus diremerūt Plinius in ep̄lis ꝓinde cōspirate cōsentite maioreq; aīm ex meo sumite. Cū. Cn. pisone adolescēte. pisonē illū significat: q in citeriorē hispaniā quæstor ꝓ prætore missus: Et mox ab equibus hispanis iter faciēs occisus ē. qdā crediderūt occisū fuisse a Pōpeii cliētib᷒ pōpeio nō iuito: cui infestus erat inimicusq;. quē

Cōspirare. Conspiratio. Mors pisonis.

C. Curio pater in oratiōibus: De hac significare uidet̄ & Cicero in quadā ad Atticū epistola referens. Cæsarem in cōsulatu confirmasse regnum: de quo ædilis cogitarat. Tanusius adiicit Crassuʒ ꝑœnitētia uel metu diē cædi destinatuʒ non obiisse: & iccirco nec Cæsarē qdē signū: qđ ab eo dari cōuenerat dedisse. Cōuenisse aūt Curio ait ut rogā de hūero deiiceret. Idē Curio: ſʒ & M. Actorius. Naso auctores sunt conspirasse eū etiā cū Cneo Pisone adolescēte cui ob suspitionē urbanæ cōiurationis prouincia hispania ultro extra ordinē data sit: pactūq; ut simul foris ille ipse Romæ ad res nouas cōsurgerent ꝑ ambrones & trāspadanos: destitutū utriusq; consiliū morte Pisonis. De ædilitate eius & gestis in ea.

ad perturbādā rē pu. ut scribit salustius inopia atq; mali mores stimulabāt. Ob suspitionē. urbanæ cōiurationis. Piso hic cū esset adolescens nobilis summæ audaciæ. Egenus factiosus una cū. L. catilina atq; antronio coniurauit ad cædē sena tus faciendam. consulesq; trucidandos in capitolio: quo peracto cōstituerant ut Piso cū exercitu ad obtinēdas duas hispanias mitteret. auctores Salustius & asconius. hanc in præsentia suetonius urbanā cōiurationē significat. Cicero in oratione quam dixit in toga candida: hunc Cn. pisonem appellat pugiunculū hispanicum.

M·AN. Ambitus uetitæ largitionis: & suffragiorū corruptella: Salustius. L. Antonius: & P. Sylla designati cōsules legibus ābitus interrogati pœnas dederāt. Principio anni: Calēdis Ianuariis: unde annus sumebat initiū. Trucidatis quos placitū esset. Crispus. L. Cottā. & L. Torquatū cōsules interficere eos statuisse ait: suppressisq; Crassi: & Syllæ noībus a Catilina Antonio & Pisone: ita ꝯspiratū ut patrata cæde Catilina & Antronius fasces inuaderēt piso cū exercitu ad optinēdas hispanias mitteret. id Cice. ea orone quā cōtra Caiū. Antoniū cōpetitorē in senatu habuit: & Pedianus testant̄: Ipse cæsar. Magister eqtū ut dictatoris erat ius sūmū in ppl̄ʒ: ita in oēs milites: & accēsos magistri eqtū. Ad arbitriū sentētiā: uolūtatē Iudiciū. Marcus bibulus: q ædilis: cū cæsare fuit: & mox in cōsulatu collega. Curio pē. dubiū an is sit. q postea cæsarianus factus in libya ad bagradā fluuiū periit: an eius pē ... cur patrē dixerit si tres continua serie oratores i curionū familia: ut Plinius ait extitirūt: nulliūq; ob id facere po tuerit discrimē. Cōsulatu: quē cū Bibulo gessit. Aedilis: qn̄ subaudi ædilis: cū Cice. Antonio: & Sylla ꝯiurauit. Destinatū: Decretum. cōstitutū. Nō obiisse: diem dici munus nō adiisse: uel aut nō exequutum esse. Marcus: Actorius. Naso: fuerit ne hic naso. an alius: qui ab Antonio lepido & Augusto proscriptus est: parum nobis adhuc constat. Prouincia hispania. Crispus. Crasso adnitēte citeriorem ait hispaniam illi datam: ut in ea quæstor pro pretore esset. Foris ille procul urbe. Consurgerent una ad res nouas surgerent.

PHI. Per ambrones. ambrōes fuerūt gēs quædā gallica: quos cū cimbris teutomeisq; marius deleuit: ex quo tractū ē ut turpis uite hoīes ābrones diceret̄. In qbusdā exēplaribus inuenio ābianos: & significat̄ ppl̄i galliæ narbonēsis comatæ quos plinius in q̄rto bellouacis cōiungit. Quidā lābranos legēdū esse autumāt: ꝓinde ac lābri fluuis accolas lābranos appellet. ē aūt lābrus fluuius i cisalpina gallia notus: quē padus auctore plinio defert mare adriaticū. Morte pisonis. q in hispania occisus ē: ut paulo añ dictū. Edilis pter cominiū. duos antiquitus ex plebe ꝯstituerūt magistratus: q ediles appellati sūt ab eo qđ edes sacras & ꝑuatas ꝓcurarēt. due fuerūt oli edilitates altera plebeia altera ꝑricia. Nā cū ab initio ex plebe tm̄mō ediles ꝑcrearēt: ꝑ se natu(?) cōsultū ꝑres obtinuerūt ut ediles ex ꝑrib᷒ duo crearentq; a solio eburno curules dicti scribit dionysius in. vi. ediles ministros fuisse tribunorū: & pene tales: q̄les sūt apđ grecos Agoranomi quorū mētio fit apđ plautū ita scribētē i captiuis. Mirū adeo ē nisi fecerūt hūc sibi ætoli agoranomū officiū ediliū erat inter cætera ludos publicos exhibere. uñ Cicero i. vii. uerrinarū ita scribit. nūc sū designatus edilis scio mihi ludos sctissimos maxia cū cerimōia cæteri libero liberæq; faciēdos: mihi florē matrē ppl̄i plæbisq; ro. ludorū celebritate placādā: mihi ludos antiqssimos q primi romani sūt noiati maxia cū dignitate ac religiōe io ui iunoni mineruæq; esse faciēdos. mihi sacrarū ediū ꝓcurationē mihi totā urbē tuendā esse cōmissam. fuerūt preterea alii ediles q frumēto preerāt & a cerere cereales noiati cuius rei testis est pōponius iuriscōsultus. scribit plutarchus cæsarē in edilitate usum esse munificētia sūptuosa circa spectacula atq; cōuiuia: ex quo factus est fauorabilis apud plæbē. hoc idē nunc significat Tranquillus scribēs cæsarē edilē exornasse comiciū & capitoliū porticibus temporariis. Cū in foro ludi ppl̄o darent̄ auctore asconio signis ac tabulis pictis utebant̄ ad ornādū forū atq; comiciū. Plinius quoq; tradidit in. xxxv. uarronē & murenā in edilitate deportauisse romā ex lacedæmōe opus tectoriū ꝓpter excellētiā picture iclusū ligneis formis ad exornādū comiciū. ē aūt comiciū locus i foro ꝓpe senatū quo cōsti tuebatur regibus romāis & po. ro. licet ut inqt pedian᷒. tradit uarro ab eo dictū qđ illic coibāt comitiis curiatis & litiū cā. Cice. autor ē cotē quā actius nauius augur discidit una cū nouacula i comitio defossā fuisse supraq; puteal ipositū.

Ambrones

Lābrus fluuius.

De edilibus

Agoranomus.

Comitium quid.

C.X.

AEDilis præter comitium ac forum basilicasq; etiam capitolium ornauit porticibus ad tēpus extructis: in quibus abundante rerum copia pars apparatus exponeretur. Venatiões aūt ludosq; & cū collega: & [illegible] tim edidit: quo factū est ut cōmuniū quoq; impensarū [illegible] gratiā caperet. Nec dissimularet collega eius Marcus Bibulus euenisse sibi: qđ Polluci. Vt.n. geminis fratribus ædes in foro cōstitura tantū Castoris uocaretur: Ita suam Cæsarisq; munificentiā unius Cæsaris dici. Adiecit insup Cæsar etiam

Basilica qd * Basilicasq. basilica proprie significat locū in quo negotiationes & consilia & iudicia exercebantur: dicta basilica. quasi regia graeci.n. βασιλικὴν regiam appellāt. Debent enim basilice adiunctæ esse foro. ut auctor est uictrunius architectus in quinto qui tradit se iuliæ basilicæ faciendæ prefuisse. Cuius portiones & symetrias cōmemorat / basilica portia emilia inclyte sunt monumentis historicorū. quod autē in basilicis iudicia peragerētur indicat Quintilianus scribens in. xii. trachali oratoris uocem cū in basilica iulia diceret auditā laudatāq; fuisse ex quattuor tribunalibus. & Plinius in epistolis inquit. Descenderā in basilicā iuliam auditurus quibus proxima cōperendinatione respōdere debebā. Idem alibi cētūuiralia iudicia redicat in basilica fieri solita / iuriscōsulti titulo de uerborū obligatiōibus. basilicā publicis usibus accōmodatam esse demonstrant apud ecclesiasticos basilice dicūtur sacella numinibus dicata. inde in decretis. Di. xxv. scripturā legimus: quod ad episcopū pertinet basilicarū consecratio: quarū alie rusticanæ sunt aliæ urbanæ hinc basilicanos dicimus custodes basilicarum apud augustinum & orosium aliosq; ecclesiasticos conditores scripturā inuenio: q cū gothi urbem romā irrupissent illos imprimis inuiolatos securosq; esse sinebant: qui in apostolorum basilicas confugerant. In alio uero significatu basilica edictio adiectiuo enī nomine dicitur regia siue

Basilicon quid. regalis. plautus in captiuis basilicas edictiones atq; imperiosas habet. Idem in epidico basilicon uocat uestimenti genus regiū: cum ait suparū submimū. ricam. basilicum. aut exoticū. ab eodem basilicus status in pseudulo: & ba-

Basilicani. silicus uictus in persa dicitur quasi regius & excellens. Item basilica facinora pro regia. Item basilice aduerbiū usurpatur q significat regaliter & excellenter in persa. basilice agito eleuteria. Plinius genus nucum quod optimum est & quasi regium uocari ait basilicon a celso emplastrum ab excellentia basilicon dictum.

M. AN. Per lābranos. sic legunt quidā quibus facile accedo. i. per lambri accolas: est enī is Cisalpinæ galliæ fluuius: ex eupoli lacu fluens & quod magis credā: continuo transpadanos subiecit ut appareat de iis colonis intelligere: quas de ciuitate agitantes Cæsar hispania decedens nō multo antea adierat: alii ambranos habent: quod nullo modo probo. Morte pisonis: qui ab hispanis equitibus: quos in exercitu ductabat iter faciens occisus est.

Præter comitium ac forum: quæ duo in primis loca ab ædilibus spectaculorum diebus ornari consueuerunt ita ut signa & statuæ ad tēpus romā ædilium cura & prouincia quandoq; deportarentur. Plinius & pedianus sunt

Comitiū. auctores: Comitium a coeundo dictum satis constat: quasi coitiū: quidam quia eo Sabini & Romani ad sanciendā inter se pacem coiuissent dictum autumant: alii quod suffragiorū causa huc. ro. tribus coirent: locus fuit inter palatium: & capitolium ro. foro cōtiguum. Basilicas: regias ἀπὸ τοῦ βασιλέως Papinius. Illinc belligeri sublimis regia pauli erant basilicæ magnificæ & sumptuosa edificia: qualis fuit basilica Pauli: basilica Lucii: & Caii: sed harum neutra tunc erat: uerū si quis basilicæ formā requirit. Lāpridium audiat. basilicā inquit inter cāpū martiū & septa agripiana instituerat: in lato pedū centū: in longo mille: ita ut tota colūnis pēderet.

PHI. Ad tempus extructis. temporarias significat: quæ tādiu duraī erant donec spectacula pagerent̄ olim scaurus in edilitate fecit theatrum temporariū. Rerum copia. pimentū. S. ad apparatū edilitatis ut sunt signa tabulæ pictæ & id genus alia. * Pars apparatus. i. portio illarum rerum que suppetebant affatim ad apparatum edilitatis instruendum. Exponeretur in illis porticibus temporariis. Codex antiquus habet par apparatus cuius lectionis intellectus est manifestus / ut exponas. Cesarem ædilem cū abundaret copia rerū exposuisse in porticibus parē apparatū: & cōgruentē magnificentie loci pompeq; edilicie. *

Ludosq; scenicos theatricosq; De gladiatorio ludo mox loquetur. Et cum collega & separatim edidit.

Edes castoris. collega in edilitate Iulii Cesaris significatur bibulus: qui eiusdem quoq; fuit collega in consulatu. Euenisse sibi quod polluci. romæ in foro erat ædes castoris & pollucis: quæ edes castoris tantummodo uel castorum sine ulla pollucis nominatione dicebatur: de qua ita ait Liuius in. ii. Dictator edem castoris nouisse fertur & Plinius in. x. inquit supra edem castorum genitus pullus in oppositam sutrinam deuolauit. sensus est tranquilli bibulum collegam Cæsaris in edilitate nullam gratiam cepisse apud po. romanum earum impensarum; quas in exhibendis spectaculis una cum Cæsare fecerat cum solus Cæsar fauorem populatem promereretur. Ideoq; dicebat bibulus sibi euenisse id quod polluci. nam cum templum esset sacratum romæ Castori & polluci unius tamen ca-

Enarratus catullilocus storis dicebatur. Ita liberalitas nomine Cæsaris & bibuli & populo exhibita soli Cæsari ascribebatur. & quoniam incidimus in mentionem edis castorum enarrandus est obiter catullianus ille uersus ab interpretibus parum diligenter pensitatus. a pileatis nona fratribus pila. hoc enim uersu haud dubie catulus significare uoluit tabernam illam salacem de qua scribit fuisse in foro & nono in ordine loco excollocatam a templo castoris & pollucis quos fratres pileatos uocat ex eo: q pilea castori & polluci dederunt antiqui quia lacones fuerunt: quibus pileatis militare mos fuit. ea autem elegantia dixit tabernam esse nonam a pileatis fratribus hoc est a templo castorum: quam Plautus in pseudulo ait septimas esse edes a porta: ubi ille habitat leno. edem uero castoris fuisse in foro testes sunt Plutarcus & Dionysius: quod & transquillus hoc in loco apertissime ostendit. unde: Cicero in tertia uerrinarum tradit templum castoris positum fuisse in oculis quotidianoq; aspectu po. romani circa forum autem tabernas edificari solitas esse nullus ignorat. hinc Q nintilianus ait in sexto. taberne autem erant circa forum.

Gladiatorũ munus. Cæsar edilis autore plutarcho. xx. ac. ccc gladiatorũ paria exibuit ĩ spectaculo qđ munus Munus.
dicitur gladiatorũ: Nãq; id genus oblectamẽta antiqui mũera. noiauerũt ꝓpterea ꝙ populus tali spectaculo per
inde ac munere quodã capiebatur: scribit lactãtius libro sexto primitus uocatiões saturno attribuas fuisse: quæ uo
cantur munera. A munere dicitur munerarius exhibitor spectaculi. inde legitimus frequenter apud historicos la Munerarius qui.
nistas uendidisse gladiatores munerariis. apud cyprianũ in epistolis locus mẽdosus est. ubi pro munerarios im
pressum est numerarios. Idẽ gladiatoriã uoluptatẽ in primis execratur in epistola ad donatũ: cuius uerba subiect

gladiatoriũ munus: sʒ aliquãto paucioribꝰ ꝙ̃ destinauerat pa
ribꝰ. Nã quũ multiplici: undiq; familia cõparata ĩimicos ex
terruisset: cautũ ẽ de nũero gladiatorũ: quo ne maiorẽ cuiq̃
habere Romæ liceret. De gestis per eũ in urbe. c. xi.

COnciliato ppli fauore tẽtauit p partẽ tribunorũ ut
sibi ægiptus ꝓuĩcia plebiscito daret: nactus extraor
dinariĩ imperii occasionẽ: qđ Alexãdrini regẽ suũ so
ciũq; atq; amicũ a senatu appellatũ expulerãt: resq; uulgo ĩ
ꝓbabaẽ: nec obtinuit aduersante optimatiũ factiõe: quorũ
auctoritatem ut quibus posset modis inuicem diminueret.

ꝗ sunt hæc. paratur gladiatorius lu
dus: ut libidinẽ crudeliũ luminũ san
guis oblectet: homo occidiẽ in homi
nis uoluptatẽ: & ut qs possit occidere
peritia est / usus est / ara est. scelus non
tantũ geritur sʒ docet. merito iustinia
nus imperator li. xi. prohibet gladia Origo gladiatorum.
toria spectacula tanq̃ cruenta preberi
de quorũ origine & causa iulius capi
tolinus hæc memorat: multi dicunt
apud ueteres hanc deuotionẽ contra
hostes factã ut ciuium sanguie litato
specie pugnarũ fortunã satiarent. Alii
hoc litteris tradũt quod uerisimilius
credo ituros ad bellum romanos debuisse pugnas uidere & uulnera & ferrum: & nudos inter se coeuntes: ne in bel
lo armatos hostes timerẽt. aut uulnera & sanguinẽ ꝑhorrescerẽt. hic mos tractus uester: ut imꝑatores ad bellũ ꝓfi
ciscẽtes munus darẽt gladiatoriũ. Familia cõparata. cũ plures seruos a pluribus lanistis ad exercendã gladiaturã
cõpasset nãq; appellatiõe familiæ seruos intelligimus sicuti apud iuris cõsultos pluribus in locis declaratur: apđ
quos urbana familia & rustica nõ loco sed genere distinguiẽ. & in titulo de publicanis sic scriptũ ẽ. familie tñ ap Familia qđ
pellatõe seruilẽ familiã cõtineri sciendũ est in alio significatu familie in liberis hoibus dñr. uñ familiæ corneliorũ
& ualeriorũ nũcupatæ. famuli origo ab oscis populis descẽdit apud quos seruus famul noiaẽ. uñ & familia uoca
ta & famuliciũ sicut a satellite satellitiũ dictũ. hic familia gladiatoria significatur. M. AN. Ad tẽpus: in
præsentẽ spectaculorũ usũ. In quibꝫ: porticibus. Abũdante rerũ copia: signorũ imaginũ: statuarũ: & rerũ ad or
natũ quæsitarũ multitudine superãte. Venatiões: qbus feræ in theatro cõficiebãtur. Quod & polluci: postq̃ ad
regillũ lacũ ꝓspere aduersus latinos Posthumius dictator pugnauit Castori & polluci in ea pte fori quo circa iu
turne lacũ duo iuuenes: qui uictoriã nũtiarũt equorũ sudorẽ abstergere ꝓspecti sũt: ædes erecta est: Plutarchus: Va
lerius & Dionysius sũt auctores: uerũ sic accidit ut tñ castoris ædes sit dicta Martialis uicinum castora canæ: Trã
sibis uestr. Plinius. Ante ædẽ castorum fuit Marci Tremelii equestris togata. Munificentiã: munificentissimos lu
dos Vnius cæsaris dici: quasi ab uno cæsare exhibitos uulgo prædicari. Gladiatorũ munus. spectaculũ. In mu
nera nũc ædunt: & alibi Cuius munere retia misit: Familia: multi sub uno instituebãtur lanista ad gladiaturã: q
numerus familia dicebatur: sed liberi quoq; sub hoc noie cõplectũtur: unde paterfamilias dictus: & philosopho
rum familiæ: seruorũ tamen ꝓpriũ est: famel eñ unde famulus: & familia: osca lingua. seruus olim dictus.

PHI. Cõparata: parata coemptaq̃ & comparare interdũ significat emere sicut uulgo dicitur. Cato in libro Cõparare
de re rustica. prediũ cũ cõparare cogitabis sic in animo habeto: Itẽ reliqua quæ ꝑparãda sint si quid desit in annũ
uti cõparẽtur: quæ supsint ueneant. Vnde miror hieronymũ nimis ardenter ne dicã inimiciciter carpsisse ruffinũ: Error hieronymi.
quod cõparatũ codicẽ ꝓ empto dixerit: cũ ruffinus in hoc nõ tã peccasse uideatur q̃ secutus auctoritatẽ priscorũ:
quæ nobis ꝓ rõne est: & ad eam tanq̃ ad anchorã cõfugimus. Inimicos. factionis syllanæ hois signat & optia
tes. Tentauit per partẽ tribunorũ. tribunos plebis intelligit: q ab eo dicti sũt qđ in tres partes populus diuisus
erat: & ex singulis singuli creabãtur. uel ꝙ tribuũ suffragio creabantur. mox collegiũ tribunorũ ad decẽ usq; nũero
perstitit sicuti docet Cicero li. ii. de legibus. Ita scribẽs. tribuni decẽ sunto sanctiq; sunto. lex tñ de tribunis creandis Tribuni uñ
nusq̃ ut ait liuius nũerũ presinit. Sanciens tñ modo ut essent tribuni plebis. scitu dignũ est quod potestas tribu
nitia magis erat ad impediendũ quã ad agendũ. Plebiscito daretur. scita plebis appellaẽ: ea quæ plebs suo suf Scita plebis
fragio sine pñibus iussu plebeo magistratu rogãte ut puta tribuno. Qđ alexãdrini regẽ expulerãt. historia hæc
est Ptolemus cognomẽto auletes ægypti rex cleopatræ pater cũ flagiciis pluribus esset maculosus / eiectus est re
gno ab alexãdrinis: quẽ romã ꝓfectũ põpeius suscepit senatuiq; cõmẽdauit: ac de reductione eius in regnum diu
uarieq; actitatũ: tandẽ a gabinio reductus ẽ: auctores strabo & dion. De hac re multa in epistolis ciceronis ꝑlegũẽ
Igiẽ Cæsar cũ cẽt apđ pplm fauorabilis tẽtauit ut sibi daretur ꝑ plebiscitũ ægyptus ꝓuincia extraordiaria: sed ob
tinere nõ potuit aduersantibus optimatibus. Resq; improbabaẽ. qđ. S. Ptolemus rex ab Alexandrinis esset ex Ptolemeus expulsus.
pulsus: qa senatu romano socius atq; amicus fuerat appellatus q̃ res paucis contingere solebat & ꝓ magnis hoim
officiis tribui consueuerat: sicuti docet Cæsar in cõmẽtariis. Factiõe: factio olim & factiosus honesta uocabula Factio qd.
erãt: Vñ factiões histrionũ & quadrigarũ antiqtus dicebanẽ: nũc noie factiõis seditio noiatur: & factiosos intelligi
mus seditiosos autor festus in hanc sñiam ait Salu. in iugurtha. Inter bonos amicitia inter malos factio est: cui sub
scribit tertulianus in apologetico his uerbis: cũ ꝓbi cũ boni cõgregantur nõ est factio dicẽda: sʒ curia. Augustinus
iniustorũ optimacium cõsensum dicit esse factionẽ. in hoc loco factionẽ optimatiũ intelligimus partẽ nobiliorũ
sicuti gallias in duas factiones olim diuisa fuit: quarũ alterius ꝑncipatũ tenebãt hedui alterius aruerni. Audite quæ
so oraculũ liuianũ & infigite pectoribus de pernicie factionum: factiones inquit fuere eruntq; pluribus ppli maiori

Trophea. cutio q̃ bella q̃ fames q̃ morbi.) Trophea.C.Marii trophea.appellamus spolia hostium fugatorũ in stipitibus
fixa;quæ nõ figebãtur nisi in locis eminentioribus ut inquit seruius. Inde legimus apud pliniũ pompeiũ magnũ
statuisse trophea in pyreneo/hispania in deditionem redacta/crebriter leges apud thucidydẽ quẽadmodũ græci
uictores in bello trophea statuebant ex hostibus deuictis.trophea quoq; in urbibus ponebant in arcubus triũpha
libus exedificatis.quæ autẽ spolia in tropheo figerentur luculente docet Virgi.in.xi.his uersibus: Mezenti ducis
exuuias tibi magne tropheũ Bellipotens aptat rorantes sanguine cristas. Telaq; trũca uiri & bis sex thoraca peti-

Trophæa Caii Maii de Iugurtha: deq; cibris: atq; theutõis
olim a Sylla disiecta restituit: atq; i exercẽda de sicariis quæ
stiõe eos quoq; sicariorum numero habuit qui ꝓscriptiõe
ob relata ciuiũ Romanorũ capita pecunias ex ærario acce-
perãt: q̃q̃ exceptos corneliis legibus. C.XII.

De eodem. SVbornauit etiam qui.C.Rabirio

tum pfossũq; locis clypeũq; ex ære si-
nistræ subligat;atq; ensem collo suspẽ
dit eburnũ.Caius marius ex deuictis
cimbris atq; iugurtha romæ statuerat
tropheaq; ut scribit plutarchus isculs-
ptis litteris indicabantur.hæc oli dis-
iecerat sylla utpote marianæ factiõis
oppressor contra institutũ uetus;quo
ut inquit uictruuius nefas erat de fica
ta trophea moueri. Vñ quodã quasi iure nũc a Cæsare restituebãtur utpote syllanæ factionis inimico & marianæ
rum ptiũ accerrimo propugnatore tropheorũ spolia uetustate cõsumpta nefas erat resarcire aut reficere; & ut ait
plutarchus in quæstionibus. Nõ magnope ꝓbati sunt illi qui primi apud græcos æneũ aut lapideũ tropheũ sta-
tuerũt;erant aũt trophea in potestate iouis;hæc uero cimbrica trophea nõ solũ restituit Cæsar;sed etiã marii sta-
tuas noctu erexit in capitolio;ex quo factũ est;ut mariani Cæsarẽ laudibus extollerent tanq̃ solũ marii necessitudis
Cymbri. ne dignũ.Cymbri aũt & theutoni quos debellauit marius populi fuere germaniæ qui relicto genitali solo cũ gal-
lias atq; italiam inũdassent sedes a senatu ro.petierũt.a quo repulsi armis petere cõstituerunt quod præcibus im-
petrare nequiuerant;actũ erat ut inquit florus De Ro.populi imperio:nisi marius illo seculo contigisset;a quo pri-
mum apud aquas Sestias mox prope athesim debellati & ad internetionẽ redacti sunt.relege quæ a nobis affati ex
plicata sũt in secundo propercii cõmentario super eo uersu.Cymbrorumq; minas & bene facta mari. * Scito
autẽ elexancius dici Tropeũ q̃ Tropheũ ex Grecorũ instituto qui scribũt τροπαια que Auctore Suida sũt νικητ
τηρια uicteria hoc est premia uictorie & insignia.M.Tulli.in orõne contra pisonẽ tradit Tropęa esse monumen
ta atq; insignia bellicæ laudis atq; uictorie. * M.AN. Cõparata;quæsita. Inimicos;hoies ad
uersæ factionis eos intellige;quibus;Cæsaris successus semp suspectissimi fuere. Cautum;ante ludorũ dies lege
prouisum. Per ptem tribunorũ;per tribunorũ quosdã;quia per oẽs forte non poterat. Aegyptus prouinciæ
ut in egyptum mitteretur. Plebiscito;rogatione tribunitia;siue lege;scire apud ueteres iubere fuit;unde plebiscis
Plebiscita. ta quasi plebis iussa. Extraordinarii imperii;extra sortẽ decernendi. Alexandrini. Alexandriã in ægypto ma-
cedonum rex. Alexander eã ut plinius ait Dinocrate architecto in macedonicæ clamidis effigiẽ metante cõdidit.
Regem suũ Ptolomæũ cognomento auletem;qui præter alia flagitia choraulam exercuit;hũc Alexandrini ob
uitæ obscænitatẽ;ut Strabo tradidit exegerunt;de eius reductione multa Plutarchus in Catone;sed plura omnino
Cicero ad lentulũ;Scio ego præter hunc & alios regũ alexandrinis electos;sed temporũ ratio efficit ut de aulete cre
damus. Optimatiũ factiõe;hi sũt;quos supra inimicos appellauit. Trophæa;cimbricæ uictoriæ monumẽ
ta;sunt enĩ trophæa spolia hostibus adempta.deo dicata;Vergilius. Mezenti ducis exuuias tibi magne trophæũ
talia fuere cimbrica trophæa.C.Marii in urbe;de quibus nunc Trãquillus talia;& Põpeii;Cnispus deuictis hispa-
nis trophæa in pyreneis iugis cõstituit;ex quo more trophæa in urbibus figũtur;in arcubus exedificatis. Resti
Sicarii. tuit;repositit priore loco statuit. PHI. In exercenda de sicariis quæstione.sicarios dicimus ꝓprie eos q
sica hoiem occiderint;est aũt sica breuior gladius.per abusionem ut inquit quintilianus sicarios etiã omnes uoca-
mus q cedẽ telo quocũq; cõmiserint milites romani teste Iosepho ex utroq; latere sicas ferebant ex sinistro longio
rem.Ex dextro breuiorẽ.Exerceri questio dicitur quando ueritas criminis exploratur per tormenta;a qbus tamen
Questio- non incipiendũ esse diuus augustus constituit;qm quæstioni fides nõ semp habenda est;cũ sit res fragilis & peri-
ni.nõ sem- culosa & quæ ueritatẽ subinde fallat.uulpianus Autor titulo de quæstionibus. Sensus est tranquilli Cæsarem dux
per fides. exercet quæstionẽ de siccariis;ut syllanos insectaretur eos habuisse quoq; in numero siccariorũ;qui accepissent pe
cuniam ob reportata capita marianorũ proscriptorũ;quãuis tales exciperentur per leges corneliae;quas;S.tulerat
Cor.sylla de siccariis & ueneficis. Vnde adhuc extat titulus apud iuriscõsultos ad legẽ cor.de siccariis & ueneficis;
Poena sic- qua lege cornelia est pena siccariis constituta insulæ deportatio & oim bonorũ ademptio. Ob relata ciuiũ ca-
cariorum. pita.sylla cum marianorũ proscriptionẽ fecisset mortẽ pro pena constituit illi;qui ꝓscriptũ seruasset.nõ fratrẽ nõ
filium nõ parentes excepit.Duo uero talenta pro mercede illi cõstituit;qui proscriptũ hoiem necasset seu dñm ser
Pro scripti uus seu parentem filius interemisset.præterea quod oim iniustissimũ existimatum est proscriptorũ filios honore
a sylla. priuauit & illorũ bona publicauit.hinc passim furibunda ferebat licentia iugulandi;& ut inquit lucanus.Colla du
cum pilo trepidam gestata per urbem & medio congesta foro & ut auctor est iulius firmicus in.i. matheseos. In
lacu seruilio multorũ senatorum capita sectis ceruicibus pependerunt. Subornauit etiam qui Caio rabirio.his
storia talis est;apuleius saturninus.tri.ple.seditiosus gracchanas leges asserere contendit adeo ut senatũ quoq; co
geret in uerba iurare.cũ aqua & igni abnuentibus interdicturum se minaretur;unus extitit metellus q exulare ma-
luit q̃ iurare.hic tertium tribunus ple.refectus cũ iã triennio insolenter dominaretur eo uesaniæ progressus est: ut
Historia sa Caium memium in cãpo martio necandũ curaret dum satellitẽ suũ noie Clautiam consulem facere molitur: & in
turnini. eo tumultu ipse ad suis satellitibus rex fuit appellatus.tum factũ est senatus consultum ut Caius marius & L.uale
rius cõsules operã darent neqd de trimẽti res.pu.caperet.Itaq; cũ cuncta nobilitas Arma cepisset saturnius capi-

tolium inuasit:qui cum Caius marius fistulas præcidisset quibus aqua suppeditabatur sedibus capitolinis:ab arce digressus in deditionē accipitur.uerum deditis fides minime seruata est:nam glautiæ fracta ceruix:ipse uero saturninus in curia fustibus saxisq; coopertus in ipsa quoq; morte laceratur:quē seruus quinti crotonis noie scæua fertur interemisse caput saturnini Caius rabirius senator per conniuia in ludibriũ circũtulit:quē postea accusatũ a tito labieno tanq̃ saturnini tribuni plebis sacrosãcti interfectorē.Q u.hortēsius &.M.Cicero defenderũt. extat marci Tullii oratio ꝓ Caio rabirio ꝑduellionis reo.nunc tranquillus significat a Cæsarē subornatũ fuisse titũ labienũ: qui argueret occisum esse a Caio rabirio.Lu.saturninum. Diem diceret. Diē dicere est accusare:nã qui accusat diē reo denũtiat.quo ad causam dicendã presto sit. Diem dicere quid.

perduellionis diē diceret: quo præcipuo adiutore aliquot ante annos Lutii Saturnini seditiosũ tribunatũ senatus coercuerat: ac sorte iudex in reũ ductus tã cupide cõdãnauit ut ad populũ prouocãti nihil æque ac iudicis acerbitas ꝓfuerit.

De pontificatu maximo eiusdem. cxiii.

d Eposita prouinciæ spe põtificatũ maximũ petiit nõ sine ꝓfusissima largitiõe. In qua reputans magnitudinē æris alieni: quũ mane ad comitia descēderet prædixisse matri osculãti ferẽ domũ nisi se põtificē nõ reuersurũ

M.ANT. De sicariis:ꝑcussoribus a sica dictis. Ob relata:ciuiũ capita Sylla duo talēta ꝓscriptorũ ciuiũ percussoribus mercedis nomine proposuit. Corneliis legibus:Corneliæ leges plures omnino fuere a Cornelio tribuno plebis latæ:pro quo Cicerõis elegãs extat oratio:īs inter alias: quas ad populum tulit leges: capite uno cauit:nequis legibus in senatu solueret:nisi.cc.affuissent senatores quũ antea uel paucissimi per ambitiouē id factitare ꝯsuessent:de hac lege uidet mihi nõ sentire Tranquillus:ut q̃q̃ frequēti senatu decretũ esset:ne pro siccariis haberentur:qui proscriptorũ capita retulissent:Cæsar tamen ut eius ordinis auctoritatē labefactaret in sicariorũ numero aduersus cornelias leges in exercenda quæstione habuit:legibus autē dixit quia altero capite:id quoq;:sed diuersa ratione & euentu Cornelius tētarat Subornauit.instruxit. Perduellio quid.

PHI. Perduollionis.perduellio crimen est lesæ maiestatis.de quo ita scribit uulpianus iurisconsultus: qui perduellionis reus est hostili animo aduersus rem.pub.uel prinicipem animatus est.primus apud romanos oratius ob sororem interfectam perduellionis reus factus est dein absolutus.docet liuius in prio quomodo duumuiri oratium perduellionem iudicauerint.Nam & perduellio dici uidetur ipse reus;qui crimen commisit perduellionis.antiquitus eñ perduellem dicebant;quem nunc dicunt hostem:& tunc hostis significabat peregrinũ: qui suis legibus uteretur. Sorte iudex ductus.Docet asconius in interpretatione uerrinarum: quomodo apud priscos sorticio iudicum fiebat;quorũ nomina tabulis insculpta in urnam cõiiciebantur. & ita sorte educebantur.

In reum.rabirium. Ad populum prouocanti.S.rabirio.tullus hostilius tertius rex iostituit ut reus perduellionis a duumuiris ad populũ prouocare posset. Vnde oratius sororicida apud Liuium inquit prouoco ad populum priscam hanc consuetudinem a rabirio fuisse seruatam nunc indicat tranquillus. quo uocare autem ad populum nihil aliud est q̃ appellare populum sed ita frequenter dicimus prouoco ad populum cum præpositione; sicut sine prepositiõe appello populum. prouocatio autem appellatio qoc ut inquit liuius inuēta fuit. pro remedio aduersus iniurias magistratuum. Eque:idest tantum. Ac:quantum. Iudicis accerbitas.Cæsarem significat. Prouinciæ.S.ægypti & reducendi in regnum Ptolomei. Pontificatum adeptus est. Rome fuit collegium pontificum honoranissimum:quod numa pompilius primus instituit: qui pontificem maximum marcium marci filium ex patribus legit:eiusq; decretis omnia publica priuataq; subiecit autor liuius. pontifices teste dionysio magnum apud ro.sacerdotium & nomem habent.cum sint rerum maximarum domini: mulctareq; consueuerint;quos uiderint iussis suis minime obsequentes. ipsi uero neq; senatui neq; po.ro.rationem sacerdoti sui reddere coguntur:græci pontifices archiereas.ierophantas ierodidascalos:ieronomos ierophylacas: uariis appellationibus nuncupant. pontifices ut iuquit sceuola dicti sunt a posse & facere. Varro a ponte dictos arbitratur: quoniam ab his sublicius pons romæ est factus primum & sepe restitutus. Varroni astipulatur plutarchus in numa. in canonicis decretis Distin.xxi. de ponnifice ista traduntur. pontifex princeps sacerdotum est. ipse maximus nuncupatur:ipse omnes ordines ecclesiasticos disponit:maiorum. hæc consuetudo fuit ut rex esset sacerdos & pontifex. unde & pontifices romani imperatores appellabantur:excepto pontifice maximo reliqui dicti minores pontifices. liuius in.xxii. scriba ponnificum:quos nunc minores pontifices appellant. minorum põtificum maximus etiam is dicebatur.qui primus uenerat io id collegium:sicut minimus qui nouissimus. pontificatũ græci archieresynem dicunt. Ad comitia descendit.comicia uocamus conuentus populi: quæ fiebant quando magistratus creabantur. ex his alia curiata erant alia centuriata: de quibus alibi. scribit labeo iurisconsultus calata comitia esse:quæ pro collegio pontificum habentur. ab eo dicta: ꝙ calari est conuocari inde comitiales dies:quibus cum populo agi licet ut docet macrobius in primo saturnalium:quibusq; populus .Ro. conuenire solebat ad suffragium ferendum. Cicero in epistola ad Q u.fratrem. consequuti sunt inquit dies commiciales per quos senatus haberi non poterat:plautus non minus facete q̃ eleganter comiciales homines appellat in penulo litigiosos: qui in comitio ob lites quasi habitant. plinius uero homines comitiales uocat comiciali morbo laborantes cum ait: fel testudinum naribus illitum comiciales erigit attollitq;:ab eo fit aduerbium comicialiter quod significat ex comiciali morbo. de quo mox paulo:a comitiis comiciatus dicitur ipsa comicialis congregatio. comiciatum cõsul ab omnibus magistratibus auocare potest. Nisi pontificem. plutarchus apophthegmatis. προπεμπομενοσ υποτησ μητροσ. επιτασ θυρασ. σημερον ει μερω μητερ αρχιερεα τονυιον ηφυγαδα λαεξεισ. idest deductus Cæsar a matre ad fores: hodie inquit o mater aut filium pontificem habebis aut exulem.

Prouocare & ꝓuocatio.

De pontificibus.

Grecanica pontificũ appellatio.

Pontifices. Pontifices impatores

Calata comicia. Calari. Cõiciales homines. Cõiciatus.

Potentissimos duos competitores. Q n. catullum & seruilium isauricũ significat; quos Cæsar in petitione põ
tificatus superauit. M. AN. Perduellionis: maiestatis. L. Saturnini: de Saturnini tribunatu Cicero(si Ci
ceronis opus illud est; quod ad Herennium inscribitur) sed Appianus multo plura. Sorte ductus: in quibusdã
causis iudices sorte trahebantur; quod in miloniano iudicio: & aliis plerisq; locis Pedianus aperte ostendit in reũ
Rabirium. Iudicis: Cæsaris subaudi. Prouinciæ: spe reducendi in ægyptum ptolomei. Pontificatum ma
ximum: Numa primũ pontificem maximum creauit Martium Martii filium generum suum cui omnia sacra pu
blica & priuata subiecit. Matri: Au
reliæ. Nisi pontificem do. non re. se
uidelicet aut pontificẽ eo die aut exu=
lem futurum. plutarchus; Aut inquit
pontificẽ hodie mater aut exulem ui=
debis. Duos competitores. P. Ser=
uilium Isauricũ; sub quo ipse in Cili=
cia militarat. & Catulum Luctatium
principem Syllanæ factionis.

atq; ita potentissimos duos competitores multũq; & ætate
& dignitate antecedentes superauit: ut plura ipse in eorum
tribubus suffragia: q̃ uterq; omnibus tulerit.

De prætura & gestis eiusdem. C. XIIII. :

PRætor creatus detecta coniuratione Catilinæ sena=
tuq; uniuerso in socios facinoris ultimam statuente
pœnam solus municipatim diuidendos: custodien=
dosq; publicatis bonis censuit. Quin & tantum metum ad=
iecit asperiora suadentibus identidem ostentans quãta eos
in posterũ a plebe romana maneret inuidia: ut decium Sylla
num consulẽ designatum nõ piguerit sententiam suam: qa
mutare turpe erat interpretatione lenire: uelut grauius atq;
ipse sensisset exceptam obtinuissetq; adeo transductis ad se
iam pluribus: & in his ciceronis consulis fratre: nisi labantẽ
ordinẽ cõfirmasset. M. catonis oratio. Ac ne sic quidẽ impe
dire rẽ destitit: quo ad usq; manus equitũ Romanorũ quæ
armata præsidii causa circũ stabat imoderatiꝰ pseuerãti ne=
cem cõminata ẽ: & iã strictos gladios usq; eo intẽtãs: ut sedẽ
tem una ꝓximi deseruerint: uix pauci complexu togaq; ob
iecta ꝓtexerint. Tũc plane deterritus nõ modo cessit: sed eti
am in reliquum anni tempus curia abstinuit.

Tribus ro= mane. PHI. In eorum tribubus. Sen=
sus est Cæsarẽ in adipiscendo pontifi
catu suffragia plura tulisse in tribu=
bus isaurici & catuli cõpetitorũ q̃ illi
ambo tulerint in oĩbus tribubus: cum
naturaliter consueuerint suffragato=
res magis suffragari suis tribulibus: q̃
alienis competitoribus. erãt autẽ Ro=
manæ tribus oẽs nũero. xxxv. in q̃ruʒ
aliqua necesse erat censeri cũ; q ciuis
ro. esset. moris. n. fuit cũ aliquis. Ro. ci
uis ostendendus esset ut significarẽt a
tribu in qua censeretur. quando uiri=
Curiata co micia. tim tribules suffragia ferebant: illa co=
mitia curiata uocabantur. qñ uero cẽ=
Cẽturiata. turiatim hoc est per singulas cẽturias
calculus unus pro suffragio ferebatur
centuriata noĩabant: super qua re co=
piosissime scribit dionysius li. iiii. & vii. historiarũ: ubi docet in comitiis curiatis oẽm ptãtẽ creandi magistratus
fuisse penes populũ: in centuriatis uero penes diuites. Prætor creatus. de pretoribus mox plura. Vltimã sta
tuente pœnã: ut scribit celsus iurisconsultus li. xlviii. digestorum titulo de penitultimũ suppliciũ mortem solam
interpretamur; & ita senatus statuebat hanc ultimã pœnã in socios coniurationis catilinianæ: quæ coniuratio cũ
Municipa tim. notissima uel uulgo sit: nõ est longiori explicanda narratiõe. Municipatim. hoc est ꝑ municipia itidẽ pagatim
dicimus & oppidatim & uicatim quod significat per pagos per oppida per uicos. liuius templa deum: quæ pa=
gatim sacrata habebant dirui atq; incendi iussit. in hanc sententiam inquit Cæsar ipse apud salustium: censeo pu=
blicandas coniuratorum pecunias. ipsos in uinculis per municipia habendos: que maxime opibus ualent. munici
Municipia pia autem sunt ciuitates suo iure & legibus suis utentes: que meliore conditione sunt q̃ coloniæ: sicut docet gelli=
us in. xv. sed de hoc alibi plura. Asperiora suadentibus. capitale supplicium sumendum decernentibus. Idẽ
tidem: frequenter: ostentans. lege apud salustiũ Cæsaris orationem super catilinianis coniuratis: & aperte cogno=
sces quibus rationibus Cæsar senatum dehortetur a supplicio coniuratorum. Sententiam interpretatione leni
re. syllanus consul designatus censuerat coniuratos ultimo supplicio afficiendos esse: cuius sententiam plæriq; se=
quebantur. sed oratio Cæsaris sic mentes hominum flexerat: ut syllanus sententiam suam per interpretationem le
nire contenderet: dicens se censuisse ultimo supplicio afficiendos esse coniuratos hoc est carcere non morte: quoni
am inquit carcer. romano uiro ultimum supplicium est & hoc est quod ait sententiam interpretatione lenire: au=
ctor plutarchus in catone uticensi. Grauius atq; pro quam. & est sensus. syllanus dicebat se per ultimũ suppli=
cium intellexisse carcerem: non autem mortem: ut quidam grauius sentiẽtes accipiebant: & hoc est ꝙ ait salustius
decium syllanum permotum oratione Cæsaris dixisse se pedibus iturum in sententiam tiberii neronis: ꝙ de ea re
presidiis additis referendum esse censuerat. Obtinuisset. S. Cæsar ne supplicium de coniuratis sumeretur.
Consulis fratre. quintum Ciceronem significat qui postea in bello gallico legatus fuit Cæsaris. Labantem
ordinem. senatum titubantem & in mitiorem Cæsaris sententiam inclinantem. Catonis oratio. eam catonis
uticensis orationẽ designat: q̃ apud salustium luculenter scripta est aduersus cæsaris sententiam per orata: quã so=
lam in senatu exscriptam ferunt Cicerone consule uelocissimos scriptores adhibente: qui per notas quasdam: mul
tarum litterarum uim habentes catoniana dicta colligerent. unde a notis notarii dicti: quorum hoc primum ro=
Origo nota riorum. mæ uestigium extitisse fertur. Manus equitum. globus & multitudo equitũ. Præsidii causa ad consulis se=
natusq; defensionẽ. Perseuerãti. Cæsari. Strictos gladios. eductos & euaginatos. Pauci toga ꝓtexerit. scri
bit plutarchus curionẽ obiecta togæ Cæsarẽ ꝓtexisse eũq; eduxisse ex circũstãte globo cõminãtiũ cædem. Cicero
quoq; adulescentes illos deterruisse fertur a Cæsaris nece. Curia. in curiã senatumq; non uenit.

16

M. AN. In eorum tribubus:quas utiq; apparebat longe maiore studio suis tribulibus q̃ Cæsari suffragaturas; siquidem singulæ tribus magis suis:q̃ alienis competitoribus fauere consueuerunt:Sed in comitiis illis aliter euenit:quando Cæsar in alterutra tribu plura suffragia tulerit:q̃ ambo illi in omnibus Romanis tribubus que quinq; erant & triginta numero. Censuit:oratio quam Cæsar super ea re habuit:eleganter est apud Crispum notata. Municipatim:per ipsa municipia oppida.s.honorarii muneris communicatione ro.po.connexa.quid municipium:quid colonia sit. Gellius & pedianus docent, Labantem.infirmum nutantem: iamdudum in Cæsaris sententiam inclinantem. Catonis oratio:hanc quoq; Crispus in primo historiarum complexus est. Præsidii causa ut consuli & patribus presidio esset. Intentans; minaciter atq; identidem intendens. Vt proximi primo forte loco sedētes: Togaq; obiecta:plutarchus auctor est Cæsarē obiectu togæ a Curione seruatum.

De gestis eius in officio præturæ.

C.XV.

PRimo præturæ die Quintum Catulum de refectione capitolii ad disquisitionem populi uocauit rogatione promulgata:qua curationem eam in aliū trāsferebat. Verum impar optimatium conspirationi: quos relicto statim nouorum consulum officio frequētes obstinatosq; ad resistendum concurisse cernebat:hanc quidē actionem deposuit.

c.xvi.

De priuatione eius a prætura & restitutione ei⁹.

CAeterum Cecilio Metello tribuno plebis turbulentissimas leges aduersus collegarum intercessionem

PHI. Catulum ad disquisitionem populi uocauit. capitolium romæ tarquinius priscus rex bello sabino edificaturum se uouerat ieceratq; fundamenta. tarquinius aotem superbus capta pometia ex hostiō spoliis extruxit. pulso tarquinio oratius puluillus consul dedicauit:interiecto dein quadrigentorum & quindecim annorum spacio igni consumptum est. refectionis curam uictor sylla suscepit neq; tamen dedicauit. hoc est solum fœlicitati eius negatum. dedicatio autē per Q u. catulum celebrata est:cuius nomen inter tanta Cæsarū opera usq; ad uitelliū mansit. auctores plutarchus & tacitus. Vnde a Martiale dictum est. sic laudant catuli iulia templa patres. Cicero in oratione de signis testis est Capitolium non solum per Catulum dedicatum:sed etiam magnificentius esse restitutum:q̃ antea fuerat:itq; Capitolium clarissimum:& pulcherrimum Catuli monumentum esse:cuius nominis æterna memoria simul cum templo illo conseruatur. Cæsar cū ægre ferret non solum dedicationi sed etiam refectioni adscriptum esse catulum in principio preturæ eum uocauit ad populi disquisitionem:an.s.uellet populus eam capitolii refectionem dedicationemq; Catulo eripi & per alterum administrari:dicitur autem disquisitio Inquisitio uoluntatis iuditiiq; diuersorum:ista enim particula dis separantis est:ut inquit seruius:liuius in octauo nec tamen ab dictatore comicia sūt habita: quia uitio ne creatus esset in disquisitionem uenit. Rogatione promulgata. Promulgari leges dicuntur cum primum in uulgus eduntur quasi prouulgari:inde illud terentianum:uia patrū promulgata:quid sit rogatio pauloante explicatum est. leges autem q̃diu promulgabantur:quod fiebat per trinūdinum poterant tolli & licebat intercedere. Vnde Cicero in prima philippica ait. loquor de legibus promulgatis:de quibus est integrum uobis ostendo uitia. Tollite. Sed cum perlatæ erant leges & iam fixæ non amplius infirmari poterant nec per intercessiones tolli. Curationem. improprie loquutus esse uidetur:si donato credimus:qui ait q; curatio est medicorum:cura mentis. curatura diligentiæ. Sed auctoritas eruditorum reclamat regulæ grammaticæ:apud quos etiā curatio usurpatur pro iniunctione muneris. & cura. supersedeo exemplis cum frequenter occurrant:quale est illud plauti. Q uæ mea curatio est. Sed & liuius consimiliter dixit in secundo cum de ædis dedicatione. loquens sic ait: quod facile appareret nō tam ad honorem eius:cui curatio altior fastigio suo data esset factum:& a Gellio Catullus dicitur curator restituendi capitolii. Relicto nouorum consulum officio. officium illud intelligit: quo nouos consules principio anni consulatum ineuntes optimates deducebant:sicuti fieri solet apud nostrates:quorum magistratus ab officioso populo pompabiliter deducuntur. * Omnes autem ut scite inquit plautus suum officium equum est colere & facere. * Ad resistendum:ne.S. curatio capitolii a catulo in alium transferetur. Metello tribuno turbulentissimas leges ferenti. metellus tri. plebis legem promulgauit:q̃ censebat magnū pompeium cum exercitu ad urbem uocandum:eiq; demandandum ut uideret ne quid respu. detrimenti caperet: & uerbis quidam pompeius sic uocabatur quasi periculum:quod ex catilina imminebat propulsaretur: re autem uera id agebatur:ut res. pu. in potestatem unius pompeii deueniret. Cæsar metelli studium enixissime iuuabat:cui cato uehementissime resistebat:qui inter Cæsarem metellumq; medium sese coniecit eo consilio ut mutua illorū colloquia impediret. ubi uero metellus legem: quam perscriptam habebat pro æde castoris legere cepisset Cato librum e manibus extorsit. thermus uero Catonis amicus manum ori opponens uocem metelli præclusit:sūe tumultu concitato per metellum Cato a murena protectus est. tandem plebs metellum deseruit. senatus catoni fauere cœpit ad legem metelli impediendam utpote turbulentam & bellum ciuile excitantem. paulopost metellus uidens se imparem esse catoni & optimatibus ex urbe migrans in asiam profectus est:hanc historiam nūc signat trāquillus. Aduersus collegarum intercessionem. Videlicet catonis & munacii thermi:qui ambo in tribunatu collegæ erant metelli. intercessionem autem significanter & proprie appellauit prohibitionem cohercionemq; tribunitiam. Namque tribuni plebis antiquitus creati uidentur ut inquit gellius non iuri dicendo nec causis noscendis sed intercessionibus faciēdis:ut iniuria quæ coram fieret arceretur:& ut uim fieri uetarent. intercessio autem peculiaris erat tribunorum:adeo ut sylla illam tribunis reliquerit exutis omni alia potestate tribunitia.

ædificatio capitolii.

Disqsitio.

Leges promulgatæ.

Curatio.

Metelli tri. historia

Intercessio quid;

M.AN. De refectione capitolii: Iouis templum Tarquinius romanorũ regum ultimus construxit. Pulu-illus consul dedicauit: mox bellis ciuilibus: ut Plutarchus: Appianus: & Liuius scribunt: cõbustum cum Sylla instaurasset morte præuentus dedicare non potuit. qui honor Catullo obtigit: uiteliana inde seditione: quũ iterum conflagrasset: Vespasianus restituit & consecrauit nouissime cum eius morte incendio absumptũ Domitianus filius reparatum dedicauit: hæc Plutarchus Tranquillus. & Martialis non ipsa dũtaxat dedicationem Catulo tribuunt sed refectionem quoq;. Disquisitionem: a disquiro disquisitio est. Disquirere: quærendo discernere: Ad disquisitionem: ad populi discussioné: an populus Catullo: uel alii potius eam curam demandari uellet: Lãpridius dato tamen spacio ad disquirendum cogitandumq; prius quid dicerent.

Rogatione: lege. Promulgata proposita: in uulgus edita: Gellius qd rogatio sit: quid plebiscitum: quid lex lõgiore disceptatione demonstrat.

Conspiratiõe: consensu: ambiguũ uerbum atq; utroq; uersum usurpatũ: bona enim & mala cõspiratio esse potest. Contra coniuratio semper mala: & in alicuius perniciem suscepta.

Relicto nouorum consulum officio: relictis nouis consulibus: quos honoris gratia frequentes circũsederat: aut certe in capitolium secuturi erant: quo calendis Ianuaris prio magistratus die sacrificaturi conscendebant. Ouidius & Tranquillus sunt auctores.

ferenti: auctoré propugnatoréq; se pertinacissime præstitit donec ambo administratione reipu. decreto patrũ summouerentur. Ac nihilominus pmanere in magistratu: & ius dicere ausus: ut cõperit pararos: qui ui ac per arma phiberent dimissis lictorib⁹: abiectaq; prætexta domũ clã refugit pro conditione temporum quieturus: Multitudinem quoq; bi duo post sponte: & ultro confluentem: operãq; sibi in asserenda dignitate tumultuosius pollicenté cõpescuit. quod cum præter opinionem euenisset: senatus ob eundé cœtum festinato coactus gratias ei per primores uiros egit: accitũq; in curiam: & amplissimis uerbis collaudatũ: in integrum restituit inducto priore decreto.

De actiõe eius ob cõiurationem Catilinæ. C.XVII.

DEcidit rursus in discrimé aliud inter socios Catilinæ noiatus: & apud Nouiũ nigrũ quæstorem a Luctio

Turbulentissimas leges: Cecilius Metellus. tri. ple. legem: ut Plutarchus docet: laturus erat: ut re. pu. Catilinæ coniuratione consternata Pompeius cum exercitu ex asia romam reuocaretur cui negocium daretur ut diligentur prospiceret: ne res publica ea temporum notitate aliquod adiret incõmodũ: hic ferendæ legis fuit illi prætextus: sed. M. Catoni qui tum tribunus erat: & aliis aliter persuasum Pompeiũ a Metello: & is qui legem celebrare acceperant reuocari ut: & armis rem publicam capesseret.

PHI. Ambo Cæsar & metellus. Administratione reipu. Cæsar ab administratione pretura: metellus ab administratione tribunatus remoti sunt. In magistratu: in pretura. Ius dicere ausus. officium proprie preto-

Officium pretoris. ris est ius dicere. Vnde ius pretorium appellant iurisconsulti. quod pretores introduxerunt: quod & honorarium dicitur ab honore pretorum sic nominatum. Antiquitus duo pretores creabãtur: alter urbanus appellatus: eo qđ in urbe ius dicerunt aliter peregrinus ab eo q; plerumq; inter peregrinos ius dicebat. Sensus est Cæsarem quãuis senatusconsulto ab officio dignitateq; pretoria summoueretur tamen in iure dicendo perseuerasse.

Lictores q. Dimissis lictoribus. lictores ministri sunt magistratuum: a ligando appellati quod cum magistratus populi ro. uirgis quempiam uerberari iussissent: Crura eius & manus ligari uincirią; a lictore: soliti sint. auctores sunt ualgius ruffus & gellius. sed tyro Tullius Ciceronis libertus a licio lictorem dici autumat. licio eñ transuerso: qui magistratibus inquit preministrabant cincti erant: Plutarchus uero utpote græcus scriptor a uerbo græco lictori nomen deriuare contendit. Nam cum græce λειτος publicus dicatur: lictores dici existimat quasi publicos ministros & sine. C. antiquitus dictos esse refert. Abiecta pretexta. ueste pretoria. de pretexta dictũ est affatim in prin-

Toga ptexta. cipio commentariorum. illud in hoc loco pretereundum non est q; toga pretexta uestis erat magistratuum: unde & a plinio scriptum est quemadmodum lentulus spinter aedilis curulis primus usus est in pretexta dibapha pur-

Dibapha purpura. pura. dibapha autem ut hoc quoq; intelligas dicebatur purpura: quæ bis tincta esset ueluti pretiosior. hinc illđ cũ mordacitate & stomacho dictum a Cicerone in epistola ad celium. togam pretextã texi oppio puto te audisse: nã curcius noster dibaphum cogitat. sed eum infector moratur. Quod cum præter opinionem. euenit hoc preter opinionem senatus: ut Cæsar compesceret multitudinem ad ipsum ultro confluentem: qui credebatur cuncta tur-

Cœtus. bulenter & temere esse facturus. Ob eũdem cœtum. popularem multitudinem ad Cæsarem confluentem. cœtus enim est conuentus & congregatio dictus a coeundo. i. conueniendo in unum sicut proditum est in decreti canonicis. D. xv. Qui cœtum fecerit capitalis sit. inquit seneca in tertio declamationum: qui eleganter ait cœtum nomen esse magnæ multitudinis coeuntis ex consensu quodam. Coactus. collectus congregatus: nam cogi senatus dicitur quãdo frequens congregatur in curia. In integrum restituit. Sensus est Cæsarem ob modestiã restitutum fuisse a senatu in pristinã dignitaté praetoriã. Inducto pore decreto. i. abolito & cãcellato illo decreto: quo

Inducere. pres Cæsaré una cũ metello tribũo sũmouerãt ab administratiõe reipu. inducere. n. uerbũ é iuriscõsultorũ. qđ delere & cãcellare significat id qđ elegãter docet iuriscõsultus. ff. de his: quæ in testamẽto delent & inducunt: in quo titulo. hæc duo uerba iducere: & cãcellare nõ minus crebrũ q̃ decẽter usurpant. Inter socios Catilinæ noiatus. scribit Salustius quitũ catulũ &. C. pisoné ptédisse apđ Ciceroné: ut. C. Cæsar inter populares catilinæ noiaret: cũ uterq; graues inimicicias cũ illo exerceret: sed ubi Ciceroné ad tm̃ facinus ipellere nequerũt: ipsi pfraudé & astuciã magnã Cæsari inuidiã pflauerũt: tãquã participi catilinianæ pluratiõis. Ex quo cõiectare possumus. L. uectiũ &. Q u. curiũ: de qbus nũc loquitur trãquillus subornatos a catulo atq; pisone Cæsaré noiasse inter socios catilinæ.

M.AN. Ambo: Cæsar & Metellus: hic tribunatu: prætura ille. Cōperit: cognouit. Dimissis lictoribus: abire iussis: quo occultius fugeret. Abiectaq; prætexta qua pretores maioresq; magistratus utebāt. De pretextæ usu. Dionysius. Plutarchus: Liuius: Macrobius: & Silius Italicus ab unde multa. Asserenda: uindicanda. Ob eundem coetum: populi multitudinem: quæ ad Cæsarem confluxerat. Coactus: senatus subaudi tumultuose in curiā uocatus. Inducto: reuocato: antiquato. Priore decreto: quo publica administratione submouebatur.

Vectio indice: & in senatu a Quinto Curio: cui quod primus consilia coniuratorum detexerat: constituta erant publice præmia: Curius e Catilina se cognouisse dicebat. Vectius etiam chirographum eius Catilinæ datum pollicebatur. Id uero Cæsar nullo modo tolerandum existimans cum implorato Ciceronis testimonio: quædam se de coniuratione ultro ad eū detulisse docuisset: ne Curio præmia darentur: effecit. Vectium pignoribus captis: & direpta suppellectile: male mulctatū: ac pro rostris in concione pene discerptū cōiecit in carcerem. Eodē modo Nouiū quæstorē eo quod cōpellari apud se maiorem potestatem passus esset.

De ulteriore hispania sibi sorte data post præturam.

C.XVIII.

EX prætura ulteriorē sortitus hispaniā: retinētes creditores interuētu sponsorū remouit: ac neq; more neq; iure anteq̃ prouinciæ ordinarentur profectus est: In certum metu ne iudicii quod priuato parabatur: an quo maturius sociis implorantibus subueniret: pacataq; ꝓuincia: pari festinatione: non expectato successore: ad triumphum simul consulatūq; decessit. Sed cū editis iam comitiis

Apud Nouium quæstorem. Varro auctor est quæstores nō a pecuniis tantum: sed a criminibus potius inquirēdis dictos: quod Pedianus quoq; sentire mihi uidetˀ: horū fuit rerū capitalium quæstionem exercere. xii. tabulæ quæstorum paricidii meminerunt.

Quinto Curio: qui ut Crispus: & Plutarchus scribunt: Catilinæ cōsilia per Fuluiam Ciceroni prodidit.

PHI. Constituta erant publice premia. historia nota est queadmodū in coniuratione catilinæ fuit. Qu. curius homo flagitiis atq; facioribus coopertus: cui cū fuluia foemina nobili stupri uetus erat consuetudo ꝑ quam multa pollicendo effecit Cicero cōsul ut. Qu. curius cōsilia catilinæ sibi ꝓderet inde senatusconsulto e: qui indicauisset de hac coniuratione: premiū decreuere; seruo libertatē & centū sestertia: libero homini impunitatē eius rei & ducenta milia sestercia. hæc significat tranqllus premia cōstituta fuisse curio tanq̃ ipse primus coniurationem detexisset: quæ illi ne darentˀ Cæsar effecit dicēs se prius quedā de hac coniuratione ad Ciceronem detulisse testēq; implorauit ipm Ciceronē. Præmia iudici coniurationis.

Captis pignoribus. Liuius. xxxvii. imperia ihibita ultro citroq; & pignora capta & mulctæ dictæ & tribuni appellati. Supellectile. supellex domesticū est patris familias instrumentū. Supellex. sicut docent iurisconsulti: apud quos titulus est de supellectile legata: eruditorum: supellex chartea est.

Eodem nouium id est in eundem carcerem coniecit nouium questorem quo coniecerat uectium. Cōpellari infamari & accusari hoc eni in loco id significat. Maiorē potestatē. i. se prætorē est eni pretura haud dubie maior questura: & pretor maior questore. magistratus maiores sunt consules pretores censores: quorum maxima sunt Maiores magistratus. auspicia: minores uero quæstores & ædiles. quorum minora sunt auspicia. auctor. M. messala augur. potestatem autem appellamus magistratum: qui habet merum imperium. hoc est gladii potestatē ad animaduertendum in facinorosos homies. auctor Vulpianus libro. ii. digestorum titulo de iurisdictione iudicum. Iuuenalis. Gabiorūq esse potestas. plinius in. ix. iniuriæ potestatum in hospitales. Potestas

Vlteriorem sortitus hispaniam. Vlterior hispania in duas per longitudinem prouincias diuiditur beticam & lusitaniam. ut in superioribus explicatum est. Citeriorem autem & ulteriorem hispaniam prouincias fuisse pretorias. testis est liuius: qui frequenter ait pretores sortitos esse hispaniam citeriorem.

Interuentu sponsorum. crassum intelligimus: qui interuenit pro Cæsare sponsione octogintorum &. xxx. talentorum facta contra importunos creditores: tunc Cæsar ære alieno obrutus dixisse fertur: bis milies & quingenties centena milia sibi adesse oporteret: ut nihil haberet. Diuisio hispaniæ ulterioris.

Ac neq; more. Debet prouinciæ præses per eam partem prouinciam ingredi: per quam ingredi moris est: nec ante mandare iurisditionem legato suo; q̃ fuerit ipse prouinciam ingressus: nec ei prius competit; q̃ in prouinciam uenerit alii iurisdictionem mandare quam non habet. auctores iurisconsulti libro primo digestorum. sed Cæsar neq; hunc morem neq; reliquas priscorum institutiones seruauit dum proficiscitur in prouinciam: sed ante legitimum diem profectus est.

Priuato. in priuatum Cæsarem: post exactam finitamq; præturam. Sociis: prouincialibus hispanis.

Pacataq; prouincia. Cæsar hispaniam obiens: expeditione aduersus calecos & lusitanos sumpta: uictor ad oceanum usq; cuncta perdomuit: bellicis deinde rebus optime constitutis haud deterius togatas composuit adhibita imprimis medella disceptationibus debitorum & creditorum.

Non expectato successore. mos est præsidiis e prouincia decedentis. nō prius decedere quem successor accesserit: sed Cæsar morem maiorum preuaricatus est. Consimiliter Cicero appium subaccusat q in prouincia cilicia se ipsum successorem nō expectauerit. Editis iam comitiis. S. consularibus. sunt enim comitia consularia quæ habentur pro creandis consulibus: sicut ædilitia ꝓ creandis ædilibus: tribunicia pro tribunis. Comitia cōsularia quæ.

ratio eius haberi nõ posset:nisi priuatus introisset urbem & ambienti ut legibus solueref multi cõtradicerẽt. coactus est triumphum ne consulatu excluderef dimittere.

De consulatu eius cum Bibulo. C.XIX.

Duobus consulatus competitoribus Lucio Luceio Marcoq; Bibulo Luceium sibi adiũxit: pactus ut is qm̃ inferior gratia esset: pecuniaq; polleret: nũmos de suo: cõmuni noie: per centurias ꝓnunciaret. Qua cogni ta re: optimates quos metus ceperat nihil nõ ausurũ eum in summo magistratu: cõcordi & cõsentiẽte collega auctores Bibulo fuerũt tantundẽ pollicendi: ac pleriq; pecunias cõ tulerunt: ne Catone quidẽ abnuente eam largitionẽ e repu. fieri. Igitur cũ Bibulo consul creatus est. Eãdem ob causaз opera optimatibus data est: ut prouinciæ futuris cõsulibus minimi negocii. i. siluæ callesq; decernerentur. Qua maxime

M. AN. Chirographis:chirographũ ut pediano placet hoc a syngrapha differt; quod in illo: quæ tantũ acta sunt:scribi solent:in hanc uero contra fidem etiam ueritatis pactio ueniat. Implorato:suppliciter: & cum obte stationem requisito. Ne Curio præmia darentur:quia nõ primus Curius qui de coniuratione aliquid Ciceroni re texisset:sed Cæsar fuisset. aut quia falsum de se indicium senatui detulisset. Vectium indicem. Captis pigno ribus:filiis ne:an rebus quod magis placet:nam pignora utrũq; significant sed capta pignora mulctæ potius q̃ sa tis dationis nomine accipias. Reliqua suppellectile direpta:diripere uolentibus data:aut certe interim dum pi gnora capiũtur quasi hostiliter aspor tata. Eodem:in carcerem scilicet.

Nouium: fuerit ne hic. L. Nouius ille qui cũ Publio Clodio postea trib. ple. fuit ut non affirmare ausim ita ne id ipsum quidẽ negare. Maiorem potestatem Marcus Varro Gellio au ctore Quæstores neq; uocationẽ ha bere dixit neq; prehensionẽ quum ipsi a priuato ad prætorẽ in ius uocari pos sent siqdẽ ingratus q uocãdi ad comi tia ppli ptãtẽ nõ habuit: in ius uocari poterat pretor ꝯtra ex maioribus ma gistratibus habebatur qppe q maiori bus crearẽt auspiciis ut cõsul & censor

Ex prætura:post preturas. Sor titus sorte adeptus nã ꝓuinciæ sorte consulibus & prætoribus plurimũ da banẽ. Interuẽtu sponsorũ:octingẽ torum trigintaq; talentorũ sponsione Crassus creditores a Cæsare remouit; auctor est Plutarchus. Ordinarentũ: quibus uidelicet copiis quibus auxi liis:quo cõmeatu in quos hostes:bellandũ:ac quatenus esset publice decerneretur. Priuato; ex hoc apparet iam pretura defunctum sortitum fuisse Cæsarem hispaniã:aut certe nõ multo post defunctum fuisse quũ in prouinciã abiit nisi priuato:sine exercitu:interpretetẽ aliquis:quod nullo modo placet nec multo plus illud probo; ut priuato pro priuatæ accipias:hoc est priuato nomine:ad creditores ipsos:non ad Cæsarem id referens. Sociis:ro. popu li scilicet fœderatis gentibus:siue ciuitatibus:erant eni in hispania aliæ fœderatæ urbes. aliæ stipendiariæ: & aliæ contributæ. Ad triumphum. Calecis & Lusitanis uictis cuncta ad occeanũ usq; Cæsar perdomuerat.

PHI. Ratio eius haberi nõ posset. mos erat:ut q triũphũ acturi erãt:extra urbẽ aliquãtisper morarentũ:q uero cõsulatũ peteret necessario in urbe presens esse debebat. Cæsar in hac cõstitutus ãbiguitate cũ comitiis ꝯsularibus aduentasset:misit q ab senatu ipetrarẽt:ut p amicos absenti sibi cõsulatũ petere liceret. Cæsaris postulatis Cato ipri mis refragatus est:tãq̃ id aduersus leges fieret: q̃ ꝓpter Cæsar triũphũ omisit: & ad cõsulatũ adipiscẽdũ oẽ studiũ mẽtẽq; cõuertit. Ambiẽti:Cæsari. Legibus solueret. eas leges significat:quæ nolebãt nisi a præsente peti posse cõ

Luceius hi storiogra phus.

sulatũ:nec nisi ab absente triũphũ. Luceiũ sibi adiũxit. L. Luceius significat scriptor historiæ luculẽtus: quẽ mar. tullius ep̃la quadã luculẽtissime scripta rogat:ut res suas in ꝯsulatu gestas priuati atq; seorsum scribere uelit. huius autẽ rei meminit idẽ. M. tullius quadã ad atticũ epistola:cuius uerba subieci. luceiũ scito cõsulatũ habere in aio sta tim petere:duo eni soli dicunẽ petituri:Cæsar cũ eo coire p arriũ cogitat:& Bibulus cũ hoc se putat p Caiũ pisonẽ posse cõiungi. Pecunia polleret: pecuniosus esset. pecunia eni potẽtiã cõciliari nemo nõ nouit. hinc illud ora tianũ:ducẽtis ad se cuncta pecuniæ;& ut inquiunt eruditi ꝑsuasio regũ pecunia est. nimirũ rerũ agẽdarũ nerui pe cuniæ sunt. Nũmos p centurias pronunciaret. consueuerãt petitores magistratuum apud ro. pecunia largitio

Diuisores q

ne; sibi studia cõciliare suffragatorũ:& p cẽturias tribusq; diuidere nũmos:cui negocio:q præerãt hi diuisores ap pellabanẽ:quos plautus magistros curiarũ in aulularia uocat his uerbis. Nã noster nostræ q est magister curiæ di uidere argẽti dixit nũmos in uiros:sensus est trãquilli Cæsarẽ pepigisse cũ. L. luceio ut ad cõsilianda curialiũ suffra gia nũmos iuberet utriusq; largitionis nomine p centurias ꝓnũciari:quos uiritim diuidebant diuisores. Com muni nomine. luceii & Cæsaris. Per cẽturias:ideo p centurias dixit potius: q̃ p curias:quia comicia cẽturiata ha bebantur in creandis consulibus. quãdo. S. singulæ centuriæ unũ centuriatim calculũ suffragiũq; ferebãt. Nihil nõ omnia etiã imodica:& uiolenta. In summo magistratu. i. consulatu:q apud romanos: amplissimus erat ma gistratus:dictator enim maiore quidem potestate præditus erat:q̃ consul:sed nõ erat magistratus ordinarius:græ ci consulatum uocant υπατειαν. consulem υπατορ. ausonius de se ipso ait. ρωμαιωνυπατοσ. idest Roma norum consul. Tantũdẽ pollicendi. hoc est ut bibulus p centurias tantã pecuniã ꝓnũciari iuberet uiritim se da

De prouin ciis consu laribus.

turum:quantã Cæsar:& luceius simul pollicebantur. E republica. ex utilitate:& cõmodo publico. e cõtrario di cimus. ab re est. p eo q cõtra cõmodũ est. Prouinciæ futuris cõsulibus:prouinciæ qui cõsulares appellanẽ:de cerni solebant cõsulibus:quæ erant honoratissimæ; de quibus strabo in calce operis sui & ruffus in epitomate me minerunt. Nunc optimates futuris consulibus hoc est Cæsari:Cæsarisq; collegæ ad infringendã hominis potentiã decernunt prouincias inglorias. & pene dedecorosas:siluas. S. cædendas & calles:que semitæ sunt angustæ muniẽ das:uel ideo siluas callesq:tanq̃ prouinciã consularem decerni ꝯsulibus optimates curauerũt: quia siluæ loca sunt latrociniis exercendis accommodata:ut ita a consulibus repurgarentur. fierentq; loca uiatoribus tutiora.

M.AN. Ratio eius haberi nō posset:absentis subaudi. Multi cōtradicerent:Sed Cato in primis qui dies dicendo de industria absumpserat nequid senatus Cornelia lege illi gratificari posset. Is.Luceius. Inferior gratia:minus gratia polleret q̄ Cæsar. Polleret:potens esset. Cōmuni nomine:suo ac Cæsaris. Per centurias:centuriæ in classibus erant:ut Liuius perspicue docet. Eum:Cæsarem. Concordi:& consentiente collega obsecundante illi & obsequente qualis Luceius futurus uidebatur. Tantumdem quantum Luceius fuerat pollicitus. E re publica:quasi dicat. & si parum laudabili exemplo:tollerabili.tamen quia rei publicæ pfuturo:quæ

iniuria instinctus omnibus officiis Cneum Pompeium affectatus est offensum patribus:qd Mithridate rege uicto cunctantius confirmarentur acta sua Pōpeioq; Marcum Crassum reconciliauit ueterem inimicū ex consulatu:quē summa discordia simul gesserāt Ac societatē cū utroq; iniit:ne quid ageretur in republica:quod displicuisset ulli e tribus.

De gestis per eum in consulatu: c.xx.

INito honore primus oīum instituit: ut tā senatus q̄ populi diurna acta cōficerenī & publicarenī. Antiquū etiā rettulit morē: ut quo mense fasces nō hēret

plane sentētia necessitate Catoni acerbissimo ambitus hosti expressa intelligatur oportet:adde qd & stoicus Cato:q sola patriæ charitate adduci potuit:ut utile ab honesto discerneret:s3 satis auspicato fieri putabat:ut fabius dicere solebat:quæ pro re pu. fierent.

Eandem ob causa3 ne maiora moliri posset. Syluæ callesq;:prouinciæ minimi negocii. Siluæ latrociniis suspectæ publico præsidio obtieri cōsueuere. Iu. Armato quotiens tuto custode tenetur. Et pontina palus.& gallinaria pinus:hoc magis placet q̄ si ad lignorum materiā in publicos usus disponendā accipias.quod ab Alexandro principe Lāpridius factum memoriæ prodidit:qui syluas in publicum thermarum usum deputarit.

PHI. Instinctus.exstimulatus impulsus exagitatus.sic eni potius legendum est q̄ instructus. Offensum patribus. Pompeius id temporis infensus erat senatoribus: propterea quod decreta sua quibus post debellatum mithridatem:reges ornauerat:a senatu nō confirmabantur.imo ut Plutarchus inquit impulsore lucullo fuerant antiquata abrogataq;:qui etiam largitionem illam dari prohibuit militibus q̄ pompeius scripsit se daturum; cuius rei meminit appianus in secundo bellorum ciuilium his uerbis. interea Pompeius ad mithridaticum bellum ad summum gloriæ: & dignitatis euectus; senatum rogare pergit:ut multa qua regibus dynastis:ac ciuitatibus concessisset:senatus ex decreto confirmare uellet.e contra plurimi inuidia accensi in illum repugnabant:inter quos uel imprimis Lucius Lucullus fuit:lucullo crassus pari modo assistebat; indignatus itaq; pompeius affinitatem cum Cæsare inire studuit:is crassum pompeio subinde conciliauit.

Pōpeius senatoribus infensus.

Iīimicum ex consulatu.Pompeius:& crassus.ambo consules creati in omnibus rebus dissidentes rem pu. pene labefactauerūt. & propter hanc simultatem nihil ab illis in consulatu memoria dignum gestum est; finito magistratu iubente populo in gratiam redierūt:primusq; crassus assurgens pōpeio dextram ultro porrexit. Ulli e tribus.Cæsare Pōpeio & crasso. & hæc est illa societas q̄ bellū mox ciuile peperit nāq; ut Cato dicere solebat nō ex inimicitiis Cæsaris;& pōpeii.sed ex hac amicitia cūcta mala puenerūt & olim qdā urbanus tricipiciū festiuiter appellauit hāc triū societatē:de qua Lucanus.tu causa malorū facta tribus dn̄is cōis roma. Inito honore.inchoato cōsulatu. Diurna acta cōficerenī.cū p dies singulos res gestæ scribūt:ea acta græco uocabulo ephemeris;latino diariū dicebanī & ita in hoc loco intelligimus acta diurna actus singulorū dierū:in acta aūt oia romæ referabanī:hinc exit illud satyricū.cupiēt & in acta referri:& plinius in.ii.ita scribit milone causam dicēte lateribus coctis pluisse in eius annis acta relatū est:& asconius inqt.acta totius illius tpis psequutus su3 & mox nihil ultra relatū in actis illo die;sensus ē tranqlli Cæsarē inito cōsulatu instituisse:ut acta tā popularia:q̄ senatoria p singulos dies cōfecta publicarenī. Quo mēse fasces nō hēret.post exactos reges duo cōsules creati sūt quorū iperiū erat annuū:q oia:ita oia insignia regiæ ptātis retinuere,id modo cautū est auctore liuio:ne si ambo fasces haberēt duplicatus terror uideretur brutus prior cōcedēte collega collat.no fasces habuit.scribit gellius cōsule:q maior natu esset.priorē fasces sūpsisse ex lege iulia ptās fit sumēdi fasces primi mēsis priori ex cōsulibus:nō q pluris annos natus est;sed q plures liberos habet q̄ collega.Itaq; antiqtus alternis mēsibus cōsules habebāt fasces hoc est lictores:q cū fascibus uirgarū:securibus alligatis antei bāt:ideo aūt uirgæ illæ securibus alligatæ pferebanī:ut signū foret nō oportere iracūdiā mgrātus esse dissolutā;an ut inqt plutarchus qa uirgarū dissolutio sua cōtatiōe irā frāgit:& iperū moderat:an qd nequitia hoi3 parti medicabilis ē ptim curari nō pōt:& ita uirgæ qd mutari pōt corrigūt:secures aūt qd mutari nō pōt amputāt scribit plinius in.xvi.ex betula gallica orbore:q mirabili cādore:atq; tenuitate predita est solitas fieri magistratuū uirgas. M.AN. Instructus cautior ad declinandam iniuriā factus uel quasi districtus & cōpulsus.

Dissēsio pōpei & crassi & eorum amicicia.

Diurna acta Ephemeris

Cur fasces alliganī securibus.

Affectatus est:oī officio demereri nixus. Offensum:atq; ob id iratū. Cunctātius cōfir.acta sua: Appianus & Plutarchus sunt auctores Pōpeiū a pr̄ibus alienatū:qd illius acta q̄ bello mithridatico & toto oriente statuisset:nā alios in regno retinuerat;aliis ademerat:qbusdā populis fœdera:aliis libertatē:cōcesserat:senatus cūctantius illa rata habēda sanxisset. Veterē inimicū priusq̄ magistratu abiissent Plutarchus eos in gratiā rediisse tradit: cui Appianus astipulat; Nequid agerett:agi paterenī. Conficerenī:q̄cunq; in curia aut cum populo agerenī. eodē die quo mota esset ad exitū perducerentur:perductaq; in publicum referrentur:quo sane instituto omnē longioris consultationis senatui adimebat facultatem. Et publicarentur: hystoriæ credo consultum uoluit: Iulius Vopiscus ex actis populi: & senatus se hystoriam sumpsisse scribit. Quo mense fasces non haberet:nam alternis mensibus consules fasces habebant uetus mos consulariq; dignitati pene æqualis.x.uiri quoq; qui ad cōscribendas leges creati fuerāt inter se:ut Liuius tradit:cōpararūt ut e collegio unus fasces haberet:singulis aliis accēsi apparerēt.

Accen'us quid ẽ accẽsi qui.

PHI. Accensus ante illum iret. accensus duas res significat. namq; accensi dicebantur: qui in locum mortuorum militum subrogabantur: ita dicti quia ad sensum adiiciebantur. Asconius accensus inquit est nomen ordinis promotionis in militia: ut nunc dicitur princeps: uel cõmentariensis: aut cornicularius: in alia significatione: accensi ministratores sunt magistratuũ: sicuti Varro Catoq; notificant: & hic accensus ab acciendo dictus: nãq; accensus instar preconis acciebat iussu consulis quirites ad contionẽ. de hoc ministro loquitur Plinius cũ sic ait in septimo. post aliquot annos adiectus est & meridies accenso consulum id pronunciante: erant singuli presidibus prouinciarum accẽsi quod munus nõ nisi libertis deferebat: sicut docet. M. Tullius in epistola ad quintũ fratrẽ asiæ ꝓcõsulem: cuius uerba hæc sunt accensus sit eo etiã numero quo eũ maiores nostri esse uoluerũt. qui hoc nõ in bñficii loco sed in laboris ac muneris nõ temere nisi libertis deferebãt. de hoc accenso nunc intelligit tranquillus scribens Cæsarẽ reuocasse uetus institutũ: ut accensus hoc est minister iret ante cõsulem eo mense quo fasces nõ habebat lictoribus subsequẽtibus.

accensus ante eum iret: lictores pone sequerentur: lege autẽ agraria promulgata obnunciantem collegam armis foro expulit. Ac postero die in senatu cõquestũ: nec quoq̃ reperto q sup tali cõsternatiõe referre aut cẽsere aliqd auderet: qualia multa sæpe in leuioribus culpis decreta erãt: in eã coegit desparationẽ: ut quo ad potestate abiret domo abditus nihil aliud q̃ p edicta obnũciaret: unus ex eo rpe oĩa in rep. & ad arbitriũ administrauit: ut nõnulli urbanorũ quũ qd p iocus

Quod autẽ hic mos fuerint uetus: indicat liuius: qui in tertio de decemuiris: quibus erat imperiũ cõsulare scribens sic ait. eo die penes prefectũ iuris fasces duodecim erant: collegis nouẽ singuli accẽsi apparebant. Pone. aduerbiũ est: & significat post. Virgilius pone subit coniunx. Lictores. cõsul duodecim lictores habebat. inde scribit liuius quattuor & .xx. lictores solitos apparere duobus cõsulibus: procõcluses uero ut inqt oulpianus nõ amplius q̃ sex fascibus utunt: qm̃. S. sex tm̃ lictores ꝓconsul habebat. Ridicula est interpretatio accursii exponẽtis sex fasces. p sex mẽsibus. Lege agraria ꝓmulgata. lex agraria: quæ est de agris uiritim inter plebeios diuidendis: primũ ꝓmulgata est apud romanos a cõsule cassio regnũ affectãte: quæ nũq̃ deinde ut inqt liuis usq; ad hanc mẽoriã sine maximis motibus agitata est. Nãq; dulcedo legis agrariæ animos maxime plebeios capiebat quam gracchi fratres imprimis exercuerunt: & nũc Cæsar legem agrariã promulgauit ut ita fauorabilis esset apud plebem: quæ tamen leges (ut inquit plutarchus) non consuli sed audacissimo tribuno conueniebant cæsari legem agrariam ferenti: honestissimi & præstantissimi in senatu uiri obnixe eefragabantur: & imprimis bibulus collega tunc confugiens ad plebem Crasso quoq; & pompeio auxiliantibus: bibulum foro expulit: legemq; agrariam pertulit q̃ pompeius Grassusq; comprobauerunt: Agrarii homines dicitur a liuio suffragatores legis agrariæ & agripetæ qui petunt ex agrorum diuisione portionem que uiritim dabatur.

Agrarii homines. Agripetæ qui. Obnunciare quid. Leges Cæsaris.

Collegam obnunciantem. quid sit obnunciare scripsimus affatim in libro annotationum: ubi & hic locus tranquilli explicatur. est enim obnunciare rem malam nunciare & proprie (ut inquit donatus) obnunciare dicitur augures: qui aliquid mali hominis scæuũq; uiderint. ergo obnunciantem accipe pro resistẽtem relucrantẽq; legi Cæsaris tribuniciæ magis q̃ consulari tanq̃ imminens quasi malum omen nunciantẽ. inde enim etymologia huiusce uerbi est. De obnunciatione perlege: qui copiosius scripsimus in annotationibus. Foro expulit. bibulus collega Cæsari in cõsulatu impulsus a senatu: ut Cæsaris conatibus obuiam iret: uenit in forum: ubi tumultu exorto fasces & celiqua ipsius bibuli insignia lacerata sunt. & cum bibulus nihil territus iugulum ultro nudatum ferret: ab amicis in proximũ iouis templũ delatus est. & ita bibulo catoneq; e medio sublatis leges a Cæsare perferuntur: in quas tanq̃ optimas & senatus & populus iurare adacti sunt. Auctor appianus. Conquestum coegit in desperationẽ ordo est Cæsar coegit in desperationẽ conquestũ. S. bibulum: qui cum in senatu conquereretur de iniuria sibi a collega Cæsare facta neminem reperit: qui aliquid referre auderet super tali consternatione. qua. S. ipse consul armis & ui foro pulsus fuerat. est autem consternatio concitatio & perturbatio quedam subita ex aliquo metu. a Sternutamento deduci existimat festus quo toto corpore concutimur. Referre uero significat in consultationem ferre quando habet accusatiuũ cũ prepositione ad: liuius eam rem consules rati pernitiosam ad patres referunt. quintilianus non retulit ad matrem non propinquos consuluit non amicos. inde relationes fieri dicuntur in senatu. & maiores nostri (ut ait seneca) in libro de tranquillitate uitæ. Nouã relationem post horam decimam in senatu fieri uetabant. ex relationibus manant senatusconsulta. Quo ad potestate abiret. i. quo ad potestas consularis finiretur.

Consternatio quid. Referre qd. Edicere qd. Edictum.

Per edicta. S. consularia: edicere enim est iubere. Vnde edicta consulum edilium atq; pretorum nuncupantur. inde etiam plautus edictiones basilicas appellat in captiuis. Donatus edicimus inquit iubemus edicta enim imperatoris sunt: Cicero in uerrinis edictũ pretoris annuam legem dicit esse. * Edicta hec Bibuli in cesarem a marco tullio dicta sunt Archilochia q̃si mordacitate iã dicta & maledictis asperioribus referta. * Obnũciaret: obloquerẽ & quasi aliquod malũ omen scæuũq; nunciaret: obnunciatio eni perniciosis legibus resistebat. Vrbanorum facetorũ. nãq; urbanitas cui cõtrariũ est rusticitas significat sermonẽ preferentẽ in uerbis & arte & usu ꝓpriũ quendã gustum urbis: auctor quintilianus in. vi. Demosthenẽ urbanum fuisse dicũt: dicacẽ negãt. Cic. urbanũ. nouum credit esse uocabulũ: q ita scribit ad apiũ pulchrũ. hic ego multa simul cogitaui te hoiẽ: nõ solũ sapiẽtẽ uerũ etiã ut nunc loquimur urbanũ. & de urbanitate idẽ sic ait. addo urbanitatẽ: q est uirtus (ut stoici rectissime putant).

Quid sit urbanitas & quid urbanus.

M. AN. Accensus: publicus minister: sed Varro festus: & Marcellus de accenso aliquit uariant: Pedianus accensus ait est nomen ordinis: & ꝓmotionis in militiã. Lege agraria: qua omnẽ ferme cãpanũ agrũ populo diuidebat: & extra sortem cãpũ stellarem optimã eius agri partẽ. xx. m. ciuiũ quibus tres liberi essent. Polybius stellatẽ campũ in quẽ quũ Hannibal ducis errore uenisset a Fabio pene interclusus est cãpanũ agrum interpretatur.

Obnunciantē:perniciosæ legi:ut Asconio placet resistentē:sed augures obnūciare dicebant quum aliquid mali hominis nunciarēt.i.scæuū:& dirū quidā:hinc tribunitia lex illa.P.Clodii nequis de cœlo seruaret p eos dies quibus cum populo agi liceret:qua rogatione fusiam legem:& ęliam propugnacula & muros tranquillitatis & ocii constat sublatas. Lex enim ælia obnunciationē ut Asconius scribit:confirmarat:quæ omnia ad publica decreta aut comitiorū euentus rogationesq; impediendas ptinebant:ergo obnunciantē infaustis denunciationibus remorātē. Consternatione:quod ro.consul ex publico ui pulsus fuisset. Referre in consultationē ferre. Censere:sententiā dicere hoc ad uindictā decernendā illud ad inuidiā faciēdā attinet. Potestate:magistratu dignitate. Per edicta:p libellos quibus Cæsari plura cōtra auspicia molienti identidem obnunciando resisteret. Vrbanorum facetiis & iocis scatentium.

restandi gratia signarent: non Cæsare & bibulo:sed Iulio & Cæsare consulibus actum scriberent:bis eundem præponētes nomine atq; cognomine:utq; uulgo mox ferrenē hi uersus. Nō bibulo quicq̄ nuper sed Cæsare factum est. Nam Bibulo fieri consule nil memini. Campum stellarem maioribus consecratum:agrumq; cāpanum ad subsidia reipu. uectigalem relictum diuisit extra sortem: ac uiginti milibus ciuium: quibus terni pluresq; liberi essent. Publicanos remissionem

PHI. Signarent. scriberēt:notarent. Vnde resignare p rescribere antiqui usurpabant: sicut subsignare pro subscribere alias signare significat anulo signa imprimere Vnde resignare p signata recludere:interdū signare est pecora signis notare a signo signator dictus. Sed iulio & Cæsare cōsulibus actum maiores nostri quotiens aliquid aliquo anno actū esse significare uolebāt id a noibus consulū significabāt. Verbi causa. Marco Cicerone &.C.antonio consulibus detecta est Catilinæ coniuratio: crasso pompeioq; consulibus natus est Virgilius. Igitur cum Cæsar solus rem pu.administraret bibulo domi se continente: faceti quidam & dicaces.significare uolentes aliquid actum esse illo Cæsaris & bibuli consulum anno.bibuli nomen prætaeribant ita scribentes iulio & Cæsare consulibus.tanq̄ iulius Cæsar uicem impleuisset duorum consulum.

Resignare

Subsignare

Campum stellatem. Cicero in dissuasione legis agrariæ contra seruilium rullum mentionem facit campi stellatis: quo uiritim diuiso dimiuutio fiebat uectigalium publicorum:nāq; ager campanus ac stellatis subsidiū erat belli fundamentū uectigaliū.horreū regionū. Solatiū annonæ. Cāpū aūt stellatē in agro. Cāpano fuisse docet liuius:cuius uerba hæc sunt ex libro.ix.ab urbe cōdita.eodem anno in cāpū stellatē agri cāpani sannitiū incursiones factæ.silius quoq; in.xi.punicorū.stellatesq; docent cāpos cererēq; benignā. hūc Cæsar diuisit una cū agro cāpano q̄uis esset cōsecratus & religiosus:ut cōsecratū a maioribus intelligas dicatū diis & factū religiosum:a ueteribus romanis:ut olim ager tarquiniorum a priscis fuit cōsecratus marti martiusq; deinde campus dictus. & ita maioribus erit septimus casus: si uero sit datiuus casus : intelliges campum stellatem fuisse consecratum maioribus. idest ut esset subsidiū publicū & tributarius rei.pu.uel q possideret a patriciis.de agro possesso a patriciis mētio est apud liuiū in tertio. Vectigalē. uectigal tributūq; rei pu.pendētē. uectigales appellamus puincias agros & hoīes: q uectigal & tributa psoluunt. alio nomine stipendiarii dicuntur. liuius. utrum hannibal hic sit emulus itinerum herculis ut ipse fert an uectigalis stipendiariusq;:& seruus po. ro. a patre relictus. publica autē uectigalia intelligere debemus (ut inquit uulpianus) Ex quibus uectigal accipit fiscus. interdum uectigalia redditusq; priuatos significant: cum publicos quidam tantūmodo significare tradiderint:sicuti docet porphirio enarrans illud oratianū. Ego uectigalia magna diuitias habeo tribus amplas regibus:& Cicero inquit:nō intelligunt homines q magnū uectigal sit parsimonia. Et mox tenui uectigali Detractis sumptibus cupiditatis aliquid etiam redūdabit. Viginti milibus ciuiū cæsar ut auctor est appianus agros q circa capuā cæteris uberiores habebaē diuisit patribus: quibus triū liberorū ius esset:quippe ad uiginti hominū milia in unum uenerāt:qui liberorū triū alimoniā ultro deposcebant.

Cāpus stellatus.

Vectigalia publica.

Quibus terni liberi. apud ueteres romanos:q tres liberos habebat hic uocationū priuilegio erat decoratus:& ut auctor est dionysius in tertio lex lata fuit ppter illos tergeminos oratios Imperii ro. ppagatores:quæ iubet his q bus tergemini sint filii alimēta puerorū de publico dari. Donec puenerint ad pubertatē:Martialis grās agit imperatori domiciano. quod sibi roganti ius triū natorū concessērit scribunt tamen iurisconsulti titulo de uacatione & excusatione munerū:q̄uis quis tres filios incolumes habeat:nō tamē eum a muneribus ciuilibus propter hoc liberari.& alibi dicit papinianus. in honoribus delatis neq; maior annis septuagintaquinq; neq; pater numero quinq; liberorum excusantur. Liberi. appellatione liberorum antiqui scriptores etiam unum filium filiamue appellauerunt. & apud iurisconsultos titulo de testamentaria tutela:scriptū legimus appellatione liberorū nepotes quoq; contineri:titulo quoq; de uerborū significatione sic inquit calistratus iurisconsultus. liberorū appellatione nepotes & pronepotes cæteriq;:qui ex his descendunt continenē: hos enim oēs liberorū appellatione cōprehendit lex xii. tabularum. Publicanos. publicani dicuntur uectigaliū publicorū cōductores:& ut inquit uulpianus publicani sunt qui publico fruuntur:nā inde nomē habēt & oēs:qui quid a fisco cōducunt recte appellanē publicani Iulius firmicus tradit mercurium in horoscopo constitutum facere prepositos conductionum & uectigalium:quorū ordo olim romæ fuit potentissimus:& aliq̄diu tertiæ uires fuere in romana re.publica quando auctoritas iudiciaria sedentionum euentu circa publicanos substitit. auctor plinius in.xxxiii. Refert Cicero in epistola ad quintum fratrem didascalica:ordinem publicanorum de ipsis optime meritum & per ipsos cum re.pu.fuisse coniunctum; & paulopost:nomen publicani inquit neq; hi debent horrere. qui semper uectigales fuerunt.

Liberi.

Publicani.

M.AN. Quid signarent:scriberent notarent in hunc enim sensum ueteres accepere:signatores tabulis testamentariis aut dotalibus plurimum adhibebantur. Iu. Signatæ tabulæ:& alibi prior ille signabit. Ferrentur:uulgarentur. Bibulo consule consuli Bibuli auctoritate.

petentes tertia mercedũ parte releuauit: ac ne in locatiõe nouorũ uectigaliũ immoderatius licitarentur propalam monuit. Cætera item quæ cuiq; libuiſſent dilargitus eſt contradicente nullo: ac ſi conaretur quis abſterrito. Marcum Catonem interpellentem extrahi curia per lictorem: duciq; in carcerem iuſſit Lucio Lucullo liberius reſiſtenti tantum calumniarum metum iniecit: ut ad genua ultro ſibi accederet: Cicerone in iudicio: quodam deplorante temporum ſtatum: Publium Clodium inimicum eius fruſtra iam pridem a patribus ad plebem tranſire nitentem eodem die horaq; nona tranſduxit. Poſtremo in uniuerſos diuerſæ factionis

Campũ ſtellatem: de ſtellate cãpo proxime dicimus. Maioribus cõſecratum a maioribus: quod moris fuerit campos conſecrare Liuius docet qui exactis regibus Tarquiniorũ agrum Marti ait conſecratũ: ſed conſecratio ipſa eo tendebat ut inuiolabilis eſſet: nec quiſq̃ locũ ipſum aut ocupare auderet aut aliis occupandũ ꝓponere q; omni neglecta religione Cæſar fecit. Agrũq; cãpanũ: quæ p.i. ut Polybii conueniat interpretatio. Cãpanũ tamẽ agrum publicatũ fuiſſe poſt capuã receptã: factũq; rei publicæ uectigalem. Liuius eſt auctor: in hoc igitur maieſtas in illo religio uiolata eſt. Vectigalem: ut uectigal rei pu. penderet uectigales agri ut Paulo iureconſulto placet dicunt qui in ꝑpetuũ locant hac lege ut q̃diu ꝑ his uectigal pendant iis qui cõduxerũt aut qui illis ſucceſſerunt auferri nõ poſſit. Publicanos: publicorum uectigalium conductores.

PHI. Tertia parte. appianus in ſecũdo Cæſar nihil ſenatu indigẽs uerum ſolo populo cõfiſus tertiã tributorũ partẽ remittendã cenſuit equitibus: qui ob uectigalia inſtiterãt apud ſenatũ ut tributorum onera ex aliqua parte releuarent. Quod autẽ ordo equitum ſit idem ordo publicanorũ docet plinius in. xxxiii. Immoderatius licitarent. ſolent ſæpe publicani publica male redimere quãdo licitatio uectigaliũ calore licitantis publicani ultra modũ ſolitæ conductionis inflauit: ut auctor eſt paulus iuriſcõſultus. liceri autẽ & licitari eſt præciũ deferre in uenditione ſiue cõductione facienda. inde
Liceri licitatores dicti: qui pro re emendam conducenda ue precium alius alio maius pollicentur: hinc exiit illud cicero-
Licitari. nianum preceptũ ex libris officiorũ. nõ licitatorẽ uenditor. nec cõtra ſe qui liceat emptor apponet Senſus Suetonii
eſt Cæſarẽ admonuiſſe publicanos ne ſupra modũ offerrent preciũ in conductione nouorũ uectigaliũ: q̃m id foret
illis detrimẽtoſum. licitatores uectigaliũ ut teſtantur iuriſconſulti ad iterandã conductionẽ anteq̃ ſuperiori cõductio-
ni ſatiſfaciant admittendi nõ ſunt. Si conaretur quis. ſi aliquis tentaret cõtradicere. Catone interpellantẽ. cæ-
ſar conſul. mar. catonẽ ſententiã rogauit: cato rem quã cõſulebatur. q̃m nõ e repu. uidebatur perfici nolebat eius rei gra
tia ducendæ longa oratione utebatur eximebatq; dicendo diem: tum cæſar uiatorẽ uocauit eũq; cũ finem nõ faceret
prẽhendi loquentẽ & in carcerẽ duci iuſſit ſenatus reuerentia uiri motus cõſurrexit & ꝓſequebatur catonẽ in carcerẽ;
De catone quo facto cæſar deſtitit & mitti catonẽ iuſſit. auctores gellius: & capito in libro de officio ſenatorio. interpellantem
in carcerẽ dicimus interfantẽ interrũpentẽq; alterius ſermonẽ: uel actioni ſe alterius interponentẽ. Seneca dictũ fuerat ne in-
miſſo. terpellares. inde interpellatores dicti qui impediunt interpellantq; aliquid actũ ãtẽ dicentẽue. Cicero in litteris ſine
Interpella- ullo interpellatore uerſor. Aſconius pedianus in interpretatione uerrinarum. Interpellare inquit eſt mediã alterius
re quid. orationẽ interrũpere: uel actioni ſe alterius interponere. Lucullo liberius reſiſtenti. Lucullus & Cato una cũ Bibulo
cæſaris collega eiecti expulſiq; ſunt dũ cõtra ꝓmulgationẽ cæſaris legũ intercedere conantur; auctor plutarchus.
Calũniarũ metũ. criminationẽ: calũniari eſt falſa crimia intẽdere. & calũniatoribus pœna lege rhemia irrogatur
Calumnia ut ſcribit marcianus iuriſcõſultus ad ſenatuſcõſultũ turpilianũ. Calũniari græce dicitur συκοφαρτισ τεα. Vnde
ri quid. ſycophantę Calũniatores nũcupari qui interdũ ꝑ doloſis & fallacibus accipiuntur. ſicut ſicophãtias. plautus uſur
Lex rhemia pat ꝑ fallaciis & dolis uafriciiſq;. ſed de ſycophanta plura alias. Ad genua accederet: accedere ad genua ſuppli-
Sycophãte care eſt namq; genua auctore plinio ſupplices attingunt ad hæc manus tendunt: hæc ut aras adorant. ineſt enim ge-
qui. nibus hoĩs quædam religio ex obſeruatione gentiũ. Cicerone deplorante ſtatum tẽporũ. Cicero cum. C. anto-
Accedere nium collegam ſuũ defenderet in iudicio queſtus eſt quædam de re pu. circiter horam diei ſextam. hæc cũ homi-
ad genua. nes improbi ad cæſarẽ detuliſſent hora nona illo ipſo die: Publius clodius a. C. fonteio adoptatus eſt legibus præ
uaricatis: hoc legimus in orõne mar. tullii: quæ inſcribitur ꝑ domo ſua ad pontifices: hoc nũc ſignat tranquillus.

M. AN. Tertia mercedum parte: de hac largitione Appianum ſenſiſſe exiſtimo qui ſcripſit Cæſarem primo ſuo conſulatu tertiã tributorũ partem equeſtri ordini remiſiſſe: ſed hic tertiã mercedũ partẽ: in cõducendis intellige uectigalibus pactarũ. Immoderatius licitarentur. immoderata præcipitiq; licitatiõe cõducerẽt. Interpellãtem: eius uerba interrũpentẽ: aut certe ipſa acta impedientẽ: eſt enim Interpellare pediano auctore mediam alterius orationem interrũpere: uel actioni ſe alterius interponere. Duci in carcerem: plutarchus auctor eſt: cum ſenatus omnis catonẽ tractũ ſequeretur Cæſarem auctorem tri. ple. fuiſſe: ut illum lictori eximeret. L. Luculo. Idem auctor eſt. catonem: & Lucullum ſe comites: Bibulo obtuliſſe: quum in forum ueniſſet: conſilio Cæſari collegæ reſiſtẽdi: atq; ita accidiſſe: ut conſulari maieſtate uiolata fractis faſcibus ipſi cum ignominia foro pulſi ſint. Liberius: minus timide. Calumniarum: criminationum. In iudicio quodam: cauſæ actione. Temporum ſtatum:
qualis fuit uox illa eiuſdem. in primo inuectiuarum. o tempora o mores: Appianus. clodium tribunum ad cicero-
locus cice- nis inſidias inſtructum ait quod ille trium uirorum conſenſum ad monarchiam aſpirantium palam improbaret.
ronis clodi Clodium: inimicum: Appianus: & Aſconius auctores ſunt: unum ex Clodii accuſatoribus Ciceronem fuiſſe hic
us emit do ſorte ductum ſcribit: ille uero electum: Plutarchus teſtimonium ait a Cicerone in Clodium delatum.
mum. C. L. PHI. A patribus ad plæbem ex patricia familia in plæbeiam erat enim clodius ex ea familia claudia: quæ pa
milibus ſe- tricia erat appellabaturq; pulchrorum: hinc cicero mordaciter ſimul & feſtiuiter clodiũ pulchellũ uocat: clodius
ſtertii. is habitauit in domo empta ſeſtertiis. C. L. milibus: qđ plinius magis mirũ ducit q̃ regũ inſaniam.

Inductum premiis. L. uectius uir popularis in senatu confessus est se cum telo fuisse: Cneoq; pompeio & cæsari suis manibus necem afferre uoluisse: qui auctores & impulsores & socios habuisse se sceleris ipsius dixit: bibulũ: ciceronem: catonem: lucullum: cæterosq; quid id temporis erant lumina romanæ rei pu. Idem professus est se pugionem: quo id facinus perpetraret accepisse a scriba bibuli caio septimo. quod totum negotium cum machinatore & architecto uatinio: qui cesarianus erat subornatum fuisset: fit senatus consultũ: ut. L. uectius index in uincula coiiceretur: cui uatinius in carcere ceruices fregit. ne quod indicium corrupti indicis extaret. historiam refert appianus in secũdo. sed copiosius cũcta perscribuntur a mar. tullio in oratione cõtra uatinium testem. cuius rei etiam luculenta ab eodem mentio fit in quadam ad atticum epistola. nunc tranquillus ait cæsarem ueneno necasse indicem hunc. L. uectium: cum desperaret euentũ rei. & hic est ordo. cæsar creditur intercepisse ueneno indicem inductum præmiis in uniuersos diuersæ factionis eos. s. qui diuersa a cæsare sentiebant: bibulũq; & rei publicæ partes tutabantur. Sollicitatum a quibusdam uidelicet a bibulo curione: catone: lucullo: cicerõe: reliquisq; quos enumerat. M. tullius ĩ oratione contra uatinium. Productusq;. s. a cæsare atq; uatinio ex ɔpacto. put subornatus: instructusq; fuerat a uatinio: In hanc sententiã ait Cicero scribens in uatiniũ. cũ. L. uectiũ in cõtionem ꝑduxeris indicẽ in rostris in illo augurato tẽplo ac loco collocans ibi indicẽ. L. uectiũ linguã & uocẽ suã sceleri & mẽti tuæ ꝓbere uoluisti. & paulo infra. cũ iá uectius ad arbitriũ tuum perorasset & ciuitatis lumina notasset descendissetq; pro rostris: eum repente reuocares: colloquerere po. ro. uidente: deinde interrogares ecquosnam alios posset noĩare: Inculcaris ne etiam ut. C. pisonem generum meum nominaret. Idem in epistolis ad atticum scribit uectiom a cæsare in rostra productum: ubi omnia quæ ille uoluit de re pu. dixit: & qui illuc factus institutusq; uenisset: luculum. C. faniũ domitium nominauit: ciceronem uero non quidem nominatim appellauit: sed dixit consularem disertum consuli uicinum sibi dixisse halã seruiliã aliquem aut etiam brutum opus esse reperiri.

Cæsar. L. uectiũ ueneno intercepit.

Induerũ præmiis: ut se de inferẽda Põpeio nece sollicitatũ a qbusdã ꝓfiteret: ꝑductusq; ꝓ rostris auctores ex cõpacto noiaret. Sed uno atq; altero frustra: nec sine suspitiõe fraudis noiaris desꝑerás tã præcipitis cõsilii euẽtũ intercepisse ueneno indicem creditur.

De Calphurnia uxore recepta & filia Iulia Põpeio tradita.

SVb idẽ tps Calphurniã. L. Pisonis filiã successuri sibi in cõsulatu duxit uxorẽ: suãq; Iuliã Cneo Põpeio collocauit: repudiato priore spõso Seruilio Cepiõe cui⁹ uel præcipua opa pauloante Bibulũ ĩpugnauerat. Ac post nouã affinitate Põpeiũ primũ rogare sentẽtiã cœpit: quũ Crassũ soleret. essetq; cõsuetudo ut quẽ ordinẽ interrogãdi sẽtẽtias cõsul calẽdis ianuariis instituisset: eũ toto ãno cõseruaret.

De impio galliarũ ei cõcesso post cõsulatum.

SOcero igitur generoq; suffragãtib⁹ ex omni prouinciarũ copia gallias potissimũ elegit: cuius emolumento & opportunitate idonea sit materia triũphorũ: & iitio qdẽ galliã cisalpinã: illirico adiecto

Intercepisse: De medio sustulisse: alias intercipere significat totũ capere: ut scribit donatus enarrans illud terentianũ ex eunucho: quod nos capere oportet hæc intercipit: a plauto dictum est interbibere: quod significat totum bibere. Indicem. L. uectiũ: qui & index a cicerone dicitur. Repudiato priore sponso. cæsar ut magis magisq; ex põpeii potentia floresceret: filiã suã iuliã illi despondit desponsatã antea seruilio cepioni: asserens se pompeii filiam seruilio præbiturum: quæ & ipsa iam fausto syllæ filio fuerat desponsata: ipse uero calphurniam duxit uxorem: quem successurum sibi in consulatu consul ipse creauerat: uociferante multum catone rem intolerandam esse: quod præturæ ac imperia per nuptiarum lenocinia uenditarentur. Pompeiũ primum rogare sententiã: Ordo rogandi sentẽtias in senatu romano uarius fuit: alias primus rogabatur: qui a censoribus princeps in senatum lectus fuerat alias qui designati consules erant: quidam e consulibus studio aut necessitudine aliqua ducti quem iis uisum erat honoris gratia extra ordinem sententiam primũ rogabant Caius cæsar in consulatu quattuor solos extra ordinem rogasse sententiã dicitur. Ex his quattuor principẽ rogabat. M. crassũ: sed postq̃ filiam Cn. pompeio desponderat primũ cœperat pompeium sententiam rogare. auctor gellius in. iiii.

Intercipere quid.

Ordo rogãdi sentẽtias

Calendis ianuariis. principio anni: quo consulatum inierant: M. AN. A patribus: ad plæbẽa patricio ordine ad plæbeiũ: nã Claudiorũ familiæ duæ fuere: Patricia qua claudius erat ortus: altera plæbeia. Hora nona: forensibus. s. actionibus aliena. Mar. de ciuilibus officiis: Exerceret raucos: tertia causidicos. & mox ibidẽ. im parat extructos frangere nona toros: Plutarchus meridiem scribit finẽ multis fuisse rei pu. ob id magistratũq; ro. post eã horã fœdus facere non consuesse rati credo meridianũ tempus rite publicis actiõibus minime accõmodatum. Traduxit: ea traductio ꝑ adoptionẽ est facta: nã plæbei homini se Clodius adoptãdũ dedit. Vbi uero: & ꝑ quos adoptatio fieret gellius docet. Induciũ. immissũ: sed melius ꝑsuasũ. Lucilius: huius ego animũ si inducor: uel inductũ: fallaciis qbusdã: & illecebris deceptũ: ut idem. Miserũ senẽ sirenũ cantu inductũ: Appianus. Vectium hunc fuisse ait: hominẽ plæbeiũ: sed ille nequi Cæsarem in Catilinæ cõiuratione apud Nouiũ quæstorẽ nominauit: an alius: incõpertũ habeo. A quibusdã: Bibulo: Catone: & Cicerone: ut idẽ auctor ait. Indicẽ: Vectiũ Intercœpisse: sustulisse. Calphurniã: quã Appianus in operto bonæ deæ a Clodio adulteratã falso tradidit. Seruilio. Cepionæ: apud Plutarchũ: & appianũ mendose scipio pro Cepione legitur. Rogare: sententiam: qui mos rogandarum sententiarum a consulibus seruaretur. Gellius perspicue demonstrat.

PHI. Socero. pisone. Genero: pomp. Suffragantibus. fauentibus. Idonea materia triumphorum in hanc sententiam scribit liuius lib. xxxviii. plures de gallis triũphos actos esse a romanis: q̃ de toto orbe terrarũ.

lege uarinia accepir: mox per senatum comatam quoq uerItis patribus ne si ipsi negassent populus & hanc daret: quo gaudio elatus non temperauit: quin paucos post dies frequenti curia iactaret inuitis & gementibus aduersariis adeptum sequæ concupisset: deinde ex eo insultaturum omniũ capitibus: ac negante quodam per contumeliam: facile hoc ulli fœminæ fore respondit: quasi alludens in Assyria quoq regnasse Semiramim: magnamq Asiæ partem Amazonas tenuisse quondam.

De accusatione gestorum consulatus eius. CXXIII.

Diuisio galliæ transalpinæ comatæ.

Celtæ unde.

Lege uatinia. uatinius qui fuit infestus ciceroni: quẽ tribunũ fecit cæsar legem tulit in tribunatu: ut cæsari in quinquẽnium galliarum puincia una cum illirico demãdaretur. Comatam quoq: gallia transalpina omnis cõata uno nomine appellatur quam in tria populorum genera luculenti scriptores diuiserunt: belgicam celticã & aquitanicã: quæ aremorica ante dicta est. Augustus uero quadrifariam diuisit addita lugdunensi prouincia Apd' Amianum marcellinum gallia minutatim dispartita est in multiiugas prouincias: utpote qui primam & secundam lugdunensem & primam & secũdam aquitanicã faciat. Gallos celtas nomine regis dictos & ab eius matris uocabulo galatas sermo græcus appellat.

Comata unde.

Gallia cisalpina togata dicta.

Narbonensis uero prouincia appellatur pars galliarum bracchata ante dicta a genere uestium: de quibus infra suo loco dicetur. a coma capillitioq: comatam dici creditum est: quia natio illa erat intonsa. Plinius in. xi. in capite cunctorũ animaliũ homini plurimus pilus: iam quidẽ promiscue maribus ac fœminis. apud intonsas utiq gentes atq etiam nomina ex eo capillatis alpiũ incolis galliæ comatæ. ad hoc allusit lucanus illo uersu: Crinibus effusis toto prelatæ comatæ. Cisalpina uero togata gallia cognominatur: ut auctor est plinius in tertio & indicat martialis illo uersiculo: gallia romanæ nomine dicta togæ. Frequenti curia. i. cum senatores frequentes essent in curia. Senatoribus enim qui cum in senatu uenire deberent non adessent mulcta indicebatur: pignus quoq interdũ capiebatur ut docet marcus uarro in litteris quas ad opianicum dedit. illud adde q senatus consultum si factum esset: nisi in loco per augures cõstituto: quod templũ appellatur iustum non erat. Curiarum duo genera romæ fuerunt: nã locus ubi senatus rẽ pu. curat curia dicitur: & ubi cura sacrorum tractatur curiam appellamus. ab his curiones dicti: de quibus affatim scripsimus in annotationibus: curia non solum pro loco: sed pro hominibus accipitur. Luci. Victo iure minax iactat curia gracchis. Insultaturum. insiliturum irrisurumq iniuriosius. est enim insultare: ut ait seruius in. x. commentario irridere inimicos: & ut addit nonius aliquid iniuriosis dicere. dicimus autem insulto tibi: licet Salustius dixerit multos ab adolescentia insultauerat. alias insultare significat insilire. maro. insultare solo. Fœminæ fore contumeliose femina appellatus est cæsar tanq̃ effœminatus: & omniũ uirorum mulier. Quasi alludens: alludere est ea dicere: quæ ad alium sensum referuntur. Virg. Nec plura alludens: ea uox audita laborum prima tulit finem. Sic cæsar symbolicos & per quandã quasi allusionem intelligi uoluit se quoq quã fœminam dictitabant regnare posse: cum fœminæ amazones semiramisq regnauerint. Semiramim. historia semiramidis nota est monumentis latinorũ græcorũq cõditorũ. quæ dignas memoratu res gessit. babylona condidit: indis bellum intulit quã alexander magnus auctore Curtio imprimis admirabatur: Eadem impudica & mollis fuisse traditur: utpote quæ filii cõcubitum expetisse dicatur: & equum adamasse usq ad coitum Semiramis lingua syria autem significat: namq ab auibus adhuc infans nutrita fertur. quidam fabulabantur ut inquit diodorus semiramim in colũbã fuisse conuersam: ex quo factum est: ut syrii colũbam tanq̃ deam colant immortalẽ reginam arbitrati. hinc a tibullo dictum uester Alba palestino sancta colũba syro & ut auctor est philo iudæus: lege apd' assirios colũbarũ usus erat prohibitus. Amazonas tenuisse. de amazonibus: quæ in asia olim regnauerunt affatim scripsere: Iustinus. curtius: herodotus. strabo: plutarchus: aliiq pene innũerabiles: illd' adde duplices fuisse amazonas: alteras circa thermodõta flumẽ in regiõe pontica regnasse: alteras in africa floruisse quæ libyæ ob id dñr: de qbus scribit diodorus li. iiii. bibliothecæ: quæ oli aduersus gorgonidas exercitũ duxere fœminas: easq acriter pliãtes occiderũt. dictæ sũt amazões eo q mãmis careãt: q̃s græci μαστους appellãt. mos. n. amazõibus ẽ inurere infãtiũ mãmas dextiores: ne ĩpedimẽto sint ad pugnã pferẽdã: & ne sagittarũ iactus ĩpediat. Securi pria iuenit pẽthesilea amazonũ regina (ut iqt plinius) uñ ab ouidio dictũ ẽ. thermodõtiaca malles cecedisse securi: hoc ẽ amazõia. Idẽ alibi securigeras appellat puellas amazõas. * Illud adde nõ ĩdignũ meõratu qd' stephanus bizãcius refert uidelicet Amazonas appellatas eẽ sauropatidas παρα το σαυρας πατειν και εσθιειν q lacertĩ uescerẽt q̃s græci uocãt σαυρας *

Curiarum duo genera ab his curiões nũcupati.

Insultare quid.

Alludere quid.

Historia semiramidis

Semiramis auis.

Amazones duplices.

Amazões unde.

M. AN. Socero: pisone. Genero: Põpeio. E molumẽto & oportunitate: ut hoc ad bellorũ materiã: illd' ad pdæ opulẽtiã referas. Illyrico. Appianus auctor ẽ ab Illyro polyphemi filio illyricũ noiarũ: q̃ lõge: lateq eius fines spatiarẽtur olĩ: idẽ auctor. Pliniusq: & Strabo docẽt. Lege: uatinia: Vatinii. tri. pl. rogatiõe: is cũ. P. Clodio tribunus fuit. Comatã: galliã: græci gallos: celtas uocãt: gẽs ois triplicẽ pritionẽ sortita ẽ: comata gallia quæ pyreneis iugis rheno oceano: & gehẽna cõtinetur: a cultu credo capillorũ: ẽ dicta: Altera brachata: quæ & narbonensis ad gallicũ mare internũ obuersa: & ipsa a: barbarico bracharũ cultu: ẽ eñ bracha indumenti genus: quo gens peculiariter ẽ olim usa: unde illd' apud eũdẽ: galli brachas in curia deposuerũt. Vopiscus: Gallicis inquit brachis ornatus Tetricus in triumphum est ductus: & Lampridius: Alexandrum quoq pricipem tradit inter militaria uestimẽta brachas donasse. Tertia togata: a toga quidem hæc dicta intra apenninum & alpes: & anconem usq propagata. Vlli fœminæ: ad impudicam eius adolescentiam refertur.

Quasi: alludens: oblique demonstrans sibi quoq q̃q mollitur semyramidi: & amazonibus ad regnum uiã aliquo modo patere posse. Semyramidẽ: de eius regno: Trogus & Herodotus multa: sed diodorus omnino plura. Amazones: de his quoq idem trogus Plinius & Strabo.

PHI. Functus consulatu. Fungi agere est: defungi peragere (ut inquit Ahretius gramaticus) inde defūctos dicimus mortuos: qui munia uitae peregerunt. & defunctos periclis liberatos & fūctū magistratu: q peregit magistratum. De superioris anni actis: referebant ad senatum pretores ut cæsar rationem redderet earū rerum: quas superiore anno: hoc est in suo consulatu gesserat: multa enim gessisse credebatur aduersus leges & auspicia. Cognitionē detulit. ut senatus cognosceret de actis suis. i. de his rebus: quas gesserat in consulatu: & mox diiudicaret recte an perperam acta forent. Nec illo suscipiente. i. cum senatus talem cognitionem suscipere recusaret. — Fungi. Defungi.

FVnctus consulatu Caio Meminio: Lucioq; Domitio prætoribus: de superioris anni actis referentib⁹ cognitionem senatui detulit: nec illo suscipiente tri duoq; per irritas altercationes absūpto in ꝓuinciā abiit: & statim quæstor ei⁹ in præiudiciū aliquot criminib⁹ arrept⁹ est. Mox & ipse a. L. Antistio tri. ple: postulatus appellato demū collegio obtinuit. cū reip. causa abesset reus ne fieret Ad securitatē ergo posteri temporis in magno negocio habuit: obligare sēp annuos magistrat⁹: & e cōpetitorib⁹ nō alios adiuuare: aut ad honorē pati peruenire: q̄ q sibi pepigissent propugnaturos absentiā suam: cuius pacti nō dubitauit a quibusdā iusiurādū: atq; etiā Syngrapham exigere.

De Domitio minante Cæsari: & gestis per eū in gallia.

CXXIV. Sed cū. L. Domitius cōsulatus cādidatus palā minarēt

Altercationes. criminationes & inficiationes clamosas: altercatio enī cōstat aut in intentione aut depulsione ut docet quintilianus in. vi. Quæstor arreptus in preiudiciū. apud quintilianū caput est in. v. de præiudiciis: quo declaratur præiudicia uersari in rebus: quæ aliquādo ex paribus causis sunt iudicatæ qualia preiudicia in opianicum a cicerone facta dicuntur in oratione ꝓ cluentio: & ut inquit eleganter asconius (preiudiciū dicit res: quæ cum statuta fuerit affert iudicaturis exemplum: quod sequantur.) Iudicium autem res: quæ causam litēq; determinat. Postulatus. accusatus Appellato collegio. s. tribunorūq; appellat (ut inquit Vlpianus) maiorē iudicē dēt appellare. dicimus appello principem & ad principem. Reus ne fieret. hoc est ne accusaretur dū absens esset ob causam cōmodūq; rei pub. reū fieri nihil aliud est nisi apud pretorem legibus interrogari: ut docet asconius: reos autē. M. antonius orator apud Ci. appellat: non eos modo: qui arguuntur: sed omnes quorū de re disceptatur: sic enim olim loq̄bātur. — Altercatio. Præiudicium quid. Iudicium. Reum fieri Reus qui.

Obligare. sibi obligatos obnoxiosq; efficere aliquo beneficio. Adiuuare q̄uis cæsar esset in gallia tamen plurimū iuuare poterat eos: qui romæ magistratus petebant: partim per epistolas: partim per amicos suffragatores.

Cuius pacti. illius pactionis intellige: qua competitores magistratuū pepigerant se defensuros absentem cæsarem. Syngraphā exigere. inter syngraphas & cætera chirographa hoc interest: q in cæteris tantum: quæ gesta sunt scribi solent: in syngraphis: etiam cōtra fidem ueritatis pactio scribitur: & nō numerata quoq; pecunia: aut nō integre numerata pro temporaria uoluntate hominū scribi solet auctor asconius. syngrapham intelligit trāqllus chirographum propria eorum qui pasciscebantur manu scriptum: in quo talis pactio scripta erat ne uidelicet inficiari possent: fit mentio syngraphæ a symacho in epistolis per quandam quasi catholicam sententiam sic scribente. Fides amicitiæ syngrapham non requirit. De syngraphis crebra est apud Ciceronem usurpatio. Consularis candidatus. corrigendum est consulatus. candidati autem consulatus petitores dicūtur: propterea q qui magistratum petebant in toga candida id factitabant: hoc ideo fieri existimat plutarchus in problemat: ut magistratu dignos non genere: non diuitiis: non gloria: sed uulneribus & cicatricibus indicarent: quæ ut ab his conspicerētur: quos ambiendo prensabant in toga candida ad petendum descendebant: uel quia corpus nudando ac seipsos submittendo: ita populum captabant. mendosus est plutarchi codex impressus. nam sine toga hoc solitum fieri a candidatis scribit: quod falsum esse uel unica ciceronis oratio apte demonstrat: cui titulus est in toga candida: quā dixit in senatu in petitione consulatus: olim tribuni. legem promulgarunt: ne cui album in uestimentū addere petitionis causa liceret. sicuti tradit liuius in. iiii. ab urbe condita. Inde per quandam decoram translationem candidatos dicimus petiores aliarum quoq; rerum: sicuti a quintiliano candidatus eloquentiæ. a plinio in panegyrico candidatus gloriæ & immortalitatis. A hieronymo candidatus fidei elegantissime nuncupatur. q̄ essent artes petitoriæ. hoc est candidatorum docet mamertinus in panegyrico: cuius uerba subieci. quis ignorat tunc quoq; cū honores po. ro. suffragiis mandabantur multos fuisse candidatorum labores: ediscenda omnium nomina tribulium: homines singuli salutandi. prehensande obuiorum manus: omnibus arridendum: multaq; alia propter honorem adipiscendū agenda: quæ alias uirum honore dignum facere non deceret: consulatus autem non consularis legendum est ut sit patrius casus hoc est genitiuus qui iungitur cum hoc nomine candidatus; sic enī loqmur. candidatus quæsturæ: preturæ. consulatus. i. qui petit quæsturam preturam consulatum. Quod si consularis legas significabitur petitor qui olim fuit consul: sicut a cicerone in oratione pro murena pretorius & consularis cādidatus dicuntur: quorum alter iam fuerat pretor. alter consul. & ambo erant cōpetitores. Sed neq; hec lectio neq; hæc expositio cōgruit sententiæ tranquilli. * Potest tn̄ legi cōsularis candidatus pro ꝯsulatū petēte / sicut. M Tullius dixit ire obuiam ꝯsulari canditato pro consulatum petente & ita indifferenter dici poterit Consulatus cādidatus & cōsularis candidatus pro petitore ꝯsulatus. Item cādidati ꝯsulares quattuor oēs. rei. * — Syngraphæ. Chirographa. Candidati qui. Correctus plutarchi locus. Labores cādidatori.

M. AN. De actis: de his: q Cæsar supiore anno cōsul egisset: an ꝓ ratis habēda essent: seu rescidēda potius. Detulit: Cæsar, Cognitionē: ut qualia essent senatus cognosceret: & corrigeret. Suscipiente: recipiente. Irritas: uanas. Altercatiōes: iurgatiōes. In p̄iudiciū: p̄iudiciū ut pediano placet: res ē quæ quū instituta ē affert iudicaturi exēplū qđ sequant: cui Plinii ad seuerū astipulat auctoritas: Curianus inqt orabat ut sibi donarē

consulem se effecturũ: quod prætor nequisset: adempturũq; ei exercitus: Crassum Pompeiũq; in urbem prouinciæ suæ Lucam extractos cõpulit: ut detrudendi Domitii causa cõsulatũ alterum peterent: perfecitq; utrumq;: ut in quinquẽniũ sibi imperiũ ꝓrogaretur. Qua fiducia ad legiões quas a rep. acceperat: alias priuato: alias publico sũptu addidit: unam etiã ex trãsalpinis cõscriptã uocabulo quoq; gallico alauda eñ appellabatur: quã disciplina cultuq; romano institutã: & ornatã postea uniuersã ciuitate donauit. Nec deinde ulla belli occasiõe: iniusti qdẽ: ac ꝑiculosi abstinuit tã fœderatis: quã infestis ab feris gentib' ultro lacessitis: adeo ut Senatus legatos quõdã ad explorandũ statum galliarum mittendos decreuerit: ac nonnulli dedendum eum hostibus censuerint: sed prospere decedentibus rebus: & sæpius

portionem meã seq; preiudicio iuuarẽ. Fabius ꝓiudicia sunt a rebus iudicatis: quæ pares fuerunt: aut ex iudiciis ad ipsam causam ptinentibus: aut ab eiusdẽ causæ pronuntione: confirmãtur duobus modis præcipue: & auctoritate eorum qui ꝓnũciauerũt: & rerum de quibus quæritur silitudine. Postulatus: reus accersitus. Appellato: appello tribunos dicimus: ꝓuoco ad tribunos. Collegio. reliquis e collegio tribunis. Obtinuit: collegii intercessione. Reus ne fieret: ne ut reus accerseretur. nec cuiusq̃ accusationi esset obnoxius. Ad securitatem: ne aduersos haberet in urbe magistratus. Obligare: sibi fide obstringere. Non alios pati ad honorẽ peruenire. quod per necessariorũ & clientum suffragia: quæ plurima Cæsari aderãt: fieri poterat Pepigissent: a pago uerbo: ut fabio placet potius q̃ a paciscor. q. d. sesum pacti essent. Propugnaturos: defensuros. Syngrapham: cautionem: Cicero pergitis uos tanq̃ ex syngrapha agere cũ populo: pedianus in chirographis scribi ait quæ acta sunt in singraphis contra fidem: & pacta quædam cõplecti. Consularis cãdidatus: qui consulatũ solemni more petebat. PHI. Quod pretor nequiuisset. dictũ est paulo ante mẽmiũ & domiciũ praetores retulisse de actis cæsaris in cõsulatu: sed conatus eorũ fuit irritus: nec qeuerũt efficere ĩ cæsarẽ qđ moliebant: Domitius in cõsulatuq; maior ẽ magistratus minitabatur se effecturũ aduersus cæsarẽ: quod in pretura: qui infirmior est magistratus nequiuisset: unde cæsar fuit obuiam eius conatibus & operã dedit ut a cõsulatu repelleret. Lucã extractos. Cæsar cũ largitiõe po. ro. corrupisset: cũq; eius nutu q̃uis absẽtis cũcta romæ gererentur ad eũ olim lucã ꝑuenerũt cõplures romani amplissima prædicti auctoritate: adeo ut lictores magistratuũ nũero centũ ac. xx. circa ipsũ fuisse ferant: ordinis uero senatorii adducentos: quos oẽs sibi obligatos reddiderat largitione atq; fauore: uenerũt tũc quoq; ad eũ crassus atq; põpeius: qui cõmuni cõsilio decreuerũt: ut põpeius & crassus una cõsulatũ peterent: qđ & factũ est cũ frustra domitius ænobarbus aduersari pro uiribus conaretur. Perfecit utrũq;: ut. S. domitius detruderetur: & crassus põpeiusq; peterent cõsulatũ.

Prorogare impiũ qd. Imperiũ ꝓrogaretur. ꝓrogare imperiũ significat noua rogatione in lõgiora tẽpora ꝓferre Trebonius tribunus ple. rogationẽ ꝓmulgauit: qua ꝓuinciæ cõsulares in quinquẽniũ dabant: Pompeio hispaniæ: crasso syria & parthicũ bellũ: cæsari uero gallia & germania in alterũ quinquẽniũ: quã legẽ cũ ĩpedire uellet mar.

De alauda. cato in uincula ductus est. Alauda appellabat. plinius. in. xi. na. histo. scribit alaudã auiculã appellatã quondã galeritã gallico uocabulo: etiã legiõi nomen dedisse. ex quibus plane uerbis colligimus: alaudã dictione gallica significare legionẽ: q̃ a galli hoc noie fortassis uocant galeã. unde milites galeati alaudæ dicti. Ideoq; cæsar cũ ex gal

Cicero. lis legionẽ ꝯscriberet alaudã appellauit. & milites alaudæ nũcupati: de qua legiõe ita scribit cicero in epistolis ad atticũ. Antonius cũ legiõe alaudarũ ad urbẽ pergere pecunias municipiis impare. olĩ mar. antonius decuriã fecit iudicũ: quos ex legiõe alaudarũ cõscripsit qđ cicero in philippicis insectãter criminat. Alauda aũt uolucris ideo dicta est galerita: q a apicẽ habet in capite ad silitudinẽ galeri siue galeæ. Varro appellat galericũ nõ galeritã: quia

Donare ciuitate quid. in capite habet plumã elatã. Ciuitate donauit. Donare ciuitate ẽ efficere ciues romanos & iura ciuiũ dare. Cæsar oẽs alaudas fecit romanos ciues: cũ prius eos formasset instituissetq; militaribꝫ documẽtis ex romana disciplina & excoluisset elegãtia rõani uestitus & armorũ extra gallicana barbaria: q̃uis scribat Marcellinus gallos cẽ tersos &

Fœderati populi. mũdos. Tã fœderatis quã infestis. Fœderati dñr ppli: q fœdere icto cũ pplo ro. societatẽ coiuerũt. Nãq; iter ciuitates ꝓuĩciarũ: aliæ ciuiũ romanorũ aliæ latinorũ ueterũ: aliæ fœderatorũ: aliæ stipẽdiariæ diccbant: de qbus apd pliniũ mentio est frequens. Nõnulli dedere hostibus. cato signari uester qui olim in senatui sententiã dixit ut cæsar hostibus dederetur: qui pro ciuitate perfidiã expiaret: & ut execrationem in auctorẽ uerterent. ita olim hãno carthaginẽsis censuit hannibalẽ dedendũ esse romanis ad pœnã obruptũ fœdus. M. AN. Quod pretor ad illud qđ ꝓximo capite dixit: refertur. C. Mẽmio: & Lucio Domitio ꝑtoribus de supioris anni actis referẽtibus quasi dicat rescissurũ se cõsulẽ oĩa acta Cæsaris: aut certe ꝓpulsurũ: ut eorũ: quæ cõsul cõtra auspicia fecisset: redderet rõnẽ. Lucã urbs hetruriæ ẽ: ac magis nota: quã de ea plura dici oporteat. Prouinciæ suæ: galliæ. s. cisalpiæ Appianus auctor ẽ tñ eẽ hic ꝑ ꝑtes cõcursũ ad Cæsarẽ factũ: ut. c. xx. fasces circa illũ q̃nq; ꝯspecti sint: ac præter magistratus ĩpos ad ducentos senatorii ordinis officii grã eo ꝯfluxisse. Detrudẽdi deiiciẽdi. Alterum: q a ambo una ꝯsules fuerãt: ergo scđo loco peterãt: q̃q̃ Plinius: tertiũ eum cõsulatũ fuisse: nõ scđm demõstret. Utrũq; ꝑfecit: ut Domitius deiiceretur: & ambo creati sint: ud ut Domitio depulso sibi in quinquẽniũ imperiũ prorogaretur

Ad legiões: quæ ab initio quattuor: auctore Plutarcho fuerant ei decretæ. Priuato: ꝓprio sumptu. Alaudam: ab auis nomine appellatam Plinius aperte docet: auis inquit galerita appellata quondã: postea gallico uocabulo etiam nomen legioni dederat alauda: Cicero: ludi manipulares ex legione alaudarum: & Plinii uerbis apparet: quia galleis essent milites instructi nomen legioni datam. galli enim galeam alaudam uocant. Institutam: militari disciplina excultam. Ornatam: ro. armis instructam. Ad explorandum: recognoscendum.

& plurium q̃ quisq̃ unq̃ dierum supplicationes impetrauit.

De gestis per eum in gallia. C.XXV.

Essit autẽ in.ix.annis:qbus impio fuit hæc fere oẽs galliã:quæ a saltu pyreneo alpibusq;:& mõte gebẽna:fluminib⁹ rheno:& rhodano continet: pateq; circuitu ad bis:& tricies centũ milia passuũ præter socias ac bene meritas ciuitates in ꝓuinciæ formã redegit:eiq; in singulos annos stipẽdii nomẽ iposuit. Germanos: q trans rhenũ incolũt primus romanorũ ponte fabricato aggressus: maximis affecit cladibus. Aggressus est britannos ignotos antea: superatisq; pecunias & obsides imperauit: per tot successus ter nec amplius aduersum casũ expertus:in britania classe ui tẽpestatis prope absumpta:& in gallia ad gergoniã legione fusa & in germanorum finibus:Titurio & Arunculeio legatis per insidias cæsis.

De morte matris filiæ & neptis eius & aliis gestis ꝑ eum.

PHI. Plurium q̃ quisq̃ unq̃ dierũ. cum romæ renũciatæ fuissent res in gallia præclariss.me a cæsare gestæ quindecim dierũ supplicatio decreta est;quod ante id tempus accidit nulli:sicut meminit ipse cæsar in commẽtario belli gallici secundo:Cicero olim decreuit supplicationes. L. dierũ. nomine trium imperatorũ hirtii pansæ & octauii. A saltu pyreneo. monte pyreneo sũt autem montes pyrenei:qui diuidũt galliam ab hispania:ab exortu equinoctiali in occasum brumalẽ porrecti:ab igne:qui græce dicitur πυρ. nominati. nã ut ait diodorus in.vi. siluæ in pyreneo frequẽtes iniecto a pastoribus igne antiqtus flagrauere autumat silius in tertio punicorũ: a puella noie pyrene dici pyreneum saltũ; quã ab hercule deuirginatam feræ laniauerũt;mox hercules sepeliuit pyrenes nomen idẽtidem inclamitans a poeti ipse quoq; mons pyrene nũcupatur. Idem silius. pyrene celsa nimbosi uerticis arce diuisos celtis late ꝓspectat iberos. Alias pyrene fons est in agro corintho musis dicatus;cuius persius & papinius meminerũt de quo & plautus ait in aulularia: interbibere sola si uino scateat;Corinthiensem fontẽ pyrenea potest. Alpibus. alpes in longitudinẽ. C. milia passuũ patere a supero mari ad inferum. Gellius tradit Liuius uero tria milia stadiorũ. Strabo ꝓdidit in quarto Alpes alio nomine albiũ appellari. Cecinit silius uentos posuisse regna furentia in alpina domo:ecũ illic ꝑpetui flatus dominentur polybius alpes arcẽ & muros Italiæ appellat. Monte gebenna. Lucanus cana pendentes rupe gebẽnas. hodie dicitur mons gene ueræ. Fluminibus:rheno & rhodano. Rhenus rheticarũ alpiũ uertice ortus modico flexu in occidentẽ uersus septẽtrionali oceano miscetur auctor tacitus. Rhodanus uero galliarũ fluuius multo fertilissimus ex alpibus se rapiens in lẽmanum lacũ defertur;a rhoda rhodiorũ oppido dictus:ut ait plinius in tertio. Pateq; circuitu. Agrippa uniuersarum galliarũ inter rhenum & pyreneũ atq; oceanũ ac montes gebennã & iuram longitudinẽ. cccc.xx. M. passuũ; latitudinem. ccc.xiii. cõputauit. In prouinciæ formã redegit. Acquisitæ bello regiones prouinciæ dictæ sũt;ad quas prætores mittebant. aliæ erant consulares. aliæ pretoriæ. unde in calce operis ita scribit Strabo uniuersæ huius terræ;quæ romanis paret;partim reges tenent;quã uero ipsi habent prouinciam uocant:& prefectos in eã mittunt. redigere autẽ regiones in formam prouinciæ nihil aliud est q̃ regionem subiicere imperio ro. & ad eam gubernandã mittere prefectum sicut dictum iam est. ait tranquillus cæsarem galliam subactã in hanc prouinciæ formam redegisse. Stipendii nomen imposuit. hoc est stipendiariã fecit. nã stipendiarias prouicias ciuitatesq; appellamus;q stipendiũ pendunt hoc est tributum soluunt:& ita apud iuriscõ. predia stipendiaria dicta quæ sũt tributaria. Ponte fabricato. qua ratione pontem ligneũ fabricauerit cæsar supra rhenũ ut in germaniã transgrederetur docet ipse in.iiii. cõmentario:qui non semel se bis põtem fabrefecisse & contra germanos transrhenanos trãsisse memoratur. Britanos ignotos antea. cæsar magno sibi usui fore arbitratus si britaniã adisset & genus hominũ ꝑspexisset loca portus aditus cognouisset;quæ antea oia erant incognita in eã legiões trãsportauit & britanis uictis obsides impauit:& quid in annos singulos uectigalis britania po. ro. penderet constituit. Antiquitus britania albion dicebatur. Cor tacitus in libello quo uitam iulii agricolæ describit:multa de britania britanorũq; moribus luculenter enarrans hoc addit. primus romanorũ diuus Iulius cum exercitu britaniã ingressus quanq̃ prospera pugna terruerit incolas ac litore potitus sit;potest uideri ostendisse posteris non tradidisse.

Montes pyrenei. Pyrene fõs. De alpibus. Gebennas. Rhenus. Rhodanus. Prouinciæ. Stipẽdiariæ Ci. De britania. Britannia.

M. AN. Dedendũ:ad pœnã & suppliciũ dandũ. Pluriũ dierũ:plutarchus. xv. dierũ supplicatiões ei decretas ait:ipse uero in cõmẽtariis. xx. supplicatiõibus ipsis imperatores & exercitus diis cõmendabantur;ut Capitolinus innuit;uestrũ ingt est igitur in supplicationes decernere:nosq; diis cõmẽdare. A saltu pyreneo: pyrenei mõtes citeriorẽ hispaniã a galliis diuidũt;nomẽ a puella indigena ab Herculæ ꝯpressa;aut ut qdã scribũt ab igne a pastoribus imisso;quo mõtes ipsi olim ꝯflagrarũt factũ. Alpib9. quæ galliã & germaniã ab italia diuidunt. Monte gebẽna:qui ad meridiẽ ipsã terrã claudit. Rheno:flu. ex adula mõte rhenus ortus ad septentrionẽ in britãnicũ oceanũ decurrẽs:galliã a germania diuidit. Rhodano:fluuio q in internũ mare gallicũ elabit;ut intelligas his finibus narbonẽse quoq; galliã includi. Ad bis & tricies centũ ad milliũ passuũ tria millia & ducenta hoc est bis ac tricies centũ millia passuũ. Stipẽdii noie:stipendiariã fecit. Germanis q trãsrhenũ:trãsrhenanis.s. de qua expeditiõe ipe Cæsar in cõmentariis:& Plutarchus abũde. Britãnos. bis Cæsar in britãniã traiecit. Plinius & plutarchus sũt auctores. PHI. Succesus. felicitates. Ter aduersũ casũ exptus:quẽadmodũ ter exptus sit cæsar aduersantẽ fortunã copiosissime docẽt ipsius cõmẽtarii. priꝰ in britania iacturã passus ẽ qñ ipsius classẽ q̃ exercitũ trãsportãdũ curauerat æstus ꝯpleuit:& tẽpestas afflixit ubi ꝯpluribus nauib9 fractis reliquæ ad nauigãdũ inutiles factæ sũt funibus ancoris reliq̃sq; armamẽtis amissis ex quo magna totius exercitus turbatio factã est. Scdo:qñ cõi totius galliæ ꝯsilio oia cæsaris hyberna oppugnare ꝯstituerũt tũc eburones galliæ populi lucium

Glabes cæsaris tres.

auũculeiũ cottam & titurium sabinũ: fraude ex hybernis eductos cũ legionariis militibus cõtrucidarũt. pauci ex
Gergonia oppidum. prelio elapsi ad titũ labienũ legatũ incolumes puenerũt. Tertia cæsaris clades fuit apud gergoniã quod oppidũ positũ est in altissimo mõte in regione aruernorũ: Fabius centurio legiones octauæ gergoniæ muro por tisq; cum militibus appropinquãs a manipularibus suis subleuatus in murum ascendit: aliosq; in murum ipse extulit. inte rim galli ex altera oppidi parte cum oppidũ ab romanis teneri audiuissent eo cõtenderũt: & ita hostes loco & nu mero cõfidentes cæsarianos uehemẽter perterruerũt: Fabius Centurio qq; una murũ ascenderant circũuenti atq;

c.xxvi.

Odem tẽporis spacio matrẽ prio. deinde filiam. nec multo post neprẽ amisit. Interiq; cõsternara: Publii Clodii cæde rep. qum senatus unũ cõsulẽ noi a timq; Cneũ Põpeiũ fieri censuisset: egit cum tribunis plebis collegam se Põpeio destinãtib⁹ id potius ad populũ ferrẽt ut absenti sibi: & qñcũq; imperii tẽpus expleri cœpisset petitio se cũdi cũsulatus darẽ: ne ea causa maturius & ipsecro adhuc bello desederet: qđ ut adept⁹ ẽ altiora iã meditãs & spei plenus nullĩ largitiõis: aut officiorũ in quẽq; gen⁹ publice: priuatimq; omisit: forũ de manubiis inchoauit cuius area sup

interfecti muro precipitanť eo die milites cæsaris ex ea clade sũt paulominus septigenti desiderati. Eodem temporis spacio. quo res gerebat imperator in gallia. Matrem amisit.
Aurelia cæsaris mater mater cæsaris aurelia noiabať singulari pudicitia mulier. * Quę ut docet Cor. Tacitus in dialogo de oratoribus pfuit educatiõi Cæsaris pueri cuius studia & lusus sanctitate q̃dam temporabat. Eodem modo Cornelia liberos Gracchos educauit, instituitq;
* Filiam: iuliam pompei uxorem: q̃ expertus dolore decessit cũ prius puellam peperisset: honosq; maximus ei a po. ro. habitus est: ut in campo martio sepeliretur. Neptem filiam intelligit pompeii quæ non multos post dies mortem matris iuliæ subsecuta est. Consternata. perturbata perculsa tumultuãte.
P. clodii cedes. Pu. clodii cede Milo rediens ab aricia paulo ultra bouillas in uia appia prope bonæ deæ sacellum clodium suum ciceronisq; inimicum occidit: cuius cadauer romam deportatum & in rostris positum ẽ. populus duce sexto clodio corpus publii clodii in curiam intulit cremauitq; subselliis & tribunalibus & mensis quo igne ipsa quoq; curia cum portia basilica atq; domo. M. lepidi interregis conflagrauit. clodiana multitudo ad hortos Cnei pompei cucurrit clamitans eum modo consulem modo dictatorem. Igitur tumultuãte po. ro. ad comprimendas eas seditiones. Cn. pompeius consul per sulpicium interregem factus est absens & solus: quod nemini unq̃ contingit ut solus dictatoriã obtineret potestatem: & si consulis nomen habebat: tunc lata lex est per tribunos plebis: qui cæsarem pompeio collegam in consulatu destinabant: ut ratio absentis cæsaris in petitione consulatus haberetur inuito & contradicente mar. catone. Imperii tempus: expleri iam diximus cæsarem obtinuisse gallias in decem annos. uolebat ergo ut finito hoc tempore quo imperium obtinebat in gallia petere posset absens consulatum. Ne ea causa. ob petionem consulatus. Decederet. e gallia romam repedaret. Quod ut adeptus est. ut scilicet absens consulatum petere posset altiora de regno cogitans. Forum de manubiis inchoauit. Manubiæ appellatæ sunt pecunia a quæstore ex uenditione prædæ redacta: Et ut utar uocabulo Gellii: nihil aliud sunt manubiæ. quam pecunia prædaticia. præterea ut inquit Asconius Manubiæ sunt præda imperatoria ꝓportione de hostibus capta. Igitur cæsar romæ forum inchoauit ex pecunia illa quam collegerat ex præda gallo-
Manubiæ. rum. Spolia quoq; quæsita de hoste nobili per deditionem manubias ueteres dicebant: & erat imperatorum hæc præda: Ex qua quod uellent facerent in alio significatu iactus fulminum manubiæ dicuntur: unde ait Seneca libro secundo quæstionum Ioui tres manubias dari: quarum prima monet secunda prodest tertia adhibitis ꝯsilio diis emittitur. De quibus scriptum legimus cap. in integro festi pompeii codice.

M. AN. Classe ui tempestatis: priore expeditione naues. xii. tempestate pierę: posteriore. lx. reliquis ualide concussis. Ad gergoniam: alii gergonium habent: est id aruernorum oppidum in celtis: sunt qui suspicentur eẽ quem hodie claromontem uocant: ipse Cæsar in commentariis auctor est se hic sex & quadraginta cẽturiões amisisse. plutarchus septimam & xii. legiones his locis circumuentas: earumq; centuriones occidione occisos. Strabo. cccc. barbarorum milia circa gergoniam aruernorum urbem aduersus Cæsarem confluxisse prodidit. Titiario: & auruncule io: in eburonibus inter mosam fluuium: & rhenum cum quinq; cohortibus cæsi: ut Liuius: & Cæsar tradunt: hisq; tantis cladibus in gallia Cæsar tam longa bellorum intercapedine defunctus.

Eodem temporis spatio: quo in gallia est bellatum: publicis cladibus priuatas subiicit Tranquillus: prius enim oportuit publica incommoda referri: inde quæ ad solum Cæsarem pertinebant. Matrem: Aureliam. Filiam Iuliam. Nepte: ex Iulia: & pompeio genitam: q̃ obitu matris orta nonnullos illi dies superstes fuit. Consternata: perculsa: exterrita. Appianus eius consternationis: & motus est auctor: Pedianus quoq; non pauca de clodii cædæ refert: & tumultuoso milonis iudicio. Consulem unum: Pompeius sine collega consul est creatus: quod romanorum nulli ut Liuius scribit contigerat. apparebat rempublicam præsenti rerum motu perculsam alioquin sisti non posse. Quod ut adeptus est: ut absenti alterum consulatum petere liceret: siquidem semel Cæsar consul fuerat. De manubiis: spolia de uiuo hoste per deditionem: ut Pedianus tradit: q̃sita: manubias ueteres dixere eratq; imperatorum ea preda: ut ex ea quod libitum esset facerent. sunt qui aliter interpretentur: sed pediani expositio per belle m᷑o iudicio quadrat.

Area. PHI. Area. loca in urbe pura areæ dicuntur: area quoq; locus est in agro ubi frumenta secta teruntur & arescunt. auctor uarro: hic nomine areæ significatur solum: & locus purus accommodatus foro extruendo. de quo plinius sic in. xxxvi. pyramidas regum miramur: cum solum tantum foro extruendo sestertiũ milibus ducentis cæsar dictator emerit.

sestertiū milies cōstitit: munus populo epulūq; ꝓnunciauit in filiæ memoriā: quod añ eū nemo fecit. Quorū ut q̄ maxime expectatio esset ea quæ ad epulū ptinerent quāuis macellariis oblocata. etiā domesticatim apparabat. Gladiatores notos sicubi infestis spectatoribus dimicarent: ui rapiendos reseruandosq; mandabat. Tyrones neq; in ludo neq; per lanistas: sed in domibus per equites romanos ac etiam per senatores armorū peritos erudiebat præcibus enitens: quod epistolis eius ostenditur: ut disciplinā singulorum susciperent: ipsiq; dictata exercētibus darēt: legionibus stipēdiū in perpetuū duplicauit: frumentū quotiēs copia esset: etiā sine modo mensuraq; præbuit. Ac singula interdum mancipia

Sestertiū. Antiquitus sestertius: dipondiū & semis ualebat ab eo dictus: quod semis tertius. Auctores priscianus & uarro. apud priscos sestertius: utpote nūmus argenteus duarum semilibrarū per duo. LL. & Cice. notabat. sicuti plærūq; licet inuenire in oerminis ciceronis & in uetustis scriptorū codicibus. **Sestertium** Munus: spectaculum gladiatoriū de quo supra. Epulū. epulū significat solēniores epulas. ꝓprie cōuiuiō publicū ueteres appellauerūt: quod in ꝓpatulo ciuibus exhibebat: siue in dedicatione tēpli siue in triōpho: siue in funere: siue ludorū causa: unde ita scribit plinius in. xiiii. epulo cæsar in tertio cōsulatu suo falernū chiū: Lesbiū: mamertinū dedit. **Epulum.** Liuius idētidem memorat Iouis epulū fuisse ludorum causa. Columella ait epulū ꝓpIo dari solitū ab his: q triūphabāt. Epulones ab apuleio plautoq; cōuiuæ nominātur. **Epulones.** Erāt præterea epulones tres uiri quos pontifices ꝓpter sacrificiorū multitudinē esse uoluerunt: ut ludorū epulare sacrificiū conficerēt: sicut tradit cicero libro de oratore tertio. Deio numerus epulonū auctus fuit adeo ut septē fuisse epulones nūero legerimus. de qbus intelligit lucanus illo uersu. Septēuirq; epulis festus ticiiq; sodales. marius ille priscus de quo apud iuuenalē pliniūq; fit mētio: septēuir fuit epulonū. Antiqui epulonos dicebāt quos nunc epulones dicimus: quibus hoc nomē inditum est: q epulas indicendi ioui cæterisq; diis potestatem haberent. Epulares uero appellabantur: qui in quibusdam ludis nocte epulabantur. **Epulares.** Quorum: muneris gladiatorii & epuli. Marcellariis oblocata. marcellarii nō sunt lanii siue laniones sicuti uulgus existimat: sed oēs qui uendunt esculenta & potulenta a macello dicti. **Maecellarii.** macellum autem appellatū quod ibi fuerit ortus: quē lacedemonii macellum uocant. **Maecellum.** alii tradunt quod ibi fuerit domus ciuis nomine macelli: quæ publice diruta est: ædificatūq; hoc quod uocatur ab eo macellū. Existimat donatus macellum a mactandis pecoribus dictum. Cæterū in macello nō solum carnes sed & pisces & ea omnia quæ ad uictum pertinebant uenditabant. Inde ait plautus in aulularia uenio ad macellum: rogito pisces: indicant caros.

Domesticatim. aduerbiō est & significat per domesticos. Tyrones. dicuntur nō solum noui milites: sed etiā gladiatores adhuc rudes in disciplina gladiatoria: tyrociniū dicimus rudimētum. **Tyrones.** a hieronymo dicit tyrocinatio: qui recentes discipulas eleganter tyrunculas appellat. **Tyrocinatio.** ab eadem similitudine canis adolescentior tyruncula a Columella dicitur: cum ait in. viii. qm̄ tyruncula nec recte nutrit: & educatio totius habitus aufert incrementū. plinius in epistolis se tyrunculum dicit quasi rudem in cognitione signorum: qualis legi debeat tyro docet Vegetius libro primo de re militari. In hoc loco tyrones accipe pro nouis gladiatoribus & adhuc rudibus in gladiatoria exercitatione. In ludo scilicet gladiatorio. erant eni romæ magistri & doctores gladiaturæ. qui omnes ictus armorū omnēq; disciplinā edocebant omnē enim scholam ludum dixere romani. auctor asconius. Lanistas. lanistæ dicti sunt hi qui laniendis. præsunt gladiatoribus: hi familias gladiatorū: qui uenalem sanguinē habent instituere & mox parare: uendere solebant munerariis hoc est exhibitoribus muneris gladiatorii: sicuti sæpissime leges apud scriptores antiquos in commentario belli affrici ait hircius. **Lanistæ.** ut lanista gladiatores tyronesq; condocefacere. **Munerarii.** hinc eleganter a columella lanistæ auium dicti: qui aues certaminibus præparabant ex instituto græcorum. olim mar. antonius ingerens maledicta in ciceronem eum lanistam appellauit: cuius rei meminit ipse cicero in philippica. xiii. liuius in. xxviii. gladiatorum spectaculum fuit non ex eo genere hominum: ex quo lanistis comparare mos est: seruorum delectu ac liberorum: qui uenalem sanguinem habent. quintilianus quoq; in gladiatore meminit lanistarum. Igitur cum lanistæ soleant alere & erudire armis gladiatoriis familias gladiatorias: noluit cæsar ut tyrones in gladiaturā ab illis erudirentur in ludo gladiatorio: sed institui uoluit per summates uiros intra priuatas domos: ut ita expectatio spectaculi maior fieret & ludi forent magnificentiores.

M. AN. Milies sestertium: idest mille sestertia: quæ summa cōficit talēta attica Paulo minus. xl. Munus: gladiatoriū. Epulū: qđ publice exhibebat id in dedicatione tēpli alicuius siue in honorē deorū defunctorū ue memoriā dari ꝯsueuit. Marcellariis oblocata: q̄q̄ ii q macellū uenalibus obsoniis instruūt ea ad tp̄s ꝓparāda recepissent. Domesticatim: p domos. In festis spectatoribus: passiue dixit gladiatorū iniuriæ obnoxiis. Vi rapiendos: in illatæ spectatoribus iniuriæ ultionē. Tyrones: gladiatoriæ artis rudes. In ludo: gladiatorio. Per lanistas: sub lanistis gladiatoriæ familiæ instituebantur. Erudiebat: erudiendos curabat.

PHI. Epulis. dictio mendosa est nam ꝓ epulis legendū est epistolis: citat eni tranquillus testimoniū cæsaris epistolarū: in quibus senatores equitesq; rogabat de disciplina tyronū suscipienda. Dictata exercētibus: dictata a dicendo dicta. sunt aūt documēta præscriptaq;: quæ in ludo magester armorū tradit tyronibus: sicuti dictata dicunt & illa: quæ magister ludi litterarii discipulis præbere cōsueuit de qbus persius. Ten Cirratorū centū dictata fuisse ꝓ nihilo pendas. **Dictata.** hic gladiatoria themata documētaq; significant. Frumētū sine modo refert uegetius milites fuisse quosdā in romana legione: q torquati duplares dicebant: q ob uirtutē duplas cōsequebant annonas: sicuti simplares dicti sunt qbus una & semis annona tribuebat. Cæsar uero nō solum simplas & duplas sed multiplicatas annonas frumentarias militibus dabat quotiens cunq; frumenti copia largior suppetebat. **Torquati duplares & simplares.**

& prædia uiritim dedit.

De affinitate cũ Põpeio reuocata & aliis gestis eius.

C. XXVII.

D retinendã aũt Põpei necessitudinẽ ac uoluntatem Octauiã sororis suæ neptem: quæ. C.Marcello nupta erat cõditione ei detulit: sibiq; filiã eius in matrimoniũ petiit Fausto syllæ destinatã. Oibus uero circa eũ atq; etiã parte magna senatus gratuito: aut leui fœnore obstrictis ex reliquo quoq; ordinũ genere: uel inuitatos uel sponte ad se cõmeantes uberrimo cõgiario ꝓsequebaẽ. Libertos insup seruulosq; cuiusq; put domino: patronoue gratus qs esset. Tũ reorũ ac obæratorũ aut ꝓdigæ iuuẽtutis subsidiũ unicum ac promptissimũ erat: nisi quos grauior criminũ uel inopie luxuriæue uis urgeret: q̃ ut subueniri posset a se. His plane palam bello ciuili opus esse dicebat.

De amicitia regum & prouinciarum allata per eum: & decreto senatus contra eum facto ꝓpter suspitionem gestorum eius.

C. XXVIII.

Ec minore studio reges: atq; ꝓuincias p terrarũ orbem alliciebat: aliis captiuorum milia dono offerẽs: aliis citra senatus populiq; auctoritatem quo uellent & quotiens uellent auxilia summitens: similiterq; italiæ galliarũq; & hispaniarũ asiæ quoq; & græciæ potentissimas urbes præcipuis opibus exornans: donec attonitis iã oibus

Viritim. dicit dari uiritim quod datur p singulos uiros singulis militibus dedit singulos seruos singulasq; possessiones. cato prœda quæ capta est uiritim diuisa græci dicunt κατ ανδρα.

Mancipia, Prædia. Mancipia. seruos uocamus ex eo dicta quod ab hostibus manu capiant: predia autẽ dici tã urbana q̃ rustica testes sunt iurisconsulti apud quos tituli sunt de seruitutibus rusticorũ & urbanorũ prediorum. Necessitudinẽ: affinitatẽ. C. cæsar necessitatẽ dixit p necessitudine. idest iure affinitatis. Sororis suæ neptem. octauiã significat sororẽ augusti cæsaris: cuius ipse erat maior auunculus. de qua in augusto plura. Fausto syllæ destinatã. pompeius filiã fausto syllæ fœlicis syllæ filio desponderat quã nũc cæsar petebat sibi dari: quã oli cepioni seruilio se præbiturũ ꝓmiserat. auctor Plutarchus.

Sub cõditione. ut ita octauia nuberet põpeio: si sibi daret filia pompeii. Gratuito. sine usura. Aut leui fœnore. Cæsar sibi obstrinxerat obligaueratq; etiã aliquot senatorũ credita pecunia uel sine usura uel fœnusculo hoc est leuibus usuris. Ordinũ: eqstris & plebeii: Cõmeãtes. ꝓficiscẽtes. Uberrimo cõgiario. mũere ipatorio. cõgiariũ eni donatio imparoris ẽ ut scribit seneca li. iiii. de bñficiis & ut auctor est

Congiariũ. quntilianus li. vi. Cõgiariũ cõmune ẽ liberalitati atq; mẽsuræ. apd historicos freqnter leges cõgiariũ ab ipatoribus datũ fuisse ppł o: sicut donatiuũ militibus. A cõgio dictũ cõgiariũ. est autẽ

Congius. congius mẽsuræ nomẽ capax sex sextariorũ ut ingt priscianus græce dr χοῦς.

Prout dño: ad seruos referẽdũ. sicut patrono ad libertos. sũt eni noia: quæ dialectici appellãt relatiua & ad aliqd dicũt.

Obærati. Obæratorũ. obærati dicũtur ære alieno astricti: & debitores ab ære dicti ut docet plinius in. xxxiiii. Cæsar in primo ꝯmẽtario oẽs inqt obæratos quorũ magnũ numerũ habebat eodẽ cõduxit: p eos ne causam diceret se eripuit. * Oberati ut docet donatus in cõmentario phormionis cũ soluendo nõ essent iure manu capiebantur / & ut auctor est. M. Varro uindemias & fœnisicia administrabãt Hii quos oberatos nři uocitarũt / idẽ aliubi indicat oberatos dici ꝓprie illos debitores q in seruitute erant creditoris ꝓ pecunia quã debebant / donec soluerẽt / quales nexi quoq; sunt de quibus Liuius nõ parũ multa. * Criminũ uis. ad reos crimina: ad obæratos inopiam: Ad prodigam iuuentutem luxuriam re-

Luxuria. feras. Est autem luxuria sicuti copiose explicauimus in cõmentariis in propertium. nõ libido uenerea prout uulgo dicitur & ecclesiastici usurpant: sed immodicam profusionem prodigamq; abundantiam significat.

Bello ciuili opus. quicunq; ex flagitiis iudicium timent: quicunq; æs alienum conflauerunt: quicunq; bona patria ex prodigalitate lacerauerũt: ferme semper id genus homines uetera odere: noua exoptant: odio suarum rerum mutari omnia student. tales catilinianæ coniurationi a populares fuisse salustius prodidit.

M. AN. Singulorum: tyronum. Duplicauit: duplex stipendium constituit. Dedit: legionibus. Singula mancipia: singulos seruos militibus singulis aut uiritim: ut ipse ait: sed ego militibus potius: q̃ ciuibus domi collata acceperim. Necessitudinem: affinitatis uinculum. Octauiam: ex iulia caii cæsaris sorore: & Marco Accio balbo: & non Macio balbo: ut omnia Tranquilli exemplaria mendose habent nata: ex accia: & .C. Octauio octauius qui postea rerum potitus est & soror Octauia de qua nunc. Conditione detulit: ut in pristino studio & fœdere perstaret: aut quod magis placet: ut sibi filiã desponderet. Gratuito fœnore: pecuniis: aut leui aut nullo fœdere creditis. Obstrictis: obligatis. Ex reliquo ordinum genere: sensus est: ex iis qui circa Pompeium erant: hoc est ex pompei familiarissimis: quoscunq; potuit gratuita pecunia sibi obstrinxit: ex reliquis quos illi nõ ita familiares nouerat inuitatos uel sponte ad se cõmeantes largo prosequebaẽ congiario. Congiario: munificẽtia: dono largitione. Domino patronoue: ut ad libertos alterum referas. alterum ad seruos. Reorum: iudiciis obnoxiorũ. Oberatorũ: alieno ære laborantiũ. Inopiæ luxuriæue uis: nimia egestas: immoderatusq; sũptus ac prodigalitas: ita ut nisi magna in re pu. mutatione facta perditis illorum rebus subueniri nõ posset.

Citra. PHI. Citra senatus auctoritatem. hoc est sine auctoritate senatus: hæc enim particula citra in hoc significatu decenter & crebriter usurpatur ab eruditis. Et ut interim uno alteroue exemplo contenti simus: sic inquit quintilianus in primo: etiam neq; citra musicen grammatice potest esse perfecta. Plinius in tertio: citra fastidiũ nominetur. Operibus. extructionibus ædificiorum.

Quorsum.ad quē finē uidebant̄ eni hæc a cæsare fieri pricipatꝰ cā. Donec marcellus ꝯsul de hoc marcello ait lucanus:marcellusq; loq̄x:de hoc petronius arbit:tu legē marcelle tene hūc Cice.i bruto iter oratores suæ tēpestatis miro pconio laudis extollit.is agere cœpit i senatu ut successor Cæsari mitteret:quāuis nōdū finitū eēt illd tps:qd Cæsar p legē ipetrauerat:multaq; ut inqt appianus ꝯtumeliose in Cæsarē inuectus est marcellus. Edicto.ꝯsulari. Añ tps.añq̄ finiret alterū qnquēniū:quo sibi ꝓrogari iperiū in ꝓuīcia obtinuerat. Et ne absētis rō. Cæsar p plebiscitū ipetrauerat:ut absens ꝯsulatū secūdū petere posset.nūc Marcellus id agebat:ne absentis Cæsaris rō haberet

& quorsū illa tēderēt reputantibus Marcus Claudius Marcellus cōsul edicto præfatus de sūma se republica acturū retulit ad senatū/ut ei succederet ante tēpus: qm̄ bello confecto pax esset ac dimitti deberet uictor exercitus: & ne absentis ratio comitiis haberet: qm̄ ne plebiscito Pōpeius postea abrogasset. Acciderat autē ut is legē de iure magistratuū ferēs eo capite quo a petitiōe honorū absētes sūmouebat: ne Cæsarē quidē exciperet p obliuionē. Ac mox lege iā in æs incisa & in æerariū cōdita corrigeret errorē: nec cōtentus Marcellus ꝓuincias Cæsari & priuilegiū eripe:rettulit etiā ut colonis quos rogatione uatinia nouum comū deduxisset:ciuitas adimeret:qđ p ambitionē & ultra præscriptū data esset.

Comiciis. S. ꝯsularibꝰ i petitiōe ꝯsulatus:q̄ re plebiscitū illud ipugnare uidebat:p qđ Cæsar obtinuerat:ut absēti sibi ꝯsulatꝰ petitio daret:cui mox plebiscito nec qdē Pōpe. abrogauerat. Abrogaret abrogat̄ legi cū ꝓrsus tollit̄ derogat̄ legi cū ps detrahit:sicuti tradūt iuriscōsulti lib. L. ffor. titulo đ uerborū significatiōe. obrogare uero ē legis prioris infirmandæ cā legē alia ferre. Quādo abroget̄ legi. Obrogare. * Mar. T. in epl'is ad atticū ꝓmulgare Abrogare derogare obrogare sine fraude sua nō liceat. * Ut is. S. Pōpeius. Eo capite. quæ recētiores dicūt capitula: ea ueteres elegātius capita dixerīt. & lex una ex multis capitibus ꝯstat gellius.sic capite.vii.legis iulie:priori ex ꝯsulibus fasces sumēdi ptās sit:&a Cice. capita legū dñr. Honorū.magistratuū. Sūmouebat.repellebat reiiciebat. Lege in æs icisa.leges ubi latæ erāt in tabulis æneis icisæ figebant̄ & in ærario recōdebant̄.ide leges.xii.tabularū dictæ qm̄ i tabulis æneis icisæ:uel ut ait iuriscōsultus i tabulis eburneis ꝑscriptæ ꝓ rostris ꝓpositæ fuerūt. De ligibus in æs icisis. * Existimo apud iuriscōsultos nō eburneis legēdū eē sed æneis ut cū historicis hoc est ipsa ueritate cōcordēt. * Lex ꝓmulgata tolli poterat.lata & in æs incisa nō poterat illud aīaduerte:qđ nō minus elegāter q̄ significāter dicimus:leges in æs icidi frequētius:q̄ in ære. Cice.in ꝑma antonianarū. Quæ Cæsar in æs icidit:in quo ppl'i iussa ꝑpetuasq; leges esse uoluit:p nihilo habebunt̄.idē paululū ifra.qđ erit inqt ita gestū:id lex erit:& i æs icidi iubebitis.de legibus i æs icisis itellexit Ouidius illo uersu.Nec uerba minātia fixo ære ligabāt.s3 qđ laurētius ualēsis negat iueniri:in ære icisas id qdē falsū3 ē:uel unico plinii testionio:qđ in presentia ad manus est:euidēter ostēdit:sic eni scriptū reliqt in panegyrico ad traianū.Quæ uos pr̄es ꝯscripti:ne q̄ interciperet obliuio:& in publica acta mittēda & icidēda in ære cēsuistis.adscribamus & alterū qđ nūc nup i mētē uenit:qđ Cice.est q sic scribit in orōne de signis.Id nō mō cū scripserūt.uerūetiā in ære icisum nobis tradiderunt. Posse dici leges i ære incisas & in æs.

Corrigeret errorē.i.excipet Cæsarē a lege:q̄ Pōpeius ipse sūmouebat absentes a petitione magistratuū. Priuilegiū eripe:plebiscitū itelligit quo soli Cæsari pcessū fuerat absenti petere ꝯsulatū est eni priuilegiū ut scribit gelius nō generale iussū ppl'i:neq; de uniuersis ciuibus:s3 de singulis:cōceptū:nā ueteres priua dixerūt: q̄ nos singl'a dicimus:inde priuas uerbenas & priuos silices ꝓ singulis accipit liuius.sed m̄ ꝯfuso & idistincto uocabulo iterdū priuilegia leges dicūt:& Salustius priuilegiū de Pōpeii reditu legē appellauit. * In decretis canonicis ex auctoritate Isidori ethimologici ꝑuilegia dñr eē leges ꝑuatorū q̄si priuatæ leges. * M. AN. Priuum unū priuilegia. Alliciebat:muneribꝰ & officiis. Citra senatus auctoritatē:patrū iussu:aut decreto:nō expectato. Opibus:ædificiis. Reputātibus:cōsiderātibus. Edicto ꝑfatus:p edictū denūciās. De sūma re pu.de sūmo rei pu.negocio. Acturū:dicturū.

Rettulit ad senatū.in cōsultationē tulit. Comitiis ratio haberet:sed priuilegio:quod Cæsar beneficio populi fuerat adeptus abrogaretur ne absenti cōsulatū petere liceret. Quando ue plebiscito:quo Cæsari permissum erat ut absens petere posset:& si nec ꝓ certe accipias:uel plæbiscito:idest recentiori:legi qua pompeio unico consule lata:cautum erat ne cuiusq̄ absentis haberet̄ in comitiis ratio.quod p obliuionē accidisse ferunt:ut ne Cæsar quidem fuerit exceptus:ac tum demū lege iam in æs incisa:& in ærariū reposita:pōpeiū iniuriæ admonitū uehementer doluisse:quod res mutari nequiuerit:sit igitur sensus quādo certe:Pōpeius priori plebiscito abrogasset sua recētiore lege:qua nemo excipiebat:aut qm̄ plæbiscito.i.suæ legi pōpeius abrogare nequiuisset. quia lege ipsa in ærariū coniecta nihil mutari potuisset. Appianus de ambitu & decuplatoribus tertio pōpei cōsulatu leges latas scribit ac quum ex Cæsaris familiaribus quidam peterēt legē corrigi ne in eū ambitus quādocūq; agi posset excādduisse pōpeium ad uocē quasi uiri insontis mentionē fecissent. Priuilegiū:lex ꝓ se uno lata:ut absens petere posset.

PHI. Nouum comum deduxisset. Cæsar quinq; inquilinorum milia comum coloniam deduxit: e quibus quingenti illustrissimi græci fuerunt. qui oppido nomen relinquentes & nouum comum appellantes: nouo comenses oppidanos appellauere. auctores Strabo in. v. & Plutarchus. Colonis igitur:quos Cæsar nouum comum deduxerat:lege a uatinio lata & ciuitate romana donauerat:Marcellus ius ciuium romanorum adimere una cum lentulo conatus est.& quum ex nouocomensibus colonis decurio unus romæ uersaretur: eū Marcellus uirgis cæcidit dicens ea sibi adiecisse insignia:ut se ciuem romanum nequaq̄ esse intelligeret: & ut illas tibices Cæsari mōstraret imperauit. est autem comum:quod & nouum comum appellatur:oppidum Italiæ transpadanæ a plinio in nona regione collocatum:stirpis orobiorum populorum:a quibus & bergomum conditum fuit. Qui nouo como nomen indiderint.

Ciuitas adimeret̄.ne ciues romani forēt:neue prærogatiua ciuilitatis Romanæ fruerent̄. Ultra ꝑscriptū. tanquā Cæsar plures colonos ciuitate romana donasset:quā prefinitus sibi numerus pmitteret:præ scriptū porphirio

dic it eē pceptū:uocabľo deducto a mgřis ludiq scripta puerī dāt præcipiūtq imitari. Oratiɔ nō ita romľi præscri
ptū. Seneca i.xiiii. epľarū pueri iqt ad præscriptū discūt. Quā ex scđo ī nouissimō dtrudi talis ē illa apđ liuiū lucu
lēta sñia libro ab urbe pdita. xxxvii. quā affricanus scipio legatī ātiochi his uerbis explicat. sciat regū maiestatē dif
ficilius ab sūmo fastigio ad mediū detrahi:q̄ a mediis ad ima pcipitari. Sūma ope. oī conatu & uiribus. Per

Intercessio tribunorū. intercessores: intercessio ppric tribunorū est. qbus ius fuit itercedēdi:hocest uetādi prohibēdiq. namq ut scribit
gellius. tri. plebis antiqtus creari:uidētur nō iuri dicēdo sed itercessionibus faciēdis pterea tribuno senatū dissol-
uere licebat:ut auctor ē appianus apđ
liuiū tribuni minant̄ ɔsulibus se illos
in uincula duci iussuros:nisi senatui di
cto audientes sint. Seruiū sulpiciū.
hic est ille sulpicius:q fuit iuriscōsulto
rū eloquentissimus:quē his uerbis ita
laudat Cice. in philippicis. oēs q ex oi
ætate hac in ciuitate intelligētiā iuris
habuerūt si unū i locū pferant:cū Ser-
uio sulpicio nō sūt pparādi:hic cū i le
gatiōe pisset statuā ei po. ro. p rostris
posuit:cuius etiā iuriscōsulti meminē
rūt titulo de origine iuris. extāt episto
læ seruii sulpicii paucæ qdē sed luculē
ter scriptæ. * De eodē idē M. Ci
ce. scribit in Bruto qmaluit ī scđa arte
primus eē q̄ in pria secūdus ubi anno
tādō a. M. Tul. primā artē dici eloquē
tiā in scđo uero loco collocari iuris ci
uilis sciam pra istos leguleios male li
teratos q existimāt p sua doctrina ora
tores eē migatorios & dspicabiles *

Fratres patrueles & sorores. Frī patrueli. filio patrui. frēs patrue
les sororesq patrueles dñr:qq uc duo
bus ex frībɔ pgenerāt:ut apđ iuriscō-
sultos copiose traditū ē titulo de gra-
dibɔ. Aemiliū paulū. Cæsar paulū
æmiliū collegā Cai Marcelli ī ɔsulatu
mille & qngētis talētis sibi amicū defē
sorēq cōpuit ex hac mox pecūia nobilissimū ille ī foro basilicā extruxit:q pauli basilica dicebat:quā pliniɔ iter ma-
gnifica urbis rōæ enūerat colūnis ex frigibɔ mirabilē quā papiniɔ ad nomē alludēs elegāt̄ regiā appellauit cū ait in
prio siluarū. Illic belligeri sublimis regia pauli. C. curionē. C. curio tribunɔ plebis ātea cæsari īimicissimus mox
factus ē mutata uolūtate accerrimɔ Cæsarī ppugnator:cū ab eo liberatɔ eēt maxio ære aliēo atq fœnore ob hoc di
ctū ē a lucāo. Audax uenali cōitat̄ curio ligua & alibi de eodē sic scripsit. Gallorū captɔ spoliis & Cæsarī auro & illū
Emere oēs hic uēdidit urbē. de hoc curiōe multa historici pdidert. ad hūc extāt Cice. epľæ: Pliniɔ luculēter scripsit
in. xxxvi. curionē hōc nihil i cēsu habuisse pter discordiā pricipū: Seruius enarrās illud uirgiľ. uēdidit hic auro pa-
triā, ait curionē uēdisse romā Cæsari:xxvi. milibus aureis:de eodē petronius arbiter. Sic ait tu concute plebē curio.

M. AN. Nouū comū:galliæ cisalpinæ oppidū a gallis pditū:sepiɔ eo coloni deducti a pōpeio Strabōe primū:
mox a scipiōe:nouissime Cæsar qoq hoiz milia & ī his græcorū illustriū qngētos ī eā coloniā trāscripsit:oēsq ciui
tate dōauit. Plutarchɔ decurionē eiɔ coloniæ ī Cæsarī iuidiā a Marcello ɔsule flagris adhibitū scribit id se facere p
fessus qa ro. ciuis oō eēt uñ dat̄ itelligi ro. ciuē eiusmodi ɔtumelia affici nō potuisse. Vltra pscriptū:pľibɔ q̄ publi
co decreto pmissū eēt. Data eēt:ciuitas. s. Frī patrueli:patrui sui filio. Aemiliū paulū:cui Cæsar mille & l. sester
tia dono detulit q̄ pecunia ille nobilissimā circa forū basilicā ɔstruxit. PHI. Obstiatiɔ. priatius. Cōsules e pte
diuersa e factiōe pōpeiana. Bñficiō ppľi. illū nimirū itelligit puilegiū plebiscitū quo obtiñerat a ppľo ro. Cæsar
ut sui absētis rō hēret̄ i petitiōe ɔsulatɔ. Cæteri ipatores. hoc ppter pōpeiū dictū ē q exercitɔ īstructos hēbat. Ve
teranos ɔuocaturū. Cæsar i exercitu suo milites hōīt ueterāos:& potissimū. x. legionē:cui ppť uirtutē(ut scribit i cō
mētariis)maxie ɔfidebat:eāq sibi cohortē ptoriā futurā asserebat. pōpeius uero ex tyrōibɔ ɔscriptas hēbat legiōes
Vñ apđ lucanū:Cæsar sic taxat milites pōpeiāos. Gratis delecta iuuētɔ gymnasiis aderit studioq ignaua palestræ
& uix arma ferēs. Simul atq:staō cū. Duæ sibi legiōes. petebat Cæsar ut omissis cæterī cisalpia tñ gallia sibi cū
duabɔ legiōibɔ usq ad petitionē ɔsulatɔ ɔcederet̄. Ci. tūc e cilicia reuersus ɔciliationē pōpeii Cæsarisq agitabat:&
ut amicos Cæsari ɔsuaserat ut gallia decedēs reliquo dimisso exercitu cū duabɔ tñ legiōibɔ apđ illiricū alterū expe
ctaret ɔsulatū. Istud recusāte pōpeio ɔsuasi sūt amici Cæsarī ot altera quoq ex duabɔ legiōibɔ legio dimitteret:sed
aduersāte lētulo & acclamāte Catōe falli eos / decipi pōpeiū / pacificatio ois disturbata ē. Citeriorē galliā. citerior
gallia:q̄ & cisalpia:& togata cognoīat:fluuio rubicōe finit:cuiɔ basim alpes efficiūt. Cōuētibusq pactis. solitɔ erat

Citerior gallia. Cæsar ex ulteriore gallia proficisci in citeriorē galliā ad conuētus peragēdos legionibus in hiberna deductis:sicut
ipse testat̄ in cōmētariis. nunc ex more pristino in hac citeriore gallia pegit ɔuētus iuridicos:de qbus dictū iam est

De tri. plebis:intercedentibus p se. Curionē antoniū cassiū tribunos significat:qui ut pote Cæsaris fautores ab

De prouisione Cæsaris contra decretū senatus. C.xxix.

c Ommotus his Cæsar ac iudicās qđ sæpe ex eo audirū
ferunt difficilius se pricipē ciuitatis a primo ordine in
secūdū q̄ ex secūdo in nouissimū detrudi summa ope restitit
parti p itercessores tribunos: ptim p Seruiū Sulpiciū alterū
cōsulē in sequēti quoq anno. C. Marcello q frī patruelli suo
Marco i cōsulatu successerat eadē tēpestate collegā eiꝰ. Ae-
miliū Paulū Caiūq Curionē uiolētissimū tribūorū igēti mer
cede defēsores pauit: Sz cū obstinatiꝰ oia agi uideret & desi-
gnatos etiā cōsules e pte diuersa senatū lřis depcatꝰ ē: ne sibi
bñficiū populi adimeret̄: aut ut cæteri quoq imparores ab
exercitibus discederēt: cōfisus ut putāt facilius se simul ad q̄
libuisset ueteranos cōuocaturū: q̄ Pompeiū nouos milites:
Cū aduersariis aūt pepigit ut dimissis octo legionibus trāsal
pinaq gallia duæ sibi legiones: & cisalpina puincia: uel etiā
una legio cum illirico cōcederet̄ quo ad consul fieret.

De causis ciuilium bellorum Cæsaris. C.xxx.

Verum neq senatu interueniente: & aduersariis ne-
gantibus ullam se de repu. facturos pactionem tran
siit in citeriorem galliam: conuentisq peractis ra-
uennæ substitit bello uindicaturus: si quid de tribunis plæ-
bis intercedētibus pro se grauius a senatu cōstitutum esset.

urbe pfugerũt:cũ in eos grauissime accerbissimeq; a senatu decerneref:hii ad Cæsarẽ se contulerunt:huiusce hystoriæ ita meminit Lucanus:expulit ancipiti discordes urbe tribunos Victo iure minax iactatis curia gracchis.

Prætextũ uelamentũ eiectio tribunorũ honestissima(ut inquit plutarchus) belli gerendi occasionẽ pretextũq; Cæsari dedit. Cõsummare pagere absoluere. Alii timuisse dicunt.Lucanus in primo pharsaliæ multas enumerat causas bellorũ ciuiliũ & a liuio libro cẽtesimo nono causæ ciuiliũ armorũ referunt:inter quas qdã hãc quoq; cõnumerauerunt:q.S.Cæsar uoluerit turbare rempu.ne si romã priuatus rediisset:cogeref reddere rationẽ illarũ rerũ quas in primo cõsulatu gesserat: partim aduersus leges romanas:quas ipse contẽpserat.partim aduersus auspicia:que imprimis romani obseruabant in rebus domi forisque peragẽdis:sicuti copiose scripsimus in cõmẽtariis propertii. Quæ autẽ differentia sit inter causas bellorũ & principia docet eleganter polybius megalopolytanus in tertio hystoriarũ. Aduersus leges.cõsules abituri cõsulatu:iurabãt se nihil cõtra leges fecisse:quod a traiano abeunte cõsulatu factitatũ esse laudat plinius in panegyrico. Idẽtidẽ frequẽter. Delaturũ. denũciaturũ: accusaturũ: unde delatores accusatores dicti: nã delator auctore. A gretio is dicitur: qui defert ad accusandum. M.AN. C.Curionẽ:hũc quoq; grãdi foenore obstrictũ cæsaris munificẽtia leuatũ Plutarchus scribit:Seruius septem &.xx. aureorũ nũmũ milia Curiõi data tradidit. Cõsules e parte diuersa.M.Marcellũ: & lẽtulũ qui cũ aliis suæ factionis iuris Cæsari infensi erãt. Prætextum Delatores.

Et prætextũ qdẽ illi ciuiliũ armorũ hoc fuit. Causas ãt alias fuisse opinant Cneus Põpei⁹ ita dicitabat qđ neq; opa cõsumare q̃ instituerat neq; ppli expectationẽ quã de aduẽtu suo fecerat puaris opib⁹ explere posset: turbare oĩa ac pmiscere uoluisse. Alii timuisse dicũt ne eorũ quæ prio cõsulatu aduersus auspicia legesq; & itercessiões gessisset rõnẽ reddere cogeref. Q uũ.M.Cato idẽtidẽ nec sine iureiurãdo denũciaret e delaturũ se nomẽ eius simul ac primũ exercitũ dimisisset: quumq; uulgo fore prædicarẽt: ut sibi priuatus redisset Milonis exẽplo circũpositis armatis causã apud iudices diceret. Q uod pbabilius facit Asinius Pollio pharsalica acie cæsos profligatosq; aduersarios prospicientem hæc eum ad uerbum dixisse referens: hæc uoluerunt: tantis rebus gestis C.Cæsar condẽnatus essem nisi ab exercitu auxiliũ petiissem Q uidam putant captũ imperii cõsuetudinẽ. pẽsitatisq; suis & inimicorũ uiribus usum occasiõe rapiendæ dominatiõis: quã ætate prima cõcupiscet: quod extimasse uidebaf & Cicero scribẽs de officiis tertio libro semp Cæsarẽ in ore habuisse eos i phœnissis ει ϖερ γαρ αδικειπ χρη τυραννιδοσ περι καλλισονΔοικειν ταλλα δε σεβειχρεων. Euripidis uersus quos

Bñficiũ:priuilegiũ ut absenti petere liceret. Im patores ab exercitu discederẽt:Cæsar.s.& põpeius eo ptextu credit curio usus ad subitã ai mutationẽ celãdã:quũ antea Cæsaris accerrimus oppugnator fuisset:ut egtatẽ nõ ipm Cæsarẽ seq uideref. Simulatq; stati qđ. Veteranos:militia solutos. Nouos:tyrões. Cũ aduersariis:ↄsulibus & aliis q aio in se iimico erãt. Pepigit:cõditionẽ tẽtauit. Interueniẽte:nullo p se senatus cõsulto itercedẽte:cõsulis ue atrocitatẽ leniẽte. Cõuẽtis pactis:iuredicũdo celebratis. Vindicaturus:ulturus. Prætextũ:id ab eo in nefarii belli excusationẽ ptẽsũ. Opa:forũ de manubiis: & alia publica opa ab eo destinata. Aduersus auspicia: illud respicit qđ supra dixerat:obnũciãtẽ collegã foro expulit. Leges & itercessiões:oĩa ad eius ↄsulat⁹ acta sũt referẽda. Delecturũ:eius mẽoriã nẽ mõ uitã subuersurũ:si delaturũ legas ad accusationẽ attinebit:Cice.certũ ẽ nomẽ deferre hoĩs Circũpositis armis: Appianus.Cice.& pedianus:de miloniano iudicio eadẽ scribũt:ãneus lucanus Põpeiã a reũ cinxerũt signa milionẽ. PHI. Milonis exẽplo.notissimũ ẽ queadmodũ annius milo clodianæ cædis reus:postulat⁹ ẽ a duob⁹ appiis clodiis aliisq; qbusdã:defẽsus a mar.Cicerõe:& mar.bruto.qđ iudiciũ dũ fieret clausæ fuerẽ tota urbe tabernæ:psidia militaria i foro & circa oẽs fori adit⁹ Põpeius disposuit.ipe p ærario cõsedit septus delecta manu militũ. Cice.cũ icipet dicere exceptus acclamatiõe clodianorũ terrefactus ẽ.itaq; nõ ca q̃ solitus erat ↄstãtia dixit Dãnat⁹ milo i exiliũ massiliã pfectus ẽ bõa eius pp̃ter eris alieni magnitudinẽ semiunciã uenierũt.plinius iter pdigia hũani ai duci milonã sextertia septigẽta milia æris alieni debuisse.De hoc iudicio milonião sic scribit lucanus:atq; auso medias pɾũpe milite leges:põpeiana reũ clauserit signa milonẽ Cice.quoq; forũ armatũ militib⁹ ↄspiciẽs:noui inqt iudicii noua forma terret oclos. Igif uulgo dicebaf idẽ Cæsari euẽturũ qđ miloni;dicturũq; cãm sicuti dixerat milo septo armatis iudicio:si priuat⁹ & sine exercitu romã pedasset. Hoc uoluerẽt:hæc sunt uerba q̃ refert asinius pollio dixisse cæsarẽ:qñ ↄspiciebat aduersarios pfligatos pharsalico plio.Plutarchus in hãc sniaʒ tradit hæc Cæsar põpeii castris potitus cũ strata hoĩʒ cadauera:aliosq; isup necari ↄspicaret:suspirãs iqt:hoc uoluerẽt.huc me necessitatis adduxerẽt.C.Cæsar maximis ↄfectis bellis si exercitus dimisisset:ↄdẽnatus utiq; fore.hæc asinius pollio eo tpe a Cæsare latinis qdẽ uerbis pnũciata,ab eo aũt græce ↄscripta refert. Sũt aũt pharsalici thessaliæ cãpi:i qb⁹ ut ait solin⁹ bellorũ ciuiliũ pcellæ detonuerẽt.scribit strabo in.ix. fuisse pharsalõ duplicẽ ciuitatẽ ueterẽ.S.& nouã.plinius in.iiii.pharsalici inqt cãpi thessaliæ cũ ciuitate libera. Pẽsitatis.examiatis & q̃si i librili ppẽsis.hoc.n.significat pẽsitare & pẽsiculare:qbus uerbis Gellius & apuleius peculiarif utunf: In phenissis euripidis euripides tragediæ apđ græcos illustrator fuit:quã scribere nat⁹ ãnos duo de uigiti adort⁹ ẽ.& i spelũca q̃dã tetra & horrida salamis isulæ ferẽ tragedias scriptitasse:iter q̃s una extat.cui phenicis nomẽ iposuit:eodẽ titulo & argumẽto apđ latinos euripides aũt i hac tragedia iducit thebanũ etheoclẽ ut pote cupidũ dñatiõis dicẽtẽ hos uersus quos Cice.latios fecit:eosq; i ore fuisse Cæsaris ihiaris ipio refert. * Tragediã accius scripsit cuius teſtionio sepe scriptores utuntur ideo autem phœnissis nomẽ inditũ est tabule quia de œdipode & etheocle polynice thebanis aphœnice oriundis argumentum est. *

Milonis exilium. Cicero. Milo max debitor. Pharsalio cãpi qui.

sic ipse conuertit. Nam si uiolendum est ius imperii gratia uiolendum est: aliis rebus pietatem colas.

De pgressu eius a Rauēna ad Rubiconem. c.xxxi.

Cum ergo sublatā tribunorū intercessionē: ipsosq; urbe cessisse nunciatū est: premissis cōfestim clā cohortibus: ne qua suspicio moueret & spectaculo publico per dissimulationē interfuit: & formā qua ludū gladiatorū erat edificaturus cōsiderauit & ex cōsuetudie cōuiuio se frequenti dedit. Deinde post solis occasum mulis e proximo pistrino ad uehiculum iunctis: occultissimum iter modico comitatu ingressus est: & quum luminibus extinctis decessisset uia: diu errabundus tandem ad lucem duce reperto p angustissimos tramites pedibus euasit. Consecutusq; cohortes ad rubiconem flumen: qui prouinciæ eius finis erat paulum constitit ac reputans q̄tum moliretur: conuersus ad pximos: & etiā nunc inquit regredi possumus: quod si ponticulum transierimus: omnia armis agenda erunt.

De ostēto facto apud Rubiconem Cæsari dubitāti.

Sic ipse conuertit. S. Cicero qui in tertio de officiis sic scriptū reliquit. ipse autē Cæsar in ore semp græcos uersus euripidis de phenissis habebat; quos dicam ut potero incondite fortasse sed tamē ut res possit intelligi: nam si uiolandū est ius & reliqua. Nā si uiolandū. interpretamentū est euripidis uersuū a cicerone factū; quos si ad uerbum uelis exprimere: ita exprimes. Si enim iniuriari oportet sup tyrannide pulcherrimū est iniuriari. in aliis pietatem colere est oportunū. Sublatā tri. intercessionē. in hanc sentētiā scribit Cæsar cōmentario belli ciuilis primo aguntur oīa raptim: atq; turbide: nec tribunis plebis sui periculū deprecādi: neq; etiam extremi iuris intercessionē retinēdi; quod. L. sylla reliquerat facultas tribuitur. sed die septima de sua salute cogitare cogunt: id apud milites cōcionabundus cōqueritur quod tribunitia intercessio oppressa sit; quā sylla liberā reliquerit; cū oibus tamē rebus nudasset tribunorū potestatem.

Ipsos cessisse. curio: antonius & cassius significant. plutarchus inquit. uehiculū meritoriū ascendisse: qui ex urbe statim pfugerunt; seq; ad Cæsarem cōtulerunt: cū grauissime acerbissime de ipsis tri. plebis auctore Lētulo cōsule in senatu decerneret. Luduz gla. Ludus gladiatorum. scholā intelligit: & locū: in quo gladiatores docēt gladiaturā: de quo ita scribit quintilianus in gladiatore. in ludo fui q̄ pæna nulla ulteriora scelera nocuerunt. cuius ad cōparationē ergastulum leue est. scribit plutarchus Cæsarem centuriones solis instructos gladiis permisisse; qui ariminum preoccuparēt traditis hortēsio cohortibus cū ipse spectaculo gladiatorio; qđ tūc publice edebaī interesset. erat autē rauēnæ; q locus ut ait. Strabo in. v. gladiatoribus educādis erudiendisq; erat maxie idoneus. E pximo pistrino: mulos pistrierēses ait a Cæsare cōductos fuisse ad uectādū currū: legatis quæ pistrini cā facta parataq; sunt: seruius iuriscōsultus rñdit & caballos q in pistrinis eñnt cōtineri: & pistores. sæpe diminutiua diuersa sunt a gñe noim primæ positiōis; ut a scuto scutella a pistrino pistrilla. M. AN. In phœnissis sic enim euripidis tragedia inscribitur: πασ' ταο αδικειρ χρη τυρα-ννιδοσ περι καλλισον αδικειρ ταλλα ευσεβειρ χρεβη: quorū ab uerbū sensus est: si enim iniuste agere oporteat: regni causa optimū est id agere: In cæteris pietatem colere opus est. Sublatam: eiectā: curia exclusaz Curionum: Antonii & cassii: qui tum tribuni erāt. Ipsos. tribunos qui a lentulo: & Marcello cōsulibus curia eiecti cum curione ad Cæsarem pfecti sunt. Præmissis cohortibus. ccc. penes se equites tū. Cæsar habuisse dicit & peditum quinq; milia: Ludū gladiatoriū: locū in quo gladiatores instituerent: & eni alendis gladiatoribus; & exercitation: instituendis idoneum locum: rauēnam. ueteres iudicarunt strabo est auctor.

PHI. Errabundus. uere & ualde errans; nō autē erranti similis put seruius & priscianus Cæteriq; grāmatici hallucinant; q existimāt noia in bundus desinētia significare similitudinē; cū potius significēt exuberāt iā rei de qua loquant. sed in notis: seruii affati scripsimus sup hoc genus noibus. Decessisset. deerrasset digressus esset uia p errorē. Duce. S. itineris. liuius hānibal impat ducī: ut se in agrū cassinatē ducat & mox. uocatū ducē pcōtaī ubi terrarū esset. Tramiter. semitas trāsuersas. est eni trames a trāsuerso dictus ut. M. Varro iterpretaī liuius in. v. obliqs tramitibus egressi idē in. ii. trāsuersis tramitibus trāsgressus. tarmes uero genus est uermiculi canē exedēs. Termes autē dē ramus direptus cū fructu ab arbore. & pprie est oliuæ ut ait porphirio sicut palmes uitis. & ita ab oro usurpaī illo uersu nūq̄ fallētis termes oliuæ A. gellius termitē palmæ dixit ramū cū fructu auulsuz. Cōsequutusq; cohortes. in legione sūt cēturiæ. lx. manipuli. xxx. cohortes. x. ut scribit Cincius lib. vi. de re militari. prima cohors auctore Vegetio reliquas; & numero militū & dignitate precedit. hæc suscipit aquilā principale signū romani exercitus; habet pedites supra mille: ideoq; appellaī cohors miliaria & caput est legionis. Cæsar autē assecutus est cohortes: quas cū hortensio premiserat ad ariminū occupandū. Ad rubiconē. Rubicon fluuius est disterminans italiā a gallia citeriore: ut historici tradunt quē plinius in. viii. regione italiæ collocat; de quo lucanus. & galli ea certus limes ab ausoniis disterminat arua colonis. * Autumat sidonius rubiconē mutuari originem nominis de glarearum colore rubicundo. * Hic Cæsar paululum substitit mente reputans; que euenire possent mala si rubiconem transisset armatus; & ut inquit appianus ad presentes cōuersus. sic dixit Abstinentia a transitu rubiconis o amici malorū initiū mihi affert transitus uero uniuersis mortalibus īponet. his dictis ueluti furore cōcitatus trāsire pgit: dictitās cōmune illud. iacta est alea; qđ icertos; ac audaces subeūtibus casus uulgo exordiū esse solet: ut refert plutarchus; tradit petronius arbiter Cæsarē dixisse. iudice fortuna cadat alea. nā cū alea dicaī de omni ludo in fortunæ uarietate collocato; accipiaturq; p piculo; atq; discrimine. Aleā iacere dicit ille; qui se periculis fortunæq; cō mittit. Lucanus placet alea fati alterutrū mersura caput. * Græce dicit πασαρ ερριφθω κυβοσ latine ad uerbū dici pōt ois tessera iacta sit culū eni tesserā iterpretamur nō aūt talū q græce αστραγαλος dictus

Trames
Tarmes.
Termes.
iacta alea;
Aleā iacere,

in quo errauerũt scriptores recentiores aliqui eruditi. * Ostentum factum:ostentũ labeo deffinit esse contra naturã cuiusq̧ rei genitũ:factũq̧. Duo sũt genera astentorũ:unũ quotiens quod contra naturam nascitur:alterũ cũ quid ꝓdigiosũ uıdetur. ostentũ aũt dicit̃ qa ostendit sicut prodigiũ qa futura predicit:auctores Cicero & Augustinus. hic ostentũ accipit̃ ꝓ portento:alias participialiter poni solere testimonio est pacuuius. cum ait:in ipso tpe ostentũ senẽ:&c. M. Cato in libro de re rustica: Ager oleto conserũdo:equi in uentũ fauoniũ spectabit:& soli ostentus erit:alius bonus nullus erit. Arũdine canens. calamo tibiali:q̃ auleticon uocant utpote tibiis utiliorẽ:illũ uero q fistulis est accõmodatus:syringiã appellãt:cuius rei meminit. plinius li.xvi

Ostentum.

Auleticus calamus

c.XXXII

CVnctãti oñtũ tale factũ ẽ. qdã eximia magnitudie & forma ĩ ꝓxio sedẽs repẽte appuit arũdine canẽs ad quẽ audiẽdũ quũ ṗter pastores plurimi etiã ex statõib⁹ milites cõcurrissẽt iterq̧ eos & æneatores rapta ab uno tuba ꝓsiluit ad flumẽ & ingẽti spũ classicũ exorsusus ṗtẽdit ad alterã ripã: TũcCæsar eat̃ inqt quo deorũ ostenta & inimicorũ iniquitas uocat: iacta est alea inquit.

De transitu Rubiconis & eius contione. c.XXXIII.

ATq̧ ita traiecto exercitu adhibitis tribunis plebis q pulsi supauerãt: ꝓ cõciõe fidẽ militũ flens ac ueste a pectore discissa iuocauit. Existimat̃ etiã eq̃stres centus pollicit⁹ singulis: qđ accidit opiniõe falsa. Nã quũ iallo quẽdo: exhortandoq̧ sæpius digitum læue manus ostentans affirmaret se ad satisfaciendum omnibus per quos dignitatem suam defensurus esset. Annulum quoq̧ æquo aio

Ex statiõibꝫ. statio polysẽmus sermo est multa. n. significat:nã portus ẽ ubi naues stãt ad tps:ut auctor ẽ seruius de q̃ ulpianus titu. de fluminibus: stationẽ dicimus a statuẽdo. is igit̃ locus demõstrat̃:ubicũq̧ naues tutæ stare possint/statio militarẽ significat custodiã:de q̃ uirgilius: tunc quoq̧ cõsortã statiõe tenebant. hinc statiõarii milites dicti ab amião marcellino. de his statiõibꝫ nũc loquit̃. sũt ṗterea stationes errãtiũ stellarũ matutinæ q̃s primas uocãt:& uespriæ q̃s sc̃das: qñ existimant̃ stare:uñ & nomẽ accepit stationes:auctores plinius & marcianus:dicunt̃ etiã statiões loca in urbe. de qbꝫ iuuenalis statiões oẽ theatrũ. & gellius. Quæsitũ eẽ meminit in plerisq̧ romæ statiõibꝫ ius publice docẽtiũ.

Statio.

Stationarii milites.

* Est aũt statio tutela ꝓcipatus & ꝓncipis excubatio de q̃ Lucanus Te cũ statiõe pacta/ Astra petes serus. Itẽ Pli. in panegirico ait intelligimus Cæsar q̃tũ tibi ꝓ laboriosa ista statiõe & exercitu debeamus. * Eneatores:tubicines. ab ænea tuba æneatores dicti de qbꝫ sic scribit festus. æneatores cornicines dñr. i. cornu canẽtes. hac dictiõe usus ẽ amianus marcellinus pene peculiariter. sic eñ ait libro undeuigesimo. cũ supesset exiguũ noctis æneatorũ clãgore ductore urbẽ ut mox casurã terribili corona cincerũt. idem. xxiiii. æneatorum accentu signo dato progrediendi ad pugnam ad arma concursum est.

Aeneatores

M. AN. Decessisset:aberrasset. Duce repto:uiarũ locorũ gnaro:q Cæsarẽ:& comites duceret. Cõsecutus:assecutus. Ad rubiconẽ:fluuiũ is ei finis soli fuit cisalpinæ galliæ:& italiæ:lucanus. Qui gallica certus limes ab ausoniis disterminat arua colõis:hodie corrupto noie riconẽ accolæ appellãt:priusq̃ ad mare sit uẽtũ ꝓxio amniculo insinuatus aqs:& noie ꝓfusis in adriã inter ariminũ & rauẽnã euoluitur. Eximia:egregia notabili. Plutarchꝫ nocte q̃ rubiconis trãsitũ ṗcessit:ait Cæsarẽ sibi ꝑ qetẽ uisũ coire cũ matre:q̃ insomnii species diuerso loco. & tpe a Trãqllo ẽ relata. Arũdine:fistula: Ver. tenera meditabor arũdine musã. Aeneatores:tubicines q ære canunt. Ver. ære ciere uiros matrẽq̧ accẽdere cãtu. PHI. Classicũ exorsus bellicũ canẽs:classicũ dicimus. & tubã ipã3 & sonũ bellicũ:ut interṗtat̃ seruius enarrãs illđ Virgilianũ:classica iãq̧ sonãt. hic accipimus classicũ ꝓ signo bellico de classicis luculẽtus ẽ ille apđ siliũ uersus:infremuere simul feralia classica signũ. de classico sic scribit Vegetius. classicũ appellat̃ qđ bucinatores ꝑ cornu dicũt. hoc insigne uıdetur iperii:qa classicũ canit̃ imꝑatore pñte:uel cũ in militẽ capitalit̃ aiaduertit̃. Ex hoc appet liuiũ significãter loquutũ eẽ sic scribẽtẽ li. viii. ab urbe cõdita. cõsul ex tẽplo filiũ aduersatus ꝓcionẽ classico aduocari iubet. classico quoq̧ silẽtiũ in castris indicebat̃. Idẽ liuius in. ii. cũ silentiũ classico fecisset. eodẽ ꝓfectio indicebat̃. idẽ pria luce classico signũ ꝓfectiõis dedit:in cõmentariis ꝓpertii declarauimus classica bella dici naualia. uocabulo a classe deducto. Iacta est alea:plutarchus scripsit in apophthegmatis Cæsarẽ dixisse. ϖεσα ρερριφθω κυβοσ. i. iactus sit ois cubus hoc est tessera. nã qđ græci cubũ uocãt: id latini tesserã dixerũt auctores gellius & macrobius. hoc aũt ꝓuerbialiter dictũ significat rẽ cõmissã iã esse fortunæ:sicut in ludo tesserario fieri solet:nec amplius posse reuocari. Adhibitis tri. plebis. cassio antonio atq̧ curiõe. Pro cõtiõe. hæc ꝑticula ꝓ interdũ significat in. ut ꝓ rostris ꝓ tribunali ꝓ cõtiõe:interdũ ante:ut ꝓ portis.

Classicum.

Cubus.

Pro

Equestres census. sextertia. cccc. cõficiũt censũ romani eqtis cuius rei meminit pli. in. xxxiii. hic illđ ab oĩo decẽter dictũ ẽ. si q̃dringẽtis sex septẽ milia desũt. lege roscia theatrali nulli ius erat sedẽdi in q̃tuordeci ordinibꝫ. nisi q̃dringenta obtulisset in censũ. uñ ait epigrãmaticus poeta. q̃dringẽta tibi nõ sũt chere:strate surge. sed sup hac re ꝓ occasiõe mẽbrati plura. Digitũ le. ma. mos fuit ueterũ gerere annulũ in digito sinistræ manus:q est minimo ꝓximus. galli britãniq̧ in medio dicũtur usi. auctor plinius. causã huiusce rei Appiõ macrobius gellius hãc eẽ dicũt. qđ insectis hũanis corpibꝫ reptũ ẽ neruũ quẽdã tenuissimũ ab eo digito de quo dicimus ad cor hoĩs ꝑuenire & ideo uisũ ueteribꝫ ut ille digitus anulo tanq̃ corona circũdaret̃:prætere a digitus iste ꝯplicatus senariũ nũerũ demõstret:q oĩfariã plenus ꝑfectus atq̧ diuinus ẽ. ius anulorũ famuli nõ habebãt. Anulus eqtũ peculiare gestamẽ ẽ Vñ ita scribit plinius. anuli distinxere alterũ ordinẽ a plebe:ut semel cepant eẽ celebres Idẽ post paulo. anuli inquit mediũ ordinẽ tertiũq̧ patribꝫ & plebi inseruere. Atteius capito causã aliã ꝓtulit:cur anulus digito huic leuæ manus inserat̃: Veteres inqt anulũ circũferebãt nõ ornatus sed signãdi causa:& gestabat̃ quacũq̧ manu quolibet digito postea docuit luxuria signaturas ṗciosis gẽmis insculpe:uñ factũ ẽ ut usus annulorũ exẽptus dexteræ: q̃ multũ

Census equestris.

Anulus in digito medico.

negociorũ gerit in leuã transferretur:q ociosior est:ne crebro motu & officio dextræ manus preciosi lapides frans
gerẽtur. electus aũt in ipsa leua manu digitus minimo ꝓximus:q̃si aptior ceteris:cui cõmẽdaref anuli preciositas.
qui a medio & minimo septus minus officii gerit & ideo seruãdo anulo magis acccomodatus. plinius aũt ait eũ
qui primus hoc instituit cũctanter pudẽterq; id fecisse ideoq; leuis manibus ac latentibus induisse:cũ is honos se
curus fuisset dextra fuerit ostẽtandus. Detracturũ sibi. ex hoc intelligi uolebat Cæsar se ut satisfaceret militibus
anulũ etiã alienaturũ oppigneraturũ q̃ue:ius celebratiorẽ usũ cũ fenore cepisse argumẽto est cõsuetudo uulgi: ad

detracturũ sibi 'extrema cõcio cui facilius erat uidere cõcio
nãtẽ quã audire ꝓ dicto accepit:qđ uisu suspicabaf:ꝓmissũ
q; ius annulorũ cum milibus quadringenis fama distulit.

De aduentu eius ad urbem & aliis gestis eius. c. xxxiv.

Q Rdo & sũma rerũ:quas deinceps gessit sic se habẽt/
Picenũ:umbriam:hetruriã occupauit:& L. Domi=
tio:q p tumultũ successor ei noiatus corfiniũ pr...
dio tenebat i deditionẽ redacto:atq; dimisso scđ3 superũ ma
re Brũdusiũ tetẽdit:quo cõsules Põpeiusq; cõfugerãt:q̃ pri
mũ trãsfretatus:hos frustra p oẽs moras exitu ꝓhibere co=
nat' Romã iter cõuertit:Appellatisq; de re publica partib'.

spõsiones etiã anulo exsiliente:cũ anu
lus arra uelox sit. Extrema contio.
hoc est milites in extrema cõtiõis pte
collocati. dictũ eñ iam est contionẽ si
gnificare suggestũ unde uerba fiunt.
Itera cetũ populi assistentis. itẽ ipsaʒ
orõnem. Quod uisu suspicabatur.
qui erant in extrema cõtione nõ intel
ligentes uerba cæsaris cõtionãtis cre
diderũt Cæsarẽ ꝓmisisse militibꝫ fa
cultates eq̃stres:q̃n uidebãt illũ osten
tare digitũ anulariũ. Ius Anulorũ:
hoc est equestrẽ dignitatẽ quũ eqtes
peculiariter ius haberent anulorũ ge=
standorũ. * Qui ius annulorũ
aureorũ impetrauit ut ingenuus habet/femine quoq; ius annulorũ aureorũ impetrare possũt & iura ingenuitatis
impetrare & natalibus restitui potuerũt Autores iuriscõsulti titulo de iure aureorũ annulorũ. * Cũ quadri=
genis milibus. i. quadringentenis p syncopã ut docet priscianus. Significat autẽ equestris census. Distulit. diffa
mauit diuulgauitq;. M. AN. Ostẽta. ꝓdigia. Iniq̃tas:iniuria. Iacta ẽ alea:ut ad eã uocẽ ingressũ fuisse
intelligas:nã in gallicana adhuc ripa cõsistens integrum erat illi retro abire:sed plutarchus iacta sit inquit alea:q̃si
deliberando adhuc id dixerit:idem auctor est audaces casus & incertos subeũtibus id uulgo exordiũ usurpari soli
tum. Fidem:militum studium opẽ auxilium. Veste:discissa quod in argumentũ doloris in concionibus est
factitatum Cinna consul urbe pulsus in concione militũ:ut Appianus ait fasces fregit. Equestrẽ censũ: de sũma
eq̃stris census:& iure annulorũ suo latius loco dicetur. Digitum laeue manus:persuasum fuit maioribus medi=
cum laeue manus digitũ:ut Gellius scribit quandã cũ corde uelut cognationẽ habere ob idq; ueteres eũ annulo po
tissimũ in signiuisse:plinius manus & prorsus sinistre maximã auctoritatẽ cõciliauere auro:sed cur laeua eũ sortita
sit honorẽ pudorẽ ait causã esse potuisse:qđ qui primus digito anulũ induxerit cũctãter & cũ pudore id fecerit: ic
circo latenti manui inductũ quũ dextra alioquin ostentãdus fuisset Macrobius ut preciose rei parceref manui ru
nus operosæ annulum primo credidit inductũ. Detracturũ. pro suorũ commodo alienaturũ. Millibus qua
dragenis:Sed quadringenis legendũ ẽ quadrigẽtenos eñ & quadringenos indifferenter grammatici dixere: estq;
Picenũ uñ. equestris census ꝑiphrasis. Distulit:uulgauit. PHI. Picenũ. in quinta italiæ regione picenũ est quõ=
dam uberrime multitudinis. nãq; trecẽta sexaginta milia picentiũ in fidẽ ro. po. uenere:orti sũt a sabinis:auctor pli
nius in. iii. nomẽ hoc aũt accepit picenũ a pico martio alite:cuius ductu & auspicio cõditores picẽtiũ e sabinoruʒ
Vmbria. terra ꝓfecti sũt:sicuti scribit strabo in quinto. Vmbriã. umbria in sexta italiæ regione collocaf a plinio. Vmbrorum
gens antiq̃ssima italiæ existimatur:ut quos umbrios a græcis putent dictos quasi umbrios qđ inundatiõe terrarũ i=
bribus supfuissent. Cæsar in piceno auximates asculanos cingulanos redegit in ꝑtãtẽ:in umbria uero pisaurũ fanũ
anconã singulis cohortibꝫ occupauit. Domitio in deditionẽ redacto quẽadmodũ. L. hic domitius ad corfiniũ
captus a Cæsare fuit:& deinde dimissus luculẽter historici tradiderũt. Lucanus quoq; in. ii. pharsaliæ historiã gra=
phice descripsit. hic demũ in acie pharsalica occubuit de quo in nerone dicef copiosius. Successor noiatus. idẽ
in nerõe ait. Dominiũ hũc uocasse Cæsarẽ ad disq̃sitionẽ Senatus:successoremq; ei per factionẽ noiatũ ꝑncipio belli
ciuilis ad corfiniũ captũ esse. Secũdũ supum mare. iuxta littus maris hadriatici. qđ modo superũ modo adria
cum ab adria tuscorũ colonia uocauerũt italicæ gẽtes:græci adriaticum uocant. hodie mare ueneticũ nũcupatur.
Brũdusiũ. Brũdusium tetendit. brũdusiũ oppidũ est in tertia italiæ regiõe portu nobile:ex quo trãsitus ẽ in græciã certi=
or excipiente dyrachio. portus brũdusinus cũ oppido simulimus est capiti ceruino:uñ & nomen. nã lingua mesa=
piorũ brũdusiũ cerui capre uocitaf græci βρεντεσιον uocãt. Exitu ꝓhibere conatus. scribit Cæsar in cõmen=
tariis se instituisse exitũ brũdusini portus ĩpedire q molẽ atq; aggerẽ ab utraq; pte litoris iaciebat. Itẽ rates duplices
Trãsgreßi quoquo uersus pedũ. xxx. collocabat:q̃s tra atq; aggere ꝯtegebat:turresq; i illis binorũ tabulatorũ excitabat. põpei=
us eñ parata ꝓfectiõe subnoctẽ naues soluit ĩ epirũq; trãsmisit. Trãsfretaturi. trãsgressuri trãs fretatiõe nõ magna
in epirũ est eñ inter brũdusiũ Dyrachiũq; traiectus nõ enormis. Salu. non in elegãter trãsgressos dixit eos q fretũ
trãsmiserãt:quos trãsfretasse dici solitũ ẽ;& trãsgressũ ꝓ trãsfretatiõe. i quo dignus nota uisus ẽ asinio polliõi defẽ
sus a gellio lib. ix. noctiũ atticarũ. Appellatis pribꝫ. comiter noiatis uocatisq; i curiã ueluti cũ his ꝯsultaturus de
sũma rei pu. * Vel appellatis ꝓ imploratis eodẽ. s. significatu quo dr̃ appello ꝑncipẽ ꝓ ꝓuoco ut titulo de Ap
pellatiõibus ꝯtinef in hãc sententiã Cæsar in cõmẽtariis ꝓ q̃bus rebus orat ac postulat ut rep. suscipiant atq; una
secũ administrẽt. * Cæsar eñ post põpeii trãsfretatione in romã ꝯuersus ẽ redacta ĩ ꝑtãte Italia diebꝫ sexagita
citra sãguis ꝓfusiõeʒ Rõ:x statũ inuenit pacatiorẽ q̃ sꝑauerat:ubi mĩti senatores uersabantur:quos benigna orõne
allocutus est:hortatusq; de mittendis ad pompeium legatis sup pacificatione:cui petiõi nemo assensus est.

Copias in hispania:historia nota:quéadmodũ Cæsar apud ilerdá hispaniæ citerioris ciuitatẽ afranium atq; petreũ legatos põpeianos supauerit. utq; mar. Varro q legatiõe põpeiana fũgebatur in ulteriore hispania legionem Cæsari tradiderit:q ad eũ cordubá uenit relatisq; publicis rõnibus cũ fide pecuniá Cæsari:quæ penes ipsũ erat tradit:& qđ ubiq; habebat frumenti ac nauiũ ostendit. hic est ille. M. Varro oim doctissimus de quo ait terentianus. Vir Doctissimus undecũq; Varro. Ad exercitũ sine duce:tanq̃ afranius petreus Varro nõ essent scientes rerum bellicarũ:neq; ueri duces appellãdi. militaris aũt sine optimo duce turba est tanq̃ corpus sine spũ ut inqt curtius

Exercitus sine duce.

ualidissimas põpei copias q̃ sub trib⁹ legatis. M. Petreio. & L. Affranio & .M. Varrõe in hispania erãt inuasit: pfess⁹ añ inter suos ire se ad exercitũ sine duce:& inde reuersurum ad ducẽ sine exercitu. Et q̃q̃ obsidionem masilie q̃ sibi in itinere portas clauserat: summaq; frumentariæ rei penuria tetardãte:breui tamen omnia subegit. C.XXXV.

De uictoria eius cõtra Põpeiũ Ptolemæũ & quosdã alios.

HInc urbe reperita i macedoniã trãsgressus Põpeiũ. p quattuor pene mẽses maximis obsessũ opib⁹ ad extremũ pharsalico prœlio fudit:& fugientẽ Alexandriã psecurus occisũ depræhẽdit cũ Ptolemeo rege a quo sibi quoq; insidias tendi uidebat bellũ sane difficilimũ gessit:

preterea dictũ est tanti esse exercitum quanti sit impator. Vnde laudatur gabrias atheniẽsis: q dixere solebat græce. φοβεροτερον ειναι ελαφων στρατοπεδον ηγουμενου λεοντος η λεοντων ελαφου. hoc est terribibiliorẽ esse exercitũ ceruorũ duce leone:q̃ leonum duce ceruo. Ad du. si. ex. hoc est ad põpeiũ:q quidem ducẽ agere sciebat & optimi ductoris munia callebat:sed exercitũ nõ habebat. Dux aũt sine exercitu perinde ẽ ac caput sine mẽbris. & ut inqt uerissime liuius in bello plurimũ pollet militũ copia & uirtus. Ideoq; impator sine exercitu:exercitus sine impatore uel luti mutilus est & trũcus. adeo alterũ alterius auxilio eget.

Egregiũ dictũ gabriæ

Obsidiõe massilie. lucanus in. iii. & cæs. in. ii. belli ciuilis cõmẽtario scribũt quẽadmodũ massilienses in bello ciuili secuti sũt põpeianas ptes:quos cãdẽ:cæsar partim terrestri parti nauali plio supatos recepit i deditionẽ cũ illi arma tormẽtaq; ex oppido put impatũ fuerat ptulisset & pecuniã ex publico cæsari tradidissent massilia aũt in narbonẽsi gallia est a phocẽsibus pdita:sicut strabo & gellius docent. Vnde a lucano phocais iuuentus pmassiliẽsi dicta. oli massiliæ studia ingenuarũ doctrinarũ adeo floruerũt. ut romani p attica pegrinatiõe massilioticũ peterũt gymnasiũ ad disciplinas capessẽdas. Vñ cor. tacitus tradit massiliã agricolæ socero fuisse sedẽ ac mgr̃am studiorũ ciuitatẽ græca cõitate & puinciali psimonia mistam ac bene compositam ob id uester dixisse plautus massilienses mores:cum dicere uellet optimos & probatissimos. sic enim ait in cassina. Vbi tu es qui colere mores massilienses postulas.

Massilia

Moresmassiliẽses apđ plautum.

M. AN. Picenũ umbriã hetruriã;q̃ pte plurimũ Italia cõtrahit:apẽninisq; mõtis intercursu munit. Per tumultũ:belli motu. Corphiniũ:oppidũ in pelignis. In deditionẽ:de domitii deditione Plinius:Appianus; Plutarchus:& Anneus lucanus plura. Scđ3:secus iuxta. Superũ mare adriaticũ & ioniũ ad ligustici & tyrrheni differentiã:quæ uno noie infernũ mare romani græcos imitari dixere. Brũdusiũ dr̃ & brẽdesiũ calabriæ ẽ littorale oppidũ a cretẽsibus;q cũ theseo ex creta nauigarũt cõditũ:messapia lĩgua cerui caput interp̃tat. urbs eñ ipsa cũ portu eã sane figurã imitat̃. Trãsfretaturi breui traiectu in macedonicæ orã transmissuri. Frustra:qa nullis hostẽ opibus reõrari potuisset. Appellatis:in curiã uocatis. De re pu. publico negocio:cõstat ea actiõe cæsarem in spẽ futuræ clemẽtiæ senatũ erexisse:q magnope pscriptiões & alia syllanorũ tẽporũ mala timerent. M. Petreio. & L. affranio. hii ab hilerda in ulteriora hispaniæ pcessuri a Cæsare intercæpti phibitiq; aquatiõe sub cõditiõe hispaniã & exercitũ reliqre ut ad põpeiũ cõtẽdere liceret:Appianus plutarchus:& lucanus sũt auctores.

Obsidionẽ massiliæ:in narbonẽsi gallia Massilia a phocẽsibus condita ciuitas fide & studio in po. ro. insignis quũ ueniẽti Cæsari portas ciues clausissent cũ his mĩtis utriq; conatibꝰ circa mœnia urbis:sed aliquãto etiã maiore ui in mari pugnatũ. PHI. Maximis obsessũ opibus. circũuallationẽ illã significat:qua ap̃ dyrrachiũ põpeiũ Cæsar circũuallauit pluribus p tumulos castellis excitatis. Vt occisũ deprehẽdit. quẽadmodũ põpeius a septimio & achilla satellitibꝰ ptolomei regis egypti in pua nauicula occisus sit notissimũ est:cuius obitum lachrymose & miserãter lucanus enarrat in. viii. pharsaliæ i cuius sepulchro codrus a quo humatus ẽ inscripsit. hic situs est magnus. De morte põpei Iulius firmicus hæc põpei post tot triũphos ad nili fluminis ripã ceruices intuicras & teglas:& q̃s totiẽs purpura triũphalis ambierat. Semi uiri hois gladius nefario gñe mortis incidit hactenus firmicus:põpeii cap̃ ab achila inuolutũ uelamine una cũ anulo Cæsari oblatũ;q eo uiso illachrymauit iussitq; minaciter id auferri. Sic eñ inqt apud lucanũ. aufer ab aspectu nr̃o funeste satelles regis dona tui. in anulo põpei signũ erat leo ferẽs gladiũ. mẽdosi sũt plutarchi codices. in qbus uulgo sic legit̃. gẽmæ signũ erat ensi ferreo:cũ legẽdum sit ensifer leo. græce dr̃. μαχαιροφορος λεων. i. macheroforus leo hoc est ensifer:q̃ dictiõe & Cicero usus ẽ cum dixit in epistola ađ qntum fratrẽ. macheroforis cẽtum sequẽtibus:miros nisus nobis edere. Intra mœnia copiosissimi. Alexãdriã intelligit intra qđ oppidũ Cæsar se cõtinuit:cũ exercitus ptolomei duce achila uenire alexãdriã nũciaret achilas alexãdriã occupare:& prio domũ Cæsaris irrumpe conatus ẽ. sed Cæsar dispositis p uias cohortibus imperũ eius sustinuit. hæc initia belli alexãdrini fuerũt. in quo tãdẽ uictor euasit Cæsar aduersariis pemptis ptolomeoq; demerso nauigio pariter extincto. tũc alexãdrini Cæsari se dediderũt;q in hoc bello utpote homines ingeniosissimi atq; accutissimi. quæ a rõanis fieri uiderãt ea solertia efficiebãt ut ro. illorũ opa imitari uiderent. alexãdria uero urbs fertilissima atq; copiosissima oim rerum apparatus suggerebat:cuius cõditor fuit alexander;unde illi nomẽ:quã metatus est Dinocrates architectus. olim alexãdria habuit scholas oim disciplinarũ liberalium:fuitq; ob cõmoditatẽ maximũ totius orbis emporium. medicis ad cõmendãdã artis auctoritatẽ sufficiebat;

Obitus põpeii.

Locus plutarchi.

si dixissent se alexandriæ esse eruditos. tanta erat loci dignitas & extimatio ut inquit marcellinus. Neq; loco ut pote intra alexādriā: quæ ciuitas in duas ptes erat diuisa: Vñ Cæsar maxime studebat: ut antiquissimā partē oppis dētopsibus uineisq; agēdis a reliq̄ pte urbis excluderet. Neq; tpe æquo. erat em̄ hyems. Vñ alexādrini īfesti Cæsarem inclusū tēpestatibus ,ppter anni tp̄s recipe trāsmarina auxilia nō posse in cōtionibus loquebant̄. Cleopatræ fratriq;. Cæsar ægypto atq; alexādria potitus reges cōstituit quos ptolemeus testamēto scripserat. Nā maiore ex duobus pueris rege amisso minori tradidit regnū: & maiori ex duabus filiabus cleopatræ: quæ māserat in fide.

neq; loco neq; tempore æquo: sed hyeme anni & intra mœnia copiosissimi ac solertissimi hostis inops ipe rerū oīū atq; imparatus. Regnū ægypti uictor Cleopatræ: fratriq; eiꝰ minori permisit: ueritus ,puinciā facere ne quādoq; uiolētiorē ꝑsidem nacta nouarū rerū materia esset. Ab Alexandria syriam & inde pōtum transiit urgentibus de pharnace nūciis: quē Mithridatis magni filium: ac tunc occasiōe temporum bellantem iā quæ multiplici successu præferocē intra quintum qua affuerat diē; quattuor quibus in cōspectum uenit horis una profligauit acie: crebro cōmemorans pompeii felicitatem: cui precipua militiæ laus de tā in belli genere hostium cōtigisset. Dehinc Scipionem ac Iubam reliquias ptiū in affrica refouentes deuicit Pōpeii liberos in hispania.

De cladibus eius & legatorum suorum.

Prouinciæ Veritus prouinciā facere. prouinciæ fieri dicūtur: quādo bello lōge ab italia regiōes acquirūtur: ad easq; gubernādas mittūtur romani magistratus. pria oīm sicilia prouincia est appellata sicuti docet Cicero in quarta uerrinarū. Nouarū rerū materia locus munitus & cōmodus ac fecunditate præcellens suggerit materiā præsidibus rerū nouandarum. talis erat ægyptus. ad hoc accedebat natura alexandrinorū metuēda: quæ ut in cōmentario belli alexandrini proditum est: gens fallax semperq; alia cogitans alia simulās & ut elegāter tradit amianus marcellinus alexandrini ad singulos motus sunt excandescentes cōtrouersi & reposcōes accerrimi. de ægyptiis in uniuersū scribit flauius uopiscus homines esse uentosos furibundos iactantes iniuriosos auidosq; nouarum rerum. Vnde aurelianus prudētissimus imperator præcepit saturnino. cui limitis orientalis ducatum dederat: ne umquam ægyptum uideret. uerens. S. ne si per turbidam gentem uidisset ad moliendas res nouas induceretur.

Gēs alexādrinorum fallax.

M. ANTO. Maximis obsessum operibus: miro narrationis transcursu ingens rerum series perstringitur ita ut quædam etiam cognitione digna breuitatis inuolucro sileantur. quod autem maximis dixi non caret ratione a mari enim ad mare circa dyrrachium cæsar mille &. cc. stadiorum uallo circunducto pompeiū intercludere est conatus. Pharsalico: apud pharsalum in thessalia cōmisso. Strabo nouam ueterēq; pharsalē noīat: Plinius pharsalicos cāpos iuxta cranonem in thesaliæ relatione posuit. Occisum: Dionysii ptolomei iussu auletis filii aduersus cleopatram sororē castra circa casium montē metantis pōpeius obtrūcatus est Appianus Plutarchus: & lucanus id scribunt. Neq; loco quia intra Alexandriæ mænia. Ne tpe q̄a hyeme. Fratriq; minori qppe q cum cleopatra sorore fugerat a maiore fratre electus. Præsidem pretorem aut prefectum.

PHI. Pontum transit. regionem ponticam intelligit: in qua regnauit mithridates: mox pharnaces mithridatis filius: quem Cæsar incruenta uictoria citissime debellauit. scribit appianus Cæsarem post profligatum nulla difficultate pharnacem exclamasse: o beate Pompeii qui magnus habitus & magnus appellatus es ob uictum mithridatem mithridatisq; similimos. Multiplici successu. felicitate. Præferocem. ualde ferocem. pharnaces mithrydatis filius erat pompeianus: q̄uis auxilia pompeio non miserit. unde ait ap̄ lucanum pompeius. Nec pharnacis arma relinquas tigranemq; meum. hic secundo prelio uehementer inflatus: quod cōtra domitiū caluinum ducem cæsarianum fecerat: pontū omnibus copiis occupauit: ibiq; uictor & crudelissimus rex cum sibi fortunam paternā feliciore euentu destinaret: multa oppida expugnauit: bona ciuium romanorum ponticorumq; diripuit & ita pontum nullo defendente: paternum regnum se recepisse glorians optinebat. Cæsar ex egypto uenit in syriam ubi paucis diebus cōsumptis sextum Cæsarem amicum & necessarium suum legionibus syriæ prefecit. mox in pontum uenit copiisq; omnibus in unū locum coactis r̄ndit legatis: quos pharnaces miserat se fore æquissimū: si pharnaces impata faceret: sicut pollicebatur. sed cum ab eo se deludi frustrariq; per cunctationem cerneret: celerius oīm opinione manū conserere contendit. uictoq; pharnace & castris exuto affectus est incredibili leticia: q maximum bellum tanta celeritate cōfecerat. Itaq; ponto recepto predā ōmnē regiā militibus cōdonauit rebusq; felicissime celerrimeq; confectis in italiam celerius oīm opinione uenit. Tribus oris. in hanc sententiā. L. florus sic scribit. pharnacē Cæsar uno & ut sic dixerim non toto prælio obtriuit more fulminis: quod uno eodemq; momēto uenit pcussit abscessit. Nec uana de se predicatio est Cæsaris ante uictū hostē esse q̄ uisū Vna acie. uno cōflictu & pugna illa quā diximus. Dehinc scipionē ac iubā. in bello aphrico impator fuit cor. scipio pompeii socer: & iuba rex mauritaniæ cū maximis copiis militaribus iuuit ptes pōpeianas. tādē oēs ,ꝓfligati fuerūt: cū Cæsar trinis castris uno die potitus eēt occisis hostiū. x. milibus tūc rebus deploratī iuba petreiū ferro ꝯsūpsit. ipe ser uo suo iugulandū se tradidit. scipio a publio sictio circūuētus in nauigio se ip̄z necat Cato quoq; uticæ ferro se traiecit. Refouentes. refocillantes reparātes. Reliquias: itidem Florus huc reliquias naufragarū partium quidam furoris estus expulerat. Pōpeii liberos. hispaniense bellum gessit Cæsar aduersus filios. Cn. pōpeii Cneū. S. & sextum: quos ultimo apud mundā hispaniæ ciuitatem prelio superauit. cneus pompeius adolescēs saucius & intorto talo in spelunca se occultans ibi a cæsarianis interficitur. sextus uero pompeius euasit: qui deinde bella gessit aduersus augustum Cæsarem: de cuius obitu dicetur in secundo commentario.

Pharnaces

Mors iubę

Caius curio: curionem filiū significat illū tribunorū uiolentissimū. de quo supra dictum est: qui in africa apud flu. bagradam astu iubæ in insidias precipitatus est. Iubæ autem cū curiōe simultas intercedebat: q tribunus plæbis legem ꝓmulgauerat: qua lege regnū iubæ publicauerat. Curio re ad summā desꝑationē deducta cū a domitio admoneretur: ut fuga salutē peteret affirmauit se nunꝗ in conspectum Cæsaris reuersurū amisso exercitu quē ab illo fidei cōmissum acceperat: atq; ita prelians interfectus fuit. historia traditur a cæsare in commentariis & ab appiano lib. ii. bellorum ciuilium. lucanus quoq; in. iiii. pharsaliæ uersibus luculentis curionis obitum exornat. Mors curionis.

c. XXXVI.

Omnibus ciuilibus bellis nullā cladē nisi ꝑ legatos suos suos passus ē: quorū. C. Curio in Africa periit. C. Antoni⁹ in illyrico ī aduersariorū deuenit potestatē. P. Dolobella classem in eodē illyrico. Cn. Domitius Caluinus in pōto exercitū amiserūt. Ipe ꝓsperrime semꝑ: ac ne ancipiti qdē unꝗ fortūa præterꝗ bis dimicauit. Semel ad dyrrachiū ubi pulsus nō instātē Pōpeio negauit eū uicere scire. Itē in hispania ultimo prœlio cū desperatis reb⁹ etiā de consciscēda nece cogitauit. De triumphis eiusdem. c. XXXVII.

Confectis bellis quinquies triumphauit: post deuictum Scipionem quater eodem mēse: sed interiectis diebus & rursus semel post superatos pōpeii liberos primum & excellentissimum: triūphū egit gallicū: sequentē

Caius antonius in illyrico. Caius antonius cæsaris legatus cum in illyrico castra posuisset. a cæsare iussus occupare fauces mari adriaci: ab octauio libone pompeii legato circūuentus est: & fame cogente deditionē facere coactus. Auctor lucius florus. huius historiæ huiusq; C. antonii sic meminit lucanus l. iiii. clauditur extrema residens antonius ora cautus ab incursu belli: si sola recedat expugnat quæ tuta fames. tūc opitergini illi circūuētī de qbus declamatiōes factæ sūt: maluerūt uiriliter mori ꝗ turpit̄ se dedere. M. AN. Vrgentibus: impellentibus. Mitridatis magni. eius qui octo & L. annos cū romanis bellauit.

Occasiōe tēporū: erāt eñ romana arma ciuilibus bellis occupata. Multiplici successu: siqdē. Cn. domitio Caluino ꝓlio uicto ac pōti finibus expulso bithynia & capadocia occupat: ad minorē armeniā occupādū animū adiecerat. Vna acie. uno ꝓlio ad zethā siue zelā ut hirtius scribit cōmisso. Pōpeii felicitate: Appianus Cæsarem exclamasse ait. hi sūt q te magnū fecere pōpei. Plutarchus in iuniorē adhuc pōpeiū magnū a Sylla ꝯsalutatū scribit. Scipionē: pōpeii socerū &. Iubā: marisiorū & numidarū regē: Plutarchus auctor ē uno die trinis hostiū castris Cæsarē ad capsū potitū quorū una Affranius altera scipio: reliqua iubas fecisset: Cæsaq; fuisse ex hostibus ad. xl. M. Plinius difficili marte scripsit aduersus iubā eo die pugnatū. Aduersus pōpei liberos qntū & sextum pōpeiū quos qdriēnio postꝗ in aphrica hæc quæ diximus gesta sūt ad Mūdā in hispania ingēti ꝓlio uicit: ferūt cæsarē postea dicere solitum sæpe ꝓ uictoria ad mūdā uero ꝓ uita sibi dimicatū. xxx. hostiū milia ea quoq; acie cæsa tradūt pmtq; ex pōpei liberis maior natu. Curio: multiplici bellorū successu relato qa nullis unꝗ fortuna tā cōstanter arrisit ut non res illorū aliqua ex parte læserit: Supra fidem accidisset si in tanta bellorū mole cæsariana arma nullū uariantis fortunæ motū sensissent sed & ipsa quoq; alternātis fortunæ morsū sunt haud semel experta: oportuit igitur ꝓsperis rebus cōtinuo aduersa subtexi curio ad bagradā. flu. cū duabus legiōibus ꝑterꝗ paucissimis q cū asinio uticā cōfugerāt a iuba est cæsus. C. Antonius in illyrico Appianus ait copias qs gabinius ducebat illyrico cæsas. P. Dolobella: idē auctor est antoniū quū his nauibus quas habebat paucis amissis ad Cæsarē peruenisse nulla facta ad dolobellæ mentione: Liuius uero ait captū antoniū in illyrico ac opiterginos qui cum eo erāt ne in hostiū potestatē uenirent inter se ferro ꝯcurrisse de opiterginorū exitu Lucanus liuio astipulatur.

PHI. Publius dolobella. idē octauius libo dolobellā cæsaris pfectū copiis classicorū ingētibus circūuenit.

Domitius caluius. pharnaces domitiū caluinū cæsarianū cū ex castris in aciē exercitū eduxisset inito acri certamine supauit. Ceciderūt eo ꝓlio: sicuti in cōmētario belli allexādrini scriptū ē splēdidi ac illustres uiri: nōnulli eqres romāi: quo incōmodo domitius accepto reliqas exercitus dissipati collegit: itineribusq; tutis ꝑ capadociā ī asiam se recepit. Semel ad dyrrachiū cæsar cū apd̄ dyrrachiū epiri ciuitatē: q alio noie epidānus noiaṫ pōpeiū lōga mūitiōe uallasset: quodā die atrox ꝓliū ab utraq; ꝑte initū ē: in quo supior pōpeius cæsaris milites ī fugā uertit: eosq; usq; in castra ꝓsequiṫ signis militaribus ꝗ plurimis sublatis: uictor haud dubie futurus. si uictoriā seq uoluisset: qd̄ cū neglexisset cæsarē dixisse ferūt bellū ea die finē habiturū fuisse si hostes uictoria uti sciuissent. plutarchus cheronensis in apophthegmatibus ait cæsarē sic dixisse: τημερον ην η νικη. παρα τοις πολεμιοις. αλλα τον ειδοτα νικαν ουκ εχουσιν. i. hodie uictoria erat apud hostes. sed calētē uicere nō hñt. Victus cæsaris apud dirrachiū. In hispania ultio ꝓlio. cæsar ꝓpe cordubā in hispania depugnās aduersus filios magni pōpeii adiit maxim piculū nā cū totus eius exercitus pauore correptus trepidaret. cc. q; amplius in ip̄z tela eo certamie emissa ab hostib⁹ fuisset: quorū ꝑtē excepit clipeo: tādē sub uesꝑtinū crepusculū uictoria potitus dixisse ferṫ. plerūq; se ꝓ uictoria tūc aūt ꝓ uita primū decertasse. In hoc certamie cū piclitaret̄ sublato clamore ad milites inqt corripite me & in puerorū manus tradite.

De ꝯsciscēda inferēda sibi suamet manu morte: qd̄ ī rerū desꝑatiōe nō pauci factitaṫ. Nece morte. nex ꝓprie ē quæ ui fit. uñ neci datus dict⁹. q īterfectus ē. Ci. īsidiatori uero & latrōi quæ ꝑt afferri iiusta nex? Autumat sestus neci datū ꝓprie dici: q sine uulnere interfectus ē ut ueneno aut fame. Cuius sni: astipulaṫ ausonius illo uersu. Sera ueneato potu abstulit hānibalē Nex. Post deuictū scipionē. Cn. pōpei socer scipio significaṫ: q una cū iuba bello aphrico fuit a cæsare ꝓfligatus. apd̄ tapsū oppidū maritimū: q paulo post fugiēs cū teneri nauē suā audiret ab hostib⁹ ferro se trāsuerberauit: & quærētib⁹ ubi imꝑtor eēt. ipator inqt bene se habet. Nex. Sed interiecti dieb⁹: nō ꝑtinuatis dieb⁹ triūphasse s; ꝑ interualla significat: ut inter triūphos eēt interpositū aliqd̄ spaciū. Appianus romā reuersus cæsar qttuor interpositis dieb⁹ ꝑegit triūphos. Gallicū. triūphū ex gallis subactis: in quo inter fercula du- Triumphi cæsaris.

ctus est rhenus:rhodanus:& ex auro captiuus oceanus. Alexandrinũ. ex uicto necatoq; ptolomeo rege adhuc puero & eius factione ꝓfligata. Tunc nilus transmissus in ferculis & ad simulachrũ ignis ardens pharos. Deinde tertio loco ponticũ ex uicto pharnace. Africanũ. ex iuba debellato. nã de scipione & catone reliqsq; romanis nõ triũphauit:qa nefas erat ciuẽ triũphare de ciue. lugubres cũ ut inquit Valerius existimatæ sũt uictoriæ ciuiles:ideoq; nullæ supplicatiões decernebantur:neq; ouans aut in curru quisq̃ ex ciuili uictoria triũphauit. unde triũphus cæsaris hispaniensis dolore ꝑ magno affecit populũ romanũ:qa nõ de externis uictis agebatur. sed de liberis. Cn. põpei:romanorũ præstantissimi & optimi. Præterea ingratum fuit populo spectaculũ triũphi africani:cũ intueretur imaginẽ Scipionis in pompa delatam sibi gladio pectus traiicientis. & imaginẽ petreii inedia ferroq; se necantis. maxime ingemuit intuẽs effigiẽ catonis uestẽ dilacerãtis M. AN. Cn. Domitius:quem a pharnace põtica regiõe pulsũ docuimus. Semel ad dyrachium:hic q̃q̃ cæsar conaretur suorũ fugã sistere nõ potuit duobusq; &. xxx. militaribus signis amissis in castra est ab hoste cõpulsus. Et in hispania:ubi sub primum congressũ ancipiti prelio in põpei liberos depugnauit. Post deuictum scipionẽ: aphricanũ bellũ. s. de quo proxime diximus. Post supatos pompeii liberos:quod quadriennio fere post contigit. Gallicũ:ob gallias uictas. Alexandrinum:quia ptolemæũ auleti filium uicisset. Ponticum:de pharnace:quem prima acie fuderat. Aphricanum:in aphrica enim iubam regem uicerat.

Alexandrinũ: deinde ponticum: huic proximũ Africanum: nouissimũ hispanensem diuerso quẽq; apparatu: & instrumento gallici trumphi die uelabrum præuehens pene curru excussus axe defracto. Ascenditq; capitolium ad lumina quadraginta elephantis dextra atq; sinistra lyhnos gestantibus. Pontico triũpho inter pompæ fercula trium uerborum prætulit titulum: ueni: uidi: uici: non acta belli significantem sicut cæteris: sed seleriter confecti notam.

De præmiis ueteranis & liberalitate populo per eum exhibitis. C. XXXVIII.

VEteranis legiõib⁹ prædæ noĩe in pedites singulos super bina sextertia: quæ initio ciuilis tumult⁹ nũerauerat: in eqtes uicena quarterna milia nũmũ dedit:

PHI. Nouissimum hispaniensem. ultimus cæsaris triumphus nuncupatur hispaniensis propterea q̃ filios Cn. pompeii deuicerat in hispania. sciendum autem est q̃ hispanus differt ab hispaniensi:sicut sardus a sardinensi:& corinthius a corinthiensi. Hispanus Hispaniensis. Namq; hispanum dicimus eum qui in hispania natus est sicuti sardum qui in sardinia hispaniensem aut incolam hispaniæ sicuti sardiniensem incolam sardiniæ. Vnde hispanienses uocamus negociatores qui in hispania negociantur. & cato in libro de re rustica salem romaniensem appellat non romæ factum sed qui romæ uendebatur. Igitur cũ cæsar in hispania bellũ gesserit:nõ aduersus hispanos sed romanos merito is triumphus hispaniensis non hispanus latinæ & eleganter nuncupatur consimiliter plinius in. xiiii. locutus est sic scribens. cæsar hispaniensi triũpho chium & falernum dedit:hanc hispaniensis hispaniq; differentiã significanter expressit martialis his uerbis. Ne romam si ire decreueris non hispaniensem librũ mittamus sed hispanum liuius exercitus hispanienses subinde appellat romanos:qui erant in hispania cum pretoribus. Velabrum preteruehens. uelabrum uicus est romæ a uehendo dictũ ut interpretatur mar. uarro de uelabro affatim scripsimus in commentariis in propertium. in uelabro caseus conficiebatur cunctis preferendus. fumo conditus:quem uelabrensem martialis appellat. Axe diffracto. axis in hoc loco accipitur pro ligno & stipite tereti circa quem rotæ uertuntur. In curro duo sunt axes. hinc illud persianum:cum rota posterior curras & in axe secundo. a poetis usurpatur axis pro curru. Ascendit capitolium. ex more rituq; triumphantium;quorum pompæ finis erat templi iouis capitolini:quod & iosephus memorat in enarratione triumphi iudaici.

Lychnos gestantibus. quod uocant græci lychnon. latini lucernam dixerunt. unde ita scribit uarro. lucerna dicta a luce:aut ab eo quod uocant græci lychnon:scribit plinius in. xxxiiii. lychnos pensiles in delubris placuisse:de Lychnites. quibus intellexit poeta scribens. pendent lychni laquearibus aureis incensi. Inde lychnites appellari ceptus lapis parius. quoniam ad lucernas in cuniculis cederetur. est etiam lychnites gemma ardens appellata a lucernarum ac censarum precipua gratia. Inter pompæ fercula. pompæ triumphalis gestamina significantur: quo nomine continentur simulacra oppidorum:simulachra deorum: spolia hostium: corone machinæ pegmata & id genus alia:quæ ferri solent in pompa triumphali:sicut fercula ludorum: fercula quæ in ludis quæ in sacris feruntur sacrorum:de quibus sic scribit cicero cauendum est ne tarditatibus utamur ingressu mollioribus. ut similes pom-Fercula q. parum ferculis esse uideamur. Idem repetitum est ab ambrosio:cuius hæc uerba sunt ex primo officiorum. sunt q sensim ambulando imitantur histrionicos gestus & quasi quædam fercula pomparum. liuius ferculum appellat lignum:quo suspensa opima spolia gerens romulus in capitolium ascendit. a ferendo nomen ferculorum deriuatur:unde & fercula pulmentariorum dicta ab eo quod mensæ inferantur.

Trium uerborum. auctor est plutarchus cæsarem post deuictum pharnacem ad amicos scripsisse hæc tria Viritim. uerba. ηλθον. ειδον. ενικησα. hoc est ueni: uidi: uici: Viritim. in singu. uiros & ut dici solet:per capita.

Sicut cæteris scilicet triumphis. Notam. signum indicium.

Veteranis legionibus. tradit appianus cæsarem post triumphos actos exoluisse cum fenore q̃cunq; exercitui bellorum scilicet tempore fuerat pollicitus:militi drachmas atticas quinq; milia:decurioni bis totidem; tribunis militum equitibusq; duplo maius dedisse. Ad hæc singulis ciuibus uiritim minam unam atticam. est autem mina q̃ græci mnam uocitant:libra ut docet priscianus continet dragmas. lxxv. Super bina. ultra preter.

Assignauit agros imprimis agri ueteranis assignabant unde ait ipse caesar apud lucanū: que rura dabunt: quae noster ueteranus aret: que menia fessis: agri quoq; assignabant p triūuiros colonis deductis in nouā coloniā. Frumēti denos modios. martius edilis plebis primus frumētū populo romano in modios assibus donauit. Totidem olei libras Mar. Seruius edilis denas olei libras singulis assibus prestitit po. ro. p totū annuū. caesar uero ultra frumentū & oleū qd munificēter donauit in singulos quoq; diuisit. ccc. nūmos ap. ut dudū diximus: minā atticā singulis ciuibus donatam esse prodidit. Viritim per singulos uiros qd graeci dicunt. κατ ἄνδρα.

assignauit & agros: sed non continuos: ne quis possessorum expelleretur. Populo praeter frumenti denos modios: ac totidem olei libras: trecenos quoque nummos: quos pollicitus olim erat uiritim diuisit & hoc amplius centenos p mora. Annuā etiam habitationē romae usq; ad bina milia nummū in italia non ultra quingenos sextertios remisit: adiecit epulum ad uisceratione: & post hispaniensem uictoriā duo prandia. Nā quum prius parce: neq; pro liberalitate sua praebitū iudicaret: quinto post die aliud largissimū praebuit.

De uariis spectaculis per eū editis. C. XXXIX.

Edidit spectacula uarii gñis munus gladiatorum ludos etiā regionati urbe tota: & quidē p oim linguarum histriones. Itē circēses athletas: Naumachiam

M.AN. Hispanensem: ubi celtiberos q cū pōpei filiis erāt prelio superauit: qq Appianus auctor est praeterunitus pōpei aliorū illustriū ro. imagines in triūphorū pōpa ante ciuitas ora prelatas. Velabrū: locū nō procul a foro boario inter auētinū capitoliū: & palatiū a uehēdo dictū ut uarro docet. Axe: circa quem currus rotae uertunt. In capitoliū: quo ois triūphorū pōpa nouissime traducebatur. Ad lumia: ergo sub noctē. Lychnos: graeco uerbo lucernas dixit. Fercula: quae suspēsa feruntur: Liuius ipse spolia ducis suspensa fabricato ad id apte ferculo. Veni uidi uici: his cū uerbis nec pluribus ponticā uictoriā romā significasse appianus tradidit.

Veteranis legionibus: bellorum finis uictoria est: uictoriae uero benificentia: optimo igitur usus ordine qd post Caesaris uictoriam continuo subiecerit quae sunt praemia militibus reddita. Veteranis quibus Gallias domuerat aut legiones illas potius intellige quas quattuor numero ostendimus enim ab initio datas. Super bina sestertia: duo millia nūmū: & amplius si macrobio credimus; qui octo sextertia qbus asinius celer mullū emerat octo nūmū milia fuisse tradidit: idē auctor est: laberiū a Caesare quigentis millibus inuitatū quē Tranqllus paulo post ait: quigētis fuisse sestertiis donatū: sed Plutarchus in Antonio: qnq; ait: &. xx. milia dari iussit: qd romani decies sestercuū appellant; quae si sic haberēt quina fere millia singulis data accipi oporteret. Initio ciuilis tumultus: post aerarii expilationē: Appianus falso tradidit aeratiū a Caesare diripiendū militibus datū. Vicena quaterna: ut si uera sunt quae Plutarchus de sestertio tradidit: quadruplo maiorē sūmā appareat eqti q̄ militi datā: Appianus qnq; milia dracmarū atticarū dixit reddita post q̄ Caesar triūphauit turmarū ductoribus summā duplo maiorē tribunis militū & equitibus exhibitū. Sed nō cōtinuos: aliis ergo atq; aliis locis. Denos modios. Modius ex duabus chonicibus cōstat: ut herodotus ait choenix quattuor sextarios continet estq; tertia parte ut Prisciano placet minor congio. Trecenos nummos: appianus minam unam atticam uiritim datam prodidit.

PHI. Centenos pro mora hoc est quod dixit appianus caesarem exoluisse militibus quae promiserat amplius re etiam pecuniae tanq̄ usuram soluere uellet procrastinationis. Annuā habitationem: annuas habitationū mercedes: sensus est caesar conductoribus qui mercedem pro habitatione soluebant: remisit & cōdonauit eam pensionem: ut qui romae mansionē conductam habebant. his remissio mercedis annue fieret usq; ad duo milia nūmum qui uero in Italia per municipia habitarēt in cōducto: ut his remitteret mercedē habitatiōis annuā usq; ad summā quingentū sextertiorū. supra eā sūmā de suo cōductores soluebāt lego apud caesarē cōmētario. iii. ciuilis belli leges a celio fuisse pmulgatā; qua annuas cōductoribus habitationū mercedes cōdonauit: qd nō ualde semotū ē ab hac Trāquilli sententia. Sextertios. Interdū haec obseruatio apud eruditos custoditur: ut sextertios masculino genere Sextercius.
usurpent significantes minutulā summā. sextertia uero neutro genere p maioribus sūmis ut. cccc. sextertia capiant Sextercium.
pro quadrigētis millibus: quae summa est census equestris: sed haec nō semp ad regulā sunt exigenda. Epulū. columella in. ix. ait eos q triūphabant epulū populo dare solitos. caesar epulo quattuor uini genera primus apposuit falernū chium: lesbium mamertinū. Uisceratione. uisceratio ut interpretat seruius est caro a uiscere noie deducto. Visceratio.
Antiquitus uisceratio dabat latinis in albano: est enī uisceratio nihil aliud q̄ carnis crude distributio; q̄ fieri solebat uel in solēni festiuitate uel in funere excellētioris psonae. Liuius li. xl. seruilius geminus publii licinii funeris causa uisceratiōe data ludos fecit. Idē in. viii. & pplo uisceratio data a. M. flauio in funere matris Seneca in. x. epistolarū. epulū & uisceratio & qcqd aliud manu capit discidit in partes. apud eūdē est puerbialis illa sentētia. sine amico uisceratio leonis ac lupi uita est. Visceratim uero aduerbiū est & significat p uiscera. Ennius. dissipat uisceratim mēbra. Duo prādia. caesar epulū prebuit siue prādiū: uniuerso pplo quo triclinia; duo ac uiginti milia strata fuerūt.

Edidit spectacula appianus in. ii. spectacula quoq; multifariā edidit equorū & musici pedestrisq; certaminis eque Edidit.
stres pugnas elephantorū. xx. p̄liū utriq; loricatorū: Naualē pugnā remigū quater miliū: mille bellatoribus utraq; ex parte insidentibus. Plutarchus ad cōsiliandā plaebē testatur edita esse a caesare spectacula. Edidit autē uerbū spectaculis accōmodatū. unde editores dicti ludorū exhibitores. Ludos: scenicos itelligit. Regionatim. p regiones ut quaelibet urbis regio suos ac ueluti peculiares ludos haberet; erat autē roma diuisa in regiones. xiiii. auctor plinius. Per omniū linguarū: ut graece quae multiplex est: ut latinae: ut oscae. ut ethruscae linguae: scribit strabo in. v. poemata cōposita osca lingua fuisse romae in scena per histriones celebrata; q̄uis gēs oscorū defecisset.

Pyrrhica quid, Munere. hoc referendũ est ad munus. i. spectaculũ gladiatorũ. Pyrrhicá saltauerũt. pyrrhica saltario est greca nica quá pyrrhus in creta primus inuenit. auctor plinius in. vii. scribit Strabo in. x. pyrrhicá repertá fuisse a pyrrhi co pro iuuenibus ad disciplinã militarẽ exercendis. Straboni astipulatur Solinus qui saltationẽ hanc expressit his uerbis: pyrrhico repertore equestres turmas creta prima docuit lasciuas uertigines implicare: ex qua disciplina bel licæ rei usus datus. de pyrrhica saltatione ita scribit plato li. vii. de legibus. motus. pyrrhices imitatur flexus corpo rum: quibus tela plagæq; uitantur declinando: concedendo exiliendo in altũ: humiq; se cõtrahẽdo: cõtrarios item gestus imitat: qbus uidelicet cõtra ali os quicq̃ inferũ sagittando iaculando feriẽdo: dionysius quoq; alicarnasius tradit in. vii. pyrrhicá saltationeʒ esse enopliá hoc est armatá. Refert apulei us in. x. de asino aureo pueros puellas q; grecanicá saltasse pyrrhicá: cũ nũc in orbẽ rotatũ flexuosi nũc in q̃dratũ cuneati discursu reciprocos explicarẽt.

munere in foro depugnauit Furius Leptinus stirpe prætoria & . A. Calpenus senator quondam actorque causarum pyrrhicam saltauerunt. Asiæ Bythiniæque principum liberi. Ludis Decius Laberius eques romanus mimum suum egit donatusq; est quingentis sextertiis & anulo aureo sessum in quattuordecim scamna per orchestrã trãsiit.

M. AN. Pro moraq; tardius premia essent reddita. Annuá habitationẽ. uectigal annuæ habitationis: ex quo apparet qui ciues non essent romæq; aut reliqua italia negociarent solitos certũ rei pub. pendere uectigal seu pensionẽ. Lápridius in alexandro usuras inqt fœneratorũ cõtraxit ad trientes pẽsiones: etiá pauperibus cõsulens.

Quingentos sextertios: asses: idest mille ducentos ac quinquaginta appendebat enim sextertius ut Plinius ait: dipondium ac semissem: sic accipias oportet maiorem summam iis: qui romæ essent q̃ in reliqua italia commorã tibus remissam quod si sextertium in eum sensuʒ quo supra accipias maior summa esset foris q̃ romæ relaxata absurdumq; fuisset addere non amplius.

Viscerationem: crudam carnem domesticatim populo datá: qui mos in oppidis quibusdam romæ circumie cẽs nostra quoq; tempestate durat fitq; id ipsum in defuncti alicuius memoriá: Seruius: uiscera sunt inquit quæcunq; sub corio sunt & in albano latinis populis uisceratio dabatur: Varro latinæ feriæ dies conceptus dictus a latinis qui ex albano monte: ius fuit carnem cum romanis petere: Cicero quibus e municipiis uis qui carnem latinis petant inueniuntur: siue igitur ex aliquo loco acceperint: ut in albano: siue domesticatim distribuendam ut hodie fit curarit Cæsar: satis constat a crudæ carnis distributione uiscerationem appellatam.

Munus gladiatorum: quod quum adhuc in gallia esset se daturum pronunciarat. Regionatim: per regiones urbis quæ numero quattuordecim erant. Histriones: qui in scœna tragœdias comœdiasq; agebant: nec tusco quodam ut quidam arbitrati sunt nomen factum sed quia ut Liuius ait tusco uerbo ludio hister dicebatur.

Circenses. ludos subaudi ne cum sequentibus iungas. Athletas: pugiles.

Naumachiam: naualem pugnam. Munere: publico gladiatorum certamine de cuius origine Trebellius in alexandro abunde multa. Stirpe pretoria: in cuius familia pretores non nulli fuerant. Senator quondam tunc uero minime. plærique enim ignominia notati senatu submouebantur: ut flaminius ille. T. Flaminii frater: & alii per multi. Actor causarum: forensi luce uersatus. Pyrrhicam: saltationem a pyrrho quodam ut Plinius ait in creta repertam: Dionysius dubitat a pallade in titanorum perditione: an a curetibus: qui iouem aluere enoplia saltatio sit reperta quæ eadem sit & pyrrhicæ: eademq; & armata quoniam ab armatis saltari sit solita: Plinius tamen armatam saltationem a pyrrhica distinxit tanta est auctorum uarietas.

Mimi. PHI. Ludis: ludos intellige spectacula comœdiarum & tragœdiarum. Mimum egit. laberius poeta fuit **Mimographi.** mimographus: hoc est scriptor mimorum. sunt autem mimi poemata sine reuerentia lasciuiam imitantia: mimus uero dictus est ut docet diomedes grammaticus quasi solus imitetur a uerbo græco μιμεομαι quod significat imitor. nam cum & alia poemata idem faciant. solus tamẽ quasi priuilegio quoddam quod fuit cõmune possedit. **Planipedia** hanc fabularum speciem latinæ planipediam uocamus de hoc poemate dixit ouidius. Scribere si fas est imitantes turpia mimos: & martialis componis belle mimos. Scriptores huiuscemodi poematis dicuntur mimographi ut philistio ut publius. ut hic laberius.

Egit autem eleganter dixit intelligi uolens ab ipso laberio tanq̃ actore scenico actam esse fabulam sicut liuius poeta suorum carminum actor fuisse fertur. Donatus quingentis. censu & dignitate equestri: nam supra memo rauimus anulum fuisse insigne equitis romani. Sessum in. xiiii. equites ro. lege theatrali ius habebát sedendi in xiiii. ordinibus. auctor plinius in. xxxiii. huius historiæ de laberio ita meminit seneca libro. vii. declamationum. laberium diuus iulius ludis suis produxit demum equestri ordini reddidit. quem cum iussisset ire sessum: oẽs equites ita se coartauerunt: ut uenientem non reciperent. macrobius quoq; libro secundo saturnalium laberii mimographi facit mentionem: eiusq; ex mimo recitat uersus. Fuit autem in laberio arrogantia & maledicentia: quæ cæsarem ut inquit Gellius in. xvi. offendebat: adeo ut acceptiores probatioresq; sibi esse publi q̃ laberii mimos predicaret. In scœna olim laberius in potentiá cæsaris isto uersiculo pulsauit. porro quirites libertatem perdidimus: & illo. Necesse est multos timeat quem multi timent. Per solium. in bonis codicibus expuncta hæc est dictio tanq̃ subditicia: de solio alibi.

Orchestra. Per orchestram. orchestra locus est in theatro in quo senatorũ sunt loca designata: & scœnici artifices suas p orchestraʒ prestant actiones. sicuti tradit uictruuius in quinto de architectura. Iuuenalis orchestrá posuit p sessione senatus & primorum. cum ait. similẽq; uidebis orchestram & populum ορχεομαι apud græcos significat saltos unde ορχηστισ. idest saltator & ορχηστρια saltatrix & ορχηστρα. idest orchestra inclinatur. de orchestra mox dicentur plura cum eiusdem sæpe meminerit tranquillus.

Circensibus. tarquinius priscus circũ romæ qui maximus dicit̃ primus instituit:in quo ludos opulentius istru
ctiusq̃ quã priores reges fecit. auctor liuius in primo. Ludi modo romani modo magni modo circences ab erudi= Ludi circẽ-
tis nũcupant̃ unde Virg. dixisse uester magnis circẽsibus actis de circo & circẽsibus sic scribit uar. circus maximus ses.
dictus qđ circũ spectaculis edificatis ibi ludi fiunt & qđ ibi circũ metas fert̃ põpa & eq currũt. Spacio circi ꝓdu
cto de hoc plinius in. xxxvi. scribit hic scitu digna. nã ut circũ maximũ a cæs. dict. extructũ lõgitudine triũ stadio=
rum latitudine unius: sed cũ edificiis iugerũ quaternũ ad sedẽ. cclx. miliũ inter magna opera dicamus. Euripo Euripus.

circensibus: spacio circi ab utraq̃ parte producto: & in gy
rum euripo addito. Quadrigas bigasq̃ & equos desultori=
os agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam lusit turma du=
plex maiorũ minorũq̃ puerorũ: uenatiões editæ ꝑ dies qnq̃
ac nouissime pugna diuisa in duas acies quingenis peditibꝰ:

addito. euripos uocant & canales du=
ctus aquarũ: ut docet cicero li. i. de le=
gibus: & in hoc significatu accipit trã
quillus sicuti etiã plinius his uerbis.
Cæsar dictator postea simile spectacu
lũ editurus euripis harenã circũdedit
quos nero princeps sustulit interpres
iosephi in. xii. antiquitatũ euripos in=
terpretatur piscinas: quod idem pene est. Olim. M. Scaurus romæ in euripo temporario ostendit hippopotamũ
& quinq̃ crocodilos. Simili de causa euripũ quoq̃ dicimus fretũ hoc est mare angustũ: qualis est euripus tauromi=
nitanus in sicilia & alter in euboia fert̃ heliogabalus in euripis uino plenis nauales circenses exibuisse.

M. AN. Principũ: primorũ utrisq̃ gẽtis filii. Decius laberius: minorũ scriptor cuius maledicentia. C. Cæ
sarẽ offendi solitũ scribit gellius atq̃ ob id publii scripta magis ab eo ꝓbari solita. Carmina: qbus præfatus: apđ
Macrobiũ præfationẽ ipsaꝫ legere est: qua apparet coactũ potius q̃ mercede inuitatũ in scœna laberiũ ꝓdiisse: po
testas ait nõ solũ si inuitet: sed si etiã supplicet cogit. Suũ mimũ: sua mimica scripta. Annulo aureo: Plinius
Annuli inqt distinxere alterũ ordinẽ a plebe: ut semel cœperãt esse celebres sicut tunica ab annulis senatũ: ordineꝫ
igit̃ equestrẽ intellige: nec multo post: hac de causa ꝯstitutũ ait ne cui ius eius esset quã de annulo iteri loq̃ret̃: nisi cui
ingenuo ipsi pr̃i auoq̃ paterno sextertia. cccc. census fuissent & lege Iulia theatrali in. xiiii. ordinibus sedẽdi. In
quattuordecĩ: gradus siue ordines ut ꝓxime ex plinii auctoritate ostẽdi. Et scœna: in q̃ mimũ suũ egerat. Per so
liũ: qđ sit soliũ plane cõstat sed hoc loco ꝓ solario liberius acceperĩ: Macrobius qđ ergo ut ppl's ro. dicat me bene
cultũ in solario ambulaturus sum. Orchestrã: unde senatores ipsi spectabãt: erat eni orchestra in ima pte theatri
infra eq̃stria: ut ex ꝓxio cõmodius spectarẽt: quæ in Scœna: & tota arena fierẽt. Circẽsibus: ludos eius Liuius ma
gnos appellat. Valerius nũc plæbeios: nũc circenses: Asconius eosdẽ circẽses: & romanos & magnos ludos appella
tos ait magnosq̃ icc irco dictos: q2 magnis impẽsis istruerent̃. uel forte q2 diis magnis. i. laribus urbis sint dicati: ut
ipse refert: De ludorum appatu Dionysius abũde multa. Circi maximi intellige q medius ẽ iter palatiũ & auẽtinũ
Euripo: tenuĩ aq̃rũ fluuio in euripi speciẽ diducto: ob elephãtes credo quorũ pugna edita ẽ: cõstat eni aquæ pa=
uidos eẽ: qđ in traiectu rhodani. Hãnibale in italiã ueniẽte patuit: puteolis quoq̃ Plinius scribit aquarũ metu auer
sis uestigiis enatri abiisse. PHI. Quadrigas. quattuor equos uinctos quadrigas. duos uero bigas dixerũt. de Quadriga
quadrigis ita ait gellius quadrigas cæsar etiã si currus unus equorũ quattuor uinctorũ agmẽ unum sit pluratiuo Biga.
semp numero dicẽdas putat. de bigis sic augustinus in. xix. uinctos duos equos bigas uocamus: bigã & quadrigaꝫ
singulariter ueteres dixere nusq̃ se addicẽtes regulæ grãmaticorũ: Triga quoq̃ ΕΠΙΚΟΙΝΩΣ. i. singulariter dicit̃ a tribus Triga.
equis iunctis. Iurisconsi. ti. de edic. Si triga uenierit redhibẽda erit tota: & si quadriga redhibeat̃. Inde trigariũ dictũ Trigariũ.
trigarũ curule certamen. plinius in. xxviii. ferũt Neronẽ principẽ hac potione recreari solitũ: cũ sic quoq̃ se triga= Loco plinii.
rio approbare uellet. obiter mendũ tollendũ est ex calce operis pliniani in quo sic legitur. Ne equos quidem in tri=
cariis præferri ullis uernaculis animaduerto. Audiui uiros alioquin eruditos exponere apud pliniũ tricariis pro
populis quæ expositio q̃ ridicula & futilis sit dispiciant solertiores: ego censeo legendũ esse trigariis & exponendũ
pro certaminibus trigarum curulibus. dicit enim plinius equos uernaculos hoc est italicos & indigenas nulli ge=
neri equorum peregrinorum cedere in cursura & certamine trigarum: cũ alii sint idonei ad uecturã alii ad rem mi=
litarem. Desultorios: desultorii equi uocant̃ ex quibus homines ꝑ agilitatẽ corporis desiliebant & in alios tran= Equi desul
siliebant: equi & ipsi desultores dicuntur de quibus sic liuius: nec oẽs numidæ in dextro locati cornu. sed quibus de= torii.
sultorum in modũ binos trahentibus equos inter acerrimam sæpe pugnam. in recentem equum ex fesso armatis
transultare mos erat. tanta uelocitas ipsis tanq̃ docile equorũ genus est. Varro quoq̃ in. ii. de re rustica de equis lo
quẽs sic inqt: peritus belli alios eligit equos alit ac docet aliter q̃drigarius ac desultor. Cicero quasi desultorius in
quadrigarum curriculum incurrere. Inde eleganter ab apuleio desultoria scientia dicitur. & a martiano leuitas for
tunæ desultoria nominatur. In commentariis propertii enarrantes illud: traiicit alterno qui leue pondus equo di=
ximus desultorem significari. Manlius in quinto astronomicon desultores nasci sub sydere. Eniochi idest aurige
prodidit: cuius hi sunt uersus: declarantes haud dubie desultoris officium: Nec non alterno sydere dorso quadru=
pedum: & stabilis poterit defigere plantas. * Opere precium est addere predictis que a cassiodoro tradũ=
tur: scribit enim libro tertio epistolarũ q biga quasi lune quadriga solis imitatione reperta est; equi desultorii per
quos circẽsiũ ministri missos denũciant exituros luciferi p̃cursorias imitant̃. Euripus maris uitrei reddit imaginẽ
ubi annotãdũ a cassiodoro desultorios accipi ꝑ qbusdã quasi precursoribus circensiũ. Cursiũ ut post desultorios
intelligãt spectatores mox bigas q̃drigas exituras in curule certamen. * Troiã lusit. q̃le sit ludicrũ spectaculũ Troia.
troiæ docet maro in. v. eneidos; ubi ondit troiã belli esse equestre simulacrũ & a troianis nomẽ accepisse illo uersu
Troiaq̃ nunc pueri troianũ dĩ agmẽ. Turma. in turma sunt eqtes duo & triginta ut Varro & uegetius tradide= Turma.
rũt: q præest turmæ dĩ decurio: ipsi qui in turma sunt turmales dicti. Inde turmatĩ aduerbiũ. Venatiões. scribit
lactantius in. vi. uenationes: quæ munera uocantur attributas esse saturno ludos scenicos libero circenses neptuno.

Elephātis uicenis:plinius in octauo pugnauere cæsari dictatori tertio consulatu eius uiginti elephanti cōtra pedites quingentos. Iterumq; totidem turriti cum sexagenis propugnatoribus eodem quo priore numero peditum & pari equitum ediuerso dimicante. Commissis:in pugnam & certamen immissis. comittere enim uerbum est rixis contentionibusq; & certaminibus accōmodatum. Stadio ad tempus. Temporariū stadium significat; est autem stadium locus cursorum & athletarum longitudo stadiorum quæ in terris græcie instituta fuerunt pedum erat numero ducentorum inter quæ clarissimum fuit olympicum stadiū. quod hercules suis pedibus metatus est inde stadiodromici dicti qui currunt in stadio. Iulius firmicus in. viii. matheseos ait:q; sydus leporis i horosco po stadiodromicos faciet. Corrigēdū est obiter mendū quod inoleuit in codicibus plinianis; nanq; in. xxxiiii. sic impressum est eundem uicit & leontius cum fecit asta die dromō stylon qui olympiæ ostendunt. Expungendum est plane illud totum perinde ac barbaricū hasta die dromon; & p eo substituendum. stadiodromicos. significat enim plinius a leontio artifice factos esse stadiodromicos hoc est statuas ex ære cursorum re stadio olympiaco.

Stadiū qd. Locus plinii de stadiodromico.

elephantis uicenis : tricenis equitibus hinc & inde commissis. Nam quo laxius dimicaretur sublatæ metæ : inque earum locum bina castra ex aduerso constituta erāt. Athletæ

·* Vel lege Astilon stadiodromō / ut sit astylus nō cursoris quē stadiodromon uocat currentem in stadio olympiaco cuius pausanias & Plato meminerunt. * preterea uulgo notissimū est stadiū esse octauā partem miliarii quod centum. xxv. uostros efficit passus hoc est pedes. ccccccc. xxv. sicut plinius in. ii. & columnella in. vi. tradiderūt Cæsar ut ad rem reuertamur edidit spectaculū athletarum in stadio triduanum. * Suidas de stadio sic tradit σταδιον ὁ τοπος του αγωνος καὶ μερος τι του λεγομενου μιλιου επτα γαρ ημισυ σταδια ποιουσι μιλιον. i. Stadiū locus est certaminis & ps qdā miliarii. Septē eni stadia & dimidiū faciūt miliariū. *

M. AN. Quadrigas:quadriiuges equos. Bigas:biuges. Desultorios: cursores equos a desiliendo dictos:quia facile ex his desiliat græci κελητας uocant:Plinius antiqui tantū celetas dicabāt in sacris:postea uero & qui bigis uel quadrigis uicissim:et aliis qbus nō grauate accedo desultorios dicūt:Astipulatur huic opinioni manilii carmen Nec nō alterno desultor sydere dorso quadrupedū & stabilis poterit defigere plantas per quos uadit equos ludet p terga uolantū aut solo equo nunc arma mouebit:quos aurigæ mira celeritate unius dorso relicto alteriusq; repente insesso agitabant. Troiam:puerile ludicrum ab ænea ut maro tradidit in italiam deportatum.

Venationes:in quibus feræ nō sine figentium discrimine conficiebantur de uenationum origine. Aurelius augustinus; & lactantius aliqua omnino:sed cassiodorus de totius rei ratione plura tradidit. Quinquagenis: peditibus:Plinius quīgenis peditibus ait:sed uel ibi locus corruptus est aut hic qd facilius deprauari potuit codex ut p qngenis qnquagenis librariorū inscita scripserit, qngenis eni dicimus:& qngētenis. PHI. Sublatæ metæ. circūmetās equi currere cōsueuerūt & pōpa ferri. Figura metæ incipit a lato & fastigiat in acutū cupitrarius est turbo

Athletæ.

Athletæ:Hercules pmus olympie istituit athleticā: auctor plinius:dicti sūt athletæ certatores a uerbo græco αθλεω qd significat certo. scribit iuriscōsultus athletas cū uirtutis gr̄a athleticā exerceāt nō eē ignominiosos. mars. in finibus mercurii mercurius i finibꝫ martis faciet:ut athletæ nascant i oi certaminū cōflictatiōe uictores. Præterea si ioui in medio celi sol trigonica radiatiōe iungat ista genitura faciet athletāq; certis certaminibus uictor famosa reportet insignia coronarū:ut docet Firmicus maternus in sexto. Tria athletica certamina uidelicet cursorū pugilum & luctatorū fuisse apud ueteres Testis est dionysius in septimo. * Athlethete uero dicunt prefecti ludorū & curatores premiorū q̄ uictoribus athletis danda sunt q̄ greco uocabulo Athla appellāt autor Pollux in tertio onomastici q etiā docet dolichodromos uocari longo cursu decertantes. * In morē cochleæ defosso lacu. significat cæsarē lacū defodisse ad instar & similitudinē cochleæ:qui in imo angustior in summo patētior foret:ut in eo exhiberet pugnā naualē. quidā codices habent in minore codeta & tunc intelligimus lacū effossum fuisse iu codeta:qui erat locus in campo martio ita dictus quod in ea uirgulta nascerentur a codarum equinarum similitudine.

Cochlea.

Biremis. Triremis. Trierarchꝫ Locus ciceronis.

Biremes triremesq;. biremen erythrei inuenerunt triremem amocles corinthius: quadriremem carthaginenses. Est autem biremis duorum ordinum nauis:sicut triremis trium : quadriremis quattuor : greci trierem uocant triremem. qua dictione utuntur & latini:in libro numeri scriptum est. Venient iu trieribus de italia superabūt assyrios. unde dictus trierarchus prefectus triremis. Corrige mendosam dictionem in tertia uerrinarum. nam pro trierarchus passim legitur. Aristarchus in his uerbis. Qua de re charidemum chium testimonium priore actione dicere audistis: sese cum esset aristarchus. tu pro aristarchus lege trierarchus.

Vici qui.

Inter uicos. in oppido uici sunt ut ait uarro a uia q dextra parte uiæ sunt ædificia in urbe fiunt uici connexis & coherentibus edificiis. uicum qui exitum non habet ac peruius nō est dixerunt angiportum. inter uicos romanos clari sunt uicus cyprius:africus:sceleratus. Est autem uicus paganus:ubi multæ uillæ casæq; rusticanæ sunt edificatæ. unde uicani dicti qui uicos habitant. uici diminutiuum est uiculus hieroni. in interpretatione pentateuchi ceperunt inquit uiculos & possederunt habitatores. Tabernaculis. greci σκηνη dicunt tabernacula & papiliones:unde arabes cognominati scenitæ sunt a tabernaculis:quæ ciliciis metantur ubi libuit. hic etiam scenophegia iudeorum festiuitas ut scriptores rerum iudaicarum tradiderunt: ad demonstrandum illud tempus:quo in deserto sub tabernaculis:habitauerunt. Elisi: afflicti prefocati ob multitudinem. Virgi. elisos oculos & sic cum sanguine guttur. elidere significat prefocare ut ait seruius. Exanimati: modo extincti: alias exanimatus significat perturbatum: quale illud terentianum est:ibi tum exanimatus pamphilus.

Exanimatus quid.

M. AN. Sublatæ metæ circa metas bigæ & quadrigæ agitabant:fuerant ab initio ligneæ & tophaceæ mox ex marmore factæ atq; auro illitæ:qd numero metæ essent haud quidē tranquillus docet:sed seneca septē fuisse significare uidetur:quomō inquit manifestior notari solet agitatorū letitia cū septimo spacio palmæ appropinquāt.

Stadio:spacio in quo athletæ cursu saltu:iactu disci.iaculatione:& luctatione certabant pentathion ueteres dixere olympiaci stadii dimensionem ex plutarchi auctoritate. Gellius aliq̃to maiorem q̄ alibi fuisse ait quo appareat herculem quoq; qui suis id stadium fuerat dimensus pedibus ampliorem aliq̃to cōmuni fuisse statura: sed Herodotus bicubitale uestigium herculis apud tyrē flu.in scythia figuratū fuisse affirmat. oportet itaq; olympiū stadiū maximū fuisse omniū quæ uspiam terrarum fuere:sed quum ita sit ut nō multo maius olympium aliis fuisse cōstet fateri necesse est alterum:fide carere quod aut figuratio illa nō fuerit legitima:aut hercules nō sit stadiū ipsum

stadio ad tp̄s extructo ī regiōe martii cāpi certauerīt:p tridu uꝫ nauali prœlio ī morē cocleæ defosso lacu biremes:ac triremes q̄driremesq; tyriæ&ægyptiæ classes magnopugnatorū nūero ꝯflixerīt ad quæ oīa spectacl'a tm̄ undiq; cōfluxit hoīꝫ ut plærīq; aduenæ aut iter uicos:aut iter uias tabernacl'is positis mācrēt ac sæpe præ turba elisi:exaīatiq; sīt plurimi& in his duo senarores. De ordinatione anni & fastorū dierū.

XL Conuersus hinc ad ordinādū reipublice statū fastos correxit iam pridē uitio pōtificū p itercallādi licētiā adeo turbatos:ut neq; messiū feriæ æstati: neq; uindemiarū autūno cōpeterēt. Annūq; ad cursū solis accōmodauit:ut trecētorū sexagintaqnq; dierū eēt: & intercalario mense sublato unus dies quarto quoq; anno intercalaretur quo aūt magis in posterū e calēdis ianuariis nobis rēporū ratio cūgruerer:inter nouēbrē ac decēbrē mēsem interiecit duos alios fuitq; is annus quo hæc cōstituebanī quindecī mēsiū cū intercalario:qui ex cōsuetūdine in eū annū inciderat.

suo uestigio metatus nisi illud dixerit aliquis fuisse plures hercules atq; id circo euenire potuisse ut is qui stadiū metitus sit diuersus ab eo fuerit q cuius pes bicubitalis ut herodotꝰ ait ad tiren.flu.figuratus fuit. In morē cocleæ:ut in summo ualde pateret: mox in imum cōtraheretur. Lacu:fouea in quā tyberinæ aquæ ex ꝓximo corriuarentur. Tyriæ & ægyptiæ classes:ex tyro & ægypto accersite uel certe bello captæ:& in hunc usum reseruatæ. Inter uicos: habuit roma ut Plinius tradit mille & amplius uicos.

Aut inter uias quasi dicat nō solū inter angustos domorum calles: sed in apertis etiam uiis mortaliumq; frequētia in festis. Elisi:præ nimia frequentia afflicti.

PHI. Fastos correxit.cæsar annos ad solis cursū redegit sosigene perito scīētiæ syderalis adhibito: sūt aūt Fasti quid.
fasti libri in qbus totius anni fit descriptio:& causæ festiuitatū explicanī sicut in fastis ouidii:fasti uero dies dicunī qbus certa uerba legitima sine piaculo p̄toribus licet fari.scribit liuius flauiū scribā fastos circa forū in albo ꝓposuisse ut qñ lege agi posset sciret.eiusdē rei meminit Ci. in orōne ꝓ murenā:in notis seruii:docuimus fastos dici & fastus in eodē significatu secūdo ordine & q̄rto. Vitio pōtificū turbatos:scribit marcellinus in.xxvi.romanos p multa secula in obseruatione anni fuisse iplicatos fluctuasseq; ꝓfunda caligine errorū:cū in sacerdotes p̄tātē intercalādi trāstulissent:q ut solini uerbis utar:plerūq; gratificātes rōnibus publicanorū libidine sua subtrahebāt tp̄a uel augebant:ex quo nō nunq̄ accidebat ut mēsis hyemalis modo estiuū mō auctunale tp̄s inciderēt:itaq; cæsar uniuersā hāc incōstantiā incisa tēporū turbatiōe cōposuit. Neq; messiū feriæ estati.marcellinus ut autūnalis mēsis inuenireī qñq; uernalis. Ad cursum solis.sol ꝑcusso signifero:quē ʒodiacū sermo grecus appellat:trecētis &.lxv.diebus emensis & noctibus ad eundē remeat cardinem addito quadrāte.cæsar ex disciplina utiq; egyptiorū:ut inquit Appianus.annū direxit ad solis cursum:quē soliti erāt romani metiri ad motū lunæ.cæsareꝫ aūt fuisse astrologiæ peritissimū testanī Iulius firmicus:qui ait ab eo numerū siderū latinæ ꝑscriptum. & plinius qui in.xviii.refert tres fuisse sectas astrologiæ:chaldeā:egyptiā:græcā:quibus addidit apud nos inquit quartā cæsar dictator annū ad solis cursum dirigens. Idē ait sequi se uelle obseruationē cæsaris in ortu occasuq; syderū tradendo.unde apud lucanū merito gloriaī cæsar.Nec meus eudoxi uinceī fastibus annus. Intercalario mēse sublato. Numa pōpilius auctore plutarcho adiecit anno mēsem intercalarē:quē greci embolismō appellāt.tradit macrobius romanos instituisse intercalarē mensem more grecorū:qui cū animaduerterent se temere ordinasse annū intercalares mēses statuta ratione cōmenti sunt:& olim tres menses intercalauerūt.extant scriptores qui originem intercalationis romulo assignant:alii nummā ut diximus primū id inuenisse contēdunt:Iunius seruiū tulliū regem intercalasse cōmemorat. a quo & nūdinas cōstitutas uarroni placet. Cato mensem intercalarē esse putat addititiū:oēsq; dies eius ꝓ momēto tēporis obseruat. Intercalares dies greci embolismos siue hyperbolicos nominant. Ab hac similitudine uersus qui identidem interponuntur in pœmate. Intercalares a grāmaticis dicti sicut ille sepius repetitus:incipe:menalios mecum mea tibia uersus. De intercalariis.
Quarto quoq; anno scilicet desinente nō incipiente:placuit enī cæsari ut peracto quadriennii circuitu dies unus post terminalia intercalareī ꝓpter quadrantē illū.i.senas horas:que singulis annis exuberantes diei noctisq; mensurā colligunt.ex hoc anno ita a iulio cæsare ordinatio ceteri deinceps anni sunt appellati iuliani ut auctor est censorinus. Interiecit duos menses.tanq̄ addititios & ꝓ momento tēporis habēdos

Quindecim mēsiū:habuit hic annus dies.cccxl.tres.distributus in.xv. mēses ꝓpter duos additos a cæsare & tertiū intercalariū id tp̄is incidērē:cæsar cōfusionē prioris ordinationis sublaturus exorsus est nouā ordinationē p quā factū ē ut annus cōfusiōis ultimus in.cccxliii. dies ꝓtēderet:& ita ad numerū solis direxit annū q diebꝫ.ccclxv & quadrāte cursū sui cōficit ab eodē cæsare:ut auctor est macrobius:institutū est:ut quarto quoq; anno sacerdotes diē unū intercallarēt:idq; bissextū uocauerūt:cā aūt nois est:q a duobus diebus ꝯtinuis bis dicimus sexto calē.martias duos uidelicet dies ꝓ uno nūcupātes.unde q natus est bissexto calē.nihil refert ut ingt elegāter celsus utrū priore an posteriore die natus sit:cū illud biduū ꝓ uno tātū die habeaī.tradidit Amianus marcellinus bissextum fuisse infaustū romanæ reipu.unde ualētinianus impator olim ꝓdire in publicū noluit uitās bissextū ꝑinde ac ominosū. Bissextum unde.

M.AN. Fastos fastorum libros:q̃bus totius anni ratio continebat̃:dixerunt ueteres & fastus eodem signifi= catu. Lucanus. nō meus eudoxi uincet̃ fastibus annus:quod priscianus aduersus seruii opinionē monstrat ex au= ctoritate dictum. quid. diuerso sensu sed eo ipso oībus noto fastus usurpauit heu ubi nunc fastus altaq; uerba iacēt. Per intercalandi licentiā:licentiosam pontificis intercalationē. Romulus parens & conditor urbis annū ex.ccc. quattuor diebus cōstituerat. sed cū ea dierū rō:neq; lunæ neq; solis cursui ꝯueniret: Numa Pōpilius q Romulo suc cessit sex & quinquaginta dies addidit ratus. xii. lunares cursus ea tpis intercapedine cōficı:nam ex eo dierum nu= mero:quos partim ipe addiderat:par tim detraxerat:mēsibus a Romulo cō stitutis: duos mēses ꝯstituit Ianuariū & Februariū:sic annus qui antea. x. mē ses Romuli institutione habuerat. xii. habere coepit:sed ægyptii primi oīm ut Herodotus ait annū in. xii. menses diuisere:uerū quia ad solis cursum ꝯfi ciēdū aliquot deerāt; adhuc dies græ corū more mensem intercalārē adhi buere:græci ipsi ευβλιμον dicūt ro mani mercedinū ut Plutar. ait: dixere: mensis huius intercalāri ; ratio quē ex illis diebus quibus annus abundabat cōfici oportebat: permissa est illis qui fastis præerant ut ipsorū arbitrio mēsis intercalaret̃ ; quod fieri cōsueuit circa februarii mensis extrē terminalibus. f. quæ feriæ post tertiū & uicesimū eius mēsis diē celebrari cōsueuere:uerū ita accidit:ut nōnūq̃ supstitionis cā ois iter calatio omissa sit. Interdū uero sacerdotū & pōtificū culpa:q publicanis ꝓferri uel minui cōsulto anni dies uolebāt atq; ita factū:ut parua illorū ītercalatiōe ingēs tēporū ꝯfusio in fastis emerserit;de q̃ nunc Tranqllus Sed hæc. plu tar. Liuius:& oīm copiosissime Macrobius exequit̃:de q̃ nos itē in obseruatiōibus plura diximus. Messiū feriæ æstatis:sensus est ita tēporū ratio turbata est in fastis:ut feriæ:quas messiū tpe celebrari oportuisset:alieno tpe indice rent̃:& rursus autūno circumacto uindemiarū. Annūq; ad cursum solis:cōplexus. f. quinq; illos residuos dies & sex horas:quæ ad annuū solis spaciū deerāt;quo fit ut ex q̃ttuor illis q̃drātibus q̃rto quoq; anno dies unus cōficiat̃ qui hodie quoq; intercalat̃. Inter nouembrē & decembrē:siquidē nouembri mense exeunte. Cæsar nō est passus continuo decēbrē inīri:sed tantū dierū numerū interiecit:ut ex his duo sint menses constituti:quibus interiectis cō tinuo decēber est subditus. Quindecim mensium:ꝓter duos illos mēses:quos Cæsar inter nouēbrē & decēbrem interiecerat. Intercidit emblimus:siue mercedinus mēsis:q ex ueteri īstituto eo anno ītercalandus erat:quo cōtigit ut annus ille. xv. habuerit mēses. legitimos. xii. duos ex Cæ. instituto: unū ex ueteri ītercalatione extra assumptos.

c. xli.

De senatus & officiorū supplemēto & ordinatione.

SEnatum suppleuit: patritios elegit: prætorum: ædi= lium: quæstorum: minorum etiam magistratuū nu= merum ampliauit: nudatos opere censorio: aut sen= tentia iudicum de ambitu condemnatos restituit: comitia cum populo partitus est: ut exceptis consulatus competito ribus de cætero numero candidatorum: pro parte dimidia: quos populus uellet pronunciarētur pro parte altera quos ipse dedisset & edebat per libellos circum tribum missos scri ptura breui. Cæsar dictator illi tribui: commendo uobis illum & illum ut uestro suffragio suam dignitatem teneant: admisit ad honores: & proscriptorum liberos: Iudicia ad duo genera iudicum redegit equestris ordinis: ac senatorii

PHI. Senatū suppleuit. senatus romanus cōstabat ex trecentis senatoribus:sicuti historici prodidere. In lib. machabeorū primo scriptū legimus:q in ro. curia fuerūt. cccxx. cōsiliū agētes:neq; inter eos erat inuidia aut zelus.

Patricios. patricii ut Cincius ait appellari soliti sunt hi qui nunc ingenui uocant̃. Liuius uero in primo ab urbe

Patricii qui de patriciis sic scriptū reliquit. romulus cētū creat senatores qui prēs ab honore patriciiq; ꝓgenies eorū appellati Idē in. x. ab urbe sic inq̄t. En unq̃ fando audistis pāricios primo eē factos nō de celo demissos:sꝫ q patrē ciere auūq; posse:ne. i. nihil ultra q̃ igenuos plebeii pāricis opponunt̃.

Minores mg̃ratus. Minorū etiā mg̃ratuū:q sint minores mg̃ratus docet mar. Messala augur scribēs minores mg̃ratus appellari:quorū miora sūt auspicia:& i hoc nūero ut significat Gel. in. xii. cōtinet̃ oēs ꝑter ꝯsules cēsores & ꝑtores.

Censorū nota. Nudatos ope cēsorio. cēsores ut inqt asconius qnto quoq; anno creari solebāt regēdis moribꝰ ciuitat̃:q ciues sic notabāt ut q senator eēt senatu eiiceret̃:q eq̄s romanus equū publi cū pderet:q plebeius fieret ærarius. hi sūt quos tranqllus nudatos ope cēsorio apellat tales a cæsare i pristinū statū restituti sunt; * Scribit. M. Tul. in oīone ꝓ cluētio quosdā notatos nota cēsoria & a cēsoribꝰ e senatu electos nō solū restitutos eē sꝫ etiā cēsores postea factos. *

Ambitus. De ābitu cōdēnatos. ābitus crimē est affectati honori nā q uera uirtutis uia ad honorē aspirare nō pōt:is ābitiōe ꝯtēdit:q ut inqt salu. m̃ltos falsos fieri coegit:hīc latæ leges ad ābi tū puniēdū:q̃lis fuit lex calphurnia de ābitu:quā tulit. C. calphurnius piso q̃lis lex iulia:cuius meminerūt iurisco. a lucano decēter & uere dictū est:letalis ābitus urbi. Comitia ꝑtirus. hoc ē in creādis mg̃ratibus ꝑs dimidia ꝓnū ciaret̃ ꝓ arbitrio ppl̃i:ꝑs altera ꝓ arbitrio ipsius cæsaris excepto ꝯsulatu:ꝯsules eni solus cæsar creare uolebat. Cō mēdo uobis illū. hic ē breuis illa scriptura q̃ ꝑ libellos ꝯmēdabat cæsar uariis tribubus uarios cādidatos. Proscri ptorū liberos. filios eorū significat:nō quos ipse ꝓscripserit:nulla. n. a cæsare ꝓscriptio facta ē:sꝫ quos sylla potitus rerū ꝓscripserat:in q̃ ꝓscriptiōe ut auctor ē plutarchus hoc iniustissimū oīm existimatū ē:q̃d ꝓscriptorū filios ac ne potes honore& mg̃ratuū petitiōe ꝓuauit & oīm bona publicauit. Nā ut scribit dionysius in. vii. mos rōanis fuit li berare filios a pena:quocūq; prēs crimīe delīq̄sset:siue filios tyrānorū siue pāricidarū siue etiā ꝓditorē fuisse ꝯtigat: hūc morē sylla dissoluit adimēs filiis ꝓscriptorū facultatē gerēdi honores:& ne senatores esse possēt apud græcos lex erat:q̃ filios tyrānorū cū pātribus puniēdos cēset. Ad honores. ut mg̃ratus gerere possēt. * Cicero olim in culēra oīone dehortatus ē liberos ꝓscriptorū a petitiōe honorū ostēdēs ita legibꝰ Sille ꝯtineri statū ciuitatī ut his solutis stare ipa nō possit. Dixitq; iā eloquēter ꝯtra illorū causā, tāq; ꝑsuasibiliter ut eos puderet deiceps petere ho nores Et hoc ē qd̄ itelligi uoluit Ply. scribēs de Cicerone: te dicēte ꝓscriptorū liberos honores petere puduit. *

tribunos ærarios quod erat tertium substulit: re censum populi nec more nec loco solito: sed uicati per dominos īsularū egit atq; ex. xx. trecentisq; milibus accipientiū frumentum e publico ad cētū quiquaginta retraxit. Ac ne qui noui cœtus

Tribunos ærarios. gracchus legem tulerat ut equites romani iudicarent: postea sylla legem tulit ut senatorius ordo iudicaret. dein ab aurelio cotta lex iudiciaria lata est ut senatores & equites ro. ac tribuni ærarii simul iudicarēt. auctor asconius. ait trāquillus a cęsare remotos fuisse tribūos ęrarios ex ordie iudicū: quoꝝ tribunoꝝ mēinit plinius li. xxxiii. unā a cicerōe i epistolis ad atticū ꝑquādā q̄si ānomiationē: nō tā ęrarii tribuni q̄ ærati nuncupant: q̄ñ pecunia corrupti clodiū absoluerīt. asconius sic ait milonē eqtes ac senatores absoluerīt. tribūi ęrarii dānarunt idē sępe mēinit tribunoꝝ ęrarioꝝ q ut autūat. M. uarro dicti sūt ab eo ꝙ attributa illꝭ erat pecunia: quā militibus redderēt. Idq; qd attributū erat: dicebāt æs militare: ꝗ quo plautꝰ i aulularia. Cedit miles: æs petit. hic quoq; dicūtur ipsi milites ærarii ab ære: qd stipendia facerēt. æs. n. stipem quoq; dicebāt. unū stipēdiū. M. AN. Senatū: senatorū numerum ciuilibus bellis exinanitum. Tribuni ærarii. Es militare

Patricios. elegit patricii sanguinis uiros in curiam traduxit; uel certe plerosq; ad patriciatum euexit. Minoꝝ magistratuū: maiores magistratus dicebant: quoꝝ maiora et āt auspicia: ut cēsores cōsules: prętores reliq: ut Gellius scribit: minores dicti: erit igiꝛ sensus nō solū ꝑtoꝝ sed ædiliū etiā quęstoꝝ qui minores hn̄t magistratus nūeꝝ āpliauit: aūt siduriuscule diceret: ita accipias āpliauit ꝑtorū ædiliū & quęstoꝝ nūerū: nec hoꝝ tātū sed etiā īferioꝝ magistratuū. Nudatos: pristina dignitate priuatos. Opere cēsorio: cēsoria ꝑtāte. Cēsoriū erat ut Treuellius ait: de moribus ciuiū iudicare i ordinibus & dignitate retinere: & eiicere quē uellēt cēsum modū iponere uectigalia firmare: res publicas recēsere: legibus scribēdis auctoritatē dare: & alia pleraq; q̄ illi lōgiore exequitur sermone curare. De ambitu: Pompeius eo consulatu quem solus gessit: legē de ābitu tulit acerbeq; Appiano auctore exercuit: Ipseius: Memius: Sextus & alii pleriq; illustres: tunc ambitus & decuplationis rei in iudicium sunt arrepti. Comitia cum populo partitus est: ex iis q sequuntur ꝑspicue apparet qualis fuerit ea partitio: nā cū cādidatum se neminē ꝓfiteri posset: nisi petēdi potestate: prius a populo ipetrata uoluit Cęsar: cādidatoꝝ pars dimidia suo arbitrio & uolūtate peteret. Excepto cōsulatu: siqdē i decēniū se cōsulē: ut Appianus ait: cōstituerat Cæsar. Edebat: i suffragia mittebat. Proscriptoꝝ liberos: Sylla rerū potitus ꝓscriptorū liberos: ac nepotes honore priuarat: honoꝝ dico petitiōe: a Cæsare igiꝛ restitutos itelligas oportet: nā ipe neminē ꝓscripsit. Tribunos ærarios: plinius decuriæ iudicū: ipæ quoq; pluribus discretæ noibus fuere: tribunorum æris: & ex Aurelia lege: ut Pedianus inuit. Senatores eqtes Ro. & trib. ærarii simul iudicarūt. Erant. n. tribuni ærarii: ut idē auctor ait: q pub. pecuniā q̄stori nūerabāt: sed de iudicū decuriis suo loco copiosius. PHI. Recēsum populi. refert plutarchus i cęsare cęsarē post finita bella ciuilia recēsuisse po. ro. i q̄ recēsione cētū & quīquagita hoim milia repta sūt: cū ātea. ccc. ac. xx. milia extitissent. tā magnā clade tantas ue populi strages itestia mala pepererāt. Recēsere est recognoscere & ꝑ nūeros colligere summā totius populi: uñ recēsus ꝓ recēsiōe & recognitiōe diciꝛ: & recēsiti q ꝑ recēsum nūerari sunt. i libro pētateuchi q iscribiꝛ nūeri traditū est: q recēsiti sunt. a xx. āno oēs q poterāt ad bella ꝓcedere. Recensere. Vicatī. ꝑ uicos ut regionati ꝑ regiōes: tēplati ꝑ tēpla pagati ꝑpagos diciꝛ. cęsar ꝑ uicos singulos urbis egit recēsū: sicut i istrumēto ueteri scriptū est recēsitos fuisse israelitas ꝑ cognationes & familias: de qbus recēsitis crebra mētio est in libro nūeri. Vicatim. Nec more. cū hoc recēsendi officiū & cōdēdi lustrū ātea fuisset cēsoriū. Nec loco. cū ātea i cāpo martio fieret cēsus. Per dn̄os īsulaꝝ. dn̄os īsulaꝝ uocat eos q in urbe roma domos hēbāt ab aliis sepatas discretasq;: nā tales īsulæ noiantꝛ. idē scribit spartianus tricētas xxx. īsulas oli romæ icēdio absumptas fuisse. Vlpi. ii. ti. de uer. ob. plane si īsulā fulciri qs stipulatus sit: nō est expectādū ut īsula ruat. de īsulis i hoc significatu crebra mētio est apud iuriscō. & historicos. & ita itelligēdū est illud apud gelliū ex li. xiiii. cōspicimus īsulā quādā occupatā igni multis arduisq; tabulatis editā. īsra frequēter īsulæ ꝓ domibus a trāquillo usurpātur: etenī sicut īsulæ sunt i mari loca undiq; ābita undis discreta a cōtinēti dictæ (ut martianus ait) ab eo qd in salo sunt: ita domus nullis cōnexæ edificiis coherētibus īsulæ noiantur. Insulæ quę Ad cētū. L. ut. s. cētū. L. milia romanoꝝ tātūmodo accipent frumētū. Noui cœtus. apud liuiū mētio est de cetibus nocturnis: quos plebs faciebat iprimis suspectos patribus. Subsortitio fieret. hoc ē ut ꝑ sortē q̄si secūdaꝫ digerētur ex nō recēsitis: q substituerent i locū demortuoꝝ recēsitoꝝ: acciperētq; frumētū. ✳ Cōsimiliter iiudiciis subsorticio a pretore fieri diciꝛ qñ facta iudicū reiectione ꝑtor in locū eoꝝ q reiecti fuerāt simul sortiꝛ alios qbus ille iudicū legitimus nūerus compleatur / & qa prima sorticio dicebaꝛ hec secūda subsorticio dicta est qua ꝑfecta / iurabāt in leges iudices ut obstricti religiōe iudicarēt. ✳ Q ui sacro nō tenerētur. i. nō eēt obligatus ad rē militarē cui ꝑ sacramētū obligabātur. uñ milites sacramēta ab eruditis appellātur. Sacramēta In trāsmarīas colōnias ut carthaginē & corinthū: qs a cęsare dictatore cōstāt eē deductas. Sāxit ne qs. sēsus ē cęsar cū uideret romā pene exhaustā exinanitāq; eē ciuibus ꝑp colonos īnferos i colōias distributos: ut huic īfrequētiæ succurreret decreuit ne pueri igenui itra decēniū: q ob etatē sacramēto militari nō tenētur: neue adolescētes ultra. xx. etatis ānū nulli sacramēto militię obligati abessēt. Vltra tri. ab italia: ut ita sobolescēs iuuētus repleret urbē ciuibus legitimis: sed cū pueri miores. x ānis uix unq̄ a laribus ꝑ̄nis gremioq; materno abscedāt: quoꝝ ętas nōdū militari ē posse mꝰ sic legere. mior. x. ānis post illos. s. xx. ānos hoc ē q nōdū ānū. xxx. iplenissēt. M. AN. Recēsū: recognitionē

Nec more: qa nō ut ātea ꝑ Cēsores. Vicati: ꝑ sigulos urbis uicos. Per dn̄os īsulaꝝ: ut ī mari fluminibꝰ: stagnis: lacubus: īsulas terras dicius undiq; aqs septas. sic Romę domos plures. aut cōtinua ędificia circūq; publica uia cōplexa īsulas dixere: dn̄os ergo possessores qppe q inqlinoꝝ nūerū facile tenerēt: Trecētis milibus: sic. enī ē legēdū: nō millibus: ut oia q̄ uidimus exēplaria mēdose hn̄t: tot. n. ciuiū millia frumētū ex publico accipiebāt: stabatq; ānua illa frumētatio reipu. ad mille: ut Plutar. scribit. cc. ac qnq̄gita talēta. Noui cœtus. q cōitura-

tionis metu erát illi formidabiles. Recéſiõis cãteri dũ receſerent:ii dico q frumẽtũ acciperẽt. Subſortitio: ſenſus is eſt:cũ cẽtũ qui q̃gita millia ciuiũ ex ſortitiõe facta frumẽtũ acciperent:ſi qs hoꝝ uita deceſſiſſet ĩ demortuorũ locũ ꝑtor ſecũdaria q̃dá ſortitiõe:altera.ſ. ab illa priore ex nũero eorũ qbus fuerat frumẽtatio ſorte adépta ſurrogaret:q̃ſi detrimẽti leuamẽ quoddá eẽt illis q excluſi fuerãt:ſi p nouá ſortitionẽ demortuoꝝ loco amiſſa cõmoda eẽt recupare datũ. In trãſmarinas colonias:clariſſimę coloniaꝝ a cęſare deductaꝝ:carthago & corinthus: utraq; trãſmarina. Maior.xx. ãnis minorue.x. ordo eſt ne qs maior minorue.xx. ãnis.x. ſubintellige ãnis. hoc eſt ne qs intra decimũ uitæ ãnũ.ac.xxx.

recẽſionis cauſa moueri quandoq; poſſent inſtituit quot annis in demortuorũ locũ ex his q receſiſſẽt nõ eſſent ſubſortitio a pretore fieret. De ſanctionibus per eum editis. (XLII.)

Ctogita aũt ciuiũ millibus ĩ traſmarinas colonias diſtributis: ut exhauſtæ quoq; urbi frequẽtia ſuppeteret. ſanxit ne qs ciuis maior uigiti ãnis: minorue decẽ q ſacramẽto nõ teneret: plus triẽnio cõtinuo italia ab eſſet: ne qs ſenatoris filius: niſi cõtubernalis aut comes magiſtratꝰ pegre ꝓficiſceret: neue hi q pecuariá rẽ facerẽt minus tertia parte puberũ igenuoꝝ ĩter paſtores haberẽt: oẽſq; medicinã Romæ ꝓfeſſos: & liberaliũ artiũ doctores: quo libẽtꝰ & ipſi urbẽ ĩcolerẽt: & cæteri appeterẽt: ciuitate donauit. De pecuniis mutuis diſiecta nouaꝝ tabulaꝝ expectatiõe: quę crebro mouebatur decreuit: tandem ut debitores creditoribus ſatiſfacerent per extimationem poſſeſſionum quanti quaſq; ante ciuile bellum comparaſſent deducta ſumma æris alieni: ſi quid uſuræ nomine numeratum: aut præſcriptum fuiſſet:

abeſſe poſſet Italia plus triennio: niſi militari ſacramẽto teneret. Sacramẽto militari:militię ſacramentũ in undecimũ ãnũ extẽdebat: ut Plutarchus docet. Serui. tria militię mõſtrat fuiſſe genera legitimum: de quo nũc Trãquil. coniurationẽ: & euocationẽ.

PHI. Cõtubernalis. In eodẽ cũ magiſtratu cõtubernio degẽs. & tales erãt honoratiores. De cõtubernio & cõtubernale dictũ iam eſt. Comes. tanq̃ unus ex cohorte ꝑtoria. ſic catullus. piſonis comites cohors inanis.

Facere rem pecuariaꝫ.

Pecuariá rẽ facerẽt. facere rem pecuariá nihil aliud eſt q̃ alere armẽta & greges: quæ res ut inqt uarro. ad ſciaꝫ paſtoris. ptinet. q de pecuaria ſic ſcribit. l. ii. de re ruſtica. eſt ſciẽtia pecoris parandi ac paſcẽdi ut fructus q̃ maximi poſſunt capiant ex eis a qbus ĩpa pecuaria denoiata ẽ. nã ois pecuariæ fũdamẽtũ eſt pecus. ĩ ruſticatiõe ut inqt columella. rõ paſcẽdi eſt queſtuoſiſſima. M. catonẽ cõſulẽti: quõ celeriter locupletari poſſet reſpõdiſſe ferũt ſi bñ paſceret. De hac. ſ. pecuaria itelligẽtẽ.

Pecuarii.

pecuarii uero dicũtur q pecuariá faciũt. M. uarro pecuarius fuit: q ſcribit n. ſe habuiſſe pecuarias grãdes: ĩ apulia oniarias: ĩ reatino eq̃rias. cicero uerrẽ fuiſſe dicit hoſtẽ ꝑdonẽq; pecuarioꝝ ĩ ſicilia Liuius l. xxxv. pecuarios inqt dánarũt ædiles. Medicinã ꝓfeſſos. Impator cõſtãtinus ꝓcipit medicos & maxie archiatros hoc eſt pricipes medicoꝝ & grãmaticos & ꝓfeſſores alios litteraꝝ ab oibus mũeribus imunes eẽ debere. Itidẽ honorius impator honorãdos eẽ grãmaticos oratores philoſophos medicos impar: & merito. nã ut inqt ariſtotiles ĩ ſecũdo politicoꝝ ubi nõ maxie uirtus honorat ibi firma nõ põt eſſe res pu. Cæſar igit ꝓfeſſores diſciplinaꝝ & medicos fecit ciues rõanos: utpote fautor eruditoꝝ cum & ipſe eruditiſſimus eẽt. laudat a plinio traianus q honorẽ dicẽdi magiſtris & dignitatẽ ſapiẽtiæ doctoribus tãtã hẽret: ut ſub ipſo ſpiritũ & ſanguinẽ ſtudia recepint. Ex quo illud a poeta q̃uis ſatyrico dictũ ex aĩ ſnia in traiani laudẽ exiſtimo. & ſpes & ratio ſtudioꝝ ĩ cæſare tñ: ſcio a cõmẽtatoribus id aliter enarrari ſolere quoꝝ ĩ hoc loco mihi ſnia paꝝ ꝓbat. ſed de hoc alias. ad noſtras cõmẽtatiões reuertamur. cæſar cauẽs ne italia ſeruis repleret decreuit ut illi q exercerẽt pecuariã hoc eſt greges & armẽta hẽrẽt ſaltẽ tertiã ptẽ ingenuorũ ĩter paſtores.

Archiatri professores fouendos eſſe. Et ſpes & ratio ſtudioꝝ.

Ingenui.

Liuius ait oñ ĩgenuoꝝ cõq̃ſitione p agros factã ut milites fierẽt ĩ inopia militari. igenui aũt dicunt q ĩ libertate naſcunt. & ut inqt boetius ĩ cõmẽtario topicoꝝ: ab ãtiq̃tate ĩgenuoꝝ gẽtilitas ducit. Nouaꝝ tabulaꝝ. nouæ tabulæ dicunt qñ debitores creditas cũ uſuris pecunias ꝑſoluere nõ coguit ipſis creditoribus: & abolitis prioribus debitis nouæ tabulæ cõficiunt: quæ res nũq̃ fere niſi ĩ tumultu & ĩ ꝑturbata re pu. fieri cõſueuit. de tabulis nouis ſic ſcribit cicero l. ii. officioꝝ. tabulæ nouæ qd hñt argumẽti niſi ut emas mea pecunia fũdũ: & eũ tu hẽas: ego nõ habeã pecuniã Saluſtius ĩ catilina. tũc catilina polliceri cepit tabulas nouas: ꝓſcriptionẽ locupletiũ

De nouis tabulis pulchra.

ſed unus oĩm fortunatianus libro. i. artis rhetoricæ demõſtrat: qdẽ qñ lex relata erat de nouis tabulis: pecunia q cũ uſuris credita fuiſſet repeti nõ poterat. depoſita uero repeti poterat Idẽ ĩ tertio exẽplũ aſiſtari qd aporõ. i. dubioſũ uocãt hoc refert quo dclarat effectũ nouaꝝ tabulaꝝ petebat igt qdá ab alio uſurã q̃ſi pecunię creditę. ille accepiſſe pecuniã cõfitebat ſed depoſitã: & icirco uelle reſtituere ſortẽ ſĩ uſura. pẽdẽte iterea iudicio lex de nouis tabulis lata ẽ. repetit ille q̃ſi depoſitũ: retinet ille q̃ſi creditã. De tabulis nouis cicero ĩ antonianis: Liuius ĩ hiſtoria belli macedonici meminerũt: ſenſus eſt trãq̃lli cæſarẽ diſieciſſe hanc nouaꝝ tabulaꝝ expectationeꝫ: cũ multi ut pote debitores creditas pecunias ſoluere recuſarent. Vnde ait ipſe cæſar cõmentario tertio belli ciuilis pompeiani hoc & ad timorem nouarum tabularum tollendum minuendũq; qui ferre bellum & ciuiles diſcentiones ſeq cõſueuit. & ad debitorũ tuendam exiſtimationeꝫ eſſe aptiſſimũ exiſtimauit. Per eſtimationeꝫ poſſeſſionuꝫ. cũ fides tota italia eſſet anguſtior: neq; creditæ pecuniæ ſoluerent: cõſtituit cæſar ut arbitri darentur & per eos fierent extimationes poſſeſſionũ: & rerũ quanti quæq; eaꝝ ante bellum fuiſſent atq; ea creditoribus traderent. Erenim per bella uaſtati agri & incultæ poſſeſſiones minoris haud dubie precii factæ erant: q̃ ante bellum ciuile fuiſſent. Si quid uſuræ nomine. ſolent debitores æs alienum uſuris cumulare intantum: ut fenore interdum obruantur. cæſar ut huic peſti obuiam iret uoluit ut ex ære alieno & ex ipſa ſorte deduceretur quicqd nomine uſurę numeratum fuiſſet. ut ita ſors fieret ex uſura. Perſcriptum. ut in ſyngraphis ſolet plus pſcribi q̃ nũeratum ſit.

M.AN. Côtubernalis:nisi i eodē eēt côtubernio. Pecuariā rē facerēt:pecus ois gñis pascerēt:q̄ ratio lōge agriculturā praecessit:ut Varroni placet. Puber̄ igenuor̄:igenue nator̄:q iā adulti essent ad seruilis libertinaeq̧ côditiōis differētiā. Disiecta:sublata oi expectatiō ẽ nouar̄ tabular̄:qbus ois alieni aeris ratio subuerteret. Mouebat:ab iis q alienū aes debebāt:uel potius i eorū grām a trib.pleb.ut.a.P.Dolo bella:q quū Caesar adhuc i armis eēt:de nouis tabulis rogationē ꝓmulgarat. Ante ciuile bellū.quo tpe pluris oīno emebātur:q̄ tūc:quū bellis ciuilibus oia exinanita essent. Deducta summa.cōtracta siue:ut Pediano placet:diminuta. Si

qua conditione quarta pars fere crediti deperibat: cuncta collegia ꝓter āntiqtus cōstituta detraxit: poenas facinor̄ auxit:& quū locupletes eo facili⁹ scelere se obligarēt:qd̄ itegris pr̄imoniis exulabāt parricidas ut Cicero scribit bonis oibus reliquos dimidia parte mulctauit.

De labore eius in iure dicendo:& legibus per eum editis.

IVs laboriosissime ac seuerissime dixit repetundaru3 cōuictos:etiā ordine senatorio mouit:diremit nuptias ꝓtorii uiri:q digressā a marito post biduu3 statim duxerat:quanuis sine probri suspitione peregrinarū merciū

quid usurae noie:sensus est:q̄cq̄d pecuniae ascriptū erat foenoris gr̄a creditoribus:qd̄ i usurariis stipulationibus:fieri solet:ut maior summa q̄ expēsa fit ascribat̄ stipulātibus:uel certe q̄cq̄d usurae noie creditoribus fuisse expēsum:utrolibet modo Caesar adēptū iri ex summa quae eēt i tabulis uoluit:quo decreto q̄rta fere ps eius summae:quae tū debebat̄ creditoribus deperibat. PHI. Collegia detraxit.titulus est apd̄ iurisconsultos de illicitis collegiis:quo habūde declaratur nefas eē noua conficere collegia. Collegiū.
tres uero collegiū cōficere posse existiat neratius iurisc͡osultus:collegiū ēt dr̄ duor̄ ut a liuio dictū cōsuli collegiū:q duo dūtaxat sunt:caesar aboleuit recētiora collegia retētis āntiqoribus. De qbus īferius plura. Facilius se obligarēt sicut accerbitas maleficii puniēdi est plerūq̧ bn̄ uiuēdi disciplina:sic ēt lenitas penae est peccādi iuitamētū:faciliusq̧ peccat̄ quo ipunitius. Paricidas.āntiq paricidā dixerūt nō solū illū:q parentē occidisset:sed qualēcūq̧ hoiem:qd̄ idicat lex numae pōpilii his composita uerbis.siqs hoiem liberū morti sciēs duit paricida esto.& ita paricida nō tā a p̄re quā a pari cōponi uidebit̄:sicuti docet priscianus i primo.plautus eū q patrem interfecerit parēticidā elegāti uocabulo appellat.lege pōpeia de parricidiis cauet̄ ut siqs patrē matrē auū auiā fratrē sororē patruelē.matruelē patruū auunculū anitā matertera cōsobrinū cōsobrinā ue occiderit:ut pena ea teneatur:quae est legis corneliae d̄ siccariis isra dicet d̄ culleo:quo isuebātur paricidae. parricida q parēticida. Ius laboriosissime dixit.princi patus ē ut inqt uerissime dicēres nequaq̄ segnis sed laboriosa.debet eē priceps irrequetus & semꝑ exercitus instar solis.q i ꝑpetuo motu est nec scit q̄escere:Duae iprimis sūt uirtutes pricipū iustitia & fortitudo:qd̄ homerus illo uersu docuit:quē ceteris anponebat alexāder homeri studiosissimus.ille bonus pugnator erat Dux optimus ide3 Virtutes pricipum iustitiae aūt pars est ius suū unicuiq̧ tribuere.Ideoq̧ priceps ille cēset̄ optimus:q ius dicit q audit desideria adeūtiū:q i iure dicēdo a legibus nō recedit.Debet.n. lex dn̄ari & eē supra pricipē.ubi.n.lex nō iperat magistratui:sed magistratus ꝑest legi:iteritus ciuitati illi ut inqt plato paratus est.Nā q legē ꝑesse iubet ut ait Aristotiles uidētur iubere deū ꝑesse & leges.q uero hoiem iubet ꝑesse adiūgit & bestiā seuā sed ut ad istitutū reuertamur:laudādus est priceps:q ius dicit laboriose & seuere & ex ꝑscripto legis dānat & absoluit. Lex domia Diremit nuptias.simile pene exēplū est apd̄ hieronymū:q li.i.cōtra iouinianū sic scribit.Quasdā repudiatas altero nuptiarū die statur nupsisse legimus.uterq̧ rep̄ndēd᷑ marit᷑ & cui tā cito displicuit & cui tā cito placuit. Praetorii.ꝑtorius dr̄ fūctus ꝑtura sicut q̄stiorius edilicius tribunici᷑ dicit:q q̄stores ediles ac tribūi fuerūt. Praetorius uir. Sine ꝓbris suspitiōe:nō stupri & adulterii.Alias cōuicii & cōtumeliae.apd̄ liuiū ꝓbro ꝓ maledictis accipi:ūtur:cū ait i secūdo.occursant portis igerūt ꝓbra.Itidē cicero epistolas plenas ꝓbror̄ appellat ꝓ cōtumeliae:qd̄ aūt ꝓbrū significet stuprū:docet lex uetus:q iubet ut ꝓbrū uirginis uestal̄ capite puniat̄.& ut uir q eā icestauisset uerberibus necaret̄.ꝓbrae & opprobriū idē esse existimat uulpianus iurisc͡osultus.sed luculēti scriptores ꝓbrū accipiunt ut diximus ꝓ stupro atq̧ flagitio. Probra. plautus in amphitrione.Durare nequeo i edibus:ita me ꝓbri stupri dedecoris a uiro argutā meo. Peregrinarum merciū.inter peregrinas merces ad uectigalia priētes nūerat̄ Cinamomū.piper:costū nardū:pelles babylonicae:ebur garbasa. Gēme uniuersae uestis serica subserica & id genus alia:q recēsent̄ a iurisc͡osulto titulo de publicanis:ubi multae dictiōes inuersae deprauataeq̧ sūt.& ꝓ latinis barbaricae factae.nā malabastrum.& malobathrū:legit̄ op᷑ busicū ꝓ byssinū:q d̄ lini gen᷑ ē. * & uestis isecte colore purpureo * siniria ꝓ smyrna: q̄ dictiōe mirrha significatur.ibidem nominatur nardi stachys.quod significat:ut intranscursu id quoq̧ explicemus:spicā nardi:ex qua unguētū generosū cōcinatur:Nā ut docet plinius nr̄:unguētarii nō solū folia sed ēt spicas nardi in unguento celebrant.graece σταχυσ. Latine spica dicit̄.a folio uero nardi foliata nūcupant̄ unguēta nardina:de qbus iuuenalis & martialis meminerūt.foliarū uester graeca dictione signare uoluisse plautus:cum dixit in curgulióe:ni petaliō petalō.n.graeci uocāt folii:rum petaliō foliarū:qd̄ ē p̄ciosū unguēti genus ex nardi folio cōfectū Scio apud plautum illud patelion aliter legi posse. sed hoc probamus. Peregrinae merces. Correcta uerba iurisconsultor̄ Foliarū qd petalion. M.AN. Collegia:Numa pōpil. plura in ciuitate:ut Plutar.scribit:collegia cōstituit:quae ꝑ artes plerasq̧ distinxit:ea sunt.L.Iulio:&.C.Mario cōsulibus senatusc͡osulto sublata:quū aduersus rempu.esse crederent̄ post nouem deinde annos q̄ sublata fuerant.P.Clodius:ut est apud pedianum:legem tulit:de collegiis restituendis.nouisq̧ in ciuitate instituēdis:unde Cicero:collegia inquit:non solum quae senatus sulerat restituta:sed innumerabilia quaedam ex omni fece urbis.ac seruitio concitata:quid ipsa collegia essent:aut cuius rei causa instituta:idem auctor perspicue demonstrat:Societates inquit & cōuētus:ac deorum honores cuilibet generi pro dignitate impartiens:quibus uerbis apparet & religionis cultum:quod hodie quoq̧ seruatur collegia ipsa primum constituta.

portoria īstituit. Lecticar: usū: idē cōchiliatæ uestis & margaritar: nisi certis psonis: & ętatib⁹: pq; certos dies ademit legē pcipue sūptuariā exercuit dispositis circa macellū custodibus: q obsonio contra uetitū retinerēt: deportarēt q; ad se submissis nōnūq̄ lictorib⁹ atq; militibus: q si q̄ custodes fefellissent iam apposita e triclino auferrent. C.XLIIII.

De festinatione eius in ornanda urbe & iperio āpliādo.

IAm de ornāda istruēdaq; urbe: itē de tuēdo ampliandoq; iperio plura ac maiora i dies destinabat: imprimis Martis templū q̄ntū nusq̄ eēt extruere repleto & cōplanato lacu: in quo Naumachiæ spectaculū ediderat: theatrūq; sūmæ magnitudis tarpeio mōti accubās: ius ciuile ad certū modū redigere: atq; ex imensa diffusaq; legū copia optima queq; & necessaria i paucissimos conferre libros: bibliothecas græcas & latias q̄s maxias posset publicare data

Obligarēt: se sceleri addicerent. Parricidas: parricida oli dictus q̄sq̄s sciēs liberū hoiem occidisset: lex a Numa Pōpilio lata habuit: Si q̄s hominē liberū morti sciens duit parricida esto. Ci. pro plātio: nisi forte magis erit parricida q patrē consularē: q̄ si q̄s humilē necauerit. sed receptū pene estat ü tm̄ q parētes occiderint parricidæ dicant. Conuictos: manifesti sceleris reos: & iā iudicio cōuictos. Digressā: eā q cū marito biduo ā diuortium fecerat. Probri: criminis flagitii. PHI. Portoria. uectigalia. ē n. portoriū merces q̄ daī portitoribus

Portoria

Portitores qui. qui ut iquit donatus sūt magr̄i tributor̄. plautus. ego pol hūc portitorē priuabo portorio. Lecticar: usum: q

Lecticarii. bus gestabātur sūmates tā uiri q̄ matronæ. idē lecticarii dicti serui q lecticas baiulabāt. exaphor̄ dixere lecticā q̄ a sex seruis ferebaī sicut octoforum: quā octo gestabant i hāc sentētiā aīt eusebius chronographus. phibitæ lecticis margaritisq; utiq̄ nec uiros nec liberos hēi ent: & minores essent ānis. xlv.

Conchyliata uestis. Cōchyliatæ uestis: cōchiliatā uestē appellamus purpureā a cōchiliis dictā. sūt aūt cōchylia auctore plinio i nono natu. historie ex gn̄e conscharum. ex q̄bus colligiī succus tīgēdis uestibus expetitus. q color austerus i glauco ē & irascēti similis mari. Cicero in philiphicis cōchyliata pistromata appellat quæ īfecta erāt succo cōchilior̄. Iuuenaī. hor̄ ego non fugiā cōchylia. plinius i conchyliata ueste cetera eadē sn̄ buccino. pterq; ius tēporatæ. Nisi certis psonis: ut magistratibus. Et ætatibus. ut senioribus: nā fœminæ: quæ miores erāt annis quadragita quiq; phibitæ sunt uti lecticis margaritisq;. Perq; certos dies. ut calēdis idibus & q̄busdā diebus festiuitate solētibus.

Lex sumptuaria. Legē sumptuariā. lex sumptuaria: dr̄ q pscribit ipēsaz & cōprimit sūptū i cibis emēdis quā cato cibariā appellat apū ueteres. ro. leges sumptuariæ cōplures lat ę fuerūt ad luxuriā cenar̄ & gurgi-

Cibaria. tes prādior̄ coercēdos. lege quæ scribit gellius in. ii. & macrobius i. iii. satur nalīū. De legibus sūptuariis tertullianus i apologetico sic: leges sūptū cōprimentes centū æraq̄ nō amplius in cenā subscribi iubebant: non amplius quā unā iferre gallinā & eā nō saginatā. centenarias appellauere antiq cenas: ab ipensa cētenū sestercior̄. fuerunt aūt sumptuariæ leges ut docet Amianus Marcellinus Romā trāslatæ ex thetris lygurgi: quæ diu obseruatæ tandē senescētes exoleuerūt thetræ uero lycurgi dnr̄ leges q̄li ex oraculo decretæ. Circa mac. supra diximus macellū uocari locū: i quo oia q̄ ad uictū ptinebāt uēdebātur. Sūmissis. clāculū & furtim imissis. Cōtra uetitū contra pscriptū sūptuariæ legis. Custodes fefellissent. latuissent decepissent. oratius: Nec uixit male: q natus moriensq; fefellit. liuius. spectator carthaginēsis q p biēniū fefellerat romæ dēpulsus pcisis manibus dimittitur.

E triclinio. E cenatiōe & ipsa mensa: ubi iā apposita forēt obsonia cocta cū pulonibus: nā tricliniū accipi p cenatione & p mensa habūde docuimus in notis serui. In dies quotidie magis. Destinabat. parabat cōstituebat deliberabat. Tarpeio mōti. capitoliū mōtem tarpeiū dici notissimū est ex historia tarpeiæ quæ sabinis arcē pdidit: sup qua nō pauca pscripsimus in quarto ppertii cōmētario. Accubās. adiacēs alias discūbēs. Ad certum numerum redigere: repete uerbum illud destinabat. Cæsar enim cōstituerat fidiutius uixisset contrahere ius ciuile ad quēdam modum moderatāq; librorum paucitatem. Quod autem illo quoq; tempore sicut & hac tempestate fuerit infinita legum copia aceruatim congesta docet liuius: q sic scribit i tertio. Decem tabularum leges perlatæ sunt: quæ nunc quoq; in hoc immenso aliarum super alias aceruatarum legum cumulo fons omnis publici priuatiq; est iuris. Biblyothecas. appellatione bibliothecæ & locum significari & libros sat notū est. & tradit Vlpianus li. xxxii. digestorum. M. AN. Portoria: uectigalia: portorium uectigal est quod daī portitori. i. huic qui uectigal portus conducit: Ci. neq; ex portu neq; ex decimis: neq; ex scriptura uectigal seruari pōt Lucillius facit idē qd̄ illi q i scriptū portu exportāt clanculū ne portoriū dēt. Cōchiliatæ uestis: muricę tinctę

Cōchilius Murex genus cōchæ: est a purpura diuersum: idez & cōchiliū dr̄. pli. cōchilia & purpuras oēs ore atterit a con-

Murex. chilio cōchiliata dicūtur. Idē auctor: cōchar̄ ad purpuras: & cōchilia eadē est materia: & alibi: muricis sitie con-

Ostrum. chilii cruor grauis ī succo ē: color austerus i glauco: id ostrū dr̄ ab ostris uñ cōchiliū muricē & ostrū eodē significatu recte accipias. Margaritar: quar̄ usus i fœmis uetustus ut Valerius opinaī fuit: purpuræ uero & auri recētior: & i. Veturiæ matris Coriolani gratiā & uolumniæ uxoris matrōis cōcessus. Perq; certos dies: festos & solēnes. Legem sumptuariam: liciniam aut fanniam: Gel. quid tam necessarium æstimatum est propulsandæ ciuium luxuriæ: q̄ lex licinia & fannia: aliæq; sumptuariæ leges: hoc est cōtra immoderatos ciuium sumptus latæ: eædem & cibariæ dictæ. Macellum: unde obsonia emuntur de ratione nois & loco Varro plura. Cōtra præscriptum legis. E triclinio: ubi obsonia conuiuis apposita essent. Destinabat: proponebat. Cōplanato lacu: in campo martio non longe a tyberi: in quo naualis pugna cōmissa fuerat. Tarpeio monti: Capitolio a. sp. Tarpeii filia ibi Sabinorum ui oppressa nuncupato. Dionysius: Liuius: & Plutarchus sunt auctores.

Accubans: proxime adiacens. Ius ciuile: multitudine scriptorum ad fastidium usq; luxurians.

PHIL. Mar. Varrōi cura. siquidē Cęsar puīciā ordinādaꝝ bibliothecaꝝ illi mar. Varro. q oīꝫ rōanoꝝ fuit doctissimꝰ d' cuius laude absolutissia extat uersiculꝰ ille terētianꝰ: uir doctissimꝰ uūdiq; uarro. huic uni uiuēti statuā posuit pollio i bibliotheca q Romę primū fuit publicata. sic olī Ptolomeus philadelphus iūxit puītiā cōficiēdę bibliothecæ demetrio phalereo cuius suasu uolumina īstrumēti ueteris ex ligua hebraica i græcā trāslata sunt p lxxii. īterptes. primus oim Aristoteles libros cōgregauit: & egypti reges bibliothecæ ordinē docuit auctor strabo in. xiii. Reges attalici egregiā bibliothecā pergamī īstituerūt. Alexādriæ a ptolomeis regibus īstituta est bibliotheca: libris referta ad milia ferme uoluminū septigēta ✱ Digerēdaꝝ ordinandarum ut Volumina scriptoꝝ ordine quodā digesta sint in bibliothecis & i suo queq; loco collocata sic libros digestoꝝ Vocāt qa leges i his quasi digeste & ordine posite sint. ✱

M. Varro.

Lxx. interpretes.

Ordinator bibliothecæ.

M. Varroni cura comparandaꝝ ac dirigendaꝝ. Siccare pontinas paludes: emittere fuscinū lacuꝫ: uiā munire: amari supo per apennini dorsū ad tyberū usq; pfodere Isthmū: dacos q se in pōtum & thraciā effuderāt coercere: mox parthis inferre bellum per Armeniā minorē: nec nisi añ expertos aggredi prœlio. Talia agētem atq; meditantē mors præuenit de qua priusq; dicā ea q ad formam & habitū & cultū & mores: nec minus quæ ad ciuilia & bellica eius studia pertineāt nō alienum erit summatim exponere.

De statura & cultu corporis eius.

Fuisse traditur excelsa statura: colore candido teretibus mēbris: ore paulo pleniore: nigris uegetisq; oculis ualitudine prospera: nisi quod tpe extremo repente animo linqui atq; etiam per somnium exterreri solebat

Siccare paludes. pōtinas. S. destinabat: palus pōtina est i latio post circeos: quē locū. xxiiii. urbiū fuisse mutianus pdidit. de hac palude ait iuuenalis & pōtina palus & gallinaria pinus. plutarchus uero scribit Cæsareꝫ destinasse nomē ianas setinasq; paludes desiccare: ut cāpū aperiret: q multis mortaliū milibus opē atq; subsidium exhiberet. de pontinis paludibus plinius hæc. siccent ethiopide herba pōtinæ paludes tātūq; agrorū suburbane reddat italiæ. Emittere lacū fucinū. hunc postea claudius emisit ut infra dicet. est aūt lacus fucinus in. iiii. regiōe italiæ ppe albēses populos marsoꝝ: de quo ait poeta: uitrea te fucinus unda te liqdi fleuere lacus. Ad tiberi usq. hic distiguēdū est: ut sit sensus. Cæsar destinabat uiā cōficere: quæ a mari adriatico pueniret usq; ad tyberim: p dorsum apennini mōtis: q ut ingt lucanus: Mōs inter geminas medius se porrigit undas: iferni supiq; maris. de quo silius. Alpibus æquatū attollens caput appeninus. Perfodere isthmū. Isthmos corinthiacus āgusta ē & breuis terra iter mare ionium & egeum quinq; milium passuum interuallo. has isthmi angustias pfodere tētauerunt demetrius rex: dictator Cæsar: caius princeps: domitius nero: infausto incepto: ut omnium patuit exitu: auctor plinius in. iiii. Per armeniam minorem. duæ sunt armeniæ maior & minor ut ait plinius. in. vi. lucanus. & tu populos utraq; uagantes armenia nomē armenię ididit armeniꝰ thessalus Iasōia comes. auctor strabo i. xi. plutarchus de his quæ destinata sunt a Cæsare sic refert. expeditionem in parthos agere destinarat parabatq; qbus subactis p hircaniam ad mare caspium & caucasum pontum adire: dehinc scythiam & adiacentia germaniæ loca ingredi. peragrata germania per galliam in italiam remeare: & hunc ita giratum imperii ambitum contungere: finibus eius quaqua uersum ab oceano complexis. medio etiam expeditionis tempore corinthiacum isthmum effodere nitebatur. Excelsa statura. status ad habitum refertur. statura corpori ascribitur. unde ut ait donatus status est scenici: statura est longitudo corporis: a statura nouo sed non inuenusto uocabulo staturosus formatur ab augustino. Colore candido. luna auctore Iulio firmico facit candidos. saturnus nigros mars rubētes. M. AN. Marco Varroni: togatorum litteratissimo: cuius statua in palatina bibliotheca postea locata est. Comparandarum digerendarum: hoc ad ordinem: illud ad instrumentum refertur. Pontinas paludes: locum in latio quattuor olim &. xx. urbium: ut Mutianus ter cōsul tradidit. Emittere: siccare. Dorsū apēnini: Italiā diuidit apēninus: ab alpibus primū in Liguriā pcedēs: mox est Liguria Auconē: ideq; auersus ad garganū i Apuliā iclinat: tū lōge euagatus in extremū Italiæ cornu exit. Liuius: ab idigena quodā i summo iugo ipius sacrato nomē illi datū credidit Isthmū corinthiacū: terraꝝ āgustias iter corinthiacū & Saronicū sinū: quas Demetrius rex: q Polyporthos est cognominatus effodere destinarat: mox Cæsar dictator: īde Calligula: nouissime Nero oēs īfelici auspicio: qd ex illoꝝ exitu postea apparuit. Armeniā minorē: ad maioris differētiā: sed minor magna ex parte ad Euphratem attinet. Nisi āte expertos: q Crassus minime fecerat. plutarchus ad Caspiū mare puenire destinasse ait: īde sin pra pōthū p Scithiā i Germaniā & Galliā trāsire. PHIL. Teretibus mēbris. plenioribus: teres est rotūdum & oblongū ut colūna & arbor. Virg. oliuā tererē appellat: & oratius teretes suras tanq bene compactas: & succulentas. Talia Cæsaris fuisse membra signat tranquillus. Ore paulo pleniore: succulentiore. Vegetis oculis. uigentibus: significantur. n. oculi uigiles & in aspectum micantes: uegetum. n. ad corpus uigens ad animū referimus ut inquit nonius ab ausonio uegetum cor decenter appellat: & qa mobile est & qa uigoris domiciliū. uegetare ē uegetū facere ac uigēs: poeta maturo cupiēs me uegetare die Apuleiꝰ scribit lunę numie cūcta aiantia uegetari hoc ē aīa & uigorata fieri ✱ A Columella pbat i Tā Vegetior aspecta ✱ Extrēo tpe: nouissimis uitę ānis Repēte aio liq. Genus morbi ē. qñ qs aio liqtur greci λειποψυχουσ uocāt. de his plinius i. xxx. sic scribit cochleę i cibos danī his: quos liqt aimus aut quoꝝ alienat mēs aut qbus uertigies fiūt ✱ Dr̄ & lipothymia defectio ai cuius frequēter meminit Galenus ✱ micropsychos aūt dixerūt greci hūīs ai ac pparcē: qbus aq mulsa i potu data medet Aio linquēte destituit hō ex doloribus. & sāguīs pfluuio. Curtius creber ē i hac elocutione.

Pontina palus.

Armeniæ duæ.

Status.

Statura.

Teres.

Vegetum.

comitiali quoq; morbo bis inter res gerendas correptus est. Circa corporis curam morosior: ut non solum tonderet̃ diligenter ac raderetur: sed uelleretur etiam ut quidam exprobrauerunt. Caluitii uero deformitatem iniquissime ferre obtrectatorum saepe iocis obnoxiam expertus. Ideoq; & deficientem capillum reuocare a uertice assueuerat: & ex omnibus decretis sibi a senatu populoq; honoribus nõ aliud: aut recepit aut usurpauit libentius q̃ ius laureae coronae perpetuo gestandae: etiam cultu notabilem ferunt usum enim

De comitiali morbo. Comitiali morbo. Comitialis morbus: alio noie dr̃ morbus sacer: morbus maior: morbus herculeus. uulgo caducũ uocitamus. graeci epilepsiá uocant dictus aũt est comitialis: ppterea qđ comitia dr̃ uitiare atq; phibere. Cato qđ comitia phibere solet ne id qdeʒ mihi iruitũ fuit id elegáter expssit qntus serenus his uersibus. est subiti species morbi cui nomẽ ab illo qđ fieri nobis suffragia iusta recusat: saepe &.n. mẽbris acri lãgore caducis cõcilium populi labes horrẽda diremit. Aristoteles auctor ẽ hũc morbũ a priscis herculeũ fuisse noiatum qa hercules eo laborasse fert̃ idq; ex atrabile plerũq; cõsistere tradit: plato i timeo. & platonis emulator apuleius multa luculẽter scripserũt de cã atq; materia huiusce morbi: quẽ diuinũ nũcupaũt. Videlicet qđ animi partẽ rationaleʒ. quae lõge sanctissima est uiolet scribit hippocrates i aphorismis. epilepsiá hoc est cõmitialẽ morbũ ante pubertatẽ puenientẽ pubertate finiri. quod si post uigesimũ quītũ etatis ãnũ non finiat: lõgus fere est. hippocratis sententiá confirmat plinius cuius uerba haec sũt ex libro. xxviii. m̃lta morborũ gñã primo coitu soluunt̃ primoq; foeminarum mẽse. aut si id non contingat longinqua fiũt maximeq; comitiales. cor. celsus & auicẽna de comitiali morbo m̃lta erudite tradiderũt. refert plutarchus Caesarẽ hoc morbo correptũ fuisse cũ bello aphricano acies ordinaret: quẽ simulac psẽsit i pximam turri delatus qeti se dedit hoc morbo clarissimi uiri laborasse pdunt. * Caducus pprie dr̃ ipse hõ corruens ex morbo comitiali Augustinus scite & festiuiter caducarios appellat Academicos i libro de uita beata & ho noie inqt uulgo apud nos uocant quos comitialis morbus subuertit Ply quoq; comitiales hoies ipos dici posse eleganter ondit huic morbo obnoxios *

Morosi. Morosior: curiosior dilig\~etior q: nãq; morosi dñr auctore porphirione illi q sũt m̃ltorum morum iter se cõtrariorum. Vñ senectus morosa ab eruditis appellari solet. auctor ẽ seneca morosũ genus iracũdiae ẽẽ delicatũ. Ná qñ res pene nulla aio hois cũeta fastidiẽtis satisfaciat: ea pprie morositas ẽ. i hoc significatu ait Cicero. usq; eo difficiles ac morosi sumus ut nobis nõ satisfaciat ipse demosthenes. & plautus i trinummo uelut alludẽs nõ minus facete q̃ elegãter dixit. Amor mores hoiʒ moros ac morosos efficit. Velleret. Quintilianus

Vulsa corpora. ait i. viii. corpa uulsa atq; fucata muliebriter ẽẽ foedissima. Itaq; q erãt molliores delicatioresq; pilos sibi euellebãt e corpe uolsellis: q̃ istrumẽta sũt ad pilos euellẽdos. utebãtur & resina ad idẽ negotiũ pagẽdũ. Vñ ita scribit plinius i. xiiii. na. histo pudet cõfiteri maximũ iã honorẽ resinae ẽẽ i euellẽdis a uirorum corporibus pil. utebãtur & pumice. qđ idicat idẽ plinius scribẽs i. xxxvi. pumices sunt i usu corporum leuigãdorum foeminis iã qdẽ & uiris. Quinetiá unguẽta hẽbãt depilatoria: quae dropacẽ & psilothrũ nũcupauerũt i q aũt psilothro prius euellẽdi sũt pili ut docet plinius i. xxxii. de psilothris capita apđ auicenã & galenũ medicinae pricipes cõscripta sunt; ubi salamãdras legimus hẽre ui psilothri depilatoria: qđ & plinius memorat. Vñ a martiale scitẽter & mordaciter dictũ est hoc salamãdra notet. cũ i capite foeminae defluuiũ capillorum fieri optaret.

Causa caluitii. Caluitii deformitatẽ. Aristoteles in quito de generatione animaliũ: & albertus magnus libro uñ uigesimo de aialibus pdiderũt causam caluitii esse inopiá humoris calidi: q̃lis praecipue est humor pinguis: ideoq; plãtas quae pigui humore exuberãt ppetuo frondeuirescere. Caluitiũ uni in animãtibus homini ẽ praeterq̃ innatũ. naturaliter caluẽscit ingt plinius: corui aquatici q ob hoc phalacrocoraces dñr. & hoc est qđ itelligi uoluit idẽ plinius dicẽs i. xi. caluẽt corui qbus idẽ est nomen graeci. n. phalacron dicũt caluum & coracẽ coruũ scribit hippocrates neq; foeminas neq; spadones caluescere.

Ver. Obtrectatorum obloquutorum. carptorum. uituperonũ. ita. n. dicunt a doctis. Iocis obnoxiaʒ. subiectá ifra dicet̃. quẽadmodũ milites iocularitet eũ appellauerĩt moechũ caluũ. M. AN. Teretib; mẽbris: repletioribus. Ore pleniore nõ macilẽto. Plutar. tñ eũ macilẽtũ fuisse tradidit. Veget: uigore plenis: uel crescẽtib; potis. Liq: p liqbat: aio. s. ut repẽte collaberet̃: Per somniũ de somniorum rõne. Macrobius: i somniũ Scipiõis abũde m̃lta. Comitiali morbo: quẽ Celsus ait maiorẽ alio noie appellari: eũ hõ qa subito cõcidit ex ore spume mouent: in iterposito tpe ad se redit & sũ alio cõsurgit: Quĩto Serenus nomẽ in morbo datũ inuenire uidet̃: qa aliquo cadẽte comitia soluerent: ẽ ingt subiti spẽs morbi: cui nomẽ ab illo ẽ: qđ ferri nobis suffragia iusta recusat: sępe &. n. mẽbris atro lãgore caducis: cõciliũ ppl̃i labes horrẽda diremit. Morosior: exqsitior: i cultu: ac pene molesti. Velleret̃ qđ i uiro turpe ẽ. Caluitii deformitatẽ: qđ caluitio deformaret̃ Pli. Caluitiũ uni aialiũ hoi nõ ẽ innatũ. Obtrectatorũ iocis q̃le illđ i iocularibus militũ carminibꝰ i gallico triũpho uulgo decãtarunt Moechũ caluũ adducimus.

Obnoxiũ: cauillio & obtrectatiõi expositũ. PHI. Reuocare a uertice. i. ab eminẽtiore capitis pte: q cãpillis hirsuta ẽẽ solet reducere ad occultãdũ: caluitiũ qđ i añriore ferme capitis pte solet accidere pp humiditates spermatis quae illud ut ingt albertus magnus maxie resoluunt̃. Apuleius i dogmate platõis: deniq ingt ipsius capitis uertice specta cõtectũ tenui cute capillisq; hirsutũ aduersus ui frigoris & caloris. auctor ẽ plinius i. xi. uertices iterdũ hoi bios ẽẽ. de uertice sic scribit Quitilianus i. viii. uertex ẽ cõtorta i se aqua uel qcqd aliud similiter uertit idẽ pp flexũ capillorum ps summa capitis ex hoc qđ est i mõtibus eminẽtissimũ: recte dixeris haec oia uortices pprie tñ unũ initiũ est ãnq uortices p o litterã pnũciabãt. primus africanus p e litterã uertices dixit. Ius laureae coronae. ut ita. S. caluitiũ occultaret ẽ aũt corona triũphal: de qua plura alias. ab hac una arborum nomẽ ipositũ ẽ hoibus. nam laurea tullius dictus est Ciceronis libertus. cuius extat carmen ap plinium graphice concinnatum. folium lauri proprie lauream dicimus ut sentit idem plinius: sed & pro corona accipitur. inde laureola dicta.

lato clauo. latus clauus uestis est senatoriæ & ordīs senatorii peculiare fuit id insigne. inde laticlauios appellari senatores sæpe legimus. Horatius prio sermonū describere uolēs senatorē dixit. & latū demisit pectore clauū. ab ouidio clauus simpliciter dr̄ p senatoria dignitate illo uersu. curia restabat claui mēsura coacta est uī dici lauus a uus a textura de qua epigrāmaticus poeta in hēdecasyllabo. & lato uariata mapa clauo latiore clauo Tullus hostilius primus e regibus romanis usus est. que purpura cōtextū fuisse docet plinius. Fimbriato. ueriq fibrū dicebant extremū. un in uestimētis fimbriæ & in iecore extremæ ptes fibræ nuncupant: & fiber ponticus dictus castor aial quadrupes ab extrema fluminis ora. ubi maxime solet uideri. auctor mar. Varro. fimbriata urticæ folia ē tradit plinius: ex quo colligimus qualis sit positura & flexura fimbriarum, græci fimbriā κροσσωτὸν ἀορ. uocāt.

Latus clauus. | Fibrum. | Fibræ. | Fimbriæ | Fimbriatū.

lato clauo ad manus fimbriato: nec ut unq̄ aliter q̄ sup eū cingeret: & quidē fluxiore cinctura: unde emanasse Syllæ dictū optimates sæpius admonentis: ut male præcinctū puerū cauerent. De habitatione eius & structura uillarū eius.

XLVI. Habitauit primo in suburra modicis ædibus: post aūt pontificatum maximum in sacra uia domo pub. Mūditiarū lautitiarumq; studiosissimū multi pdiderunt uillam in nemorensi a fundamētis inchoatam: magnoq; sumptu absolutam: quia non tota ad animum ei responderat totam diruisse: q̄q̄ tenuem adhuc & obæratū: in expeditionib9

Fluxiore cinctura. laxiore & minus astricta. fluxa fuisse uestiméta pthorum testis ē lucanus illo uersu illic & laxas uestes & fluxa uirorū uelaméta uides. Male pcīctū. macrobius i ii. saturnaliū tradit Ciceronē post uictoriā Cæsaris interrogatū cur i electiōe ptis errasset dixisse pcīctura me decepit. Iocatus ē ci in Cæsarē q ita toga pcigebat; ut trahēdo laciniā uellut mollis incederet. adeo ut sylla tanq̄ prouidus dixerit pōpeio. caue tibi illum puerum male pcīctū. In suburra: uicus ē romæ: a quo regio suburrana nūcupat. scribit iunius suburraz ab eo dici qd fuerit sub urbe antiqua mar. Varro autem a pago potius sucusano dictā z putat sucussaz: inde imutatis litteris suburrā cu ius rei indiciū est quod antiquitus per. C. litteram nō per. B. scribebat. in suburra erāt meretricū diuersoria; quæ ob id suburranæ noiant a poetis. In sacra uia: sacrā uiā celebrauerunt ueteres scriptores; qm triumphantes illa in capitolium ibant; quam ora: ius sacrum cliuū in carmine lyrico nuncupauit. sacram uiam quidam appellatam esse existimant; q; in ea fœdus ictum sit inter romulum ac Tatium tendebat autem a regia usq; in arcem.

Suburra. | Suburranæ | meretrices.' | Via sacra

Mūditiar. marius apud salustium ait munditias mulieribus; laborem uiris cōuenire. Seneca taxans desidiam & mollitiē romanæ iuuentutis fecit antitheton p q̄ elegans. cū ait certare cum fœminis & immūdissimis se excolere mūdiciis nostrorū adolescentium specimē est. mūdus dr̄ lautus & purus; cuius cōtrariū est imūdus; un mūditia & imunditia deriuant. Lau. iciarū lauticiā dici uoluerūt epularū magnificētiā a lauatione; quia apud antiquos hæ elegantiæ q nūc sunt non erant; & raro aliquis lauabat. lautam cenā lautū hoiem ab elegātia & nitore dici nullus ignorat. apud ueteres elegans is dicebat q nimis lecto amenoq; cultu uictuq; esset. mundiciarum referre debemus ad habitationez Cæsaris elegantiorē & supellectilē nitidiorem; & mancipia preciosiora; lauticias uero ad magnificentiam cōmuādi. iupiter si dn̄s fuerit geniturae facit ut inquit Iulius firmicus amatores mundiciarum.

Mundiciæ | Lautitiæ.

In nemorensi. prope ariciā lucus est dianæ sacer quē græci artemisiū uocant quasi dianium, latini nēorense dixerunt. un & nemorensis rex dictus est sacerdos illius religionis; de quo copiose dicemus in caligula.

Artemisiū.

M. AN. Reuocare a uertice: in anteriorem partem ad caluitium tegendum retrahere. Laureæ coronæ qd triumphantium insigne fuit. Lato clauo: tunica lati claui; quæ purpurea erat senatorii ordinis insigne; Pli. Annuli distinxere alterum ordinem a plæbe; ut semel cœperāt esse celebres; sicut tunica ab annulis senatū; q̄q̄ & hoc sero; uulgoq; purpura latiore tunica inuenimus etiam præcones usos. Tranquillus in Augusto. Tunica lati claui resuta ex utraq; parte ad pedes decidit. Ad manus fimbriato. manicata tunica; qua uiros uti Romæ; & toto latio indecorū fuit solis fœminis id genus longe lateq; diffusum cōuenire existimarunt huiusmodi tunica chirodytæ dictæ. Ci. & Maro eas uiris uelut indecoras exprobrant; manicaria inquit ille & talaribus tunicis Poeta; Et tunicæ manicas & habet redimicula mitræ. quid autem fimbriarum sit. Plinii uerba perspicue demonstrant; q fimbriatam auellanæ nucis barbam esse dixit multifariam. scilicet in ora eorsam; græci τουσ στυσαγω τουσ floccos appellant; quibus preditas uestes Aegyptios ut Herodotus ait; uulgo usurpabant; eas Laurentius Vallensis homo impense doctus fimbriatas in latinum uertit. Fluxiore: laxiore. Male precinctum: Cæsarem adolescentez; qui non arcta & compressa ut cæteri solerent; cinctura; sed fluxa uteretur. Macrobius scribit Syllam pūpeium monuisse; ut caueret sibi a puero male precincto. Cicero rogatus cur in electione partium ciuili bello deceptus fuisset; precinctura inquit me decepit. q. dicere noluisset habitus cingendi; qui Cæsarem mollem futurum arguebat. Idem Macrobius ait Cæsarem ita precingi solitum; ut laciniā traheret. In suburra: parte urbis admodum celebri dicta; ut Varroni placet; quod sub terreo muro carinarum esset; quasi sub mura. Sacra uia: p quā circensibus ludis sacrorū pompa traducebatur. Plinius. mox Cæsar dictator totum forum romanū intexit: uiāq; sacrā ab domo sua inclitū usq; capitoliū. Domo publica: publico sumptu cōducta: aut certe publice possessa. Laticiarū: magnifici elegātisq; epularū apparatus. Festus: Lautitiā epula: ū magnificētiā interpreat a lauando nomē factū; plures lauticias scribunt. Plutarchus uero in quæstionibus lautias. Idem auctor ostēdit munera fuisse; quæ ex terrarū gentiū legatis dari cōsueuerint. In nemorensi: in aricino: nemus enim appellabat lucus; haud qdem longe ab Aricia; ubi lacus. quod speculū Dianæ dicitur. hinc nemorēsis lacus; & nemorensis ager: ut tusculanus ager dictus: hodie est in eodem loco oppidum; quod ueteri appellatione nemus dicit: nemorensi ergo: ut diximus: aricino: sic nemorensis rex qui sacra aricinæ dianæ faciebat. PHI. Quāq̄ tenuem: minime opulentū. Oberatum; hoc est ære alieno astrictū ac debitorem sicuti supra declaratum est.

tessellata & sectilia pauimenta circũtulisse.

De cupiditate gemmarum margaritarũ & signorũ operis antiqui eius. c.xLVII.

Britãniã petisse spe margaritarũ: quarũ amplitudinẽ conferentẽ interdũ sua manu exegisse põdus: gẽmas toreumata: signa: tabulas operis antiqui sp aiosissime cõparasse: seruitia recentiora: politioraq; imẽso pcio: & cuius etiã ipm puderet: sic ut rationibus uetaret inferri.

De conuiuiis & domestica disciplina suorum.

Pauimenta Tessellata. Sectilia. Tessellata pauimẽta. uitruuius. architectus in. vii. de architectura meminit pauimẽtorũ: tessellatorũ atq; sectili
um: scribitq; pauimẽta sectilia & tesseris structa oẽs angulos equales hr̃e debere. dici aũt uideñ tessellata a tesseris
quarũ forma quadrata est: & sectilia qm̃ in particulas secta sunt ut quocũq; uelis possint circũferri talia habebat
Cæsar in expeditiõibus in tessellato pauimẽto tesserulæ oẽs arte cõponunt atq; coagmentãt. de quo illud est Cice
ronis ex tertio de oratore ductũ ex uersu lucilliano. quæ lepidæ lexes synthesis cõpositæ. ut tesserulæ oẽs arte pa
uimento atq; emblemate uermiculato. idẽ in eo libro cui titulus est orator eadẽ uerba usurpat. Quintilianus quoq;
in. ix. ad lucilianũ uersũ respiciẽs iqt
tesserulas ut ait lucillius struet & uermi
culate lexis pmiser lucilianus aũt uer
sus quo pauimentũ tessellatũ describi
tur a plinio refertur in xxxvi. sic scribẽ
te frequẽtata uero pauimenta aũt cim
bricũ bellũ magna grã aiorũ indicio
pauimẽta. unde. est lucillianus ille uersus. Arte paui
menta atq; emblemate uermiculata.
Dicunt autem pauimẽta a uerbo ue
tusto pauire: quod ferire significat qd
& mar. Cato signare uidet cũ ait pa
uimẽta ad hũc modũ facito. de testa
arida pauimẽtũ struito: ubi structũ est pauito fricatoq; oleo ut pauimentũ bonũ fiet. multi iuga pauimentorũ ge
Pauire qd lithostrata Subdialia asarota. nera fuerũt apud ueteres. erãt lithostrata paruulis coagmẽtata crustis erãt subdialia a græcis inuẽta: quæ sub dio
erãt & in agro: quæ ubi hyemes gelãt: sunt iuuli terant asarota. De qbus papinius in siluis. suberãtq; nouis asaro
ta figuris. * Et sydonius in Endecasyllabo / exornas Asaroticis lapillis ply: celebrat zenodorum q fecerat paui
mentũ in quo purgamẽta cenæ conuerri solent miro opificio facta erãt ex testulis paruis tinctisq; in uarios colo
res ita ut merito id pauimẽtũ Asaroton diceret / quasi nunq̃ uersum purgatũq; & ita ego interptor locũ plynianũ
ex. 36. alioqui sub obscurũ / sup quo discordes sunt eruditorũ sñie. * plinius appellat eũ asarota qm̃ purgamẽta
cenæ in pauimẽto euerri solent: ασάρωτον græce dr̃ bñ & εὐσαρω uerro. fuerũt & pauimẽta barbarica subtegulanea canas
Pauimẽtũ nigrum. nea scalpturata noiata. fuit & pauimẽtũ græcorũ nigrũ: in quo ministrantes frigus nõ recipiũt: & si fuerint pedibus
nudis a pauimento pauimẽrare qd significat pauimẽto sternere & pauimentatus deriuant. Cicero in epistolis ad
quintũ fratrẽ. summã dignitatẽ pauimẽtata porticus habebat plinius in. xxvii. ergo pauimẽtandũ ubi sata sit ceu
sent palladius scribẽs quo in uilla sint pauimẽta faciẽda testaceũ pbat pauimẽtũ tesseris aut scutulis structũ quis
bus æquale reddat angulis lateribusq; coniunctis: sunt aũt pauimẽta domorũ solidationes. Spe margaritarũ
auctor est plinius in. ix. & solinus i collectaneis in britania nasci paruas & decolores margaritas. ex quibus Iulius
Cæsar thoracem fecit. quẽ ueneri genitrici in templo eius dicauit. ueteres margaritam fœminino genere: & mar
Margarita Margaritũ garitum neutro dixere. hinc illud a hieronymo prouerbialiter prolatum in epistola ad demetriadem. tanti ut di
citur uitrum: quanti margaritum: in hanc sententiam sic scribit tacitus in libro de uita Iulii agricolæ. fere britania
aurum & argentum & alia metalla gignit: & oceanus margarita. sed subfusca & liuentia Romani margaritas ap
pellauerunt uniones ab eo: q nulli duo indiscreti repenantur s margarita margaritarii dicti negociatores mango
nesq; margaritarum. Luna defluens a uenere margaritarios facit ut inquit firmicus.

M. AN. Obæratum: alieno ære laborantẽ. In expeditionibus: quibus dictatus est in Hispania prior mox in
gallia: quidam inde habent: non ut sit sensus procedente tẽpore: cum bella administraret. Tessellata: tessellis mi
nutis lapidibus strata. Sectilia: a secando sectile dicitur marmoreis crustis communita: Lythostratum intel
ligit: quale prenestæ: ut plinius ait in fortunæ delubro fuisse constat: paruulis id crustis cõstat a nostris sectile di
citur λίθος enim lapis στρωτὸν stratum dicitur: non me latet esse qui lignea hæc fuisse interpretentur quia expe
ditionibus circulator Tranquillus dixerit: sed ad uillæ structuram omnia commode referas.

Pauimenta: solidamenta domus: a feriendo dicta: q dum fiunt: ne rimas contrahant pluribus simul diebus uir
gis aut malleis feriuntur. Pauire ueteres ferire dixere. Lucil. Palmisq; misellam depuit. Affra. Oppuuis pueri coer
cent. i. uerberibus pauimẽtorũ genera plura: structuræ uarietatẽ ex Plini. reqre. Spe margaritarũ: exiguæ sunt &
decolores margaritæ: ut idẽ auctor ait i Britannia: e quo gñe ornatissimũ thoracẽ Cæsar Veneri genitrici dedicauit

PHI Exegisse: inquisiuisse perdidicisse. nam Cæsar sua manu explorabat ingrebatq; q nã esset ponderosior.

Toreumata. Toreumata τορεύω uerbũ græcũ est: qd significat sculpo & cęlo. inde toreumata opa dñr sculpta & fabre
facta τορευτής. sculptor & celator. auctor ẽ plinius i. xxxiiii. pmũ phidiã artẽ toreuticẽ apuisse & demonstrasse
Phidias. quã policletus sicionius mox erudiuit ac psumauit. marcialis. Artis phidiacæ toreuma claræ. Signa. statuas. &
Timomachus byz. simulacra ænea marmoreaq; docet Ci. i uerrinis multos romanos cupidos fuisse huiuscemodi signorũ. * Inde
signifex elegãti uocabulo dictus artifex signorũ & statuarũ. * Tabulas opis antiq. Auctor ẽ plinius i. xxxv. Timo
Aiax. machũ byzãtinum pinxisse Cæsari aiacẽ & medeã: uẽdidisseq; eas tabulas talentis octogintaq; qs Cæsar posuit in
Medea æde ueneris genitricis. hoc idẽ memorat i septĩo. Seruitia recentiora. scribit iuriscõsultus digestis de edilitio
Seruitia. edicto: mãcipia nouitia priosiora eẽ ueteranis: ideoq; plærîq; solẽt mãcipia. quæ nouitia nõ sunt quasi nouitia dis
Mancipia strahere ad hoc. S. ut pluris uẽdant. seruitia appellat tranquillus ipos seruos atq; mãcipia liuius. Qui seruitia nõ
nouitia. cõmouit auctor. Rõnibus inferri. rationariũ intelligit eũq; codicẽ: in quo accepti & expẽsi rões describunt. sen
Daphnis sus ẽ pudebat Cæsarẽ enormis pcii quo seruos cõparabat iõq; nolebat in rõnario pscribi eã summã q̃ impenderat
seruus. i emptionẽ seruorũ maximũ serui daphnidis pcium fuit: q emptus est a. M. scauro triba milibus & dcc. sestertiis.

Conuiuatũ. extrinsecus subintelligendũ est uerbũ illud prodiderẽt qđ significat tradiderũt memorauerũt hãc figurã grãmatici zeugma a superiori appellant. Quo sagati palliatiq; sagatos dicimus induros ueste militari est ei sagũ ut inqt nonius militare uestimẽtũ. scribit Cicero in philippicis saga summi solere in belloatq; tumultu. & qñ in sagis tota ciuitas erat cõsulares uiri togati eẽ solebant. marcialis. uis te purpureũ marce sagatus amẽ. a sago fit sagaria ut ab argẽto argẽtaria. de qua in annotationibus. Palliati. græci & habitu græco uestiri. ẽ enim pallium græcus habitus. Vñ comediæ palliatæ dñr: quæ scriptæ sunt secundũ ritus & hitus hoim palliatorũ. i.

Sagum.
sagati.
Pallium.
Palliatæ.

C.XLVIII.

Conuiuatũ assidue per prouincias duobus tricliniis: uno quo sagati palliatiue: altero quo togati cũ illustrioribus ꝓuinciarũ discũberẽt: Domesticã disciplinã in paruis ac maioribus rebus diligẽter adeo seuereq; rexit ut pistorem alium q̃ sibi panẽ cõuiuis subiicientẽ cõpedibus uinxerit: libertum gratissimũ ob adulterarã equitis Romani uxorem q̃uis nullo quærẽte capitali pena affecerit.

De pudicitia eius ꝓstrata apud Nicomedẽ regem. C.XLIX.

Pudicitiæ eius famã nihil quidẽ p̃ter Nico. contuberniũ læsit: graui tñ & pẽni opprobrio: & ad oĩm cõuitia exposito. Omitto Calui Licinii notissĩos uersus Bithynia qcqd & pædicator Cæ. unq̃ habuit. p̃tereo actiões Dolobellæ: & Curiõis pr̃is: i qb9 Dolobella eũ pellicẽ reginæ

græcorũ. autores donatus & diomedes. Togati. romani. est ei toga cõmunis uestis romanorũ: qua nõ solũ uiri sed ẽt fœminæ utebanť. interdũ toga accipiť ꝑ peculiari hitu clientũ & salutatorũ. q togati ibãt salutatum ut sportulã cõseq̃renť. marcialis. mane uel a media nocte togatus ero. eiusdẽ in apophoretis disticon ẽ. cui titulus est togæ: si matutinos facile est tibi rũpere sõnos: mẽtita ueniet sportula multa toga. Pistorẽ pistores uocamus eos q panẽ faciũt mar. Varro in satyra de edulius: si q̃tuz opæ sũpsisti ut tuus pistor bonũ faceret panẽ. Ateius capito pistores tñ eos q far pisebãt noĩatos eẽ tradit eosq; coqre solitos panẽ tostũ lautioribus pistorẽ & coquũ apud antiquos eũdẽ fuisse accepimus scribit plinius pistores romæ nõ fuisse ad ꝑsicũ usq; bellũ: ꝑ se ei romãi faciebãt panẽ: mulierũq; id opus erat. Antiq pistorẽ habebãt i nũero seruorũ ut ait iuris cõsultus de legatis tertio. siqs seruos habuerit ꝑprios: sz quorũ operas locabat uel pistoricas uel histrionicas: seruorũ appellatiõe etiã hos legasse in. a pistore pistoriũ opus deriuať. hic pistor accipiť ꝑ panifice. sic eñ dr̃ q facit panẽ. sensus est tranquilli. Cæsarẽ ideo cõpedibus uinxisse pistorẽ: qa nõ eũdẽ pane oibus cõuiuis exhibebat: apponebatq; ipi Cæsari siligineũ & delicatiorẽ. cõuiuis uero secũdariũ & cibariũ: qđ minime fieri decet. nãq; ut refert plinius in epistolis cõuictores cũctis rebus exæquare debemus quos mẽsa & thoro equauimus: reprehenditq; quendã sordidũ simul & sũptuosum q sibi & paucis opima quædã: cæteris uilia & minuta apponebat. hinc illud epigrãmatici poetæ cur sine te ceno: cũ tecũ põtice cenẽ. Cato cũ in hispaniã nauigaret non aliud inqt uinũ bibi q̃ remiges: in tñ dissimilis ille sequi ut ait elegãter plinius etiã cõuiuis alia q̃ sibimetipsis ministrant: aut ꝑcedẽte mẽsa subiiciũt. Xenophon in. viii. pediæ laudat cirũ: q cõuictoribus eadẽ quæ sibi apponeret esculẽta. Merito itaq; cæsar puniuit improbũ pistorem: cum has sordes cõuiuales aspernaretur. Nullo querente: & si nullus conquerebatur.

Vocati pistores.
Eadẽ imensa ponẽda.

M. AN. Cõferentẽ: cõparãtẽ. Exegisse: margaritis utraq; manu ipositis eaȝ põdus explorasse. Toreumata: Crispus tabulas: signa toreumeta emũt τορευειν sculpere: unñ τορευματα græci dicũt. Tabulas pictas antiqui operis. Pli. precipuã tabulis auctoritatem Cæ. dictator fecit Aiace & Medea ante ueneris genitricis ædem dicatis. Aiosissime: sine ullius p̃cii respcũ. Seruitia tecẽ: alicũde primũ aduecta. Inferri ascribi. Sagati milites. s. sagũ militare uestimẽtũ. Sa. uti metello in sago herculeio in brachio tela uenirẽt. Verg. Virgatis lucent sagulis huõi ueste iactari hoies cõsueuere. Idẽ Trãq. in Nerõe: Solitus in ualidũ quẽq; obuiũ: uel porulẽtũ corripere ac distẽto sago iposiitũ i sublime iactare. Mar. Ibis ab excusso missus i astra sago. Palliati: græci & alii peregrini gñis uiri: q pallio hõestiore uestis gñe: lateq; diffuse utebanť. Togati: Ro. quorũ toga peculiaris fuit. Verg. Ro. rerũ dños gẽteq; togatã. Subiicientẽ: apponentẽ. Aliũ pa. secũdariũ itellige: Lãpridius sequẽtẽ appellauit

Toreumata.
Secũdus panis

PHI. Nicomedis cõtuberniũ. qñ adhuc adolescentulus desedit apud Nicomedẽ factusq; est eius contubernalis oppido q̃ familiaris: de quo ante dictũ est. Bithynia qcqd. isti sunt uersus calui poetæ: qbus Cæsarem pudicitiã prostituisse nicomedi significabat. & est dimidiatus heroicus & integer pẽtameter uersus: de caluo mox dicemus haud indigna mẽoratu. Pedicator Cæsaris. S. nicomedes stuprator. latini pedicatorem appellant amatorem puerorũ quem græci ερασοκιτηρ dicunt & alia dictione τουγιστηρ. pedicare uerbuȝ obscœnum est qđ significat preposterã cum masculis libidinem exercere. græci dicunt τουγιζειν. Iulius firmicus hoc genus hoies uocat libidinosa cupiditate ꝑposteros: obscœnãq; hanc infandãq; libidinẽ ꝑposterã appellat. Prætereo actiões dolobelle. aliud est inqt plinius in primo epistolaȝ: actio bona aliud oratio. põt eñ fieri ut sit actio bona: quæ non sit bõa orõ: ẽ aũt orõ actiõis exẽplar & q̃si archetypon. actionẽ dixẽt eẽ Cicero & qntilianus q̃si corpis eloquẽtiã. Agit orator causas in foro. Vñ actiones dictæ tales nunc significanť dolobellæ: quẽ Cæsar accusauit & curio actiones scripserãt: in quibus Cæsarẽ taxabãt tanq̃ ipudicũ & Cynædũ nicomedis. sunt & actiones pars iuris ex legibus cõpositæ: de qbus scribũt iuriscõsulti. est & actio generale nomẽ uulgo notũ. Pellicẽ reginæ. pellex ut inquit iuriscõsultus illa uulgo appellať: quæ cũ eo cui uxor sit corpus misceat. inde apud oratores & poetas pellex nõ tam uiri q̃ uxoris nuncupatur. Cicero: uxor generi: nouerca filii. filiæ pellex. hoc idem ostendit lex numæ regis: antiquissima hæc cuius sũt uerba. pellex edẽ iunonis ne tãgito: si tãgit crinibus dimissis iunoni agnam fœminam cædito. inde pellicatus dicitur sicuti concubinatus Igitur dolobella Cæsarẽ cuius corpori assueuerat nicomedes: appellabat pelicem reginæ uxoris. S. nicomedis.

Præpostera libulo.
Actio.
Oratio.
Actiones.
Pellex.
Pellicatus.

spondam interiorem regiæ lecticæ: ac Curio stabuluȝ Nico. & bithinicũ fornicẽ dicũr: missa etiã facio edicta Bibuli: qb⁹ pscripsit collegã suuȝ bithinicam reginam: eiq; regem antea fuisse cordi nunc esse regnuȝ. Quo tempore ut. M. B. refert Octa. etiam quidam ualitudine mentis liberius dicax conuentu maximo: cum Pompeium regem appellasset ipsum reginã salutauit. Sed. C. Mem. etiam ad ciathum & uinum nicomedi stetisse obiecit: cum reliquis exoletis pleno conuiuio accubantibus nonnullis urbicis negociatoribus quorum refert nomina. Cicero uero non contentus in quibusdam epistolis scripsisse a Satellitibus eum in cubiculum regium eductum in aureo lecto ueste purpurea decubuisse. floremq; ætatis a Venere orti in Bithynia cõtaminatum: quõdã etiam in senatu defendẽti enixe causam filiæ Nicomedis: beneficiaq; regis in se commemorãti: remoue inquit istæc oro: quoniam notum est: quid ille tibi: & quid illi tu dederis. Gallico deniq; triumpho milites ei⁹ inter cætera carmina: qualia curruȝ prosequẽtes ioculariter canunt: etiam uulgatissimum illud pronunciauerunt: Gallias Cæsar subegit: Nicomedes Cæsarẽ. Ecce Cæsar nunc triumphat: qui subegit gallias: Nicomedes non triũphat qui subegit Cæsarem.

De luxuria & libidine eiusdem.

Spondam interiorem. cõsueuit cõcubinus & cõcubina in parte interiore ipsius lecti atq; lecticæ cubare: in par
Sessibuluȝ te uero exteriore ipse uir. Stabulũ. uelut prostibulũ. a plauto scortum dictum est sessibuluȝ merũ. Bithynicũ
fornicẽ. i. lupanar regis. fornicem ci appellamus cellã meretriciã seneca in secundo controuersiarum. Redoles ad-
Fornix. huc fuliginem fornicis & in priapeis nigri fornicis oblitus fauilla. inde fornicatio & fornicari deriuant. Missa
facio. Rhetorica est exornatio: quã uocant occupationẽ. Collegam suum. Cæsarem qui fuit collega bibuli in
consulatu. Bithynicã reginam. tanq̃ Cæsar loco reginæ & fœminæ fuisset apud nicomedem. Regem fuisse
cordi. dilexisse nicomedeȝ ut maritũ
Nunc regnum. Quod cuperet regnare. Ad cyatũ stetisse. ad cyatũ stare dicũt pyncernæ ipsi aregib⁊ qb⁊ cyatissant hoc est in cyatho uina ministrant. hoc enĩ significat cyatissare: quo uerbo usus est plautus: sic scribẽs in menecmis. Non sis quia ego sim q
Cyatisso. tibi sepissime cyatisso apud nos quãdo potas. Exoleti dicuntur cinedi adultiores qui iam olescere. i. crescere
Aexoleti. desierunt. oli Alexãder Romanus Imperator exoletos heliogabali iussit deportari: aliquos etiam naufragio mergi. Vrbicis. i. urbanis hoc est romanis. A. Gellius uenũ hercle dedisseȝ res rusticas & urbicas emisse. apd iurisconsultos mentio fit de seruis ur-
Cesar a Venere oriun dus. bicis & rusticis. A uenere orti. i. Cæsaris q oriundus erat a uenere p iuliũ ascanium ueneris nepotem. Defendenti nisæ causam. quidam legũt nysæ & intelligunt nomen esse pprium filiæ nicomedis. ego existimo legendum esse enixe quod significat uehementer; cuius superlatiuum est enixissime. Scribit. au. gellius citat testimonium ex orõne Cæsaris: quã p bythinis dixit: quæ fortassis fuit hæc de
Caluus Li- qua nunc loquitur tranquillus. M. AN. Opprobrio. infamia. Calui licinii: Caluum Licinium Fabius in
cinius. ter claros reponit oratores: sed hunc arbitror poetam fuisse: ad quem Catullus. Hesterno licini die iocosi. huius-
quoq; endecasyllabum illud est in. Qu. Curium & talis Curius pertudinus.
Et pædicator: corruptor: stuprator. Actiones: orationes per se habitæ. Cornelii Dolobellæ: quem Cæ
Pellex. sar; ut diximus admodum iuuenis accusauit. Pellicem reginæ: pellex ea dicitur: quæ cum eo cui uxor est se tur
piter miscet. Salu. Filia matri pellex. Iu. aut ficta pellice plorat. Fornicem: prostibulum Idem auctor: Quocũq;
in fornice nati: Mart. Raraq; suo mẽni fornice rima patet. Bithyniæ reginam: emphaticos: Nicomedis uxorem
Dicacitas. Nunc esse illi regnum. i. regnum affectare. Liberius dicax: liberæ dicacitatis est: ut Fabius ait: dicacitas ser-
mo cum risu aliquem incessens. Conuentu maximo: frequenti hominum concessu: aut stantium corona.
Pompeium regem: ad Alexandrum Macedonem credo allusit: quo nomine ob lineamentorum similitudi-
nem a quibusdam per iocum est Pompeius: ut pluth archus ait. appellatus: q̃q̃ iuuenili ætate mores: & uerendi;
& regii eodem auctore in eo eminuere. C. Memius: is pretor in asia: & circa Bithyniã: ut Catulli carmen testa-
Exoleti. tur: rempu. administrauit. Exoletis: scortis masculis iam adultis. Lampridius: Meritorios quoq; pueros exole
tos appellauit: Lenonum inquit uectigali meretricum & exoletorum. Vrbicis Romæ agentibus in urbe habi-
tantibus. Cõmemoranti: referenti: predicanti se officium: non mercedem secutum: q Ci. & Fabius precipiũt esse
assimulandum: etiam si non sit. Gel. in ea oratione: quam pro Bithyniis habuit huiusmodi principio cum usum
scribit: uel pro regis Nicomedis: uel pro horum necessitate quorum res agitur.
PHI. Quid ille tibi. uerba sunt Ciceronis: quibus urbane & mordaciter taxauit Cæsarem dicens notum eẽ
quid Cæsar acceperit a nichomede & quid ipse uicissim dederit nicomedi: ubi occulte rem turpem & obsenaȝ de
disse intelligi uoluit. Ioculariter canunt. moris fuit apud ueteres romanos, ut milites in imperatorẽ triumphã
tem iocos militares impune dicerent: quod indicat liuius sic scribẽs de camillo. Dictator recuperata ex hostibus
patria triumphans in urbem rediit; interq; iocos militares quos inconditos iaciunt romulus appellabatur huic
sententiæ astipulatur illud epigrammatici poete: consueuere iocos uestri quoq; ferre triumphi: materiam dictis
nec pudet esse ducem. Subegit. iocus est ductus ex ancipiti istius uerbi significatione. Nam subigere significat
Subigere uincere & domare, & subigere dicitur pedicare subagitans cynedum. inde subactores a lampridio dicti sunt pedi
subactores cones: quorum multitudinem heliogabalus imperator habuit in comitatu: subegit gallias pro domuit accipitur
Pedicones. subegit Cæsarem pro subagitauit stuprauitq;.

Sumptuosum. fecisse sumptus & īpēsas magnas causa libidinũ sumptuosus & q̃stuosus opponunt. * Catonianũ illud dignũ memoratu scito idē agrũ q̃d hoiem quãuis q̃stuosus fiet si sumptuosus erit relinq̃re nõ multum. * Posthumiā sulpitii. S. uxorē absoluta elocutio est & freq̃ues apud doctos: ut ita dicamus. Terētia Ciceronis: mutia põpeii: & extrinsecus subintelligit uxor. Cuius cā exegisset uxorē. Põpeius plures habuit uxores uidelicet antistiā: qua repudiata duxit emiliā syllæ priuignā. habuit & mutiā & Iuliā atq; corneliā cũ mutia diuortiũ fecit q̃n reuertens a uictoria mithridatica itellexit eā sua impudicitia domũ dehonestasse. uerũ ut auctor ē plu

PRonũ & sumptuosũ in libidines fuisse cõstans opinio est: plurimasq; & illustres fæminas corrupisse: in quibus Posthumiam Seruii Sulpitii: Loliā Aulii Gabinii: Tertulam. M. Crassi etiā. Cn. Põp. Mutiā. Nā certe Põpeio: & a Curionibus patre & filio & a multis exprobratum est: quod cuius causa post tres liberos exegisset uxorem: & quem gemens Aegistum appellare cõsuesset: eius postea filiā potētiæ cupiditate in m̃rimoniũ recepisset: s; añ alias dilexit. M. Bruti m̃rem Seruiliā: cui & p̃ximo suo cõsulatu sexagies sextertium margaritā mercatus est: & bello ciuili super alias donatiões amplissima prædia ex auctionibus hastæ minimo addixit. Cum quidē plerisq; utilitatē mirãtibus facetissime Cicero quo melius inquit emptũ sciatis tertia deducta est: existimabatur ei Seruilia etiā filiā suā Tertiā cõciliare Cæsari.

De luxuria eius in p̃uinciales matronas.

tarchus: neq; tunc neq; postea cur illā repudiasset cõfessus est. existimat trāquillus eā repudiatā fuisse iulii Cæsaris cā: cũ quo exercebat adulteria absente marito. ĩpudicitiā mutiæ uxoris põpeii taxat hieronymus libro cõtra iouinianũ primo his uerbis. Cn. põpeio mutiā uxorē ĩpudicā: quā pōtici spadones & mithridaticæ ambiebāt cateruæ: cũ cæteri putarēt eũ scientẽ pati: indicauit in expeditiõe cõmilito & uictorē totius orbis tristi nuntio cõsternauit. Egistum appellare: egistus adulter fuit clitemnestræ uxoris agamenonis: ex cuius adulterio notissimo Põpeius Cæsarē egistũ appellabat. de hoc ouidius. Quæritis egistus quare sit factus adulter ĩprõptu cā est desidiosus erat. q̃dā dicũt consilio egisti agãmenonē ab uxore uestẽ acepisse clauso capite qua implicatus adulteri manibus interiit. Eius postea filiā. S. Iuliā quam Cæsar põpeio collocauit ut supra dictũ est. Bruti matrē seruiliā. seruilia Catonis uticēsis soror marci bruti fuit m̃r: quā Cæsar adhuc adolescēs amauit: & cũ eo tpe quo hic amor feruescebat brutus sit natus quodãmõ creditus est a cæsare genitus. Auctor plutarchus ī bruto. pot ea olī seruilia epistolā amatoriā misit ad cæsarē in senatuq; lecta Cato dixit uice ebrie. Ex auctiõibus haste mĩmo addixit. auctionē dici uoluerũt ut refert placiades uēditionē: q̃si q̃ emētē augeat ēt uendentē. Vñ ait plautus in stico de auctiõe parasitica loq̄ues. Nũc auctionē facere decreũ est mihi. auctio añt hastæ significatur uēditio publica bonoꝝ eoꝝ q dãnati p̃scripti ue fuerũt. Nā hastæ subiiciebāt ea: quæ publicæ uenũdabāt sicut ĩ bello capta qa ut Inq̃t festus signũ p̃cipuũ est hasta. ide hastā. Cæsaris refrixisse scribit Ciceroq; alibi ait. bis iā uidimus hastā in foro ponere & bona ciuiũ uoci subiacere p̃conis. & olī silla ausus est dicere hastæ posita cũ bona ĩ foro uēderet & bonoꝝ uirorũ & ciuiũ locupletũ: p̃dā suā se uendere; hāc hastā nõ minus uere quā elegāter cruentā appellat idē mar. Cicero. q̃ in secunda quoq; philippica miseranter p̃plorat bona põpeii hastæ a Cæsare positæ fuisse subiecta. a p̄pertio ut scripsimus in. iiii. cõmētario p̄tica tristis p̄ hac hastæ uenditione posita uidetur. inde a tertuliano dictũ est in apologetico. in hastario uectigales sumus. M. AN. Ille Nicomedes. Iocularite: p̄ iocũ & lasciuiā. Mar. Cõsueuere iocos uẽ quoq; ferre triumphi. Posthumiā Serui. Sulpitii cõiugē intellige. Ver. Hectoris andromache pyrrin p̄nubia seruas. Oui. Tua sim tua dicar oportet. Lucanus: Liceat tumulo scripsisse catænis. Martia. Aegistũ appellare: ad p̄sonarũ qualitatē allusit: nā Aegistus & sacerdos fuit: & absentis Agamēnonis cõiugē Clitēnestrā adulterauit: Sic Cæsar põtifex maximus Põpeio tũ imperatore sũmo absente Mutiā corrupit. Plutarchus ait Põpeiũ mithridatico bello reuersũ Mutiā dimisisse: sed neq; tũc neq; postea diuortii cām cõfessũ. Filiā: Iuliā. Seruiliā. M. Catonis sororē: Bruti m̃rẽ. idē Plutarchus est auctor amatoriā illius epistolā ad Cæsarē datā Catonē tacite legisse: inde in Cæsarē reiectā capias ebrie dixisse. Prio suo cõsulatu: quē cũ bibulo gessit. Ex auctiõibus: licitationibus. Hastæ: nā hastæ uenalia subiciebant: uñ subhastatio. PHI. Nũmo addixit. addicere est uēdere in auctiõe. ide addictus apud ueteres dicebat. q̃ pretoris p̃nũciatiõe cũ soluēdo nõ eēt creditori tradebat tanq̃ uēditus. magna apud liuiũ li. v fit mentio de addictis. plinius tabulas sicyoniorũ addictas eē scribit p̃ter æs alienũ ciuitatis emptasq; a scauro. Sēsus est. Cæsarē uendidisse minimo hoc est paruo p̃tio p̄dia seruiliæ: dũ in auctiõe hastaria uēderet bona aduersarioꝝ. omēs codices habēt. minimo addixit. ego uero existimo corrigendũ eē nũmo addixit; ut sit elocutio ex antiquo ritu deprompta. nāq; ut scribit porphirio oratii interpres: genus erat Donatiõis: in qua q̃n aliq̃d donabatur: nũmũ dabant ut emisse uiderent. in hāc sententiam exiit illud oratianũ. emptor gaudētem nummo te addicere. Idem a Valerio expressius usurpatur qui sic ait in capite de gratis ut exequiarum apparatus sestertio nummo ipsis prebendibus addiceretur. Tertia deducta est. Deducere significat imminuere & detrahere. inde deductio significat imminutionem ut inq̃t asconius. Alias deducere significat comitari officii causa & domũ ducere: Vnde & deductores dici. ide urbanitas est Ciceronis dicētis Tertiā deductā esse. Nam qui audiunt existimant significari tertiā pretii partem fuisse imminutā atq; detractam: cum ille symbolicos. & operte dicere uellet filiam seruiliæ nomine tertiam a matre ad cæsarem fuisse deductam ut cum eo cõcũberet. huius ioci meminit macrobius. quoq; his uerbis. equidem quo melius emptum sciatis comparauit seruilia hunc fundũ tertia deducta: filia autem seruiliæ erat iunia tertia: eademq; caii cassii uxor lasciuiente dictatore tam in matrem q̃ in puellam.

Marginal notes (in order down the right margin): Mutia põ. impudica. — Aegistus. — Auctio uñ. — Hasta. — Hastarius. — Addictus. — Addico. — Nũmo addicere. — Deducere quid. — Deductio. — Deductores. — Tertia seruilie filia.

Vrbani seruate oxores. hoc est disticon. i. duo uersus: quos milites iaciebāt in cæsarē significātes illū nō minus in gallia prouincia q̄ romæ exercuisse adulteria. Mœchum caluum adducimus. cæsar significatur: qui caluitii
Caluitiū ex nimio coitu. deformitate offendebatur caluitiū autē ex nimio coitu prouenire scribit aristotiles in quīto de gñatione. Auro in gallia stuprum emisti qdaꝫ codices habēt aurū in gallia effutuisti eadē tñ est sententia. Hic. s. romæ: Mutuum. uidenť dicere uersiculi: ꝙ cæsar romæ stuprū sine precio exercuerit: cum intelligi uelint ꝑ pari reprensū eē ut. s. ꝑ stupro dato stuprū receperit: & cū ipse alienas adulteraret suā quoq; adulteratā eē a clodio haud dissimulanter tulit. & hoc erit mutuū stuprū

C. LI.

E prouincialibus qdē mřimoniis abstinuisse uel hoc disticho apparet iactato æque a militib⁹ ꝑ gallicum triūphū: urbani seruate uxores Mœchū Caluum adducimus: auro in galia stuprū emisti: hic sumpsisti mutuum.

De luxuria eius in uarias reginas. C. LII.

Dillexit & reginas: inter quas Euriem maurā Bogudis uxorem: cui maritoq; eius plurima & imensa tribuit: ut Naso scripsit: sed maxime Cleopatrā: cū q̄ & cōniuia in primā lucē sæpe ꝓtraxit: & eadē naue: thalamoq; pene æthiopia tenus ægyptū penetrauit. nisi exercitus sequi recusasset. Quā denicq; accitā in urbē nō nisi maxis honorib⁹ præmiisq; auctā remisit: filiūq; natū appellare noie suo passus est. Quē qdē nōnulli græcorū similē quoq; Cæsari & forma: & incessu tradiderūt. M. An. agnitū etiā ab eo senatui affirmauit: quæ scire. C. Marciū: & . C. Oppiū reliquosq; cæsaris amicos: quorū. C. oppius quasi plane defensiōe ac ꝓcinio res egeret: librū edidit nō esse Cæsaris filiū. quē cleopatra dicat. Helius Cinna tri. plebis plerisq; cōfessus est habuisse se scriptā paratāq; legē: quā cæsar ferre iussisset: quū ipe abesset uti uxores liberorū q̄rēdorū cā. quas & quot ducere uellent liceret. Atq; ne cui dubiū oino sit: & impudicitiæ eū: & adulteriorū flagrasse infamia: Curio pater quadā eū orone oim mulierum uirum: & omnium uirorum mulierem appellat.

De parsimonia eius in cibo & potu C. LIII.

Vini parcissimū ne inimici qdē negauerunt: uerbū. M. Catonis est. Vnū ex oibus Cæsarē ad euertendā rēp. sobrium accessisse. Naꝫ circa uictū. C. Oppius adeo

Bogudis uxorem. bogud rex fuit mauritaniæ: qui in bello africo iuuit partes cæsaris: & cuꝫ pompeius adolescens in mauritaniam regnumq; bogudis esset ingressus re male gesta cōpulsus est in naues: & inde aufugit. hircius auctor in bello africo. Vt naso scripsit utitur testimonio actorii nasonis quē & supra citauit. Cōuiuia in primā lucē. Luc. in. x. pharsaliæ luxuriosuꝫ cōuiuiū luculēte describit quo cleopatra cæsarē accepit. quē dicit lōgis alloqis ꝑduxisse noctē. Oratius: uigiles lucernas ꝑfer in lucem.
* Thalamoq; / est codex in bibliotheca diui dominici peruetus in quo legitur Thalamego est aūt Thalamegus nomen nauigii principalis cuius mētio est apud grecos Athenęus tradit ptolomeū philopatrem fecisse nauem que thalamegos uocabatur Longitudine sēmi stadii latitudine. xxx. cubitorū / altitudie. xxxx. cubitis paulo minore. *
Ethiopia. Ethiopia tenus. usq; in ethiopiam ægypto conterminam. Duplex est ethiopia & bipartiti ethiopes de qbus disputatio est apud strabonem ex uersu homerico. autumat plinius ethiopas dici ab ethiope uul
Error herodoti. cani filio. Nigros eē existimauit herodotus ex eo ꝙ genitura eorū nigra sit. sꝫ herodotū sefellit aristoteles in tertio de aialibus: & in. ii. de gñatiōe ostē
Cur uenus e spūa nata Aphrodite dens sperma oim aiantiū eē albū: cū spumosuꝫ sit. Spuma aūt ois alba est. hinc fictū est nō sine ratiōe uenerē ortā eē e spuma maris: uidelicet ꝓpter naturā seminis spumosā: & aphrodite dr̃ græce a spūa quā uocāt ἀφρόν.
Vrbanus. M. AN. Vilitatē ꝑ. tenuitatē. Melius: uilius: uerū cōmodius dicere uoluit. Tertia de. tertia ꝑcii pars: īminuta obliq; tñ tertia a Seruilia mře Cæsari ꝯciliatā dixit. Vrbāi: ciues q urbē icolitis: est alioqn urbanus facetus. Caluū: caluitio eī ut alio loco dixit offendebať. Stuprū emisti: ut sit ordo tu o cæsar. Mutuū: ob pōpeiā a Clodio adulteratā. Bogudis cōiugē: is in Hispania: quo ex Mauritania trāsfretarat enixe Cæs. ptes iuuit. Hircius in cōmētariis ē auctor. Naso: Actorius Naso credo cuius supra meminit. Idē curio inqt: & M. Actorius Naso auctores sūt. alii uasa legūt: quasi barbari sit scriptoris nomē: sed nō placet. In primā lucē: ꝑ integras noctes. In eadē naue: ntlō nō mare enauigarū accipias. Aethiopia tenus: quæ Aegypto ad meridiē cōtermina est. Noie suo: & ei mř Cæsarionē appellauit. PHI. Filiū appellare noie suo. cæsar ex cleopatra filiū suscepit cæsarionē ueluti a cæsare noie deriuato. quē cæsar augustus post mortē cleopatre interfecit a mře missuꝫ in indiā cum magna auri argētiq; copia: de quo cū snias amicorū sciscitareť augustus: dixisse Ariō philosophō ferūt nō eē ꝓbandā mulotudinē cæsarū. C. oppius. hic existiatus ē scriptor cōmētariorū nouissimorū. Cū ipe ab eēt. s. cæsar uolebat eī iteresse i latiōe legis qm parū honesta & mime romanæ modestiæ cōueniēs eē uidebať: cū talis lex barbarica potius q̄ romana dicēda sit. Nāq; ut scribit Salustius numidæ & mauri populi barbarici quāplurimas q̄sq; uxores ducūt: ita ut denas alii: alii plures habeāt: sꝫ reges eo amplius. Impudicitiæ. ꝙ. s. muliebria passus esset. Mulierū uirō. ꝓpter adulteria.
mulierosus Adulteriorū. ꝙ amator maximus fuisset mulierū: q elegāter dr̃ mulierosus. Virorū mulierem. ꝓpter impudicitiā cynedicā. Vnū sobriū accessisse. tanq̄ superiores oēs qui rē pu. euertere tentauerunt non fuerint prediti ea sobrietate: qua cæsar. Et ita sobrius non minus ad animum q̄ ad corpus re
Iolianus. ferri potest. iulianum laudat marcellinus ꝙ fuerit sobrius imperator. e contrario nihil magis dehonestauit Alex.
Alexander a uino. uictus. magnum q̄ uini auiditas. Itaq; cum hostes uinceret a uino uictus est. cato dicebat ebrietatem nihil aliud esse q̄ insaniam uoluntariam sobrietatis affectator: eleganter sobriosus dictus est a cypriano.

* In hanc sententiā Quin. in. viii. At illud nō mediocriter ꝓbandū ꝙ hoc etiā modo laudari solet ut ꝓprie dictum idest quo nihil possit inueniri significancius ut cato dixit. C. Cæsarē ad euertendā rēp. sobriū accessisse. *

Indifferētē. i. nō curiosū non morosū neq; nimis diligentē; suiq; deq; facientē; qđ græci dicunt αλιαφο ρειμ. & αλιαφορα. quæ nos in differētia; q neq; bona sūt neq; malæ: & ob id non magni facienda. Conditū oleum ꝓ uiridi. super hoc ita scribit plutarchus circa uictum facilitas uel eo patet indicio; ꝙ mediolani apud hospitem ualerium leonem cenans cum appositis asparagis ualerius unguentum pro oleo instilasset: facile cōmanducauit &

indifferentē docet: ut quondā ab hospite conditū oleū pro uiridi appositū aspernātibus cæteris: solū etiā largius dicat appetisse: ne hospitem aut negligentiæ aut rusticitatis uideretur arguere.

De rapacitate eius. C.LIV.

Abstinētiā neq; ī imperiis: neq; in magistratibus præstitit. Vt ei qdā monumētis suis testati sūt in Hispania a ꝓcōsule & a sociis pecunias accepit emēdicatas ī auxiliū æris alieni & Lusitanorū quædā oppida: q̄q̄ nec īperata detractarēt: & aduenienti portas patefacerēt: diripuit hostilit. in gallia fana: tēplaq; deū donis referta expilauit: urbes diruit sæpi⁹ ob prædā q̄ ob delictū. unde factū ut auro abūdaret: ternisq; milib⁹ nūmū in libras ꝓmercale in Ita=

opipare. Idq; moleste ferētes sodales castigauit dicens: debuit satis esse his qui hoc improbāt: hoc nō uti. q hanc rusticitatē culpat nō nisi rusticus esse potest: cōditū media syllaba ꝓducta legendum est: tanq̄ a cōdio deriuatū qđ plutarchus unguentū appellauit; id oleū cōditum uocat trāquillus. nā & ex oleo unguēta fiunt ut auctor est plinius in xv. & docet collumella in in ultio. si uero cōditū legis media syllaba correpta accipe pro oleo uetusto & inter penora recōdito: qđ minime iucūdū est. qm̄ ut inquit plinius uetustas oleo tediū affert: plurimūq; etatis annuo est. & ita hæc duo opponētur uiride & cōditū tanq̄ recēs ueteratoq; qdā indoctæ exponūt illud ꝓ uiridi q̄si dicat ꝓ silato hoc ē ad cōditurā cibi; quē ex herbis uirētibus necnō aceto oleoq; gutati instillato cōcinamus; eoq; uti solemus in ꝓncipio cenæ: plinius cibaria hoc genus appellat acetaria; ꝓpterea ꝙ ex aceto sūmūtur. * Non ignoro acetaria aliter interpretari a plynianis enarratoribus quib⁹ in hoc haud quaq̄ astipulamur. * oleū qđ fit ex īmatura oliua omphaciū appellauere. græce em̄ ομφακεσ dn̄r uuæ & fructus imaturi. ipa uero oliua noiatur drupa. mēdosa est dictio apđ pliniū li. undetrigesimo; nā ꝓ drupis oliuis legit dirupt; oleū aūt ex drupis cōfectū bonitate ꝑcellit & uiriditate; q̄to em̄ maturior fuerit bacca tanto oleū minus gratū qđ fit ex nucibus iuglādibus carynō uocāt καρυον enim græce nux; qđ ex rosis rhodinū ροδον em̄ rosa; gleucinū oleū appellat plinius cui mustum incoqtur uapore lento græci γλευκοσ mustū dicūt. qua aūt rōne cōfici debeat oleū gleucinū docet columella li. xiii. cuius scia minime prætermittenda est de oleo uiridi. ait enim uiride oleum ꝑmi citra mensem decembrem; quod accerbum est neq; conducit rationibus patresfamilias. quoniā exiguū fluit. uiride autem tunc conficere expedit; cum satis fluit: & pretio pene duplicat domini redditum.

Cōditum. Acetaria omphaciū quid. Carynon. Rhodinū oleum. Gleucinū.

Neq; in imperiis. quando erat in prouinciis cū imperio & copiis militaribus. Neq; in magistratibus. quando erat romæ cōsul. illud enim ad ꝓuinciales: hoc ad urbanos referendum est.

M. AN. Quasi plane defēsiōe; quasi ualido patrocinio opus esset locupleteq; testimonio: ut res tā nota negaretur. Quas & quot; uelut neq; illū in ordine discrimeret: neq; modus adhiberetur. Impudicitiæ dū puer & andulescēs fuit. Adulterū; postq̄ adultus alienas fœminas sectari cœpit. Sobriū accessisse. quo magis miror Plutarchū scriptum reliqsse Cæsarē ip̄z; ut supra ostēdimus: in curia a Catone ebriū appellatū: nisi forte ille tūc ad amorē respexerit. Ab hospite; Valerio Leone Mediolanense. Cōditū oleū: Plutarchus unguētū ꝓ oleo asparagis ifusū tradidit. Pro uiridi; uiride oleū; q̄ rōne fiat; Cato in re rustica docet. Pli. fit ex olea adhuc alba expressa deterius ex drupa; ita em̄ uocat̄ priusq̄ cibo matura sit iā tū colorē mutās differētia; qđ hoc uiride est. illud cādidū. Largius appeteqtius. Aut rusticitatis; eiusdē Cæsaris in illa ipsa cœna uox fuit; q hanc rusticitatē arguit: nō nisi rusticus eē pōt. Abstinētia; ā alienis. Neq; ipiis dū exercitib⁹ ꝑfuit. Mgr̄atib⁹; quos sine exercitu gessit. Viride oleū

PHI. A ꝓcōsule. ꝓcōsulē hispaniæ intelligit cæsaris antecessorē. qs hic fuerit ambigitur; nec refert: cū sensus sit manifestarius. tuberonē intelligi cui q̄stor fuit nō placet nec cōuenit. Monumētis libris. monumētū em̄ ut inqt florentinus iuriscō. gn̄aliter res ē memoriæ causa in posterū ꝓdita; & ut auctor est festus; qcqd ob memoriam alicuius factū est id monumētū est; ut fana. porticus; scriptæ; & carmina. de monumēto ita scribit Var. monumenta a monēdo q̄ sūt in sepulchris; & ideo secūdū uiā quo ꝑtereūtes admoneant & se fuisse & illos eē mortales ab eo cœtera quoq; scripta ac facta memoriæ causa monumēta dicta. Emēdicatas. more mēdicantiū expetitas. Monumēta.

Eris alieni æs alienū debita nūcupamus quo. s. conflictabat̄ cæsar. Mercurius in sexto loco ab horoscopo facit multis debitis & multo usurarū fœnore iplicatos. Talis erat cæsar ære. s. alieno fenoribusq; cohopertus. Lusitanorū. lusitania ꝓuincia est & ulterioris hispaniæ. auctor est plinius lusum liberi patris aclysam cū eo bacchantē nomen dedisse lusitaniæ. Fana; antiq fana templa dixerūt siue a fauno; qui auctore probo grāmatico primus cōditor fuit; siue a fando; qa ut scribit Festus dū pontifex maximus tēplū dedicat; certa uerba fatur. fana autē & tēpla hoc in loco dispatit seiunxitq; perinde ac diuersa. sūt em̄ tēpla ꝓprie loca ꝑ augures cōstituta. apud ro. se. con. fieri nō poterat nisi in templo; & ut ait uarro & repetit gellius in. xiiii. nō oēs ædes sacræ tēpla sūt; neq; ædes uestræ erāt tēplū. Expilauit. expilare & cōpilare significant furto fraudare. sic ut ne pili qdē in corpe spoliatis relinquant̄ auctor asconius. inde apud iuriscō. titu. est de crimine expilatæ hereditatis. & q alienā hereditatē expilauit extraordinarie solet cohercerī. Promercale diuenderet. ꝓmercalia uocamus mercimonia; quæ uenditioni exposita sūt Ita Au. gellius ꝓmercalia esse putat in penore; & suetonius in libro de grāmaticis & rhetoribus tradit palemonem grāmaticū exercuisse officinas uestiū promercaliū. Columella quoq; libro. xii. sic refert de officio uillici scribens.

Fana unde. Templa. Expilare. Cōpilare. Promercalia. Palemon.

pecuniā dñi neq; in pecore neq; in aliis rebus promercalibus occupet. Idem in primo. Neue negocietur sibi pecu-
niamq; dñi aut animalibus aut rebus aliis ꝓmercalibus occupet: quidā existimāt ꝓmercalia proprie dici merces
Propolæ q̄ que primo minoris emūtur ut postea pluris distrahātur: quarū rerum negociatores græco uocabulo propolæ nū
cupantur πρὸ enim græce dicitur ante: & πωλέω uendo. hac dictiōe usus est plautus in aulularia. & mar. tullius
in oratione contra pisonem: cuius uerba sunt hæc. pistor domi nullus. nulla cella. panis & uinū a propola atq; de
cuppa. Lampridius quoq; in cōmodo. ait. Imitatus propolas circumforaneos equos curroles sibi cōparauit.

liam: prouinciasq; diuenderet. In primo cōsulatu tria milia pondo auri furatus e Capitolio: tantūdem inaurati æris reposuit. Societates ac regna precio dedit: ut qui uni Ptolemeo prope sex milia talentorum suo Pompeiiq; nomine abstulerit: postea uero euidentissimis rapinis ac sacrilegiis & onera bellorum ciuiliū & triūphorū: ac munerum sustinuit impendia. De eloquentia & arte oratoria:

Sensus est tranquilli cæsarem adeo abundasse auro: ut diuēderet partim in italia partim in ꝓuinciis singulas libras auri promercalis tribus milibus nūmum. * Pondo pli. frequens est i hoc genere locutiōis ut dicat precīū est in libras decē pro libra eius rei uenditur decem assibus siue denariis preciū est in libras quinq; libra uenditur quinq; nūmis. * Tria milia pondo auri: pondo aliquando pro
pondere accipitur: aliquādo significat libram. unde antiquitus duapondo & trepondo: usq; ad quintiliani ætatem
ab oibus dictū est: & recte dici messala cōfirmat hic pondo pro libria accipitur. Furatus e capitolio: plinius re-
fert in. xxxiii. cæsarem nō in prio cōsulatu sed primo introitu urbis in ciuili bello: ptulisse ex ærario laterū aureorū
xxvii. milia: & in numero pondo. ccc. cū aliis temporibus nō fuerit romana resp. locupletior. Idē tradit in. xix. cæ
Laserpitiū. sarem initio ciuilis belli protulisse ex ærario inter aurum & argentum laserpitii pondo centum. xi. Est autē laserpi-
Silphion. tium: ut id quoq; obiter declaretur: uirgultū herbidū quod græci silphion appellāt: ex cuius culmo exudat succus
Laser. roscidus: quē uocant laser magnificū in medicamētis: & in cyrenaica ꝓuincia laudatissimū. hinc a catullo dictum
laserpiciferis iacet cyrenis. caulē laserpitii magudari uocarunt: qđ tenerius est & minus uehemēs. hinc est iocus il-
le plautinus ex rudente. ubi ad cyrenensem senē ait tranio. te oro & queso si speras tibi hoc anno multū futurū sir-
pe & laserpitium & inibi seu tibi cōfidis fore multā magudarim. In his ego uerbis existimo: illud sirpe: esse corri-
gendū silphiū. Namq; ut dudū diximus: silphion græci uocant ipm laserpiciū. & ita leges multū futurū silphiū
Locus & laserpiciū: priscianus in septimo allegat hoc plautinū: aitq; magudarim esse frugis genus idest caulis. Alii ma-
plauti. gudarim uolunt esse siliginem: in quo haud dubie fallitur. hoc ideo latius explicaui ad coarguendos grāmatistas
Magudaris qui in triuialibus ludis quotidie nominitant magudarim: nec tamen quid sit satis callent. * Cū apud fe-
stū lac sirpicū uocetur: & sirpe id laserpitiū & laser poterit in pli. quoq; sirpe legi & ita nihil erit immutādū. *
M. AN. A ꝓconsule: sub Tuberone: quæstor Cæsar fuit in hispania: quē maxime obseruauit: sed ille prætor a
Pretores. Plutarcho nō proconsul dicitur: q̄q̄. non ignoramus omnes qui exercitibus præessent: quod pedianus etiā testa-
Lusitani. tur: prætores a ueteribus appellatos: In auxiliū: ad sese ære alieno leuandū. Lusitanorū. lusitanos & Calecos
Caleci. in hispania Cæsar bello domuit. Fana templa: recte distinxit. nam non omnes sacræ ædes: seu fana: sunt eadem
& templa qđ Gel. in atticis noctibus docet. Promercale aurū: ꝓmercalia a ueteribus dicta quæ citra usū uena-
lia ꝓponebātur: unde ꝓmercales uestes. Tranquillus in palemone cū officiū ꝓmercaliū uestium exerceret. Gel. ex
iis aūt inquit: quæ ꝓmercalia & usuaria in locis iisdem essent: ea sola esse penoris putat: qbus uerbis dat intelligi ꝓ
mercale id esse qđ ab initio diximus. Tria milia pondo auri: quod sacrilegiū: qa pontifex maximus occultius
patrauit. Plinius. M. Crassum duo milia pondo auri tertio suo. & Pompeii consulatu ex capitolini iouis solio fu-
ratum tradidit. Inaurati æris: q sublati auri speciem repræsentaret.
Annibalis PHI. Inaurati æris. ad fraudē cōuelādā & furtū dissimulādū: in quo imitatus uidet calliditatē annibalis: q
caliditatē iustino & ꝓbo emilio auctoribus ꝯpleuit amphoras plūbo: summas operiens auro & argento. easq; pñ̄sentibus cretē-
Cæsar imi sibus deposuit cretæ in tēplo dianæ simulans se fortunas suas illorū fidei credere clā uero statuis æneis quas secū
tatus. deportabat. auro & pecunia ꝯplens illusis cretensibus ad prusiā regē cōtendit. Societas. honoratissimū sibi eē
Talentum existimabant externi reges natiōesq; si societatē coirent cū po. ro. olim Vermina siphacis filius ꝓ maxio bñficio pe
multiplex. tiit p legatos ut rex sociusq; & amicus ab senatu appellaret. rñsū legatis ē nois eius honorē ꝓ magnis erga se regū
ptolomeus meritis dare po. ro. ꝯsuesse. sensus trāqlli ē. cæsar his q petebāt societatē romanā: & qui socii romanorū dici affecta
auleta. bant: precio accepto id dabat: sicut etiā regna regibus accepta pecunia cōcedebat. Vni ptolomeo. Auletā ptolo
Talentum. meū significat: qui pulsus regno restitutus fuit per gabiniū cæsare & pompeio suffragantibus de quo ante dictū
est. Sex milia talentorū: talentū apđ priscos nō unius generis fuit. nāq; atticū erat sex miliū denariorū. alexādri
num. xii. denariū neapolitanū. vi. denariū. syracusanū triū denariū. rheginū uictoriati: qđ nūmi genus est a uicto-
riæ nota. præterea ut auctor ē priscianus talētū atticū magnū octogīta libras & paulo plus hēbat. talētū uero pūi
hʒ lx. minas atticas. refert mar. Var. talētūegyptū pondo. lxxx. patere. Idem ait talētū atticū taxari. xvi sestertiis. ge
neraliter noie talenti significatur talentū magnū: qđ ꝯtinet libras. lxxx. de quo ita scribit Liui. li. xxxviii. Argēti pbi
xii. milia attica talēta dato intra. xii. ānos pensiōibꝫ æqs: talētū ne minus pōdo. lxxx. romanis pōderibus pendat.
Neruí rerū * De talēto copiose scribit Iulius pollux li. ix. onomastici a quo polytalātoæ diues noiat. * Onera bellorū
pecuniæ. Bella & maxie ciuilia sine pecunia copiosa geri nō posse nullus ignorat: sūt ei nerui bellorū & rerū agendarū effe-
ctrices pecuniæ. nec satis ꝑscribi pōt sūptus bellicus. uñ archidamus spartanus rogātibꝫ sociis q̄tū pecuniarū fo-
ret satis ad bellū peloponnsiacū: scitēter respōdit. ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα ζητεῖ. i. bellū ordinata nō querit
Impendiū Munerū. non tam donorum q̄ spectaculorum intellige. Iam eñ dictum est munera dici spectacula: in quibus

cæsar fecit impēdia regalia. Impendiū aūt significat īpensā ab impendēdo ære appellatā: ut auctor ē mar. uarro.

Eloquentia militari. differt eloquentia militaris ab eloquentia forensi inde uerba castrensia dicuntur quibus in castris frequenter: in foro rarenter utebantur: sicuti illud est quadrigarii: copiantur. quod uerbum ut inquit gellius castrense est: nec facile id reperias apud ciuilium causarum oratores: & liuius ait orationē tempanii fuisse militariter grauem significare uolens fuisse incompositam minimeq; excultā flosculis eloquentiæ forensis. Cor quo q; Tacitus inquit uespasianum militariter locutum esse ad milites: cum eloquentia castrensi usus sit non forensi: si donius apolinaris cæsarē & ipse laudat ab eloquentia castrensi: & quintilianus dixit cæsarem eodē animo dixisse quo bellauit: in quo mira fuit sermonis elegantia. — *Eloquētia militaris.* — *Vespasianus militarit locutus*

C.LV.

Eloquentia militari: qua re aut æquauit præstantissimorum gloriam: aut excessit: post accusationē Dolobellæ haud dubie principibus patronis annumeratus est. Certe Cicero ad Brutum oratores enumerans negat se uidere: cui Cæsar debeat cedere: aitq; eum elegantem splendidam quoq; ac etiam magnificam ac generosam quodāmodo rationē dicendi tenere: & ad Cornelium nepotem de eodem ita scripsit. Quid oratorū quem huic antepones eorum qui nihil aliud egerint. Quis sententiis: aut acutior: aut crebrior. Quis uerbis aut ornatior: aut elegantior genus eloquentiæ dumtexat adolescens adhuc Strabonis Cæsaris secutus uidetur: cuius etiam ex oratione quæ inscribit pro sardis ad uerbū nōnulla transtulit in diuinationē suam

Principibus patronis. patronos uocamus oratores: qui patricinio suo reos tutantur. nec temere patronus fungitur officio accusatoris. sed proprie is est qui agit causā accusati. primarii aūt patroni tēporibus Cæsaris romæ fuerūt Cicero & hortensius cū hortēsius ob eloquētiam rex causarum nominetur. Et cicero in iudiciis ab hominibus ætatis suæ regnare dictus sit. Cæsarē ait trāquillus annumeratum fuisse inter primarios actores causarum posteaq̄ accusauit Dolobellam repetūdarum: de quo supra: tanq̄ patroni & dicantur qui accusaunt. Cæsar enim accusatoria eloquentia infectatus est dollobellam nec tamen obtinuit ut dānaretur. — *Patroni q.* — *Cicero.* — *Hortēsius.*

Cicero ad brutum. liber est ciceronis: qui inscribitur. brutus. in quo enumerā tur romani oratores: & cū de oībus ætatis suæ silentium agat: solos cæsarem atq; marcellum adhuc uiuētes miro preconio extollit: aitq; cæsarem omnium fere oratorum latine loqui eloquentissime.

M. AN. Societatēs ro. p. s. Vui ptolemeo auleti: qui amicus & socius est a senatu appellatus. Rapinis & sacrilegiis: ut hoc ad res sacras: ad profanas illud referas. Eloquentia militari: qualem in eo esse oportuit: qui plurimū in armis esset uersatus. Plutarchus dicendo rationem: ad quam habilis & natura pronus ferebatur omittens: rei militaris curam suscepit Fabius. C. uero cæsar: si tantum foro uacasset: non alius ex nostris contra Ciceronem nominaretur: aut certe militarem eloquentiam intelligi uoluit: quæ in negociorum actione: non in præceptis declamatoriaue ostentatione uersat. Principibus patronis: inter primos patronos. Cicero ad Brutum. de perfecto oratore. de quo idem ad eūdem: quoniam inquit illud maiorum uigiliarum opus in tuo nomine apparuit.

Ad Cornelium Nepotē: quæ Cicero ad Corneliū scripsit: hodie non extant: Sūt qui epistolas tārū ad eū exaratas existimēt: huius Pli. nō uno loco meminit: quippe quē in iis quæ falso de Istro tradidit mēdacii redarguat.

PHI. Ad cornelium nepotem. hic est ille cornelius nepos: qui marci Ciceronis ut qui maxime amicus familiarisq; fuit: librosq; de uita illius composuit. Non peruenerunt ad posteros: que scripsit cicero ad cor. nepotem tantummodo extat libellus nepotis de uita pomponii attici breuiter eleganterq; perscriptus. De hoc eusebius chonographus. Cornelius nepos scriptor historiarum clarus habetur. est autem nepos hominis cognomentum. ut apud Iuuenalem Dignisq; molam uersare nepotis. — *Cor. nepos*

Adhuc adolescens. adolescenti genus dicendi conciracius cōgruit. Seniori uero sedatius. unde ait cicero orationem suam cepisse canescere. cum autē imitatio similes nos his quos imitamur efficiat: cæsar adhuc adolescens imitatus est stilum scriptionemq; cæsaris strabonis oratoris tanq̄ etati suæ & ingenio feruenti congruentem: cum in alia etate potuerit alios imitari. Suadet enim quintilianus in. x. non uni nos addicere deberi: quem per omnia sequamur. neq; unum solū imitandū. Strabonis cæsaris. Strabo cæsar orator fuit: cuius orationem qua sulpitio respondit: citat priscianus pro testimonio libro. v grāmatices. Idem in sexto ait Strabonem cæsarem dixisse penoris ut pecoris: huius eloquentiam cæsar cum adhuc esset adolescens secutus est multi cum nullam eius strabonis cæsaris mentionem fieri apud ueteres crederent lapsi sunt in errorem ut pro strabonis cæsaris emendarent uel potius deprauarent cai carbonis. — *Strabo cæsar.*

Transtulit in diuinationem. cum de constituendo accusatore queritur iudicium quod super ea re redditur: cui nam potissimum ex duobus pluribusue accusatio in reum permittatur: ea res diuinatio appellatur: Et ut inquit Caius bassus id iudicium diuinatio nominatur quoniā diuinare iudicem quodāmodo oporteat: quam sententiam sese ferre par sit. Alii diuinationem appellatam esse putant: quoniā cum accusator & reus duæ res quasi cognatæ coniunctæq; sint: neq; una sine altera constare possit: In hoc tamen genere causæ reus quidem iam est: sed accusator nundū est: & iccirco diuinatiōe supplendum est: quisnam accusator futurus sit. Ita marci ciceronis prima uerrinarum diuinatio inscribitur quia ut auctor est asconius non de facto queritur sed de futuro: quæ est diuinatio: uter debeat accusare cicero an cecilius. Alii putant diuinationem dici: q; res agatur sine testibus & sine tabulis: & his remotis argumenta leuia sequantur iudices & quasi diuinent. In hoc significatu accipimus hoc in loco diuinationem cæsaris: qui ex oratione Strabonis cæsaris: quem imitatur transtulit quedam in orationem suam: q̄ dicta est diuinatio. Hoc opinor in accusatione dolobellæ contigit: in quo iudicio ut licet coniectorie suspicari tractum est: utrum cæsar an alius dolobellam accusare deberet. unde cæsar sicut cicero in causa uerris diuinationem edidit. — *Diuinatio oratoris. quid.*

Pronunciasse. demosthenes primas & secundas tertias pronũciationi dedisse fertur:cum interrogaretur: quid in dicendo esset primũ.ut ait mar. tullius:haec in dicendo una dominatur: sine hac sũmus orator esse in numero nullo potest. mediocris hac instructus sũmos sepe superare. Constat autẽ ꝓnũcio ut ait fortunatianus:uoce uultu: gestu. Venustate. uenustum est quod cum gratia quadam & uenere dicatur.ut ait fabius:uenustatẽ feminis dis gnitatem uiris cõuenire docet. M. Tullius: Si luna a ioue defluat ad uenerem facit uenustos & quibus ut ait Firmi cus in quarto mathefeos ex uetustate potestas maxima cõparetur. hic uenustas accipitur pro gratia dicendi & ue nere amabiliq; suauitate.

Pronunciasse autẽ dicit̃ uoce acuta: ardenti motu:gestuq; non sine uenustate. Oratiões aliquas reliquit: inter quas te mere quædã feruntur pro. Q. Metello quam nõ immerito. Augustus extimabat magis ab actuariis exceptam male sub sequentibus uerba dicentis q̃ ab ipso editam. Nã in quibus= dam exemplaribus inuenio: ne inscripta quidem pro Metel= lo: sed quã scripsit Metello: cũ ex persona Cæsaris sermo sit: Metellum seq; aduersus coium obtrectatorũ criminatiões purgantis: apud milites quoq; in Hispania idem Augustus orationem esse uix ipsius putat: q̃ tamen duplex fertur: una quasi priore habita prœlio: altera posteriore: quo Asinius Pollio: ne tempus quidem concionandi habuisse eum dicit subita hostium incursione.

De libris cõmentariis & epistolis per eum editis. C LVI.

Reliquit & rerũ suarũ cõmẽtarios gallici ciuilisq; bel li põpeiani. Nã alexãdrini africiq; & hispaniẽsis icer tus auctor ẽ. Alii.n. Oppiũ putãt: alii Hirciũ: q etiã gallici belli nouissimũ iperfectũq; librũ suppleuerit de com= mẽtariis Cæsaris Cicero in eodẽ libro sic refert Cõmẽtarios scripsit ualde quidẽ ꝓbãdos: nudi sũt recti. & uenusti oi or natu orõnis tãq̃ ueste detracta: s; dũ uoluit alios hr̃e: para= tã unde sumerẽt q uellẽt scribere historiã ineptis gratũ for=

Actuarii q. Ab actuaris exceptam: actuarii dicĩ uidentur q acta actionesq; describũt ueloci stilo: eaq; descripta deinde recitant quod si gnificare uideĩ seneca his uerbis. multum inquit uiua uox facit nõ quidem hæc q̃ alienis uerbis commodatur & actuarii uice fungitur. De actuario lo cutus uideĩ & iuuenalis illo uersu: Quis dabit historico q̃tũ daret acta legenti scribit iulius capitolinus uicto riũ a quodam actuario fuisse interfe ctum. Actuarii igitur tanq̃ notarii exce perũt orationem cæsaris sed male: cũ subsequi non possent celeritate scri bendi celeritatem dicentis.

M. AN. Elegantem. Fabius de figura dicendi: quæ in Cæsare fuit ex ornat. Hæc omnia inquit mira sermo nis cuius proprie studiosus fuit elegã tia. Adolescens: sic enim legis non adolescentis: ut ad Cæsarẽ id referas: qui adolescens adhuc sic Cæsaris sti lum secutus: sed procedẽte ætate aliĩ ab eo diuersum. Strabonis Cæsaris gentilis sui. Ardenti motu: idẽ Fa bius tanta in eo uis: ea concitatio: ut il lum eodẽ animo dixisse quo bellauit appareat. Pro Quinto Metello: Cæsar & Metellus patrum decreto: ut alio loco dixit dignitate submoti sunt.

Actuariis: iis qui acta celeri scriptione excipiebant. Anneus Seneca: multum inquit uiua uox facit: non quidem hæc q̃ alienis uerbis accõmodatur: & actuarii uice fungitur. Exemplaribus: exemplaria dicuntur unde episto læ: orationes: aliaue scripta sumuntur: estq; exemplar: ut Pompeio placet: ex quo simile aliquid facimus exemplum quod sequimur: aut uitamus: sed utrumq; pro altero quandoq; usurpatum reperies.

PHI. Sed quam scripsit metello. scribere pro metello est pro defensione metelli: scribere metello significat mittere dicareq; ipsi metello. ait suetonius exemplaria quedam se inuenisse: quorum inscriptio demonstrabat non pro metello hoc est non pro defensione metelli scriptam fuisse a cæsare orationem sed metello scriptã hoc est me tello dicatam missamq; uideturq; significari ille Metellus tribunus plebis cui leges turbulentissimas ferenti fauit cæsar prætor existens. fueruntq; ambo repulsi ex decreto senatus ab administratione rei pu.

Vna quasi priore habita prelio. cæsar duobus preliis confecit bellum hispaniense aduersus filios magni pompeii: Altero apud cordubam: altero apud mundam. scribit appianus cæsarem cum in maximo periculo con stitutus esset apud cordubam milites nominatim appellasse: & duces his uerbis affatum esse erit hic mihi finis uitæ uobis autem rei militaris nouissimus labor. In prælio uero apud mundam discurrens per medias acies ar matorum ita inclamitabat. si nihil pudoris superest corripite me & in puerorũ manus tradite. Priore. apud

Cõmentarium quid. cordubam. Posteriore. apud mundam. Reliquit cõmentarios: commentarium librum appellamus: in quo res simpliciter summatimq; & quasi per capita describuntur. hoc declarat Seneca cum sit scribit libro. iii. declama tionum. sine commentario nunq̃ dixit seuerus cassius: nec hoc commentario contentus erat: in quo res nudæ po nuntur. Cicero in bruto: Non est oratio sed quasi capita rerum & orationis commentarium paulo plenius. Vnde cæsaris commentarii dicti sunt quos ob hoc scripsisse uideri uoluit: ne scientia tantarum rerũ scriptoribus deesset. Elegantia stili satis declarat: qui nam a cæsare scripti: qui ue ab aliis editi sint commentarii. Namq; nouissimus qui continet hispaniense bellum. barbaricam magis quam historicam elegantiam redolet. Suppleuerit. octaui cõ mentarii de bello gallico scripto fuit hircius: sicuti eius prefacio ad balbum aperte significat.

Nudi. sine pigmentis oratoriis sine uestitu scriptionis cultiore. sed quemadmodum femina pulchra nuda est q̃ purpurata pulchrior: ita cæsaris commentarii nudi sunt uenustiores pulchrioresq;: q̃ scripta aliorum fucata & uestitu oratorio condecorata: & sicut feminæ ob id bene olere dicuntur: quia nihil oleant. itidem cæsariani com mentarii sine pigmentis pigmentati uidentur. sine unguentis bene olentes: & sine ornamentis ornatissimi. Au. gel lius scribit cæsarem sermonis fuisse præter alios suæ ætatis castissimi.

Calamistris inurere. Calamistrũ uocamus ferrum tonsoriũ: quo calefacto capilli fiunt annulati. Vnde coma calamistrata & pueri calamistrati dicti. De calamistro diximus affatim in cõmentario propertii primo. Exprobratur gabinio a cicerone coma calamistrata sensus est quẽadmodũ tonsor calamistro adhibito capillos magis urit q̃ ornet: ita metaphoricos ait cicero ineptos scriptores qui audebũt attingere cæsaris cõmẽtarios inusturos potius quam decoraturos illius scripta calamistro. hæc autem scribit cicero in bruto hoc est in libro de claris oratoribus.

Calamistrum qd. Coma calamistrata.

Adeo oia probantur. uerba sunt hirci ex prefatione sumpta: quam preponit cõmentario belli gallici. Parũ

tasse fecit: qui illa uolũt calamistris inurere: sanos quidẽ homines a scribendo deteruit. De eisdẽ cõmentariis Hircius ita prædicat: adeo probãtur omnium iudicio: ut prærepta non præbita facultas scriptoribus uideatur. Ceteri q̃ bene q̃ emendate nos etiam quã facile atq; celeriter eos perscripserit scimus. Pollio Asinius parum diligẽter: parumq; integra ueritate cõpositos putat. Cũ Cæsar pleraq; & quæ per alios erãt gesta temere crediderit: & quæ per se: uel consulto: uel etiam memoria lapsus perperã ediderit: existimatq; rescripturum: & correcturum fuisse. Reliquit & de analogia duos libros: & Anticatones totidem: ac præterea poema: quod inscribitur iter: quorũ librorũ primos in trãsitu alpiũ: cũ ex citeriore gallia cõuentibus peracris ad exercitum rediret: sequẽtes sub tẽpus mũdensis prœlii fecit: nouissimũ dũ ab urbe in Hispaniam ulteriorem quarto & uicesimo die puenit. Epistolæ quoq; eius ad senatũ extant quas primũ uidetur ad paginas: & formã memorialis libelli cõuertisse. Cũ antea consules & duces nõ nisi transuersa charta mitterent

integra ueritate. Lex historiæ prima ẽ ut uera dicantur. Detracta enim ueritate ut inquit decenter polybius simi lis fit historia animali excecato: quod sine luminis usu est inutile. unde a cicerone historia dicitur lux ueritatis. esset itaq; reprehensioni iustæ obnoxius cæsar si parum fideliter cõdidisset historiam sicuti philius & fabius pictor a polybio reprendũtur: q a ueritate in scribendo defluxerint.

M. AN. In Hispania. ubi nouissime pompeii liberos prælio uicit.

Priore prælio: nam & ad Cordubã & ad Mũdã pugnatum est: ut Hircius: siue Oppius scripsit: nec placet: ut id referas ad bellũ: quod Cæsar in Afranium: & petreiũ prius gessit in quo tumultuario certamine apud Hilerdam: nec totis uiribus est concursum.

Pompeian': eorum quæ in pompeium gessit. Alii Oppiũ alii Hircium: hinc credo factũ ut cõmẽtarii ipsi hodie sub incerto auctore ferantur.

Eodẽ libro: ad Brutũ. Nudi: sine fuco: alioue maiore uerborũ lenocinio. Recti: sine lapsu: nec in uitiõ declinantes. minimeue claudi: aut obliqui. Venusti: quadam dicendi gratia: ac uenere referti. Fortasse fecit: q dicendo stilũ: uelut calamistro cõcinnare uellent. Calamistro: instrumento ad inflectendos concinandosq; cappillos apto: unde calamistrati dicti. Sanos: integri & sani iudicii. Asinius pollio: q & ipse ex familiaribus Cæsaris fuit.

PHI. Per alios gesta. ut pcurionem per labienũ. per cottam legatos. Memoria lapsus. non uidet simile ueri obliuionẽ obrepsisse cæsaris memoriæ: cũ fuerit in illo sublimitas oim capax: quæ cælo cõtinetur. Perperã non recte. De analogia duos libros. græci analogiã uocãt quã latini proportionẽ dicunt: & analogia & contra analogiã scripsit. Mar. Varro subtilissime ad ciceronẽ. Aristarchus & crates grãmatici illustres alter analogiã defensitauit alter oppugnauit. Crates eñ cõtra analogiã atq; cõtra aristarchũ p anomalia neruos suos cõtendit. quintilianus horũ cæsaris librorũ ita meminit lib. i. an tum cæsaris fregerũt editi de analogia libri. gellius i. xix. auctor est libros hos de analogia pscriptos eẽ a cæsare ad mar. ciceronem. Anticatones totidẽ. Cicero librũ scripsit cui titulus est cato: quo catonis uticensis laudatio cõtinebat hoc eũ merore angeret cæsarẽ: ppterea qd preconia catonis suã esse ducebat uituperationẽ: duos libros scripsit in catonẽ crimina catoniana cõplexus: q anticatones inscribũtur. Iuuenalis. Maiores quã sint duo Cæsaris anticatones. Priscianus quoq; allegat cæsarẽ in anticatone priore: qa est & posterior. nomẽ est cõpositũ ex greco & latino: nã ut inquit quintilianus in primo ex peregrino & nro cõponũtur dictiones: ut epitogiũ & anticato. De anticatonibus intelligit Cicero quadã ad attico epistola sic scribens: qualis futura sit cæsaris uituperatio cõtra laudationẽ meã: perspexi ex eo libro: quẽ hircius ad me misit: in quo colligit uicia catonis. Inscribitur iter. græci ὁδοιπορικόν uocant. quod uulgo dicit Itinerariũ. de quo sic scribit hieronimus in libro de uita & obitu paulæ. neq; eñ odœporicon eius disposui scribere: Impressi codices mẽdosi sũt: qui pro odœporicõ habent adephoricũ. Primos duos. s. de analogia. Cõuentibus. relege quæ supra annotauimus pertinentia ad cõuentus. Sequentes. anticatones. Sub tẽpus. circa tpus uel per tps. nãq; sub lucẽ dicimus p ante lucẽ uel p lucẽ: sicut sub noctẽ cura recursat p per noctẽ: lege quæ scribit priscianus in. xiiii. de hac particula. Sub. Mũdensis. quo apud mũdã uicit filios põpeii: scribit marcellinus iulianũ sub pellibus solitum quedã scribere de nocte ad emulationẽ cæsaris: unde admonemur cæsarẽ in bello dedisse operã marti & mineruæ gladio & stilo. * Et ut auctor est sidonius / ducũ antiquorũ dextra solebat nõ minus stilõ tractare q̃ gladiũ. *

Analogia. Anticatones. Odœporicon. Sub.

Formã memorialis libelli. Epistolæ passim scribi solent in charta trãsuersa & cõplicata cõstãtq; ex simplici folio. cæsar primus redegit epistolas ĩ formã libelli qui memorialis appellat ppterea qd memoriæ uegetãdæ causa fieri solet: in coq; pluribus paginis plures res cõtinẽtur quarũ subit memoria ex inspectione: de quo intellexisse uidet quintilianus sic scribẽs lib. xi. ad libellũ respicere uiciosũ: qd libertatẽ neglĩgẽtiæ facit: scribit gellius quosdã inscripsisse libros titulo memorialis. taq̃ essent ad memoriã adminiculandã cõparati. * Potest ita quoq; ɔgruẽter exponi ut intelligas Cesarẽ scripsisse primũ epistolas capitulatim ut singularũ rerũ capita annotaret ɔficeretq; seorsũ ac separatim / ne structura & series cõtinẽs perpetuaq; decurreret / sed mẽbratim sũmas rerũ & quasi capita

Equitandi peritissimus. plutarchus. equitandi usus cæsari a pueritia facilis adeo extitit: ut reflexis in tergum manibus equum uelocissimis concitare cursibus sepe cõsueuerit. persæ filios imprimis docent sagittare & instituunt equitare: ut refert herodotus, uidetur enim equitatio esse exercitatio plane uirilis & bellicosa: unde crisanteas apud xenophontẽ in quarto pediæ laudat scientiã equitandi mirumĩ: ut existimet se futurũ hominẽ uolaticum: ubi bonus fuerit eques: & ex hoc asserit se maxime adamare hippocentauros: si modo fuerunt: in quibus fuisse & hoĩs prudẽtia & equi uelocitas ac robur: inde lex fertur a cyro qua cauetur turpe esse habenti equum: si pedibus uisus fuerit proficisci. Trogus & iustinus memorant parthos equis oĩ tpe uectari: equis bella eqs publica & priuata officia obire: sup equos consistere mercari colloqui apud quos inter seruos ac liberos hoc est discrimen: q serui pedibus: liberi equis incedũt. equitatio ut ait plinius stomaco est & coxis utilissima. Equitationis laus.

C.LVII.

Armorum & equitandi peritissimus: laboris ultra fidẽ patiens erat in agmine nonnunq̃ equo sæpius pedibus anteibat capite detecto: seu sol seu imber esset. Longissimas uias incredibili celeritate confecit: expeditus meritoria rheda centena passuum millia in singulos dies: si flumina morarentur nãdo traiiciens uel innixus inflatis utribus: ut sæpe nuncios de se preuenerit.

De cautela & audacia eius in expeditionibus. C.LVIII.

In obeundis expeditionibus dubium cautior nean audatior. Exercitum neq̧ per insidiosa itinera duxit unq̃: nisi perspeculatus locorum situs: neq̧ in britannia transuexit: nisi ante per se portus & nauigationem: & accessum ad insulam explorasset: at idem obsessione castrorum in germania nunciata per stationes hostium gallico habitu penetrauit ad suos. A Brundusio dyrrachium inter oppositas classes hyeme transmisit. Cessantibusq̧ copiis: quas subsequi iusserat: cum ad accersendas frustra sæpe misisset: nouissime ipse clam noctu paruulũ nauigiũ solus obuoluto capite cõscendit: neq̧ aut quis esset ante detexit:

M.AN. Feruntur: traduntur. Dicta quæ alii dixerint obseruatione digna: uel dictata a præceptoribus excepta: seu certe quæ ipse temere dictare consueuerit. Collectanea: si dicta ad alios referas uaria intellige: & multiplici lectione collecta. Armorum tractandorũ. Equitandi peritissimus: Plutarchus: equitandi usus ei ex pueritia facilis extitit: ut reflexis intergum manibus equũ uelocissimis cõcitare cursibus consueuerit. Laboris ultra fidem: ex militiæ laboribus tenue diuq̧ ægritudini est: ut Plutarchus ait in Cæsare quæsitum.

PHI. Capite detecto laudat mar. cicero masanissam ab hac firmitudine: q nonaginta annos natus nullo hymbre: nullo frigore adduci poterat: ut capite operto esset. Consimiliter silius in primo punicorum extollit hannibalis tolerantiam: cum ait Tum uertice nudo excipere insanos hymbres celiq̧ ruinam. Pedibus anteibat. hoc ad alexandri imitationẽ: nequi pedibus plerũq̧ iter faciebat & pedes agmen circuibat: ut auctor est. Q u. curtius. Incredibili celeritate. Q u. curtius nullam alexandri magni uirtutem magis laudat q̃ celeritatem: cuius presidio res incredibiles conficiebat. eadem celeritate usus est cæsar: qui ut ipsemet scribit in quinto commentario unum salutis auxilium in celeritate ponebat.

Expeditus. sine impedimentis. Meritoria. precio conducta. nam meritoriæ rhedæ dicuntur quæ quæstus faciendi causa locantur sicut meritorii pueri: qui prostituunt corpus mercedis gratia: qui & catamiti nuncupantur: ut ait seruius. * Meritoria Firmicus Maternus appellat loca in quibus prostitute femine pudorẽ corporis nundinantur & Pli. Meritoria balinea in quibus soluta balneatori mercedula homines lauant. * Meritoria.

Rheda. rheda uocabulum: est gallicum: ut auctor est Q uintilianus: & significat carrucam: unde a cicerone rhedarius dictus est auriga rectorq̧ ipsius rhedæ. inde epirhedium deducitur: iuuenalis tritoq̧ trahunt epirhedia collo. Nando traiiciens. ex romana disciplina: q̃ tirones erudiebantur in tiberi natare. Natus sub sidere delphini habebit natandi studium. sicut tradit maternus in. viii. mathescos. Alexandrum quoq̧ nandi peritum fuisse testantur historici. Inflatis utribus refert liuius hispanos incubantes utribus transnatasse flumen rhodanum. Curtius quoq̧ ait. incubantes utribus flumen transmisere: fiunt utres expellibus potissimũ hircinis: scribit plinius in. xxviii. q cinis hircini utris uinarii sistit sanguinem. Obeundis peragendis adeundis.

Nisi ante portus explorasset. cæsar proficisci cupiens in britaniam caium uolusenum cum naui longa premisse ad prospicienda loca portusq̧ ipsius insulæ. huic mandat ut exploratis rebus omnibus ad se quãprimum reuertatur: sicut ipse scribit in quarto belli gallici commentario.

Obsessione castrorum. Credo hoc factitatum esse: quando. Q u. cicero mar. ciceronis frater legatus cæsaris fuit obsessus: & omnia cæsaris hyberna fuerunt oppugnata cõmuni gallorum conspiratione.

A brundusio dyrrachyum: ex italia in græciam breuissimus est traiectus ab hydrunto ad apolloniã: a brundusio uero dyrachium transitus est sicut longior ita tutior. Dyrrachium appellauere a nomine dyrrachii: qui portum urbi adiecit: alio noĩe dicitur epidamnõ ut refert appianus ab epidãno rege barbarorũ. sed romani coloniã deducẽtes ut ait plinius. dirrachium dicere maluerunt propter in auspicatum nomen epidãni: tanq̃ a dãno dicatur epidãnũ ad quod allusit plautus in menechmis cum ait Ne mihi dãnum in epidãno duas: tanq̃ nomen inditum sit epidãno: q illuc nemo sine dãno diuertatur. Cæsar brũdusii concionatus apud milites per brumæ tempus transmisit in græciam. tunc dyrrachium erat horreum pompeianorum. Ad arcessendas. euocandas: cæsar litteras subinde ex epyro scripsit ad antonium efflagitans ut cum copiis militaribus quibus preerat ad se transiret. unde apud lucanũ ut cæsar in epistola ad antonium. Antoni tantorum causa malorũ quid superos & fata teneas Dyrrachiũ. Epidãnum

aut gubernatorem cedere aduersæ tempestati passus est: q̄ pene obrutus fluctibus.

De despectu prodigiorum eidem occurrentium. C.LIX.

NE religione quidem ulla a quoq̄ incepto absterritus unq̄ uel retardatus est. Cū imolāti aufugisset hostia ꝓfectionē aduersus Scipionē & Iubā nō distulit plapsus etiam in egressu nauis uerso ad melius omine: teneo te inquit africa. Ad eludēdas autē uaticinationes q̄bus felix & inuictū in ea ꝓuincia fataliter Scipionū nomen ferebat despectissimū quēdā ex corneliorum genere: cui ad opprobriū uitæ Salutioni cognomen erat secū in castris habuit.

De prœliorum assumptione locis & temporibus inopinatis etiam apud suos. C.LX.

PRœlia non tantum destinato: sed ex occasione sumebat: ac sæpe ab itinere statim interdum spurcissimis tempestatibus: cum minime quis moturum putaret: nec nisi tempore extremo ad dimicandum cunctatior factus est: quo sæpius uicisset hoc minus experiendos casus opinans nihilq̧ se tantū ac quisiturū uictoria q̄tum auferre calamitas posset. Nullū unq̄ hostē fudit: quē nō castris quoq̧ exueret. Ita nullū spaciū pterritis dabat. Ancipiti prœlio

Aut guber. ce. gubernator hic proprio nomine amyclas dicebatur: qui cum ui tēpestatis uictus retrocedere statuisset. tunc cæsar apprehensa gubernatoris dextra: perge exclamauit perge. Cæsarem enim uehis cæsarisq̧ fortunam. plutarchus græce ita exclamasse refert. τοιο τευετη τυχηρρουσ ο λικαισαρα κομιζεισ .i. crede fortunæ: scienscp cæsarem uehis. lucanus in. v. pharsaliæ luculenter & graphice totā rem perscribit. Ne religione quidem. scribit appianus in. ii. alexandrum & cæsarem fuisse contēptores huiusmodi religionum flocipendisseq̧ pronostica ac uaticinia. Imolanti aufugisset hostia. notatum est auctore plinio nō fere litari trahente se ab aris hostia & aufugiente. unde inter prodigia priscorum legimus ominosum fuisse quotiēscūq̧ hostia fugisset ab ara: hoc tamen prodigio nō impediebatur cæsar: quin icepta perageret: lucanus inter ostenta pharsalicæ cladis hoc quoq̧ enumerat discussa fugit ab ara taurus. Appianus prodidit Cæsarē & alexandrum cōtēptores fuisse pariter religionū: tanq̄ illud lucretii probaretur ab illis: Religio peperit scelerosa atq̧ impia facta.

M. AN. Incredibili celeritate ut pote qui octauo die ex urbe Rhodanū uenisset: quarto & uigesimo in ulteriorem Hispaniā. Inflatis utribus: quibus innixus tutius faciliusq̧ flumina transnaret: caprinæ pelles ad oleum uinum: & alios liquores deferēdos in follis speciem consutæ utres dicuntur Ver. Vnctos saliere per utres. Obeūdis expeditionibus: bellicis negociis: quæ obeunda erant. Nisi perspeculatus: nisi per se aut per alios locorū situm explorasset. Obsessione castrorum: nuncio de suorū obsidione accepto. Oppositas classes: quarū una orici: altera corciræ erat. Hyeme: pridie calē. Ianuarii Cæsar Brundusio soluit. Dirachium: Plutarchus ait Apolloniam transmissum: ipse Cæsar in locum Pharsaliam dictum. Solus Appianus: cum tribus seruis ad naues uenisse scribit. Paruulum nauigium: quippe quod Plutarcho auctore duodecim ageretur remis. Aufugisset hostia: quod pro tetro alioquin habebatur prodigio.

PHI. Verso ad melius omine. malum omen est quotiens aliquis prolabitur in rebus obeundis: sicuti de camilo traditum est: qui subito olim lapsu decidit quod omen ad dānationem: qua postea oppressus est pertinuisse prodiderunt autores idonei. Teneo te. inquit africa. nemo destinat aliquid in africa. nisi præfatus africam: sicuti refert plinius in. xxviii. ad quod alludere uidetur hoc Cæsaris dictum: qui tamen significauit se africam tenere tā q̄ subactam suiq̧ iuris factam. * Huius uocis & hystorie meminit Frontinus his uerbis Cæsar cum forte conscendens nauem lapsus esset Teneo te terra mater inquit qua interpretatione effecit ut repetiturus illas quibus proficiscebatur terras uideretur. * Inuictum scipionum nomen. propter duos scipiones aphricanum superiorem & iuniorem: quorum alter stipēdiariam fecit chartaginem alter funditus euertit. Ideoq̧ scipio pompeii socer cum existimaretur & ipse futurus in aphrica uictor aduersus Cæsarem: Cæsar autore plutarcho quēdam scipionem ex corneliorum familia hominem sane abiectum & despectissimum cognomento salutionem. in prelio tanq̄ ducem preposuit: ita ut interdum cum hoste congredi cogeretur. uetusto enim quoddam uaticinio confidebant aduersarii quo declarabat fatale esse scipionum generi semper in aphrica uincere. Ad op. tanq̄. κατ αντιφρασιν. idest per contrariam dictionem salutō diceretur: cum nulli saluti foret sed cunctis despicatui.

Scipiones in africa inuicti.

* Quidam codices habent Salutioni tanq̄ saluos facere posset cum in eo foret nihil salutare / omnino tacita quasi quedam subest allusio ad nomen. Phi. noster sentire uidetur propter similitudinem formæ Salutionis Mimi inditum fuisse cognomen scipioni ut Salutio Scipio appellaretur & ita nō absurde opprobrium referretur ad sordes Mimi salutionis tanq̄ Scipio cōnominaretur salutio cognomine scenico Mimico hystrionico qd̄ plane probrosum est & despicabile. * Ex occasione. liuius libro. xxv. sentētialiter locutus est in hanc sententiam. si occasionis momēto: cuius preteruolat opportunitas cunctatus paulum fueris: nec quicq̄ mox omissam quæraris. ipse Cæsar in commentariis ait consilium pro tempore & pro re esse capiendum.

Spurcissimis uehementissimis aspertimis. idem Marcus Tullius cum iter facerem tempestate spurcissima: alias spurcum significat obscenum & impurum ut spurcæ noctes. Cunctatior. tardior. in commentario belli africi sic scriptum legimus Cæsar tardior. & consideratior erat factus. & ex pristina bellandi consuetudine celeritateq̧ excesserat. Quo sepius. idest quanto. Hoc. idest tanto. Calamitas imperatorū res aduersæ auctoritatem minuunt ut ait ipse in septimo. Ancipiti: dubioso periculoso alias duplici.

Equos dimittebat. Cæsar prelium cõmisit aduersus heluetios:primũ suo deinde omnium e conspectu remotis equis:ut equato omniũ periculo spem fugæ tolleret. legimus apud liuiũ olim dictatorẽ romanũ iussisse equites ab equis descendere:& ita partã esse uictoriã cõsimiliter in bello uolsco tẽpanius decurio equituʒ iussit equites ex equis desilire:& ita repressit impetũ hostiũ urgentiũ. Pedibus prope humanis. scribit pli. in. viii. equũ Cæsaris habuisse priores pedes similes hominis:qua effigie. locatus fuit ante ueneris genitricis ędẽ. de quo solinus hæc. equus Cai. Cæsaris nullũ preter Cæsarem dorso accepit. cuius priores pedes facie uestigii humani tradunt fuisse:

equos dimittebat & in primis suum: quo maior permanendi necessitas imponeretur auxilio fugæ erepto.

De equo eius insigni cũ pedibus prope humanis. C.LXI.

VTebatur autem equo insigni pedibus prope humanis:& in modũ digitorũ ungulis scissis:quem natum apud se:cum aruspices imperium orbis terræ significare dño ꝑnunciassent magna cura aluit: nec patientẽ sessoris alterius primus ascendit: cuius etiam instar pro æde Veneris genitricis postea dedicauit.

De uirtute eius in acie inclinata reparanda. C.LXII

INclinatã aciem solus sæpe restituit:obsistens fugientibus:retinẽsq; singulos: & contortis faucibus conuertens in hostem. & quidem adeo plerumq; trepidos: ut aquilifero moranti cuspide sit comminatus. alius in manu detinentis reliquerit signum.

De constantia & seueritate eius contra Cassium. C.LXIII

NOn minora illa cõstantiæ eius: imo maiora etiã indicia fuerit post aciem pharsalicã:cũ præmissis in asiaʒ

sicut ante ueneris genitricis ędem hac effigie in roma locatus ẽ. Arion equus ille adrasti celebrantissimus fuisse fert humano uestigio dextri pedis. Aruspices.abaruga nominat. Nã aruga te ste donato dicit hostia ab hara:in qua concludit & seruatur. hara autẽ locus est in quo pecora includunt. Aruspices. ut inquit Augustinus & in decretis. xxvi. Q u. iiii. repetitum est:exta pecudũ inspiciunt. & ex eis futura predicunt. Aruspices etiã illi nuncupant qui horas in agendis negociis operibusq; custodiunt. Aruspiciuʒ primus inuenit delphus ut ait plinius. Aruspicinã deridet Cicero in secundo de diuinatione:ubi dicit aliosalio modo exta interpretari nec esse omniũ unã disciplinã. Cato mirari se aiebat. q nõ ridebat aruspex:aruspicem cũ uidisset. Aruspices qui.

M. AN. Omine:ex hoc apparet tam in re q̃ uerbo esse omẽ:qd & Valerius quoq; demonstrat. Teneo te:captam. scilicet. Fataliter:fatali necessitate. Ex Corneliorum genere: Scipionum gente:ob duos Scipiones. Quorum alter tributariam Carthaginem reddidit:alter funditus sustulit. Salutioni:Plutarchus salutionem scribit. Plini. a mimo quodam illi id nomen datum affirmat:quum Cn. prenomen illi antea fuisset. Sed Plinii locus in septimo corrigendus:ubi salum hominus pro salutio mimus mendose legitur. Est destinato. ut antea destinasset. Ab itinere:quum alio iter intenderet:uel statim quod ad hostem sit uentum nõdum capto castris loco. Cunctantior:timidior:minus audax

Quin castris quoq; exueret:nisi castra quoq; hosti:quem uicisset acie ademisset. In primis suum:equum scilicet id in eluetios pugnaturus fecisse dicitur. Auxilio fugæ:quod in equi pernicitate esse potuit. Pedibus pe pe humanis: de prodigiosa equi forma. Plutarchus & Plinius plura:sed Plinius anteriores tantum pedes in speciem ait humani pedis fuisse figuratos.

PHI. Instar. effigiem consimilem. Pro æde. ante ædem hoc est templum. Veneris genitricis. Venerem cognomine genitricem colebat Cæsar tanq̃ ab ipsa oriundus propter iulium ascanium ueneris nepotem:quẽ iulia gens sui nominis auctorem habet. appianus in secundo crexit. & ueneri genitrici templum ut prius ad pharsalon uouerat prælium initurus.

Aquilifero. aquiliferi dicuntur signiferi in romana militia ab aquila: quam romanis legionibus Caius marius in secundo consulatu suo propriæ dicauit. habuerunt & romani preter aquilam quattuor alia signa uidelicet lupos minotauros:equos. apros:quæ singulos ordines anteibant. auctor plinius in. x. refert uegetius primum signum totius legionis esse aquilam:quam aquilifert portat idem draconarios appellat signiferos a draconibus qui per singulas cohortes ferebantur ad prelium. * De quibus est illud Claudiani:stent bellatrices aquile seuiq; dracones: idem persepe dracones usurpat in hoc signorum militarium significatio. * Factum est autem hoc in africo bello:ut Cæsar aquiliferum fugiẽtem ad primos reuocaret:& eius collum intorqueret dicens. hic hic sunt aduersarii. Valerius in tertio. Cæsar legionis martiæ aquiliferum inundæ fugæ gratia iam conuersum faucibus comprehensum in contrariam partem detraxit:dexteramq; ad hostem tendens quorsum tu inquit abis: illic sunt cum quibus dimicamus:Idem testis est Cæsarem ancipiti aduersus neruios prelio detraxisse scutum militi timidius pugnanti: quo facto labantem belli fortunam diuino animi ardore restituit. Aquiliferi. Draconarii

Contortis faucibus. intortis per manus iniectionem. refert plinius fauces fuisse intortas metello a tribuno plebis catinio labeone: ut sanguis per aures expressus flueret: summum gulæ fauces uocantur ut docet idem plinius in. xi. fauces per translationem rerum quoq; inanimatarum dicuntur. Cicero. emilium sedentem in faucibus macelli loqui palam.

Reliquerit signum in cõmentariis scriptum legimus. q Cæsar signa fugientium manu prehendebat. & consistere iubebat:adeo ut alii dimissis equis cõficerent cursum. alii ex metu etiam signa dimitterent.

Per angustias hellespontí:mare angusto meatu europã separat ab asiæ;quod interuallum septẽ est stadiorũ has angustias hellespontũ uocant nomine indito ab helles puellæ casu. hac xerxes persarum rex constrato in nauibus
Cassiũ ex= ponte duxit exercitũ. Cæsar cũ ac hellespontũ puenisset sequens Põpeiũ fugientẽ:habuit obuiũ. L. cassium cũ trire
pauit cæsar miũ classe ad pharnacẽ ꝑperantẽ;qui cũ Cæsarem debellare posset tamẽ felicitate illius conterritus est. suppleꝗ impetrata uenia naues oĩs illi tradidit. Existimat appianus. hoc ascribendũ haud dubie esse Cæsaris felicitati:ut scilicet cassius uir bellicosus magna classe instructus non ausus sit conferere manũ cũ Cæsare in scapha nauigantẽ quẽ postea romæ imperantẽ nõ extimuit in senatu trucidare. Nõ tamẽ mirandũ est si Cæsaris tunc expauit maiestatẽ. cuius nomẽ ut ait plutarchus reges idorũ & parthorũ nõ sinebat capere somnũ illud quoꝗ cuidam pecu
Cæsaris for liari Cæsaris fortunæ attribuendũ ue
tuna. steꝗ cũ dimicaret in gallia & ab hoste dirreptus ex equo asportaret:occurrit ex hostibus quidã qui Cæsar est noscebat:& insultãs raptori ait. cecos Cæsar: quod gallorũ lingua significat dimitte Cæsarẽ: & ita factũ est ut dimitteretur. hoc scripsit Cæsar in sua ephemeride. Rostratis nauibus. rostrantur naues rostro ferreo. unde rostratæ dictæ:quæ firmiores sunt & in nauali prelio ad cõfligendũ utiliores. Rostrã nauibus primus addidit piseus. Cominus. ppe: * Scaphidion Lucianus appellat cymbam illã ferrugineã qua charon manes asportat. *

copiis per angustias hellesponti uictor nauicula traiiceret: L. Cassium partis aduersæ cum. x. rostratis nauibus obuium sibi neꝗ refugit:& cominus tendens ultro ad deditionẽ hortatus supplicem ad se recepit.

De mira euasione eius nando. C. LXIIII.

ALexandriæ circa oppugnationẽ põtis eruptione hostiũ subita cõpulsus in scaphã plurib⁹ eodẽ ꝑcipitãtibus cum desilisset in mare nando per ducentos passus euasit ad ꝓximã nauẽ elata leua:ne libelli quos tenebat madefierẽt:paludamẽtũ mordicus trahẽs ne spolio potiref hostis.

De probatione & disciplina eius in milites. C. LXV.

MIlitem neꝗ a moribus: neꝗ a fortuna probabat:sed tantum a uiribus: tractabatꝗ pari seueritate atꝗ indulgentia: non enim ubiꝗ ac semper sed cum hostis in proximo esset coercebat: tũ maxime exactor grauissimus disciplinæ: ut neꝗ itineris neꝗ prelii tempus denunciaret: sed paratum & intentum momentis oĩbus quo uellet subito educeret: quod etiam sine causa plerũꝗ faciebat præcipue

In scapham. scaphæ sunt naniculæ quæ maiores naues cõsequunẽ. M. AN. Instar:effigiem ad illius æquationẽ. Pro ædeã ædẽ. Papinius: Cedat equus latiæ q cõtra tẽpla diones:Cæsarei stat sede fori. Plinius quoꝗ añ ædẽ effigiẽ ipsam locatã fuisse scribit. Cõtortis faucibus:ui in hostẽ cũ ignauiæ exprobratione reflexis. Plutarchus hoc adicit dyrrachina pugna parũ abfuisse:quin Cæsar a milite:quẽ in hostẽ niterẽ cõuerteret:sit repente cõfossus. Aquilifero moranti:Appianus auctor est eo prælio:quo Cæsar Labienũ & petreiũ in Aphrica uicit Aqliferũ fugientẽ in primã aciẽ ab eo uiolenter retractũ:& ad Dyrrhachiũ aliũ signũ in cõtrariũ uerso occidi iussum. Alius in manu:q nõ patereẽ cũ loco decedere. Traiiceret:traiicio copias hellespõto:Hellespõtũ:& sæpe & elegãter ab aliis usurpatũ: Sed Tranqllus neutrũ dixit. Decẽ rostratis nauibus:ab forma sic dictis. Appianus octogita cũ Cassiũ triremes habuisse scribit:nec Luciũ:sed. C. Cassiũ fuisse:q postea cũ Bruto in Cæsarẽ cõiurauit. Eodẽ præcipitãtib⁹ præcipitãter ꝓpulsis.

PHI. paludamentũ mordicus trahens. scribunt historici Cæsarem in alexandrino bello:cũ in mare desilisset aliquandiu enatasse:alexandrinosꝗ uestem illi ademptam in trophei modũ erexisse. suetonius uero sentire uidẽ a Cæsare uestem militarem ex manibus hostium subductam fuisse. huius hystoriæ meminit plutarchus his uerbis constituta ad pharon pugna quãdam ex agere scapham insilijt. ut decertantibus ferret auxilium. Aduolãtibus autem undiꝗ in eum egyptiorum nauibus se in mare deiiciens summo cum labore uix enatauit. tunc quosdam tenens libellos q̃q̃ undiꝗ peteretur mergeretur ue ne omisisse quidem dicitur: at eis a mari sublatis in altum altera natasse manu. continuoꝗ scapa in fundum est deiecta. Mordicus. hoc est morsu & dentibus aduerbium est: plautus in curgulione:manum arripuit mordicus. Idem dixit mordicibus pro morsibus est & morsicatim a mor
Paludamẽ su deriuatum. Paludamentũ.paludamenta sunt insignia ac ornamenta militaria. Ideo cũ ad bellũ exit impera
ta. tor dicĩ proficisci paludatus. Cicero in pisonẽ & gabiniũ exierũt duo palludati uulturii. lictores quoꝗ erant palu
Paludati. dati liuius cũ palidatis lictoribus profectus ab urbe brundusiũ uenit. a palã dicta palludamenta:ꝓpterea quod cõspiciuntur illi:qui ea habent ac fiunt palam. auctor marco. Varro:plinius in. xxii. tradit coccũ fuisse dicatũ paludamentis imperatoriis. paludati ut ait festus armati. Militẽ neꝗ a moribus. secus scribit ipse in septimo cõmẽtario dicens. nõ minus se ab milite modestiã & cõtinentiã q̃ uirtutẽ atꝗ animi magnitudinem desiderare. Vegetius quoꝗ tradit milites moribus excellere debere:honestas enim idoneum militem reddit:& uerecundia dum prohibet fugere facit esse uictorem. Neꝗ a fortuna. ab opulentis:& qa fortuna p oia hũana tũ maxime in res bellicas
Indulgẽtia. est potens. Indulgentia:seueritati opponitur p antitheton indulgentia accipitur ꝓ facilitate benignitateꝗ & leni concessione. Quintilianus in primo mollis illa educatio quam indulgentiam uocamus; inde indulgentissimi imperatores dicti; sicut gratianus ab ausonio indulgentissimus nuncupaẽ:q sint bñfici ꝓpensiꝗ ad gratificãdũ. & apud historicos indulgentiæ imperatoriæ identidem memorantur plinius in panegirico ait. Quem nõ fortunæ indulgentiæ moliant. Exactor disciplinæ. coactor extortor repetitor militaris disciplinæ. Nam ut inquit elegãter marcus iurisconsultus:officium regentis exercitum nõ tantũ in danda sed etiã in obseruanda disciplina cõsistit

Sed paratum & intentũ. paulus emylius iubebat milites. κοι χιαρ εχειρκαι τοιειρ οξιασ τασ μαχαιρασ μοροp αυτωλετωp αλλορμελισειρ. i. quiescere & gladios solũmodo acutos facere:se enim reliq̃ curaturum.

Pluuiis diebus. tali enim tẽpore nõ credunt milites imperatorẽ castra esse moturum: neq; in aciem exiturum. Subinde. frequenter identidẽ qua dictione scatuit l bri luculẽtiorũ scriptorũ: nõnunq̃ subinde significat mox. deinde: statim. liuius. uno altero q; subinde ictu uentrem atq; inguina hausit. Se ad seruandũ admonens: sensus est Cæsarem frequenter milites admonuisse: ut se obseruarent hoc est custodirent ac specularent: ne quoq̃ se subduceret: qui deinde solitus erat se repente subtrahere e conspectu militũ: ita ut ab illis quereretur. obseruare autẽ modo significat specularit: alias uenerari. Virg. praeterea regem nõ sic ægyptus & ingens lidia nec populi partorũ aut medus hydaspes obseruãt.

Subinde.

pluuiis ac festis diebus: ac subinde se obseruandũ admonẽs repente interdiu: uel nocte subtrahebat: augebatq; iter: ut serius subsequentes defatigaret.

De eodem: CLXVI.

FAma uero hostiliũ copiarũ perterritos nõ negando minuendoue: sed insup amplificãdo: emẽtiẽdoq; cõfirmabat. Itaq; cũ expectatio aduentus Iubæ terribilis esset: cõuocatis ad cõcionẽ militibus: scitote inquit paucissimis his diebus regem affuturũ cũ. x. legionibus equitũ xxx. leuis amaturæ. c. milibus: elephantisq;. ccc. proinde desinant quidam quærere ultra aut opinari: mihiq; qui cõpertum habeo credant: aut quidẽ uetustissima naue impositos quocunq; uento in quascunq; terras iubebo auehi.

De cohertione & cultu militũ eius. C.LXVII.

DElicta neque obseruabat omnia: neq; pro modo exequebatur: sed desertorum: ac seditiosorum inquisitor: ac punitor acerrimus conniuebat in cæteris: ac nonnunq̃ post magnam pugnam: atq; uictoriam

Amplificando ementiendoq;: in hoc Cæsar cyrum illum magnũ persarũ regẽ imitabatur: qui autore xenophõte res hostium minime uerbis extenuãdas esse censebat. Nam melius est inquit si maiora arbitrati: minora uideamus: q̃ minora audientes ualidiora inueniamus. In commentario belli africi hæc legimus ad hanc sententiã cõducentia cũ nunciarentur aduersariorum copiæ: eqtatus infinitus: legiones regiæ tres: leuis armaturæ magna uis: scipionis: decem elephãti centũ. xx. classesq; esse complures: tamen nõ deterrebat animo Cæsar & spe confidebat.

M. AN. Paludamenta: imperatoria ɜ chlamidẽ. Plinius: coccum imperatoriis dicatum paludamẽtis: sed pro ornamentis militaribus capitur. Salustius post q̃ e sarcinis paludamenta obstare uidit: hinc palludati dicti. Iuuenalis: Cumq; paludatis ducibus. Cice. Antonius gemẽs ante lucẽ paludatus. Salusthius: Dũ paludatus icederet Liuius cõsul paludatus egrediẽs. Mordicus morsu. Appianus auctor est Alexandrinos ueste Cæsari adẽptã in throphæi modũ erexisse. A morsibus: a uitæ istituto. Neq; fortunæ: nobilitate: & diuitiis. Pari seueritate. oĩa exẽplaria: q̃ uidimus: seruitute habẽt sed seueritate ẽ legẽdũ: qđ ex iis quæ sequunt̃ plane pspicit. Indulgẽter: obsequenter. Exactor. inuestigator: expressor: reqsitor: pensitator: tot eni & plura habet id uerbũ significata. Pluuiis & festis: diebus qbus cũ nemo castra moturum putasset. Subinde: idẽtidem sæpius. Se obseruandũ: sua quælibet momenta aduertenda. Interdiu: diurnis horis. Subtrahebat: e suorũ cõspectu proripiebat. Perterritos: milites. Minuendo hostium copias extenuando. Ementiendo: mendaciis augendo.

PHI. Aduentus iubæ. iuba rex mauritaniæ iuuit partes põpeianas & scipioni socero põpeii reliqas in aphrica reparanti se cõiunxit: q ut inquit appianus elephãtos. lx. equitũ. xx. milia peditũ uero. xxx. secũ ducebat: adeo ut Cæsaris exercitus trepidãs tumultuaret. Leuis armaturæ. milites leuis armaturæ dicebant: q hastã tantũ gessaq; gererẽt ut scribit Liuius. maniplus leuis uicenos milites habebat: refert helianus in tacticis ordinẽ pedestrẽ in militia diuidi trifariã: in armatos: quæ grauis armatura dr̃ & uelites. q leuissimæ oim armant: unde & expediti nuncupant̃. Nõ eni loricã induũt: nõ ocreis muniunt: nõ clypeũ aut scutũ graue gestãt: sed tãtũ iaculis utunt̃ aut lapide quẽ funda manu ue emittũt in tertio ordine sunt peltati: a pelta dicti qđ scutũ est paruũ & leue hii medii erãt inter grauẽ armaturã & leuẽ speciari rorarii accẽsi ferẽtarii ab historicis milites leuis armaturæ solẽt appellari. uegetius in secundo sic scribit. ferentarii exultatores: sagittari. funditores hoc est leuis armaturæ aduersarios ꝓuocabãt añ aciem præcedentes. Vetusthissima naue. ob hoc putrida & periculosa. Delicta militaria. quæ aut propria aut communia sunt. Neq; pro modo exequebatur. non seruabat modum in puniniendo: ut modo citra modum & præscriptum legis: modo ultra plecteret nocentes pro modo autem delicti castigandus est miles. Nõ debet uindicta esse grauior q̃ crimen. sed ut ait iurisconsultus titulo de penis. in leuioribus causis protiores ad lenitatem iudices esse debent: in grauioribus penis seueritatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi. Desertorũ punitor. desertores militiæ in bello capite puniendi sũt: sicuti iurisconsulti prodiderunt titulo de re militari. Ceterum nõ omnes desertores similiter puniendi sunt: sed habetur & ordinis & stipendiorũ ratio & gradus militiæ: differt autẽ desertor ab emensore: sicut fugitiuus ab errone. leuius eni delictum est emansoris grauius desertoris. est enim emansor qui diu uagatus ad cactra reuertitur. Desertor uero qui ꝑ polixum tẽpus euagatus reducitur.

Leuis armatura.
Velites.
Peltati.
Pena desertoris.
Emansor.
Desertor.

Seditiosorũ. qui seditionem atrocem militum concitauerit: capite punitur si uero intra uociferationem tantũ seditio mota est: tunc gradu militiæ reiicitur. Conniuebat. idest aliqua delicta militaria oculis ueluti clausis præteribat. tanq̃ dissimulanter illa contueretur. Itidem Cicero. in philippicis. Q uibusdam in rebus etiam conniueo: Cõniuere eni est oculos genis itegere. plinius nr̃ in. xi. grauiores alitũ inferiore gena ꝯniuẽt. Idẽ colũbæ & similia utraq; gena cõniuẽt. metaphoricos ad alia quoq; trãsfert̃. gellius in. xv. dixit: ꝯniuere caua uẽtris & stomachi ꝑ stipari claudi & cõtrahi. Idẽ in. xvi. ide apud duo ista foramia quæ dr̃ epiglottis q̃si claustra q̃dã mobilia & ꝯniuẽtia uicissim & resurgẽtia inde cõniuentia synodi usurpat̃ in decretis. xxiiii. q. pria ꝑ tacita erroris ꝑmissione a synodo cõcessa. cõniuere autẽ enunciari debet syllaba sedã producta. silius conniuent solemq; pauens deprendere uisu.

Cõniuere quid.

Remisso: relaxato. Officiorum. S. militarium. quae autẽ haec sint docet uegetius. Munere. onere alias do no alias spectaculo. alias officio. Unde munera militaria & quos milites munifices uocamus ut inquit paulus iureconsultus. Unguentatos. Unguenta esse luxuriae instrumenta nullus ignorat: qui uel plinii. xiii. librum inspexerit. dicebat tamen Caesar milites suos unguentis delicatioribus perfusos bene pugnaturos: tanq̃ deliciae ad uirtu

Dictũ Aristippi.

tem roburq; heberandũ in praecellentibus militibus nihil pollerent: sicut aristippus philosophus dicere solebat: q; lautior uictus nullo erat impedimento ad beneuiuẽdum. Commilitones appellabat. tanquã & ipse unus esset

Cõmilitones.

ex numero militum. ita enim cõmilitones dicimus sicuti & cõdiscipulos ad hoc allusisse uidet lucanus sic scribens: bellorum o socii qui mille pericula martis. graeci συστρατιωτας uocãt lucullus & ipse milites suos blãdiori uocabulo cõmilitones appellabat. Unde olim congressurus in armenia aduersus barbaros magna uoce ad suos conuersus inquit. περικεκαμεν συστρατιωται. uicinus o cõmilitones. A Caesare in hoc dissentiebat augustus immo ut inquit eutropius: ipsum coarguebat: quod milites cõmilitones nouo blandoq; more appellaret. Ita enim principis auctoritatem emoliri minuiq; arbitrabatur.

remissor officiorum munere: licentiam omnem passim lasciuiendi pmittebat: iactare solitus milites suos etiã unguẽtatos bene pugnare posse: nec milites suos p concione: sed blãdiori nomie cõmilitones appellabat: habebatq; trã cultos ut argento & auro politis armis ornaret simul & ad speciem: & quo tenaciores eorum in proelio essent metu dãni: diligebat quoq; usq; adeo ut audita clade titurlana barbã capillumq; sũmiserit. Nec ante dempserit q̃ uindicasset: quibus rebus & deuotissimos sibi & fortissimos reddidit.

De amore & fidelitate militũ ad eum. C. LXVIII.

Ingresso ciuile bellum centuriones: cuiusq; legionis singulos equites e uiatico suo obtulerunt: & uniuersi milites gratuitam: & sine frumento stipendioq; operam: cum tenuiorum tutelam locupleriores in se contulissent: neq; in tam diuturno spatio quisq̃ omnino desciuit:

M. AN. Decem legionibus: legionariorũ militũ intellige: alioquin nõ procederet: q; statim leuis armaturae. c. milibus subiicit. Elephantis trecentis: Appianus. elephantos. lx. tum Iubam habuisse scribit. trigintaq; peditum millia. xx. equitum. Oppius siue Hircius cum tribus legionibus. xxx. elephantis in frenibusq; numidis. ccc. uenisse ait: ac praeter hos grandi peditum numero. Sed Caesar de industria copias mentiendo auxit. Opinaris uera ne sint ea: an non. Uetustissima naui: ac per hoc facile solubili. Delicta: flagitia. Pro modo: sed citra utraq; morem praescriptũq; militaris disciplinae. Desertores: q signa statione ue deseruissent. Polybius apud Ro. inquit mors poena est iis qui in bello locum quo cõstituti sunt reliquerint. Seditiosorum: seditionibus auctorũ Lucanus: At paucos quibus haec rabies auctoribus arsit: non caesar sed poena tenet procumbite terra: Infidumq; caput ferienda tendite colla. Conniuebat: indulgebat: oculorum enim nutu assensum praestamus: qua loquendi figura Maro saepe utitur. Sed homerus quem ille imitatur saepius. Officiorum: militarium sc3. Unguentatos unguento delibutos: quasi diceret eos esse qui nullis corrumpi possent uoluptatibus. Commilitones: quae appellatio: utpote ambitiosa ab augusto postea sublata est: nam Imperator qui suos commilitones: appellat se in ordinem redigit: faceturq; se non Imperatorem: sed militem esse: sic condiscipuli: sic conserui dicuntur.

PHI. Auro politis armis. in hoc Caesar imitatus est alexandrum magnum: qui iturus aduersus indos phaleras equorum & arma militum argento decorauit: unde ab argenteis clypeis argyraspides appellari. hoc idem factitasse fertur Alexander alter Imperatos Romanus: qui sicuti refert lampridius nõ solum fecit argyraspidas sed & chryso aspidas ita ab aureis clypeis nuncupatos. Ad speciem ad decorem & ornatum.

Clade titurlana. quando. S. titurius sabinus & aruncuLeius cotta legati cum legione ab eburonibus dolo circũuenti ceciderant. Sumiserit. ad longitudinem nutriuerit. nãq; summitere barbam & capillum dicimur. quãdo neq; tondemus neq; radimus permittentes ad enormitatem adolescere. in eodem significatu dicitur promittere & immitere. inde promissa barba a uirgilio dicta longa quasi porro missa. quod specimen est maximi doloris.

Deuotissimos sibi. Ausonius in panegyrico. meruisti ut haberes amicos obnoxios promptos deuotos: fideles in aeuum omne mansuros.

Fortissimos: amor principis ut inquit uerissime nazarius facit militem fortiorem. Ingresso. Caesari.

Viaticum.

E uiatico suo. uiaticum dixere ueteres sumptum uiae graeci. εφοδιον uocant. Qu. claudius in annalibus ma

Viaticulũ.

gnum uiaticum noue posuit pro magna facultate & paratu magno a uiatico diminutiuum fit uiaticulum. Apu

Viaticati.

leius in. vii. de asino aureo uiaticulum mihi corrasi inde uerbum uiaticor deriuatur: quod significat uiaticum paro plautus in menechmis uiaticati hercle admodũ estis ue summus. sensus Suetonii est: Centuriones singularum legionum obtulerunt Caesari: q; singuli sua ipsorum pecunia; quam ad sumptum uiae parauerant: suisq; facultatibus singulos equites alerent instruerentq; stipendio sine Caesaris impensa; milites uero dixerunt se militaturos gratis sua ipsorum impensa: cum illi qui erant ditiores suscepissent nutricatum & impensas omnis pauperiorum perficiendas suis opibus peculiaribus. in legione erant centuriones circiter. lv. auctores uegetius & modestus de re militari. Desciuit. defecit rebellauit: hoc autem minime trahendum est ad exactam enumerationem: namq; labienus cuius opera naua & strenua usus fuerat in bello galico deseruit. Caesarem & adhesit Pompeio unde apud lucanum in quinto a Caesare uocatur transfuga uilis. extat huius labieni in Caesarem dictum insolentissimum. Nam cum per colloquia militum pacificatio quereretur. Dixit insolenter. Desinite de compositione loqui nam nobis nisi Caesaris capite relato pax esse non potest.

Plærioꝗ capti uitam recusarũt. granius petronius quæstor Cæsaris designatus in scipionis potestatē uenit:q granio icolumitatē pollicebat. ille uero rñdit Cæsarianos milites solere salutē dare nõ accipere: quo dicto seipsũ pugione cõfodit. præterea cũ ĩ potestatē eiusdē scipionis põpeiani peruenissent aliquot Cæsariani milites: cumq; scipio uitá & pecuniá illis donare polliceret si rem pu. aduersus Cæsarē defenderent: tunc centurio unus ego nē inquit cõtra Cæsarē Imperatorē meum aduersus armatusq; cõsistam. Ego neq; id facturus sũ: & te magnopere ut de negotio desistas adhortor. tũc ita percitus scipio cēturionē reliquosq; ueteranos Cæsaris cruciabiliter iterfici iussit.

plærioꝗ capti cõcessã sibi sub cõditione uitam: si militare aduersus eum uellent: recusarunt. Famem & cæteras necessitates: non cum obsiderētur modo. sed si alios ipsi obsiderēt tãtopere tolerabãt: ut dyrrhachina munitione Pompeius uiso genere panis ex herba. quo sustinebãtur: cum feris sibi: rem esse dixerit: amouerioꝗ ocius: nec cui quã ostendi iusserit. Ne patientia: & pertinatia hostis: animi suorum frangerentur quanta fortitudine dimicauerint testimonio est q aduerso semel apud dyrrachium prelio pœnam in se ultro depoposcerunt ut consolandos eos magis iperator quam puniẽdos habuerit: cęteris p̃liis ĩnũeras aduersarioꝝ copias mĩtis prib9 ĩpi pauciores facile supauerũt. Deniq; una sexte legionis

Dyrrachina munitiõe. circũuallationē significat qua cæsar Põpeium Dyrrachii circũuallauerat. Viso genere panis cæsar ex castello i castellũ pducta munitione circũuallare cõstituit Põpeiũ apud Dyrrachium epiri ciuitatē: quæ alio noie epidamnus appellatur. ubi cũ in summis esset angustiis penuriaq; cibarioꝝ consumptis lõge lateq; frumẽtis: milites tamẽ iopiá singulari patiẽtia tolerabãt a quibus genus radicis iuẽtum ē quod appellat chara: quod admixtũ lacte multũ inopiam leuat id similitudinem panis efficiebat: eius erat magna copia. ex hoc effectos panes Cæsariani edebant eosq; uulgo iaciebant in Pompeianos: ut spem eorũ minuerẽt: cũ in colloquiis famē obiectarent adiiciebant se quod huiusmodi radices terra produceret obsidionē põpei non derelicturos Plutarchus & cæsar auctores: legimus apud Plinium libro undeuigesimo milites Cæsari exprobrasse: q lapsana uixissent: apud Dyrrachiũ: præmiorũ parsimoniam cauillantes: est aũt lapsana olus siluestre trium foliorum diui Iulii carminibus præcipue militaribus celebratum:

Dyrrachium. Epidámus. Panis herbaceus. Chara. Lapsana.

M.AN. Clade titurianа. Qu. Titurius Sabinus. & L. Auruncuieius: ut alio ē loco demõstratum cum quinq; cohortibus iter Mossam & Rhenũ flu. in Eburonibus cæsi sunt. Quibus rebus: quo studio. idulgentia & officio in milites. Ingresso ciuile bellum: ciuile bellum inchoanti.

priuatα

Etiatico suo: ex ea pecunia: qua futura expeditione usuri erant singuli stipendium unius equitis ultro detulere. In se contulissent: pecuniosis militibus inopum in se sumptum & onera transferentibus: suam ad hæc militiam gratuitam cæsari deferentibus. Tam diuturno spacio: quam diu ciuile bellum tenuit. Neq; quicquã: immo aliquãnam præter Roscilum & Egum allobrogas: qui diutissime cæsarianis castris fuerant assueti. Labienus quoq; ad Pompeium trãsfugit. Lucanus Fortis in armis. cæsareis. Labienus erat: nunc transfuga uilis. Plerioꝗ capti: ut Petronius quęstor: qui a scipione captus se transfixit: & Centurio cum ueteranis uitam sub conditione promissam recusauit. ita Plutarchus prodidit. Genere panis ex herba: lapsana uidelicet siluestris oleris genere: quod militaribus iocis est postea Cæsari: ut Plinius scribit in triumpho exprobratum. Appianus quoq; eiusdem est rei auctor Plutarchus non tantum herbaceo pane uesci solitos ait: sed radicibus etiam quibusdam lacte mixtis. Aduerso apud Dyrrachium prælio: quo Cæsar uictus: fassus est Pompeium uti eo die uictoria nesciuisse. Appianus & Plutarchus sunt auctores: his uerbis Maharbalem post Cannensem uictoriam Hannibalem incessisse Liuius tradidit.

PHI. Pertinacia: miror Nonium Marcellum tradere pertinaciam semper esse rerum malarum: cum eruditorum auctoritas refragetur: & imprimis Senece: qui in septimo de beneficiis ait. uicit malos pertinax bonitas & Liuii: a quo pertinax uirtus dicta. Aduerso. apud dyrrachium prælio. hoc factum est: quando Cæsar. dixit τημερον ηνικη παρα τοισ πολεμιοισ. αλλα τω νικαν ουκ εχουσι: latine significat. hodie erat uictoria apud hostes: sed uincendi peritum non habent. tunc Pompeius hac uictoria elatus tanquam uictor scripsit ad reges ac ciuitates.

Pertinacia.

PHI. Consolandos magis q̃ puniendos. appianus in ii. memorat milites Cæsaris post cladem dyrrachinam tanta mestitudine affectos fuisse: ut ultro ipsi supplicium de se sumi exposcerent: & more patrio decimari: renuente Cæsare: signiferos necandos esse conclamabant perinde ac primos auctores fugę. sed Cæsar nec id quidem facere sustinens pauculos quosdam supplicio affecisse satis habuit ex hac imperatoris clementia milites magis ac magis inflammati deposcere cœperunt: ut in hostes educerentur iureiurando affirmantes se nisi uictores nunquam reuersuros.

Ipsi pauciores superauerunt. hoc ex disciplina Alexandri magni: qui. xl. ad summum milibus militum contentus infinitas barbarorum copias profligauit: inhabile regenti ratus quicquid excederet: & turbam potius q̃ exercitum & profecto exercitus copiosior magis est impedimento; q̃ emolumento: & ut ait Vegetius propria magis multitudine: q̃ hostium uirtute deprimitur. hinc legimus singulos consules romanos aduersus hostes uel copiosissimos non amplius q̃ binas duxisse legiones additis auxiliis sociorum. sic Cæsar sæpe paucitate militum fudit infinitam hostium multitudinem: sicut in bello gallico aduersus aruernos apud gergouiam: quando illorum dux fuit uercingentorix. tunc enim circiter. cccc. millia aduersus Cæsarem confluxere maxima ipsorum strage & occidione.

Exercitus enormis.

Castellum Cohors præposita castello. castellum intelligimus. unũ ex illis: quæ Cæsar plurima communiuit in monitiõe
dyrrachina ad circumuallandum Pompeium: in quo castello nemo fuit quin uulneraretur: & ad Cæsarem rela-
Sceua cen- tum fuit scutum sceuæ Centurionis: in quo inuenta sunt foramina centum. xx. quem Cæsar ut erat de se meritus
turio. donauit milibus ducenris æris: atq; ob octauis ordinibus ad primipilum se traducere pronunciauit. eius autem
opera castellum conseruatum magna exparte constabat. cohortem postea duplici stipendio frumentoue & spe-
ciariis militaribusq; donis amplissime donauit. hoc sceuæ centurionis facinus præclarũ miro preconio celebrat
Lucanus in sexto pharsaliæ: cuius &
Acilii uir- historici meminerunt. Acilius cy
tus negiria Acilius decimæ legionis mi-
les cum maritima pugna pro parti-
bus Cæsaris uiriliter præliaretur dex
tram magnum iniecit massiliensium
naui: eaq; abscissa puppim sinistra ap
prehendit: nec ante dimicare destitit
quam captam profundo mergeret:
auctor Valerius: hoc facinore tã præ
claro imitatus uidetur Romanus Aci
Exẽplũ cy- lius Cynegirum atheniensem: qui &
negiri ipse in bello persico simili pertinacia
in consectandis hostibus usus naueʒ
onustam dextera manu tenuit nec pri
us dimisit quam manũ amitteret: qua
amputata nauem sinistra comprahẽ
dit: quam & ipsam cum amisisset ad
postremum nauem morsu tenuit. tã-
ta in eo uirtus emicuit: ut non tot cæ-
dibus fatigatus non ambabus mani-
bus amissis uictus ad postremũ trũ-
cus & ueluti rabida fera dẽtibus dimi
cauerit. auctores Trogus & Herodo
tus. scribit Plutarchus i libello de cõ-
parationibus clarorum uirorum. cy-
negirum amputata utraq; manu fuisse obtruncatum: ideq; euenisse refert Lucio Glauco uiro Romano: ut utrãq;
Vmbo manum amitteret cũ Haldrubalis nauẽ detinere uoluisset. Vmbone agens: idest clypeo. Liuius gallum umbo
ne ictum deturbat: est enim umbo: ut inquit Seruius media clypei pars eminentior. Silius ærari radiauit luminis
umbo. Statius. Iam clypeus clypeis umbone repellitur umbo. Ciuilibus. bellis. M. AN. Magis: pro ma
iore quodam negocio. Consolandos: petisse milites scripsit Appianus se more patrio decimari; idest deci-
mum quemq; supplicio affici. Innumeras: aduersariorum copias. Liuius auctor est Alexandrum Macedo-
nem: deirco Imperatorem maximuʒ iudicatum: quia paucissimis copiis numerosos uicisset exercitus. Cæsar quã
tam uim hostium paucis legionibus: quas in Gallia habuit confecerit: ex eo intelligi potest; quod Plinius me-
moriæ prodidit: præclare solitum cecidisse se ad undecias centum & nonaginta duo millia hostium: præter eos
qui bellis ciuilibus periissent. Appianus in rebus gallicis scripsit ad centum milia hostium: uel una acie ab eo cæ
sa. Castello: quod Cæsar circa dyrrachium pompeio obiecerat.
Nec mirum: haud admiratione dignum. Singulorum: ut Sceuolæ & Acilii. Centum & uiginti apud Plu-
tarchum centum triginta legimus: ergo in altero numerus corrigendus. Acilius; apud eundem Plutarchum
Atilius non acilius legitur. Cinigeri Herodotus Euphrominis filium ciuigerum fuisse ait ad Maratonamq;
Missionuʒ id præclarum facinus ab eo editum. PHI. Aliquas: seditiones. Non cessit tumultuantibus. Itidem Ale-
genera xander romanus imperator non extimescebat tumultuantes milites. Sed mora olim seditione non timuit ascen-
Honesta dere tribunal: & oratiõe seuerissima seditiosos increpare q̃uis omnes armati circumsisterent. postremo illis adhuc
missio frementibus cum inclamasset. Discedite atq; arma deponite. Mirando exemplo omnes depositis armis sagulisq;
Causaria militaribus ad diuersoria recesserunt. tunc unam legionem totam exauctorauit: quam mox loco suo restituit.
Causarii Legionem cum ignominia missam fecit honesta missio est quæ emeritis stipendiis ab imperatore indulge-
Ignomi- tur. Causaria cum quis uitio animi uel corporis minus idoneis militia renunciatur. inde a Liuio causarii milites
niosa dicti ignominiosa uero missio est cum quis propter delictum sacramento soluitur & is qui ignominia missus est
neq; romæ neq; in sacro comitatu agere potest auctores iurisconsulti titulo de re militari & titulo de his qui no-
tantur infamia; huiusce autem seditionis militaris: quæ iuxta placentiam mota est: meminit Appianus scribẽs
milites pollicitas olim: a Cæsare quinq; minas uiritim instanter efflagitasse: sopita est autem seditio duodecim
tanq̃ seditionis auctoribus supplicio affectis. De hac loquitur Luca. in. v. pharsaliæ. Detegit imbelles animos; nil
fortior ausa seditio. Quam auctoritate. est operæ precium legere apud Luca. quemadmodum Cæsar im-
perterritus & sola maiestate subnixus iuerit obuiam seditioni militari minaciter magis q̃ indulgenter agens. ubi
ait. Vadite meq; meis ad bella relinquite telis & mox. An uos momenta putetis ulla dedisse mihi; procerum
motus hæc cuncta sequuntur.

cohors præposita castello quatuor pompei legiones per ali
quot horas sustinuit pene omnis confixa multitudine hosti
lium sagittarum quarum centum ac. xxx. milia intra uallum
reperta sunt. Nec mirũ singulorum siquis facta respiciat: uel
Cassii Scæuæ Centurionis. uel. C. acilii militis: ne de pluribus
referam. Scæua excusso oculo: transfixus femore & humero
centum & uiginti ictibus scuto perforato custodiam portæ
commissi castelli retinuit. Acilius nauali ad Massiliam præ-
lio iniecta in puppem hostium dextra & obscissa memorabi
le illud apud græcos Cynegiri exemplum imitatus transiliuit
in nauem umbone obuios agens.

De pœna contra seditionem militarem. CLXIX

SEditionem per. x. annos gallicis bellis nullam omni-
no mouerunt. ciuilibus aliquas: sed ut celeriter ad of
ficium redierint nec tam indulgentia ducis q̃ auctori
tate. Non enim cessit unq̃ tumultuantibus: atq; etiam obuiã
semper iit: & nonam quidem legionem ap Placentiam q̃q̃ ad
huc in armis pompeius esset: totam cum ignominia miss-
am fecit ægreq; post multas & supplices preces: nec nisi

Exacta de fontibus. fumpto de nocentibus fupplicio. Luca. uicit patientia feui fpem ducis. & iugulos nen tan
tum preftitit enfes. Namq; auctoritas tanta erat cæfaris: ut tremeret fæua fubuoce minacis uulgus iners. Decu Decuman:
manos romæ milites decimæ legionis: cui legioni Cæfar indulferat præcipue: & propter uirtutem confidebat Legiones a
maxime legiones enim Romanæ a numero atq; ordine dicuntur: ut primani: fecundani: decumani: uocantur mili numero
tes primæ fecundæ & decimæ legionis. Miffionem flagitantes. honeftam uidelicet: quæ tempore militiæ im Primani
pleto datur. Ardente in africa bello. bellum africum fignat: quod in africa geftum eft aduerfus iubam & Scipi Secundani

exacta de fōtibus pœna reftituit.

De facili reconciliatione militum iratorum. C·LXX.

DE cumanos autem romæ cum ingentibus minis fummoq; etiam urbis periculo miffionem & premia flagitantes ardente tunc in africa bello neq; adire cunctatus eft: quamquam deterrentibus amicis: neq; dimittere: fed una uoce quaquirites eos pro militibus appellarat tam facile circūegit: & flexit: ut ei milites eē cōfefti rñderint: & q̄uis recufātē ultro i africā fīt fecuti: ac fic quoq; feditiofiffimū quēq; & p̄dæ & agri deftinati tertia parte mulctauit.

De fide & ftudio eius erga clientes. C·LXXI.

STudium & fides erga clientes ne iuueni quidem defuerunt. Mafintham nobilem iuuenem: cum aduerfus Hiempfalem regem tam enixe defendiffet: ut Iubę regis filio in altercatione barbam inuaferit:

onem recolligentes reliquias pompe Ardere
ianas & nouas infuper copias com= bellum
parantes: ardente autem dixit pro ui=
gente & extantenam ut ait Martia=
nus capella in libro rhetorices: inter=
dum uerba transferuntur decoris cau
fa: ut bellum fubito exarfit pro extitit
Præmia quæ ueteranis debebat & p
miferat. Flagitantes: quafi cum cō
uitio & clamore depofcentes flagita= Flagitare
re enim perfonare eft: cum flagella &
flamma & flagitatio fine fonitu cre=
pituq; non fint. ut docet Donatus in
expofitione eunuchi terentianæ. De
hac autem feditione fentire uidet Plu
tarchus cum fic fcribit. motis ad fedi
tionem militibus cum duos præto=
res cofconium & galbam occidiffent
tantum eos obiurgauit: ut ipfos pro
cōmilitonibus ciues appellatos mil
le uiritim dragmis donauerit & multa ifup italiæ prædia forte diftribuerit. * in cōmētario belli africi fcriptū
legimus quēadmodū cæfar ignominię caufa ab exercitu remouit: Aliquot tribunos militū ob imodicā petulātiā
dicens: uos cū neq; bello fortes: neq; pace boni aut utiles fueritis & fedinōis fueritis ftudiofiores idignos effe arbi
tror qui in meo exercitu ordines ducatis: uofq; miffos facio & quantum poteftis abeffe ab africa iubeo. * *
M. AN. Seditioni: Hānibali p̄cipue laudi fuit q cū ex oi barbaro℞ colluuione caftra referta haberet: nullā
toto belli punici tpe fit militarē feditionē expertus. Gallicis bellis. q diu i gallia ē bellatū. Indulgētia: obfequ
& illecebris. Quā auctoritate: uirtutū opinōe. Sed obuiā ē: ultro. fe tumultuātibus obtulit. Apd placētia
am: Cifalpinæ galliæ urbē Ro. Coloniā fub iitiū belli pūici fecūdi ductā. Polybius: Liuius: & pedianus id fcribūt
Cū ignominia: triplex fuit apd maiores: ut Marcellus de re militari fcripfit: miffiōis rō honefta: una q̄ exacto
legitimæ militiæ tpe qđ i decē ānos extēdebat: ut Plutarchus tradit: militi dabat. Caufaria altera: quū fiqs uitio
corpis: aut mētis minus idoneus militię putabat: reliq̄ ignominiofa: cū ob delictū aliqđ miles exauctorabat. Vul
pia. Solere ait exprimi caufā: cur aliqs miffus eēt: fed fi arma adepta forēt: ēt fi nihil fuiffet exp̄ffū: ignominiofe tū
miffus itelligebat. Exacta: fūpta De fōtibus: de feditiōis auctoribus Lucāus. At paucos qbus hæc rabies au
ctoribus arfit. Nō Cæfar: fed pœna tenet. Reftituit: denuo iauctorauit. Decimanos: decimæ legiōis milites
Vopifcus tñ Decimanos ait p̄fules tm̄ hēre folitos: aut eos q futuri pricipes effēt: q̄fi lecto℞ militū id genus effet
Cæte℞ pa℞ cōfiderate hæc ex pxio capite exemere: q opus r capita redegerūt quū oia ex una pēdeāt ppofitione
Sūmoq; urbis piculo: nā p̄ter Coftoniū & Galbā prores: q auctore Plutar. eo tumltu occifi fūt: igēs quoq; ius
militū ad urbis p̄diū miffa ab eifdē Decimanis: ut qdā tradūt: trucidata ē. Miffionē: q a iā militiæ tēpus exiffet
Premia: quæ reddēda eēt. Ardēte: late oia corripiēte trāflatio ab icēdio fūpta. Adire: milites. f. tumultuātes
De terrētibus: ne iret idētidē monētibus. PHI. Quirites p militibus Imperator quotiēfcūq; uerba facit ad Quirites
milites eos uero fignificātiffimoq; uocabulo milites appellare cōfueuit pinde ac militari facramēto deuictos: fed pro militi=
cæfar noie blādiori honorificētiorīq; appellauit qrites: tanq̄ romanos nec ulli fubiectos iperio: & ita hac uoce ira bus
cundiam militarem mitigauit cōfimiliter Alexāder iperator Romanus feditiofos milites p cōciōe quirites uoca
uit: uos oēs inqt hodie una uoce qrites dimittā & incertū an. qrites nō. n. digni eftis: q romanæ plebis fitis: fi ius
romanū nō agnofitis. * Ex his tñ Lāpridii uerbis fit ut exponā Quirites appellatos nō tā honoris cā q̄ cōtūe= *
liæ tāquam qrites plebeii uilefq; fint & cōtēptibiles. Militū uero appellatio honorificentior ideoq; milites
grauiter ferētes fe appellari qrites id nomē repudiarūt pinde ac i honorū ingloriūq; i hāc fniam ap̄ Luca. Sic mi
lites a Cęfa. Quirites appellant p cōptētione & dehoneftamētū illo uerfu. Tradite ueftra uiris ignaui figna Qui
rites itidē quoq; eodē lāpridio auctore exclamauit. Alexā. romanus iperator. Quirites difcedite atq; arma depo
nite: uerbis. f. obiurgatoriis & atrocibus. * Circū egit. retroflexit demulfit abduxit ab indignatione. Agri *
deftinati. uerbi caufa fi deftinauerat Cæfar uiritim inter ueteranos dare trecenta iugera dabat ducenta. fi. xxx. au= De clienti=
reos ex pecunia predacea dabat. xx. & ita tertia agrorum predeq; parte mulctabantur. Erga clientes. primum bus
iuxta parentes locum tenere debent pupilli. fecundum eos proximum locum clientes habere qui fefe in fidem pa Clienta
trociniumq; noftrum dederunt. & ut inquit Mar. Cato aduerfus cognatos patronus pro cliente teftatur: teftio Stipendia=
nium aduerfus clientem nemo dicit clienta dicit a plauto fœmina. Iuueni. Cæfari: que ætate mobiles funt & rii
clientelarum minus curiofi. Hiēpfalē. africanum regem. alius eft ille hiēpfal. faluftianus. Enixe: uehemēter.

Mercẽnarii. Stipẽdioſi.

Stipendiarium pronunciatum. ſtipendiarii dicuntur tributarii hoc eſt illi q tributũ ſoluũt. inde ſtipẽdiariæ ciuitates dicũtur a Plin. ille uidelicet q ſtipendium tributũq; ſoluebant:& a liuio Annibal dictus eſt ſtipẽdiarius & uectigalis ac ſeruus po. rom. uulgus indoctũ pperã appellat ſtipẽdiarios milites eos q ſtipẽdia faciũt:cũ tales mercenarii ſiue ærarii milites ſint nũcupandi quod ſi uocabulo Vegetii uti uolumus ſtipẽdioſos appellabimus ✱ Quamquam Stipendioſi Vegetio ſunt milites non tã ſtipendia facientes:ꝙ qui ſtipẽdiis plurimis honorati excitatiq; in re militari ſunt:ut ſtipendioſus dicatur quaſi plenus ſtipẽdioꝝ & qui multi ıuga ſtipẽdia fecerit ✱.

ſtipendiarium quoq; pronunciatum & abſtrahentibus ſtatim eripuit occultauitq; apd ſe diu:& mox expretura proficiſcens in hiſpaniam inter officia proſequentium:faſceſq; lictorum lectica ſua auexit.

De cultu & dilectione amicorum. C. LXXII.

AMicos tanta ſemper facilitate : indulgentiaq; tractauit.ut. C.Oppio comitanti ſe per ſiluestre iter correptoq; ſubita ualitudine:& diuerſario.quod unũ erat ceſſerit & ipſe humi ac ſub diuo accubuerit.Iam autem rerũ potens quoſdam etiam infimi generis ad ampliſſimos honores:prouexit:cum ob id culparetur profeſſus eſt palã ſi graſſatorum & ſicariorum ope intuenda ſua dignitate uſus eſſet:talibus quoq; ſe parem gratiam relaturum.

De odiorum facili remiſſione. C. LXXIII.

SImultates contra nullos tam graues excæpit unquã:ut non occaſione oblata libens deponeret. C.Memmii:cui⁹ aſpͬrimis oronib⁹ nõ miore acerbitate reſcripſerat ẽt ſuffragator mox i petitione ꝯſulatus fuit.C. Caluo

Dictũ cæſaris.

Inter officia. inter eos q officii cauſa Cæſarẽ ducebant cõmitabanturq; euntem in prouĩciã furtim auexit in lectica ſua deliteſcentẽ maſinthã aſportauitq;. Caio oppio comitanti.ſcribit Plutar.olim Cæſarẽ ui tẽpeſtatis compulſum intraſſe pauperis caſam ubi cũ cubiculum uix unius capax inueniſſet ad amicos conuerſum dixiſſe:ex honorifico q dẽ loco cedendum eſt potẽtibus:ex oportuno uero egrotantibus ibiq; requieſcere iuſſit oppiũ: ipſe uero una cũ reliquis iuxta tuguriũculi fores recubuit.

Diuerſoriorum.

Diuerſorio hoſpitio ad diuertendo dicto. M.T. quieſcam in cæſaris ſermone quaſi in aliquo opportuno diuerſorio.

Sub diuo

Sub diuo.ſub cœlo:alio noie dicitur ſub ioue cœlũ.n.græci ΤΟΡΔΙΑ dicunt.

Subdialia.

inde ſubdialia pauimẽta & ſubdiuales deãbulationes:quas uitru græco

Hypethre

uocabulo appellat hypethras.

graſſatores.

Graſſatoꝝ. latronũ uias obſidẽtiũ. tales.n.graſſari dicunt. interdum ho

Graſſarii

neſtum uocabulũ eſt ut apd Silium.graſſãdũ ad clara periclis:& apud Saluſti.uirtutis uia graſſatur.

Sicarii

Sicariorũ qui ſint ſiccarii ſatis notum.a ſicca quod gladii genus eſt:nomen inditum.de his ſupra ſatis ac ſuper. M.AN.

Qua quirites:ciues Plutar.ait:& nõ milites:quod idem certe eſt appellatos ait. Circũegit:preſenti furore auertit Milites eſſe.Appi.nullã ab his uocem ædituꝫ uiſo cæſare ait preter unam:qua miſſio efflagitata eſt:eaq; Preter ſpẽ cõceſſa cõtinuo in ꝑces uerſos i exauctorarentur atq; idipſum uix poſt multas ꝑces iperatũ. Prædę. pecuniæ ꝑde noie militibus date. Deſtinati:ãtea cõſtituti. Studiũ i ord.nãdis. Fides:i defẽdẽdis. Iuuene:cæſari. Hiẽpſalẽ:de hoc Plutar.i põpeio.Hiarbas inqt rex capit:cui Hiẽpſal ſucceſſit. Tã enixe:tãto ſtudio. In altercatiõe:iurgio ꝙ aꝑ Barba.q ſũmo ſtudio alũt barbã adhuc magis ꝙ aꝑ ro.ẽ cõtumelioſum Stipẽdiariũ:ſtipendii noie obnoxiũ. Abſtrahẽtibus:abſtrahere parantibus. Apd ſe:domi ſuæ. Inter officia:inter eos q officii cauſa abeũtẽ ſequebãtur lectica ſua:qua ipe uehebat. Auexit:aſportauit. Coppio.ad quẽ multi referũt cõmẽtariorum ſupplemẽtũ. Subita ualitudi:i:iopinato morbo. Diuerſorio:meritorio hoſpitio.

Loco:lecto:ut Plutarchus ait. Sub diuo:in apro.Pluta.in prima tugurii parte:nõ extra cũ aliis decubuiſſe ſcribit. Graſſatoꝝ:latronũ.Siccarioꝝ ferro graſſãtiũ. Parẽ gratiã ꝑmeriti debitã. PHI. Simultates.odia ſimultas dicta ẽ ex cõtrario:qa minime ſũt ſimul:põt & a ſimulatiõe dicta exiſtimari qa ſimſata loquunt ad iuicẽ

Simultas.

C.Mẽmii ſuffragator.ſupra Traqllᵒ tradidit C.Mẽmiũ obtectaſſe Cęſari tãquã pat:eo Cynedo:ꝙ ſteriſſet ad cyathũ Nicomedi iter exoletos.

De mẽmio

fuit.n.hic mordax i Cæ.extãt epi.Cice.ad hũc opinor.C.Mẽmiũ athenis diuerſãtẽ ut amiciſſimũ ꝑſcripte:fuit ille alter.C.Mẽmius:i quẽ craſſus orator cõmodiſſie & feſtiuiſſie luſit fuiſſe tota taracia oibus i parietibus has lras iſcriptas:tria.LLL. & duo.MM.cũ qreret qd ſignificarẽt qndã oppidanũ ſenez dixiſſe hoc ſignificari. Lacerat lacertũ largii mordax mẽmius.apd Catulũ mẽtio ẽ mẽmii ptoris:quẽ ait ſe i bithiniã ẽẽ ſequutũ teruiculo lucello ꝑfecto.& fortaſſis ẽ hic de quo nũc loqᵗ trãql.de quo ẽt uideri põt itellexiſſe Oui. cũ ait i.ii.triſtiũ. Quid referã ticide:qd mẽmii carmẽ.apd quos nomẽ adeſt rebus noibuſq; pudor.Caluo poſt

Famoſus.

famoſa epigrãmata.ſcri.iuriſcõ. iiuriaꝝ teneri illũ ꝙ famoſo libello edito aliquẽ iſamauerit:famoſus ãt fere ſp accipiẽ i pte deteriorẽ.illd uero Iuue.qd allegari ſolet:famoſos eqtũ cũ dictatore magroſ:nõ famoſos legẽdũ ẽẽ ſed fumoſos alibi docuimus.

De caluo pulchra.

Caluus aũt ſignificat Catulli familiar:de quo Oui. & tu cũ caluo docte catulle tuo:qui diu cũ Cice.iiqſſimã litẽ de pricipatu eloqntię habuit:fuitq; uiolẽtus accuſator & cõcitatᵒ.ab hoc uatiniũ accuſatũ ẽẽ ſatis cõſtat.Idẽ carmia iocoſa faciebat plenaq; igẽtis ai.uñ oli de põ.dixit digito.uno caput ſcalpit:ut ita illũ effœmiatũ ẽẽ ſignificaret. Duriuſculũ fuiſſe i uerſibus oñdit Pli.i.i.epſaꝝ cõpoſitio eius i actiõibus ad exẽplũ demoſthenis rigida erat ut ſcri. Sene.i.iiii.cõtrouerſiaꝝ de eodẽ ait Quitili.ſctã & grauis ẽ oro calui & caſtigata & freqnter uehemẽs:imitator ẽ aũt atticoꝝ fecitq; pperata mors illi iiuriã ſiqd adiecturus ſibi nõ ſi qd detracturus:qm icidit mẽtio calui a quo accuſatus fuit uatiniᵒ enarrãdũ ẽ hoc potiſſimũ loco hẽdecaſyllabõ illd catullianũ:Riſi neſcio quẽz mõe corona.i cuius iterptatiõe nõ ſolũ litteratores ſed ẽt lratiſſimi ad extremũ uſq; ſudorẽ diſſudauerũt.C.caluus adhuc adoleſcẽs uiolẽta accuſatiõe iſequutus ẽ uatiniũ de ãbitu:& orone luculẽta quam

Enarratio loci catulliani.

ait tacitus i dialogo de oratoribus cū admiratiōe solitā legi i explicandis uatinii criminibus īgenii uela explica=
uit:& eloq uires effudit:adeoq; uiolētus fuit accusator & cōcitatus ut i media eius actiōe:surgeret uatinius reus &
exclamaret rogo uos iudices nū si iste disertus est iō me dānari oportet:i hoc iudicio in uatiniū dixit caluus illud
egregiæ.factū ābitū sciris oēs & hoc uos scire oēs sciūt.idē dixit uatinio.pfrica frōtē:& dic te digniorē q pretor
fias q catonē.i hac cā cū uatinius reus cādido sudario frōtē tergeret.idq; ipm caluus accusator in inuidiam uoca
ret:quāuis reus sim iquit & panē cādidū edo cū igit uatinii causa in iudicio ageret:essetq; maxima eorum q audi

post famosa epigrāmata/de recōciliatiōe per amicos agenti ultro ac prior scripsit. Valeriū Catullū:a quo sibi uersiculis de Mamurra ppetua stigmata īposita nō dissimulauerat : sa=tisfaciētē eadē die adhibuit cœnæ hospitioq; patris ei⁹ sicut consueuerat uti perseuerauit. C. LXXIV.

De lenitate & māsuetudine eius i ulciscēdo iiurias sibi ferās.

SEd & i ulciscēdo natura lenissimus:piratas a quibus captus ē:cū i ditionē redegisset:quoniam suffixur se cruciāte iurauerat:iugulari pri⁹ iussit:deinde suffici.

ebāt corona:Catullua qndā derisit:q
cū a caluo uatiniana crimina oia dili
gētissime explicarētur:admiratus est
tam pusillū oratorē & breuis staturæ
homūculū eē iā uehemētem i accusā
do tāq; disertū in eloquēdo cōtextus
aūt & ordo uersiculo₄ sic est digerē=
dus:ut dicat Catullus risisse se quēdā
e corona co₄:s.q in corona stabāt cir
ca iudiciū subsellia.& legēdum ē:cris
mina uatinianaenō aūt carmina.cum
caluus.n.meus inquit Catullus expli
casset mirifice uatiniana crimina ex
more.s.firmi ueriq; accusatoris:ille admirans & manus simul ad cœlū tollēs q̄si p stuporē exclamauit: Dii ma=
gni sal aputiū disertū:ita.n.appellauit calluū a paruitate staturæ:tāquā uocabulū hoc istud signet:& ita significa
re euidenter ostendit Sene.li.quarto suasoriarū:cū sic ait:erat caluus paruulus statura:propter quod etiam Catul
lus in hendecasyllabis uocat illum salaputiū disertū. Quod uero sequit in carmine catulliano.othonis caput op Salaputiū
pido est pusillū:nō othonia existimo legendū:sed actoris: quæ enim uicinitas est othonis & calui cum nusquam qui apud
dicatur caluus otho ut sit sensus cōnexus & quadrās.ille enim quem risu Catullus:ubi salaputiū disertum uoca Catullum.
uit:caluum propter staturæ breuitatem:illico subiūxit.ualde quidē actoris scilicet calui q actione accusatoria inse
ctabatur uatinium:pusillū est caput.& Ita sales catulliani elucescunt. * Quod si othonis legas intellige cal= *:
uum fuisse othonē cognominatū.ut caluus otho uocaret * Sed hæc dictio salaputiū quæ diu torsit ingenia
curiosorum enarranda est nō inuertēda.nam quidam nugalia quædam commenti sunt ut solopechiū legerent Solope=
quasi totū cubitalē alii salipontiō:alii alia fictitia & sub absurda. Nos existimamus legendum esse salapusiū chius.
namq; pusus & pusius & pusio dicit apud latinos ueteres puer:quod eruditoℛ & i primis.M.V.testimonio sa= Pusus.
tis liq̄t.hinc salapusius dictus caluus tāquā puer ob staturā breuē ac puerilē plenus salia & oratoriæ mordacita= Pusius.
tis tāquā a sale & pusius cōposito uocabulo.Quod si salaputiū ut hñt oēs codices legere uelimus nihil prohibet Pusio qui
nam iter litteram.T.&.S.est quedam quasi cognatio:ut grammatici docent. Vnde pultare : p pulsare:merta
re p mersare usurpabat.& ita salaputium quasi salapusium sine ulla inuersione cōmodissime enūciabis.& in eo
significatu accipies:quē nos primi(absit inuidia uerbo)ex nostra officina depromsimus.iam ex hoc nostro iterp
tamēto clarescit opinor catullianū epigrāma.q melius:qd hēt i medium ferat:& cādidus ipartiatur.q nō hēt:no
stra ne uellicet sed iā domū repedādū est * Non me pterita qbusdā legi sallicīptiū siue sallipōtiū a saliēdo cipū
pontem ue:obstaturæ breuiatē *. M.AN. Simulates odiosas cōtētiones.C.Mēmi:de Mēmio & fe da *
eius obtrectatione supra.Suffragator:suffragandi fautor.C.Caluo:de hoc quoq; eodem capite. Famosa:pro=
brosa & infamiæ plena. PHI. Versiculis de ma.mamurra formianus præfectus fabrorum cæsaris in gallia Mamurra.
fuit quem primum Romæ crustra marmoris opcruisse parietes totius domus suæ in cælio monte. Cornel.nepos
tradidit. hic namq; est mamurra:ut uerbis pliniania utar:Catulli ueronēsis carminibus ꝓscissus.Carmia aūt:qui
bus mamuracæ sarq; iunctim carpūtur & lacerantur a Catullo:sunt in illo epigrāmate. Quis hoc potest ui=
dere.quia potest pati nisi pudicus & uorax & aleo:mamurram habere qd̄ comata gallia.& in alio hendecasilla= Stigmati
bo de eisdem ita scri.pulchre conuenit improbis cynedis mamurræ paticoq; Cæsariq;.his uersiculis catullianis cus
Cæsar haud dubie factus est stigmaticus hoc est stigmate & nota inustus infamatusq;. Stigmata:æ sugillatio Stigma
nes & infamiæ notas:trāslatio a stigmatibus:quæ inuruntur.stigmata ut ait Pli.delentur columbino fimo:Mar. Satisfacere
stigmata delet eros. Satisfacientem.satisfacere est tantum facere quantum satis sit irato ad uindictam.auctor Prædo
Asc. Iugulari prius.deinde suffigi.Quos supra latino uocabulo predones nominauit:hinc græca dictione Pirata
sed apud nostros usitatissima piratas appellat. Existimatur autem dici πειρατης.i.pirata a πειρω quod signi Piratica
ficat transeo:quia piratæ semper maria pmeant. * apud me potior est auctoritas Suidæ græci scrip. qui tradit *
πειραν significare Δολον.και απατην και τεχνην και βλαβην.i.dolum deceptionem artem nocumentū
unde inquit piratæ dicti tanq̄ dolosi fraudatores & in ipo mari maleficientissimi. * īde piraticam facere dr̄ p
dones.ait Quintil.in.viii.dubitasse suos preceptores:an ita piratica dicenda esset:sicuti musica & fabrica dicitur
Plutar.scribit cæsarē a predonibus captum solitum illis poemata sua legere:& parum laudātes uocare αναι
σθητους και βαρβαρους.i.insensatos & barbaros:& cum risu interdum minabatur κρεμασειν αυτους qd
ipsos.s.patibulo afficeret:qd̄ & paulo post fecit.nā pgami ad unū oēs προσηλωσεν .i. suffixit cruci tranqllus
ait pris iugulatos eē mox suffixos supplicii cruciatus q leniēdi cā Fenestella uero scriptor uete & gratia q obiit
nouissio tiberii cęsari pricipatu ait i.ii.epitomatō.quēadmodū cęsar a pirats capto eos postea cęperit & de colla
uerit.ita.n.securi cęsos dicebāt:iugulāt āt & decollare an pueniāt uiderit eruditi.iterdū iugulāt ad iāimata trās
fertur marcialis scelus est iugulare phalernū:& sine ferro iugulari dicitur.Cor.Cel.Quartana neminem iugulat.

Decollare. Iugulare. Cornelius Phagita. Apedibus. A libellis. A rōnibus. Amanuensis.

Cornelio phagitæ. hic est ille cornelius dux militum syllanorum a quo inquisitore cæsar duobus se talentis redemit quādo in sabinis delitescens diligenter inquirebatur a syllanis tanq̄ marianus. Amanu. Eleganter anti qui a manu seruos appellabant: quorum manu ad litteras scribendas utebantur: qui alio nomine ad manum dicuntur. unde ait Ci. licinium seruum sibi grachus habuit ad manum. ista enim particula. a. & ab eleganter erudita q̄ significatione usurpatur a luculentis scriptoribus: ut a manu a pedibus: a libellis: ab epistolis: a rationibus: a studiis nominamus illos: quorum ministerio utimur: quiq; his rebus presūt: quas cum hac particula. a. cōiungimus

Circūpedes. Cerimōiæ Pollutæ.

Videntur autem dici manu q̄ scribæ sunt: quos alibi tranquillus Amanuēses peculiari uocabulo appellat hoc prætereundum non est: q̄ quos a pedibus diximus uocari ueteres dixere circumpedes. unde ait agrætius circumpedes sunt obsequia seruorum antepedes amicorum Ci. circumpedes autem homines formosos & litteratos suos esse dicebat. Idem tamē dixit in epistolis ad atticum. pollucem seruum a pedibus romam: & mar. at non mensa tibi ponitur a pedibus. Simplici mortem. nullis tormentis neq; cruciamentis adhibitis. Polutarum ceri. re. supradictū quēadmodū senatus quæstionem decreuit de pollutis publicis cerimoniis in quæ sacra intelliguntur bonæ deæ quando publius clodius muliebri ueste inductus inter illa ad uxorem cæsaris pompeiam transierat.

Cornelio phagitæ cuius quondam nocturnas insidias æger ac latens: ne perduceretur ad syllam uix premio dato euaserat: nūq̄ nocere sustinuit. Philemonē a manu seruum qui necem suam per uenenum inimicis promiserat: non grauius q̄ simplici morte puniit: in. P. Clodium Pompeiæ uxoris suæ adulterum: atq; eadem de causa pollutarum cerimoniarum reum testis citatus negauit se quicquam comperisse q̄uis & mater aurelia & soror iulia apud eosdem iudices omnia ex fide retulissent: interrogatusq; cur igitur repudiasset uxorem qm̄ inqt meos tā suspitiōe q̄ crimine iudico carere oportere.

De moderatione & clementia eiusdem. c.LXXV.

Oderationem uero clementiamq; tum in administratione: tum in uictoria belli ciuilis admirabilem exhibuit: denūciāte pōpeio ꝓ hostibus se habiturū: q. R. P. defuissēt: ipse medios & neutri⁹ partis suos sibi nūero futuros ꝓnūciauit: quibus autem ex commendatione pompeii

M. AN. Valerium catullum: cuius in cæsarē & Mamurra carmen notum est: Quis hoc potest uidere. Perpetua stigmata: perpetuam notam: & infamiam. Satisfacientem: ætatem: aut quid simile excusantem ueniā filio petentem. Hospitio: amicitia: familiaritate. Patris eius: catulli scilicet Piratas: a quibus se redemerat: pirate παρα το περαω transeo: seu trāsfreto: ab assiduo cursu dicti. Iurauerat: supra id per iocū illi minatū dixerat. Iugulari prius: ne si uiuos cruci affixisset longiore torqueret cruciatu. Cornelio phagitæ: a quo duobus talentis datis ægre impetrarat: ne ad Syllam perduceretur. Philemonem a manu: sic in Augu. Talbo a manu: sed in Nerone amanuensem pro a manu dixit: dixerunt ueteres seruum a manu: cuius opera utebantur in epistolis: aliisq; libellis: quos ipsi dictarent scribendis: Seruum uero a pedibus eum quem ad iter: litterasq; perferendas quæsitum haberent cicero. ad Atticum Pollucem seruum a pedibus Romam misi: ubi illud scire oportet & a pedibus: & a manu utroq; numero dici: nullamq; extremæ uocis inclinationem alterutro numero habere.

Hilerda. Iuliani.

Ex fide: sine fraude. recto testimonio. PHI. Interrogatus. scilicet ab accusatore qui græce dicit κατηγορος. Tam suspitione q̄ crimine. Plutar. in apophtegmatis ita græce tradit cæsarem dixisse την καισαρος γυναικα και διαβολης δει καθαραν ειναι idest quod interpretatur cæsaris uxorem oportuit esse puram etiam a calumnia: nam ut inquit eleganter ausonius parum distat uidetur suspectus uereq; reus. * Consimile est illud Quintiliani dignum memoratu: carendum non solum crimine turpitudinis uerum etiam suspitione. * Testis inductus Plutarchus μαρτυς εισαχθεις ουδεν ειπε φαυλον περι της γυναικος idest testis inductus nihil dixit probrosum de uxore. Deprehensos intra castra Iulianos apud hilerdam hispaniæ ciuitatem cum milites aphraniani & cæsariani liberam nacti colloquiorum facultatem inter se familiariter sermocinarentur: omniaq; essent plena gratulatione inter utraq; castra: tunc petreus hoc audito armat familiam: colloquia militum interrumpit: iulianos hoc est cæsarianos repellit a castris: quos deprehendit interficit: Cæsar uero milites aduersariorum qui in castra sua uenerant summa diligentia conquiri & remitti iubet: nonnulli sua uoluntate remanserunt: quos postea in magno honore habuit: & ita noluit imitari perfidiam petrei & aduersariorum: pro maleficio beneficium rependens. Hanc Cæsaris clementiam ita laudat Lucanus in. iiii. pharsalie hoc siquidem solo ciuilis crimine belli dux causæ melioris eris.

Iuliani ānī. Lex solonis.

Iulianos: cæsarianos: possessiuum. nomen est a iulio: ut docet Prisc. hinc iuliani anni dicti: quos ordinauit iulius cæsar. & a Ci. dictum est in. xiii. antonianarum uectigalia iuliana lupercis ademisti: pro cæsariana. Denunciante pompeio pro hostibus pompeius initio belli ciuilis relicturus urbem iussit ut omnes se subsequerentur premonuitq; si quis remansisset: ut cæsaris ex istimaretur: tunc consules nullis ex more peractis sacris repente exierunt ex urbe: multi quoq; consulares collectis raptim sarcinis discesserunt. Medios. neutras partes sequentes qui neq; cæsari essent neq; pompeiani. lex solonis est si quis in dissensione ciuili non alterutre parti sese adiunxerit: sed solitarius separatusq; a communi malo ciuitatis secesserit: is domo patria fortunisq; omnibus careto exul: extorrisq; esto. cæsar tales dixit habiturum se perinde ac si secum fuissent & in suis castris aduersus pompeianos militassent. Ex commendatione pompeii ante q̄ ex amicis fierent inimici.

Ordines.(militares:qui sunt multifarii in romana militia. Nemini non idest cuilibet. Aphranius & faustus. Sictius cum ad cæsarem iter faceret forte incidit in aphranium faustumq: quos prima luce adortus uictos capit cum coniugibus & liberis paucis post diebus dissensione in exercitu orta faustus & aphranius interficiuntur pompeiæ cum fausti liberis cæsar incolumitatem suaq omnia concessit.

M.AN Repudiasset:repudiatam exegisset. Moderationem:in ulciscendo modum. Clæmentiam pium in danda uenia affectum. Reipubli. defuisset:qui secum rempubli. non esset armis tutatus. Ipse:Cæsar.

ordines dederat : potestatem transeundi ad eum omnibus fecit. Moris apud hilerdam deditionis condirionibus cum assiduo inter utrasq partes usu atq commertio Affranius & petreius deprehensos intra castra lulianos subita poenitentia interfecissent : admissam in se perfidiam non sustinuit imitari. Acie pharsalica proclamauit ut ciuibus parceretur deincepsq nemini non suorum unum quem uellet : partis aduersæ seruare concessit : nec ulli periisse : nisi in proelio reperiuntur. Exceptis dumtaxat affranio & fausto &. L. cæsare iuuene : ac ne hos quidem uoluntate ipsius interemptos putãt: Quorũ tñ & afrani⁹ & faustus priores post impetratã ueniam rebellauerunt. Et cæsar libertis seruisq eius ferro: & igni crudelem in modum enectis: bestias quoq ad munus populi cõpararas trucidauerat. Deniq tempore extremo etiam quibus nondum ignouerat: cunctis in italiam redire permisit magistratusq & imperia capere: sed & statuas. L. syllæ & põpeii a plebe disiectas reposuit: ac si qua post hac aut cogitarentur grauius aduersus se aut dicerentur inhibere maluit q̃ uindicare. Itaq & detectas coniurationes: conuentusq nocturnos non ultra arguit: q̃ ut edicto ostenderet esse sibi notas: & acerbe loquentibus satis habuit pro cõcione denunciare: ne perseuerarent Auliq Cecinnæ criminosissimo libro & Pitholai carminibus maledicentissimis laceratam existimationem suam ciuili animo tulit.

Medios: qui sua studia neutro inclinassent. Ex commendatione Pompeii: Pompeio dum amicus fuit corã aut per litteras commendante. Ordines ducendi ordinis dignitatem ordo sexagenos auctore Liuio habuit milites: duos Centuriones: & uexillarium unum. Hilerdam: Hilergetum oppidum in citeriore Hispania uetustum opus Luca. saxo. fundata uetusto; surgit hilerda manu. Deditionis: a põpeianis faciendæ. Affranius & Petreius: sunt qui scribant conditiones pacis ab Affranio motas Petreium turbasse. Poenitẽtia: motæ pacis. Non sustinuit imitari: sensus est noluit cæsar hostium exemplum imitatus pompeianos in castris suis deprehensos obtruncare; sed incolumes dimisit. Acie phar. pharsalico prelio ut parceretur ciuibus inclinata iam hostium acie: id a Cæsare proclamatum constat: cum primo concursu Italos ut Appianus ait persequẽdos censuisset. Unum. patris aduersæ: unum ex captiuis hostibus: quẽ uellet. Affranius & Faustus Sylla a P. Sictio cum coniugibus & liberis in Mauritania capti : dissensioneq in exercitu orta absente Cæsare interfecti sunt : hæc Hircius siue Oppius: quamq̃ alio loco dicat Affranium iussu Cæsaris occisum: quia postq̃ ab eo in Hispania dimissus esset rebellasset.

L. Cæsarem: is credo ille est qui Arimino a cæsare occupato: quasi a Pom. mandata haberet ad Cæ. uenit: ut ipse in commẽtariis scriptum reliquit: eius pater legatus Cæsaris erat sub ciuilis belli initium; Oppius auctor est; hũc quoq a Cæsare cum Uticam uenit ueniam impetrasse; sed non multo post iterum transfugam factum.

PHI. Et cæsar libertis. Lucius cesar iuuenis cesari uticam eunti in itinere fit obuius subitoq ad genua se proiecit; uitamq sibi neq quicq̃ amplius deprecatus: cui cesar facile & pro sua natura & instituto concessit; uerũ hic paulo post fuit interfectus cum bestias consulto trucidasset; que paratæ erant ad spectaculum populi. Libertis eius. (. cæsaris dictatoris. Enectus peremptis. proprie necatus ferro: enectus alia ut peremptus dr̃ autor Prisc. in. ix. participium est preteriti passiuum. eneco enecui. enectus. Li. fame: frigore: illuuie: squalore enecti. Ci. in tuscu. prima enectus siti tantalus. Ora in epistolis Bos est enectus arando. Ad munus populi. Lactantius ait in. vi. uenationes ferarumq spectacula attributa esse saturno: & munera uocari. populus enim spectaculis talibus uelud muneribus capitur: & ut ait. M. Tul. in oratione pro murena: ludis oblectamur & deducimur. Statuas syllæ reposuit. Ci. dicere solebat cæsarem in erigendis pompeii statuis suas firmare. Plu. in libello de commoditatibus inimicitiarum. honorandum inquit inimicum censeo cum iure gloriam promeruit quod qui faciunt plus ipsi laudis consequuntur; simul fidẽ habent quoties contra obtrectant; quasi non hoiem oderint; sed actiones reprobent: unde cum cæsar deiectas pompeii triumphales statuas reponi iussisset: dixit Cice. πομπηιου καισαρ ανδριαντας ιστας τους εαυτου πηγνυεις. i. pompeii statuas erigens o Cæsar; tuas ipsius figis. Inhibere. uetare ne fierent. Uindicare. punire Arguit reprendit: refellit. Sibi notas. cognitas coniurationes & nocturna conciliabula. Pro concione Palam. Auli cecinnæ: extant epistole huius auli cecinnæ ad Cice. & cice. ad cecinnam: ex quibus aparte patet. A. cecinnam exilio fuisse mulctatum propter librum aduersus cæsarem scriptum. unde ipse ita ait: adhuc stili poenas do: & post paulo. cur inquit irascitur cæsar ei qui scripsit aliquid contra uoluntatem suam: Criminosissimo: referto multiiugarum aduersus cæsarem criminationum.

Negatos.
Nectus.
Munus.
Honorandus inimicus.

Pitholai carminibus. hic dictus est. M. uotacilius pitholaus: cuius mentio fit a Macro. in. ii. satur.

Laceratam existimationem infamatam dignitatem atq proscissam. Ciuili animo. πολιτικως. Oui. exerces patrias plusq̃ ciuiliter iras.

De abusu dominationis & potestatis eiusdem. C.LXXVI.

PRegrauāt tamen cætera facta dictaq; eius: ut & abusus dominatiōe & iure cæsus existimetur. Non enim honores modo nimios recepit: ut continuum consulatum: perpetuam dictaturam. prefecturamq; morum: insup prenomē imperatoris: cognomen p̄ris patriæ: statuā inter reges suggestū i orchestra: sed & āpliora ēt hūano fastigio decerni sibi passus ē: sedē aureā in curia & p tribunali: thensam & ferculum circensi pompa: templa: aras: simulacra iuxta deos:

Pregrauant. ualde grauant scri. Plato & repetit Plu. in demetrio preclara ingenia sicuti uirtutes maximas ita uitia quoq; maxima pducere solere in cæsare autē uirtutes dubio pcul amplissime fuerunt non tñ sine mixtura ui
Vel
tiorū: si mō uitia hæc appellanda sunt appetitiões honoꝝ imodicæ: cupiditas dñandi imoderata. Animus huma
Abuti
no maior sp ingētia sp infinita cōcupiscens. Abusus dñatiōe utimur cū honore abutimur cū iniuria. græci dñt
Philippus. Rex
ἀποχρήσθαι philippus macedonū rex suadebat pandos esse amicos & bonos & malos οἷς μὲν χρῆσθαι οἷς δ' ἀποχρῆσθαι. i. alteris quidē utī alteris aūt abuti. dicimus abutor hanc rem & hac re cū actō & ablō. Plau. i bacchidibus: nos auruȝ abusos De usu & abusu secundum oratores: & iurisconsultos suo loco mox dicet. Continuum con. cōsulatus magistratus
Cōsolatus.
solebat esse annuus; & annali lege porut docet Cice. in. iii. de legibus eundē ma
Lex annalis.
gistratuum nemo capere poterat: nisi anni. x. interfuissent. Cæsar uero calcatis legibus consul p decēnium continuum designatus fuit ut scri. appia
Dictatura Censura.
nus i. ii. Perpetuā dicta. q̄ dignitas solebat esse semestris in cæsare facta est ppetua Appia. dictator in oēm uitaȝ electus est. M. AN. Seruis: eius: Cæsaris. Enectis: peremptis. Ad munus populi; ad uenationis spectaculum. Comparatas; acæ. quæsitas. A plebe disiectas; ut uerissimum sit satyricum illud: Turba tremens sequitur fortunam ut semper & odit. Damnatos. Luca. Nulla fides unq̄ miseros elegit amicos & rursus: Et cole fœlices miseros fuge. Reposuit; restituit. Cogitarentur; mouerentur ab aduersariis. Inhibere comprimere Vindicare; ulcisci. Conuentusq; nocturnos. noctu clamdestine nouarum rerum causa coactos. Edicto; publica denunciatione. Criminosissimo criminationibus pleno. Laceratam; multis probris proscissam.

Ciuili animo; tam remisso; ac si priuatæ personæ ciuis fuisset. Pregrauant; parodia breuissima apparetq; ex his que sequuntur maiora fuisse in Cæsare uitia q̄ uirtutes: adeo ut merito occisus credatur; nulla quidem uirtutis species tam blanda adhiberi potuit; ut populus omnium gentium domitor; quiq; regium nomen ab initio insense oderat; sui ingenii oblitus; apertam regni affectionem diutius esset in aliquo laturus. pregrauant ergo. i. preponderant grauiora sunt. Abusus; male & ambitiose usus. Nimios; immensos & supra modum exquisitos.

Continuum consulatum; Appianus in decem annos nomen consulis Cæsarem recepisse est auctor. perpetuam dictaturam: ut appareat diuinitus uocem illam a Sylla emissam: qui in ordinem redactus quum ab adolescente quodam conuitio incesseretur nec interim a quo q̄ conuitiator corriperetur conuersus ad eos: qui tunc proxime steterant dixisse fertur fore; ut quicunq; post se dictaturam inuaderet; nunqtiam eam nisi cum morte deponeret. PHI. Præfecturam morum censuram intelligit; q̄ Ci. ueteram magistram pudoris & modestiæ nominat in oratione contra pisonem. Prænomen imperatoris. ad hoc allusisse uī catullus scribens mordaciter
Imperatori
in endecasyllabis. irascere iterum meis iambis immerentibus unice imperator & Ci. in paradoxis. laudetur uero hic imperator; aut etiam appelletur aut hoc nomine dignus putetur græci uocant αὐτοκράτορα. Corrige mendosam dictionē apud uopiscum cum scri. firmum auctocratera in ædictis suis esse uocatum. tu legito græce αὐ
Locus uopisci. Imperator
τοκράτορα & accipe pro imperatorem. Ci. in philippicis indicat hircium pansam & augustum esse imperatores appellandos; docetq; imperatorem appellari solitum a senatu; si quis. M. aut duo. m. externorum hostiuȝ occidisset. Appia. uero scri. nomen imperatoris uendicari solere ab his pretoribus; qui in maximis belli operibꝫ uersati sunt cum laude. Nūc autē inquit sub quo. x. M. in bello cecidissent hac appellatione dignos haberi audio preterea ductores exercituū & prefecti copiarum militarium imperatores latine & signanter nuncupantur quod satis declarāt monumēta historicorum. ✳ & apud. M. T. inquit anto. imperator ē administrator belli gerendi. ✳
✳.
Cognomē. p. p. Appia. appellatus est pater patriæ; quod cognomentum primus meruit Ci. Statuā in. re. Pli. in. xxxiiii. prodidit tarquinium regesq; romanos sibi statuas posuisse; unde & romuli statua in capitolio erat sine tunica & in eodem loco statue uisebanꝉ subsequentium regum. Suggestum in. o. supra dictum est orchestram
Suggestuȝ orchestra.
locum fuisse in theatro; in qua senatorum sunt loca designata in qua cæsar suggestum. i. pulpitum eminentius collocari sibi uoluit. Fastigio sublimitate. q. d. non contentus humanis honoribus diuinos appetiuit; qui signantur per subsequentia. Et. p. tr. sic distinguendum est ut intelligas sedem auream & ante tribunal cæsari fuisse de
Pro.
cretam & in curia. illa particula pro signat & ante & in ut dictum iam est. ✳ Vñ p tribunali cōducēter expōēs in
✳
tribunali tāq̄ & in curia & in tribunal; uñ ius dī; sedē aureā sibi pōi nō recusauerit scri. Pli. Statuas clarissimoꝝ uirorū positas in rostris fuisse ✳ Thēsaȝ &. f. c. p. thēse sūt sacra uehicula; q a diuinitate dici putātur inqt asc. Ser.
Thensa qd
uero enarrās illud uirgilianū hic currus fuit; thēsā signari ait q̄ deorū simulacra portanꝉ scribiꝉ aūt cum aspiratione; cum dictio deducta sit ἀπὸ τοῦ θείου. i. a re diuina. de thēsis ita loquiꝉ Ci. in ultima uerrina. oēs dii q uehiculis thensaꝝ solēnes cetus ludorū initis & Li. in. y. ab urbe cōdita; q̄ augustissima iqt uestis ē thensas ducētibus triumphantibus; ue ea uestiti medio ædium eburneis sellis sedere. Ferculum fercula ut author est acrō sunt pulpita; in q
Ferculum quid.
bus deoꝝ simulacra tolluntur; in quo signatu hic accipiꝉ sicuti apud cicerone sic scribentē in. i. de officiis cauēdū est ne tarditatibus utamur i gressu mollioribꝫ ut similes pōpaꝝ ferculis eē uideanꝉ Ci. imitatus ambrosius i eadē snia inqt sunt q sensim ābulādo imitanꝉ histrionicos gestus & q̄si qdā fercula pōparū. Aug. in. ii. de ciuitate dei; q̄ sūt
Ferculum unde.
sacrilegia si illa erāt sacra aut q̄ ignatio si illa lauatio & hæc fercula appellabanꝉ; dī aūt ferculū a ferēdo; qa i pō

pa circensi hoc est celebritate ludorũ circensium huiuscemodi simulacra deorum feruntur. Inde & fercula dapes uocamus ab eo q in mẽsas inferant. ferculorũ quoq supius meminimus. de circẽsi põpa ita scri. Oui. Aurea põpa uenit linguis animisq fauete. Tp̃s adest plausus aurea põpa uenit/cũ aũt thẽse & fercula ducerent i põpa ludorum: diuisim se iũctimq legẽdũ est thẽsas a tribunali & cũ inferioribꝰ copulandũ ut sit sensus: cæsari decretã fuisse thẽsas & ferculũ sicuti deo in põpa circẽsi. Puluinar. pul. sũt pprie lectuli: q authore seruio sterni in tẽplis cõsueuerũt numini dicati abusiue puluinaria p tẽplis ponimus ide ap Li. legimus ad oia puluinaria sacrificatũ fuisse uident autem

Puluinar quid

puluinar flaminẽ: lupercos: appellationem mensis e suo nomine ac non nullos honores ad libidinem cepit & dedit. Tertium & quartum consulatum titulo tenus gessit contentus dictaturæ potestate decrete cũ consularibus simul: atq utroq anno binos cõsules substituit sibi i ternos nouissimos mẽses: ita ut medio tẽpore comitia nulla habuerit preter tribunorũ & ædiliũ plebis pfectosq p proribus cõstituerit: q presente se res urbanas administrarẽt. Pridie aũt calen. Ianua. repẽtina consulis morte cessantẽ honorẽ in paucas horas petenti dedit: eadem licentia spreto patrio more magistratus

puluinaria accipi p illis puluinis in quibus simulacra deorũ recũbẽtia collocant alii accipiũt p illis lectis q sternebant in tẽplo i honorẽ deorũ. uñ lectisternia nũcupant. sicuti docet Aug. in iii. de ci. dei. qd idẽ significat Li. sic scribens curatũ lectisterniũ & per triduũ hitũ decẽ uiris sacrorũ curantibꝰ puluinaria in cõspectu fuere ioui & iunoni alterũ neptũno & mineruæ tertium marti & Veneri. quartum Apollini ac dianæ: qnto Vul. ac ueste. vi. Mercu. ac cereri idẽ Li. in. v. ab urbe pdidit lectisterniũ primũ Rõe factũ ad pestilentiã ppulsandã: qñ tribꝰ q̃ q amplissime apparari poterãt stratis lectis placauere deos imortales priuati quoq tũc id sacrũ celebratũ ẽ tota urbe patẽtibꝰ ianuis: pmiscuoq usu rerũ oim i ppatulo posito/ad hoc puluinar dicatum diis referẽdus ille satyrici poetæ uersus fœda lupanaris tulit ad puluinar odorẽ. nã ut oli dixit athanaricus gothorũ rex deus terrenus est impator in iouis epulo puluinar suscipi nõ poterat nisi in capitolio/uñ aũt dici puluinar a pluma: qua farcit. M. AN. Præfecturã morum: cẽsuræ: piphrasis est. Prænomẽ ipatoris quo pnõis loco est usus impator Cesar p Caio in pfatiõibus ipsis diceret. Cognomẽ tertio loco pr̃ priæ nũcuparet: s de huiuscemodi appellatiõibus ne unũ in locũ oia cõferant oportuniore loco dicemus. Inter reges romanos. i. regũ statuas: q ut pli. demõstrat in Capitolio fuere. Suggestũ locũ editiorẽ. In or. uñ ornatissimus ciuitatis ordo spectabat. Fastidio dignitate: altitudie: ut sit sensus Cæsar nõ solũ immẽsos recepit honores: & qbus maiores homini haud decerni potuissent: sed alios etiã q humanũ excederẽt fastigiũ: atq ob id diuinos. In curia: uetus curia in carinis fuit. alteraq iuxta forũ imo in parte fori: Sylla: ut Pli. scri. cõstituit: Clodianã cæde cũ eius rogo altera cõflagrauit pedianus est auctor: Appia. & Plu. Pro tri. t. sacrũ: ut pediani utar uerbo: uehiculũ: Sũt eñ thensæ uehicula: quibus deorũ simulacra uehebant: accipit & pro ipsa ordinũ & hostiarũ põpa thensa. Idẽ auctor i Augusto: quũ forte ludis circẽsibus educeret thẽsam Sunt q a diuinitate factũ nomẽ existimẽt: alii q ante ipsas thensas lucra tẽduntur: q̃ gaudẽt manu tenere & tangere qui eas deducũt. Ferculũ in circensi pompa. i. feretrũ q in põpa ferebatur. Liuius: Spolia: ducis hostiũ cæsi suspẽsa fabricato: ad id apte ferculo in Capioliũ ascendit: Sunt: scio ego q utrobiq feretrum libẽtius: quã ferculum legant: a quibus non omnino abhorreo. Dionysius: pompalia ex argento laborata fuisse ait: deorumq simulacra humeris: uirorum ea põpa deferri solita. Puluinar: tabulatum: in templis: in quo deorum simulachra statuebantur. PHI. Flaminẽ: singuli flamines noia hñt ab illo deo cui sacra faciunt: ut Mat. uolcanalis furinalis. Ci. in. ii. antoniarum taxat antonium q fuerit flamen Iulii cæsaris. Ci. uerba hæc sunt: est ergo flamen ut ioui ut marti ut qrino sic diuo iulio. M. Ant. idem de eisdem cæsaris honoribus quos hic commemorat tranquil. ita ait quem is maiorem honorem consecutus fuerit: q̃ ut haberet puluinar: simulachrum: fastigium: flaminẽ. Lupercos. lupci nudi lupercalia celebrabãt in lupcali in honorẽ panos: fiebãt aũt lupercalia februario mẽse: de qbus copiosissime a nobis & diligẽtissime scriptũ est in. iiii. ppertii cõmẽtario: unde si quæ desiderabunt: illinc poteris mutuari. Cic. insectat. M. Ant. q in lupcalibus i qbus sedebat cæsar amictus toga purpurea in sella aurea coronatus: se lupcum exhibuerit: & q nudus unctus ebrius insectante po. ro. concinatus sit: capitiq cæsaris diadema imponere cum omnium plangore tentauerit. Appellationem mẽ. M. A. legẽ ferente mensis Iulius est appellatus: qui antea quintilis a numero uocabatur: q hoc mense Iulius cæsar procreatus sit. autores Macro. & euse. Vtroq anno tertii. s. & quarti consulatus. Binos perinde ac ipse non esset cõsul ita enim tres consules fuissent: cum duo tñ esse debeãt. Titulo te. ut cõsul dici tñ uellet citra cõsulatus administrationem. hæc particula tenus fere sp cum ablatiuo coniungit ueterũ tñ autoritas usa hellenismo interdum cum genitiuo connectit. Vir. & crurũ tenus a mento palearia pendent. existimat Seruius tenus dici extremas partes arcus: unde tractũ sit ut hactenus hucusq significet apud Plautũ in bacchidibus: tenus magis pro laqueo accipi/uñ q̃ pro arcu: cum ait. turdũ lumbricum petit pendebit: hodie ita pulchre intendit tenus. Cum con. s. ut eodem tẽpore & consul esset & dictator. Consulatus autem per decẽnium (ut diximus) cõniuentibus legibus fuerant cæsari decreti. Comitia nul. diximus supra comitia fuisse consularia pretoria questoria tribunitia ædilitia & omnium deniq magistratuum: qui suffragiis popularibus crearentur ille eñ cõitiones populi ad creandos magistratus dicebant cõitia quorũ alia calata alia cẽturiata. Substituit. suffecit subrogauit. uñ substitutus pridie kalen. Ianuariis. i. nouissimo die anni. Honorẽ. consulatũ. Petẽti. d. caniniũ significat q a. M. T. tali aspsus est ioco uigilantẽ habemus cõsulẽ caniniũ: q in cõsulatu suo somnũ nõ uidit. Idẽ dicere nõ destitit. cõsulẽ habuimus tã seuerũ tãq cẽsoriũ: ut in eius cõsulatu nemo prãderit: nẽo cenauerit: nẽo dormierit. Idẽ de eodẽ hoc piccatus ẽ caninius: ut qreret qbꝰ cõsulibus cõsul fuerit extat i eũdẽ iocus ille diasyrticus uotacilii picholai. Aũ flami=

Lectisternia.

Puluinar unde.

Flamen

Luperci

Iulius quintilis.

Tenus.

Hactenus.

Comitia.

Substituere

Caninius

nes nunc consules diales fiunt. nam cum dialis dicat & iouialis & unius diei. Sintq; flamines diales a ioue dicti: pe
consul quoq; non ielegáter dialis nuncupari a die. q uno tñ die fuerit i magratu. In plu. an. i qnqueñiũ appia
Consul dialis. nus. in qnqueñiũ & urbani magratus & anniuersarii ad puinciarũ aut exercituũ curam distributi sunt. Consu
laria ornamenta. mos fuit antiquorum ut bene meritis insignia tribuerẽt magratuum: unde scribit tacitus decreta
fuisse narciso questoria insignia a claudio cæsare: ab eodẽ insignia pturæ crispino decreta fuerunt. ita nunc cæsarẽ
Trium uiri monetales. scribit tranquil. tribuisse ornamenta & insignia illa quibus consules ornari solent. Prætoris ui. hoc est his qui
olim gesserant preturam. Ciuitate donatos factos ciues romanos. E se mibarbaris: extra ex pte barbarie sic persius dixit ipse semipaganus. Re cepit in cu. fecit senatores. Mone tæ apud ueteres ro. constituti fuerunt triumuiri monetales æris argenti. au ri flatores sicuti tradit pomponius iu risconsultus.

in plures annos ordinauit. X. prætoriis uiris consularia or=namenta tribuit: ciuitate donatos: & quosdam e semibarba=ris Gallorum recepit in curiam: præterea monete publicisq; uectigalibus. peculiares seruos preposuit Trium legionum quas Alexandriæ relinquebat curam & imperium rufioni Li berti sui filio suo exoleto demandauit.

Item de abusu & arrogantia eiusdem. C·LXXVII·

Nec minoris ipotentiæ uoces p palam ędebat: ut. T. Amprius scribit: nihil amplius. Rẽp. eẽ. appellatio=nez mõ sine corpe ac spẽ Syllam nescisse lr̃as: q dicta=turaz deposuerit: debere homines cõsideratius iã loq secũ: ac

M. AN. Flaminem: sacerdotẽ ut iouis: Marti: Vulcano: Lupercos quales erant hi qui nudi per urbez di scurrebant: dio. plu. Liui. & Lactan. de lupercis multa satis. Appellationẽ mensis Iulii: q antea quintilis est di ctus quod Oui. & Macro. docent.
Ad libidinem: ut libuit. Titulo te. solo titulo contentus quũ alioquin administratione abstineret. Decre
te: dictaturæ contentus: uidelicet dictatoria potestate: que longe maior erat consulari. Vtroq; anno: tertii &
quarti consulatus. Substituit: suo loco subiecit ob id credo ne cõitiis preesset. Medio tempore: eo biennii
spacio. Nulla habuerit comitia nullis prefuerit comitiis: que habere alioquin coactus fuisset: nisi consules sub
stituisset: sed cur id cæsar potissimum declinaret: ex his que postea dicentur declarabitur. Pro pretoribus preto=
rum loco: quos utiq; non populi comitiis sed ipsius beneficio creatos obsequentiores haberet. Pridie calen.
Ianu. nouissimo anni illius die. Honorem: consularem dignitatem. Cessantem: uacantem. Petenti: Cani=
nio reuillo: in quem auctore Mac extat urbanissimus Cic. iocus ΑοΤοθεωρητος est Caninius: & rursus uigilan=
tem habemus consulem: qui in consulatu suo somnum non uidit. Spreto prio more: contra prium morem.
In plu. annos quum annua alioquin esset omnium fere magratuum ptãs. Consularia ornamenta: qbus cõsu
laris dignitas instruit: aut certe qualibet uterentur: qui consules fuissent. Ciuitate donatos: quos ciues fecerat.
E semibarbaris Gallorum & ad cõmercia: & ad priæ sitũ referri põt: ut minus barbari haberent: qui i cisalpia
gallia essent: aut brachata: equã qui in cõata: eque longe est remotior. Monetæ: feriende: aut in fiscum redigende
dispensandæq; publicis uectiga. exigendis. i. peculiares suos & non pub. alexandriæ ad regni præsidium.
Peculiaris seruus. PHI. Peculiares seruos. peculiarem seruum appellamus: a peculio quod propric seruorum est unde ait la=
beo iuriscõ. paterfamilias peculium habere non potest: quemadmoduz nec seruus bona / a peculio deducit pecu
Peculiare uinum. liaris & accipit. pro re seruili. Inde scri. ulpia. si peculiare uinum legatum sit id contineri quod serui habuerunt. In
usu autẽ nunc frequentissimo est ut peculiaris p proprio siue speciali nec eum aliis cõi accipiat: unde & peculiari
ter aduerbium deriuat & ita hic intelligimus peculiares seruos. Pli. spectatissimũ insigne gallinaceis corpore cõ=
ferratum. nec carnem id esse: nec cartilaginez: nec callum iure dixerimus uerum peculiare. * Idem ait egypti pe
* culiare hoc malum. * Nec mirandũ uideri debet Cæsarẽ pposuisse ueluti decumanos. i. principes publicano
Decumanus. rum uectigalibus seruos: cum pleriq; principes fuerit seruorum ac libertorum seruiq erãt dñi ciuiuz. Exoleto
Exoleti. suo. Exoleti dñr patici & cõcubini grandiores: qui adolescere. i. crescere desierunt. Scri. Pli. hominem crescere ad
* annos usq; ter septenos in lõgitudinẽ: tum deinde in plenitudinẽ. * Alexander ro. Imperator auctore Lãpridio
exoletos ois deportari iussit quorũ aliq naufragio mersi sunt. * alias exoletũ dicimus abolitũ & qd iã euanuit
Impotentia. Li. arte agendũ exoleto iã uetustate odio. Quinti. exoletos scrutatus autores. Impotentiæ: ipotentia dr immodi=
ca potentia Cato ap̃ Li. sic ait uicta domi libertas nr̃a impotentia muliebri: unde tyrãnus ipotentissimus dr a quia
impotens dominus. ti. decẽuiri quorũ pricipatus erat imoderatus: a Li. impotẽtes dñi nũcupant: & a Se. ipotentia fortunæ ascribitur
hæc eñ particula. in interdum auget & intendit significationẽ. T. Amp. ad hũc extãt Ci. epistolæ: quẽ tubã ciui=
in. lis belli appellabãt hiq acerbius ferebãt ueniã illi dari a Cæsare. Sine. c. a. s. Ci. in epistolis ad atticũ conqueritur
T. Amprius. nullũ esse colorẽ nullũ succũ: nullã formã relictã resp. Romanæ: ut ipsa quidẽ appellatione & noie diceretur resp.
sed re uera foret nulla: cæsare ad nutum cuncta moderãte. In hanc suiam est illud lucani. oĩa cæsar erat. priuate cu=
Sylla deposuit dictaturam. ria uocis testis adest. Dictaturam dep. Sylla potitus terũ post debellatã marianã factionem dictator factus cũ
fascibus. xxiiii. processit in publicũ: dictaturã aũt q magistratus est semestris ad annos. c. ac. xx. sibi desũpsit: eiq; p
se natusconsultũ oim rerũ ptãs tributa est. hic tñ post innũerabiles pemptos atq; pscriptos: post urbẽ cædibꝰ ex=
haustã dictaturã spõte deposuit: adeoq; cõfidebat sue foelicitati: ut priuatus in medio foro uersaret / dicens se pa=
ratũ esse rõnem reddere rerũ gestarũ. ob hoc cæsar dicebat syllã nescisse lr̃as: q dignitatẽ oim dignitatũ maximã
sponte deposuisset: quo uerbo demõstrare uolebat syllam id facere minime debuisse: & in eo rudẽ fuisse ac impi=
tũ: cũ alioquin cõstat luciũ syllam fuisse & latinis & græcis lr̃is eruditissimũ: librosq; rerũ gestarũ composuisse:
quorũ testimoniũ citat Gel. in. i. noctiũ atticarũ: & ut autor est Plu. biduo anteq̃ moreret finẽ iposuit. xxii. cõmẽ.

phalaris quadā epistola ait periculosius eē deponere principatū q̃ occupare & paulo infra. nō mō. inqt hoꝫ nemo sed ne deorū quidē potentissimus hāc tyrānidē mihi deponendā psuaderet: Celebrata uox est usurpata a Dio. tyrannoq̃ pedibus tractū nō insidētē equo reliquere tyrānidē dixit debere / posterioribꝰ tpibꝰ dioclitianū: & herculeium deposuisse ultroneos principatum ferūt. Pro. le. h. q. d. tanq̃ uoluntas regū atq; libido pro legibus habenda sit: ut eñ tradit Iustinus arbitria principū ꝓ legibus erāt: & ut refert Vlpia. qđ principi placuit legis habet uigorem. rex (ut in esdra scriptū est) si dixerit occidite: occidūt; exterminate exterminant: & ut ait Dio. quod regi iustum uiꝫ id lex est.

Dictum hpal.

Vox dionysii.

pro legibus habere que dicat: eoq; arrogantiæ progressus ē: ut aruspice tristia & sine corde exta quondam nunciāte: futura diceret læriora cum uellet: nec ꝓ ostento ducendum si pecudi cor defuisset.

Sine. c. e. Romani extispicio q̃ alio noīe aruspicina nuncupatur iprimis utebant: extorūq; cognitioi operā dabāt: tanq̃ in iecore in corde reliq̃sq; hostiarū ptibus certa signa rerū futurarū ꝓspicerent / paulo añ interitū cæsaris cōtigit ut in extis bouis opimi cor nō fuerit uñ qō magna de diuinatōe argumētātibus fctā ē potuerit ne sine corde hostia uiuere: an ad tps amiserit: q̃ rerū notitiæ perculsus spurina aruspex dixit timēdū eē ne cōsiliū & uita cæsari deficeret: cā enim rerū utraq; a corde ꝓficisci autores Ci. in. ii. de diuinatiōe & Pli. in. xi. ubi ait nō semel sed bis cæsari sacrificāti cor in extis defuisse quo die pmū in ueste purpurea ꝓcessit: atq; in sella aurea isedit. Aristo. & Alber. magnus scribūt nullū aīal sanguine pditū inueniri posse carēs corde & iecore.

Extispiciuꝫ Aruspicina

Cor de fuit in extis.

De inciuilitate & indignatione eiusdem. C LXXVIII

VErū precipuā & inexiriabilem sibi inuidiam hinc maxime mouit: adeuntes se cum pluribus honorif. centissimisq; decretis uniuersos. P. C. Sedēs ꝓ æde ueneris genetricis excepit: qdam putāt retētum a cornelio Balbo cum conaretur assurgere: alii ne conatum quidem omnino: sꝫ etiam admonentē. C. Trebatiū ut assurgeret: minus familiari uultu respexisse: Idq; factū eius tāto intolerabiliꝰ est uisuꝫ: qđ ipse triumphāti & subsellia tribunitia ꝑtereūti sibi unuꝫ e collegio Pōtiū Aqlam non assurrexisse adeo indignatus sit: ut ꝓclamauerit. Repete ergo a me aqla rēpu. tribunus: & nec destiterit ꝑ cōtinuos dies qcq̃ cuiq̃: nisi sub exceptione polliceri: si tamē per Pōtium Aquilam licuerit.

M. AN. Imperiū prefecturā cuꝫ imperio. Impotentiæ: nimiæ potestatis Appellationem: sc̄dm eos qui Fabio auctore appellationem esse noluerunt eorum: q̃ sub uisum: aut tactum non ueniunt; aut cui certe alterum deesset ut uentus: uirtus pietas. Sine. c. a. s. ergo informē umbrā: uanāq; imaginē. Syllam ne. l. si syllā lrārū ignarū fuisse accipias oīo falsum est Sal. Sylla pritiæ gētis nobilis familiariā ꝓpe extincta maiorū ignauia: lrīs græcis atq; latinis iuste atq; doctissime eruditus: sed a consilio illū impitū iudicauit. q. d. fecit sylla qđ nemo fecisset: nisi idem rudis esset: & lrārū expꝰ: ut quum dictator eēt: in ordinē se ultro redegerit. Sunt q latentē uerbo. inesse iocū existimēt: ut Cæsar Syllā nescisse lrās dixerit quia dictare nesciert: alludens ad dictatoris nomē. sed qui de rōne nois dixerūt aliter sunt interpretati. Pro le. quibꝰ haut tuto iri potest obuiā. Aruspice spurina: ut Vale. placet: a quo quū cor in extis nō ap paruisset: Cæsarem monitum fuisse ait signum ad uitā & cōsilium ꝑtinere: q̃ duo corde continerētur. Pli. bis cor extis defuisse ait q̃sitūq; an sine illo uiscere hostia uiueret: qđ Plu. euenire posse negat: ut sine corde aīal uiuat ullum. Appia. nō cor: sed extorum caput hostiæ defuisse ꝓditū ait memoriæ. Capitolinus cor & caput hostiæ defuisse ait in prodigiis quæ pertinacis interitū ꝑcessere Futura diceret lætiora: in hispania nō Romæ ab eo id dictum cōtenderim ubi simile ostentū ei in Pōpeii filios dimicaturo constat oblatū. Romæ uero manēte aruspice Appia. respondisse ait necesse est eueniat quod euenire necesse est: in expiabilem: quæ necesse expiari quidem purgari ue posset.

PHI. Honorificentissimis decretis. Decreta senatus a consultis sic distinguit Elius gallus; ut decretum dicat particulam quādam esse senatus cōsulti. ut cū prouincia alicui decernit̄. tanq̃ decreta sint specialia: cōsulta uero generalia. decernere est autore donato de magnis rebus certam ferre sniam unde decreta senatus. Sedens. ꝓ æde ueneris geni. Plu. cæsarem nō ꝓ æde ueneris sed pro rostris sedentē excepisse cōsules ac pretores uniuersumq; senatum adeuntem: cum honores illi quosdam decreuissent ampliores humano fastigio: quibus cæsar non assurgens eo more respondit: ut principem infimæ conditionis hominibus rñdere crederes: minuēdos magis inquit q̃ amplificandos honores esse: quæ res non solum senatoribus sed & populo magnū incussit dolorem. hunc inuidia illa inexpiabilis hoc est implacabilis & odium atrox conflatum est cæsari. Sedens specimē est insolentiæ in cæsare & contemptionis aduersus senatum. Pro æde: ante ædem siue in æde sicut supra declaratum.

Decreta decernere.

Quidam reten. cæsar excusaturus se q senatoribus non assurrexisset comitiali morbo correptum esse se id horæ dicere solebat; quidam eum assurgere uolentem a Cor. bal. retentum esse tradiderunt dicente: memineris esse te cæsarem. Minus familiari uultu, tanq̃ ostenderet sibi ingrataꝫ fuisse illam trebatii admonitionem. Est autem hic ille trebatius Ci. familiarissimus & a cæsare comiter honorificeq; susceptus in gallia propter cōmendatitias Ci. episto. inter iurisconsultos recensetur in catalogo iurisconsultorum de quo illud est trebatius casellio peritior. casellius trebatio eloquentior fuisse dicitur. Subsellia tribunitia. subsellia dicuntur tribunorum triumuiroruꝫ quæstorum & huiuscemodi minorum iudicum iudicia exercentium qui non in sellis curulibus nec tribunalibus sed in subselliis considebant. Sibi. scilicet cæsari. E collegio scilicet tribunorum. quod constabat ex decem.

Trebatius Subsellia.

Repete a me rempu. hoc dixit cæsar contumeliose in pontium aquilam tribunum indignabundus; quod sibi non assurrexisset: tanq̃ rempu. restituere in pristinū statum moliretur: qui enī non assurgit principi quod fieri solet honoris cāsa uſ principē odisse & principatum detestari.

Collegiuꝫ trib.

Cōtumelia Despecti.neglecti habiti despicatui. Cōtumeliā.q a contemptu dicta est:ut Vlpia. & Se. tradunt. In sacrificio latinarum. latinæ feriæ dictæ sunt a latinis populis:quibus ex albano monte carnem petere ius fuit cū romanis autor .;M. Var. mos autem erat ut consul latinas indiceret iouiq; latiali solēne sacrum in monte faceret. unde olim flamminius consul ne latinarū feriarum mora;& consularibus aliis impedimentis retineretur in urbe simulato itinere priuatus clam in prouinciam abiit. ea res autore litio iram infestis senatoribus mouit. Cæsar ut pote consul latinas indixerat;& ex more celebrauerat in albano solenne sacrum ioui latiali. Latinarum feriis quadrigæ certabant in capitolio;uictorq; absinthium bibebat Credo inquit Plini. sanitatem præmio dari honorifice arbitratis maioribus; Templum autē ioui latiali in albano condidit Tarquinius superbus instituitq; primus nundinas latinas; illic quot annis celebrari a pupulis latinis: qui fuerunt numero septem & quadragita quilibet particeps sacrorum fert alius agnas; alius lac;alius caseos immolato autem tauro cōmuniter ab omnibus quælibet ciuitas constitutā accipit portionem carnis principatum sacri latinarum romani obtinent;ut docet copiose & scienter Dionysius in.iiii. unde legimus frequenter apud idoneos scriptores fieri multam mentionē de carne data latinis uel nondata super quo scripsi in annotamentis plinianis.

De latinis feriis pulchra.

Populi latini.

De eodem & regni affectatione. CLXXIX.

Adiecit ad tam insignem despecti senatus contumeliā multo arrogantius factum. nam quum sacrificio latinarum reuerrēte eo inter immodicas:ac nouas populi acclamationes:quidā e turba statue eius coronam lauream candida fascia p̄ligatam imposuisset:& tri.pl. Epidius marullus;cæseriusq; flauus corone fasciā detrahi hoiemq; duci in uincula iussissent:dolens seu ꝓpter paruū ꝓspere morā regni mentionem siue (ut ferebat) ereptam sibi gloriam recusandi: tribunos grauiter increpitos potestate priuauit: neq; ex eo infamiam affectati etiam Regii nominis discutere uoluit: q̄q̄ & plebi Regē se salutanti Cæsarem se esse non regem responderit & lupercalibus pro rostris a consule antonio admotum sæpius capiti suo diadema reppulerit: atq; in capitolium

M.AN. Inuidiam:odiū. Mar. Laudaturq; meam phœbus in inuidiam Lucanus:inuidiamq; factura dies. Veneris genitricis. Appia. & Plutarchus in rostris sedentem Cæsarem uenienti senatui non assurrexisse genitrici Veneri templum pharsalica acie a Cæsare uotum Appianus scribit dicta est Venus genitrix ut Venus hericinaq; utraque enim appellatione templum illi romæ fuit. Sedens;cum assurgere debuisset. A Cornelio Balbo quem Plutar. dixisse ait;Non te esse Cæsarem memineris. Minus familiari uultu turbido & irarum pleno.

Subsellia tribunitia;q tribunitia dixit non uacat;nam erant & subsellia iudicum;quod Pedianus docet. Pretereunti;curru preteruecto. E collegio;e numero tribunorum;cum cæteri collegæ assurrexissent. Pōtium Aquilam tri.pl. Repete ergo a me rempubli. totum ironiæ datum quasi dicat ne tribunus quidem eris tantū ut eam populo restituam. Nec destitit;sed perseuerauit.

Sub exceptione;ut illud exciperet. Despecti;neglecti. Sacrificio latinarum;latinæ;ut Varro docet;feriæ erant que ut Li. pluribus locis demonstrat;cum aliquod graue prodigium nunciatum esset indici consueuere. Erant enim Macro. teste;non statæ;sed conceptiuæ feriæ. Nouas acclamationes;insuetas;nam quemadmodum est apud Appia. Circa portas;quidam eum regem consalutarunt q̄q̄ se Cæsarem non regē esse respondisse dicatur. PHI. Candidam fasciam ideo tribuni fasciā coronæ laureæ quā qdam imposuerat statuæ cæsaris detrahi iusserunt;quia uidebat̄ significare regiā potestatem;quod nomē apud.ro. erat inuidiosissimū. fascia ei candida nihil aliud est q̄ diadema. qd regum insigne primus inuenit liber p̄r tradunt historici Alexandrū magnū olim diadema sibi dep̄sisse cū uulneris alligandi;quo lisymachus in fronte fuerat uulneratus quod auspiciū regalis manifestatus lisymacho fuit preterea autor est amianus ab obtrectatoribus obiectū fuisse pōpeio q cupidus eēt rerum nouarū & regiæ maiestatis affectaret insigne;q aliquādiu crus alligatū fasciola cādida habuit tegendi ulceris cā & ut refert Vale dicere solebat fauonius pompeio crus alligatū fascia candida hñti nihil referre qua in parte corporis sit diadema. hinc illa apd. Se. catholica moralisq; sententia in.xi. episto. moralium. Fasciā solue multū mali sub illa latet. usurpat̄ hac tēpestate hic mos gestandi fasciaȝ candidam hoc est diadema a rege turcharum.

Candida fascia diadema.

Hoiem. qui.s. statuæ cæsaris coronam cū diademate imposuerat. Huius historiæ sic meminit Appia. Imaginem cæsaris quidam ex adulatorū numero lauro tænia peralba incerta coronauit/ hunc tribuni marullus cæterisq; carceri inclusere/simulantes & in hoc cæsari rem gratam facere qui ad regni mentionem subirasci consueuerat;aliis circa portas aliquando gradientē salutantibus ut regem cum populus ad uocem ingemisceret; ꝑcallide in hunc modum r̄ndisse dr̄ se cæsarem eē nō regē quasi ad nomē eius aberrassent. cum marullus eos qui principium huiuscerei prestitissent subinde deprendisset & a ministris in iudicium deduci iussisset;cæsar non ulterius ferendum ratus de marullo in senatu grauiter conquestus est ueluti astute in eum insidias struente ob tyrannidis calumniam;dignum morte esse censuit;uel saltem a magistratu & senatu submouendum. Potestate.s. tribunitia.

Gloriam recusandi. tanq̄ ipsemet fuerit recusaturus suapte sponte regiam dignitatem quod sibi gloriosum fuisset nisi tribuni anticipassēt ꝓpropa punitiōe plectētes autorē eius rei. Et lupercalibus. die & festiuitate lupercaliorū;que mēse februario celebrabant̄ repete q̄ scripsimus nō icuriosæ in.iiii. cōmētario Propetii de lupeis & lupercalibus. Diadema repulerit. Ci.in.ii. philippica huiusce rei sic meminit sedebat i rostris collega tuus amictus toga purpurea i sella aurea coronatus ascēdis accedis ad sellā;ita eras lupercus;ut te eē cōsulem meminisse deberes; Diadema ostendis;Gemitus toto foro;tu diadema imponebas cū plangore populi;ille cū plausu reiiciebat.

Ioui.o.m. Iupiter optimus maximus a priscis dictus & quidē ante optimus.i. beneficentissimus q̄ maximus quia ut eleganter refert. M. T. maius est certeq; gratius ꝓdesse oibus q̄ opes magnas habere. Ilien. tradit strabo Iuliū cæsarē iliēses libertate & imunitate donasse ob memoriā ꝓgenitorū. Nā romani autorē generis æneam putant:& iulia gens iuliū ascaniū autorem nominis sui nuncupat. fuit aūt ilion duplex nouū & uetus. Alexādriam. ægipti ciuitatē inclytissimā ab alexandro magno cōditā solertia architecti Dinocratis de cuius nobilitate & opulentiis certatim scribūt luculenti cōditores:& nos supius q̄dā nō ingrata lectori cādido futura retulimus:

Iupiť opt.

Alexādria.

Ioui optio maxio miserit Q uietiā uaria fama pcrebruit migraturū Alexādriā uel iliū trāslatis simul opib⁹ impii:exhaustaq; italia delectib⁹ & ꝓcuratiōe urbis amicis pmissa. Proximo aūt senatu pcrebruit fama. L. Cottā qndeciuirū sentētiā dicturum ut qm̄ .libris fatalibus cōtinereť parthos nisi a rege nō posse uinci: cæsar rex appellaretur.

De cōiuratione cōspiratorū contra eum facta. C.LXXX.

QVæ causa cōiuratis maturādi fuit destinata negocia:ne assētiri necesse esset. Consilia igitur dispersim antea hīta:& q̄ sæpe bini terniue cepant in unū oēs cōtulerūt: ne populo qdē iā pn̄ti statu læto: sed clā palāq; detrectāte dn̄ationē atq; assertores flagitāte. pegrinis in senatū allectis libell⁹ ꝓposit⁹ est: Bonū factū ne quis senatori nouo curiā mōstrare uelit & illa uulgo canebanť: Gallos cæsar i triūphū ducit: lidē i curia galli bracchas deposuerť:

qđ scitu dign̄ est nullo pene die alexādriā incolētes solē serenū non uident amianus marcellinus alexandriā appellat uerticē oim ciuitatū. Quindeciuirū: Lactan. li.i. diuinarū institutionum tradit libros sibyllinos nefas fuisse inspici ab ullo nisi a qndeciuiris qui autore gellio ad eos libros q̄si ad oraculū adeūt:cū dii imortales publice colendi sūt. M. V. de.xv. uiris scripsit in libria rerū diuinarū ad cæsarē pontificē max. de. xv. uiris sibyllinis itellexit papi. illo hendecasyllabo. Sollēni pce.xv. uirorū. Et ausonius in gryphō ternarii nūeri sic ait quos ter qnorum seruat cultura uirorū. Liuii. in.x. ab urbe nō.xv. uiros sed.x. uiros fuisse interp̄tes sibyllinorū carminū ꝓdidit. Idem alibi inquit ob cætera prodigia libros adire. x. uiri iussit sunt. Idem in.iiii. ostendit a primordio fuisse tantummodo duos uiros antistites sibyllæ librorum.

xv. uiri sibyllini.

M.AN. Cādida fasciaq; regiū erat isigne: Maro uetustatis pitissimus. Rex Anius:rex idē hoīs phœbiq; sacerdos. Vittis & sacra redimitus tpa lauro:q̄q̄ nō eo inficias tā uittaa quā laurū sacerdotū phœbi isigne fuisse qđpa. plane demōstrat. Ereptā sibi:ab tribunis ipsis adeptā. Gloriā recusandi. ut ultro uisus eēt id recusare: qđ illi officiū intēpestiua aiaduersiōe præuerterāt: Appia. auctor ēēū in curia quæstū calūniā sibi attribuentis ea rōne quæsitā. Prāte tribunitia:sed facile potuit qa dictator plu. auctor ē Marullū:siue ut est apđ appia. aryllū solū prāre priuatū. Lupcalibus:q̄ sacra ad qntūdecimū calen. Martias celebrantur oui. docet in fastis:sacrorū ritus:seruio Plu. Li. Diony. auctoribus notior ē q̄ plura de eo dici oporteat. Antonio. M. A. q tū cōsul erat & ex lupcis unus Sæpius:itaut quotiēs capiti diadema admoueret:ppľi fauor supprimeret:quū uero a Cæsare eēt repulsū plausus & lætitia sequereť. Percrebuit:inualuit uulgata ē. Migraturū:urbis nō amplius repetēdæ cōsilio. Vel iliū. uň romanū genus oriūdū. Opibus:potētia:apparatu. De lectibus militū ꝓscriptiōibus. Proximo senatu q proxime habendus erat Q uindecimuirum:ex his unum qui sibyllinos libros procurabant.

PHI. Libris fatalibus.i. sibyllinis:in qbus fata romani ppľi ꝓtinebātur. Liuius. xxii. ab urbe ꝓdita. Decēuiri libros sibyllinos adire iuberent:q inspectis fatalibus libris retulerūt patribus / ab eodē frequēter fatales libri memorātur. qnetiā ausonius fatalia carmina appellat uersus sibyllarū. Cæsar rex appellareť dixit brutus cognomēto albinus senatus suffragia esse prōpteaut cæsarē crearēt regē cūctarū ꝓuinciarū præter italiā:& uti in oibus locis extra taliā:diadema gestaret. Appianus de hac re ita inqt. sermo ex sibyllinis monitis uulgatus ē nō ante parthos romanis p iturosq̄ rex ad eorū bellū mittereť:qua ex causa nōnulli in mediū afferre ausi:ut dictatorē prius sic nūc imperatorem cæsarem esse uocitandum & quocumq; alio nomine reges appellantur omnesq; nationes romanis subditas nullum alium appellare regem. Destinata negocia scilicet de cæsare necando. Maturandi:festinādi properādi. alias maturare significat neq; nimia cito neq; nimis sero facere. unde mature fit quod tempestiuiter fit nam quatriduo anteq̄ ad parthos rex profecturus esset a coniuratis occisus est. Assertores. uindices libertatis. Martialis qui loquiť curios assertoresq; camilos. asserere eīn uindicare est in libertatem & in seruitutem. Plautus curgulione:si quisq̄ hanc liberali causa manu assereret de assertore seruitutis:dictū est alibi. Peregrinis in senatum:cæsar quosdā externos:& ex semibarbaris gallorū receperat in curiā & senatus nūerū supra fas auxerat; uň exiit ille Ciceronis iocus ad laberiū:recepisse te nisi anguste sederē. Bonū factū. qm̄. l. ipi incuriā uenire nesciuissent:utpote pegrini:& Romanæ ciuitatis ignari minimeq; scientes locorū urbanorū. Brachas deposuerūt. sensus est galli uestimēta gallicana ac barbarica exuerūt:& uestimēta senatoria induerūt. sūt eni bracche uestes intonsæ ac uarii coloris:auctor est Diodorus in.vi. a quibus bracchata gallia nūcupata. Cornelius tacitus libro. xviii. sic ait ornatū cecinnæ municipia & Coloniæ in superbiā trahebāt:q uersicolori sagulo bracchas barbarū tegmen indutus togatos alloqueretur bracchis usos esse scythas docet Oui. scribens pellibus & laxis arcēt mala frigora bracchis & pomponius mela bracchati sunt inquit totum corpus sarmatæ:& nisi qua uident etiam ora uestiti. Hieronymus autem in epistola ad fabiolam de ueste sacerdotali & ambrosius in primo de officiis bracchas appellant fœminalia:quibus pudibunda uelantur:sicuti uulgariter appellari solent græce περισκελη uocantur:q̄uis Ora. periscelida acceperit pro ornatu feminco:sicuti & in esaia accipitur ubi scriptum est in die illa auferet dn̄s discriminalia & periscelidas & murenulas & olfactoriola; περι circum και τοσκελοσ & crus quasi circacrura dicantur.

Fatales libri.

Brutus albinus.

Maturare.

Assertor.

Asserere locus.

Ciceronis.

Bracchæque.

Priscelis.

Latus clauus. Laticlauius Suffectus. Sufficere. Hoc age. Aniaduertere.

Latũ clauũ uestis eſt ſenatoria: unde ſenator eleganter laticlauius appellat. tunica laticlaui in modũ gauſapæ texi cepit Plinii tpibus: qui latiore clauo tullũ hoſtiliũ e regibus primũ uſũ ꝓdidit. Suffecto. ſuffecti dicunt ſubſtituti in locũ demortuorũ in locũ demortui cenſoris nõ ſufficiebat refert Liui. hoc eſt nõ ſubſtituitur. ſufficere enĩ ut inqt ſeruius ſignificat ſubminiſtrare: & ſubſtituere. Aiaduerti ex more. mos erat ut introeunte ꝯſule lictor admoneret populares ut aiaduerterẽt: cederẽtq; aduentãti cõſuli: & aſſurgentes cũ plauſu exciperent: ſicuti cũ res diuina fiebat: pco ingenti uoce præcedẽs clamabat. hoc age aios. ſ. ſacrificio adhiberi iubẽs atq; aiaduertere diuinũ cultũ. alias aiaduertere ſignificat punire. inde aiaduerſiões. Nõ eſſe eũ cõſulẽ. ſ. Quĩtũ maximũ: tanq̃ legitimus nõ foret cõſul nec ſuffragiis popularibꝰ ex more Ro. ordiarius creatꝰ Sed a cæſare ſubrogatus i tres mẽſes.

M. AN. Fatalibus: ſibyllinis q: bus romana fata cõtinebant. Parthos in quos Cæſar moturus dicebatur.

Quæ cauſa ſententiæ a Cotta dicẽdæ. Deſtinata neq. de cæde ipſa inferenda. Ne aſſentirẽ: aſſenſũ ꝑſtare cogerent ut cæſar rex appellaretur.

Pñti ſta. pñti rerũ cõditiõe. De tractãte: reiiciente. recuſante. Aſſertores libertatis uindices liberatores.

Peregrinis: ad gallos alluſit de quibus ſupra. Mõſtrari uelint: qñ ut pote pegrini eã neſcirẽt: atq; id totũ in cæſaris inuidiã: q id genus hoĩz in curiã allexiſſet. Bracchas: gallicum habitũ: unde & brachata gallia q̃ auctore plĩ. eadẽ ẽ: & narbonẽſis. Latũ cl. ſenatoriũ inſigne. Aiaduerti: obſeruari: credo officii cauſa: ut uenientẽ illũ tota cauea plauſu exciperet: aut certe tanq̃ ꝑtãti ſũmæ aſſurgeret: qd officii grã aſſurgeretur in theatro: illud oñdit qd claudio q ꝓnceps fuit iuueni adhuc intheatrũ uenienti populus aſſurgere cõſueſſet: De plauſu & fauore adeſt Mar. carmẽq; ſonãt pleno uoceſq; manuſq; theatro: Q uũ ppl̃us ſubiti cæſaris ora uidet. Poſt remotos ceſetiũ & Marullũ: aut ſublata tribunitia ꝑtãte cõſules in urbe eſſe nõ oportere intelligas: aut Cæſaris acta ppl̃m ſubs

latũ clauũ ſũpſerũt. Q uĩto maxio ſuffecto: trimeſtriq; cõſule theatrũ introeũte: Q uũ lictor aĩaduertit ex more iuſſiſſet ab uniuerſis cõclamatũ ẽ: nõ eẽ cõſulẽ eũ. Post remotos Cæſetiũ & Marullũ tribunos reptã ſũt ꝓximis comitiis cõplura ſuffragia cõſules eos declarãtiũ. Subſcripſere qdã. L. Bruti ſtatuæ: utinã uiueres. Itẽ ipſius Cæſaris ſtatuæ. Brutꝰ qa reges eiecit cõſul primꝰ factꝰ ẽ: hic qa cõſules eiecit: rex poſtremo factꝰ ẽ: cõſpiratũ ẽ in eũ a ſexaginta ampliꝰ. C. Caſſio M. q; & Decimo Bruto ꝓncipibꝰ cõſpirationis: q primũ cũctati utrũ ne illũ in cãpo ꝑ comitia tribꝰ ad ſuffragia uocãtẽ ꝑtibus diuiſis e põte deiicerẽt atq; exceptũ trucidarẽt: an in ſacra uia: uel in aditu theatri adorirẽtur: poſtq̃ ſenatus idibus martiis in Põpeii curiã edictus ẽ facile tp̃s & locũ ꝓtulerunt.

De prodigiis precedentibus mortem eius C.LXXXI.

ſ

Ed Cæſari futura cædes uidẽtibꝰ ꝓdigiis denũciata ẽ: paucos ante mẽſes quũ in Colonia capua deducti lege iulia coloni ad extruẽdas uillas ſepulchra uetuſtiſſima diſiicerẽt idq; eo ſtudioſiꝰ facerẽt ꝙ aliq̃tũ uaſculorũ opis antiq ſcrutãtes repiebãt: tabula ænea i monumẽto:

Brutus. Primi conſules. Principes ꝯiurationis.

PHI. Conſules eos declarãtiũ: tanq̃ cæſetius & marullus digni eſſent (latis tribunis rata nõ habiturũ) cõſulatu uerĩq; libertatis aſſertores: qui faſciã hoc eſt diadema coronæ detraxerãt. Vtinã uiueres: optabãt ut iterum reuiuiſceret ille brutus q tarqniorũ fuit exterminator: libertatis uindex: primuſq; in romana rep. conſul: cuius ſtatuã priſci romani in capitolio fixerũt mediã inter ſtatuas regũ collocatã enſe ſtrictũ exerentẽ: auctor Plutar. in bruto tribunali quoq;. M. Bruti: q id tẽporis erat ꝑtor inſcriptũ fuit brute dormis: neq; uere es brutus: talia aĩum iuuenis magis ac magis inflãmarũt ad imitãdũ ꝓaui bruti ueſtigia. Cõſul ꝓmus: ꝓmi ꝯſules electis regibꝰ creati ſũt comitiis cẽturiatis a ꝓfecto urbis Lucius iunius Brutus: & Lucius tarqnius collatinus. Rex poſtremus: q̃ſi ſignificare uellẽt Cæſarem futurũ nouiſſimũ apd̃ Romanos regẽ q cõſules eiecerat libertatẽq; oppreſſerat. Cõſpiratum a. lx. Appianus in. ii. noia cõpluſculorũ ex ꝯiuratis recenſet. Caſſio & bruto ꝓncipibus: inſurrexere in cæſarem duo potiſſimũ utri. M. Brutus cœpio cognoie: bruti illius q a ſylla interfectus fuit filius: &. C. Caſſius: q triremes in ꝑtãte Cæſaris dederat circa helleſpõtũ: hi põpeii ptes olim ſecuti mox ab ipſo Cæſare ſuſcepti & in honore habiti fuerũt. Decimus etiã brutus albinus: cui celticã ꝓuinciã dederat Cæſar: hi tñ patriæ libertatẽ rebus oĩbus ante ponentes rẽpu. aſſerere deſtinauerãt Cæſare ſublato. In cãpo. ſ. Marcio. E põte deiicerẽt. De põte ſublicio & de põtibus q erãt accõmodati ſuffragatoribus abũde ſcripſimus in lib. annotationũ. ubi hũc quoq; locũ inuenies explicatũ.

Via ſacra. Curia Põpeii.

Exceptũ: de põte. ſ. deiectũ. In uia ſacra: uia ſacra in urbe Roma appellat: q in ea fœdus ictũ ſit inter romulũ & taciũ: ibi etiã Cæſar habitabat in domo publica ſicut ante dictũ eſt. In aditu theatri in introitu theatri põpeiani ubi ludi tũc agitabant: & ſenatus in ꝓxima curia cõuocabat ſolitus accedere ad hmõi ſpectacula. Auctor appianus. In põpeii curiã: Põpeius inter alia ornamẽta añ theatrũ ſuũ ædificauerat curiã: in qua ipſius erat imago: in qua cæſar cõfoſſus ẽſt a uolẽtibus fatis ut in curia potiſſimũ põpeiana necaret: q põpeiũ euerteret. Tp̃us & locũ: idus martias & curiã Pompeii. Lege iulia. lata. ſ. ab ipſo iulio cæſare de colonis in capuã coloniã deducẽdis. Ad extruendas in agris. ſ. q uiritim ꝑ triumuiros aſſignari ſolebant deductis colonis.

Ne ſepulchra uiolentur. Lex uetat in urbe ſepelire. Oſſuaria.

Sepulchra deiicerent: contra leges q̃ ꝓcipiũt: ne ſepulchra uiolẽtur: cum religioſa ſint: unde actio datur de ſepulchro uiolato: hæc autem ſepulchra q̃ diruerunt coloni ut ex lapidibus illis uillas edificarent: ne credas fuiſſe in urbe: ſed in agris: ex ritu priſcorum. Nam ut docet Ci. lex in. xii. tabulis uetat in urbe ſepeliri: uerba legis hæc ſunt: in urbe ne ſepelito ne ue urito: plat. quoq; in. xii de legibus ſepulchra fieri precipit in agro in fœcundo & inutili: ne uiuentibus nocerent: titulus eſt apud iuriſconſul. de ſepulchro uiola. quo pœna ſtatuitur in eos qui in ciuitate ſepulchrũ faciunt: ubi nouo uocabulo oſſuaria appellantur loculi: in quibus oſſa eorum reponuntur.

Capys cō.ca.capuā qdā a capy troiano cōditore appellatā ferunt;qbus astipulatur Vir.illo uersu; & capys hic nomen cāpanæ ducitur urbi:& Sili.in xi.puni.cui nomina linquit a ioue ducta capys magno cognatus iulo. Li.in iiii.sentit capuam ab duce sannitium capy uel quod propius uero existimat a campestri agro appellatā:olim uulturnum dicebatur:capys autem a pede introrsus curuato dictus est;quem nostri falconem uocant.

Capuæ cōditor. Capua uñ. Vulturnū. Capys.

M.AN. L. Brutiq Tarquinios urbe expulit. Vtinā uiueres;quasi diceret;uel te uno libertatis assertore nō tam ociose Cæsar regnaret. C. Cassio;quē Cæsar in hellesponto ad deditionem compulerat. M. Bruto eius bruti filio q pompeii armis ad mutinā uel ut alii tradunt circapadi ripas est oppressus. Decimo Bruto;quē inter secundos heredes Cæsar nominauit. In cāpo martio.f.E ponte;per quem tribus in campum ad suffragia mittebantur. Exceptum;infra pontē casuq; debilitatū.hoc erat qua pter Cæsar tātopere populi comitia declinabat;ne in tanto ciuitatis conuentu aliqua'in se uis oriretur. An in sacra uia;ubi Cæsar publicas ædes incolebat;uel in aditu theatri;nam per eos dies in pōpeiano theatro ludi celebrabantur;ut Appianus tradidit. In pōpeii curiam;quæ ut idem auctor scribit;proxima erat theatro. Tempus & locū

in quo dicebatur capys cōditor capuæ sepultus: inuēta est conscripta litteris uerbisq; græcis hac sententia. Quando ossa capys detecta essent fore: ut Iulo prognatus manu cōsanguineorum necaretur: magnisq; mox Italiæ cladibus uindicaretur. Quam rem ne quis fabulosam aut commenticiam putet auctor est Cornelius Balbus familiarissimus Cæsaris. Proximis diebus equorum greges: quos in traiiciēdo rubicone flumine consecrarat: ac uagos sine custode dimiserat comperit pertinacissime pabulo abstinere: ubertimq; flere: & immolantem Aruspex Spurina monuit: ut caueret periculum: quod non ultra martias idus proferretur. Pridie autem easdem idus auem regaliolum cū laureo ramulo

& ad curiam & ad senatum;qui martiis idibus habendus erat refertur. Lege iulia;quam ipse primo consulatu tulerat;quaq; campanū agrum uiginti milibus ciuium extra sortem diuiserat. Capys conditor capuæ;Dionysius scribit fuisseq credere capuā conditam ab romulo æneæ filio a atq; a noie proaui sui Capis.qui fuit anchisæ pater ab eo appellatā. Strabo quia caput esset circumiectarum urbium sic dictam arbitratur;quid de augurio;deq; situ;& capy conditore cæteri tradiderint;quia satis uulgo nota sunt;consulto pretereo.

PHI Vt iulo prognatus;hoc relatū est ad Cæsarē;q oriūdus erat ab iulo troiano eneæ filio. Manu consanguineorū Cæsar dr̄ non solū manu ciuiū.sed etiā consanguineorū fuisse interēptus;ppt Mar. Brutūq ipsius filius existimabatur. Cōmenticiā;fictitiā Cladibus uindicaret;ppter augustū q ultus est iulii Cæsaris mortē ardēter & atrociter. Italiæ bella ciuilia q̄ sequuta sūt obitum Cæsaris;uastauere italiā;& cedibus decolorauere de qbus in augusto. Proximis;pauloante q̄ interficeret. In traiiciendo rubicone ɔsecrarat. Cæsar trāsiturus rubiconē equos opposuit;q exciperent impetū aquarū;ut ita pedites fractis undarū uiribus infra tuto trāsirēt;hos equos tanq̄ uictoriæ foelicitatisq; auctores ɔsecrasse significat;ut tāq̄ sacri forent inuiolabiles;cyrū habuisse equos sacros testis est herodotus;de hac re ita inqt Luca. pmus in obliquū sonipes opponitur amnē;excepturus aquas.

Vbertī;abūdāter;Catullus. Vberti thalami q̄s intra limina fūdūt. Flere;idē Virgi. scri. equū illachrymasse obitū palātis;uersus Virgi. ex.xi. æneidos post bellator equus positis insignibus ethō ii lachrymās;guttisq; humectat grādibus ora. Pli. de eqs;lugent dn̄os lachrymasq; interdū desiderio fundūt. Cæterū ut nihil omittā qđ eqdē legerim;refert Acursius interps legū;Cæsarē triduo anteq̄ moreret inuenisse asturconē suū flētē;qđ fuit indiciū futuræ mortis dn̄i;unde hoc acceperit Accursius ipse uiderit;satis tn̄ cōgruū est huic negocio. Idus martias;scribit Pli. in duodeuigesimo Cæsarē annotasse idus martias sibi ferales scorpionis occasu. Regaliolū;regaliolus q tāq̄ rex auiū noie regis uocitatur discerptus ab aliis auibus;portēdit obitū iulio Cæsari perinde ac regi. Ramus & ipe laureus portentū fecit Cæsari;cū sit laurus ianitrix Cæsarū pontificūq;& triūphis dicata;existimo hanc eē auē quā scribit Pli. in.x. appellari regē auiū in italia;ppter quod dissidia & bella sūt inter eā & aqlam. Alio noie trochilus dr̄. qdam existimant regaliolū esse galgulū;q auis græce dicitur icteros a colore;sanatq; ictericū morbū cuius meminit Pli. in.xxx. Dies cædis;idus martiæ. Collabi fastigiū;somniū hoc significabat q Cæsar collaberet & concideret;q nō solū erat fastigiū & culmen domus;sed totius romani imperii apex & fultura. Collabi;corruere decidere referūt Liuius & Plutar. calphurniā sōniasse sacellū euerti atq; collabi; qđ erat ante domū Cæsaris ex senatus;cō. ex ædificatū. Fores patuerūt;nō solū fores;sed & fenestras cæsariani cubibuli patefactas esse historici pdiderunt.

Equi flētes. Regaliolus. Rex auiū trochilus. Icteros. Collabi.

M.AN. Ab iulo pgnatus;iulia stirpe natus. Manu cōsanguineorū.si manu legas: cōsangnineos p necessariis accipias oportet;nā arcta necessitudine Cæsari uincti erāt pleriq; eorū;q in eū ɔiurarāt uel romanorū manu;q eiusdē erāt sanguinis;si more legas ut pleraq; exemplaria habent eū ferro peiturū intelligas;quale exitus pleriq; iuliæ gentis fuerant adepti cōstat enī qcūq; in ea familia. C. praenomē habuere iā ab eo q cinanis tēporibus perierat ferro periisse est uox alioqn fausta & in nuptialibus sacris ut fabius & Plutar. scribunt a maioribus usurpata. Italiæ cladibus;quales bellis ciuilibus postea citro ul troq; illatæ sūt.& acceptæ;ut ad mutinā;& in philippis;& seuissima illa triū uirali Antonii lepidi;& augusti pscriptiōe. Proximis diebus;q pxime eius mortē pcessere. Pabulo abstinere. ad id pdigiū Virgi. bucolico carmine alludēs;ulla neq; amnē;inqt. Libauit q̄drupes nec graminis attigit herbā. Cōsecrarat;marti credo sacros esse uoluit;nulliq; ob id uiolabiles.

Vberti;large abūde. Easdē idus;martias. xiiii. eius mensis die. Regaliolū;paruā oino auē;sed ad regiū nomen a Cæsare uehemēter affectarū allusit;Cæterū auis quæ trochilos alioqn dr̄;rex auiū;ut Pli. scribit uocatur; & ob id perpetuam illi cum aquila discordiam tanq̄ nobilissima uolucrum;id ægre ferat

Pompeianæ curiæ qua postridie illius diei Cæsar a cõiuratis est oppressus. discerpserũt. lacerarũt. Cui illuxit: successit. Visus p qetẽ: imaginatus ẽ. Calphurnia uxor: quã põpeia repudiata duxit uxorẽ a calpo numæ filio calphurniũ genus eẽ Plutar. tradidit fuit hæc. L. Pisonis filia: quã falso Appianus a Clodio tradidit in opto bonæ deæ adulteratã. Imaginata: nocturna imagine se uidere rata. Fastigiũ domus eminẽtissimã ædifi partẽ. Collabi: corruere: Liuii. & Plutar. rũ secutus: sacellũ añ domũ Cæsaris instar tumuli senatuscõ. cõstructũ fuisse ait: id qđ calphurnia se demolitũ uidere: sit p qetẽ sibi uisa. Ob hæc: quæ sibi & uxori p nectẽ uisa fuerãt. Diu cũctatus: deliberãdo cõmoratus.

põpeianæ curiæ se inferentẽ uolucres uarii generis ex ꝓxio nemore psecutæ ibidẽ discerpserĩt. Ea uero nocte cui illuxit dies cædis: & ipe sibi uisus ẽ p qetẽ interdũ supra nubes uolitare: & Calphurnia uxor imaginata ẽ collabi fastigiũ domus: maritũq̃ i gremio suo cõfodi: ab subito cubiculi fores spõte patuerũt. Ob hæc simul & ob infirmã ualitudinẽ diu cũctatus an se cõtineret: & q̃ apud senãtũ ꝓposuerat agere differret: tandẽ Decio Bruto adhortãte ne freqntes ac iam dudũ oppiẽtes destitueret: qnta fere hora ꝓgressus ẽ libellũq̃ insidiarũ indicẽ ab obuio quodã porrectũ libellis cæteris quos sinistra manu tenebat: q̃si mox lecturus cõmiscuit. Deinde plurib⁹ hostiis cæsis quũ litare nõ posset introiit curiẽ spreta religiõe: spurinãq̃ irridens: & ut falsũ arguẽs: q̃ sine ulla noxa idus martiæ adessent: quãq̃ is uenisse quidẽ eas diceret: sed non preteriisse.

De cæde ac morte Cæsaris. C.LXXXII.

Assidentem conspirati specie officii circunsteterunt: ilicoq̃ cimber Tullus: qui primas partes susceperat:

PHI: Decimo Brutos adorãte: dicimus brutus cognomẽto albinus: cui Cæsar plurimũ tribuebat ueritus ne si eũ Cæsar diẽ omitteret res ipsa uulgaret: Cæsarẽ castigare cœpit: q̃ senatoribus obloquẽdi causã pberet: q̃ frequẽtes cõuenerãt ad eũ regẽ declarãdũ: & sic psuasit Cæsari ut sõnio uxoris & uaticiniis neglectis iret in senatũ. Oppientes senatores: expectantes Cæsaris in curiã aduẽtũ. Destitueret: desereret q̃si p cõtẽptũ. Progressus est: nõ pedibus sed lectica in senatũ delatus est. Ab obuio quodam porrecto Arthemidorũ significat græcæ eloquẽtiæ doctorẽ: q ꝓpius accedẽs Cæsari libellũ: in quo indiciũ cõtinebat insidiarũ porrexit dicẽs: hũc Cæsar pfecti solus plege: in eo rñ magna & q̃ tua intersint pscripta sũt: sed eũ Cæsar legere nõ potuit ꝓhibitus a multitudine colloquutorũ: qdã nõ ab arthemidoro sed ab alio quodã traditũ hũc libellũ asserũt. Libellis cæte. libellos in hoc loco itellige illos quos uulgus indoctũ uulgarit supplicatiões appellat quos Marcia. elegãter supplices libellos noiauit illo hẽdecasyllabo idẽ supplicib⁹ uacat libellis: tales eñ pncipib⁹ dari solẽt ad negocia explicãda a subditis: in qbus petiões prinent extat apud historicos insolẽs factũ demetrii: q πολιορκητης. i. expugnator urbiũ ẽ noiatus: pfluẽtibus rñ mltis petitiõesq̃ suppliciter scriptas ad eũ ferẽtib⁹ primũ liberalit eas ois accipit in chlamideq; reposuit: pfectus deide cũ frequẽti hoiz copia: q ingẽti desiderio rñsa suis petitionib⁹ expectabãt: ubi ad põtẽ axii fluminis puenit: apiens chlamydẽ eos ois libellos spectãtibus cũctis ꝓiecit in fluuiũ: quo quidẽ facto grauit offensi sũt macedonũ animi.

Arthemidorus.

Libelli supplices.

Demetrius polior cetes.

Litare. Litare nõ pos. litare qd sit docet Marco. sic scribẽs in. iii. satur. litare significat facto sacrificio placasse numẽ: Itaq; oẽs qdẽ sacrificãt: pauci uero litãt: idc exiit illud: nõ quacũq; manu uictima cæsa litat. Plau. in pœnulo: eũ me iupiter faciat ut semp sacrificẽ: nec unq̃ litẽ: mos fuit pncipibus senatũ ingredientib⁹ ac ingressu statim sacrificare: quem morẽ cũ usurparet Cæsar: nec tñ litare posset: ingressus ẽ senatũ dictitãs illđ celebratũ: necesse est qđ necesse ẽ euenire Cæsari addit. L. florus: q centũ uictimis p litare nõ potuit.

Necesse est

Spurina. Spurinã irridẽs: dr spurina aruspice mẽtio fit a M. Tullio quadã ad papyriũ petũ epistola his uerbis: spurina: qdẽ rũ ei rẽ demõstrassem & uitã tuã superiorem exposuissem magnũ periculũ sũmæ: reipu. demonstrabat.

Noxia. Noxa: dãno pœna: detrimento: alias accipitur pro culpa: de noxa & noxia scripsimus in notis Seruii non indiligenter. Sed nõ pteriisse. Plutar. ea die cũ Cæsar in senatum iret uatem salutauit: secũq; cauillatus Martiæ quidẽ idus aduenere: cui ille sũma uoce: uenere utiq; sed nõ dum preteriere respondit.

Officium. Specie officii: officium ab efficiendo dictum est: ab eo q qritur quid efficere in eo cõueniat pro conditione personæ; est enim actio cum ratione: specie ergo offici circunsteterunt conspirati Cæsarem in sella sedentem tanq̃ honorem Cæsari exhibituri. Cimber Tullius. de hoc scribit Seneca in. xii. epistolarum ad Lucilium. De illa Caii Cæsaris cœde tam creditum est Tullio cimbro q̃ Cassio: Cassius tota uita aquam bibit.

Dictũ tullii cimbri. Tullius cimber nimius erat in uino & sordidus: in hanc rem loquutus est ipse: ego inquit quemq̃ feram qui uinum ferre non possum. Metellus hic a Plutarcho nuncupatur. Quasi aliquid rogaturus: fratris sui reditum: qui tunc exulabat: supplex præcabatur.

M.AN. Decimo Bruto: cognomẽto albino cæsaris familiarissimo: utpote quẽ Cæsar inter scđos heredes nominarat. Frequẽtes plurimos. Opperiens: expectantes. Quinta ho. ad alrũ diem. Libellũ insi. per quẽ de cõiuratione certior fiebat Plutar. ab arthemidoro gnidio: græcæ eloquẽtiæ pfessore eũ Cæsari redditũ tradidit atq; idẽtidẽ ut legeret ab eo admonitũ. Cæpisseq; rũ sæpius id facere: sed interpellãtiũ multitudine destitisse: Appia. ait arthemidorũ cucurrisse in curiã ut ei qđ de cõiuratione cõperat nunciaret: sed prius patratã cœdẽ: quã co uenire potuisset. Litare deo: exoratis placare. Spurinã aruspicẽ: de spurina & nox supra & Pli. pluribus locis.

Noxa: pœna detrimẽto: calamitate. Oui. Nocte nocent potæ sinæ noxa luce bibũtur: significat aũt noxa modo pœnã: ut dixi. modo culpã. Vir. unius ob noxã; quãq̃ seruius noxã p noxia accipit: qđ qdã inueniri dubitarũt. Sz plau. in noxia ex: q̃ noxia. i. qua culpa. Sed nõ pteriisse. q. moneret. Posse eo quoq; die piclitari: ac per hoc caueri oportuisse. Spe officii: p spẽm honoris. Cimber tullus: Plu. Metellũ cimbrũ. Appia. Atillũ appellat.

Q uasi aliquid rogaturus: de fratris exulantia reditu acturus.
PHI. Renuēti. Cæsari abnuēti qđ petebatur. Gestu: motu corporis: q interdū loco sermonis est. Ista uis est: simillima est illa sententia plautina: uis hæc qdē est & trahi & trudi simul. Togā ap. Cæsaris: hoc erat signū aggrediendi Cæsarē. Plutar. qđ grauiter ferente Cæsare: Metellus cōprensam utraq; manu togā deduxit ex collo: id eīn aggrediendi signū erat: toga autem dari signō solebat in aggressionibus. Liuii. Cū toga signū dedero: tum undiq; turbā inuadite. Alter casca: mēdosi codices habent Cassius: tu lege casca: inter cōiuratos duos fuisse Ser uilios Cascas Cice. testatur in antonia nis: quos charitate reipu. excitatos eē refert ad dñatum dñmq; depellendū:

Toga signū dari.

quasi aliquid rogaturus propius accessit: renuētiq; & gestu in aliud tēpus differenti ab utroq; humero togā apprehendit: deinde clamātē ista qdē uis est: alter Casca aduersū uulnerat paulū infra iugulū: Cæsar Cascæ brachiū abrepto graphio traiecit: conatusq; prosilire alio uulnere tardat⁹ est: utq; aīaduertit undiq; se strictis pugiōib⁹ peti: toga caput obuoluit: simul sinistra manu sinū ad ima crura deduxit quo honesti⁹ caderet etiā inferiore corpis pte uelata: atq; ita trib⁹ & .xx. plagis cōfoss⁹ ē uno mō ad pmū ictū gemitu sine uoce ædito: & si tradiderūt qdā. MB. irruēti dixisse και συ τεκνον

casca iuxta collū ense Cæsarē pcussit: uulnere tū minime lethali. tū Cæsar apprehenso illius gladio inclamasse ferē. Scelerate casca qd agis: ille autem fratrem græco sermōe inuocās dixit αδελφε βοηθησον: hoc est frater fer auxiliū. Paulū infra iugu. Vni hoī sūt iuguli (ut ait Pli. nī li. xi.) duo. s. dextrū & sinistrū. Apul. p iugulū sinistrū capulo tenus gladiū totū ei demergit. Cor. Cel. in. viii. ad dextro iugulo si id fractum est ad aliam sinistram: a sinistro ad dextrā: & quia locus ille maxime lethalis est & penetrabilis: inde iugulatio & iugulare deducūtur. Apud oratores in agendis causis detrita hæc sūt: pedem conferre: & iugulū petere: & sanguinē mittere: ut docet Q uin. in. viii. oī tunc in causa iugulū petit orator: qn̄ quod est potētissimū id inuadi ac pmie aduersariū ualidissime: uideturq; illū quasi iugulare argumētis pinde ac uibratis telis cōfligēs pugna illa decretoria. Pli. in epistolis uerba reguli hæc refert: ego iugulū statim uideo: hunc premo. pmi: sane qđ elegit: sed in eligendo frequenter errat. Respondi posse fieri: ut genu esset & tibia aut talus: ubi iugulum putaret. at ego inq̄ qui iugulum prospicere nō possū oia pertento. Cassi brachiū: nō cassii legendū est sed cascæ & ad supradictū cascā referendū. Graphio: graphiū stilus est ferreus scripturæ accōmodatus: unde nomē: de quo Oui. quid opus est digitos graphium lassare tenendo: stilus autē sicut docet Hiero. in expositione psalmorū scribit in cera: calamus uero in carta membranaue aut in quacūq; materiaq̄ apta sit ad scribendum: ut uetustissimi auctores prodiderūt: stilo scribere intutum est: graphiarium uero & theca graphiaria accipitur pro repositorio & loculamēto graphiorum: sicuti a nobis explicatum est. In lib. annota. strictis. denudatis eductis euaginatis. Pugionibus: pugio dictus q eo pūctim pugnatur: auctor Fe. Pōpe. per diminutionē dicit pugiūculos. Toga ca. ob. Vale. in capite de uerecūdia Cæsar ne tribus quidē & .xx. uulneribus qn uerecūdiæ obseqretur absterreri potuit: siquidem utraq; togam manu demisit: ut inferior pars corporis tecta collaberetur: et. ripides eandē uerecūdiā laudat in Polyxena moriente: sic eīn ait πολλην προνοιαν ειχεν ευσχημως πεσειν. i. multā prouidētiā habuit honeste cadere: hoc Idē Pōpe. morienti tribuit Luca. sic scribēs: inuoluit uultus atq; indignatus apto fortunæ pstare caput. Gemitu: gemitus uiris fortibus datur: unde & poeta æneā inducit ingemiscētē. & Luca. laudās obitum Pōpei uirilē inq̄: nullo gemitu psensit ad ictū: respexitq; nefas: & post paulō claude dolor gemitus. και συ τεκνον εκεινων ει. latine significat: & tu fili illorū es. Cæsarē Cassius uulnerauit in facie: brutus in femore: quē ubi pspexit Cæsar mucrone stricto obarmatū ueluti despatis rebus ueste se circūdedit: quo honestius caderet. Ideo aūt brutū græce filiū appellauit: qa Cæsar adhuc adolescēs seruiliā bruti matrē efflicti amasse ferē: & qa brutus ē genitus eo potissimū tpe: quo hic amor efferuescebat creditus quodāmō brutus ē e Cæsare genitus: auctor Plutar. in Bru. Cæsa. aūt īprimis formidasse duos illos brutū & Cassiū testanē monumenta historicorū: in quibus hoc legit: q oli Cæsar admonebat ab amicis: ut Anto. dolobellamq; caueret pinde ac seditiosos & turbulētos: ille uero rñdit. ου τουσ παχεισ ουσ δεδιεναι και λιπωντας: αλλα τους ισχνους και ωχρους εκεινους δεδιεναι βρουτον και κασσιον. i. se nō timere rubicūdos & pingues sed macilētos & pallētes illos: demōstrās brutū & cassiū. Idē dicere de bruto solebat: hoc corpus brutus expectat: tradūt qdā Cæs. cæteris qdē pcussoribus repugnātē huc atq; illuc corpus magno cū clamore circūferentē ut bru. nudo mucrone cōspexit cōtracta ueste caput obduxisse: tū siue casu siue obtrudentibus homicidis ad ḡpiā se basim demisisse: in qua fuerat statua pompeii q̄ cruore respersit adeo: ut preside Pōpe. subiectū pedibus hostem pœnas dantē & inter uulnerū multitudinē terram calcibus pulsantē existimares: q. xxiii numero suscepisse fertur: ubi cōplures dum unō in corpus tot intendūt plagas sese mutuis ictibus cōsauciarunt.

Iuguli. Iugulatio. Iugulū petere. Graphiū. Stilus. Teca graphiaria. Pugio. Pugiunculus. Gemitus. M. Brutus Cæsaris filius. Dictum. Cæsaris.

M. AN. Renuenti: Cæsari. Gestū: ut gereretur uel si gestu legas ad oculorum nutum seu manuū motum id non inepte referre possis. Togam ap. Cæsaris togā: qđ etiam Appi. placet: nam ex Plutar. uerbis parū intelligi potest soā ne cimber togam an Cæsaris deduxerit: nā id uult fuisse signum ad inuadendū. Casca aduer. uul. Appianus cimbrū primō oim collū pcussisse ait: Plutar. primō cascā: nec collū: sed iugulū: adeo oībus ferme momentis uariant auctores. Cassius ad. a fronte. Paolum infra iug. Appia. in uultū pugionem cassiū adegisse tradit: Brutum femur cōsauciasse: buccolicanū interscapiliū. Graphio: stilo pacuto ferreo eo enim aut certe simili scribendo ueteres usi sunt: quod ipsum nomen arguit γραφω enim scribo est Marci. hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro: Cascæ graphio Cæsa. osum Plu. docet nō suo. Strictis pug. qa pūctim non cæsim uulnus infligat pugio dictus. Sinū. i. uestē circa pectus sinuatā: ad ima detraxit. Honestius: ore & obscenis pribus hinc credo fuisse: qđ quū uiri fortes olim caderēt: morsum terræ affigerent: qđ Maro & alii demonstrant.

Exanimis defugientib⁹ cūctis aliqua diu iacuit: donec: lecti cæ īpositū depēdēte brachio tres seruuli domū retulerunt: nec in tot uulnerib⁹ (ut Antistius medicus existimabat) lethale ullū repertū est nisi qd scdo loco in pectore acceperat fuerat animus coiuratis corp⁹ occisi in tyberim trahere: bona publicare: acta rescindere: sed metu. M. Antonii consulis: & magistri equitum Lepidi destiterunt.

De testamēto eius recitato. C. LXXXIII.

POstulāte ergo. L. Pisone socero testamentū ei⁹ aperitur: recitaturq; in Antonii Domo: qd idib⁹ septembris pximis in labicano suo fecerat: demādaueratq; uirgini uestali maximæ. Q. Tubero tradit heredē ab eo scribi solitū ex cōsulatu ipsius primo usq; ad initiū ciuilis belli. Cn. Pōpeiū idq; militib⁹ p cōtiōe recitatū s3 nouissimo testamēto tres īstituit heredes sororum nepotes. C. Octauiū ex dodrāte. & L. Pinariū: & Q. Pediū. ex q̄drante: Reliquos

Exanimis. **Exaiatus.** PHI. Exanimis: extinctus: inter exanimū & exaiatū auctore donato hoc interest: exanimatus est pterritus & conturbatus: interdū tñ usurpatur pro mortuo: exanimis uero est occisus: dicit aūt & exanimis & exanimus in. iii. &. ii. ordine. Virgi. corpus ubi exanimū. Lethale: mortiferū. Acta rescindere: infirmare atq; irrita facere q̄cūq; a

Acta leges. Cæsare impante constituta fuissent. Acta autē eius: q togatus in repu. uersatus sit cum impio ac prætesūt proprie leges: unde ait eleganter Cice. q̄re acta gracchi leges semproniæ pferent. Quære syllæ: corneliæ. a Cæsare ipso si q̄res qd nam egisset in urbe & toga: leges multas rñderet se & preclaras tulisse. Metu anto. M. Anto. utpote Cæsaris amicissimū a caio trebonio se uocatū fuisse extra curiā cū interficeretur Cæsar memoriæ proditū est.

Magister equitum. Magistri equitū: cū Cæsar esset dictator magistrū equitū fecerat lepidū qui magistratus ita dictatori pnexus est: ut p̄fectus pretorio impatori. Pli. inter infortunia augusti numerat lepidum ei fuisse p̄latū apud auunculum in magisterio eqtū. In lab. in uilla labicana: glaucus minois filius dictus est labicus a scuto militari: qd ostēdit

Labici uñ. in italia: ab eo populi labici nūcupati ἀπὸ τῆς λαβῆς: quā latine ansam uocamus: sūt aūt populi in latio Liui. in. ii. labicos pedū tñ cœpit. Virgi. in

Labicanū. vii. & picti scuta labici. Viæ labicanæ meminit Strabo in. v. Pli. quoq; in. iii. sic scribit: & qui ex agro latino itē hernico itē labicano cognominati. Labicano aūt absolute dixit p uilla siue p̄torio: qd habebat Cæsar in agro labicano: sicuti dicimus in formiano in tusculano in nomentano: & id genus aliis: qua loquutiōe scatent uolumina eruditorū. Vestali maximæ: maxima uirgo uestalis ea dicebatur: q dignitate reliquas antecibat: q̄les nūc uulgo abatissas appellitamus Vale. in. i. maxīe uirginis æmiliæ discipulā extīcto igne tu

Maxima uestalis. tam ab oī rep̄hensiōe uestæ numē p̄stitit: Iulius capitolinus in ualerianis: excepto sacrorū rege ac maxima uirgine uestali: si tñ incorrupta permanebit. Cæsar autē testamentū suū de mandauerat tanq̄ pontifex maximus uirgini uestali: sub cuius ptāte erant collocate: & si uirgo uestalis parum diligens æterni ignis custos fuisset flagro cæde

Qu. Tubero. batur a pontifice maximo. Qu. Tubero. de hoc Cice. nec uero scientia iuris maioribus suis. Qu. Helius Tubero defuit: doctrinam aūt supfuit: hic ut ait Gel. disciplinas stoicas & dialecticas pcalluerat. Ex consulatu primo in quo habuit collegā bibulū: & cū Pōpe. nō solū coiuit societatem: sed etiā cōtraxit affinitatem. Id. s. primū testa

An gelius satis uere de nouissimo. mentū. Nouissimo: ultimo: extrema aūt uolūtas testatoris rata esse debet. Demiror Gel. tradidisse: q. M. Cice. nūq̄ uti uoluit his uerbis nouissimis & nouissime: tanq̄ non latinis: quibus alii pmiscue usitati sūt: ego apud Cice. inueni hanc dictionē raro: & quidē: sed tamen inueni in oratore: sic enim scriptū est in calce. Quæ duo sūt ad iudicandū nouissima: sed hoc exemplū fugerit negellii memoriā: an id quod semel dictū perinde ac nūq̄ dictum sit. existimauerit: in hac re de uiro tam excellentis doctrinæ non meū iudiciū ē. Ex do. hereditas plerūq; diuiditur

Hereditas in. xii. uncias. in. xii. uncias: q̄ assis appellatione continetur: habent enim hæ partes propria nomina ab uncis usq; ad assem: sicuti libro. ii. institutio. traditū est: unde frequēter legimus alios institutos esse heredes ex quadrante: alios ex semisse: alios ex dodrante: alios ex asse: & potest testator in plurimas uncias suā hereditatē diuidere: q oēs ad assē reuocant ait Trangl. Cæsa. instituisse heredē octauiū q postea cognominatus est augu. ex dodrante: hoc est ex ix. unciis hoc

Dodrans. est. ix. ptibus totius assis. i. hereditatis. Dodrans eñ significat. ix. un. quasi dēpto q̄drāte: auctor Var. & Pris. * Si-

***** do. locutio ppe peculiaris est: ut crebro scribat: ex asse uegetus ex asse turbatus p ex toto: hoc est totus uegetus to-

Quadrans tus turbatus. * Ex q̄d. ex quarta pte hereditatis quadrans cōtinet: iii. uncias: dr̄ ab eo q sit quarta pars assis.

M. AN. Sine tio. Plutar. exclamasse ait: q d agis scelerate casca καὶ σὺ τέκνον: & tu fili: nec tam familiaritatē aut bruti ætatē id referendū: q̄ ad illud: qd brutum ex seruilia & Cæ. conceptū multi credidere. Exanimis: mortuus. Scdo lo. i pectore: Ap. significare uī id uulnus a casca illatū: quē ait post cibrū Cæ. pcussisse: atq; ifra iugulū pectore apuisse. In ty: ut tyrāni corpa. Publi. in pu. redigere. Acta re. q̄cūq; egisset Cæ. p irritis hr̄e. Pisone: calph. pre. Anton: cōsul. Labicano: sua uilla labicana fuit labicū oppidū. c. xx. stadia ab urbe nō lōge a tusculo: uñ & labicana uia: q̄ ab exqlina icipiēs i ap. ut Stra. ait decurrebat. Mar. labi. leui celpite uelat hume. Vestali maxie. q cæteris & ætate & dignitate p̄stabat: Vale. maxie uero uirgis æmiliæ disciplinā extīcto igne tutā ab oī rep̄hēsiōe uestæ numē p̄stitit: s3 de uestalib⁹ suo loco. Cōsu. p̄mo: quē cū bibulo gessit. Nouissi. ultio. Gel. auc. ē id uerbū uix demū Ci. tpib⁹ receptū. Sororū nep. q̄rū una i accia familia i pedia alia mōrionio locata fuit. Nepotes fuit. u. Aug. q notior ē acciæ filiꝰ accia iuliæ: q̄ fuit dicta. Cæ. fuit soror. C. Octa. q postea Augu. ē appellat. Ex dodrāte: ex tribus bonorū ptib⁹ i ptes assis ueteres hr̄ditatē diuidere ꝯsueuerē. Iu. Vnciolā pculeius hēt: s3 gillo deūce: hēt igitur dodrās nouē assis ptes dictusq; ē ut Pris. placet: qd ex asse a dēpto q̄drāte uno: hoc ē trib⁹ unciis dodrās cōstituat.

Pinarii PHI. L. pinarium: pinarii & pedii qui fuerunt coheredes octauii: meminit Appianus libro. iii. bellorū ciuiliū scribens Octauium Augustum a pedio & pinario ptem hereditatis requisiuisse: erant autem hi tres sororum cæ-

ſaris nepotes:& ita Cæſar erat illorum maior auunculus.de quo mox in auguſto dicetur. De familia pinariorum: qui cuſtodes erāt ſacri herculanei:nec extis tñ ſolēnibus ueſcebāt:multa mētio ē apud hiſtoricos:de q̄ Virgi. & domus herculei cuſtos pinaria ſacri. De pedio coherede auguſti mēinit Pli. his uerbis quæ ſunt exſcripta ex lib.xxxv. Q.u.pedius Q.u.pedius nepos quinti pedii pſularis triūphaliſq; a Cæſare dictatore coheredes auguſto dati cū natura mut us eſſet cū meſſala orator picturā docendū cēſuit. In ima cæra. In tabulis ceratis teſtamēta ſcribebant:in prima cæ Ima cæra. ra hoc eſt prima cerata tabula teſtatoris nomē in ſecūda heredis ſcribebat:hinc eſt illud Oratianū. Quid prima ſecūdo:cæra uelit uerſu:ſolus multis ne coheres ueloci pcurre oculo: Imā cæ rā intellige ultimā ptē tabule teſtamētariæ. Cic. extrema cæra dixit p ultima parte tabulæ:ut iterpretat Aſco.

In ima cæra. C. Octauium etiā in familiā nomēq; adoptauit. pluresq; percuſſorum in tutoribus filii: ſiquis ſibi naſceretur nominauit. D. Brutum etiam in ſecundis heredibus: populo hortos circa tyberim publice: & uiritim trecenos ſeſtertios legauit. CLXXXIV.

Dæ funere:rogo:& pōpa exeqarū eius ac luctu publico

Funere indicto rogus extructus eſt in martio campo iuxta Iuliæ tumulū & pro roſtris aurata edes ad ſimulachrū templi ueneris genitricis collocata: intraq; lectus eburneus auro ac purpura ſtratus & ad caput tropheum cum ueſte:in qua fuerat occiſus:preferētibus munera:qa ſuffecturus dies nō uidebat pceptū eſt ut omiſſo ordine quibus quiſq; uellet itineribus urbis: portaret in cāpū

In familiā nomēq; adoptauit: in gētē iuliā & Cæſaris nomē:mos fuit ut heredes in nomē familiāq; teſtatoris adoptarēt:ſicuti Titus Pōponius Atticus heres relictus a quinto Cecilio poſtea quintus Cecilius Atticus eſt appellatus:& ita Octauius ex teſtamēto cæſaris Cæſar noiatus eſt. Percuſſorū:eo ſuratorū:a qbus Cæſar pcuſſus fuit & cōfoſſus in ſenatu. Deciū Brutū in ſecundis heredibus: ſecūdus heres dr̄ q heredi iſtituto ſubſtituit auctor Boetius in cōmētariis topicorū:pōt ei qs in teſtamēto ut ſcribūt iuriſcōſulti plures gradus facere heredum:puta ſi ille heres nō erit ille heres eſto: & deinceps in q̄tū uelit teſtator ſubſtituere pōt. Appia. ſup hac re ita ſcribit miſerādū i primis id uiſum eſt po.rom. cū decium brutū ex Cæſaris pcuſſoribus iter ſecundos heredes relictū cognouiſſet:cōſuetudo nēpe romanorū in teſtamentis fuit primis heredibus ſecūdos ſubſtituerent ſi primi hereditatē nō adiſſet:ultimi naciſcerent. Secūdi heredes qui. Publice:hic diſtinguēdū eſt ut intelligas hortos trāſtiberinos publice legatos fuiſſe uniuerſo po.ro. uiritim uero hoc eſt in ſingulos uiros & p ſingula ut dici ſolet capita legatos trecenos ſeſtertios. Auctor eſt Plutarc. legatas fuiſſe a Cæſare uiritim dragmas εβΔομηκοντα πεντε.i.lxxv.quā pecuniā cū intercepiſſet Anto. tūc auguſtus Cæſar bona paterna uendidit:& ſic Cæſaris legata pſoluit apud Appia.p.lxxv.dragmis legit.lxxxv.corrigēda eſt dictio ut cū Plutarc. cōueniat. Q̄d latine aduerbialiter uiritī dicūt.i.in ſingulos uiros:hoc græci κατ ανδρα. Viritim. Iuxta iuliæ tumulū:in cāpo martio iulia Cæſaris filia Pōpeii cōiunx:q̄ ex ptu obierat:ſepulta honoris cauſa. Indicto funere denūciatis exeqs ſic indictū bellū dr̄. * Indictiuū funus ueteres dixere:ad qd̄ p preconē euocabant. * aliqñ indictū ſignificat nō dictū. Gel. neſcio qd aliud idictū i ſcituq; dicit Indictum. * Indictiuū funus. Aurata ædes:ſi legimus ædes:ſignificat ædiculā ſiue ſacellū factū ad ſimulachrū.i.effigiē ſimilitudinēq; ædis:q̄ ueneri genitrici dicata erat:& ita illā pticulā ac:corriges reformabiſq; in ad:ut ſic ad ſimulachrū.i.ad ſimilitudinē & inſtar:aliogn textura uerborū inuenuſta eſt:q̄dā codices habēt aurata ſedes prior ſnīa magis placet & q̄drat alii ad ſimulachrū exponunt p iuxta & apud:& tūc ita diſtingues ut intelligas rogū extructū fuiſſe in cāpo martio & lectū p roſtris uī enī deeſſe hæc dictio:q̄d ſequētia declarat: mox cōiūgere:ſedes aurata collocata ad ſimulacrū.i.ppe ſtatuā ueneris genitricis. Diſtictio uaria gignit ſēſus uarios. Aedes. * Lectio prima purior eſt & ſincerior ut intelligas ædem ad archetypōrē:& exēplar templi ueneris fuiſſe poſitā pro roſtris:refert Herodianus in cōſecratiōe ſeueri imperatoris ſolita fieri tabernacula quattuor & intra unū collocari lectū eburneū ueſtibus aureis inſtratū:ibiq; Aromata & ſuffimēta ois generis effundi aceruatim. * corpus Cæſaris ut ait. Appianus deportatū eſt in forū:& ab ingenti turba cū uociferatione & pōpa collocatū p roſtris.

M.AN. Q.u.pediū:hic cū auguſto:ut Appia. ait poſtea cōſul fuit:lege pedia inqt. Cæſaris iterfectores abētes dānati ſunt. Pli. Q.u.pedius nepos qnti pedii pſularis triūphaliſq; uiri a Cæſare dictatore coheredis Auguſto dati Quadrāte:ex quarta bonorū pte. Reliquos:qbus aliq̄ teſtamēto legauit. In ima cæ. ſic Cice. i Verre Extrema cera inqt:hoc eſt ultia tabula ultima pte tabulæ:ut Pedia. iterpraī. In fa. nomēq;:i iuliā gētē:nomēq; Cæſaris:atq; ita factū ut ad nerone uſq; p adoptione ſit gēs iulia ppagata. Percuſſorū:eorū q Cæſare i curia pcuſſere. Secūdos heredes. Modeſtinus. L. Titius inquit heres meus eſto. Si heres nō erit:ſiue hæres erit:& intra pubertatē deceſſerit tūc. C. ſeius mihi hæres eſto qbus uerbis apparet in teſtamēto dicanī ſecūdi heredes; q uidelicet primis ſubſtituūt Appianus cōſuetudo inquit romanorū in teſtamētis fuit primis heredibus ſecūdos adderent:ut ſi primi hæreditatē nō adiiſſent nanciſcerent ultima. Hortos loca arboribus cōſita amœnitatis cauſa pata. Publice:pplo poſſidēdos. Viritim:ſingulis ciuibus. Trecenos ſe. quorū ſinguli q̄rtā denarii ptē.i.dipōdiū & ſemiſſē hēbant. Rogus:ſtrues lignorū. Iuliæ:ipſius cæſaris filiæ q̄ in cāpo tumulata eſt. Aurata ædes:ſimulachrū ædis auro illitū Eburneus:ex ebore factus. Auro ac purpura:purpura auro in texta:in attalicarū ueſtigium ſpeciem. Tropheū.

PHI. Tropheū cū ueſte:lignū fabrefactū in formā trophæi ſuſtinēs ueſtē:qualia trophea deorū ſiſa de gigātibus a Claudiano poetice deſcribunī. Præferētibus mu. moris fuit ut ad funera nobiliū celebrāda in rogū comiicerent munera multifaria a dilectoribus:qualia Virg. celebrat in funere miſeni:& in funere palantis:ſenſus eſt imparatum fuiſſe:ut hi q munera ferebant omiſſo ordine illo legitimo pōpæ funebris irent in campum martiū:quocūq; itinere uellent; ut ita dies ſufficeret funebri peragendo:qui alioquin nō ſuffeciſſet pp̄ter innumerā multitudinē. Mos funebris.

Inter ludos cătata sunt quedă ad miseratione & inuidiă cędis eius accommodata: ex pacuuii armorũ iudicio Men seruasse ut essent qui me pderent: & ex electra Accii ad similem sententiă: laudationis loco consul Antonius p preconé pnũciauit senatuscõsultũ quo oia simul ei diuina: atq; humana decreuerat. Item iusiurandũ: quo se cũcti p salute unius astrinxerant: quibus per pauca a se uerba addidit: lectum pro rostris in forum magistratus: & honoribus functi detulerunt. Q uẽ quũ pars in capitolini Iouis cella cremare: parę

Ludi funebres. Inter ludos funebres. ex more romano ludi funeris causa fiebat. Liui. unde. xl. ab urbe condita refert geruilium geminũ ludos funebres p triduũ fecisse. Iunius brutu munus gladiatorũ in honoré defuncti pris pmus edidit. * Idẽ mẽorat æmilio lepido tres filios dedisse p triduũ ludos funebres & gladiatorũ paria. * Ex pacuuiano

Pacuuius. Brundu. Armorũ iudiciũ. rũ iudicio legẽdũ est pacuuii armorũ iudicio nãq; pacuuius brũdusinus tragœdiarũ scriptor iclytus: iter cæteras tragœdias illá quoq; cõdidit: cui titulus ẽ armorũ iudiciũ: cuius argũm erat disceptatio armorũ Achillis iter Vlixẽ & Aiacẽ: citat testioniũ pacuuii ex armorũ iudicio ab erudit; scriptoribꝫ. Actius quoq; scripsit tragœdiá hoc titulo

aposiopesis reticentia. Actius poe & Nonius marcel. allegat actiũ & pacuiũ in armorũ iudicio: nũc trangl. ait ex eadẽ trag. cáiarũ eẽ hoc carmẽ Mẽ seruasse tanq̃ ex psona cæsa. diceret nõ debuisse se seruare illos uidelicet põpeianos: a qbus paulopost fuit ipe interẽptus. Men. p me ne accipit: & extrinsecus subitelligẽdũ est uerbũ decuit uel aliqd tale: ẽ aposiopesis. i. reticẽtia q̃ figura familiaris ẽ idignãtibus scri. Appianus. M. Antoniũ in orone funebri hæc uerba pcul lle: cũ de pcussoribꝫ eius q̃reret: q cũ fuissent peiũ põpeianarũ ad magĩatus m & p̃fecturas fuerát a Cæsa. subleuati. Et ex ele. accii: Acci & ipse tragœdiæ scriptor illustris fuit: cui plus uiriũ tribuit q̃ pacuuio: ut ingt Q uintil. hic teste Eus. chronographo parentibus libertinis natus fundũ habuit iuxta pisaurũ: qui dictus est actianus: apud Gel. in. xii. noctiũ atticarũ luculẽtũ caput est sup pacuuii & accii colloquio familiari: quãdo sc3 accius pacuuio tragœdiá suá cui nomẽ Atreus est desideranti legit celebratũ est illud Accia. ex astianacte. Nihil credo auguribus: qui aures uerbis diuitát alienas suas: ut auro locupletent domos.

Electra tragœdia pnũciare per preconem. Electra nomen est tragœdiæ scriptæ abactio ita nominata ab electra sorore horestis: quá apud græcos scripsit sophocles: quá olim histrio ille polus egit lamentis ueris & spirantibus indutus electre habitu lugubri. Per preco. pnũ. pnũciare p preconẽ est qñ preco recitat populo uerba legis uel decreta: siue aliquid tale scriba subiiciẽte uerba: nõ eni decorũ erat ab ipso magistratu codicẽ recitari: unde olim Cor. tribunus plebis existimatus est imminuisse tribunitiá potestatẽ: quia in tribunatu codicẽ p rostris ipse recitauerat: quod nemo ante Cor. fecisse existimabat referũt tamẽ historici ipm consulẽ Anto. sine preconis ministerio exorsum esse Cæsa. laudes decretũq; senatus & iusiurãdũ recẽsuisse miserãter & ardenter.

Verba iurisiurãdi. Verba iurisiurãdi hæc sunt. Nos Cæsa. & Cæsaris corpus totis uiribus custodire pollicemur: siquis insidiabit: extorrẽ esse siquis opem nõ attulerat. In hac autẽ laudatione funebri. M. Anto. ostẽtauit explicauitq; uestẽ Cæsa. undiq; ictibus laceratá & imperatoris sanguine madentẽ: ex quo populus in irá furorẽq; uehementer est cõcitatus cõtra pcussores: hinc a Q uintil. dictũ est in. vi. po. ro. egit in furorẽ prętexta. C. Cæs. prelata in funere cruẽta: uestis eni illa sanguie madẽs. Ita representauit imaginẽ sceleris: ut nõ occisus esse Cæsar sed tũ maxie occidi uideret: cũ itaq; fureret turba qdá imaginẽ Cæs. cereá extulit e lecto: corpus eni cerni nõ poterat: in qua uisebant plage tres &. xx. ipresse & patẽtes: quot cæsar fuerat cõtrucidatus: tunc uulgus intuens hanc imaginẽ ut lugubrẽ ex dolore cõcitat: locũq; cõburit in quo Cæs. fuerat interẽptus: & pcussores longe fugiẽtes insectat. Lectũ p rostris. s. funebrẽ: in quo (ut ait fabius) corpus ipositũ erat: tale est illud Virgi. pars ingenti subiere feretro triste ministeriũ: ex hoc quidá Autumant superius legẽdũ esse: rogus extructus est in cãpo martio: & pro rostris lectus: ná de hoc lecto nũc logt. Honoribus fũ q gesserát magĩatus & ob id honoratiores.

M. AN. Trophæũ: uestis in trophæi modum suspensa: spolia stipitibus infixa: ut Var. in bimaco scipsit trophæa appellant: s d de tropheis plura alibi. In cá. mar. ubi rogus fuerat extructus. Inter lu. funebres. s. Inuidiá: pcussorũ odiũ. Ex pacu. iu. corũ. s. qui pacuuianæ lectiõis periti essent: in eaq; potissimũ exercitati: sed magis placet ut ex pacuuii armorum iudicio legas: ut sit fabulæ nomen armorum iudiciũ: quale illud aiacis & Vlyxis fuit: qui de armis achillis sub græcorũ iudicio certarũt: nam & apud Soph. oblique aiax querit qđ quum maxime strenuus in hostes fuisset igratos expirer græcos. Men: p me ne. Seruasse. s. oportuit: Sic apud Vir. Mene. incœpto desistere uictá: ad brutũ: & alios Põpeianæ factionis ptinet: quos bello uictos Cæsar haud pdere sustinuit: sed quosdam etiá ut brutũ sollicite post pharsalicá aciẽ requisiuit. Ex ele. ac. ex hoc maxime adducor: ut pacuuii armorum potiusq̃ pacuuianorũ legendũ esse existimẽ: ut utrũq; sit fabulæ nomen: Notum est credo. Laccii respõsu3 illud a Gel. memoriæ proditũ: cuius acerbitatẽ quũ in atreo tragœdia. M. Pa. subnotasset: respõdit: q̃ dura & acerba nascerent: fieri pcedente tẽpore mitia & dulcia: pari rõne hoim ingenia q̃ uiridiori ætate dura essent cum annis mitescere: q̃ ab iitio uieta & mollis nõ matura mox fieri: sed putria sunt q acilii legaꝫ qđ nullo modo placet. Diuina & hu. nõ solũ honores: q hoibus decerni solẽt: sed q etiá: & diis. Iusiurãdũ: cui p salute eius se ppl's astrixeret. Per pa. a se uer. Ap. lõgissim ã Ant. sup ea re cõcionẽ suis scriptis isertit, atq; eá ipsa3 oibus affectibus plená.

Cella iouis. PHI. Capitolini Io. cel. cella ps tẽpli ẽ sacratior: & in cellá igredi fas nõ erat. Ci. i. ii. phili. cõgnit: q i cella pcordiæ cũ gladiis hoĩes collocati ab Anto. stẽt i q̃ ipo psule salutares sniæ diceb: ut refert Gel. i. vii. Scipio. Africa. solitauisse pusq̃ dilucularet uẽtitare i capitoliũ: ac iubere apiri cellá iouis: atq; ibi solũ diu demorari q̃si psultátẽ de repu. cũ ioue: de hac nũc logt. de q̃ Liui. in. iii. i cella iouis optimi maximi hiiaret exul & seruorũ dux Herdonius: apud eũdẽ crebra mẽtio est cellæ iouis: pontifices negabát unam cellam duobus diis recte dedicari posse: unde in capitolio erat cella iuno. seiuncta a iouis cella: ęp terea idẽ Gel. mẽorat fauissas esse cellas q̃sdá & cisternas: q i area capitolia esse: ubi reponi solerẽt signa & alia q̃dá religiosa dõariis psecrata: de distributiõe cellarũ in tẽplis scri. Vitru. i. iiii.

In curia pōpei:ubi fuerat iterfectus Cæsar. Cæreis:in dece.ca.di.xxiii.cærosferariū uocaṫ īstrumētū:quo cæreus cōtineṫ. Virgulta ari ueluti flāmæ fomites:& nutrimēta. Cū sub tribunalia:subsellia minorū sūt magr̄atuū:tribunalia maiorū. Ad domū dederat:boni codices habēt ad manū:dr̄ aūt ē adesse ad manū id qd ē est in prōptu & parabile seneca ad manū est qd sat est. Pli. in ep̄lis:statim oia ac pene piter: ad manū sensus recōditi Scænici ar. histriones quos græci technitas dionysiacos.i.artifices liberi pr̄is appellāt. Ex instrumēto tri.ex appatu triūphali:quo usi fuerāt in actiōe ludorū triūphaliū. Arma.s.iiecerūt flāmæ.

Cærosferarium. Subsellia. Tribunalia Ad manū Scænici artifices.

in curia Pōpeii destinaret:repente duo:quidā gladiis succincti:ac bina iacula gestātes ardentibus cæreis succēderūt: cōfestiq; circūstantiū turba uirgulta arida:& cū subsellis tribunalia:quicqd p̄terea ad manū aderat cōgessit: deinde tibicines & scænici artifices uestē:quā ex instrumēto triūphorum ad presentē usum induerāt:detractā sibi atq; discissam iniecere flāmæ:& ueteranorū militū legionarii arma sua:quibus exculti funus celebrabāt. Matrone etiā plereq; ornamenta sua que gerebant:& liberorum bullas atq; pretextas. In summo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim suo quæq; more lamentata est præci pueq; iudei qui etiam noctibus continuis bustum frequentarunt.

De honoribus mortuo per plæbem collatis: CLXXXV.

P Lebs statim a funere ad domū Bruti & Cassii cū facibus tetendit:atq; ægre repulsa obuiū sibi Heliū Cinnā p errorem nois:quasi Cornelius esset is:quē grauiter pridie cōcionatū pe cæsare reqrebat:occidit: caputq; prefixum eius hastæ circūtulit. Postea solidā colūnā ppe.xx. pedum

Ornamēta sua. repete uerbū superius iniecere flāmæ:ut sit sensus histriones iniecisse flāmæ uestes scenicas milites iniecisse flāmæ rogali arma: matrōas uero ornamēta & bullas p̄textasq; uestes filiorū. sunt aūt bullæ ornamenta puerorū ingenuorū: q̄ ut inqt Macro. in.i.satur.in cordis figurā formata aū pectus annectebāt:ut bullā inspicientes ita demū se hoies esse cogitarent si corde p̄starēt:& olī bulla quoq; gestamē fuit triūphātiū: libertinorū uero filii lorū i collo pbullæ decore gestabāt ad q̄ referendus est ille satirici poetæ uersus:uel nodus tm̄ aut signū de paupere loro. Asco. de bulla sic scri. bulla suspēdi in collo īfantibus ingenuis solet aurea:libertinis scortea.q. conueniens pectus puerile elegant scortea bulla dicitur ab Asc. lorū illud libertinorum.q. bulla coriacea: p̄textas autem uestes esse & puerorum & magr̄atuū supius explicauimus. Circulatī:per circulos. Suo quoq; mo. qa glibet natio peculiares habet mores ritusq; differentes in luctu celebrando. lugentium autem mos est prioris habitus immutatio. Bustū fre.putat Ci.li.ii.de legibꝰ bustū appellari tūbā aut monumētū:pœnaq; fuit solōis lege ꝯstituta: si qs bustū aut uiolasset aut deiecisset. Serui. uero i.xi.æneī.ꝯmētario existimat bustū uocari qn̄ exustū iā ē cadauer: qd sesisse ut̄ & Maro. scribēs semiustaq; seruāt busta. Li.quoq; i.v.tradit locū fuisse noie busta gallica. ppt̄ea q̄ illic aceruatos cumulos suorū defūctorū ex pestilētia ussērāt galli:hic p sepulcro magis accipiēdū nr̄ q̄ p cadauere exusto a busto bustuarii gladiatores dicti:q aū sepulchra i honorē defūcti digladiāt ut docet. Ser. i.x.ꝯmē. Cice. i orōne cōtra piso.si mihi cū illo bustuario gladiatore & tecum & cū collega tuo decertādū:fuisset bustuariæ quoq; mœche ab epigrāmatario poeta dnr̄ A fu. post celebratas exeqas.hæc eni ꝑticula apd̄ luculētos scriptores usurpaṫ p post ut a coitu a ptu a ꝗgo funus auctore dōato:ppe ē pōpa exeqarū dictū a funalibꝰ:qm̄ noctu efferebāt cadauera qñq; funus accipiṫ p cadauere defūcti. Ad do.bru. & cas. Plu. i hāc sniaꝫ scri. hæc ꝑgestis succēsisq; circa cadauer ex foro gradibꝰ subselliis cācellis trapezis ipm ꝯcremauerūt. Ardētibꝰ i de sublatis torribꝰ ad ꝑcussorū domos:ut eas incendio uastarent ꝑcurrebant alii p oēs urbis regiones:ut captos discerperent uiros cū magna indignatione cōmeabant:sed illi sese in loco tuto muniuerant:Brutus uero & Cassius paucis post diebus urbe excesserūt.

Bullæ quæ. Locus iuuenalis. Scortea bulla. Prætexta. Circulatim Mos lugentium. Bustū qd. Busta gallica. Bustuarii. Gladiatores. Bustuariæ. Mœchæ. A funere. A coitu. A partu. Funus.

M. AN. Capitolini io. cel. sacratissima capitolini tēpli p̄ter:p̄ter ædiū ad res necessariās reponēdas septæ:cellæ a celādo dictæ:hic cellā p ipo loco i quo simlacrū iouis erat accipito:Gel. iubere solitū ait scipio. Africa cellā iouis apiri atq; ibi solū diu demorari q̄si de rep. cū ioue ꝯsultātē. In curia pōpeii ubi occisus fuerāt. Cū sub trib.i. tribunalia & subsellia hæc iudicū:illa ptor:& aliorū magr̄atuū. Plut. cadauer iqt gradibꝰ subselliis cācellis & trapezis cōcremārt. Scænici ar. histriōes q scænicā illi quū ludos ederet operā ꝯstitere:Plutar. i q̄stiōibꝰ qd ē qd artifices scænæ deditos histriōes uocāt. Ex tri. istrumēto:uestibꝰ cæteroq; cultu quo i Cæsarianis triūphis fuerāt usi legionarii milites:q esset supra docuimus. Arma:Rogo subaudi iiecere. Bullas & p̄tex. de Bullæ & p̄textæ usu plura ex Macro. & Diony. sententia suo loco dicemus. Circulatim:aut circa rogū cū lamētatione ꝑuicos spaciatæ multitudines aut in suū queq; circulū & orbē collecte uno tēpore quælibet patrio more sunt lamētatæ. Bustum:bustū dixere ueteres ubi in cinerē & fauillam collabi rogus cœpisset. Vir. Semiustaq; seruant busta. Plebs:Antonii concione accensa cassii:coniurationis principum. Aegre cū labore & sollicitudine in mediū consulentium.

PHI. Cinnā per errorē nomis inter coniuratos fuit qdā Cornel. Cinna id tēporis pretor:quo Cæsar fuit interfectus hic Cæsarē tyrānū uocitabat:& eius iterfectores tyrānoctonos.i. tyrānicidas:quos tanq̄ reipu. cōseruatores honoribus afficiendos esse p̄dicabat. cū plebs hūc occidere uoluisset nois errore decepta iteremit alterū cinnā:q superiore nocte sōnitauerat se ad cenā a Cæsare iuitari:ac reluctātē ab eo manu trahi:q cū corpus Cæsaris cremari audiuisset officii cā ad funus celebrādū ꝓgressus ē:cōfestimq; cū p oēs diuulgatū esset hūc esse cinnā:fuit trucidatus magno cū impetu tanquā hic esset ille Cornelius cinna prætor:qui acerbe in Cæsarē fuerat cōcionatus. fuit autem hic helius Cinna nō ignobilis poeta:ex cuius poematis hi duo uersiculi circumferuntur. at nunc me genitiana per salicta bigis rheda rapit citata nanis. Solidam colūnā:hec est illa columna:quæ execrata a Cicerone nūcupatur: cuius euersor extitit Dolobella. huius columnæ meminit & Lactantius in primo diuinarū institutionum.

Tyrānoctoni. Error nominis. Cinne. Helius cinna poeta. Columna.

lapidis numidici in foro statuit: scripsitq; parẽti p̄riæ. Apud eandẽ lõgo tp̄e sacrificare: uota suscipe: cõtrouersias quasdã interposito p cæsarẽ iureiurando distrahere pseuerauit.

De suspitione quam suis Cæsar reliquit. c. LXXXVI.

SVspitionẽ Cæsar quibusdã suorũ reliquit. neq; uoluisse se diuti⁹ uiuere: neq; curasse: qđ ualitudie minus psperã uteretur: ideoq; & quæ religiones monerent: atq; renunciarẽt amici: neglexisse. Sunt q putent cõsilium eũ nouissimo illo senatusconsulto ac iureiurando etiã custodias hispanorũ cũ gladiis inspectantiũ se remouisse alii e diuerso opinantur insidias undiq; imminẽtes subire semel satius esse q̃ cauere semp. Alii ferũt dicere: solitũ nõ tã sua q̃. Rei P. interesse uti saluus esset: se iã pridẽ potẽtiæ gloriæq; abũde adeptum. Rẽpubli. si qđ sibi eueniret: neq; quietã fore: & aliquanto deteriore conditione ciuilia bella subiturũ.

De genere illatæ mortis optato per eum. c. LXXXVII.

ILlud plane iter oẽs fere cõstitit: talem ei mortẽ penẽ ex sẽtẽtia obtigisse: nã & quõdã cũ apud Xenophõtẽ legisset Cyrũ ultima ualitudine mãdasse q̃dã de funere suo aspernatus tam lentum mortis genus subitã sibi celeremq; optauerat: & pridie q̃ occideref in sermone nato super cœnam apud. M. Lepidum: quisnam esset finis uitæ cõmodissimus repentinum inopinatumq; prætulerat.

De ætate eius: ac stella cometa: & loco ac die mortis eius.

Numidicũ Marmor. Libycus silex. Pauimenta pænica.

Lapidis numidici: marmor numidicũ iter generosa marmora annumeraĩ: qđ ex nũidia aphricæ regiõe Romã deportabaĩ. Marcus lepidus primus oĩm limina ex marmore numidico in domo posuit: q̃đ primũ inuecti numidici marmoris uestigiũ inuenisse se Pli. testaĩ libro. xxxvi. a papinio libicus silex appellaĩ. Martialis numidicũ marmor signat scribẽs. Afra qđ nomas mittit. prisci pauimẽta pænica dixerũt: q̃ ex marmore numidico erant strata.

Parenti patriæ uerba sunt tituli & inscriptionis. Interposito p Cæsarẽ iureiurãdo. mos fuit ueterũ ut p geniũ Cæsaris deierarẽt: & ut auctor est iuriscõsultus si quis p geniũ principis peierasset pœna afficiebaĩ. In quã sentẽtiã est illud Tertulliani ex apologetico: citius apud uos p oẽs deos q̃: p unũ geniũ Cæsaris peieraĩ.

Distrahere quid.

Distrahere. sedare: cõponere finire: alias distrahere significat uendere. qđ uerbũ frequens est apud iuriscõsultos. & Apule. ait in prio de Asino aureo. caseus recẽs erat & sciti saporis admodũ cõmodus pretio distrahi. Quæ religiões monerent Cæsar Alexandrũ imitatus cõtẽptor & ipse fuit religionis: nã & pnostica de obitu suo neglexit & prædictionibus uatũ minime addixit credulitatem. Nouissimo senatuscõsulto. quo. s. oĩa simul diuina ac hũana Cæsari decreuerat. Ac iureiurãdo: quo scilicet cũcti Cæsaris salutẽ totis uiribus custodituros se iurauerãt. Inspectantiũ se obseruantiũ atq; tutãtiũ. tales a priscis latino uocabulo laterones dicebanĩ: quos Plautus latrões appellat. hi a stipe: quã mercedis noie accipiunt: dicũĩ & stipatores: græci uocãt somato phylacas q̃si corporis custodes.

Laterones. Latrones. Stipatores. Somatophylacæ.

Subire semel. Cæsar adhortãtibus amicis ut custodiã corpis hispanis cohortibus cõmitteret: inq̃t nihil assidua custodia infælicius esse: & in ppetuo timore cõmorãtib⁹. In hũc sensũ ẽ illud a Sene. platũ nemo est tã timidus ut malit sẽp pẽdere q̃ semel cadere. p̄terea Dion syracusan⁹ cognitis amici Calippi isidiis dixit. βελτιορει γαια ποθαυειν ζην μημονον τουσ πολεμιουσ: αλλα και τουσ φιλουσ φιλαττομενον. i. melius ẽẽ mori q̃ uiuere nõ solũ hostes s; etiã amicos cauẽtẽ.

Dionis dictum.

Satis potẽtiæ & gl'iæ. * Mar. Tul. i orone p. M. Marcello. C. Cæsarẽ alloquẽs iq̃t: itaq; illã tuã præclarissimã & sapiẽtissimã uocẽ iuitus audiui. Sat' te diu uel naturæ uixisse uel gl'iæ. Satis si ita uis naturæ fortasse: addo etiã si placet gl'iæ. At qđ maximũ ẽ p̄riæ certe parũ. * de Cicerõe dixit declamator egregi⁹ cestius pquã elegãter. si ad desideriũ ppl'i respicias Cice. qñ pieris parũ uixisti. si ad res tuas gestas satis uixisti: si ad iniurias fortunæ & præsentẽ republi. statũ nimiũ diu uixisti. si ad memoriã operũ tuorũ sẽp uicturus es.

*

Scitũ cestii. Declamatoris.

Cyrũ mandasse quædã de funere. xenophon libro. viii. pediæ Cyri luculentissime narrat: quẽadmodũ Cyrus iam pximus morti filios uocauit p̄terea amicos mg̃ratusq; psarũ. qb⁹ oib⁹ p̄ntibus multa locut⁹ ẽ: ipri misq; filios admonuit: ut se uicissi & honorarẽt & amarẽt: mãdauitq; ut corp⁹ suũ: neq; i auro: neq; i argẽto recõderẽt: s; illđ t̃ræ q̃ p̄mũ redderẽt: & ita lẽto gñe morti' extict⁹ ẽ. M. T. i Catone nõ pauca trãstulit ex eo xenophõtis libro: q̃ moriẽs dicit Cyr⁹ ad filios de ĩmortalitate aĩæ. Idẽ li. ii. de legib⁹ dixit antiq̃ssimũ sepulturæ gẽus fuisse quo apđ xenophõtẽ Cyr⁹ utiĩ. reddiĩ ei t̃ræ corp⁹: & ita locatũ ac sitũ q̃si opimẽto m̃ris obduciĩ hæc legẽs Cæsar apđ M. AN. (xenophõtẽ aspnat⁹ ẽ talẽ morti' lẽtitudiẽ.

Heliũ einã Plutar. auctor ẽ: nocte quæ diẽ cædis p̄cessit cinnã ipm p quietẽ sibi uisuum a Cæsare ad cœnã iuitari atq; inuictũ ab eo abductũ: atq; ob id statuisse eius funeri interesse: sed quũ in tumultũ uulgi icidisset p cina p̄tore quẽ ipe tribunus eẽt q p̄die illius diei Cæsaris mẽoriã p cõcione psciderat: facto ipetu occisus ẽ. Lapidis nũidici. M. Lepidus q catuli collega fuit: p̄mus oĩm rõæ numidico ẽ marmore: ut Pli. ait: usus. Vota suscipe: se uotis obligare: Ver. & uotis iam assuesce uocari. Distrahere. abrũpere. Religiõis aruspicũ respõsa: & pdigia: quæ illi oblata fuerãt. Renũciarẽt amici: q in eũ agitarenĩ cõsilia Custodias hispaniorũ hispanos: quos circa se p̄sidii causa habuerat. Subire semel: semel uitæ piculũ adire: semel morti occũbere. Quã cauere semp: q̃ in ppetuo metu & solicitudine eẽ. Anneus seneca: nemo est inquit tam timidus: ut malit semp pendere q̃ semel cadere. Deteriore cõditione: statu oĩno deteriore: q̃ sub se fuisse: qđ ita sane PHI. (accidit.

Subitam. Plinius summã uitæ fælicitatẽ esse refert mortẽ repentinã & subitariã: quã naturalem esse docet pluribus exẽplis apud marcellinũ Iulianus imperator moriens ex uulnere sempiternum ait numen ueneror: q nõ longa morborũ aspiritate decedo.

Mors repẽtina.

Sup cœnã. Plutar. cũ inter cenandũ ortus esset de morte sermo ποιοσ αριστοσ θανατοσ. idest q̃ nã mors optima foret: dixit απροσδοκητοσ. idest inexspectata.

*

* Sexto & quinquagesimo. Inter climatericos annos q uitæ mortaliũ periculosi esse ꝓdunt:est & annus quinquagesimus sextus quẽ octo hebdomãdes efficiunt. quẽ numerũ septẽ octies multiplicata cõponũt. septenarius autẽ & octonarius numerus ambo pleni sunt:de quorũ ui & potestate nõ parũ multa elegãter & sciẽter refert Macrobius:& a. M. Tullio dictũ est. Nã cũ ætas tua septenos octies solis anfractus reditusq; cõuerterit duoq; hi numeri quorũ uterq; plenus summã tibi naturalẽ cõfecerit:in te unũ atq; in tuũ nomẽ se tota cõuerteret Ciuitas. hoc anno uidelicet quinquagesimo sexto clarissima uirorũ lumia extincta sunt. Pli. Ver. Scipio æmilianus:& Decus principũ Cæ. Hic Dictator. De annis climatericis scripserunt Firmicus. Maternus Censorinus Gel. aliiq; cõplusculi & nos annotamenta condimus.

C·LXXXVIII·

PEriit sexto & quiquagesimo ætatis anno: atq; in deorum numerum relatus est: nõ ore modo decernẽtiũ: sed & persuasione uulgi. Siquidem ludis quos primo consecratos ei hæres Augustus ædebat stella crinita per septem dies cõtinuos fulsit: exoriens circa undecimã horam: creditumq; est animam esse cæsaris in cælum recepti: & hac de causa simulacro eius in uertice additur stella. Curiam in q̃ occisus est obstrui placuit: idusq; martias parricidium nominari: ac ne unq̃ eo die senatus agerentur.

De morte occisorum Cæsaris. C·LXXXIX·

PErcussorum autem fere: neq; triennio quisq̃ amplius superuixit: neq; sua morte defunctus est: damnati oẽs: alius alio casu periit: pars naufragio: pars prelio: nõnulli semet eodẽ illo pugione: quo cæsarẽ uiolauerãt: iteremerũt.

C. SVETONII TRANQVILLI DIVVS OCTAVIVS CAESAR AVGVSTVS.

* In numerũ deorũ. s. p apotheosim:quã latine debent deificationẽ:sed ut ait Cornelius Tacitus: deum honor principi non ante habet q̃ agere inter hoies desierit. * Herodianus copiose explicat morẽ & ritũ: quo imperatores inter Diuos referebant:quæ cõsecratio dicebat. * Stella crinita. cometes in uno totius orbis colit in tẽplo romæ ad modũ faustus diuo augusto:qui apparuit ludis: quos faciebat ueneri gẽitrici nõ multo post obitũ patris cæsaris in collegio ab eo cõstituto. uerba augusti cæsaris id significãtia sunt hæc. his ipsis ludorũ meorum diebus sydus crinitũ p. vii. dies in regione cæli sub septẽtrionibus est cõspectũ. id oriebat circa. xi. horã diei:clarũq; & oibus terris ꝯspicuũ fuit:eo signo significari uulgus credidit cæsaris aiam iter deorũ imortaliũ numia receptã:quo noie id isigne simulacro capiti eius qđ mox in foro ꝯsecrauimus adiectũ est:hæc augu. q̃ Trãql. hic quoq; cõmemorat. & maro i laudẽ cæsaris illud uẽ cecinisse. Ecce dionei ꝓcessit cæ. astrum. Cometes græci uocãt:auctore Pli. q̃s crinitas stellas latini dñt. philosophi recẽtiores stellas sectas appellitant. sz de cõetis alibi plura. Simlachro eis statuæ Cæsa. Curiã. Põ. Ostrui. claudi rã q̃ funestã:appia. dixit cõbustã fuisse curiã furore ppl'i. Parricidiũ taq̃ parẽs priæ illo die fuisset iterfectus nãq; & Valerius parricidas appellat Cæsaris iterfectores:& mortẽ Cæsari parricidiũ. M. AN. Talẽ mortẽ:subitã & iopinatã. xenophõtẽ socratis discipulũ: Platonisq;. ut Lærtius & Gellius scribũt æmulũ. Cyrũ:scripsit ille την παιδειαν:puerilẽ istitutionẽ siue disciplinã cyri:& eiusdẽ ascẽsũ idẽ xenophõtius Cyrus moriẽs q̃dã de aiæ imortalitate apđ ciceronẽ disserit. Apđ. M. lepidũ:q tũ mag r eqtũ erat:& Cæsaris amicissimꝰ. Sup cœnã:in cœna:scilicet q tradãt illũ i qbusdã subscribẽdis occupatũ:quũ forte iter eos q aderãt orta esset q̃stio eo qđ optatissimũ eẽt mortis genus ultro occurisse. subitũq; & iopinatũ dixisse. Ore mõ:ꝑdicatiõe aut denũciatiõe aliq̃ solẽni. Persuasiõe uulgi. sz ita uulgo ꝑsuasũ est ut ꝑse id crederẽt:Pli. ita inqt Augustus scripsit:de quo cõete q ludorũ diebꝰ appuit loquẽs eo signo signari uulgus credidit Cæ. aiam iter deorũ imortaliũ nũma receptã. Q uos prio ꝯsecratos. Pl. ueneri gẽitrici sacros fuisse tradit repio apđ eũdẽ nisi forte mẽdosa sit lectio ueneri uictrici tẽpliũ ro. dedicatũ. Crinita stella græci κομητη uocãt terrificũ inqt Pli. ex pte sydus nõ leuit' piatũ:atq; uno i tria loco rõæ cultũ Curiã obstrui placuit:appia. subito ppl'i icursu cõcrematã fuisse ait. PHI. Neq; sua morte. cõsiderãdũ eqdẽ puto q̃ rõne dixerit neminẽ ex ꝑcussoribus sua morte eẽ defũctũ:cũ nullus:ut ait seneca nisi sua morte moriat' hunc gladius necauit illũ laqus suspẽdit:sua utriusq; hæc mors ẽ:sz nihil dubiũ qn tranqllus significare uoluerit uiolẽta morte ꝑcussores cæsaris occubuisse:tãq̃ sua hois mors illa sit:q̃ uiolẽta nõ est:nec aliena manu p ui. iferẽ:sz naturæ ꝓcedit citra uiolẽtiã extrisecus allatã. illa uero mors quæ uiolẽta ꝯtigit dicit' esse ꝑter naturã extraq; fatũ:appellaturq; elegãti uocabulo græco Biothanata:De qua intellexit maro illo uersu. nã qa nec fato merita nec morte ꝑibat:sed missera ante diẽ: hoies quoq; uiolenta morte ꝑcĩtes:biothanati dicti:qua dictione scatet Iulius firmi. Q ñ seruius grãmaticus ait biothanatorũ aĩas nõ recipi in origiuẽ suã intelligit illorũ qui uiolenta morte perimũt. Lãpridius scripsit predictũ fuisse heliogabalo ipsum biothanatũ futurũ:hoc est ꝙ uiolenta morte erat moriturus:mars in aliquo cardine geniture faciet biothanatos aut ipsos sibi inferentes necem/luna uero si applicuerit se saturno deficiens lumine faciet matres biothanatas interire. & ut ait Iul. fir. in. iiii. matheseos si marti se applicuerit biothanata morte peribit: & uiolẽtæ mortis decernit exitum. βιαν græci uiolentiã uocant & θανατον mortẽ unde biothanati uiri & biothanatæ fœminæ & biothanata mors denominant'. Alius alio casu. trebonius a dollobella smyrnæ oppressus & crudeliter ꝑ carnificum tormente interfectus:abscissoq; a ceruicibus capite reliquũ corpus in mare abiectũ. D. Brutus a latronibus captus interfectusq; a camilloa quo ad Antoniũ caput missum est. minutius quoq; basilicus & ipse cæsaris percussor a propriis seruis occisus. scribit Iulius capitoli. quod de cæsare traditũ est:hoc idem etiã euenisse in gordiano ut omnes quicunq; illum gladio appetiuerũt:semet sua manu:suisq; gladiis:& iisdem quibus illum ꝑcusserant interemisse dicantur. Nonnulli semet. Cassium significat:qui seipsum interemit eodem pugione quo Cæsarem percusserat. Brutus quoq; gladio incubuit:familiari quodam (ut fama est) ictum fortius adiuuante.

Apotheosis. *

Cometes.

Stellæ crinitæ.

Stellæ sectæ.

Obstruere.

Sua mors.

Biothanata mors.

Biothanati

Octauianus.

CAESARIS AVGVSTI VITA. Explicaturus Cæsaris Au. uitã cõducibile futurum esse existimaui. si sexti aurelii uerba preponeremus ad hanc rem cõducentia que sunt hæc. Octauius: patre octauio senatore genitus: mater num genus ab ænea per Iuliam familiã sortitus. Adoptione uero caii Cæ. maioris auunculi. C. Cæ. dictus: deinde ob uictoriã augu. uocatus est. hactenus Aurel. a quo octauio. sicuti a uulgo nominat: cuius rei causa est: qm̃ possessiua nomina (ut auctor est pris.) loco patronymicorũ apud latinos usurpata sunt: ut æmylianus scipio ꝑ æmilii filius: & octauia. Cæ. ꝑ octauii filius. Sueto. scripturus uitã octauii Cæ. uetustatem octauiæ familiæ repetit a longa retro origie. quã dicis apud uelitras fuisse precipuam: que ciuitas fuit insignis uolscorũ quibus uictis romani agrum uelitern ũ ademerũt uelitras coloni ab urbe missi: & colonia deducta. auctor Li. in. ii. ab origine urbis tradit diony. in. vii. pestilẽtiã adeo uelitras esse depopulata: ut ex. x. partibus uelitemorum uix una superfuerit. Vicus. In oppido sunt uici a uia dicti. unde romæ uicus cyprius: uicus africus: uicus sceleratus nomiari. Et ita in uelitemo oppido uicus erat dictus octauius. Viculus diminutiuo uocabulo dici inuenies in instrumento ueteri; accipiq; pro pagis & domibus rusticanis. Oppidi uelitrarum. Octauio. uni ex proauis augusti. Finitimo aduersus populos conterminos uelitemis quibus proximi sunt ut indicat Plinius in. iii. tusculani & ulubrenses.

Velitræ.
Vicus.
Viculus.

Gentem Octauiam uelitris præcipuam olim fuisse multa declarant: nam & uicus celeberrima parte oppidi iampridem Octauius uocabatur: & ostendebatur ara Octauio consecrata: qui bello dux finitimo: quum forte marti rem diuinam faceret: nunciata repente hostis incursiõe: semicruda exta rapta foco ꝓsecuit: atq; ita preliũ igressus uictor rediit. Decretũ etiã publicũ extabat: quo cauebat ut in posterũ quoq; simili modo exta Marti redderent reliquiæq; ad octauios referrent.

De origine prosapiæ maiorum octauii.

M. AN. Percussorum: eorum qui in illum manus iniecere. Neq; sua morte: nõ fatali: sed uiolenter illata eũdem ferme exitum sortitos gordiani principis percussores capitolinus fuisse scribit. Semet pugione. Plu. auctor est: Cassium eodem ferro: quo Cæsarem percusserat in philippis uictum se ipsum peremisse.

M. ANTONII SABELLICI ad augustinũ Barbadicũ serenissimũ Venetiarũ pricipẽ paphraseos in augustũ parænesis scda. Octauiã gẽtẽ: Quãta in cõpando pricipatu fuit dictatori cæsaris foelicitas: tãta qdẽ dux illustrissime nec mior & octauii Augusti in eo q̃ q̃situs erat domi forisq; legitie admistrãdo: Et qa optimũ ciuitatis moderatorẽ ciuilib; disciplinis istructũ ẽ oportet. Hẽs serenis. priceps quẽ in florẽtissima ista reipu. administratiõe ꝑ oia recte imitari possis. Nihil ẽ eni moderato pricipe amabilius nihil iis q alieno parẽt ipio magis optabile: sʒ disciplina & ingenio opus ẽ nullũ aial maiore arte tractãdũ quã hõ: & ob id fortasse nihil difficilius q̃ reip. ꝑsidere bñ. sʒ ad hãc ut dixi admistratiõis laudẽ ꝑsequẽdã ꝑter te ipm & eos q tecũ de rep. ꝯsultãt quos i oi uirtutũ gñe recte audies augusti pricipis ꝑclarissima exẽpla q̃ tibi cognoscẽda dedimus magnopꝫ iuuare poterũt: Nũc octauiã gẽtẽ octauiorũ familiã itellige agẽte ẽ gẽtilis q eiusdẽ ẽ gẽtis ide & gẽtilitiũ. Pli. gẽtilitiũ i serãorũ familia foemias linea ueste nõ uti Velitris ꝑcipuã sʒ cur nõ & tusculi cur nõ potius toto latio si octauio Tusculano targnii supbi gener i ea ẽ gẽte reponẽdus: q auctore liuio ad ulixẽ & circẽ suũ gẽus referebat: sʒ quũ toto latio clarũ nomẽ fuerit Certiora uelitris monumẽta ueteris celebritatis extitere: Velitræ oppidũ i latio ẽ cuius Li. i. viii. mẽinit & Pli. uelitemos iter latios refert pplos Octauio maiorũ uni. Finitimo: cũ finitimis orto. PHI. Semicruda exta scrib. Pli. i. xxx. ꝑcordia uocari uno noie exta i hoie. idẽ scripsit i. xi. exta serpẽtib; & lacertis eẽ lõga caput extorũ erat i iecinore. cor aũt nõ sp i pte extorũ hitũ est. cũ rex pyrrhus ex italia discessisset cor i extis aruspices aspicere cœperũt. Lustralia exta ueteres dixerũt præpisguia ex eo q lustrales. i. qnquẽnalis bos dr̃ eẽ ꝑfectæ ætatis. In sacrificiis deorũ exta aræ supiposita flãmis adolebãt: ut ita fieret holocaustũ siue holocaustoma: uñ a Verg. dictũ ẽ & solida iponit taurorũ uiscera flãmis: pigue supq; oleũ fũdẽs ardẽtib; extis & ut elegãter scribit Iosephus li. iii. antiqtatũ: qñ tota uictima: q̃ imolat icẽdit: id sacrificiũ nomẽ holocaustomatis hẽt significat totũ icẽsum: alterũ uero ad epulas exhibet: pte uictime ꝑ imolatiõnẽ icẽsa: pte ad uescẽdũ reseruata hoc scdʒ sacrificii genus itelligim; ab octauio fuisse celebratũ: q exta nõdũ ꝑ cocta rapuit e foco: ubi. s. ignis sacrificii cã fiebat & ꝓsecuit: hoc ẽ ptẽ reddidit marti cui sacrificabat: ptẽ ad uescẽdũ reseruauit. ẽ aũt ꝓsecare uerbũ imolatiõi accõmodũ. Li. i. v. Inserit huic loco fabulã: imolãte rege ueiẽtiũ uocẽ aruspicis dicẽtis q eis hostiæ exta ꝓsecuisset ei uictoriã dari exauditã. hic ab Oui. sciẽter & decẽter dñr exta ꝓsecta illo uersu q est in. vi. fastorũ sic ubi libauit ꝓsecta subiicere ponit ꝑterea ut i trãscursu hoc quoq; ãnotemus. Exta porricii dñr uerbo sacrificali: eqñ porrigũt diis & i arã focũue dant. plæriq; fallũt: q legũt apd Ver. extaq; falsa ꝓiciã i fluctꝫ cũ ipꝫ scripserit porriciã nõ ꝓiciã: usus uidelʒ uerbo solẽni sacrificãtib; ex disciplia aruspicũ & ex ꝑcepto põtificũ: hic illd ꝑ q̃ uetustũ. exta porriciũto diis: hic apd macrobiũ sciẽter dr̃ hostia porrecta q̃si sacrificata sic. n. ait i. i. saturnaliũ: itercisorũ dierũ qbusdã horis fas ẽ: qbusdã fas nõ ẽ itercæsa & porrecta fari lʒ: hæc nouissima uerba q̃ ꝓpa sũt sacrorũ significãt post imolatã hostiã & ipsi; exta i arã focũue porrecta & dara i die itercisso fas eẽ ꝑtori ius dicere: & fari uerba illa solẽnia. Do dico addico & ita dies itercisi ex pte festi ex pte ꝓfesti sũt: & ita deorũ hoiʒq; cõca. hoc a me latis explicatũ ẽ ppt illd Cice. qd i epl'a q̃dã ad atticũ ueluti alludẽs ad hæc uerba solẽnia ꝑ q̃ elegãt usurpauit. Ne qd itercæsa & porrecta (ut aiũt) oneris mihi addat aut tpis. ꝑ hãc ueluti ꝓuerbialẽ eloquutionẽ uerbaq; sacrificalia petit ut tpe suo finito stati redire possit sine ulla prorogatiõe: sicut itercæsa & porrecta uictima e uestigio ꝑtor potat ius dicere & fari. mẽdosi codices Cice. hñt nõ porrecta sʒ ꝓiecta. tu uero obelisco dictionẽ illã ꝓiecta ꝓfodito: & porrecta cũ asterisco substitue. sʒ iã ad istitutũ reuertamur & si scio hæc iterdũ diuerticula nõ minus fore lectorib; iucũda: q̃ illa legitima iterꝑtamẽta. Extabat: apud uelitemos Simili mõ. s. semicruda. Religæ. qb; uescebãt pacta imolatiõe

Exta.
Caput extorum.
Lustralia exta.
Holocaustoma.
Holocaustum.
Profecare.
Profecta.
Exta porrici.
Hostia porrecta.
Intercæsa & porrecta.
Verba solẽnia.
Dies itercisi
Nodus ciceronis.
Minorum gẽtium.

Inter mi nores gētes. tarqnius priscus qntus ro. rex cētum in pr̄es legit:q minoꝝ gētiū auctore. Li. sunt appellati:q factio haud dubie regis fuit:cuius bñficio in curiā uenerāt. Inter hos allecta quoq; fuit octauia familia. scribit cornel. tacitus:nō tarquinio sed a bruto familias minorum gētiū fuisse appellatas. * Quidam codices habēt. Romanas gētes. itellectu aptissimo. sed purior & eruditior est prior lectio. * In patricias traducta. romulus cētū creauit senatores:q patres dicti sūt patriciiq; pgenies eoꝝ appellati. scri. idē Li. in. x. patricios dictos qui patrem ciere auūq posset. i. nihil ultra q igenuos:patricii plebeiq; iter se opponūtur. Nec oēs senatores erāt pricii *Patricii*

C. II.

Agens a tarquinio prisco rege:inter minores gentes allecta in senatum:mox a. S. Tullo in patricias transducta procedente tempore ad plebem se contulit: ac rursus magna ui per diuum Iulium in patriciatum rediit. Primus ex hac magistratum populi suffragio cœpit. C. Ruffus. Is quæstorius Cn. & Caiū pcreauit. A quibus duplex Octauioꝝ familia defluxit cōditione diuersa. Siquidem Cn. & deinceps ab eo reliqui omnes functi sunt honoribus summis. At. C. eiusq; posteri: seu fortuna: seu uoluntate in equæstri ordine constitere usq; ad augusti patrem: Proauus augusti secundo punico bello stipendia in sicilia tribunus militum fecit æmilio pappo imperatore. Auus municipalibus magisteriis cōtētus abūdāte patrimonio trāqllissime senuit. Sed hæc alii ipse augustus nihil amplius q̄ e questri familia ortum se scribit uetere ac locuplete: & in qua primus senator pater suus fuerit. M. Anto. libertinum ei proauum exprobrat Restionem ex pago thurino auum argentarium: nec quicq̄ ultra de paternis augusti maioribus reppери.

plebeiq; iter se opponuntur. Nec oēs cenatores erant patricii:qd̄ significat tacitus his uerbis. hisdē diebus in numerū pricioꝝ asciuit Cæ. uetustissimum quēq; ex senatu:aut qbus clari parētes fuerāt. Gēs octauia i patricias traducta dr̄a trāql. ppterea q in illū nūerū fuit ascripta patriciaꝝ familiaꝝ: q̄s istituit Romulus:q̄ & maiorum gētiū sūt appellatæ:sicuti meminit. idē Cor. tacitus. In patriciatum. In pristinam dignitatem patriciaꝝ familiaꝝ. Iustinianus iperator patriciatū honorē cæteris omnibus anteponit:uetatq; libro codicis. xii. aliquē ascēdere ad sublimē priciatus aut cōsulatus honore potiat aut p̄fectura p̄tori. Idē uult filios p patriciatus dignitatē liberari a patria potestate. quod li. quoq; primo istitutionuꝫ traditur. * Cassiodorus ex persona Theoderici regis sic scri. in epl'is: his igitur tot āplissimis laudibus icitati Patriciatus tibi apicē iusta remuneratiōe cōferimus:ut qd̄ aliis ē pmiū tibi sit retributio meritoꝝ. Itē alio i loco. Patriciatus tibi Deo auspice cōferimus dignitatē honorē qdē celsum:sed q tuis meritis pbetur eē æqualis. * *Patriciatus*

M. AN. Rapta foco ex igne ut sit cōtinēs p cōtēto. Simuli mō:semicruda. s. q̄lia octauius dux psecuerat Reliqæ:quod ex cæsis hostis reliquū eēt. Inter minores gētiū Liuii. cētū inqt pr̄es legit q deinde minoꝝ gētiū sunt appellati. In pricias traducta:aliud. n. erat senatorē eē:aliud pricīū. Cato senior senator fuit:sed nō patritius sic Cice. sic innūeri alii:ut sit hoc ordinis illud officii nomē q̄q̄ nō eo ificias senatoriū quoq; ordinē a ueteribus usurpari solitū qd̄ & ipe trāql. nō uno fecit loco cæteꝝ erat ut Asco. scri. pricia dignitas maxie commoda ad honores cōsequēdos:Diony. cētū ait ex oi pplo electos pbatæ belli apd̄ oēs uirtutis domiq; prudētiæ. patricios effecit:& i nūerū senatoꝝ cōstituit:q̄ uerba nisi qs altius ispiciat iis q̄ diximus apte repugnabunt:quasi cētū illos prius oportuisset patritios fieri:inde i senatu traduci:sed ita accipias duplicē eos dignitatē sortitos tarqnii indulgētia ut nō senatorio tm̄ officio:sed patritia ēt sint dignitate honestati Pluta. i romulo:& in suis quæstionibus & rursus Dionysius de patritio ordine plura. Ad plebēia credo ratione:qua. P. Clodius per q̄ adoptionē ad plebem transiit. In patritiatum in antiquam ordinis dignitatem. PHI. Is quæstorius. functus quæstura. *Quæstorius.*

Si qdē. Cn. alter filioꝝ q̄stori ruffi. nā oēs quidē octauii dicebātur:sed p̄nominibus distiguebāt:aut alius (uerbi rā) diceret. Cn. octauius alius. C. octauius. Proauus augu. i. iii. cognatiōis gradu supiori sūt pauus & pauia: i iferiori pronepos & pneptis (ut inqt caius iurisco.) Secūdo punico. qd̄ gestū ē ab ānibale:durauitq; ānos. xvi. idq; Silio & liuio elegātissime perscribitur. Aemilio pappo ipatore. huius æmilii pappi meminit Li. uolumine duodetrigesimo his uerbis. ptoria inde comitia hīta:creati duoq tū ædiles plebis erāt. Sp. lucretius. & Cn. octauius:& ex priuatis Cn. seruilius cepio:& L. æmylius pappus. qd̄ aūt i sicilia fuerit impator docet idē litius:q paulo ifra ait:siciliā puīciā obtigisse æmylio pappo. idē alibi meminit:alterius æmylii pappi dictatoris pappos dixere prisci flores carduorum. Lucre. nec plumas auium papposq; uolantes. Pli. pappum uocari ait lanuginē deciduam ex fructibus arboris congregiæ παππορ græci auū uocāt:in qua significatiōe accipit apud ausoniū ita scribentem. pappos auiasq; trementes anteferunt patribus seri noua cura nepotes. Auus. s. augusti. Municipalibus magisteriis:magisteria municipalia uocat administrationes & (ut dici solet) officia sui municipii. i. uelitrarū que tamen (ut diximus) fuit colonia roma. municipia aūt dr̄r ciuitates suis legibus uiuentes:unde & municipes & municipales deriuant:quid differant coloniæ a municipiis:Docet gellius in. xvi. magisteria sic a magistro dici uidētur:sicut a ministro ministeria. Hæc alii. subintellige extrinsecus scripserunt. Libertinum. ob id sordidi generis. Restionem nomen est proprium sicuti etiam a Macrobio li. i. saturnalium primo. mentio fit cuiusdam ancii restionis alias restio significat funiculum per deriuationem a reste. Auum argentarium. qui sint argentarii ostendit iurisconsultus. ff. de ædendo ubi argentarii significantur maiores mensarii:& quorum officium atq; ministerium publicam habet causam hiq; rationes conficiunt. auctor est Seneca argentarios præcem publicis auctionibus. apud Plautum crebra est mentio argentariorum:qui accipiuntur p trapezitis nummulariisq; fœneratoribus. Qui exercet argentariam in sordido questu uersari uidetur. quoniam sicut Aristoteles in. viii.

Secūdum punicum bellum. *Pappus quid.* *Magisteria* *Municipia* *Restio* *Argētarius*

politicorum. & Cic. li. i. de officiis tradiderunt: oēs exercitationes mercenariæ artificesq; sunt īprobādi. hoc ides
cicero i epistola ad augustū. an esse quēdā ānos. xiii. uatum cuius auus fuerit argētarius. Ex pago thurino. pa
Pagus gos côuenticula appellamus plures simul uillas hoc ē rusticanas domos i unū coagmētatas: urbes sine moenibus
Pagani pagi dicūtur a fontibus: q oēs eadē aqua uterētur πηγη græce fons uocatur. a pagis pagani noiatī: scribit cæsar
Pagatim ciuitatē Heluetiā i quatuor pagos fuisse diuisam: hoc est i q̄tuor regiones: que pagati habitabānt. Nā & paga
Turini tim ide deriuatur ea forma: qua oppidatim & regionati dicimus: Liuius tēpla deū: que pagati sacrata habebāt: di
Res rui atq; icēdi iussit. de pagis romanis
plura post paulo. turini autē a qbus
turinus pagus dictus: populi sunt ita
liæ: q ut auctor est thucydides li. vii.
comites militiæ assumpti fuerunt ab
atheniēsibus. Pli. eos collocat i tertia
italiæ regiōe. Et re. i. diuitiis & opu
lentiis. nam rē pro pecunia & diuitiis
accipi notissimū est. uel unico oratii
testimonio ita scribentis: ut rem facis
as rem si possis recte: si nō quocunq;
modo rē: res quoq; p lite accipit: un
ait Ci. i oratiōe p murena: nondū po
tuisse statuere iurisconsultos: utrū rē
an litem. dici oporteret. Res dr̄ impe
rium: habere rē significat exercere cos

De patre Octauii cap. 3

CAius Octauius pater a principio ætatis: & re & exi
stimatiōe magna fuit: ut equidē mirer hunc quoq; a
nonnullis argētariū: atq; etiā inter diuisores: opasq;
cāpestres pditū amplis enim innutritus opibus honores: &
adeptus ē facile: & egregie administrauit ex prætura mace
doniā sortitus fugitiuos residuā Spartaci & catilinæ manum
thurinū agrū tenētes in itinere deleuit negocio sibi in senatu
extra ordinē dato: puinciæ prefuit non minore iusticia q̄ for
titudine. Namq; bessis ac thracibus magno prælio fusis ita
socios tractauit: ut epistolæ. M. T. ciceronis extent quibus

Diuisores tum. Ausonii uersus est de triplici rei significatione dignus memoratu in monosyllabis. imperium litem uenerē
qui cur una notet res. M. AN. Is quæstorius quæstura functus. Conditione: fortuna dissimili. Municipali
bus magisteriis: ad ministratiōibus suo mūicipio adeptꝰ. Liberthū: serui li ergo gn̄e. Restione: Macrobius ātii re
stiōis meminit q cibariā legē: siue sūptuariā tulit: sed ne hūc diuersū ab eo fuisse credamus personarum fortuna fa
cit. Argentarium: pecuniarū campsorem. ut quidam interpretantur græci τραπεζιτην και κολλυβιστην
uocant: quidā κολλυβιστην nūmularium: siue mēsarium esse dicūt: ut minoris momēti sit: nec libros habeat in
quibus data scribuntur & accepta. At ratio uero existimare uidetur. Argentarium eundem esse: quē & coactorē
dixere eum: uidelicet qui in actionibus pecunias cogeret: PHI. Inter diuisores operasq; cāpestres. hic locus
a nobis i li. annotationum curiose satis (ut opinor) explicatus est ubi docuimus diuisores fuisse eos: qui pecunias
tributim inter suffragatores diuidebant in creandis magistratibus: quos plautus: magistros uocat diuisorisq; no
Operæ cā men officiumq; fuisse criminosum: docet Ci. in oratione pro Cn. plancio. Operę uero campestres illi significā
pestres tur: qui in cāpo martio cādidatis īseruiebant. repete q̄ in ānotatiōibus scripta sunt: illud adde deprōptum ex lit
Diuidere teris interioribus: quod uerba hæc diuidere: diuisor. Diuisio non solum criminosa sunt: sed & obscæna ut diuiso
Diuisio res peditiōes significent: & diuidere pedicare: tanq̄ in obscæno coitu preposteraq; libidie nates diuidant. ex quo
est illud Ciceronis in epistola ad papirium petum. Quid. n. honestū uerbū est diuisor: at inest obscænū. hic illude
Locus plauti āphibolō cū festiuitate subturpicula platū i aulularia. me qdē hercle: dicā palā: non diuides. Ita. n. loqtur
plauti congrio coquus itelligi simpliciter uolens: q nollet dispertiri: Anthrax uero id uerbū diuides accepit tanq̄ i obscæ
na significatione diceret: uñ subiunxit bellum & pudicum prostibulum ppl̄ī: post siqs uellet te haud nō uelles di
Macedōia uidi: ubi in duabus dictionibus. s. post & diuidi occulta. obscænaris subest. Macedoniā sortitus. sorte consecu
Spartaci tus prouinciam macedoniam: que teste plinio olim centum quinquaginta popolorum duobus inclyta regibus
historia fuit Philippo. s. & Alexandro. Spartaci. spartacus famosus fuit gladiator ex thracia oriūdus: robore animi &
Mors spar corporis uiribus p̄stans: qui una cū chryso & oenomao effracto lentuli ludo gladiatorio cū. lxx. gladiatoribus
taci erupit capua: manuq; seruorum & ergastulorum congregata quasi iusto exercitu comparato bellum ingens ex
citauit: in quo consules consularesq; exercitus aliquot debellati sunt: tandem crassus in extrema italiæ parte pul
sos fugatosq; fugitiuos pene deleuit. sparthacus ipse fortissime dimicans quasi imperator occisus est: cuius cada
uer nunq̄ inuentum fuisse fertur crassus bello fugitiuorum confecto ouans in urbem rediit corona laurea corona
Oualis tus: q̄uis myrthea corona foret oualis auctores Liuius: florus: plutarchus: appianus & gellius. De sparthaco in
corona quit lucanus. ut simili causa caderes qua sparthacus hostis. tradit Plinius sparthacū interdixisse castris suis: ne
Catilina quis aurum haberet aut argentum. tanto fuit inquit plus animi fugitiuis nostris.
Residuam manum. multitudinem. Catilinæ; notissimum est quemadmodum catilina in agro pistoriensi a
romanis fuerit uiriliter pugnans confossus: eiusq; copiæ debellatæ; quas comparauerat ut inquit Cice. ex oberas
Thurinum tis turbulentis sicariis: seruitiis. deniq; ex omnibus facinorosis. Thurinum agrum. in quo sparthacus cum fu
gitiuis consederat. thurinum oppidū est inter duos amnes crati & sybari: ubi herodotus cōdidit historiam thus
Thurii un rios ducto de fonte uocabulo nūcupatos esse refert Strabo i. vi. sunt ut ait Pli. thurini i tertia italiæ regione. * An
tumat Stephanus thurinos prio dictos eē συβαριτας postea κοπιας: dicitur & thuria. & thuriō. Inde deriuatū
*. nomen est: ut thurii Thuriaci Thurini & thuriani icolæ nominentur. * Extra ordinē dato. puicia octauii or
dinaria erat macedonia: quā sortitus fuerat: i quā dū pficiscitur ob occasionem in itinere est hoc uelut extra ordia
Bessi rium negocium: ut fugitiuos īterfectū i puicia extirparet. Prouīciæ. macedoniæ. Bessis. populi sunt thraciæ; quo
rum multa sunt nomina ut inquit Plinius: De his ouidius: uiuere q̄ miserū est inter bessosq; getasq;. Epistolę
Ciceronis extent. Cicero in epistolis quas didascalicas instarq; protreptici scribit ad.

Qu. fratrem asiæ p cōsulem: hortaŧ illū paulo acerbiorē iracundioreq́ in prouīciales: ut in conciliandis beniuolentia sociis imitari uelit octauium. Verba Cicerōis hæc sunt. & mediocri me dolore putas a'fici: cū audiā qua sis existimatione Virg. qua tuus uicinus. C. octauius. nā si te interioribus uicinis tuis cilicensi & syriaco anteponis ualde magnū facis atq; is dolor ē q cū hi quos noiaui te īnocētia non uicauerint: tn̄ artificio beniuolentiæ colligendæ. Idem in alia epistola. Adiungenda est facilitas in audiēdo: lenitas in discernēdo. ī satisfaciēdo ac disputando diligentia. his rebus nuper. C. octauius iucūdissimus fuit: apud quē quotiēs quis uoluit dixit: & quā uoluit diu. M. AN. Diuisores & operas cāpestres: q pecunias uiritī inter tribus ad suffragia ī campū uocaras diuidebat diuisor dicebaŧ Cice. quo diuisore corrupta: sit pedia quū legē ait ex senatusco. grauiorem q̄ antea fuerat: ferret propter multitudinē diuisorū q per tūm aduersabantur e foro ē eiectus & rursus diuisores oim tribuū hōt omnes tribus diuisores su os quos Plau. curiarum magistros in aulularia uocat. Nam nē qui nostræ est magister curie diuideret quibus ar gentū plauti & asco. uerbis facile colligitur qd diuisor cēt: & mox an diuisores criminis nomē est: idē alibi uult uerris patrē diuisorē fuisse matrē horestiorē itelligi: quo apparet fuisse id nomen sordidum ac quodā modo infame. Macedoniam. inter dalmaciā & epirū aliasq́ utriq; adiectas terras ab ionio mari in egeū protensam. Spartacis is gladiator ex lētuli lanistæ familia fugitiuus collecta igēti seruoꝝ manu sæpius ī ro. pspere pugnauit nouissime ī lucania. M. Crasī ingēti prælio uictus occubuit: plutar. & Appia. sunt auctores. Catilinæ manū: q circa alpes a. C. Ant. Cicerōis in cōsulatu collega est oppressus. Thurinū agrū: appia. thuriū quasi belli sedē a spartaci copiis ait occupatū: est thuriū calabriæ oppidū iter duos āneis: ut docet pli. cratin: & sybarin: plutar. pericle Thurios existimat sybarin olī dictā. Bessis: q Strabone auctore magna ex pte hemū montē incolūt. pli. ait plura eē unius gētis cognomina q̄re uerior meo iudicio esset lectio bessis thracibus siqdē bessi thraciæ finibus cōplectunŧ. Epistolæ ciceronis: Cicero in secūdo epistolarū ad atticū Qu. Fratri asiæ p cōsuli scribēs: iubet octauiū uiciniū suū in puincia administrāda imitari. PHI. Vicinū. ad puiciā referēdū est: qm̄ macedonia nō multū distat ab asia puicia: alii ad urbanā uicinitatē referūt tanq̄ octauius Romæ uicinus eēt. Qu. Ciceronis. Promerēdis. pmereri significat pstare beneficia: sicuti Seruius & Donatus pdiderūt. Inde socii pmerēŧur qn̄ bn̄ficiis alliciunŧ & beniuolentiæ artificio cōciliaŧ. * Cyprianus pmerebaŧ dominū pacifica & simplex & spiritalis orō. * Cādidatum consulatus petitorē. i. priusq̄ se peterc uelle cōsulatū declarasset. de cādidatis supra abūde dictū ē i Iulio cæsare. Maiore. qa erat maior natu. Morte repētina Plinius in. vii. laudat mortes repētinas: aitq; hāc esse summā uitæ foelicitatē. Quā ex ancharia. s. tulerat. fuit autem ancharia uxor octauii prior: Accia posterior.. Tulerat pepererat. Balbus aricinus. Mar. Tul. in tertia philippica uitupat antoniū: qd Cæsari Augusto obiiceret matrem aricinā ubi aricinū municipiū maximope laudat: aitq; id fuisse uetustate antiqssimū iure federatū splēdore municipum honestissimum, statiq; subiūgit: huiusce sanctissimæ feminæ atq; optimæ pater Mar. accius Balbus im primis honestus pretorius fuit. Senatoriis imaginibus. mos fuit Romanoꝝ: ut imagines maioꝝ in atrio colerent: & ut inquit eleganter Pli. expressi cera uultus singulis disponebanŧ armariis. ut eēnt imagines: q̄ comitarenŧ gentilicia funera. Vnde marius cū esset hō ignobilis & nouus apud Salustium iquit se imagines non habere nec posse imagines suoꝝ maioꝝ ostērare: sed militaria dona sua eē testaŧ imagines. A matre. a latere ut dicit graduq; materno Arctissimo gradu ī cognatiōe plures sunt gradus: arctissimi dnr eē primus & secūdus & tertius namq; i primo sunt supra pater: & mater ifra filius & filia. secūdo sūt gradu supra auus auia ifra nepos & neptis: ex trāsuerso frater & soror. iii. gradu sunt supra pauus pauia: ifra pnepos pneptis: ex trāsuerso fratris sororisq; filius & filia. & cōueniēter patruus & amita auūculus & matertera. Cic. i. i. offi. ait. Arctior uero colligatio ē societatis propinquorum prima in ipso coniugio est, proxima in liberis. Sequuntur affinitates ex quibus etiam plures ppiqui. Honore pturæ. Ci. i qdā ad furniū epistola pturā dicit eē magistratū diuulgatissimū. Inter xx. uiros qn̄ coloni ī colōias deducebātur triūuiri creabātur ad agrū assignādū: q colonos deducebāt agrūq; assignabāt: id qd apd Liuiū sepissime: leges scribētēquēadmodū placētiā cremonā: mutinā parmā colōias sp triūuiri deduxerūt. quoꝝ noia ipe recēset. Cæ. uero nō tres uiros sed uiginti lege iulia creauit: q mitterentur ad agrū cāpanū assignādū plebeis: quē (ut dictū ē i prio cōmētario) diuisit extra sortē. Afri gnīs. & ob id barbarici & externi. Vnguētariā tabernā. græce myropoliū dicit taberna unguētaria: & myropola unguentarius: q uerba apud Plau. sunt frequētissima. De differētia unguētoꝝ & medicametoꝝ mox plura. Exercuisse pistrinum legatis que pistrini causa parata sunt: caballos qui in pistrinis essent & pistores legatos uideri: respondit Seruius iurisconsultus. & (ut inquit pau.) pistorio īstrumento legato ita ipsi pistores inesse uideri pōt: si paterfamilias pistria

Qu. fratrem eodemq; tempore parum secunda fama pro cōsulatum asiæ administrantem hortatur & monet: imitetur in promerendis sociis uicinum suum Octauium.

De morte patris Oct. & filiis eius. cap. 4.

Decedens Macedonia priusq̄ confiteri candidatuз cōsular' posset: mortem obiit repentinam: supstitibus liberis octauia maiore: quam ex ancharia & octauia minore. item Augusto quos ex Accia tulerat: Accia. M. Accio Balbo: & Iulia sorore. C. Cæsaris genita est. Balbus paterna stirpe aricinus multis in familia senatoriis imaginibus a matre magnum Pompeium arctissimo cōtingebat gradu. fūctusq; honore preturæ inter, xx. uiros agrum campanum plebi Iulia lege diuisit uerum idem antonius despiciēs etiā materna augusti originē pauū ei' Afri generis fuisse: & mō unguētariam tabernam: modo pistrinum aritiæ exercuisse obiicit.

Promereri

*

Cādidatus

Aricinum municipiū

Mos Romanorum.

Gradus arctissimi

Myropolium

Myropola

Pistoriū instrumētuз

Apuleius

Pistrinæ

num exercuerit. Apu. in asinum reformatus molas pistrinēses p circuitus multiuios circūegisse se festiuiter scribit describēs quales cēnt ministri pistrinēsi cōtubernio q aūt sordidissimi sit exercere pistrinū nullus ignorat. Pli. in duodetrigesimo foeminino gñe pistrinas dixit. cū ait. E siligine lautissimus panis pistrinarū q opa laudatissima De pistura uero rōneq pisendi scri. idē diligētissime ex snia magonis. Cassius pmēsis. hic est cassius parmensis scriptor tragoediaṛq in partibus cassii & bruti tribunus militū militauit:qbus uictis athenas se cōtulit. Qu. Varius ab Augusto missus ut eū iterficeret studentē repit. & perempto eo scriniū cum libris abstulit:si credimus porphyrioni enarrāti illud oratianū scribere q cassii parmēsis opuscula uicat:Pli. citat testimonium eplæ cassii

Cassius Taxatores parmensis Cydnus — parmēsis scriptæ ad. M. antoniū:qua significat cydnū ciliciæ ānē podagricis mederi. eiusdem appianus & Vaser. meminerūt. Taxat maledictis tangit:ide taxotores dicti scænici histriones:q maledictis alter alteruz tāgat. * Alias taxare est estimare: & mercē ꝑcio metiri:qđ & uulgo dicitur:& latinitas usurpat. Pli. Taxatur i

Cassius quidē parmēsis quadā epistola nō tm̄ ut pistoris:sed ut nūmularii nepotē sic taxat Augustū Materna tibi faria:ex crudissimo aritiæ pistrino hanc finxit manibus colybo decoloratis nerulonensis mensarius.

De tempore & loco natiuitatis Octauiani. cap. 5.

Atus est Augustus. Mar. Tul. Cicerone & Antonio consulibus .ix. calendas octobris pauloante solis ortum regione palatii ad capita bubula: ubi nunc

Taxatio — libras septē. i. libra chrysocollæ estimatur ūditurq septē denariis. Taxatio dicit estimatio & indicatura. Idē Plinius. Diuersarum qdē gētiū natales taz cōcordi figura repertiri: super omnem esse Taxationem. Item taxatio in libras sestertii singuli. * M. AN. Promerendis: mansuetudine:& innocentia alliciendis aut in fide ro. po. & studio retinendis. Candidatum consulatus:priusq ad petendum consulatum candidatus processisset. aut se candidatum:ut mos erat ex emmentiori loco populo ostendisset. Ancharia:cui acciam Augusti matrē supraduxit. M. accio Balbo:omnia exemplaria:quęad hunc diem uidimus sic habuere:quod tranquilliani codicis pluribus italiæ locis impressi plane arguunt:Ego uero non Macio sed. M. Accio legendum contenderim ut ex una dictione prenomen facias:& nomen:quod gentile nomen:filiæ declarat. Aricinus:ex aricia: notissimo latii oppido. Arctissimo gradu:arcto consanguinitatis uinculo. Inter. xx. uiros:qui ad agrorum consignationem sunt creati Iulia lege:quam cæ. q postea dictator fuit suo prio consulatu tulerat. Afri generis:ergo ne italici quidem:sed lybici sanguinis. Vnguentariam:uenalibus unguentis refertam. Pistrinum pistrinū unde pistrilla:Donatus in arte a scuto scutella est inquit a pistrino pistrilla pli. tamen pistrinarum opera dixit:pistrinum a pisendo esse Varro & alii affirmant. Var. pilum inquit quasi pisum q eo far pisunt & ubi id fit pistrinum dictum:in eo fere damnati serui exercebantur Teren. Cæsum uerberibus in pistrinum te claue dedam:pli. quorum poenalem pistrini pilam appellat. Cassius:parmensis hic post opes Anto. actium fractas athe

Nummularius. — nis:ut Vale. scri. Augu. iussu occisus est. PHI. Nummularii. nummularium argentario uiliorem esse docet iuriscon. ti. de edendo. & tamen numularii sicut argentarii rationes conficiunt:quia accipiunt pecuniam & erogant per partes. unde nummularios quoq cogi rationes ædere non iniquum esse scribit pomponius. Materna tibi farina. uerba sunt cassii parmensis:quibus obiicit augusto & pistrinum aricinum ob matrem aricinam & nummularias sordes ob auum mensarium. Ex crudissimo pistrino. sordidi est exercere pistrinum: sordidissimi uero exercere crudissimum:quod non tam ad crudelitatem pistoris in seruos pistrinenses referendū est: q̄ ad asperitatem pisendi:quippe pistura non omnibus est facilis:cum auctore Plinio grana concidantur ferroq frans

Pinso sas — gantur nisi intenti pinsant. Hanc pinsit. apud ueteres pinso pinsas & pinsis in primo & iii. ordine usurpaba

Pinso sis — tur unde apud persium ambiguum est:o iane a tergo. quem nulla ciconia pinsit. legendum sit pinsat an pinsit

Nerulum op. — preteritum perfectum huius uerbi est pinsuit ut apud pomp. cū neq molis molui; neq palmis pinsui. Nerulonensis mensarius. nerulum oppidum est in lucanis:quod ui captum fuisse repentino aduentum æmilii consulis prodidit liuius lib. ix. ab urbe condita alii sunt nerulani populi in latio iuxta urbem romam:quorū meminit pli. in iii. q̄uis in mendosis codic bus non nerulani:sed uerulani scriptum sit:ab his existimo nerulonensem mensari

Decolorat — um per opprobrium appellari a cassio auum cæsaris augusti. Colybo decoloratis. Decoloratur id; cuius

Coloratur — color uitiat nō mutat. colorat id cuius alia fit q̄ fuit facies:auctor seneca li. ii. quōnū. iñ decoloratæ māus dñs for

Decoloratæ manus — descētes ac maculosæ:tractatiōe nūmoꝝ quotidiana:ac iugi q̄ fere oēs utūt nūmularii:quoꝝ ussūt māus fædatę atq decoloratæ pp decidūā materiā. Náq ut auctor ē pli. i. xxxiii. cā ꝑtii maior ē auro q̄ reliqs metalls:ppea q mi

Cur aurūz preciosius — nimū usus deteritur:cū argēto ęre plūbo lineæ ducāt manusq sordescāt decidua materia:κολυβος græce nūmus dr:& κολυβιστης nūmularius. Cice. i. v. uerrinaꝝ. colybus īqt eē q pōt:cū utāt oēs uno gñe nūmoꝝ. Idē i epi

Colybos q Colybistis — stol ad atticū. sed certe ī colybo ē detrimēto satis. huc:aut si accedit:sed qđ loquor tu uidebis. Veteres p specta tiōe & colybo deidep cerario deductiōes pecuniaꝝ ī solutiōe faciebat:q oia ut ait idē Cice. furtoꝝ iprobissimoꝝ sūt uocabla. * Pollux i. iii. onomastici auctat Colybō uocari αργυριου αλλαγην. i. Argēti pmutationē q̄ mē

* — sarii peculiariter utūt. * Regiōe palacii. q̄tuor fuerūt āntiqs urbis romę regiōes:e qbus pria ē scripta regio subur

Regiōes urbis q̄tuor — rana:scda exqlina:tertia collia q̄rta palatia. In codicibus plinianis & uarronianis mēdū ēi qbus p suburrana regione passi legit suburbana. ē n. suburrana dicta a uico nomine suburra:palatia uero a palatio:cuius archades duce

Palatium — euādro palātes auctores extiterūt. Palatiū neutus lra mutata balanū appellat a balatibus ouiū. Ad capita bubula. Nomē ē loci. Tale ē illđ apđ Li. signū marti appia uia ad simulacrū lupoꝝ sudasse:tale ē illđ ī domitiano

Capita bubula — quē dicit natū eē ad malū punicū. Fortassis si nomē locus accepit:q ibi capita boū suspēsa uiserēt. sicut seri. plu ta. ipblicant. Cornua boū suspēdi solita fuisse ī ęde dianę auētinę. A boue bubulus diriuat:uñ lac bubulū:ex quo

nomē est butyro:plurimū.n.ut ait pli.i duodetrigesimo fit ex lacte bubulo. Impiti bubulū ic linari putāt a buba lo qd aīal pene ad ceruinā effigiē nascit̄ i africa:a quo nō bubulū deducit̄ sed potius bubalinū. Sacrariū habe tur. sacrariū locū i tēplo ueteres appellabāt i quo sacra reponunt̄. ut docet seruius i. xii. æneidos cōmētario. Sene ca i. v. q̄stionū: archana illa rex naturæ sacra:nō pmiscue & oibus patēt reducta & i iteriore sunt clausa sacrario. scribit egesippus i q̄nto sacrariū tēpli hierosolymorum: fuisse pphanatū a gētibus:quo solus semel i āno princeps sacerdotū solebat itrare nō sin sāguie quē p se offerret & ppli delicto. Quid differat sacer locus a sacrario eunden ter ōndit ulpia. titulo de rerū diuisiōe cuius uerba subscripsi:quæ sūt hæc il lud notādū ē aliud eē sacrū locū aliud sacrariū. Sacer locus ē locus cōsecra tus. sacrariū ē locus i quo sacra repo nunt̄. hic sacrariū nō iā p repositorio sacrorum accipi uidet̄ q̄ p sacello locoq; sacrato. Excessit. periit augustus.

Bubulus · Butyrum unde · Bubalus · Sacrarium · Bubalinus. · Sacrarium hierosolymorum · Sacer locus · Sacrarium

sacrariū habet aliquāto postq̄ excessit: cōstitutū. Nā ut sena tus actis: cōtinet̄: quū. C. Lectori⁹ adolescēs pricii gn̄is i de precāda grauiore adulterii poena p̄ter ętatē atq; natales hoc quoq; pribus cōscriptis allegaret: se eē possessorem ac uelut æditūū soli: qd primū diuus August⁹ nascens attigisset: pete retq; donari q̄si pprio suo ac peculiari deo: decretum est: ut ea pars domus consecraretur.

De loco ubi nutritus fuit.

NVtrimētorum eius ostenditur adhuc locus i auito sub urbano iuxta uelitras permodicus: & cellæ penuariæ

In dep̄cāda poena: abigēda: depel lēda: amoliēda: Dep̄cari ē abigere: de pellere: & amoliri: uel p̄ce adhibita: uel quo alio mō: Iā dicimus ignomi niā & iuidiā & poenā dep̄catus ē lege gelliū i sexto. Præter ætatē. Iuue nilē: cui i dulgere peccanti solemus. inde ait Cicero in oratione pro celio: det̄ aliquod ætati. sit adolescētia liberior Liuius. ueniam errori atq; adolescentiæ petendo. Et iurisconsultus Tyroni alienāti arma facilius q̄ ueterano mili ti parcendū esse cēset. Cæsar quoq; apud lucanū ait. Sed parcimus annis: donamusq; nephas. M.AN. Nū mularii: mensarii. Taxat: oblique notat. Mirra: ex materna stirpe. Crudissimo: animi feuo & iexercēdis seruis implacabili ut sit continēs p cōtexto. Pisuit hāc farinā Pisuit legas potius q̄ pixit: sed qdā codices finxit habēt

Deprecari

Colybo decoloratis: nūmi tractatiōe foedatis: Pli. Cū argēto ære plūbo lineæ ducātur manusq; sordescāt de cidua materia: κολυβοσ nūmmus: nū & κολυβιστησ nūmularius: Nerulonēsis: ab oppido credo nō pcul ab urbe romana: q ueteres nerulonē dixerit: recētiores corrupto noie nerulā dicant: q̄q̄ coniectura magis i hoc ipso q̄ au ctoritate agimus. Regione palatii: quæ ex quattuor urbis regionibus antiquissimis una fuit; mox urbs ipsa regiones. ix. habuit. Capita bubula: regionis lucum a bouū capitibus ibidem sculptis seu figuratis nuncupa tū. Sacrariū: locus in quo sacra seruantur: ut Ser. placet: sed hic pro sacro quodā loco siue æde potius accipi mus. Dep̄cāda: auertēda p̄cibus ppulsanda. Adulterii poe. adulterii criminis cuius fuerat cōuictus subeūde PHI. Natales: nobilitatem familiæ: Corne. tacitus: aderat Cornelius fuscus ingēs ætate: claris natalibus in terdum natales pro ignobilitate & sordibus generis accipiunt̄ tanq̄ mediū sit uocabulum: sicuti illud in epistola Pli. nōnunq̄ cādidatus aut natales cōpetitoris: aut annos: aut ēt mores arguebat. Allegatio aūt natalū & ma iorum nobilitatis solet in causa esse fauorabilis: hinc Oui. Et mihi si non uis parcere parce meis. Apud Liui. Fami lia claudia rogat populū: ut appius claudius decē uir: q reus erat: cōdonet nobilitati claudiorum. Locus est a de precatione. * Titulus est apud iurisco. de Natalibus restituendis. ubi ait Sceuola ad ingenuitatis Statū res titui eū. quē sanctissimus imperator natalibus suis restituerit. * Aedituus soli: æditimus dr̄ q tuet: hoc est cu rat res sacras: ut interpretatur Varro lib. iii. de latina lingua. Idem scribit in primo de re rustica a priscis æditi mum non æditumum dici solitū. Et ut auctor est Gel. in. xi. æditumus ea forma dicit̄ qua finitimus & legitimus. Le uinius claustritimum dixit. qui claustris ianuæ præesset eadem. s. figura qua æditimū dici uidebat: q ędibus pręe est. Lucre. uero p æditimis siue æditimis æditumentes appellat illo uersu: q est i calce sui poematis. hospitibus loca quæ complerant æditumentes. Iulius fir. in. viii. matheseos refert futuros æditimos aut hierodulos. i. sacrorum minis tros qui habuerint horoscopum in. xxvi. parte geminorum: græci νεωκορουσ uocāt æditimū. idē Firmicus. i. iiii. Si luna a Mercurio ad iouē ferat̄ facit neocoros. Idem si in medio coeli fuerit ista cōiunctio facit Neocoros. So li. terræ & loci. Celsus existimat solū partē esse ædiū. Nascens attigisset. tangit morem priscorum: apud quos in fantes partu æditi non prius uocē ædebāt quā attigissent terram. opemq; deā inuocabant. ut nascentibus opē fer ret excipiens eos sinu terræ; Leuana uero dea uocabatur: quæ pueris præerat de terra leuandis. Auctores Augu stinus in. iiii. de ciuitate dei. & Macro. in primo saturnaliū. Hoc idē signat Sueto. in nerone scribens: eum exorien te solenatum esse pene ut radiis prius q̄ terra contingeretur. Et hoc est intelligi uoluit Pli. sic scribens in. vii. ho minem tantum nudum & in nuda humo natali die abiicit ad uagitus. Peculiari deo. Cæsari augusto quē pe culiariter uenerarent̄: ut pote domesticus cultor. Decretū est. per senatuscō. antedictū est senatus decretum pro prie esse particulam senatuscōsulti. In auito suburbano. Scribit Porphirio augustum nutritū fuisse ulubris: propter quam causam ab oratio nominatur locus ille. cum sit alioqn desertissimus uicus: sic. n. ait in primo epi stolarum. Est ulubris aīus si te nō deficit equus. Tranquillus uero sentit eū nutritum fuisse in auito suburbano. i. in uilla auorum: quæ erat sub urbe uelitrarum: talia enim suburbana dicere solemus: Plinius perquam eleganter sub urbanam appellat italiam eam partem: quæ erat proxima urbi Romæ. Ab auo: auitus deriuatur. sicut a pa tre patritus. Liuius. Interuenit: deinde his cogitationibus auitum malum regni cupido. Idem ācus numæ nepos auitæ gloriæ memor. Cellæ penuariæ: cella penuaria est repositoriū poeni. Quid aūt sit poenus copiose scri psimus in notis seruii. Varro. ubi quid conditū esse uolebāt a celando cellam appellauerunt: penuariam ubi pe nus. scribit Caper grammaticus dicendum esse cella penariam non penuaria.

Natales · Aedituus · Aeditius · Claustritimus · Aeditumentes · Hierodulí qui Neocori · Solum · Tangūt terrā infantes · Ops dea · Leuana dea · Vlubre · Suburbanum · Auitus · Partitus · Cella penuaria.

Instar. ad imaginem. quidam idonei scriptores ad instar usurpant:sed frequentius sine præpositione ponitur iuxta illud Virgilianum. Instar montis æquum. Laurentius ualensis morosæ nimium contendit reprehendere

Instar — Seruium in significatione instar. Castæ:sicuti cum castimonia adire tēpla solemus. Hinc illa ciceronis lex ad

Castimōia — diuos caste adeūto;& ut ipse interpretatur. Caste iubet lex adire ad deos:animo uidelicet in quo sunt omnia:nec

Religio est — tollit castimoniam corporis. Religio est:nefas est:non licet:metus est:hoc.n. interdum significat religio sicu

Religiosuʒ — ti seruius donatusq; prodiderunt. * Plin. in. xxviii. Neuos in facie tondere,religiosum habent etiā nūc multi.ubi

* religiosum significat illicitū & nefas ac ominosum. * M.AN. Natales maiorꝫ uirtutes:splēdorē meritæ:& alia que in iudiciis ad supplicia auertenda deferuntur. Patribus cōscriptis Plu. & Dionysius auctores sunt patres cōscriptos eos appellatos esse qui post centū senatores a Romu. constitutos in curiam allecti sunt

Edituū:sacræ ædis custodē uel q sacri loci curam hēret:Gel. æditūosq; eius tēpli sæpe esse demiratos. Var. æditimū dicēdū existimat non æditumm. Suo ac peculiari:domestico & familiari. Ea pars domus:qua Augu. esset natus. Auito suburb. suburbana sui aui uilla. Cellæ pen. ad differētiā unam & uinaria cella & alia id genus loca ad res aliquas reponendas in ædibus septa cellæ dñr. a penu igitur penariā cellā appellauit quid sit penus. Gellius Seruius:& alii plærique docēt. Instar:ad similitudinē ut Seruio placet:uel æquationem potius:& Laurentius uallensis scribit.

instar:tenetque ciuitatem opinio tanquam & natus ibi sit. Huc introire nisi necessario & caste religio est concepta opinione ueteri quasi temere adeuntibus.horror quidam & metus obiiciatur sed mox confirmata est. Nam quum possessor uillæ nouus seu forte seu tentandi causa cubitum se eo contulisset:euenit ut post paucissimas noctis horas exturbatus inde subita ui & icerta pene semianimis cum strato simul ante fores inueniretur.

VII

De noibus & cognominibus eius:& causis ipsorum.

INfanti cognomē thurino inditū est in memoriā maiorum originis:uel q in regione thurina recēs eo nato pater Octauius aduersus fugitiuos prospere rem gesserat. Thurinum cognominatum satis certa probatione tradiderim:nactus puerilem imagūculā eius æreā ueterē:ferreis ac pene iam exolescentibus litteris hoc nomine inscriptā quæ dono a me principi data inter cubiculares colitur:sed & a.M. Anto. in epistolis p cōtumeliā sæpe thurinus appellat & ipse nihil amplius q̄ mirari se rescribit pro opprobrio prius sibi nomen obiici. Postea.C. Cæ. & deinde Augusti cognomen assumpsit alterū testamento maioris auūculi: alterum

Frigus — Caste:sine labe:pie:sancte; religiose. PHI. Horror. pauor:& formido:tale est illud Vergilianū:mihi frigidus horror mēbra quatit. & illud

Horror — horror ubiq; aio Scribit Celsus in tertio:horrorē febres antecedere:quæ certū hñt circuitum. Idem alibi ait elegā

Horrendū — ter:frigus uoco ubi extremæ partes mēbrorꝫ inalgescunt:horrorē ubi totū corpus intremit. Ab hor. horrendum

Stratum — significare formidandum putat Hierony. scribens ad sumiam & fretelam de interpretatione psalmorum. Eo

Instratum — in id suburbanū in quo nutritus dicitur augustus. Exturbatus subita ui. deiectus repentina uiolentia. Incerta. cuius causam ignorabat unde prouenisset. Cum strato. opertorio lecti. stratum.n. dicimus quod sterni solet:inde & strata equorum & instratum iurisconsultus appellat uestem omnem quæ sternit. Thurino. dicimus

* — auctoribus grammaticis:nomen est mihi iulos & iuli & iulio. Autumat Gellius per nouam figuram dici posse

Impositiua — mihi nomen est iulium. Inditū:impositū. * Impositiua noia dñr a Pli. que unicuiq; iponūt. * In memoriā

nomina — tanq̄ ex pago thurino habuerit auū argētariū;sicut ei exprobrauit Anto. Recēs eo nato. ordo est uel q pater

Recēs pro — octauius in regione thurina rē prospere gesserat:eo recens:nato:ut sit sensus ideo cognominatum esse thurinum

recenter — quia quo tēpore natus est:pater eius pfligauerat deleuerat fugitiuos in regione thurina. recens dictum est p recēter more ueterū. Tale est illud oratianū sole recēs orto p recēter:qđ allegat Prisci. li. xvii. ostendens nomen poni

Imagūcula — pro aduerbio. Nactus imagūculam. Cū reperim pusillā augusti imaginē υποκοριστικωσ ab imagie fit ima

Adolescere — gūcula. Exolescētibus lřis ob uetustatē euanescētibus exolescere.n. est eaꝝ rerum quæ uetustate deficiūt. Agre

Exolescere — tius grammaticus adolescere augumēti est. iolescere coagmenti:exolescere uanescētis est. Hoc nomine.s. thuri

Inolescere — ni. Principi data adriano:cuius Trangl. (ut in eius uita docuimus)fuit epistolarum magister. Inter cubicu

imagines — lares. imagines cubiculares dicunt:q colunt in cubiculo. Prisci locum in quo simulachra imaginesq; uenera

cubiculares — bantur eleganti uocabulo larariū appellauerunt. a laribus:credo noie deducto. Lāpridius scribit Alexādrum ipa torem romanum habuisse in larario maiore Appolonium habramū:& orpheū. Eundē ait in. ii. larario habuisse

Lararium — imaginē Virgilii cum Cicero. simulachro:qbus uerbis docet ueteres habuisse lararium duplex; alterum sanctioribus dicatū:alterum minoribus. Ipse augustus. Prius nomē.s. thurini. Quā mirari. nimiæ stultitia est

Auūculus — obiicere cuipiam nomen inditum a parentibus ueluti probrosum;cum in ptāte uostra nō sit ipositio nostri nois

maior — hinc Cice. illusus ab amicis ob nomen suadētibusq; ut id immutaret;dixit se Cice. nomen affecturum εnδoξoτε

Patruus — ρoμ i. gloriosus q̄ essent noia Catulorꝫ Catonū & scaurorꝫ. Maioris auūculi.s. Iulii Cæsaris.q testamento au

magnus — gustum adoptauit in familiam & nomen suum:ut.s. Cæsar nūcuparetur. Auūculus maior dicitur frater auiæ: sic

Lugdunū — ut patruus magnus aui frater auctor Caius iurisconsultus. Iulius aūt Cæ maior erat auūculus augusti. qm frater fue

đ flagrauit — rat iuliæ:ex qua genita est accia mater augusti. Refert Appia. augustum ab exercitu consalutatum fuisse Cæsarem

Planci qui — Ro. more. Qui adoptiuis filiis adoptātiū noia iponūt:qđ ille libens assūpsit:eodēq; tpe repudiato nomine pater

Planca — no dici maluit Cæsar Cæsarisq; filius q̄ octauius. Alterum.s. augusti cognomen.

Munacii planci snia. hic est ille plancus:cuius extant epistolæ luculẽter scriptę q auctore Euse. cũ galliã comatã regeret:lugdunũ condidit:q mox ciuitas tpibus senecæ icendio deflagrauit. plancos dici uoluerũt eos: q supra modũ pedibus planis eẽnta tabulis planis:q plancæ appellant. Pli. in. viii. nec potes asini transeãt p raritatẽ plãcarum transllucentibus fluuiis. Mẽdosi codices habent plantarũ p plancarũ. Romulũ ap. op. hinc opior emanasse Seruianũ illud cõmentũ scribit eñ in primo cõmentario sic. populus Romanus adulans Octauiano tria ei obtulit nomina:utrum uellet quirinus. idest Romulus:an Cæsar:an Augustus uocari. Ille ne unũ eligendo partẽ

munacii Planci sententia: quũ quibusdam censentibus romulum appellari oportere. quasi & ipsum conditorẽ urbis: præualuisset ut augustus potius uocaretur nõ tm̃ nouo sed etiã ampliore cognomine q loca quoq religiosa: & in quibus augurato qd consecratur: augusta dicant ab auctu: uel ab auiũ gestu gustuue: sicut etiã Ennius docet scribẽs: Augusto Augurio postq̃ inclyta condita roma est. cap. 8.

De breui descriptiõe totius uitæ & gestorum eius.

QVadrimus patrẽ amisit: duodecimũ annũ agens auiã Iuliã defunctam pro concione laudauit: quadriẽnio post uirili toga supra militarib⁹ donis triũpho Cæsaris africano donat⁹ est: q̃q̃ expers belli pp ætatẽ. pfectũ mox

lederet. q̃ aliud offerre cupiebat diuerso tpe oĩbus usus est. M. AN. Horror: metus quidam: tacitaq religio. Originis maiorũ: ad illud refertur. q Antonius illi auum argentarium ex thurino agro exprobrarat. Aduersus fugitiuos: spartaci & Catilinæ reliquias. Imagunculã paruam imaginem. Ferreis: sed ferrugineis potius legerem. i. ferrugine opertis. Exolescentibus: uetustate euanescentibus. Pricipi: cui non dicit: quum de Domitiano: nerua: & Adriano: intelligi possit. Cubiculares: quę in eius sunt cubiculo. Prius nome: quod ab ĩitio ætatis ac puer tulisset. Alterũ testamento: Cæsaris cognomen: sic supra. C. inquit octauium in familiam nomenq adoptauit. Alterum numacii: ut Augu. nuncuparetur. Præualuisset: plurĩũ consensu receptum esset.

PHI. Et primo qrinus dictus est: & inde Cæsar: postea quod & obtinuit: Augustus. Quod & Sueto. probat: hæc Seruius. Ex qbus conlecto: sicuti latius asseruimus in annotationibus in seruium. Multa legi in seruianis cõmentariis uel subditiria uel inuersa. quale est in primis uel hoc. Vbi eñ quæso Suetoni. probat fabulam illam cõm ẽtitiam de tribus noibus apopulo oblatis augusto. Vbi quæso refert augustum: ne offenderet populum esse usum uicissim tribus illis nominibus: Nusq̃ hæc in Suetonio leguntur: qui ait tãtummodo quosdam censuisse: ut Romulus appellaretur. sed ea appellatio fuit repudiata: cum augusti nomen ex snia planci prqualuisset. Camillus ille assertor Romani imperii appellatu: fuit per locos militares Romulus & secundus urbis conditor. De cognomento Augusti. L. Florus in calce operis hæc. tractatũ etiam in senatu: an quia condidisset imperium Romulus uocaretur: sed sanctius & reuerentius uisum est nomẽ Augusti: ut. s. iam tum dum colit terras ipso nomine & titulo consecraret. Etiam ampliore cognomine. cognomen augusti haud dubie maius sanctiusq q̃ Romuli.

Cõmentũ Seruii.

Augustum quid.

Loca. augusta dicantur. In hanc sententiam pditũ est illud ab Ouidio. Sãcta uocant Augusta pres: augusta uocant. Templa sacerdotum rite dicata manu. Et ut scrib. festus Pompeius augustus locus sanctus dictus est ab auium gestu. idest qui ab auibus significatus est: siue ab auium gustatu: quia aues paste id ratum fecere. Ab auctu. i. incremento: ob hoc uerbosa & perinde inanis est illa disputatio apud leguleos nunquid imperator possit minuere imperium cum ab auctu dicatur tanquam id augere debeat. Ad hoc nomen allusit Oui. scribens. Augeat imperium nostri ducis augeat annos: cui adstipulatur: egesippus: qui sic scribit in. v. belli iudaici. Augustum apud Romanos nomen imperii est: q augeat suos: non q alienos oprimat. Augusto augurio. huius enniani uersus meminit quoq. M. Varro lib. iii. de re rustica notissimum autem est Romulũ in urbe cõdenda obseruasse augurium uulturũ. qui se se numero illi. xii. ostenderũt. cum remo sex tantũ uultures auguriũ fecissent. itaq Romulus augur ut est apud Enniũ. Curantes magna cũ curatũ cupiẽtes regni. dant operã simul auspicio augurioq. & ut mox ait seruat genus alte uolantũ certabãt urbẽ Romã remorã ne uocarẽt. Cedũt ter quatuor de cœlo corpora sctã alituũ prepetibus se se pulchrisq locis dãt. Quadrimus: natus quatuor annos: sicuti trimus: & bimus dr triũ & duorum annorũ: inde bimatus trimatus quadrimatus p ætate bieñii: trieñii: quadrieñii. Pro cõcione. scdm morẽ priscorum apud quos matronis hic honos habitus est: ut earũ post mortẽ solẽnis laudatio eẽt cã in primo cõmentario relata est. Quadriẽnio post. i post quadrienniũ. i. agẽs iã xvi. annũ hæc particula post qñ pposito est: ut inqt Pri sci. xiiii. ablatiuo iungi nõ põt: qñ uero iungit ablatiuo loco aduerbii ponit. Virili toga sumpta. finita pueritia ptextã ponebãt: uirileq togã sumebãt tanq̃ nõ pueriliter se uiriliter uita esset pagenda. Sene. in. i. epistolarum. Teneo utiq memoria q̃tum senseris gaudiũ: cũ ptexta posita sumpsisti uirilẽ togã. ex censione seruii Tulii pueritia. xvii. anno finiebat: puerisq esse existimabant q minores essent annis septẽdecim. hoc idẽ sentit Vlpia. iurisconsultus: qui titulo de postulãdo sic inqt pueritiã dũtaxat minorẽ annis. xvii. qui eos non in totũ cõpleuit prohibet postulare. Augustus nõ expectato ut ætas pueritiæ itegra pageret i sextodecio ætatis anno sũpsit uirilẽ togã tanq̃ uirtute uicisset ætatẽ. Sic & M. Antonius imperator Romanus uirilẽ togã sumpsit. xv. ætatis anno. ut auctor est spartianus

Versus ennii.

Roma an. Remora

Quadrimus

Quadrimatus.

Bimatus Trimatus

Post.

Pueritiæ ætas.

Triũpho aphricano. Quem egit Cæsar deuictis in aphrica scipione: iuba: & Catone: Militaribus donis: militaria dona sunt torques: armillæ: hastæ puræ: phaleræ: & coronæ: multiiugæ: qualibus olim donis siciniũ dentatum ob fortitudinem fuisse donatu Plini. & Gellius tradiderunt. Expers belli ppter ætatem. pueri non militabant: quorũ ætas minime est militaris: nec minoribus. xvii. annis stipẽdia pcedebant: unde annotatũ est ab historicis: q in secũdo punico bello ob militũ inopiam decretum est: ut q minores. vii. &. x. annis sacramento dixissent. his perinde stipẽdia pcederẽt: ac si. yii. &. xx. annorũ aut maiores milites essent.

Militaria dona

auunculũ in hiſpanias aduerſus. Cn. Pompeii liberos uix tũ firmus a graui ualitudine per infeſtas: hoſtibus uias pauciſſimis comitibus naufragio etiã facto ſubſecutus magnopere demeruit approbata cito etiã morum indole ſup itineris induſtriã. Cęſare poſt receptas hiſpanias expeditionem in dacos: & inde in parthos deſtinãte premiſſus Apoloniam ſtudiis uacauit. Vt q̃ primũ occiſum eum heredemq; ſe cõperit: diu cunctatus: an ꝓximas legiones imploraret: Id q̃dem conſilium ut pceps immaturũq; omiſit. Cęterũ urbe repetita hereditatẽ adiit dubitante matre. Vitrico uero Martio philippo conſulari multum diſſuadente. Atq; ab eo tẽpore exercitibus cõparatis primum cum. M. Anto. M.q; Lepido: deinde tantum: cum Anto. per duodecim fere annos: nouiſſime per quatuor & .xl. ſolus rempublicam tenuit.

De quinq; bellis ciuilibus per eum geſtis.

PRopoſita uitæ eius uelut ſũma: partes ſigillatim: neq; per tpa. ſed p ſpẽs exequar: quo diſtictius demonſtrari cognoſciq; poſſint. Bella ciuilia quinq; geſſit mutinenſe

Demeruit — Auunculum. ſ. maiorem: & ſigñat Iulium Cæſa. Demeruit ſibi conciliauit atq; deuinxit. ita Q uin. ſimul ut pleniore obſequio demererer amãtiſſimos mei. Oui. nec tibi ſit ſeruos demeruiſſe pudor. Naufragio facto. profectum fuiſſe in hiſpaniam auguſtum itinere maritimo ſignificat. M. AN. Auguſtus potius: q̃ romulus. Noto: appellationis nouitate. Ampliori: maius in ſe pondus & omẽ habente. Quod locatatio cur id potiſſimum nomen ſit ab omnibus receptum. Ab auctu incremẽto. Vel geſtu guſtuue: nam inter augurandum non geſtum ſolum. i. uolatum obſeruabant: ſed guſtum etiam an tripudium eſca faceret. Auguſto au. Li. Diony. Plu. & Pli. auctores ſunt Romulũ & remũ in conditione urbis uulturum augurio uſos. Quadrimus quatuor annos natus. Aui ſ. meiuliã acciæ matrem que Cæſaris dictatoris fuit ſoror. Quadriennio poſt annos ia ʒ. xvi. natus. Virili togæ q̃ pueritie ãnos egreſſi pretexta depoſita ſumebam. Militaribus do. armillis: haſtis: phaleris atq; aliis id genus inſignibus: quibus milites donari conſueuere. Infeſtas a latronibus infeſſas: aut quæ tũ certe ab hoſtibus tenerentur. Demerum: ſibi deuinxit. Officio: quod p tot pericula ad eum ueniſſet. PHI. Indole morũ ſignificanter

Indoles — locutus: cuʒ in pueris non tam uirtus q̃ uirtutis indoles eluceſcat: Liuius in iii. neq; in ciuitate Romana tantam indolem tam maturæ uirtutis iuniorũ extitiſſe. Interdum in malam partem uſurpatur. Idem Liuius dixit. cũ hac indole uirtutum & uitiorum. Sup ultra preter: Itineris induſtriã: ſtrenuitatẽ celeritatẽq;: qua uſus erat auguſtus eundo i hiſpaniã. auctor eſt plinius libro undeuigeſimo ab hoſtia uſq; ad Herculis colũnas nauigatũ eſſe ſeptẽ diebus: & quarto die in citeriorẽ hiſpaniã. In dacos inde in parthos de

Daci olim daui. Dauus nomẽ ſeruile. Parthi idẽ perſæ. Apollonia * — ſtinauerat Iulius Cæſar dacos cohercere thraciæ pp̃los: mox parthis inferre bellũ ſicuti ante dictũ eſt. Exiſtimat ſtrabo dacos olim uocitatos fuiſſe dauos: ex quo apud athenienſes dauorũ noĩa ſeruilia plurimum abundabant: hinc factum eſt ut in comœdiis ſerui introducant̃ daui noĩati. parthi lingua ſcythica exules dicuntur. Regna parthorũ eadẽ & perſarũ intelligunt̃: quæ duodeuiginti fuiſſe teſtis eſt Plin. in. vi. Apolloniã: apollonia quondam corinthiorũ colonia ciuitas eſt epiri optimis olim inſtituta legibus: ut refert Strabo in. vii. uulgo his tpibus ualonia nominat̃: Apolloniæ auguſtus ſex menſes tm̃ moratus eſt: cui circa horã ueſpertinam tenũciatũ fuit Cæſarem in ſenatu fuiſſe trucidatũ. * Aliæ ſunt appoloniæ in diuerſis regiõibus. Stephanus urbes Apollonias nũero. xxv. percenſet. * Proximas legiones. amici ſuadebãt auguſto: ut in macedoniam ad exercitũ tranſiret: naʒ ex ducibus quidã fuere. q pollicerent̃ ſe illũ defenſuros. Vrbe repetita. Auguſto Cæſare Romam repetente poſt obitum Cæſaris ad nomen ingẽs capeſſendum uiſæ ſunt coronæ uerſicolores circa orbẽ ſolis: de qua re mox plura. Hereditatẽ adiit. cum in foro. C. Antonium prætorẽ. forte obuiũ habuiſſet: pfeſſus eſt ſe Cæſaris adoptionem ſuſcepiſſe & hereditatem: mos enim fuit apd̃ Romanos auctore Appiano lib. iii. bellorum ciuilium adoptiuos teſtimonium exhibere prætoribus urbanis.

Victricus — Victrico. philippo: matris uir ex alio uiro natis uictricus appellatur ut ſcribit modeſtinus iuriſcõſultus uictricus & priuignus inter ſe opponunt̃ accia mr̃ auguſti deupſerat martiophilippo poſt obitũ octauii. Tradũt hiſtorici philippũ uictricũ & mr̃em acciã ſcripſiſſe ad auguſtum Apoloniæ morãtẽ: ne ſe qppiã extolleret: & cõditiones priuati magis eligẽdas eſſe: ut pote tutiores. Velut ſumma: facto ueluti ſummario breuiarioq; Auguſti Cæſa. uitæ: deinceps particulatim: ac ueluti membratim ſe omnia dicit exequuturum. Neq; p tẽpora. teſtatur Tranqui. ſe i deſcribẽda auguſti uita non eẽ ſecuturũ ordinẽ tẽporũ ſed ſpeciatim potius & mẽbratim ſingula explicaturu ſ: ut res ita fiat diſtinctior atq; dilucidior. Per ſpẽs. Marti. i

Partes. Species Formæ Diuiſio Partitio. Mutinenſe bellum — dialectica & Boe. in. i. cõmentario topicorũ ſubtiliſſime diſſerit q̃ dña ſit inter ptes ſpẽs: quas Cice. formas uocat eſt em̃ ſpẽs que nomen integrum diffinitionẽq; capit totius: uelut hõ atq; equus aĩalis: partes uero neq; nomẽ neq; diffinitione totius accipe pñt: ut caput & pedes & manus hoĩs: nõ em̃ caput dici pt hoĩ diuiſione p ſpẽs curimus in ptitione per ptes: hic Tranq. ait p ſpẽs de auguſto ſe ſcripturũ: hoc eſt qualis fuerint domi: qualis foris: qualis in iuuenta: qualis in ſenecta. Spẽs em̃ hoĩs ſunt puer: iuuenis: ſenex que oĩa nomẽ hoĩs diffinitionẽq; recipiunt. Sed tamẽ hiſtorica eloquutio non eſt reducẽda ad dialecticæ ſpineta. Mutinenſe. aceruatim i pñria colligit que mox ſigillatim explicat mutinenſe autẽ ciuile bellum ad mutinã geſtum eſt ab auguſto hircio & panſa aduerſus. M. An. q ut ſcribit Ci. i philippi. mutinæ circũſedit oppugnauitq; decimũ Bru. cõſulẽ deſignatũ cõtra ſenatus auctoritatem. M. An. Indole: futuræ uirtutis imagine ſeu ut Nonio placet incremento. Induſtriam ſolertiam. Apoloniã: Macedoniæ urbem quatuor millibus paſſuum a mari a corinthiis: ut Strabo ait: & corcyreis conditam. Thucidides: & Pli. Corinthiorũ tm̃ aiunt eſſe coloniam.

philippense: perusinum: siculum: actiacũ: Ex quibus primũ ac nouissimum aduersus. M. Antonium: secundũ aduersum Brutũ & Cassium: tertium aduersum. L. Anton ii triumuiri fratrem: quartum aduersus sextum Pompeium. Cn. põpeii. filiũ. oim bellorum initiũ & cãm hinc assumpsit: nihil cõueniẽtius ducens q̃ necẽ auũculi uindicare: tuerique acta.

De bello mutinensi & aliis gestis eius.

Confesti ut Apollonia rediit: Brutum Cassiumque etiam nec opinantes: & quia preuisum periculũ subterfugerat: legibus aggredi: reosque cædis absentes deferre statuit. Ludos autẽ uictoriæ Cæsaris non audentibus facere: quibus obtigerat id munus: ipse ædidit. Et quo cõstantius cætera quoque exequeretur in locum. Tri. ple. forte demortui candidatum se ostendit: q̃q̃ patricius nec dum senator. Sed aduersante conatibus suis. Mar. Antonio consule: quem uel præcipuum adiutorem sperauerat: ac ne publicum

Hereditatem adiit professus est se heredẽ: siquidem mos fuit: ut Appianus docet: cum q hereditatẽ adire uellet: apud urbis prætorẽ pfiteri se hereditatẽ seu adoptionẽ suscipere: q octauius ipse apud. C. Antonium ptorem urbanũ fecisse dicit. Vitrico: martio Philippo: cui mr̃ Accia post octauii pr̃is obitũ nupserat. uitricus & nouerca priuigni sunt correlatiua. Oui. Victricus & gladiis & acuta dimicet hasta: quum cupidinẽ poeta alloquat cuius mr̃ uetus marte mariti loco abuteret. Cõsulari q cõsul quandoque fuerat. M. Antonio & lepido: cum quibus triumuiratum iniit. Solus rempu. tenuit: mit a breuitate amplissimam perstrinxit rerũ seriem: sed lectoris præparatio ueri is q̃ narratio dicenda. Si quidem id fecit ne tẽporum ratio illi minus liqueret: quum per rerum species non tempora esset narratio processura. Partes uitæ. Per tẽpora: tẽporum ordinẽ p species: ut alio bellica gesta loco: alio politica. alio œconomica dicerent. Hæc sparsim. per tempora. s. sed ut suo quæque loco referant. Bella ciuilia: aduersus ciues gesta. Mutinense: enumeratione usus continuo expositionem subiecit: per quam quæ numero complexus esset cognoscerent. Mutinense: ad mutinam: aduersus. M. Anthonium: q Decimum brutũ obsidione premebat: auctores sũt Plutarchus & Appianus PHI. Philippẽse: qd in campis philippis gestũ est ab augusto & Antonio contra brutum & Cassium philippi autem: unde philippẽse bellum dr̃: ciuitas est thraciæ. * siue ut inquit Stepha. Macedoniæ: quã philippus macedonũ rex a noie suo philippos nuncupauit. In cãpis philippicis primo Cæsar & põpeius: postea augustus & brutus cũ Cassio dimicauerũt: unde a Vir. dictum est. Romanas acies iterum uidere philippi & matrona furens apud Luca. inqt. uidi iam phœbe philippos. * fuit & philippopolis ciuitas in macedonia a philippo Amyntæ filio condita. * Perusinum: quod Perusiæ gestũ est aduersus Luciũ Antoniũ Marci Antonii fratrẽ & tũc pusia penuria annonæ pfilcta uenit i deditionẽ. Inde ait Lucanus. & pusina fames. Siculũ: aduersus sextũ põpeiũ magni põpeii filiũ qd bellũ nauale fuit. Actiacũ: ptra Mar. Anto. & cleopatrã apud actiũ epiri pmõtoriũ. Primũ mutinẽse. Nouissimũ: actiacũ. Scdm Philippẽse. Tertiũ: perusinũ. Quartũ: siculũ. Necem auunculi: mortẽ Cæsaris dictatoris. Vĩdicare: ulcisci. Acta. s. Cæsaris: & sicut docet Cicero: acta Cæsaris quæ i urbe & toga egit pprie intelligimus leges i qbꝰ acta psistunt. Præuisum periculũ. Brutus & Cassius cũ ad domos interfectoꝝ Cæsaris incendẽdas populus cõcurrisset: periculũ effugerunt. paulopost ex urbe discessere primũque apud atitium cõmorati sunt. mox in regiones trãsmarinas traiecerunt. Legibus agredi. lege pedia dãnati. fuerunt cõscii auctoresque Cæsarianæ necis. Absentes sicut indẽnati indicta causa uiolari nõ debent: sic etiã absentes non uident esse rei faciendi cum causam dicere non possint. tñ augustus brutũ cassiumque utpote principes cõiurationis uel absentes reos fecit accusauitque de periculo Deferre accusare: inde delatores accusatores dicti. In locum tri. ple. defuncto quodã ex tribunis existimauit populus augustum affectare tribunitiã ptãtem: sed ob adolescentiã minime petere. itaque instituit illũ declarare tribunum: uerum sanatus incremento eius inuidens timuit: ne si tribunus crearet percussores pr̃is in iudicium ad pr̃es uocaret. Tradit Plutarchus in Antonio: cũ augustus tribunatũ peteret: & sellam pr̃is aureã posuisset: minatũ esse antonium se illũ in carcerẽ ducturũ: nisi desineret plebẽ sollicitare. Quãq̃ pricius: supra docuimus qui nã forẽt pricii: & quæ dignitas patriciatus: & quẽadmodũ nõ ois patricius illico erat senator nec senator oispricius. Illud adde quod scribit Cincius patricios eos appellari solitos qui nunc ingenui uocent: augustus petitorem se exhibuit tribunatus q̃uis esset patricius: cum tribunatus sit magistratus plebeiorũ: nec a patriciis geri possit. Nã: p ut scribit Liuius in. ii. in cõditiones tribunorũ plebis additum fuit: ne cui patrum cum magistratum capere liceret: legimus tamẽ aliquãdo pricios fuisse cooptatos tribunos plebis ab ipsismet tribunis. Vel præcipuũ adiutorem ppter beneficia Cæsaris dictatoris collata in ipsum. M. Antonium: & quia se semper acerrimum propugnatorẽ Cæsaris præstiterat Antonius. Ideoque scribunt historici Augustum ad Antonium utpote amicum paternum cõsulemque domum accessisse & multa inter se esse collocutos. sed Antonium qui pecunias Cæsaris defuncti penes se haberet. Augusto repetenti restituere noluisse. Ne publicum: quia qui consul est exuere debet priuatam personam: & induere publicam: sed nec quidem talem Antonius consul se impartiebatur augusto.

M. AN. Aduersus Brutum & Cassium: quod bellum icciirco philippẽse appellauit: quod circa philippos macedoniæ sit gestum philippos super thraces condidit philippus urbemque a suo nomine nuncupauit: Appianus auctor est: olim a propinquis fontibus crene dicebatur. L. Antonium. M. Antonii triumuiri fratrem: quem perusiæ obsessum fame domuit. Lucanus: hic Cæsar perusina fames: totius belli rationem Appianus ad unde explicat. Sextum pompeium hunc circa siciliam nauali prælio uicit. Lucanus leucas & ardenti seruilia bella sub ethna. Plutar. in antonio: & Appianus lib. iii. ciuilium sunt eiusdem belli auctores. Deferre accusa-

Philippici.

*

Philippopolis.

*

Acta leges.

Deferre

Delatores.

Patricii

Pricii non pñt esse tribuni.

q̄dem & translatitium ulla in re sibi sine pactione grauissime mercedis impartiente: ad optimates se contulit quibus eum inuisum sentiebat maxime q̄. D. Brutum obsessum mutinæ prouincia a Cæsare data: & per senatum cōfirmata expellere armis niteretur. Hortantibus itaq̃ nonnullis percussores ei subornauit. Hac fraude deprehensa periculū inuicē metuēs ueteranos simul in suum ac Reipu. auxilium q̄ta potuit largitione contraxit: iussusq̃ comparato exercitui propretore pręesse: & cum Hircio ac pansa qui consulatum acceperant. D. Bruto opē ferre demandatum bellum tertio mense confecit duobus preliis: priore antonius eum fugisse scribit ac sine paludamento equoq̃ post biduū demum apparuisse. Sequenti satis constat non modo ducis sed etiam militis functum munere atq̃ in media dimicatione aquilifero legionis suæ grauiter saucio aquilam humeris subiisse: diuq̃ portasse.

re. Cicero certum est nomē deferre hominis. Quintilianus diuitē detuli reum. Ludos uictoriæ pharsalicæ pli. Veneri genetrici sacros fuisse ait Appianus. Templū uictoriæ Cæsarem in pharsalia uouisse tradidit Varro: uenerem & uictoriam eandē esse sentire uidetur. Quāquā patricius: patricii generis erat enim: ut diximus patricia dignitas ad honores cōsequēdos maxime accomodata. Nec dum senator. i. nondū in curiā allectus: ex his quoq̃ aperte datur intelligi: patriciū haud cōtinuo senatorē fuisse: nec ut supra ostendimus: senatorē patriciū: sed nos his hæc attigimus: q̄m sciebā nonnullis aliter persuasum: est alioquin res ipsa: quis non uidet: omnino notior: quā longiore sit sermone explicāda. Publicum. ut consulē. PHI. Et translatitiū.

Translatitium. Asconius pedianus enarrans q̄d sit aedictum trāslatitiū in uerrinis Ciceronis refert traslatitia dicta esse non noua nec nuper inuēta sed aliūde trāslata. Au. Gellius uerba appellat non trāslatitia: quæ trāsferri uertiq̃ ex græca lingua in latinam cum iocunditate non possunt. Sensus est tranquilli antoniū nec quidē se translatitiū impartisse Cæsari augusto: cū neq̃ suo: neq̃ aliunde translato auxilio augustū iuuari uellet: quidam transiaticium accipiunt pro indifferentē. * & promiscuū: & hoc significatu Tralatitiū scribere malunt q̄ translatitium. * Ad optimates. in primis ad Ciceronis auctoritatē tutelamq̃ se contulit augustus: q sint optimates declarauimus in Iulio cæsare: laudat Cicero augustū in philippicis ueluti diuinitus e cœlo missum: qui furori Marci Antonii opponeretur: atq̃ eū esse complexum causam eam quæ esset senatui: quæ populo: quæ cunctæ italiæ. quæ diis omnibus gratissima. Prouincia: citeriore gallia: quam Decimus Brutus obtinebat datā sibi primo a Cæsare mox confirmatam decreto senatus Antonius uero a populo hanc prouinciam per plebiscitum sibi dari impetrauit: & cum illic circumcederet mutinam & oppugnaret brutum auctore Cicerone hostis patriæ iudicatus est.

Percussores subornauit. Antonius per communes amicos in gratiam rediit cum augusto congressu ad inuicē in capitolio habito: nec multo post nunciatum est illi augustum insidias tendere: qua de re cum augustus se purgaret: nec tamen psuaderet: rursus inter eos exitiales inimicitiæ exortæ sunt. hinc discursiōes per italiam ab utroq̃ factę ueterani præmiis utrinq̃ allecti legionesq̃ sollicitatę: auctor Plutar. in antonio. Veteranos. M. T. in quinta antonianarū. Cæsar autem annis multis iunior ueteranos cupientes iam requiescere armauit. Comparato exer. scribit Ci. in Antonianis legionem martiam & quartā deserto antonio secutas esse auctoritatem augusti Cæ. & summo consensu milites ueteranos eundē secutos reipu. presidio fuisse. Propretore: loco pretoris: Ci. in v. philippica sic inquit: demus imperium Cæ. sine quo res militaris administrari teneri exercitus bellū geri nō pōt: ppretorē faciamus q honos q̄q̄ est magnus illi ætati tn̄ ad necessitatē rerū gerēdarū nō solū ad dignitatē ualet idē paulopost ita cēset decernendū q̄. C. Cæsar ppretor summo reipu. tpe milites ueteranos ad libertatē po. ro. cohortatus sit: & q difficillimo reip. tpe saluti dignitatiq̃ po. ro. subuenerit: ob eas cās senatui placere. C. Cæsa. pōtificē ppretorē senatorē eēsniamq̃ loco p̄toris dicere: refert Mart. in li. de grāmatica quosdā pcōsule & pp̄tore e lr̄a finire i noīatiuo: inuētes naturā p̄positiōis p. qppe hæc particula p ablatiuo tn̄ p̄fert: sz nō respiciūt cū pcōsul & pp̄tor dr̄ nō duabus uocibus sz cōposito noīe dici ut pcurator. Bruto opē ferre: quē mutine obsidebat Anto. Bellum

Propretor augustus

Bellum Prælium

cō. duo. p̄. Bellū & p̄liū hoc differūt: q̄a bellū sign̄at totū tp̄s obsidiōis in quo sunt oīa. p̄liū uero dr̄ ip̄e cōflictus un̄ a Vir. dictū est: media inter p̄l: a belli: & Liui. refert po. ro. nullo bello: multis uero p̄liis uictū esse. Ac sine paludamēto. paludamēta sunt insignia & ornamēta militaria: iō cū ad bellū exit imperator mutata ueste paludatus dr̄ pfisciscī: q̄ qa palā cōspiciunt paludamēta dicta. Seq̄nti. scd̄o p̄lio. Nō mō du. sed mili. Salu. de catilina: strenui militis: & boni impatoris officia simul exeq̄bat. militis aūt munus ut uiriliter pugnet: Impatoris ut cūcta solerter p̄paret p̄uideatq̃ ad uictoriam cōducētia: Amianus Marcel. in. xxv. fortitudo certaminū: & feruor corpis munus a milite: ab impatore uero ai poscit. Aq̄lifero. ferēti aq̄lā: q̄ est principale signū romanorū: sicuti in Iulio Cæ. affatim docuimus. M. AN. Trāslatitium: aliūde q̄ ex publico acceptū. Translatū sumptū: Pli. translatitium in ægypto est pedianus: trāslatitia ueteres dixere non noua: neq̃ nuper inuenta: sed aliunde translata: ut sit sensus: quū Anto. neq̃ publice ut consul: neq̃ per amicos: aut cliētes: ut priuatus auxiliūq̃ q̄ augusto sine mercede ipartiret contulit. ille se ad optimates dn̄r ad hæc translata: q̄ nō solēt apud eos remanere a q̄bus transferunt p̄ter mores: Ci. q ab uno posita in una re in multis transferri pōterit: q̃ idē sensit: ut neq̃ Anto. ex publicæ psonæ q̄ gerebat auctoritate facere uellet: neq̃ ipsius priuata aūt amicorū: clientūue ope. Cæterū ad pecuniā. q̄. C. Cæsaris fuerat in alios ab Anto. ut Appia. ait. trāslatam: non est cur referas. Ad optimates: qppe quos sciebat antonio ifensos q̄q̄ ne sibi qdē ob Cæsaris nomē amicos. Prouincia: gallia cisalpia. Percussores ei: Anto. & eū tētata p amicos recōciliatiōe Antonius: ut appia. tradit quosdā ex corporis custodibus ad amicos traxit: q ad insidias instructi ab Augu. dicebant. Veteranos: q sub Cæsare dictatore militarāt. Cōparato exercitu: duas ab ītio Augu

Paludamēta.

Officium militis ducisq̃.

ſtus collegerat legiones:ſed eas ſemiplenas nec armis legitime inſtructas. Mox tyronũ tertiã adiecit:nouiſſimæ duæ ab Antonio ad illũ legiones tranſiere. Propretore:pretoris loco. Bruto opẽ ferre:qui ab Anto. mutinæ obſidebatur. Aquilifero:ſignifero aquilam ferenti. C. Marius:ut Pli. tradit:primus inſtituit ut aquilæ tantũ in romanis ſignis eſſent. quum antea lupi:& minotauri:equi & apri fuiſſent. PH. Pãſa ex uulnere. hircius inter antonianos uiriliter pugnãs cõfoſſus eſt. pãſa uero ſagitta pcuſſus inſilibus Bononiã delatus eſt:q anteq̃ moreret auguſtũ monuit:ut ſibi recõciliaret antoniũ. quod unicũ inqt fœlicitati tuæ o cæſar maxime. cõducibile eſſe arbitramur:cadauer hirci & pãſæ romam deferri iuſſit auguſtus in quoq; funere libicinarii rerũ ſuarũ uſum miniſteriũq; gratuitũ præſtiterũt: q a p repu. dimicantes occiderãt.

Mors hircii & pãſæ.

De eodem & morte conſulum.

HOc bello cum hircius in acie:pãſaq; poſt ex uulnere piiſſent:rumor increbruit:ambos opera eius occiſos ut antonio fugato rep. cõſulibus orbata ſolus uictores exercitus occuparet. Panſæ quoq; adeo ſuſpecta mors fuit ut glico medicus cuſtoditus ſit quaſi uenenũ uulneri indidiſſet. Adiecit his aquilius niger alterũ ex cõſulibus hircium in pugnare tumultu ab ipſo interemptum.

De ſecta optimaciũ per eum deſerta.

SEd ut cognouit antoniũ poſt fugã a. M. Lepido receptum:cæteroſq; duces & exercitus conſentire p prĩbus:cãm optimatiũ ſine cunctatiõe deſeruit:ad prætextuʒ mutatæ uoluntatis dicta factaq; quorundam calũniatus:quaſi alii ſe puerũ alii ornãdũ tollendũq; iactaſſẽt:ne aut ſibi aut ueteranis par gr̃a referretur: & quo magis pœnitẽtiam prioris ſectæ approbaret: nurſinos grandi pecunia

Rumor increbuit:ſermo ſine ullo certo auctore diſperſus rumor eſt. ὑποκόρισμα .i. diminutiue dr̃ rumuſculus. loci ſunt cões apud rhetores p rumoribus & cõtra rumores. Cõſulibus: hircio & panſa. Orbata:priuata.

Rumor.

Rumũſculus.

Glico medicus:huius meminit. M. Brutus in ep̃lis ad ciceronẽ: cuius uerba hæc ſunt ad hanc rẽ ptinẽcia: tibi glicona medicũ pãſæ:qui ſororem achileos nr̃i in matrimonio hẽt: diligentiſſime cõmẽdo audimus eñi ueniſſe in ſuſpitionẽ torquato de morte pãſæ cuſtodiriq; ut parricidam nihil minus credẽdũ eſt. q̃s eñi maiorẽ calamitatẽ morte pãſæ accepit: præterea eſt modeſtus hõ & frugi:quẽ ne utilitas quidẽ uideat̃ impulſura ad facinus fuiſſe rogo & quidẽ ualde rogo eripias eũ a cuſtodia cõſeruesq;.

Glico medicus

Ab ipo. ſ. auguſto. A Marco lepido. Antonius apud mutinã pfligatus trãſcẽdit alpes &. M. lepido ſe cõiunxit:cũ lugubri ueſte:barba promiſſa crinibus impexis: habitu maxime miſerabili militares aĩos flexiſſet ad miam. Maximo exercitu parato. plancus quoq; munacitus antonio ſe cõiunxit cum exercitu cuius & ipe in gallia ductor extabat. Pro patribus: p cãſa ſenatus. * Quod ſi legas: pro ptibus ſicut legendum cenſeo:erit lectio nitidior:ut ſenſus referat̃ ad partes Antonii & lepidi:quas plancus:& alii cum exercitu ſecuti ſunt. Sic eñi partes dñr in bellis ciuilibus. Luca. parteſq; in bella togatæ. M. T. in philippicis oſtẽdit partes dici cum uituperatiõe potius:q̃ cũ laude. * Cauſam optimatiũ. auguſtus deſciuit a Cicero. cauſamq; ſenatoriſq; quæ ad libertatẽ aſſerendã ſpectabat deſerẽs antonio reconciliatus eſt. Ad prætextũ:ad cõdecandam aliqua honeſtate mutationẽ uoluntatis. Alii ſe puerũ:ut. M. Brutus:q in epiſtolis puerũ appellat auguſtũ & uix uirũ his uerbis & nunc puerũ iſtum extulit ut tu iudicares precibus eſſe impetrandã ſalutem talibus uiris:miſericordiaq; unius & uix nũc uiri tutos fore nos haud ulla alia re. Alii ornandũ. ut. M. T. qui in philippicis decernit Cæſarem ornandũ ampliſſimis honoribus & formulã decreti conficit:atq; ſe habere cognitos oĩs ſenſus adoleſcẽtis. nihilq; illi eſſe rep. carius nihil ſenatus auctoritate grauius:nihil uera gloria dulcius. Sʒ cũ mox auguſtus mutata uolũtate cõiunxiſſet ſe cũ. M. Antonio exclamat cicero. o me nunquã ſapientẽ & aliqñ id qđ nõ erat fruſtra exiſtimatũ quãtum te Po. Ro. de me fefellit opinio. ego remp. fefelli cũ te iunoniũ puerũ & matris tuæ partũ aureum eſſe dixi. Tollendũq; iactaſſent. hic locus enarratur a. D. Bruto in epiſtola ad. M. T cuius uerba ſubieci Nouiſſime labeo ſegulius narrauit mihi apud Cæſa. ſe fuiſſe:multũq; ſermonẽ de te hitũ eſſe ipm Cæſa. nihil plane de te q̃ſtũ niſi dictũ q dicerer te dixiſſe laudãdũ adoleſcẽtẽ ornãdũ:tollendũ. ſe nõ eẽ cõmiſſurũ ut tolli poſſit: ex his bruti uerbis liq̃do appet in quẽ ſenſum accipiat̃ illud tollendũ eſt eñi amphibolon. nã cũ Cice. ſignificare uellet extollendũ ſublimandũ:auguſtus intellexit e medio remouendũ atq; pdendũ. Tollere eñi uerbũ eſt amphibolõ:nã ſublimare ſignat & auferre de medio:& in hoc ſcđo ſignatu accipit:cũ in prio dici uideat̃. Par gr̃a. premia cõgruẽtia. Prioris ſe. qñ optimates optimatũq; ſectã ſecutus eſt. M. AN. Hircius. cõſul. Acie:pugna circa hoſtiũ caſtra fortiter dimicaret. Pãſa. hircii collega ſagitta ſaucius bononiæ piit. Orbata:priuata.

Tollendũ amphibolon.

Exercitus:quos cõſules circa mutinã habuerãt. Cuſtoditus:ſub cuſtodia hitus. q. d. p ſuſpecto in publico retentus. Ad ipo interẽptũ:ob id credo multis pſuaſit:q a cadẽti cõſuli primus oĩʒ. ut Appia. ait auguſtus affuit

A lepido rece. idẽ Appi. auctor eſt: pdidiſſe quoſdã. Lepidũ ſubito Anto. acceſſu cõſternatũ ad eius genua pcubuiſſe:ſʒ plures:i qbus ẽ Plutar. affirmãt benigne Anto. a lepido acceptũ:ubi militũ aĩos in eũ inclinatos uidit: atq; ita caſtris inter ſe collatis. Numatio plãco ſubueniẽte q & ipe ualidũ ductabat exercitũ breui cõtigiſſe ut tres &. xx. legiones & cũ his. x. & amplius eqtum milia in Antonii ptãtem uenerint. Cæteroſq;:exercitus:q ſub Bruto caſſio:& dolobella erãt Cãm:uoluntatẽ:cõſiliũ:auctoritatẽ:uel dignitatẽ potius. & ſalutẽ ipam. Ad ptextũ: ut mutatæ uolũtati cãm aliqũ prætẽderet. Quorũdã ſenatorũ. Calũniatus:calũnia inſectatus. Ornãdũ:nouis honoribus ſubleuandũ. Tollendũ:fraude aliqua perdendũ aut certe honoribus ademptis in ordinem redigendum. Veteranis:quorum opera fuerat ab initio uſus. Par gratia dignum præmium. Pœnitentiam:animi mutationem. Sectæ:prioris ſententiæ. ſtudii uolũtatis. Nurſinos:qui altiſſimos umbriæ mõtes icolũt

& quã pendere nequirent. mulctatos extorres oppido egit: quod mulinensi acie interemptorum ciuiũ tumulo publice extructo ascripserant pro libertate eos occubuisse. cap. 3.

De bello philippensi & imperio eius antonio dimisso.

INnita cum Antonio & lepido societate philippense quoq; bellũ q̃q̃ inualidus atq; æger duplici p̃lio trãsegit: quorum priore castris exutus uix ad Antonii cornu fuga euaserat: nec successum uictorię moderatus est: sed capite bruti romam misso: ut statuæ cæsaris summitteref: in splendidissimuz quéq; captiuũ non sine uerborũ contumelia sæuiit: ut qdé supliciter uni sepulturã præcãti respõdisse dicatur iam istã in uolucrũ potestatez fore: alios patrem & filium ꝓ uita rogantes sortiri: uel dimicare iussisse: ut alterutri concederetur: ac spectasse utrumq; morientem: cum patre qui se obtulerat occiso: filius quoq; uoluntaria occubuisset nece. Quare cæteri & in his. M. fauonius ille catonis

Extorres. PHI. Extorres. extra terram p̃riam eiectos. Ver. finibus extorris complexu auulsus Iuli. dicti autem sunt extor
Exules res ut etymologici interpraetant̃ quasi extra terrã: sicut exules extra solum. Gelli. Exul extorrisq; esto. Pendere:
Pendere soluere: tractum est a pecunia quæ antiquitus pendebatur: libralis enim & dupondius appendebatur assis unde seris grauis poena dicta. hinc illud. tum pẽdere poenas. Oppido: nursia: quæ ciuitas a Verg. frigida nuncupatur: & Gracchi in concionibus suis nursi nos appellare solebant sceleratos. A plinio in quarta regione italiæ collocatur. * Apud priscos palma fuit & principatus bonitatis rapis in nursino agro nascentibus: hinc ait epigrã-
* matarius. nursinas poteris percius eẽ pilas. * Ciuium. s. nursinorũ. Publice extru. nursini publica impẽsa extruxerunt sepulchrũ ciuibus suis: qui
Nursini. in praelio mutinensi perierãt & ꝑ epitaphio hanc sentẽtiã adscripserant: q pro libertate tutanda occubuissent.
Proscriptio in insula lauini. Inita societate. Anto. Lepidus & augustus conuenerũt in insulã: quã facit Lauinus fluuius bononiẽsis: quã nos ob id ipsum cũ parum deuia sit: olim studiose inspeximus. ibi nõ solũ scelerata colloquia inter se habita sunt per triduum uerũ & facta sceleratiora extiterũt. hic proscriptio illa nephariæ. hic cõmutatio cædiũ nefanda confecta est. hic in primis Cic. proscriptus quẽ augustus ob reuerentiam patrez appellare solebat. existimant historici nihil unquaz crudelius aut tetrius fuisse factitatũ ista ꝓscriptione triũ-
Artorius uirali. in qua homicidia homicidiis ꝑmutata sunt. Philippense. q̃d aduersus Brutũ & Cassiũ gestum est. Ca-
me. stris exutus. augustus ab artorio medico admonitus ꝓpter somniũ noctis antecedẽtis nõ cõtinuit se castris: q̃uis implicitus graui morbo abstinere praelio statuisset: sed in aciẽ in lectica ꝑlatus est: accidit itaq; ut eo die castra eius a Bruto caperent: creditũq; est augustũ occisum fuisse: ꝓpterea q lecticã ipsius licet uacuã brutiani milites pilis gladiisq; ꝑforarunt: & laceratã abstraxerunt. auctores Plutar. & Lactãti. Ad antonii cornu accidit in eo praelio: ut augustus superaret a. M. Bruto cũ suo cornu quod erat sinistrũ. & econtrario. M. Antonius superaret in dextro.
Mors Cas. & Brut. Q. u. Cassiũ: quæ res in perniciẽ duxit aduersarios. nã Cassius uictus brutũ quoq; uictũ esse eredẽs iugulandum se prebuit pyndaro liberto. altero praelio uictus. M. Brutus stratonẽ rhetoricæ disciplinæ peritum apud se constituit ac ensem nudũ ambabus manibus super capulo erigens cuspidi incubuit uitãq; finiuit: alii dicunt stratonez bruti precibus uictũ subiecisse illi ensem oculis aliorsum flexis: brutum impetu toto pectore se immisisse. More romano
Cornua Aciel. acies diducta in duo cornua extẽdebat: & ut auctor est Vegetius in. ii. eqtes locabant̃ in cornibus: & ut scribit Helianus in tacticis: fit phalãgis circumuentio: cum cornu utrũq; explicatũ cõplectit̃ aduersarios: & qui suo cornu superat aduersarium: nõ ꝓpterea idem uictor est in altero quoq; cornu: potest eñ fieri ut altero cornu uincamus: al-
Victoria insolens tero uincamur. Nec successum. foelicitatẽ prosperitatẽq;. Victoriæ. suapte natura uictoria est insolẽtissima adeo ut difficillimum sit uictori seruare temperamentũ. sed in bellis ciuilibus insolentior: quæ ut ait. M. Tullius etiam si ad meliores uenit tamen eos ipsos ferociores impotentioresq; reddit: ut etiam si natura tales nõ essent: necessitate esse cogantur. Augustus sicut in matura ætate fuit mitis princeps. ita in iuuenta truculentus. ut inquit Seneca: In uolucrum potestate. sepultura dicitur esse in potestate auium: quando aues facultatez habent cadauer relictũ discerpẽdi & recondendi intra uẽtrem tanq̃ intra sepulchrũ: talis fuit sepultura curionis. de quo sic scribit Luca. en nobile corpus pascit aues nullo contectus curio busto: apud Verg. Alitibus liquere feris. Apud hiberos
Vulturus Canes sepulcrales. uultures erant pro sepulchro: sicut apd̃ hircanos canes ob id dicti sepulchrales. Silius in. xiii. punicorũ tellure (ut perhibent) is mos antiquus ibera exaia obscenus cõsumit corpora uultur. Sortiri: ut sors decerneret an p̃ri an filio uita eẽt indulgẽda. Volũtaria nece: ultroneus morti se obtulerat filius cũ p̃ri occiso superstes esse noluisset:
M. AN. Extorres: in exiliũ egit. Interemptorũ. Mursinorũ qui bello mutinensi perierãt. Pro libertate: quã publicam libertatem tuerentur. Societate: foedere quod in labinii flu. insula haud longe a mutina est ictuz ubi triduo commorati ad. ccc. senatores: & duo millia equestris ordinis ꝓscripsere. In ualidus. Pli. fuga & triduo in paludæ letebræ ægroti. Valeri. ait in aciem descendisse medici in somnio monitum. Appia. ob id ipsum nõ ab fuisse scribit ut August. ipse in suis cõmentariis scripsit. Duplici prelio: priore Augustus a Bruto castris exutus est Cassius altero. cornu ab Antonio superatus sibi mortem consciuit: altero pręlio Brutus & ipse castris spoliatus ferro incubuit: Liuius: Appa. & Plutar. in bruto auctores. In uolucrum potestate: quæ te discerptum suis cõdere poterunt corporibus. Pro uita rogantes sortiri: ut alteri sorte parceretur. Vel dimicare. q. d. non id modo non concessit: sed coegit etiam inter se dimicare: Egnatios patrem & filium telis concurrisse mutuisq; se confecisse uulneribus Appianus prodidit: sed ultro id eos non cuiusq̃ imperio fecisse.
Fauonius PHI. Fauonius. M. fauonius marci catonis imitator non doctrina magis q̃ insano ferme affectu philosophabatur. hic cum olim Pompeius gloriabũdus dixisset: cũ italiã pede pulsauero scatebũt pedestres equestresq;

copiæ dixit instãte iã Cæsare:nũc terrã pede pulsa:ut ita quas ꝓmiserat copias cõuocaret. Idẽ olim ædilis munerí bus obẽdis ꝑfecit catonẽ. Idem bruti cassiiq; familiarissimus eos aliqñ inter se dissidentes recõciliauit: qui post ꝓfligatũ brutũ uenit in augusti prãtẽ. Aemulus: æmulatio dupliciter dr̃ ut & i laude & in uitio sit. nã & imitatio uirtutis æmulatio dr̃: unde æmulus ut in hoc loco laudabile nomẽ est: & æmulatio est ægritudo si eo qđ quis con cupierit alius potiatur ipse careat. auctor Ci. in. iiii. tus. Hũc augustũ. Proscíderũt ꝓbrosis cõtumeliis incesserũt: infamauerũt lacerauerũt. Itidẽ Pli. hic ẽ mamurra catulli ueronensis carminibus ꝓscissus. idẽ alibi aurũ

Eemulus catonis.
Aemulatio
Proscidere

æmulus: quũ cathenati ꝓducerenť ĩpatore antonio honorifice salutato hũc fœdissimo cõuicio corã ꝓsciderũt. Partis post uictoriã officiis quũ antonius oriẽtẽ ordinãdũ: ipse ueteranos in italiã reducẽdos & municipalib⁹ agris collocãdos recepisset: neq; ueteranorũ neq; possessorũ grãz tenuit Alteris pellise: alteris nõ ꝓ spe meritorũ tractari quærẽtib⁹

De bello perusino.

QVo tẽpore. L. Anto. fiducia cõsulat⁹: quẽ gerebat: ac fraterne potentiæ res nouas molientẽ cõfugere ꝑusiã coegit: & ad deditionem fame cõpulit nõ tñ sine magnis & añ bellũ & in bello discriminib⁹. Nã quũ spectaculo ludorũ gregariũ militẽ in. xiiii. ordinibus sedentem excitari per apperitorẽ iussisset: rumore ab obtrectatoribus

ꝓscissũ scribit cõuitiis ab optimis quibusq;. Municipalibus ag. ueteranis post emerita stipendia agri assignabãtur. inde apud Luca. ait Cæsar; q̃ rura dabũtur q̃ nr̃ ueteranus aret & q̃ mœnia fessis elgit augustus cõfecto bello philipensi Romã deportatus ẽ grauissima iplicitus ualitudine: ita ut paruq; uicturus speraretur: & ob hãc ualitudinem. sibi assũpsit hoc onus utpote: Lelius ut militibus agros domosq; assignaret in italia municipati. hoc est in agris municipalib;. Anto. uero ad nationes trãsmarinas deflexit iter ad cogenda stipendia q̃ militibus solueret. pollicitus eñ erat singulis militibus qnq; milia dragmarũ. unde illi opus erat pecunia grãdi. Veteranorum auctor est Appia. augustũ: cũ ueteranos p colonias distribuere: agrosq; illis assignare niteret: magna sollicitudine fuisse districtũ cũ illi urbes sibi pollicitas tãq̃ belli ꝑmia reposcerẽt: & agrorũ ꝑtia efflagitarẽt: unde in dignitas & insolentia militaris in ĩpatorẽ exorta est cũ passim rapent uexarentq; finitimos. Neq; priorũ. s. possessorũ ĩ bonis codicib; legiť possessorũ: & significatur illi q agros dñii iure possidebãt. Alteris pel. se cõquerebãtur priores agrorum possessores: q agris suis exturbarentur: tunc quoq; Vir. agro suo mantuano spoliatus est coactusq; cedere Arto centurioni: a quo paulũ absuit qn interficeretur. Alteris. ueterani cõquerebanť: q non premia sibi promissa exhiberenť: neq; tractarenť ab Augusto put ex meritis se tractari debere spabant quibus de rebus multa scri. Appia. lib. v. Lucium Ant. Luci. ant. frater M. antonii inflãmãte fuluia. M. Antonii coniuge ad bellum capessendum aduersus augustum: cum possessores quoq; ex propriis agris expulsi ad ipsũ cõcurrent opem offerẽtes: cũq; ipse id temporis consul foret: fidulia tantarũ rerũ rebellauit cõtra augustũ receptis in ptes populis: quorũ agri ueteranis assignati fuerant & cũ a populo impator esset appellatus ꝑusiam se contulit quã cæsar uallo fossaq; precinxit murum erexit: turres ligneas mille & quingentas numero constituit. unde factum est ut fames intrinsecus pugnaret atrociter: cogeretq; luciũ antoniũ ad deditionem faciendã ꝑusinis quoq; se dedẽtibus cæsar indulsit: sed accidit casus miserandus. nam cum cestius cognomento macedonicus domũ propriam incendẽs se suaq; intercisset ignis flamma uentis flantibus excitata totam urbem corripuit: sicq; momento tẽporis perusia tota cõsũpta ẽ excepto uulcani tẽplo: ꝑusiã caput olim ethruriæ fuisse testis est L. i. in. x. de hoc ꝑusino bello sic scri. Florus. Alterũ bellum concitauit agrorum diuisio: quos cæsar ueteranis in castris pretium militiæ persoluebat sp. L. Antonii pessimum ingeniũ fuluia gladio cincta uirilis militiæ uxor agitabat hunc Cæsar cõpulit ad extrema deditionis turpi & nihil non experta fame. Gregarium in xiiii. sedentem. olim in ludis theatralibus miles quidam gregarius i. uilis & ignobilis processit sessum in ordines equestres: qui numero. xiiii. sunt: qua ex re ut inquit Appianus: populus turbatus est: iubente cæsare illum exurgere milites irati excedentem theatro commilitonem reuocarunt: irati se concitare posse ad rixam eos quoq; qui id non inspexerant: nam ueluti redeuntem ex carcere duci ad supplicium prodiderunt abnuentem deinde illum & ut res gesta erat enarrantem arguebant: ac ueluti communia cõmoda prodentem increpabant. Pli. inter infortunia augusti numerat curam. perusinæ contentionis.

L. Ãtoni cõtra augustum.
Perusia incendio cõsumpta.
Miles gregarius.

M. AN. Cæteri alii ad supplicium producti. Ille catonis æmulus: erat fauonius ut Plu. scri. catonis nõ solũ æmulus: sed amicus etiam qualis apollodorus phalereus dicitur socratis fuisse. Prosciderunt prob. & conuitio lacerarunt. Municipalibus agris. i. municipiorum agros: Appia. auctor est decem: & octõ opulentissimarũ urbium italiæ agrum ab Anto. augusto: & lepido in triumuiratu in eundo militibus destinatum. Veteranorũ qui in agris locandi erant. Possessorum: qui agrorum possessione erant pellendi. L. Antonium. M. Antonii triumuiri fratrem: Post Cæsaris interritum ita accidit ut uno tempore. M. Anto. consul esset Caius alter frater: prætor Luci qui tertius erat tribunus plebis: sed is Luci. sub id tempus quo ad perusiam bellatum est consul erat.

Res nouas: nouo rerum motus: sed belli ipsius consilia: & euentus Appia. abunde explicat. Fame con. Luca. is Cæsar perusina fames. Ante bellũ: perusinũ scilicet. Gregariũ militẽ: ignobilẽ: & qui nullũ ducebat ordinẽ.

PHI. Excitari. remoueri de equestribus gradibus: * Locutus est significanter & proprie. nã excitare uerbum est accommodatum his qui de spectaculis in quibus ex lege sedere prohibentur: exurgere iubentur. Quin. in iii. Si accusabitur Theatrali lege depulsio erit Rei. Si excitatus fuerit de spectaculis & aget iniuriarum depulsio erit accusatoris. epigrammatista in hoc significatu dixit suscitat illo uersu & q̃reris si te suscitat occeanus. * Per apperitorem ministrũ apparere eñ est presto esse ad obsequiũ: unde & appitores constat esse noiatus autor Seruius

*
Appere qd

dilato q̄ſi eundem mox diſcrutiatū necaſſet : minimum abfuit quin periret concurſu & indignatione turbæ militaris ſaluti fuit: quod qui deſiderabatur repente comperuit incolumis ac ſine iniuria. circa peruſinum auté murum ſacrificās pene interemptus eſt a manu gladiatorū: quæ oppido eruperat.

De pœna inflicta captiuis in bello puſino.

cap. 15.

PErusia capta in plurimos animaduertit orare ueniā uel excuſare ſe conantibus una uoce occurrens moriendum eſſe. Sc. ibunt quidem trecentos ex dediticiis electos utriuſq; ordinis ad aram diuo Iulio extructam idibus martiis hoſtiarum more mactatos. Extiterūt qui traderent conſulto eum ad arma iſſe: ut occulti aduerſarii & quos metus magis q̄ uoluntas contineret facultate. L. antonii ducis prebita detegerentur deuictiſq; his & confiſcatis promiſſa ueteranis premia ſoluerentur.

De bello ſiculo & aliis geſtis eius.

cap. 16.

BEllum ſiculum inchoauit imprimis: ſed diu traxit intermiſſum ſæpius modo reparandarum claſſiū cauſa quas tēpeſtatib⁹ duplici naufragio & qdē p æſtaté amiſerat mō pace facta flagirante populo ob interclusos

Appitores **Appitura.** **Dedititii.** **Formula deditionis** **libertini dedititii.**

Quinetiā appitura dr̄ ipm miniſteriū: ſcri. Trangl. in. li. de grammaticis orbiliū appituram feciſſe magiſtratibus eū ſignificare uellet eum fuiſſe appitoré miniſtrūq; magiſtratuū. Dilato diuulgato. Quin piret. ſ. auguſtus Cōparuit. appuit uiſus eſt ille gregarius miles. A manu. a multitudine. Oppido peruſia. Aiaduertit. puniuit. Moriendū eſſe: hæc erat illa uox q̄ occurrebat ueniam orantibus. Ex dediti: deditícii dicūtur qui ſe dedunt in uictoris poteſtatem. formula deditionis talis erat qualem deſcri. Li. in deditione collatiæ: ita enim Rex interrogauit. Eſtis ne uos legati oratoreſq; miſſi a populo collatino ut uos populumq; collatinum dederetis: ſumus. eſt ne populus collatinus in ſua poteſtate: eſt: deditis ne uos: populūq; collatinum: urbem: agros: aq̄: terminos delubra: utenſilia diuina humanaq; omnia in meam populiq; Ro. ditionem: dedimus. & ego recipio. Scribunt iuriſconſulti libertinos quoſdā dictos eſſe dedititios: quorum peſſima erat conditio. Scribit Appia. auguſtum ſenatores peruſinos cuſtodiri iuſſiſſe: qui non multo poſt interfecti fuerunt Lucio æmilio excepto.

Idibus martiis. tanq̄ ad parentalia celebranda cum eo die cæſar in ſenatu interemptus fuiſſet. Conſulto. de induſtria & ex animi ſententia.

Fiſci **Fiſcine** **Fiſcellæ** **Fiſcus principis.** **Res fiſcales**

Detegerentur. aperirentur demonſtrarentur. confiſcatis fiſco adiudicatis: fiſci fiſcine & fiſcellæ autore aſconio ſunt nummorum receptacula ad maioris ſumme pecunias capiendas q̄ marſupia: unde quia maior ſumma eſt pecuniæ publice quā priuate dicitur fiſcus pecunia publica. unde & confiſcare & res fiſcales dici ſolent. Obſeruauimus ex curioſa lectione fiſcum proprie dici principis: erarium uero publicū populiq; Ro. quod euidenter oſtendit illud plinianū ex panegyrico ad traianum: at fortaſſe nō eadem ſeueritate fiſcum q̄ erarium cohibes immo tanto maiore: q̄ſ plus tibi licere de tuo q̄ de publico credis. Quinetiam iuriſconſul. titu. ne quid in loco publico fiat hoc idem declarant his uerbis res fiſcales. q. proprie & priuate principis ſunt. In hanc ſententiam eſt illud ſatyrici poetæ res fiſci eſt ubicumq; natat ſignificare enim uoluit principis eſſe omnia in mari precioſa titulus eſt apud iuriſconſultos de iure fiſci. a quibus alibi dictum eſt. debitores fiſci itemq; reipu. uectigalia conducere prohibentur. ſcitu dignum eſt & memoratu dictum illud Traiani imperatoris: qui correptus ab uxore plotina q̄ calūniis ſuorum procuratorum prouinciæ diuexarentur deteſtari cepit improbas exactiones uſurpans uerbum hoc memorabile q̄ od iu precordiis omnium principum penitiſſimis deberet eſſe reconditum. nam quadam egregia ſimilitudine fiſcum uocabat lienem ſicut enim creſcēte in corporibus noſtris liene artus reliqui tabeſcunt: ita turgēte principis fiſco reliqua ciuitatis mēbra marceſcunt & egrotant. uis ut corpus ualidum ſit: effice ne lien intumeſcat. uis o princeps ut membra tua hoc eſt ciues tui bene ualeant: noli fiſcum habere tumentem. Bellum ſi. q̄ aduerſus Sextum Pom. magni pom. filium geſtum eſt: qui ut inquit Luc. polluit equoreos ſiculus pirata triumphos. Tra. in longum protulit.

Egregiū dictū de liene & fiſco.

M. AN. Excitari ſu. Per ap. per miniſtrum ſiue lictorem. Rumore: phama. Mox di. cruciatibus affectum. Concurſu & indignatione: Appia. tumultuatum omnino aliquid ſed ita ut Tranquil. ait a militibus factum negat. In plu. in peruſinum dūtaxat ſenatum poſt receptam urbem ſæuitum Appia. ſcri. cui liuii auctoritas aſtipulatur. Vna uo. ſola denunciatione. Vtriuſq; or. ſenatorii & equeſtris. Idibus mar. quo die. C. Cæſar fuerat in ſenatu occiſus. Facultate: mā̄ia occaſione. Bellum ſi. in ſextum Pompeii filium. Tempeſtatibus pli. naufragia ſicula: applanus priorem ait claſſem amiſſam quum ab rauenna tarentum a cornificio duceretur rurſus per noctem alteram circa meſſanam: tempeſtate pene abſumptam: ſed aliis atq; aliis naufragiis ab hoſte factis ita elatus eſt Pompeius: ut ſe neptuni filium apppellari ſit paſſus: atq; ut idem auctor prodidit cæruleum ſumpſerit paludamentum.

PHI. Naufragio amiſerat: Sextus Pompeius adeo mari ad nectuno confidebat: ut ſe neptuni filium uocitari permitteret. ratus non ſine dei auxilio æſtatis tempore bis cæſarianos naufragio obrutos: ferunt ob hæc gloriabundum imperatoria paludamenta ex purpureo colore demutaſſe in cæruleum colorem; ob neptunum ſcilicet cærulei maris preſidem auctor Appia. in. v. Pli. quoq; in. vii. & Solinus in polihyſtore inter auguſti aduerſa naufragia ſicula recenſent.

Cōmeatus: cum sextus Pompe. siciliā obtineret: quam Cato cellam penariam reipu. nutricem ple. Romanæ nominauit: cūq pene mari dñaretur: interclusi erant commeatus hoc est cibaria & annona rei frumentariæ: adeo ut populus Ro. fame laboraret: & ob id pacem fieri deposceret. Cuius rei ita meminit paulus orosius. lib. vi. sextus pompe. post q̄ se in pro scriptorum numerum relatum comperit: conuersus in latrocinia: omnem oram italiæ cædibus rapinisq uastauit: siciliā: prerepta commeatibusq impeditis: Romam fame affecit: moxq cum eo pacem triumuiri. i. lepidus Cesar Antoniusq fecerunt. Ad remum datis: ut remigare & remos tractare cōdiscerent. mos fuit Romanorū ut in penuria militū seruitia armarent: sicuti post cladem cānensē seruorū delectus habitus est Et itidem nunc augustus manu missit. xx. M. seruorum eosq exercuit in nautica disiplina ut pro classiariis uteretur Pli. in. vii. de augusti infortuniis seruitiorū delectus iuuentutis penuria seri. polybius li. i. per hunc modū in primo punico bello exerceri solitos nauticos homines ad remigium: sub selliis inquit in arena per ordinem dispositis remiges insidentes ad uocem præcipiētis: qui in medio eorum erat omnes una protendere brachia ac reducere. remosq per arenam mouere pariter edocebantur ad illius uocē simul omnes incipiebant simul desinebant: per hunc modum nauigandi artem imprimis ediscebant. Portum Iuliū. Vir. in. ii. Georgicorū in laudē augusti cæsaris sic celebrat hunc portum Iulium. An memorem portus lucrinorum addita claustra: Atq indignatum magnis stridoribus æquor: Iulia qua ponto longe sonat unda refuso: Tyrrhenusq fretis immittit̄ æstus auernis. Seruius sentire uidetur Iuliū portum opus fuisse Iulii Cæsaris dictatoris: sed male. In lucrinum & auernū lacum. In campania iuxta portus baiarum sunt duo lacus lucrinus scilicet & auernus. Autor Pli. in. iii. & strabo in v. Geographiæ sic inquit: contiguus baiis lucrinus adest sinus: intra quem auernus est. De utroq Mar. Dummodo lucrino modo se permittit auerno. auernum dici quasi aornon. i. auibus inaccessum testes sunt Maro & Lucre. augustus ductis hinc inde duobus brachiis immissoq mari Iulium portum fecit. Mylas & naulocum: oppida siciliæ: geographi mylas celebrant. scribuntq se in. iiii. q. & Pli. in. ii. circa mylas & messanam in sicilia fimo similia in litus expui purgamenta. unde fabula est exorta illic stabulare solis boues. * Stephanus docet mylas fuisse in Sicilia alteras quoq in Thessalia: unde gentile nomen ducitur Myleus cū a Mylis siciliæ dicatur μυλαιτης * de naulocho meminit silius in. xiiii. punicorum illo uersu Non herbesos iners non naulocha pigra pericli sederunt. Naulochi mentio nulla fit quod equidem animaduerterim neq a ptolomeo neq a pli. neq a strabo ne: historici tradunt inter Mylas & liparas pompe. ab augusto fuisse profligatū. Sub ho. pu. hæc particula sub quādo tēpus significat iungit̄ actio & ponitur p̄ p̄: ut Vir. ait sub lucem exportant calathis: & alibi sub noctē cura recursat pro p̄ lucē p̄ noctē: ita in hoc loco sub horā pro p̄ horam consimiliter apud historicos crebro reperies: sub idē tempus. Arcto sōno. p̄fundo. talis eni aretat & cōplectitur artus dormientis. Anto. M. A. augusti inimico. Ne. r. oculis sed conniuentibus & dormientibus. Supremū cœ. summū altū. dicitur supremus iupiter supmū cœlū: supma multa & p̄ maximis accipiūtur. A. M. Agrippa scri. Li. classē cui p̄erat agrippa fuisse uictricē aduersus sextū pōp. cū altera q̄ cæsar duxerat deleta fuisset: & ut auctor est Appia agrippa fortiter incumbēs nullo labore intermisso potissima causa fuit adipiscendæ uictoriæ: de agrippa mox non pauca. Et inuito neptuno: tāquam neptunus faueret sexto pompeio perinde ac filio: sibi uero obesset perinde ac priuigno.

Sicilia cella penuria ro.

Modus exercendi remiges.

commeatus famenq ingrauescentem: donec nauibus ex integro fabricatis ac. xx. seruorum milibus manumissis & ad remum datis: portum Iulium apud baias immisso in lucrinū & auernum lacum mari effecit. In quo quū tota hyeme copias exercuisset Pōpeium inter mylas & Naulo cum superauit sub horā pugne tam arcto repente sōno deuictus: ut ad dandum signū ab amicis excitaretur: unde prebitā antonio materiam putem exprobrādi ne rectis quidem oculis eum aspicere potuisse instructam aciem: Verum supremum coelum intuentem stupidum cubuisse: nec prius surrexisse ac militibus in cōspectum uenisse q̄ a. M. Agrippa fugatæ sint naues hostium. Alii dictum factumq eius criminantur quasi classibus tēpestate p̄ditis exclamauerit & inuito neptuno uictoriā se adepturū Ac die circēsiū p̄xio solēni pōpæ simulacrū dei detraxerit: nec temere plura ac maiora pericula ullo alio bello adiit. Traiecto in siciliā exercitu quū p̄tē reliquā copiarū

Portus Iulius.

Error seruii

Lucrinus Auernus.

Mylas op.

Stabula solis.

*

Naulochū op.

Sub horā.

Supremū.

M AN. Ob interclusos cōmeatus: Pli. de eiusdē augusti in p̄modis: fames inqt sitisq italiæ. Appia. Instāte populo ob ingentem famen naues reparare pergit. Viginti seruorum milibus manumissis: libertate donatis: Pli. seruitiorum delectum inter Augusti infœlicitates reponit: sed Appi. copiosius oēm delectus rōnē explicat: adid quoq forte referri posset & illud lucani: Leucas & ardenti seruilia bella sub ethna: q̄q hostis quoq nauales turmas ex eo genere hoim magna ex parte expleuit. Portum in. Iu. de baiano portu tandē intrat positas inclusa p̄ æquora moles. Virg. lucrinoq addita claustra Atq indignatū magnis clamoribus æquor: Iulia q̄ ponto longe sonat unda refuso. Immisso in lucrinū & auernū mari Stra. auctor est lucrinū portum auerno sinui esse pretētum Mylas siciliæ oppidū littorale: Pli. circa messanā inquit & mylas: Pto. & ipse nō procul messanæ in occidua siciliæ ora mylas posuit: Poly. circa mylas ait cartha: p̄rio bello punico a. C. Duellio nauali p̄lio uictos: appia. myle. inqt & artemisiū p̄ua oppida ubi dicūtur fuisse boues solis & ulyxis sōniū. Naulochū: Appia. aliter appellat: Ex mylis inquit nauicularias: & peloridam: & maritima omnia pompeii præsidia tenebant. Antonio triumuiro.

PHI. Circensium. ludorum: de quibus in iulio cæsare dictum est copiosissime. Simulacrum dei imaginem neptuni tanq̄ inimicā nam in pompa circensi simulacra deorum ferebantur: q̄ qui portabant baiuli simulacrorum sacrorum dicuntur. Iul. Fir. in. iii. Mercurius cum uenere faciet simulacrorum sacrorum baiulos.

Baiuli simulacrorū

continenti repeteret: oppressus ex improuiso a Democha=
re & a Pollophane prefectis Pompeii: Vno demum naui=
gio ægerrime effugit: Item quum preter locros Rhegium
pedibus iret: & prospectis biremibus pompeianis terram le
gentibus suas ratus descendisset ad littus pene exceptus.
tunc etiam per deuios tramites refugientem seruus Aemilii
Pauli comitis eius dolens proscriptum olim ab eo patrem
Paulum: & quasi occasione ultionis oblata interficere cona
tus est. Post Pompeii fugam collegarum alterum. M. lepi=
dum. quem ex africa in auxilium uocarat superbientem. xx.
legionum fiducia summasq; sibi partes terrore & minis uin=
dicantem spoliauit exercitu: supplicemq; concessa uita cir=
ceiis imperpetuum relegauit. M. a. societatem semper du=
biam & incertam reconciliationibus uariis male focillatam
abrupit tandē & quo magis degenerasse eū a ciuili more ap

Continens — Continenti. ex italia. scribit Apule. in cosmographia plerosq; auctores orbem terrarum ita diuidisse. partem
Cōtinētes — eius insulas: partem continentem uocari. Vulgus continentem terrā firmam appellat: pdidit Vlpia. Continentes
puinciæ. — prouincias accipi debere eas: quæ italiæ coniunctæ sunt: ut puta Galliam. Egerrime. cum maxima difficultate.
Locri mul= — Præter. iuxta. Locros. locri multiplices fūt alii in græcia cognominati ozolæ a malo odore: alii opontii boe
tiplices. — tiis finitimi: qui & epicnidii dicti sunt: & in italia locri epizephyrii cognominati a zephyrio promōtorio cui immi
nent: de quibus maro: illic neritii posuerūt mœnia locri: autor est Pli. a locris incipere italiæ frontem: quæ magna
græcia appellata est: de his nunc lo=
quitur. Rhegium: oppidū in mar
gine italiæ collocatum: cui græci no=
men dedere a fractura: qua auulsa est
sicilia ab italia. ρηγνυμι græce rumo
Rhagades — po dicitur latine: inde rhagades & rha
Rhagadia. — gadia fissuræ sunt & rimæ inter sedis
uitia annumeratæ: quorum crebra mē
tio est apud Pli. Auicē. non solum in
ano sed & in mentula nasci rhagadas
* — prodidit. * Rheginos timidos
fuisse & meticulosos tradit Antiqui=
tas & testatur prouerbium græcorū:
quo dicitur ρηγινων δειλοτερος. i.
rheginis meticulosior. * Bi=
remibus. biremem erithræi primi fe=
cerunt. Terram legentibus uerbū
accommodatū nauigātibus: Vir. Li=
* — toraq; epiri legimus. * Dona=
tus in commentariis uergilianis inq̄t
Legere. — legimus uerbum est nauticum: nam legere aiunt cum colligunt funē. Legere debent cum pelagi prolyxa trans=
Deuium. — mittunt. * Deuios tra. deuium dicimus quod est extra uiam remotum. inde Ora. deuium scortum appel
lat. a Cice. populi nominantur deuii: qui sunt extra uiam militarem collocati. Similiter deuii tramites dicuntur se
Mors sexti — mitæ extra uiam. Patrem. s. Pauli domini sui. Post pōpeii fugam. Sextus Pōpei. perditis rebus profugit an
Pompeii. — nulis in mare proiectis asiam uelis petebat fugiturus ad Anto. tanq̄ ad eum: cuius matrem ipse seruasset incolumē;
uerum in manus hostium & catenas cum uenisset a Titio interficitur in ciuitate mileto: quæ capud ē ioniæ Asia=
ticæ. Collegarum. tres erant in triumuiratu collegæ augustus anto. & lepidus. Superbientem. M. lepidus
imperator effectus maximarum copiarum siciliam occupare temptauit: & excludere augustum; cum angustias lo
corum omnes occupasset. augustus de lepido conquestus apud amicos ingressus est lepidi castra exceptusq; salu
tatione militari: & q̄uis telo percussus foret tamen potitus est rerum lepidus a suis destitutus ex summoq; fasti=
gio in imum precipitatus ad genua aug. cæsaris procūbere uolens prohibitus est. xx. Appia. dicit fuisse duas
Circei. — & xx. legiones. Circeos te. circei quondam insula immenso quidem mari circundata. si creditur homero: ubi la
tium antiquum terminabatur. Stra. in. v. post antium inquit circeum est stadiis. cc. distans & lxxx. mons mari &
paludibus instar habens insulæ habet castellum & circes sacellum: & mineruæ aram. Maro in. vii. Proxima circææ
radūtur littora terræ. Diues in accessos: ubi solis filia lucos Assiduo resonat cantu. De insula circeiorum scribit non
pauca. Plinius noster in. iii.
M. AN. Die circensium: quum circensis pompa & thensa duceretur. Simulacrum dei neptuni quod in=
ter ceteras deorum imagines ferebatur: Dio. totius pompæ rationem exequitur. Continenti: ex italiæ ora q̄ cō=
tinens est. Locros: inter zephyrum & scylaceum promontoria in extremo italiæ cornu. Rhegium: oppidū
iuxta fretum a calcidensibus conditum. Legentibus: a nauigantibus. Patrem paulum: qui proscripiorum;
ut Appia. ait primus fuit q̄q̄ lepidi frater. Collegarum: in triumuiratu. Summasq; sibi partes primum. s. di
gnitate & auctoritate locum. Spoliauit: exercitu nudauit: lepidi & augusti simultas non solum ex triumuiratus
administratione: sed iam inde a magisterii equitum petitione: uiuo adhuc Cæsare orta est Plini. de augusti repul=
sa in magisterio equitum apud auunculum: & contra uoluntatem eius prælatus lepidus ubi & quando legiones
fuerint illi ademptæ Appianus demonstrat. Circeios: locum in latio celebrem olim homeri testimonio insu=
lam: quam ipse ææam appellat poetæ ex odyssea carmen est: αιαιην δ ες νησον αφικομεθ ενθα δ ναιε κιρκη
ευπλοκαμος: in quo succurrit mirari Seruii uiri alioquim doctissimi imprudentiam: qui in Virgilianum illud
ææęq; insula circes: a uoce ea littora euitantium dixit id nomen factum: quum appareat Appolloniū uidisse qui
aperte medeam circes sororem ææa sæpius appellat: ille argonauticon tertio αι αι η inquit μηδια λιπουσα
πατριδα γαιαν. & rursus in quarto μηδια αι αη μυδια πελασγιδα γαιαν ηκιται quibus apparet nō
a præter nauigantium uoce: sed ab colchidis oppido potius factum esse nomen: unde circe a sole patre in italiam
est aduecta: quod ipsum apud eundem appolonium ææte regis uerba demonstrant; nunc circeius mons conti=
nens est ambitum eius octoginta stadiorum clitarchus tradidit.
Focillatus. — PHI. Male focillatam. male roboratam maleq; firmatam: scribit Plutar. in antonio inter ipsum & augustū
quotidianas fuisse pene simultates: & quotidianas fere reconciliationes; mœcenas & nerua coccius soliti erant
auersos componere amicos: ut inquit Ora. in primo sermonum.

Teftamentum de cleopatra. Titus & plancus uiri confulares ab antonio ad cæfarem confugerunt: & antonii teftamentum quod apud ueftales erat edocuerunt; quod teftamentum cum cæfar peteret reddere id quidem uirgines neftales noluerunt fed facultatem fecerunt ut per feipfum affumeret Cæfar frequenti fenatu multa ex hoc teftamento legit q̄ per abfurde & parum ciuiliter fcripta uidebantur; folitus erat antonius fuos & cleopatre filios reges regum noiare & cum ex illa uno partu geminos fufcepiffet mafculo cognomentum folis fœminæ cognomētum lunæ adiunxit. Neceffitudines. neceffarios & affines appellatione neceffitudinis ius quoddam & uinculū religiofæ cōiunctionis familiaritatis ue

Sol luna nomina filiorū cleopatræ.
Neceffitudo neceffarii.

probaret: teftamentum: quod is romæ etiam de cleopatræ liberis inter hæredes nuncupatis reliquerat: aperiendum recitandumq; pro concione curauit: Remifit tamen hofti iudicato neceffitudines amicofq; omnes atq; inter alios. C. Sofium & . T. Domitium tunc adhuc confules. Bononienfibus quoq; publice: q̄ in antoniorum clientela antiquitus erāt: gratiam fecit coniurandi cum tota Italia pro partibus fuis. Nec multo poft nauali prelo apud actium uicit in ferū dimicatione protracta ut in naui uictor pernoctauerit.

De bello actiaco & alexandrino & uictoria eius contra antonium & cleopatram.

A B actio quum Samum infulam in hiberna fe recepiffet: turbatus nunciis de feditione præmia

fignificatur; unde & neceffarii dicuntur officio obferuātiæ affinitatifue cōiuncti. Exiftimat gellius nihil intereffe inter neceffitatem & neceffitudinem; nam & apud falu ftium: & apud Cice. neceffitudinem reperies ufurpari pro eo quod neceffum eft; fenfus eft auguftum permififfe ut omnes neceffarii & familiares antonium hoftem iudicatum fequi poffent. In antoniorum clientela. Mos fuit apud ueteres; ut quilibet populus ac natio Rome fuum patronū haberet. ita fyracufanos in clientela marcellorum fuiffe legimus; ita lacedemonios ī clientela claudiorum ita allobrogas patronum habuiffe fabium fangam. Similiter bononienfes municipes noftri in clientela fuerunt familiæ antoniorum: in qua illuftris fuit orator ille. M. A. qui apud Cice. difputat in libris de oratore; qui in bello ciuili mariano fuit interfectus. Bononienfibus conceffit auguftus ut poffent iuuare partes antonianas omnibus fuis fuorumq; uiribus.

Clientela ciuitatū.
Bononienfes in clientela.

De conftrictionibus clientium & patronorum; quæ nihil diftabant a neceffitudinibus propinquorum fcri. abū de Diony. in. ii. & quemadmodum clientes patronis indigentibus fuccurrebant. Sed ne uideantur bononienfes fuiffe in clientela fordidorum patronorum. fcito familiam antoniorum fuiffe nobiliffimam uetuftiffimamq; utpote quæ ab antone herculis filio & nominata & oriunda prodatur. unde. M. A. ab augufto olim colloquio dictus herculeus autores plutar. & Appia. Apud actiū. actiū promontoriū eft epiri cū templo appollinis nobili in quo loco An. cum cleopatra. Egypti regina fuperatus eft nauali prelio ab augufto. In ferum in horam ferotinam & uefpertinam. Cum fa. infu. famoa infula eft in mari icario modica: in qua fanum iunonis antiquum famigeratum fuit; ut luculenter fcri. Apu. in. ii. floridorum. Samos infula eft altera a pli. collocata prope itacham apud dulichium. de qua hic uidetur intelligendum cum non multum diftet ab epiro. eft & fame: eft & famothracia diuerfe ab hac: ex famothracia q̄ fuit domicilium cerimoniarum: Dardanus deos penates detulit in phrygiam ex phrygia æneas in italiam; qui ob id dicti funt dii famothraces; de quibus Iuue. iures licet & famothracū & noftrorum aras. * Samos; ut auctor eft Stephanus iuxta Cariam eft aliis nominibus parthenia Dryufa. athemufa & melanphylos nominata. hoc idem memorat Strabo; qui ait eam adeo fuiffe feracem ut prouerbio diceretur; Samos fert lac gallinaceum. * Hiberna. loca in quibus hiberno tempore milites hibernare confueuerunt; ficut æftiua ab æftiuo tempore dicta.

Antoniorū Familia antoniorū uñ
Actium.
Dii famothraces.
*
Hiberna.
Aeftiua.
Prouerb.

M. AN. Male focillatam; infirmam ac parum ftabilem; de Antononii & Augufti multiplici difcordia uariaq; reconciliatione Appia. & Plutar. abunde fcribunt. A ciuili more; a ueri ciuis officio modeftia uerecundia.

Cleopatræ liberis; ex externa & barbara matre; parumq; legitime natia inter romanos & ingenuos filios teftamento relatis. Neceffitudines; neceffarios ideft propinquos & affines; & breui omnes familiaritatis uinculo cōiunctos; Cæfar neceffitatem pro neceffitudine ideft iure affinitatis ufurpauit: Sempronius Afellio neceffitudinem pro neceffitate; Gellius in noctibus atticis utriufq; auctoritatem uno eft capite complexus. Domitium; is rurfus ab Antonio ad auguftum fub actiacæ pugnæ tempus tranfiit, auctor eft plutarchus. Antoniorum clientela: Antoniorum enim familia ciuitatem ipfam ueteri patrocinio protexerat patrocinia apud ro. cum ipfa pene urbe nata Dyony. credidit Antoniorū gentem ab antone herculis filio fluxiffe tradidit Plutarchus Auguftus Antonium apud Appianum alloquens fi ex herculeo ait æneadarum unus fieri uoluiffes. Coniurandi; focietatem & fœdus in eundē atq; aduerfus Antonium intellige confpirandi. Pro partibus fuis; pro fuarum partium defenfione; quo decreto apparebat nihil amplius futurum fraudi bononienfibus ipfis quod in Antoniorum clientela fuiffent. Ad actium; ambracii finus promontorium in cuius confpectu Antonius & cleopatra funt ab augufto nauali prælio uicti; fuperbiffimum eius belli apparatum; Plutar. in Antonio explicat.

Samum infulam; quam famum non dicit eam crederem; quæ inter dulichiam & Cephaleniā in alto ante echinades iacet; Sed quia tempeftate iactatum dicit circa peloponefi promontoria quum inde brundufium hiberna nauigatione trafmitteret de ea quæ inter Miletum & chium in ora ioniæ fedet; eft potius intelligendum: q̄q̄ non eo inficias ex illa quoq; priore famo profectum ob locorum uicinitatem potuiffe auguftum circa peloponnefi promontoria aliquo modo iactari: De famothracia autem nullo modo intelligendum dixerim.

& missionem poscentium: quos ex omni numero confecta uictoria Brundusium præmiserat: repetiit italiam tempestate in traiectu bis conflictatus: primo inter promontoria peloponesi atq; etoliæ: rursus circa montes ceraunios: utrobique parte liburnicarum demersa: simulq; eius in qua uehebatur fusis armamentis & gubernaculo diffracto. nec amplius quam septem & uiginti dies donec desideria militum ordinarentur. Brundusii commoratus Asiæ Syriæq; circuitu ægyptum petit. Obsessaq; alexandria quo Ant. cũ Cleopatra cõfugerat: breui potit⁹ est. Et Antoniũ q̃dẽ seras cõditiones pacis tentantẽ ad mortem adegit: uiditq; mortuũ:

Brũdusiũ. Peloponesus unde. etholia. Ceraunia.

PHI. Missionem poscentium. honestam: quæ emeritis stipendiis impetrari solebat: supra abunde dictum est de missionibus militaribus. Repetiit alia expungendum est aliæ: & substituendum: italiam. ibiq; distinguẽdum: ut sit sensus: augustum repetisse italiam: turbatum nunciis & seditione militum qui erant apud brundusium ciuitatem italiæ portuosam. Peloponesi. peloponesus apie ante appellata & pelasgia penisula haud ulli terræ nobilitate post ferenda: inter duo maria Ionium & egeum platani folio similis excurrit. peloponeso nomen indidit pelops: qui ex phrygia secum in eam regionem duxit populum: autor Stra. in. vii. Etholiæ. etholia regio est græciæ: quam Pli. ab acarnania dirimi scribit fluuio acheloo. Ceraunios. ceraunii montes sunt epiri a Plinio & oratio acroceraunia nominantur refert seruius ceraunia dici a crebris fulminibus: nã græci κεραυνον fulmen appellant. Tertius europæ sinus ab acroceraunis incipit montibus. Vtrobiq;. i. utraq; tempestate: & inter promontoria peloponesi: & circa montes ceraunios.

Liburnicæ quæ.

Liburnicarũ: agiliũ bellicarũq; nauium a liburnis: qui in illyrico populi sunt: qui olĩ nauibus uelocibus usi uelocitateq; præcipuis ionium mare insulasq; prædabantur: qua ex causa romani naues leuitate celeritateq; præstantes appellauere liburnicas sicut refert Appianus in lib. illyricorũ: Vegetius quoq; li. iiii. de re militari de liburnicis ita scribit augusto dimicante actiaco prælio cum liburnorum auxiliis præcipue uictus fuisset antonius experimento certaminis patuit esse: liburnorũ naues cæteris aptiores. ergo similitudine & nomine usurpato ad instar earundem classem romani principes texuerunt: liburnia nãq; dalmatiæ pars est: cuius exemplo nunc naues bellicæ fabricantur & appellantur liburne: hactenus Vegetius. a lucano quoq; liburnæ dictæ sũt illo uersu ordine contente gemino creuisse liburnæ. Plinius & tranquillus liburnicas uocant Iulius firmicus liburnicum imperium usurpat pro nauali scribens quod liburnicum illi committitur imperium: quicunq; natus est in .x. parte piscium. Apud Iuuenalem in eo loco ingenti curret super ora liburno: sicut alibi quoq; declarauimus: neq; currus neq; lectica significatur prout commentatores existimant: sed seruus lecticarius a locis enim serui denominantur: ut syri & capadoces apud martialem sic liburni apud Iuuenalem: & est sensus. Diues ille delicatus & impotens lectica gestabitur: & uehetur super ora uirorum: cum lecticarii ex liburnia ingentes & staturosi supereminecant usus est numero singulari pro plurali more poetico & historico. Armamentis. armamenta sunt nautica instrumenta sicuti funes & uela. Armamẽta nauis singula erunt uendicanda: ut ait ulpianus armamentariũ uero significat repositorium armorum & nauium receptaculum quale fuit illud quod athenis philon fabricauit mille capax nauium. Spartum ut ait Plinius est in usu nauium armamentis. Ex lino quoq; nauium armamenta fuisse interprætantur eruditi apud homerum / armamenta non solum de nauibus sed de aliis rebus dici posse: testis est idem Plinius: qui loquitur de uinearum armamentis * qua appellatione perticæ pali uincula continẽtur. * Gubernaculo scilicet nauigii. adminicula gubernandi nauigium tiphis primus uenit.

Liburnia. Liburnæ. Liburnus seruus. Armamenta armamentariũ. Phion. Armamenta uinearũ. *

M. AN. Peloponnesi: pelopis insula dici potest: olim apie appellata dicta est & pelasgia peninsula est quam diuersa lancinant maria ionium siculũ creticũ: egæum myrtoum. Aetoliæ quæ terra inter acarnaniã est ut Pli. ait & phocidẽ: strabo ab ætolo ait diomedis filio ætholos dictos. Ceraunios mõtes unde tertius europæ sinus incipit epiri sũt mõtes a crebris fulminũ casibus dicti græci τουσ κεραυνουσ fulmina dicunt. Liburnicarum: expeditissimarum nauium: Plinius incursuq; ceu liburnicarum rostris effodiũt: Horatius. Ibis diuit liburnis inter alta nauium ut sit hoc liburnum: nomen rei a liburnis populis ipsius nauigii inuẽtoribus; datum est & liburnum currus ad similitudinem nauis ipsius constructum. Iuue. & ingenti currit super ora liburno: est & uiator liburnus dictus idem satyrus clamante liburno currite iam sedit. Armamentis: nautico apparatu: nauticis instrumentis. Gubernaculo: clauo: Virg. Clauũq; affixus & hærens nusquam amitebat: & paulopost; cunq; gubernaculo liquidas proiecit in undas. Desideria militum quæ a militibus efflagitarentur.

Nomen asiæ unde. Assirii uñ.

PHI. Asiæ. prouinciæ: nam agrippa in duas asiam partes diuisit: unã inclusit ab oriente phrigia & licaonia alterã determinauit ab oriente armenia minore author est herodo. in melpomene asiam ab uxore promethei nomen esse sortitam. Siriæ. refert iosephus assyrios: qui postea syri dicti sunt ab assure hebreo denomiatos. Cõfugerat post cladẽ actiacã. Ad mortẽ adegit. Ant. existimans cleopatrã sibi mortem consciuisse semetipsũ uulnere percussit: ne illi superstes esset: mox cum audisset illam uiuere iussit se ad eam deportari: a qua intra monumẽta tractus est alligatus funibus e fenestra demissis: quod spectaculum plane fuit miserabile: Ant. petiit uinũ potui sibi dari ut ita celerius moreretur: moxq; cũ cleopatrã admonuisset ut sibi ac rebus suis consuleret expirauit; hanc historiam paulus orosius explicat his uerbis. Ant. se ferro tran'uerberauit ac semianis ad cleopatram in monumẽtum in quod se illa mori certa condiderat perlatus est. Cleopatra postq̃ se ad triumphum seruari intellexit uoluntariam mortem petens serpentis (ut putat) morsu in sinistro tacta brachio exanimis inuenta est: frustra cæsare etiã psyllos admouente: qui uenena serpentium e uulneribus hominũ haustu reuocare atq; exurgere solent.

Antonius tractus per fenestram. Mors antonii & cleopatræ.

Cleopatræ q̄ seruatam triumpho magnopere cupiebat: etiã psyllos admouit: qui uenenum ac uirus exugerent: quod periisse morsu aspidis putabatur. Ambobus cōmunē sepulturæ honorē tribuit: ac tumulū ab ipsis inchoatū perfici iussit. Antonium iuuenē maiorem de duobus Fuluia genitis simulachro diui Iulii: ad quod post multas & irritas preces confugerat: arreptum interemit. Item cæsarionem quem ex cæsare patre cleopatra concepisse predicabat: retractum e fuga supplicio affecit: Reliquos antonii reginæq; cōes liberos

Cleopatræ psyllos admouit. psilli populi sunt in aphrica a psyllo rege dicti ut refert Pli. in. vii. quorum corpori ingenitum fuit uirus exitiale serpentibus ex cuius odore sopirēt eas. scri. cor. cel. in. v. quod memoratu dignū est: psyllos nō habere sciētiã aduersus uenena precipuã: sed audaciã usu ipso cōfirmatã: qua uulnera exsugunt: nãq; uenenum serpentis nō gustu sed in uulnere nocet: ergo quisquis exēplū psylli secutus exuerit: & ipse tutus erit & tutum hominē prestabit. De psyllis Luca. Gens unica terras incolit a sæuo serpētū innoxia morsu: Marmaridæ psylli par lingua potentibus herbis. Cæterū quēadmodum psylli ui austri & spiritu obruti ad unū oēs interierint fabulosæ magis q̄ historice hero. & gel. p diderūt: Plu. quoq; autor est Catonē iter per deserta libyes factitantē secū psyllos duxisse: qui morsibus serpentum mederētur partim ore trahentes uenenum partim serpentes cantibus mitigantes. psylli reliquarum oenena terrarū inuehentes questus sui causa peregrinis malis impleuere Italiã in quã scorpiones quoq; ex africa īportare conati sunt. Seruatã triūpho augustus iussit, pculeiū curare p uiribus ut cleopatra uiuens in suã ueniret potestatē: sollicitus enī erat pro pecuniis cōgestis & simul ad gloriã suã putabat ptinere: si illa in triumpho duceret. Referunt hystorici cleopatram cum de industria ab augusto indulgentius tractaretur: dicere solitam fuisse græce. ου θριαμβευσομαι. quod latine significat nō triōphabor. Exugerent sugēdo educerent extraherētq; de corpore a sugo fit suctus: pro exuctione: qua dicōne peculariter utitur. Pli. Morsu aspidis. In propertianis cōmētariis nō indiligenter opinor perscripsimus quēadmodum cleopatra aspida serpentem in ficis furtim sibi deferri iussit cui irritatæ brachium denudatum porrexit mordendum: & sic morte. q. sumno soluta est. Ad quod allusit. Ora. in. i. carminum: fortis & asperas tractare serpentes sunt qui opinentur eam uenenum habuisse delibutorium in lamina quadam concaua q̄ sub crinibus occultabat augustus cum de uiuente cleopatra triumphare non posset: eius imaginem tulit in triūpho cum aspide mordicus affixa / propterea cecinit ppertius: brachia spectaui sixis ad morsa colubris / plures autem sunt aspidum species disparesq; effectus ad nocendum ut scri. Solinus in polihystore. Illa qua periit cleopatra hypnale nominatur: propterea q somno necet qui græce dicitur hypnos. unde & aspidum somnificam uim appellat. Pli. qui etiam in. xxix. sic tradit aspides percussos torpore & somno necant omniū serpentiū minime sanabiles Cinna in poematis sōni colusam uocat aspida: nō q ipa somni plena sit: sed q somnū letiferum percussis immitat habet aspis inter neciuū bellum cum ichneumone qui loricat se lino & progressus in pugnam inuadit aspida in fauces in dimicatione caudam attolens qua excipit ictus irritos de hoc itellexit Luc. illo uersu qui est in. iiii. pharsalie aspidas ut pharias cauda solertior hostis ludit.

De psyllis.
Verbū cleopatræ.
Suctus.
Aspidis morsu periit cleo.
Aspis hypnale.
Sōniculosa aspis.
Ichneumō.

Communem honorem augustus admiratus cleopatre in obitu generositate: magnifice ac regie illam una cum. Anto. sepeliri iussit. Tumulum quo conditus erat sepultusq. M. A. cleopatre manibus magnifico ac regio funere quem corona imposita coronauit.

Antonium maiorem scri. Plu. vii. fuisse filios. M. A. ex tribus uxoribus fuluia octauia & cleopatra. atyllus antonius qui erat maior natu ex fuluia necatus est a Cæsare augusto theodorus pueri pædagogus qui illum Cæsari pdiderat cum ceruix adolescenti iussu Cæsaris abscinderetur: lapidem preciosissimum quem circa collum gestabat clam subripuit: cuius criminis accusatus & conuictus ad crucem damnatus est.

Locus lucani.

M. AN. Asiæ minoris: scilicet. Syriæq;: ut phenicia: & iudeæ expeditionē longissimã in artissimum cōegit uerborum orbem. Seras conditiones: rebus perditis tentatas: petierat Ant. ut Plu. tradit: ut priuato sibi athenis agere liceret. Ad mor. adegit: ad consciscendam sibi mortem compulit. Seruatam triumpho: ut eam in triumpho duceret. Psillos: psilli a psillo rege: ut Agatarchides scripsit: cuius sepulchrum in parte fuit syrtium / exitiale serpētibus uirus genti ingenitū: cuius odore eas sopirent: a nasamonibus: ut Pli. tradit deleti. Hero. in expeditione q̄ aduersus: austrum suscepissent: totum genus arenis obrutū interiisse ait: sed de his Luca. ll. pharsalidos ultimo longe plura. Putabatur: Plu. quoq; & Strabo in dubium trahunt qua cleopatra ui perierit: quasi tum quoq; quum extincta est parum constiterit q̄q̄ Augustus aspide mãmæ affixa eius imaginem in triumpho tulerit: Ver. patrimonio inquit uocat agmina sistro. Nec dum etiam geminos a tergo respicit angues.

Tumulum: ab ipsis inchoatum Mar. nec sibi regifico placeat cleopatra sepulchro. Ex fuluia genitis: septem ex fuluia: octauia & cleopatra liberi antonio superstites fuere: atq; omnium maximus natu arylus cognomine: qui a theodoro pedagogo augusto traditus eius iussu occisus est.

PHI. Ad quod confugerat. qui ad statuam principis confugerat uiolari nō solebat. Legimus apud Liuiū magium campanum: qui uinctus fuerat ab annibale confugisse ad statuam regis ptolomæi. Inde apud iuriscon. scriptum est de seruis qui ad statuam sacram principis confugerunt Se. quoq; ait. liceat seruis ad statuam Cæsaris confugere: Verum filio antonii nihil profuit confugisse ad simulachrum diui Iulii: nam illic fuit interemptus. Cæsarionem supplicio affecit. augustus interfecit cæsarionem: quem cleopatra quidem mater cum magna ui auri & argenti in indiam miserat. Sed rhodon pædagogus p fraudem quasi cæsar eum in societatem imperii uocaret reduxerat. De cæsarione cum sententias amicorum sciscitaretur augustus: dixisse arrium philosophum ferunt non esse probandam cæsarum multitudinem. Reginæ: cleopatræ.

Statua Cæsaris p asylo.
Mors cæsarionis.
Nō pbãda cæsarū multitudo.

Conditorium.

Non secus ac. nõ aliter q̃. Reliquos fouit. Plu. in Ant. sic ait cæteri filii apud octauiã educati sunt que cleopatram antonii & cleopatræ filiam: Iubæ humanissimo & pulcherrimo regi dedit antoniũ uero ex fuluia genitũ ita magnum apud cæsarẽ fecit ut post agrippam & liuiæ filios primas partes obtineret. Conditoriũ. Alexandriæ pars regiarum est illud: quod corpus appellatur. id autẽ circuitus quidã est: in quo regũ erant sepulturæ: & Alexãdri magni: cuius corpus ptolo. lagi filius pdiccæ abstulit detulitq; alexandriam: quod in alueolo aureo fuit repositũ: sed coccas ablato aureo repositorio uitreum reposuit: autor Stra. li. ultimo: de sepulchro alexandri ita cecinit Luca.

non secus ac necessitudine iunctos sibi conseruauit: & mox pro conditione cuiusque sustinuit ac fouit.

De gestis per eum in ægypto. cap. 18

PEr idem tempus conditorium & corpus magni Alexandri: quum prolatum e penetrali subiecisset. oculis corona aurea imposita ac floribus aspersum ueneratus est consultusq; num & ptolomeum inspicere uellet regem se ait uoluisse uidere non mortuos. Aegyptum in prouinciæ formam redactam ut feraciorem habilioremque annone urbicæ redderet fossas omnes in quas nilus exæstuat oblimatas longa uetustate militari opere detersit. Quoq; actiacæ uictoriæ memoria celebratior & ĩposterũ eẽt: urbẽ

Illic pellei ples uesana philippi fœlix predo iacet: Tranquil. cõditorium appellat illum alueolum & loculamentum in quo reconditum erat corpus Alexã. Conditoriũ enim a condendo dictum. Amia. marcel. conditoriũ appellat muralium tormentorum repositorium machinarum. Petronius arbiter conditorium: in quo erant reposita sepulchra: claudi solitum fuisse ostẽdit cum ait: præclusis uidelicet conditorii foribus: ut si quis ad monumentum uenisset putasset exspirasse super corpus uiri pudicissimã uxorem. Idẽ in conditoriũ etiã prosequuta est defunctum: positumq; in hypogeo græco more corpus custodire cæpit. ex hoc cognoscimus canditorium dici repositorium monumentorum quod foret subterraneum: hypogea eñi græci dicunt subterranea: que dictio frequens est apud Iosephum & Egesippum. Prolatum atq; depromptum.

Hypogea.
Flagitiosi.
Ptolomei.
Dictũ Alexandri.
Prouincia.
Sicilia prima puicia.
Vrbicus.
Vrbanus.
Oppidicus
Oppidanus.

Regem: scilicet alexandrum. Non mor. ptolomeos: tanq̃ illi uere mortui sint: de quorum uita & obitu pariter siletur: & tales nimirum fuere ptolomei: qui omnes post tertium male uixerũt delitiis corrupti. omniũ uero pessime quartus & septimus & ultimus auletes: qui preter alia flagitia etiam choraulam exercuit. Pene simile est illud Alexandri magni exemplum: qui cum achilis statuam coronasset: Interrogatus nunquit & paridis citharam uidere cuperet: respondit illam curæ sibi nõ esse: Achillis uero citharam se quesiuisse qua ille fortissimorũ uirorum gesta & res inclytas decantare solebat.

In prouinciæ formam diximus supra prouincias appellitari regiones lõge ab italia acquisitas bello: a porro uel procul uincendo dictas: ad quas regendas romani magistratus mittebantur. Scribit Ci. siciliam primã omnium prouinciam fuisse appellatam. De prouinciis ita scribit egesippus lib. ii. romani cũ in ius suum uincendo redigerent procul positas regiones appellauere prouincias ægypto per augustum prouinciæ factæ prepositus fuit Cor. gal. Annone urbicæ romanæ: nam ab urbe urbicus & urbanus deriuatur: sicut ab oppido oppidicus & oppidanus Gellius: quid inq̃ oppidici dicitis mihi quod autem ægyptus esset annone romane subsidiũ docent historici & testatur Pli. in panegyrico his uerbis: percrebruerat antiquitus urbem nostram nisi opibus ægyptiali sustentariq; non posse: Superbiat uentosa & insolens natio: q; uictorem populum pasceret. Egesippus & Iosephus tradunt annonã quattuor mensium singulis annis po. Ro. ministrari ab ægypto solitam.

M. AN. Cæsarionem: hunc quoq; in magna ui auri a matre ut in indiam effugeret missum ex itinere quasi in regni societatem reuocaretur rhodon pedagogus augusto perdendum dedit. Pro conditione cuiusq; Plutarchus in Antonio demonstrat qua pietate reliquos eius liberos Augustus fouerit. Cõditorium: quod in museo fuit ut Strabo scribit regiæ domus parte. ubi alexandri: & Ptolomæorum corpora asseruabantur: sed conditorium simpliciter pro loco quo corpus ipsum erat clausum accipias: Alexandri magni corpus ut idem auctor tradit. Ptolemeus lagi filius perdiccæ ademit: ex babylone delatum Alexandriæque intulit. Floribus aspersum: patrium in augusto morem expræssit. Virgi. manibus date lilia plenis purpureos spargam flores: Plini. & iam tunc coronæ deorum honos erant larium publicorum priuatorumque sepulchrorum.

Ptolomæum non dicit: quem: sed eum suspicari libet qui Alexandro successit: qui fuit lagi filius. Regem se uoluisse uidere: figurate Alexandrum intellexit: nam ad Ptolemæum non est cur referas de ptolemæorum serie: Strabo Iosephus: Eusebius & Iustinus copiose scribunt. In formam prouinciæ quod. C. Cæsar ueritus fuerat facere: sed de prouinciis: ne omnia unum in locum congerantur oportuniore loco dicemus.

Incrementum nili.
Oblimare.
Nilus unde

PHI. Exæstuat: in undat incremento: nili autẽ incrementũ iustũ est. xvi. cubitorum: & ut auctor est Pli. in. xii. cubitis famẽ sentit ægyptus: in. xiii. etiãnũ esurit. xiiii. cubita hilaritatem afferunt. xv. securitatem. xvi. delicias. In cõmentariis Cæsaris traditum est alexãdriam habere specus ad nilum pertinentes: quibus aqua in priuatas domos induciĩ. Nilus uice coloni fungens & foecunditatis parens ubertat ægyptũ. Oblimatas: limo obductas & coeno obturatas: oblimare eñi est limo replere & ita meatus claudere. Vir. sit genitali aruo & sulcos oblimet inertes Seneca eodem uerbo usus est de nilo scribens in. iiii. q̃onum cũ ait: Fertilẽ ægyptum facit nilus; iuuat agros duabus de causis & q; inundat & q; oblimat existimat seruius nilum dici quasi νεανιλυν hoc est nouum limũ trahentẽ: quo oblimet hoc est limo obturet ægyptum & oppleat: hanc historiã ita signat sextus aurel. Regionẽ ægypti inundatione nil difficilem inuiãq; paludibus in prouinciæ formã redegit: quã ut annonæ urbis copiosam efficeret fossas incuria uetustatis limo clausas labore militum patefecit. Detersit: repurgauit deduxit patefecit. Quo ut.

Nicopolim:nicopolis græce dicit̃ ciuitas uictoriæ:nicopolim ædificauit augustus uictoriæ sue cognomen imponens qua Antoni. cleopatrãq; supauerat. Nicopolis auctore Strab. egregia incolarũ multitudine abũdãs amplificat̃ indies:latos fines habens & hostilibus ornata spoliis:meminit Pli. ciuitatis nicopolitanæ: quã liberam fuisse prodidit. * scri. Stepha. alterã nicopolim fuisse in bithinia tertiã in minori armenia:a Nicopoli dicit̃ nicopolites. * Quinquẽnales:erat nicopoli lucus cũ gymnasio stadioq; ad quinquẽnale ludorũ certamen apparatus: ludi actia uocabantur actio apollini consecrati. qui prius & a finitimis agebantur: a Cæsare uero augusto honorifficentius celebrati fuerũt; ad ludos hos actiacos allusit Vir. in honorẽ Augusti sic scribens: actiaq; iliacis celebramus littora ludis. Vetere apollinis templo uetus actii apollinis templũ in tumulo conditum fuisse testis est. Strabo in. vii. Idem in. x. memorat fanum fuisse apollinis in leucate:ex quo saltus fiebat ad sedandos amores: cuius rei mentio quoq; fit in epistola sapphus:de tẽplo apollinis apud actium ueteri mẽinit maro:hoc ampliauit Augustus post uictoriam naualem.

Nicopolis nicopolites

*

Actia ludi. Saltus ex leucate.

Nicopolim apud actium condidit: ludosq; illic quinquennales constituit: & ampliato uetere apollinis templo locum castrorum: quibus fuerat usus: exornatuz naualibus spoliis neptuno ac Marti consecrauit.

De coniurationibus & conspirationibus cõtra eum.

cap. 19.

TVmultus post hæc ac etiã rerum nouarũ initia coniurationesq; cõplures prius q̃ inualescerent indicio detectas cõpræssit: & alias alio tempore: Lepidi iuuenis deinde Varronis Murenæ: & Fannii Cœpionis: Mox M. Egnatii: exin Plauti Ruffi: Luciique Pauli progeneri sui: ac preter has. L. audasii falsarum tabularum rei: ac neq; ætate neq; corpore integri. Themasini epicadi ex gente parthica hybridæ: ad extremum Thelephi: mulieris serui nomenculatoris: namne ultimæ quidẽ sortis hominũ conspiratione & periculo caruit. Audasius atq; Epicadus Iuliam filiam & agrippam nepotẽ ex insulis qbus continebantur rapere:

Naualibus spoliis sunt inquit & Strabo naualia iuxta apollinis actii tẽplũ:in quibus Cæsar undetriginti naues decimarũ noie reposuit: mẽoriæ proditũ est & naualia & naues incendio deflagrasse. Neptuno: quia in undis neptuno dicatis nauale prelium gestũ est. Marti: tanq̃ bellorũ presidi & romanæ gentis auctori Osci mamertem uocant martẽ:unde cognomina mamercorũ:& mamertini dicti populi Siciliæ. Indicio dete. index est qui facinori [illegible] ipse est conscius latebras indicit impunitate proposita:auctor Asco. Inualescerent roborarentur atq; augescerent. Varronis mu. de his coniuratonibus sic loquitur liuia augusti uxor apud Senc. in. i. de clementia: seueritate adhuc nihil profecisti. Saluidenũ lepidus sequutus est:lepidum murena:murenã cœpio: cœpionẽ egnatius:ut alios taceã quos tantũ ausos pudet:& paulo supra inquit augustus. Ego sum nobilibus adolescentulis expositum caput in quo mucrones acuant. Idem in libro de breuitate uitæ. In ipsa urbe murenæ cœpionis. Lepidi egnatiorũ mucrones in augustũ acuebant:porphirio sentire uidetur murenã & cœpionẽ fratres fuisse proculei:cũ qbus bona sua æquis partibus diuiserit:cũ illi bello ciuili spoliati fuissent. Progeneri:socer magnus dicit̃ uxoris meæ auus:qui & psocer dicit̃ & ego suz illius pgener:& auus meus socer magnus est uxoris meæ:illa illi [illegible]:auctor modestinus iuriscõsultus:Luciũ paulũ pgenerũ augusti appellat Tranquillus:q̃m iuliam illius [illegible] uxorem habebat:sicut inferius declarabit̃. Sene. Tiberiũ appellat pgenerum põponii attici quia uxorem duxerat agripinã illius neptem ex. M. agrippa genitã. Verba. Sene. sunt ex libro. iii. epistolarũ. Nomẽ attici perire Cice. epistolæ nõ sinunt. Nihil illi pfuisset gener agrippa:& tiberius pgener:& Drusus Cæsar pnepos.

Mamerã. Mamertini Index.

Fratres proculei.

Socer magnus.

Prosocer.

Progener.

M. AN. Nilus æstuat:de cursu & incrementis nili:Pli. quidem multa:sed Hero. multo plura. Oblimatas: limo repleras. Militum labo. militibus operi adhibitis. Nicopolim: uictoriæ ut est apud Strabonẽ ciuitatẽ Pli. colonia augusti actium cum tem plo apollinis nobili ac ciuitate libera nicopolitana. Ludos quinquennales: quinto quoq; anno celebrãdos instar inquit Stra. olympiorũ ludi actiaci designant̃ actio apollini cõsecrati eorũ cure lacedemonii prefecti actia eodẽ auctore ante augusti tẽpora celebrabant̃: sed augustus honorificẽtius edidit. Vetere apollinis tẽplo: Stra. & Maro auctores sunt:uetustũ ibi fuisse tẽplũ & formidatum nautis aperit̃ apollo: Thucidides: ενακτιω αναкτοριας γης ουτο ιερωυ ιου απολλωνος εστι προτωυ ματι του αμπρακιαου κολπου. Locũ ca. ubi castra aduersus Anto. fuerat metatus. Naualibus spõ. nauali prelio captis: Stra. auctor est decimæ noie naues. xx. in naualibus ipsis repositas. Inualescerẽt: preualerẽt. Post hæc:ultra si cui ad tẽpus id referas nõ pcedit quũ uiuo etiã Anto. periculosis augustus cõiurationibus petitus sit. Rerũ no. ini. nouos rerũ motus. Inualescerent: ualide fierẽt. Lepidi iuuenis: lepidi triũuiri filius fuit: Liui. eius coniurationis meminit. Murenæ: quẽ Augustus castritio indice oppressit. L. Pauli: Pauli censoris filii. Progeneri. s. Augusti: nã iuliã ex agrippa:& Iulia augusti filia genitam uxorem duxerat: pgenero prosocer respondet qui est sponsæ auus. Oui. cuiq; senex nereus prosocer esse uelit: Siquidem tethidis pater est nereus: Sunt qui æacus legant.

PHI. Falsarum tabularũ rei: ad legẽ corneliam de falsis declarat̃ qui nã pœna falsarum tabularum teneant̃: nam qui testamentũ deleuerit resignauerit qui testamentũ falsum scripserit: qui in tabulis falsum fecerit pœna falsarii damnatur: pœna autem falsi deportatio est:& omniũ bonorum publicatio. Verres aliquot dãnauit tanq̃ publicas tabulas corrupissent. Hybridæ. hybridæ sicuti docet Porphirio dicuntur canes qui ex imparibus parẽtibus nati sunt hoc est ex uenatico & gregario: per hanc similitudinẽ qui patre Romano & matre pegrina natus est uel econtrario hybrida appellatur. Pli. uero in. viii. scribit hybridas uocari sues ex fero & domestico sue progenitos; que appellatio ad hoies quoq; translata est: adeo ut caius Antonius collega Cicerõis in cõsulatu hybrida uul

Pœna falsarũ tabularũ

Hybrida q̃

go diceret: dicunt autē hybridæ a uerbo græco υβριζω qđ significat cōtumelior & conuitior: & υβρισ cōtumelia dicit: quasi p cōtumeliā nati: quales sunt ex adulterio pcreati. Martia. hybridarū grex iam tibi foret plenus. Valle maximus auctor est quintū uariū cognomiatū fuisse hybridā ,ppter obscurū ius ciuitatis: sensus est Tranqlli augustū cōpressisse coniurationē themasini epicadiq erat hybrida e gēte parthica tanq̄ patrē habuerit Romanū matrē uero ex gēte parthorū uel ecōtrario. Ad extremū thelephi. s. cōiurationē cōpressit: hoc eni uerbū ad singula repetēdū est.

Nomēculatores qui.

Nomēculatoris: nomēculatores dicūt serui q memoriter unūquēq noiari calare. i. uocare didicerunt: unde & illis nomē: quorū opa potissimū utebant candidati: ut sibi iprehēsendo suffragatores noia ciuiū suggererēt: unde & alio noie fartores antiqtus dicti sunt: ueteres romani cum seruorum legiones domi haberent: quorū noia ignotabāt: mancipiorū causa nomēclator erat adhibēdus: ut elegāter scribit. Pli. Cato uticensis laudatur ab historicis: q legem seruauerit que candidato nomēclatores adesse uetat: ut perseipsū sine nomenclatore nominatim salutaret ciues ro. prēsaretq suffragatores. Augustus auctore Macro. quondam nomēculatori suo: de cuius obliuione querebatur: dicenti nunquid ad forum mandas: accipe inquit cō mendaticias: quia illic neminē nosti. Refert spartianus adrianum tanta memoria fuisse preditum: ut nomina plurimis sine nomēclatore reddiderit: ita ut nomēclatores suos sæpius errantes emendauerit. Nomēculatura uero dicitur quasi nuncupatio quedam & nominatio. Vltimæ sortis: seruilis & sordidæ conditionis: qualis est nomēclatoris & hybridæ: Andasius: quem supra reū dixit falsarū, tabularum. Epicadus: quem uocat hybridam. Fuit alter cornelius epicadus grammaticus syllæ dictatoris libertus: quem Tranquillus inter grammaticos numerat in libello de grammaticis. Ex insu. rapere: scribet infra tranquillus quemadmodum augustus agrippam nepotem abdicauit ob ingeniū sordidum: & indies amentiorem in insulam transportauit: Iuliam quoq filiam relegauit in insulam & demum post quinquēnium ex insula transtulit in continentem: sensus est Tranquilli andasium atq epicadum destinasse rapere ex insulis iuliam augusti filiam & agrippam nepotem: cum thelephus destinasset augustum & senatum trucidare.

Fartores.
Nomēclatura:
Epicadus.

ad extremum telephus quasi debita sibi fato dominatione & ipsum & senatum aggredi destinauerāt: quinetiam quondam iuxta cubiculum eius lixa quidam ex illirico exercitu ianitoribus deceptis noctu deprehensus est: cultro uenatorio cinctus: inops ne mentis an simulata dementia incertum:

Principatū fato dari.
Lixæ.
Semilixa.
Lixulæ.
Semilixulæ

Debita fato uetus est uerbum principatum nō nisi fato dari. Lampridius uero dixit: Imperator em fortunæ esse: nam & minus boni reges fuerunt & pessimi imperarunt. Lixa: lixæ ministri sunt militum: quorum officium est ut aq̄ subministrent: quā ueteres lixam uocauerunt: de lixarum significatione lege nonium & festum pōpeium: de his dixit Silius. libro. v. punicorum. Inutile marti lixarum uulgus. Et Luca. ait in. ix. stat dū lixa bibat Scipio apud Liui. in concione militari actium umbrum gregariū militem seditionis principem appellat semilixam quasi semimancipium nomine sordido & ignominioso: preterea scribit Varro lixulas & semilixulas uocabulo sabino dici circulos ex farina caseo & aqua commixtos: & inter cibaria numerantur.

M. AN. Falsarum tabularum: falso seu fraude signatarum. Neq ætate: neq corpore ualidi: senio & morbo confecti. Themasini epi. fuit Cornelius epicadus grammaticus syllæ dictatoris libertus eiusdem ne an alterius parum intelligi potest: Macro. tamen epicadi meminit: Epicadum inquit refert herculem occiso gerion.

Hybridæ: ex apro & sue: fero duo & domestico conceptos hybridas dixere: manifeste enim & ad homines in contumeliam transfertur: υβρισ enim græcæ contumelia dicitur quod Tranquillus significanter expressit ro. hominem parthica gente creatum demonstrans. Ad extremum: nouissime. Serui nomēculatoris. q. d. & fortūe & officii sordidissimi: erant enim nomēculatores qui ciuium nomina memoria tenebant uocabantq quum opus erat Sene. habebis conuiuas: quos ex turba salutantium nomenclator digesserit & rursus nemo uerus nomēclator qui nomina nō reddit: ab ipsa uocandi ratione nomēculator dictus unde & nomēclatura: Pli. & sit quedam in his nomēclatura. Vltimæ sor. sordidissimæ fortunæ: ut ad nomēclatorem & hybridam id referas.

Andasius & epi. frigide nimis rem tantam attigisset nisi coniuratorum saltem subiecisset consilia. Iuliam filiam: ad neptis differentiam que & ipsa iulia est nuncupata: sed hæc de qua nunc augusti filia: illa uero neptis: cæterum utranq adulterii conuicta in insulas ut postea dicetur est relegata.

Agrippam ne. hunc iuliæ & agrippæ filium ob ferox ingenium surrentum primo augustus sepo suit: mox & in cāpaniæ insulas deportari iussit Lixa: qui exercitum questus causa sequebantur lixæ a maioribus sunt dicti ut festo placet: Nonius qui militibus aquarentur ab eo quod ueteres aq̄ lixam dixerint a ministerio lixas nominatos credidit: alii a lixa qui herculem & ipse secutus sit: quidam a questu liguriendo: quia questus gratia sequentur exercitus: sed a lixe melius nomen factum. i. cinere dixeris quo utuntur illi intergenda suppellectile: & inde quoquendis cibis eam proruant: qui minimi ordinis sunt in popinis: Pli. Var. sequutus. Lixis inquit cinis est foci: etenim cinis lyxatis potus medetur: ut licet uidere gladiatores quum d cluserint hac iuuari potione. Ex illy. exer. quo illyrico est bello usus: aut certe ad illyridis presidium.

Menceps.
Quæstio quid.

PHI. Ianitoribus. scilicet augusti: qui sunt in numero seruorum. Cultro uenatorio: uenatores non solum armantur uenabulo: sed etiam cultro breui: qui dicitur uenatorius muniuntur: de quo ait Marcialis in apophoretis: hic breuis in grandem cominus ibit aprum. Inops ne mentis: mentecaptus: & ut antiqui dicebant menceps: tales enim per dementiam multa faciunt temere. Quæstione: tormentis apud iurisconsultos titulus est de quæstionibus: quo significatur seruos in questione torquendos esse: apud eosdem titulus est de senatusconsulto syllaniano ubi sic scribit Vlpianus: questionem autem sic accipimus non tormenta tantum: sed omnem inquisitionem apud oratores sunt communes loci a questionibus contra questiones.

nihil exprimi qstiõe potuit. De bellis externis p eũ gestis.

EXterna bella duo omnino per se gessit dalmaticum adolescens adhuc: & antonio deuicto cantabricũ: dalmatico etiam uulnera excepit: una acie dextrũ genu lapide ictus: altera autem & crus & utrũq; brachium ruina pontis consauciatus. Reliqua per legatos administrauit: ut tamẽ quibusdam pannonicis atq; germanicis aut interueniret aut non longe abesset Rauennam: uel Mediolanum: uel aquileiam usq; ab urbe progrediens.

De prouinciis per eum domitis & in amicitiã receptis.

d Omuit autem partim ductu: partim auspiciis suis. Cantabriam: Aquitaniam: Pannoniam: Dalmatiam cum illyrico oĩ. Item rhetiam

Nichil exprimi. scribit iurisconsultus plerosq; patientia siue duricia tormentorum ita tormenta contẽnere: ut exprimi ab eis ueritas nullo modo possit. Per se: suo ductu: nõ autẽ per legatos: quibusq; ipse presens non solum interfuit sed prefuit: expeditiones nõ mandauit aliis sed ipsemet sumpsit. Dalmaticum: scribit Appianus dalmatas nationem illiricam: domitos fuisse ab augusto qui fame fatigati se illi dediderunt: & obsides numero septingentos ex propriis filiis exhibuerũt: ab his recepit signa quæ gabinio ademerant: & in porticu octauia suspendit. Dalmatæ.

Cantabricum: cantabri hispaniæ populi efferi sunt: & nullam uitam sine armis esse existimãt: de quibus sic scribit eleganter Silius. Cãtaber ante omnis hyemisq; æstusq; famisq; inuictus & mox nec uitaꝫ sine marte patẽ: quippe omĩs in armis lucis causa sita est: & damnatũ uiuere paci. Cãtabros & uicinas illis gentes: que latrocinia exercebant: ut scribit Strabo: oppressit Augustus. Hinc exiit illud oratianũ: Seruit hispanæ uetus hostis oræ cãtaber sera domitus cathena: de cantabrico bello ita scribit Luci. Flo. in. iiii. Cantabrorum & prior & altior & magis pertinax i rebellãdo animus fuit. In quos non mandata expeditio. sed sumpta ipse uenit & totam amplexus cantabriam efferam gẽtem rito ferarũ quasi indagie debellabat: post q̃ extrema cãtabri uident certatim igne ferro inter epulas ueneno q; quod ibi uulgo ex arboribus taxis exprimitur: pcepere mortẽ: seq; pars maior a captiuitate uidicauere: Augustus captiuos cantabros sub corona iure belli uendidit. Cantabri. Veneno taxi percunt cãtabri.

Geno (ictus: Appianus: setouia urbe obsessa barbarorũ manus ingẽs in auxiliũ aduenerat: qbus obuiã eũdo Cæsar urbẽ intrare phibuit: & in prœlio lapide genu saucius p multos dies æger iacuit cõualescẽs romã ad ꝓsulatũ rediit. Setouia.

Ruina põtis: dũ Augustus oppugnat metulũ q metropolis est iapodũ natiõis illiricæ: cõscẽdit pontẽ cũ q̃tuor satellitibus: ex quo uerecũdantes milites cõfertim aduolauerũt: itaq; pregrauatus pons corruit: ex cuius ruina plurimi ad terrã labẽtes perierũt: Cæsar ipse crus dextrũ & utrũq; brachiũ saucius denuo turrim cõscendit: ex qua q̃ fierẽt ꝓspectabat: pontẽ hunc significare uidet. Appianus nõ fuisse supra flumen collocatũ sed paratũ ad mœnia scandenda. Romani enĩ quattuor pontes struxerunt ut p illos metulii mœnia cõscẽdere possent: q oẽs alius post aliũ corruerũt. Lucius uero florus tradit Augustũ iussisse pontẽ fieri: & eiq; & hoste & aqa turbantibus scutũ de manu militis rapuisse primũq; ascendisse supra põtem: q cũ multitudine succubuisset: tunc Cæsar augustus Saucius manibus ac cruribus speciosiore sanguie & ipso periculo augustior terge hostiũ pcidit. Plin. inter incõmoda. Augusti repõnit ruinas pontis. Metulium. Ruina pontis.

Pãnonicis: pãnonii appellanĩ a Romanis: quos græci peonas uocitãt: quorũ fama olim formidine totã cõcussit Italiã tanq̃ esset bello insuperabiles: hi tribus fluuiis drauo: sauo: & histro uallanĩ: hos subegit Augustus p urbibus: quorũ arma in ꝓfluẽte datæ: ut cæteris q resistebant sic uictoria nunciaret. Pãnonii. Peones.

Germanicis: bella aduersus germanos cõfecit ĩprimis p drusum priuignũ. Aquileiã: Pli. aquileiã collocat in decima regiõe italiæ: fuit autẽ colonia Romanorũ. xii. M. passibus a mari sita: quã prerfluit turrus amnis: olim aquilienses hoc specimen fidei erga Romanos exhibuerũt: ut in bello contra maximinũ funes de capillis mulierũ facerent: cũ deessent nerui ad sagittas emittẽdas: quod aliquãdo romæ dicit factitatum: unde in honorẽ matronarũ templũ ueneri caluæ senatus dicauit: auctor Iulius capitoli. Aquileia. Turrus flu. Fides aquilelentium. Venus calua.

M. AN. Ianitoribus: Ianuæ custodibus. Cultro uenatorio: uenatoribus apto: Mar. si deiecta gerea longo uenabula rostro: Hic breuia in grãdẽ cominus ibit aprũ. Quæstiõe: cruciatu. Externa: nõ ciuilia. Per se: suo ductu & auspiciis nõ p legatos. Dalmaticũ a dalmatia histriæ & macedonicæ oræ iteriecta cui hæret a tergo liburnia: Dalmatæ a dalmanio urbe Appiano auctore sunt dicti. Cãtabricũ: cãtabri ut ptolemæus ait citerioris hispaniæ sunt populi ad septẽtrionẽ occano propinqui: unde & cãtabricus oceanus. Vna acie dextrũ genu: ad setouiã in illirico urbẽ primõ uulnus accepit. Ruina põtis: ad metuliũ ruina pontis ut Appianus scribit utrũq; brachiũ & crus consauciatus periculõ uitæ adiit Augustus. Quibusdã bellis. Pannonicis & germanicis: in pannonas & germanos gestis. Interueniret: præsens esset aut certe suis iam dudum bellantibus superueniret. Mediolanũ: cisalpinæ galliæ oppidũ: Insubrũq;: ut Polybius ait metropolim. Aquileiã: carnorũ urbẽ incũbentibus barbaris ut Strabo ait impositam latinã idest iure latii donatã: ut Liuius scribit ut alii Romanorũ coloniam.

PHI. Parti ductu: qñ ipo ductor erat copiarũ & pñs bellicas sumebat expeditiões. Parti auspiciis: qñ aliis bella gerẽda mãdabat: q ipe qdẽ suis suscipiebat auspiciis: sꝫ p alios absẽs hostes debellabat. In hãc sniaꝫ ẽ illud ab Oui. dictũ. Auspiciis aĩsq; pñs puer arma mouebis. Et uices aĩs auspiciisq; pñs: auspicia collegioq; augurũ tãtus honos erat apd ãtiquos: ut nihil domi belliq; nisi auspicato gereret. Scriptũ ẽ in canonicis decreti. xxiii. q. v. duo eẽ gña auspiciorũ: alterũ ad ocl'os alterũ ad aures ptinere: ad oculos. s. uolatũ: ad aures uocẽ auiũ. Duo gña auspiciorum. Cõ illyrico oĩ. Appia. enumerat q̃plurimos illyrici populos quos omnis ab augusto domitos fuisse refert. Aquitaniam: In qua ut scribit Eutropius. M. Agrippa rem ꝓspere gessit: est autem aquitania tertia pars galliæ ulterioris. Rhetiã. thusci duce Rheto auitis sedibus amissis alpes occupauere: & a nomine ducis gentem rhetorum condiderũt. auctor Iustĩ. in. xx. de rhetis ita Pli. in. iii. rhetos thuscorum prolem arbitranĩ a gallis pulsos duce rheto. Aquitania. Rheti.

& uindelicos ac salassos gentes alpinas coercuit: & dacorũ incursiones tribus eorum ducibus cum magna copia cæsis germanosq; ultra albin fluuium summouit: ex quibus sueuos & sicãbros dedentes se traduxit in galliã: atq; in ꝓximis rheno agris collocauit. Alias item nationes male quietas ad obsequiũ redegit. Nec ulli genti sine iustis & necessariis causis bellum intulit. Tantũq; abfuit a cupiditate quoquo modo imperiũ uel bellicã gloriã augẽdi: ut quorũdam barbarorum principes in æde. Martis ultoris iurare cœgerit mansuros se in fide ac pace: quã peterent: a quibusdam uero nouũ genus obsidũ fœmias exigere tẽtauerit: qd negligere mariũ pignora sentiebat: & tñ ꝓ̃tãtẽ semp oibus fecit: quoties obsides uellẽt recipiendi: Neq; aut crebrius aut ꝑfidiosius rebellantes grauiore unq̃ mulctatus est pœna: quam ut captiuos

Vindelici. Vindelicos: cõtermini rhetis sunt uindelici incolæ alpiũ populi: qui in bello securibus. utunĩ ritu amazonio. Rhetos autem & uindelicos uicit augustus uirtute drusi neronis priuigni: in cuius laudẽ cecinit Ora. Videre rheti bella sub alpibus drusum gerentẽ uindelici, Salassos: salassi alpini sunt populi: quos Cato taurisce gẽtis esse arbitraĩ.
Salassi. Salassorũ tellus aurifodinas habet: diuq; olim potẽtes fuerunt: a quibus decimus brutus data uiritim dragma sese redemit: hi quandoq; Cæsaris pecunias diripuerũt. Tãdẽ augustus eos funditus deleuit: & oẽs sub corona uendidit auctor Strabo. in. iiii. Dacorũ incursiones: daci solebant duce cotissone decurrere & uicina populari: quoties danubius gelu cõglaciatus undas cõcretas habebat uisum est Cæsari augusto gentẽ aditu difficilẽ summouere: misso igiĩ lẽtulo dacos reppulit ultra ripaz danubii ulteriorẽ auctor. L. Flo.
* in. iiii. epitomatis. * Dacos ut inquit Sthephanus καλουμεν αουσ. i. uocamus Daos: uñ apd̃ Athenienses Seruorũ nomia sunt αοι. Daui sicut & ge
Daui. tæ: quibus & poetæ utuntur in comœ
Albis flu. diis. * Vltra albin: albis fluuius ẽ:
Sueuorum qui in duo spacia germaniã disterminat: ut auctor ẽ in. i. geographiæ Stra.
mores. qui in. vii. quoq; tradit Ro. nõ transcẽdisse fluuiũ albin: olim a sueuis tenebaĩ australis germaniæ pars trans albin: de quo Luca. in. ii. Fũdat ab extremo flauos aquilone sueuos albis & indomitum rheni caput sueuos & sicãbros: scri. Cæsar. in. iiii. cõmẽtario Sueuorũ gẽtẽ longe esse maximã & bellicosissimã germanorũ omniũ: hi centũ pagos habere dicebantur: dediti sunt uenationibus: uinũ ad se omnino importari nõ sinebant: quod ea re ad laborem ferendũ remolescere homines atq; effœminari arbitrabantur. Sicãbros: sicãbri & ipsi populi sunt germa-
Sicãbri. niæ transrhenani: qui quondam se in solitudinem ac siluas abdiderunt: quo tempore pons a Cæsare institutus fuit super rhenum. Drusus auspiciis Augusti sueuos & sicambros pariter aggressus est: qui. xx. centurionibus interemptis hoc uelut sacramento sumpserant bellum: uictor drusus pecora & torques eorum ipsosq; nomine prede diuisit & uendidit. Alias na. scrib. Flo. noricos mysos thraces sarmatas & in germania marcomanos atq; cherusios & ad meridiem getulos atq; marmaridas: & ad orientem armenios aliasq; nationes fuisse domitas & ad obsequium redactas ab augusto a Liuio quoq; cherusci tencheteri: cauci: aliæq; germanorum transrhenum gentes
Barbari. subactæ a druso referuntur. Barbarorum: barbari dicebantur antiquitus omnes gẽtes exceptis græcis: ro. quoq; inter barbaros numerabantur: unde ait Cato de græcis ad filium: Nos quoq; dictitant barbaros & spurios: * &
* apud Liuium Philippus rex macedonum Romanos barbaros uocat. * Martis ultoris: infra scribit. Tranquillus quemadmodũ augustus forum extruxit cum templo martis cognomento ultoris: quod uouerat bello philippensi ultione paterna suscepto.

M AN. Partim ductu: rebus gerendis presens quod proxime ostendit quum per se dixit: Partim auspiciis suscepto: sed per alios administrato: bella nõ nisi auspicato: q Liui. & Vale. docent suscipi consueuere: Siquidem repetendorum auspiciorum causa summos magistratus in urbem ex prouincia reuersos nõ uno Liui. tradidit loco. Aquitaniam: comatæ galliæ partem: pyreneis montibus adiectam. Pannoniam: que duplex est superior & inferior. Rhetiam. in alpibus & a rheto tuscorum duce dictam: hi a gallis pulsi in alpibus: ut Pli. ait consedere.

Salassos: & ipsos alpium incolas: ac taurisce gentis: ut cato tradidit. Gentes al. trophæi inscriptio quod augusto fuit in alpibus erectum habuit omnes alpinas gentes a mari supero ad inferum ductu & auspiciis augusti domitas: Eus. in Tiberium de rhetis & uindelicis triumphasse scri. Liui. a Druso & Tibe. rhetos domitos.

Dacorum incur. Dacia inter sarmatiam & histrum fluuium: Liui. omni dacorum mentione omissa bastarnas ait Mysos & thraces augusti principatu a Crasso subactos: Euse. Sarmatas a Tiberio. Albin ger. flu. qui ptolemeo Auctore nõ longe a cimbrica chersonesso in germanicum labitur oceanum.

Sueuos & sicam. eiusdem Germaniæ populos: & ut idem auctor tradidit: inter se contiguos Germanos: aut transrhenanos drusus Tiberii frater multiplici bello afflixit: Liui. & Euse. sunt auctores. Alias nationes: ut Dalmatas: Pannonios: Thraces ac preter hos cheruscos in Germania Cencreos: Caucos: qui omnes Liuii testimonio: partim bello domiti sunt partim ad imperiũ reuocati. Martis ul. quod philip. bello uouerat: riteq; postea construxit & dedicauit.

Fœminæ obsides. PHI. Nouum genus obsidum. Cor. tacitus refert efficatius obligari animos germanorum: quibus inter obsides puellæ quoq; nobiles imperantur: ait Tranquillus augustum a quibusdam accepisse fœminas pro obsidibus: quod nouum genus obsidum uocat respiciens ad consuetudinem romanorum: qui fœminas obsides accipere non consueuerant: q̃uis legerimus apud historicos inter obsides a romanis porsenæ regi datoa fuisse uirgines traditas: quarum clarissime sunt Valeria publicia & chloelia. Marium: masculorum pro obsidibus datorum.

Mulctaticia pecunia. Mulctatus est: puniuit a mulcta deriuatur mulctatitium: inde leges: apud Liui. ex pecunia mulctaticia factos ludos: & pateras aureas ad cereris ædem positas fuisse.

Sub lege:sub hac conditione quæ subsequitur. Liberarentur:per manumissionem liberi fierent. Pellexit induxit:traxit:& hoc cõmentus est Augustus ut ita i officio cõtineretur metu longi diuturniq; seruicii. Indos: tradunt historici Scythas misisse legatos ad Augustum amicitiã petẽtes:qn etiã seres illos primos hominũ q no scantur:indosq; sub oriente sole habitantes cum gemis & margaritis elephãtos inter munera trahẽtes:uenisse ultro petitum augusti Cæsaris amicitiã:de quo ita paulus orosius. Interea Augustum Cæsarẽ apud tarraconem hispa niæ urbẽ legati indo⁊ & scytharũ toto orbe trasmisso tandẽ ibi inuenerunt:quẽ cum gentilitio munere supplex cous indus & scytha boreus orauit.

Indi
Seres primi hoim

sub lege uenũdaret:ne in uicina regione seruirent:neue intra xxx. annos liberarentur. Qua uirtutis moderationisq; fama: indos etiã ac Scythas auditu modo cognitos pellexit ad ami citiam suam populiq; Ro. ultro per legatos petendam. Parthi quoq; & armeniã uendicanti facile cesserunt:& signa militaria: quæ. M. Crasso:& .M. Antonio ademerant reposcen ti reddiderunt:obsidesq; insuper obtulerunt:deniq; plurib⁹ quondam de regno cõcertantibus:non nisi ab ipso electũ cõ probauerunt.

cap. 22.

De Iano per eum clauso:& triumphis & ouatiõibus eius.

IAnum quirinum semel atq; iterum a condita urbe ante memoriam suam clausum in multo breuiore temporis spacio terra mariq; pace parta ter clausit.

Scythas:scythia duplex est:& scythę bipetit:alteri europei sũt alteri asia tici:auctores Pli. & curtius. a scythe herculis filio noiatĩ. * Quidam ut docet stephanus autumant dici scythas ἀποτουσκυζεσθαι qđ signifi cat irasci. Sũt. n. ὀργιλώτατοι. i. ira cundissimi scythice genus est calcia menti. * Parthi quoq;: parthi scitico sermone exules dicunt sicuti refert iustinus in. xl. Docens abexulibus scytha⁊ partho⁊ imperiũ fuisse deductũ. Regna partho⁊ oli fuerẽ duo deuiginti auctore plinio. q scribit parthos cũ scythis ex æquo degere idem alibi tradit regna persarum esse eadẽ quæ partho⁊: quorum rex Orodes duce surena bella cũ Romanis gessit crassũq; Roma norũ iperatorem cum filio & oi exercitu deleuit. sequentibus quoq; tẽporibus. M. Antonius bellũ cũ. xvi. legionibus intulit parthis:ppterea quod aduersus se & Augustum auxilia miserant Bruto & Cassio:sed multis pliis uexatus a parthia refugit:uix tertia parthe exercitus incolumi: Augustus cum in syriam ad cõponẽdum orientis statũ peruenisset metũ iniecit phraati parthorum regi ne bellum parthiæ uellet inferre:Itaq; tota parthia ex crassiano antonianoq; exercitu captiui recollecti sunt:signaq; cum his militaria Augusto remissa:sed & filii nepotesq; phraatis obsides augusto dati:plusq; Cæsar magnitudine sui nominis fecit:q̃ armis alius iperator facere potuisset. Armeniã uendicãti:ad se trahenti Augusto:titulus est apud iurisconsultos de rei uẽdicatiõe:quo uẽdicãtur res:quæ sunt iuris nostri:& sic Augustus armeniã uẽdicabat a parthis tanq̃ ptinentem ad ius Romani imperii Duæ sunt Armenie maio. s. & minor regiões asiaticæ:quarũ latitudinẽ & lõgitudinem describit Plinius in. vi. ide a Lucano dictum est. Nec tu populos utraq; uagãtes Armenia. tradit Strabo. in. xi. Iasonẽ cũ armeno thessalo ad ea loca pcessisse:& a noie armenii armeniã fuisse nũcupatam scri. Ruffus armeniã cõspirasse cũ pthis:missumq; Caiũ nepotẽ ab augusto cũ exercitu maiestate Ro. nominis cũcta sedasse:& ut auctor est Luci. Flo.. recuparũ est p Caium augusti nepotẽ ius oli seruitutis intermissum. Nãq; armenios uicto rege tigrane ad hoc seruitiũ Pompe. assueuerat ut rectores a Romanis acciperẽt. M. AN. Nouũ genus obsidũ:cur nouũ quũ Liuio:Plutarcho:& Dionysio auctoribus cõstera Ro. puellas obsides Porsenę datas sed ad recentiora credo tempora Trãquillus respexit:quibus mos ille uetus exoluerat:aut certe ad Parthos: qui id genus obsidum dare non consueuerant. Exigere:poscere. Marium pignora:mares in pignus datos.

Scythæ bipartiti
Parthi exules.
*
Vendicare
Armeniæ

Crebrius & perfidiosius:hoc ad uiolata fœdera:illud ad inconstantiam & leuitatem attinet. Rebellãtes:temere ad arma & bellum recurrentes. Mulctatus est:actiue dixit inCæsare aliter. Sub lege:certa conditione. In uicina regione:quo minus uia ulla ad effugium pateret. Triginta annos:ut non solum graui:sed lõgo etiam plecterentur seruitio. Indos :duplex india citra & ultra. Gangem hæc tam Macedonicis q̃ Ro. armis intacta illa:quia proximior :iccirco & notior Alexandri signis peragrata. Scythas:qui longe lateq; a Sarmatia ad aquilonem:& ortum solsticialem ad in cognitas usq; terras diffunduntur:Herodotus a Scythe Herculis filio putat nomen genti inditum. Pellexit:traxit.

Parthi:quia Scythi:ut Trogus scripsit:oriundi ingentes quandoq; clades Ro. po. itulere Marco Licinio Crasso cum filio:& florentissimis legionibus primo cæsis:mox Antonio pluribus hominum millibus amissis procul repulso:Plutarchus Liuius:& Appianus sunt auctores. Armeniam:quam Tiberius:ut Eusebius ait recepit:est que Asiæ prouincia inter taurum & caucasum. Trogus ab Armenio Iasonis comite tradidit illi nomen inditum. Ptolemæus duplicem facit Armeniam:quod & Lucani carmen significanter demonstrat: Nec tu inquit populos utraq; uagantes :Armenia. Vendicanti:ad Romanum imperium trahenti. Facile cesserũt:Parthi scilicet. Signa militaria;quæ Crasso fuerant adempta.

PHI. De regno concertantibus:similiter olim Annibal fuit disceptator inter fratres de regni certamine ambigentes:nam reguli allobrogum fecerunt eum regni arbitrum omnisq; seditionis illius disceptatio ad eum delata est:qui impium dedit maiori fratri. Ianũ quirinũ Numa secundus Romanorum rex Iani templum ad infimum argiletum extruxit:qui index pacis foret & belli:ut appertus in armis clausus in pace ciuitatem esse significaret:semel ab ipso numa clausus fuit. alterũ post primum punicum perfectum bellum:tertio post bellum acciacum ab imperatore Cæsare Augusto pace mari terraq; parta:quod nostræ inquit Liui. ætati dii dederunt ut uideremus:ad quod allusit Virgi. illo uersu. Claudentur belli portæ:sed diligenter animaduertere Tranquillũ

Ianus quirinus

scripsisse ianum ter clausum fuisse ab Augusto propter historiam; quam uiri alioquin eruditi parum diligen-
ter obseruauerunt; scito igitur Augustum Cæsarem ab oriente post Antonium Cleopatramq; deuictos: cum ui-
ctoria redeuntem tum primum clausisse iani portas: quo die primũ Augustus consalutatus est: mox profecturus
in hispanias cum exercitu aduersus cantabros apperuit belli portas: quas iterum claustro cohibuit inhonorem
cantabricæ uictoriæ. Deinde cum ab oriente in occidentem: a septemtrionem in meridie ac per totum oceani cir-
Clausus ianus quoties — culum cunctæ gentes una pace composite forent; Iani portas tertio Augustus clausit; & ita clausus est Ianus qui-
quies; semel a numa pompilio iterũ
Tito Manlio consule. Et ter per Augustum Cæsarem: multo breuiore tẽpore q̃ bis clausum fuisset a superioribus: historia tradit explicate ab orosio li. vi. historiarum: cuius auctoritate subnixi censemus legendum eẽ ter clausit sicut emendati codices habent & quadrat historiæ: cuius i curiosi legunt tertio clausit; existimantes nihil aliud esse subintelligendum q̃ quod

Bis ouans ingressus est urbẽ post philippense: & rursᵘ post siculum bellum. Currules triumphos. tres egit: Dalmaticum Actiacum: Alexandrinum continuo triduo.

De duabus cladibus eidem illatis. cap. 23.

Mnes graues ignominias cladesq; duas omnino: nec alibi q̃ in germania accepit lolianam & uarrianam: sed lolianam maioris infamiæ q̃ detrimenti:

Vñ ianus — tertio loco Augustus clauserit Ianum. In sacris ueteres Romani inuocabant ianum quirinum: ianum patulcium
Quirinus — & clausium quirinum autem cognominabant quasi bellorum potentem ab hasta: quam sabini curim uocant: pa
Patulcius — tulcium & clausium: quia bello portæ eius patent: pace clauduntur. Ouans: ouatio minor est triumphus: ouan-
Clausus — di autem & non triumphandi causa est: cum hostium nomen humile est: aut cum incruẽta uictoria obuenit: iõq;
Ouatio — oualis corona myrthea erat tanq̃ non martius sed quasi uenereus triumphus foret: est enim myrthus arbuscula
Oualis corona myrthea — ueneri dicata: qui ouabant introire solent urbem æquo uehentes: q̃uis sabinus massurius pedibus ingredi ouan-
tes dicat: sequentibus eos non militibus sicut in triumpho fieri solebat sed uniuerso senatu De ouatiõe sic scri. Ser
ui. enarrans illud Virgi. sola fuga nautas comitabor ouantes; qui ouationem meretur & uno æquo utitur & a ple
Ouationis & triũphi differentia. — beiis uel equitibus Romanis deducitur ad capitoliũ: & de ouibus sacrificat. Vnde ouatio dicta. Plut. quoq; i mar
cello tradit in triumpho bouem immolari solitum: in ouationem autem ouem. Vnde huic triumphi generi no-
men extat ouatio. Diony. alicarnaseus scribens queadmodum posthumius ouans introiuit; hæc memoratu di-
gna tradit de ouationis triũphiq; differẽtia: primũ inqt ouans pedes igreditur: nec in curru sicut triumphator: dein
de nõ picta ueste iduitur: nec ornatur trabea: q peculiaris est consulũ ducũq; amictus: pterea non eodem utitur sce-
ptro: quo ille qui triumphat. Post philippense: bellum gestum in campis philippis aduersus brutum & cas
siũ. Siculũ bellũ: contra sextũ Põpeium. Auctor est Vale. in capite de iure triũphãdi: q; q̃uis qs pclaras res ci-
uili bello gessisset: imperator tamen eo nõie appellatus non est neq; ullæ supplicationes decrete sunt: neq; ouauit
neq; curru triũphauit: qa ut necessariæ istæ ita lugubres sp existimatæ uictoriæ sunt: utpote non externo sed do-
mestico partæ cruore. Attñ Augustus bis ouauit in ciuilibus bellis duobus: quorũ alterum gestum est aduersus
Non datur triũphus in bello ciuili — brutũ & Cassiũ: alterũ aduersus sextũ Põpe. magni Pompeii filiũ. Currules triũphos: magnus uerusq; triũ-
phus curril ẽ: ppterea qd i curru deaurato triũphator uehebať & ita oli Camillus post ueios debellatos curru eqs
albis iuncto urbẽ iuectus ẽ. De põpa ordie & formula triũphi scripsimus i cõmetariis in Propertiũ copiosissie
illinc si quid desideraueris poteris mutuari. M. AN. De regno: de regis electione: regnandiq; iure. Ianũ
quirinum: bellicosum & martium: ut qdam: Plut. auctore interptantur. Virgi. Claudenť belli portæ: quotiẽs ab
urbe cõdita: Iã tẽplũ claudi cõtigerit. Liui. Plu. & Diony. docent. Semel. Numa rege. Iterum: post primũ
bellũ punicũ. M. Attilio: &. T. Mallio consulibus. Breuiore tpis spa. q̃prius illud fuisset a Numæ tpibus ad
primi belli punici exitũ. Parta pa. Plut. post uictũ Anto. Ianũ scri. ab Augu. clausum. Ouans minorem tri
umphum agens Dio. Minorem triumphum ro. ouationem appellant; æquo. n. nõ curru uehebať i ouatione: qui
triũphabat; coronãq; gastabat myrream; q̃. M. C ut mollem repudiasse dr: priusq; per ambitionem laurea in oua
tione usus: ouare a militum uoce: potius q̃ ab ouibus circa aras cæsis: ut quidam interpretantur. Currules: ad
ouationis differẽtiã: q̃ minoris triumphi: ut dixerat species Acti. & alex. utrũq; ob Cleopatram.
PHI. Dalmaticum: dalmatas illyrici populos domitos augustus coegit fodere terras aurumq; ue-
nis repurgare; quod gens omnium cupidissima studiosa acquirit diligẽtia: ex quibus uictis triumphum egit
dalmaticum. Actia cum; propter cleopatram deuictam; una cum antonio apud actium pugna naualí.
Alexandrinum; positus alexandria urbe ægypti omnium longe opulentissima & clarissima: cui dixit augu-
stus se parcere primo propter illius & magnitudinem & pulchritudinem; secundo propter conditorem alexan
drum: tertio propter arium philosophum alexandrinum sibi imprimis amicum.
Cur alexandrie pcitur — Continuo triduo. octauo idus ianuarii urbem triplici triumpho ingressus est augustus: & ad hos tres trium
phos referendum est illud maronianum. At Cæsar triplici inuectus Romana triumpho: quod enarrans Seruius
sic inquit tres augustus habuit triumphos: primo die triumphauit exercitus qui Anto. uicerat: secundo qui dal
matas uicerat: tertio ipse cum Alexandrino est ingressus triumpho. Auctor est diuus Hiero. augustum celebra-
ta de. M. antonio uictoria Romam repedasse ducentem secum infinitum captiuorum numerum & antiquorum
Loliana clades uariana clades — ptolemeorũ omnium gazas: ut nec ante nec postea tanta copia auri argenti gemmarumq; Romam aduecta fu
isse noscatur. Lolianam. Loliana clades. M. Lolio dicta est: qui primus galatiam prouinciam pro pretore ad
ministrauit ut docet Eutropius: id cum in germaniam ab augusto missus esset ignominiosa clade affectus est.

Varrianā pene exi. Quintillius uarrus cū tribus legionibus a germanis rebellātibus fūditus deletus est:cū illius supbiā:libidinē atq; auaritiā ferre nō possent:q ruptis foederibus:calcata fide:duce arminio arma corripuerūt & Quintiliū uarrū nihil tale metuētē iprouiso adorti undiq; inuadentes castra rapuerunt legionibus tribus obtruncatis:nihil illa cęde cruētius:nihil īsultatiōe barbaro℞ intolerātius pcipue saeuitū ē in pronos causa℞:cum aliis oculos foderēt:aliis manus āputarēt. Vni lingua recisa est:quā in manu tnēs barbarus:tādē inquit uipa sibilare desiste ipius quītili uarri corpus effossum est:qd milites humauerāt:hac clade:ut tradunt historici:factū est ut Ro. Impiū in ripa rheni fluminis staret. Pli. i. vii. inter infoelicitates augusti uarrianā cladē nūerat his uerbis: iuxta haec uarriana clades & maiestatis eius foeda sugillatio.

uarri anam pene exitiabilem tribus legionibus cum duce legatisq; & auxiliis omnibus caesis. Hac nunciata excubias p urbē indixit:ne quis tumultus existeret:& presidib⁹ ꝓuinciarum ꝓpagauit imperiū ut a sueris & a pitis socii cōtinerētur. Vouit & magnos ludos Ioui optio maxio:si rēpu. i meliorē statū uertisset:qd factū cibrico marsicoq; bello erat. Adeo nāq; cōsternatū ferūt:ut p cōtinuos menses barba capilloq; sūmisso caput iterdū forib⁹ illideret uociferās Quītili Varre legiōes redde:diēq; cladis quotannis moestum habuerit ad

Legatis caesis:legati ex uiris cōsularibus mittebātur ad exercitus:sc̄di ab īperatore:qbus legiōes & auxilia uniuersa obtempabāt:absente aūt legato pfectus legionis tanq̄ uicarius ipsius potestatem maximā retinebat:auctor Vegetius in. ii. de re mili. De his legatis militaribus eorumq; numero:ita scri. Liui. lib. xxviii. in oratione Manlii uolsonis:ex. x. legatis:si diis placet: quod consilium dispensandae cohonestandaeq; uictoriae imperatoribus maiores dederunt nri:aduersarios habeo. * Dignū memoratu est: qd refert. M. Tul. in epistolis ad atticū:maiores nr̄os non solitos legare in. x. legatis:q essent impatorum necessarii. Auxiliis caesis:auxilia differunt a legionibus:qm̄ auxilia sunt sociorum:legiones sunt Romanorum. Auxilia autē semper legionibus tanq̄ leuis armatura in acie iungebantur. scri. Vege. minorem militum numerū ascribi consuetū se in auxiliis:maiorem in legionibus:hinc legionarii & auxiliares milites discretum ab historicis memorantur.

Linguare cisa caussidico

Legati militares

*

Legiones
Auxilia

Excubias:excubiae:auctore Seruio diurnae sunt & nocturnae:uigiliae tantū modo nocturnae. Indixit. denūciauit. Praesidibus:praesidis nomen generale est eo qd oēs ꝓuincias regentes p̄sides appellant:& ut inquit Vulpianus iurisconsultus:p̄ses prouinciae maius impium in ea ꝓuincia habet oibus post pricipē. Vt a sueris continerent:qdam improbāt institutum illud Romano℞:quo annuos tantū p̄sides annuosq; ductores copiarum faciebant:ut interdum prius se circum ageret annus:q̄ omnia forēt expedita:& ut saepe ignorarēt milites & ignorarentur a militibus. Vnde annibal apud Liuium inquit. An me cum hoc semestri conferam duce:cui siquis demptis signis poenos Romanosq; hodie ostendat ignoraturum certum habeo:utrius exercitus sit consul. Igitur augustus prolatauit ampliauitq; imperium his qui erant presides prouinciarum:ut ille administrarentur a iam cognitis & peritis administrationum. Magnos ludos:circenses intelligit:qui modo Romani mō magni uariae appellati sunt:quos primus fecit Tarquinius priscus:sicut affatim diximus in Iulio Caesare:tale est illud apud Liui. scribentem quemadmodum ioui ludos magnos uouendos esse rettulerunt decemuiri senatoribus; si bella tū eēt ꝓspere aduersus Auni. resq; pu. in eodem quo erat ante bellū statu pmansisset:tradit ēt Scipio carthaginis uictor oli pcatus esse deos:ut i eo statu rēp. seruarēt i quo tūc eēt. Quod factū:ut. s. ludi magni ioui uouerentur

Excubiae
Praesides
Institutum Romano℞

Magni ludi.

M. AN. Et uarianam:multi & uarii fuerūt Augusti successus:sed nō propterea tales:ut nō eos idētidē fortuna uarriarit:nulla fuit unq̄ inhumanis rebus tam certa foelicitas que non aliquo modo fuerit ab ea conuulsa usq; adeo uerissimū ē illd̄ Hero. ημερεσφ ου Δερ ομοιον προστυει πρηυματ:dierum nullus ꝓsus qd̄ alius affert uir:dat intelligi tot eē in rebus uices:q & dies. Sed haec eo rēdūtur Augustū q foelicissimus eo℞:q Romae rerum potiti sunt iudicatus est ipsum quoq; per multa utrāq; fortunā exptū nō ignoremus. Sed pl. ut caetera eleganter augusti est infortunia executus:& quod ad p̄ntem locū attinet:iuxta haec inquit uariana clades; & foeda maiestatis sugillatio. Excubias:ut nihil interdiu nocturue esse ex statione remissū intelligas:namq; diei & noctis excubiae sunt. Praesidibus:iis q prouinciis p̄sidebant est. n. p̄sidere ad opē p̄standam p̄esse generaleq; nomen Martianus esse ait:oēs. n. & proconsules & legati Caesaris:q ꝓuinciis praeerant p̄sides sunt dicti. Propagauit:amplauit. Aperitis:gerendarum rerum non ignaris. Magnos ludos de his in Caesare abeunte diximus.

PHI. Cimbrico:quod Caius marius aduersus cimbros ex germania uenīētes gessit historia a nobis superius explicata est & in cōmētariis Propertii latius tradita. Marsico. marsicū bellū noiatū ē sociale:qm̄ a marsis rebellandi suscitatum fuerat īitium:auctor Strabo:q scri. in. v. Geographiae:marsos contra po. Ro. constituisse receptaculum ꝓpugnaculūq; corphiniū metropolim pelignorum:& impatoribus creatis biennio belligerasse aduersus Romanos:Donec effectum est ut ipsi in ciuitatem Romanam pariter uocarentur. Dictū est autem hoc sociale bellum:qm̄ oē latiū atq; picenū & ethruria ois atq; cāpania postremo Italia contra matrem ac parentem suam Romam consurrexerunt:belli marsici siue socialis ductor precipuus fuit popedius; appianus in. i. & florus in. iii. de bello sociali multa conscribunt;de quo est illud satyricum:calcatamq; tenet bellis socialibus uuam. * Plinius tradit bella socialia non minus perniciālia fuisse q̄ ciuilia. * Capillo summisso:prolixo immisso intonso. Seneca. Cai inconstantia modo barbam capillumq; summittens * Frontinus nam & barbam & capillū submisit:& postea nunq̄ recumbens cibum coepit. * Illideret. orosius hoc idem sic tradit Caesar augustus hanc cladem adeo grauiter tulit; ut saepe per uim doloris caput parieti collidens clamaret. Quintili uarre redde legiones. Diem cladis:eodem die accepta est uarriana clades:quo clades illa cānensis pugnae uastissima facta est:fuit autem ante diem quartum nonas sextiles sicuti historici meminerunt.

Sociale bellū marsicū

Capillus sūmissus
*
Atri dies

Lugubrem. inominalem & atrum. Nam Romani dies atros appellabant funestos & reip. Ro. ob rem male gestam calamitosos. Disciplinā scilicet militarem: que uirtus nomē po. Ro. eternāgloriā peperit: que orbem terrarum parere Romano imperio coegit: ut tradit Cice. in oratione pro murena. De hac ita loquitur Titus Manlius apud Liui. Disciplinam militarem qua stetit ad hanc diem. Ro. respu. soluisti. Legatorum: militarium de quibus pauloāte: scri. Liui. qđ pollura semel militari disciplia nō miles cēturionis: non centurio tribuni: nō tribunus legati: nō legatus cōsul' pcat iperio. Grauato: grauate grauatī: aduerbiū ē Hibernis mēsibus: quo. tēpis spatio ut ait Liui. in. v. oim bellorum quies esse solet: & hieme saltem milites i domos ac tecta reduci oportet: & aliquo tempore anni parentes liberosq; ac coniuges inuisere. Vxorem interuisere: ita Annibal apud Liuium ad milites inquit: si quis uestrum suos uisere uult commeatum do primo uere edico adsitis: ut dis bene iuuantibus bellum ingentis gloriæ predæq; futurum incipiamus: sic per totum tēpus hiemit quies renouauit corpora animos ad omnia de integro patiēda

Cap. 24

lugubrem. De disciplina eius circa rem militarem.

IN re militari & commutauit multa: & cōstituit atq; etiam ad antiquum morem nonnulla reuocauit: disciplinam seuerissime rexit: ne legarorum quidē cuiquā nisi grauato: hibernisq; demū mēsib' pmisit uxorē iteruisere. Egrē Romanū q duob' filiis adolescētibus causa detrectādi sacramēti pollices āputasset: ipsum bonaq; ei' subiecit haste: quē tñ q imiere ēptiōi publicanos uidebar: liberto suo

Interuisere interuisere est inuisere reuisere & ut uī donatus innuere: hæc particula inter significat totum: unde intercipit
* quasi totum capit ab eodem exponit & Plau. i aulularia iterbibere dixit quasi totum bibere. * Interuisere uero ē
Interlegere ex interuallo reuisere. Sic apud Palladium interlegere poma est non tota colligere: sed per interualla decerpere. ut
Sacramentum relicta in arboribus fiant grandiora meliusq; maturescant: & ut succus ad meliora uertatur. * Sacramenti
.s. militaris. Namq; teste Seruio legitima erat militia eorum qui singuli iurabant pro rep. se esse facturos: nec disce
Militare debant nisi cōpletis stipendiis & sacramētū uocabatur sniæ serui astipulatur Vegetius: sic scribens in. ii. de re militari: milites iurare solent: & ideo militiæ sacramenta dicuntur: iurant autem se omnia strenue facturos: que preceperit Imperator nunq̄ deserturos militiam p Rom. repu. hinc a iuuenale milites sacramenta dicuntur illo uersu: premia nunc alia atq; alia emolumenta notemus sacramentorum. Liui. uero tradit usq; ad tempus secundi punici belli sola sacramenti religione auctoratos fuisse milites: mox iureiurando adactos a tribunis militum se
Pollices pscidere. conuenturos iussu consulum neq; iniussu abituros. Pollices: qui militiæ munus ob formidinem subter fugiebant soliti erant sibi pollices precidere tanq̄ idonei amplius minime forent ad arma tractanda: hinc apud fortu-
achromos natianum exemplum causæ asystatæ: que dicitur Achromos. i. sine colore tale proponitur. Decem milites tempore belli pollices sibi amputauerunt rei sunt lese reip. est. n. manus in homine organum organorum sicuti philosophi docent adeo ut anaxagoras hominem prudentissimum omnium animalium: ideo esse crediderit; quoniam unus oium manus obtinet: ipsi uero pollices in manibus dñant. Nāq; ut elegāter tradit Macro. lib. satur. nouissi
Pollex uñ mo pollex nomen accepit ab eo q pollet: qui nec in sinistra cessat: nec minus q̄ tota manus semper in officio est.
Autichir. Vnde apud grecos αντιχειρ uocatur quasi manus altera: legimus apud Vale. in capite de crudelitate & apud Cice. lib. iii. officiorum: athenienses precidisse pollices eginensium iuuentuti: ne populus qui classe ualebat secū descendere posset in certamen uirium maritimarū Idem Vale. in capite de seueritate refert seueram senatus aiaduersionem in. C. Vectienum: qui sinistræ manus digitos ne bello italico militaret absciderat: scitu dignum est & ad rem pertinens id qđ tradit Amianus Marcel. qui scribens de gallorum moribus sic ait; Nec eorū aliqñ quisq̄
Marci qui ut in Italia munus martium pertimescens pollicem sibi precidit: quos iaculariter murcos appellant: murci aūt ut Marcel. uerbum intelligas dñr latino uetere uocabulo desidiosi & ignaui. scribit Augus. in. iiii. de ciuitate dei: q
Murcea Romani deā uocauerunt murceam: que faceret hominem murcidum. i. nimis desidiosum & in actuosum: sicut ecōdea strenua dea trario dicta est dea strenua q̄ hoiem faciat strenuum. preterea: ne hoc quoq; pretereamus: mos fuit regibus barbarorum quoties in societatem coibant: applicare dextras pollicesq; inter se uincire nodoq; perstringere: ubi mox
Foedus archanum sanguis in artus extremos perueneral leui uulnusculo cruorem eliciebant atq; inuicem lambebant: id foedus ut refert Cornelius tacitus Arcanum habebatur quasi mutuo cruore sacratum.

M. AN. Cimbrico bello quod C. Marii ductu & auspiciis est foeliciter in cimbros teutones & ambrones gestum Plu in Mario & Li. auctores sunt. Marsico: sociali bello: cum uno tempore plures italiæ po. a ro. defecere: sed marsicum idcirco appellatum; ut Appia. scri. quia a Marsis orta sit defectio. Illideret: impingueret.

Diem cladis: quo clades fuerat in germania accepta. Quotannis moestum: quasi statum diē per moerorē & luctū oibus annis egerit. Legatorū cuiq̄: p quos Mar. auctore oñdimus: Augustus & alios puincias administrasse: non. n. propria: ut Fenestella ait: sed mandata utebātur iurisdictiōe Var. q añ hæc tpa: & adhuc libera ciuitate scripsit Legati erāt inqt publice lecti: quorū opa: cōsilioq; magistratus pegre uteret. Nisi grauato aduerbium p grauiter ferēs. Hibernis mē. qbus ob āni iclemētiā: aut nulli aut rari ab hoste motus timent. Detractādi subterfugiēdi. Sacramenti: cui ueteri militiē istituto milites adhibebāt. Pollices: primos utriusq; manus digitos: seu quia ueteres: ut quidam putant: his digitis usi sunt; cum iureiurando adhibebātur: aut qđ magis placet: ut militiæ inutiles redderētur: sic que sacramentum subterfugerent. PHI. Subiecit haste. uendidit in auctione: que fiebat apposita hasta: de qua copiose scripsimus in quarto propertii commentario Tertull. eleganti
Hastarius uocabulo hast arium ab hasta nominauit id genus uenditionis. Imminere emptioni. dicuntur publicani imminere emptioni conductioni ue; quando quodam quasi calore licitationis inflati immodice licentur.

Addixit uendidit est enim addicere uendere in auctione:& proprie addicere dicitur pretor quando debitorẽ tradit creditori:ut in eum & uitæ & necis habeat potestatem. inde addicti uocati; de quibus scriptum est in primo commentario. Lex decemuiralis permittit creditoribus secare:si uelint:partiriq; corpus addicti unum est ex tribus uerbis pretoriis que sunt hæc. Do. Dico addico. in disciplina augurali aues dicuntur addicere: quando ratum faciunt auspicium. Li. fabio auspicanti aues semel atq; iteruz non addixere. Cũ ignominia. missione ignominiosa. Missionem. legitimam & honestam. supra de missionum generibus satis dictum est. Citra commoda. sine cõmodis:q̃ emeritis stipẽdiis ueterani cõseq solẽt. Exauctorauit. Exauctorare ẽ liberare priuareq; ab auctoramẽto hoc ẽ obligatiõe militari atq; stipẽdio:a quo exauctorati milites dicuntur qui missionem habuerunt:& q̃uis frequenter cum dedecore exauctorare dicatur persepe tamẽ significat missos facere a militia milites citra uituperationẽ:sicut apud Litium sic scribentem in .xxv. Volonũ exercitus:qui uiuo graccho summa fide stipendia fecerat uelut exauctoratus morte ducis ab signis discessit. Idez in .xxxvi. cum deseruisset milites exauctoratos dimisit Se. quoq; similiter ait. Ille demum necessitates supergressus est:& exauctoratus ac liber qui uiuit uita peracta. Vulpianus exauctorare interpretaẽ isignia militaria detrahere quod cum infamia perficitur:& ita in hoc loco accipimus augustum exauctorasse legiones cum ignominia: sicut etiam apud Lampridium scribentem:q; Alexander tumultuantes legiones exauctorauerat. Decimatas. Decimari legiones dicuntur quando decimus quisq; supplicio afficitur ab imperatore cuius rei meminit Li. in. ii. ab urbe his uerbis. Cætera multitudo sorte Decimus quisq; ad supplicium lecti. Macrinus imperator auctore iulio Capitolino cum seditiones militares pateretur multos Decimauit: aliquando etiam centesimauit quod uerbum proprium ipsius; erat cum se clementem diceret quando eos centesimaret; qui digni essent decimatione atq; uigesimatione; est enim centesimare ex cẽteni Sigulos afficere supplicio. * Frontinus in quarto. M. Antonius cum ager ab hostibus incensus esset:ex his; qui in opere fuerant:duarum Cohortiuz militem Decimauit. *

Addixit. Addicti Aues addicere. Citra Exauctorare. Exauctorati. Centesimare. *

addixit ut relegatum in agro pro libero esse sineret: decimam legionẽ cõtumaci⁹ parẽtẽ cũ ignominia totã dimisit. Itẽ alias imodeste missionẽ: postulãtes citra cõmoda emeritoꝝ: p̄miorꝝ exauctorauit: cohortes: si quæ cessissẽt loco decimatas hordeo pauit. Centuriõẽs statiõe deserta itidem ut manipulares capitali animaduersione puniit: pro cætero delictorum genere uariis ignominiis affecit ut stare per totũ diẽ iuberet añ

Pauit. Aluit nutriuit. Hordeo. non tritico ignominiæ causa. * Frontinus quoq; ait. M. Antonium legatum cum ignominia dimisisse:reliquis ex legiõe hordeũ dari iussisse. * Hordeum antiquitus fuit cibus gladiatorum; qui ob hoc hordearii uocabantur autor Pli. in. xviii. uoluptas est inquit seneca posse capere uoluptatem ex hordeaceo pane. ueteres hordearium æs uocauere:quod pro hordeo equiti Romano dabatur. Statione deserta:statio. militaris significatur quando milites stantes uigilant. Virgi. succedunt seruantq; uices statione relicta scribunt iurisconsulti digestis de re militari;q; qui stationis munus reliquit plusquam emansor est. Itaq; pro modo delicti aut castigatur aut gradu militiæ deiicitur. Itidem. similiter. Vt manipulares. gregarios milites uilioresq; Centurionibus. in legione Romana. xxx. sunt manipli ut scribit Cincius in libro de re militari. manipli dicuntur ab eo:quod plures militum manus iunguntur ut interpræ-tatur. M. Varro. Seruius enarrãs illud maronianum:desolatiq; manipli:inquit manipli dicti sunt signiferi:quia sub Romulo paupere adhuc Romanus exercitus hastis feni manipulos illigabant; & hoc pro signis gerebant. Vnde hoc nomen remansit. manipulus auctore Liuio leues uicenos milites; aliam turbam scutatorum habebat:& manipulatim structa olim cœpit esse acies Romana. Vegetius uero in secundo de re militari scribit manipulum uocari contubernium decẽ tantummodo militum sub uno papilione degentium:ab eo quod coniunctis manibus dimicabant. Ouidi. in fastis aliunde deducit manipularis militis etymologiam congruens cum sententia seruiana:sic enim ait; Pertica suspensos portabat longa maniplos Vnde maniplaris nomina miles habet. qui sunt in eodem manipulo commanipulones dicti:inde etiam commanipulatio quibus dictionibus utitur spartianus. sensus est tranquilli augustum poena capitis pariter affecisse Centuriones desertores stationis; sicuti & manipulares milites qui uiliores sunt cum tamen discrimina poenarum a iurisconsultis adhibebantur:neq; omnes eadem poena affici debeant:sicuti. ff. de poenis copiose explicatum est.

Hordeum hordearii gladiatores Hordearium æs. Statio Manipli q Cõmanipulones

M. AN. Subiecit hastæ:pro seruo uendi iussit:qui auctioni:tam publicę:q̃ priuatę preerãt in atrio auctionario hasta:ut Ci. ait bona ẽptoribus adiudicabãt. Imminere ẽptioni:immoderatius licitãtes. Publicanos: publicoꝝ uectigaliũ redẽptores. Addixit:destinauit ut:Seruio placet uel habendum declarauit. Cũ ignominia:quid sit ignominiosa missio:re qre supra. Immodeste:iprudenter:& tumultuose. Cõtra commoda stipendiis:aliisq; premiis:q̃ emeriti eẽnt non redditis. Exauctorauit:militaribus insignibus ut Vulpiani utar uerbis:spoliauit. Cessissent:pro decessissent:loco:presidio:statione. Decimatas:decimo quoq; capitali supplicio affecto in Dalmatia ad Pronomã:ut Appia. docet:cohortẽ unã decimauit Augustus:reliquos per estatez hordeo pauit quid Dion. de desertorum aĩaduersione scripserit:in Cæ. diximus. Itidem; similiter Manipulares:manipulis insertos:& ob id gregarios:& qui nullum ducerent ordinem. Tunicatos; centuriones. scilicet Q uinti. Cui latus clauus non erit:ita cingatur ut tunicæ prioribus oris infra genua paululum posterioribus ad medios poplites usq; perueniant. nam infra mulierum ẽ supra Centurionum:tunicatos igitur. i. tunicã tantũ hñtes:omniq; alio uestitu exutos:nam supra tunicam aliam uulgo. uestem inducere consueuerunt.

PHI. Animaduersione. punitione & supplicio. Stare rectos esse cui contrariuz est sedere. * Masinissa rex Stans cibum capere solebat. Statarium prandium elẽganter dicitur quod a stante capitur. * *

pretoriū iterdū tunicatos: discinctosq; nonnunq̄ cum decē=pedis: uel etiam Cespitem portantes.

De gestis eius circa rem militarem. cap. 25.

NEq; post bella ciuilia: aut in concione aut p̄ ædictū ullos militum cōmilitones appellabat: sed milites: ac ne a filiis quidem aut priuignis suis ipso p̄ditis aliter appellari passus ē: ābitiosius id existimans q̄ aut rō militaris aut tēporū qes: aut sua domusq; suæ maiestas postularet. Libertino milite: preterq̄ Romæ icēdioꝝ causa & si tumultus ī grauiore annona metueretur: bis usus est semel ad presidiū coloniaꝝ illiricū cōtingentiū. Item ad tutelam ripæ rheni fluminis: eosq; seruos adhuc uiris fœminisq; pecuniosioribus

Augustale — Tunicati — Interula — Mānleata — Discincti cenant. — Discincti ignaui — Decēpeda — Quicupeda. — Decempedator — Cespes — Cespiticiæ aræ.

Pretoriū tabernaculum ducis quod alio noīe Augustale dr̄ put docet Quinti. in. viii. de pretorio mox plura. Tunicatos. indutos sola tunica hoc est camisia; q̄ & interula dr̄. hinc illud quē uestire debuit interula uestiuit interitu tunica sine manicis olim fuit; fuit & manuleata ad opulentiam latinæ linguæ augendam nichil ipedit ut ait prisc. formare uerba tunico; tunicor; tunicatus. Discictos mos erat militaris ut milites cigulo cicti sp̄ eēnt quod ad cōuiuiū euntes deponebant; & ut inquit Iulius capitolinus in salonino Gallieno a discinctis cum impatore cenat. Discincti ut interpretatur seruius inhabiles sunt militiæ oēs. n. qui militant cincti sunt; unde discincti inefficaces & ignaui dr̄ sicut e cōtrario p̄cinctos strenuos uocamus. Augustus iussit milites deliquētes pedibus stare discinctos; quod erat ignominiosum. Decēpedis; decēpeda partica est qua metatores utuntur a numero pedū dicta sicut qncupeda a quinq; pedibus Ci. urbem iam peritus metator & call dus decēpeda sua saxa diuiserat a decēpeda decēpedator deriuatur; Idē Ci. Cauebat et Lucio An. q fuerat æquiss:mus agri priuati & publici decēpedator. Idē ī ōro ne p milone q cū architectis & decēpedis uillas multoꝝ hortosq; peragrabat. Cespitem. cespes est terra ī modū lateris cesa cū herba ex cespite agger castrēsis fit; circūcidit aūt ferramētis cōtinetq; herbaꝝ radicibus terrā. Docet Vegetius i. iii. q̄ altitudie ac latitudie cespes circūcidi debeat. Plini. de cespitibus ī. xxxv. scri. hæc hie & cespitū natura castroꝝ ualī accōmodata cōtra fluminū ipetus aggeribus. Ex cespite ī castris. aræ erigebāt; q̄s ob id cespiticias capitolinus appellat. Tibullus cespitibus mēsas cespitibusq; thoꝝ. hæc aūt oia sūt gn̄a ignominia rūq; qbus milites deliquētes afficiebat augustus. Cōmilitōes. Augustus auctoribus sexto Aurelio & eutropio auūculi Iulii Cæsaris iuētū uehemēter arguebat; q milites cōmilitōes uouo blādoq; more appellās dum affectat carior fieri auctoritatē pricipis emolliuerat græci συστρατιωτας uocāt cōmilitōes. Aliter appellari. sēsus ē uolebat augustus qd̄ filii qd̄ priuigni q̄n erāt iperio; milites semper appellarēt nūq̄ commilitones De filiis augusti & priuignis infra explicatius dicet Maiestas: tanq̄ minuetur. Imperatoria sublimitas & pollueret apex Cæsareæ maiestatis; si cōmilitones appellarentur. Libertino milite. libertinis militibus. singularis nūerus p plurali. Ideo autem libertino dixit; tanq̄ non foret legitimus miles; cum ingenui sint milites scribēdi. * Atta men; ut luculenti scriptores tradunt & refert Macro. libertini post cladē ad Trasimenum acceptam in sacramentum militare uocati sunt bello sociali cohortes. xii ex libertinis conscriptæ operā memorabilis uirtutis prestiterunt. Cæsar Augustus in germania & illirico cohortes libertinoꝝ plures legit quas uoluntarias appellauit. *

M. AN. Discictos; quod desidis & ociosi erat; atq; militaris ignominie genus; ut Spartianus ī Seuero pricipe demonstrat. Decēpedis; ad ignominiā totū hoc referas necesse est; ut quasi opifex nō Cēturio decēpedā hēret; cū cēturiōis eēt ferre uitē; q̄ fabros & milites segnius opantes pulsabat. Iu. Et pigra muniret castra dolabra; est enim. Decēpeda regula q̄ ex decēpedibus constat . Ho. Nulla decēpedis metata; græci Δεκαποδα appellant posses & decēpedas p instrumēto accipere; ad uinciēdos pedes q̄sito; sed prior sn̄ia magis q̄drat. Cespitē cespitibus castrēsis agger cōmuniebat; ferre cespitē Gregarii erat militis nō Centuriōis; qn si segnius id ille faceret a cēturiōe; q uitē gestabat puniebat. Iu. Frāgebat uertice uitē. M. V. per hōias lata mō uite p urbes. q. igit in ordinē redactus; qd̄ fabroꝝ erat; & Gregarii militis insigne hr̄e munusq; obire cogebatur; Cespes herba est cum terra reuulsa. Ne a filiis qdē: Caio & lucio: de quoꝝ adoptione alibi priuignis: Tiberio & Druso Liuiæ filiis. Ratio militaris: lex & ratio militandi. Temporum quies; ut non tam ambitiose; q̄ necessitate temporum appareat. C. Cæsarē eā uocē usurpasse; ut commilitones p militibus appellaret. Sua. d. domestica dignitas.

Maiestas sublimitas; & āplitudo. Libertio milite; q̄si siculo bello ē usus; quū ad. xx. seruoꝝ millia manōisit.

Prefectus uigilum — Tumultus quid. — Annona — Annonaria lex.

PHI. Incendioꝝ causa scribunt iurisconsulti digestis de officio præfecti uigilium: diuum Augustum septem cohortes ad arcenda urbis incendia oportunis locis constituisse ut binas regiōes urbis una quæq; cohors tueret; prepositis eis tribunis & super oēs preposito spectabili uiro; qui p̄fectus uigilū appellat. has septem cohortes ex libertinis militibus conscriptas fuisse innuit tranquil. Tumultus; pturbatio popularis quoniā ut inquit Lucanus nescit plebs ieiuna timere. Li. famem in ciuitate ingens malum uocat tumultus aūt quid aliud est inquit Ci. nisi perturbatio tanta; ut maior timor oriatur; unde & nomen ductū est tumultus quasi timor multus. Itaq; maiores nostri ī tumultum italicum; quod erat domesticus; tumultum gallicum quod erat italie finitimus p̄terea nullum tumultū noīabant; ut tumultu uacationes dare non ualebant cum in bello ualerēt. Annona. caritate rei frumentariæ; de aliis quoq; cibariis annonam dici significat Cic. scribens in. ii. de diuinatione. Annonā futuram cariorem in macello; ab anno ānona inclinari uī tanq̄ sit anni alimōia; & cū ex fame mala attrocia exorirentur apud Romanos institutus fuit magistratus qui huic curationi preerat dicebaturq; præfectus annonæ; de cuius origine Li. in. iiii. ab annona annonaria prouisio & annonariæ leges dictæ. Item ad tutelam hoc est itē usus est libertino milite dum rhenum germaniæ tuetur; ne transrhenanicis rhenum possint commeare. Seruos adhuc antequam manumitterentur fierentq; libertini.

Indictos. sensus est Augustus opulentioribus indixit denunciauitq3 ut seruos pro facultatibus sibi darent: qui
bus manumissis in militia uteretur: nam qui ditiores erát in illos onera inclinabant: sicut olim a seruio tullio sex
to. Ro. Rege institutum fuisse docet Liui. Sub priore uexillo in prima acie in qua hastati erant: a uexillo. uexilla Vexillarius
rius deriuatur. Li. ordo sexagenos milites duos: Centuriones uexillarium unũ habebant. Donaria militaria exi Donaria
stimat Seruius donaria esse loca in quibus dona deorũ reponuntur; sed male: cum donaria apud luculentos scri Error seruii
ptores pro ipis donis accipiantur. Iulius capitolinus in maximinis. Donaria militibus diuisit. Macro. in. iii. orna
menta sunt clypei corone & huiusce
modi donaria: Neq3 eñ donaria dedi
cantur eo tempore quo delubra. sacrã
tur. donaria autẽ siue dona militaria
sicut habent quidẽ codices: sunt mul
tiiuga; ut armille: hastæ puræ torq̃s
phaleræ: & militares coronæ que sũt
multifariæ sensus est augustum facili
us dedisse militibꝫ dona militaria p̃
ciosa q̃ honorata. Phaleras: phale Phaleræ.
ræ non tam equorum q̃ equitum no

Indictos ac sine mora manumissos sub priore uexillo habuit neq3 aut commixtos cum ingenuis aut eodem modo armatos. Dona militaria aliquanto facilius phaleras & torques & quicquid auro argentoq3 constaret: q̃ uallares ac murales coronas: quæ honore præcellerent dabat has q̃ parcissime & sine ambitione: ac sæpe etiã caligatis tribuit. Marcũ Agrippã in sicilia post naualẽ uictoriã cæruleo uexillo dõauit. Solos

biliumq3 sunt ornamenta. tradit. Li. in. vii. comitia flauii edilitia tantum habuisse indignitatis ut pleriq3 nobilium
aureos anulos & phaleras deponerent Pli. quoq3 refert in. xxxiii. olim ab ordine equestri phaleras fuisse positas ex
indignatione a phalera phaleratus dr̃. inde apud Terentium phalerata dicta pro honestis & ornatis. * Græ Phaleratus
ci ut docet Suidas uocant phalera. neutro genere προμετωπίδας. i. Frontalia equorum & ornatũ. * Tor *
ques. torquis circulus est flexilis ex auro obtorto ornamentum colli & summi pectoris Masculino & fœminino Torquati
genere dicitur ab eruditis. gellius caput galli præcidit torquem detraxit eamq3 sanguinolentam in collum posuit
refert Plini. quod scitu dignum est torquibus aureis auxiliares externos donatos fuisse a Romanis: at ciues nõ nisi
argenteis a torque gallo detracta Titus Manlius posteriq3 eius torquati sunt cognominati: historia notissima &
a nobis in quarto Propertii commẽtario uberius explicata: præterea torquatos uocari milites scri. Vege. li. ii. de
re militari: quibus aureus torquis ob uirtutis premium dabatur: & hi duplas consequebantur Annonas. torques
phalerasq3 premia fuisse militaris uirtutis docent Gel. & Pli. qui scribunt Sicinium dentatum donatum fuisse tor
quibus tribus &. lx. phaleris. xxv. Quam uallares facilius dabat augustus dona ex auro & argento militaria q̃
coronas castrenses & murales: que tamen & ipse si Au. Gellio credimus ex auro fieri solebant. est eñ uallaris coro Vallaris
na: que alio nomine dicitur castrensis: qua donat eum imperator: qui primus hostium castra pugnans introiuit: corona.
ea corona insigne ualli habet: muralis est corona: qua donatur ab imperatore. qui primus murum subit: inq3 oppi Muralis
dum hostium per uim ascendit id circo quasi muri pinnis decorata est hæ tamen murales uallaresq3 coronæ q̃q̃
aureæ cedunt ciuicæ coronæ: que ex arbore glandifera fit autor Pli. in. xvi. Caligatis sensus est etiam si uilissimus Caligatus
miles coronam muralem uallaremq3 ob rem bene gestam meruisset: eam illi dabat augustus habita ratione uirtu miles
tis non ambitionis causam eñ non hoiem perpendebat. caligatus aũt miles dr̃ gregarius & infime conditionis a
caliga calciamento militari: de quo infra dicetur in caligula. De caliga maximini iperatoris prouerbium est apud Caliga ma
Iulium capitolinum: qui ait calciamentum maximini fuisse maiꝰ hois uestigio atq3 mensura. Vnde uulgo tra ximini.
ctum fuit ut de longis & ineptis hominibus diceretur caliga maximini a caliga caligaris clauus dictus ad quẽ est Clauus ca
illud satirici poetæ referendum: & in digito clauus mihi militis hæret. ligaris.

M. AN. Incendiorum causa; ut ab nocturnis incendiis urbẽ tuerentur. Iuue. Nocturna incendia lapsus te
ctorum assiduos. Grauiore annona: rei frumentariæ penuria. Illiricum contingentium ut aquileiæ; concor
diæ incarnis: histriæ finitimarum: uel polæ; & circũiectarum arsie flu. Italiæ confinio urbium. pecuniosioribus;
ditioribus. Indictos. ascriptos: ut quo maioribus quisq3 esset opibus preditus eo plures priuata pecunia ad rei
publicæ usum seruos pararet. Sub priore uexillo Li. primũ uexillum triarios duxisse ait alteruz rorarios mino
ris roboris ætate ac factis tertium accensos minimæ fiduciæ manum. Sed Li. ad dignitatem respexit. Tranquil.
ad ordinem quo in acie disponuntur. Cũ ingenuis; liberæ cõditionis. Phaleris: quas græci alio noĩe metho
pidas dñt qbus equorũ frontes ornant. Gel. eqtatũ frenis ephippiis monilibus phaleris refulgentẽ: græci τὰ φά
λερα neutro genere pnunciant. Torquesq3. aureus torques solidus uirtutis militaris premiuz ut Veg. scripsit
ita ut qui eo munere donati essent duplicẽ interdũ acciperent annonã. Iu. Vt læti phaleris oẽs & torquibus oĩs
a torque hosti gallo adẽpto. Torquati cognomẽ familiæ datum eius: Liui. & Oui. auctores. Quã ual. mu. q̃ di
xit. q. diuersa materia constarent sed Gel. murales castrenses: siue uallares: ex auro solitas fieri scripsit: uerum figu
ra ipsa distabant: q3 muralis in pinnarũ uallaris; uero in ueram spẽm figurabatur: his donari consueuere: qui pri
mi: aut castrorũ uallũ: aut hostiles transcendissent muros. Sine ambi. non gratia; sed merito. Caligaris; caliga
militari habitu preditis ac. q. gregariis: & obscuræ militiæ hominibus dr̃e uoluisset: s3 de calliga militari suo lo
co. M. Agrippam: ꝑ quẽ naualẽ uictoriã fuerat adeptus. PHI. Ceruleo uexillo. Cum uirtute & opera marci
agrippe sextus Põpo. nauali prelio ꝓflagitatus fuisset merito ei dono dedit Cesar uexillũ ceruleum hoc est glauci Vexilla
mariniq3 coloris: ut insigne esset maritimi prelii naualisq3 uictoriæ. tradit Serui. in. viii. æneí. cõmentario: q imp duo.
tor Romanus iturus ad bellum cum exercitu ex capitolio ꝓferebat duo uexilla: alterum roseũ; qđ pedites euoca Ceruleum
bat: & alterum ceruleũ: qđ erat equitũ: nã ceruleus color est maris: a cuius deo neptuno equũ cõstat inuẽtũ: preter Roseum
ea scribunt idem Ser. & Pli. augustũ tribuisse. M agrippæ coronam rostratã: quia uicerat sextũ Põpe. nauali cer Rostrata
tamine. rostrata aũt corona est qua donari solet maritimo prelio: qui primus in hostium nauẽ ui armatus transil corona

Venetus color. uir: ea. q. nauiũ rostris insignita fieri ex auro solebat. Ceruleus aũt color ẽ maris quẽ uenetũ quoq; & thalassicum
appellari ab eruditis docuimus in li. annotationũ Gel. quoq; in. ii. refert ceruleũ colorẽ esse uiridẽ q̃ græco uerbo
Thalassicus. a latinis usitato dr̃ glaucus. sentit q; cesium eẽ eundẽ cũ ait. Nris latinis ueteribus cesia dicta est: q̃ a græcis glauco-
pis dr̃ ut nigidius ait de colore cœli quasi celia. glaucopis aũt epithetõ est Mineruæ q̃si hñtis oclos glaucos Hõe.
Cesius γλαυκωπις αθηνη Triũphales: quẽadmodũ ꝯsulares dr̃r q olim gesserũt cõsulatũ ita triũphales uiri q aliq̃n
Glaucus triumpharunt. Nunq̃ donis. Augustus nulla unq̃ dona militaria impertiuerat uiris triumphalibus ꝑcipibusq; ui
glaucopis ctoriarum; tanq̃ indecorũ esset donare
cõsulares his: q & ipsi eandẽ donandi facultatẽ
Triumphales. habuissent. Quã festinationẽ apud
Li. sic ait Fab. festinatio iprouida est
& ceca: & idẽ temeritatẽ pter q̃ q stul
ta sit infelicẽ etiã esse demõstrat. σπευ
δε βραδεως uerba græca sũt q̃ ita
interpretant. festina tarde: cautus eñ
est melior q̃ temerarius imꝑator mi-
litaris. Au. gel. scri. li. ix. noctiũ attica-
rũ Diuũ Augustũ solitũ esse dr̃e in ser
monibus & scribere in epistolis σπευ
δε βραδεως. i. matura ꝑ qđ mo-
nebat ut ad rẽ agendã simul adhibere
tur industriæ celeritas & diligẽtiæ tar
ditas: ex qbus duobus ꝯtrariis fit ma-
turitas. Et. s. c. si. Sñia catoniana est.
Sat cito si sat bene. sat cito si sat bene: q̃ eũ a ꝑfecto orato
re in præfaciuncula diceretur risisse se
Hie. adhuc adolescẽtulus ꝑfitet i epi-
stola ad pãmachiũ ꝯsolatoria ubi sub
iũgit. meminisse te puto erroris mu-
tui qñ oẽ atheneũ scolasticorũ uocib;
Spes & metus consonabat. sat cito si sat bene. Spes & me. antitheton est spei eñ opponitur metus. cum illa sit de futuro bono
hic de futuro malo. Aureo ha. pi. Sextus Au. Arma nisi maioris emolumẽti causa nequaq̃ mouenda esse dice-
bat Augustus; ne compendio tenui iactura graui petita uictoria similis sit hamo aureo piscantibus: cuius abrupti
Leges annales. amissiq; detrimentũ nullo capture lucro cõpensari potest. Ante tp̃s. s. ꝑscriptum a legibus; que annales dicunt
& eñ inquit Ci. in quinta philippica. Legibus annalibus cũ grandiorẽ ætatẽ ad cõsulatum constituebant: adole-
scẽtiæ temeritatẽ uerebantur: itaq; maiores nr̃i ueteres illi admodũ antiquas leges annales non habebãt. quas mul
tis post annis attulit ambitio / censet itaq; Ci. ut Cæsar augustus soluat a legibus annalibus & allegat exempla no
bilũ Romanorũ: q admodũ adolescentes cõsules facti tãtas res gesserũt ut imꝑiũ po. Ro. auxerint nomẽ ornaue-
Leges comitiales rint / senatus autore Appia. idulsit Cæsari augusto: ut cõsulatũ petere posset ꝑ decẽniũ añ q̃ ꝑ legẽ liceret leges an
nales alio uocabulo comitiales dixerũt: ut ostendit pacatus sic scribens in hanc sñiam in ꝑturis aut edilitatib; ca-
pescẽdis etas spectata sit petitorũ: nec qsq̃ tñ ualuerit nobilitate uel grã: uel pecunia: q annos cõitiali lege prescri-
ptos festinatis honorib; occupit. Noui gñis. ut triũuiratũ. Perpetuos ut tribũitiã ꝑtãtem: q̃ perpetuã recepit.
M. AN. Cæruleo uexillo colore marinis fluctibus sili. Sextus põ. & ꝑpetut Appi. scri. ob multiplices maris.
successus cæruleum paludamentum ꝓ purpureo induit: Ser. auctor ẽ: Cæruleũ uexillũ eqtũ halas apud maiores
cogere solituz; ob id credo: q a & Neptunus eq̃ster ab initio Romæ cultus est & q a equus eidẽ numini ascribitur
Vir. Tuq; o cui pria frementẽ Fudit equũ magno tellus ꝑcussa tridẽti: est cæruleus color medius inter uiridẽ & ni-
grum; ut Ser. placet: eũdẽ græci glaucũ: Latini rursus & cesium dixere. q. coelium: a coeli colore: ut Nigidius tradi
dit. Triũphales: eos q triumphũ egissent. Donis impitiẽdos. q. militaribus donis ornãdos. Quod ius hñissẽt
redit cãm cur eiusmõi iuris nulla impartiuerit dõa: parũ eñ decorum uisũ eẽt eos ab aliquo ea munera exigere
aut accipere: q̃ aliis tribuẽdi ipi ꝑtãtẽ q̃nq; hñissent. In ꝑfecto: i optio & cõsumato. σπευ δε βραδεως ασφα
λης γαρ εστι αμεινων η θρασυς στρατηλατης: hoc ẽ festina tarde. Cautus ei melior ẽ q̃ temerarius iꝑator
Emolumẽti: lucri. Nulla captura: nullũ capti piscis ꝑciũ. Ante tempus: ut cõsulatum: quũ ante. xxx. annum
lege creari non posset. Plu. nondum inquit. xxx. natus annos consul fit. Perpetuos: ut tribunatum & censuram.
PHI. Missisq; scri. Appi. Augustum misisse ad Ci. ut ꝑ se peteret cõsulatuz uidelicet asserentẽ se ꝯsulis noie
dũtaxat cõtẽtuz fore: Ci. uero cõsulatus futurũ gubernatorẽ atq; magr̃m. ꝑterea turmarũ duces ad senatũ mitten-
dos statuerũt: q cõsulatũ cæsari dandũ postularẽt: qbus qdã senatores obstrepere ceperũt. qđ cũ intellexisset exer
citus iracũdia flagrãs se ad urbẽ deduci ꝓclamauit ueluti Augustũ Cæsaris filiũ facturus cõsulẽ. Sagulo. uesti
Capulus mẽto militari de sagis & sagatis diximus in. i. cõmẽ. Vir. uirgatis lucẽt sagulis. Capulũ. capulũ dici uoluerũt
Senex capularis antiqui loculũ in quo cadauera portabant: græce pheretrõ appellat. a capiẽdo capulus dictus; inde senex capu-
laris uocat a Plau. iã morti uicinus: & prisci autore placiade reos capulares dicebãt q capulo digni essent: & Lucili.
Capulares rei. ait pergit capulare cadauer capulus quoq; sigñat manubriũ gladii: in quo sigñato hic accipit scri. Pli. indos facti
tare capulos gladiorũ de sardonice gema. apud Plau. in cassina iocus est festiuissimus: quo sub noie capuli sigñat
Interuallũ. manubriũ membri uirilis: sic eñ inqt olympio uillicus. Dũ gladium q̃ro ne hẽat arripio capulum.

triumphales: q̃q̃ & socios expeditionum & participes uicto-
riarũ suarũ nunq̃ donis impertiendos putauit. q ipsi quoq; ius
habuissent tribuẽdi ea qbus uellent. Nil aũt minus i ꝑfecto du
ce q̃ festinationẽ temeritatẽq; cõuenire arbitrabatur: crebro
itaq; illa iactabat σπευ δε βραδεως. ασφαλης γαρ εστι αμειν
ων η θρασυς στρατηλατης. i. festina tarde cautus eñ est me-
lior q̃ temerarius imꝑator. Et sat celeriter fieri qcqd fiat satis
bene / preliũ qdẽ aut bellũ suscipiẽdũ oio negabat nisi cũ ma-
ior emolumẽti spes q̃ dãni metus ostẽderet. Nã minima com
moda non minimo sectãtes discrimine similes aiebat eẽ aureo
hamo piscantibus: cuius abrupti dãnũ nulla captura pensari
posset. De cõsulatibus & aliis gestis per eum. cap. 26.

MAgistratus atq; honores & an tp̃s & quosdã noui ge
neris ꝑpetuosq; cœpit Cõsulatũ. xx. ætatis ãno iua-
sit: admotis hostiliter ad urbẽ legionib; missisq; qui
sibi nomine exercitus deposcerent. cum quidem cunctante
senatu Cornelius centurio princeps legationis reiecto sa-
gulo ostendens gladii capulum: non dubitasset in curia dr̃e:

Hic faciet.s.gladius.q.dicere uellet:ui & armis milites facturos Augustũ Cõsulẽ:si ex senatus decreto nõ fieret sic est exẽplũ illius cẽturiõis:q a cæsare dictatore Romã missus stãs p foribus curie cũ tps Impii minime Cæsari progari cognouisset:cõcusso manu gladii capulo:hic progabit inqt. Post no.a.a prio.s.consulatu. lege cautum erat apud Rõanos:ne qs eundẽ magistratũ ĩtra decẽ annos caperet.autores Li.i.vii.& Ci.li.iii. de legibus. sed Augustus huiusce legis fuit præuaricator. Cõtinuauit. Sine aliquo tpis interuallo. Recusatis.Cõsulatibꝰ. Duodecimũ cõsulatũ. Interuallo tpis spacio itercapedine:iterstitio. Biẽnio.p.a.xii.s.Cõsulatu. Filios.s.p adoptionẽ:de qbꝰ paulopost.

hic faciet:si nõ feceritis uos. Sedꝫ cõsulatũ post nouẽ annos Tertiũ anno interiecto gessit: seqntes usqꝫ ad.xi.cõtinuauit. Mltisqꝫ mox cũ deferrẽt recusatis duodecimũ magno.i.septẽ deci annorũ interuallo & rursus tertiũdecimũ biẽnio post ultro petiit: ut Caiũ & Luciũ filios amplissimo pditus mgratu suo quẽqꝫ Tyrocinio deduceret in forũ. Quiqꝫ medios cõsulatus a sexto ad.xi.annuos gessit. Cæteros ãr aut nouẽ: aut sex aut qttuor: aut tribꝰ mẽsibus: scdm uero paucissimis horis: Nã die calẽ.Ianua.cũ mane p ęde capitolini Iouis paululum curuli sella psedisset honore abiit suffecto alio in locum suum nec omnes Rõæ: sꝫ quartum cõsulatum in asia: quintũ in insula samo: octauum & nonũ Tarracone iniit.

De gestis p eũ in officiis triũuiratus & tribunitiæ ptatis.

TRiũuiratũ reip.cõstituẽdæ p decẽ annos administrauit in quo restitit aliqdiu collegis ne qua fieret pscriptio: sed inceptã utroqꝫ acerbius exercuit. Neqꝫ illis in multorũ sepe psonã p grãm & pces exorabilibus: solus magno pe cõtẽdit: ne cui pceret: pscpsitqꝫ ẽt. C. Toraniũ tutorẽ suũ: eũdẽqꝫ collegã pris sui octauii i ædilitate. Iuniꝰ saturninꝰ hoc ãpliꝰ tradit cũ p acta pscptõe.M.Lepi.i senatu excusasꝫ

Tyrocinio:tyrocinũ preter illd militare rudimẽtũ dici ab eruditis solet:qñ adolescẽtuli togã sumẽbãt:& barbã ponũt: Eloquẽtiãqꝫ i foro auspicant: tunc eñ & ipi tyrões dicebant:& illa pria actio tyrocinium. Se.li.iii.declamationũ.ille in foro primũ dicturus tyro dictus ẽ. Tyrocinii die iduebant toga q̃ pura ẽ cognominata. uñ ait Pli.lib.viii.tanaql.prima texuit rectã tunicã q̃ simul cum toga pura tyrões induunt nouæqꝫ nuptæ. Et.M T.i epi. ad Atticũ in tyrocinio filii Ci.togã purã illi dedisse se Arpini scri. Infra refert Trãql. Caligulã togã sũpsisse barbãqꝫ posuisse sine ullo honore:q̃ lis ptigerat tyrocinio frm eius. Idem tradit queadmodũ Nero deductus in forũ tyro pplo ꝯgiariũ militi donatiuũ pposuit. De hoc itaqꝫ tyrocinio itelligas hoc loco idubitãter & est sensus augustũ spõte petiisse.xii.& xiii.ꝯsulatũ: ut cõsul filios deduceret hoc ẽ cõitaret in forũ maxio honore ad auspicãdã eloquẽtiã sumpta toga pura. De hoc tyrocinio ut Se. loq cuꝫ ait. Quantũ senseris.gaudiũ cũ pretexta posita sũpsisti uirilẽ togã: & in forũ deductus es. Suo quẽqꝫ maiorẽ natu.i xii.cõsulatu:miorẽ natu i.xiii. Annuos ẽ ti ꝯsulatus ãnuus magratus. Sedꝫ cõ.p.ho.q astati i iniit cõsulatũ & stati depofuit. Pro æde an tẽplũ uel i tẽplo. Iouis ca. Ovidii Li.cõsules die initi magratus solitos fuisse adire oẽ templũ Iouis & pficisci in capitoliũ ad uota nũcupãda. Calẽdarũ Ianu. q dies solẽnis erat ieũdis.magratibꝰ. aliqñ ũ alii dies fuerũt huic solẽnitati attributi:sicut oli Idus Maias fuisse solẽnes ieũdis magratibꝰ refert Li.i.iii.idẽ in.vi Idus decẽbres solẽnẽ fuisse ieũdis magratibꝰ diẽ pdidit. Idẽ mẽorat ꝯsules inisse ꝯsulatũ oli cal. sextilibꝰ. qa pricipiũ anni eo die agebat. idẽ.xxxi.ait q idibꝰ martiis oli cõsulatus inibat. Curuli sel. Calẽ.Iãn.noui cõsules inibãt magratũ:& in sella eburnea sedere solebãt:de q̃ itellexit Oui.illo uersu ex prio fastorũ & noua cõspicuũ põdera sẽtit ebur. & Ora.i.i.epi.sic iqt Dabit eripietqꝫ curule cui uolet iportunus ebur. Curulis ãt sella ob eã cãm appellatũ qd curru honoris grã soliti erãt in curiã uehi senatores q curulẽ magratũ hoc ẽ maiorẽ honorẽ gessissent in quo curru sella eẽt supra q̃ cõsiderẽt. Honore abiit. Cõsulatũ depofuit. Suffecto substituto:subrogato. Nec.o.r.soliti erãt ꝯsules designati inire ꝯsulatũ rõæ & nõ alibi. Inde Flaminius cũ Arimini & nõ rõæ ꝯsulatũ inisset irã mouit senatoribꝰ tãq̃ pollutor & euersor ueteris istituti nũc ait Trãql Augustũ.sic cõsulatus inisse diuersis i locis. Sãlo de hac isula supius nimis mltã. Tarracone:Tarraco ciuitas ẽ hispaniæ Scipionũ opus tarraconẽsia uina nobilitaoꝫ elegãtia. Inde a Silio dictũ est. Dat tarraco pubẽ uinifera:& latio tm̃ cessura lyeo. Eiusdẽ sniæ astipulator ẽ epigrãmaticus poeta q ait i xeniis. Tarraco cãpano tm̃ cessura lyeo. M.AN. Inuasit:ui ciuitati expssũ. Hostiliter minaciter:ut hostis. Appia.& Li.sũt auctores. Cũctãte tardius decernẽte. Priceps legatiõis legatorũ prius. Sagulo:militari ueste. Capulũ:manubriũ:ut sadri uerbo utar.lu.Manubria cultellorũ. Cæterũ.Ver.Capulo tenus abdidit ensẽ. Post no.ãnos:uñ.xxx.uitæ anno. Septẽdeci.xvii.ãno.Ge.q miores eẽnt annis.xvii. C.& L. Agrippæ & Iuliæ filios:q sibi adoptarat. Magratu:ꝯsulatu. Suo ty.noua rudiqꝫ exercitatiõe ut.xii.Aug.ꝯsulatu Caiũ in forũ traductũ itelligas.xiii.quẽ biẽnio post gessit Lu.eius frẽ. Annuos p itegrũ ãnũ Capi.Io.quo noui ꝯsules prio honoris dit ꝯcedebãt.Oui.& Trãql.i Cæsare id docẽt. Taracõe:no.citerioris hispaniæ oppido:uñ & ipsa Taraconẽsis appellata. PHI. Triũuiratũ.a nũero uirorũ magratus icerdũ appellãt:ut qtuor uiratus decẽ uiratus & triũuiratus fuerũt erẽ tres Augu.An.& Lepi.q triũuiratũ iierũt nõ tã romanã rẽp.reformaturi q̃ crudelitate & pscriptiõibꝰ euersuri. Collegis Ant.& Le. Ne.q.f.p. Hæc ẽ illa nepharia pscriptio:q̃ ip̃rimis Ci.pscriptus fuit una cũ filio frẽ frisqꝫ filio oibꝰ dẽiqꝫ clientibꝰ & amicis:cũ tñ diu recusasset Aug.pscribi Ci.quẽ prẽ appellare solebat tãdẽ expugnatus Ci.pscribi ꝯcessit An.hac ꝯditiõe:ut An sibi.L.Cęsarẽ auũculũ.& Lepi.Pau.frẽ pscribẽdos necãdosqꝫ ꝯcederẽt. Ne.c.p.scri.tñ Appia.& Mc.&.M.pscptos:a Cęsare Augusto icolumes seruatos eẽ cuꝫ Metello ob filiũ pepcisset:& M. Agrippæ cã ex pscriptorũ nũero exemisset. Caium Toraniũ. De hoc appia Erat iter pscriptos C. Torãius an nullis Cęsaris pcurator hitus Alius fuit Torãius ille mãgo:cuius symphõiacis iter cæ nã delectatus ẽ Augustus q̃uis qdã Macr.codices ñ Torãiũ scriptũ hẽant sꝫ turoniũ eiusdẽ torãii mẽinit Pli.i.vii.

Tyrocinũ. Toga pura. Mos ꝯsulũ. Ebur curule. Curulis sella. Tarraco. Vina tarraconẽsia. Toranius mango

Præterita. tanq̃ iustis de causis ꝓscriptionē illam fecissent: ꝑterita ut inquit Annibal apud Li. magis reꝑhendi possunt q̃ corrigi. eadē sñia hisdē uerbis apud eūdē usurpat a philippo. Hūc Augustū. Modum: terminū & finem. Reliq̃rit lib. tanq̃ adhuc ꝓscribere posset quoscūq; ei libitū fuisset. Proscriptū ce. multi liberti fidelissimi extitisse ferūtur erga ꝑronos ꝓscriptos: multiq; serui dños seruauerūt: q̄ oia si nosce cupis perlege librum quartū bellorū ciuiliū ab Appia. diligentissime ꝓscriptū. Ptāte. triūuiratu. Pinariū. in supioribus dictū est de familia pinariorū inclyta q custodes fuerūt sacri herculanei: cū potiti extis solēnibus uescerent. Admissa: introducta ab Augu.

preterita: & spē clementiæ in posterum fecisset: quoniam satis poenarum exactum esset: Hunc e diuerso professum ita modum se ꝓscribendi statuisse: ut omnia sibi reliquerit libera: in cuius tamen pertinaciæ poenitentiam. T. Iunium Philopæmenem: quod patronum suum proscriptum celasse olim diceretur: equestri dignitate decorauit. in eadez hac potestate multiplici flagrauit inuidia: nam & Pinarium equitē. Ro. cum cōcionāre se admissa turba paganoruz apud milites subscribere q̄dam aīaduertisset: curiosum & speculatorem ratus coram cōfodi impauit: & Tedium Afrum cōsulem designatum: quia factum quoddam suum maligno sermōe carpsisset tātis cōterruit minis ut is se ꝑcipitauerit. Et. Q. Gallū ꝑtorē

Turba. p. pleraq; uocabula sunt: q apud eruditos aliud interdū sigñant q̃ uulgus existimet & grāmatici ꝓdiderit sicuti est paganus uocabulū in sermōibus celebre atq; obuiū cuius tñ sigñantia nō omnibus satis est ꝓspecta ut in hoc Trangl loco nō em hic pagani ꝓ rusti. sigñatiōe illa uulgari accipiunt: sed ꝓ hoibus non militantibus: etiā & si urbani sint: & est uerbū peculiare iuriscō. a qbus hæc duo perinde ac cōtraria opponunt: miles & paganus quod ut magis colliq̄scat auctoritate legali demonstrabit. Vulpia. ti. de militari testamēto est rescriptum a diuo pio in eo: q cum esset paganus fecit testamentum: mox militare cœpit. Idem quemadmodum pleriq; pagani solent cū testamentū faciunt perscripturam adiicere uelle. Idem in ti. de irrito facto testamento. si paganus qui habebat iā factum testamentū aliud fecisset: & in eo cōprehendisset fidei herede cōmittere prius testamētū ruptū est. Mar. quoq; ait Timebat an tale aliqd & in paganoꝝ testamentis indulgendū eēt. Expssius Tertulus hoc sigñat cū ait. Oi mō posthumus rūpet illius testm̄: sed siqdem pagano iā illo facto natus sit. Quī etiā Pau. sic scri. fecit testam̄ exēplo eius: q paganus fecit deinde militare cœpit. Idē de liberis & posthumis: filiusfamilias miles sic ut paganus noiatim a pre hæres scribi debet. His oibus exēplis euidēter ondit paganū militi ueluti diuersuz cōponi: tanq̃ nō militātē militāti qd etiā In. ii. li. istitutionū liqdo cognoscet: ubi in ti. de mi. testa. uerba hæc scripta sūt: sed testari qdem & si filiifamilias sunt pp militiā cōcedunt iure tamen cōi eadē obseruatiōe & i eorū testis adhibēda: q̃ in testis paganorū ꝓximis exposuimus. Nimirū impator ti. ꝓxio locutus ē de testamēto ciuiū rōa. q milites nō sunt ut paganoꝝ expōas ꝓ nō militātiū. hic plane illd ē non minus sciēter q̃ elegāter dictū a Iu. citius falsū ꝓducere testē cōtra paganū possis q̃ uera loquētē cōtra fortunā armati cōtraq; pudorē: quo in loco enarratores nihil oculti subesse suspicātes paganū simplr exponūt ꝓ rusticum in pagis degētē: cū poeta erudite paganū opposuerit armato tanq̃ nō militante militāti: q tota sñia ex iuriscō. crebriori elocutiōe deducta ē si qs rē totā nō somniculose ꝑpēderit. Itidē Trāql. hic paganos haud dubie intelligi uoluit ꝓ romanis nō militātibus: cū ad oppidicos cōcionēt nō ad rusti. & ē sensus pinariū iussu Augusti cōfossum fuisse cū q̄dā apd milites subnotaret ueluti speculator militaris ipo cōcionāte apd paganos hoc ē nō militantes. cæterū dū studiose & diligēter inqro quō pagani dicant q urbani sūt uideor repisse apd Dio. in. iiii. antiqtatū: q rōa diuisa erat i trib. x. iiii. qs pagos uocitabāt: i qb hitātes pagani dicebāt: q i nullā aliā hitationē trāsferri poterāt

Pagani q

Locus Iuuenalis.

M. AN. Triūuiratu: quē ad rēpu. arbitrio cōstituēdā cū Lepido & Ant. init. Proscriptio: eā alio loco Labinii flu. insula factā ondimus. Exorabilius: gfæ: & ꝑcibus facile cessuris. Cōtendit: ꝑtinaciter obstitit. Ne cui pa. sed Appia. auctore cōstat ꝓscriptorum quosdā nūero ꝑ grām exemptos. Tutorem: gubernatorē siue defensorem potius quasi tutorem: ut Vulpia. interpretatur: dictum est em̄ tutor cui ciuili iure ptās est liberi capitis tuendi eius dico q per ætatem se sponte tueri nequeat. Peracta proscriptione: sumpto de proscriptis supplicio

3

Satis pœnarum: quasi ad facietatē & fastidium dicerent. Exactum: sumptum. Hunc Octauiū. Professum apte denūciasse. Modū: finem. omnia relinquere sibi integra: ut sibi integrū esset ꝓscribere quos uellet: ac quotiens libitum esset ꝑtinaciæ pœnitentiā mutati animi argumētū. Pronum: philopemenē ergo libertuz intellige est em̄ patronus liberti correlatiuum. Inuidia: odio. Pinarium: de pinariæ familiæ uetustate Herculis sacris ante urbem cōditā admotæ: plu. Dio. & Li. satis scribunt. Cæterum fuerit ne hic Augusti cohæres: an ex eius gentilibus unus parum perspici potest pari ratione & illud in dubium uenire posset: utrum ab Octauio admissa dicatur paganorum turba: an a pinario potius: sed ad concionantem id melius referas.

PHI. Curiosum. sñia uetus est nemo est curiosus qui nō sit maleuolus: qcūq; ut ait Iulius Fir. in. viii. mathe seos oriente capre sydere nascent erunt curiosi oim rerum: ut semꝑ noua q̄q; curiosa desiderii cupiditate sectentur Se. curiosum ait nobis natura ingenium dedit. Speculatorem exploratroem eorū que ipse diceret pro concione. speculator auctore Var. est quem mittimus ante ut respiciat que uolumus. Si non primus inuenit in bello troiano specularū sigñationē. Natus sub sydere equi cælestis erit speculator: ut docet Maternus. in. viii. Subscribere subscriptores in causarum actione dicit: qui accusatorem possunt adiuuare: quos oportet summissius agere q̃ dicit ille quē sequūtur: Inde subscribere sigñat fauere in quo sigñato dictum est illud Columellæ: qd si uoto fortuna subscribit: preterea subscribere est subnotare: subsignare: in qua sigñatione hic accipitur. Carpsisset: uituperasset: reprehendisset. Neuius uituperones carptores appellat.

Curiosi
Speculator
Subscriptores.
Subscribere quid.
Carptores.
Vituperones.

In of. sa. moris fuit apud romanos ut prima & secunda hora matutina salutatum irent potentiores principes Mar. Pria salutantes atq; altera continet hora. salutatores priusq̄ admitterent consistebant añ fores aedium in uestibulis. Vnde Gel. in. iiii. noctium atticarum sic ait. In uestibulo aediū palatinarū ois fere ordinū multitudo opperientes salutationem caesaris cōstiterāt. Tabellas du. tabellarū in quibus maiores scribere solebāt plura sunt genera & nomia aliae eñ qncuplices: aliae triplices dicebanť. Erāt & pugillares citrei: & pugillares eborei: de quibus epigrāmatarius poeta in apophoretis fuerunt quoq; in hoc ordine tabelle duplices noiatae a numero (ut opinor). foliorū: quarū peculiariter meminit Oui. in. i. amorū tunc ego uos duplices rebus p noie sensi Auspicii nūerus nō erat ille bon'. de his nō loquit Trāquil. & ita duplices erit nome tabellarū sicut triplices & qncuplices. De his affati scripsimus in cōmētariis ppriis. Occulere: occultare. Ne aliud q̄. s. gladius: quē occuluisse uideri uolebat pinde ac insidiatorē. Fatentē ni. utpote insontē. Interdum tñ sontes & noxii nihil in tormētis fatenť ex panētia siue duritia tormētorum: ut nullo mō ab eis ueritas exprimi possit. Seruilē in modū: q a pprie serui torquebanť in q̄stiōibus: cū liberi hoies torquēdi nō sint ut tradūt iurisco. Scribit ipse augustus. Vrbe inter. ne. s. romae habitare posset interdictus dr̄ & locus & hō & res Oui. iterdicta mihi cernit italia. Gel. phi urbe & italia interdicti sunt. Tribuniciā potestatē. Cōsueuerūt imperatores romani usurpare tribuniciā ptātē: q erat sacrosancta seri. Spar. Adria. factū esse omē ad ppetuā tribuniciā ptātē: qđ tribunus plebis factus penulas amiserit: quibus uti tribuni plebis pluuiae tpe solebant: Imperatores aūt nunq̄ Flauius uopiscus refert tribuniciā ptātem eē partem maximā regalis iperii. Per. sin. lu. lustrū noiatum est tps qnquēnale a luedo. i. soluēdo: qđ qnto quoq; anno uectigalia & ultro tributa p censores psoluebanť: autor Var. historia tradiť a Liuio li. i. & a Diony. lib. iiii. antiquitatum. quemadmodum Seruius Tullius Sextus Ro. rex. lustrum primus condidit: exercitumq; omnem sue: oue: taurisq; lustrauit. millia octoginta primo lustro ciuium censa dicuntur.

Noia tabellarum
Duplices
Interdictus
Imperatores non utū penula.
Tribunitia potestas
Lustrum.

In officio salutatiōis tabellas duplices ueste tectas tenentem suspicatus gladium occulere; nec qcq̄ statī: ne aliud inueniretur ausus ingrere paulo post per centuriones & milites raptum e tribunali seruilem in modum torsit: & fatentem nihil iussit occidi prius oculis eius sua manu effossis quem tñ scribit colloquio petito insidiatum sibi coniectumq; a se i custodiā: deinde urbe interdicta dimissum naufragio uel latronum insidiis perisse. Tribuniciā ptātem ppetuā recepit: in qua semel atq; iterū p singula lustra collegā sibi cooptauit: recepit & morū legumq; regimē eque perpetuū: quo iure q̄q̄ sine censure honore: censum tamen populi ter egit: primū ac tertium cum collega medium solus.

ca. 25.

De cogitatiōe resignandi iperiū: & de ornatu urbis.

De reddenda repu. bis cogitauit: primo post oppressum statim Anto. memor obiectum ab eo sibi saepius quasi p ipsum staret ne redderetur. Ac ru. sus tedio

M. AN Paganorum: agrestium in pagis agentiū: pagus uilla απο τησ πηγησ. i. a fonte: circa quē uillae cōstitui cōsueuerāt: aut paganorū nō militantiū: ut qdā interptanť. Apud milites: q presidii cā circūstabāt. Subscribere: subnotare aut certe signare. Speculatorem: speculatū uenisse: que a se dicerenť. Festus Speculator ē inquit: q silentio hostilia pspicit. Corā: se spectante. Maligno sermone: graui obtrectatione. Se p. ipitauerit. se ex altiore loco precipitē dederit. Officio salu. officii gr̄a salutatū uenisset. Tabellas. du. atq; ob id magis prominentes. Ne aliud inueniretur: q̄ ferrum: ac per hoc uani argueretur timoris: ut ne aliud aduersus separatum raptum corripi iussum. E tribunali: unde ius dicebat. Seruilē immodū: foede ac crudeliter: uelut mācipium quoddam. Torsit: cruciatibus affecit. Scribit: Octauius. Colloquio petito: per colloquii spēm insidiatum. Vrbe interdicta: cum illi urbe interdixisset extorremq; eiecisset. Tribuniciam potestatē ut perpetuos tribunus esset iulius capitolinus auctor est: Maximum & Balbinum imperatores creatos in primis tribuniciam potestatem consulari iure recepisse. Per singula lustra: lustrum quinto quoq; anno a censoribus cōdebatur: primusq; omnium Seruius Tullus condidit: Dio. & Liui. sunt auctores. Collegam cooptauit: mos collegae in tribunatu cooptandi: auctore Liuio: uetustissimus; & ut quidam auctores sunt cum ipsa potestate natus.

PHI. Cooptauit. sigñanter locutus ē. Cooptare eñ pprie pertinet ad electionem collegarum. Ci. in bruto cooptatū se ab Hortēsio in collegiū augurū fuisse refert. Li. in. iii: auctor ē apđ ro. legē fuisse: q iuberet collegas Cooptari ab his tribunis q creati essent. Carmē legis hoc ē quos sibi collegas cooptassent: ut illi legitimi ea lege tribuni sint: ut illi quos hodie tribunos pleb. feceritis. Morū regimē. Cēsurā sigñat: penes q̄ morū disciplineq; romanae regimē erat: ut docet Li. in. iiii. & a Ci. censura magr̄a pudoris atq; modestiae noiat: graeci cēsuram uocant τιμητιαν & cēsores τιμητασ q duo erāt. Atq; ppetuū: cū antiqtus cēsura fuerit magr̄atus qnquēnalis legē tulit Aemilius dictator: neplusq̄ annua ac semestris censura esset: preterea qđ situ dignū. ē quoties ex duobus censoribus alter decessisset nunq̄ in demortui locum nouus censor sufficiebať. Sine censure honore cum censor non diceret uita. principis ut inqt eleganter Pli. censura ē eaq; perpetua. Cēsum po. seruius tullius primus apđ ro. instituit cēsum: rē ut inqt Li. saluberrimā impio ro. tūc in classes cēturiasq; ciuitas romana descripta ē. Cū collega. s. censore: duo eñ erāt censores p̄rios cēsui agendo papyriū sēprouiūq; populus p̄fecit: cēsores ab re appellari sūt celebrať aug. ille census. quo cen. eri oms hoies iussit qñ xps ro. cēsui stati ascriptus ut natus est. De re. rei. seri. Don. augustum. cogitasse de tyrānide omittenda & rep. senatui reddenda: tum Vir. suasisse ut dñareť. si eñ inquit iusticiam qđ mō facis: oibus in futurū distribues: dñari te & tibi conducet & orbi: Virgilii sñiam secutus augustus principatum tenuit: qui suapte natura cupidissimus erat dñandi: ut inqt eutropius; supra q̄ existimari potest.

Cooptare.
Vita principis Cēsura.
Cēsorēsum.

Fori extruēdi causa fuit hoīm & iudiciorū mltitudo quæ ui debaī nō sufficiētib⁹ duob⁹ etiā tertio indigere. Itaq festināti⁹ nec dū pfecta Martis æde publicatū ē: cautūq ut separatī in eo publica iudicia & sortiōes iudicū fierēt: Aedē Marti bello philipēsi p ultiōe pr̄na suscepto uouerat Sāxit ergo ut de bellis triūphisq cōsulereī hic senat⁹: puincias cū ipio petituri hic deducerenī: qq uictores rediissent huc insignia triūphorū iferrēt. Tēplū apollinis ea pte palatiæ dom⁹ excitauit: quā fulmine ictā desiderari adeo aruspices pnūciarāt addidit portic⁹ cū bibliotheca latina græcaq: quo loco iā senior sæpe etiā senatū habuit: decuriasq iudicū recognouit. Tonanti ioui ædem consecrauit liberatus periculo cum

cōditorē aut restitutorē merito appellat. Idē facit Oui. scribēs ī fast. tēplorū positor tēplorū sācræ repostor. De hoc appollonis tēpl. sic Ora. ī epl. scripta palatinus q̄cūq recepit appollo: & in. i. carminū eiusdē sic meminit: qd dedicatū poscit appollinē uates: & Porphirio Apollinis ingt tēplū in palatio Augustus dedicauit: de quo a nobis copiose scriptū est in cōmētariis ppertianis. De hoc ppertius: musa palatini referamus appollinis ædē: Pli. ait. a scopa factū eē apollinē palatinū. Fori extruēdi: causas refert qbus ipulsus augustus memorata opa extruxit. Tonātis: inter cognomēta iouis multiiuga hoc quoq nūeraī. Pli. i. ii. inter statores & tonātes & feretrios eliciū quoq accepimus iouē. Tertio indi. Romæ antiqtus fuerat forū Ro. quo ait Mart. Romanū ppius diuitiusq forū est: quo olī totū Cæsar dictator intexit uelis: qd Cato cēsorius sternēdū muricibus cēsuerat: ut ita litigātes encerenī: alterū fuit forū Cæsare: cuius meminit Papi. in. i. syluarū. Cæsarei star sede fori: de quo dictū ē in iulio Cæsare. Oui. hæc sūt fora cæsaris ingt. Tertiū forū extruxit augustus: qd Pli. in. xxxvi iter magnifica urbis opa enūerat: uñ a statio dictū ē in. iiii. filuarū: q̄ trino iuuenis foro tonabas: & ab epigrāmatisco poe. Atq erit ī triplici par mihi nemo foro. Erāt & alia fora ut boariū ut olitoriū: piscariū: ab his rebus cognominata: q̄ illic uēdebanī: auctor Var. Festinátius: ppantius celerius. Publica iu. ut repetūdarū ambitus maiestatis. Sortitiōes iud. moris erat noīa iudicū pscribi & in urnā mitti: ut de pl'ibus necessarius nūerus p sortitionē pfici posset. tūc ex illo delectorū iudicū nūero pmittebaī accusatori ac reo reiicere: quos putarēt sibi aut inimicos aut ex aliq̄ re ī cōmodos fore reiectione celebrata ptor in locū corū q reiecti fuerāt subsortiebaī alios. qbꝰ ille iudicū legitimus nūerus ppleret: & hæc sortitio dicebaī: q̄ pfecta iurabāt ī leges iudices: ut obstricti religiōe iudicarēt: hāc iudicū sortitionē sgñauit poeta maximus scribēs in. vi. æneī. q̄sitor Minos urnā mouet. Incēdiis: mutata ædificiorum rōne. Lateritiā: lateribus nō lapidibus constructā. Forū: nūc ut solet a sūma ad ptes descēdit: sed dubiū & āceps uerbū: sed in iudiciale forū intellige martis ultoris: q̄ phi. bello uouerat. Tēplū ap. in palatinæ demus pte: q̄ e cœlo fuerat icta. Tonātis io. cātabrica expeditiōe cā uouerat: cū eius lecticā nocturnū fulmē pstrixisset. Duobus. Ro. & qd a Cæ. de manubiis fuerat inchoatū. Papi. q contra tēpla diōes. Cæsarei stat sede fori. Pli. ab hoc factā inquit Venerē genitricē in foro Cæsaris.

Cognomēta iouis.

Triplex forum.

Forum boarium.

Relectio iudicum.

Tertio indi. ita triplex forū inde celebratū. Mart. atq erit in triplici par mihi nemo foro. Publicatū: publico usui adictū. Publica iu. ad publicas. & priuatas causas attinētia. Sortiōes iu. iudicū. n. noīa sorte trahebanī. Plu. qui soli ingt senatores antea iudicarēt ob eāq rē a plæbe timerenī. Grac. ccc. ex eq̄stri ordie iudices adiecit parē senatoribus numerū statuēs: hæc ille Pedia. qd ualde miror. T. Gracchus ait: legē tulerat: ut eqtes ro. iudicarent: iudicaueruntq p annos. xxx. sine infamia: post uictor Sylla leges tulit ut senatorius ordo iudicaret: iudicauitq p annos. x. turpiter: q̄ pediani uerba uidētur significare penes eqtes prius q̄ senatores ipos fuisse po. ro. iudicia qd apte Plu. script repugnat & rursus idē auctor. Scđo ingt anno belli italici: qđ bellū pcessit Syllæ dictaturā cū eq̄ster ordo in iudiciis dñaret: quo appet prius urbe eqtes q̄ senatores: ut diximus iudicasse: sed utcūq res habet: satis pstat aurelia lege iudicia: quæ coia erāt: senatus & eq̄stris: ordinis coicata fuisse tribunis ærariis qbꝰ ea dignitas a Cæsare dictatore postea adēpta est: plaucia igiī lege cōparatū erat: ut singulæ tribꝰ ex his ordinibꝰ quos dixi: quos denos suffragio crearēt penes quos eo anno iudicia essent ex eo nūero: quū iudicādū in aliq̄ causa erat sorte trahebantur iudicū noīa: qđ in Milonis causa: & Pisonis factitatū. Pedia. docet: & hæc sortitio illa est: de qua nūc Trāquillus.

PHI. Bello philippēsi: qđ in philippis cāpis aduersus brutū & Cassiū ē gestū. Philippēsi ptra Brutū & Cassiū gesto. Proul. pa. ulcisceretī Iuliū Cæsarē p adoptionē patrē. Sāxit: decreuit cōstituit: Inde leges sanctæ dicūtur qa sanctiōe q̄dā subnixæ sūt ut scri. Vlpia. ✱ Sancire etiā ē pfirmare: uñ sagmina dici autumāt etymologici de qbus Pli. Liuii. cæteri: sūt eñ herbæ puræ & uerbenæ qbꝰ utebanī legati ad fœdus faciēdū belliq indicēdū: sancire ē fcm̄ facere. i. pseciatū. ✱ Hic: in æde martis ultoris. Bellis: indicēdis. Triūphis: decernēdis.

Leges sāctæ ✱ Sancitæ Sagmina.

Hinc deducerent: deducere est officii causa comitari. Antiqtus q in puinciā ppr̄ætore aut pcōsule exibat eum ad portā deductū ptoris noie soliti erāt salutare: ut docet Cintius in li. de cōsulū ptāte. Huc: in ædē martis ultoris. Insignia triū. lege appianū in lybicis & Plu. in æmilio & Iosephū in. vii. belli iudaici: q al' ūde scri. de pōpa. & insignibus triūphorū. Ornatus uero triūphalis erat sella curulis eburnea: Scipio eburneus: toga picta: tunica palmata: qbꝰ olī scipio donauit Masinissā. Ictā: pcussā. Adeo polline. Cū bi. ad hāc bibliothecā allusit Ora. illo uersu. Scripta palatinus q̄cūq recepit apollo. Libraria elegāter & latine dr̄ q̄ græce bibliotheca noiaī Gel: In libraria ego &. L. Paulus psederamus. ✱ Videī tñ libraria potius significare officinā q̄ libri uenales exponunī. q̄ bibliotheca. Qđ & sequētia in Gellii capite declarāt scribētis ibi expositos fuisse ānales Fabii: quos uēditor sine mēdis eē ptēdebat: & ab emptore adhibitū eē grāmaticū ad expectādos libros q in libraria uenales erāt expositi. ✱

Deducere.

Libraria. ✱

Decurias: ordines: fuerāt aūt q̄tuor decuriæ iudicū: prio pluribus discretæ noibus. Nāq aliæ tribunorū æris: aliæ iudicū: qdā nōgēti: qdā selecti uocabātur. Et diuisus hic quoq ordo erat supba usurpatiōe noiꝫ cū alius se nōgentū: alius tribunū alius selectū appellaret: auctor Pli. in. xxxiii. de selecto iudice dixit oui. illo uersu. Nō bñ selecti

Selecti iudices.

iudicis arca ptз.& Ora.i.i.fermo. Vnū ex selectis iudicibꝰ obiiciebat. Expetitiōe cā.quā pauit aduersus cātabros hispaniæ pp̄los:de qbus dictū iā est. Fulgur. Seneca in.ii.qō.natu.fulgurationē distiguit a fulminatiōe: tanq̄ fulguratio cōminatio sit sine ictu:fulminatio aūt iaculatio cū idē in eodē ait. In fulguratiōe late ignis explicit: fulmen ē coactus ignis. Perstrinxisset:afflauisset & leuiter tetigisset:p̄stringere uero uerbū ē a p̄stigiatoribus trāslatū

Præstringere. q aciē oculoꝶ suis uaframētis p̄stringere ꝯsueuerūt:unde & p̄stigiū deriuat̄ cuius inuentor fuit Mercu. ut scribit Augusti. & repetitū ē in decretis.xxvi.q.v.de uoluptate dictū est a.M.Tullio:qđ mentis p̄stringat oculos. Præducentē:cristio legēdū eē plucētē:nā

Prælucere. prælucere dr̄ seruus q fert cereū ante dn̄m p iter nocturnū:sic est illđ plautinū in gurguliōe:tute tibi puer es lautus:lucet cereū. Idē in casina: huic lucebis nouæ nuptæ facem.

expeditiōe cātabrica p nocturnū iter lecticā eiꝰ fulgur p̄strixisset:seruūq̄ p̄lucentē exanimasset. Quædā etiā opa sub noie alieno neporū.s.& uxoris sororisq̄ fecit: ut porticum Basilicāq̄ Lucii & Caii:Itē porticꝰ Liuiæ & Octauiæ: theatrūq̄ Marcelli. Sed & cæteros p̄ncipes uiros sæpe hortatus est:ut p facultate qsq̄ monumētis uel nouis: uel refectis & excultis urbē adornarēt:multaq̄ a multis extructa sūt:sicut a Martio Philippo ædes Herculis musarū:a.L. Cornificio ædes Dianæ:Ab Asinio Pollione Atrium libertatis. a Mu-

M.AN. Paterna.C.Cæsaris p̄ris ultione. Sāxit statuit. De bel.& triū.ut senatus de inferēdo bello triūphoue cuiq̄ decernēdo consultaturus huc coiret. Cū ipe.pe.cū impio in p̄uincias abituri. Deduceret.multis officii grā:ad portas urbis:aut ulterius comitātibus inde in p̄uinciā ābiret:deduco & reduco p̄ter notissimā significatiōnē elegāter usurpant:quū aliqs officii grā domo in publicū deductus,dr̄:& mox inde domū reductus:ut deduxiCato in curiā rūq̄ domū reducam. Insignia triū.uel nobilissima q̄q̄ triūphis p̄lata:uel simpl'r imagines:titulos fercula:& alia triūphoꝶ instrumēta. Excitauit:erexit. A deo:a quo nō dicit:sed ab appolline crediderit:cui ē templū erectū: sed quo pacto ab apolline dixerit aliqs:si a Ioue sūt fulmina:cui occurras licet non solum a Ioue:sed a Saturno quoq̄: ut Pli. ait & Marte p̄uenire:uerū Martē & Apollinē eūdē eē Macro. subtilissima disertatiōe demōstrat:quū igit̄ inq̄t:ille colligēs liber p̄ridē ac sol sit. Mars uero idē ac liber:martē solē eē qs dubitet. Quo lo.quo tēplo potius q̄ porticu:nā nisi in tēplo:aut loco augurio ꝯsecrato senatus h̄ri:ut Gel.scri.nō poterat. Decurias iudi.iudicū decuriæ p̄l'ibus discretæ fuerūt noibus:cū alii nōgētī:alii selecti:alii tribuni:ut Pli.scri.dicerent:sed q̄ Augusto pricipe ob paucitatē impleri nequere iure ānuloꝶ a Tib.cōstituto ita creuit nūerus ut gallicula qntā adiecerit decuriā. idē Pli.auc.ē singulas decurias Aug.tp̄ibus mille nūero hūisse. Expeditiōe:bello. Perstrinxisset leuiter attigisset.

Exaniatus. Exanimis. PHI. Exanimasset:interemisset alias p̄turbasset:unde exanimari & mortui & p̄turbari dicūtur: sicut & exanimes:nāq̄ apđ eruditos exanimē nō solū p mortuo sed etiā p p̄turbato dici reperies. Liui.lictorē expediri securim iussit:ad quā uocē exanimi stāte p̄nestino. Basilicā:qđ sit basilica copiose scripsimus in Iulio Cæsare. Porticus li.de porticu liuia sic scribit Oui.i.i.de arte porticus auctori liuia nomē hēt. Et octauiæ:de porticu octauiæ imo porticibus crebra ē mētio apud Pli.referentē in porticibꝰ & in scholis & in curia octauiæ fuisse opa ꝯplusculā artificū p̄batissimoꝶ:porticū octauiæ piphrasticos signauit Oui.illo uersu. Aut ubi mūeribꝰ nati sua mūera mr̄

* addidit externo marmare diues opus * Illđ adde duas fuisse porticus Ro.appellatas octauias; quarū alteram Theatro Marcelli p̄piorē octauia soror Augusti fecit:alterā Theatro Pōpeii p̄ximā.Cn.octauius:q triūphauit de rege macedonū Perse nauali triūpho quā cōbustā reficiendā curauit Cæsar Augustus. * Theatrū Mar. Marcellus octauia Augusti sorore genitus in ædilitate forū uelis inūbrauit:periit:apud aq̄s baianas:cuius obitū descri bit a Prop. ualidissimis argumētis docuimus in illa elegia:cuius initiū ē. Qualis ab umbroso:ad decus atq̄ memoriā Marcelli octauia mr̄ bibliothe.struxit Augustus uero theatrū Marcelli noie fecit:nā dictū est Marcellianū. auctor Plu.i marcello. Pricipes:primores romanorū. Hortatus est:scri.Plu.in apophthegmatis cū piso ædes ad tectū usq̄ pulcherrias magnificēter exædificasset:lætatū augustū dixisse ευθυμον μεποιεισ ουτωσ οικοδομωσ ωσ αιωυτησ ρωμησ εσομενησ. latine significat:lætū me facis s.c ædificans tanq̄ roma futura p̄petua. Mo

Monumēta. numētis:ædificiis:monumēta.n̄ nō solū sepulchra:sed & ædificia & oia q̄ scripta atq̄ facta sūt seruādæ mēoriæ causa:dr̄ Auctor.M.Varro.& docet iurisc̄o.de rdi. Refectis:ex uetusto renouat̄. Aedes Herculis musarū. Eumenius in orone p repandis scholis elegāter scribit ædē Herculis musarū in circo flaminio a Fuluio nobiliore

Musagetes Hercules. ex pecunia cēsoria primā factā fuisse:q cū in græcia eēt imparor:acceperat herculē musagetē esse.i. comitē ducēq̄ musarū. Hic idē primus nouē musarū signa sub tutela herculis ꝯsecrauit:nā musarū qes defensiōe herculis iuuari debet:& uirtus herculis ornari uoce musarū:unde itelligimus hāc ædē a.M.Phili.uictrico augusti nō nouā fuisse factā:sed refectā:illđ quoq̄ attēdas ueli:qđ nō legēdū est:ædes herculis & musarū:sed ædes herculis musarū expūcta illa ꝯnexiōe:& ut una tm̄ res eē uideat:& ita in emēdatis codicibꝰ repit̄. Macro.quoq̄ in.i.satur. Fuluiū ꝯditorē huius ædis significare ur̄ sic scribēs nā Fuluius nobilior in fasti quos in æde herculis musarū posuit.p̄terea Plu.in p̄blematis romanis refert qđ herculi ac musis cōem arā romani statuerūt:q hercules Euādrum lr̄as docuit:& a

Hercules socius musarum. Papi.hercules socius calliopes nūcupat̄ li.iii.siluarū. Dic age calliope socius tibi grādē sonabit alcides. Pli.i.xxxv. tradit in philippi porticibꝰ fuisse helenā zeusidis manu pictā:forsitā illæ porticus erāt circa hāc ædē herculis musarū a.M.Phi.extructā:cuius quoq̄ mēinit Oui.in.vi.fa. Sic ego:sic clio clari monumēta philipi. Aedes dianæ:

Cornua in tēplo diāæ. romæ multæ ædes erāt dianæ:inter q̄s illā q̄ in angiportu patricio erat uiros ingredi nefas existimabat̄:& cū i cæteris dianæ tēplis ceruoꝶ cornua figerent̄:in auētinæ dianæ tēplo boū tm̄mō suspēdere ꝯsueuerūt Cuius rei causā

Atrium. p̄didit Plu.in p̄ble. Atriū libertā:atriū appellarū ē ab atriatibus thuscis:illic.n.exēplū sūptū ut docet Var. li. i.latinæ linguæ;& ē p̄prie auctore Festo Pōpeio genus ædificii an̄ ædē cōtinēs mediā areā:q atriū q̄si aterrarium

qđ a terra oriatur deduci existimat:scribit Victru.archi.in.vi.atria ĩanuis eẽ prima:qbus græci nõ utebãtur;atriorũ lõgitudines & latitudines ab eo scienter pscribũtur. Minusculũ atriũ υποκοριστικως dr̃ atriolũ. Cice.in epi.ad Q u.fratrẽ. Te scribere aiũt:ut atriolũ fiat;mihi ut est;magis placebat:neq; eñ satis loci esse uidebaĩ atriolo. Atriũ uero libertatis Romæ fuerat uetustissimũ:scribit Liui.custoditos fuisse obsides tarẽtinos in atrio libertatis liber tatẽ deã imprimis Romani uenerabanĩ utpote libertatꝫ assertores. Idẽ lib.xxxiiii.auctor est atriũ libertatis refectũ fuisse ãpliatũq; ab helio peto & Cor.Cethego censoribus. Et ita nũc intelligẽdũ est fuisse refectũ ab Pollione atriũ libertatꝫ non nouũ extructũ. Clodius domũ Cice.libertati ꝯsecrauit; ubi signũ meretricis ꝑ simulachro libertatis collocatũ fuisse uehemẽter & grauiter cõquerĩt Mar. Tullius in orõne quã hũit ad põtifices pro domo sua.

Atrium libertatis.

natio Planco ædes saturni:a Cor. Balbo theatrũ: a Statilio Tauro ãphitheatrũ:a Mar. uero Agrippa cõplura & egregia

De diuisiõe urbis & tẽplis ac uiis refectis & tyberi ãpliato.

S Paciũ urbis in regiões uicosq; diuisit: ĩstituitq; ut illas ãnui magr̃ar⁹ sortito tuerẽĩ;hos magr̃i e plebe cuiusq; uiciniæ electi. Aduers⁹ icẽdia excubias nocturnas uigilesq; cõmẽt⁹ ẽ:ad cohercẽdas iundatiões alueũ tyberis laxauit:

M.AN. Exaiasset: exanimatũ reddidisset:ẽ eni exaiatus ut seruio placet:timẽs ut dõato exterritus pturbatus. Terẽ. sꝫ qđ exaiatũ Pãphilũ uideo Exanimus uero,& exanguis mortuus dr̃. Virg. Exaimq; auro corpus uendebat amici. Nepotũ. L. & Caii ex.M. agrippæ & Iulia augusti filia natorꝫ Vxoris: Liuiæ. Sororis: Octauiæ ex octauio & ancharia:nõ accia genitæ De Octauiæ porticu Pli.nõ uno loco. Basilicã:regiã domũ:siue ædificiũ:cuius uestigia adhue Ro.in exqliis uisunĩ: de ædificiĩ rõne alibi. Porticus Li.ꝯiugis.s.fuitq; ea porticus iuxta sacrã uiã; ubi domus.C. Cæsa.quã sũptuose a Iulia filia ornatã Aug. diruit:ibiq; Liuia porticus erecta: Oui. Disce tñ ueniẽs ætas;ubi Li.nũc ẽporticus imẽsæ tecta fuisse domus. Pli.ad eã porticũ Vespasianũ pacẽ suã ædificasse ait. Marcelli:ex Octa.&.C.M.geniti: hic est quẽ extictũ. Maro miserabili carmĩe in.vii.ꝓsequit. Refectꝫ:instauratꝫ. A.M.phi.Aug.uictrico:huic eĩ post Octauii pr̃is interitũ Accia mr̃ nupsit. Aedes Herculis & musaꝝ:Oui. Sic ego sic clio clari monumẽta philippi:Aspicis uñ trahit Martia casta genus:Cur Herculi & musis cõ's ædes ponereĩ Plu.in q̃stiõib⁊ docet. Aedes dianæ:Dianæ ædes i auẽtino fuit Mart. Laudat auẽtĩe uicinus Sura dianæ:uetustissimũ eiusdẽ tẽplũ i auẽtino cõi ro.& latinorũ noĩe Seruio Tullo rege Liui.ædificatũ tradidit;de quo forte urbanissimus poeta. Atriũ liber. libertatis ædes fuit in eodẽ colle:Atriũ ædificii genus medi:ã ante ædẽ cõtinẽs areã:in quã ex oĩ tecto descendit collecta pluuia ab atriatib⁊ thuscis uñ sit sũptũ exẽplũ credidit Var.ipi rei nomẽ factũ. Li.Tarentinorum obsides.ii. bello punico in atrio libertatꝫ ait asseruatos:q̃ uetus custodia ipsam celebritatem loci arguit & uetustatem.

PHI. Aedes saturni. Plut. & Macro.ꝓdiderũt ærariũ romanũ fuisse in tẽplo saturni:q̃a sub illo nullũ furtũ cõmissũ fuisse ferĩ:aut q̃a sub illo nihil erat cuiusq; priuatũ: Tulliũ hostiliũ qdã ꝯsecrasse tẽplũ saturno ferũt. Quidã Luci:Tarqui. Varro refert Titũ largiũ dictatorẽ ædẽ saturni Saturnalib⁊ dedicasse. Liuiu.ii. ab origine urbis sic scri. Aulo sẽpronio &. M.minutio cõsulib⁊ ædes saturno dedicata:satur.ĩstitutus festus dies: ædes quoq; saturni hæc refecta fuisse significaĩ restitutaq; a plãco. A cornelio balbo. is ẽ ille Cor. Balbus Cæsaris ꝑq̃ familiarꝫ & Cice. amicissimus:ad cuius nomẽ alludẽs Cicero sic iocaĩ in epistolis: q̃so ne pluris balbos q̃ disertos putes. *

Aerariũ in ęde saturni

Fuisse aũt eodẽ tpe duos balbos maiorẽ & minorẽ. testaĩ idẽ. M. Cicero in epi.ad Atticũ. * A statilio tauro. Tacitus meminit Statilii tauri unius ex posteris istius;quẽ opibus illustrẽ accusatũ fuisse repetũdaꝝ tradit agrippina extimulãte accusatorẽ;q̃ statilii hortis amœnissimis inhiabat:Statilius impatiẽs iniuriæ sibi mortẽ cõsciuit.

*

* M. Varro docet Statilios tauros noĩatos eẽ a tauris q sũt in pecore maiori. Sic eñ scribit in.ii.de re rusti. Noĩa multa hẽmus ab utroq; pecore a maiore & a miore porcius:ouinius:caprilius:sic eq̃tius & taurius:& dñr Annii capræ. Statilii tauri. Põponii uituli. * Ab agrippa cõplura:M.agrippa i ædilitate sua romã duxit aq̃ uirgineã; præterea fõtes fecit.cv.castella cxxx.ꝓplura etiã cultu magnifica ac opibus:& gratuita tribuit balnea.clx.auctor. Pli.in xxxvi.idẽ scribit panthẽõ ioui ultori ab agrippa factũ. De ductib⁊ aquarũ ab agrippa uel factis uel refectis.sic scri. Frõtinus. Agrippa ædilis ductus appiæ:anienis:martiæ pene dilapsos restituit. idẽ Iuliã deduxit. Virginẽ quoq; romã ꝑduxit. In regiões uicosq;. Iã dictũ ẽ Romã fuisse diuisã in regiões.xiiii. Quarũ singulæ ꝯposita supra.cc & uicos innũeros ꝯtinebãt:sꝫ cũ dicat Trãqllus augustũ diuisisse urbẽ regionati:caue credas ab eo diuisim fuisse i illas.xiiii.regiões celebratissimas:q̃ ante augustũ ꝑscriptæ fuerãt:sed intellige nouã q̃dã diuisionẽ ab augusto factã esse regionatim & uicatim:ut hac noua formula magr̃atus annui regiõib⁊ tuẽdis p̃essent:magr̃i uero singuli singulis uicis. Scribit Diony.ꝯstitutos fuisse a Seruio Tullio uicorũ p̃fectos:quos scire iussit ubi q̃sq; habitaret. Sortito:uoluit ut p̃fecti regionũ tuendaꝝ ꝑ sortitionẽ crearenĩ. Illas regiões. Hos uicos. Magr̃i:rectores:moderatores:scri. Paulus iuriscõ. qđ hi magr̃i appellanĩ qb⁊ p̃cipua cura rerũ incũbit:& q magis quã cæteri diligentiã & sollicitudinẽ rebus qb⁊ p̃sũt debẽt:unde etiã cuiuslibet disciplinæ p̃ceptores magr̃i appellanĩ:magr̃ari ei ẽ moderari ut scri. Festus Põpeius;uñ magr̃i pagoꝝ societatũ:uicorũ:collegioꝝ:eq̃tũ dñr. Excubias nocturnas: augustus occurrere uolẽs incẽdiis. vii. cohortes ꝯstituit:ut binas regiões urbis unaquæq; cohors tuereĩ:ꝓposito sup oẽs eo q p̃fectus uigilũ appellaĩ. Cõmẽtus:excogitauit:inuenit:cõminisci ut inq̃t Varro dictũ a con & mente unde & cõmẽtũ. Laxauit:laxiorẽ & capaciorẽ fecit. Alueũ.ꝓceptaculũ & ut uulgo dr̃ lectũ flumis.scri. Caius iuriscon.ti.de acq̃rẽ.rerũ dñio.q̃ si toto alueo naturali relicto flumẽ alio fluere cœpit:prior qdẽ alueus eorũ est q ꝓpe ripam possident prædia. Nouus autẽ alueus eius incipit esse:cuius:& flumen est:idest publici iurisgentium.

Magistri.
Magistrati
Præfectus uigilum.
Cõminisci
Alueus.

M.AN. Aedes saturni:nisi ædẽ ipsã refectã intelligas aliã ab ea in qua ærariũ fuit;diuersam accipi oportet: nã qđ ad priorẽ illã attinet post reges urbe exactos publicola:ut Plut.tradidit:in ea ærariũ ꝯstituit. Lucanus: Tunc cõditus imo eruiĩ tẽplo multꝫ nõ tactus ab annis Romani cẽsus pp̃li. Amphitheatrũ:locũ ad spectacula ꝯpa

ratū:qđ rō nois arguit:differtq; eius forma theatro:qđ plena luna a dimidiata. M. Scaurus primus: auctore Pli. tē
poraniū theatrū Romæ posuit:Amphitheatrū in dubiū uenire pōt. C. Tacitus a. C. Cæ. primū in cāpo martio cō
stitutū scripsit. Tranquil. destinatum dumtaxat atq; apparatum omnem ab Antonio in Mausolei dedicatiōe dis=
iectū. M. Agrippæ:Pātheō ab Agrippa Ioui ultori factū:auctor est Pli. q & uetustissimæ litteræ: quæ in uestibu
li supercilio durāt pspicue demōstrāt:de aquæ ductibus pter Pli. testimoniū:extat & augusti adagiū illđ Agrippam
generū suū satis puidisse:ne in urbe siti laborarēt. In regiōes & uicos:Pli. auctor est. xiiii. fuisse in urbe regiones
uicos uero supra mille. Sortito:sor
te ducti. Tuerent hos uicos. s. q si
disiūtim legas:ut plærīq; habent:non
pcedit. Magr̄i:moderatores:sic so
daliti collegiū:& eqtū magr̄i dicūtur
Eplæbe cuiusq; uiciniæ: ex eo ple=
beioꝵ nūero:quē quælibet haberet ui
cinia. Inundatiōes:inūdādis tybe=
ris euagationes. Alueum: interca=
pedinem utrinq; ripis cohercitam.
Laxauit: ampliauit:ut quo laxius
flueret eo minus inundaret.

ac repugnauit cōpletū olī ruderib⁹ & edificiorū plapsiōib⁹
coarctatū. Quo aūt facili⁹ undiq; urbis adiref desūpta sibi
flaminia uia Arimio ten⁹ muniēda. Reliquas triūphalib⁹ ui
ris ex manubiali pecūia sternēdas distribuit: ædes sacras ue
tustate collapsas: aut incēdio absūptas refecit easq; & cæte
ras opulētissimis donis adornauit: utpote qui in cellā capi=
tolini Iouis sexdecim milia pondo auri gemmasq; ac marga
ritas quingenties sextertium una donatione contulerit.

Purgare. PHI. Repurauit:purgare ut inqt Vlpia. pprie dr̄ ad libramētū ppriū redigere sublato eo qđ supest. Ru=
Rudera deribus:rudera sūt saxa ptusa & fragmenta ædificiorū dirutorū cōminuta:alterū nouū:alterū uetus rudus appel=
Ruderor. lat. Ex nouo pauimēta solidant:unde ait Victruuius in. vii. Deīde ruderi nouo tertia pars testæ tusæ admisceatur:
Ruderatio. calcisq; duæ ptes ad qnq; mortari imixtiōibus p̄stent responsū; hoc idē Pli. nr̄ in. xxxvi. retulit: a rudere fit uerbū
ruderor:qđ significat rudus inducere. Victruuius:ne minore saxo q̄ qđ possit manus implere statuminatiōibꝫ in=
Rudetum. ductis rudceretur:apđ eūdē titulus est de ruderatiōe. M. Cato rudetū uocat locū rudere refertū:cū ait. Lenti in ru=
deto & rubricoso:q herbosus nō fiet:serito. Palladius qđ sit rudus interp̄tatur cū ait in prio: tūc sup statuminabis
Ruderatū. rudus. i. saxa cōtusa duabꝫ ptibus & una calcis tēperate cōstitues. Pli. in. xxi. ait ruderatū agrū amari a rosa hoc est
rudere psperū. De rudere qđ significat qsqlias & fragmēta ædificiorū lapsorū cōminuta loqtur Tacitus:cū de rui
nis incēdii neroniani sic inqt ruderi accipiēdo hostiēses paludes destinabat:utiq; naues:quæ frumētū tyberi sub=
uectassent:onustæ rudere decurrerent. De his ruderibus nūc intelligit Trāqllus:de quibus iuriscon. quoq; intelle=
Eruderare xit:cū ait de dāno infecto. Licet dn̄s uelit rudera egerere:eaq; derelinqt. Itē nō cogi posse ut rudera tollat. * Eru=
* derare uero significat repurgare & q̄si rudere detracto emūdare qđ nō solū de agrosꝫ de aliis quoq; rebꝫ decēt dr̄
Sidonius. Defert & uolumē pphetarū sup uacuis sentētiis eruderatū. * Coarctatū:angustiorē factū & strictiorē.
Facilius adiref:cōmodius & breuiori temporis curriculo:sic Papinius celebrās hendecasyllabo uiā domicia
Via fla= nā sit inqt:at nūc quæ solidū diē terebat horarū uia facta uix duarū. Flaminia uia. Caius flaminius collega. M
minia. Lepidi in cōsulatu uictor ligurū strauit uiā flaminiā:ex urbe Roma p thusciā & umbriam usq; Ariminum: auctor
Via æmilia Strabo in. v. geographiæ. Liui. uero li. xxxix. cōsul flaminius ne miliē in ocio haberet uiā a Bononia pduxit aretiū
Restituere. Ita habēt ipressi fere oēs liuiani codices:ego existimo emēdādū eē a Roma pduxit Ariminū; nisi altera flaminia si
Manubia= gnificet. Emilius aūt collega uiā æmiliā a placētia ut flaminiæ cōmiteret Ariminū pduxit & itelligimus augustū
lis pecunia magis refecisse restituisseq; uiā flaminiā:q nouā fecisse:cū antea facta fuisset a cōsule flaminio. Restituere aūt ut ait
Iulianus iuriscō. uidet is q in pristinū statū reducit qđ sit. Arimino tenus:usq; ariminū. Muniēda:pstruen=
da munire uiā est silicibus & lapide sternere atq; pstruere. Reliqs uias. s. publicas & militares. Ex manubiali
pecunia:manubialis pecunia dr̄ illa quæ redacta est ex manubiis hoc est hostili præda diuēdita. De uario signifi=
catu manubiarū aī dictū ē. Vetustate collapsas:scribit Liuius Augustū Cæsarē refecisse ædē feretri iouis uetu
Reficere qđ state collapsā. Refecit:reficere est qđ corruptū ē in pristinū statū restaurare:uerbo reficiēdi tegere substruere sar
cire ædificare Itē aduehere apportareq; ea q ad talē rē opus essent ptinētur sicuti docet Vlpianus titulo de riuis.
Pondo. Vtpote:tāq̄. Pōdo libras. Cētena pōdo dicebāt antiq referētes ad librā:alias accipit p pōdere; sicut apđ Li
uiū scribētē coronā aureā. libræ pōdo Ioui dicatā fuisse. Gēmas ac margaritas:i cōmētariis Propti scripsimus
quēadmodū margaritæ nō nūcrātur in nūero gēmarū:tū & Pli. distinxit margaritas a gēmis:cū gēmæ pprie ad
Dictio iuris lapides p̄ciosos referantur:& christallū quoq; gēmarū noie ptinet. Liuia augusta dicauit magnitudinē christalli in
cōsultorū capitolio librarū circiter qnq̄gīta:iuriscōsulti aūt gēmas a lapillis distingūt:tāq̄ gēmæ sint plucidæ materiæ uelu
emendata. ti smaragdi chrysolithi & amethisti:lapilli uero contrariæ supioribus naturæ ut sunt obsidianæ:emēdāda dictio est
apud iurisconsultos deprauata:nam pro obsidiani passim abasiani legitur margaritas autem nec gemmis nec la=
pillis contineri satis constitisse sabinus iurisconsultus ait potior est apud me auctoritas Plinii:qui gemmas gene=
rali uocabulo intelligit omnes lapides preciosos:siue materiæ sint perlucidæ siue obscuræ.
M. AN. Ruderib:ruptorū ædificioꝵ disiecta materia. lapidib:calce:& harena cōmixta:estq; nouū & uetus
rudus nouū materia pauimēti:hoc saxa nuprime cōtusa:seu testæ fractæ ad pauimētū faciēdū:uetus rudus ueteꝵ
pauimētorū materia:quæ calce:harena:lapidibꝫ:siue testis fractis cōstat. Pli. pplanatæ erāt ueteri rudere uiæ:hinc
ruderatus ager apđ eūdē:q eiusmodi materia est respsus rosam raris ait:argillosisq; locis eē ptentā:ruderatūq; agrū
amare. Vetruuius:tūc sup stratū duces rudus:hoc est saxa cōtusa duabus partibus:& una calcis. Flaminia uia
flaminiæ uiæ cura. Muniēda:cur muniēda:iā eīn cōstat uiā ipsā diu antea cōmunitā. Strabo:eodē eīn cōsulatu
Mar. Aemilius Lepidus & Caius Flamius collegæ fuerāt:uictores aūt ligurū strauere:hic qdē Flaminiā e Roma
p Thusciā & Vmbriā usq; Ariminū, alter reliq̄ porro usq; Bononiā:recte igitur muniendā. i. resarciendam dixeris.

Reliquas:uias.s.ut latinam:Appiam:Valeriam:Aemiliam. Manubialis:e manubiis:quid autem manubiae essent:alias abunde. Pondo:libras. Quingenties:sextertium:ad praecium:non ad pondus referas.

PHI. Viuo lepido:de hoc ita Seneca li.i.de clemētia. Lepidi pontificatū maximū nō nisi mortuo illo transferri in se passus est augustus:maluit rm̄ illū honorē uocari quā spoliū. * Scribit Cassiodorus pontificatū a pōtifice nō deponi:nisi cū uitae munera derelinqt. * Fatidicorū librorū fatidici libri dn̄r:q cōtinēt fata populorum:quales erāt.x.sibyllarū:quos fatales historici appellāt:qualia etiā fuerūt uolumia martii uatis. Sic uates fatidi- * Fatidici libri.

De gestis per eum in pontificatu maximo. cap.31.

Postq̄ uero pōtificatū maximū:quē nūq̄ uiuo lepido auferre sustinuerat:mortuo demū suscepit. Quicqd fatidicorū librorū graeci latiniq̄ gn̄is nullis uel parū idoneis auctorib⁹ uulgo ferebat:supra duo millia cōtracta undiq̄ cremauit:ac solos ret.sūt sibyllinos:hos quoq̄ delectu habito:cōdiditq̄ duob⁹ forulis auratis sub palatini Apollinis basi. Annū a diuo Iulio ordiatū sꝫ postea negligētia cōturbatū atq̄ cōfusū rursus ad pristinā rōnē redegit:in cui⁹ ordinatione sextilē mēsem e suo cognoie nūcupauit magis q̄ septēbrē:quo erat nat⁹:qa hoc sibi & primus cōsulat⁹ & insignes uictoriae obtigissent. Sacerdotum & numerum & dignitatem sed & commoda auxit precipue

ci dicti:& fatidica mātho noiat a poeta:qm̄ erat fatiloqua uaticiabatq̄ diuinitate ꝑdita:sensus ē augustū cōcremasse magnā copiā librorū:fatidicorū q essēt adulterini & subditicii nulloq̄ idōeo auctore subnixi:& hoc ab augusto factitatū ē ex ritu priscorū:sicā ut ait Liui. li.xli.ab urbe cōdita saepe hoc patrum auorūq̄ aetate negociū est magr̄atib9 datū:ut sacra externa fieri uetarent:uaticinos libros ꝯquirerēt cōburerentq̄ oēm disciplinā sacrificādi:ꝑterq̄ more Ro.abolerēt mēdū ē in codicibus liuianis:nāq̄ ꝓ uaticinos libros passim legit aetacinos:uaticini āt libri sūt idē q fatidici:qbus uaticinia fataq̄ ro.cōtinent:idē.xxv.edixit ꝑtor:ut qcūq̄ libros uaticinos hēret eos libros ad se deferret. Vaticini libri. Delectu hab.aū augustū cettulit ad senatum Caius curio cōsul:ut legati erythras mitterent:q carmia sybillae cōquisita Romā deportarēt. Itaq̄ missi tres legati descriptos a priuatis uersus circa mille Romā deportarūt aucto. Var. Lactā. & fenestella:ꝑterea lib.sybillini:q a Ro.in arcano seruabant nō unius fuere sibyllae:sed ex pluribus in unū cōgregati:ex quo credibile est q̄dā in his fuisse q̄si cōfusanea:q̄ ab augusto repurgata sunt. Forulis fori masculino gn̄e plratiuo nūero significant circēsia spectacula:de qbus Liui. in.i.sic ait loca diuisa a pr̄ibus equitibusq̄ ubi spectacula sibi qsq̄ facerēt:fori appellati:ꝑterea fori dn̄r in nauibus sedilia nautarū:inde forulos per diminutionē dici existimat festus q̄si minores foros hoc est mīora spectacula:uerū apud Iuue.hic libros dabit & forulos:& in hoc loco apud Trāql.foruli accipiūtur ꝓ capsulis loculamētisq̄:apud Vir.forulos ꝓ oppido accipimus:cū ait in.vii.caspiāq̄ colūt forulos & flumē hymelle. Fori. Foruli. Sub basi fulcimēto statuae:uulgo quoq̄ bases colūnarū uocātur:refert Pli.honores in basibus inscribi solitos. Bases. Apollinis:scri.Pli.uidisse se apollinē in bibliotheca tēpli augusti.l.pedū a pollice dubiū aere mirabiliorē an pulchritudine. De hoc nūc intelligendū:uel de illo:quē ex marmore scopas fecit & quē Pli.appellat appollinē palatinū:fuit & alius apollo eboreus in foro augusti Caesaris:ad quē referri potest illd satyrirū:Sportula deinde forū iurisq̄ ꝑitus apollo. & illud oratianū:Sic me seruauit apollo:quis porphi aliud remonius cōfinxerit interꝑtamentū: Apollo eboreus. Ad pristinā rōnē:aū dictū est quēadmodū Iulius Caesar annum diligētissime ordinauit:q instituit:ut annus hēret.ccclxv.dies & q̄drantē:sed hic quoq̄ uitiū admissū est per sacerdotes:nāq̄ auctoribus solino in collectaneis & Mac.in satur.cū ꝑceptū eēt ut āno.iiii.intercalarēt diē:ut oporteret ꝑfecto āno.iiii.obseruari:āteq̄ qntus auspicarēt:sacerdotes incipiente q̄rto nō desinēte intercalarūt:sic ꝑ ānos sex &.xxx.cū.ix.tm̄mō dies sufficere debuissent.xii.sūt intercalati:quē errorē dephensū augustus correxit:iussitq̄ ānos.xii.sine itercalatiōe decurrere:ut tres illi dies q ultra nouenarios temere fuerāt itercalati hoc mō possent repēsari:q̄ reformatiōe ois futuri tpis fūdata:ō est Amianus Marcellinus li.xxvi.refert quēadmodū ab augusto sit cōposito ānus:q uitio sacerdotū ꝯfusus & erroribꝫ erat iplicatus:uerba Marcellini haec sūt. Quibꝫ abolitus Octauianus Augustus graecos sequutus hāc incōstātiā correcta turbatiōe ꝯposuit spaciis.xii. mensiū & sex horarū magna deliberatiōe collectis. Ad pristinā rōnē:a dictatore Caesare institutā:de q̄ affatim dictū est in prio commētario.

M.AN. Viuo Lepido:eo q triūuir fuerat:nā post Caesaris dictatoris mortē Lepidus pōtificatum iuaserat. Fatidicorū:populi Romani fata cōtinentiū. Parū idoneis auctoribus:qbus fides haud hn̄da esset. Sibyllinos:tres ab initio fuere:quos Dionysius & Gellius aiunt:ad Tarqnium supbum a Sibilla delatos. Lactantius ad Tarqniū priscū ꝑdidit:adeo in re etiā uulgatissima uariāt auctores Dionysius & Vale.ad duūuiris eos prius asseruatos docent:inde.xv.uiri habuere:qd̄ Gellius testat.itē & decēuiri:ut Macrobius:Marsico bello in capitoli cōflagratiōe inrēdio sūt absūpti:quare senatus cōsulto ex aerithris & locis Asiae ꝯpluribus:ex Italiae ad haec urbibus nō nullis legatis ad id missis alii ꝯquisiti sūt:quos itē Sibyllinos dixere:Augustusq̄ pōtifex maximus duobꝫ forulis clausit. Forulis:armariolis:siue pluteis Iu. Hic libros dabit:& forulos mediāq̄ mineruā. Basi:cui colossi moles erat iposita. Palatini apol.colossi pedū qnquagīta. Pli. factitauit colossos & Italia uidemusq̄ certe Appollinē in bibliotheca tēpli augusti thuscanicū.l.pedū a pollice:dubiū aere mirabiliorē:an pulchritudine. Ora.ad florū:Scripta Palatinus q̄cūq̄ recepit apollo. Cōturbatū:quū e Caesaris istitutiōe ut Macr.scri.diē q ex q̄drātibꝫ cōficiebat:qrto quoq̄ āno:anq̄ qntus inciperet itercalari oportuisset. Pōtifices.iiii.nō pacto:sed incipiēte intercalabāt q error sex &.xxx.ānis:tā diu tm̄ error ille indeꝑhēsus fuit ita:annū turbarat:ut.xii.dies in eo corrigēdo intercalati sint Augustus mensis sextilis.

PHI. Sextilē mensem:marciū mēsem ꝑncipiū fuisse anni apd̄ priscos ex hoc maxie ꝓbat:qd̄ ab ipo quintilis quintus est dictus:sextilis sextus:& deinceps ꝓ nūero nūerabātur uerū:q sextilis ātea uocabat appellatus ē augustus

in honorē Augusti Cæsaris facto senatusc̄ōsulto in hæc uerba:cū Impator Cæsar Augustus mense sextili & primū consulatū inierit:& triūphos tres intulerit in urbē:& ex Ianiculo legiōes deductæ secutæq; sint eius auspiciū ac fidem & ægyptus hoc mense in potestatē redacta sit:finisq; hoc mense bellis ciuilibus īpositus sit:atq; ob has causas hic mensis huic imperio fœlicissimus sit ac fuerit:placere senatui ut hic mēsis augustus appellet̄. Hieroymus quoq; in epistola ad Eustochiū:scribit Augustū Cæsarē calendis sextilibus Romā repedasse cū triūpho ab Alexādria uictoria:statuītq; eē nūciatūq; per uniuersū orbē uniuersis gentibus octauianū augustū inter deos debere coli:& ut mensis iste qui antiqtus in ordine mensiū sextilis dicebat̄: in honorem augusti augustus uocaret.

uestaliū uirginū quūq; in demortuæ locū capi aliā oporteret:ambirentq; multi ne filias in sortem darent:adiurauit: si cuiusq̄ neptiū suarum competeret ætas:oblaturum se fuisse eam. Nonnulla etiā ex antiquis cerimoniis paulatī abolita restituit:ut salutis augurium diale flaminium: sacrū lupercale: ludos seculares & compitalicios: lupercalibus uetuit

Vestaliū uirginū. vi. uestæ sacerdotes cō stitutæ sūt:ut pplus p sua q̄q; pte haberet ministrā sacrorū:qa ciuitas Ro. olim in sex fuit distributa ptes: geganiā& bereniā primas a numa sacratas
Sex uestales uirgines uestales ait Plu. dein camiliā & tarpeiā: postea seru. Tul. duas addidisse:qui nūerus senarius seruatus est. Capi aliā:capi dr̄ uirgo uestalis:qn̄ ad id sacrificiū legit̄:ppterea quod
Capiā uirgo a pontifice. pontificis maximi manu prehensa ab eo parente. In cuius potestate est ueluti bello capta abducitur: pontifex maximus hæc uerba dicebat cū uirginē capiebat. Amata te capio:ideo aūt amata inter capiendū a pontifice maximo appellatur:qm̄ eam q̄ prima capta est hoc fuisse noīe tradit Gel in. i. noctiū atticarū flamies quoq; diales itē au
Amata te capio. gures & pontifices capi dicebant:de flamine capto exemplū est apud Liui. sic scribentem in. xxvii. ab urbe condita. C. flaccus flamen captus. a. p. licinio pontifice maximo. Ambirent:ambiendo deprecarentur. In sortē darent. scri. Gelli. papiā legem se inuenisse:q̄ cauebatur ut pontificis maximi arbitratu uirgines e populo uiginti le
Papia lex. Aetas uirginis capiēde gerentur:sortitioq; in conciōe ex eo nūero fieret. Neptiū. de neptibus augusti paulopost. Competeret ætas: qui de uirgine capienda scripserūt minorē quam annos sex maiorem q̄ annos. x. natā negauerunt capi fas esse: itē
Patrima. q̄ non p̄rima & matrima:hoc ē q̄ nec patrem habeat nec matrē. Oblaturum:insinuat Gel. fuisse hoīes honesto
Matrima. loco natos: qui adibāt pontificē maximū & offerebant ad sacerdotiū filias. Salutis au. scri. Cor tacitus: salutis
Salutis augurium. augurio quinq; &. xx. annis omissum repeti ac deinde cōtinuari placuisse claudio īperatori. Dion quoq; apud græcos quod foret salutis augurio luculenter tradidit:qui ait modum fuisse augurii:ut si deus permittat salutem populo poscant. qua sine salutem quidem a diis petere fas sit:nisi prius hoc ipsum dii concesserint; obseruabatur au
Aedes salutis. tem una dies quotannis in qua nullus ad bellū proficisceretur exercitus. Nemo contra se pararet; nemo pugnaret;
Flaminiū. quod in bellis ciuilibus haud q̄quā obseruari poterat:hoc salutis augurium ab augusto restitutum fuisse significat:quod prius omissum abolitumq; fuerat:sicuti a claudio ex auctoritate Cor. Taciti diximus fuisse repetitum cōtinuatūq;. Præterea ædes fuit Romæ salutis a iunio bubulco censore locata:quā consul bello samniū uouerat. Ad salutē deā alludit Plau. in asinaria illo uersu:ut ꝯsueuere hoīes salus frustrat̄ & fortuna. Diale flaminiū: flaminis Dialis sacerdotiū:de quo affatim dictū est in principio cōmentariorū:sicut etiam de lupcis & lupercalibus.

M. AN. E suo noīe:Augu. q antea sextilis dictus est. Capi:cape se dicebat ponti. maximus ex ueteri instituto non eligere uirgines:quas ad uestæ ministerium accersebat:ut Fa. pictor:auctore Gel. tradidit:q̄q̄ & flamines & augures capi dicerentur. Ambirent:ambiendo subterfugerēnt. In sor. lege papia. comparatum erat:ut pōtifi. maximi arbitratu uirgines e populo. xx. legerentur:sortitioq; ex eo numero in concione fieret: q̄q̄ huic legi popilia sit postea lege abrogatum; ita ut unicuiq; liceret:modo ætas cōpeteret filiam ad id sacerdotium ultro offerre: Adiurauit:iureiurando affirmauit. Neptiū suarum:iuliæ & Agrip. filiarum. Competeret ætas: Anti. Labeo eam q̄ capienda esset minorē. vi. annos natam esse oportere negauit:maioremue. x. Oblaturum:quoniam legi:q̄ ponti. maximo eam curā detulit fuerat:ut diximus abrogatum alioquin quia pontifex capturū se debere debuisset. Cerimoniis: sacrorum institutis Cerimonia:a carendo:ut Massu. Sabi. tradidit dicere: ut religio a relinquendo. Vale. a ceritibus:qui ro. sacra senonico bello seruarunt in publicæ pietatis monumentū appellatas credidit. Salutis au. Dion auctor est:& Ianum ab aug. clausum:salutisq; augurium factum; quod fuerat iā antea multis causis omissū:& rursus:tum uero salutis augurium:q appellant longo interuallo fecerūt:est autē modus augurii quispiam:ut si deus permittat salutem populo poscant:quasi ne salutem quidem a diis petere fas sit:nisi prius hoc ipm dii concesserint:hæc ille:& alia in huiusmodi sententiā non pauca. Pli. augurio inquit coronario augendo. Diale flaminium:diale sacerdotium:de cuius dignatione Liui. Diony. & Plura. Sacrū lup. in quo ad tollendam omnem stupri occasionem uoluit impuberes per urbem nudos uagari.

Seculares ludi. PHI. Ludos seculares:primos ludos seculares a Valerio institutos esse post reges exactos censorinus tradit in lib. de die natali. Valerius quoq; maximus originē ludorū seculariū refert io capite de institutis antiqs:seculares
Seculum. dicti sūt a seculo:est aūt sclm̄ spaciū. c. annorū:dictū a sene ut interp̄tat̄. M. Varro. qđ lōgissimū spaciū senescēdorum hoīz id putauerūt:& qa ciuile Romanorū sclm̄ centū annis transigit:ab hoc spacio cū post centū ānos hi ludi celebrarent̄ a sclo sclares noīati sūt:opinat̄ censorinus sclares dici potuisse:qđ plerūq; semel fiant hoīs ætate: sicut multa alia q̄ rara sūt post sclm̄ euenire loquētiū cōsuetudo usurpat; quos ludos seculares Cæsar Augustus & agripa fecerūt:in quibus cantatum est in capitolio a uirginibus puerisq; carmē oratianū:qđ seculare inscribit̄:quo
Compitalicii ludi. significat̄ post cētū &. x. ānos ludos sclares celebrari solitos. Cōpitalicios:ꝯpitalicii ludi dicti sūt a uiis ꝯpitorꝯ: ī qbꝰ p urbē agitabant̄:ꝯpita āt erāt singl̄ariū regionū supra. cc. refert Mac. in. i. saturnaliū ꝯpitalia a Targnio supbo
Cōpitalia. instituta fuisse laribꝰ ac maniæ deæ mr̄i deū; qbꝰ capitibꝰ alii & papaueri p capitibꝰ hoim supplicabat̄ porphi-

rio oratianus interpres auctor est lares:idest deos domesticos in cōpitis ab augusto positos fuisse:& ex libertinis sacerdotes datos qui augustales sunt appellati:cōpita sub tutela lariū esse docet Oui. in fastis cū ait; fitq; gratus geminosq; parit:qui cōpita seruant:& uigilant nostra semp in urbe lares. De cōpitalibus hæc. M. Varro. compitalia dies attributus laribus ubi uiæ cōpetunt tū in cōpitis sacrificat:quot annis is dies cōcipit̄ Diony. in. iiii. auctor est tēpla iussu Seruii Tullii Regis extructa fuisse in cōpitis oibus:ubi anniuersaria sacrificia pagebant̄ a seruis:tanq̄ seruile ministeriū diis gratum foret:celebrabat̄ autē solennitas cōpitaliorū paucis diebus post saturnalia græci στηνωπους uocāt cōpita: unde dicta cōpitalia & ludi cōpitalicii.

Augustale.

currere imberbes. Item secularibus ludis iuuenes utriusq; sexus prohibuit/ ullum nocturnum spectaculum frequentare nisi cum aliquo maiore natu propinquorum. Compitales lares ornare bis in anno instituit uernis floribus & æstiuis. Proximum a diis immortalibus honorem memoriæ ducum prestitit: qui imperium populi Ro. ex minimo maximum reddidissent. Itaq; & opera cuiusq; manentibus titulis restituit: & statuas omnium triumphali: effigie in utraque fori sui porticu dedicauit. Professus est edicto

Currere imberbes:soliti erāt adolescentes lupsci nudi in orbem discurrere & scuticis obuios cedere sicut & superius enarratum est Augustus phibuit nudos currere pueros & adolescētiores honestatis causa. Ullum spectaculū nocturnum:ludi seculares cōtinuis tribus noctibus celebrabant̄:quia totidē filii ualesii:qui primus fuit ludorum institutor:periculo liberati fuerant. Unde ab Auso. eleganter dictū est Trina tarentino celebrata trinoctia ludo:seculares aūt tarētinos ludos appellari docuimus in li. annotationū enarrātes illd̄ epigrāmatici poetæ:bis mea Romāo spectata ē uita tarēto. Nisi cū aliquo maiore natu. i nocturnis sacris spectaculisq; multa īfanda mulia pbri stupriq; plena fieri solēt p occasionē tenebrarū. Nā ut inqt elegāter Statius. Nox fœcūda operū pulchræq; accōmoda fraudi:sic Liui. i bacchanalibꝰ stupra nocturna & īfāda flagitia fieri solita luculēte pscribit:ideoq; augustus ut obuiā iret huiuscemodi corruptel̄ & ne stupratores illuderēt ætati puerili:ne ue iuuētꝰ in uenerē in quā ppēsa ē lasciuiret:phibuit iuuenes & puellas īteresse nocturnis sclariū ludorū spectaculis:nisi secū hērēt aliquē ex ppīqs atq; necessariis seniorēq uelut custos & moderator cohiberet a pbro prītia. n. senior facit iuuenes modestiores uerecūdiores ue. Cōpitales lares:qbꝰ ppita dicata sūt:& i quorū honorē fiūt ludi cōpitalitii.

Locus ausonii.

Seculares.

Uernis flo. scri. Pli. i. xxi. qd̄ coronæ deorū honos erāt lariū publicoꝝ priuatorūq;:uerni aūt flores sūt helichrysos hiacithus:rosa & uiola albaq; pria florū ē uer nūciātis:quā Columella græca dictiōe leuconiā uocat q̄si dicas albā uiolā:sūt & alii flores uerni:quorū noia refert Pli. i. xxi. æstiui uero flores q succedūt uernis hi ī p̄mis mēorāt̄: lychnus:iouis flos:Amaracus iris:& qddā genꝰ. Lilii. Nā liliorū q̄dā sunt uerna:q̄dā æstiua:q̄dā autūnalia. Ex mimo maximū:apd̄ Salu. i catilina ait Cato. Nolite existiare maiores nr̄os armis rēpu. ex pua magnā fecisse:subiūgitq; illa q̄ magnos illos fecere domi idustria:fori iustū iperiū:aius in cōsulēdo liber:neq; delicto neq; libidini obnoxius.

Uerni flores.

Leuconia quæ æstiui flores.

M. AN. Ludos seculares:q cētesimo quoq; anno:ut Aurel. Augu. Festus:& Acrō scribūt:celebrari cōsueuere. Est eni sæculū cētū annorū spaciū:ut Varro ait:q̄q̄ & minus sæculū eodē auctore fuit. xxx. ānorū uetuit Augustus ea ludorū celebritate:Iuuenes utriusq; sexus sine ppinquorū aliquo maiore natu nocturnis spectaculis īteresse:qd̄ edictū eo tetēdit:ne in eā ætatē:q̄ iniuriæ obnoxia est occasiōe tp̄is plura cōmitterent̄ flagitia:q tribus cōtinuis noctibus ludi & lectisternia celebrarent:ob tres Ualesii filios morbo seruatos. Uale. est auctor:in cuius mētione nō ab re fuerit locū in eodē capite obiter corrigere:qd̄ mēdū a nullo qd̄ sciā est adhunc diē aiauersum: siquidē de ualesio ille scribēs q tarentū iussus fuerat egrotos filios deuehere:hītabat inqt in uilla sua ppe uicinū sabinæ regioni fretū qd̄ si ita legas manifeste appet Valeri. nesciuisse sabinæ regiōis situ:q nō freto sed tiberi ad occasū coercet̄ ac totus mediterraneus ē. Eretū ergo p freto legēdū cōtēderi:Stra. apud eretū sabinorū uicum supra tiberi iacētē Liui. & ad eretū cū sabinis pugnatū:at locū eo libērius attigi:q nō solū eos:q in Vale. scripsere:s; uirū etiā quēdā exactæ obseruatiōis & utraq; ligua sine cōtrouersia doctissimū:cuius noi ob excellentē aliogn doctinā mutuæq; beniuolētię studiū parcimus in apertū errorē traxisse uideo. Cōpitalitios cū singulæ laribus feriæ datæ essent atq; illæ ipsæ ut Macro. & Var. scribunt cōceptiuæ augustus bis quotannis celebrandas censuit: cōpitalitia ex uiis ut idem auctores aiunt cōpitorū in qbus agitabant̄ dicta maniæ & laribus ex oraculo apollinis cōstituta: Sed ditus olim sacrorū:ritus eiectis regibus a iunio Bruto sublatus. Mac. est auctor Pli. & ipe duplicis lariū coronatiōis meminit.

Locus ualerii. Max.

PHI. Opa cu. ducū. s. q impiū maximū reddidissent:q̄les fūt illi quorū ita mēinit iuppiter apd̄ siliū: hic tibi paulus hic fabius gratusq; mihi marcellus opimis:hi tn̄ pariēt latio p uulnera regnū. Manētibꝰ titulis ueterū. s. ducū:q iscribi solēt i opibus:ut cognoscāt posteri:quorū hoiꝫ fuerit illa monumēta. i hoc laudādus augustus:q magis cōsulebat famæ pscorū q̄ suæ:dū sub titulis illorū opa reformat. e cōtrario uitupandus domicianus q restituit qdē opa maiorū:s; oia sub ti. tn̄ suo:abolita ueterū pditorū mēoria. Triūphali effigie:q̄les triūphātibus dicabāt̄ Pli. in. xxxiiii. refert statuas i curribus dicatas fuisse his q triūphassēt. de quoq; hē statuarū loq ur & Iuuēalis scribēs huius eni stat currus aheneus:alti q̄driiuges in uestibulis:atq; ipse feroci bellatore sedēs curuatū hastile minat̄. idē de statuis triūphalibus:ait atq; triūphales iter q̄s ausus hēr nescio qs titulos statuæ aūt antiqtus togata effigie dicabant̄:aliæ thoracatæ:cū Romana res ac militaris sit thoracas addere. Aliæ penulatæ:Aliæ factæ sūt habitu lupercorū:Aliæ eq̄stres:Aliæ pedestres:quædā in colūnis: q̄rum rō erat attolli supra cæteros mortales fuerūt & statuæ effigie triūphali in curribus eorū. s. q triūphauissēt a diuo augusto seiuges facti sunt:hoc est currus ducti a sex eqs.

Statuæ thoracatæ.

Seiuges.

In utraq; porticu fori. græci in quadrato āplissimis & duplicibus porticibus fora cōstituebāt:crebrisq; colūnis ornabāt. sed ut inqt uitruuius in. v. in urbibus italiæ forum nō est eadē rōne faciendū. nā pter spectacula spaciosioribus intercolūniis fora distribuenda sunt:circaq; in porticibus argentariæ tabernæ collocandæ.

Cōminisci Exēplum. Exēplar.

Commentū. excogitasse cōminisci est excogitare: cum finguntur in mente que nō sunt a cō & mente dictum au=
ctor Var. Ad illorum exemplar. exemplū est auctore festo quod sequamur: exemplar est ex quo simile faciamus.
Exigerentur. sensus est: uoluit augustus ut Romani & ipsum & futuros principes exigerent: ac ueluti ex debito
reposcerent tales esse debere: quales fuissent illi duces: qui impiū auxissent. Eius scilicet Popeii. fuit aūt theatrū
pōpeianū Romæ clarissimū: q̄d ille condidit ad similitudinē theatri mithylenei: q̄q̄ maius & speciosius. ante pō=
peiū subitariis gradibus & scena tēporaria ludi soliti erant celebrari. Pōpeius mansurā theatri sedē posuit: tanq̄ ita
parsimoniæ consuleret: auctor Cor.

cōmentum id se: ut ad illorum: uelut exemplar: & ipse dum uiueret: & insequentium ætatum principes exigerentur a ciuibus. Pompeii quoq̧ statuam contra theatri eius regiā marmoreo Iano superposuit translatam e curia in qua curia C. Cæsar fuerat occisus.

De correctione & reformatione abusuū & excessuum.

PLæraq̧ pessimi exempli correxit: que in perniciē publicam: aut ex consuetudine licentiaq̧ bellorum ciuilium durauerant aut per pacem etiā extiterāt. Naȝ & grassatorū plurimi palā: se ferebāt succincti ferro q̄si tuēdi sui causa: & rapti per agros uiatores sine discrimine liberi seruiq̧ ergastulis possessorū supprimebant. Et plurimæ factiones titulo collegii noui ad nullius nō facinoris societatē

Tacitus sensus est augustū suppo=
suisse simulachro Iani marmorei sta=
tuam e regione regiæ pōpeii translatā
ex pōpeiana curia: in qua occisus fue=
rat Iulius Cæ. cuius statuæ meminit.
Plutar. scribens Cassiū anteq̄ trucidā=
di Cæsaris facinus aggrederet: ad ima
ginē pōpeii uersū illā ueluti animatā
adorasse: q̄uis ab opinione epicuri nō
multū dissimilis foret. Iano mar=
moreo. simulachra Iani multipharia
extrui solita testis ē domici. q multos
Ianos ut inferius declarabit Romæ ex
* truxit * Verum & hic & illic apud
Suetoniū: nō tā Ianus accipit p statua
Iani q̄ p arcu marmoreo & fornicata
transitione: quasi Ianua sit puia trans=
euntibus: nā & Ianus ab eūdo dictus est Eanus: & fores Ianuæ noiant. Ianos in hoc significatu accipere potes apd
M. Tulliū in philippicis. apud oratiū in eplis: apd ou diū scribētē in fastis Cū tot sint Iani cur stas sacratus in uno
& ita expones infra Domitianū extruxisse Ianos multos hoc est arcus & fornices & q̄sdā quasi trāsitiones uiarū pu
blicas. Quadrat & talis intellectus huic loco cōgruēter. sitq̧ snia nitidior & aptior. * E curia. quā Pō. iter alia
Regia. ornamenta ante theatrū suū dedicauerat. Regiā. latino uerbo basilicā designauit. Ita papinius de basilica pauli
Grassato= sublimis regia pauli. Grassatorū plu. grassatores sunt latrones q grassari dicūt: cū uias obsidēt & uiatores despo
res. liant officiū presidis est ut scri. iurisicō. puinciā a grassatoribus liberare. Se fere. ostētabant & in pparulo grassa
bant. Licentia bel. ci. tūc magna est gladiorū licētia. tūc ipune peccat. tūc ut aic Sili. uis colitur iurisq̧ locū sibi uēs
dicat ensis: & ut inqt orator sil. nt leges inter arma: cedit stilus gladio: decus dedecori: pbitas improbitati.
M. AN. Opera cuiusq̧ eorū. s. q rēpu. auxisset. Manentibus titu. qbus intelligi posset cuius mēoriæ id pre
staret: nā illis prorsus obsoletis sciri nō potuit in cuius gratiā ea restituerent. Sui fori: q̄d ad ædeȝ martis ultoris
publicauit: Lāpridius auctor est Alexandrū pricipē augusti exēplo forū neruæ: imperatorū imaginibus excoluisse.
Triumphali effigie: de his credo. Iu. Atq̧ triūphales inter quas ausus habere: Nescio quis tt. Cōmētū: ex co=
gitasse. Ad exēplar: ad similitudinē & exēplū: est ꝯ tū exēplar: unde exēplū: ducit græci τηνιδεαν idest ideā uocāt
exēplū uero τοιδεοσ: Anneus sene alter inqt exēplar ē alterū forma ab exēplari sūpta & operi iposita & paulopost
idos in ope est idea extra opus ē: nec tm̄ extra opus: sed ante opus. Exigerent requirerētur: aut certe collatis utro=
rūq̧ uirtutibus p meritis coferrentur. Regiā: basilicā græca uoce id ædificii genus alio loco appellauit ordo est
supposuit augustus statuā pō. e curia in qua Cæ. occisus & ad cuius pedes concidisse dicitur translatāq̧ iano mar
moreo qui erat contra regiam theatri eius pō. & theatrum & curia pō. nō multū inter se distabant: auctor est plu=
tar. ea ædificia romæ circa ædem Laurē. in damaso fuisse antiquarii quidā & in his blōdus forliuiensis coniectu=
ra haud inepta memoriæ prodiderūt. Grassatorū latronū grassari est gradiendo sæuire: hinc latrones uias obsi
dem es: grassari dr̄ unde grassatores dicti q hostiliter in uiatores gradiūt q ui spoliant: occidunt. Iu. subito grassa
tor agit rē. Viatores: peregere trāseūtes: Iu. Cātabit uacuus corā latrone uiator. Ver. carpæ uiator iter erant uia
tores & ministri qui magistratibus parebant & quos opus erat ex agris uocabant: Cicero a uilla in senatū accerse
bantur curius: & cæteri senes ex quo qui eos accersebant uiatores nominati sunt.
Sica. PHI. Succincti ferro. tales pene fuerūt sicarii illi: & collegia latrocinalia: que Iosephus & egesippus scripse
Ergastula runt infestasse hierosolyma ibāt eni succincti sicis hoc est breuioribus gladiis luce peutientes. Sine discrimine.
que erga= idifferēter passim. Ergastulis: ergastula loca sunt in agris: in quibus uincti serui opant: quos pli. elegāter descri=
stularii. psit his uerbis. at nūc eadē illa uincti pedes: damnatæ manus: inscripti uultus exercēt. Idēo ait ergastulorū nō eadē
emolumēta esse q̄ fuerūt ipatorum quēadmodū ergastuli mācipia recognosci debeāt atq̧ tractari ab ergastulariis
Ergastis. docet Columella lib. prio de re rustica q ergastularios eleganter appellat eos q præsunt ergastulis. scribit Iulius fir
Ergasteriū. micus natos sub sidere andromedæ futuros ergastulis præpositos. leges sæpe apud historicos refracta fuisse erga
stula: & seruos ad arma uocatos ab auctoribus seditionū & oli Caius Marius seruitia & ergastula armasse fertur: &
athenio pastor familiā ergastulo liberatā sub signis ordinauit. & eunus syrus refractis ergastulis nūerosū fecit exer
citū. ergastulū a uerbo græco εργαζομαι quod significat operor deriuat inde εργαστην operarius: ergasteriū
Collegia. officina dicit. in decretis di. xliiii. scriptū est. nulli clerico liceat tabernā aut ergasteriū habere. Collegii noui lib.
xlvii. fforum. ti. de colle. illici. precipitur ut colle. illici. & noua dissoluantur. in summa nisi ex senatusconsulto uel
cæsaris auctoritate colle. coierit dissoluendū est. Numa Rex instituit collegia tibicinū aurificum.

coibāt. Igitur grassatores dispositis per opportuna loca stationibus ihibuit: ergastula recognouit: Collegia preter antiqua et legitima dissoluit: tabulas ueterū ærarii debitorū uel præcipuam calumniandi materiam excussit: loca in urbe publica iuris ambigui: possessoribus adiudicauit. diuturnorū reorum: et ex quorum sordibus nichil aliud q̄ uoluptas inimicis quereretur: nomina aboleuit: conditione proposita: ut si quem quis repetere uellet: par periculum pœnæ subiret: Ne quod autem maleficium negocium ue impugnitate uel mora elaberetur. xxx. amplius dies qui honorariis ludis occupabātur: actui rerū accōmodauit. Ad tres iudiciū decurias quartā addixit ex iferiore cēsu: quæ ducenariorū uocaref: iudicarētq; de leuiorib⁹ sūmis. Iudices a tricesimo ætatis āno allegit: id est qquēnio maturi⁹ q̄ solebāt. At plerisq;

Architectorū tinctorū. coriariorū. fabrorū & figulorū unde Pli. cū de plastice & figulinis scriberet in. xxxv. subiunxit. propter que numa Rex septimū colle. figulorū instituit. Nullius. nō cuiuscunq;. Coibant. cōtrahebātur uerbo usus est significantissimo: nā ꝓprie coiri societas dicitur. apud iuriscon. ff. ꝑ socio. sic inquit Paulus. societas coiri potest uel īperpetuū uel ad tēpus. & modestinus. societatē coire & re & uerbis & ꝑ nunciū posse dubiū nō est. & ab Vlpia. societas coita ꝓcontracta accipit. Stationibus. militaribus custodiis. Inhibuit. repressit. cohibuit. Recognouit more boni patrisfamilias: qui ergastuli mancipia recognoscit & explorat diligenter: nū uslicus alligauerit quēpiā ipso nesciente aut reuinxerit: Ita augustus recēsuit ergastula reuinciēs resoluensq; si quos liberos supprimi deprehēderat. hadrianus auctore sparciano ergastula seruo & liberorū sustulit. Aerarii debitorū. laudat. Au. grānū impatorē qd argumēta oia flagitādi publicitus sustulerit cōdonatis tributorū residuis. tabulas eni oēs debitorū publicorū ex quibus emergere subinde ꝯsueuit materia calūniarū iussit incendi qd incēdium salubre fuisse testaf: ꝓpterea qd ardebant stirpes fraudū ueterū: ardebant seminaria futurarū. Adria. quoq; ad colligendā gratiā nihil pretermittens infinitā pecuniā q̄ fisco debebat priuatis debitoribus in urbe atq; i italia: in prouinciis uero ingentes sūmas remisit singraphis in foro: quo magis securitas oibus roboraref incensis. tale quidā fecisse uidef augustus excussis tabulis ærarii debitorū & ut dici solet uentilatis. ne inde preberef calūniatoribus ueluti ansa calūniandi. Iuris ambigui. de quibus ambigebaf an priuatorū essent: an ad publicū ꝑtinerent. Adiudicauit. assignauit. Abiudicare uero significat rem de qua cōtrouersia est: iudicando eripere atq; itercipere. Vnde ager abiudicatus liuio dictus: quē romani ꝑ iniquū iudiciū interceperant eripuerantq; ardeatibus. Possessoribus. q id tpis possidebāt: qa in re dubia possessorū melior est cōditio: ut scribūt iuriscon. Diuturnorū reorū. reos appellat Anto. orator apud Cice. nō eos modo. q aguntur sed oēs quorū de re disceptaf. & reū fieri ut inquit Asco. nihil aliud est. quā apud pretorem legibus interrogari. diuturni dñr rei: quorū causæ in longū tēpus ꝓtrahunf: cū neq; absoluanf neq; dānenf. taliū nomia aboleuit augustus: qm̄ uidebat nihil aliud q̄ri ab inimicis: quā ut diutius essent sordidati. Sordibus: qm̄ reorū mos erat ut uestē sordidā induerent in publicū: capillū barbāq; summitterēt: essentq; in squalore: ut ita facilius miam mouerent. & absolutionem impetrarent. Cice. in Pisonem nec minus lætabor: cum te sēp sordidū quā si paulisper sordidatum uiderem. scribit iuriscon. nulli licere uestem sordidam nomine rei publicæ habere capillū ue summittere: nisi ita coniunctus esset affinitate: ut inuitus in reū testimoniū dicere nō possit.

Societatem coire.
Societas. coita.
Tabulæ debitorum incensæ.
Sigraphæ incensæ.
Ad.udicare
Abiudicare
Abiudicatus.
Reus.
Reū fieri.
Capillū submittere.

M. AN. Ergastulis: locis in quibus lapides aut metella foderanf. Iu. nēpe in lucanos & tusca ergastula mittas sed ubicunq; serui uincti aut sub custodia operarenf ergastulum a ueteribus dictū crederim. Pli. coli rura ergastulis pessimū est & quicqd agif a desperantibus: ἐργάζομαι græce operor: unde ἐργαστήριο operarius. Nullius nō: cuiuslibet. Facinoris: flagitii nūc ac sceleris est cui alioquin mediū est uerbū: Per uportuna loca: tā urbis: q̄ suburbanarū regionū. Iu. armatu quotiens custode tenenf. & pōrina palus & gallinaria pinus. Inhibuit: cōpressit.

Recognouit: purgauit ne ꝑ se: sed ꝑ Tyberiū qui postea princeps fuit. Colle. quid colle. essent que uetera: que itē recentia: in Cæsare ex Asc. & aliis docuimus. Veterū ærarii debitorū: qui uel iudicio ærarii olim facti essent: aut alia ratione publicū æs haberēt. Calūniandi: crimina intendendi. Materiā: occasionē. Excussit: sustulit aboleuit. Possessoribus: iis qui tum possiderent. Ad iudicauit: adduxit: habenda dedit. Diuturnorū reorū: reorū qui iudiciorum metu diu in squalore: & sordibus fuissent. Inimicis: quibus ille reorum squalor & metus uoluptati esset. Nomina aboleuit: debitorum titulos oblitterauit: nomina enim asconius pro debitis ipsisq; debitoribus a iure consultis sæpius usurpari docet. Condirione: denunciatione lege.

PHI. Si quem reum: Quis accusator. Repetere. iterum postulare & in iudicium uocare. Honorariis ludis. honorarios ludos alio noie dici liberalia scribit festus Pō. uidenf autē ita uocitari ab honore pretoris. Nā & pretoriū ius honorariū noiaf. officiū aūt pretorū hoc erat apud Roma. ut ludos exiberent in ꝑtura: inde a Iuue. dictū est. predo caballorū pretor sedet. qui nodus satyricus enodatus est a nobis in libro annotationū. Occupabanf. dies illi qbus ludi Romæ fiebāt minime idonei erāt ad agēdas causas: id qd Cice. abūde demōstrat in uerrinis: scribēs ludos uotiuos: quos Pō. facturus erat ablaturos dies. xv. sensus est Augustū accōmodasse actui. i. actiōi rerū causisq; agendis supra. xxx. dies: qui ludis pretoriis occupari solebāt tanq̄ feriati: & hoc fecit ne maleficia: aut negocia subterlaberentur. Quartā scilicet decuriam: hoc est quod ait Pli. iudicium non nisi quarto decurias fuisse primo. quintam decuriā adiecit Caius priceps. Ducenariorū. equites legitimi: quorū ordo iudicabat: quadrigēta habebāt in cēsu: q addīti sunt ab augusto cū. cc. tm̄modu haberent ducenarii dicti sunt: de quibus loqui uidef & Pli. sic scribens. Diuo augusto decurias ordināte maior pars equitū in ferreo annulo fuit. hi nō equites sed iudices uocabantur. Quinquennio maturius. tanq̄ legitima ætas legendi iudicis foret quintus & trigesimus annus.

Honorarii ludi.
Decuriæ iudicium.
Ducenarii.

iudicandi munus detrectantibus uix cõcessit: ut singulis decuriis per uices annua uacatio esset: et ut solitæ agi nouembri ac decembri mense res omitterentur.

De modo et more in iure dicendo. 4.33

Ipse ius dixit assidue: et in nocte nõ nunq̃: si parũ corpore ualeret: lectica ꝓ tribunali collocata: uel etiã domi cubãs. Dixit aũt ius non diligentia modo summa sed et lenitate: siquidem manifesti parricidii reum ne culeo insueret: qđ non nisi cõfessi afficiebãtur hac pœna: ita fertur interrogasse: certe patrem tuum non occidisti: & quum de falso testamento ageretur: oẽsq; signatores lege cornelia tenerentur: nõ tãtũ duas tabulas dãnatoriã et absolutoriã simul cognoscẽtib⁹ dedit. sed terciã quoq;: q̃ ignoscerent̃ his quos

Munus. Iudicandi munus. officiũ & onus. nam munus: ut scri. iurisc. dicit̃ donũ & officiũ & onus. Decuriis iudicũ ordinibus. Annua uacatio. Annua uacatio. i. uicissim alia post aliam decuriam haberet annuã uacationẽ. ut. s. quarto quoq; anno quelibet decuria imunis foret ab onere iudicandi. Res. Solitæ res causæ & lites. antiqui eñi auctore Cice. rẽ litẽ dici uoluerunt. Omitterẽtur. cũ illa tẽpora sint magis rebus genialibus saturnaliciisq; uoluptatibus dicata: q̃ negociis feriis obeundis. Ipse ius dixit: magnificũ est ut ait Pli. in panegyrico nõ solum ciuibus iura: sed etiã hostibus reddere. laudatq; traianũ: q assiduus erat in tribunali: adeo ut labore refici ac reparari uideret̃. & profecto: ut inquit uerissime Cyrus apud xenophontem Decet principẽ nõ ocio antecire subditis sed industria & ꝓuidentia. & quẽadmodũ cælestia stare nesciũt: sed ꝑpetuo motu & iugi agitatione uegetãtur: Priceps instar mundi irreqetus. ita princeps debet esse semp exercitus semp irrequietus: uigilãdo ius dicẽdo cõmodis inseruire subditorũ: & qđ facere solebat Alexand. magnus alterã aurẽ accusatori ꝓberet: alterã reo reseruare. Pro tri. uel añ tribũal ul' i ipso tribunali: ex quo ius reddit magistratus. Lenitate: clemẽtia comitate scri. Calistus iurisconsul. obseruãdũ esse ius reddentibus: ut in adeundo se facilem prebeat: neq; presides in cognoscẽdo excãdescere oportere aduersus eos etiam q mali sunt. Cice. in epistola ad Quintũ fratrẽ didascalica sic ait. adiungẽda etiã est facilitas in audiẽdo: lenitas in discernẽdo: in satisfaciendo ac disputando diligentia. Pœna parricidæ. Ne culeo insueretur. pœna parricidæ more maiorum hæc instituta est: ut parricida uirgis uerberatus culeo insuatur una cum cane: gallo gallinaceo uipera & simia: dein Culeus qd. de in mare uel in flumen culeus deiiciatur ut auctor est Modestinus iurisconsultus libro digestorũ duodequinquagesimo: scribit Valerius libro primo. M. Tullium duumuirum culeo insutum in mare abiici iussum esse a tarquinio rege ob librum: quem exscribendum dederat: secreta sacrorum continentẽ: idq; supplicii genus multo post parricidis lege irrogatum esse. Cicero in oratione pro roscio amerino de culeo pœnaq; parricidarum scribit eloquenter culeus autem auctore placiade saccus dicitur coriaceus in quo parricidæ conclusi in mare dimittuntur. preterea culeus nomen est mensure continentis amphoras. xx. Pris. est & bis decies quem conficit amphora nostra culeus: hac nulla est maior mensura liquoris.

M. AN. Siquem reorũ: ex iis qui iudiciis erãt obnoxii qs accusatorũ aliqs aut litigatorũ. Repeteret: iterũ in iudiciũ traheret. Par pari. idẽ discrimẽ in qđ reũ trahere perseuerasset. Impunitate. sine pœna. Vel mora: mora ad negociũ impunitas ad maleficiũ refert̃. Honorariis ludis: pretoriis quos & liberarios cõstat uocatos: Dictũ est & ius honorariũ. Actu: actioni siue cognitioni potius acta & actus ab ago Cice. q si de mea uita atq; actibus huic cõuitiatori respondeo: Lucanus licet ingẽtes abruperit actus. Quartã. s. decuriã Quintã ut pli. scribit Caligula addidit. Ex inferiore censu ex iis q quadrigenta nõ haberent sextertia: sed id plinii uerba declarant: qui ex equestri ordine augusti tẽporibus decurias iudicũ ipleri nõ potuisse ait. Ducenariorũ: a cẽsu credo potius q̃ a numero quia equestrem cẽsum semiplenũ possiderẽt: ducenisq; nec amplius cẽserent̃ sextertiis. Allegit: decuriis ascripsit. Maturius: tẽpestiuius q̃ solebant. Annua uacatio. ut quum quattuor decuriæ essent. iiii. quoq; anno singulis annua a iudicãdi munere uacatio esset. Lectica qua cubans ius diceret. Ne culeo isueret̃: q parẽtes necasset eo supplicio lege puniebat̃: ut. M. T. ait: lex est inqt ut qui parẽtẽ necarit in ꝓfluentẽ deuehat̃ Dio. io bubulo culeo. M. Atyliũ scri. targnii iussu in ꝓfluentẽ deiectũ quia sybillinos libros priuato homĩ trãscribendos dedisset: quo apparet impietatis cõuictos: solitos eo genere supplicia maioribus affici: Includebant̃ cũ sonte simia serpente quidã & gallinaceũ addunt. Iu. cuius supplicio nõ debuit una parari simia nõ serpens unus nõ culeus unus.

PHI. Nõ occidisti. lenitas Augusti mira exprimit̃: qui docebat parricidã negare neq; confiteri parricidium ut ita per inficiationẽ atrocitati pœne subduceret̃. Falso testamento. qui testamentum ammouerit celauerit rapuerit deleuerit interleuerit subiecerit resignauerit: qui ue testamentũ falsum scripserit: signauerit recitauerit mu- Lex cornelia. tuauerit dolo malo cuius ue dolo malo id factũ fuerit: legis Corne. pœna dãnat̃ auctor. Vlpia. * Senatores: ꝓstata diligenter curioseq; sententia nõ senatores uidet̃ legẽdũ: sed signatores errore lubrico & ꝓcliui ꝓpter dictionũ similitudinẽ. nã cũ loquat̃ de falso testamẽto signatores testamenti significat: q sæpe testamentũ falsum uel pecunia uel gratia corrupti signare cõsueuerunt. q oẽs lege cornelia de falsis tenent̃. Signatorẽ falsi testamenti notat A. absolutoria. morsu satirico Iuue. cũ ait: signator falso. talis aũt lectio uerior ẽ puriorq; & magis accõmodata. * Lege cornelia. lata: scilicet a Cornelio sylla. ut est apud iuriscon. ad legem corneliam de falsis lib. xlvii. ff. orum. Dãnatoriam & C. cõdẽnatoria. absoluto iam iudices in cistam tabellas coniicere solebant: que insculptas litteras habebant absolutionis siue condẽnationis: absolutoriæ autem tabellæ nota erat. A. Condẽnatoriæ. C. Tertiam quoq; tabellam intermediam Ignotoria. inter absolutoriam & dãnatoriam: que dici posset ignotoria ab ignoscendo. pene talis apud antiquos fuit amplia- N. L. nõ liquet. tionis tabella: cuius signum erat. N. & L. quod significabat nõ liquere. Vnde ampliatio nascebatur: & inde rei am- Ampliati. pliari dicti: super qua re nõ indiligẽter scripsimus in libro annotationum. Ad signandũ. scri. Vlpia. pœnam legis Corneliæ irrogari illi: qui sciens dolo malo signauerit falsum testamentũ signari ue curauerit.

Fraude scilicet aliena. Errore. error ueniā meret. Cice. liceat semel impugne peccare: sit errantis medicina cōfessio. Appellationes. de quibus ti. est apud iurisċon. appellatio dicit alio nomine ꝓuocatio. Fuit autem appellatio prouocatioq; inuenta aduersus iniuriā magistratuum. dictatura erat sine prouocatione. Praetori urbano. Pōponius auctor est libro primo. fforū cum consules auocarētur bellis neq; esset qui in ciuitate ius reddere posset: pretorem creatū esse: qui urbanus appellatus est: eo q̄ in urbe ius redderet. post aliquot deinde annos nō sufficiēte urbano pretore creatū esse alterū pretorē: qui peregrinus appellatus est: ab eo q̄ plerūq; inter peregrinos ius dicebat: quorum turba multa in Romanā ciuitatē quotidie cōueniebat. Augustus īstituit ut pretor urbanus cognosceret de appellationibus urbanorum hoc est ciuium Roma. uiri uero consulares preessent appellationibus prouincialium: q Romae litigabāt. At prouincialiū nomine ꝓuincialiū proprie intelligimus oēs preter italicos inde a Plinio libro. viii. epistolarū scriptū est. Italicus es an ꝓuincialis. Augustus appellationes ꝓuincialiū litigatorū delegabat ꝯsularibus hoc est his: q olim consulatū gessissent: & singulos singularum ꝓuinciarū negociis praeposuerat: ut ita & diligentius & expeditius causae explicarētur. uerbi gratia: ut hic preesset negociis gallorū: ille hispanorū: alius asiaticorū. Retractauit. ab aliis antea latas emendauit. Sanxit. constituit.

Appellatio

Praetor urbanus.

Praetor peregrinus.

Prouinciales

fraude ad signandū uel errore inductos constitisset. Appellationes quot annis urbanorū quidē litigatorū pretori delegabat urbano. At prouincialium consularibus uiris: quos singulos cuiusq; prouinciae negociis preposuisset:

De legibus per eum sancitis & aliis retractatis.

LEges retractauit & quasdā exintegro sanxit: ut sumptuariam & de adulteriis: & de impudicitia: de ambitu: de maritandis ordinibus: hanc quum aliquanto seuerius q̄ caeteras emendasset prae tumultu recusantiū perferre non potuit nisi adempta demum lenitaue parte poenarum: & uacatione triennii data auctisq; premiis. Sic quoq; abolitionem eius publico spectaculo pertinaciter postulante equite: accitos germanici liberos receptosq; partim ad se: partim in patris gremiū ostētauit: manu uultusq; significās ne grauarentur imitari iuuenis exemplum. Quumq; etiam

Sumptuariam. hanc retractasse intelligas uelim: quae a Iulio Caesare & a sylla & fannio & a mltis aliis fuerat prius lata. de legibus sumptuariis i quas Cato cibarias appellat: at ūde scripsimus Iulio Caesare. De adulteriis. Vlpia. in ti. ad legē iuliam de adulteriis sic iquit. haec lex data est a diuo augusto. Plutar. quoq; auctor est Augustum legem tulisse de adulteriis: q̄ sanxit quo pacto adulteri iudicandi: ac deprehensi puniendi essent: hinc illa est exclamatio adolescētis ab Augusto percussi perinde ac iuliam eius filiam adulterantis. νομον ε...εκατο τεοκαισαρ hoc est legē tulisti o Caesar. De ipudicitia. quae ꝑtinet ad eos qui muliebria patiuntur: qui famosi sunt qui puniebantur antiqua lege scatinia: de qua mox paulo. hinc eleganter ab oratio dictum uidetur in laudem Augusti sanctientis legem de coercendis adulteriis. Nullis polluitur casta domus stupris: mos & lex maculosum edomuit nefas: laudantur simili prole puerperae. culpam poena premit comes.

Lex iulia de adulteriis.

M. AN. Certe patrē tuū nō occidisti: apte reū negare docuit. Agerct: q̄rerct. Cor. tri. ple. ꝓ quo extat clara illa Cice. orō plures tulit leges & aliquot ꝓmulgauit tm̄ ad cōminuēdā senatus auctoritatē: sed illae ipsae parū nūc rei cōueniūt: Caeterū Corne. sylla de falso legē tulit: ad quā hoc melius referas. Cognoscētibus: iudicibus. Dānatoriā: q̄ dānātiū esset. Absolutoriā: q̄ absoluētiū. Tertiā: tabellā. s. Fraude uel errore: ꝓpterea digni qbus ignoscerēt. Inductos: ad significādū fraude accersitos. Appellatiōes: ꝓuocatiōes. Vrbanorū urbē incolētiū. Praetori urbano: urbanas cās cognoscēti: ad ꝑegrini differētiā dixit. Prouincialiū appellatiōes. Cōsularibus q̄ cōsules q̄nq; fuissent. Sūptuariā: ad moderādos sūptus latā: q̄ lege ducētis coenarū sūptus ꝓfestis diebus taxabat. Calēdibus nonis aliisq; festis diebus trecētis: Nuptiis aūt & repotiis mille sextertiis: Dubitat gellius augusti ne an tiberii edicto a trecētis sextertiis ad duo millia usq; sit coenarū sumptus ampliatus: Atteius capito scripsit oim̄ antiq̄ssimā fanniā legē fuisse secutas inde liciniā Aemiliā Antiā: Macrobius primā oim de coenis legē orchiā fuisse ait secutas idē fannia. Didiā: Liciniā: Corneliā: uideturq; fanniā ad augustū referre. De adulteriis: in adulteros de hac credo lege satyrus: ubi nunc lex iulia dormis. De ipudicitia: aduersus pathicos qualis scatinia fuit idem satyrus: Quod si uexant leges & iura citari. Ante oēs debet scatinia: eius legis ausonius & Caelius ad Ciceronē meminere.

PHI. De ambitu. adhuc extat ti. ad legē iuliā de ambitu: cuius & supea mētio habita est. De maritādis ordinibus olim Quintus Metellus censor cognomēto numidicus cēsuit ut oēs ducere uxores cogerent causa liberorū ꝓcreandorū: habuitq; sup ea re orationē ad ppl̄m: quā augustus Caesar auctore Liuio cum de maritādis ordinibus ageret uelut eo tp̄e scriptā in senatu recitauit. Decē uiri legē tulerūt: ne cōnubiū pribus cū plebe esset: tāquā p cōnubia ꝓmiscua turbent̄ diuina hūanaq; oia: & q tali mr̄imonio nascat̄ dimidius sit patrū: dimidius plebis sed. C. Canuleius tribunus plebis rogationē ꝓmulgauit: de cōnubio inter pr̄es & plebē cōicādo: & de ordinibus indifferēter maritandis: obtinuitq; consentientibus patribus ut cōnubiū foret ꝓmiscuū. * Vacatione. in Deuteronomio sic scriptum legimus. Cū acceperit hō nup uxorē nō ꝓcedet ad bellū: nec ei quippiā necessitatis iniunget̄ publice. sed uacabit absq; culpa domui suae: ut uno anno laetet̄ cū uxore sua. * Auctisq; praemiis. qbus ꝓuocabant̄ ad capessenda mr̄imonia. nāq; ut ait Pli. νεοτερον idest iunior: locupletes ad tollendos liberos ingentia praemia cohortantur: pauperibus educandis una ratio est bonus princeps. Abolitionē eius abrogationē antiquationēq; legis de maritandis ordinibus. Equite. ordine equestri: singularis numerus ꝓ plurali uo. Accitos. euocatos. Germanici. hic filius erat Drusi Augusti priuigni: q ex agrippina Marci Agrippae filia nouē liberos tulerat. In pr̄is. Drusi neronis. Exēplū. ut. s. ducta uxore ita filios ꝓcrearēt: quēadmodū iuuenis germanicus factitauerat.

Metellus numidicus

Canuleia lex de cōnubio promiscuo.

*

Germanicus.

immaturitate ſponſarum & matrimoniorum crebra muta-
tione uim legis eludi ſentiret tempus ſponſas habendi coar
ctauit: diuortiis modum impoſuit.

De reformatione ſenatus & modo cōueniendi eiuſdem.

SEnatorum affluentē numerum deformi & incōdita
turba: erant enim ſup mille: & quidē indigniſſimi: &
poſt necem caſaris per gratiam & præmium allecti:
quos abortiuos uulgus uocabat admodum priſtinum: &
ſplendorem redegit: duabus lectionibus: prima ipſorum ar-
bitratu: quo uir uirum legit: ſecunda ſuo & Agrippæ: quo
tempore exiſtimatur lorica ſub ueſte munitus: ferroq; cin-
ctus preſediſſe decem ualentiſſimis ſenatorii ordinis amicis
ſellam ſuam circunſtantibus. Cordus Cremutius ſcribit: ne
admiſſum quidam tunc quemquam ſenatorum: niſi ſolum:

In maturitate ſponſarum. ſenſus eſt. cum diutius ſponſi eſſe pſeuerarent: uel cū ſubinde diuortiō facerent: utriq;
rei occurrit Auguſtus. Nā tēpus habendarū ſponſarū fecit auguſtus: & diuortiis adhibuit moderamentū. ſponſa-
lia hoc more atq; iure ſolita fieri ſcribit Seruius ſulpitius: qui inquit uxorem ducturus erat ab eo unde ducēda erat
ſtipulabat eam in matrimoniū ductū iri: qui daturus erat itidem ſpondebat daturū. is cōtractus ſtipulationū ſpō
Sponſalia. ſionūq; dicebat ſponſalia. tum quæ promiſſa erat ſponſa appellabat: qui ſpoponderat ducturum ſponſus. imma
Sponſa. turitas uero ſponſarū dicit: quando adhuc immature puellulæ deſpondentur: & ita diutius durant ſpōſalia ante-
Sponſus. quā nuptiæ fiant. ex equo eludebatur
Immaturi- lex auguſti. Nam maritari quidam ui
tas ſpōſarū debantur: prout iubebat lex de maritā
dis ordinibus. nec tamē uxores duce-
bātur: cū nondū maturæ uiro ob ætas
tulam forent ſponſæ. Nāq; ut ſcri. mo
deſtinus iuriſcon. ti. de ſponſalibus. in
ſpōſalibus contrahendis ætas cōtra-
hentiū diffinita nō eſt ut in matrimo
niis. quapropter primordio ætatis ſpō
ſalia effici poſſunt: qui aliter hunc lo-
cū interpretant. Crebra mutatione
per diuortium. ſic enim dirimunt ma
trimonia: & ita legi fucus fit. Diuor
Diuortium tiis. diuortiū uel a diuerſitate mentiū
Incondita. dictum eſt: uel quia in diuerſas partes
eunt: qui diſtrahunt matrimoniū: cō-
probata autem ſunt hæc uerba in re-
nunciatione matrimonii. res tuas tibi
habeto res tuas tibi agito. Deformi. propter indignitatem illorum & ſordes. Incondita. in ordinata: indige-
ſta incompoſita. Allecti. in numero ſenatorum. Abortiuos. quemadmodum abortiuus fetus eſt imperfe-
ctus & informis: ita eleganti tranſlatione ſenatores illos non ueros deformatoſq; abortiuos uulgo nominabant.
Abortiui ſe Abortare eſt abortiuum facere. Iulius firmicus in ſexto matheſeos. Abortabit filios geminos. Ad modū. ad
natores. numerum legitimū. ſcri. Li. Iuniū brutum expleuiſſe numerum ſenatorum ad. ccc. ſummā. Diony. quoq; in. vi. ait
Abortare. ex trecentis cōſtare ſenatum in li. macha. primo ſic ſcriptum legimus. Romani curiam fecerunt ſibi & cōſulebant
ccc. uiginti conſilium agentes: & ita modum oppōes numero: ſplendorem uero indigniſſimis.
M. AN. De ambitu: calpurnia lex ut pedia. ſcrib. de ambitu lata eſt. De maritandis ordinibus: qualem. C.
Canuleius. tri. pl. auctore Liuio tulit qua patricii & plebei ordinis iuncta cōnubia: uel qualē potius Metellus in cē-
ſura ut Gellius ſcribit. populo ſuaſit quippe que & ætatem & fortunā aliaq; huiuſmodi cōtineret. Parte pœnarū:
delinquentibus irrogatarum. Vacationem: nō a militia: ſed a cōnubio. Auctoſq; premiis: quæ iis propoſita erāt
qui ex preſcripto legis uxorem ducerent. Abolitionem: legis antiquationem. Equite equeſtris ordinis iuuē-
tute. Germanici: ex druſo tiberii fratre & minore antonia geniti. Liberos: quos admodū iuuenis ex agrippina Iu
liæ & agrippæ filia procrearat. In patris gremiū: receptos ſuple. Iuuenis: germanici. Immaturitate: adhuc ui-
ro imaturas ducerēt atq; ob id ad uoluptatē nō ad ſobolis uſum fieri appareret. Crebra mutatiōe: qa temere plu
res repudiarent. Vim legis. uirtutē poteſtatē legis. Eludi: falli decipi: fraudē legi fieri fraus tum lege fieri dicit: ut
ulpia. ait quū fit id quod lex fieri noluit fieri autē nō uetuit. Coartauit: nubēdi tēpora cōtraxit ut nō intēpeſtiue aut
præmature nec ſero nimis cōnubia quererent. Diuortiis modū impoſuit: cū quot diuortium fieri liceret præſcripſit
Incondita: in eleganti & male digeſta. Abortiuos: illegitimos partus utero. ſ. ante legitimū tps excuſſos.
Lorica loro PHI. Vir uirum. ſenator ſenatorem. Secunda. lectione. Lorica munitus. ideſt loricatus. lorica a loro di
ctam ut interpretatur. M. Varro e loris de corio crudo pectoralia antiqui faciebant. poſtea galli ſucciderunt e
ferro ſub id uocabulum ex annulis ferream tunicā: a lorica fit uerbum lorico loricas. Plinius mox ubi pluribus eo-
Loricare. dem modo ſe coriis loricauit. inde loricatus: lorica indutus. Sellam circunſtantibus. inſtar ſtipatorum ſellam au
Loricatus. guſti cingentibus: quos antiqui laterones eleganter appellauerunt eo: q circum latera erant regi: atq; ad latera ha-
Laterones. bebant ferrum. Cordus cremutius. antiqui corda frumenta dixerunt quæ ſero matureſcunt: ſicut fœnum autū-
Cordū qd. nale cordum appellauerunt: cuius meminit Plinius in. xviii. de quo columella. Aluntur oues commodiſſime
autūnali fœno: quod cordum uocatur. Iidem cordi agni nuncupantur ſerotini quos uulgus uocabulo inde dedu
cto cordiſcos nominat Plinius in. viii. gerunt partum diebus. cl. poſtea concepti inualidi. cordos uocabant anti-
Cordi agni qui poſt id tempus natos. Varro in ſecundo de re ruſtica docet ut in emptionibus agni cordi duo pro una oue
annumerentur. hinc cognomenta ſunt uirorū: ut cordi dicantur ſerotino fætu nati. & hoc eſt: quod Quintilianus
Opiter q̄. præcipit in primo inſtitutionum ſcrutandas eſſe a ſubtili præceptore origines nominum: unde agrippæ & opiter:
& cordus. & poſthumus dicantur. Agrippæ & poſthumi nomina ſatis nota: intermedia obſcuriora. opiter enim
dictus eſt: is cuius pater auo uiuo mortuus eſt. hinc apud Liuium uerginius oppiter conſul celebratur.
Correctus. Cordus uero dictus qui ſerotina ſetura natus eſt: ut cordum frumentum & fænum & agni cordi uocantur. in-
Locus quī- curioſi apud Quintilianum legunt: codrus propter nomen codri uulgatiſſimum: cum cordus ſit legendum que
tiliani. dictio ſecundum hanc noſtram interpretationem eſt enarranda: & in Quintiliani codicibus corrigenda. hinc di
ctus cordus iſte cremutius. hinc alius cordus ſcriptor hyſtoriarum: quem ſequi ſe ait Iulius Capitolinus in uita

gordianorũ:qui in scribenda historia uel minutissima quæq; fertur esse sectatus:apud Martialem cordus alpha dicitur penulatorum:& ita nos legere consueuimus:quamuis alii passim legant codrus. Prætentato sinu. excussa ueste & exploratãne ferrum sub ea occultaretur scribunt historici muthri datem olim ferrum iter fascias occultatum gestasse:qui scrutatori ab ariarathe regio more misso curiosus imum uentrem pertractanti dixit: caueret ne aliud telum inueniret:q̃ quod quæreret:atq; ita risu protectis insidiis se uocatum ariarathem ueluti in secretum sermonem interfecit. Ad excusandi se.ut excusarent se minime posse fungi senatoria dignitate:uel q̃ idonei non forent:uel ob alias causas.

Ferrum inter fascias.
Albati in epulo
Atratis.

& prætentato sinu. Quosdam ad excusandi se uerecundiam compulit:seruauitq; etiam excusantibus isigne uestis & spectandi in orchestra epulandiq; publice ius. Quo autem lecti probariq; & religiosius & minore molestia senatoria munera fungerentur:sanxit ut priusq̃ consideret quisq; thure ac mero supplicaret apud aram eius dei:in cuius Templo coiretur:& ne plus q̃ bis in mense legitimus senatus ageretur. s. calen. & idibus:neue septembri octobriue mense ullos adesse alios necesse eẽt:q̃ sorte ductos:p quorũ nũerũ decreta cõfici possẽt sibiq; istituit cõsilia sortiri semestria:cũ qb⁹ de negociis ad frequẽtẽ senatũ referẽdis añ tractaret:snias de maiore negocio nõ more neq; ordine:sed prout libuisset perrogabat:

Vestis. ut scilicet induere possent latum clauum:quæ uestis erat isigne ordinis senatori. In orchestra. in q̃ senatorũ sedibus erãt loca designata: de orchestra diximus in primo commentario. Epulandi. in epulo publico:quale fieri solebat ludorum uel triumphi causa. nullus cum toga pulla accumbebat:sed omnes albati cœnitabant. Inde Cicero Vatinium rep̃hendit quod in epulo. Q. u. Arri atratus hoc est cũ toga nigra accubuisset. quando Ioui epulum libabatur Senatus in capitolio epulabatur i quo olĩ forte iuncti locati sũt Scipio & Gracchus:ibiq; ex inimicis amicissimi facti. Munera fungerentur. Accusatiuo casu extulit quod nos ablatiuo dicimus:uetus autem est & elegans locutio:sicuti potior illam rem pro illa re ueteres dixerunt:ita fungor munus p munere. Plautus in menechmis. parasitus octo hominum munus facile fungitur. fungi ut inquit Agrecius agere est:defungi peragere. Consideret. in curia sederet in sella senatoria. Thure ac mero. hæc in sacris priscorũ peculiariter adhibebantur:Plinius. mola salsa litant qui non habent thura. Thus masculum uocant quod rotunditate guttæ pependit. Mirumq; est masculum uocari:ubi non sit fæmina. Religioni id tributum esse autumat Plinius ne sexus fœmineus in sacris usurparetur. υποκοριστικωσ. idest diminutiue dicitur Tusculum. Plautus in aulularia. hunc thusculum emi:& hasce coronas floreas. ubi annotãdum est masculino genere diminutiuum enunciasse:cum thus neutro genere dicatur. Vinum autem libari diis sat notum. & ut ait Plinius in. xiiii. Lege Numæ Pompilii ex imputata uite libari diis nefas erat ratione excogitata ut putare cogerentur: Lucius Papirius imperator aduersus samnites dimicaturus uotum fecit si uicisset Ioui pocillum uini. Romulus lacte libabat non uino. M. AN. Vir uirum. qua electione oportuit dimidium primo ademptum iri.

Munus fũgitur
Thus masculum.
Thusculũ.

Secunda:electione. Suo arbitratu:iudicio. Valentissimis:robustissimis qui auxilio adessent siqua noua uis in se orta esset. Prætentato sinu explorato an ferrum sub ueste haberent. Excusandi se:quasi inuiti in curiam allecti essent aut parum considerate eam dignitatem affectassent. Insigne uestis:latum clauum in orchestra unde ille ordo spectabat. Epulandi publice:Liuius senatum inquit eo die forte in capitolio cœnantem.

Consideret:sessum concederet. Supplicaret:ad id quod religiosius dixerat refertur.

PHI. Templo. scribunt Varro & gellius senatusconsulta fieri iure non potuisse nisi in loco per augures cõstituto:quod templum appellaretur. non enim omnes ædes sacræ templa sunt:ne ædes quidem uestæ templum est. Curia in qua habebatur senatus templum erat. habebatur autem modo in æde apollinis:modo i delubro cõcordiæ modo in hoc:modo in illo templo:sicut apud historicos facile est obseruare. Coiretur conuenirent senatores. Coire est conuenire:colligere:unde coitur ut ait Priscianus in. viii. accipimus pro colligitur & conuenitur. Lucanus:multumq; coitur humani generis maiore in prælia damno. inde senatus coactus apud historicos sæpissime usurpatur pro collectus & congregatus.

Curia templum.
Coitur cõuenitur
Coactus senatus

Legitimus:curia frequentissima omnibus senatoribus in senatu coeuntibus. si senator non adesset cum in senatum uenire deberet:mulctabatur ut Varro & Gellius prodiderunt. Sorte ductos. sensus est. Augustum instituisse:ut per duos menses septembrem & octobrem senatores quasi essent feriati:neq; in curiam uenire cogerentur exceptis:his quibus sors obtigisset ut adesse deberent per quos fieri possent decreta & senatusconsulta:ad quæ conficienda opus est certo numero:cum alioquin rata non habeantur.

Consilia semestria. consiliarios sex mensium. Sortiri. per sortem eligere. & ita nullus quasi præteritus conqueri poterat cum res sorti committeretur:& post sex menses sortiretur alios semestres consiliarios. Referendis:de rebus diuinis priusquam humanis ad senatum referendum esse docet Marcus Varro in epistola ad oppianicum scripta. Non more. gradatim sententias rogari solebant senatores; incipiebaturq; a consulari gradu. dictum est in Iulio Cæsare:quemadmodum ordo rogandi sententias uarius fuit. ordinem maiorum in rogandis sententiis minime secutus est Augustus; sed pro arbitrio uoluntateq; modo hunc modo illum primum rogabat:idq; faciebat ut omnes animum intenderent. tanquam singuli sententiam dicere deberent.

Censendum. non aliam comprobare assentiendo. Censet senator cum sententiam dicit de eo:quod sibi uidetur; assentitur cum alienam approbat. Volebat itaq; Augustus ut senatores animo essent intento & erecto: tanquam dicenda sententia foret ab unoquoq; non aliena assensu comprobanda. Cicero in philippicis frequenter ait. censeo ita faciendum.

Censere
Assentiri.

Perinde ac si tanquam. In quis: in quibus. Publicarentur. hoc fecit Augustus contra dictatoris Caesaris institutum; qui inito consulatu primus omnium instituerat ut tam Senatus q̃ populi diurna acta conficerentur & publicarentur. Refert Liu. in. iii. institutum fuisse a. L. Valerio & M. horatio consulibus; ut senatus consulta in aedem cereris ad aediles plebis deferrentur; quae antea arbitrio consulum supprimebantur nunciabanturq.

Magistratus. Deposito honore finito magistratu. magistratus autem tam personam significat q̃ honorem. Inde dicere solemus; magistratus iussit: & Titio magistratus datus est. Statim. ne continuatio honorum pareret insolentiam: ne continuato magistratu usi fierent imperiosi. Ad mulos. Alexander Romanus praesides prouinciarum necessariis instruebat; ut & mulos & equos & uestes & coquos ab eo acciperent; reddituri deposita administratione mulos equos muliões & coquos caetera sibi habituri si bene egissent: In quadruplum redditturi si male: sensus est Tranquilli. Augustum constituisse certam pecuniam; quae pro cõsulibus daretur ad mulos & tabernacula comparanda quae prius publice locabantur. M. AN. Ne plus q̃ bis: & hoc ad illud quod minore dixerat molestia. Legitimus: quando extra ordinem quoq; coire potuisset

ut perinde: quisq; animum intenderet: ac si censendum magis q̃ assentiendum esset. De eodem. cap. 36

Vctor & aliarum rerum fuit: in quis ne acta senatus publicarentur: ne magistratus deposito honore statim in prouincias mitterentur: ut pro consulibus ad mulos & tabernacula: quae publice locari solebant: certa pecunia constitueretur: ut cura aerarii a questoribus urbanis ad praetorios praetores ue trãsiret: ut centumuiralem hastã: quam questura functi cõsueuerant cogere: decẽuiri cogerẽt.

De officiis per eum excogitatis. cap. 37

Voq; plures partem administrandae reipu. caperent noua officia excogitauit: Curam operum publicorum: uiarum: & aquarum: aluei tyberis:

Quorum: sorte ductorum. Sortiri. sorte parare. Cõsilia semestria: centum senatorum numerum cum quibus de iis q̃ ad frequentẽ essent senatum referẽda prius consultaret. Non more. consuetudine sed quae rogandarum in curia sententiarum uetus ratio fuisset abunde gellius demonstrat. Perinde: ita. Animum intenderet diligenter aduerteret. Ac si: tanq̃. Censendum: sententia magis dicenda q̃ ea quam alius dixisset assensu probanda. Publicarentur. Caesar dictator suo primo consulatu effecit ut diurna senatus & populi acta publicarentur. Statim: ne assiduae potestati nimium insuescerent: quem ad ueneti mores hodie ut plera q; alia a maioribus accepta diligentissime seruant. At mulos & tabernacula. quibus magistratus in prouinciam abituri publicae instrui consueuere. Publice locari: aliis publico aere instruenda: siue paranda dari. Certa pecunia: qua magistratus in prouinciam habiturus suo arbitrio unde uellet conduceret: Lampridius auctor est prouinciarum presides ita instrui ab Alexandro principe consuesse: ut ab eo argenti pondo uicena acciperent phialas senas mulos binos equos binos: uestes forenses binas domesticas singulas balneares singulas aureos centenos coquos singulos: & si uxores non haberent concubinas singulas reddituri post ministrationem mulos equos mulliones & coquos. PHI. Cura aerarii. Cum aerarium po. ro. opulentius esse cepisset: constituti sunt quaestores: qui pecuniae publicae preessent: dicti ab eo quod inquirendae & conseruandae pecuniae creati erant. Auctor pomponi. iuriscon. Augu. a quaestoribus ad pretores & eos qui preturam olim gessissent transtulit curam aerarii. erat autem aerarium po. ro. in aede Saturni. Laudatur Cato Vticensis: qui cum esset questor prius ex questoribus ueniebat ad aerarium ultimus recedebat; qui in questura scribarum fraudes retexit & insolentiam repressit. Annotandum est quod curae aerarii forma uarie habita est & saepe mutata. Nam Auctore Cor. Tacito Augustus senatui permisit deligere prefectos. Deinde ambitu suffragiorum suspecto forte ducebãtur ex numero pretorum; qui aerario preessent; neq; id permansit diu; q; sors deerrabat ad parum idoneos. mox Claudius questorẽ rursum imposuit; Deinde nero curam tabularum publicarum que in aerario seruabantur transtulit a questoribus ad praefectos. Centumuiralem ha. Romae iudicium fuit centumuirale clarissimum a numero uirorum dictum nam cum essent romae triginta & quinq; tribus; terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum; qui centum uiri appellati sunt: Et licet quinq; amplius q̃ centum fuerint; tamen quomodo facilius nominarentur centumuiri sunt dicti. In causis centumuiralibus usucapionum; tutelarum; gentilitatum; agnationum; alluuionum; nexorum mancipiorum; testamentorum; stillicidiorum: caeterarumq; rerum innumerabilium iura uersabantur; sicuti. L. Cras. docet apud Cic. in primo de ora. Pli. in epi. centumuirales causas tractasse se scri. conqueriturq; sic in foro pueros a centumuiralibus causis auspicari: ut ab Homero in scholis. Erant diuisae centumuirales causae in duas hastas; prout significat Quinti. in quinto. quibus positis conueniebant iudicaturi. De hasta centumuirali intellexit Mar. illo uersu. Centum grauis hasta uirorum. sensus est Augustum instituisse decem uiros; qui cogerent hastam centumuiralem hoc est centum uiros hasta posita congregarent ad iudicia peragenda; qđ prius fuerat officium & munus quaestoriorum; ita. n. appellant: hi q q̃stura functi sunt; sicut praetorii q p̃tura. Quoq; utq; duae sunt particulae. Curam op. pu. haec sunt noua officia ab Augusto excogitata: ut plures reip. administrandae participes esse possent. uoluit. n. ut essent alii; qui opera publica curarẽt; alii uiarũ sternẽdarũ curam susciperent scri. Cice. in uer. officium fuisse censorum aedes sacras locare & sarta tecta exigere. Inde carpit uerrem. quod contra legem locationis ad perpendiculum colũnas exegerit i aede castoris. Viarum. scribit Pli. amico datã fuisse curã uiae muniẽdae. Et aq̃rũ. scri. Frõ. ductus aquarũ multos fuisse iductos in urbẽ romã; multosq; refectos. sicuti a quinto Marcio rege: & ab Agrippa. quorum meminit. Pli. fuit aũt agrippa uelut ꝑpetuus curator aquarũ sub Augusto; sicut tꝑibus posterioribus Coccecius Nerua Neruae impatoris auus factus est curator aquarum quae:

Quaestores
Cato Vticensis
Cura
Iudiciũ cẽtumuirale
Centumuiri unde
Hastae centũuirales
Quaestorii
Praetorii
Coccecius nerua.

deinde curatio translata fuit ad Frontinũ. Aluei tiberis repurgandi:& laxioris faciẽdi. prisci locare solebant flumi Flumina
na retanda. hoc enĩ uerbũ legĩ in edicto ꝑtorum:quod signat purganda. Retas enĩ arbores uocauerunt:q̃ aut ex retáda qd.
ripis fluminum corruerent:aut in alueis eorum extarent. A retibus aũt dicunt:ꝙ pretereũtes naues impedirent & Retæ.
instar retium retinerent. Frumenti populo diuidendi. ut scilicet uiritim & æquis portionibus inter ciues fru=
mentum diuideretur. olim in penuria annonæ:ut ait Liuius in. ii. agitatum est in senatu:quantum frumenti dare=
tur plebi:quod ex sicilia fuerat aduectum. prefectum quoq; annonæ ueteres creauerunt:qui prouidebat ne inopia Præfectus
laboraretur; & cum nihil sit populo annonæ.
saturo lætius: ĩprimis curabant impe
ratores; ut frumenti copia larga sup=
peteret. inde legimus Seuerum impe
ratorem ita rei frumentariæ consuluis
se:ut moriens septem annorum cano
nem frumentarium. po. Ro. reliquerit
affluentia annonæ ut inquit eleganter
Plinius in panegyrico instar est per=
petui congiarii. Augustus nouum ex
cogitauit officium; ut essent aliqui
curatores frumenti diuidendi in po=
pulum non tam tributim; q̃ uiritim:
ut æqualis fieret distributio: siue id
donaretur a principe:siue precio par=
uo uenderetur a fisco. Præfecturã
urbis. titulus est apud iurisconsultos
de officio præfecti urbis. & ut inquit

frumenti populo diuidendi: præfecturã urbis: trium uirorũ legendi senatus. & alterũ recognoscendi turmas equitũ quotienscunq; opus esset censores creari desitos longo interuallo creauit: numerũ prætorũ auxit. exegit etiã ut quoties consulatus sibi daretur binos pro singulis collegas haberet: nec obtinuit clamantibus cunctis satis maiestatem eius imminui ꝙ honorem eum nõ solus sed cum altero gereret.

De bellica uirtute per eum honorata.

HEc partior in bellica uirtute honoranda: super. xxx. ducibus iustos triumphos. & aliquanto pluribus triumphalia ornamenta decernanda curauit. Liberis senatorum quo celerius reipu. assuescerent: protinus uirilem togam: latum clauum inducere:& curię interesse pmisit:

Vulpianus:oĩa omnino crimĩa ꝑfectura urbis sibi uendicauit:nec tñ ea que intra urbẽ admittunt: uerũ ea quoq;
quæ extra urbem intra Italiam fiũt. M. AN. A quæstoribus: q̃stura uetustissimus pene oĩm q romæ fuerũt
magistratus gratianus q de tẽporibus scripsit romulum & numã duos habuisse quæstores atq; eos ipsos populi
suffragio creatos tradidit:a pu. pecunia quærenda dictos pleriq; existimãt. M. Varro quærendis criminibus eoꝝ
numerus adeo auctus. xx. numero quandoq; creati sint:sed de his põponius Lætus ꝑceptor nr̃ ad. M. pantagatũ.
& quisq; ille fuit q fenestellæ noie librũ de. ro. magistratibus edidit plura. Ad ꝑtorios uiros ac per hoc maiore
fide & auctoritate ꝑditos siquidẽ prima senatoris administratio erat q̃storẽ fieri: cõtra preturam in maioribꝫ ma
gistratibus ut gellius docet habebaẽ. Centumuiralem hastam a centuꝫ iudicibus dicta quum festo auctore qnq;
supra centum essent hic de testamẽtis:& hæreditatibus iudicabant:quod & Valerius & Cicero pro cecinna agra
ria lege plane demonstrat hasta centumuiralis idcirco dicta quia hastam in suo foro posita iudicabãt. X. uiri ad
hoc ipsum creati an potius ex eo numero sorte ducti. Cogerent:cogendi reliquos uocandiq; potestates habe=
rent. Curam nouum magistratum qui publicorũ operum curam haberet. Viarum quæ sternendæ. refar=
ciendæ essent. Aquarum aquæ ductuum & corriuationum fontium. Aluei tiberis purgandi. Frumenti
populo diuidendi: de populis frumentatione alibi. Præfectura urbis Dionysius auctor est romulum urbanis
negociis unum prefecisse: Eusebius tradit primum urbis præfectum Messalam coruinum fuisse: qui sexto die se
potestate abdicarit:cæterum tantum is sibi magistratus procedente tempore iuris uẽdicauit ut omnia in urbe cri
mina cognosceret summumq; in ciuitate absentibus cæsaribus ĩperium obtineret.

PHI. Triũuirarũ. tres uiros:qui senatores legerent ex animi sententia eos:quos existimarent esse magis ido=
neos:neq; enĩ oẽs ad senatorium munus obeundum sunt accommodati. Alterũ. s. triũuiratũ nam tres uiros au
gustus instituit. q recognoscerẽt recẽserentq; turmas equæstres:qđ officiũ fuisse cẽsorũ docet Plutar. turma aũt cõ Turma
tinet duos:&. xxx. eqtes cuius caput decurio nuncupatur. Desitos:intermissos: a desino desitus deriuaẽ. A. Gel Desitis
li. Disciplina tibiis canendi desita est. De censoribus:q duo erant magistratus quĩquẽnales iã dictum ẽ; Numerũ
pre. scribit Põpo. iuriscõ. xvi. ꝑtores ab augusto fuisse creatos. Binos col. collegiũ cõsulũ cõstat ex duobus:tñ
Augustus depoposcit ut in suis consulatibus non unũ hẽret collegam:sed binos & ita a pluribus respub. adminis=
straretur:sed id impetrare non potuit populo reclamante. Honorẽ cõ. tanto maior maiestas magr̃atus uideri
solet quanto pauciores illius sunt participes. unde eleganter a Hieron. dictum est: idq; repetitũ in decretis. dist.
xciii. ꝙ diacones paucitas:honorabiles præsbiteros turba contemptibiles facit. idem ad Pammachiũ scribẽs ait;
q̃uis clarus honor uilescit in turba. Et apud uiros bonos ĩdignior fit ĩpa dignitas. quã multi possident. Iustos Clarus ho
tri. legitimos. Vale. in. ii. capite de iure triũphandi scribit:lege cautũ fuisse ne cui triũphus decerneretur; nisi qnq; nor uilescit
millia hostium una acie occidisset. Triumphalia orna. Liui. lib. xxx. abori. ur. ornamenta triumphalia fuisse re= in turba
fert auream coronam:auream pateram:sellam curulem eburneam:scipionem eburneũ:togam pictaꝫ: & palmatã Ornamẽta
tunicam:quibus Scipio olim donauit regem Masinissam Augustus cõpluribus per decretũ senatus concessit ius triũphalia.
gestandi ornamenta illa quibus uiri triumphales insigniri solent. Protinus. ante legitimum tp̃s quod erat ab an
no. xvii. tunc enim finita pueritia uirilem togam induebant. Latum cla. uestem senatoriam. * Inducere: legi=
tur & induere iuxta illud Maro. Consurgit seni. tuni. induitur artus. * Curiæ inter. mos senatoribus romæ fuit *
in curiã cum pretextatis filiis introire:sicuti Cato. Gel. & Macro. tradiderunt. deinde post illud Papirii ꝑtextati
celebratissimũ exemplũ factũ fuit senatuscõ. ne pueri post hac in curiã introirent nisi ille unus Papiri. nunc ab Au Papirii ex=
gu. uetus institutũ reuocatur:ut ita filii senatoꝝ fierent solertiores circũspectioresq;. emplum.

Auspicari Militiā au. icipiētibus & fœlici auspitio incohātibus: Auspicari.n.significat icipere & initiare propterea q
Chiliarchi nichil ueteres rei magne ordiebanē nisi auspicato. Pli. in. vii. aial cæteris iperaturum a suppliciis uitā auspicatur.
Officium Col. in. xii. possit ab idibus ianuarii auspicari culturarū officia. Tribunatū le. Ordo in roma. militia hic erat au
tribuni ctore Iose. ut milites ad cēturiōes: illi ad tribunos militū: quos græci chiliarchos uocāt mane cōuenirēt salutatū.
Alares cū qbus ad sūmū omniū ducē uniuersi ordinū pricipes ꝓficiscebanē. tradit Vege. tribunos militū & cēturiones
obtēperasse ꝓfecto legionis: q absente legato erat tanq̄ uicarius ipius. Li. quoq in. viii. docet militē cēturiōi: cēturione tribuni tribunū: legati: legatum consulis impio solitū parere. officium aūt tribunorū ē milites i castris conti nere: & ad exercitationē ꝑducere: uigi lias circuire. Delicta castigare: q̄relas cōmilitonū audire: ualitudinarios in spicere: sicuti traditū est li. ffforum. li.

M. AN. Triū uiratū: trium uirorum q senatores suo arbitrio legerent.

militiamq auspicātibus non tribunatū modo legionum sed etiam præfecturas alarum dedit. Ac ne quis expers castrorū esset: binos plærūq laticlauios præposuit singulis alis. Equitū turmas frequēter recognouit post lōgā itercapedinem reducto more trāsuectiōis: sed neq detrahi quēquā i trāsuehēdo ab accusatore passꝰ ē: qđ fieri solebat. Et senio: uel aliquā

Alterum. triumuiratum. Recognoscēdi: recensēdi. Creari de. qui diu creari desierāt. Nūc ꝑto. unus ab initio ꝑtor i urbe fuit ac primus omniū. sp. furius camillus. M. filius eā romæ dignitatē adeptus ē: dictusq a ꝑeūdo: ut Var. sori. qđ exercitui ꝑiret ueteres: ut Pedia. scri. omnē magistratum cui pareret exercitus ꝑtorem appellarunt. Liui. quoq cōsulē ꝑtorē idifferēter appellatū affirmat hinc ꝑtoriū choris ꝑtoria & alia eiusmodi appellationis monumēta: creatus inde alius ꝑtor q peregrinus ab ipsa iurisdicēdi rōne ē dictus: ide alii sup alios additi: ut duo de. xx. qnq pretores roma hūerit. Exegit: petiit. Binos: duos ꝑ uno q dari cōsueuerat. Eū ho. cōsularū. Cū altero cū collega: cū ꝑ maiestatis āplitudine solus gerere dēret. Partior remissior: & minus ꝓpētus ad oīm aīos demerēdos legerat credo Augu. apđ Hero. nihil eē melius iperio unius q optimus sit qđ ut in se oia reip. mēbra æque expirirentur enixe dedit opam: ut ꝑter ea q̄ in ciuitate recte sanxerat i militari quoq ad ministratione non minus æquus q̄ in urbicis rebus reperiretur. Ducibus q se principe rēpu. foris fœliciter administrant. Iustos: legitimos: sic nō minus a iusticia q̄ a gratitudie & bñficētia ꝓbādus. Triumphalia: eorū i signium usum: siue honores: qbus q triumphū egissent ꝓditi: eēnt. Decernēda: publico decreto tribuenda. Latū cla. tunicā lati claui senatorū insigne Pli. annuli distinxere alterū ordinē a plæbe: ut semel cœperant: esse celebres sic ut tunice ab annulis senatū tm̄. Militiā au. militare icipiētibus: inde sumptū qđ ueteres nihil ardutum iauspicato ichoabāt. Tribunatū le. tribunatū militarē: cuius ut Marcel. de re militari scripsit: & capitolinus in maximo demōstrat: erat milites in castris cōtinere eos dē ad exercitatiouem ꝓducere claues portarū habere: uigilias circuire: frumētationibus militū iteresse: frumētū ꝓbare: mēsurā fraudē cohercere: multa ꝑ potestate in castris coercere: oiaq militū desideria cognoscere: duo eorū genera esse expediant snia in Cæsare ondimus. PHI. Præfectus ala. In exercitu romano erāt eqtes qui ab historicis modo alares modo alarii dicunē: ab eo q ad similitudi

Alarii nē alarū ab utraq parte protegant acies: aliud erat genus equitū q legionarii uocabanē: ab eo q legioni essent con
Legionarii texti. auctor Vege. Augustus alarū hoc est equum alariorū dabat præfecturas auspicātibus militiā hoc est militare incipientibus filiis senatorū: ut ita repēte fierent honorati libēriusq capescerēt mūia militaria hæc.n. dignitas īter dignitates militares erat honoratissima. Laticlauos legēdū ē laticlauios tanq̄ a latoclauo nomine deductos. dicunē aūt laticlauii senatores a ueste de qua sæpius dictum. * Et filii senatorū laticlauii dici possunt quibus latū clauū iducere ꝑmissum est. *

Laticlauii Singulis alis: eqstribus: cū āntea singulæ alæ singulos ꝑpositos habe
* rēt: uoluit augustus ut ꝑ uno duo præficerētur: ut ita plures fierēt participes honorū militariū. Recognouit.

Intercapedo recēsuit lustrauit. Intercapedinē. Interuallū & tpis spaciū obiter ānotādū ē q itercapedo iterdū habet obscænā significationē: & inter obscœna uerba nūerat. qñ. s. diuidunē nates a subactore. hoc subobscure. Duo eloquētissimi scriptores itelligi uoluerūt. M. Tul. & Quit. quorū alter i epistola ad petū sic ait. Quid. n. nō honestū uerbum est diuisio. at. n. iest obscænū cui respōdet itercapedo. Alter uero. in. viii. institutionū sic scriptū reliqt: sed diuisio affert eandē iiuriā pudori: ut si itercapedinis noiatiuo casu qs utaē. Reducto more trāsuectiōis. Fabius rutilianus primus istituit ut eqtes Rom. idibus qntilibus ab æde honoris equis insidentes in capitoliū trāsirēt. trabeati

Fabius rutil. aūt hoc est induti ueste trabea trāsuehebantur ut docet Vale. lib. ii. capite de institutis antiquis ea autem trāsuectionis die turmæ equitum corona oleagina coronabanē ut ostēdit Pli. in. xv. hunc trāsuectionis equitum: iā intermissum morem post longum temporis interuallum ab augusto reductum fuisse significat tranquillus: Operæpretium facturus uideor: si quæ a Diony. super equitum transuectione produntur non omisero. qui sentit in. vi.

Trabeatus

De transuectiōe eqtū Equites in equis sedentes in honorem apparitionis castorum eiusq uictoriæ: quæ ad lacū regillum parta est. Equites in equis sedentes in honorem apparitionis castorum eiusq uictoriæ: quæ ad lacū regillum parta est. transuehi incipientes a templo non honoris sed martis extramurano pergentesq per forū iuxta ædē castorū. fit autem hæc transuectio idibus qntilibus quo die apđ lacū regillū prospere pugnatum est castore & polluce auxiliantibus: In transuectione equites uehuntur coronati oliuarū ramis iduti: q trabeis punicei coloris secū gestātes ornamēta præmiaq oia fortitudinis: quæcūq in præliis ob rē bene gestam a ductoribus suis acceperunt. De trahi. ex quo deduci: aripi: ut in ius. In trāsuehendo: dum ab æde honoris siue martis in capitolium transuehuntur. Senio insignibus: senecta laborantibus . insignis dicit & cū laude & cū uituperatione: ut insignia sceslera a tacito dicunē senium uero est tedīū & odium. Neuius senium sonticū appellat quasi nocens quia senectus

Insignis

Senium res mala est: & ut inquit Aristo. naturalis morbus est: Apollodori celebrata snia το γηρας αυτο νοσημα. hoc
Senectus morbus ē est. senectus ipa ē morbus: qđ & Terē. in ecyrā transtulit. Lex decēuiralis iubet iumentum dari ægro aut seni in
Acuitas ius uocato. uerba legis sunt hæc. Si in ius uocat si morbus æuitas ue uitium exstitit; qui in ius uocabit iumentum

dato in hac lege morbi appellatione non morbus febriculosus sed uitium inualentiæ demonstratur. Acuitas uero pro senio & longa ætate accipitur: qua dictione utitur Cicero in lege censoria sancienda. In ordine transuectionis. Corporis labe uitio. de uitiis corporalibus latissime scribunt iurisconsul. ad edilitium edictum: & quantum uitium a morbo differat. Ad respondendum: accusatori. Reddendi equi. indulsit Augustus equitibus senioribus: ut equum quem ex publico accepissent reddere si uellent possent: & ita ab equestris militiæ munere soluerentur. scribit Liui. Seruium Tullium centurias equitũ. xii. scripsisse ex primoribus ciuitatis: q̃bus ad equos

corporis labe insignibus p̃misit premisso in ordine equo ad respondendum quotiens citarẽtur pedibus uenire: mox reddendi equi gratiam fecit eis qui maiores annorum quinq̃ & quadraginta retinere eum nollent. cap. 39.

De ratiõe uitæ exacta per eũ ab uno quoq̃ equite rõano.

IMpetratisq̃ a senatu decem adiutorib⁹ unumquẽq̃ equitum rationem uitæ reddere coegit: atq̃ ex improbatis alios pena: alios ignominia notauit plures admonitione: sed uaria. leuissimum genus admonitiõis fuit traditio coram pugillarium: quos taciti & ibidem statim legerẽt Notauitq̃ aliquos: q̃ pecunias leuiorib⁹ usuris mutuati grauiore fœnore collocassent.

De quibusdam eius ordinationibus circa remp. cap. 40.

COmitiis tribunitiis: si deessent cãdidati senatores: ex equitibus Ro. creauit: ita ut potestate trãsacta ĩ utro uellent ordine manerent. Quum autem pleriq̃ equitum attrito bellis ciuilib⁹ patrimonio spectare ludos e. xiiii. nõ auderẽt metu pœnę theatral: p̃nũciauit nõ teneri ea: qb⁹

emendos dena millia æris ex publico data sunt: & quibus equos alerent uiduæ attributæ: quæ bina milia æris ĩ annos singulos penderent idem ĩ quinto auctor est. equites in bello ueienti. primum equis merere cœpisse: quibus certus numerus æris est assignatus. Quinq̃ & triginta. uidetur legendum esse quinq̃ & xl. quoniã ex cẽsu instituto a Seruio Tullio usq̃ ad annum xlv. iuniores appellati sunt; supra eum seniores: seniores autem ad urbis custodiam domi manebant. Iuuenes foris bella gerebãt. M. AN. Iuniores Seniores.

Præfecturam alarum: alis equitũ præfecit alæ equitum. i. ordines ab eo ut gellius docet dictæ quia dextra leuaq̃ ut alæ auium corporibus in acie locarentur. Binos laticlauos: quos senatorii ordinis: erat latus clauus uestis qua soli senatores & patricii utebantur aliquãdo sacerdotibus ac põtificibus dabatur: Silius italicus sacrificam lato uestem distinguere clauo

Singulis alis: ut adhuc plures honoribus ĩsignirẽt. Trãsuectiõis: trãsuehẽdo℞ eq̃tũ mos iã ide ut Dio. scribit ĩstitutus: ex quo aulus post humius ad regillũ lacũ latios igẽti prælio uicit. Vale. a Qu. Fabio q̃ primus maximi cognomẽ ĩ ea familia tulit aliaq̃ de cã trãsuehẽdi morẽ ĩductũ. Tradidit: trãsuectiõis rõ ex alterutro petenda: sed apd Diony. largius explicat: eq̃tes. n. equo sedẽtes ĩsigni ueste p̃culti tota urbe uagabãtur. Detrahi: nũero eximi q̃d erat ignominiæ nota. Ex senio uel labe. subiicit causas q̃bus detrahi solerẽt. Insignibus. uel senio uł uitio aliquo corp̃is. Præmisso equo p̃ põpã seq̃ iusso. Ad rñdẽdũ: iis quæ obiicerẽt. Pedibus nõ equo sedẽtes q̃ ignominiæ rõ leuior oĩno fuit q̃ si equus fuisset ĩ trãsuectiõe detractus. Maio℞ ãno℞ ex antiquo seruii tulii ĩstituto q̃ supra septimũ: & xl. ãnũ ut pa℞ rei militari idoneũ militẽ nõ allegit. PHI. Rõnẽ uitæ reddere scri. Plutar. ĩ Põpeio moris fuisse ut eq̃tes pacta legitĩa militia: equũ p̃ mediũ fo℞ ducerẽt corã cẽsoribus: illisq̃ recẽserẽt duces & ĩperatores: sub q̃bus militassẽt. cẽsores quẽlibet notabãt: uł laude uel ĩfamia iuxta meritũ cuius q̃ tale q̃dã uidet Augustus factitasse: q̃ coegit singulos eq̃tes rõnẽ uitę redderet: ut hoc pacto honestatẽ seq̃rentur memores rõnẽ eẽ reddẽdã. oli Amasis ægypti Rex ut scri. Hero. ĩ euterpe: legẽ tulit lõge utilissimã: ut figuli quotãnis apd p̃sides rõnẽ uitæ redderẽt: & uñ uiuerẽt: quo ue quæstu sustẽtarent demõstrarẽt. q̃ hoc nõ fecisset morte plectebat: hæc lex a Solone ab ægyptiis trãslata ẽ ad atheniẽses: cuius & Vale. & Diodo. meminerũt. Traditio co. sessus est. Augustus equitibus quos leuiter admonere uolebãt tabellas ceratas tradebat legẽdas ĩ q̃bus cõtinebant crimina oĩa: quæ illis ubiicerent: ita soli p̃bra sua recognoscebãt: neq̃ iuulgabant: sunt autem pugillares tabellæ ceratæ: que & pugillaria neutro gñe dñr. scri. Plin. Pugillarium usum fuisse ante t̃pa troiana. In euangelio Lucæ scriptũ est & postullãs pugillarem scripsit: q̃d græcæ dicitur και αιτησας πιναχιδιον εγραψε. * Ab Auso pugilar dictũ est neutro gñe: nũero singulari: q̃d infrequens sane est. sic. n. inq̃t bipatens pugilar expedi * Ratio uitę reddenda lex optima Pugillares *

Pecunias mutu. mutuari pecunias est accipere pecunias mutuas: nõ dare. Augu. notauit aliquos: q̃ mutuabãtur pecuniã sub fœnusculo hoc est minima usura & eandem mox aliis locabant sub grauiori fœnore: ut ita lucrarentur instar fœneratorum. Comitiis tri. Comitia tribunitia: q̃bus tribuni creant: sicuti ædilitia quibus ædiles: nec hic comitia tribunorum plebis significari uidentur ille. n. magistratus erat plebeius sed tribuno℞ militarium: quos comitiatos uocabãt: q̃a romæ comitiis designabant. auctor Asco. in iterpretatione uerrinarum fuerunt tribuni militũ cõsulari potestate: de q̃bus mẽta mẽtio apd Liui. Cãdidati petitores tribũatus. Potestate trã. finito tribunatu. In utro. or. uel eq̃stri uł senatorio. E. xiiii. lege iu. theatrali cõstitutũ ẽ ne cui ius eẽt sedẽdi ĩ. xiiii. ordinibus nisi sextertia. xl. haberet ĩ cẽsu: hic. n. erat legitimus eq̃tis roma. cẽsus: pœnaq̃ irrogabat ĩ p̃uaricatorẽ. fuit & lex roscia: q̃ ut auctor ẽ Por. cauet. ut ĩ p̃rimis ab orchestra. xiiii. gradibus spectent: quibus sensus est quadrigentorum sextertio℞. hãc tulit roscius otho. uñ ab Orat. dictum est in epo. othone contento sedet. Ea. pœna theatrali. Aug. noluit obnoxios esse pœne theatrali illos eq̃tes quo℞ p̃ bella ciui. attritũ hoc est iminutũ mutilatũq̃ & cõsũptũ fuerat p̃rimoniũ: ut nõ ãplius herẽt legitimũ cẽsũ eq̃strẽ. Non. n. sua culpa opes attriuerãt sed tẽpo℞ calamitate. apud nabatheos arabas q̃ p̃rimoniũ iminuit publice mulctat q̃ auget honore afficit Mutuor Fenusculũ Comitiati tribuni Iulia lex theatralis. Roscia lex Attritus

Ipſis pa. ait. Pli. in. xxxiii. conſtitutum fuiſſe ne cui ius eſſet ſedendi in. xiiii. niſi ingenuo ipſi patriq; & auo paterno ſexter. cccc. cenſus fuiſſent. Equeſter. quadringentorum ſexter. Vicati: per ſingu. uicos; qua in re Cae. dictato. ueſtigia ſequutus eſt: qui & ipſe. ut ſuperius explicatum. recenſum populi uicatim egit per dominos inſularum. Frumentationum. Frumentationes dicuntur donationes frumentariae; que in populum fieri ſolebant ſcri. Aſco. Clodium tuliſſet legem anno. ualde popularem; ut. ſ. frumentum populo gratis daretur. igitur cu3 cā iſtaʒ frumentationum que ſingulis menſi. ſolite erant fieri ſaepe plebeii a negociis ſuis abducerentur conſtituit Aug. hoc frumentum dare non per ſingulos men. ſed ter in anno ne tam ſaepe plebei occaſionem haberent etia3 negociorum deſerendorum. ſed id efficere nequiuit cum conſuetudinem ueterem efflagitaret populus ut. ſ. p ſingu. menſes acciperet. adeo conſuetudinē tollere difficile eſt. M. AN. Adiutoribus: collegiis. Ignominiae quid eſſet militem ab imperatore ignominia notari ſupra oſtendimus. Pugillaꝝ. libelloru3 q oia q̄ obiicerētur crimina cōtineret.

Qui auget prīmoniū. Frumentationes. Lex annonaria.

ipſis parentibuſue equeſter cenſus unq̄ fuiſſet. Ro. po. cenſum uicatim egit: ac ne plebs frumentationum cauſa frequētius a negociis auocaretur. ter ī annum quaternorum menſium teſſeras dare deſtinauit: ſed deſideranti conſuetudinem ueterē cōceſſit: rurſ' ut ſui cuiuſq; mēſis acciperet. Comitioꝝ quoq; priſtinū ius reduxit ac mltiplici poena coercito ābitu. Fabianis & ſcapitenſibus tribulibus ſuis die comitiorum: ne qd ad quoq̄ candidato deſiderarent ſingula millia nummum

Leuioribus uſu. mu. ſenſus ob eam rem notati ſunt aliqui q; pecuniam q̄ ipſi leuiore uſura ab aliis mutuati eſſent eandem luc: cupiditate aliis maiore foenore locaſſent. Comitiis tri. qbus tribuni creabantur; Pedia. duo ait fuiſſe tribunorum militarium genera; alios comitiatos. idē communitus creatos de quibus nunc ad quem honorem auctor proximo oſtendit loco ſenat. filiis latum clauum. i. ſenatoriā ueſtem ſumentibus auguſtum ultro admiſiſſe. Sena. eos qui iam latum clauum ſumpſiſſent. In. v. ſiue equeſtri ſiue ſenatorio. Attrito. profligato; conſumpto. E. xiiii. gradibus. Otho tri. ple. legem tulit nequis niſi cui. cccc. eſſent ſextertia e. xiiii. ſpectaret gladibus. Iu. ſic libitum uano qui nos diſtinxit othoni. Li. & alii ipſius legis meminerunt. Poene the. qualis ſedendi ordinem in theatr. turbantibus ſeditioſiſq; auctoribus fuerat irrogata; Pli. te ſuadente roſcio theatral' ſeditiōis auctori leges ignorauerunt; niſi forte alia alii crimini poena aſcripta eſſet. Quibus ip. qui ob inopiam inter equites ſpectare non auderent. Aut pa. Pli. legis huius meminit hac inquit de cauſa conſtitutum ne cui ius eius eſſet; niſi cui ingenuo ipſi patri auoq; paterno ſextertia. cccc. cenſus fuiſſent; & lege iu. thea. in. xiiii. ordinibus ſedendi. Equeſter cē. quiſq; uel ipſe uel pater. cccc. ſexter. quandoq; habuiſſet. quandoq; iniquitate temporum is cenſus ꝓfligari potuiſſet cetmō ingenuus ne ſpectandi loco deiiceretur. Vicatim per uicos. Frumentationum; gracchus legem de frumento populo diſtribuendo tulerat. Sed. P. Clo. ut gratuitum dareť frumētū recentiorē tulit legē. quum antea ſaenis aeris trientibus in modios uenieret; Plutar. auctor aſt gratuitam frumentationem ducentis. l. ſupra mille talentis reip. quotannis ſtare ſolitam.

PHI. Teſſeras; teſſera cum multa ſignificet; in hoc loco priuatim peculiariterq; ſignificat ſignū frumētarium: quo exhibito unuſquiſq; frumentū pro portione accipiebat a principe. ut aūt rē aptius itelligas; ſcito teſſerā frumentariam poene talē fuiſſe apd priſcos romanos; quales ſunt ille q̄ ex more ueruſto erogantur bis in anno in patria noſtra pauperibus; p qbus exhibitis ſigillati accipiūt quartariū farinae triticeae. uulgo noſtrates ferrulinos appellant; qui p ſe nullius ſunt praecii: ſed ꝓ ſigno & ſymbolo menſurae farinariae. Fit aūt haec erogatio publica i penſa ſemel natali ſertoris noſtri: iteꝝ ſolēnitate paſcali. De teſſera frumētaria loquitur Iuue. Summula ne Pereat qua uilis teſſera uenit frumēti. & Perſi. ſcabioſū teſſerula far poſſider. De teſſera frumētaria q legari poſſit: ſic eſfert iuriſcon. it. de lega. Si ticio teſſera frumētaria uel militia legata ſit. & is deceſſerit qdā putāt extingui legatum De multiplici teſſerae ſignificātia alibi plura. Coe rtito ābitu. Cōpreſſa ābitiōe. ē. n. ābitus crimē honoris affectatio; q multos mortales falſos fieri coegit. Qui i cupiditate honoris excedit; ut inqt Ari. in. ii. eth. dr ābitioſus. qui deficit remiſſus. Media ē magnaminitas; & ob id laudādae cū uirtutes ſint mediocritates; & extrema tā ab exceſſu q̄ ab defectu repħēſibilia. A Caio Petilio tribuno plebis primū de ābitu ad ppl'm latū eſt; eaq; rogatione nouoꝝ maxie hoi3 ābitio ꝓpreſſa ē ut refert Liui. ī. vii. fuit & lex Cal. de ābitu: quā tulerat Calphurnius. Piſo: i q̄ ꝑter alias poenas pecuniaria quoq; poena erit adiecta: cuius meit Aſco apd iuriſcō. titu. eſt ad legem iu. de ambitu; quā Modeſtinus hodie ceſſare ſcri. quia ad curam principis magiſtratuum creatio pertinet non ad populi fauorem.

Teſſera frumentaria. Ferrulini. Ambitus. Ambitioſus. Remiſſus. De ambitu lex calphurnia.

Fabianis; fabia & ſcaptia tribus erant romanae De fabia Ora. ualet hic fabia ualet ille uelina: ſcaptia uero tribus auctore Feſto noie urbis ſcaptiae appellatur. De ſcaptia tribu Liui. haec in. viii. eodem anno cenſus actus nouiq; ciues cenſi; tribus propter eos additae metia & ſcaptia; cenſores addiderunt. Q u. Philo. Sp. poſthumus. quidam codices pro fabianis hn̄t ſabbatinis. eſt aūt ſabbatina tribus a lacu ſabbate dicta. de qua Liui. in. vi. Tribus quatuor ex nouis ciuibus additae. Stellatina; Sabbatina; Romētina; arnieſis eaeq. xxxv. tribuum numerum expleuere Tribulibus; tribules dnr a tribu. Ora. Et cū pileolo ſoleas conuiua tribulis. in ſua quiſq; tribulis tribu ſuffragium ferebat. candidati largitiōe tentabant corrumpere tribules & decurias quod minime licebat lege de ambitu lata. unde ait Cice. doce plancium largitum eſſe; conſcripſiſſe tribules. decuriauiſſe. uiri boni; apud tribules ſuos gratioſi eſſe cupiebātur illoꝝ ſuffragia ferrent citra corruptionē. legito orationē Cice pro. Gn. Plācio. Senſus eſt auguſtum ſuis tribulibus diuiſiſſe ſigula millia nūmū. & hoc ideo feciſſe ne a petitoribus magiſtratuū pecunia corrupti ſuffragium ferrēt qdā codices hn̄t Tribubus ſenſu eodē manifeſto quo ſignificatur fabiam; & ſcaptiā tribus duas fuiſſe Auguſti oino. Indicat hic locus Auguſtū fuiſſe duaꝝ tribuū fabiae. ſ. & ſcaptiae tanq̄ natus i altera mox iſertus i alterā: cū & ipe natus foret ingēte octauia. & p adoptionē iuſertus iuliae familiae.

Fabia. Scapcia tribus. Sabbatina. Tribules.

Asse di. tanq̃ asses essent illi nummi. quos Aug. diuidebat; quidam discretim legũt: a se. ut sint duæ particulæ si- gnificantes augustum suamet manu nõ per dispensatorẽ diuisisse nũmos suis tribulibus: ut ita in officio firmius cõstantiusq; pmanerẽt. Ciuitas ro. Corrige ciuitatẽ romanã: ut sit sensus augustũ rarẽter aliquem fecisse ciuẽ ro- manũ: ut ppls incorruptus impollutusq; a colluuione & sordibus peregrinorũ cõseruaret. in urbẽ eñ oẽs passim cõfluebant: unde ait Se. in lib. de cõso. ad Albinam matrẽ. nullũ nõ hoim genus concurrit in urbem. Luca. romã re pletã mũdi fece luculenter scripsit. preterea a senatu aliquãdo indicta snia est: ut seruos a liberis cultus distingue-

asse diuidebat. Magni preterea existimans sincerum: atq; ab omni colluuione peregrini ac seruilis sanguinis incorruptũ seruare populum & ciuitatem romanam parcissime dedit: & manumittendi modum terminauit. Tyberio pro cliente græco petẽti rescripsit: non aliter se daturum q̃ si pñs sibi persuasisset q̃ iustas petẽdi causas haberet. & Liuiæ p quodã tributario gallo roganti ciuitatem negauit: imunitatẽ obtulit: affirmãs se facilius passurũ fisco detrahi aliqd q̃ ciuitatis romanæ uulgari honorẽ. Seruos nõ cõtẽtus multis difficultatibus a libertate iusta remouisse: quum & de numero & de cõditione: ac differentia eorum qui manumitterentur curiose cauisset: hoc quoq; adiecit: ne uinctus unq̃ tortusue quis ullo libertatis genere ciuitatem adipisceretur. Etiam habitum uestitumq; pristinum reducere studuit. Ac uisa quondam pro concione pullatorum turba indignabundus & clamitans: en ait romanos rerum dominos gentemq; togatam: negocium ædilibus dedit: ne quem post hæc de cætero paterentur

ret. Deinde apparuit q̃rum periculũ imineret ut inqt eleganter Sen. si serui nr̃i numerare nos cepissẽt. Ab oi col. labe & sordibus. Liui. ea colluuione mixtorũ oibus gñis aĩantiũ. colluuionẽ & colluuiẽ ueteres dixere. uñ & colluuiaria dicta: in ductibus aquarũ: p q̃ colluuies: & immundicia eiectantur. Vitru. in. viii. etiã in uentre colluuiaria sunt faciẽda p q̃ uis spũs relaxetur. Colluuiaria.

M. AN. Ter in annũ: quũ antea sæpius daretur. Quaternorũ men. quarto quoq; mẽse. Tesseras frumẽtarias sunt q tesserã p parua acciprũt mẽsura: sz est tessera lignũ utrinq; cõplanatũ in quo numeri describuntur qd & talea dr: Plau. suã uterq; tesserã habet. Talea. Pli. frumenti rõnem tesserulis ostẽdebat. Iu. q̃ uilis tessera uenit est & tessera bellicũ symbolũ qd in pugnã exeuntibus datur. Vir. & belli tessera signũ Liui. cæteris oibus tesseram dari iubet: est & instrumẽtũ lusoriũ. Mar. non mea magnanimo depugnat tessera talo: a tessera tesserula & tessella est lapis minimus quadratæ figuræ uñ & tessellatũ opus q̃ q̃ nõ eo inficias & eburneũ & ligneũ tessellatũ dici posse tesserulis siue ligneis siue eburneis præditũ. Vt sui qsq; mensis sic eñ legas nõ cuiusq; ut qdã habẽt: ut: si ordo cõcessit ut quisq; sui mẽsis tesserã acciperet. Comitiorũ pristinũ ius ne qd ambitu in comitiis peccaret ad quẽ coercendũ fabiana lex & pompeia latæ: aut ius pristinũ quale fuit prius q̃ Cæsar dictator cũ populo comitia partitus est. Multiplici pœna: delinquẽtibus irrogata. Scaptiensibus & fabianis: scaptiæ tribus & fabiæ hoĩbus: singulæ tribus suum habebant nomẽ ut scaptia fabia. Quirina sergia sabatina. Tribulibus: sic eñ legẽdũ est non tribubus ut oẽs Tranquilliani habent codices. nã si tribubus ille scripsisset: scaptiæ & fabiæ dicturus fuisset: aut certe scaptiensi & fabianæ: scaptiẽsibus & fabianis ne in solœcismi uitium incideret dixisset nunquã. Cæterum cum duabus augustus insertus esse tribubus non uideo nisi octauiæ gẽtis una: iuliæ uero in quã familiã fuerat adoptatus altera fuisset. Singula millia: singulis tribubus. Asse. per assem summa uiritim diuisa.

PHI. Manumittendi modũ. statuit ne quispiam dominus ultra perscriptum. numerum seruos manumittere posset: manumissio aũt nihil aliud est ut inqt iuriscon. quã datio libertatis. manumittendi spẽs plures sunt. nam aut censu: aut uindicta: aut testamento liberi efficiebantur: sicut docet Boe. in primo commen. topi. auctor est Taci. corpus libertinorum late fusum fuisse in urbe roma: manumittendi duas species institutas: ut quos uindicta patronus non liberauit illi uelut uinculo seruitutis attineantur. Manumittẽdi spẽs Tiberio. priuigno mox successori. Petenti: ut ciuitate romana cliens donaretur. Ciuitatem. ius romanæ ciuitatis. Immunitatem. ut immunis fieret a tributo. nã tributarius erat gallus ille; pro quo liuia uxor rogabat. Vulgari. maiestas & honos romanæ ciuitatis uilescere uidentur; quando etiã peregrinis & sordidis hominibus impartiuntur. Seruos non cõ. sensus est Augustum oibus modis prouidisse. ne serui manumitterẽtur ne ita libertinorũ colluuiõe corrũperet legitimus po. ro. ideoq; inter alias cautiões hoc quoq; cauisse ne ciuis roma. fieri posset p adeptã libertatem: qcũq; fuisset in seruitute aut uinctus hoc est compeditus aut per tormẽta quæstionũ cruciatus. De nume. prescripto: quot serui possent a domino manumitti. Cõditiõe. alii sunt honestioris cõditionis alii sordidioris. naz serui urbani rusticis preferunt Textores mulionibus: obsonatores hoc est qui presunt emendis obsoniis pponunt coquis & lecticariis. Obsonatores Differentia quoq; fit inter seruos a locis; ab artificiis. Nam ut ait iuriscõ. officiũ seruorũ artificio mutat. Libertatis genere. triplex est libertas & libertinorum status tripartitus erat. Nã q manumittebant mõ maiorẽ & iustaz libertatem consequebant: & fiebant ciues Ro. mõ minorẽ & latini fiebant ex lege Iulia norbana mõ inferiorẽ: & fiebant ex lege heliasentia in numero deditiorum. ob hanc triplicẽ libertatis formulã. dixit Auso. Triplex libertas capitisq; minutio triplex. Triplex libertas. & Plau. scienter in cassina. tribus inqt conduci non possum libertatibus: quin ego hodie illis cõparẽ magnũ malũ. Locus Plauti. Boe. quoq; qd & dudũ annotauimus faciendi liberti & daræ libertatis tres species ẽẽ refert. Censum: uindictam: testrũ. Habitum; Vir tam uariæ linguis: habitu q̃ uestis & armis. Alius est habitus: de quo differunt phi & oratores. Pristinus Pristinũ: modo priscum & ueterẽ: alias priorem Curtius. dies pristino procellosior. Pullati Pullatorum: pullati dicunt nigras uestes induti; est eñ pullus color niger; ut docet Ser. enarrans illud Virgi. Ne maculis ifuscent uellera pullis nascẽtũ. Iuue. pullati. peceres: auctor est C. neminẽ cũ toga pulla unq̃ in epu Pullus color.

lo accubuisse. Augustus cum pullatos multos & neq; more romano togatos uidisset in concione stãtes p indignatione protulit illud Virgilia. ex lib. aene. primo Romanos rerũ dños gentẽq; togatã. qdam codices nõ pullatoruz habent sed bullatoꝝ: ut hoc referendũ sit ad ingenuos pueros roma. q bullati dnr ab ornamento bullæ: quã gestãt; quos cum minime togatos uiriliterq; indutos conspexisset Augustus indignatus est. apud Gelli. Castritius rhetor itidem indignatus cum uidisset discipulos quosdam suos senatores tunicis & lacernis indutos. Eqdem inquit maluissem uos togatos esse. Indignabundus: uehementer indignans: hæc enim noĩa quæ desinũt in bundus exuperantiam quandã uehementiãq; potius q̃ similitudinem demonstrant: sicuti copiosæ diligẽterq; pscripsimus in notis seruii.

Bullati. — Indignabũdus.

In foro. ait Cato: uestiri in foro honeste mos erat.

Circoue. In spectaculis circẽsib. Positis lacernis: multa fuerunt apud priscos genera lacernarũ; nã & coccineæ & beticæ: & amphiteatrales celebrantur ab eruditis. hic intellige locurum Tranql. de lacernis amphitheatralibus. quæ ad usus spectaculoꝝ: tam circensium. q̃ theatraliũ cõmendant: quibus albentes togas ut indicat Epigrãmaticus poeta contegebant: has Augustus deponi uoluit dato ædilibus negocio: ut in toga uestitu romano forent honestiores.

Lacernæ.

in foro circoue: nisi positis lacernis togatum consistere.

De liberalitate eiusdem. cap. 41

Liberalitatem omnibus ordinibus per occasiones frequenter exhibuit: nam & inuecta urbi alexandrino triumpho regia gaza tantam copiam nummariæ rei effecit: ut fœnore diminuto plurimum agrorum prætiis accesserit. Et postea quotiens ex damnatorum bonis pecunia superflueret: usum eius gratuitum his: qui cauere in duplum possent ad certum tempus indulsit. Senatorum censum ampliauit: ac pro octingentorum millium summa duodecies sextertium taxauit. suppleuitque non habentibus. Congiaria populo frequenter. dedit: sed diuersæ ferae summæ: modo

M. AN. Manumittendi: seruos libertate donandi. Tiberio: priuigno. Petenti: ciuitatẽ. Tributario tributum publice soluenti. Ciuitatẽ: ius ciuitatis. Immunitatem obtulit: tributi remissionem despondit. Fisco pediantis fisci inq; fiscinæ fiscellæ spartea sunt utensilia ad maioris summæ pecunias capiẽdas: & rursus uñ fiscus pecunia publica & confiscari dici solet. Difficultatibus: difficilibus decretis siue edictis. A libertate iusta: cõditione qua legitime manumitti potuissent. De nu. ut supra certum numerũ ab uno manumitti non possent.

Conditione ac dif. ut non solum numero caueretur: sed & corporis & ingenii. uel pristinæ etiã fortunæ habere: rõ. Ne uinctus. ut fugitiuus. Tortus: ut p fiducia alterius siue flagitii cõscius. Habitũ: cultũ. Ullo liber. gñe siue publice siue priuatim q̃sitæ esset: tã redẽpta libertate q̃ gratis accepta. Pullatoꝝ togati eñ ciues spectare solebãt togæ plurimũ albæ erãt: qd togati spectarẽt lãpridius demõstrat cõtra cõsuetudinem inqt penulatos spectare iussit non togatos ad munus cõuenire: qd funebribus solebat: ipse in pullis uestimẽtis presidens qbus uerbis apparet pullã uestẽ alienã ab usu spectãdi fuisse togã uero ac cõmodatã quẽ peruersum in ciuibus morẽ augustus nõ tulit & iccirco quasi togã in illis desideraret. Virgilianum illud iactauit. en. ro. rerum dominos gentẽq; togatã.

PHI. Liberalitatem: liberalis in dando est quibus oportet: uirtus profecto imprimis digna principibus. Nihil enim magis principem decet q̃ pecuniam ad beneficentiam liberalitatemq; conferre: & imitari Cyrum illum Xenophontis: qui thesauros sibi amicos fecerat. Liberales ut ait Aristoteles in. iiii. ethicorum maxime omnium diliguntur. βασιλικοτερον ἐστιν: ut dicebat Ptholemeus. τοῦ πλουτεῖν τὸ πλουτίζειν. id est regalius est ditare q̃ ditescere. Regia gaza inuecta. scribit Hieronymus Augustum Cæsarem: cum post uictoriam Alexandrinam domum repedasset exportasse secum antiquorum Ptolemeorum gazas: ut nec antea nec postea tanta copia auri argenti gemmarumq; Romam aduecta fuisse noscatur. Gaza dictio persica est & significat diuitias auctor seruius: Pomponius Mela. Gazam inquit Persæ ærarium uocant: & inde nomen est gazæ ciuitati: eo q cambyses illuc belli & opes & pecuniam intulerat. Inde gazophilacia dicta gazæ diuitiarumq; repositoria. In libro Esdræ ad gazophilacium deportabant filii israel: & filii Leui primitias frumenti: uini: & olei. Corbonam iudei uocabant sacrum thesaurum auctores Iosephus & Eusebius. De gaza persica que uenit in Alexandri mancipatum Curtius multa. Accesserit. In hanc sententiam sic scribit Orosius. roma in tantum opibus Alexandrinæ uictoriæ aucta: ut propter abundantiam pecuniarum duplicia q̃ usq; ad id temporis fuerant possessionum aliarumq; rerum uenalium prætia statuerentur. Superflueret: superabundaret ultra mulctam ac pœnam damnationis.

Gaza — Gazophilacia — Corbona.

Gratuitum. sine fœnore. Cauere in duplum. Exempli causa. Augustus illis indulgebat ex bonis damnatorum mille aureos: qui in duo millia cauere potuissent. Duodecies sextertium. census senatoris legitimus erat octingentorum sextertiorum conduplicato equestri censu. qui erat. cccc. Augustus ampliauit hunc censum: ut pro summa octigentorum sextertium haberent senatores mille & ducenta. scilicet in censu: & ita facultates unius senatoris implebant censum trium equitum. iam docuimus sextertia continere numerum millenarium ut in hac supputatione. Congiaria: diximus in iulio cæsare congiarium esse imperatoris donationem: de quo sic ait. Quintilianus in sexto. Congiarium commune nomen est liberalitatis atq; mensuræ. Fabius maximus incusans Augusti congiariorum: quæ amicis dabantur: exiguitatem heminariam esse dixit alludens ad mensuram. Differt congiarium a donatiuo: q congiarium datur populo: donatiuum uero militibus: & ita usurpant hi. qui significanter & proprie loquuntur: supersedeo exemplis: quæ innumera leguntur: uno interim contentus. Cor. taciti testimonio ita scribentis. Additum nomine eius donatiuum militi; congiarium plebi. Laudat Plinius in panegyrico Traianum: q congiarium populo dedisset: quo locupletatæ sunt tribus: cum donatiuum milites accepissent

Cẽsus senatoris. — Cõgiariũ — Donatiuũ

Quadragenos:quadrageni a numero quadraginta dicunt:quadrigeni uero sicut in hoc loco legẽdum est per sincopam quadrigenteni significant sicut duceni ducenteni:triceni tricenteni. quingeni quingẽteni & reliqua.auctor Priscianus in libro de ponderibus. Viritim.in singulos uiros. Ne minores quidem pueros.laudat Plinius Traianum quod in dando congiario infantes quoq; admisisset:ut ita alimentis principis crescerent: experirentur q; ab infantia parentem publicum munere educationis: & profecto nullum est magno principe genus impendii dignius; quam quod erogatur in posteros. Augustus quoque consimiliter uoluit: etiam minores pueros participes fieri congiarii popularis:ut ita munificẽtissimus & esset & diceretur imperator. In annonæ difficultatibus. Dicebat Aurelianus nihil ẽẽ lætius Romano populo saturo. unde hæc prima principũ cura.ne populus Romanus esuriret:olim annonæ cura nõ minus addidit gloriæ Pompeio. quã oriens triumphis occidensq; lustratus. Celebratur Manius Martius ædilis plebis: quia frumentũ populo in modios assibus donauit.idem Trebius in ædilitate assibus populo frumentum præstitit. igitur Augustus cum annonæ frumentariæ penuria foret in singulos uiros uel gratuitũ uel minimo præcio uenditum frumẽtũ populo erogauit. Tesseras nummarias. sicuti tesseræ sũt frumentariæ ita & nũmariæ:quibus exhibitis summa nũmum præscripta repensari solet.has duplicauit augustus ut liberalitate magis celebraretur. Deus est enim ut inquit Plinius mortali iuuare mortalem:& hæc ad æternam gloriã uia. & ut elegantissime ait Pacatus:rei & famæ consulit munificus imperator.

Quadrageni. Qradrigeni. Tesseræ nũmariæ

quadringenos: modo tricenos:nõnunquam ducenos: quinquagenosq; nummos ac ne minores quidẽ pueros præteriit quamuis non nisi ab undecimo ætatis anno accipere consuessent: Frumentum quoque in annonæ difficultatibus sæpe leuissimo: interdum nullo præcio uiritim admensus est: tesserasq; nummarias duplicauit.

De seueritate eius in reprimendis populi uoluptatibus indiscretis. *cap. 42.*

SEd ut salubrẽ magis: q̃ ambitiosum principem sciret/ querentem de inopia & caritate uini populum seuerissima coercuit oratiõe:satis prouisum a genero suo Agrippa/ ꝑductis pluribus aq̃s:ne hoies sitirẽt. Eidẽ ppl̃o ꝑmissum quidem congiarium reposcenti bonæ fidei se esse respondit. Non promissum autem flagitanti turpitudinem

M.AN. Regia gaza:regiis diuitiis. Numariæ rei.pecuniæ. Fœnore diminuto alterum ex altero pendet quum pauciores in nummosa ciuitate egerent cœpit pecunia liuius uocari. Grãtuitũ usum:sine fœnore. Qui cauere in duplum possent:qui duplo plura possiderent q̃ mutuo acciperent:aut certe datis prædibus cauerent ne pecuniæ sors fisco deperiret. Indulsit:indulgenter concessit. Duo decies sextertium:sic omnes tranquilliani codices quos uidimus habent:sed minuere id fuisset censum non augere:si ex octingentis millibus nummum ad duodecies sextertium contraxisset.Quare aut hæc nostra aut nulla quod uideam alia quadrare poterit lectio:erit igitur duodecies uera lectio non sextertium; sed duodecies centies sextertium ut ex parte tertia auctus sit census. quod quum octingentis millibus prius senatorius taxaretur census quadringentis amplius taxari cœperit: quod idem ualet q̃ si dicas noluit augustus: ut singuli senatores qui octingenta possiderant sextertia: mille & cc. possiderant habuit enim sextertium mille nummos ut alio perspicue loco ostendimus q̃q̃ Plut. in Antonio pluris taxauerit. Cõgiaria.munera quæ a principe populo dantur:ut donatiua militibus:capitolinus congiarium populo dedit militibus donatiuum addidit. Tricenos nummos scilicet ac uirium datos intellige. Annonæ difficultatibus in annonæ caritate. Admensus est.metiendo dedit. Intesserasq; nummarias:pecuniarum summam quam pro frumentaria tessera dabat duplicatam dedit.

PHI. Querentem. lamentantem. Productis pluribus a.M. Agrippa in ædilitate sua uirginẽ aquam adduxit intra urbẽ:idẽ restituit aquam martiã:quæ auctore Pli.clarissima est aquarũ oim in toto orbe frigoris salubritatisq; præconio. inter reliqua deum munera urbi tributa.idem fontes centum & castella cõplura romæ fecit. idẽ gratuita præbuit balnea.de quo Frõtinus in primo hæc. Agrippa ædilis ductus appiæ:anniensis:martiæ pene dilapsos restituit. Iuliã deduxit:uirginem quoq; romam perduxit.idem Frontinus in.ii. Agrippa uelut perpetuus curator aquarum habuit familiam qua tueretur ductus castella & lacus. Ne hoĩes sitirent Ceu saluberrimũ ad potum aque liquorem natura dederit. quo cetera oia animantia utunt. Consimile exẽplũ illud Pescenii nigri romani imperatoris:qui cum apud ægyptũ ab eo milites uinum peterent respondit:nilũ habetis & uinum quæritis:Cyrus apud Xenophon.monet suos ut cõsuescant aquam bibere non fiant hydropotæ hoc est aquæ potores. Iuxta illã sniam uulgatissimã.satis est ppl̃is fluuiusq; ceresq;/ celebrat illud cyri dictum a Marcellino: qui cũ delatus ad hospitem interrogaret ab eo quid ad conuiuium parari deberet:panem responderat solum sperare enim aiebat se prope riuum cenaturum. Apollonius tyaneus auctore philostrato aquam bibat:tanq̃ anima a uino pura conspiciat uaticinationem:& homo abstemius suauius quiescat. carthaginẽses in militia uinũ nõ bibebant ut docet Ari.in oeconomicis:monet Pla.in [illegible] abstinendum esse a uini temulentia custodibus ciuitatum; ridiculum quippe foret custodẽ indigere custod. Bonæ fidei:quod priceps ꝑmittit di ratum esse debet & ita uulgo dici solet. Iccirco pacatus in panegyrico laudat Theodosiũ:q; nihil ita primoribus labris pollicebatur:quin ꝑmisso fidẽ subderet & uerba re ipsa sanciret atq; perquam eleganter. Tã sunt certa quæ spondes:ut rum uideãtur accepta cũ spõdes:agesilaus uero ille magnus cum quispiam sæpius ad eum diceret:ωμολογηκας hoc est ꝑmisisti festiuiter inq̃t ꝑ iouẽ certe ꝑmisi si istud iustũ est: sin autẽ iniustũ dixi nõ ꝑmisi:& cũ idem subdidisset.uerũ decet reges q̃cq̃d annuerint ꝑficere:nõ magis inq̃t q̃ illos; q reges adeũt petere iusta decet.

M. Agrip. Nilũ habetis & uinũ queritis. Hydropotæ. Certa que spõdet priceps.

Egregium respõsum agesilai.

Impudentiamq; ipudenter & petulãter nimis flagitarẽt cõgiariũ qđ non promiserat & ꝓpterea non debebat. Destinarat. de liberauerat. Insertos ciuiũ numero. q maiorẽ libertatẽ adipiscũtur hi fiũt ciues Romani Augustus manumissos hoc ẽ libertinos qui se iserebãt numero ciuium Roma. tanquã & ipsi legitimi ciues forẽt reiecit a congiario. tanquã talibus non ꝓmisisset:sed solis ueris ciuibus Roma. laudať traianus q cõgiarium etiã dederit his:qbus nõ erat ꝓmissum. M. AN. Salubrẽ:publicæ: & priuatæ salutis studiosum. Quã ambitiosũ:laudis cupidum. Scire:cognoscere intelligere posses. Genero suo agrippa:qui præter cæteras ædilitatis sue opera duas nobilissimas aqs Martiã & uirginẽ hãc nouo ductu illã ueteri instaurato urbi itroduxit in plurimosq; lacus corriuauit urbanæ satis & grauiter populum admonuit satis prouisum ciuitati ne siti laboraret si aquarum affatim ad esset. Reposcenti:populo. Bonæ fidei. constantis & non uanæ. Nõ ꝓmissũ congiarium intellige. Plagitãti: impudẽter nimis ac ꝑtinaciter petenti. Exprobrauit ꝓbro dedit. Destinarat: dare proposuerat. Multos manumissos:libertate donatos ut libertoꝶ multitudine maiorẽ facerẽt i cõgiario accipiẽdo lucrũ. Insertos ciuium nũero inter ciues relatos. Cõperisset:resciuisset. Quibus ꝓmissũ nõ esset:pronunciauit non se daturum cõgiarium illis qui tñ quũ id destinasset nõ liberi:sed serui essẽt: qua denũciatione excludebat omnes qui per eos dies fuerant manumissi. Siquidem non seruis peregrinis ue congiarium dabatur sed ciuibus.

& impudentiam edicto exprobrauit. affirmauitq; se non daturum quamuis dare destinarat. Nec minore grauitate atq; cõstãtia cũ ꝓposito cõgiario multos manumissos insertosq; ciuiũ nũero cõperisset: negauit accepturos qbus ꝓmissũ nõ eẽt. Cæterisq; minus q̃ ꝓmiserat dedit ut destinata sũma sufficeret. Magna uero quadã sterilitate: ac difficili remedio: cũ uenalitias & lanistaꝶ familias: peregrinosq; omẽs: exceptis medicis: & ꝑceptoribus: partẽq; seruitioꝶ urbe expulisset: ut tandem annona conualuit ipetũ se cepisse scribit frumentatiões publicas iperpetuũ abolendi: qđ eaꝶ fiducia cultura agrorũ cessauerat: neq; tñ perseuerasse qa certũ haberet posse per ambitionẽ qñq; restitui. Atq; ita post hanc rem tẽperauit: ut nõ minorẽ aratorum ac negociantiũ quã populi rationem deduceret. De spectaculis uarii gñis p eũ editis.

SPectaculoꝶ & assiduitate & uarietate & magnificẽtia omnes antecessit fecisse ludos se ait suo nomine quater pro aliis magistratibus qui aut abessent aut non sufficerent: ter & uicies: fecitq; nõnunq̃ uicari

Familia Venales Venalicii.

PHI. Sterilitate. Pli. inter infœlicitates augusti numerat famem sitimq; italiæ. Venalicias familias: appellatione familiæ seruos contineri certissimum est: & id traditum a iurisco. pluribus in locis: unus etiam seruus nomine familiæ continetꝰ. inde familiæ uenalitiæ seruorum dictæ: qui uenales proponunť. & ut auctor est Quinti. in viii. peculiariter accipimus uenales pro nouitiis. cũ & multa uenalia sint & iurisco. ff. de ædilitio ædicto. uenalitiarios eleganter appellat eos: qui uenalicia habent mancipia: qui & mangones dicunť. Cice. uenalitios pro uenaliciariis nisi codex mendosus sit:posuisse uidetur in corneliana: cuius uerba sunt hæc. Neq; diuitiæ me mouent: qbus africanos & lelios multi uenalicii mercatoresq; superarunt.

Lanistæ

Lanistaꝶ: lanistas habuisse familias gladiatorias: quas munerariis. i. editoribus muneris gladiatorii uenditabant: docuimus in primo commentario. Seruitiorum: seruorum: nihil enim differt seruum dicas an seruitium.

Annona

Annona conualuit. abundantia & copia rei frumentariæ cœpit reualescere: appellatione annonæ non solum alimoniam frumenti sed cæterarum quoq; frugum contineri alibi docuimus. Vnde & annona macelli dicta: & Iulius capitolinus urbicas annonas appellat oẽ genus urbanorũ alimentorũ. dicunť: & annonæ præscripta præfinitaq; ad certam mensuram alimenta annua: q̃ dabantur binæ: & ternæ militibus: aliisq; honoris causa: ait lampridius Alexandrum dedisse annonas binas & ternas medicis. Impetũ cœpisse. ita Oui. in medias impetus ire uias. Frumentationes publicas largitiones illas frumentarias significat: quæ per tesseras singulis mensibus populo dari solebant. Cessarat. melius legendum uidetur cessauerat: namq; dum confidunt plebei se accepturos tesseras frumentarias a pincipe: agricolatione supersedent. & ita agrorum cultura deseritur. Restitui. s. publicas frumentationes. Per ambitionem: tanq̃ secuturi principes uelut ambitiosi & popularis auræ captatores essent restituturi frumentationes. Cicero miserrimam omnino esse dixit ambitionem.

De aratoribus.

Aratorũ. cum ex agricolatione consistant ciuitates imprimis augustus rõez aratorũ habendã esse duxit & negociatorũ frumentariorũ: sicut olim in siciliis aratorũ a senatu Romano ratio imprimis habita est: prout docet Cice. in frumentaria. Ibi annotandum aratores accipi nõ pro colonis agricolisq; (ut fere omẽs existimant) sed pro uiris nobilibus: qui arationes maximas habebãt potissimumq; in sicilia: qui decumas frumenti soluebant ex lege hieronica: qui copiis rei frumentariæ alebant Romanam plebem. De his loquitur. M. Tullius cum grauiter insectať Verrẽ: q aratores in sicilia uexauerit spoliaueritq; hoies honestissimos & locupletissimos non solum siculos sed etiã Romanos ciues longa est apud eundem de aratoribus his luculẽtaq; enarratio. De quibus & tranquillus in hoc loco sentit: ubi: & negociantiũ noie priuatim significanť negociatores frumẽtarii: quos idem M. T. ab eodem uerre uexatos refert scribens de frumento decumano & empto. Nõ suf. non tolerarent impensam: quã exigunt ludi apparatusq; ludorũ. Vicatim per uicos.

Varietas iucunda.

Varietate spectaculorũ: delectãt populũ nõ tã assidua spectacula q̃ uaria: qm̃ uarietas rerũ omniũ dulcissima est: ut inqt Ari. in. vii. ethico. & ut auctor est Quin. in. i. reficit aíos ac reparat uarietas ipsa: sicut in cibis. quorũ uarietate reficiť stomachus & pluribus minore fastidio alit. Igiť Augu. & assiduitate & uarietate ludorum oblectabat hilarabatq; Ro. po. uoluptati ludicræ uehementer addictũ. Liui. ludicrũ copiis & uarietate celebratũ tradit lib. uñ quadragesimo.

M.AN. Venalitias mangonicas familias. Pli. Mangonicis uenalitiis pulchre notę pueros. s. q sub mangonibus uenales alebantur. Iu. nō phryx aut lycius non a mangone petitus Mar. pro puero centum me mango poposcit. Affranius quia homines in mercis appellationem haud uenire credidit Mangones non mercatores sed uenalitiarios appellandos putauit. Lanistarū gladiatorias intellige ut mangones uenales pueros alebant ita lanistæ gladiatores. Peregrinos: non ciues peregrinus olim hostis dictus: ut Var. & Cice. docent. Seruitiorū: partem quorum opera ciues nō ita commode carere poterant. Conualuit: in pristinum redijt statum ubi caritas illa annonæ remisit. Pli. fames & sitis italiæ nam & hæc quoq ab illo inter augusti infortunia reponunt. Frumētationes publicas: consuetudinem frumenti publicæ distribuendi. Per ambitione ambitiosa principū gratificatione. Vt non minorē aratorū ac negociantiū: ut agros non pauciores colerent forisq negociarentur q̄ populi exigeret magnitudo. Nō sufficerent sumptui pares essent.

ac pluribus scænis per omnium linguarum histriones: non in foro modo nec in amphitheatro sed in circo & in septis: & aliquando nihil preter uenationem dedit. Athletas extructis in campo Martio sedilibus ligneis: item nauale prelium circa tyberim cauato solo: in quo nunc Cæsarum nemus est. Quibus diebus custodes in urbe disposuit: ne raritate remanentium grassatoribus obnoxia esset. In circo aurigas: cursoresq & confectores ferarum & nō nunq̄ ex nobilissima iuuentute produxit: sed & troie ludum ædidit frequentissime magnorum minorumue puerorum delectu: prisci decoriq moris existimans clare stirpis indolem sic notescere. In hoc ludicro. C. Nonīū asprenatē lapsu debilitatum aureo torque donauit passusq est ipsum Asprenatem posterosque Torquati ferre cognomen. Mox finem fecit talia ædendi Asinio pollione oratore grauiter inuidioseq in curia questo Eserninī nepotis sui casum: qui & ipse crus effregerat.

PHI. Pluribus scenis; scænici ludi significant: qui p plures scænas exhibiti sunt. scribit uictruuius tria eē genera scænarum. tragicum: comicū satyricum. tragica scæna deformatur signis & regalibus rebus. comica ædificiorum priuatorum habet speciem satyrica ornatur arboribus & speluncis & rebus agrestibus. In septis. septa loca erant in campo martio autore seruio iclusa tabulatis: in quibus stans po. Ro. suffragia ferre consueuerat scribit Pli. li. xvi. trabē relictā fuisse a Marco Agrippa in porticibus septorum. De his Mar. in septis mamurra diu multumq uagatus. Auso. in panegyrico non passus septa: non campum: non suffragia: non puncta: non loculos. in notis Seruii non pauca leges de septis a nobis iam pridem non incuriose perscripta. Athletas repete quæ dicta sunt in superioribus de spectaculis Iuli. Cæsaris refert Liuius athletarum certamen primo romanis spectaculo fuisse quando a. M. Fuluio exhibitum fuit. * Quinti. in. xii. tradit athletarum corpora etiam si ualidiora fiant: exercitatione & lege quadam ciborum; non tamen esse naturalia. Galenus ait uitam & artem athletarum saginam esse: nec eos diu uiuere posse: nec sanos esse. idem refert euexiam. i. bonam corporis habitudinem esse fallacem in Athletis. *

Tria genera scænarū.

Septa

*

Extructis sedilibus in quibus spectatores athleticorum certaminum considerent. In urbe disposuit campus Martius erat inter urbem & tyberim & cum in eo ludi athletarum exhiberentur urbs pene ianis relinquebatur de campo Martio hæc Liui. ager tarquiniorum qui iter urbem ac tyberim fuit consecratus: marti: Martius deinde campus fuit. Obnoxia subiecta. Grassatoribus latronibus; subsessoribus: antiquitus qui ad conuiuia se applicabat is grassator uocabatur. Confectores ferarum; conficere interdum significat & frangere inde confectores ferarum dicti qui aduersus feras congrediuntur easq trucidant. Vir. nunc uulnus acerbum conficit. a lucilio dicti confectores cardinum pro fractores. Puerorum delectu. idem fecit Iulius Cæsar; qui troiæ ludum celebrari uoluit per maiores minoresq pueros

Grassator

Cōfectores

Indolem. indoles proprie specimen est futuræ uirtutis; quæ in pueris peculiariter collocet. apud Vale. caput est de indole: ubi puerorum exempla tantummodo referuntur. Silius indole proh quanta iuuenis Quintilianus: indoles læta melior: generosiq conatus interdum accipitur pro ipsa uirtute. Ludicro spectaculo troiæ. Virgi. præmia ludicra appellauit uilia & digna ludo ut interpretatur Seruius. Torquati ferre cognomen. sicut Titus manlius a torque quem detraxit gallo ipse posteriq eius torquati sunt cognominati: Ita augustus permisit nonium asprenatem & eius posteros torquatos cognominari. Sene. in libris controuersiarum meminit asprenatis declamatoris: eiusq declamationes interserit. * olim Cassius Seuerus accusator obiecit asprenati reo centum triginta conuiuas ipsius ueneno interiisse. * torque autem non solum ad ornatum pectoris & collo utebantur sed & brachiorum. & talis dicebatur torquis brachialis: militibus ob uirtutis præmium dabatur torquis aureus dicebanturq torquati simplares uel duplares ab annonis: quas modo simplas modo duplas consequebantur.

Indoles.

Ludicrum.

Torquatus unde.

*

Torquis brachialis.

Esernini nepotis sui. Seneca libro. iiii. declamationum de esernino marcello pollionis nepote hæc refert Marcellus eserninus pollionis nepos quamuis puer iam tantæ indolis erat; ut pollio ad illum pertinere successionem eloquentiæ suæ crederet: cum filium asinium gallum relinqueret oratorem. Idem in libris controuersiarum eiusdē meminit inter declamatores & ex declamationibus ipsius inserit sententias. de eodem loquitur Cor. tacitus sic scribens. facile asinium & messalam inter Antonium & Augustum bellorum premiis refertos aut ditium familiarum hæredes eserninos & aruncios magnum animum induisse. Casum. lapsum.

Torquati duplares.

Eserninus Marcellus

M.AN. Amphitheatro statilii tauri: posse & Cæsaris intelligere si uera sunt quæ Cor. tradidit. In septis in campo martio: & si legere est apud quosdam septa seorsum a campo. Sedilibus: ut commodius athle=

tarum certamina spectarentur. Cæsarum nemus: quod fuit in parte martii campi: Strabo de Mausoleo augusti a tergo ait lucus est mira continens ambulacra. Grassatoribus: latronibus. Claræ stirpis: nobilium puerorum. In hoc ludicro: troia de quo abunde in cæsare. Asprenatem: hircius siue oppius in commentariis quum equites inquit ex italia cum asprenate ad Cæsarem uenissent. Lapsu graui casu. Debilitatus: & ad animum referri potest & ad corpus. Torquati ferre cognomen: uetustum tamen inter ro. non recens ut alio est loco demonstratum: Ouidius in fastis Liuius & gellius id testantur. Inuidiose: tam grauiter ut ex ea re augusto inuidia fieret. Asinio pollione: de eo fabius pluribus locis & Virg. in bucc. Pollio & ipse facit noua carmina.

Ad scænicas quoq; & gladiatorias operas & equitibus Ro. aliquãdo usus est: uerum priusq̃ senatusconsulto interdiceretur: postea nihil sane preterquã adolescentulum Lucium honeste natum exhibuit tantum ut ostenderet: quod erat bipedali minor: librarum septẽdecim ac uocis immensæ. Quodam autem muneris die parthorũ obsides: tunc primum missos p harenã mediã ad spectaculũ induxit: supq; se subsellio secundo collocauit: solebat etiam citra spectaculorum dies: si quãdo quid inusitatũ dignũq; cognitu aduectum esset: id extra ordinem quolibet loco publicare: ut rhinocerotem apud septa: tygrim in scæna: anguem quinquaginta cubitorum

Crus effregerat sic eleganter a maioribus usurpatum potius quam sibi fregerat; siquidem fregi pedem dixerunt fregi brachium.

Scænici ignominiosi. PHI. Ad scænicas operas. scri. Augu. in. ii. de ci. dei scænicos actores & artes ludicras in magno fuisse honore apud græcos; cum apud ro. probrosæ haberẽtur omnes operæ scænicæ; & id genus hoim tribu. amoueri ac censoria nota notari uoluerint; preterea apud iuriscõ. li. iii. ffor. scriptũ legimus; eos qui in scænã ob premiũ pdierint & oẽs qui operas suas locauerint arti ludicre famosos esse attamen augustus equites ro. operas & scænicas & gladiatorias exercere uoluit; q̃uis id foret ignominiosum. Interdiceretur. tunc plane cessauit exhibere equites Ro. ad operas scænicas; cũ ppter senatuscõsultum foret id interdictum uetitũq;.

Sysiphus pumilio. Bipedali mi. cuius statura duos pedes non implebat. M. Ant. triũuir sisyphum pumilionẽ habuisse fertur intra bipedalẽ staturã ingenio tamẽ uiuacem; fuit & sub diuo augusto alter minimus homunculus binũ pe-

Conopas dum & palmi altitudinem nõ excedẽs conopas nomine in delitiis Iuliæ neptis eius. manium quoq; maximum &

Manius maximus M. T. equites Ro. binum cubitorum fuisse auctor Var. quos Pli. uidisse se refert in loculis asseruatos. Librarũ. xvii. hoc erat pondus illius corpusculi.

M. T. magna uox unde Vocis in mensæ poterat huic merito accommodari illud a sparthano de luscinia dictum uox est & preterea nihil magnitudo uocis ut inquit Galenus in microtechni fit propter amplitudinem fistulæ spiritalis; q̃ medici cãnam pulmonia uocant. * ætate Quintili. fuit orator nomine trachalus uoce tam fœlici & sonora; ut superaret omnes tragœdos; ut audiretur laudareturq; ex quattuor tribunalibus. *

Muneris. spectaculi gladiatorii; nam munera ludos gladiatorios significare superius satis docuimus. Parthorum obsides. filii nepotesq; phraatis parthorum regia obsides augusto dari fuerunt. Per harenam. scilicet

Harenarii. spectaculi. inde harenarii dicti gladiatores; qui in harena depugnant. autor est Iulius firmicus lib. viii. matheseos harenarios nasci eos; qui caniculam habuerĩt i horoscopo. Iuue. municipalis harenæ perpetui comites. metapho-

Forũ harena causidicorum. ricos forum harenam appellamus; quia illic sic depugnant actores causarum ut in harena gladiatores digladiabantur. Sc. hoc ita habitum est scholam quasi ludum esse forum harenam. hinc Pli. harenam suam eleganter appellat centũuiros; q̃m in iudicio centũuirali certabat frequenter telis oratoriis. Secundo subsellio. subselliũ di-

Subselliũ Subsipere bisellium. ci Var. ait sedile; qd non plane sit sella; sicut subsipere quod non plane sapit. ista ei particula sub. ut aiunt grãmatici significat tempamentũ; bisselliũ uero dixere in quo duo sederent. Super se. tanq̃ inhonoratiore loco. Citra dies

Cis citra. Vltra hæ particulæ citra intra ultra ut inquit eleganter gellius; sunt quasi conterminæ iunctis inter se finibus coherentes; & apud ueteres singularibus syllabis appellabantur. in cis. uls. dicebaturq; cis tyberim & uls tyberim mox dici cœptum est citra & ultra tyberim & intra kal. citra kal. quod est ante diem calen. Idridẽ citra dies spectaculorũ significat ante dies dicatos ex more spectaculis; & quãdo non erat tẽpus spectaculorũ sedendorum. supra docuimus etiam accipi pro sine; ut citra musicem sine musica; citra fastidium; & illud senecæ. ede citra cruditatem bibe

Rhinoceros citra ebrietatem. Rhinocerotem. rhinoceros aĩal est unicum habens in nare cornu. hic genitus est hostis elephanto; cornu ad saxa limato preparat se pugne in dimicatione aluum maxime petit: quam scit esse molliorem longitudo ei par; crura multo breuiora sunt color buxeus. rhinocerota primũ ludis Pompeii magni uisum esse pli. solinusq; notificant olim Romæ Philippus imperator exhibuit ludis secularibus inter cæteras feras unum rhinocerotem; cum millesimum annum urbis Romæ celebraret; falluntur qui existimant monocerotem & rhinocerotem esse eundem. docet apertissime pli. in. viii. quid differ alter ab altero. Apud septa. de septis; copiose iam dictum est. Tigrim. idem Philippus autore Iulio capitolino decẽ tigres Romæ exhibuit in ludis; est autẽ

Tigris. tigris animal uelocitatis tremendæ & maxime cognitæ dum capitur. de tigride Pli. Soli. Alber. mag. & ambro. lib. vi. exameri luculentissime scripserunt tigrim medi appellant sagittam. Vnde a celeritate tigria fluuius nomen accepit. De hac tigri ab augusto publicata hæc Pli. in. viii diuus Augustus quinto tuberone quinto fabio consulibus. iiii. nonas maii theatri Marcelli dedicatione tigrĩ primus omnium ostẽdit in cauea mansuefactam.

M. AN. Exequiisbus. ex honesto ordine ad gladiaturam & histrionicam admisit non sine ro. nominis ignominia. Interdiceretur; quo minus ut antea admitterentur. Lucium; quidam lyciũ habent; sed non procedit nam romanum hunc intelligas oportet quum sit sensus augustũ post decretum illud patrum abstinuisse a quoq̃ ro. sanguinis in arenam producendo aut in spectaculum; preterq̃ ab adolescentulo uno qui enormia fuit paruitatis. Ostenderet; in cõspectũ daret. Bipedali; statura. Librarum septẽdeci; ac p hoc portentose paruitatis.

Muneris die gladiatorio spectaculo. Iu. munera nunc edūt. Per ar. imā theatri partem ut magis conspicui
essent. Subsellio secūdo: secūdo ab eo unde ipse spectat aut quod magis placet secūdo qa primus senatorio or
dini uacaret. Citra spectaculorum dies: legitimo spectaculorū tempore non expectato. Rhinoceros pōpeii
ut Pli. scri. munificentia primum romæ conspectus est illi innare cornu alter hic genitus hostis elephāto coloris
buxei crura elephantinis breuiora par longitudo color buxeus. Apud septa in campo. Tigrim in scæna: hir
cani & indi ferunt id animal de cuius uelocitate: & tremenda sæuitia idem auctor plura: Sed tum maxime trucu=

pro comitio. Accidit uotiuis circensib⁹. ut correpť ualitu=
dine lectica cubās thēsas deduceret. rurs⁹ cōmissiōe ludorū
qb⁹ theatrū Marcelli dedicabat euenit: ut laxatis sellæ cur=
rulis cōpagib⁹ caderet supius. Nepotū quoq suorū mūere:
qnū cōsternatū ruiæ metu ppłm retinere & cōfirmare nullo
modo posset: trāsiit e loco suo atq in ea parte consedit: q̄ su
specta maxime erat: spectandi cōfusissimum atq solutissimā
morē correxit: ordinauitq motus iniuria senatoris quē pu=
teolis p celeberrimos ludos cōsessu frequēti nemo recepat.

lentum quū catuli ei adimūtur. Iuue.
tunc orba tigride peior. papinius ci=
tius me tigris ab actis fœtibus orba=
tiq uelint audire leones.
PHI. Pro comitio qd sit comi=
tiū declarauimus in iulio cæsare: co=
mitiū fuisse tectū quo tēpore Annibal
uenit in italiā meōriæ pditū ē. hæc āt
pticula pro modo añ modo in signifi
cat: sicuti pro rostris: pro muris de cu
ius particulæ uarietate luculentū ca=
put ē apud gelliū li. x. noctiū atticaꝝ:
& a nobis ante dicum est miror tran=
quillū omisisse quadragita. xx. pantheras Romæ ab eodē fuisse ñōstratas. Votiuis: quos uouerat augustus Ci. Votiui ludi
in. ii. uerr. ludos uotiuos appellat: quos: ut inqt asconius Pōpei. uouerat: si sertoriū superasset Li. in. xxxiiii. uer sa=
crū ludiq uotiui: quos uouerat Seruius sulpitius galba consul facti. Thēsas sacra uehicula: quæ in circensi pō= Thensæ.
pa deferebanť. de thensis superius copiose scripsimus. Anguē. l. cubitorū megasthenes scri. in India serpētes in
tantā magnitudinē adolescere: ut solidos hauriant: tauros ceruosq. Angues autore Pli. uenenati nō sūt nisi p men=
sem luna instigati. inesse anguibus remedia multa credūtur & ideo esculapio dicanť cubitū uero cōstare ex sex pal De serpētū
mis digitisq. xxiiii. testis est Victruui. in. iii. sesquipes hoc est pes unus cū dimidio facit cubitū pes est sexta pars al magnitudi
titudinis in corpore nr̄o: cubitus quarta est p̄terea cubitus Regius qui maior est cōi cubito tribus digitis sicuti re= ne.
fert herodotus in primo ē & cubitus geometricus: qui tñ ualet quātū sex nr̄a cubita: ut origenes Augustinusq p= Magnitu=
diderūt. Lectica cubans. Iacens: alias egrotās. Ora. trāstyberi lōge cubat is ꝑpe Cæsaris hortos. hic iocus ille plau do cubiti.
tinus in casina. est ei quidā seruus q in morbo cubat: imo hercle uero in lecto ne qd mētiar. Deduceret. pitaretur Sesquipes.
religionis. causa. Laxatis cōpagibus cōmissuris resolutis: qbus sella curulis erat cōpacta atq cōnexa: qua gesta
batur augustus. Munere spectaculo. Cōsternatum pauefactum: pturbatū. Suspecta maxime esset. q̄ rui= Cubitus
nam imprimis minari uidebatur: ut princeps in loco subiecto ruinæ cōsidens cohiberet tumultuātes. Cōfusis geometri=
simū: eo q sine discrimine nobiles ignobilesq commixti spectarent: olim aphricanus Scipio cū in ꝑmiscuo omnes cus.
spectarent loca senatorum secreuit separauitq a locis plebeiorum: propter quod facinus maximo odio plebeii Sci Cubare
pionē insectati sūt autor est Li. ad. ccccc. viii. annū ab origine urbis in promiscuū spectatum esse in ludis quos ati= Secreta in
lius serranus & scribonius libo ædiles fecerunt. senatus primum a populo secretus spectauit. tunc sermones indi= spectaculis
gnantium exorti sunt quid repente factū: cur immisceri sibi in cauea patres plebem nolint: cur dites pauperē con= loca.
sessorem fastidirent. africanūq autor eius rei fuisset pœnituisse ferunt: tanquā omnia discrimina talia quibus or=
dines discernuntur & concordiam minuant & libertatem. Puteolis: puteoli olim colonia dicearchia: dicti a iu= Puteoli.
stitia propterea quod ea ciuitas quondam iustissime regebatur: græce Δικην iusticiam uocant: & αρχην princi=
patum puteolos uero dictos putant ab aquæ calidæ putore quidam a multitudine puteorum: super quo. M. Var
ro sic scribit in primo latinæ linguæ. A puteis oppidum puteoli. q sint circa eum locum aquæ frigidæ & calidæ
multæ nisi a putore potius: q putidus sit locus odoribus sæpe ex sulphure & alumine puticuli autē sepulchra sūt Puticuli.
uetustissimi generis: dicti a puteis: q ibi in puteis obruebantur cadauera: uel ab eo q in his corpora putescerēt. Ro
mæ ultra exequlias fuit locus publicus dictus puticuli quoniā illic erat cōmune sepulchrū miseræ plebi. ut osten
dit Oratius in sermonibus. Nemo receperat. olim idem euenerat seni atheniensi: qui in panathenęis spectacu= Elegans
lis a nullo sessum recipiebatur: tandem a lacedæmoniis: qui seniores imprimis uenerabantur receptus est cū ma= exemplum
ximo plausu populari. tunc quendam lacona dixisse ferunt: per deos athenienses sciunt quæ honesta sunt nō autē
faciunt similiter in olimpiis ludis quidam olim senex ubi sederet non habebat: ad multos uero profectus consesso
rum explodebatur ab omnibus tandem cum ad lacedemonios uenisset pueri omnes laconici assurrexere: uiriq cō Panathene
plusculi loco cesserunt seni: qui cæteris græcis id facinus plausu & admiratione efferentibus: mouens caput & bar a quæ.
baꝫ lachrymabundus inquit heu me miserum: ut græci omnes nouerunt quæ honesta sunt: sed his soli utuntur la=
cedemonii. Quoniam incidit mentio panathenorum obiter annotandum uidetur. cur ab Isocrate dicat Cice. con=
scriptum esse librum cui titulus esset panathenaicus: panathenea sunt ludi gymnici in honorē mineruæ athenis ce
lebrati. primus theseus autore Plu. instituit panathenea quod est mineruæ festum communisq celebritas: unde &
nomen. Nam græci αθηναν. uocant quam nostri mineruam nuncupauerunt. De hac festiuitate sic ait. Eusebius
chronographus Agon gymnicus quem panathenon uocant athenis actus. scribit thucydides in. vi. hipparchum
fuisse occisum ab harmodio & aristogitone tyrannicidis: Dum pompa magnorum panathenęorum ordiatur ab
hippia. panathenęorum mentio fit a Platone in permenide: ab aristophane in nepheles: ab aliisq luculentis scri= Isocrates.
ptoribus. igitur Isocrates ex cuius schola tanq̄ ex equo troiano innumeri principes prodiderunt librū condidit Panathe=
in quo explicabātur panathenea festiuitates atheniensium: unde inscriptio panathenaici est p̄terea pāathenaicon naicon.

semipede dicat extare oportere. Ver. Hunc plausuz hiantem percuneos. Iu. Cuneis an habent spectacula totis qd securus ames. Pedagogis: puerorū magistris: siue custodibus απο του αγειν και παιδοσ. i. a puero ducēdo
PHI. Pullatorum: eorum qui essent atrati: ita enim appellantur: qui pullas uestes hoc est nigras induūt. spe Atrati
ctaculis autem albati interesse solebant: inde iocus ille epigrammatici poetae: albis spectat Ora. lacernis. quidam Albati i spe
codices habent bullatorum: & tunc ad pueros ingenuos qui bulla aurea utebantur erit referendum. Cauea. ca ctaculis.
uea theatralis est cōsessus: ubi populus spectat: Plau. in amphi. ut cōquisitores singuli in subsellia. eant per totam Cauea.

pullatorum media cauea sederet: foeminis ne gladiatores quidem: quos promiscue spectari solēne olim erat: nisi ex superiore loco spectare concessit. Solis uirginibus uestalibus locum in theatro separatim: & contra pretoris tribunal dedit. Athletarum uero spectaculo muliebrem sexum omnē adeo summouit: ut pontificalibus ludis pugillum par postulatuz distulerit in sequentis diei matutinum tēpus: edixeritq; mulieres ante horam quintam uenire in theatrum non placere.

caueam spectatoribus. Cypria. in epi. ad don. spectabant inquit filios suos parentes frater in cauea & soror pſto est Maro. in. viii. consessu caueae magnis circensibus actis. Promiscue indifferenter nullo discrimine. Nisi a superiori loco. causa honestatis noluit Augustus ut foeminae glodiatoria certamina spectare possent: nisi ex loco supiore: qui remotior erat ab harena: in qua gladiatores digladiabantur: scire autē debes q munera gladia
toria in foro dabantur in italia sicuti docet Victru. li. v. de archi. Contra pretoris ex opposito & e regione pretoris: qui praeest ludis. Athletarum spe. De athletis satis multa superius explicata sūt Augustus ideo noluit foeminas interesse spectaculo athletarum: quoniam nudi exercent corpora primi lacedemonii autore thucydide corpora certaturi nudauerunt: propalam se exuentes oleoq; unxerunt cum olim. in olimpiaco certamine athletae subligacula circum uerenda habentes depugnarent. refert Augu. in. xiiii. iuuenes qui nudi exercebantur in campo pudenda operire solitos esse: unde qui ita succincti sunt campestratos uulgus appellat. Dio. in. vii. tradit athletas uelari solitos circa pudibunda cum caetera nudarent: q consuetudo Ro. diu seruata est cum apud graecos esset dissoluta quippe apud illos nudari tota corpora coeperunt: nudusq; in olimpiis cucurrit acanthus lacedemonius athletarum exercitatores & palestricis semper obsequiis deputati nascentur habentes horoscopum in. xviii. parte geminorum ut tradit Iulius fir. in. vii. matheseos. Galenus interpres. Hippo. doctissimus ait athletas quorum uita & ars sagina est nec posse diu uiuere nec sanos esse animasq; eorum nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas nihil tenue nihil caeleste meditari: sed solam in ueneris ingluuiem cogitare. Idem memorat Hie. lib. contra Iouinia. & io decretis canonicis di. ultima de consecratione repetitum est athletae antiquitus ficis siccis pascebantur propterea q corpus & uires adiuuāt: pythagoras exercitator primum ad carnes eos transtolit: ut auctor est pli. in xxiii. qui in. xi. ait athletas cibos ambulatione potius debere perficere: q somno concoqui panis athletarum ut inquit Gale. non debet esse nimis coctus. Scri. Cor. cel. in. i. athleticos cibos nobis esse superuacuos. Pontificalibus ludis quos ipse pontifex pro pontificatu suscepto exhibuit. Pugilum par. pugiles certatores sūt a pugnādo dicti ut ait. Varro quorum certamen pugilatus appellatur Oui. pollucē pugiles castora placet eques. inde aduerbium est pugilice sicut ab athleta athletice: quod significat firmiter & ualenter. Plau. in epidico quid herilis noster filius ualet: pugilice: atq; athletice. graeci πυκτασ uocant pugiles qua dictione & nostri utuntur lampridius in heliogabalo gladiatores ante conuiuium pugnantes sibi & pictas frequēter exhibuit. Iulius fir. in. vii. matheseos ait. lepus. in geminorū parte. vii. oritur hoc sydere nati leuitate corporia aues superare uidebūtur hunc locum si luna cū marte respexerit pyctas macherarios faciet: ubi macherarios intelligi uult cū macheris hoc est gladiis depugnātes a pycta. i. pugile pyctale certamen dictum. Serui. pyctale certamē appellat pugnā cestuū: qua apd Vir. dares & entellus inter se contendunt hinc Colu. gallinaceum in certaminibus gallorum pugnacem elegantissima translatione pyctē uocat: cuius uerba subscripsi ex li. ix. agricolationis. Noo rixosarum auium lanistae. cuius plerūq; totum patrimoniū pignus aleae uictor gallinaceus pyctes abstulit. ubi metaphoricos quoq; atq; decenter lanistam auiū dixit eum: qui educat & erudit preparatq; ferocissimū queq; alitum pugnae instar gladiatorum. pgami antiqtus quotānis aedebatur spectaculum gallorum ceu gladiatorū. Ante ho. qntam ideo augustus ita per edictum publicauit: ut prius spectaculum pugilum athletarumq; finiretur: q mulieres in theatrū uenire possent. hora enim. v. diei multum occupat exacto iam tempore matutino: & ita consuluit muliebri pudori & postulato populi fecit satis ex hoc intelligimus hoc spectaculum fuisse matutinum erant enim qdam apud Ro. dicta matutina qdam meridiana spectacula. hinc matutinae ferae dicuntur a Martiale: q in matutino spectaculo exhibebātur. hinc meridiani gladiatores a Tertul. qui meridiano ludicro digladiantur. Augu. in. viii. confessio. pomeridianum spectaculum appellat: quod post meridiem edebatur.

Capestrati qui. Cibus athletarū. Pugiles. Pugilatus Pugilice. Pyctes. macherarii Pyctale certamen. Lanista auium. Matutinus. Meridianus. Pomeridianum spectaculū

M. AN. Nequis pullatorum: quia in togis q plurimum erant albae: spectare moris fuit: ut supra ostēdimus. Caueae: populi consessum: ut Seruio placet: siue locus unde populus spectat. Ver. Raptas sine more sabinas: consessu caueae. Pli. de scauri theatro cauea ipsa cepit hoim octoginta milia Cassiodorus: cauea illa saxis pendentibus absidatis ita iuncturis. Promiscue: a maris & foemine promiscue sedentibus. Ex superiore loco: ex remotissima theatri parte: maximeq; ab arena remota. Solis foeminarum. Virginibus uestalibus: q sex erant nōero de earum captura & ministerio: Gel. abunde multa. Athletarum. spectaculo: quia nudi fere certabant qq cāpestria habentes ab eo sexu spectari noluit. Pontificalibus: quos p pontificatu maximo post Lepidi mortē recepto edidit. Pugillum: athletarum: Par: duo enim in Pugnam cōmitebantur sūt qui pugiles pro his solū accipiūt q pugnis & cestu pugnabāt: ut pollux: Hoc. καστορα δ ιπποδαμον και πυξ αγαθον πολυδευκεα

Castorem equorū domitorē & pollucē bonū pugnis. Postulatum:par.i.gladiatorū:ut in arenā introduceret. Distulerit ,ptraxerit. Edixerit:edicto denūciarit. Añ ho.qntæ:dici intellige:ne pugilū spectaculo interessent.

PHI. Cenaculis.ubi cenabant:cenaculū antiqui uocitabant:sed postquā in superiori parte cenitare cœpe runt.superioris domus uniuersa cenacula dicta sunt.auctor Marcus Varro.cui astipulatur festus:scribens cenacu lum dici ad quæ scalis ascenditur;ea autem cenacula inquilinis locare solebant.hinc illud dictū est: rarus uenit in cenacula miles quoq; uersu significat satyricus poeta ad inquilinos & pauperes:qui in cenaculis conductis habi

De locis unde ipse spectacula cernebat & tempore:

cap. 45.

IPse circenses ex amicorū fere,libert toriīq; cœnaculis spectabat:interdum e puluinari. Et quidem cum cō iuge:ac liberis sedens spectaculo plurimas horas:ali quando totos dies aderat:petita uenia : commēdarisq;:qui suam uicem presidendo fungerētur;uerum quoties adesset nihil preterea agebat:seu uitandi rumoris causa : quo patrē Cæsa . uulgo reprehensū cōmemorabat:q inter spectandū epistolis:libellisq; legēdis:ac rescribēdis uacaret:seu studio spectandi ac uoluptate:qua teneri se neq; dissimulauit unq̄: & sæpe ingenue ,pfessus ē.Itaq; corollaria : & pmia in alieis quoq; mūerib⁹:ac ludis:& crebra & grādia desuo offerebat

tare cōsueuerūt;rarenter mitti a prin cipibus iugulatores apud iuriscōsul tos scriptū est de his qui cenaculariā exercent:ubi cenaculariam exercere ni hil aliud est quam cenacula locare in qoilinis & cū exercere oegodationem titulo de his qui deiecerunt si qs cena culariā exercēs modicū sibi hospitiū retinuerit residuū locauerit pluribus.

Epuluinari.e loco religioso. Nam puluinaria:ut supra dictū est : sunt les ctuli.qui sterni in tēplis consueuerunt & abusiue puluinaria pro templis po nimus ut docet Serui. Suā uicē fūs gerētur . sensus est nolebat Augustus tāquā agōitheta hoc ē præfectus præ sesq; ludos; præsidere spectaculis:sed ut perinde ac priuatus spectator ociose spectaret ; uicē suam presidendi mādabat aliis eosq; qui hoc officio fūge rentur cōmendabat populo.fungi uicem & officium in accusatiuo dicimus & id supra priscorū auctoritatibus confirmatū. Inter spectandō epistolis uacaret.quoties aliqua re uehementer gaudemus ut inquit Aristoteles in.x.ethicorū non fere aliud agemus:at alia faciemus cū leuiter delectamur:ueluti illi qui in theatro comedūt:tūc maxime hoc faciūt cum inepti sunt pugiles. Igitur Cæsar dictator uulgo reprehensus fuerat : qui inter spectandū uacaret hoc est operam daret epistolis tanquā popularibus spectaculis parum oblectaretur. Libellis in quibus petitiones supplicū continentur. Ingenue.simpliciter & aperte.Plinius est ingenui pudoris fateri per quos. ,p feceris. Corrolaria:corollarium ut auctor est.M.uarro libro primo de lingua lati.significat id quod additum est præterquam quod debitū:tanquā auctarium quoddam ita enim dicebant antiqui:& dixit Plautus:id quod su pra mensurā uel pondus iustum adiciebatur.uocabulū corollarii est a corollis:quod eæ cu3 placuerant actores in scæna dari solitæ sint:unde & corollaria dicitur ipse coronæ.Plinius lib.xxi . scribit paulatim & Romæ subrepsit appellatio corollis inter initia propter gracilitatem nominatis mox & corollariis:postquā e lamina ærea tenui in aurata aut inargentata dabantur.sensus est Tranquilli Augustum etiā in alienis spectaculis dedisse grandia & cre bra corollaria scænicis & histrionibus idest ea munera:quæ ultra legiōma præmia illis dono dari solebant. de q̄s bus Cicero in frumenta.noli hos colligere;qui numulis corrogatis de neporum bonis ac de scænicum corollariis decumam emerunt.Idem de uno igitur erat aliquid resecandum ut esset;unde aprōio ad illos fructus arationum hoc corollarium nummorum adderetur:hæc autem cum præcii haud magni forent factum est;ut corollarium ,p re leuiori &;ut ita dicam;supernumeraria accipiatur.Plinius in.ix.at illa corollarium id esse.Apuleius symbolicos corollarium uocauit posticum concubitum:cum ait.mihi iam fatigato de propria liberalitate photis puerile ob tulit corolarium. Muneribus.spectaculis gladiatoriis.

M.AN Cœnaculis:eminentioribus ædium partibus. Interdum e puluinari ad quem locum ut Festus docet circensibus ludis deferebantur sacra. Coniuge:Liuia. Commendatis:studio & fidei creditis. Co rollaria:a corollis e lamina ærea inauratæ:aut argentatæ:ut plini.scribit.Varro corollarium quod uocabulum fictū a corollis q hæ cum placuerant actores in scæna dari solitæ:significat itaq; corollarium quicquid additur præter illud quod est debitum;nam preter promissas in ludis coronas quū actores:maxime placuissent : aliæ quoq; his dari cousueuerunt. Augustus in alienis ludis & muneribus & grandia & crebra præter proposita munera de suo sæpe obtulit;quæ corollaria Tranquillus uocat.Pli.Cleopatra id corollarium esse dixit:quasi dicat supra cœnæ ta xationem;quam se sponsione interposita sumptuosissimam Antonio paraturam promiserat. Alienis muneri bus:gladiatoriis spectaculis alieno non suo nomine editis. Grandia:corollaria siue munera. Offerebat:pro ponebat. Græco certamini:gymnico:nudare enim corpora in certaminibus græcorum antiquissimū est;quās qoam succincti ob pudorem heroicis temporibus certarent:ut homerus testatur inde totum corpus in stadio:ut Diony.ait.Haeanthus lacedemonius primus nudauit. Thucidides quoq; de eisdem Lacedemoniis:εγυμνωθησαν τε πρωτοι και ες το φανερον αποδυντες. Legitimos:arte & lege quadam certantes:aut legitime institutus. Ordinarios.ex præscripto ordine admissos. Commitere:conferre. Cateruarios:cateruatim: quod hodie quoq; in plerisq; Italiæ locis seruatur inter se certantes. Temere:inconsulte:& magis ui q̄ arte.

Cura sua:sua indulgentia. Sine missione:nisi conditione proposita:ut si uictor extitisset:liber suiq; iuris esset alioquin in theatrum produci uetuit. Coercionem:ut cum libuisset ad exhibēdam operam cohercere possent. xisticorum hastili certaniōum:erant enim xistici athletæ hastilibus inter se certantes:ξυστον.enim græci hastā appellant:uel xistici ab eo quod olim athletæ hiberno tempore in porticu exercebantur; quam xiston appellant

Victruuius demonstrat:Est & xistos locus arboribus consitus.Pli.ad Apollinarem:xistus inquit accisus in plurimas species:distinctusq; buxo. Seuerissime:seueritate inexorabili:si quid quisquam deliquisset. Exegit pugnæ rationem pensitauit. Licentiam:licentiosam libidinem & petulantiam.

PHI Græco certamini:græca certamina celebratissima hæc fuerunt olympia:pythia:isthmia:nemea:in quibus græci magnos honores constituerunt uictoribus athletis auctor Victruuius in.ix. sensus est Augustū honorasse pro meritis & iam certantes athletas in certaminibus græcorum. quod autē augustus nō solum Romæ sed

Græca certamina.

nulliq; græco certamini interfuit:quo nō pro merito quēq; certantium honorauerit. Spectauit autem studiosissime pugiles & maxime latinos:non legitimos atq; ordinarios modo:quos etiam cōmittere cū græcis solebat:sed & cateruarios oppidanos inter angustias uicorū pugnantes temere: ac sine arte. Vniuersū deniq; gen⁹ opas aliquas publico spectaculo præbentium etiam cura sua dignatus est. Athletis & cōseruauit priuilegia & ampliauit:gladiatores sine missione edi prohibuit. Coercionē in histriones magistratib⁹ omni tempore & longo lege uetere permissam ademit:preter q̄ ludos & scænam: nec tamen eo minus:aut xysticorum certatiōes:aut gladiatorum pugnas seuerissime semper exegit. Nam histrionum licentiam adeo compescuit:ut Stephanionem togatarium cui in puerilē habitum circum tonsam matronā ministrasse cōpererat: per trina theatra uirgis cæsum

etiam in græcia ludos spectauerit:hic colligimus:q omnes pene prouincias ipse perlustrauit: in qua perlustratiōe potuit sicut flaminius Romanus senator sicut nero interesse certaminibus græcorum. nec mihi uidetur hoc referendum esse ad ludos qui Romæ fiebant ritu moreq; græcanico. autumāt enim quidam certamen græcuz dici a Suetonio id quod Romæ fiebat more græcorum: in quo corpora nudabant:cum palestræ usus apud atheniensses primum repertus fuisse memoretur:& græca res sit nihil uelare. superior sententia magis placet. Legitimos pugilles legitimi & ordinarii intelliguntur hi:quorū noīa in ordine & ut ita dicā in albo pugilū pscripta sūt

Legitimi pugiles.

Cōmittere:ad manus ut dici solet certamēq; deducere in hāc sniam est illud epigrāmaticū: cū Iuuenale meo quæ me cōmittere tentas:& Lucanus ait exiguum dominos cōmisit asyllum in li. quoq; secundo machabeorum:committere pro confligere atq; certare accipitur primo solis ortu utriq; commiserunt:& post paulo. Rex commisit cū iuda & superatus est. * Ludi proprie committi dicuntur. Iuxta illud Maronianum:Et tuba cōmissos medio canit aggere ludos & commissiones uocantur exhibitiones spectaculorum:qua dictione supra usus est Suetonius. & a Macrobio dictum est:sed & laberius sequenti statim commissione mimo nouo interiecit hos uersus.

Cōmittere *

Cōmissiones.

Cateruarii.

* Cateruarios. Cateruatim conglobatos:non seruato in conflictu ordine formulaq; legitima. * Galli auctore Vegetio & celtiberi pluresq; barbaricæ nationes cateruis utebantur in praelio:in quibus erant Sena milia Armatorum:Vnde cateruarii dici possent per quasdam quasi Cateruas inducti ritu barbarico. * Sine arte. qua palestricus ille magister pugilem instruit:Nam ut inquit Quintilianus qui docendum pancratiastem susceperit:pugno ferire uel calce docebit omnesq; ictus qui sunt eius certaminis demonstrabit. Dignatus: est dignum iudicauit cui curam impenderet: & dignatione prosequutus est apud Virgilium dignatus pro digno habitus accipitur illo uersu. cōiugio Anchisa ueneris dignate superbo. Cōseruauit priuilegia:athletas in sacris græcorum certaminibus uictores maximis honoribus prisci decorauerunt:de qbus latius dicetur in nerone.

*

Dignatus.

Sine missione sensus est noluit Augustus ut gladiatores exhiberentur ad gladiaturam exercendam nisi uictoribus missio pro premio proposita foret:qua impetrata uirga donabantur que dicitur rudis. de hac missione gladiatoria ait Mar. Nuper cum myrino peteretur missio læso. Edi. exhiberi: uerbum est accommodatum spectaculis:Iuuenalis:munera nunc edunt:& supra dictum est:ædidit spectacula uarii generis. Vnde æditores dicti exhibitores ludorum. Coercionem in histriones. magistratus qui habebant ius coherendi histriones erāt proprie praetores & ædiles. Namq; ad hos duos magistratus imprimis pertinebat officium ludos faciendi; quibus Augustus ademit eam quam diu habuerant facultatem ;cohercendi histriones:uoluit enim ut in solis ludis scænicis histriones; coercere possent. De cætero nullam haberent coercionem iurisconsulti digestis de pœnis inter genera pœnarum enumerant corporis coertionem.

Rudis uirga.

Missio.

Coercio.

xystici.

xisticorum certationes. xistici dicuntur Athletæ a xysto porticu:in qua per hiberna tempora exercebantur. in explicatione xysticorum non ero prolixior cum non pauca de xystis & xysticis perscripserim in libro annotationum ubi hic quoq; locus enarratur. Exegit: tanquam exactor ueluti debitum repetiit ut ad perfectum atque præscriptum absoluerent pugnas.

PHI. Stephanionem togatarium. nomen est histrionis:qui togatarius ideo appellatur: uel quia primus togatus saltauit fabulas. ut indicat Plini. his uerbis. minus miror stephaniorem:qui primus togatus saltare instituit utrisq; secularibus ludis saltasse uel quia fabulas togatas actitabat. togatæ autem fabulæ dicuntur ut ait Diomedes:q̄ scriptæ sunt secundum ritus & habitus togatorum idest Romanorum:sicut græcas fabulas ab habitu æque palliatas nominari auctor est. Mar. Varro togatis scribendis excelluit Afranius poeta. togatarum meminit Ora. in arte poetica. uel qui prætextas uel qui docuere togatas:quarū scænici actores uocari possunt togatarii. In puerilem habitum olim ipsicrathea uxor mithridatis sequuta est maritum fugientem tonsis in habitum uirilem capillis. Per trina theatra. Strabo libro quinto geogra. meminit triū theatrorū simul:& amphitheatri:quæ magnificentissima Romæ uisebantur. Ouidius quoq; sic ait in tertio de arte amandi in hanc sententiam uisite con=

Togatarii.

Togatæ.

Palliatæ.

Ipsicrathea

Trina theatra.

spicuis terna theatra locis. Augustus uoluit uirgis cædi per trina theatra histrionē ut uulgatior fierit eius infamia & insignior contumelia: propterea q matronā per conciliabula histrionica circūduxerat perinde ad ministrū: cū circuntonsis capillis puerum repræsentaret. Relegauerit. Calistratus iurisconsultus sic ait ceteræ penæ ad estis mationem. & si nō ad capitis periculum pertinent ueluti relegatio ad tempus: ueluti imperpetuum uel in insulā titulus est de relegatis ubi ita scriptum legimus relegatorum duo genera sunt: sunt quidam qui in insulam relegā tur: & sunt qui simpliciter ut prouinciis eis interdicatur. Ouidi. relegati q̄ exulis nomen honestius & pœnam exi stimat mitiorem: cum de se ait. Quippe relegatus non exul dicor in illo.

Relegati.

relegauerit. Hylam Pantomimū quærente pretore in atrio domus suæ nemine excluso flagellis uerberauerit. Et Pila dem urbe atq̧ italia summouerit quod spectatorem a quo exibilabatur demonstrasset digito conspicuūq̧ fecisset.

De ordinatione italiæ facta per eum. cap 46.

D hunc modum urbe urbanisq̧ rebus administra tis Italiam duo de.xxx. coloniarum numero deductarum ab se frequentauit: operibusq̧ ac uectigali bus publicis plurifariam instruxit etiam iure ac dignatione urbi quodam modo pro parte aliqua adæquauit excogi tato genere suffragiorum: q̄ de magistratibus urbicis decu riones colonici in suam quisq̧ coloniam ferrent: & sub die comitiorum obsignata Romam mitterent: ac necubi aut honestorum deficeret copia aut multitudinis soboles:

Hylas histrio.

Hylam panto. Hylas histrio discipulus fuit piladis. fauor populi inter piladis & hylæ suffragia diuisus erat lege Macro. in. ii. satur. pantomimos histriones appellamus quasi omniū imitatores. olim Bibaculus scriptor egregius ob eximiam imitationē pantomimus uocabatur. si uenus leporeq̧ in horoscopo respexerit faciet pātomimos & mimo logos. ut inquit maternus in octauo. Quærente prætore. Licentiam histrionis culpāte: & ita a uerbo quæror querente deducto īterpraetabimur. q si a quero pria p ducta q̄rente deducitur: significabit p̄torem q̄siuisse hoc est quæstioni exercendæ prefuisse: prior sentētia magis placet: tanq̄ pretor qui præest ludis exhibēdis conquestus sit de licentia & petulantia hylæ histrionis: & ob id Augustus eum uerberauerit. In atrio. tanq̄ in propatulo: erant enim atria ianuis proxima. Flagellis. flagella a flagito quod personare significat dici Donatus existimat: quoniam sine sonitu crepituq̧ non sunt μαστιξ græce dicitur. unde Διαμαστιγωσις difflagellatio nominatur qua pueri lacedemonii in ara celebantur toleranter & circa lamenta sunt & flagella summitates arborum de quibus ait Maro in geor. Neue flagella summa pete.

Pantomimus.

Flagella.

Dyama stygosis.

Pilades histrio.

Piladem. hic est pilades preceptor in histrionica disciplina ipsius hylæ: ut iam dictum: de quo sic scri. sc. li. iii. declamationum. pilades in comedia: bathylus in tragœdia excelluerunt. Idem in ulti. questio. At q̄ta cum labora tur ne pantomimi nomen intercidat: stat per successores piladis & bathyli domus harum artium multi discipuli & multi doctores. Exibilabatur boni actores fabularum plausu excipiuntur: mali uero exibilantur: hoc est sibilis exagitantur Cice. in paradoxis. histrio si paulo se mouit extra numerum aut si uersus pronunciatus est syllaba una breuior aut longior exibilatur exploditur. prisci sifilatore dixere sibilatores & sifilare: quod nos dicimus sibilare & est contumeliosa significatio: si quis exploditur a sifilatoribus. pilades sifilatorem digito qui dicitur index indicauerat: cum non liceret demonstrare denotareq̧ sifilatores: unde ab augusto eiectus est ex italia.

Duo deuiginti.

Duo. xxx. xx. & octo uetus enim dicendi consuetudo hæc est ut duo de uiginti duo de triginta dicantur: tanq̄ duo desint uiginti: itidem duo desint triginta & hanc loquendi consuetudinem uidentur latini traxisse a græcis qui sic renunciant. Δυ οεξεικοσι. Frequentauit frequentiorem cultiorem ue fecit. & numero coloniarum celebriorem. Vrbi adæquauit idest eas. xxvii. colonias pene pares fecit urbi Romæ attributo iure suffragiorum & aucta dignatione. Vrbicis Romanis.

M. AN. Togatarium: togatarum: fabularum actorem: togatarum statim in principio Saty. Iu. meminit.

Circuntonsam: capillis uirilem in modum tonsis. Matronam: fœminam matrimonio locatam quid matrona sit: quid materfamilias alio est loco demonstratum. Trina theatra: Pompei credo Marcelli: & Cor. Balbi: Strabo: proximus huic alter adiacet campus: & innumerabiles circum circa porticus: horti nemorosus theatra tria. Pantomimum: histrionem a multiplici & uaria imitatione dictum ἀπὸ τοῦ πάντα μιμεῖσθαι.

Quærente. questionem exercente. Piladem: & ipsum pantomimum qui cum alii antea canerent atq̧ saltarent primus Romæ sibi chorum & fistulam precinere instituit: Euse. est aucto. Monstrasset di. præter histrionicam legem digito conspicuum fecisset. Duo de. xxx. ut optimi nauium gubernatores: qui non solum ea parte qua sedent utilia procurant: sed consilio & tempestiua prouidentia q̄cumq̧ ad salutem attinent: quasi ubiq̧ sint uno tempore prospiciunt: ita Augustus: q̄q̄ in ornanda ciuitate uariisq̧ spectaculis exhilaranda uehementer esset occupatus haud tamen eorum q̄ foris essent & italiæ imprimis imemor passus est: eam in uastitate illa & solitudine diutius esse: q̄ ciuilia bella fecerant: sed octo & xx. coloniis passim deductis ut longe frequentius coleretur effecit. Vectigalibus: uectigal tā ex publico q̄ priuato capitur. Cice. ego ex meo tenui uectigali: sunt uectigalia fructus qui ex agris rebusq̧: siue priuatim: siue publice locatis percipiuntur. Instruxit Italiam ipsam. De magistratibus urbicis qui in urbe crearentur qui Romæ potestatem exercerent.

Decurio decadarchus

PHI Decuriones colonici. Decurio prefectus est turmæ equestris: a priscis dictus decuriōus q græce dr̄ decadarchus. Decuriones dicūtur in municipiis coloniisq̧ q Ro. senatores. Titu. est apud iurisc. de decu. ubi scriptū est minores. xxv. annis eligi nisi ex causa nō posse: contra maiores annis. lv. ad decuriōatus honorē inuiti uocari cō stitutionibus prohibentur: sceri. Pōpo. iuriscon. ff. de uer. signi. Decuriones dictos ex eo quod in initio cū coloniæ

deducerent.x.pars eorũ qui deducerent cõsilii publici gratia conscribi solita sit.Ci.in oratio.idẽtidẽ citat decreta decurionũ.Sensus est Augu..cũ uellet suas colonias dignitate condecorare cõmentũ est:ut decuriões in coloniis suffragium ferrent de magistratibus qui Ro.creabantur: que ad tẽpus dierum comio'aliũ Romã mitterent obsi= gnata hoc est sigillis appositis clausa.Nõ omittendũ hoc loco uidet:q ciuitas Ro.dabatur quibusdam ciuitatibus sine latione suffragii:quibusdã cũ latione:que res erat honoratior:hoc ex liuiana lectione facile est intelligere:ait eni Liui.acerranis Romanã ciuitatẽ sine suffragio datam.Idem alibi formianis fundanisq; & arpinatibus concessum scribit uti illis suffragii latio esset:cum antea sine suffragio ciuitatẽ habuissent & talibus quibus cõcessa erat latio suffragii assignabantur tribus Romanæ: in quibus ferent: unde arpinates ferebãt in Cornelina tribu:fũdani in æmilia. Honestorũ copia:nõ solũ Romæ sed etiam in municipiis & coloniis. — Ci.dabat cũ latione suffragii.

equestrem militiam petentes etiam ex commendatione publica cuiusq; oppidi ordinabat. At his qui e plæbe regiones sibi reuisenti filios filiasue approbarent singula nummorum milia per singulos diuidebat.

Da ordinatione aliarum prouinciarum. cap.47.

PRouincias ualidiores: & quas annuis magistratuũ imperiis regi nec facile:nec tutum erat:ipse suscepit: cæteras ꝓconsulibus sortito ꝑmisit: & tamẽ nõnullas cõmutauit interdũ atq; ex utroq; genere plerasq; sæpius adiit:urbium quasdam fœderatas:sed ad exitiũ licẽtia precipites libertate priuauit. Alias aut ære alieno laborãtes leuauit:aut terræmotu subuersas dẽuo cõdidit: aut merita erga ꝑ.ro. allegantes latinitate: uel ciuitate donauit:nõ est (ut opinor) prouincia excepta dumtaxat. Aphrica & Sardinia:

Equestrẽ mili. Hoc referẽdũ ẽ ad copiã honestorũ:est enim equestris militia dignitas honesta. Regiones:nõ solũ urbis Romæ: quæ diuisa erat in regiones.xiiii.sed aliarũ quoq; ciuitatũ. Italia diuisa erat in regiones.xi. ex descriptione ipsius Augusti. Filios filiasue. Hoc referendũ est ad sobolẽ multitudinis. Per singulos diui uiritim & per capita singulorum filiorũ: erat autẽ hæc liberalitas principis incitabulum ad sobolem propagandam:obiter enarrandum est queadmodũ apud persas lege cautum fuit: ut cum primo persarum Rex urbem aliq̃ ingreditur mulieres quotquot in urbe sunt singulos aureos singulæ a Rege accipiant:cuius legis auctorem cyrum fuisse constat.Icicirco ochus persarum rex cum esset auarissimus urbem sæpius circũuectus:nunq̃ intrare eandem uoluit:ne mulieribus debitum munus ex lege persolueret. At Alexan. magnus bis eandem ciuitatem ingressus toties quoq; nummos dari mulieribus iussit:pregnantibus duplicem mercedem dari precipiens. Validiores:& ob id indigentes preside potentiore presidiisq; maioribus. Annuis imperiis. Rectores prouinciarum Ro.fere semper erant annui:ut proconsules & pretores:q̃uis quibusdam interdum imperium prorogaret. Nõnullas cõmu.scri. Stra.in calce operis sui Augu.totum imperiũ bifariã diuisisse:nam partem sibi asciuit:partem populo dedit.ac.sibi quidem quecunq; militum presidio indigeret:ea est regio barbara fugumq; detractans:populo autem pacatas regiones concessit. Harum ꝓuin.aliæ Cæsaris aliæ populi dicunt: in suas prefecturas Cæsar ipse procuratores partim cõsulares partim pretorios uiros mittit. In populi ꝓuincias populus impatores uel cõsules mittit.Ruffus quoq; refert ꝓuinciarũ alias fuisse consulares:alias ꝓcõsulares:alias presidiales. Augu.M.Anto.imperator imitatus uidet:qui teste Iulio capitolino ꝓuincias ex ꝓconsularibus cõsulares aut pretorias pro belli necessitate fecit. Ex utroq; ge.ꝓuinciarũ populi & Cæsa. Fœderatas:fœdere ꝑcusso sociatas:scri.Pli.oppida fuisse in Hispa.alia ciuiũ Ro.alia ueterum latinorum:alia fœderatorum:alia stipendiaria. — Lex psarũ in introitu urbium. — Prouinciæ Cæsaris & populi.

Licentia preci. Terẽtiana sententia est:oẽs deteriores fieri licẽtia:ita quedã ciuitates ex imodica libertate lasciuientes ruebant in interitũ. Leuauit. Subleuauit:iuuitq; in dissoluẽdo ære alieno hoc est debita pecunia. Terræmotu sub.principatu Augu.trallis & in Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu conciderunt auctor Euse.chronographus. Latinitate.Iure latii:quod habebant latinæ coloniæ:qualis fuit Bononia:Duo enim erant genera earum coloniarũ:q̃ a po.Ro.deductæ sunt.Nãq; aliæ latinorum dicebant:aliæ Ro.hinc leges apud Liui.illod agitatum in deducenda colonia fuisse:utrũ latinã an ciuiũ Ro.deduci placeret:scito mutinã deductã fuisse Coloniã Romanorum ciuium: Bononiam uero Latinorum.Pli. quoq; refert multa hispaniæ oppida latio antiquitus donata fuisse. Vel ciuitate.i.Romana.Maius autem beneficium est donare ciuitate q̃ latinitate. — Latinitas.

M.AN. Decuriones colo.qui in coloniis essent:q sidẽ:ut alio loco diximus:erãt q & senatores Ro.Pedi. Erat autẽ allocutus aricinorũ decuriones.Cic.Recita.P.Sexti qd decreuerũt capuæ decuriones:fuerũt q dicerent decuriones ab eo dictos q decia pars eorũ:q in nouã coloniã mitterent solita esset cõsilii publici grã cõscribi:Tẽpanius apud Li.ꝑmos singlarũ decuriarũ decuriões esse ait. Festus q denis eqtibus ꝑfunet:sed uerissima iterp̃tatio:q ꝑmo est loco recitata. Obsignata:sub signo clausa suffragia. Ordinabat:ordini ascribebat. Regiões:urbẽ regionatitas. Reuisenti:illustranti:recognoscẽti. Approbarẽt:graui testimonio ostẽderẽt eẽ sibi filios:filiasue igenue ꝓcreatas. Pro sin.in singulorũ natorũ capita singula nũmorũ.M.ut inuitamẽtũ:& illecebra q̃dã esset ad matrimonia celebrãda. Validiores.maioris negocii & momẽti. Ipse su.administrãdas.s.quo factũ est:ut ꝓuinciarũ aliæ ppl̃i aliæ Cæsa.ut strab.ait:sint dictæ:rursusq; ppl̃i:aliæ pretoriæ:aliæ cõsulares:populi ꝓuincias:ꝓcõsules:& pretores sortiebant. Cæteras:q ppl̃i dicebant. Nõnullas cõ.ut q̃ ppl̃i essent sibi asciuerit:suasq; pplo reliq̃rit. Ex ut.g.ꝓuinciarũ. Fœderatas:amicas & socias. Ad exi.ad excidiũ:& interitũ. Licẽtia:apta seditiõe & tumultu. Libertate pri.libertatẽ ademit. Aere alie.debito. Laborãtes:pressas degrauatas. Leuauit:sua munificẽtia iuuit. Aut ter.sub.ut trallis & coũ ea tẽpestate motu terræ concussas. Allegãtes:io suæ calamitatis argumẽtũ adducẽtes. Latinitate uel ci.do.ex his apte dat intelligi aliud esse iure latii aliud ciuitate donari: de quo plura in Cæs.

PHI. Quã nõ adierit:idẽ de Adriano scri. Sparti. nullus eni lere principũ tãtũ terrarũ tã celeriter q̃tũ Adrianus peragrauit. Excepta africa:per omnẽ africam sex prouinciæ factæ sunt:ipsa ubi carthago est proconsularis: auctor Ruffus. Sardinia:prouinciarũ Ro. prima fuit sicilia:secũda sardinia: utraq; insula in Romanã potestatem
* iisdem tẽporibus redactæ fuerunt:eodem anno sardiniã. M. Valer. sicillam flaminius pretor sortiti sunt. Inhibuerunt. Vetuerunt:remoratæ sunt. * Verbũ nauticũ est inhibere & ut docet. M. Tulli. in ep. ad Atticum. Remiges
Inhibere. cum iubent inhibere:nõ tam sustinent remos:q̃ alio modo remigant. * Reddidit augu. Herodi nõ solũ ei terrã quã pdiderat reddidit:sed eius regno etiã addidit gadara ioppen samariã: & maritimã gazam turrimq; stratonis:auctor Iosephus libro. antiqui. xv.

quam non adierit: in has fugato sexto. Popeio traiicere ex Sicilia aparentem continuæ & in modicæ tempestates inhibuerunt:nec mox occasio aut causa traiiciendi fuit.

De ordinatione regnorum cap. 48.

Regna quibus belli iure potitus est preter pauca:aut iisdem quibus ademerat reddidit:aut alienigenis cõtribuit. Reges socios et inter semetipsos necessitudinibus iunxit mutuis:promptissimus affinitatis cuiusq; atq; amicitiæ conciliator & fautor. Nec aliter uniuersos quã mẽbra partesq; imperii curæ habuit. Rectorem quoq; solitus apponere ætate paruis:aut mente lapsis:donec adolescerẽt aut resipiscerent: ac plurimorum liberos:& educauit simul cum suis & instituit.

De ordinatione legionũ et militũ. 49

Ex militaribus copiis legiones et auxilia prouinciatim distribuit:classem miseni:et alteram rauennæ ad tutelam superi & inferi maris collocauit. Certum numerum partim in urbis: partim in sui custodiam allegit: dimissa calagoritanorũ manu:quam usq; ad deuictum. Ant. Item germanorum quam usq; ad cladem uarianam inter armigeros circa se habuerat:neq; tamen unq̃ plures q̃ tres cohortes in urbe esse passus est easq; sine castris: reliquas

Necessitudinibus. affinitatibus. Rectorẽ ætate paruis. Scribũt iurisco. pupillis subueniendũ esse dandosq; tutores:similiter & mente captis & surdis & mutis: quia rebus suis superesse nõ possunt:curatores dandi sunt:hoc officio functus est Augustus ut rectorem appõeret ĩpuberibus: donec adolescerent:insanientibus uero donec resipiscerẽt:
Menceps. mẽceps ab antiquis dictus lapsus mente: qui uulgo dicit mentecaptus: græce φρενολήπτος. Legiones & auxilia supra declarauimus:legiões cõstare ex Roma. auxilia ex sociis:in auxiliis minor:in legionibus maior numerus ascribi solebat. Prouinciatim:per prouincias. Classem mi. apud misenum & Rauennã singulæ legiones cũ Classibus stabant:ne longius a tutela urbis abscederent: & cũ rõ postulasset sine mora sine circuitu ad oẽs mundi partes nauigio puenirent. Nãq; ut in-
Misenẽsiũ. quit uerissime Vegetius Misenẽsium
Classis. Classis Galliã:Hispanias Mauritaniã Affricã:ægyptũ Sardiniã:atq; Siciliã habebat in pximo. Classis autẽ rauena-
Classis. tiũ epirũ Macedoniã Achaiã põtũ:Cretã Cyprũ petere directa nauigatiõe cõsueuerat. Naues q̃ in cãpania stabãt
Rauenatiũ. ad prefectũ Classis misenensiũ ptinebãt:q̃ uero in ionio mari locatæ fuerãt ad prefectũ Classis Rauenatiũ specta-
Plinius. bant:sub qbus erãt deniq; tribuni p cohortes singulas cõstituti. Pli. scriptor luculẽtus atq; multiscius quo tpe periit
Misenum. preerat classi misenẽsi:Misenũ autẽ in cãpania pmõtoriũ est ppe cumas. Rauẽna uero in octaua regione Italiæ sa-
Rauenna. binorũ oppidũ in ora littoris adriaci:olim tota ligneis cõpacta ædificiis: & cũ a mari fiunt inũdatiões nõ medio-
crẽ accipit patrẽ cœni palustris. Inter cætera illud Rauẽnæ mirabile est:q; palustribus in locis aer est innoxius. Su-
Superum periũ ueneticũ:qd̃ adriacũ & adriaticũ uocãt:a poetis adria nũcupat. Lucanus sonat ionio uagus adria põto. Infe-
mare. riũ qd̃ thuscũ uocant & tyrrhenũ:hinc opes opulentiæq; tuscorũ noscunt:q mari supo inferoq; noĩa indiderũt alte-
Inferum. rũ tyrrhenũ uocarũt cõi uocabulo gẽtis:alterũ adriacũ ab adria tuscorũ colonia. manu multitudine. Calagori-
Calagoritani. tanorũ:calaguriũ ciuitas est hispaniæ in uasconibus collocata:calagoritani sertoriũ fouerũt:cuius interfecti cineribus ut fidẽ prestarẽt obsessi a Cn. Põ. uxores suas natosq; ad usum nefariæ dapis uerterũt humanis carnibus uescẽ-
Quintilianus. tes: cũ nullũ iam aliud aĩal in urbe corũ supesset. Quinti. calagoritanũ fuisse inuere uĩ diuus Hiero. cuius uerba cõtra uigilãtiũ sunt hæc. Iste caupo calagoritanus & in puersum ppter nomẽ uinculi mutus Quinti. miscet aq̃ uino.
Calagoritanus. Itẽ ger. s. manu dimissa. Varrianã. qñ Quinti. uarrus in germania cũ tribus legionibus & auxiliis cæsus fuit histo. uarrianæ cladis suplus enarrata. Armigeros. more Alex. magni:q armigeros tutãdi corpis causa circa se
Armigeri habitus. habebat & ut inqt Cur. habitus armigeri erat ut lanceã gestarent. Idẽ sic a itiam armigeri qbus impatũ erat pduxerant eos scri. Serui. armigerũ eẽ q arma gerit domini:manifestarius ẽ error uulgi armigeros appellãtis:quos mi-
Error uulgi de armigero. lites appellare deberet. Plau. in casina armigerũ ministrũ esse docet cũ ait:filius autẽ armigerũ allegauit suũ idem mox paulo eundẽ appellat scutigerulum tanq̃ officium armigeri sit scutum domini gestare.

M. AN. Inhibuerũt:phibuerũt. Quibus bel. iu. q̃ ui armorũ subiecerat. Præter pau. q̃ retinuit. Alienigenis:nouis regibus. Necessitudinibus:amicitiæ:& affinitatis uinculis. Rectorem mode. curatorẽ. Mente lap. amentibus & furiosis. Cũ suis:liberis. Instituit:eadẽ disciplina instituẽdos curauit. Prouĩciatĩ:p puĩcias. Miseni:quod in ora cãpaniæ tyrrheno mari incubat. Rauennæ:Rauẽna adriæ adiacet:ut superi maris oræ hæc illa uero inferi presidio esset. Callaguritanorum: Hispanorum; callaguritani citerioris Hispaniæ fœderati ut Pli. ait. Varrianã cla. Quintilii uari:& legionũ quæ cum eo perierant in germania interitũ. Armigeros:qui armis accincti eius latera stipare consueuerunt:q̃q̃ armiger etiam sit dictus:qui arma pugnantibus suggerebat.

PHI. Easq; si. ca. noluit augustus ut cohortes in urbe haberent castra:sed dispersim habitarent. Tiberius postea instituit Ro. castra pretoria:de quibus in Tyberio.

In hyberna & æstiua. Hyberna dicimus loca in quibus milites hybernare solēt:sicut æstiua:in quibus æstiuo tēpore cōmorant. Var. appellat hybernacula:sunt autē ꝓpriæ hybernacula tētoria illa castrensia in quibus hyberno tpe milites cōmorant:q ut docet Li.in.v.in bello u:hienti primū Ro.militi cœpta sunt ædificari:ut ita hyemādo continuarent bellum:erant autē pellibus consuta. Pro gradu.s. militari:sunt etiā militi gradus alii maiores alii minores:ut centurionatus:decurionatus:tribunatus:& alia id genus. Et tēporibus militiæ. Quātū quisq; tēpus militare deberet. Et cōmo.mil. Quæ cōmoda post ipetratā militiæ legitimā missionē accipere deberent. Hyberna. Aestiua. Hybernacula.

in hyberna & æstiua circa finitima oppida dimittere assuerat. Quicquid autē ubiq; militū esset:ad certā stipendiorū premiorūq; formulā astrinxit:definitis pro gradu cuiusq; & temporibus militiæ & cōmodis missionū: ne aut ætate: aut inopia post missionē sollicitari ad res nouas possent:utq; ꝑpetuo ac sine difficultate sumptus ad tuendos eos prosequēdosq; suppeteret. ærariū militare cū uectigalibus nouis cōstituit: & quo celerius ac sub manum annūciari cognosciq; posset qd in prouincia quaq; gereretur iuuenes primo modicis interuallis per militares uias dehinc uehicula disposuit. Commodius id usum est:ut qui a loco idem perferunt litteras interrogari quoq; siquid res exigant possint.

De sigillis eius & datis quibus in epistolis utebatur. cap. 50.

IN diplomatibus libellisq; & epistolis signādis initio sphinge usus est mox imagine magni Alexā. nouissime sua. Dioscoridis manu sculpta: qua signare insecuti quoq; principes perseuerauerunt: ad epistolas oēs horarū quoq; momenta: nec diei modo sed & noctis quib⁹ datæ significarentur addebat.

De clementia & ciuilitate eiusdē.

Si. CLementiæ ciuilitatisq; eius multa & magna documenta sunt. Ne enu=

Prosequēdos:stipendio militari & cōmodis decorandos. Aerariū mi. quod peculiariter solis militibus inseruiebat:ex quo pecunia militibus ipendenda ꝓmebat:unde & nomē acceperat:militare enim dicebat a militibus: quorū causa erat institutū. Sub manu:ꝓuerbialis uulgarisq; locutio est:& significat statim tēporisq; momentū: quasi de manu in manū. Seneca.lib.x. epi. ad luciliū:cōsiliū nasci sub die debet & hoc quoq; tardū est nimis:sub manu quoq; quod aiunt ꝯsiliū nascat. Militares uias: uiæ militares ut inqt Paulus iurisc. exitū ad mare aut ī urbē aut ī flumia publica aut ad aliā uiā militarē habent:uiā publicā eā dicimus: cuius etiā solū publicum est:publicas uias Ro. partim pretorias partim cōsulares appellauerūt; sūt uiæ priuatæ sunt & uicinales q̄ in uicis sunt uel que in uicos ducunt: quas publicas esse quidam ducunt:preterea aliæ rusticæ dicuntur: aliæ urbicæ: sicuti copiose scribunt iurisconsu. lib. xliii. ffor. de mili. uiis. nunc loquit Trangl. q̄ inter publicas sunt latiores: ut capere possint milites agminatim iter faciētes unde & illis nomē Qu. Cur. cū hoc agmine Darius Paulum declinauit uia militari. In hoc autem uidetur Augustus uoluisse imitari cyrum illum magnum persarum regem:qui ut celeriter sentiret ea que maximis locorum interuallis distabant hoc excogitasse fertur stabula equorum tantum distantia fecit q̄tum itineris die uno equus facere possit: in quibus equos constituit equorūq; custodes:uirum quoq; ordinauit:qui aptus esset ad litteras accipiendas que ferebantur easq; tradendas:quiq; reciperet equos defangatos atq; hoies:recentesq; alios substitueret:diurno quoq; nuncio nocturnus succedebat:& ita nuncii uelocius ire credebantur q̄ sit gruum uolatus:hæc discursatio uelocissima erat humanorum pedestriū itinerum:aut auctor est xenophon lib. pediæ. viii. preterea Herodotus refert in urania a græcis institutum esse:ut quot ex diebus tota uia constat:totidem uiri atq; equi sint distributi ad singulorum dierum iter faciendum:quos neq; nix neq; imber neq; æstus neq; nox distinet:quin propositum sibi cursum celeriter conficiant:horum cursorum primus mandata tradit secundo:secundus item tertio: & ita deinceps illa mandata in alium atq; alium pertranseunt hāc equorum cursitationem persæ angareion appellant:quibus nunciis nihil pernicius transcurrere in rebus humanis opinat idem Hero. Aug. uero noluit ut nuncius subinde mutaret:sed tātūmodo ut ille qui litteras acceperat ferēdas: Idem ꝑferret:posset q; interrogari de rebus illis: quibus presens interfuisset & ita idem nuncius permanebat:equi mutabantur. Modicis interua. tales nunc sunt in italia ueredarii a principe mediolanense dispositi ꝑ modica interualla:ut citissime possint alius ad aliū litteras perferre. Vi æ militares. Via publica. Vicinales. Vrbicæ. Celeritas nunciorū. Angareios quid. Veredarii.

M. AN. Easq; si. ca. ut sparsim tabernacula haberēt:qn eni & ubi primū castra ꝑtorie cohortes habuerie postea dicet. Stipendiorū for. q̄tenus & qua ꝑmiorū spe stipendia fierēt. Progra. dignitate. Tēporibus mili. q̄ diu esset militandū. Cōmodis mis. i. missionibus singulorū desideriis accōmodandis. Aut æta. feroci adhuc rerū ꝗ nouarū cupida. Inopia: qua ꝑssit ueterani nulli rei minus q̄ ocio studerēt ut torū hoc ad cōmoda referas illud uero ad ætatē. Tuendos: dū circa signa essent. Prosequēdos ꝑmiis post missionē ornādos. Suppeteret: sufficeret. Aerariū: militare ad militū stipendia ꝑsoluenda. Nouis uec. ad alendos exercitus recenter excogitatis.

Per mili. ui. quibus ex castris ad urbem iret uel militaribus ꝑsidiis & stationibus freq̄ntes. Disposuit: per interualla posuit. Qui a lo. siquidē ro. usq; uecti rogari poterant:utpote rerum castrensiū nō ignari q in militibus: q litteras ꝑ manus acceptas ferrēt euenire nō poterat.

PHI. In diplo. diplomata tabellæ sunt & codicilli: uniq; proprie accipi pro his principalibus libellis & publicis: quibus impetrata ꝑscribunt & principis nomē ascribitur uulgus bullas uocat:hoc indicare uidet Cic. scribēs in q̄dā ad titū ampiū epistola. Diploma statim nō est datum, & mox pāsa recepit ꝑ celeriter se ablaturū diploma. Cor. Tacitus. eo q diplomatibus nullum principem prescripsisset:apud iuriscon. de uerbo. oblig. Duploma aliud significat; uideturq; accipi pro duplicata itineris festi= Diploma. Duploma.

nationes:uerba iurifcon. sunt hæc:quibus interpretatio quasi quedã inserta est:is qui ephesi daturũ se spoponderit ut neq; duplomate.i. diebus ac noctibus & omni tẽpestate. contẽpta iter continuare cogat; & mox quod si duplomate aut fœlici nauigatione maturius q̃ quisq; puenerit ephesum:confestim obligatus est:græci Διπλον dicunt duplũ:& Διπλοος dublicem:unde diploma inclinari tradit:tanq̃ duplices illæ tabellæ de quibus supra memorauimus dici possint diplomata. * In epistolis Plinii ad traianum & traiani ad Pli. est animaduertere Diplomata esse quoddã quasi genus beneficii principalis sed tẽporarii. Sic enim inquit Traianus. Diplomata quorũ preteritus est dies non debent esse in usu. Pli. Vsq; in hoc tẽpus domine neq; cuiq̃ Diplomata cõmodaui:nedum:atq; in eadem epistola:se uxori suæ usum diplomatũ nomine impatoris cõmodasse: uolenti ad Amitã excurrere ex quo colligimus Diplomata cõuenire cũ significatu iuriscõ. Estq; idult:cuius gratia in celeritate consistat. Nescio an id sit:quod uulgo patentes & litteras passus appellãt:ut qui Diplomata impetrauerit:possit iter facere sine interpellatoribus. * Libellis: supplicibus

merem quot & quos diuersarum partium uenia & incolumitate donatos principẽ etiã in ciuitate locũ tenere passus sit: Iuniũ Nouatũ & cassiũ Patauinũ e plæbe hoĩes alterũ pecunia alterum leui exilio punire satis habuit. Q uũ ille agrippæ iuuenis nomie asperrimã de eo epistolã in uulgus edidisset: hic conuiuio pleno proclamasset:neq; uotum sibi:neq; animũ deesse confodiendi eũ. Q uadã uero cognitione cũ æmilio eliano cordubẽsi inter cætera crimia uel maxie obiiceret ꝙ male opinari de Cæsa. soleret: conuersus ad accusatorem:

A libellis ac chigrãmatei.
scilicet qbus qui prepositus fuerat a principe is a libellis dicebat sicuti q epistolis præerat ab epistolis quales sunt archigrammatei hoc est principes scribarum. Sphinge. Pli. lib. na. histo. nouissimo sic inquit diuus Augustus inter initia sphinge signauit:duas autem in matris annulis indiscretæ similitudinis inuenerat:altera per bella ciuilia absente eo:amici signauere epistolas & ædicta:nõ infaceto lepore accipientiũ:enigmata afferre eam sphingem:

Enigmata sphingis sphinx.
unde augustus postea ad deuitanda conuitia sphingis signauit imagine Alexandri magni. Est autem sphinx animal fusco pilo:mammis in pectore geminis:monstro simile:quod æthiopia generat Alber. magnus in. xxii. de animã. inter simiarũ genera numerat sphinga insignem duabus in maxilla maculis nigricãtibus. Cauda coloris subnigri oblonga:sphinga Thebanũ monstrũ describit luculenter & poetice Statius in. ii. thebai. de qua & Diodorus nõ pauca libro. v. biblio. & ut inquit Auso. Nota in portentis tebana tricorporibus sphinx. Hortensius orator habuit sphingem ex ære corynthio:quam circũferebat uerri reo ablatam:propter quam Cice. illo iudicio uerrino in altercatione neganti ei se enigmata intelligere respondit debere:quoniam sphingem domi haberet.

Familiã macrianorum Iuuari q gestant alexãdri imagiẽ
Imagine Alexandri. familia macrianorum speciale hoc semper habuit ut Alexan. magnũ uiri in auro & argento:mulieres in reticulis & dextrocheriis & annulis exculptum semper gestarent & ut ait Iulius capitolinus dicunt iuuari in omni actu suo qui Alex. expressum uel auro gestitant uel argento. Sua scilicet imagine usus est in signãdo:signatorium autẽ annulum ornamenti appellatione nõ cõtineri docet paulus iuris consul. Dioscoridis: dioscorides sculptor in artificio gẽmarũ optimus fuit:qui diui augusti imaginẽ similẽ expressit qua postra principes signabant:ut refert Pli. in ulti. na. hi. Horarũ momẽta:qñ nos litteras scribimus diẽ quo date sunt apponere solemus:augustus uero nõ solũ dies: etiã horas: horarũq; momẽta ascribebat. Ciuilitatis: Iulius capito. Antoninũ pium laudat:q; imperatorũ fastigium ad summã ciuilitatẽ deduxerit:similiter Elius lãpridius refert nimiã ciuilitatem obiectã fuisse Alexan. imperatori Ro. ubi ciuilitas accipit pro moderatione quadã atq; modestia magis ciuil hominiq; politico accõmodata:q̃ Impatori quã in augusto fuisse: nunc testatur Tranquillus. Q uintilianus in. ii. tradit ciuilitatẽ a quibusdã iudicatam esse rhetoricem. Principẽ: principalem & primariũ. Diuersarum partiũ:

Ciuilitas.
Corduba.
Aes cordubense.
hostiliũ & cõtrariæ factionis. Ille: iunius Nouatus. Agrippæ:q Augusti erat nepos ex Agri. & Iul. De eo scilicet augusto. Hic: Cas. Pataui. Eum Augustũ. Eliano cor. corduba inclyta est senecis duobus & unico Luca. fuit cordubensis quoq; sestilius homo ingeniosus magis q̃ eruditus inæqualis poe. & pene talis: qualis Cice. cordubenses poetas ait esse sonantes:quiddã peregrinũ. laudatur etiã ab olei prestantia:hinc ait. Marti. uncto corduba lætior uenafro:æs quoq; cordubense in summa fuit gloria quod & Marianũ dicebatur.

M. AN. Diplomatibus: codicillis:ut Ser. placet:siue tabellis:ut uero alii interpretant; duplicibus pugillaribus:unde diplomata greca uoce dicta:diplon eni græci duplũ dicunt. Cic. ad appiũ:diploma statim nõ est datum; Anneus Se. de augu. adeo inquit nõ odit ut dimissis: is quo tutiores essent diplomata daret. Signandis:sigillo muniendis; ueteres signare p eo etiã quod est scribere & notare dixerunt. Sphinge:thebani monstri imagine celebrata est sphinx illa quã Hortensius orator uerri ademit:unde urbanissimus ille Cice. ut Pli. & Pedia. scribunt in Hortensium extitit iocus:est sphinx mõstruosum æthiopiæ:animal e Simiarũ genere;fusco pilo mãmis in pectore ad hominis speciem accedens poetæ faciem habere uirginis fingũt pennas auiũ:pedes leonis. Diodo. Sphinx belua biformis:thebas eo tẽpore uenisse tradit. Auso. Terruit aoniam uolucris leo uirgo triformis:sphinx uolucris pennis pedibus fera fronte puella. Mox ima. magni Alexan. Treuellius auctor est:creditos in omni actu iuuari: qui Alexan. auro uel argento sculptum gestarent:& icciro in Macrinorum familia: uiri & fœminæ omni domestico cultu celatu & intextum habuere. Dioscoridis: Pli. quiq; dum Augusti imaginẽ similem expressit:qua postea principes signabant dioscorides. Momenta horarũ:ut nõ solum quo die:qua hora. sed quo etiã momento datæ essent litteræ significaret. Ciuilitatis: ciuilis moderationis. Documenta: exempla & demõstrationes: Diuersarum partium:qui pro hostibus aduersus se stetissent. Principem primum. E plæbe homines: plæbeios scilicet ac per hoc ignobiles : quo apparet qualis inhonestioris quoq; fortune uiros fuerit. Agrippæ iuuenis. quem ob sordidum ingenium relegatum diximus. Eum: Augustum. Accusatorem:qui ea obiiciebat.

PHI. Cōmotoq̄ſi. Indignanti & cōturbato. Me lin. habere tanq̄ detrahenti eſſet detracturus & oblōqn=ti oblocuturus:iuxta illud triuiale:ſi dixeris quod uis audies quod nō uis olim:Alexā. magnus cū audiſſet ſe a quodam conuiciatore affici cōuiciis nō excanduit in ultionē:ſed dixit βασιλικον εστιν ευ ποιουντα κακως ακουειν. Id eſt Regiū eſt benefacientē male audire. Dictum Alexandri. De ea. re. q. ſ. Elianus male opinari maleq̄ loq̄ de auguſto ſoleret. Aetati tuæ:uerba ſunt ex epiſtola Auguſti:qbus Tibe. monet ne indulgere uelit ad ultionē parandā iuuenili ætati: quę feruēſcens & ſanguinis calore exæſtuans ad uindictā ſuapte ſponte ꝓpenſa eſt litiūq̄ & rixarū cupida. Vnde

commotoq̄ſimilis: uelim inquit hoc mihi probes: faciam ſciat Elianus:& me linguam habere:plura enī de eo loquar: nec qcq̄ ultra:ait ſtatim:aut poſtea inq̄ſiuit. Tiberio quoq̄ de eadem re ſedulo uiolentius apud ſe p epiſtolā cōquerēti ita reſcripſit:Aetati tuæ mi tiberi noli in hac re indulgere: & nimium indignari qnēq̄ eſſe qui de me loquat̄ male. Satis eſt enim ſi hoc habemus:ne quis nobis male facere poſſit.

De honoribus ei collatis & ſpretis per eum. ca. 52.

TEmpla: quis ſciret etiam proconſulibus decerni ſolere:in nulla tamē prouīcia niſi cōmuni ſuo romæq̄ nomine recepit. Nam in urbe quidē ꝑtinaciſſime abſtinuit hoc honore: atq̄ etiā argenteas ſtatuas olim ſibi poſitas conflauit oēs:ex quibus aureas cortinas apollini palatino dedicauit. Dictaturā magna ui offerente populo genu nixus deiecta ab humeris toga nudo pectore dep̄catus eſt.

De eodem & ciuilibus geſtis eiuſdem. Pag. 53

d Omini appellationem:ut maledictum & opprobrium ſemper exhorruit. Quum ſpectante eo

ait Ora. Nō ego hoc ferre calidus iuuenta cōſule Plāco. Queq̄ eſſe. Hoc dixit ꝓpter Elianū. Pro cōſu. de Verres pretor nō quidē tēpla ſibi decerni uoluit:ſed ſtatuas inūeras erigi: & die feſtū dicari:q̄ uerrea dicabāt̄: ſicut Ci. in uer. abunde demōſtrat Tito quoq̄ Verrea. flaminio dicata fuiſſe tēpla & gymnaſia a chalcidenſibus teſtis eſt Plut. qui ait ſua etiā ætate ſacrificia & rem diuinam fieri ſolitā Tito flaminio ꝑinde ac deo apud chalcidēſes & hoc ob merita:quibus ille ꝓſequutus eſt ampliſſimis græcos. Cōmuni no. ut. ſ. tēpla nomē auguſti & Ro. haberēt in inſcriptione:pariterq̄ dicarent̄ genio auguſti & maieſtati urbis romæ. In ur. Ro. Hoc ho. tēplorū ſibi decernēdorum. Conflauit: redegit in maſſam atq̄ reſoluit. Aureas cor. cortina nomen eſt polyſemō. i. multa ſignificās: Cortina. nā cortine ſunt uaſa: in qbus pigmēta coloreſq̄ coquūt̄: qbꝰ lanæ tigunt̄: & uela pingūt̄ imerſa. Pli. in. ix. fere die liq̄ris cortina uellus elutriatū mergit̄ in experimentū: idē in. xxxv. hoc cū facere nō in uelis ſ3 in cortia pingi mirūq̄ cū ſit unus in cortina color ex illo alius atq̄ alius fit in ueſte accipiētis medicamis q̄litate mutatus Cato in re ruſti. cortinā plūbeā accipi ꝑ uaſe quo oleū fluit:ubi oleū i torculario factores p̄mūt:a cortia cortiale deducit̄:accipiſq̄ Cortinale. ꝓ loco in quo ſunt cortiæ hoc eſt uaſa qbus ſapa decoq̄t. Colu. cortialæ ubi defructū fiat:nec anguſtū:nec obſcurū ſit:ut ſine icōmodo miſter q ſapā decoq̄t uerſari poſſit:ꝓpterea cortiæ ſūt uela ad locū cōtegēdū:ſicut uulgo uernacula ligua uocitari ſolēt: In exodo ſcriptū ē. x. Cortias de byſſo retorta & hyacitho ac purpura coccoq̄ bis tincta uariatas:ope plūario facies:& poſt paulo inq̄t. v. cortiæ ſibi iūgēt̄ mutuo:cortia quoq̄ tripos ē auctore Ser. uñ oracula dat̄ dr̄ āt cortia uel q apol. tripos corio pythōis ſerpētis tectus fit:uel qđ certa illic rñſa fūdāt̄: q̄ſi certia:uel qa illic cor uatis tenet̄:illuc eni raptæ phœbades uaticiabāt̄. De cortia ita ſcri. Var. li. iii. de lati. ligua. Cortia dicta eſt qđ Cortina uñ eſt īter t̄rā & cœlū a ſiſitudie cortinæ apollinis ea a corde:qđ īde ſortes primū extimatæ: ſeſus ē Trāq̄l. Auguſtū ex ſtatuis cōflatis aureas cortias feciſſe hoc ē tripodas & mēſas appollineas:eaſq̄ apollini dedicaſſe:cuius tēplū i palatina domo extruxerat:ſicut ſupradictū ē:cū āīt hæ cortiæ appollini delphico ātiq̄tus dicarēt̄ alio noie delphicæ ſūt nūcupatæ. Porphirio & Acrō enarrātes illđ Oratianū:& lapis albus pocula cū cyatho duo ſuſtiet:mēſā delphicā ſignificari expoſuerūt. Pli. i. xxxiiii. de cortinis apollini dicatis:quæ delphicæ dnr̄ hæc tradit:ex ære factitauere & Delphicæ. cortias tripodū noīe delphicas:qm̄ donis maxīe apollinis delphici dicabāt̄. Dictaturā dep̄c: ēabīgēdo deteſtato exccratuſq̄: frēq̄ns ē hæc elocutio:dep̄cari ſeruitutē:dep̄cari ignominiā:nā ut inq̄t Gell. dep̄cor i hoc ſignificatu di Deprecari ctū ē q̄ſi deteſtor uel execror uel depello uel ab ominor p̄ce adhibita uel quo alio mō. Oui. ſæpe præcor mortē mor ignominiā.

M. AN. Cōmoto:irato. Hoc:q̄ æmilius ſoleat de me male opiari. Et lin. me hr̄e. q̄ſi (ſic quoq̄ dep̄cor idē. d. efficiā ut & ip̄e ꝓtra male audiat. Sic apđ home οτ ποιον κ᾽ ειπησθα επος τοιον κ᾽ επακουσαις: uerbis. ſ. nō ferro ulturū aduerſarii maledicta ꝓfeſſus ē:q̄ſi ex æquo mō ut priceps cū p̄uato certaturus. Inq̄ſiuit: an uera eēnt:q̄ reo obiiceret̄. De ea. re:eiuſmodi obtrectatiōe. Violētius:minus ciuilit̄. Aetati tuæ q̄ ānis ferox ē:& ad ultionē ꝓna

Suo ro. noi:ut urbis & Auguſti genio iſcriberēt̄:nec id nouo exēplo:nā & calcidēſes Tito Flami. & genis qbuſdā tēpla ꝓſecrarūt:ut Tito & Her. Ti. & apol. Plu. ē au. Hoc ho. tēplorū dedicatiōe. Cōflauit:liq̄fecit. Argēteas ſta. qdā ꝑmas ſtatuas argēteas Auguſto Ro. dicatas crediderē:ſ3 falſo:nā añ Auguſti tpa:q̄ pharnacī & mitridatī fuerāt ſunt in ea urbe ꝓſpectæ:a Pōpeio mitridatico triūpho trāſlatæ. Aureas cor. Serui. tripodes & bithonis coriū iſtratū cortinā ait appellatā:ab eo qđ ibi cor uatis teneret̄:uel qa κουρην τεινει. i. puellā extēdit:ſ3 qd cortia eſſet Pli. ap tius:factitauere:inq̄t & cortīas tripodū noīe delphicas:qm̄ donis maxīe Apol. delphici dicebāt̄. Dep̄catus:p̄cibus (auerſatus.

PHI. Dñi ap. noluit auguſtus appellari dñs:q̄ res documētū eſt magnū illius ciuilitatis:cū domitianus:ut īfra dicemus:ꝓ iſolētiā dñs & deus dici uoluerit. Diuerſa natura ſūt hæc duo ut iq̄t elegāter. Pli. in panegyrico:Dñatio & pricipatus nec alius eſt priceps gratior q̄ q maxime dñm grauerit:tanq̄ nomē dñi ſit deteſtabile:principis uero fauorabil:hinc Alex. quoq̄ ro. impator dñm ſe appellari uetuit:ſcri. Sene. & Mac. nr̄os maiores Domiatio oēm dominis inuidiā oēm ſeruis cōtumeliā detrahentes dñm patrēfami. ſeruos familiares appellauiſſe. pricipatus.

ludos pronunciatũ esset in mimo. O dominũ æquum & bonum & uniuersi: quasi de ipso dictum exultantes cõprobassent: statim manu uultuq; indecoras adulatiões repressit: & in sequẽti die grauissime corripuit edicto: dominũq; se post hac appellari: ne a liberis quidem: aut nepotibus suis: uel serio: uel ioco passus ẽ: atq; huiusmodi blanditias etiã iter ipsos prohibuit. nõ temere urbe oppidoue ullo egressus: aut quoq̃ ingressus est: nisi uespera aut noctu: ne quẽ officii causa inquietaret. In consulatu pedibus fere: extra consulatum sæpe adaperta sella per publicũ incessit. Promiscuis salutationibus admittebat & plebẽ: tanta comitate adeuntiũ desideria excipiens: ut quẽdã ioco corripuerit: qd sic sibi libellũ porrigere dubitaret: q̃si elephãto stipẽ. Die senat⁹ nũquã patres: nisi in curia salutauit: & qdẽ sedẽtes: ac noiatim singlos nullo submonẽte: & discedens eo modo sedẽtibus singulis

Ludos: scænicos: quibus fabulæ agebant. Mimo: fabula poemate: de quo in Iulio cæsare affatim dictum est.
O dominũ æquum: uerba hæc sunt ex mimo fabula q̃ in ludis pronunciata sunt: que auditores tanq̃ in augusti
laudem pnunciata libenter accipiebant. Manu uul. psius: fert animus calidæ fecisse silentia turbæ maiestate ma
nus. Indecoras: aristo. ait in. iiii. ethi. adulationes oẽs esse seruiles: & humiles adulatores. Præcipit. Cice. in of. ne
adulari nos sinamus: hoc malũ uiget maxime in aulis principũ: ubi assentatores dominant & uanidici. Corri
Serio. puit: castigauit adulationes populares. Vel se. uel io. neq; in rebus seriis neq; p iocũ serio & ioco sibi uicissim op
Ioco. ponunt: ora. sed tamẽ amoto q̃ramus
seria ludo. Quinti. iocũ id accipimus
quod est cõtrariũ serio. Huiusmo
di blandi. cõsueuerũt filii regũ princi
pũq; uicissim se p blandimẽta domi
nos appellare: quas appellationes au
gustus phibuit fieri inter filios suos &
nepotes; unde cũ olim Nero britani
cũ noie: britanicus Domitiũ obuii iter
se salutauissent: id p signo discordiarũ
Vrbe. acceptũ ẽ: auctor Cor. taci. Vrbe op.
Oppidum uidet hoc in loco Trãql. differentiã fa
cere inter urbẽ & oppidũ: tanq̃ urbes
sint nobiliores: oppida uiliora ac uelu
ti castella: scri. Var. collo. ro. in lit. anti
quis scri. urbes: que itẽ cõditæ sint ut
Ro. oppidum quod primũ cõditum
in latio fuit lauiniũ. Vespera: hora
uespertina. In diuisiõe ciuilis diei apd
ro. nouissimũ tẽpus diei dicebat supre
Suprema ma tẽpestas: deide uespa dein prima fax. Officii cã: quo deductores fũgũt dũ pricipẽ egrediẽtẽ urbe comitant:
tẽpestas. aut pgrediẽti obuiã pgrediunt. Pedibus se. Pli. in panegy. traianũ laudat q imparor factus ita icedat pedibus si
cut priuatus icedebat: reprẽditq; traiani antecessores q fastidio hoim usum pedũ amiserãt: quos hũeri ceruicesq;
seruorũ uehebãt sup ora Romanorũ. Adopta sella. clausa coopta: qd si legas: adaptæ: ut sit sensus augustũ in hoc
ciuilitatis documentũ pstitisse ut p publicũ incederet lectica patefacta: ut ita oibus adeũdi alloquẽdiq; ptãs fieret.
Hũanitas Laudat a scriptoribus græcis illud artoxersis cognomẽto mẽnonis factũ hũanissimũ: q reginã iussit aulea cortinas
artoxersis. q undiq; remouere a carruca: in qua ipa uehebat: ut ita idigẽtibus in itinere aditus pateret. Promiscuis: indifferẽ
Traiani. tibus & ut dici solet gñalibus. Admittebat & ple. iter primas traiani laudes celebrat admissionũ facilitas: cuius
Laus. ædes ut inqt Pli. nõ minus reseratæ nec minus publicæ erãt q̃ tẽpla q̃ forũ: mox subiũgit: ipse aũt ut excipis oẽs ut
expectas: pacatus quoq; laudat theodosiũ: q facilis esset adiri q ex pximo accipet uota suorũ hoim: Cice. in epi. ad
Qu. fratrẽ didascalica pcipit adiũgẽdã esse facilitatẽ in audiẽdo: lenitatẽ in discernẽdo Admissionales latino uoca
bulo dñr: quorũ officiũ est admittere itra cubiculũ uolẽtes salutare pricipẽ & allog. Lãpri. laudat Alex. Ro. q saluta
Admissio- ret patẽte uelo a admissionalibus remotis. Ab amia. Marcel. dictus est mgr admissionũ: q pẽrat huiuscemodi nego
nales. cio. Comitate: comes ut inqt Cice. in ora. p Cor. balbo dñr benigni: faciles: suaues: ide comiter aduerbiũ p beni
Nagr ad- gne. Inde comitas p facilitate benignitateq; accipit. M. Var. enarrãs illud Ennianũ: si uoles aduertere aim comiter
missionũ. mõstrabit. Comiter ait esse hilare ac libẽter: cuius origo sit græca κωμος: unde & comesatio ducta. Ioco: id iter
Comis. augusti iocosa dicteria nũerat ab eruditis. Libellũ: hic libellũ itelligere debemus supplicẽ: uulgus indoctũ sup
Comiter. plicationẽ appellat. Quasi ele. stipẽ. Quinti. in. vi. in capite de risu sic inqt: adhibet silitudo interi palã: serio inte
Comitas. rim: sed & pabole: cuius est gñis id augusti: q militi libellũ timide porrigẽti: noli inqt tãq̃ assem elephãto des: q eñ
Assis ele- assem hoc est nũmũ elephãto dabat cũ pauore & formidie porrigebat: qd aũt elephãtis a pplo nũmi darẽt testat
phanto. Pli. sic scri. in. viii. de elephãtis stipes q̃s ppls dedisset seruatæ & in sinũ effusę: de hoc eodẽ augusti ioco Mac. in. ii.
sutur. Aug. cũ ei qdã libellũ prepidus offerret & mõ pferret manũ mõ trahere. putas inqt te assem elephãto dare.
M. AN. Domini appellationẽ: ut domious uocaret. Maledictum cõtumeliosum: & execrabile. In mimo
ridiculis scriptis: qd mimus sit: qd mimographus abũde alibi. Indecoras: turpis & seruiles. Blãditias: blãdas
& adulatorias appellatiões: Inter ip. ne mutuo se qdem dños appellarent. Nisi uesperæ. Teren. uesperi dixit
uterq; tñ aduerbialiter: ut alterũ primæ sit declinatiõis tertiæ alterũ. Liui. i. uespere & prima uespa dixit Oui. quoq;
primoq; tenent a uespe nomẽ. Officii cã: honoris cã obuiã pdeũdi. In cõ. cũ cõsul esset. Pedibus: ut fieret cre
do oibus potestas sui adeundi. Ad op. cõtecta. Promiscuis: cõmixtis: idiscretis. Comitate: facilitate: benigno
cõgressu. Desideria que ab adeuntibus desiderarent. Ioco: iocosis & facetis uerbis. Sic tã mediculose.
Stipes. PHI. Stipem: refert. M. Var. stipem dici æs atq; pecuniam a stipãdo: eo quod asses qui erant librales: qui acce
Stipendiũ perant maiorem numerum nõ in arca ponebant: sed in aliqua cella stipabant id est cõponebant: quo minus loci oc
unde. cuparetur: ab stipe dictum stipendium. Die senatus: quo senatus in curia cogebatur. Nisi in curia: ciuilitas au
gusti maxima: qui senatores die senatus salutare noluit domi: sed in curia: tanq̃ & ipse unus foret ex senatoribus.
Ac nominatim: exempli causa dicebat salue pollio: salue messalla: & ita singulos propriis nominibus salutabat.
Submonente: nullo nomina Ro. suggerente: nam cum esset memoria præditus singulari non indigebat no
menclatore; qui in eius aurem nomina senatorum infarciret quos salutabat.

Vale dicebat:quemadmodũ salue uerbũ est salutantis;ita uale uerbũ ẽ discedẽtis:interdũ tñ Cice.ĩ calce epistolarum haec duo iuncti locat:ut dicat:salue uale mitiro. Dies solemnes:quales sunt dies natales:& nuptiaruʒ solemnitati dicati:ita Iuue.quæ cã officii:qd quæris:nubit amicus. Grandi iam natu.i.senex & longa iã ætate puectus qd & magno natu dicitur. Liui. magno natu quidam cum oim maiorꝫ suorꝫ insignibus se in forum p iecit. Sponsaliorꝫ:q̃ sint sponsalia superius declarauimus:illud adde:ꝙ ãtiqui saturnaliorꝫ:bacchanaliorũ uiridiorum & sponsaliorum dicere malebant:q̃ saturna. bacchanalium uiridium & sponsaliũ sicut regula grãmatices exposcit. Itaq; alterum regula. alterum ueterum defendit auctoritas.

Vale
Salue
Magno natu.
Spõsaliorꝫ

uale dicebat. Officia cum multis mutuo exercuit: nec prius dies cuiusq; solemnæs frequentare desiit:q̃ grandi iam natu: & in turba quondam sponsaliorum die uexatus. Gallum terrinium senatorem minus sibi familiarem:sed captum repente ocul:ob id inedia mori destinantẽ præsens cõsolãdo reuocauit ad uitã. De patientia eius in contradictores. 54.

IN senatu uerba facienti dictũ est non intellexi: & ab alio contradicerem tibi si locum haberem;interdum ob immodicas altercationes disceptantium e curia p iram se proripienti: quidam ingesserunt licere oportere senatoribus de rep. loqui. Antistius labeo senatus lectiõe quũ

Captum oculis:subito luminibus orbatum. Cor. ruffus dormiens oculorꝫ uisum amisit cuʒ id sibi accidere sõniaret. Asco Pedia. ille Marci Cice. luculentus enarrator. lxx. ætatis suæ anno captus est luminibus. Timoleon quoq; corynthius sine ullo morbo lumina oculorꝫ amisit:si saturnus & sol unum hospitium pris accepit tunc quoq; talis fuerit genitura:eoruʒ oculos miserũ exitiũ cecitatis impugnabit sicuti tradit Iuli. Fir. in. vi. mathe. Inedia:cibi abstinentia:scri. Pli. in xl. ꝙ inedia ante diẽ. vii non ẽ homini lethalis:durasse & ultra. xl. diẽ plerosq; ẽ auctor Au. Gel. scri. de potentia & ui septenarii nũeri ait:illos. vii. demũ die mortẽ oppetere:qbus iedia mori psiliũ ẽ Rẽ nõ minus admirandã q̃ memorandã tradit Alber. magnus:si mõ uera ẽ:ait. n. lib. de aia. vii. fœminã fuisse q̃ sñ cibo dies interdũ. xx. iterdũ. xxx durabat:uirũ quoq; melaucholicũ idẽ se uidisse testat:q iedia hoc ẽ cibi abstinẽtia. vii. uixerit septimanas alternis tñ diebus gustũ aq̃ lipidæ exorbentẽ & p̃terea nichil:sisigãbis Darii psarum regis mater iedia est extincta:cũ cibo & luce pariter abstinuisset. Præsẽs cõsolãdo:ois cõsolatio efficax ẽ sed pricipis efficacissima:q̃ i ptes oẽs flecti põt ai mortaliũ potuit itaq; cõsolatio Augusti psuadere ut uiueret ille:q mori decreuerat. Verba fa. s. augusto i senatu disserẽti dictũ ẽ a quodã senatore ai liberioris:nõ intellexi. Si lo. ha. ul̃ dicẽdæ sniæ:ul̃ qa sæpe locus ẽ cã ut simus mõ audatiores:mõ modestiores. Altercationes disce. cõtẽtiões senatorꝫ uicissĩ ptradicẽtiũ attamẽ disceptator dr̃ rei sẽtẽtiæq; moderator:sicut docet Cicero i ptiti. ad filiũ. Liui:i. i. disceptatorẽ ait se sũptũ iter patrẽ & filiũ. M. AN Elephãto stipẽ:ꝙ ppl̃s stipẽ elephãto daret. Pli. Argumẽta inqt amoris gaudiũ blãditiæ stipis:eqũ ppl̃s dedisset seruatæ meit ioci huius Macro. in satur. Die senatus:quo die senatus hñdus erat. Nisi in cu. salu. ut publicæ salutationis occasio relinqueretur:aut certe ne per salutatiõis cõgressum depu blicis negociis cum aliquo prius consultasse uideretur. Nominatim suo quẽq; nomine. Nullo nomencla. aut alio nomina suggerente satis probabili memoriæ argumento:sed longe probabiliore Cyneas pyrrhi regis legatus postridie q̃ Romaʒ uenerat senatui:& eq̃stri ordini nomen reddidit:illa uero adhuc maiora ꝙ Cyrus rex oim q in exercitu suo erant militum nomina tenuit. L. Scipio totius po. ro. anneus Sene. ꝙ non minus admirationis habet:prodidit se ætate florẽtẽ duo millia nominũ eo ordine quo recitata essent ex templo reddere solitum.

Qui luminibus capti
Inedia.
Inedia piit sisiganbis.
Disceptatio.
Memoria dari

Mutuo:ex æquo cũ multis officio certauit. Solemnes:natales dies & peculiares familiæ alicuius ferias.

Grandior natu:iam senio confectus. Sponsaliorum die. Serui. Sulpi. Gel. auctor e:quod sponsalia essent eleganter:ut alio est loco demonstratum expressit. Captum oculis:usu priuatum.

Inedia:fame ꝙ plærĩq; alii fecisse dñr:& in his Sili. itali. Pli. ad Ruffũ mõ nunciatus est Silius italicus in neapolitano suo inedia finisse uitã. Destinantẽ:statuẽtẽ. Cõsalãdo tẽpestiua consolatione adhibita. Reuocauit ad uitã:ut uiuere pseueraret:siquidẽ ois tẽpestiua ad monitio utilis ad psuadendũ:sed uiri auctoritas:ut est apud Euripidem:plus oĩno ualet λογοσ γαρ iquit εκτα Δεθξουρτωριωρ κακτωρ Δεοκοιρτωρ αυτοσ ουταυτορωτενει. Verba fa. sermonẽ in curiã hñti. Non intellexi:nõ percepi. Si lo. ha. si meus eẽt dicẽdæ sententiæ locus:quibus appetit i foro:ita ĩ curia se ĩ ordinẽ redigere solitũ. Altercatiões:senatorꝫ inter se cõtentiones. Proripienti:irato aio abeũti. Ingesserũt:in abeuntẽ iactarunt. PHI. De repu. loq hęc sũt uerba a senatoribus ingesta augusto e curia discedenti pleno indignationis:tanq̃ senator & possit & debeat libere loqui. de repu. hoc enim proprium est ueri senatoris munus in libera ciuitate:unde apud Liuium in. iii. L. Valeri. postulat ut de repu. dicere liceat:cui postulationi minaciter refragati sunt decemuiri. Præceptum Platonis est & a Cicerone repetitum:ut qui reip. præfuturi sunt quicquid agunt id referant ad utilitatem ciuium obliti commodorum suorum:& dum conseruant honestatẽ q̃uis grauiter offendãt:mortem oppetant potius q̃ deserant illa q̃ dixerunt. Debet senator libere non obnoxie dicere sententiam in senatu. Ingesserunt:identidem immiserunt:iactarunt:q; hæc dicta i augustũ pripiẽtẽ se e curia. Antistius la. hic iuris ciui. legũq; po. Ro. apprie doctus fuit:sed agitabat hominem:ut inquit Gel. libertas quedaʒ nimia & uecors usq; eo:ut diuo augusto iam principe & rempu. obtinente:ratum tamen pensumq; nihil haberet:nisi quod iustum sanctumq; esse in Ro. antiquitatibus legisset:scri. Porphi. Antisti. Labeonem memorem libertatis:in qua natus erat:multa contumaciter aduersus Cæsareʒ Augustum & dixisse & fecisse:propter quod Ora. in sermo. dixisse uidetur. Labeone insanior inter sanos dicatur. iurisconi. lib. i. ffoꝝ multa prodiderunt de Antistio Labeone:qui ita annum diuiserat:ut Romæ. vi. mensibus cum studiosis esset:& secederet. vi. mensibus:ubi conscribendis libris operam dabat.

Ingero
Labeo

Triumuirum:supra dictum est augustum constituisse triumuiratum legendi senatus:cum adhuc triumuiratum conficiendum ipse triumuiri unius lectionem habuisset:legit non aliquem ex his qui augusto cari erant:sed illius inimicum. M. Lepi. qui tunc exulabat circeios ab augusto relegatus:sicut supra iam diximus. Interrogatus.s.labeo ab augusto. Suum quemq; iudicium. iuxta illam sententiam uulgatissimam quot capita tot sententiae:& uelle suum cuiq; est:& quot capitum totidem studiorum milia. Libertas:licentia libere loquendi:& hoc refertur ad eos qui dixerant:licere oportere senatoribus de repu. loqui. Contumacia:ad labeonem referendum cuius cõtumax fuit respõsio.

trium uirum legeret. M. Lepidum hostem olim eius: & tunc exulantem legit: interrogatusq; ab eo an essent alii digniores suum quemq; iudicium habere respondit: nec ideo libertas aut contumacia fraudi cuiquam fuit.

De libellis famosis contra eum factis. cap. 55.

ETiam sparsos de se in curia famosos libellos nec expauit: & magna cura redarguit: ac ne requisitis quidem auctoribus: id modo censuit cognoscendũ post hac de his qui libellos aut carmina ad infamiam cuiuspiã sub alieno nomine edant.

De moderatione & ciuilitate eiusdem in agendo. 56.

IOcis quoq; quorumdam inuidiosis aut petulantib' lacessitus contradixit edicto: & tamen de inhibenda testamentorum licentia ne senatus quicq̃ constitueret: intercessit: quoties magistratuum comitiis interesset: tribus cum candidatis suis circuibat: supplicabatq; more solẽni: ferebat & ipse suffragium in tribus: ut unus e populo: testẽ se in iudiciis & interrogari & refelli aeq̃ssimo aĩo patiebat.

Frau di:periculo & detrimento ut exponit Serui. enarrans illud Virgil. Quis deus in fraudem:in iure lectum est fraudi erit illa res.i.periculo & poene. Liui. in. vii. cauendum ne fraudi secessio esset. Vlpia. in ti. de edi. edi. ait ueteres fraudẽ p poena ponere solebant.

Fraus pro poena.

Famosos libellos. Lex. xii. tabular; capitis poena putauit esse sanciendũ si quis carmen condidisset quod infamiam faceret:preterea scribunt iuriscon. lib. xl. ffor; titu. de iniu. & famosis libellis si quis libellum ad infamiam alicuius scripserit siue scripturã i notã alicui' fecerit ediderit:ẽt si alterĩ' noie fecerit uĩ sĩ noie:eẽ poena ex senatuscõ. teneri:sed ẽ Augustũ libellos famosos ptra ipsũ maiestatẽ sparsos non extimuisse sed refutasse redarguisseq; tanq̃ falsos:omissa auctorũ ipsorum inquisitionem. Cognoscendum posthac: ut deinceps questio hẽretur & disq̃sitio eor; q libellos famosos edidisset sub noie alterius:quos & iurisco. dicit esse puniẽdos. Iocis dicteriis & scõmatibus:graeci λακωνισμοὺς appellãt & alio uocabulo apophthegmata:seri. Macro. apd ueteres oia:q̃ facete & breuiter & acute dicunt ea dicteria iocosq; appellari. Inuidiosis:ex qbus iuidia & odiũ cõflabat Augusto. Petulãtibus pcacibus iprobis. Lacessitus:puocatus. De ihi. testa. li. sẽsus ẽ uolebat senatus ĩhibere licẽtiã testamẽtor; q̃ imodica uigebat:id phibuit Augustus uolẽs unicuiq; liberã eẽ testãdi legãdiq; uolũtatẽ:pòi & hoc referri spetialiter ad eos tñ mõeq libellos famosos edidissẽt:q q; iocis petulãcioribus pricipẽ irritassetur.s.senatus uellet tales priuari ptãte factiõeq; testamẽti faciẽdi:qd Augustus fieri uetuit:& hic uerior ẽ sẽsus:qm ut scri. Vlp. siqs librum ad infamiã alicuius ptinentem scripsit etiã si alterius noie ediderit:uel sine noie:si condemnatus sit qui id fecit intestabilis esse ex lege iubetur:ubi intestabilis significatur is qui testamentum facere non potest. Quod & alibi declarat idem Vlpianus sic scribens in titu. de testa. siquis ob carmen famosum damnetur senatuscon. expssum est ut intestabilis sit:ergo nec testamentum facere poterit:nec ad testamẽtũ adhiberi testis. M. AN. Trium uirumq; triũuir fuerat potius q̃ ad legẽdũ senatũ:nã id negociũ duabus pfligatum constat electiõibus:una qua uir tirum legit:de qua nunc credo intelligi oportere:altera Augusti & Agrip. arbitratu. Hostem olim eius:iã ide .n. a magisterii eqtum petitione:qua Lep. fuit augu. prelatus si multas iter eos orta dr:ide ante triumuiratum inimicum hostes apte fuerãt notissime Augu. supbiẽti illi legiões i Sicilia ademit. Interrogatus:Anti. qui eum legerat. Ab eo:Augu. Libertas:libere loq̃ndi:Nestor ille Hõe. τουσε χρη περι μεν φαδεμεν ἔπος ἠδ᾽ ἐπακοῦσαι. Sẽsit cõsultissimus ille senex i pub. cõsultatiõe:eq̃ oẽs & loq:& audire oportere. Fraudi:uitio noxae. Expauit:extimuit. Redarguit:re. diluit. Sub alie. no. ut Iuni. nouatusq Agrip. Iuuenti noie asprimã de Augusto ep̃lam i uulgus edidit. Inuidiosis:iuidiã faciẽtibus. Petulãtibus:pcaci mordacitate icessẽtibus. In hibẽda:pprimẽda quo mĩus liceret testamẽtoribus qd cuiq; uellẽt legare. Sed magis illd placet qd i iure ẽ:ut famosor; libellor; aucto. eiusq; flagitii puictis testãdi licẽtia adimeret:quo decre. pres ad deterrẽda eiusmõi hoim petulãtiã itere essuri ab Aug. phibiti sũt. Intercessit:interposita auctori. effecit. ne quid sup ea re decerneretur

Intestabilis

Candidati Caesaris

PHI. Cũ cãdidatis suis:erãt cãdidati hoc ẽ petitores magistratuũ. q̃ caesaris dicebant. hic ẽ ille iocus apud Quĩtilianũ ãphibologicus:nã galba homini pilã negligẽter petẽti:sic inq petis tanq̃ caesaris candidatus:nã illd petis ãbiguũ ẽ. Vt unus e pplo. tãquã unus ex tribulibus. q i sua tribu suffragiũ ferũt. Testẽ i iudiciis. i n iudiciis testes iurati testimoniũ dñt:ut Cice. mĩtitudine testimonior; uerrẽ & uer. defẽsorẽ hortẽsiũ adeo oppssit ut obstupefactus hortẽsius uerbũ nullũ p defẽsione fecerit:& uerres sua spõte fuerit i exiliũ. i actiõibus p testibus atq; i testes dici solet:q ĩterrogãtur & refellunt ab aduersario:Cice. ĩ orone p fõteio gallor; testimonia eleuat sicut in oratione pro flacco testes graecos refutat. scri. Quĩtilianus separãdũ esse officiũ dãtis testes & refellẽtis. p uidẽdũq; ne timidus:ne icõstãs ne iprudẽs testis sit ne inducat in laqueũ. Interrogari. a p̃tonis diuersae partis testes iterrogãtur:q̃ iterrogatio auctore Quĩti. in parte expeditior est in parte difficilior. Refelli. refutari:nam ut ait Quĩti. inter locutione patroni refutandus est testis aut aliquo urbane dicto refrigerandus.

Apophthegmata Dicteria

Famosi libelli.

De testibus

Forum angustius:Mira principis modestia:qui maluit forum facere arctius & minus capax:ne iniuria affice ret possessores domorum uicinarum:quas inuiti dabant.id tamē augusti forū a Pli.numeratur inter magnifica ur bis .Romæ ædificia. Si merebūt.tāq̄ nollet eos eē po.Ro.cōmēdatos:nisi ꝓpria uirtute meruisset eē cōmēda biles. Prætextatis plausum.illi de quibus ppl's bene sentiebat igressi theatrū plausu excipiebātur.hos plausus Plausus ora tergeminos honores appellat sicuti porphyrio iterꝑtatur fit aūt plausus ut scri.sene.palma collata cum pal ma.Augustus acerbe tulit ꝙ ppl's honoris cā assurrexisset filiis suis adhuc ꝑtextatis hoc ē in puerili ætate collo=

Forum angustius fecit:nō ausus extorquere possessorib⁹ ꝓ=ximas domos.Nūq̄ filios suos populo cōmēdauit:ut non a=diiceret:si merebūtur:eisdē pretextatis adhuc assurrectū ab uniuersis in theatro & a stantibus plausum grauissime quæ=stus est:amicos ita magnos & potentes i ciuitate esse uoluit ut tamen pari iure essent:ꝙ cæteri:legibusq; iudiciariis ęque tenerentur.Quū asprenas Nonius arctius ei iunctus cām ue neficii accusante Cassio seuero diceret:cōsuluit senatū quod officii sui putaret:cunctari.n.se:ne si superesset:eriperet legi=bus reū:sin deesset:destituere ac predamnare amicum existi=maretur:Et consentientibus uniuersis sedit in subselliis per aliquot horas:uerū tacit⁹:& ne laudatiōe qdē iudiciali data. Affuit & cliētib⁹ sicut scutario cuidā euocato quondā suo:

catis:assurgimus.n.his quos tanq̄ su periores honoramus.un̄ assurgere si gnificat loco cedere:sicut apud Auso niū.Assurgit musæ nr̄a camena tuæ & apud poetā:assurgit Rex ipse phane us.de ꝑtexta puerorū & magistratuū iam dictum est. Pari iure cēnt.do= cet Li.sodales regū regio more uiue re solere sūmaq; i licentia atq; in liber tate uersari:sic.n.scri.i.li.abori.ur.erāt i Ro.iuuētute adolescētes aliquot.nec hi loco tenui orti.quorū i regno libi=do solutior fuerat.æq̄les sodalesq; a=dolescētiū tarquiniorū assueti regio mo re uiuere. Legibus iudiciariis.ut ac cusari posset & in iudiciū uocari & le gibus qbus iudicia cōstāt subiici:qd̄ i ciuitatibus fieri solet:in qbus æq̄ li=bertas ē iurisq; æqualitas & leges dn̄antur. Accusāte cassio seuero.De hoc ita scri.Macro.cū multi accusante Cassio seuero absoluerēt:& architectus Fori augusti expectationē opis diu traheret:ita iocatus ē.Augustus:uellē ut Cassius meū forū accusasset.de eodē ita sene.li.iii.declamationū.seuerus Cassius sine cōmētario nūq̄ dixit. historia aūt hæc de asprenate ueneficii reo & accusatore Cassio seuero signatur.a Pli.nr̄o in.xxxvi.cuius hæc sunt uerba ad sniam tanq̄ illustrandā cōducētiā.Mēoria nō illa fædiorēcuius ueneno asprenati reo Cassius seuerus Cassius se= accusator obiiciebat interiisse.cxxx.cōuiuas.asprenatis declamatoris meminit idē Se.i li.cōtrouer.i Cassio seuero i uerus genii plurimū & acerbitatē mirā ac summā urbanitatē fuisse testis ē Qui.i.x.quē ait plus stomacho q̄ cōsilio de Historia disse. Officii sui.uerū aspnati nonio ueneficii reo fauere deberet:an cū deserere. Cūctari.hæsitare. Ne si su de aspnate perest.i.aduocatus eēt:reūq; defēderet:hoc.n.significat superesset.hic aīaduerte hoc uerbū supesse cōtra gelii sen= ueneficio tentiam a tāq̄l.positū p defēdere atq; aduocatū eē.Nāq; Au.gel.i p̄rio noctiū attica.scri.falsā huius uerbi signifi Supesse cō cationē iueterasse:qua dr̄:hic illi supest:cū significare uolūt aduocatū eē quē cuipiā:causamq; eius defendere atq; tra sentētiā id dici nō icōpitis tm̄ neq; i plebe uulgari:sed i foro i comitio apd̄ tribunalia. Eriperet le.re.ubi princeps suscipit gelii ꝑrociniū rei:haud dubie reus absoluit:i quo absoluēdo iudices nō qd iubeāt leges spectāt:sed qd uelit princeps.

M.AN. Cū cādidatis suis:aut quos ipe ex Cæsaris instituto dabat sicq; pristinū suffragiorū ius haud po=pulo restitutum intelligas aut quum necessariorum aliquis peteret. Tribus:turas in suffragia. Supplica=bat:suppliciter ac de more petebat. More solēni:patritio instituto. In tribubus:inter tribules suos. In terrogari:ut priuatum ꝓ testimonio rogari. Refelli:a contradicentibus. Angustius:strictius:cōtractius mi nus amplum. Prætextatis:adhuc pueris. Assurrectum ꝙ in theatrum uenientibus populus assurrexisset.

Pari iure.æquo iure.Cic.ius & æquitas:quæ duo sunt uincula ciuitatis:causam ueneficii diceret Plin.cuius ait ueneno asprenati reo cassius Seuerus accusator obiiciebat.c.xxx.conuiuas interemisse. Cassio seuero.Quintil. Cassius inquit seuerus si cæteris uirtutibus colorē & grauitatē orationis adiecisset:ponēdus inter precipuos fo=ret:nam & ingenii plurimum in eo est & acerbitas mira sed plus stomacho q̄ consilio dedit Cor.tacitus plus ui=rium eum q̄ sanguinis habuisse ait:nec pugnare usum:sed rixari & ob id inter recentiores putat oratores reponē dum. Quid sui officii:quid a se fieri oporteret. Cunctari:hærere:dubitare. Superesse adesset nouiter:ut Gellius scribit:īualuit:ut plerīq; superesse pro adesse dicerent:sed ab eruditioribus non facile receptum.

PHI. Prædānare.q̄si facto pīudicio sua snia dānare:quē nollet defēdere. Amicū.asprenatē. In subs sellīīs .iudiciū:i qbus & testes & rei & accusatores sedere solebāt:alibi diximus de differētia subselliorum & tribu Laudatio nalium. Laudatione iu.morem tangit antiquum quo reos in iudicio amici laudabant:ut ita absolutionē faci iudicialis lius impetrarēt:hoc docet Plutar.scribens Pō.ueruisse p legē usurpari laudatōes solitas fieri p reis i iudiciis.post Scutarii ea cum ipse munaciū Plācū laudaturus pcessisset in iudiciū:cēteq; usurus iudiciali laudatiōe:Cato q i ea cā iudex Scutigerus erat aures manibus obserauit dicēs:se nolle audire laudationē lege aduersāte. Affuit cliētibus . ꝑrociniū susce=lus. pit cāsq; iuuit cliētiū:qbus ex more Rōano debet āticor locus q̄ cognatis. Scutario.scutarii milites a scuto di=Scutarius cti sunt Marcellino:nec scutarios adesse didicerat.scutigerulus uero a Plauto dictus armiger:qui gerit scutum artifex. domini:in Ro.militia habebāt fabricas scutarias:& loricarias:ut inquit uegetius in.ii. quibus armorum genera Euocati formabātur:scutarius quoq; artifex scutorū dici pōt. Euocato.euocati dr̄r hīq a pricipe euocantur ad militiā & ut iquit Seruius i.viii.æneidos cōmētario euocatio militaris fiebat cū ad diuersa loca diuersi ꝓpter cogendos mittebantur exercitus euocatos aūt fuisse honoratioris loci testant historici:qd̄ & cæsar indicat:cū ait:erat crasti nus euocatus in exercitu Cæsaris:qui superiore anno apud eum primum pilum duxerat in legione decima.

qui postulabaī iniuriaꝝ:unū oīno ex reoꝝ numero:ac ne eū quidem nisi pcibus eripuit exoraro corā iudicibus accusaro= re:castritiū.per quem de cōiuratione Murenæ cognouerat.

De dilectione Romanorum ad eum. *cap. 57.*

PRo quib⁹ meritis quātopere dilectus sit:facile ē æsti niare. Omitto senatusc ōsulra:quæ possunt uideri uł necessitate expressa uel uerecundia. Equites Roma= ni natalē eius sponte:atq; con'ensu biduo semper celebrarūt omnes ordines in lacū Curtii quot ānis exuoto pro salute ei⁹ stipē iaciebant. Item calendis ianuarii strenam ī capitolio ēt absenti:ex qua summa preciosissima deorum simulachra mer catus uicatim dedicabat:ut Apollinem sandaliariuꝫ: & Iouē tragœdum:aliāq; in restitutionē palatinæ domus incendio absūptę ueterani decuriæ:tribus atq; ēt sigillati ecæte:o gñe hominū libentes ac pro facultate quisq; pecunias cōtulerūt:

Postulabaī iniu. accusabaī de iniuriis. Ex reo. nu. ed. castritiū:q accusabaī substulit Augustus de nu. reoꝝ
Exorare ita tñ ut prius accusatorē exorauerit:ut ab accusatiōe desisteret. Exorato. exorare ut iqt dona. est ipetrare. nam
Orator orator est dū rogat:exorator uero cum ipetrauerit. Terē. orator ad uos uenio:sinite exoratorsiem. Murenæ. su
Exorator perius meminit murenæ cōiurationis:q̄ sic breuiter signat Senc. in li. de clementia. seueritate nihil adhuc profecisti
saluidienū Lepidus secutus est. Lepidū Murena:Murenā Cepio. Idē in li. de bre. uitæ:Murenæ Cepionis:Lepidi
Egnatii in Augustū Mucrones acuebanī. In lacū curti. q erat i foro Roma. de cuius noie un ducū sit supius
Stips historia est explicata. Stipem dixi
Strena mus supra stipē dici æs:atq; pecuniā
a stipādo. Strenā. strenā uocamus
munus:qđ daī die festo ominis boni
grā:a numero quo significaī alterum
tertiūq; uētuꝝ similis cōmodi:uelut
trenā:quæ preposita s litera:dicū stre=
nam:ut i loco & litera solebāt antiqui di
cētes stlocū & stlitē. qdā strenam a
strenuitate dici existimāt. scito autem
strenarum nomine peculiariter signi
ficari munuscula illa: quæ saturnali=
bus christianoꝝ passim danī & po=
tissimū die dñicæ natiuitatis & prin=
cipio āninoui:quo stipes æreæ apud
ueteres quoq; dabanī. Vñ ait Oui. tu
tū auspiciū cur sit stipis utile quæris:
Ausonius. Curā p strenis excubuisse
Sādalia tuis. Pōponius. assidesi qua uentura
rius est alia strena strenæ: populus Ro=
Calceola= manus cal. Ianua. hoc est anni noui principio ex ritu uetusto strenam dabat augusto etiam absenti:quod erat spe
rii. cimen maximæ in principem dilectionis. Vicatim. per uicos. Apollinem sandaliarium. Apollo sāda=
Sandaliuꝫ. liarius dictus est a uico:cuius meminit Gellius his uerbis li. no. atti. xvii. i sandaliario forte apd librarios fuimus
uidetur aūt hoc nomē deduci a sandalio calciamēto:tanquā i eo sandalia fierēt:& illic habitarēt calceolarii. ita ei
appellantur a Plauto quāuis quidam non calceolarios in aulularia Plauti legant sed calceolarios sandalium aūt
calciamentum esse notissimum est uel unius Terentii testimonio ita scribentis in eunucho:comminuam tibi sā=
* dalio caput. * Iulius pollux docet sandalia esse calciamenta peculiariter ethruscorum * legimus in li. ius
Dextrario= dith:quemadmodū illa iduit sādalia i pedibus suis assumpsitq; dextrariola & i aures. sūt aūt dextrariola:ut hæc
la. quoq; uerba obiter enarrētur)ornamēta brachioꝝ:quæ alio noie dextrocheria nuncupantur scribit Iulius capi=
Dextroche tolinus maximinū patrē pollice fuisse ita uasto:ut uxoris dextrocherio uteretur pro ānullo. ab effigie sādalii hoc
ria. est soleæ sardinia insula nominaī sandaliotis:quā myrsilus ichnusā uocat a similitudine uestigii:qđ græce ἴχνος
Sandalio= est solea sardinia insula nominat... dicitur silius quo in. xii. punicorum ob id ichnusam appellat sardiniam illo uersu:inde ichnusa prius grais me=
tis. morata colonis. M. AN. Prædānare:qsi manifesti criminis reū destituere:& aū iudiciū p dānato habere.
Insula. In subselliis subsellia sunt iudicū:ut ex Pediani snia ondimus:tribunalia uerū magistratuū. Laudatione iudi=
ciali data:iudicū electiōe:sine fortitiōe nōdū pbata:cuius cōtraria erat reiectio: de q̄ Ci. & Asco. sæpius. Affuit:&
clientibus. q. d. non solū amicis:q clari nois erāt:sed clientibus quoq;:quāq̄ ex ueteri ro. po. istituto:primus in offi=
ciis accipiendis locus post parentes pupillis sit datus ab eo proximus clientibus:mox hospitibus:inde cognatis
& affinibus. Massu. Sabinus hospitē clienti ptulit. M. Cato patronum pmū nomē esse dixit a patre:qsi pmū
sit patronorum in clientes officium ab. eo qđ est parentū i liberos:cui opinioni Alicarnasseus Diony. astipulare.
Scutario:militi a scuto dicto:Paulus diaconus. 2. reꝝ Rōanoꝝ:Valētianus inquit:quū eēt scutarioꝝ tribunus
apud Nicæam Augustus est appellatus:pōt & scutarius dici scutorū faber. Euocato:euocati dicebantur:ut Ser
uius ait:qui ex diuersis locis collecti in exercitum coibant:nec q; hi milites erāt:sed p militibus habebantur: quod
significanter Crispus demonstrat. Postulabatur iiu. iiu. erat reus. Eri. iudicio detraxit. Exorato: pcibus
uicto:ut pſenti actione desisteret. Castritiū:reū. Vel necessitate:maiestatis & potētiæ metu. Verecūdia
rubore. Sponte:non iussu:nō rogatu. Oēs ordines:patricius eqster:& plebeius. In lacum curtii:locū iter
palatiū & capitoliū:de quo Li. Plutar. & Dio. satis multa. Ex uoto:p eius. s. salute suscepto. Stipē:pecuniaꝫ
Strenā:munus:annuū:& ut qdā iterpꝛetantur:quasi strenuā. Absenti:si pcul ēt abesset. Vicati:p uicos. Apol=
linē sandaliariū:ad habitū qdā id referunt. Ego potius ad locum:ut a uico sandaliariis opificibus referto:in quo
statua dedicata sit:cognomen fuerit illi datū:est sandaliū calciamēti genus. Terē. Vtinā uideāt tibi commitigari
sandalio caput:græci σανδάλιον soleā uocāt:uñ & sardinia qñq; ab illius forma sādaliotis ut pli. ait:est dicta.
Tragœdi . PHI. Iouē tragœdū. fortassis ita appellatum a uico tragœdorum:in quo tragœdi hoc est actores tragœ
diaꝝ diuersabanī:potes referre ad habitum simulachri iouialis. quod tragœdi amictu esset ornatum:qđ nō pla
cet. Alia. s. simulacra deoꝝ. In restitutionē palatinæ domus. cū domus augusti in palatio cōflagrasset ad eius
restitutionem pecunias cōtulerunt sua sponte & libenter ueterani milites:ordines iudicum:quæ decuriæ dicunī:
& tribus omnes quæ. xxxv. numero erant in urbe ex quibus plane colligimus augustum fuisse Romanis omni=
Sigillatim bus dilectissimum. Singillatim. hoc est uiritim separatim:a singulo singillatim aduerbium deducitur.

delibante tantum modo eo summarum aceruos neq; exquo q̄ plus denario auferente. Reuertētem ex prouincia non solum faustis ominibus sed & modularis carminibus prosequebantur: obseruatum etiam est ne: quoties introiret urbem. supplicium de quoq̄ sumeretur.

De honore eidē collato per senatū populūq; Romanū. ca. 58.

PAtris patriæ cognomē uniuersi repētino maximoq; cōsensu detulērunt ei. Prima plebs legione Antium missa: deinde q non recipiebat: ineūti Romæ spectacula frequēs & laureata: mox in curia senatus: neq; decreto: neq; acclamatione: sed per Valerium Messalam: id mandantibus cunctis: qd bonū inquit: faustum sit tibi domuiq; tuæ: Cæsar Auguste (Sic.n.nos pperuā fælicitatem reipu. & læta huic pcari existimamus,) senatus te consentiēs cū populo Roma. cōsalutat patriæ patrem Cui lachrymans respondit Augustus his uerbis. (Ipsa eni. sicut Messallæ apposui). Cōpos factus uotorū meorū pr̄es cōscripti: qd habeo aliud deos immortales pcari: q̄ ut hūc consensum uestrum ad ultimum uitæ finem mihi perferre liceat.

De honoribus eidem collatis per singulares ciues Romanos. ca. 59.

MEdico Antonio musæ: cui⁹ opera ex ancipiti morbo

Delibante. modice carpente: translatio sūpta ab his q cibaria poculaq; leuiter delibant. Denario. denarius nūmus est argenteus: q auctore Pli. p decē libris æris placuit: sicut qnarius p qnq;. Faustis oi. fœlicibus acclamatiōibus. scri. Ci. i prio de diuinatione q̄ uoces hoim: q̄ uocant omnia. maiores nostri ualere censebant: & id circo ominibus rebus agendis: qd bonū faustū fœlix fortunatūq; esset pfabātur. De quoquā. sōte. s. & morti dānato legimus apud historicos uirgines uestales tanta fuisse maiestate preditas: ut si casu dū in publicum prodirent in quē q̄ incidissent: q ad mortem duceret. necari eū non liceret: uerum deierare uirginem uestalem oportebat se fortuito nō de industria factam obuiā. Patris patriæ. post detectam uindicatamq; catilinæ coniurationem Cato: qui tum tribunus erat ciceronem pro rostris oratione luculenta laudauit: illumq; patrē patriæ primum appellauit: quod nominis ornamētum a po. confirmatum est. hinc illd. Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit. tradunt eruditi huiuscemodi appellationem a Cicerone sumpsisse initiū ex hac Catonis laudatione: ac deinde ad imperatores: qui digni habebant: paulatim defluxisse: nec enim qlibet quāquā imperator statim pater pt̄iæ appellabat: sed i testimoniū uirtutis hoc cognomen optimis principibus deferri solebat: sicut in præsentia delatum est Augusto. laudat Plinius traianū: q soli omnium illi contigerit ut pr̄ patriæ esset anteq̄ fieret. nam tunc merito princeps est pater patriæ appellandus: quando ita uiuit cum ciuibus quasi cum liberis parens. Ouid. i secundo fastorum tradit cognomen patris patriæ datum esse Augusto. Nonis Februarii ab omnibus ordinibus. sic enim inquit sancte pater patrie tibi plebs: tibi curia nomē hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomē eques. Prima plebs. s. detulit cognomē pr̄is patriæ. Antium. ubi erat Augustus: ē aūt antiū ciuitas i latio uolscorū caput littorale quidem sed portu carens: ad otiū rerūq; urbanarū uacationē accōmodata: quo secessu Romani pricipes auctore strabone utebantur: quo circa i ea urbe ædificatæ erāt ædes magnificēter quēadmodū a Romanis sit deducta colonia scribit Liuius apud quē satis mlta de antiatibus. Frequēs & laureata. ritu. s. triūphali. nāq; Romani laureati currū triūphātis sequi solebant. Mox. post ipsā plebē. Senatus. s. detulit cognomē patris patriæ. M.AN. Iotiē tragœdū: ut illū loco sita hūc ab habitu cognominatū existimo: est. n. tragœdus: qui tragœdiā agit quo habitu in scœna tragædi uterent: suo loco dicet. Veteraniciā emeriti. Decuriæ: iudicū. s. Tribus: q qnq; & triginta erant nu. Sigillati: pse multi. Delibāte: leuiter attingēte: ne suorū munificētia oino asp̄nari uideretur. Aceruorū: cumulos. Faustis ominibus: Luca. Nō oia fausta Nō fictas læto uoces simulare tumultu. Ne suppliciū ne publice: aut priuati qsquā supplicio afficeret. Pr̄is pr̄iæ: togatorū primus Cice. Catone id censente: pr̄is pr̄iæ cognomē Catilinæ cōiuratiōe oppressa ē assecutus. Pli. Salue primus oim parēs pr̄iæ appellate: prius i toga triūphum linguæq; lauream merite. Iu. Ro. prēm pr̄iæ Cic. libera dixit Li. Plutar. & Appia. eiusdem sūt rei auctores. Antiū: littorale latii oppidū quondā aphrodisiū dictū: ubi forte Augustus erat. Laureata: laureos gestans ramos: aut laureas coronas habens. Decreto. Prius facto. PHI. Acclamatiōe. senatus cū i curia sedisset solitus erat acclamatiōibus pricipē decorare & laudatiōibus. Vn̄ ait flauius uopiscus i tacito senatū oēm acclamasse tacite auguste dii te seruēt: te diligimus: te pricipē facimus. tibi curā rei pu. orbisq; mādamus. & post paulo. acclamatiōes inqt senatus hæ fuerūt. acclamationū aliæ ueræ erāt aliæ falsæ. put bonis malisue principibus fiebāt. hic Pli. i panegyrico. Discāt pricipes acclamatiōes ueras falsasq; discernere. sensus ē Trāql. senatū: neq; per acclamationē neq; p decretū detulisse Augusto cognomē pr̄is pr̄iæ: sed demādasse p ualeriū Messallā clarissimū senatorē. fuit. n. messallarū familia Romæ clarissima q sicut docet Sene. in li. de bre. ui. prio messanæ appellati sūt a noīe messanæ ciuitatis siciliæ: quā Valerius primus uicit: paulati uero uulgo pmutāte litteras messallæ dici ceperūt. qd bonū. uerba messallæ. Sicut messalla. ait corrige messallæ ait. n. Trā. se apposuisse ita uerba Aug. sicut iā apposuit ipius Messallæ uerba: qbus cōsalutauit Augustū Patrē pr̄iæ. Cōpos fa. uerba Augusti. Hūc cō. quo senatus uniuersus una cū populo de augusto bn̄ sentiebat. Medico Anto. musæ: Antonius musa medicus fuit ipatoris Augusti ut ait porphyrio enarrās illd oratianū. Nā mihi baias musa supuacuas Antonius: & tn̄ illis me facit inuisū: hic uiperas edēdas dabat eū icidisset isanabilia ulcera miraq; celeritate psanabat: ut Auctor ē Pli. in xxx. q i. xix. ita scri. diuus Augustus lactuca cōseruatus i egritudie fert prudētia musæ medici: cū prior eēt

Denarius
Quinarius
Cicero primus pr̄ prīæ.
Antium
Acclamationes.
Messanæ messallæ
Antonius musa.

q iii

esca ex melle. Idem in. xxix. sed illa Antonius musa mutauit auctoritate diui Augusti: quem contraria medicina graui periculo exemerat. legimus in ecclesiastico: honora medicum propter necessitatem: & enim illum creauit altissimus. a deo enim est omnia medela. Cassius hemina ex antiquis auctor est primum uenisse Romam ex me-

Archagatus medicus prius uenit Ro.

dicis archagatum peloponensem: cui datum est ius quiritum & taberna in cimpito acilio: fuitq; ab initio gratus mox ob crudelitatem saeuiciamq; medendi inuisus. Cato inuectus est in medicos & maxime graecos: extat apud Plinium. luculenta in malos medicos peroro͞e: sed merito statuae honore decoratus est Antoni. musa & quia fuit medicus optimus: & quia sanatuit Augustum genium Romanorum: ex cuius salute pendebat salus non solum ur. sed ē͞t orbis: graeci honores eosdem Hippocrati pricipi medicoruȝ quos Hercu. decreuerū͞t Anto. musa uolumē ꝓdidit de medicia luculētū: qđ hodie quoq; extat. * Anto. musę mētionē facit galenus * Aere collato. Cū unusq;q; aes ꝓtulisset ad statuā fabricandam: ita auctore Li. menenium Agrippa extulit plebs Ro. sestātibus collatis in capita. Iuxta signum. ꝓpe statuam dei medicinae loco honoratiore: perinde ac deo proximus foret in medendo. aesculapium enim apollinis filium sicuti notissimum est caelo dicauerunt & dis assignauerunt prisci tanq̄ inuentorem medicinae.

*

conualuerat: statuam aere collato iuxta signuȝ aesculapii statuerunt. Nonnulli patrum familiarium testamento cauerū͞t ut ab haeredibus suis prelato uictimae titulo in capitolium ducerentur: uotūq; pro se solueretur: quod superstitem Augustum reliquissent. quedam Italiae ciuitates diem: quo primū ad se uenisset initiū āni fecerū͞t: ꝓuiciarū plerę;q; sup tēpla & aras: ludos quoq; quiquennales pene oppidati ꝯstituerunt.

De honore ei collato per reges ac ciuitates. ca. 60.

REges amici atq; socii & singuli in suo quisq; reguo cęsareas urbes condiderunt: & cuncti simul aedem Iouis olimpici Athenis antiquitus incohatam perficere communi sumptu destinauerunt: genioq; eius dedicare ac sępe regnis relictis nō Romę mō sed ꝓuicias pagrāti quotidianę officia togati ac sī regio isigni more cliētū pręstiterē͞t.

Myriogenesis aesculapii.

auctores Pli. & Celsus. aesculapium scripsisse myriogenesim testis ē iulius firmicus li. v. matheseos: quo uolumīe oim geniturarū ordines explicari inueniebanṫ. aedes aesculapii i insula tyberina extra urbē posita erat. cāȝ refert Plutar. i prob. qa. s. salubrius foris quā i urbe degiṫ. Vñ & graeci tēpla aesculapii ꝯstruūt i excelsis ac puris locis: nota historia ē de aescula pio tollēdae pistilētiae cā accersito euocatoq; ex epidauro qđ oppidū aesculapii delubro celebre ē. Testamēto ca ꝓuiderū͞t: ꝓscripserū͞t i tabulis testamētariis. Praelato ti. āteclata iscriptiōe: q̄ significabat iō uictimas imolari: uotūq; exolui: iāq̄ libēter morerenṫ dū reliquerū͞t tā bonū pricipē supstitē. Initiū anni.

Epidauruȝ

Maximū specimē amoris & uenerationis i pricipē hoc erat: q; sicut nos ānū auspicamur. Cal. Ianuariis: ita q̄dā ciuitates ānū icipere uoluerū͞t ab eo die quo Augustus primū ad illas accessisset: tanq̄ ille dies esset oibus aliis diebus āteponēdus: quo augustū uidisset sua moenia iniēntē: & suos lares adeūtē. Sup tēpla. i. ultra tēpla q̄ erexerāt Augusto ludos quoq; celebrari uoluerū͞t i illius honorē q̄nquēnales. qđ herodē iprimis factitasse legimus q̄ i caesarea ciuitate iudeae theatrū āphitheatrūq; digna uocabulo collocauit & quiquēnali certamine istituto nomē ei Caesaris dedit: i quo maxima pmia uictoribus ꝓposuit: ut. s. ipi uictores & ꝓximi & tertii successores coruȝ regalibus diuitiis potirērur. Pene oppidati quasi ꝑ singula oppida. M. AN. Neq; acclamatiōe: tumultuaria appellatione: ut ē apud lāpridiū: acclamatiōes inq̄t senatus graues fuere: & mox paulo acclamationes ipsas indidi: & sniam senatuscon. hosti pr̄iae honores detrahantur: paricidae honorea detrahanṫ paricida trahatur & alia q̄ sequūtur. Faustum: plutar. q; foelix est inquit & hilare Ro. faustum appellant. Ipa augusti uerba.

A Messala relata. i. memoriae ꝓdita. Cōpos factus: q̄si uotorū oim summa fuisset: ut pr̄ pr̄iae merito q̄nq; appellari posset. Cōsēsū: hoc uestrū: hoc de me iudiciū. Antonio mu. Antonio cognomēto musae medico ea tēpestate illustri. Pli. Diuus certe Augustus lactuca seruatus i egritudine ferṫ prudētia Musae medici. Signum aesculapii: aesculapii tēplū i tiberina isula fuit: Oui. & Valerius auctores sūt. plutar. tñ i q̄stionibus: q̄rit qđ sit quod aesculapio extra urbē aedes ponereṫ. Cauerunt testamento: cautum uoluerunt Praelato ti. sacrificii cā ti. ꝑlata. Supstitē Augu. suscipiēdi uoti rō fuit: si moriēs augustū supstitē reliq̄sset. Initiū ānit: ut dies ille annū icoharet: quo primū Aug. sua eēt moenia igressus. Oppidati: ꝑ oppida. PHI. Caesareas urbes. sicuti herodes: q auctoribus iosepho & egesippo ciuitates in iudea cōdidit in honorē Caesaris Au. q̄s ꝑrim Caesareas ꝑri

Sebastiae urbes

sebastas hoc ē augusteas appellauit. Idē i multis ciuitatibus tēpla cōstituit: q̄ caesareae noiant. Iuba quoq; rex condidit i mauritania Caesareā ciuitatē in honorē Caesaris au. sicut tradit eutropius. Edē iouis olīpii īter caetera

Olympius unde.

iouis cognomēta. olympi cognomē apđ graecos iclitū ē. & i primis athenis existimat diodorus l. iiii. bibliothecę iouē olipiū cognomiatū fuisse ab olipio a quo eruditus & ad uirtutē istitutus sit. alii uero a cęlo quē olympō gręci appellāt: i quo regnare ferṫ. athenis ut scri. thucydides i secūdo historiarū tēplū uisebaṫ iouis olympii de quo nūc logṫ trangl. scribēs eā aedā dedicarā fuisse genio au. De hoc iouis olympii tēplo sic scri. Pli. l. xxxvi. sic ē icohatū athenis tēplū iouis olympii: ex quo sylla capitolinis aedibus aduexerat colūnas. de eodē spartianus i adriano

*

opa q̄ apđ athenięses ceperat dedicauit: ut iouis olympii aedē. * Scri. Cice. i uer. fuisse syracusis egregiū tēplū iouis olympii. Refert pollux i. vi. onomastici. q; κρατηρ πρωτοσ λεγεται Διοσ ολυμπιου και ολυμπιωνθεων. i. prima cratera dr̄ Iouis olympii & deorū olipiorū. * picles atheniēsis abeloquētiae ui atq; excellētia cognomiatus ē olympius. ut docet plutar. i picle. hic ait Pli. l. xxxiiii. stypax cyprius uno celebraṫ signo splachnopte picles olympii uernula: ubi splachnoptes signaṫ euisceratus. gręci. n. τοσ πλαγχνον uocāt uiscera. i codice Plinii puetusto legi spganopte ut exponas fasceato.

Splachnoptes an Sparganoptes apud Pli.

Nam σπαργανίζω græci dicũt fasceis uincio: & σπαργανον fasceam utrũq; historiæ accommodatum est. faber enĩ qui seruus erat carus pick:cum in arce templuʒ edificaret repsissetq; super altitudi. fastigii inde preceps cecidit. ex quo lapsu cum uehementer egrotaret essetq; a medicis deploratus. fert minerua peiicli ob lapsum uernulæ dolenti in somniis demõstrasse herbam;que contra lapsus & precipitia est singularis: qua ille statim sanatus est quare herba que prius dicebatur perdiciũ. cepta est uocari partheniũ a uirgine minerua: παρθενος enim græce uirgo dicit huius uernulæ effigies ex ære facta est ad ꝑpetuũ rei monumentũ q cũ formatus eet ab artifice uisceribus effusis uel fasceis uinctus: fuit cognominatus splachnoptes siue sparganoptes. apud Pli. ut diximus legitur i. xxxiiii. splachnoptes. apud cũdẽ i. xxii. legitur sparganoptes. ex quo cõiicimus uel hic uel illic eẽ menduʒ tamen siue hæc siue illa lectio magis placet: habes utriusq; interpetamentũ. * Sed cũ cognitio rerum quotidie crescat: liceatq; semp inuenire meliora preteritis ego censeo apud Pli. esse legenduʒ splachnoptẽ sed non ꝑ euiscerato ueruʒ pro uiscera siue exta torrente. hæc est ꝓba plinii lectio hic uerus intellectus qđ & dictio græca docet. nã οπτάω est torreo siue asso τὸ σπλάγχνον Viscera. & ipsemet Pli. ostendit cum ait. statim post mentionem splachnoptis. hic fuit extator rens ignem oris pleni spiritu accendens. *

Partheniũ herba.

De interiori & familiari uita.

QVoniã qualis in ipsis ac magistratibus: regẽdaq; per terrarũ orbẽ pace: belloq; republica fuerit exposui: referã nunc interiorẽ ac familiarẽ eius uitã: quibusq; moribus atq; fortuna domi & inter suos egerit a iuuẽta usq; ad supremum uitæ diem. Matrẽ amisit in primo cõsulatu: sororem Octauiã quinquagesimum & quartum agens ætatis annum: utriq; cũ precipua officia uiuæ prestitisset etiã defunctæ honores maximos tribuit.

De sponsis & uxoribus eius.

SPonsam: habuit adolescens. P. Seruilii Isaurici filiam sed reconciliatus post primam discordiam Anto. expostulantibus utriusque militibus: ut & necessitudine aliqua iungerentur: priuignam eius Claudiam Fuluiæ ex. P. Clodio filiam duxit uxorem: uix dum nubilem:

Genio de geniis lege q̃ scribunt Apu. in li. de demonio socratis: & Martia. in li. de nuptiis philologiæ: & Augusti. in. viii. de ci. dei. & nos copiose scripsimus in commentariis propertii: illud in presentia referendum est. quod a censorino refertur: qui scri. genium nõ ullo sanguine colendum esse: ne die q̃ lucem ipsi accepimus alii demamus Illud etiam adde: quod tradit firmicus maternus in secundo matheseos, dignum memoratu. xi. ab horoscopo in genituris locuʒ a nobis dici bonũ geniũ: q a græcis appellat̃ agathos demon: qui est locus iouis & cũ horoscopo exagona radiatiõe cõiungitur. geniũ die natali suo q̃sq; uenerabat̃. si qs iurauerit ꝑ genium principis dare se non oportere & peierauerit impator rescripsit fustibus eũ esse castigandũ: & ita ei supdici. importune noli iurare: sicut docẽt iurisc õ. ff. de iureiu. citius ut inqt eleganter Tertu. ꝑ oẽs deos q̃ per unum geniũ cæsaris peieratur. de genio constãti pricipis & de geniis erudite scri. Amia Marcel. in. xxi. satis est locos indicare ne uolumẽ extuberet. To gati. sensus est reges pinde ac clientes togatos more clientũ Romæ. sine regio insigni hoc est sine diademate ornamentisq; regalibus solitos fuisse prebere officia augusto. iter faciẽti ꝑ prouicias. toga. n. romani est hitus & cliẽtis Vñ togati dicti. Martia. Mane uel a media nocte togatus ero. huius historiæ meminit eutropius his uerbis. multi reges ex regnis suis uenerũt: ut augu. obsequerent: & habitu Ro. togati s. ad uehiculũ uel equum ipsius cucurrerunt. Quoniam qua. in im. Post explicatam Augu uitã publicã hoc est qualis fuerit in publicis rebus admistrãdis nũc referre se uelle uitam priuatam testat̃. hoc est qualis fuerit in re domestica qualiter uixerit cum suis: nũq d fortunacior fuerit foris q̃ domi. hæc ei q̃ ꝑtinent ad cognitionem ui interioris & domesticæ nõ minus ostendũt principẽ q̃ res foris gestæ: & uita in proparulo acta. utitur autem Tranquillus transitione: quæ exornatio rhetorica est: quæ cum ostenderit breuiter quid dictum sit: Item breuiter proponit quid consequatur.

Bonus genius.

Genius cæsaris.

Tota clientis.

Trãsitio.

M. AN. Cæsareas urbes: Cæsaris noĩe nũcuparas. Cheti: simul: cõi noĩe: quasi cõiuncti: ut pedia. interpretat̃ Iouis olimpici: uel ab Olĩpia regione pisei agri parte: ubi templum Iouis fuit uel ut diodo. scri. ab eo qđ Iupiter puer Aegypti rex a Diony. constitutus: ab olympo quodã. quem ille prefecti nomine puero dederat eruditus: & ad uirtutem institutus esset: olimpius: siue olimpicus est dictus quod olympii Iouis templũ Athenis fuerit: Thucidides auctor est: hac inquit precipue parte extructa delubra ui sunt Iouis olimpii telluris: que loca uidentur idẽ auctor significare esse ante Thesei tẽpora in uetustissima ur. parte fuisse constructa. Genio: deorum filio: ut aufustius scripsit: & parenti hominum: ex quo homines gignũtur. Laberius: genius generis nr̃i parẽs alii oĩm rerũ gerendarũ: alii cuiusq; loci deũ autumãt. Perag. ãt: lustrant. Quotidiana officia: circa illũ officii causa quottidie uersati. Togati: ro. ciuiliq; habitu: non regio culti. Insignis: sine purpura: & diademate. Quoniam: transitio ex epilogo & propositione constans a politica uitæ ratione ad œconomicam. Egerit. uixerit.

PHI. Matrem. actiam. Isaurici filiam. Seruilius Isauricus cũ mortuus esset elatus fuit publico funere. Interiorem uitam. domesticam & qualis fuerit domi & intra penates. Vtriq. matri Acciæ & sorori Octauiæ. Priuignam eius Cla. post initam proscriptionis societatem cẽsuerũt milites amicitiaʒ inter Augustum & Anto. esse affinitate firmandã. itaq; Augu. uxor data est Clodia Fuluiæ & Pub. Clo. filia Anto. priuigna. Nã fuluia tres habuit maritos Pu. Clo. illũ Ci. inimicũ. ex quo erat claudia: secũm curionẽ: tertiũ Mar. Ant. Vñ ait Cice. in secũda Antoniana. & ei ista tua minime auara cõiunx quã ego sine ꝯtumelia describo: nimiũ debet diu ipo. Ro. pensionẽ tertiã. Vix dũ nubilem. Adhuc uiro imaturã cõtrarĩũ illud. Iã matura uiro iam plenis nubilis annis.

Seruilius isauricus.

Fuluiæ mariti tres.

simultate cum Fuluia socru exorta dimisit intactaz adhuc & uirginem: mox Scriboniam in matrimoniũ accepit: nuptam ante duobus consularibus: & ex altero etiã matrẽ. Cum hac etiam diuortium fecit pertesus: ut scribit morum peruersitatẽ ei⁹: ac statim Liuiã Drusillam matrimonio Tiberii Neronis: & quidem pregnantem abduxit dilexitq; & ꝓbauit unice ac perseueranter.

De filia Iulia & matrimoniis eius. cap. 63.

EX Scribonia Iuliam: ex Liuia nihil liberorum tulit: cũ maxie cuperet. Infans qui cõceptus erat: immaturus est edit⁹. Iuliã primũ Marcello Octauiæ Sororis suæ filio tantũq; pueritiã egresso: deinde ut is obiit. M. Agrippæ nuptui dedit: exorata sorore ut sibi genero cederet. Nã tunc agrippa alterã Marcellarũ hẽbat: & ex ea liberos: hoc quoq; defuncto multis diu etiã ex eqstri ordine circũspectis Tiberium priuignum suum elegit: coegitq; pregnantem uxorez: & ex qua iam pater erat dimittere. Marcus Antonius scribit primũ eũ Antonio filio suo despondisse Iuliã: deinde Cotisoni

Simultate cũ fuluia. extat epigrãma Aug. Cæsaris: quo cã simultatis iter ipm & fuluiã exorta obscœne refert. sic ei ait: q a futuit glaphyrã Ant. hac mihi pœnã fuluia ɔstituit se quoq; uti futuã: aut futue aut pugnemus ait: qd qđ mihi uita carior ẽ ipa mẽtula signa canãt. Appia. uero li. qnto bello. Ciui. refert Fuluiã ipulisse Luciũ Antoniũ ad bellũ aduersus Aug. capescedũ. erat ei ut iqt Lu. Florus: fœmia uirilis militiæ gladio cincta: q sp Ant igeniũ agitabat. Plu. quoq; sic scri. i Antonio. erat fuluia natura ferox atq; ipigræ putabat q; fore ut Anto. a Cleopatra distraheret si qs reꝝ motus i italia cẽt. uerũ cũ illa iu Asiã nauigaret mortua est sycione Scriboniã. in expositione nouissimæ apud propertiũ elegiæ nõ pauca scripsimus de hac scribonia q fuit de familia libonum. hic mẽdosus ille uersus a nobis est emaculatus. Altera maternos exæquat turba ligones; nõ eñi ligones apud Propertiũ legẽdum est sed libones cũ scribonii libones dicti sint. & puteal q erat sedes pretoris

Libones Puteal libonis

dictũ est libonis a libone scribonio: q ꝓpe arcũ fabianum tribunas subsellia collocauit: Tran in libello de grãmaticis meminit scribonii grammatici: quẽ ait fuisse redemptũ & manumissum a scribonia libonis filia: q prior Augu. uxor fuerat. Etiam matre. nomen est quod dialectici dnt ad aliqd: nam cum matrẽ audis statim intelligis illã: q filios habet. Abduxit. abducere ꝓprie ẽ ꝑ ui sicut ẽt ꝑducere interdũ signat. ide ꝑductores Ci. i uerrinis dicit: q ut inqt Asco. in hoc differũt a lenonibus: qd lenões sunt scortorũ ꝑductores eni ã inuitaꝝ ꝑsonarũ & in quibus stupra exercitata legib⁹ uidicant. signat Augustũ q̃si ꝑ uim potius q̃ ab ultroneo accepisse Liuiã uxorẽ. Praegnãtẽ. posterius uidebimus queadmodũ Liuia cũ Augusto grauida nupsisset itra mẽsez tertiũ peperit drusumq; fuit pater Claudii imperatoris. Nihil liberorũ. Pli. in. vii. sic scribit. est quædam priuatim dissociatio corpoꝝ & inter se sterilis: at ubi cũ alis iunxere gignũt: sicut Augustus & Liuia. M. AN. Mẽz: actiã. Octauiã sororem q C. Marcel. mox Anto. nupsit. Officia: Appi. auctor est: eius pietatis in mẽtẽ amoris añt & officii in sororem Plutar. in Antonio. Claudiã: ex. p. Clodio & Fuluia genitã. plutar. ut Curioni antea nuptã ait Fuluiã ab Anto. acceptã q̃ q̃ diuerso loco Clodiã Fuluiæ filiã & Antonii priuignã dicat Cõcordiæ cã Augusto despõsatã: uñ colligi põt Fuluiã primũ Clodio: mox Curiõi nouissime Antonio nupsisse. Simultate: prẽtiõ. i. discordia. Appia. & plu. eiusmodi simultatis meminerũt. Nuptã duob⁹ senatoribus: sũt q scriboniã itelligãt: q L. Scipioni q in aphrica a Cæ. dictatore uictus est nupsit: sed nõ aduertũt parũ tẽporũ rõnẽ cõuenire: nisi Augustus admodũ iuuen s pcordiæ cã ducere uoluerit fœminã grãdẽ natu: fuit & alia Scribonia huius filia: cuius Tranql. in. li. de grãmaticis: & rhetoribus meminit: de q̃ libẽtius itellexeri: sz qb⁹ hæc uel mr̃ duobus senatoribus nupserit p̃terq̃ liboni adhuc q̃ro. Pertesus: eius mores auersatus. Liuiã drusillã: tiberii & drusi mrẽm. Abduxit: abductã dixit q̃si auctoritate magis q̃ uolũtate Tiberio Neroni: cui locata erat ademptã: i Tiberio Liuiã inqt Drusillã: & tũc grauidã: & iã añ apud se Tiberiũ enixã petẽti Augusto cõcessit: qbus uerbis apparet Liuiã nõ ui ademptã: cõtra i caligula: quũ ille Liuiã Horrestillã Caio Pisoni locatã medio nuptiaꝝ officio domũ abduxisset: gl̃iatus est romuli & Augusti exẽplo q̃si tã sibi uxor est q̃si ui dicere uoluisset. qđ & Antonius ad Augustũ scribẽs i epl̃is exprobrare uĩ. Ex Scribonia cũ q̃ diuortiũ fecit. M. Marcel. q ex. C. Marcello ut diximus: & maiore Octauia est natus. PHI. Immaturus ẽ editus. ex utero mr̃no maturus edit̃ fœtus nono & decio mẽse interdũ & septio sz rarẽter. & hoc ẽ. partus tẽpestiui tẽpus a phis medicisq; obseruatũ: tañ qđ editus fœtus est imaturus & fit abortiuus. & tũc fœmia dr̃ abhortare. Iulius firmicus. Abortabit filios geminos.

Abortiuus
Abortare.

Marcello octauiæ Octa. augusti soror ex Marcello duas filias & marcellũ genuit: quẽ generũ sibi & filiũ fecit Augustus. mortuo deide Marcel. cũ Cæ. nõ facile quẽ sibi ex amicis generũ eligeret: suasit octauia ut agrippã generũ suũ caperet: qđ cũ Cæsari placeret Octauia cũ Agrippa genero egit: ut filiã repudiaret & Cæsari gener fieret: qđ & factũ est: auctor Plutar. i Antonio. Is obiit. s. Marcellus. de obitu marcelli q ꝑiit in baiano agens annũ ætatis. xviii. scripsimus copiose in secundo ꝓpertii cõmẽtario. Marcellaꝝ. filiarum octauiæ & Marcelli: q due erãt. Tiberiũ pri. filium Liuiæ Drusille. priuignus enim est ut dñt dialectici nomen ad aliquid. & ut scribunt iurisconsu. uxoris meæ filius mihi priuignus est. Prægnantem uxorem. in tiberio scri. Tranql. queadmodũ Agrippinã marco agrippa genitam uxorem duxit. susceptoq; ex ea filio rursusq; grauidam coactus est dimittere: ac Iuliã augusti filiã cõfestim ducere non sine magno angore animi: de quo mox plura

Priuignus.

Iam pater erat. suscepto filio druso. Antonio filio. Octauia Antoniũ Marci anto. filium ex fuluia genitum ita magnum apud Cæsarem fecit: ut post agrippam & Liuiæ filios primas partes obtineret: cui & ipsa alteram filiarum marcellarum matrimonio collocauit Cotisoni. de hoc & ora. loqui uidetur li. iii. carmi. scribens occidit daci cotisonis agmen: medus infestus sibi luctuosis dissidet armis.

Getarū regi. getæ populi sunt in scythia europea aduersus: quos Cæsar Augustus exercitū quinquaginta mi- Daci
litum misit: auctor Strabo in. vii. qdā getas dacos appellāt: alii uero dacos eos dicūt q ad histri fontes uergūt: quos Daui
olim dauos uocatos esse. idem strabo arbitratur. getas uero eos: qui ad pontum in orientem spectant. Pli. in. iiii. sic Getæ.
ait. omnes scytarū sunt gentes uariæ tm̄ littori appositæ tenuere / alias getæ daci a Romanis dicti: alias sarmathæ Sarmatæ
a græcis sauromathæ refert Helius spartianus getas: dici gotos. unde diasyrticus hoc est dubius iocus emersit in locus dia-
anto. carracalam: qui cum getas deuicisset & fratrem nomine getam occidisset. a pertinace festiuiter dictum atq; syrticus
mordaciter: getici nomen iter alia co gnomēta Anto. ascribendum esse. Filiam. regis. s. cotisonis. Iuliam. s. neptes L. paulo fortassis hic ille. L. paulus e qui prius habuit uxorem Corneliam ex familia libonum cuius rei extat pulcherrima apud Propertium elegia in calce operis. Namq; ut credam huic nupsisse post obitum Corneliæ Iuliam Augusti neptem persuadet illud: quod censoris filius uocatur a Tranquil. & apud Propertium huius censuræ mētio fieri uidetur illo uersu. me neq; censuræ legem mollisse. & paulopost. filia tu speciem cēsuræ nacta patræ. Sororis suæ nepoti. octauia Augu. soror duas ex anto. filias antonias suscepit. alteram uxorem duxit domicius enobarbus. alteram drusus Liuiæ filius Augusti priuignus: ex hac nati sunt germanicus & claudius. qui postea imperauit: auctor Plutar. & inferius in caligula id late explicabitur. erat itaq; germanicus hoc pacto nepos octauiæ ut pote genitus ex antonia illius filia: quam Plinius Solinusq; notificant nunq̄ expuisse. (margin: Antonia)

Getarum regi: quo tempore sibi quoq; inuicem filiam regis in matrimonium petisset.

De nepotibus eius ex Iulia. cap. 64.

NEpotes ex Agrippa & Iulia tres habuit. C. & L. & Agrippam: neptes duas Iuliam & Agrippinam. Iuliā L. Paulo censoris filio: Agrippinam Germanico sororis suę nepoti collocauit. Caium & Lucium adoptauit domi per assem & libram emptos a patre Agrippa: tenerosq; adhuc ad curā Reip. admouit: & cōsules designatos circū prouincias exercitusq; dimisit. Filiā & neptes ita istituit: ut etiā lanificio assuefaceret: uetaretq; loq aut agere qcq̄ nisi ppalā: & qd in

M. AN. Exoratæ precibus uicta. Sibi genero cederet: generi possessione ut pateretur Agrippam facto cum Marcella filia diuortio ex q̄ iam pater erat: Iuliam suam Augu. dico filiam duceret uxorem. Alteram Marcellarum: unam ex duabus octauiæ filiabus quas illa ex C. Marcel. fuerat enixa. Hoc quoq; Agrippa. s. Priuignum Liuiæ & tiberii neronis filium. Prægnantem: grauidam. Vxorem: agrippinam: Marco agrippa & pomponii attici filia genitam: ex qua drusum filium tiberius tulerat: Anneus sene. nomen attici inquit perire Cice. epistolæ non sinunt: nihil illi profuisset gener agrippæ: Tiberius pgener: & drusus Cæ. pnepos inter taz magna noia tacerettur nisi Cice. reliqua ex eo require. Tiberius: ne qs similitudine noim erret is dico q priuignus fuit augu. ac post illum rerum potitus est. & fratrem drusum & filium quem ex scribonia tulit eiusdē noie: habuit: Sed de utroq; alias est ad hæc ipse ut pater Tiberius nero appellatus: nā quū tiberio neroni trangl. ait liuiam Locatam de patre loquitur quū Iuliā tiberio post agrippæ mortem matrimonio iunctam de filio q postea ut dixi imperator fuit. Anto. filio: quem antonius ex fuluia tulerat: Augustusq; Alexandria capta occidi iussit. Cotisoni: cotisonis huius horatius meminit: occidit daci cotisonis agmen. Getarū regi: getæ supra histrum pontico mari adiacent: Pli. Ab eo omnes scytharuz gētes uariæ tamen littori appositæ tenuere alias getæ daci a romanis dicti quibus Plinii uerbis dacos: & getas eandam esse gentem. non mirum igitur si hic getarum regem uocat quem flaccus dacium dixit.

Germanico sororis suæ nepoti: Germanicus drusi fratris tiberii & iunioris Antoniæ filius: Iunior. antonia. M. Antonii triumuiri & octouiæ filia; Plutar. in Antonio est auctor.

PHI. Per æs & liberam emptos: mācipatio ut Caius iuriscon. in insti. & Boetius in. iii. cōmētario topico.
exposuerūt: est imaginaria quædam uenditio: eqd ipsum ius ipsorū Romanorū est ciuium: eaq; res ita agit: adhibi Imagiaria
tis nō minusq̄ qnq; testibus ciuibus Romanis puberibus & preterea alio eiusdem cōditionis: q librā æneā teneat: uenditio
q appellat libripēs: aderat & illæ: q familiæ emptor dicebat: q mācipiū emit: & æs tenet ita dicēs. hūc ego hoiem
ex iure qritium meum esse aio: isq; emptus est hoc ære æneaq; libra deide ære peutit librā. Idq; æs dat ei a quo mā Libripens
cipium accepit quasi pretii loco ex lege. xii. tabularum quæcunq; res ab alienari nō poterant nisi per hanc solen- Familiæ
nitatem: quæ: per æs & libram fieri dr: cuius rei meminit & porphyrio: q enarrans illud oratianum: si propriū est emptor
quod qs libra mercatur & ære sic scri. uerba sunt iuris qbus omnis emptio confirmatur: cū per libram expēsa pe- Per æs & li
cunia per æs ipsum p̄tium demonstratur. p̄terea scriptū legimus li. ii. istitutionū genus testamentorum fuisse qd bram
dicebatur per æs & libram; cuius solēnitas agebatur per illam imaginariam uenditionē: cuius solēnitas supra scri
pta est. de quo sic scri. Gel. li. xiiii. tertiū testamētorū genus fit per familiæ emancipationē: cuius æs & libra adhi-
beretur. igitur Augustus hac solēnitate adhibita adoptauit Agrippæ filios tanq̄ alio iure non possent abalienari
transireq; in alienam potestatem. Lanificio assuefaceret. apud Roma. nuptialis uox erat thalasio: quod signum Thalasio
fuisse lanificii Var. & Festus Pom. prodiderunt. thalationem enim uocabant quasillum: qui alio modo appellat quid
calathus. qd genus uasculi est utiq; lanificiis accommodatum. & ut inqt Plu. i Romulo: hæc uox exhortatio erat Talatio
& prouocatio ad lanificium: quod græci thalasion dñt. namq; mulieres nulla alia i re uiris operam suā nauabant Colus cuz
q̄ in his q̄ ad lanificiū petinerent. Vnde istitutum est ut nubentes uirgines comitaretur colus compta & fusus cuz stamine
stamie. Non me preterit historiam de thalasio uulgatissimam aliter narrari ab historicis: sed hæc omittenda non Lanificium
sunt; quæ ex lr̄is iterioribus deprompta magis iuuant studiosos. Lanificium sordida res & ignominiosa apd̄ Per sordidum
sas: ut eīn inquit Curtius: nihil existimant turpius q̄ fæminas admouere lanæ manus. apud psas.

Lucio Mas. Lucius ut inquit Flo. massiliæ inglorius moritur ex morbo. Est aũt massilia Narbonensis puinciæ civitas inclyta:opus phocẽsiũ:q bene instituti legũq; quondã æqtate fuerũt excellentes cũ Aristocratiã repu. gubernarẽt:pterea studiis lrãrũ adeo clara fuit hæc ciuitas ut tpibus Strabo. Romani p attica pegrinatiõe massiliã peterẽt cã disciplinæ capessendæ: De Massilia supius satis multa. Lege cu. Põpo. iurisco. tradidit Romu. diuisisse po. ro. i. xxx. partes:quas curias appellauit:pp terea qd tunc reip. curã per siuas partiũ earũ expediebat. Et ita leges quasdã & ipse curiatas ad ppl'z tulit:tulerũt & sequẽtes reges curiatas leges q̃ oẽs cõscriptæ fuerũt in lib. Sexti Papi. q ob hoc appellat ius ciuile papirianuz. De lege curiata sic scri. Cor. Ta. q̃stores regibus etiã tũ impetrãtibus instituti sunt. qd lex curiata ostendit ab Lu. Bruto repetita p hanc legẽ augustus adoptauit Agrip. nepotẽ ex Iulia & Tibe. priuignũ ex Liuia Comitia ãt quæ ptim curiata ptim cẽturiata dicebantur: quorũ meminit Gel. in xiiii. nihil ptinẽt ad legẽ curia. in comitiis curiatis oĩs ptãs calculorũ erat penes plebeios: cum uiritim suffragium ferretur. In centuriatis uero dñi erãt pticii:cũ singulæ cẽturiæ singula ferrẽt suffragia. plures ei erãt cẽturiæ ditiũ q̃ plebeiorũ. sup qua re multa sciẽter & subtiliter explicanẽ a Diony. alicar. li. iiii. & vii. antiqtatũ. Abdicauit abdicare p amouere & priuare ponit ut abdicauit se dictatura abdicauit se cõsulatuq̃ elocutio frequẽs ẽ apd Histo. & ita pr filiũ abdicare dr:cũ eũ ex familia abiicit & a bonis amouet atq; exhæredat. ✱ scri:Qui. in decla. qd lex abdicationis aduersus ferociã filiorũ cõstituta est. ✱ Seposuit sur. Surrentũ ciuitas est cãpaniæ cũ pmõtorio Mineruæ syrenũ quõdã sedes. Surrẽtia uina inter generosa numeranẽ cõualescẽtib' maxie cõprobata pp tenuitatẽ salubritatẽq;. Tiberius Cæ. dicebat cõsensisse medicos ut nobilitatẽ surrentino uino darẽt:alioqn eẽ generosuz acetũ. Caius Cæ. q successit Tiberio nobilẽ uappã appellabat uinũ surrẽtinũ. Cẽlebat antiqtus surrẽtũ calicũ quoq; nobilitate q ope figulino ẽcipui illic cõficiebant:ut indicat Pli. in. xxxv. uñ a Martia dictũ est. Surrẽtina bibis:nec murina picta nec aurũ sume. Dabũt calices hæc tibi uina suos. De surrẽto sic ait Silius in. v. punicorũ Equana & zephiro surrẽtũ molle salubri.

Marginalia: Massilia · Lex curiata · Curiata · Comitia. · Cẽturiata · Abdicare · ✱ · Surrentum · Surretina uina. · Calices surrentini.

Lucio Massiliæ defunctis. Tertium nepotẽ Agrippã simulq; priuignum tiberium adoptauit in foro lege curiata. Ex quibus. Agrippam breui ob ingenium sordidum ac ferox abdicauit:se posuit que surrentum. Aliquanto ãt patientius mortem quam dedecora suorũ tulit:Nã Caii Luciique casu non adeo fractus. de filia absens ac libello per quæstorem recitato notum senatui fecit. abstinuit que congressu hominũ. diu præ pudore ẽt de necãda deliberauit:Certe quũ sub idẽ tẽp'

M. AN. Chirographũ suũ:suũ scribẽdi caracterẽ. Cœnauit una:eodẽ triclinio. In uno lectodẽquo ipse accubaret. Fortuna successus. Oibus p. oi flagitio & infamia. C & Lu. quos adoptauerat. In lyciæ regio est lycia iter cariã & pãphiliũ sinũ:a lyco põdionis filio olĩ termille dicta. lxx. oppidis frequẽs ut Pli. scri. Massiliæ:isigne id narbonẽsis galliæ oppidũ a phocẽsibus cõditũ:Stra. Pli. & Luca. sunt auctores. Curiata le. Calata comitia de qbus pxio loco diximus alia:ut Gel scri. curiata erãt: alia cẽturiata. Cẽturiata p cornicẽ uocari. Curiata uero curiati pplm ad cõcionẽ calari, i. p curias atq; id ipm p lictorẽ nõ cornicinẽ fieri. Agrippã. C. & Lucii defũctorũ fratrẽ ex Iulia & Agrip. natũ. Sordidũ:fœdũ & i uitia pnũ. Abdicauit fa. & bõis expulit eũ; uiuẽtis adhuc abdicare exhẽredare uero mortui. Surrẽtũ:oppidũ puteolano sinui ppinquũ calicib' & uino nobile:sed syrenũ sede adhuc nobilius. Paninius ẽ iter notos syrenũ nõie muros. Mar. surrẽtia bibis nec myrrina picta nec aurũ sume: dabũt calices hæc tibi uina suos. Pli. retinet hãc nobilitatẽ. & aretũ in italia & calicũ uñ surrẽtũ:& rursus q ad uinũ attinet idẽ auctor. Tib. inqt Cæ. dicebat cõsensisse medicos ut nobilitatẽ surrẽtino darent alioqn eẽ generosum acetũ. Papinius. Qua bromio dilectus ager collesq; per altos urit & prælis nõ inuidet una phalernis.

PHI. Dedecora:tanq̃ dedecus peius sit q̃ mors q̃ reliqua omnia infortunia. Casu:morte cũ alter Massiliæ alter in Licia occubuissent. Nõ adeo:nõ multum tristatus neq; nimio dolore confusus. Per quæstorem recitato:ex quæstoribus quidam sunt:qui candidati principis dicebanẽ. quiq; epistolas eius in senatu legebant. Vlpianus auctor. talem quæstorem modo significari itelligimus scribit Sene. libro. vi. de beneficiis. q diuus Augustus filiam impudicam relegauit & illius stupra paruz potens ire publicauit: quæ tam uindicanda principi fuerunt q̃ tacenda:qa quarũdam rerũ turpitudo etiam ad uindicantem redit:deinde cum interposito tempore in locuz iræ subisset uerecũdia gemens q non illa silentio pressisset exclamauit. horum mihi nihil accidisset: si aut Agrippa aut Mecenas uixissent. Mira sunt & digna ãnotatu quæ de ĩpudicitia Iuliæ Augusti filiæ clarissimi cõditores certatim prodiderunt. Quod scilicet gregatim admittebat adulteros:q noctibus Marsiam coronabat; q foruz ipm ac rostra ex quibus patet legem de adulteriis tulerat elegit in stupra:q ex adultera in quæstuariam uersa ius omnis licentiæ sub ignoto adultero petebat. Et quoniam mentio incidit Marsiæ:quem licentiosa iulia coronabat obiter annotanda uidentur quædam non indigna cognitu nec futura curiosis ingrata. liberum patrem tanq̃ liberatis deum ueteres coluere:unde & Marsias eius minister in liberis ciuitatibus colebatur:ueluti indicium libertatis:quod & Seruí. memorat in. iiii. æneidos commentario:hinc Romani utpote libertatis cultores assertoresq; signum. Marsiæ posuerũt in foro:apud quod ut docet Porphirio uadimoniũ sistebatur. De hoc ait Orati. in sermonibus. obeundus marsia qui se uultum ferre negat nouiorum posse minoris: ad hunc quotidianus a Iulia cõcursus fiebat ut refert Sene. in. vi. de bene. hunc iulia luxu diffluens noctibus coronabat:ut testatur Pli. in. xxi. & degesserunt litteræ Augusti. hic est ille Marsia:cui cum coronam e floribus dempsisset. P. Murianus:eãq; capiti suo imposuisset:ob id in uincula duci iussus est a triumuiris. De hac Marsiæ statua nimirum intellexit epigrammatarius poeta illo uersiculo. Ipse potest fieri marsia causidicus. In cuius enarratione enarratores hallucinantur: uoluit eñ intelligi festiuissimus poeta Marsiam q erat i foro:apud cuius statuam uadimonium sistebatur:& causæ agebantur:ñ posse fieri causidicum:dum iugiter & ptinẽter audit strepitus clamosos litigantiũ:& quotidianis causidico

Marginalia: Cãdidatus q̃stor. · Impudicitia Iuliæ · Marsia i liberis ciuitatibus; · Marsia in foro. · Locus marcialis.

micas uuluæ curabat mēta. Iuue. & uomicæ putres. Come. Celsus in.iiii. ait. Vomicæ finis est ut rūpatur. prisci uomicas appellauere loca concaua & uetustate exesa. Carcinomata. carcinomata sunt ex genere cancrorū; de quibus hæc scri. Gel. in. v. Carcinoma fit maxime in superioribus partibus circa faciē nares; aures; labra: māmas fœminarū in iecore aut splene hoc nascitur. color eius ruber est; curationibus irritatur. Est & alterū ulcus ex eodē genere; quod Cacoethes a græcis nominatur; & hoc recepit curationem. Vix discerni potest cacoethes quod curationem recipit a carcinomate quod non recipit. scri. Pli. q polemonia herba ulcera quæ cacoethe uocant sanat. Carcinomata. Cacoetes.

carcinomata sua.

De receptione & cultu amicitiarum eius. ca. 66.

AMicitias neq; facile admisit & constantissime retinuit: & non tantum uirtutem ac merita cuiusq; digne prosecutus sed uitia quoq; & delicta dumtaxat modica ppessus. Neq; enim temere ex omni numero in amicitia eius afflicti reperiantur: præter Saluidenium Ruffum: quē ad consulatū usq;: & Corneliū Gallū quem ad præfecturam ægypti ex infima utrumq; fortuna prouexerat. Quorum alterum res nouas molientem damnandum senatui tradidit: alteri ob ingratum & maliuolum animū domo & prouinciis suis interdixit. Sed gallo quoq; & accusatorum denunciationibus: & senatusconsultis ad necem compulso: laudauit quidem pietatem tantopere pro se indignantium. Cæterū & illachrymauit: & uicē suā cōquestus est: q sibi soli nō liceret amicis quaten⁹ uellet irasci. Reliq potētia: atq; opibus ad finē uitæ suæ cuiusq; ordinis pricipes floruerūt:

Idem in.xxvi. ait ad carcinomata argemoniam herbam ex melle esse efficacissimā. Idem in.xxxi. Sal. carcinomatis imponitur cum uua taminia.

Amicitias non facile ad amicitia. ut inquit Aristo. viii. ethi. res est in uita maxie necessaria; adeo ut sine amicis nullus eligeret uiuere; licet cuncta possideret alia bona. Et ut ait Enni. q potest esse uita uitalis; qui non in amici mutua beniuolentia conquiescat; q amicitiam e uita tollunt solem e mūdo: ut ait Lel. apud Cice. tollere uidentur; iucūdissimū est; ut uerissime scripsit Pli. in rebus huma. amari; sed non minus amare laudatq; Traianū cum ipse ardentissime diligat; adhuc tamē ardentius diligatur Adolescentes uero in amicitia colenda mobiles sunt q cum cito fiant amici cito desistūt; sæpe ut auctor est idem Arist. eadem die propositum mutantes; debemus itaq; esse diligentes in amicis eligendis: ut idonei & stabiles & constantes eligantur. hoc faciebat Augu. qui amicitiarū erat mororissimus pensitator; Et amicorum ubi idonei ad amicitiam uisi forent; constantissimus retentor. de quo sextus Aurelius sint inquit rarus quidem ad suscipiendas amicitias: ad retinendas constantissimus. & Propertius in hanc sententiam inquit cum de amore loqueretur hoc mihi perpetuo. ius est; q solus amator nec cito desisto; nec temere incipio. Amicitia.

M. AN. Ex insula; ex qua non dicit: sed potiam pandatariam & alias contra campanum littus sitas insulas hunc usum principibus in suos seuientibus prestitisse constat. Exorari; præcibus uinci. Tales filias & coniuges; tam impudicas q̄ ipse filiam & neptem effectus esset pro quibus tam pertinaciter intercederent. Agnosci uetuit in apertum referri. sed continuo extingui quasi adulterio conceptum. Transportauit; ex surrento in insulam transportari fecit. Sepsit; circundedit neq̄ pateret effugium. Cauit. Cautum uoluit. Senatusconsulto publico decreto. Iuliarum; filiæ & neptis αιθοφελεσ τ αγοροσ τεμεναι ατ αμοσ τ α πολεσ αδεαι: Sic hector ille homericus conuiciabundus paridem alloquitur utinam nūquam esses natus uel celebs mortuus esses Vomicas; a postemata seu fistulas ut alii intepretantur. Carcinomata; cancro græci καρκυνον cancrum uocant unde & τοκαρκινωμα morbus ipse. Plini. huiusmodi Augusti clades breuiter executus Incusatæ inquit liberorum mortes luctusq; non tantum orbitate tristes adulterium filiæ & consilia paricidæ palam facta. Neq; facile admisit. Secutus credo sapientis illius solonis preceptum ut est apud Laer. τουσ φιλουσ μυτ α χυκτεω amicos ne celeriter nimis aquiras; quod & Cice. in lælio precipit.

PIH. Vitia modica perpessus; uetus uerbum est amici mores noueris non oderis: quo præcipitur amicorum uitia si leuia sint ferenda esse; in quam sententiam est illud ab Oratio decenter dictum. ac pater ut gnati sic nos debemus amici si quod sit uitium non fastidire. Ad consulatum usq. s. prouexit. Ad præfecturam ægypti. Eusebius chronographus sic in libris chronicorum. Cornelius gallus de quo Virgilius. scribit in buccoli. primus tenuit ægyptum; quæ ab Augusto facta est Romana prouincia. hic quadragesimo ætatis suæ anno propria: se manu interfecit. de eodem ait Stra. in ultimo geographiæ Gallus Cor. cui primum prouincia commissa est: herorum urbem; quæ defecerat cum paucis recepit; & seditionem in thebaide exortam facile composuit; prætereundum minime est id quod apud Amianum Marcellinum legimus de Cor. Gallo eiusq; morte sic prodentem. Cor. Gallus res tenens Romanas ægypti procurator exhausit ciuitatem thebarum plurimis interceptis; reuersusq; cū furti arcesseretur & populatæ prouinciæ; metu nobilitatis acriter indignatæ; cui negocium spectandum dederat imperator; stricto incubuit ferro. is est si recte existimo Gallus poeta quem flens quodāmodo in postrema bucolicō parte Virg. carmine decantat hactenus Marcellinus. Alteri; saluidieno ruffo. Prouinciis suis. diximus supra diuisas fuisse prouincias Romanas ut aliæ Cæsaris aliæ populi dicerentur. augustus saluidienum uetuit habitare in illis prouinciis; quæ ad ius ipsius pertinebant & Cæsaris dicebātur. Sibi soli. Cogitur imperator nōnūq̄ quædam facere ex aliorū snia. In multis etiā non libens morē gerere amicis; adeo ut interdū seruare nō possit: quē amici ad mortē deposcūt. Dicit Cice. in quadā ad. M. marcellū epistola; multa uictori eorū arbitrio p quos uicit etiā inuito faciēda sūt. Quatenus uellet; tā q̄ amicis irasci nolet usq; ad mortis suppliciū. Reliq; Aug. Cæsaris amici. Mors gallis.

Offensa.
Offensiuncula.
Mitylene
Aggrippæ qui.
Arcana cũ fœminis nõ cõicãda

Offensis. offensa declinatur cuius diminutiuum est offensiuncula. quo utitur Cicero. Cum ille scilicet agrippa: qui indignabundus: & impatiens sibi Marcellum octauiæ filium anteferri contulit se mitylenas: quæ ciuitas ẽ in insula lesbo de qua in Iulio Cæsare dictum est: qui in pedes nascuntur aggrippæ dicti sunt uocabulo ab egritudine & pedibus: quos in fœlices prope modum esse erudi annotauerunt. unicum fœlicitatis exemplum in talibus est hic. M. Agrippa: qui & ipse ita natus est: q̃q̃ is puerperii sui preposteri iusse pœnas existimatur multis incommodis: & in primis aduersa pedum ualitudine conflictatus: quem dolorem cum perpeti nequiret unius medicorum portentosa scientia ignorante augusto demersit crura in acetum calidum in accerrimo impetu morbi atq; ita euasit tanti putans usu peduʒ sensuq; omni carere: dummodo & dolore illo careret. Plini. inter infortunia aggrippæ numerat prægraue seruitium soceri. socer autem fuit diuus augustus. Vxori terentiæ. Coto dicere solebat se duci penitudine: si rẽ nũq̃ arcanam cum uxore communicasset. præceptũ esopi fabulatoris est: τηνγυναικι μηδεποτεπιστευσηϲ απορρητα. i. mulieri nunq̃ commiseris arcana: uitupatur mecenas quod nimis fuerit uxorius: q cũ uxore quotidie dissidium faciebat & mox recõciliabatur. ob hoc dixit Sene. in epist. morali. hunc esse qui milies uxorẽ duxerit cum unam habuerit. idem in li. de mundi guber. scribit uxorem mecenatis anxiã fuisse & morosam: cuius quotidiana repudia deflebat mecenas. dissentiunt a Tranquil. sextus Aurelius & eutropus qui scribunt mecenatem præcipuũ fuisse augusto amicorum ob taciturnitatem & aggrippam ob patientiam modestiamq;. Fuit alius mecenas melissus quem triennio silentium sibi impetrauisse a conuulsione reddito sanguine proditum memoriæ est. Murenæ coniuratione. huius mentio facta in superioribus est.

Silentium.
Mecenatis

q̃q̃ & offensis interuenientibus. Desiderauit enim nõnunq̃ ne de pluribus referam & Marci aggrippæ patientiã: & Mecœnatis taciturnitatem: quum ille ex leui rigoris suspitione & q Marcellus sibi anteferetur. Mitylenas se relictis omnibus contulisset: & hic secretum de comperta. Murenæ coniuratione uxori Terentiæ prodidisset. Exegit & ipse inuicẽ ab amicis beniuolentiam mutuam tam a defunctis q̃ a uiuis Nam q̃uis minime appeteret hæreditates: ut qui nunq̃ ex ignoti testamento capere quicq̃ sustinuerit: amicorum tamen suprema iudicia morosissime pensitauit: neq; dolore dissimulato si parcius aut citra honorem uerborum: neq; gaudio si grate pieq; quis securus fuisset. Legata uel partes hæreditatum a quibuscũq; parentibus relicta sibi: aut statim liberis eorum cõcedere: aut si pupillari ætate essent: die uirilis togæ uel nuptiarum cum incremento restituere con sueuerat.

De seueritate & clementia eius erga libertos. ca. 67.

PAtronus dñsq; nõ mĩ seuerus q̃ facilis & clemens multos libertorũ in honore & usu maximo hũit: ut

M. AN. Corneliũ gallum: is est de quo Maro. in buco. carmine pauca meo Gallo sed que legat ipsa lycoris & quem Eusebius scribit primum omnium ægyptum in formam prouinciæ ab Augusto redactam administrasse. Alterum: gallum. Alteri: saluideno. Maliuolum: sibi infestum. Ad necem compulso: Eusebius est auctor gallum sibi mortem consciuisse. Pietatem: pium erga se patrum studium. Vicem suam: parum fœlicem sortem. Quatenus: quitum uellet. q. d. maiora sunt eorum scelera q̃ possit quisquam illis leuiter irasci & icirco se in fœlicem dicere cui ut est apud Anneum senecam malum esse necesse esset. Reliqui. amici. Offensis interuenientibus: q̃q̃ & ab illis quandoq; offensus. Desiderauit: requisiuit. M. Agrippæ patientiam q rigore quodam animi potius q̃ iniuria mitylenas concessit Pli. pudenda inquit Agrippæ ablegatio quasi ab augusto fuerit ille ablegatus non ultro secesserit nisi ad eius filium id potius referas. Terentiæ uxori. Pli. Arcanorum proditionem ad mecœnatis credo leuitatem alludens. Anneus seneca eum ut mollem: & uxorium taxat: celebre alioquin ipsius nomen flacci horatii: &. Maronis carmine.

Exigere
Mutuus amor.

PHI. Exegit. repetiit. tanq̃ debitam: hoc enim exigere interdum significat: aliquando excludere & eicere. Inde apud historicos leges exactis regibus pro eiectis & exactor regũ dictus publicola: qui tarquinios ex Romano imperio eiecerat exturbaueratq;. Mutuam: in amore respondentem: mutuus dicitur amor: ubi par uoluntas accipitur & reditur. In amore autem uinci turpe est. Suprema iudi. ultimas morien moluntates: quæ in testamẽtis maxime apparent. Morosissime pensi. cum nimia diligentia & morositate perpendit examinauitq;. Si parcius: sensus est. aperte dolebat augustus: si quis amicorũ testamen de se ipso nimis parce & sine honorificentia uerborum meminisset. Idem aperte gaudebat si amici benigne & pie sui mentionem fecissent in testamento scribendo. Partes hæreditatum: ut esset coheres. A quibuscumq; paren. ab his qui filios habuissent: uidetur enim iniquissimum esse: q patri alius succedat q̃ filius: q in hereditates paternas alii q̃ liberi succedant: ideoq; eleganter & uere dixit Cor. tacitus in uita soceri agricolæ q a bono patre non scribitur hæres princepes nisi malus: tãq̃. s. boni principes nolint inuadere aliena bona: minimeq; ad se pertinentia: nunc laudatur Augustus: qui filiis testatorum bona sibi relicta concedebat: restituebat cum incremento. Diæ uiri. to. uel nuptia. Sensus est Augustum noluisse accipere legata ab his: qui liberos haberent: sed consueuisse restituere illis ubi adoleuissent: quo die

* sumebant togam uirilem. * uel quo uxorem ducebant. * uel si essent fœmine quo die nupsissent.

Patronus dominusq;. nomina hæc sunt relatiua &: ut dialectici dicunt: ad aliquid: nam patronus liberti est: & dominus serui: & econtrario libertus patroni: seruus domini est.

Licinium:quidam autumant hunc esse illum licinium de quo uulgatũ sit illud distichon. Marmoreo tumu= lo licinus iacet:at cato paruo pompeius nullo:credimus esse deos? Dispensatorem. In numero seruorum erant dispensatores:hinc ait Taci. Galbæ corpus dispensator argius e primoribus seruius humili sepultura in priuatis eius hortis contexit. & Pli. in. xxxiii. sic inquit. Seruus claudii drusilanus nomine rotundus dispensator hispaniæ citerioris quinquaginariam lanceam habuit. dicti autem sunt dispensatores ab dispensanda pecunia. nam ut au= ctor est Pli. libralis & dipondius assis appendebatur: unde & adhuc expensa dicuntur. & stipendiorum hoc est Licinius. Dispensatores in mancipiis. Lipripendes.

Licinium: Enceladum aliosq;. Consinium seruum grauissi= me de se opinantem non ultraq̃ compedibus coercuit. Diomedem dispensatorem: a quo simul ambulante incurrenti re pente fero apro per metum obiectus est: maluit timidita= tis arguere q̃ noxæ: remq; non minimi periculi: quia tamen fraus haberat: in iocum uertit. Item proculum ex acceptissi= mis libertis mori coegit compertum adulterarem matronas Gallo a manu q̃ pro epistola prodita denarios quingentos accepisset: crura effregit. Pedagogum ministrosq; Caii filii p occasionem ualitudinis mortisq; eius superbe auareq; in p uincia grassantes oneratos graui pondere ceruicibus præ= cipitauit in flumen.

De infamia dedecorum primæ iuuentutis eius.

P Rrima iuuenta uariorum dedecorum infamiam subiit. Sex. Pompeius eum ut effœminatum inse= ctatus est. M. Antonius adoptionem auunculi stupro meritum. Item Lucius marci frater quasi pudicitiam delibatam a cæsare. Aulo etiam Hircio in hispania trecentis milibus nũmũ substrauerit: solitusq; sit crura suburere nuce ardenti quo mollior pil⁹ surgeret: s; & ppl's quodã uniuersus

stipis ponderandæ pensatores libri= pendes dicti. * Docent iuris= con. dispensatorem mereri libertatẽ si diligenter tractauerit Dñicas ratio= nes. nam titu. de statu. libe. Labeo ita refert. Calenus dispensator meus: si ra tiones diligenter tractasse uidebitur li ber esto. suaq; omnia sic habeto. * *

Fero apro. scribit Pli. in. viii. in om nibus animalibus cuiuscunq; generis ullum sit placidum: eiusdem inueniri & ferum: utpote cum hominum etiã siluestrium genera reperiantur. com= plura tamen sunt nec placida nec fera sed mediæ inter utrũq; naturæ: ut hi= rundines: apes: delphini. mures: pro= blema est apud Aristo. cur in animã= tium genere quæcunq; domestica: ea dem etiam fera reperimus: quæcũq; autem fera non utiq; eadem domesti ca natura creauit: cum fero apro li mi sceatur sus domestica: quæ mixtura fa Nec placida. cilis est: nascetur hibrida: sic enim uo= catur ex utroq; sue domestico & fero genitus. Arguere: accusare. Quã Hibrida. noxæ. criminis & culpæ. alias noxa Noxa. periculum significat & damnum. De noxa & noxia plura scripsimus in notis Seruii. Adulterare matronas. in hoc uidetur imittatus esse Iulium Cæsarem: qui libertum gratissimum capitali pœna affecit ob adulteratam equi tis Romani uxorem. olim Claudius retulit ad senatum de pœna fœminarum: quæ seruis coniũgerentur statuitq; ut ad id prolapsa in seruitute haberetur si maritus ignorasset: sin uero consensisset esset loco libertæ. A manu. hoc est amanuensem & scribam: repete quæ supius scripta sunt in Iulio Cæ. ubi ait. Philemonẽ a manu seruum.

M. AN. Hæreditates: legata. Suprema: ultima: extremã uolũtatẽ: nã uolũtas ex iudicio pendet. Moro sissime: nimis anxie & curiose. Parcius: remissius. Citra honorẽ uerborũ: an sine honorifica præfactione de se ultimo uitæ tpe locuti eẽnt. Pupillari ætate. ut aliena ope & tutela indigerent. Virilis togæ. quo de uirilem togã sũpsisset. Aut nuptiarũ: aut cũ uxorẽ duxisset. Cũ incremẽto: auctis etiã rebus aut mũeribus supadditis Patronus in libertos. Dñs: in seruos. Grauissime: pessime. Dispẽsatorẽ: dispẽso uñ dispẽsator a dispen do: ẽ pẽpẽdi: æris mos lõge antiqssimus: nã quũ æs graue esset in usu appẽdi oportuit nõ nũerari qui igit̃ patroni aut dñi æs dispẽdebãt dispẽsatores ab initio sũt dicti. Fero apro. siluestri. Per metũ: qui dũ apri declinaret in cursum irruenti illi augustum pro se obiecit. Quã noxe: culpæ. Proculũ: proculus dicitur qui pegrinãte pa tre est natus. Adulterare: adulteria cõmittere. Talbo a manu q seruí a manu essent: q a pedibus diximus.

PHI. Prodita: reuelata: demõstrataq; cuidã: cuius intererat eã inspicere. hoc aũt factũ ẽ cõtra officiũ scriba= rũ q in primis arcanorũ tenacissimi custodes esse debẽt. Mortisq; eius: dictũ iã est quẽadmodũ Caius augusti p adoptionẽ filius fuit in lycia interfectus fraude dõnis: q libellũ legẽti: quẽ ipe porrexerat: uulnus incussit: ex quo uulnere cũ periisset Caius pædagogus illius atq; ministri cœperũt supbe & auare grassari atq; prædari in lycia puin cia: ppt quod ab augusto affecti sũt supplicio capitali & in flumẽ pcipitati: quo olim supplicio usus est alexãder in seditiosos. Dedecorũ. dehonestamentorũ: flagitiorũ. Sextus põpe. filius magni põpeii hic fuit. exercuit py= raticã in sicilia: quẽ ut in supioribus explicauimus pugna nauali augustus pfligauit. hic ergo utpote inimicus de augusto inimico coloquebat. solent autẽ inimici insectãter & grauiter uituperare inimicos: & plerũq; sit ut quãto uituperatiões fuerit acerbiores tãto minus fidei habeant: potuerit itaq; cõmẽticia eẽ quæ Sextus põpeius & M. Antonius in augusti iuuentã insectãter pdiderũtq cũ fuisse mollẽ & paticũ criminati sũt. Adoptionẽ auũculi. Iu= lii Cæsaris: qui ut superius dictũ est maior auũculus fuit augusti. hoc est frater eius auiæ: per adoptionẽ uero pater Lucius marci frater. significat Luciũ Anto. fratrem Marci Anto. triũuiri: quẽ in bello perusino uictũ ad dedica tionẽ cõpulit Augustus. In hispania: hoc ad illud tempus referendũ quo Iulius Cæsar pfectus est in hispanias aduersus Gn. Põpei libros & tũc Augustus eũ subsequutus est. Delibatã: præfloratã: pregustatãq;. Cor. cethe gus ab ennio dictus cũ laude: flos delibatus populi. Substrauerit. prostituerit precio corruptus. Nuce ardenti. Dionysius ille syracusanorũ tyrãnus solitus erat barbã sibi & capillũ adurere cadẽtibus iuglãdiũ putaminib⁹ hoc Dedecus.

est ardentibus nucū corticibus & hoc faciebat ex formidine dū timet tonsori collū caputq̧ cōmittere. igitur augu
Psilotrū qd. sto probro datū uidetur q̧ crura subureret nucibus ardentibus. tā: q̄ illud putamē habeat uim psilotri hoc est me
dicamenti depilatorii. scribit Pli. in. xiiii. maximū honorē fuisse resine in euellendis a uirorū corporibus pilis idē
in. xxiii. quod huic sententiæ cōgruit refert: putamen nucis cōbustū tritūq̧ in oleo aut uino infantiū capite perū
Alopetiæ quæ. eto nutrire capillum: & eo sic utebantur ad alopetias sunt aūt alopetiæ ex genere arearum in quibus emortua pel
licula pili extenuantur deinde excidunt. fit alopetia in capillo & in barba ut ait Cor. celsus. hinc sæpe leges apud
Plini. medicamenta tradi ad alopeci-
as repellendas: de quibus apud Aui-
cennam quoq̧ magna mētio est. Alo
petia autē noiatur a uulpe. quam græ
ci uocant ἀλώπεκα: quæ hoc mor-
bo peculiariter conflictatur. * Ga
lenus primo librorū: qui meri inscri-
buntur: sic refert. alopetiæ ꝓpterea: ut
aiunt: sic noiatæ sūt quia frequēter fiūt
uulpibus: græci aūt ἀλώπεκα uul
pes appellāt. * Igīt qui glabri &
molles diu uideri uolebant pilos ua-

ludorū die & accepit in contumeliam eius: & assensu maxi-
mo cōprobauit uersum in scæna ꝓnūtiatū: de gallo matris
deū tympanizāte: Vides ne ut cynæd⁹ orbē digito tēperat.

De adulterio & libidine eiusdem.

Dulteria quidē exercuisse: ne amici quidē negāt ex-
cusantes: sane nō libidine: sed ratiōe cōmissa: quo fa
cilius cōsilia aduersariorum per cuiusq̧ mulieres ex
quireret. M. Ant. super festinatas Liuiæ nuptias obiecit: &

riis modis euellebant: augustus nuce suburebat hoc est modice urebat: utebaturq̧ putamie nucis ꝓ psilothro. Nā
quāuis psilotra sint ꝓprie medicamēta muliebria tñ in usu etiā uirorū eē cœperūt: qui in fœmineā naturā se trās-
ferre ꝓ uiribus nitebātur: dolebātq̧ q̧ uiri essent nati prorsus eneruēs curati effœminati. De psilotro iā dictū ē. &
ait Plinius in. xxvi. psilotrū nos quidē in muliebribus medicamētis tractamus uerū etiā uiris in usu ē. Ludorū
die: quo ludi scænici & histrionici agebātur. In cōtumeliā eius in contemptum opprobriumq̧ Augusti.

M. AN. Pro epistola ꝓdita. q̄ secretiorē epistolā prio corruptus uolenti legendā subiecisset aut certe reci-
tasset. Caiūq̧ lycia piit. Occasionē: temporis oportunitatē. Valitudinis: morbi. Onerato grauī pōde
re: grādioribus saxis eius colla alligatis. Præcipitauit: ꝓcipitari fecit dedecorū: ꝓbrorū. Sextus pō. magni pō
pei filius: qui ab eo postea nauali est: prelio uictus. Insectatus: proscidit. Auunculi: Cæsaris maior eñ auūculus
augusto cæsar dictator fuit. Stupro: turpissimo corporis obsēquio. L. Anto. qui circa perusiam ab eo fame domi
tus est. Marci. Ant. f. triūuiri. Delibatā. primo uiolatā. Aulo hircio q̄ postea mutinēsi bello piit. Substra-
uerat abutēda dederat. Nuce ar. Pli. tinguntur cortice earū lanæ: & ruffatur capillis: ceterum huiusmodi usus
nihil meminit. In cōtumeliam: in contemptum.

Galliābon. PHI. De gallo tym. agebaē fortassis in theatro fabula galliābo metro cōtexta: cuius argumētū erat de cybel
Equiuocū. le cōpositū & de gallis cybelleiis cōcinnatū: de quo ait & Marcial. nec dictat mihi luculentus atys mollē debilitā
Pluriuocū. te galliābō. Gallus aūt nomē est ut græci dicūt omonimon. ut latini interpretātur æquiuocū q̧ Marcianus in dia
Gallus qd. lectica pluriuocū uocat: qn̄. s. pluribus rebus eadē est appellatio: est eñ gallus nomē gentis: nomē uiri: nomē auis
& fortunā corporis significat: ut ait Fabius Quintilli. i. castratū. Namq̧ tales erant galli sacerdotes matris deorū
cybelles qd nomē traxerūt a gallo fluuio: ut scribit Plinius in qnto & tradit Ouidius in fa. de gallis cybelles q̄ erant
abscissi multa scribit Augustin. li. vii. de ciui. dei: ubi refert ideo abscissos matri deū seruire. ut significaret eos q̄ se-
mine indigeant terrā seq̄ oportere: quæ mater Deū noiaē. In ea q̄ppe oia reperiri: auctor est Firmicus maternus si
luna se in septimo loco soli mercurio saturno aliqua radiatione cōiūxerit: q̄ talis cōstellatio faciet archigallos: ita
Archigalli. eñ dicūtur pricipes gallorū abscissorū. idē alibi ait. uenus in. x. ab horoscopo loco facit eunuchos & archigallos
Tympanistæ. Tympanizante. tympanū pulsante. eleganti uocabulo id genus hoies tympanistas appellat Apuleius in libr.
de demonio socratis. Augustin. tradit ideo magnā matrē quæ & tellus & cybele & ops & mater deū uocitaē habe
Magna mater. re tympanū: ut significeē eā eē orbē træ & ob hoc ipm tympanū galli cybellei in sacris pulsare solebāt. Lucretius
in. ii. de gallis cybelleiis loquēs ait. tympana tenta tonant palmis: & cymbala circū ꝯcaua raucisonoq̧ minanē cor
Tympanū cybeles. nua cantu. Catullus quoq̧ tympanū tubā cybeles nō inelegāter uocat. Vides ne ut cinedus. hic est uersus galliam
bus ꝓnūciatus in scæna de gallo tympanū pulsante. cuius talis est sensus. uides ut gallus digito pulsans moderaē
typanū: nā cynedus significatur gallus tanq̄ mollis & effœminatus: ꝓterea cynedi apđ ueteres dicti sunt saltatores
& pātomimū & cantio cynedica a plauto dici uideē in sticho: non me ꝓterit quæ tradanē de cynedica orōne &
eius inuētore sotade. orbē uero accipimus ꝓ tympano orbiculari ad orbē terræ significādū: sed cum hic uersus de
gallo cybelleio scriptus esset cōuersus est p amphibologicā similitudinē in augusti cōtumeliā tanq̄ & hoc significa-
ret. uides ut cynedus Augustus orbē terrarū digiti nutu regat. & ita tanq̄ mollis & paticus taxabaē Augustus a po
pulo Romano. Per cuiusq̧ mulieres exquireret. nihil est tam archanū: qđ mulier nō prodat detegatq̧ maxie in
Vt mulier secreta pronunciet. cōplexu amatoris subans. tradūt magi si cor bubonis īponatur māmæ mulieris dormientis sinistræ fore ut oia se
creta ꝓnūciet. Super festinatas scribit Sextus Aurelius augustū abiecta uxore scribonia amore alienæ coniugis
possessū liuiā sibi cōiūxisse. M. Antonius nō cōtentus obiecisse augusto q̧ festināter nuptias cū liuia aliena uxore
fecisset tanq̄ amoris ipatiēs. etiā ꝓbro ei dedit q̧ alterā fœminā summatē uiri cōsularis uxorē ex libidinis impatiē
tia abduxerit e cōuiuio in cubiculū peractoq̧ cōcubitu reduxerit. Viro corā: flagitiū est abducere cōiugē alienā:
Cipius. flagitiosissimū uero id efficere uidente ipo marito. sensus eñ oculorū est acerrimus: & aīm uehemētius lācināt ui
Pararēcos. sa q̄ audita nostrorū dehonestamēta: nisi forte maritus imitabaē cipiū illūq̧ pararēchos dictus ē: q̄ simulabat se
dormire: & ut ait ille doctus erat stertere ad calicē uigilāti naso: quo impunitus eius uxor mæcharet. cuius memi-
nit Lucili. a quo uideē natū illud uetus ꝓuerbiū. quod est non oibus dormio: quod usurpat & Cicero. quadam ad

fabium gallũ epistola:cũ ait.olim non oĩbus dormio:sic ego nõ.omnibus mi gallæ Seruio. Fœminã consularem. Scribit Vulpia.li.primo ff.consulares fœminas dici consularium uirorũ uxores adiicit saturninus & matres:quod nusq̃ relatum est:fœminæ nuptæ clarissimis personis clarissimarũ personarũ appellatione cõtinentur. fœminis eñ dignitatem clarissimã mariti tribuunt. E triclinio:in notis seruii docuimus tricliniũ & mensam & cænaculum significare. Rubentibus auriculis. Auricula ꝓprie significat partem illam auris infimã:quæ mollis est:inde prouerbialiter a Cicero.dictum est hominem reddo ima auricula molliorem.græci ωτιον appellant. Scribit Plinius in undecio in aure ima hoc est auricula memoriæ locum esse:quem tangentes attestamur unde Oratianum illud. Ego uero appono auriculam. Auriculæ in fœmina rubẽtes & capilli uexati indicio sũt recentioris cõcubitus. hoc idem indicat Iuuenalis illo uersu. Vexatasq; comas uultumq; auremq; calentem.

Nõ oĩbus dormio.
Cõsularis fœmina.
Claritas fœminæ a uiro
Auricula.

fœminam consularem e triclinio uiro coram in cubiculum abductam:rursus in conuiuium rubentibus auriculis in cõptiore capillo reductã:& dimissã scriboniã q̃a liberi⁹ doluisset nimiã potẽtiã pellicis & cõditiões quæsitas ꝑ amicos.q matres familias & adultas ætate uirgines denudarent: atq;

M.AN. De gallo: de cibeles sacerdote. Tympanizante tympanũ pulsante. Mar. Area celeneos lugentia matris amores. Esuriẽs gallus uendere sæpe solet. Iu. aut resupinati cessenria tympana galli:catulus ministras quoq; ipsas deæ gallas appellauit rapidæ inquit ducẽ sequũtur gallæ præpopere pedem; aut certe ad gallorũ molliciem respiciens gallas catulus dixit:ut est illud apud Vir. o uere phrygiæ. Cynedus:mollis gallus: genitalibus namq; exectis mollissimi habebantur. Orbem digito temperat quũ de gallo tympanũ pulsãte esset a poeta dictum populus in Augustum uertit qui mollissimus ut gallorum:unus orbem terrarum porrecto digito quod imperantium est regeret. Festinatas:quando prægnantẽ etiam abduxisset. Fœminam consularẽ: cõsulari uiro nuptam:quo pacto ad Liuiam id referri possit non uideo Tyberius enim nero unquã quod legerim consul fuit.

Rubentibus auriculis:quod in fœmina patratæ libidinis ẽ signũ. Iu. Vexatasq; comas uultũq; : aurẽq; celentẽ.

PHI. Dimissam scribo.s.obiecit Augusto. Superius dictum est quemadmodum Augustus scriboniam accepit in matrimonium:cum qua mox diuortium fecit pertesus morum eius peruersitatem:fuit autem libonis filia:a qua Scribonius Aphrodi.grammaticus fuit redemptus & manumissus. M. Antonius ideo scriboniam ab Augusto repudiatam fuisse dixit:quia illa doluerat ob impotentiam pellicis.est autem pellex proprie ea quæ cũ eo corpus miscet cui uxor est:& in hoc significatu fere semper accepi reperies ab oratoribus & poetis.ubi animaduertendum est pellicem non dici tam uiri q̃ uxoris:ut illud Salustianum:filia matris facta pellex: & illud Ciceronianum in oratione pro cluentio.uxor generi:nouerca filii:filiæ pellex.hinc lex a Numa Pom.lata hæc est pellex ædem iunonis ne tangito.Interdum pellex:ut inquit Massurius iurisccon.apud antiquos ea habita est:q̃ cum uxor non esset cum aliquo tamen uiuebat:quam nunc uero nomine amicam:paulo honestiore concubinam appellari tradit.

Matres familias. Matrem familias:ut inquit Vulpia.eam accipere debemus:quæ non in inhoneste in domo uixit matrem enim familias a cæteris fœminis mores discernunt atq; separant: proinde nihil intererit nupta sit au uidua.ingenua sit an libertina.Nam neq; nuptiæ neq; natales faciunt matrem familias sed boni mores. Boe. in commentario secundo topicorum:tradit matremfamilias esse non posse:nisi quæ conuenisset in manu mariti per coemptionem. coemptio uero certis solemnitatibus peragebatur. & sese in coemendo inuicem interrogabant:uir ita an mulier sibi materfamilias esse uellet illa respondebat:uelle.item mulier interrogabat:utrum uir sibi paterfamilias esse uellet.ille respondebat uelle ælius melissus inter grammaticos celebratus:matrona inquit est. quæ semel peperit:quæ sæpius materfamilias:cuius sententiam refellit Gell. lib. xvii. noctium atticarum scribens matremfamilias appellatam esse eam solam quæ in mariti manu mancipioq; esset:de matrefamilias idem Seruii sensit q; Boe. qui illud præterea addidit familias genitiuum esse antiquum a græco deductum Seruio astipulatur Priscia. qui sic ait in. vi. primæ declinationis fœmininorum genitiuum etiam in as more græcorum solebant antiquissimi terminare:unde adhuc paterfamilias & materfamilias pro familiæ solemus dicere:& frequens hoc habet usus. Mangones. mangones sunt uenaliciarii hoc est hi qui uendunt seruos elegantiores uenustioresq; : & cum homines mercis appellatione non contineantur:mangones:ut recte ait mela iuriscon. non debent appellari mercatores mango dicitur quasi manu ago ut interpræatur Porphyrio enarrans illud Oratia. Nemo hoc mangonum faceret tibi. mangonum officium est:ut docet Quintil. in. ii. colorem fuco & uerum robur inani sagina mentiri.ita enim mancipia uendibiliora & præciosiora efficiuntur. Docet eleganter Pli. solitos fuisse mãgones medicamentis pubertatem uenalium puerorum coercere:& non pati erumpere unde ait in. xxi. hiacynti radix est bulbacea mangonicis uenaliciis pulchre nota:quæ uino dulci illita pubertatem coercet:& non patitur erumpere. idẽ in. xxx. ne sint male hisurtæ formicarum oua pueris infricata prestant: item mangonibus ut lanugo tardior fit pubescentium sanguine & testiculis agnorum qui castrantur:qui euulsis pilis illitus & contra uirus proficit. Mãgones quoq; fœminas dici posse testis est idem Plin. qui ait in. xxxii. ita pueros pubescere negauit. Mango salpe obstetrix. Aliquando aliarum quoq; rerum uenditores metaphoricos dicuntur mangones; qui merces poliunt atq; interpollant ut pluris uendant. unde ab eodem Plinio mangones gemmarum dicti. a mangone mangonium inclinatur:accipiturq; pro artificio mangonis. Plini. in. x. Nec tamen in hoc mangonio quicq̃ totum placet. infra mangonicos quæstus uocat Tranquil. lucra:quæ mangones faciunt in uendendis mancipiis:hinc mangonizare uerbum est:quod significat expolire:ornare:ut emptores alliciant ad facilius emendum. Pli. in. xxiii. succus bryoniæ uitis illitus per se & cum eruo lætiore quodam colore & cutis teneritate mangonizat corpora. idem in. ix. uillas mangonizatas appellat quasi mangonio opere uendibiliores factas.

Materfamilias.
Interrogatio uiri & uxoris.
Matrona.
Mãgones.
Venaliciarii.
Mãgones fœminæ.
Mãgoniũ.
Mãgonizare.

perspicerent tanq̃ Thoranio mangone uendẽte. Scribit etiã ad ipsum hoc familiariter adhuc nec dum plane inimic⁹ aut hostis. Quid te mutauit: q reginã ineo: uxor mea est. Nunc cœpi: an ab hinc annos nouem: tu deinde solam Drusillã inis: ita ualeas uti tu hanc epistolam quum leges: non inieris tertullam: aut terentillam: aut drusillam: aut saluiam Cinsceniam: aut omnes an ne refert ubi & in q̃ arrigas.

De cœna eius & discumbentium in apparatu deorum.

Cœna quoq; ei⁹ secretior in fabulis fuit. Quæ uulgo δωδεκαθεος uocabat in qua deorũ dearũq; habitu discubuisse cõuiuas: & ipsũ p Apolline ornatũ nõ antonii modo ep̃le: singulorũ noĩa amarissime enũerãtis exprobrãr sed: & sine auctore notissimi uersus
Quum primum istorum conduxit mensa choragum
Sexq; deos uidit mallia sexq; deas:

Thoranius mango — Thoranio: huius thoranii mangonis meminit Solinus in polihistore & Plini. in. vii. quẽ scribũt uẽdidisse. M. Antonio duos eximios forma pueros alterum asiaticum: alterum gallicum ut geminos tanta unitas erat; de eodẽ sic ait Macrobius in. ii. saturnalium. Delectatus erat augustus inter cœnã symphoniacis thorani mangonis; atq; eos frumento donauerat. sensus est Tranquilli. Antonium obiecisse augusto. q per amicos matronas & uirgines sub conditione quæreret ad stuprum: qui illas denudatas: ita diligenter & ociose contẽplarentur tanq̃ eas empturi a mangone thoranio. mos est eñ eorũ qui seruos emunt ut eos diligenter perpendant inspiciantq;. Inimicus
Inimicus hostis. — aut hostis: sciẽter hæc duo tanq̃ diuersa disparauit. inimicus eñ priuatus ẽ: hostis publicus; sed attende q uerbũ
Inimicare hostire. — inimicare ab altero inclinatur: significatq; inimicum facere; ut apd Oratiũ Et miseras inimicat urbes; ab alio uero hostire: quod significat ferire: unde
Hostia un. — hostiam dictam autumat festus.
M. AN. Dimissam scriboniam obiecit intelligæ. Pellicis: quã marito præsente e triclinio ad stuprũ abduxerat. Conditione quæsitas: sic potius legendum q̃ conditiões unde nihil sequitur: ut sit sensus Antonium obiecisse Augusto preter cætera flagitia fœminas quoq; per amicos illi cõditione quæsitas ut si unde de placuissent ipsius congressu dignæ iudicarentur. Thorannio mangone: qui uenalia mancipia a mangonibus emebant diligentius inspicere consueuerunt nequid uitii inesset. q̃q̃ uitia quædam licet non intellecta tanti haberi solita: ut seruus quemadmodum Gel. scribit iure redhiberetur eidem thorãnio. M. Antonius duos iuuenes: quos mira similitudine fratres ratus coemerat cum diuersitate linguæ proditos redhibendos putasset pretium restituere coegisset nisi tempestiuo illius sophismate fuisset delinitus.
PHI. Quid te mu. uerba. M. An. qbus Augustum subaccusat: tanq̃ erga ipsũ imuratus sit: q cũ regina cleopatra cõcũberet: cũ ipse plures haberet: quas passim subagitaret; more eorum: qui acres sunt in uitiis ulciscendis: quibus ipsi uehementer indulgẽt: & ita augustus a sexto Aurelio reprehenditur: q cum esset luxuriæ serulens erat
Inire ĩitus. — tamen eiusdẽ uitii seuerissimus ultor. Reginã in eo. cleopatrã subagito. inire eñ coire est. & initus coitus significatur Auso. Sic me taurus init: sic proxima buccula mugit. Pli. in. x. primos quoq; mares pariunt canes: in cæteris alternant: si ineant oportuno & recto mense: ineuntur a partu sexto mense. idem tradit equos & canes & sues initũ matutinum appetere. Oui. ineat q̃libet ante uelim. Sosam drusillam inis. per interrogationem legendũ. significat eñ augustũ minime esse cõtentũ unius uxoris liuie drusillæ concubitu. Tertullam. hæc sunt noĩa matro-
Interdictus cõcubitus nisi cũ uxore. — narum: cũ quibus rem habere solebat Augustus. An ne refert; quasi nihil differre putaret an concũberet domi cũ uxore: an foris cum alienis coniugibus interdicit Aristo. in. vii. politicorum omni concubitu preterq̃ uxoris. q secus fecerit dignam inquit pœnam patiatur. Arrigas: obscenũ uerbum est ut illud epigrãmatici poetæ Arrigis ad uetulas fastidis basse puellas. In fabulis fuit in ore uulgi quotidianisq; rũoribus & fabulationibus. Oui. fabula nec sentis tota iactaris in urbe. Dodecatheos. xii. deorum. ne autem putes hunc numerũ temere usurpatum scito duodecim esse deos: sex mares totidem fœminas qui ab antiquis inter selectos numerant: quos in duos uersus ennius cohibiliter coartauit: enniani uersus sunt hi Iuno: uesta: Minerua: Ceres: Diana: Venus: Mars: Mer-
Dodecatheos herba. — curius Iouis: Neptunus: uulcanus: Apollo. Herba quoq; est: quã dodecatheon uocauerunt omniũ deorũ maiestate cõmẽdantes quam in aqua potam omnibus morbis mederi tradunt de hac cœna Augusti dodecatheo nũcupata quam in secreto agebat intellexit Sextus Aurelius cum ait: nam inter duodecim catamitos totidemq; puellas accubare solitus erat. Ipsum pro apolline. Augustus habitu apollinis discubuit. nam & apollo ut ex enniaĩs uersibus apparet & M. Varro diuusq; Augusti. prodiderunt: unus est ex numero deorum: qui selecti nũcupantur. Singulorum noĩa nominatim singulos cum amarulenta mordacitate annumerabant: qui in cœna dode-
Choragos qui. — catheo epulabantur. Choragum: Choragos græce dicitur choreæ princeps & expensæ suppeditator: & chori conuiuiiq; magister Plutar. in apophtegmatis laconicis ω Χοραγε quod latine interpretatur o ductor chori excogitasti: quo pacto hic inhonoratus locus fieret honorabilis. choragium uero dici uirginale funus ait fulgẽtius
Choragiũ. — placiadessidq; cõfirmat illa Apu. auctoritate iam feralium nuptiarum miserrimæ uirgini choragiũ struitur. sed quod cum bona fulgentii uenia dictũ sit choragiũ ut ego sentio nõ significat apud Apule. uirginis funus: sed accipitur metaphoricos p instrumento atq; apparatu nuptiarũ q̃dẽ feraliũ atq; funebriũ. nãq; auctore festo Pompe. choragiũ est scenicũ instrumẽtũ quo. s. scæna instruitur: & apparatur: cuius pfectus dicit choragus: ut hic & apud Plau. in persa: eũ ait. πορπ. i. uñ ornamẽta: ab chorago sumito: dare debet. prebenda ædiles locauere. Itẽ ait in trinũmo. ipsa ornamẽta a chorago hæc sũpsit suo periculo. huius sententiæ astipulator Vitruuii. q sic ait in. v. post scænã porticus sunt cõstituendæ: uticum imbres repentini ludis interpellauerint habeat populus quo se recipiat ex theatro: choragiaq; laxamẽtũ habeãt ad cõparandũ: uti sũt porticus põpeianæ. Apule. in apologia choragiũ timelicũ appellat intelligi uolẽs instrumẽtũ scenicũ & histrionicũ apparatũ: de timele & timelicis affatim scripsi-

mus in annotationibus sensus est uersiculorum deseruisse terras iouem & liquisse capitoliū: qū sub habitu deorū dearūq; .xii. cōuiuæ cōduxerunt choragū hoc est ductorē chori prefectūq; cœnæ apparādæ: in qua adulteria inter deos & deas patrata sunt tanq̄ cœna hæc foret histrionica sumereturq; a chorago instrumentū. Mallia. ego existimo symbolicos & poeticæ malliā appellari domū capitolinā ab illo Tito mālio capitolino: cuius ædes in arce erant: q capitoliū in bello gallico seruauit: uñ & Capitolinus dictus. & est sensus mālia hoc est arx ipsumq; Capitoliū uidit sex deos & sex deas simul accubātes: tāquā in capitolio cœna dodecatheos celebrata fuerit. scribūt sextus Aurelius & Eutropius Augustū accubare solitū inter duodeci3 catamitos: totidēq; puellas tanquā essent duodecim mares sub habitu deorū & duodecim puellæ sub habitu dearū discūbētes. Phœbi mēdacia: dū p apolline ornatus inter conuiuas discubuit. Ita eni Phœbū p mendaciū irreligiosum effingere: ac repræsentare uidet. unde impia optimo epitheto dixit. Cœnat adulteria: quasi nō tā ad cœnā cōuenirent: quā ad coitū exercēdū: uetus est locutio. Tertullianus in apologetico. nō tā cœnā cœnauerūt: quā disciplinā. A terris declinarūt: terras reliquerūt ne uiderēt tāta flagitia: ita Catullus iustificā a nobis mentē auertere deorū: quare nec tales dignant uisere cœtus. Iuppiter ipse: emphaticoteron: tāquā Iuppiter Capitolinus suum deseruerit Capitoliū. & sellas aureas ipsi dicatas: quæ erāt in capitolio. in q̄s sellas Iuno & minerua ad cœnā inuitari solebant antiqtus: qū epulū Ioui fiebat. potes exponere tronos p sellis illis in qbus sedētes cōuiuæ Augustales cœnitabant. nā quāuis ex instituto antiquo. Romanotū accubarent nec sederent in conuiuio: tamē ut ait Valerius fœminæ sedentes cœnabant uiris accubantibus & cum in cœna Augusti essent conuiuæ sub habitu dearum merito thronos dixit pro sellis: in quibus deæ sederunt cœnitantes. Thronos sedes: nam thronos dicitur sedes.

Impia dum phœbi Cæsar mendacia ludit.
Dum noua diuorum cœnat adulteria:
Omnia se a terris tunc numina declinarunt:
Fugit & auratos Iuppiter ipse thronos.

Auxit cœnæ rumorem summa tunc in ciuitate penuria ac fames. Acclamatumq; est Postridie frumētum omne deos comedisse. & Cæsarem plane esse apollinem sed tortorem: quo cognomine is deus quadam in parte urbis colebatur.

De nota preciosæ suppellectilis & aleæ lusu. cap. 71.

NOtatus est: & ut præciosæ supellectilis corinthiorumq; præcupidus & aleæ indulgens. Nam & proscriptionis tempore ad statuam eius ascriptum est.

Postridie: sequenti die. Deos comedisse duodecim illos conuiuas qui deorum dearumq; habitu discubuerant. Tortorem: iocus est ductus ex Apollinis cognomie: qui Romæ colebatur sub hoc cognomento: ut tortor uocaretur sicuti Iuppiter prædator colebatur. Augustus in cœna discūbens habitu Apollinis Apollo esse dicebatur: sed tortor: tanquam torqueret ciues romanos. famæ annoneq; penuria cruciaret tortores a torquendo dicti. Mars in septimo. ab horoscopo loco facit tortores & carnifices. dicitur etiam tortor iaculator. Vnde ab Amiano. Marcellino tortores balistarum appellati: qui ex balistis tela contorquent & iaculantur. Tortor.

MAR. ANTO. Reginam cleopatram. Ineo: pro coniuge utor: inire præter notum significatū coire est: Pli. conceptio uno initu peragiter. Tu deinde. q. d. tu qui uis me unius octauiæ concubitu uti quia sit uxor.

Solā Drusillā: solā Liuiā: quæ Drusilla cognominata est: q̄ eadē tibi est & uxor. Tertullā: noia illustriū fœminarū quibus Augu. congredi solebat. An ne refert: an multū differre putas. Vbi domi: an foris. In qua: in uxore: an aliena fœmina per interrogationē hæc legenda: sed que felle nō careat. Secretior cœna: secretiore loco instructa. Δω Δεκαθεοσ: duodecim deorum. Pro Appolli. Apollinis habitu. Singulorū: qui cœne affuerunt. Amarissime: amara exprobratione. Sine auctore: auctoris nomine suppresso. Istorum: qui pro diis deabus q; discumbebant. Coragum: Χορᾳγοσ choreæ princeps & officii suppeditator etiam expensæ traducitur que latinæ choragus est & choragium instrumentum scænicū: ut festo placet: sed metri ratio nō recipit.

Mallia. pro loco accipiunt quidam in quo sit discubitum: sed cœpit potius quam uidit dixisset quare libentius pro proprio mulieris acceperim per quam omnia sint in uulgus ædita. Impia: deos lædentia: quia in re turpi eos affingerent. Cæsar octauius. Mendatia: ementitas partes. Ludit: per lusum affingit. Cœnat: cœnando repræsentat. Ad terris: ubi ea scelera patrarentur. Declinarunt oculos auerterunt. Auratos thronos: & ad sacras Iouis sedes id referri potest: & ad locum conuiuii qui auratis esset sedibus instructus.

Deos comedisse: obliqua exprobratio quod pro diis cœnassent. Sed tortorem: quia fame populum torqueret: Plinius de augusti infortuniis pestilentiæ urbis fames sitisque Italiæ. In quadam parte urbis in ea uidelicet qua uenalia tortorum flagella pendebant: Martialis. Vbi pendent flagella tortorum: siue uicum intelligas quem tortores incolerent: Iuuenalis. sunt quæ tortoribus annua præstent.

PHI. Corinthiorum: corinthia uasa dicuntur ex ære corinthio fabrefacta: quod auro argentoq; cum ipso ære confusis fiebat: auctor Plinius in nono idem in. xxxiiii. Tria genera corinthii æris facit candidum: quod nitore accedit q̄ proxime argento. Alterum in quo auri fuluus color conspicitur. Tertium in quo æqualis temperies omnium fuit. corinthium hoc æs casus miscuit. nam cum caperetur a Mumio corinthus perustis quoque plurimis statuis atq; symulachris: ut auctor est Florus: æris auri argentiq; uenæ in commune fluxerunt. Cicero in oratione de signis refert uas nullum corinthium fuisse in Sicilia: quin id quæsierit: inspexerit: abstulerit Verres: quem proscriptum ab Antonio fuisse tradunt: quia corinthiis se ei cessurum negauisset: scribit labeo lenus iurisconsultus libro tertio de legatis. cui corinthia uasa legata essent bases huic quoque eorum uasorum collocandorum causa paratas deberi. Cicero in paradoxis matelionem corinthium appellat uas ex ære corinthius.

æra corinthia.

matellio corinthius.

rynthio fabrefactum:est eni matellio genus uasis diminutiuum a matula.propter æris corynthii existimationem
Supellex. dixit Oui. & nobilis ære corin hos: & maro ait.ephyreaq; æra. Prætiosæ supellectilis nemo nescit.appellatio-
Supellectilis. ne supellectilis. significari instrumentum quodam patrisfamilias rerum ad quotidianum usum paratarum sed ut
ait Celsus iuriscon.ueteres fictili; aut lignea aut uitrea aut ærea deniq; supellectile utebantur. nunc ex ebore aut te-
studine atq; argento iam ex auro etiam atq; gēmis supellectili utuntur.luxuria asiatica iuexit primū Romā supel-
lectilem magnificam & pretiosam:ut Li.Piniusq; notificant.Recto casu a nobis nunc dicitur supellex. a priscis di-

Pater argentarius : ego corinthiarius : quūm existimaretur quosdam propter uasa corinthia inter proscriptos curasse referendos : & deinde bello Siciliensi epigramma uulgatum est. Postq̄ bis classe uictus naues pdidit. Aliquando ut uincar ludit assidue aleam. Ex quibus: siue criminibus: siue male dictis: ifamiā: impudicitiæ facilime refutauit: & presentis & posteræ uitæ castitatæ. Item lautitiarū inuidiam: quū & alexādria capta nihil sibi preter unū myrrhinū calicē ex instrumento regio retinuerit: & mox uasa aurea assiduissimi usus

cebatur suppellectilis: sicut etiā senis:
qui nunc senex. Aleæ indulgēs. scri.
pla.in phedro theut. cui dicata ē ibis:
inuenisse talos & aleam. Herodotus
uero in Clio auctor est lydos primos
excogitasse aleam & tesserarum ludū
cæteraq; genera lusoria preterq̄ tala-
De alea. ria. Alea legibus romanis erat uetita
hinc Ci. lenticulā collusorē Antonii
de alea condemnatum fuisse tradidit.
Ora.seu malis uetita legibus alea. Ale
atores qui alio nomine a luculētis scri
Aleones. ptoribus aleones nuncupantur libera
les sunt & sordidi; quoniā ut inquit Aristo. in.iiii.ethico.in sordido lucro uersantur & cum alea dicatur omnis lu
dus in uarietate fortunæ consistens hinc factum est ut pro periculū periculiq; dubitatione Accipiatur. Luca.pla-
cet alea fati alterutrum mersura caput Liui.in dubiam imperii seruitiiq; aleam imus:qui habuerit horoscopum in
undecima parte libræ erit aleator populari notione pspicuus. Proscriptionis tēpore:Quando Augustus. Anto.
& lepidus nephariā illam proscriptionē peregerunt:qua proscriptus fuit.M. T.qui ob id a Iuuenale dicti sūt tres
syllæ discipuli. Pater argentarius.Supra dictū est Octa. Augusti patrē: a nonnullis argentarium dictum fuisse.
Corinthiarius. Ego corynthiarius.Verba hæc erant ascripta ad statuam Augusti; ut ita illius pater tanquam argentarius ipse
uero tanquam corinthiarius taxaretur; hoc est corinthiorū amator immodicus. Curasse referendos. Sicut.M.
A.uerrem: quem Cice.damnauerat; proscripsisse traditur ob corynthia uasa: quibus se ei cessurum negauerat.
Siciliensi. Quod gestū est in sicilia aduersus Sextum Pōpeium Pompeii magni filium. Postquam bis. Ver-
ba epigrammatis uulgati:quod Augusto probro dat illum esse factum aleatorem;ut aliquando uincat resarciatq;
iacturam:nequam passus est perditis classibus:quas tempestatibus duplici naufragio amiserat in bello siciliensi.
Seruitutē seruit. Ludit aleam.Vetus loquutio est.sic enim prisci loquebantur;uiuit uitam.seruitutem seruit.pugnam pugnat.
Impudicitiæ: Quot esset pathicus & muliebria pateretur.
M.AN. Corynthiorum uasorum; sunt qui a materia putent dicta que corintho achaiæ urbe a romanis in-
censa ex uariis sit metallis conflata: Pli.hoc casus miscuit corintho quum caperetur incensa: sed idem auctor certa
tēporum cōputatione ostendit opifices nobiles corinthiorum uasorum aut certe ad quos nobiliora referebantur
opera corinthi excidium precessisse quod si sic est aut in materiæ iudicio aut operis est a maioribus erratum. Co-
rinthiorum pretium supra modū temporum ambitione ast auctum:pli. Mirum quum ad infinitum operū pre-
tia hæc creuerint auctoritas artis extincta sit;Papini. Aeraq; & isthmiacis auro potiora metallis. Aleæ;lusui.
Tempore proscriptionis:quum proscriptionem exerceret:quo tēpore precipua flagrauit inuidia. Pater me-
us:illius persona cuius erat statua loquitur. Argentarius:cāpsor trapezita:ut quidam uolūt; ut alii in quibus est
acron qui auctioni preest seu qui erat & auctor est dictus. Corinthiarius:corinthiorum uasorū studiosus sed in-
scriptionis auctor ad metallorū nomina allusit. Victus.Octauius. Ludit aleam:ludo aleæ; & aleā dicimus in
alea sunt talus tessera alueolus & breui omnia que lusus esse dicunt:est enim alea ipse casus siue euentus ludi Mar.
alea parua nuces & nō dānosa uidetur. Impudicitiæ:qua infamia adolescens nō caruit. Castitate:uitæ integri-
tate oī ex parte seruata quum plerīq; alii ætate prouecti nō fecerint sed pati perseuerarint.
Lautitia. PHI. Lautitiarū inuidiam scilicet refutauit & hoc refertur ad supellectilē preciosam. cuius nomine notatus
Lautia. fuerat lautitiam epularū magnificentiam auctore festo appellamus:q̄ a lauatione quidam dictam putant quoniā
apud antiquos hæ elegantiæ que nunc sunt nō erant;& raro aliquis lauabat. lautia uero sicut in ii. annotationum
declarauimus sunt muneræ:que legatis externarum gentium Romani per questores mittebant.
Murrina. Murrinū calicē. Pōp.ex uictoria mitridatica primus in urbem murrhina inuexit. sunt autem pocula ex murra
gemma confecta de qua Pli.hæc in ultimo natura.histo.oriens murrina mittit precipua tamen in carmania hu-
morem putant sub terra calore densari.splendor est murrinis sine uiribus nitor.uerius q̄ splendor.in pretio uarie-
tas:est colorum quando scilicet purpura rubescens aut lac candescens in his uisitur:aliqua est & in odore commē-
datio. quod sensisse uidetur epigrammaticus poeta sic scribens in apophoretis. Si calidum potas ardenti murra
phalerno Conuenit & melior fit sapor inde mero. scribit iabolenus iurisconsul. murrea uasa quæ ad usum edendi
& bibendi causa parata sint esse in supellectili. Cassius iurisconsul. murrina uasa in gemmis non esse scribit in quo
dissentit a Plinio:qui murram inter gemmas enumerat de poculis murrinis intelligit luca. illo uersu nō auro mur-
raq; bibunt. Ex instrumento regio ex regum alexandrinorum opulentissima supellectile & gaza. & enim tunc
Roma in tantum opibus alexandrine uictoriæ aucta est ut propter abundantiam pecuniarum duplicia possessio-
num aliarumq; rerum uenalium pretia statuerentur. instrumento autem dixit pro apparatu:sicut apud iuriscon.
titu.est de fundo instructo & instrumento legato.

Conflauerit redegerit in massã:atq; p fusuras dissoluerit:cadmus phenix p̃mus inuenit auri metalla atq; pflaturã.

M.AN. Lauticiarum:inuidiam: illud respicit qd corinthiarius est appellatus corinthiorũ uasorũ studiosus Murrhina:ẽ murrhaest eni murrha humor sub terra peretus unde p̃ciosissima uasa que ex oriente ad nos ut scri. Pli. deferuntur. Iu. Maxima rursus murrhina. Luca. nõ auro murrhaq; bibunt. Mar. si calidũ bibis ardẽti murrha phalerno. Instrumento regio:regia supellectile. Conflauerit:liquefecerit in massam redegerit.

PHI. Circa libidines. hæsit simile est illud. in eodẽ luto hæsitas Ora. heres nequieq̃ cœno cupiens euellere plantã. Augustus reliqua crimina refutauit:crimẽ libidinis in fœminas diluere nõ potuit. Rumorẽ:rumor est sermo sine certo ullo auctore dispersus:cui malignitas initiũ dederit incrementũ credulitas. A rumore rumusculus deriuat: Hiero. nõ magnopere cures qd iperitorũ de ingenio tuo rumusculi iactitent. Decẽbri mẽse:pp ter satur. hoc dictũ est:quæ mẽse decẽbri iter ludos & talarios & tessararios:& oẽ genus aleæ licẽter celebrabãt Rumor. Rumusculus.

conflauerit omnia. Circa libidines hæsit: postea quoq; (ut ferunt) ad uiciandas uirgines prómptior que sibí undiq; etiã ab uxore cõqrerent. Aleæ rumore nullo modo expauit. Lusitq; simpliciter & palã oblectamẽti cã etiã senex: ac preter q̃ decẽbri mẽse aliis quoq; festis ,pfestisq; diebus: nec id dubiũ est authographa q̃dã epistola: cœnaui (ait) mi Tiberi quum iidem accesserit conuiuæ uinitius & silius pater inter cœnam lusimus gerónticos & heri & hodie Talis enim iactatis:

Se. in epi. q̃dã ad luciliũ decẽber est mẽsis:cũ maxĩe ciuitas desudat:ius luxuriæ publicæ datũ est ingẽti apparatu sonãt oĩa. Mac. de satur. die loquẽs ait:sed uultis ne diẽ:quẽ oẽs pleriq; abaco:& latrũculis conterũt: Mar. in xeniis & apophoretis ostẽdit aleã exerceri ipugne solitã fuisse diebus saturnaliciis. Profestia diebus ,pfesti dies sũt festis cõtrarii ob admistrãdã rẽ priuatã publicãq; hoibus cõcessi:pfestia diebus insunt fasti cõiciales cõpẽdini stati præliares:de qbus lege Macro. in .i. satur. sẽsus ẽ augustũ nõ solũ lusisse in saturnalibus:qbus passim ludebat & diebus festis:q diis dicati sunt:sz etiã pfestis:qbus magis negocia tractari solẽt q̃ ludus talarius exerceri. Autographa epla:autographũ dicimus ,ppria ipsius manu scriptũ græci αυτον ipm dicũt & γραφω scribo. Vnde autographa epistola ipius:manu scripta significat antigrapha uero dr̃ rescripta nam αντιγραφω significat rescribo αντιγραφον græci dicũt exẽplar. sz huic loco nõ cõuenit uult eni significare Sueto. Augustũ aleæ idulsisse ab argumẽto efficacissimo uidelicet ab epla ipsius manu scripta:quæ refelli nõ põt pinde ac adulterina. Vinitius & Siluius pr̃ noia cõuiuarũ Augusti: Ideo aũt Siluiũ patrẽ appellat qa erat & siluius filius:sic dẽ curio pr̃ dictus ẽ ad differẽtiã filii curionis. ẽ autẽ Siluius nomẽ albanorũ regũ Liuius mansit postea Siluius oibus cognomẽ q albæ regnarũt. Profesti dies. Autographa epla antigrapha antigraphõ. Siluius. Senectio.

Geróticos. Aduerbiũ græcũ ẽ qd latine dr̃ senil:nã græci senẽ γεροντα uocãt υποκοριστικως .i. diminutiue γεροντιον uetulũ quẽ latini senectionẽ seniculũq; dixere & γεροντικον senile unde & gerusia senatus siue curia nũcupat. ab ætatis uocabulo hoc ideo dixi:ut itelligeres illud Plinianũ ex li. xxxv. sic extruxere domũ regiã attali tralli bus itẽ sardibꝰ cresi. quã gerusiã fecere. Itidẽ Vietru. ait. cresi domus:quã sardiani ciuibꝰ ad regesceñdũ ætatis ocio seniorũ collegio gerusiã dedicauerũt. Var. senaculũ uocatũ ubi senatus aut ubi seniores cõsisterẽt dictũ gerusia significat August. se lusisse inter senes senili lusione:qd autẽ talorũ tesserarũq; lusio senilis sit indicat Cato qui apud Cicero. sic inquit. nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant: & tesseras. Talis:de talis qui græce dicunt astragali: Vnde a Pli. astragalizõtes pueri ludentes talis appellant scripsimus copiosissime in commentariis Prop. & in li. anno. repete q̃ illic explicata sunt. Iactatis oio tam manu q̃ orca intellige iactatos talos est autẽ orca uasculũ illud lusoriũ:quo coniecti tali agitatiq; emittunt in tabulã aleatoriam de qua itellexit Persi. illo uersu. Angustæ collo nõ fallier orcæ. de qua ait elegãter Põpei. poeta Bononiensis. Iterũ dñ cõtẽplor orcã taxillos pdidi a Martia. dr̃ turricula ex imitatione græce dictionis:quã & latini usurpant. πυργον. eni uocãt. Ora. in sermonibus mitteret in pygũ talos:sup qua re in li. anno. plura tradidimus ostẽdẽtes fritillũ idẽ significare:cũ alii existimauerint esse tabulã aleatoriã obiter annotãdũ uidet talũ improprie dici in hoie:si uera sunt q̃ Aristo. & Pli. nr̃ pdiderũtq; affirmãt hoiem nõ habere talũ:q in bisulcis pprie est & in solis cruribus posteribus quãdo itaq; Cor. celsus & Apulei. aliiq; scriptores luculenti mentionem faciunt de hominis talo uidentur per quandã quasi translationẽ nominare talum id officulum quod uertebra pedis ligatũ sustinet totum corpus a talo fit uerbum talipedare quod significat uacilare pedibus & quasi talis insistere talus prænomen fuit sabinorum. Senectio. Seniculus. Gerusia. Senaculũ. Astragali. Astragalizontes. Orca. Talaria. Turricula. Pyrgus. Fritillus. Talus non est in hoie. Talipedare

M.AN. Circa libidines:circa mulierum congressus:nam quod impudicitiæ infamiam declinaram dixit illud ad augusti corpus refertur:impudicus. enim est qui & pathicus aut fellator. Iu. nõ filius ante pudicus. Ab uxore:liuia. Rumorem:infamiã. Expauit:reueritus est. Simpliciter:sine fraude aut arte ulla. Decembri mense:quo saturnalibus uulgo ludebat: Macrobius & Martialis dierum licentiã explicant. Festis:solemnibus & diis ut Macrobius ait dicatis lampridius Calen. inquit Ianuariis hilariis:matris deum ludis appollinaribus iouis epulo saturnalibus & eiusmodi festis diebus. Profestis:nõ festis hominibus scilicet ob administrãdam rem priuatam publicamq; concessis. Autographa:ipsius manu scripta ex αυτου και γραφω potest. & antigrapha legi ut quidam habent αντιγραφω enim rescribo est και αντιγραφον exemplar. Siluius pater:ex quo apparet duos tum siluios fuisse augusti familiares patrem de quo nunc:& filium. Geronticos senaliter a γηρασ ικως ab eo quod γερων senex est. Talis: Talus ossis genus est in articulo pedis uentre eminens concauus inuertebra quadratum forma altera parte concauum altera uero planũ in posteriori est suffragine dumtaxat nunquam in prioribus pedibus nec homini aut animalibus solidos ungues habentibus: sed bisulcis tantum græci αστραγαλον uocant eo osse senes & pueri ludere consueuerunt unde illud a lysandro lacedemonio frequenter usurpatum pueros astragalis uiros iureiurando fallere.

ut quisq; canem: aut senionem miserat in singulos talos singulos denarios in mediū conferebat: quos tollebat uniuersos: qui uenerem iecerat. Et rursus aliis litteris: nos mi tiberi quin quatriis satis iucunde egimus: lusimus eni per oēs dies: forūq; aleatoriū calefecimus: frater tuus magnis clamorib⁹ rem gessit: ad summā tamen perdidit nō multum: sed ex magnis detrimentis preter spem paulatī retractus est. Ego pdidi uiginti mili anūmū meo noie: sed quum effuse in lusu liberalis fuissem: ut soleo plerūq;: nā si quas manus remisi cuiq;

Canis. Senio.

PHI. Canem: canis ꝙ græce dicit κυων iactus dānosus est in talis: sicuti docuimus apud Propertiū enarrātes uersiculum illū dānosi subsiliere canes a Persio dicta est dānosa canicula. Senionē: senio punctus est in talis: qui interdū lucrosus erat. inde a Persio dexter hoc est propitius & fœlix factus appellat: interdū dānosus: ut in hac Augusti alea. nam quicūq; iecerat canē aut senionem: ille denarios singulos cōferebat in mediū. de senione & cane Martialis: Senio nec nostrum cū cane quassat ebur. uidet dici senio a numero senario. existimant eruditi senionem significare quaternariū: q; scilicet qui iecerat duos seniones: ille quattuor nūmos lucrabat. Seniones in alia significatione dici uoluerūt deos minutulos ut est uertunus & pomona quāuis legā semones potius ꝙ seniones dictos.

Semones dei.

In singulos talos in libro annotatio. declarauimus ī ludo talario quatuor talos adhiberi solitos cū in tesserario tres tātūmodo tesseræ: sicut etiā in presentia fit adhiberent. Venerē iecerat. uenus in talis summū numerū habet: & ē fœlicissimus iactus. de quo sensisse Oratiū autumat Porphirio illo uersu. Quē uenus arbitrū dicet bibēdi. Aristote. de uenere & cane: q sunt in talis hæc scribit digna annotatu in. ii. de aīa. ꝙ ueneres uocantur intus aduersæ sibi positæ sunt quæ canes foris quæ antenæ supra habent: situs talorū oīm talis est idem lib. ii. de cœlo & mūdo. myrias inquit astragalos chios iacere difficile est: sed unū aut duo facile. ✳ In puerbio græcorū est Χιος προς κοων: Chios ad coon. i. unus ad sex. siquidem coos astragalus: siue talus: siue talis iactus est: qui ualet sex chios uero unū. ✳ Quinq̄tris. M. Var. libro. ii. de ling. lati. qinquatrū diē unū festū esse dicit sic appellatū: quod erat post diem quintū idus martii: sicut sexatrus ab toculanis similiter uocatur dies post diem sextum: & septimatrus post diem septimum. Idem traditur a festo Pompeio. Oui. uero in fastis: quinquatrus: siue quinquatria dies quinq; fuisse docet in mense martio palladi dedicatos. Gellius in. ii. noctium atiquarum inquit. sicut in eo quod quinquatrus dicamus quod quinq; ab idibus dierum numerus sit atrus nihil. Ora. in. ii. episto. Ac potius puer: ut festis quinquatribus olim: quem uersum enarrans Porphy. sic inquit: quinquatres a quinq; diebus qui dies ad ferias mineruæ pertinent: propterea qđ festæ solemnitates eius dee per hoc spacium temporis celebrantur fuerunt & alteræ quinquatrus in mense Iunio minusculæ dictæ ad similitudinem maiorum. tunc tibicines feriati per urbem uagabantur & ad ædem mineruæ conueniebant. Per omnes dies. quinq; scilicet tot enim sunt dies quinquatres.

Venus talaria. Chius. ✳ Quinquatrus. Quinquatria. Quinquatrus. Minusculæ.

Forū unde.

Forum aleatorium: quo conferrent controuersias: & quæ uendere uellent quoq; ferrent forum appellarunt: ubi quod generatim additum est ab eo cognomen: ut forum boarium forum olitorium. auctor Marco. Varro. Itaq; festiuiter Augustus forum aleatorium appellauit locum quo aleatores aleam ludumq; conferrent exercerentq;. Calefecimus: exercuimus frequentauimus a cōtrario dixit Teren. Nimirum hic homines frigent.

Frater tuus. Drusus nero. Magnis clamoribus: qui excitari solent ab his qui fauent uictori in alea: uel potius intellige clamores & iurgia: quæ subinde gliscunt inter collusores iuxta illud Nasonis de alea scribentis in secūdo de arte. Crimina dicuntur: resonat clamoribus ether.

Præter spem retractus: nihil incertius est aleatorio ludo: in quo potissimum fortuna dominatur. adeo ut sæpenūero: q iam iam uictor erat abiturus: is repēte uictus discedat & qui uictus uidebatur subito uictor euadat: quod euenit Druso: qui cum ab initio perderet: iacturamq; faceret: ex inopinato cœpit ex damno aleatorio retrahi & fœlicibus iactibus resarcire quod amiserat. Manus remisi: remittere manus in alea est condonare collusoribus iactum quem sua quisq; manu damnosum sibi fecit. Debuitq; ob id nummos soluere.

Remittere manū qd.

M. AN. Canem: aut senionem tali latera suum singula numerum faciebant latus quod unitatem habuit canis: siue canicula apellabatur: & quia minimus is numerus iecirco damnosus: Ouidius quid ualeant tali quo possis plurima iactu figere damnosas effugiasq; canes: Persius Damnosa canicula quantum raderet; latus huic oppositum uenus dicebatur: siue cous senarium continens qui omniū maximus sex lucrifaciebat nummos reliqua duo chius & senio dicta ternarium ille hic quaternarium continens chius tris nummos senio quatuor Lucrantes; binarius aut quinarius in talo nō erat numerus De talo Martialis Nō mea magnanimo de pugnat tessera talo. Senio nec nostrum cum cane cassat ebur: & rursus Cum uultu nunquam steterit tibi talus eodem Munera medices magna dedisse tibi. Qui uenerem: ut sit sensus qui senionem & canem iecerat in singulos talos singulos conferebat denarios quos in medium collatos qui uenerē punctum iecisset: ut uictor tollebat. Quinquatris: lu. quinquatribus dixit erant dies quinq;: ut Oui. ait in honorem palladia celebritate consecrati: Vna inquit dies media est & fiunt sacra mineruæ. Nominaq; a iunctis quinq; diebus habent: Var. unum non quinq; fuisse: ait ac per errorem factum: ut quinq; celebrarentur fuitq; ille dies celeber ad. xv. calen. Aprilis: is quia sextus esset ab idibus: ac quintus ab atro quinquatrus dictus. Macrobius est auctor cui festus Gellius & Varro in nominis interpretatione astipulantur. Aleatorium: sic libentius legerim ꝙ aleatorum quod plures habent: ut urbane locum aleatorum frequētia refertum aleatorium appellauerit forum. Calefecimus: multitudine & frequentia calorem induximus.

Frater tuus: Drusus potius ꝙ agrippa qui cum Tiberio adoptatus non multo post fuerat se positus. Rem gessit lusit. Detrimentis: ex ingenti pecunia quam amiserat. Retractus: paulatim uincendo dānum resarsit.

Quas manus: pecuniarum grumos in aleam coniectos. Remisi: condonaui.

PHI. Exegiſſem:repetiiſſem.unde & exactores pecuniarũ dicti. Sed hoc malo: potius uolo donare & remittere colluſoribus quam exigendo uincere. Benignitas:liberalitas. Cicero in ſecũdo de officiis. Fontẽ ipſum benignitatis exhaurit:ita benignitate benignitas tollit. Ad cœleſtem gloriã:hic eſt uetuſtiſſimus auctore Plinio referendi gratiã benemerentibus mos:ut tales numinibus aſcribãt. Deus eſt eni mortali iuuare mortalẽ: & hæc ad æternã gloriã uia & profecto:ut ait ueriſſime Paeatus in panegyrico. Rei & famæ bene conſulit munificus imperator lucrat eni gloriã cũ dat pecuniã reuerſurã:ait Rabirius poeta. hoc habeo quodcũq; dedi. Vel par:uel impar: expungẽda eſt particula illa uel in medio collocata: & ita legẽdũ:par impar eſt eni genus ludi puerilis uulgo notũ:de quo ſic ait Oratius. Ludere par impar:equitare in arundine longa.

Benignitas

Par imper.

Exegiſſem: aut retinuiſſem quod cuiq; donaui: uiciſſem uel quinquaginta milia: ſed hoc malo: benignitas enim mea me ad cœleſtẽ gloriã effert. Scribit ad filiã miſi tibi denarios ducentos quinquaginta: quos ſingulis conuiuis dederam: ſi uellent inter ſe inter cœnã uel talis: uel par impar ludere.

De continentia: & habitationibus eiuſdem. cap. 72.

IN partibus cæteris uitæ continentiſſimũ fuiſſe conſtat: ac ſine ſuſpitione ullius uitii. Habitauit primo iuxta Romanum forum ſupra ſcalas annularias in domo quæ Calui oratoris fuerat: poſtea in palatio. ſed nihilominus ædibus modicis hortenſianis: & neq; laxitate. neq; cultu conſpicuis. ut in quibus porticus breues eſſent albanarum columnarum. & ſine marmore ullo. aut inſigni pauimento conclauia. Ac per annos amplius quadraginta.

Scalas annularias: annulariæ ſcalæ opinor dicunt: quæ i cocleæ formã figurãtur & orbiculata figura inſtar annulorũ rotundant: quod ſcalarum genus alio nomie cocliũ dicit. Strabo libro ultimo. hæc eſt etiã paniũ altitudo quædã manufacta turbinea petroſæ ripæ pſimilis:in quã p cocl ũ aſcẽditur. ſcribunt Marcus Varro & Donatus in eunucho: Terentiana ſcalas deũ pœnariũ ædificatas fuiſſe ex bonis macelli & cupedinis equitum ciuiũ Romanorũ: qui dãnati fuerunt: a quorum altero macellũ: ab altero forũ cupedinis appellatũ ſit. Præterea ſcalæ Romæ fuerũt quas Tarquinius ſuperbus fecit quas abominandi eius nominis gratia Tarquinias appellatas eſſe uulgo exiſtimari ait Verrius.

Annulariæ ſcalæ.

Coclium.

Macellus & cupedo.

Tarquiniæ ſcalæ.

Caluus orator.

Calui oratoris. de caluo nõ pauca dicta ſunt in Iulio Cæſare. illud adde quod hic laminis plumbeiis uſus eſſe traditur ad cohibenda uiſa ueneria in quiete ſponte naturæ erũpentia uſq; in morbi genus: qua re uires quoq; corporis ſtudiorum labore cuſtodiuit. Palatio: ubi domus Cæſarum fuerunt quas Plinius palatinas appellat.

Palatinæ domus.

Hortenſianis: quæ fuerant hortenſii oratoris: de cuius eloquentia Cicero de cuius ueſtitu ad mundiciẽ curioſo Gellius: Macrobius: & Valerius tradidere. Vnde in eum multa quaſi in hiſtrionẽ dicta ſunt. hic ſicuti teſtat Quintus ſerenus periit lingua in actione deficiente. in hortenſio duo ſingularia laudãtur memoria præcellens & pronũciatio plena uenuſtatis. Neq; laxitate conſpicuis. Marcus Tullius in primo officiorũ præcipit. in domo clari hominis: in quã & hoſpites multi recipiendi & admittenda hominũ cuiuſq; generis multitudo eſt: adhibendam curam eſſe laxitatis ita ampla domus decori domino ſæpe fit. Neq; cultu: ornatu: magnificentia: domus tripartito probatur fabri ſubtilitate: magnificentia: diſpoſitione cum magnificenter opus perfectum aſpicitur dominus impenſæ laudabitur: cum ſubtiliter: officinatoris exactio probabitur. cum uero uenuſtate & proportionibus: tunc erit gloria architecti. Albanarũ columnarum: ex lapide albano ſtructarum: qui uilior erat: & quia uernaculus: & quia mollis. Nam ut auctor eſt Victruuius in ſecundo: Lapidicinæ quedam moles: & circa urbem fidenates & albanæ. Saxa albana in locis tectis ſuſtinent laborem: ſi autem in apertis fuerint & patentibus collocata: qui mollia ſunt pruinis & gelicidiis diſſoluentur.

Hortẽſius.

Magnifica domus tripartito.

Albanæ columnæ.

Inſigni pauimento: qualia fuerunt apud priſcos lithoſtrata; & ut indicat Lucillianus uerſus: arte pauimenta atq; emblemate uermiculata. de pauimentis in Iulio Cæſare ſatis dictum. Conclauia: triclinia cœnationes & alia id genus mẽbra domus conclauia dicuntur: Feſtus Pompeius ait conclauia dici loca: quæ una claue clauduntur: Paulus iuriſcon. digeſtis de ſerui. predio. urbano. foramen in uno pariete conclauis uel triclinii. ſcribit Victruuius in ſexto. in cõclauibus uſum luminum maximũ eſſe adhibendum. Martialis. In omnibus uacerra quod conclauibus. Cicero appellat conclaue quod Quinti. triclinium dixit tanquam idem ſit.

Conclauia.

M.AN. Exegiſſem: mihi perſolui uoluiſſem. Aut retinuiſſem: aut non exactarum loco uincentibus non reddidiſſem: aut certe exactas ne cui dediſſem Quinquaginta milia: nummum.

Sed hoc: me ſcilicet in omnes munificum fuiſſe. Filiam iuliam: ante eius damnãtionem id factum intellige.

Par & impar: quod nucibus & digitis ſolet fieri. Ad ſcalas annularias: locum ſic in urbe ab annulariis credo officinis: ſiue pendentibus annulis dictum.

Calui oratoris: Fabius inueni qui poſt Ciceronem caluum preferret omnibus. In palatio: palatii regione. Hortenſianis: quæ hortenſii oratoris Ciceronis emuli fuerant. De hortenſio: Fabius tacitus & Gellius plura. Albanarum columnarum: ex uicino quæſitarum. & iccirco uilioris prætii. Conclauia: ſecretiora ædium loca quibus aut uiri colloqui: aut mulieres confabulari ſolent dicta: quod habeant clauem unam communem domeſticis omnibus: Cicero triclinium conclaue appellauit: Quinti. de cranonei Scopæ conuiuio uix eo inquit Limen egreſſo triclinium illud ſupra conuiuas corruit. de quo Cicero interea ait. Conclaue illud cecidit. unde ſuſpicari poſſis. Triclinium a noſtris recte conclaue appellari.

eodem cubiculo hyeme & æstate mansit: quáuis parum salubrem ualitudine suæ urbem hyeme experiretur: assiduecp in urbe: hyemaret. Si quando quid secrete: aut sine interpellatione agere proposuisset: erat illi locus in edito singularis: quē syracusas: & technophyon uocabat: huc transibat: aut in alicuius libertinoruз suburbanum. Aeger autem in domo Mecœnatis cubabat: ex secessibus præcipue frequentauit maritima: insulasq cāpaniæ: aut proxima urbi oppida. Lauinium: Præneste: Tybur: ubi etiam in porticibus herculis templi persæpe ius dixit. Ampla & operosa prætotoria grauabatur: & ne ptis quidē suæ Iuliæ ꝓfuse ab ea extructa etiā

PHI. Eodem cubiculo: in hoc multū distabat Augu. a lucullo: qui cū tēpore habitationē quoq ꝑmutandam censebat: ne grues ut ciconiæ hoibus prudentiores uiderent: quæ regiones subinde cū tēporibus mutare cōsueuerunt. Hyemaret: hyemē ageret & totū hibernū tēpus Romæ moraret. Sine interpellatione: interruptione & Interpellaŕ interturbatione. Cice. in studiis sine interpellatione uersor. supra docuimus interpellare esse mediā alterius orationem interrūpere: uel actoni se alterius interponere. In edito: in parte domus eminentiore. Syracusas: ego exi‑ Syracusæ. stimo ideo ab Augusto locū in editore parte domus secretiorē uocatū esse syracusas ꝓpter positurā syracusarū urbis in Sicilia omniū pulcherrimæ. ea enim urbs ex quattuor quasi urbibus constare dicebat: quarū una est insula in qua domus erat hieronis regis altera est acradina in qua amplissima fuit curia Tertia est thyce nomiata: in qua gymnasiū clarissimū fuit. Quarta est urbs que quia postrema ædificata est neapolis uocaī: quā ad summā theatruз est maximū auctores Cice. in. vi. uerrinarū. & Liuius in. xxv. quēadmodū ergo syracusæ erant quadrifariā distpartitæ & pars a parte tāquā urbs ab urbe disiuncta. ita locus in quo Augustus aliquid secreto agere solebat. eleganter uocabaī ab eo syracusæ: cū esset separatus: & in edito quasi a reliqua domo seiunctus sequestratusq: quidaз a uerbo græco id nomē deductū autumāt: tāquā significet trahere ad qetē a græcis eni συρω dr̄ traho: & ακην qd̄ aduerbiū ē significās qete & silēter: nō iprobabilis est opinor illa prior nr̄a snia: ut a similitudīoe urbis syracusarū
* locū sepositū uocauerit Augu. syracusas. * Prouerbiū apud græcos nō incelebre est. συρακουσιατραπεζα de mēsa lautiore delicatioreq. ꝓpterea q syracusani fuerūt maxime αβροδιαιτοι. i. delicati & mollea hic Plato
Technophion. frugalitatis assertor syracusanas mēsas iprobat. * Technophion: dictio græca est: quæ significat artis ꝓductionē. & ut ita dicā natiuitatē tāq ille locus artiū disciplinarūq excogitādarū Augusto causam suppeditaret loca eni secreta plurimū uegetare possūt ingenia. hinc ait Pli. in ep̄lis: O mare o littus uerū secretūq musēū: quā multa in‑
Suburbanū uenitis: quā multa dictatis τεχνην græci artē uocāt: & φυω ꝓduco. Suburbanū: prætoriū siue uillā. In domo mecœnatis: quæ erat in exquiliis. olim nero spectauit urbis incēdiū ex turre mecœnatiana: quā ille in hortis suis
Secessus. extruxerat: de qua est illud Oratianū: molē ꝓpinquā nubibus arduis omitte mirari. Ex secessibus: loca sunt amæniora ad quæ tanquā diuerticula quædā secedere solemus. Iuue. Ianua baiarū est & gratū littus: amæni secessus.
Maritima. Maritima: loca littoralia & mari uicina. Insulas cāpaniæ: in sinu cāpano sunt īsulæ pādataria. enaria: capreæ:
Præneste. leucothea: ut Plinius & Martia. tradūt. Lauiniū: Liuius in. i. Aeneas oppidū cōdidit & ab noīe uxoris Lauiniū appellat: fuitq ut inqt Strabo in. v. urbi Romæ ꝓximū. Præneste: ciuitas est in regiōe mōtana haud ꝑcul ab urbe Romæ ubi fortunæ tēplō illustre fuit. uñ certa edebanī oracula. hinc ait Silius sacrisq dicatū fortunæ præneste iugis. & a Papinio in siluis dictū est: & prænestinæ poterāt migrare sorores prænestæ auctore Strabone quōdā Poly
Polystephanon. stephanon. i. multaꝝ coronarū appellata est. Plinius prænestini urbe quōdā Stephāe dicta. Plutarchus in libello de cōparationibus clarorū uirorū: historiā refert fabulosā. uñ præneste nomē acceperit. scribit eni Thelegonū Vlyxis
Thelegonus. filiū responsis deorū ad inuestigādū patrē dimissū fuisse admonitū: ut in eo loco urbē cōderet: ubi saltatores coronatos cerneret. Itaq ꝓfectus ī Italiā rusticos saltare ꝯspexit pini ramulis coronatos ibiq ædificauit oppidū qd̄ ex appellatiōe coronæ prænestinū noīauit: a quo deriuatū præneste Romāi uocitāt. Ser. uero i. vii. æneidos. ꝓmērario a πρινων. i. illicibus præneste nomē deductū esse autumat. In porticibus herculis: tibur herculi dicatū erat hic in Priapeis legimus gades herculis humidūq tibur. & Stra. in. v. tibur appellat herculeū. Aulus Gellius in. xv. noctiū atticarū significat bibliothecā tibure in tēplo herculis fuisse satis cōmode istructā libris. & ad hoc tiburtini herculis tēplū scripsimus in Propertii cōmētariis referendū esse: illud Iuue. uincēs fortunæ atq herculis ædem.

M. AN. Syracusas: nomē a re fictū απο του συρω traho: και ακην τοε πιρρημα. i. qete & cū silētio: uel συρω και του ακουσιου. qa iuitū trahere. i. ad aī labores: sic syra uisas potius legēdū: uel a ποτου συρρου cuniculo και ακην: sunt alioqn syracusæ in Sicilia orbs clarissima: & oino notior q̄ de ea lōgior suscipiaī sermo. Technophiō & hoc quoq fictū τεχνη ars a græcis dr̄ φυω ꝓduco. Suburbanā: uillā: aut prædiō orbi ꝓximū. Ex secessibus ex locis quæ in secesso frequētabat. Insulas cāpaniæ: cāpano littori adiectas: ut capreas enarimen: ꝓchitā. Lauiniū: ab ænea in latio cōditū Appianus a Diomede dixit. Præneste: urbē in mōtibus sitā a ποτων πρινων. i. illicibus quibus locus abundat: ut Seruio placet dictā. Tibur: hoc quoq in latio urbiq ꝓpinquū Strabo Tusculum præneste: Tibur in cōspectu Romæ sunt: de tiburis cōditoribus alibi. Herculis tēpli. Mar. Itur ad Herculei gelidas de qua tyburis arces: Strabo tibur quidē Herculeū est: Papinius qd̄ in tēpla darēt: alias tyrintia sortes.

Prætoria. PHI. Prætoria: uillas elegātiores cultiores ue ꝑtoria appellauerūt. Pala. in. i. de re rusti. scribēs quō ædificiū institui in agro oporteat sic ait ipsius ꝑtorii situs sit loco aliquatenus a rectiore & siccciore ꝓpter iiuriā fūdamētorū & ut læto fruaī aspectu. Idē alibi colūbariō pōt accipe sublimis una turricula i ꝑtorio cōstituta. qn etiā Iuriscōsul. li. ix. ff. ti. de seruī. ꝑdio. rusti. scribit licere uel ꝑtoriū uel ꝓtectū hr̄e: qd̄ officiat ꝑdio uicini. hoc idē inuit Martia. illo uersu ad lapidē torq̄tus hēt ꝑtoria quartū: & Papi. in. i. siluarū Alternas seruāt ꝑtoria ripas. alias ꝑtoriō dici tabernaculū īpatori qd̄ Qui. appellat augustale iā docuimus. Profuse: largiore īpēsa pecūia. Extructa. s. prætoria

Diruit ad solũ:tota euertit usq; a fundamẽtis. Statuarũ ornatu:solebãt lautiores romani statuis nobilium
artificũ & tabulis pictis domos exornare fœlicitate nimia luxuriantes. a cõtrario laudatus est Lucius mumius
cognomẽto Achaicus:qui amicis rogãtibus facile tabulas pictas largiebat. M. Agrippa olim orationem habuit
magnificã de tabulis oĩbus signisq; publicãdis:qd ut inquit Pli. fieri satius fuisset q̃ in uillarũ exilia pelli. Idem in
xxxv. inquit tabulæ pictorũ pinacothecas iplẽt. sũt aũt pinacothecæ:ut obiter id declaremus repositoria tabula- Pinacothe
rũ pictarũ. Varro scribit multos spectatũ uenisse Luculli uillas:ut uiderent pinacothecas:& Victru. pinacotheca cæ.

diruit ad solũ. Suã uero quãuis modica nõ tã statuarũ tabu-
larũq; pictarũ ornatu:q̃ xystis:& nemorib⁹ excoluit rebusq;
uetustate ac raritate notabilibus: qualia sunt capreis imma-
nium beluarum: ferarumq; mẽbra prægrandia: quæ dicũtur
gigantum ossa & arma heroum.

De parsimonia supellectilis & uestimentis eius. 73.

INstrumenti eius: & supellectilis parsimonia apparet
etiam nunc residuis lectis atq; mensis: quorum ple-
raq; uix priuatæ elegantiæ sunt: ne thoro quidem cu-
buisse aiunt nisi humili: & modice instrato. Veste nõ temere

rũ meminit lib. vi. ubi ait pinacothe-
cas amplis magnitudinibus eẽ cõsti-
tuẽdas. Xystis:in libro ãnotatio- Xystos.
nũ docuimus xystũ græca appellatio
ne ãpla latitudine esse porticũ. in qua
Athletæ p hiberna tpa exercent. Nr̃i
hypethras ãbulatiões xysta appellãt
quã græci paradomida uocãt:i qbus
uolupiatis cã arbusculæ & maxie bu
xus i uarias effigies figurant. de hoc
xysto in pñtia itelligit de quo & locu
tũ ẽ Pli. sic scribẽs i. v. episto. añ porti
cũ xystus cõcisus i plurimas spẽs di-
stinctusq; buxo. Cice. i bruto cũ i ãbu-
larẽ i xysto & eẽm ociosus domi. de xysticis athletis supius dictũ. hypethræ aũt ãbulatiões latie dicũt subdiales Hypethræ
q̃ sub dio sũt:& i apto. Et nemoribus excoluit:nemora dicunt siluæ amæniores:ut inqt Festus uidet aũt signi- Ambula-
ficare opus topiariũ:qd i uiridariis cõficit ex arbusculis:aut fructibus. aut herbis. ita distinctis cõpositisq; ut ua tiones.
riæ rerũ effigies. repñtent decoris & ornatus cã:ut naues cameræ:aialia:& id genus alia graphice & cõcinne fie Topiariuʒ
ri uidemus ex rore marino & buxo & hedera:& aliis arbusculis quarũ natura sequax ẽ & flexibilis. Pli. i. xii. scribẽs opus.
de ficu idica ait. nouã sibi ppaginẽ faciãt circa parẽtẽ i orbes quodã ope topiario. Idẽ i. xv. de lauro. accedit i to-
piario ope taxa excrescẽte i medio folio. Idẽ i. xxii. acãthon herbã appellat topiariã:qa topiario opi ẽ accõmodata
cũ lato lõgoq; folio uestiat crepidines marginũ. Idẽ. xxxv. ludius primus istituit amænissimã parietũ picturã uil
las:porticus:ac topiaria opa:lucos:nemora:colles. dr̃ & simplr̃ topiariũ locus ope topiario spectabilis. Cice. in Topiaria
episto. ad Quintum fratrẽ. topiariũ laudaui. ita oĩa cõuestiuit hedera:ipsa uero ars topiarii opis appellat topiaria Topiarius
ut argẽtaria:ut sagaria. Idẽ Cice. i eadẽ episto. ut deniq; illi palliati topiariã facere uideant:q faciũt topiariũ opus
scientesq; sũt ipius topiariæ. dicũtur topiarii Plinius. in. xv. scribẽs de myrto. satiuarũ gña topiarii faciũt. Vlpia-
nus titulo de fundo instructo. si uiridaria inqt sũt topiarii accedũt istrumẽto fũdi. Africanus quoq; iuriscõsultus
libro de legatis tertio. euidenter id docet:cum ait prædiis legatis:& quæ eorum prædiorum colendorum causa
empta parataq; essent:neq; topiarium:neq; saltuarium legatum uideri. topiarium enim ornãdi magis fundi q̃ co
lendi causa paratũ esse. uident aũt dici topiaria a dictiõe græca α ποτωρ τοπωρ. idest a locis:quæ uario ope to
piario figurant:quæ & topia ab idoneis scriptoribus nũcupant. scribit. n. Spartia. adrianũ cryptas & topia diru-
isse. Victru. i. vii. ubi loqtur megalographia:quæ pictura est magnarum imaginũ figuratrix:sic ait hñtes deoruʒ Megalo
simulachra seu fabularũ dispositas explicatiões non minus troianas pugnas:seu ulyssis errationes per topia cæ- graphia
teraq;:quæ sunt eorum similibus rationibus ab rerum natura procreata. ✱ Adde quod græci τοπειορ uocant ✱
funiculũ & iuncum. unde topiarium deriuari posset cum in tali ope funiculus sint subtiliter & scite omnia pœne
uincienda. ✱ Capreis:caprearum insula in sinu cãpano est distans a surrẽto octo millibus passuum:& ut au-
ctor est Plinius & infra Latius explicabitur:capreæ nobiles sunt Tiberii principis arce. Gigantum ossa scribit
Diodorus i. v. biblio. Herculẽ i cãpania depugnasse aduersus gigãtes i cãpis phlegreis acriq; commissa pugna
pluribus illorum trucidatis eam regionem ab omni feritate purgasse:Strabo quoq; huius rei meminisse uidetur Puteo
scribens in. v. gigantes uulnera lauisse in aquis puteolanis:aquarum putore puteolos dictos esse. cum igitur insu- unde.
la caprearum sita sit in sinu campano:& alii Hercules bellũ confecerit giganteum non absurdum est:ossa gigan-
tum qui staturosi fuerunt:& ingenti corporatura præditi capreis fuisse spectata custoditaq;. M. AN. Præ
toria:ædificia sumptuosiora. Grauabatur:grauiter ferebat de inuidioso iuliæ in ædificando apparatu & loco
ab Augusto Romæ euerso satis supra. Xystis:porticibus:ut Victruuio placet. sed melius hoc loco pro ambu
lacris:& locis consitis arboribus:ut Plinius in epistolis docet. Nemoribus:arboribus in nemorum speciem
cõsitis Papinius in surrentina pollii uilla:ubi nunc nemora ardua cernis. hic nec terra fuit. Excoluit: ornauit.
Notabilibus:insignibus. Gigantum ossa dicuntur:dicuntur dixit quasi minime credendum:uerum Ga-
binius & Plutarchus:mira quædam de antei ossibus tradiderunt:Plinius in creta motu terræ abrupto monte stu
pẽdæ magnitudinis cadauer repertũ pdidit.

PHI. Instrumenti eius. s. domestici: nam & supellex nihil aliud est q̃ domesticum patrisfamilias in-
strumentũ. scribit Paulus iurisconsul. siue cum instrumento fundus legatus sit:siue instructus duo legata esse in-
telligenda. Vix priuatæ:uix conuenientis homini priuato nedum principi orbis terrarum.
Elegãtiæ:elegãtia ãtiquus dicebat cultus amænior & uictus nitidior:elegantẽq; hominẽ dici uoluerũtq ut ĩ-
quit Gellius:nimis læto amænoq; cultu uictuq; esset:Sceuola a Cicerõe dictus ẽ parcorũ elegãtissimus. Crassus
uero parcissimus elegãtiũ. Modice istrato:nõ ualde pciosis stragulis ornato. instratus enim lectus dicit ueste Instratum
stragula excultus:& ut ait Vlpianus instratum significat omnem uestem stragulam insternendi causa paratum.

Alia q̃ domestica. M. Cato censorius in libro qui inscriptus est carmen de moribus uersari inquit in foro ho-

Domestica uestis.

neste mos erat domi;quod satis erat. est itaq; domestica uestis q̃ domi induimus extra forensi toga. ea fere semper utebatur Augu. confecta manibus suarum foeminarum:talis autem uestis neq; sumenda est; neq; seruanda sollicite:in hoc autem uidetur Augu. imitatus esse Alexandrũ magnũ:qui & ipse ueste idutebaẽ confecta manibus sororum. Vnde ait apud Q uintũ Curtiũ:hanc uestem q̃ indutus sum sororum non solum donum sed etiã opus uides nostri decepere me mores: e contrario apud persas probrosum est foeminis admouere lanae manus uestesq; conficere. Neq; fusis:neq; nimis laxis. temperamẽtũ enim qd i rebus oibus laudabile est in uestitu & calciatu adhibebat Augustus. Clauo:ueste senatoria:Ouidi. claui mẽsura coacta ẽ. Neq; lato:uñ latus clauus dictus:ab ipsa textura; qua & in mappis usos esse:testis est Martialis illo endecasyllabo. Et lato uariata mappa clauo. Latiore clauo usum fuisse:Tullum hostilium auctor est Plinius in. ix. Augustus uero in hoc seruabat mediocritatem: quae maxima est uirtus;Tacitus iperator interdixit auroclauatis uestibus; quae a textura clauo:q; aureo:q; ita nũcupabãtur. uñ & tunicae auroclauatae dictae.

Latus clauus.

alia q̃ domestica usus ẽ: ab uxore & sorore & filia neptibusq; confecta: togis: neq; restrictis: neq; fusis: clauo nec lato: nec angusto calciamentis altiusculis. ut procerior q̃ erat uideretur: & forensia aurem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit. ad subitos repentinosq; casus parata.

De conuiuiis & coenis eiusdem. cap. 74.

Conuiuabatur assidue. nec unq̃ nisi recta non sine magno ordinum hominũq; delectu. Vale. messa. tradit neminem unq̃ libertinorum adhibitum ab eo coenae excepto Mena sed asserto in ingenuitatem post proditã Sexti Pompeii classem: ipse scribit inuitasse se quẽdam i cuius uilla maneret: q spiculator suus oli fuisset. Cõuiuia nõ nũquam

Forensia.

Forensia:uestimenta quibus in foro utebanẽ forensia appellauerũt sicuti coenatoria quibus domi utebanẽ in coena hinc Martia. ait in distichio cuius titulus ẽ coenatoria:nec fora sũt nobis; nec sunt uadimonia nota hic opus est pictis accubuisse thoris dicuntur forensia ab eo q̃ foris atq; in foro illis utebãtur. togae forenses alio nomine uocantur.

Calceolarius.

Calceos:a calceo calceolarius dicitur sutor;quo uocabulo utiẽ Plautus in aulularia. De calceo dixit Oratius. si pede maior erit subuertet si minor uret calcei patriciorum mullei nũcupabantur amullando idest suendo fenestella putat nomen datum mullis piscibus a colore mulleorum calciamentorum. de calceis mulleis loquitur Flauius Vopiscus in aureliano.

Mullei

Cõuiuabatur. M. Cato. tusculanus mẽsam amicorum parentem esse existimabat:tanquam in conuiuio amici pararentur. sed tales a Seneca probari minime uidentur damnante eos:qui amicos i cõuiuio probant. Cato quoq; uticensis iniquum esse dicebat beniuolentiam cibo allici. Attamen regia res est mensam participare cum conuictoribus & ex conuictu amicorum capere uoluptatem laude dignam. cum illi uehementer carpantur;qui solitaria coena distenduntur & clandestinae ganeae soli indulgent. laudandus est Augustus:qui assidue conuiuabatur:ita ut omnia omnibus forent cõmunia & eadem cunctis apponerentur:hoc est enim conuiuari ea coena quam rectam dixere. Nunquam non: semper

Recta coena.

Nisi recta:rectam absolute ueteres coenam appellauerunt:qua clientes & conuiuas recto ordine discumbentes laute eisdemq; epulis accipiebant: Martialis Promissa est nobis sportula recta data est. infra fiet. mentio saepe coenarum rectarum:quibus sportulae obiiciuntur. M. AN. Residuis:durantibus. Priuatae:idest humilis & non publicae. Non temere:non alia fere. Q tam domestica:a domesticis confecta uerum;atq; heroicis fuit:ut uestibus muliebri domesticoq; opere factis summi uiri uterentur: Valerius Flaccus de castore & polluce. Illis thenario pariter tremit ignea fuco purpura:quod gemina mater spectabile tela duxit opus bis taygetõ siluasq; comantes. Struxerat Virgi. Tyrioq; ardebat murice laena demissa ex humeris diues quae munera Dido fecerat:& tenui telas discreuerat auro:& Andromache apud eundem phrygias clamidem:quam dono dedit Ascanio monumenta suarum manuum esse uoluit:Plinius de Caia cecilia auctor est inquit Mar. Varro factam ab ea togam regiam undulatam. Nec lato clauo:siquidem clauus quum latior erat latus clauus dicebatur: Augustus igitur nec lato nec angusto utebatur:sed mediocri proportione. Forensia:ut sit nomen enuntiatum multitudinis numero & neutro genere:Apuleius sumpsi pallium forensia domi reliqui:idem uero alibi aliter forẽsi inquit toga indutus accumbebat. Forensia autem dixere:quia in foro uel quod magis placet foris: idest extra domum eiusmodi:siue toga:siue aliis ad cultum corporis quaesitis uterentur. Recta coena; scilicet qua sublata sportula dari coepit. Libertinorum:& ad ordinem ipsum:& ad hominem referri potest.

PHI. Mena:hic est ille Menas qui bellorum ciuilium desertor dictus est; qui magni pompeii fuerat seruus:quem Caesar libertate donauit. hic a Sexto Pompeio ad Augustum ab augusto; ad Sextum. deinde ad Augustum subinde transfugit Appia. hunc appellat Menodorũ. Plurar. uero & alii menam; in quem scribit Ora. mordaciter carmen:illud ex epodo; lupis & agnis quanta sortito obtigit tecum mihi discordia est. Pli. in. xxxv. scribit menam & menecratem seruos Sexti Pompeii uisos esse a proauis in catasta pedibus argentaria creta denotatis taliũ seruorum pedes a poetis gypsati dicuntur.

Spicula
Spicula
Spiculare

Spiculator: spiculatores dicti sunt satellites principũ a spiculis; quae gestant. sunt autem spicula ut ait Vegetius tela missilia: quorum ferrum est triangulum unciarũ nouem hastile pedum quinq; & semis: antiqui pila uocauerunt:alias spiculum dicitur cuspis ipsa & aculeus ut spicula sagittarũ & aculei apium. Q uin. Curtius inter promptissimos dimicans Alexander sagitta ictus est;que in medio crure fixa reliquerat spiculum. Virgi. de apibus & spicula caeca relinquunt affixae uenis a spiculo fit uerbum spiculare quod significat cuspidare & acuere Pli. in. xl. telum uero perfodiendo tergiori quo spiculauit ingenio: De spiculatoribus uero q̃ latera principis sepiũt spiculis armati ait Corne. tacitus dilapsis spiculatoribus

cetera cohors non aspernata concionantem. mendosi codices pro spiculatoribus habent speculatoribus: cũ speculatores sint exploratores: quos graeci partim episcopos uocant: partim catascopos. hoc obiter dictum sit: ut locum intelligas mendosum in Caesaris commentariis. ita enim scriptum passim legitur in commentario. xiii. litteris celeriter in siciliam conscriptis & per satascopum missis: ubi legendum est per catascopum quo nomine speculator significatur: potes etiam si libet legere catascopium: quod nomen nauigii est exploratorii: ut sit sensus: Caesarem litteras misisse in siciliam per nauiculam uelocem & exploratoriam. catascopii nauis exploratoriae meminit Gelli. lib. ix. noctium atticarũ.

Catascopi
Episcopi
Locus Caesaris.
Catascopium.

& serius inibat. & maturius relinquebat. quum conuiuae & coenare inciperent priusquam ille discumberet. & permanerent digresso eo. Coenam ternis ferculis aut quum abundantissime senis praebebat: ut non nimio sumptu. ita summa comitate: nã & ad cõmunionẽ sermõis tacẽtes: uel sũmissi fabulãtes ꝓuocabat: & aut acroamata & histriões: aut ẽt triuiales

Serius: iam conuiuis discumbentibus. Maturius: adhuc conuiuis in coena permanentibus. Digresso: cũ iam esset factur. ne credas Augu. fecisse quod Domitia. qui surgens e cõuiuio referebat se ad occultã ganeã. Ternis ferculis: sicut ista persimonia ferculorum laudanda in Augu. est: ita luxuria in Helioga. uituperanda: qui uiginti & duo fercula ingentium epularum exhibebat in conuiuio: Auso. in panegyrico Gratianum laudat a frugalitate his uerbis: in cibis autem cuius sacerdotis abstinentior cerimonia. In uino cuius senis mensa frugalior: laudatur & Cyrus ab Amiano marcellino: qui cum delatus ad hospitem interrogaretur ab eo: quid ad cõuiuium parari deberet: panem respõderat solũ esse parandũ: sperare. n. se aiebat ꝓpe riuũ coenaturũ. Cõstãtius quoq; ĩpator ex sobria edendi potãdiq; moderatione ualitudinem firmã retinuisse fert̃ Mamer. ab eadẽ uictus ꝑsimonia laudat Iulia. qui gauderet castrensi cibo & poculo fortuito: caperetq; prandium statarium: ferculum fulgentius placiades ait significare missũ carniũ. Comitate: facilitate: & iucunditate: ab simili humanitate conuiuali laudatur Traia. a Plinio. Summissim: summissa uoce & depressa: quasi coram principe aperte loqui uererentur. unde ipse agẽs bonum conuiuatorem eos prouocabat ad sermonem communicandum unaq; confabulandũ: sicut de Traia. ait Pli. Non prouocas reddisq; sermones? &. n. in conuiuio nec loquaces nec muti esse debemus q̃m eloquentia in foro silentium in cubiculo esse debet: sermones autem conuiuales: ut Var. Gelliusq; precipiunt iucũdos esse oportet atq; inuitabiles & cum quadã illecebra & uoluptate utiles: ex qbus ingenium nostrum Venustius fiat & Amenius qd si legas: sũmussim. p. v. Nãq; summussos dici uoluerunt murmuratores: qui non aperte loquunt̃. Acroamata: graeci acroamata uoces & auscultationes uocãt: Aristo. acroamata nominauit cõmentationes suas: quas discipulis tradebat: in qbus philosophia remotior subtiliorq; agitabat̃: & huic disciplinae q̃ acroamatice dicit̃ tp̃s dabat in lyceo gymnasio matutinum: eãq; appellabat ἑωθινὸν περίπατον. i. matutinã ãbulationẽ. Lãpridius accipere uidet̃ acromata pro ĩpis hoĩbus acromatũ recitatoribus: cũ ait ĩ Alexã. Ro. oĩa acromata & Pãtomi. pp̃lo donauit: latini scriptores hanc dictionẽ ciuitate Ro. donauerũt: appellauẽrtq; acromata festiuas recitationes ludicrasq; narratiões: qd significat Cice. sic scribẽs ĩ orõne ꝑ signis: hic quasi festiuũ acromae ne sine corollario. de cõuiuio discederet: ibidẽ cõuiuis inspectantibus emblemata euellenda curauit. Idẽ in orõne ꝑ archia poeta Temistoclẽ illum summum athenis uirum dixisse aiunt cũ ex eo q̃rerẽ quod acroma aut cuius uocẽ libẽtissime audiret: eius a quo sua uirtus optie p̃dicaret̃. Idẽ in orõne ꝑ sestio: ille ipse maxie ludus nõ solũ spectator sed actor & acroma. Igit̃ Augu. id genus acroamata hoc est narratiões recitationesq; ludicras & mimicas interponebat conuiuiis ad cõuictores oblectãdos. *

Quales in conuiuio
Sermones conuiuales
Summussi
Acroamata.

Quibus & hac tempestate uti uidemus summates uiros in hilaritate conuiuali. *

*

M. AN. Menas: sic codices quidam habent: alii uero menas: sed si Appiani lectio uera est utrunq; mendosũ: ille Menodorum non menam aut meriam scribit qui magni Pompeii seruus fuerat is siciliensi bello cum nauibus quibus praeerat a Sexto Pompeio ad Augustum transfugit: Menodorum inquit ille ad se profectum liberũ idest ingenuum ex liberto declarauit & iis quas adduxisset nauibus praeesse uoluit: uideo tamen fieri potuisse: ut ex Menodoro postquam ad ingenuitatem est assertus. Menas sit dictus sed id auctoritate caret. Spiculator: minister: carnifex spiculo accintus spiculum telum ad similitudinem sagitte a quo spiculor configo quedã exẽplaria speculator habent a qua lectione non abhorreo: ut bellorum tempore Augustus illius opera ad explorandos hostium motus fuerit usus. Serius postquam alii omnes accubuissent. Maturius: celerius. Senis ferculis: sex ciborũ generibus: q̃si id quoq; ĩ tãta seculi luxuria pce fieret. sed Satyrus dãnat qd septẽ fercula recentiores coenitarent. Pli. ut perniciosam etiã dãnat ciborũ uarietatẽ aceruatio inq̃t saporũ pestifera & condimẽta ꝑniciosiora: sic & disarius apud Macro. affirmat: sed cõtra eius opinionẽ plura apud eundẽ Eustachius. Comitate: mãsuetudine: suauitate: facilitate. Ad cõmunionẽ: ut secretũ etiam sermonem secum communicarent. Acroamata: ad auriũ delectationẽ comparata: παρὰ τὸ ἀκροᾶσθαι audio Macro. delectatus erat iter coenã Symphoniacis Turonii flacci mangonis atq; eos frumento donauerat: quum in alia acroamata nummis liberalis fuisset.

PHI. Triuiales ludos: spectacula: quae in triuiis passim fiunt suntq; uulgaria. a triuio enim triuialis deriuatur. Inde magistri triuialis scientiae dicti a Quintil. qui in triuiis docent: & a Calphur. in bucolicis. Nõ hoc triuiali more uiator sed deus ipse canit. a Triuio fit aduerbium triuialiter: quod significat passim: uulgo: ubiq; quidã codices habent non ludos: sed ludios: & tunc referendum erit ad histriones: qui in triuiis agunt ludicra iocularia & saltationes haud indecoras dant. ludi enim & ludiones dicuntur histriones. Liui. ludiones ex ethruria acciti: Oui. Ludius aequatam ter pede pulsat humum. Inde ludiae dictae foeminae exercentes artem ludicram. Martia. hermes cura laborq; ludiarum Iuue. quae ludia sumpserit unquam hos habitus.

Triuialis.
Ludius
Ludio
Ludiae.

Ex circo:non circenses ludos significat. sed sortilegia & id genus alia oblectamenta pertinentia ad diuinationem:quæ fit ex inspectione manus; aut frontis; aut ex interpretatione somniorum. tales.n. in circo morabantur
Astrologi in circo. & consistebant quod docet. M. Tul in primo de diuina. cum ait. Non de circo Astrologos:non isiacos coniectores:non interpretes somniorum. hinc ab Oratio dictum est; Fallacem circum uespertinumq; pererro sæpe forum circum enim fallacem optimo epitheto appellat propter falsas diuinationes sortilegorum & coniectorum. Porphy. super hoc non probo interpretamentum:qui circum exponit pro suburra. ob hoc uidetur etiam dixisse Iuue. plebeium in circo positum est:& i aggere fatū. Augu. ad hilarādos cōtiuas iterponere solebat id genus homines ex circo qui sortilegia callēt & somnia interpretantur; & quibusdam quasi officiis fallunt & oblectant.

ex circo ludios interponebat: ac frequētissime Aretalogos.

De celebratione festorum & solemnium dierum. cap. 75

Festos & solemnes dies profusissime: nonnunquam iocculariter tantum celebrabat: Saturnalibus & si quando alias libuisset: modo munera diuidebat. uestem: & aurū: & argentū: modo nūmos omnis notæ. et ueteres regios ac pegrinos: iterdū nihil pręter Cilicia: & spōgias:

Aretalogi. Aretalogos:aretalogi sunt: ut indicat Porphy. garruli & loquaces i ostētatione uirtutis. unde nomen deducitur. Arete.n. græce uirtus & logos sermo. Plotius crispinus philosophiæ studiosus fuit qui & carmina scripsit:sed tam garrula ut aretalogus diceretur. in hanc sentētiā dictū ē illud a poeta satyrico:mouerat ut mendax aretalogus. ✳ Tales sūt hodie non pauci multi luminibus orbati; q in foro in conciliabulis in cōuiuiis ex tēporaliter canunt mille figmenta uersibus uernaculis cōtexta:qbus ai maxie idiotarū capiūt. ✳
✳ Profusissime:luxuriosius & ultra pscriptū legis sumptuariæ:q qbusdā diebus festis & saturnalibus & calēdis insūmi concedebat sūmas pecuniæ maiores:q̄ diebus pfestis:sicuti Gelli. in. ii. & Macro. in. iii. de gāter tradiderūt. de sumptuariis legibus dictū ē explicatius in supioribus. illud adde q lex iul. sūptuaria ad populum peruenit Augu. impante q̄ pfestis quidem diebus ducenti nūmi finiunt. calēdis idibus nonis. & aliis quibusdā festiuis trecēti. Nuptiis aūt & repotiis sextertii milies eē.
Repotia. Repotia āuit id quoq; itrāscursu ānotemus; dici uoluerūt diē illū:q est post nuptias. quo apud nouū maritū coenat: & quasi reficit potatio. Vñ & nomē. Ora. ille repotia Natales aliosq; dies festos albatus celebret. Potes ēt referre ad mūera:q pfusus eēt i dādis mūeribus sicut sequētia demōstrant. ✳
✳ Saturnalibus:quibus munera ultro citroq; mitti remittiq; solebant:que saturna
Notæ nūmorum. litia nūcupamus. Nūmos ōis notæ. Nota hoc est signū nūmi ueteris fuit ex una parte effigies capitis iani; ex altera nauis. Inde durauit mos:ut pueri in aleæ lusum denarios in sublime iactantes exclamarent capita:aut naui. lusu teste uetustatis. Altero quoq; usi sūt nūmo ouē bouēq; isculptum habēte:quod nūmi genus erat documento ueteres gregibus & armētis abūdasse:qppe quorū ōis substātia i ouibus bobusq; erat collocata:ut auctor est Plu
Bigati quadrigati. tar. in pblema. nota argēti nūmi fuerūt bigæ atq; q̄drigæ:& ide bigati q̄drigatiq; dicti:fuit & uictoriatus nūmus qui signatus est imagine uictoriæ:& inde nomen accepit. auctor Pli. in. xxxiii. Regios:qbus usi sunt Ro. reges quales erant illi nūmi:qui notam ouis & bouis habebant:in quibusdam etiam uetustissimis signum porci incisū erat. habeo auctores idoneos:temporibus regum Ro. in usu fuisse nūmos ligneos & scorteos hoc est ex corio cō
Scorteus nummus fectos:& qli nūma Pompilius congiarium dedit po. ro. asses ligneos & scorteos. Inde Hierony. ut pote eruditissimum dixisse existimo:ut cum mōtes aureos pollicitus fueris:ne scorteum qdē nūmū de thesauris tuis pferas. potes p regios nūmos eos quoq; intelligere:qbus externi reges usi sunt q̄les fuerūt nummi philippei; quorū crebra mentio est apud historicos & poetas:de qbus ait Oratius Retulit acceptos regale numisma Philippos. Plautus in bacchidibus:ducētos nūmos aureos Philippos pbos dabin. Idē i trinūmo. Si hunc possum illis mille nūmis Philippeis circūducere. nummi persici nota erat τοξοτης. i sagittarius. hinc illū apopthegma agesilai:se ex asia
Serrati nūmi. pelli. xxx. millibus sagittariis. cū rex psaꝝ. xxx. millibus nūmū corruptis atheniēsibus effecisset:ut ex Asia reuocaretur. M. AN. Triuiales:& iccirco rudes ac minus accuratos. Excito:aut ex circēsiū forma:aut qd magis placet post circēses. Ludios:histriōes. sed ne bis idē dixisse uideat ludos qd pleriq; hīc libētius legeri. Interponebat:inter coenandū iferebat. Aretalogos:uerborꝝ cōpositores ατοπαλικαρετηςκαιτουλογου. Iu. Mouerat ut mendax aretalogus. Profusissime:largius ac sumptuosius. Ioculariter:omnifariam iocis adhibitis. Omnis notæ:omnis formæ. Pli. signatum est nota pecudū. uñ & pecunia appellata. Fabius Quit. utens dumq; plane sermone:ut nūmo cui publica forma ē. Veteres regios:ut philippeos olim:nūc multorꝝ regum. PHI. Peregrinos:quales fuerunt nūmi germanorūq; auctore tacito serratos a nota serræ & bigatos nummos habebāt. ✳ Stateres. i. nūmi cyziceni celebrant apud graecos tanquā optime signati sculptiq. quorꝝ nota erat οτυπος μητρος θεων. i. forma matris deum. quæ cybele est. Nummus peloponesiorꝝ habebat notā testudinis. In nomismate Attico uetusto erat signatus bos:in nummo Rheginorꝝ lepus:i nomismate Mitylenaeorum. Sappho. auctor Iulius pollux: ✳
✳
Cilicia. Cilicia:scribit Varro in. ii. de re rustica. Cilicia dicta esse a cilicibus populis apud quos primum cōfecta sunt:fiunt aūt ex uillis hircorū atq; caprarꝝ:scribit Vegetius lib. iiii. rei militaris. Cilicia adhibenda esse ad excipiendum impetum sagittarum:& machinas militares ciliciis uestiendas: ne exurantur incendio. Maro in. iii. georgi. Cilicia periphrasticos circunscripsit illis uersibus. cyniphei tondent hirci barbasq; comantes usum in castrorum & miseris uelamina nautis. Asconius cilicia dixit texta esse de pilis in castrorum usum atq; nautarum.
Spongia. Spongias:spongiæ apud antiquos in usu erant tergendarum mensarum & ad hībebantur ad obscena emundanda. Martialis in apophoretis:hæc tibi sorte datur tergendis spongia mensis. Seneca libro. s. epistolarum moralium. unus e germanis lignum id quod ad emundanda obscena adherente spongia positum est:totum in gulam farsit:& in preclusis faucibus spiritum emisit.

Rutabula:rutabulum instrumentum est. quo panes coquuntur a protuendo igne appellatum. Forcipes instrumẽta sunt fabrilia ab eo dictaq̃ forua.i.calida his capiuntur. Cato uillicũ dicit habere debere forcipes duas & rutabulũ unum. Id genus:huius generis eloquutio uetus & perinde elegans. Titulis ambiguis:Chrysippus philosophus omne uerbũ ambiguũ natura esse dixit:qñ ex eodẽ duo uel plura accipi possunt. contra Diodorus cognomento cronus nullũ inqt uerbum esse ãbiguũ. nam cum ego iquit aliud sensetu aliud accepisti : obscure magis dictũ q̃ ambigue dici potest. ambigui enim natura illa esse debet:ut qui dicat ambiguũ duo uel plu

Rutabulu3
Forcipes

& rutabula:forpices:atq3 alia id genus titulis obscuris:& ãbiguis:solebat & inæqualissimarum rerum sortes:& auersas tabularum picturas in conuiuio uẽditare:incertoq3 casu spẽ mercantium:uel frustrari:uel explere. ita ut per singulos lectos licitatio fieret:& seu iactura:seu lucru3 communicaretur. De cibis eius & horis edendis. 76.

Cibi : nam ne hoc quidem omiserim : minimi erat

ra dicat. Tranquillus hoc loco ait ab Augusto donatas esse res titulis ãbiguis:ppterea q̃ duo uel plura ex hisdem rebus significata accipi poterãt. exẽpli causa diuidebat inter munera spongias:q̃ sunt titulo ambiguo:nãq spõgia pter supradictã dudũ significationẽ accipi põt pro membro uirili:sunt.n. iter genera spongiarum quędam spongiæ oblongæ: dictæ peniculi:& υποκοριστικῶς penicilli a similitudine caudaꝝ appellatę. pœnis oĩm uocat̃ cauda:iñ pœnẽ caudã uirilẽ ueteres appellauerũt:& ut ait Cice. in epl'a ad papyriũ petũ. pœnia ẽ i obscœnia. not a ẽ sñia illa pisonis cõq̃rẽtis adolescẽtes pœni deditos eẽ.cu3 igit̃ pœniculus sit e gñe spõgiaꝝ:& a similitudiẽ p uirili mẽbro accipiat̃:merito & spõgia p eodẽ accipiet̃. De pœniculis spõgiis scripsit Pli.l.ix. & in.xxxi. hinc iocus est apud Plautu3 in menechmis:non satis obuius & cognobilis. nã parasitus noie pœniculus sic loq̃tur. Iuuentus nomen fecit pœniculo mihi:ideo q̃a mensam qñ edo detergo. uult enim parasitus rationem reddere nois sui. & ideo se pœniculu3 uocitari ait:q̃a mensam detergere solebat:alludens uidelicet ad spõgiã noie pœniculũ. q̃ tergẽdis mẽsis adhiberi solebat:ut ergo spongia mensam terget sordes auferẽdo:ita ille mẽsam tergebat:cibaria:cuncta in uentrẽ cõgerendo. idẽ Paulo infra alludit ad uirile membrum dicens quem tu parasite q̃ris adolescẽs:meũ pœniculũ:eccũ in uidulo saluũ fero. consimiliter & rutabula titulo sũt ambiguo cũ instrumenta significent ad panẽ coquẽdũ accõmodata:& p uirili membro posita sint:ut docet Festus Pompe. forcipia quoq3 titulus ambiguus esse põt tãq̃ accipi possit p uulua fœminea:q̃ capit foruũ.i. calidũ genitale. de spõgiæ & rutabuli titu. ambiguis auctores habeo idoneos:de forcipe solam coniecturam. * & ita hoc totum referes ad illud quo dictum est q̃ nõnũquã iocularitet celebrabat festos dies. * In æqualissimas:lõge disparis p̃cii. Sortes:nimiꝝ illas itelligit sortes:q̃ i saturnalicis mũeribus adhibebantur: de q̃bus ait Martia. diuitia alternas & pauperis accipe sortes. Idẽ alibi ancillã tibi sors dedit lucernæ:tutas:q̃ uigil exigit tenebras. Idẽ cũ tibi sorte dat̃ si sapis adde piper. Auersas:pictura tabulæ auersa dicit̃ qñ ita inuersa est:ut pictura lateat:aduersus & auersus differunt. nã aduersus significat partẽ anteriorẽ & obuiam : auersus uero partem posteriorẽ & a tergo. hinc scitũ est illud. M. Cato. in effœminatũ:& aduersus inqnit & auersus impudicus es. Vel frustrari:decipere:qñ.s. mercabant̃ magno id:q̃d p̃ciosum esse existimabãt. & deinde apparebat cõtemptibile & nugatoriũ. Explere:tunc Augustus explebat spem mercãtiũ:qñ illi sortem emerant rei preciosioris suffragante fortuna. Per singulos lectos:per singulas mensas conuiuarum. lecti enim modo discubitorii accipiuntur:qui & tricliniares dicti. Licitatio fieret:licitationem uocamus oblationẽ præcii i uẽditione. & licitatores eos qui fungunt̃ officio licitandi. Caius iurisconsultus. ff. de publi. licitatio uectigalium:quæ calorem licitantia ultra modũ solitæ conditionis inflauit:ita demum admittẽda est:si fideiussores idoneos & cautionem is:qui licitationem fecerit offerre paratus sit. Communicaretur:inter conuictores singularum mensarum:ut ita in singulis lectis participes fierent lucri:si sors bene cecidisset:uel damni:si male.

Pœniculi pœnis.
*
Sortes saturnalitiæ
Aduersus
Auersus
Lecti tricliniares.
Licitatio

M.AN. Ac peregrinos:miror peregrinos adiecisse q̃si regios nũmos Ro. mõstrare potuisset quũ nũmos plurimũ aureos argẽteos:ut itelligamus:ut bigatos q̃drigatos uictoriatos. Cõstetq3 ut timemus tradidit a Ser. tul. oñ æa signatũq3 argẽtũq3 Ro. ut Pli. ait ãno ab urbe cõdita qngẽtesimo atq3 octogesimo signari cœpit auru3 uero ãno. lxii. post argẽtũ:nisi forte pegrios itellígere maluerimus pcul Italia signatos:regiosq3 ueteres nõ ad ro. reges:sed ad porsenam & alios q̃ in terra Ita. regnauerunt referre:si æreos accipias duoꝝ nouissimoꝝ regũ repsentari potuerũt. Cilicia:cilicia uela de pilia ut Pedia. ait i castroꝝ usum texta. Spõgias:Mar. hæc tibi sorte dat̃ tergendis spõgia mensis. Rutabulum:a rutro est rutrum a pruendo ut Varro docet instrumentum ad proruendam prunã: Arenã:puluerẽ:aut q̃d simile:Cato in re rustica fiscellã farinariã unã forcipes duas rutabulũ unum. Ambiguis:parum notis. Inæqualissimaꝝ reꝝ sortes:sortes reꝝ diuersi p̃tii cuius uenditionis rationem hanc fuisse crediderim ut coniiceret in urnã diuersaꝝ reꝝ uenaliũ noia:in alteꝝ tot uarii praetii sortes quot res uenales erant atq3 ita fieret ut qui aderãt sortito mercarentur rei uenalis prius sorte educta:mox ex altera urna summa siue pretio : quo euenire solebat ut quæ nullius ferme ualloris essent magno starent pretio ; quæ uero multi pretii minimo. Auersas : auersa picture facie ; ut fortuna magis q̃ iudicium ualeret. Incerto casu: dubio euentu. Singulos lectos : communi nomine omnium uno lecto siue thoro accumbentium. Licitatio:pretii oblatio. Communicaretur : ut iactura siue lucrum commune inter unius lecti conuiuas esset.

PHI. Cibi minimi. Mercurius si fuerit dominus genituræ faciet modicum cibum potumq3 capientes: & sane utilissima est ut inquit Pli. noster temperantia in cibis : turpissimum profecto est sui stomachi non nosse mensuram & hominem plus sibi ingerere q̃ capiat : scri. Iulius capitolinus gordianum fuisse adeo cibi parcum ut intra punctum temporis uel prandium si pranderet uel cœnam finiret si cœnaret.

Tẽperãtia in cibis.

Atq; uul. laudat pacatus theodosium:cum esset terrarum hominúq; dominus:esset contentus modico:& castrensi cibo nusq̃ inquireret cupedias ciborum & peregrinas dapes pretiosaq; obsonia:taxatq; principẽ quendã cuius fercula existimabantur pretio equestrium patrimoniorum:itidem a Plinio laudatur frugalitas traiani in uescendo. Amianus quoq; Marcellinus extollit parsimoniam ciborum in iuliano:cuius mensarum tenuitas erat recte noscentibus admiranda:ab Ora. enumerantur commoda tenuis uictus & cibi parabilis:in quibus illud ẽ precipuum bona ualitudo. Secundarium pa. plebeium atq; cibarium:qui secundus alio noie dicitur; Ora. pasti siliquis & pane secundo Pli. in. xviii. preterea floris semodiũ & cibarii qđ secundariũ uocant sextarios. iiii. furfuris sextarios totidem at qui panis uarias scito esse genera:quidam ab obsoniis appellati:ut ostrearii:quidã a deliciis ut artolagani:quos tamen pro minus delicatis accipere uĩ Cicero

Secundarius panis.

Panis gña

atq; uulgaris fere: secundarium panem: & pisciculos minutos & Caseum bubulum manu pressum: & ficos uirides biferas maxime appetebat. Vescebat̃q; ãte cœnam quocũq; tpe & loco quo stomach⁹ desiderasset: uerba ipsi⁹ ex ep̃lis sunt. Nos i essedo panẽ & palmulas gustauim⁹. & iter; dũ lectica

scribens ad Papyrium petum:dediscendæ tibi sunt sportellæ & artologani tui. Alii panes a festinatione speustici dicuntur σπευδω.n. græce festino significat:quidam fumacei:quidam subcinericii a coquendi ratione nuncupati:alii artoptesii ab artoptesia instrumento panibus coquendis accommodato:cuius meminit Plau. in aulularia. ✱ Talis autem panis erat tostus & inde nomen:nam græce οπταω est asso siue torreo; και αρτοσ:panis: unde & artoptota instrumentum ad panem tostum faciendum: ✱ est preterea panis aquaricus militaris & nauticus:quo scilicet nautæ uescuntur:quem uulgus biscoctum uocat:fermentatus panis cui nihil ademptum est uocatur autopyros. Pisciculos minutos:Auicen. autumat meliores esse pisces paruos piscibus magnis. Cor. Cel. minus alimenti ait prestare pisces:qui nondum summam magnitudinem impleuerunt. Hiero. scribens ad athletã de istitutione filiæ ꝑcipit:ut cibus eius sit olusculũ & simila caroq; pisciculi. Pli. in. xxxii. tradit pisciculos minutos emendare urinæ incontinentiam exemptos & uentre eius:qui eos deuorauerit; crematosq;: ita ut cinis eorum bibat̃ ex aqua. Caseum bu. a boue bu:ulus & bouinus deriuatur:grammatistę semidocti bubulũ existimãt dici a bubalo aiali:de quo illud notissimũ:illi cessit atrox bubalus atq; bison. Pli. in. xxviii. e lacte fit butyrum plurimum e bubulo & inde nomẽ. Idẽ ait aluũ maxie solui bubulo lacte:idẽ ait:bubulum lac caseo fertilius esse q̃ caprinum ex eadem mensura pene altero tanto:sextus eosdeʒ effectus equo caseo tradit quos bubulo: caseum autem equinũ uocant hippacem:caseus alibilis est magis:qñ mollis est ac recẽs:cõtra aridus & uetus minus alit stomacho utiles casei qui non sunt salsi. i. recentes:ueteres aluum sistunt:corpusq; minuũt:in totũ salsa minuunt corpus:alunt mollia:auctores Var. Pli. & Auicen. illud adde q̃ a Cor. Cel. mollis caseus numeratur inter res euchilas. i. boni succi:uetus uero caseus inter cacochilas. i. q̃ sunt mali succi. Manu p̃. de hoc sic ait Colu. in. viii. illa uero notissima est ratio faciundi casei:quem dicimus manu p̃ssum:nã in mulctra dũ est tepefacta uel manu figuratur:uel buxeis formis exprimitur:caseus fit fistulosus si parũ p̃ssus fuerit. Virides:recentes. Biferas; bifere dñr arbores:q̃ quotãnis fructũ bis ferũt:feri. Pli. i. xvi. biferas ficos eẽ & caprificos triferas. Idẽ uites q̃dã triferas esse tradit q̃s ob id insanas uocant in qbus alia maturescunt alia turgescunt alia florent; precoces ficos athenis prodromos uocant quasi precursorias:hę. n. primitiuæ sunt:fici uires iuuenum augent senibus melioreʒ ualitudinem faciunt:minusq; rugarum:corpus & uires adiuuant:ob id antea athletæ:hoc cibo pascebantur:pythagoras exercitator ad carnes eos transtulit:scribunt Auicen. & Gale. ficuʒ magis alere corpus q̃ reliquos fructus. Appetebat auenter desiderabat inde:appetentia & appetitus:alias appetere signat istare & appropinquare. Liui. iã uer appetebat. Cur. nox appetebat Plau. ꝑpiqua partitudo cui appetit. Stomachus desi. si frui uolumus ꝓspera diuturnaq; ualitudine tunc comesse & cibum cape dẽmus cũ esurimus:imitariq; persas quibus hora prãdendi nulla ẽ ꝯstituta:sed ut inquit eleganter Marcel. unicuiq; uenter est uelut solarium:eoq; monẽte quod incide rit:edit:nec q̃sq̃ post satietatem superfluos sibi igerit cibos:q̃ in re oppido q̃ distant ab illis luxuriosis:quos ait Salu. neq; sitim neq; famen prestolari:sed cuncta luxu antecape. uẽter ut inqt uerissime Pli. istat ut creditor & sepius die appellat. Tunc illi tantum cibi dandum est ut uires reficiantur:non ut ex saturitate immodica opprimantur.

Secundarius panis. Panis gña. Artoptesii. Bubulum. Hippace. Euchila. Cacochila. Caseus manu pressus. Biferæ arbores. Triferæ. Prodromi. Fici alibiles. Appetere. Venter p solario.

M. AN. Vulgaris:haud exq̃siti. Secundarium panẽ uulgarẽ quasi secũdi panificii seu ordinis:Pli. secũdarii panis quinas se libras totidem cibarii:lampridius panis inquit mundi pondo. xxx. panis sequentis ad donandum pondo quinquaginta. Virides biferas:sunt inquit idem auctor biferæ serotinæ & præcoces alba ac nigra cum messe uindemiaq; maturescentes:Macrobi. & ipse intranscursu biferarum meminit.

Essedum.

PHI. Vescendo:dum uescimur:emendati codices habẽt i essedo ut dicat Augustus se etiam in essedo hoc est curru cibum sumpsisse:quando stomachus desideraret: dicere solebat Diogenes cynicus si prandere malum non est neq; prandere in foro malum esse:est autem essedum genus currus:quo peculiariter britanni utuntur in pugna:inde essedarii dicti:non pauca scripsimus de essedo & essedariis i. ii. Propertii commen. super eo uersu Esseda celatis siste britanna iugis. Palmulas:fructus palmarum que recentes inebriant capitis dolorem afferunt:minus uero sic cæ:tussim exasperant:corpus augent:nuclei palmarum cremati calsblephara faciunt addito nardo ut refert Pli. in. xxiii. sunt autem caliblephara:ut id quoq; studiosæ iuuentutis causa enarremus:medicamẽta palpebris uenustandis accommodata:unde ex græca dictione nomen inflexum. Identidem Pli. caliblephara fieri docet:palmarum unde quinquaginta genera esse traduntur:clarissime omnium sunt quas regias appellauere ab honoribus quoniam regibus tantum persidis seruarentur babilonæ natæ:unde in horto tantum:qui nunq̃ nisi dominantis in aula fuit:hortus autem ille uocatur bagous. sic enim persæ spadones appellant qui apud eos etiam regnauere:hinc ab Oui. translatum scienter nomen illud. Quem penes est dominam seruandi cura bagoe:

Caliblephara. Bagous spado.

Ex regia:nfima Pŏpilius auctore Solino habitauit in regia:q̃ erat iuxta aedẽ uestae & adhuc ita appellat. Vuae duracinae:duracina uua nomẽ accepit a duris acinis. Pli.in.xiiii. uua nõ alibi gratior callo:ut inde possit inuenisse nomẽ duraciuſ durus acinus. ab acinis uuarũ acinatitiũ uinũ deriuat. Vlpianus.ff.de uino lega.acinatitiũ inqt pla ne uino ptinebit. Ieiuniũ seruat:moses dux exulũ iudeorũ factus terminis aegypti pulsus montẽ synaeũ occupauit in quo.vii.dierũ ieiunio cũ populo suo fatigatus septimũ diẽ more gentis iudaicae sabbatũ appellatũ in oẽ euum ieiunio sacrauit:qũ ille dies famẽ illis erroremq; finierat:auctor Iustinus epitome.xxxvi.feri. Strabo Pompe. ma-

Duracina uua.

Acinatitiũ.

Sabbarum ieiunio sacratum

Sabbatarii.

ex regia domum redeo:panis unciam cum paucis acinis uuae duracinae comedi:& rursus:ne iudaeus quidem mi Tiberi tam diligenter sabbatis ieiuniũ seruat q̃ ego hodie seruaui:qui in balneo demum post horam primam noctis duas bucceas mãducaui priusq̃ ungi inciperẽ. Ex hac obseruantia nõnunq̃ uel ante initiũ uel post dimissum cõuiuiũ sol⁹ coenitabat:quum pleno conuiuio nihil tangeret.

De parsimonia eius in potu. *cap. 77.*

Vini quoq; natura parcissim⁹ erat nõ ampli⁹ ter bibere eũ solitũ sup coenã in castris apud mutinã Cornelius nepos tradit. Postea quotiens largissime se inuitaret

gnum cepisse hyerosolyma obseruato ieiunii die:dũ ab oi opere iudaei abstinerent:hinc eleganter sabbatarii dicti iudaei a sabbato:quẽ diẽ religiosissime uenerant. Marti.qd ieiunia sabbatariorũ:sabbati aũt nomẽ requiem hebraica lingua significat:ut docet iosephus lib.i.antiqtatũ:in exodo & leuitico iubent a dño iudaei sabbatizare sabbatũ:& ut.vii.mẽse decima die mẽsis ois populus ieiunet usq; ad uesperam : sunt qdam; de nostris loquor;q te uera sabbato ieiunant:sed eũ uenerit dies festus saturant ad uomitũ uñ melius est: ut inqt Hierony. quotidie parũ q̃ raro satis sufficere. Bucceas:bucellas panis:a bucca:buccae & buccellae dictae frustula minuta cibariorum: uulgo bolos appellamus:inde etiã bucellarũ cibi castrensis & frumentacei genus:quo ut iquit Spartia. iubebat pescenius niger contẽtos esse debere milites oẽs: de bucellato Amia. Marcelli. sic scribit xx. dierũ frumentũ ex eo qd erat in sedibus cõsumẽdũ ad usus diuturnitatẽ excoctũ bucellatũ ut uulgo appellant:humeris iposuit libentiũ militũ. Marti. buccas dixit p bucellas:siue buccas illo uersu:oret caninas panis improbi buccas. Vngi in balneo ungebant ueteres adhibitis unctoribus q alio noie aliptae dñr Sene.in.vii.episto.mora supra ipm balneũ habito: cũ in aliquẽ inertẽ ac plebeia unctioue cõtentũ incidi audio crepitũ illisae manus humeris; aliptũ cogita tenuẽ & stridulã uocẽ impressi Senecae codices hñt p aliptũ alipedũ corrupta dictiõe & sensu. Ex hac obseruantia. s. uescendi quocũq; tpe stomachus desiderasset. * purior lectio est inobseruantia:nã nullas horas obseruabat:nec tẽpora hebat stata in capiẽdo cibo:sed stomachus erat illi pro horologio. * In castris apud mutinã: qñ aduersus M. Anto. Decimũ Brutũ mutinae obsidentẽ:bellũ gerebat. Ter bibere:lex mystica apud Auso. suadet aut ter aut nouies esse bibendũ:q musas amat ter ternos cyatos potat:qui uero grãtũ cultor est ut inqt Ora. tris supra bibere phibet:Anacharsis phũs dicere solebat uitẽ pducere tres uuas:primã uoluptatis:scdam ebrietatis:tertiã meroris cui sile est illud esopiũ ο Διονυσ οσ τρεισ κικτιται κρασεισ: την μεν πρωτην ηδονησ. την δε δευτεραν μεθησ την δε τριτην υβρεωσ. i. bacchus tres possedit mixiões:primã qdẽ uoluptatis:secũdã aũt ebrietatis:tertiã uero cõtumeliae. Apule. in floridis admouet parce & ter tñ esse bibendũ:sub exẽplo dictu digno & memoratu:qd quadrat cũ prioribus:ait ei quatuor esse crateras uini:quarũ pria ad sitim ptinet:scda ad hilaritatẽ: tertia ad uoluptatẽ quarta ad isaniã; de uino referri põt hoc loco illud Plinia. nihil aliud esse uiribus corporis utilius:neq; aliud uoluptatibus pniciosius:si modus absit sobrietas decet oẽs & maxie principẽ pserti; rebus militaribus distentũ quo tpe uoluptates corpis eliminãdae sunt ut mẽs acrior sit & Vegetior ad munia capessenda:uinũ ei curas uigoreq; animi ipedit ad pcinctũ tendẽtibus:uñ uice puerbii illud celebrat uino sapiẽtiã obũbrari:hinc platonica lex iubet magratus quo tpe rempu. gubernãt uino abstinere. Itidem uino interdicit oibus gubernatoribus iudicibus consiliariis. Idẽ Plato & Aristo. & Euse. & maximus medicorũ Gale. laudant legẽ cartaginensiũ:qua nullus in militia & castrensibus rebus occupatus uinũ ullo tpe gustare pmittitur:sed toto militiae tpe aq̃ bibere. Moses iubet in canonicis scripturis sacerdotes sascrificãdi tpe a uino abstinere:solomon quoq; magistratus & iudices pcipit ne uino utantur Igitur augustus laudandus est;qui rebus bellicis incumbens ter intercoenandũ tantummodo bibebat;sed quia interdũ liberalior potio uigorẽ dat;animũq; alacriorẽ in oẽs cognatus facit;ut eloquenter inquit Seneca in lib. de tranql. uitae;est interdũ indulgendu3 largius uino. & tristis sobrietas remouenda paulisper: quod nonnũquã faciebat Augustus;qui senos sextantes hoc est sex pocula binas uini uncias continentia ebibebat quotiens largissime idest liberalius & largioribus potionibus se plusculum inuitasset.

Buccea. Bucellae

Vnctor Alipces

Emẽdatus locus senecae.

*

Ter aut nouies bibendum.

Dictũ anacharsis

Quatuor craterae

Vino sapiẽtiam obũbrari.

Lex carthaginensium.

M. AN. Essedo curru. Palmulas palmas qbus. auctore pli. iudaea inclita est:sed quae Cariotae dicunt maxime celebrant & cibo qdẽ & succo uberimae. Ex regia:sacrorũ regis domo:hoc magis placet:q̃ q ex basilica intelligas fuit regia ipsa ut Asconius docet in sacra uia:in sacra inquit uia traditur pugna commissa in qua est regia.

Duracinae:duraciuae uuae inquit Pli. ex uitibus nascuntur quae sinae pedamento sunt semperq; pastinatae niti similibus herbarum modo uagantibus non aliunde uua gratior calle ut inde possit inuenisse nomẽ duracina quasi duri acini. Sabbatis ieiuniũ seruat. omẽs q iudaica sabbata & apd hũc & alios auctores interptant ita accipiũt quasi iudaei sabbata per ieiuniũ transigere sint soliti;ac certe sic est;ut ipsi aiunt qd ex diuinis quoq; litteris datur intelligi;uerum longe aliter q̃ uulgus opinatur;constat enim unum illos statum habere diem quem sanctissima sabbatorum sabbata appellant hunc unum per ieiunium decalciati. quotãnis religiose seruant quum reliquis sabbatis neq; cibo omnino abstineant neq; nubis pedibus:ut est apud satyrum incedant Bucceas; frustula; buccea a bucca est edulii frustulum quantumbucca commode capit. M. Buccellas quoq; pronunciauit.

Calices sextantes. PHI. Senos sextantes: potorii calices a mensura dicuntur trientes quincunces deunces atq; sextātes. Mar. po
to ego sextantes tu potas Cinna deunces: sextans autem continet duas uncias ab eo dictus: q sexta pars assis sit.
Reiectare Reiiciebat: reiectabat. quo uerbo usus est Spartianus sic scribens in Antonio pio. cum caseum alpinū in cœna edi
Rheticum uinum. disset auidus nocte reiectauit. Rhetico: uinum rheticum inter generosa Italiæ uina censetur. quod ut inqt Stra
bo in. iiii. geogra. in montanis rhetorum radicibus nascitur: qui populi ueronam comūq; usq; peruenerunt. uide
tur Virgilius gratificari uolens Augusto scripsisse in georgicis. Sed quo te carmine dicam rhetica. nec cellis; ideo
contende falernis: quē uersū recte: an
perperam interpretatus sit Seruius ip
se uiderit. Ego existimo Virgiliū: ideo
celebrare scdo post falernū loco rhe
ticum uinum: qa id Augusto sciebat
esse gratissimū. meminit Plinius re
thici uini Virgilianæq; sententiæ sic
scribēs. in. xiiii. in ueronensi. Item rhe
tica phalernis tātū post habita a Vir
gilio: uinū id maxime pbat Auicēna:
qd mediū sit iter nouū & uetus fuluo
colore odoratū; neq; dulce neq; austerū.

senos sextantes non excessit aut si excessisset reiiciebat & ma
xime delectatus est rhetico: neq; temere inter diu bibit. pro
portione sumebat perfusum aqua frigida panem: aut cucu
meris frustum: uel lactucule thyrsum: aut recēs aridumue po
mum succi uinosioris.

De his quæ gerebat post cibum. cap. 78.

Post cibū meridianum: ita ut uestitus calciatusq; erat

Palladius in. xi. ait uinum quod croceo colore blanditur accōmodatū eē
digestioni. sed ut inquit uerissime Plinius suum cuiq; placet idq; q sq; cæteris oibus anteponendū pnūciat: qd sibi
gratissimū fuerit. unde cum surrentinum ueteres maxime pbauerint sequens ætas albanum aut falernum. Augu
stus palmam dabat rhetico: quādo nō aliud libentius potabat. Non temere interdiu bibit: est sitis a medicis re
Inter diu centioribus mēdosa nūcupata in qua pcipit Auice. nō esse bibēdū: sed tolerātia digerendam. Augu. interdiu. i. de
die rarenter: nec sine cā bibit: qd bonæ ualitudini imprimis conducibile existimat. Perfusum frigida panē: mo
net celsus omēs potiones aqua frigida includendas esse ait Pli. q panis candidus aqua frigida madefactus cibum
ægris leuissimū prebet. Cucumeris frustum. scribunt Colu. & Pli. cucumeres mira uoluptate expetitos esse a
Tiberio prin. uiuūt hausti in stomacho in posterū diē: nec cōcoqui queunt: in cibis nō insalubres tñ plurimū natāt.
Cucumerū genera. scri. Auice. in simpli. chymū cucumeris esse malū excitātē putredine & febres: cucumerū græci tria gña fecerunt;
laconicū sitalicū: boeticū: est & cucumis siluestris: ex quo fit medicamētū qd uocat elateriū. est & āguinus qui ab
Elaterium aliis erraticus dr. sunt & in gñe cucumerū pepones magnitudie excellētes: quos melopeponas uocāt. pepones re
melopepones frigerāt maxie in cibo & emolliūt aluū. nō solū uulgus idoctū: sz etiā idonei scriptores melōes appellant. Iul. Ca
pi. scri. Clo. albinū comedisse melones Hostienses. x. cucu. a curuore dici qsi curuimeres autumat. M. Var. inde cu
Melones. cumerariū dr locus: in quo cucumeres satis puenīunt. Esa. Derelinquetur filia syon sicut casa in uinea: & sicut tugu
Cucumeres unde. riū in cucumerario illud admonendū qd Cypri. p tuguriū dixit eleganter custodiariū in cucumerario. solet enim
fieri tuguriūculū: in quo custos uigil obseruat: ne cucumeres auferant ex cucumerario. Lactuculæ thyr. thyrsus
Cucumerarium. non solū sigñat telū illud baccho dicatū. cuius mucro hedera circūfusa delitescit: sed thyrsū quoq; dicimus trū
cū cauleq; herbarū & iprimis lactucæ. Pli. in. xx. thyrso & foliis scabricia. Itē folia lactucæ tosta thyrsusq; ex aceto
Custodiarium. bibunt. Idē i. xix. inuētū oēs thyrsos lactucaṛ progare urceis ɔditos: ac recētes i patinis coqre. Idē qd & supra do
cuimus auctor ē Aug. lactuca ɔseruatū in egritudie prudētia musæ medici. peculiares lactucaṛ uires sunt somnū
Thyrses faciēdi: uenerē inhibendi: estū refrigerēdi: stomacū purgādi: sanguinē augendi: a lactucis cognomina Romanorū
Vires lactucarum procerum nata sunt. namq; lactucinos in ualeria familia non puduisse appellari tradunt eruditi: apud Lucretium
thyrsus accipi uidetur pro ardore & instinctu illo uersu. Percussit thyrso laudis spes magna meum cor.
lactucinii M.AN Largissime: large & profuse se inuitaret. Senos: ad mensuram ne an ad pondus referas indubium
uenire potest: sed melius ad mensurā ut sit sextans mensuræ genus ut quincunx. Mar. Q uincunces puto post decē
peractos. Reiiciebat: uomebat. Rhetico: Marco rhetica uina post falernum celebrat: quo inquit te carmine
dicā: Rhetica nec cellis: ideo contende falernis: rheti alpiū incolæ fuere hetrusca gens a rheto duce dicta: Pli. est au
ctor. Mar. de eodē uino potasti testa rhetica uina mea. Cucumeris frustum: de cucumeribus Pli. abunde mul
ta Lactucæ tyrsum: refrigerantis naturæ ut cucumis lactuca est: constatq; lactucæ usu augustum ab Antonio
coguomento musa grauissimo morbo seruatum.
Aridū pomum PHI. Pomum aridum: idest siccum: hæc enim sibi inuicem contrario positu obiiciuntur. Recens & siccum
siue aridum. Cor. celsus: aluum mouet ficus arida sed magis uiridis innocētiora sunt poma arida q recētia. ex quo
Recens est illud satyrici poetæ: nec odoris mala recentis: nec metuenda tibi: siccatum frigore postquam autūnum & cru
Acidum di posuere pericula succi: quidem codices non aridum habent sed acidum: dicitur enim pomum acidum a sapo
re. Pli. in. xv. gña saporū. xiii. reperiri autumat: inter quos est acidus: q acerbus est sapor. hic iocus ille apud Quin
tilia. de exqui placidus nomine: quia acerbus natura erat: acidus uocabatur. pomum quodcūq; acidum uel acer
Acet. bum est mali: succi; ut inquit Celsus in. ii. uerbum est uetus acet: quo iurisconsulti utuntur: & M. Caro; qui de ui
no scribens ait. uinum uendi oportet: quod neq; aceat: neq; muceat: hoc est neq; acorem hēat: neq; mucorē. Vino
Vinosus Succus sioris: uinosus succus auctore Plin. proprie est moro piro myrto. Idem inter genera mali punici uinosa quedā ap
pellat. quæ aluū sistunt & stomachum fit uinum ex omnibus pomorum generibus. fit ex puniceis: qd rhoiton uo
Rhoiton. cant græci enim ροιαν dicunt malum punicū. Post cibum meridianū. ex more ueterū qui leuem facilemq; ci
Merenda. bum a meridie sumere solebant: quod & Pli. factitabat eoq; contenti erant usq; in cœnæ tempus: hinc merenda ci
bus: ut inquit Nonius dicitur post meridiem: qua dictione non solū uulgariter utimur: sed etiam eleganter cū la
tina sit. Calphur. in bucolicis. Seræq; uidebitur hora merendæ.

retectis pedibus paulisper cõquiescebat opposita ad oculos manu: a cœna in lecticulã se Lucubratoriaꝫ recipiebat: ibi donec residua diurni actus: aut oia: aut ex maxia parte conficeret ad multam noctem permanebat. In lectum inde transgressus non amplius quum plurimum ꝙ. vii. horas dormiebat: ac ne eas quidẽ continuas: sed ut in illo temporis spacio: ter aut quater expergisceretur: si interruptum somnum recuperare: (ut euenit) non posset: lectoribus: aut fabulatoribus accersitis resumebat: producebatq; ultra primam sæpe lucem: nec in tenebris uigilauit unꝙ: nisi assidente aliquo. Matutina uigilia offendebat: acsi uel officii uel sacri cã maturius uigilandũ esset: ne id contra commodum faceret: in proximo cuiuscũq; domesticoruꝫ cœnaculo manebat. Sic quoq; sæpe indigens somni: & dum per uicos deportaretur & deposita lectica inter aliquas moras condormiebat.

De statura corporis & membrorum. cap. 79.

Forma fuit eximia & per omnes ætatis gradus uenustissima: ꝙꝙ & omis lenocinii negligens: & in capite comẽdo tam incuriosus: ut raptim cõpluribus simul

Retectis pedibus: retectis nudatisq; qdam codices habẽt retractis: tanquã collectis contractisq; pedibus. ꝗesceret: quo habitu interdum quiescere solemus. alii legunt rectis: quasi porrectis. officium commentatoris est ex uaria lectione uarias expromere enarrationes: ut quisq; sequatur id: quod probabilius iudicabit. Paulisper conquiescebat. De die dormire malũ est: ut inqt Auice. Plautina sententia est: non bonus somnus est de prandio. Idem faciebat Sene. qui sic scribit in. xii. epistolarũ moralium: dormio minimum: consuetudinem meam nosti. breuissimo somno utor & quasi interiungo: satis est mihi uigilare desiisse: aliquando me dormisse scio aliquãdo me suspicor. Lucubratoriam: ubi lucubrare solebat: est enim lucubrare ad lucernã uigilare: quod maxime litterati facere solent & debent. unde nonnulli libros suos inscripsere. Lucubrationũ Pli. lucubrare a Vulcanalibus incipiebat studendi causa. ꝑcipit Celsus non esse lucubrandũ post cibum: sed post cõcoctionem. contra preceptum Celsi portius latro declamator post cœnam fere lucubrabat. sunt & lucubratione rusticanæ uespertina & antelucana: quando a uespere & ante lucem conficiunt intra uillam opera rei uillaticæ conducibilia. Columella in. xii. Item ad lucubrationeꝫ uespertinã palos deceꝫ uel ridicas quinq; conficere totidẽq; per antelucanã lucubrationẽ quod ridicas dixit quinq; conficiẽdas intellige pedamẽta uinearum: quæ e quercu & iunipero solent: optima fieri & ridicæ uocant: sicuti docet. M. Varro in primo de re rustica: apud Pliniũ in. xvii. mendosa dictio est: nam p ridicæ legitur radice: ubi ait pedamenta optima: quæ diximus: aut radice: tu lege ridicæ. Quintilianus in. xi. nobis iquit & uigilande noctes & fuligo lucubrationũ bibenda: & in sudata ueste durandũ est. Est & lectica quæ militaris dicit: qua Alexãder magnus crure ictus gestabatur in militari expeditione: sicut refert Quintus curtius. Diurni actus: diurnarum actionum. Interruptum somnum: scribit Auicenna optimum esse somnum: qui est profundus & continuus. Fabulatoribus: euocatis sermocinatoribus: cum quibus iucunde fabularetur a fabulando fabulatores dicti. Seneca pedonem albinouano narrantem audiebamus: erat autem fabulator elegantissimus. Aulus Gellius Esopum appellat fabulatorem: ab eodem: Herodotus homo fabulator dicitur: qui fabulosa magis ꝙ historica scribit.

Sõnus meridianus

Lucubrare.

Lucubrationes rusticanæ.

Ridica.

Lectica militaris.

Fabulatores.

M. AN. Acidum pomorũ: ut Plinius ait non unus sapor: sed dulcis: suauis: pinguis: amarus: austerus: acer acutus: acerbus: acidus. Retectis: nudatis sed retractis: melius ꝙ contractis: quidam codices reiectis habent nonnulli etiam relectis. Lucubratoriæ: ad lucubrandum: idest uigilandum aptam: aut ad lucernam operandum: lucubrare enim est ad lucernam seu lumen uigilare. Residua: quæ agenda super erant. Diurni actus: officii: aut actus illius diei. Fabulatoribus: fabulas recitantibus.

PHIL. Matutina uigilia offendebatur. inter mala corporis uigiliæ sunt plerisq; (ut inquit Pli.) qui bene cõcoxit mane tuto surgere poterit. q paruꝫ quiescere debebit: & si mane surgendi necessitas fuerit redormire author Cor. cel. in. i. inter ea que extenuant corpus numeratur uigilia & somnus nimium breuis. Igitur Augustus non libenter de mane surgebat: & si uigilandi necessitas fuisset malebat morari in cœnaculo alicuius domesticorum: ne cogeretur immutare consuetudineꝫ: cuius immutatio maxime noxia est docet Gale. in commen. Hippocratis de regimine acutorum: Ora. matutina uigilia se quoq; offendi solitum designat sic scribens in sermonibus. deinde eo dormitum non sollicitus mihi quod cras surgendũ sit mane: & mox ad quartam iaceo. contra Iulianus imperator euigilabat surgebatq; semper nocte dimidiata. Vel officii. Iuue. si uocat officium turba cedẽte uehet: est ei officium id qd pretermitti nõ debet: locis: tpibus: psonis accõmodatũ. In. p. qd ppinquũ foret loco: in quo officiũ uel sacrũ erat peragendũ. Cœnaculo. dictum est supra que sint cœnacula & quid sit facere cœnaculariaꝫ.

Vigiliæ inter mala.

Officiũ qd

Indigens. so. cum somno maxime alatur uis nutritiua sæpe indulgẽdum est somno: ꝙuis dicat Sene. se non uacare somno sed succumbere. Gradus æta. sunt quidam qui in pueritia uenusti sunt mox adulti fiunt inuenustiores contra alii a pueritia minus formosi in ætate uirili formosiores conspiciuntur: Augustus uero per omnes ætatis gradus uenustatem formæ custodiuit. Ci. in. i. de officiis uenustatem dicit esse muliebrem pulchritudinem: dignitatem uero uirilem. Lenocinii. exquisitioris elegantiæ: precipit Cice. a forma uirili remouendum esse ornatum non dignum uiro adhibendamq; esse mundiciam non odiosam neq; exquisitam nimis. Quin. in. viii. non ornamenta querimus sed lenocinia. Incuriosus negligens. incuria dr̃ negligentia indiligentia ue. Tusculanus Cato. magna est inquit cultus cura: magna uirtutis incuria. impolitiæ notabatur a censoribus eques habens equum parum nitidum. id uerbum significat ut interpretatur Gel. quasi tu dicas incuriæ.

Venustas

Dignitas.

Lenociniũ.

Incuria

Impolitiæ

tonsoribus operam daret: ac modo tonderet: modo raderet barbam. Eoq; ipso tẽpore aut legeret aliquid aut etiã scribe ret; uultu erat uel in sermõe uel tacitus adeo Tranquillo sere noq;: ut qdã e primoribus galliarũ confessus sit inter suos eo se inhibitum ac remolitum quo minus (ut destinarat in transi tu alpium per simulationem colloquii propius admissus) in precipitium propelleret. Oculos habuit claros ac nitidos: quibus etiam existimari uolebat inesse quiddam diuini uigo ris. gaudebatq; si qui sibi acrius contuenti quasi ad fulgorem solis uultum summitteret: sed in senecta sinistro minus uidit. Dentes raros & exiguos & scabros. Capillum leniter inflexũ & sufflauum. Supercilia cõiuncta: mediocres aures nasum & a summo eminẽtiorem: & ab imo deductiorem. Colorem in ter aquilum candidũq;: staturã breuem: q̃ tamen Iulius Mara thus libertus etiã in memoriã eius quinq; pedũ & dodrantis fuisse tradit. sed q̃ cõmoditate & equitate membrorũ occule retur: ut nõ nisi ex cõparatiõe astãtis alicuius procerioris in telligi posset.

Tonsoribus Pli. in. vii. refert augustũ culteris ad radendũ sp̃ usum esse. Eo tp̃e quo erat sub tõsoribus. Vultu
Vultus — trãqllo Vultus differt a facie cũ uolũtatis significet affectũ; q̃ p motu ai in facie m̃l tiformis oñdiẽ uultũ sibi fingere
Vulta. — multi p̃ncformã nemo. uñ a uolo uultus inclinaẽ ut grãmatici tradideẽt. Lucre. uulta neutro gñe p̃nũciauit dicẽs
Vulticulus — referẽtes uulta parẽtũ diminutiuũ est uulticulus; quo utiẽ. M. T. a uultu fit uultuosus; quod significat triste Ci. in ora
uultuosam — tore i quo cũ effeceris neq; ineptũ aut uultuosus sit & Apu. uultuosam faciẽ p q̃ elegãter appellauit itelligi uolẽs
Vultuose — tristem: & amarulentã a donato frequenter usurpatur hoc aduerbium uultuose; pro eo quod est indignanter & cũ
gestu rebus accõmodato: animaduer
tendum id quod tradit Ci. in. i. de le
gibus graecos quorum lingua uberri
Nomen — ma est nomen uultus non habere; uul
uultus gre — tus autem in nullo animante est pre
ci non hñt. — ter hominem. Eo uultu: tranquillo.
Inhibitum. uetitum prohibitũq;.
Remolitum retardatum & a cona
tu reuocatũ. Oculos claros. Sextus
Aurelius de augusto haec corpore to
to pulcher sed oculis magis quorum
acie clarissimorum siderũ modo ui
brante libenter accipiebat cedi ab in
tendentibus tanq̃ solis radiis aspectu
suo; a cuius facie dum quidem miles
se auerteret: & interrogaretur ab eo cur
Fulmen — ita faceret respondit; quia fulmen ocu
oculorum — lorum tuorum ferre non possum Ser.
ferre non — quoq; in. viii. aene. cõmentario idẽ tra
possum — dit atqui Pli. in. xi. de oculis scribens
prodidit diuo augusto oculos fuisse
glaucos equorum modo supraq; ho
minem albicãtis magnitudinis. q̃ ob
causam diligentius spectari eos iracũ
Sinistra im — de ferebat. Sinistro minus uidit. par
becilliora — tes in hoie sinistrae imbecilliores sunt q̃a frigidiores cõtra dextra pars robustior est: cũ sit calidior; ut philosophi
Optica — & medici p̃diderũt senecta aũt morbus est naturalis; unde minime mirũ est: si augustus iã senescens sinistro oculo
minus uidebat; cum uirtus optica. i. uisiua sit in senecta debilior & ea potissimum parte quae infirmior est.

M. AN. Matutina uigilia: si tempestiuius uigilare coepisset. Officii: si domesticus cuiusq̃ sacris feriis ue aut sponsalibus honoris gratia esset interfuturus. Vel sacri: quia pontifex maximus. Coenaculo: superiore aedium parte ne cogeretur sublucem uigilare. Venustissima ualde eleganti amabili decora. Lenocinii: accurationis ornatus. Eoq; ipso tp̃e: dũ tonderet. Inter suos: populares ac p̃inde barbaros. Eo: uultus serenitate.

Remolitum: retardatum. In transitu alpium: quũ per alpes iter faceret. Nitidos: nitore preditos. Diuini ui goris. i. diuinum quendã uigorem habere. Acrius: intentius. Contuenti: spectanti: Pli. diuo: inquit augusto ocu li equorum modo glauci fuere supraq; hominem albicantis magnitudinis quam ob cãm diligentius spectari eos iracunde ferebat; adeo diuersa uel in iis quae oculis admota fuerant auctores tradiderunt.

PHI. Dentes ra. triceni bini dẽtes uiris attribuunẽ; qbus pl̃es fuere longiora promitti uitae putant spatia foe
Praescita — minis minor est numerus. Arist. signa breuis uitae ponit raros dẽtes: p̃longos digitos: plumbeum colorẽ plurasq;
uitae. — in manu incisuras nec p̃petuas. si cãz huiusce rei nosce desideras lege illũ in p̃blematis. pli. talia p̃scita uitae uana ee
Sufflauus — existimat: miratẽ q; Aristo. hoc genus p̃gnostica p̃didisse. Scabros: scabricia asperos. Summitteret. inclinaret
capillus — Sufflauum. scribunt Var. & Donatus hanc particulaz sub significare tãperamentũ: inde sufflauus capillus mo
Sub. — dice flauescens dr̃. scri. Spartianus uerũ anto. tantam habuisse curã flauentiũ capillorum; ut capiti auri ramẽta
respergeret; quo magis coma illuminata flauesceret. germanis est rutila & flaua coma. Cõiũcta supcilia: superci lia quibus porrigunẽ in rectũ molles significat: qbus iuxta nasum flexa sunt austeros: qbus iuxta tempora derisores.

Mediocres. aures mediocres notã habent morum optimorum: ut inquit Aristo. q̃ uero magnae ultra modum
Aquilus — sunt loquacitatis: & stultitiae sunt indices ut ait trogus Pomp. A summo in summa parte. Ab imo. in infima
color. — parte. Deductiorem: depressiorẽ. Inter aqlũ. aquilus color est fuscus & subniger quẽ ab aqua noiatũ existiat
Lõgitudo — festus Põ. Quinq; pe. M. V. & gel. mẽsurã summã adolescendi humani corpis dixerunt esse septem pedes & ut
hominis — auctor est solinus; plerique diffiniunt nullum posse excedere longitudinem pedũ septem qd intra mensuram istam
Pẽs — hercules fuerit. pes autem auctore Vitru. constat ex quattuor palmis hoc est digitis. xvi. Dodrantis Nouem un
Dodrans — ciarum. dr̃ autem dodrans; quasi dempto quadrante inde potio est apud Aus. noie dodra; qñ ex dodrante cõstat
Dodra. — hoc est nouem rebus. Commoditate & equitate. crassitudine & amplitudĩe membraturae, cuius enormitas sae pe facit ut staturae proceritas sit minus conspicua. Ex cõparatione adstantis. scri. Pli. in panegyrico accidere ut corpora quãlibet ardua & excelsa p̃cerioribus admota decrescant: ita e contrario Augusti statura ex collatione procerioris staturae cognoscebatur q̃ foret magna & q̃ grandis S. do. in. i. episto. de statura theodorici scribẽs ait longissimis breuior eminentiorq; medocribus. Occuleretur. occultaretur.

De maculis corporis eius & in ualidis membris

Genitiuis no. genitiuas appellat maculas a natura ingenitas quasi genitales & genuinas: & originales & cum ipso nascente congenitas nota originis in brachio dacorum erat q quarto partu regenerabat. scri. Iulius Firmicus in. v. matheseos si luna & saturnus & mars fuerit in æquinoctialibus signis i hois genitura: q notis qbusdam totum corpus imaculantaut corpus possidebit serpēs molliter impetigo: aut minutis squāmis cadētibus exasperatū corpus scabies diuturna quassabit aut lepra. Nūerū stel. sydus ursæ figurā situraq; hꝫ simile plaustri; uñ antiqui græcorū amaxā hoc ē plaustrū dixerūt. nři quoq; ueteres a bobus iūctus septētriões appellarūt. i. a septē stellis: ex q bus q̄si iūcti triões figurant. ita ei boues uocabulo rustico antiquo uocabant qdā septētriões iō appellari maluit: ppterea q ita sunt sitæ ut ternæ stellæ pxiæ q̄. p. iter se faciunt trigona i. triqtrā figurā de ursis duabꝫ maiore & minore: q̄s græci αρκτουσ uocāt plura tradūt: poetæ & Higinus in li. de signis. In Augusti corpe uisebantur

Genitiuæ notæ

Amaxa

Triones.

Septētriones unde

Corpore tradit̄ maculoso dispsis per pectus atq; aluū genitiuis notis in modū & ordinē ac numerum stellarum: cælestis ursæ. Sꝫ & callis quibusdā ex prurigine corpis assiduoq; & uehementi strigilis usu pluripharia cōtractis ad ipetiginis formā: coxēdice & femore: & crure sinistro non pinde ualebat: ut sæpe etiā inde claudicaret sed remedio

maculæ septenæ ad formā septētrionalis ursæ: q̄les murenis oībus dextra i maxilla fulgeret aureo colore dūtaxat uiuētibusq; cū aia extinguūtur. pli. auctor i. ix. Callis qu. uerrucis ueluti callosis. est cm̄ callus caro durior sicut uulgo notū ē q̄ medicamētis emollieda est. uñ ait Pli. i. xxviii. q fel caprarū emollit callū. uuluarū: pterea iter gaueata cibaria laudat̄ callus aprugnus: q̄ erat caro apri callosior ob id saporis iucūdioris. hic iocus exiit ille plauti. ex penulo. Quid opus ē uerbis callū aprugnū callere æq nō sinā: apud eundē in captiuis: p quādā. q. anoi anonæ ludit ergasilus pasitus dicēs Quāta sumini absumēdo q̄ta callo calamitas: dr̄ callū ei neutro gñe. Idē in psa. magis calleo q̄ aprugnū callū callet Cat. cēsoris oröes aprium exprobrāt callū: cuius rei meminit pli. nř i. viii. Idē in ix. tradit q locusta piscis nisi uiuēs feruēti aqua icoquat̄ fluida carne nō hꝫ callū hoc ē illū callosum gustatū: q cum uoluptate sentit̄ i uescēdo sub dētibus a callo q nouissimus ēt fit uerbū calleo & occallesco: quo Plau. & Gel. frequēter utunt̄: unde & a Sene. eloquenter dictū est palatū gulosorum callosum: quod ueluti occalluit ex usu ferentium ciborū quotidiano: Augustus callos qnosdā in corpe cōtraxit dū prurigine cxtimulatus imodice distringit̄ du. cōsuetudine scabendi. apud plinū remedia sunt ad tollēdos pruritus corporis. prurigo ēt in obscenis est: significat cm̄ pruredinem ueneris & irritamentum: de qua ait poeta satyricus: Tunc prurigo moræ impatiens.

Callus aprugnus.

Callosum

M. AN. Raros dentes dentiū raritatē Aristo. breuioris uitæ in homine argumētū credidit. Scabros asperos. Subflauū: semiflauum: flauus color ut gel. scri. ex uiridi & albo constat numeraturq; inter rubros colores Hōe. ξανθοσ ο μενελαοσ. id ē flauus menelaus sic ερυθροσ ruber sic πυρροσ fuluus: φοινικοσ. puniceus. Supcilia cōiuncta: indistincta. Deductiorē: demissiorē. Aqlū: fuscū. Dodrātis: unciarū nouē. i. digitos: duodecim cm̄ uncia digitū & eius tertiā pte fuit igit̄ augusti statura senū pedū quarta unius pedis pte adēpta: Equitas membrorū ita iter se mēbris q̄drātibus. Maculoso: maculis sparso. Genitiuis: generādi uim hñtibus: unde genitiuum femē hois appellamus q generandi uim habeat. Cœlestis ursæ: utrius nō dicit: q̄ū duæ sint quarum minor. vii. stellis maior ut higinius monstrat. xv. figuratur. Callis: cute haud uno loco durriore facta.

PHI. Strigilis usu. strigiles instrumenta sunt balneatoria a stringendo dicta quod radere signat denoīata. his cm̄ sudorem i balneis & sordes ex corpe distringebāt. Prisci. in. vii. sic ait. Strigilis uel deriuatiuum a stringo: uel a græco στρογυλοσ diminutiuo strigilis usus ē Apu. i floridis scribens strigileculā: ex qua sudor laberetur sibimet fabricatum fuisse hippiam illum multiscium. Persi. I puer & strigiles crispini ad balnea defer. Plau. menē ait strigilis rubiginosæ; hoc instrumentum in pnia exolcuit ab hoibus translatum ad equos distringendos. Pli. i xxviii. inter medicinas pendentes ab hoie & remedia que ab ipo sibi pstari pñt; esse refert strigillū uehemētiā. Impetiginis. impetigo morbus ē sil'is scabiei squamosus dehonestans corpus ab impetu dicta ut indicat quintus Serenus illo uersu. Si uero uiciū ē quod ducit ab ipete nomē hoc matutina poteris cohibere saliua. In leuitico repellitur a cultura sacrorum quicunq; habuerit impetiginem in corpore. Quod ut Grego interpretatur tropologice signat auariciā: q̄ si i paruis nō cōpescit: numirū sine mensura dilatat: Cuius rei mentio quoq; fit distinctiōe unde qnquagesima decretorū Impetiginis spēs sunt quatuor ut docet Cor. cel. i. v. una sil'itudine scabiē repñtat q̄ minime mala ē. altera sil'is papulæ q̄ peior asperior rubicūdiorq; squamulas hñs: q̄ ex sūma cute descēdūt tertia etiānū deterior ē ulla & crassior ē & durior & magis tumet ipsa quoq; squamosa. Quartū genus curationē non recipit: sub albidum ē squamulas habēs pallidas lenticulæ similes a priscis petigo dicebat: q̄ nunc impetiginem appellamus Lucillius. Illuuies scabies oculos: hinc deniq; petigo conscendere. Radix cucumeris siluestris arida sanat: ut inquit Pli. in. xx. ipetiginem & scabiē quam psorā uocant. scribit Auicen. q sanguisugæ ad extrahēdū sanguinem admissæ sunt efficacissimæ medelæ ad sanādas ipetigines: que nō solū hoies iestant sed etiā bruta. unde apud columellam i. vii. scriptū leges: q ipetigines & scabies aceto & a lumīe defricant̄ i equis. Coxēdice. coxēdix coxa ē significatq; ipm uertebrū: quo femora uertunt̄. Pli. i. xxviii. ossa ex acetabulis pernaiū circa q̄ coxendices uertunt̄. Idem i. x. ait q uespertilioni coxendix una traditur. Varro i. i. de re ru. boues sint lato corpore crassis coxendicibus. M. Cato in cantamentū docet ad sanandas coxendices luxas hoc ē loco suo resolutas & moras. Qu. Serenus sic ait. sæpius occultus uicta coxendice morbus perfurit & gressus diro languore moratur. mendosa dictio est apud uarronem in iii. de. l. latina sic scribentem cerastibula ut opilius scri. circū coxas idicea sunt nobis. Tu lege circū coxendices: græci ischion appellant unde ischiadici & ischiaci dñr coxendice laborantes: Recenciores medici & iterpretes sciaticam uocant. Non perinde. non multum iterdum cm̄ hæc particula perinde hoc significat. alias accipitur pro tam; & coniungitur cum ac; atq; atq; si.

Strigiles

Impetigo.

Petigo

Psora

Coxendix

Correctum uarronis mendum.

Ischiadici

Sciatica

Arenarū. Pli. in. xxxi. arena inquit in medicina est siccandis corporibus coopertis hydropicorum aut rheuma
Perinde tismos sentientium. Cor. cel. in. ii. sudorem dicit scribit aut sicco calore aut balneo sic cuius calor est harenæ calidæ.
Refert. A. Gel. poetam illustrem aquæ intercutis morbo liberatum eē: q̄ arenis calentibus esset usus. Arundi=
num remedio. docet Cato in re rusti. arundinem uiridē mediā esse diffindendam: & a duobus hominibus tenen=
dam ad coxendices luxatas: adhibendumq; incantamentum: quod ipse memorat ita coxendices sanari posse. Pli.
Noia digi in. xxiiii. refert harundinem habere uim extractoriam mederiq; luxatis & spinæ doloribus. Digitum salutarem

arenarum atq; arundinum confirmabatur. Dextre quoq; ma
nus digitum salutarem tam in becillum interdum sentiebat:
ut torpentem cōtractumq; frigore uix cornei circuli supple=
mento scripturæ admoueret. Quæstus est & de uesica: cuius
dolore calculis demum per urinā eiectis leuabatur.

De infirmitatibus eiusdem.

Raues & periculosas ualitudines per omnem uitam
aliquot expertus est precipue cantabria domita: quū
etiam distillationibus iocinere uiciato ad separatio=
nem redactus contrariam & ancipitem rationem meden=
di necessario subiit: quia calida fomenta non proderant

torum. noia digitorum sunt hæc pollex index
famosus: medicus. minimus. auctor
Porphirio. indicem qui pollici. pro=
ximus est alio nomine salutarem uete
res uocitarunt. Martianus lib. de nu=
ptiis: philologie quidam redimitus
puer ad os compresso digito salutari
silentium cōmonebat existimo saluta
rem ideo dictum in primis hunc di=
gitum: quoniam illo ori admoto silē=
tium suadebant sermoni autem parci
ut inquit eleganter & uere Pli. multis
de causis salutare est Apulei. in. i. de asi
no aureo. at ille digitū a pollice proxi
mum ori suo admouens tace tace in=
Index quit. Martius imperator ro. auctore Iulio capitolino carra uenientia salutari digito repellebat. ualet hic digi=
Digitalia. tus & in exprobrando & indicando: unde & nomē indicis: quo usus est optime Crassus orator. Supplemento
cornei circuli tanq̄ digitale corneū cōficeret p adminiculatore digiti imbecillis: dn̄r eī digitalia digitorū tegumē
Calculosi ta. Var. in. i. de re rusti. olea manu stricta melior eaq; quæ digitis nudis laudabilior q̄ illa q̄ cū digitalibus. Calcu
Lithanici lis. prisci asperrimū cruciatū eē calculorū a stillicidio uesicæ dixerūt: pximū stomachi: tertiū eorū qui in capite
doleant. uerū ut inquit Pli. suus cuiq; morbus ad p̄ns q̄sq; atrocissimus ur: qui calculo laborant calculosi dnr a la
tinis; lithanici a græcis: qua dictiōe usus est & plini. qui in. xxi. scribēs de medicina cordyli herbæ sic. ait urunt ad
Opisthoto alopecias ad lithanicos opisthotonicos sunt autem opisthotonici: ut id quoq; intelligas; q rigore ceruicis inflexi=
nici bili laborāt opisthotonon eīm uocant dolorē inflexibilē: de quo Celsus multa li. iiii. qui in. vii. multa eloquēter con
lithoto scribit de curatione calculorū: atq; amoninū cognominatū fuisse lithotomō: q repertor fuit ferramēti accōmo=
mos. di ad calculū findendū. calculorū aūt plures sunt spēs: alii eī sunt spinosi: alii asperi: q̄dā molles q ex pluribus mi
nutis cōpositi sunt tales & in ipsa curatiōe reddunī cū urina: q̄ est harenosa: tuncq; calculosi leuantur cruciatu.
M. An. Strigilis: instrumēti ad stringendū. i. detergendū corpus quæsiti. Iu. Mar. & pli. sunt auctores. Im
petiginis modū quatuor ut Celsus ait sunt impetiginum species quarum secunda figuras habet. Coxēdice: uer
tebro græci. ισχιον uocant: unde ischiacus morbus cui mederi tibiarum incentiones gelius tradidit. Arundinē
cato in re rusti. luxum: qd est inquit hac cantatione sanum fiet: arundinē prende tibi uiridem. p. tribus aut quinq;
longam mediā diffinde: & duo hoies teneant ad coxendices & alia quæ sequuntur quibus uerbis apparet canta=
tione remediū quesitum nisi forte diuersū ex eadē materia ille sibi usum expertus erit. Salutarē: ex quinq; manus
digitis crassissimū ueteres pollicē dixere. alterū ab eo salutarē. Treuelius martius inqt carra uenīētia salutari digi=
to reppulit dixerūt & ab indicando ut fabio placet indicē: mediū in famē; qppe q quū lōgitudine cæteros pstet;
parū sine alterius adminiculo ualet: & icc irco in ignauiæ exprobrationē mōstrari a maioribus solitū crediderim:
unde illud Iu. & mediū oñderet unguē. Marci. Et mediū porrigito digitū: Scio ego solere subnecti aliā turpitudi
nis cām quā pudoris gr̄a ptereo penultimū in ordine medicum: Pli. muscæ impari numero infricatæ medico digi
to ultimus eodē auctore minimus est dictus. Supplemēto: adminiculo. Calculis: lapillis uesicæ. innatis.
Distillatio. PHI. Distillatiōibus. distillatio morbus est qn̄ humor distillat ex capite cū nocumēto. Distillatio uero illa
maxime periculosa est: q̄ ad pulmonē iecurq; descēdit. apud Pli. plura repies medicamēta ad distillatiōes. & Cel.
Distillarius in. iiii. eloquēter scri. de distillatiōibus. Hippocrates i aphorismis coryzas noïat sz ut ait Cel. nūc apud græcos in
corizæ. L. grauedine seruat nomē corizæ distillatio uero catastagmos appellat: i alio sigñatu distillatio sigñat liquamē quo
Catastag= utimur cum pulmentariis hinc eleganti uocabulo distillarius dictus concinnator distillationum & uenditor.
mos Se. in episto. moralibus iā libarii uarias exclamatiōes & botulariū & distillariū & oēs popinarū institores mercē
Iecur suā quadā insignita modulatiōe uendētes. Iocinere uiciato. scri. Prisci. in. vi. q iecur in genitiuo facit iecoris uel
Iocinus iecinoris: uideq; a noiatiuo iocinus deriuari q in usu non est iocinoris morbū græci hepaticum uocant: a quibus
hepaticus. τον ηπαρ dr̄ iecur hoies quoq; iocineris morbo laborantes hepatici appellantur. Pli. in. xx. pulegium hepaticis cū
Heparius melle & sale bibēdū dat morbus iocinoris a Plauto dictus heparius sic scribente in curgulione. Tu te igit mor=
bus agitat heparius. Galenus in microtheeni & Auicē. in. i. tradūt. iiii. esse mēbra pricipalia cor: cerebrū: iecur &
testes scri. Aristo. cui astipulat Alber. mag. nullū aïal sanguineum reperiri sine corde & iocinore. Existimauit gale
nus iecur fontē eē originēq; uenarū: cui inie peripatetici reclamāt igit uiciato iocinore utpote uiscere uitali mors
formidanda est: unde & augustus ad desperationē salutis redigebat cum esset iecorosus Sic eīm latine dici pōt: he
Iecorosus paticus qua dictione usus est Sidonius cum ait: iecorosis medela. Contrariam rationem medendi præceptū me=
dicorum est: ubi usitata remedia non prosunt tentanda esse contraria. & ut inquit uerissime Cel. in. i. qui secundis
aliquando frustra curatus est; contrariis sæpe restituitur.

Frigidis.s.fomentis. Ora.frigida curatum fomenta relinquere posses scri.Plini.quod huic sententiæ satis cō- Lactucæ
gruit.anto.musam & euphorbiū fratrem instituisse a balneis frigida multa corpora astringētē antea mos nō ēēt uires.
nisi calida tantum lauari.inter cætera medicamenta quibus usus est antoni.musa ad augustum curandum est la- Eruum
ctuca cuius uires sunt refrigeratoriæ.enumeratur etiam eruumquod est genus leguminum uim optinens medi- Locus
caminis datus bobus cibusq; est rusticanus hinc illā oratianū me silua cauusq; tutus ab insidiis tenui solabit eruo plauti ema
obiter emaculandus est plautinus codex & mendū quod passim irroborauit expungendumquo totus sensus nō culatus.
solum obscuratur sed inuertitur in casina olympio uillicus: chalino armigero multa mala minitatur:inter q̄ & hoc sic dicens.post autem nisi ruri tu acertuo mederis aut quasi lumbricus terram quid te postules gustare qcq̄ nusq̄ edepol ieiuniū est æque atq; ego te ruri reddibo. sūt hæc plane portenta uerborum ex quibus nulla festiuitas nulla decora constructio elici pōt. Quid eīn per deos immortales significat;tu acertuo mederis:equi sensus est q̄ elegātia:prorsus nihil insulsius dici

frigidus curari coactus auctore Antonio Musa. Quasdam & anniuersarias ac tempore certo recurrentes experiebatur. Nam sub natalem suum plærumq; languebat: & initio ueris precordiorum inflatiōe tentabatur austrinis autē tempestatibus grauedine. Quare quassato corpore neq; frigora neq; æstus facile tolerabat.

De cultu corporis eius in uia & in itinere.

Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & Subucula & Thorace laneo & feminalibus:

potest q̄ quod dicat tu mederis acertuo.ego uero diligentissime pensitatis uerbis inspectisq; litterarum elementis
existimo mendum istud emanasse ex coagmētatiōe litterarum cōfusanea & inuersione.ita eīn scripsi ut ego indu
bitāter asseuero.Plautus reliqrat. tu eruū ederis.sed p incuriā indoctorū nouissima lra in eruū facta est pria in ede
dicut passim mederis legatur mutila uero dictio pria eruo haud sane difficulter in acertuo trāslata est:erit itaq; meo
periculo legendū tu nisi eruū ederis:ut sit sensus.uenustus & poeticus prorsusq; Plautinus. Ni incibatu eruū quod
legumētū est esitaueris,aut terrā:sicut lūbricus uermis terrestris esitaueris ieiunosior ipso ieiunio.ita ut nihil eque Lūbricus
ac tu famelicum & esuriens reperiatur Candidus lector in manū capiat plautinā fabulā:& hoc nostrū interpre-
tamentū emendationēq; diligenter pensitet:pfecto diiudicabit studiū nrm nō esse uellicādū.sed iā ad institutū
redeamus. Anniuersarias:ualitudines anniuersariæ dicuntur:que quot annis stato tempore reuertuntur sicuti Anniuersa
sacra anniuersaria. Tempore certo.Pli.in.ii.afflantur alii sidere alii commouentur statis temporibus aluo ner- ria.
uis capite:men.e. Sub natalem scribunt pli. & Vale.q̄ antipater Sidonius poeta omnibus annis uno die natali Antipater
tantum corripiebatur febre & eo consumptus est satis longa senecta.natalis autem augusti erāt uigesimus tertius Natalis au
dies septembris:quod tempus autumnale est morbis obnoxium & pestiferum. gusti.

M.AN. Distilatiōibus:celsus Cornelius triplicē eē ait distillationē ad nares unā eāq; oīno malā:ad fauces al-
terā lōge peiorē ad iocinora.reliquā eā ipaꝝ pessimā. Frigidis:lactucaꝝ usu ut diximus ab Ant.musa curatus ē
augu. Anniuersarias. Stat; singuloꝝ ānoꝝ diebꝫ redeūtes. Natalē suū:quē ad nonū caln.octobris celebrabat.

PHI. Initio ueris.hippocrates in aphorismis & cor.cel.in.ii.tradūt uerno tpe oriri solere pustulas: pfusionē
sanguinis:apostemata āguiā melācholiā tussim grauedica & distillatiōes.Aug.uero laborabat p uernū tpa īflatiōe
pcordioꝝ.pcordia aūt uocamus uno noīe exta in hoīe:qa cordi ptēdūtur ut interptat pli.in.xi.græci phrenas ap Præcordia
pellāt q̄si pricipes prudentiæ sint sed ut inqt Arist.in.xii.de aīalibus nullatenus pricipes sūt:sed qa ppinquæ sunt Phrenes.
hia q̄ uim obtinēt illā prudētiæ:cordi eīn ptendūtur.Cor cel.uidet pcordia appellare q̄ græci uocāt ypocondria ypocōdria
nā in.iii.scribēs de morbo regio inqt.Quæ hippocrates ait tutū eē mollibus mīmō pcordiis substātibus hec hip- Initiū uerī.
pocratis snia ē ex aphorismis:ubi qđ Cel.dicit:mollibus pcordiis ipe ait si nō durū ypocōdriū fiat. Initiū aūt ue-
ris est ad septē idus februarii ex uarroniana diuisiōe:cuius primus ē in aqrio a Var.dissentit Firmicus minus g te-
stis est in.ii.mathe.uer iniciari cū primā arietis ptē sol fuerit ingressus.auso.cōplexus ē uernos mēses illo uersu.Pla
cet. magis q̄ pulliter Marti.aprilis maius sūt tpa ueris. Austrinis tēpestatibus hippocrates trad.tussim rauce
dinē & corizas hoc ē distillatiōes oriri austino pluuioso & austrio scri.Aui.uētos meridiōales hoc ē austrinos re-
soluere corpus & hūores forinsecus euocare:ac sensuū efficere grauitatē. Grauedine.grauedo morbus est non Grauedo.
multū distās a distillatiōe nares claudit:uocē obtūdit:tussim mouet.auctor Cel.in.iiii.de q̄ Catul.sentire cesso qđ
grauedinē & tussim.Inde grauedinosi dicūtur nō solū q grauedine infestant:sed q ad eū morbū sunt pclitiores. Grauedi-
Ci.in.iiii.thuscu.itaq; dicimus quosdā grauediosos quosdā tormiosos:nō qa iā sint sꝫ qa sæpe sint.Pli.eruū appel nosus.
lat grauedinosū:qđ bobus in pabulo grauedinē facit. Cū pingui toga.toga piguis hiberna ē & ob crassitudinē Pinguis
repellēdo frigori accōmodata.Iuue.pingues lacernas appellat munimēta togæ. Subuculæ.tunicæ. de subucu toga.
la supra dictū ē abūdāter:ubi discussimus hieronymi sniam.illud adde subuculā in alia significatiōe uocari libū Subucula
qđ diis dabat ex alica & oleo & melle cōpositū. Thorace la.thorax græce pectus dr̄. Arist.in.i. de aīalibus de Item.
thorace sic thoracē eā ptē appello:q̄ a collo ad pudēda usq; trūca ptēdit. Pli.thoracē inquit purgāt bilē detrahunt Thorax.
hic thorax dictus tegumētū pectoris siue laneū sit siue ferreū. Iuue.uiridē thoraca iubebit afferri. Silius suprurus
uulnera thorax.inde thoracatus deducit̄: q græce dr̄ θωρακοφορος.i. thorace indutus & armatus. Pli.in.xxxv.
parhasius pinxit nauarchū thoracatū. Fœminalibus.fœminalia sūt tegumēta femoꝝ a fœminibus dicta sūt Fœmialia.
aūt fœmina fœmora.existimat Ser.fœmē in ntō nō reperiri:ait Prisci eē in usu raro uidentē aūt fœmina pprie dici
ptes femoꝝ interiores.qđ indicat Pli.in.xi.sic scribēs de apibus:prioribus pedibus fœmia onerāt ppt id natura sca
bra.nimiꝝ apes onerāt ptes illas femoꝝ q̄ interiores sūt neq;.n. aliē femora posset onerare.idē in.xxviii.hoc apert
tius signat cū.ait fœmia atteri aduriq; eqtatu notū ē uel ipiti satis norūt q̄ femora interiora atterūtur eqtatu non Fœmina.

Tibialis exteriora. Tibialibus. uelamēta tibiarū tibialia dicūtur qn etiā arma qbus crura munimus tibialia dicta. Pau lus iuriscon. ſi tibiale uel humerale miles alienauit caſtigari uerberibus debet ſūt aūt tibie oſſa cruris oppoſita ſu
Periſtylus. ris: græci uocant αντικνημιον. In peri. locus undiq̄ colūnis ſeptus uocabulo græco piſtyllus noiat. M. V. in. ii. de re ruſt. nō putāt ſe hēre uillā ſi nō multis uocabulis retineāt græcis: qn uocent pticulatim paleſtrā: apodys
Apodyterion. terion piſtylon. ornithoma piſterō oporothecen eſt aūt apodyteriō ut uerba uarroniana breuiter enarrē: locus in quo ueſtes exuebāt ingreſſuri balnea latine dici pōt ſpoliariū. ornithoma uocāt locū in quo oim alitū gñā ſolent paſcī: qd & ornithotrophiū aliſ appel lāt piſtereō qd alii uocant piſterotro phiō ſignificat locū quo alūtur colū
Ornithō ornitho tropium peristereō oporotheca. bę: qd uulgo dē colūbariū q̄uis colū baria ppric ſint loculamēta in piſtero trophio ſingulis colōbarū pibus pre parata: oporothece uero repoſitoriū ē pomorū: ſicut oporophylaciō. dē alio græco uocabulo cuſtodia pomo℞ & fructuū. Peryſtilia aūt in trāſuerſo tertia pte longiora fieri debēt: q̄ introrſus. Docet Victru. in vi. quēadmodū pis styliorū intercolūnia ne minus triū ne plus q̄tuor colūnarū craſſitudine inter ſe diſtent. græci περι circū. & ſtylō colūnā dicūt unde piſtili nomē. itidē tetraſtylos hexaſtylos oxtaſtylos dicūtur a Victruuio loca a nūero colūna℞.

& tibialib⁹ muniebaſ. Aeſtate apertis cubiculi forib⁹: ac ſæpe in piſtylo ſaliēte aq̄ atq̄ etiā uētilāte aliquo cubabat. Solis uero ne hyberni qdē patiēs. domi quoq̄ non niſi petaſatus

Aqua ſaliēte. murmur & ſonitus aq̄ꝛ ſomni eſt inuitamentum. Silius. ſomnificam ducit lucenti gurgite lympham. Auguſtus aquā habebat in periſtylo quæ ueluti expreſſa per fiſtulas ſaliendo ſtrepebat: eoq̄ ſtrepitu inuitā do ſomnum illiciebat. Ventilante. uentulus. æſtiuo tpe mappa aut flabello factus ſomni illicium eſt Teren. in eunu. ait chercam flabelli uentulo ad ſomnum prouocaſſe puellam quam conſtuprauit.

M. AN. Precordiorū: Pli. extra hoi ab inferiore uiſcerū pte ſeparant mēbranis q̄ pcordia appellāt: q̄ cordi pte dūtur græci τασ φρενασ debēt. Auſtrinis re. auſtro flāte. Grauedine: diſtat celſo auctore is morbo nō mītū a diſtillatiōe clauditq̄ nares uocē obtūdit: ſonāt aures uenæ mouenſ in capite: turbida urina ē. Quaſſato: pcuſſo

Pingui: craſſa toga. i. craſſi pāni. Mar. qd ad ipm uerbū attinet & pigues tūicas ferra ſecare pōt. Subucula ueſti. genus dictū ut. V. ait q̄ ea ſubter iduamur ut ſuperus q̄ ſupra idē auctor ē ut nonius refert poſtea q̄ binas tunicas habere cœperūt inſtituiſſe ueteres uocare ſubuculā: & intuſiū. Thorace. pe. munimine: θωραξ pectus Iu. uiridē thoraca iubebit afferri: qd & loricā ſignificet notū eſt ſunt qui pro arctiſſimo corporis tegumento acci plant quod ſub ueſtibus hodie uulgo uſurpamus. Fœmialibus: fœminū tegminibus & q. cāpeſtribus ſūt fœ mina poſteriores fœmo℞ ptes: Li. ſucciſis fœminibus poplitibuſq̄ inuenerūt. Tibialibus: laneis calceamentis tibiis aptis. Periſtilio: loco circū circa colūnis fulto a porticu haud multū diſſimili dicto: quaſi circū calūnio περι enim circum ſignificat: στυλη columna. Saliente: ſcatente aqua ſonitumq̄ aſſultu faciente.

PHI. Petaſatus. pileatus: petaſū ueteres p pileo capitiſq̄ tegumēto uocitarūt. Plau. itidē habet petaſum uel ueſtitū. idē in pſeudolo etiā opus ē chlamide & machera & petaſo: & ita enarrādus ē eiuſdē plauti ille uerſicu lus. Ego has habeo uſq̄ in petaſo pinulas: & eñ pleriq̄ oēs exponere ꝯſueuerūt petaſū accipi a plauto p calciamē to mercurii alato quæ talaria dñr uerū plautus de galero haud dubie locutus ē: qui mercurio daſ & in eo alæ ap ponūtur. qd diligēter oñdit diuus auguſti. li. vii. de ciui. dei his uerbis: ideo alas mercurio in capite & pedibus po nūt uolētes ſignificare uolucrē fieri p aera ſermonē: ideo nūciū dictū: qm̄ p ſermonē oia cogitata enūciantur. Apu. quoq̄ in apologia ſimulachrū mercurii ita deſcribitur in capite criſpatus capillus ſub imo pilei umbraculo appa reat & ſup tēpora pares pinulæ emineāt. quēt papinius quē plau. petaſō appellat ipe galerum uocat ſic ſcribēs de mercurio li. i. thebai. Obnubitq̄ comas & tēperat aſtragalero. petaſō p talaribus apud idoneos ſcriptores non te mere reperias apud unicū papinii interpretē lactantiū: qd equidē in pñtia meminerim legi: petaſū accipi p calcia mēto alato mercurii. ſed an recte interpratus ſit ipe uiderit. pluris apud me ſūt illi quo℞ auctoritas habeſ p rōne ut Ci. pli. plau. & trāqllus ſane claſſici nō pletarii nō me pterit petaſū uulgo accipi p talaribus mercurii: ſed apd

* plautū qſqs bene ſentit p galero petaſū exponet repudiato talariū interpratamēto. * Suidas īngt πετασοσ ει Δοσ υφασ ματοσ petaſus ſpēs ē panni ſiue uelaminis. Scribūt græci qd memoratu dignū ē in draconē: a quo conditæ ſūt leges ſanguinariæ coniectos eſſe tot petaſos in theatro & ueſtes ut ſuffocatu interiret. Pollux ait πετ

De petaſo. ασον ειναι εφηβων φορημα petaſū eſſe geſtamē ephheborū. * a petaſo petaſatus deriuaſ ſignificatq̄ pi leatū. Cice. in epiſtola ad Caſſiū. ſed tabellarii petaſati uenilūt: comites ad portas expectare dicūtur. Luci. in lindia quod puer rogaſſet & petaſatus capite annuiſſet. Auguſtus uero cū eēt ſolis īpatiens ſubdio ambulabat pileatus galeritus ue ad æſtū arcendū plinius petaſō accipere uidetur p uelamento: ſiue umbraculo ad inſtar pilei formas to ſcribens in. xxxvi. io ſūmo labyrinthi italici petaſum unō omnibus piramidibus impoſitū fuiſſe: ex quo pende bant excepta catenis tintinabula: quæ uento agitata lōge ſonitus referebāt mendū eſt in plinianis codicibus nāq̄ p petaſus paſſim legiſ pegaſus: & ita potius interpretandū eſſe cenſueri petaſō apd pliniū q̄ pro pinna: q̄ in faſti gio ædificiorū collocata indicat ex qua pte uentus flet. quæ ſnia & ſi eruditorū nr̄a tēpeſtate uiroum ē tñ a me nō pbaſ: nec exiſtimo ſicut multi dicerū eſſe petaſū a uerbo græco πεταμαι qd ſignificat uolo: ſed ab illo πεταξω qd ē extendo nā petaſus inſtar umbraculi extēdiſ & explicaſ ſupra faſtigia turriculari in mitæ cacumē ſe ptrahēs & talis figuræ ſūt pilea hodie quoq̄ noſtratia: illa uero pinna q̄ in ſūmitate ediū & maxie ſacrarū cōſtitui ſolet po tius pteron uocari poterit: q̄ petaſus: a Plinio tñ uideſ nū cupari pteron nō tā pina illa uolatica q̄ moles inſtar pen næ figurata ſic eñ ſcribit in. xxxvi. qd ſupra pteron mauſolei pyramis altitudine inferiorē æquiſ. græci. n. τοπτε

* ρον uocant pennā: unde a plinio dici crediſ pteron illud ſummū faſtigii alatū pinnatū ue * alarum ſpē quaſi p tegat: Victruui. interdum pteroma uocat. ptera quoq̄ dicūtur chlamides theſſalicæ ut docet Pollux i. vii. onoma ſtici. * Idem Pli. de ptero ſic ait tibi. Aliæ rurſus extra murum labirinthi ædificiorū moles pteron appellant.

Sub dio.i.sub cœlo.ita exponit Asco.in interpretatiõe uerrinarũ:cœlũ em̃ græci τον Διαι dicũt. hinc subdiales ambulatiões & pauimẽta subdialia: a pli. nũcupata:quæ eẽnt sub dio.græci id genus ambulatiões ypethras uocitant quasi subethra sint:quæ auctore Victruuio magnã habẽt salubritatẽ Celsus in prio. melior ẽ ambulatio sub dio quã in porticu:melior si caput patitur in sole q̃ in umbra.augustus subdiali ambulatiõe exercebat̃ sed ob solis impatientiã id faciebat pileatus. Præneste.hæ ciuitates ut inquit Strabo in romæ cõspectu sũt biduo cõsimiliter.Ora. hoc iter ignaui diuisimus altius ac nos precinctis unũ.Potius nauigabat.secus sentiebat portius cato censorius:qui penitere se diecbat si aliquo nauigasset: quo pedestri itinere peruenire potuisset. Sene. quoq; nauigationẽ incusans sic inqt in. vii. epistolarũ: quid nõ potest mihi persuaderi cui persuasum est ut nauigarẽ

Subdialis.

sub dio spaciabatur.Itinera lectica & noctibus fere eaq; lẽta ac minuta faciebat:ut p̃neste uel tybur biduo pcederet:ac si quo puenire mari:posset poti⁹ nauigabat. Verũ tãtã infirmitatem magna cura tuebat̃ in primis lauãdi raritate:ungebat̃ em̃ sæpius aut sudabat ad flãmã: deinde pfundebat̃ egelida aqua uel sole multo tepefacta. At quotiẽs neruorum causa marinis albulisq; calidis utendum esset cõtentus hoc erat: ut insidens ligneo solio:qd̃ ipe hispanico uerbo dure tã uocabat manus ac pedes alternis iactaret.

De aliis exercitiis eiusdem.

EXercitatiões cãpestres equorũ & armorũ stati post ciuilia bella omisit & ad pilã prio folliculũq; trãsiit:

Lauandi raritate longe dissimilis augusto fuit cõmodus anto. imperator:qui auctore Lãpridio lauabat per diem septies atq; octies & in ipsis balneis edebat. scribit Auicẽ. balnea si frequentissima fuerint debilitare precordia:nauseam prouocare humores quiescentes cõmouere: qui ad putredinẽ præparent. Vngebatur. unctio ex oleo facta refouet corpus ut inqt Auicen. & post frictionẽ & unctionẽ p̃cipit adhibendã exercitationẽ:duo sũt inqt Pli. liquores corpibus hũanis gratissimi intus uini foris olei idẽ li. xxiii. omni oleo mollit̃ corpus uigorẽ & robur accipit. Celsus ait ungi oportere leniterq; fricari corpus etiã in acutis & recentibus morbis ante cibũ. Sudabat. in balneo ut auctor est Victru. in. v. laconica & sudatiões cõtigendæ sũt tepidario erant em̃ loca ad sudorem e corpore ducendum accommodata:quæ alio nomine sudatoria nuncupantur. Seneca in epistolis. qui mihi inquit cum istis calentibus stagnis:quid cum sudatoriis:in quæ siccus uapor corpora ex hausturus includitur lege celsum de sudationibus facundissime scribentem.

Sudatoria.

M.AN Petasatus:petasi tenuissima uela qbus in theatris ex lino æstiuo tempore utebantur:a quibus ii qui utuntur petasati dicunt:sunt & petasi alæ quibus mercurii talaria nectebantur:sed hi nihil ad rem.

PHI. Egelida aq̃:p̃ceptũ cor. celsi est aq̃ egelida corpus eẽ p fundẽdũ in balneo. Et auicẽ. oportet inqt ut color naturalis retineat̃ adhibere aquã tẽpatã:q̃ neq; nimis calida sit neq; nimis frigida. Idẽ tñ paulopost p̃cipit i aq̃ frigida post exercitationẽ subito eẽ natãdũ. Ita ei mẽbra fieri firmiora egelidũ dicimus qd̃ neq; calidũ neq; frigidũ ẽ hæc em̃ pticula.e.uim habet στερισεως.i.priuationis. Ser. enarrãs illud maronianũ:egelidũ ppe cereris amnẽ: exposuit egelidum p ualde frigidũ. sed nobiliores scriptores in ea accipiũt fere semp significatione quã diximus. Cel. frigidũ & egelidũ fere semp usurpat pinde ac dissimilia. Egelidor quoq; uerbũ ẽ qd̃ significat regelor geluq; resoluor quo utitur sido. cũ ait. Egelidarentur fibræ glaciales & ab Oui. pantitheton decentissime dictũ. Sed gelidum boreã egelidũq; notũ ubi gelido egelidũ opposuit.q. frigido calidũ. Marinis. Pli. in. xxxi. docet aq̃ marinam multis morbis eẽ efficacẽ:quidam in articularibus morbis bibendã dederũt. Albulis. iuxta romã albulæ aq̃ uulneribus medent̃. hæ ut inqt Pli. p̃gelidæ sũt: Victru. quoq; li. viii. de architectura in tiburtina inqt uia flumẽ est albula:& in ardeatino fontes frigidi eodẽ odoreq sulphurati dñr albulæ:etiã meminit stra. in. v. geographiæ q̃s in planicie tiburtina fluere frigidas scri. uarios ad morbos salutares de hisdẽ Mar. Crudarũ nebulæ qd̃ albularũ alias albulã dici tyberĩ notissimũ ẽ:uel illo Liuii testimonio. pax ita cõuenerat ut etruscis latinisq; fluuius albula quẽ nũc tyberĩ uocant:finis esset. Calidis. oĩs aq̃ calida auctore uictru. medicamẽtosa ẽ nãq; sulphurosi fontes neruicis:alũinosi paralyticis:bitũinosi interaneorũ morbis medentur. Neruici dñr neruorum dolore laborantes.

Egelidum.

Egelidor.

Albulæ.

Solio solũ uas ẽ balneatoriũ:in quo sedẽtes lauãtur. scri. Pli. popeã soliũ balnearũ lacte asinarũ tẽperasse: quo putãt cutẽ in facie erugari & tenescere & candorẽ custodiri. frequẽs est mentio solii balnearis apud Cel. In alio significatu soliũ accipit̃ p sella regia:iuxta illd̃ maronianũ:p̃fatus diuos solio rex infit ab alto: p̃terea soliũ signãt loculamẽtũ illd̃ sepulchrale:quo corpa cõdũtur ut apd̃ Curtiũ de solio darii & alexãdri:& pli. in. xxxv. qn & defunctos sese multi fictilibus soliis cõdi maluere. Alternis. f. uicibus qd̃ dr̃ alternati & uicissim siue uisissatim aduerbialiter. Cãpestres:q̃ in cãpi planiciæ fiũt uel potius a cãpo martio dictæ:in quo iuuẽtus rõana auctore Vege. armis exercebat̃:sed ut ipe inqt cũ cãpestris exercitatio interueniẽte negligẽtia desidiaq; cessaret grauia uideri arma cœperũt:q̃ raro milites induebãt. Ad pilã:pilarũ gña plura sunt:est paganica:est trigonalis: in cuius ludo maxie agilitate sinistræ manus utebãtur:est & follis uentosa pila:pythus auctore Pli. primus inuenit pilã lusoriã follẽ cuius diminutiuũ ẽ folliculus appellamus pilã uento tumentẽ atq; sufflatã:qua frequẽter in urbe nr̃a adolescẽtuli exercent̃. elegãti epitheto a Plau. pugilatorius follis dr̃ in rudẽte. ego te follẽ pugilatoriũ faciã: & pendentẽ incursabo pugnis piurissime alias folles ut notũ est instrumẽta sũt fabrilia & organica qbus uẽtus accipit̃ & redditur iuxta illd̃ maronianũ Taurinis follibus auras accipiũt reddũtq; alii. Li. refert li. ix. frumẽtũ folliculis i castra ab eqtibus cõuectũ fuisse:ubi folliculi accipi uident̃ p sacculis & crumenis:sicuti & apud Iuuenalem illo uersu. Si reddit ueterẽ cũ tota erugine follẽ. pli. quoq; p quãdã quasi similitudinẽ scripsit in xxxii. folliculos geminos castoribus esse:in qbus inueniri liquorẽ & sale asseruari. Trãquillus separat pilã a folliculo; cũ pila significet illa pusilla

Neruici
Solium.
Tenescere & cãdorẽ.
Follis.
Folliculi
Subsulci.

cuius excitationē in primis laudat. Galenus folliculus uero fit pila uento tumescens: de q̄ mar. folle decet pueros ludere folle senes. Vectabatur. uel equo uel lectica. Subsultim. saltuatim cū tēperamento ut utar uocabulo Sisennæ historici. sub enim ut sæpe dictū est significat temperamentū. fit autē aduerbiū subsultim a uerbo subsilio ea formaq̄ ab adsilio adsultim quo utit Pli. in. viii. sic scribens. os primū eius adsulti repurgans: apud plautū uerba sunt subsilire & subsultare: q̄ significant sursum salire. ait eni in captiuis tu subsultas: ego miser uix asto præ formidine: & in curgulione subsilite obsecro & mittite isti hanc foras.

mox nihil aliud q̄ uectabatur: & deābulabat: ita ut in extremis spaciis subsultim decurreret sestertio uel lodicula inuolut⁹. Animi laxādi causa mō piscabat̃ hamo: modo talis aut ocellatis nucibusq̧ ludebat cum pueris minutis: quos facie

M. AN. Albulis: albulæ aquæ sulphureæ in tyburtino agro Strabo i hac ait planitiæ anio fluit & quas nū cupant albulas aquas multis e fontibus edentes uarios ad morbos salutares. Mar. Itur ad herculei gelidas qua tyburis arces Hic ubi sulphureis albula fumat aquis. Solio: uase quo sedentes lauantur solium: item armarium e ligno factum quo reges ob corporis tutelā sedebant interdum uas in quo defuncti sepeliūtur pli. multi fictilibus soliis condi maluere. Alternis per uices. Folliculum: tenuem follem pilam spū intentam. Mar. Folle decet pueros ludere: folle senes. Subsulti

Sesticula. PHI. Sextertio. legimus apud Suidā sesticulam uestē esse impatoriā. (lentiore saltu ac sæpius iterato. quo circa hunc locū castigandū ita esse censemus: ut pro sextertio sesticula legatur: cū sextertius dictio sit minime huic loco accōmodata. sesticula uero accōmodatissima. & facile librarii mendū in ex scribendo facere potuerūt

* cū iter sextertiū & sesticulā quædā sit scripturæ ꝓximitas. * Potes legere xysto. nā ut docet Iul. pollux. ξυστον

Lodicula. xyston & xystis. nomē est uestis q̄ uirorū & fœminarū cōis erat. * Lodicula. diminutiuū lodicis ē lodicula sūt aūt lodices optoria lecti: q̄d indicat uel illud epigrāmatici poetæ endecasillabon. nudo stragula ne toro paterent

Ocellatæ. iunctæ nos tibi uenimus sorores. Ocellatis: nucibus. Multi multa ꝑ ingenii captu super obscurioribus tranqlli locis cōmentant̃. alii ocellatas nuces accipiunt ꝑ ocello dissectas perforatasq̧. alii ocellatas simpliciter intelligunt pilulas rotūdas instar ocellorū quibus puellæ puellariter ludentes oblectant̃: cuius ludi puellaris meminit Oui. q̄ explanatio cōducēter q̄drat nos in quodam codice notorum uetustissimo legimus castellatis nucibus: q̄ lectio si ꝓba ē exponemus augustū ludere solitū fuisse nucibus castellatim dispositis. quo gñe ludi nr̃ates pueros frequēter ludere cōspicimus. lego apud Iuliū capitolinū. q̄d galienus de pomis castella cōponebat. mihi uero ut

Oscilla. dicā q̄d sentio diligenter uerbis tranqlli pensitatis sic legendū uidetur. oscillis nucibusq̧ ludebat: sicut in sincerio re tranquil. codice scriptū e latere obseruaui. sunt aūt oscilla sigilla hoc est breues imagūculæ: q̄ arte fictili fingebātur & uenales ꝓponebantur quibus hoies ꝑ se atq̧ pro suis piaculum faciebant saturno auctor Macro. in. i. satur: fuisse aūt oscilla ludū rusticanū innuit Maro illo uersu. oscilla exalta suspendunt mollia quercu. de oscillis ꝓbus & seruius nō pauca scripserūt. historie etiā meminit higinus in li. de signis oscillū aūt tertio gradu diminutionis ab ore deriuatū esse docet prisci. ut os osculū oscillū: q̄q̄ æris effigies pusilla sit nō me preterit aliam oscillorū etymologiā a grammaticis tradi. oblectabat augustus semetip̄m oscillis hoc est imagūculis sicuti & puellæ puppis

* oblectant̃. * Vel ocellatis. i. ludicro pilularū ludebat una cū puerulis. Alea uero nucū puerilis notior est q̄ pluribus uerbis enarranda sit de qua est illud epigrāmatarii poetæ Alea ꝑua nuces & nō dānosa uidetur. Garrulitate. in pueris garrulitas & loquacitas expetūtur. Se. in. li. de consolatione ad albinam matrē. quē inqt nō in iocos uocabit illa lasciuia: quē non in se cōuertet & abducet infixū cogitationibus illa neminē satiatura garrulitas. Oui. de loquacitate picarū ait: Raucaq̧ garrulitas uitiūq̧ in mane loquēdi. Facie. bona pulchritudinis sūt dona deūs ut inqt apu. haud quaq̄ aspernāda: & in primis forma ac decor amabilis est & fauorabilis. unde dinocrates architectus uenit ad cōmendationē alex. mag. nō tā architectura q̄ facie & formæ dignitate: sed cū augustus mauros q̄ nigri sūt coloris cōgreret exponemus facie amabiles non tā pulchritudine. q̄ nouitate corporis & raritate. Pu

Pumiliōes milos. Nanos graeci uocant ꝑua nimis statura hoies: latini pumiliones q̄ uis & nanos uocabulo latino dici existimet Gel. li. xviii. Scribit Pli. in. xi. pumiliorū genus in omnibus aialibus esse atq̧ etiā inter uolucres idē in. x. est &

Pumili pumilionū genus nō sterile in gallinis: quod nō in alio genere alitum. idem in. xii. in genere arborū ait esse pumi

Pumiles. lionum infœlicitatem dicimus pumiliones & pumilos in tertio & secūdo ordine: Sta. in. i. siluaꝝ. hic audax subit ordo pumilorū. Colu. de gallinis: loquens ait pumiles aues nisi quēm humilitas earū delectat nec ꝓpter fecūdis

Nani. tatem nec ꝓpter aliū redditum nimium probo. Nani autē qui sunt regum principūq̧ delitiis deputati nascentur ut inquit Iulius Firmicus in. viii. si habuerint horoscopū in quarta parte siue gradu scorpii Augusto: id genus homunculi non erant in deliciis uerum ominosi. * Nāni ut scri. Suidas μεγα αιδοιον εχουσι. i. habent pregran

* dia genitalia. * Ludibria naturæ. Pli. scribit in. vii. naturam sibi ludibria facere ex hoim genere in dies quæ sūt in numera: inter quæ pumiliones ab augusto enumerabant̃: ludibria quoq̧ nature sunt imagines hominū obuiæ subinde transeuntibus moxq̧ euanescentes: quod frequenter in africæ euenit solitudinibus.

M. AN. Sextertio uel ad currendi rationem id referas necesse est: ut post duos saltus tertium dimidiaret uel quod magis placet: ad uelum quo erat inuolutus: q̄q̄ sextertium in hunc significatum non memini me legisse ut sit ex eo nomen factum quia ex triplici licio haud oino textura constaret sed hæc coniectura est. Lodicula: parua lodice. linteolo: nec me preterit quosdam arbitrari lodicē esse quicquid lectis sterneretur: alios lodice totuz lecti apparatum contegi solitū putarunt. Iu. modo sub lodice relicta. M. nudo stragula ne thoro paterent. iunctæ

Ocellatæ nuces. nos tibi uenimus sorores. Ocellatis nucibus: ocello præditis quales sunt auellanæ nuces quæ in summo uelut paruum oculum figuratū habēt: q̄q̄ pli. licet modo barbatā modo ponticā appellet: ocellatam uero neq̧ hāc neq̧ aliā uocet unq̄ posses ad hæc per occellatam amygdalā nucem interpretari cuius testa minutissimis foraminibus

quasi ocellis perforata. est dr̄ eadē græca uox dicit̄ & thasia potuit quādo coniectura agitur ocellatas quoq; appellare amygdalas ipsas testis excussas quibus ex una parte uno ex altera duobus oculis figuratis pueri ludere solebamus: Sunt. qui ocellatas perforatas nō bonas interpretantur: qđ nullo modo placet haud enim trahi potuisset lusus depræhensa fraude fuisset q; pueros alienare potius q̄ allicere: quare meo iudicio oim probatissima erit sententia q̄ primo fuit loco a me relata. Garrulitate: festiuo garritu. Pumilos: nanos. Mar. Tertio declinatu pnunciauit parma tibi scutū pumilionis erat. idē de pumilio si solum spectes hominis caput hectora credas si stantem uideas astianacta putes: Pli. eodem inquit augusto præside minimus homo duos pedes & palmum conopas noie in delitiis iuliæ nepti eius fuit & mulier andromeda liberta iuliæ augustæ. Mali ominis: ominosi aspectus.

& garrulitate amabiles: undiq; conquerebat precipue mauros & syros: nā punilos atq; distortos & omnis generis eiusdem ut ludibria naturæ maliq; ominis abhorrebat.

De eloquentia eius & arte oratoria. cap. 84.

ELoquentiam studiaq; liberalia ab ætate prima cupide & laboriosissime exercuit: Murinensi bello in tāta mole rerū & legisse & scripsisse: & declamasse quotidie traditur. Nam deinceps neq; in senatu neq; apud populū neq; apud milites locutus est unq̄ nisi meditata & cōposita oratione q̄uis non deficeret ad subita ex temporali facultate. Ac ne periculum memoriæ adiret: aut in ediscendo tēpus absumeret: instituit recitare omnia. Sermōes quoq; cum singulis atq; etiā cū Liuia sua grauiores nō nisi in scriptis: & e libello habebat: ne plus minusue loquere ex tēpore. Pronunciabat dulci & proprio quodam oris sono: dabatq; assidue Phonasco operam: sed nōnunq̄ infirmatis faucibus preconis uoce ad populm concionatus est.

De libris & opusculis per eum editis. cap. 85.

MVlta uarii generis prosa oratiōe cōposuit: ex qbus nōnulla i cetu familiariū uelut i auditorio recitauit

PHI. Declamasse. Idem Suetonius in libello de rhetoribus ait historici tradiderunt Augustum ne mutinensi quidem bello omisisse declamādi consuetudinem. Declamare autem est ut dicere solebat caluus iaz nō mediocriter dicere bene. Declamatio est domestica eloquētiæ exercitatio: quā Quintilianus in. ii. multo utilissimaz esse demonstrat: uersatur in materiis fictis quæ tantum simillime sint ueritati: Seneca cōtrouersias appellat: hinc est illud urbanum Iuliani rhetoris dicterium: hic sine controuersiis disertus est. Putat Quintilianus neminem qui sit mentis compos crudū aut saturuz aut ebriū declamare debere. Nisi meditata oratione; idem faciebat ille maximus apud græcos oratorum demosthenes qui nūq̄ fere uerba fecit p cōcione populari: nisi rē de qua dicturus erat iā antea cogitasset: hinc pytias dixit demosthenis argumētatiōes olere lucernam quod græcæ dicit̄ ελλυχνιον οζειν. i. ellychnium redolere: est autē ellychniū stuppa siue funiculus ille: qui oleo madens alit lucernæ flāmā: quod q̄uis sit græcū uocabulū: tn̄ & apud nostros est usitatū. Papi. in. iiii. siluarū: nō elychnia siccat nō replictæ bulborū tunicæ. Pli. in. xxiii. ellychnia fiūt ex uua claritatis præcipuæ. Ad subita: ad subitariam tumultuariamq; elocutionem. Extemporali facultate: maximum studiorum fructum existimat Quintilianus esse facultatem dicendi extemporalem: est autem ex temporalis subitaria dictio & repentina inde extemporalis rhetor a Martiale dictus qui ex tempore citra meditatam orationē loqueretur. In ediscendo: ediscere est relegēdo mandare memoriæ: præcipit Quintilianus in. ii. ediscendos esse electos ex orationibus & historiis locos: & memoriam exerceri acrius putat aliena complectendo q̄ sua: portius latro fœlix fuit memoria: nam ut ait Senc. nunquam illa quæ dicturus erat ediscendi causa relegebat: edidicerat illa cum scripserat. Et e libello: sensus est solitum fuisse Augustū de re grauiori sermocinari perscriptis annotatisq; in libello uerbis: & ita ex libello sermones habere. Ex tempore: si ex tēporali locutione uteretur. Phonasco: phonascū uocamus uocis pnunciationisq; magistrū & moderatorem uocabulo quidē græco: sed & a nostris usitato: Quintilianus in. ii. nō satis est dicere præsse tantum aut subtiliter aut aspere: nō magis q̄ phonasco acutis tātū aut mediis aut grauibus sonis aut horū etiā particulis excellere. Itē in. xi. sed cura non eadē oratoribus quæ phonascis cōuenit. Sidonius in endecasyllabo: psalmorū hic modulator & phonascus. Idē in. i. epistolarum laudat Theodericum regem gothoz q; in eius cœna nō sub phonasco uocaliū cōcentus meditatū acroma simul intonat. Præconis: a præcanendo hoc est ualde canendo dici docet Priscianus: est autem ut inquit Apulei. præconis uxor garrula ministeriū: in lege Roma. erat eos qui facerent præconiū uetari esse in decurionibus: qui uero fecissent nec amplius facerēt nō uetari.

Declamare

Declamatio.

Ellychniū.

Extpalis.

Phonascus

Preco.

Infirmatis faucibus: ubi fauces afficiūtur & languēt uox interrūpit̄ uixq; suppetit enūciatiōi: Quin. in. xi. pterea ut sint fauces integre. i. molles & lenes: quarū uitio & frangit̄ & obscurat̄ & scindit̄ uox: in faucibus morbi genus pestiferū oriri solet quod nostri anginā uocant græci synanchem: nunc corrupto uocabulo passim in codicibus Hippocratis & Galeni & Auice. legit̄ squinantia. In cetu fa. Ora. lib. sermonū. inquit. Nec recito cuiquā nisi amicis. Pli. quoq; in epistolis scribit se sæpenumero sua scripta recitasse in cetu amicorum: ut ita quid de se amici sentirent dispicere posset: quinetiam Silius iudicia hominum recitationibus experiebatur.

Angina.

Synanche.

Squinātia.

M. AN. Declamasse: fictas causas ad exercitationē egisse: ē enī declamatio ut Fabius ait forēsiū actionū meditatio. Ad subita: siqd ex tpe agēdū fuisset. Proprio: q̄lis in hūano ore esse debet. Phonasco uocis moderatori επιστητης φωνης. i. a uoce. Idē alibi ut cōseruādæ uocis grā neq; milites unq̄ nisi absens aut alio uerba pnūciāte appellaret neq; qcq̄ ioco serioue egerit nisi astāte phonasco q moneret parceret arteriis ac sudariū ad eos applicaret: Quin. ita uoces bona cura & negligētia uel inscitia minuūtur: sed cura nō eadē oratoribus quæ & phonascis.

PHI. Rescripta:nomen est operis conditi ab Augusto: in quo rescribebat Bruto ab ea quæ ille scripserat de Catone uticense fuit autem Cato Bruti auunculus ut historici tradũt idemq socer. Perlegenda:usq ad calcem legenda:hæc enĩ particula per perfectionem significat:hinc est illud nam uigilare leue est:peruigilare graue. Ausonii preceptum illud est perlege quodcũq est memorabile. Exortatiões ad philosophiam:hoc ante Augustum fecit Cicero in eo li. qui inscriptus est Hortensius:quo hortat̃ ut maxime põt ad studiũ philosophorũ: quẽ librũ cũ legisset Augustinus adhuc adolescentulus tanto amore philosophiæ succensus est:ut mutaret pristinũ affectũ: seq totũ cõuerteret ad uerũ deũ indagandũ:hoc est uere philosophandũ: sicuti ipse testat̃ in tertio cõfessionũ & in lib. de uita beata. Cantabrico tenus:usq ad tp̃s quo gessit bellũ in hispania aduersus cantabros. Sicilia scripsit forte id opusculũ in memoriã rerũ ab ipso gestarũ in Sicilia aduersus Sextũ Põpeiũ quo Siciliæ descriptio continebat̃: quã Silius in primis heroico carmine luculẽtoq pscripsit in. xiiii. punicorũ. Tẽpore balnei: tp̃us balnei:studiis eximẽdũ est:qđ & Pli. ille mortaliũ studiosissimus facti tale: ita tamẽ dũ distringeret̃: aut tergeret̃ audiret aliqd aut dictaret. Augustus uero tẽpus illud balneare ipẽdebat meditatiõi epigrãmaton: quæ sane studia iucũdiora sũt & ad remissionẽ aiorũ conducentia: unde & Pli. posterior scribit in. iiii. epistolarum se ludere solitũ endecasyllabis: quos in balneo in uehiculo inter coenã cõponebat. Tragoediã exorsus:hinc est illđ Virgi. in laudẽ Cæsaris Augusti dictũ. Sola sophocleo tua carmina digna cothurno. Adiax:nomẽ tragoediæ ab Augusto de Aiace scriptæ:in qua fortassis sophoclẽ imitabat̃:cuius tragoedia extat luculentissima:cui titulus est αιασ μαστιγοφοροσ. i. aiax flagellũ ferẽs. In spõgiã:scripta quæ iprobant̃ spõgia deleri solent:quã ob hoc deletilẽ prisci dici uoluerũt. Martialis. Vtilis hæc quotiẽs scripta notare uoles.

Spongia deletilis. Augustus significare uolẽs se spõgia deletili deleuisse aiacẽ suã tragoediã dixit festiuiter aiacẽ in spõgiã incubuisse:alludẽs ad aiacis obitũ:qui gladio incubuit furore in mortem p̃cipitatus:cũ superatus fuisset ab Vlysse in armorũ iudicio. historia nota. Macrobius in. i. saturnaliũ sic ait. Aiacẽ tragoediã scripserat Augustus eãdẽq quod sibi displicuisset deleuerat: postea Lucius grauis tragoediarũ scriptor interrogabat eũ qđ ageret aiax suus:& ille in spõgiã inqt incubuit. Elegãs:Cor. Tacitus. Augusti inqt prõpta ac pfluẽs q̃ deceret principẽ eloquẽtia fuit. Recõditorũ uerborũ:Cæsar dictator tanq̃ scopulũ sic fugiendũ eẽ dicebat inauditũ atq insolens uerbũ:& Fauorinus philosophus adolescenti plerasq uoces nimis priscas & ignotissimas in quotidianis sermõibus expromẽti dixit:uiue moribus p̃teritis loq̃re uerbis p̃ñtibus:gntiã Qui. monet uer

Tober. ba nõ eẽ usurpãda quæ ultimis & iã obliterat̃ sint repetita tp̃ibus:q̃lia sũt tober qđ significat cito tuburciabũdus

Tuburciabundus. & lurciabũdus:quæ ad ganeones & lurcões referunt̃. Augustus taliũ uerborũ:quæ recõdita sũt minusq usitata:dicebat se uitare fetores:p inde ac id genus uerborũ esset fetidũ olidũq. Delictũ enĩ ẽ nõ paruũ uti uerbis nimis obso

Lurciabundus. letis icognitisq & iã desitis:qđ uiciũ Gel. esse ait plerũq feræ erudinõis quẽ græci οψιμαθιαν uocãt:uñ delusus ẽ illeq in cetu eruditorũ de quodã furfureũ panẽ esitante:& uinũ fetidũ potãte dixerat apludã edit & floces bibit

Apluda. apluda enĩ prisco rustico uocabulo significat furfurẽ:floces uero uini fecẽ. Pli. tñ ait apludã uocari purgamẽta mi

Floces. lii & panici. Sensũ animi q̃ apertissime exp̃mere. Cice. in. i. de oratore:hoc uno p̃stamus uel maxĩe feris:q colloquimur inter nos exp̃mere dicẽdo sensa possumus:ubi sensa significant̃ illa quæ sentiũtur:cũ sensus sint q sentiãt:hæc autem sensa animorũ nostrorũ nõ satis apte exprimemus nisi oratio fuerit aperta atq perspicua:nã ut inquit eleganter & uere Quintilianus:oratio:cuius summa uirtus est perspicuitas:q̃ sit uitiosa si egeat interprætẽ.

M. AN. Rescripta bruto:ad ea quæ Brutus de Catone auunculo scripserat. Cantabrico bello tenus:ad cãtabricum usq bellum quod in Hispania gessit. Sicilia:quia res in sicilia a se gestas eo complexus esset:aut certe insulæ descriptionem. Magno impetu:uehementi stili ardore. Quærentibus amicis:a Lucio tragoediarũ scriptore grauissimo rogatum fuisse augustum quid ipsius aiax ageret:Macro. ait. Aiax ea enim erat tragoediæ inscriptio. In spongiam:incubuisse:urbane quidem:& facete dixit alludens ad aiacis exitum quem gladio incubuisse pstat:ut est apud sophoclẽ αιασ ο δευ μιν αρτιωσ νεοσφατοσ: κειται κρυφιω φασγανω περιπτυχησ. In spongiam:quia spongia scripta delebantur. Mar. Vtilis hæc quotiẽs scripta nouare uoles. Foetoribus & illud non insulse dictum:quasi nimis abstrusa uerba situm sapiant grauiterq ob id oleant.

PHI. Necubi:aut scriptione aut recitatione:scripto ad lectorẽ:recitatio ad auditorẽ refertur. Neq prepositiones uerbis:q̃dã uerba simplicia sub obscura sunt q addita prepositione perspicua fiũt & apta:ut exempli cau

Cernere. sa:cernere simplex uerbum in usu antiquorũ erat significabatq depugnare atq confligere:ut apud Plau. certamẽ cernitur:& apud Enniũ:olli cernebant magnis de rebus agentes:atq id uerbum qđ simplr prolatũ est obscurum

sicut rescripta Bruto de Catone:quæ uolumina quũ iã senior ex magna parte legisset:fatigatus Tiberio tradidit plegẽda. Itẽ hortatiões ad philosophiã & aliqua de uita sua:quã tredecim libris cantabrico tenus bello: nec ultra exposuit. Poeticã sũmatim attigit unus liber extat scriptus ab eo hexametris uersibus: cuius & argumẽtũ & titulus est. Sicilia. Extat alter æque modic⁹ epigrãmatũ:quæ fere tẽpore:balnei meditabatur. Nã tragoediã magno impetu exorsus non succedente stilo aboleuit quærentibusq amicis qd nã aiax ageret:r̃ndit aiacem suum in spongiam incubuisse.

De stilo & genere loquendi eiusdem. cap. 86.

GEnus eloquendi secutus est elegans & temperatũ uitatis sentẽtiarũ ineptiis:atq incõcinitate:& reconditorũ uerborũ:ut ipse dicit:foetoribus: præcipuãq curam duxit:sensum animi q̃ apertissime exprimere quod quo facili⁹ efficeret:aut necubi lectorẽ; uel auditorem obturbaret ac moraretur: neq p̃positiões uerbis addere :neq

addita prepositione defiet apertius:ut decernere ferro:cuius uerbi significatus omnibus est obuius & manifestarius * Vel expone prepositiones adidisse uerbis idest uocabulis & dictionibus que res facit sensum aptiorẽ: quis gratiã deroget. * Coniunctiões iterare. Cor. taciti Plinii otriusq; aliorũq; quorũdã eloquutio est asyntheta hoc est sine coniunctionibus:ita eni floridior uenustiorq; uidet:sed ita fit subobscurior:unde Augustus iterabat saepe coniũctiones malens inelegantẽ usurpare eloquutionẽ cũ pspicuitate:q̃ uenustã cũ obscuritate:scema polysyntheton dicitur; qõ orõ est pluribus coniuncta coniunctiõibus:ut tectũq; larẽq; amyclẽq; canẽ: Dialytoo uero est oratio sine

*
Eloquutio.
Asyntheta.
Polysyntheton.
Dialyton.

coniunctiones saepius iterare dubitauit: que detractae afferunt aliquid obscuritatis: & si gratiam augent: cacozelos & antiquarios ut diuerso genere uiciosos pari fastidio spreuit Exagitabat nõnunq̃ in primis Mecoenatẽ suum: cuius Myrobrechis: ut ait: cicinnos usq; quaq; prosequit: & imitando p iocũ irridet. Sed nec Tiberio parcit: & exoletas interdũ & reconditas uoces aucupanti. M. quidem Antonium ut insanum increpat quasi ea scribentẽ quae mirentur potius homines q̃ intelligãt: deide ludẽs malũ & incõstãs in eligẽdo gñe dicẽdi igeniũ ei⁹ addidit haec tuq; dubitas ciber ne anneus.

coniunctionibus; ut eunt querũt:inue niunt:afferũt. Cacozelos:cacozelia auctore Diomede est p affectioẽ corrupta sentẽtia cũ eo ipso dedecorẽ oratio:quo illã uoluit auctor ornare: haec fit aut nimio tumore aut nimio cultu exẽplũ cacozelie ex nimio cultu illud Nasonis affert aureus axis erat: temo aureus aurea summae curuatura rotae Quinti. in. viii. cacozeloo inqt. i. mala affectatio poẽ dicendi genus peccat: naz & fumida & exilia & predulcia & abundantia & accersita & exultantia sub idẽ nomẽ cadũt: deniq; cacozeloo uocatur quod specie boni fallit: omnium io eloquentia uitiorum pessimum: hinc cacozeli dicuntur huiusce uitii: cui nomen cacozeliae est in oratione affectatores: latine dici possunt mali affectatores emulatoresq; cacozelus fuit mecoenas: cuius oratio talis fuit qoalis & uita hoc est delicata & soluta ut inquit eleganter Seneca libro. xx. epistolarum: magni quidem uir ingenii fuerat: si nõ io oratione diffluere: uerba mecoenatis haec sunt: ex quibus cognoscere facillime poteris eum fuisse cacozelon: quid pulchrius amne siluisq; ripa comantibus: quid si quis foeminae cirros crispat & labris columbatur: exigunt genium festo uix suo testem. tenuis ue cerei fila & crepacem mola foeum mater aut uxor inuestiunt: haec oerba mecoenatis tam improbe structa tam affectata tam eneruata cuiuis manifestum faciunt illum cacozeliae fuisse mancipatum. Antiquarios: antiquarii dicuntur: qui sordes uerborum & uoces nimis priscas & antiquas in oratione aucupantur: quod uitium est par cacozeliae: nãq; ut inquit Gel. uerbis uti aut nimis obsoletis exculcatisq; aut insolentibus nouitatisq; durae & illepidae par esse delictũ uidetur. Cor. Tacitus io dialogo de oratoribus: nec quemq̃ adeo antiquarium puto: ut celium ex ea parte laudem qua antiquus est. Auso. oblata per antiquarios mora scio promissi mei gratiã expectatione consumptam a Iuuenale foemina antiquaria: dicitur quae uoces nimis priscas & uersus ob antiquitatem ignotos callet: & in sermocinationibus usurpat. Igitur cum antiquarius esset tiberius hoc est antiquorum uerborum affectator Augustus mecoenatem tanq̃ cacozelon tiberium tanq̃ antiquarium pariter fugiebat.

Cacozelia.
Cacozeli.
Cacozelus.
Mecoenas.
Antiquarii.

Mirobrechis: uerbum est mecoenatis p cacozeliam uitiosum utpote nimis affectatum: nam cum uellet dicere capillos esse unguentatos; affectate dixerat Myrobrechis quasi unguento stillantes: μυρον eni graeci unguentum uocant & βρεχω significat proluo & irrigo: cincinnus uero dicitur capillus intortus & moliter inflexus: hic cincinnati dicti capillati & cripuli: quod uitii nomen in delicatos & comae curiosos regeri solet: Hieronymus ad demetriadem: cincinnatulos inquit pueros & calamistratos uirgo deuiter: apud Macro. epistola extat Augusti irridentis mecoenatis sui stilum utpote mollẽ & dissolutũ cacozeliaq; corruptum: uidet autẽ mecoenas dixisse myrobrechis: cõ intelligi uellet onguento delibutos ad imitationem Plauti: qui in aulularia nominat myrobrecharios: quo nomine significantur unguentarii cõfectoresq; unguentorũ ad capillos irrorandos: sic enim dicaut manulearii aut myrobrecarii: nos cum Plautũ profiteremur publico auditorio: ostendimus legi etiam posse: myrobaptarii loco myrobrecharii: sunt enim myrobaptarii tinctores murrei coloris. Exoletas: longa antiquitate euanescẽtes iaz & abolitas. Quam intelligaot: fuit olim preceptor quidam qui sicuti Liuius & mox Quinti. tradiderunt discipulos iubebat obscurare quae dicerent graeco uerbo utens σκοτισον idest obtenebra siue obscura: unde illa scilicet egregia laudatio. tanto melior ne ego quidem intellexi: hoc idem faciebat Antonius: si Augusto reprendenti credimus: qui se tanto meliorem uisum iri existimabat: quanto fuisset obscurior q̃toq; minus intelligeretur. Cicero quadam ad Atticum epistola festiuiter illudit librum setapionis; ex quo inquit millesimam partem uix intelligo: heraclitus ille; cui omnia flenda uidebantur: cognominatus est scotinos quasi tenebrosus ex stili obscuritate; illum enim sudantes philosophi uix intelligebant.

Myrobrechis.
Cincinnus.
Myrobrecharii.
Scotinos heraclitus.

M. AN. Obturbaret: cõfunderet. Praepositiones uerbis addere: utpote uim: & pspicuitatẽ sermoni ablaturas. Cacozelos: graece dixit malos & ineptos imitatores. Antiqoarios: obsole torum uerborũ & carminũ affectatores. Iu. ignitosq; mihi tenet antiquaria uersus: q̃q̃ antiquarius in bonã quoq; partẽ accipi possit. i. ueterũ poemarũ & historiarũ peritus siue studiosus. Diuerso genere uitiosos: nã ut Cl. & Fabius docent decet uetustioribus uerbis qñq; uti: sed uitiosum putant illa inculcare aut prorsus obsoleta repetere. Mirobrechis: accusandi casus est & numerus multitudinis. i. unguento delibutos: uerba. s. fucatiora ἀπὸ τοῦ μύρου unguẽto: καὶ βρέχω perfundo. Cincinnos: capillos calamistro inflexos. Iu. quare hic cincinnus Exoletas: abolitas. Incõstãs: q mo do Ro. modo asianos secutus sit. Plutar. utebat autẽ genere dicẽdi qđ appellant asianũ maxime tẽporibus illis florente plurimãq; cũ Anto. moribus similitudinẽ hñte erat eni turgẽs atq; lasciuiũ & inani q̃dã iactãtia plenũ. Q uiti. Antiqua qđe illa diuisio: iter atticos & asianos fuit quũ hi pssi & integri cõtra inflati illi & inanes haberentur.

An Verrius flaccus imitandi sint tibi: ita ut uerbis que Crispus Salustius excerpsit: ex originibus catonis utaris: an potius asiaticorum oratorum inanibus sententiis: uerborũ uolubilitas in nostrũ sermonẽ transferenda: & quadam epistola. Agrippinæ nepris ingenium collaudans: sed opus est inquit dare te operam ne moleste scribas & loquaris.

De usurpatione quorũdam sermonum eius. cap. 87.

QVottidiano sermone quedam frequentius & notabiliter usurpasse eũ litteræ ipsius autographæ ostentant: in quibus identidẽ quum aliquos nunq̃ soluturos significare uult: ad calẽdas græcas soluturos ait. & quũ hortat̃ ferẽda esse p̃sentia qualiacunq; sint: cõtẽtissimus hoc catõe & ad exprimẽdã festiaræ rei uelocitatẽ: ueloci⁹ q̃ asparagi coquant̃. Ponit assidue & ꝓ stulto baceolũ: pro pullo

PHI. An Verrius Flaccus: existimo legendũ esse. Ver. flaccus: qui auctore Gel. scripsit libros luculentos de obscuris catonis cuius testimonia idẽtidẽ citant grãmatici: Anto. autẽ uerbis cum catonianis delectaretur merito Ver. flaccũ ut pote Catonis interpretem imitandũ sibi proposuerat: in quo capitur ab augusto nomine incõstantiæ: cũ modo hos modo illos imitet̃: debemus eni cõstituere quẽ imitari uelimus: & in eo firmiter pseuerare: cũ in oi uita sit seruãda cõstãtia. Excerpsit: Salu. priscorũ catonisq; uerborũ fuit affectator: ideoq; hoc epigrãmate non

Salustius fur.

to incessit: & uerba antiqui multum furate catonis: crispe iugurtinæ cõditor historiæ: leneus quoq; Põpe. Põpeii magni Libertus Salu. popinonez appellauit scriptisq; monstruosum catonisq; uerborũ ineruditissimũ furem.

Ex originibus catonis. M. Cato ille cẽsorius libros scripsit lucule̅tos quos origines appellauit: in quibus omnia antiquitatis monumẽta collegit unde ait ipse apud Cice. loquens septimus michi liber originũ est in manibus de originibus Catonis sic inquit M. Tullius in bruto: iam uero origies eius: quẽ florem aut quod lumen eloquẽtiæ nõ habent: eruditi sæpe citant testimonia ex originibus Catonis.

Tria oratorũ genera.

Asiaticorũ: tria oratorũ genera ueteres fecerunt Atticos asiaticos & rhodios: Attici limati erant & emũcti: asiani inflati: & inanes habebant̃: Rhodii erant intermedii atq; ex utroq; mixti: preterea asiaticæ dictiõis duo sũt gñã: unũ sentẽtiosũ & argutũ sentẽtiis nõ tã grauibus q̃ uenustis: alterũ genus est nõ tã sentẽtiis frequẽtatũ quã uerbis uolucre & icitatũ: hæc gña dicẽdi aptiora adolescẽtibus esse autumat Cice. cũ in senibus grauitatẽ nõ habeãt. M. Anto. Asiaticũ dicẽdi genus secutus est utpote moribus suis accõmodatissimũ erat enĩ id ut auctor ẽ Plutar. in Anto. turgẽs atq; lasciuũ: & iani q̃dã iactãtia & exultãtia plenũ hortẽsius quoq; gñe dicẽdi asiatico in p̃mis floruisse fert̃. Agrippinæ ne. hæc ex iulia augusti filia & agrippa genita ẽ fuitq; Caligulæ mr̃. Moleste: tãq̃ cacozela uel antiq̃ria. Autographæ: idiographæ hoc ẽ ipsius manu scriptæ. Idẽtidẽ: freq̃nt

Idiographa.

Ad calẽdas græcas.

Neomenia.

Ad calẽdas græcas: ita græci calẽ. nõ hñt sicut latini neomenias: nã ut inq̃t Hiero. scribẽs ad suniã & fretillã de interp̃tatiõe psalmorũ: neomenia mẽsis exordiũ ẽ: qđ nos scđm latinæ liguæ ꝓp̃etatẽ calẽdas possumus dicere: uerũ qa apđ hæbreos mẽsis scđz lunæ cursũ supputat̃: & apđ græcos mene luna dr̃ neomẽia q̃si luna noua appellat̃: igit̃ cũ græci calẽdas nõ hẽant festiuit̃ Augustus dicebat eos q nũq̃ soluerẽt ad calẽ. græcas soluturos: qđ signat nũq̃ ꝑ ꝯtrariũ nõ ielegãter ita dicere possemus: ad neomenias latinas: sicuti ille dicebat ad calẽdas græcas: qa nec latini hñt Neomenias: sicuti nec græci calẽdas. Diony. i. viii. in hãc sniaz sat̃ ꝓducẽter inq̃t mẽse decẽbre noua existẽte luna: quã græci neomeniã. Rõani calẽdas uocãt: ea eni fuit q̃ sustulit bellũ dies: illđ notabile ẽ q cũ calẽdæ sint ꝓpriæ ac peculiares latinorũ: nec usq̃ græcorũ: tñ nomẽ calẽdarũ ex uerbo græco iclinat̃: qđ est καλῶ & signat uoco nãq; ut docet Macro. in. i. satur. placuit Rõanis p̃mũ diẽ mẽsiũ calẽdas uocari qa p̃mus calabat̃. i. uocabat̃ a põtifice: q calata. i. uocata i capitoliũ plebe p̃nũciabat: quot dies a calẽdis ad nonas supessent. Varro quoq; de uita patrũ calẽ

h

dis inq̃t calabãt. i. uocabãt & ab eo calẽdæ appellatæ: existimat Martianus capella calẽdas scribi deberet p. h. sed ut ait uerissime Priscia. hæc lr̃a. h. penitus supuacua ẽ: qđ sentire ur̃ & Quitl. in. i. Cõtẽti simus hoc: Catone: locũ hũc declarat ꝯmodissime Macro. in. ii. satur. his uerbis: uenit Augustus forte i domũ in q̃ Cato hitauerat: dein Strabo in adulationẽ Cæsar̃ male existimãte de catonis ꝑuicatia: ait qsqs p̃ntẽ statũ ciuitat̃ ꝯmutari nõ uolet & ciuis & uir bonus ẽ: satis & serio Ca. laudauit & sibi ne qs affectaret res nouas ꝯsulit: cũ itaq; cato p̃nti ciuitat̃ statu ꝯtẽtus foret nec eũ ꝯmutari uellet ut pote hõ ꝯstãtissim⁹: merito dixit august⁹ ꝯtẽti sim⁹ hoc Catõe hoc ẽ p̃nti statu q̃liscũq; sit

M. AN. Ex origib⁹ catõis: leneus grãmaticus ieruditissimũ furẽ uerborũ catõis Crispũ appellauit. Agrippinæ M. Agrippa & Iulia gẽitæ. Ne moleste: subobscure nimis & affectatæ. Autographæ: ꝓp̃a ipius mãu notate. Ad calẽ. græcas: q̃ utiq; nullæ erãt calẽ. græci nõ hñt sz νεομηνιας ut Herodotus ait p̃mũ mẽsis diẽ uocãt. Hoc catone: ad catonis uidelicz ꝯstãtiã alludẽs: Catões aũt duo oĩz clarissimi cẽsorius & uticẽsis: hic satyrus ftius e cœlo cecidit Cato: catum unde catonum nomina ueteres astutũ dixere: siue cautum Cicero. sz homo cautus nunq̃ terminat nec magnitudinis: nec diuturnitatis modum.

Corruda.

PHI. Quã asparagi: asparagos uelocissime coqui aq̃ sat notum: hinc locus erat Augusti de re festinãter peracta. Cato in re rusti. seri. in arũdieto corrudã serito: unde aspagi fiãt: nã ꝯuenit arũdinetũ cũ corruda: ẽ aũt corruda: ut

Plinii locus

Sinonyma stulti.

obiter declarem⁹ uerbũ catonianũ: Siluestris aspagus: emẽdãdus locus ẽ mẽdosus apđ Pli. ex li. xxi. ita. n. passĩ legit̃ Siluestres fecerat natura horridos ut qsq; demeteret passi ecce altiles spectãt aspagi: ꝓ horridos emẽda corrudas.

Bateola.

Bateolus.

Blaceolus.

Pro stulto bateolũ: sinonyma stulti m̃l tifuga ꝯplexus ẽ Plauti. senex i bacchidib⁹ illo uersu: stulti: stolidi: fatui: fũgi: bardi: blẽdi: bucões sol⁹ ego oẽs ati eo stultitia: bateola apđ antiquos ẽ genus uasis: sz nõ uideo quõ ide bateolus ꝓ stulto satis ꝯgruenter inclinari possit: in qbusdã exẽplaribus inueni blaceolũ quæ lectio minime est repudiẽda: nã βλαξ a græcis stupidus dicit̃ & stolidus: unde blaceolũ inflectebat Augustus cũ stultũ dicere uellet: & quia cõ

Blitum.

mentatoris officiũ est ꝑ multiplices expositiones lucẽ obscuris afferre: qdam bliteolũ legunt uocabulo ducto a bli

tum: est autē blitum genus oleris fatui inertis ac sine sapore aut acrimonia ulla unde conuitiū fœminis apud Menandrū poetam comicum faciunt mariti: quod imitatus Plautus eleganter & doctiuscule bliteam uocat fœminā: intelligi uolens fatuā insipientē ac inutilē sicuti est blitū: sic eni ait in truculento: blitea & lutea est meretrix: nisi quæ sapit in uino ad rem suam: *Blitea.* Laberius quoq mimographus in eadem significatione dixit: Bipedem bliteam belluā: itaq a blito nō inuenuste blitcolus ꝓ stolido deriuari potest: cætera que tradunt parum sunt consistentia & nullo lepore condita. * His adde: ut nichil: quod equidē nouerim preteream apud græcos celebrem esse parœmiā: *

pulleiaceum: & pro cerito uacerosum: & uapide se habere pro male: & betizare pro languere: quod uulgo lachanizare dicitur. Item simus pro sumus: & domos genitiuo casu singulari pro domus: nec unquam aliter hæc duo nequis mendam magis q̄ consuetudinem putet. Notaui & in chirographo eius illa precipue: non diuidere uerba: nec ab extrema parte uersuum abundantes litteras in alterum transferre: sed ibidem statim subiicit: circunducitq.

De orthographia & modo scribendi eiusdem.

cap. [illegible]

βακηλος ει: bacelus es: de molibus & eneruatis hominibus. * Pulleiaceum cum pullum dicere uellet Augustus dicebat pulleiaceū ea pene declinationis forma: qua a gallina gallinaceus deriuatur: & a membrana membranaceus: q̄uis a pullo cum sit secundi ordinis magis pullicius q̄ pulleiacius inclinari debere uideatur: sicut a fabro fit fabricius: a tribuno tribunicius: hoc autem pulli & pulleiacii nomē & ad auem referri potest & ad puerū catamitū: qui esset in deliciis cuiusdā tales eni pulli antiquitus dicebantur: *Pulleiaceus* *Pullicius.* *Pulus.* sicut Fabius cognomēto eburneus dictus est pullus Iouis. Pro cerito: ꝓ insano: ceritos enim antiqui male sanos & lymphatos appellauerūt quasi cereris ira uexatos. Plautus iube hanc pro cerita circunferri: id est certe laruatus es aut ceritus. *Ceriti.* Vacerosum: uacerram dicunt uecordem & uesanum: quo nomine ut inquit Festus maledictum significatur: hinc a uacerra uacerosum deducebat augustus intelligi uolens uehementer insanum: hoc enim inclinamentum in osus significat ut inquit nigidius copiam q̄dam immodicam rei: super qua dicitur. *Vacerra.* *In osus nomina.* * alias uacerra significat stipitem ad quem equi religantur. * Vapide: a uapido deduci hoc aduerbiū uidetur: cum ea quæ uapida sint minus sint robusta & ualentia: uapos dicebatur a priscis qui nunc uapor. *Vapos.* Neuius: iam ubi nos duplicat aduenientes timos: uaposq: quidam a uappa uappide inclinari autumant: uinum enim eructum uappam dici sat notum est: in quo cum deferbuit deperit sapor: hinc probrosum ad homines nomen translatum est in quibus degenerauit animus auctor Plinius in. xiiii. unde ab oratio dictum: non ego auarum cum ueto te fieri uappam iubeo & nebulonem. *Vappa.* Betizare: potest uideri deriuatum uerbum a beta: quæ languida est & flaccida: iuxta illud catulli: languidior tenera cui pendet sicula beta uel a uerbo græco βηττω quod significat tussio. *Beta.* *Lacanum.*

Lachanizare: ita temporibus illis Romani Romano sermone dicere uolentes languere dicebant lachanizare fortassis a lachano: quod græci olus uocant: inde lachanopolion forum olitorium dictum: olus autem molle esse & languidum nemo non nouit. *Lachano.* *Polion.* Simus: est medius quidam. u. & . i. litteræ sonus: non enim sic optimum dicimus ut opimum: auctor Quintilianus. Præterea ut ait Priscianus inter. i. & . u. cognatio est: nam antiqui carnufex lubens pessumus dicebant: pro carnifex libens pessimus. Domos: scribit Priscianus in primo. u. apud multos Italiæ populos in usu non fuisse: sed econtrario. o. Vnde Romanorum quoq uetustissimi in multis dictionibus loco. u. posuisse. o. inueniuntur: poblicum pro publicum: colpam pro culpaꝫ dicentes. Præterea seruos dauos pro seruus & dauus usurpabatur.

M. AN. Asparagi: ab eo dicti ut Varro ait quia ex asperis legātur locis: uel quia græci ασπαραγον dicunt: siluester asparagus corruda Plinio auctore dicitur. Baccolum: non memini me id uerbum adhuc legisse: sed uidene baccheolum a baccho υποκοριστικως dixerit: abiectaq librariorum inscitia aspiratione: baccolū scribi sit cœptum: pro baccheolum.

Pullo: pro nigro ne an gallinaceo an equæ filio in dubium uenire potest. Vapide: si a uappa: duplex. p. habeat necesse est: est uappa ut Pli. docet uinum corruptum: Pli. uitiumq musto quibusdam in locis iterum feruenti qua calamitate quum deferbuit deperi sapor: uapæq nomen accipit: probrosum etiam homini quum degenerauit animus: nisi uapide pro calide potius: ac perinde febriculose dixerit: Persius: Astutam uapido seruas sub pectore uulpem. Pro cerito: ceritum pro furioso ueteres posuere: Nonius & Serui. sunt auctores: Plautus: tu certe laruatus es aut ceritus. Vacerrosum: uecordem & dementem ueteres ut festus docet uacerram dixere: unde uacerrosus. Betizare: a betarum languore: uel hebeti potius stupidoq sapore id factum uideri potest: unde & Mar. Fatuas eas appellat: ut sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ. Lachanizare: græci λαχανον holus appellant. Domos pro domus: antiqui o pro u usi sunt: & Fabius & uetera epigrammata testantur.

PHI. Chirographo: propria ipsius Augusti manu scripto. *Chirographum.* Versuum: Linearum ut ita dicamus: nō enim uersus id solum significat quod uulgo dicitur: sed accipitur etiam in prosa oratione pro quocunq litterarum ordine in pagina scripta perducto: uulgo lineas appellant. Quinti. in. x. quippe cum in Bruto. M. Tullius tot milibus uersuum de Romanis tantum oratoribus loquatur. *Versus.* Plinius in. xi. uersus strui dicit ab apibus per ordines: sic enim ait: primi fere tres uersus inanes struuntur: nouissimi maxime implentur melle: preterea uersum ueteres dixerunt centum pedes quoquo uersum quadratum: & in his uersibus in campania rura metiebantur: ut docet Varro in primo de re rustica. *Versus.* Ibidem: in extrema parte uersus moris est ut in scribendo interdum dimidiata dictio in fine lineæ relinquatur & reliqua pars in sequentem uersum transferatur: hoc autem Augustus minime faciebat: sed super abundantes uerborum litteras in fine uersus subiiciebat circūducebatq.

Orthographia. Orthographiã: ſicut loquẽdi regula eſt grãmatice ita orthographia ſcribẽdi: quã nos ut ait Qui. recte ſcribẽdi ſciaʒ noiemus. A grãmaticis iſtitutã: grãmatici ut res exẽplo colliqſcat inſtituerũt: ut hæc pticula cũ ſi ipſe ſigna ret p Qu. ſcriberet: ſi uero comitẽ: p. c. ut optiũit diceret p lrãm p. cũ rõ. b. poſcat: preterea priſcis grãmaticis place bat dicere columã p colũnã: coſſules p ↄſules & alia id genua innũera: ſed auguſtus exploſa obſeruatione illa grã maticorũ prerancida & moroſa: ſic ſcribebat prout loquẽdo uerba enunciant. Perinde: tam. Ac: q̃. Litteras permutat: ſicuti tinga placẽtinus preculã p pgulã dicẽs duos in uno noĩe faciebat barbariſmos ſi reprehẽdẽti hor tenſio credimus: nam & immutatione peccabat cũ. c. p. g. uteret: & tranſmu tatione cũ. r. preponeret antecedenti. Syllabas pmutat: uitiũ barbariſmi eſt ſyllabã aut detrahere aut īmutare. Legato cõſulari decẽ legati ex uiris cõſularibus imparatoribus Ro. dabant: quod cõſiliũ ut inquit Liui. erat diſpẽ ſandæ & cohoneſtãdæ uictoriæ: lega ti imperio parebãt te liq: ipſe uero pa rebat iperatori: ſcri. Cice. in epi. ad atti cũ maiores noſtros nõ ſolitos legare in decẽ q eſſent impatorũ neceſſarii. Ixi p ipſi: hoc erat argumẽtũ inſciẽ tiæ & ruditatis: q ixi ſcripſiſſet p ipſi. x. autẽ nõ loco. ps. accipit: ſed modo p cs. modo p. gs. uſurpat. ut apex apicis grex gregis: auctor Priſ. in. i. hac litte ra ut ingt Quinti. cã carere potuimus q̃ ſi nõ quæſiſſemus. Per notã. in Iu lio Cæſare de notis litterariis q̃ ratiõe quadã cõpẽdiaria notant integra uer ba: dictũ ſatis eſt copioſe. Pro. x. du plex a. cũ hæc littera. x. ſit ultima in or dine litterarũ: merito Auguſtus ad il lã ſignificãdã recurrebat ad primũ ele mentũ: quo cõduplicato. x. ſignifica batur: cũ in aliis litteris elementariis ſi gnificãdi ſecũdã uſurparet p antece dente. Apollodoro pgameno: apol lodorus orator pgamenus rhetoricã cõſcripſit & apollodoreã ſectã intro duxit: ut ſcri. Strabo i. xiii. quẽ plurimũ extulit Auguſti Cæſaris amicitia: cuius magr̃ fuit. Apollo. pcepta ex diſci pulis cognoſcebãt: quorũ diligẽtiſſimus in tradẽdo fuit latine Caius ualgius: græce Atticus. ſectatores Apollodo ri appelati ſunt Apollodorei pgamenus aũt dictus ẽ a patria pgamo: q̃ ciuitas ẽ Aſiæ inclyta: unde mẽbranæ pga menæ nũcupatæ. Apollon’ã: ciuitatẽ epiri: ubi Augu. ſtudiis lraꝝ uacauit. Cõtuberniũ iniit. More phõrũ: nam pythagorici a pythagora doctore ĩ cohortẽ diſciplinarũ recepti: qd̃ qſq familiæ pecuniæq hẽbãt ĩ medio dabãt & ita coibãt ſocietas iſepabilis: fiebatq ↄtuberniũ: qd̃ a cõſuita cœnobiũ appellauerũt: de ↄturbernio & ↄtubernali bus dictũ eſt in. i. Loq̃ret ex idẽ eueniebat Augu. in pnũciãda græca lingua: qd̃ ſcribit. Hiero. ſibi eueniſſe in lin gua caldaica: refert enim in phemio Danielis ſe magis poſſe chaldeũ ſermonẽ legere & intelligere q̃ ſonare.

M. AN. Illa: ſed ulla uerius legeris ut ſit ullam nõ. i. nulla: niſi ad ea que dixi id referas: qd̃ abſurdũ fuiſſet id in duobus taurũ: tribus ue ad ſummũ uerbis: nec pluribus ſeruirẽ. Circũducit: ſup habundantes ſcilicet litte ras. Notarẽ: obſeruarẽ. Legato conſulari: aut qui ſub conſule erat aut quod magis placet: qui conſularem prouin ciam uicario nomine adminiſtrabat. Decimo pro duplex: aa ut ſi uertex ſcribit oportuiſſet: hæc litterarũ ſtructu ra ſequebatur: x f s t ſ aa. Apollodoro pergameno: Quinti. Apollodorus pgamenus: qui preceptor Apolloniæ Cæſaris Auguſti fuit. Sperarei: areinõ ſperarei rhetoris nõ philoſophi eodem loco meminit Fabius.

PHI. Vertendum. Ex latina lingua in græcam lingam transferendum. Comœdia ueteri. Antiqua co mœdia quam græci archeã uocant hoc eſt ueterem: ſinceram illam attici ſermonis gratiã prope ſola retinet: eadẽ facundiſſima libertate uitia inſectatur: & ut auctor eſt Quinti. in. x. grandis eſt: & elegãs: & uenuſta: & nulla ad ora tores faciendos aptior plures eius auctores ſunt: ſed illi precipui: q oratiano uerſu cõtinentur: eupolis atq cratinus ariſtophaneſq poetæ. Exhibuit: ædidit & per actores hiſtrionicos populo ſpectandam dedit.

Publicis ſpecta. ſicut plautinæ terentianæq commœdiæ exhiberi ſolebant: & per hyſtriones actitari. Quã exẽ. qualia ſunt illa: que collegit Vale. maximus in libris dictorum factorumq memorabilium. Ad uer. ex iiſdẽ uerbis: quibus per ſcripta fuerant a conditoribus: adeo ut nec uerbi quidem fieret immutatio: aliter dicitur ad litte ram: ut apud Quintili. ſic ſcribentem in. ix. quem duobus ab eo libris tractatũ locum ad litterã ſubiecit: interpreta tio quoq fieri dicitur de uerbo ad uerbum: quãdo uerba ſingula in interpretatione ſectamur.

Orthographia.
Cum.
Quum.
Optinuit.
Columa.
Coſſules.
Tinga placẽtinus precula p pergula.
Legati.
Apollodorus pergamenus.
Pergamus.
Pergamenæ.
Apollonia.
Cœnobion
Att.
Archea comœdia.
Aduerbũ.

Orthographiaʒ ideſt formulã rationẽq ſcribendi a grãmaticis inſtitutam nõ adeo cuſtodiit: ac uidetur eorum ſequi potius opinionẽ qui perinde ſcribẽdũ ac loquantur: exiſtiment. Nam q ſæpe nõ litteras modo ſed ſyllabas: aut pmutat: aut preterit cõmunis hominũ error ẽ: nec ego id notarẽ: niſi mihi mirũ uideret tradidiſſe aliquos. Legato eum cõſulari ſucceſſorẽ dediſſe ut rudi & indocto: cuius manu ixi p ipſ. ſcriptum animaduertit. Quotiens au tem per notas ſcribit. b. pro. a. c. pro. b. ac deinceps eadem ratione ſequentes litteras ponit. Pro. x. autẽ duplex. a:

De peritia eius & uſu græcarum litterarum & beni gna audientia aliorum. cap. 89.

HE græcarum quidem diſciplinarũ leuiore ſtudio te nebatur: in quibus & ipſis preſtabat largiter magi ſtro dicendi uſus/apollodoto pergameno: quẽ iam grandẽ natu. Apolloniã quoq ſecum ab urbe iuuenis ad huc eduxerat: deinde etiã eruditione uaria repletus. Spera rei philoſophi filiorũq eius Dionyſii & Nicanoris cõtuber nium iniit: nõ tamẽ ut aut loqueretur expedite: aut cõpone re aliquit auderet. Nam & ſi quid res exigeret latine forma bat: uertẽdumq alii dabat: Sed plane poematum quoq nõ imperitus: delectabatur etiam Comœdia ueteri: & ſæpe eaʒ exhibuit publicis ſpectaculis. In euoluẽdis utriuſq linguæ auctoribus nihil æque ſectabatur q̃ exẽpla & precepta pu blice uel priuatim ſalubria: eaq ad uerbum excerpta: aut

ad domesticos: aut ad exercituū puīciarūq; rectores: aut ad urbis magr̄at⁹ plerūq; mittebat: put qq̄ monitiōe idigerēt. Etiā libros totos & senatui recitauit: & ppl̄o notos p edictū sæpe fecit ut orōnes. Q. Metelli de ple augēda & Rutili de mō ædificiorū: quo magis psuaderet utrāq; rē nō a se prio aīaduersā s; ātiqs iā tūc curæ fuisse. Ingenia sēcli sui oīb⁹ modis fouit. Recitātes & benigne & patiēter audiuit. Nec tm̄ carmia & historias: s; & orōnes & dialogos. Cōponi tn̄ aliqd de se nisi & serio & a pstātissimis offēdebat admonebatq; prætores ne paterent nomē suū cōmissionibus obsolefieri.

Circa religiões talē accepim⁹: toītrua & fulgura paulo īfirmi⁹ expauescebat: ut sēp & ubiq; pellē uituli marini circūferret p remedio: atq; ad oēs maioris tēpestatis suspitionē i abditū & cōcameratū locū se reciperet. Cōsternatus olī p nocturnū iter trāscursu fulguris; ut supra diximus. De obseruatiōe sōniorū

De obseruatiōe religionū.

Ad dome. hæc erant precepta priuatim salubria. Ad magi. & hæc erāt precepta publice cōducibilia. Orationes Q. uinti metelli. Augustus Cæsar cū de maritandis ordinibus ageret in senatu recitauit orationē. Q. u. metelli numidici: quā in censura ille dixit ad po. Ro. deducendis uxoribus liberorū creandorū causa. Rutilii: multi apud Ro. de architectura & modo ædificiorū scripserūt: inter quos Victru. excellit: & ante Victru. scri. rutilius: de quo opinor ē illd̄ epigrāmatici poetæ: famæ rutiliū suæ reliqt: nescio an hic sit ille rutilius Ruffus q dr̄ exēplū innocētiæ: quo Ci. in. i. de oratore scri. neminē integriorē neq; sanctiorē in Roma. ciui. extitisse: q fuit hō doctus & philosophiæ deditus. Vtrāq; rē: de ducēdis uxoribus & de modo ædificiorū. Rutilius.

Ingenia fouit. dos Imparorū unica est: fouere eruditos: subleuare disciplinas: munificētia ac liberalitate psequi professores doctrinarū: nāq; & Diony. tyrānus domi alebat: honorabatq; sophistas sapiētiæq; doctores: ut saltē p illos foret uenerabilis: laudat traianus q honorē maximū habuerit dicendi magistris: q fouerit sapiētiæ doctores adeo ut sub ipso spiritū & sanguinē receperint studia intermorientia: laudat & Alexā. Ro. imperator: q rhetoribus grāmaticis: medicis salaria instituerit: & profecto bonas artes nulla res pinde euocat accendit extimulat ac principis benignitas & magnificētia. Vnde ait Plutar. in lib. ii. de fortuna Alexā. ingenia poetaru; efflorescere fecit atq; splendescere ipsius Alexā. indulgētia. Recitātes: sicut oli Vir. recitātē aliquot æneī. lib. bēigne una cū octauia sorore audiuisse fert. Pli. quoq; laudat in epl̄is claudiū: q subitus recitāti nouiano iopinatusq; uenerit. Dialogos: Plato in scribēdis dialogis diuinus ē: quē emulatus est Cice. in libris fere oībus ad philosophiā ptinentibus: in uoluminibus quoq; de oratore res agit p dialogū: ubi differētes iducit scæuolā. C. & Anto. * Latine dialogus dici pōt sermociatio: hic Apul. citat Plato. i sermociatiōibus. * Obsolefieri: sordescere. Cōmissionibus cōmissiōes sunt cōtētiōes q̄ in spectacl̄is exhibēt minorū poetaꝝ & oratorū ꝑtores aūt id genus ludicris uoluptatibꝰ ꝑerāt. nā sæpe nūero iter cæteros ludos oratoꝝ atq; poetarū certamia exhibebāt: q̄ elegāter ꝯmissiōes dici pōtuitā ꝯmittere: ut supra docuimꝰ: ptēdere ē & ad māus uenire i certamēq; descēdere: oli in ꝯmissiōe poetica Papi. Stati. fuit corōatus: itidē Publi. mimographus supauit oēs: q scripta i scænā locabāt: i qbꝰ & laberiū: simpl̄r ꝯmissiōes ꝑtoꝝ dñr editiōes ludoꝝ. * maxieq; scænicorū. Pli. i. vii. epl. Mirabert & ego miratꝰ sū pxis sacerdotalibꝰ ludis pductis in ꝯmissiōe pātomimis: * noluit aūt Aug. ut ꝯmissiōibꝰ scænicis qñ fabulæ agūt nomē suū sordesceret dehōestaret: q; īdignitate eorū: q sæpenūero Augu. nomē fabl̄ia iserebāt: psile ē illd̄ Alex. magni q edicto uetuit neqs se ꝑter Apellē pigeret: aut alius lisyppo duceret æra fort: Alex. uultū sifantia. Enī uero maiestas ꝑcipis minuit: qñ ab ipiris sordidisq; nō tā celebraī q̄ polluit de cōmissiōe in hoc signatu Mac. in. ii. sat. sic ait: sed & Labe. secūdi stati ꝯmissiōe mimo nouo iteriecit hos uersus M. AN. Vertēdū: ex latino græcū faciēdū. Comœdia ueteri: cuiꝰ Aristopha. cratinꝰ & Eupolis auctores: ut Fabi. scri. fuere: fuitq; satyræ quā Ro. hodie celebrāt: haud mltū dissilis: mira i eo gñe scribēdi lnia. Exhibo: tragēdā declit. Publice uel pri. ad publicū uel ꝑuatū usū attinētia. Libros to. eiusmōi exēplis refertos. Q u. metelli: is cēsor ut Gel. tradit enixe opa; dedit: ut ppl̄o ꝯnubia psuaderet. Rutilii: huiꝰ credo Ci. i Lælio nō uno mēinit loco a pstātissimis: ab clarissimo & pitissimo quoq; secutꝰ forte magni Alex. exēplū: q ut Ci. scri. ab apelle potissimū pīgi uoluit: fingi uero ab uno Lisyppo: utroq; i suo gñe eminētissimo. Cōmissiōibꝰ: ne illd̄ temere ꝯmēdādo: credēdoq; ieptissimo cuiq; labefactari paterēt: ē. n. ꝯmittere credere: seu cōmēdare Terē. Oue lupo ꝯmisisti: & rursus nec satis digna: cui prio ptū ꝯmittas mulierē uel ꝯmissiōibꝰ. i. poetaꝝ certamibꝰ: qbꝰ ad oñdēdā igenii celeritatē: mlta iepte dñr: Cōmittere. n. ꝑter signatū iā dictū ē & icertamē duos plesue ꝯicere nec ē cur de mgr̄atuū mādatis itelligas: qñ parū latie dictū uideri posset: nec hmōi mādata sūt: q aliqd̄ in celebrādo noīe momēti facere potuissēt: sed PHI. Tonitrua expauescebat: Seneca. i. vi. qō. accusat (hoc quoq; loco ꝯiectura: magis q̄ auctoritate agimꝰ. demētiæ eos: q tonitrua pauēt: cū ait. Q uid demētius q̄ ad tonitrua succidere: & sub ṫrā correpe fulminū metu: cæterū ut docet epictetꝰ phūs: etiā sapiētis aīus necesse ē moueaī & pallescat motu quodā naturali cū tōitrua e cœlo uel sonus aliqs formidabilis factus fuerit: unde minime ob hoc culpādus ē. Aug. si tonitrua expauescebat. Pellē uitu. ma. q fulmina expauescūt subeūt tabernacula pellibus cōtecta belluarū: quas uitulos marinos appellāt: qm̄ hoc solū aīal ex marinis fulmine nō pcutiī sicuti nec ex uolucribus aqlæ: q̄ ob hoc armiger iouis fingiī: uituli aūt marini: ideo dicti: qa p sono mugitū habēt: nullū aīal grauiore somno ꝑmiī: hic ē illd̄ satyrographi: eripent somnū druso uitulisq; marinis: ꝑterea uis soporifera inest: penæ eius dextræ: q subdita capiti sōnos allicit. Cōcamerarū locū: fulmia nō descēdūt in terrā altius. v. pedibus: ideo pauidi altiores specus tutissimos putant auctor Pli. in. ii. cuius sniæ astipulaī Sene. in. vi. qō. his uerbis: aduersus tonitrua & minas coeli subterraneæ sunt domus & in altū specus remedia sunt de gñibus fulminū multa Pli. in. ii. sed plura idē Seneca in. ii. qōnū naturaliū. Trāscursu fulminis. hoc factū est in expeditione cantabrica cū lecticā eius fulgur pstrinxisset: seruūq; preluceutē exanimasset.

Fouendi eruditi. Traianus fouit doctos.

Cōmissiones.

Cōmittere

Aquila.

Vitulus marinus unde.

S Omnia neq; sua neq; aliena de se negligebat philippensi acie q̃uis statuisset nō egredi tabernaculū ꝑpter ualitudinē: egressus est tamē amici somnio monitus: cessitq; res prospere: quando captis castris lectica eius quasi ibi cubans remansisset: cōcursu hostiū cōfossa atq; lacerata est. Ipse per omne uer plurima & formidolosissima & uana & irrita uidebat reliquo tēpore rariora & minus uana. Quum dedicarā in capitolio ædē tonanti Ioui assidue frequentaret: somniauit q̃ri capitolinū iouē cultores sibi adduci se q̃ respōdisse tonantē ꝑ ianitore ei appositū. Ideoq; mox tintinabulis fastigiū edis redimiuit q̃d ea fere ianuis depēdebant. ex nocturno uisu etiā stipē quot annis die certo emēdicabat a populo cauā manū asses porrigentibus prebens.

De obseruatione auspiciorum. cap. 92.

a Vspicia & omina quædam pro certissimis obseruabat. Si mane sibi calceus perperam ac

Sōniis non credenduꝫ somniauit. Asystaton. Sōniator. Coniector. ονειροπολος.

Somnia neq; sua negligebat olim quidā somniauit somniis nō esse credēdū: ex quo in declamationibus scholasticis ꝓponi solet exēplū asystati gñis q̃d latini incōsistens uocauerūt: nā si crediderit: sequit̄: ut nō sit credendū: si autē nō crediderit: sequit̄: ut credēdū sit in deuteronomio precipit̄: ne audiamus uerba somniatoris: sic eni appellat̄ interpres sōniorūq; alio noīe dicit̄ cōiector: quē græci ονειροπολον uocant. Cice. i. li. de diuinatiōe somnia ludit nec nō somniorū interpretationes obseruationesq; incertū est: ut ostendit Pli. in. x. an sint aliqua prescita animi quiescentis: qua fiant cōne: an fortuita res sit: ut pleraq;: & si exēplis agat̄ ꝑfecto paria fiant. Augustus nō solū sua somnia obseruabat sed nec q̃dē spernebat: q̃ alii de se & rebus suis somniassent: sicuti nō duxit esse spernēdū medici somniū: q̃ res illi fuit salutaris: e contrario Iulius Cæsar cum spretor esset somniorū: nec somnio uxoris credere uoluisset: ruit in interitū. Philippensi acie. qua. s. depugnauit aduersus Brutū & Cassiū in cāpis philippicis. Amici som. Lartorii: q erat ipsius Augusti medicus: cui dormienti mineruæ species oborta ꝑcepit ut Augustū graui morbo iplicitū moneret: ne propter aduersā ualitudinē prelio abstineret: quod cū Cæsar audiuisset deferri se in aciem iussit: ubi dū uiriliter ꝑ adipiscenda uictoria excubat castra eius a Bruto capta sunt: & ita somnio eius medici euasit infortuniū: auctores Vale. & Lactā.

Cubare. Cubās: iacēs tanq̃ egrotus: cubare eni ꝓprie egrotorum est. Ora. trans tyberim longe cubat is ꝓpe Cæsaris hortos: idē alibi ait: cubat hic in ualle quirini: ubi interpretes cubat exposuerūt ꝑ egrotat. Per oē uer. Aristo. & fabia. plurimū somniari circa uernū tēpus tradūt magisq; supino cubitu: at ꝓno. nihil.

Vanitas. Vanitudo. Vanidici. Et minus uana: uanos dici mendaces & infidos: & uana mēdacia docet Gel. in. xvii. Cice. quoq; nihil turpius esse ait uanitate hoc est mēdacio: quā prisci uanitudinē dixerūt: Pacuuius: ne tu passis uanitudine ætatē tuā: & Plauti. adulescens in trinūmo cū probis potius optat quam cū improbis uiuere uanidicis.

Tonans Iuppiter. Tonanti iou: supradictū est Augustū cōsecrasse ædē ioui tonanti liberatum periculo: cum expeditione cantabrica ꝑ nocturnū iter lectica eius fulgur ꝑstrinxisset: inter cognomina iouis multa est & tonantis cognomēū Pli. in. ii inter statores & tonantes & feretrios elicium quoq; accepimus Iouem: Ioue tonante ut ait Cicero comitia populi habere nefas erat. Q uari: lamentari. Cultores abduci: tanq̃ Augustus nō amplius coleret capitolinum Iouem: sed tonantis tantummodo cultor factus esset. Abduci: est inuitarū personarum.

M. AN. Pellem uitu. ma. Pli. auctor est: uitulum marinum: nunq̃ fulmine percussum iccirco ipsius belluæ pellem aduersus eiusmodi casus gestari id remediū lauro quoq; inesse traditur: quia ea arbor nunq̃ sit e coelo icta.

Abditum & concaua locum idem Pli. persuasum esse ait: fulgura haud altius. v. pedibus terram subire: ideo a pauidis altiores specus tutiores putari. Neq; alie. q̃ aliis ꝑ quietē obseruata essent. Amici: sed medici potius legendum: nam ut Vale. & Plutar. scribūt: arterii medici somnio Augustus philippensi bello seruatus est. Aedem tonanti ioui: quā cantabrico uouerat bello: Pli. Iouēq; illū tonantem in capitolio ante cuncta laudabilem.

Ianitores in catena. PHI. Tonantē ꝑ ianitore. ꝑinde ac Iuppiter tonās: cui ædē dedicauerat: loco ianitoris foret capitolino ioui ianitores aūt more ueterū catena uincti ianuā seruabāt: q̃d tranqllus docet in libello de grāmaticis & rhetoribus scribens uolcatiū hostiariū fuisse in catena more ueterū & ab Ouidio dictū. ianitor indigne lōga religate catena.

Tintinabl'a Tintinabuli. tintinabula in usu apud ueteres fuisse uel illud plautinū satis demōstrat: nūq̃ ædepol temere tintinabulū nisi q trāseat aut mouet mutū tacet: sed Pli. in. xxxvi. ꝑpēdisse in labyrinthi italici fastigio tintinabula cathenis excepta: q̃ uēto agitata lōge sonitus referebāt. hoc idē dodonæ factitarū fuit apud epigrāmatistā in apophoretis lēma est tintinabulū cui disthichon subiicit̄. ædde pilā sonat æs thermarū nomē est fictitiū: ut docet Priscia. q̃d a ꝓprietate soni ꝑ imitationē fit. potest uideri formatū a uerbo tintino de quo Catullus. tintinant aures sonitu suopte dict̄

Tintino. Tintinacl'i. & tintinire q̃d significat sonare. unde existimat nonius nūcupata esse tintinabula. hinc etiā tintinaculi uiri dr̄ in truculēto a plauto ꝑq̃ legāter flagelliferiq; cedētes uerberibus sonū faciūt crepituq; plagarū. Ianuis depēdebāt Augustus ita somniū ipleuerat: quo uisus fuerat respōdisse ioui se tonātē ꝑ ianitore apposuisse: nā tintinabula q̃ uehemēter tonāt ianuis dependentia uidebant̄ iplere ianitoris tonātis officiū qui ꝑ ianuis excubat catenatus. Stipē. nūmos.

Mendicabula. Emendicabat more mendicorū petebat quos plautus appellat mendicabula. Asses nummos de assibus q erant nūmi librales supradiximus.

Auspicia. Augur1a. Omina. Perperam. Auspicia & oīa auspicia ad aues referunt̄. quorū duo sunt genera. unū ad oculos alterū ad aures ptinens: ad oculos. s. uolatus: ad aures uox auiū dicta autē sunt auspicia quasi auiūspicia: hoc est ab auiū inspectione: sicut auguria quasi auiū garia ab auiū garritu & uoce. oīa uero ad uoces: hoīm referunt̄: quæ maiores nostri ut inqt Ci. ga ualere censebant: iccirco oibus agendis quod bonū faustuq; foelix fortunatūq; esset præfabant̄: antiqui osmen auctore uarrone dicebant q̃d nunc omen dicimus extrita littera. s. Perperā nō recte. hæc enim duo aduerbia sibi opponuntur recte & ꝑperā Liui. neq; recte an perperam interpretor.

Sinister pro dextro. Pli. in. ii. sic ait diuus augustus leuum prodidit sibi calceum præpostere: inductũ: quo die
seditiõe militari ppe afflictus ẽ. Forte rorasset: scribũt philosophi rores neq; gelu neq; ardoribus existere nec
nisi serena nocte ait Aristoteles in primo metheororuʒ. Rorare ĩ locis temperatis: idemq; esse rorem & pluuiam Ros
sed alterum modicum: alteram copiosam. pleriq; dixere rorem inustum sole causam esse rubiginis in frugibus:
agrorum rorationem scripsit. Plinius in. xvii. esse morbum in uitibus deflorescentibus. a rore ut docet. M. Varro
dicti milites rorari qui bellum primi committebant: ideo q̃ ante rorat q̃ pluat. Vt lætum. tanq̃ fœlix auspiciũ Roratio
id obseruabat. Ostentis. ostenta ab Rorarii
ostendendo dicta perhibent: sicut mõ Ostenta
stra a monstrando & portenta a por- Monstra
tendendo: q aliquid ostendendo de- Portenta
monstrent: auctor augustinus lib. xxi.
Cicero in. ii. de diuinatione: portenta
ostentaq; deludit: nullaq; esse confir-
mat. nam si quod raro fit id ostentuʒ
putandum est sapientem esse ostentũ
est: sæpius enim mulam peperisse q̃
sapienem fuisse. Inter iuncturas
lapidum. idem ostentum euenit Iulio

sinister: pro dextero induceretur: ut dirum: Si terra mariue i-
grediente se loginquam profectionem forte rorasset: ut læ-
tum: maturiq; & prosperi reditus. Sed & ostentis præcipue
mouebatur. Enatam inter iuncturas lapidum ante domum
suam palmam in compluuium deorum penatium transtulit
utq; coalesceret magnopere curauit. Apud insulam capreas
ueterrimæ ilicis dimissos iam ad terram languentesq; ramos
conualuisse aduentu suo: adeo lætatus est. ut eas cum rep.

Cæsari: nam quo tempore pompeium in pharsalia debellauit per eosdem dies trallibus in templo uictoriæ: ubi
Cæsaris statua erat consecrata inter coagmenta lapidum ex pauimento palma extitisse ostendebatur. In com Impluuiũ
pluuium. locum in medio ædium ut lucem caperent relictum deorsum: quo impluebat impluuium ueteres dixe cõpluuiuʒ
rũt: sursũ q̃ ꝑpluebat cõpluuiũ. utrũq; a pluuia nũcupatũ auctor. M. Varro a cauis ædiũ cõpluuiis dicta ẽ uinea Cõpluuia
compluuiata: quæ ut eleganter docet Pli. in. xvii. diuiditur ĩ quaternas partes totidẽ iugis: quæ uino copiosior ẽ. ta uinea.
M. AN. Tonantem: ædem tonantis. Pro ianitore: ianuæ custodem. Tintinabulis: æneis instrumen-
tis: a campano ære haud dissimilibus. Iuue. tot tintinabula dicas pulsari quod ait fastigium templi tintinabulis
ornatum: ad illud refertur: quod pro ianitore dixerat tonantem appositum: affranius: tintinere ianitoris impedi-
menta audio. Fastigium: partem ædis eminentissimam. Redimiuit: excoluit: ornauit. Nocturno uisu: in
somnio. Stipem: pecuniam. Die certo: stato die. Cauam. curuam qualis mendicantis esse solet. Auspicia
futurorum: denunciationes auspiciis conceptæ: sunt autem auspicia ab auium inspectione dicta: & ut marcel-
lo placet a uguriis minus generalia. Omina: mentis sunt: & uocis: Tibullus linguis animisq; fauete: sed lin-
guis alii pro linguarum silentio capiunt. Perperam peruersæ: Terentius: Verum istoc de nomine eo perpe
ram olim dixit. Vt dirum auspicium. s. Rorasset: leniter pluisset. Ostentis: ostentum labeo esse dixit oẽ
quod est contra naturam factum genitumue: Festus quasi ostentatum dictum putat. In pluuium: Compluui-
um: & impluuium a pluo sunt est impluuium ut asconio placet locus sine tecto in ædibus quo impluere imber
in domum possit. PHI. Deorum penatium. Dii penates ut ait Macro. in. iii. saturnalium sunt proprii Ro-
manorum: qui græce dicuntur θεοι μεγαλοι hoc est dii magni: qui samothraces a Cassio hemina nuncupan- Dii pena-
tur. unde & illud satyrici poetæ. iures licet & samothracum & nostrorum aras. Var. refert dardanum deos pena tes.
tes ex samothrace in phrigiam & æneam ex phrygia ĩ italiã detulisse. Higinus ait eos uocari θεους πατρωους Samothra
idest deos patrios. Vnde uĩ dixisse Ver. patriiq; penates. quos Romani penates uocant græci modo patrios: mo ces.
do gentilios dixere: a quibusdam hercei nuncupantur ut docet Diony. in primo antiquitatum: & ut inquit festus Hercei
intra conceptum domus cuiusq; colebatur iupiter cognomento herceus græco quidem uocabulo. sed apud lati Locus lu-
nos usitato. τὸ ἕρκοσ græci septum uocant & uallum: sicut ab Homero Achilles dictus est. ερκοσ αχαιων. idest cartus
sepimentum & murus græcorum. herceum iouem latini etiam deum penetralem appellabant. propter deum
herceum dixit nimirum Luca. in. x. herceas monstrator ait non respicis aras. Dicunt eruditi iuxta aram iouis her
cei fuisse priamum a pyrrho interemptum. grammatici & litteratores triuiales carmen Lucani perperam legere
consueuerunt & perperam enarrare: ut pro herceas aras legant hectoreas. existimantq; eam esse probam emacu
latamq; lectionem: tanquam dicat monstrator respice ad aras manibus hectoreis dicatas: sed profecto hallucinã
tur & in pensitanda poetarum eruditione cecutiunt. de eodem Oui. cui nil. hercei profuit ara iouis. Coalesce-
re. crescendo surgere. Veterrimæ ilicis: ilex arbor est glandifera. cuius glans suem facit angustam nitidam stri
gosam: ponderosam: est enim breuior & gracilior: quam Homerus acylion appellat. auctor Plini. in. xvi. si autem Coalescere
scire expetis: ubi homerus acyli mentionem faciat scito illum li. x. odysseæ scriptum reliquisse. quemadmodum Ilex.
circe apposuit acylon in cibatu Vlyxis sociis: quos in porcos deformauerat Veterrimus autem superlatiuum est Acylos
a positiuo ueter. unde ueterior & ueterrimus inclinantur: sicuti Prisciano & capro grammaticis doctissimis uĩ. Veter
Quod autem ueter ab antiquis usurpatum sit: testatur actius in hecuba cum ait. ueter fatorum terminus sic iusse
rat. pro uetus. Conualuisse. tanquam egrotantes pristinum uigorem uiroremq; recuperasse. Eas. s. capre-
as insulam campaniæ. Aenaria data. in puteolano sinu ænaria insula est: a statione nauium æneæ dicta: ab Ho Capreæ
mero inarime nuncupata. a græcia pythecusa. Vnde ait strabo in quinto: ante misenum prochyta iacet insula a Aenaria.
pythecusis quandoq; diuulsa. eretrienses simul & calsidenses pythecusas habitarunt. cum autem græci simiam
dicant πιθηκον quidam existimauerunt a simiarum multitudine pyhecusas nuncupatas: quam i culpam uide Pythecu
tur Oui. icidisse illo uersu iñ pythecusas habitãtũ noie dictas. Pli. i. iii. id pernegat affirmans a figulinis doliario sæ unde.
rũ dici pythecusas: nã pythos græce doliũ uocitatur * Ad quẽ intellectuʒ referri potest & Ouidii carmẽ Vt ex Pythos
ponas dici pithecusas a noie habitãtũ. i. Doliarioꝝ: q illic figulinas exercebant. * Augustus hãc isulam dedit. *

Neapolitanis:& ab illis capreas accepit facta quadam quasi permutatione. Strabo in quinto neapolitani amis
sas bello pythecusas recepere. denuo augusto Cæsare illis donante. hic capreas magnificentissimis ibi extructis
edificiis peculiare fecit sibi receptaculum. Postridie. Verius flaccus dies qui sunt postridie calēdas nonas idus
Atri dies dictos habitosq; Atros esse scribit uelut infausta appellatione damnatos: quos ad omnia maiores nostri cauen
Religiosi dos putarunt: qui alio nomine religiosi dicuntur. uulgus imperite nefastos appellat. causam refert Liuius in sex
to his uerbis: quidam q postridie idus quintiles non litasset Sulpitius tribunus militum: neq; inuenta pace duo

neapolitanorum permutauerit ænaria data. Obseruabat.
& dies quodam: ne aut postridie nundinas quoq̄ proficisce-
retur: aut nonis quicq̄ rei seriæ incoharet nihil in hoc quidē
aliud deuitans ut ad tiberium scribit q̄ Δυσφημίαν nominis.

De obseruatione peregrinarum cerimoniarum.

cap. 93

Peregrinarum cerimoniarum sicut ueteres: ac perce-
pras reuerentissime coluit: ita cæteras contēptui ha
buit. Nāq; athenis īitiat⁹ quū postea romę p tribūali

post diem tertium obiectus hosti Ro
manus exercitus esset; etiam postri-
die idus rebus diuinis supersederi ius
sum: inde ut postridie calendas quoq;
ac nonas eadem religio esset traditur
putant. Idem traditur a Macro-
bio in primo & ab Aulogellio in quin
to. quo circa magis existimo legendū
apud Suetonium: postridie nonas q̄
postridie nundinas. non enim dies il-
li qui nundinas sequuntur inter atros
nominales ab eruditis numerantur
nisi fortassis Augustus id ex quadam
peculiari obseruatione factitabat; tan
quam nundinas ex ipso nomine omi
nosas & inauspicatas iudicaret; q̄si nundinn eas possimus interpretari: sicut in libro annotationum docuimus ex
illa proclamatione uendentis ficos cauneas. factum esse omen crasso tanquam cauneas significaret caue ne eas.
de nundinis que iouis feriæ sunt affatim scribit Macro. in primo saturnalium. Obseruabat:& dies. Cōtra præ
cipitur in decretis canonicis: ne dies obseruentur: ubi sic scriptum legimus. xxv. Q u. nouissima. non obseruetis di
es qui dicuntur egyptiaci aut calendas. multi a chaldeo siue mathematico dies petere solent: qui sint commodi
uel negociationibus auspicandis: uel nuptiali copulæ: uel nauigationibus opportuni. super quo facunde scribit
Disphe- Apule. in ii. de asino aureo. Δυσφημίαν disphemia græce dicitur infamia & maledicētia. ita Augustus disphe
mia. miam hoc est ominosam significationem uitare se dicebat: quæ subesse uidetur in hac dictione nonis; nam quem
Nonis. admodum nundinas possumus per quandam quasi etymologiam interpretari nundum eas; ita nonis hoc ē die
nonarum significari poterit nonis. idest. non uadis tanquam talibus diebus eundum non sit ad res serias incohā
das. & ita Augustus ex nomine siue nundinarum siue nonarum tanquam infausto dies illos ueluti ominosos &
atros obseruabat. M. AN. Deorum penatium: de diis penatibus Macrobius abunde multa: Sed quod ad
eorum sedem: & formam attinet alicarnasseus Dionysius plura: ait ille romæ fuisse templum: haud procul foro
ualde tenebrosum: in quo duos adolescentes uidisset pila tenentes ueteris artis opera: quibus inscriptio esset: dii
penates. Capreas: insulam campano littori propinquam: Plinius: Mox a surrento. viii. millibus passum di-
stantes tyberii principis arce nobiles capreæ; Strabo duo caprearum antiquitus fuere oppidula: Nunc uero unum
quod neapolitani occupauere. ii. amissas bello pithecusas recepere denuo Augusto Cæ. illis donante: is capreas
magnificentissimis ibi structis ædificiis peculiare sibi fecit receptaculū. Conualuisse: reuixisse. Enaria:
insula: & ipsa in puteolano sinu quam Home. ut Plinius refert: enarimem appellauit: græci pithecusam non a si-
miarum multitudine: ut aliqui existimauere; sed a figulinis doliariorum. πίθον enim græci dolium appellant.
Postridie nundinas; Macro. auctor est: omnes postridianos dies atros a ro. iudicatos infoelices omninosos:
postridianos dixere: qui idus: nonas: calen. proxime sequerētur: at postridie nundinas dixit: ut omninosam uocē
potius augustus auersatus dici possit: q̄ euentum aliquem ut enim conuersionem negare: Δεψεω enim cōuertor
est uel quando coniectura agendum sit nunc Δεψε idest nunc grauia illē interpretatus est: Euri. ω Δεψε παθο
υσα: Nonis: in his quoq; Δυσφημίαν secutus; hoc est non inis: nam & uxor cauneas ficos uendentum. M. cras
so omen quum in parthos iret fecisse dicitur. q. moneretur cauere ne iret: Plinius est auctor. Δυσφημίαν: infa
miam. idest ifamēm & omninosam uocem: Euripides: τιμε Δευσ φημιας φρομιαμοικατα. Omnis om
ninosæ uocis. PHI. Peregrinas: seri. Li. lib. xxxix. sæpe ætate auorum negotium datum esse magistratibus
ut sacra externa fieri uetarent. Et Cice. li. ii. de legi. inquit. separatim nemo sit habens deos nouos siue alienigenas
id enim confusionem habet religionum. Initiatus. Initia dicuntur sacrificia: Var. li. ii. de re rustica a itillo
pecore immolandi initium primum sumptum uidetur: cuius uestigia q initiis Cereris porci immolantur: & q
initiis pacis fœdus cum feritur porcus occiditur. initiare est sacris imbuere: &. ut utar uerbo ecclesiasticorum re-
ligionibus consecratos ordinare. Hinc illud Hierony. celeberrimum repetitumq; Distinctione unde quinquage
sima decretorum. Cecum animal offert qui ordinat indoctū. Firmicus maternus li. vii. matheseos sic ait orphe-
us ab his quos initiabat in primo uestibulo cum terribili auctoritate religionis exegit: ne prophanis auribus in-
uentæ ac compositæ religiones proderentur. alias initiare significat incipere. Idem Firmicus in. ii. Exagonum est
Initia ini- ab eo signo a quo initiamus signum tertium. Initiatus igitur sacris imbutus & diuinis mysteriis ordinatus acci-
tiare pitur. Qui uero initiatus non erat cum nefas erat ingredi templum Cereris diebus initiorum: quod euiden-
Initiatus. ter ostendit Li. in. xxxi. scribens duos iuuenes Arcananes tanq̄ ob infandum scelus interfectos fuisse: q per dies i
tiorum cum initiati non essent imprudentes religionis cum cætera turba ingressi fuerant templum Cereris: que
fuit causa & origo belli inter Philip. macedonum regem & Athenienses.

117

Atticæ. cereris Attica ut inquit Strabo deorum est loca ipsa possidentium & heroum. In attica Eleusin urbs est ubi eleusinæ Cereris templum & fanum mysticum turbæ theatralis capacissimum. Cice. in orõne pro Flacco religionẽ ab Atheniẽsibus ortam & in oẽs terras distributã tradit. scri. Plutar. i Demetrio. Demetrium optasse mysteria oia Atheniẽsium inuisere ac cõtẽplari: erant autem mysteria duplicia altera magna altera parua: & quidem magna mense iunio: parua uero mense nouembri solita erant celebrari. Erant & tertia mysteria que suprema apud illos habebant: ad q̃ magna cum reuerentia homines adibãt. in sacris cereris uirgines Atticæ sustinebãt in

Eleusin

Mysteria magna parua.

de priuilegio sacerdotum Atticæ cereris cognosceret: & quedam secretiora proponerentur dimisso concilio: & corona circumstantium: solus audiit disceptãtes At contra non modo in peragram da ægypto paulo deflectere ad uisendũ Api supersedit: sed & Caium nepotem: quod iudæam preteruehens apud hierosolymam non supplicasset collaudauit.

De. xvii. præsagiis per quæ magna eius fœlicitas prænosci potuit. cap. 94.

capitibus reposita in cistia sacra: q̃ ob id canephoræ uocabant. De q̃bus scri psimus i li. ãno. Ora. ut Attica uirgo cum sacris Cereris procedit fuscus hi daspes. Catullus canephoros signauit illo uersu. Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis. Thesmophoria uocant græci festa Cereris tanq̃ legiferæ: ipsamq; thesmophorõ hoc ẽ legiferã: prima. n. leges inuenisse ferũt scri. Pli. i. xxiiii. Matronaa i thesmophoriis atheniẽsiũ castitatẽ custodiẽtes agni casti foliis ꝯcubitꝰ sibi sternere, uñ nomẽ idẽ arbori ẽ. græci. n. αγνον purũ & castũ uocãt. oli Alcibiades q̃ polluisset enũciassetq; festa cereris: q̃ appellãt adõia simulatus ẽ. nãq; ut ait Iustinꝰ mysteria cererĩ Atticę nulla magis re quã silẽtio sacra sũt Aristophanes quoq; i nepheles inuit arcana fuisse sacra cereris: q̃ αρρητα ιερα appellat. De priuilegio sacerdotũ. Indicat Li. antistites tẽpli cereris Atticæ fuisse præditos maxia auctoritate cũ ait acarnanes q ꝑ errorem ingressi fuerant templũ deductos. fuisse ad antistites: a q̃bus dãnati interfectiq; sunt tanq̃ nocẽtes. Quædã secretiora. iã diximus mysteria cereris nulla magis re quã silẽtio sancta existimari. Arcana sũt religionũ non esse intimanda prophanis auribus monet Iulius Firmicus. & a Catullo decenter dictũ. Orgia quæ frustra cupiunt audire ꝓphani: quinetiã Pythagoras atq; Porphyrius silentio religioso animos initiatorum cõsecrabãt. Ora. ait in carminibus se uitaturum ne secum sub eodẽ tecto sit: q cereris sacrũ uulgarit arcanæ. Apuleius in describẽda isidis religiõe: quæ eadem Ceres est: ferebatur inquit ab alio cista secretoꝝ capax penitus celans operta magnificæ religionis. Idem inibi non inuulganda religionia arcana demonstrans ait Dicerem si dicere liceret: cognosceres si liceret audire. sed parem noxam contraherent aures & linguæ illæ temerariæ curiositatis merito itaq; Augustus cum secretiora proponerentur solus ut pote initiatus audire uoluit contendentes disceptãtesq; ne arcanæ religionia in uulgus edita contra ritum apud prophanos innotescerent. Corona: multitudine. nam & Cice. coronam populi dicit multitudinem circum subsellia stantem & ab Oratio dictum est Scis quo clamore coronæ prælia sustineas campestria. M. AN. Initiatus: eleusinæ cereris mysteriis imbutus: sacra ipsa initia dicta: unde uerbum initiari: græci θεσμοφορια appellant. Aristophanes: τα μεγαλα μυστηρια appellasse mihi uidetur: eius in pluto carmen est: μυστηριοισ δ᾽ αυτοισ μεγαλοισ αχου μεμυησθαι ... Atticæ cereris: cuius erant initia. Secretiora: prophanis non reuelanda. Corona: soluta: dimissaq; concione Solus: quia initiatus. PHI. Supersedit. cessauit. Ad uisendum apim. Bos In egypto numinis uice colitur: quem Apim uocant: auctor Plinius in octauo. Reliqua de api uulgatissima legere poteris cum uoles apud Solinum in polihystore apud Herodotum in. ii. apud eũdẽ pliniũ in. viii. hoc in ꝑsentia quod relatu dignum est: quod apd ecclesiasticos scriptores scriptũ legimus nõ uĩ ꝑtereũdũ: qui tradũt apim argiuoꝝ regẽ nauibus trãsuectũ aegyptũ: ibiq; cũ mortuus fuisset: factũ eẽ serapin oim maximum aegyptioꝝ deũ. cur aũt serapis dictus sit augustinus. i. xviii. de ci. dei. & Eusebius in. viii. ꝑparatiõis euãgelicæ rõnem reddunt: qm̃ iquiũt arca i qua mortuus ponitur soros dr̃ græce: & ibi eũ sepulrũ uenerari ceperũt soros apis primo deinde litteria ut fieri assolet cõmutatis serapis dictus est. In huius honorẽ alebaĩ bos: qui apis uocaĩ quẽ uice numinis aegyptii uenerabanĩ: ut dudũ diximus. oli cãbyses cum apim uulnerasset dicitur ad insaniam fuisse redactus. Augu. huiusce apis superstitionem inuisere neglexit. De origine serapis & simulacro ac noie scri. copiosissime elegantissimeq; ruffinus in appendicula historiæ ecclesiasticæ quam texit Eusebius Toga aegyptiacæ religionia celebratio luculente scribitur ab apuleio in. xi. Apud hierosolymam: laudauit Augu. Caium nepotem q non adorasset i templo hierosolimorum deum iudeoꝝ tanq̃ religio iudaica foret supstitiosa: nãq; & Apule. iudeos in floridia supstitiosos uocat. uerum iudei ex mandato dei nullam effigiem uenerantur sed sola mente unũ tm̃ numen intelligunt & profanos illos existimant: ut inquit Tacitus qui imagines deorum mortalibus materiis in species hominum effigiant Deum nãq; esse incorporeum inuisibilẽ innominabilẽ biñ sentiunt: cuius ꝑfecto imaginẽ nemo sane mẽtis audeat effingere. oportere itaq; relicta omni simulachrorum effigie sine forma colere deum. Hinc a Lucano dictũ, uidetur. Et dedita sacris incerti iudea dei. Põpeius domitis iudeis tẽplũ illud celebratissimũ hierosolimorum iure uictoriæ ingressus est. inde uulgatum nullas intus deum effigies uacuam esse sedem & uana templi arcana: longa est apud Iosephum & Egesippum historia quemadmodum iudei pertinacissime recusarunt ne imagines imperatorum primo Tiberii per Pilatum: mox Caligulæ per Petronium in templo collocarentur constanter uociferãtes se magis uniuersos interfici uelleq̃ legem preuaricari religionemq; polluere: quam insuperabilem impollutamq; hactenus custodierant. Igitur Augu. in hoc reprehensibilis est q religionem iudaicam existimauerit esse fugiendam: perinde ac improbam & superstitiosam: cum sit uera & pertinens ad cultum ueri conditoris & ultra mundani dei: cuius digito legem scriptam Moses in tabulis dedit iudaico populo sicut copiosissime explicatur

Mysteria suprema

Canephore.

Thesmophoria.

Adonia

Thesmophora

Mysteria silentio sancta.

Corona.

Apis

Apis rex

Soros apis

Deũ nõ eẽ simulacria colendum

in istrumēto ueteri. Quanto laudabilior Alexā. mag. uideri merito potest. q numē iudeoꝝ oli adorauit: & princi
pem sacerdotū primus ueneratus ē:ut docet Iosephus l. xi. antigratum. Nō ab re fue. non inutile fuerit nec disso
nū alienūq; a proposito. Tacta de cœlo que fulmie pcussa sūt: de cœlo tacta dñr. Ver. De cœlo tactas memi
predi. q̄rcus. Cic. in Cati. Tactus etiā ille q hanc urbem condidit Romulus. Li. Tacta de cœlo multa dur i capito
lio ædes. Antiqui fanaticas arbores dixerūt fulmine ictas. Oppidi. uelitrarum. uñ gēs octauia oriunda ē. Sæ
pius belligerauerant. Li. in hāc sniam li. viii. ab urbe condita. In ueliternos ueteres ciues roma qd totiens rebellas
sent grauiter sæuitum: & muri deiecti:
& senatus inde abductus iussiq; trans
tyberim habitare. Ostentū illud.
muri. s. uelitris de cœlo tacti. Na
turā parturire. quidā hoc ad Christū
retulere non ad Augu. tanq̄ ille esset
futurus uerus rex nō solū populi ro.
sed totius mūdi; q natus est Augu. im
perante. Exterritum trepidū paue
factuȝ cōturbatū: extrilidus uero dici
tur impauidus iterritusq; Gel. Cōspi
cimus hoiem ipauidū atq; extrilidū.
Ad ærariū deferrī. Vbi leges iam i
æs incisæ i ærariū recondebanī ifir
mari tolliq; nō poterāt: que uero pro
mulgatæ tantū erāt nec dum in æs in
cisæ intercessione aboleri poterāt: qd
docet Cice. in prima philip.
M. AN. Apin: boue precipua
in ægypto ueneratione: de eius forma
Pli. & Herodotus plura de ritu sacro
rum: Mocrobius & ideȝ Herodotus
nō pauca. Nō supplicasse eē diui
nam nō fecisse: nullā uenerationē im
pertisset. Sed augustus priæ stulticię
adiectus: quū demonibus seruiret ne
fas putauit: deo optio maxio supplicare. Tactā de cælo: icta fulmie. Velitrini: & ueliterni: uelitrini a uelitris dicti.
Prodigium seruis: prodigium id eē putat qd in lōgū ṫps suā digerit significationē. Exterritū pculsū. Ad
ærariū: si quidē tabulæ: qbus leges incisæ eēnt in ærariū repoīi cōsueuere: eoq; delatis nulli integrū erat amplius
in eis quicq̄ mutare: prius uero uel ambitione uel auctoritate itum est qūq; obuiam. PHI. Mendesii: ægy
ptii: sūt. n. mēdesii ægypti pplī ab hirco siue pane: quē pcipuo honore uenerant noiati. hircus. n. & pan ęgyptiaca
ligua mēdes uocat. hic scri. Herodotus capranos eē i pcipuo honore apud mendesios. Asclepiadis. alius fuit
prusiensis asclepiades ille maximus medicorum: Hippocratem sēper excipio: qui primus reperit egris uino opi
tulari: q dānauit uomitiones: arguit medicamētoꝝ potus stomacho inimicos Qui officium medici esse dixit ut
cito ut celeriter ut iucunde curet: q sponsionē fecit cū fortuna ne medicus crederetur: si unq̄ inualidus ullo modo
fuisset ipse: & uictor suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est. Theologumenō. genitiuus ē græcus: the
ologumena dīr rerum diuinarū deorūq; disceptationes disputationesue. Acciā. ipsius augusti mrem. Ob
dormisse. mos ueterū ut i tēplis deoꝝ dormirēt ut ita secūdū qeté acciperēt respōsa: sicut docet Seruius in. vii. cō
mētario: & hoc incubare dicebať. hic ait Plau. incurgulione. Nāq; incubare te fuerat satius Ioui; q tibi in iureiuran
do auxilio fuit Stra. quoq; lib. xvi. tradit iudeos in tēplo solitos uel p se quēq; indormire uel alios: q boni somnia
tores eēnt pro aliis: ac semp bonū aliqd & donū & signū a deo expectare eos pferti q caste integreq; & cū iusticia
uiuerēt. Cæteros uero nequaq̄. qn ēt Ver. hunc in tēplis dormiēdi morē atq; icubādi expssit illo uersu: pellibus in
cubuit stratis somnosq; petiuit. Igiť Accia Augu. mater obdormierat in tēplo Apol. una cū cæteris matronis ut
per somniū respōsa acciperent a deo. Dii. n. ut ait Cic. cū dormientibus colloquuntur. Draconē irrepsisse. hoc
idem de pomponia aphricani Scipionis matre traditum est; que cum obdormiret uisus iuxta eam cubare ingens
anguis: is mox elapsus ab his: qui uiderant inueniri non quiuit id. P. Scipio africani pater ad aruspices retulit: q
responderunt fore ut filius gigneretur: neq; multis diebus postea quam in lecto uisus ē mulier concepit peperitq;
mense. x. Scipionē africanū q uicit Hannibalem: In historia quoq; græca scriptum est serpentem uisum esse cuba
re iuxta Olympiadem philip. regis uxorem ex quo uulgatum est Alexandrum mag. ex numine cōceptum. Irs
repsisse. repere earum est rerum quæ carent pedibus: unde & reptilia dicta. Ambro. in. v. hexameri scimus inquit
reptilia dici genera serpentium eo quod super terram repant. sed multo magis omne quod natat reptandi ha
bet uel speciem uel naturam. Purificasse se. Persius & noctem flumine purgas. nam qui deos colunt puri & ca
sti esse debēt. hinc lex illa a Cicerone tradita ad diuos caste adeunto: ubi non minus animi q̄ corporis castimonia
intelligi debet: & ut casta corpora adhibeantur aspersione aquæ fieri significat. Itaq; Accia cum esset experge
facta non minus se purificauit: q̄ si cum marito concubuisset. Concubitus enim polluit religionem: & ut ait Ti
bullus discedat ab aris cui tulit hesterna gaudia nocte uenus.

T quoniam ad hoc uentū: est non ab re fuerit sub te
xere: quæ ei priusq̄ nasceretur: & ipso natali die ac de
inceps euenerint: quibus futura magnitudo eius &
perpetua fœlicitas sperari aiaduertiq; posset. Velitris anti
quitus tacta de cælo parte muri responsū est: eius oppidi ci
uem quandoq; rerum potiturum: qua fiducia Velitrini: &
tūc statim & postea sæpius pene ad exitium sui cum po. ro.
belligerauerāt Sero tandē documentis apparuit ostentum
illud augusti potētiā portēdisse. Auctor ē Iulius Marathus
ante paucos q̄ nasceretur menses pdigium romæ factum pu
blice: quo denunciabatur regē po. ro. naturā parturirę: Se
natū exterritū censuisse ne qs illo anno genitus educaretur.
Eos qui grauidas uxores haberēt: quod ad se quisq; spē tra
heret curasse ne senatusc̄osultū ad ærarium deferreť. In ascle
piadis mēderis theologumenō libris lego Acciā: cū ad solē
ne apollinis sacrum media nocte uenisset: posita in templo le
ctica: dū cæteræ matronæ dormirēt obdormisse: draconem
repēte irrepsisse ad eā pauloq; post egressū: illā expergefactā
quasi a concubitu mariti purificasse se: & statim in corpore
eiꝰ extitisse maculā uelut depicti dracōis nec potuisse unquā

Tacta de cælo.
Fanaticæ arbores.
Christus natus.
Exterritus
Extrilidus
Mendesii
Mendes pan asclepiades.
Theologumena.
Incubare
Geniti ex dracōibus
Reptilia.

Eximi.tolli & aboleri. Publicis balneis.hæ balneæ dicimus & hæc balnea auctore Phoca.est aũt differẽtia hæc:q balneæ publicæ.fe.genere dicuntur;balnea uero sunt priuatorũ:sicuti docet.M.Varro lib.ii.de analogia.hinc apud apuleium balneas facile per contabimur:& apud Gellium apud balneas sitias cum philosopho fauorino ambulabamus.Pli.in.xxxi.uapore ipso quoq aliquæ aq̃ prosunt:tanta est uis ut balneas calefaciant.promiscue tamen usurpantur ista apud eruditos qui non tam scrupulosæ grãmaticæ seruiũt q̃ eloquẽtiæ.M.Agrippa balnea publica fecit eaq gratuita prebuit numero.clxx.que mox ut ait Plinius infinitum auxere numerum.

Balneæ
Balnea.

eximi:adeo ut mox publicis balneis ꝑpetuo abstinuerit.Augustũ natũ mẽse decimo:& ob hæc.Apollinis filiũ existimatũ.Eadẽ accia priusq̃ pareret sõniauit irestina sua ferri ad sidera:explicariq ꝑ oẽm terrarũ & cęli ãbitũ.Somniauit & pater

Natum mẽse.x.romani pertionez mulieris secundum naturam fieri existimabant nono mense aut decimo:& iccirco nomina parcis tribus fecerũt appellantes nonam decimam parcã nam parca imutata littera una a partu nominata est.Nona uero & decima partus tempestiui tempore.hinc Plautus ait in cistellaria.decimo post mense exacto hic peperit filiam. & Maro.Matri longa decem tulerunt fastidia menses.hac tempestate quod maxime mirum est non temere fœmina parit decimo mense exacto ab ipso conceptu.apud Censorinum causam inuenio sideralem de partione decimi mẽsis haud quaq̃ improbandam:quæ hoc potissimum loco congruenter explicari poterit ait. enim quo tempore partus concipitur in utero muliebri;necesse esse:ut sol sit in aliquo signo & in aliqua eius signi particula: quez locum conceptionis appellant caldei.hunc locum sol conspicit a decimo zodiaci signo decimo a conceptu mense κατὰ τετράγωνον.idest per conspectum quadratum;qui per quam efficax est:sicut etiam conspectus ille ẽ potentissimus qui fit a nono signo κατὰ τρίγωνον.idest per trigonam radiationem:unde infantes hoc tẽpore nati existimantur esse maturi atq robusti a græcis dicuntur ἐννεάμηνοι καὶ δεκάμηνοι.idest nouem mensium & .x. mensium Inter menses genitales septimus quoq numeratur;potestq septimenstris foetus esse aliquãdo maturus;propterea q sol particulam conceptionis a.vii.signo diametraliter conspicit;qui plenissimus est potentissimusq conspectus.hoc mense natos græci ἑπταμήνους uocant hoc est septimestres.Pythagoras uero duo scribit esse genera partus;alterum sepiẽmensium alterum decem;septimestrem partum uocat minorem ; decemmestrem uero maiorem;alterum qui minor est senario numero contineri;quem græci τέλειον nos perfectum numerum uocamus.Decemmestrem uero qui maior est:contineri numero septenario;quo tota humana uita finitur; De cuius potentia certatim scriptores prodiderunt.Et hippocrates aliiq medicorũ in corporum ualitudinibus septimum quemq diem crisimon obseruant.sic enim nominauerunt quasi iudicialem;tanq̃ septimo die de egris iudicetur;uicturine sint an morituri.Cæterum hæc & id genus alia non inuitus interfero:quia solent ueluti diuerticula amæna esse legentibus;nunc ad propositum redeo. M.AN. Theologumenon:diuinarũ disertationũ siue disputationum. Acciam:augusti matrem. Draconem bene draconem:quia in tẽplo. Ver. Delubra ad summa dracones:similia fere de Aphricani conceptu tradit Gellius. Quasi a concubitu mariti.ac si cum marito concubuisset. Purificasse:lustrasse se;qbus intelligi potest a concubitu.nisi purificatis interesse sacris: non licuisse. Tibullus:Quidue pie dum sacra colis pureq lauari:Te memini & puro secubuisse thoro. Publicis balneis:priuatis ergo iam inde usam intelligas. Natum mense:decimo:qui a conceptu legitimus fuit. Mulieres.n.legitimæ decimo mense pariũt;auctores sunt Pli.Gel.& lactantius Aristotelem secuti;pariunt nonnũq̃ alienis mensibus:sed euentus ratio ex illorum lectione cognoscenda. PHI. Apollinis filium.sicut Scipio africanus Iouis filius existimatus.& Alexã.mag.ãmonis:Itidem Augustus apollinis;quia sicut serpentes irrepserũt ad Pomponiam matrem africani:& olimpiada matrẽ Alexandri;sic & serpens irrepserat ad Acciam augusti.sub specie autem serpentium sæpe genii & dii mortalibus miscentur. Sidonius in panegyrico Magnus Alexãder:nec non augustus habentur concepti serpente deo phoebũq iouẽq diuisere sibi.nãq horum quæsiit unus Cyniphia sub sorte patrem maculis genitricis:alter phæbigenam se se gaudebat haberi:peonii iactans epidauria signa draconis. Ferri ad sydera.sublimari in cœlum:hoc portendebat augustum qui per iestina matris signabatur; futurum in numero deorum ; & orbi terrarum imperaturum.

Noia parcarum.
Da pru decimi mẽsis
Partus minor
Partus maior
Septimus dies crisimos.

Explicari.extendi.sunt enim intestina in homine flexuosissimis orbibus implicata & gyris impedita:ne ut ait Plato in Timeo esculenta aut poculenta extemplo descendant:ne ue momentis omnibus appetendi cibi necessitas immineat;& ad hoc unum occupari nobis dies noctesq sit necesse. Intestina autem numero sex esse medicorum clarissimi prodiderunt;quorum hæc sunt nomina:duodenum:ieiunum ; longum:monoculum . Colon: rectum. apud Celsum & Plinium nulla mentio fit duodeni intestini:quod a longitudine duodecim digitorum nomẽ accepit:sicut Auicenna & Albertus magnus medicorumq schola testantur. Existimo pyluron a Celso dici id quod duodenum recentiores appellitauerunt.nanq ima uẽtriculi pars est quæ in summum intestinum coarctatur; uocaturq pyluros:quoniam portæ modo in inferiores partes ea:quæ excretturi sumus emittit:πυλωρὸν græci ianitorem uocant;unde a recentioribus medicis illiterato quidem sed aperto uocabulo portenarius nuncupatur. Ieiuno autem quod in secundo loco est ideo tale uocabulum est;quia nunq̃ quod accipit continet:sed protinus in inferiores partes transmittit;uocatur & hilla. Inde farcimina hilla dicũtur. Oratius;perna magis ac magis hillis longum quod tertium est alio nomine Tenuuius uocatur:& est in sinus uehementer implicitum. Varro & Apicius longanonem appellant;quia longius est hoc intestinum;quaz duo hilla siue ieiuna. Monoculum qđ quartũ est ideo cæcum nominatur quia in dextereriorem partem peruium non est. Colon quod quintum obtinet locuz græci uocant.a nostris dr̃ aluus;ubi ut inquit Plinius;magna doloꝝ causa ẽ nouissimũ ẽ rectũ ita noiatũ:q i ima parte dirigitur;qua excernitur;Vniuersa uero hæc intestina ab omento contegũtur:de quo dixit Catullus.omẽ

Cur flexuosa iestina.
Noia intestinorum
Pyluron
Ieiunum
Hilla
Longano
Cecum
Colon
Aluus
Rectum
Omentum

Intestinus tum inflamma pingue liquefaciens. dicitur intestinum neutro genere. Interdum intestinus masculino. Plinius in undecimo. intestinis quibusdam ab ore incipiens quadam uia eodem inflectitur ut sepiæ & polypo. In homine annexus infimo stomacho similis canino. Differunt intestina a uisceribus. illa enim inferiora sunt hæc superiora.
Interanea Celsus in quarto uisceribus ad intestina ueniendum est. alio nomine dicuntur interanea. unde apud Plinium me-
Vterus delæ sunt innumeræ ad interanea. Vtero acciæ. uterum in fœmina appellamus matricem. existimat plinius uuluam dici in cæteris animalibus in muliere uterum & alio nomine locos. unde apud catonem si mulier eo lo-

Octauius utero Acciæ iubar solis exortum. Quo natus est die cum de Catilinæ coniuratione ageretur in curia: & octauius ob uxoris puerperium serius affuisset: nota ac uulgata res est. P. Nigidium comperta moræ causa ut horam quoq; partus acceperit: affirmasse dominum terrarum orbi natum. Octauio postea cũ p secreta Thraciæ exercitũ duceret in liberi patris luco barbara cærimonia de filio cõsulẽti Idẽ affirmatũ est a sacerdotibus. qd infuso sup altaria mero tm̃ flammæ emicuisset. ut supgressa fastigiũ templi ad cælum usq; ferretur: Vbiq; olim oĩno magno Alexandro apud easdem aras sacrificãti simile prouenisset ostentũ. atq; etiã sequẽti nocte statim uidere uisus est filium mortali specie ãpliorem cũ fulmine & sceptro exuuiis Iouis optimi maximi: ac radiata corona sup laureatum currum bissenis eqs candore eximio trahẽtibus. Infans adhuc: ut scriptum apud. C. Drusum extat: repositus uespere incunas a nutricula loco plano: postera luce

cio locos fouebit numq̃ hi uirosi fient
Loci uirosi dicuntur autem loci uirosi a catone: q coitum uiri desideranter affectant: cu piuntq; libidinari. Cor. Celsus in secũdo. quæ locis laborat sternutamento leuatur. Vergilius uterum dixit pro uẽtre de equo ligneo scribens: uterũq; armato milite complent. Diminuti-
Vterculus uum uteri est uterculus: quamuis qui dam ab uter id fieri dicant. Plinius in
puerpium puerae. xi. succus mellis in uterculos congestus apum. Octauius. Augusti pater significatur. Puerperium. infra latius dicetur puerperium tam a pueræ dici q̃ pteri partione. pueras eñ; prisci dicebant quas nunc puellas appellamus. ex quo est illud uarronianum. properate uiuere pueræ: quas sinit ætatula ludere esse: amare & ueneris tenere bigas. Iubar. modo splẽ-
Iubar. dorem significat: alias iubar dicitur stella lucifer: q splendor eius diffunditur in modum iubę leonis. itaq; ait pacuuius. exorto iubare noctis decurso itinere: & pacuuiũ imitatus Virgil. dixit. It portis iubare exorto. Nigidium. hic est ille nigidius qui cognominatus est figulus eo q responsurus interroganti cur gemini dispari conditione nascerentur. nobile illud de figuli rota commentũ excogitauit: qd memorat augustinus i. v. de. ci. dei. fuit eñi astrologiæ & magicæ peritissimus. uñ ait Lucanus. At figulus cui cura deos secretaq; mundi noscere fuit. refert. A. Gel. culmina doctrinarum multiformium uariarumq; artium duo floruisse eodem tempore apud romanos. M. Varronem & hunc. p. Nigidium: Cuius tamen commentationes in uulgus non exierunt propter obscuritatẽ subtilitatẽq; in exilio periit ut Eusebius.
M. AN. Pater octauius: Octauii Augusti pater. Iubar solis quod ad Apollinis concubitum refertur
Puerperium. partum. p. Nigidium quem pithagoricæ disciplinæ peritum magumq; fuisse: Eusebius tradit. Gellius: secundum uarronem togatorum omnium peritissimum fuisse affirmat.
Horosco- pus PHI. Horam partus. notationem horæ genitalis horoscopon uocant. ut inquit augustinus in. v. de ciuitate dei hinc illud persianum. Geminos horoscope uarro producis genio. hinc uerbum horoscopare: quo utitur
Horosco- pare Manlius: & signa horoscopantia a Iulio Firmico dicta.
Lucus Octauio. patri augusti. In liberi pa. lu. scribit Strabo templa lucos uocari a poetis: existimabantur luci religione quadam esse imbuti utpote deorum domicilia. Cicero in uer. uos deniq; etiam atq; etiam imploro atq;
Liber pater unde appello sanctissimæ deæ: quæ illos ennenses lacus lucosq; colitis. a contrario dici lucum ostendit Quintil. his uerbis. a contrariis aliqua trahi ut lucus quia umbra opacus parum luceat. liberum patrem bacchum ueteres appellauerunt ab eo quod pro bœotiæ libertate pugnauit; ut sentit Plutar. in quæstionibus. unde & simulachrum liberi patris in liberis ciuitatibus auctore Seruio collocabatur. autumat Sene. in li. de tranquillitate uitæ liberum patrem ideo uocitari quia liberat seruitio curarum animum. alii ob licentiam linguæ liberum dici existimant.
Barbara cerimo. ex ritu religionis barbaricæ longe distantis a græco & ro. cultu.
Vinum in sacris Super altaria mero. uinum in sacris adhiberi notissimum est. Romulum lacte non uino sacrificasse tradunt; & ut auctor est Plinius non omnibus uinis ad sacra fas erat uti; namq; nephastum habebatur sacrificare uino: quod esset ex imputata uite aut fulmine tacta.
Emicuisset. exiluisset. effulsisset. Fastigium. cacumẽ. Filium. Augustum. Exuuiis Iouis. exuuiæ Iouis sunt fulmen sceptrum toga pretexta tunica palmata toga picta: qui etiam ornatus est uiri triumphalis: quod in
Exuuiæ Iouis induuiæ nuit Liuius lib. x. hinc illud satyrici poetæ. In tunica Iouis & pictæ sarrana ferentem ex humeris aulæa togæ. Exuuiæ ab exuendo dictæ sicut induuiæ ab induendo. unde Plautus scienter hæc duo disperauit perinde ac contraria: cum ait in menechmis. induuiæ tuæ atq; uxoris exuuiæ. Radiata. radiis distincta. radiosus dicitur sol a
Radiosus Plauto quasi plenus radiorum. Laureatum curru. lauri ramusculis que arbor triumphis dicata est: exornatum coronatumq;. alii deauratum legunt; quia currus triumphalis auro erat bracteatus: quem equi candidi uehebant: ut docet Appia. in libycis describens formam triumphi Scipionis. Bissenis equis. idest duodecim. Camillus auctore Li. curru triumphali equis albis iuncto urbem romam inuectus est cum de ueientibus subactis triumpharet: idq; nõ modo parum ciuile sed humanum etiam uisum. Iouis solisq; equis æquiparatum dictatorem Camillum in religionem etiam trahebant romani; unde triumphus ille clarior q̃ gratior fuit.

Non cōparuit. nusq̄ appulit:nusq̄ uisus est. In altissima turri. hoc portēdebat altitudinē imperii atq; fastigiū Cōtra solis sigñabat hoc claritudinē nois. In auito. ab aus auitū deducit. auitū suburbanū dr p̄diū pretoriūq; auorū iuxta urbē. Silere. cōsimile oli hercules factitauit:q cū apud rheginos qesceret:cicadæq; obmurmurarēt dr iussisse ne streperēt:& ita ex eo tpe cicadæ apud rheginos mutæ factæ sūt. auctores Solinus & Diodo. Coaxare antoninus zeta q̄stiōes id genus grāmaticis p̄ponebat:ut dicerēt singula aīalia q̄uo uocē emitterēt: uelut agni balāt:porcelli gruniūt; asini rudūt:tauri mugiunt:equi hinniūt:elephanti barriūt; & ranæ coaxāt. est eñ coaxare uerbū ficticiū ab ea uoce: quā ranæ faciunt. ololygones uocant mares ranæ; quo tpe uocē mittentes cient ad coitū fæminas. dicit autē ololygones a uerbo græco ολολυγω qd sigñat ululo. & ολολυγην. ululatū uocant: de quo aristote. i. uiii. de aialibus. onomatopea tropos fictio est nois græcis inter maximas hita uirtutes: nobis uix p̄mittit:& sunt ut auctor est quintili. i. ylii. plurima ita posita ab his: q sermonē primo fecerunt. nā mugitus & murmur & sibilus inde uenerūt: inter q̄ collocari pōt: coaxare apud aristophanē im batrachis:chorus βατραχων hoc est ranaruz subinde clamat κοαξ κοαξ. Festus quoaxare scribi existimat p litterā. q. scri. Pli. in macedonia ranas esse mutas:ubi & apri muti sunt. Ad quartū lapidem. ad quartuz miliariū. Caius Gracchus dimenso uiarū spacio singulis miliariis columnas lapideas spacii signa præferentes constituit; auctor Plutarchus in gracchis. In nemore. loco amæno. sunt ei nemora ut ait Festus amœnæ siluæ,

Auitū suburbanum — Voces aialium — Balant — Gruniunt — Rudunt — Coaxāt — Ololygones — Onomatopea. — Quartus lapis.

non cōparuit:& diu q̄situs tandez in altissima turri repertus est iacens contra solis exortum. Quum primum fari cępisset in auito suburbano obstrepētes forte ranas silere iussit: atq; ex eo negantur ibi ranæ coaxare. Ad quartū lapidem campanæ uiæ in nemore prandenti ex improuiso aquila panem ei e manu rapuit: & cum altissime uolasset rursus ex impruiso leniter delapsa reddidit. Qu. Catulus post dedicatum capitoliū duabus cōtinuis noctibus somniauit: prima Iouem optimū maximū e pretextatis cōpluribus circa aram ludentibus unum secreuisse: atq; in eius sinum signum reipu. quod manu gestaret reposuisse: atq; in sequenti animaduertisse se in gremio capitolini Iouis eundem puerū: quez quum detrahi iussisset prohibitum monitu dei tanq̄ is ad tutelam reipublicæ educaretur. Ac die proximo obuium sibi Augustum: quum incognitū alias haberet non sine admiratione contuitus simillimū dixit puero de quo somniasset. Quidam prius somniuz Catuli aliter exponunt q̄si Iuppiter compluribus pretextatis tutorem a se poscētibus unum ex eis demōstrasset: ad quem oia desideria sua referrēt: eiusq; osculū delibatū digitis ad os suū retulisset. M. Cic. C. Cæsarē in capitoliū p̄secut⁹: somniū pristinæ noctis familiarib⁹ forte narrabat: puerū facie liberali demissū cœlo cathēa aurea ad fores capitolii cōstitisse eiq;

M. AN. Hora ptus. Horoscopū: ut græci aiūt; Gel. auctor est: omne genethliacorū disciplinā diligēti disertatiōe a phauorino subuersā. Accius: Nihil inqt credo auguribus; q aures uerbis diuitāt alienas: suas ut auro locupletent domos. Barbara cerimo: barbaro sacrorū ritu. Cū fulmine: qd iouis insigne uetustas fabulata est. Radiata corona: radiis insignita. Laureatū currū lauro preditū: sed uide ne dearatum potius sit legendum. Appia. deauratū fuisse ait triūphantiū currū quē candidi equi trahcrēt. Solis ortū id quoq; ad eius conceptū attinet. Coaxare: id ranarū p̄pric ē uox facticia: ut balare oues dicit hinnire equi: elephāti barrire: unde & ipsi barri dicti. In nemore: ad aricinū uenus referri nō pōt: qa ad quartū lapidem dixit: aricia. x. millibus distat: simpliciter ergo p quo uis loco arboribus denso capias oportet: nisi forte ad quartum decimum lapidem legas: nam ultra ariciam hodie quoq; oppidum est quod nemus ueteri appellatione incolæ uocant.

PHI. Delapsa reddidit. haud absimile est id: quod Tarquinio prisco factitatum esse historici prodiderunt; cui romam cōmigranti & in carpento cum uxore tanaquile sedenti aquila suspensis demissa leniter alis pileū abstulit; rursusq; uelut diuinitus missa apte reposuit. Inde sublimis abiit. tunc Tanaquil perita coelestium prodigiorum mulier maritum complexa sperare iussit excelsa & alta: cui mox contigit ut regnum romanum adipisceretur. Quin. Catulus. restitutor dedicatorq; capitolii. Post dedicatum. supra documus Syllam fælicitati suæ unum hoc defuisse confessum quod capitolium non dedicauisset. nam restitutum quidem fuit ab ipso: sed a Catulo Lutatio dedicatum: eiusq; nomen ut inquit Tacitus inter tanta cæsarum opera usq; ad Vitelium mansit.

Qu. catulus.

Pretextatis. pueris nobilibus. pretexta ueste indutis: de qua supra satis.

Secreuisse. seposuisse separasse sequestrasse a reliqua turba puerorū. Signum reipu. aquilam signare uidetur quod fuit signum principale romanorū uel simulacrum libertatis intelligit. In sequenti. altero somnio. Prohibitū. somniauit. s. Catulus se prohiberi uetariq; ne puerū illum detraheret: quem per somnium uiderat in gremio Iouis. Tanq̄ is. s. puer perquē significabat Augustus. Contuitus conspicatus; oculis inconniuentibus.

Secernere — Signū rep.

Osculum delibatum. Vir. oscula libauit natæ. Ad os retulisset. qui adorant ut inquit Hyeronimus scribens in Ruffinum solent manum deosculari: unde hebrei deosculationem pro ueneratione usurpant. Plinius in. xi. quādam esse religionem in dextra testatur; quæ osculis auersa appetitur tunc uero Tranquillus ait uisum esse a Catulo Iouem libautem osculum pueri: & ad os suum digitis referentem; in quam sententiam est illud Apu. ex asino aureo. tunc Iuppiter perpressa cupidinis buccula manuq; ad os relata consauiat.

Deosculatio pueneratione

Pristinæ noctis. superioris noctis. Curtius proximus dies nondum quidem procellosus & tristis obscurior tamen pristino. Facie liberali. Ingenuo filo totius corporaturæ. facies enim non solum ad os & uultum: sz & ad facturam totius corporis refertur.

Pristinus — Facies.

Ioué flagellũ tradidisse: deide repẽte Augusto uiso: qué igno
tum plerisq; adhuc auũculus Cæsar ad sacrificandũ acciuerat
affirmauit ipm esse: cuius imago secũdũ quieté sibi obuersa=
ta sit. Sumenti uirilem togam tunica lati claui resuta ex utraq;
parte ad pedes decidit: fuerunt qui interpretentur non aliud
significare q̃ ut is ordo. cuius insigne id esset quãdoq; ei subii
ceretur. Apud mundam diuus Iulius castris locum capiens
quum siluam cæderet arborem palmæ repertam: conseruari
ut omen uictoriæ iussit. Ex ea continuo nata soboles adeo
in paucis diebus adoleuit: ut non æquipararet mõ matricem
uerum etiam obtegeret: frequẽtareturq; columbarum nidis
quãuis id auiũ genus duram: & asperaʒ frondé maxime uitet
Illo præcipue ostento motũ cæsarem ferunt: ne qué alium si=
bi succedere q̃ sororis nepotem uellet. in secessu apolloniæ
Theogenis mathematici pergulam comite Agrippa ascende
rat: quum agrippæ qui prior cõsulebat magna & pene icredi
bilia prædicerentur: reticere ipse genituram suam: nec uelle

Flagellũ. hoc significabat eũ futurũ moderatoré imperii instar aurigæ: q flagello regit equos & pronutu mo=
Secundum deratur. Auũculus cæ. Iu. Cæsar dictator signat: q ut supra docuimus: fuit maior auũculus Aug. Secũdũ q. e. in
quiete in somniis. ita Ci. Hãni. scdm quieté uisam eé predicere iunoné ne id faceret hæc particula scdm mõ signat
Resuta. iuxta: ut illud scdm flumia. alias post. ut scdm salutem. alias signat p. ut scdm té liré do. i. p te. Resuta. dissuta reso
luta: Resuimus. n. q̃suta sunt: sicut recludimus. q̃ clusa. Is ordo. senatorius. Insigne id esset. latus clauus insigne
est ordinis senatorii ut supra dictũ. Mundã. hispaniæ ciuitaté. Vt oém ui. qa palma signũ est uictoriæ in cer=
Palma ui= taminibus. cãm referũt Plutar. & Ari
ctoriæ. stote. si sup palmæ inquiũt lignũ ma
gna pondera iponas nõ deorsum pal
ma cedit nec inflectitur: sed aduersus
põdus resurgit & sursum nitit. ppter
ea in certaminibus placuit palmã insi
gne eé uictoriæ: qm ingeniũ eiusmo=
di est ut urgentibus prementibusq; nõ
cedat. scri. Li. roma. in ludis palmas
uictoribꝫ dare cepisse trãslato ex græ
cia more. Adoleuit: in magnitudiné
excreuit: alias signat cõbussit iuxta il=
Adolescere lud uerbenas adole pingues adolesce
re ut inquit Agre. augumẽti est. Inole
scere uero coagmẽti. exolescere autem
euanescentis. M. AN. Delapsa
redidit: idé pene ostentũ Tarqnio pri
sco romã migrãti. futurũ regnũ por=
tẽdit: illi pileus ab aqla ademptus: ul
troq; ab eadé alite restitutus. Liuius é
auctor. Secreuisse: seorsum a reliquo
coetu statuisse. Signum reipu. aquilã
Diony. Recuperaui aquilã: legionariũ ducem seruaui. Prohibitũ. Catulũ. Contuitus: fixo obtutu contẽplatus.
Osculũ: ut eo signo ducé pretextatis a Ioue demõstratũ itelligas. Delibatũ leniter. tactũ. Facie liberali. Ingenua
indole. Fagellũ: ad delinquentiũ terroré & ultioné q̃situ. Auunculus. C. Cæsar: qui maior auunculus illi erat.
Matrix Resuta: repente soluta. Is ordo: senatiorius. PHI. Matricem: ipsam palmã matrẽ: hac dictione usus est fre=
quenter Columella: qui de colũbis scribẽs ait octies anno pullos educat: si est bona matrix. Idẽ de gallinis primuʒ
q secretissima cubil: a eligunt ne incubãtes matrices ab aliis auibus inquietent. Obtegeret: obũbraret sua magni
Herba ĩpia tudine. herba quædã est impia appellata ex eo: q liberi sup parenté e ccellãt. rami. n. capitella sustollũt. Colũba
rũ: colũbas ueneri dicatas esse docuimus in cõmentariis Propercii in illius uersus enarratioé; sed cape torquate
uenus o regina colũbæ: ob hoc uidet columbarũ auguriũ ptinuisse ad Cæsaris foelicitaté q per Aeneam a Venere
oriundus est ad reges ut inqt Serui. pertinet columbarũ auguriũ: qa nuñq̃ solæ. sicut nec reges unq̃ soli incedunt.
Existimat Varro a columinibus uillæ appellatas colũbas cum ppter timoré naturalem summa loca in tectis ca=
Colũbę uñ ptent: & turres sequantur. Alber. uero magnus triuiale dedit interpretamentũ: tanq̃ colũbæ ab eo dictæ sint quod
colant lumbos: sunt enim aues in primis libidinosæ: & ob id ueneri dicatæ. Sororis nepotem. Augustum intel
ligit qui matrem habebat actiam ex Iulia sorore Cæsaris dictatoris genitam. In secessu apolloniæ ante dictuʒ
Mathema est augustum a Cæsare præmissum fuisse apolloniam: ut ibi studiis uacaret: Mathematici. Au. Gelli. uulgum
tici reprehendit qui mathematicos dicit: quos gentilicio uocabulo chaldeos dicere oportet. Attamen luculenti scri=
ptores mathematicos sicuti uulgus appellant astrologos: qui alio nomine genethliaci dicuntur: qui quæ futura
sunt profitentur se prædicere posse de motu deque positu stellarum. Iuue. nota mathematicis genesis tua. Com.
Tacitus mathematici genus hominum potentibus infidum sperantibus fallax quod in ciuitate nostra & uetabi=
tur & semper retinebitur. Iulius firmicus semper mathematicos appellat astrologiæ socios & gnaros: ab Augusti
Planetarii. no planetarii nominantur in quarto confessionum. Pergulam: pergula significat locum in edito atq; in ppatu=
Pergula. lo ubi professores docere solebant: & artifices opera sua ostentare. unde pergulæ magistrales eleganti epitheto di
ctæ a Iulio capitolino. Plautus in pseudolo cras faciam deportere in pergulam. idem cras phenicio corio inuises
pergulam: tanquam significet se puellam flagris cesam in loco aperto oibus ostensuram iurisconsulti. de his qui de
iecerunt: mentionem faciunt pergulæ pictoris: sicut etiam Pli. in. xxxv. refert appellem solitũ opera perfecta pro=
ponere in pergula transeuntibus. Itidem nunc appellatione pergulæ significatur schola mathematici editior: &
apertior: præterea de pgula in hoc significatu meminit Pli. in. xxi. & Iuue. illo uersu: cui cedere debeat omis pergu
la. extat & hic Lucilianus uersus a Lactan. recitatus: pergula pictorum ueri nihil oia picta. pergula in uitibus notis
simæ est significationis. Plinius in. xvii. uitium generosarum pergulas quinquatribus putandas tradunt. cum au
tem pergulæ sint loca aperta & subdialia a pergendo dici uideri possunt q in his deambulare solerent.
Genitura Prædicerentur. ab ipso Theogene mathematico. Genituram: uulgus natiuitaté appellat quam eruditi ge=
Natiuitas. nituram uocant. hinc est illud apud Spartianum mathematici dictum ad Seuerum. tuam non alienam pone ge
nituram idem Seuerus genituras sponsarum requirebat cum esset matheseos peritissimus. Iulius Firmicus ge=
nituras innumeras colligit scateq; hac ueluti peculiari dictione. Ambrosius natiuitaté sicut uulgo dicit appellat

edere perseuerabat metu ac pudore ne minor inueniretur. Qua tamen post multas adhortationes uix & conctanter edita exiluit Theogenes adorauitq; eum: tantam mox fiduciam fati Augustus habuit: ut thema suu3 uulgauerit: nűműq; argenteum nota syderis capricorni quo natus est percusserit

De prodigiis quæ post necem cæsaris euenerunt eidem.

P Ost necem cæsaris reuerso ab apolonia & ingrediente eo urbem repente liquido ac puro sereno circulus ad specie3 cælestis arcus orbem solis ambiit: ac subinde Iuliæ cæsaris filiæ monumentu3 fulmine ictum est. Primo autem consulatu ei augurium capienti duodecim se uultures ut Romulo ostenderunt: & immolāti omnium uictimarum

scribens in quarto exameri. breui atomo exiguoq; momento distare natiuitatem inopis & potentis; egeni & diuitis. alias genitura accipitur pro spermate. Pli. in. xx. datur caucalis contra profluuium genituræ uiris. idem tradit feniculum genituræ abundantiam facere: idem in. xx. semen canabis extinguere genituram uirorum dicitur: præterea genesim dicimus genituram quando pro natiuitatis hora accipitur. Iuuena. nota mathematicis genesis tua. Edere: manifestare. Vix & cunctanter. non sine magna cunctatione & hesitatione. Thema. propositū suæ constellationis suæq; genituræ. hoc eīn in presentia significat thema. aliter dici themata quæ proponunt in scholis notum est de qbus Quinti. in. vii. in schola sunt & pauca & ante declamationem exponuntur: quæ themata græci uocant: Cicero propositaq; da3 codices habent stemma. magis placet prior lectio: cu3 hic non loquatur de stemmate familiæ atq; prosapiæ: sed de publicata Augusti genitura & ipsius natiuitatis expositione. * In hoc ipso significam thema usurpatur a Sidonio scribente: ut pote quibus themate oblato quasi sanguinariæ genituræ schema patuisset. * M. AN. Matricem: matrem altricemq; arborem. In omereci nunc sed & animi alioquin & oris est palmæ natura ut Plinius & Gelli. scribūt inuicta: quippe quæ impositum nitatur pondus atq; ob id præmium inde uictoribus datum. Columbarum nidis: ad iuliam progeniem id attinet quæ a uenere fuit est utiq; uolucris ipsa Veneri sacra. Ver. maternas agnoscit aues. Marti. Ne uioles teneras praeduro dente columbas tradita signidiæ sunt tibi sacra deæ. In secessu apolloniæ: quum apolonia3 secessisset uel auūculum præcessisset potius. Mathematici astrorum periti τα μαθηματα græci disciplinas appellant; ut musicam: arithmeticā: geometriam & astrologia3. Pergulam: pergula locus ubi præceptores discipulos erudire solebāt, ubi item opifices aliquid operari: aut opera exponebant: Lucil. Credunt signis cor inesse alienis pergula pictoru3 Apelles: ut Pli. ait in pergula absoluta opera uelut populi iudicio subiiciens proponebat; & rursus. L. furius argentarius cum corona rosacea e pergula sua in forum prospexisse dictus: atq; ob id ex auctoritate senatus in carcerem ductus Tranquil. ipse alibi inde inquit in pergula docuit Iu. Cui cedere debeat omnis pergula doctoris triplici. Cunctanter: non sine mora & dubitatione. Exiliuit theogenes. Stemma hoc loco pro genesi alibi pro gradu siue ordine alicuius familiæ ramis ac lineis quibusdam gentem familiamq; distinguentibus: Persi. Stemma te quod tuscoramum millesime ducis. Tranquil. ipse in galba suum stemma in atrio proposuit: quo paternam originem ad Iouem maternam ad Pasiphaen referebat: græci το στεμμα coronam appellant. Homerus de Chryse στεμματα εχων.

PHI. Nota signo: nā signū: quo nūmi cuduntur notā uocamus. Pli. Nota argenti fuere bigæ atq; quadrigæ Idem signatū est æs nota pecudū: unde & pecunia appellata. Argentum signatū est anno urbis. D. lxxxv. qnq; annis ante primū punicū bellū: & placuit denarius pro. x. libris æris; qnarius pro qnq; po. Ro. uictis gentibus in tributo semper argentū imperabat non aurū. Capricorni. capricornus signum est unū ex. xii. 3odiaci: q una cum cancro portæ solis uocanī. nā sol in eo signo obliquum incipit agere retrogressum: ibiq; fit brumale solsticiū. ob hoc existimat Macro. capricornum dici qa capræ naturā uidetur imitari: quæ dū pascit altū semper ab imo perit: ita & sol in capricorno incipit ab imis in alta remeare: fabulam capricorni cur sit inter sidera relatus refert Higinus. præterea auctor est Iul. Fir. in. viii. mathese. q quicunq; habuerit horoscopū in prima parte capricorni erit rex aut imperator. Itidem in tertia parte capricorni habentes horoscopū erunt magni potētes maximā gladii potestatem habentes. saturnus habet domiciliū in aquario & in capricorno: ex quibus aquarius masculinū signū est capricornus fœmininum. Ad speciem cœ. ar. scri. Seneca in primo quæstio. naturaliū: uirgas coronas & circulos fieri iuxta solem fere nube humida & iam se spargente: eundēq; esse in illis colorē: q in arcu cœlesti sit. Color. n. multiplex est ex ceruleo fuluoq; uarius. augusto urbem romā intrante post obitū patris ad nomen ingēs capescēdum uisa est circa solis orbē spēs coronæ & uersicoloris circuli: ut auctor est Pli. in. ii. de quo Sene. memoriæ proditum est: quo die diuus augustus urbem ex apollonia reuersus intrauit circa solem uisum coloris uarii circulum qualis esse in arcu solet. hūc græci halo uocant: quē nos dicere coronā aptissime possumus. Subinde: mox stati alias subinde significat frequenter. Vt ro. in auguriis uulture potissimū utebant; & augurium uulturum fœlicissimum existimabāt: qa ut inqt Plutar. in proble. Romulo in condenda urbe. xii. uultures apparuerunt: & hercule3 letari solitū ferunt cū inter res gerēdas uulturē aspexisset: quē ex omibus carniuoris alitibus iustissimum esse iudicabat. historia de augurio. xii. uulturū: quos uidit Romulus latissime explicatur ab historicis. scri. Ambrosi. in examero uultures minime indulgere concubitu & sine masculorū coniunctione generare: omnes eīn fœminæ eē creduntur. & ex uento concipere. refert Pli. in. x. eos nidificare in excelsissimis rupibus. fœtusq; sæpe cerni fere binos. Ex uolucribus in auxilio contra serpentes primū uultur est; corq; eius alitis habētes tutos esse ab impetu dicūt non solū serpentium sed etiam ferarū & latronū ac regum. ira pēna uulturis si scalpanī dentes acidū halitū faciūt

Thema

*

Nota numi.

Capricornus.

Corona Halo.

Subinde

Vultures uento concipere.

Vulturis. Vulturius Dicitur in recto casu uultur & uulturis & uulturius. Enni. Vulturia in pratis miserum mandebat homonē. Catul. lingua exerta auido si data uulturio. per egregiam quandā traslationē. Plau. uulturios uocat talos. Nā sicut uulturii res carniuori sunt & rapto uiuentes:ita & tali in ludo talario uoratores sunt atq; rapaces: cū sæpe despoliēt aleatores:ita enī exponēdus est ille locus ex curgulione. tace parūper:iacit uulturios quatuor. solent enarratores plautinarum fabularum uulturios exponere p imaginibus uulturū quæ in talis signatæ forent:qd q̄ absurdū sit & ab historica fide alienū nemo uel mediocriter eruditus ignorat. Iulius pollux:q notas & puncta talorū ubertim explicauit:nusq̄ meminit uulturiorū. Tu exponc uulturios quatuor p talis,q erāt numero quatuor in ludo talario:cum tesseræ forent tantū tres: sicut copiosius explicat. mus in lib. annota. uulturii aūt non ab effigie uulturū qd nusq̄ scriptum est dicūtur:sz festiuissime p similitudinem quia uulturū naturam rapacissimā imitantur: qui triduo ante aut biduo uolare dicūtur ubi cadauera futura sunt hinc ait Hiero. uultures trāsmarina cadauera sentiūt:& Plau. i tru cu. iam quasi uulturii triduo prius p̄diuināt:quo die esuri sint. inde captores bonorum & heredipetæ uultures nūcupāt:ex quo ait elegāter Martia. Cuius uulturis hoc erit cadauer:& in hanc sniaz Sene. in episto. moralibus inq̄t:uultur es cadauer expecta.

iocinora replicata intrinsecus ab ima fibra patuerūt. Nemine peritorū aliter cōiectante q̄ læta per hæc & magna portendi.

De prodigiis per quæ præsensit euentum bellorum suorum.

QVin et bellorum oium euentus ante præsensit. Contractis ad Bononiaz triūuirorum copiis aquila tentorio eius supersedens duos coruos hic & inde infestātes afflixit: et ad terram dedit: notante omni exercitu futurā quandoq; inter collegas discordiam talem qualis secuta est ac exitum præsagiente. In philippis Thessalus quidam de futura uictoria nūciauit: Auctore diuo Cæsare: cuius sibi spēs itinere auio occurrisset. Circa perusiā sacrificio nō litāte quū augeri hostias iperasset ac subita eruptōe hostes oēs rei diuinæ apparatū abstulissent: cōstitit iter aruspices: quæ piculosa & aduersa sacrificāti denūciata eēnt cūcta i iposterecasura q

Vultur heredipeta. Iocinera repli. In iocinere ē id: qd caput extorū aruspices uocāt: quod cuz defuit in extis mortē exitiūq; denūciat. Cōtra fœlicitatē portēdit replicatū: scri. Vale. marcello sacrificāti iecur uictime sine capite inuētū fuisse:cū pxima uictima iocinoris duplex cap̄ habuisset qbus inspectis aruspex respondit non placere sibi exta que prima trunca:secūda nimia leta apparuissent:qd pertinet ad enarrationem huius loci sic scri. Pli. in. xi. diuo Augu. spoleti sacrificanti primo ptātis suæ die sex uictimarū

Locus plauti. iocinora replicata intrinsecus ab ima fibra reperta sunt responsumq; duplicaturū intra annū imperiū. Ab ima

Fibræ fi. quæ in inferiore parte est:in iocinore enī fibre sunt quatuor. Cel. in. iiii. iecur in quatuor fibras diuiditur:hinc illud Maronia. nec fibris reges dat ulla renatis. Peritorū:aruspicū & eorū q aruspicinæ disciplinā optime callēt de qua supra satis copiose dictū est. M. AN. Nūmum argenteū. Romani ante Pyrrum uictū signato argēto:ut Pli. ait nō sunt usi eiusq; nota ab initio bige & quadrigæ fuere. Capricornū: octaua parte cuius signi fit brumale solsticiū de ui syderis. Pli. & Macro. plura. Circulum: Pli. Cernitur inq̄t & circa solis orbē ceu specie coronæ & uersicoloris:circuli qualiter Augusto Cæsare in prima iuuenta urbem intrante post obitū patris ad nomen ingens capessendum. Iuliæ filiæ:quæ in campo martio tumulata est. XII. uultures tot enī Plutarcho Liuio & Diony. auctoribus. Romulo auguriū fecere. Immolanti Augusto:ubi autem aut quando non dicit:sed Pli. id docet. Diuo:inq̄t Augusto spoleti sacrificanti primo potestatis suæ die sex uictimarum iocinora replicata intrinsecus ab ima fibra reperta sunt responsum duplicaturum intra annum imperium.

PHI. Ad Bononiā:qn̄. s. triumuiri hoc est Anto. Augustus & Lepidus in insula:quam facit Lauinus fluuius non longe distans a patria nostra:nefariā pscriptionē factitauerūt. Aquila tētorio:aqlæ ut inquit Sene. in. ii. quæstio. huic honor datus est. ut magnarū rerū faceret auspicia, & qcqd alia minora potendūt interuentu aquilæ tollitur sicut fulmine aboletur quicquid aqlæ & reliqua denunciauerunt. nam ut ait Ser. minora auguria maioribus

Minora auguria cedūt maioribus. cedunt. nec ullarum sunt uiriū licet priora sint. hinc illud ex bucolico ludicro: quantum chaonias: dicūt aqla ueniente columbas. Igitur aqla significabat augustus: qui collegas Antoniū & lepidum infestos ita cōflictaret uexaretq;:sicut aqla coruos duos afflixit. Duos coruos: ostentum hoc significabat per duos coruos Antoniū & Le

Ostētū duorum coruorum. pidū affligi debere ab Augusto:q tanq̄ aquila illos superne inuaderet. Præsagiēte philippo: quidam connectūt hæc superioribus tanq̄ philippus præsenserit predixeritq; ex diuinatione quadam exitum rei futurum; sed melius uidetur sic esse distinguendum: ut legas præsagiente. s. exercitu exitum qui secutus est:& hoc cum superioribus copulabitur: mox subsequetur: in philippis thessalus qdam & est sensus. quendam thessaluz ex occursu imaginis diui Cæsaris nunciasse de futura uictoria: quam in philippia campis adeptus est Augustus Bruti partibus profligatis.

Auia. Auio. inuio inaccesso quasi sine uia: auia dicuntur loca deuia & a militari uia sequestrata. Lucre. auia pierridum peragro loca. Idem auius a uera longe ratione uagaris. hinc illud per annominationem apud Quin. uulgatissimū auiū dulcedo auium ducit. Non litante: non placante numen. Ver. Sacrisq; litatis indulge hospitio

Litare tradit Macro. quod litare sola non potest oratio. Nonius sacrificare inquit est ueniam petere: litare est ppitiare &

Sacrificare uotum impetrare. Augeri hostias: moris erat ut prima hostia non litante altera dein tertia plures ue adhiberen

Augentur hostiæ tur:& ita numerus hostiarū augeretur donec litatum foret: hinc legimus paulum emylium olim sacrificantē non litasse usq; ad. xx. hostiā in uigesima uero prima apparuisse signa uictoriam promittentia: præterea augeri hostiæ

Mactæ dicuntur: quando immolantur adhibita mola. Vnde & mactæ appellantur quasi magis auctæ: sicuti grammati

Recasurus. ci prodiderunt. Recasura: reuersura redūdatura reditura.

Exta haberent. illa quae erant inauspicata & infortuniũ habenti portendebãt. Sicilienſem. in ſicilia factã ad= uerſus Sextũ Põpeium. Ad pedes iacuit. de hac re ſic Pli. in. ix. ſunt & piſcibus praeſcita in hac parte auguria ſi culo bello ambulante in littore auguſto piſcis e mari ad pedes eius exiliit: quo argumento uates reſpõdere neptu= num patrem ad optantem cũ ſibi ſexto Põpeio repudiato. Euthycus. ex noibus aſini & aſinarii omen uictoriae coepit auguſtus. eutychon ei graeci fortunatũ uocant niconta uincẽtem. Plutarchus in. M. Antonio Caeſari inqt ante lucem caſtra egreſſo naueſq; reuiſenti hoiem qui aſinum agitabat obuiũ factũ: roganti aũt quod nam nomẽ ei eſſet reſpondiſſe ſibi qdẽ eutychon nomen eſſe aſinum autem inconta ap pellari: quamobrem poſtea cũ ea lo ca ornaret Caeſar ſtatuit inter cetera ho minem. & aſinum aeneum refert Ioſe phus Romanos habuiſſe arietem ma chinam bellicam: quem iudei nicon= ta uocabãt: quod oia uinceret. νικάω graecae uinco.

Eutychos. Nicon

Aries machina

exta haberẽt: neq; alter euenit. pridie q̃ ſicilieſem pugnã claſ= ſe cõmitteret de ambulenti in litore piſcis e mari exiluit: et ad pedes iacuit. Apud actiũ deſcendenti in acien aſellus cũ aſina rio occurrit. homini euthycus: beſtiae nicõ erat nomen. Vtri uſq; ſimulachrum aeneum uictor poſuit in templo: in quod caſtrorum ſuorum locum uertit

De oſtentis prȩnunciantibus mortem eius. ca. 97.

MOrs quoq; eius de qua dehinc dicaʒ diuinitaſq; poſt mortem euidẽtiſſimis oſtentis praecognita eſt. Quũ luſtrũ in cãpo Martio magna populi frequẽtia cõde ret: aquila eum ſaepius circũuolauit: tranſgreſſaq; in uicinam aedem ſuper noiẽ agrippae ad primã litteram ſedit: quo ani= maduerſo uota quae in proximũ luſtrũ ſuſcipi mos eſt colle= gã ſuũ tiberiũ nuncupare iuſſit. Nã ſe q̃q̃ cõſcriptis paratiſq; iam tabulis negauit ſuſcepturũ quae nõ eſſet ſoluturus. Sub idẽ tẽpus ictu fulminis ex inſcriptione ſtatuae eius prima no= minis littera effluxit. Reſponſumq; eſt centũ ſolos dies poſt hac uicturũ: quẽ nũerũ. c. littera notaret: futurũq; ut inter de= os referreť: quod caeſar. i. reliqua pars e Caeſaris noie: hetru= ſca lingua deus uocareť. Tiberiũ igiť in illyricum dimiſſurus & beneuẽtũ uſq; pſecutus: quũ interpellatores aliis atq; aliis cauſis in iure dicendo detinerẽt exclamauit: qđ & ipſuʒ mox inter omina relatũ eſt: nõ ſi oia morarenť amplius ſe poſt hac Romae futurũ: Atq; itinere incohato Aſturã prexit: & inde pter cõſuetudinẽ de nocte ad occaſionẽ aurae euectus eſt.

M. AN. Triumuirorum: Anto nii lepidi & auguſti. Aquila: p aq= lam Auguſtum interpretati ſunt in cu ius tabernaculo ales ſederat: p coruos Lepidum & An. Exitum praeſagi= entem: diſcordiae finem ex eo augurio exercitu colligente. Philippos: aut philippus legendũ eſt: ut ſit ordo phi lippus theſſalus quidã aut quod ma gis placet aduerbialiter philippus q̃= ſi dicat apud philippos eam macedo niae urbem eſſe ſupra docuimus. Au ctore eius nuncii perſuaſore impulſo re. Auio. deuio. Exta rapta cũ omi ſacrorum apparatu ſublata. Aſina= rio: q aſinos agebat. Euthicus: εὐθυ κοσ fortunatus: νίκων α ποτου νικάω Vinco. In templo Marti & Neptu no ſacro. PHI. Luſtrũ conde= ret. Serui. Tulli. cẽſu pfecto in campo martio iſtructũ exercitũ oẽm ſue oue tauriſq; luſtrauit: idq; cõditũ luſtrum appellatũ. Liui. auctor in. i. Cẽſorinus in libro de die na. in hãc ſniaʒ ſic ait: id tpa anni magni Romanis fuit: qđ luſtrũ appellabãt. ita qdem a Ser. Tul. in ſtitutũ: ut quito quoq; anno cenſu ciuiũ habito luſtrũ cõdereť: poſtea quoq; idẽ in condendo luſtro inſtitutũ ſer= uarẽt: q̃uia interdũ intermiſerit ſpacia auctiora: fuitq; id officiũ cenſorũ poſt imperatorẽ ueſpaſianũ. Ad primã lit. A. ſignificať quae prima lra eſt in noie Agrippae: per quã id oſtẽtũ ad auguſtũ referri interp̃tabanť: cuius quoq; nomen ab. a. incipit. Collegã in cẽſura: erat eñ ut inqt Aſco. cenſorũ hoc officiũ: ut cõpleto qnquẽnio luſtrum cõderent & ſolitaurilia ſacrificia facerẽt. Nũcupare: pnũciare pmittere atq; palã noiare. uota eñ nũcupata di= cunť: quae conſules praetoreſq; cũ in puinciã pficiſcũtur faciũt eaq; in tabulas praeſentibus multis referunť: quae noiata ſunt & quaſi teſtificata: unde & pecunia nuncupata dr̃: ut ait Cincius noiata: certa noibus propriis pronun ciata: & ut inqt ſantra pmiſſa teſtificata. Pli. in panegyrico: nũcupare uota & p aeternitate imperii: & pro ſalute ci= uium: imo pro ſalute principum: ac pter illos pro aeternitate imperii ſolebamus. Ethruſca lin. liguam ethru ſcam a Romana diuerſam fuiſſe teſtanť eruditi & imprimis. Tu. liuius qui ſcribit in. ix. Romanos pueros antiqui tus ita hetruſcis litteris erudiri ſolitos: ſicuti poſtea graecis. Paratis tabellis: in qbus uota q̃ ſuſcipiuntur perſcri bi ſolẽt praeſentibus multis: de qbus uidetur intellexiſſe Iuue. illo uerſu. Legitime fixis ueſtiť tota tabellis porticus Prima lit. c. intelligitur, quae littera Cẽtũ ſignificat & prima eſt in noie Caeſaris. C. notaret. ſcri. Priſc. numerum cẽ tenarium notari per litterã. C. Beneuentũ. olim maleuentũ dictum eſt Liui. cedi capiq; ſannites niſi q maleuentũ cui nunc urbi nomẽ beneuentũ eſt pfugerunt. Pli. in. ii. italiae regione hirpinorũ colonia una beneuentũ. auſpica= tius mutato noie q̃ quõdam appellata maleuentũ. Interpellatores. Cice. in ſtudiis ſine interpellatore uerſor i= terpellare autẽ eſt mediã alterius orõnem interrumpere uel alterius ſe actioni interponere. Inter omi. ſignificã= ter locutus. nã illud proprie augurium dici omen uoluerunt: quod ore fit uelut oſmẽ ſiue oremen. ut. M. Varro & Feſtus tradiderunt: fuit omẽ id uerbũ: quo dixit Auguſtus ſe non amplius futurũ Romae: qđ mox euẽtus compro bauit. Aſturã: in latio aſtura flumẽ eſt & inſula auctor Pli. in. iii. Cice. olim pſcriptus aſturã delatus mare igreſ ſus eſt. mox mutato cõſilio aſturã repetiit: ut refert Plutar. in uita Cic. ait Ser. aſturã eſſe oppidum cũ fluuio nõ lõ ge a terracina. apud Vir. anceps lectio eſt illius uerſus ex. vii. Qua ſature iacet atra palus. alii eñ legunt ſaturae. alii aſture. Aurae: q̃ uẽto clemẽtior eſt. Pli. in epi. ſcri tuſcos ſuos frequẽtius auras habere q̃ uentos.

Luſtrũ conditum

Nũcupare uota

Nuncupare pecuniã.

Ethruſca lingua

Tabellae

Beneuẽtũ

Maleuẽtũ

Interpellať

Omen

Aſtura.

Aura.

Aluus.

Profluuiū. Ex proflu. al. aluus est quo defluūt sordes. Virg. acyros. i. improprie dixit. nota conduntur in aluo pro in uentre
Cor. celsus aluum aliquando usurpat pro ipsis excrementis: sic enim ait in. ii. peior cita aluus est: sed ne hæc qdē
terrere protinus debet: si matutinis temporibus coacta magis est aut si procedente tempore paulatim cōtrahitur
& russa est: de aluo hæc Pli. in. xxvi. digna memoratu plurimū negocii humano gñi aluus exhibet: cuius causa ma
ior pars mortalium uiuit. alias cibos non transmittit. alias non continet: alias non capit: alias non cōficit: eoq; mo
res uenere: ut homo maxime cibo pereat profluuium alui uocamus: ubi liqda est & fluit copiosius: uerum ut inqt
Cel. in. iiii. uno die fluere aluū sæpe p
ualetudine est atq; etiā pluribus: dum
febris absit. purgat eñ corpus: pericu
losissimū uero illud pfluuiū est: quo
nihil cōtinet & quicqd assūptum est
ptinus reddit: græci id morbi genus
Lyēteria. lyenteriā uocāt a nīis dr leuitas inte
Aluini. stinorum. de qua Hippo. & Gale. reli
quaq; medicorum schola affatim scri
pserunt. Qui aluo languescūt egregio
& perinde elegāti uocabulo nuncupā
tur aluini. Pli. in. xxi. uincaperuinca al
uinis imposita multū pdesse dr. au
stro flante soluitur aluus aqlone uero
Foria astringitur. ueteres foria dici uoluerūt
stercora liqdiora: & foriolū: q foria fa
cile emittat: soluti q; sit uentris. Laberi
Foriolus us foriolus eē uideris: in coleos cacas.

De causis infirmitatis eius: & gestis in eadem. cap. 98.

Ausam ualitudinis cōtraxit: ex pfluuio alui. tunc Cā
paniæ ora pximisq; insulis circuitis capreaꝝ quoq;
secessui qtriduū impendit: remississimo ad ociū & ad
omnē cōitatē animo. forte pute olanū sinū preteruehenti ue
ctores nauteq; de naui alexandrina que tunc qdem appule
rat candidati coronatiq; & thura libātes fausta omnia: & exi
mias laudes congesserant: per illū se uiuere: per illū nauigare
libertate atq; fortunis per illum frui. Qua re admodū exhila
ratus qdragenos aureos comitibus diuisit: iusq; iurandum &
cautionē exegit a singulis non alio datā summā q in emptio
nē alexandrinarū mercium absumpturos: sed & cæteros cōti
nuos dies inter uaria munuscula: togas isuper ac pallia distri
buit: lege pposita ut Romani græco: grēci Romano habitu
& sermone uterentur. spectauit assidue & exercentes ephe
bos: quorum aliqua adhuc copia ex uetere instituto capreis
erat: iisdē etiā epulum in cōspectu suo præbuit: permissa imo

M. AN. Agrippæ: cuius nois
prima littera est per quam Augu. in
terpretari placuit. Nuncupare: decla
rare. Non esset so. q̄si certo sciret se
ante pximū lustrū uita decessurū. Effluxit: excidit abolita est. C. littera que prima in Cæsa. Interpellatores in
terruptores ut pediani uerbo utar est ut ille ait īterpellare pediā alterius orone īterrumpere: uel se actioni alterius
interponere. Si omnia morarent: si omnia in mora essent. Asturam: insulam in antiate tractu latio adiacentem
est & flu. eiusdem nominis. PHI. Cāpaniæ ora. mediterraneum & orā tanq̄ diuersa usurpat Pli. ut in medi
terraneo dicat esse ciuitates: quæ sunt pcul a littoribus intus in medio regionis. in ora uero esse quæ sunt in extre
In medi mo iuxta littus exempli gr̄a scribens de hispania ait in mediterraneo est segeda in ora basculi. igitur augustus in
teraneo cidit in egrotationē dum circuit orā littoralemq; campanie regionem. * De ora sic scriptum legimus in integro
In ora. festi pōpei codice: Oræ extremæ partes terrarū. i. maritime dr̄ unde & uestimētorū extremæ ptes q̄ qa & prime
* dici pnt: Cecilius usus est pro initio rei cū ait. Oram reperire nullam quā expediā queo. * Capreaꝝ: de insula
Secessus capreaꝝ ante dictū est. & mox dicet. Secessu. quo secesserat uelut in locū amænum uoluptabilemq; secessum:
preterea secessus dicitur sinus secretior remotiorq; ut illud est in secessu longo locus. Remississimo: solutissimo
Remittere & imprimis relaxato: remittere enim animum est relaxare: q̄uis musonius dicat aim non esse remittendum quo
animum niam inquit remittere aim quasi amittere est. De naui alexandrina. alexandrinæ naues quæ præmitti solent &
tabellariæ nunciare secuturæ classis aduentū tabellariæ uocant quarū gratus aspectus cāpaniæ est omis in pilis puteolorū
naues turba consistit: & ex ipso genere uelorum alexandrinas esse cognoscit. solis eñ alexandrinis nauibus licet suppara
uelorū intendere quæ res imprimis adiuuat cursum nauigiorum. auctor Sene. in. xi. epi. mor. q scribit supparum
alexandrinarū nauiū insigne indiciū esse sunt autē suppara uela uelorū: quæ sup antēnas explicantur: de quibus
ait Lucan. suppara uelorū: alias supparū dici uestimētū puellare lineū: qd & subucula. i. camisia dr. satis notum.
Supparum Afranius. puella non sum supparo si induta sum. Vectores: qui uehunt & qui uehuntur uectores dici notū est:
Vectores hic uectores significant qui uehunt: sicut nautæ: qui nauem exercent. q̄uis eñ nautæ appellent oēs: qui naues naui
Nautæ. gandæ causa in naui sunt nauta tñ exercitorem nauis dici docēt iurisconsu. ti. na. cau. stabu. ubi nautarū & uectorū
Appellere mentio fit quadrās cum sensu Tranquil. Appulerat. e pelago aditus peruenerat. appellere eñ ut inqt Dona.
Appulsus. uerbū est nauticū appellere quoq; pecora dicunt ad aquā bibēdi causa appellētia. unde appulsus de quo iurisco.
Fortunis: opulentiis atq; diuitiis. Frui. scri. Augusti. li. xi. de ci. dei quod ea re frui dicimur: que nos non ad
aliud referēda p se ipsam delectat: uti uero ea re: quā pter aliud qrimus: un tpalibus magis utēdū est q̄ fruendū:
ut frui mereamur æternis. hoc idē tradit lib. primo de doctri. chri. hinc est illud apud histo. qd Hāni. cū uictoria
Frui. cāneñ posset uti: ea frui maluit. apd iurisco. alia obseruata est dr̄ia inter uti & frui usū & fructū usuarium & usus
Vti. fructuariū. Non alio. non ad aliā rem neq; in alias merces. Sūmā. quadragenū aureorū. Alexandrinaꝝ: in
alexandria: ut docet Fla. uopiscus nemo uiuit ociosus. alii uitrū cōflāt: ab aliis cartha cōficit. illic cuiuscūq; artis ar
Pallium tifices uisebant: un alexādrinæ merces multiiugæ romā deportabant. Togas: romanas. Pallia. græca uestimē
Toga ta. Græco ha. pallio. Græci ro. toga nā queadmodū Romanorū toga est: ita græcorū palliū. Inde togatæ &
Ephœbi. palliatæ dictæ fabulæ ab argumētis reꝝ Roma. græcaꝝ ue. Ephœbos: græci adulescentulos tres faciūt gra
Exephœbi dus: παῖδα uocāt annorū. xiiii. deīde ephœbō usq; ad. xvii. postea exephœbō. auctor Cēso. in li. de die nat. hic
Ephœbeū. in palestris ritu græcanico mēbrū extruebat: qd ephœbeū uocitabāt: ephœbi exercebāt: erat aūt exedra latissima

sicuti docet Victru.in.v.& in libr.macha.ii.scriptum est gymnasium & ephœbiam sibi constituere. ephœbia au ctore Dona.prima ætas adolescentiæ est.adolescentia extrema pueritia. phœbus decentissimo epitheto ephœ bus nuncupatur a fidonio. Ephœbia.

M.AN. Cápaniæ ora:litorali cápaniæ parte. Secessu:Serui.secretiorem sinũ secessũ interpretaĩ secutus illud Virg.est in secessu longo locus. Iu.Non tá pro reposito loco ꝙ amœno & digno in quẽ uoluptatis grã plures cõfluãt:ianua baiarũ ẽ & gratũ littus amœni. Secessus nisi forte & ipse quoq; ad ꝓximũ sinum alluserit:sed Pli. ad

exacta iocãdi licentia diripiendiq; pomorum & obsoniorũ rerũq; missiliũ nullo deniq; genere hilaritatis abstinuit. Viciná capreis insulá apragapolim appellabat: a desidia secedentiũ illuc e cõitatu suo: sed ex dilectis unũ. Masgabã nomine quasi cõditorẽ insulæ κτιστην uocare cõsueuerat: Huius masgabæ ante annũ defũcti tumulum quum ex triclinio aĩaduertisset magna turba multisq; luminibus frequentari: uersũ cópositũ ex tempore clare ꝓnũciauit κτηστου λετυμβον εισ ορεσπιρουμενον: cõuersusq; ad Trasillũ Tiberii comitẽ contra accubantẽ: & ignarũ rei interrogauit cuiusnã poetæ putaret esse: quo hæsitãte subiecit aliũ ορασ φαεσιμασγαβαν τιμομενον. de hoc quoq; consuluit. Quum ille nihil aliud responderet ꝙ cuiuscũq; essent optimos esse: cachinũ sustulit: atq; in iocos transfusus est. mox Neapolim traiecit: ꝗꝗ & tũ infirmis intestinis morbo uariante tñ: & quinquẽnale certamẽ gymnicũ honori suo institutũ perspectauit: & cũ Tiberio ad destinatũ locũ contendit. Sed in redeũdo aggrauata ualetudine tandẽ nolæ succubuit reuocatumq; ex itinere Tiberium diu secreto sermõe detinuit neq; post ulli maiori negocio animum accõmodauit.

De morte eius & gestis tunc per eundem.c.99.

SUpmo die identidem exquirẽs an iá de se tumultus foris esset petito speculo capillum sibi comi ac malas

Gal. laurentinũ suũ secessũ appellat. x.inquit &.vii.milibus pas. ab urbe secessit & ad Ruffũ:qn te in alio.isto pinguiq; secessu studiis asseris:ꝗꝗ totum ad ociũ potius ꝙ ad locum referatur. Papin.ad polliũ.Neq; non tam in patriam ꝙ ad te secedere. Preteruehenti:cum preteruehereĩ. Vectores:qui uehũt & qui uehuntur:ut hoc loco. Appulerat:pro appulsa erat. Vir.Quis te nostris deus appulit horis. Ci.Nec tuas unꝗ rõnes ad eos scopulos appulisses. Comitibꝫ:ex suo cõitatu hoibus. Iusiurandũ & cau.iuriurando sibi cautũ uoluit. Non alio:non in aliá mercedẽ. Rerũ alexquas alexãdrina nauis uexisset:atq; ita est nautis gratificatus. Togas:ꝗ peculiares romanorũ sũt. Pallia:ꝗ peregrinãrũ gentiũ & græcorũ ĩprimis.

Vt ro.græ.græci romano inde credo ꝗsitus lusus:ut quũ neq; græci romane neq; romani græce:satis expedite loꝗrenĩ:uerũ quũ utriq; alieno cultu istructi essent:ut Ro.græci:illi Ro. putarenĩ:infantissimi prio congressu oẽs augusti comites rei ignaria uiderentur. Ex uete.instituto. Stra.quũ de neapoli loꝗreĩ: Gymnasia ingt puberũ:ad usũ credo gymnicoꝝ certa ꝗ quĩto quoq; ãno illic celebrabanĩ e phœbi exercebanĩ de gĩnicia eius loci certaminibꝫ. Pa.Huc me post pr̃ii letũ qnqnnia lustrẽcũ stadio iá pigra ges cantusq; sederet:puluis ad ambracias cons

PHI. Exacta:ueluti cogerenĩ licenter iocari & petulenter lasciuire. Rerũq; ⁊uersa gymnade frondem. missiliũ:missiles res & neutro genere missilia dñr ꝗ mitti spargiq; ex liberalitate principis in populũ cõsueuere.tu riscõ.missilia accipit ĩ hoc significatu de qbus post paulo:alias missilia dici tela quæ manu mittunĩ:nullus ignorat. Missilia. Hilaritatis:apud priscos celebraĩ lætitiæ festiuitas ad.viii.kal.aprilis quẽ diẽ hilaria appellabant;quo primum tpe sol diẽ longiorẽ nocte ꝓcedit.hoc ideo diximus ut intelligeres illud flaui uopisci sic scribẽtis in aureliano.hilaribus qbus oĩa festa & fieri debere scimus & dici impletis solẽnibus. Diripiẽdi po.nos dicimus diripiẽdi poma.uetus aũt locutio est:qualis illa plautina ex captiuis:noiandi istorũ tibi erit magisꝙ edundi copia:ꝓ nominandi ista. Hilaria. Locus uopisci. Apragopolin.apragopolis græce dici põt ciuitas ocii atq; desidiæ.Náq; απραγιαν desidiã & πολιν ciuitatẽ dicũt.κτιστην κτιστησ a græcis dicitur creator cõditorq;. Ex tri.ex cœnaculo. Ex tpe.ex tpaliter:& subitaria dictiõe.κτιστου.latine hoc significat.cõditoris tũbã hoc est sepulchrũ cõspicio flagrantem Apragopoli.

Thrasillũ.de hoc in tiberio dicẽĩ. Contra accubantẽ.e regiõe ex opposito Augusti in mensa discũbentem.

Hesitãte.p dubitationẽ cõtabũdo.ορασ.interpretamẽtũ græci uersus est hoc.uides luminibus masgabã honoratũ. Cachinũ sustu.risũ solutiorẽ sonãtioreq; misit augustus. Morbo:pfluuio alui:quo laborabat. Morbo uariã.cũ modo lentius modo cõcitatius infestaret.a celso aluus uaria dĩ esse:quæ strigmẽtũ:sanguinẽ:bilẽ uiridem in mixtura quadá discreta tñ repr̃tat:& talis pestifera est. Quinquẽnale certamẽ; scribit Stra.in.v. geographie ꝙ apd neapolitanos qquẽnalis agõ hoc ẽ certamẽ p pplusculos dies celebrabaĩ q agõ erat musicus & gymnicus illis agonibus æmulus:q p græciá clarissima celebritate agebãtur.hũc aũt agonẽ gymnicũ qnquẽnalẽ iubẽte oraculo neapolitani celebrabãt:cuius meminit Pa.poeta neapolitanus in siluis:huc me post patrii letũ qnquẽnia lustri:& alibi:cũ stata laudato caneret qnquẽnia uersu gymnici aũt ludi dicunĩ:in qbus corpa p gymnasticam disciplinã exercenĩ:quæ a Pla.& Aristo.ṗncipibꝫ phõꝝ ueluti maxie necessaria iprimis ꝓbaĩ & extollĩ. Destinatũ locũ.bñuetũ signat quousq; destinauerat ꝓseq Tiberiũ. Succubuit:succubuimus morbo:qñ supamur illius ui & mori cogimur.Silius:succubuit medicina malis. Nolæ.nola ciuitas nota ẽ uel sola marcelli uirtute; ꝗ illic Annibalẽ uinci posse demõstrauit.ẽ aũt ciuitas cápaniæ de ꝗ Silius in.xii.cápo nola sedet crebris circũdata in orbẽ turribꝫ. Idẽtidẽ.freq̃nter. Comi ornati. Malas:infra oclos malæ sũt homini:quas prisci genas uocabant.xii.tabularum interdicto radi:a fœminis eas uetantes.pudoris hæc sedes:ibi maxime ostenditur rubor. Cachinus. Morbus uarianus. Aluus uaria. Agon neapolitanus. Gymnici ludi. Succũbere. Nola. Malæ.

Labentes. ex egritudine fluentes & resolutione musculorum flaccidas.

M. AN. Diripiendi pomorum: parum usitate dixit: q̄ q̄ Liui. me dixerit uestri adhortandi causa loqui existimet. & Plautus nominandi tibi istorum: magis q̄ edundi causa. Apragopolin: απρηιο απραγιασ desidiae και πολεοσ. idest desidiae urbem. κτιστην: aedificatorem: παραθοκηιζο fabrico. κτιστου δε τιμβον εισ ορωπυροι μενον: conditoris tumulū uideo insensum. Thrasyllū: mathematicū Iu. Murus reuocata Thrasillis sed de hoc non multo post. Hesitante. dubitante nihil respondente ορασ τασ ιμασ γαβαν τιμαμενον uides luminibus masgabá honoratū

labētes corrigi praecepit: & amicos admissos percūctatus ecquid his uidereē minimū uitae cōmode transegisse: adiecit: & clausulā Δοτεκροτον και παντεσ ημειο μετα χαρασ ππποιειτε Oibus deinde dimissis: dū aduenientes ab urbe de Drusi filia aegra interrogabat repēte in osculis Liuiae & in hac uoce defecit. Liuia nostri cōiugii memor uiue ac uale: sortitus exitum facilē: & qualē semper optauerat. Nā fere quotiens audisset cito ac nullo cruciatu defunctū quempiam sibi & suis ευθανασιαν similē (hoc eīn & uerbo uti solebat) praecabaē. Vnū oino ante efflatā animā signū alienatae mentis ostēdit: quod subito pauefactus a. xl. se iuuenibus abripi questus est. id quoq; magis praesagiū q̄ mentis deminutio fuit. Si quidem totidē milites proriani extulerūt eū in publicum.

De die mortis: & aetate: & exequiis eiusdem.

Obiit in cubiculo eodē: quo pater Octauius duobus sextis Pōpeio & Apuleio cōsulibus. xiiii. calē. septēb. hora diei nona. lxx. & sexto aetatis anno: diebus. v. & . xxx. minimus. Corpus decuriones municipiorū & coloniarum a nola bouillas usq; deportarunt noctibus propter anni tempus: quum interdiu in basilica cuiusq; oppidi uel in aede sacrarum maxima reponeretur. A bouillis equester or-

Cachinū: solitū risum. Quinquēnale certamē. qd quoquo anno celebratū: ad illud referri debet: qd plaereq; italiae ciuitates super tēpla & aras ludosq; qnquennales ei augusto cōstituerāt Strabo tū iubente oraculo Neapoli agonē celebratū tradit: & rursus apud eos aitq; qnquēnalis sacer ille musicus & gymnicus cōplures dies celebraē agōq; illis emulus q p graeciā clarissima celebritate gerunē. Bnuentu: oli maleuētū appellatū: ut Festus ait: sed omē recentioris fuit nois causa Nole: nola picētinorū urbs mediterranea: Succubuit: morbi magnitudine est uictus. Speculo: quo se intuereē. Malas labētes: morbo solutas

PHI. Corrigi. ne labi uiderenē.

* Mimū uitae. purior lectio & uerior ē Mimū uitae. tanq̄ quaesiuerit augustus an fabulā uitae uidereē decēter pegisse. sicut histrio. fabulā in scena p oēs actus trāsegisse laudaē. Translatio ab histrionica fabula & uocabulo. M Tullius in catone. Neq; ei histrioni ut placeat pagenda ē fabula in fine solūmodo. In quocumq; fuerit actu probetur. Nec sapienti usq; plaudite uiuendum. Igitur lege Mimum uitae. de Mimo & mimographis in prio commen. dictū est. Et quemadmodum post pactam in scena fabulā dici solet plaudite. consimiliter Augustus adiecit clausulam graecam: Δοτεκροτον idest plausum date uel plaudite. Consumatio enim comoediae & tragoediae est plaudite. Oratius. Donec cantor uos plaudite dicat.

* * Δοτεκροτον: aduerbum ita interpretari possumus. date plausum: & omnes uos cum gaudio aliquid facite. Defecit: extinctus est: existimat sextus aurelius dolo liuiae extinctum esse quod etiam sensisse uidetur Plinius sic scribens in. vii. hinc uxoris & Tiberii cogitationes suprema eius cura. Exitum mortem. ευθανασιαν. idest bonam mortem: & facilem: talem autem mortem augustus sibi & suis optabat qualem scribit plato in timeo esse senum: nam mors illa quae senio paulatim ad finem ducente naturaliter subrepit: inter omnia mortis genera leuissima est & cum uolu-

Mors senū leuissima. ptate potiusq̄ iam cum dolore contingit. Iulius firmicus in tertio matheseos auctor est uenerem in. viii. ab horoscopo loco constitutam facere: ut mors illis sine dolore & sine aliquo tormento decernatur. Verbo uti. s. ευθανασια. Mentis alienatae: ex impotentia: & ui morbi saepe fit alienatio mentis quae uarias quasdam imagines ut inquit Celsus in. iii. Accipit sitq; imaginibus addicta. ita Augustus imagine iuuenum: a quibus abripi uidebatur exterritus est.

Presagire Presagia. Sagire. Sagari & sagaces canes. Praesagium: praesagire est futura ante sentire: inde praesagia dicuntur praesentiones futurorū: sagire enim sentire acute est: ex quo sagarii & sagaces dicti canes auctor Cicero in primo de diuinatione. Totidem scilicet. xl. a quot se abripi questus fuerat. Praetoriani. ex cohorte praetoria qui erāt honoratiores & excubāt ante principis praetorium.

Efferri funera. Extulerunt: exportarunt in apertum: uerbo usus est funeribus accommodato: efferri enim dicuntur funera. Terentius. interea dum effertur funus. Martialis effert uxores Fabius: cristilla maritos. Duobus sextis. uterq; consul praenomen habebat sexti. nam & sextus Pompeius & sextus Apuleius uocabantur.

Decuriōes. Bouillae. Bouillę un̄ Basilica. Decuriones senatores: in municipiis enim & colonis decuriones dicuntur: qui Romae senatores. Bouillas. in latio sunt bouillae: ut meminit Plinius in tertio haud procul ab urbe Roma. Pedianus Asconius Clodium scribit Paulo ultra bouillas cedeuntem: ab aritia fuisse a milone interfectū. existimat nonius dictas esse bouillas quasi bochillas ab eo q bos illuc aduenerit intestina ex uulnere trahens: quae ueteres dixerunt chillas. Propter anni tempus erat enim mensis Augustus: quo feruidior estus existit: quo cadauera corrumpi & in tabem resolui facilius solent. In basilica: de basilicis abunde multa perscripsimus in Iulio Caesare. est autem basilica ut indicat iurisconsul. titu. de uerbo. obli. usibus publicis deputata.

M. AN. Corrigē: comprimi a lapsu. Δοτεκροτον παντεσ υπειο μετα χαρασ θιπτοι ειβαι. date plausum & omnes uos cum gaudio id facite. Drusi filia: liuilla ex diuso & minore Antonia genita. ευθανασιαν facilem mortem. Praesagium: praecognitio eorum quae futura erant. Extulerunt. in apertum humeris depor

tarunt. Decuriones:quid decuriones in municipiis & coloniis essent:quid municipium quid coloniam:abunde supra ex Gellii & Festi sententia ostendimus. Bouillas:locum ut Asconi.demonstrat inter urbem & aricia; ubi Clodius a Milone est occisus. Mar. Et cum currere debeas bouillas inter iungere q̄ris ad camenas.

PHI. Vestibulo do.spatio palatinarum ædium ante fores relicto:uestibula cū non sunt primores ædium partes:sed significant locum ante ianuam domus uacuum:de quo Gel. & Macro. subtiliter disseruerunt:hinc illud notissimum uestibulū ante ipsum. Funere:funus proprie significat auctore donato pōpā exequiarum a funalibus dictum:qm̄ tempore nocturno se pelicbantur & funalia hoc est cerei adhibebant. Certatim:quisq; pro uiribus. Triūphali por. triūphalem portam Romæ dixerunt: per quā agētes triumphum urbem introibant:de qua Iosephus in. vii. belli iudaici hæc Vespasianus ae portā recedit:quæ ab eo quod per illam semp triūphorum pōpa ducitur:nomen accepit. Ducendum:duci funera dicūtur. Virg. & funera ducunt. Victoria; uictoriæ deæ simulachro: quā Romani iter alios deos colebant:uictoriæ deæ meminit. Augusti. in. iiii. de ciuita. dei apud priscos fiebant simulachra:quorū manibus uictoriæ.i. imagūculæ:uictoriarū sustinebant:quas Diony. tollere solebat. Neniā:nenia funebre carmen est cui nenia auctore Porphyrione lugubre carmen:qd̄ in mortuos cantat:cuius inuētor primus extitit simonides ex insula cea poeta lyricus q threnos.i. planctus lamentationesq; oprime scripsit inde ab Horatio dictū est:ceæ retractes munera neniæ:idē alibi neniā iproprie posuit pro incantatiōe sic scribens in epodo. caputq; marsa dissilire nenia:de nenia diomedes hæc:apud Ro. id carmē qd̄ cum lamentatiōe extremum atq; ultimum mortuo accanitur nenia dicitur. M. Tullius in. ii. de legi. precipit ut honoratorum uirorū laudes in concione memorentur:easq; etiam græci cantus lugubres nominant:Sidonius nenias epitaphistarū nō inuenuste appellat:tanq̄ a conditoribus epitaphiorum Neniæ scribi proprie dicantur idem ait:nenia marmori incisa endecasyllabos:tanq̄ nenia sit epitaphium:ab eodem & Hierony. neniæ usurpātur pro anilibus delirātibusq; uerbis & ineptiis. Ponendos:exuendos in signum meroris:& luctus:scri. Liui. propter caudinā cladē laros clauos & annulos aureos positos fuisse a senatu luctus causa. Ferreos. græci annulū a digitis dactylion appellauere apud nos prisci ungulū uocabant:postea & nostri & græci symbolū dixere:condulum quoq; & cōdalium ueteres annulum nuncupauere:hinc ait Plau. in trinūmo:in thermopolio condalium es oblitus:& paulo post inter eos ne hoies condaliū te redipisci postulas:olim aurei annuli in usu non fuerūt:sed ferrei:uulgoq; cū annulo ferreo triūphabant:sic triūphauit de iugurtha Caius marius:& hi qui ob legationē acceperant aureos annulos; illis in publico tantū utebant intra domos uero ferreis:quo argumento. ut inqt Pli. in. xxxiii. sponsæ annulus ferreus mittebatur:isq; sine gemma:lacedemonii ferreo annulo utebantur. Sūmorū col. sicut sunt exempli causa pontifices: salii:augures. Legenda ossa:colligenda. Virgi. in. vi. ossaq; lecta cado texit corineus aheno. Hoc ge.s. mense septembri. Illo mense augusto. Seculum au. quemadmodū antiquitus dicta est ætas aurea & argentea:& ut inquit Hesio. q̄dama heroic:ita quidam suasit omne id tempus quo uixisset augustus appellādum esse augustū seculum:a principis uidelicet noie:& qa augustum dicitur sacratum & religiosum; ad hoc augusti seculū allusit maro scribens in bocolico ludicro:aurea iam redeunt iterum saturnia regna:auctor est sextus Aure. uulgo iactatū de augusto defuncto:utinam aut non nasceretur:aut non moreretur:alterum pessimi in cœpti: exitus preclari alterum:seculum proprie spatium est centum annorū dictum a senec:q longissimum spatium senescendorū hoim id putarunt:ut refert. M. Varro. In fa. libros:in quos referebantur festa ac sacra cāæq; sacrorum. Modo:tem peramento. Bifariam:duobus in locis. Pro æde:ante templū uel in templo. Pro ro.ue.po Ro. duce sexto Clodio scriba corpus publii Clodii in curiam intulit cremauitq;:quo igne & ipsa quoq; curia conflagrauit. Vnde rostra que prope iuncta fuerant in alium locum translata sunt:& hoc est quod ait Asco. rostra nō eo loco tunc fuisse:e:ū crematū est corpus Clodii:quo nūc sūt:supra docuimus suggestum in foro. Ro. extructum rostris nauium antiarium adornatum fuisse:& ob hoc rostra id templū appellatum. In campū.s. Marciū. Vidisse iuraret: idem de Romulo dictum est a proculo Iulio:qui in cōcionem progressus post obitum Romuli uidisse se Romulum testatus est euntem in cœlum:sibiq; obuium datum esse:habitaq; est fides illi uiro talia nuncianti.

do suscepit: urbiq; intulit: atq; uestibulo domus collocauit. Senatus & in funere ornādo:& in memoria honoranda eo studio certatim ꝓgressus est:ut inter alia complura censuerint qdam funus triūphali porta. ducendū precedēte uictoria:q̄ est in curia canentibus neniā principū liberis utriusq; sextus:alii exequiarū die ponēdos annulos aureos:ferreosq; sumēdos:nonnulli legenda ossa per sacerdotes summorū collegiorū. Fuit & qui suaderet appellationē mensis augusti in septembrē transferendam:quod hoc genitus augustus illo defunctus esset:alius ut oēe temp⁹ a primo die natalis usq; ad exitum eius seculum augustū appellaretur: & ita in fastos referretur. Verū adhibito honoribus modo bibariā laudatus ꝓ æde diui Iulii a tiberio:& ꝓ rostris ueteribus a druso tiberii filio: ac senatorum humeris delatus in campū crematusq;:nec defuit uir p̄torius q se effigiē crematī euntem in cœlum uidisse iuraret: reliqas legerunt primo

M. AN. In uestibulo:uestibulum qcqd spatii relinquit ante ianuā & ab eo quod ianuā uestiat dictū ut qdā interpretant:sed de eo Gel. Var. Nonius & Macro. plura. Triūphali porta: ꝑ quā triūphantes urbem ingredi consueuere ea media fuisse uidetur inter flumētanā portā & catulariā. Victoria:uictoriæ signo. Canēibus neniam:credita deffūcti diuinitate ueniam p̄cari. Liui. Romulū deū deoq; natū saluere iubent uniuersi paceq; exposcunt. Sed neniam uerior lectio:est enim carmen ut Festo placet quod ad tibiā in funere laudandi gratia cantat de

Vestibula. Funus uñ. Triūphalis porta. Victoriola. Nenia. Threni. Epitaphista. Dactylion. Vngulus. Cōdulum. Condaliū. Annuli ferrei. Seculum augustum. Seculum. Bifariam. Rostra mutata.

ratione uocis; idem auctor plura. Ponendos au. an. quod nisi in sūmo luctu tristicia q̄ haud fieri consueuit; sed raro id accidisse legimus. Pli. Q no facto tanta senatus indignitate exarsit ut annulos ab eis abiectos fuisse in antiquissimis reperiatur annalibus: sed alii a tota nobilitate depositos tradidere; quū Gn. Flauius siue. M. Fuluius ille fuit ut Macro. scri. edilis mox Triple. est factus; quia primus omniū fastos publicasset. Ferreosq; sumēdos ferreis annulis ab initio usos Ro. pli. testat: at regū tpibus ne ferrei quidē annuli usus ullus fuisse uidet; qd Romuli & aliorū regū statuæ sine eo insigni essent; sed de annulorū usu Idē auctor abunde multa. Sūmorū colle. de sacris nūc & non prophanis collegiis intelige ac si dixerit per sūmos urbis sacerdotes. Seculū Augustū. ut sex & .lxx. annorū esset: Var. centū annorū sclm diffinit qd id spatiū sat; ad senescēdū crederet: posuit: & alterū breuius .xxx. anno. In fastos: in fastorū li. Pro rostris ueteribus: ubi uetera rostra fuisset pediani uerba demōstrāt erāt inquit tūc rostra nō eo loco quo nūc sūt: sed ad comitiū ppe iūcta curiæ eo oli uictus antiatibus ex captiuarū nauium rostris ut Liui. ait sūt primū ꝯstructa: pli. & Varro Liuio astipulantur.

Tūicatus mausolea. PHI. Tunicati. sola tunica hoc est camisia induti. Mausoleo. scri. hieronymus lib. i. cōtra Iouinia. mausolea dici omnia magnifica preciosaq; sepulchra ab illo mausoleo: quod inter septē spectacula nūeratur: ab arthemisia facto in honorē mariti mausoli de quo plura scripsimus in illum Propertii uersum nec mausolei diues fortuna sepulchri. de hoc autem augusti mausoleo sic Stra. in. v. geographiæ. commemoratiōe dignissimū; quod mausoleum appellant & perpetuæ uiriditatis coopertum in summum: usq; uerticem ad tyberis ripam exaggeratum in summo autem positum est. Cæsaris augusti simulacrum ex ære fabricatum. sub aggere ipso sunt eius locus li & cognatorum & necessariorum.

res equestris ordinis tunicati & discincti pedibusq; nudis: ac in mausoleo cōdiderūt. Id opus iter Flaminiā uiā: ripāq; tyberis sexto suo consulatu extruxerat: circūiectasq; siluas & ambulationes in usum populi tunc iam publicarat.

De testamēto & suprema uoluntate eiusdem.

TEstamentū. L. Planco. C. Silio cōsulibus. iii. nonas apriles ante annū & .iiii. menses q̄ decederet factum ab eo ac duobus codicibus partim ipsius partim libertorum Polybii & hilarionis manu scriptum: depositūq; apud sex uirgines uestales cū tribus signatis æque uoluminibus ꝓtulerunt: q̄ omnia in senatu aperta atq; recitata sūt: hæredes instituit primos Tiberiū ex parte dimidia & sextāte: Liuiam ex parte tertia quos & ferre nomē suū iussit. Secūdos Drusum Tiberii filium ex triēte: & ex partibus reliquis Germanicum liberosq; eius tres sexus uirilis. Tertio gradu propinquos amicosq; cōplures. Legauit pop. ro. quadringenties: tribub⁹ tricies qnquies sesterriū: prætorianis militibus singula milia nūmorū. Cohortib⁹ urbanis quingenos:

Flaminia. Flaminiam. Flaminius consul per domitis liguribus ne in ocio militem haberet strauit flaminiam uiam q̄ ariminum usq; perducta est. Siluas & ambulationes. Stra. a tergo mausolei lucus est mirifica continens ambulaeta. In medio autem campi spatio sui busti extat ambitus: & hic ipse niueo perfectus lapide ferreos in circuitu cancellos habens & plantatas interius prese ferens populos.

Sex uestales. Apud sex uirgines uestales. numerus uestalium uirginum legitimus hic erat: ut populus pro sua quisq; parte haberet ministram sacrorū: qa ciuitas romana in sex erat distributa partes in primos secundosq; titienses rānes & luceres. Signatis æque sicut testamenta obsignari solent signatorio testium annulo ita hæc tria uolumina pariter obsignata fuerāt. Ex pte dimidia & sextante. i. ex octo partibus hæreditatis; q̄ in. xii. assis uncias dispartiri solet: sextans ab eo dicitur quod sexta pars assis & ob hoc duas continet uncias. auctores Priscia. & Var. sextula uero sextam partē unciæ significat.

Sextans.

Sextula

Triens.

Ex parte tertia. ex triēte hoc est ex reliquiis quatuor partibus: q̄ superant assis. Nomen suum ut Tiberius augustus & Liuia Augusta diceretur: & ita a Plinio Liuia augusta appellatur lib. ulti. na. histo. idē in. xv. Liuiæ drusillæ q̄ postea augusta matrimonii nomē accepit.

Liuia augusta.

Secundi heredes. Secūdos. s. hæredes sūt autē secundi hæredes: qui primis substituūtur. ut si illi decesserint isti in hæreditatē succedāt: de qbus plura scripsimus in Iulio Cæsare ex auctoritate Appiani boetii & iurisco.

Tertii heredes. Tertio gra. i. tertios hæredes qui secundis substituūtur. nāq; ut scribūt iuriscon. pōt qs in testamēto suo plures gradus facere hæredū puta. si ille heres nō erit: ille hæres esto: & deinceps inquātū uelit testator substituere potest.

Legare. Legator. Legatari. Legauit. legata dedit. legator dr qui legat in testamento legatarius cui legatū est. de legatis apud iurisco. libri diligenter pscripti sūt.

Tribus q̄. Tribu: distinxit populū: a tribubus tanq̄ tribus nō solū sint romanorū sed etiam exterorum: in quibus coloniæ suffragia ferre solebant: sicut arpinates in cornelia tribu. formiani & fundani in Aemylia ferebant atq; in his tribubus censebantur. In quibusdam codicibus Tranquilli sic scriptū legimus. legauit po. ro. quadringenties tricies quinquies sextertium: ubi de tribubus nulla fit mentio & illa tota legati summa ad po. ro. refertur. Vrbanis. quæ romæ excubabant ad ipsius urbis præsidium atq; tuitionem.

M. AN. Tunicati & discincti. q. d. humili habitu ac uenerabundi. Mausoleo: sepulchro amplissimo ab eo quod Artemisia mausolo uiro defuncto in caria construxit insignia. huiusmodi monumenta Mausolea sunt dicta. De memoratissimo illo Mar. pendentia mausolea: & propertius: Nec mausolei diues fortuna sepulchri. De recentiore ab augusto erecto Strabo commemorat: dignissimum est quod mausoleum appellant excelsis fundamentis: hæc ille & plura quibus totam molem pergit significanter exprimere. Tribus signatis uoluminibus diuersis intellige a testamento: alioquin non procederet: sed q̄ illa fuerint continuo subiicit. Ex pe. dc. & sextante: ex besse siue ut apertius dicam ex duabus tertiis partibus. Quos Tiberium & Liuiam. Nomen suum nomen familiæ: q̄ q̄ Liuia Augustæ etiam cognomē recepit. Secundos hæ. Ex tr. ex tertia parte. Tres ui. sex. Nero

nem Drusum & Caiumequi Caligula cognominatus est uirilis sexus adiecit: qa & filias habuit Aggripinā Drusillam:& Liuillam:q̄ diuersa fuitab ea q̄ Druso & minore Antonia proximo loco genitā ostendimus. Tertio gra. i. tertios hæredes de secundis & tertiis hæredibus ex Appiani sentētia plura iu Cæsare Quadringētiens:sestertiū. s.

Tribubus externis & non urbanis quæ idem sunt quod & populis:cui quadringenties sextertium legatum dixit. Prætorianis:pretorianæ cohortis singulis singula nūmorum milia. Cohortibus urbanis q̄ ad urbis p̄sidium Romæ commorabantur. Quingenos & quingentenos:utrūq; enim ueteres dixere ut dimidio plus pretorianis q̄ urbanarum cohortium militibus legatum intelligas.

legionariis trecenos nūmos: quam sūmā representari iussit: nam & confiscatam semper repositamq; habuerat. Reliqua legata uarie dedit: produxitq; quædam ad uicena sestertia: quibus soluendis annuum diem finiūt excusata rei familiaris mediocritate: nec plus peruenturum ad hæredes suos: q̄ millies & quingenties professus q̄uis. xx. p̄ximis annis quaterdecies millies ex testamētis amicorum percepisset: quod pene omne cum duobus paternis patrimoniis: cæterisq; hæreditatibus in remp. assumpsisset. Iulias filiam neptemq; si qd his accidisset: uetuit sepulchro suo inferri. De tribus uoluminibus uno mandata de funere suo cōplexus est: altero indicem rerum a se gestarum: quem uellet incidi in eneis tabulis q̄ ante mausoleum statuerētur: tertio breuiarium totius imperii: q̄tum militum sub signis ubiq; esset quātum pecuniæ in ærario: & fiscis: & uectigaliorum residuis: adiecit & libertorū seruorūq; nomina a quibus ratio exigi posset.

PHI Legionariis. legionarii milites dicti qui erant in legione. nec eñ omnes milites in legione scribebātur: nam uelites & leuis armature milites non erant in numero legionariorū: qd lectio historicorū ostendit significari autem uidentur hi milites qui id temporis erant in prouinciis. Representari. presentem & statim exhibere representari dicitur pecunia cum presens numeratur. Confiscatam in fiscis reconditam sunt enim fisci & fiscinæ & fiscellæ receptacula spartea ad maioris summæ pecunias capiendas: & dum ait confiscatam ostendit in fisco ipsius principis priuato fuisse repositam. Annuum diem tempus.

Legionarii.

Rep̄ntarii.

Cōfiscatā.

Paternis patrimoniis. alterum ex patre octauio: alterum patrimonium ex cæsare dictatore per adoptionem patre fuerat consecutus. In remp. in reip. utilitatem. Accidisset. uerbū est quo testatores in testamento scribendo uti solent ut ita dicāt. si quid heredi meo acciderit pro eo quod ē si mortuus fuerit. * Pōponius iurisc. Si quis ita in testamento scripserit. Si qd filio meo acciderit. Damas seruus meus liber esto mortuo filio damas liber erit licet enim aliquid accidat & uiuis: Sed uulgi sermone mors etiā significat.

Accidere in testamento quid.

*

* Tribus uoluminibus: quæ scilicet supra dixit signata æque cum testamento depositaq; fuisse apud uirgines uestales: & in senatu aperta recitataq;. Indicem. titulum indicantem summatim res ab ipso gestas ecclesiastici scriptores frequenter per diminutionem indiculum appellant: sicuti est illud ex lib. vi. ecclesiasticæ historiæ apud Eusebium si quis nosce uult quanta Originis uolumina in manus nostras uenerint: inde sumat indiculum. Incidi. insculpi. Mausoleum ipsius Augusti sepulchrum. Breuiarium miror Senecam scribere lib. v. epistolarum breuiarium uulgariam esse parumq; latinā dictionem ait enim cum latine olim loqueremur summarium uocabatur id quod nunc uulgo breuiarium dicitur. Namq; Pli. luculentissimus scriptor sic ait in. xviii. uerum ut pariter omnis culturæ quoddam breuiarium peragatur. Et in præsentia Tranquillus breuiarium uocat id quod Se. tradit dici debere summarium. Sub signis. militaribus. In ærario. scri. Asco. ærarium dici pro priuata pecunia: fiscum uero pro publica: ergo uero secus reperio apud eruditos hac inter in ærararium fiscumq; fieri differentiam: ut ærarium pro publicæ pecuniæ repositorio capiatur quod romæ erat in æde Saturni: fiscus uero pro pecunia imperatoris. hinc est illlud satyrici poete. Res fisci est ubicumq; natat: sed de hoc alibi. Vectigaliorum. quid residuum superesset in exactione uectigalium. Macro. in. i. satur. luculenter tradit uectigalium & uectigaliorum sicut uinalium & uinaliorum & bacchanaliorum atq; bacchanalium: & saturnaliorum & saturnalium a ueteribus usurpari: & ut ipse inquit: qui uectigalium dicit regula nititur: qui uectigaliorū auctoritate munitur: ad quā uelut ad anchoram confugimus. A quibus ratio. Canit Augustus ut post obitum ratio uillicationis exigeretur a seruis suis & libertis: qui uectigalia se imperante administrauerant.

Index.

Indiculus.

Breuiariū.

Sūmarium

Aerarium

Fiscus.

M. AN. Legionariis militibus subaudi qui in legionibus erant ad prouinciarum præsidium. Trecenos: trecentenos. Representari: depositam paratāq; esse mōstrari. Produxit: protraxit ampliauit. Quædam legata. Annuum diem: annuam pensionem: sic Vlpianus annuam binam trinam diem p̄ duabus tribusq; pensionibus scripsit. Excusata in excusationem adducta. Duobus paternis patrimoniis: Octauii & cæsaris dictatoris. Accidisset si mori contigisset.. De tribus uoluminibus: quæ æque obsignata dixerat. Indicem: breuem demonstrationem. Breuiarium: summarium Anneus Seneca: sed uide ne plus profutura sit ratio ordinariæ q̄ hæc quæ nunc uulgo breuiarium dicitur olim quum latine loqueremur summarium dicebatur. Totius imperii: rerum omniū quæ Romano continerentur imperio. Sub signis: circa signa. Erario & fiscis: ærarium locum intelligas in quo publicum aurum argentum uasa præciosa tabulæ æneæ in quibus leges erant incisæ asseruabantur. Fiscus in quo imperatorum pecunia Spartianus tamen bona inquit damnatorum in fiscum priuatum redigi uetuit: priuatum addidit. quasi publicum quoq; dici posse fiscum intelligat. estq; fiscus uas ut pediano placet ex sparto factum ad maioris summe pecunias capiendas. Vectigaliorum. dicitur & uectigalium sed illud auctoritate: hoc analogiæ ratione defenditur.

PHILL.

INterpretaturi Tiberiũ Cæsarem tertium imperatorũ romanorũ haud intẽpestiuiter preponemus testi‑monium Sexti Aurelii ita de Tiberio scribentis.qđ suscepto negocio conducibile est. Claudius Tiberius Li‑uiæ filius Cæsaris Octauii priuignus:impauit annis.xxiii. Iste qui Claudius Neró dicebatur: eleganter a ioculatoribus Caldius biberius mero ob uinolẽtiam nominatus est. satis prudens in armis satisq̧ for‑tunatus ante sũptũ imperium sub Augusto fuitut nõ immerito reip. dominatus ei cõmitteretur: inerat ei sciẽtia litterarum. Eloquio clarior sed ingenio pessimo:truci:auaro insidioso.simulans se ea uelle q̃ nollet: his quasi infen‑sus quibus consultũ cupiebat:his ue‑ro quos oderat quasi beniuolus appa‑rens: repentinis responsionibus aut consiliis melior quam meditatis. De‑niq̧ delatum a patribus principatum quod quidem astu perfecerat: ficte ab nuere quid singuli dicerent sentirent atrociter explorans:q̃ res bonos quosq̧ pessum dedit. existimãtes enim ex aio eũ lõga orone iperialis molestiæ magnitudinẽ declinare:eum snias ad eius uolũtates pmũt inciderũt exitia postrema. Patricia gẽs claudia. Li. li. ii. de origine claudie gentis hæc tra‑dit. Seditio inter belli pacisq̧ auctores orta i sabinis aliq̃tũ uiriũ trãstulit ad

Origo claudiæ gentis.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER TERTI‑VS. TIBERI. CESAR.

PAtricia gens Claudia (fuit enĩ & alia plebeia nec poteria minor nec dignitate) orta ẽ ex re‑gillis oppido sabinorũ. Inde Romã recens cõdirã cũ magna clientiũ manu cõmigrauit auctore Tito Tatio cõsorte Romuli: uel qđ magis cõstat. T. Claudio gẽtis pricipe: post reges exactos sexto fere ãno a pr̃ib⁹ in patricios cooptata. Agrũ isup trãs aniené cliẽtib⁹: locũq̧ sibi ad sepulturã sub capitolio publice accepit. Deinceps pcedẽte tpe duodetri‑ginta. cõsulat⁹: dictaturas qnq̧: cẽsuras septẽ triũphos sex

romanos. Nãq̧ Appius clausus cui postea Appio claudio fuit romæ nomẽ cũ pacis spe auctor a turbatoribꝫ belli pmeret:nec par factioni eẽt:ab oppido regillo magna clientiũ cõitatus manu romã trãsfugit. his ciuitas data agri q̧ trãs aniené:uetus claudia tribus postea nouis additis tribulibus:q ex eo uenirẽt agro appellata. Appius inter pa‑tres electus haud ita mlto post in pncipũ dignationẽ puenit. hactenus Li. cui astipulat̃ Diony. in. v. histo. aitq̧ ad suam usq̧ ætatem durasse nomen claudie tribus apđ Plu. in publicola legimus hũc Appiũ Claudiũ psuasiõibus publicolæ clãdestinis sollicitatũ romã ex sabinis trãsmigrasse abducẽtẽ secũ qnq̧ milia clientũ:una cũ piugibꝫ ac liberis:qbus publicolæ opa ciuitas data agerq̧ trãs anienẽ:singulis bina iugera. Claudio uero qnq̧ &. xx. tradita. De hoc sic scri. poeta in. vii. æn. Ecce sabinoꝝ prisco de sanguie magnũ Agmẽ agẽs clausus magniq̧ spe agminis instar Claudia nũc a quo diffũditur & tribꝫ & gẽs. a Silio uenuste dictũ clausorũ decus p claudioꝝ:ppt̃ Appiũq̧ prio clausus mox claudius ẽ noiatus. Et al. ple. refert Asco. duas fuisse familias claudias romæ:alterã plebeiã al‑

Marcelli.
Pulchri.
Regillum.
Mors tatii

terã patriciã:plebei appellata est Marcellorũ:patricia uero Pulchroꝝ. Ex re. Li. & diony. singulari nũero regillũ id oppidũ appellãt. ab eodẽ Liuio pugna graphice describit̃ q̃ ad lacũ regillũ inter romanos latinosq̧ pugnatũ ẽ Recens: recẽter aduerbiũ ẽ. Cõsorte Romuli. hæc pria Trãqlli snia de auctore gẽtis Claudiæ a nulo histori corũ mẽorat̃ cũ in sedam oẽs pedibꝫ eãt. Titus aũt Tacius Sabinorũ rex cõsors Romuli dr̃:qm̃ regimẽ iperii pso‑ciarũt unam ciuitatẽ ex duabꝫ faciẽtes:& imperiũ oẽ romã cõtulerũt:& ut scribit Li. in. i. nõ modo cõmune sed cõcors etiã regnũ duobus regibus fuit postea Titus Tacius lauini cũ ad solẽne sacrificiũ eo uenisset cõcursu facto interfectus est. Post reges exactos:post electos Tarquinios. Cooptata:electa adscita.

M. AN. Sabellici ad Augu. Barbadicũ serenissimũ Venetiarũ pncipẽ Paraphraseos in Trãql. parenæsis tertia.

PAtricia gens Claudia: Si talẽ se Tiberius in suæ administratiõis recessu pstitisset Augustine dux inclyte qlẽ ab initio pmiserat merito inter optios eoꝝ q post. C. Cæsarẽ sũt Rõæ terũ potiti hẽri potuisset:sꝫ ne mo diu psonã ferre potuit alienam:cito enĩ functa in suã recidunt naturã:ægre qdem frugi moderatũq̧ principẽ tãtisp carnifex natura illa egit:dum per q̃ tutius sæuire liceret scœna cõparat. Sed ea diu male dissimulata crudelitas:libido:& auaritia:tres grauissimi uitæ affectus in hũani generis perniciẽ ex improuiso eru pere. Quæ plane uitia quo minus ex ficta illius persona fuerant expectata:eo maiorẽ oĩbus gentibus stuporem in tulere:nec tantum mala illa in sua tempora sæuiere:sed pessimo exẽplo detestabili principũ carnificinæ fores apa ruerunt:hinc enĩ Caligulæ:Nerones:Domitiani:Cõmodi:Seueri:aliiq̧ Romani imperii pestes extitere. Sed prin‑cipatus tuus dux serenissime omnino ab illo diuersus:qppe q in libertatis gremio collocatus:clemẽtiæ ẽ & popu‑laritatis plenus:nunc ad tranqllũ redeo:q ad plæbeiæ differentiã patriciã gentem Claudiã dixit. Siquidẽ due fue runt claudiæ familiæ:ut Asco. ait Marcellorũ una q̃ eadẽ & plæbeia: pulchrorũ altera patricia. Ex re. oppido Diony. regillo dixit:auctor gentis ut ipse tradidit. T. Claudius ut publius Clausus qui postea Claudius es dictus id sub id tempus quo ad regillum lacum ingenti prelio est ab Aulo posthumio pugnatũ cũ numerosa clientũ & amicorũ manu se Romam contulit:quare & in urbe ad ædificandũ area & ultra aniené agro donatus in patricios cooptatus est. Sabinorum:sabini umbrorũ finibus:tyberi:latio:& marsis inclusi:ut Troezenius zenodotus tra didit ab umbris oriundi:mutatoq̧ cum sedibus noie p umbris sabinos diu corrigit:ex Sabino sangi diui gentilis Pli. adeorũ cultu sabinos quasi seuinos appillatos ait. Recens condiram:recens dixit p recenter:sic Maro sole recens orto Liui. & Diony. post exactos reges:eum uenisse scribunt:per id tempus quo ad regillum lacum aduer‑sus latinos est pugnatum anno circiter quinquagesimo supra ducentesimum ab urbe condita.

Anio unde

PHI. Trãs anienẽ. fluuiũ tiburtinũ haud lõge ab urbe distãtẽ:de quo Ora. Et pceps anio & tiburti lucus: anieni nomẽ ididit Anius rex ethruscoꝝ:q isequẽs cethegũ filiæ raptorẽ cũ eũ asseq nõ posset:i fluuiũ isiliit. ibiq̧ extinctus ut anio uocaret̃ effecit. Plu. autor in libello de pparatiõibꝫ claroꝝ hoiꝫ: de aniene plura in. iiii. ppertii cõmentario.

Duas oua. ouatio est minor triũphus: qui ouabant introire soliti erant equo uehentes alii pedibus ingredi ouãtes dicunt: cũ triũphantes curru ueherent. dicta ouatio nõ ab ouatione. i. bacchico clamore: ut quidã putauere: sed ab oue: quam imolabant: cũ in triũpho bos imolaretur: sicut docent eruditi & testis est Plutar. in Marcello Diony. quoq; in. v. non pauca scienter scri. de ouationis & triũphi differentia. Cum prenominibus nemo romanus ut Priscia. ait in. i. erat absq; prenomine: qui mos ex eo tẽpore cœpit quo Sabinos Romani adsciuere ciuitati: & ad cõfirmandã coniunctione nomĩa illorũ suis noibus preponebant. liber homo ut docet Quinti. in. vii. habet prænomen: nomen cognomen: & ita nobiles romani tribus nominibus censebãtur: sicuti apud Li. facile est animaduertere. ideoq; ab Auso. dicrũ est. Tria noia nobiliorũ. hinc illud satyricũ: tanq̃ habeas tria nomĩa. i. tanq̃ sis nobilis: & ingenuus romanus. C. Marius. Qu. Sertorius & L. Mummius tertiũ nomẽ minime habuisse tradũt. mulieres quoq; erant duobus: contẽte noibus: Var. existimat simplicia noia antiquitus fuisse in italia: sicut Romulus & remus: & Faustus: neq; prenomen habuisse & cognomẽ: qdã arbitrant ro. cõsuetudinẽ multiplicandorũ noim. traxisse ab Albanis: a quibus orti sunt: prenomẽ nomini preponitur: ut Caius: Lucius: cognomen postponitur.

Ouatio unde · Prænomia · Tanq̃ habeas tria nomina.

duas ouationes adepta est. Quum prænominibus cognominibusq; uariis distingueretur Lucii prenomen consensu repudiauit: postq̃ e duobus gentilibus præditis eo. alter latrocinii: cædis alter conuictus est. Inter cognomina autem & Neronis assumpsit: quo significatur lingua sabina fortis ac strenuus.

De gente claudiorum & eorum gestis. C. II.

Multa multorũ Claudiorũ egregia merita: multa etiã secus admissa in rempublicam extant: sed ut præcipua cõmemorẽ. Appius Cæc⁹ societatẽ cũ rege Pyrrho ut parũ salubrem iniri dissuasit. Claudius codex primus

Duodetriginta sicut. duodeuiginti dicimus decem & octo. quasi duo desint uiginti: ita duo de triginta dicuntur uiginti octo. Repudiauit: nequis unq̃ ex ea familia. L. claudius appellaret. — Duodetriginta.

Gentilibus. claudiis. gentiles ut docet. Cicero in topicis. & copiose explicat Boetius: suo qui eodem genere orti sunt eodemq; nomine inter se sunt: ut Scipiones & claudii: & ait eleganter Cincius gentiles mihi sunt qui meo nomine appellantur. Præditis eo scilicet prenomine lucii. Neronis assumpsit. A. Gel. lib. xii. Nero inquit Sabinum est uerbum: eoq; significat uirtus & fortitudo. itaq; ex claudiis quos a sabinis oriundos accepimus: qui erat egregia ac prestanti fortitudine nero appellatus est. Sabini autẽ id neronis nomen a græcis accepisse uidẽtur qui uincula & firmamenta mẽbrorum νευρα dicunt nostri neruos. Secus admissa: perperã & per detrimentum reipu. facta. Appius cæcus: appius censor cum solemnia sacri herculanei seruos publicos edocuisset luminibus captus est auctores Li. & Vale. idem cum Pyrrhus epirensis legatum Cineam pro amicitia paceq; romanorũ petenda: romã misisset: cũq; sententia senatus inclinaret ad pacem: q̃uis & senex & Cæcus esset in curiã se deferri iussit factoq; silentio. utinã inquit ad cæcitatẽ oculorũ surditas auriũ accessisset: ne turpes cõsultatiões uestras audire cõpellerer. luculentaq; oratiõe pacẽ societatẽq; cũ pyrrho fieri dissuasit: sicut scri. Plutar. in pyrrho. Quærit iuriscõs. lib. iii. ffo. nunquid cæcus magistratum gerere possit: & extat inquit: exemplum eius qui gessit. appius claudius cœcus consiliis publicis intererat: & in senatu dixit seuerissimam sentẽtiam de pyrri captiuis non recipiendis. De eodem sic li. i. ffo. scriptum legimus. Appius claudius maximã iuris scientiam habuit: appiam uiam strauit: & claudiã aquam induxit: & de pyrrho in urbem nõ recipiendo sententiam tulit. — Gentilis. · Appius. Cœcus.

M. AN. Trans anienem: ex duobus & quadraginta fluminibus que tyberim augent nar & anio precipui. ut Pli. sentit: orit anio ĩ thebanorũ mõtibus trisq; lacus nobiles in tyberĩ defert plu. in eo opẽ qd̃ περιπαλλήλων scripsit parisientiũ olim fluuiũ ipsum ait appellatũ mox ab anio hetruscorũ rege qui rem id flumẽ a Nusa filia precipitauit aniẽnẽ dictum: Prop. aniẽnũ secundi declinatus ꝓtulit Papi. illis ipse antris anienis forte relicto ubi ego anienus libentius legerim: ut sit anio anien: & anienus in nominandi casu: quod si aliis accedas quattuor modis recta uox uarianda est. Duodetriginta: octo & uiginti. Duas ouationes: quid triũphus ab ouatiõe distet ex gelli auctoritate ostendimus: cæterũ Diony. decorati sunt inquit triũphis & senatu utriq; Menenius maiore & preciosiore curruli sella uectus posthumius minore & inferiore quã ouationẽ uocant: & rursus differt ait. hic ab altero: primũ quidẽ quod pedes ingreditur cũ exercitu ꝓductus qui ouatim triũphum ducit nec in curru sicut ille deinde: quia nõ picta neq; aurei claui ueste induitur nec ornatur trabea quæ peculiaris est consulum ducumq; amictus: corona autem ponit ei laurea: Inferior est altero in gestatione sceptri: alias habẽs omnia hactenus Dionysius qui oino aliquid uidetur mihi uariare a latinis in ouationis apparatu describendo. Sed si quis legitimã triumphi formam requirit uideat Appianum. Præditis: eo id prenomen habentibus. Extant: apparent. Appius cæcus huius est uox illa quam postea Ennius est carmine cõplexus. Quo uobis mentes recte quæ stare solebant antehac demẽti sese flexere ruina. Dissuasit: immo persuasit ne fieret ut Cice. in Catone maiore meminit.

PHI. Claudius caudex. scribit Gellius li. xvi. bellũ aduersos pœnos primũ ceptum esse Appio Claudio cui cognomentum caudex fuit Appii illius Cæci fratre: &. M. Fuluio consulibus. Se. in lib. de breuitate uitæ auctor est hunc primũ persuasisse romanis nauem cõscendere: unde caudex ob hoc ipsum appellatus est: quia pluriũ tabularũ contextus caudex apud antiquos uocat. unde tabulæ codices dicuntur: & naues que cõmeatũ subuehunt caudicariæ nominant quas & caudicarias appellamus: quẽadmodũ Appius hic caudex traiecto freto messanã peruenerit hieronem siracusanorũ regem superauerit carthaginenses perdiderit luculenter narrat Poly. li. i. histo. — Caudex unde. · Codices. · Caudicariæ naues.

freto classe traiecto pœnos. Sicilia expulit. Tiberius Nero aduenientẽ ex hispania cum ingentibus copiis Asdrubalem priusq̃ Annibali fratri coniungeretur oppressit. cõtra Claudius. Appius regillanus decemuir legibus scribendis uirginem ingenuã ꝑ uim libidinis gratia in seruitutẽ adserere conatꝰ causa plebi fuit secedẽdi rursus a prĩbus. claudiꝰ drusus statua sibi cũ diadẽate ad appii forũ posita Italia ꝑ cliẽtelas occupare tẽtauit. Claudius pulcher apd Siciliã nõ pascẽtibꝰ

Fretum. Freto. angustias maris fretũ appellant a similitudine feruẽtis aque dictũ ut interpretat Var. Fretũ autẽ de quo
loquit Tranq. Siciliã disterminat ab italia unda tam angusta ut latratus canum & cãtus uolucrũ transmittere dis
catur a Silio. Tiberius ne. refert Li. li. xxvii. Claudiũ Neronẽ celeritate incredibili usum relictis castris: q̃ ppe ca
Senegallia. stra Annibalis habebat ad Senogalliã cũ expeditis militibus ꝑperasse: ibiq; iunctis cũ collega Li. salinatore copiis
Clades has ad metaurũ flumẽ cũ Asdrubale Annibalis fratre cõflixisse: in qua pugna quinquaginta sex. m. pœnorũ caesa sunt.
drubalis. Asdrubal ne superesset tanto exercitui cõcitato equo se in cohortem romanã immisit. ibi ut patre Amilcare & fratre
Annibale dignũ erat pugnans cecidit
M. Li. Salinator qm̃ in eius puĩcia tã-
ta res gesta esset quadrigis urbẽ triũ-
phali habitu itroiuit militibus sequẽ
tibus. Claudi. uero Nero equo sine mi
litibus inuectus est. ita cõsauciatus est
triũphus: ut gloria oĩs penes Claudiũ
Nero. esset cuius incredibilẽ ad hoc ne
gociũ pagẽdũ celeritatẽ sic laudat Si-
lius in. xv. puni. & pẽna & fulmine &
undis hibernis & achemenio uelocior
arcu euolat. Contra exempla haec
Regilani que sequuntur sunt eorum qui in rep. ro. detrimento si: dedecorosiq; fuerunt. Regillanus. Cognomentũ hoc de
unde. ductum uidetur a regillo Sabinorum oppido: unde orta est gens Claudia. Decẽuir. Põpo. iurisecon. de hoc sic ait.
Appius Claudius unus ex decẽuiris: cuius maximũ consilium in. xii. tabu. scribendis fuit. Refert Li. li. iii. Regimen
totius magistratus decẽuirorũ penes Appium fuisse fauore plebis qui dum uirginiã Lucii uirginii centurionis fi-
liam amore amens nec pretio nec ulla alia re corrũpere posset. M. Claudio clienti negocium dedit ut uirginem in
seruitutẽ assereret: hinc cõtẽtiones exortae: hinc Virginius pater e castris romã reuocatus cum aliter libidini impo
tentiaeq; decẽuiri resisti nõ posset: arrepto cultro de taberna Lanionis filiam transfigit. hinc facta populi secessione
decẽuiri abdicant se magistratu. Appius ipse in carcerem coniectus: quod domiciliũ plebis romanae appellare so-
lebat: mortem sibi consciuit.
Asserere as- In seruitutẽ asserere. multa sunt uerba media & ancipitia: que utroq; uersum dici possunt: inter que est asserere:
sertores. quod cõmune est libertati & seruituti. dicimus enim asserere uendicare tam in seruitutem q̃ in libertatem: unde &
assertores dicti ancipiti uocabulo: tam hi qui uindicant in seruitutem q̃ qui in libertatem. de assertoribus liberta-
tis plurifariam est exẽpla reperire. de assertore seruitutis: quia infrequens est: exemplum liuianũ adhibebo Namq;
scribens hanc historiã ait in. iii. Claudio clienti negocium dat ut uirginem in seruitutem assereret: & inibi iam a ui
tuta erat: cum assertor nihil opus esse multitudine concitata ait: se iure grassari nõ ui. & mox paulo cuz repelleretur
assertor uirginis a globo mulierum: ubi assertor significat ille cliens decemuiri qui uirginiez asserere uolebat in ser
Secessio pri uitutem. Secedendi rursum: quia prima secessio facta est quãdo plebs ro. cum ob aes alienum quotidie nectere
ma. tur: cũq; nexi creditoribus traderentur: Sicinio auctore in sacrum montem a patribus secessit trans anienem fluuiũ
tria ab urbe millia passuũ. Piso auctor est in auentinũ secessionem eam factam siue autem in sacrũ siue in auentinũ
secessio illa facta sit: hoc constat plebem nõ prius patribus esse reconciliatã q̃ obtinuerit ut tribuni crearentur: qui
essent plebei magistratus sacrosancti. Statua cũ diademate: Romanis nihil tam detestabile tãq; inuisum erat q̃
regiũ nomen: regũq; insignia quale ẽ diadema: de quo satis multa in iulio caesare. unde drusus uel hoc solo facino-
re male meritus est de ro. libertate cum sibi statuam cum diademate tanq̃ regi posuisset.
Forũ apii. Ad Appii forum. Oppidum est in latio: cuius meminit Ora. in. i. ser Inde forum appi differtũ nautis cauponi-
bus atq; malignis. Pli. in. iii. in enumeratione latii populorum meminit fori appii. Ideo autem drusus hunc potissi
mũ locum delegisse uidetur ad res nouas moliendas: quoniã erat in clientela claudiae gentis: & ab appio qui illic
forum egerat nomen acceperat: sicut forum Cornelii forum Liuii: & id genus alia nuncupantur.
M. AN. Claudius codex: huius ductu Roma primum freto siculo superato Mamertinis opem tulere tem-
pestiuoq; eorum accessu carthaginensium praesidium ex mamertinorum arce est deiectum. Polybi. est auctor: An
neus Sene. cognomen ait illi factum: quia codex sit: tabularum congeries siue compactio. isq; primus in naues cõ-
scendere romanis ostendisset. Claudius nero: qui ad me taurum flu. Hasdrubalem uicit: Liui & Plutar. sunt au
ctores. Appius regil. de nefario Claudii decemuiri amore deq; uirginiae caede & plebis secessione Li. locuple-
tissimus est auctor. Claudius drusus: Drusus in ea familia primus a drauso hostium duce cominus trucidato
est cognominatus. Ad forum apii: Hora. aricia digressum se forum Appii uenisse ait: inde forum appii differ-
tum nautis cauponibus atq; malignis. Pli. Fregellani forappii forentani gabini quibus datur intelligi id oppi-
dum in latio fuisse. Cum diademate: quod regium fuisse insigne ostendimus Claudius pulcher is ut Polybius
prodidit ad drepanum in sicilia tres & nonaginta naues amisit: & quia contra auspicia pugnasset Romam retro-
catus multis est contumeliis affectus: Demum in iudicio ut idem auctor ait concidit. Liuius post cladem illam lu
dos praetextatum spectasse prodidit.
Clodius PHI. Pulcher. supra docuimus duas fuisse familias claudias: quarum patricia appellata est pulchrorum:
pulcher. unde & hic pulcher nominatus: sicut & ille dictus est Clodius pulcher: qui fuit Ciceronis inimicissimus: hinc il-
Pulchellus. lud mordacius & salse a cicerone dictum in epistolis ad Atticum. Sed haec praesidii apud pudorem pulchelli nõ
habet satis. ubi nominẽ pulchelli diminutiuo Claudius taxatur. Non pascentibus.

In auspicando pullis: ac per cōtemptū religionis mari deme=sis quasi ut biberent qñ esse nollent: prælium nauale iniit: su=peratusq; quũ dictatorem dicere a senatu iuberetur uelut: ite=rum illudēs discrimini publico Glauciam uiatorem suum di=xit. Extant et fœminarum exempla diuersa æq; siquidem gē=tis eiusdem utraq; Glaudia fuit: & quae nauem cum sacris ma=tris deum ideæ obherentem tiberino uado extraxit precata pro palam ut ita demum sequeretur si sibi pudicitia consta=ret & que nouo more iudicium maiestatis apud populum mulier subiit: quod in conferta multitudine ægre proceden=te carpento palam optauerat ut frater suus pulcher reuiui=sceret: atq; iterum classem amitteret: quo minor turba Ro=mæ foret Præterea notissimũ est Glaudios omnes excepto dumtaxat P. Clodio: qui ob expellandum urbe Ciceronē

In auspicatū diraq; portendēs existimabat: si pullus gallinaceus in auspicio offa obiecta pascere recusasset: un=de. Silius inter ꝓdigia q cladē flaminio denūciabāt hec quoq; ponit: q ales praescia luctus dānauit uesci plācitaq; alimēta refugit. Econtrario cū pulli pascunt fœlix est auspiciū. Id uero fœlicissimū credebat qñ ex offa quam pul=lus inuasit aliquid ex ore eius cecidit: quod: quia terrā pauiebat hoc est feriebat terripauiū primo post terripudium dictū est idq; tripudiū solistimū appellatur: quod auspiciū cū a pullario nunciabatur egregiū existimabat. Pulla=rius autē qui auspiciū nunciat: eiq; rei præest ex eo nominat: q pullos in cauea affert. De tripudio solistimo; qd erat fœlix & egregiū auspiciū: scribunt Ci=cero in libris de diuinatione & Li. in. x. ab ur. condita. Hinc est illud plinianū in. x. in capite de gallis gallinaceis Ho=rum inquit sunt tripudia solistima: qui magistratus nostros quotidie regunt: domusq; ipsas aut claudūt aut reserāt hi fasces romanos impellunt aut retē=nent: iubent acies aut prohibēt. Esse nollent comesse: & cibū capere ab edo es est deriuatur. Martialis in cœlo ro=mulus esse solet: p comessesiue ut uul=go dicitur comedere. Socrates aucto=re Gel. dicebat se esse & bibere ut uiue=ret. de hoc Appio Liuius. Claudius pulcher ꝯtra auspicia profectus iussit mergi pullos: qui pasci negabant: in=fœliciter aduersus carthaginēses clas=se pugnauit: & reuocatus a senatu ius=susq; dictatorē dicere Caium glauciā dixit sortis ultimæ hominē: qui coactus abdicare se magistratu postea ludos pretextatus spectauit. de eodē Cice. in. ii. de nat. deo. hæc refert. Nihil nos. P. Clodii bello punico primo temeritas mouebit: q etiā p iocū deos irridēs cū cauea liberati pulli nō pascerent: mergi eos in aq iussit ut biberēt qñ ēē nolle=lent: q risus classe deuicta multas ipsi lachrymas: magnā reip. cladē attulit. hūc a ppl'o ob eā cladē cōdēnatū esse te=stis est idē Cice. sed Valerius li. viii. dictorū factorūq; mēorabiliū scribit hūc appiū Clau. post amissā hāc pulcher=rimā classem fuisse qdē ppl'o infesto obiectū: & cū nullo modo crederet effugere posse meritā pœnā: tñ euasisse: cū subitarius hymber cohortus esset cuius bñficio tutus fuit a dānatiōe. Ita cui maritima tēpestas causæ dictionē cō=traxerat: cælestis salutē attulit. Viatorē. ministrū: nā q senatores ex agris accersebāt uiatores dicti auctores Cl. & Pli.

Terripauiū
Tripudiū solistimū.
Pullarius.
Esse ab edo
Viator.

Matris deū ideæ. Cybele mater deorū idea dicit ab ida: q mons est & cretensis & phrigius: & in utroq; loco ce=rimoniæ cybeles celebrabant scribit Stra. deorū matrē a locis uocari ideā dindymenā pessimūtiā: & cybele; cuius ministros curetas uocant & corybātas: historia autē Claudiæ uirginis nota est monumētis historicorū & poetarū de qua sic inqt Hieronymus li. i. cōtra Iouinianū. Claudia uirgo uestalis cū in suspitionē uenisset: stupri & simula=chrum matris ideæ inuado tyberis hæreret ad cōprobādā pudicitiā suā fertur cingulo duxisse nauem: quā multa millia hominū trahere nequiuerant; melius tamē inquit Lucani poetæ patruus cū illa esset actū: si hoc qd euenit ornamētū potius exploratæ fuisset pudicitiæ: q dubiæ patrociniū. Apud Silium in ultimo punicorū claudia cy=belem cōprecatur his uersibus. Cælicolum genitrix numen quod numina nobis cuncta creas: cuius proles terrāq; fretūq; sideraq; & manes regnorū sorte gubernant: si nostrū nullo uiolatū est crimine corpus testis diua ueni: & fa=cili me absolue carina: Tum secura capit funem & mox. Fertur prona ratis uentos impellere credas. Tertulianus in apologetico autumat nō ope pudicitiæ: sed fallacia. spiritali fuisse nauem a Claudia cingulo promotā. Et quae nouo more. Claudia Appi Ceci filia a ludis: quos spectauerat exiens turba undiq; confluentis populi uexata esset: un=de egressa cū se male habitā diceret utinā inquit reuiuiscat. P. claudius frater meus; qui nauali prœlio classem na=uium cū ingenti numero ciuiū perdiderat: aliamq; classem in Siciliā ducat: atq; istam multitudinē perditū eat; quae me male nunc miserā uexauit. ob hæc mulieris uerba tam improba ac tam inciuilia ediles plebeii multā dixerūt ei æris grauis. xxv. millia. Ideo autem dicit Tranquillus eam subisse iudicium maiestatis qm uerbis inciuilibus & petulantibus minuerat maiestatē po. ro. maiestatē autē minuere est ut docet Ci. in. ii. rhe. de digni. aut ampli. aut pote. po. ro. aliquid derogare nouo autē more dixit: qa fœminæ non solent maiestatis subire iudicium nec forēses actiones fœmineo sexui cōueniunt. legimus tñ Amesiā & Afraniā & Calphurniā inquietasse tribunal pretoris.

Idea mater
Coribātes.
Claudia ue=stalis.
Inciuilia claudiæ uerba.
Minuere maiestatē.

M. AN. Nō pascentibus: pasci nolētibus nā esse tripudiū exitianissimō illo auspicādi instituto lætitiā & fœ=licitatē portēdebat: q illis ex cibo abstinentibus fieri nō poterat. Illiciā uia sic habēt plura exēplaria: ut ab eo ui=deri possit factū qd uiatorēs in liciū dicebantur uocare populū: quū illū ad ꝓtionē uocabāt: sed Li. C. Glāciā ait ab eo dictatorē dictū. Et. q. n. de matris deū nauis q tyberino uado hæserat a Clau. uestali aduerso tyberi tracta Va=lerii & Ouidii aliorūq; testimoniis extat locupletissimū. Nouo more: qa eius sexus nulla ad id tpus maiestatis fuisset accersita.

PHI. Aegre. difficulter. Carpento. curru. sunt aūt carpenta uehicula; quae a carmente. Euandri matre dici opinatur. Oui. in. i. fa. scribit. Li. in. v. matronis cōcessum esse ut plaustro ad sacra ludosq: car=pentis festo profestoq; die uterent. galli ex carpentis soliti sunt depugnare olim Scipio nasica boiis deuictis in triū=pho transuexit spolia gallicis carpentis. Pulcher. ex familia pulchrorū quae erat patricia; significat autem Clau=dium illum pulchrum qui apud Siciliā: ut ante dictum est nauali prelio fuit superatus.

Plebcio homini. Caio fonteio. Natu mi. Scribit Modestinus iuriscō. sicuti in ti. de adop. relatum est: cū qui ado
ptat arrogat ue maiorē esse debere eo: quē sibi p arrogationē uel p adoptionē filiū facit & utiq; plenæ pubertatis. i.
Adoptio naturam imitatur. decē & octo annis precedere debet. & ut li. i. institutionū eleganter scribit: minor natu adoptare nō bebet. adoptio
enim naturam imitatur: & pro monstro est: ut maior sit filius q̄ pater. Vnde Cice. in ora. p domo sua ad pōtifices
accusat nō minus uere q̄ luculente. P. Clodiū: quod ius adoptionis polluerit: cū se in adoptionē dederit Fonteio q
annos. xx. uix natus erat. factusq; sit eius filius cōtra fas: cuius p ætatē pater esse potuerit ideo autē. P. Clodius ple-
beius fieri per adoptionem uoluit ut
tribunus plebis fieri posset: quē magi
stratum nulli patricio per leges cape
re licebat. Aduersus plebem adeo
uiolentos. Docet Li. pluribus in locis
quemadmodum familia claudia sem
per certaminibus plebeiis tribunicii
q; conte tionibus peculiariter fuerit
occupata pro patriciorum dignitate
tutanda unde in. ix. ab urbe cōdita sic
ait. Per multi iam anni erāt cum inter
patricios magratus tribunosq; certa-
mina fuerant: cū ex ea familia q̄ fatalis
cū tribunis ac plæbe erat certamē orit.
Idē in. ii. & in. v. tradit appios Claudi
os fuisse auctores dissoluēdæ potesta
tis tribunitiæ p collegarū itercessionē
Capitis reus. Docet Li. in. ii. quen-
dā Appiū Clau. reū ad iudiciū popu
li uocatū esse: q plenus irarū & suaru3
& paternarū tribunos plebis: & plebē suūq; iudiciū p nihilo habebat. illum nō minæ plebis nō senatus preces p-
pellere unq̄ potuerent ut uestē mutaret: aut supplex prehēsaret hoies senatores uero p nullo seq̄ anniixi sūt q̄ p hoc Ap
pio: q ppugnator senatus maiestatisq; uindex ad oēs tribunitios plebeiosq; tumultus fuerat oppositus: hic morbo
mortuus est anteq̄ p̄dicta iudicii dies ueniret. In al. ualet ut inqt. Quin. in altercatione acumē: nec clamosus esse
debet altercator: nec uitio iracūdiæ obnoxius. Tribunos pul. ueteres lege lata iuiolatos tribunos fecerūt & ut sa
Sacrosancti tribuni. crosancti haberēt: sanciēdo ut q tribuno plebis nocuisset: eius caput Ioui sacrū esset: familia ad ædē cereris uenū iret
Li. auctor in. iii. ab origie urbis. Quāuis tri. eēnt sacrosancti & iuiolabiles: tū Appii claudi legibus calcatis spretisq;
Homo sacer. cerimoniis sæpe eos pulsauerit in altercatiōib9 pœná floxipēdētes: q̄ uiolator tribunorū fit sacer. Is eni hō sacer dr:
quē ppl's iudicauit ob maleficiū: & q eū occidit pricidii nō dānat. Nā lege tribunitia p̄ma cauet: si qs eū q sacer sit
Sacrosanctum. occiderit patricida ne sit sacrosctm̄ aūt dr̄ qd iureiurādo iterposito est institutū si qs id uiolasset ut morte pœnas
penderet. Igitur cum tribuni sint sacrosancti debet morte pœnas pendere si quis eos uiolauerit puls uerit ue. Inter
pulsationē uero & uerberationē hoc iterest ut Offilius scribit: uerberare est cū dolore cedere pulsare sine dolore. Sed
Pulsatio. an hæc sit differētia rata uiderint iuriscōsul. Sæpe pulsare refert ad īfamiā apud Firmicū maternū īfamia pulsabit.
Verberatio Et apud Maronē pulsat p infamat positū est. Qd aūt altercatiōes & iurgia iter tribunos fuerit & appios testis Li.
est q ait a letorio tribuno missū esse uiatorē ad cōsulē appiū: & ab appio lictorē ad tribunū: q̄ rixa uiolatus eēt tribu
nus: nisi cōcio oīs cohorta esset p tribuno. Idē tradit Genutiū tribunū plebis domi inuētū fuisse mortuū: cuius ne
cis auctores fuere iuniores patriciorū: & in primis opinor appii: q plebē plebeiosq; tribunos genuino odio odisse
M. AN. Iterū classem amitteret: dirū uotū & execrabile: ac dignū p̄d ppl's oībus suffragiis (produntur.
multaret. Natu minori: qd raro alioq fuerat pmissū: ne cuiq̄ fraus fieret: id Gel. docet Ci. in ea orōne quā habuit
ad pōtifices factus es inqt filius ptra fas cuius p ætatē pr̄ eē potuisti: & rursus adoptauit natus. xx. annos quo iure:
quo more: quo exēplo. P. Fōteio plebeio hoi se in adoptionē Clodius dedit: ut plebeius factus: tribunus plebis fie-
ret: nā pricii sanguis uiris is magratus nō dabaī. Idē Cice. Fonteius es inqt neq; pr̄is hæres neq; amissis sacris pa-
ternis in hæc adoptiua uenisti. De intēpestiua adoptiōe idē sexta inqt diei hora quæstus sū in iudicio quū. C. Ant.
collegā meū defenderē q̄dā derepu. q̄ uisa sunt mihi ad illius miseri causā ptinere: hæc hoīes iprobi ad quosdā ui-
ros fortes aliter q̄ a me dicta erāt detulerūt: hora nona illo ipso die tu es adoptatus. Si qd in cæteris legibus trinūdi
nū esse oportet: id in adoptione satis est triū horarū reprehēdo: Sed ego hæc de Clodio eo libētius hoc loco pli-
xius retuli: quia in Cæsare dictatore de eius adoptione ieiune nimis dixeramus. Mutare uestem aut deprecari:
Li. preterq̄ quod neq; uestē mutauit neq; quieq̄ ex ea cōsueta aspitate orationis remisit adeo contumaci uultu ad
iudiciū uenit: ut pars magna plæbis nō minus illū reum timeret q̄ cōsulē timuisset. Nōnulli: de eodē puto Ap-
pio diu qui in lectoriū Agrariæ legis auctorē p concione inuectus ingentem certaminis exciuit procellam.
PHI. Fratrē: Valerius li. v. capite de pietate erga parentes: nō fratrem sed patrem claudiæ uestalis uirginis
fuisse scri. quem cum tribunus plebis triūphantem e curru triūphali detrahere uellet: mira celeritate utrisq; inter-
ponendo se claudia amplissimā tribuni potestatē depulit. igit alterū triūphum pater in capitoliū. alterum filia in
ædem uestæ ducit. Intercedere. intercessio propria tri. est qui ut scribunt historici magis ad ipediēdū q̄ ad agē
dū creati sunt. Insertus. qui adoptanī nō nasci in ea familia dicunī sed inseri: sicut p insitionē arbores in aliena
sede inseruni. papi. transertos ramos appellat per insitionē translatos in alienā arborē & robur. Liuiorū familiæ

plebeio homini atq; etiam natu minori in adoptionē se dedit: op
primates assertoresq; unicos dignitatis ac potentiæ patricio-
rum semp fuisse: atq; aduersus plebē adeo uiolentos & con
tumaces & ne capitis quidem quisq̄ reus apud populum mu-
tare uestem: aut depcari substinuerit nonnulli in altercatio
ne & iurgio tribunos plebis pulsauerint etiam uirgo uestalis fra
trem iniussu populi triumphantem: ascenso sil' curru usq; in
capitolium prosecuta est: ne uetare aut itercedere fas cuiq̄
tribunorum esset. De qua stirpe Tibe. genus traxit.

Ex hac stirpe Tiberius Cæsar genus trahit: & quidem
utrūq; : paternum a Tiberio Nerone : maternum ab
Appio pulchro: qui ambo Appii cæci filii fuerunt: in-
sertus est & Liuiorū familiæ adoptato in eam materno auo
que familia q̄q̄ plebeia tamē & ipsa admodū floruit octo cō
sularibus censuris duabus; triūphis tribus: dictatura etiā ac

hanc familiã fuisse splendidã & honoratã exẽpla testanĩ: & signat Vale. maximus scribẽs seriẽ imaginũ illustrium fuisse in ea gẽte. & inibi docet tiberiũ principẽ deductũ fuisse atq; oriundũ e familia liuia & claudia: cũ ait in capite de censoria nota. a Claudio Nerone & Liuio Salinatore censoribus fluxisse salutarẽ principẽ suũ significãs Tiberiũ. Cẽsuris duabus. q̃a in ea fuerũt duo censores uel q̃ unus bis censurã gessit. Magisterio equitũ: q̃a magistri equitũ in ea familia fuerũt q̃ secundã post dictatorẽ potestatẽ gerebant. Salinator uni. tri. refert Li. li. xxix. cognomen inditum fuisse salinatori liuio ppter uectigal: quod nouũ ex salaria annona cõmẽtus est in censura. hic po. ro. Salinator unde.

magisterio equitũ honorata: clara & insignibus uiris ac maxime Salinatore Drusisq; Salinator uniuersas tribus in censura notauit leuitatis nomine. Quod quum se post priorem consulatũ mulcta irrogata cõdẽnassent consulẽ iterũ censorẽq; fecissent. Drusus hostiũ duce Drauso cominus trucidato sibi posterisq; suis cognomen inuenit. traditur etiã p pretore ex puicia gallia retulisse aurũ. Senonib⁹ oli in obsidione capitolii datũ nec (ut fama ẽ) extortũ a Camillo. Eius abnepos ob eximiã aduersus gracchos opam patronus senat⁹ dictus filiũ reliq̃t: quẽ in simuli dissẽssiõe multa uarie moliẽtẽ

omnẽ. iiii. &. xxx. tribus ærarios reliq̃t quod se & innocentẽ condẽnassent. & cõdẽnatũ consulem cẽsorẽq; fecissent; neq; inficiari posset aut iudicio semel ac comitiis bis peccatũ esset unicã tãtũ tribũ noie metiã excepit: q̃ se nec cõdẽnasset: neq; cõdẽnatũ aut cẽsorẽ aut cõsulẽ fecisset: lege Vale. i capite de cẽsoria nota & Li. in. xxix. de districta Liuii salinatoris cẽsura copiose eloq̃nter q̃ scribẽtes. Mulcta irro. mos sermonũ is est: ut ita loq̃mur mulctã dixit & multa dicta ẽ: mulctã irrogauit: & mulcta irrogata est: q̃d significat mulctare Mulcta dicta irrogata. & mulctã ĩpõere dãnato q̃si p rogationẽ ad ppl'm. M. cato aliter dixit in origibus: cũ ait ipator nr̃ si q̃s extra ordinẽ depugnatũ iuit: ei mulctã facit a mulcta æs mĩ ctatitiũ dictũ q̃d ex mĩ cta irrogata exigi solet. Duce hostiũ germanorũ uel ut alii gallorũ: est eni drausus barbaricũ nomẽ: nec eius: historia satis nota. Pro. p. sicut dicimus p cõsule itidem dicimus p prætore: quasi loco pretoris: ut inquit Marcianus capella: qui proconsule finiunt. e littera in noiatiuo naturã prepositionis intuentur pro: quippe ablatiuo tantũ prefertur: sed dici tamen potest procõsul & pro pretor nõ duabus uocibus sed pposito nomine ut procurator. Cognomẽ inue. ut Liuii drusi cognomiũ et Mulctaticium.

Aurum senonibus datum. senones populi sunt galliæ notissimi: utpote qui olim urbem Romã incenderunt & arcem capitoliũq; obsederũt. postea inter. P. Sulpicium tri. militum & brennũ Regulũ gallorum colloquio transacta pactio est: & mille põdo auri precium po. ro. factum addidit Liuius pondera ab galli iniqua allata fuisse: Sulpitio tribuno Romano recusante additum ab insolente gallo ponderi gladium: de quo loquitur silius. infandi senones pensatiq; improbus auri arbiter ensis adest. cæterum prius q̃ omne aurum per altercationem esset appensum: interuenit dictator Camillus: qui auferri aurum de medio iussit: gallosq; tanta cede profligauit ut ne nuncius quidem cladis relictus sit id bellum ab eruditis senonicum nominatur. Plinius libro. xxxiii. tradit a plerisq; existimari nõ mille sed duo millia pondo auri collata fuisse in ea gallorum pactione: quoniam a Camillo totidem cõdita fuerunt sub solio iouis capitolini; sed ut ipse ait id aurum quod accessit fuit ex præda gallorum omittendum nõ est id quod tradit Verrius: qui ait senonas gallos existimari ex eo appellari: quia noui uenerunt ex transalpina gallia quasi cenonas littera immutata. καινοσ: enim græce nouus dicitur & καινοτησ nouitas: obiter annotandũ q̃ in pensione auri cũ a gallo insolenter additus fuisset sicut iam diximus iniquo ponderi gladius: adiecta quoq; uox est intoleranda Romanis dixit enim gallus per insolentiam ueh uictis: quod postea uenit in prouerbiũ: quod & Plautus usurpat adiiciendum quod minus protritum est. furium: scilicet Camillum cum postea insidiis circũuentos gallos conciderer & illi quererentur contra foedus id fieri: remunerasse ipsum gallum eadem uoce: ut & ipse diceret: ueh uictis. Ensis additus põderi. Senones unde. Veh uictis.

M. AN. Virgo uestalis: claudia. Insertus: immixtus interiectus. Vale. de discordia a Liuii salinatoris: & Claudii Neronis censura scribens si quis inquit cælestium significasset futurum ut eorum sanguis illustrium imaginum serie deductus in ortum salutaris principis nostri confluerer. Octo consulatibus: octo ex ea familia cõsulibus. Duabus censuris: duobus censoribus: sic reliqui honores ad illos qui functi sunt referantur. Salinatore Li. salinatoris cognomento predito: is ex salaria annona uectigal statuit in censura quã cũ Claudio gessit unde illi cognomen inditũ: Liui. & in precio salis oneratas tribus quarũ opera dãnatus erat credebant inde salinatori Liuio inditum cognomẽ in hunc quoq; extat iocus ille Fabii Maximi in Catone maiore a. M. Tullio quũ gloriarẽ Fabium maximũ sua opera. Tarẽtũ recepisse: certe inquit ille sic habet: nã nisi tu prius amisisses nullo modo recepissẽ.

Vniuersas tribus: Liui. quoq; oẽs ait preter unam metiã: sunt qui & addant etiam neq; cũ condẽnasset: neq; dãnatũ postea creasset cõsulẽ: quo noie tribus reliquæ ab eo notatæ sunt. Senonibus: miror fuisse qui traderent aurũ a Druso relatũ si uera sunt q̃ Liui. scri. is dũ aurũ gallis pẽderẽ Camillũ interuenisse ait cõtinuoq; inter ipsas urbis ruinas pugnã contractã: postridieq; uia gabina ad octauũ lapidẽ iterũ pugnatũ gallosq; occidione occisos; ita ne ne nuncius quidẽ tãtæ cladis nõ modo auri asportator sit relictus. Inter apẽninũ & alpes extremi gallorũ oim ad adriã littoralem oram senones incoluere deferitate gentis & reliquo uiuendi ritu Polibi. accurate multa. Li. Dru. Appi. Liui. Drus. ad alterũ tribunatũ ut gracchi legibus obsisteret hortatus est: Ci. ad Q. u. fratrẽ: Drusiq; tribunatus pro senatus auctoritate susceptus.

PHI. Eius abnepos: quarto gradu affinitatis sunt abnepos & abneptis infra: sicut abauus & abauia sunt supra. Patronus senatus: de hoc Druso loqui uidetur Cicero in primo de oratore. scribens Drusi tribunatum pro senatus auctoritate fuisse susceptũ: quod & de filio dici haud absurde posset: qui ut scribunt historici nõ modo tribunatus uiribus: sed ipsius etiã senatus auctoritate tũ conflauit incendiũ ut nec prima illius flãma posset sustineri; subitaq; morte correptus hereditarium in posteros suos bellum Abnepos.

propagaret:sed seditionū oim causa primordiūq; fuerunt Tiberius & Caius gracchi:qui legibus agrariis aurā populare aucupabant:quibus iterfectis nō defuerūt:qui gracchanas leges asserere conarent:inter quos extitit Drusus filius longe a patre dissimilis:nam cū ille aduersus gracchos operā eximiā senatui prestitisset:hic gracchanis legibus plebem ad se trahere tentauit:nullo largitionis genere omisso:extat uox ipsius profitentis nihil se ad largitionem ulli reliquisse preter cœlum & cœnū:hic rebus in urbe Romana temere concitatis domū se recipiens immisso inter turbam pcussore corruit:& ita extinctus est:scribit Appianus lib.i.bellorū ciuiliū cū in deambulatorio obscuro sus diceret sub horā uespertinā pcussū cōcidisse:repertūq; sutoris cultrū in fœmore infixū: Auctor cædis ignorat: de hoc Seneca in libro de breuitate uite sic scribit Liuius Drusus uir acer & uehemēs cū leges nouas & mala gracchana mouisset stipatus ingenti totius italiæ cetu:exitū rerū nō puidēs execratus inquietā a primordio uitā dr̄ dixisse: uni sibi nec puero qdā unq̄ ferias cōtigisse. Diuersa factio:autumāt eruditi pcussorē Drusi a Philippo & Cœpione inimicis fuisse subornatū: q erāt principes diuerse factionis. Bello alexādrino: qđ gestū est a cæsare dictatore aduersus alexandrinos:de quo in primo cōmētario dictū est. P.Scipiōis:is fuerat socer Pōpeii:bellūq; ciuilis reliqas refouerat in africa:mox uictus i acie circūuētus ab hostib9 honestæ morti uocē quoq; adiecit honestā:qrētibus eni hostibus ubi esset Impator rn̄dit iperator bene se habet: de pōtifice maximo pontificūq; minorū collegio dictū est affatim in Iulio Cæsare uidet in hoc loco pontifex unus ex minoribus signari potius q̄ maximus. Narbo:Narbo Marcius duodecim millibus passuum a mari distat:a cuius nomine Narbonensis prouincia appellatur:bracchata gallia ante dicta. Plinius Narbonē decumanorū coloniā uocat propterea quod milites decimæ legionis in eam coloni deducti sunt. Strabo in.iiii. ait Narbonē fuisse amplissimum eius regionis emporium:Sidonius in endecasyllabis luculento præconio extollit Narbonem narbonisq; pulcritudinē opulentiam salubritatem. Arelatæ:in mediterraneo narbonensis; galliæ ciuitas est arelatæ:a Plinio dicta Colonia sextanorum:quoniam ex sexta legione coloni deducti sunt. Harum coloniarum deducendarum auctor fuit Cæsar quibus patrem Tiberii præfecit uelut unum ex triumuiris: qui more Romano colonos deducebant:eisq; agros uiritim diuidebant. Turbarum. turbationum. Abolitionem facti: post interfectum in senatu Iulium Cæsarem multi de amnestia : quæ lex est obliuionis discordiarum reuocanda censuerūt: & hoc est illud uetus uerbū:quod Cicero in prima philippica:usurpasse se testatur:quod in sedandis discordiis usurpauerat olim ciuitas atheniensium:de quo in libro annotationum plura.

Vox drusi.

Nec puero quidē feriæ

Imperator bn̄ se habet.

Narbo.

Amnestia.

diuersa factio per fraudem interemit.

De patre Tiberii.

Pater uero Tiberii questor. C. Cæsaris Alexandrino bello classi prepositus plurimum ad uictoriam contulit. Quare & pontifex in locum. P. Scipionis substitutus: & ad deducendas in galliā colonias in quibus Narbo & Arelatæ erant missus est: tamē Cæsare occiso cunctis turbarum metu abolitionem facti decernentibus: etiam de premiis tyrannicidarum referendum censuit. Prætura deinde functus quum exitu anni discordia inter triumuiros exorta esset: retentis ultra iustum tempus insignibus. L. Antonium consulem triumuiri fratrem ad Perusiam secutus deditione a cæteris facta solus pmansit in partib9. Ac prio prenestē. inde Neapolim euasit: seruisq; ad pileū frustra uocatis in Siciliā pfugit: sed indigne ferens: nec statim se in cōspectum

M.AN. Diuersa factio:interemit:Drusus Liui. filius ut Appi. scri. tri. pl e. in deābulatorio percussus cum clamore concidit culterq; sutorius in eius fœmore affixus est repertus. Quod autem uarie molientē dixit ad illud referri oportet;quod quum senatui & equestri ordini placere studuisset neutrius ordinis odiū declinauit. Alexādrino bel. quod Cæsar aduersus Ptolemæū circa alexandriā gessit. Pontifex:pontifex maximus intelligi nō potest; quum. C. Cæsar pontificatū maximū nisi cū morte nō deposuerit: sed erant alii pontifices octo numero: q̄q̄ ab initio quattuor a Numa rege instituti fuissent. De eorum potestate Plut. in Numa & Alicarnasseus Dionysius plura.

P. Scipioni qui est a. G. Cæsare in africa uictus Appianus & Plutarchus sunt auctores in quibus in numero quarum.

Narbo:unde galliarum una cognominata emporium ut Strabo ait illustre ad ostiū rhodani. Arelatæ:& hoc quoq; eiusdem terræ emporium & ipsum rhodano ut idem auctor tradidit adiacens.

Tyrannoctoni.

PHI. De premiis tyrannicidarū:tyrānicidæ dicti sunt Iulii Cæsaris interfectores;quos Cice. uocabulo græco tyrānoctonos appellat:refert Appia. Cinnā qui pretor erat imprimis interfectores Cæsaris collaudasse:eosq; cēsuisse ut cōseruatores e capitolio euocādos:& honoribus meritis afficiendos:fuerunt & alii ut idē est auctor:q hoc idē assererēt. scri. Cice. in orō. p milone:morē esse græcorū ut honores deorū tribuant his uiris: q tyrannos necauerunt:extant declamationes hoc argumēto:tyrānicidæ premiū detur. Inter triū. Mar. Antoniū Lepi. & Augustū

Præneste.

Vltra iu. tēpus:Iam finita pretura:q annuus est magistratus. Insignibus: pretoris ornamentis. In par. s. L. Antonii & in factione Augusto cōtraria. Preneste:oppidū est latii quondā Stephane dicta siue polistephanō a copia coronarū:ubi fortunæ tēplū illustre uisebat: de quo Silius tēplisq; dicatū fortune preneste iugis. Neapolis:opus chalcidensiū est parthenope a tumulo sirenis appellata. Seruis ad pi. legimus sæpe apud historicos ad pileū seruos fuisse uocatos:qđ significat ad libertatē:cuius insigne est pileus. Liui. in. xxiiii. postero die serui ad pileū uocati:& carcere uincti emissi:cōfusaq; ois multitudo hippocratē atq; epicidē creant pretores:hinc illud prouerbiale apud Sene. in. vi. episto. dicet aliqs me uocare ad pileū seruos:post interfectū Iuliū Cæsarem qdā pileū in hasta pretulerūt tāq̄ libertatis signū:uniuersosq; ad ciuilitatē patriā uocauerūt:olim Luci. Cinna uocatis ad pileū seruis aduersarios deuicit:mos fuerat apud ueteres ut serui q p manumissionē liberi fiebant raderēt caput & calui

Vocare seruos ad pileum.

pileum caperent:hinc est illud Plautinum:dii faxint ut hodie raso capite caluus capiam pileum pater Tiberii fru stra seruos ad pileum uocauit:quonian hominem sequi noluerunt:maluerunt q; in seruitute uitam tutam degere q̄ spe libertatis periclitari. Fascium usu:pretores sicut & proconsules non plusq̄ sex fascibus utebantur: cum consules.xii.uterentur. Sexti po.filii magni Pompeii:qui a Lucano dictus est siculus pirata:de quo supra satis ac super. In acha.Pli.achaiæ nomen prouinciæ ab isthmo incipit ante ægialos uocabatur propter urbes in littore per ordinem dispositas:græci enim αιγιαλον uocant littus:est autem innexa achaia peloponeso. Achaia ægialos.

sexti Pompeii admissum & fasciũ usu prohibitum ad.M.Antonium traiecit in achaiam:cum quo breui reconciliata inter omnes pace Romam rediit:uxoremq; Liuiam Drusillam: & tunc grauidam & ante iam apud se Tiberium enixam petenti Augusto concessit:nec multo post diem obiit utroq; liberorum superstite. Tiberio. Drusoq;. Neronibus.

De loco & tempore natiuitatis Tiberii.

Tiberium quidam fundis natum existimauerunt secuti leuem coniecturam:quod materna eius : auia fundana fuerit:& quod mox simulachruʒ fœlicitatis ex S.C.publicatum ibi sit:sed ut plures certioresq; tradunt natus est Romæ in palatio.xvi.calen.decembres.Mar . Aemilio Lepido iterum & Munatio Planco consulibus post bellum philippense:sic enim in fastis actaq; in publica relatũ est: nec tamen desunt qui partim antecedente anno Hircii ac Pãsæ partim insequente seruili Isaurici Antoniiq; consulatu genitum eum scribant.

De infantia & pueritia Tiberii.

Infantiã pueritiãq; habuit luxuriosã & exercitatã comes usq̃quaq; parentũ fugæ quos q̃dẽ apd̃ Neapoli

Augusto con.sextus Aure. Liuiaʒ Augustus quasi marito concedente sibi coniunxit. Utroq; liber. Tiberio qui natus erat i domo paterna : & Druso:qui domi Augusti natus est tribus mensibus postq̄ Liuia mater nu pserat Augusto. Fundis.in ciuitate fundana:que erat in latio:Ora. fundos aufidio lusco pre:ore libenter linquimus. Fundana:ex oppido fundorum:de fundanis historia est apd̃ Liui.in.viii.qui olim metuentes bellũ a Romanis:orarunt Plautium consulem:ut ab innoxio populo abstineret dicentes agros urbem corpora ipsorum coniugumq; ac liberorum suorum i potestate po.Rom̃.esse futura: itaq; collaudati sunt q̄ i officio esset. De fundanis.

Fœlicitatis.Romani ueteres inter numina fœlicitatem quoq; deam colebant:Augustinus in.iiii.de ciui. dei quid fœlicitas dea est: ædem accepit aram meruit:sacra ei congrua persoluta sunt. M.AN. De premiis tyrannicidarum: Appianus consultationis illius auctor est:qua non desu- Fœlicitatis dea.

runt qui Cæsaris pcussoribus premia publice constituẽda ut tyrãnicidis cẽserẽt:Athenĩẽses ut Pli. opiari uĩ prisdes demõstrat ue:s Hipparcũ tyrãni fratrẽ occiderãt:quẽ uulgo errorẽ scriptoꝝ ignauia iolus:se:idẽ auctor testat:ut illi ꝑ tyrãnicidis a recẽtioribus falso celebrent hic clarissimi auctoris uox illa ουτωσ αταλαιπωροσ τοισ πολλοισ ηζητησισ τησ αληθειασ. L. Antonii:Antõii triũuiri fratrẽ Augusti inimicũ pli.i summa i quit deus ille quũ de Augusto interim loqueret cœlũq; nescio adeptus magis an meritus:hærede hostis sui filio excessit:sui eni cõtẽderi esse legẽdũ nõ sue ut Pliniani codices quos uidimus hñt:nõ.n. Liuia Tiberii mr̃ fuit Augusti hostis:immo illius amãtissima:sed pr̃ qui in partibus aduersus eum pertinacissime mansit. In partibus in studio diuersaꝝ partiũ. Ad pileũ:ad libertatẽ. Sexti põpii:q tũ Siciliã obtinebat. Fasciũ usu ꝑhibitũ ne fastes & ꝑtoria isignia præ se ferret. In achaiam:in parte græciæ ab isthmo se pelopõneso isinuãtẽ. Inter eos:Augustum.L.& Antonios. Cõcessit:ut facto eũ ea diuortio in uxorem duceret. Tiberio:is añ diuortiuʒ apud patrem natus fuerat. Druso:quem post Liuiam Augusto concessam nasci contigit. Fundis oppido: reiectoris latii finibus incluso ; uel in ipso potius confinio. In palatio ; in regione palatii. PHI. Post bellum philippense:quod Augustus & Antonius gesserunt aduersus Brutuʒ & Cassiũ Acta publica:supradictum est quemadmodum acta singulorum annorum conficiebantur. Pli. in secundo:eodem cau sam dicente lateribus coctis pluisse in eius anni acta relatum est. Hircii & pansæ:annus quo hircius & pansa consules fuerunt antecessit annum:quo Lepidus & Munacius Plancus consulatum gesserunt. Insequente:qui secutus est consulatum Lepidi & Planci. Infantiam. Hippocrates maximus medicorum septẽ gradus facit ætatum:primæ ætatis finem putat esse septimum annum:secundæ quartum decimũ:tertiæ duo de trigesimum: quartæ trigesimũ quitũ:quitæ duo de quiquagesimũ:sextæ quiquagesimũ sextũ:septimũ nouissimũ ãnũ uitæ humanæ. Seruius ætates sic diuidit infantiã:pueritiã:adolescẽtiã:iuuẽtã:senectã. Sed Varro ut docet Censorinus: gradus quinq; ætatis æquabiliter putat esse diuisos:unum quemq;.f.preter extremum in annos quindecim:itaq; primo gradu usq; ad annum q̃ntũ decimum pueros dictos:quod sint puri.i.impuberes:secundo ad trigesimum annum adolescentes ab adolescendo nominatos:in tertio gradu:qui erant usq; ad q̃inq; &.xl.annos iuuenes appellatos eo quod remp.in re militari iuuare possent:in.iiii.autem gradu usq; ad sexagesimum annũ seniores nũcupatos:quod tunc corpus senescere inciperat:inde usq; in finem uitæ uniuscuiusq; quintum gradum factũ i quo qui essent senes appellatos:quod ea ætate corpus iam senio laboret. Auicenna & Albertus magnus omnis ætates numero quattuor esse prodiderunt ætatem adolescentiæ usq; ad.xxx.annos:quam subsequitur ætas consistentiæ alio nomine dicta ætas pulchritudinis usq; ad.xl.annos:tertia ætas est minutionis que senectus dicitur pertinetq; fere usq; ad.lx.annum:nouissima ætas dicitur senium quæ est finis uitæ.

Acta. Gradus ætatum. Pueri unde. Adolescentes. Iuuenes. Senes. Aetates secundum Auicẽnã & Alber.ma.

Sub irruptione. Milites Augusti significat:qui tunc hostis erat patris Tiberii utpote secuti partes Lucii Anto
Vagitanus nii in bello perusino. Vagitu:deum nomine uagitanum colebant prisci qui infantuz uagitibus preesset ut do
Vaticanus cet Augustinus in.iiii.de ciui.dei. Aul. Gelli.non uagitanum deum uocat sed uaticanum:penes quem essent hu
manæ uocis initia. Leuare onere:quod dicitur exonerare:ne batulantes ipsos infantes sua cunctatione fugam
morarentur. In tut.claudiorum:supra docuimus quemadmodum non solum singulæ ciuitates:sed etiam p
uinciæ habebant Romæ suos quælibet patronos ita Lacedemonii erant in clientela claudiorum sicuti syracusa
ni Marcellorum & Bononienses An
toniorum. Chlamys:chlamydez
militarem proprie uestem fuisse signi
ficat Plau.qui ad ornatum militis ait
opus esse chlamyde machera & peta
so:qui etiam Iulius pollux scribes ad
commodum Cæsarem de proprieta
te uocabulorum:inter apparatus mi
litares numerat chlamyda:cuius di
minutiuum est chlamydion:a chla
myde chlamydatus deriuatur Plau
tus in pseudulo quis hic homo chla
Chlamys : mydatus est aut unde est: Virgilius si
doniam picto chlamydem circunda
ta limbo:iurisconsultus inter uestimẽ
ta puerilia numerat chlamydes tan
quã non minus ad pueros pertineat
q̃ ad uiros:& ita in hoc loco accipit
Fibula pro ueste puerili. Fibula:fibula or
namentum est cinguli ad uestem su
bligandam. Virgilius. Auream pur
pureaz subnectit fibula uestem:in alio significato accipitur fibula comœdorum & cytharedoruz:de qua iuuena
lis:soluitur his magno comœdi fibula:& apud Celsum caput est de infibulandis Iuuenibus:a fibula fit uerbum
Diffibulo. diffibulo quod significat fibulam resoluo. Papinius emicat & torto chlamydem diffibulat auro.hic accipi uide
tur pro cinctura puerili:refibulare apud Martialem est fibulam illam ad obscena pertinentem dissoluere:cuz ait.
cuius refibulauit turgidum faber penem.

sub irruptione hostis nauigium clam petentes uagitu suo pe
ne bis ꝓdidit:semel quum a nutricis ubere:item quum a sinu
matris raptim auferretur ab his:qui pro necessitate tempo
ris mulierculas leuare onere tentabant:per siciliam quoq; &
achaiam circunductus ac Lacedemoniis publice:q̃ in tutela
claudiorũ erant demandatus:digrediens inde itinere noctur
no discrimen uitæ adiit:flãma repente e syluis undiq; exorta.
Adeoq; oẽm comitatũ circũplexa:ut Liuiæ ps uestis & capil
li ãburerent. Munera q̃bus a Põpeia sexti Pompeii sorore
in Sicilia donatus ẽ:chlamys & fibula:item bullæ aureæ du
rant:ostenduntur q; adhuc baiis:post rediñ in urbem a.M.
Gallio senatore testamẽto adoptatus hæreditate adita:mox
noie abstinuit:q̃d Galli⁹ aduersarꝫ Augusto partium fuerat.
nouẽ nat⁹ ãnos defũctũ patrẽ ꝓ rostris laudauit:de hic pube
scẽs actiaco triũpho currũ Augusti comitat⁹ est sinisteriore

M.AN. Post bellũ philippense:ab Antonio & Augusto aduersus Brutum & Cassium in philippis gestũ
Par Hircii & pansæ:qui mutinensi perierunt bello. Antecedente anno:qui philippense bellũ præcessit.
Sed quo dam:quidam alii: Insequente:qui ipsum bellum est proxime secutus:constat igitur eo triennio natum:
ins anno parum inter auctores conuenit. Luxuriosam:magnis incrementis preditam. Exercitatam:quia
fans & puer paternæ fugæ comes. Irruptionem hostis.hostibus subito irrumpentibus. Onere:pueri gestã
di. In tu.clientela. Donatus est:Tiberius puer:sic & Virgilia. ille:Ascanius ab Andromache chlamyde est
donatus. Fibula:tegumenti genus ab umbilico ad genua,ad uelanda pubidunda:eo citharedi quoq; & comœ
di utebantur non ad obscenas solum partes tegendas:sed ad cohibendam etiam libidinem:ne raucescerent inquã
uelut denegatam quum proniores essent fœminæ sui temporis lepidissime in earum interperiem iocat Martia
Dic mihi simpliciter inquit comœdis & citharœdis fibula quid præstet:nota sunt reliqua. PHI Bullæ au
Bullæ reæ:supra diximus quemadmodum pueris ingenuis attributum fuit gestamen bullæ aureæ:quæ ad effigiem
cordis erat formata:præterea bullæ sunt illa ornamenta quibus cingula decorantur Calphurnius in buco. Alter
nat uitreas lateralis cingula bullas Cicc.quoq; tradit Verrem bullas aureas ex ualuis templi magnificentissimis
abstulisse; qui bullas accipit pro capitibus clauorum eminentioribus; quibus hodie quoq; fores exornantur
sicut & Plau.in asinaria cum auiussisti in splendorem dari bullas has foribus nostris:hinc annominatio illa est
apud eundẽ in curgulione Quin tuis in malam crucem cũ bollis & cũ bullis:bullas ẽt appellamus tumores illos
Prouerbiũ q in aquis repente fiũt & repente euanescunt:unde in ꝓuerbio apud Var.dr:hõbulla ẽ:q.a.s.similis bullæ uita est
Hõ bulla mortaliũ fluxa & momẽto caduca:hinc aq̃ bullantes a Calphurnio in buco.dictæ illo uersu:bullantes ubi fagus
Bullulæ aquas radice sub ipsa protegit:& a Pli.in.ix.bullantiũ aquarum sufflatio. Cor.Cel.inter signa ualetudinis longe
hoc quoq; numerat.Si urina bullulas excitat:ubi bullulas υποκοριστικωσ.i.diminutiue dixit a bulla.existimo
Tranquil.in hoc loco loqui non de ornamento illo ingenuoruz:sed de his bullis:quibus balteus & cingulum or
nari solet:ut & chlamis & fibula & bullæ simul conueniant:nam pro ornatu pendente ante pectus una tantum
bulla & non plures gestabantur. Nomine ab.i.no hiis nominari Gallius;quis ex more Ro. qui testamento ad
obptabantur:testamentoris nomen acciperent.Ita Pompo. Atticus cognominatus est Cecilius:a.v.cecilio q mo
riens testamẽto eũ adoptauit:hæredemq; fecit ex dodrãte:auctor Cor.nepos. Et Var.sic ait in.ii.de re rust. Atti
Demosthe cus:q tunc Titus Põp.nunc q̃ntus cecilius esse noie eodẽ. Nouẽ na.an.scri.Quintil.in xii.demosthenẽ.admo
nes puer. dum puer actiões pupillares habuisse:traditumq; est quosdã adhuc p̃textatos egisse & Cæsarem Augu.xii. an
nos natum auiam pro rostris laudauisse:unde potuit & Tibe.in.ix.ætatis anno prosequi patris obitum oratione
laudatiua:uel quam suo ipsemet ingenio formauerit:uel sicut sæpe fit formatam aliena doctoris industria edidis
cerit:& recitauerit:sicut nero laudauit claudium oratione a Seneca composita.

Funali equo: uī funalis equus in triūphi comitatu ille dici: q pximus triūphalē currū antecedit quasi fune cō iūctus: nā sicut in saltationibus restē ducere dicebanī manibus iter se cōsertis: ita eq funales dicti: q fune hoc est re ste facta simul cōnexi ꝓcedūt: ut ita fiat triūphus speciosior & a dextra sinistraq; triūphātis erāt ductores q̄si eq̄stris choreæ. Qui loris iūcti hinc & inde currui triūphali funales dicebantur alio quoq; noie habenales. cuius rei mentio fit a Diony. in. viii. āriq. scribēte institutū uetus fuisse & heroicū: ut triū equoꝝ currus in ludis decurrerent duobus. n. eqs iūctis tertius iuxta adhibebaī: habenalis dictus: q uictus loris a ꝓter trahādo simulq; iungēdo pa reoros uocabaī a priscis: tales dici ui dent funales a Tranq. q erant duo al ter dexter alter sinister iūcti currui tri umphantis Augu. itidē statius in. vi. the. i ludis archemori equū noie the on dixisse uī funalē: q iugalis erat & i cursu eq̄stri admeto iseruiebat; tanq̄ tertius ille habenalis in triga. sic. n. ait uoce noibusq; cient pholeō admetus & irri fūalēq; thoē. Præseditq̄ pses & agōitheta ꝓfuit ē āt agonitheta pse cto ludoꝝ: uñ ait Hiero. nō est iuidus agonitheta nr̄. Acciacis lu. quos celebrauit Augustus in memoriā ac ciacæ uictorie. Troianis; Ludicrū troiæ significat: q̄ in circo exhibebaī de troia satis ac sup i. i. cōmē. Pue rorū ma. qm̄ turma duplex puerorū maiorū & minoꝝ troiā in circo ludere solebat: tale spectaculū Cæsar dictator & augustus edideīūt.

Funalis equus.

Habenalis equus

Pareoros

funali equo: quū Marcellus Octauiæ filius dexteriore uehe retur: ꝓsedit & actiacis ludis: & Troianis circensibus: ductor turmæ puerorum maiorum.

De adolescentia & uxoribus eius.

Virili toga sumpta adolescentiam omnem spatiūq; insequētis ætatis usq; ad principatus initia per hæc fere transegit munus gladiatoriū in memoriā patris & alteruz in aui Drusi dedit diuersis tēporibus ac locis: primum in foro scd'm i amphitheatro: Rudiariis quoq; quibusdā reuocatis auctoramento centum milium. Dedit & ludos sed absens cuncta magnifice impensa matris ac uictrici. Agrippinam. M. Agrippa genitam neptem Pomponii Attici equitis Romani ad quem sunt Ciceronis epistolæ duxit uxorez:

Agonitheta.

Munus i me. pa. Iunius Brutus primus apud Ro. i honorē defūcti patris edidit munus hoc ē spectaculū gladiatoꝝ: ab eo mos ꝓpagatus est: ut i honorē defūctoꝝ spectacula exhiberenī: sic Scipio i hispania ædidit munus gladiatorum in memoriā prīs patruiq; defunctoꝝ: sic Caius curio funebri patris mūere theatra duo e ligno fecit āplissima: in quibus spectauit ppl's spectacula gladiatoꝝ: sic Cæsar dictator: ut antedictū est: dedit munus funebre patri: i quo usus est apparatu arenæ argēteo. M. AN. Bullæ aureæ: isigne & illud teneræ ætatis de eius usu pueris concesso: Macro. Plut. & Dio. Plura. Hæreditate adi. & si se heredē ꝓfessus esset. Noie absti. nomē nō recepit. Nouē na. an. nō sua credas oportet: q a ꝓ ætatē fieri nō potuisset: sed aliena usum oroue. Patrē: Nero. defūnctū. Funali equo. funalē equū eū eē crediderī: q q̄ ꝓxime currui iūgereī atq; a fune dictū Papi. Funaleq; thoā.

Iunius Brutus.

Dexteriore: equo funali Præsedit: ꝓfuit. Actiacis lu. de his in Augusto plura illd̄ obiter admonebo eū q ludis ꝓesset nō solū ꝓsidere: sed interdū se moderatorē rectorēq; gerēdæ rei miscere cōsuesse plu. Anto. positis insignibus magistratus ludis ꝓfuit: & assumptis adolescētibus una cū illis saltauit. Troianis cir. Troia lusus circēsibus misceri cōsueuit: sic in Cæsa. dictatoris: sic in Augu. spectaculis seruatū. Trāsegit: peregit. Vulp. ea q̄ dubia eēnt & in certa nec adhuc finita trāsigi dici oportere existimauit Paulus iurecōsul. nō solū de qbus cōtrouersia fuisset: sed q̄ et sine cōtrouersia sint possessa. In amphi. statili tauri id unū qd sciā tū Romæ fuit. Errat meo iudicio Cassiodorus q Titū Vespasiani filiū primū Romæ amphitheatrū statuisse tradit. PHI. Rudiariis: rudis uirga est: qua auctore Pris. gladiatores donanī post finitā gladiaturā: unde rudiarii dicti: q impetrarūt missionē artis gladiatoriæ donati rude. de rude Oui. & me donari iā rude tps erat. M. Tullius. in scd'a ātonia tā bonus gladiator rudē tā cito accepisti: eiusdē fit mētio subinde apud poetas; scius ē Tiberiū nō solū gladiatores exhibuisse legitimos: sed etiā reuocasse ad gladiaturā ꝓtii inuitamēto ueteranos & emeritoꝝ: qui dicuntur rudiarii. Auctoramento: auctorati uocantur gladiatores: q se uendūt ludn q̄si addicti: & eōdē nāsicut nō insulse exposuit acrō Oratianus interꝓs enarrās illd̄ auctoratus eas est. n. auctorare obligare: cuius cōtrariū ē exauctorare. Serui. enarrās illd̄ Virg. ipe patri filiā uoueo: dixit solos parētes habere ptāte auctorādi. inde fit auctoramētuz qd̄ est q̄si obligatio nerusq; ac ueluti stipēdiū ꝓtiūq; eius: q fit auctoratus. i. obligatus. Sene. li. iiii. de bñfi. hoiem uenalis aiæ crebris auctoramētis accēdebat: idē alibi ait: nullū malū sine auctoramēto ē. Q uīti. in gladiatore: nec difficilē tū sub illo ꝓsertim auctoramēto hūisset missionē: sed nolui gladiator uiuere. Cice. in. i. offic. mercedē ait esse auctoramētum seruitutis: ubi auctoramētū accipitur pro illa obligatione: q̄ mercenarius accepta mercede cogitur seruire: prestare operam seruilem. Quidam auctoramentum interpretantur esse priuilegium & ꝓrogatiuā quod an conueniat dispiciendum est. Pli. auctoratum uindemiatorem: itē alibi auctoratū po. ro. eleganter appellat: quasi gladiatoriæ morti obnoxium: qui spectabat cum periculo uitæ spectacula gladiatorum edita in ligneis theatris a curione periturus si momento aliquo machinæ luxatæ fuissent. A Liuio auctoratus proditor dictus quasi obligatus & deuictus. A Manlio. in. v. astrono. ministri perpetuo quasi epitheto auctorati uocantur: tanq̄ ꝑpetui mercenarii obligatiq; dominis: a quibus mercede comparantur: sic enim. ait. Atq; auctoratos in tertia iura ministros. Dedit & lu. theatrales uel scenicos. Victrici: Cæsaris Augusti. Neptem pō. at. scri. Cor. nepos. M. Agrippam potissimum delegisse affinitatem Pomponii Attici: eiusq; filiam uxorē accepisse: ex quo connubio nata est attico neptis noie agrippina: quā Augustus uix anniculā Tibe. priuigno despondit; & hæc coniunctio familiaritatem auxit inter atticum & Augustum: adeo ut nullus dies intercederet quo non aliquid per ep'las Augustus ab attico de antiquitate requireret: hic est ille Pōpo. Atti. cuius nomē ut inqt Senec. in. iii. epi. pire nō si

Rudis uirga.

Rudiarii

Auctoratus.

Auctorare

Exauctorare.

Auctoramentum

Pōponius Atticus.

nunt Cice. epistolæ: q attici cognomen exathenis reportauit; quã ciuitatẽ inopia laborãtem sæpe suis opibus sub
Fistulæ pi= leuauit a cõdiscipulatu uixit cõiunctissime cum. M. T. piit fistulæ morbo: q in itestinũ ꝓrupat. Sublato: suscepto
it atticus Vir. sublatũ erudiit nec tecũ talia gessi. Quãq̃ bñ cõ. maxia est & rara laus cõnubii: ut sit cõcors & bñ cõueniẽs
Dos uxo= cum dos uxoria sit lis: ut ait Oui. hinc illud a Hierony. repetitumq; non litigat celebs est: tanq̃ omnes uxorati li=
ria lites tigent continenter cum uxoribus. Pla. in cassina: qui cum litigas olympio: respondet uillicus: cum eadem qua tu
semper sensus est; coactus est dimittere agrippinam: q̃uis cum ea bene conueniret essetq; iterum grauida: que res

sublatoq; ex ea filio Druso: q̃q̃ bene cõueniẽtẽ. rursusq; gra=
uidã dimittere: ac Iuliã Augusti filiã ꝯfestim coactus ẽ duce=
re nõ sine magno languore ai. Quum & agrippinæ cõsuetu
dine teneretur: & Iuliæ mores iprobaret: ut quam sẽsisset sui
quoq; sub priore marito appetẽtẽ: qđ sane uulgo ẽt existima
batur. Sed Agrippinã & abegisse post diuortiũ doluit: & se=
mel oino ex occursu uisam adeo cõtẽtis & tumẽtibus oculis
prosecutus est: ut custoditũ sit ne unq̃ i cõspectũ eius post
hac ueniret cũ Iulia primo concorditer & amore mutuo ui=
xit: mox dissedit & aliq̃to grauius: ut ẽt perpetuo secubaret:
Intercepto cõmunis filii pignore: q aqleiæ natus infãs extin
ctus est. Drusum fratrem in germania amisit: cui[9] corpus pe=
dibus toto itinere pregrediens Romam usq; peruexit.

De ciuilibus officiis eius.

Ciuiliũ officiorũ rudimẽtis regẽ Archelaũ: Trallianos
& Thessalos uaria quosq; de cã Augusto cognoscẽte

cariores gratioresq; uxores maritis ef
Fili nexus. ficere solet: filii. n. qdam nexus sunt in
coniugio ut inquit Ari. in viii. ethi.
Agrippinæ: prioris uxoris. Sui
ap. minime mirum si Iulia appetiues
rat coire cũ Tibe. cũ eẽt omnium fœ
Virosa minarum maxime uirosa. i. uirorũ ap
petẽs: tales prisci catulientes uocaue=
re: laberius lupã appellat catuliẽtẽ ꝑ
Catulien= libidinãtẽ: ẽ. n. catulire libidinari: uer=
tes. bũ uidelicet tractũ a canibus: cũ libi=
Catulire dine excitantur. Arist. iterpŝ in. vi. de
Canire aia canes inqt canire dr̃ libidine ex=
stimulatæ: elegãtius dixisset catulire
Sub prio. ma. dictũ ẽ supra quẽad
modũ Augu Iuliã filiã primũ Mar=
cello deinde ut is obiit. M. Agri. nu=
ptui dedit. Abegisse: dimisisse amã
dasse. Contẽtis oc. tale ẽ illđ Vir.
Turnus ad hæc oculos horrẽda i uir
gine fixus: idẽ alibi. Illũ turbat amor
occulosq; i uirgine figit. Tumẽtibus: qñ aliqd nimis ardẽter sitiẽterq; ꝯtẽplamur oc̃lis tumẽtibus ex desiderio
id facere dicimur: tãq̃ ocul' uoraturi. M. AN. Rudiariis: gladiatoribꝰ iã emeritis: & rude donatis. Iu. rude ac
cepta idplet ueiẽto uideri: Hora. Donatũ rude q̃ris mecẽas itex; ãtiquo me icludere ludo. Reuocatis ad ferrum. s.
Auctoramẽto: obliuiõe ꝑtioẽ. n. auctoramẽtũ obliuio ut dixi siue stipẽdiũ siue ꝑciũ militiæ pugnæ: ut hoc lo
co: actiõis ue. Impẽsa ma. Liuiæ. Victrici: Aug. Neptẽ attici ex attici filia & Agrip. genitã: Sc. nomẽ Atti.
pirc Cice. epl'ę uõ siniũt nihil illi ꝓfuisset gener Agrip. Tibe. ꝓgener: Drusus Cæsar ꝓnepos iter tã magna noia ta
ceret: Agrip. igiẽ prio uxorẽ duxit Tib. mox Mar. alterã nouissime Iul. Aug. filiã Atti. cognomẽ ille ex græcia re=
portauit Ci. teq; nõ cognomẽ solũ atheis deportasse sed hũanitatẽ & prudẽtiã dr̃ ad hæc acticus & atti. ut illud
ab actæõe sit: hoc ab attide cranai filia stra. ẽ auctor. Sublato: suscepto & a tollo ẽ qđ nũc educo nũc suscipio seu
capio: atq; i utroq; significatu sublatũ facit Oui. ꝑ educo nõ ego tollẽdi cã sed ille fuit iterdũ & ꝓbo signat iterdũ
i altũ tollo: uñ illđ i Ner. qs neget æneæ natũ de gẽte nero. sustulit hec matrẽ sustulit ille patrẽ. Bñ cõ. cõcordi
cõnubio mutuoq; amore secũ uiuẽtẽ. Ango. ægritudie. Sui appetẽtẽ sui cõgressus cupidã ac satagentem.
Priore. m. Agri. Vulgo ex. ab ea Ti. amari. Abegisse a se remouisse. Contẽ. defixis. Cus. custodia
Secubare cautũ. PH. Dissedit: discordiã egit: & dissidiũ. Secubaret: separatus seiũctusq; ab uxore cubaret: opantes
sacris secubabãt & cõiuges & amatores. Oui. secubat i uacuo sola puella thoro. Liui. ꝑ iocũ adolescẽs uetat cã mi
Aquileia rarẽ: si ꝑ aliquot noctes secubuisset. Intercepto: de medio subducto & extĩcto. Pli. si nõ eẽt itercœptus. i. a mor
Mors dru te correptus. Filii pi. Cũ ꝑmũ nuptiarũ: si ꝑtus fœminarũ ut inqt Ambro. merito mẽres ꝯiugales ꝑ filios uelu
si. ti ꝑ q̃dã q̃si pignora iter se arctius copulant: sublato aũt filiorũ pignore charitas pristia si nõ rescidit saltẽ dissuit
hoc euenit Tiberio: q post extĩctũ filiũ minus amauit uxorẽ. Aqleia: ciuitas ẽ Venetiæ i decia Italiæ regione:
Rudimẽta de q̃ alibi plura. In ger. ami. existimat Liui. Drusũ piisse ex factura cruris: sup qđ equus collapsus ẽ. Trãq. ue=
Archelaus ro sicut ifra patebit morbo supmũ diẽ obiisse tradit: ad eũ i germania egrotãtẽ dũ Tibe. fr̃ festiat die ac nocte lõ=
Antipater gissimũ iter uehiculis tribus emẽsus ẽ i quo fuerũt ducẽta millia passuũ. Pli. auctor i. vii. Rudimẽtis Tyroci=
Nicolaus nio primaq; exercitatione. Virgi. cruda rudimẽta Oui. tale rudimentũ tanto sub noie debes. Regẽ arc. arche=
Emendatu laus post obitum herodis rex iudeæ apud Augustum Cæsarem accusatus est a Sabi. ꝑ epistolas: Romæ uero: an
locus iose= tipater salomes filius proposuit accusationem eorum: qui aduersabantur archelao. Nico. autem archelai defen=
phi. sor criminibus: que regi obiiciebantur: refutatis perorauit: mox archelaus ad genua Cæsaris procumbens ab Au
Ethnar= gusto benigne erigitur qui post longam disceptationem mediam regni iudeæ partem sub tetrarchiæ nomie de
ches. dit archelao: ẽt regẽ si se dignũ ꝓbuisset pollicitus ẽ se facturũ: mendosa est apud Iosephũ dictio lib. ii. belli iudai=
Ethnar= ci: nam archelaus ethanarchies passim legitur: cum legenduz sit ethnarches: dicitur. n. ethnarches ꝑfectus gen=
chia. tis: & ipsa prefectura ethnarchia: q̃uis in mendosis codicibus perperam scribatur ethnarchea cum subtracta lr̃a a
Trallis ethnarchea sit dicendum: sentit Tranquil. archelaum nõ solũ a Nicolao: sed ẽt a Tib. apud Augustum fuisse defẽ
Tralliani sum. Trallianos: populos Asiæ: est. n. ciuitas trallis aliis nominibus euantia & seleucia & antiochia dicta. Vñ
thessali trallianus deriuaẽ. Cic. in. iii. philip. trallianam aut ephesinã dicere putes. Thessalos. Thessalia eadem est
unde. hemonia: quã Home. Argopelasgicon noiat ab hemone hemonia: ab eius filio ꝓthessalo Thessalia nuncupata: au
Hemonia. ctor est Strabo in. ix. dictam fuisse priscis seculis pyrrheam a pyrrha uxore deucalionis.

Laodicenis.celeberrima urbs laodicea in asia est imposita lyco flumini appellata primo diospolis:dein rhoas. Thiatyrenis:thiatyreni populi troadis conueniunt ad iurisdictionem pergamenam uocitatem. Chiis populi sunt insulani:metrodorus & cleobulus chion a chione nympha:alii a niue dictã putant: marmor chium & uinũ chiũ celebrantur:seri. Euse.in chronicis:q imperante Augusto multa cõciderũt terræmotu ĩ isula choo: q̃re aut hic aut illic mendũ:est.n.cho isula distãs a chio hippocrate alũno clara. Terræmotu af.maximus terræmotus memoria mortalium extitit Tiberii Cæsaris principatu.xii.urbibus Asiæ una nocte prostratis: causas motus terræ alii alias opinantur: sed Pli.Sene.& Aristo.cõcordi snia uẽtũ effectricẽ cãz eẽ dixerũt.

Laudicea
Thiatyrẽni
Chion
Chii

defẽdit:pro laodicenis:thiatirenis.chiis terræmotu afflictis opẽq implorantibus senatum deprecatus est. Fannium Cepio.qui cum Var.Murena in Augustum conspirauerat: reũ maiestatis apud iudices fecit:& ꝯdẽnauit. Interea hæc duplicem curam administrauit:annonæ quæ arctior inciderat: & repurgandorum tota italia ergastulorum:quorum domini ĩ inuidiam uenerant:quasi excœptos supprimerent non solũ uiatores:sed & quos sacramenti metus ad huiuscemodi latebras ꝯpulisset.

De militia eius & bellis per eum gestis:& honoribus administratis.

STipendia prima expeditione cantabrica tribunus militum fecit:deinde ducto ad orientem exercitu regnũ armeniæ Tigrani restituit:ac pro tribunali diadema imposuit:recepit & signa q̃.M.Crasso ademerãt parthi. Post hæc comatam galliam anno fere rexit: & barbarorum incursionibus & principum discordia inquietam: exin rhethicum: uindelicumq bellum: inde pannonicum: inde germanicum gessit :rhetico atq uindelico gentes alpinas:

Fãniũ cepiõ. dictũ ẽ de his:q cõiurarũt ĩ Augustũ ut sentire Porphi. oratianus interps cepionẽ & murenã fratres fuisse ꝑcũ lei:cum qbus bona sua æqs portionibus diuiserit:cũ illi bello ciuili fuissẽt spoliati. Reũ maie crimẽ qd dicitur maiestatis ꝓximũ ẽ sacri legiotur inqt Vlpianus:ẽ aũt maiestatis crimẽ illud:qd aduersus po. Ro. principẽq cõmittitur:facere reũ accusare ẽ & ut ait Pedianus:apd prætorẽ legibus interrogare:peragere reũ cõdẽnare. Vñ ait iuriscõsultus:peregisse reũ nõ alias qs uidet:nisi & cõdẽnauerit. Plurius dũ peragit reus. Annonæ. Romani laborãtes penuria creauẽrt præfectũ ãnonæ:q penuriæ leuãdæ præesset de cuius origĩe Liuius scribit in quarto: M.AN. Dissedit:dissidio alienatus est. Secubaret: diuerso ab ea lecto cubaret. Interceptos extincto. Rudimẽtis: primis forẽsiũ & ciuilium officiorum exercitamentis. Archelaum:cappadociæ regem is pro Antonio aduersus Augustum actiaci belli temporibus militauit fuit & archelaus qui herodi successit ob cuius in populos insolentiam in templo Apollinis palatini ut Iosephus tradit apud augustum causam dixit Eusebi. ait Archelaum ab Augusto uieniã galliæ relegatum. Trallianes:a trallibus urbæ Romæ ab argiuis condita thracibus quibusdã admixtis unde & nomen urbis inditum Strabo prodidit. Thessalis:Thessalia ad macedoniam attinet thessalo herculis filio dicta. Laodicenis:curiæ urbs laodicea ad lyconi amnem ut Plini.& ptolæmeus scribunt. Thiatyrenis: a thiatyra magnesiæ oppido Chiis a chio insula sed chois non chii legendum Eusebius choum insulam non chium augusti temporibus terræmotu concussam scribit. Fannium cœpionem:de his qui in augustum diuerso tempore conspirarunt sic breuiter Seneca seueritate nihil adhuc:profecisti saluidenum Lepidus secutus est:lepidum murena:murenam cœpio:cœpionem:Egnatius. Reum fecit accusauit:reum facere est ut Pedianus ait apud prætorem legibus reum interrogare:ut Cicero cum uerrem reum facit apud prætorem aio inquit te siculos spoliasse. Quod si ille tacuisset æstimata cilis erat uerum eo negante petitum est tempus ad inquirenda crimina. Condemnauit condemnaretur effecit. Annonæ:curam subaudi.

Fratres ꝑculei.
Crimen maiestatis.
Agere reũ.
Peragere reum.
Præfectus Anoonæ

PHI. Arctior:difficilior. Repurgandorum ergastulorum. hanc quoq curam Augustus olim susceperat:sicut supra explicatum est. Exceptos:dolo & insidiis circumuentos:excipere enim dolo est circumuenire & oprimere. Virgilius.excipit incautum. Supprimerent uiato. idem in Augusto sic aitrapti per agros uiatores sine discrimine liberi seruiq ergastulis possessorum supprimebantur. Sacramenti me. multi militiam militareq sacramentum fugientes:in ergastulis de litescebant:ne militare cogerentur. Stipendia pri. stipendiosos uocamus plenos stipendiorum:hoc est eos:qui stipendia plurima fecerũt:q̃uis alibi diximus stipẽdiosos dici posse mercennarios & mercede militantes:cum stipendiarii appellentur:qui stipendium tributumq persoluunt. Expeditione cãta. quam Augustus Cæsar suscepit aduersus cantabros hispaniæ populos. Recepit & si. in Augusto dictum est:quemadmodum parthi armeniam uendicanti Augusto facile cesserunt:& signa militaria quæ.M.Crasso.&.M.Ant.ademerant reposcenti reddiderunt quinetiam filii nepotesq phraatis obsides dant:hic innuit Tranquil. per Tiberium recepta esse signa crassiana a parthis. Comatam.galli.scri.Pli.galliam omnem transalpinam uno nomine comatam appellari in tria genera populorum diuisam. Luca. crinibus effusis toti prelate comatæ:nomen autem comatæ inditum est s capillis intonsis:sicuti indicat idem Pli.in.xi. cuius uerba hæc sunt:iam quidem promiscue maribus ac fœminis in capite plurimus pilus apud intõsas utiq gẽtes:atq ẽt noia ex eo capillaris alpiũ ĩcolis galliæ comatæ. Rheticum queãdmodũ rhetos & uidelicos domuerit Augustus suis auspiciis p Tiberiũ drusũ supradictũ. Strabo scri. in.iiii. rheto. & uinde.reliquorumq alpinorũ incursationes fuisse rẽpssas a Tiberio & eius fratre druso æstate una:unde in laudem neronum Tiberii & Drusi fratrum cecinit Ora. carmen illud qualem ministrum fulminis alitem.

Stipẽdiosi
Stipendiarii.
Comata unde.
Rheti.
Vindelici

pānonico brenos & dalmatas subegit germanico. xl. millia dedititiorum traiecit in galliā: iuxtaq; ripā rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res & ouans: & curru urbem ingressus est: primus (ut qdam putant) triūphalibus ornamētis ornatus: nouo nec antea cuiq̄ tributo genere honoris. Magistratus & maturius icohauit: & pene iūctim pcurrit quæsturam: præturā: consulatū: interpositoq; tēpore cōsul iterū ē: tribunitiam potestatem in quinquennium accepit.

De secessu eius ab urbe: & causis.

Tot prosperis cōfluentibus integra ætate ac ualitudine statuit repente seccdere: seq; e medio q̄ longissime ammouere. Dubiū uxoris ne tedio quā neq; criminari: aut dimittere auderet: neq; ultra pferre posset: an ut uitato assiduitatis fastidio auctoritaté absētia tueref: atq; etiā augeret si qñ idiguisset sui res publica. Quidā existimāt adultis iā Augusti liberis: loco & q̄si possessiōe usurpati a se diu secūdi grad⁹ spōte cessisse exēplo. M. Agrippæ q. M. Marcello ad mūera publica admoto mitylenas abierit: ne aut obstare aut obtrectare aliqd pſés uideref: quā cām & ipe sed postea reddidit. Tūc aūt honoꝝ satietaté ac requiem laboꝝ prédés

Pannonico bre. a græcis peones dicunt: quos Roma. pannonios appellant ut inqt Appi. in pānonia sauus fluuius ē: q auctore Plinio fluit per colaphianos brencosq;: q populi capita sunt pannoniorum: de his brēcis hic intelligēdū ur: cū nulli alii in pannonia populi nomine brēni celebrent: dalmatæ uero noti sunt: q spectant ad mare hadriaticū. Dedititios: q se dedūt idinonē ptāteq; uictoris: hi dedititii dicunt: de formula deditionis scri. Liui. in. i. & a nobis alibi dictū est. Iuxta ri. rhe. in Augusto ait: q germanos dedentes se traduxit in galliam: atq; in proximis rheno agris collocauit. Curru ur. igres. refert Gel. eos qui ouarent hoc est ouationem celebrent introire solitos equo uehentes: Sabinus Masurius pedibus ingredi ouantes dicit: ue rum tiberius ueterem morem aspernatus curru instat triumphantiū non equo uel pedibus instar ouantium urbem introiuit. M. AN. Ergastulorū: de ergastulorum recognitione require in Augusto. Sacramenti metus. ne militare cogerentur: quasi ad detractandum pro tempore sacramentum ultro ergastuloruꝫ latebras petiissent ibi fraude oppressi seruileꝫ in modum iuncti torquerētur. Regnum ar. cui sibi uendicandæ parthi iminebant. Signa que. M. Crasso q̄ atrocem cladem ro. ductu & auspiciis Crassi in parthiam accepissent Appi. & Plut. scri. Comatam gal. gallinarum diuisio perspicue in augusto relata est cæterum comata de q̄ nunc iuba a gebenna pireneisq; montibus rursus oceano & rheno continetur. Rhetico & ui. utriusq; belli ratio affatī supra exposita ē. Brēnos: brēnos in pānonia ueteꝝ scriptoꝝ quod sciā posuit nemo sed librariorum reor incuria factum ut brennos pro breucos Tranquil. codices habeant: brenci enim in inferiore pānoniam a Pli. & ptolæmeo referuntur. Dedititiorum: eorum qui perdeditionem in ro. potestatem uenerant. Ouans & cur. q. d. preter patrium institutum ouans curru est inuectus quod legitimum tantum triumphum adeptis fuerat ad id tēpus concessum posset & diuiso sensu ita accipi ut diuerso tempore ouans sit urbem ingressus rursusq; legitimum triumphum egerit: sed prior sententia ut uerior ita probabilior: nam ita esse ea quæ continuo sequuntur facile declarant nouo inquit nec cuiq̄ tributo genere honoræ: quod ad cunctum referas necesse est si ad triumphalia ornamenta uelis non procederet etenim supra. xxx. fuerant ab Augusto eo honoris genera ornati.

PHI. Ornatus: ornamentis triumphalibus: repudiata ouandi formula usitata: ita olim Crassus cum bello fugitiuorum confecto ouans rediret coronam myrtheam: qua ouantes coronabantur insolenter aspernatus est & lauro: quæ triumphantibus dicata est: uoluit coronari de uestimentis reliquisq; ornamentis triumphalibus asfatim supra dictum. Nec antea tributo: nulli ante Tiberium ouanti concessum fuerat ut curru triumphali & triumphalibus ornamentis in ouatione urbem ingrederetur. Maturius. citius q̄ per leges liceret.

Iunctim: sine ullo interuallo: quod legibus annalibus inter magistratus constitutum erat. Tribunitiam potestatem: quam imperatores accipere consueuerunt: sicut olim ab adriano accepta est: & ut auctor est flauius uopiscus: tribunitia potestas erat pars maxima regalis imperii.

Repente secedere: Cicero in quadam ad atticum epistola ait. cupio equidem & iam pridem cupio Alexandriam reliquamq; ægyptum inuisere: & simul ab hac hominum satietate nostri discedere: & cum aliquo desiderio reuerti: hoc idem uidetur facere uoluisse Tiberius: ut absens esset uenerabilior: cum assiduitas faciat eōtemptibiles. Neq; criminari: ueritus scilicet Augustum illius patrem. Dimittere: repudiare facto diuortio.

Ultra perferre. Varro in satyra menippea uitium inquit uxoris aut tollendum aut ferendum est: qui tollit uitium uxorem commodiorem prestat: qui fert sese meliorem facit hæcquidem Varro eleganter & scienter: sed interdum tanta est improbitas in uxore ac morositas: ut intolerāda sit nec perferri queat: hoc accidebat Tiberio in iulia uxore improba & ipudica: hoc identidē accidere solet his: q hñt uxorē: ego i celibatu uiuo doq; operā ne lites uxorias experiar: quæ impatibiles maritis esse dicuntur. Assiduitatis fasti. in hanc sententiam illud est luculenter dictum a Liuio de Scipione. Decimum iam prope annum assiduus in oculis hominū fuerat que res minus uerendos magnos homines ipsa societate facit. Apuleius quoq; in dæmonio Socratis ait: parit conuersatio contemptum: raritas conciliat ipsa rebus admiratione. Liberis. Caio & Lucio adoptatis ab Augusto. Mitylenas: ciuitas est in insula lesbo: cuius habita est mentio in Iulio Cæsare: oli. M. Marcellus ille: de quo Lucanus Marcellusq; loquax: Mitylenis exulauit in quo illum exilio beatissime uiuentem se uidisse Brutus testaf. Prætendés: quasi pretextum uelamentūq; præponens.

Peones
Pannonii
Saurus flu.
Brenci
Dalmatæ
Dedititii
In ouatiōe equo uehebantur.

Vitiū uxoris tollēdū uel ferēdū

Parit conuersatio contēptū

Cõmeatum:abeundi ptãtem de cõmeatu militari supra dictũ. Victrico Augusto. Retinentibus: matre Liuia & uictrico Augusto. Cibo per quatriduũ: qbus inedia mori cõsilium est. vii. demum die mortem oppetunt: auctores Varro & Gel. Idem cõfirmat Pli. his uerbis. Homini nõ ante diem septimũ lætalis inedia: duraſſe & ultra duodecim pleroſq; certũ est. Hoſtia: ciuitas est ab Anco Marcio rege in ora Tiberis condita: auctor Liuius. Oram cãpaniæ. Pli. oram fere ſemper appellat regionẽ littoralẽ: apud quẽ ueluti peculiaris est talia locutio. In ora ſunt ciuitates & oppida oræ proximæ: quæ uero remota ſunt ab ora eleganter in mediterraneo eſſe dicũtur.

Inedia letalis.
Hoſtia.
Ora
In mediterraneo

cõmeatum petiit: neq; aut matri ſuppliciter precanti: aut Victrico deſeri ſe etiam in ſenatu conquerẽti ueniaʒ dedit: quin & pertinacius retinentibus cibo per quatriduũ abſtinuit. Facta tandẽ abeũdi ptãte relictis romæ uxore & filio cõfeſtim hoſtiã deſcẽdit nec uerbo qdẽ cuiq̃ pſequentiũ reddito paucoſq; admodũ indigreſſu exoſculatus.

De mora eius apud Rhodum & geſtis ibidem.

AB hoſtia oram campaniæ legens imbecillitate auguſti nunciata paululum ſubſtitit: ſed & increbeſcente rumore quaſi ad occaſionem maioris ſpei cõmoraretur: tantum non aduerſis tempeſtatibus rhodũ enauigauit: amœnitate & ſalubritate inſulæ: iã inde captus quũ ad eaʒ ab armenia rediẽs appuliſſet. Hic modicis cõtẽtus ædibus: nec multo laxiore ſuburbano genus uitæ ciuile admodũ inſtituit: ſine lictore aut uiatore / gymnaſio interdũ obambulans mutuaq; cũ græculis officia uſurpans pꝓpe ex æquo: forte quondam in diſponendo die mane prędixerat: quicquid ægroruʒ in ciuitate eſſet uiſitare ſe uelle. Id a proximis aliter exceptum: iuſſiq; ſunt omnes ægri in publicam porticum deferri.

Subſtitit: cõmoratus eſt cohibito itinere. Maioris ſpei: tanq̃ ſperaret et defuncto Auguſto ſe iperio ſucceſſurum. M AN. Iunctim cõtinuatis honoribꝫ. Vxoris iuliæ. Criminari: ne Augu. ſilius patrẽ offenderet quũ ea multis alioqn flagraret pꝓbris. Aſſiduitatis fa. qđ aſſidua preſentia faſtidiũ pareret. Liberis. C. & Lucio Iul. filiis quos Auguſtus optarat. Vſurpati: obtenti. Secũdi gra. ſecundi in repu. Adminiſtrãda loci.

Obtrectare ſe illis obtrectãdo obiicere qdam obſtare legunt qđ nõ multũ erit diuerſum. q. d. ne illorũ ſplendori & incrementis ſua phama obſtare uideret. Prætẽdẽs: pre ſe ferens.

Cõmeatum miſſionẽ ut ſecedere liceret. Matri. Liuiæ. Præcanti: ne abiret. Victrico: Auguſto. Veniaʒ de obſequi noluit: aut induſit. Abſtinuit: ut inedia ſe conficeret. Vxore Iul. Filio. druſo. Subſtitit cœptũ iter tenuit. Increbeſcente rumore: phama inualeſcente.

PHI. Tantum non aduerſis. Elocutio eſt infrequens & rara: qua & Silius uſus eſt in. vii. punicorum. tantum non ſtrictis mucronibus. ubi illud tantum non: non tam negare uidetur q̃ affirmare accipiq; pro etiam: ut ſit ſenſus: etiam aduerſus tempeſtatibus enauigaſſe rhodon: alii interpretantur quatenus a tempeſtatibus non impediretur. Amœnitate inſulæ. Home. teſtari uidetur. Rhodios ab antiquo fœlices fuiſſe ſcribens de rhodo. Cara Ioui tellus hominum regi atq; deorum. Quiq; & opes illi multas effudit & amplas. Cecinit Pindarus aurum in inſula rhodo pluiſſe uolens illius loci fœlicitatem ſignificare. refert Strabo urbem rhodiorum tantum excellere alias urbes: ut nullam ei æqualem nedum præſtantiorem preferre poſſumus. ſacra eſt rhodos ſoli: qui rhodum a nomine puellæ quam amabar appellauit.

Tantũ non
Rhodii fœlices.

Modicis ædibus: domo magis conueniente homini priuato: q̃ principi priuignoq; imperatoris. Laxiore ſuburbano: prope rhodon ciuitatem parauit ſibi Tiberius ſuburbanum hoc eſt uillam præcipit lex agricolationis. Ita in agro ædificandum eſſe. ne uilla fundum quærat: ne ue fundus uillam.

Ciuile: inſtar uitæ priuatæ: græci politicon dicunt. Cicero in. i. offi. oportet inquit priuatum æquo & pari cuʒ ciuibus iure uiuere: talem bonum ciuem dicere ſolemus. Sine lictore: aut uiatore. Qui ſunt miniſtri publici: & preſto ſunt magiſtratibus. de lictoribus & uiatoribus ſupra ſatis multa. Gymnaſio: gymnaſiũ fuit rhodi multis donis exornatum. apud rhodios memoratu digni extiterunt: circa philoſophiam & artes liberales Panetius Apollonius Molachus: & Andronicus peripateticus: aliiq; cõpluſculi quorum nomina memorat Strabo in. xiiii. gymnaſia. ut docet Cicero in. ii. de orato. exercitatiõis cauſa a græcis inſtituta fuerunt in quibus mox philoſophi diſſerere atq; philoſophari cœperunt; a uerbo græco γυμνάζω quod ſignificat exerceo gymnaſia dicta. unde & gymnaſtica appellatur diſciplina exercitationis: quam laudat Plato in. vii. de legi. & in timeo. Idem in. v. de republi. fœminas quoq; iubet exerceri gymnaſtica. Ariſtoteles quoq; in. viii. politi. monet adoleſcentes gymnaſticæ tradendos eſſe: ut ita fiant exercitatiores firmioreſq;.

Gymnaſiũ
Gymnaſtica.

Cum græculis: philoſophis & ſophiſtis. de talibus ait paraſitus plautinus: tum græci palliati ſuffarcinati cum libris & cum ſportulis. In diſ. die: pythagoricum preceptum eſt duorum temporum q̃ maxime habendã curam mane & ueſperi. i. eorum que acturi ſumus: & eorum que geſſerimus. Conſimilis eſt ſententia illa Cleobuli unius ex ſeptem ſapientibus: anteq̃ domo quis exeat quid acturus ſit apud ſe ptractet. rurſus cum redierit quid egerit recogitet: hoc fecerat Tibe. Viſitare: laudatur Hadria. a Spartia. q̃ ægros bis ac ter in die uiſitaret: ac ſolaciis refoueret. Auſo. in panegy. ad Gratia. ſic ait. ægrotantes amicos Traia. uiſere ſolebat; hactenus in eo comitas predicanda eſt: tu & uiſere ſolitus & mederi: prebes miniſtros. Inſtruis cibos: fomenta diſpenſas: ſumptũ adiicis medelaruʒ. A proximis aliter exce. dixerat Tibe. ſe ægrotos omnis quotquot eſſent rhodi uelle uiſitare hoc eſt ſingulos in ipſorũ domibus officii cauſa inuiſere: qui uerba hæc audierant intellexerunt euʒ uelle: ut oẽs ægroti unũ in locũ cõportarent tanq̃ illic omnes ſimul eſſet uiſitaturus.

Per ualetudi ge. uerbi cauſa:podagrici uno loco ſimul collocabanť: febricitantes in alio: phthiſici in alio mos fuit apud Baby. ut languētes in forū deportarent:qui eos adhibant ſi quis & ipſe eundem paſſus eſſet morbū cōſulebant hortabanťq; ad ea remedia uſurpandaq; ipi facīedo ſimilē morbū effugiſſent:aut aliū notiſſent effugiſſe & ut auctor eſt Herodo. in. i. hiſto. nulli fas eſt languentes preterire ſilentio:niſi prius explorauerit quonaʒ morbo laborent. Perculſus:perturbatus cōſternatus. Tenuiſſimo:ignobiliſſimo atq; pauperrimo. Excuſans factū q non ſua culpa id factū eſſet:ut deferrentur in unū locū:ſed culpa eorum q uerba ipſius pperam excepiſſent. Circa ſcholas: Quinti. & Cice. genus diſcendi rhodiū celebrāt uelut medium inter Atti. & Aſia atq; ex utroq; mixtū neq; ei Attice preſſi Rhodii oratores: neq; Aſianæ ſunt redūdātes. Eſchines eo intuliſſe fertur ſtudia Athena. q ſaporem illū Atticū peregrino miſcuerunt. Antiſophiſtas:ſophiſte:ut docet Pla. in pthago. aliiſq; pluribus i locis ſunt Rheto. q ueluti uenatores parati ſunt ad capiendos iuuenū aios ſophiſtica diſciplina: quam uenalē p urbes circūferūt:uerbo demōſtrantes ſe oratoriæ & ciuilis diſciplinæ eē pfeſſores:cuʒ reuera ſint corruptores. De ſophiſtis ſic inqt Ariſto. li. x. ethi. ſciētiā gubernādarū rerūpu. ſophiſtæ pfitenť:quorū nullus remp. gerit. Boe. ſophiſticā interptať cauillatoriā Alcino Plato. ſophiſtā diſtigui a phō eo q ſophiſta potius exiſtiari uelit q eē honeſtus & bonus:& qd mercede iuuenū recipiat Suidas multa docte pſcribit de multiplici ſophiſte ſignatione:& qd ē rhetor mercenarius & ſignat decepto rē antiſophiſtas appellat Trāql. inter ſe cōpugnātes cōcertātesq; ſophiſtas Antiſophi. fuiſſe declamatores docet Qui. in. xi. oñdens ineptiſſimū eē diſcurſare & ſatagere in actiōe: ſic. n. ait in. xi. urbane flauius uirginius interrogauit de quodā ſuo ātiſophiſta:quot millia paſſuum declamaſſet orbilius beneuētanus fuit naturæ acerbæ in antiſophiſtas:quos omni ſermōe lacerauit:nomē cōpoſitū ex αντι quod ē cōtra:& σοφιστυσ. M. AN. Tantū non aduerſis tēpeſtatibus quantum per uentos & mare licuit. Ciuile genus uitæ:remiſſioris ac pœne priuatæ uitæ rōnem iniit. Lictore:a ligando lictor uel ut quidam gellio auctore uoluere a licio quo ſuccinctus eſſet Gymnaſio exercitationis loco α ποτου γυμνου nudi enim exphiſi in eo exercebantur:uel quia τηυ γυμνασιαν exercitationem appellant. Mutua officia: citro ultroq; præſtita & accepta. Diſponēdo die idest pītis diei officiis. Aliter exceptū:qſi nō domeſticatim eēt ſingulos aditurus:ſed unū in locū delatos ſuis oculis ſubiectum iri petiiſſet pculſus cōmotus ac conſternato ſimilis. Excuſans factum:quod nō ſuo id conſilio accidiſſet:ſed illorum potius culpa qui maleſiue eſſent officiū interpræta(t)i Antiſophiſtas:rhetores ſapientes ſe obſcuris queſtionibus inceſſentes. PHI. Inceſſeret:uerbo uſus eſt ſignificantiſſimo:G. lli.

Inceſſere.

inceſſabat quempiam Taurus philoſophus ſeuera atq; uehementi obiurgatione. Cum apparitoribus:tanquā magiſtratu & tribunitia poteſtate preditus:ſunt enim apparitores miniſtri qui apparent hoc eſt preſto ſunt magiſtratibus:de qbus dictum iam eſt. Conuiciatorem:eum. ſ. Antiſophiſtam:qui conuitio & maledictis ipʒ fuerat inſectatus. Repudiū remiſſum:In repudiis. i. in renūciationibus matrimonii comprobata ſunt hæc uerba. Res tuas tibi habeto: tuas res tibi agito. Officii duxit:exiſtimauit pertinere:ut dici ſolet ad officium ſuum.

Apparitores

Orare Exorare.

Exorare:oramus facilia:exoramus difficilia:orare eſt rogantis exorare impetrantis. Vt cunq; meritæ etiaʒ peſſime meritæ. Filiæ:Iuliæ uxori ſuæ; Patrem:Auguſtū. Seceſſu:illo. ſ. rhodienſi. Emulationis:hoc nomen & in laude & in uitio eſt:ut ait Cice. hic in uitio accipitur. Reuiſere: hoc eſt Romam reuerti ad reuiſendos ſuos neceſſarios:hoc enim ſignificat neceſſitudines. Admonitus ſcilicet ab Auguſto. Non priuatuʒ modo egit. Honeſta elocutio eſt:agere priuatum:agere amicum:agere patremfamilias. Tiberius non ſolum rhodi ſe priuatum præſtitit:ſed etiam obnoxium hoc eſt mancipatum:& ſeruili pœne conditione. nam obnoxius interdū libero opponiť:ut apud Liui. obſeruauimus ſic ſcribentē:ſi reticeam:aut ſuperbus: aut obnoxius uidear. quorum alterum eſt hominis alienæ libertatis obliti:alterum ſuæ:apud eundem obnoxiæ dicere ſententiam accipitur pro ſeruiliter:quid ſignificet obnoxius & obnoxiæ docet Gellius lib. vii.

Agere priuatum.
Obnoxius
Obnoxie ſniaʒ diceř.

ac per ualetudinū genera diſponi: perculſus ergo inopinata re diu qd ageret incertus: tandeʒ ſingulos circuit excuſans factum etiā tenuiſſimo cuiq; & ignoto. Vnū hoc tantūmodo neq; pterea qcquā notatū eſt: i quo exercuiſſe ius tribunitiæ poteſtatis uiſus ſit. Qūi circa ſcholas & auditoria pfeſſorū aſſiduus eſſet orto inter antiſophiſtas grauiore iurgio nō defuit qui eū interueniētē: & quaſi ſtudioſiorem partis alteriꝰ conuitio īceſſeret. Sēſim itaq; regreſſus domū repēte cū apparitoribus pdiit: citatūq; p tribunali uoce preconis conuiciatorē rapi iuſſit in carcerem. Cōperit deinde Iuliam uxoreʒ ob libidines: atq; adulteria dānatam: repudiumq; ei ſuo nomine ex auctoritate Auguſti remiſſū: & qq lætus nūcio: tamen officii duxit quātum in ſe eſſet exorare filiæ patreʒ frequentibus litteris: & uel ut cūq; meritæ quicquid unquā dono dediſſet concedere. Tranſacto autem tribunitiæ poteſtatis tempore confeſſus: tandē nihil aliud receſſu deuitaſſe ſe quā æmulationis cū. C. Lucioq; ſuſpitionē: petiit ut ſibi ſecuro iam ab hac parte corroboratis his: & ſecunduʒ locum facile tutantibus permitteretř reuiſere neceſſitudines: quarū deſiderio teneretř: ſʒ neq; impetrauit: ultroq; etiam admonitus eſt dimittere oēʒ curam ſuorum: quos tam cupide reliquiſſet.

Item de geſtis apud Rhodum.

Remanſit ergo rhodi contra uoluntatem uix per matrem conſecutus: ut aduelandam ignominiam: quaſi legatꝰ ab Auguſto abeſſet: eū uero tūc nō priuatum modo: ſed etiā obnoxiū & trepiduʒ egit, mediterraneis ag is

Abditus:delitescens. Priuignū:supra diximus Caium nepotem ab Augusto ad orientem missum fuisse:ubi ex uulnere periit. erat autem hic priuignus Tiberii;utpote genitus ex Iulia:quae post obitum Agrippae nupserat Tiberio. In mediterraneis:iam dictū est mediterraneū & loca mediterranea dici remota ab ora & littore quasi in medio terrae collocata. Quoquam:in aliquam prouinciam. Samuȝ:insulam unam ex duodecim ioniae ciuitatibus:quam cōdidit Tymbron. & deinde Patrocles:ut docet Strabo in. xiiii. Parthenias prius dicebatur adeo feracitate praecellens:ut prouerbium illud Samo accommodaretur:q ferret lac gallinaceum.

Abditus
Mediterraneum.
Lac gallinaceū i samo.

abditus uitansq; pręter nauigantium officia:quibus frequentabatur assidue nemine cum imperio: aut magistratu tendente. quoq; quin diuerreret Rhodū:& accesserunt maioris sollicitudinis causae:namq; priuignum Caium orienti prepositū quum uisendi gratia traiecisset samū: alieniorem sibi sensit ex criminatiōibus. M. Lolii comitis & rectoris eius. Venit etiā in suspitionem per quosdam beneficii sui centuriones a commeatu castra repetentes mandata ad complures dedisse ambigua:& quae tentare singulorum animos ad nouas res uidentur de qua suspitione certior ab Augusto factus nō cessauit efflagitare aliquem cuiuslibet ordinis custodem factis atq; dictis suis.

De eodem & reditu ad urbem. cap 13.

EQui quoq; & armorum solitas exercitationes omisit redegitq; se deposito patrio habitu ad pallium & crepidas atq; in tali statu biennio fere permansit cōtemptior ī dies & inuisior adeo ut imagines eius & statuas nemausenses subuerterint: ac familiari quodam cōuiuio mētione eius orta extiterit:qui Caio polliceref:confestim se si iuberet Rhodum nauigaturum;caputq; exulis (sic em̄ appellabatur) relaturum quo praecipue non iā metu:sed discrimine coactus est tam suis quam matris impensissimis precibus reditū expostulare: impetrauitq; adiutus aliquātū ē casu: destinatū Augusto erat nihil sup ea re nisi ex uoluntate maioris filii statuere. Is forte tūc. M. Lolio offēsior facilis exorabilisq; in

M. AN. Cum apparitoribus: ministris. Cōuictatorem:qui se cōuitio incesserat. Repudium: remissū comperit subaudi. Suo nomine: qui ipsius absentis nomine Augusti iussu Iuliae adulterii dānate repudium denunciaret. Officii dumtaxat ad se attinere. Exorare: patrem filiae exoratum & placabiliorē reddere. Vel concedere:permittere eaȝ habere:quae a patre quēq; dono accepisset. nam omnē delicatiorem illi cultum ab initio adēptum dixerat. Seruo nihil amplius sollicito. Secundum locum:secūdas dignitatis partes. Necessitudines:necessarios ipsos. Ignominiam: ignominiosam relegationem. Per matrē matris intercessionem. Consecutus: impetrauit. Aduelandam tegendam.

Obnoxium egit:periculo & incuriae subiectum. Mediterraneis: non maritimis:sed a littore remotioribus.

Priuignum: Caiuȝ Iuliae & Agrippae filium. Traiecisset: Tiberius.

Samū insulam in Ioniae ora Parthenia olim dictam:ut Plinius tradit.

PHI. M. Lolii. hic est. M. Lolius pr̄ Loliae paulinae: quae fuit Caii principis coniunx: qui rapinis & auaricia offendit ut Solinus inquit Caiū Caesarē Augusti filiū:interdictaq; amicitia principis ueneno interiit. Bn̄ficii sui cēturiones. Beneficiarios significat:nāq; bn̄ficiarii eleganti uocabulo a ueteribus dici sunt illi: quos imperator suo beneficio ꝓmouisset in militia. Caesar cōmentario primo belli ciuilis. Petreius uero nō deserit sese; armat familiam:cuȝ hac praetoria cohorte certamē barbarisq; equitibus paucis bn̄ficiariis suis. Vegetius quoq; li. ii. meminit bn̄ficiariorū. A cōmeatu. Post spaciū cōmeatus militaris impetratum ab imperatore. Modestinus refert si ad diem cōmeatus quis nō ueniat; peride crimē statuendū esse:ac si emansisset uel deseruisset militiā. officiū aūt regentis exercitum est raro cōmeatū dare. Nam ut inquit Paulus iurisconsultus:qui commeatus spacium excessit emansoris uel desertoris loco habendus est:dr̄ autem a commeatu ea formula:qua a partu:a coitu a tergo. in qua elocutione haec particula. A. accipitur pro post Ambigua. perplexa:& quorsum tenderent dubiosa. Cuiuslibet ordinis etiam infimi & sordidi. Custodem facti:qui singula eius facta dictaq; obseruaret & solerter custodiret. Ita olim Philippus rex macedonum filio Demetrio custodem apposuit:qui illum dissimulanter asseruaret.

Bn̄ficiarii.
A cōmeatu

Ad pallium & crepidas. sensus est Tiberius deposuit togam: q erat habitus patrius:& induit pallium ac crepidas:qui est habitus graecorum & eorū maxime qui philosophantur. Liuius scribit Scipionem fuisse sermōe maleuolorū pulsatum:q cū pallio crepidisq; inambularet in gymnasio. libellis etiam palestraeq; operaȝ daret. olim Herodes Atticus quendam barbatum palliatumq;:qui ex eo habitu philosophus uideri uolebat ita taxauit: uideo inquit barbam & pallium philosophum nondum uideo. Crepidas autem & crepidulas calciamenta esse tradit Gellius:quas romani soleas uocant. Cicero gallicas appellauit sic scribens in secunda antonianarum. Cuȝ gallicis & lacerna cucurristi. eius calciamenti sutores crepidarios dixerunt. Sempronius asello crepidarius inquit cultellum requirit a crepidario sutore. Martianus. crepidas peregrandae telluris causa uiatrix infatigata gestabat.

Pallium & crepidae
Herodes atticus.
Crepidae Gallicae
Crepidarius.

Contemptior. neglectior & despicatior. In dies. quotidie magis. Nemausenses populi sunt galliae narbonensis auctores Plinius & Ptolomeus laus praecipua olim fuit caseo nemausensi:ut ait idem Pli. in. xi.

Nemausenses.

Caput exulis. ipsius Tiberii. Matris. Liuiae. Maioris filii. s. Caii:quem ex Iulia nepotem sibi Augustus adoptauerat filium:eratq; Lucio maior natu. causam offensae inter. M. Lolium & Caium declarat Solinus his uerbis. M Lolius Loliae Paulinae pater spoliatis orientis regionibus offendit Caium Caesarem Augusti filium:interdictaq; amicitia principis ueneno interiit. Idem traditur a Plinio libro. ix. na. historiae.

Caseus nemausensis.

Vitricum. Tiberium. diximus enim Iuliam matrem Caii post obitum agrippæ nupsisse tiberio.

M. AN. M. Lolii huic postea infamato inter dicta est Caii amicitia quia ignominia offensus uenenum hausit: Plini. hoc fuit quare. M. Lolius in famatus regnum muneribus in toto oriente interdicta amicitia a Caio cæsare Augusti filio uenenum bibit. Beneficii sui centuriones quos ipse ad eam dignitatem promouerat quum exercitibus prefuit. A cõmeatu: reditum ex urbe in castra redirent Cicero ut ad diem commeatus adesset. Ad complures amicorum qui in castris essent. Ambigua mandata quæ quorsum tenderent haud recte intellige posset.

Ad nouas res ad nouarũ rerũ motum. Ab augusto: augusti litteris. Cuiuslibet ordinis. q. d. æquo animo ferã uel ab humilimo quoq; obseruari.

Prio habitu romano. Ad palliũ & crepidas: q̄ græcorũ sunt gellius crepidas calciamenti ait eẽ genus ac græcorũ peculiare psius non hic q in crepidas græcorum ludere gestit. Ne mausenses: sic legẽdũ contẽderim: nõ remausenses ut plæraq; exẽplaria hñt est nemausus narbonensis galliæ oppidum arecomustorũ metropolis ad centũ stadia ut strabo ait a rhodano distans. Caio priuigno. Casu bona ipsius fortuna: quia a. M. Lolio q Tyberio aduersabatur iam alienatus erat. Maioris filii Caii qui maior natu erat lucio. Offensior ob ea scilicet quæ ex plinii uerbis proximo loco recitauimus. In uitricum Tyberium.

uitricũ fuit: permittẽte ergo Caio reuocatus est: uerũ sub cõditione ne quã prẽ curãue reipu. attingeret.

De præsagiis futuri principatus eius.

REdiit octauo post secessum anno magna nec incerta spe futurorum. quam & ostentis & pdictionibus ab initio ætatis conceperat. Pregnans enim Liuia quum an marẽm editura esset uariis captaret ominibus ouum incubanti gallinæ subductum nunc sua: nunc ministrarum manu per uices usq; eo fouit: quoad usque pullus insigniter cristatus exclusus est: ac de infante Scribonius mathematicus præclara spopondit etiã regnaturum quandoq;: sed sine regio insigni: ignota scilicet tunc adhuc Cæsarum potestate: & ingresso primam expeditionem: ac per macedoniam ducente exercitum in Syriam: accidit ut apud pihlippos sacratæ olim uictricium legionum aræ sponte subitis collucerent ignibus: & mox quum illyricum petens iuxta patauium adiisset

Conditione: ab augusto an a priuigno an ab utroq; potius non dicit.

PHI. Ostentis. ostenta dici tam in bonis q̄ in malis rebus clarum est: ab eo quod ostendunt futura tam bo-
Ostentum. na q̄ mala. ostentum labeo iuriscon. diffinit esse contra naturam cuiusq; rei genitum factumq;. Sed Augustinus eleganter docet portenta & ostenta & id genus alia non fieri contra naturã: sed contra q̄ est nobis nota natura.

Prædictionibus. propter illa quæ prædixerant mathematici de futura fælicitate Tiberii. Incubanti gallinæ Plinius in. x. & Colu. in. ix. dẽ incubatione gallinarum multa scripserunt. oua incubari infra decem dies utilissimũ uetera aut recentiora sunt infecunda. Usq; eo fouit. De hoc Plinius sic ait in. x. Liuia augusta prima sua iuuenta tiberio cæsare ex Nerone grauida cum parere uirilem sexum admodum cuperet: hoc usa est puellari augurio ouũ in sinu fouendum: atq; cum deponendum haberet nutrici per sinum tradendo; ne intermitteretur tepor. ne falso
Excludi qd Augusta augurata proditur imperatoris inde feta. Exclusus est. Excludi proprie dicuntur fœtus auium: quando iam maturi rupto ouo in lucem prodeunt. Pli. in. x. Celerius excluduntur calidis diebus. Insigniter cristatus sublimes sanguineæq; cristæ in gallinaceo signant generositatem. ut Colu. auctor est in. ix. Cæsarum potestate. Cum nondum cæsares imperassent. Roma imperium trifariam diuiditur in reges consules & cæsares. Sine
Diadema regio insigni. Insigne regum diadema est: cuius inuentor fuit Liber pater: quo cæsares minime usi sunt; cum scirẽt regium nomen regiaq; insignia Romæ esse intolerabilia. Victriciũ: quæ uicerãt in philippis campis Brutum & Cassium: potest etiam referri ad legiones cæsaris uictricesque in eodem loco Pompeianas acies debellauerant

Subductis. subtractis. uerior lectio est subitis ut sit sensus aras refulsisse ignibus subitariis atq; repentinis.

Oracula multa. Gerionis ora. in orbe terrarum multa antiquitus oracula extiterunt: & præter illa notissima: fuit oraculum amphiarai: oraculum triphonii similiter in Italia iuxta Patauium oraculum extitit cognominatum Gerionis de quo quod equidem nouerim nulla apud historicos fit mentio. unde adhuc historia oraculi Gerionis non minus querenda est: quam illa oraculi arietini: quã ignorare fatetur. Au. Gel. & querendam esse testatur. apud Plinium legimus oppidum Gerionis fuisse in Italia: quod cum a Patauio longe distet nihil ad hanc rem pertinet. mentio fit apud historicos fortium patauinarum: quæ ad hoc oraculum commodissime referri possunt. Fortassis illic; ut suspicari licet: colebat simulachrũ Geriõis illius notissimi inter labores herculeos: qui a poetis fingitur tricorpor

M. HN. Prædictionibus: diuinationibus oraculis. Ominibus auguriis. Incubanti: fouenti Subductum subtractum ademptum Plini. quod uerisimilius est modo Liuiam modo nutricem uicissim eum fouisse refert. Insigniter cristatus insigni crista preditus. Sine regio insigni: sine diademate a cuius usu ro. imperatores abstinuere ob regium nomen romanæ ciuitati in uisum.

Ignota Cæsarum potestate: imperandi ratione successioneq; Cæsarum nondum nota. Victriciũ legionum aræ legionum intellige qua prospere aduersus brutum & cassium in philippis pugnarant. Iuxta patauium: celebre id in uenetis oppidum a troianis duce Antenore conditum numero fuisse quia Padi uicinitate dictum existimarent quum plura millia passuum a pado distet: uerisimilius a ποτου πετια Δεαι quod seruius ait ut a præpetis suis uolatu sit nomen illi datum q̄ q̄ nec id ipsum ita pbo ut non adhuc pbabilius putem credere a patauio oppido in finibus paphlagoniæ appellatum: fuit circa amastrim & cromnam unde heneti Antenoris comites uenerent hi non solum genti sed noue etiam urbi nomen dederint.

Gerionis oraculū: cuius gerionis id oraculū esset nō memini adhuc me legisse: uerum quia licet cōiectura age re in iis que uetustas obsoleuit: suspicari libet id in ea terra ab euganeis qui ex herculis comitatu fuere ab initio cō stitutum: ut tale oraculi genus sit illis seruatum aduersus gerionem pugnaturis aut ab homine eius gentis aut ge rione ipso olim inuentum quod postea ab e ttremis terris herculis socii ex ea uictoria reuersi in hanc usq; terrā de portarint: sed hæc ut dixi coniectura est posset adhuc ab loco dictum uideri nam id quoq; accidere potuisset ut Euganei in his locis quibus postea aponum fuit in perpetuum clarissimæ uictoriæ monumentum locuz aliquē a se communitum gerionem appella rit cuius uestigia uetustate interciderit.

Gerionis oraculū sorte tracta: q̄ monebaſ ut decōsultationi bus in aponi fontē talos aureos iaceret euenit: ut summū nūe rū iacti ab eo oñderēt hodieq; sub aq̄ uisunſ hi tali ante pau cos uero quā reuocareſ dies aq̄la nunq̄ antea rhodi cōspecta ī culmine domus eius adsedit: & pridie q̄ de reditu certior fie ret uestimēta mutāti tunica ardere uisa est. Thrasyllū quoq; mathematicū quē ut sapiētiæ professorē contubernio adnio uerat: tunc maxime exptus est: affirmantem naue ꝓuisa gau dium afferri: quum quidē illum durius & cōtra predicta cadē tibus rebus ut falsum & secretorū temere cōsciū eo ipso mo mento dū spaciatur una præcipitare in mare destinasset.

De adoptiōe de eo facta ab Augusto. cap. 15

Omā reuersus deducto in forum filio druso statime carinis ac pōpeiana domo exquilias in hortos mœce natianos transmigrauit: totūq; se ad quietem contu lit: priuata niō officia obiens ac publicorū munerum expers. Caio & Lu. intra trienniū defunctis: adoptaſ ab Augusto si mul cū fratre eorū. M. Agrip. coactus prius ipse Germanicuz fratris sui filium adoptare nec quicquā postea ꝓ patrefamili as egit aut ius quod adoptiōe amiserat ex ulla parte retinuit.

PHI. In aponi fontē Fons apo ni & aquæ iuxta Patauium medicatæ luculentis uersibus celebranſ a Clau diano ita scribente fons antenoreæ ui tam q porrigis urbi: fataq; uicinis no xia pellis aq̄s. & post paulo. publica morborū requies: cōmune medētem auxilium: præsens numen: inempta sa lus. uidetur fons hic nomen ab eo ac cepisse quod dolores: qui græce dr̄ po nos: languentes illa aqua liberent. de eo. Luca. Aponus terris qua spumifer exit. Sumū. maximū & fœlicitatē significantē: qualis est uenus: cuius su pra meminimus. Reuocaretur. ex exilio rhodiensi. Domus. quam scili cet rhodi habebat. Aquila sedit. scri bit Seneca in. ii. quæstionū naturaliū aquilæ honorē dari: ut magnarū rerū faciat auspicia. aquilarū sex sunt gñā Melenetos: Pygargus. morphnos: penopterus: gnesion & halietus: dicta est autē melenetos quasi aquila colo re nigricans. αετοσ græce aquila μελαν nigrum dr̄. pygargus a cauda albicante πυγη natis αργοσ albus. morphnos a macula pennæ: quasi neuia. penopterus a nigra penna nomē accepit. περκνον græci nigrum. & πτερον pennam uocant. Gnesion quasi legi timum uerūq; dicas minimeq; adulterinum. Est cm̄ hæc aquila incorruptæ originis γνησιοσ græce legitimus nominatur. Halietus uero quasi marina aquila interpretatur. Dictiones mendosæ sunt apud Pli. in. x. nam pro penopterus passim legitur perecepterus. pro morphnos morphos. De gñibus aquilarū fere omia ut pleraq; alia mutuatur Pli. ab Aristo. ex lib. ix. de anima. Tunica interior. s. que camisia uulgo nominatur. Trasillum. de hoc Iuue. Numeris reuocata thrasilli. Naue pui. procul uiso nauigio. quo uehebatur nuncius de Tiberii reuoca tione in patriam. Cadētibus re alium exitū habentibus: q̄ prædixerat Thrassillus mathematicus. Precipita re in mare. Scri. Dion statuisse Tiberium e muro deiicere Thrasillum astrologū: q̄d is solus secretorum eius con scius fort; quē cū ꝑturbatū uidisset: quesiuit perturbati uultus causam: tunc respondisse fertur Thrasillus piculo se se quod ꝑ rōniam astrorū præuidebat perturbari. unde admiratus tiberius nō ausus est illū ꝑcipitare sicut destina uerat. Deducto in forū. late explicauimus in superioribus: quid sit tyrocinium & dies tyrocinii: quo in foruz ado lescentuli deducebantur toga pura induti eloquentiam auspicaturi. hoc fecit tiberius in filio die ipsius tyrocinii.

Aponus fons unde.
Gña aqlarum
Melenetos
Pygargus
morphnos
penopteros
Gnesion
Halietus
Mendosæ dictiones apud Plinium.

E carinis. nomē est uici ro. in quo fuit domus Pō legimus apud historicos Leneum magni Pō. libertum do cuisse grammaticam in carinis. in qua regione ut inquit Tranquil. in li. de grammati. Pompeiorum domus fue rat. Vir. Lautis mugire carinis. Carinas dici autumat. M. Var. ab eo q hinc oritur caput sacræ uiæ καρα græcæ caput nominatur. alio nomine ceriona nuncupata. Exquilias. docet Ora in primo ser. exq̄lias fuisse a mœcena te expurgatas: cuz illic prius plebi fuisset cōe sepulchrum. Refert Var. exquilias ab excubiis regis dictas: alii ab eo quod excultæ a rege Tullo essent. hinc exq̄lina regio romæ noiata. In exq̄liis horti fuerunt mœcenati. Obi ens peragēs. Munerū. officiorū. Coactus germani. ado. li. pri. insti. causam legimus: ꝑ quā Augustus coege rit Tiberiū priusq̄ ab ipso adoptaretur: adoptare germanicum. Verba ex ti. de adoptio. hæc sunt. Sic diuus Augu stus non antea Tiberium adoptauit: quam is germanicum adoptauerit: ut protinus adoptione facta incipiat ger manicus Augu. nepos esse. Pro iore ꝑtāte quia pollet is q paterfamilias est. Tiberius adoptatus ab Augusto iā factus erat alienæ ditiōis: nihilq; ut ꝑfamilias agebat. Ius. q̄d adoptiōe amiserat. sensus est tiberiū postq̄ ab Au gusto adoptatus est nihil egisse tanq̄ patrēfamilias sed tanq̄ filiū: neq; retinuisse ius patriæ ꝑtātis: quod perdide rat dum per adoptionem transit in alienam potestatem: & ex patrefamilias fit filiusfamilias.

Carinæ uicus
Exquilias
Adoptio germanici.

M. AN. Sorte tra. ducta In ap. fontē aponū locus in patauino agro ubi hodie balnea. M. Censeē apona Li. suo tellus. Sūmū nūerū uenerē seu coū. Reuocaretur ex rhodo. s. romā. Nūq̄ antea nisi rhodi pygargus iqt pli. sola aq̄larū in cāpis & ī oppidis uersaſ. Pro uisa ꝑcul uisa. Gaudiū afferri: læta ꝑ eā nūtiari. Durius: tristius. Cadentibus: aliter q̄ ille dixisset fluentibus. Temere: non ratione sed casu & fortuna. Eo ipso momēto quo na

Nã neq; donauit neq; manumisit: ne hæreditatem quidã aut legata percepit ulla aliter q̃ ut peculio referret accepta: nihil ex eo tempore prætermissum est ad maiestatem eius augendam: ac multo magis postq̃ Agrippa abdicato atq; seposito certũ erat uni spem successionis incumbere.

De illyrico per eum domito. cap. 16.

DAta rursus potestas tribunitia in quinquẽniũ delegatus pacandæ ge. maniæ status: parthorũ legati mandatis augusto Romæ redditis: eum quoq; adire in ꝓuinciam iussi: sed nunciata illyrici defectiõe transiit ad curam noui belli: quod grauissimum omnium externorum bellorũ post punica per. xv. legiones paremq; auxiliorum copiã triẽnio gessit in magnis omniũ rerũ difficultatibus: summaq; frugum inopia. Et quãq̃ sæpius reuocaretur: tamẽ perseuerauit metuẽs ne uicinus & præualens hostis instaret ultro cedentibus: ac perseuerantiæ grandæ prætiũ tulit: toto illyrico qđ intra italiam regnumq; noricum: & thraciã: & macedoniam: inter que danubiũ flumen: & sinum maris adriatici patet perdomito: & in ditionem redacto.

De honorib⁹ eidẽ a senatu decretis & eodem. cap. 17

Vi gloriæ amplior adhuc ex oportunitate cumulus accessit. Nã subidfere tps Quitilius Varus cũ trib⁹ legionib⁹ in germãia piit nemine dubitãte qn uictores germãi iũcturi se pãnoniis fuerit nisi debellatũ pri⁹ illyricum esset. Quas ob res triumphus ei decretus est: multi & magni

tis appulsa esset si lætos p eã nuntios non accepisset. Destinasset: ꝓposuisset. Deducto in forũ filio druso: ad forensia officia uirili toga illi inducta adhibito. Hortos mœcenatianos: qui in exq̃liis fere exquiliæ secunde regiõnia urbis ab regis excubiis ut quidã crediderẽ ut alii quia a tullo rege exculta fuissent. Var. est auctor Priuata officia: ad publicorum numerũ differentiam: uel qualia priuatæ fortunæ ciues obire solent. Eorũ. C. & L. q defuncti erãt tres nãq; agrip. & iuliæ uirilis stirpis filii fuere Caius Lu. & Agrip. Fratris sui drusi ex druso. Tyberii fratre & minore Antoniã germanicus erat hortus. Pro p̃re familias ut pater familias qa in mancipio eius a quo fuerat adoptatus esset Ci. in clo. q se. P. Fonteio i adoptionẽ dederat ut in te inq̃t P. Fonteius uitæ neciśq; ptãtem haberet ut in filio.

PHI. Neq; manumisit. non ualet donatio: quã facit filiusfa. sine p̃ris iussu. ut scri. Vlpia. i ti. de adoptio. itidẽ q̃rit apđ iurisc͡o. nunqd filiusfamilias uiuo p̃re seruũ manumittere possit: & ut manumitere nõ posse nisi p̃r permiserit. excipit filiusfa. militiã exercẽs: talis enĩ seruos quos in castris acq̃rit manumittere pot. cum in p̃ris familia minime cõputentur. Referret accepta. Sicut expensum ferre est scribere te pecuniam dedisset; ita acceptum referre sigñat accepisse te: quod scriptũ erat expẽsum. Hinc est illa notissima apud Pli. snia de fortuna sic loquentẽ huic oia expẽsa: huic oia feruntur accepta: & in tota rõne mortaliũ sola utrãq; paginã facit frequens & p inde elegãs est eloquutio: ut dicamus tibi hæc accepta refero: p eo qđ est fateor me ista ab te accepisse: qđ nõ tãtum in bonã sed & in malã partẽ dici testis est Cic. cuius hæc uerba sunt. ex ii. antonianarũ. oia deniq; q̃ postea uidimus: quid autẽ mali non uidimus: si recte rõcinabimur uni accepta referemus Anto. Tibe. itaq; referebat accepta peculio hoc est se p peculiũ accepisse hæreditates & diuitias tanq̃ bõa nõ hẽret: q̃ h̃ p̃rfami. s peculiũ: qđ est serui & filii familias. de peculio supra satis multa. Seposito. in superioribus explicatũ ẽ queadmodũ Augustus Agrippã filiũ ob ingeniũ sordidũ ac ferox abdicauit sepósuitq; surrentũ. In prouinciã germaniã: cuius pacandæ status ipsi Tiberio fuerat demãdatus. Ad curã noui belli. apud orosiũ opinor menda est: q nõ aduersus illyricos sed contra germanos bellum hoc maximum & formidolosissimũ a Tiberio ptriẽniũ gestũ eẽ refert: citatq; illud Sueto. testimoniũ. nãq; Sueto. aperte illiricũ perdomitũ fuisse non aũt germaniã sigñat. Auxiliorũ co. sæpe alias dictũ est legiones conscribi ex rõanis militibus: auxilia uero dici externarũ nationũ. Frugũ inopia. Iulia. iurisc͡o. fruges dici oẽs autumat qbus hõ uescat. inopia aũt frugũ reiq; annonæ in exercitu tanto maturius fit quãto plibus ut ait Vegetius erogatur. Instaret ultro cedẽtibus. bellica fere cõsuetudo est ut ultro cedenti instet aduersarius: metuat uero resistentem Quod cõtra italiã. terminos descri. illyrici a tiberio pdomiti. scribit Ptolomæus. li. ii. cosmogra. illyricũ terminari a septẽtrione utraq; pannonia: ab occasu histria: ab ortu lysso a meridie parte macedoniæ ad adriaticũ mare porrectæ. Pli. quoq; indicat illiricũ macedonia noricis pannoniæ glandiferis & mesia ꝓuincia circũuallari.

Accepptum refert.

Bona p̃ris familias peculiũ serui & filii

Fruges

Termini Illirici,

In germania pe. declade uariana in Augu. dictum est. cuius Orosius quoq; meminit his uerbis. sub eodem tẽpore Quintilius Varus cum tribus legionibus a Germanis rebellãtibus mira supbia atq; auaritia in subiectos se agens fontidus delectus est. Pannoniis. græci peonas appellant sicut ante dictum est romani pannonios uocãt natio est ingens per longitudinem danubii incolens: inter illyricos populos a quibusdam numeratur.

Pannonii peones.

M. AN. Neq; donauit: neq; manumisit: que patrum familias sunt non filiorũ q in mancipio p̃ris adhuc sint ut peculio referret accepta q̃ ut peculii noie concessa uideri uellet: est enĩ peculiũ ut celsus scri. qđ seruus domini p missu separatum a dñicis rõnibus h̃ Vlpia. pater familias inq̃t peculium h̃re nõ pot queadmodũ nec seruus bona aut ille qui in alterius est mãcipio. Maiestatẽ ad Tyberii obsequiũ id referas. Prouinciã germaniã. Parẽq; auxiliorũ copiã ut. xxx. sit legiõibus ab eo ꝓuincia admĩstrata. Frugũ rerũ oim q̃bus ipi cõmeatus cõstãt. Grãde pretiũ tulit: multũ pseuerãdo adeptus est. Intra italiã regnũq; noricũ eisdem quoq; finibus appia. illyricum cõplexus est lõgitudinẽq; eius terræ. xv. dierũ itinere cõstare tradidit latitudinem qnq; romani scriptores sex miliũ stadiorum longitudinem ipam posuere mille & cc. latitudinẽ. Cui gloriæ cui domiti illyrici laudi. cumulus

accessit cumulata laus. Quintilius uarus: Varianæ cladis mentio in augu. requirēda ē. Pānoniis tū ppl'i ro. hostibus qui appiani & tranqlli descriptione illyricis cōtinebātur finibus. Debellatum bello superatum.

PHI. Honores. extrisecus subintelligēdū est decreti sūt. Vt pānonius eo more quo ro. imparatores a puīs dis debellatis nomē accipiebāt. olī Anto. Caracallus sibi nomē ascripsit germanici parthici. arabici & alamanici a gentibus q̄s deuicerat. Inuictus. nomē accōmodatū impatori ut nominet inuictus. olim Seleucus cognoiatus est Nicator q̄si uictoriosus qa in bello: ut inquit Appia. in syriacis: semp uictor sempq̧ inuictus extiterat. Pius. — Nicator. Pius.

honores. Censuerunt etiam quidā ut pannonicus alii ut inuictus: nōnulli ut Pius cognoiaretur: sed de cognomine intercessit Augustus: eo contentū repromittens: quod se defuncto suscepturus esset: Triūphum ipse distulit moesta ciuitate clade uariana: nihilominus urbē pretextatus: & laurea coronatus intrauit: positumq̧ in septis tribunal senatu astante conscendit ac medius inter duos consules cum Augusto simul sedit: unde populo consalutato circum templa deductus est.

De gestis eius in germania.

PRoximo anno reperita germania quū animaduerteret uarianam cladē temeritate & negligentia ducis accidisse: nihil non de consilii snia egit: semp alias sui arbitrii: contētusq̧ se uno tūc pter cōsuetudinē cū plib⁹ de rōne belli cōicauit: curā quoq̧ solito exactiorem pstitit. Traiecturus rhenū cōmeatū oēm ad certā formulā astrictū nō ante trāsmisit q̄ cōsistens apud ripā explorasset uehiculorū onera: neq̄ deponerentur nisi concessa aut necessaria. Trans rhenum uero eum uitæ ordinem tenuit: ut sedens in cespite nudo cibum caperet sæpe sine tētorio pernoctaret: præcepta seq̄ntis diei oia: & siq̄d subiti mūeris iniūgēdū eēt

cognomentū Pii Metell. primus meruit apud Ro. pptera q̧ patrē lachrymis: & precibus assiduis ab exilio reuocauit Dein Anto. quē Hadria. iperator adoptauit appellatus est pius q̧ socerū fessū ætate manu subleuaret: q̄uis alii cognomētū hoc ei dicant inditum ex eo: q̄d multo senatores hadriano iam sæuienti subduxisset: alii q̧ ipsi Adriano magnos honores post mortem detulisset. Intercessit. uetuit & phibuitq̧ Augustus ne cognomē pānonici aut inuicti aut Pii Tiberio imponeret. Q̄d se defūcto. Augu. cognomentū intelligit q̄d Tibe. post obitū augu. erat suscepturus: q̄d cognomen speciosius ē & uenerabilius cognomēto pānonici iuicti & pii. Prætextatus. ptexta toga indutus: q̄ a L.L. inter ornamēta triūphalia nūerat. Laurea corona. tanq̄ triūphans nam qui triumphabat corona laurea in primis decorabatur: etenim auctore Pli. laurus triumphis proprie dicatur. In septis septa fuisse in campo martio superius explicauimus. Medius. locus honoratior est medius non solum — Locus medius honorarius.

apud ro. sed etiam apud barbaros. unde ait Salustius in Iugurta hiempsalem assedisse iuxta fratrem Atherbalem: ut ille in medio foret tanq̄ uenerabilior. xenophon quoq̧ tradit Cyrum solitum fuisse medium discumbere inter amicos honoratos. & a Vergi. dictum est. Aurea composuit sponda mediumq̧ locauit. Oui. quoq̧ sic inquit in fa. Et medius iuuenum non indignantibus ipsis ibat. Extat apud spartianum iocus Hadriani dignus memoratu: qui cum seruum suum inter duos senatores medium ambulare uidisset: misit qui ei colaphum daret & diceret noli inter eos ambulare: quorum esse adhuc potes seruus. — Præclarū. Adriani exemplum. Negligentia ducis. f. Quintili Varii: qui negligenter libidinose atq̧ superbe simul germanis imperauerat: qui illum improuidum & nihil tale metuentem adorti inuaserunt. Nihil non omnia egit Tibe. adhibitis consiliariis. hoc enim significat de consilii sententia. dicere solebat. M. Antonius imperator æquius est ut ego tot talium amicorum consilium sequar: q̄ ut tot tales amici meam unius uoluntatem sequantur. Sui arbitrii. aliter sentit. Agamēnon homericus qui optat sibi decem esse cōsiliarios tales qualis erat Nestor. uersus homeri hic ē. τοιου τοι δεκα μοι συμφραδμονεσ ειεν αχαιων cum unus inquit Aristoteles in tertio politicorum iudicat aliqua affectus perturbatione: necessarium est iudiciū corrūpi sed in multitudine difficile foret omnes labi & errare. ab eodem dictum est: q̧ duo boni sunt uno meliores græce dicitur το μηδευ εσται ουεισ προσ τουσ δυο idest nihil unus est ad comparationem duorum.

Exactiorem. diligentiorem pensitatioremq̧. Commeatum. annonam atq̧ cibaria: quorum in primis ratio habenda est. Vehiculum. quibus frumenta & cibaria trans rhenum portabant. In cespite cibū caperet. Laudat Mamertinus in panegyrico Iulianum imperatorem: q̧ statarium prandium caperet gaudens castrensi cibo: ministro obuio & poculo fortuito: & q̧ maiorē anni partem in arida humo cubaret & cœlo tātum tegeretur. hoc idem Tiberius factitabat: qui in cespite nudo hoc est terra herbosa sine auleis tapetibusq̧ cibum capiebat. In hāc sententiam est illud Tibulli. At sibi quisq̧ dapes & festas extruet alte Cespitibus mensas cespitibusq̧ thori. Laudatur Annibal q̧ quandiu bellum gessit in italia nunquam cubans sed stans cibum cepit. — Meliores duo uno. Statarium prandium Iuliani.

M. AN. Intercessit auctor extitit quo minus cognomen aliquod ei deferretur. Repromittens representaturum promittens. Ipse distulit: differre uoluit. Prætextatus quod triumphantis erat insigne. Positū: ad tempus instructum. In septis in campo martio. Nihil non omnia. De consilii sententia consensu eorum qui sibi aderant. Sui arbitrii: fuit scilicet Se uno sui unius consilio. Exactiorem attentiorem. Astrictum ne nimis honostum traheret exercitum.

PHI. Sine tētorio. Celebrat Annibal. a Silio q̧ uertice nudo solitus sit excipere insanos hymbres cœlique ruinā σκηνοσ græce dr̄ tentorium siue papilio: unde arabes scenitæ cognominati: q̧a degebāt sub papiliōibus. Subiti muneris. oneris laboris officii subitarii atq̧ repētini. Iniūgendū. Imponēdū Pli. in epi. iniūgo tibi prouinciam. — Scenitæ ūn

per libellos daret addita monitione: ut de quo quisq; dubitaret: se nec alio interprete quacūq; uel noctis hora uteref.

De disciplina eius in re militari.

Disciplinā accerrime exegit animaduersionū & ignominiarum generibus ex antiqtate repetitis: atq; etiā legato legionis: quod paucos milites cum liberto su· trans ripam uenatum misisset Ignominia notato. Praelia quāuis minimū fortunae casibusq; permitteret: aliquanto constantius inibat quoties lucubrāte se subito: ac nullo propellente: decideret lumē & extingueretur: confidens. ut aiebat: ostento sibi a maioribus suis in omni ducatu expertissimo. Sed re prospere gesta non multum abfuit: quin ab Rhuteno quodā occideretur: cui inter ꝓximos uersanti & trepidatione detecto tormentis expressa confessio est cogitati facinoris.

De triumpho illyrico & aliis gestis eius.

A Germania in urbem post bienniū regressus triūphū quē distulerat egit: prosequentibus etiam legatis: qbus triūphalia ornamenta impetrarat: ac priusq̄ in capitoliū flecteret: descendit e curru: seque praesidenti patri ad genua summisit. Bationem pannonium ducem ingentibus donatum praemiis Rauēnam transtulit: gratiam referens: q̄ se quondam cum exercitu iniquitate loci circunclusum passus ē euadere. Prandiū dehinc populo mille mensis:

Aiaduersiones. Gña ignominiae militaris. Per libellos. in his eñ praescripta erant omnia quae per milites fieri uellet. Quacūq; uel noctis hora est hoc quacūq; hora etiam si foret media nox: idq; tempus quo ipse dormiret. sunt enim q̄dam horae quibus principem adire nec debemus nec possumus. Disciplinam militarē. Animaduersionum: animaduertere punire est: inde aiaduersiones punitiones & supplicia dicūtur. Ex antiquitate. inter antiquas aiaduersiones ignominiasq; militares haec fuit militi uena soluebatur: & sanguis dimittebatur. praeterea ordeo pro frumento pascebanī: & ut ait Plutar. in lucullo genus ignominiae militaris apud priscos fuit usitatū ut tunicis interioribus solutis fossā fodere corā exercitu cogerētur: qua ignominia oli lucullus milites affecit. qñ etiā iermis miles puniebat: qui si centurioni castigare se nolēti restitisset: uitēq; tenuisset: militiam mutabat. pœna huiusmodi militū ē: ut inqt modestinus iurisconsultus: castigatio. pecuniaria multa: munerū interdictio militiae mutatio: gradus deiecto ignominiosa missio i metallū aūt nō danī milites neq; torquenī. Legato legiōis. q cēnt legati militares: quae ue illorū dignitas superius annotauimus. Decideret lumen. i. extingueretur: quaerit Plutarchus in ꝓblematis: cur Rōani lumē nō extinguebāt: sed per se extingui ac deficere ꝑmittebāt: an q̄si inextiguibilis & immortalis illius ignis cognatū & affinē colētes: an q̄ hoc signū sit nō oportere id qd̄ natū sit: nisi noceat corrūpere ne ue interficere: q̄si aīal ignis sit. nec immerito. nā & alimento indiget: & p se mouet & cū extinguit uelut si occidatur uocē emittit. Lucubrāte. de nocte ad lucernā uigilāte. Ducatus. Ducatu. imperio & prefectura: a ducendo eñ ducatus dicitur. Iulius capitoli. petenti signū prima die tribuno dedit militi munus exprobās utiq; segnitiē tēporum superiorū: q̄ quidē etiā ante in omnibus ducatibus dederat. scribit Lāpri. eliogabalū praepósituras & ducatus & officia palatina uendidisse.

Rhutheni. Rhuteno gallo. rhuteni auctore Plinio populi sunt galliae aquitanicae cōtermini ꝓuinciae narbonensis. de rhutenis ait Luca. in. i. soluūtur flaui longa statione rhuteni. Detecto. pauor & trepidatio plerūq; detegit arcanorū flagitiorum cōscientiam. Cogitati facinoris. ꝑ tormenta confessus est ille rhutenus se cogitasse de Tibe. interficiendo.

Ornamēta triūphalia. Triūphū. q. distu. supra dictū est. Tibe. ꝑdomito illyrico distulisse triūphū: cū Ro. ciuitas mœsta esset ob cladem uarianā. Triūphalia orna. iam declarauimus ornamenta triūphalia esse togam pretextam. tunicā palmatā: togam pictam. coronam laureā. erat & Scipio eburneus & sella curulis inter ornamenta triūphalia: ut indicat Li. in. xxx. ab origine urbis. Legatis. s. militaribus: quorum dignitas amplissima est post imperatorē. Flecteret. triumphantes peracta triumphandi pompa capitolium ingrediebantur: ibiq; hostiis immolatis in palatiū recedebant ut docet Iosephus lib. vii. belli iuda. Patri. Augusto caesa.

Genua misericordiae cōsecrata. Ad ge. hois genibus q̄dam religio inest obseruatione gentium. haec supplices attigunt. ad haec manus tendūt: fortassis quia his inest uitalitas auctor. pli. in. xi. Ser enarrans illud Virgilianum. & genua amplexus genibusq; uolutans tradit genua esse misericordiae consecrata: sicut frons genio: dextra fidei consecrata est.

M. AN. In cespite nudo cambises apud xenophontem & filium cyrum iturum ad bellum monet frigus & aestum & labores imprimis imperatorem perferre oportere. Cibum caperet ob ea qua dicuntur militari cibo tamen contentum fuisse crediderim q ex larido caseo & postea cōstabat ut spartianus ait. Sine tētorio sine tabernaculo Luca. cogit tātos tolerare labores sūma ducis uirtus: qui nuda fusus arena excubat. Per libellos notata. s. nequis postea aliqd nō dictum aut nō preceptum cauillari posset. Se interprete sua interpretatiōe. Exegit requisiuit. Aiaduersionū punitionum. Ignominiarū ignominiosarū missionū. Gñibus exemplis.

Ex antiquitate ex ueteris disciplinae rigare. Legato legionis q legioni uicario noīe perat. Ignominia notato ignominiose exauctorato aut cū ignominiā dimissio. Fortunae casibus: q̄uis cunctantius prelia iniret nec multum fortunae crederet. Aliq̄to constantius fortius perseuerantius. Deciderit lumē si fortuitus luminis casus sibi ostentum fecisset. In omni ducatu quotiens exercitus sui maiores ductassent. Rhuteno rhuteni aquitaniae populi ut pli. ait luca. soluuntur flaui longa statiōne rhuteni. Trepidatione trepido in constanti motu corporis. Expressa cruciatibus extorta. Impetrarat ab augu. & senatu Presidenti patri augu.

PHI. Trāstulit: trāsportauit. Mille mensis. legimus apud historicos Caesarē dictatorē epulū po. Ro. de=

disse duobus ac.xx. millibus triclinis extructis. Cong iariū:donum est impatoriū:de quo in superioribus satis ac super. Concordiæ ædē:multi apud Romanos ædē concordiæ deæ extruxerunt. nāq; Camillus olim uouit ædē cōcordiæ:quod tēplū ut inqt Plutar. in foro ꝯstructū. postea flauius ille patre libertino notissimus ædē cōcordiæ uouit:si populo recōsiliasset ordinē senatoriū & equestrē:dedicauitq; in area uulcani sūma inuidia nobiliū ex mul etaticia pecunia feneratoribus condēnatis auctores Liui. & Pli. sequenti tpe templū cōcordiæ:cōstruxit uel instau rauit cōsul opimius post gracchū fuluiūq; trucidatos sūmo populi dolore:unde noctu qdā ascripserūt ipsi tēplo hunc uersum. opus uecordiæ templū cōcordiæ facit. Tiberius quoq; ut hic indicat. Trāquil. ædē cōcordiæ dedicauit:cuius rei: Ouidius quoq; meminit in prio fastorū his uersibus : cū de constitutione cōcordiæ tēpli loquere tur;causa recēs melior: sparsos germania crines colligit auspiciis dux uenerande tuis. inde triūphatæ libasti munera gētis tēplaq; fecisti quā colis ipse deæ. Pollucis & ca. diximus in iulio Cæsa. quēadmodū ædes castorū erat in foro Romano:quā uouit in bello latino Aurel. posthumius dictator eādē Tibe. dedicauit uel nouā extruxit. Vel man. pecunia ꝑdatitia: qd sint manubiæ satis copiosæ supra explicauimus. Simul cēsū ageret: tāq̄ Augusti collega cēt in censura. cēsorū cū officiū hoc erat ut censū agerent. Cōdito lu. mos erat censorū ut cōpleto qnquēnio urbē lustrarēt:solitaurilia sacrificia de sue tauro faciētes:idq; cōditū lustrū appellarū: cuius primus auctor fuit Ser. Tul. sextus Rōanorū rex. Affectū. egrotantē atq; lāguētē. Propertius. iuppiter. affectæ tādem miserere puellæ. nō pauca scripsimus in cōmentariis ꝓpertii qd affectus & afficere significent.

Aedes concordiæ.

& Cōgiarium tricenos nummos uiritim dedit: dedicauit & Cōcordiæ ædem. Item pollucis & castoris suo fratrisq; nomine de manubiis.

De gestis ei⁹:ac testimoniis Augusti:& de ꝓncipatu eiusdē.

AC nō multo post lege ꝑ consules lata ut ꝓuincias cū Augusto cōiter administraret:simulq; censum ageret: cōdito Lustro in illyricū ꝓfectus est. Et statim ex itinere reuocat⁹ iā quidē affectū sed tamē spirantē adhuc Augu. repperit:fuitq; una secreto ꝑ totū diē. Scio uulgo ꝑsuasū quasi egresso post secretū sermonē Tiberio uox Augusti ꝑ cubicularios excepta sit. miserum po. Ro. q sub talē tā maxillis erit. Nec illud quidem ignoto aliquos tradidisse Augustū palam nec dissimulanter morū eius diritatē adeo improbasse ut nonnūquā remissiores hilarioresq; sermones superueniente eo abrūperet : sed expugnatū præcibus uxoris adoptionē nō abnuisse: uel etiam ambitiōe tractū ut tali successore desiderabilior ipse qnq; fieret adduci tū nequeo qn existimē circūspectissimū & prudētissimū principē in tāto ꝓsertim negocio nihil temere fecisse: sed uitiis Tiberii uirtutibusq; perpensis potiores duxisse uirtutes : presertim cū & reip. causa adoptare se eum pro cōcione iurauerit: & epistolis aliquot : ut peritissimū rei militaris : utq; unicum. P. R.

Manubiæ.

Solitaurilia.

Cōditum lustrum.

Affectus.

Secreto solus sine arbitriis. Sub tā lē. maxillis scri. Plu. in apopthegmat; Aug. dicere solitū se Rōani iperii successorē cū eē relicturū:qui nūq̄ bis de eadē re cōsultasset Tiberi. uidelicet signāre uolebat:q ut inqt sextus Aure. repentinis cōsiliis melior erat q̄ meditatis. Trāql. uero hoc dicto demōstrare uoluit ab Augusto reprēsā fuisse Tiberii lentā morositatē. nā quēadmodū illi lētas maxillas hēre dicunt:q lentissime mādunt:ita lētas maxillas methaphoricos in Tiberio notauit Augu. & qa ille talis erat & qa in illo lenta erat sæuaq; natura. qdā codices nō erit hñt sed edit tanq̄ id totū trāslatiōe q̄dā cibaria dictū sit. Diritatē. asperitatem morū & tristitudinē. tibe. a Plinio in. xxviii. tristissimus hoim hic dictus uictus uidet. Precibus uxo. liuiæ;q erat tiberii mr̄. Nō re. nō recusasse adoptare tiberiū in filiū. Circūspectissimū. oia solerter & cū circūspiciētia ppendentē ac uelut in librili collocātē.

M. AN. Trāstulit. traduxit ex pānonia ne trāstulerit an ex urbe Rauēnā traductū domū dimiserit indubiū uenire potest. Mille mensis qbus ppl'us accubuit. Cōgiariū donū qd ppl'o dat. Cōcordiæ ædē Appia. auctorē ædē ꝯcordiæ post cædē gracchorū decreto patrū in foro rōano ab opimio ꝯsule cōstitutā : Aurelius Augu. ædē cōcordiæ testē cædis & supplicii gracchorū cōcionātibus apponēdā putarūt. Oui. a liuia augusta cōstitutā innuere uidet hāc tua cōstituit genitrix & rebus & ara tēplaq; fecisti quæ colis ipse dee q̄re fateri oportet aut ātiquū cōcordiæ tēplū alibi cōditū aut a liuia nō a fūdamētis erectū. Sed instauratū. Castoris & pollucis: hos lædæ filios Homerus & poetæ oēs testant:& eorū ædes in foro fuit ut alio est loco demōstratū. Cōiter:cōi imperio.

Affectū morbo degrauatū. Secreto remotis arbitris. Per cubicularios:ꝑ cubiculi ministros. Lētis maxillis erit:ut ad illud referat qd tacitus Cor. scribit tiberiū uerba expēdere solitū ac ualidis sensib⁹ ꝑsulto ambiguū

Diritatē tristiores mores & ab oi coitate alienos: Pli. cur sternutamēt; salutamus qd etiā Tiberiū Cæs. tristissimū ut ꝑstat hoiz in uehiculo exegisse tradūt. Remissiores citra curas oēs hitos. Hilariores urbaniores. Abrūperet: q̄si hoīs seueritatē ueritus. Sed expugnatū siqdē parū prudēter Augustus fecisse uideri potuisset qd eū cuius mores non probaret sibi successorē destinasset iccirco: ut oēs temeritatis aut ambitionisue suspitionē a circūspecto in tegerrimoq; alioquin principe remoueat causas subiicit Tranquillus quibus adductus uideri possit ut Tiberium potius q̄ alium sibi imperii successorem constituerit. Vxoris liuiæ. Ambitione laudis cupiditate.

PHI. Desiderabilior fie. princeps bonus tāto magis desiderari solet: q̄to peior est successor: malus: princeps gloria est boni antecessoris. Potiores uir. monet Ora. in sermo. amici uitia leuius esse interpretanda ; & nonnūq̄ in uirtutes transferenda: sed cum nemo sine uitiis nascatur uidendum est. an uirtutes plures sint magisq; ponderent: & ita bona cum uitiis cōpensanda. Principem. augustum. Perpensis examinatis & diligēter pēsitatis.

Εμοι καὶ ταῖς μούσαις στρατηγῶν. uerba sunt ex augusti epistola: quorũ hoc est interp̃tamẽtũ. mihi & musis ducatũ agẽs. qdã codices hñt καὶ τοῖς σ οις qđ significat mihi & tuis. εὐβουλεστατε. hoc est prudẽ-
Eubolos. tissime. eubolon eñi graeci prudentẽ dñt: & eubolià prudentiã bonũq; cõsiliũ inde fit υπερθετικον .i. suplatiuũ
Eubolia. εὐβουλεστατος. quidã legũt νομιμωτατε qđ est ανομου .i. lege deflexũ. Et ordinẽ aesti. tuo extrinsecus
Aestiua. subintelligendũ est uerbũ serua siue custodi siue aliqd tale. ut sit sensus: uale & serua ordinẽ tuorum in aestiuis dñs aũt aestiua loca in quibus aestiuo tpe milites cõtinent. uetustus codex ita scriptũ habet. uale & ordinẽ tuorũ. ut sit sensus uale & tuos in ordine retineto.

presidiũ prosequar. Ex qbus in exẽplũ pauca hic inde subieci. Vale iucundissime tiberi: & rẽ gere foeliciter εμοι καὶ ταῖς μούσαις στρατηγῶν iucũdissime & ita sim foelix uir fortissime: & dux νομιμωτατε. Vale & ordinẽ estiuorũ tuorũ: ego uero mi Tiberi & inter tot rerum difficultates καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν τῶν στρατευομένων nõ potuisse queẽq̃ prudẽtius gerere se q̃ tu gesseris existimo. Hi quoq; q̃ tecũ fuerũt oẽs cõfitent̃ uersũ illũ in te posse dici: unus hõ nobis uigilãdo restituit rẽ: siue inqt qđ incidit de quo sit cogitãdũ diligẽtius siue qđ stomachor ualde medius fidius Tiberiũ meũ deside ro: succurritq; uersus ille Hõeric⁹ τούτου δ' ἑσπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο ἄμφω νοστήσαιμεν ἐπεὶ περίοιδε νοῆσαι. Attẽuatũ te esse cõtinuatiõe laborũ: quũ audio & lego dii me pdant nisi cohorrescit corpus meũ teq; rogo: ut parcas tibi: ne si te languere audierimus: & ego & mater tua expiremus: & de sũma imperii sui po. Ro. pericliter̃. Nihil inter est ualeã ipse necne: si tu non ualebis deos obsecro ut te nobis cõseruẽt: & ualere nũc & semp patian̄t si nõ po. Ro. perosi sunt.

De Agrippa iuuene occiso & aliis gestis.

EXcessum Augusti nõ prius palam fecit quã Agrippa iuuene interẽpto. Hũc tribunus militũ custos appositus occidit lectis codicillis qbus ut id faceret iubebat̃. Quos codicillos dubiũ fuit augustus ne moriens reliquisset: quo materiã tumultus post se subduceret: an noie augusti Liuia: & ea cõscio Tiberio: an ignaro dictasset: Tiberius renũciãti tribuno factũ esse q̃ imperasset: neq;

καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν στρατευομένων. hoc ẽ iertãtẽ desidiã mi-
Rathymia. litantiũ: graeci eñi ῥαθυμίαν uocãt pigritiã & στρατευομαι signãt mi lito uñ στρατευομένος deducitur. Vigilãdo re. rẽ. ex Enniano carmie ĩmutata ẽ dictioẽ: nã sicuti de fabio maximo dixit Enni. qđ ptãdo restituerat rẽ imperiũq; rõanũ nõ pugnando: ita Augustus dixit Tibe. uigilãdo idẽ fecitasse: & Hiero. usurpans eũdẽ uersũ dixit. unus hõ nobis scribẽdo restitu-
Fabius cũctator. is rẽ: historia fabii maximi notissima est: q cũctator dr̃ ab historicis: de quo Sili. solers cũctandi fabius. Versus ille ho. apũ Home. i. x. iliados rhapsodia Diome. suscipiẽs munus eũdi p speculatore ad troiana castra ulyxẽ sociũ sibi dari deposcit: diciteq; hũc uersum: quẽ ita interp̃tari possumus hoc aũt comite uel ex igne ardẽti ambo redibimus. pptereã q optime nouit intelligere. Horrescit. horrore & tremore pcutit̃. Pericliter̃. in laude Tiberii dictũ est: tanq̃ cũ eius salute. po. Ro. salus ꝯsistat: & cũ piclitãte piclitetur. Si tu nõ ua. non absimile illud Proper. uiuã si uiuet: si cadet illa cadã. Perosi sũt. odio hñt. Excessum. obitũ. Palã fecit. Liui. de morte Tarquinii tũ demũ palam factũ ex comploratione in regia orta.

M. AN. Circũspectissimũ. cõsideratissimũ oia accuratissime cõsiderãtẽ est circũspectus ambigui sensus ut intus Vector & alia q̃dã quae tã actiue q̃ passiue accipiũtur. In tã. ne. in noui p̃futuri principis electiõe. Nihil te. incõsiderate. Potiores du. uir. eas Virtutes. s. q̃ in tiberio cẽnt eas credere q̃ cũ uitiis nõ solũ eq̃librũ facerẽt sed p̃põderarẽt etiã qđ & incolẽda amicitia seruãdũ Cice. p̃clare docet. Reip. causa ad usũ reip. εμοι καὶ ταῖς σοῖς στρατηγῶν mihi & tuis imperatorẽ agẽs: qđ aũt ταῖς foeminio genere dixit ad liuiã matrẽ & iuliã nõ dũ repudiatã referri oportet q̃dã exẽplaria hñt. καὶ ταῖς μούσαις tanq̃ mihi & musis dixisset qđ nõ admodũ pbo. Dux νομιμωτατε dux cõpositissime regulatissime ἀπὸ τοῦ νόμου legitimo. Vale ae. t. ut ordo ẽ τῶν ὁμιλιῶτατε tuorũ aestiuorũ uale. i. o regulatissime oim: q in tuis sũt aestiuis alioquin ĩperfecta eẽt pìodus qđ aũt sint aestiua qđ hiberna diximus: laudat̃ Tibe. a lege & disciplina militari in aestiuis seruata. καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν στρατευομένος & tãtã desidiã militãs sed subaudi inter q̃ p̃icula repetẽda est: ut sit sensus inter tot difficultates & tãtã militũ desidiã uersatus. Vnus hõ no. ex ennii officina id carmen est prio deprõptũ mox a Virg. & Naso. usurpatũ q̃q̃ parũ integra figura: qđ augusto quoq; accidit q uigilando dixit quũ ille cũctãdo scripsisset: & eñi fabiũ cũctatorẽ ait Enni. rẽ rõa. restituisse q Hãnibale ex italia eiecto qa illius ferocissimus conatus tẽpestiua cũctatiõe fregisset senatus ppl'q; ro. ac totius italiae ꝯsensu graminea. Donatus ẽ corona Pli. ẽ auctor siue qđ stomachor siue ꝯsultatiõe opus sit siue stõachari oporteat tuã desidero p̃ntiã. τούτου δ' ἑσπομένοιο ἐκ πυρός. &c. i. hoc sequẽte ab igne ardẽti ãbo reuertemur qm̃ ualde nouit intelligere. Impii sui pi. impii sui discrimẽ & piculũ adeat. Perosi sũt. i. ualde oderit. Vir. lucẽq; po. plau. simplr ꝑtulit iimicos sp osos ob tueri & ꝑtulit & uerbale icõtinẽtẽ inqt atq; osorẽ uxoris sui: Pri. odiosus ut noui notus ex quo posus & exosus. Excessũ mortẽ. Palã fe. patefecit nec palã unq̃ ad pso. ptĩet ut Pa. in analo. refert corã uero saepius nõ ei palã cscipiõe pollicẽte aemelio sed corã dicimus.

PHI. Agripa iuuene. quẽ Augu. adoptauerat & ppt̃ ingenii so-
Codicillus cordiã se posuerat. Codicillis. Tabellis pugillaribo. scri. Hiero. i ep̃la ad niciã añ carthg: & mẽbranaꝝ usũ i dedo
Tabellarii. latis e ligno codicillis: aut i corticibꝫ arboꝝ fuisse scptitũ portitores codicilloꝝ tabellarios: & scriptores a libris
Librarii. arboꝝ librarios uocitauere. Pli. in. xiii. cur inqt & Hõe. in illa ĩpa lycia bellorophõti codicillos datos nõ ep̃las ꝓdidit: Catul. moecha putida redde codicillos. Vt id faceret. Agrippã interrimeret. Post se subduceret. post

obitũ suũ subtraheret ac summoueret. Imperasse: ut scilicet Agrippam tribunus occideret. Obliterauit: abo leuit & obliuioni tradidit Neuius noue dixit gentẽ obliterã pro obliterata. Iure tribũitiæ potestatis. Aulus Gellius ex auctoritate Varronis & atei capitonis ius fuisse tradit tribunis plebis habendi senatus: quãquam senatores non essent. Spiritus deficeret: hoc est: ut ipse moreretur. Librum in quo perscripta erant illa: de quibus inchoauerat allocutionem. Non admissis: non introductis in senatum. Signatoribus: notum est signatores septem adhiberi signandis testamentis: ut ita nulla fraus adhibeatur & ut scribunt iurisconsulti possunt omnes septem testes uno anulo signare testamentum. Sinistra: noxia & letifera

Obliterare

Obliterã gens.

Signatores testamenti septem.

Sinistra.

imperasse se: & redditurũ eũ senatui rõnẽ respõdit: inuidiã. scilicet in p̃ñtia uitans: nam mox silentio rem oblitterauit.

De gemitu eius & testamento augusti in senatu recitato.

IVre aũt tribunitiæ potestatis coacto senatu ichoataq; allocutione de repẽte uelut impar dolori cõgemuit: utq; nõ solũ uox: sed ut & sp̃s deficeret optauit: ac plegẽdũ librũ Druso filio tradidit. Illatũ deinde Augusti testamẽtũ nõ admissis signatorib⁹ nisi senatorii ordis: cæteris extra curiã signa agnoscẽtib⁹ recitauit p libertũ. Testamẽti initiũ fuit. Q m̃ sinistra fortũa Caiũ & Luciũ filios mihi eripuit. Tiberi⁹ Cæsar mihi ex parte dimidia & sextãte hæres esto: quo & ipso aucta est suspitio opinantium successorem ascitum eũ necessitate magis q̃ iudicio quando ita prefari non abstinuerit.

De acceptione principatus ad preces senatus quasi coacta.

PRincipatũ quãuis neq; occupare cõfesti neq; agere dubitasset: & statiõe militũ hoc est ui & specie dñatiõis assũpta: diu tñ recusauit impudẽtissimo aĩo adhortãtes nũc amicos increpãs. ut ignaros q̃ta belua eẽt imperiũ: nũc p̃cantẽ senatũ & p̃cũbentẽ sibi ad genua ãbiguis r̃ñsis: & callida cũctatiõe suspẽdẽs ut qdã patientiã rũperẽtq; un⁹ in tumultu p̃clamaret: aut agat: aut desistat alter corã exprobraret: cæteros: qd polliciti sint tarde p̃stare seip̃s qd prestet tarde polliceri. Tãdẽ quasi coact⁹ & quærẽs miserã & onerosã iniũgi sibi seruitutẽ recepit imperiũ nec tamen aliter q̃ ut depositurum se quandoq; spem faceret. Ipsi⁹ uerba sũt: dũ ueniam ad id tempus: quo uobis æquũ possit uideri uos dare aliquã senectuti meæ requiem.

De causis propter quas principatum recusauerat: & aliis gestis eius.

CVnctandi causa erat metus undiq; imminentium discriminum: ut sæpe lupum se auribus tenere diceret. nam & seruus Agrippæ Clemens nomine non contennendam manum in ultionemdomini compararat: & . L.

Ex sextãte: ex besse hoc est octo partibus hereditatis: quæ diuiditur in. xii. partes assis Tiberium instituit heredẽ. Quoniã ita praefati: sensus est cum in testamenti praefatione: ita exorsus esset Augustus se Tiberium instituere hæredem propterea qd fortuna sibi filios eripuerat: ex tali praefatione testamenti suspicati sũt omnes Tiberium necessitate magis quam uoluntate relictum fuisse hæredem ab Augusto orbato filiis. Statione militum. custodia militari.

Sextans.

Bes.

M.AN. Agrippa iuuene eũ quo fuerat ab augusto adoptatus. Codicillis: litteris. Subduceret tolleret. Liuia: quæ ut mater cauere uoluisset filii imperio. Neq; imperasse se se ex qua inficiatione superior dubitatio orta est. Inuidiam odiũ. Rẽ agrippæ cædem. Obliterauit silentio & obliuioni dedit iure tribunitiæ potestatis: nam eam potestatem in aliud quiquenniũ susceperat Varro ad opianum scribens dictatorem consules prætores: tribunum plebis interregem & præfectum urbis ius cogendi senatus habuisse aĩt: ac præter hos extraordininario iure tribunos militares consulari potestate decẽ uiros quibus consulare fuisset imperium & triumuiros constituendæ reipublicæ causa creatos. Impar non sufficiẽs. Librũ in quo erant ea quæ ad patres erat relaturus. Signatoribus q testamentum signarant signare olim subscribere fuit cæteris quibus non licebat curiam ingredi. Signa agnoscẽtibus sua quisq; signa aut suam quisq; manum spectantis. Per libertũ suũ an Augusti nõ dicit. Ex dimidia parte & sextante ex duabus tertiis partibus. Quo & ipso qua etiã praefatione. Confestim continuo post augusti excessum. Agere se principis dignitatem usurpare. Statione militũ: militis præsidio circa se constituto. Impudentissimo animo omni pudore abiecto.

PHI. Quãta belua tyrãnidi. illud Oratia accõmodari põt: belua multorũ capitũ es. Si hoies scirent quãtũ mali lateat sub bracteata illa & personata imperii foelicitate omnes imperium recusarent tanq̃ plenum ærũnarũ.

Cũctatione suspendens. sextus Aureli. de Tiberio scribens ait hæc. Deniq; delatũ a patribus p̃cipatũ qd qdẽ astu p̃fecerat: ficte abnuere. qd singuli dicerent uel sentirent attrociter explorans; quæ res bonos quoq; pessũdedit

Aut agat. s. principẽ simpliciter & aperte. Aut desistat. a principatu. Quid præstet. Tiberius re quidem p̃cipem se præstabat sed uerbo principatum abnuebat. Onerosam seruitutẽ. Diony. li. iiii. de regno docet principatũ rem esse laboriosam: nec ocio & animi remissione sed curis & laboribus refertam. Lupũ auribus tenere puerbium est apud græcos. λυκον των ωτων εχω. hoc est lupũ auribus teneo: quod in re ancipiti periculosaq; dici solet. Nam qui auribus lupũ tenet nec eũ dimittere audet: nec retinere potest sine periculo Hierony. scribẽs aduersus Ioannẽ origenistam sic ait. nunc uero quasi auribus lupũ apprehẽderis nec tenere potes nec audes dimittere: apud Teren. quoq; in phor. iuuenis amator in p̃iculo collocatus usurpat idẽ p̃uerbiũ. Manũ: multitudinẽ.

Lupũ auribus teneo.

Scribonius libo uir nobilis res nouas clam moliebaf: & duplex seditio militum in illyrico & in germania exorta est flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem: ante omnia ut æquarentur stipendio pretoriani germanicianis. Quidã etiam principem detrectabant non a se datũ sũmaq; ui Germanicum: qui tũ his præerat ad capessendam Rép. purgebant: q̃q̃ obfirmate resistenté. Quem maxime casum timens partes sibi quas senatui liberet: tuendas in rep. depoposcit: quãdo uniuersæ sufficere solus nemo posset nisi cum altero uel etiam cũ pluribus. Simulauit & ualitudiné quo æquiore animo germanicus celerem successionem: uel certe societatem principatus opperiretur. compositis seditionib⁹ Clementem quoq; fraude deceptum redegit in potestatem. Libonez ne quid in nouitate acerbius fieret: secundo demum anno in senatu coarguit: medio tantũ temporis spacio cauere contentus. Nã & inter pontifices sacrificanti simul p secespita plumbeũ cultrum subiiciendũ curauit & secretũ petenti non nisi adhibito druso filio dedit: dextrãq; obambulantis ueluti incũbens quoad peragerettur sermo continuit.

De ciuilibus gestis eius in initio principatus.

VErum liberatus metus ciuilez admodum inter initia ac paulominus q̃ priuatum egit. Ex plurimis maximisq; honoribus præter paucos & modicos non recepit. Natalem suum plebeis incurrentem circensibus uix

Puteal libonis. Scribonius li. hic erat ex familia illius libonis Scribonii. qui sedem prætoris & tribunal collocauit iuxta arcũ Fabianum; quod puteal libonis ab oratio dictum est. Extra ordinem. non contenti legitimis extraordinaria deposcebant. Germanicianis. Germaniciani differũt a germanicis. sicuti hispanienses ab hispanis; sicilienses a siculis. nãq; germanicianos uocat milites Romanos in germania militantes. Idẽ infra ait; neq; ei deteriores esse: aut hispaniẽsi exercitu; qui galbam; aut germaniciano qui uitellium fecissent. Prætoriani. hi erant milites honoratiores; qui Romæ ut inferius declarabit habebãt castra. quæ prætoria dicebãtur. a prætoriano olim exercitu otho factus est imperator. Quidam. s. militum. Principem detrectabant Tiberium recusabant. A se. s. militibus. Germanicũ obfirmate resistẽtem. de hac re alibi sic scri. Tranql. germanicus excessu augusti nunciato legiones uniuersas imperatorẽ Tiberiũ pertinacissime recusantes & sibi summam reip. deferentes incertũ constantia an pietate maiore ꝓpescuit. Casum periculum ne germanico demãderet imperium ipso exturbato explosoq;. Nisi cũ altero. talis est illa homerica senẽtia. maior duobus animi præstantia est; plusq; alacritatis consiliiq; adest; qa alius aliđ excogitat; atq; solus est sibi ipsi plerumq; diffidit; & apud diffidentiam suã cõsilii pondus intercedit. Opperiretur. expectaret.

M. AN. Quanta belua q̃ difficilis & ardua. Imperiũ impii cura & administratio. Ambiguis respõsis: uariis & obscuris & quibus haud facile intelligi poterat accepturus eẽt necne. Callida astuta. Cunctatione mora & hesitatione. Patientiã rũperent. i. in stomachũ illius ambitiosæ cauillationis q̃ patienter tulerant prorũperẽt. Aut agat aut apte agat principem. Aut desinat agere principem quæ lucre agit; nam ut dixi continuo augusto defuncto coeperat in multis principis personam usurpare. Quod prestet tarde polliceri; satis urbane & si non sine felle dictum quasi diceret; quum alii sero prestare soleant quæ promiserint hic q̃ prestet; nam dudum re ipsa se principem agebat cũctanter pollicetur. Cunctantius delatum imperium cunctanter adiret. Lupum auribus; prouerbium ab animalis natura sumptum constat enim lupum capite & dentibus maxime pollere contra quum postremis esse partibus elumbem; sed quum sit minime auritus uere qui eum auribus tenet in discrimine est. Manum armatorum agmen. L. Scribonius libo; ob scriboniam sororem credo; aut matrẽ ut alii aiunt cui repudiate augustus liuiam; Tiberii matrem super duxit uxorem. Extra ordinem præter legitimum stipendium. Stipendio pretoriam qui Romæ erant idem acciperent: stipendium quod & illi qui sub germanico militabant. Detrectabant recusabant. Sũma ui; summa contentione. Perurgebant degrauabant sollicitum reddebant. Tuendas defendendas. Præsidio; obtinẽdas. Cũ altero cũ collega uno. Valitudinẽ aduersam subaudi Nouitate noua. Impii administratiõe.

PHI. Clementẽ. Agrippæ seruum; qui ut dudũ dixit; comparauerat armatos in ultionẽ dñi interẽpti. Libonem qui res nouas clam moliebatur. Pro secespita. secespitam auctore Festo cultrum ferreũ uocauerũt oblongũ manubrio eburneo rotũdo; quo flamines flaminiæ uirgines põtificesq; ad sacrificia utebãtur. dicta aũt est

Secespita. Secium. secespita a secando; libũ quoq; quod in sacrificio secespita secaẽ secium dici uoluerũt. Tiberius loco secespitæ plũbeũ cultrum ideo subiici curauit sacrificanti libonis ne ab eo per simulationem sacrificii uiolari posset. plũbeus enĩ culter obtusior est habetq; aciẽ hebetiorẽ. Secretũ pe. liboni colloquiũ cũ Tiberio secretũ postulãti. Dextrã obambulantis; timens Tiberius ne inter colloquẽdum ambulandũq; feriretur a libone illius dextram dissimulanter continebat; tanq̃ illi uideretur incũbere; & initi. obambulare proprie est aduersum alios ambulare & quasi ambulanti se opponere; hic obambulãtis simpliciter accipitur pro una iunctimq; ambulantis. Oui. de poly. dixit. No

Obambulare. Obuaricator. cturnus ob ambulat. pro eo quod est ultro citroq; ambulãdo discursat. prisci obuaricatorem elegãti uocabulo dixere illum qui cuipiam occurebat; quo minus is rectum iter conficeret. Ciuilem egit. præstitit se nõ tanquã principem; sed tanquã ciuẽ ac ueluti priuatum; quẽ græci politicon dicũt.

Plebei ludi. Plebeis circen. plebei ludi dicti sũt quos exactis regibus pro libertate plebis fecerunt; aut pro reconciliatione plebis cum patribus post secessionem in auentinum. auctor Pedia. Asco. fiebant hi ludi mense nouembri; quo natus est Tiberius; quod insinuat. Cice. in. ii. uerri. cum dicit; secũdum ludos plebeios aut nulli aut pauci dies ad agendum futuri sunt.

Vnius bigæ grammatici bigas pluratiuo numero dici debere contendunt:q͂m multitudinis numero tenẽtur: nam sicut quattuor equi iuncti quadrigas faciunt:ita iunctos duos equos bigas uocamus auctoritas tamẽ ueterũ quæ pro ratione habenda est bigam singulo numero dicit:sicut & quadrigã Pli. in summo mausoleo ẽ quadrigã marmorea:quã fecit pythis:Papinius in thebaide. Roriferũ gelida tenuauerat aera biga:bigas primũ iunxit phrigum natio quadrigas ericthonius. eadem quoq; formula trigam dici tres equos simul iunctos docent iurisconsulti libro.xxi. ffo℞ sic scribentes ad ædictum ædilitiũ:simili modo & si triga uenierit retinenda erit tota:& si quadriga redhibeat:a triga trigariũ deriuat:& accipit pro curuli certamine trigarũ. corrigenda est mẽdosa dictio in calce operis Plini. nã ubi trigariis legẽdũ est:tricariis passim fuit ipressũ:uerba pliniana hæc sunt. Ne equos qdẽ in tricariis preferri ullis uernaculis aiaduerto:sensus est cũ circenses agunt curuli certamine bigarũ & quadrigarũ hũc solũ sibi Tiberius honorẽ exhiberi uoluit in ludis:ut ad celebrandũ diẽ suũ natalẽ adiiceret pristino numero curuũ biga una nõis sui causa. Flamines:singulis dis singuli flamines erant assignati:ut dialis. Marti. & Quirinalis:sed de flamic latissime explicatũ est in iulio Cæ. Statuas & imagies:hæc duo disparauit tãq̃ diuersa. sicut historici fecerũt statuæ:ẽni sunt æneæ & lapideæ:imagines cereæ:& pictæ. Ne ĩtra simulacra. noluit Tiberius statuas suas collocari inter simulachra deorũ ne dis immortalibus æquari uideretur:sed tantum modo collocari eas uoluit ut essent templis ornamento: sicuti multa simulacra ad ornatum tantum in templis ponuntur. Ne mẽ. Ti. noluit a suo nomine menses appellari sicut a Iulio Cæ. & ab Augusto dicti sunt duo menses iunctim locati. Iuli. & Augustus. October Li. uel a matre Liuia uel propter gentem Liuiam; unde maternum tiberio genus.

Bigæ. Biga. Triga. Trigarium Dictio mẽdosa apud Pli. Statuæ. Imagines.

unius bigæ adiectione honorari: passus est. Templa: flamines sacerdotes decerni sibi prohibuit: etiam statuas atq; imagines nisi permittente se poni: permisitq; ea sola conditione ne intra simulachra deorum sed intra ornamenta ædium poneretur. Intercessit & quo minus in acta sua iuraretur: & ne mensis septẽber Tiberius: october Liuius uocaretur. Prænomen quoq; imperatoris: cognomen quoq; patris patriæ. Et Ciuicam in uestibulo coronam recusauit. Ac ne augusti quidem nomen quamquam hæreditarium ullis nisi ad reges ac dynastas epistolis addidit: nec amplius q̃ omnino tres consulatus: unum paucis diebus: alterum tribus mensibus: tertium absens usq; in idus maias gessit.

De adulationibus per eum spretis & prohibitis:

Adulationes adeo auersatus est: ut neminem se-
a natorũ aut officii: aut negocii causa ad lecticam suam admiserit consularem uero satisfacientem sibi ac per genua orare conantẽ ita suffugerit: ut

M.AN. Secundo demum anno:quod antea non ausus erat facere. Medio tantum temporis:dum ob imperii nouitatem coarguere nõ est ausus. Sacrificanti liboni. Pro secespita:secespitã ut Festus docet. alii securim: alii dolabram eneam: alii cultellũ putant uerum culter erat ferreus oblongus manubrio eburneo iuncto ad capulum argento auroq; fixo clauis eneis quo flamines pontificesq; ad sacrificium utebantur dictaq; est secespita a secando. Secretum secretiore congressum. Ciuilem:ut priuatum ciuem & in ordinem redactum. Honoribus: publico decreto delatis. Plebeis circensibus sic Valerius plebeis inquit ludis quidam paterfamilias & cõtinuo in eodem capite persultorem ludis circensibus quum de eisdem interim ludis loqueretur:sed quid de ludorum uarietate Liui. & Dionysi. senserint alio loco diximus. Intercurreret:ut eodem tempore quo ludi ipsi ipsius natalis celebraretur. Vnius bigæ adiectione. Focas in arte ut excubiæ inquit manubiæ primitiæ ita bigæ trigæ & quadrigæ multitudinis tantum numero inflectuntur Tranquil. tamẽ unius dixit:sensus est una tantũ biga ob eius natalem ultra præscriptum est adhibita:sed per bigã cursum unum bigarum nõ absurde intelligas. Intra simulachra deorum:nõ in sacris edibus. In acta sua iuraretur ne senatus populus ue se iuramento obligaret fore ut ipsius acta inuiolata esset seruaturus. Tyberius a suo nomine. Liuius a liuia matre.

PHI. Prænomen imperatoris:e contrario Iulius Cæsar imperatoris prænomen inter cætera ornamenta recepit. Ciuicam in uesti. de corona ciuica affatim dictum est in Iulio Cæsa. Illud in præsentia addendum:quod ciuica corona facta est insigne clarissimum clementiæ imperatorum:& olim Augustus ciuicam accepit ab humano genere: hanc autem in uestibulo ædium palatinarum poni solitam : quæ laurum ante limina excubantem spectabat:docet Oui. sic scribens. postibus augustis eadem fidissima custos ante fores stabis mediamq; tuebere quercum. idem in. iiii. fast. stat æ palatinæ laurus prætextaq; quercu stet domus: æternos tres habet una deos quercum enim utrobiq; posuit. Oui. pro corona ciuica:que erat querna:que clementiæ imperatorum dicata in uestibulo figebatur una cum lauro que ob id a Pli. dicitur ianitrix Cæsarum pontificumq; que & domos exornat & ante limina excubat hanc ciuicam coronam sibi in uestibulo poni recusauit Tiberi. dum prebet se ciuilem & pene priuatum sicut Cæsar Augu. fuerat posita. Quanq̃ hære. Qui scribitur hæres in testamento in nomẽ testatoris recipitur sicut de Pomponio atti. dictum est:qui appellatus est Cecilius testamento cecilii hæres factus. Dynastas græci dynastas uocant dominos & potentes:& dynastiã uim:& principatũ:auctor est Stra. reges dynastas uocari ppterea q plurimum possunt pollentq;:& populos quo uelint aut ui aut persuasione perducant. scri. Cæsar Põpeium magnã pecuniã exegisse a regibus oĩbus & dynastis & tetrachis. Cicero in ep͞la ad atticũ erit nebulo iste cum istis dynastis in gratia. Ad lecticam. quãdo in lectica gestabatur. Satisfacientem. Satisfacere est tãtũ facere quãtũ satis sit irato ad uindictam. Per genua orare:supra dictum genua misericordiæ esse cõsecrata:quæ supplices attingunt:& ut aras adorant. Suffugerit:retro fugerit nolens a uiro consulari adorari per genua.

Ciuica imperatorũ. Locus Ouidii. Laurus ianitrix cæsarũ. Dynastia. Dynasta. Satisfacere. Genua. Interpellarẽ

caderet supinus: atq; etiam si quid in sermone uel in cõtinua oratione blãdius de se diceref: nõ dubitaret interpellare: ac reprehendere: & cõmutare cõtinuo. Dominus appellatus a quodã denũciauit: ne se amplius cõtumeliæ causa noiaret. Alium dicẽtem sacras eius occupationes & rursus alium auctore eo senatum se adiisse: uerba mutare: & pro auctore suasorem: pro sacris laboriosas dicere coegit.

De patientia eius aduersus conuitia: & maledicta.

SEd aduersus conuitia: malosq; rumores. & famosa de se ac suis carmina firmus ac patiens subinde iactabat in ciuitate libera linguam mentemq; liberas esse debere. Et quondam senatu cognitionem de eiusmodi criminibus ac reis flagitante non tantum inquit ocii habemus ut implicare nos pluribus negociis debeamus: si hanc fenestrã aperueritis nihil aliud agi sinetis. Omnium inimicitiæ hoc pretextu ad uos deferrentur. Extat & sermo eius in senatu per ciuilis. Siquidem locutus aliter fuerit: dabo operam ut rationem factorum meorum dictorumq; reddam: si perseuerauerit: inuicem eum odero.

De ueneratione eius ad senatum.

ATq; hæc eo notabiliora erant: quod ipse in appellandis uenerandisq; singulis & uniuersis prope excesserat humanitatis modum. Dissentiens in curia a. Q. Aterio ignoscas inquit rogo: si quid aduersus te liberius sicut senator dixero: & deinde omnes alloquens dixit: & nũc & sæpe alias. P.C. bonum & salutarem principem: quez uos tanta & tam libera potestate instruxistis: senatui seruire debere & uniuersis ciuibus sæpe: & plerumq; etiam singulis: neq; id dixisse me pœnitet: & bonos & æquos & fauentes uos habui dominos & adhuc habeo.

Item de eodem & de pristina auctoritate senatus per eum seruata.

QVin etiam speciem libertatis quandam induxit: cõseruatis senatui ac magistratibus & maiestate pristina & potestate: neq; tã paruũ quicquã: neq; tã magnum publici priuatiq; negocii fuit: de quo nõ ad patres cõscriptos referretur. De uectigalibus ac monopoliis: de extruendis reficiendis ue operibus: etiam de legendo uel ex

Caderet: scilicet Tiberius. Blandius: quasi per assentationẽ adulationemq;: quæ mala in aulis principũ dominantur. Interpellare. interrumpere orationem illius qui de se blandius: loqueretur. Contumeliæ cau. tanq̃ domini nomen contumeliosum foret: in hoc imitatus est augustum. qui domini appellationẽ ut maledictũ semper exhorruit.
Auctor. Pro auctore suasorem. auctor dicitur ille cuius auctoritate aliquid sancitur & talis in ueneratione est Liui. id sic ratum esset si patres auctores fierent. Idem frequenter ait: populus iussit. patres auctores facti. sua-
Suasor. sor uero est longe auctore minor tanq̃ cõsiliarius unde Tiberi. ut se ciuilem ac pene priuatũ prestaret nõ auctor sed suasor dici uoluit nec occupationes suas sacras appellari tanq̃ imperatoris: & dei sed laboriosas tanq̃ ciuis & priuati.
Subinde. Subinde. frequẽter. Linguã mẽ. li. ut unus quisq; libere loq posset: id q
Més libera aio mẽteq; sentiret: mens qdẽ adeo libera est: ut etiã in seruo non sit addicta seruituti: sed sæpe ligue libertas suo nocet auctori. mortifera eni hoies inter-
Pretextus. dum loquunĩ ut ait pli. in. xiiii. reditu rasq; p iugulũ uoces nõ cõtinent: multis ita interẽptis: uoluntates uero: ut dicebat Cato Cẽso. neq; legibus neq; poenis fiunt obnoxiæ. De eius. cri. malis rumoribus cõuitiis atq; auctoribus famosorũ carminũ. Si. h. fe. delatoribus hanc uiã hunc aditũ. puerbialis locutio est. q̃ ex illo Terẽtia. ducta uidet: hui q̃tã fenestrã ad neqtiã patefeceris.
Hoc pre. Sub hoc uelamẽto conuitiorũ & famosorũ carminũ. Deferrẽt qñ iimicus ulcisci uolet iimicũ crimina bit eũ detraxisse principi. Si pse. hoc dicebat Tiberi. de obloquutore: & osore sui nominis. se odio illum habiturũ si in odio & ipse perseuerauerit.
M. AN. Ciuicã coro. Pli. hinc ciuicæ coronæ militum uirtutis insigne clarissimũ iam pridẽ uero & clemẽtiæ impatorũ postq̃ ciuiliũ bellorũ p phanatione metũ cœpit uideri ciuẽ nõ occidere. Dinastas: officii nomen cum alioquin Δυνάστης dñm significet regno potentẽ. Satisfacientẽ ueniaz petentem. Ita sus. sese illi suberaxerit. Caderet supinus. Tiberi. scilicet.
Cõmutaret: ut suasorem pro auctore laboriosas p sacris dicere coegisset.
Conuicit probrosa uerba. Iactabat idẽtidem dicebat. Non tantum ocii habemus: a publicis curis. Si hanc fene. hunc ad calũniam aditum.
Omnium inimicitiæ: ut alii alios q inter se inimici sint deferant.
Aterius. PHI. A quinto Aterio: fortassis hic est ille quintus Aterius: qui dictus est ingenium habere in numerato: ut sine monitore tacere non posset. de quo egregiæ Cæsar. August. alterius noster sufflaminandus est. de hoc Hieronymus. & Sene. non pauca. Sicut senator: mira Tiberii ciuilitas: qui se senatorem dicit non imperatorem.
Tam libera potestate: quoniam libera & legibus soluta est potestas imperatoria. Vos habui domios: in hoc Tibe. excedit humanitatis modum: dum habere se dicit dominos senatores: quibus Paulopost tanquã seruis ipse tanq̃ dominus dominari cœpit. Et adhuc habeo: tanquã in posterũ habiturus sit: perinde ac togata mancipia.
Monopolia. De monopolis: legimus apud Iustinia. monopolia nõ esse intromittenda: quoniã nõ ad cõmodum reipu. sed ad labem detrimentaq; pertinent. dicimus enim monopolia quando unus mercis in ciuitate uendendæ solus ius habet de monopoliis hæc. Pli. magnum fraus & ibi lucrum monopolium inuenit: de nulla re crebrioribus senatus con. nulloq; non principe adito querimoniis prouincialibus.

auctorando milite ac legionum & auxiliorum descriptione: denique quibus imperium prorogari: aut extra ordinaria bella mandari. Quid & quam formā regum litteris rescribi placeret. Præfectum alæ de ui & rapinis reum causam in senatu dicere coegit. Nunquam curiam: nisi solus intrauit: lectica quondam introlatus æger comites a se remouit.

De patientia eius contra obtrectatores.

QVædam aduersus sententiam suam decerni: ne questus quidem est. Negante eo destinatos magistratus abesse oportere: ut presentes honori acquiescerent. Prætor designatus liberam legationem impetrauit. Iterum eo censente: ut trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem uiæ transferre concederetur: obtinere non potuit: quin rata uoluntas legatoris esset. Quum senatusconsultum per discessionem forte fieret: transeuntem eum in alteram partem in qua pauciores erant: secutus est nemo. Cætera quoque non nisi per magistratus & iure

Auctorando milite: auctoratur miles: quando auctoramento obligatur scribiturque in militiam: sicut exauctorari dicitur quando dimittitur a militia & insignibus militaribus exuitur. Legionum & auxi. ante dictum est: legiones dici militum Ro. auxilia externorum: seruabaturque illa apud Ro. cautione maior numerus esset auxiliariorum q̄ legionariorū. Prorogari: augeri noua rogatione. Præfectum alæ. superius annotauimus prefectos alarum dici eos: qui presunt equitibus alariis. alæ autē exercitus sunt equitū ordines ab eo dictæ: quod circū legiones dextra sinistraque tanquam alæ in auium corporibus collocabantur: cognitio de causa prefecti qui reus erat ad imperatorem iudices ue militares spectabat. uoluit tamē Tibe. ut in senatu ageretur. & ita docet quantum auctoritatis ab initio principatus detulerit ordini senatorio. Nisi solus: contra uituperatur Anto. quod curiam Ro. cum ithiriis & armatis satellitibus itraret sederentque macherophori in sedilibus senatorum: specimen boni principis est: cum solus incedit sine stipatoribus: cū solus intrat curiam. Aduersus sententiam suam decerni: scribit Tertul. in apologe. Tibe. olim detulisse ad senatum de x̄po cōsecrando cum prærogatiua suffragii sui: senatum quia non probauerat respuisse: & aduersus sententiam Tiberii: ne deus consecraretur effecisse. Abesse oportere: Tiberius asserabat eos: qui essent designati magistratus & electi ad magistratū ineūdum: non oportere abesse ab urbe Romæ: ut ita præsētes honori hoc est magistratui concesso acquiescerent. tamē contra Tiberii uoluntatē: qui erat prætor designatus obtinuit a senatu: ut abesse posset impetrata libera legatione. Liberam lega. libera legatio dari solet: quando quispiam solo legati nomine ueluti ornamento decoratus ab urbe discedit nō magis in hac prouincia q̄ in illa fungens officio legati. Cice. in oratione p Flacco scribit legationes liberas multos sæpe uiros bonos sumpsisse causa exigendi: opinat idem. M. Tul. q liberæ legationes habeant diffinitum tempus ex lege Iulia. Idem ad Atticum scribens a Cæsa. inquit ualde liberaliter inuitor in legationem illam sibi ut sim legatus. Atque libera legatio uoti causa datur. idem in prima antonianarum. refert se habuisse liberum ius legationis. Plutar. in gracchis refert senatū Scipio. nasicæ. liberā legationē in asia decreuisse. cū ob mortē Tiberii gracchi: cuius auctor fuerat ipse nasica: uideret plebem aduersus illum male animatam & iam de uindicta cogitantem: legationis liberæ meminit etiam Brutus in epistolis.

Auctoratı miles. Exauctoratı. Legiones. Auxilia. Præfecti alarum. Alæ. Antonius. Christus cōsecrādus. Libera legatio.

M. AN. Qu. Aterio: fuit ia promptus: & popularis orator: ut Euse. scribit. Sicut sena. quem dicere oporteret que sentiat ad tempu. ptinere habui dominos: & habeo apertæ confessione se in ordinem redegit. Speciem: similitudinem. Monopoliis monopolium. uno uerbo latinæ exprimi nō potest locus unicus in ciuitate constitutus ad aliquid uendendum πολεω græce uendo μονον unum dicunt.

Exauctorando milita. insignia adimendo si ad ignominiam id referas: alioquin militiæ legibus soluendo.

Præfectum alæ; cuius ordinia alæ præferri consuessent in Augusto diximus. Destinatos magistratibus: quibus senatus: aut populus magistratum destinasset.

PHI. Trebianis: in latio sunt trebulani populi cognomine balimenses; ubi laudatissimus caseus conficiebatur: de quibus ait epigrammatarius poeta. Trebula nos genuit: commendat gratia duplex: siue leui flamma: siue domamur aqua. Prope trebulanos sunt: & alii populi nomine trebiani. auctore Plinio libro. iii. natura. histo. de quibus loquitur Tranquil. fuerunt alteri quoque trebulani in sabinis cognomine mutuesti.

Trebulani. Trebiani.

Rata uoluntas legatoris: legator est qui in testamento pecuniam legat: legatarius cui legata est: sensus est legator legauerat trebianis pecuniam hac conditione: ut ea pecunia nouum theatrum extruerent: censebat Tiberius eam pecuniam ad uiam muniendam esse transferendam: tanquam ea foret utilior impensa. sed obtinere non potuit & ita rata stabilisque mansit uoluntas legatoris. S. C. per discessionē. M. Varro in epistola ad Oppianū scripta senatuscōsultū fieri duobus modis tradit: aut p discessionē si consentiret: aut si res dubia esset p singulorū sententias exquisitas. sed Atteius Capito affirmat & Tubero dicebat nullum senatusconsultū fieri posse non discessione facta: quia in omnibus senatusconsultis etiam in his quæ per relationem fierent discessio esset necessaria. Est autem discessio: quando pedibus discedunt in sententiam eius qui in senatu rettulisset: & hoc est quod apud historicos identidem reperies pedibus iuisse senatores in sententiam. Liui. sed tum quoque uerbo assentiebantur: aut pedibus ibat. De senatusconsulto per discessionem fieri solito sic scribit Gellius in. iii. quid igitur cum. S. C. per discessionem fiebat: nonne uniuersi senatores sententiam pedibus ferebant. hinc non pauci opinantur pedarios senatores appellatos qui in alienam sententiam pedibus ibant: cum ipsi sententias nō rogarentur. Cice. discessio-

Legator. Legatarius. Discessio in senatusconsultis. Pedarii senatores.

nem hanc significat in epistola ad Lentulum scribens: frequentes fere in alia omnia. Querentes trahi: conquerentes se a Caesare Tiberio in longum protrahi: nec sua negocia expediri. Palam esset: in propatulo in aperto.
Assurgere. cedere. Eisdem: consulibus. Assurgere: honoris causa tanq̄ dignioribus tradunt historici syllam dictatorem solitū fuisse de sella assurgere priuato Pōpeio & equo descendere & caput adaperire. Seruius enarrans illud Virgilianū. Thmolus assurgit qbus & rex ipe Phaneus: sic ait assurgit significat cedit quod tractū est a sedentibus: qui in honorē alicuius surgere consueuerūt. hinc eleganter ab Ausonio dictum est: Assurgit musae nostra camaena tuae. De

ordinario agebantur: tanta consulum auctoritate: ut legati ex africa adierint eos querentes trahi se a Caesare ad quem missi forent: nec mirum cum palam esset ipsum quoq; eisdem assurgere: & decedere uia.

De ciuilibus & urbanis gestis eius.

Orripuit consulares exercitibus praepositos: quod nō de rebus gestis senatui scriberent: quodq; de tribuēdis quibusdam militaribus donis ad se referrēt: quasi nō omniū tribuendorum ipsi ius haberent. Praetorem collaudauit: quod honore inito consuetudinem antiquam retulisset de maioribus suis p̄ concione memorandi. Quorūdam illustrium exequias usq; ad rogum frequentauit. Parem moderationē minoribusq; personis & rebus exhibuit: quum rhodiorum magistratus: quod litteras publicas sine subscriptione ad se dederāt: euocasset: ne uerbo quidē insectatus ac tantūmodo iussos subscribere remisit. Diogēnes grammaticus disputare sabbatis rhodi solitus uenientē eū: ut se extra ordinem audiret: nō admiserat: ac per seruulum suum in septimum diem distulerat: hunc Romae salutandi sui causa post foribus astantem nihil amplius q̄: ut post septimum annum rediret admonuit. Praesidibus onerandas tributo prouincias suadētibus rescripsit: Boni pastoris esse tondere pecus non deglubere.

Item de eodem & aliis gestis eius.

cedere uia: Hierony. libro primo. contra iouinianū. Certe roma. popu. quāto honore semper uirgines uestae habuerint. hinc apparetq; cōsules & imperatores & in curribus triūphantes & oīs dignitatis gradus eis: de uia cedere solitus sit. Plau. in trinūmo. Decedā ego: de uia: de semita: de honore populi. Ad se referrent. Cū ad senatum referre debuisset: cuius auctoritatē uideri uolebat ampliorem. Rettulisset: renouasset: restituisset. De maioribus non Tiberii sed ipsius praetoris.
Ne rogus fiat de lignis politis. Usq; ad rogū frequentauit. In quo cadauera ipsa cremabantur. Lex in. xii. tabulis trāslata: de Solonis legibus ad sumptus minuendos pertinens: de lignis politis rogum fieri uetat. Numae regis lex est. uino rogum: ne respergito

Sine subscriptiōe: p oblitionē incuriāq; scribae: subscriptio q̄ nomē mittētis litteras signari solet omissa fuerat in litteris publicis rhodiorum.

Extra ordinem: cupiebat Tiberius audire grammaticū nō illa ordinaria formula disputantem. Euocasset: ex insula rhodo Romam euocatos uenire iussisset. Ne uerbo quidem. Citra omnem uerborum castigationem: nec quidem unico uerbo cum morsu prolato. Remisit: rhodon.

M. AN. - Trebianis: trebianis melius: a treba latii oppido cuius: Ptolomaeus meminit: Pli. trebani: tusculani: uerulani. In opus noui theatri: ut nouum ex legata pecunia theatrum construeretur. Ad munitionem: uiae: uti in publicae uiae lapidibus sternende sumptum pecunia transferretur

Legatoris eius qui pecuniam legarat. Per discessionem fieret: que ratio esset senatusconsulti per discessionem faciundi: que item per sententiarum rogationem gellius docet.

Assurgere consulibus uenientibus. Decedere uia: qd̄ officii causa dignioribus praestat. De maioribus suis: de suorum maiorum laudibus pro concione disseruisset. Usq; ad rogum: nō contentus funeris pompam duxisse: nisi cadauer etiam rogo impositum spectasset. Moderationem: mansuetudinem: & equitatem fuisse haec quis non uidet diuini principis officia: incerte assimulata essent qd̄ euentus postea declarauit. Subscriptione: quod apparebat negligentia potius: q̄ fraude factum. Euocasset: accersiuisset.

PHI. Sabbatis diebus festis iudeorum. Uenientem: scilicet Tiberium & hoc factum est illo tempore quo Tiberius erat in secessu apud rodios. Non admiserat. intra auditorium. Post septimum annum.

In numero iocatus est: nam sicut grammaticus renunciauit Tiberio ut ad audiendum ueniret septimo die: ita Tiberius illū monuit: ut ad se salutandū rediret anno septimo qui est itidem apud iudaeos sacer & feriatus ut dies
Pecus glubi. septimus. Tondere pecus non deglubere. pecus glubi dicitur cui pellis detrahitur: ut auctor est Festus scribit
Gluma. M. V. in. i. de re rustica. glumam dici folliculum grani a glubendo quod eo folliculo deglubatur granum hoc est
Glubit. decorticetur: Catullus Glubit magnanimos remi nepotes: per hanc bracteatam sententiam significare uolebat Tiberius prouinciales a presidibus nō esse usq; ad uiuum despoliandos. nam ut inquit ille ossa uides regum uacuis exucta medullis. Simile illū est ecclesiasticum: qui nimis emungit elicit sanguinē. Iosephus li. xviii. antiquitatū refert Tiberium dicere solitum: magistratus semel datos ideo se iugiter permittere illis: quibus fuerint concessi quod intelligeret consuli per hoc & praestari ex magna parte subiectis exemplumq; illud de aegroto muscas non
aegrotus muscas nō abigebat. abigente commemorabat quo demonstratur rectores prouinciarum diuturnos iam saturos opibus minus esse rapaces minusq; despoliare prouinciales contra nouos utpote famelicos & esurientes incitari ad rapinam praedamq; subiectorum.

Et si uarium modo bonum modo malum principē. Eatenus:eousq; & ad eū modulū. Perperā.inique nō
recte. Rescidit.titulus est apud Valc.de rescissis testamētis:est eni rescindere nō ratū habere & irritū facere quod Rescindere
constitutū fuerat. Iuxtim.prope. Elabi gratia:reus elabi dicit grā qn̄ corruptis iudicibus uel largitiōe uel ami Elabi grā.
citia uel potentia euadit sententiā dānatoriā. Subitus ex īprouiso & præter expectationē. E plano.ex loco infe
riori & ut dicit̄ ex terra. Quæsitoris tribunali:hic quesitorē illum intelligimus qui auctore Asconio præest quæ
stioni criminaliū questionū.de quo ait maro.quesitor minos urnā mouet:& Claudianus.Quæsitor in alto cōspi= Quæsitor.
cuus solio pertentat crimina minos.

PAulatim principem exercuit: præstititq; & si uarius diu commodiorem tamē sæpius: & ad utilitates publicas promorem. ac primo eatenus interueniebat ne quid perperam fieret. Itaq; & constitutiones quasdā senatus rescidit & magistratibus pro tribunali cognoscentibus plærumq; se offerebat consiliarium assidebatq; iuxtim uel ex aduerso in parte primori. Et si quem reorum elabi gratia rumor esset: subitus aderat: iudicesq; aut e plano: aut e quæsitoris tribunali legum: & religionis & noxe de qua cognoscerent admonebat atq; etiā si quā in publicis moribus desidia aut mala cōsuetudine labarent corrigēda suscepit.

De impensis ludorum ac munerum
taxatis & aliis gestis eius.

LVdorum ac numerū impēsas corripuit mercedibus scænicorū rescissis: paribusq; gladiatorū ad certum numerum redactis. Corinthiorum uasorū præcia in immensum exarsisse: tresq; mullos triginta millibus nummū

Legū admonebat. scribit Asco.iudices iurare solitos in leges: ut obstricti religione iudicarent iurabant autē oēs præter ipsum quæsitorē se ex animi sentētia iudicaturos citra oēm affectionē & nomina eorū libellis continebantur. Admonebat igitur Tiberius iudices:ut meminisset se iurasse in leges: quæ regere debēt oē regi & obstrictos religione iudicaturos. Noxæ admonebat etiā ut noxam hoc est culpam & crimen illud:de quo cognoscerent: diligenter pensitarent. In publicis.uel institutis uel quæ pertinerent ad publica iudicia erant enim & priuata iudicia. Labarent.uacillarent & quasi deprauata forent. Munerū impensas. Tiberius restrinxit & contractiores fecit ipēsas quæ in spectaculis gladiatoriis imensæ fieri solebāt. nā mercedes quæ scenicis hoc est histrionibus dari solebāt rescidit imminuitq;: & paucioribus gladiatorum paribus ludos gladiatorios exhiberi præscripsit.

M.AN. Sabbaris rhodi:sabbatorum diebus. In septimum diem: qui de die in diem per seruum trahendo in septimū:qui disputationis erat illius ad se aditum distulerat: ut publicæ credo disputationi interesset in qua licebat artem ostentare uel certe septimo post die redire iussus est: nam & græculo romæ responsum est ut post septimum annum ad Tiberium ueniret.

Deglubere: excoriare:nudare. Cato salictum suo tempore cedito glubito arteq; alligato: librum conseruato: Catullus nunc in quadriuiis & angiportis glubit magnanimos: remi nepotes Varro q̄ eo folliculo deglubetur granum. Principem exercuit; principis maiestate. Et si uarium benignum nunc & clæmentem; nunc sæuum & immitem. Commodiorem.magis q̄ sæuum aut importunum.

Eatenus; eo usq; in tantum. Perperam peruerse:& inique. Rescidit: irritas fecit. Cognoscentibus: rerum cognitionibus intentis. Consiliarium; tanq̄ consiliarium: Var. exultat amazon. Ex aduerso; contra sellorum tribunal. Parte primori: superiore loco. Elabi: euadere. Gratia: Iudicum ambitione. E plano ex æquo loco. Quæstoris quippe qui capitalia ut alio loco monstrauimus crimina exequebantur.

Legū & religionis: ordo est admonebat iudices religionis & noxæ ut memores essent iurisiurandi:cui se de seruanda lege astrinxeraot: necnon & sceleris: de quo iudicaturi essent. In publicis moribus:in patriis institutis.

Mala consuetudine:abusu. Labarent:infirma essent.

PHI. Exarsisse.excreuisse. simili uerbo usus est Varro in.iii. de re ru.coenæ collegiorum excandefaciunt an Exardere.
nonam maeclli.Pli.de nobi.æris coriothii scribens sic inquit mirum cum ad infinitum operum precia hæc cre=
uerint auctoritas artis extincta sit. Tres mullos. Mulli pisces sunt quibus apud priscos nobilitas fuit & gratia
maxima sicut magnitudo modica binas enim libras ponderis raro admodum exuperant: unde ab Ora. in mor= Mullus pi
sum luxuriosorum luculenter dictum est. Laudas insane trilibrem mullum: in singula quem imminuas pulmen= scis.
ta necesse est Volgus mollos uernacula lingua barbones appellat. Namq; auctore Pli. barba gemina insigniuntur
inferiori labro. Hinc a Cicero. in parado. & a Varro. in. iii. de re rustica barbatuli: & barbati muli nuncupati. non Mulli bar=
omittendum est hoc in loco id quod tradit. Se. lib. iii. quæstionum qui castigans luxuriam romanorum sparsim bati.
intercisimq; hæc refert; parum recens mulus: nisi qui in conuiuæ manu moritur. uitreis ollis inclusi offeruntur:& Luxuria
obseruatur morientium color; quem in multas mutationes morte luctante spiritus uertit. alios necant in garo & mulli pi
condunt uiuos. ad hoc fastidiū peruenere uentres delicatorum; ut gustare non possint piscem nisi quem in ipso scis.
conuiuio natantem palpitantemq; uiderint ad mortem muli concurritur: nihil mulo moriente formosius. non
sunt ad popinam dentibus & uentre & ore contenti: oculis quoq; gulosi sunt. In hanc Senecæ sententiam ait Pli.
noster in. ix. mulum expirantem uersicolori quadam & numerosa uarietate spectari proceres gulæ narrant ruben Mullus nū
tium squamarum multiplici mutatione pallescentem utiq; si uitro spectetur inclusus. fenestella nomen his a colo Mullei cal
re mulleorum calciamentorum datū putat. sunt autē mullei calcei regū & patriciorū a mullando. i. suendo dicti cei.

Quotidiana os. moris fuit apud Ro. auctore Cato. ppinquos fœminis osculum dare ut scirent an temetū olerēt:hoc tū uino nomen erat. unde & temulētia appellata. hinc osculādi cōsuetudo inducta est;q̄uis Plu. in pblematis:alias huiusce rei cās tradat. Mar. li. xi. hāc osculo℞ basiatorūq; molestiā insectatur illo epigrāmate effugere nō est basse basiatores. Instant morātur persequunt occurrunt edicto Tiberii sublata est osculatio quotidiana quod non ad oscula fœmina℞ referēdū est:sed uiro℞:q officii cā osculis quotidianis in salutatiōe utebant. Oscula n. officio℞ sūt:basia pudico℞ affectuū. Suauia libidinū uel amo℞:sicuti docet Dona. enarrās illud terētianum

Temetum
Temulētia
Osculum
Basium
Suauium.

Quotidiana oscula phibuit edicto itē strenar℞ cōmerciū ne ultra calen. Ianua. exercerent. cōsueuerat quadruplā strenā & de manu reddere:sed offēsus iterpellari se toto mēse ab his q potestatem sui die festo non habuissent ultra non tulit.

De quibusdam bene gestis per eum.

MAtronasq; pstratæ pudicitiæ qbus accusator publicus deesset ut ppinqui maio℞ more de cōmuni sententia coercerent auctor fuit. Eqti romano iurisiurandi gratiā fecit:uxorē in stupro generi comptam dimitteret:quā se nūq̄ repudiatu℞ añ iurauerat. Fœminæ famosæ ut ad euitandas legum pœnas iure ac dignitate matronali exoluerentur lenocinium profiteri cœperant:& ex iuuentute utriusq; ordinis profligatissimus quisq; quominus in opera scenæ arenaq; edēda senatuscōsulto tenerent famosā iudicii notā spōte subibāt:eos easq; oēs ne refugiū i tali fraude cuiq̄ esset exilio affecit. senatori latū clauū ademit quū cognouisset

Othais mea meu℥ suauiū:ubi aīt tria esse osculādi gña osculū .s. basium & suauiū. Strena℞ cō. uicissitudinē dādi & accipiēdi strēnas. xenia. n. mittebantur: & apophoreta remitebant. unde Mar. strēnas saturnalitias duobus libris distixit:noie xenio℞ & apophoreto℞ dictū est in Augusto. unde strēne nomē deducat. cū strenna℞ dies legitimus foret calendæ ianuariæ hoc ē pricipio ānī:noluit Tibe. ultra illū diē strēnas uicissim dari. Quadruplē strē. hoc est officium liberalis pricipis non solū quadruplicata sed etiā multiplicata lōgeq; uberiora munera remittere q̄ acceperit:nam ut dicere solebat Artoxerses regalius ē dare q̄ accipere. Interpellari to. mē. toto ianuario disturbari p iterpellationem eo℞ q strennas nō acceperāt. Die fe. i. calendis ianuariis.

Strenæ.

M. AN. Opera pistoria ientacula:mellitosq; panes. M. Surgite iam pueri uēdit iētacula pistor pli. e siligine laudatissimus panis pistrinarūq; opa laudatissimæ:erant. n. dulciarii pistores:de qbus rursus urbanissimus poeta:Mille tibi dulces ope℞ manus ista figuras:Extruit hunc Vni perca laborat apis. Solēnibus:natalitiis aliisq; sacro℞ cā religiōeue paratis. Pridianæ:pridie illius diei apposita. Semesa:semi cōsūpta. Dimidiatū aprū in duas æquales partes diuisum nō integrū q̄lis apponi i cōuiuiis & lautioribus cœnis cōsueuerat. Iu. q̄ta est gula q sibi totos pōit apros aial pp cōuiuia natū:Seruilius rullus primus ut Pli. scri. integ℞ aprū i cōuiuio apposuit. Oia eadē:q eqd. n. i una dimidiati apri erit parte erit & i altera:tātūdē. n. utraq; sibi uendicat:uerum eadē: dixit quoniam sapores in apro q̄ plurimos esse constat:Pli. est auctor. Quotidiana os. ne qui quotidie sibi obuii essent:mutuo ut moris fuit se oscularent. qa pa℞ pudice a multis id fieret:de quottidiana osculādi rōne Mar. quū tot offēdūt basiationes. Strena℞ co. excipiēdæ strenæ reddēdæq; cōsuetudinē:&. n. abs.nti Augusto populū strenam in capitolio dare solitū satis cōstat. Quadruplam:quadruplo maiorē q̄ accepisset. Interpellari: ipediri a rebus gerendis auerti. Die fe. quo strenam dedisset. Vltra non reddidit:aut reddere perseuerauit.

PHI Propinqui maiorum more. maiores nostri i nullā ne priuatā quidē rē agere fœminas sine auctore uoluerunt:in manu esse parētū:fratrū:uirorū. scribunt iurisco. in primis ad patrem & maritū ptinere coercionem accusationemq; matronarum impudicarum. Consimiliter Tiberius uoluit ut proximi & necessarii coercerēt punirentq; matronas sua impudicitia famosas. Iurisiurandi gratia. ut. s. liber eēt ab illo iureiurando:quo iurauerat se unq̄ uxorem repudiaturū:cū illā repudiasset deprehensam in generi sui adulterio. Stupro. lex Iulia stuprum & adulterium promiscue appellat:sed proprie adulteriū innuptā cōmittitur:stuprū uero in uirginem uiduamue. stuprum quoq; pro turpitudine antiquos dixisse apparet ex Neuii carmine sic scribentis perire malunt ibidē q̄ cū stupro redire ad suos populares. Famosæ. infamia notatæ:nam fere sp famosus accipit in ptem deteriorē. illud uero Iuue. Famosos eqtū cum dictatore magistros:magis fumosos legendū eē q̄ famosos alibi docuimus. Nō inficior aliquando cū laude dici famosum:sed id rarenter. Apu. At ille uir alioqn grauis & sobriç religionis obseruatione famosus a iulio Firmico famosi oratores dicuntur cum laude tertio matheseos. Ad eui. le. leges multæ:sunt que pœnas irrogant matronis infamibus:quas leges ut euitarent fœminæ famosæ dignitate matronali exui exoluiq; curabant per Leocinii professionem. nullus ignorat notari infamia eos easue:qui queue lenocinīū fecerit. Lenocinium autē facit ut docet Vlpia. li. iii. ffo℞. q questuaria mācipia habuit. Itē q hūc q̄stū i liberis exercet. pōponius iuriscō. & eū notari hac ifamia ait q i seruitute peculiaria mācipia pstituta hūt. Vtriusq; or. senatorii & equestris. Profligatissimus. pfligatū dicimus dpditū & ad pniciē deductū auctor Gel. inde pfligatissimos hoies uocamus pditissimos:& in qbus nihil ē salubre nihil integrū. In. o. s. q opas suas arenæ locauit ut cū bestiis depugnaret senatuscōsulto postulare phibet sicuti scri. Vlpia. ff. de postu. illi quoq; q opas suas scenæ locabāt artis ludicre cā infamia notabant. Senatuscōsulto erat senatuscō. uetus quo uetebant edere operā in scena & arena. Famosam iuno. sensus ē dānari uolebāt & ifamia notari p iudiciū quo damnati infames fiūt ut ita possent scene arenæq; impune inseruire ueluti famosi. Fas. hoc ad fœminas famosas referendū est. Latū. cla. ne uestem senatoriam induere possent:ac per hoc senatoria dignitate hominem priuasse uī ē. n. latus clauus:ut ante dictum est insigne uestimentum ordinis senatorii.

Fœminæ in manu uirorum.
Stuprum
Adulteriū.
Famosus
Lenociniū facere.
Profligatus.
Latus clauus.

Migrare Dies migrationis.

Sub ca. Iulii. obseruatae curioseq; aĩaduerti ex lectiõe eruditorũ morẽ hũc fuisse apud ueteres Ro. ut calen. Iulii migrarẽt hoc est trãsirẽt ex domibus prius cõductis in domos recẽter cõductas. sicuti apud nos fieri solet die festo diui Michaelis. tunc. n. oẽs inqlini migrãt cũ sarcinulis & tota supellectile in nouas cõductas domos: & hoc est: q significauit Mar. illo epigrãmate. O Iulianũ dedecus calendarũ uidi uacerra sarcinas tuas uidi. & ci. idez significare ur̃ in quadã epi. scribens calendis Iulii remigrãdũ est idẽ apetus in epi. ad. Q u. fratrẽ sic scri. Domus tibi ad lucũ Pisonis liciniana conducta est: sed ut spero paucis mẽsibus: post calẽ. qntiles in tuã cõmigrabis. tuã in ca-

sub calen. Iul. demigrasse in hortos quo uilius post diẽ ædes in urbe conduceret Aliũ & questura remouit quod uxorem pridie sortitione ductam postridie repudiasset.

De exteris cerimõiis & ritib⁹ p eũ ꝓhibitis.

Xternas cerimõias ægyptios iudaicosq; rit⁹ ꝯpescu it: coactis q supstitiõe ea tenebanẽ religiosas uestes

rinis mũdi habitatores ꝓduxerũt est aũt sensus: senator subdiẽ calendarũ Iulii demigrauit ex cõductis ædibus ĩ hortos nullis adhuc ex more ro. cõductis ædibus ut post illũ diẽ q legitimus erat locationi & ꝓductioni: ædi um uilliori p̃cio postea domũ pristinã cõduceret ab eodẽ locatore: cũ ille iã exacto legitimo die locationis non facile aliũ cõductorem posset inuenire. hãc uafriciã ex auaricia & sordidus ꝓuenientẽ ita puniẽdã duxit Tiberius ut illi senatori adimeret. uestẽ senatoriam & senatoriæ dignitatis insignia. Demigrasse tiru. est apud iurison. de migrãdo: quod proprium est conductoris: qno habeẽ rõ Inquilini: qui soluta pensione p conductiõe domus uult migrare. Postridie repu. talis est illa apud Hierony. sñia quasdã repudiatas altero nuptiarũ die stati nupsisse legimus. uterq; reprehendẽdus maritus: & cui tã cito displicuit. Sortitione du. noua ducẽdæ uxoris formula cõiugiũ cõmittere sortitioni: unde minime mirandum est: si postridie nuptiarũ repudiata est uxor: que sortitione ducta fuerat apud Plau. in casina chalinus & olympio coniectis in sitelam sortibus sortiuntur super coniugio casinæ. M. AN. Prostratæ: disiectæ: amissæ: perdite. Accusator pu. q publicæ & ex legis p̃scripto accusaret. Maiorum mo. Dio. cognati inquit simul cum uiro de iis iudicabãt: in quibus erat corporis corruptio. In stu. gener: q̃ gñi cõstuprasset. Dimitteret: diuortiũ cum ea faceret. Famosæ: infames: ꝓbria cooptæ. Legum: iuliæ. s. & aliarum adulteria similiaq; flagitia uindicãtiũ. Lenociniũ ꝓfiteri: q̃stuarias ancillas habere lenas ut Vulpia. ait eas dixere: que questuarias puellas ꝓstituerent. Iure ac di. matronali: si. n. ut matrone flagitii conuictæ essent lege multabantur: ius matronale id intelligitur: quo usus stolæ honestiorisq; cultus: erat pudicis mulieribus concessus: famosæ non stolatæ in medium sed togatæ procedere cogebantur. Mar. Vis dare que meruit munera mitte togam: cæterum matres familiæ ut idez auctorauit omnesq; honeste uiuerẽt: cõmuni appellatione dicebantur: mores. n. nõ fortuna id fecit discrimen: nec nupta ne esset an uidua igenua; a libertinæ cõditionis multum interesse uita spectabaẽ nõ diuitiæ. nõ forma: non natales. Vtriusq; ordinis. s. patritii & equestris. Profligatissimus perditissimus: uitæq; deploratissimæ senatuscõ. quo in scæna descendere prohibebanẽ ad scænicas dixerat: & gladiatorias ex equitibus romanis usus est priusq̃ senatuscõ. intercederetur.

Famosi iu. no. q. d. de idustria aliqd patrabant: quo dignitate caderent. essentq; ob id minus legibus obnoxii. Eos casq; tã mares inqt q̃ fœmias eiusmõi fraudẽ secutos. Latũ cla. usũ lati cla. Post illũ die: sub id. n. tps magna ps ciuitatia ĩ uillas & suburbana loca migrabat domusq; ꝓinde uilius exonerata ciuitate locari solitas: credideri quẽ sordiduz q̃stũ secutus ille dignus creditus ẽ qui ea ignomina notaretur. si. n. locũ ꝓbro datum accipias fuisset tybe. eodẽ crimie notãdꝯ q rhodo reuersus in Mecẽatiãos hortos migrauit. Eq̃stura q̃storio munere priuauit. Sortitione: pluribus unã duxisset tã æq̃ cõditiõe: ut cõnubii fortunã sorti ꝓmittere non dubitasset quo haud dubie apparet ĩ cõstãtia & leuitate tã cito facti penituisse: aut certe nubẽti sibi fœmine illudere uoluisse

Exẽplum Pauline

PHI. Aegyptios ritus. referunt Iosephus li. xviii. antiquitatum & Egesippus li. ii. hi. exemplũ Paulinæ matronæ romanæ que in templo Isidis a iuuene quodam nomine mundo: qui illam deperibat constuprata est fraude sacerdotum isiacorum: qui pecunia corrupti sub specie Annubidis amatorem Paulinę amplexibus copulauerant: quod ubi Tibe. resciuit sacerdotes cum liberta mundi: que omnium malorum extiterat coagulum adegit in cruces: templum isidia euertit: statuam ipsius deæ intiberi iactari precepit. mundum autem exilio condemnauit: dignum eum maiore pena non iudicans: q amoris uehementia deliquisset preterea iussit Tibe. cunctos iudeos urbe roma excedere: ob hæc ur̃ Tranquil. dixisse egyptios iudaicosq; ritus cerimoniarum qui romæ increbrescebãt

Superstitiosi iudei.

fuisse a Tibe. cohercitos repressosue. quod autem superstitiosi fuerint iudei ægyptiiq; docent testimonia priscorum. nam & Apu. in floridis iudæos tanq̃ accommodato epitheto superstitiosos appellat & trinegistus ab egyptiis animalia coli & per singulas ciuitates que illorum noibus nuncupanẽ adorari refert si quis uult egyptiorum supstitiosas cerimonias uberius cognoscere legat historicos in primis Hero. ac Diod. & Apu. ĩ ulti. metãor.

Vestes sacerdotum. Xilin

Religiosas ue. de religiosis egyptiorũ uestibus hæc Hero. sacerdotes linea ferunt uestimenta sp recens ablutæ huic rei semp uacãtes. Iidẽ calceos papyraceos gestãt aliã uestẽ aut alios calceos iduere eis fas nõ ẽ genitalia circuncidunt ritu iudeorũ. pli. quoq; li. xix. scri. frutĩcẽ gigni in ægypto: quẽ alii gosipõ uocãt plures xilõ: & iõ lina inde facta xilina: ex quibus uestes sacerdotibus ægyptiis gratissimæ fiũt: qnetiã Apu. cerimõias egyptiorũ luculenter explicans sic ait. Influunt turbe sacris diuinis initiatæ uiri fœminæq; ois dignitatis liteæ uestis candore puro luminosi. ab hac ueste linea poetæ linigeros appellant sacerdotes isidis deę ægyptiorũ Oui. nũc dea linigera co-

Linigeri sacerdotes; Vestes sacerdotũ.

lĩt celeberrima turba. Iuue. Cum grege linigero circundatus & grege caluo. Mar. Linigeri fugiunt calui sistrataq; turba. Iudeorum uero sacerdotales uestes quales forent. Hiero. in epistola ad Fabiolam de ueste sacerdotali & iosephus li. iii. antiqta. idẽ li. vi. belli iudai. copiose perscribunt Ex qbus hæc pauca collegimus. Comes sacerdotũ põtificũq; apd iudęos uestes erãt linea fœminalia: qbus uerenda celanẽ: q de bysso retorta ob fortitudinem contexi so-

lebant. secunda ex lino tunica ē talaris duplici sindone q̄. Iosephus byssinam uocat hoc est lineam hec arcta est & strictis manicis tertiū uestimenti genus est qđ cigulū & balteū & ȝonam dicimus:qđ i rotūdū textū erat ut marsupium lōgius uiderēt. erat aūt subtegmine cocci purpuræ iacynthi & byssino stamine distictū. Quartū genus est uestimenti rotūdū pileolū. q. dimidiata sit sphera. hoc tyarā nō nulli galeā uocāt. erat aūt byssinū hoc ē lineum & sic elegāter fabrefactū ut nulla acus uestigia forinsecus apparerēt: peculiaria uero pōtificis uestimenta erāt tunica iacynthina talaris: i cuius extremo. lxxii. sunt tītynabula & totidē mala punica alternati cōtexta. ē & ephod

Talaris ȝona

Tyara.

Ephod

cū istrumēto oī cōburere Iudeorum iuuētutē p speciē sacramēti i puīcias grauioris coeli distribuit: reliquos gētis eiusdē uel similia sectātes urbe summouit sub poena perpetuæ seruitutis nisi obtēpassent. Expulit & mathematicos: sed deprecātibus: ac se artez desituros promittentibus ueniam dedit.

De quibusdaz bene gestis per eum tam romæ q̄ extra.

IN primis tuendæ pacis a grassaturis ac latrociniis seditionūq; licentia curam habuit: stationes militum p italiā solito frequentiores disposuit. romæ castra cōstituit qb⁹ p̄torianę cohortes uagę añ id tp̄s & p hospitia dispsę ptinerēt. Populares tumult⁹ exortos grauissie coercuit: & ne orirēt sedulo cauit. Cęde i theatro p discordiā admissa

ita. n. hebraica lingua dr̄ quod superhumerale latini uocant est & logion: ita. n. græce nūcupat̄ qđ nos rationale possumus appellare: cui itexti sunt xii. lapides p̄ciosi. Est & lamina aurea in qua scriptum erat nomē dei iēffabile: q̄ uitta iacynthina cōstringīt. hoꝶ omnium uestimētoꝶ ab eruditis scriptoribus mysticus sensus & spiritalis pāditur intelligentia. Hæ sunt uestes religiosæ: qbus Romæ utebant sectatores superstitionis ægyptiæ cerimoniæq; iudaicæ q̄s oēs iubēte Tibe. cōburere coacti sunt cū oi instrumento. ita. n. legēdū ē nō aūt uestimēto. nāq; instrumenti nomine intelligimus reliqua oia p̄ter uestes accōmodata celebrādis cerimoniis ægyptiaci ritus atq; iudaici. Quod autem fuerit id instrumentum ad religionem pertinens collegimus ex leuitico Iosepho Hiero. aliisq; scriptoribus luculentis erāt. n. inter cætera septem lucernæ: candelabrum: mensa: turibulum uncini: emūctoria: uestes: fuscinulæ & id genus alia sacris necessaria: lectio uestimenti neq; sententiæ. quadrat neq; elegantiæ Tranquilli conuenit. Iudeorum iu. hoc idem refert Orosius eisdez uerbis. Grauioris coeli. aeris pestilētioris grauitas. n. coeli noxia ē. Ci. ad Atti. iā corpore uix sustineo grauitatem coeli huius Iosephus li. xviii. antiqui auctor est quatuor milia iudeorum militandum missa esse in insulam sardorum: que ut scri. Strabo. in. v. morbosa est æstiuo potissimum tempore: unde pestilens idoneo epitheto nuncupatur a doctis. hinc Ci. quendam Sardum culpans pestilentiorem eum esse dicit patria sua. Et a Mar. eleganter dictum est cum mors uenerit in medio tibure sardinia est coelum pro aere frequenter usurpari satis constat & testatur Lucre. scribens. In hoc coelo q dicitur aer. Mathematicos. Cor. Taci. mathematici genus hominum potentibus inf. dum sperantibus fallax: quod in ciuitate nostra & uetabitur semp & retinebitur. de mathematicis satis ac sup añ dictū est. Artē desi. mathematicā astrologiæq; disciplinā fallacē omissuros. ita Ci. in epi. ad mariū libenter inquit mehercle artē desinerē tecūq; & cū similibus nostri uiuerem est. n. desinere artem renunciare arti atq; relinquere. unde ars desita eleganter dr̄ relicta: & omissa. A. Gellius in. xv omnium tum atheniensium consensu disciplina tibiis canendi desita est. M. AN. Compescuit. inhibuit.

Lamina aurea.

instrumentū religiōis

Sardinia morbosa

Cœlum

Desinere artem.

Ars desita

Ea superstitione: superstitionem ueri dei cultum appellat: Sed Lucis Tranquil. & ueritatis expers. id circo non mirum: iosephus diuersa a Tranquillo ut̄ mihi tradere: quod Tyberius ob paulinam nobilem foeminam saturnini coniugem in templo isidis sacerdotum fraude a mundo quodam equestris ordinis constupratam isiacos sacerdotes in crucem sublatos templum funditus euersum: statuam isidis in tyberim deiici iussam Iudeos uero ob pecuniam religionis nomine cuidam fuluiæ a falsis quibusdam mosaicæ legis interp̄tibus exp̄ssam iussos populariter ob id flagitiū urbe excedere: q̄uor millia eius iuuētutis militātes a cōsulibus i sardiniā missos ē. n. sardinia p grauioris coeli isula ut Li. docet. Religiosas uestes: sic hn̄t oia: q uidimus exēplaria: sed uestas legendum esse cōtenderim: ut uestas p sacris locis: siue foculis: qbus sacra fiebant accipias: Dio. unicuiq; triginta curiarum ueste collocata ubi sacrificabāt curiæ & rursus Numa suscepto impio neq̄q̄ mouit curiaꝶ uestas; si qdem uesta ἀπὸ τῆς ἑστίας. i. a foco in quo ignis alitur est dicta: quū ita sit igitur: uestas dixeris. i. focos siue istrumēta ad sacrificādū apta: cū oī i instrumēto. i. uasoꝶ apparatu: atq; sacrificuloꝶ amictu: si. n. uestes cū oī uestimēto legas: nō aliud certe sit differētie q̄ uestes cū uestibus: ut nō mius facere alıqs i Trāq. id rideat; q̄ Euripides apđ Aristophanem cōicoꝶ facetissimū illđ Eschyli χρησονσυμακτραμειδεβουλει καρδοπον. accōmodatu mactram: uel si uis arcā panariā: q̄re merito & illđ δειστατορμιρειπερος σοφος αισχυλος bis idē nobis dixit sapiens Eschylus. Per spe. sa. Itine militiæ p̄textu. Grauioris: pestilētioris: i sardiniā. s. ut Iose. scri. Reliquos; iudaici ritus: siue ægyptiaci studiosos. Sūmouit: deiecit. Mathematicos astroꝶ pitos: & si mathematicæ artes nō solū astroꝶ cōtineāt: sed & arithmeticæ: musicæ & geometriæ rōnē ueꝶ syderali scientia freti m̄ri futura p̄dicabāt. PHI. A grassaturis i Augusto docuimus q sint grassatores atq; grassaturæ: ubi declarauimus cōgruere bono pricipi repurgare regnū suū a grassatoribus cęterisq; id genus flagitiosis hoibus. Statiōes. custodias militares. Romæ. c. c. de castris p̄toriis q́ erāt i extrema urbis pte p̄stituta meminit Pli. his uerbis ad extrema tectoꝶ cū castris p̄toriis ab eodē miliario pulcos oim uiaꝶ mēsura colligit paulo amplius. lxx. m. passuum.

Castra pretoria.

Cohortes p̄torianæ

Prætorianæ co. iter cæteras cohortes honoratissime erāt cohortes p̄torianæ q́ excubabāt p pretorio hoc ē tabernaculo ipatoris neq; ab ipso p̄tore discedebāt. Scipio africanus istituit ut p̄toriani milites stipendiū sexqplex acciperēt hoc ē itegrū & dimidiatū. Dictū est supra queadmodū p̄tores dicti sunt oēs q p̄sunt exercitui: un p̄torium tabernaculum imperatoris. uocatur: & cohors & porta & nauis pretoria dictæ. Sedulo. diligenter.

Prætores. Prætoriuz

Factio histrionum

capita factionū & histriōes: ꝓpter quos dissidebaſ relegauit nec ut reuocaret unq̄ ullis populi ꝑcibus potuit euici. Quū pollentina plebs funus cuiusdā primipilaris nō prius ex foro misisset: q̄ extorta pecunia p ui hæredibus ad gladiatorꝫ munus cohortē ab urbe & aliā a Coti regno dissimulata itineris cā detectis repēte armis ꝯueniētibusq̄ signis p diuersas portas in oppidum immisit: ac partem maiorem plebis ac decurionum in perpetua uincula coniecit. Aboleuit & uim moremq̄ asylorum que usq̄ erant Cyzicenis in ciues ro: uiolentiꝰ quedam ausis publice libertatem ademit quam mithridatico bello meruerant. Hostiles motus nulla postea expeditione suscepta per legatos compescuit: nec p eos quidem nisi

Capita fa. pricipes factionū histriōicaꝝ āriga histrionū & q̄drigarioꝝ factiōes dicebāt eratq̄ id uocabulū hōestū. aliqñ factio signat opulētiā & abūdātiā Plau. i Aulularia istas magnas factiōes nihil moror. Ppt̄ i p. q histriōibꝫ carere nō poterant: erat. n. ro. po. i pris mācipatꝫ histriōibꝫ & addictꝫ ꝑ ludicra spectacula q̄ ifra clarꝫ illustrabit. Polētia ple. pli. scri. pollētiā oppidū fuisse i maiore baleariū. fuit & altera polētia iuxta alpes iclita lanaꝝ nobilitate: sicut memit Colu. i. viii. de q̄ Silius in. viii. punicorū: fuscīq̄ ferax pollētia uilli fuerēt & pollētini i piceno in quinta italiæ regione nō multū distātes a tolētinatibus: ut idicat idem Pli. in. iii. de pollētinis subalpinis loqui ur Tráquil. eo maxieq̄ de regno cori dicit euocatā fuisse cohortē. Eiusdē primipilari. scri. Li. i. vii. primū cēturionē eē: quē nūc primipilū appellāt Vege. quoq̄ de primipilo sic tradit i li. Cēturio pricipali nō solū aqlæ pre erat: sed q̄tuor cēturias hoc ē quadrigētos milites gubernabat i pria acie: eratq̄ caput legiōis hic primipilarē dici existimo nō tā miliē q fuerit sub cēturiōe primipilari q̄ ipm cēturionē q oli ꝑditus fuerit hac dignitate & ea forma dr̄ primipilaris q̄ cōsularis Ex foro misisset honoris cā funera p forꝫ ducebant. Ora cōcurrātq̄ foro tria funera. Ad gla. mu. sensus ē pollētina plebs nō prius ꝑmisit funus primipilaris duci pōpatice p forꝫ: q̄ extorsit ab heredibus pecuniā ad edēdū spectaculū gladiatorum: ex quo idignatus Tibe. dissimulanter intra pollētiā imisit milites ad pollētinos maxime mulctādos. Aliā a Co. re. ab alpibus cotiis qbus ꝓpingua erat pollētia: & fortassis hæc erat una ex cotianis ciuitatibus: quas. xii. numero fuisse refert Pli. Cotum regnasse in thracia tulisseq̄ auxilia Pōpe. ciuilibus bellis docet Cæsar in cōmētariis: & Luca. testatur illo uersu Tūc sadalū fortēq̄ cotū. sed alpes cotie dictæ sunt a Cotio rege qui ꝑdomitis gallis eas extruxit molibus magnis cōpēdiarias & uiātibus opportunas: qui in amicitiam octauiani pricipis receptꝰ est: ut Amianus marcellinus auctor ē. Detectis ar. ita olim tria ausonum oppida eadē hora capta sūt: cū milites ro. tectis ueste gladiis sub lucem aptis portis urbes illas ingressi custodes ex improuiso trucidare cepissent. M. AN. Romæ ca. cō. q̄ ad eā diē nulla fuerāt sed ꝑtorianæ cohortes uagæ nō uno habere loco statiua solebāt. Propter quos: ex his apparet histriōēs suas factiōes uelut aurigas habuisse. Pollentina plebs polētia urbe: iuxta alpes pli. hispania nigri uelleris sed ꝑcipuas habet polētia iuxta alpes: unde illud nigriq̄ ferax polētia uilles: ne licet q alterā i hispania esse dicāt: de ea nūc q̄ uicina est alpibus itelligi oportet. Primipilaris primipilares: milites erant qui signa circumstabant: qui mutata militiæ ratione pilani sunt dicti: primipilus centurio qui nō modo aquile ꝑerat sed quatuor cēturias etiam in prima acie gubernabat. Misisset: mitti passa eēt. i. deferri Exorta: ui expssa. Ad mu gla. ut ex ea gladiatoriū munus i defūcti credo memoriā ederēt: sed inuitis heredibus id factū hinc ultio secuta. Ab ur. roma. A cotii regno: Nero cottio defūcto eius regnuꝫ in alpibus i ꝓuinciæ formā redegit: perebat tū cottius ro. impio: aut certe socius erat: ē & cottiū i eisdē alpibus oppidū nō obscuri nois: Stra ꝑ uocōtios & cottiū usq̄ gernū: & rursus ꝑuocōtioꝝ fines ad cottiū: pli. fuitiui centrones cottianæ ciuitates. In oppidū polentiā PHI. Partē decurionū. senatoꝝ nā: q romæ sūt senatores hi in municipiis coloniisq̄ decuriones nūcupant ut iā late explicauimus. Aboleuit more asylorum. nepotes Her. timētes isidias eoꝝ quos auus afflixerat athenis sibi primū asylū hoc ē arā mie cōsecrarūt: ūi nullus posset abduci dictū ē asit asylū: ut itepretatur Serui. q. asyi ō: qd̄ inde. extrahi nullus posset romulus romæ asylū iter duos lucos apuit: qd̄ cōfugiētibus illuc seruis liberisue tutissimū erat receptaculū. Vnde apd̄ Labeonē & Cel. iures cō. q̄rit: si qs seruus in asylū cōfugerit: an sit fugitiuus. Vlpi. putat nō eē fugitiuū: qa id facit: qd̄ publice facere licere arbitrat. Scribit Li. li. xxxvi. tēplū apollinis deliū fuisse asylū: aitq̄ sācta tēpla a græcis uocari asyla tēplū quoq̄ dianæ ephesiæ asylū fuit: cuius libertatis termini sæpe sunt imutati. Alexāder ad stadiū extēdit: postea cæsar augustus cū id dānosum existimaret & nihil aliud esse asylum q̄ multis malefaciendi causam exhibere: id irritum fecit auctor Stra. in. xiiii. consimiliter Tibe. asyla que ubiq̄ locorum erant sustulit tanq̄ receptacula flagitiosorum & incitamenta maleficiorum. Scribit Plu. in honorem thesei cuius ossa reperit Cymon: constitutum fuisse athenis asylum quod foret seruis & humiliore fortuna hominibus potentiorumq̄ opes formidantibus commune confugium: quia theseus patronus propugnatorq̄ fuerat humilium & calamitosorum. Cyzicenis: cyzicus insula est in propontide duobus pontibus iuncta continenti habens urbem eiusdem nominis. Cyzico nomen indidit cyzicus: quem myniis imprudentibus cum colchos peterent fusum acie cesumq̄ accepimus. historia luculētis uersibus scribit a Flacco in argonautis. cuius etiam meminit Pompo. mela. Cyziceni in bello mithridatico ad seruandam socialem romanorum fidem usq̄ ad ultimam sui perniciem constantissimi fuerunt: cum a mithridate arcta obsidione obsiderentur: quos Lucullus profligatis hostibus libertate donauit. historiam referūt plu. in lucullo: & Florus in. iii. ro. cyzicenam ciuitatem honore prosecuti sunt & ut auctor est Stra. in. xii. adhuc libera est & agri multum habet: fuitq̄ magnitudine & pulchritudine cum primis asiæ ciuitatibus comparanda: paci & bello apta: tribus armamentariis inclyta. Quorum aliud armorum: aliud instrumentorum aliud frumenti erat receptaculum. In bello mithridatico paulum absuit quin regem ipsum in curriculo opprimerent.

Pollentia.

Primus cēturio.

Primipilus.

Primipilaris.

Alpes Cotie unde.

Decuriones.

De asylo

Cyzicus

Cyziceni

Cyzicus tribus armamentariis inclyta

Cunctanter.cũ cũctatione & mora. Per bláditias. Eutropius:quosdá reges p bláditias euocatos nũq̃ remisit:de quo Euse.i chronicis hæc. Tibe.multos reges ad se p bláditias euocatos nũq̃ remisit in qbus Archelaum cappadocẽ:cuius regno ĩ puĩciá uerso mazecá nobilissimá ciuitatẽ cæsareá appellari iussit. Marobadum ger. de hoc Sextus Aure.sic ait Marobadũ sueuoꝝ regẽ callide circũuenit. Rascupoli:rascupolis & rascus thraciæ reges fratres extiterũt in bello ciuili dissidẽtes.ná Rascus Ant.Rascupolis Bruti & Cassii ptes sequebaẽ. post Bruti obitũ Rascus ab Ant.& Augusto petiit Rascupoli germanũ suũ uenia donari qđ facile ĩperauit: ex quo fa=

Rascupolis Rascus.

cũctáter & necessario.Reges infestos suspectosq; cõminationibus magis & q̃relis q̃ ui repressit:Quosdam p bláditias atq; pmissa extractos ad se nõ remisit ut Marobadũ germanũ Rascupoli thracẽ:Archelaũ cappadocẽ cuius ẽt regnũ i formam prouinciæ redegit.

De mora eius in urbe:& quod prouincias nõ uisitauerit.

Biẽnio cõtinuo post adeptũ imp:ũ pedẽ porta nõ extulit:sequẽti tpe pręter q̃ in ppinqua oppida:& quũ longissime Antio tenus nusq̃ abfuit. Idq; per raros:& paucos dies quáuis ui puĩcias quoq;:& exercitus reuisuꝝ se sæpe p onunciasset:& prope quot ánis profectionem præpararet uehiculis comprehẽsis cõmeatibus p municipia & colonias dispositis. Ad extremũ uota pro itu & reditu suo suscipi passus ut uulgo iá per iocũ Callipides uocaret: quem cursitare ac ne cubiti quidem mensuram progredi prouerbio græco notatum est.

De morte filiorum eius & secessu suo in campaniam.

tis liquet nõ a principio fuisse inimicos:uerum de euẽtu uictoriæ dubios fortuná inter se ptitos esse:ut uictus a uictore a cõseruari posset historia tradit ab Apia.li.iiii.bel.ciuiliũ. de hoc Rascupoli uel potius de eius filio sentire ut Tranq. Archelaũ cap. Sextus Aure.iste cappadocas ĩ puĩciaz remoto Archelao eoruz rege redegit. addit Eutro. Tibe maximá ciuitatẽ capadociæ appellari noĩe suo iussisse ut cæsarca diceret que ante mazaca dicebaẽ. Pedẽ.p.n.e. Ci.in epi. ad Atti.de Socrate ait q cũ triginta tyránni eẽnt pedẽ porta nõ extulit. Antio te.tibe.egrediens urbe roma nõ lõgius pgrediebaẽ q̃ antiũ usq;: q ciuitas est ĩ latio quõdá aphrodosiũ dicta ad ociũ rerũq; urbanarũ uacatio nem pricipibus accõmodata: auctor Stra.oli ut tradit Liui. interdictũ fuit marc antiati populo. M.AN.

Antium.

Decurionũ:hi ut sæpius diximus: in municipiis & colõiis senatores erát:qđ ĩ alpibus eẽnt loca mũicipali iuræ p̃dita pl. docet:Adiectæ sũt inqt cottianæ ciuitates.xii.q̃ nõ fuerát hostiles:sed attributæ municipiis lege põpeia. Asyloꝝ:locoꝝ ĩuiolabiliũ:ũn ad pœná extrahi nẽo poterat q̃le Romulus ĩ capitolii ĩter mõtio ĩter duo q̃rcetũ:ut Diony. pdidit:& añ illũ heracli de athenis cõstituere. Cyzicenis:cyzicus Milesioꝝ:ut pli.ait oppidũ ĩ ppõtide:Oui.uero hic ppõtiacis inqt hærentẽ cyzicõ oris cyzicõ hemoniæ nobilæ gẽtis opus. Mitridatico bello:qđ lucullus magna ex parte cõfecit:Põpei.absoluit. Infestos:cõtumaces & rebelles. Extractos:illecebris:& pollicitatiõibus pellectos. Nõ re.abire nõ ẽ passus. Trasipolũ thracẽ:thraciæ regẽ:fuit & Trasipolus alius átiquor:de quo Luca.& gelidę dũz trasipolõ oræ. Archelaũ cappadocẽ:Euse.auctor ẽ Tyberiũ Archelai regnũ ĩ puĩcię formá redegisse. Pedẽ .p. ex.urbe nõ ẽ egressus ẽ náq; porta urbiũ siue oppidoꝝ ut domoꝝ ianua:pli.urbẽ tris portas.hñtez Romulus reliqt. Antio te.antiũ usq; ẽ náq; antiũ latii oppidũ ĩtra Tiberia ostia & circeos oli aphrodisiũ dictũ. PHIL.

Vehiculis cõprehensis.quibus uti solet ĩpator in pfectiõe ad utẽsilia cõportáda. Cõmeatibus re ánonaria & cibariis:q ĩ primis ĩ pfecuõe pcurãda sunt. Vota p itu & reditu.moris erat:ut uota susciperenẽ a rõanis pro principibus ĩ expeditionẽ eũtibus:ut sospites ĩcolumesq; irẽt & reuerterenẽ.hinc ait Se.oli Ruffũ ordinis senatorii uirũ ĩter cœná optasse ne saluus Cæsar rediret ex ea pegrinatiõe quá pabat:& adiecisse idẽ oẽs & tauros & uitulos optare Ora.uoto pseqt cæsarẽ pfectionẽ parátẽ ĩ ultios britános. Gallipedes uocareẽ. Cic. q̃dá ad Atticum epi.usurpat puerbiũ hoc gręcũ accusás Var.segnitiá & tarditatẽ cũ ait Biẽniũ pterit.cũ ille καλλιπίδης assiduo cursu cubitũ nullũ pcesserit.igiẽ cũ gallus gallinaceus cursitare consueuerit moxq; substitere.iñ gallipedes per iocum uocatur Tiberius:quasi pedes galli gallinacei haberet:essetq; tardigradus & tardipes. Sed cum id gręcum prouerbium sit:& a Cic.per græcam dictionem que ẽ καλλιπίδεσ enuncietur.non uideo qua rõne possit latine dici gallipedes:ualdeq; demiror uiros alioquin eruditissimos parum solerter pensitasse contulisseq; uerbum ci.cum uerbo Tranquilli:nam cum prouerbium græcum sit:græca quoq; dictio esse debet:sicuti a ci. usurpatur καλλιπίδης quid autem cõuenit gallipedes latiá dictio cũ græco uocabulo καλλιπίδεης pfecto nihil.gallus.n.gallinaceus longe diuersa dictione appellatur a græcis αλεκτρυων και αλεκτωρ. quo circa re diligentius pensitata existimo id prouerbium non ab aue deduci sed ab hoĩe: quĩ καλλιπίδης nominabatur fuitq; histrio in tragœdiarum actione inter græcos clarus:& Agesilaĩ magni temporibus celebratus:sicuti docet Plu.in apophthegmatis laconicis:hic igitur cuz in agenda histrionia eẽt uenustior utebatur incessu per pulpita pompatico & moroso:& prout argumentum fabulæ exigebat discursabat statimq; resiliebat non ultra cubiti lõgitudinem progrediens:quodam quasi peculiari incessu histrionico hinc prouerbium deductum est ad hominẽ satagentem nec tamen progredientem neq; incepta peragentem.ut Callipides appellaretur:a callipidis histrionis imitatione hic est ut opinor uerus sensus:ueraq; prouerbii græci interpretatio:in quo pleriq; omnes hactenus hallucinati sunt:hic olim callipides cum sese insolenter ostentaret apud agesylaum a quo comiter ac benigne excipi sperabat:nonne inquit o rex me cognoscis nec quis sim audisti:Agesilaus hominem intuens non tu inquit es callipides ille dicelictas sic enim lacedemonii minimos uocant.

Gallipedes an callipides.

Decelictas

Vtroq; filio. druso naturali: germanico adoptiuo. Paulo minus utrūq;. ne scilicet rediret unquā Romā & ci
Terracina. to moreretur. Iuxta terracinam. terracina ut inquit Strabo in. v. antea uocata est trachina idest aspera a loci as
Anxur uñ. spredine; lingua uolscorū dicitur anxur ut testis est Plinius in tertio. autumat Seruius Maronis interpres: anxur
ideo nominari: quia illic colebatur iuppiter anxurus nūcupatus; quasi αρευξυρασ idest sine nouacula: quia bar
bam nunquam rasisset. Liuius in. iiii. anxur fuit quæ nunc tarracinæ sunt ciuitas prona in paludes. In prætos
rio. superius explicauimus prætorium dici uillam magnificenter excultam ad luculenti nitidiq; patrisfamilias
usum. in qua significatione hic accipi
Prætoriū tur; alias prætorium significat taber=
naculum pretoris hoc est imperato=
Augustalle ris: quod alio nomine augustale ap=
pellari Quintilianus ostendit. Su=
Superne perne aduerbium est & significat de
parte superiore. oratius mutat ut lo=
co peccatq; superne. Elisis: contu=
sis confractis suffocatis. Capuæ
capitolium. infra scribet Tranquillus
Capitoliū in Caligula capitoliū hoc qd erat ca=
Capuæ. puæ de coelo tactum fuisse. credibile
est nomen accepisse a Romano capi=
tolio: ad cuius similitudinem esset ex
tructum. de quo Silius scribens in. xi.
campanos monstrasse Annibali loca
capuæ illustriora: sic ait. monstrant
capitolia celsa stellaresq; docent cam
pos. fuit idem capitolium beneuenti
in quo statua marmorea fuit posita
orbilio beneuētano grammatico cla=
Nola rissimo. Nolæ. cū augustus nolæ
perisset: quæ ciuitas est cāpaniæ: me
rito Tiberius illic in honorem Angu
sti templum dedicauit.
M. AN. Comprehensis: para=
tis curribus siue iunctis. Vota ut pu=
blice & priuatim se ꝓ ipsius itu & re=
ditu uotis obligarent. Galli pe=
des: gallinacei galli pedes habens; qui ne cubiti quidem mensuram procurrit; sunt & galli pedes populi in india
& ipsi obtardum incessum fortasse dicti. Germanicus; de huius obitu suo loco dicetur. Terracinam: lingua
uolsca anxur; ut Pli. prodidit appellatum; Ora. masculino genere candidus anxur protulit; Strabo trachinam au
tea ab asperitate dictam tradidit idem auctor & ptolemæus cōtinuo post circeios in littorali ora latii cōstituunt
In coenante cintus uel subter coenante. Capitolium templum an aliud potius ædificium: in dubium ueni=
re potest nec absurdum id ab eo quod Rome est nominatū credere. Templum au. ob id credo nolæ augusto
templum erectum; quia ibi uita decesserit q̄ q̄ & uiuo illi non ignoremus huiusmodi honores exhibitos.
Capræ PHI. Capreas: in neapolitano sinu ut inquit Martianus insula est caprearū; quas Pli. Tiberii principis
arce nobiles esse tradit; dictum est in Augusto; quemadmodum capreas magnificentissimis structis ædificiis pe
Obtestatio culiare sibi fecit receptaculum. Septa: munita & circumuallata. Reuocante; ut Romam rediret. Obte=
Detestatio. statione; denunciatione & precibus; obtestatio dicitur in meliorem partem; detestatio in deteriorem; unde obte=
Obtestari stari rogare est Cæsar. in. vii. commen. matres familiæ passis manibus obtestabantur Ro. ut sibi parcerent.
Qua apud fidenas; de hac re sic inquit orosius. Tiberii imperii anno. xii. noua & incredibilis clades apud fi=
denatium urbem accidit; amphiteatri cauea populo gladiatorum munere spectante collapsa est: & plusq̄. xx.
Fidenæ milia hominum occidit; fidenates autē etruscos fuisse tradit Liuius in. i. quos Romulus debellauit; olim a fide=
Fidenates natibus legati Romani interfecti fuerunt; aduersus quos Lucius sergius bellum gessit; & a uictoria fidena est ap=
Sergius fi= pellatus. Huius urbis meminit poeta illo uersu hi tibi nomentum & gabios urbemq; fidenam.
denas. In continentē. Italiam; ut uulgo dicitur in terram firmam: quæ opponitur insulis. Edixerat: edicto pro=
Edicta posito iusserat: sunt enim ædicta imperatorum & magistratuum.
Decuriæ In insulam. capreas. Decurias equitum: decuriæ: equitum sunt ordines & decuriæ iudicum: quas olim
Iudicum. ordinauit Augustus: & ut inquit Pli. hi non equites: sed iudices uocabantur: equitum nomen subsistebat ī tur=
mis equorum publicorum: iudicum quoq; non nisi quattuor decuriæ fuere primo: uixq; millia singula in decu=
riis inuenta sunt. Suppleuit: ascripserit substitueritq; in locum demortuorum etenim nullus ordo tam nume
Chiliar= rosus est quin is cito exhaustus intereat; si nullus unq̄ in locum pereuntium substituatur. Non tribunos mi=
chus. litū: miles it ad Centurionē Cēturio ad tribunū: q cohorti p̄erat; græci chiliarchos uocāt existimat Vegetius dici
Tribuni. tribunos ex eo q tribuebant iura militibus; alii maiores alii minores Tribuni militum dicebantur; officium Tri=
buni ut scribit iurisconsultus de re militari est milites perducere ad exercitationem & ualetudinarios inspicere.

Sed orbatus utroq; filio: quorum Germanicus in Syria: Drusus Romæ obierat: secessum campaniæ petiit cōstanti & opinione & sermone pene omnium quasi neq; rediturus unq̄: & cito mortem etiā obiturus: quod paulo minus utrūq; euenit. Nam neq; Romam amplius rediit: sed & paucos post dies iuxta Terracinā in pretorio cui speluncæ nomē erat incœnāte eo cōplura & ingētia saxa fortuito superne dilapsa sunt multisq; conuiuarum & ministrorum elisis preter speciē euasit.

De secessu caprensis & alii gestis eius.

Peragrata campania: quū Capuæ capitoliū: Nolæ tēplum Augusti: quā causam ꝓfectionis pretenderat: dedicasset: capreas se cōtulit precipuæ delectatus insula q uno paruoq; littore ad retur septa undiq; preruptis immēse altitudinis rupibus & ꝓfundo maris: statimq; reuocante assidua obtestatione populo ꝓpter cladē: qua apud fidenas supra. xx. hominum millia gladiatorio munere amphiteatri ruina perierant: trāsiit in continentē potestatemq; omnibus adeundi sui fecit: tanto magis q ab urbe egrediens ne qs: se iterpellaret: edixerat: ac toto itinere adeūtes sūmouerat

De abiecta cura reip. per eum.

Regressus i insulā: reip. qdē curā usq; adeo abiecit: ut postea nō de curias eqrū unq̄ suppleuerit: nō tribunos

Non prouinciarum praesides mutauerit. Iosephus Tiberium ob hoc laudat;quod magistratus semel datos: Cur Tibe.
iugiter pmittebat;nec ulli dabatur nisi morte successor;namq;(ut supra docuimus per exemplũ uulnerati muscas praesides
non abigentis;declarabat saturos & opulentos praesides minus noxios ,puincialibus futuros q̃ famelicos & esurié non mu.
tes. Sine consularibus legatis;supra dictũ est quanta dignitas esset legatorũ;qui imperatoribus tanq̃ consilia=
rii dabantur ex ordine senatorio:& ex his qui consules fuissent. Mesiam:pannoniae iungitur prouincia;quae me Mesia.
sia dicitur ad pontum usq; cum danubio decurrens. Eutropius in hanc sententiam sic inquit:resolutis artibus mi=

militum: prefectosq;: non ,puinciarum presides ullos mutauerit Hispaniã & syriã per aliquot annos sine cõsularibus legatis hũerit Armeniã a parthis occupari Mesiã a dacis sarmatisq; gallias a germanis uastari neglexerit magno dedecore imperii: nec minori discrimine.

De uitiis eius & potu ac cõmessationibus.

Caeterum secreti licẽtiaʒ nactus: & quasi ciuitatis oculis remotus: cũcta simul uitia male diu dissimulata tãdem profudit: de qbus sigillatim ab exordio referam In castris tyro etiam tum ,pter nimiam uini auiditatem ,p Tiberio Biberius: ,p Claudio Caldius: ,p Nerone Mero uocabatur: postea princeps in ipsa publicorum morum correctione cum Pomponio Flacco & . L. Pisone noctem cõtinuumq; biduũ epulando potãdoq; consumpsit: quorũ alteri Syriam prouinciam: alteri prefecturam urbis confestim detulit: codicillis quoq; iucundissimos: & omnium horarum amicos ,pfessus. Sextio Clodio libidinoso ac prodigo seni olim ab Augusto ignominia notato: & a se añ paucos dies apud senatuʒ

litiae Armenia p pthos:mesia a Dacis Daci
pãnonia a sarmatis gallia a finitimis
gẽtib9 direptae sũt. A dacis sarmatisq; Sarmatae
Dacia Romanis dicti q alio noie getae Getae
dicuntur; sarmatae a graecis sauroma
tae populi sunt scytharũ danubiiq; ac
colae;in sarmatis sunt amaxobii; ita a
Plinio uocitati populi;qui ut histori
ci tradũt nomẽ hoc acceperũt a plau Amaxobii.
stris;quae habent ,p sedibus & in qui=
bus uitam degunt. αμαξαν eñ grae
ci plaustrum: & βιον uitam dicunt.

M.AN. Capreas:a surrento cã
paniae octo millibus passuũ distantẽ.
Pli. a surrento inquit. viii. M. passuuʒ
distantes tyberii principis arce nobi=
les capreae circuitu. xl. milliũ pas. Pa=
pi. in surrentino hercule;ipse fodit di=
tex capreae uiridesq; resultant Tauru=
bulae: Strabo duo antiquissima in ea ĩ
sula ait fuisse oppida sua uero tempe=
state unum magnificisq; ab Augusto
pricipe aedificiis insula extructa. Af=
sidua obtestatione; assiduis precibus; & adiuratione; ut donatus interpretatur. Fidenis:ulta aniene flu. oppidũ
uetustissimũ ab albanis ut Diony. tradidit cõditum tres inqt ille colonias uno tpe ex alba deductas Crustumeriaʒ
Nomẽtanã & fidenatẽ;ac triũ fratrũ principũ coloniarum maximum natu fidenas cõdidisse. Ruma:subito casu
Adeũtes;tã officii:q̃ negocii cã adire uolẽtes. Suppleret:in demortuorũ locũ queq̃ allegaret. Prouinciarũ
presides Martianus credidit sub presidis appellatiõe ,pconsules cõtineri legatos Caesaris & oẽs ,puincias admini
strantes mõ senatarii essent ordinis. Armeniã:qua parthi Augusto sibi uendicanti cesserant. Mesiã:pãnoniae a
tergo Mesia haeret:cũ danubio ut Pli. tradit in pontũ usq; decurrens. A sarmatis:sarmatae supra meotidẽ spacio
xv. dierum oceanum uersus incolunt regio arboribus uacua Herodotus est auctor graeci sauromatas uocant.

PHI. Secreti licentiam:stimulus est peccandi illa secreti fiducia:ubi ut inquit eleganter. Plini. in episto. no= Quis enim
biscum dicimus:quis enim sciet. Tandem profu.redeundo ad se & mores suos:sicut canis ad uomitum reuerti sciet
dicitur snia puerbiali. Pro Tiberio biberius Tiberius ut scribit Pli. in. xiiii. ad merum pronior fuit:in quo uitio
Drusus filius regenerasse patrem Tiberium ferebatur. Ait Sextus Aurel. quod eleganter a ioculatoribus caldius bi
berius mero ob uinolentiam nominatus est. Pro claudio caldius:prisci caldum dicebant:& Augustus aucto= Caldum
re Quintiliano in episto. ad Caium Caesarem scriptis emendatq; is calidum q̃ caldum dicere mauult: ueteres au
tem usos esse in potu tam calida q̃ frigida aqua nullus ignorat; hinc apud Martialem. aiunt urceoli ministrato=
rii:frigida non desit non deerit calda petenti ego existimo Tiberium pro claudio caldium iocularites appellatum
non tam ob aquam caldam:q̃ ob potiones calidas:de quibus sic loquitur Pli. in. xxviii. notandum nullum aliud
animal preter hoiem calidos potus sequi:ideoq; non ee naturales. Pro nerone mero:per annoiationem quam
graeci ,psonomasiam uocant:haec oia urbane in Tiberiũ bibacẽ nomina dicebant. Annoiatio. n. ut ait Quintilia. Annoiatio.
in. ix. & traditũ est in. iiii. rheto. ex uicinia quadã nois ducitur:ut illa exempla sunt:non Pisonum sed pistorũ ex ora Nero mero
tore arator. Itidem ,p nerone meronem:unius litterae immutatione Tiberium appellabãt:a mero hoc est uino no
men festiuiter deducentes. Correctione mo. i. censura:penes quam morũ disciplinaeq; Romanorũ regimen erat

Continuũq; biduum. Pli. loquens de Thiberio ad merum proniore inquit:eadem meri cõmendatione credi=
dere lucium Pisonem urbis Romae curatorẽ ab eo delectum;quod biduo duabusq; noctibus potatione continuas
set apud ipsum iam principem. Seneca quoq; de hoc Lucio Pisone Tiberii combibone ebriosoq;: cui praefectura
urbis ob hoc data est:sic scri. lib. xii. episto. moralium. L. Piso urbis custos ebrius ex quo semel factus fuit:maioreʒ Ebriuspiso
partem noctis in conuiuio exigebat:usq; in horam sextam fere dormiebat:hoc eius erat matutinum officium suũ;
tamẽ quo tutela urbis continebatur diligentissime administrauit:huic & diuus Augustus dedit secreta mandata;
cum illum preponeret thraciae;quam perdomuit:& Tiberius proficiscens in campaniam praefecturam urbis de
dit:cum multa in urbe & suspecta relinqueret & inuisa:puto quod bene cesserit illi Pisonis ebrietas hactenus Sene=
ca. Alteri syriam. s. flacco. Alteri prefecturam. s. L. Pisoni. Codicillis:pugillaribus tabellis. Omnium
horarum amicos:hoc dici solet de his:qui seriis & iocis pariter sunt accõmodati,& cuʒ apud priscos talis fuisset Pollio oim
Asinius pollio:dictũ est eum esse omniuʒ horarum:auctor Quintilia. in. vi. horarum

increpito cœnam ea lege condixit: ne quid ex consuetudine imutaret: aut demeret: utq; nudis puellis ministrātib⁹ cœnarēt. Ignotissimū quæsturæ cādidatū nobilissimis anteposuit ob epotā in cōuiuio ꝓpinātese uini amphorā. A sellio Sabino sestertia ducenta donauit ꝑ dialogo: in quo boleti & ficedulæ & ostreæ & turdi certamen induxerat. Nouum deniq;

Increpito: castigato. Cœnam cōdixit: denūciauit: cōdicere em̄ est dicēdo denūciare: inde cōdictio dr̄ in diē
Condicere. certū eius rei quæ agitur denūciatio. Cice. nā cū mihi condixisset Crassus cœnauit apud me in mei generi cæsaris
Condictio. pedis hortis. Ex cōsuetudine: q̄ erat prodiga plenaq; libidinū. Quæsturæ candidatū: petitorē. Ob epotā
Nouellus amphoram: legimus apud Pli. nouellū Mediolanensem: qui ad ꝓconsulatum usq; honores gesserat: cognomina
Mediolanensis tum fuisse tricongium: tribus congiis epotis uno impetu spectante miraculi gratia Tiberio principe. Amphorā
uino: cum uasis legato amphoras legatas pariter esse docent iuriscon. tit. de ui. lega. a quibus amphorarium uini
Tricōgius nominatur: quod in amphoras diffu
Amphora sum est. Priscia. meminit amphoræ
rium uinū. Romanæ & amphoræ atticæ: quarū
mensura erat dispar. Propinātese:
Propinare. propinare a græco tractū est προπίνειν: quod significat post potum tradere. Terentius: hunc uobis edendū & bibendum propino: interdum simpliciter propinare accipimus ꝑ porrigere Spartianus: uuluam inciderit uenenatam partem fratri edendā propinans & sibi innoxiam reseruans Pli. in xx. quidā ad uuluæ dolorē radicem cū uino dulci ꝓpināt. Martialis græcæ dixit προπίνειν ꝑ ꝓpinare illo endecasyllabo: nō dederis tibi si soles ꝓpinin. uiles cappadocæ: grauesq; porri. Plautus i captiuis ꝓpino magnū poculū: ille ebibit. qđ signāt ꝑbibo & mox prægustatū poculū trado. Sic apud Ciceronē in prima tusculana. therames cum uenenum obbibisset reliquumq; e poculo eiecisset: arridens ait: ꝓpino hoc pulchro critiæ.
M. AN. Secreti li. nunc ad domestica uitia transit: & ad id tēpus uaria arte dissimulata: sed recte Se. de ficta Tibe. ꝑsona. Nemo inquit pōt diu ꝑsonā ferre fictā: ficta cito in suā naturā recidūt. Male: ægre: difficulter: uel ma le ualde diu ut est apud Ter. illud rus nulla alia causa tam male odi: & Ci. credebat scriptores illos tam male mulatatos: utrobiq; n. male ꝑ ualde accipit. Pro ti. bi. dignitas inter annotatiōis ptes relata. Caldius: caldā & calidā ueteres dixere. Iuue. gelidæ calidæq; minister. Marcia. iam defecisse portantes calda ministros: Vrbanc igitur quidam pro Tyberio Claudio Nerone: biberium caldium Meronem dixere: sic illum bibacitatis faceta litterarū mutatione arguentes. Publicorum morum correctione: interim dum publicos corrigit mores.
Alteri syriam: flacco. Alteri. L. Pisoni qđ Piso fuerit urbis prefectus Iosephus declarat cumq; inquit ad pisonem duceretur: qui tunc custos erat ciuitatis: nec is fuit qui in syriam ueneno germanicum sustulit: ille em̄ Gneus Piso non Luci. est dictus idē auctor altera inquit epistola ad Pisonem tunc tpis custodem ciuitatis. Codicillis: litteris. Prodigo: sua bona ꝑdigenti. Cœnam con. se cū illo cœnaturum denūciauit: cōdicere ut Iustinianus iureconsul. interpretat̄ apud ueteres denunciare fuit: unde & condictio. Ignotissimū: humilis & obscuræ conditionis hoiem. Propinātese: pocula se illi suggerente. Amphorā: est amphora ut Priscia. scri. mensurarū penemaxia: pl. torquatū mediolanensem celebrat qđ tris uini congios uno haustu biberet: uñ tricongius sit dictus.
PHI. Pro dialogo in quo boleti: inter esculentiora cibaria & edulia ganeata in primis enumerantur a prefe
Boletus ctis popinarum boletus ficedula: ostrea: & turdus: ideoq; Sabinus dialogum fecerat festiuissimum: in quo hæc omnia disputantia introducebat uicissimq; certantia de saporis bonitate & mensarum palma: est enim boletus inter irritamenta gulæ notissima: ut ait Plini. in. xvi. idem in. xxii. optimus quidem inquit is est cibus: sed immenso exemplo in crimen adductus ueneno Tiberio Claudio principi per hanc occasionem a coniuge dato Seneca lib. xv. episto. ad Lucilium: quid tu illos boletos uoluptarium uenenum nihil occulti operis iudicas facere: etiam si presentanei non fuerunt. Claudius princeps boletos stomacho utiles esse putauit. Martia. argento auroq; pretiosiores fuisse indicat hoc disticho. Argentum atq; aurum facile est lenamq; togamq; mittere: boletos mittere difficile est: ficedulam uero: que alio nomine ab Aristo. & Pli. melancoryphus nominatur hoc est atricapilla: scitissimi saporis esse nullus ignorat: ideoq; prefecti gulæ atq; luxuriæ: ut dicebat Fauorinus: negāt ullam auē preter ficedulam totam comesse oportere de ostreis q̄uis omnia sint inuulgata nunq̄ tamē satis dictū uī: cum auctore Pli. palma mensarum diu iam tribuatur illis precipua habentur: ut illius luculenti scriptoris uerbis utar. ex lib. xxxii. spissa crassitudine potius spectanda q̄ latitudine: neq; in luto capta neq; in arenosis: non sunt pretereunda mutiani uerba de nationibus ostrearum ita scribentis. Cizicena maiora lucrinis dulciora britannicis: suauiora eduliis: acriora lepticis: pleniora lucensibus: ficciora coryphatenis: teneriora histricis: candidiora circiensibus: sʒ his neq; dulciora neq; teneriora esse ulla compertum est: unde & ab oratio dictum ostrea circeis miseni oriūtur echini. Ostrea ab eo: quod ter mordenda essent propter amplitudinem: scire autem debes ostrea dici & neutro & fœminino genere: Sene. quid ostreū sapiat quid mulus optime nosti. Gel. luna inqt nunc uidelicet senescit: ea re ostrea quoq; sicut alia quedam tenuis exuctaq; est: de turdo autē plura scribenda non sunt: cum auis sit nota & inter primas a saporis bonitate collocata. Ora. cum sit obeso nil melius turdo. Varro in. iii. de re rusti. de lucullo scribens ait: ubi delicate cœnitaret & alios uideret turdos in mazonomo positos coctos: alios uolitare circa fenestras captos: est autem mazonomū: ut transeunter enarremus dictionem Varronianam: genus lancis: in qua escæ importātur in mensam: de quo & Ora. inquit: mazonomo pueri magno discerpta ferentes membra gruis: docet Columel. quō saginandi sint turdi lib. ix. de agrico. A turdo turdarium sit & turdelitius: ut ostendit. M. Varro in. ii. de latina lingua: significatq; auiarium hoc est locum ipsum quo turdi aluntur ad saginam. Sicut ostrearia appellant uiuaria: quibus ostreæ pascuntur: sed iam ad institutum reuertamur: delectatus Tiberius dialogismo cōtentioneq; quā festiuiter faciebant in dialogo Sabini: turdus ostrea boletus & nōcedula: donauit auctori sestertia ducenta ob elegans gulosumq; commentum.

Ficedula. Melancoryphus. Ostrea pcipua quæ. Tridacna. Ostrea. Ostreum. Turdus. Muzonomum. Turdariuz. Ostrearia.

Officium a uolup. ea formula dictū a uoluptatibus: qua a libellis a studiis a rōnibus ueteres dixerunt: cuius rei superius abunde meminimus: olim xerses edixit se premiū ei daturū: q nouū uoluptatis genus repperisset: & heliogabalus ꝓponebat suis quasi themata: ut iura noua dapibus condiēdis inuenirent: & cuius placuisset cōmentū ei dabat maximū premiū: cuius uero displicuisset iubebat: ut ille semp id comesset: q̄ diu melius inuenisset. Secessu caprearū: secessu caprearū secessu peculiariter Tiberius oblectaret. Ideo dixit Sido. in panegyrico capreasq; Tibe. & caligas Caii. hinc illud satyrographi: uerbosa & grandis epistola uenit a capreis: & mox principis angusta caprearum in rupe sedentis. Sellaria excogi. sellaria appellamus loca sessionum: in qbꝰ sellæ sunt ordinatim collocatæ. Pli. in. xxxiiii. uiolentia neronis in urbem cōuecta & in sellariis domus aureæ disposita. Martia. usus est diminutione cum ait in sellariolis uagus popinis; urq; sellariola accipere ꝑ locis: in qbus infames & ꝓbrosi mānsitabant. Exoletoruꝫ: cynaedorum adultior: ut supra exposuimus. Spintrias: spintriæ dicti sunt reptores mōstrosæ libidinis nouiq; cōcubitus Caligula spintrias urbe summouit: ut inferius declarabitur. Lampridius ī heliogabalo hac dictione usus scribens libidinum genera quedam inuenit ut spintrias ueterū malorum uinceret.

A uoluptatibus. · Sellaria. · Sellariola · Spintria

officium instituit a uoluptatibus preposito equite Rō. T. Cœsonio prisco.

De luxuria & libidine eius.

SEcessu uero caprensi etiam sellariam excogitauit sedem arcanarum libidinum: in quam undiq; conquisiti puellarum & exoletoruꝫ greges: monstruosiq; cōcubitus repertores: quos spinthrias appellabat: triplici serie connexi inuicem incestarent se coram ipso: ut aspectu deficientes libidines excitaret. Cubicula plurifariam disposita tabellis ac sigillis lasciuissimarum picturarum & figurarū adornauit: librisq; Elephātidis instruxit: ne cui in opera edenda exemplar impetratæ scœnæ deesset. In siluis quoq; ac nemoribus passim uenereos locos commentus est: prostantesque per antra & cauas rupes ex utriusq; sexus pube paniscorum

M.AN. Pro dialogo: disceptatione. Boleti: e fungorum generibus optimi maximeq; celebrati poetarum carminibus Mar. Boletum qualem Claudi. edit edas. Iu. Boletum domino & ex sed de eo in claudio plura. Ficedulæ: auis optimi saporis Mar. patulo ficedula lumbo: Quum tibi sorte datur si sapis adde piper. Iu. Mergere ficedulas a fico: quo cibo precipuæ pinguescit nomen adepta est. Marci: cum me ficus alat & pascar dulcibus uuis: Cur nomen potius non dedit uua mihi. Ostreæ: Pli. Mar. & Iu. locupletissimi sunt testes in q̄to pretio ostreæ apud maiores fuerint.

Turdi: notissima auis: saporisq; laudatissimi. M. Texta rosis fortasse tibi uel diuite nardo: at mihi de turdis facta corona placet & rursus inter aues turdus siquis me iudice certet: inter quadrupedes gloria prima lepus: sed nō sapore tantum uerum uoce etiam in delitiis habitus Plistius Agrip. coniunx Claudii Cæsaris turdum habuit q nunq̄ ante sermones hominū imitantem. Certamen: de saporis prestantia. A uolu. p uoluptatibus: Cice. in bruto: a senatu inquit & causa bonorum steterit. i. pro senatu & bonorū causa Liui. unde ius stabat ei uictoriam dedit Sellariam sc. sellaria loca: in quibus disponi sedes solebant: Pli. & in sellariis domus aureæ disposita. Exoletorum: iuuenum qui iam adolescere desierunt: ut festus ait dicuntur & prostituti ut apud quosdam usurpatum reperio. Monstruosi con. & foedi & monstruosi aspectus. Spintrias: spinter armillæ genus: sed id nomen aliunde factum uideri potest: græci τονσπινθηρα scintillā uocant. καὶ σπινθηρίζειν scintillare: ut spintrias quasi spinthrias litteræ transmutatione hoc est libidinis scintillas & fomenta quedam interpretari possis. lampridius libidinum genera quædam inuenit: ut spintrias ueterum malorum uinceret.

PHI. Triplici serie. apud Marti. genus libidinis nouæ notaui: qua quinq; cōnexi catenatiq; se mutuo constuprabant: sic em̄ inquit in. xii. epigrāmaton. Quo simplegmate quinq; copulentur: qua plures teneantur a cathena. Inuicem inces. mutuis stupris cōmacularent: incestare. n. & incestus proprie pertinet ad illicitum concubitum: unde ait Papini. si adulteriū cum incestu cōmitatur utpute in priuigna nuru nouerca: mulier similiter quoq; punietur: existimat Lactanti. Statii interpres incestum dici: quod uinctū non fuerit cesto: est autem cestos cingulū ueneris: quo utitur ad honestas nuptias. Deficientes libi. cum iam senio laboraret Tiberius merito frigescebat in uenerem: & q̄uis libido accensa flagraret in animo tamen deficiens & extincta frigebat in corpore. Plurifariam: pluribus locis. Tabellis: in quibus erant obscenæ picturæ. Sigill: imagūculis & paruis statuis. Libris elephantis apud ueteres scripsit libellos: quibus uaria genera concubitus uariosq; coeundi modos complexus est Marcia. Nec molles elephantidis libelli: & in priapeis scriptum est: obscenas rigido deo tabellas ducens ex elephantidos libellis: preterea fuerunt apud priscos libri alii elephantini: in quibus senatuscōsulta scribebantur: que ad pincipes pertinebant: quorum testimonium citat flauius uobiscus: hi seruabant in ulpia bibliotheca. In opera edē. in exercendo concubitu. Impetratæ scœnæ: spectaculi obscœni & foedæ libidinis: apud Apu. scœnā reperies frequenter usurpari pro re & spectaculo. Cōmentus est: reperit & excogitauit. Prostantes: prosternētes corpora & libidinantes. Pube: pueros & puellas iam uiripotentes & pubescentes. Paniscorum ha. panisci dii sunt siluestres: quasi per diminutionem dicti minutuli panes sicuti a satyro satyriscus inclinatur. scri. Pli. in. xxxv. paniscū fuisse pictum a taurisco pictore. Apul. in. vi. de asino aureo. tradit paniscuꝫ fistulas inflasse in nuptiis psyches & cupidinis: panicos uero longe differt a panisco: & em̄ panicos repētinus terror & consternatio dicitur a græcis Plutar. in apophthematis πανικον θορυβον uocat: quod interpres repentinum tumultum transtulit: & de hoc loqui uir Higinus scribens capricornū obiecisse hostibus timorem: qui panicos nominatur: Codices Higini uulgo impressi paniscos habent: cum panicos habere rectius debeant.

Symplegma · Incestare · Incestus unde. · Cestos · Sigilla. · Elephantis · Libri elephantini. · Panisci · Satyriscus. · Panicos · Locus higin.

& Nympharum habitu:palamq; iam & uulgato nomine insulae abutentes caprineum dictitabant.

De ineffabili abusu luxuriae eius.

MAiore adhuc & turpiore infamia flagrauit: uix ut referri audiri ue nedum credi fas sit: quasi pueros primae teneritudinis:quos pisciculos uocabat:instirueret:ut natanti sibi inter foemina uersarentur ac luderent:lingua morsuq; sensim appetentes: atq; etiā q̃si infantes firmiores nedū tñ lacte depulsos inguini ceu papillae admoueret: p nior sane ad id genus libidinis & natura & aetate. Quare parrhasii quoq; tabulam i qua mele agro. Atalāta ore morigerabat legatā sibi sub conditione ut si argō offenderet decies p ea sestertiū acciperet: non modo ptulit:sed & in cubiculo dedicauit. Fert ēt in sacrificando quondā captus facie ministri

[Nymphea] Nympharum:quales sunt dryades & amadryades & oreades:de qbus persaepe fit mentio apud poetas:Nym
phea uero pluratiuo numero genere neutro dicunt lacus & balneas:unde scribit Iosephus Herodem apud ascalo-
nam constituisse nymphea:hoc est ut ipse iterpretatur lacus honoratissimos & balneas. Iulius quoq; capitolinus
opera inquit Gordiani Romae nulla extant preter quedam Nymphea & balneas. Caprineum: iocoso nomine
[Caprineus] caprineus uocabatur Tiberius:tanq̃ uocabulo deducto ab insula caprearum:quo secessu oblectabatur:cum tamē
[Tiberius] possit referri ad olentē feritatēq; naturam caprarum:quas obscoenitate imitabatur:& cap̄ olidae dicuntur ab ora-
tio per translationem fetores alarū &
[Tragos] graueolentiae:quas graeci tragos latis
[Hircos] ni hircos appellitāt. Natanti sibi:in
piscina.s.que delicatae natationis cau
sa pabat:legimus heliogabalū nata-
se in piscis unguēto infectis aut croco
Inter foe.inter coxas & femora:sēri.
[Femen] Festus dici femē.nis.sicut femur. ris
[Femur] seruius uero autumat nominatiuum
foeminis nō inueniri scipio Aemilia-
nus,P.Sulpitio gallo hoi delicato iter
pleraq; aliaid quoq; pbro dedit: qd
barba uulsa foeminibusq; subuulsis ābu
laret. Appetētes cū appetētia iuadētes
ipsius genitalia. Necdū lacte depul
sos:adhuc sugentes māmā in nutrica
[Subrimi] tu atq; subrumos Subrumi enim dicti
sunt ab antiquis agni qui adhuc sunt
[Rumis.] sub māma:quae antiquo uocabulo ru
[Subrumari] mis appellatur auctor. M. Varro. inde uerbū est subrumari qd significat sub ruma hoc est sub māma summittere
[Rumina] Colu. in. viii.& alienis nō amātibus agni subrument:hinc ueteres diuā ruminā dici uoluerunt: q̃ rumis.i.māmis
presidet:cuius meminit Aug. in. iiii. de ci. dei. M. AN. Cōnexi:nefario cōplexu iuncti; Incestarent:lasciuo
se motu & agitatiōe cōstupraret. Vrig. Ausus lectū incestare nouercę Anthemolus. Deficientes sibi.ut in corpe
iā annis effeto. Tabellis picturis. Sigillis:paruis qbusdā signis. Librisq; elephātidis. pceptis ab elephantide tra
ditis:aut simpliciter libris itellige un sumi possent uariarū libidinū exēpla. Scripsit aūt elephātis de uariis & mō
strosis cōcubituū gñibus Vir.i obscoeno carmine Ducēs ex elephātidos libellis. Oui. Et q̃ cōcubitus non tacuere
suos ipetrata: scoenae:foedi spectaculi:ut sit cōtinēs p cōtento pinde ac si diceret:ne deesset exēplar & rō foede libi
dinis oculis subiiciendae. Venerios:ad usum ueneris. Cōmentus noua iuētione adeptus. Prostautes:psititu
tos. Vtriusq; se pueros & puellas. Paniscorū:panisci & aegipanes inter satyros referunt:Iginus:terrorem hosti-
bus iniecit q panisceus dr. Nympharū:siluestriū dearū ut sunt driades:& in mōtibus oreades. Caprineū:a li-
bidinū foetore uel qd magis placet ad isule nomē allusit q id primū dixit uel α ποτου και πρατων: quod est ad lu
xuriam cōcito. Infamia:pditae libidinis. Inter foe. interiores ptes ac prepinguiores foe morū. Liui. qdā iacētes
uiuos succisis foem. nibus poplitibusq; inuenerūt. Appetētes:illius intellige genitalia. Nōdū la. dep. adhuc la-
[Fellare] ctētes. PHI. Inguini ceu pa. fellatorē symbolicos sigñat:est eñ fellare uerbū uetus qd significat lac exugere.
Solinus nequaq̃ equa pullo pbet ubera fellitāda hoc est sugenda:hinc metaphoricos uerbū:qd alioquin honestū
[Honos au-] erat translatū est ad rē obscoenā: & in qua noianda honos auribus prefandus sit. Nāq; fellare dicuntur illi illae ue
[ribus] qui q̃ ue genitalia uirilia intra os recipiūt:& illa proinde ac mamillas exugūt:unde & fellatores & fellatrices i tur
pi opprobrio sunt & appellatione foeda apud priscos:q uero genitalia huic infandae libidini p uoluptatem accō
[Irrumare] modabāt irrumare dicebant: ipsi uero irrumatores:hinc est illud poetae epigrāmatarii: nemo est thai senex ad ir-
[Irrumato-] rumandū. Tiberius cū hac libidine foedissima hoc est irrumatiōe laetaretur inguina tanq̃ papillam māmae por-
[res] rigebat fellitanda ore a pueris adhuc lactentibus. Papillae:papillas capitula mammarum dicimus:q p pa-
[Papilla] pularū sint similes:sunt aūt papulae tubercula & pustulae:quarum duo genera describit Cel. lib. v. Natura: na-
[Papulae.] turalia uitia mollire possumus:penitus extirpare non possumus:sēri. Maternus qd uenus cū luna facit libidinosa
cupiditate preposteros. Et aetate: qm senior erat:& qui senex est facilius hāc infandā libidinē. q̃ uiribus non in
diget exercere potest q̃ coitū. Nā ut inqt poeta satyricus:coitus iam longa obliuio uel si coneris iacet exiguus cum
[Parrhasius] ramice neruus. Parrhasii tabulam:parrhasius pictor fuit nobilissimus ephesi natus:q oli cū zeuside descendit
[Oplitides.] in picturae certamen:hic primus symmetriā picturae dedit: laudat Plini. in. xxxv. duas parrhasii nobilissimas pi-
cturas:que oplitides dictae sunt ab armatura. in qbus alter in certamine ita decurrens pictus erat ut sudare uideret
alter arma deponens ut anhelare sentiret:nullus aūt pictorū insolētius & arrogātius usus picturae gloria fertur q̃
parrhasius:nā & abrodietū se appellabat:qd sigñat mollē & delicatū. Idē qd ad Tranqlli sentētiā pertinet pinxit li
[Abrodie-] bidines in minoribus tabellis:eo gñe & petulantibus iocis se reficiens:inter tabellas parrhisii libidines continētes
[tus] fuit una in qua inerat haec pictura: ut atalanta meleagrum amatorē fellaret; hoc est ore illius genitalia exugeret;
tanq̃ meleager esset irrumator & illa fellatrix:hac tabula ppter similitudinē obscenorū morum fedaeq; libidinis;
[Ore mori-] maximopere oblectatus ē tiberius:adeo:ut eā in cubiculo dedicaret. Morigerabatur:legendū ē ore morigerabat
[gerari] & significatur fellatio nāq; ore morigerari in libidine nihil aliud est q̃ ore exugere inguina irrumatoris; de amore
atalantae & meleagri affatim scripsimus in principio propertii commen.

Argumento offenderetur. tanq̄ obsceno & libidinoso; & quo haud dubie pudicus princeps fuisset offensus: sʒ Tiberius nō solū tali argumento offensus non est: sed maxime tali pictura oblectatus utpote suis spurcissimis moribus congruente. Captus: tanq̄ amator. Teren. sensi captus est. Acerrā: acerra auctoribus grammaticis est ar- Acerra
cula thuraria ubi thus reponit: quo diis sacrificat. Virg. farre pio & plena supplex ueneratur acerra. thuribulum Thuribulū
uulgo uocitatur graeci θυμιατηριον dicunt. Seductum: semotū & in locum secretiorem abductum: ubi nulli forent arbitri & testes. Persi. q̄ nisi seductis nequeas cōmittere diuis. Plini. in episto. seductos homines appellat se-

Acerrā preferentis nequiuisse abstinere: quin pene uix dum re diuina peracta ibidem statim seductū cōstupraret: simulq; fratrem eius tibicinē: atq; utriq; mox ꝙ mutuo flagitium exprobrabant crura fregisse.

De illusionibus eius ad foeminas.

Foeminarū quoq; & quidē illustrium capitibus quā propere solitus sit illudere euidētissime apparuit Malloniae cuiusdā exitu: quā perductā nec quicq̄ amplius pati cōstantissime recusantē delatoribus obiecit: ac ne reā quidem interpellare desiit: ecquid poeniteret: donec ea relicto iudicio domū se arripuit: ferroq; trāsegit: obscenitate oris hirsuto atq; olido seni clare exprobrata: unde nota in atellanico exodio proximis ludis assensu maximo excoepta percrebruit hircum uetulum capreis naturam ligurire.

q̄stratos a strepitu urbano uiuētesq; in secessu: in qbꝰ iterdū plus doctrinarū ē solet citra gl'iatione: q̄ in his q sunt meri ostētatores. Tibicinē: extrinsecus subintellige cōstuprauit. Flagitiū: ꝯstupratione. M.AN. Ad id genus libidinis ad irrumationē subaudi. Natura ad irrumationē ꝓna. Aetate similiū illecebrarū indiga Mar. Nemo thai est senex ad irrumandū. Parrhasii: parrhasius Ephesius pictor sua aetate illustris & Zeusis aemulus: Pli. ꝓter alia multa archigallū ab eo ait pictū: quam tabulam Tiberius. xl. talētis mercatus ē. Meleagro: oenei filio. Atalāta ꝙ atalāta amata fuerit a meleagro historia notior est q̄ lōgiore sit sermone explicāda. Oui. arsit & oenides in menalia atalāta. Ore mo. obsequebat: sese illi irrumādā dabat. Sub con. certa pactiōe. Argumēto: cōcubitus figuratione q̄s uulgo innotuisset ipm Tiberiū irrumatiōe delectari cōditio ea fuit: ut nisi illi placuisset nō solū mitteret uō daret qcq̄ sed decies etiam sestertiū acciperet. Praetulit: pre cunctis q̄s ad id ꝑs mercatus esset ꝓbauit. Dedicauit. ꝑpetuo esse dedit statuit. Sacrificādo: quū sacra faceret. Facie: forma. Acerrā: turibulū ut Acrō interp̄tat: ut Festus arā q̄ añ mortuū poni soleret: in q̄ odores incēdebant: ut alii dixere arcā turariam: Ora. Quid uelint flores & acerra thuris. Tibicinē: tibia canētē. Mutuo: uterq; alteri. Flagitiū: stuprū ab eo illatū. Exprobra. ꝓbri loco obiiciebant.

PHI. Capitibus illudere. Tiberius illudebat capitibus matronarū irrumādo easq; fellatrices faciendo: capite enī haec libido tetra ꝑficitur: de qua intellexit Lactā. sic scri. in. vi. diuinarū institu. de istis loquor quorum teterrima libido & execrabilis furor ne capiti qdem parcit. Malloniae: nomē ꝓpriū mronae. Perductam: signi-
ficanter loquutus: perduci enī foeminae dicunt quas ꝑ uim & inuitas ꝑductores stupratori conciliant: sunt autem Perducto-
perductores inuitarū ꝑsonarū: cū lenones sint ultronearū. Quicq̄ am. i. q̄ parata erat pati oīa preter hanc teterri- res
mam fellationis libidinem. Delatoribus: sensus est. Tiberius qm̄ sibi ore morigerari matrona recusauerat sub- Lenones
ornauit accusatores: q illam adulterii reā facerēt. Interpellare: interfari interrumpere illā agētem in iudicio cau- Interpellerē
sam. Ecquid poe. nunqd poenitudine duceretur ꝙ sibi irrumare uolenti ore morigerari recusasset: ecquid au- Ecquid
ctore Prisci. ex en & qd componitur & significat nunqd. Ferroq; trā. sibimet gladio mortē cōsciuit. Obsce-
nitate oris: haec exprobratio facta est a matrona: tanq̄ Tiberius non solum irrumator esset: sed etiam cūnilingus in Cūnilingi.
cunnilinguos aūt hoc est eos qui per obscoenitatē infandam lingunt inguina foeminea scri. frequēter & mordaci-
ter epigrāmatarius poeta. Hirsuto. piloso. Olido fetenti. Catullus. olidū lupanar. Nota exce. notatio infa-
matio & foeda sugillatio in Tiberium ex cantico fabulae conuersa est & inuulgata. In atel. exo. tradunt Dona. Atellanae
& Diome. atellanas fabulas esse latinas argumentis dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis graecis dictae autem sunt atellanae ab atellana ciuitate oscorum: in qua primū coeperunt. Vale. lib. ii. de atella. haec atellani ab oscis asciti sunt: quod genus delectationis italica seueritate temperatum: ideoq; uacuum nota est. Scire autem debes:
quod minime obliuioni tradendum est Luci. Pomponium Bononiensem atellanarum scriptorem clarū extitisse Pōponius
inteporibus pōpeii & Cicero. exodia autem ridicula uersibus intexta fabellis atellanis potissimum conserta sunt Bononien-
sicut ostendit Liui. cuius uerba subieci ex lib. vii. iuuentus ipsa inter se more antiquo ridicula intexta uersibus iacti- sis poeta
tare coepit: Vnde exodia appellata cōsertaq; fabulis potissimum atellanis sunt: quod genus ludorum ab oscis ac- Exodia
ceptum tenuit iuuentus: nec ab histrionibus pollui passa est; uidentur autem exodia propterea uocari; ꝙ. s. extra cantum essentiā ἐξω graeci extra ᾠδην cantum noiant. De exodio in hoc signatu ait Iuue. tandēq; redit ad pulpi-
ta notum exodium: & alibi urbicus exodio risum mouet atellanae: exodium quoq; signat finem & exitū quasi ἐξω Exodium
τηϛοδου. i. extra uiam. Inde Var. appellat finem uitae exodium: idem alibi ait. Quod ceperas modo in uia narra ut ad exodiū deducas: liber exodi inscribit quasi exitus iudeorū ex aegypto: caeterum syllaba scda corripitur i exodio: etiam in pria quā in scda signatione: q̄uis alterū ab οδου quod uiā significat: alterū uero ab ᾠδης. i. a cātu: cuius syllaba lōga est & scribit ꝑ ωμεγα. Assensu. s. spectatorꝫ. Percrebruit: celebrata est & crebriter usurpata. Hircū ue. haec est nota: q̄ i Tiberiū excepta est ex uerbis atellanici exodii: nā cū in fabula illa atellana haec uerba de hirco animali dicerentur: q naturā caprarū more hircino liguribat; festiuiter & tempestiuiter in Tiberium translata sunt atq; deflexa: tanq̄ Tiberius foret ille hircus uetulus: qui naturam liguriret capreis hoc ē lingeret tāq̄ cunnilingus foemineos cunnos: ligurire ut interpretatur donatus est suauiora edulia carpere & ꝑ helluationeʒ uo

Naturam ligurire Liguritores, Ligurire Cunnilingus.

rare patrimoniũ:unde liguritores dicti:qui bona helluant & deuorant: hinc cũnilingus non insule dici potest naturam ligurire:quãdo lingit locos foemineos:eosq; per uoluptatẽ foedissimã uorare ur̃. Natura. eñ ut notũ est significat genitalia tã uirilia q̃ foeminea:a graecis dr̃ phisis:Hiero.in episto. quadã de circũcisiõe scripta uideamus inquit que causa est:ut eam partem corporis:q̃ secretior & occultior est:que a graecis physis a nostr.s dr̃ natura ad circuncidendum dñs elegerit:natura quoq; de brutis dr̃.M.Varro:de ouibus scribens ait:deterreat a saliẽdo & fiscellas e iunco alia ue qua re quod alligent ad naturã:idem tum scylla naturam equae cum menses ferunt tangunt.

De auaritia & tenacitate eius.

PEcuniae parcus ac tenax comites peregrinationuʒ expeditionumq; nunq̃ salario cibariis tantum sustentauit. Vnã modo liberalitatem ex indulgentia uictrici prosecutus cum tribus classibus factis pro dignitate cuiusq;: primae sexcentena sestertia:secundae quadringẽta distribuit: ducenta tertiae quã nõ amicorũ:sed graecorũ appellabat.

De operibus publicis per eum: & spectaculis non factis:& parcitate alimoniarum.

PRinceps neq; opera ulla magnifica fecit:nam & quae sola susceperat: idest Augusti templum restitutionemq; Pompeiani theatri imperfecta post tot annos reliquit. Neq; spectacula omnio edidit:& his quae ab aliquo ederẽtur:rarissime interfuit:ne quid exposceretur utiq; post q̃ comoedum actium coactus est manumittere. Paucorum senatorum inopia sustentata ne pluribus opẽ ferret negauit se aliis subuenturũ nisi senatui iustas necessitatũ causas ꝓbassẽt quo pacto plerosq; modestia & pudore deterruit: in quibus

Natura p. Genitalib; Physis

De foeditate aũt huiusce teterrimae libidinis est illud a Seneca scriptum in mamercum cunnilingum. Quid tu cũ mamercum cõsulem faceres: ignorabas ancillarũ suarum menstrua ore illũ hiante expectare. Pecuniae par. nullum uitiũ detestabilius auaritia ẽ: maxime in pricipibus ut inqt Cic. & rempu. gubernantibus:auarus in oẽs malus est:in se pessimus.

Auarus in oẽs malus.

Nũquaʒ salario. scri. Pli. a sale dicta salariae euʒ in magna apud antiquos auctoritate esset sal:sicut etiam apparet a nomine salariae uiae: quoniã illa sal in sabinos portari consueuerat:salarios uero appellamus homines qui uenditant salsamenta: Marcialis:quod uiles pueri salariorum.

Salaria uiã. Salarius

M. AN. Capitibus:capitibus dixit ad nefariũ irrumationis uitiũ alludẽs. Illudere:petulãter incessere:contumelioseq; insultare. Maloniae: sic hñt codices ferme oẽs quos uidimus sed miloniae libentius legeri. Perductam: ad eius cõcubitum ductã. Amplius pa. q̃ legitimũ coitũ. Delatoribus:accusatoribus q eã ĩpudicitiae alterius ut flagitii accusarẽt. Reã eãm dicente. Interpellare iteragendũ cõpellare idẽtidẽq; rogitare. Ecqd poe. an pnia duceret qd̃ sibi non eẽt morigerata. Ferroq; trã. gladio traiecit. Obscenitate or. detestabili irrũationis foeditate aut fellatonis potius:qd̃ ex iis q̃ sequuntur dat intelligi. Olido. male olenti. Atellanico:atellanae fabulae ab atella oscorũ urbe:cuĩ origo supra est ĩ his ridiculae ꝑsonae ĩducebant. Exod. ur̃ exodiũ ꝓprie atellanarũ eẽ si quis Li. attẽtius audiat:iuuentus inqt illa histriõibus fabellarũ actu relicto ipi inter se more antiquo ridicula intexta uersibus factitare coepit:q̃ exodia postea appellata:ꝯsertaq; fabellis potissimuʒ atellanis. Iu. Vrbicus exodio risum mouet atellanae. & Tranquillus attellanico eo exodio: Festus finem exodium interpretatur dicitur ac ε̄ξω extra και την ωδην cãtu. Assensu maximo: ingenti spectantium plausu. Percrebuit:uulgata est. Hircũ uetulum:uerba sunt ex fabula pronunciata:sed obliqua interpraetatione in Tiberium senem foeminarum inguina fellatione appetentem deflexa. Ligurire:uorare:sed lingere dicere uoluit. Pecuniae: transitio a foedissimo libidinum uitio ad auariciam & rapacitateʒ:quae in principe uicia eo sunt magis detestabilia: quo & pluribus ꝑniciosa Peregrinationum itinerum peregre susceptorum.

PHI. Ex indulgentia uictrici:ex augusti liberalitate. Tribus classibus:meminit Vegetius in quarto rei militaris duarum classium ab Augusto factarum:quarum altera misenensium littori preerat: altera rauannatium:ut ita ab utroq; mari custodiretur Italia:addita est & tertia Classis cui Tiberius indulsit sextertia tantũ ducenta; tanq̃ uiliori reliquis duabus. Sed graecorum:tanq̃ instructa esset nauarchis graecis & remigibus. Augusti templum. Tiberius in nolana ciuitate ubi perierat Augustus templum Augusti dedicauit:alterum Romae inchoauit Augusti templum de quo nunc loquitur quod reliquit imperfectum. Opera magnifica: scribit Aristo te. in quarto ethico. magnificum dici illum:qui in magnis pro dignitate sumptum facit:qui circa publicam magnificentiam impensas facit honorificas:ueluti in ludis:in rebus diis sacrificatis:in aedificiis in epulo publico.

Magnificus qui Comicus Comoedus

Comoedum actium:comoedos dicimus histriones:actores recitatoresq; comoediarum: comicos uero ipsos poetas:comoedus fuit roscius:comicus fuit Terentius & Plautus. Coactus manumittere:ostendit iurisconsul. ff. de aedili. edi. in familia numeroq; seruorum fuisse comoedos:sic enim scriptum legimus:cum eiusdem generis plures simul ueneant:ueluti comoedi uel chorus:referre ait: num in uniuersos an in singulos praecium constituat.

Ne pluribus opem ferret: Seneca lib. de beneficiis. ii. haec scribit. Tiberius Caesar rogatus a nepote. M. aelio pretorio:ut aeri alieno succurreret; edere illum sibi nomina creditorum iussit: hoc non est donare: sed creditores conuocare:cum edita essent:scripsit nepoti iussisse se pecuniam solui adiecta contumeliosa admonitione effecit ut nepos nec aes alienum haberet nec beneficium liberauit illum a creditoribus; sibi non obligauit; aliquid Tiberius sequutus est: puto noluit plures esse qui idem rogaturi concurrerent.

Pudore deterruit:malebant eñ prae pudore degere inopes:q̃ in senatu causas inopiae necessitatisq; ꝓbare: nam ut inquit elegãter Hierony. ingenia liberaliter educata facilius pudor uincit q̃ metus.

Ortalum:alius est ille ortalus:ad quē scri. Catullus se uocat a doctis ortale uirginibus. Hortensii. Nepotem:olim hortensius ob eloquentiam fuit in foro rex causarū:ut inquit Pedianus Asconius:hic pnunciatiōe plurimū ualuit:cuius rei fides est:q diu princeps oratorū:aliquādo æmulus Ciceronis existimatus est:nouissime quo ad uixit secundus periit hortensius clamore diruptus in actione causarum:ut indicat. Q u. seremus:cuius uersus hi sunt:sic est hortensius olim absūptus caussa eterū confectus agendis:obticuit cum uox domino uiuente periret & nondum extincti moreretur lingua diserti. Auctore augusto:hoc referendū est ad id tempus quo Augustus leges tulit de maritādis ordinibus hortatusq; est Romanos ad rem uxoriam imitendumq;germanici exemplum illius liberos palam ostentans. Tulerat:susceperat. Quattuor liberos qui tres liberos habebant immunitatibus donabantur tanto magis ortalus cum quattuor filios suscepisset merebatur foueri & subleuari a principe Tiberio.sed pudore deterritus est a petēdo ne inopiam suam in senatu publicaret:lex erat apud lacedæmonios:q tres genuerit filios eū esse immunem a custodia:qui uero quattuor immunē ab omnibus oneribus:auctor Aristo.in ii.politicorum. Tulerat:susceperat itidē supra:ex Liuia nihil liberorum tulit. M.AN. Tribus classibus.i.ordinibus in classium speciem:ex omni suo comitatu constitutis. Primae precipua dignitate pditae. Tertiae infimae. Sed graecorū:uel graeci generis:uel quia Augusti exēplo pallio totam classem ornauit graeceq; loqui iusserat. Augusti templum:Romae inchoatum. Nequid expo.ne siquid populus coram petiisset præpudore prestare cogeretur. Quo peractos quare seruata:uel potius qua denuntiatione. Hortensii:omnium suæ ætatis oratorum.M. Tullio dūtaxat excepto clarissimi. Augusto auctore:Augusto hortante:iubente ut uxorem duceret. Tulerat:habuerat in eodem significatu:alibi sustulit:dixit.

Ortalus. Mors hortensii.

Lex spartana de filiorum nūero

Ortalum Q. uiuiti hortensii oratoris nepotē:q per modica re familiari auctore Augusto quattuor liberos tulerat.

De auaritia & parcitate & aliis gestis eius.

PVblice munificentiam bis omnino exhibuit proposito millies sextertium gratuito in triennii tempus. Et rursus quibusdam dominis insularū:quæ in monte celio deflagrauerant:pretio restituto:quorū alterū magna difficultate nūmaria populo auxiliū flagitante coactus est facere:quum per senatusconsultū sanxisset:ut fœneratores duas patrimonii partes in solo collocarent debitores totidem æris alieni statim soluerent:nec res expediretur. Alterum ad mitigandam temporum atrocitatem. Quod tamen beneficium tanti æstimauit:ut montem celium appellatione mutata uocari Augustū iusserit. Militi post bublicata ex Augusti testamento legata nihil unq largitus est præter q singula milia denariorū Prætoriāis:q Seiano se nō accōmodassent:& quædā mūera syriacis legiōib9:q solæ nullā Seiani imaginē inter signa coluissent. Atq etiā missiones ueteranorū rarissias fecit:ex senio mortē:ex morte cōpēdiū captās:

PHI. Gratuito in triennii ips sensus est:usum eius pecuniæ ad tres annos indulsit Tiberius difficultate nūmaria laboranti:populo:sicut olim Augustus usum gratuitum pecuniæ ex damnatorum bonis superfluentis ad certum tempus indulsit his:qui cauere in duplum possent. Dominis insularum:in Iulio Cæsare declarauimus insulas dici domos ab aliis domibus seiunctas:quæ Romæ frequenter deflagrabant:& ut auctor est Iulius capitolinus Antonio pio imperante.cccxl.insulas Romæ absumpsit incendium. Tiberius munificentiam in hoc exhibuit quod dominis restituit prætium insularum incensarum. In monte celio:inter Romanos montes est & celius:quem urbi addit Tullius hostilius:ibiq; ipse rex habitauit quo frequentius habitaretur.Liui.auctor:fuit & celiolus prope celium montem:ut docet Varro:qui a celio tusco duce celium appellatum autumat. Quorum alterum:de pecunia mutuatica gratuito præbita. In solo collocarent. Exempli causa uoluit Tiberius ut fœnerator:qui habuisset in censu.ccc.milia is.cc.collocaret in prædiis tam urbanis q rusticis:ut ita copia rei nummariæ fieret uberior:& debitores:qui uerbi causa deberent.ccc.milia statim exoluerent ducenta milia. Nec res expediretur:ob difficultatem scilicet nummariam dissolui non poterant statim a debitoribus duæ partes æris alieni hoc est debitorum. Alterum:hoc refertur ad restitutum præcium dominis insularum. Vocari augustum:in honorem scilicet nominis sui:cum & ipse Augustus diceretur ex adoptione. Militi:militibus singulatiuus numerus pro pluratiuo. Ex Augusti testamento:dictum est in Augusto:quemadmodum illius testamentum in senatu apertum & recitatum est quo legauit cohortibus urbanis quingenos legionariis treecnos nummos:prætorianis militibus singula millia nummum:ex quo apparet magis legendum esse post publicata legata q duplicata. Seiano:q non adhæsissent factioni seiani:de quo mox plura. Syriacis legionibus.syriacis legiones intelligit Romanas:quæ id temporis in syria militabant. Nullam seiani imaginem:seianus:ut inferius declarabitur in tanta fuit apud Tiberium ab initio æstimatiōe & gratia:ut ab omnibus ordinibus statuæ illi erectæ sint:quas paulo post retro agente se fortuna deiecerunt & confregerunt. Tiberius syriacas legiones muneribus quibusdam prosecutus est quod ab his solis nulla seiani imago inter signa militaria culta adorataq; fuisset:imagines autem imperatorum inter signa militaria gestari moris fuit:ut docet Vegetius in secundo:quas qui ferebant dicti sunt imaginarii. Missiones:Honestas missiones significat:quæ emeritis stipendiis ab Imperatore indulgeri solent.

Insulæ. Celius mons. Celius

Ex more compendium:lucrum. Tiberius missiones ueteranorum rarissimas faciebat:propterea q expectabat:ut illi utpote senio confecti cito morerentur:ex quorum morte compendium hoc est lucrum captabat:cum præmia:quæ ueteranis dari solent sibi lucraretur:titulus est apud iurisconsultos de priuilegiis ueteranorum:qbus

Imaginarii Cōpēdiū.

cas: uidetur Antiochia illa syriæ inclita celebrataq; monumentis historicorum.

M. AN. Disiectis: terremotu ciuitatibus: Euse. auctor est Tibe. principe tredecim Asiæ urbes terremotu concussas: & in his ephesū. Augurem: augures tres ab initio creati: ut diony. ait mos unus adiectus: nouissime alii quinq;: ita ut noue essent nūero. unde & quibus demonum prestigiis augurandi disciplina ad Ro. fluxerit Diony. & Pompo. lætus p̄ceptor noster in eo libro: quem de sacerdotiis ad. M. Panthagatū scripsit perspicue demonstrant. Lāgore: angore potius legendū. Ne quo: nullo alio. Hærede: bonorū successore. In gratiā Q uirini: ut qrino gratificaret.

De odio eius contra consanguineos & cōiūctos.

Odium aduersus necessitudines in Druso primū fratre detexit: prodita eius epistola: qua secū de cogendo ad restituendā libertatē Augusto agebat. Deinde & in reliquis Iuliæ uxori tantū abfuit ut relegatæ quod minimū est officii: aut hūanitatis aliqd impartiret: ut ex cōstitutiōe patris: uno oppido clausā domo quoq; egredi: & cōmertio hoim frui uetuerit: sed & peculio cōcesso a patre præbitisq; annis fraudauit per speciē publici iuris: q̧ nihil de his Augustus testamēto cauisset. Matrē Liuiā grauatus uelut p̄tes sibi equas potentiæ uīndicātē: & cōgressum eius assiduum uitauit: & longiores secretioresq; sermōes. ne eius cōsiliis: quib⁹ tamē interdū: & egere: & uti solebat: regi uideretur. Tulit etiā p̄indigne actū in senatu: ut titulis suis q̄si Augusti. ita Liuiæ filius adiiceretur. Q uare nō parentē patriæ appellari: nō ullū insignē honorē recipere publice passus est: sed & frequēter admonuit maiorib⁹: nec fœminæ cōuenientib⁹ negociis abstineret: præcipue ut aīaduertit icēdio iuxta ædē uestæ: & ipsā interuenisse: pp̄lmq; & milites: quo enixi⁹ opē ferrēt: adhortatā: sicut sub marito solita esset.

Præ diuitiis & orbitate: tertius rei captatoribꝫ apprime popularis: & eū nō solū hereditatis spes aderat: sed ampli etiā patrimonii q̄si neutrū sine altero grām p̄mereri potuisset. Dimissā eā. i. diuortio cū ea facto. Arguebat: crimini dabat.

Cōfiscatos: cōstat subaudi. Impudēs: impudēter excogitatā. Partem rei familiaris: domestici census.

In pecunia: & nō in p̄diis. Et priuatis: priuatæ fortunæ uiris. Vocone: quidē nomē hñt. Ingentiq; gaza multa ui auri: recteq; gazā p̄ thicas opes dixit: ad p̄sas quoq; id uerbū peculiare est quiq; parthis ipsis poene finitimi sūt alludēs. Antiochiā: phœniciæ urbē. Perfidia. proditione

PHI. Aduersus necessitudines: nemo est q nesciat necessitudinē dici ius quoddā & uinculū religiosæ coniūctiōis. uñ necessarii dicūtur hoc iure affinitatis familiaritatisue cōiuncti. Necessitudo. Necessarii.
Præterea necessitudo qđ infreqña est inuenit in libris ueterū p necessitate. sicut apud Salu. & Cice. unde est illud sempronii Aselionis: bonū imperatorē signis collatis decertare nō debere: nisi sūma necessitudo: aut sūma ei occasio data fuisset. necessitudies hoc in loco accipe p necessariis ipsia & affinibus. In reliqs: detexit. s. odiū aduersus reliq̄s necessitudines. Detexit: elegātius est detexit. Relegatæ: Iuliā ab Augusto patre relegatā fuisse oibus p bris cōtaminatā superius declaratū est. Patris: Augusti. Oppido: in qđ erat relegata. Peculio concesso a patre: peculiū habent serui: habent & filii p̄mittentibus dñis & patribus: Iulia peculiū habebat a patre cōcessum: quo fraudata est a marito Tiberio. Peculium. Annuis: annua absolute dicūtur alimēta in singulos annos. Iuuenalis. Sunt q̄ tortoribus annua p̄stant apud iuriscōsultos titulus ē de annuis legatis. ubi ait Vlpia. si cui annuū fuerit legatū relictū: sine adiectiōe sūmæ id uideri relictū: qđ ut ait nerua testator p̄stare solitus fuit. Tiberi. fraudauit Iuliā uxorē relegatā annuis alimētis ab Augusto p̄bitis sub p̄textu iuris: tanquā Augustus annua dari nollet Iuliæ idq; significare uidere: q̧ in testamēto nullā de annuis dādis mentionē fecisset. Annua. Cōgressū: recusabat Tiberius cōgredi colloqui & sermocinari cū matre. Partes æquas: p̄inde ac in administrādo imperio par esse uellet ipi Tibe. Ne cōsiliis. s. maternis. erat eñ Liuia pro captu fœminarū solers & prudens: cuius cōsilio olim usus est Augustus in rebus magnis: sicut ostendit Seneca. Titulis suis: solemus scribere in titulis nomē auctoris cū noie parētis. exēpli causa sic. Tibe. Augu. filius hoc fecit. senatus cēsuerat: ut ita in titulis nomē matris ascriberet hoc pacto. Tibe. Augusti & Liuiæ filius hoc fecit. id indigne tulisse Tibe. signat Trāql. utpote maternū nomē dedignātē. Nō parētem patriæ: sicut Augustus pater patriæ dictus fuit. ita Liuia parēs patriæ dicebat: cū fœminæ coruscare soleant radiis maritorū claritatē accipiētes a p̄iugali claritate. Tiberius osor matris Liuiæ noluit illā parētē patriæ appellari: nec ullo honore publico insigniri. Nec fœminæ cōuenientibus: scri. Vlpianus digestis de regulis iuris: fœminas aboibus officiis ciuilibus remotas esse: & lib. iii. digestoꝝ. ti. de postulādo: ne uirilibus officiis fūgātur mulieres interdicit. & ad senatuscōsultū uelleianū. moribus ingt ciuilia officia dēpta sūt fœminis: & pleraq; ipo iure nō ualent. Fœminæ remotæ ab officiis ciuilibus. Et ipsā interuenisse uirorū magis q̄ fœminarū eē uidet interuenire incēdiis: & pp̄lm adhortari ad ignē restiguēdū. Enixius: uehemētius.

M. AN. Necessitudines: necessarios & p̄piquos: qbus natura more: tales arctiore quodā caritatis uinculo deuixit. Prodita ep̄la i apertū relata. Cōstitutiōe patris: ut Augustus p̄ stituerat. Domoq; egredi: q̄si dicat: nō p̄tēus mœnibꝫ oppidi iclusā a pr̄e uoluit etiā domo exire oī hoīꝫ adēpta cōsuetudine. Sed & peculio: tenui pecunia seu supellectili: seu peculio quodā permissa. Præbitis annuis: pecuniis in annuā alimoniā & usū exhiberi solitis. Fraudauit: maligne præbuit: uel potius p̄uauit. Testamēto cauisset: q̄si reddi Augustus noluisset: quæ ipe testamēto nō legasset. Grauatus: grauiter ferēs. Partes æq̄s: æquā in administrādo imperio auctoritatē. Vendicantē: ad se trahentē. Cōgressū: colloquiū p̄suetudinem. Regi: instrui: gubernari. Actū: decretū. Actis suis: quæ publicāda eēnt. Maioribꝫ q̄ fœmina toto sustinere posset. Nec cōuenientibus: parū muliebri administratiōe dignis. Præcipue: uehemētius q̄ alias admonuit.

PHI. Simultatem: odii matris quo quid flagitiosius esse potest. Instāti: urgēti & efflagitanti Liuiae mři. In decurias: in ordines iudicū: de qbus superius satis ac super. Adlegeret: ascriberet: uerbū est legendis iudi
Collegae. cibus accōmodatū. M. Varro lib. ii. latinae linguae. sic inquit a legendo legitima & collegae: qui una lecti: & qui eo
Sublecti. rum loco suppositi: sublecti: additi: allecti: sic & ascripticii dicebātur: qui supplēdis legionibus ascribebātur. Ad
Allecti. lecturum: ascripturum: additurum. Ascribi albo: album multifariam dici ex longa lectione obseruauimus erat
Ascriptitii. album decurionū: album citharedorum: album pontificū: erat & album iudicū. accipitur aūt pro tabula: in qua iu
De albo. dicum nomina scripta proponebant.

Item de odio & crudelitate eius in matrem.

DE hinc ad simultatem usq; processit: hac ut ferunt de causa: instanti saepius ut ciuitate donatū in decurias adlegeret: negauit alia se conditione adlecturū q̄ si pateretur adscribi albo extortum id sibi a matre. At illa cōmota ueteres quosdā ad se Augusti codicillos de acerbitate & intolleratia morū eius e sacrario ꝓtulit atq; recitauit. Hos & custoditos tam diu & exprobratos: ta𝔷 infeste adeo grauiter tulit: ut quidam putent inter causas secessus hanc ei uel praecipuam fuisse. Toto quidē triennio quo uiuēte mře abfuit: semel oino eā: nec ampli⁹ quā uno die paucissimis uidit horis. Ac mox: neq; aegre adesse curauit: defūctāq; & dū aduētus sui spem facit cōplurium dierum mora: corrupto demū & tabido corpore: funerarā prohibuit consecrari: quasi id ipa mādasset: testamētū quoq; ei⁹ ꝓ irrito habuit: oēsq; amicitias & familiaritates: etiā qb⁹ ea funeris sui curā moriēs demādarat: intra breue tps afflixit: uno ex his

siquis uero album corrupisset puniebatur: quia praetoris maiestas ꝯtēpta uidebatur. Vnde ait Vlpianus libr. ii. ffoꝝ. titu. de iurisdi. iudi. Si qs id qđ iurisdictionis perpetuae causa in albo ĩ uel carta uel in alia materia ꝓpositū erit dolo malo corruperit: dat̃ in eum qngentorū aureorū iudiciū: qđ populare ē. Paulus quoq; inqt: si familia alicuius albū corruperit nō sic̄ hic edicitur ut in furto. qnetiā lib. L. ffoꝝ. tic. ē de albo scribēdo. ubi docet Vlpia. quo ordine decuriones in albo scriptos eē oporteat. tradit Cice. in. ii. de ora. pōtificē maxim res oēs singuloꝝ annoꝝ
mādare līis solitū: q ea oia referebat ĩ albū & ꝓponebat tabulā domi: prās
Annales ut eēt ꝓplo cognoscēdi hiq; annales
maximi. maximi noiabāt. Liui. quoq; refert iussisse Ancū Martiū ut pōtifex sacra publica ex cōmētariis. Nūmae in album elata in publico ꝓponeret. Pli. ad albū: iudicū ueluti alludēs decentissime scripsit in ꝓhoemio naturalis historiae: cū hanc operā cōdicerē nō eras in hoc albo. Quinti. in. xii. multos cognouisse se tradit: qui tedio laboris quē ferre tēdētibus ad eloquētiā necesse est: cōfugiūt ad haec diuerticula desidiae: quorū alii se ad albū: ac rubricas trāstulerūt & formularii: uel ut ait Cice. leguleii quidā eē maluerūt. Seneca quoq; ait in. iii. de bñficiis. Iudicē sensus in albū & equestris haereditas misit. sensus aūt Trāquilli hic est. Tiberius nō alia cōditione dicebat se inter iudices relaturū esse illū: quē ciuitate donatū mater referri cupiebat: nisi in albo iudicū ipa pateret ascribi hāc clausulā. id a se mře𝔷 per uim extorsisse. Extortū: ꝑ uim ꝯcessū ab inuito & reluctāte. Codicillos: tabellas epistolares. alias codicil
Codicilli. los uocamus genus testamēti: quorū ius cōstat nō fuisse ante Augusti tēpora. Codicilli nullā solēnitatē ordinatio
Sacrarium nis reqrūt: de qbus iurisconsulti docte copioseq; ꝑscribūt. Cōmota: indignabūda. Sacrario: sacrariū auctore Vlpiano locus ē in quo sacra reponūtur. qđ etiā in aedificio priuato eē pōt. qđ si legas ex secretario & intelligas ex
Secretariū. repositorio rerū secretarū: quae dictio latina ē & a latinis scriptoribus usurpata. Apuleius in cosmographia secretaria terrae appellat occultoria & secretiora sub terrā loca. & Iosephus cuius interpres ē Ruffinus luculentus scriptor li. xviii. antiqtatū. sic ait Philonē ex secretario Caius iubet excludi absentēq; fieri. Protulit. deprompsit: eduxit.

Tā infeste: tā inimiciter. Secessus: qñ relicta urbe secessū cāpaniae petiit: & mox capreas se ꝓtulit. Abfuit ab urbe morā trahēs in secessu capreарū. Aduentus sui: dū diuulgat se aduēturū Romā: ut praesens celebret maternas exeqas. Corrupto & tabido corpe. solēt cadauera citissime putrescere & tabida fieri hoc est tabe corrūpi
Corpus. Tiberius ut corpus matris defūctae fieret putridius nō ꝑmiserat sepeliri: dū se quoq; uelle funeri exeqisq; maternis
Alexādri interesē denūciat: ecōtrario in Alexādro magno. id fuit admirabile: q corpus eius exanimū septē dies iacuit in solio
nō tabidū. aestu solis feruētissimo: nulla tm̄ tabe. ne minimo qdem liuore corruptū: rigor quoq; q constat ex spū: ut inqt Curtius nō destituerat uultū. Cōsecrari: inter diuas referri ꝑ apotheosim: sic eīm deificationē graeca dictione noiamus
Apotheosis.

M. AN. Ad simultatē: iurgiū & contentionē: ut Donatus ĩterpraetatur: Teren. age mitto iperiū nō simultatē tuā uereri: Festus simultatē odiū eē ait: atq; excōtrario sensu nomē factū: qa minime sint simul q eā exercēt: q̄q̄ & a simulatiōe nō negat nomē factū uideri posse. Allegeret: asciseeret. Albo in quo iudicū noia referebantur.

Extortū id sibi a matre: sed inuito id datū. In tolerātia: intolerabili & difficili natura. Eius: Tiberii. E sacrario: ex sacrorū repositorio: ac ꝑ hoc sanctiore secretioreq; loco: sed quidā secretario habent a quo analogiae ratio nō abhorret. Custoditos in praesentē usum asseruatos. Exprobratos: ꝓbri loco recitatos. Tam infeste: inimico animi. Secessus: qđ tam diu ab urbe abfuisset. Aegre languētī: infirmae: grauiter affectae. Aduentus sui ad urbem reditus: quasi eius exequiis affuturi. Tabido: tabe infecto: ac corrupto. Cōsecrari: ullis sacrorū cerimoniis insigniri: ut neq; tēpla: neq; arcae: neq; flamē: neq; aliud qcquā in defūctae memoriam constitueretur.

PHI. Id mādasset: scilicet ne consecrarē & diuinis honoribus honestaretur. Pro irrito: ꝓ uano & nō rato: cum testamentum extremaq; uoluntas testatoris rata & firma esse debeat. Funeris sui cura: libro. xi. ffoꝝ. titulo de religiosis. scriptum legimus: funus eum facere oportere quē decedens elegit. si autem de hac re defunctus non cauit: nec ulli delegatum hoc munus est: inscriptos haeredes ea res constringit: sumptus funeris arbitrantur pro dignitatibus ac facultatibus defuncti. & ille qui funerauit ex praetoris edicto persequi potest. id quod impendit.

Antilia
Anticyra.

In antiliam cōdēnato: Antilia nomē est urbis Italiæ: cuius uestigia adhuc uisunt: haud ꝑcul a Derthone: q̄dā codices habent Antycirā. ē aūt antycira insula ad sinū iacens maliacū & oetā montē: cuius meminit Strabo in.ix. ubi auctore Plinio helleborum tutissime sumit. est & antycira ciuitas: iuxta cirrham in phocide regione in corinthiū uersa sinum: quid si legas in latomiā: sicut legi in codice sinceriore non absurde leges. & ita ipse legendum duco: cum talis lectio cum Tranquilli sententia & latinitatis elegantia conueniat. erat autem latomia locus in carcere romano: iuxta Tullianum sicuti indicat Marcus Varro in primo de latina lingua. de quo Liuius libro ab urbe condita. xxxvi. sic scribit triumuiri carceris latomiarū intētiorem custodiam habere iussi. In has latomias siue latomiam utroq; enim modo dicitur. condēnatus fuerat a Tiberio uir equestria ordinis ob amicitiam maternā. dicebatur autem latomia: quia ibi lapidicinæ fuerunt. nāq; generali uocabulo latomiæ appellantur lapidicinæ hoc ē loca cædendis lapidibus accōmodata: ad quas damnari solebant. hii qui in opus metalli dānabātur: cuius pœnæ mentio fit apud iurisconsultos. ff. de pœnis. & apud Plau. i captiuis tindarus in latomias lapidarias ab egione dānatur.

Latomia.
Latomiæ.

equestris ordinis uiro: & in Antiliam condemnato.

De crudelitate & odio eius contra filios.

Filiorum neq; naturalē Drusum: neq; adoptiuū Germanicū patria charitate dilexit: alterius uitiis infensus. Nam Drusus animi fluxioris remissiorisq; uitæ erat. Itaq; ne mortuo quidem perinde affectus est: sed tantū non statim a funere ad negociorū cōsuetudinē rediit: iustitio lōgiore inhibito. qn & Iliensiū legatis Paulo serius cōsolātib⁹ quasi obliterata iā doloris memoria irridēs se quoq; rñdit uicē eorū dolere: q egregiū ciuem Hecto. amisissent.

Locus Sabini.

Sene. lib. ix. declama. signat Sabinum in latomias fuisse dānatum qui a reo rogatus: ut in latomias transferretur festiuiter dixit: nec nunc quēquā nostrum decipiat nomen latomiæ: illa animo mea lauta est. Iocabatur in miseriis ac periculis suis. Præterea latomiæ carcer est syracusis lingua siculorum: ut docet Asco. pedianus in eas latomias sicuti eleganter scribit Cice. in ora. de suppliciis. si qui publice custodiendi erant ex omnibus oppidis Siciliæ deduci imperabātur. In latomias uerres multos captiuos ciues. Ro. coniecerat opus erat regum atq; tyrannorum ingens ex saxo in mirandam altitudinem depressum.

Naturalis filius.
Naturales patres.
Neoterici.
Fluxi.
Fluxuræ.

Neq; naturalem Dru. quem Tibe. ex aggripi. uxore sustulerat: attende naturalem filium dici ab historico legitimū. & ita a iurisconsultis frequenter dici obseruauimus patres naturales; qui uulgo legitimi dicuntur quāuis neotericoteri hoc est recentiores naturalem filium appellent; qui ex concubina genitus est. Isydo. naturales inqt filii dicuntur ingenuarū cōcubinarū quos sola natura genuit non honestas coniugii. hoc idem traditur. xxxiii. questiōe. iiii. canonicorū decretorū. Alterius uitiis. s. Drusi filii naturalis. Animi fluxioris: effœminationis molliorisq;. scribit Pli. Dru. hunc non alia magis re q̄ uinolētia regenerasse patrem Tibe. fluxi dicūtur libidinosi molles effœminati. Martia. cōcubino cū sis eutratior fluxo. Cipria. usq; ad hoc uenimus: ut in cōparatione fluxorū de sanctorū uirtutibus disputemus. Idem fluxuras libidioes uocat scribens castitatem esse exarmaturā fluxurarum.

Remittere animum.
Remissior uita.
Perinde.
Tantū nō.

Remissioris uitæ: remittere animū relaxare est; quāuis dicat musonius remittere animum. idem esse qđ amittere. Inde uita remissior; quæ ociosior solutiorq; est. Perinde affectus: nō multum; neq; intemperanter doluit; neq; immodice ex drusi obitu. de utroq; filio Tiberii hæc orosius filios suos Drusū & Germanicum: quorū drusus naturalis Germanicus adoptiuus erat manifestis uenenis perdidit. Perinde autem multum & ualde quādoq; significat: in quo significatu alibi quoq; usurpatur a Tranquillo: cum ait Galba. Quare eius aduentus non perinde gratus fuit. Sed tantū non: quidam ita interpretantur; quod Tiberius quāuis non multum quidem doluerit de morte filii drusi. tamen hoc indicium luctus exhibuit; q non statim rediit ad negocia peragenda. Sed si hæc particula tantūnō significat etiam: ut alibi diligenter explicauimus: alius erit & uerior sensus: ut dicat Tiberium adeo nullum dolorem cœpisse ex obitu filii: ut etiam statim post funus redierit ad pristinam consuetudinē: inhibueritq; indici longius iustitium. pensitatores litterarum acriores talia pensitant solerter & diligenter.

Asinius. Pollio.

Negociorum consuetudinem: Asinius Pollio declamauit intra quartum diem q̄ filium amiserat. Idem Augusto rescripsit. Eo die cœnaui quo filiū amisi. O magnos uiros qui fortunæ succumbere nesciunt. nescio tamen an tales sint laudandi; qui affectioni naturali repugnant ex eo gloriolam aucupantes.

M. AN. Id: post mortem consecrari. Amicitias & familiaritates: amicos & familiares. Afflixit: ignominia ac clade affecit. Antiliā: insulam credo: sed ubi legerim memoria: puto lapsus non teneo. Tu uide ne anticyram sit potius legendū. Herodo. athillā urbē in ægypto celebrat. Pli. uero Antissam Lesbo insula ait auulsā. Naturalē: Drusū ad germāici differentiā quē in filiū adoptauerat. Animi fluxiori: inuitia ꝓniori: ac p hoc luxuriosi & imoderati Vir. Exerce impia & ramos cōpesce fluētis. i. luxuriātes. Remissioris: qđ ꝑ sūmā corpis inertiā uoluptati & ocio eēt deditus: ut magis cū Plinio cōueniat: q Apitiū scribit druso nō sine pr̄is indignatiōe ganeæ precepti blāditū Cice. ꝑ pisone cū remissis iucūde cū senibus grauiter. Peride multū. Affectus dolori succubuit.

Sed tm̄ nō stati. q. d. i eo tēpauit: qđ oō ab illius funere reuersus ꝑtinuo ꝯuerterit se ad publica negocia obeūda.

Iustitium.
Ilium.

PHI. Iustitio inhibito: iusticium dicitur luctus publicus sicuti docet Fulgen. placiades: quod indici solebat in reipu. calamitatibus. Liui. tabernæ circa forum clausæ: iustitiumq; in foro sua sponte cœptum priusquam indictum. Item iustitium per aliquod dies seruatum. idem ostendere uolens iustitium sublatum finitumq; ait: ut Ro. reditum est; iustitium remissum est. A. Gel. libr. xix. iustitium interpretatur iuria quasi interstitionē quādā & cessationem. Tibe. noluit seruari iustitium longius propter obitum filii. Iliensium: troianorum duplex fuit iliū nouum & uetus. Quod Hectorem amisi. uolens Tibe. irridere serotinam nimis & tardam iliensium consolationem: non inurbane respondit se quoq; uicissim dolere de Hecto. obitu; qui mille annis ante occubuerat.

Obtrectare
obstrigilarꝰ
El uer e eleuare.

Germanico:adoptiuo filio. Obtrectauit:obtrectare est cõtra alienã sententiã tractare:& ob id obstare obsistere:& ut ueteres dixerunt obstrigilare. Eluceret:dilueret atq; refelleret. uidetur legendũ potius esse eleuaret:qđ uerbũ uetus est:& eleganter a ueteribus in huiuscemodi significatione usurpatur. est eñ eleuare res gestas uerbis deprimere & uero minores facere:ac ꝓ nihilo habẽdas ostendere. super quo uerbo nõ pauca scripsimus enarrãtes illud Prop. Eleuat assiduos copia longa uiros apud Liui. Q ui. Fabi. res gestas a Sipio. in hispania eleuauit:hoc est depressit. Q uinti. eleuata testimonia uniuersarũ simul gentiũ ab oratoribus testaꝰ in. v. de huius uerbi significatu sic scribit Agre. eleuamus & q̃ in altũ tollimus:& q̃ alleuiamus & leuiora facimus. Immẽsã famẽ:solebãt. Alexandrini aegyptiiq; Romae annona laboranti suppeditare frumẽta & ppl'z pascere:eratq; Alexan. subsidium Ro. reipu. frumentarium. foelicitatis autẽ tantae parens est nilus:cuius inũdatione pinguescit aegyptus adeo:ut cũ fertilissimis terris certet:& sicut Ioseph. Egesippusq; cõscribũt egyptus quatuor mẽsibus romanos alebat. Criminis reũ:Piso factus est reus a Vitelio ueneficii. de quo inferius late dicet.

Alexãdria subsidium.
Frumentarium.

Mandata prola. tanquã Germanici mors sibi a Tibe. mandata fuisset.

Nisi ea secreta:sensus ẽ. Piso diuulgasset mãdata Tibe. de germanico necando. nisi id obstrinisset: ꝙ erant secreta & nullo teste ꝓbari potuissent. Tibe. eñ Pisoni soli solus talia mãdauerat:ne res fieret palã. Multifariã. ꝑ saepe & pluribus i locis. Increpitũ: castigatũ repħensũq;:& ad Tibe. potius referendũ q̃ ad Pisonẽ. Redde ger. haec erat acclamatio ppl'i nocturnaq̃ desideriũ defũcti germaici testabaꝰ.

Germanico usq; adeo obtrectauit:ut etiã ꝓclara facta eiꝰ ꝓ supuacuis eleuaret:& gloriosissimas uictorias:ceu dãnosas R.P. increparet:qđ uero Alexadriã propter immẽsam & repentinã famẽ incõsulto se adisset q̃stus ẽ in senatu:etiã causa mortis fuisse ei ꝑ Cn. Piso. legatũ syriae creditur: quẽ mox huius criminis reũ putãt qdã mãdata ꝓlaturũ: nisi ea secreta obstarent: per q̃ multifariam increpitum:& ꝑ noctes creberrime acclamatũ ẽ: redde germanicum: quam suspitionẽ confirmauit ipse postea: cõiuge etiam: ac liberis Germanici crudelem in modum afflictis.

De crudelitate & odio eius contra nurum.

NVrũ Agrippinã post mariti mortẽ liberiꝰ qddã q̃stã manu apprachẽdit graecoq; uersu: si nõ dñaris inqt filiola iniuriã te accipere existimas:nec ullo mox sermone dignatꝰ ẽ. Q uõdã uero inter coenã porrecta a se poma gustare nõ ausã etiã uocare desiit: simulãs ueneni se crimine arcessitã: quũ ꝓstructũ utrũq; cõsulto eẽt: ut & ipe tẽtãdi grã offerret. & illa q̃si certissim exitiũ caueret. Nouissie calũniatꝰ mõ ad statuã Augusti: mõ ad exercitꝰ confugere uelle pãdatariã relegauit. Cõuiciãtiq; oculũ per Cẽturionẽ

Vocare
Vocatores
Vocatiões

Mariti:germanici. Q uidã quę. cũ nescio qđ de Tibe. eẽt cõquesta. Martia. cum Etiã uo:desiit:ad coenã. f. & prãdiũ ẽ ei uocare uerbũ peculiariter accõmodatũ cõuiuis inuitãdis. Martia. cum uocor ad coenã:nõ tam uenalis ut ante. inde uocatores dicti q ad coenã ꝓuictores noie pricipis inuitabant. idẽ in carmie faletio. Iã dices mihi uapulet uocator:& uocatiões ipse iuitatiões noianꝰ. Catu. Q uerũt in triuio uocationes. Acersita:legẽdũ est arcesitũ:nõ aũt acersitã:ut sit sensus:iõ Tibe. desiit uocare ad mẽsam nurũ Agrip. fingẽs se ab illa accusari insimulariq; crimie ueneni. arcescere aũt accusare ẽ:qđ ab arceo nascit. etẽ aliũ accusare a maleficis arcere ẽ:accersere uero signãt auocare scri:Prisci. i.i. q:antiq̃ssimi ꝓ ad freq̃ntissime arponebãt dicẽtes aruenas & aruẽtores ꝓ aduenas & aduẽtores. unde arcesso ab arceo uerbo qđ nũc accio dicimus cõpositũ esse autumat.

Arcessere.
Accersere.
Pro ad ar.
Aruenae.

M. AN. Iustitio inhibito:qđ in hmõi casibus ad publicũ merorẽ testãdũ indici cõsueuit. Iliensiũ legatis exilio ad hoc ipm missis:ut illis dolorẽ quẽ publice & ꝓuatim ilięses cœpissent qđ filio unico priuatus eẽt coram testarenꝰ. de receẽtioris ilii sede Stra. qdẽ multa. Oblitata:oblitiõ i data. Q đ Hectorẽ amisisset:satis urbane intẽpestiuũ iliensiũ redarguit officiũ. Supuacuis:parũ cõducibilibus. Eluceret:in nihilũ redigeret. Alexãdria:qđ & syria in aegyptũ pẽdisset. In cõsulto sese nõ prius auctore facto. Per Cn. Piso. pisonis ministerio Huius crimis:Pli. extat ait oro uiteliiq̃ reũ Piso. eius sceleris: arguit hoc usus argu. paláq; testatus nõ potuisse ob uenenũ cor Germanici Cae. cremari. Mãdata:q̃ a Tibe. accepisset de morte germanici. Prolaturũ:in aptũ relaturũ. Ea secreta:nisi illa obstaret difficultas qđ id sibi mãdatũ ꝓbare nõ posset:uel qa secreta ꝓncipis ꝓferre nõ liceret. Acclamatũ:nocturnis clamoribus ingetatũ. Redde ger. restitue ppl'o quẽ fraude sustulisti. Nurũ agrip. adoptiui filii cõiugẽ. M. Agri. & Iulia genitã. Liberius audacius. Graecoq; uersu:carmẽ:neq; apđ Euripidẽ:neq; Sophoclẽ:neq; Homerũ:neq; aliorũ quẽpiã:nisi me tumultuaria:inqsitio fefellit reperio. Crimine ueneni:q̃si ueneno nurũ petiisset. Praestructũ:ꝓsulto factũ. Vtrũq;:ut is uenenũ si ꝓcederet illi daret illa ut uenenũ tãquã certũ exitiũ caueret.

Calũniari.
Ad statuã cõfugere.

PHI. Calũniatus:calũniari ẽ falsa crimina sciẽter intẽdere. unde calũniatus falso crimiatus ꝑ calũniã. Ad statuã Augusti:liceat inqt Seneca seruis ad statuã cõfugere: quãto magis hoc licere debet liberꝭ & ingenuis apud iuriscõsultos frequẽter legimus seruos ad statuã pricipis tãquã unicũ suffugiũ solitos cõfugere ad euirandã saeuitiã dñorũ intolerabilẽ. Vlpianus scribẽs ad aedilitiũ edictũ arbitraꝰ eũ seruũ minime esse fugitiuũ:qui ad statuã Caesaris cõfugerit. Calũniabaꝰ Tiberius Agrippinã:ꝓpterea ꝙ ad Augusti Caesaris statuã cõfugere destinasset tanquã serua esset. & ita uellet saeuitiã Tiberii tanquã dñi intolerabilem subterfugere. Modo ad exercitus:tanquã imploratura auxilium militare aduersus ipsum Tiberium:ut seditionem concitaret. Pandatariã:insula est in mari tythreno:cuius sic meminit Marcianus in geometria. ultra tyberina hostia in formiano põtiae pandateria:prochyta aenaria inarime a graecis dicta. de hac Plinius in. iii. in puteolano sinu pandataria est. Conuicianti:Agrippinae conuitia & probra in Tiberium ingerenti.

Pãdataria.
Prochyta.

uerberibus excussit. Rursus mori inedia destinanti per uim ore diducro infulciri cibum iussit: sed & pseuerantē atq; ita absumptā criminosissime insectatus est: quum diē quoq; natalem eius inter nefastos referendū suasisset: Imputauit etiaʒ q̄ nō laqueo strangulatam in gemonias abiecerit: proq; tali clementia interponi decretuʒ passus est: quo sibi gratiæ agerentur: & Capitolino Ioui donum ex auro sacraretur.

De crudelitate & odio eius contra nepotes.

Vum ex germanico tres nepotes: Neronem. & Drusum: & Caium: ex Druso unū Tiberium haberet: destitutus morte liberorum maximos natu de germanici filiis Neronem & Drusum. P.C. commendauit: diemq; utriusq; tyrocinii cōgiario plebi dato celebrauit: sed ut cōperit ineunte anno pro eorum quoq; salute publice uota suscepta egit cū senatu nō debere talia præmia tribui: nisi expertis & ætate prouectis: atq; ex eo patefacta iteriore animi sui nota: oīm criminationibus obnoxios reddidit: uariaq; fraude inductos. ut & cōcitarenť ad cōuitia & cōcitat. pderenť: accusauit p litteras amarissime cōgestis etiā pbris & iudicatos hostes fame necauit: Neronem in insula pōtia. Drusum in ima pte palatii putāt Neronē ad uolūrariā mortem coactum: quum ei carnifex quasi ex senatus auctoritate missus

Verberibus: uerbera nō solū dici prouerberatione ipsa: sed etiā pro instrumento accipi acōmodato uerberationi indicat Quintil. in declamationibus sic scribens ignes ex proximo raptos: uerbera quæ casus obtulerat inuado. — Verbera.
Mori inedia: sibi abstinentia: quibus autē mori inedia consilium est septimo demū die mortem oppetunt: sicuti Varro & Gellius de septēnarii numeri potestate scribentes significant. idem quoq; Plinius in. xi. testatur his uerbis. homini nō ante diem septimū letalis inedia. — Inedia.
Diducto: patefacto. diducere enim diuidere est. — Diducere.
Infulciri: immitti per uim & inculcari. — Infulciri.
Perseuerantem. in proposito ut cibo abstineret & inedia conficeretur.
Inter nefastos: attende nefastos dies dici a Trāquillo atros & ominosos aduersus Gellii sententiā scribentis a uulgo imperite nefastos dici dies: quos atros ipse appellat & ominosos. sed de his abūde superius dictū est. — Nefasti dies.
In gemonias: gemoniæ scalæ dicebanť ad quas corpora dānatorum tracta præcipitabantur: quod plane dedecorosum erat defuncto: sicut & unco trahi. crebra est mentio apud ueteres scriptores gemoniarum. Corne. Tacitus. tunc confossum collaceratumq; & abscisso capite truncum corpus Sabini in gemonias trahunt. Plinius in. viii. tradit canem a corpore serui Sabini nō recessisse abiecto in gradibus gemoniis. Valerius in vi. capite de seruitute scribit hæc. libertatem ademit spirituʒ extinxit corpus cōtumelia carceris & detestanda gemoniaruʒ scalarū nota fœdauit apud Tranquillum frequens est mentio gemoniarum: quas quidam a conditore nominatos opinantur: sed cum nulla auctoritate id fulciať: ego potius cōiecto ex eo appellatas: q̄ locus erat gemitus & calamitatum. — Gemoniæ quid.
Sibi gratiæ agerentur: tanquam clementissimo q̄ nō affecerit nurum atrociore supplicio & morte laquei fœdiore. Infamissima enī mors erat eorū: qui laq̄o uitā finiebant & in pontificalibus libris cautū fuerat: ut tales insepulti abiicerenť. unde & Virgi. tale genus mortis eleganter appellat informe cū ait. Et nodū informis lethi trabe nectit ab alta. — Infamissima mors. Suspēdiosi.
Destitutus: orbatus desolatus.
Die tyrocinii: quo sumpta toga pura in forū deducti sunt. Relege quæ cōmētati sumus in Augusto sup die tyrocinii.
Congiario: dono iperatorio.
Ineunte anno: kal. Ianuarii. illo enī die uota suscipiebantur: quoniā principio anni: (ut inquit Ouidius in primo fastorum.) templa patent auresq; deum: nec lingua caducas concipit ulla præces: dictaq; pondus habent.

M. AN. Calūniatus: falsa crimiatiōe isectatus. Ad exercitus: qbus germanicus pfuerat: hicq; fuit calūniæ pretextus Pādatariā insulā q̄ in puteo. ut scri. Pli. iacet sinu. Cōuiciādi cōuitiū illi faciēdi. Per cētu. Cēturiōis ministerio. Verberibus: ex iis est: q̄ a gignēdi casu ut focas ait sumūt declinatiōis exordiū: ut uerberis frondis remigis. Diducto: ui adaperto. Infulciri: ingeri: inculcari: nō ut uiueret uerū: ut diutius torqueret: sed acerbissima est crudelitas: ut Anneus Sene. ait. Quæ trahit pœnam: estq; interdū misericordiæ genus cito occidere. Ita absumptam: inedia extinctā. Inter nefastos: si nefastos. ut Macro. accipit exponas inter festos dixeris referri uoluisse: quia nefastus sit idem qui & festus. sed hoc loco nefastū p infausto & nefario quales erant postridiani dies rectius interpretabere in quē plane sensum: Acron quoq; horatianū illud intactū nefasti linquimus accepit. Nefastos dies enī littera notari solitos festus pdidit. Imputauit: suæ clemētiæ datū uoluit. In gemo. scalas. s. quo dānati unco tracti abiicebanť. Diē utriusq; tyrocinii: quo primū inforū sunt deducti. Ineunte anno: initio anni.

PHI. Pro eorum salute: uota suscipiebantur ex more kalendis Ianuarii pro salute imperatoris: sed cum pro salute quoq; filiorum germanici suscepta fuissent indoluit Tiberius: perinde ac specimen id foret maximum illos Romanis esse carissimos. Talia præmia: tanquam uota publice suscipienda non sint pro salute cuiuspiam: qui sit inexpertus & adolescens. Patefacta nota: detecto liuore & odio quo prius occulto & intra anni penetralia recondito nepotes persequebatur. Obnoxios: suppositos atq; subiectos.

Concitarentur ad conuitia: fraudulenter & dissimulanter agebat Tibe. ut nepotes quos perditos cupiebat incitarentur ad conuitia: & maledicta in se dicenda: ut mox sub prætextu lesæ maiestatis imperatoriæ supplicio dederentur. Probris: probra nominamus flagitia atq; dedecora: & pro conuitiis accipi testis est Liuius qui sic ait. Ingerūt pbra. Præterea probrū stuprū ueteres appellauere. — Probra.
Fame: genus hoc mortis miserrimū est si credimus Camœnis græcis. ita clamitātibus λιμωοικτιστον θανειν. idest fame mori miserrimū est. Pontia: Pli. in. iii. pontias pluratiuo numero appellat. sunt autē pontiæ aduersum formias in mari ethrusco. In ima: infima. — Pontiæ.

laqueos & uncos ostentaret. Druso autem adeo alimenta subducta: ut tomentum e culcitra tentauerit mandere. Amborũ sic reliquias dispersas: ut uix q̃nq; colligi possent.

De eius crudelitate contra amicos.

[S]Vper ueteres amicos ac familiares uiginti sibi e numero principum ciuitatis depoposcerat: uelut consiliarios in negociis publicis. Horum omnium uix duos aut tres incolumes prestitit. cæterosq; alium alia de causa perculit: inter quos cum plurimorum clade Elium Seianum: quem ad summam potentiam: non tam beniuolẽtia prouexat: q̃ ut esset: cuius ministerio: ac fraudibus liberos Germanici circumueniret: nepotemq; suum ex Druso filio naturali ad successionem imperii confirmaret.

Laqueos & uncos: tormentorũ nomina sunt. nam & laqueo strangulabant & unco trahebant: sicuti olim acclamatũ est a senatu in Cõmodũ imperatorẽ qui senatũ occidit unco trahat: qui oẽs occidit unco trahatur: qui tẽpla spoliauit unco trahatur: & id sæpius repetitum. cum igitur carnifex instrumenta carnificinæ ostentaret credit Neronem impulsum esse ad mortem uoluntariã: ut semetipse interimeret: ne a carnifice per tormenta excarnificatus
Tomentũ quid. necaretur. Subducta: subtracta cibaria. Tomentum e culcitra: tomentũ dicimus id stramentum farcimenq; quo culcitræ farciunt. Festus culcitra q̃ tomento inculcatur appellata mendosi codices p tomento habent
Culcitra. tormento. Varro postea transierũt ad culcitras: q̃d in eas sagus aut tomentũ aliudue quid calcabant: ab inculcãdo culcitra dicta. uidetur autẽ tomentũ a
Tomos. τεμνω uerbo græco deriuari quod si
Tomos ci. gnificat incido: sicut & tomos & tomi
Tomices. cus restis est eni tomos particula librorum abscissa. Origenes adamãtius tertium librorũ suorũ genus tomos inscripsit: quos ut ait Hierony. nos possumus appellare uolumina & tomos in põto ciuitas ab eo dicta: q̃ illic Medea mẽbra fratris absyrti frustillatim concidit Ouidius. Inde tomos dictus locus hic: quia fertur in illo mẽbra soror fratris consecuisse sui. hinc tomices quoq; deduci uident. sunt enim restes ex canabi impolito & sparto leuiter torto. de qbus itellige locutũ esse Victru. scribẽtẽ in. vii. de architectura. asseres tomisse religãdos idẽ pbat tomices
Tomentũ. ex spto hispanico: sed ut ad tomẽtũ culcitræ reuertamur fiebat id ex lana alba cõcisa: q̃d ob hoc leuconicũ dicebat
Leuconicũ quãuis qdã a ppl̃is galliarũ cognomẽtũ istud deriuẽt. Nec tñ appellatione lanæ tomẽtũ cõtinebit: ut docet iuris
Circense. cõsultus li. iii. de legatis. Tomẽtũ cognomiabat circẽse ex arũdinibus cõcisis factũ: idq; stramẽtũ habebat plebeiorũ. Circẽse uocabat ex eo: q̃ in circo Rõano sternebat: illicq; egestosi acqescebãt. Sene. in li. ad Gallionẽ de uita beata. nihilo inqt miserius ero si lassa ceruix mea in manipulo feni acqescat: si sup circẽse tomẽtũ p sarcinas ueteris lintheĩ effluens incubabo. De tomento circẽsi epigrãmatarius poeta: sic inquit in apopho. tomẽtũ cõcisa palus circẽ
Error interpretis Martialis. se uocat. hæc p leucõnico strãmina pauper emit. error est apud Martia. interpretẽ: qui tomentũ circense a palude circensi dici arbitrat: cũ a circo Romano circense tomentũ deducat. idq; circo erat p stramento mendicorũ: namq; a circeis Italiæ nõ circẽses: sed circeienses deriuant: idq; cõfirmat auctoritate scriptorũ luculẽtissimorũ: inter quos est Liui. qui sic ait in. vi. ad hoc latini hernicíq; accesserũt & circeiẽsiũ qdã. idẽ in. viii. pretores tũ duos latini habebant. L. anniũ setinũ & L. numitiũ circeiensem ãbos ex coloniis romanis Pli. ostrea circeiẽsia noiat a circeis: ubi generosa nascebant: de quibus & Ora. dixit ostrea circeis miseni oriunt echini. M. Tul. in. iii. de na. deorũ. Circẽ quo
Correctus. q; coloni nostri circeienses religiose colunt: emẽdãda est obiter dictio ex libro Plinii undeuigesimo. sic eni legit gal
Pli. locus. liarũ hoc ad tormenta pariter inuentũ. tu corrige ad tomẽta. Mandere: significanter loquutus est: mandimus
Mandere. enim proprie & manducamus ea quæ dura sunt. & quæ dentibus reluctant: sicut grãmatici tradiderunt.

M. AN. Pro eorũ quoq; salute. i. nõ p se tñ. sed p illis etiã uota suscepta. Publice: publico noie. Egit cũ senatu: petiit. Expertis: uirtute aut merito aliquo pbatis. Animi sui nota: intestini odii iudicio. Oim criminationibus: oibus criminari uolentibus. Obnoxios: calũniæ & criminationibus subiectos. Ad conuitia: ut sibi quo quõ conuiciarent: reiq; fierẽt maiestatis. Accusauit: ut maiestatis reos ad senatũ p litteras detulit. Con gestis etiã probris: eorũ flagitiis & sceleribus enumeratis. Vlpia. probrũ. p infamia accipit: sed & flagitiũ significat

Pontia insula: que auctore Plinio cõtra Formianũ iacet littus. Ad uoluntariã mortẽ: mortẽ sibi ultro consciscendã. Tomentũ culcitræ. farcimen. απο του τεμνειν: quicqd eni cõciditur ad culcitrã farciendã tomẽtũ ueteres dixere Mar. Tomentũ concisa Palus circense uocatur. & rursus de tomento lingonico: Vellera lingonicis accipe rasa sagis. Eusebius Drusum ueneno ait nõ fame periisse. Culcitra ab inculcando. Varro postea q̃ transierunt ad culcitras: quod in ea sagus: aut tomentũ aliudue quid inculcabant ab inculcãdo culcitra dicta.

PHI. Amborũ: Neronis & Drusi nepotũ. Vigiti sibi depoposcerat: in hãc sñiam sic scribit Pau. orosius. uiginti sibi pricipes uiros cõsilii causa legerat Tibe. horũ uix duos incolumes reliqt: cæteros diuersis causis necauit.
Seianus. Perculit: afflixit: subuertit: necauit. Eliũ Seia. s. pculit. Fuit aũt Elius Seia. præfectus Tibe. tantæ oli auctoritatis apud pricipẽ: ut Cæsar appellaret sicuti tradit Diony. hũc res nouas moliẽtẽ iterfici iussit Tibe. epl̃a a capreis ad senatũ missa p Neuiũ sertoriũ Macro. unde est illud apud Iuue. Verbosa & grãdis epl̃a uenit a capreis. lecta epistola statim tribuni & milites circũsteterũt Seianũ. quẽ uinctũ uncoq; tractũ in gemonias abiecerũt. hinc illud Seia. ducitur unco spectãdus. Sene. in lib. de tranqllitate uitæ. Q uo die Seia. senatus deduxerat ppl̃s in frustra diuisit: q̃ quicqd cõgeri poterat dii hoiesq; cõtulerãt: & ex eo nihil supfuit qd carnifex traheret. scri. Iosephus. li. xviii. antiqtatum. Antoniã primã cognouisse Seia. isidias oiaq; diligẽter ad Tibe. scripsisse: & p Pallanẽ seruũ fidissimũ l̃ras de
Antonia. stinasse in capreas ad Tibe. q insinuata cognoscẽs Seianũ cũ cõsciis uniuersis iteremit. Antoniã aũt quã antea uenerabilẽ habuerat uenerabiliorẽ ex eo hẽre cœpit: eiq; in oibus obediebat. Circũueniret: dolo aggrederet. Liberos ger. Nero. & Dru. quos ante dictũ est a Tibe. fuisse fame necatos. Nepotẽ ex Druso: hic Tibe. dicebatur.

In conuictores:cōuictor dicit̄ quottidianus cōuiua & q nobiscū uiuit familiariter. Ora. nunc q a sum tibi mecoenas cōuictor. Graeculos:philosophos & sophistas:de qbus iam dictū est. Dialectos:loquēdi genera graeci dialectos uocāt:ut docet Quinti. in pmo. quae illis plura sunt. nā linguas qnq; habēt Ionicā:Doricā:Atticā:Aeolicā:& cōmunē Iuxta has latina uerba cōprehensa intelligunt:ut scienter pensitat Diomedes in secundo. Dorica autē lingua:quae graece doris dicit̄ in primis breuitati studet:qua Pelasgi sunt usi & Lacones excelluere. auctor Herodo. in Clio. Strabo lib. viii. geogra. Doricā asserit tandē esse: quā Aeolicā:eaq; usos esse: oēs ferme populos extra

Cōuictor.
Dialectos.
Liguae graecorū qnq;.
Dorica.

De crudelitate & saeuitia eius contra grammaticos & magistros.

Nichilo lenior in conuictores graeculos: quibus uel maxime acquiescebat: zenonem quendam exquisitius sermocinātem: quum interrogasset quaenam illa tam molesta dialectos esset: & ille respondisset Doridem: relegauit Cynaram: existimans exprobratum sibi ueterem secessum: q Dorice Rhodii loquantur. Item quum soleret ex lectione quotidiana quaestiones super coenam proponere. Et comperisset Seleucum grammaticum a ministris suis perquirere: quos quoq; tempore tractaret auctores: atq; ita praeparatum uenire: primum a cōtuberino remouit. Deinde etiam ad mortem compulit.

De crudelitate eius in iuuentute.

Saeua ac lenta natura: ne in puero quidē latuit: quā Theodorus gadareus Rhetoricae preceptor: & prospexisse primus sagaciter: & assimilasse aptissime uisus est: subide in obiurgādo appellās eū: πηλον αιματι συμπεφυρμενον. i. lutū a sanguie maceratū: sȝ aliquāto magis in pricipe eluxit etiā iter ītia: quū adhuc fauorē moderatiōis

isthmū habitantes. cū autē tria forent genera oratorū Attici: Asiani & Rhodii: Rhodios Dorica ligua usos esse tradunt. q medii erāt inter Asianos & Atticos: ex utroq; cōmixti: apud Rhodios cōplures extitere circa philosophiā & artes igenuas peritissimi. Sensus Trāquilli hic est Tiberius Zenonē relegauit in insulam Cinarē: Propterea q cū eū interrogasset: quae nā illa ligua graeca esset: qua ille exquisitae nimis accurateq; sermocinabat̄ respōderat eē linguā Doricā. existimauit eni p hanc responsionē sibi a graeculo exprobrari secessū illū: ac poene exiliū: quando rhodi diu mansitauit. namq; Rhodii Dorica dialecto & lingua loquuntur.

Tria genera oratorū.

M. AN. Principū: qui primi senatorii ordinis erant caedis huius senatoriae: & eqstris ordinis. Eusebi. mēinit Perculit cōcussit: metu defixit. Lucanus: tū saeuus perculit horror mēbra ducis. Eliū seianū: Eusebius: Seianus Tiberii praefectus: q apud eū plurimū poterat. sed Iuue. multo plura. Nepotēq; suū Tiberiū Drusi filium adulterio natum. Conuictores: cōmessatores: aut certe una cū eo domi agētes. Quibus: quorum consuetudini colloquio consiliis. Exquisitius: accuratius. Dialectos: loquendi idioma: est enim dialectos linguae proprietas: quadrifariamque a graecis diuisa ratio. Est enim αρκδειο διαλεκτοσ actica lingua: siue loquendi proprietas est: & δωριο: ιασ: και αιολισ: Dorica: Ionica: & Aeolica. Strabo plane demonstrat Ionicam ab attica illa prisca olim fluxisse: Doricamq; ab Aeolica: Iones namq; acticam incoluere. immo ipsi accolae olim Iones dicti: & quae extra isthmum graeciam habitarunt praeter Athenienses: Megarenses: & ipsos parnasi incolas dorienses: Aeoles uno nomine dicti sunt: quo apparet duas ab initio fuisse linguas: Priscam: Atticam: & Aeolicam: a quibus totidem postea fluxerunt: Ionica & Dorica. Doridem: dialecton ad Rhodum: scilicet alludens: ubi dorice loquebantur.

PHI. Cynaram: nomen est insulae: cuius meminit Plinius in quarto. Ex lectione quottidiana: genus exercitationis non improbandum quo Tiberius utebatur: ut scilicet in coena proponeret quaestiones discutiendas ex his rebus quas singulis diebus lectitabat. ita paratior ueniebat ad differendum: & ea firmius memoriae mandantur: quae post lectionem disputantes retractamus.

Cynara.

Quoq; tempore: quocunq; die & hora. A contubernio: a contubernalitate: ut Cypriani uocabulo utar. de contuberino autem & contubernalibus in principio commentariorum satis multa.

Theodorus gadareus: Theodorus orator q aetate Strabonis floruit fuit ex gadaribus: q ciuitas Syriae est: nō lōge ab ascalone. uerum maluit dici Rhodius Theodorus q̄ Gadareus. a quo sectatores theodorei sunt appellati. Theodori auditor fuit Hermagoras. hunc Theodorum: ut ait Q. uintil. in tertio. studiose audiuit Tiberius Caesar: cum in insulam Rhodon secessisset. Subinde: idētidem frequenter. In obiurgando: more boni preceptoris: qui erga discipulos animum parentis sumere debet eorumq; uitia castigare. uerum ut precipit Q uintil. in bono doctore nō erit austeritas tristis non dissoluta comitas: ipse nec uitia habebit. nec feret.

Theodori
Subinde.

Lutum a sanguine maceratum: hoc interpretamentum est Theodori obiurgationis. per lutum lenta natura: per sanguinem saeuitiam Tiberii significatur. unde sagaciter uidebatur Theodorus expressisse per hanc similitudinem mores naturamq; Tiberii. Eluxit: resplenduit: apparuit saeua natura. ab eluceo formatum preteritum est. alias ab elugeo deducitur: ut illud apud Ciceronem eluxi obitum reipublicae magis q̄ mater unicum filium: & apud Liuium inquit. L. Valerius tribunus: quid aliud in luctu foeminae q̄ purpuram: aut aurum deponunt quid aliud cum eluxerint sumunt.

Elux.

Assimulatione: dũ simulat se modestiá colere: quæ totius uitæ extollit ornatũ: ut decenter inquit Ambrosius in primo de officiis. sed ut ait Cicero nihil simulatũ potest esse diuturnũ: ideoq; Tiberius omissa simulatiõe rediit ad

βωμολοχοσ.

naturá sanguinariá. Scurrá: græci βωμολοχουσ dicunt quos latini scurras. de βωμολοχου etymo & significatu docte copioseq; scribit Suydas in etymologico uocabulũ autẽ scurræ Verrius tractũ esse ait ex græco: qđ est

Scurra unde

σκιρταειν: quod latine significat lasciuire. uerũ fallit Verrius scurra eni latinũ nomẽ est: & a sequendo formatũ. nãq; id genus hoies sequi solent opulentiores causa aliquid ꝓmerendi. a scurra fit uerbũ scurror scurrilitas & scurrilis. Ioci autẽ scurriles debent abesse a uiro graui. Clare: clara uoce cunctis audientibus. Mortuo mádarat: tanquá scurra scurriliter hoc mádatũ dederat defuncto pretereũti ad Augustũ ꝑferendũ: q. s. legata nondũ a Tiberio redderent plebeiis: quæ ille in testamẽto legauerat & ita dicaciter momorderat Tiberii auariciá: ex qua loquendi libertate sibi mortẽ cõparauit. Debitũ: legatũ ab Augu. relictũ: qđ scurra dixerat nõdũ reddi. Patri: Augusto.

assimulatione captaret. Scurram qui pretereunte funere: clare mortuo mandarat: ut nunciaret Augusto nondum reddi legata: que plebeis reliquisset: ad tractum ad se recipere debitum: duciq; ad supplicium imperauit: & patri suo uerum referre. Nec multo post in senatu Pompeio cuidam equiti Ro. quiddam pernegant: dum uincula minatur: affirmauit fore: ut ex Põpe. põpeianus fieret acerba cauillatione simul hominis nomen incessens ueteréq; partium fortunam.

De crimine lesæ maiestatis atrociter acto.

Sub idem tempus consulente pretore: an iudicia maiestatis cogi iuberet: exercendas esse leges respondit: & atrocissime exercuit statuæ. quidam Augusti caput dempserat: ut alterius imponeret. Acta res in senatu. Et quia ambigebatur per tormenta quesita est: damnato reo paulatim genus calumniæ eo processit ut hæc quoq; capitalia essent circa. Augusti simulachrũ seruum cæcidisse: uestem mutasse: nummo uel annulo effigiem impræssam

Verũ referre: quẽadmodũ ipse scurra legatum pro rata accepisset a Tibe. Quiddá ꝑneg. petebat nescio qđ a Põpeio. Tibe. ille ꝑtinaciter in negando ꝑseuerabat. Ex Põpeio põpe. notũ est põpeianá factionẽ põpeianosq; oĩs infensos fuisse Cæsa. Cæsareæq; familiæ: quorũ partim interfecti: partim in exiliũ missi sunt. hinc Tibe. alludens ad nomen dixit Põpeium illum: q sibi aduersabat futurũ Põpe. hoc est iri electũ interfectũue: sicut acciderat tẽporibꝰ Iulii Cæsa. Põpe. sectatoribus q; Põpeianæ factionis. Incessens: mordens & dicaciter inuadens. Veterẽ for. calamitatẽ & infortuniũ partiũ Põpeianarũ. Cauilatione: irrisione alio noie dicit cauillum. Apule. scitum est cauillum.

cauillatio.
Cauillum.

M. AN. Cynaram: unam ex cycladibus inter sycinũ & gyarũ. Veterem secessum: Rhodiacum: in quo relegato similis diu inuitus fuit. Ex lectione quotti. quam diebus singulis tractaret. A contubernio: domestica consuetudine. In puero: puerili & tenera ætate: Quintil. ait Tibe. nõ puerum operá dedisse Theodoro gadareo sed rhodiaci secessus tẽpore. Theodorus gadæ qui & rhodius est dictus. idem Fab. Theodo. inquit Gada. q se dici maluit rhodiũ. Assimilare optima usus similitudine. πηλον αιματι συμπεφυρμενον: lutũ sanguie maceratũ. Ingeniũ lentũ: lentá fouens sæuitiá. Eluxit: inuito eo se ꝓdidit. Scurrá: dicacem hominẽ: ridiculisq; uerbis incessentẽ. Estq; ꝓprie scurra: q risum ab audientibus captat: haud salua ꝑsone dignitate. Nõ reddi. a Tib. Legata: q Augu. testamẽto legasset. Recipere debitũ: quod sibi deberi diceret. Patri suo: Augusto.

PHI. Cõsulẽte prætore: officiũ ꝑtoris erat præesse iudiciis & iudicũ noia sortiri: oẽsq; iudices iurabát in leges

Cogi iudicia.

preter ipm ꝑtorẽ. Iudicia maiestatis: publica iudicia sunt repetũdarũ: ãbitus maiestatis & id genus alia cogi aũt iudicicia dicũt a ꝑtore: qñ iudices ad iudicádũ cõgregant atq; cõueniũt. itidẽ dicimus coactus est senatus: & illud

Leges dñæ
Magistratus mistri.

tityre coge pecus. Exercẽdas leges: exercent leges: qñ sontes secũdũ ꝑscripta legũ puniunt: debẽt eni auctore Aristotele leges iperare; magistratus uero esse legũ ministri. Vnde ait diuinitus Plato in. iiii. de legibus salutẽ paratá illi ciuita ti uideo: in qua lex seruiẽtibus magistratibus dñat. interitũ uero illi in q̃ nõ lex magistratibus: sed legi magistratus præsiit. Quæ aũt crimĩa ptineát ad legẽ maiestat supra dictũ ẽ & copiose scribũt iurisc. ff. ad legẽ iuliá maiestatis. Tiberius dixit leges exercendas intelligi uolens: nõ tam ex ꝑscripto & formula exercẽdas: q̃ ex libidine

Capita statuarũ ꝑmutabant.

ipsius & sæuitia distringẽdas: ueluti tela sanguinaria atq; mortifera. Statuæ caput dẽpserat: scire debes qđ apđ priscos statuæ ita formabantur: ut capita tolli & alia substitui possent: quod docet Plinius in. xxxv. cuius hæc sunt uerba. surdo statuarũ discrimine capita ꝑmutantur. hoc factũ fuerat in Augusti statua: cuius rei auctor dãnatus est

Ambigebatur. dubitabatur de auctore facinoris. Capitalia: pœna capitis puniẽda capital dici uoluerunt

Capital.
Hoies capitales.

ueteres facinus: quod capitis pœna luitur. Plautus in menechmis. iam & si capital fecerit facile asseruabis. homies quoq; & orationes capitales dici inuenies apud eruditos ꝓ flagitiosis pestiferisq; & capitali supplicio dignis. Cicc. in. v. Antonianarũ. ad quẽdá septimiũ capitalẽ hoiem collegá suũ miserat: idẽ in secũdo de officiis. capitalis oratio est ad æquationẽ bonorũ ptinens ab Oratio dicta est ira capitalis ꝓ exitiali: & & mortifera. Seruum cæcidisse supra dictũ est. ex auctoritate Senecæ: & iurisconsultorũ licere seruis ad statuam principis confugere tanquá ad

Capitalis ira capitale crimen.

asylum. unde Tiberius crimen hoc capitale idest capitis pœna puniẽdum esse uoluit: siquis dominus seruum uerberasset: qui ad augusti statuam confugisset. Vestem mutasse. Repete illud circa simulachrum Augusti. nõ eni mutasse uestem: quod rei cum suis gentilibus facere solent: erat capitale. sed id fecisse iuxta statuam Augusti. potest & hoc referri ad eos: qui interdum in foro uestem mutabát ex luxu aliaue causa. sicut ille Crispinus apud Martialem nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam. dum mutat cultus induiturq; nouos. Effigiem. s. Cæsaris principis. Nummo: cuius nota esset effigies Augusti.

Latrinae intulisse:hoc ex historia dictum:quam a Seneca tradi obseruauimus. sic eni scribit lib.iii. de beneficiis. Historia re
sub Tiberio Caesare fuit accusandi frequens & poene publica rabies:quae omni ciuili bello grauius togatam ciui= motior.
tatem confecit. excipiebatur ebriorum sermo:simplicitas iocantium nihil erat tutum:omnis saeuiendi placebat oc
casio. caenabat Paulus pretorius in conuiuio quodã: imaginem Tiberii in annulo habens & eminente gẽma rem
ineptissimã fecero:si nunc uerba quaesiero:quemadmodũ dicam illum matellam sumpsisse: quod factum simul:
& macro ex notis illius temporis uestigatoribus notauit:& seruus eius cui nectebantur insidiae: ei ebrio annulum

latrinae: aut lupanari intulisse: dictum ullum factum ue eius existimatione aliqua laesisse: periit deniq; & is qui honorem in colonia sua eodem die decerni sibi passus est: quod decreti & Augusto olim erant.

De atrociter gestis per eum sub specie grauitatis.

Multa praeterea specie grauitatis: ac morum corrigẽdorum. sed & magis naturae obtemperans. ita saeue & atrociter factitauit: ut nonnulli uersiculis quoq; & praesentia exprobrarent:& futura denunciarent mala.

Asper & immitis: breuiter uis omnia dicam:
Dispeream si te mater amare potest.
Non es eques: quare: non sunt tibi milia centum.
Omnia si quaeras: & rhodus exilium est.
Aurea mutasti Saturni saecula Caesar.
Incolumi nam te ferrea semper erunt.
Fastidit uinum: quia iam sitit iste cruorem.
Tam bibit hunc auide: q̃ bibit ante merum.
Aspice foelicem sibi: non tibi Romule Syllam:

extraxit:& cum macro conuitias testa=
retur admotam esse Tiberii imaginem
obscenis:& iam subscriptionem cõpo
neret ostendit in manu sua seruus an=
nulum. hactenus Seneca: ex cuius uer=
bis patet quẽadmodũ capitale erat in
tulisse effigiem principis obscenis lo=
cis:siue illa esset in annulo: siue in num Lauatrina.
mo expressa. Latrina. Antiqui bal= Latrina.
neum domesticũ lauatrinã appellare
cõsueuerũt: sicuti docet Varro lib.ii. de
annalogia. deinde cũ breuitatis causa
nomina cõtraherent quo essent aptio
ra pro lauatrina latrinã nominauerũt:
sicuti ex maxillis: & axillis: & uexillis
malae:alae:& uela diminuta sunt. Plau
tus in curgulione. Latrinã in eo balnei
significato: quod tradidit Varro:uide
tur accepisse:ubi ait istas tuas magnas
minas nõ pluris facio: q̃ ancillaꝝ meãꝝ
quae latrinã lauat. hinc latrinas quoq;
uulgo dicimus colluuiaria hoc est re=
ceptaculũ colluuionis stercoris & sor=
diũ. scribit Iulius Firmicus in. viii. ma
theseos. ꝙ qcũq; habuerit horoscopũ in. xviii. pte arietis latrinas semp eloacasq; mũdabit. Idẽ ait qcũq; in parte Cloacae.
tauri habuerit horoscopũ baiulabũt stercora & latrinas purgabũt. uident latrinae differre a cloacis tãquã priuatae
a publicis. Columella imũdis qcunq; uomit latrina cloacis. Honorẽ in colonia sua. Sensus est colonus ille fuit
iussu Tiberii interfectus:q in colonia in quã fuerat deductus honore:se decorari pmisit eo die quo die per superio
ra tẽpora Augusto Caesari fuerant honores similiter decreti:tanquam is uellet Augusto coaequari.
M.AN. Iudicia maiestatis:in eos q maiestatis essẽt accersiti. Alterius:quẽ eo gñe honoris hornare destiarat
Calũniae:criminatiõis. Capitalia esse:capitis piculũ iportarẽt. Vlpia. Capitalẽ mqt fraudẽ admittere:ẽ tale alĩ
qd delinqre ppter qd capite q fecerit puniẽdus sit. Mutasse uestẽ:qd reorũ pprĩũ fuit. Latrinae aut lupanari
PHI. Corrigẽdorũ morũ: Instar cẽsoris q praeest moribꝯ cor= (ut hoc ad nũmo:illã uero ad annulos referas.
rigẽdis:cũ cẽsura sit magistra uitae. Asper:& imitis. Versiculi isti icerto auctore uulgati sunt Romae tãquã taxa=
tores pricipis Tiberii & illius uitiorũ castigatores acerrimi. Dispeream:male pereã. dixit Oratius pereã male si nõ Dispeream
optimũ erat. Martialis disperẽã si tu piladi praestare matellã dignus es. Mater amare. Ex hoc declarat:quã odio
sus cũctis mortalibꝯ foret Tiberius:q nec qdẽ a mr̃e Liuia ob morũ diritatẽ amari poterat:cũ nullus amor ĩdulgẽ=
tior materno esse soleat. Nõ sũt milia cẽtũ in quodã satis emẽdato codice legi:q̃ter & nõ sunt tibi milia cẽtũ:quae
lectio nõ displicet. cẽsus eni equestris erat q̃dringẽtorũ miliũ:sicut notũ est ex auctoritate utriusq; Plinii & poetarũ
sensus ẽ Tiberiũ eqtẽ iure dici nõ posse:q nec qdẽ in cẽsu habeat cẽtũ milia:uel cui nõ sit cẽsus eq̃stris hoc est milia
q̃drigẽta. Rhodus exiliũ. Tibe. mãsionẽ suã quã rhodi fecit secessũ rodiũ hõesto uocabulo appellare solebat: cũ
uerius exiliũ fuerit nũcupãdũ. uisus ẽ eni magis exulasse q̃ secessisse:cũ romã remigrare nõ posset. Saturni saecula
Notissima sũt quae de aetate saturni aurea reliqsq; saeculis mẽorant. Hesiodus addit aetatẽ heroicã:oim pessimũ sae
culũ ẽ ferreũ. & hoc tãdiu futuꝝ p̃sagiũt uersiculi:q̃ diu ĩcolumis fuerit Ti. Nãq; pricipes put bõi uel mali extiterit
saecula faciẽt aurea uel ferrea. Tib. saeculũ aureũ qd fuerat sub optĩo pricipe Augu. demutauit i scl'ꝫ ferreũ sua ĩpro
bitate & scelere. Sitit cruo. tale ẽ illud a Plinio dictũ de Marco Ant. ebrioso uolumẽ euomuit:quo facile itelligat
ebrius iã sanguĩe ciuiũ & tãto magis eũ sitiẽs. Aspice foelicẽ sensus ẽ:quẽadmodũ Sylla marius Marcus Anto. ab
exilio reuertẽtes truculẽtissimi & sanguĩarii tyrãni extiterũt. ita Tiberi. ab exilio rhodio ad principatũ Rõmũ acce=
dẽs sanguĩe & crudelitate bacchabũdus dñat. Hũc auide. s. cruorẽ:ex quo sanguĩaria Tiberii natura taxat. Ro
mule:sermo ẽ apostrophꝯ ad Rõulũ ĩpius urbis pditorẽ tãq̃ ad Rom. o Romule iqt Syllãq; cognoĩatꝰ ẽ foelix:& fau Sylla uitiis
stus:scito illũ fuisse qdẽ foelicẽ sꝫ sibi. n'bi uero ĩfestissimũ. notũ ãt ẽ quẽadmodũ Sylla uitiis obesus fuit naufragiũ obesus.
reipu. & carnificina ciuiũ. q ut auctor ẽ Iulius Firmicus mĩnus in prĩo matheseos. nephariis cedibꝰ pascebat & oĩa
faciebat ĩpugne:moxq; subiũgit. Quis deus aut exulẽ fecerat mariũ:aut foelicẽ fecerat Syllã. hic tanquã exul fugit
ex urbe seq; ad milites cõtulit qñ Marius & Sulpitius tumultuãtes in foro consules eiecerũt trucidato Põpeii: qui
unus ex cõsulibus erat filio. potest & tunc uideri exulasse Sylla:qñ Marius una cũ Cynna reuersus ab exilio inuasit
urbẽ uillas & aedes Syllae incendit; & Metella Syllae cõiunx cũ filiis ex urbe clanculũ uix effugiẽdi habuit potestatẽ.

Marium reducē:Marius tunc sanguinarius & maxime crudelis fuit:quando rediit ab exilio subnixus ope Cynnæ. etenim ut historici testantur:carcer:cathenæ:fuga exilium:horrificauerant Marium. si uis sigillatim nosse:quæ exēpla crudelitatis ediderit Marius ab exilio reuersus lege Plutarchū Appianū:Liuiū:Florū: & ex poetis Lucanū. Reduces autē proprie dicunt auctore Seruio:qui pericula euaserunt & incolumes redeunt. Nominatiuus singularis
Redux. numeri est redux:quo utitur Sidonius appollinaris. Ciuilia bella: Marcus Antonius ciuilia bella plura cōmouit:Mutinense aduersus decimū Brutū: Philippense aduersus alterū Brutū & Cassiū: Actiacū aduersus Augustū.

Infectas:tinctas foedatas. Nō semel: Marcus Antonius hostis patriæ iudicatus mox Augusto Lepidoq; cōiunctus nephariā fecit proscriptionē & multorū cede oculos pauit. & in primis Ciceronis historia notissima:ideo ait nō semel infectas fuisse hoc est tinctas atq; foedatas sanguine ciuiū manus Antonii:quoniā sæpe ciuiles cædes patrauit sitiens uidelicet humanū sanguinē q in uolumie:qd̄ de sua ebrietate edidit declarauit quāta p temulētiā mala orbi intulisset. Venit ab exi. sicut Sylla:Marius:& Anto. oli ab exilio redeuntes impotēter dn̄ati sunt ita tunc Tibe. ab exilio rhodiensi adeptus imperium insolenter & crudeliter regnat per sanguinem & cædes ciuium.

Et marium si uis aspice:sed reducem.
Nec non Antoni ciuilia bella mouentis.
Non semel infectas aspice cæde manus:
Et dic roma perit:regnabit sanguine multo.
Ad regnum quisquis uenit ab exilio.

Quæ primo quasi ab impatientibus Romæ domini: ac nō tam ex animi sententia : q̄ bile & stomacho fingerentur:uolebat accipi: dicebatq; idētidem:oderint dum probent deinde uera plane : certaq; esse ipse fecit fidem.

De poenis grauissimis immeritis propter modica commissa irrogatis.

In paucis diebus q̄ capreas attigit:piscatori q sibi secretū agenti grādem mullū inopinanter obtulerat:

M. AN. Naturæ obtēperans:suum secutus ingeniū. Exprobrarent:probro darent. Asper & imitis:ex intelligi:id enī uerbū Gellio:Macrobio:& Seruio auctoribus potest sine sensus detrimento reticeri quāquā & uocandi casus esse possit. Mater:Liuia ac p hoc:ne alii quidem argumentū a maiori. Non sunt tibi milia centū: quum legitimus eius ordinis census quadringentorū milium esset. Oīa:tuas oēs erūnas & miserias. Rhodos exilii:exilii sedes:& nō secessus. Aurea sæcula:quæ sub Augusto fuerant. Virgi. Iam redit & uirgo redeunt saturnia regna. & rursus:toto surget gens aurea mundo. Ferrea:sæua & crudelia. Hesiodus etatū omniū primā atq; eandē optimā aureā appellauit. Postremā uero ferreā: χρυσεον μεν πρωτιστα γενος μεροπων ανθρωπων: nec multo post ξειος δε επειτα τηρ τριτον αλλο γενος μεροπων ανθρωπων χαλκεον ποιησε:magnaq; inuita intelligi uoluit mutationē Tiberii uitiis esse factā ut quæ aurea modo fuissent sæcula:ferrea essent facta.

Fastidit uinum:cuius ab initio appetentissimus fuit. unde illud Caldius biberius mero. Foelicem syllam:aureæ statuæ:quæ Syllæ pro rostris locata est:Cornelio Syllæ imperatori fortunato est:ut Appianus tradit ascriptum ipse quoq; liberos duos faustum & Faustam appellauit:quam uocem foelicem & hylarem apud Romanos significare Plutarchus tradit. Aspice inquit Syllam foelicem:sed sibi foelicem nō patriæ ut illum. siquidem Sylla quum perpetuam induisset dictaturam pacato reipublicæ statu eam ultro deposuit. Sed cur Syllam Tiberium dixerit in dubium uenire potest; uerum Sylla & ipse quasi ab exilio ex mitridatico bello ad rempublicam capescendam rediit. Plutarchus & Appianus sunt auctores. Romulæ:romanæ. Persius; an romulæ ceues. Catullus at uobis mala multa di deæq; dent opprobria Romuli Remiq;. Reducem:non qualis fuit cum cimbros teutonas & ambrones uicit: sed cum dirus & patriæ perniciosus ab exilio rediit. Appianus Plutar. & Anneus Lucanus eius sæuitiam longiore sunt sermone executi. Antonii: qui & ipse hostis iudicatus : reuersus proscriptionem crudelissimam cum Augusto & Lepido exercuit. Ciuilia bella mouentis. nam sub initium primi belli ciuilis: quod ad Mutinam gessit hostis iudicatus est. Non semel infectas:sæpius figurate dixit; præter mutinense bellum ciuile: gessit & Philippense actiacum ; nouissimeq; Alexandrinum. Dic; dicere potes. Quisquis uenit ab exilio:quod ita sane esse Syllæ; Marii: & Antonii:reditus ad urbem antea demonstrauit ; hac uero tempestate tuus: o Tiberi:multi enim non secessum illum rhodiacum: sed exilium sunt interpretati.

Bilis. PHI. Quam bile & stomacho:Sensus est Tiberius persuadere uolebat auctores talium uersiculorum:non ideo talia scribere in ipsum:quod re uera ita ex animo sentirent. sed potius per indignationem tanquā dominum pati nō possent. bilis pro indignatione accipitur & iracundiæ:cuius effectrix est. Oratius iussit quod splendida bilis; Persius. calido sub pectore mascula bilis intumuit. Plinius de felle loquens ait. hinc & in mores crimen bilis nomine:adeo magnum est in hac parte uirus cum se fundit in hominē. Stomacho:indignatione. unde stomachosus & stomachabundus. Idētidem:frequenter. Dum probent:pbare cogantur:hoc enī naturaliter euenire solet:ut tyrannum subiecti odio detestabili psequant. sed tamē palam probare cogant. consimilis hic Tiberii uox est illi detestabili tyrānicæq; sentētiæ. oderint dū metuant:quæ multos dedit precipites. nā quē metuunt oderunt:quē qsq; odit:perisse expetit:ut inquit uerissime Ennius. quin etiā Silius dementiā esse ostēdit in pricipe timeri uelle tāquā id sit honorificū. sic enī ait de Asdrubale. & metui demēs credebat honorē. Fecit fidē: factis sanguinariis & crudelibus approbauit uera esse illa oia:que de ipso scribebant. Grandem mullū:diximus supra mullos pisces magnitudine esse modica. binasq; libras pōderis raro ad modū exuperare:cū ergo rara sint; piscator mulū grādē:& ob id preciosiorē gratioreq; futurū ratus Tiberio obtulerat. ostendit Oratius in sermonibus proceros lupos odio esse:quia naturaliter magni sunt. contra grandes mulos expeti:quia his est breue pondus.

Perfricari:non tam supplicii causa q̃ de honestamenti:quamuis & squammæ possint lacerare faciem & concidere. A tergo insulæ:tanquam aditum uiamq; demonstrasset:qua insidiatores furtim obrepere possent ad Tiberium contrucidandum. Per deuia:inaccessa remotaq; a uia usitata. Erepsisset:erepere est difficulter loca aspera & edita scandere tanq̃ opus sit erepere magis q̃ ambulare. Ora. & quos nunquam erepsemus; nisi nos uicina tritici uillarecepisset.

Erepere.

M.AN. Ab impatientibus Romæ domini:ab iis qui dominum Romæ pati non possent. Ex animi sententia:qd ita illi de se sentirent ut scriberent.

perfricari eodem pisce faciem iussit: territus q̧ is a tergo insulæ per aspera & deuia erepsisset ad se. Gratulanti autem inter poenam q̧ non & locustam: quam per grandem coeperat: obtulisset: locusta quoq; lacerari os imperauit. Militem prætorianum ob surreptum e uiridario pauonem capite puniuit. In quodam itinere lectica: q̃ uehebatur ueprib⁹ impedita exploratorem uiæ primarum cohortium centurionem stratu3 humi poene ad necem uerberauit.

Irem de sæuitia & omni genere crudelitatis eiusdem.

MOx in omne genus crudelitatis erupit: nunquam deficiente materia quum primo matris: dein nepotum & nurus: postremo Seiani familiares: atq; etiam notos persequeretur. post cuius interitum uel sæuissimus extitit: quo maxime apparuit: non tam ipsum ab Seiano concitari solitum: q̃ Seianum quærenti occasiones subministrasse. Et si commentario: quē de uita sua summatim breuiterq; cōposuit: ausus est scribere Seianum se punisse. q̧ comperisset furere aduersus liberos Germanici filii sui: quorum ipse alterū suspecto iā: alterū oppresso demū Seiano interemit. Sigillati crudeliter facta eius exequi longū est. Gn̄a uelut exēplaria sęuitiæ enumerare sat erit. Nullus a poena hoīm cessauit dies:

Oderint dum probent: nemo ea quæ odit probauit unquam: nisi inuitus a quo sensu hæc non abhorcent: ut dixerit habeant me odio dum palam probare cogantur: tantūdēq; erit: ac illud oderint dū metuant sed probabilius est: ferant præ se odium obtrectationibus: & famosis libellis: modo nos certo animi iudicio probent. Secretum agenti: curanti corpus: aut circa quid aliud remotis arbitris occupato.

Mullū piscē. Erepsisset: obrepēdo insīmū euasisset. Gratulāti: foeliciter sibi cessisse dicenti.

PHI. Locustam: locusta piscis est ex genere crustaceorum corpore longo. differt mas locusta a foemina qd foeminæ primus pes duplex maci simplex utriq; cornua ante oculos bina longa & aspera: auctor Aristote. in.iiii. polypum. in tantū locusta pauescit si iuxta uiderit omnimodo moriatur. locustam lacerat conger: ut refert Pli. in. ix. sunt & locustæ ex genere insectorum: quas greci acridas appellát: quæ uolātes solē obūbrāt oīa morsu erodētes & contactu adurētes. In cyrenaica regiōe lex ē ut inqt Pli. i. xi. Ter anno debellādi locustas. Primo ut oua obterāt. Deīde foetū: postremo adultas. Desertoris poena in eū statuta est: q cessauerit. hæc est illa locusta quæ olī ægyptū repleuit: sicut ī exodo & apd̄ ecclesiasticos scriptores copiose relatū est. de pisce locusta loqtur Tranqllus: cuius sensus ē. piscator dū pfricatiōe mulli piscis squamosi lacerat coepit lætari: q̧ nō locustā attulisset: cuius crustaceo tergo uehemētius lacerari lāciniariq; potuisset: tūc Tiberius iussit ut locusta illius os & facies laceraret q crudelitate pinde ac delectabili cibo pascebat. Ob subreptū pauonē olī pescenius nigēr Ro. iperator ob unius galli direptionē decē cōmanipulones securi pcuti iusserat. sed exercitus seditionē ueritus iussit ut denorū gallinaceorū ptia gallinacei dn̄o psoluerēt. & ut nemo illorū unquā focū faceret: nec unquā recēs coctū cibū sumeret: sed pane & frigidis uescerent. appositis speculatoribus: q id curarēt. Viridario: horto amoenissimo. Vepribus: spinis. Virgi. ī geor. & hirsuti secuerūt corpa uepres. Inde uepreta spinosa loca & senticosa dicunt. Cice. uepcula qd̄ est diminutiuū uepris dixit ī sestiana: ut illa ex uepreculis extracta nitedula rēpu. conaret arrodere: ē aūt nitedula: ut dictionē Cic. itelligas mus exiguus: sicut docet Serui. citās hoc Tullianū testimoniū. Primarū cohortiū cēturionē. docet Vegetius i. ii. de re mili. primā ī legiōe cohortē fuisse reliqs cohortibus & nobiliorē & numerosiorē. nāq; supra mille milites cōtinebat: & ob id miliaria nominabatur. Erupit: quasi agmine & ipetu facta psiliit omni calcata modestia. Dein nepotū: Neronis & Drusi: sæpe diximus. dein & exin p deinde & exinde: auctor Cicero in oratore. Nurus. agrippinæ. Seiani familiares: persequeretur. Seiano perempto cognati & amici passim accusabantur: ad quos damnandos uel hoc solum crimen sufficiebat: q̧ amici Seiani fuisse dicerentur. Ignouit tamen Tiberius quibusdam & in primis. M. Terentio Seiani familiari: q̃ cum accusaretur ob hoc: q̧ amicus Seiani fuisset: non modo: non negauit. sed palam dixit. se ideo studiosum familiaremq; Seiani fuisse: quia ille tantopere a Tiberio honorabat. æquū est enī inqt quoscūq; honorat impator: eos quoq; nos amare: nihil curiosius ingrētes quales hi sint hæc Diony. Ab Seiano concitari: qdā ita existimabāt: ut Tiberius nō sua sponte: sed stimulis Seiani concitatus sæuiret. Quærenti occasiones; Tiberio sæuiēdi ī suos occasiones quærēti suggerebat subministrabatq; Seianus. nō aūt ipe a Seiano ad crudelitatem exercendā cōcitabatur. Summatim breuiterq;: expressit: qd̄ sit cōmentarius. Nā sicut copiosius explicauimus in Iulio Cæsare commentarium dicimus in quo nudæ res ponuntur & capita rerum annotant. hinc ait Cicero in epistola ad. L. luceium conficiam cōmentarios rerum omnium. Alterum oppresso Seiano: igitur si post interitum Seiani: alter ex filiis germanici interemptus est a Tiberio: quomodo potuit aut debuit Seianus ob hoc puniri: quod ipe faceret aduersus filios germanici. Sigillatim: speciatim & per singula exempla crudelitatis.

Locusta. Acrides. Lex cyrenaica. Seueritatis exemplum. Vepres. Vepreta. uepreculа. Nitedula. Cohors miliaria. Dein Exin. Cōmentarius.

Generatim: dum per genera discurrit: abunde exempla suggeruntur Tiberianę crudelitatis.

M.AN. Locustă;quippe quæ crusta nō squamis cōstat Pli. Locustæ crusta fragili muniunt:& rursus;fluitant locustæ reptādum modo recto meatu cornibusq; sunt rotunditate præpilata ad latera porrectis. Viridario;loco herbis plantisq; uirentibus prædito. Primo matris;breuis epilogus eorū ꝙ crudeliter i mrēm & necessarios per scelus patrauit. Cōmentario quē;sic Gellius est adeo ꝓbi grammatici commentarius alterius generis auctoritas frequentior;in numero etiā multitudinis commentarios & cōmētaria indifferenter ueteres protulerunt:est commentarium;ut Seneca tradit;in quo nudæ res ponuntur. Cicero:non est oratio:sed capita rerum & orationis cōmentarii Paulo pleni us. Quorū alterum;Neronē. Suspecto;Sciano. Alterū;Drusum:quibus falsa fuisse apparet;que de Sciani morte i cōmētariis tradidit. Exemplaria;ab exēplari & exēplario eē pōt Pli.uerba hęc omisit in hoc tractatu; nisi exemplarium uitiosum est. Ciceronis illa oratio fuit mihi exemplar bene dicēdi. A pœna hominū:quo non aliquia pœna afficeretur.

ne religiosus q̄dē ac sacer. Animaduersum i quosdā ineunte anno nouo:accusati dānatiq; multi cū liberis:atq; etiā uxoribus suis. Interdictū ne capite dānatos ꝓpinqui lugerēt:decreta accusatoribus ꝓcipua ꝓmia:nōnūq̄ & testibus:nemini delatorū fides abrogata. Omne crimē ꝓ capitali receptū est:etiā paucorū simpliciūq; uerborum. Obiectū est poetæ:ꝙ in tragœdia Agamēnonē ꝓbris lacessisset:obiectū & historico:ꝙ Brutū Cassiūq; ultimos Romanorū dixisset:aiaduersū stati i auctores scriptaq; abolita. Quāuis ꝓbarēt̄ ēt aliquot añ ānos Augu. audiēre recitata. Quibusdā custodia traditis nō mō studēdi solatiū adēptū:sed ēt sermōis & colloquii us⁹

Religiosi dies.

PHI. Ne religiosus q̄dē;religiosi dies;ut docet Gellius in.iiii. dicuntur tristi omine īfames impeditiq; in qbus res diuinas facere & rē quápiā nouā exordiri temperādū est:quoa uulgus nefastos appellat. hinc Cicero diem alliensis pugnæ religiosum esse dicit in epistolis ad Atticum. quidam religiosos interpretantur dies sacros Macro. in. iii. saturna. religiosi sunt

Sacri dies.

inquit dies;qui facienda & uitanda discernunt:sacri uero dies sacrati sunt quáquam sacrum aliquando execrabile funestumq; dicatur. iuxta illud maronianum;auri sacra fames;religiosum diem & sacrum ueluti contraria opposuit Fortunatianus in. iii. rheto. cum ait. Quando temporis significationem habet uelut interdiu;an noctu sacro:an religioso die.

Animaduersiones Animaduersi.

Aiaduersum in quosdam;puniti qdam. aiaduertere enim punire est:inde aiaduersiones dictæ & animaduersi ipsi puniti. Paulus iurisconsultus corpora animaduersorum qbuslibet petentibus ad sepulturam danda sunt. Ineunte anno nouo. kal. Ianuarii. quo die cum sit festus & sacer temperandum erat a suppliciis animaduersionibusq;:olim calendæ Martiæ principium anni fuerunt;idq; maxime ex hoc probatur:ꝙ ab

Principiū anni uariū

ipso quintilis quintus est. & deinceps pro numero numerabantur;quandoq; & idus Maiæ solēnes fuerunt ineūdis magistratibus. aliquando idus Decembres. Liuius auctor. Propinqui;necessarii & affines. Lugerent;lugere non tā plorare est q̄ lugubres uestes induere. est aūt uestia lugentium coloris nigri;quem græci anthracinū

Anthracinus color

appellant a carbone;qui græcæ anthrax nominatur. Varro ꝓpinquæ adulescentulæ etiam adulescentuli Proximi amiculo nigello capillo demisso sequuntur luctum. scribit Liuius matronas in luctu nihil aliud q̄ purpuram aurumq; deponere;quæ cum eluxerunt resumunt. Diony. alicarnaseus lib. v. refert romanus matronis Valeriū pu

Luctus.

blicolam Brutumq; luxisse annuum tempus depositione auri & purpuræ;ut est illis luctus consuetudo in necessariorum cognatorumq; funeribus. Cice. in. iiii. tuscula. luctum esse dicit ægritudinem ex eius qui carus fuerit interitu acerbo. Nonnunquam & testibus;præmia. s. decreta sunt. his qui pro testimonio dixissent propinquos damnatorum luxisse. Delatorum;accusatorum. Abrogata;detracta.

Pro capitali;tāquā pœna capitis puniēdū. Agamēnonē lacessisset;deest i īpressis codicibus dictio hæc. ꝓbris. ut ita legas;Agamēnonē probris lacessisset. est aūt sensus;inter cætera crimina hoc quoq;tanquam capitale obiectum fuit poetæ cuidam:qui in tragœdia induxerat personam;quæ Agamēnonem introducium in fabula probris conuitiisq; lacessebat tanquam impotenter & tyrannice dominātem;sicut apud Oratium in secundo sermonum lacessitur accusaturq; Agamēnon;ꝙ aiacem sepeliri prohibeat. tragœdia extat Senecæ;cui titulus ē Agamēnon. hoc ideo in poeta punisse uidetur Tiberius;quia pricipes & reges. de pricipibus & regibus maledici ęgre ferunt;& quæ in alios probra dicuntur in seipsos dici existimant.

Vltimi romanorum Vltimus græcorū ꝗ

Vltimos romanorum;tanquam in Bruto & Cassio generositas & uera uirtus Romanorum defecisset;nec post illos ullus apud Romanos amplius extitisset memoratu dignus;& libertatis assertor. scribit Plutarchus Philopomenem a Romanis ultimum Græcorum appellari solitum;ꝙ post illum magnus uir apud græcos nullus extiterit. Animaduersum in auctores;sumptum supplicium est de poeta & historico. Scriptaq; abolita scilicet poetæ & historici. infesta nimirum sunt illa uirtutibus tempora;quibus in libros quoq; & ingenia sæui sunt

Sæuire in libros.

principes. scribit Cor. tacitus in uita Iulii agricolæ sæuitum fuisse in arulenum rusticum & herennium senecionē pariterq; in libros eorum delegato triumuiris ministerio;ut monumenta clarissimorum ingeniorum in foro urerentur scilicet arbitrabantur pessimi principes cum libris aboleri uocem memorem libertatis.

Quamuis probarētur;illa scilicet scripta poetæ & historici;probata autē fuerant sub Augusto;ut pote optimo principe;improbata & abolita sub Tiberio;ut pote pessimo & crudelissimo. Studendi solatium adem

Supplicū litterati

ptum;nouum supplicii genus;& quo nullum ferme maius excogitari potest ad litteratos puniendos;q̄ illis adimere solatium studendi. scribunt iurisconsulti ff. de pœnia. genus esse pœnæ uiris studiosis interdicere aduocationibus & foro. nam cum litteræ ut dicere solebat Aristoteles inter prospera sint ornamentum;inter aduersa res fugium;omni solatio doctus priuari uidetur;cui in custodia collocato studiis interdicitur. dixit Plinius libro. ix. epistolarum. omne sibi esse ex studiis solatium.

M.AN. Religiosus:Festus religiosos dies esse ait:qui facienda & uitanda discernerent:quod & Maro sen sisse uidetur:cuius illud est riuos diducere nulla religio uetuit:religiosi ad hæc dies infames atq; infausti dicuntur Sacer:diuino cultui datus Trebatius in libro de religionibus. sacrum esse dixit quicquid deorum haberetur. Lugerent:luctu & squallore suum testarentur. dolorem. Obiectum:fraudatum. Agamēnonem:græcorum ad Troiam imperatorem:sed non tam nomen:aut genus q̃ patriam secutuз crediderim:siquidem lacedæmō ac tota achaia in ueteri claudiorum clientela fuit. Vltimos romanos:qui uere Romani dici possent:quia tyrannis infesti. Scripta abolita:cōcremata:aut alia ui assumpta. Augusto audiente:quo intelligi potest quāto æqor Augustus q̃ Tiberius fuisset.

Citati ad causam dicendam partim se domi uulnerauerūt certi damnationis:& ad uexationem ignominiamq; uitandam: partim in media curia uenenum hauserunt:& tamen colligatis uulneribus ac semianimes palpitantesq; adhuc in carcerem rapti. Nemo punitorū non in gemonias abiectus uncoq; tractus. Viginti uno die abiecti tractiq; inter eos pueri & foeminæ: immaturæ puellæ: quia more tradito nefas esset uirgines strangulari: uiciatæ prius a carnifice dein strangulatæ. Mori uolentibus uis adhibita uiuendi. Nam mortem adeo leue supplicium putabat: ut quum audisset unum ex reis. Carnulium nomine anticipasse eam exclamauerit: Carnulius me euasit. Et in re cognoscendis custodiis: præcanti cuidam poenæ maturitatem. respondit nondum tecum in graciam redii. Annalibus suis uir consularis inseruit frequenti quodam cōuiuio: cui & ipse affuerit interrogatum eum subito & clare a quodam nano astante mensæ inter capreas: cur Paconius maiestatis reus tam diu uiueret: statim quidem petulantiam linguæ obiurgasse. Cæterum post paucos dies scripsisse senatui: ut de poena Paconii quam primum statueret.

PHI. Citati:uel uoce preconis uel ab accenso. Sed ad uexationeз ideo se domi uulnerabant uolentes in cubiculo suo mori:ne damnati in iudicio uexarent ignominioso dedecorosoq; supplicio. In curia:i ipso senatu. ideo autem in curia hauriebant uenenum:ut ita & cruciatibus eriperentur:& inuidiam Tiberio conflarēt. Colligatis uulneribus:iubebat Tiberius uulnera illorum qui semet uulnerauerant:ideo obligari:ut diutius p tormenta uiuerent & ærumnosius. Nemo punitorum non quilibet q cunq; ex numero punitorum. In gemonias:locū supplicii. de quo paulo ante satis multa. Immaturæ:nōdum puberes. nec uiro tempestiuæ: duodecimus ānus i foemina: & quartusdecimus in puero: secundum iura publica definit pubertatis ætatem. Strangulari:laqueo gulam frangere. Vitiatæ:constupratæ:ne uirgines contra morem strangularentur. Dein strāgulatæ:laqueo necatæ sunt & ita morem a maioribus traditum seruasse uidebatur:qui prohibet puellam uirginem laqueo necari. Vis adhibita:qui cupiebant uiuere ad mortem adigebantur:quibus mori optabile erat hos uiuere cogebat. ut ita Diutius in calamitatibus essent:que morte finiuntur.

Anticipasse:præoccupasse præuenisse prius q̃ a Tiberio morti damnaretur. Carnulius me euasit:hoc ideo dixit Tiberius tanquam carnulius sibi mortem consciscens nimis cito cruciatus & tormenta finisset:quæ per lentitudinem & longam moram solitus erat truculentus princeps adhibere his quos diu mori uolebat. In recognoscendis custodiis:in nobis Seruii declarauimus custodias dici carcerarios & damnatos qui in carcere custodiuntur. hinc apud iurisconsultos titulo de custodia reorum scriptum legimus. si custodia se interfecerit uel præcipitauerit militis culpæ ascribitur. Item si custos custodiam interfecerit. Item si custodia casu defuncta fuisse dicatur testationibus id probandum est. Item milites si amiserint custodias ipsi in periculum deducuntur: Firmicus maternus ait in quarto. si luna minuta lumine fuerit in nocturna genitura:faciet carceris præpositos custodiarumq; custodes. Cuidam:uni ex custodiarum numero. Nondum tecum in gratiam redi: tanquam reconciliatus esset illis & beniuolus:quos maturæ morti festinanter traderet. Plinius ait nichil esse melius tempestiua morte. Annalibus:historiis quas scribebat. de annalibus dictum est.

Custodiæ

Custodiarum custodes.

Et ipse affuerit:scriptor Annalium. Eum:Tiberium. A quodam nano:breuis staturæ homunculo: qui latinæ pumilio & pumilus nominatur. de hoc dictum in Augusto:illud adde a pumilo fieri comparatiuum qđ est pumilior:quo usus est Apuleius cum ait in. v. de asino aureo quouis puero pumiliorem. quamuis cucurbita glabriorem. Codices ipressi habēt pusiliorem. sed fulgentius placiades. ita legendū monet:ut diximus pumilio uis:siue nani pars superior magna est inferior parua:quamobrem existimat Aristoteles in. xiii. de animalibus. pumiliones mente deficere:nec sapere ad perfectum. Inter capreas:in secessu caprearum. Petulantiam linguę impudentiam procacitatemq;:qua usus est nanus. dum petit in conuiuio. cur. reus maiestatis paconius:tam diu uiueret a petendo dicta petulantia:ut a procando procacitas nominata. est autem procare petere. unde & proci matrimoniorum petitores nominati. Tiberius obiurgauit quidem in nano petulantiam loquendi tamen post Paulo de illo sumi supplicium per epistolam iussit. & ita naui monitis crudelibus obtemperauit.

Pumilior

Pumiliōes mente deficere.

Petulantia

Procacitas

Procare

Proci

M.AN. Vulnerauerint:sibi manum intulerunt longiores cruciatus & ignominiam horrentes. Media curia:coram principe & patribus. Nemo non:omnis unusquisq;. Immaturæ:uiro. s. maturus spōsæ & matura uiro dicimus Papini. donec & hic spōsæ maturus:& illa marito. More tradito:a maioribus accepto A carnifice:ab ipso carnificis ministro. Dein strāgulatæ:ut patrio more incolumi post uirginitatē adeptā factum uideretur. Vi adhibita:ut uel inuiti uiuerent. Anticipasse uenenum prægustasse:aut p̄cipitasse se ferro

ue incubuisse. Me euasit:censuit sanguinaria naturaæ supplicio qdem affectus:quē longiore cruciatu nō torsisset. Custodiis:cōtinēs pro contento reis.f.qui in custodia erant. Pœnæ maturitatem:celeritatem suppliciī. Tecum ingratiam redit:nondū tibi placatus sū inauditæ seuitię argumētū:quæ celeriter occidere quēquā ne inimici qdem animi duceret:sed sic certe est:ut Anneus ait Seneca:Clementis uideri animiq oino pigturus sit cō festim occidere. Annalibus:quid annales ab historia distent. Gel. abunde explicat.

Item de crudelitate & sæuitia eiusdem auctis.

AVxit intēdit〈q〉 sæuitiā exacerbatus idicio de morte filii sui Drusi:quē quū morbo & itēperātia perisse existimaret:ut tādē ueneno iterēptū fraude Liuillę uxoris at〈q〉 Seiani cognouit:ne〈q〉 tormentis ;ne〈q〉 supplicio cuiusquā pepercit:soli huic cognitiōi adeo p totos dies dedit⁹ & intētus :ut rhodiēsem hospitē quē familiarib⁹ litteris Romā euocarat:aduenisse sibi nūciatū torqri sine mora iusserit quasi aliqs ex necessariis q̄stioni adesset. Deinde errore detecto:& occidi:ne diuulgaret iniuriā. Carnificinæ eius ostēdit locus capreis. unde dānatos post longa & exq̄sita tormenta p̄cipitari corā se i mare iubebat;excipiēte classiariorū manu: & contis at〈q〉 remis elidente cadauera:ne cui residui spiritus qcquā inesset. Excogitauerat autem iter genera cruciatus:et ut larga meri potione per fallaciam oneratos repente ueretris deligatis fidicular〈um〉 simul urinæ〈q〉 tormēto distēderet: q & nisi eū mors p̄uenisset:& Trasyllus cōsulto (ut aiūt) differre quædā spelōgioris uitæ ꝓpulisset:plures aliquāto necatur⁹ : Ac ne reliquis quidē nepotibus parsurus credit quū &

PHI Intēperātia:diximus supra ex auctoritate Pli. Drusum Tibe. filiū fuisse ebriosum:nec alia magis re q̄ uiolētia regeneralle patrē. Tibe. ex uini aūt intemperantia morbi: ex morbis mors p̄uenit. Fraude uxoris: autumat orosius Tibe. Drusum & Germanicū filios Tibe. a patre ueneno fuisse perditos. Cognitioni:de inquirendis his q. conscii fuissent mortis filii.

Rhodiēsem hospitē:ne credas hominē rhodii natū dici a Trāquil. hospitē Tibe. rhodiēsem : sed alienigenā rhodi habitātē. ita Rhodius & rhodiēsis differunt:ut Hispanus & hispaniensis:sup quo copiose satis in iulio Cæsare. Quæstioni:quæstionem sic accipimus nō tormēta tm̄ sed om nes inquisitionē:auctor Vlpia. in tit. de senatuscō. sylla. Occidi. f. iusserit. Iniuriā:qua affectus erat homo innocens & insons. Carnificinæ: Amator Plautinus in cistellaria credit amorē primū apd hoīes carnificinā cōmētū. M. Cato carnificinas dixit pluratiuo numero pro suppliciis atq; tormentis; & ut utar uocabulo. Plau. p cruciabilitatibus sic enim ait ubi societas;ubi fides maioꝝ:insignitas;iniurias;plagas;uerbera uibices eos dolores atq; carnificinas per dedecus atq; ignominiam te facere ausum esse:carnificina hic significat non tam ex carnificationes q̄ domicilium cruciatuum. est enim carnificina locus in quo sontes iussu potestatū a carnifice occiduntur. carnificina quoq; accipitur pro officio ipso carnificis. Plautus i captiuis:uel carnificinā hūc facere possum perpeti. Classiariorum:classiarii non tam remiges in classibus dicuntur q̄ milites. Cor. tacitus anicetum Centurione classiario comitatū. Pli. in epistolis. retinere classiarii iminente piculo exterriti. ita hic classiarios intelligemus milites ex classe remis & hastis elisisse cadauera eorum;quos in mare iubebat Tibe. præcipitari.

Rhodiēsis

Quæstio

Carnificina.

Classiarii.

Manu: multitudine. Cōtis:cōtus ptica est exploratoria. unde uerbū hoc pcontor deriuari donatus existimat. contus significat lanceam militarē. unde a Vegetio contati milites dicti:qui conto utuntur. Idē p̄cipit inter meditationes armorū:ut eqtes contis utantur scienter & fortiter. Nonius Marcellus cōtos hastas longiores & robustas esse dicit. Oneratos repletos & bene potos atq; distentos. Veretris:mēbris uirilibus. Hierony. cur portas ueretrum o paule:cur a sexu fœminarū barbapilis aliaq; membrorum qualitate distingueris. Fidicularū:fidiculas intelligit cordas ipsius citharæ;que fides dicitur festus Pōpe. fides genus citharæ dicta:q tātū inter se cordæ eius;quātū inter homines fides concordet;cuius diminutiuū fidicula est hæ fidiculæ eleganti uocabulo neruiæ quoq; nominantur tanquam ex neruis concinatæ. hinc apud scriptores clarissimos legimus neruias in fidibus brumali die:alias digitis pelli:alias sonare est & in cœlo fidicula inter astra cōstitutaæq fides a Colu. ab Higino lyra nominatur. Pli. in. xviii. fidicula occasu suo autūnum inchoat. Præterea fidiculæ inter genera tormentoꝝ numerantur;existimantq; eruditi instrumentum esse ex duobus lignis compactum. ego credo id potius esse tormentum;quo sontes a tortore cordis funibusq; alligati uulgo torquetur. Dehisce fidiculis mentio fit apud Sene. Quintil. Valer. totamq; ferme eruditorum scolam. sed in hoc Tranquilli loco fidiculas haud dubie accipimus pro tenuissimis citharæ cordis;quibus genitalia facilime deligari possunt.

Contus
Contati.

Veretrum.

Fidiculæ
Fides
Neruiæ
Fidicula in cœlo.

M. AN. Ob intemperātiam:luxuriosam & imoderatam uitam. Liuillæ uxoris:ex Germanico & Agripina genitæ quæ Druso Tiberii filio nupsit. Cognitioni:quæstioni de morte filii. Torqueri: quæstionem adhiberi. Ex necessariis:domesticis arctiore〈q〉 uinculo iunctis. Carnificinæ:cædis & suppliciorum officinæ. Classiarioꝝ manu:remigum multitudine sociorumq; naualium;qui classem prædio circa capreas obtinebant:Leucadii ut Strabo ait:quem ex summa rupe in subiectum mare præcipitassent;nauibus continuo excipiebant:ut seruatum extra fines mitterent. hic ne euaderet exceptum necabat. Contis longioribus hastis:ut Nonius.

PHI. Vrinæq; tormēto. iter maximos corporis cruciatus est stranguria. i. urinæ difficultas scribit Pli. stillicidium urinæ a uesica impatibilem esse cruciatum; erat ergo nouum maximumq; tormenti genus hoc;quod crudelissimus princeps excogitauerat; ut bene poti ac distenti uesicam mero turgentem exonerare non possent. Consulto. de industria. Longioris uitæ ita asserebat mathematicus ex fato sidereq; mōstrari. Thrasillus mathematicus;cuius supius mētio facta est. (uius eius & robustis. Oneratos:repletos. Veretris genitalibus.

Strāguria.

Caiū. caiū caligulam intelligit:qui ei mox successit i iperio:cuius pater fuit germanicus adoptiuus Tiberii filius. Et Tibe. hic nepos erat Tiberii. genitus ex Druso filio naturali. Identidem. frequenter. Felicem priamuȝ luculenti scriptores priamum ob hoc infœlicissimum fuisse tradunt propter quod fœlix a Tiberio uocabatur. Ci. in i. tuscu. sic scribit. Priamū in tanta progenie orbatū cū in arā confugisset hostilis manus interemit. hic si uiuis filiis icolumi regno occidisset:astante ope barbarica tectis celatis laquearis:utrū tandē a bonis an a malis discessisset:tū profecto uī a bonis: & certe ei melius euenisset. hoc idē Iuue. tradit explicans incōmoda uitæ longioris

caium suspectū haberet: & Tiberiū ut ex adulterio cōceptū aspnaret:nec abhorret a uero:nāq; idētidē fœlicem Priamū a uocabat:quod superstes omnium suorum extitisset.

De suspitione in qua uixit inter facinora.

QVam inter hæc non modo iuisus:ac detestabilis: sed pretrepidus quoq; atq; ēt contumeliis abnoxius uixerit:multa indicia sunt aruspices secreto ac sine testibus cōsuli uetuit. Vicina uero urbi oracula ēt disiicere cōatus est:sed maiestate pnestinaruȝ sortiū territus destitit:quū obsignatas deuectasq; Romā non reperisset in arca nisi relatas rursus ad tēplū. Vnum & alteꝝ cōsulares oblatis prouinciis nō ausus a se dimittere usq; adeo detinuit:donec successores post aliquot ānos pñtibus daret quū interim manente officii titulo etiam delegaret plurima: assidueq; illi per legatos & adiutores suos exequenda curarent.

De suspitione nurus & nepotum damnatorum.

NVrum ac nepotes nunq̄ aliter post damnationem q̄ catenatos obsutaq; lectica loco mouit prohibitis p militē ob uiis ac uiatorib⁹ respicere usq̄ uel cōsistere

ria fuerūt autē priamo filii. L. quoq; decē & septē ex iusta uxore nati sunt apud Se. in tragœdia cui titulus ē troas:dr̄ de priamo id quod quadrat cū Tiberii snia sic eni inquit chorus fœlix priamus dicimus oēs fœlix priamus:fœlix quisqs bello moriens oia secum cōsumpta uidet. Prætrepidus. moa tyrannorum est ut ex cōscientia metuant oia quo in metu Diony. & Alexādrū fuisse notū est. Cōsuli uetuit. iterrogari:ne. s. aliquid de morte sua per aruspicinæ disciplinā pronunciarent. olim accusatus est soranus & seruilia sorani filia. quod pecuniam magia delargita eēt tanq̄ cōsultatura de morte principis Nerōis. Vicina urbi oracula:ut sortes āntinas de quibus postpaulo:ut pnestinas:ut tiburtinas:u r̄ eni oraculum fuisse tibure: ppter albuneam unā ex sybillis:q̄ illic numinis uice colebatur. Prænestinaꝝ sortiū. Ci. in. ii. de diui. luculenter enarrat quemadmodū numerius suffusius sortes primus inuenit apud pnestinos:sculptas in robore litteraꝝ priscaꝝ notis: & cū eodē tpe mel ex olea fluxisset in eo loco ubi fortunæ sita est ædes:aruspices dixerūt summa nobilitate illas sortes futuras:eorūq; iussu ex illa olea area facta ē:eoq; sortes cōditæ:q̄ fortunæ monitu pueri manu miscebant atq; ducebāt:uetustas etiānū retinet nomen sortiuȝ pnestinaꝝ. carneades dicere solitus erat nusq̄ se fortunatiorē q̄ pneste uidisse fortunā: de hoc pnestinæ fortunæ oraculo:meminit Silue:celsisq; dicatū fortunæ pnestæ iugis: & a nobis copiose dictū ē in cōmē. Prop. ubi enarrat ille uersi:ecqd pnestis dubias petis inscia sortes. Iuar. arcā illā itelligit ex olea factā:in qua conditæ sortes ferebant. Obsignata.a. sigillo impsso clusas:ne fucus fieri posset. Ad tēplū fortunæ. s. pnestinæ. Nō ausus dimittere. timebat ne in prouincia qsq; sita res nouas moliret & ad rebellionē princiales cōcitaret. Præsentibus. duobus illis csularibus:qbus obtulerat puicias:nec tñ eos ob metū a se dimiserat. Manēte of. ti. ut. s. pcōsules aut psi. puin. dicerent qbꝫ:tā q̄ legitimis psidibus pcōsulibusq; pluria Tiberius delegabat scribūt tñ iurisco. pconsules nisi egressi fuerit urbē nō habere iurisdictionē. Per le. pōt pro consul mandare iurisdictionē legato suo ut inqt Vlpia. legatos nō oportet principē consulere sed pconsulē suum: & is ad cōsulationē legatorū debebit respōdere. scribit Pōponius legatos procōsulū nihil ppriū habere nisi a procōsule eia mādata sit iurisdictio. (de hia legatis nūc loqtur.

Priamo filii qnquaginta.

Soranus.

Origo sortium.

Fortuna pnestina.

Legati pro cōsulum.

M. AN. Fidicularum:inhibita aretissimo fidicularum nexu micturitione: Distenderet. ual de ipleret:ac per hoc maiore cruciatu torqret. Idē alibi nūq̄ e triclinio abscessit nisi distētus ac madens Ver. Referunt distēta capellæ. Spe lōgioris uitæ :lōgiore uitæ spacio ex astroꝝ rōne promisso. Naȝ totus ut Dion. ait. ex Trasylli disciplina Tibe. pēdebat. Cōsultōe in plures sæuiret. Nepotibus: Caligulæ & Tibe. Drusi filio:Supstes omniū suoꝝ:nō oimnā Hecube:Heleō:Polidoro:Cassandra: & Polixena supstitibus periit:sed ad illud Vergilianū allusit:troiā incensam: & plapsa uidētē pgama. Iuuena. Oia uidit euersa & flāmis asiā ferroq; cadētē. Prænestinaꝝ for. Stra habet inqd pnestæ fortunæ templū uñ certa edunt oracula. Colebatur ibi fortuna sub imagine duaꝝ soroꝝ:Papini. Quod ni tēpla darent alias thyriutia sortes: Et prænestinæ poterant migrare sorores. Aelius lāpridius in alexandro huic ait in tēplo prænestinæ uestræ talis sors extitit: Si qua fata aspera rumpas tu Marcellus eris:qbus uerbis datur intelligi qualis esset prænestinarum sortiū ratio. Obsignatis: obsignata archa. Per legatos:circa prouicias scilicet missos. Nurum:Agrippinaȝ.

PHI. Obsuta. triunita circunsepta & undiq; clausa:ne quispiam intereundum introspicere posset quis in lectica deferretur. Prohibitis uiatoribus introspicere agrippinam nurum & drusuȝ neronemq; nepotes qñ ab uno loco ad alium transferebantur. in lectica undiq; conuclata deferri uoluit & adhibitis militibus uetuit uiatores & iter facientes respicere quis intra lecticam gestaretur ne res cognita maiorem ipsi conflaret inuidiam oli homo adolescens pro legato in lectica ferebatur ei obuiam bubulcus uenusinus aduenit: & p iocū cū ignoraret qui ferret rogauit nū mortuū ferret. ubi id audiuit lecticā iussit deponi stuppis qbus lectica ligata erat usq; adeo uerberari iussit dum animam efflauit. auctor. C. grachus in oratione de legibus promulgatis.

Obsutus.

Factum hois adolescentis.

Natalē eius cele. colebat̄ scianus pinde ac alter. Tiberius uñ nō mirum si illius dies natalis celebrabatur: & imagines aureæ sciano passim dicabantur q̄ post eius necē pmm disiecte pu cōflate sunt uñ ait satyrographus de scēdūt statuæ restēq; sequūtur & ex facie toto orbe secunda fiūt urceoli pelues sartago patelle. Quā prin. au- cto. Tibe. nō auctoritate principia usus est ad scianū subuertēdū; sed astutia & uaframētis: timebat eni imodi-
Sciani sta- tuæ cōfla- tæ. cam sciani potētiā; illū pcipē curaꝝ appellabat & plerūq; repetēs dicebat meuꝭ scianus Dimitteret. Tibe. petēs secessum capaꝝ cōsulē scianū designauit; creditūq; est designari eos collegas in cōsulatu p qnquēniū. Ob id ipsum ut hoc dolo pderet scianum.

Item de diffidentia suspitioneq; eiusdem.

SEianū res nouas molientē: q̄uis iā & natalē eius publice celebrari: & imagines aureas coli passim uideret uix tādē & astu magis ac dolo q̄ pricipali auctoritate subuertit. Nā primo ut a se p speciem honoris dimitteret: collegā sibi assumpsit in. v. cōsulatu: quē lōgo interuallo absens ob id ipsū susceperat. Deide spe affinitatis ac tribunitiæ potestatis deceprū iopinātē criminatus est pudēda miserandaq; oratiōe: quū inter alia patres cōscriptos p̄caretur: mitterēt alterū e cōsulibus q senense & solū in cōspectū eoꝝ cū ali quo militari pres. dio pduceret. Sic quoq; diffidēs tumultūq; metuēs Drusum nepotē quē uinculis adhuc Romæ cōtinebat: solui: si res posceret: ducēq; cōstitui p̄ceperat. Aptaris etiā nauibus ad quascūq; legiones meditabat̄ fugā: speculabūdus ex altissima rupe idētidē signa: q̄ ne nūcii morarentur: tolli pcul ut qcq; factū p̄sentiret: mandauerat Veruꝫ & oppressa cōiuratione Sciani nihilo securior: aut constātior per nouem pximos menses non egressus est uilla q̄ uocat̄ Iouis:

De conuitiis & libellis contra eum editis.

VRebant insup & anxiā mentē uaria undiq; conuitia: nullo nō dānatoꝝ omne pbri genus corā uel p libellos In orchestra positos ingerente: quibus quidem diuersissime afficiebatur: modo ut p̄pudore ignota: & celata cūcta cupet: nōnūq̄ eadē p̄tēneret & pferret ultro atq; uulgaret. Quin & Artabani parthorum regis laceratus est litteris

Metus scia- nus. Spe af. tanq̄ affinitatē cū sciano facturus eēt despōsata illi una ex neptibus. Tribunitiæ potestatis Tiberi us diuulgauit cum esset capreis se tribunitiā potestatē sciano daturum: ut scilicet i opinatū opprimeret. scripsit aūt senatui p sertoriū macronē q cuꝫ sciano diceret potestatē tribunitiā se
Mors scia- ni. se illi a Tibe. afferre; tūc scianus supra modū lætus curiā igressus est macrō tradita ꝯsulibus epistola priusq̄ qcq̄ legeret egressus ē ad milites sed lecta epistola q̄ petebat Tibe. suppliciū sūmi de sciano; statī tribuni & milites illū circūsteterūt: & i gemonias scalas laceratū abiecerūt uncoq; traxerunt: Senēsc. erat eni iā senex Tiberi. Tumultū. ne Roma tumultuaret. sciancā. Drusum ne. illū intelligit; cui ut supra dictū ē adeo alimēta subduxit ut tomētū e culcitra mādere tētauerit quē iudicatū hostē fame necauit. Meditabat̄. aio cogitabat; alias exercebat
Meditatio nes Roma norum. uñ medicatiōes Romanoꝝ dictæ sūt conflictus sine sanguine: & oēs artes auctore Vege. in meditatiōe cōsistūt meditor græce dr̄ μελετάω. Spe
In būdus culabundus; diligēter & uehementer
Specula- bundus. speculans tanq̄ ex speculatorio. dixi mus i notis Seruii; q noia in bundus desinētia largā ui & fluētem copiā & quasi abundantiam rei; cuius rei id uerbum esset; declararēt. Identidem; crebriter & subinde. Signa tollēmādauerat Tibe. signa quedam fieri per que non expectato nuncio certior fieret scianus ne rerum potitus foret; an ex
Signum di urnum & nocturnū. eius uoto fuisset oppressus; ut rebus male succedentibus posset statim capessere fugā. signū diurnū est fumus; nocturnum flamma. dantur alia signa ex prescripto principis. Villa iouis hæc erat in insula caprearum. Vrebant cruciabant; Maro. urit atrox Iuno. Nullo nō. dā. quolibet ex damnatis.

M. AN. Nepotes Drusum & Neronem. Obsura; clauf. obsito uelo adoperta. Scianum res nouas; fuerat is ut Dion. tradidit. M. Apitii patichus sed similitudine morum ita Tiberio insinuatus & ab eo ad id potētiæ euectus; ut iam pares illi & Tiberio honores deferrentur p Sertoriū macronē Romam missum senatui dānandū tradidit; damnatumq; crudeliter necauit Iu. Ex facie toto orbe secunda fiunt urceoli; & rursus ardet adoratum populo caput & crepat ingēs Scianus: Iosephus auctor est Antoniā Germanici matrē p codicillos pallāti seruo suo ad Tiberium datos Sciani coniuratiōnē principi significasse. Spe affinitatis; ut ex neptibus illi unā matrimonio locaret. Pudenda; tali ut illius merito cū pudere potuisset. Perduceret; ex capreis Romā Iu. Verbosa epistola uenit a capreis Tumultum motum in Sciano oprimēdo. Drusū; quē postea fame i īma palatii parte necauit. Meditabat̄; mēte & cōsilio agitabat. Speculabundus; speculationi uehementer intētus. Vrebant: dolore & ira exagitabāt.
Orchestra PHI. In orchestra. Locus erat in theatro nobilior ubi senatus ludos spectare solebat. de orchestra satis ac sup iā dictum est; iō aūt libelli. in orchestra ponebant̄ ut pbra tiberii inter nobiles uulgarent̄. Celata cūcta. s. pbra & maledicta q̄ a dānatis in ipm ingerebant̄. cōtēneret. tū legendū cōcineret; ut sit sēsꝰ tiberiū iterdū puitia adeo spuisse ut illa pcineret hoc ē cātaret iuulgaretq;. Artabani pthoꝝ. pthi ex gñe arsacidaꝝ ipatorē facere solebāt uñ olī rege orbati uononē regno pturbāt utpote alieigenā: pfecti q artabanū euocāt mœdoꝝ regē arsacidaꝝ genere descēdētē. hic īimicus tiberii factus armeniā iuasit: mox cū se isidiātiū do
Artabanus Herodes. Tetracha. lis eripuisset cum tiberio initamicitiam; interuentu Vitellii: & enim circa eufratem fluuium Artabanus & Vitelius de pacis fœdere colloquuntur in medio sibi ponte fluminis cauentes: post icrū fœdus herodes tetrarcha eis cōuiuium in loco medio preparat; tabernaculum ex preciosis gemmis exornans. tunc artabanus dat obsidem tibe. Darium filium cum quo etiam munera māgna transmittit hec iosephus lib. xviii. antiqui.

Parricidia obiicientis. artabanus quo tēpore inimicus erat Tiberii illū conuitiis epistolaribus lacerabat: in qbꝰ obiiciebat in primis parricidiaq;. Cfilios & nepotes & nurū interemisset: lege eñ pōpeia de parricidiis cauētur is parricidii teneatur: nō solū q patrē & matrē interfecerit: sed qui fratrē sororē patruelē matruelē filiū filiā nepotem nurū aliosq; ppinquos occiderit. Luxuriā appellatiōe luxuriae non tā libidinē ueneriā cōtineri q̄ immodicā pfusionē alibi docuimus. Semetipse pte. displicēs sibimet ipsi & quasi uitā suam odio hñs. Tm̄ no. su. ma. supra docuimus genus esse elocutiōis nō pstite: quo & filius usus est: tantum nō strictis mucronibus: accipit q; illud tm̄ nō p etiā. & est sensus Tibe. ualde etiā summā malorū suorū pfessum esse in epistola ad senatū scripta. Quid scri. uo. uerba epistolae Tiberiiq; sūmā pricipis desparationē uitāq; ærūnosissimā apte demōstrāt. pturbatus & anxius animus nescit un̄ exordiatur ignorat qūo sibi sit aut qd scribendū pturbationes eñ mentē conturbāt & obcaecatā reddunt. Prius pdāt. lege potius penis pdant hoc est suppliciis. Quē s. me. Quottidie pire sentio. haec uerba aperte demōstrant qđ illa particula tm̄ nō: signat etiā: ille eñ summam malorū suorū haud dubie pfiteł qui ait se scire q; quottidie pereat: nā aliud est summā malorū pfiteri: aliud mala sigillatim explicare: credūt nō nulli ea figura dici tm̄nū: qua a doctis dicit etiānū: et illa appēdicula num sit per .u. potius scribēda & enūcianda q̄ per o. * mihi magis placet ex graeco deduci q d est μονονου. i. tm̄ non: & accipit p etiam & fere: & ita enunciabitur per. o. non per. u. * utitur hac elocutione in hoc signato Li. quoq; cuz ait in lib. xxxvii. uidit non posse aequare ordinem Ro. & tm̄ non iam circuiri a dextro cornu concitat naues. Praescisse haec eū. Adria. matheseos adeo pitus fuisse ferł ut calen. ianuartis scripserit qd ei toto anno euēturū eēt usq; ad illā horā qua est mortuus. adeo pscituit oīa de se futura hoc idē existimał de Tibe. cū esset addictus mathematicae.

Parricida qui.

Luxuria.

Pertesus

Tm̄ non

parricidia & cędes & ignauiā & luxuriā obiiciētis monētisq; ut uolūtaria morte maximo iustissimoq; ciuiū odio quāprimum satis faceret postremo semetipse pertesus: talis epistolae principio tm̄ nō summā malorū suorū professus est.

De epistola eius ad senatū & oratione factum suum pnunciantibus.

Quid scribā uobis patres conscripti: aut quō scribam: aut qd oio nō scribā hoc tēpore. Dii medeęq; poenis pdant quē quottidie pire sentio si scio. Existimāt quidā pscisse haec eū pitia futurorū: ac multo ante qta se quandoq; acerbitas & infamia maneret pspexisse. Idq; ut impiū inierit: & patris patriae appellatione: & ne in acta sua iuraret obstinatissime recusasse ne mox maiore dedecore ipar tātis honoribus inueniretur qd sane & ex oratiōe eius: quā de utraq; re habuit: colligi potest: uel quū ait similē se semp sui futurū nec unq mutaturū mores suos: qdiu sanae mētis fuisset: sz exēpli cā cauendū ne se senatus in acta cuiusq obligaret: qui aliquo casu mutari posset & rursus: si quādo aūt inqt de moribus meis deuotoq; uobis aio dubitaueritis: qd priusq eueniat: opto ut me supremus dies huic mutatae urae de me opinioni eripiat: nihil honoris adiiciet mihi pris appellatio: uobis autem exprobrabit: aut temeritatem delati mihi eius cognominis aut inconstantiam contrarii de me iudicii.

De statura & mēbris eius & ualetudine: & incessu.

Tm̄ num

Apendicula.

*

Etiānum

Ne in. a. s. iu. Sueto. de Tibe. dixit. supius. itercessit & quo minus in acta sua iuraret: pnomē quoq; ipatoris cognomē quoq; pris priae recusauit. Tātis ho. maximus honos est pris priae appellatio & in acta pricipis iuratio. De. u. re. ne & pr priae appellaret & ne in acta sua iuraret. Similē se sui futurū. pōt uideri amphibolō & ambiguū: nā dū ait se futurū similē sui pōt trahi in ptē deteriorē nec mēdax erit Tibe. fuit eñ similis sui dū mores suos. i. genuinos & naturales: q erāt iprobissimi & flagitiosissimi. nō imutat dū ad suā saeuā sanguinariāq; naturā illico recurrit: attamē uidebał ipse: q mores nō eēt suos imutaturus uidelicet pbos & bonos: quos induerat quadā moderatiōis simulatiōe & qualis fuisset in initio pricipatus talē se futurū pol dicebał hoc ē irrephensibilē & oi bonitate praestātē.

M. AN. In orchestra: unde nobilissimi qq; spectabāt. Ingerente: obiciēte. Ignota & celata: ignorari uellet & occultarieq obiecta essent. Vltro: spōte pderet.

Artabani parthorū regis: Iosephus mittit etiā ingt Tiberius ad uiteliū lras ei iubens ut amicitiā cū Artabano partorū impatore cōficeret: terrebat eñ eū qđ inimicus extaret & armeniā inuasisset. Parricidia: ppinquoruz

Caedes: ciuiū aut caedes p ministros: picidia p ipm patrata accipias. Ignauiā: desidiā & inertiā Luxuriam: nefariā libidinē. Pertesus: ualde odio habēs. Talis epistolae: qualis pricipiū in frōte alterius capitis occurrit.

Tm̄ nō summā: sed partē oio nō paruā. Quid scri. prima piodus ad argumētum. attinet. Quo mō altera ad formam & rōnē scribēdi. Quid oio non scribā: reliqua haec ad deliberationē. Quem quotidie perire sentio hoc fuit quod dixerat tm̄ non illū suorū malorū summā pfessum. Peritia futurorū: utpote q mathematicae eēt disciplinae addictus. De utraq; re: de obligatione senatus in sua acta: & patris patriae appellatione.

PHI. In acta cuiusq obligaret. Cauendum est senatui inquit Tibe. ne obliget se iureiurando in acta cuiusq principis: qui ex cōditione humanae naturae mutari posset. & hoc dicebat in orōne recusans ne in acta sua iuraret.

Deuoto uo. a. meo. i. q uobis senatoribus deuotus est qđ sit deuotio: q deuoti antea docuimus. Supremus di. mortis. Aut temeritate: cōplexio est utrūq; cōcludēs. & hoc signat. ait. n. Tibe. appellatio pris priae quam mihi defertis: si mutata fuerit ura de me opinio: uos taxare uidebił uel tanq̄ temerarios q; mihi non merenti tale cognomen temere detuleritis: uel tanq̄ inconstantes in iudicādo: q quē prius iudicaueritis dignū pris priae cognomento: eundem mox mutata uolūtate indignū iudicare uidebimini cōtraria de me sentientes.

Corpore fuit amplo: atq; robusto: statura que iustaȝ excederet: latus ab humeris & pectore: ceteris quoq; membris usq; ad imos pedes æqualis & congruens: si nistra manu agiliore ac ualidiore: articulis ita firmis ut recēs & integrum malum digito terebraret Caput pueri uel etiam adolescentis talitro uulneraret. Colore erat candido: capillo pone occipitium summissiore ut ceruicem etiam obtegeret: quod gentile in illo uidebatur: facie honesta: in qua tamē cre bri & subtiles rumores cum prægrandibus oculis: & q quod mirum esset noctu etiam: & in tenebris uiderent: sed ad bre ue: & quum primum a somno patuissent: demum rur sus hebescebant. Incedebat ceruice rigida & obstipa:

Corpore. a erat corpulentior & habitior; quod ad crassitudinem latitudinemq; refertur: nō aūt ad staturæ lon
Plato unde gitudine; de q̄ subiungit. Latus ab hu. talis fuit Plato; unde a latitudine humerorū q̄ græce dicit τοπλατου
nomen accepisse traditur ad quē allusisse Vir. existimat Serui. illo uersu; atq; humeri extantem suspicit altis. Si
Cā agilio- nistra ag. scri. Alber. mag. l. ii. de aialibus causam; ppter quā hō interdum agiliore fit sinistra q̄ dextra; quia uideli-
ris sinistræ cet epar & cor uirtutes suas mittunt in sinistrū latus: & a dextro remouentur. Contingit etiā aliqn̄ id ex ꝯsuetudi
Sceua qui. ne: ut qs a puero sinistrā sæpius exerceat q̄ dextrā; eaq; ꝯsuetudo uertit̄ in naturā latini tales sceuas appellant a scea
hoc est sinistra quā hn̄t agilioreȝ. scri.
Vlpia. ad edilitiū aedictū sceuam non
esse morbosum uel uitiosum: preterq̄
si ībecillitate dextre ualidius sinistra
Mancus utatur; sed hunc nō sceuā; sed mācum
ambi dex- esse. Plato docet lib. vii. de legi. hoies
tri. debere eē αμφωτερο Δεξιουσ hoc
Amphote est ambi dextros ut dextra a sinistra
rodexion nihil differre uideatur; idemq; esse se
cundum naturā sentit sicuti & pedes
nihilo differre uidemus: laudatq; scy
tharum legē que iubebat sagittarios
utraq; manu indifferenter uti. Aristo.
quoq; in ethicis fieri posse demōstrat
ut oes hoies sint ambi dextri. a hoth.
sicut in li. iudicū scriptū legimus; fuit
Firmitas ar amphoter odexios. i. utraq; manu p
ticulorum. dextra utens. Articulis fir. miloni ob articulorū firmitudinē malū tenēti nemo digitū corrigebat; & Tritamus
gladiator tā firmis fuit articulis digitorū ut hostē inermi dextra uno digito supatū & postremo correptū in ca-
stra trāstulerit. Martius unus ex triginta tyrānis digitos hūit adeo robustos; ut in illis neruos uideret̄ habuisse nō
uenas nam & carra uenētia digito salutari repulisse dr̄ & fortissimos quosq; uno digito sic afflixisse. ut q̄si ligni
uel ferri obtusiores ictu pcussi dolerēt. nō igit̄ mirandū si tibe. firmitudine digitorū ꝓpollēs malū hoc est pomū
Talitrum digito terebraret. i. instar terebre pforaret. Talitro. talitrū appellat pcussionē q̄ fit digitis cōplicatis in cōdylos
Iulius. capito. allisionē digitorū noiauit scribēs Martiū multa duoꝝ digitorū allisione cōtriuisse. Talitruȝ circū
scriptiōe quadā signat Marcianus his uerbis ex li. philologiç nemesis ictibus crebris uerticē cōplicatis in cōdy-
Condylon. los digitis uulnerabat. Cōdylon āt græci pugnū uocāt & tuberculū talitrū uocabulū cē rarū inuētu; neq; legenti
bus facile obuiū; nec qd̄ eqdē meminerim alibi reprtū; pōt uideri a talo deriuatū cuius ossiculi i pedibus eminētia
Error alber & duritia ē notissima. tanq talū ob duritiam extuberationēq; imitet̄. Pone oc. post occipitiū qd̄ signat capitis
ti magni ptē posteriorē miror alber. mag. inuertere ꝯsuetudinē loquēdi & eruditorū latinitatē. nāq; occiput eē dicit ptē ca
Occiput pitis anteriorē. sinciput uero posteriorē ordie ꝓpostero: cū sinciput sit añrior: occiput posterior ps capitis alias sin
Sinciput. ciput inter edulia ganeata nūcrat̄. Sūmissiore: ꝓlixiore longiore alias humiliori. sūmissū. n. utrūq; significat.
Gētile. gentilitiū & familiare; tanq̄ in gēte claudia capillo ꝓlixiore ceruicē peculiariter obtegerēt. Facie ho
Honestus nesta pulchra Vir. Caput abdit honestū honos pulchritudo noiatur. idē frigidus insilvis aquilo decussit honorē
M. AN. Mores suos eam uitæ modestiā q̄ ad id tp̄s seruasset. Aliquo ca. ad pītē uitæ. mutationē q̄ ātea p
uiderat id pertinet. Ex probrabit: pbri loco obiiciet. Temeritatē. qd̄ temere cum honorē detuleritis. Aut in
constantiā: quia iudiciū mutaueritis. Agiliore: magis ad oia tractāda facili & idonea. Articulis: digitorū iūctu
ris. Terebraret: pforaret. Talitro a talo talitrū eē haud inepte aliqs dixerit. Sed talus est ossis genus in articu
lo pedis uētre eminēs cōcaua in uertebra solidissimis neruis ligatū q̄dratū forma nec est hoī aut aiali digitos ha-
benti: solidisq; ungulis predito: a loci credo similitudine: aut ab ipsa prominētia. Latini talū q̄nq; appellant eam
partem qua humano pede utrinq; prope calcē extuberat: græci σφυρον uocāt. unde talaris tunica dicta qa ad ta
los usq; descendat: & ut talus in pede a similitudine ut diximus pōt uideri dictus; ita talitrum extuberationeȝ ar-
ticulorum incuruæ aut contractæ manus ꝓminentiam: quasi talū alterum ueteres dixisse crediderim: qbus singulis
ita tiberius polleret; ut cuiuslibet eorū ictu pueri & quod plus fuit adolescētis caput uulneraret. Summissiore
summisso & extenso. Gētile proprium gentis & familiæ. Dimittere ab occipitio capillum.
Oculi ma- PHI Cum prægrandibus oculis scribit Aristoteles optimos haberi oculos qui; neq; nimis grandes neq;
gni. nimis parui sint; sed modici. Alber. mag. tradit oculos magnos nitentes atq; per lucidos significare iustum docilē
prudentem & tales oculi Socratis fuisse traduntur qui Apollinis oraculo sapientissimus apud græcos iudicatus
est. In tenebris uiderent. pli. in. xi. ait hæc alii interdiu hebetiores noctu præter cæteros cernunt Tiberio cæsari
aliam q̄ genitorum mortalium fuisse naturam ferunt: ut expergefactus noctu paulisper haud alio modo q̄ luce
Obstipum clara contueretur: omnia paulatim tenebris se se obducentibus. Hebescebant. hebetiores fiebant & obtusiores.
Ceruice obstipa. porphirio enarrans illud oratianum; Stes capite obstipo exposuit tristi: seuero: & inclinato.
obstipum ꝓprie dicimus inclinatum & obliquum referimusq; ad caput & ceruicem. Columella in. viii. febrici-
tantium inquit signa sunt cum obstipæ sues transuersa capita ferunt idem Plinius quod Columella tradens: ait in
dex suis inualidæ caput est obliquum in incessu. ex quo patet a Plinio obliquum caput dici; quod Columella ob-
stipum nominauit: philosophi fucosi & in primis hipocritæ obliquo capite obstipo incedere consueuerūt: ex quo
est illud Persianum. obstipo capite & figentes lumine terram.

adducto fere uultu: plerũq; tacitus: nullo aut rarissimo etiã cum proximis sermõe: eoq; tardissimo: nec sine molli quadã digitorum gesticulatione. Quæ omnia ingrata atq; arrogãtiæ plena & animaduertit Augustus in eo: & excusare tentauit sæpe apud senatum ac populũ: professus naturæ uitia eẽ non animi. Valitudine prosperrima usus est tẽpore quidem principatus pene toto prope illesa: quis a trigesimo ætatis anno arbitraru eã suo rexerit: sine adiumẽto cõsiliove medicorũ.

De obseruatione religionum.

Circa deos ac religiones negligẽtior: quippe addictus mathematicæ plenusq; persuasionis: cuncta fato agi: tonitrua tamen præter modum expauescebat: & turbatione cœlo nunq̃ non coronam lauream ceruice gestauit: q̃ fulmine afflari negetur id genus frondis.

De artibus & disciplina eius.

Adducto uultu. contracto & seueritudinẽ tristiciamq; præferente. Tardissimo sermone. Seneca iubet Lucillium esse tardiloquum: q̃ uirtus est: sed in tiberio uitium erat nimia tarditas sermonis: quod antiqui etiam rep̃henderunt in P. uicinio: qui tractim dicebat ut ait gellius: qui singula uerba uellebat tanq̃ dictaret nõ tanq̃ diceret. unde quidam festiuiter dic ait uel nunq̃ dicas: græce tardiloquus dicit̃ βραδυγλωσσος: qualem æsopum fuisse tradunt. Molli gesticulatione. Chilo lacedemonius unus ex septem græciæ sapientibus p̃cipiebat in uia non festinandum: inter loquendum nõ agitandam manum: id enĩ esse uecordium. Diogenes. cynicus insanire inquit uirũ ille: qui incedebat mediũ digitum p̃tendens. Quin. li. xi. gestum manum illũ maxime cõem esse dicit: quo medius digitus in pollicẽ contrahitur explicitis tribus apud priscos gesticulatio illa digiti mollis & infamis existimabat: qua digito uno caput scalpebant Se. li. vii. epistola. moraliũ impudicũ & incessus ostendit & manus mota & relatus ad caput digitus: & fluxus oculorum. in Pompeium dictum est tanquam impudicum & mollem ĩ quod caput digito vno scalpebat. Seneca li. iiii. controuersiarum refert caluũ hoc de Pompeio dixisse. digito caput uno scalpit; quo credas hunc sibi uelle uirum. hinc est illud satyrici poetæ: qui digito scalpũt uno caput. Ingrata. molesta & inuisa. Naturæ uitia nõ animi. tanquam uitia naturalia atq; ingenita æquiore animo ferre debeamus in principe: quæ ut inquit eleganter Seneca liniri arte possunt radicitus extirpari non possunt. Sine consilio medicorum medici famam nouitate aliqua aucupantes animas statim nostras negociantur: nulla lex est: quæ puniat insciriam capitalem. discunt periculis nostris: & experimenta per mortes agunt: medicoq; tantum hominem occidisse summa impunitas est hinc illa: ut inquit eleganter Plinius: infœlicis monumenti inscriptio. turba se medicorum periisse & ut auctor est Dion ab adriano moriente dictum est turba medicorũ regem perdidit. olim Pausanias lacedemonius: qui ualitudinem regebat sine auxilio medici: cũ medicus ei dixisset quomodo γερων γεγονας hoc est senex factus es: festiuiter inquit quia non sum usus te medico. Idem ad medicum dicentem ουδεν κακον εχεις id est nullum malum habes respondit ου γαρ σοι ιατρω χρωμαι hoc est: non enĩ utor te medico. po. ro. ultra sexcentesimum annum uixit sine medicis: & ut ait Plini. in unde trigesimo millia gentium degunt sine medicis non tamen sine medicina. Addictus: mancipatus; obnoxius; deditus; quid sit addicere; & qui dicantur addicti latissime diximus in iulio cæsare. Mathematicæ. disciplinæ siderali genethliacorum. qui & mathematici dicuntur.

P. Vicinius

Gestulatio

Digito uno caput scalpit.

Impunitas medico occidendi

Turba medicorũ p̃di

Elegãs dictum.

M. AN. Noctu: etiam & in tenebris Tiberio Cæsari ait pl. aliam quam genitorum mortalium fuisse naturam ut expergefactus noctu paulisper: haud alio modo q̃ luce clara cõtueretur omnia paulatim tenebris sese obducentibus; res pene incredibilis dictu: sed quæ in quibusdam uerior uero sit. ut oculis repente a somno patefactis uel mediis tenebris omnia circa lectum; & quæ toto cubiculo sunt: ut in diurna luce spectentur; quod & nobis: deũ optimum maximum testor sæpius accidisse scio; & si lux illa breuis admodum & que cõtinuo obductis tenebris euanescat; Rigida: obstipa & immobili. Abducto: contractiore mento: & in ceruicem reiecto. Cum proximis: proxime deambulantibus. Digitorum gesticulatione: crebro digitorum motu: quod in Hortensio rep̃hensum scribit Gellius. Ingrata uulgo inuisa Trigesimo ætatis anno; a trigesimo inde potiusq̃ ad trigesimum usq;. Addictus deditus.

PHI. Cuncta fato agi. tale est illud manlii. fata regunt orbem: certa stant omnia lege nascentes morimur: finisq; ab origine pendet & illud fatum ipsuũ exuperat Iouem. & illud fato stat Iuppiter ipse Iulius firmicus in. i. mathe. si fatum, inq̃t nobis uitæ ianuas pandit: finemq; uiuendi fatalis legis necessitas statuit; quid est aliud quod non sit positum in eius potestate: fato constat actus etiam nostros uniuersos studia cupiditatesq; contineri. de fato plura memoratu digna scripsimus in. iiii. Propertii commen.

Fata regũt.

Tonitrua expauescebat. Se. in. ii. q. male tecũ inquit agitur si pauescis ad cœli fragorem; & ad inanem nubium sonitum trepidas. Lucre. sonitum tonitruum eleganter perterricrepum appellat; quoniam cuncta perterret & ut inquit Maro: Mortalia corda per gentes humilis strauit pauor. Nunquam non semper.

Coronam lauream gestauit. fulmen lauri fruticem non percutit: ut inquit Plini. in. ii. idem in. xv. laurus inquit fulmine sola non icitur tiberium principem tonante cœlo coronari ea solitum ferunt contra fulminum metus.

Laurus fulmine nõ icitur

Artes liberales. Seneca lib. xiii. epistolarum. liberalia studia ab eo dicta refert quia homine libero digna sunt cæterum unum studium uere liberale esse autumat; quod liberum facit hoc autem est sapientiæ studium sublime forte; magnanimum. Cicero & Tacitus liberales artes ingenuas nominant tanquam ingenuis hominibus Ingenueque educatis dignas.

Liberales artes

Ingenuæ artes.

Rtes liberales utriusq; generis studiosissime coluit. In oratione latina secutus est Coruinum Messalam qué senem adolesens obseruauerat: sed affectatione & morositate nimia obscurabat stilu3: ut aliquáto ex tépore q̄ a cura præstantior haberetur. Composuit & carmen lyricū cuius est titulus conquisitio de Iulii Cæsaris morte: fecit & græca poemata imitatus. Euphorionem & Arianum & Parthenium: quibus poetis admodum delectatus scripta eorum & imagines publicis bibliothecis inter ueteres & precipuos auctores dedicauit. Et ob hoc plerięq; eruditorū certatim ad eum multa de his ædideruut. Maxime tamé curauit noticiam

Vtriusq; generis græci. I. & latini: Coruinū messalam diximus: alibi familia3 messalarum: quæ Romæ fuit florentissima nominatam esse hoc nomine a Valerio coruino: qui messanam in sicilia uicit & urbis captæ in se translato noie messana primo appellatus est: paulatimq; uulgo permutante litteras Messala dictus; unde & messalæ

Messala unde. nominari. Messalam coruinum inter oratores laudat Quintilianus in. x. his uerbis. At messala nitidus: & candidus: & quodámodo p̄ferens in dicendo nobilitaté suá: uiribus minor. cum scribat Pli. messalá senem condidisse uolumina de familiis romanis: existimo fuisse alterum messalam oratorem neoteron hoc est iuniorem: qué tiberius imitatus sit præconiū messalæ est luculentū apud Tibullū heroico carmine contextum. de Coruino messala oratore dixit Tacitus i dialogo de oratoribus. Cicerone mitior coruinus & dulcior & in uerbis magis elaboratus

Affectatione nimia diligētia & curiositate in uerbis exquirendis. unde

Affectatus sermo sermo affectatus dicitur nimis accuratus & curiose accersitus. uerū ut iqt Seneca quis nimis accurate loquitur:

Morositas nisi qui uult putide loqui. Morositate nimia. in Iulio Cæsare latissime explicatū ē qd sit morosū qd morositas est ei morositas quædá nimia & ob id rep̄hensibilis pensitatio & diligentia: quæ: uix sibi unq̄ satisfacit: quæ persæpe causa est ut oratio fiat obscurior & putidior: dum uerba nimis affectate curioseq; scrutatur. in hoc Tiberius messala3 imitabatur: qui in uerbis ut paulo ante diximus magis elaboratus fuit q̄ Cicero. Ex tempore. oratiōe extemporali & subitaria: q̄ a cura pensita ta & elaborata oratione. De iulii cæsaris morte Iulium cæsarem dictatorem significat de cuius interitu tiberius carmine lyrico cōquirebat. cur. s. fuissent interfectus & a quibus: & a quot. & alia hoc genus.

M. AN. Cuncta fato regi: certo syderu3 cursu Serui. fato inquit cui. xc. anni hoc est tres Saturni cursus existium creant: sed ratio hæc sideralis ueteribus auctoribus haud omnino uſ constituisse Epigenes. c. & . xx. an negauit impleri posse: Berosus centum septēdecim excedi Petosyris & necepsos triuur: signoru3 proportione q̄ trimorion appellarunt: constare arbitrati sunt qua ratione. c. xxvi. annos posse humanæ uitæ cōtingere colligebant. Tre uellius a mathematicorum peritissimis affirmari tradidit. c. & . xx. an. homini concessos. Verum muysen diuina quadam prouidentia quinq; & . xx. supra. c. uixisse non defuere q negarent: queq̄. xc. partium exortiuarum mensuram quod anaphoras uocant: transgredi atq; ipsas maleficiorum syderum radiis incidi. Esculapius quoq; statuta uitæ spacia a stellis accipi tradidit. Cice. & ipse uitam fato constare arbitratus uſ. Sed ut si quid inquit humanitus accidisset multa afit impēdere uidētur preter naturá etiam preterq; fatum Ver. Nam quia nec fato merita nec morte peribat: quibus uerbis apparet aliud esse uiolenta morte aliud fato extingui. Home. μη και υπερ μοιραν δε μον αδαος εισ αφικηαι. Itē Demosthenes: ο μεν τους γονευς νομιζων μονον γεγεννησθαι τον τις ει παρ μενησ και τον αυτοματον θανατον περιμενει. Celebrarunt hi omnes fatum exitum dico quēdam naturalem siue fatalem: qui nulla alia preter q̄ siderum aut ui & necessitate hominis uitam absumat. Contra tamen mathematicam disciplinam. syderalemq; scientiá accuratissima phauorini philosophi extat discerptatio. Pli. quoq; mathematicē dánat: sed cum magica disciplina dumtaxat coniunctam. Corouam lauream; Pl. laurus quidem magnifesto abdicat ignem & rursus: Thiberium principem tonante cœlo coronari ea solitum ferunt contra fulminum metus. Vtriusq; græci & latini generis. Coruinu3 Messalam: Q uinti. Messala nitidus & candidus: ac quodámodo prese ferens uobilitatem suá. Obseruarat: & ad stilū & dignitaté referri potest: Affectatioue: nimio quodá ad alterius uirtutes emulandas: aut ad sua excolenda studio & conatu. Morositate: tarda: ut Acroni placet deliberatiotione uel quia a more non a mora est nimis exacta & quasi fastidiosa uerborū rerūq; pensitatiōe Obscurabat stilum: qui in messala Fabii testimonio cádidus fuit. Carmē lyricū: lyricū carmen apud græcos plures scripserunt: sed oim pindarus longe princeps ut fabius p̄didit: cū nemini imitabilem credidit Flaccus Hora.

Euphoriō. PHI. Euphorionē & arianū. noia sunt poetarū grecorum. fuit autē Euphoriō poeta chalcidensis: cuius poe ma transtulit gallus hinc illud Maro. Ibo & chalchidico que sunt mihi p̄dita uersu carmina: Euphorionis memi

Arianus nit. Q uin. in. x. qué ait s Vir. in bu. p̄bari Arianus aūt hic de quo loqtur Tráquil. poeta est alter. uero post tiberii tē pora fuit Arianus phūs: a quo digeste sunt disertatiōes epicteti maximi stoicorū: secta uero arrianorum noiata ab Arrio heretico: q obiit gn̄e mortis fœdissimo: dignoq; secta hois lutulēta: & mente fœdata. ná dū purgat uentre3

Parthenius intestina eius atq; oīa uiscera in secessus cuniculū defluxere. Parthenius: uero poeta est cuius locos iterdū effinxit

Asinius Pollio. Ver. Partheni poetæ uersus ille est: Glauco Nereoq; atq; maris melicertæ; qué ita æmulatus est Virg. Glauco & panopeæ & Inoo melicertæ Imagines bi. Asinius pollio primus romæ bibliothecam publicauit: in qua imaginem posuit unius uiuentis. M. V. existimans uarronianam doctrinam hoc ornamento peculiariter decoranda3 erat apud priscos uirtutum amor & ueneratio. qui dicabant in bibliothecis eruditorum imagines non solum ex ære: sed etiam ut ait Pli. in. xxxv. ex auro argentoue & merito. In bibliothecis enim loquuntur immortales illoru3 animæ: illiciq; ingenia hominu3 tempu. faciunt: Laudandus in hoc tibe. q imagines & scripta eorum poetaru3 dedicauerit in bibliothecis quorum lectione in primis oblectabatur. Ob hoc: quia uidebant Tibe. laudatione illorum delectari. De his. euphorione Ariano & perthenio.

Historiæ fa. historiã fabularẽ dicimus:cui intexta sunt figmenta fabularũ:talis est historia Diodo. siculi:qui li bros suos appellauit fabulosos ob historiã uidelicet fabularẽ:quis ntu. & inscriptio Diodori sit proprie bibliothe ca & ita Euse. in pparatione euãgelica bibliothecã Diodori p testimonio citat & hoc est qđ significauit Pli. in p œmio naturalis historiæ:si mõ rectæ legat:sic em̃ inquit apđ græcos desit nugari Dio. & biblioteces historiã suã inscripsit uerũ ex ignoratiõe istius rei factũ est ut pperã in codicibus plinianis p bibliotheces legat bibliotheces ẽ ei illud biblitheces genitiui casus. sic em̃ loqmur hic inscripsit musarũ. alius syluarũ. Diod. bibliotheces. i. biblio thecæ græca decliatio ẽ βιβλιοθηκη β:βλιοθηκης. Quæ mater hecu be. Se. ad paulinã scribens de breuitate uitæ:oposæ inquit nihil agunt qui in lĩarũ inutilibus studiis cõtinentur ꝗ iam apud ro. quoq; magna manus est græcorũ iste morbus fuit quærere quẽ numerũ remigũ ulysses habuisset. prior scripta esset ilias an odyssea alia deinceps huius notæ ꝗ siue cõdi neas siue pferas nõ doctior uideberis sed modestior. Didimus grãmaticus quatuor millia librorũ scripsit in qui bus de homeri prima queritur de æneæ mr̃e uera libidinosior Anacreon an uinosior uixerit an sapho pudica fuerit & alia id genus;quæ magis de discenda sunt q̃ discenda. A. G. hoc doctrinæ genus urbanissime deludit tanq̃ ridicularium & nugatorium:minimeq; suis noctibus cõueniens. Quin. quoq; in. i. improbat hanc tanq̃ superuacaneam historiarum uestigationem qua Tibe grãmaticos experiebatur sunt em̃ grammatici ut inquit Ci. interpretes poetarum:uersanturq; non solum circa sermonẽ sed etiã circa historias & carmina euagantur. Cor. nepos ait litteratos pprie appellandos esse poetarũ interptes:q a græcis grãmatici nominant. eosdẽ litteratores uocitatos. Messala Coruinus auctor est qdem grãmaticũ a grãmatista distiuguntur:ut litteratũ a litteratore:tanq̃ grãmaticus absolute & pfecte doctus sit sicut literatus grãmatista uero sicut litterator mediocriter eruditus hecuba autẽ sicut notissimũ est uxor fuit Priami:prẽ; habuit Cisseũ:uel ut alii tradunt Dymãta. mr̃ ignorat. Achilli no. nota res est & canit Statius:queadmodum Achilles sub hitu puellari inter filias lycomedis delituit:& dum fœmina crederetur Deidamiã cõpressit. sed nullus dixit quo oĩe fuerit id tp̃s appellatus nec em̃ uerisimile ẽ eũ dictũ fuisse achillem;qđ uiri nomẽ est talia aũt studia penitus inutilia sunt nec qdem a limie salutanda. Virgines. filias Lycomedis in scyro insula. Sirenes can. siut solite. de sirenibus uulgata sũt carmina poetarũ; & nos copiose scripsimus in cõmen. in Prop. Cic. carmen homericũ de sirenibus in latinum uertit:quo ille ulyxẽ inuitant. Sic em̃ aiunt o decus argolicum quin puppim flectis ulixe. Auribus ut nostro possis agnoscere cantus. Canciunculas sirenum fuisse dulcissimas poetæ testantur. sed quid speciatim cantare solerent nemo id pdidit. Seruius. tradit unam ex his uoce:alteram tibiis:tertiam lyra cecinisse secundũ ueritatem meretrices fuisse autumat. quæ transeuntes deducebant ad egestatem. Ora. sirenum uoces & circes pocula nosti. inde siren usurpatur pro illicibili uoluptate:idem Oratius uincenda est improba siren desidia. Post excessum. obitum.

Margin: Fabularis historia. Bibliotheca diodori. Locus plinii. Didimus grammaticus. Grãmatici. Litterati grammatistæ. Litteratores. Hecuba. Sirenes.

historiæ fabularis usq; ad ineptias atq; derisum. Nã & grammaticos:quod genus hominũ precipue(ut diximus) appetebat: eiusmodi fere questionibus experiebatur. Quæ mater Hecubæ:quod achilli nomen inter uirgines fuisset quid sirenes cantare sint solitæ:& quo primum die post excessum. Augusti curiam intrauit: quasi pietati simul:ac religioni satisfacturus. Minois exemplo thure quidem ac uino uerũ sine tibicine supplicauit. ut ille olim in morte filii.

De peritia sermõis græci:& abstinẽtia pnũciatus eius

M. AN. Euphorionem:fuit hic calcidicus ad cuius carmen Ver. alludẽs:ibo inquit & calcidico:q̃ sunt mihi condita uersu:Carmina pastoris siculi meditabor auena:Fabi. Quid Euphorionẽ frustra transibimus: quẽ nisi pbasset. Ver. idẽ nunq̃ certe conditorum calcidico uersu carminũ fecisset in bucolicis mẽtionẽ. Historiæ fabularis:fabulosis poetarũ narrationibus inserte. Ad inep. ad ineptã usq; ptractionẽ aut certe conquisitionem. Quæ mater hecube:sic apud Satyrũ leges nihil ab his diuersæ grãmaticæ artis pfessoribus pscribunt. Dicat inqt nutricem Anchisæ nomẽ patriãq; nouercæ Anchemoli dicat quot Acestes uixerit annos. Quot siculus phrygibus uini donauerit urnas. Didimus:Cuius Fabi. & Anneus Se. meminerunt:laboriosam in huiusmodi questionibus soluendis operam impẽdisse dr̃. Victorinus in arte inter grãmatici officia enarrationem eorũ oim q̃ poetarũ carminibus continentur reposuit:sed talia ab eo aut quia a nullo unq̃ fuissent tradita: aut certe quia inuentu difficillima putaret ppõi cõsueuere:fuit aũt hecube Priami uxor & Dimãtis filia. Home. & Oui. sũt auctores Ver. Cissein filiã dixit:Euripidẽ credo ut En. & pacui. secutus εκαβης inqt ille παισ τετοσ της κισεως. Achilli int. uirgines quia muliebri habitu:in scyro latuit:puellare quoq; nomẽ ferre oportuit. Sed qđ illud fuerit ingenue fateor me nũq̃ legisse non magis q̃ q Hecubes mater fuisset. Quid sire. de sirenibus uaria est opinio:alii Acheloi & calliopes filias dixere:alii cerpsicores:nec de numero oĩo conuenit qdam q̃tuor tradidere:non nulli quintã Aristo. tres tãtũ pdidit:leucosiam:lygiam & pertenopẽ:qdã eas expirasse tradiderũt quũ Vlyssem ad se cãtu trahere nequiuissent Orphe. tamẽ suo cãtu supatas interiisse ait:illius hæc sunt in argonauticis σφεασ quũ de sirenibus cãtu iteri a se uictis loqueret:σφεασ αποροωταλεσ ακρησ εσ βυτονλεισ κευσ αναλισ θι οιο λεαλαλεησ πετραισ λεηλαξαν τολεμασ μορφησ θυ πεφαπλον:qđ si sic est ut argonauti illarũ scopulos pretereunte cantu uictæ perierint ipsi qui hæc tradiderũt uideant si pñt quo pacto euenire potuerit:ut Vlyssem queadmodũ Hõe. in xii. odissææ scri. ita allocutæ sit:λευρ αγιον πωλυαιν οδευσευ μεγακυδεσ αχαιων:νησ καταστυσον Canere:etiam & hoc qđ diximus ad eius cantũ ptinet:huc age ueniens inclyte Vlysses argiuorũ decus statue nauẽ; q̃ Cic. breuiter admodũ & concise ita interpretatus est:O decus argolicum quin puppim flectis Vlysse. Minos

PHI. Minois exemplo. minos certe rex filium habuit:noĩe androgeũ:qui dũ athenas ad spectaculũ celebritate conspicuum pficisceret; a filiis palãtis p insidias fuit interfectus cæde filii perturbatus minos athenas petiit Androgeus.

Sermone græco q̄q̄ alias promptus & facilis non tamen usq̧quaq̧ usus est abstinuitq̧ maxime in senatu adeo quidem ut monopoliuз noiaturus ueniā prius postularet q̧ sibi uerbo pegrino utendū eēt atq̧ēt in quodaз decreto patrū quū εμβλημα recitaretur commutandā censuit uocem: & pro peregrina nostratem requirendam: aut si non reperiretur uel pluribus & per ambitum uerborum rem enunciandam. Militē quoq̧ græce testimonium interrogatum nisi latine respondere uetuit.

De infirmitate eius: & qd' ad urbem rediēs retrocessit.

Bis omnino toto secessus tempore Romā redire conatus: semel triremi usq̧ ad ꝓximos naumachiæ hortos subuectus est: disposita statione ꝑ ripas Tiberis: que obuiam ꝓdeūtes sūmoueret. Iterū Appia usq̧ ad. vii. lapidē sed ꝓspectis modo nec aditis urbis mœnibus rediit: primo incertuз q̄ de cā: postea ostēto territus. Erat ei in oblectamētis

Execratio minois. supplicīū interfectoris androgei petens spernentibus eius uerba atheniēsibus bellū indixit addita execratiōe: qua aduersus athenienses siccitatē famēq̧ imprecatus. igitur cum sterilitas & pestilentia regionē atticam inuasisset ex oraculo didicerunt non prius tantā calamitatē defuturā: q̄ ꝓ androgei cæde minoi satisfecisset. tunc ex fœdere qd' athenienses cum minoe percusserunt. institutum est ut septem pueri totidēq̧ uirgines tributi nomine in Cretam minotauro uorandi quot annis mitterentur. historiam tradunt Plu. & Diodo. nulla tamē habita mētione huiusce sacrificii cuius in presentia meminit Tiā. sed credere debemus Minoē in morte filii Androgeos supplicasse nulla mactata uictima: sed tantū thure ac

Musica in luctu iportuna. uino sineq̧ tibicine cum musica in luctu importuna res sit thus āt & uinuз sacris adhiberi nullus ignorat unde il-

Thus & uinū in sacris lud plinianū mola tm̄ salsa litant qui non hn̄t thura & Nūa uina libari diis nefas statuit: nisi ex uite putata. tibicines quoq̧ sacrificiis precinere solitos historici tradiderūt. Hinc Oui. Cātabat fanis cātabat tibia ludis Tib. cum mos fuisset pricipibus senatum ingredientibus statim ab ingressu sacrificare ingressus curiā post obitū augusti sacrificauit exēplo minois ad meioreз declarandū: sicut ille fecerat qdā non minois exēplo legūt sed maiorū q̄ lectio si uera ē: tunc sensus hic erit Tibe. sacrificasse ex ritu maiorū post obitū Augusti ut oli ipse Augu. sacrificauit in more filii Marcelli ut nullū tibicinem nullāq̧ musicā cātionē adhiberet in luctu prior lectio magis q̄drat: ut exēplo minois dicat Ti. supplicasse usū eo gn̄e sacrificii: quo ille usus fuerat in funere filii androgei. Nō us. q. nō oi loco & tpe. Monopoliū diximus supra monopoliū græcā eē dictionē: q̄

Problema tmo uerbo lat io nō facile enūciaueris. Emblema. qdā codices Trāql. hn̄t emblema: qdā ꝓblēa: sз cū ꝓblema ele-

Emblema quid gāter q̄stio interp̄tet magis ur̄ legendū emblema qd' in latina lingua nomē nō hз sign̄at āt emblema opus id qd' ex tesserul' structū elegāterq̧ uariegatū ipitū uulgus uocat tarsiatū: de quo ē uersus ille Lucili. a pli. relatus i. xxxvi

Emblemate uermiculato. arte pauimēta atq̧ emblēate uermiculato. eiusdē Ci. meminit cuius hæc sūt uerba ex li. iii. de ora. lusit elegātissime Lucil. q̄ lepide lexis uel syntheses ꝓpositæ uel tesserule oēs arte pauimēto ac emblemate uermiculato. Idē in Bruto nullū nisi loco positū: & tanq̄ in uermiculato emblemate ut ait Lucil. structū uerbū uideres. Idē i oratore. Apd' Lucil. scite exagitat i albutio scæuola q̄ lepide lexis ꝓpositæ ut tesserulæ oēs arte pauimēto atq̧ emblemate uermiculato: sūt p̄terea emblemata sigilla ex auro uel argēto uasis imp̄ssa illigataq̧ & i medio cā ornatus extātia. Ser. enarrās illud Ver. ex. v. æneı. Cratera ip ressū signis exposuit ꝓ imp̄ssa signa hn̄tē. i. emblemata. M. T. in ora de signis i flāmāter taxat uerrē q̧ ui emblematū coacertauerit: q̄ oia uasis siculoꝝ celatis ipudēter abstulerat. iurisc. ff. de au.

Replūbari. & ar. le. āmblemata uasis & lapidibꝰ iclusa replūbari posse sign̄at hoc ei unī uerbo ꝓ eo quod ē reuelli & resolui.

Ambitus uerborum Pro pe. ꝓ græca dictiōe. Nr̄atē. latini rōaniq̧ idiomatis Per am. uer. uocabula reꝝ nō paucissima sunt apud græcos. q̄ singulis uerbis latine enūciari nō pn̄t ut a græcis un̄ p̄ribꝰ uerbis opus ē ad ea latina orone demōstrāda q̄ græci dn̄t priuis hoc ē singularibꝰ uocibꝰ. iter hæc i primis Gel. noiat πολυπραγμοσυνη qd' interp̄tari uo ce una latina nō q̄as sign̄at āt negociationē multā & curiositatē circa res obeūdas. Cōsil' Hiero. i pœmio chroni

Periodos corū Eusebii: signatū ē inqt aliqd apd' græcos unius uerbi ꝓprietate nō hēo meū quo id efferā: & dū q̄ro implere sniam lōgo ambitu uix breuis uie spacia cōsūmo. ābitū uerboꝝ dici circuitū q græce noiat piodos satis notū est

Nisi la. res. institutū uetus fuit: ut græcis nūq̄ nisi latine rn̄sa romani darēt: cogebāturq̧ græci loq ꝓ latinū interpretē nō solū romæ sз etiā in græcia & asia: quo. s. latine uocis honos ꝑ oēs gentes uenerabilior diffunderetur.

M. AN. Minois exēplo uide ne maiorū potius sit legendū Oui. Mox ego q̄uis alioꝝ numina placent: Iane tibi primū thura merūq̧ fero. Trāql. Augustū scri. instituisse ut p̄res curiā ingressi priusq̄ sederēt thure & mero sacrificarēt Thure qdē & uino: ita. n. ut dixi Augustus statuerat ut senatores curiā ingressi priusq̄ sederēt thure & mero apud arā eius dei i cuius tēplū coiret supplicarēt: sз ipa sacrificādi rō: ut Oui. innuit oio uetustior. Peregrino: græco nō latino de rōne eius nois alio loco diximus. εμβλαιμα. id quoq̧ ē απο του εμβαλλω. ipono hic quoq̧ ut Seruio placet: Signa ipressa emblemata dn̄r Nr̄atē: uocē subaudi Ro. s. PHI Secessus. s. caprea

Amocles rū. Triremi: trireme inuenit Amocles corinthius. Naumachiæ: naumachiā uocamus & pugnā naualem & lo-

naumachia cū: ubi pugna fit: hic locus significat: ur̄q̧ intelligendū esse de naumachia quā Augustus cōstruxit circa Tiberim cauato solo: ubi mox fuit Cæsaruз nemus. Statiōe: stationariis militibus ꝑ interualla collocatis. Prodeuntes

Appia. obuiā. s. Ro. honoris & officii cā ꝓcedētes obuiā principi redeunti. Appia. s. uia: quam Appius Claudi. in censu

Milliariuз ra muniuit: de qua Papi. Appia longarū terit regina uiarū. Ad. vii. lapi ad. vii. milliariū. s. subuectus est Martia. ad lapidē torquatus hз p̄toria q̄rti: miliaria. n. lapidibus cōstitutis terminant. Caius gracchus auctore Plu. singulis miliariis colūnas lapideas spaciis signa præferētes cōstituit. Nec aditis: ꝓspexit mœnia tm̄ nec introiuit.

Primo: quādo usq̧ ad hortos subuectus est. Postea: secunda uice

Serpēs dra. scri. Pli. lib. xxxii. draconē nō hēre uenena & ꝑmū spōdylū .i. uertebrā draconis mulcere aditus ptā rum: draconū adipē uenenata fugiūt. Quē ciba. signat draconē fuisse exarmatū: exarmatas autē feras dicimus mãsuefactas: q uero docent mãsuescere: mãsuetarii uocant. Lãpridius in heliogabalo hūit leones & leopardos exarmatos: quos edoctos p mãsuetarios subito ad scđam & tertiã mensã iubebat accūbere. Pli. in. x. de aspide quadã scri. q ad mēsã cuiusdã ueniēs inegy. tãq̄ exarmata alerēt assidue. Fir. mr. mãsuetarios ferarū nasci scri. oriēte septē triōe. Vi mul. draco delitiū Tibe. cōsūptus a formicarū nūerosa multitudine portēdebat pricipi uim multitudi tis eē cauendã.

Draco uenena nō hʒ. Spōdylos. Exarmate feræ. Mãsuetarii

serpēs draco: quē ex cōsuetudine manu sua cibatur⁹ cū cōsūptū a formicis inuenisset monit⁹ est: ut uim multitudinis caueret. Rediēs ergo ꝓpe cãpaniã asturæ in lãgorē incidit quo paulū leuatus circeios ptendit. Ac neq̄ suspitionē infirmitatis daret: castrēsib⁹ ludis nō tm̄ interfuit: sed etiã missū in arenã aprū iaculis desup petiit: statiq; latere cōuulso: & ut exæstuarat afflat⁹ aura in grauiorē recidit morbū. Sustētauit tm̄ aliq̄diu: q̄uis Misenū usq; de uectus nihil ex ordine quotidiano ptermitteret: ne puiuia qdē ac cæteras uolupta tes pri intēpantia: pri dissilatiōe. Nã caridē medicū: q commeatu absfutur⁹ e cōuiuio egrediēs manū sibi osculãdi causa apphēdisset: existimãs tentatas ab eo uenas remanere: ac recūbere hortat⁹ ē cœnãq; ꝓtraxit: nec abstinuit cōsuetudine: qn tūc quoq; ut stãs in medio triclinio abstãte lictore singulos ualere dicentes appellaret.

De loco & tempore mortis eius.

Interim quū in actis senat⁹ legisset: dimissos ac ne auditos qdē quosdã reos: de qb⁹ stricti: & nihil aliđ q̄ noiatos ab indice scripserat: ꝓ cōtēpto se habitū fremēs repetere capreas quoquo modo destinauit: non temere qcq̄

Asturæ: ciuitas ē in latio haud lōge a terracina; de q̄ iã dictū est. Circeios: circei quōdã insula fuerūt haud ꝓcul abastura: ut ingt Pli. fuit hic circes sacellū: q̄ circeienses agros hitauit. Pertēdit: ꝑrexit. Castrēsib⁹ lu. militaribus & in castris exhibitis. Cōuulso: cōuulsa dicimus membra q̄ sede sua & loco mota sunt: apđ Pli. idē idē leges remedia puulsis medētia. Aestuarat: solet afflatus auræ pniciosus eē æstuātib⁹ & his maxie q prius languebãt: alia eñ ab æstu corpora refrigerata lætaliter ægrotare cō sueuerūt. Misenū. Pli. l. iii. misenū esse tradit iuxta cumas & portū baiarum: dictū autē esse a miseno tubicine troiano qs est q ignoret. Intēperãtia: q suapte natura intēperãs est; is uix pōt mutare naturã: & colere frugalitatem: quæ in primis languēti custodienda est. Dissimulatiōe: dū nō uult uideri ægrotus. Cōmeatu absfuturus: medicus erat futurus absens a Tiberio cū cōmeatum hoc est abeūdi facultatem impetrasset.

Astura. Circeii. Conuulsa. Misenum.

M. AN. Toto secessus tpe: q̄diu capis fuit. Proximos nau. hor. naumachia sub ianiculo fuit in uaticani pte: sed qa hortos dixit ad sua tpa uidet Trangl. respexisse siqdē Neronis horti in eodē tractu fuere; nec eo inficias & in pte martii cãpi circa tiberim a Cæsare dictatore & ab Augusto nauale ꝑliū editū fuitē hortosq; in eodē tractu fuisse Strabonis uerba demonstrãt. Via: q̄ p bouillas & Ariciã pq; latiū secus mare in cãpaniã ducit. Sed ꝓspectis: ꝓcul uisis Cæsar quoq; post pōpeiū italia depulsū: quū Romã p Appiã peteret hic quoq; uidet urbē intuitus Luca. Quaq; iter ē latiis ad sūmã fascib⁹ albã: Excelsa de rupe ꝓcul iã cōspicit urbē. Prio: quū tiberi subuectus ē: postea cū ad. vii. usq; lapidē puenit. Serpēs dra. qđ dracones mãsuescerēt hērentq; in delitiis. Mar. Sic gelidū collo nectit flaccilla draconē: qđ alati sint Hero. ē auctor est ingt arabiæ locus ad urbē buti fere ipositus ad quē me ptulī: qđ audirē illic uolucres eē serpētes. Vim mul. p formicarū: fucursū puisã. Asturæ: astura insula inter antiū & circeios ē: itē & flumē eiusdē nois Pli. ē auctor. Castrēsibus lu. sic in Clau. ãniuersariū ingt munus in castris ptorianis dedit sine uenatiōe & appatu. Latere cō. infracto uehemēti motu labefactato: Pli. ad rupta & puulsa. Aestuarat: æstu & labore affectus ꝑcaluerat. Aura: tenui uēto. Misenū: pmōtoriū: ut Stra. & Pli. aiūt. cumis ꝓxim a miseno Aeneæ comite illic sepulto. Virg. mōte sub aerio q nūc misenus ab illo dr̄ Papi. phrigioq; e uertice graias: Addiscis misene tubas. Dissimulatiōe: morbi occultatiōe. Qđ cōmeatu. ab eūdi uenia impetrata.

PHI. Osculãdi causa: religio quædã ut ingt Pli. in. xi. in manu dextra ē: q osculis auersa: petit in fide porrigit. hinc hæbrei deosculationē ꝓ ueneratiōe ponūt: qa q adorãt solēt deosculari manū: capurq; submittere: auctor Hie. li. i. cōtra Ruffi. Tētatas ue. ꝓuulgare magis q̄ inscite locutus ē: q uenas a medico tētatas dixit ꝓ arteria: nãq; arteriã tãgere solēt medici: cuius motus & pulsus habitū morbi demōstret & modū ut docet Gel. l. xviii. sed nō solū uulgus semidoctū uenã dicit ꝓ arteria: sed scriptores luculēti: inter quos est Cel. q ait uenis maxime credimus fallacissimæ rei: qa sæpe istæ leniores celerioresue sūt & ætate & sexu & corporū natura. Persi. tãge miser uenas & pone in pectore dextrã. Sene. nō pōt medicus p epl̄as cibi aut balnei tp̄s eligere: uena tãgēda est. Recūbere; uerbū est cōuiuale & epulãtibus accōmodatū: sicut accūbere discūbere accubare. In me. tri. in media cœnatiōe: de triclinio lege q̄ scripsimus in notis serui. Lictore: ministro impatorio. Valere dicē. ualere uerbū ē recedentiū.

Appellaret: familiariter alloq̄ret & noiatim affatus a se dimitteret. In actis senatus: acta senatus oia ad Tib. absente perscripta mittebãtur: ut super rebus oibus fieret certior: preterea ut ais Cælius. in epi. quadã ad Cic. pegrinãtibus oibus gratū est minimarū quoq; rerū q̄ domi gerãtur: fieri certiores. Strictim: nō explicata causa reatus.

Noiatus ab indi. index est q facinoris cuius ipse est conscius latebras indicit impunitate ꝓposita. scri. Asconi. certas esse causas q̄ p indices fieri nō possūt: sicut est repetūdarū: neq; senatoria psona pōt indiciū profiteri saluis legibus. Tibe. scripserat ad senatum aduersus reos nihil aliud nisi q alebat eos fuisse noiatos tanq̄ sontes ab indice: qui conscius facinoris illorum indicium fecerat. Pro contempto: p neglecto & despecto ac despicato.

Religio in dextra. Deosculatio. Vena Arteria. Vena tangenda est. Index.

nisi ex tuto ausurus. sed tẽpestatib⁹ & ingrauescẽte ui mor-
bi retẽtus paulopost obiit in uilla luculliana octauo & .lxx.
ætatis anno. iii. & .xx. impii. xvii. cal. aples. Cn. Accerronio
pcul. C. Pontio. Nigro cõsulibus. Sunt qui putent uenenũ
ei a Caio datũ lentũ atq; tabificũ. Alii in remissiõe fortuitæ
febris cibum desideranti negatum. Nonnulli puluinũ inie-
ctũ: quũ extractum sibi deficienti annulũ mox resipiscens re
quisisset. Seneca eum scribit intellecta defectione exemptũ
annulũ q̃si alicui traditurũ parũper tenuisse dein rurs⁹ aptasse
se digito: & cõpressa sinistra manu iacuisse diu imobilẽ: subi
to uocatis ministris ac nemine respõdente cõsurrexisse: nec
procul a lectulo deficientibus uiribus concidisse.

De signis precedentibus mortem eius.

SVpremo natali suo Apollinẽ Temenitẽ & ampli-
tudinis: & artis eximiæ aduectũ syracusis: ut in bi
bliotheca noui tẽpli poneret. uiderat p quietẽ affir-
mãtẽ non posse se ab ipso dedicari: & ante paucos q̃ obiret

Nisi et tuto. tutissimũ sibi locũ capas existimabat: ex cuius loci fiducia posset mox sæuire in senatũ: a quo se cõ-
Villa. tẽni fremẽs indignabat. Viuiolentia. In uil. lu. uillã intelligimus prediũ & ædes in agro magnificenter ex-
cultas: quales multas habuit lucullus: qui in primis iuxta neapolim uillã ædificauerat exciso etiã mõte: ut euripũ
xerses & maria admitteret: q̃ de causa Põpeius magnus xerxẽ togatũ eũ appellabat: auctor Pli. in. ix. Plutar. ait a Tube-
togatus. rone ita solitũ appellari lucullũ. Venenũ a caio datũ: orosius de Tiberio scribẽs ait: hic ambiguis ueneni signis
Lentum. obiit: idem tradit Eutro. Lentũ. nõ pñtaneũ: uenenũ eñi lẽtũ & pñtaneũ oponũtur: lentũ eñi eiusmodi ẽ q; mortẽ
in diẽ pfert: & quo sensim crassãte cor
Pñtarium. tabescit: pñtariũ uero mortẽ illico af-
fert. Tabificũ: sensim pauxillatimq;
cõsumens & ad tabitudinẽ ueluti de-
Liuor. ducens: Liuor dr̃ elegãter uenenũ esse
tabificũ: qm̃ inuidẽtia q̃ dẽ ueluti tabe
inuidos conficit atq; exest. In re. ci.
Remissio. desi. remissio & accessio in morbis cõ
Accessio. traria sunt: p accessionẽ augescit febris
per remissionẽ relẽtescit: a medicis q̃-
Quãdo ritur qñ ægroto cib⁹ dari debeat opti
ægro cibus mum eñ medicamẽtũ ẽ oportune ci
dandus. bus datus: asclepiades inclinata febre
sed tñ adhuc inherẽte cibũ dabat: tu-
tissimũ aũt est totius accessiõis tps p
terire: & in remissiõe alimentũ offerre.
Puluinũ inie. haud absimili mor-
tis genere interemptus est demetrius
Philip. filius: cui insidiatores iniectis
tapetibus in caput faucesq; spm̃ inter
cluserũt: histo. narrat a Li. li. xl. pului-
nus aũt quasi pulminus a pluma de-
duci creditur: sicut & puluinar: ẽ eñi molli pluma fartus. υποκοιλιτικος hoc est diminutiue pulullus dicitur: quo
cubita fulciũt delicati ut molirer quiescant: hinc in ezechiele scriptũ legimus: uæ qui consuũt pulullos sub cubito
Mors de manus: & faciũt ceruicalia sub capite uniuersæ ætatis: tropologice aũt qsqs male agẽti adulatur: ut in moralibus in-
metrii. terptatur Greg. & in cano. decre. dist. xlvii. repetitũ ẽ pulullũ sub cubito iacentis ponit: ut q corripi ex culpa debue-
Puluinus rat in ea fultus laudibus molliter requiescat: a puluino puluinatũ deriuatur. Pli. in. xv. calicẽ nucis iuglãdis puluiatum
quid. noiat ad instar puluini factũ: puluinũ & p q̃dã siĩitudinẽ uocamus in horti; ptẽ eminẽtiorẽ molliorẽq;. Colu. in. xi
Pulullus. spicæ allii liratim seri debẽt. ut in puluinis positæ minus infestent hyemis aqs p̃terea puluinus uocatur a nautis: ut ait
Puluinus Serui. arena durior: q̃ in modũ saxi lapidescit: Victru. in. v. puluinus inqt firmissime struat. Defectiõe: cũ se defi
arena. cere moriq; itelligeret põt etiã referri ad defectionẽ familiariũq morientẽ Tibe. uelut defecerãt distituerãtq; pncipẽ
M. AN. Venas: Gel. rephẽsũ medicũ affirmat: ut ipitũ a Tauro philosopho qd uenã p arteria dixisset: cuius
pulsũ medici obseruẽt: nõ uenã: qm̃ illa suo pulsu hitũ & motũ febriũ demõstret: uena aũt natura imobilis sit idẽ
Gel. & Pli. plane demõstrant: qd uena ab arteria distet ut hæc plus spũs hẽat: illa uero sanguinis. Appellaret: no
minatim salutaret. In actis se. Ad eum ex urbe delatis. Strictim breuiter & concise. Quam no. ab indi. nomi
na tantũ ad se p indicẽ delata. Ausurus: in p̃res potius q̃ in reos. Tẽpestatib⁹: qbus ipediẽtibus ex cõtinenti
in insulam traiicere nõ poterat. In uilla lucullana: q̃ luculli fuerat. Plutar. magnifica & sũptuosa opera a lucul-
lo ait circa neapolim extructa: atq; a stupendis operibus xerxẽ togatũ a Tuberone appellatũ. Lentũ & tabificum
nullo pene sensu uitam corrumpens. Alii: quo apparet ut tũc qdẽ cũ uita decessit satis constitisse qua fuerit ui
consumptus. Remissiõe: quũ febris remisisset. Puluinũ iniectũ: ori appositũ: ut spũ intercluso necaret. Re-
quisisset: annulum ademptum. Defectione domesticorum fuga: insuetaq; circa se solitudine.
PHI. Quasi alicui traditurum annulũ. Alex. magnus uoce iã dficiente moribũdus detractũ annulũ digito
Apollo te- per dicæ tradidit: tanq̃ id signũ foret declarãdi quẽ uellet successorẽ: p̃terea ut inqt Pli. morientibus ãnuli detrahũ
menites. tur. Compressa si. ne. s. annulus detahi sibi posset: qui sinistra manu digito qui minimo proximus ẽ gestari cõ
sueuit. Cõcidisse moribũdũ corruisse. Apollinẽ te. in syracusano agro fons ẽ noie temenitis: cuius meminit
Pli. in. iii. inde apollo temenites cognominatus: obseruauimus curiosæ apud Cice. mentionẽ fieri huiusce apolli-
nis syracusani: cuius hæc uerba sunt ex orõne de signis: ubi syracusæ describuntur: p̃terea duo templa sunt egregia
Cereris unum: alterum liberæ: signumq; apollinis qui temenites uocatur: pulcherrimum & maximũ: qd si iste por-
tare potuisset: non dubitasset auferre: cum his. M. Tul. uerbis ita q̃drãt Tranquilli uerba: ut ab illo mutuatus esse
uideatur. Cice. apollinem temenitem uocat pulcherrimũ & maximum: hic dixit amplitudinis & artis eximiæ sed
hoc unũ q̃so lector attẽde: quod in codicibus tullianis: apollo temites uocatur: quem Tranquillus temenitem di-
cit: ex quo uidetur aut hic aut illic esse mendum; nã si a fonte temenite: qui in agro syracusano est: ut diximus no-
men accepit: erratum erit in libris Ciceronis & pro temites corrigendum temenites: sed uide ne potius themites
apud Tranquillum legendũ sit: sicut apud Cice. passim legitur: tanq̃ apollo themites cognominetur a themi dea
fabulis celebrata q̃ fatidica fuit: & ante appollinem tenebat oraculum delphicum ut dicit Oui. quã præsse uatici-
niis prodidit Marcel. & ut auctor est Stra. in. ix. olim apollo & themis humano generi utilitatem afferre cupiẽtes
oraculum simul cõparare decreuerunt. Noui tẽ. quod ipse Tiberius in honorem Augusti Ro. constituerat.

dies turris phari terræmotu capreis cõcidit: ac miseni cinis e favilla & carbonib⁹ ad calefaciẽdũ tricliniũ illatus extinct⁹ iam & diu frigidus exarsit repente prima uespa: atq; in multam noctem pertinaciter luxit.

De lætica Romanorũ in morte eius & gestis per eos.

Morte eius ita lætatus est populus: ut ad primũ nũciũ discurrẽtes pars Tiberiũ in Tiberim clamitarent pars terram matrẽ deosq; manesq; orarent: ne mortuo sedem ullam nisi inter impios darent. alii uncũ & gemonias cadaueri minarenẽ: exacerbati super memoriam pristinæ crudelitatis etiá recenti atrocitate: Nam cũ senatusconsulto cautũ esset: ut poena dãnatorũ in decimũ semper diem differretur: forte accidit: ut quorũdá supplicii dies is esset: quo nũciatum de Tiberio erat: hos implorantes hoĩm fidẽ: q̃a absente adhuc Caio nemo astabat: q adiri interpellariq; posset: custodes ne quid aduersus cõstitutũ facerent: strangulauerũt: abiecerunt q; in gemonias: creuit igiẽ inuidia q̃ si etiá post mortẽ tyráni sæuitia permanẽte corpus ut moueri a miseno cœpit: cõclamẽtibus plerisq; Atellá potius deferendum: & in amphiteatro semiustulandum: Romá per milites deportatum est crematumq; publico funere

De testamẽto & ultima dispositione eiusdem.

Testam̃ duplex ante biẽniũ fecerat: alterũ sua: alterũ liberti manu: sed eodẽ exemplo: obsignauerat q; etiá:

Turris pha. apud Proper. enarrãtes illud ex lib. ii. aut Ptholomeæ littora capta phari: multa cõscripsimus de multiplici pharo quo circa in pñtia hoc solũ dixisse sufficerit pharos a priscis dictas turres machinas uel ĩ portubus ad prelucendi ministeriũ nocturnosq; nautrũ cursus dirigendos fabricatas: sicut iam tales pluribus locis inq̃t Pli. flagrant ut rauẽnæ: talis pharos fuit quoq; capreis tpe Tiberii de qua loquiẽ Papi. in silua ad claudiẽ uxorem: theleboũq; domos trepidis: ubi dulcia nautis lumina noctiuagæ tollit pharus æmula lunæ: hæc cõcidens casu suo & ruina portẽdit obitũ tiberii: cui in primis cordi fuit secessus capreaũ: preterẽũdũ nõ est: quod tradiẽ ab egesippo: q scri. in. iiii. pharõ a græcis latinisq; iuxta appellari ex ipsius rei usu: eo q lõge uideaẽ a nauigantibus tanq̃ φαυος: qd significat lucidũ imutata littera pharos dicaẽ. Exarsit repu. scri. Pli. in xviii. in terrenis ignibus eẽ presagia: hoc genus diuinatiõis ignispicium uocamus primus: amphiatatus inuenit ignispicia: græcæ dicitur pyromantia: ignis ergo portentũ fecit Tiberio: dũ ex carbone iá extincto & frigido repente æmicans sua spõte refulsit in multá noctis partem. Tiberiũ in Tiberim: locabátur in noĩe: tãq̃ Tiberius in Tiberi ppter similitudinẽ noĩs: eẽt trahendus: sicut olim heliogabalus in latrina occisus in Tiberim præcipitatus est: unde post mortẽ appellatus est Tiberinus & tracticius: Tiberios legimus ex eo dictos: q iuxta Tiberim nascerentur.

Pharos. Pharos uñ. Ignispiciũ pyromátia. Tracticius: unde Tiberii

M. AN. Annulũ: est eñ principis annulus uolũtatis index. Sinistra manu uel qua erat annulus: uel qa sinistra plus ut dicimus q̃ dextera pollebat. Apollinẽ teme. & τοτουτει μενο. credo. i. luco: siue loco numini sacro dictũ sit q temitẽ legendũ putẽt qa temitæ deæ fortiũ crederenẽ: s; nullo modo placet. Noui tẽpli: Pli. in bibliotheca templi Augusti fuisse ait apollinis colossum pedum qnquaginta dubiũ ære mirabiliorẽ an pulchritudine: Sed eũ Pli. in Italia cõflatũ uidetur innuere: qd aũt ad templũ attinet. cõstat tẽpliũ in memoriá Augusti a Tiberio Ro. excitatũ: sed imperfectũ ab eo relictũ. Turris pha. quæ capis fuit: de qua Papinius trepidis ubi dulcia nautis. Lumina noctiuagæ. tollit pharus emula lunæ pharus insula in ægypto: ubi turrim iuxta alexandriá ad dexterá ut Stra. ait ptolemæi impensa sostratus gnidius architectus erexit: q nocturno lumine ex alto nauigátibus tutam rectamq; nauigatiõem exhibebat: ad eius igitur imitationẽ pluribus locis circa mare turres in hũc usum erectas pharos dixere. Iu. Thyrrenáq; pharon dixit Trangl. ipse alibi in hostiensi portu turrim ait a Claudio erectam ad alexandrini phari exemplũ: ad cuius nocturnos ignes nautæ cursum dirigerent. Ac mi. primis diebus qbus obiit id prodigium factum intellige. Etiam diu fri. exar. quod ad ea q̃ in eius morte euenerunt pertinuit.

Tiberium in ti. eiiciatur. s. quod Cæsare in curia occiso fuit in animo coniuratis facere.

PHI. Deos manes. Apul. in lib: cui titu. est demoniũ Socra. tradit animũ humanũ corpe exutum nuncupari manẽ deum: & honoris gratia dei uocabulũ addi. Cice. in legibus q̃s cõdit. deorũ inq̃t maniũ iura sancta sunto hos diuos hñto. Pli. uanitatem mortalium ridet: q manes colunt: deumq; faciunt: q etiá homo eẽ desierit: de manibus plura in. iiii. Propertii cõmen. hic dei manes & pro diis inferis accipi uidentur & pro umbris piorũ: quos rogabant ut Tiberio locus tantũmodo daretur inter impios: qui in tartaro torquenẽ: pii uero habitát elisiũ. Vncum: quo corpa trahebanẽ. Gemonias: in q̃s abiiciebantur. In deci. semp di. hoc idem Bononiæ obseruaẽ: quotiescũq; aliqs morti dãnatus est: ut nõ ante decimũ diem de dánato suppliciũ capitale sumaẽ. De ti. de tiberii morte. Hos dánatos. Fidẽ: auxilium & suppetias. Absẽte caio: Caligulá intelligit: q mox successit ĩ imperio: q aberat ab urbe: aderat q; tiberio morienti. Ad ii: noĩe dánatorum: Custodes: q dánatos & custodias carcerarias custodire solent & debent: sed ut sapientissime monet Aristo. in. vi. poli. debet ille q custodit reos separatus esse ab illo: q animaduertit in eos: uiri enim boni maxime recusant facere carnificinam: nati sub sydere Andromedæ sunt custodes carceris: aut ergastulis prepositi aut carnifices. Constitutum: ne puaricareẽ legẽ: q̃ sibi prescriptũ erat tps & dies: quo de dánatis suppliciũ sumere iubebátur. Strágulauerũt: laqo gulá fregerũt: Sæuitia pma. tanq̃ Tiberius defũctus adhuc sæuiret auctorq; fuisset: ut dánati strágularẽtur. Miseno: pmõtorio cápaniæ ppe cumas & baias. Atellá: oppidũ est cápaniæ: uñ nomẽ atellanis fabulis inditũ est: de qbus supra diximus. Amphiteatro: qd. s. erat atellæ ibiq; fabulæ agebátur. Semiustuládũ: semicõburẽdũ. Augusti. scri.

Di manes. Strágulare. Misenum. Arella. Semiustulatus.

in .iii. de ci. dei metellum pontificem semiustulatũ abripuisse palladiũ ex tẽplo uestę: quod flagrabat incẽdio: ideo

Cremandi mos.

autẽ semiustulandũ esse conclamarũt ut ostenderent nec quidem legitimo rogo esse cremãdũ: honorãdũq;: ipsũ cremare apud Ro. nõ fuit ueteris instituti: terra condebantur mox institutũ est ut cremarẽtur cadauera: cũ cognouissent erui longinqs bellis obrutos. Humillimorũ: ignobilissimorũ & despicatissimorũ: testes aũt testamẽto si gnificãdo adhiberi nõ possũt: serui mulieres: ipuberes: surdi: & triosi: neq; hi qbus bonis interdictũ est: neq; hi quos leges iubẽt improbos intestabilesq; esse. Aequis parti. diuisa ad æqui libriũ hæreditate. Substituitq; inuicẽ: utputa si Caius heres nõ erit. Tibe. hæres esto: uel si Tibe. heres non erit. Ca. heres esto: iuriscõ. multa luculẽter cõscribũt de institutis heredibus & coheredibus substitutis. Viritim: in singulos uiros plebeios. Vicorum

Magistri uicorum.

ma. magistri non solũ doctores artiũ: sed etiã pagorũ societatũ oicorũ collegiorũ eqtum dicũtur tanq̃ moderatores: magistrare enĩ moderari est.

Magistrare quid.

M. AN. Deos ma. Acrõ bonos deos: manes dictos credidit: unde sit & mane: Alii genios quos in uita sortiemur ad bonũ & malũ: Alii aĩas corporibus exutas quo sigñatu uidetur mihi Li. usurpasse: Instare inquit tribuni Claudio ut collegæ deos manes fratri

humillimorum signis. Eo testamento hæredes æquis partibus reliquit Caium ex Germanico: & Tiberium ex Druso nepotes: substituitq; inuicem. Dedit & legata plerisq;: inter quos uirginibus uestalibus ac militibus uniuersis: plebiq; Ro. uiritim: atq; etiam separatim uicorum magistris.

C. Sueto. Tranquilli Caius Caligula Cæsar.

De germanico patre Caii & gestis eius.

G ERMANICVS. C. Cæsaris. pater: Drusi & Iunioris Antoniæ filius: A Tiberio patruo adoptatus: quæsturam quinquennio

de liberaret: non defuerũt qui infernos esse deos dicerent: quos illi secuti deos manes orabant: ut ei nisi inter ipsos nullã sedẽ darẽt. Recenti atro. nouo. crudelitatis exẽplo a ministris edito. De Ti. de tiberii obitu. Fide opẽ & patrociniũ. Qui adi. cõsuli rogari ue posset. Cõstitutũ: prescriptũ supplicii tps. Tyrãni: ad iratos: ap pellationẽ nõ ad Trangl. id referas. Atellã po. hoc ẽ nõ modo nõ Romã deportandõ sed cadauer ipm aliqto etiã lõgius ablegãdũ: fuit enĩ Atellæ opidũ in cãpaniæ finibus ut Ptolemæus ait. Semiustulandũ: ne legitimo qdẽ rogo funerãdũ: siquidẽ quo amplior pyra eo honoratior qd Home. in patrocli funere demõstrat. Luca. quoq; in põpeiano rogo qrit somo uiro pyræ materiã defuisse. Duplex: duplici manu notatũ. Humilimos: humilimæ fortunæ signatoribus adhibitis. Aequis pribus: utrũq; ex semisse. i. dimidia bonorũ parte. Caium: ex germanico & aggripina natum. Nepotes: quia uterq; hic ex adoptiuo filio erat ex naturali ille genitus. Substituitq; sibi inuicem: ut uterq; alteri succederet.

INTERPRETATIO CAII CALIGVLAE QVARTI CAESARVM PER PHILIP. BEROAL.

TESTIMONIVM Senecæ de Caio hoc mõ. Caius Cæsar sextũ Papiniũ: cui pater erat cõsularis: bitiomm bassũ qstorẽ suũ: peuratoris sui filiũ aliosq; eqtes Ro. & Senatores uno die flagellis cecidit: torsit nõ qstionis sed animi causa: deinde adeo impatiẽs fuit differẽdæ uoluptatis: quã ingẽtẽ crudelitas sine dilatione poscebat: ut in crypta maternoꝝ hortorũ inambulans quosdã ex illis cũ matronis atq; aliis senatoribus ad lucernã decollaret: torserat p oĩa q̃ in terũ natura tristissima sũt fidiculis tabularibus: eculeo: igne: uultu suo: hõ qui de toto senatu trucidãdo cogitabat: q optabat ut po. Romanus unã ceruicẽ hẽret: Hactenus Seneca. Caii Caligulæ: qui nõ tã hõ dici meret̃ q̃ portentũ: pater fuit germanicus lõge filio dissimilimus: adeo ut alter inter optimos

Degenerãt nati pr̃ibus

alter inter pessimos sit annumerãdus: uerũq; eẽ uideat̃ illud mãlii oraculũ ex .iii. astronomicõ. Degenerãt nati pr̃ibus. Spartia: quoq; luculẽtus historiæ scriptor autumat neminẽ ppe magnoꝝ uirorũ optimæ & utilẽ filiũ reliqsse. Deniq; aut sine liberis maximi uiri pierũt: aut tales hũerũt pleriq;: ut melius fuerit de rebus hũanis sine posteritate discedere: istud qdẽ in plerisq; uerũ esse cognoscitur: sed id germen improbũ est: ecõtrario sicut ex gñosa arbore fructus generosi pgignũtur: ita fortes (ut inqt Ora.) creantur fortibus & bonis: sporũq; parẽtũ uirtus in filiis regeneraĩ. Quod in primis Bẽtiuola proles oñdit: o qua pbitatẽ parẽtũ generositatẽq; cũ admiratiõe suspicimus:

Virtus parẽtũ in filii. Laus Annibalis Bentiuoli.

tu uero prudentiã atq; moderationem clarissimi patris tui ita effingis ac repñtas: ut in filio pater appareat: in te efulget qcquid io maximo patre tuo diligimus: qcqd mirabundi quotidie cõspicamur: sed iã tps est ut ad ppositũ reuertamur enarremusq; Caii Cæsaris uitam flagitiosissimã: i o quo nihil hoĩs fuit preter effigiẽ: ut talia cõtẽplantes resiliamus ab improbitate filii: cõuertamurq; ad uirtutes patris germanici æmulandas: nõ enĩ põt uita Caligula impura placere oĩ si impuro & oĩbus pbris maculoso: sicut mores germanici apd bonos sũt & amabiles & imitabiles: pretereũdũ nõ est: quod olim cõmodus imperator illũ feris abiici iussit: qui legerat hũc Trãquilli librũ uitam Caligulæ cõtinentem: qa eũdẽ diẽ natalis hãbuerat: quẽ & Caligula: de quo scripturus Trangl. sũmatim breuiterq; percurrit uitam obitũ: uirtutes patris germanici: cuius si filius talis extitisset: hodie inter optimos principes numeraretur: sicut inter pessimos referri meruit flagitiis & crudelitatis carnificina. Iunioris anto. hæc est illa an

Nũq̃ exputit antonia.

tonia: quã nũq̃ expuisse traditũ est: q̃ ideo iunior a Tranquillo nominatur: quoniã sororẽ habuit natu maiorem: de utraq; antonia sic scri. Plutar. in Anto. ex duabus antonii & octauiæ filiabus alteram domitius ænobarbus: alteram pudicitia & forma preclaram Drusus liuiæ filius Cæsaris priuignus duxit uxorem: ex qua nati fuerunt germanicus & Claudius. Adoptatus: diximus supra diuũ Augustum non antea Tiberium adoptare uoluisse q̃ is germanicũ adoptasset Drusi fratris filium: ut protinus adoptione facta inciperet germanicus Augusti nepos esse. Quæsturam: qstura apud Ro primus honorum gradus est auctor Cice. in actione prima contra Verrem.

Anteq̃ per leges lib. in petitione magistratuum lex erat prescribens legitimam ad petendũ ætatẽ; unde & anna
lis dicta de qua sic ait Cice. in libris legum: ciuitatem annali lege seruãt; hic illud est apud historicos celebratissi=
mum de Cor. Scipio. cui petenti ædilitatem cum obsisterent tri. ple. negantes rationem eius habendam esse q nõ
dum ad petendum legitima ætas foret: si me inquit omnes quirites ædilem facere uolunt satis annorum habeo.
Cice. in quinta anto. auctor est ueteres illos Ro. nullas habuisse leges annales: multorumq; exempla commemo= Lex ãnalis.
rat; qui admodum adolescentes ob magnam uirtutis indolem antequã per leges annales liceret adepti sunt am=

anteq̃ per leges liceret: & post eam consulatum statim gessit missusq; ad exercitum in Germaniam: excessu Augusti nũciato legiones uniuersas imperatorem Tiberium pertinacissime recusantes: & sibi summam resp. deferentes: incertũ pietate: an constantia maiore compescuit: atq; hoste mox deuicto triumphauit. Consul deinde iterum creatus: ac priusq̃ honorem iniret ad componendum orientis statũ expulsus quum Armeniæ regem deuicisset: Cappadociam in prouinciæ formã redegisset: annũ agens ætatis quartũ & trigesimũ diutino morbo antiochiæ obiit: nõ sine ueneni suspitione. Nam præter liuores: qui toto corpe erãt: & spumas q̃ per os

plissimos magistratus: in quibus maximis rebus gestis po. Ro. imperium auxerunt & nomen ornauerunt: pacatus quoq; panegyrista refert non solũ in magistratibus amplissimis adipiscendis: sed etiam in ædilitatibus capescendis spectatã esse ætatem petitorum; nec queq̃ ait tantum ualuisse nobilitate uel gratia uel pecunia; qui annos lege comiciali prescriptos festinatis honoribus occuparit. Nec iniuria id quidem. Namq; illo adolescentiæ lubrico qui non cadit saltem titubat. Germanicus tamen ob indolem uirtutis creatus est q̃stor annis. v. ante tẽ

Satis anno rũ habeo.

pus annali lege prescriptum: illud attende quod a pacato lex comitialis eleganter appellatur: qua finiuntur anni magistratus capiendi: quam ueteres modo annalem modo annariam nominitauere. Post eam: s. questuram. Panegyrista.

Statim: transcendendo media summa imis continuauit: cum inter q̃sturam & consulatum sint intermedii magistratus ædilitas: & pretura olim tri. ple. auctore Liui. non patiebantur titum flaminium petere ex q̃stura consulatum tanq̃ fastidiret ædilitatem atq; preturam neq; per gradus honorum tenderet ad consulatum. Nãq; ut scri. Grego. ille casum appetit; qui ad summi loci fastigia post positis gradibus per abrupta querit ascensum: & in distinctione unde quinquagesima decretorum traditur: ordinate ad ordines ascendendum est: sed sicut apud proauos Titus flaminius ex q̃stura petiit consulatum & impetrauit; ita germanicus omissa petitione ædilitatis atq; p̃turæ a questura statim transcendit ad consulatum. Qui nõ cadit titubat. Lex comitialis. Lex annaria.

MARCI ANTONII Sabellici ad Augustinum barbadicum. Sereniss. Venetiarum Principem Paraphraseos In caligulam paraenesis quarta. Ordinate ad ordines ascẽdendũ.

Germanicus: Ex omnibus qui in Cæsarem familiam per adoptionem uenere: Germani. Cæsar ob ingentes animi uirtutes dotesq; corporis precipua meo iudicio fuit laude dignus: soleoq; propterea post alia multa quæ in Tranquillo mirari contingit hoc non in extremis habere Serenissime Princeps: quod tanti uiri memoriam licet ad imperium non peruenerit non sit passus interire: quin uindicauerit potius illã ab omni obliuionis iniuria: uindicauit enim q̃rum in se fuit q̃q̃ Oui. Naso huic fastorum libros inscripsit: & Fabius Quintil. dum ab ingenio & eloquentia Domitianum sub germanici appellatione laudare contendit ad illius de quo loquor uirtutes allusisse uideri potest: sed redeo ad hunc nostrũ qui non minus artificiose q̃ eleganter optimi patris pessimo filio uitam pretexuit: ut appareret non usq; adeo uerum esse illud Euripidis οποι τεκοντεσ λει αφερουσιν: sed quod sequitur longe uerius υτροφαι & enim non patris natura caligulæ obfuit cuius nihil in uita retulit: sed carnificina illa auita: inexplebilis auaritia: portentosæq; caprehensis secessus libidines: q̃ pestem illam humani generis aluere: funestoq; principatui omnium scelerum semina fomentaq; turpissima prebuerunt. Nũc ne longius euagemur enarrationis ratio admonet. Drusi & iu. an fi. Dru. Tibe. frater ex duabus. Mar. An. & octauiæ filiabus minorem natu duxit uxorem: maior natu Domitio ænobarbo nupsit: Plutar. est auctor. Ante quam p le. li. lege annaria cautum erat quod eo quisq; uitæ anno singulos gradatim honores caperet.

PHI. Excessu: obitu. Legiones: quæ erant in germania. Sibi germanico. Pietate: erga tiberium patrem. Hoste deuicto: germanis hostibus debellatis: singulatiuus numerus pro pluratiuo: eloquutio est apud historicos & poetas frequentissima. Priusq̃ ho. ini. anteq̃ secundum consulatum auspicaretur. Ad componẽdum ori. sta. oriens id temporis erat tumultuosus: unde ait Iosephus lib. xviii. antiqui senatus ex decreto germanicum mittit cuncta syriæ negocia correcturũ: ea enim tẽpestate mortuus erat comagenæ rex antiochus: & plebs aduersus nobilitatem scissa tumultuabatur: mittit itaq; utraq; pars legationem Romam: nobilitas quidem statuz reip. mutare desiderans: multitudo uero regnum habere proprio more discupiens. Expulsus: amandatus detrususq; potius ex maleuolentia tib. q̃ beniuolentia. In pro. for. re scri. Eutropi. Tibe. bella per legatos gessisse: archelao capadociæ rege Romæ retento regnum illius in prouinciæ formam redegisse: & maximam ciuitatem appellari nomine suo iussisse: q̃ nunc cæsarea dicitur: cum mazaca ante diceretur. Diutino: lõgo & lento. Antiochiæ obiit. Appia. in syriacis tradit. xvi. ciuitates nomine Antiochias a seleuco nicatore conditas in memoriã paterni nominis quarum illustrissima fuit antiochia illa: q̃ sub libano monte condita erat: ab antiochia antiochena syria cognominata est cuius meminit Pli. his uerbis. Deinde promontorium syriæ antiochenæ: intus Antiochia ipsa libera epiphaneis cognominata oronte amne diuiditur. Præter li. inter signa extincti ueneno hæc in primis suspitiosa sunt: corpus liuoribus decoloratum: os spumabundum: & cor flammis inexpugnabile q̃ omnia extiterunt in germanico; liuores autem sunt maculæ liuentes: quales faciũt flagella: in ecclesiastico scriptum est q

Cæsarea. Sexdecim antiochiæ. Liuores.

fluebanr cremari quoq; cor inter ossa incorruptum repertum est: cuius ea natura existimatur: ut tinctũ ueneno igne confici nequeat.

De morte Germanici. c. II.

O

Biit autem: ut opinio fuit: fraude Tiberii: ministerio & opera. Cn. Pisonis. qui sub idem tempus Syriæ præpositus: nec dissimulans offendendum sibi: aut patrem aut filium: quasi plane ita necesse esset: etiã ægrũ germanicum grauissimis uerborum ac rerum accerbitatib⁹ nullo adhibito modo affecit: propter q̃ ut Romam rediit: pene discerptus a populo a senatu capitis damnatus est.

De uirtutibus animi & corporis germanici.

OMnes Germanico corporis animiq; uirtutes: & q̃tas nemini cuiq̃ contigisse satis constat. Formam & fortitudinem egregiam: ingenium in utroq; eloquẽtiæ doctrinæq; genere precellens: beniuolentiam singularem: conciliandæq; hominum gratiæ: ac promerendi amoris mirum & efficax studium. Formæ minus cõgruebat gracilitas crurũ: sed ea quoq; paulati repleta assidua equi uectatiõe post cibũ. Hostẽ cominus sæpe pcussit. Orauit causas etiã triũphalis: atq; inter cætera studiorũ monumẽta reliq̃t

flagelli plaga liuorem facit: in rhetoricis proditum est capite de argumentosi: tumore aut liuore decolloratum est corpus mortui significat eum ueneno necatum. Cremari quoq; cor: Pli. in xi. negatur cor cremari posse in his: q

Cor cardiacis non cremari.

cardiaco. morbo obierint: negatur & ueneno interemptis: certe extat oratio uitelii: qua reum pisonem eius sceleris coarguit hoc usus argũ palamq; testatus non potuisse ob uenenum cor germanici Cæsa. cremari: contra genere morbi defensus est Piso. Opera pi. Iose. in. xviii. germanicũ a piso. uene peremptum testatur. Aut pa. Tiberiũ.

Modus.

Aut fi. germanicum. Nullo adhibito modo: sine temperamento & moderatione: Plau. in penulo: modus oĩbus in rebus soror optimus est habitus: nimia omnia nimium exhibẽt negotiũ hominibus per se. Pene pau lum absuit qui a populo discerperẽt.

M. AN. Pietate: pio in adoptiuum patrem Tiberium amore & obseruantia. Ex hoste: ex Germanis uictis: Eusebius de parthis quod miror eum triumphasse scri. nec eo inficias Armeniæ regem ab eo deuictum sed post uictoriam Romam reuersum nõ reperio. Orientis statum. Antiocho comagenæ rege defuncto orta inter Plæbem & nobilitatẽ discordia plæbeis regnum ut antea desiderantibus: præsidiariam administrationem nobilibus: ab utrisq; legati sunt: Romam missi utraq; legatione Ro. suscepta decreto patrum Germanicus mittitur cuncta syriæ negocia correcturus: Iose. est auctor. Expulsus: ablegatus ad suspecta Tiberii consilia omnia referas. Armeniæ re. eo dem credo quem Artebanus pater nõ multo ante Armeniæ regem constituerat. Cappadociam: Archelaum cappadociæ regem Tiberius Romæ penes se retinuit: regnũq; ipsum in prouinciæ formam redegit: Euse. est auctor. Diutino: longo. q. d. diu morbo conflictatus quidam diuino legunt cardiaco enim constat extinctum. Antiochiæ: antiochia metropolis syriæ ut strabo ait & ab antiocho epiphane dicta a quo nouissime instaurata & aucta est Epiphaneis quoq; olim cognominata: ut Pli. scri. uterq; eam ad orontem fluuium posuit. Et spu. ut tam spuma q̃ liuor ueneni scelus argueret.

Cor incorruptum: nihil igne consumptum quod non solum in iis: qui ueneno: sed qui etiam cardiaco morbo perierint euenire constat: quo argumento Pli. inquit Pisonem in iudicio defensum. Aut pat. Tiberium qui eũ adoptarat. Aegrum morbo implicitum ut ad illud referatur quod diutino dixit morbo periisse.

PHI. Capitis dã. q̃uis dicat Pli. Piso. defensum esse genere morbi: non tamen negat eum fuisse damnatum: ille enim obiectum ueneficii crimen diluit illo argumento: non tamen euasit. Corporis animiq; uir. græci

Primigenia naturæ.

τα πρωτα φυσεως uocant. quæ latini prima naturæ nominauerũt: q̃ a Var. eleganter primigenia nuncupãtur: in quibus hæc in primis numerari solent: in corpore membrorum integritas: uires: pulchritudo: incolumitas: integri sensus cæteraq; generis eiusdem: in animo uero ingenii. bonitas: & quasi uirtutum igniculi & semina: hæc prima naturæ affatim in germanico fuisse docet Tranquil. in quorum conseruatione illustres philosophi summum bonum collocauerunt. Fortitudinẽ: fortitudo ut philosophi definiunt est cõsiderata periculorum susceptio & laborum perpessio: cuius partes sunt magnificentia fidentia patientia: perseuerantia: excessus fortitudinis temeritas uacatur: defectus timiditas: est enim ipsa uirtus: ut græci dicunt μεσοτης idest mediocritas. Ingeniũ: uno ingenii nomine ut inquit Cice. in. v. de fini. appellatur docilitas & memoria: easq; uirtutes q habent ingeniosi uocantur. Vtroq;: græco & latino. Cõciliandæ gratiæ: Liui. tradit miram in Scipio. africano dexteritatẽ fuisse ad animos hominum consiliandos: adeo ut etiam syphacem hostem Ro. infestissimum facunde alloquendo sibi conciliauerit. Gracilitas crurum. crura obesa & carnosa notam habent impudentiæ intemperatumq; significant: mediocritas ut in omnibus ita in cruribus laudabilis est: crus nimis gracile diminutiuo uocabulo crusculum nominatur: Mar. pectus cicadæ crusculũq; formicæ. Equi necta. post ci. uectatio equi post cibũ culpatur a medicis & inprimis ab Auicen. scribente hominem cibo plenum & saturum equitare non debere: ne cibus corrumpatur in stomacho: atqui equitatio auctore Plinio stomacho & coxis utilissima est: quod ita intellige si fiat tempestiuiter. Cominus: prope & cum gladio: cũ a manu ut aiunt ad manum uentum esset: ex hoc liquet germanicum fuisse & bonum imperatorem: & strenuum bellatorem: in imperatore enim munus animi exigitur ut inquit Amia. in milite uero fortitudo certaminum & robur corporis deposcitur. Etiã triũ. legẽdũ est triũphalis: nõ aũt triũphales: ut sit sensus germanicum nõ solum in minori fortuna collocatum: sed etiam in maxima & eo tpe quo iam triũphauerat: orasse causas more patronorũ: cũ multi forenses causas aspernari soleãt in fastigio dignitatum col

Virtus mediocritas.

Ingenium.

Crusculũ.

Equitatio utilis stomacho.

Munus animi in imperatore in milite robur.

locari tanq̄ minus cōgruētes:sicut hortēsius post cōsulatū summū illud suū studiū in agēdis causis remisisse tra-
dit eloquētiā forēsem in germanico sic laudat Oui. in .i. fastorū. Quae sit eni tuli facūdia sēsimus oris ciuica p tre
pidis cū tulit arma reis:si legimus triūphales itelligimus cās magnas & ad triūphū decernēdū ptinētes eē oratas
a germanico:prior lectio tertior est & uenustior. Comoedias:germanicū in poetica floruisse idē testat Ouidi. di
cens scimus & ad nr̄as cū se tulit ipetus artes ingenii currāt flumina q̄ta tui:huic eni germanico fastorū libros de-
dicauit:cui oia illa quadrāt q̄ in fastis legunt. Sine lictoribus:in hoc se ciuilē & politicū exhibebat:cū sine lictori Fasti dicati
bus & ministris tanq̄ ciuis nō tāq̄ prin- germanico
ceps adiret ciuitates. Foederatas:hoc
est foedere iunctas populo Romano.
Pli. alios foederatos alios stipēdiarios
populi Romani fuisse prodidit.

& comoedias graecas. Domi forisq̧ ciuilis. Libera ac foederata oppida sine lictoribus adibebat. Sicubi clarorum uirorum sepulchra cognosceret:inferias manibus dabat: Caesorum clade uarriana ueteres ac dispersas reliquias uno tumulo humaturus colligere sua manu & comportare primus aggressus est. Obtrectatoribus etiam: qualescunq̧ & q̄tacunq̧ de causa natus esset:lenis adeo & innoxius: ut Pisoni decreta sua rescindenti: clientelas diu uexanti: non prius succensere in animū induxeri: q̄ ueneficiis quoq̧ & deuotionibus impugnari se cōperisset. At ne tunc quidem ultra progressus q̄ ut amicitiā ei more maiorum renunciaret: mandaretq̧ domesticis ultionem:si quid sibi accideret.

De fauore & diletione omnium ad eum.

Orum uirtutum fructum uberrimum tulit: sic probatus & dilectus a suis: ut Augustus (omitto enim necessitudines reliquas diu cunctatus: an sibi successorem destinaret:adoptandum Tiberio dederit. si uulgo

M. AN. Capitis dā. est:Pli. scri. a Vitellio Pisonē accusatum inde haec subicit gn̄e morbi defensus est piso de fessus dixit q̄si dānatus nō fuerit:nisi intelligas morbi genus in pisonis defensionē allatū q̄q̄ ne argumētū qdē ipm pfuerit: qd pisonis ope Germanicus pierit Iose. quoq̧ testat: nā in ptes ingt uenies oriētis:& in melius cūcta dispo nēs a Pisone ueneo pimit. Formā & for. pulchritudinē & robur corporis: ut tota laus sit a bōis corporis nisi fortitudinē inibi animi uirtutē accipias. Ingenii:facilitas & acumen. In utro. elo. ge. Ro. & graecae:& ut prior illa a corpe laus ita haec ab aio q̄ lōge uerior & certior ē. Promerenda:cōciliāda ut nemi

hoīz fauorē illi defuisse:neq̧ studia intelligas. Formae minus cōgruebat:ut sit uerissimū illud Orati. nihil est ab omni parte beatū. Hostem co. quod fortis est & strenui uiri. Triūphalis: uel postq̄ triūphū egit causas orauit:ut sit sensus nō solum ab initio:sed ubi etiā triūphum egit ne necessitudines in periculo destitueret causas orauit:uel triūphalis causas coniunctim legito quasi dixerit nō magni sed maximi ponderis causas egit:nam in triūpho decernēdo saepius grauis incidit patribus dubitatio:& apud Valeriū caput unum de iure triūphandi inscribitur. Graecas:graece scriptas. Ciuilis:quae in ciuē potius q̄ in principem solet cadere. Foederata:foedere po. Ro. astricta. Sine lictoribus:sine ministris:& hoc nō paruum ciuilitatis argumentum.

PHI. Inferias manibus dabat.i. sacrificabat umbris defūctorū:sunt. n. manes ut supra dictū ē aiae mortuorū: Manes.
quos dei uocabulo addito deos uocabāt:iferiae aūt sūt sacra mortuorū q̄ inferis soluunt. Virg. uiuētes rapit iferias Inferiae.
quos imolet umbris. Caesorū:iterfectorū. Dispsas reli. specimē pietatis i germanico laudabile hoc ē:q sua manu colligere uoluit religas eorū:& ossa q fuerāt caesi illa maxia clade uarriana:cuius historia i Augusto explicata est.

Obtrectatoribus:crinatoribus & uitupatiōibus:quos neuius subducti supcilii carptores appellat:quos Cato ele-
gāter uitilitigatores noiauit ex uitiis & litigatoribꝫ noie ꝯpositowūt apd Pli. in phoemio na. hi ita legēda uidēt uer Vitilitiga-
ba haec Catōiana:scio ego q̄ scripta sūt haec si palā pferāt:multos fore q uitiligēt hoc ē obstrigilēt carpāt criminēt tores.
tāq̄ uitilitigare uerbo āt iquo & elegāti sit mordere obtrectare isectari:a quo uitilitigatores dixit cato obtrectatores: Vitilitigēt.
potuit aūt facillo trāsitu uerbū illd uitilitigēt p iscitiā demutari atq̧ deflecti i illud:iuiti legēt qd in oibus pliniāis Locus pli-
codicibus irroboratū cōualuit:sed doctis placet uitilitigēt:& in pmis Hermolao barbaro pbat:q doctriarū asylū nii.
est & plinianae eruditiōis thesaurus. Innoxius:minie nocēs: alias isons & inocēs. Lenis:benignus & clemens.

Pisoni:cuius misterio ueneno piit. Decreta:hoc referēdū ē ad illa decreta:q̄ ad cōponēdū oriētis statū missus germanicus in syria factitauerat:q̄ Piso utpote syriae ppositus rescidebat:nec rata hēre uolebat. Rescidēti:ifirmādi subuertanti irrita facienti. Clientelas:quas. s. sibi bnficiis in syria cōparauerat germanicus:de his eni intelligendū est.

Succēsere:irasci succēsere ut ingt Dona. est ex cā irasci:hinc illud apud Siliū Fabianū documētū: succēsere Succēsere.
nephas patriae. Deuotiōibus:execrationibus detestatiōibusq̧:quales apud priscos Ro. fuerūt dirae nūcupatae:qs Deuotiōes.
bus ateius tri. ple. M. Cras. ad bellū pthicū eūtē execratus ē:ex quo illud apd Lucanū in .iii. pharsaliae: crassumq̧ in Dirae.
bella secutae saeua tribunitiae uouerūt prelia dirae:hae execratiōes talē habere potestatē credunt:ut nemini fas sit:q in eas inciderit euadere: auctores Plu. & appia. de his ait Orati. in epodo diris uos agā: dira detestatio:nulla expiat uictia. Mo. ma. renū. legimus apud Liui. lib. xxv. badiū cāpanū quintio crispino Ro. palā oibus:duobus & exercitibus audientibus renūciasse hospitiū:nihil sibi cū eo sociatū nihil foederatū deinceps futurū Hero. quoq̧ in tha
lia refert quēadmodū amasis aegypti rex amicitiā polycrati renūciauit misso ad eū caduceatore dixitq̧ se ius hos Renūciatio
pitii cū illo soluere. Vltionē:uindictā mortis suae. Si qd sibi ac. hoc est si moreret fraude opaq̧ pisonis extin- Hospitii.
ctus:in testamētis haec clausula peculiariter a scribi solet.si quod scio humanitus acciderit. Necessitudines:affinitates & cognationes. Successorem. s. germāicū. Adoptādū Tiber. dedit:sicut supra explicatū est: Augustus germanicū a Tiberio adoptari uoluit:cū ipse Tiberiū adoptaret:ut ille in sua quoq̧ esset ptāte: q se eni arrogandū dederit: nō solū ipse in arrogatoris subiicit:sed etiā liberi eius in eiusdē insunt potestate tanq̄ nepotes.

fauorabilis : ut plurimi tradant : quoties aliquo aduenirer. uel sicunde discederet : præ turba occurrentium prosequentium ue nonnonꝗ eum discrimen uitæ adisse. E germania uero post compressam seditionem reuertenti pretorianas cohortes uniuersas prodiisse obuiam : ꝗuis pronunciatum esset: ut duæ tantumodo exirēt. Populi autem Romani sexū: ætatem ordinem omnē: usq; ad.xx. lapidem effudisse se.

De præsagiis: quæ diem mortis Germanici præuenerunt: & de luctu etiam barbarico.

TAmen longe maiora & firmiora de eo iudicia in morte ac post mortem extitere. Quo defunctus est die: lapidata sunt templa: subuersæ deum aræ: lares a quibusdam familiares in publicum abiecti: partus coniugum expositi: quin & barbaros ferunt: quibus intestinum: quibusq; aduersus nos bellum esset: uelut in domestico cōmuniq; merore consensisse ad indutias. Regulos quosdam

Fauorabilis. Fauorabilis: irroborauit cōsuetudo corrupta: ut fauorabilem eū uulgo appellitent: q fauorem prebet & opitulatur: cū econtrario ab his: q pure & latinæ locuti sūt fauorabilis dicat̄ is: qui gratiosus est & impetrabilis ac fauoris plenus apud cunctos mortales. Supsedeo exēplis: cum res nō egeat testimoniis: cum nullus ueterum secus atq; tradidimus locutus esse reperiatur. Aliquo: ad aliquē locum. Sicūde: ex aliquo loco. Prosequentiu: hoc est eorum qui deducebant prosequebanturq; abeuntē. Post cō.se quādo.s. milites germaniciani Augusti obitu nunciato imperatorē Tibe. recusabāt: & germanico sūmā reipu. pertinacter deferebant. Prodisse ob. pcessisse in occursu: sicut dicit: officii causa. Sexum æta. ordinē: sine discrimine: uiri & fœmiç pueri & senes patricii & plebeii obuiā pcesserūt germaico ex germania reuertenti: ex quo colligitur incredibilis quedam totius populi Romani erga germanicū beniuolentia. Vsq; ad uige. lapidem.i. miliarium.

MAN. Inferias exequias: ut Seruius interpretat̄. Clade uar. que in germania ut diximus accepta est: tribus inibi legionibus amissis. Qualescūq; cuiuscūq; ordinis & fortunæ. Quātacūq; de causa uel leui uel graui. Innoxius: nihil nocens. Pisoni: cuius opa postea ut credit̄ sublatus est. Rescindent: irrita facient. Clientelas: clientes suos.

Deuotionibus magicis execrationibus: quod uel absens magicis carminibus quisꝗ deuoueri possit poetarū testimonia declarant: Ouidi. deuouet absētes simulachraq; cerea fingit. Vir. magicis sanos auertere sacris experiar sensus: sed hæc ad amorem attinēt: ue rum quæ sequunt̄ ad uitam & quāuis fecerit ois: stella senē medios herbis abrūpimus annos ita Luca. qbus apparet uitā quoq; magicis adimi posse carminibus. More maiorū: ueteri instituto. Vltionē: ut suā mortē ulcisceret. Si qd: accideret si. illius fraude periclitari accidisset. Adoptādū tyberio: ut si nō sibi: Tyberio saltē succederent. Fauorabilis: cōciliādis pmerendisq; fauoribus habilis. Prosequētiū: hoc ad digressū referas: occurrētium uero ad accessum. Discrimē: periculū ne præ nimia multitudine eliderent. Cōpressam: seditionē militat̄ ab iis ortā qui Tiberiū Principē recusabant. Sexum: promiscue mares & fœminas. Aetatē: pueros adultos: & senes. Ordinem: patritium: equestrem plæbeium. Iudicia: publicæ & priuatæ erga eum beniuolentiæ.

Lapidatus. PHI. Lapidata sunt tēpla. maximū pculdubio firmissimūq; mortaliū de amore germanici idiciū hoc ē ut.s. ob eius obitū tēpla i syria lapidarēt: altaria deo♃ subuerterēt: tāꝗ dii āplius colēdi nō eēnt neq; hūana curarēt q germanicū nō seruassēt: q neq; pces: neq; uota mortaliū audiuissēt: seri. Macrobius lapidatū a po. ro. fuisse uatiniū. signi-

Lararium. ficare uolēs lapidibꝰ iactis fuisse ipetitū uexatūq; lapidatus etiā ad inaīata trāsfert̄ & signat pcussū pulsatūq; si

Lares. ue lapidibꝰ. Macro. notātes eius ipotētiā hac dicacitate lapidatā. Lares familiares. dōesticos deos. abūde supra docuimus q sint lares & quēadmodū locus: i quo colebāt: larariū nūcupabat̄ apd plautū i aulularia loqt̄ lar familiaris test at̄ ꝗ thure uino corōis sibi quotidie sacrificatū fuisse. lares adeo a pscis fuerēt aliqn̄ spreti pēeptiq; ut tertulia in apologetico scribat hæc: domesticos deos quos lares dicimus: domestica ptāte tractat̄ demutādo aliqn̄ i cacabulū aliqn̄ in trullā. nō ergo mirū si tūc abiecti fuerūt in publicū ex idignatione doloreq; quā cōceperāt ex morte germanici: Nāq; abiicere deos in publicūq; qui sacrario & secretario colendi sunt: nimirū specimē est maximi cōtēptus: maximæq; indignationis. Partus expositi: scribit firmicus maternus in. vii. matheseos : quod nati statim

Horoscopus expositorum. exponunt̄ a mrībus: q matrē & Saturnū in. vii. ab horoscopo loco cōstitutos habuerit. si uero Sol & luna in occasu fuerint inuenti. i. in septimo ab horoscopo loco: is q natus fuerit expositus lacerabit̄ a canibus. expositi autē signifi-

Exponere. canter dicunt̄ infantes abiecti a parētibus. exponere: eni abiicere est: Plautus in casina. cōspicatus est primo crepus-

Expositītii. culo puellā exponi. inde expositītii & expositītiæ dicunt̄ pueri & puellæ: qui ꝗ ue exponunt̄. idem Plautus. reuer-

Induciæ unde. tar ad illā puellā expositītiā. Intestinū. domesticū & inter ipsos ciuile bellū. Ad inducias. primus lycaon inducias inuenit: fœdera theseus sunt autē induciæ pax tēporaria: græci εκεχειρίαν. ab abstinendis manibus appellarunt. dictæ autē sunt iduciæ ab eo qđ in diē dent̄ uel qđ in dies ociū prebeāt: ut iterpretat̄ donatus in eunucho. Au. gel: in. i. arbitrat̄ iducias esse dictas: quasi tu dicas: īde uti iā. ut. s. in diē certū nō pugnet̄. sed ex eo die postea: uti iaꝫ oīa belli iure agant̄. ex his ergo tribus uocibus: inde uti iam quasi p quādā copulā nomē induciarū cōnexum esse

Mēdosus codex gellianus. autumat. mendosus est gelli codex impressus in quo passim sic leḡit̄. quasi tu dicas induci ansam. cū legēdū sit tribus uocibus: inde uti iam: nō autē duabus induci: ansam: quā lectionē q putāt esse uerā: hi īterpretant̄ induci ansaꝫ significari quasi p inducias ꝗdā ueluti ansa inducat̄ ad pacē faciendā & bellū cōponēdū: sed si quis diligēter pensi-

Reguli. tauerit sensum ac uerba gellianaiis profecto. pedibus ibit in nostrā sententiā. Aure. opilius inducias dici existimat

Subreguli. ab initu & introitu: q̄ tēpore induciarū hostes inter sese utrinq; ultro citroq; alteri ad alteros impugne inire solent & introire. Regulos. minutos reges: quorum uicarii dicuntur subreguli in instrumento ueteri.

Barbã posuisse. Roma. in luctu rebusq; aduersis barbã nõ radebant ritu ab his regulis cõtrarioq; ad mœrorem significandũ barbam posuerũt & uxorũ capita raserũt. scri. Plutar. in problematis ea lugentibus accõmodata esse quæ sunt insuetata: unde uiri operto capite: fœminæ apto in publicũ prodibãt in luctu contraria usurpantes apud græcos si qd aduersi acciderat mulieres tondebant: uiri comas alebãt cõtra morẽ gentiũ istitutũq; naturæ: cũ mos sit uiros tõdere capillũ: mulieres uero ꝓlixiores hr̃e crines: herodotus quoq; auctor est in prio historiarũ: argiuos totõdisse capita mœroris cã: cũ uicti fuissent a lacedemoniis in cõtẽtione agri thireatici: q legẽ condiderũt: ne prius comã alerẽt: quã thyreã recuperassent: ecõtrario lacedemonii legẽ tulere ut in posterũ comati essent: cũ ãte hac nõ fuissent. hic est ille ager thyreaticus: de quo loquitur Ouid. in. ii. fasto. Si tu signasses olim thyreatida terram: & Papinius in thebaide. & lacedemonium thyræ ussura cruorem. Si cupis ad plenum atq; perfectum intelligere uersus poeticos: relege historiam ex lib. primo herodoti: a quo omnia adamussim copiosæq; explicantur. nobis in præsentia sat est ueluti intento digito demonstrasse fontem: ex quo talia hauriuntur.

Mulieres i luctu tondebantur.

Ager thyreaticus.

Locus ouidii.

barbam posuisse: & uxorum capita rasisse ad indicium maximi luctus. Regum etiam regem & exercitatione uenandi: & conuictu megistanum abstinuisse: quod apud parthos iustitii instar est.

M. AN. Lapidata templa: lapidibus ꝑcussa. Apule. saxorũ iaculationibus uindicare: uel dilapidata uastata atq; in deorũ inuidiã subuersa. Subuersæ aræ disiectæ: qñ nihil uota nihil preces nihil deniq; sacrificia ipsa profuissent. Lares familiares: qui domestice colebant: qq̃ & publice in cõpitis fierent illis sacra. In publicum inpetũ: per q̃ dolor ingens exprimit̃ q usq; ad ĩpietatẽ ꝓcesserit. Partus cõiugum: infantes recẽter nati. Expositi abiecti: Teren. erat hic corinthia anus haud impura ei dedi exponẽdã. Ad inducias: ad pacẽ ut Donatus interpretat̃. sunt enĩ induciæ quasi feriæ quædã ut Gel. ait qbus indictis ab iniuria & armis cessat̃. Barbã posuisse apud quosdã barbã deponere tã luctuosũ fuit q̃ hodie apud nos alere: Argiui uicti a lacedemoniis Tircaeũq; possessione deiecti legẽ ut herodotus tradit sanxere: neqs prius aleret capillũ aut barbã q̃ Tireas recuperassent. Capita rasisse: carthaginienses ut Appia. scri. iii. bello punico capillos mulieribus ademere sed ad usũ belli nõ ad luctũ: qd̃ & in carnis aquileienses recẽtiore exẽplo cæterũ eandẽ necessitatẽ sequuti fecisse dicunt: sed qd attinet ueterã referre mos adhuc tenet in sabinis ac toto latio ut in summo luctu mulieres sibi capillos adimant.

PHI. Regũ etiã regem. parthorũ rex apud priscos regũ rex uocitabat̃: quod testatur Plutar. scribẽs Põpeiũ parthorũ regem noluisse in epistola regẽ regũ appellare: quẽadmodũ a cæteris appellabatur. idem in lucullo inquit: tigranes nunc sedet rex regũ: qui tanta potẽtia uiget. nec mirãdũ regẽ regũ dici: cui reges cõplusculi ministrabant: instar satellitũ & pedissequorũ. in cyri sepulchro hoc epitaphiũ insculptũ legebat̃. cyrus ego rex olim regũ conditus hic sum. Iulius capitolinus Saporem persarũ regem appellat regẽ regũ. preterea ut auctor est. Marcellinus olim sapor rex persarũ qui & parthi intelliguntur: litteras dedit ad constantium imperatorem: quarũ hoc fuit principium. Rex regum sapor particeps syderũ: frater solis & lunæ Constantio fratri m ro salutem plurimã dico. Agamemnon quoq; rex regum dictus est a ueteribus. & Cicero in quadam ad Dolobellam epistola ait Agamẽnoni regum regi fuit honestum aliquem in consiliis capiendis Nestorem habere. Plinius in. xxx. scribit magicam in oriente regum regibus imperare. Megistanum. locus annotatione dignus nec ab plerisq; omnibus satis curiose introspectus. megistenas græci uocant summates principesq; qui in conuiuio regis adhibebãtur. & hoc est quod legimus in euangelio Marci apud græcos megistanas uocari conuiuas principes: quibus Herodes in natali suo cœnam fecit: quod græce dicitur. ἐδείπνησε μεγιστᾶσιν. latinus interpres dixit cœnam facit principibus. μέγιστος græce dicitur maximus. unde megistanes. sensus est tranquilli regem regum ad indicandũ de obitu germanici luctum non adhibuisse in cœna conuictores megistanas hoc est principes: quorum conuictu & accubatione abstinere solent in maximo mœrore. & id apud barbaros tale est specimen tristitiæ: quale apud Romanos est indictum iustitium: quod nõ nisi in rebus aduersis indicebatur: ut superius enarrauimus. de megistanibus loquitur. Cor. tacitus cum ait. simul consilio terrorem adiecere: & megistanas armenios: qui primi a uobis defecerant pepulit sedibus. ubi megistanes non significantur populi qui nusq̃ memorantur: sed proceres optimatesq; armeniorum: apud persas nemo consiliorum est conscius preter megistanas: quos Amianus marcellinus appellat optimates: qui apud illos taciturni sunt & fidi: apud quos silentii acceruntur & rei fiunt. qui megistanem legunt accipiuntq; pronomine proprio regis: hi in megiston idest maximũ errorẽ delabuntur. Exercitatione uenandi. uenatio illa optima habet̃ ac laude digna: quæ eqs canibus: & corporis uiribus agit̃ ut docet Plato in. vii. de legibus. q tales uenatores sacros appellat. Idẽ piscationẽ ĩprobat & aucupiũ: solitos aũt pſarũ reges uti exercitatione uenãdi: testis est xenophon in primo pediæ: aitq; uenationẽ uideri pſis uerissimã meditationẽ rerũ bellicarũ qua etiã assuescunt frigora & calores tolerare. exeuntes autẽ in uenationẽ persæ donec uenant̃ nõ prandent. Igitur specimen luctus fuit in rege regũ intermissa uenatio: qua in primis exerceri & oblectari solent. Sequẽtes nũcios. q post primũ rumorẽ uera nunciarent de Germanici uel cõualescẽtia uel obitu. Opperiret̃. expectaret.

Rexregum

Epitaphiũ cyri.

Initiũ epistolæ insolentissimũ.

Megistanes qui.

Venatio optima.

M. AN. Regũ Regẽ. Plinius ut hodieq; etiã in magna ꝑte gentiũ præualeat. & in oriẽte regũ Regibus ĩperet: sine dubio illic orta in perside a zoroastre ut inter auctores cõuenit: qbus uerbis apparet: cũ q late regnũ in persas optineret Regũ Regẽ esse appellatũ: herodotus nõ defuisse ait ex pſarum regibus qui se Regum regem appellarit: Trebellius Pollio rex regum inquit Sapori persarum: regi scripsit: quibus trebelli uerbis apparet regum regem diuersum a persarum regem fuisse: ut recte suspicari possis alios aliisq; regnis se regũ reges diuerso tẽpore appellasse. Megastinum: supra arthabanum parthorum regem dixerat per litteras Tiberio conuiciatum: sed potuit regni mutatio in tiberii incidisse principatum. Iustitii loco: nõ uenari & conuiuia non celebrare.

De mœsticia & luctu in urbe de morte eius.

ROmæ quidem quum ad primam famam ualetudinis attonita & mœsta ciuitas sequentes nuncios opperiretur: & repente iam uesperi incertis auctoribus conualuisse tandem percrebruisset: passim cum luminibus & uictimis in capitolium concursum est: ac pene reuulsæ templi fores: ne quid gestientes uota reddere morarentur. Expergefactus e suimno Tiberius est gratulentium uocibus atq; undique concinentium. salua Roma: salua patria: saluus est Germanicus. Et ut demum fato functum palam factum est: non solatiis ullis: non edictis inhiberi luctus publicus potuit: durauitq; etiam per festos decembris mēsis dies. Auxit gloriam desideriumq; defuncti: & atrocitas insequentium temporum: cunctis nec temere opinantibus reuerentia eius: ac metu repressam Tiberii sæuiciam: quæ mox eruperit.

De uxoribus & filiis Germanici.

HAbuit in matrimonio: Agrippinā. Marci Agrippæ: & Iuliæ filiam: & ex ea nouem liberos tulit: quorum duo infantes adhuc rapti: unus iam puerascens insigni festiuitate. Cuius effigiem habitu cupidinis in æde capitolinæ Veneris Liuia dedicauit. Augustus in cubiculo suo positam quotienscunq; introiret: exosculabatur. Cæteri superstites patri fuerunt. Tres sexus fœminini. Agrippina:

Rumor. PHI. Incertis rumor significatur: qui ut ait Quintilianus in quinto est sermo sine ullo certo auctore dispersus: cui malignitas dederit initium credulitas incrementum. Ac pene reuulsæ. parum abfuit quin fores capitolii euellerentur: & per uim recluderentur ab his: qui uictimas immolare uolebant ex uoto: qđ susceperāt: si Germanicus conualuisset. *Gestire.* Gestientes cupientes & ueluti gestu lætitiam significantes. gestire enī est motu corporis mōstrare quid sentias: ut donatus seruiusq; notificant. Morarentur. retardarent.

Cōcinere. Vndiq; cōcinētiū. cū ex omni parte simul & concorditer canerent consonarentue. hoc enī est concinere. unde cō*Cōcētores.*centores dicti qui consonant & concinunt: quorum mentio quoq; fit in ca*Fungi.*nonicis decretis. di.xxi. *Defungi.* Fato functum mortuum. fungi agere est: defungi peragere: inde fato functos qui egerunt fatū hoc est qui mortui sunt appellamus. auctor Agretius. Defuncta morbis corpora elegāter & scienter dixit Liuius ꝑ eo quod est liberata morbo iam pacto. Non edictis. q̄uis imperator edicta ꝓposuisset quibus edicebat ut luctui modus fieret: tanta tamen erat tristitudo & mæstitia romanorum ut in luctu esset tota ciuitas occupata contra editum imperatorum.

Luctus publicus. Iosephus libro xviii. antiquitatum scribit hæc. cæterū Germanici morte luctus magnus apud uniuersos expositus est: non sicut adsolet ut principi placaretur ficto dolore monstrato sed uera tristicia merebant. nam eius mortem unusquisque propriam suam reputabat.

Per festos decembris dies. per sa*Saturnalia.*turnalia quorum festiuitas decembri mense celebrari solebat læto & gaudibundo populo romano numerus saturnalitiorum dierum fuit uarius. modo enim uno die: modo tribus: modo quinq;: modo septem saturnalia apud romanos peragebantur. lege macrobiū in primo saturnalium. Reuerentia eius. dum Tiberius reueretur uirtutem Germanici: & eum timet: repressit sæuitiam ad tempus: quæ illi erat inscita & ingenita: quæ mox sublato Germanico in apertum prodiit. nam in inquit luculenter Oratius. tolle periclum iam uaga prosiliet frenis natura re*Puerascere.*motis. Mox paulopost. Tulit. suscepit. Adhuc rapti. extincti sunt. Puerascens. puerascere dicūtur: qui ex*Repuerascere.*acta iofantia pueritiam incohant. inde repuerascere dicti senes: qui ex delirio in puerilem illam ætatem reuerti uidentur. Plautus in mercatore senex cum ex templo est iam nec sentit nec sapit: aiunt solere eum rursum repuera*Prouerbiū bis pueri senes.*scere. Cicero in Catone. Si quis deus mihi largiatur: ut ex hac ætate repuerascam: & in cunis uagiam ualde recusem. ob id in prouerbio est apud græcos de senibus. Διϲ παιδεϲ οιγεροντεϲ. idest bis pueri senes: obiter ema*Emaculatus Ausonii locus.*culandus Ausonii locus: apud quem hoc prouerbium græcum inuersum legitur & mutilatum. sic enim scriptum est in epistola ad filiū. dicas παιδεϲ οιτεροντεϲ. tu uero lege. Διϲ παιδεϲ οιγεροντεϲ. quod interpretatur bis pueri senes: quod prouerbium usurpat Aristophanes in nepheles. & Marcus Varro satyram condidit: quæ inscripta est hac paroemia Διϲ παιδεϲ οιγεροντεϲ: id est bis pueri senes: ex qua testimonium citat A. Gellius: ubi docet quid sit argentum purum putum. Insigni festiuitate. Seneca in libro de consolatione ad Albinam matrem: festiuitatem laudat in puerulo: ut opinor de Lucano loquens his uerbis. Respice Marcum blandissimum: ad cuius conspectum nulla potest durare tristicia: cuius lachrymas illius hilaritas nón supprimat. illa neminem satiatura garrulitas.

M. AN. Incertis auctoribus idest rumoribus incerto auctore dissipatis. Percrebruisset: inualuisset uulgata esset. In capitolium: ut ioui sacrificarent. Nequitne impedimentum ullum. Gestientes: letitiam & festinationem præ se ferentes. Moraretur: in mora esset. Solatiis ullis: a Tiberio intellige adhibitis ad defuncti desiderium tollendū. Festos decēbris: dies saturnalitios de saturnaliorū ratione abūde alibi. Atrocitas: crudelissima tiberii administratio que germanici obitum secuta est. Ac metu: ne si eo uiuo: in apertam sæuitiam erupisset imperio sibi abrogato ille omnium consensu Princeps crearetur. Puerascens: ex infantia pueritiam ingressus. Festiuitate: facili blandaq; ut donato placet uerborum hilaritate.

PHI. Habitu cupidinis. quo habitu & effigie pigual Cupido graphice scri. Proptius in. ii. & mēorat Apuleius in. vi. de asino aureo. In æde. in ædicula. siue sacello. Patri. Germanico. Cōtinuo triēnio in hāc sniaȝ ait Plinius in. vii. itē alii aliæq; fœmias tm̄ generāt aut mares: plerūq; alternatī: sicut Gracchorū mr̄ duodecies: & Agrip

pinagermanici notties. alternabat itaq; agrippina in partu ut tres foeminas continenter pareret mox totidem mares nam si itellgas alternasse. ut alternis annis foeminā: alternis masculū generaret: nō pueniet Plinius cū Tranqllo qui optime conueniunt si ita exponas: prout ipsi exposuimus. Tiberio criminante. supra dictū est tiberium accusasse p litteras probris etiā cōgestis Neronē & Drusum maximos natu ex Germanici filiis: & iudicatos hostes fame necauisse. Pridie cal. hoc etiā die qui nouissimus est mensis augusti natus est Commodus imperator: qui tanq̄ eandem genituram haberet q̄ Caligula habuisset idemq; sydus natalitium; nihil degenerauit ab illius improba saeuaq; natura. sed usquequaq; aemulus fuit caianorū flagitiorū.

Cōmodus imperator.

Drusilla: Liuilla continuo triennio natae: totidem mares Nero: & Drusus: &. C. Caesar. Neronem & drusum senatus Tiberio criminante hostes iudicauit.

De loco: & tempore natiuitatis Caligulae Caesaris.

CAius Caesar natus est pridie cal. septēbres: patre suo: &. C. Fonteio Capitone consulibus ubi natus sit incertum diuersitas tradentium facit: Cn. Lētulus Getulicus Tyburi genitum scribit. Pli. secundus in treuiris uico ambiatino supra confluentes. Addit etiam pro argumento aras ibi ostendi inscripras ob Agrippinae puerperium. Versiculi imperante mox eo diuulgati apud hiberna legionum procreatum indicant.

In castris natus: patriis nutritus in armis.

Iam designati principis omen erat.

Ego in actis Antii inuenio editum: Getuli cū refellit Plinius quasi mentitū p adulationē: ut ad laudes iuuenis gloriosiq; pricipis aliqd etiā ex urbe Herculi sacra sumeret: abusumq; audētius mēdatio q̄ ań annum fere natus Germāico fili⁹ Tiburi fuerat appellat⁹ & ipe. C. Caesar de cu⁹ amabili pueritia

Fōteio capitone. Fontei capitonis meminit Oratius in sermonibus. Capitoq; simul Fōteius adunguē factus homo. Antonii nō ut magis alter amicus. forsitasse hic est ille Fonteius de quo Plinius in. vii. dixit. nuper Fonteio & Vipsano consulibus annos nouē genitū puerum a meridie uidi ad uesperū septuaginta millia passuū cucurrisse. de eodem Iuuenalis loqui uidetur. Fonteio consule natus. In romanis fuerūt frontones & Capitōes ut docet Cice. in primo de natura deorū: quae cognomina a fronte & capite inclinant. Getulicus. forsan hic est ille: de quo Martia. sic Pedo sic Getulicus sic quicūq; perlegitur. de quo est illud hendecasyllabon apud Sidoniū Appollinarē. Non Getulicus hic tibi legetur: potuit eniz esse historicus & poeta. De altero Getulico: q fuit egregius ductor militaris dicet in Galba. Plinius secundus. hic est ille maximus scriptorū cōditor naturalis historiae: qui de hac re fortassis scripsit in illis libris: quos. xx. cōposuit de bellis. quae cū germanis gessere romani. In treuiris. treuiri populi sunt galliae comatae liberi antea: ut docet plinius in quarto. Ex agro treuerico equas habuit Nero hermaphroditas: quas carpento suo subiuges ostentabat. Ceu plane uisenda res esset principem terrarum insidere portentis. Vico ambiatino. nomē est uici: uideturq; ab ambianis populis deduci. qui nō longe a treuiris distant. Confluentes. ubi duo flumina confluugt: ea loca confluentes uocamus. Lugdunū in gallia est ad confluentes positum: ubi arar rhodano committetur. Ob Agrippinae puerperium: haec est inscriptio quae uisebatur in ara. ex qua plinius ducebat argumentum tanq̄ Agrippina Germanici coniunx illic Caium peperisset: ubi arae uiscebantur cum tali inscriptione.

Capito fonteius. Frontones. Capitones Getulicus. Plinius secundus. Treuiri. Equae hermaphroditae. Cōfluentes

Apud hybernas legiones. apertior locutio est & in quibusdam exarata codicibus si dicas apud hyrbena legionum. sunt enim hyberna loca: in quibus milites hyberno tempore commorantur; & hybernacula uocamus ipsa tentoria: sub quibus hyemando milites cōtinuant bellum: refert Liuius in bello ueientum hyemasse romanos sub hybrnaculis: que erant ex pellibus contexta: nusquam arma deponentes.

Hyberna. Hybernacula. Antium.

M. AN. Effigiem: simulachrum imaginem ad illius similitudinem figuratam ipsi puero. C. Prenomē fuit. Agrippina: q̄ nupsit Domitio Neroni: inde claudio principi. Liuilla & drusillae tres numero sorores a Caligula constupratae dicuntur: Drusillam tamē uirginē pretextatus uitiauit: quāq; rerū potitus legitimae coniugis loco habuit. Pridie calandas. septem ultimo Augusti die. Patre suo: Germanico. C. Fonteio. Iuuenalis fonteio consule natus; sed de hoc an alio satyrus loquatur incertum habeo. Getulicus: hoc quoq; in dubium uenire potest sitne hic an alius ille cuius. Martialis in proaemio operis meminit sic inquit Catullus sic Marsus sic pedo sic Getulicus. In treueris: treueri Belgicae galliae populi Germaniae uicini hodie coloniensis sunt diocesis: & ut locorum periti affirmant Germanica nō Gallica utūtur lingua. Vico ambitarino: Ambiatino potius plinius & strabo auctores sunt ambianos affines treueris esse. Puerperiū: partū plinius editis geminis raram esse aut puerperae aut puerperio praeterq̄ alteri uitam: de aris ipsis totum locum a plinio quaeras licet. Hiberna legiones: in his locis quibus Romani hibernabant legiones.

PHI. In actis. testimoniū citat Tranquillus de genitali solo Caligulae ex libris actorū: in qbus relatū fuerat Caium Caligulam natū fuisse Antii: quae ciuitas est Volscorū caput. plinius quoq; & Asconius identidē sua scripta cōfirmant ex actis. Refellit. refutat: redarguit. ut ait Donatus proprie is refellit qui negat. Ex urbe Herculi sacra. tibur herculi dicatum est ut docet Strabo in. v. & indicat uersiculus ille ex priapeis. Gades herculis humidū q̄ tibur. a Martiale dicitur: tibur in herculeū migrauit nigra lycoris sensus est Getulicus ut assentaret Caligulae: scripsit eum genitum tiburi in ciuitate herculi consecrata. tanq̄ gloriosum esset principi in ea ciuitate natū esse; quae esset herculea: & herculi maximo heroum cōsecrata. Abusumq; getulicuz. s. in malam partem est abuti & cum contumelia: super quo uerbo & de abusu suo loco plura. Ante annum q̄ nasceretur Caligula.

Refellere. Tibur. Abuti.

immaturoq́ obitu supra diximus. Plinium arguit ratio temporum. Nam qui res Augusti memoriæ mandarunt: germani cum exacto consulatu in galliam missum consentiunt iam nato Caio. Nec Plinii opinionem inscriptio aræ quicq̄ adiuuerit: quum Agrippina bis in ea regione filias enixa sit. Et qualiscūq; partus sine ullo sexus discrimine puerperium uocetur: quod antiqui etiam puellas pueras: sicut & pueros puellos dictitarent. Extat & Augusti epistola ante paucos q̄ obiret menses: ad agrippinam neptem ita scripta de Caio hoc. (Neq; enim quisq̄ iam alius infans nomine pari tunc supererat) puerum Caium. xv. Kaleñ. Iunii: si dii uolent: ut ducerent Talarius & Asellius: heri cum his constitui. Mitto preterea cum eo ex seruis meis medicum: quem scripsi Germanico: si uellet: ut retineret: ualebis mea Agrippina: & dabis operā ut ualens peruenias ad Germanicum tuum. Abūde arbitror patere non potuisse ibi nasci Caium: quo prope bimulus demum perductus ab urbe sit. Versiculorum quoq; fidem eadem hæc eleuant: & eo facilius q hi sine auctore sunt. Sequenda est igitur: que sola actorum restat publici instrumenti auctoritas. Praesertim quum Caius Antium omnibus semper locis: atq; secessibus prælatum non aliter q̄ natale solum dilexerit. Tradaturq; etiam sedem ac domicilium imperii tædio urbis transferre eo destinasse.

De cognomine caii: & ubi primo fuerit educatus.

c Aligulæ cognomen castrensi ioco traxit: quia manipulario habitu iter milites educabatur. apud quos

Immaturo obitu: supra diximus filium Germanici insigni festiuitate præditū puerascentem fuisse extinctum. Arguit. refellit atq; conuincit: Iam nato Caio. argumentū sumitur ex tēpore ad Pliniū arguendū. nā si caius natus erat anteq̄ parētes eius in galliā pficiscerent: nō potuit ipse nasci in gallia apud treuiros: sicuti Plinius existimauerat. Exacto. finito & peracto. Inscriptio aræ. illa. s. ob Agrippinæ puerperiū. Puerperiū uocetur. siue puer pariatur siue puera hoc est puella: uterq; partus dicit puerperiū. Priscianus in. vi. pueri foemininū pueram dicebant antiquissimi: unde & puerpera dicit: quæ puerū uel puerā parit. i. puellā: quod est diminutiuū pueræ: ut capra capella. Puellas pueras. astipulatur Tranquilli uerbis sententia Varronis qui pueras p puellas dixit. Varronis uerba sunt hæc. properate uiuere pueræ: quas sinit ætatula ludere: esscamare: & ueneris tenere bigas. Li. in odyssea mea puera qd̄ uerbi ex tuo ore profugit: Priscianus quoq; in. iii. i capite de diminutiuo: puera iquit antique ex qua puella. Puellos. priscianus. nō est ignorandū q hic puerus uetustissimi protulerunt & puellus. Lucilius deiuenit romā tener ipse etiā atq; puellus. Ennius sic mos ille suos sacrificare puellos. Serenus. praeterea si forte premit strixatra puellos. Agrippinam neptē. caii caligulæ matrem.

Puerperiū. Puerpera. Puera. Puerus. Puelli.

De Caio hæc corrige hoc: uult enim significare illam Augusti epistolā de isti Caio. s. caligula & nō de alio fuisse scriptā. Noie pari. qui itidem Caius noiaret. Puerū caium: uerba augusti epistolæ. Ex seruis medicū. medicos fuisse in numero seruorū apud priscos idonei scriptores tradiderūt & in primis Seneca: q sic ait lib. iii. de bñficiis. tenebatur inclusus Domicius: iperauit medico eidēq; seruo suo ut ei ueneū daret. & post paulo. uixit domitius & seruatus a cæsare est: prior tamē seruus illum seruauerat. Vt ualens. robusta & ualida. Tuum scilicet coniugē.

Medici serui.

Abunde. ex his argumētis colligit tranquillus caium nō potuisse nasci in gallia ut sensiebat pli. Bimulus in ætate duorum annorum. Eleuant: tollunt: deprimunt. infirmant: de quo uerbo supra dictum est & in commentariis propertii copiosius. Actorū. ita est legendum: ut sit sensus auctoritatem actorum sequendam esse: & eo maxime: quod acta publica instrumenta sunt. Transferre eo scilicet Antium.

Bimulus.

MAN. Omen. psperū auspiciū. Vir. Omine cōfirmās animū sic incipit ipsa. Iuuenis: Caligulæ. Gloriosi: gloriæ cupidi. Herculi sacra: hercules Tiburi religiose colebat. Mar. Itur ad herculei gelidas qua Tiburis arces: papinius iuuat & ipsum Alcidē dictūq; lyra maiore catillū. Audentius: audacius: Pliniū: qui auctor est Caligulā in Gallia natū. Ratio: ordo cōputatio. Agrippinā neptē: Iuliæ & Marci Agrippæ filiā. Tūc superat alter eni cui. Cn. prenomē fuit cuius quoq; effigiē Augustus in cubiculo dicarat: uita decesserat. Cū eo: caio. Retineret: ualens sospes ualida incolumis. Ibi in gallia. Bimulus: duos annos natus. Eleuant: tollunt leuiorem reddunt. Anterior: Getulici opinio prius celebrata. Q uā natale solū: Q uā terrā qua natus esset.

Castrensis iocus. PHI. Ex castrensi loco: Elegantius uidetur si legas castrensi loco q̄ loco. ut sit sensus milites iaculariter ludētes a caliga calciamento formasse Caligulæ cognomentū qui eo habitu calciatuq; in castris uteret. Etenim iocos & scomata militaria in id genus rebus efficacissima esse nullus ignorat. Nāq; & olim Regillianus iperator est salutatus ex nois declinatu militariter formato. nā cū milites quida cū eo coenarēt: extitit tribunus qui diceret: regilliani nomē unde credimus dictū. alius continuo subiunxit. credimus q a regno milites militariter loquentes dixerunt: ergo potest rex esse. ergo potest nos regere. & ita militari ioco impium adeptus est. Manipulario habitu. calciamento militari: Sextus Aurelius in hanc sentētiā sic inquit. Caligula filius fuit Germanici: & quia natus in exercitu fuerat cognomentū calciamenti militaris idest Caligula sortitus est. Ausonius quoq; idem signat illo uersu. Caius cognomē caligæ cui castra dederūt hinc illud Sidonii Apollinaris &: caligas Cai Claudi censura sequuta est. a caliga calciamento militari caligatus miles dictus. Iurīscon. ff. de his qui notant infamia. dimissum accipere debemus militē caligatū. caligas clauis suffigebāt: qui ob hoc caligares nūcupant. Pli. in. ix. pisces existunt squamis cōspicui crebris atq; præacutis clauorū caligariū effigie. idem in. xxii. si enim caligaris clauus si ferri uel chalybis aliq̄

De regilliano. Caligula unde. Caligæ. Caligatus. Claui caligares.

cubigo aut panni marcor affuerit;omnem illico succum alienum saporemq; in uenenũ decoquit. de Clauo caligari scito illud dictũ eẽ a poeta satyrico. In digito clauus mihi militis hæret. & alibi ab eodẽ;offẽdere tot caligatos millia clauo℞. Iosephus quoq; & Egesippus tradũt Iulianũ hecatontarchũ hoc est centurionẽ ꝓpter clauos quibus creberrimis & acutis calceos;ut cæteri solent milites;fixos habebat;in lubrico solo lapsũ fuisse ab hostibus iudæis interfectũ. de caliga ait Pli. in septimo. plurimi iuuentam inopem in caliga militari tolerasse. Manipulario. idest militari. alibi annotauimus in legione fuisse maniplos triginta;& quid significet. ex quo maniplaris deriuatur;Oui. unde maniplaris nomina miles habet.

Locus Iuuenalis. Hecatontarchus.

cõsuetudinem amore & gratia ualuerit: maxime cognitũ est: cum post excessum Augusti tumultuantes & in furorẽ usq; præcipites solus haud dubie cõspectu suo flexit. Non prius destiterunt: q̃ obligari eũ ob seditionis periculum: & in proximam ciuitatem demandari animaduertissent. Tunc demum ad pænitentiam uersi reprehenso ac retento uehiculo inuidiam: quæ sibi fieret: deprecati sunt.

De loco & apud quos secundo fuerit educatus.

Comitatus est patrem in syriaca expeditiõe unde reuersus primũ i matris: deide ea relegata in Liuiæ Augustæ ꝓauiæ suæ cõtubernio mãsit quã defunctã prætextatus etiã tũc pro rostris laudauit. Trãsitq; Ad antoniam auiã: & undeuicesimo ætatis anno accitus capreas a tiberio uno atq; eodem die togã sumpsit: barbamq; posuit sine ullo honore: q̃lis cõtigerat tyrocinio fratrũ eius: hic oibus isidiis tẽtatus elicientium cogentiumq; se ad querelas nullam unq̃ occasionẽ dedit. Peride oblitterato suorum casu: ac si nihil cuiq̃ accidisset: quæ uero ipe pateref icredibili dissimulatione

Nutrimentorũ consuetudinem. amor & beniuolentia augetur ex cõsuetudine; de qua Lucretius; cõsuetudo cõcinnat amorem. merito Caligula educatus iter milites collegerat fauorẽ gratiamq; militarem. Post excessum. post obitũ.

Manipularius

Solus Caligula. Quã ablegari amandari & e medio tolli. codices q̃dam habẽt obligari; tanq̃ uinculatus ut utar dictione Hieronymi; & in uehiculo clausus asportaretur seditione gliscente. In ꝓxima ciuitatẽ. s. castris; quæ id tẽporis erãt in gallia. Retento uehiculo. quo scilicet asportabatur Caligula ob periculũ militaris seditionis. Deprecati sunt amoliti sunt abegerunt; depulerunt. Cicero Claudii inuidiã Gracchi caritas deprecabatur; hoc est; (ut interpretatur Gellius) propulsabat & defendebat.

Ablegari

Deprecari

Syriaca expeditiõe. autumat Iosephus libro primo antiquitatum assurem constituisse ciuitatem Ninũ & subiectos sibi syros nominauisse assyrios; q fuerunt ualde fœlices. expeditio autem syriaca significatur; qua Germanicus in syriam missus est ad componendum orientem. Ea relegata. supra diximus Agrippinam; quæ fuit Caii mater; relegatam fuisse a Tiberio post mortem mariti Germanici in insulam pandatariam; ubi inedia absumpta est. Liuiæ augustæ. Liuia nomen accepit Augustæ cum nupsisset Augusto Cæsari. auctor Plinius in. xv. quin etiam ut Cor. tacitus refert Agrippina Claudii coniunx Augustæ cognomento aucta est. hoc enim cognomento decorabantur uxores atq; etiam sorores imperatorum. sic Antonius prius uxorem Faustinam appellari Augustam a senatu permisit. Consimiliter uxori sororiq; Traiani senatus obtulit cognomen Augustum; quod ille tamen deprecatæ sunt; quarum modestiam ita laudat Plinius in panegyrico. hoc magis dignæ sunt; quæ in animis nostris & sint & habeantur Augustæ; quia non uocantur. Proauiæ suæ. proauus & proauia tertio cognationis gradu sunt ordine superiore; sicut pronepos & proneptis in inferiore; Liuia ꝓauia erat Caii caligulæ. Ille ꝓnepos Liuiæ; cũ Drusũ genuisset Germanici patrem; ex quo natus erat (Caligula. M. AN. Castrensi; loco in castris. Manipulario habitu; caliga satyrus offendere tot caligatos millia clauorum erat enim caliga militaria habitus clauis confixus. idem rursus & in digito clauus mihi militis hæret. Plinius squamis conspicui crebris atq; preacutis clauorum caligarium effigie. Solus; caligula. Conspectu suo; sua presentia. Destiterunt; tumultuari desierunt. Ablegari; alio mitti nequid mali puero in ea seditione accideret. Vehiculo curru quo uehebatur. Inuidiam; odium quod ex ea ablegatione erant incursuri. Deprecati sũt; a se precibus depulere. Syriaca expeditione; quum in syriam Germanicus missus est ad componendum orientis statum; quo tempore uita decessit; syria ut Plutarchus ai a syro apollinis & synopis asopidis filio dicta ẽ. Matris; Agrippinæ. Proauiæ; Liuiæ patris sui auiæ Liuia Drusũ genuit: Drusus (Germanicum: Germanicus caligulam. PHI. Prætextatus etiam. adhuc in ætate prætextata hoc est puerili collocatus. relege quæ dicta sunt supius de ueste prætexta & prætextatis. & cũ p̃texta uestis quoq; sit magistratuũ magistratus & ipsi p̃textati appellãtur a Liuio. Pro rostris. historia a nobis explicata est in iulio Cæsare ꝓpter quã istitutũ fuit; ut matronarũ sicut uirorũ post mortẽ solemnis laudatio esset. Vndeuigesimo. xix. quasi unus desit uiginti. Accitus. euocatus. Togã sumpsit barbãq; posuit. is dies tyrocinii uocabatur; quo adolescẽtuli togã sumebant auspicaturi stipẽdia forẽsia. barbãq; primã ponebãt. qd cũ honore fieri solebat; unde apud Iuuenalẽ. Ille metit barbã. crinẽ hic deponit amati. super tyrocinio abũdanter opinor diximus in augusto. Fratrum eius. neronis & drusi quorum tyrocinii diem celebrauit Tibe. dato plebi congiario. sed nullo honore tyrocinium Caligulæ prosequutus est. Perinde ac. tanq̃. dicimus enim eleganter perinde ac; perinde quasi perinde atq; quod significat tanq̃. absolute positum significat æque & pariter. Cic. te & Dolobellam perinde diligo. Interdum accipit ꝓ multũ; ut supra. Oblitterato suorũ casu. sensus ẽ Caius oblitiosum agebat & imemorẽ; adeo ut ne matris Agrippinæ nec drusi & neronis fratrum calamitates recordari uideretur. ita cuncta ex animo oblitterauerat obliuioniq; tradiderat. hoc enim institutum uitæ prodesse nonunq̃ solet degentibus sub tyrãno.

Assyri unde. Augusta. Proauus. Pronepos. Magistratus. Prætextati. Vndeuigesimus. Tyrocinium. Perinde ac. Perinde.

Transmittens.non absimile est illud quod tradit Sene. de Aulico quodã iniuriarũ palatinarũ patiẽtissimo; cuius nomen historici nõ ꝑdiderunt;q cũ in cultu rẽgũ consenuisset;& cum quidam interrogasset quo nam modo

Iniurias accipiendo.

rarissimam rem in aula consecutus esset:iniurias inquit accipiendo & gratias agendo. In auum. tiberium principem. Et qui iuxta.obsequiosus erat Caligula in principem:& eos qui principi erant proximi:& apud illum pollebant. Nec seruum meliorẽ.ad duas res diuersissimas parendum atq; imperandum habilis fuit Caligula sed ita ut in utroq; excederet modum.nam & nimis humiliter seruiuit:& nimis impotenter ẽ dominatus. Probrosam. probrorum & flagitiorum plenam.

Inhibere.

Inhibere.cohibere:frena re compescere. Animaduersionibus.punitiõibus & suppliciis. Ganeas.supra docuimus ganeas dici loca gulæ libidini que seruiẽtia.

Capillamẽtum.

Capillamento celatus capillamentũ uocat Tranquillus galericũ illud ex alienis capillis eleganter consutum:quo utebatur Caligula ut ita falleret:quo non pauci uti consueuerunt ad uelandam caluitii deformitatem natiuo.s. nitore capillorum despoliati.alias capillamentum pro capillo accipitur. Apuleius in secundo de asino aureo. tanta est deniq; capillamenti dignitas:ut quamuis auro:ueste:gẽmis omniq; cætero mundo exornata mulier incedat:tamen nisi capillum distinxerit ornata non possit uideri. Plinius. i xxi.herba croci est folio augusto pene i capillamẽti modũ.Itẽ i.xxxvii.aliis capillamentum rimæ simile.

transmittens:tantiq; in auum:& qui iuxta erant obsequii:ut non imerito sit dictum:nec seruum meliorẽ ullum:nec deteriorem dominum fuisse.

De signis sæuitiæ eius in iuuentute.

Aturam tamen sæuam atq; probrosã:nec tunc qui-
n dem inhibere poterat:quin:& animaduersionibus
poenisq; ad supplicium datorum cupidissime interesset:& ganeas atq; adulteria capillamento celatus:& ueste lõga noctibus obiret. ac scænicas saltandi canendiq; artes studiosissime appeteret.facile id sane Tibe.patiẽte:si p has mansuefieri posset ferũ ei⁹ ingeniũ.Q uod sagacissimus senex ita prorsus p̄ſ̄pexerat:ut aliquoties predicaret exitio suo oimq; Caium uiuere:& se natricem(serpentis id genus) p.r.Phaetõtem orbi terrarum educare.

De uxore eius & suspitione ueneficii in tibe.

On ita multa post Iuniã Claudillam.M.Syllani no-
n bilissimi uiri filiam duxit uxorem. Deinde augur in locũ fratris sui Drusi destinatus:priusq̃ iaugurareť:

M.AN. Prætextatus;puer adhuc. Ad Antoniam auiam:minorem Antoniam intellige ex qua & Druso Germanicus est ortus. Vnde uicesimo:decimo nono uitæ anno. Sine ullo honore:quum uti ṽq; ciuilis uitæ actum romani patrio celebrarẽt instituto. Omnibus insidiis Tiberii scilicet qui ad explorandum iuuenis in se animum uariæ instigandum dederat. Nullam unq̃ occasionem:nullam ad se deferendum causam. Perinde ita. Oblitterato:obliuioni dato. Suorum parentum matris & duorum fratrum. Ac:tanq̃. Q uæ ipse pateretur:iniurias quibus afficeretur. In auum:Tiberium. Et qui iuxta erant:qui apud illum gratia & auctoritate florebãt.

Obsequi studii & obseruantiæ. Meliorem seruum:nullum minus contumaciter seruiuisse. Deteriorez dominum:minus bonum:ut seruo placet. Probrosam in flagitia & scelera pronam. Inhibere prohibere continere. Ganeas:turpia loca ad porationes & libidines quesita. Capillamẽto:galerico. Iuuenalis nocturnus adulter tpã samnõico uelas adopta cuculo:ad ꝑsonã nãq; dissimulãdã:adopto capite noctu adulter uagabaẽ.

PHI. Scænicas artes.hoc ad probrosam naturam referendum.etenim iam sæpe dictum est infames esse:q in scænam prodeunt atq; artem ludicram faciunt.apud Ci. Scipio sic loquitur:cum artem ludicram scænãq; totam in probro romani ducerent:genus id hominum tribu ãmoueri notatiõe cẽsoria uoluerũt. Aristoteles quoq; in problematis encyclis.i.questionibus circularibus scænicos artifices qui græce dicuntur dionysiaci thecnitæ:

Dionysiaci Thecnitæ. Musica Natrix.

moribus improbis esse ex magna parte testatur. Mansuefieri.ars canẽdi in primis.i.ipsa musica mitigat animos & amænat:omnemq; detrahit ferociam:unde Pythagoras animi perturbationes lyra cõponere solitus erat nõ pauca scripsimus sup hac re i li.orõnũ:ubi tota uis musices explicat. Natricẽ po.ro.educare natrix serpẽs ẽ a natãdo dictꝰ:de quo Luca.i.ix.pharsaliæ.& natrix uolator aquę Priscianus i.v.natrix cũ speciẽ ãguis significat masculinũ quoq; iuenitur. Lactantius in.vii.respondendũ est hoc loco ciceroni:q ait cur omnia nostri causa cum faceret tantam uim natricum uiperarumq; fecerit:Item natrices uipasq; uitaret salutis suæ cã.sẽsus ẽ queãdmodum natrix serpens ueneno necat mortales:& quemadmodum phaeton solis currum(ut in fabulis est)male regẽ

Incendiuz Phaetontis Cepyrosis

do exussit orbem terrarum:ita dicebat tiberius caium instar natricis futurum ro.po.uenenum:& instar phaetontis orbi terrarum incendium & exustionem quæ traduntur de phaetonte non fabulosa.sed historica fuisse autumat Plato in thimeo asserens per longa temporum interualla fieri cælestis circuitus mutationem:quam cepyrosis hoc est inflãmatio subsequatur.

Destinatus Numerus augurum. impar Inaugurare Numerus põtificum.

Augur destinatus.paratus electus:designatus.ita in principio operis dixit ce. flamen dialis destinatus. de collegio augurum quod apud ro. erat honoratissimum:supra satis multa. Inter augures constat imparem numerum augurum debere esse.itaq; apud Roma. augurum nouem numerus finitus est ut docet Li.in.x.creabantur ex patritiis & ex plebeis.habet sacerdotium hoc illud maxime insigne:q non adimitur uiuenti.augures fuerunt.M. Tul.& Pli.posterior. Inauguraretur:inaugurare & exaugurare uerba sunt contraria.est enim inaugurari non solum in augurum numerum ascribi & cooptari:sed etiam in aliud sacerdotium consecrari.Ci.de Anto. cæsaris flamine.quid igitur cessas:cur inaugurare:sume diem:uide qui te inauguret.

ad pontificatũ traductus eſt: inſigni teſtimonio pietatis atq̃ indolis: quũ deſerta deſolataq̃ reliquis ſubſidiis aula: Seiano hoſte tũc ſuſpecto mox & oppreſſo ad ſpẽ ſucceſionis paulatim admoueref. Q uã quo magis confirmaret amiſſa Iunia ex partu Enniã Neuiã Macronis uxorẽ: qui tũ p̃torianis cohortibus perat: ſollicitauit ad ſtuprũ: pollicitus & matrimoniũ ſuum ſi potitus impio fuiſſet: de que ea re & iureiurando & chirographo cauit. p hãc inſinuatus Macroni ueneno tiberium aggreſſus eſt (ut quidam opinanf) ſpirãtiq̃ adhuc detrahi ãnulũ. & qm̃ ſuſpitionẽ retinẽtis dabat puluinũ iuſſit iiici atq̃ etiam fauces manu ſua oppreſſit liberto: qui ob atrocitatem facinoris exclamauerat: cõfeſtim in crucẽ acto. Nec abhorret a ueritate. quum ſint quidam auctores: ipſũ poſtea & ſi non de perfecto: at certe de cogitato quõdaz parricidio pfeſſum. Gloriatũ eñ eſſe aſſiduæ: & in cõmemoranda ſua pietate ad ulciſcendam necem matris & fratrũ introiſſe ſe cũ pugiõe cubiculũ Tiberii dormiẽtis & mia correptũ abiecto ferro receſſiſſe nec illũ q̃ q̃ ſẽſiſſet: aũt iq̃rere qcq̃ aut exeq auſuz.

De imperio Caii Caligulæ Cæſaris.

SIc imperiũ adeptus. P. R. uel (ut ita dicã) hominũ genus uoti compotem fecit exoptatiſſimus priceps maxime parti prouincialium ac militum q̃ infantem plerīq̃ cognouerant ſed & uniuerſæ plebi urbanæ ob memoriam Germanici patris miſerationemq̃ prope afflictæ domus. itaq̃ ut amiſeno mouit: q̃uis lugentis habitu: &

Ad pontificatum. Romæ fuit collegium põtificum; quos nunc: ut inquit Liuius minores pontifices appellant. numerus põtificũ erat octo qui ex patritiis: & plebe creabantur. Deſolata aula: cũ nulla eſſet præter caii maſculina ples in aula imperatoria. Ad ſpem. ut iam ſperaret ſe ſucceſſurum Tiberio in principatu. Macronis. hic eſt ille macro: cuius opera & miniſterio uſus eſt Tiberius in opprimendo ſeiano ut ſupra diximus.

Cirographo ca. pmiſit p chirographũ ſe illaz uxorẽ ducturũ ſi fieret imperator. Inſinuatus: cõciliatus in amici. quẽadmodũ inſinuatio dr̃ exordium: quo ſenſim ſurrepimus animis iudicum in cã nõ ſatis fauorabili. ita inſinuat qs i amiciciã alterius: qñ nõ recta. ſed p ſinus quoſdam & quaſi diuerticula intrat in amici. latenter. & diſſimulãter. Plau. i amicitiam iſinuauit cum matre. Iul. fir. in. viii. amicus regis corporis pulchritudine iſinuatus. Aggreſſus ẽ. i ſupioribus dictũ ẽ quẽadmodum qdam putarunt uenenũ Ti. datũ eſſe a Ca. lẽtum & tabificum. Retinẽtis. Se. ſcri. Ti. ãnullũ quẽ digito exemerat parũp tenuiſſe: dei rurſus aptaſſe digito ma nũq̃ ſiniſtrã cõpreſſiſſe: ne exími poſſet. Puluinũ. iu. ini. hoc declaraũ ẽ in Tibe. M. AN. Scænicas ad uſum ſcenæ q̃ſitas. Sagaciſſimus calidiſſimus pſagiorũ peritiſſimus

Exitio ſuo: ad ſuum exitiũ; cladẽ; interitũ. Natricẽ natrices dñr ut Nonio placet ãgues natantes: ei. ſicut cui uos uulris iãtã ui natricum uiperarumq̃ fecerit. Phaetontem: incendium pli: ſed p utraſq̃ agrippinas. maximæ quã caiũ & Domitiũ Nero nẽ pricipes genuere totidẽ faces generis humani. Deſtinatus: deſignatus. Augur: augurandi pitia a Caldeis ad græcos defluxit: a græ. ad Hetruſcos: ab his nouiſſime i latiũ penetrauit de Augurũ numero alio loco.

Inaugurare tur: iauctoraretur; ſiue initiaretur. Ad põtificatũ nec põtificẽ maximũ creatum putes: ſed ex aliis unũ nam ſi ſic eẽt maximũ addidiſſet. Inſigni teſtimonio: pietate iuuenis & indole per hunc modum ab auo probata. Reliquis ſubſidiis: reliquis maſculæ ſtirpis ſublatis. Ad ſpem ſucceſſionis: ut in familiam & imperium ſuccederet Ioſephus certiſſimo oraculo Tiberium cognouiſſe ait fore ut caligula poſt ſe imperaturus eſſet. Quam; ſucceſſionis ſpem. Amiſſa: Iunia extincta. Deque ea: ut eam in uxorem duceret. Cauit: cautum uoluit ipſe enniæ. Per hanc: enniam. Inſinuatus: amicus & familiaris factus. Macroni: qui ut idem auctor ſcribit ſeiano ſublato prætorii prefectus a tiberio eſt cõſtitutus

Aggreſſus eſt: tiberiuz ueneno petiit. Suſpitionem retinentis: quaſi ſentiret ſibi adimi ob idq̃ manum contraheret; quo minus detrahi poſſet.

PHI. Liberto ſcilicet tiberii. Ob atrocitatem. cum uideret Tiberium ſuffocari. Ipſum caium caligulam. Si non de perfecto caligula palam profeſſus poſtea eſt ſe quidem non interemiſſe Tiberium: ſed cogitaſſe de interimendo: ex qua cogitatione uideri poteſt parricida. Namq̃ uoluntas & cogitatio in crimine maieſtatis perinde puniri debet ac ſcelus effectum. iura enim ut ſcribit iuriſcon. ad legem iul. maieſtatis. cogitationem in talibus criminibus puniri uoluerunt: eadem ſeueritate qua ſceleris punitur effectus: ſed multiiuga ſunt crimina in quibus nemo patitur pœnam cogitationis: ſicut copioſe diſſeritur in canonicis decretis. diſtinctione prima de pœnitentia. Necem matris & fratrum. iam explicatum eſt quemadmodũ agrippina mater caligulæ & eiuſdem fratres nero & Druſus ad necem compulſi fuerant a Tiberio: uidebatur itaq̃ caligula fungi officio pietatis; dum tentat ulciſci necem matris; & fratrum hoc eſt enim munus filii pientiſſimi ut mortem matris ulciſcatur. hoc idem pertinet ad fratrem pium & bonum ne fratres inultos relinquat. Igitur caligula merito commemorabat ſuam pietatem; dum ultionem ſuorum meditatur.

Introiſſe cũ pugione. ut tiberũ interimeret: ulciſcereturq̃ mortẽ matris & fratrũ; quos Tiberius necauerat. pugio dictus eſt q̃ punctim ferit: uel q̃ pugno continetur. diminutiuum pugionis eſt pugiunculus. Cice. hiſpanienſem pugiunculum Cneum piſonem appellat. Illum. ſ. Tiberium Infantem cognouerãt. qm̃. ſ. in caſtris & armis patriis fuerat educatus. Plebi urbanæ. ſ. exoptatiſſimus. Afflictæ domus. peſſundatæ; in qua germanicus caii pater & Agrippina mater & Druſus & Nero fratres fuerant extincti.

Inſinuatio

Inſinuatus

Voluntas punienda

Pugio unũ

Pugiunculus.

Funus tiberii pſequēs Ioſephus:ſed caius poſtquam Romam uenit Tiberii corpus ſecū adducēs iuſta ei ſcdʒ
Teda — morē patriū opulēter magnificeq; celebrauit. Ardentes tedas. teda arbor eſt reſinā ferens flāmis ac lumini ſa=
Tedifera — crorū grata. auctor Plinius in. xvi. ide tedas uocamus faces:quæ optimæ ex ea arbore fiebāt & cererē deā tediferā
poetæ uocant:ꝓpterea ꝙ tedas dicit iflāmaſſe cū inueſtigare & conquirere uellet filiā proſerpinam a dite patre
abreptā.. Fauſta noia. fœlicitatē ſignificātia & fauſtitatē:hoc eni uocabulo utitur Oratius ſcribens. Nutrit ru
Fauſtitas — ra ceres almaq; fauſtitas. Appellantium ſydus:tanꝗ caius eſſet quoddaʒ ueluti ſydus ſalutare & beniuolum.

funus Tiberii proſequens:tamen inter altaria & uictimas ar=
denteſq; tedas denſiſſimo. & lætiſſimo obuiorum agmine in
ceſſit:ſuper fauſta nomina ſydus & pullum : & puppum : &
alumnum appellantium.

De geſtis in initio principatus eius.

INgreſſoq; urbē ſtatī conſenſu ſenatus & irrūpētis in
curiā turbæ irrita Tiberii uolūtate:q teſtamēto alte
rū nepotē ſuū ꝑrextatū adhuc coheredē ei dederat:
ius arbitriūq; oim rerū illi permiſſum eſt tāta publica lætitia:
ut tribus ꝓximis menſibus(ac ne totis qdeʒ) ſupra. clx. milia
uictimarꝫ cæſa tradanť. Quū deinde paucos poſt dies in pro
ximas cāpaniæ inſulas traiecıſſet uota ꝓ reditu ſuſcepta ſunt
ne minimā qdē occaſionē quoq; omittēte in teſtif. cāda ſolli
citudine & cura de incolumitate eius. ut uero i aduerſam ua=
letudinē icidit pnoctātib⁹ cūctis circa palatiū nō defuerunt
q depugnaturos ſe armis ꝓ ſalute ægri:qq; capita ſua titulo

Orati. ſolem aſiæ brutum appellat:
ſtellaſq; ſalubres appellat comites.
Et pullum. noia ſunt plena blādi
mētorꝫ:pulli eni ætatis nouellæ ſunt
Pullus. — Plau. i caſſina meus pullus:meus paſ
ſer:mea columba: mi lepus. antiqui
pullū uocabāt puerꝫ eius:a quo ama
bať. uń quintus Fabius:cui eburno co
gnomē erat ꝓpter cādorēq; eius na=
Pullus io= — tis fulmine icta eſſet:pullus iouis ap=
uis. — pellatus eſt. Puppū. puppi a pri=
Puppi — ſcis dicebanť pueruli teneriores. Var
ro. māmaʒ lactantis ſugētem paſcere
Puppulus — puppū. diminutiuū puppi ē puppu
lus:quo uſus eſt catullus: deprehendi
modo puppulū puellæ. Idcirco & pup
Puppa — pæ a priſcis dictæ ſunt pullæ. Auſo.
barbara ſed latias uincis alumna pu=
pas. Perſi. prima ꝓducta dixit pup=
pas pro imagūculis puellaribus:cuʒ
ait Nempe hoc quod ueneri donatæ
a uirgine puppæ. Alūnum:nutrices blādientes:quo educauerūt:alūnos appellant:unde illud. caro comes ibat
Alūnus. — alūno. Sene. in medea. alūna cererem quo rapis tectis gradum:Idem in octauia. Cede fati atq; fortunæ tuæ alūna
quæſo. Laurēti. uallenſis. Reprehendit nonnum ſcribentem alūnos dici non ſolū qui aluntur ſed etiam qui alunt
negatq; in. ii. ſignificatu reperiri. ſed Laurentiū uallēſem refellit auctoritas priſcorꝫ. q iouem alumnū cognomina
M. AN. Oppreſſit. cōpreſſis ꝓpria manu faucibus (uerūt ab eo ꝙ omnia aleret non autem ꝙ aleretur.
ſtrangulauit. In crucem acto. cruci affixo ſupplicii genere fortunæ hominis accommodato. Non de per.
patrato parricidio. Pietate in parentes & fratres nam Germanicus & ipſe Tiberii fraude perierat. Miſeria
cordia:ſenis Tiberii. Inquirere ſuper ea re queſtionem habere. Exequi:ulciſci. Voti cōpotē:cōpotē di
xit quum ad genus referatur quare inde compote potius ſcriptum reliquerit. ut ſit ab eo quod ueteres hic & hæc
potis & hoc pote dixere. Virg. Nec potis ionios fluctus eq̄re ſequēdo. nec me fugit hodie rectū huius uerbi caſū
eſſe compos ac communi genere proferri quare compotem figurate dictum uideri poteſt ut illud lis eſt de paus
pere regno. Germanici patris qui gratiſſimus fuerat Ciuitati:Ioſephus qui etiam populo honorabilis erat &
carus propter germanici patris ſui uirtuteꝫ. Afflictæ domus. multis cladibus diſiectæ. Altaria pro eius ſuc
ceſſu diis ad tempus extructa. Victimas:circa aras cæſas. Fauſta:fœlicia bene precantia. Sydus : ſalu=
bre magis ꝗ ſplendens intelligi. Pullum puppum:blandientium nomina teneræq; ætati accommodata Ve=
teres pupos & pupas pueros:& puellas dixere. Mar. Dicit ſe puppam gellia quum ſit anus:Perſi. Nempe quod &
ueneri donatæ a uirgine puppæ. Alumnum:ad illud referri debet qđ in caſtris dixerat educatum. Turbe: mul
Iuppiter a — PHI. Alterum ne. Tiberiū intelligit cognomento gemellū. ad quem Tibe. principa (titudinis cōſenſu.
lumnus. — tū peruenire cupiebat:de quo legitur hæc hiſtoria digna cognitu nec indigna memoratu. ſupplicabat Tibe. diis
Hiſtoria — ut ſignum ſibi manifeſtum oſtenderent:quis nam poſt eum in imperium ſuccederet; feſtinaus quidem ut huic
pulchra — nepoti ſui Tiberio ſuo gemello principatum relinqueret:ſupplicanti omen tale monſtratur ad illum uidelicet ue
Vocat te — turū eſſe principatū:qui ad eum ſequenti die primus ex omnibus aduenıſſet. hoc Tibe. cognoſcens mittit ad hu
pater. — ius nepotis ſui pedagogum iubens:ut primo mane puerum ad ſe perduceret:& cum dies illuxiſſet imperat mini
ſtro ut quiſquis foris eſſet infantulus cum ad ſe primitus euocaret. ille egreſſus caium reperit ante tabernaculum
& totius rei ignarus ueni inquit:uocat te pater:cūq; in tabernaculum introduxit. Tibe. ut uidit caiuʒ:tum primū
intellexit maieſtatis ſupernæ potentiam:& ꝙ non ſit in hominum poteſtate de imperii conſtitutione decernere:q
poſt paulum his uerbis allocutus caium:o fili inquit cum habeā propinquorē tiberiū:tū tibi ex mea ſnia deorꝫq;
decreto impii tribuo poteſtatē:teq; rogo ut ſimul tiberiū decores:& ut cōſanguinitati:quā debes:exhibeas carita
tē:& munimē tibi pricipatus acquras adiūcto Tiberio Caius ꝑ tpe bñ rńdit:ſed poſtea ubi ipiū adeptus ē tiberiū
Hecatōbæ — extīxit. Illi. Caligulę ut. ſ. cūcta ꝓ nutu moderareť. Supra. clx. mi. laudari ſolēt hecatōbe. i. ſacrificia cētū uicti
marꝫ:qđ uero maius dici pōt ꝗ ꝙ i pricipatu caligulę ſupra mille hecatōbas facta ſit uictiatio hoſtiarꝫ. Cāpas
Alceſtes — niæ iſul. ut puta pādatariā:pchytā:ıarımē:pōtias. & capas. Quoq;. i. quolibet. Pernoctātibus:totas noctes ꝑ
exemplum — uigilātibus. Qui cap. ſua uo. In hoc imitabanť exēplū alceſtes q ꝓ marito admeto morti ſe deuouit:cū & pr̄ &
Solduriı q. — mr̄ id recuſarēt qđ qdē facinus ut iqt Pla. i ſympo. tā ꝓclarꝫ nō ſolū ab hoībus:ſed ēt a diis ē iudicatū:ut reuiuiſcē
di munus alceſtę conceſſerint:eamq; ab iferis ſuſcitauerint:tanti ſtudium uirtutēq; circa amorem dii exiſtimant.

Proposito ti. inscriptiõe publicata. q̃ idicabat:si caius salutẽ pristinã reciperet: ipsos mortẽ ultroneã subituros. apd gallos deuoti sũt tali pene cõditiõe:quos illi soldurios appellãt. q oibus i uita cõmodis fruunt una cum his quorum se amicitiæ dediderũt. Si quid his p uim accidat ut eũdẽ casũ una ferant:ac sibi mortẽ cõsciscãt. neq; hoim memoria reptus ẽ qsq̃:q eo iterfecto:cuius se amicitiæ deuouisset:mori recusaret. apud eosdẽ gallos q sunt affecti grauioribus morbis qq; i pliis piculisq; uersant:aut pro uictimis hoies imolãt aut se imolaturos uouẽt: arbitrantes non posse deoꝝ imortaliũ numẽ placari:nisi p uita hois uita hois reddat. Cõtẽptũ. despectionem

Pro uicti-mis hoies

propositoo uouerẽt. Accessit ad imensum ciuiũ amorẽ notabilis etiam extremorum fauor. Nãq; arthabanus parthoru3 rex odiũ semp contemptumq; Tiberii pre se ferens amicitia3 ei9 ultro petiit:uenitq; ad colloqũ legati ꝯsularis & trãsgress9 Euphratẽ aqlas & signa rõana:Cęsariũq; imagines adorauit.

De piis & ciuilibus gestis per eum in initio principatus.

INcendebat:& ipse studia:hoim omni genere popularitatis. Tiberio cũ plurimis lachrymis ꝓ concione laudato funeratoq; amplissime:cõfestim pãdataria3 & põtias ad transferẽdos matris fratrisq; cineres festinauit tẽpestate turbida:quo magis pietas emineret: adiitq; uenerabũdus ac p semet in urnas cõdidit. Nec minore scæna hostiã prefixo in biremis puppe uexillo:& ide Romã Tiberi subuectos per splẽdidissimũ quẽq; equestris ordinis medio ac frequẽti die duobus ferculis mausoleo intulit. Inferiasq; his annua religione publice instituit: & eo amplius matri circenses: carpentumq;:quod in pompa traduceretur. At i memoriam patris septembrem mensem germanicum appellauit. Post hæc Antoniæ auiæ qcqd unquã Liuia Augusta honorũ cæpisset uno senatuscõsulto congessit. Patruũ Claudium

contemptionẽq; tanq̃ cõtemptus ẽt & despicabilis. Præferẽs. apte demõstrans. Amicitiã eius. Cai caligulæ. Legati cõ. supra docuimus q sint legati cõsulares ne dicta repetãtur. Trãsgressus eu. euphrates fluuí. est babiloniã interfluẽs oli terminus ro. ipii. Luca. diuidit euphrates i gẽtẽ gurgite mũdũ 3eumaq; pellcũ. ductu Põpeii magni tmin9Ro. ipii oruros ꝯstitut> ẽ assyri euphratẽ appellãt amalchar:qđ signãt Regiũ fluuẽ. apđ Egesip. & Iose. Agrippa i orõne quã hẽt ad iudeos significãs ro. ipii ꝓpagationẽ:ait Euphrates ex utraq; iam parte romanus est. Aquilas & si. ro. ꝑter aqlas q̃ erant pricipalia signa ro. militiæ:fuerũt alia quoq; signa uidelicet lupi: minotauri: equi: apri:que singulos ordines antcibant.

Cõtẽptus.
Euphrates
Oruros terminus. ro. imperii.
Amalchar
Signa Ro.

Cæsaꝝ im. imaginarii dicti sunt q imagines impatoris portabant in expeditionibus. auctor Vege. in. ii.

Imaginarii

M. AN. Alteꝝ:nepotẽ diui filium. Ac ne to. ne integris quide3.

In ꝑ. cãpaniæ isulas; nauigatiõis cãm non multo post subiiciet. Sed in eo mirum ciuitatis studium extitit q pro tanta parua minimeq; laboriosa nauigatione sint pro eo uota suscepta. Circa pa. qua parte habitabat. Depugnaturos se ar. ut suam aut alterius animam diis manibus:pro caligu. ex uoto soluerent. Titulo pro uoto impublicũ relato fore ut si ille morbo seruatus esset se immolandum traderetur. Præse fe. pretendens. Legati consu. qui consulis uicem in prouincia gerebat. Euphratem qui cappadociam & minorem armeniam ab assyria diuidit oriturq; in carantide Armeniæ prefectura ut Pli. ait ut domitius Corbulo in monte aga ut Lici. mutianus ad radices capotis montis.

Veneratus est;Luca. magnus adorato submittat Cæsare signa.

PHI. Popularitatis:popularitatem a populo dici uoluerunt ueteres:sicut a pondere ponderitatem. Papin. & gratum popularitate magnum a populo aduerbium est popularim:quod significat per populos & popularia ꝑ nugatoriis & puerilibus laberius;popularia agimus per ludũ. Funeratoq; am. sũptus funeris ꝑ facultatibus & dignitate defuncti fieri debent:unde ait Vlpia. eũ q in funerãdo locuplete modicum sumptum fecerit contumeliam defuncto fecisse uideri. Caius uero Tibe. ut porc principem funerauit magnificenter & regie:qđ Iose. quoq; testatur dicens sed caius post q̃ Romam uenit Tiberii corpus secum adducens iusta ei secundum morem patrium opulenter magnificeq;. celebrauit. Pandatariam. ubi cineres erant materni. Pontias:ubi cineres erant neronis fratris. Tempestate tur. tempestatis nomine grandines procellæ cæteraq; similia intelliguntur;quæ cum acciderint uis maior appellatur;hæc ut ait Pli. in. xviii. ab horridis syderibus exeunt. Venerabũdus. cum maxima ueneratione:sicut mirabundus cum ingenti admiratione. In urnas con. cineres reliquiasq; crematorum cadauerum in urnis recondi solita nemo non nouit. olim reliquiæ seueri imperatoris in urnula aurea conditæ fuerunt illatæq; in sepulchrum antoninorum. Scena. apparatu pietatis & ostentatione. Hostiam:ciuitatẽ conditã ab anco. martio in ora tiberis in ipso maris fluminisq; confinio:ut totius mundi opes illo ueluti maritimo urbis hospitio reciperent. Tiberi. per tiberim. Duobus ferculis. a ferẽdo dicta fercula de qbus supra satis multa qdam codices habent forulis. qđ placet:tanq̃ caligula in capsulis quæ foruli dicuntur:ut in Augusto dictũ est cineres maternos fraternosq; cõdiderit:& ita conditos intulerit mausoleo: quod sepulchrum erat Romæ magnificentissimum ab Augusto extructum in ripa tiberis:sed de mausoleo satis ac sup diximus in superioribus. Inferias:inferiæ sũt sacra mortuoru3:quæ inferis soluunt. Matri cir. in honorem defunctæ matris Agrippi. ludos circẽses quot annis celebrari uoluit. Carpentũ:carpenta. uehicula sunt:a quibus fabri carpentarii dicti. existimat Oui. a carmente euãdri matre nomẽ accepisse:sic. n. ait in fa. Nam prius Ausonias matres carpenta uehebant:hæc quoq; ab euandri dicta parente reor. Caius istituit ut in põpa circẽsis spectaculi carpẽtũ duceretur sub nomine matris Agrippi. sicut fercula deorum immortalium traducebantur. quod. s. carpentum inter fercula pompatica honoris causa traduceretur. Patruum clau. qui Caligulæ successit in imperio.

Popularitas.
Populati
Popularia.
Funus pro facultatibus.
Tẽpestas
Venerabundus.
Mirabundus.
Hostia.
Foruli
Mausoleũ
Inferiæ
Carpenta
Carpentarii.

Equitem ro. ad id tem. ita distinguendum est sit sensus: Claudium usq; in illam diem non ascendisse supra equestrem dignitatem: quis patruus esset principis: & frater germanici fuisset. Fratrem Ti. iam diximus Tiberium Caesa. ex filio Druso nepotem habuisse Tiberium cognomento gemellum: quem una cum Caio Calig. pariter adoptauerat. unde iure adoptatiōis Tiberius frater erat Caligule. Principem iu. consimiliter posterioribus

Princeps iuuentutis

temporibus nero cum togam uirilem sumpsisset princeps iuuentutis est appellatus auctor Cor. Taci. Omnibus sa. ut omni sanctitate ac religione fierent uenerabiles: & quoties quis aliquid iureiurando & sacramento uellet affirmare: id faceret interposito nomine Caii Cae. sororum: quod exempla subiecta declarant. Neq; me liberosq; meos: haec sunt uerba sacramentorum: quibus sorores suas Caius uenerābiles fecit: his enim uerbis romani sacramentum & iusiurandu3 concipiebant: ut testarentur nihil sibi esse carius imperatore & sororibus imperatoris.

M. AN. Popularitatis. populo grate. Pandateria. que in puteolano sinu est ubi Agrip. mater extincta est. Pontias: insulam que Pli. auctore contra Formia. iacet littus.

Fratris: neronis qui pontiis perierat. Venerabundus: uehementer ueneratus. Persemet: suo ipsius ministerio nec alterius. Minore scae. spectaculo. Biremis qua uehebatur. Subuectos: cineres potest & subuectus legi ut ad caligulam referatur

equitem Romanum ad id tempus: collegam sibi in consulatu assumpsit. Fratrem Tiberium die uirilis togae adoptauit: appellauitq; principem iuuentutis De sororibus auctor fuit: ut omnibus sacramentis afficerētur. Neq; me liberosq; meos cariores habeo. q̄ Caium & sorores eius. item relationibus consulum: quod bonum fœlixq; sit. C. Caesari sororibusq; eius. pari popularitate damnatos: relegatosq; restituit. Criminumq; si qua residua ex priore tempore manebant omnium gratiam fecit. Commentarios ad matris fratrumq; suorum causas pertinentes: ne cui postmodum delatori aut testi maneret ullus metus: conuectos in forum: & ante clare obtestatus deos: neq; legisse: neq; attigisse quicquam: concremauit. libellum de salute sua oblatum non recepit: contendens nihil sibi admissum: cur cuiquam inuisus esset. negauit se. Delatoribus aures habere.

De ciuilibus gestis & moderatione eius.

Forulis cap. ut alio loco diximus siue pluteolis. Per sp. queq; sub. potius q̄ mausoleo illatos intelligas ut quos illi aduerso Tib. subuexerit ipse sepulchro religiose tutuleris. Mausoleo: illi. s. q in Martio campo Augu. extruxerat. Inferias: exequias. Annuare sacrorum ritu & instituto quot annis seruato. Matri: materne memoriae. Circenses lu. Carpentum: uehiculum thensam. Quo in pō. q legendum potius ut ad carpentum referatur nisi quo pro in quo sicq; quod minime placet simulacru3 aut quid aliud subintelligi oportebit: per quo ipse ueheretur dixerim: quum diuorum effigies & reliqua sacra curribus ipsis in circensi pōpa traduceret. Septemberger. Mar. Germanicarum magna lux calendarum sed Vrbanissimus poeta ita ad sua tempora respexit Domitia enim Germanici cognomen assumpto septembrem mensem & octobrem Germanicum & domitianū ex appellationibus suis nominauit. Antoniae: patris sui germanici matri. Vno sena: uno dixit ne alii alio tempore decreti uiderentur. Patruum cla. germanici fratrem. Die ui. to. quo ille uirilem togam sumpsit.

Omnibus sacr. quibus senatus populusq; se pro sua salute astrixisset. Afficeretur: eodem religionis affectu consecrarentur ut & ipse inuiolabiles essent.. Neq; meneq; liberos sacramenti formula in quam iurare populus adactus est. Sorores eius Liuil. Drusillam. & Arip.

Relationes consulum.

PHI Relationibus consu. relationes cōsulum dicūtur: quando in senatu referūt aliqd sup quo sentētiae patrū disquirunt. olim ius qntae relationis cōcessum fuit a senatu Alexādro Imperatori Romano. maiores nostri auctore Seue. nouam relationem post horam decimam in senatu fieri uetabant. Quod bonū. uerba sunt: qbus consules exordiebant relationes. Restituit reuocauit in pristinum statum & a dānatione relegationeq; exemit.

Criminū gratiā fecit. Condonauit crimina remisitq; pœnā criminum eo: quae adhuc residua nec dum iudicata permanebant. Commentarios ad matris: sensus est. Caius concremauit oēs commentarios & libellos: in quibus continebantur testimonia in matrem fratresq; dicta una cum de lationibus: quae oīa pscripta fuerunt ad Tiberiū cupientem illos perdere: ut dictū est in Tiberio: cū prius adiurasset se illa non legisse. tale quidam fecerunt Caesar & Pompeius. Namq; Caesar captis apd pharsaliam Pōpeii magni scriniis epistolarum. itemq; apud ta

Exēpla de cōcrematis epistolis.

psum Scipionis ea fide optima concremauit: neq; in his quicq̄ legit. consimiliter Pōpeius post interitū sertorii cum perpēnā occidisset epistolas oēs caeterasq; sertorii monumenta minime inspecta cōbussit: q̄uis in illis essent epistolae clarissimorum Romanorum: qui rerum nouarum studiosi sertorium in italiam clanculum euocabant.

Delatori: qui matrem Caii & fratres accusasset apud Tibe. Testi: qui testimonium in matrem fratresq; dixisset. Conuectos: cōportatos. Libellū de salute: quidā obtulerat Caio libellum in quo continebantur insidiae. quas quidā parabant ad Caium opprimendum. ille fretus sua innocentia & bonitate libellu3 redecit Ad

Delatoribus aures non hñdas

missum. ppetratū. peractum. Delatoribus au. hab. dictum aureum: & uere bracteatū: quod si princeps sectarentur uita mortalium foret beatior & tutior. nulla eni bestia capitalior est delatoribus & susurronibus: qui ubi in aurem principis instillauerunt aliquid de naturae morumq; ueneno: ueteres amici & clientes fidi eliminantur; exploduntur; despoliantur; prudentēr igitur & laudabiliter faciebat Alexāder magnus: qui ex duabus auribus alterā accusatori praebebat; alteram manu obturabat: ut illa reo illibata conseruaretur. praeceptū Senecae ē ut aures

Sepi aures spinis.

habeamus faciles criminantibus hoc idē pscribit psalmographus ppheta: cū ait sepi aures tuas spinis.

Spintrias. Inuētores libidinū infandarū dictos eē antiqtus spintrias supra docuimus. Sūmouit: ablegauit ab urbe Ro. Scripta senatusc̄ō. abolita: dictū est in Tiberio quēadmodū historicos quosdā poetasq; affecit suppli cio: scriptaq; eo℞ aboleri iussit: nūc Caligula rōnē habēs & doctrinæ & docto℞: scripta nobiliū scripto℞: quæ pri us fuerāt sublata reqsiuit: uoluitq; passim lectitari. Titi labie. noia sunt scriptorū: quorū qdē uolumine ad nepo tes nō puenērūt: sʒ historia ab uno (qd̄ eqdē sciā) Sene. explicat̄ digna cognitu nec indigna relatu: ptinēs ad huiusce rei enarrationē. scribit. n. in. vi. cōtrouersiarū: quēadmodū res noua & in usitata fuit supplicium sumere de studiis:

Spintriæ.

SPintrias monstrosarum libidinum ægre ne profundo mergeret exoratus urbe summouit. Titi Labieni Cordi: Cremutii: Cassii seueri scripta senatuscōsultis abolita require: & esse in manibus: lectitariq; permisit quādo maxime sua interesset: ut facta quæq; posteris tradantur. Rationes imperii ab Augusto ꝓponi solitas sed a Tiberio intermissas publicauit. Magistratibus liberam iurisdictionem & sine sui appellatione cōcessit. Equites Romanos seuere curioseq; nec sine moderatione recognouit: palam adempto equo quibus: aut probri aliquid. aut ignominiæ inesset: eoruʒ qui minore culpa tenerentur: nominib⁹ modo in recitatione prætéritis. Vt leuior labor iudicantibus foret ad quattuor priores. Quintā decuriam addidit. Tētauit & comitiorum more reuocato suffragia populo reddere. Legata ex testō Tiberii

aitq; ista ingeniorū supplicia: ut libri cōburent: cepisse post Cic. quo tpe ti ti labieni scripta ex senatusc̄ō: cōbusta sunt: quā cōtumeliā nō tulit labienus: nec superstes ingenio suo esse uoluit: q in monumēta maiorū suorū ferri se iussit: atq; illic icludi: ueritus ne ignis q libris suis & noi subiectus erat corpori negaret: itaq; nō tm̄ finiuit se ipe sed etiā sepeliuit. idē factitatū est in libros Cassii seueri: q fuit amicissimus labieni. q cum libri labieni ex. S. consulto urerentur nunc inqt me uiuum uri oportet q illos edidici. apud eundē Sene. fit crebra mētio cremutii cordi declamatoris p̄stantissimi cuius ē illa. De Cice. celebrata sentētia: pprias simultates deponendas interdū putabat: publicas nunq̄ uides Cicerōis nō solum magnitudine uirtutem: sed multitudine quoq; conspiciendam. in superioribus quoq; habita mentio est de cremutio cordo & Cassio seuero declamatoribus. Abolita. non tam interdicta q̄ igne combusta. Sua interesset. ad suā ipsius gloriam pertineret: q enim gloriosius in principe esse potest. q̄ rationem habere studioruʒ: atq; operam dare ut monumēta doctorum: q scribendo agunt negotia posterorum tradantur posteritati.

Suppliciū de studiis
Cōbusta labieni scripta.
Sententia cordi.

M. AN. Relationibus consulū quum consules de rep. dicturi essent tali intellige prefatione usos. Popularitate: grato omibus decreto. Restituit: in pristinū statum reuocauit. Criminū quæ ad se delata essent: aut ultro alicui intenta. Residua: de quibus nulla adhuc secuta essent damnatum aut lucidū. Omniū gra. fecit: oblitterata omniū memoria pœnā remisit. Cōmentarios codicillos. Testi/q aduersus illos testimonium dixisset.

Vllus metus: ulla future ultionis sollicitudo. Cōuectos aut a capreis mari aduectos aut cōiectos potius hoc est in cōspectū populi medio foro proiectos. Ante prius q̄ cremaret. De salute sua de his q̄ ad salutē suā attinerent. Cōtendēs: affirmās. Spintrias: portētosarū libidinū reptores seu artifices. Exoratus pcibus uictus. Cassii seueri hunc Fabi. inter illustres q romæ fuerūt reponit oratores: de eo quoq; Cor. plura. Cordi cre. de cremutio. Trāql. alibi. Cordus inqt Cre. scri. ne admissuʒ qdē ullū. Abolita sub. extincta. Sua ad suā ptineret laudem.

PHI. Ratiōes imperii. pulchrū est seq uestigia maiorū: si mō illi recto itinere precesserint. in hoc laudabilis Caligula est: q Augustū imitabat̄ in publicādis imperii rōnibus cū augustus rōnarīū pfecerit quo rōnes imperii cōtinebant: idq; in ꝓpatulo ꝓposuerit: quæ res intermissa a Tibe. restituta est p caligulā. Liberā iurisdictioneʒ. libera iurisdictio tunc dr̄ a principe cōcedi magr̄atibus: qn̄ sedʒ præscripta legū iudicare pmittunt̄: nec a pricipe impediunt̄. merū imperiū est: habere gladii ptātem ad aiaduertēdū in facinorosos hoies: mixtū imperiuʒ est: cui etiā iurisdictio est. Prætor uniuersaʒ iurisdictionē mādare pt sine sui appellatiōe: talis ptās p̄fectis prætorio cō cessa est. ut appellari ab eis nō possit. credidit eīm priceps præfectos prætorio nō aliter iudicaturos esse ꝑ sapientia ac iure dignitatis suæ q̄ ipe foret iudicaturus. Sine sui appellatiōe: ne pricipē possit appellare: & dicere puoco ad Cæsarē. Palamidē. equo nota equitis hæc est: ut inqt asconius: ut equum publicū pdat: si aut ꝓbrosus inuentus esset: aut ignominiosus. Caligula in recognitiōe equitū hac seueritate usus est: ut equum equiti adimeret i propatulo: q ignominia notatus esset: aut probri flagitiiq; cooptus. in his uero puniendis exhibuit se moderatū: q leuibus culpis essent obnoxii: illorū eīm noia præteribat: nec usq̄ nominatim cōpellabat in recitatione. Noibus præteritis. trāsmissis atq; suppressis preterita eīm dicunt̄ noia: qn̄ in recitatione prætermittunt̄ neq; recitant̄. sicut præteritus dr̄ petitor magistratus: qui prætermissus est nec assecutus magistratū Cice. nūc tm̄ disputo de iure populi: q & potest & solet nonnunq̄ dignos præterire. nec si a populo præteritus est quem non oportuit, a iudicibus cōdemnatus est: q præteritus nō est. Quintam decuriā: dicimus supra quēadmodū iudicū decuriæ quattuor fuerunt diuo Augusto ordināte: quartāq; decuriā adiiciente: Caligula ad superiorē numerū addidit quintam decuriam: ut iudicantes minori labore afficerentur q̄to eīm plures ordines iudicum: sunt tanto minus laborant. Pli. tamē in. xxxiii. aliā causam afferre uidet̄ adiectæ p caium quītæ decuriæ: quia. s. gregarim insigne annuli equestris appeti ceptū erat. Suffragia po. red. populus dn̄s esse solebat triū rerū magistratuū. s. creandorū: legū: sanciendarū bellorū inferendorū. auctor Dion. in vi. sed rep. a cæsaribus oppressa potestas oīs adempta populo est: & in principē translata. Iuue. iā pridē: ex quo suffragia nulli uēdimus effugit curas: nā qui dabat olim imperiū fasces: legiones: oia: nunc se cōtinet atq; duas tm̄ res anxius optat pānē & circēses. Caligula ut se popularē exhiberet tentauit reuocare pristinū in creandis magistratibus morē. ut. s. per suffragia populi crearentur.

Merū imperium
Mixtū imperium
Nota eqtis
Præteritus
Decuriæ iudicū qnq;
Populus triū rerum dominus.

Quãq̃ a bo. supra dictũ est irritũ factũ esse. Tiberii testamẽtũ eiusq; extremã uolũtatẽ ex quo legata quoq; reli cta uidebãtur eẽ extieta ĩfirmataq;. s3 Caius illa cũ fide e psoluit legatariis pecunia statim numerata; cũ tñ p calũniã potuisset nõ soluere. Ducẽtesimã. ducẽtesima tributũ est & ex actio actio sicut uigesima quadragesima. cẽtesi ma & id genus alia; quæ publicanorũ fraudes excogitauerunt. cũ ex auctionibus hoc est ex publicis uẽditionibus ducẽtesima noie tributi exigeret a publicanis; eã remisit Caligula pdonauitq; ppl'is italiæ; ne. s. ex auctiõibus ullũ uectigal exoluerẽt. in li. annota. nr̃arũ plura pscripsimus de hoc genus uectigalibus ĩprobis & exactionibus. Incẽ diorũ damna alibi dictũ est quemad modũ predia urbica erãt obnoxia ĩcẽdio; maximisq; iacturis ex ignis uio lentia afficiebant patres familiarũ Ca ligula suppleuit mľtis sua liberalitate resarsitq; qcqd dãni dederãt incẽdia.

Ducentesima.

quáquã abolito: sed & Liuiæ Augustæ: quod Tiberius sup= presserat: cum fide ac sine calũnia repraesentata persoluit. Du centesimã auctionum Italiæ remisit. Multis incendiorum dã na suppleuit. Ac si q̃bus regna restituit affecit: & fructũ oĩm uectigaliorum: & redditum medii temporis: ut Antiocho comageno sestertium milies confiscatum. Quoq; magis nul lius nõ boni exempli fautior uideref: mulieri libertinæ octo= ginta donauit: q excruciata grauissimis tormentis de scelere patroni reticuisset. quas ob res inter reliquos honores decre tus est ei clipeus aureus: quem quot annis certo die collegia sacerdotum in capitolium ferrent senatu psequente: nobili= busq; pueris: ac puellis carmie modulato laudes uirtutũ ei9 canẽtibus. Decretum autem ut dies: quo coepisset imperium Palilia uocaretur: uelut argume ntũ rursus conditæ urbis.

De consularibus per eum gestis & de liberalitate eius ad populum.

COnsulatus quatuor gessit. primũ ex kalendis Ianua= rii p duos mẽses. secundum ex kalen. Ianuarii per tri= ginta dies. tertium usq; in idus Ianuarii: quartuz usq;

M. AN. Rõnes impii; in augusto rõnariũ appellauit. Cõmẽtariũ de im perii rõnibus cõscriptuz. Propõl. in apertũ referri. Sine sui ap. ut ab illis ad se nulla esset puocatio liberã igitur dicere uoluit. Seuere nõ gr̃æ nõ odii rõne habita. Curiose diligenti cura. Moderatiõe: moderata aĩaduersio ne. Probri; flagitii. Aut igno: no= tæ cuius censoriæ; ex auctorationis ue ignominiose. Ci. cẽsoris inqt iudiciũ nihil fert dãnatuz nisi ruborem; ita ut ois ea iudicatio uersetur solũ in hoie aĩaduersio illa ignominia ẽ Luci. q te antiqs nõ sinet delictis maculam atq; ignominiã imponere Noĩbus prete. suppressis; nec recitatiõe relatis quod ĩpm leuioris fuit notæ q̃ si apte equus fuisset adẽptus. Qui tam decu. Pli. aliã affert cãm q̃ ut leuior esset iudicãtibus labor postea inqt gregatim id insigne appeti coeptum propterq; hæc discrimina. C. Princeps decuriam quintam adiecit. Comitiorum mo. Veteri comitiorum ratione quam Cæ= sar dictator ut suo ostendimus loco partitus cum populo comitiis primus inuerterat. Legata tiberii quæ Ti= berius testamento legarat. Quãq̃ abolito testamento qđ cõfestim eo defuncto pro irrito publico decreto est habi tum. Sed & Liuiæ legata; Sine calũnia; sine caussatione. Ducẽtesimã; uectigalis siue tributi genus ut quadrage sima quinquagesima centesima & alia exactionum genera publicanorum fraude ut Corne. utar uerbis excogitata manet inquit ille abolitio quadragesimæ quinquagesimæq; & quæ alia exactiõibus illicitis nomina publicani inuenerunt; plinius quoq; in panegyrico ad hadrianum & ipse uicesimæ meminit. Incendiorum dãna eorum p= cium; quæ incendio consumpta essent. Regna restituit; quæ a Tiberio fuerãt plerisq; adempta.

Affecit fructũ uectigalia. PHI. Affecit & fructũ; sensus est. Caligula regibus ablata per Tibe. regna restituit; & pariter fructus oẽs & ue= ctigalia reddidit; que per totum id tẽpus; quo regno caruerãt in fiscũ redacta fuerant; attẽde elocutionem insitatã

Redditus affecit fructũ p eo qđ est refecit & reddidit. malim tñ ex codice antiquo manu scripto adiecit legere; ea namq; puri

Vectigaliorum. or & sincerior lectio uidetur. Vectigalioruz & red. uectigalia sunt publici redditus; redditus uero sunt priuata uectigalia; & ita utrũq; distinxit disparauitq; Tranquil. perinde; ac diuersa; q̃uis & interdum uectigalia pro redditi

Comagene bus priuatis accipiãtur. Ora. ego uectigalia magna diuitiasq; habeo tribus amplas regibus. Cice. ex meo tenui ue

Comagenum medicamentum ctigali aliqd etiam redũdat; uectigaliorum dixit; ea formula qua saturnaliorum bacchanalio9: uinaliorũ ueteres dixerunt. Antiocho coma. comagene syriæ pars est a qua dicitur medicamentum comagenum; qđ fit ex adipe an serum cum cinnamo cassia pipere albo & herba; quæ comagene uocatur; obruptis nunc uasis; odore iucũdo; uti lissimũ ad pfrictiones; cõuulsiones; recos aut subitos dolores. Confiscatum. in fiscũ ĩpius iperatoris redactuz.

Nullius nõ. s. oim exemplorũ bonorũ. De scelere re. laudata est monumẽtis historicorũ leæna; quæ usq; ad mortem excruciata a tyrãnis nõ prodidit consilia harmodii & Aristogitonis de tyrãnicidio. quãobrem athenien ses eam honorare uolentes; animal eius nois fecere atq; ut intelligeretur causa honoris in opere; linguã addi ab ar= tifice uetuerũt. Epicharis quoq; libertina mulier in coniuratione aduersus Neronẽ noĩata nullis cruciatibus. nul=

Cõstantia foeminarũ i tormẽtis. lisq; tormentis peruinci potuit; ut coniuratos proderet; tantaq; fuit foeminæ constantia: ut illa non uerbera. non ignes; nõ ira tortorũ peruicerit; quin obiecta denegaret priusq; spiritũ expressit q̃ uocem ad detegendam coniura tionez. Collegia sacer. Ut puta pontificum; augurum; saliorũ. Modulato. Musico. rythmisq; poeticis nũero

Palilia so ac uenusto. Palilia uocaretur. palilia sunt feriæ dicatæ pali pastorali deæ; a cuius nomie palilia dicta. palili=

Nouissimum bus; qui erat dies uigesimus aprilis. Romulus pdidit urbem Romã. Relege quæ a nobis copiosissime scripta sunt de palilibus in. iiii. ppertii cõmentario. sensus est tanq̃ iterũ Roma cõdita fuisse uideretur in Cai pricipatu essetq; ipse instar Romuli alter urbis cõditor: ideo decretũ est ut palilia dies ille appellaret; quo accepisset impium. pali lia numero tñ pluratiuo; & neutro genere dicuntur sicuti saturnalia paganalia uinalia; & id genus alia.

Septimo idus ea.usq; ad septimū diē Ianuarii. Nouissimos.ultimos consulatos.M.Var.li.ii. de lingua latina ad Cice.sic inqt:quod extremū dicebat:est dici nouissimum ceptum uulgo:quod mea memoria & Lelius sic senes alii quod nimis nouū uerbum esset uitabant:cuius origo ut a uetere uetustius & ueterrimum. sic a nouo declinatum nouius & nouissimum. Au.Gel.asserit lib.ix.noctium atticarum.M.Ciceronem abstinuisse uerbo isto nouissimo & nouissime:tanquā non latino:sed quod sit cum honore multo dictum. Au.Gellii.hominis doctissimi: id minime uerum uidetur;cum apud Ciceronem hanc dictionem quæ est nouissimus inuenerimus: cuius uerba ex oratore ascribēda putaui:quæ hæc sunt nisi mendū sit in codicibus. Nec in hac mō re:quæ ad uulgi sensuȝ spectet & ad auriuȝ uoluptate: quæ duo sunt ad iudicandum nouissima. sȝ qd semel & rarenter dicit pene nunquaȝ dici uidetur:sicut existimat Pedianus dictum esse de crasso quod semel risisset:quia pene nunquā risit:& ita fortassis sensit Gellius nouissimum a Cicero.non usurpari:quia semel tantum usurpatur. Lugduni: in gallia in ciuitate lugdunensi:cuius conditor fuit numacius plācus prætor insignis:cū galliā regeret comatā lugdunensis colonia temporibus Senecæ tota incendio exusta est.unde ait lib.xiiii. epistolarum lugdunum ꝙ ostendebatur in gallia quæritur. dictio mendosa est in ea epistola.nam ubi scribit lugdunuȝ coloniam deductam fuisse a planco: impressores pro Planco platone impresserunt. Lugdunuȝ exustum.

vii.idus easdem.Ex oībus duos nouissimos coniunxit:tertiū autem lugduni iniit solus: non ut quidam opinantur superbia negligentiaue:sed quod defunctum. sub Kalendarum diem collegam rescisse absens non potuerat. Cōgiarium populo bis dedit trecenos sestertios toties abundantissimū epulū senatui equestriq; ordini; etiam coniugibus ac liberis utrorūq;. Posteriore epulo forensia insuper uiris: pueris ac fœminis fascias purpuræ ac conchylii distribuit. Et ut læticiaȝ publicam in perpetuum quoq; angeret:adiecit diem saturnalibus:appellauitq; Iuuenalem.

De spectaculis per eum editis.

Munera gladiatoria partim in amphiteatro tauri: partim in septis aliquot edidit.quibus inseruit cateruas afrorum campanorumque pugillum ex utraque regione electissimorum. Neq; spectaculis semper ipse præsedit:sed interdum aut magistratibus aut amicis presidēdi munus iniūxit. Scenicos ludos:& assidue:& uarii generis multifariā fecit:quosdā & nocturnos accēsus tota urbe luminibꝰ

M.AN. Affecit:adiunxit.addidit. Medii tēporis quo ille regni possessione caruisset. Antiocho.co.aliū intelligas oportet & ab eo diuersum q ut Iosephus scri. Tiberii principatu periit post cuius obitum ob discordiam plæbis & nobilium Germanicus in orientem fuerat missus:comagena aūt regio est euphrati ꝓxima. ut Pli.refert cui Stra.astipulatur:deinde Euphra.inqt ad austrū flexus confiniis iungitur cappadocū:quæ ad dexteraȝ relinqt ad sinistram comagenorū cōfinia. Confiscatū:fisco illatū. Nullus nō:oīȝ. Clipeus aure.ab eo:ut ait Serui. qd ueteres clepere furari dixere;quia celet & occultet totū corpus:Pli. ab eo affirmat dictū ꝙ sculptuȝ sit imaginibus qualibus armis pugnatuȝ sit ad Troiā. Palilia:que ad.xii.kalē.Maii celebrabantur.Plutar. pridie illius diei quo Roma cōdita sit palilia celebrata tradidit. Duos no.cōsulatus. Negligentia:quod patriū morem negligeret.

PHI. Sub kalen.diem:ianuariis intelligit:quo die inire solebant consulatum. Rescisse:rescire proprie est
cognoscere ea quæ ad nos & nostra pertinent:ut docet Dona. Gelli.uero existimat ꝙ is proprie dicatur rescire;qui Rescire
factum aliquod occultius aut inopinatum insperatumq; cognoscit. Trecenos sextercios. in congiario impera Forensia
torio nummi uiritim dabantur:de quo in superioribus satis multa. Toties.s.bis. Forensia.uestimenta: qui= Cœnatoria.
bus in foro utimur:forensia ueteres appellauerunt:sicut cœnatoria:quibus in cœna utebantur: de his dictum est
in augusto. Fasces.fascias potius lege q̄ fasces:ut sit sensus:uiris distributa fuisse uestimenta forensia; pueris ue= Fascie cru=
ro:& fœminis fascias purpureas atq; cōchyliatas:& proprie fascie pro tegumento crurum pedumq; usurpaban= rules pe=
tur unde tales fascie crurules pedulesq; nuncupantur. Vlpia. fasciæ inquit crurules pedulesq; uestis loco sunt;quia dulesq;.
partem corporis uestiunt in pompeium tanq̄ regnum affectantem dictum est;cum diadema in crure gestare;cum Fasciæ ical
fasciola crus obligaret ulceris tegendi causa.scrib.Pli.in.viii. mores portendisse exitium carboni imperatori arro= ciatu
sis fasciis;quibus in calciatu utebatur;in alio significatu fascias ȝonas appellamus. Martianus in geomet. orbis Fasciæ ȝo=
terræ in.v.ȝonas siue melius fascias discernitur.a fascia aduerbium est fasceatim:de conchylio & conchyliata ue= næ
ste dictum est in primo commentario. Saturnalibus; numero saturnalium: quorum dierum numerus uarius Fasceatim
fuit ut supra dictum est; sed cum.v.dies uel.vii.ferme ab omnibus attribuantur saturnalibus; effecit Caius ut eēnt Iuuenalis
sex uel octo dies saturnaliorum. Iuuenalem.a iuuene non solum iuuenilis sed etiam iuuenalis deriuatur.Plini. Sulpitius galba Iuuenalem famam apud principem popinarum pœnis aucuparetur. iuuenalem appellauit diē quasi a iuuenili ætate peculiariter celebrandum:de iuuenalibus ludis dicetur in posterioribus.

Tauri:statilii:statilii tauri:a quo amphiteatrum hortante augusto extructum est. Septis. septa fuisse in Cāpo Martio alibi docuimus.
Cateruas aphrorū:proprie caterua dr legio gallorum:sicut phalāx macedonū :in ca Caterua
terua auctore Vege.erant sena militum milia. hic cateruas accipimus pro multitudine cateruatim depugnante: Phalanx
Præsedit:tanq̄ preses & agonithera. Ex utraq; regione.ex aphrica & campania. Multifariam . pluri= Missilia
bus in locis. Missilia uariarum rerum. missilia ueteres dixerunt munuscula multiiuga;quæ consules imperatores ue in uulgus iactare consueuerunt;quæ statim sunt eorum qui exceperunt;q̄uis ignoretur; quod eorum quisq; sit excepturus. cuius rei mentio fit apud iurisconsultos in lib.ii.institutionum. alias missilia dici tela que mittuntur in pugnam nemo est qui nesciat.

Sparsit. significatissimo uerbo usus est. & eñ talia spargebãtur inter populares & ideo sparsio elegãti uocabu
Sparsio lo nuncupata est a papinio laudante missiliaq̃ in populũ Romanũ sparsit Domitianus imp̃ator. sic eñ ait in pri
Sparsiões mo siluarũ diues sparsio quos agit tumultus: quẽ locũ interp̃tes male legũt & peius interp̃tant. fiebat & sparsio li
odoratoriæ quoris odorati in spectaculis. de qua ait Seneca. i. ii. q̃stionũ. nunqd dubitas: quin sparsio illa: q̃ ex fundamẽtis me
diæ arenæ excrescens in summã altitudinẽ amphiteatri p̃uenit cũ intentione aquæ fiat. Idem quoq; in sexto cõtro
uersiarũ. musã rhetorẽ. irridet: q pro sparsionibus odoratoriis imbres dixerat putide & affectate nimis.

Sparsit & missilia uariarũ rerum: & panaria cum obsonio uiritim diuisit. qua epulatione equiti Romano contra se hilarius auidiusq; uescenti partes suas misit. Sed & senatori ob eandem causam codicillos: quibus prætorem eum extra ordinem designabat. Edidit & circenses plurimos a mane usq; ad uesperam interiecta modo aphricanarum uenatione: modo Troiæ decursione: & quosdam præcipuos minio: & chrysocolla constrato circo: nec ullis nisi ex senatorio ordine

M.AN. Rescisse: quũ procul abesset tam cito collegã extinctũ cognoscere non potuit: quippe q sub ipsum calendarũ diem quo magistratus erat ineundus decessisset. Trecenos sextertios: congiarii rationẽ expressit sed trecenos uiritim datos accipe.
Vtrorũq; senatorii & equestris ordinis. Forẽsia: togam ad forensem usum: uel ut alii existimãt qua foris extra domũ dico utebantur. Fascias
purpuræ: quod ex cõchylio aut pur
pura fasciæ fierẽt: Iulius capito. demõstrat purpurea inq̃t m̃ris fascia ẽ illigatus qd trinæ itẽ lane donarent. Mar. i
apophoretis docet. Nos lacedemoniæ pastor donauit amicitiæ. Deterior læde purpura m̃ris erat: nec eo ĩficias
& fascias donari solutas idẽ auctor: fascia crescẽtes dñæ cõpesce papillas: sz purpureæ ne ille essent in dubiũ uenit.
Diẽ saturnalibus: unus ab initio fuit saturnaliorũ dies: ide i triduũ sacra p̃pagata ob dies huic mẽsi a Cæsare adie
ctos: deide augusti edicto triũ dierũ feriæ sunt saturnalib; tributæ: ita ut in septimũ diẽ p̃rogarent: uno nouissime
a caligula die addicto octo dierũ eẽ cœperẽt: cætera ad ipos dies attinẽtia Macrobius abũde explicat. Iuuenalẽ: i
iuuenũ credo grã ut lõgius adhuc ea ætas lasciuiret. Inseruit cateruas: cateruarios pugiles imiscuit cateruariorũ
pugilũ spectacula eorũ. s. q cateruati pugnabãt. Missilia: munuscula quæ in uulgus spargebant q̃lis eorũ esset rõ
C. tureco. signãter scribit: missilia inq̃t illi iactãt in uulgus trãsferẽt rei p̃prietate: ignorãt eñ qd horũ q̃sq; exces
ptum sit Papinius largis gratuitũ cadit rapinis & rursus q̃lis per cuneos hiens latinos plæbẽ grãdine p̃cutit Sere
na: erãt p̃prie missilia munera: quæ a p̃ricipib; spargebant pp̃lo. ut uelaria linea: odores unguẽta: & alia hmõi.
Panarium PHI. Panaria. panariũ: cuius diminutiuũ est panariolũ ea figura dr̃: qua granariũ: qua penulanũ q̃ calama
Panariola riũ: hæc n oĩa dicunt repositoria earũ rerũ a q̃bus inclinant: panaria ab imp̃atoribus diuidi pp̃lo solita esse histo
rici testant & celebrãt poetæ. hinc illud Martia. cũ panariolis tribus redisti. & infra dicet Tranq̃l. panaria senato
ribus eq̃tibusq; cũ obsonio distributa fuisse a Domitiano. Nos hodie quoq; lingua uernacula. uocitamus panaria
& panariola cistas & cistellas ex uiminibus cõtextas. Epulatiõe: epulo publico. Hilarius: esuritio facit ut cũ
hilaritate & uoluptate uescamur: optimũ. n. obsoniũ est fames. Auidius. maiori auiditate atq; edacitate. difficul
ter digerunt & ut utar uerbo pliniano: p̃ficiunt oĩa in cibis auide hausta. Partes suas misit. s. obsonii: ut ille q aui
dius uescebat posset duplicato obsonio explere esuritionẽ: qd & honoris causa fieri solet. Cyrus ut elegãter tradit
Mittere par Xeno. in. viii. pediæ cyrisi quẽ ex amicis uellet a multis coli & honorari: ad cũ mittebat partes cibariorũ ex mensa
tes de mẽsa illos eñ maxime colũt q̃bus uideãt aliquid mitti a mẽsa regis: eosq; existimant eẽ honorificos & regi in primis ca
ros. Codicillos. tabellas misit senatori: q̃bus cũ declarabat p̃etorẽ ob eam. s. causam: q cũ hilaritate & appetẽ
tia auidiore uescebat. secutus plautini parasiti documẽtũ: q ait in trinũmo. uerecũdari neminẽ decere apud mẽsaz
Aphricanæ Africanorũ uenatione. in libro annota. n̄rarũ hunc locum enarrantes docuimus aphricanarũ legendũ eẽ non
africanorũ. sunt aũt africanæ pãtheræ & uariæ noiant: de q̃bus hæc Pli. senatuscõ. fuit ne liceret africanas in italiã
aduehere: ab aphrica dictæ aphricanæ: q̃m id genus in ea regione creberrimum fuit. Præcipuos. ludos. s. edi
dit circenses. Minio & chrysocolla. minium fodit ex gleba subruffo colore. uitiat minium admixta calce. fabe
rius scriba cũ in auẽtino uoluisset habere domũ elegãter expolitã parietes induxit minio. q post dies. xxx. facti sũt
Miniacia inuenusto uarioq; colore: & ut auctor est Victru. i. vii. parietes passim expolitiõe miniacea expoliebant. Pli. i. xxxiii
expolitio minium inter pigmenta maxime fuisse auctoritatis apud Romanos tradit: apud quos facies simulachri iouia
Iuppiter lis minio illini solebat. corpora quoq; triũphantium minio illinebant: sic Camillum triũphasse auctor est Verri.
minianus Censores in primis iouẽ miniandũ locabãt: ad hoc allusisse existimo Cice. in epistola ad Papiriũ scripta: in qua sic
Locus cice ait. Aut etiã polypũ miniani Iouis similẽ crede mihi nõ audebis figmenta q̃dã absurde sup eo loco ab enarratori
ronis. bus Tullianarum epistolarũ dici solent: cum festiuiter signare. uoluerit polypũ piscem in mensa coctũ apponi so
Miniaria litũ colore miniaceo: quali colore cãmari quoq; cocti uisunt: & ob id dixit polypũ similẽ iouis miniani hoc est ru
bentẽ ex coctura: ut iubet iouis simulachrũ ex illitu minii: quãdo a censoribus locabat miniandus: miniaria dicunt
Chrysocol metalla: uenæq; : in quibus minium cõficit. chrysocolla uero ut interp̃tatur. Pli. humor est p̃ uenã auri defluẽs in
la. metallis ærariis argẽtariis plombariis inuenit: est & factitia chrysocolla multũ infra illã naturalẽ. Nero princeps
in spectaculis harenã circi chrysocolla sterni uoluit. usus chrysocollæ est in medicina & in pictura. eam quoq; au
rifices sibi uendicãt agglutinãdo auro: & inde oẽs appellatã similiter utentes dicunt. scribit Victru. parietes antiq
tus induci solitos chrysocolla. Caligula ut circenses ludos faceret honorificentiores: pro harena consternebat cir
cum minio & chrysolla: cum minii harena rubens sit: chrysocollæ cerulei coloris quod indicat Victruui. scribẽs
pro chrysocolla infici ceruleũ herba: quæ luteum appellatur. Pli. dixit summã commẽdationis in chrysocolla eẽ
ut colorem herbæ segetis letæ uirentis q̃ simillime reddat.

Aurigantibus:instar aurigarū currus regētibus. Cōmisit & subitos. Caius queadmodū circēses quosdā pre= Cōmisit
cipuos ediderat:idē etiā quosdā cōmisit subitarios & repente factos:quos ob id subitos appellat. cōmisit uerbū ē
ludis accōmodatū. Vir. Et tuba cōmissos medio canit aggere ludos. Cum lege luciana. lex hæc cauebat de exhi Luciana lex
bendo circi apparatu. Cum igit̄ caius prospiceret an circi apparatus esset ex ꝑscripto lucianæ legis: qdā postula=
uerūt a principe ut subitos circēses edere uellet. M.AN. Panaria:Papi. hii panaria:cādidasq; inappas subue
etāt epulasq; lautiores:qbꝫ uerbis dat̄ itelligi panaria cū obsoniis dari solitasunt eni panaria uasa ad ferēdas dapes

aurigantibus: cōmisit & subitos: quum lege luciana appara=
tū circi prospicientē pauci ex proximianis postulassent.

De nouo genere spectaculi per eum edito.

NOuum preterea atq; inauditū genus spectaculi exco
gitauit. Nā baiarū mediū interuallum & puteolanas
moles trium milium & sexcentorū fere passuum pon
te cōiunxit: cōtractis undiq; onerariis nauibus & ordine du
plici ad anchoras collocatis supiectoq; agere terreno ac dire
cto in appię uiæ formam. Per hūc pōtē ultro citro comeauit

ex uiminibus fctā: sabini hodie quoq;
miores cistas panaria & panariola ap
pellāt Obsonio:carne:caseo:piscibus Obsonium
aliis ue esculētis:ad prādiū siue cœnā
ultra panis usum instruendā. Partes
suas:obsoniū sibi destinatū. Ob ean
dē cām:qa auidius hilariusq; uescerēt
Extra ordinem: extraordinario iure.
Aphricanarū uenatiōe: hoc magis
placet q̄ si aphricanorū: ut Afrorū ut
qdam habet legas q̄q̄ id genus hoīꝫ
ad uenatiōes ipas nō inhabile Pli. pu
gnauerūt in circo .xx. elephātes aut ut
alii qdā dicūt. xvii. getulis ex aduerso iaculātibus. Luca. aut alter post ictū senior ursa quū iaculū parua lybs amē
tauit hēnatitē Trang. aribi afros uenationibus adhibitos nisi forte eū quoq; locū mendose legi arbitremur: cætera
rū Aphricanæ pāth eræ dn̄r: ab eo credo qd ut scribit Pli. plurimū in aphrica capiant̄ q̄q̄ & ī syria ut idē ait nascū
tur eas ut idē auctor docet uarias & pardos q mares sunt appellār qd aphricanæ sint dictæ uetus senatuscō. ab eo
dē plinio relatū ꝑspicue demōstrat: senatus īqt cōsultū fuit uetus ne liceret aphricanas ī Italiā aduehere q̄q̄ nō eo
inficias posse in uniuersuꝫ de oībus feris: q ex aphrica aduehe rent̄ id dictū uideri: sꝫ ꝑ pantheris tm̄ aphicanas li
bentius acceperim. Quosdā precipuos: ludos. s. Minio: miniū in argētariis ut pli. scri. concrescit a Callia Athe
niense primo inuectū sperāre aurū posse excoq arena rubente in metallis argenti: apud ro. olim ut Verrius tradi=
dit: sacræ etiam religionis fuit qd iouis facies diebus festis eo illini cōsuesset: nec nō & triumphantiuꝫ corpora. Ca
millū affirmans ita triumphasse. Chrysocolla: constrato circo pli. ait a Nero. id factū: uisum ē ingt: iam neronis Chrysocol
principis spectaculis arenā circi chrysocola sterni: quū ipse cōcolori panno aurigatus eēt: ē chrysocolla nil aliud la.
q uena putris in puteis per auri uenam defluens: nomē ipm a glutinādo auro factū pli. existimat. Aurigantibus
bigas quadrigasue agitantibus. Subitos: ludos potius quā gladiatores ut precipuos illos maiore apparatu: hos
tumultuose editos accipias. Lege Iouiana: alii luciana habēt ordo erit edidit & subitos quum pauci ex proximis
minianis Iouiana lege id Carum postulassent circi apparatū ꝑspicientē: qualis eēt ea lex aut quo lata parū adhuc
cōpertū habeo: q̄q̄ si legē cum apparatu iungas: nō defuturos ad quos cōiectura legem referre possis; siquidē. L.
Claudius. L. cinna. L. murena alii alia rōne ludorum & scæne apparatum uariarunt: sed quia de circensibus nunc
agitur. L. Tarquinius eos ludos magnificentius opulentius quam cæteri reges instruxit & circum designauit: sed
suspicari libet legem omnino recentiorem fuisse. Et proximis circo accubantibus.

PHI. Ex proximis meniās. Diuus hiero. interpretatiōe psalmorū enarrās illud ex psalmo. factus sum sicut
passer solarius in tecto: quid meniana sint aperte declarat; cuius uerba sunt hæc. in palestina & ægypto ubi uel
scripti sunt diuini libri uel interꝑtati: non habent in tectis culmina: sed domata: que romæ uel solaria uel meniana Domata
uocant. i. plana tecta: q̄ tranuersis trabibus sustentant̄ ex hoc aūt ædificii gn̄e: qd erat in foro: ludi spectabantur qd Solaria
indicat festus sic scribēs. meniana edificia a menio sunt appellata: qui primus in foro ultra columnas tigna proie= Meniana
cit: quo ampliarentur superiora spectacula. Porphirio enarrans illud oratianum: menius absentem nouium cum
carperet. ait Menium scurrilitate notissimum post abrosum patrimonium. uendidisse domum: q̄ habuerat ad fo=
rum spectantem: una sibi excepta colūna: unde gladiatores spectaret: que ex eo menii colūna nominabatur: cuius Menius
& Luci. sic meminit menius cū colūnam peteret: idē tradit pedia. Asco. dum explanat illud ex diui. Cice. potius q̄ Menii co=
aliquos a columna menii nostri ordinis reperiatis. tulliani codices pro columna menia impressum habent colū lumna
na ænea fortassis ab hoc menio meniana dicta sunt solaria illa: & ut appellat hiero. plana tecta: que græci domata columna
nuncupant. namq; menius sup colūna cuius ius sibi exceperat tectū ꝓiecit & tabulata: unde & ipse & posteri eius menia
spectare munus gladiatorū possent: qd etiā tū in foro dabat̄. Iabolenus iuriscon. qualia forent meniana significat
sic scribens inter ꝓiectum & imissum hoc interesse ait labeo: qd ꝓiectū esset id qd ita ꝓueheret: ut & nusq̄ requie=
sceret: qualia meniana & suggrundia essent. li. quoq; xliiii ffor ū. meniani fit mentio his uerbis. cū qdā uelum ī me
niano immissuꝫ hēret: qd uicini luminibus officiebat: utile interdictū competit: Acursius non absurde (qd miror)
menianum exposuit ꝑ solario: uulgo quoq; Romani meniana uocitant sermone uernaculo: a meniano dici uiden
tur meretrices submenianæ a Mar. tanq̄ sub menianis circensibus habitarēt: cum: sic ait submenianas cœnet in=
ter uxores. Medium interuallum. huius historiæ sic meminit sextus Aure. in spatio trium miliū quod in sinu Submenia
puteolano inter moles iacet: duplici ordine naues contexens harena aggesta ad terræ spēm: uiam solidatam pha= ne meretri=
lerato equo insignisq; querna corona: quasi triūphans indutus aureo paludamento curru biiugi decucurrit. Mo ces
les puteolanas q exædificatæ sunt in sinu puteolano. Ordine du. ut pons ita fieret latior & firmior. Ad an= Anchora=
cho. anchoram primi thyrreni inuenerunt: in anchoralibus usus corticis ex subere precipuus est: auctor Pli. in. xvi. lia.

In appiæ formam, secundum posituram appiæ uiæ. de qua alibi plura.

Continens Biduo continenti. duobus diebus continuis. Qu. Curtius. continenti fronde tectæ arbores. pro perpetua. Itẽ
Cõtinenter omnia uelut continenti incendio ardere uisa. inde fit aduerbiũ continenter quod significat iugiter & perpetuo. Cæ
Phaleræ. sar. belgæ cum germanis bellum continenter gerunt. Equo phalerato phaleris culto: supra docuimus phaleras dici ornamenta tam militum q̃ equorum.

M. AN. Menianis; meniana edificia ex tabulis compacta in podiorum speciem; immo eadem quæ & sublimiora podia: & enim quæ ueneti podiola dicunt; Romani meniana uulgo appellant: Festus a menio conditore

biduo continenti. primo die phalerato equo insignisq́ querciea corona: & cetra & gladio: aureaq́ chlamide. postridie quadrigario habitu curriculoq́ biiugi famosorum equorũ prese ferens Dareũ puerũ ex parthorũ obsidibus comitante pretorianorũ agmine & in essedis cohorte amicorũ. Scio plerosq́ existimasse talem a Caio pontem excogitatum æmulatione Xerxis: qui nõ sine admiratiõe aliq̃to angustiorem hellespontũ cõtabulauerit. Alios ut Germaniã & Britaniã quibus imminebat: alicuius ĩmensi opis fama territaret. Sed auũ meum narrantem puer audiebam cãm operis ab interioribus aulicis ꝓditã: q Thrasyllus mathematicus anxio de successore Tiberio & in Verũ nepotem proniori affirmasset non magis Caium imperaturum q̃ per baianum sinũ eqs discursurũ.

De spectaculis per eũ peregre factis.

Crassi collega rei nomẽ datũ credidit Vale. C. Licinius macer uir pretorius calui pater repetũdarum reus dũ sententiæ dicerentur menianum ascendit meretrices meniano ꝓxime quæstũ faciebant: Mar. raraq́ sub meniis fornice rima pẽ: & alibi submeniauæ quæ stuarie puellæ ab eodem dicuntur. Postulassent ipsum caligulã circi apparatum prospicientem ut subitarios ludos ederet. Baiarum interuallũ: qd ccc. stadiis constat ut Iosephus scri. sẽ quadraginta circiter stadia patet ea intercapedo id Tran. demonstrat sensus est Lucrini sinus interuallum qui medius est inter baias & puteolos põte iunxit: Auernus ut Stra. perspicuæ docet intra lucrinum. i. introrsum est repositus: baiæ a baio Vlissis socio dictæ. Silius sedes itacesia baii. Ad anchoras: ad anchorã allegationẽ & tenacitatem. Appiæ uiæ; bene appiæ formam dixit & nõ alterius quũ pleræq́ etiam illustres uiæ ab urbe procul ducerent ut latinæ Vale. Flaminia: Aemilia; sed appia secus mare eo tractu fuit ut Strabo ait quasi diceret continuata mediis aquis uiæ; rectitudine ac forma que alioquin Lucrini lacus interuentu ad leuam inflectebatur. Phalerato: Phaleris ornato.

PHI. Quercies corona ex quercu facta; quã quernã frequẽtius noiamus; de qua affatim diximus in princi-
Cetra pio cõmentariorũ. Et cincura. uetus codex eoq́ castigatior; non cincura hẽ sẽ cetra. est. n. cetra scutũ breue lo
Cetrati riũ quo ut inqt seruius utunẽ afri & hispani; hinc cetrati dicti milites cetris ornati apud historicos & ĩ primis apd
Cæsarẽ & Iuniũ crebra fit mẽtio cetratorũ. a silio quoq́ dictũ est barbarica plaudẽtẽ carmia cetra. Quadrigario
Curriculus ha. quo utiẽ auriga quadrigarũ. Curriculoq́ biiugi: curriculũ auctore prisciano masculino gñe & neutro dici-
mus. diminutiua forma a curru qtus curtius ĩ fluuiũ ꝑcipitauere curricula/ curriculũ quoq́ ꝑ cursu accipi testis
Curriculo. est Ci. q ait in orõe ꝓ caio rabirio. exiguũ nobis uitæ curriculũ natura circũscripsit. imẽsum gl'iæ. curriculo aduer
Biga. biũ est & signãt cursim. gellius qn is curriculo. dictio ẽ plauti peculiaris. Biiugi. a. duobus equis ducto q̃ biga
Equi famo dr: Vir. quadriiugos a nũero currus appellauit; centũ quadriiugos agitabo ad flumina currus. Famosorũ eq. q
si. in cursura erãt clarissimi: qualis apud Martia. irpinus; apud Iuuenalẽ corita. apud Siliũ lampus. inter generosos
Equæ milciadis equos numeranẽ eq̃ milciadis & cimonis; & podarge achillis. Arion adrasti; cyllarus castorũ. de equis q in circo
currunt ita scri. Pli. diuersa circo rõ quærit. Itaq́ cũ bimi in alio subiganẽ imperio: nõ ante qnquennes ibi certamẽ ac
Arion cipiunt. M. quoq́ Var. de equis scribens tradit alios idoneos esse ad militiam; alios ad cursuram; itaq́ peritus bel
Cyllarus; li; alios eligit: alios quadrigarius. Præ se ferens. ante se ferens & in promptu ostentans. In essedis de essedis
Essedum. & essedariis scripsimus abunde in secundo propertii commen. illum uersiculum enarrantes; esseda celatis siste britanna iugis; sunt enim esseda gallorum uehicula. Ora. tria genera uehiculorum uno uersu complexus est esseda festinant pilenta: petorita: naues. Cohorte ami. scilicet comitante; que cohors prætoria peculiariter dici solet; de qua ait Catul. pisonis comites cohors inanis. Aemulatione xerxis. historia notissima est quemadmodũ xerxes ex asia traiecturus in europam cum innumeris copiis pontem in nauibus construxit super angustias hellesponti; & ita traduxit exercitum Luca. tales fama canit tumidũ super equora xerxẽ construxisse uias: multũ cum põtibus ausus. Sido. de xerxe. ait ut põtũ sub ponte daret lege q̃ scri. Hiero. in polymnia de põte bis a xerxe de constructo super hellespontũ eõ prios põtes tẽpestas dissoluisset transiuit eius exercitus. ii. dies per pontem totidẽq́ noctes
Xerxes qd. nullo tẽpore intermisso. xerxes ipse postremus oim transiuit lingua græca xerxes idem pollet quod bellator; arta-
Artoxerses xerxes quod magnus bellator. Angustiorẽ hellesp. angustias hellesponti. vii. stadio. interuallo historici geogra-
Aulici phiq́ dimentiunẽ. Contabulauerit. ex nauigiis atq́ materia contexerit. Ab inte. au. aulicos interiores intelligimus cultores aulæ palatinæ cariores principibus & q arcana secretiora nouerint. In ue. ne. diximus supra Tibe. habuisse duos nepotes; hunc. s. Ca. Caligulam; q erat per adoptionem non iure naturæ nepos; & alterum noie Tiberium gemellum; quem uerum appellauit pote ex Druso eius filio genitũ cui imperiũ relinquere in primis cupiebat. ut superius est explicatum ex auctoritate Iosephi. Per baia. si. uolens mathematicus ostendere Tiberio esse impossibile q Caligula unq̃ imperaret; ab impossibilitate duxit argumentum; dicens q quemadmodum per aquas baianas equis discurrere naturaliter homo non potest; nec possibile est ita nunq̃ caium imparaturum; sed caius; ut refutaret dictum mathematici; quod impossibile uidebatur, id possibile esse demonstrauit: cum per biduum in equo discurrisset per baianum sinum ponte constructo.

M.AN. Insigni. magnitudine. s. aut præcipuo decore. Quercica: dicitur & quernasa quercu quæ eadem & ciuica est. Cetra: scuto est enim cetra ut Marcellus interpretatur scuti genus Var. secutus; quē ita scripsisse ait qui rotundam facere cetram queat: apud Li. quoq; cetrati milites leguntur. Quadrigario ha. quasi quadrigarum agitatores uti consueuere. Biiugi: bigas habenti. Famosorū. illustrium in bonam partem accipias necesse est: nisi paruicacium & calcitronū intelligas: quod stultū fuisset iungere in tā discriminosa aurigatiōe posset non inepte & formosorū legi a qua sane lectione nō abhorreo. Præ se ferens: alio ne curru: an eodem ante se locatum dicit. an potius daret effigiem personam & habitu imitatus in dubium uenire pōt. Prætorianorum agmine: pretorianis militibus composito agmine comitantibus. In essedo: uehiculo Vir. belgica uel molli melius feret esseda collo. Cohorte ami. qui illum Roma proficiscentem officii gratia fuerant secuti. Angustiorem helle. Hero. ait xerxem festū abydo iunxisse qua maris angustiæ septē pateāt stadia nec amplius. Quibo iminebat; quas bello aggressurus erat. Interioribus aulicis: secretiora aulæ tenentibus. Thrasyllus: Tiberii familiaris. Anxio: sollicito. Verum ne. tiberium Druso tiberii filio genitum: uerum dixit ad Caligulæ differentiam qui ex Germanico adoptiuo filio fuerat natus. Discursurum. tanq̄ ab impossibili argumentatus illum non magis imperaturum dixit quam per altos fluctus equo uehi potuisset: ad quod presagium diluendum equo transuectus est.

EDidit & peregre spectacula in Sicilia syracusis Hasticos ludos: & in gallia Lugduni miscellos. Sed & certamen quoq; græce latinæq; facundiæ: quo certamine ferunt uictoribus præmia uictos contulisse: eorumdem & laudes componere coactos. Eos autem qui maxime displicuissent: scripta sua spongia linguaue delere iussos: nisi ferulis obiurgari: aut flumine proximo mergi maluissent.

De operibus publicis per eum editis & peractis.

OPera sub Tiberio semipfecta tēplū Augusti: theatrū q; Pompei absoluit. Inchoauit autē aquæ ductum

PHL. Hasticos ludos. hastici ludi dicūtur ab eo quod hastis cōficiuntur: sicut gymnicos uocamus ex eo: q̄d Hastici
in his nudi corpus exercent. quidam codices habent atticos: ut sit sensus ludos editos esse a Caligula quales athe- ludi.
nis edebantur. & q̄a cōmentatoris officium est non solum explicare quid ipse sentiat sed etiam: quod aliis uideat Gymnici.
enarrare: quidam actiacos ludos legendum esse contendunt: intelligentes de his ludis; quos Augustus An. & cleo Miscelli
patra profligatis apud actium epiri promontoriū quinquenales instituit. ego existimo simpliciter legendum esse ludi.
hasticos tanq̄ hastis militari more confectos. Miscellos. miscellanei ludi a miscendo inclinari uidentur. tanq̄
ex multiiugis ludicris uariisq; commixti sic gellius in calce noctium atticarum doctrinā miscellam eleganter ap Miscella
pellat: q̄ multiplicem & uariam rerum cognitionem complexa est. Apu. quoq; in. iii. de asino aureo turbam uocat doctrina.
miscellaneam; quæ confusanea: est atq; commixta ex colluuiōe gentium uariarum q̄uis quidam apuleiani codices
non miscellaneam turbam sed miscellaneam scriptum habeant tanq̄ significare uoluerit turbam miseram & mi-
serabilē inclinato nomine a misero. Iuue. horū ludorum; quos tranq. miscellos nuncupat: meminisse uidetur illo
uersu sic ueniunt ad miscellanea ludi. preterea ne hoc quoq; indictū relinquamus: miscellos ludos non inepte pos Miscelli
sumus intelligere athleticos tanq̄ dictos a miscello crotonis conditore in qua ciuitate athletæ plurimi floruerunt ludi unde.
quorum celeberrimus extitit ille milo: de quo cecinit Oui. in. xv. fletq; milo senior cū spectat inanes Illos: qui fue- Milo
rant solidarum more ferarum herculeis similes: fluidos pendere lacertos de lugduno iam dictum est a cuius noīe athleta.
pars galliarum lugdunensis nuncupatur. Victoribus premia uictos. satis poenarum satisq; premii persoluere
uidetur uictus in certamine: quando dehonestamento ignauie afficitur: & pretereuntium oculis & digitis ueluti
inglorius defamatusq; notatur. Dedecus enim maximum ferme malorum existimatur. attamen Caligula instituit Dedecus
ut in certamine litteratorio preter ignominiam etiam premiū uictori uictus preberet: & q̄d non minus graue ē co maximum
gebatur cōponere uersibus eiusdē laudationes. Spongia linguaue delere. diximus supra spongiam deletilem a malorum.
Var. nuncupari non quod deleatur sed quod deleat: unde illud Augusti: aiacem in spongiam incubuisse: cum si- Spōgia de
gnificare uellet se deleuisse tragoediam nomine aiacem. Ferulis obiur. ferula arborum generi ascribitur a pli- letilis.
ni. & inter externas annumeratur: nartheca græci uocant. inde apud Platonē in phedone narthecophori ministri Ferula.
bacchi: quasi feruligeri noiantur. baccho cū ferule assignātur: q̄ asinis gratissimæ sunt in pabulo: q̄ ob leuitatē ba- Nartheco-
culorū usū senectuti p̄bent. ferulis pedagogi utuntur ad obiurgandos castigandosq; discipulos. hinc illud. ferulæ phori.
q; tristes sceptra pædagogorum scri. Aristo. in problematis ictum ferule dolorē mouere maiorem q̄ aliquod du-
riorū cū tn̄ acrius feriat q̄d durius est causam refert q̄a. s. ferula propt̄ ponderis leuitatē percutit & repercutit: ita ut
ictus ualeat duplicari. Flumine proximo. rhodano. lugdunum ut inquit Stra. in. iiii. geographiæ & nos ipi su-
mus contemplari: conditum est in colle ubi arar. rhodanusq; commiscētur. ibi templum ab uniuersis gallis com- Ictus feru-
muni impensa in honorem Augusti Cæsaris extructum fuit. aderat & ara dignignitatis eximiæ cum titulo genti- læ.
um sexagintaq; singulæ singulas statuas ibidem erexerant. de his ludis & hac ara lugdunēsi intellexit Iuue. illo uer Ara lugdu
su aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram. Templum. in superioribus dictum est quemadmodū tiberius nensis.
Romæ templum inchoauit in honorem augusti: quod absolutum fuisse a caligula testatur tranquillus.

M.AN. Atticos ludos: alii hasticos habent: ego actiacos potius lego: quorū origo & celebritas in augusto exposita est: si hasticos legas: non uideo q̄d sibi cū nouo uerbo Trāq. uelit: nisi sit ab hasta factū: sed ipe ut alibi xysticos dixisse: & est αστυ ciuitas si uero atticos notū ē q̄ttuor in græcia celebrari solita certamia olympica isthmia; Pithia & nemea attica nemo q̄d sciā tradidit. Lugduni miscellos: lugdunū in gallia cīr ca cōfluētē araria & rhodani Trebatius cōdidit fuerūt ibi aræ duæ sacratæ; quaꝝ Pli. & Stra. meminerūt: ludorū rōnē. Iu. p. trāsitū attigit

regione tyburti: & amphiteatrū iuxta septa. Quorū operū a successore eius Claudio Alterum peractū: omissum alterū est: Syracusis collapsa uetustate menia: deorū ædes refecte: destinauerat & sami polycratis regiā restituere mileti didymeum peragere: In iugo alpiū urbem condere. Sed ante oia Isthmum in achia perfodere: Miseratq; iam ad dimitiēdum opus primipilarem Caium.

De uana gloria & elatione eiusdem.

HActenus quasi de pricipe: reliqua ut de mōstro narranda sunt. Compluribus cognominib9 assumptis. (Nam & pius: & castrorū filius & pater exercituum: & optimus maximus Cæsar uocabaē) quū audiret forte reges: qui officii causa in urbem aduenerāt cōcertantes apud se super cœna de nobilitate generis: exclamauit: de cœlo uenit nos dis rex εισ κοιρανοσ εστω εισ βασιλευσ: id est unus dominus sit unus rex. Nec multū abfuit quin statim diadema sumeret. speciemq; pricipatus In regni formam conuerteret. Verum admonitus: & principum & regum se excessisse fastigium

sic; palleat ut nudis pressit qui calcibus anguem aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram: Eorumdēq; laudes ut maior clades uictū sequeretur; premia est iussus uictoribus dare; sed illud oino amarius quod & laudes quoq; eorum quos odisset uictus cogeretur scribere. Scripta sua spongia; spongia scripta deleri solita; uel Adagium illū Augusti perspicue docet; rogatus ille a Lucio tragœdiarū ut macro. ait scriptore clarissimo quid suus ageret aiax eo eñ nomine Tragœdiam scribere fuerat exorsus respondisse dicitur; Adiacem suum spongiæ incubuisse. Ferulis; noto uirgulti genere; quo olim pueri pulsabātur; Iu. & nos ergo manū ferulæ subduximus. Mar. inuisæ nimiū pueris grataeq; magistris cara prometheo munere ligna sumus. Templum augusti quod inter palatiū & capitolium fuerat ille rectū. Theatrū pōpei. Tibe. id instaurare cœperat.

Tiburtes. PHI. Tiburti. Tiburtina. Ita Li. tiburtē agrū appellat pro tiburtinum ab eodem tiburtes dici populi. Alterū peractū. aq̄ ductū peregit Clau. Omissum al. s. amphiteatrum; Mœnia. s. a Caio refecta sunt.

Samos. Polycratis mors. Sani po. samos insula ē in mari incario; in qua regnauit polycrates tyrānus; qui & opibus & fœlicitate apud historicos inclytus est: qui quoad uixit non tam fortunæ alumnus dici potuit q̄ partus; sed mors infamis & erūnosa docuit neminem ante obitum merito dici posse fœlicē. fuit enim ab orete satrape Persarū captus suspēsusq; de polycratæ lege q̄ scribūt Hero. in. iii. Stra. in. xiiii. & Pli. in ulti. na. hi.

Miletos didymeū qd Didymiscus unde. Dydymos geminus. Didymeū. miletos ioniæ asiaticæ caput est antea anactoria noiata; sup. lxxx. urbium per cūcta maria genitrix; ubi oraculū fuit antiquitus brācidarū appellatum; postea apollinis didymei auctor Pli. in. v. de didymeo milesio sic scri. Stra. li. xiiii. post possidiū milesium est oraculum apollini didymeo sacrum apud brancidas ad. x. & octo stadia ascendenti. id a xerxe incensū est quemadmodū cætera templa omnia ephesio excepto. postea milesii templū cōstruxerūt oim maximū; qd propter magnitudinem remansit sine tecto uariis antiquarū artium donis sumptuosissime honoratū. Didymeus autem apollo ideo uocatur quod geminā speciē sui numinis prefert ipse illuminādo formādoq; lunā; etenī ex uno fonte lucis gemino sydere spatia diei & noctis illustrat; unde & romani ut auctor est; Macro. solē didymei Apollinis appellatione uenerātur didymos eñ græce geminus uocatur de hoc didymeo templo Apollini dicato loqt. Q. Cur. cū ait. Brācidæ eius incolæ erant; mileto quondā iussu xerxis cum egræcia rediret transierant; & in ea sede

Qui tētauerint pfodere isthmū. constiterant; qui templū quod didymeon appellatur in gratiam xerxis uiolauerant. de hoc nūc intelligit Trangl. qui legūt didymenū & ad templū cybeles referūt labūtur in errorem manifestarium. Isthmū pfodere. diximus in Iul. Cæsa de isthmo corinthiaco; quē Deme. rex & cæsar dictator & hic Ca. caligula & Domi. nero perfodere tētauerūt infausto; ut oim patuit exitu incœpto. Primipilarē; centurionem primipili dignitate decoratū iurisc. de le. iii. Iulius Agrippa primipilaris testamēto suo cauit. Hactenus ut de principe. q̄ hucusq; dicta sunt de Caligula uideri possunt dicta tanq̄ de bono principe; & digna imperatore; sed q̄ mox dicentur infanda portentosa ac monstrifica; sicut neq; humanæ naturæ congruentia uixq; credibilia; ex quibus admonemur teterrimos mortaliū fuisse non paucos pricipes ro. a quorum moribus perinde ac morbis resistere debent atq; refugere omnes summates infimatesq;. Castrorū fi. qa in castris natus decebaē & in armis patriis nutritus de hoc Se. sī scri. Iratus fuit Herēnio Macro. qui illū Ca. salutauerat hic in castris natus & alūnus legionū uocari solebat nullo noie militibus familiarior unq̄ factus iā Caligulā cōuiciū iudicabat & pbrū. Optimus maximus. cognomento usurpabat q̄ iouis sūt tradit Ci. in. ii. de na. deo. iouē a maioribus nrīs dictū optim maxi; qa maius ē certeq; gratius pdesse oi

Officium. Diadema. bus q̄ opes magnas habere. Traianus quoq; auctore Pli. in panegyrico optimi cognomē accepit. Officii causa: ut. s. ipsum principē inuiserēt ac salutarēt. offm̄ eñ ē ut ait Dona. qđ unicuiq; psonæ cōuenit; qđ cur factū sit rō pbabilis; ut ait Ci. reddi pōt. offm̄ illud pfectū qđ græci κατορθωμα debent pertinet ad sapientē. Sup cœ. iter cœnādū. Εισ κοιρανοσ εστω εισ βασιλευσ. latine sic interpretaē. unus sic dñs; unus rex; snia est homerica; quā in scđa iliados rhapsodia usurpat Vlyxes his uersibus nō opus ut multi sed princeps imperet unus. Rex unus; cui sceptra dedit uenerādaq; iura iuppiter; ut q̄ recta forēt ac iusta uideret. Diadema. tāq̄ rex regiū insigne. Pricipatus q erat sub cæsaribus.

Fastigium. In re. for. ut romanū diceret regnū impiū. Fastigiū; sublimitatē apicē altitudinē.

M. AN. Regione tyburti; qua parte tybur sedet. Alterū peractū; anienis deriuiū regione tyburti. Alterum omissū; amphiteatrū in septis. Siracusis; urbs siciliæ nobilissima syracusæ q̄ ut stra. tradidit murorum ambitus. c. & lxxx. habuit stadia; archias corinthius urbem ipsam condidit. Polycratis regiam; polycrates Samius ut Hero. & Pli. scribunt omnium tyrannorum q unq̄ in græcia fuerunt fœlicitate & magnificentia sane princeps sed exitus infœlicissimus; quippe qui suspendio necatus est huius fuit memoratissimus annulus ille cū sardonice

a pisce fortunæ insidiantis manu ut Pli. ait domino restitutus. Mileti: miletus ioniæ urbs cretenses primo iuxta
mare condiderunt: mox a sarpedone in locum ubi recentior urbs fuit coloni a ueteri mileto deducti nouissime ne=
leus eam condidit: Stra. est auctor. Dindymeũ: dindimenæ matris. i. cibeles tẽplum. Isthmũ perfodere id opus
tam ab eo q̃ a plerisq; aliis ducibus infoeliciter tententatũ fcri. Pli. Quasi de pri. i. pricipe digna: breuissimaq; ut
assolet utitur transitione. Super coenam quum coenaretur εισ κοιρανοσ εστω εισ βασιλευσ ex primo ilia=
dos sumptum unus sit imperator: unus rex. Diadema: regium insigne. Fastigiũ: celsitudinem: sublimitatem.

diuinã maiestatem ex eo asserere sibi coepit: datoq; negocio
ut simulachra numinũ religione & arte præclara: inter quæ
olympici Iouis apportarentur e græcia: quibus capite dem
pto suum imponeretur: partem palatii ad forum usq; pro=
mouit: atq; æde Castoris & Pollucis in uestibulum transfi=
gurata consistens sæpe inter fratres deos medium adoran=
dum se adeũtibus exhibebat: & quidem eum latialem Iouẽ
consalutarunt. Templum etiam numini suo propriũ: & sa=
cerdotes & excogitatissimas hostias instituit. In templo si=
mulachrum stabat aureum iconiũ amiciebaturq; quotidie
ueste quali ipse uteretur. Magisteria sacerdotii ditissim⁹ q̃s=
q; & ambitiõe & licitatiõe maxĩa uicib⁹ ꝯpabãt hostiæ erãt

PHI. Diuinã maiestatẽ. ut ma=
iestate ac diuinitate ea coleret: qua dii
coluntur. Olympici Iouis simula= Iuppiter
chum Iouis olympici fuit ex ebore a olimpius
phidia artificum clarissimo fabrefa=
ctum. de quo Plini. hæc phidiam cla Phydius.
rissimum esse per omnes gentes: quæ
iouis olympii famã intelligunt nemo
dubitat. Idem in vii. Phydiæ iuppiter
olympius quotidie testimonium per
hibet. Quin. in. xii. Phydias in ebore
artifex longe citra emulũ: uel si nihil
nisi mineruã athenis; aut olympiũ in
elide iouem fecisset: cuius pulchritu=
do adiecisse aliquid etiã receptæ reli=
gioni uidetur; adeo maiestas operis
deũ æquauit: de magnitudine huius
simulachri nõ pauca Stra. in. viii. geographiæ. Capite dẽpto. obseruauimus apud pliniũ: q̃d supra quoq; cõ=
memoratũ est: statuarũ capita pmutari solita surdo figurarũ discrimine. itaq; caligula cõmodissime potuit caput
suũ imponere simulachris deorũ: sublatis deoꝝ capitibus: cõsimiliter Cõmodus impator: q emulus fuit caianoꝝ ui=
tiorũ: Colossi caput dẽpsit: q̃d Neronis eẽt: ac suũ ĩposuit: ut auctor est Lãpridius. Partẽ palatii ad forũ usq; Pli.
in. xxxvi. tradit se bis uidisse urbẽ totã cingi duabus domibus duorũ pricipũ caii. s. Caligulæ & nero. In ue. trã.
In Iulio cæsare. explanauimus quẽadmodũ ædes castorũ posita erat in medio foro rõano in oculis quotidianoq;
aspectu po. ro. caligula cũ domũ palatinã usq; ad forũ ꝑmisisset effecit ut ædes castoris & Pollucis e regiõe uesti
buli suarũ ædiũ eẽt collocata hoc eñ intelligere malo q̃ q̃d in uestibuli formã uersa fuisset. Fres deos. Castorem
& Pollucẽ. Mediũ. tãq̃ honoratiorẽ uenerabilioreq; ĩpis diis. Latialẽ iouẽ latialis iuppit̃ i albano mõte colebat̃ Latialis
cuius tẽpliũ cõstituit tarqnius supbus: sacrificiaq; latiali ioui cõia fiebãt a romanis & latinis ppl̃is. auctor Diony. i iuppiter.
iiii. hi. refert Lactã: latialẽ iouẽ a latinis coli solitũ hũano sanguine. latinas ferias ioui latiali in mõte albano indice=
re solebãt ꝯsules inito statim cõsulatu q̃d significat Li. li. xxi. ab origine urbis de hoc ait Luca. in. i. Et residẽs celsa la Iconiũ si=
tialis iuppit̃ alba: de eodẽ intelligi uoluit cũ ait in. v. Nec nõ illiacæ numẽ q̃d ꝑsidet albæ: haud meritũ latio solẽnia mulachrũ
sacra pacto. Simulacrũ iconiũ. iconas uocãt statuas: in qbus sil̃itudo mẽbroꝝ expssa ꝯspicit: quales dicari mos icon.
erat eoꝝ: q in ludis olympiacis ter supauissent. auctor. pli. in. xxxiiii. εικονα græci uocant imaginẽ: & a grãmaticis
icõ dr̃ tropus quo descriptio figuræ imaginisq; alicuius exprimit: ut illd̃ uergilianũ: Os hũerosq; deo sil̃is & illud
oĩa mercurio sil̃is uocẽq; colorẽq;: hinc fit iconiũ & iconicũ. q̃d signat sil̃e ac ueluti imaginariũ. Pli. iconicos du= Iconicum
ces noiat depictos expssa mẽbrorũ sil̃itudine orisq; liniamẽtis: qualia fuerãt in uiuẽtib⁹. sic eñ ait in. xxxv. adeo iã Iconici du
colorũ usus increbuerat: adeo ars pfecta erat: ut in eo ꝓlio iconicos duces pinxisse tradat: atheniesiũ: milciadẽ: cal ces.
limachũ cynegirũ: barbaroꝝ: datẽ: thyssaphernẽ sic ẽt trãql. iconiũ simulacrũ caligulæ appellat: in quo erat expssa
mẽbrorũ ipsius sil̃itudo atq; oris liniamẽta. Sene. in. xv. epi. iconismos appellat descriptiões atq; id uerbũ eẽ pu= Iconismos
blicanoꝝ. Amiciebat̃: uestiebat̃ simulachrũ. s. illud ex auro iconiũ. Qui fũgunt̃ officio uestiẽdi simulachra: hi Vestiores
uestiores deoꝝ noiant̃: Firmicus maternus tradit in. iii. matheseos: q̃d Mercurius cũ Venere in tertio ab horosco deorum.
po loco faciet uestiores deoꝝ. Magisteria sacerdotii sensus est: unusq̃sq; ex ditioribꝫ immẽso ꝑtio & ambitu Archiereus
emebat sacerdotiũ illud dicatũ numini Caligulæ: ut. s. eẽt magister & tanq̃ Archiereus hoc est ꝑnceps tẽporarius
sacerdotũ. Licitatiõe. licitatio dr̃ oblatio: quæ fit in rerũ emptiõe & uectigaliũ cõductiõe. de licitatiõe uectiga Licitatio.
liũ & licitatoribus scribũt iuriscõsulti digestis de uectigalibus & nobis in primo commẽtario traditum.

M. AN Diuinã maiestatẽ: diuinos honores. Asserere: uẽdicare. Dato negocio: data ꝓuicia curaq; iniũ=
cta. Religione & arte: nõ ope solũ sed ꝑñtia crediti numinis celebria. Olimpici iouis: olympiũ iouẽ phidias
athen. carmini filius ebore & auro figurauit: Rogatusq; apã dadeno q̃d nõ ad exẽplar iouis statuã facturus eẽt re=
spondisse dr̃: ad homeri imaginẽ poetæ carmina: ut sũt apd̃ Strabonẽ in latinũ uersa subiicienda duximus ne co=
gnoscere uolẽtibus aliũde petẽda eẽnt: Atq; supciliis Saturnius annuit atris Ambrosiæ fluxere comæ de uertice re=
gis æterni ast nutu magnũ cõcussit olimpũ. Palati: q̃d foro iminebat. Aede castoris & pollucis: de æde ipsa
in Cæsa. dictatore abũde diximus. Trãsfigurata in uestibuli figurã uersa. Fres de. castores. Latialẽ iouẽ: qua
si urbi ac latio ꝑsideret eo eñ noie Iuppiter albæ colebat̃. Lucanus & residens celsa latialis iuppiter alba. Pro=
priũ: haud cum numine aliquo cõmune. Excogitatissima: exquisitissimã ac longe elegantiores q̃ reliquis diis
immolarent̃. Iconiũ: ad eius effigiẽ deliniatũ. Amiciebat̃: induebat̃ simulachrũ scilicet. Magisteria sacer
dotii: ut magistri & tãq̃ sacrorũ Põtifices essent. Ditissimus q̃sq;: qui diuitiis maxime pollerent. Ambitiõe:
licitatione: licitando: plura pollicendo. Vicibus: quo apparet id sacerdotiũ annum non perpetuum fuisse.

phœnicopteri: pauones: tetraones: numidicæ: meleagrides: phasianæ: q̄ gn̄atim p singulos dies imolarent: & noctibus q̄dē plenā fulgentē q̄ lunā inuitabat assidue in amplex⁹ atq̄ cōcubitū. Interdiu uero cū capitolino Ioue secreto fabulabat: modo insusurrās ac p̄bens inuicē aurē: modo clari⁹ nec sine iurgiis: Nā uox cōminātis audita ē: εισ γαιαν Δαναων περοων. i. ad terrā græcorū trāsferā: te donec exorat⁹ (ut referebat) & i cōtuberniū ultro inuitat⁹. Sup tēplū diui Augusti pōte trāsmisso palatiū capitoliūq̄ cōiūxit. Mox quo ppior esset in area capitolina nouæ dom⁹ fūdamenta iecit.

Phœnicopterus. PHI. Phenicopteri. phœnicopterus auis est a rubentibus pēnis noiata Mar. nomēq̄ debet: q̄ rubētib⁹ pennis phœnicopteri linguā p̄cipui saporis eē Apitius docuit: Heliogabalus exhibuit palatinis ingētes dapes extis mullorū refertas & cerebellis phœnicopteroꝝ.

Pauo inuidus. Pauones: pauo ab auctorib⁹ tradit eē nō gloriosū tm̄ anial sed & maliuolū. laudatus expādit colores aduerso maxie sole. Idē fimū suū resorbet inuidēs hoim utilitatibus. Carnē

Pauus. pauonis incorruptā diutissime seruari testis est Aug. in. xxi. de ci. dei. dr̄ pauus & pauo in. ii. &. iii. ordine. Auso. pauaq̄ de pauo constitit ante oculos pauus e famo ut inquit Gel. est prestantior.

Tetraones. Tetraones. Pli. in. x. inter genera anserū tetraonas noiat: cuius uerba sūt hæc. decet & tetraonas suus nitor absolutaq̄ nigritia: in superciliis cocci rubor. tñ pleriq̄ oēs pliniani codices nō tetraonas hñt sed erythrotaonas.

Numidica gallina. Meleagrides. Nūidicæ. gallina africana a plerisq̄ numidica dr: q̄ ut docet columella in. iii. nō eadē est sed meleagridi silis: nisi q̄d rutilā cristā capite gerit: q̄ sūt utraq̄ in meleagride cerulea. Var. autē in iii. de rusti. gallinas africanas meleagrides eē tradit. de meleagridib⁹ hæc pli. i. x. simili modo pugnāt meleagrides in boetia: africæ hoc est gallinarū genus gibberū uariis spar̄sum plumis q̄ nouissime sūt pegrinarū auiū in mēsas receptæ ppter ingratū uirus: uerū meleagri tumulus nobiles eas fecit. Trāql. sentiens cū Columella sepat meleagridas a numidicis: nā sciūcti potius

Phasianæ. q̄ cōiūctim singula hæc legi debēt de nūidica sic ait Petroni. arbiter. gallina tibi nūidica tibi gallus spado.

Tetrapharmacon. Pētapharmacon cōsuetudo. Antonii. Phasianæ. Mar. Impiotū phasiana cholcorū satis cōstat a phasi fluuio cholcorū phasianas noiatas: uñ p̄mū trāsportatā se phasiana testat apd̄ epigrāmatistā Hatrianus tetrapharmaco uel potius pētapharmaco usus est: q̄d cibi regii genus ēq̄d cōstat ex reb⁹ qnq̄ hoc est sumine phasiano: pauone crustulato & aprugna Anto. ʒera habebat istā cōsuetudinē ut prādia parari sibi iuberet p singulas lr̄as ueluti p. f. ut ita edulia oiaq̄ inciperēt ab ea lr̄a apponerentur ut: fasianus farrata ficus ficedula. mō p. a. ut anseranas mō p. p. ut pullus: pdix pauus porcellus. Alexā. ro. ipesrator dieb⁹ tm̄ festib⁹ phasianū adhibuit in mēsa.

Generatiꝫ. Gn̄ati. p gn̄a singula. uerbi causa ut hoc die nūidicæ: alio die pauones: & alio phenicopteri imolarent. Vir. Quare agite o pprios gn̄atim discite cultus agricolæ. græci gn̄atiꝫ dñt κατα γενοσ. Inuitabat in amplexū tāq̄ in digniori amplexu futura eēt: q̄ endymionis: q a luna adamatus fuisse tradit. Cū capi. Ioue tale q̄ddā Scipio africanus factitasse credit: q in capitoliū priusq̄ dilucularet uētitare solebat atq̄ ibi solus demorabat quasi cōsultās de rep. cū Ioue. & tūc eū neq̄ canes allatrabāt: neq̄ incurrebant: alioquin alios semp sæuire soliti. Clarius: sublatiore uoce. Vox con. scri. Sene. libr. i. de ira. Caligulam iratum cœlo q obstreperit pātomimis. q̄ dq̄ cōmessatio sua fulminib⁹ terreret: ad pugnā puocasse Iouē. Exoratus cōplacatus a Ioue demulctusq̄. In cō. ut una cū ipo ioue degere uellet. εισ γαιαν. uerba græca sūt: q̄ latine sic interpretātur: in terrā danaoꝝ trāsferā te hoc aūt Caligula ideo dicebat minitabūdus in iouā tāq̄ indignū: q in capitolio romano coleret. Inuitatus ab ipo. s. ioue. Sup tēplū. pons ille fuit ductus supra fastigiū tēpli q̄d Augusto dicatū ipse absoluerat.

Area. Delubrū. In area capi. Areæ. ut docet Var. loca sūt in urbe pura delubrū uocauerūt in quo preter ædē sit area assūpta deū causa. existimat Macro. areā a Vir. significari illo uersu. Aut ante ora deū pingues spatiatur ad aras. quid enim est inq̄t aliud spatiatur: q̄ spatio lati itineris obambulat: & adiiciendo ante aras: ostendit aream assumptam deorum causa. Vitruuius in. iiii. multa scribit de areis templorum.

M. AN. Phœnicopteri: auis cuius linguā optimi eē saporis apitius docuit nepotū ut pli. ait altissimus gurges: De phœ. Mar. dat mihi pēna rubēs nomē sed lingua gulosis nr̄a sapit q̄d si garrula lingua foret: &c. & phœnicopterus ingēs. Pauones: pauo auis notissima de cuius natura & caudæ decore plura pli. Mar. miraris quoties gemmantes explicat alas & potes hūc sæuo tradere dure coquo. Erythrotaōes: anserū genus pli. Erythrotaonas suus nitor absolutaq̄ nigritia & supciliis cocci rubor: uñ & nomē factū uideri pōt: Græci ερυθρον coccinum uocāt. Nūidicæ me. cōiūcti legas. Var. in re ru. gallinæ inq̄t africanæ sūt grādes uarie gibberæ quas meleagrides appellāt Græci: hæ nouissiæ &c. Pli. sili mō pugnāt meleagrides i boetia africæ hoc ē gallinaꝝ genus gibberæ uariis psū plūis: nouissime sūt pegrinarū auiū imēsas receptæ ppt ingratū uirus id urbanissimus poeta disticho mōstrare uoluit Ansere inq̄t ro. q̄ q̄ satur Hānibal eēipe suas nūq̄ barbarus edit aues: ad illū certe allusit q̄d secūdi belli pūici tpibus nōdū eius auis usus ullus in terra italia fuit: Ora. afrā. auē appellauit: nō afra inq̄t auis q̄ porphirius nūidicā gallinā interp̄tat. Phasianæ: aues a phasi colchorū flu. uñ aduectæ sūt: Mar. Argoa primū sū eram sportata Carina: ante mihi notus nil nisi phasis erat pli. phasiāæ in colchis gēinas ex plūa aures submittūt. Generati p sua cuiusq̄ diei gn̄a ut intelligas singulis diebus singula fuisse gn̄a ascripta. Cōcubitū: suū. Interdiu clara luce & nō noctu sicuti cū luna. Fabulabat colloquebat mutuū sermonē & colloquiū assimulabat. Clarius: altius. Nō si. iur. nō sine obiurgatiōe & cōuicio. Cōminātis: Caligulæ: εισ γαιαν Δαναων περοωσ in græcoꝝ terrā trāsferāte: nō ad simulachrū id referas sed ad natalē terrā q̄si diceret ablegabo te hinc in eā terram uñ aduectus es. Calimachus in hymnis auctor est iouē scd̄m quosdā in creta natū alii in archadia dixere ζευ inq̄t σεμενι Δεαισ συνεν ουρεσ. φασι γενε Δεαι ζευσ ε Δεν αρκα Δια ποτεροι πατερε ψευσ αντοκρητεσ αει ψευαγαι. Te iupiter tu idæis mōtibus q̄dā genitū ferūt te quoq̄ & in arcadia utri igit mētiti sūt: Cretenses inq̄t mēdases &c. Exoratus: pcibus uictus. In cō. cōem hitatiōē. Inuitatus: caligula a ioue. Palatium

capl.eõ.ex duabus diuersis sedibus puio põtis usu unã effecit cũ palatiũ ipe. Iuppiter capitoliũ teneret. Propior areaq; templo adiecta erat. Fundamenta iecit. fũdere cœpit.

PHI. Agrippæ nepotẽ supra dictũ ẽ Caligu. genitũ eẽ ex Agrippina Mar. Agrippæ filia. Succẽsebat ira scebat. Eũ. Agrippã. Augustus cũ fi. ex hoc Trã. dicto. lector attẽdeq; qđ uulgo dici solet de Ouidii relegatiõe Causa rele= id esse aliq̃ auctoritate subnixũ fama circũfert Oui. ideo ab augusto relegatũ: q; cũ uiderit cũ Iulia filia incestũ ad gatiõis oui mittentẽ. nõ me p̃terit Sido. insinuare amorẽ puellæ cæsareæ fuisse cãm relegatiõis & alia dici solent parũ consi= dii.

Deeodem & detractione & sæuitia eius contra propinquos.

AGrippæ se nepotẽ neq; credi: neq; dici ob ignobili= tatem eius uolebat: succensebatq; si qui uel oratiõe uel carmine imaginibus eũ cæsarum insererent. Prædicabat autem matrem suam ex incesto: quod Augustus cũ Iulia filia admisisset: procreatam: Ac non contẽtus hac Augusti insectatione: Actiacas siculasq; uictorias ut funestas po. ro. & calamitosas uetuit solẽnibus feriis celebrari. Liuiam Augustam proauiam Vlyxem stolatũ identidem appellans etiam ignobilitatis quadam ad senatum epistola arguere ausus est quasi materno auo Decurione fundano ortam: quum publicis monumẽtis certũ sit aufidium Lingonem romæ honoribus functũ. Auiæ antoniæ secretum petenti denegauit nisi ut interueniret Macro p̃fect⁹: ac p istiusmõi ĩ dignitates & tædia causa extitit mortis dato tñ (ut qdã putãt) etiã ueneno. Nec defũctæ ullũ honorẽ h̃uit: p̃spexitq; e triclinio ardentẽ rogũ: Fratrẽ tiberiũ in opinãtẽ repẽte imisso tribũo militũ iteremit. Syllanũ itẽ socerũ ad necẽ secãdasq;

stentia. Insectatiõe. criminatiõe: q̃ eñ põt eẽ maior isectatio q̃ optio pricipi obiicere incestũ filiæ rẽ p̃fecto teterrimã atq; dignissimã omni uitupatiõe. Actiacas. qbus apđ Actiũ Anto. Cleopatrãq; p̃fligauit. Siculas qbus Sextũ põpe. in sicilia debellauit

Feriis so. moris est ut dies illi inter festos referant & solẽniter celebrẽtur: qbus uictoria ex deuictis hostibus p̃ta est sicuti Bononiẽses iã multos annos celebrant diui Raphaelis diẽ cursusq; equorũ pnicissimoq; exhibet ad perpetuũ uictoriæ ptæ monumentũ. Caligula uero utpote oĩm bipedũ pessimus noluit uictorias Augusti uictoriarũq; dies celebrari: ut essent feriati & solẽniter colerẽt tanq̃ ille uictoriæ fuissent romanis non salutiferæ sed exitiales & pestiferæ. Augustã. diximus antea Liuiã Augustæ nomẽ accepisse cum Augusto Cæsari nupsisset. Feriæ solemnes.

Proauiã Liuia Dru. genuit: ex quo natus ẽ Germa. Caligu. pater & ita illa erat Caligulæ p̃auia ille uero Liuiæ pronepos. Vlyxem sto. Caligula uolens insectari Li. tanq̃ uafrã & ueteratricẽ fœminam frequenter eam appellabat ulyxem stolatum. tanq̃ inter fœminas esset alter ulyxes: qui omniũ (ut notissimum est) fuisse fertur callidissimus & uaferrimus. stolatum ideo appellabat qa fœmina erat: est enim stola uestis matronalis Orati. ad talos stola demissa & circundata palla. Vale. in capite de pudicitia te custode matronalis stola censetur. a Mar. dicitur pudor stolatus pro matronali. Idẽtidem frequenter. Ignobilitatis arguere. uetus & latina elocutio est. arguo te ignobilitatis stupri dedecoris. Decurione fun. tanq̃ non ro. fuisset sed municipalis ex municipio fundano: fundi aũt oppidum est ubi (si Ser. credimus) latium terminabatur. Ora. fundanæ ciuitatis meminit illo uersu fũdos aufidio luscο pretore libenter linquimus. hinc fundanus decurio: qui fundis agebat senatorem. fũdis natum tibe. esse quidam prodiderunt: sicut supra explicatũ est. Publicis mo. libris annalibus: actis non placet intelligere de sepulchris. Romæ. & nõ in municipio fũdano ut aiebat Caligula. Aufidium. maternũ liuiæ auum. Auiæ. antoniæ: ex qua germanicus natus est pater caligulæ. Secretũ. ut cũ eo colloq̃ret arbitris remotis. Præfectus cohortiũ. s. p̃torianarũ. Nec def. auiæ antoniæ. E tri. locus auget scelus ex cenatiõe eñ & ex ipa mẽsa. q. indulgẽs genio spectabat funus auiæ. Ardentẽ rogũ quo cadauer auiæ cõburebat. Secãdas fauces eodẽ gñe mortis periit tigillinus q auct. Tacito. apđ sinuesanas aq̃s sectis nouacula faucib⁹ infamẽ uitã fœdauit exitu ĩhonesto. Vlyxes stolatus. Stola. Stola tus pudor. Fundi. Tigillinus.

M. AN. Agrippæ: Marci agrippæ suo magis q̃ progenitorum splendore clari Agrippæ dicti qui in pedes nascuntur quasi ægre nati pli. impedes procedere nascentem contra naturam est quo argumẽto eos agrippas appellauerẽt ut ægre ptos qualiter. M. Agrippam ferunt genitum unico prope fœlicitatis exẽplo oĩbus ad hũc modum natis. Imaginibus: claris nominibus domestico uestẽmate. Matrem su. Agrippinã: q̃ Marci agrippæ & Iuliæ filia credita esset. Insectatione: criminatiõe & infamia. Actiacas: & siculas quibus Ant. & sextus Põ. uicti sunt: sed uerior lectio actiacam & siculam uictorias ut numerus multitudinis ad utrumq; referatur: ac si quis dicat Scipionem & lælium uiros optimos audio ueræ amicitiæ cultores fuisse: Ci. quid duo propugnacula belli punici. Gn. & P. Scipiones. Funestas exi. Vetuit. ce. dies. s. quibus ille ad actium & circa Siciliam nauali prelio hostes uicisset. Liuiam proa. patris sui Germani auiam: Liuia namq; drusũ genuit: drusus Germanũ. Germa. Cali. Vlyxẽ sto. uafrã. & astutã ut fuit inter græcos ulixes: stolatam uero fœminã dixit quippe q̃ stola amiciretur erat id. apud ro. pudicarum matronarum insigne: Mar. stolatum pudorem appellat: est q̃ stola græcũ uerbum q̃ illud sophoclis demõstrat ακεκειο μυοτολα. Ignobilitatis: humilis & obscuri generis. Decurione quid decuriones in municipiis & coloniis essent diximus publicis monumentis: publicorũ actuũ testionio Cali. cauillũ refellit. Aufidiũ lin. liuiæ auũ. Romæ & nõ in mũicipiis. Auiæ an. auiæ p̃rnæ. Secretũ: secretius colloquiũ. Macro p̃. p̃toris. s. p quẽ ut diximus Tybe. opp̃sserat. Indignitates: cõtũelias. Dato ue. nõ solũ cõtumeliis affecerit: sed uenenũ etiã ut celerius obiret pauerit. Fratrẽ tyberiũ. coheredẽ suũ ex druso tyberii filio ut supra oñdimus natũ. Syllanũ socerũ. M. syllanũ cuius filiam adhuc admodũ iuuenis duxit uxorem.

nouacula fauces cōpulit. Causatus in utroq; ꝙ hic ingressū se turbatius mare non esset secutus: ac spe occupādi urbē: si quid sibi per tēpestates accideret: remāsisset. Ille antidotum oboluisset: quasi ad precauenda uenena sua: sumptū. Quū & Syllanus impatientiam nauseæ uitasset: & molestiā nauigandi: & Tiberius ꝑpter assiduā & ingrauescētē tussim medicamento usus esset. Nam successorem imperii. Claudium patruum non nisi in ludibrium reseruauit.

De libidine eius cum omnibus sororibus.

CVm oibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit: plenoq; conuiuio singulas infra se uicissim collocabat uxore supra cubante. Ex his drusillam uitiasse uirginē pretextatus adhuc creditur. Atq; etiam in cōcubitu eius quondā deprehensus ab auia antonia apud quā simul educabātur. Mox Lucio Cassio longino cōsulari collocatā abduxit: & in modū iustæ uxoris ꝓpalā hūit. Hæredē quoq; bonorū atq; iperii æger instituit: eadē defūcta iustitiū indixit: in quo risisse: lauisse: cenasse cū parētib⁹: aut cōiuge libe risue capitale fuit: ac mœroris ipatiēs: quū repēte noctuq;

Nouacula. Vnde tonsores. Obolere. Antidotū antidutus. Nausea bundus.

PHI. Nouacula. cultro tonsorio ad radendū accōmodato. tonsores in italiam ex sicilia uenerunt adducente ticinio mena. ante intonsi fuere. Causatus. uelud causam allegans: Mar. sed iā causaris annos. Quod hic. s. syllanus. Ille. frater tibe. Antidotū oboluisset. odorē remedii cōtra uenena exhalasset. est eñ obolere grauiolētiam: uc odorēq; uehementiorē redolere. antidota. sicut uulgo notum est remedia dicūtur aduersus uenena: dicit & antidotus fœminino genere. A. gel. li. xvi. huius regis antidotus celebratissima est: q̄ mithridatia uocatur. gnatus Ser. antidotus uero multis mithridatia fertur consociata modis. Nauseæ. q̄ ex itinere maritimo subinde solet concitari. multi eñ ex cōspectiōe agitationeq; maris: undabūdi & æstuantis solent nauseare scri. Sc. ulyxē fuisse nauseabūdū: q tot annos agitatus est maritimis tēpestatibus. Tiberius. frater Caligulæ. Assiduā tus. refert Ser. ꝑtussim appellari tussim illā continenter iugiterq; sine intermissiōe uexantē. Claudiū in ludibriū reseruauit. sicut simulatio stultitiæ seruauit Brutū: ita uera in Claudio fatuitas uel simplicitas saluti fuit ne occideretur a caligula. pricipibus eñ aliena uirtus formidolosa ē. sicut ludibriū fuit Brutus in aula tarquiniorū: sic Clau. erat ꝑ ludibrio apud Caiū. attamē refert Iosephus. caiū q̄sisse occasionē: qua claudiū posset occidere: subornasseq; calūniatorē calistū libertorū potētissimū.

Cōmodus imperator.

Cū so. refert Eutro. Cali. nō solū cōstuprasse sorores sed etiā ex una nataz filiā cognouisse. Cōmodus iperator: q natus ē eo die quo caligula: tāq̄ eūdem hēret horoscopū & ipse sorores cōstuprauit cōcubinasq; suas sub oculis suis ꝯstuprari ab amicis iubebat. Venus cū luna i. xii. ab horoscopo loco ꝯstituta facit ut cū sororibus coeāt aut cū filiabus. Fortasse talis fuit Cali. genitura. Vicissim modo. hanc mō illā. Vxore sua su. cu. in supiori & ob hoc honoratiori loco in mensa discūbēte. Sicut infra accubare est in inferiore loco recūbere L. i. Tū illam infra eum accubantē negasse unq̄ uidisse queq̄ securi ferientē. Ora. in ser. Nomentanus erat sup ipm: portius infra. seri. Vale. apud antiquos fœminas sedētes nō cubantes cœnitauisse: cū uiri ipsi cubātes epularent. Infra se. Ora. summus ego: & iuxta turinus: & infra portius. Prætextatus adhuc. cū nōdū puerilē excessisset ætatē Simul. ipse & Drusilla soror. Cassio lōgino: inter iurisc. celebrat Cassius Lōginus natus ex filia Tuberōis: q̄ fuit nepti. Ser. Sulpitii: quē Caligula ciuitate expulit: q mos reuocatus a uespasiano diē suū rōæ obiit. hic alius ē: qđ ex ꝑnoie liquet: nā ille iuris cō. Caius dictus ē: cū hic Lucius nūcuparet. Abduxit. eripuit. Iustæ legitimæ. Iustitiū indixit. supra docuimus iustitiū eē luctū publicū & indici solere. in reipu. calamitatibus & ꝑ magnos tumultus. In quo: tpe iustitii. Lauisse: balneis uti ē delitiari & uoluptati: ideoq; Caius si qs tpe iustitii ob sororis obitū indicti delitiis balnearibus indulsisset: uoluit id capitali pœna puniri. Risisse: risū noluit esse liberū cū tamē uix cohiberi sæpissime possit est enim res imperiosissima & cum impetu erumpens. ideoq; ut inquit Aristoteles in. vii. ethicorū. dāda est uenia his qui risum tenere conati accumulatum mox emittunt: ut accidit zenophanto. Caligula uero nō solum ueniam non dabat ridentibus: sed eos capitali supplicio afficiebat tanquam riderent ipso lugente & gauderent ipso mœrente ob obitum Drusille sororis simul & uxoris.

Vicissim. Cassius longinus. Iustitium. zenophantus risum retinere nō poterat.

M. AN. Nouacula: rasorio cultro: Mar. in lalagem hoc salamendra notet uel seua nouacula nudet. Causatus: causam & ꝑtextū afferens. Turbarius ma. concitatius ac ꝑ hoc tractatu difficilius. Antidotū: remediū cōtra uenena. q. ex aduersu sūptū siue datū: sunt fere antidota & ipsa uenena sed cōtra uenenum q̄sita: in qbus sym phatia illa a græcis celebrata & a pli. non uno loco repetita ꝑcipue deprehendit ab antidoto fit antidotarius liber quo Atindutorū cōtinentur ꝑcepta: quale illud ex mitridatis scrinio depromptū fuisse constat: ex duabus nucibus siccis totidemq; ficis & foliis rutæ. xx. cum grano salis contritis aduersus presentis diei uenenū quæsitū. Oboluisset: ad suspitionem occultam antidoti sumpti odorē sustulisset: ut sit oboleo pro aboleo: queadmodū obsideo assideo: & obeo pro adeo aut quod magis placet oboluisset. sic enim quidam codices habent antidotū olens anima eum aduersus uenenū sūpti coarguisset. Sua: a se parata. Nauseæ: stomachi fluctuationem. Nam successorem: tacite occurrens antipophoræ causam explicat cur & claudium non occiderit. Cum omnibus soro. agrippina Liuilla & Drusilla. Stupri con. q. d. non contentus stuprum intulisse: sed in nefario etiam congressu perseuerauit. Infra se: inferiore loco. Vxore cœsonia aut alia ab ea diuersa: plures eni habuit uxores. Virginem: intactam. Pretextatus: adhuc puer. Collocatam: matrimonio iunctam. Abduxit: ademit. Iustæ: legitiæ tam aperte quā solet si legitima fuisset uxor. Hæredem: Drusillam dico. Æger: infirmus morbo implicitus. In quo: quo iusticio tenēte. Risisse: si qui ridere eēt ausus. Capitale fuit. capitali crimini datū

PHI. Profugisset ab urbe: Seneca in lib. quem scri. de breuitate uitæ: hæc refert. C. Cæsar amissa sorore Drusilla conspectum conuersationemq; ciuium suorũ profugit exequiisq; sororis suæ nõ interfuit: iusta sorori nõ præstitit: proh pudor imperii: principis lugentis sororem alea solatiũ animi fuit: idem ille Caius furiosa incõstantia modo barbam capillũq; summittens. Capillo promis. immisso & ad longitudinẽ nutrito mœroris causa: promittere enim est immittere & ad longitudinẽ alere: inde promissa barba dicitur a poeta. Per no. Dru. deie. deierare est ualde iurare: hæc enim particula de interdum ual de significat: sicut docet Donatus: inde deamo & deiero cum incremento dicuntur: & deiurium ab. Au. Gel. eleganter dictum ipsum iusiurandum: quẽadmodũ deierare solemus per nomen numinis: ita hic per nomẽ sororis iurabat. Exoletis. adultioribus cynedis: ab exoleo uerbo deducit exoletus Plautus domi reliqui exoletam uirginem grandẽq; exoleuerat ut interpretatur Prisc. in. ix. Prostrauerit: prostituerit: subiecerit: q; constuprãdas: unde pudicitiæ prostratæ dixit in cæsare. Itidem Cõmodus cõcubinas suas cõstuprari iubebat ipso uoluptatis conspiciente. In cã Aemi. Le. Iosephus lib. xix. ãtiquitatũ refert Aemiliũ Regulũ plurimos cõgregasse ut siue per illos siue per semetipsũ alacriter Caium interimeret. Idem ait minutianũ nõ paruã hominũ multitudinẽ ad Caium opprimendũ cõparasse ut Lepidum ulcisceretur amicũ suum: quem cũ aliquibus suis conciuibus Caius extinxerat: unde & sibi timebat ne similia a. C. pateretur. Quasi adul. tanq̃ adulteriũ cõmisissent cum Lepi. æmilio: quas & ipse prostituerat. Tres gla. duos. s. propter duas sorores agrippinã & Liuiã: tertiũ uero propter æmiliũ Lepi. tanq̃ cõsciæ cũ illo fuissent insidiarũ. Marti ul. dictũ est supius quẽadmodũ Augu. extruxit ædẽ Marti cognomẽto ultori: quã uouerat bello philippẽsi ultiõe paterna suscepto. Elogio: elogiũ dicimus testificationẽ tã in bonã ptẽ q̃ in malã: id uerbũ frequẽter inuenies apud iuriscõ. Sene. Decessit negociator testamẽto oĩm bonorũ suorũ reliqt formosam hæredẽ: & adiecit elogiũ: qa pudicã cõperi. Ad officiũ. absolute officiũ dicimus id quod nouæ nuptæ deducendæ nuptialisq; põpæ celebrandæ impendit: Iuuenalis officiũ cras primo sole mihi peragendũ in ualle Quirini: olim Atherius orator cum defenderet reum libertinũ: cui obiiciebat: q, patroni concubinus fuisset dixisse fertur impudicitia in ingenuo crimen est: in seruo necessitas: in liberto officiũ: ex eo impudici & obsceni aliq̃diu officiosi uocitati sunt. Ad se. tanq̃ uxor sua esset: ex hoc satis liquet cur dixerit matrimonia contraxerit turpius an dimiserit: nonne turpissimũ est matrimoniũ ita contractum: imperando ut aliena uxor ad ipsum deducatur: nonne dimissio turpior: repudiando statim & mox relegando: nimirũ talia sunt plena omnis dedecoris atq; dehonestamenti. Prioris ma. s. C. Piso. Adhibitũ. s. Caligulã inuitatũ a Piso. ad nuptias. Tẽpore me. illis. s. duobus annis: qui fuerũt inter repudiũ & relegationẽ.

Alea solatium lugentis. Promissus capillus. Promittere. Deierare. Deiurium. Prostrare. Aemilius regulus. Elogium. Officium. Impudicitia in liberto officiũ. Officiosi impudici.

profugisset ab urbe: transcurrisset q; cãpaniam. Syracusas petiit: rursusq; inde propere rediit: barba capilloq; promisso: nec unq̃ postea q̃uiscunq; de rebus ne pro cõcione quidẽ populi aut apud milites nisi per nomen Drusillæ deierauit. Reliquas sorores nec cupiditate tanta nec dignatione dilexit: ut quas sæpe exoletis suis prostrauerit: quo facilius eas in causa Aemilii Lepidi condemnauit quasi adulteras: & insidiarum aduersus se conscias: & nec solum chirographa omnium requisita fraude ac stupro diuulgauit: sed & tres gladios in nece sua præparatos Marti ultori addito elogio consecrauit.

De matrimoniis & uxoribus eius.

MAtrimonia contraxerit turpius: an dimiserit: an tenuerit non est facile discernere. Liuiam horestillam C. Pisoni nubentem quum ad officium & ipse uenisset ad se deduci imperauit: intraq; paucos dies repudiatam biennio post relegauit: q, reperisse usum prioris mariti tẽpore medio uidebat. Alii tradũt adhibitũ cœnæ nuptiali mandasse ad Pisonẽ contra accũbentẽ: noli uxorem meã premere: statimq; e conuiuio abduxisse eam: ac proximo die edixisse matrimoniũ sibi repertũ exemplo Romuli & Augusti.

Ad pi. neogamon. i. nouũ maritũ: cui nubebat Liuia horestilla. Contra accubantẽ: e regione & ut dici solet: ex opposito discũbentem. Premere: ex more sponsorũ qui subagitant in conuiuio sponsas.

Neogamos

M. AN. Transcurrisset: celeri quodã & inregecto pene trãscursu euasisset. Quãuiscũq; de rebus: de rebus q̃tũuis amplipõderis. Deierauit iurare pseuerauerit. Reliq̃s soro. Liuillã & Agrippinã. Dignatiõe: honore: dignitate. Prostrauerit stuprãdis subiecerit. Quo: q̃ propter. In cã Aemilii lepi. q in caligulã cũ pluribus cõiurarat Iose. hispano gñe ortũ æmiliũ Lepidũ signare uĩ de eius piuratiõe apd eũdẽ plura. Chirographa: libello ppria manu notatos. Requisita: dubiũ q Caligu. sororibus fraude extorserit: an ille potius stupri psuetudie a piuratiõis pscíis requisierit: qbus uulgatis nõ solũ cõspiratio patefacta: sed & illarũ etiã adulteria innotuere. Diuulgauit: in apertũ rettulit. Elogio: testificatiõe. Cõtraxerit: q̃siuerit. Turpius: ĩpudẽtius ac minus honeste. An dimiserit: soluerit: repudiarit. An tenue. retinere pseuerauerit. Ad officiũ: ad nuptias celebrãdas. Ad se domũ suã. Repetisse usum: cõgressum. Prioris: mariti: pisonis. Tẽpore medio: biennio. s. Adhibitũ admotum: uocatũ. Mãdasse: Pisoni iussisse. Vxorẽ meã: quã mihi uxorem destinaui. Præm: re: illi hærere: inniti: imminere.

HHI. Edixisse: p edictũ publicasse. Exẽplo Rõuli. historia notissima ẽ quẽadmodũ Rõulus ex raptu sabiãrũ sibi reppit uxorẽ nõie Hersiliã: de q̃ sic ait Silius in. xiii. prĩcorũ uis & martigenæ thalamos spectare Quirini Hersiliã certe: hirsutos cũ sperneret oligẽs uicina pceos pastori rapta marito: hæc in deã demutata est: quã horã uocant: de qua intellexit Gelli. in. xii. scribẽs salatiã esse Neptuni: horã Quirini nerienẽ martis. Oui. in. xiiii. Mutat horãq; uocat q̃ nũc dea iũcta Quirino est. Augusti: q Liuiã Drusillã pregnantẽ abduxit a matrimonio Tiberii Nero.

Hersilia uxor romuli. Hora quirino iuncta.

Loliam Paulinam Caio mémio consularis exercitus regenti nuptam facta mentione auiæ eius ut quondam pulcherrimæ subito ex prouincia euocauit; ac perductam a marito coniunxit sibi: breuiq; missam fecit īterdicto cuiusq; in perpetuum coitu. Cæsoniam neq; facie insigni: neq; ætate integra: matremq; iam ex alio uiro trium filiarum: sed luxuriæ ac lasciuæ perditæ: & ardentius & constantius amauit: ut sæpe chlamyde peltaq; & galea armatam & iuxta adequitantem militibus ostenderit: amicis uero etiam nudam. Quam enixam uxorio nomine dignatus est: uno atq; eodē die professus & maritum se eius & patrem infantis ex ea natæ. Infantem autem Iuliam Drusillam appellatam per omniū dearum templa circunferens Mineruæ gremio imposuit: alendamq; & instituendam commendauit. Nec ullo firmiore indicio sui seminis esse credebat: q̄ feritatis: que illi quoq; tanta iam tunc erat: ut infestis digitis ora & oculos simul ludētium infantium incesseret.

De crudelitate eius contra propinquos & cæteros.

Eue ac frigidum sit his addere quo ꝓpinquos amicosq; pacto tractauit. Ptolemæum regis Iubæ filiū

Lolia paulina.

Loliā pau. scri. Pli. se uidisse Loliā paulinā Cai principis uxorē in sponsaliū cerimoniarū cœnā smaragdis margaritisq; opertam alterno textu fulgentibus: toto capite: crinibus spiris: auribus: collo: monilibus: digitisq; nec dona prodigi principis illa fuerant: sed auitæ opes prouinciarum. s. spoliis partæ. Auiæ eius. s. Loliæ paulinæ: tāq̄ in nepte regenerata uideri posset auita pulchritudo: sæpe enim nepotes neptesq; reddunt similitudinem auorum & auiarum: sicut ille Niceus nobilis poeta in auum degenerauit Ethiopem. Perductam: quasi per uim abductā

Perducere.

perducere enim in uitarum personarum: unde perductores dicti. Interdicto: uetito prohibitoq: pœna profecto

Quo tpe fœminæ. coitū magis appetāt

nō leuis est hæc ad fœminā puniendam; quod enim potest fœminæ maximæq; uiriosæ esse grauius: q̄ priuari concubitu: in quo summū bonū collocauit: fœminæ Plinio Aristote. Hesiodo auctoribus: auidiores sunt coitus æstiuo tempore: uiri uero hiberno

Aetas integra.

Neq; æta. inte. ætas integra dicitur ipsa iuuenta: que plena est; & sanguine uiget: qui est iteger in iuuenibus & ut dicunt physici minuitur senio. Virgil. Vos o quibus integer æui sanguis ait. Idem in. ix. æneī. atq; integer æui Ascanius: hoc est (ut exponit Seruī.) adolescens: cui adhuc ætas integra superest. Scribit Auicenna ætatē adolescentiæ esse usq; ad. xxx. annū: ætatem

Aetas pulchritudis.

uero consistentiæ: quæ uocatur ætas pulchritudinis esse fere usq; ad. xl. annum. Aetatē uero minuendi dici cuȝ uirtus amittitur: quæ est ætas senectutis.

Mater.

Matremque scilicet pepererat ex priore marito est eni māter ut dialectici dicunt relatiuum nomen: sicut & pater: quod ad aliquid refertur.

Chlamis pelta. Lunata pelta.

Chlamide: ornamenta sunt militaria de quibus supra satis ac sup: est eni pelta scutum amazonicum lunatum: unde lunatas peltas dixit poeta.

Cādaules

Nudam in hoc imitatus est: candaulem lidiæ regem qui uxorem gygi sodali suo nudam demonstrauit: quo facto sibi exitium & gygi regnum comparauit historia: traditur a Iustino: & Hero. copiosissime.

Eniti.

Enixam: cum peperisset: eniti enim parere est. Vxorio: ut uxor principis uocaretꝰ. Per tē. cir. auctor est Iosephus Caium ad tantā insaniā prorupisse: ut cū ei filia fuisset exortæ: eam perducens in capitoliū super genua simulachri constitueret: cōmunē sibi natā Iouiq; confirmans duos patres uni proli cōstituens.

Minerua sine matre cur.

Mineruæ gre. Cice. quōdā gloriatus est se a Minerua omnes artes edoctum fuisse. Instituendā: institutis disciplinisq; formandā ab ipsa Minerua utpote artium dea scitu dignum relatuq; est qđ tradit Martianus de Minerua eā. s. natā esse sine matre: qm̄ in fœminis prudentia nō est: cuius dea est ipsa mineruа uersus Martiani sunt hi. in hymno Palladis: quam de patre ferunt sine matris fœdere natam. Prouida consiliū quod nescit curia matrum: huic sententiæ astipulatur illud Aristo. ex. ii. politico. consilium in fœmina esse inualidum. Iam tunc: adhuc infanti. Incesseret: impeteret: inuaderet.

M. AN. Edixisse: edicto denūciasse. Romul: qui hersiliam rapuit: fuit eni ea una ex Sabinis: q̄ raptæ fuerāt xxx. numero fuisse quidā tradiderunt: Vale. antias quingentas. xxvii. Iubas sexcentas numero tresq; &. lxxx. Plures hersiliam Romulo cessisse affirmant. quidā tamē in qbus Lenodotus fuisse uideī nō Romulo sed hostilio claro inter Ro. uero nupsisse ꝓdiderūt. Augusti: siquidē ille festinatas Liuiæ nuptias suspectiores reddidit. Loliā pau. Pli. loliā paulinā que fuit. C. principis matrona. Nuptā: memio locatā: Euse. auctor est memiū a Caligu. impulsuȝ ut scriberet uxorē suā esse sibi filiā. Auiæ eius: loliæ. Quōdā: quū forma. s. & ætate floreret. Ex ꝓui. quo maritum fuerat secuta. Productā: a marito abductā. Cœsoniam: Pōponii orphitii ut Pli. scribit & uestile filiam octauo mense: quod raro accidit: natam crediī Cali. ab ea amatorio poculo cōmuni sensu alienatus. Iu. cui totam tremuli frontē cœsonia pulli infudit. Neq; æta. inte. sed florenti illius parte exacta. Perditæ: effrenatæ.

Clamydæ: militari ueste pallio pene aduersæ: Plau. puer cape clamidem & da palliū. Pelta scuto Vir. ducit amazonidum lunatis agmina peltis: Nudam: ostenderit. Q uā eni. partu solutā. Vxorio no. uxoris appellatione dignatus est. Vno eo. die: eadē luce se & puerperæ maritū & puellæ patrē ꝓfessus est: quo intelligi potest nō prius eam ꝑ uxore habuisse q̄ ex illa Pater sit factus. Sui se. a se genitā. Feritatis: quia paterna feritate esset prædita. Illi drusillæ. Infestis: uiolentis & ad iniuriam propensi. Incesseret: infestaret.

PHI. Ptolemæum regis iubæ filium: scribit Plutar. in Antonio Cleopatram Antonii & Cleopatræ filiam nupsisse Iubæ regi humanissimo & pulcherrimo. Tranquil. sentire uidetur nō cleopatram fuisse appellatam filiā M. Antonii: sed helenem: que nupsit Iubæ: uidetur hic esse ille Ptolomæus: quē ꝓdidit Pli. in. v. a. C. Cæsare necatum: cuius mortem dum ulcisci conatur seruus Edemon mouit arma romana.

Consobrinū: cōsobrinos appellamus auctore Donato eos: qui ex fratre & sorore nati sunt: sobrini uero ex duabus sororibus dicunt quasi sororini: patrueles autē ex fratribus noiant: preterea cōsobrinus ꝓpinquitatis nomē est: & in hoc significatu accipit hic a Tranquillo: tanq̄ cōsobrinū dicas necessariū & ꝓpinquitate coniunctū. Pro necess. iure hoc ad Ptolomeū cōsobrinū referendū: necessitudo eni dicit ius qddā & vinculū religiosæ cōiunctionis affinitatisue. Pro mer. grā: hoc ad macronē & Enniā referri debet: qbus adiutoribus imperiū adeptus est Caligula: de qbus dictū est in supioribus. Ad es. si. oc. sensus est. Caligula pmisit quosdam senatores togatos instar ante ambulonū atq; satellitū cursitare sibi iter facienti in carruca: est eni essedū genus currus: unū & essedarii dicti de quo suo loco dictū ē: legimus apd Diodorū & Pli. sesostrē ægipti regem fuisse tam superbū tāq̄ insolentē ut reges solitus sit iungere ad currum loco equorū: & sic triūphare: ireq; ad tēpla; & per urbē iter facere: hic lucani illud est: uenit ad occasum mūdiq; extrema sesostris: qui pharios currus regū ceruicibus egit. Modo ad plu. ad thorū tricliniarē: nā pluteū tabulam dicimus & accipimus ꝓ fulcro ipsius thori discubitorii. Mart. Nā pluteo uindice tutus erat: sūt & plutei militares de qbus Cæsar in cōmētariis. Et pluteus grāmaticalis: de quo Persi. Nec pluteum cædit. Sydo. grāmaticales pluteos: aut athenei: cuneos: aut armaria extructa bibliopolarū. A Pluteo q̄ tabula est: deriuat plutealis: unde a Cice. dicta sigilla plutealia imagunculæ pluteis hoc est tabulis inclusæ. Locus est mendosus: & obiter emaculandus in epistolis ad Atticū: in qbus sic legitur: preterea lippos tibi mando quos in tectorio Atrioli possim includere & putealia sigillata duo. In paucissimis his uerbis triplex menda inoleuit: nam pro lippos legendum est typos: significat autem typus formam figuram; & ueluti exemplar: sicuti in sacris litteris dicitur arca esse typus ecclesiæ: & sexcenta similia. Illud uero putealia sigillata corrige plutealia sigilla: petit enim ab Attico fictilia simulachra; que pluteis ueluti loculamentis continentur: unde est illud: pluteum seruare cleanthas. Ad pedes. Seneca libro tertio. de bene. seruus qui cœnanti ad pedes steterat: narrat: que inter cœnā ebrius dixisset: seri. Agretius grāmaticus circūpedes dici obsequia seruorū ante pedes amicorum hinc est illud Luculenter a Cice. dictū in uerrinis: seruos artifices pupilli cū haberet domi: circūpedes autē homines formosos & litteratos suos esse dicebat: Mar. a pedibus ea forma seruos noiat: qua a manu; ab epistolis: a secretis nūcupant: de quibus alibi pluribus Caligula cū tractaret senatores: perinde ac togata mancipia: quosdā habebat ad pedes. i. loco eorum ministrorum: qui dominis ad pedes stare dicuntur: sicut ad manum dixit Cicero fuisse seruum Graccho.

Cōsobrini. Sobrini. Patrueles. Necessitudo. Essedum. Essedarii. Reges ad currum sesostris. Pluteus. Plutealia sigilla. Locus Ciceronis. Typus. Ad pedes. Circūpedes. A pedibus.

consobrinū suū (erat eni & is. M. Antonii ex helene filia nepos) & in primis ipsum Macronē ipsam Enniā adiutores imperii: quibus omnibus ꝓ necessitudinis iure: proq; meritorū gratia cruenta mors persoluta est nihilo reuerentior leniorue erga senatum: quosdam summis honoribus functos ad essedum: sibi occurre togatos per aliquot passuum milia: & cœnanti modo ad pluteū: modo ad pedes stare succinctos lintheo passus est. Alios cum clam interemisset citare nihilo minus ut uiuos perseuerauit: paucos post dies uoluntaria morte periisse mētitus. Consulibus oblitis de natali suo edicere abrogauit magistratū: fuitq; per triduū. sine summa potestate respu. Quæstorem suum in coniuratione nominatum flagellauit uestē detracta: subiectaq; militum pedibus: quo firme uerberaturi insisterent. Simili superbia uiolētiaq;

M. AN. Leue & sri. minore detestatione dignū: siquis maiora eius attēdat scelera. Cōsobrinū: mīor Antonia Antonii & Octa. filia: ex Druso Germanicū genuit: Germanicus Cali. Anto. ꝓnepotē cōtra Helenæ eiusdē triūuiri filia que ex cleopatra orta est iubæ nupsit: iuba Ptolemæū ut Tranquil. ait genuit: Ptolemæus ergo nepos fuit nō ꝓnepos: quod si ita est qua ratione cōsobrini dici poss nt: quum ne in gradu quidā sanguinis cōueniāt. Tranquil. uiderit: uide tamē ne cū idē inqt erat is Anto. ex helenæ filia nepos: fecisset: interim Ptolemei & iubæ patris mentionē iubā Antonii nepotē nō Ptolo. dixerit nā ꝓnomē illud ad utrunq; referri potest: ut iubas Ptolo. pater fuerit: helenes & iubæ filius: sic Antonii nepos Ptolomæus uero ex secūdo iubba ortus ꝓnepos: sed qd duo fuerint iubæ post illū qui a C. Cæsare uictus sibi mortē cōsciuit nō repio: Spartianus Traianū Adriani cōsobrinū appellat cū nō multo ante Aelii patris ipsius adriani cōsobrinū dixisset: illud adiciā Plutār. cleopatræ & Antonii filiā que iubæ nupsit nō helenē ut Trāq̄l. ꝓdidit: s; cleopatrā ait appellatā. De Ptolemei cede Pli. Romana inqt arma ꝓmū Clau. principe in mauritaniā bellauere ptolemæū regē a. C. Cæs. interēptū ulciscente liberto Aedemone. Enniā per quā fuerat Macroni insinuatus. Cruēta mors: nō ueneno aut citra cruorē sed ferro illata. Quosdā: senatorii ordinis. Ad es. ad currū. Ad plu. plutei crates erant corio crudo intextæ: q̄ apponi solebāt militibus opus facientibus Tabulæ ad hæc quibus aliqd presepit plutei sunt dicti: Iu. & iubet archetipos pluteū seruare cleantas; de loco igit tabulis circa triclinares toros septo intelligi credo oportere. Ad pe. infra se.

PHI. Succinctos lintheo: more ministrorum. Oratius. Succinctus cursitat hospes. Natali suo edicere. per edictum publicare diem sum natalem: ut scilicet a po. Ro. coleretur. Abrogauit: sustulit detraxit ademit: derogatur legi cum pars detrahitur: abrogatur legi cum prorsus tollitur obrogare uero est legis prioris infirmandæ causa legem aliam ferre. Cicero tria hæc uerba iunctim locauit quadam ad Atticum epistola cum ait: abrogare derogare obrogare sine fraude sua non liceat. Sine summa potestate: sine consulibus: est enim consularis potestas Romæ summa & maxima. Coniuratione facta scilicet aduersus ipsum Caligulam: ea significari uidetur que auctore Aemilio Lepido facta est uel quæ mox per minutianum excitata. Firme insisterent. tanq̄ uestis pedes uirgatorum contineret ne per lubricum pauimentum laberentur.

Derogat. Abrogat. Obrogare.

Cæteros ordines equestrẽ & plebeiũ. Gratuita loca:gratis & sine mercede cõcessa occupãtibus. Elisi:obtriti exanimati p elisionẽ & cõculcationẽ:dũ fustibus e circo tumultuosissime abiguntur. Et equitẽ:ordinẽ equestrẽ

Decimæ. Decimas:nomẽ est iperatoriæ liberalitatis:de quibus credo locutũ esse epigrãmatariũ poetã sic scribẽtẽ. Cũ data sint equiti bis quinq; numismata:quare bis decies solus sextiliane bibis:uidetˀ autẽ innuere datas esse solis equitibus decimas:& est sensus:cũ celerius solito daret decimas effecit ut plebeii & infimi occuparẽt loca equitũ: ex quo rixæ oriebantˀ inter equites indignãtes occupari sua sedilia & p plebeios occupantes:quid si legamus decima & referas ad horã:quod magis placet:ut sit sensus Caligulã exhibuisse histriones in ludis ãte decimã horã:ut ex hoc plebeii causa spectãdi occuparent equitũ sedilia: unde discordiæ qđ cupiebat princeps exoriebantˀ inter plæbẽ & equites. Maturius:citius & festinãtius:q̃ ex more dari solerẽt. Vt eq̃stres:corrige

cæteros tractauit ordines. Inquietatus fremitu gratuita in circo loca de media nocte occupantiũ omnes fustibus abegit: elisiq; per eũ tumultũ uiginti amplius equites Romani totidem matronæ super innumeram turbam cæterã. Scænicis ludis inter plebẽ & equitẽ causam discordiarũ serens decima maturius dabat: ut equestria ab infimo quoq; occuparẽt. Gladiatorio munere reductis interdũ flagrãtissimo sole uelis emitti queq̃ uetabat. Remotoq; ordiario apparatu rabidis feris uilissimos senioq; cõfectos gladiatores quoq; pegmares p̃res: familiarũ notos sȝ insignes debilitare aliq̃ corpis

Equestria. equestria: sunt eni equestria loca in quibus equites spectantes sedebant

Popularia. sicut popularia in quibus populus & plebes spectare cõsueuerat; unde infra dicet Tranquillus: quia pars maior intra poplˀaria deciderat: de equestribus

Velis forũ iñbrare. sic inquit Seneca:cũ in theatrũ ueni si plena sunt equestria. Reductis uelis:forũ integi solebat qñ gladiatoria spectacula edebantur:unde ait Pli. Cæsarem totum romanum forum intexisse:quod munere ipso gladiatorio mirabilius uisum tradunt. Marcellus uelis forum inumbrauit ut salubrius litigantes consisterent: carbasina uela primus in theatro duxisse traditur Lentulus spinter apollinaribus ludis Caligula ut pestifer ex omni parte esset.ro. po. spectacula quoq; que uoluptatis causa comperta sunt;conuertebat in supplicium cum sublatis & complicatis uelis spectaculorum spectatores æstu solis feruentissimo conficerentur. Emitti e spectaculo:uolebat enim sublatis uelis flagrantia solis spectatores infestari.

M. AN. Succinctos:ministeri causa expeditos. Voluntaria morte:quã sibi ipsis ultro consciuissent. Edicere: edicto significare ut natalis illius dies celebraretur. Abrogauit:ademit. Sine summa potestate:sine consulibus. Coniuratione: æmiliana credo. Inquietatus: quietis hora molestatus. Fremitu: discursu & clamore loca in circo per noctem occupantium subiacet enim. Circus palatio. Gratuita loca. quæ primo aduentibus uacabant utpote omnibus communia. Tumultum:subitam fugientibus trepidationem

Elisi: nocturno compressu enecti. Decimas:congiarii id genus fuisse crediderim quum sit decima alioquin cuiusq; rei portio. quam ueteres diis offerre solebant. Maturius: tempestiuius q̃ dari consueuissent:erant & decimæ tributi genus siue uectigalis:Cice. neq; ex portu neq; ex decimis neq; ex scriptura uectigal seruari potest.

Equestres:loca unde equites spectabant:quæ & equestria sunt dicta:Anneus Seneca equestria omniũ equitũ romanorum sunt; & rursus quum in theatrum ueni si plena sunt equestria: Iu. & de puluino surgat equestri. Ab infi. quoq; :qui accipiendæ decimæ cupiditate confuso ordine:aut equestria occupare ut propius adesset:aut certe per illa nondum equitum multitudine referta temere ruerent:neutrum enim sine ordinis iniuria indignationesq; fieri poterant:Iosephus in ludis qui in honore. C. cæsaris in palatio celebrabantur id accidisse significare uidetur. Reductis:complicatis: Velis quibus theatrum flagranti die inumbrabatur: Mar. & pompeiano uela negata noto: ad quos casus: sæpe enim uentorum ui uela ipsa intendi non poterant umbellis uti consueuere. Mar. accipe quæ nimios uincant umbracula soles: sit licet & uentus te tua uela tegent; publica igitur uela caligula æstuanti die ut populum incommodo afficeret medio spectaculo obstructis theatri exitibus nequis abire posset repẽte complicari iubebat: dignus ipse qui si qua superfuisset illi populo maiorum indoles subito in cursu in crucem sublatus non solum per æstum & contumeliam ẽminentissima theatri parte torqueretur: sed caucaseis etiam rupibus religatus ut de prometheo uetustas fabulata est rediuiuis uisceribus aquilas & uultures pauisset. Emitti uetabat:ut ad unum omnes æstu conficeret.

PHI. Ordinario appatu:p apparatũ ordinariũ mũeris gladiatorii intelligit gladiatores in gladiatura exercitatos & armaturas gladiatorias: qbus digladiabãtˀ ad pascẽdos oclˀos spectatorũ:bestiarii quoq; q aduersus feras

Bestiarii. depugnãt erãt ordiarii. Caligula hoc legitio appatu sublato in locũ firmissimorũ famosissimorũq; gladiatorũ substituit gladiatores senio debilitatos:quos pegmares Tranquillus appellat tanq̃ in pegmate solito depugnare: q

Pegmares. letioris opæ: & magis puerilis q̃ gladiatoriæ pugnæ certamẽ est:hi feris maxĩe sæuiẽtibus obiiciebantˀ: a qbus tru

Pegmata. culẽter lacerabãtˀ:sũt. n. pegmata machinæ ex ligno ɔpactæ q̃ in põpa uoluptatis eã circũferri solebãt:dñr pegmata

Locus a uerbo græco. παιζω. qđ ẽ ludo:siue πηγνυμι qđ sigñat pãgo & extruo:de his. Se. ad Lucil. scri.tradit hæc:his

Martialis. annũeres licet machinatores q pegmata p se surgẽtia excogitãt & tabulata in sublime crescẽtia: hinc illud ab epigrãmatario poeta dictum est. Et crescunt media pegmata celsa uia. Seruius in. iii. cõmenta. geor. refert pegmata cõponi solita ab editoribus ludorum theatraliũ. Iosephus in. vii. belli iudaici docet queadmodũ in põpa triumphi: quẽ Titus & Vespasia. imperatores ex deuictis hierosolymis cõmuniter egerunt:maximũ stuporem pegmata que portabantˀ attulerũt: multa enim in tertiũ nidũ quartũq; surgebant: magnificentia fabricæ cũ admiratione delectabat. In his machinis simulachrum belli representatum fuisse significat; ut alii fugere alii capi uiderentur;& per singula pegmata dux captæ ciuitatis agebatur;ita ut captus fuerat ordinatus. Plini. quoq; auctor est in

xxiiii. pegma in circo ductū fuisse a Caio pricipe:in quo fuere argenti libræ centū. xxiiii. uidet Tranquillus gladia tores appellare pegmares nō eos qui pegmata baiulabant: sed q ex pegmate depugnabant: ita eni interpretamur subnixi auctoritate Iosephi docentis simulachra pugnæ ex machinis pegmatum edi solita fuisse: hoc erāt crudele miserandūq; spectaculū uidere nō solum gladiatores: sed etiaȝ patres familiarum debiles obiici feris truculentis.
Subiiciebat: substituebat. Horreis præclusis: horrea nō tam receptacula frumenti q̄ aliarū quoq; rerū repositoria dici testes sunt eruditi & in primis iurisc̄ō. qui pluribus in locis & peculiariter in titu. de cōtra. emp. horrea Horrea.

subiiciebat. Ac nonnunquam horreis preclusis populo famem indixit.

Item de sæuitia & crudelitate eiusdem.

SAeuitiam ingenii per hæc maxime ostendit quum ad saginam ferarum muneri præparatarum carius pecudes compararantur: ex noxiis laniandos adnotauit: & custodiarum seriem recognoscens nullius inspecto elogio stans tantūmodo intra porticuȝ mediā

frequēter usurpant ꝓ repositorio mercium & rerum præciosarū: hic horrea pro granariis accipiunt: ita eni Varro appellat loca ubi granū frumenti cōdebant: idem horreuȝ ab horrido dici interpretat: quod antiqui farrcū dicebant a farre legimus Seuerū imperatorem Ro. cū uita excederet. vii. annorū canonē po. Ro. reliquisse: oliȝ heliogabalus iussit canonē po. Ro. unius anni frumentariū meretricibus lenonibus: exoletis itra muranis dari cū eo tpe iuxta ꝓulsionē Seueri & traiani. vii. annorū canon frumentarius Romæ esset: primā semp rei frumentariæ & annonæ urbicæ rationē habuerūt principes Ro. qm̄ (ut inquit Aurelianus scribens ad prefectū annonæ) po. Ro. saturo nihil potest esse lætius: unde merito uituperandus Caligula: qui horrea preclusit: ut ita Ro. po. fame uideret periclitantem: signat autem horrea non tam priuata q̄ publica: ex quibus frumentum uenale promebatur fuisse preclusa sci. Iosephus horrea decenter instituta fuisse a Caligula ꝓpter aduentū nauiū frumēta ex ægypto deferētiū: sed dū segnius cōstruunt: opus semiꝑfectū est relictū: Romæ fuerūt horrea sempronia appellata a sempronis gracchis instituta ad custodiam frumenti publici. Ad sagi. se ad feras saginandas: est eni sagina pinguitudo: inde saginarium dicitur locus accōmodatus ad saginandū alilia. Varro in. iii. de re rusti. pullos anserum includunt in saginariis: ibiq; polentam & pollinē aqua madefactā dant cibū: ita ut p dies saturent. Luculenta est apud senecā sententia ad taxandā ganeonū uomitorūq; luxuriā: corpora inquit istorū in sagina: animi in acie & ueterno sunt a sagina fit saginarius saginaria. rium: unde a Seruio dicit̄ mulus saginarius & mula saginaria: leges sumptuariæ (ut iquit Tertullianus) iubebant inferri in cœnam nō amplius q̄ unam gallinam & eam nō saginatā hoc est sagina opimatam.
Muneri prepa. ludo bestiario: spectaculo ferarum: hinc munerarii dicti qui nō solū munera gladiatoria sed & spectacula uenationesq; ferarum exhibebant: & hoc est quod ait columella lib. viii. arietes miri coloris sicut alias bestias munerariis deportarii. Apuleius in. iiii. methamorphoseos docet: quēadmodum quidam nomine demochares editurus munus gladiatorum atq; uenatorum comparabat copiosum numerum ursarum: easq; saginabat atq; præparabat ad publicas uoluptates instruendas. Carius maiori pretio.

Canon frumentarius. Horrea semprōia. Sagina. Saginariū. Mulus sagiarius munerarii. Demochares.

MAN. Ordinario apparatu: reliqua spectaculorum pompa. Vilissimos: abiectissimum quēq;. Gladiatores pegmares. ad pegmata huc & illuc molienda seruatos: erant pegmata ligneæ & sublimes machinæ quæ ad spectaculorum pōpam in theatrum: deportabantur: Anneus Sene. his annumeres licet eorū machinatores qui pegmata per se surgentia excogitabant & tabulata tacite in sublime crescentia: quia pegmata ut dixi portabantur quod Iosephus clare demonstrat: pro quorum inquit magnitudine timendum uiribus portantium occurentes timebant: pegmares gladiatores eos dictos crediderim: qui parte aliqua corporis ferro debilitata quia gladiatoræ iam minus idonei essent pegmatibus deferendis adhibebantur: quidam pegniatas legunt uelut ab eo sint dicti quod græci τα παιγνια ludibria appellant. Horreis: quibus publica asseruabatur annona: unum tantum laude dignum Caligula suo principatu gessisse: Iosephus ait: quod circa regium & Syriā frumenti horrea constituisset. Per hæc: quæ scilicet dicam. Ad saginam idest cibum Pli. de orca ante tiberina ostia oppugnata & dum inquit saginam prosequitur in littus fluctibus impulsa. Iu. propera stomachum laxare saginis. Muneri: uenationi Lactantius & primitus quidem uenationes quæ uocantur munera.

PHI. Pecudes: quibus alereotur & saginarentur feræ preparatæ ludo bestiario. Compararentur. admiror Hierony. reprehendere Ruffinū tanq̄ parum latine dixerit cōparare ꝓ emere: cū istud uerbum nō solum apud recētiores: sed etiam apud uetustiorea scriptores in hoc significatu frequenter reperiatur: iurisc̄ō. titu. de re mili. milites inquit agrum cōparare ꝓhibentur in ea prouincia: in qua bellica opera agunt. Item is qui contra disciplinaȝ agrum cōparauerit: inquietari prohibetur. M. Cato. reliqua que cōparāda sunt: si quid desit in annū: uti cōparent: idē predium cuȝ cōparare cogitabis sic in animo habeto: uti ne cupide emas. Ex noxiis: sontibus. Laniādos: a feris scilicet muneri preparatis: & ita uicem cibi prestabant feris: ex hoc feritas execrāda Caligulæ notat̄: qui feras aleret humanis carnibus: consimiliter Apule. ꝓdidit democharem editorem ludorū habuisse noxios: qui suis epulis bestiarum saginas instruebant. Custodiarū: supra declarauimus & in notis Seruii habunde scripsimus: custodias accipi pro carcerariis hoc est pro his qui carcere continentur: idq; auctoritatibus eruditorum ualidissime confirmauimus ad rem roborandā addatur hæc quoq; fultura ex iulio firmico transcripta: qui tradit lib. iiii. mathe. quod luna in nocturna genitura faciet carceris prepositos custodiarumq; custodes. Elogio: titulo & testificatione noxarum cōmissarū. Seriem: uerbi gratia ut homicidæ simul: fures simul: & sontes consimilium delictorum iunctim locarentur: in quam sententiam est illud Tertulliani ex apologetico: ubi elogium in eadem significatione: qua hic: dictum est: a uobis nocentes uariis criminum elogiis recensentur.

Granaria. Horreū uñ. Farreum. Cōparare. Custodiæ. Elogium.

A caluo ad caluum. A caluo ad caluū:puerbialis hæc est elocutio:qua significaī iussisse Caligulā ad suppliciū duci custodias indif ferenter & nullo habito discrimie delictorū:cū eni recognosceret custodias:duo forte aderāt calui:alter in summo alter in imo:ut inter duos caluos oēs custodiæ cōtinerenī:tunc Caligula stans in porticu:in qua agebaī recognitio carcerariorū:iussit ut carnifices ducerēt ad suppliciū custodias oēs incipiēdo ab uno caluo q erat primus & eundo ad alterū caluū:q erat nouissimus:& ita indifferēter oēs dediti sunt supplicio capitali citra cōsiderationē ullam & pensitationē:quis plus:qs minus deliquisset:& nūqd oēs pœna capitis forent puniendi:nō eni leuis culpa capita liter punienda est ut magna culpa: & hoc est qd ait a caluo ad caluū: in quo alioquin docti hallucinanī atq; cecu tiunt: huius rei auctor est Dion apud græcos scriptor Luculentus. Duci: ꝓprie & significāter locutus est:nā ut iquit Donatus ducī qs ad suppliciū: deducī ad lætitiā in eodē significatu **duci te iussi** illud a Seneca dictum est:duci te iussi. apd Curtiū sic inqt Hermolaus: Nos iube duci:ut qd ex tua morte petieras mus cōsequamur ex nr̄a. Votū exe. repetiit tanq̄ debitū ut id.s. psolueret.

a caluo ad caluum duci imperauit. Votum exegit ab eo:qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat:spectauitq; ferro dimicantē:nec dimisit nisi uictorē: & post multas pre ces alterum:qui se periturum ea de causa uouerat: cunctan tem pueris tradidit uerberatum infulatumq;:qui uotum repo scentes p uicos agerent:quoad precipitareī exaggere. Mul tos honesti ordinis deformatos prius stigmatū notis ad me talla & munitiones uiarum: aut ad bestias condēnauit: aut bestiarum more quadrupedes cauea coercuit: aut medios

Gladiatoriā operā:more gladiatoris digladiaturū in spectaculo. Ea de causa:p salute Caligulæ:est q̄stio apd **Infulatus.** eruditos nunqd possit mutare fata:q se deuouit morti p alterius salute. Infulatū:uittatū & infulis ornatū:quo ritu uictimæ imolandæ preparabanī:hinc a pœta dictū:mihi sacra parari & sacre fruges & circū tēpora uittæ:ab infula eni aut aiunt grāmatici:q fascia est:uittæ dependent. ab infula infulati quoq; sacerdotes noianī. Sido. uel infu latis arā ad thuricremā rotare mystas. Votū reposcētes:ut.s. uotū exolueret:quo se periturū uouerat p salute Ca **Agger tarquinii.** ligulæ. Per uicos:uicatim:p oēs urbis Romæ uicos:de qbus suo loco dictū est. Ex aggere:agerē significat:quē Tarquinius superbus extruxit:de quo Pli. in. iii. sic refert:clauditur Roma ab oriente agere Tarquinii superbi inter prima opere mirabili nāq; eum muris æquauit:qua maxime patebat aditu plano:de hoc sensisse uidetur Iuuena **Ordo.** lis illo uersu:plebeium in circo positum est & in agere fatum. Honesti ordinis: qualis est senatorius & eque ster Donatus ordinem ait referri ad fortunas:unde illud ex eunucho: quendam mei ordinis: exponit ordinis pro pauperem:ut ita homines honesti ordinis dici possint diuites & opulenti.

M.AN. Pecudes:in cibum dandæ. Iu. & multa pascendū carne leonem. Laniandos:laniatui obiiciendos

Adnotauit:ascripsit destinauit. Custodiarū:locorū qbus sontes asseruanī. Non inspe. elo. utroq; uersum id uerbum potest accipi siquidem & criminationē intelligere potes & defensionem. Intra porti. qua custodias recognoscebat & quo sontes ad eius trahebanī presentiam. A cal. ad cal. a caluo custodiarū prefecto ad caluū.q. d. redeat unde uenit uel unde delatus est deferaī:hanc ille identidē uocem usurpare solitum crediderim:nisi id loci nomen fuisse dicat aliquis:quod nō probo:scio ego solere hic nōnullos seniter hærere quasi ꝓfunda locus indagā tione delioq; indigeat natatore:sed si quod ipsi melius aliquādo fuerint cōmenti nō grauate illorū sentētiæ accedā

Exegit:requisiuit. Nec dimisit:missum fecit: sed tam diu gladiaturæ habuit obnoxiū quoad uictor pugna euasisset:nec sic quoq; nisi multis precibus fatigatus ut impudentissimā hominis ingratitudinē facile agnoscas.

Eadē de causa:p ipsius egrotantis salute. Cunctantē:segnius uotū exoluentē. Verberatū. uerberibus cœ sum. Infulatū in uictimæ speciē infulā habētē:est eni infula ut Seruio placuit fascia immodū diadematis a qua uittæ utrinq; pendent. Per uicos:urbicos qui mille & amplius numero Romæ fuerūt. Votum:solutionē uoti

Præcipitaretur:preceps ageretī. Ex aggere agger Tarquinii fuit circa uiminalē collem:ubi & porta uiminalis eius aggeris Strabo & Pli. meminere:ut sit sensus quoad ex urbe preceps eiceretī ea uidelicet parte qua Tarquinii fuit aggere munita posset aliquis haud omnino absurde & de tarpeia rupe unde sceleris conuicti præcipitari sunt soliti suspicari. Honesti ordinis:equestris credo:potius q̄ senatorii.

Deformare PHI. Deformatos:deturpatos dehonestatosq;:iterdū deformare significat figurare:designare: Victruuius sic **Graphis quid.** inqt:architectus graphidis peritus ut deformare possit lineis imitationē quā uelit ædificiorū:ē aūt graphis: ut Vi ctruuii uerba ꝑcipias:pictura & ea maxie:q̄ lineis ꝯstat:q̄ linearis uocaī:quā ait Pli. in. xxxv. iuētā esse a philocle: idē **Stigmaticus.** de graphide ait graphidis uestigia extāt. Stigmatū:a stigmate stigmaticus deriuaī. Cice. o miserū:q fideliorē & barbarū & stigmaticū putaret q̄ cōiugē:scri. Pli. stigmata deleri colūbino fimo: stigmatias prisci dici uoluerūt no **Stimatiæ.** tis & stigmate pūctos. Ad me. iter gn̄a pœnarū metalli pœna numeraī:apud iuriscō. fit dr̄ia inter eos:q in me **In metallū.** tallū:& eos q in opus metalli dānanī:nā q in metallū dānanī grauioribus uinculis p̄muntī: q in opus metalli leuio **In opus metalli.** ribus. Pli. in epist. erat fustibus cœsus:dānatus in metallū:strangulatus in carcere. Munitiones uiarū:ad uias pu blicas muniēdas. Aut ad bestias. Paulus iuriscō. ad bestias dānatos fauore ppli p̄sides dimittere nō debēt an **Bestiarii.** tiq bestiarios elegāter appellauerūt:q cū bestiis depugnare dānati erāt:hinc a Seneca ludus bestiariorū nuncupaī: quo bestiarii depugnabāt:de quibus sic ait Tertul. in apologe. Iuppiter est Romæ:quē ludis suis sanguine ꝓluunt **Quadrupes.** bestiariorū. Quadrupedes. Donatus enarrans illud Terentia. quadrupedē constringito: quadrupedē exponit ut feram:uel quadrupedē.i. cū pedibus & manibus:apud Apul. legimus:quēdā nomine thrasilionē ad effigiē be stiæ reformatū caueæ imissum:dono datū fuisse demochari munerario:caueā autē hoc in loco accipe pro ferarū receptaculo:ut apud Apuleiū. bestiā factum immittimus caueæ:cauea quoq; de auibus dicī. Plau. in curgulione **Cauea.** quia enim in cauea si forent cōclusi itidem ut pulli gallinacei. Papi. caueæ radiorum argenteus ordo.

Serra diss. hoc supplicii genus passus est Esaias ꝓpheta:nãq; sub manasse rege sectus in duas partes occubuit: serrã ferreã primus inuenit talus ex dædali sorore genitus tepta serpentis maxillaequa lignum secuit:mox imitatus illã dentiũ spissitudinem serrã fabricatus est;auctor Diodo.in.v.biblio.Pli.uero dædalũ serræ inuentorem fuisse prodidit;alii serram inuentam esse ab herba nomine serrata;cuius mentio fit ab eodem Plinio.in.xxiiii. De munere suo:de spectaculo bestiarum & bestiariorum. Deierassent;deierare est ualde iurare sicut demirari & demeare habent incrementum:ut paulo ante annotauimus. Per suum genium;tanq̃ uiderentur sentire geniũ

Mors Esaiæ.
Inuentor serræ.
Deierare

serra dissecuit. Nec oẽs grauibus ex causis:uerũ male de munere suo opinatos:uel q nũq̃ p geniũ suũ deierassent. Parentes supplicio filiorũ interesse cogebat:quorũ uni ualetudinẽ excusanti lecticã misit. Aliũ a spectaculo poene epulis statim adhibuit:atq; oi comitate ad hilaritatẽ & iocos ꝓuocauit. Curatorẽ munerũ ac uenationũ p cõtinuos dies in cõspectu suo cathenis uerberatũ nõ prius occidit q̃ offensus putrefacti cerebri odore. Atellanæ poetã ob ambigui ioci uersiculũ media amphitheatri arena igni cremauit. Equitẽ Ro. obiectum feris: quum se innocentem proclamasset: reduxit: abscissaq; lingua rursus induxit.

De sæuitia eius contra suos exules & senatorem.

Reuocatum quẽdã a uetere exilio sciscitatus qdnam ibi facere consuesset:rñdente eo p adulationẽ deos semp orasse:ut qđ euenit:periret Tiberius:& sibi imparet: opinatus sibi quoq; exules suos mortem imprecari: misit circum insulas qui uniuersos contrucidarent. Quum discerpi senatorem concupisset: subornauit qui ingredientem curiam repente hostem publicum appellantes inuaderent graphiisq; cõfossũ lacerãdũ cęteris traderẽt. Nec añ satiatus ẽ: q̃ membra & artus & uiscera hois tracta per uicos:atq; ãte se

Caligulæ non esse adorandum:nec p numine habendum maximum iusiurandum apud priscos erat p genium principis:per quẽ si quis peierasset puniebatur:sicut scriptũ est apud iuriscõ. titu. de iureiu. & ut inquit Tertullianus:citius p oẽs deos q̃ p unũ geniũ Cæsaris p ierat. Vni patri. Lecticã;qua delatus spectare posset filii supplicium. Excusanti;allegãti ad excusationẽ: ita Liui. de torquato scribẽs ait:oculorũ ualetudinẽ excusauit.

Iusiurandũ per geniuz
Excusare

A spe. poe. i. statim post inspectationem supplicii de filio sumpti.

Epulis adhi. crudele facinus fuit hoc Caligulæ & insaniẽ. Sed illđ p̃sæ regis ꝓcul dubio crudelius. Qui Arpalo ad cœnã uocato apposuit liberos epulandos: & subinde q̃siuit an placeret conditura. Deinde ut satis illum plenũ malis suis uidit afferri capita illorũ iussit: & quo mõ eẽt acceptus interrogauit:nõ defuerũt misero uerba:nõ os cõcurrit: apud regez inqt ois cœna iucũda est. Curatorem mu. quẽ p̃fectũ atq; ꝓpositũ suis ludis esse uoluerat:curatores generali appellatione dicuntur ꝓpositi;unde & a frontino de curatoribus aquarum scriptum est. Putrefacti;cerebrum curatoris computruerat ex uerberibus adeo ut eius grauεolentia offensus Caius tunc demum iusserit occidi.

Facinus crudele.
Arpalus.
Curatores

Athelanicæ;in Tibe. declarauimus quenam sint athelanæ fabulæ. Ob ambi. ioci;ambiguus iocus dr̃;q idi uersas sñias flecti põt;& dilogia dr̃ figura:cũ ambiguũ dictũ duas res significat:talibus autez iocis refertæ erant athelanæ fabulæ:adeo ut sæpe dicta talia in principẽ retorq̃rent. Caligula ob talẽ iocũ ambiguũq; dictum: qui ad ipsius contumeliã trahi poterat:poetã ipsum cõditorẽ fabulæ cremari iussit. Reduxit. retraxit a feris: quibus erat obiectus:ut ab his laniaretur;iterdũ reducere ẽ recõciliare:ut illud numẽq; reducãt. Induxit. s. ad feras

Ambiguus iocus.
Dilogia
Reducere

M.HN. Deformatos;deformi stigmate inustos. Ad metal. ad metallorum effossiones. Munitiões uia. ad publicas uias sternẽdas:ut ad id opus seruilẽ nauarẽt operã. Ad be. ut bestiis laniãdi obiicerẽtur;aut ut in uenatione cum bestiis summo uite periculo decertarent. Quadrupedes;tã humili cauea clausit ut bestiarũ more pedibus manibusq; consisterent. Serra:ferreo instrumento ad robora non homines secandos a de dalo ut Pli. ait repto. Suo munere;gladiatorio. s. aut certe uenatione ipsa. Male opi: haud magnifice locutos; alterũ enim ex altero pendet ex opinatione iudicium sequitur. Per genium suum;quasi non tanti duxissent ut per eum uelut numen quoddam deierarent. Excusanti;in excusationẽ adducenti se per aduersam ualitudinez adesse non posse. Lecticam misit;ut ad tam inuisum spectaculum deferretur. Alium: qui filii supplicio affuerat. Curatorem;quem muneribus suis & uenationibus instruendis præfecerat. Odore;foetore.

Arellanæ;fabulæ. Ambigui loci:ancipitis ac dubii uel quod magis placet se obliquæ carpentis.

PHI. Deos semp orasse;uerba sunt exulis ab exilio reuocati;q ut adularet caligulæ hæc dicebat. Periret Tibe. a quo missus fuerat in exilium. Exules suos;quos ipse misisset in exilium. Circũ insulas;loca exulum Ro. peculiaria erant insulæ;hinc illud a satyrico poeta eleganter dictũ;aut maris ægei rupem scopulosq; frequentes exulibus magnis;idem sed qui pene perit;cui uix in cyclada mitti contigit;& parua tandem caruisse seripho. Cor. tacitus plenũ inquit exiliis mare ĩfecti cœdibus scopuli. C. Anto. collega. Cice. in cõsulatu dãnatus fuit in insulam cœphalleniam;in qua oppidulũ ædificauit. Cõtrucidarent;de hoc Euseb. ĩ chronicis. Caius oẽs exules iussit īterfici. Discerpi. frustillati lãcinari. Ingredientẽ;illũ. s. senatorẽ;quẽ discerpi cupiebat. Graphiis; stilis ferreis;de graphio & graphiario diximus affatĩ ĩ Iulio Cæsare. Mẽbra;& artus;scri. Priscia. i. vi. artus dici ab hoc uerbo arto artas;sũt. n. artus q̃dã q̃si ligamẽta mẽbrorũ. Virgi. & magnos mẽbrorũ artus. Pli. i. xi. nodis inqt corporũ;q uocanẽ articuli:apđ priscos hic artus:& hoc artu dicebaẽ. Viscera. Cor. Cel. uiscera seiũgit ab intestinis;tanq̃ nomine uiscerũ;Cor;pulmo;iecur;lien;& renes contineanẽ. quibus in. iiii. explicatis ita subiungit a uisceribus ad intestina ueniendum est membra. vii. sunt intra hominem: que a græcis nigra membra

Insule
Graphius
Artus uñ
Artu
Viscera q̃
Mẽbra nigra.
Mẽbrarũ

congesta uidisset. De atrocibus dictis eius

Immanissima facta augebat atrocitate uerborum: nihil magis in natura sua laudare se ac ꝓbare dicebat: q̃(ut ipsius uerbo utar,αδιατρεψιαν:hoc est inuerecundiã. Monẽti Antoniæ auiæ tanq̃ parũ esset non obedire: memẽto ait:omnia; mihi in oẽs licere. Trucidaturus fratrem quẽ metu uenenorũ præmuniri medicamẽtis suspicabat̃: Antidotũ inquit aduersus Cæsarẽ: Relegatis sororibus nõ solũ insulas habere se sed etiã gladios minabat̃. Prætorium uiruȝ ex secessu anticyræ: quam ualetudinis causa petierat: ꝓpagari sibi commeatum sæpius desiderantem: quum mandasset interemi adiecit necessariam esse sanguinis missionem: cui taȝ diu non prodesset helleborum. Decimo quoq; die numerum puniendorum ex custodia subscribẽs rõnẽ se purgare dicebat. Gallis Græcisq; aliquot uno tpe cõdẽnatis gloriabat̃

uocitantur;lingua:cor:pulmo:iecur:lien:renes duo. vii. sunt alia ad cibum spũq; deputata:guttur:stomachus: aluus:uesica: & intestina principalia tria:a membro fit uerbum membratur:quo utitur Censorinus:& significat per mẽbra formaȝ:inde & mẽbratura deducit̃ pro membrorũ positura. Cõgesta:ubi uicatim tracta fuerunt uiscera oĩa & membra miseri senatoris eadem ante ipsum Caium coaceruata:ut ita oculos pasceret sæuissimus princeps uel potius portentum. αδιατρεψιαν. Cice. & Ambro. in libris officiorum pcipiũt adhĩbẽdã eẽ modestiã & uerecundiam:sine qua nihil rectum esse potest nihil honestuȝ:Caligulæ uero nihil nisi iniustum nisi inhonestum placebat:nõ ꝓbabat uerecundiam:q̃ uirtus est sed inuerecundiam amplexabat̃:que est uitiosissima.

Membratura.

Omnia mi. lice. tanq̃ princeps legibus solutus possit in oĩs & ẽt in suos exercere potestatẽ impiosam:olim Antonino caracalæ dictũ est a nouerca:quã uxorem ducere affectabat:si libet i licet:an nescis te impatorem esse & leges dare:nõ accipere:pterea legimus lib. i. esdre si rex dixerit occidite occidũt:pcutite:pcutiunt:exterminate exterminant. Præmuniri medicamẽtis:hoc idẽ factitabat mithridates:q solitus erat sumere remedia cõtra uenena:cuius celebratissima est antidotus illa: q̃ mithridatica uocitat̃.

Si libet licet.

Antidotũ aduersus Cæsarẽ:cũ indignatione ꝓnũciandũ atq; irrisiõe tanq̃ dicere uellet nullũ remediũ esse potest satis efficax aduersus ipatoris potestatẽ:eloqutio absoluta est:& interrogatiue uultuoseq; efferenda:ut illud cantando tu illũ:& illud:aduersus stimulum calces:subintelligendũ aũt extrinsecus uerbũ est; paratur: ualet uel aliqd simile:grãmatici quando supprimũt uerbum eam figuram uocant reticentiam:quæ familiaris est indignantibus:græco uocabulo dicitur aposiopesis:quod interpretatur reticentia siue obticentia:de antidoto quid sit & quemadmodum neutro genere & fœminino declinatur:supra dictum est.

Reticentia Aposiopesis.

M.AN. A uetere exilio:a Tiberio iam antea irrogato. Vniuersos:exules:Eusebius auctor est ipsius iussu exules omnes interfectos. Subornauit:instruxit. Cæteri:senatoribus. Congesta:in unum collecta.

Omnia in omnes. q.d. non in alios tantum:sed in te quoq; quum libuerit sæuire. Antidotum remedium.

Aduersus cæ. parari scilicet oportuit cum interrogatione & ira legenda. Cice. reticentiam id locutionis genus appellat:Cel. obticentiam:alii auctore Fab. interruptionem. Vir. me ne incepto desistere uictam. q.d. oportuit:huic simile illud est. Quos ego:& alibi:me me adsum:& Teren. quem ego si sensero quidam grammaticorũ græco uerbo aposiopesim appellant.

PHI. Insulas. scribit Eusebius cronographus Caligulam exilio insularuȝ condemnasse sorores:quibus stuprum intulerat sensus est. quo significatur Caligulã non solum habuisse insulas:ad quas sorores relegaret:sed & gladios, quibus eas contrucidaret. Prætorium uirum. qui olim fuerat pretor. Ex secessu anticyre. iussus est mandauit interfici uirum pretoria dignitate functum;qui secesserat in insulam anticyram causa ualetudinis recuperande. illic enim tutissime sumebatur helleborum & nigrum & candidum. desiderauerat tempus sibi absentiæ prorogari. De anticyra repete que supradicta sunt. Commeatum. temporarium discessum. Sanguinis missionem. iocus est in uerbo. mitti eni sanguis dicitur quando fit phlebotomia & sanguinis ẽt misso fit: quando quempiam iugulat̃. Celsus in. ii. mitti sanguis debet ex brachio. idem sanguinem incisa uena mitti nouum non est. Caligula per sanguinis missionem cum uideretur significare phlebotomiam;quæ ad medelam pertinet subintelligebat iugulationem. & ita sermone diasyrtico & ambiguo iocabatur in alienis miseriis hanc mittendi sanguinis medelam monstrauit ippopotamus:qui ut Pli. Solinusq; prodiderunt:sacietate obesus uenam quãdam uulnerat atq; ita profluuio sanguinis morbidum alias corpus exonerat. Helleborum. quod tutissime sumebatur in insula anticyra & pluribus morbis medebatur. Italis ueratrum uocat:de quo superius satis multa. Quoq; die. quocunq; die:singulis decem diebus Propertius. uix decimo ad mittor nũc ego quoq; die. decimus aũt dies erat tempus legitimum:quod sontibus & noxiis puniendis:qui in carcere ... dari solet. Subscribens. more principum:qui subscribere solent ea:que rata habent Alexan. Ro. Impe. subscriptioni operam dabat & lectioni epistolarum post horas meridianas. alias subscribere significat fauere. Columella. quod si fortuna subscripserit. uerbum est iudicis & foro accommodatum. unde subscriptores fautores:approbato resq; dicti de quibus Cic. uenit paratus cum subscriptoribus exercitatis & disertis:quem locum exponens Asco. sic ait. subscriptores dñtur t qui adiuuare accusatorem causi dici solent:quos oportet summissius agere:q̃ dicit ille quem sequuntur. Rationẽ purgare. rationes purgari dicuntur quando deciduntur amputantur q; uacantia & non necessaria aut etiam obstantia:collatione facta accepti & expensi. itidem caius in alienis malis iocabundus, dicebat se purgare rationem: quã do subscribebat de puniendis custodiis:tanquam tales essent superuacanei & ob id amputandi resecandiq;. sicut in rationibus desecantur inutila:& quod utile est relinquitur. purgare dicimus rationem & putare.

Commeatus. Missio sanguinis. Helleborũ Veratrum Quoq; Subscribere. Subscriptores. Rationes purgari putare rationem.

Gallogræciæ3. in nomine focabatur: nā q gallos plectit & græcos potest ex cōpositis noibus merito dicere se subegisse gallogræciā: & ita fit allusio ad regionē asiaticam: quæ nomen accepit a gallis græcisq; commixtis. de gallo græcia copiose scribunt Liuius: Strabo: & Iustinus. Minutis ictibus. ita diutissime cruciabātur ex carnificati: nec tn̄ moriebantur. Aiaduerti. animaduertere punire est: inde animaduersiones punitiones dictæ. alias aiaduertere est considerare: unde aiaduersores uictorū dn̄r a. M. Tullio pensitatores & ratiocinatores. Vt se mori sentiat. ita in bello ciuili mariano marius quidam particulatim amputatus diu uiuere uel potius diu mori coactus est ut inquit eleganter Augustinus li. iii. de ci. dei: de quo Lucanus in. ii. pharsaliæ. Nil animæ letale datum moremq; nephandæ dirum sæuitiæ pereūtis parcere morti. Addamus id scitu dignum: quod a Suetonio omissum est. Caligulā iperauisse oibus his: i quos aiaduerti iubebat os inserta spōgia icludi: ne uocis emittendæ haberent facultatē; causa erat ut sentit Sene. i. iii. de ira: q sciebat innumerabilia eē: q obiicere ipsi nemo nisi periturus auderet: cum spongiæ non inuenirentur scindi uestimenta miserorum & in os farciri pannos imperauit. Subinde. Frequenter Oderīt dum metuant: Sene. uox illa dira & abominanda: oderint dum metuant: syllano scias seculo scriptam: idem libro. ii. de clementia. considero multas uoces magnas: sed detestabiles in uitam humanam peruenisse: ut illam: oderint dum metuant. Cice. quoq; in prima antonianaa: uidemus ēt inqt i fabulis ipsis illis: q oderit: dū metuāt dixerit perniciosū fuisse. uox aūt hæc tragica est: & ab Atreo crudelissimo apud poetam tragicum usurpata: cuius rei mentio quoq; fit ab eodem. M. Tullio in primo de officiis. sed cum metus sit malus custos diuturnitatis. contraq; beniuolentia fidelis uel ad perpetuitatem: debet bonus princeps potius diligi uelle q̄ timeri. preclare enim ennius: quem metuunt oderunt. quem quisq; odit periisse expetit: & ut inquit mimmographus poeta: necesse est multos timeat: quem multi timent: ad opes principis tuendas nihil aptius est beniuolentia subditorum: hæc sunt munimenta firmissima: hæ arces inexpugnabiles: & ut ait uerissime Cyrus. apud Xenophontem: non est aureum sceptrum: quod regnum seruet: sed amici multi sceptrum sunt regibus uerissimum maximeq; securum. dicere solebat Diony. tyrannus uincula adamantina esse metum: uiolentiam: classem & decem milia armatorum: se quis non uidet magis uincula adamantiua & esse & dici debere beniuolentiam: iusticiam: beneficentiam. atq; clementiam. Igitur cum gloriosum sit diligi: inuidiosum uero aq; caducum metui: perge iuuenis inclyte: & paternis insiste uestigiis: collige (sicuti facis) tuorum ciuium beniuolentiam: dato operam ut sis magis diligendus q̄ metuendus: & Profecto: ut citra assentationem uera profitear: nullus unquam suis tam carus fuit q̄ illustrissima gens Bentiuola omnibus Bononiæ ordinibus: omni sexui: omnibus ætatibus cara est certatim pater cum filiis amatur: colitur; probatur: deniq; bononienses sine bentiuolis uiuere nec uolunt nec possunt: bentiuola familia caput est reipu. Bononiensis. illa corpus bentiuolorum; quibus ocium: salutem: libertatem: tranquillitatem: omnia deniq; quibus iam multos annos fruimur; bona accepta referimus. iam per uos immutari potest uox illa aspernabilis oderint dum metuant in uocem amabilem: diligant nec metuant. diligimus enim patrem: te fratres & quidem ardentissime nec metuimus. colimus certatim nec pauescimus: ueremur nec horrescimus. Dii faxint ut diutissime tu pater: fratres floreatis; ut nos quoq; florere ac uiuere in tranquillitate possumus: nihil enim nobis bentiuola domo stante timendum est. sed iam uñ digressa est: ad id reuertatur interpretatio. Caligula. qui metui malebat q̄ diligi: usurpabat frequenter tragicam illam detestabilemq; sententiam: oderint dum metuant: tanquam Romani po. odia floccipenderet: dūmodo metueretur ignarus odiis multorum nullas opes posse obsistere. quanto laudabilior est Theodericus rex gothorū. (qui ut utar uerbis Sidonii apollinaris: timebat timeri.

Gallogræcia. Aiaduertere. Aiaduersiones. Aiaduersores. Oderint dum metuant. Quem metuunt oderunt. Amici sunt sceptrum Vincula adamātina Laus Bentiuolorum Diligant nec metuāt Theodericus rex.

gallo græciā se subegisse. De atrocib⁹ & diris factis ei⁹.

Non temere in quemq̄ nisi crebris & minutis ictibus animaduerti passus est pperuo notoq; iam precepto ita fieri ut se mori sentiat. Punito p errorē nois alio q̄ quem destinauerat: ipsum quoq; paria meruisse dixit. tragicum illud subinde iactabat oderint dū metuāt. sæpe i cūctos pariter senatores ut seiani clientes: aut mr̄is: ac fratrū suoru3

M. AN. Insulas: in. quas dānatas relegare posset. Sed & gladios: quibus eas obtruncaret. Anticyræ: anticyra insula duplex: altera ad sinū mallia cum & oetam montem iuxta crissam: altera non procul a delphis in ea que superior est helleborum nascitur: in altera præparatur ut tuto sumi possit: & quia duæ sint icirco flaccus si tribus anticiris caput insanabile nūq̄ tonsori licino commiseris: persius quoq; Anticiras melior sorbere meracas: Oui. quicquid & in magna nascitur anticira: ciparissis olim insula dicta: mox ab anticero herculis socio nomen mutauit. Propagari commeatum: ut aliquāto diutius illic esse liceret. Sanguinis missionem amarissima cauillatione iugulari oportere innuit: qui tam diu se inuito: abesse contenderet ad illud alludēs: qđ non helleboro solū sed haustu quoq; sanguinis purgaret insania. Iu. Medici mediam pertundite uenā. Subscribens: sub notās: aliter Asconius oblique inqt Cice. remouere conat cecilīū etiā a subscribendi spe. i. a subscriptoris officio erant eni subscriptores causidici qui accusatorē adiuuabāt quo uerbo Cicero in diuinatione utitur. Gallo græcia quod nomē a duarum. gētiū nominibus in unum coaluit notissima asiæ prouincia. Subegisse: securi subiecisse: nō bello domuisse; urbana quidē locutio est: q̄q̄ i re sæua & atroci. Crebris minutisq; ictibus: ut lōgiores eēnt cruciatus. Perpetuo notoq; pcepto: quo semp ad carnifices sit usus. Ita fieri: ita supplicio dānatos affici. Vt se mori sentiant: hoc erat crudelissimum illđ preceptum sene. non mors sed supplicii poena grauis. Ipsum quoq;: se ipsum quandoq; tam segniter errasset. Paria. supplicia: quibus ille aut certe qualia pateretur: quod ita turpiter esset elusus. Oderint dum metuant: uox superbissimæ tyrannidis plena: & a cæsare dictatore non nunq̄ usurpata.

PHI. Vt seiani clientes. tan- quam seianum coluissent assentatiq; fuissent perinde ac patronū. de seiano seianiq; potētia affati diximus i Tibe.

Delatores. accusatores:tanq̃ ipsi senatores criminati eēnt apd̃ Tiberiū. Agrippinā matrē cū Druso & Nerone fratribus. Prolatis. deprōptis:diuulgatis. Defēsa saeuitia. sēsus ē. Caligula excusabat defēdebatq; crudelitatem Tiberii qua usus fuerat i suos:tāq̃ necesse fuisset ita facere:cū tot eēnt criminatores delatoresq;:quibus credere cogebatur Tiberius. Scaenae arenaeq; deuotum ludis theatricis & gladiatoriis māciparum:tanq̃ scaenicis histrionibus:& arenariis gladiatoribus equites nimis deditī forent:arenarii enim ab arena dicti:in qua depugnant

Arenarii.

uetus prouerbiū est:gladiatorem in arena capere consilium. sub sydere caniculae arenarios nasci testis est mater

Proscidere

nus. Proscidit. maledictis laceratuit:cōuitiis incessit. Fauēti aduersus studiū. Caligula:ut infra docebit Tranqllus:factioni prasinae fuit addictus ex quo cū turba popularis faueret alteri aurigarū factiōi q̃ ueneta nominatur:factū est ut Caius odio illos persequeretur. & p indignationē hāc uocē exclamaret. uuinā po.ro.unā ceruicē haberet:quasi dicere uellet se caput ro.po.amputaturū:si uuius tantūmō capitis foret:ut uno ictu decollari posset.de hoc Senec.li. iii. de ira. Caius Caesar de toto senatu trucidando cogitabat:q optabat:ut po.ro.unā ceruicē tm̃ haberet. Postularēt. accusaretur. Postularēt accusarent. Terrinios hoc est latrones eē ipsos quoq; accusatores & tales:qualis terrinius:esse dicebat. Retiarii tunicati.

Retiarii.

gladiatores uariis noībus distinguntur.retiarios aūt illos uocāt:q cum re

delatores inuectus est ,platis libellis:quos crematos simulauerat:defensaq; Tiberii saeuitia quasi necessaria:cū tot criminātibus credēdū esset:equestrē ordinē ut scaenae arenaeq; deuotū assidue proscidit. Infensus turbae fauēti aduersus studium suū exclamauit:utinā po. Ro. unam ceruicem haberet. Quumq; Terrinius latro postularet & q postularent terrinios eē ait. Retiarii tunicati quiq; numero gregati dimicantes sine certamine ullo totidē secutoribus succubuerāt: quū occidi iuberentur unus resumpta fuscina oēs uictores interemit: hanc ut crudelissimam caedem & defleuit: & eos edicto qui spectare sustinuissent:execratus est.

De querela eius contra suorum temporum foelicitatem.

QVeri ēt palā de conditione tempor suorū solebat q nullis calamitatib⁹ publicis isignirent. Augusti principatū clade uariana: tiberii ruina spectaculor apud fidenas memorabilē factū: sui obliuionē iminere ,pspirate rer: Atq; identidem exercituum: caedes famem: pestilentiā:

cte armati aduersus mirmyllonē depugnabāt. qd̃ genus pugnae istitutū est a pittaco uno ex septē sapientibus:qui aduersus phrynonē dimicaturus reti occultato ipeditū implicauitq; aduersariū retiariū expssit Iuuenalis sic scribēs postq̃ librata pendētia retia dextra nequicq̃ effudit. refert. Lāpridius cōmodum Impatorē uictis retiariis uel

Tunicati.

occisis confecisse mille palmas gladiatorias. tunicati dicūr ab eo:quod in tunica digladiabant. hic illud satyrice dictū:uicit & hoc mōstrū tunicati fuscina gracchi. Gregati. iūcti cateruatī:ad differētiā eo:q monomachi sūt

Monomachi.

qui uiritim & singulari certamine cōgrediunt. Secutoribus. gladiatores q aduersus retiarios depugnāt secutores peculiariter nuncupantur:pinde ac illos fugientes uel fugā simulantes sequātur. hinc illud amphibologicū

Secutores.

est:retiarium fugisse secutorem. & Iuuenalis ait. cum gracchο iussus pugnare secutor. Totidē. numero quinq;

M.AN. Seiani cliētis seiani ptibus addictos ac p hoc sibi ifestos. Matris:Agrippinae. Fratrū Nerōis & drusi:Delatores apd tyberium Criminatores. Prolatis:in apertū relatis. Crematos:combustos ut ab initio sui principatus se facturum iureiurando affirmarat. Defensa.ut pote necessaria ob criminantium multitudinē

Scaenae arenaeq; deuotum:spectaculis addictum ac per hoc inertem & desidem. Proscidit:maledictis insectatus est. Turbe fauenti diuersae aurigarum ab ea cui ipse fauebar factioni studiose plaudenti. Vnam ceruicem haberet unā dixit quasi securi subiectā uno fuisset ictu amputaturus. Postularetur: accusaretur uel latrocinii reus esset. Qui postularent accusarent. Tetrinus similes:hoc est latrones:scribit lāpridius Alexandrum principem nihil aeque ac fures iudices odisse. Retiarii qui retia aduersus secutores iaciebant: habebant hipiscem in galea quem se petere retiarius dictitabat. Iu. uicit & hoc monstrum. tunicati fuscina gracchi & rursus cum gracchο iussus pugnare secutor. Dimicantes aduersus secutores pugnantes.

PHI. Succubuerant. tanq̃ uicti. Silius. succubuit medicina malis. Cum occidi iuberentur. cum caligula iussisset ut secutores occiderent retiarios qui succubuerant. Vnus ex retiariis. Resumpta fuscina. retiarii gladiaturam exercentes fuscina dimicabant. hinc illud uicit & hoc mōstrum tunicati fuscina gracchi. & illud:mouet ecce tridentem. est enim fuscina insigne neptuni:alio nomine tridens dicitur. unde in priapeia scriptum est neptuni fuscina telum:diminutiuum fuscinae est fuscinula. li. regum primo puer sacerdotis hēbat fuscinulam tridētem in manu sua & mittebat eam in lebetē:& oē qd̄ leuabat fuscinula tollebat sibi sacerdos. Victores. illos qnq; secutores. Queri. lamentari Insignirentur. illustrarentur. cum magis aduersa q̃ secunda ad memoriam posterorum transmittantur. Clade uariana. repetenda sunt:quae diximus i augusto de clade uariana:quae illius pricipatū fecit mēorabilē. Tiberii pricipatū extrisecus subitelligēdū ē. Apd̄ fidenas:supra diximus quēadmodū iperāte Tibe. periciū ūt apd̄ fidenas supra uiginti hoīz milia ex ruina āphitcatri. cū illic munus gladiator exhibere tur. Sui scilicet principatus. Obliuionem. tanquam obliuio obrepat rerum secundarum; econtraria memoria duret infortuniorum. Idētidem. frequenter. Exercituum caedes. q̄lis fuit clades illa uastissima apd̄ cānas. Famē. qualis oli in samaria facta est:q iā magna fuisse pditū:ut caput asini uenūdaret. lxxx. argenteis: & quarta pars cadi stercoris colūbar qnq; argenteis in qua mīsea ob inopiā cibarior coxeunt filios & pastae sunt carnibus humanis. historia explicatur li. iiii. βασιλειων. Pestilētiā. qualis fuit illa:quae oli athenas intestino genere morbi populata est:quam thucydides in. ii. locre. in ultimo graphice miseranterq; conscribunt.

Tridens
Fuscina
Fuscinula.

Fames in samaria.

Incendia. quale fuit illud memoratissimum phaetontis incendium. quale & illũ:quo lugdunũ conflagrauit in gallia. Hiatũ terræ. Amia. Marcel. eleganti uocabulo:chasmaticũ appellat terremotũ;quo patefactis subito uoratrinis terrarum partes per hiatũ absorbent. ut oli helice & burra ciuitates profundo hiatu deuoratæ sunt & greci Χάσμα uocãt hiatũ. fit aũt chasma nõ solũ i cœlo de quo Pli. fit & hiatus cœli quẽ uocãt chasma:sed ẽt in terra:ut ait iuriscon. ti. decẽsi si agri portio chasmate periret debebit per cẽsitorem releuari. Remittẽti. relaxãti. creatiq; dicere tñ solebat Musoni. philosophus remittere aium quasi amittere esse. Comessantis. ui= no & gulæ idulgentis extra legitimas horas:tanq̃ comessatio ꝓprie sit cibus & potus:q post cœnam uel post prãdiũ extraordinariæ sumitur. quidam comessationem luxuriosum cõuiuiuz esse uoluerũt autumat Festus comessationem dici a uicis:quos greci comas appellant:in his eni priusq̃ oppida cõderentur:habitãtes homines alii alios cõuictus cã iuitabãt. sed de hoc uerbo paulopost pluribus.

Chasmaticus terræ motus
Chasma.
Remittere animum
comessatio

incendia:hiatum aliquem terræ optabat.

De crudelitate etiaꝫ in cœnis:ludis:spectaculis:& sacris.

ANimũ quoq; remittenti:ludoq; & epulis dedito eadem dictorum factorũq; sæuitia aderat. Sepe in conspectu prandentis uel comessantis seriæ questiões ꝑ tormenta habebantur. Miles decollandi artifex quibuscũq; e custodia capita amputabat. Puteolis dedicatione pontis: quẽ excogitatum ab eo significauimus:quũ multos e littore inuitasset ad se repẽte oẽs ꝑcipitauit. Quosdam gubernacula apprehendentes cõtis remisq; detrusit in mare. Romæ publico epulo seruum ob detractã lectis argenteam laminã carnifici ꝓfesti tradit:ut manib⁹ abscissis:atq; añ pect⁹ e collo pẽdẽtib⁹ ꝑcedẽre titulo q cãm pœnæ idicaret:ꝑ cœt⁹ epulãtiũ circũduceret. Myrmillonẽ e ludo rudibus secum batuenteꝫ. & sponte prostratum confodit ferrea sica: ac more uictorũ Scorto gratificaretur;quod aiebat nunq̃ se uidisse hominem decollari.

Seriæ q̃stiões. sanguinaria Cai natura ẽt i prãdio habere uolebat questioneꝫ de rebus seriis pertormẽta & cruciatus:cũ id horæ sit dandum rebus uoluptariis & genialibus:oli Cato censore senatu mouit. L. flaminiũ. q in cœna iter pocula & epulas: ubi libare diis dapes:ubi bene ꝑcari mos esset:unum de damnatis occiderat ut ob hoc facinus in mensa patratum meruit etiam accusari læsæ maiestatis;inseriq; declamationibus.

Nota.

M. AN. Succubuerat:superari contigerat. Vnus ex retiariis. Resump' a fuscina:q̃ abiecerat aut ui aliqua excussam amiserat. Omnes uictores:secutores ipsos qui uictores crediti fuerãt. Execratus: diris execrationibus insectatus. In signirentur:nobilitarentur. Iminere:instare. Prosperitate temporum ocio & fœlicitate. Hiatum aliquem terræ ut terra alicubi subsideret græci Χάσμαν uocant animum remittenti: ab curarum intentionem ad uoluptatem reuocãti. Seriæ questiões:questiõibus de re seria adhibiti corãtorq̃bãt.

PHI. Decollandi. decollare significatione manifestaria est securi cedere. apud ueteres:ut inquit Diome. hoc uerbum decollo significat decipio:in quem sensum est illud plau. ex cassina. si sors decollassit:gladium faciã culcitram. & in captiuis:est illic una spes cenatica:si ea decollabit redibo huc ad senem ad cœnam asperam: ubi decollabit significat decipiet. Artifex innuit Luca. artifices fuisse hominum decollandorum. sic enim inquit. nõdum artis erat caput ense rotare. Præcipitauit. ex ponte precipites in mare deiecit. Gubernacula prehendentes. ut ita scilicet perprehensionem gubernaculis uaderẽt infortunium saluti consulentes. Contis. contos intellige perticas;quibus nautæ utuntur ad loca exploranda nauibus oportuna:unde per contos deriuatur sicuti tradit Donatus in ecyræ commen. alibi dictum contos esse lanceas militares: unde & contati equites a Vegetio nuncupantur. Ob detractam lectis. tricliniares lecti laminis argenteis siue bracteis operiebantur;Pli. i. xxxiii. lectos mulierum iam totos operiri argento & triclinia quidam:quibus argentum addidisse primus traditur Caruillius Pollio eques ro. quin etiam repositoriis tricliniorum argentum addi sua memoria ceptum fenestella tradit. serui furaces inter ministrandum solebant unguibus culcitisue deradere laminas argenteas ex ipsis tricliniis; quod itidem in statuis auratis factitabant. Mar. an. magis astuti derasa est ungue ministri bractea de fulcro quod reor esse tuo. Iuue. radat inaurati femur hercu. & faciem ipsam neptuni. qui bracteolam de castore ducat. artifices inducendi bracteas & inaurandi eleganter dicuntur bracteari & bracteatores;qui ut inquit Firmicus nascuntur sub Casiopea. Præcedente ti. inscriptione & elogio:per quod significaretur causa supplicii. Cœtus. erat eni epulum publicum; Myrmillonem. gladiatorem. E ludo scilicet gladiatorio. Rudibus batuen. uirgis gladiatoriis depugnantem. est enim rudis uirga:qua auctore Pris. gladiatores donati cessabant a gladiatura: unde rudiarii dicti:de quibus suo loco iam scripsimus. rudibus aũt solitos pugnare gladiatores testis est Lãpridius; q ait Cõmodũ impatorem in arena rudibus inter cubiculares gladiatorios depugnasse diminutiuũ rudis ẽ rudicula;rudiculis aũt lanæ curant. hic illud ẽ a Pli. dictum in. xxix. nõ opus est lanas i hoc usu rudiculis eẽ curatas. batuere uero significat uirgis uerberare:ut auctor est fulgẽtius placiades;qđ uerbũ frequẽs quoq; est apud nos i sermone uernaculo. Plin. i. xxx. crocodilorũ morsibus ex aceto i liteolis ita ut batuerẽt ante ictũ ulcera. Plau. ait i cassi naeq q̃so potius q̃ sculponeas;qbus batuat tibi os senex neqssime. sũt aũt sculponeæ ut dictionẽ plauti intelligas cestus ex corio ligati. alii calciamenta esse dixerunt & ꝑ calciamẽtis accipe apđ Plau. q̃uis Fulge. glossematicus exponat pro cestubus sicut & illud neuianum:sculponeis batuenda sũt latera huic ꝑbe. a sculponea sculponeatus deriuatur pro eo qui est sculponeis indutus. Var. aspicio sculponeatũ bigas seq comutas. ego existimo sculponeas magis dici calciamenta q̃ cestus. seri. Cato sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ rusticanæ. Sponte. tanq̃ qui nolet uincere principem. Sica. gladio breui. unde sicarii nuncupantur.

Decollo.
Contus
Contati
Bracteariĩ
Bracteatores.
Rudis uirga.
Rudicula.
Batuere
Sculponeæ
Sculponeatus.
Sicarii.

Cum palma. gladiatoria. uictoribus ĩ certaminibus palma ac signũ uictoriæ dari solebat quoniam ut plutar. & gel. tradiderunt magnitudini oneris urgenti non cedat. sed aduersus pondus resurgat sursumq; nitatur. ro. sicuti docet li. i. in. x. palmas uictoribus dare ceperunt græcos imitati. Cum palma gladiatoria discurrit Caligula si cut posterioribus temporibus palmas gladiatorias consecutus est ex occisis retiariis certaminibusq; gladiatorũ Commodus imperator: qui caligu. habuit ueluti exemplar: quod imitaretur. Admota. iam proxima facta ut mactaretur. Succinctus. more ministrorum qui succincti expeditiq; esse solent: Ora. succictus cursitat hospes.

cum palma discurrit. Admota altaribus uictima succinctus Popaꝝ um habitu. elato alte malleo cultrarium mactauit. Lautiore conuiuio effusus subito in cachinnos: consulibus: qui iuxta cubabant: quidnam rideret blande quærentibus. quid inquit nisi uno meo nutu iugulari utrũq; uestrum statim posse.

De Appelle per eum flagellato: & aliis gestis eius.

INter uarios iocos: quum assistens simulacro Iouis Appellem tragædum consuluisset: uter illi maior uideretur: cũctantem flagellis discidit: collaudans subinde uocem deprecantis. quasi etiam in gemitu prædulcem. Quoties uxoris uel amiculæ collum exoscularetur: addebat: tam bona ceruix simul ac iussero demetur: quin & subinde iactabat exquisiturum se uel fidiculis De Cesonia sua: cur eam tantopere diligeret.

De malignitate & superbia eius contra omnes.

NEc minore liuore ac malignitate: q̃ superbia sæuiciaq; pene aduersus oĩs æui hoĩm genus grassatus ẽ. Statuas uirorum illustriũ ab augusto ex capitolina area propter ãgustias ĩ martiũ cãpũ collatas ita subuertit atq; disiecit ut restitui saluis titulis nõ ualuerit Vetuit posthac uiuẽtiũ cuiũsq̃

Poparum habitu. qualiter succinctus esse solebat uictimarius paratus uictimis immolandis. de quo Oui. Nominis esse potest succinctus causa minister hostia cælitibus quo feriẽte cadit.

*: cadit. * Quid si legas poparum lectio nimirum purior erit & eruditior

Popæ: Nam popæ dicuntur ministri sacrorum: qui uictimas immolãt. alio nomine uictimarii nuncupati: & ita uidetur legendum intelligendumq; illud

Victimarii: Proper. Succinctiq; calent ad noua sacra popæ. Spartia. in uita getæ hostiam inquit popa nomine Antoninus percussit. erit ergo sensus Tran. caligu. habitu poparum idest uictimariorum ministrorũq; sacrificaliũ succinctum pro uictima mactasse cultrarium. * Malleo. ferramento fabrili a quo malleator deriuatur. Mar.

Mallator: Illinc paludis maleator hispanæ. a iurisscon. li. de le. iii. libri. dicũtur malleati pro eo quod est concinati peractiq;

Mallati libri: a malleatore concinnatoreq; librorũ.

M. AN. Decollandi. artifex ceruicis amputandæ peritus. Quibuscũq; q. d. indifferẽter custodia eductus. Præcipitauit: in subiectos fluctus deiecit. Gubernacula: nautica instrumenta ad nauis regimen quesita. Detrusit: depulit. Publico epulo qd publice dabat. Argẽteã laminam: Pli. lectos uero iã pridẽ totos operiri argẽto & triclinia q̃dã: qbus argentũ Caruillius Pollio eques primus addidisse tradit. Præcedente ti. plato flagitii elogio. Mirmillonẽq; aduersus retiarium pugnabat. Iu. aut mirmillonis explicat insans. Eludo: ex ludi cõsuetudine ubi exercitii cã ad gladiaturã iuuenes exercebant. Secũ: aduersus se. Rudibus: uirgis cõsueuerũt ut Lãpridius tradit & in arena rudibus ut cõstat cõmodũ principem in arena rudibus iter gladiatores pugnasse. Batuẽtẽ: ferientem pulsantem: Pli. ita ut batuerentur ante ictum ulcera.

Confodit traiecit. Ferrea sica: uero telo & non ficto quo per lusum utebantur. Cum palma: quasi ueræ non simulatæ uictoriæ cõpos: Succinctus: Caligula expeditus ne alio qua uellet; habitu impeditus ictum detorsisse

Culrarius: uideretur. PHI. Cultrariũ. cultrarius dicit minister q uictimã cultro uictimatq; alio noĩe dr uictimari-

Victimarius: us imolator uictimæ. Edicere. illud uerbũ sacris accõmodatũ qd est: agon: de quo Sene. li. iii. cõtrouersiarum carnifex manũ tollat: deinde respiciat ad patrẽ & dicat. agon: quod fieri solet uictimis. hinc illud ẽ Nasonis ex li. i.

Agon: pro agone: fastorum. semp agat ne rogat: nec nisi iussus agit. In cachinos. in risus solutiores pcipit Sene. ut risus nõ sit sine cachino. ab apule. risus imodicus rephensibilis festiuiter dictus cachinabilis. Cubabãt. in mẽsa discũbebant.

Risus cachinabilis: Vno nutu. tanq̃ ad solũ pricipis nutũ psto sint parati milites q iugulẽt q cõfodiãt: q cũcta pficiãt. nutus enim pricipis p edicto ẽcũ oẽs: sicut primo Esdræ scriptũ ẽ regibus obediãt. Tragædũ. histrionẽ scenicũ actoreq;

Tragœdus: tragœdiarum sicut comœdũ dicimus actorem comædiarũ. Cõsuluisset. interrogasset. Vter. ipse priceps an Iuppiter. Cunctantẽ. cũctãter dubitãterq; respõdetẽ. Discidit cõcidit cecidit mulctauit. Subinde. frequenter.

Comœdus: Depcantis. tragœdi. Quasi etiã ingemitu. tanq̃ nõ solũ dulci uoce uteret in agẽdis fabulis cõmẽdatiis: sed etiã in uero gemitu ueroq; dolore. In primis canora uox conuenit tragœdo. M. T. in oratore desiderat

Amiculus Amicula: uocem tragœdorũ. Amiculæ. sicut amiculũ dicimus υποκοριστικως hoc est diminutiuo uocabulo amicũ ita ẽt amiculã uocitamus: q̃lia noĩa sũt plena blãditiaꝝ & amatoribus accõmodata. Tã bona ceruix. taꝫ pulchra tã uenusta: ad elegãtiã luculẽtitateq; referẽda ẽ. Demet. ãputabit ad iussum meũ. Subide. frequenter.

Fidiculis. fidiculaꝝ tormẽto: de quibus in tibe. satis multa. repete q̃ illic annotata sunt. De cesonia. elegãs locutio hæc ẽ: ut dicamus quero de te: q̃ro de uxore: pro eo qd est q̃ro abs te: q̃ro ab uxore. Tãtope. quasi philtris & ueneficiis contra naturã suã pellectus esset & coactus ad amãdam efflictim cesoniã. Grassatus. debacchatus: utẽs crudelitate & sæuitia. de grassatoribus & grassaturis iã dictũ est. Ex capitoli. area. qntus catulus curator restituẽdi capitolii uoluit oli areã capitolinã deprimere ut pluribus gradibus in eã cõscẽderet: suggestusq; p fastigii magnitudine altior fieret. sed id facere nõ quit ipeditus qbusdã cisternis q̃ i area capitolina erãt sub terra

Collatas: cõportatas. Saluis ti. manentibus inscriptionibus eoꝝ uiroꝝ: qbus statuæ positæ fuerant.

statuam aut imaginem: nisi se consulto & auctore poni. Cogitauit etiam de Homeri carminibus abolendis: cur enim sibi non licere dicens: quod platoni placuisset: qui eum e ciuitate quã cõstituebat eiecerit. sed & uergilii & titi liuii scripta & imagines paulũ ab fuit: quin ex omibus bibliothecis amouerit quorũ alterum ut nullius ingenii minimæq; doctrinæ. alterũ ut uerbosum in historia negligentemq; carpebat. De iuris quoq; consultis quasi scientiæ eorũ omnem usum aboliturus sæpe iactauit se me hercle effecturum ne quid respondere possint præter eum.

Item de eodẽ & de inuidia eius contra omnes.

Statuã aut imaginẽ. statua ænea est uel marmorea imago cærea uel picta. Quod pla. licuisset Pla. li. ii. de re pu. poetas censet ex ea ciuitate quã format esse repellẽdos. nã de Hesiodo inqt: nõ pbe mentitus est Hesiod. qñ fingit queadmodũ saturnus celiũ prem puniuit. q̃ a filio ioue saturnus ipse ppessus est: que quidẽ si uera essent: nõ tñ putarẽ esse pferenda sed tacenda potius: de home. uero pau. post sic ait. uincula Iunoni a filio indita proiectionẽq; uulcani a patre: cum ille uerberatæ matri subuenire uellet: aut deorũ pugnas; quotcũq; Homerus scripsit: minime in ciuitatem recipere debemus siue per allegoriam dictas sint: siue sine allegoria: idem li. x. poesim inquit ex ciuitate expulimus. huius platonicæ sententiæ ci. quoque meminit: cuius uerba hæc sunt. Recte a Platone educũtur poetæ ex ea ciuitate: quã finxit ille: cũ mores optimos & optimum reip. statum exquireret. Euse. in pparatione euangelica poetas e ciuitate platonica repudiatos esse prodidit & in primis Homerũ ppter pugnas cõtẽtionesq; deorũ: quas ille in suo poemate scri. quin etiã Aug. in ii. de ciui. dei super hac re tradit hæc. an forte platõi græco potius palma danda est: qui cum ratione formaret qualis esse ciuitas debeat: tanq̃ aduersarios ciuitatis poetas cẽsuit urbe pellendos.

Statua
Imago

M. AN. Cultrarii: cultrũ sacrificãti subiicere soliti: aut certe q hostiæ iugulo cultrũ admouebat. Effusus solutus. Vno meo nutu me tñ innuẽte. Varios iocos iocosos: sermõcs. Assistens astans. Apellẽ tragœdũ: tragœdiarũ actorẽ. Vter ipse an Iuppiter. Cũctanter: hæsitantẽ tardius respõdentẽ. Discidit: lacerauit. Subinde idẽtidẽ sæpius. Prædulcẽ: dulce & ut in tragœdiarũ actu modulatã. Amiculæ amicarũ cuiuspiã. Tã bona: suauis. Simul ac: statim qđ. Eqsiturũ q̃stione habiturũ. Fidiculis: q̃stione & suppliciis a fide fidicula est quo gñe uiculi mẽbris colligatis acerba exercebat q̃stio. Tãtope diligeret: quasi se nõ natura s; magica arte amare itelligeret. Minore liuore: inuidia. Oẽ genus hoim: ois gñis hoies. Grassatus: uiolẽter & pniciose iuectus. Nisi se pculto se prius auctore facto. Abolẽdis tollẽdis Ciuitate sua. quã ipse legibus & istitutis cõstituit ad cuius æmulationem Xenophõ ciri institutionẽ scripsisse dr̃ cẽsuit Plato eo opere Homeri scripta in usu; haud recipienda. Euphorion & panætius pdiderũt initiũ librorum quos Plato de repu. scripsit sæpius inuersum ab eo atq; immutatum.

PHI. Alterũ ut nul. ingeni. hoc ad Virg. referẽdũ est: q cõtra caligu. inuidẽtiã maximus atq; optimus poetarũ ab eruditis nũcupat: quẽ ut inqt nõ minus uere quã scite Macro. nullius unq̃ disciplinæ error iuoluit. Quẽ alexan. ro. impa. platonẽ poetarũ uocitabat. Alterũ ut uerbosum. hoc ad li. referẽdũ q tñ ex sñia eruditorũ nobilissimus est historicorũ: ad quẽ uisendũ ex ultimis galliarũ hispaniæq; finibus uiros nobiles romã uenisse Pli. hieronymusq; notificant. Caligu. ut non solum in uiuentes: sed etiã in defunctos sæuiret: ut non solum in corpora: s; etiã in ingenia stringeret serã ferreãq; naturã, cogitauit de abolẽda iliade & odyssea homeri. a quo ceu fonte perẽni uatum pieris ora rigantur aquis. Dicebat eñ si licuit plato: eiicere poemata homerica ex illa sua ciuitate commentitia & imaginaria; cur mihi uero principi nõ licet illa abolere: tanq̃ ita ais iperare posset ut corporibus. Nec mirũ si uirgi. ut indoctũ. si Liuiũ ut uerbosũ carpebat maleuolus & osor uirtutis priceps: cũ maxia semp igenia fuerint inuidentium morsibus subiecta: Summa eñ impetit liuor minora ptteruolãs. sic altiora fulminant. sic ut ait Sidonius: linguas uituperonũ cote liuoris acuminatas non fugere Demosthenes & ci. Sic Home. Mantua. & historico patauino nõ defuere carptores. Nãq; compilator grecorũ dictus est ab æmulis maro: in quẽ ausi sunt critici stringere linguas: & oli editus est li. a nebulone ĩfando titulo ĩscriptus uergiliomastix. sicut zoilus homeri obtrectator cognoiatus fuit homeromastix. Li. qq; asinius pollio ausus ẽ canina lacerare facũdia; dicẽs se i illo iuenisse quãdã patauinitatẽ. s; dũ caligu. obiicit uirgilio insciẽtiã ingeniiq; hebetationẽ. perinde facit ac si herculi obiiciat timiditatem. Dũ iu li. criminat ubertatẽ perinde est ac si fœcũditatem culpet iu fonte: & in oceano largitatem insectet. cũ uirgiliana maiestate nihil doctius nihil ingeniosius. Cum liuiana ubertate nihil fœcundius; nihil expetibilius excogitari possit. De iu. quo consul. plato & aristo. precipiunt legẽ dñari debere ut reginã: si uolũt mortales honeste degere & beate. ubi uero nõ lex preest sed subest; nec legi paret princeps sed imperat: male actũ sit cum ciuitate illa est necessum. Caligu. uolebat legibus impare nõ parere cõtra prescripta sapiẽtissimorũ: ideoq; iactabat se aboliturũ usu; sciẽtiæ iurisco. q̃ ptinet ad legũ interptationẽ. legis enim scriptũ augustũ: interpretatio legis diffusa est cuius ministri sunt iurisco. adeo ut qđ dictũ est de magistratu iuridico: idẽ dici possit de iurecõsul. uidelicet iurisconsultum legem esse loquentem: sublato itaq; usu iuriscon. lex quodãmodo muta fiet: & silens: quocirca Ca. uolens abolere interpretamẽta iuriscon. poterat uideri leges ipsas tollere uelle: atq; concidere: ut ipsius fœdissimæ uoluntates & placita insanissima pro legibus haberentur. Præter eũque. si illi collibuissent. libido eñ regum ut inqt Iustinus: p lege est: & ut testat iurisco. quod principi placuit legis h; uigore; si uero legas æquũ. sensus erit Caligu. iactasse se effecturũ ut iuriscon. nõ tã ex prescripto legũ responsa darent: q̃ ex æquo & bono. est aũt æquũ & bonũ nõ tã scđm legẽ: q̃ scđm emẽdationẽ legis; nã ut inqt elegãter Aristo. in qnto ethi. natura boni & æqui emendatio legis est; qua omissum erat aliquid pter uniuersale. Ne qd respon. uerbo usus est iuriscon. accommodato; q ppie de iure respondere dñr. auctor est Põponius iuriscon. ante tpa Augusti publice respondẽdi ius datũ nõ fuisse

Virgilius
Titus liuius
Virgilio mastix
Homero mastix
Aequũ & bonum
Respõdere de iure

iuriſcon. ſed q fiduciã ſtudiorũ ſuorũ habebant cõſulẽtibus rñdebãt:neq; reſpõſa ſignata dabãt:primus diuus augustus:ut maior iuris auctoritas haberet:cõſtituit ut ex auctoritate eius rñderent. legimus Neruã filiũ adhuc adoleſcentem uel potius puerũ publice de iure rñdiſſe. labeo quoq; antiſtius cõſulẽtibus de iure publice rñſitauit. Inſignia. inſignia familiarũ uocamus: quę una quęq; familia diſtinctiõis cauſa hʒ peculiaria: ut illuſtres principes mei Bentiuoli habẽt inſignia ſerrulata. ita apud priſcos in gente torquatorũ erat torquis: ob illũ torquẽ: quẽ interfecto gallo detraxit mãlius ob id torquatus cognominatus: hæc iſignia caius ex inuidẽtia ſæuaq; natura nobiliſſimis detrahebat. ita torquato nobiliſſimi ſtirpis in gente torquata detraxit iſignia torquis: ne eo honeſtamẽto ãplius inſigniretur.

Nerua filius.
Inſignia familiarum
Inſignia bẽtiuolorum ſerrulata.
Torqs torquatorũ

M. AN. Nullius do (gnire &ctrinæ: cõtra Pli. Virg. inqt: oim diſciplinaruʒ peritiſſimus. Fabius qntil. Domitii aphri iudicio credidit tã proxime ad Homerũ accederet ut ppior primo q̃ .iii. eẽt: trãſeo poetarũ & grãmaticorũ teſtimonia qbus plane arguit deliramẽtũ id caligulæ fuiſſe nõ iudiciũ. Verboſuʒ Liuiũ. I ſed Fabius qui eum Herodoto comparat ac ſupra qui dici poſſit in concionibus putat. eloquentem nihil luxuriare credidit. iuriſq; conſultus: iuris ſcientiæ peritis. Abolituris: ſublaturus. Præter eum: omnes Tranq. codices quos uidimus ſic habent ego æquum non eum legendũ contenderim ut ſit ſenſus ſtatuiſſe caligulam abdere omnia iuris uolumina nequis poſtea conſultus niſi ex equo & bono non autem ex iure conſultorum auctoritate reſpondere poſſet: aliud eſt enim lege aliud ex æquo & bono iudicare nec eſt cur eum ad caligulam referas: ſiquidem preter ſe non eum dixiſſet: quum ipſe loqueretur. Vetera inſignia ornamenta quædam a maioribus per manus tradita ut geſtandi torquis. & concinnaræ comæ uſum. Torquato: torquatæ gentis uiro cuidam: ſed cuius familiæ non dicit: nam & a torque gallo hoſti adempto torquati cognomẽ uictori primum: mox & familiæ uſurpatum: Liuius: & Ouidius id prodiderunt: Cæterum. C. nonium aſprenatem ab Augusto aureo torque donatum plane cõſtat datumq; ut ipſe & poſteri torquati cognomen ferrent: in dubium igitur uenire poteſt aſprenatum an manliorum uni ſit ipſum inſigne ademptum.

Vetera familiarum inſignia nobiliſſimo cuiq; ademit. Torquato torquem: Cincinnato crinẽ. Cn. Pompeio ſtirpis antiquæ magni cognomen. Ptolemæum: de quo retulit: & acceſſitum e regno: & exceptum honorifice non alia de cauſa repente percuſſit q̃ q edentem ſe munus: ingreſſum ſpectacula: conuertiſſe hominum oculos fulgore purpureæ abollæ animaduertit. Pulchros & comatos quoties ſibi occurrerent: occipitio raſo deturpabat.

Cincinnus.
Crinis cincinnatoruʒ
Hæredio lum.
Heredium
Cognomẽ magni.

PHI. Cincinnato crinẽ. Cincinnus ſignificat capillũ intortũ: ut eſt in uite collicolus capreolus nũcupatus auctor. M. Var. a cincinno cincinnati: capillati dñr. & ab eodẽ cincinno qntii ueteres roma. cognominati ſunt cincinnati: apud liuiũ li. iii. ab origine urbis luculẽter hiſtoria pſcribiẽ de quintio cincinato: qui obſeſſi conſulis & exercitus liberator ab oratio uocatus ad dictaturã uenit: ac rurſus faſcibus depoſitis: quos ut inquit Columella feſtinantius uictor reddiderat q̃ ſumpſerat imperator: ad eoſdẽ iuuencos & .iiii. iugerũ auitum hæredio lum rediit. eſt autem hæredio lum ut Columellæ uerbũ intelligas prędiolum ab eo dictũ: qd hæredẽ ſequeret: in legibus. xii. tabularum in horti ſignificatione ſemp noiabatur heredium. ex quo diminutiua forma heredio lum dictũ. crinis aũt hoc eſt capillus in familia cincinatoruʒ erat p inſignibus. hunc ademit peſſimus princeps cuidam cincinnato ex illa uetuſta familia: ſicut cuidam Pom. qui a magno põpeio deſcenderat: ademit cognomentum illud magni: qd pom. magnus africa ſubacta & in deditionẽ redacta tanq̃ ſpolium ſibi comparauit. auctor Pli. ſentire uidetur Li. magni pompei cognomen cepiſſe ab aſſentatione familiari. ſicut fœlicis Syllæ. Plutar. uero tradit pompeium ex bello africano redeuntem a Sylla magnum ingenti uoce ſalutatum fuiſſe: qui iuſſit ut omnes qui tunc aderant cõſimiliter eum magnum appellarent. alii dicũt cognomẽ hoc primum in africa ab uniuerſo exercitu inditum fuiſſe pom. deinde uim atq; cõſuetudinẽ ex hac ſyllæ ſalutatione habuiſſe. Pompeius ipſe ſero longoq; tpe poſt ſe magnum in epiſtolis ſcripſit. De quo re. paulo ante retulit ptolemeum regem fuiſſe a Caligula interemptum. cuius necem dum libertus ulciſci laborat: fuit cauſa ut arma ro. Claudio iam principe in mauritania bellauerint.

Abolla
Nõ omnis purpura illuminata
Iocus Auguſti
Exempluʒ regiæ remuneratio nis.

Eden. exhibente. Munus. ſpectaculũ gladiatorũ. Fulgore abollæ. abolla ueſtis eſt militaris ut inquit Nonius. abollã ſcribit Seruius ueſtem eſſe duplicẽ. apud Martia. accipitur pro Cynici phi ueſtimento ſic ſcribentem Cera quẽ mundi tegit uxor abolla grabati. apud eundem abolla tyria hoc eſt purpurea datur Criſpino inter aulicos potentiſſimo neſcit cui dederit tyriam criſpinus abollã abollæ meminit Iuuenalis: ois autẽ purpura: non eſt fulgore luminoſa: ſed quadam obſcuritate cenſetur: quę niſi altius collatur nõ ſplendeſcit: nec implet oculos conuentiũ. hinc auguſti iocus innotuit: q cũ olim quereret de obſcuritate tyriæ purpuræ: quam emi iuſſerat. dicente uenditore erige altius & ſuſpice: his uſus eſt ſalibus: quid ergo ut me po. ro. dicat bene cultum in ſolario ambulaturus ſum Cæterũ ſicut ueſtis precioſa cãm mortis pſtitit ptolemeo apud caligulã: ita imperiũ peperit Syloſonti apud Dariũ. qui olim curioſa cõtẽplatiõe uiderat. Syloſontẽ amiculo purpureo indutũ. eiuſq; pulchritudine captus id mercari uoluerat. Sed Syloſon ego inquit amiculũ hoc nulla pecunia uendo: ſed tibi dono do: ſi modo tuum ppetuo eẽ debet. Mox darius memor muneris liberaliter datum: ſyloſontem remuneratus eſt regia remunerationе: namq; pro ueſte illi retribuit imperiũ Sami inſulæ fortunatæ & optimæ. auctores Herodotus in thalia. Valerius in. iiii. Strabo in. xiiii. geographiæ. Occipitio. miror Albertum magnũ uirũ alioquin eruditiſſimuʒ occipitium partem capitis anteriorem nuncupare: ſincipur uero poſteriorẽ: cum apud latine puræq; ſcribentes in contrarium accipiantur: qd & alibi annotauimus. Deturpabat. ſicut ornamentũ capitis eſt maximũ coma: ita de honeſtamentum turpiſſimũ eſt capillamenti amputatio: in tantũ ut ipſa uenus dearũ pulcherrima ſi calua proceſſerit placere nõ poſſit: nec uulcano qdẽ ſuo. comati uero q mallent remp. turbati q̃ comã: ſi hoc tpe raſo capite

demparentur:deus boneq̄ quas lamētatiōes quos eiulatus facerēt:q̄ plorabili querimonia perditā comam cōplorarent qui nō minus tēporis minusq̄ curæ impēdunt cōcinnatoribus capillorū:q̄ studiosi doctoribus disciplinarum. Esius procu.nomē est ꝓpriū uiri staturosi. Colosseros di. colossos auctore Plinio uocant moles statuarū turribus pares. inde proculus colosseros siue colossos dictus est:cū esset staturosus:statuæ quoq̄ igētes colossæ & colossicæ a ueteribus nuncupatæ sunt. Spartianus. statuas Selio uero ꝑ totā urbē colossas poni iussit. Plinius fecit phidias alterū signū colossicō nudum. Victruuius. in. x. colossicotera onera cōparatiuo noie eleganter dixit intelligi uolens ingentiora magisq̄ colossica.

Statuæ colossicæ

Colossicotera.

Erat Esius ꝓculus pr̄e primipilari ob egregiā corporis amplitudinē & speciē colosseros dictus. Hunc e spectaculis detractum repēre: & in arenā deductū thraci: & mox oplomacho cōparauit: bisq̄ uictorē cōstringi sine mora iussit: & pānis obsitū uicatim circūduci: ac mulieribus ostēdi: deinde iugulari. Nullus deniq̄ tam abiectæ cōditionis: tamq̄ extremæ sortis fuit: cuius non commodis obtrectaret. Nemorensi regi: q̄ multos iam annos potiretur sacerdotio: ualidiorem aduersarium subornauit. Quum quodam die muneris essedario Porio ob prosperam pugnam seruum suum manumittenti studiosius plausum esset: ita se prorīpuit e spectaculis: ut calcata lacinia togæ preceps per gradus iret indignabundus & clamitans. dominum gentium populum ex re leuissima

Hunc e spectaculis: q inter spectatores sedebat spectabatq̄ alios gladiatores ī arena gladiatoria dīgla

Thaces gladiatores.

M.AN. Cincinnato: (diāres cui gentile erat. cō cinnatū capillū ferre. Stirpis: antiquæ. a Magno pompeio deductæ. Cognome: magni ne magni cognomen ferret: eam appellationē ex clarissima illa oriētis uictoria pōpeio quæsitā: Appianus innuere uidetur: q pharnace sub primū accessū superato ait cæsarē exclamasse bi sūt q te magnū fecere pōpei: Plutarchus eū admodū iuuenē ad syllā cū exercitu uenientē ab eo magnum appellatū tradidit: plures ex africa ab eo magni appellationem relatū dicūt. Percussit: occidit. Munus: gladiatorum spectaculū. Fulgore: splendore. Abollæ: uestis senatoriæ ut Festo placet quasi abullæ quod sit undiq̄ bullata. Nonius Varronem secutus militarem uestem abollam interpretatur: Varro toga detracta est abolla data. Occipitio: posteriore parte capitis: Persius occipiti cœco posticæ occurrite sannæ occiput dicimus & occipicium. Esius ꝓculus: & hic quoq̄ locus mendosæ meo iudicio legitur omnia enim quæ uidimus tranquilli exemplaria e suis habent quasi duæ sint partes orationis quod ne eleganter quidem diceretur: ex qua lectione nullus sequr sensus quare Esius nomē melius accipies ut sit Esius proculus siue Elius: colosseros. maior quidam colossus. E spectaculo e cauea spectantium in subiectum theatri locum.

PHI. Thraci. gladiatores q̄dam speciali uocabulo thraces dicti ab armatura thracum. ora. ad imū trax erit quē locū exponēs Porphirio ait auctorabit in ludū ut gladiator sit. myrmilloni in certamine gladiatorio opponebatur thrax: qd̄ signat Auso. in monasyllabis cū ait. Quis myrmiloni cōtēdit: æqmanus thrax. Cic. in. vi. antonianarū thracē iugulauit familiarē suū: De thrace gladiatore intelligendū est illud plinianū. ex. xi. Thracio studioso in Caii cæsaris ludo notū est dexterā fuisse ꝓceriorē. Signat. n. Pli. gladiatorē ex his q thraces uocitant: solitū ī Caligulæ ludo gladiatorio exercere gladiaturā. Caligula. n. q dr̄ Caius cæsar ddecrabat thracibus. Inde arma thracis gladiatoris dicta threcidica. Cic. in sexto antonianarū. Myrmilo ī Asia depugnauit cū ornasset threcidicis comite & familiarē suū illū miserū fugientē iugulauit. Ciceroniani codices mēdosi sunt. Interp̄tes quoq̄ illud threcidicis ꝑperā & legūt & interp̄tantur. Oplomacho. gladiatorē uocāt oplomachū quasi cū armis militaribus & scuto depugnātē græci. n. τοοπλον dicūt scutū τα οπλα arma; & μαχομαι pugno. Martia. oplomachus nunc es fueras ophthalmicus ante de oplomachis gladiatoribus ait Iulius Firmicus. in. vii. si Mars fuerit in finibus Iouis famosi gladiatores nascent: oplomachi nascent̄ si testimoniū Veneris defuerit marti. Comparauit. opposuit. cō misit. Bisq̄ uictorē. cum primo thracē deinde oplomachū uicisset. Pannis obsitum. uestitu sordido squalentiq̄ obuolutū magis q̄ indutū. tale est illud terētia. uideo quedā annis & pānis obsitum. translatio est ab ægro ut inquit Donatus. Vicatim per uicos urbis. Obtrectaret. noceret incōmodaret. Nemorēsi regi. iuxta aritiā lucus est Dianæ; arthemisiū uocant; ubi barbaricus scythicusq̄ mos obseruatur: namq̄ sacerdos instituitur fugitiuus qdā uir gladiū tenēs & insultus sꝑ circūspectās: & ut inquit Stra. ad se tutandū strenue paratus. scri. Ser. in hoc arthemisio fuisse arborē illā; quā celebrat Vir. in. vi. de q̄ in fringi ramū nō licebat. dabatur aūt fugitiuis potestas: ut si qs exinde potuisset auferre monomachia hoc est singulari certamine cum fugitiuo templi dimicaret: cui uicto uictor succedebat in sacerdotium: idq̄ peculiariter regnum uocabatur; & ipse sacerdos rex Nemorensis dictus a nemore illo Dianæ sacrato; quod arthemisiū nuncupari sigñauimus. hinc ab oui. dictū est in. iii. fa. Regna tenent fortes manibus pedibusq̄ fugaces & perit exēplo post mō quisq̄ suo. Itē in primo de arte. Ecce suburbanæ tēplū nemorale dianæ Partaq̄ ꝑ gladios regna nocēte manu. Hinc Vale. flaccus in. ii. argonauticorū. & soli non mitis aritia regi: Luca. quoq̄ in. iii. pharsaliæ sic inquit: Qua sublime nemus scythicæ qua regna dianæ Caligula qui omnium commodis incōmodabat: immisit quēdam fugitiuū robustiorē: q cū rege illo Aricino sacerdote depugnaret: ut ita superatus & uita spoliaretur & sacerdotio: & si sacerdotium illud erat conditionis uilioris. Muneris. spectaculi gladiatorii. Essedario. essedarium appellat certatorem nomine porium: qui ex essedo depugnabat uideturq̄ significare lanistam. de essedariis britanis longa est disertatio apud Cæsarem in cōmentariis; & nos superius meminimus: qui alio nomine dicuntur couinarii a couino curru. Seruum. qui erat in familia lanistæ gladiatoria. Plausum esset a spectatoribus. Calcata lacinia. Illa uestis inquit eleganter Symachus decenter induta est; quæ non trahit puluerē; nec in humū demissa calcatur. laciniā hoc ex extremā togæ particulam cū ꝑ

Arma threcidica. Correctus. Ciceronis locus. Oplomachus. Arthemisium sacerdos fugitiuus. Monomachia. Rex nemorensis. Essedarii. Couinarii. Lacinia

lixior esset pedibus pressit proculcauitq; Caligula p indignationē e spectaculo se furenter eripiens:adeo ut praeceps
Laciniosus per singulos gradus iret:more eorū qui uestigia titubāta tenere non possunt. a lascinia laciniosus deriuatur: accipi
turq; pro flexuoso sinuosoq. ab apuleio conuallis laciniosa.a Hierony.disputatio laciniosa dec ētet dicitur pro tor
Laciniata tuosa & implicata. Sunt eñ laciniae in uestimēto cesurae particulatim concisae decoris causa:unde laciniata uestis
uestis & aduerbium laciniatim:qd significat particulatim & per flexuras. Apule. Non laciniatim disperso s₃ cuneatim
Laciniatim stipato commeatu difficultates illas transabiremus. Laciniosa fuit Alexādria anguloso ꝑcursu. Columella iubet
pecus aegrotorum distribui in lacinias
hoc est in particulas separari ut facili
us conualescat.

M.AN. Thraci retiario: Sene. si thraxessem fusius esse. Mox oplomachoꝫ oplomachus gladiator q scuto & ferro in spēm iustae pugnae dimicat τοοπλον graeci scutū uocāt μαχομαι. pugno ḡquā και τεοπλα graeci arma καιοπλυτυυ armigerū dicūt. Cōparauit: cōmisit. Bis uictorem thrace & oplomacho uictis. Obsitū:sordidis uestibus & squalore coopertū. Mulieribus ostendit: quibus ob elegātē formā gratissimū fuisse senserat. Obtrectaret:detraheret malediceret. Nemorensi Regi:aricinae dianae sacerdoti:ariciae ipm quoq; sacerdotiū regnū dicebat Ouidius regna tenēt fortes manibus pedibusq; fugaces:& perit exēplo postmodo qsq; suo:siqdem quot annis ferro decertare cogebatur qui si uictor fuisset uictum p hostia numini dabat:sinctus is qui uicisset sacerdotium optinebat:Sed huius feri ritus; preter Ouidiū:Plini. Strabo. Lucanus & alii plaeriq; meminerūt. Multos annos quasi raro alias contigisset ut tā diu qsquā supstes fuisset quum circumacto fere anno sagina grauis & deses ferocissimo hosti & morti deuoto obiceret. Validiore: potētiore:Aduersariū hostē concertatore. Subornauit substruxit instigauit. Essedario porio:lanistae quod in claudio apertius ostenditur. Manumittenti:libertatem donanti. Seruum suū:unum:ex familia ex iis uidelicet q ad gladiaturam sub eo instituebant. Ob prosperam pugnā. quia idem gladiator in munere prospere pugnasset.

Studiosius maiore quodam studio & fauore uelut ei qui grate: & non auare fecisset ut hunc:qui prospere pugnasset & si i seruitute retinere liceret libertate tamen donasset. Proripuit:cum impetu:& indignatione se spectaculo subtraxit. Calcata:pedibus pressa. Lacinia:extremae uestis scissura sunt enim laciniae scisurae in extrema parte uestium ornatus gratia factae:unde laciniatae uestes a lacero id nomē:hinc lacesso quod est lacerādo ꝓuoco seu irrito. Apuleius saepissime laciniam pro ueste accipit. Praeceps:praecipitanter ruens.

plus honoris gladiatori tribuentem:ḡ consecratis principibus:aut praesenti sibi.

De luxuria & libidine eiusdem.

PVdicitiae neq; suae neq; alienę pepercit. M. Lepidum M. Nestorē pantomimū:quosdam obsides dilexisse fertur cōmercio mutui stupri. Valerius Catullus cōsulari familia iuuenis stupratum a se ac latera sibi cōtubernio eᵒ defessa etiā uociferatus est. Sup sororū icesta & notissimū ꝓstitutae. Pyralidis amorem nō temere ulla illustriore foemina abstinuit:quas plaerumq; cum maritis ad coenam uocatas

PHI. Plus hono. ꝓpter plausum quo ꝓsecuti fuerāt manumissionē gladiatoris manumissi a Porio essedario. Cōsecratis princi. moris fuit apud Roma. ut principes in theatro populari plausu exciperētur:hos aūt tergeminos honores appellat oratius. Praesenti sibi cū debeat pricipis urgere presentia:& hoc ipo honoratior solet esse. Sibi uis in ꝓnoie. sibi q priceps erat. sibi q deus uideri uolebat:sibi q diuino cultu ueuerabilis & uenerādus apparebat. Sibi q se fratrē iouis ut inqt Iose. est ausus appellare:sibi q se dn̄z imposito diademate. ut ait Sextus Au
Pātomimi. re. iussit noiari. Neq; suae. stupratū stupratorēq; fuisse significat. Pātomimum. histriones pātomimi dicunt ab aegregia quadā rerū oim imitatiōe. Furius bibaculus fuerā inqt & uocabar pantomimus:scribit Iulius Fir. pātomimos nasci qui habēt. leporis sydus in horoscopo:si eū locū Venus respexerit. Olim pātomimi sublati fuerūt a Domitiano:restituti mox a Nerua:quos traianus iterum sustulit. ut scribit. Pli. in panegyrico celebrat mora repētina duorū eqtū q in Venere obierūt coeuntes cum pantomimo mythico tunc forma ꝓcellēte. Quosdā obsides. in hanc sniam ē illud satyrici poetae aspice qd faciūt ꝓmercia uenerat obses:hic fiunt hoies. Caligula quosdā in obsidatū datos turpi amore dilexit dū illos subagitat:& ab illis uicissim subagitat. Mutui cū pariter agerēt & paterent muliebria. Stupratū. s. Caligulaꝫ. Cōtubernio. obscena sodalitate & ꝓbrosa cōtubernalitate atq;
Latera ex cōuictu. Defessa. Catullus elegāti uocabulo latera ꝓ cōcubitū crebriorē ex hausta. appellat ex futura:nā frequens
fututa Venus debilitat subneruatq; & in primis latera:unde parcere lateri est abstinere a coitu. Iuue. Nec querit ꝗ & late
Parcere lateri ri parcas. Ouidi. praecipiēs exercendā uenerem ait s₃ lateri:nec parce tuo:sunt. n. in lateribus renes;quos ait Var. ita dictos quasi riui ab his obsceni humoris orianē. Quidā phōrū libidines rerū uenerearū in iecore ꝓtineri arbitrantur. ꝗ a Lactācio quoq; memorat in lib. de opifi. Pyralidis. nomē est ꝓpriū meretricule quā amauit. Cali:alias
Pyralis pyralis est pēnata bestiola magnitudine muscae ex igne ꝓueniēs:unde & nomēa qbusdā pyrausta appellat quam
pyrausta diu est in igne uiuit cū euasit longiore paulū uolatu tūc emorit. Prostitutae. instar uulgaris scorti & diobolaria
Diobolare scortum dr̄ eñ diobolare scortū ꝗ duobus obolis cōducit:mēdosus est locus apud Var. in. iii. de lati. lin. in cuius codicibꝰ
Locus Varronis. ipressis sic legit Viuolares sabini soboles corrupto sensu ex lrārū ꝓfusiōe iuersiōe & ordine ꝓpostero: Tu ita lege diobolares a binis obolis. docet eñ Var. diobolares meretrices dici a binis obolis a duobus minutulis nūmulis q pro ꝓcio cōcubitus numerant. Plau. in penu. dixit seruulorū sordidulorū esse scorta diobolaria. erat itaq; ob infamiā notissimus amor:quo Caligu. afflictim amabat turpeꝫ & ꝓstitutā meretricē pyralida:potuissetq; uideri tolerabilis:si secutus foret illud Catonis. Oratianūq; ꝓceptū. huc iuuenes aequum est descēdere nō alienas ꝓmolere uxores. & illud Plauti. Dū te abstineas:nupta:uidua:uirgine:iuuentute:& pueris liberis:ama ꝗ lubet. sed Cali. & ꝓstitutas amabat nec illustrioribus matronis abstinebat nuptasq; sectabatur.

Præter pe. iuxta pedes. Mercantiū mo. mos est mercatorū ut mercē quam empturi sunt oculosæ & cū quadam letitudine etiam atq; etiam contemplent. hoc id ē faciebat Caius inspectanda pensitandaq; matronarum formositate. Summitterent. ad terrā demitterēt more matronarum uerecundarum decet eñ talis pudor ingenuā mulierē. Vir. Tum breuiter dido uultū demissa pfatur. & sicut γυναιξι κοσμον η σιγη φερει mulieribus ornatū prebet taciturnitas ita & uerecundia. Seuocasset. solā seorsum euocasset:q; signū est futuri concubitus.

M.AN. Gladiatori:qui ob prosperam pugnā manumissus esset. Neq; fur. q. d. ne fure qdem pudicitiæ nō modo alienæ rōne habuit. Cōmertio:nefaria consuetudine. Stuprasse; caligulaȝ. Contubernio:domestico usu. Defessa latera:stupri assiduitate. Iu. nec quæritur quod & lateri parcas & rursus quantū erat ex hsuā lūbos donare clientis. Vociferatus; clara & alta uoce testatus. Super sororum incesta supra nefarios sororum cōcubitus. Notissimū amoreȝ: præter te pete quod perdite prostitutam amauerat ancillā. Lente: cunctanter ocio sæ. Mercantiuȝ more:tanq̄ aliquid mercaturus. Faciem; ipsaruȝ mulierum. Alleuans. attollens erigens.

præterq; pedes suos transeuntes diligenter ac lente mercantium more considerabat etiam faciē manu alleuans si quę pudore summitterent. Quoties deinde libuisset egressus triclinio: quum maxime placitam seuocasset: paulopost recentibus adhuc lasciuiæ notis reuersus uel laudabat palā uel uituperabat singula: numerans bona malaue corporis atq; concubitus. Quibusdam absentium maritorum nomine repudium ipse misit: iussitq; in acta referri.

De luxuria eiusdem in cœuis: balneis: ædificiis: & aliis operibus.

NEpotatus sumptibus omnium prodigorum ingenia superauit. commentus nouum balnearum usum portentosissima genera ciborum atque cœnatum ut calidis frigidisque unguentis lauaretur: preciosissimas

Summitterent faciem: est enim muliebris decori uultum coram uiris demittere. Virg. Tum breuiter dido uultum demissa profatur: contra petulātis & impudicæ attollere. Iuue. Cūq; paludatis ducibus præsente marito ipsa loqui recta facie strictisq; mamillis.

PHI; Notis; signis uestigiisq; peractæ libidinis qualia sunt illa apud Iuue. Humida suspectis referens multicia rugis uexatasq; comas uultūq; auremq; calentē. Laudabat pa. agebat cōtra Oui. documētū scribentis præcipue Cytherea iubet sua furta tacere:cui astipulant Tibullus & Proper. quorum alter cecinitq sapit in tacito gaudeat ille sinu alter tradit. in tacito cohibe gaudia clusa sinu. Bona malaq; concubitus. scribit Lucre. in iiii. Scorta in concubitu mouerit:ut ipsa Venus sit concinnior uiris & suauior. Caligula palā dicebat de concubitu matronarum:quid concinnitatis quid insuauitatis habuisset itidem bona corporis uel uicia si qua latebant promulgabat: adeo nullam rōnem habebat matronatus matronalisq; dignitatis. Signat autē historiā quā legimus apud Sene. in li. ii. q in sapientē non cadit iniuria. erat Valer. asiaticus imprimis ferox & uix æquo aīo alienas contumelias laturus huic in cōuiuio in concione uoce clarissima qualis in cōcubitu esset uxor eius obiecit hæc tā atrox tāq; insigniter facta iniuria effecit ut assiaticus inter præcipuos auctores interficiendi Caligulæ fuisse pdat q̄uis ipe dicat apud Iosephū. cū quæreret de interfectoribus Cai. utinā ego interemisseȝ. hic deinde accepto Claud. iussu libero mortis arbitrio uenas secuit. ut docet Cor. tacitus. Repudium: misit sensus ē Caius priceps libellū repudii misit ad quasdā matronas:noie nō suo sed maritorū:cū illi essent absentes. In acta. tale est illud poetæ cupiēt & ī acta referri:nā ut res testatior eēt de repudio matronaȝ uoluit in acta publica referri. Nepotinis sumptibus. luxuriosis & imodicis pfusionibus ipensarū. in uetusto codice leg imus nepotatus quod placet:&. n. nepotatū dicimus luxuriam pdigāq; profusionē & nepotari significat luxuriſæ & pdigaliter uiuere:quo uerbo usus est Tertul. in apologetico. Aristippus inquit in pupura nepotaī. Prodigorū ingenia. duo sunt inqt. M. Tul. gña largorū quorū alteri prodigi alteri liberales. pdigi q epulis & uisceratonibus & gladiatorū muneribus ludorū uenatoriūq; apparatu pecunias pfundunt. ueteres dixere pdigitatē & pdigentiā pfusionē:quā nunc pdigalitatē. Cōmentus cū excogitasset. Portētissima:inusitata atq; admirāda loco uice q; portēti. Pli. appellat ingenia portētosa:quæ noua luxuriæ instrumēta excogitauerūt. Vt calidis:hoc referendū est ad nouū usuȝ balnearuȝ: neq; eñ antea usitatū fuerat lauari in balneari solio unguentis calidis frigidisq;:unde Pli. nī hoc Cōmētū Cai Caligulæ in xiii. taxat his uerbis. Necnō aliquē ex priuatis audiuimus iussisse spargi pariētes balnearū unguēto. atq; Caiū principē soliū lauari. ac ne principale uideat hoc bonū & postea quēdā exseruis Neronis. Vnguentis:unguenta sicut scribit Pōpo. iurisc̄o. ea intelligimus:quæ & uoluptatis & ualetudinis causa cōparant. sed Pli. & reliqui fere oñs: qui latine:& puriter locunt unguentorū noie ea significāt:quæ ad uoluptatē & elegantiam tm̄ conficiunt:cū medicamenta illa uerius dicantur. quæ ad ualetudinem pertinent:quorū multiiuga sunt noia. Aristippus auctore Seneca aliquando delectatus unguento:male istis effeminatis eueniat qui rem tam bellam infamauerunt:de compositioue unguentorum & nominibus lege. quæ scribit Pli. In. xiii. qui cum oia diligenter copioseq; explicasset. hæc est ait materia luxus e cunctis maxime superuacui:unguenta illico expirant & suis moriuntur horis. olim Licinius crassus & Iulius Cæsar censores edixerunt nequis uenderet unguenta exotica. sic eñ peregrina: & externa nuncupantur. ex quo est illud Plauti. non possunt omnes olere unguenta exotica: quod ad sententiam Tranquilli pertinet:ait Plinius audiuisse Caium principem solutum lauari unguento græci μυρον uocant unguentum: myropolion tabernam unguentariam myropolam unguentarium. sic enim dicitur qui conficit unguenta & uendit: cum confector medicamentorum nominetur medicamentarius:apud Pli. qui significatissime scribit: inuenies unguentarium a medicamentario sciungi:sicut unguenta a medicamentis.

Furta ueneris occultāda.
Nepotatus
Nepotari
Nepotatur
Prodigi
Prodigitas
Ingentia portētosa.
Vnguēta
Dictum aristippi.
Exotica
Myropolium
Myropola
Medicamētarius

M.AN. Lasciuiæ notis:paratæ libidinis signis. Mala q̄ laterent. Concubitus:coeundi rationem quam in fœmina obseruasset. Quibusdam:matronis scilicet; Referri in acta:ut publicæ constaret capitolinus auctor est apud præfectum ærarii notari solita quæ publicis actis maiores inferri noluissent. Nepotinis:luxuriosis nepotes luxuriosæ:ut Festo placet:uitæ homines quod tam his suæ res curæ sint quam iis:quibus pater auusq; uiuunt Plinius apinum altissimum appellat nepotum gurgitem inde nepotatus pro luxuria & uoracitate. Affranius scurrilitate & nepotatu nobilis. Inde & nepotinus. Portentissima noua & in sueta:ut portentorum loco haberi. possent. Sene.C. Cæsar Augustus quem mihi uidetur rerū natura edidisse ut ostenderet qd summa uitia i summa fortuna possent centies sextertia cœnauit uno die.

Margaritas aceto liquefactas sorberet: conuiuiis ex auro panes:& obsonia apponeret: aut frugi hominem esse oportere dictitans:aut Cæsarem. Quin & nūmos non mediocris summæ e fastigio basilicæ iuliç per aliquot dies sparsit in plebem Fabricauit & de cedris liburnicas gēmatis puppibus uersicoloribus uelis magna thermarum & porticuum & tricliniorum laxitate: magnaque etiam uitium & pomiferarum arborum uarietate; quibus discumbens de die inter choros

Vniones aceto lique facti.

PHI. Margaritas lique. clodius tragœdi æsopi filius ut experiret̄ i gl'ia palati qd saperēt margaritæ: singulos uniones cōuiuis absorbendos dedit:ne luxu suo nimis supbiat caius princeps histrioni cōparatus. Ora. in ii. sermo. filius æsopi detractā ex aure metallæ. s. ut decies solidū exorberet:aceto diluit insignē baccā hoc idē fecit cleopatra cū unionē p̄ciosissimum ex aure detractū mersit ī aceto & liquefactū absorbuit facta cū. M. Anto. spōsione se solā una cœna centies sextertim absumpturā:historia scribit̄ a Pli. in. ix. a Macro. in. iii. saturna. Aceto:scribit. Pli. in. ix. asperitatē uimq; aceti in tabam margaritas resoluere. Ex auro pan. scribit plutarchus. in libro de claris mulieribus quēadmodum olim

Exemplū auaritiæ castigādæ pulcherrimum

uxor pithei oīum id t̄pis ditissimi marito apposuit aureos panes oīa cibaria:ex auro fabrefacta ad illius auaritiam castigandā auro semp inhiantis & aurifodinas iugiter exercentis cui olim ex peregrinatione domū reuertenti uxor mensam aureā apponi iussit. in qua oīa erant ex auro obsonia. gauisus pitheus primo aspectu:mox satiatus auri inspectione cibū afferri præcipiebat. uerū mulier cuncta ex auro cōcinnata iubebat apponi cūq; ille iracūdia percitus esurire se diceret:neq; se aurū id t̄pis desiderare:sapienter inquit uxor; tu nullius rei:præter hanc unam habendæ facultatē præbes. omnis cura uirorum tuo iussu occupata est in auro fodiēdo ut nemo iam agros colat nemo fruges serat:nemo arbores plantet:hac uxoria castigatione cōmotus pitheus q̄ntam dūtaxat ciuiū p̄tē in aurifodinis continuit:reliquos tū agriculturæ tū cæteris artibus operā date precepit. Obsonia. esculēta q̄bus cū pane

Obsonia.

Obsonare

Quod obsonium optimum

uescimur uulgo obsonia dn̄r. græci ὄψον uocant obsoniū ὀψοποιὸν cōcinnatorem eduliorū. obsonare est emere obsonia:obsonatores q̄ emendis & concinnandis obsoniis præsunt:de q̄bus in annotationibus plura. Cato dixit obsonitauere pro sæpe obsonauere:optimū obsoniū est fames:& ut dicebat Alexā. magnus ad prandiū optimus est coquus optimūq; obsoniū νυκτιπορία. i. nocturnū iter ad cœnā uero ὀλιγαριστία. i. p̄ndii parcitas. Aut fru. au. Cæs. hoc est uel parcū uel magnificētissimū lautissimūq;:frugi per oīa genera indeclinabiliter dicitur:& significat temperatū parcum moderatū:unde frugalitas ut auctor est Cice. appellari pōt ea uirtus:quam græci sophrosinē:latini tū temperantiā:tū moderationē appellare cōsueuerunt:græci frugi hoīes χρησίμους dicunt. i.

Frugi

frugalitas

utiles:& id sentit Dona:q frugi utile interpræτatur &. M. Celius:q se esse hominem frugi dictitabat hoc est utilem multis & fructuosum:sed ut ait Cice. id nomē latius est:ut non solum utilis sed moderatus:& temperās: & parcus

Frugalis

frugi dicatur. hic cognomē Lucii pisonis magnopere laudatū:q frugi dictus est. illud attēde:quod q frugalis dicit latinitate peccat:si credimus Quintili. q monet:ut frugi dicatur:frugalis uero relinquatur cōtentiosis. Fastigio summa altitudine & culmine. Basilice iuliæ. Victru. architectus tradit se p̄fectum fuisse basilicæ iuliæ faciendæ. Sparsit in ple. olim po. Ro. nūmos sparsit posthumio & marcio cōsul. bus. & Cn Scipio infamis existimatus est qd pecuniā sparsisset iu populū. scribit Iose. Caiū Caligulā ascendisse in capitolium:ut pro filia sacrificaret:& in imperialis loci culmine stantem dispersisse populo auri argentiq; pecunias:ex quo loco chereas cogitauit precipitē impellere. Liburnicas. naues de quibus ante dictū est. De ced. auctor est Pli. reges in ægypto

Naues ex cedro.

ac syria ad naues cōficiendas usos esse cedro inopia abietis. Diodo. quoq; testis est in. ii. bibliothecæ: ex cedris naues ingentes fabrefactas fuisse a regibus ægyptiacis: materiæ cedri æternitas est: ideoq; simulachra deorum ex ea factitauerunt:cedrinus fuit Romæ apollo sosianus:tectū templi ephesiæ dianæ fuit ex cedrinis trabibus: ut refert Pli. in. xvi. cariē uetustatemq; nō sentit cedrus. Versicoloribus ue. cleopatra uelo purpureo ad actiū uenit cum M. Antonio:eodēq; fugit:uersicoloria appellare uidentur iuriscon. non solū ea quæ diuersi coloris sint: sed etiam

Versicoloria.

quæ tincta infectaq; fuerint natiuumq; colorem immutauerint:sed apud Pli. & scriptores alios luculentos uersicoloria dicunt̄ a uarietate colorū sicuti caudæ pauonis & maculæ uiperarū uersicolores noīant̄ olim interdictum fuit matronis ne uersicoloribus uestirent̄:hoc est uestibus coloris uaritate distinctis. Thermaꝝ. hinc laxitas & amplitudo nauigiorū significat̄:in q̄bus & thermæ & porticus & triclinia erāt capacissima una cū uiridariis pomariisq;. Inter choros multorū uocib⁹ cōstat chorus:ut Sene. & Macrobi. p̄diderūt: est. n. multitudo cantorū

Chorus

ad musicū cōcentū cōficiendū præparata. chorus apud priscos ex seruis symphoniacis cōparabat̄: ex quo apud iuriscon. ti. de ædili. edi. scriptū est. si chorus ueneat plurimū referre:unū in singulos an in uniuersos pretium constituatur. itidem li. de lega. iii. ait Celsus. si chorus legetur perinde ac quasi singuli homines legati sint.

M.AN. Aceto liquefactas:qđ cleopatra quoq; in luxuriosis & in tempestiuis Antonii cœnis fecisse dicitur quæ unionem ea tempestate maximum liquefactum hausit professa grandi sponsione se centies sexterium una cœna absumpturam. Pli. & Macro. sunt auctores. Obsonia. quæ cum pane apponunt̄. Aut cæsarem: eum qui

oĩa posset:uel cui præ cunctis sũptuosissima cõuiuia parare liceret. Basilicæ iuliæ: de ea in Augusto abũde di= ximus. Cedris præciosa cedri materia. Plini. cedri duo genera quæ floret fructum non fert fructifera uõ floret nec multo post materiæ inquit ipsi eternitas itaq; & simulachra deorum ex ea factitaruut:in syria ea arbor proue= nit. Versicoloribus: colorum uarietate præditis. Magna thermarum laxitate:laxioribus thermis porticibus & tricliniis. Ferarum arborum:his quoq; nauim exculcam fuisse subaudi. Choros:canentium cœtus.

Sympho= nia.
Syphonia= ci pueri.

ac symphonias littora campaniæ peragraret. in extructioni bus pretoriorum atq; uillarum omni ratione posthabita ni hil tam efficere cõcupiscebat q̃ quod posse effici negaretur: & iactare itaq; moles infesto ac profundo mari. & excise ru pes durissimi silicis: & campi montibus: Aggere æquari: & complanata fossuris mõtiũ iuga incredibili quidẽ celeritate quum more culpa capite lueretur: Ac ne singula enumerem immensas opes totumq; illud Tiberii Cæsaris uities ac septi es milies sestertiũ non toto uertente anno absumpsit.

PHI. Symphonias:musicos cõcẽtus:uñ & symphoniaci pueri a Cice. dicti:q ad modulatiões musicas con= cẽtusq; cõficiẽdos cõparanť. a latinis symphonia enũciať penultima corre pta cõtra cõsuetudinem uulgatiorem De uero Anto. hoc idẽ memorat Iuli. capi.q.C. inter symphonias & cantica p maritias ciuitates nauigaret. Præ= toriarũ. iã supra docuimus p̃toria in agris dici ædificia magnificẽtiora at= q; elegãtiora:quorũ ædificatiões dñr extructiões substructiõesue:in quo si= gnificatu est illud Cice. in orone p mi lone. pp̃ter insanas illas substructiões facile mille hoim uersabať uallentiũ.

Prætoria.
Substru= ctiones.

Moles. saxa ingẽtia:pilæ:ædificia. Iactæ mari:q fastidiosus terræ est ædificat in mari in hanc sniam ẽ illd Ora. cõtracta pisces æquora sentiũt iactis in altũ molibus. hoc frequẽs cemẽta dimittit redẽptor cũ famulis dñsq; terre fastidiosus. Iosephus scribẽs puteolanas moles de qbus ante dictũ ẽ:fabrefactas fuisse a Caligu. sic ait li. un= detrigesimo ãtiqtatũ:graue putãs ut remis trãsitũ faceret putãsq; subiũcere sibi etiã elemẽtũ aquę posse uelut dño maris existente:talia etiã uolebat fluctibꝫ gerere: q̃lia solet terræ natura substinere uoluit ergo:& a littore ad littus stadia ferme. ccc. in medio mari & intra iã uastũ sinũ põtẽ cõstruere:sup quẽ carrucis & diuersis uehiculis itinera ualeret efficere. Aggere æqua. ex aggeratiõe terræ cumulati. hoc idẽ fecitauit xerxes:q uelut naturæ ipsius dñs cõuexa ualliũ æquabat:mõtes in planũ deducebat:maria põtibus sternebat. Totũ illud ti. oẽs illas luculẽtas pecu nias:q̃s ogesserat Tiberi. & Caio successori reliq̃rat. Capite:pœna capitali. Lueret:puniret. More culpæ q fuisset lentus oparius pœnã capitis dabat p lẽtitudine. Nõ to. uer. an. sol. xii. signorũ interualla puagãdo:cũ re= dit ad id signũ:a quo cœpit:pficit spatiũ anni:quẽ uertẽtẽ appellãt auctor Vicru. li. ix. Macro. quoq; li. ii. in somniũ Scipio. uertẽtẽ annũ appellari posse merito tradit cũ astra cũcta ad eãdẽ metã redierit:uñ semel pfecta sũt. idẽ pau lo post ait annus uero q mũdanus uocať. q uere uertẽs ẽ:q a puersione plenæ uniuersitatis efficiť. largissimis seculis explicať. idẽ in. i. saturnaliũ annũ solis uertẽtẽ noiat sicut & lunaris annus mẽsis uertẽs dr̃ a Vicru. ex quo illd plau tĩ ẽ in psa. tu si hãc emeris nunq̃ hercle hũc mẽsem uertẽtẽ credo seruibit tibi: annũ uertentẽ sig̃nauit Iuue. illo uer su:& cũ se uerterit annus. Accipe uictori ppl's qd postulat aurũ. Ci. in orõ. p qntio. sex qdẽ illis mẽsibus pfecto an no uertẽte sine ptrouersia:anno. &. vi. mẽsibus uerbũ nullũ facis. & qm̃ incidit mẽtio anni uertẽtis annotanda hoc potissimũ loco q̃dã sũt de anno uõ indigna memoratu/ qdam annũ magnũ esse dixerũt in annis uertẽtibus duo= bus. alii in multis milibus annorũ arbitrati sũt. qdã pẽteterida noiauerũt. q annus magnus ex qnquẽnio cõstabat: nõnulli trieterida q tertio quoq; ãno redibat. eudoxus octoterida magnũ ãnũ esse dixit q & pleraq; græcia existima uit taq̃ ex. viii. uertẽtibus annis cõstantẽ. Roma. lustra. græci olympiadas p annis magnis obseruauerũt ẽ & ãnus quẽ Aristo. maximũ potius q̃ magnũ appellat:quẽ solis & lunæ uagarũq; qnq; stellarũ orbes cõficiũt: cuius anni hyemx ẽ cataclysmos:nři diluuionẽ uocãt. æstas aũt ecpyrosis. i. exustio. qđ ẽ mũdi incẽdiũ. hæc ẽ illa exustio: de qua intelexit Pli. scribẽs. in. vii. Raros prĩbus peeriores fieri cõsumẽte ubertatẽ seminũ exustiõe in cuius uices nũc uergat æuũ. est & annus chaldaicus constans ex annis solaribus. xii. uñ dodecateris uocať. quẽ genethliaci non ad solis lunæq; cursus sed ad obseruatiões alias accommodãt. p̃terea sũt anni magni cõplures:ut ægyptiorũ:quẽ græ ce κυνικον: latine caniculare uocamus: ppterea q initiũ illius sumiť cũ eo die otio caniculæ sydus exoriť:ẽ & me= tonticus:quẽ metõ atheniensis ex annis undeuiginti cõstituit:de quo intellexit. M. T. cũ in epl'a quadã ad atticu3 aitq; erit cui credã:aut qñ iste metonis annus ueniet:mẽdosi i codices p medonis hñt mẽtiõis corrupto noie & sensu. p̃terea fuerũt anni apđ quosdã semestres:q æstate annũ unũ deteriabãt. alterũ hyeme tales erãt ãni acarnanũ Arcades q̃dripartitis tpibus annũ metiebanť:itaq; illorũ anni trimestres fuere:quorũ fuit annus mẽstruus:lunæ se nio terminatus. talis uideť fuisse ægyptiorũ & iudeorũ. itaq; apud eos aliq singula milia annorũ uixisse pdũtur. huic tñ opinioni reclamat Augu. q in. xv. de ciui. dei conať oñdere ãnos iudeorũ. tales & tãtos fuisse:quales & quãti nři sũt. annũ aũt dici tanq̃ circulũ interpretať. M. V. cuius uerba ex. li. ii. latiæ linguæ hæc sũt. tps a bruma ad brumã dũ sol redit uocať annus:q ut puuli circuli anuli:sic magni dicebanť circites anni:uñ ãnus dictus. ateius capito an num a circuitu tpis putat dictũ:q a ueteres an p circũ ponere solebãt:ut an terminũ dixit. i. circũ terminũ Cato. qdã a græco. ενιαυτος deduci arbitrãť. Cali. ut domũ tepedemus:luxu & pdigalitate portẽtuosa pdegit effuditq; lu culẽtas opes q̃s coacerrauerat Tib. intra spatiũ unius anni uertẽtis:q annus solis ẽ:q diebus. ccclxv. & q̃drãte pagit circuitionẽ zodiaci:dũ ad id signũ se denuo uertit:ex quo die digressus ẽ:uñ ab illa uersiõe annus uertẽs uocať: & habeť magnus. cũ lunæ ãnus breuis puteť. ex hoc Macro. in. i. satur. scri. sciẽter dictũ ẽ a Vir. interea magnũ sol cir (cũuoluitur annum.

Annus uertens.
Mensis uertens.
De anno pulchra.
Pẽteteris.
Trieteris.
Octoteris.
Annus maximus.
Cataclysmus.
Exustio.
Annus calдaicus.
Dodecateris.
Metõticus
Canicularis
Locus ciceronis.
Annus uñ.

M. AN. Symphonias cõcentus. In extru. ædificatiõibus. Prætoriorũ cam= pestrium ædificiorum. Omni rõne. oi ædificandi lege seu p̃cepto a maioribus tradito. Iactæ:fundatæ. Infe sto semper æstuanti. Durissimi silicis. Vir. Quã stet dura silex quo durior fuisset urna eo difficilius esset excisa.

Aggere;aggeratiōe fossuris montiū montibus effossis Plini. promontoria aperiuntur mari & rerū natura agit in planū. Culpa more si quid operantiū culpa minus celeriter fuisset confectū. Capite lueretur;capitale cēt Totum illud tiberi;totā uim illā pecuniarum a tiberio relictam. Non toto uertente anno nūdū circū acto. PHI. Ad rapinas:sequūtur largitionē ꝓdigalitatēq; rapinae;cū eīn & dādo & effūdendo egere cepe;rīt alie nis bonis ut ait. M. Cice. manus afferre coguntur. Calumniarū. ordinari subiūgit exēpla declarantia:calūnias

Auctio.

auctiones & uectigalia,qbus ad rapinas cōuersus est Caligula. Auctionū. Auctio significat publicā uenditionē ab eo dicta q; ementē augeat & uendē tem. auctor Placiades. Ciuitatē Roma. usur. tanq̄ nō essent legitimi Romani ciues. Intelligi poste. cū appellanōe posterorū notissima intelli

Posterorū appellatio.

gant nō solū filii sed & nepotes ꝓnepotes abnepotes & reliq gradatim decēdētes;nolebat caius posteros protendi ultra primū filiorū gradū. paulus iurifcon. ff. de gradi. sic scri. liberi usq; ad trinepotē noiant;ultra hos posteriores uocant; q̄ iiqua foret Caligulae interpraetatio de posteri satis liquet cū dicam; posteri traditū ēē; & posterorū negociū agere se dicat Sene. qd

diplomata

sane refert ad posteritatē. Diploma tam ulgus decreta & bullas appellat. diximus in augusto qd sint diplomata si q ꝓstulisset diplomata & priuilegia obtēta p Iuliū Cae. & Augu. de impetrata ciuitate Romana sibi & posteris in quibus declarabat posteros intelligi in gradus ulteriores:dicebat Caius talia diplomata iā uetustate esse obsoleta & euanescentia;& dū fingit se illa deflere tanq̄ obsoleta;ipse erat causa ne rata fierent. Vt obsoleta. obso

Obsoleo. Obsoleta.

leo ut scri. Pri. unde obsoletus deriuatur;ab obs:& oleo cōponitur;obsoleta aūt dicimus;q abierūt in desuetudinē tanq̄ squalentia & inculta. Ora. caret obsoleti sordidus tecti:caret inuidēda sobrius aula. Perperam: non recte.

De rapinis & extorsionibus eiusdem.

Exhaustus igit atq; egens:ad rapinas cōuertit aīum uario & exqsitissimo calūniarū & auctionū: & uectigaliū genere. Negabat iure ciuitatem Romanā usurpare eos:quorū maiores sibi posterisq; eā impetrassēt: nisi filii essent: neq; eīn intelligi debere posteros ultra hunc gradū: plataq; diuorū Iulii & Augusti diplomata ut uetera & obsoleta deflebat. Arguebat & pperā editos census: qui bus postea quacūq; de causa qcq̄ incremēti accessisset. Testamēta primipilariū: qui ab initio principatus Tiberii neq; illū neq; se heredē reliqssent: ut igrata rescidit. Itē caeterorū ut irrita & uana: quoscunq; qs diceret haerede Caesare mori destinasse. Quo metu iniecto quū iā & ab ignotis iter familiares: & a parentib⁹ inter liberos palā heres nūcuparet derisores uocabat qd post nūcupationē uiuere pseuerarent: & multis uenenatas macteas misit: Cognoscebat aūt de talib⁹,

Editos cē. moris erat apud Roma. ut unusqsq; ederet censum hoc est q̄tū in bonis possideret p editionē declararet. censum primus instituit. Ser. Tul. sextus rex Romanorū. sensus est Caligulam arguere solitū census ciuiū Romanorū tanq̄ editos iniustae. si post censionē illi auxissent patrimonia;& ob hoc mulctabant. Primipilariū

Primipili. Primipilare.

iam diximus primipilos dici centuriones primae cohortis;un & primipilares nō milites dicti;q erant sub primo pilo. sed ipsi centuriones qui functi erant ea dignitate militari;quā indulserat princeps;ita enim primipilaris dici

Rescindi testamenta

uidetur ut cōsularis;tales aūt honoratiores habebantur. Rescidit. rescindi dicūtur testamenta quando irrita fiunt;neq; obseruant;titu. est apud Vale. de testamētis rescissis. Vt ingrata;cū nihil pricipi reliquissent;a quo diuitias essent cōsecuti & dignitate primipili decorati. Item caetero. s. rescidit testamenta. Haerede cae. si quis diceret se ex aliquo audiuisse q; ille heredē sibi esse uellet principem. caius illius bona occupabat rescissis testamentis tanq̄ irritis atq; futilibus. scri. Pau. iurifcō. ti. de testa. q; eius bona. q se impatorē facturū haeredē ēē iactauerat. a fisco occupari nō possūt. Aparē. inter li. natura ꝯparatū ē ut pribus nulli heredes sint gratiores q̄ filii itaq; scito a bono pre nō scribi neq; heredē neq; coheredē nisi malū ꝑncipē similiter si ignotus inter familiares nūcupat heredē principē;credas id fieri ex metu & necessitate. igit cū Caligu. a pribus inter filios heres scriberet & ab ignotis inter familiares;qd causae qd meriti putas interuenisse: pfecto rapax truculētaq; in ꝑncipe natura ita fieri cogebat: q̄to laudabilior uideri pōt ptinax impator;qui ꝓfessus est nullius se aditurū hereditatē. q̄ aut adulatiōe alicuius dela

Dictū bracteatū.

ta esset aut lite pplexa;ut legitimi heredes & necessarii priuarent. addiditq; hec uerba bracteata. Sanctius est inopē rep. obtinere q̄ ad diuitiarū cumulū p discriminū atq; dedecorū uestigia puenire. Post nū. postq̄ ipm inter he

Macteae.

redes noiassent;dicebat eos mori debere;ut. s. statim illorū bona occuparet. Venenatas ma. macteae dicūtur p̄tiosa edulia;apud Grae. matyasin signāt macteas cōficere hoc est ganeata cibaria. refert atheneus comessantibus quibusdam lacenam foeminam iussisse matya deportari;statimq; illatae fuerūt perdices & auiculi assatim & q̄drae

Mattya.

placentarū. Marti. neutro genere mactea dixit cū ait. Sed te mactea sola iuuat apud Se. li. v. cōtrouer. iocus ē ex no

Iocus senecae nō sū iturus cum mactea.

mine turdi q; nomē est & hois & auis in cibatu pretiosae;erat inqt inter infames maxime & inuisos hoies turdus: cū turdus ꝓmitteret iturum se ut inde posset exire. Sabi. silentio facto ait;ergo ad Cae. nō sum iturus cum mactea.

M. AN. Negabat ciuitatē;haec una calūniarū fuit q̄s ad exp̄mēdas ciuibus & ppl'is pecuniā ē caligula cōmētus. Neq; poste. calūniae rō q̄si posteri qbus ciuitas fuerat a maioribꝰ ipetrata nō itelligerēt nisi filii q̄ praua interptatio publicū bñficiū pluribꝰ adimebat. Diplomata qd diplomata essent alio ē loco demōstratū. Vt uet. & obso. ac p hoc illis mime stādū. Arguebat;fraudi dabat. Editos;a ciuibꝰ relatos. Primipilariū;primipilares milites erāt q signa circūstabāt. hi postea rei militaris rōe mutata pilani diu coeperūt dici. Rescidit p irrita hūit. Destinasse;aio ꝯstituisse. A ignotis;a qbusdā q minus noti erāt. Macteas uenenatas;uncta obsonia uel no illita. Mār. neutro gñe posuit te mattea sola iuuāt qdā a uerbo graeco ματτ ob lino nomē fcm̄ existimāt;sūt q ἀπο του μασσα. Δεάι mādere siue cōesse id dictū putēt Aristoph. grāmaticus dulci nihil ē mihi Mattya dixit

PHI. Taxato modo sum. ad quã.s. summã persoluendam condẽnasset reos. Consideret. tanq̃ iudex sederet: hinc illud notissimum. consedere duces. Confecto. taxata.s. summa. Super ultra. Vna sentẽtia: ex hoc Caligulæ improbitas significatur: q una sententia condemnauit reos quorũ diuersæ erant causæ & diuersa crimina & ob id debebant singilatim audiri: & eorum causæ ob diuersitatem non merebantur subiici uni sniæ. Cesoniæ uxori. Meridiaret: in meridie dormiret. meridiare enim significat somnũ meridianũ capere. Cor. celsus. lõgis diebus meridiari debet: potius ante cibum: sin minus post eum. hinc meridiationem dicimus quietem meridianam Meridiare. Meridiationes.

causis taxato prius modo summe: ad quẽ cõficiendũ consideret. confecto demũ excitabatur: ac ne paululũ qdẽ more patiens super quadraginta reos quondã ex diuersis criminibus una sententia cõdẽnauit. gloriatusq; est expergẽfactæ somno Cesoniæ quantũ egisset: dũ ea meridiaret. Auctione pposita reliquias omniũ spectaculorũ subiecit ac uendita uit exquirens per se prætia: & usq; eo extendens: ut quidã immenso coacti quædã emere ac bonis exuti: uenas sibi inciderẽt. Nota res est A ponio Saturnino inter subsellia dormitante monitum a Caio præconem: ne prætorium uirum crebro capitis motu nutantem sibi præteriret: nec dicendi finem factum: quo ad tredecim gladiatores sestertium nonagies ignoranti addicerentur.

Item de eodem & de turpibus lucris eius.

IN gallia quoq; quum dãnatarum sororũ ornamenta & supellectilem & seruos atq; etiã libertos in mẽsis prætiis uendididisset: inuitatus lucro quicquid instrumenti ueteris aulæ erat: ab urbe repetiit: comprehensis ad deportandum meritoriis quoque uehiculis: &

Cice. in. ii. de diuina. nũc & lucubrationes detraxi & meridiationes addidi: qbus antea uti nõ cõsueuerã. a Catullo quoq; dictũ est: iube ad te ueniã meridiatũ. nõ memini legere me qđ meridiare significet merendã hoc est meridianum cibum capere: sed semper p dormitiõe & meridiano somno.

Auctione: uenditiõe ex eo dicta q & ementẽ augeat & uendentẽ. parasitus Plauti. ait se facere auctionẽ parasiticam & festiuiter enumerat: quæ habeat uenalia parasiticæ supellectili cõgruentia. Reliquias spectaculorũ.i. reliquũ apparatũ: qui supfuerat ludo gladiatorio exhibendo. scribit Pli. in xxxvi. in spectaculis Marci scauri quæ in ædilitate sua fecit: tãtũ apparatũ tã tasq; reliqas superfuisse ex attalica ueste tabulisq; pictis: ut in tusculanã uillam reportata fuerit: quæ supfluebãt quotidiani usus delitiis: quæ incensa uilla ab iratis seruis cõcremata sũt ad sextertia mille. Subiecit: proprie loquitur: subiiciunt enim auctiõi & hastæ Auctio.

quæ uenalia pponũtur. Per se. sine præconiis ministerio. Extendens: hinc auctio dicta qm auget ementẽ & uẽdentẽ: itaq; Caius extẽdebat hoc est augebat more præconis prætiũ rerũ uenaliũ. Immẽso. s. prætio. Bonis exuti. spoliati ppriis fortunis quas ipendere cogebant ad ea emẽda: quæ uolebat princeps: qui tanti uẽdere uolebat quãti libebat. Inciderent uenas: genus mortis ẽ lenissime incisio uenarũ: de quo intelligi uoluit Seneca cũ ait: quæris quod sit ad libertatẽ iter: quælibet in corpe tuo uena. Inter subsellia ubi auctio celebrabat rerũ uenaliũ. Prætoriũ uirũ saturninũ. Nutãtẽ: q dormitat capite nutare identidẽ cõsueuit: & qui sic nutat approbare uidet qđ fit drq; unde caligula captãs quæstũ ex saturnino dormitãte admonuit præconẽ: qui præerat auctiõi pagendæ ut illi tanquã motu capitis innuenti se uenalia emere uelle: addiceret magno pcio: cũ tñ saturninus nutaret ex sõno nõ aũt ex approbatiõe emptiõis. Ne p. ne omitteret: præteriret: ne aponiũ: tanq̃ ex nutu capitis inueret se emere uelle aliqd ex auctiõe illa. Dicẽdi fi. extẽdẽdo. s. semp præciũ & illo p somniũ ueluti approbãte talẽ licitationẽ: tanq̃ nutatio capitis dormitãtis esset p cõprobatiõe. Nonagies. xc. milli. sextertiorũ. Ignorãti. saturnino qđ enim hõ dormitãs earũ rerũ scire poterat: q̃ a uigilantibus emi & uendi solent. Addicerent: uenderent. est enim addicere in auctiõe uẽdere: inde tit. apud iurisco. est de in diẽ addictiõe: de addictis affati supra scripsimus Nutare. Addicere.

Dãnatorũ so. quas. s. ipse dãnauerat. Inuitatus lucro. cũ sibi lucrũ arrideret pfectũ ex diuẽditis sororũ bonis.

Quicqd instrumenti. i. omne instrumentũ noie aũt instrumenti aulici intelligimus qcqd pertinet ad aulã iperatoriã instruendã atq; parandã. sic instrumẽtũ fundi: instrumẽtũ lanionis: instrumentũ balneatorũ dicũtur a iurisco. & explicãtur in ti. deũ. instru. sic etiã instrumentũ oratoris memorat. Ab urbe. Roma: cũ in gallia fieret talis auctio. Veteris aulæ. s. imperatoriæ: quæ extiterat sub antecessoribus Augusto & Tiberio. Instrumentum.

M. AN. Cõsideret: cõsessũ iret aut secretũ qreret. Reos: iudiciis obnoxios. Quãtũ egis. s. q̃tũ opatus eẽt. Meridiaret: meridianis horis qesceret: sed meridiare ẽ iã cibũ q̃ qetẽ circa meridiẽ cape. Auctiõe: uenali hasta in auctiõario foro pstituta. Reliqas spectaculorũ: qcqd ex nũerũ ludorũ ue apparu supfuisset. Subiecit: auctiõi siue hastæ. Exqrẽs p se pciaq; pe suo arbitrio præciũ rebus ascribẽs. Extẽdens: augẽs. Bonis ppriis fortunis. Inciderẽt: resectis uenis uitã abiicerẽt. Præconẽ. q auctiõi instabat. Nutantẽ: dormitãtẽ atq; ob id q̃si nutu licitãtẽ. Sibi: qñ sua interesset. Præteriret: ne illum elabi paterent qn aliqd ex auctiõe hoi annuẽti addiceret. Tredecim gladiatores: q ex ipo munere reliq fuerãt. Addicerent p uenditis abscriberent. Dãnatorũ sororũ. Liuillæ & Agrippinæ quas dãnauerat. Inuitatus lucro: quod ex diuendita sororum supellectile fecerat. Instrumẽti: Apparatus. Veteris aulæ: ab Augusto & Tiberio instructæ. Cõprehẽsis: curru iunctis.

PHI. Meritoriis uehi. meritoria uehicula sunt illa: quæ mercede locantur. sic & pueri meritorii apud antiquos: dicti: qui mercede corpus prostituebant. Meritoria absolute dixit Seuerus pro tabernis mercede conductis: cum ait in epistola: quam scribit ad Celsum gallias regentem: pro triclinii popinas habent. pro cubiculis meritoria. itidem Iuuena. Nam quæ meritoria somnum admittunt. Meritoria.

Pistrinensibus iumentis: adeo ut panis Romæ sæpe defice-
ret: & litigatorum plerique: qui occurrere absentes ad uadi-
monium non possent: causa caderent. cui instrumento distra-
hendo nihil non fraudis ac lenocinii adhibuit modo auaritiæ
singulos increpans: & quod non puderet eos locupletiores esse
quam se: modo pœnitentiam simulans: quod principalium rerum priuatis
copiam faceret. Comperat prouincialem locupletem ducen-
ta sestertia numerasse uocatoribus: ut per fallaciam conui-
uio interponeretur: nec tulerat moleste tam magno æstima-
ri honorem cœnæ suæ: huic postero die sedenti in auctione
misit qui nescio quid friuoli ducentis milibus traderet: dice-
retque cœnaturum apud Cæsarem uocatu ipsius.

De nouis uectigalibus & tributis & sordidis quæstibus.

Vectigalia noua atque inaudita: primum per publicanos
deinde quia lucrum exuberabat: per centuriones.

Instrumentum pistrini. Pistrinensibus in pistrino seruientibus legato pistrini instrumento & caballos & pistores legatos uideri respon-
dit Ser. iurisconsultus quod & Pompeio placet: ut in titu. de fun. instrumen. proditum est. Panis: ex hoc colligimus
Molæ aquariæ. molas molendinarias aquariæ sunt non fuisse in frequenti usu apud Roma. scri. tamen Palla. pristina si aquæ co-
pia est ita debere formari: ut constructis aquariis molis sine animalium uel hominum labore frumenta frangan-
tur. Occurrere ad uadi. ex inopia uehiculorum multi litigatores non poterant in tempore obire uadimonium:
Vadimonium. quo deserto litem perdebant. est autem uadimonium sponsio quædam sistendi ut dici solet comparendique in ius-
dicio ad diem constitutam: quod de-
serere non licet. hinc illud Plinianum
inscriptiones propter quas uadimonium de-
seri possit: apud Cice. in oratio. pro quin-
tio longa est disputatio de uadimoniis
dilatis atque desertis. Sene. per prouer-
bialem ueluti sententiam ait: uadimo-
nium promittimus & tamen deserit.
Pli. per decoram translationem dixit
in duodetrigesimo. Non ad dies utique
prefinitos sperari debere tempestatum
uadimonia. thales milesius culpabat
uadimonia. ex quo est illud sidonii:
thales mileto genitus uadimonia dam-
nat. Idem ait mileto quod crete tha-
les uadimonia culpas. Plau. quoque de-
center dixit & festiuiter. ubi tu es qui
me conuadatus ueneris uadimoniis.
Causa cadere. Causa cade. litem perderent. Cice.
lib. primo de orato. deridet oratores
fatuos. qui nescirent quid significaret
causa cadere. cum olim Ipseus maxi-
ma uoce a Mar. Cra. pretore contenderet: ut ei quem defendebat causa cadere liceret. Cn. autem octauius: non mi-
Distrahere. nus longa oratione recusaret: ne aduersarius causa caderet. Distrahendo: uendendo: distrahere enim uerbum est
peculiare iurisconsultis & significat uendere: ut inquit Nonius: quo usus est Lucil. diuidant dissipent distrahant. Ni-
hil non. omnem fraudem. Lenocinii fuci & pelliculationis. Principalium rerum. Imperatoriarum a princi-
pe nomen deriuatum. olim. M. An. auctionem fecit & ipse ornamentorum imperialium: uendiditque uasa regia &
uestem uxoriam. auctor Iulius Capitolinus. Copiam. s. per emptionem: qua. s. fieri potest meum id: quod erat
principis. nam quod emas possis dicere iure tuum. Prouincialem: non italicum. hæc enim italicus & prouin-
cialis opponuntur: uel ad gallicanum hominem specialiter referas: cum in prouincia gallia fieret talis auctio. Vo-
Vocatores catoribus. uocatores significanter dicuntur hi quorum officium est conuictores inuitare ad principis mensam: &
hi erant in familia principum & opulentiorum. Martialis. iam dices mihi uapulet uocator. Pli. in. xxxv. indignan-
ti Ptolemeo & uocatores suos ostendenti: ut diceret: a quo eorum inuitatus esset. hinc Catul. inuitationes elegan-
Vocationes ter uocationes appellat illo endechasyllabo. quam in triuio uocationes. Honorem cœ. suæ: existimatur honorifi-
cum discumbere uescique ex mensa principis: unde olim uespasianus egit gratias principi apud senatum: quod se
honore cœnæ dignatus esset contra athenodorus aiebat ad cœnam quidem se iturum ad eum: qui sibi nihil pro
Fercula pro congiariis. hoc debiturus sit. mos tamen est hodierno die: ut opulenti fercula pro congiariis numerent: & cum amicorum of-
ficiis parem mensam faciant: ut inquit uerissime Seneca in libro de tranquillitate uitæ. Caligula gauisus est: quod ille pro-
uincialis tanti faceret secum cœnare: ut ob id magnam pecuniam erogauerit uocatoribus: a quibus fuerat inuita-
Friuola. tus. Nescio quid friuoli. rem uilem & parui precii Iuuenalis. iam friuola transfert ucalegon: friuola autem sunt
proprie uasa fictilia quassa: unde uerba friuola dicta. quæ minus sunt fide subnixa. auctor Festus. Vocatu ipsius
uocatione & inuitatione facta per ipsum cæsarem: quod honorificentius est: non autem per uocatorem sicut supe-
riore die uocatus cœnauerat. ueluti dicere uellet Caligula: si tu uocatus a uocatore meo ad cœnam dedisti ducen-
ta: debes longe plura mihi ipsi persoluere: cum meo ipsius uocatu ad cœnam Cæsaream fueris inuitatus. Exs-
petabat: uberius copiosiusque prouenie bat.

M. AN. Meritoriis: mercede locari solitis. Pistrinensibus: ad pistrini usum quæsitis. Panis deficeret:
quum iumentorum defectu pistoria opera cessarent. Plerique: litigatorum plerique litigantium. Occurrere: tem-
pestiue adesse curruum defectu. Vadimonium: uadimonium: sponsio ad certum diem sistendi se in iudicio. L.
comparendi per se aut per aduocatos. Quinti. nisi ad uadimonium legatæ uenisses non multorum dierum com-
meatum habebamus. Causa caderent: actione causæ. Instrumento: aulico apparatui. Distrahendo: alienan-
do. Lenocinii: uerborum illecebre. Principalium: quæ Augusti & Tiberii principum fuissent id unum ille-
cebre genus. Priuatis: priuatæ fortunæ uiris. Copiam: emendi facultatem. Vocatoribus iis quibus datum
erat id negocium ut ad cœnam principis conuiuas uocarent. Per fallaciam supposita alterius loco persona.
Interponeretur: cœnæ adhiberetur. Huic prouinciali. Sedenti in auctione: ubi uenalia hastæ subiecta
erant. Friuoli: minimi ualoris. Ducentis milibus: ducentorum millium taxatione ipsi rei ascripta. Voca-
tu ipsius: ipso Cæsare non ministro ad cœnam uocante ut pridie acciderat.

Tribunoſq́ prætorianos exercuit: nullo rerũ aut hoim genere omiſſo: cui non tributi aliquid imponeret: pro eduliis quæ tota urbe uenirent: certũ ſtatutũq́ exigebatur. p litibus atq́ iudiciis ubicũq́ conceptis quadrageſima ſũmæ: de qua litigaretur: nec ſine pœna: ſi quis ɔpoſuiſſe uel donaſſe negocium cõuiceretur: ex gerulorũ diurnis quæſtibus pars octaua. ex capturis proſtitutarũ quãtum quæq́ uno concubitu mereret. Additum q́ ad caput legis ut tenerẽtur publico: & quæ meretricium: qui ue lenocinium feciſſent: nec non & matrimonia obnoxia eſſent.

Item de eodem.

Huiuſmodi uectigalib⁹ indictis: neq́ propoſitis: quũ per ignorantiam ſcripturæ multa commiſſa fierent: tãdẽ flagitãte populo propoſuit quidem legem: ſed

PHI. Tribunos p̃. hi p̃erant cohortibus p̃torianis de qbus in Ti. dictũ eſt. Pro edu. hoc ad res referť: q̃rũ
ne uſũ uectigal inſtituit: uoluit eñ ut p cibariis: q̃ paſſim Romæ uendebanť uectigal certũ exigereť: hoc etiá hac tẽ
pe ſtate fit Boneniæ: fit & in aliis italiæ ciuitatibus: ut p eduliis uẽdẽdis macellarii ſoluẽt uectigal inſtitutũ: qđ ali
bi maius: alibi minus imponiť. ediliũ hoc erat officiũ: quos Plau. dictione græ. agoranomos appellat. ſic eñ ait in — Agoranomi.
capti. euge editiones edilitias hic quidem habet: mirũq́ adeo eſt: niſi hũc fecerũt ſibi ætoli agoranomũ. Veni
rent: uẽderenť. Statutũ: p̃ſtitutũ: & ut dici ſolet taxatũ. Quadrageſima ſũ. ſ. exigebať: exẽpli gr̃a uoluit Caius — Quadrageſima.
ſi litigatũ foret de ſũma. xl. milliũ: ut
quadrageſima ps hoc eſt mille de ipa
ſũma exigereť noie uectigalis: ſic eni
dicimus abſolute q̃drageſimã: ut de
cimã: uigeſimã: q̃nquageſimã: atq́ cẽ
teſimã: de quo ſcriptũ eſt a nobis in ſu
ſupioribus & in li. annota. Cõpo
ſuiſſe. ſolẽt ſæpe litigatores inter ſe cõ
ponere negocium: atq́ decidere: ut ita
ſubterfugiant impẽſas moleſtiaſq́ li
tigatorias: ſed noluit Cali. p cõpoſitio
nem uel per donationẽ lites explicari:
ne priuareť quadrageſima q̃ ſibi debe
bať ex lite. Gerulo℞: hoc ad hoim — Geruli.
uectigal referẽdũ ẽ: ſũt autẽ geruli qui
mercedis gr̃a uecturas onerũ ſuo cor
pore factitãt: greci: ut iqt gel. βασταζοντας
uocãt. Cice. & Apu. baiulos — Baiuli.
appellitauerũt. Diurnis q̃ſti. lucra ſin
gulo℞ dieꝝ diurnos q̃ſtus noiat: ex qbus octaua ps noie tributi exigebať uerbi cauſa ſi gerulus octonos nũmos ex
lucello diurno lucrabať uoluit: ut nũmus ſingulus p̃ſolueret. Ex capturis proſti. Bononiæ hoc etiã hac tẽpeſta
te obſeruať: ut proſtitutæ meretrices tributariæ ſint hoc eſt uectigal p̃ſoluãt menſtruũ his magiſtratibus: q uulgo — Tributarius.
prefecti bulletaꝝ dicũtur: ſi latine dici uolumus. ſingrapharũ dici poſſũt. Plau. elegãti uocabulo p̃ſtitutas meretri
ces: ſcorta appellat diobolaria: ab eo quod duobus obolis conducebãtur a ſcortatoribus ut ante docuimus: refert — Syngrapharũ prieſecti.
Iuli. Fir. in. viii. mathe. quod habentes horoſcopũ in tertio pede ſcorpii erũt meretrices pudore p̃ſtituto. Idẽ ait:
quod in quarta parte piſcium habens horoſcopum mulier pudorẽ paſſiua libidinũ nundinatiõe p̃ſtituet: captu
ras autem intellige q̃ſticulos quos capiunt pro concubitu a ſubactoribus. prætium autẽ ſcorti: ut inqt Solomon: — Diobolaria ſcorta.
uix unius eſt panis. inſtitutũ aũt fuiſſe uectigal meretriciũ & lenonũ & exoletorũ teſtis eſt Lampridius: qui Alexan
drum Imperatorẽ Romanũ uetuiſſe talia uectigalia inferri in ſacrũ ærariũ ſed ea deputaſſe ad inſtaurationẽ thea — Captura.
tri circi & amphiteatri. Mereret. uerbo uſus eſt meretricibus accõmodato: nã merere interdũ ſignificat humil — Prætium ſcorti.
imũ & ſordidiſſimũ quæſtũ capere. uñ & mercenarii & meretrices: auctore Nonio dñr. Au. Ge. lais inqt corinthia
ob elegantiã uenuſtatẽq́ formæ grandẽ pecuniã merebat. Ad ca. uulgo dř capitulũ. in lege eñ capita ſũt plura — Merere
de quibus in primo cõmẽ. mẽtio facta eſt: ut inqt Aſco. p̃prie iuris capita dñr. p̃ſimiliter capita rerũ capita ep̃larũ — Meretrices
appellitamus. Legis: quã tulerat Caius de p̃ſtitutis meretricibus deq́ earũ uectigali. Tenerenť pu. obligarẽ — unde.
tur ſoluere publicũ uectigal. Meretriciũ ſc. abſolute meretriciũ appellat artẽ meretriciã: & eñ uoluit eas quoq́ — Caput.
obnoxias eſſe legi: q̃ olim meretriciũ quæſtũ exercuiſſent: q̃uis in præſentia ob ſeniũ aliã ue cauſam nõ exercerent. — Meretriciũ
Lenociniũ. Vlpia. iuriſcõ. lenociniũ inqt facit: q quæſtuaria mãcipia & proſtituta habet: & talis notatur infa — Lenociniũ.
mia & lenocinii pœna teneť. lenonum quoq́ uectigal fuit inſtitutũ: ut dudũ diximus. Matrimonia ob. nuptas — Indicere.
que adulterarent: quæq́ pudicitiã p̃ſtituerent uoluit eſſe obnoxias lege de p̃ſtitutis: pœnæq́ obligatas ob adul — Indictiuũ
terium: ut. ſ. ita tantũdẽ ſoluerent: quantũ proſtitute ſoluebãt. Indictis. indicere eñ denũciare eſt: unde indictũ — funus.
bellũ & indictiuũ funus dñr: eſt aũt indictiuũ funus id: ad qđ per p̃conẽ aduocabanť. Neq́ p̃po. leges qñ in æs
inciſæ ſũt: tũc p̃poſitæ & palãtæ eſſe dñr: neq́ amplius eas tolli fas eſt: ſed qñ p̃mulgatæ tñmodo erant: nec dum
tabulis inſcriptæ tolli poterãt: & infirmari: & hoc eſt quod ait Cicero in prima antonianarũ: loquar de legibus p̃
mulgatis: de quibus eſt integrũ uobis: demonſtro uitia: tollite: denũcio uim arma remouete.

M. AN. Per pu. publicanis ea cõducẽtibus. Exuberabat: redũdabat. Pro edu. eſculẽtis. Statutũ: ipo
ſitũ uectigal. Quadrageſima: de uectigalis rõne alias. Cõpoſuiſſe: priuſq̃ de eo eẽt iudicatũ. Donaſſe rẽ.
Negocium litẽ. Gerulorũ: græci βασταζοντας uocant. Capturis: quæſtibus. Proſtitutarũ quæſtũ
corpore facientiũ. Mereret: uno cõcubitu caperet. Ad ca. le. ad eã legẽ q̃ uno cõplexa erat capite ut inſignior
adhuc eſſet. Tenerenť. legi obnoxii eſſent. Et quæ meretriciũ: corpore pecuniã mererent. Et quæ lenociniũ
q̃ penes ſe quæſtuarias habuiſſent ancillas. Matrimonia: matrimonio locatæ eſſent modo turpiter q̃ſtum fa
cerent. Indictis: denũciatis. Neq́ p̃poſitis: in publicũ relatis ut qualis eſſet ratio intelligi poſſet.

PHI. Commiſſa. peccata contra præſcriptũ legis nõdum Propoſitæ. cõmiſſa eñ ut inqt Aſconi. dicuntur — Commiſſa
facta contra uoluntatem conditoris. Ver. Iuuat cõmiſſa: committi fraus dř atq́ peccatum: ſed ut docet Ariſto. in
iii. ethico. per ignorantiam commiſſa non puniuntur: niſi ſi ipſe cõmittens cauſa fuit ignorantiæ. illi uero puniũ — Venialis
tur: qui ignorant aliqd ex his quæ legibus cõtinentur: q̃ utiq́ ſcire oportet nec difficilia ſunt: & q̃ per negligentiam — ſtatus ab
ignorantur. apud oratores locus eſt uenialis ſtatus ab imprudentia: cum ſciuiſſe aliqd is qui arguitur negatur. — ĩprudẽtia.

& minutissimis lr̃is & angustissimo loco : uti ne cui describe
re liceret. ac ne quod nō manubiarū genus expiretur : lupa=
nar in palatio cōstituit. Destructisq; & instructis ꝑ loci di=
gnitate cōpluribus cellis: in quibus matronæ ingenuiq; sta
rent: Misit circū fora & basilicas nomēclatores ad iuitādos
ad libidinem iuuenes senesq; ꝓbira aduenientibus: pecunia
fœnebris : appositiq; qui noīa palam subnotarent quasi ad=
iuuantiū Cæsaris reddit᷒. Ac ne ex lusu quidē aleæ compē=
diū spernēs plus mendacio atq; etiā periurio lucrabatur: &
quōdā ꝓximo collusori demādata uice sua ꝓgressus in atriū
domus quū pretereūtes duos equites romanos locupletes
sine mora corripi cōfiscariq; iussisset exultās rediit glorians=
q; nūq̃ se prosperiore alea usum.

De dote pro nata filia & strenis per eum
petitis & receptis.

f Ilia uero nata paupertatem nec iam imperato=
riam modo: sed & patria cōquerens onera col
latiōes in alimoniam atq; dotē puellæ recepit:

Minutissimis: q̃ uix legi possent. Angustissimo ad quē non esset facilis aditus. Vti ne. De scribere: ex=
scribere exempla transferre. Ne quod non ut omne genus. Manubiarum pecuniæ predatitiæ & spoliorum
imperatoricū de multiplici manubiarum significatu diximus supra abunde in Iulio Cæsare. Lupanar consti
Manubiæ. tuit hoc idem traditum est de heliogabalo qui lupanaria domi amicis clientibus & seruis exibuit. Pro loci di=
Lupanaria gnitate qualis est dignitas ædium palatinarum. Cellis: cellulas meretricias significat: quibus nomina & tituli
heliogabali. prostitutarum in scribebantur. Seneca. lib. ii. controuersiarum meretrix uocata es in communi loco stetisti: super=
positus est cellæ tuæ titulus uenientē
accepisti. idem deducta es in lupanar
accepisti locum pretium constitutū
Titulus in scriptus cellæ. est titulus inscriptus est hinc illud sa=
tyricum exiit in messalinam. tunc nu=
da papillis constitit Auratis titulum
mentita lycicsæ & ab epigrammata=
rio poeta dictum est intrasti quoties
inscriptæ limina cellæ. In quibus
matronæ. commodus imperator: qui
eundem diem natalē habuit quo Ca=
ligula natus est: imitator caianorum
Cōcubinæ commodi. flagitiorum collegit concubinas tre=
centas ex matronis & exoletos totidē
ex nobilibus: cum quibus in palatio ꝑ
cōuiuia & balneas bacchabatur.
Circum fora: ut pote loca celebra=
tiora & frequentiora unde circunfora
nei dicti ita Li. decemuiri inquit sup=
plicationem in biduum ualetudinis
causa per omnia fora conciliabulaq;
edixerunt. Basilicas. loca iudiciis
negociationibusq; frequentata Sene.
fremitu iudiciorum basilice resonant
Nomēclatores. Nomenclatores. nomenclatores
uocauerunt seruos qui ciuium omniū
Nomenclatura. nomina callebant & unum quemq; nominatim nominabant. Adrianus adeo singulari memoria preditus fuit ut
nomina singulis sine nomenclatore redderet: & nomenclatores sæpius errantes emendauerit a pli. nomenclatura
nominatio ipsa dicta est. Caligula nomenclatores mittebat qui nominatim euocarent ciues ad libidinem uel pue
rilem uel fœmineam colendam. Pecunia fœ. cum usura & fœnore. Li. in. vii. noui consules fœnebrem quoq;
rem: q̃ distinere unanimos uidebatur. leuare aggressi. Idem in. xxxv. instabat cura alia quod ciuitas: fœnore labora
bat: & cum multis fœnebribus legibus constricta auaritia esset uia fraudis inita erat mendosa dictio est in codici=
bus liuianis: nam pro fœnebribus legitur fœneribus prisci autem leges de credita pecunia fœnebres appellaue=
Lex fœnebris. runt a fœnore scilicet & fœtu: quia crediti nummi alios nummos pariunt fœnerari autem apud maiores non so=
lum dedecorosum erat: sed detrimentosum: nam ut inquit. M. C. censorius in legibus posuerunt furem dupli con=
demnari Fœneratorem quadrupli. ex quo licet existimare quanto peiorem ciuem existimarint fœneratorem: q̃ fu
rem. idem olim interrogatus nunquid fœnerari utile foret. quid hominem inquit occidere. inuenio apud auctor=
res. L. genutium tribunum plebis tulisse ad populum ne fœnerare liceret feri. Liui. fœneratores ab ædilibus fuisse
mulctatos: ex quorum multaticia pecunia ænea in capitolio limina posita fuerunt. Nomina eorum scilicet qui
pecuniam fenebrem acciperent & ad lupas palatinas frequentes itarent: ut ita soluta pecunia pro concubitu ad=
iuuarent uectigal imperatoris. Compendium. lucrum contrarium est dispendium inde compendiosum & di
spendiosum pro lucroso & detrimentoso apud eruditos reperies. Collusori. socio in alea & ludo aleatorio. Ci=
ce. lenticulam de alea condēnatum collusorem suum restituit. Vice sua. ut pro se iaceret talos in ludo talario.
Corripi. tanq̃ sontes capi. Confiscari. damnari: adiudicari fisco principis. Rediit. ad collusores. Pro
speriore alea. quoniam plus lucri ex confiscatione duorum equitum fecerat quam ex omni unq̃ ludo talario.
M. AN. Minutissimis: quo minus perlegi possent. Angustissimo. & ob id minus frequenti. Manu=
biarum pecuniarum quasi ex præda quadam principi quæsitarum nam quid alioquin manubiæ sint diximus.
Pro loci dignitate pro conditione hoc uel illo loco prostituendarum. Matronæ: ad ancillarū differentiam
quasi ingenuæ dicere uoluisset: nam & q̃ nondū nupserant & uiduas promiscue ac nuptas ꝓstituras crediderim.
Ingenui adolescentes hoc quoq; conditionem respicit. Circum fora: per loca uidelicet celebratiora. No
menculatores: qui noīatim ciues uocarēt: quid nomēclator esset in Augusto significauimus. Fœnebris: cū fœ=
nere & non gratuita. Adiuuantiū: palatinum lupanar frequētantium. Et lu: ludendi studio. Aleæ. lu. alea qū
hos animos. Cōpendiū: lucrum. Mendatio fallendoq; collusores. Periurio: peieratione. Collusori ex
Atrium. colludētibus uni. Vice sua: ut uicariam pro se uicem gereret. In atrium in apertam domus partē & quæ sub
diuo est. Corripi raptos in custodiam duci. Confiscari illorum bona fisco ascribi. Alea tesserarum.
PHI. Collatiōes. ciues. ꝓ uirili portiōe pecunias ꝯtulerūt noīe alimētoꝝ & dotis ꝓ filia nata īꝑatori: cū pater

cõquereř de oneribus & pr̃is & impatoris. Qui ad tãtã ꝓpťr insaniã ut filiolã perduceret i capitoliũ: eãq; super genua simulachri iouialis collocaret. communem sibi natã iouiq; confirmans duos patres uni proli constituens.

Edixit. ut pote iperator edicto imperatorio proposito declarauit. Incunte anno. kalendis Ianuarii. superius abunde docuimus cur strenæ darenť anni noui principio: & unde strenarũ nomẽ deductũ sit. Aedium. s. palatinarũ. Ad captandas stipes nũmos ꝑ strenis oblatos. Om̃is generis foeminæ & mares tam senatorii & equestris ordinis q̃ plebeii. Nudis pedibus. ut corpore ipso aurũ cõtrectaret. Volutatus. uide principis insaniam: qui existimabat principale bonũ esse nom solũ abundare auro: sed uolutari super aceruos aureorũ instar iumenti: cui in puluere uolutatio est iucundissima debebat Caius nimirum facere id quod olim alcmeon factitauit: qui cũ a creso donareť tanto auro quantũ semel corpore suo ferre posset: hãc astutiam cõmentus est: pergrandẽ tunicã indutus cothurnis follicantibus calceatus perrexit ad thesaurũ Cresi: ibiq; primum calciamenta auro refersit: mox sinus uestis impleuit quinetiã capillos ramentis aureis implicans: ore quoq; repleto exiit e thesauro ægre trahens cothurnos: ægre uestem gestans ore turgido totus auro onustus id cernens Cresus risuq; cachinabili diffluens ea om̃ia alcmeoni cõdonauit. alia q; nõ minora dedit ex quo domus alcmeonis uehemẽter est locupletata.

Astutia ad aurũ ferendum.

Alcmeon onustus auro.

edixit & strenas incunte anno se recepturũ: stetitq; in uestibulo ædium calendis iunuarii ad captãdas stipes: quas plenis ante eũ manibus ac sinu ois generis turba fundebat. Nouissime contrectandæ pecuniæ cupidine incensus sæpe super immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco: & nudispedibus spaciatus: & toto corpore aliquandiu uolutatus est.

De expeditione eius germanica.

Militiem resq; bellicas semel attigit neq; ex destinato: sed quum ad uiscendum nemus flumenq; clitumni meuaniam processisset: admonitus de supplendo numero batauorum: quos circa se habebat: expeditionis: germanicæ impetum cœpit: neq; distulit: sed

Neq; ex destinato nulla prius facta animi deliberatione super rebus bellicis tractandis. Flumen clitumni fluuius est in umbria cuius aqua pota candidos boues: facit: ut testis est Pliñ. in secundo de quo Silius & lauat ingentem perfundens flumine sacro clitumnus taurum. Meuaniam. meuanates populi sunt umbriæ in sexta italiæ regione a Plini. collocati inclyta est ciuitas alumno. Propertio. de meuania silius sic inquit & latis meuania pratis: meuaniam clitumnumq; desideranter inspexi propter genitale solum Propertii poetæ; cum ex urbe roma in patriam per ea loca domuitionem capesserem in comitatu reuerendi fratris tui Antonii Galeatii protonotarii apostolici qui a repu. nostra destinatus fuerat legatus ad pontificem maximum salutandum.

Clitũnus flu.

Meuania.

M. AN. Imperatoria onera quæ scilicet ex imperii administratione sustineret. Patriæ quia pater ex cæsonia factus esset. Collationes pecunia sponte potius q̃ tributi nomine oblatas. Edixit edicto denunciauit de strena abunde supra. Cupidine; cupiditate: sed feminino genere. Vir. Quæ lucis miseris tam dira cupido: sunt qui cupidinem maius quidam cupiditate significare dicant. Illud lucilii secuti cupiditas ex homine: sed cupido ex stulto nunq̃ tollitur.

Spaciatus; citro ultroq; euagatus. Ex destinato: proposito certoue consilio. Flumen clitumni: Tranquil. circa meuaniam esse clitumnum significare uidetur est enim mebania umbriæ opidum: de quo Pliñ. & Strabo: Verum quod ad flumen attinet: Plinius in faliscis aperte clitumnum retulit in phalisco inquit clitumni amnis aqua potata candidos boues facit: Ouidius colla rudes operum præbent ferienda magistro: Quos aluit campis herba phalisca suis. Verg. Hinc albi clitumne greges: & maxima taurus uictima sæpe tuo perfusi flumine sacro Romanos ad templa deum traxerere triumphos. optimi inde: ut ex his aparet ad usum sacrorum tauri romam accersebantur: sed silius italicus meuaniæ quoque campis optimo scilicet in hunc usum tauros nutriri: ait Et sedet ingentes pascens meuania tauros Dona ioui: Dion clitumnum: ait fontem esse umbriæ quæ scriptorum uariatio efficit ut intelligi non possit ubi sit clitumnus apud phaliscos in etruria: an in umbria apud meuaniam: ut Tranquillus sentire uidetur: nisi quis dicat primo illum in hetruria clitumnum uidisse mox in umbriam transgressus meuaniam usq; processisse.

Insula. Batauorũ.

PHI. Batauorum. in rheno insula est batauorum nobilissima prope. C. millia passuum in longitudinem auctor Pliñ. in quarto de batauis hæc Cor. tacitus in lib. de situ germaniæ. omnium harum gentium uirtute precipui bataui non multum a ripa insulam rheni colunt. Mar. spumam batauam appellauit saponem: propterea quod apud germanos batauosq; sapo in maximo usu erat tam uiris q̃ foeminis ad capillos rutillandos: sicut docet Plinius in. xxviii. Silius in tertio punico. in laudem Domi. cecinit illud. Iam puer auricomo preformidate batauo.

Spuma bataua.

Somatophylaces latrones.

Quos circa. se: tanq̃ somatophylaces: ita enim græci custodes corporis regis appellant: quos latini prisco uocabulo latrones dixerunt quasi laterones ab latere: quia ut interpretatur Var. circum latera erãt regi atq; ad latera habebant ferrum. Serui. existimat a uerbo græco λατρευειν quod seruire: significat dici latrones: ex quo illud plautinum; nam rex selcucus me opere orauit maximo: ut sibi latrones cogerem & conscriberem. dictum iam est quemadmodum Augustus cæsar inter armigeros secum habuerat cohortem germanorum usq; ad cladem uarrianam: & cum bataui populi germaniæ sint: eosdem habuisse Caligula significatur. De cohortibus batauorum mentio fit ab eodem Cor. Tacito in libro. histo.

legionibus & auxiliis undiq; excitis: delectibus ubiq; acerbissime actis cõtracto: & omnis generis cõmeatu q̃tum nũq̃ antea iter ingressus est: confecitq; modo tã festinanter & rapide: ut pretorianæ cohortes cõtra morẽ signa iumentis imponere: & ita subsequi cogerent: interdũ adeo segniter & delicate: ut octophoro ueheret: atq; a ppinquarũ urbiũ plebe uerri sibi uias & cõspergi propter puluerem exigeret.

De gestis per eum in castris.

POstq̃ castra attigit: ut se acrem & seuerum ducem ostenderet: legatos: qui auxilia serius ex diuersis locis adduxerant cum ignominia dimisit. At in exercitu recensendo plerisq; centurionum maturis iam: & nõnullis añ paucissimos q̃ cõsumaturi essẽt dies primos pilos ademit: causatus seniũ cuiusq; & ĩbecillitatẽ: cæterorũ: increpita cupiditate cõmoda emeritæ militiæ ad sexcẽtorũ milium summam rescidit. Nihil autem amplius quam Minocynobellino

Legiõibus & auxi. sæpe iã diximus legiões ex romanis: auxilia ex externis cõstare intelligiq; militibus. Cõmeatu: annona olfaria. Quãtos nũ. an. alter. s. cõmeatus cõtraxit. uidet mĩ elegãtius sic legi posse: Quãtũ nũq̃ añ iter ingressus ẽut sit sensus caligulã ingressũ eẽ iter ad expeditionẽ germanicã cũ cõmeatũ coadunasset tm̃ q̃tũ nũq̃ antea pgregauerat. Cõfecitq;. s. iter. Contra mo. ex more est ut signiferi signa ferãt: sed nũc ob celeritatẽ cogebãt ipõere signa ferẽda iumẽtis: ut expeditius caiũ comitarent festinãter iter facientẽ. Octophorolecticã q̃ ab octo seruis lecticarii s: fer tur: octophorũ dixerũt: quod uectabulũ pprie est delicatorũ. Apu. in. ii. apologiæ uectabaĩ octophoro: uidistis pfecto q̃ affuistis quã improba iuuenũ circũ spectatrix quã immodica sui ostentatrix. Mar. octophoro sanus portaĩ amice Phi. Verri. purgari mundari. Iuue. uerre pauimentũ. inde uersum dicimus nõ solũ id quod tractuz est ut autumat Seruî. sed repurgatũ atq; detersum. Ca. mũda fiet uillica: uillam uersam mũdãq; habeat. ueteres romani deã nomie deuerram uenerabantur: ut bene scopis domuz deuerrere possent: auctor Augu. in. vi. de ci. dei. Et cõspergi. aqua psfundi: ita enim puluis restinguit: hæc autem fiebãt ut mollius ac delicatius iter faceret contra officiũ boni imperatoris qui neq; puluerem neq; solem timere debet: immo uirtus ut inquit Se. puluerulẽta est colorata & callosas habens manus. Ci. in oratione de supplicis castigat uerrem & incessit facetos a quadã urbanitate: q itinerũ laborẽq uel maximus ẽ in re militari: lucũdũ sibi p delitias reddiderit: q nõ in equo sed in lectica ferebaĩ in q̃ erat Puluinus pluiidus melitẽsi rosa fartus q cũ ad aliqd oppidũ uenerat: eadẽ lectica usq; ad cubiculũ deferebaĩ. Legatos militares significat: & eos q secũdas ab impatore ptes in exercitu tutabanĩ. Cũ igno. p ignominiosã missionẽ. Recẽsendo. in recognoscẽdis militibus & lustratiõe militari faciẽda. In pẽthatheuco in eo li. cui titu. est numeri: frequẽs est hæc locutio: recẽsiti sũt p noia & capita singulorũ oẽ qd sexus est masculini a. xx. anno & supra. Maturis matura ætate iam senescẽtibus: alii legunt emeritis ut exponas ueteranis: q legitima stipendia iam iam erãt pacturi: uel iam iã peregerũt. Quã com. ef. p finituri stipẽdia militaria: qbus pertis dicebanĩ ueterani emeritæ militiæ: quales habuisse in exercitu Alexã. magnus & Cæsar dictator a luculentis scriptoribus memoranĩ. Primos pi. dignitatẽ centurionatus primipilarẽ: de centurionibus primipili satis ac super dictum est superius. Li. in. vii. primus centurio erat: quem nunc primipilũ appellant. Causatus: causam afferens cur id fecisset tanq̃ ob senium inutiles forẽt disciplinæ militari interdum causari est excusationẽ afferre: & causificare. ut apud Vlpia. ne possit causari tẽpestatem: & apud Mar. sed iam causaris barbamq; pilosq;. unde & causa dicit ut inquit Asconi. excusatio. Seniũ. Veteres senectutem malam ætatem dixerunt: cum seniũ sit tedium & odium: senesq; omnibus tedio & odio esse dicantur: morbus naturalis est ipsa senectus: inter cuius incommoda est imbecillitas uirium & hebetudo sensuum. Senium ad inanimata quoq; transfertur. Liuius in. vii. cuius lentæ tabis senio uicta utriusq; populi pertinacia est. Increpita. castigata.

M. AN. Batauorũ: batauí in chatis prius fuere mox ut tacitus ait seditiõe pulsi ad extrema galliæ oræ culto ribus uacua insulãq; occuparũt q̃ a fronte oceanũ habet a tergo & lateribus rheno flumie alluiĩ. Lucanus penultimã huius nois. corripit Vangiones batauiq; truces: Iu. pduxit hic petit eufratẽ iuuenis domitiq; batauí. Auxiliis externis. Modo interuũ. Ita hoc est iumentis signa portãtibus. Octophoolectica octo ceruicibus gestata. Mar. octophoro sanus portaĩ auite Phi. hũc tu si sanũ credis auitæ furis: Cõspgi aqua psũda ne puluere offenderet quo ipso manifesta laborũ induce arguiĩ impatiẽtia: sed apud xenophontẽ cãbises cyrũ filiũ instituit frigus æstum & labores in primis oportere ĩperatorẽ ppeti. Maturis ætate puectis sed libẽrius emeritis quã maturis legerim. q. d. legitima militia defunctis quod ex his qua sequunĩ potest intelligi. Anteq̃ cõsumaturi. ad militiæ exitũ puenturi. Primos pilos. i. primi pili centurionatũ primũ pilum prima centuria uocabatur que graui armatura instructa circa aquilã excubabat in qua inter cætera armorũ genera hastilæ erat pedum quinq; & semis qd pilum ro. noiabãt: huius ordinis centurio cæteris centurionibus dignitate prestabat: minor tñ primos pilos tranquillum dixisse quũ primũ Pilũ neutro genere alioquin pronunciari soleat ad ordines credo allusit nec me fugit primipilos dictos centuriones ipsos primæ centuriæ: Li. centurio erat quẽ primipilũ nunc uocãt ad aliud certe est primos pilos: aliud primipilos dicere q̃q̃ ne hoc quoq; recte diceret: nisi forte nõnullis q primipili essent: primipilos ademptos dictum uideri uelles quod nil aliud esset dicere tribunum tribuno aut centurionem centurioni ademit quum ipse interim aperte de adempta dignitate loquatur.

PHI. Commoda eme. mili. ueteranis emeritis commoda & emolumenta quædam perinde dabantur ac si militiã exercerent. de his loquitur cæsar apud lucanum quæ rura dabuntur quæ noster ueteranus aret quæ mœnia fessis ueteranis idem erat honor qui & decurionibus: sicuti alibi docuimus.

Octophorum.
Verrere.
Versum.
Dea de uerra.
Virtus puluerulenta.
Recensiti.
Primipilus
Causari.
Causa excusatio.
Senium.
Pilum qd.

Britannorum nō uideo cū de expeditione germanica loquatur quomodo bene quadret: ut filium britannorū regis in deditione acceperit germanico eni bello britanni intēpestiue immiscentur: quo circa batauorū censeo legendum esse nō britannorū; nãq; ppter supplendū numerū batauorū: quos custodes corporis habebat expeditionem germanicã susceperat; facile autem fuit pro batauorum: scribere britannorū: sed ut britannorū quis legere malit q̃ batauorū facit auctoritas Orosi: a quo historia haec explicatur scribente de caligula his uerbis hic si quidem magno & incredibili apparatu profectus quaerere hostem uiribus ociosis Germaniam Gelliãq; percurrens: in ora oceani circa prospectū britanniae restitit. Cũq; ibi minocynobellinū britannorū regis filiū: qui a patre pulsus cū paucis oberrabat in deditionē recepisset deficiente belli materia romã rediit. si uera sũt haec orosiana haud dubie legimus apud Tranquillum: britãnorū ut sit inter historicos eadē referētes eadē fides historiae: sed potuit idē error ob uicinitatem nominis obrepere orosio qui inuentus erat in tranquillo: ut britannorū poneret, p batauorū dispice queso diligenter o lector cãdide & iudicii sincerioris acumen intendenū britanorū legendū sit an potius batauorū: & insula tradita nū britãnia an batauia significet: apparatus quoq; triũphi cū sit pertinens ad res germãicas nō britãnicas etiã atq; etiã suadet ut opiner uel potius credã de batauis & insula batauorū esse sentiendu; habes o lector utrãq; sententiã ut si haec nostra curiosius pensitata sordescit: sequaris alterã uulgatiorē: nec ob id me arguas inscientiae aut supstitiose curiositatis: uidet̃ autē minocynobellino legēdū esse tanq̃ sit nomē pprių barbari

Pensitatio curiosior.

De britãnis & batauis.

batauorum regis filio qui pulsus a patre cum exigua manu transfugerat: in deditionem recepto: quasi uniuersa tradita insula magnificas romam litteras misit: monitis saepe latoribus ut uehiculo ad forū usq; & curiam ptenderent: nec nisi in aede. Martis: ac frequente senatu cõsulibus traderent.

De eodem & de sylua per eum truncata & militibus donatis & aliis gestis eius.

Mox deficiente belli materia paucos de custodia germanos traiici occuliq; trans rhenum iussit: ac sibi post prandium q̃ tumultuosissime adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se cum amicis: & parte equitum pretorianorum in proximam siluam: truncatisq; arboribus & in modum tropaeorum adornatis ad lumina reuersus: eorum quidem qui secuti non essent timiditatem & ignauiam corripuit: comites autē: & participes uictorie nouo genere ac nomine coronarum donauit: quas distinctas solis ac lunae syderumq; spem exploratorias appellauit rursus obsides quosdam abductos e litterario ludo: clãq; pmissos: deserto repēte cõuiuio cū eqtatu isecut' ueluti, pfugos ac rephēsos in cathēis reduxit. In hoc quoq; nimio pter modū itēperãs repetita cena renũciãtes coactū agmē sicut erãt

cũ; qdã scitmetim legũt minocynobellini tanq̃ sint duo nomina: alterū filii alterū patris. prior lectio quadrat cum orosio & talia nomina insulanis barbaricis cõueniunt. Plau. longa nomina persarum & contortiplicata esse prodidit. Scribit Cor. taci. C. Caesarem hunc uidelicet Caligula agitasse de intranda britannia: sed mobilitate ingenii & penitentia substitisse. qui itaq; agitauit de intranda britannia nō intrauit. qui cogitauit de bello nō gessit hoc tamē totum liberum opinaturis relinquo. Tradita insu. batauia. s. q̃ diximus nobilissimam esse germanicarum insularum in fluuio rheno uel intellige de britannia. Vehiculo: ex augusti instituto qui per uias militares uehicula disposuerat: quibus uecti nuncii litteras celerrime perferebant. Latoribus. baiulis litterarum: qui geruli & portitores non ineleganter appellantur: tabellarios uetustas dixit: ueredarii uero qui equis pernicibus utentes citissime perferunt litteras nuncupantur. uulgus caballarios uocat. Refert Iu. Firmi. in. viii. ueredarios nasci sub sydere equi caelestis. In ae. ma. templū martis cognomento ultoris significat ubi de bellis triũphisq; senatus consulebatur ex Augusti constitutione. De cu. uel quos captos habebat in custodia significat: uel quos habebat ad sui corporis custodiam. Traiici. transportari. Occuli. occultari. Pli. locum oculatissimum appellat occultissimū secretissimumq; q̃uis per contrarium oculatissimus dici possit manifestissimus & tunc ab oculato uocabulo non autem ab oculo uerbo deriuabitur: sicut & oculissimum pro carissimo dixit Plau. & oculitus ea forma qua medullitus dicitur: quo significatur tam carum esse q̃ oculum. Trans. r. hoc demonstrare satis uidetur regulum batauorum potius q̃ britanorum in deditionem fuisse receptum a caligula: que insula rhenana est. Hostē. germanū batauũq;. Proripuit. q. ad rem tumultuariã esset festinanter eundū In mo. tro. scri. Plu. romulū uictorē opima spolia deposuisse ad quercū in trophei formã adornatã trophei. autem forma: sicut significare uidetur ruffinus in symbolo apostolico: erat cruci simillima: que triũphi insigne est & tropheum.

Latores. Geruli. portitores litterarū. Veredarii. Occulatissimus locus. Occulissimus. Oculitus. Tropheū.

M. AN. Commoda: militibus ob emeritam militiam reddenda. Rescidit: sustulit nec reddenda censuit. Insula britannia. Latoribus: tabellariis. Vehiculo uecti. In aede martis. quo patres uocarentur. De custodia: de his qui ad eius corporis custodiam Potius q̃ castrorum lecti erant. Traiici: in aduersum rheni ripã deuehi. Proripuit: celeriter ex suorum conspectu abiit.

PHI. Ad lumina reuersus: quasi in noctem, peracta fuerit dimicatio. Corripuit. castigauit. Distinctas: uariegatas ornatasq;. Exploratorias. nomē nouum est coronarum: ut exploratoriae. dicant̃. q. in explorationē hostiū datae. cum apud ueteres obsidionalis: ciuica: muralis: rostrata castrensis: oualis celebrent̃. Abductos. quasi ui furtimq; abreptos asportatosq;. Ludo ex schola: in qua uacabant disciplinis. Reprehensos: reprehēdere est fugiētem apprehendere: reducere: retinere: retrahere. Li. adeo turbati erant dextere alae eqtes peditesq; ut quosdã consul manu ipse reprehenderit uerteritq; in hostē. Plau, in pseu. reprehende hoiem assequere. Coactū. cõgregatū.

Exploratoriae coronae. Rep̄hēdere hominem.

Procerissimű. magna statura & ꝓcera corporatura preditű quales augusti. staturosos appellát. ἀξιοθριαμβευτον. hoc est dignű triűpho. Ex principibus. s. gallorű. Legit. elegit. Ad pompam. triűphalē. Rutilare comă: ut. s. ita ueri germani uiderenť; quoȝ ut inquit tacitus rutilę sunt comæ & corpora procera: quibus peculiari hic mos fuit: ut capillos rutillarent adhibito sapone: quod tamen in usu frequenti fuisse nō minus gallorű q̃ germanorű docet Pli. hinc pilæ saponis dictæ sunt matiacæ a matiacis germaniæ populis; quorű meminit Tacitus in lib. de germania. Mar. accipe matiacas quo tibi calua pilas. Idem appellat spumá causticá saponē habentē uim ignitam ad capillos rutillandos; qua germani utebanť: hinc illud est. Caustica theutonicos accendit spuma capillos. Idem mos conualuit apud romanas matronas: ut capillos rutillarent: sicuti tradit Vale. capite de institutis antiquis. Sűmittere. ꝓmittere & prolixiorē facere quod ꝓpriű est germanorű: nãq; populi septētrionales: ut Vitru. & Pli. tradiderűt flauos habent crines & ꝓmissos ex humoris copia sicut econtrario ethiopes uaporis efficacia capillos habent breues & adustis similes. Sermonē ger. sunt germanis carmina quorű relatuq; quē baritű uocant accēdunt aios. affectať precipue aspitas soni. Stra. in. vii. geographiæ germanos dictos esse autumat perinde ac fratres ligitimos gallorum: q̃m & proceritate corporű & colore flauo & forma & moribus & uiuēdi ritibus pares existimat. nō me præterit aliter tradi a cornelio tacito. Nomina barbarica. tanq̃ gallorű nomina sint elegantiora: germanorű uero aspe riora magisq; barbarica. Itinere terrestri. hoc olim ab argonautis factum est: qui humeris argonautim alpes trásuexerunt: quæ mox subit histro dein saoꝫ: deinde nauporto fluuio: cui nomē ex ea causa est. Procuratoribus. his qui procurabant triumphum; uel cæsaris procuratoribus: titulus est apud iuriscō. de officio ꝓcuratoris Cæsaris ubi scriptű ē q̃: æ acta gestaq; sint a ꝓcuratore Cæsaris sic ab eo cõprobari ac si a cæsare gesta sint. Summam. impensam. In omnium bona tanq̃ illis permitteret inuadere bona ciuium & fortunas pro arbitrio dissipare.

Rutilæ comæ germanorum.

Pilæ matiacæ.

Spuma caustica longi capilli germanorű.

Germania unde.

Nauportus unde.

procerissimum quemq; & ut ipse dicebat ἀξιοθριαμβευτον ac nõnullos ex principibus legit: ac seposuit ad pompam: coegitq; non tantum rutilare & summittere comam; se & sermonem germanicum adiscere: & nomina barbarica ferre. Præcepit etiam triremes quibus introiuerat oceanum magna ex parte itinere terrestri Romam deuehi. Scripsit & procuratoribus triumphű appararent q̃ minima: summa sed q̃tus nunq̃ fuisset alius: quando in oim hoim bona ius haberent.

De nefario consilio trucidandi legiones.

PRius quam prouincia decederet: consilium iniit: nefandæ atrocitatis: legiones: quæ post: excessű. Augusti seditionem oli mouerant: cõtrucidandi quod & patrem suum Germanicum ducem: & se infantē tunc obsedissent: uixq; a tam precipiti cogitatione reuocatus inhiberi nullo potuit modo: quin decimare uelle perseueraret. Vocatos itaq; ad concionem inermes: atq; etiam gladiis depositis: equitatu armato circumsedit. sed cum uideret suspectare plerosq; dilabi ad resumenda si qua uis fieret arma profugit concionē: cõfestimq; urbem petiit deflexa omni acerbitate in senatű: cui animaduertendos tantorű dedecorű rumores palam minabatur: querens inter cætera fraudatum se iusto triűpho: quum ipse paulo ante ne quid de honoribus suis ageretur etiam sub mortis pœna denunciasset.

De reditu ei⁹ ad urbē & de malo ꝓposito: & uenenis repertis.

a　Ditus ergo in itinere a legatis amplissimi ordinis: ut maturaret orantibus: q̃ maxima uoce ueniam inquit: ueniam & hic mecum: capulum gladii crebro uerberans quo cinctus erat: edixit & reuerti se:

M. AN. Excitauit: erexit. Vt pharo ex alta turri: quæ iuxtá mare. Alexándriæ præiacet. Donatiuo: munere qđ ab iperatore militibus ut dixi dabať. Quasi oē exēplű: quű Cæsar dictator & alii impatores eo noie multo plura dedissent. Transfugas: obsides ex fuga receptos. ἀξιοθριαμβευτον: triűpho dignű siue idoneű. Rutilare cura & studio: flauos reddere. Sűmittere: alere ut Germái crederenť aduersus quos bellű a se motű uideri uoluit

Noīa barbarica: germanica. Ferre: habere. Procuratoribus: is q res ipsius absentis domi ꝓcurabát erat q̃ penes eos auctoritas nõ parua. Quá minima sűma: minima fisci ipensa. Sed quátus: quá magnificus & sumptuosus. Nunquá alius triűphus scilicet. Bona ius haberēt: in omniű fortunas grassandi facultatem.

PHI. Excessum. obitum. Patrem suum germanicum supra dictű est queadmodum legiones in germania tumultuari ceperunt obitu Augusti nunciato cum imperatorem tiberiű recusarent germanicum Caligu. patrem deposcentes. Tunc obse. supra huius rei sic meminit tranquil. post excessum Augusti tumultuantes & in furorem usq; precipites solus aut dubie conspectu suo flexit: nõ eni prius destiterunt q̃ obligari cum ob seditionis periculum & in proximá ciuitatem demádari animaduertisset. Decimare. decimű quēq; afficere supplicio. qđ sit decimare & centesimare supra dictű est. Circűsedit. circűuallauit: ne ullű pateret effugiű. Si. q. u. fi. si aliqua uiolentia infestarenť ab his armatis: quos adhibuerat Caius. Delabi. sensim dissimulanterq; abscedere. Decimare.

Deflexa. deriuata. Fraudatű se. s. a senatu. Querēs cõquerēs. Iusto legitimo & merito. Ne qđ agereť ex hoc temeritas caligulæ significať qui minabať senatui tanq̃ ab eo fraudatus esset triűpho: cű olim ipse senatui denunciasset sub pœna capitali ne qđ ageret de honoribus ad ipsum pertinentibus. Additus a le. cű legati eű adiuissent. Amplissimi or. senatorii. Capulű gla. ita significans senatui trucidationē. crebra eni cõcussio capuli: hoc est ipsius manubrii specimen est minarum capitaliű. Stra. illius ad capulű reduc manus. Capulus.

Chereas.

sed his tantum qui optarent: equestri ordini & populo. nam se neq; ciuem neq; principem senatui amplius fore. Vetuit etiam quemq̄ senatorum sibi occurrere: atq; omisso uel dilato triumpho ouans urbem natali suo ingressus est. Intraq; quartum mensem periit ingentia facinora ausus & aliq̄to maiora molliens. Siquidem proposuerat Antium: deinde Alexandriam commigrare: interempto prius utriusq; ordinis electissimo quoq;: quod ne cui dubium uideatur in secretis eius reperti sunt duo libelli diuerso titulo: alteri gladius alteri pugio index erat. Ambo notas & nomina continebant morti destinatorum. Inuenta & arca ingens uariorum uenenorum plena: quibus mox a Claudio demersis infecta maria traduntur: non sine pisciū exitio: quos enectos æstus in proxima littora eiecit:

De statura corporis & ualitudine eius.

STatura fuit eminenti: palido colore: corpore enormi: gracilitate maxima ceruicis & crurum: & oculis & tēporibus cōcauis: fronte lata & torua capillo raro: ac circa uerticem nullo: hirsutus cætera. Quare trāseūte eo prospicere ex superiore parte aut omnino quacūq; de causa capram nominare criminosum: & exitiabile habebat.

Sed his tm̄. tanq̄ senatus nō desideraret Ca. reuerti ab expeditione. Sibi oc. obuiā uenire officii causa. Dilato. in aliud tēpus peracto. Ouans. in pōpa ouationis. quid autē differāt triūphus & ouatio suo iam loco declarauimus. Natali suo nouissimo. s. die mensis Augusti. Alexandriā cō. chereas caligulæ interfector aduocatis coniuratis dixit nō uidetis hodie spectaculorū diē esse nouissimū: & Caiū ferri ad alexandriā nauigaturū: ut ægyptum contēplet. hoc itaq; propositū cōmigrādi fuit causa coniuratis maturandi necem caianam. Vtriusq; or. senatorii & equestris. Quoq; quolibet quocūq;. Proper. uix decimo admittor nūc ego quoq; die. Alteri gla. cū in libellis gladius & pugio tanq̄ signa & notæ apposita fuissent significabat se gladio & pugiōe in unū quēq; debacchaturū: de quo Orosius hisdem pene uerbis tradit hæc duo libelli in secretis eius reperti sunt: quorū alteri pugio alteri gladius p signo nominis ascriptus erat. ambo lectissimorum uirorum utriusq; ordinis senatorii & equestris nomina & notas continebant morti destinatoruz inuenta est & arca ingens uariorū uenenoruz pocula continens: quibus mox Claudio Cæsare iubente demersis infecta maria tradunt nō sine magno pisciuz exitio: quos enecatos per proxima littora æstus eiecit.

Infectum. Infecta. corrupta

Infector. contaminata uenenata: alias infectuz dicimus tinctum & infectores tinctores: sentētia est apud Sene. luculenta sic scribentem. uitiis nō maculati sumus sed infecti.

Enectus. Enectos mortuos. autumant grammatici enectuz proprie dici ui necatum.

M. AN. Excessum: obitum Augusti. Seditionē olim mouerāt. bis in Tibe. & rursus in caligula militaris seditionis sub Germanico factæ meminit. Obsedissent: quasi uim allaturi circūstetissent de recētiore igit̄ illa intelligit qua puer ipse a militibus retētus est sed officiose nō uiolēter. Decimare: decimū queq; supplicio afficere. Plerosq; ex iis quibus res suspecta erat. Dilabi: clandestine abire. Profugit: e concione se repente surripuit. Deflexa a militibus in pr̄es. Aiadmertēdos: sic habēt quæcūq; Trāq̄lli uidimus exēplaria sed ad auertēdos legendū esse cotēderim. i. discutiendos. Iusto triū. qui sibi decretus nō fuisset. Aditus: preuentus. Alc. ab iis qui officii gratia publice obuiā missi fuerant. Capulū gladii manubriū est & capulus quo mortui efferunt: sed utrūq; a capio ut festo placet. Optarēt: se. s. reuersurū. Eq̄stri or. & po. q. d. nō senatui. Neq; ci. neq; principē hostem ergo potius q̄ hospitem innuere uoluit. Facinora. hic in malam partem: est eni mediū alioquin uerbū. Vtriusq; or. patricii & equestris. Index inscriptio. A clau. qui illi successit. Exitio: pernicie interitu.

Ventriosi. PHI. Corpe enormi. īmenso & exuberanti: quales sūt uentriosi: ita eni Plautus appellat: quos græci gastro

Gastrodes. des dixerūt. enorme: ueteres uocant immodicū & enormitatē nimiā magnitudinē: atq; exuperātiā. Spartia. enor

Enorme. mitate stipendii militibus ut solet placatis inde romā rediit. idem alibi. deniq; nisi q̄relis de zeta editis & animis militū delinitis enormibus etiā stipendiis datis romā Basianus redire nō potuit. Solinus sunt enormes inquit pi

Oculi cōditi. sces supra modū ingentiū columnarū. Oculis cōcauis. cōditi oculi clarissime cernūt: pminentiores uero sunt hebetiores. Caio principi rigentes oculos fuisse scribit. Plini. in. xi. tēpora autē cōcaua in equis maxime sensū significāt. Se. in li. ad Sere. quod in sapientē nō cadit iniuria de hoc Caio Cæsare sic scri. tanta illi palloris insaniā testantis foeditas erat tanta oculorū sub fronte simul latantiū toruitas; tanta capitis destituti & denudatis capillis

Frons lata. asperi deformitas: adiice obsessam setis ceruicem & exilitatē pedū. Fronte lata. qbus frons lata est ut inqt Ari

Frontones. sto. in. i. de aīalibus: mēte moueri idonei sunt qbus magna segnes qbus parua. mobiles qbus rotunda iracūdi. hoc

Capitones idem Trogus apud latinos retulit a fronte sunt frontonū: cognomina: sicut a capite capitonū. auctor Ci. li. i. de na

Hirsutus tura deorū. Hirsutus cætera. pilosus hirsutusq; reliquo corpore. elocutio uetus est & perinde elegans. Vir. & cæ

cætera. tera. grauis. Pli. ut phenice. aqlæ narrat magnitudine auri fulgore circa colla: cætera purpureus. Itidē. Ora. cætera fuluus. hoc est in toto corpore coloris fului. hirsutos autē qui & hirti & pilosi dicunt libidinosiores esse Trogus & pli. Prodiderūt. Prospicere ex supiore: ne uideret: de industria uelle cōtēplari deformitatē capitis destituti capil

Lana caprina. lis & honore comæ despoliati calis. eni erat uertex Caligulæ. Caprā noiare. id conuitium Caius ad suā contumeliam trahebat: cū esset ipse hirsutus instar capræ: capras autē pilosas esse & hirsutas manifestariū est: quidē au

Iulianus dictus capella. ctore Porphirione pilos capræ nō setā esse dicebant: sed lanā: cui sentētiæ adstipulat. Vlpianus li. iii. de legatis scribens legatis lana etiā caprinā cōtineri. Seneca dixit ceruicē caligulæ fuisse obsessam nō pilis sed setis: ut εμφατικοτερως signaret hois hirsutiā refert Amianus marcellinus iulianū īperatorē cū esset hirsutus appellatū fuisse a

carptoribus capellam:tanq̃ & ipse setoso corpore repręsentaret hirsutias setarum caprinarum. Vultu3 horridum. Seneca li. iii. de ira de Caligula sic scribit. torserat per oia quę in rex natura tristissima sũt fidiculis:eculeo:igne:uultu suo qbus uerbis significat uultũ habuisse plenum horroris atq; formidinis:adeo ut loco tormenti eẽt trux eius aspectus. Tetrum. tetrũ dicimus uitabile:illuuiosum:crudele:impium:austerũ. Vergilius lauit improba teter ora cruor. uultus:teter in Caligula significaẽ crudelis & uitabilis. a contrario per quandam quasi antonomasiã dixit Sidonius Apollinaris. seueritas non tetra sed tetrica. Teter

Vultũ uero natura horridũ ac tetrũ ẽt ex industria efferabat cõponẽs ad speculũ i omnẽ terrorẽ ac formidinẽ. Valetudo ei neq; corporis neq; animi constitit. puer comitiali morbo uexatus. in adolescẽtia ita patiens laboꝝ erat: ut tamen non nunq̃ subita defectione ingredi stare colligere semet: ac suffer re uix posset mentis ualetudinẽ & ipse senserat: ac subinde de secessu deq; purgando cerebro cogitauit. Creditur potio na tus a Cœsonia uxore amatorio qdẽ medicamento: sed quod in furorem uerterit: incitabatur insomnio maxime: neq;. n. plusquã tribus nocturnis horis quiescebat ac ne his quidem

Efferabat: truculentiorem: tetrioreq; & magis ferum efficiebat. Ad speculum. inuẽta sũt specula ut homo ip se se nosceret: formosus ut uitaret infamiam: deformis ut sciret redimendũ esse uirtutibus quicqd corpori deesset. Iuuenis ut flore ętatis admoneretur: illud tempus eẽ discendi: senex: ut indecora canis deponeret: & de morte aliquid cogitaret. auctor Seneca in. i. quęstionu3. Socrates quoq; speculo ad disciplinã moru3 utebatur suadẽs discipulis crebro ut semet in speculo contẽplarentur. Demosthenem tradunt semper ante speculum quasi ãte magistrum causas. esse meditatũ. tãquam a speculo peteret pronunciandi congruẽtiã. Sextius ait quibusdam. iratis profuisse speculũ aspexisse. perturbauit enĩ illos tanta mutatio sui: qui uelut in rem pręsentem: adducti non agnouerunt sese. Econtrario Caligula speculũ contemplabatur: nõ ut ex eo eamponeretur admores & tranquillitatẽ: sed ut ad feritatẽ & tristitudinẽ accumulandã fieret compositior. Valetudo neq; corporis neq; ai. infoelicẽ fuisse Caium ex hoc clarũ est: q bonis animi: q̃ prima sunt: dein corporis: q̃ scdm locum obtinent: fuit uiduatus scribit Plato in gorgia cantilenã hãc in conuiuiis cantari solitam: optimũ esse bene ualere: secundum loco formosum esse: tertio habere diuitias nulla fraude partas idem lib. iii. de legibus recta inquit distributio est ut prima & in primis honoranda censeantur animi bona secundo gradu corporia bona ponantur: tertio externa: quę fortunę sunt. Arist. quoq; lib. vii. politicorũ: cum inquit tria sint genera bonorũ externa corporis: & animi ista oĩa oportet adesse homini fœlici. Externa aũt gratia animi expetẽda esse docet: cũ animus sit pciosior corpore & pecuniis. uotum Ausonii illud est: nõ animo doleã: non corpore: cũcta quieta fungant membra officiis. Morbo comitiali. relege quę curiose opinor: & copiose scripsimus i. i. cõmẽtario sup comitiali morbo quo & Cęsar dictator laborauit. M. AN. Enormi gracilitate. tãta corporis gracilitate preditus ut modũ excederet: sed maxima ceruicis: & crurum. Torua: terrifica. Cętera: cęteris corporis partibus. Quare: ob quod ipsum qa caluitio isignitus esset. & totus hirsutus. Horridũ: horrore preditum. Tetrũ: fœdum terribile3. Ex industria: dedita opa. Efferebat: exqsita feritate deformabat. Cõponẽs: aptans Neq; corporis neq; animi: & ie circo omnis fœlicitatis expers. Iu. orandum est ut sit mens sana in corpore sano.

Cur specula inuenta.

Cantilena conuiualia
Bona ai
Bona corporis.
Bona fortunę.

PHI. Puer: scripsit Hypocrates & astipulaẽ Galenus epilepsiã: qui morbus caducus siue comitialis dr̃ a nostris esse pprie ĩfantiũ & puerox: qui adolescentes quoq; infestat ppter incontinentiã: & si fuerit famis uigilię caloris algoris supra modũ patiẽtes. Cornelius Celsus auctor est comitialẽ morbum ante pubertatẽ cœptu3 nõ ęgre finiri. Plinius. quoq; ait i. xxviii. multos morbos maximeq; comitiales finiri primo coitu pueri: primoq; mẽstruo fœminę: quod si non cõtingat longinquos fieri. Subita defectiõe: genus morbi ẽ defectio animi quo laborantes defecti dicũtur: gręci synctexes appellãt ipsum morbũ: & syncteticos defectione laborãtes. Plini. tali sorbitionis gñe emendantur synctexes: idẽ pręcordiorum uitiis syncteticis: comitialibus cũ uino in aqua mulsa illinitur. Idẽ nam ut in Achaia bubulum biberent phthisici syncteticiq; diximus in orbe terrarum: a nobis traditum est in Cęsare dictatore de his quos linquit animus qui morbus est consimilis defectioni. Colligere: refi cere. Cic. manifesto furto perturbatus ubi se collegit. Subinde: frequenter idẽtidem. De secess. tam q̃ mutatio loci possit mutare morbum animi: namq; ut scriptum est in decretis canonicis. lxxxi. di. plerunq; dum mutatur locus mutatur mentis affectus: uerum ut inquit Ora. Scandit ęratas uitiosa naues cura: & alibi. Cœlum non animum mutanẽ qui trans mare currunt olim iuueni conquerenti q peregrinationes nihil sibi profuissent nõ mirum inquit Socrates: uitia enim tua tecum circumfers. Potionatus: potione ad dementiã conuersus apud Quinti. mentio est patris ęgroti: qui potionem a filio medico datam cum bibisset epota potionis parte dixit uenenu3 sibi datum: eest enim potio meson hoc est medium uocabulum: nam & salutiferam & mortiferam potionem appellamus. Amatorio medicamento. Quintili. in. vii. ex contrario inquit argumenta ducuntur: ut si quęratur an amatorium uenenum sit uec ne: quia uenenum amatorium non sit: hecaton Luculenter ait ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento: sine herba: sine ullius ueneficę carmine: si uis amari ama: sed amatorium uenenũ esse credere libet: cum legerimus Lucullum amatorio periisse: & Lucretium poetam amatorio poculo in furore3 conuersum: per interualla insanię libros aliquot conscripsisse: & mox sibi ferro mortem constituisse. Plini. amatoria commemorare se nolle: tanq̃ medicamenta non sint: subinde testatur.

Comitialis finitur primo coitu.
Defectio animi.
Syntectici
Potio
Amatoria
Lucullus
Lucretius.
Potionati

In furorem uerteret: huius amatorii ita meminit Iuuenalis his uersibus. Si non & furere incipias ut auunculus ille Neronis: cui totam tremuli frontem Cœsonia pulli infudit: de eodem sic scribit Iosephus lib. antiquitatum undeuigesimo: omnium malorum quę gesta fuerant a Caio Cœsonia fuerat caput. Caio namq; dederat poculũ

placida quiete:sed pauida miris rerũ imaginibus:ut qͣ iter cæteras pelagi quõdã speciem colloquentem secum uidere uisus sit. Ideoq̃ magna parte noctis uigiliæ; cubandiq̃ tedio nunc thoro residens; nunc per longissimas porticus uagus inuocare identidem atq̃ expectare lucem consueuerat.

Itẽ de ualetudine mẽtis & cõtẽptu deoꝝ & aliis gestis eiꝰ.

NOn inmerito mentis ualetudini attribuerim diuersissima in codẽ uitia:summã confidentiam: & contra nimiũ metũ. Nã qui deos tantopere contẽneret: ad minima tonitrua & fulgura cõniuere:caput obuoluere. Ad maiora uero proripere se a straro sub lectũq̃ condere solebat. Peregrinatione qdẽ siciliensi irrisus multoꝝ locoꝝ miraculis repente a messana noctu ꝓfugit:ætnei uerticis fumo ac murmure pauefactus. Aduersus barbaros quoq̃ minacissimus: quũ trãs rhenũ inter angustias dẽsumq̃ agmẽ iter essedo faceret dicente quodam non mediocrem fore consternationem: sicunde hostis appareat: equum ilico conscendit: ac propere uersus ad pontes: ut eos calonibus & impedimẽtis

ut eius mentem suo potuisset subiugare seruitio:& amore i cãtationibusq̃ ad uesaniã trãsformatum sibi deuinxerat. Nec placida quiete:inquies nocturna & somnia tumultuosa sunt loco pœnæ mortalibus. Miris imaginibus:scribit auicẽna & Cor. Tacitus mentem freneticorum imaginibus quibusdam uania esse addictam. Idem Celsus insaniæ inquit genus est cum imaginibus:non mente falluntur:qualem insanientem Aiacem uel Horestem poetarum fabulæ ferunt.

Phãtasma. Pelagi speciẽ:imaginem oceani:phantasma signare uidetur:quod Cice. uisum uocat:qđ ut docet Macrobius in primo in somnium Scipionis:fit cum dormiens aspicere uidetur irruẽtes in se uel passim uagãtes imagines a natura seu magnitudine seu specie discrepãtes: uariasq̃ tempestates rerũ uel lætas uel turbulentas.

Epialtes Incubus. In hoc gñe est & επιαλτης quem puplica persuasio opinatur inuadere & põdere suo pressos: ac sẽtientes grauare Auicena incubum appellat.

Vigiliæ inter mala. Vigiliæ: extrinsecus subintelligendum est erant. Inter mala autem ut ait Plinius.in.xxvi.uigiliæ sunt plerisq̃. Thoro residens:dum cubandi iacendiq̃ tedio afficitur. Identidem:frequenter.

M.AN. Comitiali morbo:quẽ maiorem etiam appellarũ Cornelius ait:cum uulgo caducũ uocãt & comitialem ut Quintus;Serenus ait ab eo quod aliquo cadente comitia soluerẽtur. De sectione:subito corporis affectu ex improuisa ui grassantis morbi. Mentis ualitudinem: alienationem. Subinde:identidem sæpius.

De secessu. Anticyrano credo.

Potionatus:medicato poculo a cõmuni mente alienatus. A cœsonia uxore:Iuue. cui totam tremuli frontẽ Cœsonia pulli:infudit:quæ non faciet quod Principis uxor:ardebat cuncta & fracta compage ruebant:non aliter q̃ si fecisset Iuno maritum insanum:Iose. hoc nomine ait Cæsoniam a coniuratis interfectam;quia alienata potionibus principis mente omnium malorum fuisset causa. In somnio græci ερυπριοα uocant: fit quotiens cura oppressi animi uel corporis uel fortunæ qualis uigilãtem fatigauerit:talem se ingerit dormienti quare apte Tranquillus id in Caligula ut tyranno & undiq̃ odiis circumuento posuit:sunt & aliæ species quattuor somnium uisionem oraculum & uisum græci ονειρον οραμα χρηματισμον ηφαρρασμα uocant quorum rationem Macrobius diligenti disertatione explicat. Inter cæteras:imaginationes scilicet Diuersissima:nam qđ magis diuersum a metu esse potest q̃ confidentia.

Fidentia. Cõfidẽtia Conniuere PHI. Valetudini:insaniæ ac perturbationi. Confidentiã:fortitudinis pars est fidentia:ut ait Cice.in.ii.retho. & dr̃ cũ l aude confidentia uero i uitio cum sit temeritas & audacia:ut apud Pacuuium: grandem atq̃ atrocem cohercę confidentiam. Conniuere:deos contemnere ad confidentiam:conniuere uero ad metum referendum est. conniuere autem est oculos claudere:de quo uerbo satis supra scriptum est. Obuoluere:ut ita obuolutus minus sentiret tonitrua. Sub lectũ:diximus in tiberio quemadmodum pauidi specus altiores tutissimos putabant contra fulminum metum:cum nunq̃ altius quinq̃ pedibus fulmen descendat in terram. Irrisis miraculis:hoc quoq̃ referas ad confidentiam inter cætera locorum Siciliæ miracula hoc etiam memoratur; ꝙ lacus in ea est in cuius medio sita ara colitur:ultra quam non licet attingi:& si quis ausus fuerit malo plectitur;q̃tamq̃ sui partem in gurgitauerit:tantã perditum uadit:est & fluminis miraculũ:de quo si hauserit impudicus:non coibũt in corpus unum latex uini & latex aquæ:sal etiam agrigentinus inter mira est:qui in flamma liquescit in aqua crepitat ueluti torreatur cuius meminit Augusti.in.xxi.de ci.dei.

Miraculũ aquæ Siculæ Sal agrigẽtinus Messana Zancla a falce Mamertini. Amel profu. & hoc ad nimium metum est referendum:messana autem ciuitas ẽ Siciliæ: quã siculi zanclam uocant a spẽ falcis siquidem falcem siculi zanclam appellant. Messanam autem nominauit Anaxilaus rheginorum tyrannus a messana antiqua patria:auctor Thucidides li. vi. mamertini;que natio campana fuit:tantum olim messanæ pollentes fuerunt:ut mamertini omnes uocarentur:unde & uinum quod generosissimum est non messanium:sed mamertinum:Stra. & Pli. nuncupauerunt quod olim Cæsar dictator dedit in epulo una cum Chio Lesbio & falerno. Murmure:ætna interdiu fumat noctu flammigat :& ut inquit Pinda. per noctes emittit fluenta flammæ cum strepitu:quod profecto monstrum est tum uisu tum auditu mirabile:hoc a Virg. dictum. Erigit eructans liquefactaq̃ saxa sub auras cum gemitu glomerat fundoq̃ exæstuat imo. Essedo:curru.

Consternatio. Sicunde Impedimenta. Consternationem:pauorem exanimationem;autumat Festus consternationem a sternutamento deduci eo ꝙ toto concutimur corpore atq̃ concitationem significare subitariam ex aliquo metu. Sicunde:aduerbium est & significat si ex aliqua parte. Ad põ. qui supra rhenũ erant fabrificati. Calonibus:seruis militaribus de q̃bus supra. Impedimentis:impedimenta dici non solũ sarcinas sed etiam ipsa iumenta docet Fronti. scri. in lib. strategematicon:fuisse interfecta a Petreio impedimenta in magna aquarum & pabuli inopia.

Stipatos:cōfertos repletoſq;. Super capi. Caligula ſuſtollebatᷓ feſtinanter & raptim ſupra capita militum ut ita citius transferretur cis rhenū:cum aliter per pontē trāſire non poſſet refertiſſimum. Claſſes:nimirū naues ſunt ſubſidia fugæ:quas apabat Calig.cum.audiſſet germanos rebellare. Si uel.germani. Vt cin.f.quōdā occupauerūt alpiū iuga quando undantes ſuperatis alpibus trāſmiſerunt in Italiā:& apud athesim a mario profligati fuerunt:hiſto retulimus in cōmen.pptij:& i Iulio Cæſa.affati de cibris dictū eſt. Senones:hiſtoria notiſſima:quemadmodum ſenones galliarum populi urbem Ro.cœperunt dirrueruntq; p̄ter capitoliū:hoc pre-

Senones

ſtipatos repperit:impatiens moræ:p manus:ac ſuper capita hominū tranſlatus eſt.Mox etiam audita rebellione germaniæ:fugā & ſubſidia fugæ claſſes apparabat:uno ſolario acquieſcens tranſmarinas certe ſibi ſuperfuturas prouincias:ſi uictores alpiū iuga:ut cimbri.uel etiā urbē:ut ſenones quōdam.occuparent:unde credo percuſſoribus eius poſtea cōſiliū natū apud tumultuantes milites ementiendi:ipm ſibi manus intuliſſe nuncio malæ pugnæ perteritum.

De ueſtibus & cætero habitu eius.

Eſtitu calciatuq; & cętero habitu:neq; patrio neq;
u ciuili:ac ne uirili quidem:ac deniq; non humano ſēper uſus ē.Sæpe depictas gēmataſq; idut⁹ penulas:manuleat⁹ & armillat⁹ i publicū pceſſit:aliqn̄ ſericat⁹ &

tereūdū nō eſt quod tradit Verri.ſenones appellatos eſſe:quaſi cœnonas;quia noui uenerūt.x tranſalpina gallia:cenon eni græci nouū uocant a ſenonibus bellum ſenonicum dictū

Apud tumul.ex morte.f.ipſius Caligulæ. Sibi ma.intuliſſe:tanq̄ ex nimio metu ad deſperationem redactus fuiſſet.

M.AN. Tantopere cōtemneret:ut & ioui obſtreperet:ſeq; inter Caſtorem & pollucē adorandum daret.

Conniuere:oculos Perſtrigere oc eludere quod timoris eſt indicium.

Caput obuoluere:ſtrāgulis:ne fulgetra & tonitru offenderetur. Ad maiora:toniltrua. Siciliensi:quum in ſiciliā eſt profectus. Ex meſſana urbæ etnæ propinqua. Etnæi uerticis:ætnæ incendia notiora oīno ſunt q̄ longior de his ſermo ſit hñdus Pli. Strabo Polybius:Solinus:Mel aq; & Poetæ q̄ plurimi eius rei meminerūt. Minaciſſimus:minarum plenus. Auguſtiora:loca. Eſſedo:uehiculo. Stipatos refertos. Per manus:ſubleuatiū. Sup capita:eorū q in tāta trepidatiōe ad decedēdū illi ſeſe expedire tā çito nō poterāt. Rebellionē:germaniā rebellaſſe. Trāſmarinas:quaſi italiæ rebus minus fidere cœpiſſet. Victores:Germani. Cibri:qui a.C.Mario uicti circa alpes ad unum interiere Plutar.eſt auctor. Senones quondam:bellum ſenonicum quo urbs.Ro.capta eſt quod Heraclitus ponticus futurum aliquanto antea prædixerat:Liui.id bellum abunde explicat:Polybius & Plutar. & ipſi de eo plura. Ementiendi:milites mendatio fallendi. Manus intuliſſe:ſibi mortem conſciuiſſe.

PHI. Ac ne uirili quidem:in deuteronomio precipitur:ne uir induatur ueſte fœminea:ſicut mulier uirili Veſtis fœminea non ueſte uti non debet:& apud iuriſconſultos.ff.de auro & argē.leg.ſcriptum legimus:uirum mulieribus ueſtibus non facile uti poſſe ſine uituperatione. Caligula uero inuerecundiſſimus premortuiq; pudoris ſtolas muliebres induebatur:concinnabatq; capillos annulis & cincinnis aliaq; faciebat:quæ pertinent ad ornatum cultūq; muliebrem:cum talis eſſet:quod deterius eſt:audebat aliis cultus fœmineos exprobare:auctor Ioſephus.in.xix. decet uirū.

Depictas penulas:ueſtitus hic minime imperatorius ideoq; reprehenſibilis in Caligula:namq; ut auctor eſt Helius Spartianus imperatores penulis nunq̄ uti ſolebant:penula autem utimur pluuiæ tempore:ideoq; neq; pictura neq; gemmis diſtincta eſſe debet:hinc iocus ille eſt apud Quintilia.cum galba penulam roganti amico reſpondit:non pluit non opus eſt tibi:ſi pluet ipſe utar:in hanc ſententiam eſt illud Satyrici poetæ:& multo ſtillaret penula nimbo:ſignificare uidetur Auguſtinus penulam habitum fuiſſe grammaticorum ſic ſcribens lib.primo confeſ.quis penulatorum magiſtrorum audit aure ſobria ex eodem puluere hominem clamantem & dicentem fingebat hæc Home.Vlpia.iuriſcon.inter communia ueſtimenta.quibus uir & mulier promiſcue utuntur penulas annumerat:Varro dixit eleganter non querendam eſſe penulam homini:qui habet uirtutem:ſcribit Lāpridius Alexādrū cōſtituiſſe:ut ſenatores penulis intra urbem frigoris cā uterentur:cu3 id ueſtimēti genus ſemper itinerarium aut pluuiæ fuiſſet:matronas intra urbem penulis uti uetuit.a penula penularium deducitur ſignificatq; thecam & repoſitorium penulæ. Gemmatas:gēmis ornatas diſtictaſq;:dicebat Alexander Ro.gemmas uiris uſui non eſſe:neq; ad ornatum uirilem pertinere. Manuleatus:manuleatā dicimus tunicam manicas prolixiores hñtem:& manuleatū hoie3 indutū tunicis manicatis:qbus uti uirū Romæ atq; inoī latio indecorū fuit:ut inquit Gel.eas tunicas græco uocabulo χειροδοτας noſtri.i.manicatas appellauerūt:alio nomine manicatæ tunicæ nominantur macrocheræ:Lāpridius macrocheras ex purpura ad uſum ſuum reuocauit. Publius Africanus Sulpitio Gallo homini delicato inter pleraq; que obiectabat id quoq; probro dedit;quod tunicis uterē manus totas operientibus.Plau.tamen ait in pſeudolo:manuleatam tunicam habere hominem decet. Armillatus:armillis ornatus:ſunt aūt armillæ ornamēta militaria ab armis.i.humeris nūcupatæ:ſicri.Pli.ſciniu3 dentatum armillis.clx.fuiſſe donatū:Iulius capitolinus auctor eſt Seuer:impatorē militares ludos dediſſe propoſitis præmiis argenteis.i.armillis torquibus & balteolis:ab armilla armillatus deriuatur Propertius:armillatos colla moloſſa canes:ſuper quo uerſu annotauimus quædam non indigna cognitu in commentariis propertianis.

Penulati grāmatici
Penula.
Penulariū
Manuleatus
Chirodotæ.
Macrocheræ
Armillæ
Armillatus.

Sericatus:indutus ueſte ſerica:Alexāder Ro.Imperator ueſtes ſericas raras habuit:oloſericas nunq̄ induit:ſub ſericas nunq̄ donauit:eſt autem oloſerica ueſtis ex ſerico contexta ſine alia materie:ſubſerica uero quæ non plene eſt ſerica:illa enim particula ſub ſignificat temperamentum:ſericarius aute3 uocatur ipſe textor.Iulius Firmicus in octauo matheſeos refert:ſericarium textorem naſci qui habuerit horoſcopum in.xxviii.parte arietis.Sericum

Sericatus
Oloſerica
Subſerica
Sericarius
Sericum.

cycladatus ac mō icrepidis uel cothurnis: mō i speculatoria caliga: nōnūq̄ socco muliebri. Plerūq; uero aurea barba fulmē tenens: aut fuscinā: aut caduceū: deorū insignia: atq; etiā Veneris cultu cōspectus est. Triūphalē q̄dē ornatum etiam ante expeditionē assidue gestauit. Interdum & magni Alexādri thoracem repertum e conditorio eius.

De eloquentia eius & arte oratoria.

X disciplinis liberalibus minimū eruditioni eloquētiæ plurimū attendit: q̄tūuis facūdus & promptus utiq; si perorādum i aliquē eēt: irato & uerba & sniæ suppetebāt. Pronūciatio quoq; & uox: ut neq; eodē loci prę ardore cōsisteret: & exaudiret a ꝓcul stantib⁹. Per oraturus

autem dici a Seribus populis nemo nō nouit: de quo in notis Seruii operosius scripsimus: illud addeq; singulariter in recto casu dicit Ser. Ausonius iam pelago uolitat mercator uestifluus Ser. Cycladatus; cyclade indutus; cyclas aūt uestis est foeminea in rotunditatē formata; cuius copiosa mentio a me facta est in quarto Propertii cōmen. enarrante illud: hæc nunc aurata cyclade signat humum: addamus in pn̄tia id quod traditur a Sidonio: ꝓnubam cyclade honorari sicut toga senator honoratur. Increpidis: calciamentis histrionicis: autumat Seruius cothurnū calciamentum esse utriq; pedi accōmodatū: ex quo theramenes ille atheniensis dictus est festiuiter cothurnus: tanq̄ modo harū modo illarū foret partium: a cothurno cothurnatus deriuatur accipiturq; non tam ꝓ eo qui sit calciatus: q̄ ꝓ grādiloquo. Speculatoria caliga; supra docuimus caligā calciamētū esse militarē quā speculatoriā dicit ab eo q̄d speculatores caligati speculatū ibant & exploratū: in prouerbio apud priscos fuit: cū de ineptis & longis hominibus sermo fieret: ut diceretur caliga maximini cuius calciamentū fuit longe maius hūano uestigio atq; mensura. Socco: soccū non solum muliebre calciamentū sed & histrionicum esse testis ē Orati. illo uersu: hūc socci cepere pedē grandesq; cothurni: comoedi eni hoc est actores comoediarū cū soccis introibant ꝓscenīū: sicuti actores tragici cū cothurnis: scribit Pli. in. xvi. corticē suberis in usu fuisse i hiberno foeminarū calceatu: quā ob rē non infacete græci cortices arborū appellāt. Aurea barba: sicut iuppiter figurat: esculapius quoq; barba aurea olī spoliatus fuit a Dionysio. Fulmē tenēs: tanq̄ hoc habitu ioue fulminātē imitari uellet. Fuscinā: tanq̄ neptunus uideri cuperet: cuius isigne ē fuscina: quæ alio noie dr̄ tridēs: hīc illud notissimū fulmina. sub ioue sūt neptuni fuscina telū. M. AN. Ac deniq; nō hūano. q. d. nō contētus ꝓ patrio cultu pegrinū usurpasse ꝓ ciuili militarē ꝓ uirili muliebrē: sed ne diuino q̄dē abstinuit manuelatas a mulieribus ut alio loco oñdimus usurpari solitas nec nisi a mollibus uiris in usum receptas. Cycladatus: Iu. hæ sunt q̄ tenui sudant in cyclade Lāpridius cyclade q̄ sex unciā auri plus non haberēt. Increpidis uel coth. alterū græcorum est ut Persius ait: poetarū alterū: Vir. sola sophocleo tua carmina digna cothurno. Caligula: quæ militaris est. Socco: muliebri calciamento quasi PHI. Caduceū (q̄ & comici eo sint usi. Fulmē iouis isigne ut fuscinā neptunni ut caduceū Mercurii. hoc mercurii insigne est: un & caducifer dictus. Oui. hinc se sustulerat patibus caducifer alis: caduceū ægyptii figurauerunt in spēm dracontū maria & foeminæ cōiunctorūq; parte media uoluminis: sui nodo herculaneo obligātur: primęq; ptes i circulū reflexę: ābitū circuli iūgūt: & postmodū caudę retocāt ad capulū caducei cui stiat Macro. argumētū caduceiad gēiturā hoiꝫ referri. Pli. i. xxix. scri. ꝯplexū āguiū & efferatorū cōcordiā uideri cāꝫ eē: q̄re caduceū fecerit i pacis argumēta circūdata āguiū effigie: neq; cristatos eē i caduceo mos ē: hic caduceatores auctore Seruio dicti legati q pacis dedītiōis ue cōciliandæ causa mittūtur. Qu. curtius: caduceatorē p̄misit q̄ denūciaret ni dederent: ipsos ultima esse passuros. Veneris cul. Cultam uenerem graphice & eleganter describit Apul. in. x. meta. cuius uerba hæc sunt: introcessit uenus nudo & intecto corpe ꝑfectā formositatē professa: nisi q̄d tenui pallio bombicino inumbrabat spectabilem pubem: ipse color deæ diuisus in speciem; corpus candidum quod coelo demeat: amictus cerulus: quod mari remeat. Triumphalem orna. de ornatu habituq; triumphali memorauimus in superioribus. Ante expe. scilicet germanicam. E conditorio: corpus Alexandri magni Alexandriæ primum in alueolo aureo conditum fuit mox in uitreo: cum coccas aureum sustuluisset: auctor Stra. lib. nouissimo. Conditorium autem dici repositorium annotauimus. in. ii. commen. unde a Marcellino dictum est conditorium muralium tormentorum. Minimum erudi. scri. Cice. in oratore ab aliis rerum: ab aliis uerborum doctrinā q̄ri Terentius Varro auctore Quintili. plus sciæ collaturus est q̄ eloquentiæ. Cice. eloquentior est. M. Varro eruditior: sicut de duobus iurison. trebatio & caselio dictū est: q̄d. s. trebatius peritior esset caselio: caselius trebatio eloquentior fuisse diceretur. Caligula attendit hoc est operam dedit ut non tam eruditus foret q̄ disertus q̄uis nemo possit esse consumatus orator: nisi sit multarum doctrinarum scientiam consequutus. Et uerba & sententiæ: cum uerba rerum causa inuenta sint: debent rebus ꝑsto esse: & ancillari subsequiq; procliuiter sententiā unde dicebat pollio: male uerbis eueniat: ubi rem non sequūtur. Albutius quoq; declamator dicere solebat; cum res animum occupauit: uerba ambiunt. Irato: ira enim ut inquit Aristote. cos est uirtutis. Pronunciatio & uox scilicet suppetebant: pronunciationem autem a uoce separauit: quoniam pronunciatio: non solum uoce constat: sed uultu & gestu ut inquit fortunatianus. a Cice. & Quintiliano dicitur actio: quæ nihil aliud est q̄ corporis eloquentia. Exaudiretur a procul stantibus: in oratore desiderat Cicero uocem tragoedorum: & Quintilia. in. xii. i thracalo testatur se cognouisse uocem super oēs quos unq̄ audierit tragoedo a pronuntiationemq; uel scoenis suffecturam. Peroraturus: perorationem quidam cumulum alii conclusionem uocant: in qua rerum repetitio summatim fit: quæ græce dicitur anacephaleosis latine dici pōt ut Augustinus interpretat̄ recapitulatio. Cicero cum in omnibus orandi partibus esset eximius in peroratione cum primis dn̄abat: unde quotiescunq; plures oratores causam unam agebant: perorationem omnes Ciceroni relinquebant.

Ser. Cyclas. Cothurnus. Theramenes. Cothurnus. Socci Fuscina Caducifer Caduci forma Caduceatores Caduceator Cōditoriū Verba rerū causa Ira Pronunciatio. Actio Peroratio Anacephaleosis. Recapitulatio.

Stricturum telum: scribit Cor tacitus in dialogo de oratoribus eloquentia esse presidium simul & telũ quo Eloquẽtia
propugnare pariter & incessere possis: Cicero quoq; in prio de oratore qd ẽ inqt tã necessariũ quã tenere semp ar telum.
ma quibus tectus ipse possis uel ꝑuocare improbos: uel te ulcisci lacessitus: stricturum eleganter dixit: cum strin Stringere
gere significet gladium educere & ut dici solet euaginare: quo tamẽ uerbo ecclesiastici scriptores frequenter utunt
tur: eloquentia stringitur uice teli. cum penetret instar spiculi intra uitalia. Lucubrationis: latini libros suos
auctore Plinio lucubrationes inscripserunt tanq̃ ad lucernam elucubratos euigilatosq;. Telum: quod non ma
nu: sed uoce contorquebat uibrabatq;

strictur ũ se lucubrationis suæ telũ minabatur. Lenius cõpti-
usq; scribẽdi genus adeo cõtẽnẽs: ut Senecã tũ maxime pla-
centem commissiones meras componere: & arenam esse si-
ne calce diceret. Solebat ẽt ꝓ ſpis orator ꝫ actiõib⁹ rescribere:
& magnor ꝫ i senatu reor ꝫ accusatiões defẽsiõesq; meditari:
Ac prout stilus cesserat uel onerare sententia sua quemq;:

Comptius: reprehenditur ab
eruditis genus illud dicendi molle de
licatum & quasi calamistratum: qua
lis eloquẽtia fuit in mœcenate. Tũ
maxime: fuit inquit Tacitus ingenium
Senecæ amœnũ & temporis eius au-
ribus accommodatum.
M.AN. Veneris: habitu qui
alius alibi figurabat: nam & barbata apud quosdam culta est: colebatur. Cõditorio quod Alexandriæ fuit.
Attendit: animum adiecit. Irato: q; magis etiam mirum est cum ira una & animum & orationem fere im
pediat: q̃q̃. M. Tul. peripateticorum sententia oratorem non modo accusantem: sed ne defendentem quidem ꝓ-
bari dicat sine iracundiæ aculeis unde apparet non solum non obesse sed necessario etiam ad agendum requiri.
Peroraturus: ad calcem orationis peruenturus. Telum spiculum hoc est uulnificam uim dicendi. Cõ-
missiones meras: sine glutino ac per hoc male compactam & conexam orationẽ. Arenã sine calce: que concre
scere non potest q̃ de senecæ scriptis eruditiore sæculo fuerint iudicia: Fabius & Gel. plane demonstrant. Tum
maxime placentem. hoc quoq; nomine Fabius praua sui temporis accusat iudicia qđ illius scripta potioribus præ-
ferrent nec mirum uideri oportet Caligulam: hæc de anneo Seneca sensisse quum ille sub nerone maxime florue- Seneca
rit qui post Claudium regnauit: siquidem ultro ipse fatetur potuisse se Ciceronem cognoscere si fato non ferro pe-
riisset quo apparet Caligulæ temporibus fuisse Senecam iam ætate prouectum ac grandem natu.
PHI. Commissiones meras: in ædificiis cõmissiones meræ nõ ꝓbant: quæ nullo ferrumine nulloq; glu Cõmissio-
tino imisso firmitudinẽ non prestãt ædificiis sed uetustate hiantes ꝓruunt: sed cum non temere inuenias dici cõ- nes meræ
missiones ꝓ coagmentationibus lapidũ & pro cõmissuris structurarum: cũq; cõmissiones dicantur componi i lu
do gladiatorio qñ gladiatores simul cõmittuntur: ut mox inter se digladientur: uide etiã atq; etiã an istud Caligu
læ dictũ in Senecã ad id referri possit Senecę. s. scriptionẽ nõ esse cõcitatã: neq; sanguinariam neq; uibrantem sen
tentias instar iaculorum: sed ut uideatur tñmõ cõmittere qdem gladiatores atq; deducere in certamen: sed non
digladiatori: tanq̃ eloquentia Sene. perueniat usq; ad certamen: nec certet: usq; ad gladiaturam: nec hauriat sãgui
nem: componere enim meras comissiones dici potest ille: qui comparat sola tantũmõ gladiatorum paria: ut i are
naria pugna bene conueniant: cum ipse: nec arma instituat: nec cõflictũ meditet: componere enim uerbum ẽ huic Cõponere
rei accommodatum qñ inter se paria gladiatorum committuntur cõparanturq; ad gladiaturam: uñ illud Lucili- Cõponit
li: componitur optimus multo post homines natos gladiator qui fuit unus. si quis fuerit aure non hispida neq; gladiator
hebeti iudicio diiudicabit uerbum istud Caligulæ de Seneca dictum esse decoriter in hanc sententiam: quam ex
plicauimus per gladiatoriam quasi q̃dam translationem. uehemens enim orator non solũ cõponit gladiatores
quando parat tela sanguinantis eloquentiæ: sed digladiatur atq; depugnat: cum illa uibrat atq; cõtorquet petitq;
iugulũ aduersarii de quo alibi dictum est: hoc ego sentiorita interpretor: cum primus hoc meum commentum ẽ:
hæc mea interpretatio: que si cui non probatur: is habet alteram illam priorem sententiam: quam sequat: q̃ tritia
lis ẽ & uulgo usurpata. Arenã sine cal. i ædificior ꝫ structura arena mixta calci ꝓficit ad firmitudinẽ: ita aũt tẽ- Arenam si
perari debet: ut arenæ fossitiæ: quarta pars calcis addatur: fluuiatili aut marinæ: tertia: auctores Pli. & Victru. quẽ ne calce
admodum ergo arena sine calce structuram non bene ferruminat: nec bene coagmentat: ita Caligula Senecam are
nam esse sine calce dicebat: tanquam eius oratio male coagmentata maleq; ferruminata flaccesceret atq; prorue-
ret: sicut Cic. dixit curionem fuisse in struendo dissipatum: miror non de Caligula qui per insaniam iudicio ca-
ruit: sed de Quintilia. & Gel. uiris doctissimis: qui Senecæ orationem infamare non desinunt. & eius dicendi ge-
nus corruptum & omnibus uitiis fractum esse tradunt: cum sententiosum & sanctum & eruditum sit: & seuerissi
mus mor ꝫ castigator mihi uideatur: cuius libros in manibus quotidie habeo & hñdos eẽ studiosis suadeo: non
ut illis insit eloquentia uibrãs: sed pressa & philosophica magis q̃ oratoria. Actionibus: dudũ diximus actio
nẽ esse corpis eloq̃ntiã uñ & actores causar ꝫ dicti: & ut inqt elegãter Pli. in epl. orõ est actionis exẽplar atq; arche
typõ: fieriq; põt ut sit actio bona: q̃ non sit bona orõ: Caligula cõposuit rescripta ꝯtradictionesq; actiõibus orato Actio
rũ: q id tpis ꝓspere fœliciterq; causas actitauerãt & actiões ediderant: de quo sic refert Iose. fuit rethor optimus Oratio
Caligula græca lingua pariter & latina ad dicẽdũ uelocissimus: & ad intelligenda aliena opera ꝑparatus: ita ut
maiori oratione cõtradiceret alienis & acerrimo ingenio meditationisq; labore suũ magis opus excellere dictio
nis fortitudine comprobaret: de eodem sic tradit Cor. tacitus. etiam. C. Cæsaris turbata mens uim dicendi non
corrupit. Magnorum reor ꝫ: magnos reos uocamus summates uiros q corã magistratibus accusantur: possũt Stilus ma-
& magni rei dici: q de magnis criminibus accusant ut maiestatis & repetundarum. Meditari: oratoris offici gister di-
um est ut medireẽ cũ nihil nõ ei assidua iugiq; meditatione facillimum fiat: refert Cicero galbã nõ solũ in agẽdo cendi.
sed etiã in meditãdo fuisse incensum atq; uehementẽ. Stilus: stilũ dicẽdi magistrũ optimũ Cice. appellat: quẽ
creditũ est non minus agere cũ delet quam cum scribit. Onerare: quando accusabat.

Vel sub. qñ desedebat. Inuitato: cũ i senatu accusaret uel desẽderet: eqtes quoq; inuitabat: ut i senatũ uenirẽt ad audienduз pricipem orãtẽ. Thrax: gladiator: de thrace gladiatore affatim dictũ est in superioribus. Ha
Batuere. uebat: diglad iabatur depugnabat: & hoc ad id referendũ ẽ: q thrax erat: qd sit batuere superius explicauimus.
Pugnatoriis: pugnæ magis q̃ gladiaturæ accõmodatis. Circo. Pli. uaticanum appellat circũ. Cai & Nero
M. AN. Rescribere scripto rñdere. Meditari. tẽpestiua me= (nis principum: qm̃ in eo aurigare solebãt.
ditatione pparare. Stilus ecc. dicẽdi rõ successerat: siqdẽ stilũ nõ cãm secutus eo detorq̃bat ipetũ quo uis dicẽ
di facilius inclinasset. Studiosissi= me: magnum est plures artes exercere sed studiosissime oẽs longe maius.

uel subleuare: eq̃stri quoq; ordie ad audiẽdũ iuitato p edicta

De arte cantandi saltandi & aurigandi.

Sed & aliorum generum artes studiosissime: & diuersissimas exercuit. Thrax & auriga: & idem cãtor atq; saltator batuebat pugnatoriis armis. Aurigabat extructo plurifariam circo: canendi: ac saltandi uoluptate: ita efferebatur: ut ne publicis quidẽ spectaculis temperaret: quo minus & tragoedo pnunciãti cõcineret: & gestum histriõis quasi laudans uel corrigens palã effingeret: nec alia de causa uidetur eo die quo periit puigiliũ idixisse: q̃ ut initiũ in scænã pdeundi licẽtia tpis auspicaretur. Saltabat aũt nõnũq̃ etiam noctu: & quõdã tres cõsulares secunda uigilia i palatium accitos multaq; & extrema metuentes sup pulpitum collocauit: deindẽ repente magno tibiarum & scabellorum crepitu cum palla tunicaq; talari prosiluit: ac de saltato cãtico abiit: atq; hic tam docilis ad cætera natare nescit.

De studio ei9 & fauore ad plaudẽtes: & odio ad ĩpediẽtes.

Quorũ uero studio tenereĩ: oĩbus ad insaniam fauit. M. nestorem pantomimum etiam inter spectacula osculabatur: ac siquis saltante eo uel leuiter obstreperet detrahi iussũ manu sua flagellabat. Eqti Romano tumultuanti per centurionem denunciauit: ut abiret sine mora

Batuebat pugnabat quũ thracem ageret. Pugnatoriis ar. qbus reliq in pugna tã: fiutũ tur. Efferebatur ita studio accendebatur.

PHI. Tragœdo: histriõi actoriq; tragœdiarum. Pronuncianti officium pene totum histrionum in pronunciatione consistit: qua & uox & gestus corporis significatur. Concineret: in decretis canonicis. D. xxi. le
Cõcentor gimus concentorem dici eum: qui cõ
Succentor. sonat & concinit canenti sicut succentor est: qui uoce subsequens canendo
Precentor. respondet: sicut precentor: qui uoceз premittit in cantu. Effingeret: fingendo imitandoq; representaret.
Peruigiliũ Peruigilium: ut per totam nocteз uigilaretur: est enim peruigilium sacrum nocturnum quo uigiliæ indicũtur Liui. in. xxiii. castra campana ut p uigilio neglecta simul omnibus portis inuadit: peruigilare est continẽter noctem totam uigilare: unde illud epigrammatistæ: nam uigilare leue est: peruigilare graue: peruigilio precipue cibi concoquuntur in stomacho ut autumat Pli. noster in. xi. In scænam: prodeundi: ad auspicãdũ scænicam artem & inchoandam histrionicam

Licentia temporis nocturnum tempus accommodatius est rebus turpibus & indecoris. Saltabat: Cice. in oratione pro murena neminem saltare sobrium scribit nisi forte insaniat: & saltatorem appellare maledictum eẽ
Vituperatio saltatorii ludi demonstrat. Scipio Aemilianus ludum saltatorium tanq̃ probrosum taxat his uerbis: sed cum ductus sum in ludum saltatorium plus medius fidius in eo ludo uidi pueri uirginibusq; quingentis: in his unum: quod me reip. misertum est puerum bullatum cum crotalis saltare. M. Cato cecilium senatorem non ignobilem spatiatorẽ
Spatiator. per contumeliam uocat: eumq; staticulos dare castigat. Secunda uigi. iam diximus noctem in quatuor uigilias diuidi: quarum singulæ trium horarum spatio supputantur. Extrema metuentes: tanq̃ euocati essent ad sup
Scabellum plicium capitale subeundum. Scabellorum: a scamno scabellum fit ut docet Quinti. supedaneum dicitur a lu
suppedaneum. culentis scriptoribus ecclesiasticis. græci ὑποπόδιον appellant: cum scabella concrepant fit crepitus sonitusq; uehementior. Palla tunicaq; talari: habitus ẽ tibicinis de quo periphrasticos locutus est Iuue. sit licet eximi
Tunica talaris. us cytharedus sit ue seleucus & quibus aurata mos est decurere palla: & Ora. in arte poetica: luxuriam arti tibicen traxitq; uagus per pulpita uestem tunicam talarem dicimus ad talos demissam: quam græci uocant poderim: cuius meminit Hiero. in epi. ad fabiolam. De saltato: saltatione peracto.
Natabula Natare nescit: contra ritum Romanorum: qui omnes in tiberi natare discebant: natabula dixit Apuleius locca natationis: nati sub delphino habebunt natandi studium: & cum saturni testimonio erunt urinatores sicut docet Iulius Firmi. in viii. urinatores autem dicuntur qui natandi peritia sub aquis diutius mersi commorantur: urinare
Vrinatores. enim est mergi in aquã: unde urnæ dictæ: q urinant in aqua auriẽdæ: hinc urinatores nominati. ut ait Varro: apud Pli. crebra est mentio urinantium in hoc significatu: uulgus indoctum existimat urinare esse urinam facere: quod
Vrinare Vrnæ meiere uerbo latino dictitamus. Ad insa. fa. i. uehementissime fauit: nam insani faciunt omnia uehementer: unde Plau. uehementer cum uoluit dicere dixit insane: & ita interpretatus est. M. Var. lib. iii. de latina lingua.
Insane Osculabatur: hoc maximũ specimẽ est fauoris: q pantomimũ ob artem histrionicam oscularetur: cum osculo excipere eos potissimum soleamus qui nobis sunt iucundissimi: scri. Iulius firmi. qui habuerit horoscopum in xxiii. parte capricorni: eum futurũ pantomimũ grata uenustate cõspicuum: fortasse hic pantomimus nestor talẽ
Saltare habuit genituram: cum esset tam fauorabilis apud Caiũ. Saltante: fabulam agente: saltare eñi dicunt histriones in agendis fabulis. Detrahi ius. e spectaculis cunctisq; theatralibus. Tumultuante: tumultũ excitante saltante nestore pantomimo. Hostiam: ciuitatẽ conditã ab ancho martio in ora tiberis.
Hostia.

In mau. mauritaniā duplicem eē testis est ptolomæus in.iii. cosmographiæ: altera tingintanica dicitur: altera Mauritāia.
Caesariensis; mauri auctore Strabo. magna ex parte pastoraliter uiuunt; comæ cincinis exornantur & barba & ter- Cultus
fura dentium & unguium cultu raro; uideas inter se contingere dum ambulantne capillorum ordo perturbetur: maurorū.
autumat Sal. mauros pro medis appellatos nomine corrupto lingua barbara.
M.AN. Pronūciantiagenti. Cōcineret: accōmodaret. Gestum h: gesticulationē & motū. Palā: oībus
spectantibus. Peruigiliū: ut nox que diē cœdis pxime secutura erat peruigilio ageret: peruigiliū dr̄ quū tota nox

hostiam: perferretq; ad Prolomæuȝ regem in mauritaniam
codicillos suos. Q uorū exēplū erat: ei quā istuc misi neq; bo
ni quicq̄ neq; mali feceris. Thraces quosdā germanis corpo-
ris custodib⁹ præposuit. Myrmillonū armaturas rescidit: co
lumbo uictori leuiter tamen faucio uenenū in plagam addi-
dit: qđ ex eo colūbinū appellauit. Sic certe inter alia uenena
scriptū ab eo reptū est. Prasinæ factiōi ita addictus & dedit⁹
ut cœnaret in stabulo assidue & maneret. Agitarori cythico
cōmessatione quadā in apophoretis uities sestertiū cōtulit:

uigilatur: Mar. nam uigilare leue est
peruigilare graue Pli. gladiatorū cor
pora peruigilio firmari dixit. Initiū
pricipiū. In scœ. pde. scœnicā operā
nauādi. Licētiā re. nocturnis tenebris
Auspicaretur: inchoaret. Extrema
ultima mala & supplicia. Sup pul.
altiore loco. Cuȝ pal. muliebri ueste
& ad uestigia usq; ut Serui. tradit des
ducta. Vir. p longe tegmie pallæ Ti-
gridis eximiæ p dorsuȝ a uertice pen-
det. Tunicaq; ta. qoe sub palla ge-
stabatur Marcel. palla est honeste mu
lieris uestimentum hoc est tunicæ pallium: Iose. stollam quoq; aliquando induisse refert. Ad insa. fa. insano & i-
moderato fauore. E: nestore. Detrah: spectaculo. Sua propria manu. Tumultuariit: tumultuosius spe-
ctanti: interim dū nestor Caneret. Hostiā: oppidum in ripa tiberia non procul a fluminis ostio Mar. Ancus. iiii.
Ro. rex cōdidit aucto. sunt Stra. & Li. Ad pto. re. consanguineū suum cuius supra meminimus.
PHI. Codicillos: tabellas & pugillares: ante enim cartharum usum in libris arborum constat esse scripti- Codicilli.
tatum: unde & Homerus bellorophonti codicillos datos non epistolas prodidit: alias codicillus accipitur pro
genere testamenti: quod ante latius explicatum est. Ei quem istuc: ue. ba sunt Cali principis subridicula in co-
dicillis exarata. Thraces: propter studium gladiaturæ: quam exerceant gladiatores thraces nuncupati: de qui-
bus supra. Myrmillonum: tanq̄ digladiātium cum thracibus: myrmillo enim & trax in gladiatura inter se de
pugnant: hinc illud Ausonii in monosyllabis: quis myrmilloni contenditur: equimanus thrax.
Armaturas: armatura myrmillonum gallica erat; unde & ipsi myrmillones antea galli appellabantur: in quo- Armatura
rum galeis piscis effigies inerat. spartacus ille notissimus gladiator ab historicis myrmillo nominatur. Caligula myrmillo
myrmillonicam armaturam subuertit sustulitq; e medio utpote fautor thracum gladiatorum: qui contrarii sunt num.
myrmillonibus. Columbo: nomen est myrmillonis. . Columbinum: dilogia figura est: iocus mouetur ex no Dilogia
mine tanq̄ a columbo alite columbinum deriuetur: cum ea columbi gladiatoris nomine uenenum id columbi-
num intelligi uellet Caius; quo scilicet columbum necauerat myrmillonem: ex quo significat myrmillones inui-
sos fuisse Caligulæ. Trhaces autem gratissimos. Prasinæ factioni: in lib. annotationum nostrarum satis opinor
diligenter scripsimus de factione aurigarum prasina & ueneta: quæ a coloribus nomina sortiuntur. etenim a pan- Prasina fa-
no coloris prasini qui uiridis est dicta est factio prasina: sicut a ueneto: qui ceruleus est & marinis fluctibus similis ctio.
Venetiani aurigæ nuncupati: uerus Antonius imperator imitatus est Caligulam fauore & studio prasinæ factio- Veneta
nis. Relege quæ copiosius operosiusq; tradidimus in annotationibus: factio autem olim hon. stum uocabulum Venetiani
fuit; unde adhuc ut inquit Festus Pompeius factiones histrionum & quadrigariorum dicuntur: nunc autem si- Factio
cut inter bonos amicitia ita inter malos factio esse dicitur: quod & memius in oratione testatur apud Salustium Amicitia
erant & aliæ duæ factiones aurigarum alba: scilicet & rosea a panno albo & roseo dicta. Cassiodorus ait prasinum Rosca fa-
colorem uirenti ueri: roseum flammabundæ æstati: album albicanti niuibus autumno: uenetum ceruleo hyemi ctio.
esse dicatum: sed de his in posterioribus plura. In stabulo. f. prasinorum aurigarum.
Cythico: nomen est aurigæ factionis prasinæ; de quo Iosephus erat enim cythicus agitator prasini: codices Alba.
impressi adeo in eo loco mendosi sunt: ut nulla structura nullusq; sensus eluceat. Commessatione: luxuriosa ex
traordinariaq; post cœnam epulatione. In apophoretis. Apophoreta munera sunt saturnalitia & proprie- Apohore-
illa: quæ pro xeniis remittuntur apud Martialem libri sunt duo alter xeniorum: alter apophoretorum. ✳ Illud ta
adde: Apophoreta dici uasa; quæ conuiuiis apponebantur: ut secum ea peracto conuiuio asportarent: donoq; ha- ✳
berent: unde & nomen. Nam ἀποφέρειν græce significat referre; hoc docet apud græcos Atheneus: apud no-
stros Ambrosius: qui in libro de cohortatione uirginum sic refert. Q ui ad conuiuium magnum inuitantur: Apo-
phoreta secum referre consueuerunt. In hunc sensum accipi possunt non minus scite q̄ uere Apophoreta Mar. ut
scilicet non tam dicantur munuscula: que remittuntur; q̄ ea que ex conuiuiis saturnalitiis referuntur donoq; ha-
bentur. Eodem intellectu hic quoq; accipite: ur. f. Caligula in aphoretis: idest muneribus conuiualibus. xx. m. se-
stertium ptulerit agitatori: cuius studio tenebatur. ✳ Vities sestertium: non tam uiginti sestertia q̄ uiginti mi
lia significat hæc locutio.
M.AN. Codicillos: litteras. Thraces: retiarios. Rescidit: sustulit. Ex eo: quia columbum myrmil-
lonem eo perdidisset. Columbinum: uenenum subaudi. Prasinæ factioni: factiones circensium ludorum di-
uersæ erant & a panni: nominibus nuncupatæ: quod ex his que in Domitiano scribuntur datur intelligi duas in-
quit græcorum factiones circensibus purpurei auratique panni ad quattuor pristinnas adidit; Cassiodorus co
lores explicat: ludi ait theatrales & circenses in urbe adhuc fiebant; colores autem inuicem temporum quadri-

Incitato: equo cuius causa pridie circenses ne inquietaretur: uicinae silentiũ per milites indicere solebat: preter equile marmoreum & praesepe eburneum: preterq́ purpurea tegumenta ac monile e gẽmis: domũ etiam & familiam & supellectilem dedit: quo lautius nomine eius inuitati acciperentur: cõsulatum quoq́ traditur destinasse.

De cõiuratiõe & cõspiratiõe cõtra eum facta.

ITa bacchantem atq́ grassantẽ nõ defuit plerisq́ animus adoriri. Sz una & altera cõspiratõe detecta Aliis p inopiã occasiõis cũctãtib⁹: duo cõsiliũ cõicauerũt: p fecerũtq́ nõ sine cõscia potẽtissimoꝝ libertoruz pfectorũq́ protorii q̃ ipi quoq́ & si falso in quadã cõiuratiõe qsi ptic:pes noiati: suspectos tñ se & inuisos sentiebãt. Nã & stati seductis

Colores fa- fariam diuisione funduntur: prasinus uirenti ueri: roseus flammeae aestati: uenetus nubilae hyemi: albus pruinoso
ctionũ qd. autumno dicatus quibus factionibus per colores distinctis uniuersus populus suo quisq́ studio ductus per partes fauebat: nec alii tantum sed & Caesares ipsi nam preter haec quae de Caligula dicuntur idem auctor tradit Vitellium ob id ipsum quosdam interemisse quia aperte uenetae factioni male dixerant: Mar. si ueneto prasino ne fa ues qui coccina sumis ne fias ista transfuga sorte uide: Capitolinus uenetianos dixit multas inquit a Venetianis passus est iniurias quod turpissime contra eos faueret; nam & uolucri aequo prasino aureum simulachrum fecerat Plinius nunc fauẽt panno pannuz
amant & si in ipso cursu nõ mediocri
certamine hic color illuc: ille huc trãsferatur studiũ fauorq́ transibit & repẽte agitatores illo aequos illos quoa pcul noscitant quorũ clamitant noia tanta grãtanta auctoritas in una uilissima tunica: nec illud obiter tetigisse grauabimur quẽadmodũ aurigaruz sic & histrionum factiones: in theatro uarias fuisse: Cornelius fautores inqt histrionũ uelut inproelia puertit impunitate & praemiis. Prasinae: igitur factioni uiridi panno insignite: uiride enĩ graeci πρασινον dicunt. In stabulo: quo quadrigae asseruabant. Agitatori: aurigae ipsi. Cythico sed eutichio melius quod aurigae nomen est
apud Mar. Apophoretis. i. eorũ munerum celebratione: Apophoreta ατποτου ατποφερειν q̃ referre est dicta
Martialis nouissimum operis librum apophoreta inscripsit.
PHI. Incitato: nomẽ est aurigae prasini: de quo Martialis: cocco mullio fulget incitatus: idẽ sz cuz sponsio
fabulaeq́ lassae de scorpo fuerint & incitato. Equo: ob equum: ita enĩ distinguendũ est: ut incitato sit datiuus ca
sus: equo autẽ septimus: & est sensus Caligula addictus prasinae factioni incitato aurigae dedit munera regalia p
pter equũ optimũ: cuius equi cã ui qescere posset denũciabat silentiũ uicinia illo semp die qui antecedebat specta
cula circensia: in qbusdã codicibus suppressa illa dictione equo: sic legit: incitato cuius equi cã idẽ tamẽ est. sensus
Pridie cir. filo. s. die: qui antecedebat futuros. ludos circẽses: quibus equus aurigae incitati erat cursurus in certa
mine curuli. Igit Cali. denũciabat silẽtiũ uicinis aurigae oibus illo die quẽ subseqbant ludi: ut equus bñ quiescere
posset: ut tia paratior agiliorq́ fieret ad cursurã: quies enĩ nocturna auget uires & alacritatẽ suggerit: sicut inquie
Equile. tatio subneruat & uexat. Equile: sicut bubile & ouile & caprile diximus stabulũ boũ ouiũ & capraꝝ: ita equi
Equisitio le uocamus locũ in quo equi stabulant: ab equo per diminutionẽ fit equuleus: equula quoq́ dicta est equa: eqsio
Tollutimi. nẽ uero dici uoluerũt domitorẽ equorũ & magistrũ. Varro eqso doceat tolluti: qd signat uolubiliter gradi: un &
Tollutari tollutarii equi noiati: q molliter gradiũtur. Tegumenta: quibus equus incitati tegebat: talia eleganti uocabulo
Dorsualia dorsualia appellat Iulius capitolinus sic scribens in gallienis: pcesserunt centeni albi boues cornibus auro iugatis
Dossuarii. & dorsualibus sericis discoloribus pfulgẽtes. M. Varro asellos dossuarios luculenter appellat: qui dorso onera fe
runt. Monile: ad equum exornandum: scri. Apul. sese cũ esset asinus a dño exornatũ fuisse fucatis ephippiis &
purpureis tapetis & frenis argenteis & tintinabulis per argutis. Lautius: lautiore & splendidiore apparatu.
Accipere. Acciperentur: pascerentur: uerbum est conuiuiis accommodatum Virgi. illos porticibus rex accipiebat in am
Capita cõ- plis: auctores Serui. & Dona. Nomine eius: sensus est Caligula incitatum aurigam, cui peculiariter fauebat in
iurationis. struxit domo domesticoq́ instrumẽto: ut ita inuitati nitidius elegantiusq́ accipi possent ab incitato. Bacchan
tem: furentẽ & saeuiẽtem instar grassatorũ & eorum: qui dicuntur bacchabundi. Duo cõica. scri. Iose lib. antiq.
xxi. tria capita fuisse triplicis in Caligulam coniurationis: uidelicet aemilium Regulum Cassium chereã tribunuz
& minutianũ: causa erat odium: quo uniuersi aduersus Caium tenebantur. Praeterea Aemilius Regulus horrebat
Cherea tri iracundiam iniustitiãq́ principis: qua in cunctos utebatur: Minutianus ulcisci uolebat Lepidum amicũ suũ: quez
bunus Caius extinxerat: super hoc quoq́ timebat ne idem a Caio & ipse pateretur. Chereas uero confusionem suam &
Caligulae opprobria non ferebat: qbus eum culpabat: q̃ quasi in se nihil fortitudinis gereret: omnes quoq́ in cõe
mortem Caii desiderabant: cupientes a tantis cladibus aliqñ liberari: super oia chereã ad opus gerendũ excitabat
melioris famae cupiditas: & quia cernebat facilẽ sibi aditum fore ad Caium: erat enĩ tribunus: & per hoc oportu
nitatem se reperturuz putabat: quã pessimũ principẽ perimeret. Tranquil. signare uĩ Cheream & Minutianuz: q
habito colloquio consenserunt de cede Caligulae. Non sine cõscia: cũ cõscios participesq́ coniurationis fe
Calistus cissent libertos principis: q apud illũ erant potentissimi: significat aũt calistus imprimis: q inter libertos Caii fuit
Clemens maximus & potentia summi culminis eleuatus: quem conscium coniurationis fuisse innuit idem Iosephus codẽ
Papinius lib. antiquitatum. Praefectorũq́ preto. clementem atq́ Papiniũ inuitatos esse a cherea participatũ i cõiuratio
Põpedius nis cõditores clarissimi pdiderunt. quorũ clemens super militiã erat constitutus: Papi. uero sup eos: qui caligulae
Didius. fuere custodes: pompedius quoq́ ascitus est: q per oẽs pene ordines: ut inqt Iose. perq́ omnes gradus administra
tionis transierat. In qua. coiu. didius accusauit apud caligulam Põpediũ illũ: de quo nunc mẽtio facta est: q cõ
Quintilia uitiis & maledictis principẽ infamaret: fuitq́ Quintilia foemina ob pulchritudinẽ amabilis amicaq́ multorum

iussu Caligulæ torta cruciataq; ut ui tormentorū coacta confiteretur conscios coniurationis eius. que dicebatur in Caligulam parata fuisse; quæ cum ad tormenta duceretur unius ex consciis pedem calce premens signauit eos debere confidere; & nihil de tormentis eius poenitus timere; in hac uero coniuratione; quæ ducem Chaream habuit; multi ex ordine senatorio; multi ex equitibus conscii extiterunt.

Tolerantia foeminæ i tormētis.

M.AN. Incitato equo; Mar. de scorpo fuerint & incitato quibus uerbis. Mar. aurigam incitatū nō equum fuisse innuere uidet & rursus cocco mulio fulget incitatus quare uide ne incitati equo uerior sit lectio q̄ incitato equo; Pridie circē; pridie illius diei quo cursurus erat. Inquietaretur; strepitu & clamore uicinorū uexaretur.

magnam fecit inuidiam: destricto gladio affirmans sponte se periturum: si & illis morte dignus uideretur. Nec cessauit ex eo criminari alterum alteri: atq; inter se omnes committere. Quum placuisset palatinis ludis spectaculo egressum meridie aggredi: primas sibi ptes Cassius Chærea tribunus cohortis prætoriæ depoposcit: quē Caius seniorē iā & mollē & effœminatum denotare omni probro consuerat: & modo signū petenti Priapū aut Venerem dare: modo ex aliqua causa

Indicere; solenni denūciatione precipere. Equile; locū quo equi stabulantur. Et presepe; i quo pabula illis apponūt. Domū; familiā ut maius adhuc studiū pse ferre; oia q; desideria ipsi equo & eius agitatori tempestiue adhiberentur. Consulatum; agitatori incitato; unde datur intelligi pōt incitato equo mendose ut proxime ostendimus legi. Bacchantē; insanientē. Grassantē; dire sæuientē. Plerisq; adoriri; qđ plerisq; dixit nō uacat nā haud semel in eo cōiuratū est; primo ab Aemilio mox a Minutiano; Cherea Sabino & aliis. Libertorū; ipsius Caligulæ & in iis Calistinū fuisse Iosephus innuere uidet. Prefectorū qui prætorianis cohortibus prætorioue præerant; Iosephus clementē qui militiæ præerat; Papinium q custodibus & cheream mollem tribunum primū conspirasse ait mox Sabinum Minutianū: Lupū Aspternatē. inde & alios adhibitos. Seductis; in secretum adductis.

PHI. Fecit inuidiā; illos inuisos & odiosos p uiribus fecit. Inter se cōmittere; ad manus cōtentiōesq; deducere; super quo uerbo superius habundanter diximus. Cato ille censorius hoc idem facere solebat; sed in seruis inter quos seditiones serebat; & inimicitias clanculum cōmentabat tanquā seruorū consensus esset formidādus.

Cōmittere Seditiões serebat iter seruos cato

Palatinis ludis; ludi palatini sunt spectacula; q in palatio agebant in paruo rotūdo tēplo in honorē Cæsa. dictatoris q primus potestatē ppli cōuertit in seipm hos ludos palatinos Romani nobiles cū filiis simul & cōiugibus libenter spectare solebant; tunc Caius negligens adeo erat; adeoq; omnibus facilis patebat incursus; ut potuisset quilibet ad eius necem audacter accedere; absentibus; quoq; custodibus; qui licet uellent non tamen ei presidium facile deportarent. triduū palatini ludi celebrabant; ut docet Iosephus. unde cherea tribunus die ludorū nouissimo exhortatus cōscios cōiurationis rem peregit, qui cum omne tēpus oportunissimū huic negocio iudicaret; cogitauit olim Caligulam stantem in culmine capitolii impellere dareq; precipitem; cum se a nullo uideri putaret sed consciis placuit; ut in celebratione spectaculorum res perageretur; itaq; conuenit inter eos; ut Caium aggrederentur dum egreditur e spectaculo circiter meridiem; id temporis quo ludi palatini agebantur; ob Cæsaris honorem. Primas sibi partes; chereas sollicitus pro publica libertate coniuratos arguebat segnitiæ & lentitudinis ipse dux auctor impulsor usquequaque erat coniuratorum; ut rem maturarent; habitaq; apud eos exhortatione ipse audacia erat armatus & reliquis fiduciā preparauit. ita ut cuncti impulsore chærea extimulati iam desiderarent conamen attingi. Caius; Caligula. Seniorem; chæream. Mollem; ut inquit Sene. exprobrabat uariis modis Caligula molliciem armato chæreæ; & ut refert Iosephus. Chærea confusionem suam & Caii opprobria non ferebat; quibus eum arguebat; q quasi nihil in se fortitudinis gereret. Denotare; notabilem facere ac defamare probro dedecore atq; flagitio. Priapum aut Venerem; Sene. ad serenū. Cais chæreæ signum petenti modo Veneris; modo Priapi dabat. Aliter atque aliter exprobrans armato molliciem. coegit itaq; illum uti ferro; ne sæpius signum peteret ille primus inter coniuratos manum sustulit; ille ceruicem mediā uno ictu discidit. plurimū deinde undiq; publicas & priuatas iniurias ulciscētium gladiorū ingestum est. sed primus uir fuit qui minime uisus est. hactenus Sene. signū aūt militare significat quod Vege. in. iii. appellat uocale; quia uoce datur. sic enī ait uocalia signa sunt; quæ uoce humana pnunciant; sicut in uigiliis uel in prelio; pro signo dicit utputa uictoria palma uirtus deus triumphus. & alia quæcūq; uoluerit dare; iis q in exercitu habet maximam potestatem. Sciendū est tamen ista uocabula quottidie debere uariari; ne ex usu hostes signū cognoscant & exploratores inter nr̄os uersentur impune. Ruffi. in expositione symboli apostolici; refert symbola latine signa uel indicia nuncupari; quæ in bellis disticta unusquisq; dux suis militibus tradit; ut si forte occurrerit qs de quo dubitat symbolum prodat; si sit hostis uel socius. Seruius explanans illud in. vii. æneidos. it bello tessera signum dicit intelligi symbolum bellicum quod ad pugnam exeuntibus datur; scilicet propter confusionem euitandam; ut fuit in bello marii lar deus; in syllæ apollo delphicus in Cæsaris uenus genitrix. a Vege. tesserarii nominantur; qui tesseras per conturbernia militum nunciant. Tessera autem dicitur preceptum ducis; quo uel ad aliquod opus uel ad bellum mouetur exercitus signi dationem tesseras uigilias inuenit Palame; troiano bello; aut auctor est Pli. in. vii. hic significatur illud signū militare quidem sed quod etiam citra bellum & in urbe ab imperatore dari solet tribuno militū ex more militiæ sic etiam nero tribuno petenti signū ex more militari dabat optimæ matris. Igitur ut ad Tranquilli enarrationem reuertamur. Caligula signum ex more militiæ chæreæ tribuno non dabat; aut uictoriæ; aut palmæ; aut triumphi; aut consimilium. sed dabat signum Veneris & Priapi; de quorū signorum turpitudine intellexit Iosephus cuz ait per totam ciuitatem grata chæreæ uidebatur iniuria quam pro signorum datione ipse portabat; qui minutiano requirenti quod signum illo die accepisset. tu mihi inquit da libertatis signum.

Ludi palatini.

Denotare.

Signuz uocale.

Symbola

Tesserarii

Tessera

Da libertatis signum.

agenti gratias osculandá manũ offerre formatá cõmotáq; in obscœnum modum.

De prodigiis futuræ cædis eius.

FVturæ cædis multa ꝓdigia extiterũt: olympiæ simulacrũ Iouis quod dissolui transferriq; Romá placuerat tantum cachinũ repente edidit: ut machinis labefactis opifices diffugerint: superueniti q; ilico quidam Cassius nomine iussum se somnio affirmans imolare taurũ Ioui. Capitolium capuæ idibus Martiis de cœlo tactum est. Item Romæ cella pallatini atriensis; nec defuerũt qui coniectarent altero ostento periculum a custodibus domino portendi: altero cædem. rursus insignem qualis eodem die facta quondá fuisset. Consulenti quoq; de genitura sua Sulla mathematicus certissimã necẽ appropinquare affirmauit. Monuerunt

In obscœnum modũ; ad effigiẽ mẽbri uirilis repræsentandam: sicut uulgo fieri solet ab iprobioribus per contemptionem. Est enim manus cum sit organũ organorum; ut philosophi dicunt accommodata ad plures imagines exprimendas. hinc ait eleganter Hierony. ad rusticum monachum scribens. si subito respexeris; aut ciconiarũ deprehendes post te colla curuari; aut manu aures asini agitari; aut æstuantem canis ꝓtrahi linguam: quæ omnia transtulit uir doctissimus ex illo Persiano; O iane a tergo quem nulla ciconia pinsat. Anaxagoras hominem prudentissimũ oim animalium esse ait; quoniam unus omnium manuatus est. sed recta ratio cogit; ut doctissime scribit Aristoteles; ut qm prudentissimus

Manus
Irrisionum
genera

omniũ est. ideo manus receperit; quæ instrumẽtũ sunt. Agenti grãs. s. che reæ tribuno; ut inquit Corne. Tacitus finis ferme sermonũ cum principe est actio gratiarũ. Osculandã; religio est in dextera q̃ osculis auersa petitur.

Porrexit
pedẽ osculandum

olim Caligula per insolentiá porrexit non manũ sed pedẽ sinistrũ osculandum Põpeio pœno gratias agenti.

M. AN Magná fecit inuidiam; magná eis inuidiá cõflauit uel se illis inuisum reddidit. Cõmittere; odiis decertare. Palatinis lu. specta si ludi spectaculo legas erit sub dura lectio ordoq; talis quum placuisset palatinis ministris. s. cõiuratis spectaculo ludi p ludorũ: qd nullo mõ placet. sed uerior lectio erit quũ palatinis ludis spectaculo. i. dum palatani ludi spectarentur licuisset coniuratis cum inuaderet: erant eñ palatini ludi; ut Iosephus scribit qui in honorem Cæsa. dictatoris in palatio triduo celebrabantur circa templum illi eodẽ loco erectum. Seniorem; chereá. Probro; iniuria contumelia; Iosephus chereaa Caii obprobria ferre non poterat. Signum; petenti tesseram; simbolũ qd excubantibus ad oportunoa casus dari consueuit. itẽ ad pugná exeũtibus; aut nocturnam stationẽ circa castra habentibus; Virg. it bello tessera signũ Pli. auctor est palame. troiano bello tesseras & uigilias inuenisse. Priapum aut Venerem; per quæ libidinosam senectutem cheretæ exprobrabat. Agenti; cheretæ (In obsœnum modũ in surrecti genitalia formam.

Olympia

PHI. Olympiæ; olympia locus est; & lucus oleastro uestitus iuxta fluuium alpheũ; in agro pisano sub dictione eleorum; ubi fuit templum Ioui olympio dicatum inclitum monumentis poetarũ & historicorũ; ubi olympiaca certamina cum maxima totius græciæ celebritate agebantur; instituta antiquitus ab Hercule. in quibus ipse primus decertasse fertur palmamq; reportasse. Dissolui transferriq;

Iuppiter
olympius

Iuppiter olympius; quem ex ebore fabrefecit phidias atheniensis; tanta erat magnitudine: ut tectum templi fere uertice contingeret; quamuis sedẽs esset effigiatus: auctor Stra. in. viii. de Ioue olympic. Pli. hæc phidiæ Iuppiter olympius quottidie testimonium perhibet. Idem phidiam clarissimum esse per omnes gentes; quæ Iouis olympii famam intelligunt nemo dubitat. Quintil. in. xii. ait Iouis olympii pulchritudinem esse tantam; ut adiecisse aliquid religioni uideatur adeo maiestas operis deũ æquauit. huius historiæ meminit Iosephus his uerbis. nam etiam Iouem olympiũ; q maxime apud gentiles uenerabilis habetur quem phidias atheneus fecerat ausus est in romanam transferre ciuitatem. nec tamen ad effectum res perducta est architectis dicentibus; q si illud moueretur simulachrum; aliquod malum posset accidere.

Machinæ
tractoriæ

Machinis; scilicet tractatoriis; scribit enim Victru. libro. x. de architectura genus esse machinæ tractorium nuncupatum; quo onera pertrahuntur. Cassius quoq; nomine; hoc prodigium fecit; cum & hic Cassius diceretur sicut & cherea interfector Caligulæ nominabatur. Taurum Ioui; sicut Cassius cherea Caligulam tanquam uictimam immolauit.

Capitoliũ
capuæ
Capitoliũ
beneuenti

Capitolium capuæ de capitolio quod erat capuæ ad similitudinem Romani capitolii; ait Silius in. xi. punicorum. monstrant capitolia celsa stellatisq; docent campos cereremq; beniguam fuit & capitolium beneuenti.

auctoritas.

De cœlo tactum; fulmine percussum; fulmina; ut inquit Sene. in. ii. quæstionum; sæpe nunciant ordinem sequentium fatorum; tantaq; habetur uis fulminum; ut q̃cquid alia portendunt id omne interuentu fulminis tollatur; quicquid ab hoc portendit fixum sit. inter multa fulminũ genera unum est quod uocatur auctoritas; quod rem bonam uel malam futurá enũciat. de fulminibus alibi retulimus & eruditius & copiosius. hoc autẽ portendebat Caio exitum pœne talem qualem olim passus fuerat Iulius Cæsar p superiora tempora eodem. s. die. idibus. s. Martiis. interfectũ fuisse Cæsa. uel uulgo notum est & in superioribus explicatũ. Cella palatini atriensis. s. de cœlo tacta & fulminata est qd portendere uidebatur dño ædiũ palatinarũ Caio infortuniũ p custodes: est aũt cella atriensis dicta ab atrio priori parte

Atriensis

ædium palatinarũ. unde & atriensis seruus dictus; q in familia nobiliũ lautior censebatur. hinc apud Plau. atriẽsis ille seruus nomine saurea inducitur impiosus. & Cice. in parado. in magna inquit familia stultorum sunt alii lautiores ut sibi uidẽtur serui; sed tñ serui atrienses. atriis græci in ædificiis nõ utuntur ait Victru. Altero ostẽto; quo cella palatina fulmine icta est. A custodibus; tanq̃ ab atriensibus. Portẽdi; significari. Eodẽ die; quo. s. capitolium capuæ fulmine ꝑcussum est. fuit aũt dies idus Martiæ; quo Cæsar a tyrannoctonia fuit in pompeiana curia

Sulla unde
silus nasus.

interemptus. De genitura; de natiuitate. Sulla mathematicus. Quintil. in. i. dicit doctorem subtilem origines mille nominum scrutaturum. uñ sullæ dicti sint possunt uideri sullæ nuncupari a Silo naso; est eñ silus nasus sur-

sum uersus & repandus ex habitu enim corporis syllas dictisicut burrhos plãcos & scauros existimat Macrobius uero ait cor.ruffum cũ esset unus ex decẽuiris sibyllinis cognominatũ esse sibyllam: quĩ mox corrupto uocabulo primus silla cœpit uocitari;quam in sniaʒ uideri põt iuisse Papi.cũ ait in syluis.conuiua sibyllæ cœnabat semper sibyllæ enĩ dixit pro syllæ. Fortunæ antiatinæ.scribit Macro.in.i.saturna.apud Antium simulachra fortunarũ fuisse:quæ promouebantur ad danda respõsa. Hinc antiatinæ fortunæ a Tranquillo dictæ.fortunam autem apud antium coli testis est Ora.illo uersu.O diua gratum quæ regis antium.

Sibylla p sylla

Antiatinæ fortunæ

& fortunæ antiatinæ:ut a Cassio caueret:qua cã ille Cassium Longinũ asiæ tũ proconsulem occidendum delegauerat ĩme mor cheream Cassium nominari. Pridie quã periret somniauit consistere se in cœlo iuxta soliuʒ Iouis impulsumq; ab eo dextri pedis pollice & in terras precipitatũ. Prodigiorum loco habita sunt etiã: que forte illo ipso die paulo prius acciderant:sacrificans respersus est phœnicopteri sanguine:& Pãtominus.M.Nestor tragœdiam saltauit:quaʒ olim Neoptolemus tragœdus ludis:quibus rex macædonũ Philippus occisus est egerat. Et in laureolo mimmo in quo actor proripiens se ruina sanguinem uomuit:ut plures secũdaruʒ certatim experimentuʒ artis darent cruore scœna abundauit. Parabatur & in noctem spectaculum quo argumenta inferorum per ægyptios:& æthiopes explicarentur.

M.AN. Machinis:q̃ admotæ erant ad simulachrũ soluendũ. Capitoliũ capuæ:de loco diximus in Tibe. Atriensis:quæ in atrio erat. A custodibus:in atrio.n. domus milites excubabãt. Eodẽ die:idibus martiis quo die Cæ. dictator in senatu occisus est. Fortunæ antiatinæ: Mar. seu tua ueridice discũt responsa sorores. Macro. auctor est fortunã sub duarũ sororũ imagine antii cultã id templum opulentum fuisse scribit Porphirio.

PHI. Cassiũ lon. ante dictũ est quẽadmoduʒ Cali. Drusillã sororem Cassio longino cõsulari collocatã abduxit;de quo nunc loquitur fuit alter Cassius longinus iurecõsultus maxime in urbe Ro. auctoritatis: qui expulsus a.C. Cali. in Sardiniã reuocatus a Vespasia. diẽ suũ obiit. Asiæ puinciæ.s.est.n.asia tertia pars orbis:& asia dr̃ prioris pars asiæ: in q̃ est Ionia ac puincia Ro.cilicia:auctor.M. Var.illud obiter annotãdũ qđ ad laudẽ maxĩe spectat fœminarũ orbẽ terraʒ sortitũ eẽ nomẽ a mulieribꝰ.nãq; asia ab uxore Promethei libya a muliere Indigena sibi nomẽ uẽdicãt. Europã uero ab europa tyria nomẽ accepisse tradũt.ex quo illud Oratia.tua sectus orbis noia ducet. Chereã a quo fuit interfectus. Soliũ:sellã iouialẽ. Illo ipo die: quo.s.fuit ptrucidatus. Phœnicopteri sanguine.dictũ ẽ supra quẽadmodũ aues phœnicopteri.quaʒ linguæ sũt scitissimi saporis erãt hostiæ:q̃ ĩmolabanẽ numini ipsius Calig. Minister:existimo dictionẽ eẽ mẽdosaʒ atq; expungẽdã:& ĩ eius locũ substituẽdũ. M.Nestor:lubrico.n. errore & facili ex lrãrũ confinio p.M.Nestor subrepsit minister supra relatũ est.M.Nestorẽ Pãtomi. in primis fuisse Cali.iucũdissimũ. Philippus occisus est: de hac re Iosephus sic tradit lib.xix.antiqtatũ. Pãtomi.fabulã saltauit cinire.in qua & ipa occisa & eius filia Mirrha uidebatur; atq; sanguis mimica arte diffusus. Cõstat aũt q̃m & dies ipe fuit quo Philippũ aminthæ filiũ macedonũ regẽ in spectaculũ ingrediẽtẽ unus sociorũ sustulit. fuit aũt hic q interemit Philippũ pausanias noiatus historicorũ monumẽtis clarus:q cõstupratus ab Attallo Philippũ regẽ nuptias celebrãtẽ & publico spectaculo idulgẽtẽ obtrũcauit:ppterea qđ cõtempserat ulcisci iiurias sibi ab Attalo factas:mẽdosum in codice Iosephi uerbũ fecit eruditos titubare:sic.n. habẽt impssa uolumina. Phi.spectaculũ ingredientẽ unus socius sustinet cũ legẽdũ sit sustulit:signãtur.n.pausanias:q̃ unus erat in comitatu Phi. q sustulit hoc est interemit ipm regẽ inspectaculo. Tragœdus actor tragœdiarũ tpe philippi. In laureato:uidel legẽdũ laureolo potius q̃ laureato.&.n.laureoli crebra est mẽtio apud ueteres scriptores:Iuue. laureolũ uelox ẽt bene lẽtulus egit iudice me dignus uera cruce. Martia.Nõ falsa pendẽs in cruce laureolus. aureolus uero ut trebelius pollio auctor est nomẽ est gladiatoriũ:& nomẽ pricipis Ro. a cuius obitu pons aureoli nũcupatus est Iosephus huius historiæ mẽtionẽ faciẽs crucifixum iudicẽ appellat:quẽ Trãqllus laureolũ mimmũ:uerba Iosephi hæc sunt:in illo si qdẽ spectaculo duo ei auguria puenerũt mimus:nãq; est introductus quo actũ est:ut iudex dephensus crucifigeret:& Pãtomi. fabulã saltauit:& sanguis mimica arte diffusus:& circa iudicẽ crucifixũ & myrrhã. Auctor: corrige actor & intellige actorẽ fabulæ histrionẽ. Ruina:ita erat argm̃:ut actor scenicus subduceret se ruinæ introductæ in fabula. Plures secũdaʒ.s.ptiũ inter actores fabularũ ille dẽ primaʒ ptiũ:q sæpius pgredit:secũdaʒ uero q minus minusq; pcedit:auctor Pedia. Asco. actores.n.secũdarũ ptiũ teste Porphi.oia sũmissime agunt; qđ & Cice. testat sic scribẽs in diuinatiõe:ut in actoribus græcis fieri uidemus sæpe illũ:q est secũdaʒ aut tertiarũ ptium cũ possit aliquãto clarius dicere q̃ ipse primarũ multũ sũmittere:ut ille princeps q̃ maxime excellat. de actore secundarum partiũ:sic ait Ora. uel ptes mimũ tractare secundas. de actore primarũ Teren. in phormio. qa primas partes qui aget is erit phormio parasitus sensus Trãqlli est;cũ agereẽ fabula mimmi laureoli actor primarũ partiũ:prout argumentum exposcebat sanguinẽ euomuit:qđ cũ p arteʒ histrionicã fieret a secundarũ quoq; ptium actoribus:ut imitarenẽ actorẽ primarũ:scena cruore repleta est qđ fuit dirũ omẽ Cali. portẽditq; instare uerã.s.sanguinis effusionem. Argumenta in sc. fabulæ ad actũ scenarũ cõpositæ argumenta dicunẽ:auctor Quinti.in.v. in quo significatu hic accipimus argumẽta. Præterea argumẽta sunt opificũ pauloq; numerosius opus diciẽ argumentosum idẽ Quinti.in.ii.numerat argm̃ inter spẽs narrationis:hoc idẽ refert Hermoge. in preexercitamẽtis. Aegyptios & æthyopes:utpote hoies nigros & ipso colore diis manibus & inferiis bene congruentes opinaẽ Herodo. geniturã æthiopũ esse nigrã. ideoq; illos nasci adusto colore. Hero. refellit Aristo. qui oim animaliũ tradit geniturã esse albã. adusti autẽ nigriq; coloris sunt ægyptii & æthiopes:ppterea q uicini solis uapore torrentur.

Cassius lõginus

Asia.

Laus fœminarum.

Orbis terræ noiatus a fœminis.

Mors philippi regis Macedonum.

Laureolus

Aureolus

Primarum partium

Secũdaruʒ

Actor secũdarum

Argumẽta

Error Herodoti de spermate

Cur nigri æthiopes

M.AN. Caſſiű lon. cui Druſillá matrimonio locatá ademit. Delegauerat mandauerat. Phœnicopteri
ſan. aſprenaté cóiuratorű unű ſanguine uictime reſperſum fuiſſe ait. Ioſephus:fuiſſeq; illi augurio:quia ipſe quoq;
eo die occiſus eſt Phi. Alexan. pater:quia pauſa.eſt occiſus. Vale. & Plu.ſunt auctores. Miror Ioſephum tradidiſſe
Phi.eius dico imaginem eo ſpectaculo ad finẽ uſq; ab ſociorű uno ſuſtineri ſolitá. Laureolo mimo:ſ.Laureolű
uelox bene lentulus egit uetus in carcere laureolű fabulá ſcripſit. Proripiens ſe rui.ex argumẽto fabulae id erat;
ut auctor ſe ruinae ſubtrahens ſanguinẽ u omat:Ioſephus ſang uis aũ mimica arte diffuſus: & circa iudicem crucifi
xum:& circa cinará atq; mirrhá. nam
cinará & mirrhá filiam Panto.ſaltaſ=
ſe ait:& iudicem deprehenſum cruci=
fixſ:ita ut de laureolo dictű ſuſpicari
poſſis.Mar. & ficta pendens in cruce
laureolus. Plures ſecúdarű; q ſecun
das erant ſortiti partes. Experimen=
tű artis:ut exẽplű primi actoris ſecuti
ad experiẽtiá artis ipſi quoq; ſangui=
nẽ uomerẽt. Argumẽta rẽpſentatio=
nes. Per aegyptios & ethiopas:ob co
lorẽ maxie rei accõmodatos.
PHI Pridiani cibi: priſtini diei
& heſterni.ita ſupra pridiana.i.ſupe=
rioris diei obſonia dixit appoſita fuiſ
ſe a Tibe.in ſolẽnibus cœnis. Mar=

De cæde & morte eius.

NOno kalendas Februarii: hora quaſi ſeptima cunctatus: an ad prandium ſurgeret marceſcente adhuc ſtomacho pridiani cibi onere tandẽ ſuadentibus amicis egreſſus eſt. Q uũ in crypta per quá tráſeundű erat: pueri nobiles ex aſia ad edendas in ſcena operas euocati ꝑpararentur: ut eos inſpiceret hortareturq;: reſtitit: ac niſi princeps gregis algere ſe diceret: redire ac repreſentare ſpectaculű uoluit. Duplex dehinc fama eſt. Alii tradunt alloquenti pueros a tergo Cheream ceruicem gladio caeſim grauiter percuſſiſſe premiſſa uoce hoc age: dehinc Cornelium Sabinum alterum e coniuratis tribunum ex aduerſo traieciſſe pectus: alii Sabinű ſum

ceſcente:nauſeabundo & faſtidioſo. Ora.teſtis marcentem ſquilis recreabis & afra potorem coclea. In hanc ſen=
tentiam eſt illud Sido. apollinaris eſculenta ructatio de dapibus heſternis. In crypta:Ioſephus: cum iam eſſet
intra regalia rectű dimiſit iter:ubi conſtituti erant famuli:qui ei gratifice miniſtrabant Clau.ſ. precedente conuer=
ſus eſt ad locum quendam anguſtum:atq; ſilenter iturus ad balnea ſimul & pueros qui uenerant ex Aſia contem=
platurus:qui eorum forent utiles ad hymnos miniſteriorum:que erat celebrarę conſuetus: aut qui ad pyrrhicam
in theatris apti eſſe uiderentur cryptá uocamus dictione graecanica occultam & ſubterraneá cauernam:qualis eſt
crypta illa neapolitana: cuius meminit Sene.li.vi.epiſto.moraliű dicens: illo carcere nihil longius eſſe: nihil illis
Crypta qd faucibus obſcurius. κρυπτω apud graecos ſignificat abſcondo hinc crypta:hinc cryptoporticus nűcupata por=
Crypto= ticus undiq; tecta & quaſi ſepimẽto parietű abſcondita tanq̃ ſubterranea. Plini. in epiſtolis ſubeſt cryptoporticus
porticus ſubterraneae ſimilis aeſtate incluſo frigore riget:contentaq; aere ſuo:nec deſiderat auras:nec admittit a crypta cry=
Cryptici pticus deriuatur ſignificatq; occultű & ſubterraneű. Sidon. apollinaris in.i.epiſtola.põtes antiquitus crypticis ar
arcus cubus fornicauit. Iulius Firmi.li.iii.mathe.eleganter crypticos nominat ſecreta fideli taciturnitate cuſtodientes;
Cryptici & tales facit Mercu.in.vi.loco ab horoſcopo.idem Sene.in.iii.de ira auctor eſt Caligu. hunc decollaſſe ad lucerná
homines quoſdam cum inambularet in crypta maternorum hortorum ſimillima cryptis ſunt hypogaea:ſic enim graeco
Hypogea uocabulo ſubterranea loca nominantur:ſed uſitato apud latinos:quo Petro. arbiter & Egeſippus uſitati ſunt:eodẽ
utitur interpres Ioſephi Ruffi. Ad edẽdas operas:ad hymnos theatricos concinnẽdos uel ad phyrrhicam de
Grex. pugnandam. Hortaretur:ſubaudi:ad operas ſcenicas nauiter exhibendas. Princeps gregis: grex hic accipi
tur ꝑ caterua ſcenicorum:ſicut apud Plau.ſcribentem in aſinaria. gregiq; huic & dominis & conductoribus.
Pueros:quos ad ſcenicas operas preparatos inſpiciebat. Algere:algore ſiue algu:ut ueteres dixerunt infeſtari
Alſioſi qui frigentis ſunt naturae quiq; a frigore leduntur. Hi eleganti uocabulo dicuntur alſioſi. Pli. ambrotonum & ado
nium:qui ſunt flores alſioſa eſſe refert. M. Var. de capris ſcribens ait ſtabulatur pecus melius ad hybernos exor=
tus ſi ſpectat:quod eſt alſioſum. Caeſim:Vege. dictione utitur minime apud priſcos uſitata. nam caeſam uocat
Caeſa pun= ictum:qui caeſim fit:ſicut puncta:qui punctim ait enim caeſa quouis impetu ueniant non frequenter interficiunt.
cta caeſim at contra puncta duas uncias adacta mortalia eſt. caeſim pugnantes deriſere Romani; qui punctim hoſtes ferien=
punctum dos eſſe precipiebant ait Liui. hiſpanos quoq; punctim magis q̃ caeſim aſſuetos petere hoſtẽ. Grauiter ꝑcuſſiſ
Hoc age. ſe:ſcribit Ioſephus cheream gladio intuliſſe plagam Caligu. uehementem nõ tñ oino mortalem inter humerum
& collű. Hoc age:hoc dixit chereas quaſi dicere uellet attende huic negocio:quod a te magis pertinet q̃ inſpe=
ctioni puerorum:uel hac uoce adhortatus eſt cõiuratos:ut idẽ factitarẽt ipſius exemplu3 ſecuti in ſacris uero quá
do res diuina fiebat uox iſta a precone cum boatu proclamabatur. hoc age per quam uocẽ admonebat mortales
ut animos ſacrificio adhiberent:& huic uni rei uacarent omnibus aliis poſthabitis operibus:auctor Plu. in corio=
lano. Cornelium Sabinű:de hoc ſic ſcribit Ioſephus. Cali. fugientẽ Cor. ſabinus & ipſe iam ſua mente preſtru
ctus impulit eű genu flexo cadẽtẽ multi circunſtantes ſinguli ad inuicem gladiis diſcerpſerunt.
M.AN. Marceſcente:crudo adhuc:ac ciburnq; faſtidiente. Crypta:ſubterraneo loco:aut certe concauo grae
ci κρυπτειν uocant ea occultius ait Ioſephus Caium in balnea conceſſurum fuiſſe:ſimul & pueros qui ex Aſia ue
nerant contemplaturű qui eorum ad hymnos:qui item ad pyrrhicam in theatris apti eſſent. Princeps gregis:
caput dux caetus. Algere ſeſe algore affectű celebrabant.n. hi ludi circa idus Martias. Caeſim: ex acie non pun
ctim. Liuius:punctim ac caeſim. Hoc age:uox a precone:ut Plutar. ait in ſacris uſurpata; ut animus ſacrificio
adhiberent:ſed hic aliter accipienda:ut uel ſignű inuadendi fuerit paulopoſt coniuratorum ſignű fuiſſe ait repete
aut certe uteq; inſtarent Cali. aliud curantem aduertere hoſtiliter & uiolente iuſſit. Ex aduerſo a fronte. Sabi=
num Corne.ſ.cõſcios coniuratiõis participes. Accipe ratű:certű ac firmű ſignű ſubintellige; ſ3 ad uulnus allu

situel certe militarem est morem secutus a nullo quod adhuc sciam traditum:aut q̃ signũ acciperent ratũ dicerent.
PHI. Signũ petiisse:dissentit Iosephus scribens chercam non sabinum petiisse signum a Caio:& illum per illusionem signum dedisse languentis:potuit Sabinus quoq; utpote tribunus & ipse signum a Caio petere:qui signum iouis dedit. Accipe ratum:tanq̃ signum quod ipse per uulnus infligebat principis esset futurum firmum & ualidum. Discidisse.diuisisse disrupisse. Maxillam:Cicero.in oratore.sentit maxillã dici non υποκοριστικωσ id est diminutiue a mala:sed malam e maxilla esse factam per contractionem fuga litteræ uastioris tanq̃ elegantior sit dictio & iucũdior auribus mala q̃ maxilla.itidem ab axilla ala:a uexillo uelum factum est. malas dixit Plinius nulli esse preter hominẽ maxillas crocodilus tãtũ superiores mouet:cum cætera moueãt inferiores sicut homo. Confecerunt:contrucidauerunt. Repete:imperatiuus est modus & hoc fuit signum inter ipsos coniuratos constitutũ:quo significabatur ut unusquisq; ex coniuratis non semel feriret Caium sed bis terq; repeteret uulnus. ultimus omnium aquila Caligu.mortiferam intulit plagam sed omnis gloria chereæ indubitãter attribuenda est.nam licet cum multis hoc opus effecerit:tamen ipse primus cogitauit quemadmodum res gereretur & primus alios congregauit:sæpiusq; cuncta disponens rem prior aggressus est operamq; dedit:ne uxor:ne filia superessent:sed tota domus una cũ Caio extingueret. Lecticarii lecticarii sunt serui:q lectica dñm portant Vlpia. legato continentur mancipiæ pura lecticarii.qui solam matrem familias portabant libro quoq; de legatis tertio traditum est quod seruis lecticariis legatis si idem lecticarius sit & coquus accedit legato:& quia ad octophorum gestandum opus erat octo lecticariis:ideo dixit Pompo.si ita legatum est lecticarios octo. Cum asseribus.asseres ligna appellat quibus inixi lecticarii lecticam baiulant iurisconsultus burdones appellare uidetur asseres lecticarum. de his existimo intellexisse Martia.illo uersu.ut canusianis multo sirus assere sudet. Iuuena.quoq; ait.ferit hic cubito ferit assere duro alter. Germani:scribit Iosep. mortem.Caii primum a germanis esse cognitam.qui erant armigeri corporis robusti:& magis impetu ualentes q̃ ratione pollentes:quibus Caius ob hoc carissimus erat:quod illos pecuniarum muneribus sibi placauerat:euaginatis ergo gladiis perscrutantes Caesa.peremptores asprenatem:qui primus occurrit interemerunt:post hunc barbarus norbanus fortissimus ciuium multis uulneribus interficitur:tertius Atcius ex ordine senatorio a germanis occiditur:qui furentes & subtiliter inquirentes eos qui Caium occiderent etiam innoxios una perimebant. In hor.lamia.inter hortos uoluptatis causa comparatos fuere complusculi:ut salustiani lucullianí:mœcenariani.inter quos erant etiam lamiani a lamiarum generosa familia nũcupati:de qua posterius in Domitia.dicetur. Tumultuario:per tumultum festinationemq; confecto:sic tumultuarium studium & tumultuariam pugnam dicimus. Cespite:terra herbosa. Ac exilio:in quod missæ fuerant a Caio fratre. Hortorum:subaudi lamianos: in quibus obrutum erat cadauer Caligule. Inquietatos:scribit Apuleius in libro de dæmonio. Socratis laruas appellari umbras animasq; sceleratorum:quæ terriculamenta sunt inania:quibus homines terreri se & inquietari habent persuassimum. Cæsonia:lupus unus tribunorum a Cherea missus est ad uxorem Caii filiamq; perimendas:sic cæsonia a lupo perempta est magnanimiter iugulum porrigens:& super eam filia pariter extincta.

mota per conscios Centuriones turba signum more militiæ petisse:& Caio Iouem dante Cheream exclamasse accipe ratum: respicientiq; maxillam ictu discidisse: iacentem contractisq; membris clamitantem se uiuere: cæteri uulneribus .xxx.confecerunt. Nam signum erat omnium repete; quidam etiam per obscœna ferrum adegerunt. Ad primum tumultum lecticarii cum asseribus in auxilium accurrerunt. Mox germani corporis custodes: ac nõnullos ex pcussoribus quosdam etiã senatores innoxios interemerunt.

De funere Caii & morte uxoris & filiæ eius.

VIxit annis.xxviii.imperauit Triennio: & decem mẽsibus diebusq; octo cadauer eius clam in hortos lamianos asportatum & tumultuario rogo semiã bustum leui cespite obruptum est. Postea per sorores ab exilio reuersas erutum crematumq; & sepultum. Satis constat prius q̃ id fieret hortorũ custodes umbris inquietatos: In ea quoq; domo in qua occubuerit nullam noctem sine aliquo terrore transactam: donec ipsa domus incẽdio consumpta sit. Periit una & uxor Cæsonia gladio a Centurione confossa: & filia parieti illisa.

De gestis per se natũm post mortem eius.

COnditionẽ tẽporũ illorũ etiã p hæc æstiare qs possit.

Mala maxilla.

Lecticarii.

Asseres.

Burdones.

Horti uoluptarii.

Tumultuariũ studiũ.

Laruæ.

Mors cæsoniæ.

Deprehenderet:ut ita cognosceret qui dolerent ex eius obitu tanquam amici:qui letarentur tanquã inimici.
M.AN. Signum erat perpetrande cædis. Repete:uulnus itera. Clamitantem sunt qui scribant in quibus est Iosephus nullam emisisse uocem:sed quasi primo uulnere dissimulato tentasse in apertum euadere. Lecticarii:qui lecticam gestabant. Quum asserebus:In duro ferit assere lumbum. Et percussoribus:coniuratis
Innoxios:coniurationis & cædis expertes & in his Atcium senatorem. Hortos lamianos:lamia gens clara & illustris haud unius poetarum testimonio. Iu.lamiarum.cede madenti hora.Hæli uetusto nobilis ab lamo a lamo qui Caietæ regnauit gens ipsa orta dicitur. Silius italicus & regnata Lamo Caietæ.Ouidius atq; Lamo ueterẽ lestrigonis. Tumultuario:tumultuose instructo. Erutum:refossum. Id fieret:ut legitime tumultuaretur.
Vmbris:manibus. In qua occubuerat:obtruncatus erat:filia ex Cæsonia & Caligula genita quam Drusillam nominarent. Illisa:afflicta. Conditionem:formidolosam terrificumq; temporum statum.

PHI. Neq; statim creditum est. dum in Theatrum de Caii nece sermo peruenisset admiratio & incredulitas facta est:alii ualde lætabantur eius morte:nec tamen sinebantur credere per timorem mulieribus & infantibus minime grata fuit mors Caii propter spectacula quibus solitus erat pascere oculos spectatorum. quidam audire de cæde Caii aut dicere fugiebant metuentes:ne cum uerum non appareret pœne succumberent; quasi uota suæ uoluntatis aperientes. Præterea sermo dispersus est in populo:eq; res quidem a coniuratis tentata fuisset. nec tamē Caius esset extinctus:sed ablatus a medicis curaretur. Senatus in asserenda libertate:post Caligulæ necem congregata est multitudo senatorum:qui iam fiducia utebantur:quasi in eis eēt resp. constituta. Chereas uero cum signum a consulibus militiæ more petiuisset:illi libertatis signum dederunt: quod specimen fuit omnes libertatis assertores uindicesq; sese prestare.

Libertatis signum.

Nam neq; cæde uulgata statim creditum est: fuitq; suspitio ab ipso Caio famam cædis simulatam & emissam: ut eo pacto hominum erga se mentes deprehenderet: neq; coniurati cuiquam imperium destinauerunt. Et senatus in asserenda libertate adeo consensit: ut consules primo non in curiam: quia Iulia uocabatur: sed in capitolium conuocarent. Quidam uero sententiæ loco abolendam Cæsarum memoriam: ac diruenda templa censuerunt. Obseruatum autem notatumq; est in primis Cæsa. omnes: quibus Caii prenomē fuerit ferro periisse: iam inde ab eo qui Cinnanis temporibus sit occisus.

Iulia uocabatur:adeo nomen Cæsarum coeperat esse detestabile:ut nec quidem in curia Iulia conuocari senatus uellet abominatus. s. nomen Iuliorum tanquam oppressores essent libertatis:& id nomen foret ominosum. Diruenda tēpla:quæ. s. Cæsaribus tanquam diuis plurima iam pridem fuerant dicata. Quibus Caii prenomen:scriptores fere semper. C: Cæsarem appellant intelligi uolentes Caligulam:quando uero mentionem facere uolunt de Iulio cæsare identidem eum nominant Cæsarem dictatorem. & ita appellatione Caii cæsaris significatur Caligula. interdum tamen & ipse Cæsar dictator dicitur a scriptoribus. C. cæsar sine aditamento dictatoris. olim Caligula iratus est Herennio Macro primipilari:quia ipsum Caium salutauerat:tanquā Caius dici nollet. idem ut inquit Seneca in libro cui titulus est in sapientem non cadit iniuria: existimabat Caligulæ nomen esse conuitium & probrum:neq; Caligula appellari uolebat:sed alumnus legionum:quemadmodum ergo hic Caius caligula & Caius cæsar dictator ferro contrucidati perierunt:similiter & tertius Cæsar cui prenomē fuit Caius ferro & biothanata morte occisus est:quo tempore Cinna & Mario uictoribus lumina Romanæ reip. extincta sunt. Nam cum Cor. Cinna consul perniciosas leges per uim ferret pulsus urbe est ab Octauio collega:& ab his quibus pax & quies potior erat:qui mox Caio Mario cum aliis exulibus accersito bellum patriæ intulit. urbemq; circumsederunt quatuor exercitibus; quorum duo dati sunt Carboni atq; Sertorio:cum Ianiculum occupauissent recepti tandem in urbem sunt Cinna & Marius:qui uelut raptam eam cædibus & rapinis uastarunt. Octauio consule occiso & omnibus aduersæ partis nobilibus trucidatis; inter quos hic Caius cæsar: de quo nunc ait Tranquillus in poenatibus suis. una cum fratre. L. Iulio cæsare fuit interfectus. eiusq; caput in rostris Positum historia ab historicis memoratur. Augustinus quoq; in tertio de ciuitate dei. mentionem facit de nece istius Caii cæsaris:quem Tranquillus ait fuisse occisum Cinnanis temporibus. illa enim tempora merito Cinnana nuncupabantur:quibus Cinna impotenter atq; crudeliter dominatus est turba republica ciuili bello. deformata ciuitate cædibus nobiliū atq; rapinis. ipse Paulopost ab exercitu interemptus dedit poenas crudelitatis. hic nimirum est ille Caius Iulius cæsar qui disputat de risu & facetiis apud Ciceronem in secundo de oratore. fuit enī facetissimus orator. de cuius morte sic scribit idem Cicero in tertio de oratore. Neq; uero nō longe ab eo Caii Iulii caput hospitis ethrusci scelere ꝓditum cum. L. Iulii fratris capite iacuit: de eodem sic ait in Bruto festiuitate & facetiis Caius Iulius. L. filius & superioribus & æqualibus suis omnibus prestitit oratorq; fuit minime ille quidem uehemens:sed nemo unquā urbanitate:nemo lepore:nemo suauitate conditior.

Caius dici nolebat: Caligula ꝑ conuitio

Duo cæsares fratres interfecti.

Cinnana tempora.

M. AN. Eo pacto:uulgata:fama. in asserenda:iudicanda. Quia Iulia:abominati Iuliæ gentis nomen. Conuocarent:senatum. Abolendam:obliuioni dandam. Diruenda:templa illorum gentis erecta. C. prenomen fuisset:qui id prenomen tulissent in ea familia. Qui Cinnanis temporibus: Appianus: C. inquit & L. Iulius in uia deprehensi trucidantur. Cæterum satis constat ab una gente Iulia neq; ulla Romanarum alia Cæsaris cognomen receptum.

VITA CLAV. IMPERATORIS. QVINTVS PHILIPPI BEROALDI COMMENTARIVS.

SExtus Aurelius de Claudio Cæsa. scribit hæc Claudius Drusi, Tiberii fratris filius, Caligulæ patruus impe rauit annos. xiiii. Iste cum senatus censuisset gentem Cæsarum exterminare: deformi latebra latens a mi=litibus repertus: qui uecors erat: & mitissimus uidebatur: imperator effectus est. hic neutri cõiugis impe riis subiectus fuit. Scripturus Sueto. uitam Claudii exorditur a patre: qui omni preconio bonitatis or=natus longe filio dissimilis fuit. Ille enim prudentissimus & uirtute precellens: hic socordissimus: & a uirtute alie=nus qui nunquã profecto ad imperiũ peruenisset: si Romanis sicut Cartha=ginensibus mos fuisset eligendi impe ratorẽ nõ secũdum genus: sed secũdũ uirtutem sed boni maliq; indiscrimi=nati imperant fauente fortuna: uerũq; est illud Cõstantini dictum imperato rem esse fortunæ est: sed iam cõmen=tationes cœptas pagamus amputata longiore prefatione. Olim decimũ mox Neronẽ a prenomine nobiles Ro mani noscitabantur. Drusus Claudii pater olim dictus ẽ Decimus Drusus postea mutato prenomine Nero Dru=sus nũcupatus. Decimum autem pre=nomen fuisse priscorũ indicat epigrã matarius poeta illo uersu. Quintũ p Decimo pro Crasso regule macrum: le gimus apud historicos Brutuz illũ q fuit unus ex Cæsaris interfectoribus nomiatum fuisse Decimum Brutum;

Impatorẽ esse fortunæ est.

Decimus.

CAII SVETONII TRANQVILLI. LIBER QVINTVS. DIVVS CLAVDIVS CAESAR.

De patre Claudii & gestis eius. C. I.

PAtrem Claudii Cæsaris Drusum olim Deci=mum mox Neronẽ præ nomine Liuia quũ Augusto grauida nupsisset: intra mẽsem ter tiũ peperit: fuitq; suspicio ex uitrico p adul terii consuetudinem procreatum statim cer te uulgatus est uersus τοισ ευτυχουσι και τριμηνα παιδια. Is Drusus in q̃sturæ preturæq; honore dux rhetici: deinde germanici belli oceanũ septẽtrionalẽ prim⁹ Romanorũ du cum nauigauit transq; rhenum fossas magna ui: & immensi operis effecit: q̃ nunc Drusinæ uocantur. Hostem etiam fre quenter cæsum: ac pœnitus in intimas solitudines actum non prius destitit insequi: q̃ species barbaræ mulieris huma na amplior uictorem tendere ultra sermone latino prohi=

quamuis in quibusdam codicibus non Decimus Brutus legatur: sed decius: Neronẽ autem lingua sabina signifi=care fortem diximus in Tiberio. Grauida: superius dixit Tranquillus: quemadmodum pater Tiberii uxorem Liuiam Drusillam: & tunc grauidam & ante iam apud se Tiberium enixam petenti Augusto concessit. Intra mensem: Liuia postea q̃ nupsit Augusto ante tris menses exactos peperit Drusum; apud Gellium capud est quid significet intra kal. ubi docet interdum intra kalendas accipi nõ ante kalen. sed in kalendis: id est eo ipso die: quo calendæ sunt. interdum intra calendas dici sicut intra modum hoc est citra calendas & citra modũ: & ita frequẽs est locutio: ut dicamus intra mẽsem pro citra mensem. Ex uitrico: Cæsare Augusto. τοισ ευτυχουσι και τρι μηνα παιδια: hoc est fœlicibus etiam trimestres filii tanquã mirum nõ esset: si imperatori Fortunato natus eẽt filius Trimestris: cum genitales menses sint septimus nonus & decimus. sed hoc dicto latenter uoluit significare Augustũ Liuiã fecisse pregnantẽ ex cõsuetudine adulterii: antequã eã duxisset uxorẽ. Retici: relege q̃ dicimus in Tiberio de bello retico. Oceanũ septẽtrionalẽ: hecateus oceanũ septẽtrionalẽ appellat amalchiũ: q̃d nomẽ lin gua scythica significat congellatum: a Cimbris uocatur mare mortuũ ab germania incipit clarior fama eius aperi ri: ubi efficit sinũ qui codanus uocatur refertus insulis Herodo. ait mare scythicum hoc est oceanũ septẽtrionalem gelu stringi & concrescere in quã culpã lapsus uideri põt Iuuenalis illo uersu. Vltra sauromatas fugere hic libet & glacialem oceanũ philosophi uero rerum naturaliũ trutinatores afferunt omne mare esse incongelabile Fossas effecit: sæpe imperatores ad discutiendum torporem militarẽ milites occupatos detinent in fossa facienda aliisq; similibus: hoc fecit Drusus olim corbulo quoq; inter mosam rhenũq; triũ &. xx. miliũ spacio fossam perduxit: ut ita miles ocium exueret. Drusinæ: a noie Drusi fossæ in germania effectæ sunt nominatæ drusinæ. Hostem germanos: multi aũt populi germanorũ a Droso subacti sunt; qui missus in eam prouinciam primos domuit usi=petes inde bructeros superauit; spoliis quoq; marcomanorũ insignibus quẽdam editũ tumulũ in trophei modũ excoluit: inde ualidissimas nationes cheruscos sueuos & sicãbros pariter aggressus est: qbus supatis per rheni ripã quinquaginta amplius castella disposuit. preterea hercyniam syluam in id tẽpus inaccessam patefecit ea deniq; in germania uirtute Drusi pax ea tranqllitas facta est: ut mutati hois: alia terra cœlũ ipsũ mitius molliusq; solito uide retur. Species barbaræ mulieris: ipsam germaniã intelligimus sub habitu muliebri barbarico apparuisse Dru=so uictori eumq; admonuisse uerbis latinis utpote cognobilioribus: ne ultra se insectari uellet apud Lucanũ effigi es urbis Ro. describitur Iulio cæsari se offerentis rogantisq; ne ultra progrederetur. * Intellige tamen dæmonẽ siue genium fuisse qui sese in speciem mulieris transfigurauerit: quod dæmonibus per facile est induere uarias effi gies: cuius rei testis est Diony. & apud auctores celebrarissimum dæmones trãsfigurari in q̃ uelint simulachra.

Nero.

Intra calendas.

Genitales.

Amalchiũ

Mare mortuum.

Mare incõgelabile.

Drusinæ fossæ.

Gesta drusi.

*

MARCI ANTONII SABELLICI AD AVGVSTINVM BARBADICVM Serenissimum Venetiarum Principem Paraphraseos in Claudium parænesis quinta.

PAtrem Claudii Cæsaris: fortuna credo. Ro. populi potiusq̃ hominum consilia Claudium ad imperii fa=stigium perduxit iucundissime princeps. nam tantũ ab est ut obscure in priuata fortuna prese tulerit qua lis futurus esset imperator quod quũ soror eius audisset fore: ut qñq; rerum potiturus esset palam: tã ini=quam Ro. po. sortem sit detestata. & Antonia mater portentũ hominis eũ appellare sit solita: nec absolu=tum a natura: sed tantum inchoatũ ac si quẽ socordie argueret stultiorẽ filio suo Claudio esse diceret Augusti. pre=

terea ad Liuiam epistolæ haud obscure demõstrant nihil eo adolescẽte amẽtius fuisse:sed factũ ut dixi cui huma=na ratione occurri non potest. ita euenire uoluitcut populus ille omnium gentium uictor unius uiri socordiæ; tam turpiter seruiret:q̃ omnibus olim gentibus gloriose imparasset:magnũ fortunæ ludibrium:& quo res humanæ suæ fragilitatis ualeant admonere:sed ea clades nihil ad tuum principatũ Dux inclytæ.etenim optimam administra=tionis formam a maioribus traditam non solum ad hunc diem incorruptam seruasti:sed uariis etiam clementiæ & æquitatis exemplis auxisti plurimũ.ut unde merito consecutus es:ut nemo sit qui te in optimorũ principũ nũe=ro aperta predicatione nõ censeat re=ponẽdum: sed iam qualem Claudius pricipem egerit et his q̃ sequũtur co=gnosce ueteremq; alieni imperii fortu=nam tecum miserate. Intra mẽsem tertium:ab eo scilicet quo Aug. nupsit eleganterq; intra dixit: refertur enim & ad numerũ: & ad spatiũ:ut intra. xx dies intra muros:infra ad dignitatẽ & locũ:ut infra philosophi officiũ infra tectũ. Victrico:Augusto. Con=suetudinem: quod ante cõciliatas nu=ptias Liuiæ consuetudine teneret: id triũuir Antonius illi per epistolas id=q; græcũ carmẽ incerto auctore illi ex probrauit. τοισ ευτυ. &c. fœliciter a gẽtibus & filii trimestres. Oceanũ septẽtrionalẽ: Germanicũ intelligas: nam Gallicum prius Cæsar dictator nauigarat. Sermone latino:quod ipsum quoq; ad prodigium attinet.

buisset. Quas ob res ouandi ius: & triũphalia ornamenta percepit. Ac post preturã cõfestim inito consulatu atq; ex=peditione repetita supremũ diẽ morbo obiit in æstiuis ca=stris: q̃ ex eo scelerata sunt appellata. Corpus eius p munici=piorũ coloniarũq; primores suscipientibus obuiis scribarũ decuriis ad urbem deuectũ: sepultũq; est in martio campo. Cæterum exercitus honorarium ei tumulum excitauit circa quẽ deinceps stato die quot annis miles decurreret: gallia=rumq; ciuitates publice supplicarent. Præterea senatus in=ter alia complura marmoreũ arcũ cum trophæis uia appia decreuit: & germanici cognomen ipsi posterisq; eius. Fuisse autem creditur non minus gloriosi q̃ ciuilis animi. Nam ex hoste super uictorias opima quoq; spolia captasse: sũmoq; sæpius discrimine duces germanorũ tota acie insectatꝰ: nec

PHI. Ouandi ius:scitus est Drusũ ouationẽ peregisse & pro triũpho pcepisse ornamẽta triũphaliaq; mul=
Mors drusi. tis data sũt citra triũphũ. Expeditione repetita:cũ rediisset iterũ ad Germanicũ bellũ. Morbo obiit: Liuius
autumat Drusũ mortuũ esse ex fractura equo super crus eius collapso perist aũt inter salam fluuiũ & rhenũ:ut in=
Scelerata poeta dicat Strabo libro. vii. Appellata scelerata:ad calamitatẽ infortuniũq; indicandũ ex obitu Drusi scelerata dicta
sũt castra:sicut olim porta romæ scelerata est appellata:qua Fabii egressi ad amnẽ cremerã ad unũ oẽs cæsi sunt a
Cãpus sceleratus. uenientibus:& cãpus quoq; Romæ sceleratus dictus ppe portã collinã:quo uirgines uestales ob incestũ uiuæ de=
fodiebãtur. Fuit & uicus romæ sceleratus dictus a tullia Tarqnii superbi uxore:q ibi cũ iaceret pater Seruius Tulli
Vicus sceleratus. us a genero occisus:iussit molionẽ supra cũ agere carpentũ:quo uehebatur;auctores Liuius: Varro:& Festus Põpe.
Scribarũ decuriis:ordinibus scripturariorũ. ita olim dicti sunt q nunc scribæ uocant:quorũ ordinẽ honestũ ap=
Scripturarii. pellat Cic.qui tñ apd græcos:ut inqt Aemilius pbus honoratiores fuerũt q̃ apud Ro. Nãq; apd illos ad id officiũ
nemo admittebat:nisi honesto loco & fide & prudẽtia cognitæ:qd necesse est oĩs psiliorũ eũ eẽ pticipẽ:græci scribã
Scribæ. grãmatea uocãt:qua dictiõe usus ẽ Apu. li. ultio de as. no aureo. pricipẽ uero scribarũ archigrãmatea hic ait plutar.
Grammateus. eumenẽ cardianũ fuisse archigrãmatea Alexã. magni:uulgo cancellarii ocant:quã dictionẽ latinitate donauit Fla=
uius Vopi. scribens a Catino impatore factũ esse præfectũ urbis unũ ex cancellariis suis. Mercurius in horoscopo
Archigrãmateus. cõstitutus facit scribas. Præterea scribe regum:uel quibus dictandi cõmittitur officiũ nascentur habẽtes horosco=
pum in:xvii. parte libræ. In martio campo:in Iulii cæsaris dictatoris tumulo cõditũ fuisse cadauer drusi docet Li=
Cãcellarii. uius. Honorariũ:tumulum honoris causa factũ uocat honorariũ. & hunc in germania factum fuisse intelligas
Honorarius tumulus nõ Romæ peride ac cœnotaphiũ inane sepulchrũ:qd iurisconsultus ex Virgi. auctoritate religiosum locũ esse de
monstrat quando funus fit cadauere iam sepulto uocatur imaginariũ ab imagine defuncti. q funebri pompa per=
Cænotaphium. inde honoratur:ac si demortui corpus presens foret. Iulius capitolinus prodidit funus imaginarium factũ fuisse.
Pertinaci imperatori. Idem referens Sparti. ait in seuero. funus pertinacis imagini duxit eumq; inter diuos sacra=
Imaginariũ funus. uit. Miles:milites singularis numerus pro plurariuo. Decurreret:decursionẽ faceret more militari. Liuius in. xl
mos erat lustrationis sacro peracto decurrere exercitum & diuisas bifariam duas acias concurrere ad simulachrũ
Decursio militaris. pugnæ. talis decursio nunc significatur a Tranquillo instituta a militibus in honorem defuncti Drusi in germa=
nia. Vegeti. in. ii. inter militares exercitationes memorat campi decursionem; ad quam cum exeunt milites tu=
bicine uocante operantur. & rursum tubicine admonente cessant. Supplicarent:supplicationes solẽnes templa
tim facerent in honorem Drusi. Marmoreum arcum:quales dicari solent imperatoribus ob uictorias ex hoste
Cognomẽ germanici. partam quales duos Romæ conspeximus in quibus trophæa fabrefacta uisuntur. Germanici cognomen. L.
florus in. iiii. Druso quod numquam alteri senatus cognomen ex prouincia dedit. Traiano quoq;:ut inquit Pli. pa=
Gloria stimulus. negyrista cum germaniæ presideret germanici nomen ex urbe missum fuit. Domicia. & ipsum germanici cogno=
mentũ usurpasse suo mox loco explicabitur. Gloriosi:generosos in primis animos extimulat gloria instar sti=
muli & incentiui:de qua ait Flaccus: Tu sola animos mentẽq; peruris gloria: Silio non minus uere q̃ graphi=
ce gloria dicta est fax mentis honestæ. multi solam gloriam uirtutis uberrimũ fructum esse existimant:cuius cupi
ditate qui non tanguntur:is mihi saxeus uidetur & stolido fatuitatis stupore confectus. Ciuilis:præditi ciuilita=
te. Opima spolia:de opimis spoliis q̃ dux duci detrahebat consecrabatq; in templo Iouis feretrii superius dixi
mus. & affatim scripsimus in. iiii. Propertii commentario. & hoc referendum est ad animum gloriosum.

Dissimulasse hoc ad ciuile Drusi animũ referendũ est:q apte declarabat se si unq̃ posset restituturũ rẽpu. in pristinã libertatẽ:q̃ tũc a cæsaribus opp̃ssa tenebat:qđ specimẽ maximũ est in huic ciuilitatis. Ex puĩcia germania.

M. AN. Aestiuis castris:ad hibernorũ differentiã. Honorariũ:Cœnotaphion honoris nõ usus gr̃a excitatũ. Sibi & posteris:ut germanici cognomẽ ferrent. Gloriosi:gloriæ cupidi. Opima spolia:q̃ a Romu. p̃mũ mox a Cor. cosso. nouissime a Marcel. sũt relata. Dissimulasse:celatum habuisse. Pristinũ reip. statum qualis ante Cæsa. dictatorem fuisset de qua re datas ab eo ad Tibe. litteras atq; August. proditas alio Tranquillus loco significauit.

dissimulasse unquã pristinũ se reip. statum quãdocũq; posset restiturum. Vnde existimo nõnullos tradere ausos suspectũ eum Augusto:reuocatũq; ex puĩcia: & quia cũctaretur interceptũ ueneno:quod equidẽ magis ne pretermitterem rettuli:q̃ quia uerũ aut uerissimile putẽ. Quũ Augustus tãtopere & uiuũ dilexerit: ut cohæredem semper filiis instituerit:sicut quondã in senatu professus est & defunctũ ita pro contione laudauerit: ut deos precatus sit similes ei Cæsares suos facerent:sibiq; tam honestum quãdoq; exitũ darent q̃ illi dedissent:nec contentus elogium tumulo eius uersibus a se cõpositis exculpsisse: etiã uitæ memoriã prosa oratione cõposuit. Ex antonia minore cõplures quidẽ liberos tulit uerum tres omnino reliquit. Germanicum: Liuillam:Claudium. De natiuitate Claudii & eius infantia.

C Laudius natus est Iulio Antonio & Fabio africano consulibus Kalendis augusti lugduni eo ipso die:quo primũ ara ibi augusto dedicata ẽ: appellatusq; Tiberius:Claudius:Drusus mox fratre maiore in Iuliã familiam adoptato:Germanici cognomẽ assũpsit. Infans autem relictus a patre:ac per omne fere pueritiæ atq; adolescẽtiæ tempus uariis & tenacibus morbis cõflictatus est:adeo ut animo simul & corpore hebetato: ne progressa quidem ætate ulli publico priuatoq; muneri habilis existimaretur. Diu atq; etiam post tutelã receptam alieni arbitrii & sub pedagogo fuit:quã barbarũ & oli sup iumẽtariũ ex industria sibi appositũ ut se q̃buscũq; de causis q̃ sæuissime coerceret ipse quodã libello cõquerit. Ob hãc tandẽ ualitudinẽ & gladiatorio munere:quod simul cũ fratre memoriæ patris edebat:

PHI. Cohæredẽ:antiqui particulones dixerũt cohæredes ab eo qđ ptes patrimonii sumãt. Defũctum laudauit:Liuius scribit laudatũ fuisse drusũ a Cæsare augusto uictrico:& supremis eius fũeribus plures honores exhibitos. cũ aũt funebres laudatiões auctore Quintiliano frequẽter mãdarent magr̃atibus:nõ potuit maior magistratus cõtingere druso q̃ augustus oim maximus. Cæsares suos:filios quos Caiũ & Luciũ domi adoptauerat:ut supra retulimus. Tã honestũ exitũ. Annibal apđ Siliũ optat sibi dari obitũ tã honestũ:q̃ datus est Paulo æmilio cãnensi clade occũbẽti. sic enĩ ait li. x. punicorũ. cũ fata uocabũt tale precor nobis salua carthagine lethũ. Elogiũ. hic p epithaphio accipimus elogiũ:cũ alibi p oi testificatiõe dicat nõ minus uituperatiõis q̃ laudis: sicuti añ explicatius docuimus. Versibus cõpositis. Plato li. xii. de legibus: epitaphia quattuor tm̃ heroicis uersibus pfici debere p̃scribit: q̃bus laudes defũcti cõprahẽdant. Cicero quoq; platonicas leges æmulatus idẽ tradit li. ii. de legibus. Ex antonia minore. hæc ẽ illa antonia quã nũq̃ expuisse. Pli. Solinusq; notificãt. Lugduni. genitale solũ claudii fuit lugdunũ ciuitas galliæ notissima:a qua lugdunẽsẽ dici galliã ante dictũ ẽ. Ara ab augusto dicata. diximus supra ex auctoritate Senecæ quẽadmodũ lugdunũ colonia fuit numacii plãci:& ulim tota incẽdio deflagrauit:ubi fuit tẽplũ ab uniuersis galliæ populis cõi impensa extructũ dicatũq; augusto Cæsari:aderat & ara dignitatis eximiæ gentium sexaginta numero inscriptũ habens titulũ:earũq; singularũ singulæ statuæ erectæ. post hanc arã altera erat ara ingens locata. Fratre maiore. Germanico caligulæ patre. In iuliã familiã:qũ adoptatus fuit a tiberio:qui & ipse per adoptionem insertus fuerat Iuliæ genti. Tenacibus, nõ facile desinẽtibus. Hebetato. morbus plerumq; causa est ut una cũ corpore animus hebetescat:& deprauet. nam cũ sit corpus animi organũ sicut philosophi dixerunt nõ põt animus suũ satis officiũ facere organo male coagmentato. Muneri officio. Post tutelã receptã. postq̃ exemit se p ætatẽ ex aliena tutela:receptũ qñq; significat liberatũ & assertũ ut illud maronianũ. medioq; ex hoste recepi:& illud:frugesq; receptas. Sub pedagogo. de pædagogis in uniuersũ hoc precepit Quintilianus ut sint eruditi:aut se nõ esse eruditos sciant. hac tẽpestate. Non pauci pedagogi:de malis loquor:aut plagosi aut stupratores sũt discipulorũ:& cũ hoc hoim genus maxime impitiũ sit ferula uice sceptri intumescunt atq; interim sæuientes stultitiã suã pdocẽt. talis fuit Clau. pædagogus indoctus truculẽtus. Sup iu. eadẽ forma dĩ iumẽtarius q̃ armẽtarius & significat eũ qui pest iumẽtis:merito cõq̃rebatur Claudius sibi appositũ fuisse tãq̃ custodẽ rectoremq; eũq iumẽta regere cõsueuisset nõ autẽ hoies:q barbariã doceret nõ elegãtiã:q sæuitia uteretur nõ hũanitate.

Quibuscũq; de causis. etiã leuissimis: cũ pœna delicto maior esse nõ debeat. Ob eãdẽ ualetudinẽ:qua affli ctabatur aio corpeq; hebetato. Cũ fratre. germanico caligulæ patre. Memoriæ p̃ris:ritu exẽploq; maiorũ:qui in funere patrũ gladiatoria spectacula edere solebãt. Valerius li. ii. dictorũ factorũq; meũrabiliũ testis ẽ gladiatorum munus primum Romæ datum esse in foro boario Appio Claudio Quinto Fuluio consulibus:dederunt autem Marcus & Decius filii Bruti funebri memoria patris cineri honorando.

M. AN. Suos cæsares:quos in familiã adoptasset. Germanicũ:caligulæ p̃rem. Liuillã:hæc illa ẽ de q̃ ægra Augustus sub ip̃z uitæ exitũ eos q ex urbe uenerãt rogasse dr̃:Claudiũ de cuius uita iã hic pget auctor dicere

Particulones.

Funebres laudatiões

Votũ Annibalis de morte.

Elogium.

Epitaphiũ

Antoniã nunq̃ expuisse.

Lugdunũ.

Ara dicata a. lx. gentibus.

Corpus animi organum.

Receptum quid.

Pædagogi plagosi.

Iumẽtarius

Munus gladiatorũ in funere parentum.

PHI. ἄρτιος: græce dicitur integer. & ὁλόκληρος: totus perfectus & integer: sensus est Augusti. si Clau. est integris sensibus & ualidus aio & corpore nihil esse dubitandũ: qn pducendus sit ad gloriã hisdẽ gradibus: p quos germanicus frater fuerat pductus. ἠλαττῶσθαι. i. minui & hebetari: siue ἠλᾶσθαι hoc est errare. βεβλάφθαι: græca sunt uerba quorũ est aduerbũ interpretamẽtũ: nocumento affectũ esse: circa corporis & animæ integritatẽ. τὰ τοιαῦτα σκώπτειν. i. talia deridere & subsanare solitis. Aestuabimus: agitabimur uexabimur anxietate & curis. Oratius æstuat & uitæ disconuenit ordĩe toto trãslatio sũpta a fluctibus maris æstuãtis. Articulis

ἄρτιος: (& ut ita dicã) ὁλόκληρος. quid est quid dubitemus: quin per eosdem articulos & gradus pducendus sit: p quos frater eius pductus sit. Sin autẽ ἠλαττῶσθαι sentimus eũ & βεβλάφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα prebenda materia deridendi: & illum & nos non est hominibus τὰ τοιαῦτα σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσιν. Naz semp æstuabimus: si de singulis articulis temporũ deliberabimus: μὴ προυποκειμένου ἡμῖν posse arbitremur eum gerere honores necne. In presentia tamen quibus de rebus consulis curare eum ludis martialibus tricliniũ sacerdotũ nõ displicet nobis: si est passurus se ab Sillani filio homine sibi affini admoneri: ne quid faciat quod conspici & derideri possit: spectare eũ circenses ex puluinari non placet nobis. Expositus enim in prima fronte spectaculorũ cõspicietur. In albanum monte ire eum nõ placet nobis. Aut esse Romæ latinarũ diebus. Cur enim nõ preficitur urbi si põt fratrẽ suũ sequi in mõtẽ. Habes nostras mea Liuia sentẽtias: qbus placet semel de tota re aliqd cõstitui: ne semp iter spẽ & metũ fluctuemus. Licebit aũt si uoles Antõiæ quoq̃ nr̃æ des hãc ptẽ epistolæ hui⁹ legẽdã: rursus alteris lr̃is. Tiberiũ adolescẽtẽ ego uero dũ tu aberis quottidie iuitabo ad cœnã: ne sol⁹ cœnet

momẽti. μὴ προυποκειμένου. i. ne subiacẽtẽ nobis. Cõsulis: psultas ingris. Tricliniũ sacerdotũ: hoc ppt salios dictuz existĩo q erãt sacerdotes dicati marti & solici erãt celebrati ludis lautissias cœnas pficere. uñ auct. Porphy. ẽ i puerbio saliares cœnas dicere opiparas & copiosas Apule. saliares se cœnasse cœnas crederet. Præterea cœnæ põtificũ epulis exqsitissimis erant istructissimæ. Macro. põtificũ cœnã mẽorat: in qua triclinia lectis eburneis strata fuisse: in qbus põtifices cubuerĩt & edulia esculẽtiora multifaria fuisse testat. curare aũt tricliniũ is dicit: q pest triclinio: ut oia diligẽter ĩ cœna appareãt: græco uocabulo uocat architriclinus & symposiarches. Admoneri tãquã a rectore & magistro. Sibi affini: ita scribet Tranqllus Appiũ Sylla nũ fuisse cõsocerũ Claudii. ptera fuit M. Syllanus nepos neptis diui Augusti. Ex puluinari: tãquã ex loco religioso & nobiliori: de puluinari supra diximus nõ pauca. In prima fronte: ex hoc colligit eũ qui spectabat ludos ex puluinari: fuisse inter ceteros cõspicabilem: utpote in primis hac honorationibus spectaculis sedẽtẽ. igit eũ in talibus locis nõ sint collocãdi hoies fatuitate aliaue qua labe monstrabiles: merito noluit Augu. Claudiũ: utpote fatuũ atq̃ ridiculosũ spectare ex loco cõspicuo & eminentiori: ne esset causa risus spectatoribus. In albanũ montẽ: ubi in honorẽ Iouis latialis fiebat sacrũ & per latinas ferias omnes latini populi carnem accipere soliti erant. historia traditur a Dinysio. in. iiii. Præficitur urbi. q. d. potest prefectus urbi: que dignitas amplissima est: constitui si idoneus est ad celebrandas latinas ferias in albano monte cũ fratre germanico. In montem scilicet albanum: ubi cõsules soliti erant sacrum facere Ioui latiali. ex quo intelligimus Augustum: hæc scripsisse eo tẽpore quo consul erat Germanicus Claudii frater: q cũ esset facturus in monte solẽne sacrũ indictis latinis feriis: querebat Liuia ab Augusto: an una mittendus esset Claudius cũ Germanico fratre consule. Inter spem & metũ: inter duas cõtrarias affectiones: est eni spes opinatio boni futuri. metus uero ægritudo futuri mali. tale est illud Maronianum spemq̃ metumq̃ inter dubii. Fluctuemus: instar fluctuum agitemur: iuxta illud magno curarum fluctuat æstu.

M. AN. ἄρτιος: integer ὁλόκληρος totus perfectus. Articulos: temporum momenta & oportunitates. Terentius uide ut in ipso articulo oppressit ἠλαττῶσθαι minui. Eum: & sic enim legendum non eum etiam ut cæteri habent aliter eni ordo non procedit βεβλάφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα: idest offẽsus est circa animi & corporis integritatem: ut supra & c̃. hæc cauillari & ridere cõsuetis. Estuabimus: sollicici & anxii erimus: & præ pudore feruebimus.

Articulis temporum: quotiens aliquid erit agendum μὴ προυποκειμένου ἡμῖν præsubiectum & nobis.

Posse arbitremur: totius consultationis ratio utrum quem talem haberent putandum esset: posse nec ne gerere honores. Consulis: petis a me consilium. Ludis Martialibus quos credo Augustus in dedicatione templi Martis ultoris celebrauit. Ab Siluani filio: sylani potius legerim. Nam & M. syllani filia Claudilla dicta est quod nomen arguit Syllane familiæ & Claudiæ affinitatẽ. Puluinari: quid puluinar esset diximus. In prima fronte: unde ab omnibus possit conspici. Latinarum diebus: latinis feriis.

Cur nõ præficitur urbi: sensus est si talis habendus est: ut sine maiore nostro rubore cum fratre albam sacrorũ causa uenire possit: non uideo qua ratione non etiam ciuitati eum præficere possimus absentibus enim magistratibus qui ciuitati per eos dies præesset creabatur Pomponius iureconsultus quotiens inquit reipublice magistratus proficiscuntur unus relinquitur qui ius dicat qui præfectus olim constituebatur postea latinarum feriarum causa introductus est. & quotannis obseruatur. De tota re: de tota Claudii uita & institutione. Fluctuemus: in motu & sollicitudine simus.

PHI. Antoniæ: matri scilicet ipsius Claudii. Tiberium adolescentem: Claudiũ. f. Tiberium appellatum.

Salii.

Saliares cœnæ.

Cœnæ põtificum.

Architriclinus symposiarches.

Spes Metus.

Cum suo sulpitio & athenodoro: hos inutiles & minus idoneos fuisse significat ad Claudiũ excolendũ & uirtutibus expoliendũ: sed potius accõmodatos ad corrũpendũ: trahunt a cõuersantibus mores: ut inquit Seneca: & ut auctor est Aristoteles: qui iusto tẽperantiq; se deuinxerit melior euadet. Si itaq; uis exui uitiis lõge a uitiorum exẽplis recedendũ est. corruptor fraudulentus: circũscriptor: aleator: asotus: explodẽdi: eliminãdiq; sunt: cũ uel solo tactu & uisu nocituri sint uiue cũ Catonibus: uiue cum Leliis: uersare cũ pbatis: dege cũ litteratis: quorũ cõuersatio tibi futura est & ornamẽto & emolumento. nã sicut ille q in sole ambulat colorat̃ sic q cõuiuit cũ bonis colore bonitatis inspergit̃ carendũ est nõ solũ crimine turpitudinis: sed etiã suspitione: que de nobis exoriri solet: cũ inter malos uersamur: q̃q̃ ĩpoluti in corruptis uc. uerũ ut ait Cipria. nemo est satis tutus piculo pximus. Minus μετεωρος. i. minus subleuatus minusq; stolidus. nã græci meteoron sublimẽ uocant inde meteora Aristo. & Alber. magnũ: q̃ corrupto uocabulo uulgus semidoctũ appellat metaura. in his eni de rebus sublimibus tractatur ατυχει. i. infœliciter agit ualde nimis inter studiosos. ητης ψυχης. i. satis cernitur animi ipsius generositas.

Saluberrimũ doctũ

Meteoros. Metora.

Tibe. Clau. s. Pereã: uerbũ est imprecatoriũ. ita Ora. peiẽ male si nõ optimũ erat. ασαφως. i. obscure & indocte. σαφως: apte & nitide: ẽ aũt sensus eũ qui in quottidiano sermone qui maxie pspicuus esse debet obscure loquat̃ nõ credibile est eũdem apte loqui posse in declamatione: q̃ suapte natura artificiosior est & subobscurior.

cum suo Sulpitio & Athenodoro qui uellem diligentius & minus μετεωρος deligeret sibi aliquẽ cuius motũ & habitũ & incessum imitaretur misellus ατυχει πανυ εν τοισ σπουδαιοισ λιαν. Vbi nõ aberrauit ei⁹ animus satis apparet ητης ψυχης αυτου ευγενεια. Item tertiis litteris. Tibe. nepotem tuũ placere mihi declamantẽ potuisse peream nisi mea Liuia admitor. naʒ qui tam ασαφως loquat̃ qui possit quũ declamat σαφως. dicere: que dicẽda sunt non uideo. Nec dubiũ est q post hæc Augu. constituerit & reliquerit eum nullo preter auguralis sacerdotii honore ĩpartitũ ac ne hæredẽ qdẽ: nisi inter tertios: ac pœne extraneos: & parte sexta nũparet: legatoq; nõ amplius q̃ octingentorũ sestertiorũ psecutus.

De honore consulatus eidem per Tiberium negato & secessu eius. cap. 5.

Tiberius patruus petenti honores cõsularia ornamẽta detulit: sed ĩstantius legitimos flagranti id solum codicillis rescripsit quadraginta aureos in saturnalia & sigillaria misisse ei. Tunc demum adiecta spe dignitatis

Auguralis sacer. de sacerdotio augurali & nũero augurũ diximus supra ex auctoritate Liuii quorũ nũerus erat ĩpar. Impertitũ: decoratũ factũq; pricipẽ. Inter ter. tertii heredes: ita secũdis substitutni: sicut secũdi p̃mis: ut iam diximus. Extraneos: heredes q testatoris iuri nõ sunt subiecti extranei appellant̃. itaq; liberi quoq; nostri q in ptãte nr̃a nõ sũt heredes a nobis ĩstituti extranei heredes dñr seruus quoq; a dño institutus extraneorũ nũero hr̃. scri. iuriscõ. extraneis heredibꝫ deliberãdi ptãtẽ ẽẽ de adeũda hr̃ditate uel nõ adeũda. Parte sex. sextãte. Legato: iter legatarios Augu. fuit Clau. sed in legato haud quaq̃ opulẽto & opimo. Tiberius: q priceps fuit post augu. frater Dru. & ita patruus Clau. Legitios. s. honores: aliud ẽ ꝯsularũ gerere: aliđ ornamẽta ꝯsularia ĩpetrare cũ ꝯsulatus sit legitĩus honos & magr̃atus: ꝯsularia uero ornamẽta p indulgentiã pricipis etiã illis denẽ q nũq̃ ad ꝯsulatũ aspirauerĩt: sicut ĩsignia q̃storia & ornamẽta p̃toria decreta Marcio & Crispio fuisse legimus. In satur. & sigil. ad celebrãdã saturnaliorũ & sigillariorũ festiuitatẽ: sciẽdũ est aũt sigillarioꝝ celebritatẽ adiectã esse saturnalibus. & ita ĩ septẽ dies ppagatã fuisse læticiã saturnaliciã: cũ prius saturnalia q̃nq; tm̃ dierũ numero termiarẽt. hic Martia. saturnalioꝝ dies: mõ q̃nq; noiat; mõ septẽ. sic eni ait. septẽ Saturni uenerat añ dies feri. Macro. sigillaria lusũ p̃bere reptãti adhuc infantiæ oscillis fictilibus. illis eni diebus sigilla: hoc est puas simulachra fingebant̃ ac uenalia pabant̃: q hoies p suis capitibꝫ offerre solebãt in sacellũ ditis arae Saturni cohærẽs. ideo saturnalibus taliũ cõmertiorũ celebritas cœpta septẽ occupat dies: q erãt feriati. sicut aũt saturnalibus cereri missitabãt ita in sigillaribus sigilla: q̃ arte fictili fingebãt: totoq; hoc tpe alea ĩpugne exercebãt. & sicut saturnalitia munera appellarũt: q saturnalibꝫ missitabãt. ita sigillaritia uocauerũt: q in sigillaribus mittebãt. Spartia. saturnalitia & sigillaritia frequẽter amicis inopinãtibꝫ misit Hadria. imparor & ab his libẽter accepit & alia inuicẽ dedit. sigillaria dicimus dies ipsos atq; festiuitatẽ: sicut saturnalia. & ita in hoc loco accipit̃. p̃terea sigillaria dici locũ ĩpm in quo sigilla fingebãt & uenalia pponebãt testis est Gel. q sic ait in. v. apud sigillaria forte in libraria ego &. Li. Pau. poeta uir mẽoria nr̃a doctissimus cõsederamus: obseruauimus mẽtionẽ fieri de sigillaribus apud iuriscõ. in hoc significatu uidelicet p loco in urbe Ro. in quo nõ solũ sigilla sed etiam uasa uenalia pponebãnt. sic. n. ait. Sceuo. libr. de le. iii. paterfa. ita legauit. Lãces duas leue q̃s de sigillaribꝫ emidari uolo. in de sigillaribꝫ leues qdẽ nõ emerat. Lãces sũt emptas habebat q̃ friuola quã futilis quã ridicula deus bone est Accurtii interp̃tatio: q sigillaria exponit p gñe uasorũ. mox tanquã aliqđ luculẽtius excogitasset ait esse genus uenditorũ: est ne hoc interpretari leges an inquinare talia interpretamenta candidatos legũ inficiunt haud dubie nõ instituunt: q nescire melius est: cũ sint dedocenda potius q̃ docenda habet tamẽ hic egregius enarrator sectatores nõ paucos adeo addictos: ut nefas esse existiment piaculumq; cõmitti: si uel unguem latum ab ipsius interpretatione dicesserint: tanquã unus & unicus sub omni coelo sit iuris ciuilis illustrator: qui no tantũ cutem sed sanguinẽ & medullam legũ possit eruere. pecunias autem ut ad rem redeamus in sigillaria dari solitas docet Spartianus cũ de Antonio caracallo scribens ait: que a parentibus gratia sigillariorũ acceperat: ea uel clientibus uel magistris sponte donauit: id munus sigillaricium dicebat. Seneca libro primo epistolarum. ego sum fœlicio: cui solebas sigillaricia afferre: mendosi codices habent sigillaria flauius uopiscus tradit aurelianum instituisse uxori & filiæ annuum sigillaricium.

Extranei hæredes.

Consularibus ornamenta.

De sigillaribus pulcra.

Sigilla.

Saturnalitia sigillaritia sigillaria

M.AN. Antoniæ quoq; nostræ Claudii matri μετεωρος suspensus Misellus Claudius: ατυχει παντων τοις οπλοις Αιας infœliciter. ita ualde inter studiosos Aiax oino insanus itellige: ut ille κτηνοψυχης αυτου ευγενεια animæ eius generositas. Tertiis lrīs: ad candē Liuiā. Tiberiū Claudiū: subaudi ασαφως perplexe & obscure σαφως perspicue. Constitueris. q. d. illum nullo maiore preditum honore relinquere. Inter tertios: qui secundis heredibus substituebantur: quippe quibus nulla pœne spes erat hæreditatem aliquā do adeundi. Parte sexta: solo sextante qui ex duodecim bonorū partibus duas habet. Patruus: Drusi qui Clau. genuit frater. Legitimos hono. nō imagiarios: ut erat triūphalia dedisse ornamenta: sed publica munera obeū da. Id solum: ad ea scilicet quæ petebantur munuscula se mittere: ut puero & huic qui adhuc parū saperet rescripsit. In satur. ad saturnaliorum lusum. Et sigillaria: que saturnalibus dono mittebanē. Sparti. saturnalicia & sigillaricia frequenter amicis inopinantibus misit dabatur autē in primis pueris quod idem auctor alibi demonstrat: que a parentibus sigillariorū gratia acceperat: id uel clientibus: uel magistris spōte donauit: erāt itaq; sigillaria paruæ imagines fictilibus descriptæ a signis dicta. Mar. in apophoretis gloria tam parui nō est obscura sigilli. & rursus sum fragilis. sed tu moneo ne sperne sigillum.

ad ocium cōcessit: modo in hortis & sub urbana domo: modo in campaniæ secessu delitescens: atq; ex contubernio sordidissimoruz hominum super ueterem signitiæ notam ebrietatis quoq; & aleæ infamiam subiit.

De gratia & fauore eius apud homines.

CVm interim (q̄q̄ hoc modo agenti) nunquā aut officium hominū: aut reuerentia publica defuit. Equester ordo bis patronū eū perferendæ ꝓ se legationis elegit: semel cum deportendum Romā corpus Augusti humeris suis a cōsulibus exposcerēt. Iterum cum post oppressum Seianum apud eosdem gratularentur: quin & spectaculis aduenienti assurgere: & lacernas deponere solebant: senatus quoq; ut ad numerum sodalium augustaliū sorte ductorū extra ordinem addicereē censuit. Et mox ut domus ei quā incēdio amiserat: publica impensa restitueretē: dicēdeq;

PHI. Ex cōtuberinio sordidissimorū: scribit Hierony. dominarū mores sæpe ex ancillarum moribus indicari. ita qui cum sordidis & aleatoribus uiuit inter sordidatos & alcones numerari solet: querit Aristote. in ꝓblematis. cur qui iusto & tēperāti & bono uiro se iunxerit melior in his bonis animi euadet: qui uero cū sano traxerit moram nihilo fiet robustior: quia. s. bona corporis animo imitari nō possumus. bona autē animi possumus. Clau. igitur dum uersaē cū ebriosis & aleatoribus infamatus est. Sup: segnitiæ notā & sugillationem tanquā & ipse ebrietati indulgeret & aleæ. Bis patronū: ut patrociniū susciperet ordinis equestris in legatione pferenda tanquā idoneus esset: qui fieret orator impetrabilis. Deportandū corpus Augusti: decuriones municipiorū & coloniarū a nola bouillas usq; deportauerūt corpus Augusti a bouillis equester ordo suscepit: urbiq; itulit atq; in uestibulo domus eius collocauit. Clau. noie equestris ordinis hanc peregit legatiōnē apud senatū: ut. s. ordini equestri deportatio corporis Augusti demandaret. Iterum scilicet patronum Clau. elegit ordo equester. Apud eosdem scilicet senatores latinæ & eleganter dicimus tibi gratulor uictoriam. Plau. in captiuis. ubi quisquā uident eunt obuiā gratulenturq; eā rem. Solebat: sensus est equester ordo in honorem Claud. solitus erat lacernas deponere in spectaculis: ut scilicet togati nō lacernati una cum ipso Claudio spectarent. depositio enī lacernarū signū erat uenerationis: cum id uestimenti genus in spectaculis usurparetur: de quo supra copiose diximus. Praeterea in augusto explicatum est quēadmodum princeps noluit quēpiam: nisi positis lacernis togatū consistere in circensibus spectaculis. Sodalium augustalium. Tiberius Cæsar Iuliæ genti sacrauit sacerdotes: qui dicti sunt sodales augustales: sicut olim tale sacerdotuim Romulus tatio regi sacrauerat. auctor Corne. Tacitus libro. xviii. preterea legimus imperatoribus defunctus sacratos fuisse sacerdotes: qui sodales cognominati sunt a nomine illius cui dicebantur hinc ait Iulius capitolinus Antonino pio sacratos fuisse sodales cognominatos antonianos. Idem sodales antoninianos Marco Antonio imperatori datos fuisse tradit. Spartianus quoq; prodidit flaminem & sodales heluianos sacratos fuisse heluio pertinaci infra dicet Tranquillus galbam inter sodales augustales fuisse cooptatum. sodales autem generali uocabulo ab eo dicti ꝙ una sederent & essent hoc est epularētur: uel ꝙ ut interpretatur Augustinus nuncupantur simul edales eo quod simul edant. hinc sodalitates institutæ: quas Cato senior apud Ciceronem se iuuene cœptas esse testatur. Caius iurisconsultus titulo de collegiis ait sodales esse: qui eiusdem collegii sint qui multum simul habitantes sunt mandatis principalibus præcipitur præsidibus prouinciarum: ne patiantur. esse sodalicia tanquam collegia sint illicita. Sodales augustales. Sodales unde sodalitates.

M.AN. Modo domo: usitatius domi. Sup ueterē notā: signitiæ & ignauiæ infamia. Aleæ lusus. Patronū: ut suā ad cōsules causam ageret. Oppressū seianū gratularenē: sic Liuius ut uictoriā Philippus ipsi populoq; Romano gratulareē. Spectaculis inter spectandū. Aduenienti: theatrū ingredienti. Lacernas deponerēt: aut qua transiturus esset sternerent: aut certe: ut nūc aperto capite superiorē aliq officii grā excipimus. ita illi positis lacernis: sed neutrū quod sciam legere est. Quidam lucernas legunt: sed quid sibi uelint nō uideo.

PHI. Sorte ductorum: sensus est cum per sortitionem sodales augustales eligerenē uoluit senatus: ut Claudi. honoris causa quasi extraordinarius legitimo numero adiungeretur. Publica impensa: memoriæ proditum est a scriptoribus luculentis honorē hunc q̄ paucissimis cōtigisse: ut impensa illis publica domus exædificareē. Nam Vale. maximo inter alios honores domus publice fuit ædificata in palatio. Praeterea Cice. domum pecunia publica ædificatam fuisse testatur Asco. & ipsemet Cice. sæpe gloriatus est. Sodalitia. Quibus domus publice ædificata.

inter consulares sententiæ ius esset. Quod decretum abolitum est excusante Tibe. imbecillitatem eius: ac dãnum iberalitate sua resarcturum pollicente: qui tamen moriens: & in tertiis heredibus eum ex parte tertia nuncupatum legato etiam circa sestertium uicies prosecutus commendauit: insuper exercitibus: ac senatui populoq; Romano inter cæteras necessitudines nominatim.

De consulatibus eius & gestis per eum. *ca. 7.*

SVb Caio demum fratris filio secundam existimationem circa initia imperii omnibus lenociniis colligente honores auspicatus consulatum gessit una per duos menses: euenitq; ut primitus ingredienti cum fascibus forum preteruolans aquila dexteriore humero consideret. Sortitus est: & de altero consulatu in quartũ annum: preseditq; nonnunquam spectaculis in Caii uicem acclamante populo fœliciter: partim patruo imperatoris: partim germanici fratri.

De contumeliis eidem per ludum illatis. *ca. 8.*

NEc eo minus contumeliis obnoxius uixit. Nam & si Paulo serius ad prædictam cœnæ horam occurrisset: non nisi ægre & circuito demum triclinio recipiebatur. Et quotiens post cibum obdormisceret (quod ei fere accidebat) olearum ac palmarum ossibus incessebatur: interdum ferula flagroue: uelut per ludum excitabatur

Inter consulares: in senatu Ro. in dicenda sententia primi rogabantur consulares: uel inter primos. unde ait Gellius obseruatum fuisse: ne quis quẽquã ex alio quã ex consulari loco sententiã primũ rogaret: cum id extra ordinem fieret: Clau. id honoris cõcessum est ut sententiã in senatu dicere posset inter consulares: hoc est eos qui iam fuerant consules: quãuis ipse nõdum ad consulatum peruenisset. Decretũ de restituenda scilicet domo Clau. publico sumptu: & de dicenda inter consulares sententia. Imbecillitatẽ: hoc ad sententiã dicendam referendũ est. Damnum resar. hoc ad domũ incendio absumptam referendũ. resarcturũ autem dixit quasi compensaturum. In ter. hære quẽadmodũ secũdi hæredes dicũtur instituto hæredi substituti. ita secundis hæredibus tertii hæredes substituuntur: & ut aiunt iuriscõsulti: põtest in testã suo pl'es facere gradus hæredũ: utputa si ille hæres non erit ille hæres esto. & deinceps in quartũ uel testator substituere potest. Ex parte tertia: ex triente. Legato: inde legatarius dictus q legata cõsequit. Cæteras nec: necessarios & cognatos. Noiatim: nuncupatim: uerbũ iuriscõsultorũ nãq; lib. xxviii. ff. de liber. & post hu. sic inqt Vlpi. qd sit noiatĩ ex here dari uideamus: nomẽ & pnomẽ & cognomẽ eius dicẽdũ ẽ. an sufficit unũ ex his: & pstat sufficere. Sub Caio Caligula. Secũdã existiationẽ: fauorabilem & plenã benignitatis nomẽ. Lenociniis: blanditiis & illecamẽtis. Colligente: aucupante. Honores auspicatus: magistratus incipiens. Vna cũ Calig. Cæ. Ingredienti cũ fascibus: in Iulio Cæsa. denarrauimus quẽadmodũ fasces primi mensis consul sumebat ille prior: qui erat maior natu plurisq; liberos q̃ collega habebat igit ob ætatẽ fasces sumendi Clau. ptãs facta est a Caio Cæ. Aquila: scribit. Seneca lib. ii. questionum natura aquilæ hũc honorẽ datũ fuisse: ut magnarũ rerum faceret auspicia & ut auctor est Seruius minora auguria maioribus cedunt: nec ullarum sunt uirtũ licet priora sint. hinc auguria corui cornicis & colũbarum superueniente aquila abolentur: sicut quicquid aquilæ portenderunt interuentus fulminis tollit. Dexteriore: nõ omnes aues ab eadem parte ratum faciunt auspicium: sed sicut a sinistra cornix & picus faciunt ratum: sic a dextera coruus & aquila: hinc illud plautinũ ex asinaria. picus & cornix est ab læua: coruos porro ab dextra cõsuadet. apud Liuiũ & dionysiũ legimus quẽadmodũ aquila auspiciũ fecit regni Tarquinio prisco Romã cõmigrãti. In quartũ annũ: hoc est ut post primũ consulatũ quarto demũ anno iniret secundum. Præsedit: ueluti propositus & agonitheta. Partim patruo: hæ duæ populares acclamationes fœlicitatem portendebant Claudio: quibus modo patruus imperatoris Caligulæ acclamabatur: modo Germanici frater. Obnoxius: subiectus. Aegre: difficulter. Triclinio: lecto discubitorio. Recipiebatur: a conuictoribus & discũbentibus. Incessebatur: percutiebatur impetebatur. hac tempestate pueri ossiculis cesarorum: quæ digitis exprimunt incessere homines ludibrii causa consueuerũt: scribit Porphirio oratianus interpres solere amãtes duobus primis digitis compræssare pomorum semina eaq; mittere in cameram ueluti augurium: ut si cameram contigerint sperare possint ad effectum perduci: quod animo conceperunt.

Tertii hæredes. | Legatarius | Noiatim. | Aquilæ honor. | Picus & cornix a læua.

M. AN. Sodalium Augustalium scilicet flamines sodales & templa. sunt Cæsa. quibusdam post mortem decreta Capitolinus unde inquit ei templũ constructum dati sacerdotes Antoniani & sodales & flamines: & omnia quæ de sacratis decreuit antiquitas. Damnum: cladem illam parum sanæ mentis concussit: q; morbo corporis: aut certe ignominiam quod auctor eius decreti abolendi fuisset. Resarturum: suppleturũ. Necessitudines: necessarios. Nominati Clau. noi expresso. Secũdã existiacionẽ benignitatis & clemãtiæ opinionẽ. Oibus leno. blandimentis. Colligente: captante. Auspicatus: rite occœpit. Ad dexteram: quod adhuc auspicatius fuit. Partim patruo: modo imperatoris patruum: modo Germanici fratrem appellando. Contumeliis: iniuriis. Recipiebatur: a conuiuarum aliquo loco cedebatur.

PHI. Post cibum obdor. scribit Aristo. somnum a cerebro pficisci. q̃ maxime cibũ subsequi consueuit. unde ait Lucre. in. iiii. deinde cibum sequit somnus: quia quæ facit Aer. hæc eadem cibus in uenas dum diditur omnis efficit: & multo sopor ille grauissimus extat: quẽ satur aut lassus captas. Clau obdormiscens in mensa ludibrii causa & contemptionis incessebaĩ ossiculis oliuarũ: quæ sunt orbiculata: q a Columel. sansæ noiaĩ sic scribente in. xiii.

& cum est oliua in sansam redacta: tunc sal coctus tritusq; manu permiscel cū cæteris aridis cōdimentis: ossa uero palmarū siue dactilorū sunt oblonga. Pli. lignū appellat: idq; in plerisq; ait esse umbilicatum: quod est semen ipsarum palmarū: & ut utar ipsius Pli. uerbis palmarū aliis breuius lignū in pomo: aliis longius his mollius: illis durius: quibusdam osseum limatumq; dente contra fascinantes religione politum: aliud pluribus uestitum paucioribusue tunicis: aliud crassioribus tenuioribusue. A capreis: quidā exponunt capreas pro meretricibus quod sentire ridiculū est alii capreas accipiunt pro insula: de qua dictū est in Tibe. tanquā illic & nō romæ tales cōtumeliæ

Sālæ officu lu oliuarū.

Ossa palmaꝝ lignū

a tropeis. Solebant & manibus stertentis socci induci: ut repente expergefactus faciem sibi confricaret.

De discriminibus que passus est.

SEd ne discriminibus quidem caruit: primū in ipso cōsulatu: q Neronis & drusi fratrum Cæsaris statuas segnius locandas ponandasq; curasset: pœne honore summotus est. Deinde extraneo uel etiam domesticorū aliquo deferente assidue uariecq; inquietatus. Quum uero detecta esset Lepidi & Gerulici coniuratio missus in Germaniā inter legatos ad gratulandum etiā uitæ periculum adiit: indignante ac fremente Caio patruum potissimū ad se missum quasi ad puerū regendū. adeo ut nō defuerint: qui traderēt precipitatū quoq; in flumen sicut uestitus aduenerat. Atq; ex eo nunq̄ nō in senatu nouissimus consulariū sententiā dixit ignominæ causa post oēs īterrogatus. Etiā cognitio falsi testamenti recepta est: in quo & ipse signauerat. Postremo etiā sestertiū octogies ꝓ itroitu noui sacerdotii coactus ipēdere: ad eas rei familiaris angustias decidit: ut quum obligatam ærario fidē liberare nō posset: in uacuū lege prediatoria

in Clau. ꝑpetrarenť. uetustus & pinde emēdatus codex habet a Tropeis: que lectio mihi in primis placet: ut sit sensus Clau. obdormiscentē in conuiuio incessi solitū ossibus olearū: nōnūquā ferula cædi, & ita ueluti ꝑ iocum excitari a somno ꝑ conuiuas: qui statim se cōuertebant: ne ab ipso Clau. deprehēderenť auctores cōtumeliarū: sicut hodie quoq; sæpe fieri solet: ut qui alterū uellicat infestatq; in cōuiuio se ipsum auertat dissimulamēti causa. tales aūt dictione græca Tropei uocātur: quasi uersarii: τροπεω eni græce significat uerto: & τροπη uersionē. inde & tropei uenti uocanť cum e mari redeunt: quorū meminit Pli. in. ii. & Aristo. in proble. interpres Aristo. tropeos interpretatus est uersarios. Socci idu. calciamēta idui. Cōfricaret. manibus. f. calciamēto socco inductis. Fratruꝫ Cæsa. f. Cali. supius enarratū est quēadmodū uero & Dru. fres Cali. a Tiberio pempti fuerīt. Segnius locā. statuæ ponende sūmatibus locabanť: qđ cū segnius factū esset a Clau. cōsule in statuis fratrū Cali. īpatoris: parū abfuit quin a cōsulatu submouereť. Deserēte: in simulāte accusante in ꝑmis apud Cali. q ut auctor est Iosephus libro. undeuigesimo antiqtatū. studebat Claudiū interficere & cū honestas occasiōes exqrere nō posset subornauit Calistū libertū ad calūnias in Clau. struēdas: sꝫ cū diuinitas a Cali uesania liberauit. Lepi. & ge. q in. C. Cali. cōiurauerāt & .n. plībus ꝯiuratiōib in. C. Cæsarē ꝯspiratū fuit. sꝫ una & altera detectæ fuerť. In ger. ubi erat Calig. q expeditionē susceperat aduersus batauos & egressus fuerat strenue: nihil fecerat: ut ait Eutro. Ad gra. ut gratulareť Caio reip. noie ob detectā ꝯiurationē. iterdū gratulari ē grās agere: i quo signatu ē illđ Scipio. ad modū scitū. cēseo relinq̄mus Nebulonē hūc eamusq; nūc ꝓtinus Ioui optio maxio gratulatū. Fremēte Caio. Liui. de Anniba. ait frēdēs: fremēs: gemēsq; ac uix lachrymis teperās: dr̄ legatorū uerba audisse. Patruū: Claudiū. Nūq̄ nō sp. Nouissimus ꝯsu. ultimus fuit sp Clau. i dicēda snia iter eos: q sicut ipe ꝯsularū gesserāt. Interrogatus. f. sniaꝫ: nā q ultio loco sniaꝫ i senatu rogari solet: magis ignomiæ cā q̄ dignitati rogari uř. Et ipe signa. septē signatores testō signādo adhibēdos eē docēt iurisco. siqs uero falso testm̄ signasset legis cor. pœna tenebať: hic illđ satyri. signator falso. Pro itro. no. sacer sodaliū. f. Augustaliū. cui sacerdotio extra ordinē additus ē ex decreto senatus. Lege ꝑ. q̄. f. ꝑdia tā rusticaq̄ urbana tenui subiiciūť a ꝑdiis. n. ꝑdiatoria lex nūcupata. uñ & ꝑdiatores dicti ꝯsulti pitiq; iuris ad ꝑdia ptinētis: scri. Vale. lib. viii. & Ci. in ora. ꝓ cor. balbo Scæuo. cū de iure ꝑdiatorio ꝯsulereť solitū eē ꝯsultores suos reiicere ad furiū & caselliū ꝑdiatores: cū assiduus usus uni rei additus & igeniū & artē sæpe supet. In ua. ue. ea res q̄ uēditiōi subiiciť cui ēptor nō iuenit dr̄ pēdere uenalꝭ in uacuū. & itā Clau. i uacuū hoc est nō repto ēptore pepēdit uenalis sub edicto ꝑfectorū ærarii: cui debebat. iō aūt pepēdit i uacuū: qa nullus emere uolebat bōa: q̄ soluēdo nō eēnt talis. n. erat Clau. q̄lis lyco plautinus argētarius: q M. AN. Obdormisceret: dormire icipet. Feret: ꝑ ossib digitorū ꝯpressu (ait si reddo qb debeo plus alieni ē excussis ꝑ ꝯtēptū petebať. A capreis: ipudicis & ꝓstitutis sic supra hircū uetulū capis naturā ligurire. Socci: socci calciamēti genus q & clauis suffixi clauati dicebāť. Locādas: opificib decernēdas. Ponēdas: publico loco erigēdas. Deferēte: accusante falsis crimibus in eū apđ Cali. grassāte Iose. Pollucē seruū ait Calig l'a ānuāte falsis at capitalib crimiatiōib Clau. icessere aliq̄ diu ꝑseuerasse. Gratulādū: ut publice ei noie gratulareť. Ad pu. ad se uelut puerū. Recepta. ut cognosceret. Signauerat: ex signatorib unus fuerat ꝓ itroitu uoui sacerdotii cū augurale sacerdotiū adiisset. In uacuū lege: prædiatoria sic Cice. ꝓ Cornelio: & eni si. Q u. Sceuola ille augur quū de iure prediatorio cōsulereť hō iuris peritissimus cōsultores suos nōnunquā ad furiū & casselliū prædiatores reiiciebat: hæc Cice. quæsiui ego a iurisciētiæ pitissimo quodā qđ esset prædiatoria lege in uacuū pēdere qđ Trāql. presse ad modū & obscure posuisset: tū ille Veterē ait oberatorū ignominiā tangi: et siquidē iurecōsultus in digestis demonstrat eos q nō essent soluēdo sublimiore loco altero tātū pede & manibus subnixos pendere solitos ꝑ qđ argueret nihil prædiorū aut fortunarū supesse illis amplius: ne soli quidē tantū: ut in eo plantis consistere possent: sed ego postea digestorum uolumina scrutatus locum nō reperio si lectionis insolentia nō me fefellit.

Tropei q.

Tropei uēti

Gratulari

Lex prediatoria prædiatores.

uenalis pependerit sub edicto præfectorum.

De initio imperii Claudii. cap. 10.

PEt hæc ac talia maxima ætatis parte transacta quinquagesimo anno imperium cœpit: quantumuis mirabili casu. Exclusus inter cæteros ab insidiatoribus Caii: quum quasi secretum eo desiderāte turbam summouerent: in dietam cui nomen est hermeum recesserat. Neq3 multo post rumore cædis exterritus prepsit ad solariū proximū: interq3 pretenta foribus uela se abdidit latentē discurrēs forte gregarius miles animaduersis pedibus e studio sciscitandi: quisnam esset agnouit: extractumq3 & præ metu

PHI. Præfectorū.s. ærarii: olim questores urbani prefecturā ærarii administrabant: quā Augu. ad pretorios uiros pretoresue traduxit. Eo desiderante.s. Caligula: qui cum esset intra regalia rectū dimisit iter deflectens ad

Dieta dietarii.

locum angustum: ubi inspecturus erat pueros arti scenicæ preparatos. Dietā: dieta significat cœnationē: siue locum in domo: in quo habitamus a dieta dietarii dicti ministri dietæ deseruientes: quorū meminit Vlpia. ti. de fundo instructo. apud eosdem iurisc͡osultos ti. de extraordi. crimi. legimus dietarios appellare eos: qui in aliena cœnacula se dirigunt furandi animo: quos plusquam fures peniendos esse docet Vlpia. corrigenda est obiter mēdosa di

Correcta dictio iurisc͡osultorum.

ctio apud eosdem iurisc͡osultos ti. de effracto. ubi sic scriptū ē. simili mō & soccularii & detre ctarii erūt puniendi tu p detrectarii: emēda dietarii accipe q3 p his: q in dietis furant: de qbus ait Papi. in. ii. syluarū. una tamen cunctis procul eminet: una dietis dicitur dies ta a uerbo græco Διαιτάομαι qđ significat uiuo & uersor in his eni cœnaculis uiuimus & uersamur. unde etiā

Dietica medicina.

dieta nominatur uictus & medicinæ pars dietetica nūcupata q̃ uictu medetur.

Diuisio medicinæ.

est eni medicina in tris ptes diducta: in dieteticā quæ uictu: in pharma-

Pharmaceutica.

ceuticā: quæ medicamētis in chirurgicā: quæ manu morbos curat. de dieta sic scribit Sceuola iurisconsultus lib. iii. de legatis. liberto meo ex domo mea

Chirurgica

quā libertis meis dedi: dietam in qua habitaui. Itē celariū iunctū eidē dietæ ab hærede meo ei cōcedi uolo dietā. Si

Zeta.

donius interpretari uidet cœnaciūculā effectū ait in ep̄lis: extriclinio fit in dietā: siue cœnatiūculā transitus leges

Zetecula.

apud Pliū. sæpe zetam & zeteculam nominari: quæ dietæ & dieticulæ elegantius dicerent: quod si codices Plinianos sine mendis haberemus talis opinor lectio facile appareret. est enim quædam cognatio inter. D. & Z. ut odor

Medētius. Mezētius

ὀζω. medentius mezentius fortassis. ita dieta & zieta fieri potuit: quæ mox p contractionem zeta dicta est.

hermeū.

Hermeū: soliti erant ueteres indere nomina cœnationibus & cubiculis a nominibus deorum: sicut luculus tri-

Dietæ mā-meæ.

clinium habebat nomine Apollinē in quo lautiores cœnas parare solebat: unde illud celeberrimum est: cœnabitur in apoline. sic & Hermeū ab Herme idest Mercurio dictum existimamus. Alexander romanus imperator fecit in palatio dietas nomine māmeas in honorem matris māmeæ: quas uulgus imperitū postea ad māmam uocitauit.

Solaria solariū uectigal

hac etiā tēpestate in sedibus principum sunt cubicula uarii nominis: ut aliud psittaci: aliud pauonem: aliud colūbarum uociretur: a nominibus quoq3 diuorum nominamus cubicula & cœnationes: ut apostoli petri ut Pauli: & cō similiter. Ad solarium: latini solaria uocant plana tecta quæ alio nomine meniana nuncupantur: quæ græci dicunt domata: ut supra docuimus ex interpretatione Hierony. alias solarium accipitur pro horologio. Præterea solarium appellant iurisconsulti ti. ne quid in publico fiat uectigal quod pro solo penditur. & ex eo solarium dictum. hic acipitur solarium pro meniano: sicut in secūdo regum. ubi scriptum est: quod Dauid deambulans in solario domus regiæ uidit Bersaben se lauantem ex aduerso super solarium suum. Se abdidit: Iosephus lib. xix. Claudius egrediebatur de Theatro Caio mortuo & domo Cæsaris nece turbata in Angustum pro sua salute cōsistens & in quodam loco arctissimo deueniens se celabat: qui nequaquā de sua salute securus stabat: in quodam loco super paucos gradus obscuritate celatus. Iridem sextus Aure. ait claudium deformi latebra latentem fuisse abreptum a militibus. Prætenta fo. ue. aulea significat: que in domibus principū ante hostia pretendi solent. Lāpri. Alexā. Ro. imperatorē ea fuisse humanitate preditū scribit: ut salutaretur quasi unus de senatoribus patēte uelo ad

Vela cubicularia.

missionalibus remotis. hæc peculiariter uocant cubicularia uela: utpote cubiculorū usui accōmodata. Idē Lāpri. de helioga. sic refert. subito militū strepitu exterritus in angulum se condit: obiectuq3 ueli cubicularis: quod in introitu erat cubiculi se texit. Gregarius: uilior. Cice. at id etiā gregarii milites faciunt inuiti: ut coronā dent ciuicā & se ab aliquo seruatos esse fateantur. hic autem miles de quo loquitur. Sueto. proprio nomine: ut inquit Iose. gra

Gratus miles.

tus nuncupabat: qui uidens Clau. nec pfecte pre obscuritate cognoscens proxime uenit: eūq3 appræhēdens agnouit: seq3 sequentibus dixit. iste Germanicus est eum constituamus imperatorem.

M. AN. Venalis: alioquin uenalis. q. d. nisi ea ignominia debitoris nomen declinasset ab ærarii prefectus uenisset: ut ærario illud octogies sextertium recuparet. Pependerit: sic alibi reos qui ante quinquēniū pximū apđ ærarium pependissent. Insidiatoribus: iis qui in Caium cōspirabant: Iosephus auctor est Claud. & Municianū præcessisse nō nihil Caium ex spectaculo exeuntē. sed quū ille in concauū locū ubi occisus est: quasi in balnea iturus repente deflexisset factum esse ut ille a sequentiu3 multitudine sit: adeo exclusus. Eo desiderante: caligula in diætam cœnaculum in quo æstate cœnatur ad umbram: hieme ad solem quod & cœnatio dicitur quāuis a græco quidam id nomen deducant. Varro ita appellatam existimat quod in ea die edatur: in hortis dicta fere ædificari solebat: hinc & dietarii dicti qui furendi gratia in aliena se ingererent cœnacula est & diæta unius diei cibus. Hermæum: Græci ἕρμαιον refugium thesaurum uocant. Ad solarium horologium nunc in quo horæ umbraum aspectu notabantur: Plinius princeps romanis: solarium horologium statuisse ante. xii. annos quam cū pyrrho bellatū est ad ædem quirini. L. papyrius cursor: ad proximū igitur solariū quod proximo erat loco: nisi solarium accipias simpliciter pro eminentiore loco nam Iosephus de eius latebra ita refert stabat inquit in quodam loco super paucos gradus obscuritate cœlatos. Foribus. solarii scilicet.

PHI. Ad genua sibi accedentem. Claudius metuens ne propter Caium ipse moreretur parcendum sibi esse poscebat tunc gratus subridens dexteram ei porrexit: & noli inquit de tua salute pusillanimis esse: cum te magis oporteat magnanimiter de imperio cogitare: quod dii auferentes caio mundoq; prospicientes: tuæ cõcessere uirtuti. perge: & maiorum tuorum recipe solium: ad genua ideo dixit: quia misericordiæ sunt consecrata: & Claudius præ metu supplicabat militi gregario: ex lege: quæ a nobis explicata sunt de genuum adoratione in superioribus. Commilitones fluctuantes. milites ex obitu caligulę perturbati cædem fecerunt: mox a cæde abstinen- (Genua misericordiæ cõsecrata.)

ad genua sibi accedentem imperatorem salutauit. Hic ad alios commilitones fluctuantes nec quicquam adhuc q̃ frementes perduxit: ab his lecticæ imposit⁹: & quia serui diffugerãt uicissim succolantibus: in castra delat⁹ est. tristis: ac trepidus miserãte obuiã turba quasi ad poenam raperetur insons. Receptus intra uallum: inter excubias militum pernoctauit: aliquãto minore spe q̃ fiducia. Nam consules cum senatu: & cohortibus urbanis forum capitoliumq; occuparunt: asserturi communem libertatem: Accitusq; & ipse per tribunum plebis in curiam ad suadenda: que uiderentur: ui se & necessitate teneri respondit. Postero uero die senatu seniore in exequendis conatibus per tedium ac dissentionem diuersa censentiu3 & multitudinæ que circunstabat: unum rectorẽ iam & noiatim exposcẽte: armatos p cõciõe iurare i nomẽ suũ passus est promisitq; singulis quina dena sesterria: primus Cæsarũ fidẽ

tes facere concilium de iperatore creando: qui decreuerunt Claudium imperatorem facere utpote defuncti Caligulæ patruum & omnium senatoria dignitate præcipuum uirtute maiorum fultũ: & militari. disciplina pariter eruditum: hunc itaq; deliberauerunt in medio statuentes imperatorẽ facere dignisq; solemnitatibus honorare: fremebant autem milites ex nece caligulæ quia ille illis carissimus fuerat: propterea q pecuniarum muneribus eos sibi cõciliauerat. Vicissim succolantibus. per uices humeris sublevantibus portantibusq;: succolare enim significat in collu3 tollere & ita baiulare. Varro lib. iii. de re rustica apes inquit regẽ suu3 sequuntur quocunq; it: & fessum subleuant. & si nequit uolare succolant. Plini. idem memorans ait fessum humeris subleuãt ualidius fatigatum ex toto portant: hic ab eode3 Tran. succolatus Otho imperator dictus est: hoc est collo humeroq; baiulantium subleuatus. scri. Iose. Clau. supportatum fuisse nequaq̃ ualentem pedibus ambulare propter timorem scilicet gaudiumq; dictorum. Sui diffugerant. alii codices habent serui & ad lecticarios referendum: qui lectica impositum dominum deportare consueuerunt. (Vicissim) (Succolare.)

Quasi ad poenam raperetur. Iosephus concurrebant inquit circa gratum multi militum: & uidentes Claudium duci quasi ad supplicium rerum gestarum dolebant tunc Claudio propter corporis debilitatem fugere non ualente eum in uehiculo rapientes pro eius incolumitate solliciti cum fuga ad palatium uenerunt. Inter excubias militum concursus militum factus est cunctis aspectum Claudii libenter inspicientibus eumq; principem statuere festinantibus pro fauore Germanici eius fratris qui magnã gloriam uitæ suæ reliquerat uniuersis. Intra uallum. castra prætoria significat. Forum occuparant. diuisæ sententiæ erant populi & senatus. Namq; senatores dignitatem pristinam appetebant & onerosum seruitium tyrannidis declinabant: & ob hoc tanquam assertores libertatis occupauerant capitolium: & forum populus autem gaudebat imperatore: lætabaturq; Claudium foueri militari fauore ad imperium capessendum. Accitus euocatus. Per tribunum plebis. scribit Iosephus legatos a senatu missos ad Claudium Venarium & Bracchum ambos tribunos: qui postrati suppliciter. Claudium orabant ne bellorum: ac subuersionis foret occasio ciuitati: suadebantq; simul ui si appeteret principatum a senatu magis q̃ a m litibus acciperet refert Iosephus Agrippam a senatu ad Claudium fuisse legatu3: qui latenter exacuit Claudium ut imperii dignitatem tutaretur neq; cederet senatui. (Accitus.)

M. AN. Genua accedentem: genua misericordiæ ueteres consecrarunt: ideirco suppliciter precaturi: ad illa obuoluti iacuere. Quia seruis: sic enim legendum non sui ut alii habent quod ne latinæ quidem diceretur.

Succollantibus ceruicem oneri subiicientibus Iosephus uehiculo ait in castra peruectum. In castra: prætoria quæ circa urbem appia uia: fuere plinius ad extrema uero tectorum cum castris prætoriis ceperunt ea tiberii principatu Romæ esse quum antea prætorianæ cohortes uage per urbẽ sparsa haberent tabernacula. Aliquanto minori spe quam fiducia: ut minus omnino spei adesset q̃ fiduciæ. Cohortibus urbanis: quæ in urbe erant Ad principis præsidium. Asserturi: uindicaturi. Per tribunum plæbis cui uocandi senatus ueteri instituto ius erat sentium saturnium huic fuisse crediderim quem Iosephus de libertate continuo post mortẽ clau

PHI. Vi se teneri. scribit Iosephus Agrippã missum esse a senatu legatũ ad Clau. (dii cõcionatũ scribit. sup rebus cõponẽdis cui Clau. rñdit nõ eẽ mirabile: si impatorẽ nõ libẽter acciperet curia: q̃ crudelitate priorum pricipũ fuerit uulnerata: sed si ipsius mãsuetudinẽ degustaret: cũ noie tñ spe priceps eẽt futurus: re aũt senatus imperaret: profecto illos gauisuros sibi pspere imperium obuenisse. Diuersa censentium. ex senatoribus: adhuc nocte existente alii semetipsos occultauerunt: alii in agros proprios sunt egressi: uniq; cẽtũ senatores collecti sunt q bus in cõe de pñti statu tractãtibus: repente clamor congregati exercitus est emissus petẽtis: ut militaris impator eligeretur. Multitudine nominatim exposcente. milites decreuerant apud semetipsos: ut uni & speciatim claudio traderetur imperium ut ante dictum est hoc tantum senatoribus concedentes ut ipsi qui dignus uideretur eligerent. Iurare. i. enim scilicet Cla. congregato exercitu contionem habuit iurisiurandum a militibus accipiens secum permanendi donauitq; singulos custodes corporis quinq; millibus drachmarum: & ducibus numerum promeritam portionem largitus est: sed & militibus absentibus similia repromisit.

militis etiam præmio pigneratus.

De gestis per eum in initio principatus.

IMpio stabilito nihil antiquius duxit: q̃ id biduũ: quo de mutãdo rei publicæ statu hæsitatũ erat memoriæ eximere. Oium itaq; factorũ dictorũq; in eo ueniam & obliuioné in ppetuũ sanxit ac pstitit. Tribunis mõ ac céturionibus paucis e cõiuratorũ in Caiũ nũero interemptis: exẽpli simul cam: & q causa quoq; cædé depoposcisse cognouerat. Conuersus hinc ad officia pietatis iusiurandum neq; sanctius sibi: neq; crebrius instituit q̃ per Augustũ. Auiæ Liuiæ diuinos honores: & circẽsi põpa currũ elephãtorũ Augusti no similẽ decernẽdũ curauit: Parẽtib⁹ iferias publicas & hoc ãpli⁹ pri circẽses ãnuos natali die: mri carpẽtũ: qd circũduceret: & cognomẽ Augustę: ab auia recusatũ. Ad fratris memoriam per omnẽ occasionẽ celebraram comœdiã quoq; grçcã

Militis: p militũ singulatiuus numerus pro pluratiuo. Pigneratus: ueluti pignore obligatã obnoxiãq; efficiens. Antiquius: melius carius Macro. soli post humiano antiqor uisa ẽ istruẽdarũ cura defensionũ. Li. in. vii.
Antiquius
Vtilitate fides fuit antiqor. Luci. qn potius uitã degas sed aius: qciã q̃ tu ãtiqus: q̃ facere hoc fecisse uidearis. Id biduũ. qd tumultuosũ. s. inter obitũ Caii & pricipatũ claudii fuit itermediũ: de quo sic ait Paulus orosius Clau. mox ut pfirmauit ipiũ magna atq; adhuc icognita clemẽtia nc in tãtã nobilium multitudinẽ ultio si eẽt cepta sæuiret biduũ illud quod ex reip. statu infœliciter consultatũ actũq; fuerat memoriæ exemit. oium factorum dictorumq; in eo ueniã & obliuione in perpetuũ sanxit. Obliuionẽ in p. in li. anno. nostrarũ latissime explicauimus quẽ admodũ sepenũero obliuio pteritorũ factorũ inducta est: q̃ græci amne
Amnestia
stiam uocant: quasi legẽ obliuionis: q̃ romæ in ducere Ci. tentauit post interfectũ Iuliũ Cæsarem: q̃ Clau. ultronea clemẽtia nullo expetente firmauit: relege q̃ a nobis sup hac rescripta sũt in li. anno. ubi enarramus illud ciceronianũ: græcũ ẽt uerbum usurpaui qd tũ in sedandis discordiis usurpauerat ciuitas atheniẽsis. Tribunis in
Mors cheree.
te. chereas princeps caiane necis ad supplicium ductus est qui mortẽ exacepit aio uirili rogans ut eo gladio necaretur: quo ipse Caium interemerat. lupus alter e piuratis plurimarũ ictu
Mors lupi
plagarũ peremptus est: eo qd ceruicẽ
Mors sabini.
mollius pparasset ad necẽ. Sabi. autẽ semetipsum occidit gladio sic incumbens: ut eum usq; ad capulum uulnus absorberet. Exẽpli cã. inter cãs pu
Paradigma.
niendi peccata hæc quoq; ratio uindicandi est: que a græcis παράδειγμα a latinis dicitur exemplum: cum punitio propter exemplum necessaria est: ut cæteri a similibus peccatis metu cognitæ pœnæ deterreantur. Iccirco
Exemplum
Exẽpla pro pœnis
ueteres exempla pro maximis grauissimisq; pœnis nominitabant. Quam per au. Clau. quando sanctissimũ iusiurandum iurare uolebat. per augusti nomen deierabat: quod erat pietatis indicium in augustum cæsarem in cuius nomen uelut quadam adoptione aut iure hæredario succedebant romani imperatores. Augustino. uetus
Augustinus currus
codex habet augusteo sed siue augustino legas siue augusteo nomen est deriuatum ab augusto Cæsare. & est sensus Claudium decreuisse in honorem auiæ Liuiæ Augustæ: ut in pompa circensium spectaculorum currus ageretur: qualis olim fuerat decretus augusto: quem appellat currum elephantorum propterea quod ad elephãtis du-
Elephãtus pro ebore
ceretur ut res esse honorificentior sicut olim subire currum Pompeii magni africo triumpho: q̃uis possimus etiã
Eburata uehicula.
eo nomine intelligere currum eburatum: tanq̃ ex secto elephanto hoc est ebore compactum namq; notum est nõ solum dentea elephantorum sed etiam ossa penuriæ causa in laminas secari solita ad ebur conficiendum hic Maro ebur significare uolens dixit elephantum. cum ait altera candenti perfecta nitens elephanto: & alibi ait: sectoq; elephanto: quod aũt ex ebore uehicula forent in usu priscorum gliscente luxuria testes sunt historici & in primis Lampridius q ait heliogabalum habuisse gemmata uehicula & aurata contemptis argenteis & eboratis.

M. AN. Nominatim: nomine claudium deposcentes. In nomen suum suo nomine nouo se sacramento astringere. Præmio pigneratus primus qui precio imperium mercatus est. Antiquius utilius. Id biduum acta illius bidui idest consulationes patrum & quæcunq; ad asserendam libertatem uarie in curia aut alibi dicta essent. Memoriæ eximere abolere. Præstitit seruauit. Exempli simul causa ut illorum: pœna aliis documento esset. Quam suam quoq; cædem quod se quoq; ad cædem requisiuissent. cheream & lupum ad supplicium tractos iosephus scribit sabinum uero sibi mortem consciuisse. Auiæ liuiæ: drusi patris sui matri

Diuinos honores: quos defunctæ decerni tyberius non permiserat. Currum elephantorum: qui iunctos haberet elephantes Iulius capitolinus elephantorum quadrigas ait Gordiano principi decretas quibus ille more persico: triumpharet quo apparet elephantes currui admoueri solitos. Augustino qui augusto fuerat decretus. Decernenda: neutro genere decernenda dixit non uocem sed sensum secutus quum currum & honores decernendos curasset.

PHI. Parentibus. Druso & Antoniæ. Inferias: parentalia. Circenses annuos. subaudi. decernẽdos cu-
Carpentũ.
rauit: ut scilicet quot annis die natali Drusi ludi circenses exhiberentur. Carpentum scilicet curauit decernen-
Liuia augusta.
dum: est autem carpentum caruca matronalis de quo supra satis diximus. carpentis per urbem uehi matronis concessum est: quia cum aurum non reperiretur ex uoto quod Camillus uouerat Apollini: id matronæ contule-
Augustæ
runt. Ab auia rec. Pli. tamen significat cognomen Augustæ non fuisse a Liuia recusatum scribens eam accepisse nomen Augustæ: cum primum pacta esset Augusto Cæsari & idem in ulti. na. hi. inquit magnitudo crystalli amplissima adhuc nobis uisa erat q̃ in capito. Liuia Augusta dicauerat librarum circiter quinquaginta. augustas autem matres uxores sorores filias imperatorum appellatas esse dignitatis causa proditum est.

Fratris Germa.

Neapolitano cer. apud neapolitanos auctore Stra. agon quinquennalis complures dies celebrabatur; q & musicus erat & gymnicus illis æmulus: q per græciam clarissima celebritate geruntur. hinc illud Papinii li. v. syluarum patrii qnquēnia lustri. Docuit. uidet potius legendũ dedit talia eni exhibent magis q̃ doceātur. Coronauit: subintellige actorē comœdiæ grece. ipsi eni histriōes coronari solent non comœdiæ: quod si legas docuit erit sensus claudium ipsum docuisse comœdum pro ut fabula esset agenda: cum alioqui comœdus adeo scius gnarusq; esse soleat Actionis histrionicæ: ut precipiat. Quin oratorem futurum dare operam debere comœdo: cuius officiũ hoc esse dicit: ut uitia oris emendet: ut expressa sint uerba. — Agon neapolitanus.

neapolitano certamine dedit: ac de snia iudicum coronauit. Ne Mar. qdem Antoniũ in honoratũ ac sine grata mentione transmisit: testatus quondã per edictũ tãto impensius petere se ut natalē patris Drusi celebrarent. quod idem esset: & aui sui antonii. Tiberio marmoreũ arcũ iuxta Pōpeii theatrũ decretũ quidez olim a senatu uerũ omissum peregit. Caii quoq; & si acta omnia rescidit: diem tamen necis quamuis exordiuz principatus sui uetuit inter fastos referri.

De honoribus per eum spretis & aliis ciuilibus gestis ei⁹.

At in semet augendo parcus atq; ciuilis: prænomine īperatoris abstinuit: nimios honores recusauit Sponsalia filiæ: natalemq; geniti nepotis silentio: ac tñ dōmestica religione transegit. Neminē exulũ nisi ex senatus auctoritate restituit: ut sibi in curiã prefectum pretorii tribunosq; militum secum inducere liceret: utq; rata essent: que procuratores sui in iudicando statuerent precario exegit.

Ne. M. q. A. erat hic Claudii maternus auus ut pote pater Antoniæ q̃ mater fuit Claudii quam ex octauia Augusti sorore susceperat. hinc ait ipse Clau. apud Se. M. A. auus meus nullo minor: nisi eo a quo uictus est: fratrem interfectum audiuit. Idem esset eundem diem natalem habebãt Dru. pater Claudii & Anto. auus maternus. Tiberio. principi fratri patris Drusi: & ob hoc patruo ipsius Claudii. Pompeii thea. sci. Eusebius theatrum Pompeii incensum eē Tiberii principatu. Caii. Caligulæ. Inter fastos cum in fastorum libris dies religiosi & nefasti causæq; dierũ perscriberentur: noluit Clau. ut inter fastos referret dies ille quo Caius fuerat interemptus q̃uis eum ipse diem haberet p exordio sui pricipatum alii codices hñt inter festos & sensus erit aptior tanq̃ noluerit Clau. inter dies festos referri diē illũ; quo occisus fuerat Caius: & quo fuisset initiũ sui principatus: ne uideretur insolentius & elatius exultare partim de nece Caii: partim de inito principatu: de diebus fastis & festis scri. Macro. diligēter in primo. — M. Antonius.

Prænomine ipera. sicut Claudii. ciuilitas laudanda ex eo est q̃ imperator dici noluit: ita Cæsaris dictatoris isolētia rephēdēda recipientis prenomen impatoris q a græcis dr̃. αυτοκρατωρ. Sponsalia. Seruius sulpitius sponsalia in latio hoc more fieri solita scripsit: qui inquit uxorē ducturus erat ab eo unde ducenda erat stipulabat: in matrimoniũ ducturũ iri: q daturus erat itidē spōdebat daturũ. is contractus sponsionum stipulationũq; dicebat sponsalia: tũ que pmissa erat sponsa appellabat; qui spoponderat ducturũ sponsus: talis formula significatur a Plauto sic scribente in curgulio ne spondes ne miles mihi hãc uxorem: spōdeo. spōdere aũt ut docet Var. est dicere & a sponte. i. uoluntate deducit: hinc sponsus cōsponsus sponsa: sponsio: & sponsalia deriuant: & q spopōderat filiam despondisse dicebat: q̃d ex spōte eius. i. uoluntate exierat. obiter enarrandũ uetus uerbum; q̃d est despondisse aium: namq; despondere animũ dr̃ ille: qui suæ spōtis statuit finē: & quasi ex desperatione mori decreuit: Varro in. iii. de re rusti. ne reliqui si uideant despōdeãt animũ: atq; alieno tpe uenditori moriantur Liuius in. iii. ab ori. ur. nec ipsi. solũ desponderãt animos: sed cōtemni cepti erant a finitimis populis. Plautus in milite. ne lamentet neue animũ despondeat apud Sene. despondere legimus sine animi additamento. In hoc eodem significatu per eãdem similitudinē dr̃ quis. despondere sapientiam qui desperat se posse ad sapientiæ fastigiũ peruenire: & ob hoc desistit ab incepto destituitq; — Sponsalia. Sponsa. Sponsus. Spondere. Despōdere animum quid. Desponde te sapientiam.

M. AN. Fratris germanici. Græcãg græce scriptam. Neapolitano certamine (inchoatum studiũ. ne ludorũ rōnem suo loco explicauimus. Docuit sic platonius ille de comœdiarum differentiis ιϲ μερyουρ τορ ευ τπολιρ ετπ ποΔεΔεαΔιΔαξαιτουϲ ρεωνταϲ. simus eupolim quoniã si capras fabulam docuerit. Coronauit: q maxime placuisset. Marcũ quidem Antoni. traiectio sed coreliana illa adhuc durior has res ad te scriptas luci missimus eli. Aui materni Antonii triũuiri q ex octauia Augusti sorore Antoniã claudii matrē genuit. Tiberio: patruo q drusi patris sui fuerat frater. Inter fã. te. q. maiorē duxerit caianę cædis & lætus ex ea accepti quã ppriæ lætitiæ ex adepto pricipatu rōnē hñdã. Spōsalia fi. etitus dicat in dubiũ uenire potest claudiã eni Antoniã & Octauiã filias habuit claudiã ut ex adulterio genitã ad matris iannã exposuit Antonia pōpeio mogno deide fausto Sylæ nobilissimis iuuenibus nupsit. Octauia syllano prius mox Neroni priu(gno desponsata est.

PHI. Silentio. sine publica festiuitate. Procuratores sui. q̃ a pcuratore Cæsaris fiũt ea pinde rata haberi solēt: atq; si ipse imperator statuisset auctor iurisco. tñ Claudius ut se magis ac magis ciuilē præberet precatus est senatũ ut rata haberent: que per suos pcuratores statuta fuissent refert Cor. tacitus audiuisse uocē principis Claudii: parem uim rerum habendam esse iudicatarum a procuratoribus suis: ac si ipse statuisset quod & senatusconsulto confirmari & uberius fieri uoluit: Augustus quoq; antea decreta procuratorũ perinde haberi iusserat: ac si magistratus romani constituissent. Præcario exegit: præcibus impetrauit a senatu ut ingrediens curiam secum ducere posset præfectum prætorii & tribunos militum quibus alioquin ius non erat in senatum ueniendi. præcario autem aduerbium est: quo Plautus & Terentius usi sunt apud iurisconsultos titulus est de præcario: ubi sit inquit Vlpianus præcarium est quod præcibus petendi utendum cōceditur tãdiu — Præcario. Præcarium.

Ius nūdinarum in priuata predia a cōsulibus petiit: Cognitionibus magistratuū ut unus e consiliariis frequēter interfuit: Eosdem spectacula edentes surgēs & ipse cū cætera turba uoce ac manu ueneratus est. Tri. ple. adeuntibus se ꝓ tribunali excusauit: qđ ꝓpter angustias non posset audire eos nisi stantes. Quare in breui spacio tm̄ amoris fauorisq̧ collegit: ut cum ꝓfectum eū hostiā periisse ex insidiis nūciatum esset: magna consternatione populus: & militē quasi ꝓditorē: & senatum quasi parricidam diris execrationibus incessere non añ destiterit: q̄ unus atq̧ alter & mox plures a magistratibus in rostra producti saluum: & appropinquare confirmarent.

De insidiis & coniurationibus contra eum factis.

cap. 13.

HEc tm̄ expers insidiarū usq̧ quaq̧ permansit: & a singulis: & per factionē: & deniq̧ ciuili bello infestatus est. Et plebe homo nocte media iuxta: cubiculū eius cū pugione deprehēsus est. Reperti & equestris ordinis duo in publico cum dolone ac uenatorio cultro præstolantes: alter ut egressū theatro: alter ut sacrificantē apud Martis ædē adoriretur. Conspirauerunt autem ad res nouas Gallus asinius & Statilius Coruinus Pollionis: ac Messalæ oratorum nepotes assumptis compluribus libertis ipsius: atq̧ seruis. Bellum ciuile mouit Furius Camillus Scribonianus dalmatiæ legatus. Verum intra quintum: diem oppressus est.

Precarium imperium

quamdiu is qui concessit patitur in hāc sententiā elegāter dictum est a Sc. hominem esse præcarii spiritus: & apud Quintum curtium: ait Alexander: mori præstat q̄ præcario imperatorem esse: idem sed præcarium inquit spernebatur imperium. ubi præcarium imperium dicitur id quod tam diu obtinetur q̄diu qui concesserc permittit.

Ius nundinarum: scribit Plinius in quinto epistolarum uirum prætorium a senatu petisse ut sibi instituere in agris suis nundinas permitteretur: cui contradixerunt legati uicentinorum. Cognitionibus: quando de causa aliqua cognoscebant. Vt unus e consiliariis: ut unus qui consuleret: non ut imperator qui præciperet. Eosdem scilicet magistratus. Surgēs honoris uidelicet causa: nā quos honoramus: his assurgere consueuimus de quo iam dictū est. Voce ac manu. acclamatione & plausu. Propter angustias scilicet tribunalis.

Stant sedēt

Nisi stantes: stare & sedere inter se opponuntur. Plautus in captiuis hi stant ambo non sedent: cum tribunal non esset capax multorū & ob id tribuni qui sedere debuissent: stare cogerentur: usus est excusatione. Hostiam. ciuitatem ab Anco Martio conditam. Militem. milites. Quasi patricidam: tanq̄ auctorem mortis Claudii qui pater esset senatus. Plautus eleganti uocabulo parenticidam uocat: quem græci patroctonon dicunt nos uulgatiori uocabulo patricidam nominamus.

Parēticida Patroctonus.

Incessere. impetere criminari insectari: A. Gellius incessebat quempiam taurus philosophus: seuera atq̧ uehementi obiurgatione. Silius unā incessentia tela.

Rostra

In rostra. pulpitum romani fori: ubi cōcionantur de quo satis multa in Iulio cæsare declinantur autem numero tātum pluratiuo rostra in hac significatione ut docet Diomedes. Per factionem. conspirationem plurium.

M. AN. Restituit ab exilio reuocauit. In curiam cæsaris dictatoris exitu admonitus cū prībus egit ut cum tribunis & præfecto prætorii sibi curiam ingredi liceret. Ius nundinarum ut nundinæ in prædiis que priuato possideret celebrari possent. Vt unus ex consiliariis: & non ut imperator excusauit in excusationem adduxit: Incessere insectari. In rostra in forum ubi rostra erant. Per factionem: plurium conspirationem.

Nonius

PHI. E plebe. plebeius. & hoc referendum est ad singulos. Equestris ordinis duo. Cor. tacitus. Interea romæ nullis palam neq̧ cognitis mox causis Nonius eques romanus ferro accinctus reperitur in cetu salutantium principem: nam postquam tormentis dilaniabatur conscios non edidit incertum an occultans.

Dolones q

Dolone. dolones auctore Donato sunt tela quedam bellica a ledendo dicta: nam Δολοσ græce lesio dicitur: unde & dolus a ledendo. Seruius enarrans illud ex. vii. æneidos: pila manu sæuosq̧ gerunt in bella dolones: ait. dolonem flagellum esse: intra cuius uirgam lateat pugio. dolones autem a fallendo dici: quod decipiant ferro cum speciem præferant ligni. hac dictione usus est Alphenus iurisconsultus digestis ad legem aquiliam: cuius hæc sunt uerba tabernarius: eum consecutus lucernam reposcebat & fugientem retinebat. ille flagello quod in manu habebat in quo dolon inerat uerberare tabernarium ceperat. Accursius legit dolor: & ita in codicibus impressis legitur sed ego existimo legendum esse dolon & accipiendum pro telo flagelli. apud Liuium dolones accipi uidentur pro armamentis naualibus sic scribentem sublatis raptim dolonibus ephesum petit fuga.

Culter uenatorius

Venatorio cultro: uenator non solum ueuabulo telo longiore utitur in uenatu sed etiam cultro breuiore succingitur: qui ob id uenatorius dicitur. de quo: est lemma in apophoretis epigrammatarii poetæ.

Prestolari.

Præstolantes: expectantes: alias præstolari significat præsto esse ut exponit Donatus terentianus interpres.

Scribonianus.

Egressum scilicet Claudium. Conspirauerant. hoc ad illud referendum est q̧ ait per factionem infestatū fuisse. Ipsius scilicet Claudii. Bellum ciuile. Plinius in tertio epistolarum huius ciuilis belli sic meminit. Scribonianus arma in illyrico contra Claudium mouerat: fuerat petus in partibus occiso scriboniano romā trahebatur. De hoc eodem Sextus Aurelius sic refert. Claudii temporibus Scribonianus. Camillus intra dalmatias imperator creatus occiditur Cornelius tacitus tradit Furium Scribonianum huius scriboniani filium: qui arma per dalmatiam mouerat: fuisse missum in exilium: quasi finem principis per chaldeos scrutaretur.

Legiones quæ sacramentum mutauerant. hanc historiam copiosius explicat Paulus orosius cuius uerba sub ieci ad sententiam Tranquilli lucidiorem aperttioremq; reddendam. accidit inquit eodem tempore grande miraculum: siquidem Furius Camillus Scribonianus dalmatiæ legatus bellum ciuile molitus legiones multas fortissimasq; ad sacramenti mutationem pellexerat. itaq; die dicto ut in unum undiq; ad nouum imperatorem conuenirent: neq; aquilæ ornari neq; conuelli quoquo modo signa mouerive potuerunt; exercitus tanta & tam inusitata miraculi fide motus & conuersus in pœnitentiam: imperatorem Scribonianum quinto statim die destitutum interfecit: seq; sacramento prioris militiæ continuit. Scriboniani mors.
Ad nouum imperatorem. Scribonianum camillum.

legionibus quæ sacramentum mutauerant in pœnitentiam religione conuersis: postquam denunciato: ad nouum imperatorem itinere casu quodam: ac diuinitus: neq; aquila ornari: neq; signa conuelli moueriq; potuerunt.

De consularibus eius & gestis in eis. cap. 14.

Consulatus sup pristinũ .iiii. gessit: ex quib' duos primos iunctim: sequentes per interuallũ: quarto quemq; anno: semestram nouissimũ bimestres cæteros. Tertium autẽ nouo circa principem exemplo in locum demortui suffectus. Ius & consul & extra honorem laboriosissime dixit etiam suis suorumq; diebus solemnibus nonnũq̃ festis quoq; antiquitus & religiosis. Nec semp prescripta legũ secutus duritiã lenitatẽ ue mulctarũ ex bono & equo pinde ut afficeret moderat' ẽ: nã & his q apd priuatos iudices plus petẽdo formula excidissẽt: restituit actiões: & i maiore fraude cõuictos

Aquilæ ornari. obiter dicendũ ẽ quemadmodum aquilæ principalia romanorum signa inungebantur festis diebus. Neq; signa puelli. hoc ominosum fuisse apud ueteres: testatur casus flaminii consulis: cui añquã apud transimenum cum copiis deleretur ocius conuelli signa iuberiti nũciatur signum omni ui molière signifero cõuelli nequire. qui contemptor religionis conuersus ad nuncium inquit nuncia signũ effodiant: si ad conuellendum manus præ metu obtorpuerunt: Sed paulopost dedit pœnas spreti ominis & ostenti interfectus ab Annibale. apud trasimenum cum magna strage romanorum. Conuelli autem proprie dixit: quia romana signa figebantur iu castris: & cum ad bellum eundum erat captatis auguriis euellebantur e terra: nam alibi ut tradit Seruius grammaticus figi non licebat: sed inter auguria hoc etiam habebatur: si auellentem facile sequerẽtur: adeo ut Crassus parthico bello occisus sit: qui iturus ad prælium auellere signa nõ potuit. Vergilius in undecimo ubi primum uellere signa annuerint superi. Signa conuelli.

M. AN. Eplæbe homo: hoc est quod a singulis dixit. Cum dolone. Ver. sæuosq; gerunt i bella dolones seruius flagellum esse putat in cuius uirgis lateant pugiones Var. contum cum ferro breuissimo satis cõstat a dolo nomen rei datum quia aliud facie sit: re ipsa aliud cornelius Nonium equitem romanum ait ferro accinctũ in cœtu salutantium deprehensum nullis cruciatibus cogi potuisse ut consciũ quempiam nominaret. Venatorio cultro. Mar. si deiecta geres longo uenabula rostro hic breuis in grandem cominus ibit aprum. Gallus asinius pollionis nepos. Statilius coruinus: hic quoq; nepos coruini Messale de quo & pollione fabius in decimo: Cornelius Tacitus in historiis & rursus in lib. quem de oratoribus scribit.

Furius camillus: camillus scriboniani pater ait Cornelius arma per dalmatiam mouerat. Sacramentum: siquidem in nomen claudii prius iurauerant. Ad nouum imperatorem camillum. Neq; aquila: quæ erat i publicis signis. Conuelli: religi idq; ostentum religionem & metum militibus iniecit.

PHI. Super pristinum. præter illum priorem: quem cum Caio adhuc priuatus gessit per duos menses. Iunctim: sine interuallo. Nouo exemplo: cum non sit ex imperatoria dignitate: ut princeps in locum demortui consulis substituatur: sed debet ordinarius esse consul non suffectus. Suffectus. substitutus subrogatus sufficere enim substituere est: unde & suffectos consules dicimus. Et extra honorem. extra consulatum. Suis suorumq; diebus. multi dies in fastis legebantur solemnes & festi: qui dicati erant partim Claudio: partim Cæsaribus Claudii antecessoribus: partim Druso & Germanico reliquisq; gentis Claudiæ maioribus: hinc est illud Nasonis ex li. i. fa. inuenies illic & festa domestica uobis. Sæpe tibi pater: est sæpe legendus auus: quæq; ferunt illi pictos signantia fastos: tu quoq; cum Druso premia fratre feres. Religiosis. de diebus religiosis dictum est in superioribus: qui potius ominosi sunt q̃ sacrati. Duritiam lenitatemue. Clau. leges quæ nimis atroces uidebãtur in exigenda pœna moderabatur: cum auctore Martiano iuriscon. in grauioribus pœnis seueritatem legum cum alii quo temperamento benignitatis iudices subsequi debeant: interdum uero quæ leuiores leges uidebantur eas grauiores faciebat: prout ipse delictum atrox iudicabat. Ex bono & æquo: docet Aristo. bonũ & æquũ esse emendationem legis: nam cum lex uniuersalis sit accidatq; interdum aliquid preter uniuersale: tunc rectum est: ut ex æquo & bono id princeps moderetur. Plus petendo formula excidissent. Ci. in oratione pro roscio comœdo: si tu inquit amplius nummo petisti in iudicio q̃ tibi debitum est causam perdidisti si peteret quispiã apud iudicem centum sibi dari hic nisi planum facit centum sibi ad libellam deberi causam perdit: secus est in arbitrio: nanq; ad arbitrium hoc animo adimus ut neq; nihil: neq; tantum q̃tum postulamus consequamur: in iudicio nihil nisi directum: asperum simplex: in arbitrio: mite moderatum: & æquum apud eundem ciceronem li. i. de oratore: docet Crassus cum causa cadere qui plus lege agendo petebat: quã quantũ lex. xii. tabularũ permiserat. Sufficere Suffecti consules. Bonum & æquum. Formula excidere. Cã cadere.

Formula quæ scilicet de petendo instituta est.

Restituit actiones ut causam suã perinde ac integram iterum agere possent: quam perdidisse ex lege uidebantur: & hoc referas ad duritiam legum: quam moderatus est.

Legitimam poenam supergressus. hoc pertinet ad illud quod ait lenitatem legum exasperasse. Ad bestias (Damnatio ad bestias) inter capitales poenas damnatio ad bestias numeratur ut scribunt iurisconsulti ff. de poenis. Non nunq̄ friuolus. aliquando leuis inanis nulliusq; momenti: sicut friuola dicuntur uerba quae minus fide sunt subnixa: & friuola (Friuola) quoq; prisci uocitauerunt uasa fictilia quassa. unde friuola pro nugatoriis dici quis nescit: Iuuenalis. iam friuola transfert. Decurias. iudicum de quibus iam satis multa. Expungeret. priuaret: & ut utar uerbo iurisconsulti (Expungere) cancellaret remoueretq; ab actione rerū iudicialium. expungere enim uerbum est militare quod significat milites ab exercenda militia repellere atq; exauctorare adempto stipendio: Paulus iuriscō. in tit. de re militari: ex causa desertionis notatus ac restitutus tēporis: quo in desertionis causa fuerit impēdiis expungitur. hinc illud plautinum est: expuncto in manipulo: hic illa apud Sene. in li. iiii. de beneficiis luculenta sententia: pignus est protinus aliud inuicem mittere & munus munere expūgere: quod significat: delere ne debere uideatur. milites enim punctis scripti inferuntur legioni & iurant ut docet Vegetius in. ii. inde expuncti dicti deleti & a militia remoti. Iidem expungi dicuntur iudices iudicumq; decuriae: quando amouentur a iudicando ueluti expuncti cancellatiq; ex albo iudicum. dispungere (Dispūgere) quoq; uerbum est consimile quod significat conferre accepta & data: sicuti docet Papinianus iuriscōsultus.

legitimam poenam supergressus ad bestias condemnauit.

De uarietate eius in cognoscendo & decernendo. *cap. 15.*

IN cognoscēdo aūt ac decernendo mira uarietate animi fuit: modo circunspectus & sagax interdum incōsultus ac p̄ceps: nonnunq̄ friuolus amentiq; similis. Quum de curias rerum actu expungeret eum qui dissimulata uacatione: quā beneficio liberorum habebat: rn̄derat: ut cupidum iudicandi dimisit. Alium interpellatum ab aduersariis de ꝓpria lite negantemq; cognitionis rem: sed ordinarii iuris esse: agere causam: confestim apud se coegit: ꝓprio negocio documētum daturꝰ q̄ aequus iudex in alieno negocio futurus esset: Foeminā nō cognoscētē filiū suū dubia utrinq; argumentorꝰ fide ad cōfessionē cōpulit: indicto matrimonio iuuenis. Absentibus secundum presentes facillime dabat nullo delectu culpae ne qs in aliq̄ necessitate cessasset. Proclamāte quodam p̄cidendas falsario manus: carnificē statim acciri

M. AN. Nouo circa principem exemplo: quia principes imperatores dico ad id tempus inde mortui consulis locum suffici non consuessent. Praescriptam legū: quae legibus sancita aut scita essent. Ex bo. & aequo ex aequo ius dicitur quum ex uero communiq; utilitate iudicatur. Afficeretur: pacatus infestus ue esset causae.

Priuatos: priuata causas cognituros. Restituit actionem exequendae causae qua deciderant facultatem indulsit. Ad bestias: bestiis: ad laniatum in theatro obiiciendos. Decernendo: decreta interponendo. Circunspectus: prudens consulte agens. Sagax: acute sentiens. In consultus ac preceps: temere & precipitanter agens

Decurias iudicum. Rerum actu rerum gerendarum cura. i. iudicandi munere. Expungeret: amoueret ex albo tolleret: sed tu quorundam nomina ex decuriis expūcta accipias: & quasi ex albo sublata defunctorum. s. nec non eorum: qui uel morbo uel aetate: domesticis ne iuris astricti uacationē haberēt. Eūunō ex iudicibus.

PHI. Dissimulata uacatione. p dissimulationem occultata non patefacta uacatione iudicandi. Bn̄ficio liberorum habebat. scribunt iurisconsulti ff. de uacatione & excusatione munerum: quod numerus liberorum a muneribus (Rn̄dere) ciuilibus prestat excusationem. Rn̄derat. tanq̄ legitimus iudex: rn̄dere. n. dicitur iudices & iurecōsulti quādo de iure responsitant. De propria lite. pertinente ad eū ipsū qui iudex erat. Cognitionis rem. apud oratores (Status trāslatiuus.) status est siue constitutio: quae dicitur translationis: ea autem formula est: an huic: an cū hoc: an hac lege: an apud hunc: an hoc tempore liceat agere: sensus est. cum unus ex iudicibus negaret propriae litis cognitionem agi posse eo tempore & loco: Clau. coegit ut apud se tanq̄ priuatus causam suam ageret: ut ita in propria causa doceret quā recte iudicare deberet in alienis negociis. Ordinarii iuris. tanq̄ extra ius & iniurium esset eum qui iudex est agere causam de propria lite: namq; ut inquit Vlpia. tit. de in ius uocando: non debet iudex in ius uocari dum de re cognoscit. Ad confessionem compulit non absimile est illud ecclesiasticum: quod de Salomone circumfertur iudicante inter duas mulieres de filii proprietate litigantes. Indicto. denunciato. Iuuenis scilicet quem filium suum esse negabat. Absentibus scilicet alterutris litigatoribus. septimus est casus. Secundum presentes dabat. dare secundum presentes: litem et possessionem dicitur iudex: quando pro praesentibus: iudicat: & secū (Secundum te litem do) dum te litem do pro te sicut contra te & hoc ad id refertur quod interdum fuit inconsultus: & preceps in iudicando. absentibus enim alterutris litigatoribus non debet iuridicus magistratus secundum praesentes litem dare: sed differre sententiam quoad uenire possint: qui absentes sunt: si quis enim iusta causa impeditus ad iudicium occurrere non potuit erit ei subueniendum: ut tradit Vlpianus li. ii. ffo. ideoq; lex. xii. tabularum iubet diem iudicii esse (Morbus sonticus.) diffusum: si alteruter ex litigatoribus morbo sontico impediatur dicitur autem morbus sonticus nocens & uehementior. Nullo delectu culpae: in hoc consultus erat Claudius: qui nullum habebat delectum de culpa cessatorum: si quis culpa & dolo malo non stetisset in iudicio: cum tali minime danda sit exceptio: an ualetudine uel alia iusta causa impeditus sistere se non potuisset: cuꝫ tali sit subueniendum. Claudius omnes uno ordine habebat.

(Poena falsarii.) Cessasset. ut scilicet omnes litigatores properarent adesse in iudicio. attamen leges ueniam exceptionemq; dant illi: qui necessitate coactus ad diem iudicii presto esse non potuit.

Falsario poena legis Corneliae irrogatur in falsarios & eos omnis qui falsi damnantur ut docet Martianus iurisicon. ad legem corneliam de falsis. Acciri euocari.

Cum machera.gladio græci eñ machærã dicunt gladiũ:inde machæropios faber gladiorũ:quo noie nuncu patus demosthenis pater.machærophori dici a Cicero.satellites accincti gladiis.L.i.læuo humero machæra p̃pe traiecto cesserat parump ex acie. Apuleius machæram spatamq; indifferenter usurpat: cũ ait in nono de asino aureo.cõminabatur:sese concisurũ eũ machæra frustatim quo sermone eius cõmonefactus hortulanus eripit ei spatam.Vege.meminit spatæ & semispatæ. Mensa laniona.qua.s. utuntur carnifices ad damnatos plectẽdos & capita amputanda:a laniando dicta:sicut lanio siue lanius a laniãdo sicut lanistæ q̃ laniandis p̃sint gladiatoribus nominati scribit Var. lanienam dicit locum ubi uenditur caro:sicut pellesuinam ubi pelles:sutrinam ubi calcei apud apuleium prout in li.auno.

Machæra. Machæropios... Machærophori Laniona mensa. Lanio Lanistæ Laniena Pellesuina Sutrina

cum machæra mensaq; laniona flagitauit. Peregrinitatis reum orta inter aduocatos leui cõtentione togatumne an palliatum dicere causam oporteret: quasi æquitatem integram ostentans: mutare habitum sæpius: & prout accusaretur: defendereturq; iussit. de quodam negocio (& ita ex tabella pronunciasse creditur) secũdum eos se sentire: qui uera proposuissent. Propter quæ usq; eo euiluit: ut passim ac propalam contemptui esset. Excusans quidam testem e prouincia ab eo uocatum: negauit præsto esse posse: dissimulata diu causa: ac post longas demum interrogatiões mortuus est inquit puto licuit. Alias gratias agens q̃ reum defendi pateretur: adiecit: & tamen fieri solet. Illud quoq; a maioribus natu audiebam adeo causidicos patientia: eius solitos abuti: ut descendentem e tribunali non solum uoce reuocarent: sed & lacinia togæ retenta interdum pede apprehenso retinerent: ac ne cui hæc mira sint. litigatori græculo uox in altercatione

nostrarum obseruauimus laniena accipitur non solum pro loco sed etiã pro ipsa laceratione. laniona autem mensa nõ solũ in instrumẽto est carnificis sed etiam cõtinet in instrumẽto lanionis.

M.AN. Dissimulata: cœlata suppressa. Vacatione: immunitate Beneficio liberorũ filiorũ meritis ait quod magis placet triũ natorũ iure cõcessa. Responderat noiatim.s. in recognoscendis decuriis citabãtur: sed hic quum uacatiõe haberet ambitiosq; adhuc in iudicum numero esse uellet obeamq; cem ad nomen respõdisset. Dimisit ignominiose præteriit missumq; fecit. Alium: e numero iudicum. Interpellatum admonitum: accersitum. De pro.causa quæ ad eũ ipsum & aduersarios attinebat. Rem: de qua esset ab aduersariis interpellatus. Cognitionis: negante.s. talem esse ut tunc cognosci posset seu deberet sed alio aut loco aut tempore. Ordinarii iuris: alterius cognitionis & magis ordinariæ coegit claudius. Daturũ eum: qui pro iudice sederet. Documentum exemplũ. In alieno: si in propria causa boni consuleret. Iuuenis: quæ se agnoscere dissimulabat. Secundũ præsentes: pro iis q iudicio adessent. Nullo delectu: nullo delicti discrimine.

Nequi: sed siquis uerior lectio: ut sit ordo: siquis cessasset non sponte sed necessitate cõpulsus. Falsario: qui testamentũ aut quid aliud falso signarat. Falsarius lege cornelia intelligebatur non solũ qui falsum testamentũ scripsisset sed qui etiã signasset: recitasset: subiecisset uel adulterium signum fecisset aut sculpsisset pœna in seruos ultimum supplicium in liberos deportatio: deportari dicebatur qui perpetuum relegaretur relegatio certo tempore finiebatur hæc iureconsultus. Cum machæra: græca uox est latineq; sica dicitur: dicitur & culter ad scindendũ simul & uulnerandum. Iu. ames uictum nomẽq; machæræ. hinc & Machærophori sicarii dicuntur. Mensa laniona: qua ceruices & dãnatorum: membra preciduntur a laniando dicta: nec eo inficias laniona mensam posse etiam dici: qua lanii bestiarum carnes dissecant: siquidem utrumq; a lanio uerbo est.

PHI. Peregrinitatis reũ: qui peregrinus erat se Romanũ faciebat: unde recognita accusatus ẽ pegrinitatis. ex hoc cernit clau. in cognoscendo friuolus & similis amenti: q modo togã modo palliũ indui uoluit ab eo qui accusabatur de peregrinitate: ut uidelicet pallium indueret habitũ pegrinũ qñ accusabatur tanq̃ pegrinus: togam uero Romanũ uestimentũ: qñ defendebat tanq̃ ciuis Romanus. ita fiebat res ridicula: cum idem in iudicio sæpius: cogeretur mutare uestem: cũ accusatores non semel sed pluries accusatoris munus obirent: & identidẽ defensores defensionis munia capesserent. Togatum. tanq̃ Romanus esset cũ romanorũ sit toga. Palliatũ. tãq̃ pegrinus esset cũ palliũ sit græcorũ: unde fabulæ palliatæ dictæ. Prout accu. qñ accusabatur tanq̃ peregrinus induebat pallium: qñ defendebatur tanq̃ ro. sumebat togã. Ex tabella: ex scripto quod in tabella cõtinebatur. Secũdũ eos se sentire. inconsulta prorsus sñia est: & qua nihil inconsultius ac pene amentius esse possit: ut de scripto pronunciet imperator: se sentire iudicareq; secũdũ uera proponentes cum incertum sit q uera pposuerit ex litigatoribus & cum boni iudicis offiñ sit auditis hinc & inde allegatiõibus uel dãnare uel absoluere & ita diiudicare qa uera proposuerit q si res sit dubiosa dicere debet: sibi nõ liqre sicut ueteres factitabãt. Euiluit. factus ẽ uilis & p cõtemptionẽ despicabilis. Excusans te. si ad testimoniũ desideratus uocatus ue ad iudiciũ occurrere in tẽpore nõ poterit: erit ei ut inquit Vlpia. subueniendũ. Præsto eẽ. te p̃sentiuiter: aduerbiũ est. Tibullus: pauper erit p̃sto: apparitores dici existimat seruius ministros ab eo q apparent & presto sunt ad obsequiũ. Dissimulata. d.c. pp q̃ presto eẽ nõ potuerit testis e prouicia euocatus. Mortuus est. i. q excusabat testis tarditatẽ & morã coactus explicare causam cunctationis dixit illũ esse mortuũ & adiecit puto licuit: hoc est se putare licitam eẽ causam cũctationis mortẽ & ita p ludibriũ cõtẽptibilis erat clau. Quod re. de. pa. nõ tã laudãdus ẽ princeps q reũ defendi sinat q̃ uituperãdus si secus fecerit: cũ iniustissimi sint: illi q reum indicta cã cõdẽnant. Fieri so. ut. s. reus defendatur: & cãm dicat. Patiẽtia abu. cõsimile est illud Ciceronianũ: quousq; tandem abutere patiẽtia nrã catilina. Lacinia. parte uestis extrema pene fimbriata cesuratiq; cõcisa. In al. apud qnti. li vi. ti. est de al. i quo tradit quẽadmodũ i altercatiõe ualet plurimũ acumẽ: & ut neq; iracũdus neq; turbidus neq; clamosus sit altercator.

Toga pallium. Ridiculum indicium Nõ liquet Præsto est Apparitores unde Lacinia

Excidit. ex ore cecidit Ver. tanq̄ nefas p̄rio exc idit ore. και συγερων ε ι και μωρος. I. & tu senex es & stultus: quid cōtēptus qd despicatus esse pōt eo pricipe: in quē talia cōuitia impune dicantur: & senex es & stultus hoc est interpretamentū est uerborū græcorum que in altercatione græculo exciderunt. Obscenitatis in fœ. re. de cūnilingo intelligendū esse censeo: q̄ obscenitas merito puniebat: quā multis epigrammatis insectatur Mar. Se. quoq̄ mamercū detestatur ancillarū menstrua ore hiante excipientem. & lactantius in morsum cūnilingorum & fellatorum dixit in. vi. de istis loquor quorum teterrima libido & execrabilis furor ne capiti qdē parcit non placet intelligas de libidine prepostera: q̄ & ipsa obscenitatis labe maculosa est.

Obscena libido.

Ab impo. ualentioribus & supra modū potentibus. ita ipotens tyrānus & fortuna impotēs dr̄. Scorta meritoria que mercede corpora p̄stituūt & iam superiores quā inferiores ptes oi libidinis genere p̄phanāt nundinato uēditoq̄ pudore: ita & pueri meritorii dicti qui ob mercedē p̄stituunt: quos catamitos dixit antiqtas. Audiri p te. tanq̄ indignū foret minimeq̄ ferendum: scorti testimoniū audiri aduersus equitis Romani dignitatē: nāq̄ fœminæ etiam p̄bate testimoniū dicere non pōt nisi in paucis admodū causis ut est in crimine lesæ maiestatis: scorta uero cū famosa sint tanto magis repelli dicunt a dicēdo testimonio pro testimonio aūt dixit eleganter & sciēter cum ista p̄cula p̄ sit in orōne latina maximæ uarietatis aliter enī dicimus: pontifices p̄ collegio decreuisse aliter p̄ castris depugnarū: aliter p̄ rostris p̄ tribunali: aliter testē introductū p̄ testimonio dixisse. quæ oēs dictiones neq̄ omnino similes sunt & pares neq̄ omnino diuersæ.

Impotens. Scorta meritoria. Meritorii pueri. Catamiti. Pro testimonio. Pro

excidit. και συγερων ε ι και μωρος. E quitem quidem romanū obsceniratis in fœminas reum: sed falso & ab impotentibus inimicis conficto crimine: satis constat: quum scorta meritoria citari aduersus se & audiri pro testimonio uideret: graphium & libellos: quos tenebat in manu: ita cū magna stultitiæ & sæuitiæ exprobratione iecisse in faciem eius: ut genam non leuiter perstrinxerit.

De officio censuræ: & gestis per eum. cap. 16.

Essit & censuram intermissam diu post Paulum Plancūq̄ censores: sed hanc quoq̄ inæqualiter uarioq̄ & animo & euentu. Recognitione equitū iuuenem plenum probri: sed quem pater p̄barissimum sibi affirmabat: sine ignominia dimisit habere dicens censorem suum. Alium corruptelis adulteriisq̄ famosum nihil amplius q̄ monuit: ut aut parcius ætatulæ indulgeret: aut certe cautius: addiditq̄. Q uare ei ego scio quā amicā habeas. Et quū orātib⁹ familiarib⁹ dempsisset cuidā appositam notā: litura tñ inquit extet. Splendidū uirū græciæq̄ p̄uinciæ pricipē uerum latini sermonis ignarū non mō. Albo iudicum erasit: s3 ēt in peregrinitatē redegit: nec quēq̄ nisi sua uoce: ut cūq̄ quis posset:

M. AN. Peregrinatis reum: qui peregrinitatis arguebatur: quum pro ciue se gessisset. Togatum. ut ciue3. An palliatum: pallio amictum ut peregrinum. Ex tabella ex scripto ut iam stultum iudicium adhuc nobilius esset. Eiulatu: tulis omnibus factus. Negauit præsto esse posse: nihil in tempestiuus leuiusq̄ pronunciari potuit. Puto licuit & hoc omnino minus stultum. Lacinia: togæ: quid lacinia sit diximus: και συγερων ε ι και μωρος & tu senex es & stultus. Obscenitatis in fœminas quod obsceno congressu illis abuteretur.

Impotentibus: ualde potentibus.

Malæ genæ

PHI. Graphium: stilum ferreum. Genam: malam intelligit: Pli. infra oculos malæ homini tantū quas prisci genas uocabāt: alias gena sign̄at palpebrā opimentūq̄ oculorū: idem p̄sces inquit & insecta nō hn̄t genas: ennius quoq̄ genas palpebras uocat illo uersu pādite sulcis genas & corde relinquite somnū. Perstrinxerit: uul nerauit læserit. Hanc quoq̄ inæqualiter: sicut in iudicādo fuerat maxīe uarius: ita in officio quoq̄ censorio exercendo p̄buit se inæqualē & uarietate inconstantē: ob hanc claudianā censurā dixit Sidonius: & Caligas Caii Claudii cēsura secuta est. Corruptelis. Plautus in asinaria: iis apud scortū corruptelæ & liberis lustris studet. Probri. de decoris atq̄ flagitii. Censorē suū: dictū p̄fecto censorium grauitatis & prudentiæ plenū: quo Claudius declarauit patres censores eē debere filiorū: & cēsorio supercilio atq̄ castigatoria seueritate uti ad illos coercendos: nam ut ait Sido. filios p̄ patria auctoritate monere debemus. Famosum: infamē. Ætatulæ. molliori & iuuenori ætati. q̄ p̄pensa est atq̄ p̄cliuis ad libidinē: ita Varro p̄perate uiuere puellæ quas sinit ætatula ludere. Aut certe cau. suppressius prudētiusq̄: iuxta illud triuiale: si nō caste saltē caute: cui consimile est illud Apule. quod nemo nouit pene nō fit: cæterū sapientē nec qdē peccaturū eē phi tradūt: ēt si peccasse eū dii atq̄ hoīes ignoraturi forēt: nō enī pœnæ aut infamiæ metu non esse peccandum sentiunt sed iusti honestiq̄ studio & officio: remoti uero ab illa perfecta sapientia peccare procliuius existimantur: cum latere posse id pctm̄ putauerint: immunitatēq̄ ex ea latebra sperauerint. Q uare ego scio: his uerbis ostendit Claudi. adulteria parum caute nec furtim exerceri ab eo iuuene: quem castigabat: cū eius amica sibi foret nota. Furta autem uenerea furtim clanculumq̄ exerceri debent: nec mysteria cupidinis sunt inuulganda: nam ut inquit Ouidi. præcipue cytherea iubet sua sacra taceri. Dempsisset: sustulisset detraxisset. Appositam notam infamiam & sugillationem: unde & notatus infamia dici solet ignominiosus: interdum nota accipitur in bonam partem: ut illud apud Ouidium: ille numantina traxit ab urbe notam. Litura: demo inquit notam: sed tamen uolo ut extet litura hoc est uestigium notæ: quæ reā declaret hunc olim fuisse notatum sugillatumq̄. Albo: in quo nomina iudicum perscripta legebantur: repetes que supra explicauimus de albo iudicum decurionum & pontificum. In pere. rede. inter peregrinos numerari uoluit: tanq̄ ciuitate Ro. dignus non esset: qui latine loqui nesciret.

Ætatula. Sapientem non peccaturum. Nota. Litura.

Ac sine pa. laudandus merito uel ob hoc Claudi. est qui noluit quēq̄ ex ordine iudicū rōnem uitæ suæ reddere per aduocatum: sed ut ipsemet suamet uoce causam suam tutarentur: sine causidicis ut inquit eleganter Columella: fœlices olim fuerunt futuræq; sunt urbes. Rationem uitæ reddere: olim Amasis ægyptiorum rex legem condidit saluberrimam: ut quisq; quot annis apud præsidem rationem uitæ redderet: demonstraretq; unde uiueret: aut quo quæstu sustentaretur: q hoc non faceret ut is morte afficeretur: hanc legē Solon ab ægyptiis transtulit ad athenienses; quam illi: ut inquit Herodo. in euterpe: q sit castissima assidue usurpant: etenim homines honestatem sectabūtur; suppressius cautiusq; peccabunt memores rationē uitæ esse reddendam: utinam hæc lex in patria nostra seruaretur: pfecto iuuenes qui luxu difluunt ad frugalitatem uerterētur. Ac sine cōmeatu: non petito tēporali abscessu: qui cōmeatus dicitur lege militari milites puniuntur q sine cōmeatu castris excedunt: hinc Liuius taxans exercitū Annibalis tanq̄ luxuriosum nimis factum & parum obsequibilem ait: sine cōmeatibus magna pars ab signis dilabebant: neq; aliæ latebræ q̄ Capua desertoribus erant.

Sine causidicis fœlices urbes

Lex optia reddenda rōne uitæ

Cōmeatus

ac sine patrono rationem uitæ passus est reddere. Notauitq; multos & quosdam inopinantes & ex causa noui generis: qd se inscio ac sine commeatu italia excessissent. Quendā uero & quod comes regis in prouincia fuisset: referens maiorum temporibus. Rabirio posthumo Ptolemæum Alexandriam crediti seruandi causa secuto crimē maiestatis apud iudices motum. Plures notare conatus magna inquisitorum negligentia: sed suo maiore dedecore innoxios fere repperit: quibuscūq; cœlibatum: aut orbitatē: aut egestatē obiiceret: maritos: patres opulentos se probantibus. Eo quidem qui

M. AN. In faciem: claudii. Perstrinxerit: impegerit nunc alioquin perstringere percurrere radere est. Intermissam censuram. Vario: inconstanti nec eodem circa crimina affectu. Probri: criminis infamiæ. Cēsorem: patrē. s. qui p censore illi esset. Aetatulæ: teneræ ætati. Cur scio quā amicam: admonere id certe fuit ut cautius adulteria sectaretur. Not. s. ignominiam. Litura extet ut monumentū ignominiæ esset irrogatæ: s; precario remissæ. Ex al. iu. in albo ut diximus iudicum: noia conscribebantur. In pe. sede. ciuitate adempta p peregrino habuit. Cá no. gene. noua quadā de causa & ob quam nemo unq̄ antea notatus esset. Quod se inscio: & hæc causarum una. Quod comes regis: quod regem comitatus esset: sed quem regem non dicit.

PHI. Rabirio posthumo. Caius Rabirius posthumus Ptolemæo regi Alexandrino: cum regno pulsus Romam uenisset: egenti & roganti grandē pecuniā credidit: cui & regnāti crediderat absens: nec solum suā pecuniā credidit sed etiam amicorum: postq̄ autē in regnū reductus est Ptolemæus: Alexandriā pfectus est posthumus causa pecuniæ exigendæ; ubi dioecetes fuit regius hoc est dispensator: dictio mendosa est apud Cicero. in oratione pro Rabirio posthumo: nam non dioecetes sed diogenes in plerisq; oibus codicibus legitur: præterea coactus est suscepta regia dispensatione uestitum habitumq; mutare: ex hoc accusatus tanq̄ maiestatē po. Ro. læsisset: & a Cicerone defensus: pp̄ter hunc opinor dictū ab eodē Cicerone in principio epistolarū ad lentulū: res agitur per eosdem creditores: per quos cum tu aderas agebatur: namq; nomine creditorum priuatim Rabirius posthumus significatur: qui pecuniam credebat regi Alexandrino: sensus autem Tranquilli hic est: quendam ob id notatum fuisse a Claudio nouo genere notationis ob hoc solum: quod regem externum comitatus fuisset: tanquā indecorum esset Romanos ciues comites asseclasq; fieri regum: allegauitq; exemplū Rabirii posthumi: qui factus fuerat reus maiestatis dum sequitur Ptolemæum Alexandriam ex urbe reuertentem uerum ut ait Cicero: uis quæ omnia frāgit coegit posthumum etiam inuitum causa seruandæ pecuniæ creditæ Ptolemæum subsequi & eius fieri dispensatorem. Crediti. pecuniæ creditæ. Notare: nota ignominiosa signare.

C. Rabirius posthumus.

Dioecetes

Correctus locus ciceronis.

Inquisitorū negligentia; sæpe numero inquisitores: quibus aliquid inquirendum uestigandūq; mandatur: p negligentiam & incuriam peccare nos faciunt: ita Claudius inuentus est uanidicus & dedecorosus: dum credit uera esse: quæ sibi referebantur ab his: quibus inquirenda hoc genus crimina commiserat negligēter somniculoseq; inquirentibus: sic etiam Senecā: si Quintiliano reprehendenti credimus: errauit deceptus ab his: quibus inquirenda quædā mandabat. Cœlibatum: singula singulis opponenda: nam cœlibatum ad maritos: orbitates ad patres; egestatem ad opulentos referre debemus: cœlibatus autem significat abstinentiam rei uxoriæ: uitamq; sine matrimonio: & cœlebs is dicitur qui caret uxore. Quintilianus deridet modestum: qui quia cœlio Saturnus genitalia absciderit; cœlites apellatos ait qui uxore careant: Gabinius ingeniose sibi uisus est dicere cœlibes dici ueluti cœlites. Priscianus quoq; ait cœlebs dicitur quasi cœlestium uitam ducens. Hieronymus libro secundo contra Iouinianum cœlibibus nomen inditum esse autumat quodo cœlo digni sint qui coitu careant; uidenturq; hi omnes accipere cœlibes non tam pro uxore carentibus; quam pro castis & omni uenere abstinentibus: sed nescio an satis exactæ satisq; significanter locuti sint: namq; apud eos qui puriter & latine loquuntur cœlibes pro his qui uxore careant usurpantur: etiam si in concubinatu concubinas haberent: de cœlibatu sic ait Martianus capella; constituit inquit Mercurius pellere cœlibatum: quem locum allegans Fulgentius placiades exposuit cœlibatum esse uirginitatis abstinentiam: maritum & cœlibē inter se opponi docet hic Tranquillus & Quintilianus libro quinto sic scribens: pater an filius. ciuis an peregrinus: liber an seruus maritus an cœlebs: parens liberorum an orbus sit. Boetius & dialectici hæc affecta appellant: quæ se e regione respiciunt: cœlibes autem opere censorio puniri solebant sicuti docet Valerius in titulo de nota censoria; & Cicero sic scribens in legibus de officio censorum: cœlibes esse prohibento. Orbitatem: quod filios. s. non haberent: de orbitate hac Statius; orbitas omni fugienda nisu. Plinius ait orbitatem fuisse in auctoritate summaq; potentia; orbi enim captabantur ab hæredipetis; & ut auctor est Marcellinus: orbi & cœlibes colebantur.

Seneca deceptus ab inquisitionibus

Cœlibatus

Cœlibes unde.

Maritus & Cœlebs opposita.

Affecta

Homicida fui.

Sibi uim intulisse:scribit Aristoteles in.v.ethicorum:eum qui semet occidit: sibi quidem iniuriam non facere:
quia uolens id patitur sed ciuitati:cuius partem tollit:est enim ciuis particula ciuitatis. Essedum: de essedo cur
ru & essedariis copiose scripsimus in superioribus & in secundo Propertii commentario. Argenteum; Plinius
in.xxxiii.taxans Romanā luxuriam ait:at nos carrucas ex argento celare inuenimus:idem in eodem memorat cur-
Sigillaria rus argenteos aureosq; mithridatis eupatoris fuisse translatos in triumpho magni pompeii. Ad sigillaria:no-
men est uici in quo sigilla hoc est simulachra pusilla uendebantur:unde & sigillaria pro festiuitatis nomine & si-
gillaritia munera; de quibus suo loco
diximus:in uico sigillariorum uenale
fuisse essedum significat de quo uico
sic meminit Gellius libro quinto apd'
sigillaria forte in libraria ego & Luci-
us Paulus poeta uir memoria nostra
doctissimus.consederamus. Con-
cidi: frāgi & in frusta p̄ticulasq; secari
M.AN. Rabirio posthumo: p
quo bis Cice.orauit. Motū crimen
crimini datū: Inquisitorū eoruz qui
negligenti inquisitione temere quorū
dā crimina detulissent. Cœlibatuz
cœlibem uitam & connubii exptem.
Orbitatem: quod certe ineptius
fuit quum illud cōsilio:hoc casu euenire possit:nisi orbitatem simpliciter accipias p sterilitate quadam connubii
ue detrectatione. Obiiceret:probro & crimini daret. Maritos pa.opu.singula singulis referenda eodem or-
dine quo crimina intentata. Essedum:uehiculum. Ad sigil. Gellius quum in sigillariis sederemus.

sibimet uim ferro intulisse arguebatur: illesum corpus ueste deposita ostentante. Fuerunt & illa in censura eius notabilia quod essedum argenteum sumptuose fabricatum ac uenale ad sigillaria redimi: concidiq; coram imperauit: quodq; uno die.xx.edicta proposuit: inter quæ duo quoruz altero admonebat ut uberi uinearum prouentu bene dolia picarentur: altero nihil æque facere ad uiperæ morsuz q̄ taxi arboris succū

De expeditione eius britannica & triumpho. *cap.17.*

EXpeditionē unā oio suscepit:eāq; modicā quū decretis sibi a senatu ornamentis triumphalibus leuiorem maiestati principali titulum arbitraretur: uelletque

Dolia PHI. Bene dolia picarent̄:dolia uasa sunt grādia fictilia: q̄bus uina recōduntur:docet Pli.in.xiiii. queadmo
Impicare dū uentrosa ac patula minus utilia sunt:hæc aūt pice intus linebant̄:quod picare dicit̄ & impicare apud columel
Picatū ui- lam:unde & uasa picata.Pli.picari oportere ait protinus post ortum caniculæ:coopercula uero doliorum medi-
num. cāda mastice ac pice:quinetiā uinū ipsum pisce prisci condiebant:idq; picatū uocitabāt:cuius conditura traditur
a Columella lib.xiii.agricolatiōis.& Pli.dixi pice & resina cōdire musta uulgare italiæ est.idē in.xxiii.uinū rubrū
magis cōstringit magisq; calefacit:innocētius pice sola conditū:erat & picatū aliud: qđ sponte naturæ suæ picis
saporem resipiebat:& hoc in agro uiēnēsi peculiariter nascebat̄.Plinius;iā inuēta uitis per se in uino picem habēs
resipiensq; uiēnēsem agrum:de hoc genere uini intellexit Martialis illo uersu:hæc de uitifera uenisse picata uienna
pix autem brutia & nemeturica laudant̄ ad uini cōdituras.Columella dolia refert ante.xl.uindemiæ diem pican-
da esse picariq; dicit debere pice feruentissima infusa: & quod distillauit in fundum aut quod in lateribus hæsit
Radula curuata ferrea radula ducendum:est autem radula instrumentum ferreum a radendo dictum unde pix ipsa radu
Radulana lana cognominata:quæ radula eraditur:obiter emendemus mendosam Plinii dictionem ita enim in.xiiii. passim
pix scriptum est:rabulana pice ac resina condire musta:cum radulana legendum sit & rabulana expungendum: de do
Locus pli- liis uinariis scribunt iurisconsulti hæc:uino legato cum uasis dolia legata non sunt: quia scilicet ea mente uinum
nii. in dolia condimus:ut ex his postea uel in amphoras uel in cados diffundamus & hoc est:quod uinū diffusum no
Vinū diffu minatur a doctis:Iuuenalis ille capillato diffusum consule potat: qui uersus a grammaticis uacanter & ociose so-
sum let non tam explicari q̄ implicari. Iulianus titulo de uerboruz significatione ait:dolia tam diu esse in uasis uinariis
ponenda:q̄ diu uinum habuerint; cum sine uino esse desinerent in eo numero non esse: quoniam ad alium usum
transferri possunt:diminutiuum dolii est doliolum:unde & locus Romæ dictus doliola:ex eo quod condita in do
liis sacra Romanorum:illic defossa fuerunt in bello gallico a flamine quirinali uirginibusq; uestalibus; auctor Li-
ui.in.v.Mar.autem Var.doliola esse ait ad cloacam maximam:diciq; a doliolis:in quibus essent ossa cadauerum
Alii q nummæ pompilii religiosa quedam post mortem eius essent infossa doliolis:a dolio uasa doliaria nuncu-
Doliola pata.Plau.anū uentriosam & suffarcinatam festiuiter appellat doliarem.
Doliaria Ad ui.mor.ut ait Luca.morsu uirus habent fatumq; in dente minantur:pocula morte carent: quidam uiperis
uasa utuntur in cibis:ut ait Pli.li.undetrigesimo:quatuor digitorum mensura a cauda & a capite precisa exemptisq; in-
teraneis. Anto.musa uiperas edendas dabat:cum incidisset ulcera insanabilia: miraq; celeritate persanabat:uipera
porcelli modo inassata medetur iocinorū doloribus:cōstat cōtra oim serpentiū ictus; q̄uis insanabiles ipsarū ser
Taxica to- pentium exta imposita auxiliari:eosq; qui aliqñ uip as iecur ederint nunq̄ postea feriri a serpente. Taxi suc. ab ar
xica. bore taxo taxica dici putant uenena:que nunc toxica dicimus:uasa uiatoria ex taxo uinis facta mortifera fuisse com
Fructus pertum est arbor est baccifera:ut inquit Plini.cuius baccis in hispania precipue uenenum lætale inest. de taxo scri.
taxi abunde Theophra.in.iii.de plantis ubi refert taxi fructum esse rotūdū:faba paulo maiorem: colore ruffum tactu
mollem. Si iumenta taxi folia comederint emoriuntur:si ruminantia nihil patiuntur:dicebat Clau.succū taxi pre-
sentissimū esse remediū ad uiperæ morsum:fortasse quia uenenū ueneno retūdit̄ atq; expugnat̄: sicut aconitū col
luctatur cū ueneno:quod inuenerit in hoie:& ita duo uenena in hoie cōmoriuntur ut ipse hō supsit. Auicē. refert re
media non pauca ad morsus uiperarū:nulla facta mentione huiusce claudianæ medelæ: cum primis ait coagulū
ceruinum & leporinū esse salutaria:laudat & rutā Siluest.stercus caprinum in potu datum:succuz anagallidis. suc
cum porri:& corticem aristolochiæ. Leuiorem titu aliud est triumpho decorari aliud triūphalibus ornamē-
tis:nā multi ornamēta triūphalia cōsecuti sunt:q nūq̄ tn̄ triūpharūt:q aūt essent ornamēta triūphalia alibi docui

mus:titulus aūt ornamētorū triūphaliū uisus est Clau. leuior ꝗ maiestati pricipis cōueniret:ideoq; expeditionē (bellicā suscepit.

M. AN. Bene do. pica. quasi uero priuati cōmodi ciues publico edicto admonēdi essent:qd dolia picarent Pli. uerba demerāt doliis dū taxat inqt uasisq; cæteros utilis lentore ab alia pice differens cato ante uindemiā uasa lauentur corbulæ sarciantur picentur dolia. Taxi arb. suc. neq; hoc minus ridiculum medicinæ precepta per edictū populo demerare:ut certe qa titulus ipsi arbori ut pli. ait inest succus ex baccia est precipuū uenenū:sunt qui uenena inde toxica putent dicta quasi taxica in Arcadia tā pñtis est ueneni ut siqui dor

iusti triumphi decus unde acquireret: Britanniam potissimū elegit: neq; tentatam ulli post diuum Iulium: & tunc tumultuantem ob non redditos transfugas. Huc cum ab hostia nauigaret: ueheměti circio bis pene demersus est: prope liguriam iuxtaq; stœchadas insulas. Quare a Massilia gessoriacū usq; pedestri itinere confecto: inde transmisit: ac sine ullo prelio aut sanguine intra paucissimos dies parte insulæ in deditionem recepta: sexto ꝗ profectus erat mense Romam rediit triumphauitque maximo apparatu: ad cuius spectaculum commeare in urbem non solum præsidibus prouinciarum permisit: uerum etiam exulibus quibusdam: atque inter hostilia spolia naualem coronam fastigio palatinæ domus iuxta ciuicam fixit; traiecti & quasi domiti oceani insigne.

miant sub ea cibum ue capiāt moriantur & uasa uinia ex ea arbore fctā mortifera fuisse in gallia cōpertum ē græci ut sensus ait eam similacē uocār potuit quod ad ædictū attinet Clau. simpathiam aliquā secutus uideri: nam ut contraria contrariis sic similia similibus curant. Maiestate princi. qua principis maiestatem diceret.

PHI. Iusti triūphi: legitimi & magni: Plinius opere iusto temporū nostrorum historiam orsi: & iustum prœlium: & iustum exercitū historici dicunt magnū. Virgi. uero in eodē significato non iustum dixit sed iniustū: sic eñ ait in georgicis: iniusto sub fasce uiam dum carpit: Ascon. iustas inimicitias apud Ciceronem pro magnas exposuit: subiunxitq; magnas dixit: ut econtrario Vir. iniusto sub fasce uiam dum carpit. Iustus magnus.

Post diuum Iulium: primus omnium Romanorum diuus Iulius cum exercitu britanniam ingressus potest uideri ostendisse posteris eam insulam non tradidisse: caligulam cogitasse de intranda britannia satis constat: ni uelox ingenio mobilis pœnitentia fuisset: Claudius uero transuectis legionibus auxiliisq; eam expeditionem suscepit: auctor Cor. Tacitus in lib. de uita Iulii Agricolæ. Vehementi Circio: circius uētus est peculiaris galliæ narbonensis: de quo hæc gellius: galli uentum ex sua terra flantem: quem sæuissimum patiuntur: Circium appellāt a turbine opinor eius ac uertigine. Marcus Cato Cercium dicit non circium: cuius uerba hæc sunt uentus cercius cum loquare buccam implet: armatum hominem: plaustrum oneratum percellit: de circio Lucanus: solus sua litora turbat Circius: & tuta prohibet statione monechi. Seneca in. iiii. quæstionum: a tabulus apuliam infestat: Calabriam lapix: Athenas sciron: Galliam Circius: addit Plinius in. ii. hunc uentum Circium non solum in reliquis cœli partibus esse ignotum: sed nec quidem Viennam eiusdem prouinciæ Galliæ ciuitatem attingere. Circius Circium

Prope liguriam: Plinius italiæ descriptionem orditur a liguria: cuius finis est fluuius macra. celeberrimum oppidum genua: refert Liuius libro undequadragesimo liguriam prouinciam ante omnes alias acuisse Romanam uirtutem: cum ligusthinus hostis uideretur esse natus ad continendam Romanis militarem disciplinam Virgili. de liguribus: assuetumq; malo ligurem: olim capillati fuerunt ligures nunc tonsi: ex quo illud Luca. & nunc tōse ligur: ligures bellicosos fuisse testis quoq; Plutar. in æmilio. Ligures

Stœchadas: stœchades insulæ tres numero sunt in Rhodani ostio uicinæ massiliensibus: propter ordinē quo sitæ sunt ita nuncupatæ: græci enim stichon ordinem dicunt & uersus: nomina stœchadum: ut inquit Plini. in tertio sunt hæc. prote. mese. hype. latine dici possunt: prima media ultima: stœchados singulariter protulit Lucanus illo uersu: uenerat in fluctus rhodani cum gurgite classis stœchados arua tenens. Schœcadei

Gessoriacum: scribit Plinius in. iiii. gessoriacum littus esse gentis morinorum: qui a Virgilio extremi hominū dicuntur: unde traiectus breuis est in britanniam, hodie uulgo cales nuncupatur. In deditionē recepta: auctor est Cor. tacitus. Claudium assumpto in partem rerum Vespasiano domuisse gentes britannicas regesq; cepisse Eusebius quoq; cronographus sic inquit: Claudius de britannia triumphauit & orchadas insulas Romano adiecit imperio. Commeare uenire. Præsidibus permisit: cum alioquin præsidi abnoctare non liceat extra prouinciam permisit presidibus Claudius: ut Romam uenire possent causa spectandi triumphum: nam ut inquit eleganter Marcianus iurisconsultus: illud obseruandum est: ne q prouinciam regit eius fines excedat nisi uoti soluēdi causa. Naualem coronam: corona naualis est: qua donari solet maritimo prœlio: qui primus in hostium nauem ui armatus transiliuit; ea quasi nauium rostris insignita ex auro fieri solebat; auctor Gellius in. v. Plinius in. xvi. rostratas appellat; quas in duobus maxime celebres fuisse prodidit. M. Varrone scilicet & Marco agrippa: hinc illud Maronianum: tempora naua li fulgent rostrata corona. Fastigio: parte sublimiori eminentiorique. Gessoriacum. Morini Corona naualis. Rostrata corona.

Palatinæ domus: Imperatoriæ Cæsarumque. Plinius ait palatinas domos Cæsarum fuisse repletas signis probatissimis. Iuxta ciuicam: scilicet coronam; quam imprimis imperatores accipiebant; eamq; figebant in uestibulo: sicuti latius explicatum est in Tiberio.

M. AN. Transfugas: adminio cinobellini regis filium: qui cum multis ad Caligulam transfugerat. Vehementi circio: est is uentus narbonensi galliæ clarissimus: nec ullo ut Plini. ait uiolentia inferior ostiam plerumq; recto ligustico mari perferens. Stœchadas insulas: sunt hæ ante rhodani ostia tres numero pro te: me se & hipe: ab ipso ordine quo iacent dictæ; Plinius est auctor. A massilia: Strabo isthmum esse ait: quia Narbonēsi

mar l oceanum submoueat tribus milibus stad. arctiorem. Gessoriacum; Plinius gessiacum Pagum appellat Morinis propinquum quos Maro ad oceanum posuit extremique hoim Morini. Hostilia spolia: quae in aperto suspenderat. Naualem coronam: cuius formam in Augusto expressimus. Iuxta ciuicam: cuius ppetuo habēde usus iam antea fuerat imperatoribus concessus: Plinius dedit hanc Augustus coronā Agrippae: sed ciuicam a genere humano accepit ipse: & rursus ciuicae coronae militū uirtutis insigne clarissimū iampridē uero & clementiae imperatorum postquam ciuilium bellorū profanatione meritum coepit uideri ciuem non occidere.

Currum eius Messalina uxor carpento secuta est: secuti & triumphalia ornamenta eodem bello adepti: sed caeteri pedibus & in pretexta. Crassus frugi equo phalerato & in ueste palmata: quod eum honorem iterauerat.

De cura urbis & annone. cap. 18.

VRbis annonaeque curam sollicitissime semp egit. Q uū Aemiliana pertinacius arderent in delibarorio duabus noctibus mā sit: ac deficiente milituū ac familiarum

PHI. Currum: triumphalem.
Carpento: tanq̄ carruca matronali: carpenta ab euandri matre carmente dicta fuisse alibi docuimus: usus carpentorū peculiariter fuit foeminis in urbe cōcessus. In pretexta. pretexta t. l. secuti sunt: autor ē Eutropius Claudiū deuicta britānia p Cn. sentium & aulū plautium illustres & nobiles uiros triumphū celebrem egisse: q circa quosdam amicos tam ciuilis extitit: ut etiam plautium nobilem uirum qui in expeditione britānica multa egregie fecerat: triūphantē ipse psequeret: & conscendenti Capitoliū leuus incederet.
Piso frugi — Crassus frugi: primus apd Roma. Luci. piso cognominatus est frugi. Cice. in tuscula. qstioni. reliquas
Frugalitas. — etiam uirtutes frugalitas cōtinet: quae nisi tanta esset: & si his angustiis qbus plerique putāt teneret: nunq̄ esset Lucii pisonis cognomen tantopere laudatū graeci Χρησυμους hoīes appellant: quos latini dixerunt frugi noie indeclinabili: hic a Martiale dictū: tā frugi Iuno uellet hēre Iouā. Donatus frugi utile interp̄tat tanq̄ frugibꝫ nihil sit utilius: boni serui peculiariter frugi nūcupabant q̄si utiles & necessarii. Plau. atque ita seruū par ut frugi sese istituere: in crassorum quoque familia fuisse cognomentū frugi indicat hic Tranqllus & Spartia. cū ait. Crassum frugi occisum fuisse a procuratore Hadriani iniussu ipsius quasi res nouas molientem. Phalerato: phaleris ornato. In ueste
Frugi
Palmata uestis — palmata: uestem hanc triumphantium fuisse docet Auso. in panegyrico sic scribens: palmata uestis ut in pace cōsulis est: sic in uictoria triūphantis: eiusdem. meminit Liuius libro. x. cum de ornamentis triumphalibus loquens ait: quos uos sellis curulibus toga praetexta tunica palmata: & toga picta & corona triumphali: laureaque honorauerītis: palmata ut refert. Seruius utebantur illi qui palmam merebantur: unde palmata dicta: hinc illud Luculenter dictum a Sidonio in panegyrico: post palmam palmata uenit: non praetereundum est quod tradit Iulius capitolinus: qui de gordiano scribens ait: palmatam tunicam & togam pictam primus Romanorum priuatus suā propriam habuit: cum ante imperatores etiam de capitolio acciperent uel palatio. Aemiliana pertinacius arderent Mar. Varro libro tertio de re rustica mentionem facit Aemilianorum aedificiorum cum sic inquit: qd enim
Aemiliana.
Aemilia gens unde. — extra urbem aedificium nihilo magis est uilla q̄ eorum aedificia qui habitant extra portam flumentanam: aut in Aemilianis: Aemilianorum quoque meminit Corne. tacitus his uerbis: plus infamiae id incendium habuit: qa praediis tigillini aemilianis prorupuerat: uidentur autem aemiliana dici a familia aemiliorum: quae Romae fuit honestissima uetustissimaque a sermonis lepiditate dicta: quam graeci Aemiliam appellant: aemilianus uocitatur Africanus minor quasi aemilii filius: qui per adoptionem insertus fuit familiae Scipionum: qui sentit aemiliana ab aemilia uia nuncupari male sentit: cum ab placentia Ariminum usque perducta sit aemilia uia ab aemilio consule: qui legit aequimeliana perperam legit a scriptoque recedit. In diribitorio: hunc nodum qui enodauerit non sat scio sicut alia multa dissimulanter praeterita sunt ego existimo legendum esse in delibatorio sicut emaculatus codex habet: erat autem delibatorium locus delibationibus accommodatus: cuius conditor fuit Mar. Agrippa: cuius apud Plinium nostrum mentio fit libro. xvi. na. historiae uerba: Plinii adscripsimus quae sunt haec fuit & memoria nostra in porticibus septorum a Mar. Agrippa relicta aeque miraculi causa: quae delibatorio superfuerat uiginti pedibus breuior sexquipedali crassitudine: qui doriuatorium corrigendum esse autumant accipiuntque pro castello inductibus aquarum deformato: hi commenticiam dictionem & nusquam repertam denuare moliuntur. igitur legas uelim meo quidem periculo delibatorium: ut sit sensus. Claudium ardentibus Aemilianis mansisse p duas noctes in delibatorio loco scilicet Aemilianis proximo ut sua praesentia & cura ad incendium restinguendū homines incitarentur: quantum ex uarronianis uerbis & Plinianis coniectare possumus Aemiliana & delibatorium erant in campo martio prope septa & uillam publicam: ita ut ardentibus Aemilianis merito Claudius mansserit in delibatorio: illinc que incitauerit restinctores incendii: quod si legas in diribitorio: sicut plerique omnes lectitare consueuerunt expones pro ministratorio hoc est pro loco: in quo ministri diuersantur: quos diribitores appellant: qua dictione usus est Apuleius in secūdo de asino aureo cum ait: diribitores plusculi splendide amicti: fercula copiosa scitule subministrata: Amianus quoque Marcellinus sic scribit libro historiarum duodetrigesimo: dū haec in castris constantii quasi per lustra aguntur & scenam & diribitores uenum datae subito potestatis praecium per potiores diffundit. Plinius in epistolis paedagiū appellat: id quod diribitoriū dici uidet: απο των παιδων idest a pueris & ministris: prior sententia magis placet ut legas in delibatorio.
Scipio
aemilia uia.
Delibatorium
Diribitorium
Diribitores
Paedagiū.

M. AN. Messalina: ex qua octauiam & filium quem germanicum primo mox britannicum appellauit. Iu. ostenditque uterum generose britannicae uentrem. Crassus fru. frugi cognomen est sic in galba Piso: inquit frugi licinianum cuius gentis crassum fuisse suspicari libertinam Crassi in licinia familia fuere credo fuit pisonis pater & quem postea Nero ut Cor. ait occidit. In ue. pal. triumphale toga qua triumphantes utebantur eratque ea picta

& togæ Iouis similis ab eo palmata siue palmaris dicta: quod ea utebantur: qui palmam .i. uictoriam meruissent.
Aemiliana. æquimeliana potius ædificia .s. æquimelio circumiecta fuit equimelium in parte urbis ad busta gallica quo .s. gallorum qui in urbe perierunt ossa sunt in unum collata eius loci Liuius & Varro meminerunt: æquimeliana igitur aut certe ædificia deflagrasse accipias qua urbs in æmiliam mittit quod non probo.

PHI. Auxilio: ad ignem restinguendū. Fiscis: marsupiis atq; crumenis: sunt enim fisci auctore Pediano nummorum receptacula: sicut & fiscinæ & fiscellæ: de hoc alibi: copiose dictum satis est: Cicero reperiebam fiscos complures cū pecunia siciliensi a quodam senatore ad equitem Romanum esse translatos. Fisci.

turba auxilio plebē per magistratus ex omnibus uicis cōuocauit: ac positis ante se cū pecunia fiscis ad subueniendū hortatus est repræsentaturus pro opera dignam cuiusq; mercedem. Arctiore autem annona ob assiduas sterilitates detentus quondā medio foro a turba conuiciisq; ac simul fragminibus panis ita instratus: ut ægre nec nisi postico euadere in palatium ualuerit: nihil non ex eo cogitauit ad inuehendos etiā in tempore hiberno cōmomeatus. Nam & negociatoribus certa lucra proposuit suscepto in se damno: si cui quid per tempestates accidisset: & naues mercaturæ causa fabricantibus magna commoda.

De uacationibus per eum concessis. cap. 19.

Constituit ꝑ conditione cuiusq; ciuis uacationem

Repræsentaturus: in præsentia & sine cunctatione exhibiturus. Arctiore: egestate rei frumētariæ: quo tempore constat .xv. tantū dierum alimenta urbi superfuisse.

Detentus medio foro. Cor. Tacitus nec occulti tantum questus: sed iura reddentem Claudiū circumuasere clamoribus turbidis: pulsumq; in extremam fori partem ui urgebant: donec militum globus infensos prorupit.

Instratus: coopertus impetitus & ut legitur ab Orosio infestatus. Aegre: difficulter. Postico: quod Trāquillus posticum uocat: id elegāti uocabulo pseudothyrum quasi falsū hostium Paulus Orosius appellat: cuius uerba hæc sunt ex lib. vii. quibus historia hæc explicatur: uerūtamen sequenti anno tāta fames Romæ fuit: ut medio foro imperator correptus a populo conuitiis & fragminibus panis turpissime infestatus ægre per pseudothyrum in palatium refugiens furorem excitatæ plebis euaserit: quin etiam parens Romani eloquii. Mar. Tullius pseudothyrum latinitate donauit sic scribens in uerrinis: ea quemadmodum ad istum postea per pseudothyrum reuertantur tabulis uobis & testibus iudices planum faciam. Amianus quoq; Marcellinus eadem dictione usus est his uerbis socrus commisceri sibi generum flagrans eius amore non impetraret ut ferebatur per palatii pseudothyrum introducta: posticum autem hostium esse in parte ædium posteriore testis est uel ille uersus oratianus atria seruantē postico falle clientem. Plau. in trinūmo usus est postici diminutiuo: sic enim ait: posticulum hoc recepit cum ædes uendidit. Interdum adiectiuum est ut apud Ausoni. sic scribentem: postico uulnere fossor: dicitur & postica fœ. genere. Marcellinus per posticam ingressus refertam inuenit confluente ex finitimis uirili & muliebre sexu. In alia significatione postica significat partem templi cœlestis uergentem ad septemtrionem: ut docet. M. Varro. Commeatus: cibaria & rem frumētariam. Negociatoribus scilicet frumentariis. In se damno: ut iactura redundaret in ipsum principem si negociatores frumentarii ui tēpestatis frumenta amisissent: simile est illud quod tradit Liui. lib. xxiii. ab origine urbis: quod scilicet olim societas publicanorum conduxit præbenda ea omnia: quæ ad exercitum hispaniensem opus essent hac conditione: ut quæ nauibus imposuissent ad hostium pericula tempestatesq; in publico essent. Magna commoda repete illud uerbum proposuit: melius enim cum superioribus connectitur: q̄ cum inferioribus. Mercaturæ: potissimum frumētariæ: Mercatura si tenuis est sordida putanda est. ut sentit M. Tullius in primo de officiis. Sin magna & copiosa multa undiq; apportans non est admodū uituperāda. præstat Mercaturis rem quærere: ut inquit optime. M. Catoni tam periculosum sit. Vacationem legis papiæ: papiam legem Iuliæ legi de adulteriis e regione oppositam fuisse indicat Ausonius illo uersu: Papia lex placuit Iulia displicuit: hæc autem lex tempus præscribebat: quo nuptialia celebrari deberent. Hinc illud est Senecæ in libris naturalis philosophiæ: quid ergo est ꝙ apud poetas salacissimus Iuppiter desierit liberas tollere utrum sexagenarius factus est: & illi lex papia fibulam imposuit: in codicibus Lactantii hæc Senecæ uerba repetentis mendum est: namq; passim legitur fabulam uel tabulam imposuit: cum legendum sit fibulam imposuit: fibula enim utimur ad coercenda genitalia: de qua alibi diximus. Seuerus imperator leges papias exclusit: quas Tertullianus in apologetico uanissimas appellat: cum ante cogant liberos suscipi q̄ Iuliæ matrimonium contrahi: a Papo cōditore dicta lex papia: quæ cum multa haberet capita: In his unū erat: quo continebantur iura patronorum sicut meminerunt iurisconsulti: unde & libro. iii. institutionum sic scriptum legimus postea uero lege papia adaucta sunt iura patronorum qui locupletiores libertos habebant cautum est enim ut ex bonis eius qui sestertiorum centum milium patrimonium reliq̄rat: uirilis pars patrono deberetur: scri. Gel. se inuenisse papiam legem qua cauetur de capienda uirgine uestali. In codice imperatorio copiosa mentiō fit de lege papia: circa obseruationem caducorum: quam in multis capitibus emendatam fuisse a ueteribus testatur Iustinianus cum nimis rigida foret: ex quo & ipse papiæ legi derogat ueluti austeriori.

Pseudothyrum. Posticum. Posticulū. Postica. Mercatura. Lex papia. Emaculatus locus. Lactantii. Fibula.

MAN. Diribitorio: multum diuq; elaboraui quid diribitoriū esset intelligere: nec ex uaria lectione ad hāc diem contigit id discere tradet fortasse id alius uerum ne omnino intactum locū præterramus libet ut in plerisq; aliis suspicari quando neq; nostri neq; græci auctores: quos uidimus id tradant librariorum incuria deprauatam esse dictionem: ut uno alteroq; elemento ob soni uicinitatem inuerso pro diriuatorio diribitorium scripserint: laxi næ enim Tranquillus diriuatorium appellare potuit: ædificium in aquæ ductibus quod castellum alii uocant:

unde aquae in diuersas urbis partes corriuabantur: ut Vlpianus & iabolenus iure consulti aperte demonstrant: quibus Pli. & Frontinus astipulantur ut sit sensus spectauit Claudius incendium ex diriuatorio idest castellorum uno quippe quam erant ad. cxxx. numero ac complura cultu magnifica & operibus altisque locis sita ut Frontinus ait adeo ut in palatio quoque fuisse colligere possis: unde suo arbitrio uno pluribusue locis laboranti per biduum urbi aquas subministrari iuberet: sunt scio qui pro domus parte accipiant: sed qualis ea fuerit: unde dicta non expediunt: Apuleius diriuitores inquit plusculi splendide amicti fercula copiosa scitulae subministrata: quibus uerbis apparet locum diriuitorium esse potuisse ubi conuiuia pararentur: sed id nomen ut dixi non memini apud quempiam me adhuc legisse. Arctiore: angustiore cariore. Conuitiis: probrosis uerbis. Fragminibus: frustis. Instratus: coopertus. Postico: hostio posteriore parte aedium: posticum ueteres dixere posticam & posticulam: Apuleius per quandam breuem posticulam. Inuehendos: deportandos.

legis papiae Pompeiae: Latinis ius quiritium. Foeminis ius quattuor liberorum: quae constituta hodie seruantur.

De operibus publicis per eum factis.

Opera magna potiusque necessaria quam multa perfecit:

Magna commoda: haec cum iis quae sunt in fronte alterius capitis ordinantur aliter non procederet. Vacationem legis: papia: lex papia qualis esset Lactantii uerba declarant quid e inquit q apud poetas salacissimus Iuppiter desierit liberos tollere utrum sexagenarius est factus & illi lex papia fibulam imposuit Ausonius iurisconsulto cui uiuit adultera coniunx papia lex placuit: Iulia displicuit.

Lex pompeia. PHI. Pompeiae: pompeia lex multa habebat capita & illud potissimum quo parricidarum poena continetur: legimus apud Cice. lege pompeia horas tertias ad dicendum datas esse. In hoc autem loco Tranquillus non hanc pompeiam legem significare uidetur: sed aliam quae pompeia latina nuncupabatur: propterea q de latinitate ut opinor danda nisi certis personis loquebatur: & haec fortassis dicta e a Pompeio Strabone Pompeii magni patre: qui colonias transpadanas traducens non nouis colonis eas constituit: sed ueteribus incolis manentibus ius dedit latii ut possent habere ius quod caeterae latinae coloniae idest ut petendi magistratus ciuitate Romana adipiscerentur auctor pedianus Asco. de latinis autem colonis diximus affatim in primo commentario: sensus uero Tranquilli hic est. Claudius pro conditione ciuium uacationem legis Papiae dabat: hoc est ut etiam ultra. lx. annos uxorem ducere possent quem terminum praescripserat lex papia: dabat etiam uacationem pompeiae latinae hoc est ut latinitatem impetrare possent & ius latii obtinere contra quam legis pompeiae praescripto capite continebatur: quidam seiunctim legunt pompeiae & latinae tamquam duae leges significentur: sed magis conuenit ut iunctim legamus: dicaturque lex pompeia latina quae de iure latii & latinitate tractabat: ergo ut enarratoris non incuriosi officio fungar existimo legendum esse non latinae: sed latinis & ita distinguendum: latinis ius quiritium ut sit sensus Claudium uacationem dedisse legis papiae & Pompeiae: eundemque constituisse latinis populis ius quiritium: hoc est ut latini iure ciuitatis Romanae perinde ac quirites fruerentur: & legis pompeiae caput illud significabitur: quod de sexagenariis ne uxorem ducere possent: conscriptum fuerat: & ut interponam facit Tranquillus: qui Paulopost scribit Claudium abrogasse huic capiti legis papiae & Pompeiae: quid si legas iunctim legis papiae pompeiae: tamquam una tantummodo sit lex a Papo pompeio perlata: opus est acri iudicio ad haec curiose pensitanda.

Ius quiritium foeminis: sensus est: uoluit ut foeminae pro dignitatis conditione ius quiritium haberent hoc est iure Romanae ciuitatis fruerentur. Namque prisco instituto nuptiae non iure contractae existimabantur: quae non aut inter ciuem Romanum ciuemque Romanam iungebantur: aut cui princeps populusue ciuitatem uel connubium permisisset: unde filii ita suscepti in patrum non erant potestate: sed matres potius sequebantur: quoniam nuptias fecissent cum eo cum quo connubii ius nullum erat haec Boetius in secundo commentario topicorum: unde elicimus hunc Tranquilli sensum q Claudius foeminis ius quiritium hoc est ciuitatem Romanam permisisset iusque connubii: ut filii ex tali matrimonio nati essent legitimi Romani ciues.

Ius quattuor liberorum Ius quattuor liberorum: ius trium quattuor quinque liberorum pro numero nobilius est: & ad maiores pertinens immunitates: ut inquit iurisconsultus excusationem praestat a muneribus ciuilibus: ubi annotandum quod adoptiui filii numerum non perficiunt eorum liberorum qui excusare parentes solent: caeterum cum distinctio sensum faciat apertiorem: ita existimo esse distinguendum legendumque: latinis ius quiritium: mox subnectendum: foeminis ius quattuor liberorum: ut sit sensus Claudium pro conditione personarum tribuisse foeminis ius quattuor liberorum: hoc est ut ea praerogatiua & immunitate fruerentur: qua decorantur matres quatuor liberorum: quod autem foret id iussi uideor ferme obseruasse apud iurisconsultos maximeque in libro tertio institutionum: ubi senatusconsulto Tertulliano cautum: ut mater ingenua trium liberorum ius habens: libertina quattuor: ad bona filiorum filiarumue admittatur intestatorum mortuorum: licet in potestate parentis sit quamuis autem senatusconsultum illud Tertullianum post Claudium Hadriani temporibus factum fuerit: tamen ex eo colligimus pene consimile ius quattuor liberorum pro beneficio foeminarum a Claudio institutum fuisse: namque eodem libro institutionum eodemque titulo proditum est ex lege duodecim tabularum: successitudines foeminas expelli amouerique a capienda haereditate: sed hae iuris stricti nimis angustiae posterioribus temporibus emendatae sunt: & primus quidem diuus Claudius de quo nunc scribitur matri ad solatium liberorum amissorum legitimam eorum detulit haereditatem: haec lectio: haec distinctio: haec interpretatio magis placere magisque quadrare uidetur quam illa superior: sed hoc totum diiudicandum pensitandumque lecturis relinquo: quorum maior pars atque candidior pedibus transibit opinor in hanc nostram sententiam: utpote elegantiorem atque distinctiorem.

M.AN. Pompeiæ latinæ idest de iure latii ad alterius legis pompeiæ differentiam quam de quæstorum creatione magnus Pompeius tulit:Pompeius Strabo transpadanis ius latii dedit ius uidelicet petendi in urbe magistratum ut Asco. interpretatur:sed quid aliis senserint suo loco significauimus. Ius quiri. pompeia scilicet lege concessum. Ius quatuor natorum. Mar. rumpitur inuidia tribuit quod Cæsar uterq; ius mihi natorum plura quidem commoda id ius habentibus erant constituta.

PHI. Aquæ ductum a Caio inchoatum. Pli. in. xxxvi. natu. histo. in hanc sententiam ait hæc uicit antecedens aquarum ductus nouissimū impendium operis inchoati a. C. Cæsare & peracti a Claudio. Emissarum fuci. la. fucinus lacus marsorum est in quarta italiæ regione. iuxta quem albēses sunt: auctor Pli. in. iii. de eodem sic ait Strabo libro. v. geogra. prope marsorum albam fucinus est lacus longitudine par pelago: is marsis & uicinis maxime usui fuit memoriæ proditū

Fucinus lacus.

Martia aq.

sed uel præcipua aquæ ductum a Caio inchoatū. Itē emissarium fucini lacus portumq; hostiensem: quāq; sciret ex his alterum ab Augusto præcantibus assidue marsis negatum: alterum a diuo Iulio sæpius destinatum: ac propter difficultatē omissum. Claudiæ aquæ gelidos & uberes fontes quorum: alteri cæruleo: alteri Curtio & Albudino nomen est:

est illum nonnunq̄ usq; ad montana crescere:interdum autem decrescere ut mersa prius lacu loca desiccentur:& agricolationem rusticis exhibeant:de fucino lacu fontes aquæ martiæ manare traduntur:q̄ clarissima aquarum omniū inter reliqua deum munera urbi Romæ tributa est fucini lacus meminit Maro illo uersu:Te nemus angiciæ:uitrea te fucinus unda:te liquidi fleuere lacus. Claudius Cæsar emissurus fucinum lacū:perrupit montem. ediditq; spectaculum:quo perfecto apertum fuit aquarum iter quin etiam conuiuium effluuio lacus appositū magna formidine cunctos affecit:quando uis aquarum prorūpēs proxima trahebat:auctor Cor. tacitus in. xii. emissariū autē appellat emissionem ipsam & effluuium:quo iter aquarum ex fucino lacu emittendæ patefactum est monte perrupto. Portum hosti. sic nuncupatum ab hostia ciuitate in tiberis ripa ab anco martio condita:de qua persæpe dictum est. Ego proximis mensibus curiose contemplatus sum non tam portum hostiensem a Claudio perfectū: q̄ uestigia portus nescio quid magnum adhuc preferentia:cōtemplatus est & uenerabilis frater tuus Antoni. Galeatius Protonotarius apostolicus:in quo non tam indoles q̄ plena uirtus enitescit: qui ad pontificem maximum salutandum destinatus orator a senatu Bononiensi:id probitatis id prudentiæ:id moderationis specimen prebuit:ut non tyrunculus sed ueteranus uideretur:nec parum laudaretur a superciliosis antistitibus:qui quotienscunq; uacuus erat a publicis negociis desideranter inquirebat locos uetustos causasq; locorum percūctabatur; aderat & noster Roscius sine quo nil altum mens inchoat. Ex his .s. emissario fucini & portu &ostiēsi. Alterū emissariū fucini lacus. Præcantibus marsis:quoniam in regione ipsorum erat lacus fucinus. Alterum:portum hostiensem:& q̄uis in Iulio Cæsare nihil super hoc dixerit Tranquillus:non tamen propterea negandum est Iulium Cæsarem constituisse portum hostiensem exædificare:multa enim κατατο σιωπώμενον:hoc est per silentiū omittuntur:q̄ suis mox locis referuntur:in quo Iulio Cæsare dixit Tranquillus:quemadmodum ille destinauerat emittere fucinum lacum:nunc ait quemadmodum Augustus emissionem talem concedere noluit precātibus marsis: nec ista discordant:cum alter destinauerit emittere:alter negauerit emissionem; similiter in Iulio Cæsare nihil dixit:q; destinasset extruere portum hostiensem:nunc uero cum dicat:ob hoc non existimandus est historicus obliuiosus:cum scriptoris officium sit multo pro loco pro tempore uel reticere uel dicere. Claudiæ aquæ:Frōtinus libr. i. de aquæ ductibus sic inquit Caligula duos ductus inchoauit:quos Claudius consumauit:alteri quod ex fōtibus cerulo & curtio perducebatur Claudiæ datum nomen alter Anio nouus appellari cœperat. Vberes fontes. Fronti. Claudia aqua concipitur uia sublacensi diuerticulo sinistrorsus ex fontibus amplissimis cerulo: qui a similitudine appellatus est:& Curtio:de hisdem sic scri. Pli. in. xxxvi. uicit antecedentes aquarum ductus nouissimum impendium operis inchoati a. C. Cæsare & peracti a Claudio:influxere Curtius atq; ceruleus fontes. Albudino nomen est:Frontinus de hoc:accipit & eum fontem qui uocatur albudinus tantæ bonitatis ut Martiæ adiutorio sit. demiror uiros alioquin eruditos tradidisse nullam albudini fontis mentionem fieri apud alios scriptores:unde Anxie nimis laborauerunt nomen hoc ab albunea dea tiburtina deducere:cum si licet coniectura uti:possit ab albulis aquis uel potius ab albore albudini nomen deriuari.

Emissariū.

Portus hostiensis.

Laus protonotarii bentiuoli.

Claudia aqua.

Albudinus

M.AN. Aquæ ductum:ædificium ad aquas in urbem perducendam. Inchoatum:quā caligula inchoarat. Regione tiburti qua tibur ad montes sedet emissarium ostium per quod emitteret. Fucinila. is in marsis est ut Plini. & Stra. scri. ubi pugnam naualem claudius spectandam dedit Mar. fulcinus & pigri taceātur stagna Neronis. Alterum fucini emissarium. Sæpius:destinatum hostiensem portum intelligas necesse est; sed in Cæsare dictatore dixerat eum emittere destinasse quo apparet non recte bis alterum legi:rectius igitur secundo loco:Cæterum pro alterum dixeris ut sit sensus emissionem lacus ab Augusto marsis sæpius denegatam destinatam uero a iulio Cæsare sed operis difficultatem omissam. Alterum a di. iu. non est cur hostiensis portus opus Ad Cæsa. referas q; is nunq̄ si Tranquillo credimus sed fucini emissionem destinauit & idcirco Cæterum tutior uteriorq; erit lectio. Alter ceruleo alteri cursio:Pli. uicit antecedentes aquarum ductus nouissimum impendiū operis inchoati a. C. Cæsare & peracti a Claudio quippe a lapide. lx. ad eam celsitatem ut in omnes urbis montes leuarētur influxere curtius atq; ceruleus fontes erogata in id opus sestertia quingēta. lv. milia. + Albudino:sextus ruffus unde. xx. aquæ ductus enumerat meminitq; ceruleæ aquæ cuius modo Pli. sed albudinum neuter celebrat ne Fronti. quidem ruffo antiquioris octo tantum aquæ ductus memorat:posset tamen uideri ex aniensis corrutatione nomē factum:quod albunea cuius Var. & Lactan. meminerunt in ripa ipsius fluminis sit tiburi culta eiusq;

simulq; riuum anienis nouo lapideo opere in urbem perduxit: diuisitq; in plurimos & ornatissimos lacus. Fucinum aggressus est non minus compendii spe q̃ gloriæ: Quum quidam priuato sumptu emissuros se repromitterent: si sibi siccati agri concederentur. Per tria autem passuum milia partim effosso monte: partim exciso canalem absoluit ægre: & post undecim annos: quãuis cõtinuis triginta hoiũ milibus sine intermissiõe operãtibus. portum hostiæ extruxit: circũ ducto dextra sinistraq; brachio. & ad introitũ ꝓfũdo iã solo mole obiecta: quãquo stabilius fũdaret: nauem ante demersit: qua magnus obeliscus ex ægypto fuerat aduectus

simulachrum postea in flumine repertum fuit albunea sybillarũ una: nec me latet quid Pliñ. de ea scripserit: Maro ad hæc lucosq; sublata consulit albunea ubi Seruius fons est ait & silua eius nominis: quo apparet ab anienis corriuatione uel ab albunea tiburti regione ducta nomen esse fonti inditum: legerimq; libentius abunium quam albudinum quasi albuneium sed coniectura hæc non ratio est.

Anio uetus Anio nouus. PHI. Riuum anienis. romæ inter aquæ ductus anio uetus & anio nouus annumerantur. hic de aniene nouo intelligendum: ut Tranquil. Frontinusq; concordent: dixit enim Frontinus duorum ductuum. quos Claudius consumauit alteri claudiæ nomen datum esse: alterum anienum nouũ appellari cepisse: quoniam duæ aniẽnis aquæ ĩ urbẽ fluere ceperãt. aniené añt M. curius in urbẽ perducẽdũ curauit. In plurimos lacus. Pli. scribens de aquæ ductu Claudiano mox hæc subiungit. quod si quis diligentius existimauerit aquarum abundantiã in publico balneis piscinis domibus euripis: hortis suburbanis uillis spacioq; aduenientis extructos arcus: montes perfossos: conualles æquatas: fatebitur nihil magis mirãdum fuisse in toto orbe terrarum. Compendii. lucri. inde compendiosum lucrosum dicitur: sicut econtrario dispendium significat detrimentum & dispendiosum detrimentosum. Collumella. cũ præsertim maius dispendium sequatur inertem & secum pastorem: q̃ prudentem diligentemq; compẽdium. Idem: quod si per partis non nunquam damnosum est in summa tamen sit compendiosum idem. dispendiosa est cunctatio.

dispẽdiosũ cõpẽdiosũ

Siccati agri. tanq̃ post emissam aquam futuri fœcundiores: & enim loca ab aquis liberata fiunt fœcundiora uelut uligine saginata. Effosso. per cunicularios factis cuniculis. Exciso. ubi fossores fossam cuniculisq; continuare non poterant ob aspredinem: excidebant silicea saxã omnia tamen intus fiebant in tenebris. Triginta hominum millibus: Plinius eiusdem inquit Claudii inter maxima ac memoranda duxerim: quis destitutũ successoris odio montem perfossum ad lacum fucinum emittendum: inenarrabili profecto impendio & operariorum multitudine per tot annos: cum aut corriuatio aquarum: qua terrenus mons erat egereretur in uertice machinis: aut silex cederetur: omnia que intus in tenebris fierent: quæ neq; concipi animo: nisi ab his qui uidere neq; humano sermone enarrari possunt. Mole obiecta. extructione maxima sub aquis ex ædificata. tales enĩ moles appellantur.

Tres moles turriũ. Plinius huiusce rei mentionem faciens in. xvi. tres moles turrium a Claudio dicit fuisse extructas. Stabilius fundaret: Scribit Plinius ex puteolano puluere ex ædificatas fuisse a claudio turres hostiensis portus. est au-

Puteolãus puluis. tem puteolanus puluis appellatus: quoniam in puteolanis collibus nascitur: qui opponitur maris fluctibus mersusq; protinus lapidescit unus inexpugnabilis undis: utiq; si cumano cemento misceatur: de hoc puluere intelligit Victruuius sic scribens. est genus pulueris admirandum: nascitur in regionibus baianis: quod commixtum cũ calce & cemento non modo cæteris ædificiis præstat firmitates sed etiam moles constructæ in mari sub aqua solidescunt: de hoc puluere puteolano est illud a Sidonio proditum in panegyrico. namq; dicarcheæ translatus pulmis arenæ inerratis solidatur aquis. Nauem ante demersit. hac naue nihil mirabilius uisum in mari certum est:

de obeliscis ut inquit Plinius: longitudo spacium obtinuisit magna ex parte hostiensis portus latere læuo ibi: namq; demersa est a Claudio principe. Magnus obeliscus. obeliscus auctore Amiano Marcellino lapis est in figuram metæ cuiusdam sensim ad proceritatem consurgens excelsam & in radium gracilisceus specie quadrata: in uerticem produ-

Hieroglyphicæ lr̃e. ctus angustum: manu leuigatus artificis: formarum innumeras notas continet: quæ hieroglíphicæ litteræ appellantur. Plinius in. xxxvi. de obeliscis scribens hæc tradit. trabes ex lapide simithe fecere reges quodam certamine obeliscos uocantes solis numini sacratos. radiorum eius argumentum in effigie est. & ita significatur nomine ægipto: primus omnium obeliscum ex misthres instituit sculpturæ uero effigiesq; quas uidemus ægyptiæ sunt litteræ. obeliscon græci dicunt uerũ. ex ægypto autem romam plures obelisci translati sunt: quorum unum importa-

Obelis asteriscisq; distĩcta scrptura uit Caius Caligula nauigio illo. quo nihil mirabilius in mari uisum autumat Plinius. de hoc nunc intelligit Tranquil. Iussuolumina. instrumenti ueteris fuerunt antiquitus obelis astericisque distincta. nam si quid in græco fuisset inuentum quod in hebraico codice non legeretur: id obelo notabatur ueluti uirgula confodiẽdum perinde ac subditicium. Contra si quid esset in hebreo quod græcus codex non haberet: id e latere ascribebatur apposito asterico ueluti stella illuminandum: super quo Hieronymus & ecclesiastici scriptores multa conscribunt.

M. AN. Nouo lapideo: opere ad recentem anienis corriuationem allusit fuit enim & anio uetus. Effosso monte: per quem emissus est. De ueteri fucini lacus inundatione stra. non nihil in transcursu. Gellianus prodidit alchipem marsorum oppidum a marsa lydorum rege conditum lacus inundatione absorptum. Ad introitũ portus. scilicet ostiensis. Profundo iam solo: posset non absurde & salo legi. Nauem ante demersit eam per plures annos asseruatam tradit Plini. nam obeliscus ingens fuerat in illa ex ægypto delatus tum uero puteolani pulueris turribus super eam extructis: a Clau. portus gratia mari demersam. Obeliscus. est obeliscus lapis in figuram metæ sensim ad proceritatem consurgens excelsam Pli. trabes ex eo lapide fecere reges quodam certamine obeliscos uocantes solis numini sacratos radiorum eius argumentum in effigie est.

PHI. Congestis pilis. saxeas pilas intelligit qualis a poeta describit: saxea pila cadit: magnis q̄ molibus ante cōstructam iaciunt ponto: autumat Festus Pom. pilam quæ parietem sustentat ab opponendo dictam. a pila fit aduerbiū pilatim quod significat per pilas: ex quo illud Victruuii. pilatim struūtur ædificia. Altissimā turrim. non turrim unā sed turres a Claudio ex ædificatas in portu hostiensi ex puluere puteolano Pli. prodidit. Alexādrini phari. legendū est alexādrinæ. est enī pharos gnis fœmini. de pharo aūt alexandrina explicatius diximus in commentariis Propertii enarrantes uersum illū & ptholomeæ littora capta phari. supra quoq; nō pauca retulimus super pharo. Congiaria dona imperatoria. Commenticia. noua commentatione excogitata. cōmenticium enim significat partim ficticiū partim nouum Scribit Var. comminisci dictum esse a con & mente: cū finguntur in mente q̄ non sunt. hinc cōmentum commentitiumq; deriuātur

Saxea pila. — Pilatim. — Cōmēticiū — Cōminisci

congestisq; pilis supposuit altissimam turrim in exēplum alexandrinæ phari: ut ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent. Congiaria populo sæpius distribuit.

De spectaculis per eum editis cap. 21.

SPectacula quoq; complura magnificaq; edidit: non usitata modo ac solitis locis: sed & commentitia: & ex antiquitate repetita: & ubi prætera nemo ante eum. Ludos dedicationis pompeiani theatri. Quod ambustum restituerat: e tribunali in orchestra commisit: quum prius apud superiores ædes supplicasset perq; mediam caueā sedētib' ac silētib' cūctis descēdisset: fecit & seculares: quasi anticipatos ab Augusto nec legitimo tēpori reseruatos: q̄uis ipse in historiis suis prodat intermissos eos Augustum multo post diligentissime annorum ratione subducta in ordinē redegisse. Quare uox preconis irrisa est inuitātis more solēni ad ludos quos nec spectasset quisquā: nec spectaturus esset: quū superessent adhuc q spectauerāt: & qdā histrionū producti olī tunc quoq; producerent. Circēses frequenter etiā

Ludos commisit. significanter locutus nam committi proprie ludi dicuntur. Virgi. Et tuba commissos medio canit aggere ludos. Quod ambustum. testis est Eusebius in chronicis Pompei theatrum incēsum fuisse imperante Tiberio. E tribunali in orchestra. tribunal poni uoluit Claudius in orchestra ex qua senatores spectabant: ut illinc committendorū ludorum signum daret ueluti agonitheta atq; præpositus. Superiores ædes. templa hic intellige: cum alias ædes pluraliter dicātur pro domicilio: templa autem illa intelligit: quæ erant in illa parte urbis collocata. quæ est super theatrum. Caueam. theatralem caueam signat de qua alibi dictum est.

Aedes.

Silentibus cunctis. contra morem romani populi: qui plausu excipiebat bonos principes ad theatrum ingressos sicuti malos exhibilabat. Nec legitimo tempore reseruatos legitimū secularium tempus est: ut inquit Censorinus: spacium centū annorū: siue ut alii centum & decem. quod sentit Oratius sic scribens in carmine seculari. Certus undenos decies per annos urbis ut cantus referatq; ludos. Prodat. tradat. Claudium autē fuisse eruditū scriptoremq; historiarum paulo posterius dicetur. Ratiōe subducta. supputato numero annorum per ratiocinationem. Cicero in epistolis ad Lentulū: hic ego quantum humano consilio efficere potui circunspectis rebus meis omnibus rationibusq; subductis summam feci cogitationū mearum omniū. Plautus in curgulione beatus uideor subduxi ratiunculam. Quos nec spectasset quisq̄: uerba erant precōnis ad ludos seculares inuitātis spectatores: quæ quidē erāt uera: quādo inter seculares binos fuisset legitimū interuallū centum decē annorū: quos raro uel pene nunq̄ trāscendit caduca mortalitas: sed fuit tunc ridicula uox preconis: quoniā inter seculares Augusti & Claudii interfuere anni nō amplius tres & sexaginta. unde merito potuerūt multi spectasse & primos & secundos seculares. præterea qui spectauerūt hos claudianos potuerūt etiam spectatores esse seculariū: quos postea fecit Domitianus: cū inter utrosq; non fuerit magnū interuallum: & ob hoc dicit matrona apud epitaphiū Martia. Bis mea romano spectata est uita tarento: super quo abundanter cōscripsimus in annotationibus.

Tempus secularium. — Subduxi ratiunculam

M.AN. Cōgestisq; pilis: grādioribus saxis ad molē sustinēdā: Festus pila inqt quæ parietē sustētat ab opponendo dicta. Mar. Nulla catenati pcincta est pila lagenis Horatius. nulla taberna meos hēat neq; pila libellos. in spēm alexādrini phari: sic & ruffus Auienus Rōuleiq; phari fauces illæsa relinque. Iu. Tyrrhenāq; pharō dixit fœminino genere. Cōmenticia: nouiter inuenta Mediā caueā: mediū cōsessū. Pli. de Scauri Theatro cauea spa cœpit hoim. lxxx. p quo theatri loco sit cauea accipiēda uideo diuersū trahi: sūt q ptes altiores ubi sedēs ppl's spectat Caueā appellaā existimēt: alii arcā ipam in medio theatri qd Ver. Carmē sgāre uidet hic totū caueæ cōsessū ingētis & ora pria patrū &c. caueā porro dixit quā nō multo antea: circū appellauit: circus erat. quo se multis cū millibus heros cōsessu mediū tulit extructoq; resedit: seruius caueā simplr psessum ppli appellat. Sedētibus: nec illis assurgētibus. Silentibus: nullo plausu & fauore excipientibus quū soleret alioqn populus Cæsarē uenietē plausu & fauore excipere. Martialis quoq; sonant pleno uocesq; manusq; theatro Qui subito populus cæsaris ora uidet idq; pertinax silentiū in causa fuisse uidetur quod ille ex tribunali ludos non ex scæna cōmiserit aliquanto maiore populi cui iratus erat incommodo. Anticipatos: ante legitimum tempus repetitos secularium ludorū ratio satis superque alio est loco expressa. Ad ludos: quos claudius erat editurus. Nec spectasset: quisq̄ spectare potuisset si ueteri instituto centesimo quoq; anno eos celebrari contigisset.

PHI. Quidam histrionum producti. scribit Pli. inter ludos seculares quos fecit diuus Augustus: & quos postea Claudius Cæsar edidit: sexaginta tres annos nec amplius interfuisse. stephanionemq; togatarum fabularum histrionem utrisq; secularibus ludis saltasse: histrioniamq; fecisse.

in uaticano commisit: nonnunq̃ interiecta per quinos miss⁹ uenatione: circo uero maximo marmoreis carceribus auratisq; metis: q̃ utraq; & tophina ac lignea antea fuerant exculto propria senatoribus constituit loca promiscue spectare solitis: ac super quadrigarũ certamina troiae lusũ exhibuit exhibuit & africanas cõficiẽte turma eqtũ p̃torianorũ ducib⁹ tribunis: ipsoq; prefecto. Praeterea thessalos eqtes:

In uaticano commisit. uaticanum collem appellatũ esse autumat Festus Pompeius: q eo potitus sit populus romanus uatum responso expulsis ethruscis. Gellius uaticanũ agrũ dictum esse censet a uaticiniis: quae ui atq; instinctu dei uaticani in eo agro fieri solita essent: est aũt uaticanus deus penes quẽ sunt uocis humanae initia: nominatus ab eo quod pueri simul atq; parti sunt: eam primam uocem edũt: quae prima in uaticano syllaba est. tamen

Vaticanus Vagitanus

Augustinus non uaticanum hunc deũ appellat sed uagitanum: tanq̃ infantium uagitibus praesidentẽ. Plinius in xxxvi. uaticanum eleganter appellat circum Caii & Neronis principum: propterea q in eo ludos curules peculiariter exercebant.

Missus ludorum.

Per quos missus Seruius tradit olim in ludis circensibus. xxv. missus solitos exhiberi: quorum ultimus appellabatur aerarius: eo qd de collatiõe populi exhibebatur: Tranquillus uero in Domitiano centũ missus in circensibus peragi solitos fuisse significat: ad quod uidet allusisse poeta illo uersu. Cẽtum quadriiugos agitabo a flumina currus. dicuntur autẽ missus equorũ circuitiões in ludis circensibus: dum a carceribus ad metas recurrunt. sensus est Claudium post quinq; equorum missus peractos interposuisse uenationem: ut ita magis spectatores oblectarentur: qui aliqua nouitate ut inquit Oratius morandi sunt ac retinendi. Carceribus. carceres dicuntur in circo unde mittuntur equi ex eo nominati: quod coercentur equi

Carceres.

ne inde exeant: anteq̃ magistratus signum miserit. auctor Varro. Carceres Neuius oppidũ appellat. Metis: circum metas currere solitos equos nullus ignorat. hinc illud oratianum. metaq; feruidis euitata rotis: & Varro circum dici existimat eo quod ibi equi in ludis circum metas currunt. hinc illud apud eundem prouerbialiter dictũ in primo de re rustica: an quid aliud & a quibus carceribus currat ad metas. quoniam autem auriga quandocũq; primus metam superauerat iam ad finem certaminis peruenisse uidebatur ex eo factum est ut metam pro fine terminoq; passim accipiamus. Maro. Hic labor extremus longarum haec meta uiarum: Et apud Silium tormentis

Meta.

finem metamq; laboribus orat. Figura autem metae pyramidis est a lato incipiens in acutum fastigiata. hinc Plinius figuram umbrae noctis ait similem esse metae. & Columella praecipit in secundo. ut foenum siccatum in metas extruatur quae in acutissimos uertices exacuuntur. Tophina & lignea. refert Liuius lib. viii. ab origine urbis quoto anno carceres in circo primum statuti fuerint. sed neq; ex topho neq; ex ligno factos indicat: quod hic docet Tranquillus: est autem tophus lapis ut inquit Seruius asper. unde a Vergilio scaber nuncupatur illo uersu: & tophus scaber & nigris exesa chelidris: a topho tophinus & thophaceus deducitur. Plinius est alba russa colũbina argilacea tophacea arenacea. idem. nam tophus scaber natura friabilis expetitur ab auctoribus. Exculta. corrige exculto: ut ita connectas circo maximo exculto hoc est exornato marmoreis carceribus. Promiscue spectare solitis. In ludis quidem theatralibus loca propria senatoribus erant assignata: cum in circo essent promiscua prodiderunt historici ante Scipionem ad quingentesimum octauum annũ ab origine urbis in promiscuũ fuisse spectatum senatus autem a populo secretus primum spectauit ludos romanos: quos Atilius Seranus Lucius Scribonius libo aediles curules primi fecerunt: ferunt africanum: quod eius rei auctor fuisset: poenituisse. Super quadrigarum. praeter quadrigarios ludos & curules exhibuit etiam ludicrum troiae. Africanas. lege quae scripsimus in libro annotationum enarrantes hunc locum: ubi docuimus africanarum appellatione intelligi pantheras: quarum genus in africa creberrimum: de quibus senatus consultum fuit uetus ne liceret africanas in Italiam aduehere: contrario tulit ad populum. Cn. Aufidius tribunus plebis permisitq; circensium gratia importare.

Tophus. Tophaceus.

In p̃miscuum spectatum.

Africanae pãtherae.

M. AN. Producti olim: qui Augusti temporibus scoenicam operam secularibus ludis exhibuerant. In uaticano: ubi nunc ultra tyberim pontificia domus sita est uaticanum ueteres dixere: quo apparet non a loco ut alibi diximus esse ludos dictos. Per quinos menses: insuetum certe & ingradum diuturnitate sua spectaculum: quare uerius quinos missus; q̃ menses legeris: ut sit ordo interiecta per quinos missus uenatione idest quinquies instaurata: aut quintuplici ferarum immissione editam sic alibi circensium die quo facilius centum missus peragerentur. Carceribus: unde aequi in cursum prorumpunt. Metis: circa quas aurigae bigas & quadrigas agitabant. Tophinae: ex thopho lapide: uulgaris is lapis & imprimis circa urbem. Iu. & ingenuum uiolarent marmora tophum: Papinius cocto puluere sordidoq; topho. Promiscue spectare solitis: quo pacto promiscue qui Augu. senatoria iniuria motus quem nemo puteolis frequenti spectaculo receperat: iussisset ubicumq; quod spectandum esset semper primus subselliorum ordo uacaret senatoribus: sed his ita occurrendum q̃q̃ primus ordo senatoribus uacaret contigui tamen & pene iminixti scilicet aequitibus illi erant qui secundum ordinem obtinebant: at claudii indulgentia ex podio senatores spectare coepisse crediderim: sicq; maiorem immodum ordines utrumq; ab altero fuisse discretos. Iu. & omnibus ad podium spectantibus. Africanas: pantheras siue pardos plinius de pantheris nunc inquit uarias nunc pardos qui mares sunt appellat in eo omni genere creberrimo in africa syriaq; quidam ab his pantheras solo candore discernunt nec adhuc aliam differentiam inueniri: senatus cõsultũ fuit ne liceret africanas in italiã aduehere: qbus uerbis colligitur pantheras: pardos uarias & Africanas dici.

Cõfecteres

PHI. Conficiente. trucidante. uerbum est bestiarum & gladiatorum. inde confectores dicti interfectores ferarum: scribit Lampridius Cõmodum imperatorem fuisse tantarum uirium ad feras conficiendas ut singulis ictibus multa millia ferarum ingentium conficeret. Praetorianorum utpote nobiliorum. Praefecto. scilicet praetorianarum cohortium: qui & praefectus praetorio nuncupatur.

Feros in omnibus animaliũ cuiuscũq; generis ullum est placidũ eiusdẽ inuenit & ferũ: utpote cũ hominũ etiã siluestriũ plura genera tradant: scribit Plinius efficatiora omnia in medicamẽtis esse ex feris aialibus problema est Aristotelis cur in animantiũ genere quæcunq; domestica eadẽ etiã fera reperimus. quæcunq; autẽ fera nõ utiq; eas dem domestica natura creauit. Ad terrã cornibus. Pli. tradit in. viii. thessalorũ gentis inuentum esse equo iuxta quadrupedante cornu intorta ceruice tauros necare; quod spectaculũ primus dedit romæ Cæsar dictator. Anniuersariũ. dicimus anniuersaria: quæ quot annis fiunt sicut anniuersarium sacrũ. Plurifariã. pluribus in locis.

Ferum. Placidum. Anniuersaria.

qui feros tauros per spacia circi agũt: insiliũtq; defessos & ad terram cornibus detrahunt: Gladiatoria munera plurifariã ac multiplicia exhibuit. Anniuersariũ in castris pretorianis sine uenatione apparatuq; iustũ atq; legitimũ in septis: ibidẽ extraordinarium & breue dierumq; paucorum: quodq; appellare cœpit sportulam: quia primum daturum se dixerat uelut ad subitam condictamq; cœnulam inuitare se populum. nec ullo spectaculi genere cõmunior aut remissior erat adeo ut oblatos uictoribus aureos prolata sinistra pariter cum uulgo uoce digitisq; numeraret: ac sæpe hortando rogandoq; ad hilaritatẽ homines prouocaret: dominos idẽtidem appellans: immixtis interdum frigidis & accersitis iocis qualis est: ut quum palũbum postulantibus: daturum se promisit: si captus esset. Illud quoq; plane quãtumuis salubriter & in tẽpore: quum essedario: pro quo quattuor filii deprecabantur: magno omniũ fauore indulsisset rudem: tabulam ilico misit admonẽs populũ quãtopere liberos suscipe deberet: quos uideret: & gladiatori presidio gratiæq; esse. Edidit & in martio cãpo expugnationem direptionẽq; oppidi ad imaginẽ bellicã & deditionem britãniæ regũ: præseditq;

In castris prætorianis. castra prætoria ad extrema urbis Romæ ædificia fuisse collocata signat Plinius. l. iii. Iustum atq; legitimũ. spectaculum gladiatorũ iustũ & legitimũ appellat quod ex formula rituq; ordinario dabatur una cum uenatione apparatuq; gladiatorio. In septis septa fuisse in cãpo martio alibi latius explicauimus. Ibidẽ. in septis. Sportulã. Claudius gladiatorũ munus tanq̃ cœnam daturum se denunciauerat: ideoq; nõ inuenuste sportulã appellabat: quæ inter sportulantes condici dariq; solet a principibus. Primũ daturũ. quidã codices habent premiũ. Condictã denunciatã. cõdicere enim uerbo prisco significat denunciare: & ad cœnas refertur. Cice. Nam cuz mihi Crassus condixisset cœnauit apud me. Cõmunior. magis cõmunis & omnibus obuius expositusq;. Remissior. solutior & animo magis relaxato. Victoribus. gladiatoribus. Cũ uulgo. qd uictoribus premiũ dari deposcit Iuuenalis: Accipe uictori populus quod postulat aurum. Voce. ut palam diceret numerũ aureorũ quos nũerabat. Digitis. suũ & manu sicut fieri solet. Dominos. πολιτικοτατοσ hoc est ciuilissimus erat Claudius tam comi ciuiliq; erga Romanos appellatione: ut cũ ipse dominus sit dominos appellet ipsos subiectos. scribit Seneca dominos salutari a nobis obuios solitos si nomina nõ succurrunt.

Cõdicere. Domini.

Idẽtidem. frequenter. Accersitis: de industria quæsitis euocatisq;. Palũbum postulantibus. iocus est in nomine. nam palũbus nomen est auis notissimæ: & eodẽ nomine gladiator famosus nuncupabatur: po. Ro. petebat exhiberi gladiatorem nomine palũbum. Clau. alludens ad nomen alitis dabo inquit si captus fuerit.

Palũbus. Tẽporius.

In tẽpore. tempestiuiter. tẽporius aduerbium est quod significat maturius & tẽpestiuius. colume. in. ix. scribẽs de gallinis ait ante crepusculum propter cibi spem tẽporius ad officinam redeant. Oui. modo surgis eoo tẽporius cœlo modo serius incidis undis. Essedario. gladiatorem significat qui ex essedo scienter depugnabat. neq; enim placet ut pro gladiatoris nomine proprio accipiatur. itidem in caligula dictum est essedario porio ob prosperam pugnam. Indulsisset rudem. gladiaturæ immunitatem: est enim rudis ut alibi copiose explicauimus: uirga qua gladiatores donati cessabant a gladiatura unde rudiarii. Tabulam misit. quidã codices habent fabulã: tanquã significet rumorem diuulgasse inter populares liberis operam dandam esse: cum filii patri gladiatori uacationem gladiaturæ impetrauissent. magis placet legas: tabulam misit & exponas a claudio missam esse tabellam in populum continentem de gladiatore filiisq; argumentum.

Rudis. Rudiarii.

M. AN. Ducibus tribunis: militaribus. Ipsoq; prefecto: pretorii. s. hoc est tribunis & prefecto pretorii ducẽtãtibus equitũ turmas. Thessalos æquites: Pli. Thessalorũ gẽtis inuentũ est equo iuxta quadrupedante cornu intorta ceruice tauros necare. Feros: indomitos mitaces & hæc sunt illa noua spectaculorũ gña. Anniuersariũ: oibus annis. Iustũ atq; legitimũ: munus. s. cũ uenatione & reliquo apparatu. Condictã q;: ut inter priuatos solet cõmuniter simulq; constitutã ac determinatã: condicere enim simul determinare est: unde & condictũ quasi in cõmuni dictũ. Cõmunior: ciuilior. Prolata sinistra: qua aureos dinumeraret. Dominos: ambitiosa nimis appellatione quos ciues aut quirites debuit: dominos uocabat. Palũbum: gladiatoris id nomẽ fuisse accipias. Indulsisset: rudẽ: referri uacatione cõcessisset p que rudẽ significat. Iu. accepta rude incipiet uelecto uideri. Horatius donatũ rude queris. Tabulã: argumento rei notatã figuratã nõ dixerim quæ continuo missa est.

PHI. Ad imaginem bellicam. idem a Vespasianis Imperatoribus in triũphi iudaici spectaculis factitatum est: namq; auctore Iosepho multis imitationibus bellum alternaliter diuisum certã sui faciem demonstrabat. erat enim cernere uastari totas interfici acies hostium: & alios fugere: alios captiuos duci. temporibus nostris edita sunt talia spectacula a principibus: ut ciuitas e ligno formata opugnaretur forinsecus: propugnaretur intrinsecus. Præsedit. tanquam preses prefectusq; ludorum.

paludatus. Quin & emissurus fucinum lacum naumachiam ante commisit. Sed quum proclamantibus naumachiariis: Aue imperator morituri te salutant: respondisset auete uos neq; post hanc uocem quasi uenia data quisq̃ dimicare uellet: diu cunctatus an omnes igni ferroq; absumeret: tandem e sede sua prosiluit: ac per ambitum lacus nō sine fœda uacillatione discurrens: partim minando: partim adhortando ad pugnā cōpulit. Hoc spectaculo classis sicula & rhodia cōcurrerūt: duodenarū triremiū singulæ: exciente buccinā tritone argenteo: qui e medio lacu per machinā emerserat.

De institutione correctione & ordinatione quorūdā morum & actuum. cap. 22

Quædā circa cerimonias ciuilē'q; & militarē morē: itē circa omniū ordinū statū domi forisq; aut correxit: aut exoleta reuocauit: aut etiā noua instituit. In cooptandis per collegia sacerdotibus neminem nisi iuratus

Paludatus. paludamento imperatorio ornatuq; militari indutus: tanquā legitimæ pugnæ interesset. Cor. tacitus. Claudius insigni paludamento neq; procul agripina chlamyde aurata presidere. Naumachiam: pugnā naualem: de qua hæc tacitus: inter lacum fucinum amnēq; lirim perrupto monte: quo magnificentia operis a pluribus uiseretur: lacu in ipso nauale prelium ordinatur. Claudius triremes quadriremesq; & undeuiginti milia hominum armauit cincto ratibus ambitu ne uaga effugia forent. Naumas chiarii. Naumachiariis: qui prelium nauale cōmittunt naumachiarii græca dictione nuncupantur: bellatores in re nautica epibatas eruditi appellant: quáuis græco uocabu- Epibatæ. lo επιβατης proprie significet ascē sor oppius siue hircius in cōmē. belli Alexandrini. capta est una hostiū quadriremis; depressa est altera alteraq; perturbata: deinde omnes epibatis nudatæ idem in cōmentario belli africi: remigū partem ex classe gallorū rhodiorūq; epibatorū armata. Morituri. in hac ipsa scilicet nauali pugna.

Auete. Auete uos. auere uerbū salutatoriū est: quo cū usi essent erga imperatorē naumachiarii. eodem Claudius illos resalutās uicissim usus est: unde illi arbitrantes sibi datam esse pugnandi ueniam dimicare supsedebant. quidam codices nō auete uos habēt: sz autoi: quæ dictio græca est & significat ipsum: tanquā Claudius militibus dicētibus se morituros illū salutare supresma salutatione responderit id ipsum scilicet uelle: & ita illud: quasi uenia datæ corrigendum erit unius litteræ im- Nenia. mutatione ut pro uenia legas neniæ: & erit sensus naumachiarios dimicare amplius noluisse tanquam claudius per id uerbum illis dederit neniam quādam hoc est funebrē orationē qualis mortuis exhiberi solet: neniam enī carmē dici funebre nullus ignorat: & interdū accipi ꝓ epitaphio: ut apud Sydoniū sic scribētē. nenia marmori incisa p endecasyllabos. & hic mihi uidet̄ uerior sensus & lectio. Fœda uacillatione more senū quorū corpora uacillant & tremula sunt. scribit eni Macrobius Senectus li. vii. saturnaliū senes laborare tremore mēbrorū: unde senectus nō minus uero q̃ elegāti epitheto dicta est treme- tremebūda bunda a calphurnio in bucolicis: & a quintiliano dictū est in primo. Nolo puerū seniliter tremere; tanquā tremor sic peculiaris morbus seniorum. Iuuenalis. una senum facies cum uoce trementia mēbra. ipsum uero claudium laborasse tremore posterius ostendit tranquillus; quem destituebant poplites parum firmi & caput tremulum dehonestabat: ex quo est illud in claudium a satyrographo prolatum. ille senis tremulumq; caput descendere suasit in cœlum. Classia rhodia. rhodios fuisse nauticos homines & omnis naualis disciplinæ scios testantur historici: ex quo lex rhodia de iactu dicta est: quæ pertinet ad rem nauticam. Ad pugnam scilicet naualem.

Duodenarum triremium. tacitus ait. non solum triremes sed & quadriremes hoc nauali prelio depugnasse. Triton. Exciente. inflante. Buccinam. tubam de qua alibi dictum est; unde & buccinator inclinatur. Tritone. triton tubicen est neptuni: refertq; plinius Tiberio principi nunciasse olysiponensium legationem uisum auditūq; in quodam specu concha canentē tritonem qua noscitur forma tritonis autē formā sic describit poeta. frons hominē Buccina tritonis. præfert in pistrin desinit aluus. de buccina tritonis: quæ concha est: traditur historia ab Igino: qui ait tritonem: cū conchā inuentam excauasset: secum eam contra gigantes tulisse: & ibi sonitū quendā iuauditū per concham emisisse: hostes autē ueritos ne qua esset imanis fera ab aduersariis adducta: cum esset ille mugitus: fugæ se mandasse & ita uictos in hostium potestatem uenisse. Romani tritonas cum buccinis fastigio saturni ædis superposuerūt: ut significarent a cōmemoratione saturni historiam quasi uocalem esse factam cum antea muta & obscura & incognita fuisset: quod etiam testari uidentur: ut inquit Macrobius: caudæ tritonum: humi mersæ & abscōditæ. Per machinam. mechanico scilicet artificio fabrefactam: quales hodie quoq; in spectaculis scienter conficiunt. Omnium ordinum statum. senatorii equistris & plebeii.

M. AN. Paludatus. paludamento ornatus tanq̃ ueræ pugnæ presidens. Naumachiariis: naualem pugnā pugnaturis. Morituri. naumachiarii. q. d. qui paū. post pugnādo morient̄. Auete uos: resalutatos intellige: sed illi qui quasi uiuite Claudius dixisset remissam sibi pugnandi necessitatē interprætati sunt. Neq; post eam uocē auete. s. Quasi data uenia: quasi ueniam sibi datam interpretantes. Cunctatus: anceps & deliberabundus. Per ambitum: extremitatem. Fœda: turpi & indecora. Vacillatione: trepidatione. Tritone. neptūni filio & ministro: Ver. Cimodoce simul & tricon annixus acuto: Detrudunt naues scopulo: Papinius stat celer obsequio iussa ad neptūnia triton Seruius neptūni & salacie filium dixit. Argenteo: squamosis piscibus & uitreis aquis concolori. Per machinam: instrumentum ad hoc ipsum artificiose paratum.

Cooptare. PHI. Exoleta. per desuetudinē euanescentia & iam abolita. Cooptandis. uerbū est electioni accōmodatum: Cicero cooptatū me ab eo in collegium recordabar. Plini. me pene adhuc puerum patronum cooptauit.

Noiauit indicat Plinius in epistolis hoc uerbū noiare ad sacerdotes peculiariter ptinere. uerba plinii hæc sunt ex secūdo epistolarū sic illo die quo sacerdotes solent noiare quos sacerdotio dignissimos noiant: me semp nominabat. hinc dicta nomiatio. In urbe mouisset. Romæ factus esset terræ motus. nunquā autē auctore. Plinio urbs Roma tremuit ut nō futuri euentus alicuius id prenunciū esset. refert Iulius capitolinus in gallienis olim factum esse motū terræ: quo mota est Roma: mota & lybia: hiatus terræ plurimis in locis fuerūt. Ferias indiceret. impatiuæ feriæ significant. has enim: ut auctor est Macrobius: consules uel præiores p arbitrio potestatis inducunt: ue

Nominare. Noiatio. Impatiuæ feriæ.

nominauit: obseruauitq; sedulo: ut quotiens terra in urbe mouisset: ferias aduocata cōcione pretor indiceret: utq; ob dira aut in urbe aut in capitolio uisa: obsecratio haberet: eāq; ipe iure maximi pōtificis cōmonito p rostris populo præiret: summotaq; operariorū seruorūq; turba. Rerum actum diuisum antea in hybernos æstiuosq; menses coniunxit.

De institutis & sanxionibus eius. cag. 23.

IVrisdictionē de fidei cōmissis quotānis & tm̄ i urbe delegari magistratib⁹ solitā imppetuū atq; etiā p puincias potestatibus demandauit. Capiti papiæ pōpeiæ legis a Tiberio Cæsare quasi sexagenarii generare non possent edicto abrogauit. Sanxit ut pupillis extra ordinem

teres uero Romani ubi terrā mouisse senserant nūciatū ue erat ferias eius rei causa edicto impabant: sed dei nomen ita uti soler: cui obseruari ferias oporteret statuere & edicere quiescebant: ne aliū p alio noiando falsa religione populū alligarent. cuius rei causam hāc fuisse tradit gellius in secūdo noctiū atticarū: qm̄ cōpertū non est nec inter physicas quidē physicas satis constat: quæ nā esse causa uideat: quāobrē terræmotus fiāt: Anaxagoras ignem putat esse causam motus terræ. Anaximenes ait terrā ipsam sibi esse causam motus: thales milesius atq; democritus ab aqua terrā moueri crediderūt. sed Pliñ. Seneca Aristoteles uētos esse pdiderūt cām motus: cū spū nihil sit potētius hoc idē sentit epicurus epicuriq; sectator Lucretius. Ob dira. exēpli cā: si bubo aliæq; aues in auspicatæ uisæ fuissēt. scri. eni Pli. in. x. Romā lustratā fuisse pptera qd capitolii cellā ipsā itrauerat bubo. q funebris ē & maxie abomiatus publicis maxie auspiciis. Lucanus in. i. pharsaliæ ob dira pdigia nunciata uates ex ethrusia accitos: & ab sacerdotibus deos cōprecatos: urbēq; lustratā fuisse cōmēorat. Obsecratio. supplicatio ē eni obsecrare opē a sacris petere ut docet festus. Iure maximi pōtificis antiqtus qd etiā in decretis canonicis scriptū. D. xxi. erat hæc cōsuetudo: ut rex esset sacerdos & pōtifex. uñ & Roma. ipatores pōtifices appellabāt. hic illud Iu. de domitiano. destinat hoc mōstrū cibæ liuiq; magister pōtifici sūmo. Præiret. Pli. in. xxviii. scribēs ualcār ne aligd uerba & icātamēta: uidimus inqt certis p̄catiōibus obsecrasse sūmos magr̄atus: & neqd uerborū p̄tereat aut p̄posterū dicat de scripto præire aliquē. Idē cuius sacri p̄catione: q̄ solet præire qndeci uirū collegii magr̄i qs legat: pfecto uim carminū fateat: obsecratio itaq; fiebat adhibita p̄catiōe uerborū solēniū: q̄ pibat maxius sacerdotū: est eni pire p legere: ut relig mox pcināt. Li. in. viii. agedū pōtifex publicus ppl'i Ro. prael uerba. Quīti. in. ii. ait doctores nō posse sēp p̄ire singulis legētibus. Rerū actū: actionē rerū q̄ in foro iudiciisq; agi solēt: cū prius essēt distributæ p tpa: uoluit ut sine iteruallo iugiter cōtinenterq; tractarent. de actionibus ti. est apd iurisco. actus etiā dicūt. Silius rerū oēs pēdēt actus. aliter actus itelligunt in fabulis. De fidei pmi. fidei cōmissa ex eo appellata sunt: qd testatores fidei cōmittebāt eorū q cape ex testamēto poterāt hæreditatē: fuitq; creatus pretor pprius: q de fideicōmissis ius diceret: quē fidei cōmissariū appellabāt. In ppe referendū hoc est ad illud quotannis p puincias referendū hoc ad illud in urbe delegari. Potestatibus. scribunt iurisco. potestates dici magistratus qui gladii & necis habēt potestatē. magi auctore Pli. tribuūt sanguini basilici successus petitionū a potestatibus. idē pmittūt dētes draconis mites p̄stare dños: potestatesq; exorabiles.

Causæ motus terræ. Obsecrare. Rexpōtifex Præire. Actus. Fidei commissa. Fidei commissarius. Potestates.

M. AN. Exoleta: abolita Nisi iuratus: iure iurādo affirmasset se optimū quēq; ac maxie idoneū noiaturū. Mouisset: mota esset. Prætor: urbanus. s. Dira pdigia: deorū irā portēdētia: obsecratio uenia a diis peterei ē eni obsecrare depcari & q̄si sacra facere ut ueniā ipetremus. Iure maximi pōtificis pōtificia ptāte. Præiret: uota siue p̄ces nūcuparet: cæteriq; seq̄rēt. Sūmota: sublata ne a seruili misterio & ope auersi reb9 agēdis iteresse cogerēt. Actus. actus & acta p p̄uatis officiis usurpato a maiorib9 obseruare ē. sūt. n. acta p̄uatarū re₄ mio₄ ac familiariū q̄q̄ acta & actus senatus & ppl'i dn̄r. Lāpridius actib9 publicis post multā operā dabat & rursus actus publicos seu bellicos seu ciuiles ipe Trāql. alibi tā senatus q̄ ppl'i diurna acta. Iu. cupiēt & i acta referri Ci. i eūdē sensū utraq; ē uoce usus: Luca. ingētes obruperit actus: Papinius solidos nouus exultabis in actus: ubi Papinius actū p forēsi actione uī accipe: & si Laurētius Valla actū: comœdiarū eē uelit actionē causarū qd & Pli. una ad Corneliū ep'la id sæpissimæ usurpat in quē aūt sēsū nūc trāql. utat plane ostēdit: nō. n. comœdiarū spectacula sꝫ ciuiū officia a Clau. pfecta signare uoluit. Iurisdictionē: munus dicūdi iuris. Fidei cōmissis: quæ fidei cōmissa dicāt notissimū ē. Imppetuū quū anni antea fuisset id munus.

PHI. Capiti papiæ. in lege papia caput erat qd uulgo capitulū dicūt ne sexagenarii uxorē ducere possent: tanq̄ ad generādū minime idonei hoc idē altero quoq; capite legis pōpeiæ continebat & ita a tiberio Cæsare fuerat editū publicatūq;: ut edito exponas publicato. Claudius uero huic capiti abrogauit. abrogatur autē legi siue capiti legis cū prorsus tollit legis papiæ atq; pōpeiæ mentio supius facta est: ubi cōiectatoriæ annotatimus nō insicienter de una tātū lege intelligi posse: quæ papia pōpeia diceret. Quasi sexagenarii. hoc dictū est secūdū id qd est usitatissimū. alioquin multi inuenti sunt: q annos septuaginta nati genuerūt: ut auctor est Aristoteles. in. vii. de aialibus. Præterea Plinius & Solinus prodiderūt masanissam regem post octoginta sex annos generasse filium nomine metymathnum. Catonem quoq; censorinū octogesimo exacto e filia Salonii Clientis sui genuisse filium notū est merito Claudius detraxit capiti legis phibētis sexagenarios ducere uxorē: cū supra eā ætatē uiros gignere posse & eruditorū probet auctoritas & exēpla testent. uerba Aristotelis subscripsi

tutores a consulibus darentur: utq; hi quibus a magistrati bus prouinciæ interdicerentur: urbe quoq; & italia summo uerentur: ipe quosdā nouo exēplo relegauit: ut ultra lapidē tertiū uetaret egredi ab urbe de maiore negocio acturus in curia medius inter consulū sellas tribunitio subsellio sedebat. Commeatus a senatu peti solitos beneficii sui fecit.

De indulgentia & liberalitate eius.

cap. 24.

Rnamenta consularia etiam procuratoribus Ducenariis indulsit. Senatoriaʒ dignitatem recusantibus equestrem quoq; ademit. Latum clauum: q̄uis initio affirmasset nō lecturū se senatorem nisi ciuis Ro. abnepotem: etiam libertini filio tribuit: sed sub conditione si prius ab equite Ro. adoptatus esset: ac sic quoq; reprehensionē uerēs etiā Appiū cæcū cēsorē gñis sui, pauctorē libertiorū filios in senatū allegisse docuit: ignarus tpībus Appii: & deinceps aliquādiu libertinos: dictos nō ipsos qui manumitterentur: sed ingenuos ex his procreatos. Collegio quæstorū

ad hanc rem conducentia quæ sunt hæc. mares plurimi ad sexagesimū annū generant: quē si excesserint ad septuagesimū usq; procedunt: & iam quidā annos septuaginta nati genuerūt. idem in septimo politicorū auctor est. foetus seniorū sicut iuniorū esse imperfectos & corpibus & ingeniis. Tutores a ɔsulibus darent. apud iuriscōsultos tituli sūt de legitimis tutoribus de dati tutoribꝫ: & de his q petant tutores: ubi declarat pupillis esse subueniēdū tradit Vlpia. ius dandi tutores datū esse oibus magistratibus municipalibus. Vrbe & ita. sensus est: uoluit Clau. ut illis urbe & italia quoq; interdictum esset: quibus prouinciæ interdicerentur exēpli causa: ut si scio a prætore siciliē si ɔuincia sicilia interdicta fuisset: Roma quoq; & italia eidem interdictū significaretur. Vltra lapidem tertium miliarium tertium. Vetaret egredi. nouum profecto genus relegationis nouumq; exemplum: ut quis hac relegatione afficiatur: ne egredi possit. ex urbe Roma ultra tria millia passuum. sicut relegati in insulas & loca penitissima egredi nō possunt nec debēt prescriptos terminos relegationis.

(Vir generat usq; ad annos. lxx.)

(Noua relegatio.)

Medius inter cōsulum sellas. alibi docuimus mediū locum esse honoratiorem. Tribunitio subsellio quo scilicet tribuni uti solebant: quibus ius ueniendi in curiam non fuit antiquitus sed ante ualuas positis subselis decreta patrum attentissima cura examinabant: ut si qua ex eis improbassent rata esse nō sinerent. Commeatus. solebant multi petere a senatu facultatem abeundi temporariumq; discessum: uoluit Claudius ut id ab ipso peteretur. Ducenariis procuratoribus. dictum est in augusto quemadmodū ad tres iudicum decurias quartem addidit Augustus: quæ uocata est ducenariorum iudicabatq; de summis leuioribus. procuratoribus ex hoc ordine tribuit. Claudius ornamenta consularia. nec mirum: cum facta per procuratores suos rata haberi uoluerit perinde ac si per ipsum decreta fuissent.

(Ducenarii.)

Senatoriam recusantibus proditum posteritati est talem fuisse mœcenatem temporibus augusti: qui sua uoluntate in equestri dignitate permansit: cum senatoria dignitas & lati claui facultas ei pateret. Latum clauum. ius gestandi uestem senatoriam. Nisi ciuis Ro. abnepotem. quarto gradu inferiore est abnepos & abneptis: sicut superiore abauus & abauia. Claudius. cum prius affirmasset se nullum senatorem esse facturum nisi qui quarto gradu esset ciuis ro. hoc est abnepotem: tamen mutata uoluntate senatorem legit filium libertiniꝫ eiq; tribuit latum clauum: qui primo tantum gradu ciuis Ro. erat.

(Mœcenas cōtētus eq̄stri dignitate.)

(Abnepos.)

M.AN. Papiæ legis de liberis scilicet procreandis. Edicto: edito & non edicto legendum: ut sit ordo: capiti papiæ legis edito a tyberio. Quasi sexagenarii: legis ratio hæc fuit. ne ultra sexagesimum annum quasi homo amplius generare non posset quisq̄ uxorem ducere teneretur.

Abrogauit: uim omnem ademit ac sustulit: est enim abrogare prorsus tollere unde abrogatio: siquidem credidit claudius ea quoq; ætate ut res habet uiros esse ad procreationem aptos. Extra ordinem: quando & quos illis uisum esset dari oportere. Prouinciæ interdicerentur. ii. quibus prouincia aliqua esset interdictum urbe quoq; & italia exclusi intelligerentur. Nouo exemplo: nouo quidem si quum sontes procul urbe relegari cōsuessent ipse ita relegaret ut procul urbe abscedere prohiberet. Commeatus: a ciuibus nunc peti solitos intellige non a militibus. Sui beneficii: a se peti & impetrari uoluit. Procuratoribus: procurator ut Vulpianus ait est qui aliena. negocia mandato domini administrat. Ducenarii: qui ducentesimam ex auctionibus exigebāt nam ducenteni & duceni dicimus ducentesimam auctionum caligula ab initio sui principatus italiæ remisit q claudius non fecit. Abnepotem: qui abauum ciuem romanū habuisset. q. d. cuius non solum pater ciuis romanus fuisset: sed q longe plus est etiam abauus.

(Proauctor.) PHI. Proauctorē. qua forma proauū dicimus: eadē proauctorē quasi procul & longa origine auctorem eleganter dixit. Libertinorū filios. Liuius in. ix. tradit appium Claudiū in cēsura inquinasse senatum lectis libertinorum filiis: quæ cum esset infamis & inuidiosa senatus lectio: uictus uerecūdia collega appii plaucius magistratu se abdicauit. cæcus autem factus Appius & luminibus captus est ira deorū: cū eo auctore ministeriū sacri herculanei translatum fuisset a potitia gente ad seruos publicos. de hoc appio cæco dictum est abundanter in tertio cōmentario. Libertinos dictos. hoc tanq̄ notabile diligenter obseruandum est. cum alias libertini dicantur: qui ex seruitute manumissi sunt: quod & iurisconsulti testantur. unde libertinitas dicta sicut ab ingenuis ingenuitas.

(Libertini.) (Libertinitas.)

(Ingenuus.) Ingenuos. ingenuus est is: qui ut statim natus est liber est: siue ex duobus ingenuis matrimonio cōstante editus siue ex libertinis duobus siue ex altero libertino & altero ingenuo. Ex his. manumissis.

Pro ſtratura uiarũ:cũ antea queſtorũ munus fuiſſet ut uiæ ſilice ſternerent:uoluit claudius:ut loco uiarũ ſternẽdarũ gladiatorũ ſpectaculũ celebrarent pecunia corũq queſturã adipiſcerent:& cũ antea quæſtura ex dignitate cãdidatorũ aut facilitate tribuentiũ gratuito cõcederet:uoluit Clau. ut uenũdaret ex ſentẽtia Dolobellæ ita cenſentis. Decreta.boni codices habẽt detracta. ut ſit ſenſus Claudiũ ademiſſe queſtoribus hoſtienſem ꝓuinciã & gallicã:q erant ꝓuinciæ q̃ſtoriæ & loco earũ reſtituiſſe prefecturã ærarii:quã Augu.a q̃ſtoribus urbanis ad p̃torios pretores ue trãſtulerat. M.T.in oratione ꝑ murena mentionẽ facit Hoſtienſis ꝓuinciæ q̃ſtoriæ:quã ait eſſe nõ tã glorioſam & illuſtrẽq negocioſam & moleſtã.idq illi cũ q̃ſtores ſortiunt:etiã acclamari ſolet. Aerarii ſaturni in æde ſaturni erat ærariũ Roma. cauſaʒ q̃rit Plutar.in ꝓblematis an ex eo inq̃t q̃d fama obtinuit ſaturni tẽpe nec auaritiã nec ĩprobitatẽ uſq̃ in hoĩbus fuiſſe ſed iuſticiã & fidẽ.refert Ciprianus ſaturnũ in italia primũ inſtituiſſe nũmos ſignare:unde ærariũ ſaturni uocitat. de hoc Macro.ſic refert. ædẽ ſaturni ærariũ Roma.eſſe uoluerũt:q tẽpe quo ĩcoluit italiã ferẽ in eius finibus nullũ eſſe furtũ ꝯmiſſũ:aut qa ſub illo nihil erat cuiuſq̃ priuatũ.primus autẽ oĩm Vale.publicola exactis regibus ædem ſaturni ærariũ declarauit ductus oportunitate loci:quẽ & aptũ & ab ĩſidiis tutũ & ĩprimis munitũ aĩaduertit. in ærario tabulæ publicæ ſeruabant & ex eo dictũ tabulariũ:q̃ſi tabularũ repoſitoriũ. Cic.hic tu tabellas deſideras heracleẽſiũ publicas:q̃s italico bello incẽſo tabulario interiiſſe ſcimus oẽs. Medio tpe ab Augu.ad claudiũ. Prætura functi.prætorii uiri ſignificantur. Aerariũ in æde ſaturni Tabulariũ.

pro ſtratura uiarum gladiatorũ munus iniunxit: detractaq hoſtienſi & gallica prouincia curam ærarii Saturni reddidit: quam medio tempore pretores:aut uriq tunc prætura functi ſuſtinuerant. Triumphalia ornamenta Syllano filiæ ſuæ ſponſo nondũ puberi dedit.Maioribus uero natu tam multis tamq facile:ut epiſtola cõmunis legionum nomine extiterit petentium ut legatis conſularibus ſimul cum exercitu & triũphalia darent: ne cauſam quoquomodo belli quererent.Aulo Plautio etiam ouationem decreuit:ingreſſoq urbem obuiam progreſſus: & in capitoliũ eunti & inde ruſus reuertenti latus texit: Gabinio ſecundo caucis gẽte germanica ſuperatis cognomen cauciũ uſurpare conceſſit.

Itẽ de qbuſdã ciuilibus geſtis:& ordinationibus eius.

EQ ueſtres militias ita ordinauit: ut poſt cohortem alam poſt alam tribunatum legionis daret: ſtipendiaq inſtituit: & imaginariæ militiæ genus:quod uocat ſup numerũ:quo abſẽtes & titulo tenus fũgerent.Milites domus ſenatorias ſalutãdi cã ingredi etiã patrũ decreto ꝓhibuit.libertinos q ſe ꝑ eqtib' Roma.agerẽt publicauit:ingratos:& de qbus patroni q̃rerẽtur reuocauit in ſeruitutẽ:

Triũphalia ornamẽta. Cor.tacitus. lucio ſyllano deſpõderat octauiã. Cæſar iuuenẽq & alias clarũ ꝑ inſignia triũphaliũ & gladiatorii muneris magnificẽtiã ꝑtulerat ad ſtudia uulgi. Tã multis.ſ.dedit triũphalia ornamẽta. Legatis cõſularibus.de dignitate legatorũ cõſularũ loco ſuo diximus. Cum exercitu & triũphalia. huius rei meminit tacitus his uerbis. at legionibus cũ dãno labor & fodere riuos.quæq in apto grauia humũ infra molliri:quis ſubactus miles & quia plures ꝑ ꝓuincias ſimilia tolerabant:cõponit occultas litteras noĩe exercituũ precantiũ imperatorẽ:ut quibus ꝓmiſſurus eſſet exercitum: triũphalia ante tribueret. Inde reuertenti.ſ. plaucio. mos erat eorũ:qui aut ouabãt aut triũphabãt ut irent in capitoliũ unde domũ põpabiliter reuertebant reducebãtq.

Latus texit.inferior in itinere latus tegere dicit ſuperioris:quẽ comitat. oratius in.ii.ſermonũ. uis ne tegã ſpurco damæ latus. de hoc ita ſcribit eutropius.tam ciuilis circa quoſdam amicos extitit.ut etiã plautiũ nobilẽ uirũq in expeditione britãnica multa egregie fecerat: triũphantẽ ipſe ꝓſequeret:& cõſcendenti capitoliũ leuitus incederet.

Gabinio.ii.ſenſus eſt claudius cõceſſit gabinio q ſecũdus noĩabat:ut a deuictis caucis cautius cognoĩaret.ſicut a creta creticus a balearibus balearicus:a dalmatis uictis dalmaticus ſunt cognoĩati tres metelli. eſt autẽ caucorũ gens in germania incipiens a friſiis partẽq occupans littoris ſeptẽtrionalis in cattos uſq porrecta. auctor tacitus in libro de ſitu germaniæ. Plinius caucos duplices eſſe ſignificat:q maiores minoreſq appellentur:quorũ cibus eſt lutum:potus imber:& tamen hæ gentes ſi uincantur a po.ro.ſeruire ſe dicunt. Caucĩ.

M.AN. Pro ſtratura uiarũ:ꝑ ſternẽdarũ uiarũ mũeraut q̃ſtorꝫ antea fuiſſe itelligas publicas uias cõmunire. Gladiatorũ munus ut munus ipſum:gladiatoriũ dico quotãnis illorũ q q̃ſtores eſſent pecunia inſtruerent publico dolobella cõſule id cenſente:cor.auctor. Hoſtienſi & galliæ:duabus ꝓuinciis illorũ curæ adeptis & ſiquidam nõ detracta ſed decreta habeant,ſicq diuerſus erit ſenſus. Aerarii ſaturni:q̃ cura ab Auguſto ad p̃tores pretorioſq uiros fuerat delata:cur in Saturni tẽplo fuerit ærariũ conſtitutũ Macro.docet. Cõmunis: cõi noĩe data.

Latus texit:ouantis lateri hæſit. Cau.gẽ.ger.Pli.& ptolemæus de caucis gẽte germanica Trãqllo accedũt. Cor. corbulonẽ ait in caucos motuiſſe:cæterũ bello Clau.litis auerſũ inſignibuſq nihilominus triũphalibus donatũ.

PHI. Poſt cohor.ut poſt ꝑfecturã cohortis adminiſtratã alæ eq̃ſtri ꝑficeret. de ala eqtũ & eqtib' alariis iã dictũ eſt. Poſt alã:ut poſt ꝑfecturã alæ fieret tribunus & ita gradatim ꝓmouebat in militia. Imagĩnẽ mi. Imagĩariã militiã uocãt:quæ legitima nõ eſt:ſed cõmẽtitia. Sup nu.uulgo ſupnumerarii dñr: Vege.li.ii. rei militaris de ſupnumerariis ſic ſeri. milites uocabãt acceſſiti hoc eſt poſtea additi:q̃ fuiſſet legio cõpleta:quos nũc ſupnumerarios uocãt. Titulo.te.ut milites qdẽ dicerent:q̃uis legitimã ueramq militiã nõ exercerent. Salutãdi cã. tãq̃ nõ deceret milites fieri ſalutatores:q̃d urbanorũ eſt. Libertinos pu.in publicũ redegit & publica eorum bona publicoſq ipſos fieri iuſſit. Ingratos reuo.in ſer. hoc ex inſtituto athenienſium tranſtulit claudius:apd quos cõuictus a patrono libertus igratus iure libertatis exuebat.ſup ſedeo inq̃t patronus hẽre te ciuẽ tanti muneris ipiũ extimatorẽ abi igr̃ꝰ Supernumerarii. Ingratus libertate exuitur.

aduocatisq̃ eorum negauit se aduersus libertos ipsorũ ius dicturum. Quum quidam ægra & affecta mancipia. In insula æsculapii tedio medendi exponerẽt: liberos esse sanxit: nec redire in deditionẽ domini si cõualuissent: qđ si qs necare mallet quem q̃ exponere cædis crimine teneri: uiatores ne p italiæ oppida nisi: aut pedibus: aut sella: aut lectica transirẽt monuit edicto. Puteolis & hostiæ singulas cohortes ad arcẽdos incendiorum casus collocauit. Peregrinæ cõditionis homines uetuit usurpare Romana noia dũtaxat gentilitia.

dito seruus quẽ liber esse nesciisti apud massilienses quoq; tres in eodẽ manumissiões rescindi pmittebat: si ter ab eodem decepti dominũ cognouerint: quarto errori subueniendũ nõ putabãt merito: itaq; & laudabiliter instituit. Clau. ut ingrati in patronos liberti in seruitutẽ pristinã mãcipatũq; reuocarentur: cũ in uitio ingratitudinis nihil nõ

Actio aduersus ingratos. insit malitiũ apud athenienses ut inqt Vale. actio aduersus igratos cõstituta esset & auctor ẽ xeno. in .i. pediaesq; apd psas ingrati seuerissime puniebant: qppe q arbitrãt eos q sint ingrati deos maiorẽ in modũ negligere & parẽtes & patriã & amicos. sicut aũt gratitudo ut docet Ci. in õro. p plãcio mater est uirtutũ oim reliquarũ: sic ecõtrario ins

Gratitudo. gratitudo dicer mater uitiorũ criminũq;

Ingratitudo. absolutæ malitiæ: qd uero igratius ẽ potest eo hoie: q agit immemorẽ accepte libertatis: q inextimabilis res est: ut aiũt iuriscõ. cuius dulcedie captus Ci. exclamat. o nomẽ dulce libertatis.

Aduocatisq; eorũ: si q erãt aduocati q suo patrocinio causam libertinorũ ingratorũ tutarentur: talibus negauit Claudi. se iura dicturũ: si de libertis suis & ipsi aliqñ cõquerenĩ: tanq̃ idigni essent: qbus impator faueret in ea causa: quã ibant oppugnatũ. Quidã.s. domini.

Affectum. Afficitur. Affecta mã. lãguẽtes & ægrotos seruos. nãq; affectũ dicimus lãguidũ absoluta locutione: ut illud apud Prop. Iuppiter affectæ tandẽ miserere puellæ. & a Cels. elegãter dictum est pulmo totus afficiĩ & albiat lienis ubi affectus est intumescit: & renes ubi affecti sunt diu male habẽt. Liui. in .v. uires corporis affectæ: sensus oculorũ atq;

Insula æsculapii. auriũ hebetes. memoria labat. In insu. æsculapii. insulã æsculapii dicimus insulam Tiberinã: in qua æsculapii tẽplũ cõstructũ fuit. Pli. in .xxix. ideo tẽplũ æsculapii etiã cũ reciperet is deus extra urbẽ fecisse iterũq; in insula tra

Æsculapius deus medicinæ. dunt. Oui. lib. xv. meta. historiã referẽs unde æsculapius epidaurius in insula tiberina tẽplũ acceperit: sic ait: scindit in geminas partes circũfluus amnis insula nomen habet: laterũq; a parte duorũ porrigit æquales media tellure lacertos: huc se de lata pinu phœbeius anguis cõtulit. idem in primo fastorũ docet calendis ianuarii in hac insula tiberina sacratũ fuisse tẽplũ æsculapio una cũ delubro iouis. historia de tẽplo æsculapii in insula Tiberina dicato a Vale. quoq; in primo: & Liuio in .ix. memoratur. hodie quoq; in ea insula cõsistitur delubrum religiosum nõ ethnicæ superstitionis sed christianæ religionis. in insula autẽ æsculapii ideo exponebant ægroti: quia deus medicinæ est ob hanc scientiam in deorum numerum receptus ut ait Celsus in primo. mortalitas enim ut Pli. quoq; lib. undetrigesimo refert: diis primũ inuentores suos assignauit & cœlo dicauit: phalaris epistola quadam sic inquit. Te neq; ipse medicæ artis inuentor æsculapius cum omnibus diis sanare unq̃ potuisset. fabulata est uetustas æsculapium fulmine iouiali ictum fuisse: q hippolitum uel ut alii tradunt tindaridam reuocauisset ad uitam. apud Aristopha. in fabula: cui titu. est πλουτοσ: inducuntur languentes in æde esculapii: ut medelarum fomentis refocil

Medicina. lentur: apud Plau. in curgulione inducitur leno capadox lienosus iecorosus: pulmonarius in fano æsculapii incu

Hippocratis. bans causa ualitudinis recuperandæ. Hippocrates instituisse fertur medicinã clinicem in tẽplo æsculapii. nam cũ mos fuisset liberatos morbis in insula eo scribere in tẽplo q auxiliatus esset: quo quisq; usus remedio conualuisset: ea exscripsisse fertur: ædes autẽ æsculapii extra urbem ideo edificari solet: quia ut refert Plutar. in quæstionibus credidertunt prisci salubrius foris q̃ in urbe habitari. unde: & græci in excelsis locis æsculapii tẽpla constituebãt. in in

Nosocomion. sula Tiberina erat Romæ ueluti domicilium ægrotorum egenorũ: tanq̃ nosocomion: sic enim græco uocabulo uo

xenodochium. camus domiciliũ languentium. scribit Hierony. fabiolam instituisse nosocomion: quod ipse interpretatur uillam languentium: in quo ægrotantes refouebantur. consimile est xenodochium.

M. AN. Post cohortem: cohortis præfecturã. Alam præfecturã alæ. Imaginariæ: nõ ueræ: sed rei imaginem præ se ferentis. Etiam patrũ decre. patribus etiam id decreto phibentibus. Publicauit: rei publicũ cum bonis redegit. Ingratos: qui in patronos ingrati essent: imemoresq; accepti ab eis beneficii quod libertate donati essent. Aduocatis eorũ libertorum causæ fauentibus: eorũ dico aduersus quos ingratitudinis ageretur. Aduersus liber ipsorum. qñ uidelicet indigni essent qui eo iure subleuarentur quod nuper oppugnassent. Affectæ morbo ppemodũ cõsumpta. In insula esculapii: in tiberina insula ubi esculapii tẽplũ: Vale. & Oui. in fastis sunt auctores: mos uetus: & a græcis sumptus si curandi gratia eo delati sunt: Aristophanes ησ ευΔετ ινεσ καλλοις Δεομενοι του θεου. sic carion ille heræ suæ de iis qui in esculapii templo erant: sed hi ut mendicarent expositi uidentur ob idq; in dominorum inuidiam principia decreto libertate donati.

PHI. In ditionẽ. in potestatẽ. Q uẽq̃. duæ dictiones & seiunctim legẽdæ: ut sit sensus dominũ tanq̃ homicidii reũ haberi: q necare maluisset quẽ hoc est aliquẽ seruorũ: q̃ exponere in isulã æsculapii. Monuit edicto. mi

Viatores. ror hoc edixisse claudiũ: tanq̃ improbaret eos uiatores: q in equo aut in iumento aut in carruca ueherent. Marcus imperator uetuit sederi in equo aut in uehiculo in ciuitatibus & de uiatoribus: q uulgo ita dicũt intelligit: cũ alias uiatores sunt ministri publici ei eo noiati: qđ a uillis in curiã senatores euocabãt: auctores Pli. Cic. & Colu. Puteoli: ciuitas est cãpaniæ alio noie dicearchea dicta: de hac supra diximus. Gentilitia. sicuti sunt Iuliorũ Scipionũ claudiorũ fabiorũ & id genus reliquarũ familiarũ Romanarũ: de noibus gẽtilitiis diximus affatim in primo cõmen. nõ improbandus in hoc Clau. q noluit noia Roman. familiarũ polluĩ usurpariq; a pegrinis: pinde ac tali usurpatione polluerentur esset enĩ indecorũ: q pegrini usurparẽt noia gẽtis corneliæ æmiliæ claudiæ aliarũq; gẽtilitia Romana noia. olim athenienses sanxerunt ne cui seruo inderent noia armodii & aristogitonis.

Ciuitatẽ ro. usurpãtes eos scilicet q cũ essent pegrini ciues se Romanos eẽ dictitabant; & ius quiritiũ fraudulenter usurpabãt. In cã. æsqli. fortassis hic ille cãpus est quẽ catullus minorem appellat illo uersu. te quæsiuimus in minore campo; æsquiliæ autem ut alibi docuimus a quibus secunda Romana regio æsquilia nominatur ab excubiis regis dictæ sunt uel ab eo quod excultæ a rege tullo fuerunt. esquiliæ duo montes habiti sunt alter cispius alter opius dictus. auctor Var. Ad curã suã trã. ut s. Cæsaris dicerentur augustus eni totũ iperiũ bifariã diuisit in prouincias cũ plures; quarũ aliæ cæsaris. aliæ populi dicebant. in prouincias cæsaris ipse cæsar mittit

Aesqlie ũi
Prouinciæ cæsaris
Prouinciæ populis

Ciuitatem Romanam usurpantes in campo esqlino securi percussit. Prouincias achaiã & macedoniam: quas Tiberius ad curam suam transtulerat: senatui reddidit. Liciis ob exitiabiles inter se discordias libertatẽ ademit. Rhodiis ob pœnitẽtiã ueterũ delictorũ reddidit. Iliẽsibus quasi Romanæ gentis auctoribus tributa iperpetuũ remisit: recitata uetere epistola græca senatus populiq; Ro. Seleuco regi amicitiam & societatem. ita demum polliceri: si cõsanguineos suos ilienses: ab oĩ onere imunes præstitisset. Iudæos ipulsore christo assidue tumultuãtes Roma expulit. Germanorũ legatis i orchestra sedere pmisit simplicitate eo & fiducia mor' qd i ppularia deducti qũ aiaduertissẽt pthos & armẽios sedẽtes i senatu ad eadẽ loca spõte trãsierãt: nihilo deteriorẽ uirtutẽ aut pditionem suã prædicantes. Druydarum religionem: apud gallos

psides. in puincias populi ipse populus; & ex his aliæ factæ sunt cõsulares aliæ pcõsulares; aliæ psidiales; aliæ ptoriæ puinciæ. auctores Stra. & scitus ruffus. Liciis: licia regio ẽ asiatica qua mõs chimera noctibus flagrans; & patara ciuitas; ũ apollo pataræus nõiatus. Reddidit. s. libertatẽm. Cor. tacitus reddiẽ inqt Rhodiis libertas adempta sæpe aut firmata: prout bellis externis meruerãt aut domi seditione deliquerãt. Iliẽsibus nero adhuc puer suscepit causã iliensium apd Clau. ipetrauitq; ut iliẽses omni publico munere soluerẽtur dũ Iuliæ stirpis æneam & Romanos troia oriũdos factidc enumerat auctor Taci. Tranquil. uero ait imunitatẽ iliẽsibus datã cũ recitata esset epistola; quã olim græce scriptã senatus & po. Ro. miserat ad seleuchũ syriæ regẽ; qua cõsanguineos suos: iliẽses appellabãt. cõsimiliter diuus Cæsar maximã de iliẽsibus curã suscepit: utpote consanguineis & cũ qbus certissima habebat cognationis signa; itaq; regionẽ eis tribuit libertate & immunitate seruata. Iudæos ipul. Christo locus hic diligẽter enarratã a paulo orosio: q lib. vii. historiarũ scri. hæc anno principatus claudii nono expulsos per Clau. urbe iudæos Iose. refert sed me magis Sue. mouet q ait hoc mõ. Claud. iudæos ipulsore xpo assidue tumultuantes Roma expulit. qd utrũ cõtra Xpm tumultuãtes iudæos coerceri & cõprimi iusserit an et christianos simul uelut cognatæ religionis hoies uoluerit expelli nequaq̃ discernitur. ex his orosii uerbis satis liquet cur a Trãq. dictũ sit iudæos impulsore xpo tumultuãtes expulsos urbe Ro. esse a Clau. tñ apd Iose. legitur edictũ a Clau. pro iudæis missum eẽ per orbẽ terrarũ; cũ Agrip. & Herodes petiissent ut iudæis sua iura cõcederentur in oĩ impio Roma. ait in edicto itaq; Clau. optimũ iudico iudæos in oĩ mũdo sub nobis cõstitutos patrias solẽnitates sĩ phibitione celebrare; qbus iã nunc præcipio ut meã hanc mãsuete custodiãt; & ipi aliarũ gentiũ religionẽ nequaquã subuertere ptendant sed suas leges obseruẽt.

Iudei impulsore Christo.

M. AN. Cædis cri. te. quo maior dñis curãdi necessitas iponeret aut si curare nollẽt manumittẽdi. Viatores: pegre trãseũtes Vir. Carpe uiator iter Hora. tãde fessus dormire uiator icipit: de hoc melius q̃ de publico ministro itelligas; q ex agris uiciq; senatores accersere solebant: nõ aũt italiæ urbes puagari. Aut sella aut lectica: sequit ut neq; rheda neq; equo sedenti liceret; sed cur magis sella quã equo; aut lectica magis quã rheda licere uoluerit nõ uideo uide tñ ne sit negatiuæ nõ disiũctiuæ legẽdũ. i. pedibus nõ aũt lectica nõ sella; capitolinus huic opiniõi nostræ astipulatũ; Marcus iqt uetuit sederi in ciuitatibus in equis siue uehiculis. Dũtaxat gentilia hæc sunt qua usurpari noluit; ne temerariã nũcupatione se corneliæ. Iuliæ; Lyciniæ; alteriue familiæ insereret. Vsurpãtes; nũc in malã partẽ & quasi fraude uendicãtes. Achaiam & Macedoniã; prouinciarũ aliæ; ut Stra. ait Cæsaris; aliæ ppl'i dicebant. Lyciis; lycia regio minoris asiæ inter Cariã & Pãphiliã aliquo pãdiõis filio. Rhodiis reddidit; Pli. pulcherrima & libera rhodis; lyciæ ea placet ẽq; ciuitas dũ pria. Seleuco; fuit is Syriæ rex & Antiochi pr̃ q uxorẽ ppriã ut Appia. ait filio cõcessit cũ illius amore deperire sensisset. Iliensesa qbus Rõani auctore Aenea oriundi. Impulsore; christo seu ut alii habent chresto utrũq; nomẽ uiri ppriũ hoc ab eo qd Χρηστος bonus. seu utilis dr̃ illũ παρα το Χριω ungo. In populari. PHI. In orchestra. i sedibus senatorũ. Cor. Tac. id a nerone nõ a Claudio factũ esse pdidit; uerba taciti hæc sũt de rebus Neronis scribẽtis; itrauere barbarorũ legati põpei theatrũ quo magnitudinẽ ppl'i uiserẽt illic per ociũ; nec eni ludicris ignari oblectabant; dũ cõcessu caueæ discrimina ordinũ; qs eques ubi senatus pcunctãtur; aduerte quosdã cultu externo i sedibus senatorũ: & q nã forẽt rogitantes postq̃ audiuerũt eã gẽtiũ legatis id honoris datũ; quæ uirtute; & amicitia romanorũ pcellerẽt; nullos mortaliũ armis aut fide añ germanos eẽ exclamãt; digrediũturq; & iter pres cõsidũt; qd comiter a uisẽtibus exceptũ. Nero ciuitate Romana ambos donauit. In popu. in cuneos & gradus theatrales in qbus populus sedẽs spectare solet. Parthos & ar. legatos parthorum & armeniorum. Eadẽ loca se. senatoria in orchestra. In sena. in sedibus senatoriis. Nihilo dete. uirtu. exclamauerũt eni ut ex uerbis Taciti declarauimus; nullos mortaliũ armis; aut fide añ germanos esse. Druydarũ religi. druydæ magi sunt gallorũ ut inqt Pli. in. xvi. q̃ nihil habent sacratius uisco & arbore in qua gignant. si modo sit robur nulla sacra sine roboris fronde conficiuntur inde appellari quoq; interpretatione græca possint druydes uideri græce eni Δρυσ noiat quercus; idẽ in. xxx. refert druydas hominem immolare solitos prodigioso sacro exercentes; artem magicam; de auctoritate druydarum & do

Simplicitas barbarorum.

Druydæ Gallicanæ Druydæ.

etrina multa facundissime scribit Cæsar in .vi. cōmētario:quorū mentio quoq; fit a Stra. li. iiii. geographiæ:quos
iustissimos eē memorat. ideoq; illo⁊ fidei priuata & publica iudicia cōmitti;adeo ut rebus quoq; bellicis p̄sint:
ita ut pugnaturi iubētibus druydis a pugna desistāt aut ipugnā ipellant. Diræ ima. p̄pter imolationē hoim
quā faciūt exercētes magirā. Luca. i. i. pharsaliæ. meminit druyda⁊ illis uersibus & uos barbaricos ritus moreq;
sinistrū sacro⁊ druydæ positis repetistis ab armis. nō solū aūt uiros druydes fuisse sed & fœminas testis est flaui
us uopiscus:q ait Aurelia. consuluisse gallicanas druydas:sciscitātē utrū apud eius posteros imperiū p̄maneret:q̄
r̄nderunt;nullius nomē in re. pu. cla-
rius futuꝝ q̄ claudii posteroꝝ. Pe
nitus abole. Pli. non a claudio sed a
Tib. druydas druyda⁊q; religionē su
blatā esse demōstrat sic scribēs li. xxx.
na. hist. na⁊ Tiberii Cæs. principatus
substulit druydas galloru⁊. & hoc ge
nus uatu⁊ medicorūq; ꝑpōt tū Pli. cū
Trangl. conuenire:cū Claudi. Cæsar
appellatus sit Tiberius Clau. drusus:

dirae immanitatis: & tm̄ ciuibus sub Augusto interdictam penitus aboleuit. Contra sacra Eleusina ēt transferre ex attica Romā conat⁹ ē. Tēplū quoq; i sicilia Veneris Erycinę uetustate collapsū ut ex ęrario popu. Rom. reficeret̄ auctor fuit. Cū regib⁹ fœd⁹ i foro icit porca cæsa: ac uetere fecialiū pręfaciōe adhibita. Sed & hęc & cętera totūq; adeo ex p̄te magna pricipatum: non tam suo q̄ uxorum libertorūq; arbitrio

sicut supra demōstratū est & apd Iose. lib. undeuigesimo formula edicti a Clau. missi talis sit Tiberi. Clau. Cæsar
pius germanicus tribuniciæ p̄tātis dich. Cōtra. Ex altera parte:quēadmodū eni religionē druyda⁊ execratus
est:ita ecōtrario eleusinas cerimonias ē ueneratus. de eleusiniis sacris:q̄ īter uetustissima sacratissimaq; cōmemo-
Eleusin — rant dicimus in. ii. cōmē. repete q̄ illic latissime explicata sunt. fuit eni eleusin ciuitas i attica cereri cōsecrata:ut re-
Venus ericina — fert Pōponi. mela:ubi eleusinæ cereris tēplum extitit memoratissimū una cū phano mystico. qd̄ ictinus appara
uit turbe theatralis capacissimū:ut inquit Stra. in. ix. prohani auctore Lampri summouebant ur a sacris eleusinis.
Venerii — Veneris ery. scribit Stra. in. vi. ericē montē esse siciliæ excelsum:in quo ueneris ob id ericinæ noiatæ templum
Martiales — antiquitus extructum fuit:q singulari ueneratione colebat mulierū frequētia refertū romæ quoq; añ portā colli
icit. — nam ædes fuit ueneris ericinæ:quā auctore Li. Fabius maximus dictator uouit:de qua intellexit Oui. illo uersu.
Est prope colinam tēplū uenerabile portā apposuit tēplo noīa celsus eryx. Vetustate col. tradit Stra. suis tēpi
bus tēplum ueneris erycinæ defecisse:sicut & copia sanctaꝝ fœminarum:q̄ ueneri erycinæ dicatæ erāt:Ci. in uer.
meminit uenerioꝝ:q in ueneris familia consecrati numerabantur:sicut martia. dicti apd̄ larinates publici martis
ministri quoꝝ mētio fit ab eodē. M. T. in orō:p cluētio. Ex ærate:ex pecunia deprōpta ex ærario ad impensa⁊.
Icit:p̄cussit:hoc eni significat icit. Plau. frēdi icit femur:dicimus & in passiuo ut apud Lucre. emicat in p̄tē san
Fœdus ictum. — guis:unū icimur ictu. icimus dixit p eo qd̄ est p̄cutimur & ferimur. ide fœdus ictū frequēter ab historicis dicitur
M. AN. In senatu:ī orchestra seu podio. Spōte:nō accersiti. q̄p factū:q̄a p̄cussa uictima fiebāt fœdera
Dryyda⁊:bardi:ut Stra. ait uaties & dryydæ apd̄ gallos in honore erāt quo⁊ bardi laudatoibus & poeticis re
bus studebāt uaties naturalibus causis dryydæ nō naturæ solū rebus. sed & moribus hi hominē dinationi desti
natū i tergo ferientes ex ipo ipatiētiæ afflictādiq; mō uaticiniū cupiebant Pli. Gn. Cor. Lē. & P. Lici. Cras. cōs. se-
natusc ō. factū ne homo imolaret:palāq; i tp̄s siluit sacri prodigiosi celebratio gallias utiq; possedit & qdē ad no
strā ætatē namq; Tiberii Cæ. principatus sustulit Dryydas eoꝝ & hoc genus uatū qd̄ nisi locus mēdosus ē a Ti.
Pater patratus — nō Claudio dryydæ sublati sunt. De dryydis & peruerso sacroꝝ ritu Luca. & uos barbaricos ritus moreq; sini-
strum sacroꝝ Dryydæ positis repetistis ab armis. Sacra eleusinæ:cereris initia ab eleusi oppido:ut Pli. ait atti-
Victimæ fœminæ ualidiores — cæ regionis ubi sacra ipsa celebrabantur. Erycinæ:erix mons & oppidum Siciliæ:Polybius erycem ait post
ætnam omnium siciliæ montium maximum esse:q; in eius uertice templum ueneris opulentissimum.
PHI. Porca cæsa:Liui. in primo formulā fœderis:qd̄ primū inter Romanos & albanos ictu⁊ est referens
Feciales — nō porcā:sed porcū esse di solitū demōstrat:feriebat autem saxo silice a patre patrato: q princeps erat fecialium
Irenodici. — ad patrandum. i. sanciendum fœdus adhibitus. Virg. fœminino genere sicut Tranquil. porca⁊ dixit illo uersu &
Irenarche — cæsa iungebant fœdera porca:q̄uis Serui. existimet Virgilium usurpasse genus pro genere tanq̄ porcā dixerit p
porco. namq; sicut ex auctoritate liuii demonstrauimus nō porca sed porcus ad hoc sacrificii genus adhibebat
præterea in omnibus sacris fœminini generis uictimæ plus ualere existimant:tū si per marem litare non possent
succidanea fœmina dabatur:si aūt per fœminam non litassent:succidanea adhiberi non poterat. Fecialiū. nū
ma Pōpilius sacerdotiū instituit fecialiū:q erant q̄dam quasi pacis custodes:unde a græcis ut inquit Diony. no-
minati sunt irenodici:græci eni ειρηνην pacem uocant. ex quo irenarchę inclinari uidentur:qui corrigendis mo
Feciales unde — ribus præficiuntur:quasi p̄sides pacis:quoꝝ mentio fit apud iuriscō. titu. de mune. feciales p̄erant fœderibus fa-
ciendis:quoꝝ maximus pater patratus noiatur. tanq̄ pater eis sit:& illi filii. auctor Plutar. in problemat. de fecia-
libus. M. Varro hæc feciales dictiq; fidei publicæ inter populos p̄erant:nam per hos fiebat:ut iustum concipe-
retur bellum & inde desitum:& ut fœdere fides pacis constitueretur:ex his mittebantur q res repeterent:& p hos
Formula fœderis. — ēt nūc fit fœdus:q fidus scripsit Enni. ex quo existimat Serui. fœdus dici a fecialibus. Vetere præfatione. for-
mula ueteris præfationis in fœdere percutiendo inter Romanos: & albanos fuit: quā in aliis quoq; fœderibus
usurpabant fecialis patrem patratum faciebat:qui legibus recitatis:audi inquit Iuppiter audi pater patrate po-
puli albani. audi tu populus albanus sine dolo malo utiq; ea hic hodie rectissime intellecta sunt:illis legibus po.
Ro. prior non deficiet. si prior defecerit publico consilio dolo malo:tu illo die iuppiter po. Ro. sic ferito: ut ego
hodie hunc porcum feriam:tantoq; magis ferito:quanto magis potes pollesq; ubi id dixi porcum saxo silice per
cussit. Vxorum libertorumq; arbitrio. sententia apostolica est uirum esse caput mulieris:ex quo intelligimus
ordine fieri ut caput imperet:membra obsequantur. fit autem ordo præposterus & cuncta turbantur. ubi quod

subesse debet id uult pesse. debet ut inqt sapientissime Aristote. in. ii. oeconomico. mulier putare uiri esse ueluti legem uitæ suæ impositā:maritumq; perinde ac dominū reuererieneq; fœminam decet perquirere: quæ fiant foris Claudius uero cum esset uxorius non imperabat uxoribus; ut decet sed parebat; quod cum primis dedecet. hinc ait Cor. Taci. in Claudio non fuisse iudiciū non odiū nisi īdicta & iussa. ex quo factum est: ut cuncta fœminæ obedirent:fieretq; id in Romano impio: qđ in principatu lacedemonioruz est factitatū: apđ quos ut docet Aristote. in. ii. politicoꝝ: multa a mulieribus administrabant. nihil aūt refert utrum mulieres ipsæ gubernent; an

Vir lex uitæ uxoriæ.

administrauit: talis ubiq; plerisq; qualē esse eum aut expediret illis aut liberet. Cap. 26. De sponsis & uxoribus eius.

Sponsas admodū adolescēs duas habuit: Aemiliam: Lepidam Augusti proneptem. item Liuiam Medullinam: cui cognomē: & Camillæ erat e gñe antiquo dictatoris Camilli priorez quod parentes eius Augustum offenderant: uirginenm adhuc repudiauit: posteriorez ipso die: qui erat nuptiis destinatus ex ualetudine amisit. Vxore e deide duxit plautiam Herculanillā triūphali: & mox Eliam Petinam cōsulari patre: cuz utraq; diuortium fecit: sed cū Petina ex leuibus offensis: cum herculanilla ob libidinum probra & homicidii suspitionem. Post has Valeriam Messalinam Barbati Messalæ consobrini sui filiam in matrimonium accepit: quam quum comperisset super cætera flagitia: atque dedecora. C. Silio etiam nupsisse; dote

qui gubernant a mulieribus gubernent. idem eni pariter accidit. turpe ē Principem imperiū administrare ex arbitrio uxoris. turpius ex arbitrio libertoꝝ & mācipioꝝ. tales taxat Pli. in panegyrico his uerbis. plerique principes cum essent Ciuium domini libertoꝝ erant serui. hoꝝ cōsiliis hoꝝ nutu regēbantur: p hos audiebant; p hos loquebantur. decet principē regere nō regi: decet administrare imperium non ex arbitrio mulier cularuz & mācipioꝝ sed ex pscripto legis: quaz ut dominā ubi coluerit: libertos tracet ut libertos: uxores habeat ut uxores. ipse uero agat principem non obnoxiū. Aemiliā lepidā. cum Claudiū dixerit arbitrio uxorum libertorumq; administrasse principatū. primo loquit de uxoribus; mox de libertis locuturus. dicit aūt primā sponsam habuisse Aemiliā lepidam: quæ Augusti proneptis erat. Namq; ut in. ii. cōmentario explicatū est Augustus habuit neptem Iuliam: quam Paulo Aemilio Censoris filio collocauit: ex qua nata est hæc Aemilia lepida Augusti proneptis: quam primam sponsam habuit Claudius. E genere antiquo Camilli. Furius Camillus: qui Romulus ac parens patriæ conditorq; alter urbis appellabatur seruata a manibus galloꝝ urbe Roma quiquies dictator fuit & quater triumphauit. Tusci ueteres Camillum appellauere mercuriū quo uocabulo significant præministrū deoꝝ. unđ Pacuuius. Medeam coelitum Camillam quasi ministram uocat. Romani quoq; pueros puellasue nobiles & inuestes Camillos & camillas appellitauerunt Flaminicarum & flaminum ministros. In nuptiis casmillus nominat: qui merum fert & camillon antiqui dicebant uas quoddam: q opertum in nuptiis ferebant: in quo erant nubētis utēsilia. Auctores: Macro. Festus Pōpe. & M. Var. Hæc aūt Medullina Camilla erat ex ea familia: quæ defluxerat a Furio Camillo dictatore. Apud Iuue. fœda est sugillatio alterius medullinæ illo uersu. Ipsa Medullinæ frictum crissantis adorat.

Lepida. R. P. administrabant Libertoruz serui

Mulieres lacenæ. R. P. administrabant

Furius camillus.

Camillus quid Casmillus.

M. AN. Porca cæsa: quæ qm fœde icta lapide cederet Varro fœdus dictū existimauit. Fecialium sacerdotum de fecialibus apđ Diony. Liui. Plutar. & Seruī. longe plura. Prefatione: quali feciales pfatiōe uterentur. Liui. explicat. Augusti pnē. ex iulia Augusti neptæ q Agrippę & Iuliæ fuit filia & L. paulo æmilio censoris filio genitā. Medullinā: apđ Iu. ipudicæ id fœminæ est nomē ipa medullinæ fricrū crissātis adorat. Dictatoris Camilli q senones gallos urbe Roma deiectos gabina uia ad unum cecidit eius uictoriæ Liui. & Plut. auctores.

PHI. Priorē: æmiliā lepidā. Augustū offen. supius scripsit Trangl. queadmodū Luci. paulus Augusti p gener: q pater huius æmiliæ læpidæ: Cōiurauerat i Augustū: cuius cōiuratio priusq inualesceret indicio detecta ab Augusto compressa est præterea idē Iuliā neptē æmiliæ lepidę matrē omnibus probris contaminatā relegauit. Posteriorē. Liuiam Medullinā. Triumphali scilicet patre natā. Eliā petinā: hanc ex familia tuberonū fuisse indicat Taci. ex qua Antoniā filiā suscepit: hæc post diuortiū elaborauit fautore Narciso ut rursus nuberet Claudio in cœlibatu uiuēti ex obitu Messalinæ. Ob libidinū pbra. dedecora ac dehonestamēta: & hæc iusta profecto est legitimaq; causa diuortii: quid enim esse potest flagitiosius matrona uiriosa & adultera: cū nulla res magis exornet summatam fœminam q pudicitia. non eni natales faciunt matremfamilias: sed boni mores merito celebratur illa fœmina spartana: quę iterrogata quā ad maritū dotē afferret: rn̄dit se afferre: τηρ πατρι ορσ ωφροσ υνηρ. i. patriā modestiā siue pudicitiā. Valeriaz mes. Valerios fuisse cognominatos messanas a Messana ciuitate Sici deuicta mox corrupto uocabulo messalas alibi ānotauimus: & testat Se. i li. de breui. uitæ ex quo nomē fœminę i ualeria familia natę ut Valeria messalina diceret: sicuti uiri Vale. messalę nūcupāt. Barbati. ita uocabat sicut apđ Liui. celebrat nomē cōsulis barbati. Caio Silio nupsisse. hic ē ille Caius Sili. cui nimia pulchritudo parauit excidiū: de quo sic iqt Iu. Rapit miser extīguēdus messalinæ oculis: hūc Cor. Taci. iuuētutis Romanę pulcherrimū fuisse tradit. Cuius amore ita exarserat Messallīa. ut nō furti sed mlto comitatu eius domū uētitaret egressibus adhæresceret: illiq; & opes: & honores largiret. Postremo ob magnitudinē īfamię nomē mrimonii cū Silio cōcupiuit. Profecto itaq; hostiā Clau. pricipe sacrificii gr̄a cūcta nuptiaꝝ solēnia celebrauit: idq; adeo palā factitatū ē ut sacrificauerit apđ deos discubuerit iter cōuiuas oscula cōplexus: noctē deniq; egerit licētia cōiugali: unđ Narci apđ Taci. sic inqt Claudio. an diffidiū tuū nosti; nā matrimoniū Silii uidit ppl's & senatus & miles: ac ni propere agis tenet urbē maritus: Hæc est illa Messallina ob impudicitiā famosissima que

Boni mores faciunt matrēfamilias

Messalæ a messana

Silius pulcherrimus

Impudicitiam messalinæ.

inter auspices cõsignata supplicio affecit confirmauitq; pro concione apud prætorianos quatinus sibi matrimonia male cederent: permansurum se in cœlibatu: ac nisi permásisset nõ recusaturum confodi manibus ipsorum. Nec durare ualuit: quin de conditionibus continuo tractaret ét de Petinæ quaȝ oli exegerat: deq; Lolliæ paulinæ: quæ. C. Cæsari nupta fuerat. Verũ illecebris agrippinæ Germanici fratris sui filiæ per ius osculi & bláditiaȝ occasiones pellectus in amorem: subornauit proximo senatu q cẽseret cogẽdu se ad ducẽdũ eam uxorem: quasi reipu. maxime interesset: dádáq; cęteris ueniam

pudorẽ passiua libidinũ nũd:natione pstituitq; palmam coitus regalẽ esse existimás elegit in id certamen nobilissimá e pstitutis ancillá: eáq; die ac nocte supauit. v. ac. xx. concubitu: ex hoc nõ cõmertium sed historicum uideri põt illud satyrici poetæ pconiũ de Messalina celebratum. itrauit calidũ ueteri cẽtone lupanar & cellam uacuá atq; suá deinde paulopost: excepit blanda intrantes atq; æra poposit apd Cor. Taci. agminati recẽsentur noia adulterorũ Messalinæ. Sextus Au. sic tradit. Claudiĩ uxor Messalina primo passim quasi iure adulterii utebaẽ ex quo facto plures metu abstinentes extincti sunt. dehinc atrocius accensa nobiliores quasq; nuptas & uirgines scortorũ mõ secũ pposuerat: coactiq; mares ut adessent: qđ si quis talia horruerat adsc.to crimine in ipsum omnẽq; familiá sæuiebatur magis uideretur suo iperatore uir q̃ impatori nupta esse. Inter au. cõ. apđ antiquos non solũ publice sed ét priuatim nihil gerebatur nisi auspicio prius sumpto. quo ex more ut inqt Vale. nuptiis ét

Auspices i nuptiis — nunc auspices interponũtur. hinc Luca. loqns de Cato. Martiæq; mrĩmonio ait. iunguntur taciti cõtentiq; auspice Bruto Cor. Taci. cũ hác messalinæ historiam memoraret hoc quoq; ad scripsit adhibitos fuisseq obsignarẽt uelut suscipiẽdorũ liberorũ cá cõuenisse: atq; illá audisse auspicũ uerba: hoc idẽ satyrice taxat Satyrographus cũ ait: ueniet cũ signatoribus auspex: hæc tu secreta & paucis cõmissa putabas nõ nisi legitime uult nubere.

Mors messalinæ — Supplicio af. Clau. ipulsore Narciso Messaliná mádauit iterfici: quá in hortis lucullianis uisá ꝓlatátẽ tribunus ictu tráfixá interemit. corpus matri Lepidæ cõcessum est nunciatũq; Claudio epuláti periisse Messaliná. Prætorianos milites.

Quatinus — Quatinus: differentia est inter quatinus p. i. & quatenus p e. pnũciatũ. quatinus eni significat qm̃ ut apđ Iuuena. quatinus hic nõ sunt. q̃tenus uero qua fine ut hacte

Quatenus — (nus hac fine: auctor Festus.

M. AN. Parentes: quia pater Lucius paulus in Augustum cõiurauerat: Mater Iulia adulterii damnata ab Augusto relegata est. Posteriorẽ: medullinam. Triũphali: patre qui triũphũ egerat. Ob libidinũ ꝓbratiam cum botere claudii liberto coiuerat quo adulterio Claudiam ferunt conceptam. Messalæ consobrini sui: Antonia Claudii mater uná habuit sororem ex Antonio triumuiro & Octauia Augusti sorore genitá que domitio ænobarbo nupsit quum ipsa druso nupsisset habuit ex eadẽ matre & M. Marcello genitas sorores duas ex his quoq; una Agrippæ prius nupsit inde Antonio. M. Antonii & fuluiæ filio altera cui nupserit non reperio sed ex hac ipsa suspicari libet barbatum messallaȝ genitum quẽ Tranquillus Claudi consobrinuȝ fuisse ait. C. Silio: Tacitus Cornelius. C. inquit Silium iuuentutis romanæ pulcherrimum ita exarserat: quũ de Messalina ille interim loqueretur: ut Iuliam sillanam nobilem fœminá matrimonio eius exturbaret. Dote etiam inter auspices consignata: idem auctor non ultra ait expectato quod sacrificii gratia Claudius hostiam proficisceretur cuncta nuptiarum solennia celebrat. Iuue. de eodẽ connubio, ueniet cum signatoribus auspex nec multo post nõ nisi legitime uult nubere. Supplicio af. i Lucullianii hortis i Corne. textus ẽ deprauatus ab euodo tribuno occisa est: sunt q lucilianis legũt alii lucullanis.

PHI. Permansurum in cœlibatu. uicturũ sine uxore. Taci. scribit Claudiũ cœlibi uitæ intonantẽ fuisse ob noxiũ cõiugibus iperatoris: de cœlibe & cœlibatu diximus affatim pauloãtẽ. Ipsorum militum prætorianorum. Continuo. statim. De petinæ. s. cõditiõibus. helia petina a Narciso fouebatur: qui ut suaderet Claudio eam i primis uxorẽ ducẽdá esse: memorabat uetus matrimoniũ familiá cõmunẽ: ná Antoniá ex Petina erat; nihil in penatibus pricipis nouũ futurũ: si sueta cõiũx rediret: haud quaq̃ nouercalibus odiis uisura Britanicũ & Octauiá ꝓxima suia pignora. Oli exegerat: cũ q̃ diuortium fecerat ex leuibus offensis. Loliæ Paulinæ. s. cõditionibus tractaret. hæc aũt Calistũ habebat fautorẽ: q apđ Claudiũ agebat Loliá Pauliná Marci Lolii cõsularis filiá uxorẽ ducẽdá cẽsque cũ nullos liberos genuisset: uacua emulatiõe priuignis futura esset parẽtis loco. Caio cæsari. Caligulæ hoc supra explicatũ ẽ & Pli. ꝓdidit se uidisse Loliá pauliná: quæ fuit Caii pricipis matrona: spõsaliũ cœtua smaragdis margaritisq; opertá. Per ius osculi: refert Tacitus Agrippiná habuisse fautorẽ pallásteȝ Claudii libertũ: q apđ patronũ in Agrippina id maxime laudabat: quod Germanici filia: q fuerat frater Claudii: Germanici nepotẽ secũ traheret dignũ prorsus iperatoria fortuna: cauẽdũq; dicebat ne fœmina ex parte fœcũditatis integra iuuẽta claritudinẽ Cæsarũ aliá in domũ ferret: præualuere hæc adiuta Agrippinæ illecebris: quæ ad Claudiũ p speciẽ necessitudinis crebro uentitando pellexit patruum. ut prælata cæteris & nundũ uxor potentia uxoria. iam uteret. De iure osculi: quo cognati fœminas osculabant supra diximus causamq; explicauimus.

Pellectus. Præallectus. elegantius leges pellectus quasi inductus illectusq;. pellicere eni inducere est & illicere: uñ apud

Pellicator — priscos pellicator dictus; qui ad fraudem pellicit. Indidem est pellax & pellacissimus; pelliculationẽ quoq; dixit

Pellicula-tio. — Cato a pellicẽdo itelligi uolẽs quoddá ueluti illiciũ sic eni ab illiciẽdo incl:nat illiciũ: sicut a pelliciẽdo pelliculatio: & illices oculi & uenus illix elegáter usurpantur a doctis. ex eo quod illiciũt attrahuntq; animos amantium

Illicium — pellicere interdũ accipit in boná partẽ: ut indicat illud Martiani Capellæ cũ ait Var. dialecticam prima in latiná

Illix uenus — uocẽ pellexit industria. Subornauit proximo senatu. Vitelius percũtatus Claudium an iussis populi an aucto

Illices oculi. — ritati senatus cederet: ubi ille se cessurum respondit curiá ingredit: docetq; pricipẽ egere adminiculis uxoris ut domestica cura uacuus in commune consulat: coniugemq; assumendam esse suadet: quæ in prosperis dubiisq;

socia sit:cui cogitationes intimas cui paruos liberos tradat:postq̄ hæc fauorabili orōne p̄misit multaq; patrū as-sentatio sequebatur:q̄n maritandū principē cūcti suadebāt:ait:Vitelius Agrippinā in primis esse deligēdā fœminā nobilitate puerperiis sanctimonia insignem nō defuerūt senatores q̄ certatim:si cunctaret̄ Cæsar:ui coacturos se Claudiū esse testificarent̄ ad agrippinā ducendam. Taliū cōiu. ut. s. filias fratrū patruis liceret ducere uxores. Incesta. sic ait Vitelius apud Taci at eni noua nobis in fratrū filias cōiugia:sed aliis gētibus solēnia:neq; lege ulla prohibita:incesta aūt dicimus illegitima inhonesta polluta unde incestus sermo dr̄ a Liuio. existimat Lactanti. siue Lutatius interpres Papinii Incestum dici quod nō fuerit iunctū cesto: qd̄ cingulum Veneris est quo ad honestas nuptias uti fertur. incestare significat polluere: unde & incestum dicitur:ut aitq; Ser. q̄cūq; pollutio. sed de incesto & incestuosis alibi plura. Excepto libertino quodā. Cor. Taci. nec tamen repertus est nisi unus talis mr̄imonii cupitor Titus Aledius seuerus eques Romanus: quē plerique Agrippinæ gratia impulsum ferebant. Claud. senatuscon. fieri iussit:quo iustæ iter patruos fratrūq; filias nuptiæ etiam in posterum statuerentur. Et ipse. s. Claudius: ut celebrando tales nuptias approbare uideretur. Mox britanni. a deuictis britannis:britannici nomen indidit filio:de quo ē illud notissimū ōnditq; tuū generose britannice uentrem. ferunt britannico fuisse indolem minime segnem:ectitus retinuit famam sine experimento. M. AN. In cælibatu:sine cōnubio. De conditionibus:nouę cōiugis ducendæ. Petinæ cum qua leuibus offensis diuortium fecerat. Loliæ paulinæ:q̄ Caio Memmio Caligula ademerat:cui dimisse perpetuo alterius concubitu inter dixerat. Agrippinæ:ex Germanico fratre

Incestū un̄

Incestare:

Britānicus

talium cōiugiorum:quæ ad id tempus incestu3 habebantur ac uix uno iterposito die confecit nuptias: non repertis qui sequerentur exemplum:excepto libertino quodam & altero primipilari:cuius officium nuptiarum & ipse cum Agrippina celebrauit.

De liberis & generis eius. cap. 27.

Liberos ex trib⁹ uxoribus tulit:ex Herculanille Drusum & Claudiam ex petina Antoniam:ex Messalina Octauiam:& quē primo germanicum mox Britanicū cognominauit. Drusum Pōpeium puberē amisit Piro perlusum in sublime iactato & hiatu horis excepto strangulatū cui & ante paucos dies filiā Seiani despondisset. Quo magis miror fuisse qui traderent fraude a Seiano necatū. Claudiā ex liberto suo Botere conceptā:quāuis ante quintum mensem diuortii natam:aliq; cœptam:exponi tamen ad matris ianuā & nudā iussit abiici. Antoniā. C. Pōpeio magno. deīde Fausto Syllæ nobilissimis iuuenibus:Octauiā Neroni priuigno suo collocauit. Syllano ante desponsatā. Britannicum uigesimo imperii die:inq; secundo consulatu natum sibi paruulū etiam tum & militibus pro concione manibus suis gestās: & plebei per spectacula gremio aut ante se retinens assidue cōmēdabat:faustisq; ominibus cū acclamantium turba prosequebatur. e generis Neronem adoptauit. Pompeium atq; syllanum non recusauit modo sed & interemit.

De libertis ab eo prædilectis. cap. 28.

& Agrippina Marci Agrippæ & Iuliæ filia natæ. Per ius osculi:quia sæpius & aperte ut fratris filia in Claudii complexus & oscula se effundebat uetus præterea est nec a Romanis ut Cato & Plinius docent tantum: sed a peregrinis quoq; gentibus Seruatum:ut necessitudine coniunctas osculo uiri exciperent. Oui. Oscula aperta dabis oscula aperta dabo. Qui cense. incuria sententiam diceret cogendum Claudium Senatus auctoritate. Incesta:incesti loco. Exemplum:ut fratris filiam uellet ducere. Cuius:primipilaris. Octauiam: quę Neroni nupsit. Britannicum:Iu. ostenditq; tuum generose britannicæ uentrem.

PHI. Puberem. prisci uesticipes eleganti uocabulo eos appellauerunt:qui iam pubescentes prima barba uestiebantur. Apule. inuestem a nobis accepisti uesticipem illico reddidisti. Seiani. de Seiano seianiq; potentia satis ac super in Tiberio. Claudiam exponi iussit. ob hoc. s. quia non ex seipso:sed ex liberto suo nomine Botere conceptam esse opinabatur:scribit Iuli. Fir. lib. vii. matheseos quod illi exponentur:in quorum horoscopo Saturnus & Mars solem & lunam diametra radiatione respexerint. Diuortii:superius dictum est Claudium fecisse diuortium cum Herculanilla ob libidinum probra. Ali cœptam. educari atq; nutriri. C. pom. ma. uni ex posteris illius magni pompei:qui in ore est omnium:& per figuram ypozeugma uerbum illud annecte colloca uit qd̄ significat in matrimoniū dedit. Fausto syllæ a Fausto sylla filio syllæ. Fœlicis descendenti. Neroni priuigno. filio. s. Agrippinæ:quæ ipsi claudio denupserat. Syllano ante desponsatā. Cor. Tacitus tradit Claudium dirimisse affinitatem cum syllano genero:qui cum esset prætor coactus est eiurare magistratum:& ita octauia abducta a syllano desponsata est Neroni uitelio & pollione suasoribus. Oibus:auguriis & fœlicibus acclamatiōibus. Interemit. tacitus ait. syllanum generum:non fuisse a Claudio interemptum:sed sibi mortem cōsciuisse eo die:quo nuptiæ inter Agrippinam & Claudiū celebratæ fuerunt. coluina syllani soror italia pulsa est.

Vesticipes

Inuestis.

Libertorum suspexit posidem. Sextus Aurelius de libertis apud Claudium potentissimis & maxime fauorabilibus scribit hæc. Libertorum & coniugis imperiis subiectus fuit:ex quibus fœlicem legionibus iudeæ præfecit: posidii eunucho post triumphum britannicum inter militarium fortissimos arma insignia tanquam participis uictoriæ dono dedit. polybium inter consules medium incedere fecit. hos omnes anteibat Narcisus ab epistolis dominum se gerens ipsius domini:pallasq; prætoriis ornamentis sublimatus.

Narcisus dn̄s domini.

Aquæ posidaniæ. Posidem. de hoc Iuuenalis:ut spado uincebat capitolia nostra posides. ab huius nomine in baiano aquæ calidæ:quæ obsonia quoq; per coq̄bát. posidianæ uocatæ sunt auctor Plinius i. xxxi. Hasta pura. idest sine ferro
ita eni Donatus & Seruius interpræ tant exponētes illū Maronis uersū. ille uides pura iuuenis: q niuit hasta. has
Hasta pura. stis puris:ob fortitudinē milites donabantur:scribit Plinius Sicinium Dentatū donatū fuisse hastia puris duodetri
ginti. Nec minus fœlicem: de fœlice Claudii liberto:sic scribit Tacitus:at nō frater pallantis cognomēto fœ
Fœlix libertus. lix pari moderatione agebat:tum primum iudeæ ipositus & cūcta malefacta sibi ipune ratus tanta potentia subs
claudii nixo huius quoq; liberti fœlicis Claudiani mētio fit i actibus apostoloruz ubi scriptum legimus ad fœlicē præsidem iudeæ paulum fuisse pductuz quo de fide disputāte atq; de iudicio futuro tremefactus est fœlix: qui successori suo noie Festo:ut iudæis gratificarēt reliquit paulum uinctum. De eodem Iosephus sic refert in secundo belli iudaici:post hæc fœlicē Pallātis fratreȝ destinauit ad iudeos;qui eorū prouinciam cū samaria & gallilea curaret. hic fœlis in peratiōe iudeæ cepit Eleaȝarum principem latronuȝ aliosq; cum eo multos:quos partim uinctos romam direxit partim in crucem sustulit:ex quo iudea a latronibus purgata est.

Libertorum præcipue suspexit:Posidem spadonē:quē etiā Britannico triumpho inter militares uiros hasta pura donauit:nec minus fœlicē:quē cohortibus & alis prouinciæq; iudeæ præposuit. triū reginarū maritū: & Harpocram cui lectica per urbē uehēdi spectaculaq; publice edēdi ius tribuit:ac super hos polybiū a studiis:q sæpe inter duos cōsules ambulabat: sed ante oēs Marcisum ab epistolis & pallātem a rationibus:quos decreto quoq; senatus nō præmiis mō igētibus:sed quæstoriis prætoriisq; ornamētis ornari libēter pass⁹ est. Tantū præterea acqrere & rapere: ut

M. AN. Puberem:iam adultum. Ante paucos dies q̄ ita extinctus esset. Neratum
drusum ipsum. Botere:qui furto cum herculanilla concubuerat. Antoniam:quā ex Petina tulerat. Cn.
Pompeio matrimonio locauit. Ex generis:filiarum mariris. Neronem:agrippinæ & domini Neronis fili
um. Posides huius Iu. meminit ut spado uincebat capitolia nostrs posides. Fœlicem:libertū fuit hic pal
lantis frater ut Iosephus in historiis refert post hæc inquit fœlicem pallantis fratrem ad iudeos destinauit.

PHI. Triū reginaȝ ma. In actibus apostoloȝ scriptū legimus Drusillā:quæ erat iudea uxorē fuisse fœlicis
Harpocram: existimo hunc esse illū:q alio noie Calistus noiabat:quem Plini. Claudii libertorum potentissi
mum fuisse dicit:quē Sene. in primis memorat:cuius mētio multa est apud Tacitum:qui plurimū ēt polluit sub
Caligula. Nam cum Tranql. nullā faciat mentionem Calisti qui inter alios est memoratissimus. adducor facile:
ut credā eū alio nomine a Tranql. significari tanq̄ esset binominis. Lectica uehendi:quod uix summates & no
A studiis. biliores usurpant. Polybium a studiis:Sene. cōsolatur hunc polybiū imodice lugentē de obitu fratris:quē ostē
dit liberalibus disciplinis non tantum fuisse nutritum:sed innatum. ex quo inter cætera fomenta hanc in primis
adhibet cōsolationē:ut studiis imergat ut ex līis solatiū petat:ut cū Home. Virgilioq; moret. Itē apte demōstrat
q̄ gratus quanq; iucūdus fuerit Claudio ipatori:quē iducit ipm polybiū cōsolatiōe luculēta mitigātē:hunc Trā
quil. nō minus docte q̄ eleganter ait a studiis fuisse ipsi principi cum intelligi uelit eū præfuisse studiis imperato
ris ut pote uirum eruditissimum:cuius opera & adminiculatione in studiis litteraȝ uteretur cōsimiliter ab epl̄is
a rationibus dicti:qui epistolis q rationibus pricipis præpositi erāt:a libellis quoq; is uenust ę dr:q præest libellis
A mēoria supplicibus:quæ noia sunt ut inqt Taci. summas curæ. & meditamēta:sicut a memoria appellat:is cuius officiuȝ
A pugione est suggerere principi res obcidas:& quæ sunt agenda in memoriā illius reuocare ex præscripto. scribit Lampri.
Alexandrum Romanum:post meridianas horas dedisse operam semper subscriptioni & lectioni epistolarum.
ita ut ab epistolis a libellis: & a memoria semper assisterent. ex hac eadem non minus erudita q̄ nitida elocutiōe:
dicitur a pugione:is qui gestat pugionē principis:eiq; semp præsto Lāpridius in cōmodo Cæsare. inter quos Li
bertinus q a pugiōe appellatus ē. a pugione noiari posset: & latine & scite is:q an prætorē pōpabiliter eūtem ges
A punctis stat ensem siue pugionē pinde ac insigne prætoriæ potestatis. Frōtinus in. ii. de aquæ ductibus appellat a pūctis
A secreto eū:q præerat reddituí aquarioȝ:quē uocant punctam. In. ii. regū dicit a secreto:q uulgo uocitaē secretarius. In eo
A cōmentariis dem scriptū est. Iosaphath erat a cōmentariis:p eo q pē cōmentariis q cōmentariensis ab Asconio nuncupat:
sed de elegantissima uarietate istius particulæ. a. copiosissime annotatum est in superioribus quemadmodū iter
A partu dum significat post. ut a partu a coitu a tergo. Interdū habet uim defensionis & idē pollet quod prout a quæstio
A quæstionibus. nibus a testibus a uoluntate. i. pro quæstionibus pro testibus pro uoluntate: & talis locutio creberrima est in lis
bris rhetori. sed ut eodem reuertamur unde digressi sumus commode & scienter dicere possemus Tironem Ci
ce. Libertum fuisse patrono a studiis:ppterea q eo adminiculatore & quasi administratore in studiis litteraȝ Ci.
usus est. Inter duos cōsules:ecōtrario laudant historici Hadrianum principem:qui cū quōdā seruū suum in
Noli inter consules ambulare ter duos senatores ambulantem uidisset misit q ei colaphū daret & diceret:noli īter eos ābulare:quorum adhuc
potes esse seruus. Narcisum:de Narciso & Pallante libertorum Claudii potentissimis crebra mentio est: apud
Eruditos scribit Taci. Palanti pretoria insignia & centies quadragies sestertium decreta fuisse alibi de eodem ait
Flagratissima eo in tempore gratia pallas. idem Narciso quoq; quæstoria insignia decreta fuisse. tradit idem de
eodem inquit. liberto omnia obediebant hinc a Iuuenale dictū satyrice & mordaciter possideo plus pallante & li
cinis. item alibi:nec diuitiæ Narcisi indulsit Cæsar cui claudius oia cuius paruit imperiis uxorem occidere iussus
Narcisum domini dominum fuisse dixit Sextus Aure. Quæstoriis pretoriisq; ornamentis:quæstoria ad nar
cisum pretoria ad pallantem insignia sunt referenda. hinc exiit illud Plinianum. & nos adeo potiti reȝ uidimus:
ut prætoriæ quoq; ornamenta decerni a senatu iubente Agrippina Claudii cæsaris uiderimus libertis.

Querente. lamentante. A duobus liber. Narciso & pallāte de hoc sic refert Sextus Au. adeo diuites narcisus & pallas ut causante eo inopiā fisci lepidissime famoso elogio uulgatū sit: abunde ei pecuniā fore: si a duobus libertis in societatē reciperet. Addictus: subiectus mancipatusue. Sed ministrū egit Taci. in hanc sententiā scribit in aīo Claudii principis nō iudicium non odiū fuisse nisi indita & iussa. Compendio lucro. Sextus Aureli. ita liberti eius summam potestatem adepti stupris exilio: cæde proscriptionibus: omnia foedarent.

M. AN. Polybium a studiis. seruū subaudi aut libertū sic a manu: sic a pedibus dixere a studiis qd eius opa in studiis litterarū uteret. Narcissum ab epistolis ut a studiis dixit sic & pallantē a rōnibus cuius Corne. meminit

quærēte eo quōdam defici exiguitate: nō absurde sit dictum abundaturū si a duob⁹ libertis in cōsortiū reciperetur.

De maleficiis opa libertorū & uxorū p eū patratis. 29

HIs (ut dixi) uxoribusq; addictus nō principē se: sed ministrū egit. Cōpēdio cuiusq; horū uel etiā studio ac libidine honores: exercitus: impunitates: supplicia largitus est. Et qdē insciēs plerūq; & ignarus: ac ne sigillarim minima quæq; enumerē: reuocatas libertates: eius iudicia rescissa: suppósitos aut ēt palā imutatos datos officiorū codicillos: Appium Syllanū consocerū suū: Liuiasq; alterā Drusi alterā Germanici filiā crimine incerto nec defensione ulla data occidit. Itē Cn. Pōpeiū maioris filiæ uirū & L. Syllanū minoris sponsum: Ex quibus pōpeius in cōcubitu dilecti adolescentuli cōfossus est: Sillanus abdicare se prætura ante. iiii. kalen. Ianua. moriq; initio āni coactus Die ipo Claudii & agrippinæ nuptiarū: in qnq; & .xxx. senatores trecētosq; ápli⁹ eqtes

Quæstoriis prætoriisq; ornamētis idē Tacitus Auctor est quæstoria Narcisso decreta fuisse insignia. Acquirere & rapere: passus ē subaudi. A duobus libertis pallāte & narcisso Iu. ego possideo plus pallante & Licinū Pli. multos post pallātē calistū & narcissum cōpendio cōmodo: ue: lucro Exercitus exercituū administratiōe minima quæq; exempla uidelicet licentiore illorum administrationis.

PHI. Reuocatas libertates. ubi causa si cui gēti libertatē cōcessisset eā reuocabat uolētibus uel uxoribus uel libertis. Eius iudicia rescissa. nihil turpius dici pōt: q̄ qd iudicia principis rescinderent ex uolūtate uxoris & libertorū. Cōtra Philippus macedonū rex cū machetæ cām inique iudicasset: cognouissetq; paulopost se inique iudicasse: iudiciū quidē non rescidit sed estimationē litis ipse psoluit. Exemplum philippi Suppositos officiorum codicillos. exepli causa si Claudius Tito officium aliquod dedisset: uxor aut liberti subiiciebant uel immutabāt diplomata & codicillos in quibus mos est perscribi nomen eius qui accepit officium: unde de Claudio merito dici poterat id quod Diocletianus dicere solebat nihil esse difficilius q̄ bene imperare. Nihil difficilius q̄ bñ imperare Colligunt enim se quatuor uel quinq; atq; una consilium ad decipiendum imperatorem capiunt. Imperator qui domi clausus est uera non nouit: cogitur hoc tantum scire quod illi loquuntur: facit iudices: quos fieri nō oportet amouet a rep. quos debeat obtinere. denique optimus uēdit iperator: quo circa clarissime Annibal etiam atq; etiam circūspicito: ne ministri tui te ignaro qcq̄ sub nomine tuo perperam moliantur. ne dicant te iussisse id qd minime iusseris. ne asserant: id uelle: qd minime uelis qd si tibi ministri sunt egregie fideles: sicut profecto sunt: hi in domesticis tuis rebus sint diligentes: de his uero rebus: quæ ad aliquā partem. reipu. pertinebunt nequid attingant: non discursant non satagant non susurrent in aures magistratuum: te uel hoc uel illud deposcere: nisi tu præceperis: & ut semel finiam facito ne tui tam scribæ q̄ assectæ fumos uendant ne pecuniæ causa lædant tuam estimationem neue a præscripto tuo ne digitum quidem transuersum recedant sæpe enim bonus priceps ob malos ministros infamatus sugillatusq; est mea erga te obseruantia fecit ut longior forem in monendo: & si scio te non egere alienæ monitionis: cum per te ipse sapias: desq; operam ut qui in famulatu tuo sunt: hi omnes sint & bene morati & bene instituti: tamen non inuitus addidi calcaria sponte currenti. tuque id omne quod me præcipere cogit doctoris affectus boni consules: sed iam ad propositum redeamus. Protrepticon Saluberrima monition Laus Annibalis Bentiuoli Consocerum. cōsoceros uocant: quorum filii inter se matrimonio copulati sunt: uerbi gratia ego illi consocer sum: & ille mihi consocer est: cuius filio filia mea nupsit. consocerum Claudii Appium Syllanum appellat propterea quod Octauia Claudii filia desponsata fuerat Syllano Appi Syllani filio. uis exemplum consocerorum clarissimum Id euidenter exhibent illustrissimi pater tuus & dux Ferrariensis: qui sunt inter se consoceri. cum alter socer sit uxoris tuæ alter socer tuus prosocerum uero & absocerum eodem inclinatu dicimus quo pro auum & abauum. Cōsoceri Prosocer Absocer.

Alteram Drusi. de hac Liuia Drusi existimo sensisse Pli. sic scribentem lib. xxix. iam uero & adulteria etiā in principum domibus ut euidens in Liuia Drusi Cæsaris. Alteram Germanici: supra dixit Tranquillus Germanicum ex uxore. Agrippina suscepisse tres filias Agrippinam Drusillam: & Liuiam continuo triennio natas. Maioris: uirum: supra dixit Anthoniā claudii filiam. Cn. Pompeio nobilissimo iuueni nupsisse. Minoris sponsum: cui Octauiam filiam natu minorem Claudius desponsauerat. In concubitu adolescentuli. apud Valerium legimus Cor. Gallum & quintum eterium equitem romanum in concubitu puerorum interiisse: sed non aliena manu confossos: sicut Pompeius hic confossus fuit. Qui in Venere obiere Abdicere se prætura. Cor. tacitus super hoc sic refert. Syllanus insidiarum nescius ac forte eo anno pretor repente per edictum Vitelli ordine senatorio mouetur: adactusque eiurare magistratum: & reliquum preturæ dies in Epium Marcellum collatus est. Mori coactus. Corne. tacitus die nuptiarum Claudii & agrippinæ Syllanus mortem sibi consciuit: siue eo usq; spem uitæ produxerit: seu delecto die ad augendam inuidiam. Caluina soror eius Italia pulsa est. Negaret quic quam se imperasse. Consimile est & compar id Claudianū facinori illi imperatoris seueri: qui cum occisi essent suo nomine nōnulli se excusabat: & post eorum mortem negabat fieri iussisse quod factum erat.

M. AN. Libertates;urbibus sine populis concessas. Rescissa iudicia.ab eisdẽ libertis aut uxoribus. Cõ socerum;ob octauiam dixit Syllani filio locatam. Iulias;quas iulias dicat non intelligo neque enim drusus qui Claudii fuit pater iuliam filiam habuit neq; Germanicus frater sed uterq; liuiam filiam qua propter liuias esse legendum contenderim non Iulias nec est cur aut ex druso tiberii filio aut altero qui fuit Germanici quem damnatum tyberius in parte palatii necauit eas natas suspiceris neutrum enim filiam;ullam tulisse proditum est : nec eas genitas Caudii filiis quorum hic drusus ille Germanicus primo mox britannicus est dictus & enim alter in prima pubertate periit uxore nondũ ducta Alter Claudio iam principe natus; ita ut uix ipse non mode filiæ per ætatem in Crimẽ aliquod maiestatis alterius ue flagitii deuocari potuisset.

Defensione data;concessa se defendendi facultate. Maioris filiæ. Antoniæ. Minoris filiæ;Octauiæ,

Initio anni;anno incũte triduo post quam magistratus abire iussus erat.

Die nuptiarum;quo Agrippinam uxorem duxit.

Aiaduersiones. PHI. Animaduerterit. puniuerit inde aiaduersiones pœnæ & supplicia dicũtur. Vltro;etiã sine iussu impatoris. Tabellas do. con. Iuue. signatæ tabulæ dictũ feliciter & Tacitus ait adhibitos eẽ a Messalina nubente Silio qui obsignarẽt;sed hoc uix credibile uideri põt;qđ ipsemet Clau; suo annulo signatorio signauerit tabulas dotales de dote;quã Messalina nubens Silio cõstituebat. Ad trãs. periculum. sensus est ex quibusdã portentia Harioli pdixerãt piculũ imminere imperatori;qđ ut Clau. ppulsaret in alterũq; transferret pmisit ut Messalina nuberet Silio ut ita in Siliũ tanq̃ in imperatorẽ periculũ ipsi iminens trãsferret.naz quẽadmodũ licebat apud antiquos cõsuli & ptori p se aliũ ciuẽ deuouere;ita periculũ transferri posse putabat;ab

Impator uno ad alterũ. Auctoritas;nõ defuit. Oportet i primis iperatorẽ eẽ auctoritate pditũ ac ueluti maiestate uenerabilẽ. armat eñi ut inquit uerissime Silius maiestas æterna ducẽ;in imperatore ait Ci. in primis esse oportere auctoritatẽ;q̃ in Pompeio magno tantam fuisse refert;ut Mitridates sola Pompeii auctoritate cohibitus sit & tigranes retardatus. Dignitas aũt formæ cumulat auctoritatẽ in principe;q uenerabilior quodãmõ fit ex statura impe

Forma cumulat auctoritatem; ratoria;qualem in ptinace imperatore fuisse pdidit Iulius capitolinus. Vel stã. qdã & dentes præ se ferunt maiestatem;qua stãtes destituunt; aliorũ status est reuerendus. sessio parũ decora sed Clau. siue staret siue sederet siue quiesceret subsequebat decor & dignitas;precipit Ci. ut status in nobis sessio accubatio incessus uultus oculi ma=

Decorum nuũ motus;teneãt illud decorũ qđ græci τo πpεπον uocant. Prolixo nec ex. cor. significat Clau. fuisse longa

Longa statura. statura neq; tñ gracilẽtũ multorũ;q longa statura prediti sunt corpus gracile esse soleat. longa aũt statura ut in iuuenta decora est sic matura senectute cõficit;sicuti docet Hippocrates in aphorismis & repetitũ est a Cor. celso in

Specillum quid ii. de medicina. Spẽ. sicut facies a faciẽdo;ita spẽs a speciendo dicta est. Prisci. n. specio:& spicio dictitabant;qđ nos aspicio. uñ spectionẽ pro aspectione in auguriis nominauerunt. hinc etiã dictũ specillum;quo oculos inungi

Species mus;quibus specimus;ut interpraetatur. Mar. Varro de quo specillo ait Plinius in septimo super omnes. C. Iulius medicus dum inungit specillum per oculum trahens. Cor. cel. in. vi. specillo super oculum inducatur idem indicat specillum non solum ad oculos pertinere;sed etiam ad alia genera morborũ:ait. n. in. v. ante omnia demitti specillum in fistulã conuenit ut quo tendat & q̃ alte puenĩat scire possit spẽs ergo a speciendo dicitur pulchritudo & forma;& ut ait Pacatus in panegirico. Augustissima;q̃q; spẽs plurimum creditur trahere de cœlo a spẽ speciosuz pulchrum formosumq; noiamus. spẽs in alio significatu dialecticorum notissima est:q̃ generi subiicitur. Ci. tamẽ non species dicere uoluit sed formas;unde speciale diriuatur;quod significat non tam particulare q̃ pprium & ueluti peculiare. sicut ait Iulius capito. macrianorũ familiã id speciale semper habuisse;ut Alexãdrũ magnũ in auro & argento exculptum semp haberent. Dicit & species latino uocabulo ipsa aromata sicut etiã uulgo uocitant; testis est Macro. qui sic ait in ultimo saturnalium;species & acres & calidæ superficiem cum apponuntur exulcerãt

Speciale Hiero. quoq; in omelia in canticum canticorum. Dixit aromata quidem species esse;sed non simpliciter : addidit;

Species aromata enim species pigmentorum : præterea speciem accipi pro prætexto & quodam quasi uelamẽto quis est qui ignoret; Canicie. causa caniciei est inopia caloris sicut causa caluitii est inopia humoris calidi. auctores Aristoteles

Cã caniciei in quinto de generatione;& Albertus magnus in. xviii. de animalibus. Opimis. pinguibus & crassis.

Ceruices. Ceruicibus. antiqui pluraliter tantum ceruices appellabant. primus uidetur hortensius ceruicem singulari=

Poplites ter dixisse : sicuti docent Quintilianus & Varro. Poplites. partes sunt sub genibus scribit Plini. elephantum

Remisse poplitem intus flectere hominis modo;cætera animalia in diuersum. Remisse. soluto animo & relaxato ad=

Serietas uerbium est. Serio. seuere grauiter citra iocum serietas usurpatur a Sidonio. Dehonestabant. dedecora=

Ira. bant. Risus indicens. Catullus. risu soluto nulla res ineptior. Ira turpior. iram sapientes breuem insaniam esse dixerunt;hinc illud oratianum. Ira breuis furor est animuz rege.

Ro. tanta facilitate aiaduerterit:ut de nece consularis uiri renũciante centurione factũ esse qđ impasset;negaret qcq̃ se imperasse:nihilominus rẽ cõprobaret affirmantibus libertis officio milites functos:qđ ad ultionẽ imperatoris ultro pcurrissent. Nã illud oẽm fidẽ excesserit:qđ nuptiis: quas Messalina cum adultero Silio fecerat:tabellas dotis & ipse cõsignauerit inductus quasi de industria simularent: ad auertendum transferendumq; periculũ quod inminere ipsi per quædam ostentat portenderetur.

De forma & statura eius. cap. 30.

AVctoritas dignitasq; formæ non defuit uel stanti uel sedenti:ac precipue quiescenti. Nã & prolixo nec exili corpe erat & specie canicieq; pulchra opimis ceruicib⁹: cæterũ & igredientẽ destituebãt poplites min⁹ firmi:& remisse qd:uel serio agẽtẽ mĺta dehonestabãt:ris⁹ idecẽs:ira turpior

M.AN. Facilitate: adeo leui de causa. Excesserit: mentis quasi dicat alienatæ mentis exemplum quam fides ulla haberi possit. Consignauerit: suscripserit quasi testium unus. Auertendum: ad depellendū. Trāsferendum: in alterius caput & uitam detorquendum. Ipsi claudio: & hæc persuasionis ratio. Auctoritas: grauitas & maiestas quædam. Stanti uel sedenti: claudio. Opimis: plenioribus. Destituebant: langore & uacillatione retardabant. Poplites: auersæ genibus partes supra suras quo potissimum loco consistit omnis crurum fœmorumq̧ agilitas. Remisse: minus uehementer. Serio: intentius.

spumante rictu humentibus naribus: plectra linguæ titubantia: caputq̧ tū sp: tū in q̄tulocunq̧ actu uel maxīe tremulum.

De ualetudine eius. cap. 31.

VAletudine sicut olim graui ita princeps preprospera usus est excepto stomachi dolore: quo se correptum etiā de cōsciscenda morte cogitasse dixit.

De conuiuiis & aliis gestis eius. cap. 32.

COnuiuia agitauit & ampla & assidua ac fere patentissimis locis: ut plerūq̧ sexcēteni simul discūberent Cōuiuatus & sup emissarium fucini lacus: ac pene sūmersus: quū emissa impetu aqua redundasset. Adhibebat omni cœnæ & liberos suos cum pueris puellisque nobilibus. Qui more ueteri ad fulcra lectorū sedentes uescerentur Conuiuæ qui pridie scyphum aureum surripuisse existimabatur reuocato in diem posterum calicem fictilem apposuit. Dicitur etiam meditatus edictum quo ueniam daret

PHI. Spumante rictu. irascentium signa sunt: ut inquit Sene. li. i. de ira: mutius toto ore rubor: flagrantes oculi: uocibus sermo preruptus: fœda uisu & horrēda facies multaq̧ alia sunt: inter que Gellius numerat ex auctoritate Plutarchi: os turbidum ī spumā ruborēue efferuescens. Clau. autē habuisse os: spumabundū indicat etiam Iuuenalis illo uersu manantia labra saliua. Rictus autem est ex trāsuerso oris patefactus: docet Lactantius in li. de opificio. rictū etiam ferarum dici testatur Mar. cum ait. Rictibus his tauros non eripuere magistri. Humentibus naribus. pōt cōnecti cū eo quod ait ira turpior: ut ex hoc intelligatur: iræ turpitudo: quā rictus. spumans & nares humentes comitabant qd̄ si seiunctim legas refertur ad rheumatismos nasi quibus obnoxia est senectus. hinc illud madidiq̧ infantia nasi. Plectra linguæ. Romani linguā similē plectri: dētes cordarū dicere solebant: put docet Ci. in. ii. de na. deo cui astipulat̄ Ambrosius sic scribens li. vi. exameri lingua uelut plectrū loquētis & q̄dā edentis est manus q̄ defluentē cibū dentibus suggerit & subministrat. Igitur eleganter plectra linguæ dixit Trāql. fuisse in Claudio titubantia: cū significare uellet linguæ titubationē qua laborant senes uetus codex scriptū habet plectra & ita legendū censeo: q̄uis non nulli dictionē illā expungāt tanq̄ superuacaneā. plectrū autē dici instrumētū: quo cordeplectunt̄ a citharedo. i. feriunt̄ nemo est q nesciat: unde & illd̄ epigrāmatici poetæ enornant docilē garrula plectra lyrā. Caput tre. Claudii caput tremulū fuisse Iuue. quoq̧ indicat sic scribēs de Claudio. ille senis tremulū caput descēdere suasit. preterea sicut in superioribus annotauī senes maxime tremuli sunt obnoxiiq̧ tremori membrorū. De con. mor. maiores nostri tris asperrimos cruciatus esse iudicauerunt: primum calculorū a stillicidio uesicæ. pximū stomachi. tertiū cori: q in capite doleant. existimat Auicē. stomachū causā esse oīm corporis ægrotationū: unde merito stomachus: paterfamilias dici meruit quasi omne aīal solus gubernans: ex quo est illud a Quinto sereno luculenter dictum. Qui stomachū regem totius corporis esse contendunt uera nīti ratione uidentur: legimus apud Pli. olim Caium proculeium augusti cæsaris familiarem in maximo stomachi dolore gypso poto consciuisse sibi mortem. unde mirandū non est si Clau. dolore stomachi correptus cogitauit de morte sibi inferenda. Qui stomacho laborat ia dr̄ stomachicus. Pli. ait in. xxv. helleborū mederi stomachicis. apud eundē remedia sunt ad stomachi dolores rosiones: & rheumatismos. sic. n. fluctiones appellantur.

Cōuiuatus sup emissariū. Cor. tacitus: quin & puiuiū effluuio fucini lacus appositū magna formidine cūctos affecit: qā uis aquarū prorūpens: cōuulsis ulterioribus fragore etiā sonitu exterriti. Emissariū aūt appellat ipsam emissionē: & effluuiū ab emittendo dictū: Pli. in. xxxiii. emissaria in his quina pedū quadratorū termī. fere linquuntur. & repleto stagno excussis obturamētis erumpit torrēs tanta ui ut saxa puoluat. Fulcra. fulcrū a fulciendo dici docet Seruius enarrans illud maronianū lucet genialibus altis aurea fulcra choris: sunt. n. fulcra spōde lecto: qbus fulcimur. i. sustinemur. legato lecto fulcra quoq̧ cōtineri ait Vlpia. li. iii. de le. More ueteri. mos habebatur pricipū liberos: ut docet Tacitus: cū cæteris eiusdē ætatis nobilibus sedentes uesci in aspectu propinquorū ppria & parciore mensa. Conuiuæ q pridie hūc q dā Ouiniū: alii Titū Iuniū noiatū fuisse prodiderunt: de quo hæc Plu. in Galba. cū Ouinius apud Claudium cæsarē cœnaret argēteum poculum clam sustulit: qd̄ Cæsar cum audisset rursus postridie ad cœnam inuitauit: qui cū uenisset iussit ministris ut nullum illi argenteum poculum: sed fictilia oīa apponerent: de eodē Cor. Taci. hæc. T. Iunius sertilius ioco respersus est tanq̄ scyphū aureum in cōuiuio Claudii furatus: & Claudius postero die soli oīum Iunio fictilibus ministrari iussit. hic mox ex proconsulatu galliam Narbonensem seuere integreq̧ rexit. Scyphum aureū: scyphus genus poculi est & peculiariter Herculi dicatus: sicut libero patri cantharus auctor Macrobius. in. v. saturnaliū de quo ait poeta. & sacer impleuit dextram scyphus. Alexandrum magnum intemperantia bibendi & ille Herculeanus & fatalia scyphus condidit: sicuti testatur Seneca libro xii. epistolarum moralium. quod autem scyphus sit potui paratus & inter pocula numeretur ostendit Scæuola iurisconsultus titulo de auro legato.

M.AN. Rictu: ore Titubantia: infirmitas crebreq̧ fibrarum motus. Maxime tremulum: Iu. ille senis tremulumque caput descendere suasit in Cœlum & longe manantia labra saliua. Fulcra. sustentacula a ful-

Irascentium signa
Rictus
Rheumatismus.
Lingua plectrum.
Plectrum
Tres asperrimi cruciatus
stomachus paterfamilias.
Mora Proculei
Stomachicus
Rheumatismi qui
Emissarium
Fulcrum
Lepidum exemplum
Scyphus.
Scyphus condidit.
Alexandrū

ciendo sed fulcrum pro ipso quoq; lecto ponitur. Iu. genium contemnere fulcri. Scyphum aureum: scyphus peculiare Herculis poculum ut liberi patris. Cantharus Macrobius est auctor Plutarchus epoto nondum Herculis scypho. Calicem fictilem: optimi calices ex sagunto ut Pli. ait oppido hispaniæ. Mar. sume saguntino pocula ficta luto. Iu. & lagenam sanguntinam celebrat pugna saguntina feruet commissa lagena.

efflatum crepitumq; uentris in conuiuio emittendi: cum periclitatum quendam præpudore ex continẽtia reperisset.

De cibo & potu & luxuria eius. cap. 33.

C Ibi uiniq; quocunq; & tẽpore & loco appetẽtissimus Cognoscens quondam in Augusti foro uictusq; nidore prandii: quod in proxima Martis æde saliis apparabatur: deserto tribunali: ascẽdit ad sacerdotes: unaq; discubuit. Nec temere unquam triclinio abscessit: nisi distentus ac madens: & ut statim supino ac p somnũ hianti pinna in os inderetur ad exonorãdũ stomachum. Somni breuissimi erat nam ante mediã noctem plerũq; uigilabat: ut tñ interdiu nõ nunq̃ in iure dicendo obdormisceret: uixq; ab aduocatis de industria uocem augentibus excitaretur. Libidinis in fœminas profusissime: marium omnino expers. Alea studiosissime lusit: de cuius a, te librum quoque emisit: solitus etiam

Crepitus / Per mensas uetebatur deflare. / Pedere / Crepitus uentris liberi. / Optimum solarium est uenter.

PHI. Efflatum. Pli. in xxviii. subobscure simul & eleganter ostendit nefas fuisse in conuiuio uentris crepitum emittere: quod uulgo dicimus pedere. uerba Plinii hæc sunt p mẽsas uetabantur munditiarum cã deflare: Clau. tamen existimabat licere in conuiuio pedere hoc est crepitũ uentris emittere & hoc ex sententia stoicorũ: qui aiunt crepitus uentris æque liberos ac ructus eẽ oportere. Periclitatũ: adisse periculũ alias periclitatum dicimus ex pertum. Ex cõtinentia. dũ continere uult crepitũ qd pudibundi offm ẽ cum tamen talia continẽtia res noxia iudicetur. hinc illud iocose dictum ab epigrammatario poeta pedere te mallem: namq; hoc nec inutile dicit Symachus: & risum res mouet ista simul. Quocunq; tpe. Diogenes cynicus interrogãti qua hora prandendũ foret respondit: si diues est prandeat quando uult: si pauper qñ põt: & profecto optimũ solarium est uenter ut dicebãt Persæ: qui cum latrat & instatur creditor illi dandus est cibus indifferenter. Et loco idem Diogenes dictitabat: si prandere nihil mali est nec in foro prandere malum est: non est autem malum prandere: nec in foro quidem prandere malum est.

Cognoscẽr / Cognitor / Nidor / Saliares cœnæ / Salii unde / Distentus / Distendere

Cognoscens. cognoscere dicunt principes & magistratus audientes controuersias litigantium. alias cognitor significat familiarem defensorem qui præsentis causam nouit & sic tuetur ut suam ut docet Asco. in quam sententiam est illud oratianum. si cognitor ipse hinc; ait Cice. in uerrinis: siculi me cognitorem iuris sui me actorem causæ totius esse uoluerunt. Nidore. græci κνισσαν appellant odorem epularum: quam latini nidorem uocant. Mar. pasceris & nigræ solo nidore culinæ. & illud Hieronymi: uariis nidoribus fumant patinæ. Saliis sacerdotibus Martialibus: qui cœnas faciebãt amplissimi apparatus: unde in prouerbio est saliares cœnas dicere opiparas & copiosas. de collegio saliorum qui erãt duodecim a Numa rege instituto: copiosime scribũt Li. Plu. & diony. salios a saltando dici autumat. Mar. Var. quod facere in sacris quot annis & solent & debent: alii a salio mantineo salios uocari prodiderunt. multa de his Ouidi. in. iii. fa. mense enim Martio in honorem Martis gradiui ibant per urbem gestantes ancylia & canantes carmina cum tripudiis solemniq; saltatu. Proxima æde. illam significare uidetur: quam Marti ultori dicauit. Augustus extruxitq; una cum foro. Tribunali. ubi ius dicebat. Distentus: fartus ac satur. distendere enim est implere; & distentum plenum Maro. distendunt nectare cellas. Madens. uini plenus & bene potus.

Turpiter ingesserunt / Turpius egerunt / Pinna. / Pinnatus / Interdiu / Venus prepostera & auersa. / Mulierarius

Pinna in os uideretur: qui uomitum prouocare uolunt pennam in os demittunt. unde a Cor. tacito scriptum est Xenophontem medicum demisisse in fauces Claudii pinnam ueneno illitam: tanquam nixus euomentis adiuuaret. de talibus ganeonibus & ut ueteres dicebant comedonibus celebratur. illud Hieronymi: quod & in canonicis decretis. di. nouissima de consecratione repetitum est multi impatientiam gulæ uomitu remediantur: & quod turpiter ingesserunt: turpius egerũt. Plini. & Se. insectantur uomitores: qui bibunt ut uomant & rursus hauriunt: tanq̃ geniti ad uina perdenda Dicimus autem pinnam pennam; cuius diminutiuum est pinnula. Apu. Nec ulkæ plumulæ nec usq̃ pinnulæ ab eodem celeritas pegasi pinnata decoriter dicta: sicut a Varrone pinnatum eloquium nuncupatur. Inderetur. immitteretur imponeretur. Interdiu. de die. quidam codices habent interdum. prima lectio elegantior. Marium omnino expers. masculorum concubitorem minime fuisse Claudium significat talis uenus quæ: infanda est: eleganter dicitur prepostera & auersa Iulius capitolinus ostendere uolens: albinum talem fuisse in re ueneria; qualis extitit claudius sic inquit mulierarius inter primos amatores auersæ ueneris semper ignarus & talium persecutor: consimiliter claudius cum esset mulierarius & mulierosus erat auersæ ueneris atq; preposteræ penitus ignarus. masculorum autem concubitores apostolica sententia negantur posse frui sedibus piorum. Studiosissime lusit. extat libellus Senecæ cui titulus est de ludo claudii i quo fingit claudium apud inferos ludere percusso fritillo iubente: æaco. scribit firmicus aleatorem. nasci in nona parte libræ qui sit populari notione perspicuus.

M. AN. Periclitatum: uitæ periculum addiisse. Cognoscens. cantũ cognitione occupatus. Nidore odore qui proprie assatarum aliter ue conditarum carnium dicitur. Iu. te nidore suæ captum putat ille culine. Maxima æde. i. ultoris martis cui Augusti forũ erat contiguũ. Ad sacerdotes alios. Distentus uino plenus. Supino: supino corpore iacenti. Inderetur: a ministris. Aduocatis: aduocatus dr̃ quoquo modo reo assistens; nunc pro causarum patronis posuit. Marium omnium: oĩm dixit ad depellandam utriusq; flagitii suspitionẽ ut neq; pathicus fuisse credatur neq; puerorum amator gestatorio ubi gestari solebat.

PHI. In gestatorio. gestatorium appellamus lecticā sellamue siue carrucam deniq; quodcunq; in quo gestamur. in li. ii. machabeorum scriptum est. in gestatorio torquebatur antiochus ut de corpore impii uermes scaturirent. Essedo. curru in quo gestabatur. Alueo. tabula lusoria: quae alio nomine alueolus per diminutionē nominatur. Sanguinarum. Pli. eleganter sanguinarium tarquinii superbi responsum appellat: cum crudelissimū & sanguini humano hauriendo accōmodatum significare uellet. & Sene. quoq; sanguinarius princeps dicitur gaudens sanguine humano & crudelitate. Pœnas parricidaruz qualis esset parricidarū pœna docuimus in augusto.

Gestatoriū
Alueus
Alueolus
Sanguinarius.

in gestatorio ludere ita essedo alueoq; adaptatis ne lusus cōfunderetur.

De saeuitia & crudelitate eius. *cap. 34.*

SAeuuz & sanguinariū natura fuisse magnis minimisq; apparuit rebus: Tormenta quaestionū: pœnasq; parricidarum repraesentabat exigebatq; coram. Quum spectare antiqui moris supplicium Tyburi concupisset: & deligatis ad palum noxiis carnifex deesset accitū ab urbe uesperam usq; opperiri perseuerauit. Quocunq; gladiatorio munere uel suo uel alieno etiaz forte prolapsos iugulari iubebat maxime retiarios: ut expirantiū faciē uideret. Quū par quoddā mutuis ictibus cōcidisset cultellos sibi paruulos ex utroq; ferro in usum fieri sine mora iussit. Bestiariis meridianisq; adeo delectabatur: ut a prima luce ad spectaculum descenderet: & meridie dimisso ad prandiū populo psederet: praeterq; destinatos etiā leui subitaq; de causa quosdam committeret: De fabrorum quoq; ac ministrorum: atq; id genus numero: si automaton aut pegma: uel quid tale aliud parum cessisset.

Repraesentabat. presens exhibebat. Antiqui moris suppliciū. apud antiquos inter caetera suppliciorum genera hoc imprimis frequētabatur; ut ad palum deligati uirgis cederentur securiq; ferirentur. Accitū euocatū carnificē. Opperiri. expectare. Vesperam usq; ad crepusculuz usq; uespertinū. Forte prolapsos. qui lapsi forent casu neq; ex industria.

Retiarios: q sint gladiatores retiarii suo loco supra copiose explicamus

Spirantiū faciez. erat enī aperta & nuda facies retiariorū: qui solo pileo tecti digladiabant: hinc illud satyricū de retiario. tota fugit agnoscēdus harena. Par quoddā: duo gladiatores inter se cōpositi ad depugnanduz

Ex utroq; ferro ex talis gladiatoriis utriusq; gladiatoris. In usuz: ad obsonia cibariaq; cōcidenda. Bestiariis. qui aduersus bestias pugnant bestiarii dicunt. Sene. nuper in ludo bestiariorū unus e germanis cū ad matutina spectacula praepararet: secessit ad exonerandū corpus Amianus Marcellinus: ut bestiarii obiicerentur feris.

Bestiarii.

Meredianis: meridianos uocat eos gladiatores: q hora merediana digladiabant: de qbus ait tertulianus in apologetico. risimus inter ludicras meridianorū crudelitates Mercuriū mortuos cauterio examinantē. Augustinus. libro octauo confessionū spectaculū circensium pomeridianū appellat: ppterea qd post meridiē exhiberet: erant; enim quaedā spectacula; quae matutina dicebantur; unde illud Senecae; cum ad matutina spectacula praepararetur. & Martialis; matutinarum nō ultima praeda ferarū: erant & alia spectacula; quae meridiana & pomeridiana noiabant: ex eo quod meridie & post meridiē edebantur. Meridie persederet. hoc pptet meridianos dictos quorum spectacula a meridie incipiebant, Destinatos; praeparatos & ut dici solet deputatos ad spectaculū celebrandū. Cōmitteret. uerbū est accommodatū congressibus & concertationibus; ut supra docuimus. De fabrorum numero uoluit Claudius ut non solū bestiarii destinati gladiatoresq; depugnarent: sed ut etiā fabri ac ministri ipsius apparatus cōgressibus depugnarēt. Id genus; huius generis crebra elegansq; locutio apud eruditos

Meridiani.
Pomeridianū spectaculum.
Matutinae ferae.

M. AN. Sanguinarium; humani sanguinis appetētem. Antiqui moris ut ad palum deligati darent pœnas Liuius de bruti liberis stabant nobilissimi iuuenes ad palum deligati in Nerone aliud supplicii genus explicatum a maioribus seruatum; ut nudi hominis ceruix furcae insereretur corpusq; uirgis ad necem caederetur.

Tormenta; cruciamenta ad quaestionem attinentia. Repraesentabat; omnium oculis subiiciebat. Noxiis sontibus. Opperiri expectare carnificem intellige. Prolapsos; quibus parci alioquin mos erat. Faciem uideret; quo apparet eum humana caede non mediocriter delectatum. Par gladiatorum. Ex utroq; ferro ex utriusq; gladio. In usum; edendi credo ad cibaria secanda. Bestiariis; in bestias euntibus aut ad bestias destinatis. Meridie; ut meridianis etiam horis periclitantes spectaret. Destinatos aliquo crimine ad id supplicium damnatos uel certe precio ad uenationes quaesitos. Committeret; feris repente obiiceret.

PHI. Si aut ornatus parum cessisset. i. si ea quae ad ornanda spectacula parabantur parum diligenter ab ipsis machinatoribus parata fuissent. quidam codices habēt automaton: sunt āt automata arte mechanica ita subtiliter fabricata instrumenta. ut sua sponte nullaq; apparente causa moueantur; qualia sunt horologia machinaeq; uersatiles automatū enim interpretatur ultroneum: & suae spontis: scribit Victruuius quod ad hanc pertinet sententiam: hydrauliticas machinas & aquaruz expressiones automatas a ctesibio primo repertas fuisse: ubi automata appellat mechanica instrumenta quae per semet ipsa moueantur. mors naturalis & fatalis dicitur a Demosthene αυτοματοσ θανατοσ; quasi suae spontis & nulla extrinsecus ui coacta. Aut pegma. de pegmatibus qd silenter in sublime crescebant: & per se in spectaculis surgebant copiose diligenterq; annotatum est in superioribus. illud adiiciendū uidetur. pegma esse in priuato quoq; aedificio. namq; Vlpianus titulo de fundo instructo putat pegmata esse partem domus: aitq; ea cedere in emptionē siue sint in aedificio posita siue ad tēpus detracta. machinatores a Claudio ad cōflictū cōmittebant si pegma qd per se surgere solet aut illud automaton. i. machinamentū sua sponte uersatile parū cessisset. solēt enī talia interdum deficere luxatis conuulsisq; mechanematibus.

Automata
Mors automatos
Pegma

Induxit & unum ex noméclatoribus suis sicut erat togatus.

De timiditate & diffidentia eius. ca. 35.

SEd nihil æque quã timidus ac diffidés fuit: primis im-
perii diebus q̃q̃ (ut diximus) iactator ciuilitatis: ne-
q̃ cõuiuia inire ausus est nisi ut spiculatores cum lá-
ceis circunstarent: militesq̃ uicé ministrorum fungeré-
tur: neq̃ ægrũ quẽquã uisitauit: nisi explorato prius cubicu-
lo culcitrisq̃ & stragulis prætentatis & excussis. Reliquo au-
té tpe salutatorib⁹ scrutatores semp apposuit: & qdez oibus
& acerbissimos: sero. n. ac uix remisit: ne foeminæ prætextatiq̃
pueri & puellæ cõtrectarent: & ne cuius comiti: aut librario
calamariæ: & graphiariæ thecæ adimerent motu ciuili quuz
eum Camillus non dubitans etiã citra bellũ posse terreri: cõ-
tumeliosã & minaci: & contumaci epl'a cedere imperio iube-
ret: uitamq̃ ociosam in priuata re agere: dubitauit adhibitis
principibus uiris an obtemperaret.

De timore insidiarum & gestis aliis eius. ca. 36.

QVasdam insidias temere delatas adeo expauit: ut de-
ponere imperium tentauerit. Q uodam (ut supra re-
tuli) cum ferro circa sacrificantem se deprehenso se-
natum per precones propere conuocauit: lachrymisque &
uociferatione miseratus est condirionem suam: cui nihil tuti
usq̃ esset ac diu publico abstinuit. Messalinæ quoq̃ amorem

Induxit. ad pugnam bestiarum. Ex nomenclatoribus. ex his q̃ nominatim uocant unum quẽq̃: quibus sunt
Iactantia — nomina singulorũ cognitissima. Iactator: ostentator. est enim iactantia: ut ait Augustinus in decimoquarto de
Spicula — ciuitate dei libido gloriandi. Spiculatores: spicula sunt tela missilia ferro triangulo unciarum nouem hastili pe
Spiculatores — dum quinq̃ & semis. pila prisci uocitauerunt. auctor Vegetius in secundo inde spiculatores dicti custodes reguz
corporis tacitus dilapsis spiculatoribus cætera cohors nõ aspernata concionantem. habentes Horoscopũ in de-
cima sexta parte scorpii erunt ut inquit Firmicus maternus spiculatores. Cum lanceis. tales dicuntur lancearii
Lancearii — græco uocabulo λογχοφοροι appel-
Lanceati — lantur: qui uero ictu lanceæ necantur:
hi lanceati nũcupant. Iulius firmicus
in. viii. quicunq̃ habuerint horosco-
pum in. xxi. parte tauri lanceati morié-
tur. M. Varro: & Gellius tradunt lan-
ceam non latinũ uerbum eẽ sed hispa-
Lancea, — nicum. a lancea fit diminutiuum lan-
Lanceola — ceola. legimus libro tertio regum qd
prophetæ lucorũ incidebant se lãceo-
Stragula. — lis donec sanguine pfunderent. Stra-
gulis. stragula sunt oia quæ sterni so-
lent, unde quærit iurisconsultus. nũ qd
tapetia quibus subsellia insterni solẽt
in ueste sint stragula an in supellectile
Excussis. ne scilicet subter telũ: ali-
quod occultum delitesceret. Scru-
tatores: qui explorarent & diligenter:
scrutarentur: ne cuz ferro quispiã sub
officio salutandi adiret principem: si-
Nonius — cut olim nonius eques Romanus fer-
ro accinctus fuit repertus in cætu salu-
tantium Claudiũ. Omnibus salu-
tatoribus, indifferenter habita nullius
dignitatis ratione. Acerbissimos.
scrutatores. Contrectarentur. ma-
Comes — nibus scrutatorũ. Comiti comitez
accipere debemus eũ: qui comitẽ &
sequatur inter comites sunt & pæda-
gogi: in familia sunt & librarii. Iuuena-
Theca calamaria — lis librarius archimagiri. Calamariæ thecæ. repositoria calamorum: quæ comites & librarii ferre solent: de
theca calamaria ait Martialis sortitus thecam calamis armare memento cætera nos dedimus tu leuiora para.
Graphiarium. — Graphiariæ. repositoria graphiorum. Marcialis eleganti uocabulo thecam graphiariaz appellauit graphia-
rium: in quo deceptus est martialis interpres ut alibi docuimus. Motu ciuili. motum ciuilem illum intelligito
quem scribonianus camillus concitauerat: de quo supra diximus. Citra bellum. sine bello. Contumeliosa.
plena probrorum & contumeliarum: quæ ut ait nonius grauiores sunt q̃ iniuriæ.

M. AN. Aut ornatus: sic omnes Tranquilli codices habent sed automatum legendum: quod uideo a Po-
litiano quoq̃ uiro diligentissimo obseruatum sunt autem automata machinæ ita fabrili arte disposite ut ultro ac
sine ullo humano impulsu ualeant per se moueri ut sunt horologia aut opera sponte alioquin uersatilia est enim
αυτοματον ut suide placet αυτοξλεσ ον αυτοκλυτον αυτοβουλον & ut uno uerbo dicam αυτεματοσ
est qui per se aut sua sponte aliquid facit. Cessisset: parum prospere subductum esse bestiis commisit. No-
menculatorem: qd nomenculator esset diximus. Togatus: & ob id maiori periculo obnoxius. Nihil æque
in nullo alio uitio æque ac metu & differentia notabilis. Iactator: ostentator. Ciuilitatis ciuilis modestiæ.

Spiculatores corporis custodes. Culcitris & stragulis: quibus æger cubabat. Scrutatores: qui officii gra-
tia se adeuntes scrutarẽtur an ferrum haberent ut librario librorum transcriptori: est enim librarius qui libros trã-
scribit bibliopola qui uendit. Graphiariæ: thecæ ut calamariæ dicuntur a graphiis & calamis.

Dioclicianus deposuit imperiũ. — PHI. Cedere imperio. deponere imperium Romanum: sicut olim fecit dioclicianus: qui imperio depo-
sito in uitam priuatam concessit: & in uilla preclaro ocio senuit: qui dum ab herculio & galerio ad accipiendum
imperium rursus rogaretur: tanq̃ pestem aliquam detestatus in hunc modum respondisse fertur utinam posse-
tis uisere olera nostra manibus instituta: profecto nunq̃ istud temandum iudicaretis. Principibus uiris. pri-
mariis & optimatibus. Adhibitis in consilium uocatis. An obtem. an deponeret imperium. Per pre-
Præconia ars lucrosa — cones: Mercurio preconia & precones atribuuntur: ut inquit Diodorus in. vi. bibliotecæ: preconis ars lucrosa erat
& pecuniosa: unde ait epigrammatista artes discere uult pecuniosas: preconem facias uel architectum: & ut inqt
Tutum — Quintilia. preco plus debet uoci suæ: quam orator.
Propere: festinanter & raptim. Nihil tuti: quid differat tutum a securo eleganter docet Se. in hippolito cum
ait: scelus aliqua tutum: nulla securum tulit.

Flagrantissimū:ardentissimū. & ob hoc maximū. amor eīm ardor est & ustrina potentior igne:feruentior incēdio ignis eīm ut inquit sapienter & uere cyrus apud xenophontē:urit hoīes tangētes:ast amor nō solum presentes urit uerū etiā absentes:& amica formosa accendit amatorē uel ꝓcul intuentē:ut aestuet & flagret intollerādū. merito dixit portius licinius. hoiem ob amorē non esse ignitum:sed ipsum ignem:cum:ait q̄ritis ignem ite huc:q̄ritis. ignis homo est & nos quoq; nec cōfiteri pudet satis ac super expti sumus torrentissimi amoris incēdia: q̄ te quoq; medullitus coquunt:qui iam coepisti facere stipendia & merere in amoris cōtubernio. nō est indecorū mihi crede

Amor ustrina est. Ignis hō ē. Nō indecorum est amare.

flagrantissimū non tam indignitate contumeliarū q̄ periculi metu abiecit: cū adultero Silio acquiri imperium credidisset. Quo tempore foedum in modum trepidus ad castra cōfugit: nihil tota uia q̄ essetne sibi saluum imperiū requirens.

37. De poenis ꝑ eū innocētib⁹ ꝓpter leues suspitiōes illatis.

Nulla adeo suspitio: nullus auctor tam leuis extitit: a quo non mediocri scrupulo iniecto ad cauendum ulciscendūq; compelleretur. Vnus ex litigatoribus seducto in salutatiōe affirmauit se uidisse: per quietē occidi eum a quodam. Deinde paulopost quasi percussorē agnosceret: libellum tradentem aduersarium suū demonstrauit: cōfestimq; is pro deprehenso ad poenā raptus est. Pari modo oppressum ferunt Appium Syllanū quē: cum Messalina & Narcisus cōspirassent perdere diuisis partibus alter ante lucem similis attonito: patroni cubiculum irrupit: affirmās somnisse se uim ei ab Appio illatā altera in admiratione formata sibi quoq; eandem spēm aliquot iam noctibus obuersari retulit. nec multo post ex composito irrūpere Appius nunciatus: cui pridie ad id temporis ut adesset: preceptum erat: quasi plane repsentaretur somnii fidea: accersi statim ac ori iussus est. Nec dubitauit postero die Claudius ordinem rei gestae pferre ad senatum: ac liberto gratias agere: qd̄ ꝓ salute sua etiā dormiēs excubaret.

De ira iracundia ac stultitia eius.

Irae atq; iracundiae conscius sibi utrumq; excusauit edicto: distinxitq; : pollicitus

inclyte Annibal Bētiuole amare: & ueneris tenere bigas:sed si amoris impotentia regi si affectus ille ferocissimus cohiberi posset: saluberrimū mehercle foret id facere:qd̄ monet plautinus seruus bonū est pauxillū amare sane: insane nō bonum est amemus itaq; si modo fieri potest sane. sit quoddam ueluti tēperamentū inter affectiones impotētissimas:ne inuiti nimis distrahamur:scis eīm imo scimus amorem melle esse felleq; cōditum: qui gustu tantū dulce dat:cū amarū ad satietatē usq; aggeret. Indignitate cōtumeliarū. ꝓpter stupra & adulteria:q̄ passim exercebat adeo ut ipsa impare nō imperatori nupta esse uideret ut scri. Sextus aure. Aegri im. credidisset. tradit Cor. tacitus Clau. audito uxoris Messalinae & silii matrimonio perturbatū fuisse tanto pauore:ut idētidē interrogaret an ipse imperii potens an silius priuatus esset. Scrupulo: solicitudine. scrupus ē ꝓprie lapillus breuis qui pede pssus sollicitudinē creat: q diminutiue dr̄ scrupulus:uñ est illd̄ puerbialiter ꝓlatum apud Terentiū iniecí scrupulū: & apud apulei iniecto nō scrupulo sed lancea. alias scrupulus pōdusculū est:ex tribus scrupulis drachma cōficitur:ut docet Pris. cum ait in scrupulis trinis drachma ʒ. inde aduerbiū fit scrupulati: sicut ab uncia unciatim Pli. in. xxii. scrupulatim quidem colligere:ac miscere uires non coniecturae humanae opus sed impudentiae est. Seducto.s. Claudio seorsum ducto & seuocato:ne cum illo colloquens exaudiri posset. Persi. q̄ nisi seductis nequeas cōmittere diuis. Libellū. supplex libellus significatur:unde a libellis dictus is:qui huic officio praeerat. Aduersarium demonstrauit:tanquam is esset ille:a quo per quietem uidisset claudium occidi. Pro deprehenso:tanquam in ipso crimine manifestario deprehensus foret. Appium syllanum:hunc supra Claudii cōsocerum appellauit:erat enim pater syllani cui octauiam filiam Claudius desponsauerat. Perdere. extinguere: necare. Ater. narcisus. Patroni:Claudii sunt enim patronus & libertus nomina ad aliquid:quae relatiua dialectici uocant. Altera. Messalina

Amor melle & felle cōditus. Scrupus. Scrupulus Drachma. Scrupulatim. A libellis.

M. AN. Principibus uiris utriusq; ordinis primoribus. Publico:in publicum prodire nō est ausus. Cōtumeliarum:quibus ab ea fuerat affectus. Periculi metu:ne a Messalina & silio sibi capitales parentur insidiae. Auctor leuis & iecirco nulla fide dignus. Seducto:in secretū colloquiū adducto. In salutatione in salutationes officio. Percussorē:quē se per quietē uidisse mentitus erat:ꝓ deprehenso quasi manifesti sceleris conuicto.

PHI. Formata. composita ut admirari maxime uideretur somniū narcisi ueluti hoc idem ipsa somniasset. Eandē speciem. uisionem. Obseruari:in somniis occurrere: Ex cōposito. ita eīm messalina & narcisus cōposuerant:ue id horae adesse deberet appius syllanus. Representaret. i. presens exhiberet:& certa esse cōprobaretur. Accersi. euocari. Liberto. narciso. Excubaret:sicut excubitores uigillando excubandoq; tutatur principem:ita narcisus dormiēs uidebatur excubare ꝓ salute principis:dū in somnis sōniat uel sōniare se fingit cōducētia ad uitam claudii tutandā. e cōtrario insomniū attulit pniciē illustri equiti romano:tanq̄ secūdū quietē uidisset claudium pampinea corona. uel ut alii ꝓdidere spicea corona euinctū spicis retro cōuersis. adeo illo tpe nō solum uigiliae sed etiam somnia erant pestifera & exitialia tam sua q̄ aliena tam uera q̄ commentitia. Irae atq; ira. inter irā & iracūdiam differentia haec est:quod ira ex causa iracūdia ex moribus uitioq; multum irascētis. sicut docet donatus: Se. quoq; li. i. de ira sic scriptū reliquit:ira quo distet ab iracūdia apparet:quo ebrius ab ebrioso:& timens a timido iratus potest esse non iracundus. iracundus pōt aliquando iratus non esse.

Somnia exitialia. Ira. Iracundia.

Alteram bre.i.iram q̃ breuis furor est:cuius impetus ut inquit Sene.cõtatione frangitur:q̃ ut ciceronis finitiõe utar:libido est puniendi eius:qui uideatur læsisse iniuria:quidã ex sapientibus iram dixerũt esse breuẽ insaniam. Alterã.iracundiã:quã pipatetici cotẽ fortitudinis eẽ dicunt. Subeunti ty.iter facienti per aquas tyberinas.

Hostienses
Hostiensibus ab hostia ciuitate in ripa tyberis cõdita hostiẽses nũcupati. Scaphas.nauiculas. Correptis:Castigatis seueritate castigatoria. In or.se.coactum.in ordinẽ coacti & in ordinẽ redacti dñr:qui cõtẽptui sũt & despicatui. Pris.li.xviii.in ordinẽ redactus ẽ hoc est inter uiles & abiectos numeratus. Liui.trib.plebis in ordinem redacti p̃ cõtẽptissimi habiti sunt hoc græce dr̃ ευκυκλιοσ αυερ οτοιυτοσ εττιν. Tantomodo uetus codex habet Tantũnõ satisfacientibus:ut dictũ sit ex eloquutione antiquorũ:qualis est illa apud Siliũ tantũnon strictis mucronibus.quod significat etiam & iam tũ:cui simile ẽ etiãnũ:sup qua p̃ticula in superioribus satis multa nescio an consimilis sit apud Plini eloquutio sic scribẽtẽ in.xxxv.tantũq; nõ cum laureatis fascibus remitti illo uñ cretatis pedibus aduenissent. Satisfacientibus:satisfacere est tantũ facere quantũ satis sit irato ad uindictam Scribã quæsto.q fuerat scriba q̃storis:nãq; q̃stores q p̃erãt ærario scribas habebant:quorũ ministerio utebant: olim cato cum esset q̃stor scribas:qui prius domini esse uidebantur:ministrorum locum tenere coegit:& quosdam parum diligentes ab officio scribarum reppulit. Inauditos:iniquũ est hominẽ inauditũ indicta causa dãnare:sed iniustius est dãnare innoxiũ & innocentẽ:qd̃ dũ facit Clau.peccat duplici genere improbitatis.

In ordinẽ coacti. In ordinẽ redacti. Tãtũnon. Satisfacere. Scribæ q̃storii.

alterã quidem breuẽ & innoxiã:alterã nõ iniustã fore. Hostiensibus qa sibi subeunti tyberini scaphas obuiã nõ miserint grauiter correptis:eaq; cũ inuidia:ut i ordinẽ se coactũ cõscriberet:repẽte tãtũnõ satisfaciẽtib⁹ ueniã dedit. Quosdã in publico parũ tẽpestiue adeũtes manu sua reppulit Itẽ scribã quæstoriũ.itẽq; pretura functũ senatorẽ iauditos & innoxios relegauit:quod ille aduersus priuatũ se intemperãtius affuisset:hic in ædilitate inquilinos prædiorũ suorum cõtra uetitũ cocta uẽdẽtes mulctasset: Villicũq; interueniẽtem flagellasset:qua de causa etiã coertionem popinarũ ædilibus ademit. At ne stultitiam quidẽ suam reticuit: simulatã q; a se ex industria sub Caio: quod aliter euasurus peruẽturusq; ad susceptam stationẽ nõ fuerit:quibusdã oratiunculis restatus ẽ:nec ante p̃suasit q̃ intra breue tempus liber editus sit:cui index erat μωρων επαναστασισ. Argumentum autem stultitiam neminem fingere.

De obliuione & aliis gestis eius. cap. 39.

INter cætera in eo mirati sũt hoies & obliuionẽ & incõsiderãtiã uel ut græce dicã μετεωριαν και αβλεψιαν occisa Messalia paulo postq̃ i triclinio decubuit:

Ille scriba q̃storius. Aduersus pri.se priusq̃ impio potiret. Affuisset.adesse dicitur aduocatus qui causã cuiuspiã defendit aduersus alterũ:Pliñ.in.iii.episto.aderã ingt beticis mecũq; L.albinus:idẽ in.ii.ego & Cor.tacitus adesse p̃uincialibus iussi. Hic senator quæstorius. In ædi.mul.olim erat ædiliũ hoc in primis puniri eos q uenderẽt cibaria cocta cõtra legẽ:græci agoranomos appellãt. Inq̃linos p̃diorũ:inquilini dñr:q alienas ædes alienaq; prædia ex cõducto incolũt:Ciceronẽ inquilinũ Catilina per opprobriũ noiabat tanq̃ alienũ domiciliũ incolentẽ:qui inquilinis cœnacula locant habitanda elegãter dicũtur a iuris con.facere cœnaculariã:prædia aũt tã urbica q̃ rustica dici testantur iuriscõsulti:scribentes de seruitutibus prædiorũ urbanorum & rusticorũ:prædia quoq; dici bona demõstrat Pedianus Asconius. Villicũ:de officio uillici titulus ẽ apd̃ Catonẽ ẽ aũt uillicus:uillæ gubernator:unde & a uilla uillicus nomẽ accepit ut docet hieronymus:qui enarrãs qd̃ sit uillicus iniqtatis in euãgelii parabola:tradit uillicũ p̃ dispensatore accipi quẽ græci uocant œconomon.

Adesse. Agoronomi. Inquilini. Cœnaculariã facere. Prædia. Villicus Occonomon.

M.AN. In admiratione forma:atq; in admirantis speciem simulatoq; stupore defixa. Eandemq; speciem quã narcissus sibi aduersatam dixerat. Excubaret:per quietem etiam de sua salute esset sollicitus. Alterã:iram qui omnium affectuum unus ut Se.ait mentem præcipitat quum cæteri trahant. Alteram:iracundiam quã græci μηνιν uocant:estq; ut stoici nolunt inueterata ira:& plena odii ulciscendi tempus obseruans. In ordinẽ se coactum.i.nullam sui tanq̃ priuati ciuis rationem habitam. Satisfacientibus:inuidiam de præcantibus petentibusq; ueniam. Affuisset:Plinius iunior aderam Arulenillæ idest Arulenillæ causam agebam.

PHI Coercionẽ popinarũ:ius potestasq; coercendi luxum popinalẽ & obsonia popinarũ gancata erãt penes ædiles:sed Claudius indignatiõe prouocatus ædiles priuauit hac potestate:ne talis coertio punitioq; p̃tineret ad ædilis officiũ. Simulatã sub Caio:in hoc uideri potest imitatus esse brutũ:qui ut ingt Oui.erat stulti sapiẽs imitator ut esset tutus ab insidiis dire supbe tuis:de quo Liui.hæc:Brutus ex industria factus:ad imitationẽ stultitiæ bruti haud abnuit cognomẽ:ut sub eius obtẽtu cognominis liberator ille po.Ro.animus latens apiretur tpe suo. Susceptã stationẽ.i.impii.Lucanus te cũ statiõe pacta astra petes serus. Editus.publicatus. Index:titulus μωυρυ επαναστασισ.i.stultorũ insolẽtia:alii codices hñt μωρων αναστασισ.qd̃ magis placet:qd̃ interpretat stultorũ resurrectio tãq̃ Claudio q stultissimus erat iperãte facta sit stultorũ quædã q̃si resurrectio uel insolẽtia. Stultitiã neminẽ fingere hoc erat argumẽtũ materiaq; libri editi:tanquã nemo stultitiã fingeret:stoliditas eñi ut ingt Sidonius brutescit:cõtra legimus apd̃ Senecã:quẽadmodũ Gallus rubius ad insaniã nõ casu ceciderit; iudicio puenit:q dũ insanos imitat̃ & stultitiã fingit:ad uerũ redegit:qd̃ simulabat. μετεωριαν.meteoros græce dr̃ sublimis subleuatus & stolidus:& meteoria sublimitas speculatioq; sublimiũ pariterq; stoliditas. αβλεψιαν ablepsia interpretatur cœcitas & inconsiderantia. Requisiuit:hoc ad obliuionem Claudii referendum:qui uelut oblitus Messalinam suo iussu occisam fuisse quæsiuit cur in conuiuium non ueniret.

Brutus. Anastasis. Stoliditas brutescit. Gallus rubius. Qui simulabat insaniã isanus factus. Meteoros. Meteoria Ablepsia.

Domina: ita Claudius appellabat Messalinam coniugem: uidelicet imitatus grecos: qui uxorem dicunt Δεσποιναν idest dominam: in quem sensum existimat Seruius dici posse illud Maronianum: hi dominã ditis thalamo deducere adorti. Postero die: postridie eius diei: quo damnati ad supplicium fuissent. Ad aleæ lusũ: tanquã suos collusores ut secum aleam luderent: cuius studiosissimum fuisse Claudium ante dictum est. Somniculos: somni plenos & ignauiæ: interdum somniculosus dicitur non qui somno indulget: sed qui somnum conciliat habetq; uim somnificam: Cinna aspidem uocat somniculosam: non q ipsa dormiat: sed quod ui somnifica Domina. Somniculosus.

cur domina non ueniret requisiuit. Multos ex his: quos capite damnauerat: postero statim die & in consilium & ad aleæ lusum admoueri iussit: & quasi morarentur ut somniculosos per nunciũ increpuit. Ducturus cõtra fas Agrippinam uxorem non cessauit omni oratione filiam & alũnam & ingremio suo natam atq; educatam predicare. Adsciturus in nomen familiæ Neronem: quasi parum reprehenderetur q adulto iam filio priuignum adoptaret: identidem diuulgauit: neminem unquam per adoptionem familiæ claudiæ insertum.

De sermonibus & orationibus eius.

Sermonis uero rerumq; tantam sæpe negligentiam ostendit: ut nec quis: nec inter quos quoq; tempore ac loco uerba faceret: scire ac cogitare existiaretur: Q uum de laniis: aut uinariis ageretur exclamauit in curia. Rogo uos quis potest sine offula uiuere. Descripsit abundantiam ueterum tabernarum: unde solitus esset uinũ olim & ipse petere. De quæsturæ quodam candidato inter causas suffragationis suæ posuit: quod pater eius frigidam ægro sibi tẽpestiue dedisset inducta teste in senatu hæc inqt:

homines percussos necat. Contra fas: quia coniugia inter patruos fratrũ q; filias nefaria sunt & incesta.

Alũnam & ingremio suo educatam: dicit iupiter apud Apuleium: cupidinẽ manibus meis alumnatus sum.

In nomen familiæ: Claudiorum. s. & Neronum. Adsciturus neronẽ. pallas libertus auctore tacito stimulauit Claudium ut adoptaret domitiũ Neronem: tanquam partem curarum capesciturum: qui euictus pallantis psuasione biẽnio maiorem natu domitium filio britannico anteponit: habita apud senatum oratione in eundem quem a liberto acceperat modum.

In nomẽ familie domitius per adoptionem in familiam Claudiã & nomen Neronis transiuit. Priuignũ: domitium Agrippinæ filium ex domitio priore marito. Identidẽ: frequenter. Neminem per adoptionẽ ex hoc manifestaria fit Claudii inconsiderantia: qui domititum priuignũ adoptauit: cum nulla ante illam adoptionem in familia Claudia adoptio fuisset: & id ipsemet palam testaretur: in hanc sententiam ait Tacitus: annotabant periti nullam ante hanc adoptionẽ inter Claudios patritios reperiri: eosq; ab Appio Claudio continuos durauisse. Sermonis negligentiam: Cicero & Ambrosius in libris officiorum præceperunt seruandum esse decorum etiam in sermone: nã inepti illi maxime sunt qui rationem non habent neq; temporis: neq; illorum quibus cum loquuntur: neq; pensitant quid ipsos deceat.

M.AN. Coertionem popinarum: ius & potestatem quam in popinas habuerat & hæc ad iracundiam referas. Stationem: satis quidem uerecunde imperii administrationem stationem appellauit. μωρων αντιγασις stultorum contrarietas insolentia. μετεωρισμος και αβλεψια eleuationem & inconsiderationem. Ineptl

Domina: Messalina coniunx. Sõniculosos: somno & desidiæ deditos hæc q ad obliuionem attinent: q sequuntur ad inconsiderationem. Filiam alumnam: quæ nomina inuidiam sceleris non parum augebant.

Adulto filio: britannico. Insertum ascitum qua propter ualide admoneri potuit ne id faceret.

PHI. Laniis: lanionibus hi præsunt laniadis carnibus meminerunt iuriconsulti de instrumento lanionis in superioribus explicatum est quid differant lanii a macellariis. Vinariis: uinarii sunt uini uenditores: apud Plautum in asinaria mendo fit uinarii exerambi: scribit Aelius Lampridius Alexandrum Romanum constituisse corpora uinariorum & caligariorum & omnino omnium artium. Cicero in oratione pro fonteio facit mentionem de uinario crimine instituto q; uini portorio. Sine offula: hoc propter lanior dictum est: sunt enim offulæ frusta uelut librali: in quæ caro conciditur. Columella scribens de salsura suillæ carnis ait: deinde offulæ carnis spissæ componuntur & alternis sal ingeritur: prisci offam penitam uocauerunt porcinum frustum cum cauda. Tabernarum scilicet uinariarum: & hoc ad uinarios referendum est: Romæ fuit uicus dictus sobrius; quia in eo nulla fuit taberna uinaria. Q uæstore candidato: elegantior lectio est quæsturæ candidato: & accipitur pro petitore magistratus illius. quæ quæstura nominatur. Suffragationis: fauoris siue fauentiæ ut utar uocabulo Cypriani Lanii Vinarii. Offulæ. Offa penita. Vicus sobrius. Fauentia fauor.

Tempestiue: nihil est inquit Seneca in morbis magis periculosum: quam immatura medicina. sicut econtrario nihil salutarius medicina tempestiuiter data. Iuxta illud Nasonis: temporibus medicina ualet: data tempore p sunt: & data non apto tempore uina nocent. Frigidam: aquam: Martialis: frigida non deerit: nõ deerit calda petenti: scribit Celsus quod Petro medicus febricitantem hominem: ubi acceperat multis uestimentis operiebat: ut calorem ingentem sitim q; simul excitaret: deinde ubi Paulum remitti ceperat febris: aquam frigidam potui dabat: & si mouerat sudorem explicuisse se ægrum indicabat: si non mouerat etiam plus aquæ frigide ingerebat.

Inducta teste: hoc contra leges factum uidetur: quæ a dicendo testimonio fœminas excludunt: nisi fuerit crimen læsæ maiestatis: tunc enim mulieres audiuntur: & coniurationem catilinæ Fuluia mulier detexit. & M. Tullium consulem indicium eius instruxit. Frigida aqua pro medella.

Matris meæ liberta:uerba sunt principis inconsiderati & fatua intempestiuaq; loquentis nõ seruato dignita-
Ornatrices tis decoro. Ornatrix:græci ornatrices cosmetas appellant:qua dictione usus est Iuuenalis illo uersu:ponũt cos
Cosmetæ. metæ tunicas:scribit Celsus iurisconsultus ornatricibus legatis eas:quæ per duos tantum menses apud magistrũ
fuerunt:legato non cedere:alii uero eas cedere tradiderunt:in famulatu matronarum fuerunt etiam ancillæ custo-
Vestispicæ des uestium uestispicæ dictæ:ab eo quod uestem spiciant.i.uestimenta dominæ custodiant. Afranius noui nõ in
sciam ancillulam uespere:& uestispicam. Me patronum:cum patrona illius esset Antonia Claudii mater.

matris meæ liberta & ornatrix fuit:sed me paronum semper existimauit hoc ideo dixi : quod quidam sunt adhuc in domo mea:qui me patronum non putant. Sed & pro tribunali hostiensibus quidam publice orãtibus:quũ excanduisset nihil habere se uociferatus ẽ:quare eos demereatur. Si quẽ alium & se liberum esse. Nam illa eius quotidiana & plane omnium horarum & momẽtorũ erant:quid ego tibi. Theogonius uideor? & λογιωτατοσ? multaq; talia etiam priuatis deformia:nedum principi neq; infacũdo:neq; indocto: immo etiam pertinaciter liberalibus studiis dedito.

De libris & opusculis per eum editis. cap. 41.

h Istoriam in adolescentia hortante Tito Liuio Sulpirio uero Flauo etiam adiuuante scribere aggressus est:& quum primum frequenti auditorio commisisset ægre perlegit refrigeratus sæpe a semetipso:Nã quũ initio recitationis defractis compluribus subselliis obesitate cuiusdã risus exortus esset ne sedato quidẽ tumultu temperare potuit: quin ex interuallo subinde facti reminisceretur : cachinnosq; reuocaret. In principatu quoq; & scripsit plurimum:& assidue recitauit per lectorem. Initiũ autẽ sumpsit historiæ post cædẽ Cæsaris dictatoris:sed & transiit ad inferiora tempora cœpitq; a pace ciuili:quũ sentiret neq; libere:neq; uere sibi de superioribus tradendi potestatem relictam correctus sæpe & a matre & ab auia. Prioris materie duo uolumina : posterioris unum & quadraginta reliquit.

Me patronum non putant:ex hoc satis indicabat se apud suos libertos eẽ despicatui. Pro tribunali:ex hoc liquet quanta fuerit in claudio negligentia: qui ex quo loco uerba faceret minime cogitabat. Quiddam:nescio quid neutro genere dictũ. Ex-
Excandescentia thymosis. canduisset:per excandescentiam indignatus esset; est enim excandescentia ira nascẽs & modo desistens quæ thymosis græce dicitur. Eos demerea-
Demereri. tur:beneficio sibi obligeret:demereri enĩ est beneficium præstare. Quĩtilianus simul ut pleniore obsequio demereretur amantissimos mei. Si quẽ alium: eloquutio est frequẽs : ut ita dicamus; ego liber sum si qui alius? significare uolentes nos esse liberos ; prout quis-
Telogonius. piam alius liber reperiri possit. Telogonius:interpraetatur nouissimo loco natus & ob hoc humilis & inglorius: quidã codices habẽt. Theogoni-
Theogonius. us tãquam per interrogationẽ diceret Claudius: se uideri ex diis genitum: hoc enĩ significat Theogonius:quod uidetur quadrare cum sequente clausula:quæ interpraetatur decens loquutor: uel λογιωτατοσ. idest eloq̃ntissimum. Neq; infacundo:duo erant in Claudio in primis expetenda uidelicet facundia & doctrina; cum nõ pauci sint diserti quidẽ sed parum docti: uel contra eruditi citra facundiam:uidenturq; hæc posse se iungi:ut ab aliis doctrina rerum:ab aliis facundia uerborum expetatur. Pertinaciter:perseueranter cum laude dictum est.

M.AN. Nec q:aut inter quos quoue loco ac tpe:oia breuiter collegit quæ sũt in pmis oratori spectãda & quę Plato uir summus diligẽter ab eo q dicturus sit cõsiderãda censuit. Offula obsonio:carnis frustulo. Inducta testeut testimoniũ diceret. Matris meæ Antoniæ. Ornatrix quæ capillũ uestẽ que ornabat. Iuue. cõponit crimen laceratis ipa capillis nuda humeros psecas in fœlix. Telogonius:pcul natus. Neq; infacũdo:principi.
Indocto litterarũ & rerũ impito ut pspicuũ:si talia oia demẽtia & stoliditate nõ rerum ignorantia accidisse.

PHI. Hortante Liuio. merito pnceps historicorũ hortator erat claudio ad historiã scribẽdã qs enĩ melius ac psuasibilius impellere atq; extimulare põt ad historiã cudendã:q̃ ille:qui ẽ pater historiæ:qs ad eloquẽtiã capescendã:q̃ pnceps eloquẽtiæ. Sulpitio adiuuãte:queadmodũ Lelius dictus est adiuuisse terentiũ in comœdiis scriptitãdis:ita sulpitius flauus adiuuit claudiũ in historia cõponẽda:fuitq; illi pro adminiculatore.sicul etiã Ci-
Tyro adminiculator ciceronis. cero tyrone liberto in studiis litterarũ usus esse fertur adiutore adminiculatoreq;. Cõmisisset. quasi in certamine litteratorio & in cõmissiõe historicorũ. Perlegit:usq; ad finẽ legit. Refrigeratus:hebetatus relẽtescẽs. Ob-
Obesus. esitate:pinguetudine & corpulentia:obesũ p pingui uberiq; accipit:q̃uis Neuius obesũ dixerit pro exili atq; gra-
Cachinnus. cilento. Subinde:frequẽter. Facti:quo.s.detractũ erat subselliũ ppter obesitatẽ corpulẽtioris auditoris. Cachinos:risus solutiores:q sũt reprẽsibiles:unde ait Seneca:sit risus citra cachinũ. In pncipatu:dũ princeps esset.
Anagostes Per lectorẽ græce dr anagnostes:qua dictione usi sũt idẽtidẽ latini cõditores:scribit Cornel. nepos Põponium Atticum in familia habuisse litteratissimos anagnostas. Post cœdẽ cæsaris:a morte Cæsaris dictatoris auspicatus est initiũ historiæ scribẽdæ. A pace ciuili:pacẽ ciuilẽ intelligit:quæ imperãte Augusto facta est tumultibus urbanis ex omni parte tranqllitatis. Potestatẽ relictam:ante imperatores Cæsares memorabantur res po.
Veritas infracta. Ro.pari eloquentia & libertate:sed postq̃ omnis ad unum potentia cõferri cepta est:magna illa ingenia cessere: & ut inquit Corneli. Tacitus:simul ueritas pluribus modis infracta ẽ:maxie libidine assentandi interdũ odio aduersus dnantes. A matre:antonia. Ab auia:Liuiæ augustæ:qd si de auia materna libet sentire significabit octauia Augusti soror. Prioris materiæ de historia scpta a cæde Cæsaris. Posterioris:materiæ quã cœpit a pace ciuili.

Composuit de uita sua: ex more rituq; maiorum hoc uidetur factitasse: qui de uita sua scriptitabant: sicut sylla & augustus scripsisse memorantur: praeterea apud priscos ferme Tabulas conficiebant de uita sua: Cicero ait ciuẽtium confecisse tabulas diligentissime falsa de Marco antonio fuit opinio: tanquã nullas fecerit sed constat eũ diligentissime fecisse quidam faciebant a principio: quidam a certo tempore auspicabantur sicut idem Cicero ostendit in uerrinis. tamen confectio talium tabularum magis ad rationes accepti & expensi: q̃ ad alias in uita actiones pertinere uidetur. Magis inepte: cũ omnis de semetipso indecora sit laudatio: ineptus esse uidebatur Claudius in scriptione: dũ fortasse seipsum laudat & per iactationem imitatur militem gloriosũ. Aduersus Asinii galli libros: Asinius pollio ille Loculẽtus orator filium habuit asinium gallum quẽ ut auctor ẽ Seneca in declamatiõibus: reliquit magnum oratorem: is libros scripsit de comparatione patris & Ciceronis: in quibus patrem ciceroni longe anteponit: qđ significat Plinius sic scribẽs in. vii. epistolarum. cũ libros galli legerem: quibus ipse parẽ tiausus de cicerone daret palmamq; decusq; Claudius aduersus hos Asinii Galli libros condidit instar Apologetici defensionem Ciceronis: uideĩ aũt asinius gallus dum scribit in Ciceronem defunctũ imitari uoluisse patrẽ asinium pollionem: qui dictus est orationes condidisse in Plancũ: quae post mortem Planci ederentur: ne respõdere posset: unde plancus fertur dixisse nõ illepide. cum mortuis nõ nisi laruas luctari quo dicto sic repercussit illas pollionis orõnes ut apud eruditos nihil ĩpudentius teste Plinio iudiceĩ. — Scribere de uita sua. — Asinius gallus. — Cũ mortuis non nisi laruas luctari.

Cõposuit & de uita sua octo uolumina magis inepte q̃ ineleganter. Item Ciceronis defensioné aduersus. Asinii Galli libros satis eruditẽ. Nouas etiã cõmentus est litteras tres: ac nũero ueterũ quasi maxime necessarias addidit: de quarũ ratione quũ priuatus adhuc uolumẽ edidisset: mox princeps non difficulter obtinuit: ut in usu quoq; promiscuo essent. Extat talis scriptura in plerisq; libris ac diurnis titulisq; operum.

De studio graecarum litterarũ & operibus eius.

Hec minore cura graeca studia secutus est; amorẽ prestantiãq; linguae occasiõe omni professus. Cuidam barbaro graecae ac latine differenti: quum utroq; inquit sermone nostro sis peritus: & in cõmẽdanda patribus conscriptis Achaia: gratam sibi prouinciam ait coium studiorũ cõmertio. Ac saepe in senatu legatis perpetua orõne rñdit. Multũ uero pro tribunali etiam heroicis locutus est uersibus. Quotiẽs quidẽ hostẽ uel insidiatorẽ ultus eẽt: excubitori tribuno signũ de more poscẽti nõ temere aliud dedit quã ανδρα απαμυνεσθαι οτε τις προτερος χαλεπαινη de

M.AN. Hortante Tito Liuio romanarũ rerũ scriptore clarissimo qui usq; ad Tiberii tẽpora Eusebio auctore uixit. Refrigeratus ab ardore recitandi retardatus. Obesitate: pinguedine. Subinde saepius idẽtidem. Cachinnos reuo. insolutũ prũperet risũ. Trãsit: priore argumento omisso a bellorũ ciuiliũ pace sũpsit initiũ q̃ post. M. Antoniũ uictũ secuta est. A matre Antonia. Et auia: liuia quarũ utraq; diuerso studio probaret damnaretq; illius scripta. Prioris materiae quae a. C. Caesaris cede sortita erat exordium. Posterioris materiae quicq̃ iam inde ex quo roma ciuilibus erat bellis defuncta scribere fuerat exorsus.

PHI. Cõmentus est: reperit excogitauit. Litteras tres: huius rei mentio fit a Tacito his uerbis Claudius nouas lrarũ formas addidit uulgauitq; scri. Quĩtilia. eolicũ digãma unã fuisse ex his lrĩs: quas Claudius adiecit: cuius quoq; meminit Priscia. in. i. grãmatices. Numero ueterũ: apud uetustissimos graecorũ nõ plus q̃. xvi. litterae erãt: qbus ab illis acceptis ueteres latini antiquitatẽ seruauerũt perpetuã: nam si uerissime uelimus ut testatur Prisci. inspicere eas hoc est sexdecim: nõ plus q̃ duas additas in latino sermõe inueniemus. Pli. quoq; in. vii. refert litteras numero. xvi. a cadmo io graeciã fuisse allatas ex phenice: ueteresq; illas graecas fuisse easdẽ pene: q̃ nunc inquit latinae sunt. Vt in usu pmiscuo: Tacitus sic. Claudius tres litteras adiecit: q̃ usui imperitante eo: post oblitera tae: aspiciuntur etiã nũc in aere publicandis plebiscitis per fora ac tẽpla fixo. Diurnis: diurna uocamus libros: in qbus rõnes singulorũ dierũ describõtur. Iuue. lõgi relegit trãsacta diurni: alias diurnũ accipiĩ p uictu atq; mercedula unius diei. Seneca diurnũ accipit: io centũculo dormit: idẽ in secũdo ptrouersiarũ: cõsors modo oia fortunae diurnũ petã. Linguae. graece. Vtroq; sermo. no. graeco & latino tãq̃ sermo graecus Claudio nõ minus familiaris eẽt quã latinus. Coium studiorũ: tanq̃ sibi grecisq; studia graecarũ doctrinarũ forẽt cõia. Cõmercio: uso cõsuetudine: alias merciũ pmotatiõe: opinaĩ Pli. cõmercia uictus causa fuisse inuẽta. Legatis. s. graecorũ. Perpetua orõne: lõga & sine interfaciõne. Cicero in uerrinis utar orõne ppetua: nõ qm ut sit necesse uerum ut experiar utrũ ille ferat molestius tũc tacuisse an nũc dicere: idẽ si qserit: q ppetuã orõnẽ accusationẽq; desiderat altera actiõe audiet. Quĩtilia. ppetuã orõnẽ pprie dici oratoris docet: cũ ait in. ii. institu. itaq; cũ duo sint gña orõnis altera ppetua: q̃ rhetorice dr: altera cõcisa: quae dialectice. Orõne. s. graeca: & hoc cõtra institutũ antiquorũ: q pseueranter custodiebãt: ne graecia unq̃ nisi latine respõsa darẽt: quinetiã ipos graecos p interptẽ loqui cogebãt: nulla in re togã pallio subiiciẽda arbitrãtes. Heroicis uersibus: sũma nõ orõnis modo gra est: sed etiã iucũditatis: cũ orõni inserimus uersus poetarũ: quorũ sentẽtiis ut ait Quinti. ueluti qbusdã testimoniis corroboraĩ orõ. Excubitori: excubias agenti excubiarũq; pfecto. Signũ scribit Vegetius signorũ quaedã esse uocalia: quae uoce humana pronũciantur: sicut in uigiliis uel in praelio pro signo dr: ut puta uictoria: palma: uirtus triũphus: & alia q̃cũq; uoluerit dare is: qui in exercitu maximam habet ptãtẽ: sciendũ est tñ in bello ista uocabula quotidie debere uariari: ne ex usu hostes cognoscant: & exploratores inter nostros uersentur impune: de signo quod more militiae tribuno datur: diximus in proximo commentario copiosissime. ανδρα: uersus est graecus heroicus: quẽ pro signo dabat Claudius: qui sic interpretatur: uirum ulcisci: quando aliquis prior saeuit siue molestus est. — Sexdecim litterae. — Diurna. — Cõmercia. — Perpetua oratio. — Signa uocalia.

Cyrene / Cyrenaica / philosophia. / Potēpolitana.

Cyrenicon:de rebus cyrenaicis. fuit autem cyrene ciuitas Aphricæ inclyta & potens condita a batto laconico: quem callimachus progenitorem suū fuisse tradit:ea ob regionis bonitatem plurimum creuit ut inquit Strabo libro ultimo geographiæ:uiros quoq; complures nobiles habuit: qui iminentibus barbaris fortiter resistere potes rant:cyrenaicā philosophiā instituit Aristippus socraticus:a cyrenis cyrenaica regio dicta:quæ illustrabatur Hāmonis oraculo:quam Plinius appellat pentapolitanam a numero quinq; ciuitatum:cyrenicon autem dixit genitiuo græco ea forma:qua dicimus argonauticon & astronomicon.

niq; & græcas scripsit historias cyrenicon.xx.Carchedoniacon.viii. Q uarū causa ueteri Alexādriæ Museo additū ex ipius noīe institutūq; ut quot annis in altero cyrenicō libri in altero carchedoniacon dieb⁹ statutis uelut in auditorio recitarentur toti a singulis per uices.

De penitētia matrimonii Agrippinæ & adoptiōis Neronis. cap. 43.

SVb exitu uitæ signa quædā nec obscura pœnitētis de matrimōio Agrippinæ deq; Neronis adoptiōe dederat:siquidē cōmemorātibus libertis ac laudātibus cognitionē.qua pridie quādā adulterii reā cōdēnauit:sibi quoq; in fatis esse iactauit oīa impudica : sed non īpunita matrimonia:Et subinde obuiū sibi Britānicū arcti⁹ cōplexus:hortatus est ut cresceret : rōnēq; a se oim factorū acciperet:græca insup uoce ꝓsecut⁹ ο ερος απειγεται quū⁼ q; impubi teneroq; adhuc: qn̄ statura ꝑmitteret:togā dare destinasset:adiecit:ut tādē po. Ro. uerū Cæsarē habeat.

De testamento & morte eius. cap. 44.

NOn multoq; post testamētū etiā cōscripsit:ac signis oīū mgr̄atuū obsignauit. Pri⁹ igit q̄ ultra ꝓgrederet

Cyrenicō. M.AN. Asinii Galli libros:quę uel ex hoc apparet in Cice. scripsisset quare aduersus hunc Cice. ipsum ait defensū. Litteras tres:sed quæ earū fuerit figuræ aut noia aut usus nō tradit. Sermone: nr̄o æque nobis familiari. Cōmuniū studiorū: quæ sibi cū græcis cōia erāt. Perpetua: cōtinuata Respōdit:græce.s. Excubitori:corporis custodiæ præsidioq; constituto. αυ Δ per:uirū ulcisci quando prior aliquis iniurietur siue molestus sit.

Cyrenicon Cyrenicon: cyreniacarum rerum.

Carchedō. PHI. Carchedoniacō:de rebus uidelicet punicis : græce ei Carthago dr̄ carchedō : & carthaginēses carchedoniū a Plauto dictū ē. Carchedonius uocat̄ hæc comœdia latine penulus. Carbūculos auctore Plinio carchedonios uocauere ꝓpter opulentiā

Carthago. Carchedonii. Carthaginis magnæ:dicta aūt ē Carchedō: quæ a nobis Carthago uocitatur a Carchedone cōditore: cuius meminit Appianus in lybicis:sed uulgatior fama est cōditam fuisse a Didone carthaginē:de cuius opibus & rebus clarissime gestis melius ē silere q̄ pauca dicere cū æmula fuerit Rōanæ urbis de terrarum orbe circiter. cxx. annos:cyrenēses quoq; magnos opulentosq; fuisse testis est Salustius; qui ait eos de

Musaeum. finibus agrorum gessisse aduersus carthaginenses bellum magnū atq; diuturnū:quo utrinq; legiones:item classes sæpe fusæ fugatæq; sūt:& alteri alteros uicissim attriuerunt. Alexandriæ museo:museum græci uocant do⁼

Stagiræ. miciliū musis dicatum:accipiturq; pro diuersorio eruditorū. Pli. in epistolis. O mare o littus uerum secretūq; mu⁼ seon:quā multa inuenitis q̄ multa dictatis. Scribit alter Plini. in. xvi. stagiris quæ fuit patria Aristo. in museo populum albā quæ ceciderat sua sponte resurrexisse:quod fausti fuit ominis. Alexandriæ uero museū fuit celebratissimum:quod ut inquit Strabo libro geographiæ nouissimo ambulacrū habet:& exedrā & maximā domū:in qua cœnaculum est eorum:qui museo participant hominum circa disciplinas uersantium:hic conuentus cōes pecunias habet & sacerdotem:qui museo præest:olim a regibus nūc a Cæsare constitutum:similis museo erat ædes camenarum & atheneum hoc est ædes Mineruæ ubi professores sua studia profitebantur; hoc obiter dixisse uolui ut intelligeres apud Iulium capitolinum:illud in uita gordianorum:postea uero ubi adoleuit in atheneo contro⁼

Atheneum uersiis declamauit audientibus etiam imperatoribus suis. Apud Lampri. menda est; nam pro atheneum legitur etheneum:cum ait. Ad atheneum audiendorum & græcorum & latinorum rhetorum uel poetarum causa frequē⁼ ter processit. In hoc autem Alexandrino museo solebat Hadrianus imperator multas quæstiones professoribus

Cognoscere. proponere:& propositas ipse dissoluere:sicuti tradit Spartianus. Additum scilicet alterum auditorium. Ex ipsius nomine:ut Claudianum museum diceretur. Toti:scilicet libri ipsius Claudii. Cognitionem ; cognoscere est causas litigantium auditas diiudicare:Inde cognitio dicta. Sed non impunita:tanquam fatale esset:ut

Subinde. uxores impudicas haberet:sed quæ tamen luerent pœnas suæ impudicitiæ ;sicuti iam acciderat Messalinæ. Corne. Tacitus:uocem Claudius temulentus iecerat fatale sibi ut coniugum flagitia ferret dein puniret. Subinde: mox deinde. Liuius:uno alteroq; subinde ictu:alias subinde significat frequenter. Arctius:ex affectu paterno.

ορθως ποιειτε:græca dictio est:quæ significat recte facite:alii codices habēt. ο ερος απειγεται quod interpretatur amor impellit. Impubi:scilicet Britannico qui nondum ad pubertatem peruenerat. Statura permitteret:ostendit Britannicum in ætate puerili fuisse prouceriore statura preditum. Togam:uirilis toga significatur. Verum Cæsarem:tanq̄ Nero:qui erat adoptiuus non esset uerus Cæsar sed subditicius.

M.AN. Carchedoniacon:Carthaginensium. Museo Alexandrino:Strabo cœnaculum eorū qui in museo participant hominum circa disciplinas uersantium:quibus uerbis plane apparet museon locum fuisse ad studiosorum hominum usum comparatum;quod & ipsum quoq; nomen arguit. Additum:aliud intellige recēs museon in altero museo omnia matrimonia:ne Agrippinæ quidem matrimonio excluso. ορθως ποιειτε recte facite. Impuberi:britannico. Verum Cæsarem & non adoptiuum ut Neronem.

Prauẽtus est ab Agripina: quã preter hæc conscíam quoq; nec minus delatores multorũ criminũ arguebant: & ueneno quidem occisũ cõuenit: ubi aũt & per quem dato discrepat Quidam tradunt epulanti in arce cum sacerdotibus p Halotum spadonem praægustatorem: alii domestico conuiuio per ipsam Agrippinam: quæ boletum medicatũ auidissimo ciborum talium obtulerat. Etiam de subsequentibus diuersa fama est multi statim hausto ueneno obmutuisse aíunt ex cruciatumq; doloribus nocte tota defecisse ppe lucem Nõnulli inter initia consopitũ: deinde cibo affluente euomuisse omnia: repetitumq; toxico incertũ pulti ne adito: quum uelut exaustum refici cibo oporteret: an immisso per clystere: ut quasi habundantia laborãti ẽt hoc genere egestionis subueniretur

De morte eius cœlata & tempore mortis & funere.

Ors eius cœlata est: donec circa successorem omnia ordinarentur: Itaq; & quasi p ægro adhuc uota suscepta sunt: & iducti p simulationẽ

PHI. Præuentus: præoccupatus ut dicit anticipatusq;. Signis obsignauit: scribũt iurisco. signando testamento septem adhibendos: qui nomen suum ascribant & signant anulo impresso. Delatores multorũ criminũ Narcisus in pmis palã crimiabat Agrippinã eiq; ipudicitiã obiectabat: cũ Pallante adultero potiret. Dato. s. ueneno. Per Halotũ spadonẽ: hoc sentit Cor. tacitus scribens locustæ ingenio paratũ uenenũ: cuius minister ex spadõibo fuit halotus. Prægustatorẽ prægustatores dicunt: q in aula pricipis gustu epulas pgustant: explorãtq; ne qd uenenatũ inferat. Cor. Tacitus idem tradit scribẽs halotũ solitũ inferre epulas & gustu explorare. Per ipsam Prægustatores. Agrippinã. Iosephus. li. xx. antiq. sermo inquit quorũdã est: qđ Claudius ab uxore Agripina fuerit ueneno perẽptus: q metuens ne Britãnicus crescẽs regnũ a patre pciperet: & uolẽs imperiũ Neroni filio suo pparare de morte Claudii sicut erat sermo tractauit. De Morte Claudii. Boletum medicatũ. Pli. in xxii. na. histo. inter eaq̃ temere manduntur boletos ponit: aitq; optimus quidem est is cibus sed immenso exemplo in crimen adductus ueneno Tiberio Claudio principi per hanc occasionem a coniuge dato agrippinæ: quo facto illa terris uenenum alterũ sibiq; ãte oẽs Neronem suum dedit. Cornel. tacitus scri. uenenum infusum cibo delectabili: nec uim medicaminis statim intellectã. Auidissimo ciborum talium. Pli. boletos nouissima gulæ irritamenta uocat: quos quercus probatissimos gignit: boletos aũt placuisse Claudio in cibis idem significare uĩ scri Claudiũ putasse boletos stomacho utiles esse: pote quoq; Claudium boleto extinctum esse notificant. Mar. boletũ qualem Claudius edit edas Iuue. boletus domino sed qualem Claudius ante illum uxoris: post quem nichil edit: a boleto boletaria dicta patina boletis cõdiendis preparata q̃ sic loquitur apud Mar. Cũ mihi boleti dederint tam nobile nomẽ prototomia pudet heu seruio colliculis: de conditura boletorum sic scribit. Apitius: boletos fungos caretuz fasciculum coriandri uiridis ubi ferbuerit exẽpto fasciculo inferes: boletos aliter; coliculos eorum liquamine uel sale aspersos inferunt. Boleto extinctus. Claudius. Defecisse: animam efflasse. Inter initia: statim post uenenum propinatum. Repetitum toxico: scribit Cor. tacitus aluum claudio solutã adhibitumq; esse medicum xenophontem ab Agripina: qui tanq̃ nixus euomentis adiuuaret pennam ueneno rapido illatam faucibus eius demisisse creditur. Boletaria. Pulti: puls cibus est ex farre: quo longo tempore Romani uixerunt: unde & pulmentaria dicta: sacra quoq; prisca conficiebantur ut inquit Plini. pulte fritilla; uideturq; tam puls ignota græciæ fuisse quam Italiæ polenta: a pulte pultarius deriuatur: accipiturq; pro uasculo pultis. Cornel. celsus si cætera defecerit calículus quoq; aut pultarius oris compressioris ei rei commode aptatur. Puls. Reficit: recreari refocillariq; inde ciborum refectio dicta & homines cibo refecti. Liuius refecti cibo corpora quieti dant. Pultarius. Refecti cibo.

Clystere ibis quæ auis ægypti est peculiaris prima clysteris usum monstrauit rostri aduncitate per eam partẽ se perluens: qua reddi ciborum onera maxime salubre est. Abundantia: ciborum redundantia. Plinius in. xxxi. clysteribus marinam infundunt tepefactam. Item salem clysteribus infundere ischiadicis. Clysteris usus ab ibide. Hoc genere egestionis: inter curationes morborum quæ communes dicuntur est deiectio: hanc autẽ antiqui ut docet Celsus in secũdo uariis medicamentis crebraq; alui ductione moliebantur: quod infunditur per clysterem neq; frigidum esse oportet neq; calidum: ne alterutro modo lædat: cum infusum est: continere se debet in lectulo æger quantum fieri potest; ubi necesse est tum demum desidere: hæc egestio demit materiam noxiam: superioribusq; partibus leuatis morbum ipsum mollit: hoc modo per clystere infusum fuit uenenum Claudio dum simulant se uelle educta egestaq; materia exonerare corpus principis disteni. Dictio. Circa successorem: Neronem. Adhuc uota suscepta. Cor. Tacitus: uota pro in columitate principis consules & sacerdotes nuncupabant: cum iam examinis uestibus & fomentis obtegeretur.

M.AN. Obsignauit: signis clausit ac communiuit ne posset nisi illis adhibitis resignari. Quam ultra progrederetur: ut britannico caueret in Neronemq; aut Agrippinam noui aliquid statueret. Præuentus ueneno oppræssus. Arguebant: apud Claudium. Prægustatorem: prægustator is dicitur qui suspectos prægustat cibos Iuue. Prægustet pocula papus.

Medicatum: ueneno infusum. Iuue. boletum domino sed qualem Claudius edit Mar. boletum qualem claudius edit edas: Pli. optimus est is cibus sed immenso exẽplo in crimen adductus: Veneno claudio principi p hanc occasionem coniuge dato Agrippi: Repetitum ueneno ab Agrip. siue a ministro iterum dato. Pulti: quam post uomitum hauserit. Immisso: infuso ueneno. Successorem: Neronem.

Comoedi. PHI. Comoedi oble. comoedos uocamus histriones actoresq; comoediarũ: q̃ interdũ ægrotantibus adhibẽtur causa oblectamenti: nãq; ut auctor est Cel. in quibusdã morbis symphoniæ & cymbala strepitusq; proficiũt & delectatio quærenda est ex fabulis ludisq; quibus maxime capi sanus assueuerat: futurus orator dare debet operam comoedo ueluti formatori pnunciationis. Auiola: alius fuit ille auiola: quẽ cõsularẽ uirũ in rogo reuixisse & q̃m subueniri nõ poterat preualente flãma uiuũ crematũ esse Valer. Piniusq; notificant. In numerũ deo. Eutropius

Apotheosis. post mortẽ Clau. psecratus diuusq; appellatus est: græci apotheosin uocãt deificationẽ: per quã mortales fiũt diui Seruius enarrans illud maronianum.

comoedi: qui uelut desiderantem oblectarent. Excessit. iii. idus octobris asinio marcello: A cilio Auiola cõsulib⁹. lxiiii ætatis: imperii. xiiii. anno funeratusq; est soléni principũ põpa: & in numerũ deorũ relatus: quẽ honorem a Nerone destitutum abolitumq; recepit mox p Vespasianum.

De præsagiis mortis eius. cap. 46.

PRæsagia mortis eius præcipua fuerunt: exortus crinitæ stellæ: quam cometem uocant: Tactũq; de coelo monumentũ drusi patris. Et quod eodẽ anno ex omniũ magistratuum genere pleriq; mortem obierant. Sed ipse nec ignorasse aut dissimulasse ultima uitæ suæ tempora uidetur aliquot quidem argumentis. Nam & quum consules designaret neminẽ ultra mensem: quo obiit: designauit: & in senatu cui nouissime interfuit: multum ad concordiam liberos suos hortatus: utriusq; ætatem suppliciter patribus cõmendauit. Et in ultima cognitione pro tribunali accessisse se ad finem mortalitatis: quamq̃ abominantibus: qui audiebant: semel atq; iterum pronunciauit.

Sapiẽtissimũ deorũ. Daphnim ad astra feremus: interpretat apotheosin Daphnidis se dicturũ:
Abolitus. olim thasii populi insulani Agesilaũ
Præsagium illum magnũ lacedemoniorũ impera
Crinita. torẽ apotheosi honorauerũt & in numerũ deorũ adhuc uiuentẽ retulerũt: quo cognito Agesilaus interrogauit an ipsi potestatẽ haberent deorũ faciẽdorũ: quod cũ illi affirmassent: facite inquit uos ipsos prius qd si feceritis tũc crediturus sũ potestatẽ uobis esse etiã mei deificandi. Abolitũ: oblitteratũ & intermissũ. Præsagia: pgnostica & ostenta. Crinitæ stel. Pli. cometas græci uocãt nostri crinitas horrentes crine sanguineo & comarũ modo in uertice hispidas: idem mox paulo aït. In nostro æuo circa ueneficiũ: quo claudius Cæsar imperiũ reliq̃t Domitio Neroni ac deinde principatu eius assiduũ prope ac sæuũ hoc sydus fuit Seneca in. vii. qõ. natu. stellã hãc crini

Claudianus cõetes. tamq; apparuit. Claudii principatu: eleganter appellat Claudianũ cometem: qui a septẽtrione primũ uisus nõ desiit in rectũ assidue celerior ferri donec excessit. Tactũ e coelo. fulmine pcussum. Virgi. De coelo tactas memini

Tactum e coelo. predicere quercus. Elocutio hæc est usitata apud eruditos: qua in primis scatet Liui. Ex oi. magi. Cor. tacitus. numerabatur inter ostenta diminutus omniũ magistratuũ numerus: questore: ædili: tribuno: ac pretore: & cõsule: paucos intra menses defunctis. Designaret: deligeret: designati enim dicunt magistratus electi qui nondum honorem ipsum inierunt. Vltra men. scilicet octobrem. Liberos su. alterum naturalem Britannicum: alterum adoptiuũ. Nero. Ad cõ. hor. fecit Clau. quod antea Cirus & Micipsa reges factitauerũt: nãq; Cirus sicut copiosissime ac facũdissime edisserit xenophon in. viii. pediæ uicinus morti hortatus est filios: ut se uicissim honorarẽt: seq; fraterne diligerẽt: qui enim inquit fratri prouidet seipsum curat: quẽ turpius est: nõ amare q̃ fratrẽ: quẽ pulchrius est anteponere q̃ fratrẽ: uerum surdis narrauit fabulã: ubi eni primũ migrauit e uita Cyrus cõtinuo filii inter se diffidere & simultates exercere coeperũt. Itidẽ Micipsa apud Salu. cũ sibi finẽ uitæ adesse intelligeret: hortatur filios ad cõcordiã fraternã colendã dicens: quis amicior q̃ frater fratri: aut quẽ fidũ alienis inuenies si tuis fueris hostis: equidẽ uobis ego regnũ trado firmũ: si boni eritis: si mali imbecillum: nã cõcordia paruæ res crescũt discordia maximæ dilabuntur: sed monitiones istæ tam sanctæ tam ueræ nihil pfuerũt: nã statim defuncto Micypsa coepit iugurta uitæ fratrũ insidiari: nec prius quieuit quã utrũq; sustulit: sic etiã Clau. iam presagiens appetere mortẽ: hortatur filios ut cõcorditer degant: sed frustra: Nãq; post illius obitũ Nero. fratrẽ britannicũ ueneno necauit: sed talia fiunt ab improbis fratribus qui fratres haud dubie dici nõ merent. Inter bonos enim uiget fraternus affectus. splẽ

Designatus

Cyrus hortãs filios ad concordiã.

Hortatio Micipsæ.

Amor fraternus. dent germana cõcordia ad cuius culturã monitor hortator rogator esse nõ desisterem nisi exploratũ haberemus atq; cõpertũ: q̃to tu amore fratres prosequaris: q̃ fraterne cũ fratribus degas. In summa agis bonũ fratrẽ: quod in te illustris alũne nõ minus probo q̃ ceteras dotes: sed in hac re nõ ero plixior cũ supuacanea sit ex timulatio pertinaciter currenti. Patribus: senatoribus. Vltima cogni. iurisd. post q̃ nihil amplius egit. Quãquã abomi. hoc quotidie fieri solet ut quotienscũq; princeps aliquid de se triste loquitur & luctuosum: reiiciamus: & uelut malum omen amoliamur: uerba consimilia illi maroniano dicentes. Dii prohibite minas dii talem auertite peste: apud Silius milites abominant dicta Anni. ominosa cũ effundunt genitus atq; omnia tristia uertunt in stirpẽ æneadũ.

M. AN. Comoedi: comoediarũ actores. In numero deorũ relatus: diuinos honores adeptus. Iu. minus ergo nocens Agrippinæ boletus siquidẽ unius præcordia pressit ille senis tremulũq; caput descendere suasit in coelum. Exortus: crinitæ stellæ Plinius de eiusdem syderis ortu nostro inquit æuo circa ueneficium quo Claudius Cæsar imperiũ reliquit Domitio Neroni ac deinde principatu eius assiduum prope ac sæuum. Argumentis: signis demonstrationibus. Liberos suos britannicũ & Neronem. In ultima cognitione: quum p tribunali nouisse ius dixit. Pronunciauit: se ad mortalitatis exitum peruenisse dixit.

CLAVDIVS NERO CAESAR.

QVemadmodũ eadem terra & uenena noxia gignit & fruges salutares:sic romanũ Imperiũ & bonos principes habuit & malos:quorum pessimus fuit hic Nero : qui in litterarũ monumenta mitti nõ debuisset: nisi ut ex hoc exẽplo discerent tyrãni circũspectius uiuere & modestius:enim uero queadmodũ boni antecessores sunt imitandi & imitabiles successoribus: ita improborum mores improbabiles cogniti documento sunt aliis:ne similes esse uelint. Qui clarissimi dictatoris Caesaris uitam & gesta perlegit:ex ea lectione inflãmat ad tanti uiri mores imitandos: q impuraʒ nequissimi Neronis uitã inspicit:is ex ea inspectione admonetur: ut caueat a tam probrosa tãq; decorosa uiuendi formula sunt igitur:& boni & mali perinde scribendi & legẽdi: ut illorũ mores aemulemur:istorũ flagitia defugiamus:non improbandũ est institutum illud spartiatarũ. qui iuuenes a uitio ebrietatis abducere cupientes cõsueuerunt seruos ad potum crapulãq; cõpellere:eos deinde mero ingurgitatos in conuiuia iuuenũ adduci iubebant; ut illi cernentes temulẽtorũ turpe dehonestamẽtũ : temulentiã ueluti rem foedissimã phorrescerent. Antigenidas quoq; ille tibicinio praestantissimus bonos modulatores iuuenibus arbitrabat futuros iucũdiores:si malos aliqñ expti fuissent:eodẽ pacto nos quoq; alacriores,pp̃ẽsioresq; futuros existio aduitã sanctius pbatiusq; degẽdã:si flagitiosorũ pricipũ mores cognouerimus. Nãq; phi subaccusãt eos:q uitiorũ naturã ignorare sese gl'iant:tãq̃ uirtutes colere recte nõ possit nisi nouerit ptraria fugiẽda Igit diis bñiuuãtibus auspicabimur ꝯmẽtariũ in Nerõis uitã:ut tãtisp aius nr̃ dũ illa scribimus ab iprobitate reuocet ad pbitatẽ:deide ut legẽtes facilius pcipiãt unũ hoiez ex oĩbꝰ uitiis fuisse ꝯpactũ atq; ꝯglutinatũ:adeo ut de Nerone merito dicere possumus uersũ illũ:quẽ in Ruffinũ nõ minus graphice q̃ uere scripsit Claudiãus:solꝰ hẽs scelerũq;qd possedimus oẽs:sʒ iã ad istitutũ ꝯmẽtãdi offm̃ reuertamur. Scripturus Trãql. uitã Nerõis pricipis pmordia gẽri repetit a lõgiore pncipio. Caluinorũ:i Iulio Caesa. dictũ ẽ queadmodũ. Cn. Domitius Calui. amisit exercitũ in Põto: fuitq; dictatori caesari legatꝰ. Cõsili' Li.i.x.refert. Cn. Domitiũ cognomẽto Caluinũ fuisse aedilẽ curulẽ. Aenobarborũ:cũ Nero ex familia aenobarborũ descẽderit:ideo Trãql. caluinos omittẽs:aenobarbos latissime explicat. Cognomĩs:aenobarborũ. Cui ru. reuer. scri. Plutar. i paulo aemilio:quo tpe Ro. tarqnios latiosq; pfligarũt: pspectos eẽ paulopost ab exercitu uenĩẽtes iuuenes duos pceri ac uenusti corpibꝰ q ea q̃ i pلio gesta fuerãt nũciabãt:crediderũt Ro. illos fuisse Castorẽ & pollucẽ:prius ill' obuius i foro factus ẽ hic Luci. Domi. equos multo fluẽtes sudore sic cãtibꝰ:q cũ illa q̃ de uictoria nũciabãt minie crederet:illi tũc leuit arridẽtes barbã eiꝰ mãibꝰ attractasse credũt:& ex fusca in flauã ꝯuertisse:p hũc modũ & assertiõis suae fidẽ & uiro cognomẽtũ aenobarbi fecerẽ. Augustiore:maiore hũano hitu:diuiniore sacratiore. Li. ibi i gẽte utriq; ꝯsuli eadẽ dr̃ uisa spẽs uiri maiori q̃ hũano hitu augustiorisq;

Victoriã:de Tarqnis latinisq; ad lucũ regillũ pfligatis:quã historiã luculẽter enarrãt Li.i.ii. & Diony.i.vi. ãtiq. q tradit Castores uisos eẽ p Rõanis depugnãtes sudorẽ equoꝝ abluere:ubi postea aedes extructa fuit Castori & Pollucis:qdã sẽtiũt ad uictoriã:quã ex deuicto pse adeptꝰ ẽ Aemilius Paulꝰ:hoc Aenobarbi exẽplũ eẽ referẽdũ:sʒ malenã tẽpoꝝ supputatio nõ patit:ut aenobarborũ cognomẽ coepit a bello gesto aduersus Persẽũ ãtea id cognomẽtũ i Domitiis sit celebratũ. Li. n. scri. i. xxxv. Cn. Domitiũ aenobarboꝝ:& L. Quitiũ factos fuisse ꝯsules multi ãnis añq̃ Perses ab Aemilio pfligaret:ex quo liqt nõ potuisse tpe Persei originẽ ducere id cognomẽ:qd lõge pus extiterat añ psicũ bellũ. In si. maie. ut fidẽ facerẽt se deos eẽ & diuia maiestate ppolẽtes. q̃ a magnitudie dicta ẽ ut ait Festus Põpeius:a maiestate Iouẽ maiũ dixere ut docet Macro. i. i. uxor quoq; Vulcani maiesta uocitabat:quã qdã malã appellãt. Malas:maxillas:hoies magnarũ malarũ mattici ãtiqtus cognoiabãt. Capillũ:barbã:nãq; & pilũ dici capillũ testi ẽ Gel. cũ ait:si ouiũ lacte hedi aut caprarũ agni alerẽt ꝯstat ferme i his lanã duriorẽ i illis capillũ gigni teneriorẽ. Ariassi. aerea:qlis ẽ aeris color:est qdam genus aeris suo colore pciosũ ad iociori imaginẽ uergẽs:ex quo ut tradit Pli. in. xxxiiii. hepatiʒon appellauere. Rutila:hic aenobarbi dicti a barba. s. rutila aeneoq; colore:rutilũ. n. Ruffũ significare testis est. Fes. Põpeius cuius coloris studiose etiã antiquae mulieres fuẽrt; uñ & rutilae dictae sunt M. Var. in. iii. de la. ligua Rutilare ẽ ab aureo colore:aurei. n. rutili:& ide etiã mulieres ualde ruffae rutilae dictae.

Lectio bonorũ & malorũ utilis.

Laconicũ institutũ ad uitãdã ebrietatẽ.

Aenobarbi unde.

Augustior.

Maiestas. Maius Iuppiter. Maiestas. Mattici q. Capillus pro pilo. Hepatiʒõ aes. Rutilus ruffus. Rutilare. Rutiliae foeminae.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER. VI. NERO CLAV. CAESAR. c. I.

EX gente Domitia duae familiae claruerũt Caluinorũ:& aenobarboruʒ. Aenobarbi Auctorem originis:itẽq; cognominis habẽt. L. Domitium cui rure quondam reuertẽti iuuenes gemini augustiore forma ex occursu imperasse traduntur nũciaret senatui ac populo uictoriã de qua incertum adhuc erat. Atq; in fidem maiestatis adeo permulsisse malas: ut e nigro rutilum:oriq; assimilẽ capillũ redderẽt quod insigne mansit & in posteris eius: ac magna pars rutila barba fuerũt. Fũcti aũt cõsulatibus septẽ triũpho: cẽsuraq; duplici: & inter patritios allecti pseuerauerũt oẽs in eodem

M. AN. Sabellici ad August. Barbadicũ Serenissimũ Venetiarũ Pricipẽ Paraphraseos i neronẽ Paranesis. sexta.

EX gẽte domitia:Hic est Nero ille priceps serenissime quẽ. C. pli. alterã hũani gñis facẽ appellare nõ dubitauit:quẽ etiã si dictator Caesar oracl'o aliquo puidere potuisset sibi & ad familiae dedecus & ad impii exitiũ successuꝝ aut eo dñatu cuius semp cupidissimus fuit aut certe oi filiorũ adoptiõe ne ad id mõstrũ generis ueniret ptinaciter abstinuisset:At siue casu siue qd magis credo puidẽtia aliq̃ acciderit in foelicissimus neronis exitus magnũ ui' mihi mortalibꝰ documẽtũ dedisse nihil uisi deus & prudẽtia assint esse hoibus q in terris stabile nihil perpetuo mansurũ Gens Iulia quae Ascaniũ Aeneae filiũ Veneris nepotẽ sui sanguis auctorẽ habuit:Quae totã regũ seriẽ q̃ia olim albae regnasse dr:quae ipsius urbis patrẽ & ꝯditorẽ romulũ genuit:in q̃ ppetua

deorũ cerimoniæ dictatura Augustarũ & patris Patriæ appellationes pcerationes aliiq; humani & diuini honores locati sunt q̃ deniq; nõ solũ Caesares sed ut stulta tũc erat hoim psuasio deosquoq; romanæ ciuitate dederat cũ sit demũ sortita uirũ q preter sacrilegia:rapinas:cædes:paricidia:libidineq; oibus corporis ptibus receptá urbe in q̃ natus erat q̃ illũ hũanarũ rerũ gubernaculo admouerat hostiliter incensa hostis iudicatus:in fœlici exitu:omie alis quanto infœliciori decus & nomẽ gẽtis secũ extulit:est igit mro iudicio nihil qđ bonus amabilisq; princeps in Nerone imitari possit pter artiũ quarũdá emulationẽ si usus dico earũ sit honestior q̃ in illo fuit:sed ad Domitiá gẽtẽ redeo q̃ ut Domitius & Domitia.a domo uerbo est:Pris.est auctor sed ipsũ uerbũ idẽ ualet qđ dominio potestati q; meæ subigo cuius prima origo est domus. L.Domitiũ:Plutar.in æmilio p se rege uicto castorẽ aut & polucẽ ut uulgo creditũ est in foro cõspectos:uictoriá nunciasse uiro qui primus occurrerat ac nõ credenti leniter arridentes barbam demulcisse qua ex fusca in flauá continuo uersa:& uictoriæ fidẽ & uiro ænobarbi cognomẽtũ esse factũ. Gemini iuuenes:castor& polluxesse eni uetustati psuasũ. Augustiore hũana:sanctiore. Permulsisse:leniter tractasse. Aeri:qđ metalli genus sane fuluũ est Oui.xx. fuluos operoso ex ære lebetes:Pli. cyprio æri si addaĩ plũbũ edos purpure fit in statuarũ pretextis. Malas quas hodie malas dicimus:plinio auctore genas ueteres dixere interdicto.xii.tabularũ eas a fœminis radi sunt ppriæ genæ mẽbranæ q̃ oculos cõtegũt:pli.neq; genæ oibus ideo neq; nictationes malæ infra oculos. Rutilla:ruffa ut Festo placet:est ruffus color a rubore dictus Gel.est auctor:Actius iamq; aurorá rutilare cerno:rutillare dixit p eo ut Var.interpretaĩ qđ est aureũ colorẽ æri inducere:nec Var.snĩa Gellio repugnat siquidẽ nõ uno modo dr̃ aliqd rubere:aliter eni ignis aliter sanguis rubet:aliter ostrũ:aliter crocũ:quæ uarietates sub ruffi appellatione continenĩ. Allecti:ænobarbi.

cognomine. Ac ne prænomina quidẽ ulla præter quẽ Cnei: & Lucii usurparunt eaq; ipsa notabili uarietate modo cõtinuantes unũquodq; p trinas personas modo alternantes p singulas. Ná primũ secũdũq; ac tertiũ ænobarborũ Lucios: rursus sequẽtes tres ex ordie Cneos accepimus: reliquos nõ nisi uicissim tũ Lucios:tũ Cneos plures e familia cognoscire ferre arbitror quo facili⁹ appereat:ita degenerasse a suorũ uirtutib⁹ Nero:ut tñ uitia cuiusq; q̃si tradita & igẽita rettulerit

De Cneo Domi. atauo Neronis.

VT igitur paulo altius reperam: atauus eius. Cn. Domitius in tribunatu pontificibus offensior: qđ aliũ q̃ se in patris sui locum cooptassent: ius sacerdotũ subrogandorum a collegis ad populũ transtulit: ac in cõsulatu allobrogib⁹ aruernisq; supatis elephãto p puinciá inuectus est: turba militũ quasi inter solẽnia triũphi psequẽte. In hũc dixit. L. Crass⁹ orator nõ eẽ mirádũ q ænea barbá hẽret: cui

PHI. Cognomie:ænobarborũ:ut oẽs ænobarbi dicerenĩ. Vnũ qdq; pnomẽ.s.Lucii & Cn. Per trinas psonas:ut tres ppetuo tenore & cõtinua serie dicerenĩ Cnei & mox totidẽ Lucii. Alternãtes:ut post Luciũ.Cn. post

Vicissim. Cneum Lucius quadam quasi uicissitudine nominarentur. Vicissim per uices antiqui uicissatim dixerunt: ui-

Vicissitas. cissitatem quoq; pro uicissitudine usurparunt. Referre.pertinere ad negociũ susceptũ. Degenerasse.Prop.Dii

Degenerare mihi sunt testes nõ degenerasse propiquis. Dicimus autem tam degenerare a malo q̃ a bono. Liuius in.ix. Ne degeneraueris a familia imperiosissima & supbissima. Cuiusq. proauorũ. Rettulerit.reddiderit ac regenerauerit. Atauus:quinto gradu cognationis sunt supra atauus atauia infra atnepos atneptis. Cooptassent.elegisset super hoc uerbo nõ pauca superius annotauimus. A collegis. ne põtifices cæteriq; in sacerdotio collegæ ius haberent substituendi sacerdotem in locum demortui sed uoluit:ut hæc subrogandi potestas ptineret ad populum.

Allobroges Allobrogibus aruernisq. populi sunt galliæ transalpinæ. allobroges in gallia narbonensi collocantur a geogra-

Aruerni. phis:quorũ metropolis est uiena aruerni uero super ligerim flumen siti metropolim.habent nemosum. hi aduersus romanos bella identidem gesserunt:qui contra cæsarem dictatorem quadringentis bellatorum milibus depugnauerunt:cum prius aduersus maximũ Aemilianũ & hunc Domitiũ ænobarbũ.cc.hominũ milibus cõfluxisset: auctor Stra.in.iiii.de hoc bello allobrogico sic scri.L.Florus in.iii. q̃tũ gaudiũ uictoriæ fuerit:hinc extimari potest quod & Domitius ænobarbus & Fabius maximus ipsis quibus dimicauerant locis saxeas erexere turres:& de sup exornata armis hostilibus trophæa fixere:cum hic mos inusitatus fuerit nostris.

M.AN. Continuantes:idem prænomen usurpantes. Per trinas personas:per tres continua seriæ infamilis lucios aut Gneos dictos. Alternantes: nunc lucii prænomen nunc Gnei uariantes Patris sui: Gnei Domitii qui Liuio auctore pont.maximus fuit sacerdotum ut non collegia uelut antea quem uellent cooptarent sed populi id beneficium esset. Allobrogibus aruenisq; superatis: Strabo.cc. aruenorum millia a domitio ænobarbo & Aemilio maximo una acie superata prodidit.

PHI. Elephanto inuectus in hoc imitabatur. Annibalem & porum; regem indorum; qui elephanto uectabantur. In hoc autem allobrogico bello romanos habuisse elephantos testantur historici scribentes: q maximus barbaris terror elephanti fuere imanitati gentiũ pares. Per pro.galliá narbonensem signat; que po.ro. prouincia erat:de hac intelligit Cæsar sic scribens. Iter heluetiis alterum per prouinciá nostrá multo facilius atq; expedi-

Crassus eloquẽtiũ iurisperitissimus. tius. Inter so.trium.quẽadmodũ in triũphali pompa triũphantem milites prosequi solebant. Triũphasse autẽ Domitiũ signat.L.Flo.qui scri.in eo triumpho nihil tam conspicuum fuisse q̃ rex ipse fuit uisus discoloribus in armis argenteoq; carpento. Lucius cra.hic est ille Crassus:qui disputat apud Ciceronem in libris de oratore: quẽ

Pleureticus morbus. ait in Bruto fuisse eloquentium iuris peritissimum:sicut sceuolam iuris peritorum eloquentissimũ. hic lateris dolore consumptus est quem morbum medici pleureticum uocant.

os ferreum: cor plũbeum esset: huius filius pretor cæsarem abeuntem cõsulatu: quem aduersus auspicia legesq́ gessisse existimabatur ad disquisitionem senatus uocauit mox consul imperatorem ab exercitibus gallicis retrahere tentauit. Successorq́ ei per factionẽ nominatus principio ciuilis belli ad Corfiniũ captus est: unde dimissus massilienses obsidione laborantes cum aduentu suo confirmasset: repente destituit. Acieq́ demũ pharsalica occubuit: uir neq́ satis constans & ingenio truci. In desperatione rerum mortem timore appetitam ita expauit: ut haustum uenenum pœnitentia euomeret: medicumq́ manumiserit: qui idem sibi prudens ac sciens minus noxium temperasset. consultante autẽ Cn. Pompeio de mediis ac neutram partem sequentibus solus censuit hostium numero habendos.

Item de proauo Neronis.

RElíq̃t filiũ oĩbus gẽtis suæ ꝑculdubio preferẽdũ inter cõscios Cæsarianæ necis (q̃q̃ isõs) dãnat⁹ lege pedia: quũ ad Cassiũ brutũq́ se ꝓpinqua sibi cognatione cõiunctos cõtulisset: post utriusq́ interitũ classem: olim cõmissã retinuit. Auxit etiã nec nisi partibus ubiq́ profligatis

Os fer. Crassus alludens ad nomẽ ænobarbi mordaciter usus scommate est ducto ex noĩbus metallorũ æris ferri plũbeiq́ ut per os ferreũ durũ & inflexibile: ꝑ cor plũbeũ liuidũ domitii ingeniũ nec nõ obtusum & põderosum intelligi uellet. Cæsarẽ dictatorẽ. Ad dis. hor in Iulio cæsare abunde explicatũ est queadmodũ senatui declarũ est ut cognosceret de actis cæsaris in cõsulatu sed cũ senatus talem cognitionem suscipere recusasset cæsar abiit in prouinciã irrito Domitii conatu. Mox cõ. cũ domi minarẽt se effecturũ in consulatu quod efficere in pretura nõ potuisset. Imperatorẽ. cæsarem. Per fa. põpeianorũ. s. & eorũ qui cæsarem oppressum esse cupiebant. Ad cor. ca. Luca. in. ii. pharsaliæ laudans hunc domitiũ scri. Cæsarem inuito & renuenti uitam cõcessisse: uiue licet nolis & nostro munere dixit cerne diem. Massilienses confirmasset. Cæsar in. i. belli ciuilis cõmentario refert domitiũ hunc quẽ ipse Corfinio captũ dimiserat: a põpeio missum esse ad occupandã massiliaꝫ nauibus actuariis septẽ: qui a massiliensibus receptus urbi preficitur summaq́ ei belli administrãd: permittitur. Destituit deseruit: cũ uideret Massilienses superari a Cæsarianis & maxime a bruto: quem Cæsar bello prefecerat. Acie phar. oc. L. Domitius: ut auctor est Cæsar in cõmẽtariis: ex clade pharsalica in mõtem refugiens ex castris cũ uires eius lassitudine defecisset: ab equitibus est interfectus. Luca. domitii mortẽ tã q̃ generosam extollit luculẽto preconio in. vii. pharsaliæ. (Mors Domitii.) In des. rerũ. s. apđ corfiniũ. Venenũ pœni. uomeret. Pli. in. vii. hæc tradit at contra miseriarum innumera sunt exẽpla. L. Domitius clarissime gentis apud massiliã uictus corfinii captus ab eodẽ cæsare ueneno poto ꝓpter tedium uite postq̃ biberat omni ope ut uiueret annixus est.

Medicũ ma. Se. li. iii. beneficiorũ medicũ hũc seruũ fuisse significat a quo hæc historia luculẽte describit: cuius uerba subieci q̃ hæc sunt corfiniũ cæsar obsidebat. tenebaẽ inclusus domitius. imperauit medico eidẽq́ seruo suo: ut sibi uenenũ daret cũ tergiuersantẽ cũ uideret quid cõtaris inq̃t tanq̃ in tua potestate totũ istud sit mortẽ rogo armatus: tum ille promisit: & medicamentũ innoxiũ illi dedit: quo cum sopitus esset accessit ad filium eius: iube me inquit seruari: dum ex euentu intelligis an uenenũ patri tuo dederim uixit Domitius seruatus a cæsare: prior tamẽ seruus illum seruauerat. (Medicus seruus.) Minus noxiũ: refert Plu. in cæsare medicũ seruũ cum domitius potionem hausisset pœnitentiaq́ mox afficeretur consolatum esse dominũ: tanq̃ nõ mortiferã: sed somniferã hausisset potionem. De mediis. In cæsaris dictatoris uita proditum est queadmodum Põpeius denunciauit: pro hostibus se habiturũ: q medii fuissent: Cæsar uero tales suorũ sibi numero futuros: pronũciauit huius põpeianæ sententiæ: quæ planæ iniusta est: auctorem fuisse domitium significat. Tranquillus.

M. AN. Elephanto: qua belua ro. raro ad eum usum recipere ut dorso sedentes tanta mole ueherent Annibal in traiectu apenini quum per stagnantia arni loca exercitum traduceret elephãto usus est: Liui. & Iu. sunt auctores.

Lucius Crassus: sic libentius legerim q̃ licinius ut alii ferme oẽs habẽt. Cice. qđ ualet illa eloquẽtissimi uiri Lucii Crassi magis copiosa q̃ sapiens Oratio Cor. tacitus decimo ætatis anno Lucius crassus. C. Carbonẽ accusauit nec eo inficias in Crassorũ gente Licinii quoq́ nomẽ fuisse insertum sed prenomie scriptores uti maluerũt. Ferreum: durũ Cor plum. obtusum ut inconstantiæ & sordiæ uno tẽpore arguerit. Ad disquisitionẽ senatus: require uim uerbi ex Cæsaris dictatoris uita. Ad corfiniũ Pli. Appianus plut. & Luca. deditiõis a Domitio corfinii factæ meminerũt. Truci: fero & indomito. Morte timore appetitã. Plut. auctor est illum corphinii quum soporiferam potionem a medico datam pro ueneno bibisset: continuo pœnitentia adductũ cœpisse uicẽ suã turpiter flere uixq́ errore cognito metu liberatũ. Hostium numero habendos: Plut. põpeius inquit oẽs iubens partes sequi premonito quod qui remansisset uir Cæsaris existimaretur urbem reliquit.

PHI. Damnatus lege pedia: dictum est in Iulio cæsare queadmodum inter cæteros hæredes hæredem instituit. Qu. Pedium ex quadrante. a quo lex pedia lata est: qua omnes tyrãnoctoni hoc est cæsaris interfectores & cõtra eos: qui illis ignouissent omnibus prestituta est una: facto preconio ut ad iudiciũ adessent augusto ipso iudicia obseruante: neq́ ullo iudicii absolutionem obtinente inter alios dãnatus fuit hic domitius: q̃uis innocens foret: nec affinis culpe parricidali. (Lex pedia. Tyrannoctoni.) Post utriusq́ interitum. Bruti scilicet & cassii: qui quemadmodũ obierint historici omnes prodiderunt: & nos supra retulimus. Cõmissam. sibi traditam a tyrãnoctonis. Partibus. brutinis & cassianis. Profligatis proflictis deperditis & ad internetionẽ deductis: quidam ædificia que prope absoluta effectaq́ sunt in profligato esse dicunt: quos Gel. arcessit inscientiæ & ignorationis. (Aedificia in profligato.)

M. Antonio sponte & ingentis meriti loco tradidit: solusq; omnium ex his: qui pari lege dãnati erant: restitutus in patriam amplissimos honores percurrit: ac subinde redintegrata dissentione ciuili eidem Anto. legatus delatam sibi summã imperii ab his: quos Cleopatræ pudebat: neq; suscipere: neq; recusare fidenter propter subitam ueletudinem ausus transiit ad Augustum & in diebus paucis obiit nonnulla & ipse infamia aspersus. Nam Antonius eum desiderio amicæ Seruiliæ naidis transfugisse iactauit.

De Domitio auo Neronis.

Ex hoc Domitius nascitur quẽ emptorem familiæ pecuniæq; in testamento Augusti fuisse mox uulgo notatum est: non minus aurigandi arte in adolescentia clarus: qua deinde ornamentis triũphalibus ex germanico bello. Verum arrogans. profusus: immitis. Censorẽ. L. Plancum uia sibi decedere ædilis coegit. Præturæ cõsulatusq; honore equites ro. matronasq; ad agẽdum mimũ ꝑduxit in scenam: Venationesq; & in circo & in oĩbus urbis regionibus dedit Munus etiã gladiatorium: sed tanta sæuitia ut necesse fuerit augusto clam frustra monitum edictoq; coercere.

M. An. tradidit appia. lib. v. bellorũ ciuiliũ tradit domitiũ bruto & Cassio ꝓfligatis magna classe preditũ: una cũ murco fuisse reliqas Bruti & Cassii refouentẽ: cũ quibus factionẽ q uandã separatim ꝑ se fecit uiresq; firmauit. Idem postea totam classem tradidit. M. A. Pari lege. s. ꝑedia. Honores. magistratus. Subinde: mox statim. Redintegrata dissentiõe. inter Augustũ & Antoniũ: quorũ societas semꝑ dubia & incerta recõciliationibus uariis male focillata tandem abrupta est. Propter su. ua. Domiti. febricitans nauiculã ingressus ad cæsarem confugit. A. contra Cleopatræ uoluntatẽ impedimẽta omnia cũ seruis & clientibus & amicis ad eũ transmisit. sed Domitius post paucos dies: quasi perfidiæ ac proditionis eũ poeniteret: uita decessit: auctor Plu. in Anto. Seruiliæ nai. nomen propriũ puellæ ob cuius desideriũ & amoris impatientiã iactauit Anto. Domitiũ tanq̃ transfugam transisse ad Augustũ.

Emptor familiæ qui.

Emptorẽ fa. inter testamentorũ genera hoc quoq; antiquitus usurpatũ est: quod diceba tur per æs & librã: quod per emancipationẽ. i. imaginariã quãdã uenditionem agebaẽ quinq; testibus & libripẽde ciuibus romanis puberibus presentibus: & eo qui familiæ emptor dicebaẽ. hoc testamenti genus sicut alia uetusta in usu esse desiit: auctores iuris cõsulti. cuius etiã mentio fit lib. ii. institutionũ titulo de testamentis ordinandis. de hoc emptore familiæ intelligendum: haud dubie est in hoc loco apud Sueto. qui significat Domitiũ ab Augusto in testamento factum esse emptorem familiæ: ut. s. per illam imaginariã emptionẽ Augusti familiam emptam mox manumitteret. disponeretq; ex uoluntate sentẽtiaq; ipsius testatoris.

Familia hæreditas.

appellatione aũt familiæ significaẽ hæreditas: sicut in lege. xii. tabularũ his uerbis agnatus ꝓximus familiã habeto.

Pecunia.

Pecuniæq;. uerbũ pecuniæ nõ solũ numeratã pecuniã cõplectiẽ uerũ etiã oẽm oĩo pecuniã hoc est oĩa corpa. nã corpa quoq; appellatiõe pecuniæ ꝯtineri nemo est: q ignoret.

Sub equo nascũtur aurigæ.

Aurigãdi ar. clarus. qcũq; hũerit in horoscopo equũ: qđ sydus cœleste ẽ erũt aurigæ agitatores & ueredarii auctor Firmicus minus in. viii. mathe.

M. AN. Inter cõscios: quũ ipse expers eius cõsilii fuisset lege pedia quã. Q u. Pedius ꝯsul tulit cohæres Augusti is Augusti in prio ꝯsulatu collega: Brutũ cassiũ & oẽs Cæsaris iterfectores absẽtes ꝑricidii cõdẽnauit: multi in id eri mẽ deuocati q a cũ cædes patrata ẽ haud ꝓcul abierãt Appianus ẽ auctor. Insona dãnatus uñ daẽ intelligi ex iis unũ q in erimẽ adducti sunt q̃ media cæde se curia nõ ꝓripuissent Domitiũ fuisse. Cõmissã: a Bruto & cassio illi traditã. Ne nisi ꝑtibus unde steterat. Profligatis: prorsus accisis. Classẽ. L. ab ĩitio naues cũ habuisse Appianus tradit idẽ Bruto & cassio uictis suã nõ aliã factionẽ secutus ꝑstitit ut idẽ auctor ait classem retinere. Redintegrata: iterum exorta inter ciues discordia inter Augustũ intellige & Antoniũ. Ab his qui in Antonii ꝑtibus erãt.

Cleopatræ pudebat. i. præsentis imperii quod oĩa cleopatræ libidine: & uoluntate gererenẽ. Propter subitã ualitudinẽ: febrem. Ad augustũ transiit: sub actiacæ pugnæ tẽpus transitionẽ ab eo factã: plutarchus ait: Domitius inquit ænobarbus iam febre ĩplicitus paruã nauiculã ingressus quũ ad Cæsarẽ transfugisset: Antonius contra cleopatræ uoluntatẽ impedimenta oĩa cũ seruis clientibus & amicis ad eũ remisit sed Domitius post paucos dies quasi ꝑfidiæ & ꝓditionis eũ pœniteret uita decessit. Desiderio: cupiditate. Amicæ: mulieris amatæ. Transfugisse: ad augustũ transisse. Domitius: Neronis auus. Emptorem: uel q a familiã ab augusto relictam coemerit uel quod magis placet ambitione ac prætio ꝑ eos qui apud illum gratia ualebãt Augusto insinuatus: inter tertios hæredes testamento est insertus ob idq; & in familiæ potiundæ pecuniæq; ab augu. relictæ spem uenerit.

PHI. Ex germanico bello: qđ auspiciis Augusti gestũ ẽ: q germanos ultra albi fluuiũ sũmouit: q Sueuos & Sicãbros germaniæ ꝑplos dedẽtes se traduxit in galliã. hoc aũt bellũ germanicũ a Tiberio gestũ ẽ sub auspiciis Augusti cæsaris: quo bello ut supra docuit Trangl. q̃dragita milia deditiorũ traiecit i galliã. Ornamẽtis triũ. moris fuit ut q in bello strenuã operã nauassent ĩpatori: ornamentis triũphalibus isignirenẽ qbus ob uirtut Do. fuit exornatus. Pro fusus: imodicus & ꝓdigus in ipensis. Cẽsorẽ uia decedere. ex hoc arrogãtia Domitii declaraẽ: q cũ esset ædilis minorq; magistratus: coegit censorẽq maior magistratus est: sibi cedere de uia. Præturæ cõsulatusq; cũ esset pretor & cõsul. Ad agen. mimũ: ad histrioniã faciendã & scenicã artẽ exercẽdã: q res apud ro. notabaẽ in

Scenici famosi.

famia: ait enĩ pretor: q in scenã ꝓdierit infamis est uerũ apud græcos scenici actores in honore nõ paruo habebãtur sicut docet Augu. in. ii. de ci. dei. Vrbis re. urbem romã in. xiiii. regiones diuisam fuisse tradunt historici: & nos supra annotauimus. hoc autẽ referẽ ad ꝓfusionẽ prodigalitatẽq; domitii. Edicto coer. preceptũ ecclesiasticum hoc idem precipit: ut clam primo peccantẽ corrigas: q si emẽdari nõ uult: palã castigandus est.

Ex anto.ma.ex antonio & octauia duæ filiæ antoniæ natæ sunt:quaꝝ maior nupsit Domitio ænobarbo:mi nor druso augusti priuigno. Caii cæ. hic filius p adoptionē augusti cæsaris fuit:q in armeniā ad parthicas ara bicasq; res componendas missus est Pli. scri. Caiū cæsare Augusti filiū gloriam pcepisse ex arabia. de cuius obitu supra dictū est. Quārū por. uetus codex habet potare tanq̄ libertus occisus sit a patrono qa bibere tm̄ recu sabat q̄tum patronus uolebat. si portare legimus referendum erit ad onus gestādū. E co. ami. de hac cohorte ait Ora. quid opposa cohors operū struit:& Catul. Pisonis comites cohors inanis:ueteres cohortē ptoriā appella

De patre Neronis.

EX Antonia maiore patrem Neronis pcreauit oī parte uitæ detestabilē:siquidē comes ad orientē, C. Cæsaris iuuenis occiso liberto suo:q quantum potare iubebatur:recusarat:dimissus e cohorte amicoꝝ nihilo modestius uixit:sed & i uiæ appiæ uico repente puerū citatis iumētis haud ignarus obtriuit & romæ medio foro cuidam eqti romano liberius iurgāti oculum eruit:perfidiæ uero tantę ut nō mō argētareos pciis rerum coēptarum:sed & in ptura mercede palmaꝝ aurigarios fraudauerit. Notat⁹ ob hęc:& sororis ioco:querētibus dn̄is factionū repræsentanda pmia in posteꝝ sanxit. Maiestatis quoq; & adulterorum: incestiq; cum sorore Lepida sub excessu Tiberii reus mutatione temporum euasit. decessitq; pyrgis morbo aquæ intercutis: sublato filio nerone ex Agrippina Germanico genita.

De natiuitate & infantia Neronis & præsagiis quibusdā.

uerunt. Pueꝝ obtriuit. cōculcauit oppressit attriuit. Iurganti. iurgiū dicenti:est eni iurgare iurgiuȝ facere. Ora. iurgares ad te qđ epistola nulla rediret. Oculuȝ eruit. eluscauit ut utar uerbo iurisco. eluscare enim est luscū facere & oculū eruere:scri. Iulia iuris. aqlia lege teneri eum:q eluscauerit discipulū in disciplina. Præciis: rerū co. argentarios pfuisse auctioni rerumq; uenaliū pcia in libros retulisse docet Sen. scribens li.i. declamationum hortensium persedisse diem totum in auctione & omnes res & precia & emptores ordine suo recensuisse argentariis recognoscentibus:ita ut in nullo falleretur. In pretu. pretorum ædiliumq; peculiare munus ē ut ludos exhibeant. hinc a Iuue. dictū est graphicæ & satyrice pdo caballoruȝ ptor sedet:sup quo uersu non pauca scripsimus in li. anno. Mar. quoq; indicat pretorem ludos exhibere solitū:ubi enim ait Dicam ego pretor erat constratura fuit megalensis purpura. centum officium autem boni pretoris est aurigarus uictoribus tribuere legitimam uictoriæ mercedem qua Do. cum esset prætor per quandam perfidiā aurigarios fraudauit:aurigarii autē significantur non tam ipsi aurigæ q̄ domini aurigarum & principes factionum prasinæ scilicet & uenetæ atq; reliquarum. Palmarum. scri. Liui. in. x. ab urbe condita. palmas uictoribus dari ceptas in romanis ludis translato e gręcia more. cur aūt i certaminibus placuerit palmā signū eē uictorię supra docuimus ex auctoritate Gellii atq; Plutarchi. M. AN Ex germanico bello:Tyberii Neronis:qui postea imperator fuit ductu in germania gesto:is triumphum illyricum quem ob uarianam cædem Augusto uictrico permittente distulerat agens prosequentibus legatis triumphalia impetrauit ornamenta:unde intelligi potest Domitium unum ex tyberii legatis fuisse:nam inter eos:qui Romanas legiones in Germania ductarunt:Domitium ipsum tacitus Cornelius in eo libro quem de situ germaniæ scripsit non retulit. Via sibi decedere:quum minores magistratus maioribus decederent. Ad agendum mimum:ad scænicam operam exhibendam.. Produxit:in scænam duxit:qđ ipsū quia sine ingenti impendio fieri non poterat:idcirco profusum dixit credibile est enim matronas & uiros honesto ordine locatos ad phamam prorsus abiiciendam sine maiore quadam spe:præmii induci non potuisse.

Venationes:ferarum confectiones quæ sine conficientium pernitiæ fieri:quidem non poterant. Tanta sæuicia:tam dura conditione in uictos sæuiendi. Clam frustra monitum quia clam frustra Domitium ipsū monuisset. Ex Antonia maiore. M. Antonii triumuiri & Octauiæ filia. C. Cæsaris quem ex. M. Agrippa & Iulia genitum Augustus adoptauit. Occiso liberto suo quia suum occidisset libertum. Dimissus e cohorte abire iussus. Viæ appiæ:de uia Appia require:supra. Liberius audacius. Iurganti:iurgium sibi facienti. In præturæ:quum ludos æderet. Aurigarios: aurigarum dn̄os.

PHI. Ioco:scomate & iocosa reprehensione:quam græci ledoriam uocant. Querentibus lamentantibus. Dominis factio. factiones aurigarum significat:quales erant prasina & ueneta:quarum domini cū q̄rerētur se fraudatos:esse legitimo uictoriæ pmio Domiti. ad hanc notā abolēdaȝ decreuit ut deinceps pmia pn̄tibus uictoribus traderentur. Maiestatis reus. accusatus de crimine lesæ maiestatis de adulteriis de incesto cum sorore commisso. Mutatione. mors principis causa est temporum mutationis:& iudicia inchoata intermittūtur. Sub exce. morte & interitu. Pyrgis. in ethruria oppidum est nomine pyrgi:cuius meminit Pli. in. iii. de quo ait Maro. in. x. & pyrgi ueteres intempestæq; grauiscæ. ait Seruí. castellum hoc nobilissimum fuisse quo tusci pyraticam exercuerunt. Aquæ intercutis:intercus dicitur aqua:quam græci hydropa uocant:ut ait Priscia. aqua enim inter cutem male habet auctore Celso:qui morbus acutus est. Plau. mihi erat bilis; aqua intercus tussis:febris. Pli. alio nomine hunc morbum aquæ subter cutem fusæ nominat. Cor. Cel. prodidit quod ab antiq. quoq; traditum est tres species esse hydropis:tympanitem hyposarcham ascytem græci nominant. communis omnium est humoris nimia abundantia. Interdum intercus adiectiuum nomen est:Cato intercutibus stupris dixit pro intestinis. Itidem Gel. intercutibus inquit uitiis madentes. Sublato filio. suscepto. Ex ag. duas fuisse agrippinas notissimum est:que Caium caligulam & Domitium neronem principes genuere totidem faces humani generis. Germanicus ex Agrippina filia agrippæ suscepit filiam agrippinam neronis matrem.

Antoniæ
Iurgare
Eluscare
Argentarii
Aurigarii.
Palmæ uictoribus
Ledoria
Factiones aurigaruȝ.
Pyrgi
Intercus aquæ
Hydrops
Tympanis
Hyposarcha
Ascyte
Agrippinæ duæ.

Excessit. mortuus est. Tñ qcemenda iã tũ qdem. Terra con. hunc locũ in augusto enarrauimus scribẽtes queadmodũ nascentes terram tangebant: & iõ dea ops uocabat: quod opem nascẽtibus preberet. M. V. sic refert natus si erat uitalis ac sublatus ab obstetrice statuebatur in terra: ut auspicaretur rectus esse diis coniugalibus. pilũno & picũno in ædibus lectus sternebat. Genitura. natiuitate: alias spmate: de quo. in. ii. commen. satis multa. Formidolosa plena formidinis. formidolosum dici & qui formidat & qui formidatur docet. Gel. in. viii. noctium atticaꝝ: & eruditorum exempla notificant. Ex se & ag. emphasis est in nominibus: tanq̃ ex duobus pessimis nasci nisi pessimus nõ posset.

Nero natus est añ nouem menses q̃ Tiberius excessit. xviii. cal. Ianuarias iam tum quidem exoriẽte sole pene ut radiis prius q̃ terra contigeretur. De genitura eius stati multa & formidolosa multis ꝯiecturãtibus ꝑsagio fuit ẽt Domitii patris uox inter gratulatiões amicorum negãtis quicq̃ ex se & Agrippina nisi detestabile & malo publico nasci potuisset. Eiusdem futuræ infœlicitatis signum euidẽs die lustrico extitit. Nam. C. Cæsar rogante sorore: ut infanti ei qđ uellet nomen daret: intuens Claudiũ patruũ suũ: a quo mox principe Nero adoptatus ẽ: eius se dixit dare: neq; ipse serio: sed ꝑ iocũ & aspernãte Agrippina ꝙ tũ Claudius inter ludibria aulæ erat. Trimulus patrem amisit: cuius ex parte tertia hæres ne hanc quidem integram cœpit correptis per coheredem Caium uniuersis bonis & subinde matre etiam relegata pene inops atq; egens apud amitam Lepidam nutritus est: sub duobus pedagogis saltatore atque tonsore uerũ Claudio ĩpiũ adepto nõ solũ paternas opes recupauit:

Die lu. dies lustricus dr̃ quo ĩfantes lustrantur & nomen accipiunt: sed is maribus nonus octauus est fœminis Macro. auctor i. i. satur. Festus Põpei. lustratũ alio noie appellat. Romani nundinam deã uenerabantur a nono nascentium die nũcupatã quo infantibus nomen iponebant: cur añt noia infantibus non añ diẽ octauum imponerent: cãm esse dicit Plu. in ꝓblematis quia septimus dies cũ in cæteris tũ ad umbilicuꝫ infantibus nup editis periculosus esse cõsueuit. vii. n. die plerisq; resoluitur. hoc idẽ sentire uidet Aristoteles li. vii. de aĩalibus his uerbis: q̃ subiecit. plurimi ãte septimũ dieꝫ intereũt inde fit ut noia septimo die imponant tanq̃ saluti iam pueri magis credamus. alia cã ꝓdit a Plutarcho q̃ philosophica ẽ de numero pari & impari: tanq̃ octonarius: ut pythagorici asserunt. fœmina credat nouenarius uero mas. mendosa est dictio in codicibus Plutarchi impressis: nam pro nono die uulgo ĩpresserunt nono anno: ut. n. diximus maribus nono die: fœminis. viii. noia iponere consueuerunt. legimus esse populos in africa atlantes dictos qui sunt anonymi hoc est sine propriis noibus: neq; eni noim ulloꝝ: iter: eos appellatio est: in uniuersum atlantes tñ uocitant. Caius Cæsar. caligula neronis auunculus. Sorore. Agrippina Neronis parẽte. Eius se dare. uerum fuit Caligulæ præsagiũ: nã Claudius nero dictus est ubi insertus fuit ꝑ adoptionẽ familiæ Claudioꝝ: noia añt quæ iponunt mortalibus die lustrico dicũtur noia impositiua: de qbus ꝑscita sunt pythagore scđꝫ numeꝝ uocaliũ uel iparem: uel parẽ cuius rei mẽtio quoq; fit a plinio in. xxviii. Serio sed ꝑ iocum: cõtraria sunt serio & ioco. hinc. Orat. sed tñ amoto quæramus seria ludo. Inter ludibria aulæ: superius declaratũ est quemadmodũ Claudius ꝑ despectissimo habitus ẽ: quẽ Caius Caligula nõ n̄ si ĩ ludibriũ reseruauit. M. AN. Sororis ioco: urbana sororis lepidę cauillatiõe. Incestũ: incestũ cõmitti aiunt cũ ea q̃ ob arctissimũ sanguinis uiculum religionẽ ue uxor eẽ nõ põt. Ver. ausus lectum incestare nouercæ. Sub excessu: Tyberii: sub id tẽpus quo ille uita decessit. Reus: tot capitalibus criminibus obnoxius. Mutatiõe tẽpoꝝ mutata: cũ morte pricipis tẽpoꝝ rõne. Pyrgis: littorali hetruriæ oppido uetustate insigni & iã inde ab aduẽtu Aeneæ in Italia inter hetrurię oppida relatũ Ver. & pyrgi ueteres i tẽpestę q; grauiscæ. Aqua intercutis græci hydropa uocãt celsus cor. iter acutos retulit morbos triaq; ait eẽ eius morbi gña. Ex agrippina: germanici filia q̃ nouissime Claudio nupsit. xviii. cal. ianuarii Germanico genita dixit ad alterius agrippinæ differẽtiã q̃ fuit huius mr̃: &. M. agrippa & Iulia augusti filia mr̃ ẽ decẽbris. Stati mul. sub intellige fuerũt aliter ordo nõ ꝓcedit. Formidolosa: uox. s. Domitii patris. Die lu. quo ĩfantes lustrabantur: nomẽq; accipere cõsueuere erat is dies octauus: ab eo quo puellæ nasci cõtigisset puero uero nonus ut Plu. ĩ q̃stionibus ait & Macro. in satur. C. Cæsar: Caligula. Sorore: Agrippina Neronis matre. Claudium: qui postea princeps fuit. PHI. Trimulus: trimũ dicimus & trimulum a numero triũ annoꝝ: sicut trimatum triennii tp̃s. Ex par. tertia. ex triente. Caiũ: caligulã auunculũ. Subinde. deinde mox. Relegata: dixit ĩ caligula trãquillus queadmodũ ille sorores cõdẽnauit. Amitã: nullus ignorat amitã dici p̃ris mei sororem tanquam a me tertia sit: uel ideo amita dicta est: quia a patre amata: nam plus sorores a fratribus q̃ fratres diligi solẽt inter hanc lepidam & Agrippinam olim certamen acerrimum exortum est: cũ utraq; cõcẽderet amita potius an mater apud Neronem preualeret tandem uicit agrippina morsq; lepidæ indicta est. q̃uis narcisus multum aduersaretur. Saltatore: saltator dr̃ tripudiator & qui saltandi artem callet hoc. n. saltare significat: inde ludus: saltatorius in quo iuuenes saltare & tripudiare condiscunt. Scipio æmilianus. eunt inquit in ludum saltatorium inter cynædos uirgines puerique ingenui. in probro saltationem fuisse apud ueteres Romanos docet Cice. in ora. pro murena: & Macro. testatur in. iii. satur. qui scri. studium saltandi gabinio consulari tanq̃ pro maximo probro obiectũ fuisse a Cice. quint. palestricos uocat saltatores: a quibus motus gestusq; formatur quibus paulum uacare uult futurum oratorem: cum tales doceant chironomiam: que est lex gestus a Socrate probata & a Platone in numero ciuilium posita uirtutum qui habuerit horoscopum in lupo: quod sidus cœleste est: erit saltator sicut tonsor nascitur quicunq; habuerit horoscopum in parte arietis undetrigesima.

Genitura
formidolosus.
Dies lustricus.
Lustratus
Nundina dea.
Octonarius numerus fœmina.
Atlantes
Anõymi
Noia ipositiua.
Serio
Trimus
Trimulus
Trimatus
Amita uñ.
Saltator
Ludus saltatorius.
Palestrici
Chironomia.

Crispi pas. de hoc Pli. li. xvi. arborē mori eximiam ætate nra: adamauit passienus crispus bis consul: orator Passienus
Agrippinæ matrimonio & Nerone priuigno clarior postea osculari complectiq̧ eam solitus: non modo cubare:
sub ea uinūq̧ illi affundere: hic passienus uxorem alterā habuerat noīe domitiā: cuius cū litē pecuniariā ageret ad
uersus fratrē eius ænobarbū: dixit illā clausulā a Qui. laudatā. Nihil uobis minus deest: q̄ de quo contenditis. de
eodē Pli. in epi. quo audito passienus. Crispus dixit bene me hercle bñ: sed quorsum tā bñ. Vitrici. uitricū &
priuignū opponi notū ē: cū sint noīa relatiua. Reuocatæ: ab exilio. Meridiārē meridiano sōno idulgētē. sup Meridiās.
hoc uerbo abūdāter dictū est in Cali.

sed & Crispi passieni uitrici sui hereditate ditatus est. Gratia qdem & potētia reuocatæ restitutæq̧ matris usq̧ eo flōruit ut emanaret in uulgus: missos a Messalina uxore Claudii: qui eū meridiārē quasi Britānici æmulū strangularent: additū fabulæ & eosdē dracone e puluino se pferente cōterritos refugisse q̄ fabula exorta est depræhēsis in lecto eius circū ceruicalia serpētis exuuiis. quas tamē aureæ armillæ ex uoluntate matris inclusas dextro brachio gestauit aliquamdiu: ac tedio tandē maternæ memoriæ abiecit: rursusq̧ extremis suis reb⁹ frustra requisiuit. De pueritia eius & gestis in ea.

TEner adhuc nec dū matura pueritia circensibus ludis troiani cōstātissime fauorabiliterq̧ lusit. Vndecimo ætatis āno a Claudio adoptatus ē. Anneoq̧ Senecæ iā tūc senatori i disciplia tradit⁹. Fert Senecā pxima nocte uisū sibi p qetē. C. Cęsari pcipere: & fidē sōnio Nero breui fecit pdita imanitate natu: e qb⁹ primū potuit experimētis. Nāq̧ Britānicū frem qd se post adoptionē Aenobarbū ex psuetudine salutasset: ut subditītiū apd patrē arguere conatus est

Aemulū: æmulatio dupliciter dr̄ Aemulatio
ut & in laude & i uitio sit. nā & imitatio uirtutis æmulatio dr̄: uñ & æmuli cum laude dñr æmulatio quoq̧ est ægritudo si eo qd qs cōcupierit alius potiat ipe careat hinc æmuli dicti: qd nomē uitii ē: & i hoc scdo significatu hic accipit. tanq̄ Nero de potētia cōtēderet cū britānico filio messaline ac claudii. Dracone e pul. Cor. taci. uulgabat affuisse infantiæ Nero. dracones in modū custodū fabulosa res & externis miraculis assimulata nam ipse haud quaq̄ sui detractor unam oio anguem in publico uisam narrare solitus est. Ceruicalia: puluinos Ceruicalia
noīe a ceruicibus deriuato: hoc enim instrumento delicatorū ceruices cod fouent: hinc illa pliniana peroratio: eo delitiæ peruenere ut sine hoc plumę instrumēto durare iā ne uirorū qdem ceruices possint. de ceruicali ait epigrāmatarius poeta tinge caput nardi
folio: ceruical olebit: a ceruice fit denominatiuum ceruical ut docet Priscia. in. iiii. Serpentia exu. notū est
serpentes quot ānis uerno tpe exuere mēbranā corporis hiberno situ obductā: exuunt aūt adhibito feniculi succo. Pli. mō anguinam uernationē: mō mēbranā: mō senectutē nō senectā appellat exuuias serpentū: easq̧ multis Anguina
medicamētis efficaces demōstrat. uernatio anguiū reposita in armariis tineas necat. Armillæ inclu. a Pli. mor uernatio
borū. remedia referūtur: que inclusa armillæ gestabant. inter cætera illud ē memoratu dignū: q uulpianā linguā Contra lip
habētes in armilla lippituros negat. Dextro bra. ueluti in brachiali: uocamus. n. brachiale tegumentum bra pitudinem
chii & ornamētū: sicut uentrale uētris: frōtale frōtis: tibiale tibiarū in cruribus & alia hoc genus Pli. i. xxviii. lais & Brachiale
salpe canū rabiosorum morsus & tertianas quartanasq̧ febres aiūt leniri mēstruo in lana arietis nigri argēto bra Ventrale
chiali incluso. Diotimus thebanus uestis oio ita infectæ portiuncula acu uel pellicio brachiali inserte.

M. AN. Trimulus: tris ānos natus dr̄ & trimus ut bimus & bimulus quadrimus quadrimulus: anniculus
uero qui unius fit anni. Caium: Caligulam. Matre: Agrippina de cuius relegatiōe satis i Caligula. Ami
tam: lepidā Domitii patris sororem. Vitrici: passieni cui Agrippinā mr̄ scdo nupserat: Pli. arborem mori exi
miam ætate nostra adamauit Passienus Crispus bis consul & orator Agrippinæ matrimonio & Nerone priui
gno clarior postea. A messalina: quæ ante Agrippinam claudio nupserat. Meridiantem: meridianis ho
ris quieti deditum. Britannici Messalinæ filii. Eosdē: percussores a Messalina subornatos. Ceruicalia:
Ceruical quo dormiētis ceruix fulcit Mar. Tinge caput nardi folio ceruical olebit pdidit unguentum quum co
ma pluma tenet. Exuuiis: spolio siue corio. Maternæ memoriæ: quasi monumentū quoddā matris id eēt
PHI. Extremis rebus: in: in rerum desperatione: qñ deploratum erat de eius iperio: & ipe ad mortem qre
bat. Matura pue. ē pueritia noua matura & pceps: qd & de aliis quoq̧ ætatibus dr̄. Vir. iam senior sed cruda
deo uiridisq̧ senectus. Troiā fauo. Iu. Cor. tacitus. sedente Claudio circensibus ludis cū pueri nobiles æqa lu
dicrū Troie iirētinterq̧ eos britānicus Impatore genitus & L. Do. adoptiōe mox in iperiū & cognomēto Nero
nis ascitus fauore plebis acriore i Domi. loco psagii acceptus ē. Fauorabiliter: cū fauore ppli. fauorabilis is dr̄
q est gratiosus plenusq̧ fauoris i pplō. In dis. tra. Agrippina Senecā exulātē ab exilio reuocauit eiq̧ ptutā im Fauorabilis.
petrauit: eiq̧ Domitiū filiū tradidit erudiēdū: ut illius pueritia tali mgrō adolesceret. & psiliis eiusdē ad spē domi
nationis uteretur. Proxima nox: illa significatur: q̄ diem illū secuta est: quo sibi traditus est Nero erudiendus
C. Cæsari pci. tanq̄ Nero futurus esset alter Caligula. Fidē som. Quia non solum sese Caligulæ similē pre
stitit sed illo quoq̧ sceleratiorē truculētioreq̧ monstrauit. Prodita. Detecta. Aenobarbum salutasset: britā
nicus Domi. ænobarbū salutauit nec Neronē nominauit: in quā sentētiā ait Cor. tacitus: obuii inter se Nero britā
nicū nomine ille Domi. salutauere: quod ut discordiæ initiū Agrippina multo qstu ad maritū defert: sperni qppe
adoptionem: quæq̧ censuerint patres iusserit populus intra penates abrogari. Vt sub. pposterarēt: est quod
adoptiuus filius accuset apud patrem legitimum filiū perinde ac subditiciū & adulterinū: subditicii eni dicūtur Subditicii.
suppositicii: quos Iuue. suppositos appellat a Plauto iuppiter luculēte dictus est amphitrio subditiuus: pptere

Amitam etiã Lepidã reã testimonio coram afflixit: gratificãs matri: a qua rea premebatur. Deductus in forum tyro populo congiarium: militi donatiuum proposuit indicta decursione pretorianis scutum sua manu prætulit: exinde patri gratias in senatu egit. Apud eũdẽ consulem pro Bononiensibus latine: p rhodiis atq; iliensibus græce uerba fecit. Auspicatus ẽ & iurisdictionem pfecti urbis: atq; latinarũ celeberrimis patronis non translatitias ut assolet & breues: sed maximas plurimasq; postulationes certatim ingerẽtibus q̃uis interdictuz a Claudio eẽt. Nec m̃lto post duxit uxorẽ Octauiã: ediditq; pro Claudii salute circenses & uenationem.

De Imperio Neronis.

q imaginem amphitrionis sum pferat. Q uin. in. i. ut non modo uersus censoria quadam uirgula notare: & libros qui falso uiderentur inscripti. tanq̃ subditicios submouere familia pmiserint sibi. Arguere. criminari. Amitam lepidam afflixit. pauloante dictũ est quemadmodum mors indicta fuit lepidæ Neronis amitæ que exercuerat simultates cum Agrippina. Rea. s. lepida: fuit aũt obiectum in accusatione inter cætera læpidæ reæ factæ: qd coniugium principis deuotionibus petiuisset: quoq; parum coercitis p calabriam seruorum agminibus pacem Italiæ turbaret. Tyro. die tyrocinii: super quo non pauca superius annotauimus: que repetenda illic sunt si qd scire desideras. Populo congiariũ de hoc sic scribit. tacitus: uirilis toga Neroni maturata: quo capescendæ reip. idoneus uideretur: & Cæsar adulationibus senatus libens cessit: ut uigesimo ætatis anno cõsulatum Nero iniret: atq; interim designatus procõsulare imperiuz extra urbem haberet ac princeps iuuentutis appellaretur. additũ nomine eius donatiuum militi congiarium plebeis: de congiario quod populare ẽ & donatiuo: quod militare est supra satis ac super. In dicta decursione: denunciata. signat autem militarem decursionem: quæ solemniter fieri solebat causa ludicri spectaculi: ut supra affatim declarauimus: in funere nobilium decurrebant circa ipsum rogum & hoc est quod dixit maro. in. xi. æneidos: ter circum accensos cincti fulgentibus armis decurrere rogos. Scutum prætulit: tanquam ipse Nero in decursione præcurreret: & prætoriani milites eum sequerentur præferentem scutum ex ritu (decursionis

Consul. xx. anno nero.

Priceps iu uentutis.

Decursio

M. AN. Extremis: pditis. Anneo senecæ: stoicæ disciplinæ studiis ea tempestate claro: ppter ipsius opa q̃: & multa & uaria extant: Fabi. Q uin. Gel. Iu. Mar. & papi. i Siluis meminerunt. Proximæ que diem illum quo Nero. instituendum susceperat. C. Cæsari: Caligulæ. Fidem som. nam Nero non solũ æquauit Caligulæ. scelera sed supauit etiam Pli. p utrasq; Agrippinas maxime q̃ Caiũ & Domi. Nero. principes genuere totidẽ faces generis hũani. Aenobarbum & nõ Cęsarẽ. Ex cõ. ut añ adoptionẽ cõsueuerat. Subditiuum non uerũ Claudii filiũ. sed fraude subditũ ac falso creditũ. Amitã ẽt le. patris sororem nec eius legas quod ne eleganter quidẽ diceret: sed ẽt. Tyro: rudis adhuc cõgiariũ donũ. Donatiuũ: quod militi citra stipendis aut pmii nomen dabat donatiuũ dixere: quod gratuitũ populo cõgiariũ q̃q̃ aliud sportula aliũ recta coena eẽt: aliud uisceratio & breui cõgiariũ & donatiuũ pecunia fere cõstabãt. Decursione: qualis eẽt hæc decursio nõ repio: non inepte tamen accipias decurrere p circuz currere siue circuire. sic eni Seruius Virgilianũ illud interpretatur decurrere rogos ut certo anni die militari pompa milites tã ad ostentationẽ q̃ ad recognitionis usum aut in defuncti ducis memoriam decurrerẽt ut alibi idẽ Trangl. cæterum inqt exercitus honorariũ ei tumulũ excitauit circa quẽ deinceps statuto die quotannis miles decurreret: fuit idibus Iuliis & eqtum transuectio cuius Diony. & Vale. meminerunt: sed illi pedibus hi eqs sedẽtes pulchrũ & hilare spectaculuz exhibebãt ciuitati; nec eo inficias posse: id militaris ludicri certamisue genus uideri quod ipsum q̃le eẽt: uox ipsa ppemodũ testat a decurro decursus est & decursio.

PHI. Patri. Claudio p adoptionem. Gratias egit. pro honoribus quibus eum exornauerat claudius. de quibus mõ diximus. Pro Bono. Bononia patria nostra id tpis igne deflagrauerat: tunc Nero pro Bononiensi Colonia orauit imperauitq;: ut largitione centies sestertiuz Bononiæ subueniretur: ex quo nos non parum deberemus principi Neroni: nisi ille ob scelera detestanda factus esset odiũ cunctorum mortaliũ. Pro rho. rhodii oratore Nerone libertatem impetrarũt. Iliensibus. Nero ut eloquẽtiæ studiis enitesceret causam suscepit iliensium obtinuitq;: ut illi oi publico munere soluerentur: quod supra quoq; explicatum est. preterea iliensibus concessum fuit priuilegio peculiari: ut q matre iliensi eẽt is sit municeps iliensiũ auctor Vlpia. ti. ad municipales. Iurisdictionem prefecti urbis. sensus est. Nero ius dicere cœpit ab his rebus q̃ spectãt ad officium prefecti urbis & prefecti latinarum: que aũt ad iurisdictionẽ prefecti urbis pertineant docet iurisconsu. lib. i. ffo. scribens omnia oio crimina sibi uendicare urbis prefecturam: nec tantum ea: que intra urbem admittuntur: uerum ea quoq; que extra urbem intra italiam fiebant. Atq; la. Au. G. li. xiii. no. atti. demonstrat pfectũ urbis latinaz causa Romæ relinqui solitũ quẽ mutius negat senatum habere posse: q aũt sint latinæ feriæ & cuius rei cã institutæ supra docuimus: qdam codices habent prefecti urbis cã latinarũ tanq̃ ob causam latinarũ feriarũ abeũdaz usurpauerit iurisdictionẽ pfecti urbis ad quẽ latinæ ptinebant: quidã seiunctim legunt prefecti urbis atq; latinaruz qd placet: alii iunctim. Non trã. postu. translatitiæ postulationes dñr accusationes nõ nouæ nec nuper inuentæ sed aliunde translatæ: & tales breues esse solẽt ut pote ex formula transcriptæ & facillo res explicatu: sic edicta translatitia ueteres dixerunt: de quo supra dictum est postulationes autem non solum petitiones dici sed etiam accusationes satis notum est: quod a postulando deriuatur: super quo uerbo abũdanter scripsimus in. i. commen. sensus est iuter dixerat Claudius ne patroni causarum igererẽt numerosas iplicatasq; postulationes apud Neronem: ne ille adhuc tyrunculus in iure dicendo uexaretur: habendam enim censebat rationem ætatis iuuenilis in actione causarum: tamen illi perseuerauerunt in proposito ut maximas plurimasq; postulationes pro uiribus quisq; ingererent. Octauiam: filiam Claudii principis.

Nero pro bononiensibus.

Translatitiæ postulationes.

De claudio. Claudium scilicet occubuisse: & extinctum esse. Inter horam sextam processit: i publicū egressus est agrippina expectabatur inquit tacitus: tempus prosperum: a caldeis praedictum: tunc medio diei ā idus octobris foribus palatii repente diductis Nero egressus: est in publicum. Ad excubitores: ad cohortem: quae more militiae excubiis aderat: progressus est nero comitante burro ibi festis uocibus exceptus lecticae impositus fuit: dubitauisse quosdam ferunt respectantes rogitantesq; ubi britannicus esset: mox nullo in diuersum auctore eum qui offerebatur secuti sunt. itaq; illatus castris nero imperator consalutatur. Diritatem: tanquam priora tempora portenderent praesagirent q; dira capescendi principatus initia Pro palatii gradibus: ante scalas palatinas. Appellatis. Nero milites alloquutus est congruentia tēpori praefatus promisitq; donatiuū ad exemplum paternae largitionis: tacitus auctor. In curiam delatus: scribit tacitus consulta patrum secuta ē sententiam militarem in consalutando imperatore. Propter aetatem: cum adhuc puer esset nec illi aetati patris patriae nomen conueniret. Orsus incipiens. Claudiū laudauit.. laudationem Claudii funebrem exorsus est Nero: in qua antiquitatem generis consulatus ac triumphos maiorum enumerauit: sed ubi prouidentiam sapientiāq; Claudii laudare coepit: nemo risui temperauit. autumat tacitus orationem illam a Seneca fuisse compositam: annotaueruntq; seniores primum Neronem ex principibus Romanis eguisse alienae facundiae.

Septemdecim natus annos: ut de Claudio palam factum est: inter horam sextam septimamq; processit ad excubitores: quū ob totius diei diritatē non aliud auspicandi tempus accommodatius uideretur proq; palatii gradibus imperator consalutatus lectica in castra: & inde raptim appellatis militibus in curiam delatus est. Discessitq; iā uesperi ex immensis: quibus cumulabatur: honoribus tantū patris patriae nomine recusato propter aetatem.

De gestis per eum in initio principatus.

Orsus hinc a pietatis ostentatione Claudium apparatissimo funere elatum laudauit: cōsecrauitq;. Memoriae Domitii patris honores maximos habuit. Matri summam omnium rerum publicarum priuatarumq; permisit prio ēt īperii die signū excubāti tribuno dedit optimā matrē ac deīceps eiusdē saepe lectica p publicū simul uect⁹ ē. Antiū Coloniā deduxit: adscriptis ueteranis e ptorio: additisq; p domicilii translationem ditissimis primipilarium: ubi & portum

Nero eguit alienae facundiae

M.AN. Patri Claudio. Gratias: quod honorificentissimo Tyrocinio se in forum traduxisset. Auspicatus: rite cepit. Iurisdictionem: dicundi iuris munus. Praefecti ur. prefectus urbis latinarum feriis creatus. Celeberrimis pa. eoq; cognitione magis difficili. Non tram non aliunde acceptas alioue deferendas Postulationes: legitimas debitasq; petitiones. Ingerentibus: cumulantibus inferentibus. Inter dictum: ne illius adhuc tyronis iurisdictionem arduis & laboriosis implicarent negociis. Octauiam. Claudii & Messalinae filiam. De claudio: de claudii obitu Processit in apertum uenit. Excubitores: qui presidii causa circa fores excubabant. Diritatem diram extorum speciem quibus litare non potuerat. Auspicandi suscipiendi inchoandi imperii. Consalutatus: ab iis qui in statione erant. In castra: quae appia uia fuisse diximus. Appellatis: accersitis in officio confirmatis. In curiam: ad patres. Decessit: e curia. Propter aetatem: quasi patris appellatione indignam.

PHI. Consecrauitq; scilicet per apotheosin. Tacitus ait flaminem Claudialē simul Claudio censoriumq; funus fuisse decretū: & mox consecrationem die funeris: idem pauloante: coelestes inquit honores Claudio decernuntur & funeris solēne perinde ac diuo Augusto celebratur aemulante Agrippina proauiae Liuiae magnificentiam. Domitii patris: ait tacitus effigiem Domitio patri petiisse Neronem a senatu. Matri summam: id dem Alexander Romanus Imperator cum puer ad imperium peruenisset fecit cuncta cum matre: ut & illa uideretur pariter imperare: heliogabalus quoq; symiamirae matri adeo deditus fuit: ut sine illius uoluntate nichil in repu. faceret: & profecto materna consilia non sunt filio repudianda: quando mater pro captu mulierum circunspecta est & solers: qualis est clarissima atq; prudentissima matronarum parens tua inclyte. Annibal: nunq̄ a me sine honoris prefatione nominanda: quae non solum callet officia matronatus: sed mirabili prudentia predita callenter intelligit: quo pacto negocia ad rempu. pertinentia debeant administrari: quanta deus bone est i matre tua illustrissima dexteritas: quāta affabilitas ad adeuntes excipiendos: quanta in rebus omnibus obeundis circunspicientia: quo circa facito quod facis utere maternis consiliis refer ad matrem quae tibi futura optima ē fidissimaq; consiliatrix: cui pares paucissimas es inuenturus nullam superiorem: non cornelia gracchorum: non Aurelia Caesaris: non actia Augusti mater: Zeneuerae Bentiuolae sunt praeferende: immo ut dicam quod sentio nec quidem aequiperandae: qua nec tanaquil solertior fuit nec Liuia circunspectior.

Laus Zeneuerae Bētiuolae

Optimam matrem: Tacitus propalam omnes in Agrippinam matrem honores cumulabantur signumq; more militiae petenti tribuno dedit optimae matris. Simul: cum matre agrippina. Antium: que ciuitas fuit caput uolscorum ubi generatum esse ipsum Neronem prodiderunt. Adscriptis: adscripti dicebantur qui in colonias nomina dedisset ut essent coloni: alio uerbo transcribi dicuntur ut docet Serui. qui enarrans illud Maronianum transcribunt urbi matres ait Romani moris uerbum est: transcripti enim in colonias deducuntur. E pretorio: ex militibus pretorianis. Per domi. trans. domicilii translatio fit: quando coloni ex urbe Roma transferuntur ad coloniam habitandam: ubi illis domicilia & agri assignantur. Portum sc. cum antea antiū ciuitas fuisse portu carens: sicut indicat Strab. in. v. geogra.

Antium

Ascripti

Tráscripti

Sũptuosissimi:maximi sumptus maximarũq; ĩpensa℞. Ex augu.ꝑscri. traianus dicere solebat ꝓcul distare cunctos principes a primo qnquẽnio principatus Neronis:illo.n.tpe tã fuit optimus principũ Nero:quã postea pessimus:ꝑscriptũ aũt ut inquit Porphyrio ꝓ ꝑcepto dĩ translatione sumpta a magistria ludi q ꝑscripta pueris dant ꝑcipiuntq; imitari:Ora.non ita Romuli ꝑscriptũ:apud rhetoras tractatio uberrima est: quo ꝑscribamus a re a ꝑsona a tpe & reliq;ait fortunacianus ꝑscriptionẽ differre a trãslatione;cũ ꝑscriptio excludat actionẽ translatio aũt differat. Cor.taciti i hanc sniam uerba sunt hæc tũc formã futuri principatus nero ꝑscripsit:ta maxie declinans:quorũ recẽs ĩuidia flagrabat nihil in penatibus suis uenale aut ãbitioni puiũ ẽe uoluit. Comitatis:benignitatis & facilitatis:comes.n. benigni faciles & suaues homĩ̃a esse dñr: uñ & comiter ꝓ benigne accipit: auctor Cice.in oratio. pro Cor. balbo.

Præscriptũ
Præscriptio.
Translatio
Comes
Comiter

Aboleuit:tradit Taci. Vectigal quītæ & trigesimæ uenaliũ mãcipiorum remissũ fuisse a Nero.idẽ indixit abolitionẽ q̃dragesimæ qnquagesimæq; & que alia ex auctionibus illicitis nomina publicani inuenerant:idẽ cogitauit de abolẽdis cũctis uectigalibus tãq̃ id pulcherrimũ donum gñi mortalium daturus:sed cũ cohibuerĩt senatores dissolutionẽ impii docendo si fructus qbus res.pu.sustineretur diminueret. Præmia dela.erãt inter delatores criminũ publico℞ qdã quadruplatores nõiat:q quartã ptẽ de ꝓscripto℞ bonis quos detulerant cõsequebãtur;cũ aũt lege papia delatoribus ꝑmia constituta fuissent nero ea minuens redegit ad quartas:uerbi causa ut delator;qui pro delatione accipere debebat quadraginta acciperet decem:eũ aũt sensus ille esse congruentior:ut intelligas Neronẽ ad quartas redegisse minuisseq; premia: que constituta erant his delatoribus;qui accusabant deferebantq; nõia illo℞ qui agerent aduersus papiam legẽ de qua proximo commentario copiose disseruimus:ita enĩ dicimus delatores papiæ legis sicut delatores Iuliæ Põpeiæ Corneliæ legis:intelligĩ uolentes;illos:qui accusant transgressores præuaricatoresq; earum legũ.ad quartas aũt absolute dixit:sicut est illud admoduꝫ scitum trachali oratoris contra spatalem placet hoc ergo leges diligentissime pudoris custodes decimas uxoribus dari quartas meretricibus.

Quadruplatores

Delatores.
Legis
Decimæ uxoribus quartæ meretricibus.

De ciuilibus gestis eius.

Tq; ut certiorẽ adhuc idolẽ ostẽderet:ex Augusti ꝑscripto ĩpaturũ se ꝓfessus neq; liberalitatis:neq; clementiæ:nec comitatis qdẽ exhibẽdæ ullã occasionẽ omisit grauiora uectigalia aut aboleuit aut minuit ꝑmia delato℞ papiæ legis ad quartas redegit diuisis populo uiritĩ quadragenis nummis:senato℞ nobilissimo cuiq; : sed a re familiari destituto annua salaria:& qbusdã quingena cõstituit. Iteꝫ prætorianis cohortib⁹ frumẽtũ mẽstruum gratuitũ. Et quũ de supplicio cuiusdã capite damnati:ut ex more subscriberet admoneret:q̃ uellẽ inquit nescire litteras. Oẽs ordines subinde ac memoriter salutauit:agenti senatui grãs respõdit : quũ meruero . Ad campestres exercitationes suas admisit & plebem : declamauitq; sæpius publice recitauit & carmina non modo domi:sed in theatro tanta uniuersorum lætitia:ut ob recitationem supplicatio decreta sit : atque pars carminum

M.AN. Per translationem domicilii:domicilio ex urbe in Coloniam translato aut certe ita in Coloniam ascripti ut eorum domicilia alibi essent quod in nouo comensi quoq; colonia euenit. Præscripto:formula. Præmia delatorum:delatoribus decreta. Papiæ legis: quæ papia lex esset suo loco diximus ; fuit & alterũ papiæ legis caput quo cauebatur non qui peregrinus esset ciuitatem fraude usurparet.

PHI. Quadragenis:quadringentenis:hoc idem Cor.tacitus sic scribens: plebeis congiarium quadrigeni nummi uiritim dari. Quibusdam quingena:scribit tacitus quingena sestertia in singulos ãnos oblata fuisse a Nerone Valerio messalæ:quibus inopiam innoxiam sustentaret:Aurelio quoq; cottæ & aterio Antonino annuaꝫ pecuniam statuit princeps Nero q̃uia per luxum habitas opes dissipassent. Menstruum gratuitum:sine pretio frumentum unius mensis ex largitione Neroniana datum militibus cohortium pretorianarum significat;quidam exponunt menstruum non tam unius mensis ; q̃ in singulos menses datum frumentum sine pretio pretorianis cohortibus utpote nobilioribus & ad custodiã principis excubantibus. Nescire litteras. Seneca.li.ii. de clementia se maxime compulsum esse hac una Neronia uoce ait ut de clementia scriberet:quam appellat uocem generosam dignamq; quam audirent omnes gentes : que Romanum Imperium colunt;quam uocem ait in concionem omnium mortalium esse mittendam;in cuius uerba principes regesq; iuramentum faciant; quam uoceꝫ appellat publicam generis humani innocentia dignam;nam cum burrus prefectus cohortium uir egregius : in latrones duos animaduersurus esset;exigebat a Nerone:ut subscriberet in quos & ex qua causa animaduerti uellet hoc sæpe dilatum ut aliquando fieret instabat;tandem Nero inuitus inuito eum cartham protulisset traderetq; exclamauit:uellem nescire litteras:hoc autem ideo dixit ne cogeretur subscribere libellum pertinentem ad supplicium capite damnatorum. Memoriter salutauit:in hoc laudanda Neronis memoria est non minus;quam cyri:qui nominatim omnes in exercitu suo milites appellauit:nec minus q̃ L.piso.qui po Ro. nominatim alloquebatur;nec minus q̃ themistoclis;qui omnium ciuium nomina memoriter tenuit. Subinde:frequenter. Cũ meruero:uox plena summissæ ciuilitatis tanq̃ non mereretur:ut sibi a senatu gratiæ agerentur ; cum nullum adhuc beneficium contulisset in senatum. Campestres exercitationes quando in campo martio exercebantur;de exercitationibus campestribus diximus supra satis ac super. Admisit & plebem:specimen signumq; est comitatis in principe exhibere se in publico & ab exercitationibus suis non excludere populum spectatorem; conscientia enim scelerum nimirum fuit illa que prima nos docuit ianitores apponere ne flagitia nostra uulgo noscitarẽtur:sed bonus princeps nihil non agere potest in propatulo:cum nihil agat reprehensibile.

Laus dicti neroniani.

Vellem nescire lr̃as

Memoria cyri & themistoclis

Aureis litteris:ob excellentiam fauorēq; popularē feri.Plini.tria chilonis lacedemonii precepta delphis consecrata fuisse litteris aureis. Iuuenales:a iuuene iuuenales ludos deriuari nomen ostendit:nā ut ait Priscia.in.iiii. a iuuene Iuuenalis deducitur & iuuenalis:uidentur q; fuisse p salute iuuenū instituti ludi iuuenales :sicut olim plebei p libertate plebis facti:uel quia a solis iuuenibus celebrabant:Nero non solum iuuenes:sed senes & uetulas cōtra ritum iuuenalium exhibuit ad lusum:de his scribit hæc Tacitus: instituit nero ludos iuuenalium uocabulo: in quos passim nomina data:non nobilitas cuiq̄:non ætas aut acti honores impedimēte: quo minus latini græciue

Iuuenales ludi

aureis litteris Ioui Capitolino dicata.

De spectaculis per eū editis & libertate eius ad ppl'm

SPectaculorum plurima & uaria genera edidit: Iuuenales: circenses: scœnicos ludos: gladiatoriū munus Iuuenalibus senes quoq; cōsulares anusq; matronas recepit ad lusum. Circensibus loca equiti secreta a cæteris tribuit. Cōmisitq; etiam camelorū quadrigas. Ludis: quos pro æternitate imperii susceptos appellari maximos uoluit. Ex utroq; ordine & sexu pleriq; ludicras partes sustinuerūt. Nouissimus eques Ro. elephanto subsedens per Catadromū decucurrit. Inducta est Afranii togata: quæ incendium scribit: concessumq; : ut scœnici ardentis domus suppellectilem diriperent: ac sibi haberent: sparsa & populo missilia omnium rerum per omnes dies: singula quotidie milia Auium cuiusque generis: multiplex penus: tesseræ frumentariæ: uestis: aurum: argentum: gemmæ: margaritæ: tabulæ: pictæ: mancipia: iumenta: atque etiam mansuetæ feræ nouissime

histriones artē exercerent:refert Iulius capitolinus gordianū edidisse ludos scœnicos & iuuenalia p quadriduum de his Sido. iam famæ iuuenalibus p actis. Loca equiti secreta lege roscia in spectaculis theatralib9 ordo equester spectabat separatus a popularibus cui.xiiii.gradus erant assignati. Nero uoluit ut in ludis quoq; circensibus loca tribuerent equitibus diuisa separataq; a cæteris. Cor.tacitus eodē anno Cæsar Nero eqtum Romanorū locos sedilibus plebis anteposuit ante circū namq; ad eam diem indiscreti ibant: quia lex roscia nihil nisi de quatuordecim ordinibus sanxit. Equiti. ordini equestri.

Lex spectaculorum

M.AN. Menstruum gratuitū ut quum singulis mensibus acciperēt unius tantum & non oim gratuitum daret aut frumentū gratis ab eo constitutum accipias & ut magis gratificaretur idipsum menstruum. Nescire litteras:ne ad huiusmodi cogeret subscriptionem:ameus Seneca Burrus inquit prefectus tuus uir egregius & tibi principi notus exigebat a te ut scriberes in quos & ex qua causa animaduerti uelles hoc sæpe dilatum ut alioquin fieret instabat inuitus inuito quum chartam ptulisset traderetq; exclamasti uelle nescire litteras:o dignam uocē quam audirent oēs gentes:quæ Romanū Imperium colunt. Campestres exercitationes:dum in campo aut gymnasio exercerentur. Iuuenalibus: quibus iuuenes tātum oportebat interesse sed senes & anus a Nerone nouo exemplo recepti capitolinus iuuenalia ait & scœnicos ludos per quatriduum de suo edidit. Secreta a cæteris:ordinibus.os.sed in circensibus ludis id nunc datum accipias antea equites fuerant id consecuti ut ipsi ordini quatuordedim in theatro uacarent gradus.

PHI. Commisit:uerbum est spectaculis exhibendis accommodatum: de quo supra diximus. Camelorum quadrigas;ut non solum quadrigæ equorum in circensibus currerent:sed etiā camelorum camelos inter armenta pascit oriens qui equitatu funguntur in prœliis iumentorum uero dorso:quibus uelocitas est inter equos.

Cameli

Ludis scœnicos intelligit & theatricos. Appellari maximos:cum ludi Romani alio nomine magni appellarentur:Nero suos ludos tanq̄ nobiliores uoluit maximos nuncupari:& ita uidet allusisse ad nomen magnorum ludorum. Ex utroq; ordine:senatorio & equestri. Sexu: uirili & fœmineo. Ludicras partes: scœnicam & histrionicam disciplinam peregerunt:quod probrosum erat famosumq; apud Romanos. Catadromum: græci catadromū uocant quod latine decursorium dicere possumus. κατα Δρομεω n. decurro & κατα Δρομη discursio significatur; decursionem autem per catadromum non sine periculo fuisse signat iuriscon. in titu. de actio. empti. ubi ait:nam si periculosam eem aute uenditionem facere solitus est: culpa tua id factum esse uidebitur; puta enim eum fuisse seruum:qui per catadromum descendere aut incloacam dimitti solitus esset idem iuris erit.

Ludi magni maximi.

Catadromos.

Afranii toga. supra explicauimus togatas dici fabulas;que scriptæ sunt secundum ritus & habitus hominum togatorum.i.Romanorum;sicut græcas fabulas ab habitu palliatas prisci nominauerunt;in togatis autem scribēdis excelluit Afranius poeta;qui tamen argumenta inquinauit puerorum fœdis amoribus;ita mores suos fassus. auctor Quintilia.in.x. hinc ab oratio decenter dictum est:dicitur Afrani toga conuenisse menandro: & ab Auso. quam toga facundi scœnis agitauit afrani;inter afranii togatas fabulas una fuit nominata incendium ab argumento:dicit olim nonnulli incendium phaetontis scripsisse produntur: & Luca.condidit iliaconitim: quo poemate incendium troiæ continebatur. Domus ardentis:ita erat argumentum fabulæ; ut domus incendio flagrans induceretur. Nero permisit ut scœnici hoc est histriones suppellectilem direptam ex incendio illo scœnico sibi haberent. Sparsa mis.solent principes & magistratus mittere in uulgus nummos & alia que missilia noiamus; q̄ fiunt occupantium ut scribunt iuriscon.supra de sparsione missilium diximus abunde. Singula mi. auiū:cuiusq; generis:ut hic facienda distinctio; ut sit sensus in singulos ludorum dies sparsa eē singula auiū milia ex quocunq; genere auiū:mox subiungendū est multiplex penus.i.ipsum est. Multiplex pe. esculēta & poculēta noie penoris intelligi notissimū est. Cice penus esse oē:quo uescuntur hoies;qui gestant penus penatores dicti sunt a. M. Cato.in noctis seruii non pauca a nobis super penu scripta sunt. Quidam codices hñt multiplex genus quod non cōuenit. Tesseræ fru.repete q̄ annotauimus in augusto super tesseris frumentariis;ne eadem sæpius dicantur.

Togatæ

Scœnici

Missilia.

Penus

Penatores

Naues insu. agri: non intelligo haec in ppl'm sparsa fuisse: nec. n. possibile est: sed tesseras: quas qcunq3 occupas=set: illi mox dabant naues & agri prout nota tesserae signabat: sicut spgebant tesserae frumētariae: p quibus summa
Exarmatae ferae. frumenti notata accipiebat: insulae aūt in hoc loco signant domus de qbus alibi satis ac super. Mansuetae ferae exarmatas feras Lapri. appellat: que sint māsuefactae p mansuetarios: ita eñ dicuntur magri mansuefaciendi feras
Mansuetarii Iulius firmicus in. viii. mathe. oriente septētrione nati erunt mansuetarii ferarum. i. qui ursos uel tauros deposita feritate humanis conuersationibus socient: cicurare dixit antiquitas mansuefacere: & ideo dictum cicur ingenium
Cicurare obtineo p mansuetum: & Cice. cicu=
Cicur ingenium. res noiauit bestias: quae non sint ferae.

naues: insulae: agri.

Irē de spectaculis & uñ ea spectauerit: & aliis gestis ei⁹

HOs ludos spectauit e pscenii fastigio munere quod in amphiteatro ligneo in regione martii campi intra anni spacium fabricato dedit: neminez occidit ne no xiorum quidem. Exhibuit aūt ad ferrum etiā quadringentos senatores sexcētosq3 eqtes Ro. & quosdā fortunae atq3 existi mationis integrae: ex iisdē ordinibus cōfectoresq3 ferarum & uaria harenę ministeria. Exhibuit & naumachiam marina a= qua innantibus belluis. Item pyrrhicas quasdam e nume= ro epheborum: quibus post ed tam operam diplomata ci= uitatis Romanae singulis obtulit: inter pyrricarum argumē= ta: taurus Pasiphaen in ligneo iuuēcae simulachro abditam

Proscenium Ex proscenii fastigio: proscenium auctore Diomede dicimus locuz qui est ante scoenam: proscoenium introi bant actores tragoediaruz cū cothur nis: comedi uero cum soccis: ibiq3 fa= bulas agebant: maro in. ii. georgi. uete res ineunt proscenia ludi.

M. AN. Camelorum quadri. ut Cameli quadriuges quadrigarum more currerent. Ludicras ptes: histri= onicas. Catadromū: decursiōia sta diū. Afranii toga. fabula. s. Fabius Quinti. togatis excellit Afranius uti= namq3 nō inqnasset argumēta puero rum foedis amoribus mores suos fas= sus: sunt togatae Romanorum fabulae ut graecorum palliatae Varro est auctor: utrunq3 nomen a peculiari gentis habitu deductū suntq3 togatarū quattuor genera ptextatae: Tabernariae: Atellanae: planipedes unum atq3 alterū ge nus psonarū qualitate factū tertiū a loco notissimū ab habitu plano. n. pede. i. nudo pscoenium earum actores in trabant quum qui tragoediaa agerent cothurnia ingrederent. Ardentis domus: ex fabulae argumento ita repre sentatae. Missilia: munera que a principibus uulgo spargebant uclaria linea odores unguenta & alia his similia ac interdū maiora qd ex iis quae sequunt pōt intelligi. Singula quotidie millia: ex singulis gñibus singula mil= lia. Tesserae frumentariae: incisae. s. aut certa summa notatae quid tesserae essent alio est loco significatū. Na= ues insulae agri: haec ut alia quaedā certe spargi nō potuerūt nisi notata noia aut tabellis figurata in populum spar sa accipias atq3 illis ipsis q eas adepti essent ex fidere psentata possent & sigilla earū rerū. In uulgus missa uideri s3 superior snia similior est uero. Proscoenii: Vir. & ueteres in eunt pscoenia ludi sunt ut Serui interpretatur pscoe nia pulpita ante scoenam in quibus ludicra exercebant. Hos lu. quoq3 maximos appellari uoluit.

PHI. Munere spectaculo gladiatorio. Amphitheatro ligneo: curio funebri patris munere fecit e ligno
Theatra lignea curionis. non amphiteatrum ut nero: sed theatra duo amplissima cardinum singulorum uersatili suspensa libramento: que cornibus inter se coeuntibus faciebant amphiteatrum: & post meridianis horis gladiatoria spectacula illic edebā tur: Plini. Romani populi furorem demiratur: qui ausus sit sedere ludosq3 spectare tam infida instabiliq3 sede peri
Munera curionis. turus momento aliquo luxatis machinis. Haec nimirum fuerunt illa Ca. curionis munera: de quibus loquitur Cice. in illa epistola: nempe studium non defuit declarandorum munerum tuo nomine. Ad ferrum: ad pugnā gladiatoriam. Quadringentos senatores. Cor. tacitus: spectacula gladiatorum idem annus habuit pari magni ficentia ac priora: sed foeminarum illustrium senatorumq3 plures foedati sunt: hinc exiit illud satyrici poetae: quātī sua funera uendant: quid refert: uendunt nullo cogente nerone. Fortunae integrae: opulentos & auctoritate ma gna preditos illibataeq3 existimationis. Ex hisdem ordinibus senatorio & equestri ordine.

Conficere Confectoresq3 ferarum: conficere interdum significat frangere & trucidare: inde confectores ferarum dicti: qui
Confectores. feras pugnando interimunt atq3 confringunt: hinc Lucilius confectores cardinum dixit effractores: flauius uopis scua usurpat confectores pro infectores tinctores ue coloruz: qui alio nomine offectores nominantur: sic enim scri bit in Aureliano: missis diligentissimis confectoribus requisiuerunt tale genus purpurae: de multiplici significan= tia huius uerbi conficio scribit Nonius Marcellus: tradit Iulius firmicus eos: qui in horoscopo habuerint canicu= lae sydus: depugnaturos esse cum feris publico spectaculo.

Harenarii Harenae ministeria: ministros seruientes in arena spectaculorum: a qua harenarii dicti: qui in harena depu= gnant: quos nasci autumat Iulius firmicus sub sydere caniculae. Naumachiam: naualem pugnam. Marina aqua: quam s. induxerat ex mari proximo intra naumachiam. Innantibus belluis: quales sunt crocodilli & hip popotami: quos olim Mar. scaurus ostendit euripo tēperario ludis suae aedilitatis: Mar. quoq3 laudans Caesaris sui naumachiam scribit feras ignotas etiam ipsi thetidi exhibitas fuisse. Pyrrhicas: relege q̄ non incuriose scri=
Ephoebia prima psimus in Iulio Caesare super pyrrhica saltatione. Epheborū: ephebeia prima aetas adolescentiae est: adolescen tia uero extrema pueritiae: auctor Dona. phoebū ephoebū ueluti per annoiationē appellat Sido. censorinus ephoe
Exephoebi bos separat ab ex ephoebis: tanq̄ ephoebi dicantur in. xvi aetatis anno: exephoebi uero ultra illud tempus appel=
Ephoebeū lentur: inde ephebeum dictū palestrae membrum in quo ephoebi exercentur de quo Vitru. in. v. sic inquit in du= plici porticu collocentur haec membra ephoebeuz in medio: hoc autem est exedra amplissima: in lib. ii. macha. ephoebia foeminino genere: dicitur: ubi scriptum est: gymnasium & ephoebiam sibi constituere. Editam: exhi bitam natatāq3 in pyrrhicis saltationibus. Diplomata: uulgus appellat priuilegia & bullas.

Init pasi. Mart. id spectaculi genus a Cæsare suo exhibitũ fuisse significat his uersibus:iũctã pasiphaẽ dictæo credite tauro uidimus;accepit fabula prisca fidẽ:pasiphaes aũt historia fabulosa in triuialibus ludis quotidie memorat;quẽadmodũ.s.inclusa simulachro uaccæ;qđ dædalus fabricauit cũ tauro adamato cõcubuit:ex quo coitu minotaurũ fertur genuisse:inire aũt est coire:unñ & initus.coitus de quo in augusto satis diximus; sentire uidet Trãquillus in representanda fabula pasiphaes uerũ taurũ coisse cũ fœmina;quæ instar pasiphaes inclusa intra simulachrum uaccæ exceperit taurum cocuntem:in deuteronomio præcipitur si fœmina coiuerit cũ iumento;ut morte

Inire coire
Initus coitus.
Fœmina coierit cũ iumento.

init:ut multi spectantiũ crediderũt. Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit: ipsumq; cruore respersit: nam perraro præsidere cæterum accubãs primum paruis foraminibus:deinde toto podio adaperto spectare cõsueuerat Instituit & quinquénale certamẽ primus oĩm Romæ more græco triplex:musicũ:Gymnicũ:equestre:qđ appellauit neronia dedicatisq; thermis atq; gymnasio:senatui quoq; & equiti oleũ ꝑbuit.Magistros toti certamini præposuit cõsulares

moriatur:ex quo colligimus illis quoq; sanctis temporibus fuisse fœminas impudicitia obscœna pollutas:appetentesq; præ nimia libidinis uredine coitus belluini:ut uerum uideri possit matronam summatem sitienter appetiisse concubitũ cum Apuleio in asinum deformato:sicut ipse festiuiter denarrat. M.AN. Ad ferrum: ad gladiaturam:Iu.ferrum est qđ amant. Fortunæ & existimationis integræ q.d.neq; inopia compulsos neq; ulla ad id tẽpus ignominia notatos. Ex eisdem ordinibus:senatorio & equestri. Iu. Populi frons durior huius. Qui sedet & spectat triscurria patritiorum planipedes audit fabios ridere põt qui Mamercorum alapas. Quanti sua funera uendat. Quid refert uendunt nullo cogente Nero.Nec dubitant celsi pretoriis uendere ludis unde colligitur.Nerone cogente pricios in arenã ꝑductos quum Tranquil.premio & illecebria a nerone allectos innuere uideatur cui eo libentius quã satyro accedo quo ambitiosus Nero.studium in oĩm ordinum fauore sibi conciliando ab initio sui principatus fuit. Marina aqua:in uaticano fuit naumachia illa ut Cor. docet:nec multo post magna pars eius mortis naumachia dicta est. Pyrrhicas:saltationes. Diplomata: tabellis sunt enim diplomata pugillares seu tabellæ qbus litteræ scribi consueuere qđ ipsa tõ uoĩs demõstrat; Græci diplon duplũ dicunt.

Pasiphaen:tanq̃ pasiphaẽ. Vir. Exultat Amazõ:id tragici cõcubitus argumẽtũ sub Domitiano representatum ũr;Mar.signãre:iunctã pasiphaen dictæo credite tauro: Vidimus accepit fabula prisca fidẽ fuit illa Minois uxor captaq; tauri amore cum eo cõcubuit:uñ Minotaurus ortus Vir. Et fortunatã si nunq̃ armenta fuissent pasiphaen niuei solatur amore iuuenci & rursus. Veneris monumenta nefandæ Minotaurus inest philocorus uirũ fuisse scri. apud minorẽ potẽtia & uiribus insignem quẽ Thes. certamine uicerit eũ rumor erat cum pasiphae concũbere.

PHI. Icarus decidit:nullus uel mediocriter litteris triuialibus imbutus ignorat historiam siue fabulam icari dædalei:quam scribit Oui. in.ii.de arte & in.vii.metamorphoseos Diodorus in.v.bibliothece refert dædalum minoia iram formidantem ex insula creta effugisse auxilio pasiphaes nauem ad effugiẽdum accommodãtis:post dædalum icarus quoq; filius fugiens cum insulam quandam peteret in mare decidens periit:a cuius nomine insula dicta est icaros:& mare icarium nuncupatum:fabulæ:tradunt dædalum ala summa arte fabricasse:quas cæra compactas sibi filioq; annexuit:sed icarus dum per imprudentiam altius iter adolescens peteret solis æstu cæra liquescente laxatisq; alarum iuncturis in mare decidit. Dædalus ad Siciliam peruenit incolumis: auctor est Plinius uela nauium ab icaro inuenta fuisse:malum uero & antẽnam a dædalo:qui fabricam quoq; materiariam primus inuenit:& in ea serram asciam glutinum terebram & perpendiculum, igitur icarus inductus in fabula ex argumento pyrrhicæ decidit non tam simulato lapsu q̃ uero casu. Ipsum:Neronem. Eius:neronis.

Icaros ab icaro
Icarium mare.

Perraro p: æsidere:consueuerat:qui præfecti sunt spectaculorum hi præsidere dicuntur:Nero raro præsidendi officio fungebatur;sicut etiam Augustus solebat substituere:qui suam uicem præsidendo in spectaculis fungerentur. Toto podio:podium pulpitum esse significat Victruuius in.v.de architectura:cuius altitudinem perscribit:quod autem ex podio ludi spectarentur satis indicat uel ille Satyrici poetæ uersus: omnibus ad podium spectantibus:scribit Spartianus in seuero:quod die circensium uictoriola gypsea uento icta de podio stans decidit & humi constitit. Quinquẽnale certamen:ut singulis quinquennis certamen triplex hoc est musicorum gymnicorum & equestre exhiberetur: sicut apud græcos exhiberi quinquenalia ludicra solebant; unde scribit. Strabo in.v.geographiæ neapoli agona quinquenalem musicum & gymnicum complures per dies celebrari solitum; qui agon illis certaminibus sacris erat æmulus;quæ per grætiaʒ clarissima celebritate geruntur. Corne. Tacitus de hoc certamine neroneo instituto sic scribit Nerone quartum Cornelio cosso consulibus quinquenale ludicruʒ institutum est ad morem græci certaminis.

Podium
Quinquẽnale.
Ludicrum

Neronea:a nomine suo neronea certamina quæ quinquenalia instituerat dici uoluit. Thermis. Eusebius cronographus:thermae inquit a Nerone ædificatæ;quas neronianas appellauit de quibus epigrammatarius poeta quid Nerone peius;quid thermis melius neronianis;& Papinius in silua thermas neronianas significat; scribens neronea nec si modo lotus in unda hic iterum sudare neget. Gymnasio. Corne. Tacitus: gymnasium eo anno dedicatum a Nerone. Oleum præbuit:oleum a Nerone præbitũ equiti ac senatui græca facilitate scribit Cornelius tacitus;apud quẽ mendosa dictio est namq; pro oleum passim legitur olerum;quod autem oleo uterentur gymnasio luctatores & gymnasticam exercentes abunde docet uel ille uersus Maronianus. Exercent patrias oleo habente palestra• nudari socii:& Pli.noster eleganter de oleo scribens in.xv.dixit usum eius ad luxuriam uertere: græci uitiorum oĩm genitores in gymnasiis publicando. Quintilia:palestricos damnat quibus pars uitæ in oleo pars in uino consumitur;qui corporũ cura mentẽ obruerunt:Seneca quoq; in epistolis moralibus ait luctatores &

Thermæ neronianæ
Oleum ad gymnasiũ.
Palestrici

sorte pretorũ deinde in orchestram senatumq; descendit: & orõnis quidé carminisq; latini coroná de qua honestissimus quisq; cõtenderat: ipsorũ cósensu cõcessam sibi recepit. Cythare aũt a iudicibus ad se delatam adorauit: ferriq; ad augusti statuã iussit. Gymnico quod in septis edebat inter buthysiæ apparatum barbam primam posuit conditam in auream pyxidem & præciosissimis margaritis adornatá capitolio cõsecrauit. Ad athletarũ spectaculũ inuitauit & uirgines uestales: qa olympiæ quoq; Cereris sacerdotib⁹ spectare cõcedit.

De Tyridate rege per eũ recepto & eius spectaculo.

totam oleo & luto constantẽ scientiã expelle: cur autem oleo uterentur causa esse uidetur: quia oleo natura est tepefacere corpus & cõtra algores munire: hunc dixit idem Plini. in. xiiii. omni oleo mollitur corpus uigorem & robur accipit: idem ait in. xiii. duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi intus uini foris olei. Sorte pretorum: sensus est certamini neronico præposuit Nero consulares moderatores ea sortitione qua pretores spectaculis preesse consueuerunt: in libro annotationum docuimus: & alibi apud Tranquillum explicauimus: quéadmodum ad officium pretorum pertinebat exhibitio spectaculorum: quidam codices non sorte habent: sed sede quod placet ut sit sensus: prefectos ludi neroniani sedisse in his sedibus in quibus prætores qui presunt ludis sedere cõsueuerant: qui sorte redemptorum legunt in libros de corruptis exemplaribus factos inciderunt neq; ex tali lectione non solum uerus sed nec quidé uerisimilis sensus elicitur.

M.AN. Icarus: de pẽnis & casu icari notissima fabula: Oui. p̄libus carminibus est rẽ executus. Iu. & maRepercussum puero fabrũq; uolantẽ. Eius: neronis. Raro: presideret ut tunc quoq; haud præsedisse intelligas. Accubãs: & idcirco iuxta cubiculũ dixit. Toto podio: unde spectabat. Iu. Et omibus ad podiũ spectãtibus. Adaperto: patefacto. Dedicatis thermis: post thermarũ dedicationẽ Spartianus in ea parte urbis Neronis thermas fuisse ait ubi postea alexandrinæ thermæ fuerunt circa Eustachii ædem & flaminium circum siue agonem Oleum & ad thermarũ in qbus erant balnea & in palestræ usum: Quod in balneis ungerent. Iu. Carmen demonstrat: ppter qd Romæ quũ boccare nemo lauatur quũ de oleo interim loqueretur in palestra quoq; ungi solitos. Lucanus plane significat pfundit mẽbra liquore hospes olympiacæ seruato more palestræ. Sorte redẽ. uel redẽptoribus ludorũ sortitionẽ habẽtibus q consulanbus certamini preponi deberẽt: uel iidem consulares q ludorũ redẽptores essent inter se sortiri quis eorum ludis presideret. In orchestram senatumq; .i. in consessum patrum q ex orchestra spectabunt quid in theatro orchestra esset supra significauimus sed uide ne scœnam sit potius legendum: ut sit ordo & sensus per orchestram in scœnam eloquentia certaturus descendit.

PHI. Orationis carminisq; latini: hoc satis ostendit musicum certamen: non minus ad poetas oratoresq; eẽ referendũ: q̃ ad cytharistas: in quo corona uictoriæ Neroni ipsi perinde ac uictori cõcessa fuit consensu decertantium: de quo hæc Tacitus: eloquẽtiæ nemo prias tulit: sed uictorẽ esse Cæsarem pnũciatũ. Cythare: extrinsecus subintelligendũ est coronã: de qua sic scri. Euse. Nero Romæ in cytharistarũ agone contendens cunctos superat.

Septa agrippina.
Buthysia.
Bupedes
Bulimos
Correctus locus grãmatici.

Gymnico: certamine in quo nudati corpora exercebant. In septis: septa in campo martio fuisse supra docuimus: quibus porticus addidit agrippa: unde agrippina septa a doctis noiant. Buthysiæ: apparatũ buthisia dictio græca est significatq; magnũ sacrificiũ: qualis est hecatombe & imolatio maiorũ hostiarũ: græci.n. rebus magnis assueti sunt preponere hãc particulã. bu. a magnitudine .s. bouis & maiestate sicut Festus Põpe. & M. Var. pdiderũt: inde grandes pueros bupedas appellant: bulimon magnã famẽ busicon ficũ mariscã; corrigenda est obiter dictio mẽdosa apud Festum Põpe. nã marescã ficũ in oibus pariter codicibus a doctis indoctisq; perinde legitur: cum legendum sit mariscam ficum: etenim p diuisionem dictionum perperam factã qd erat primæ dictioni copulandũ id i sequẽtẽ pclinter trãslatũ est corrupto & uerbo & sensu: uult.n. significare Festus: busicon a græcis dici mariscã ficumq; haud dubiæ magna erat & grandis: unde senetio ille declamator: q oia grandia pbabat

Marisca ficus
Thysia.
Buthytæ
Porphirius oppugnator christianorum

ficos nõ edebat nisi mariscas: quia .s. grãdes sunt: sed ut ad buthysiã reuertamur græci thysiã dicunt sacrificium & preponentes bu. signãt magnũ sacrificium: & Plutar. buthytas appellat sacerdotes: ubi ait in apophtegmatis q Agesilaus erat εφεσ τοσ βουτυτων hoc est prefectus buthytarũ .i. sacrificantium: autumat Porphi. ille christianæ sectæ oppugnator acerrimus thysiã: ideo dici sacrificiũ: quia ex herbis antiquitus sacrificabant: a quarum exhalatiõe quã græci thymiasin dicunt: thysiã quoq; deriuari asserit: subiungitq; nõ recte thysiam capi pro illo cultu atq; sacrificio: quod sanguine hostiarũ celebrat. Barbã pri. po. mos fuit antiquorũ: cũ primũ primam barbã deponebant & crines tõdebant: ut ea numini dicarent: sicut apud Papi. & Mar. Earinus Domitiani libertus consecrat comã esculapio: & ita uero primã barbã cõditã in pyxide aurea consecrauit Ioui capitolino. Pyxidem: pixides ut docet Quinti. in. viii. cuiuscunq; materiæ sunt: quarum usus uariis rebus est accommodatus: in his uenena in his medicamenta continentur: de pyxide ueneni celiana disserit Cice. in oratio pro Celio: apud Lactan. sentẽtia est illa prouerbialis: medicorũ tituli remedia habent: pyxides uenena: diminutiuum pyxidis est pyxidicula. Cor. Cel. in. vi. liquidũ collyrium pyxidicula seruatur: a pyxide fit pyxidatum: signãtq; ad effigiẽ pyxidis in commissura formatum. Pli. in. xvi. cõmissuris pyxidatis. Athletarum spectaculũ: hoc quoq; ad gymnicum certamen referendum est. Olympiæ. de agone q in honorem Iouis olympii celebratur singulis quinquẽniis alibi dictũ ẽ elege aũt prohibitũ erat ut inqt Lactã. Statii interpres olympicũ certamen spectare mulieres: excipiebant Cereris antistitas: quibus ob sacerdotii maiestatẽ cõcedebatur spectare ludos olympicos. Cic. in uerrinis docet quemadmodũ sacra Cereris per mulieres pbatas ac uirgines conficiebantur: hinc illud Iuue. Paucæ adeo Cereris uittas contingere dignæ: tradit Plini. matronas in thesmophoriis atheniensium castitatem custodiantes foliis uiticis quæ græci agnon uocant cubitus sibi sternere solitas: sunt auẽ thesmophoria sacra cereris: q græce dicũ thesmophora

Thesmophoria

quasi legifera: prima eñ ceres leges inuenisse ꝓditur: sacerdotes olympiadæ memorant a Probo Aemilio: a qui=
bus alcibiades execrationibus deuotus est iubente ppło atheniẽsiũ: una cereris antistita deuouere alcibiadem recu=
sauit dicens ad se pertinere officia supplicationũ nõ execrationũ: paulopost idem illi olympiadæ sacerdotes rur=
sus alcibiadẽ resecrare coacti sunt: q; eũ deuouerãt: pilæq; illæ: in qbus deuotio fuerat scripta in mare precipitatæ.
M. AN. Orationis latinæ: ad Græce differentiã. Latini certaminis: ut non pedestri tantũ sed equestri quo
q; oratione cartatum intelligas. Coronam: auream tali quidem se Papinius coronatũ testatur; Quum modo

On immerito inter spectacula ab eo edita: & Tyrida
n tis in urbẽ introitũ rettulerim: quem Armeniæ regẽ
magnis pollicitationibus sollicitatũ quũ destinato
per edictũ die ostensurus populo ꝓpter nubilum distulisset
ꝓduxit quo opportunissime potuit dispositis: circa fori tem
pla armatis cohortibus: curruli residens apud rostra trium=
phantis habitu inter signa militaria atque uexilla: & primo
per deuexum pulpitum subeuntem admisit ad Genua: alle=
uatumq; dextra exosculatus est: dein precanti Tyara deducta

germanas acies modo daes sonantẽ
Prælia palladio tua me manus induit
auro Citharæ: coronã quam Martia=
lis quernam fuisse significare uidetur
o cui tarpeias licuit ꝓtingere quercus
Iuue. an Capitolinam deberet pollio
quercum sperare & fidibus promitte
re: quibus uerbis datur intelligi uicto
res citharedis querna corona donari
solitos & statim postea nec turpe pu=
tauit pro cythara uelare caput. Bu
thysiæ apparatu: magni puto sacrifi=
cii βου enim in cõpositione augendi
uim habet: θυσια sacrificium: hostiaʒ uictimã significat. Auream pyxidem: bene auream addidit: nam pyxis
ab eo ꝙ græci πυξίον buxum uocant dicta est; ex qua materia plurimum id uasis genus fieri consueuit. Capi
tolio consecrauit: capillum & barbã primo resectã ueteres solẽni quodammodo dedicabant Mar. hos tibi phœ=
be uouet totos a uertice crines Encolpus dñi cẽturiõis amor Papinius accipe laudatos iuuenis phœbeie crines.
Quos tibi Cæsareus donat puer. Olympiæ: olipia in piseo agro locus in quo olimpiaci ludi celebrabant Strab.
nec uero pisea tellus augeæ regno subiecta fuit in qua olimpia est. Cereris eleusine. s. cuius sacerdotis uox illa fuit si
quidẽ iussa cũ aliis alcibiadẽ ut impiũ execrari respondisse dr̃ supplicationũ ad se officia nõ execrationuʒ attineret
PHI. Tyridatis ĩtroitũ: tyridates ut refert Cor. tacitus: frater fuit uologesis par= (Plutarchus est auctor. De tyridate
thorũ regis: qui pulsus uictusq; a corbulone exercitus Romani ꝑfecto: colloquio locũ diemq; poscit: quo impetra
to placuit ut tyridates deponeret apud effigiem Neronis diadema: qđ regium insigne est: nec nisi manu Neronis
resumeret: & colloquiũ osculo finitũ: itaq; post paucos dies ꝓgressus tyridates ad effigiẽ Neronis curuli sede col=
locatam cœsis ex more uictimis sublatũ capiti diadema imagini subiecit: acceptusq; est comiter epulis a Corbu=
lone: deinde sicut pactus erat Romã uenit laturus nouũ de se cæsari decus: quẽ introeuntẽ Romã Nero ut honori=
ficentius acciperet iussit auro operiri theatrũ põpeianum: cuius rei auctor est Pli. in. xxxiii. merito itaq; Tranquil=
lus Tyridatis introitũ ut pote magnificenter excultum refert inter spectacula exhibita populo a Nerone. Desti
nato constituto publicatoq;. Ostensurus populo: scribit Corne. Tacitus omnẽ ciuitatẽ Ro. fuisse effusam ad ex
cipiendũ principẽ spectandũq; regẽ Tyridatẽq accipiẽdo Armeniæ regno aduentabat: & hoc tp̃s delectũ fuit ad
dãnationẽ peti thraseæ & bareæ sorani; qui erant uiuæ uirtutis simulachra: de qbus inte. Stoicus occidit baream
& quale coronati Thrasea eluidiusq; bibebãt: iõ aũt illud potissimũ tp̃s damnationi delectũ fuit: ut occupatis cir
ca externa regisq; introitũ rumoribus intestinũ scelus obscuraret; siue ut magnitudinẽ imperatoriã Nero cœde in
signium uiroruʒ quasi regio facinore ostentaret. Circa fori templa: ut est templũ castorũ tẽplũ Iouis statoris
q̃ erant in foro. Curuli residens in sella curuli sedens; refert Cor. tacitus tantũmodo: queadmodũ Tyridates nõ
Romæ sed in Armenia deposuit diadema ad imaginẽ Neronis; quã sedes currulis sustinebat. Triũphantis ha=
bitu: supra explicauimus qualis foret habitus Triũphalis. Inter sig. & uexil. seiunctim diuisimq; hæc duo posuit Signa
perinde ac dissimilia: sunt eñ signa legionũ & principalia: ut aquilæ; uexilla centuriarũ: namq; ut scri. Vegeti. sin= Vexilla
gulis centuriis singula uexilla cõstituerunt ita ut ex qua cohorte uel quota esset centuria in illo uexillo litteris esset
ascriptum quod legẽtes milites a contubernalibus aberrare nõ possent. Liui. in. viii. auctor est sub uno uexillo fu= Vexillarius
isse homines. c.lxxx. a uexillo uexillarius dictus: idem Liui. ordo sexagenos milites duos centuriones: uexillarium Vexillatio
unum habebat uexillationes antiqui nominauerunt alas equum: autumat Cic. in oratore e uexillo factũ esse uelluʒ nes
fuga lr̃æ uastioris sicut inqt e maxillis & axillis malæ & alæ cõtrahunt causa auriũ; nos uulgo uocitamus uexilli= Vexillifer
ferũ iusticiæ maximũ magr̃atuũ in nostra rep. qđ an satis eleganter sigñanterue dicatur uiderint eruditi: cum ue= iusticiæ
xillifer eo inclinatu dictus sit; quo signifer & aqlifer; q secipiũtur ꝓ portitoribus baiulisq; uexillorum signoruʒ &
aqlarum: qđ munus est gregariorũ ac uiliorũ. Per deue. inclinatum atq; procliue. Admisit ad ge. utpote ad
eas corporis partes; quas adorãtes attingũt. Genua. n. ut inqt Pli. in. xi. supplices tãgũt; ad hoc manus tẽdũt hæc Genua
ut aras adorãt; genua misericordiæ consecrata esse ꝓdidit Serui. grãmaticus: & nos alibi rettulimus. Tyara de adorantes
du. Nero remouit a capite tyridatis tyarã imposuitq; diadema ut ita sigñaret se illum restituere in pristinam regiã Tyara
p̃tatem: est ãt tyara pileum qđ in capite gerit sacerdos; quo antiqui pro diademate utebant: ut indicat Laertii: enar
rans illud ex. viii. thebai. Sustentare manu nec adhuc implere tyarã Serui. quoq; Maronis. interpres tyaram dicit
esse pileum phrigium. Hiero. ad Fabiolam de ueste sacerdotali scri. Luculentius explicatiusq; qualis sit tyara de=
monstrat: cuius hæc sunt uerba: rotundum est pileolũ; quasi sphæra media sit: & pars una ponatur in capite hoc
græci & nostri tyarã: nonnulli galerũ uocant non habet acumẽ in sũmo: nec totũ usq; ad comas caput tegit; sʒ ter
tiã partẽ a frõte iopertã relinquit: tyara aũt & sacerdotes & põtifices apud hæbreos uti solitos docet Virgi. mas.
gũe protulit: ubi ait sceptrũq; sacerq; tyaras: olim semiramis mentita uirilem sexum tyara caput texit: sicut historis

Lunatus tyara — Diadema — Sermo parthorum

cipdideru͂t:tyara au͂t peculiariter gestabatur a persis que͂ lunatu͂ a forma appellat Sido. cu͂ ait in panegyrico. flecrit achemenius lunatu͂ persa tyara͂. Diadema:insigne regum:de quo copiose scripsimus in.i. commen. ubi docuimus:nihil aliud esse diadema q͂ fasciam:qua capita regum circumligantur: de diademate ait Sido. diademate crine͂ fatigatus eas. Verba sup.q͂ erant barbara utpote hois prthici:parthoru͂ autem sermo inter scythicu͂ medu͂q; medius est:ex utrisq; mixtus:auctor Iusti. in. xli. epithomatis. In thea. s. po͂peianu͂: quod inaurari iusserat Nero ad tyri date͂ magnificenter suscipiendum. Supplicantem:ad genua Neronis manus porrigentem.

Diadema imposuit:uerba supplicis i͂terpraetata praetorio uiro multitudini pronunciante: perductu͂ in Theatrum:ac rursus supplicante͂ iuxta se latere dextro collocauit. Ob quae i͂perator consalutatus laurea in capitolium lata.

De Iano gemino per eum clauso.

IAnum geminu͂ clausit tam nullo q͂ residuo bello. Co͂sulatus quattuor gessit:primu͂ bimestrem:secundum & nouissimum semestres:tertium quadrimestre͂: medios duos continuauit:reliquos inter annua spacia uariauit.

De more eius in iure dicendo & cognoscendo & aliis gestis eius.

IN iurisdictione postulatoribus nisi sequenti die ac p libellos no͂ temere respondit. In cognoscendo more͂ eum tenuit:ut continuis actionibus omissis:singulatim quaeq; per uices ageret:quotiens autem ad consultandu͂ sederet:neq; in co͂e quicq͂:neq; ꝓpala͂ deliberabat. Sed & co͂scriptas ab uno quoq; sente͂tias tacitus ac secreto lege͂s:qd͂ sibi libuisset: ꝑinde atq; pluribus idem uideretur: pronunciabat. In curiam libertinorum filios diu non admisit:admissis

M.AN. Tyridatis:accessus tyridatis ad urbe͂ Cor. & Pli. meminerunt. Produxit:in conspectu͂ dedit. Dispositis cir. fo. te͂. Cor. inde inqt eques compositus ꝑturmas & i͂signibus patriis hinc agmina legionu͂ constitere: fulge͂tibus aqlis signisq; & simulacris &c. Curulesella idest auctor sedes effigie͂ Neronis sustinebat. Deuexu͂: accliue & quasi pendens Ora. me quoq; deuexi rapidus co͂es orionis illyricis notus obruit undis Vir. conuexa polus du͂ sidera pascet. Tyara: Seruius phrigiu͂ pileu͂ tyaram interpretatur eo capitis insigni Reges & sacerdotes usi sunt. Diadema regium insigne a graecis Διαδημα: Διαδεω corono e͂ siue circu͂ligo. Corne. a Tranquillo diuersus aliter: Tyridates inquit caesis ex more uictimis sublatum capiti diadema imagini subiecit haec illu͂ sub primu͂ accessum fecisse Cor. ait quo apparet diadematum in conspectum uenisse.

PHI. Latere dextro:tanq͂ parte illa honoratiore:econtrario scribit Xenophon cyrum solitu͂ fuisse honoris causa conuiuas a latere sinistro iuxta se in mensa collocare: tanq͂ certiores fidelioresq; illos existimaret: qui a parte cordis sinistra consisterent. Laurea in capitolium tradit Plini. lauream in gremio Iouis capitolini poni solitam:quotiens laeticiam uictoria nouaꝫ attulisset. Ianum geminum:repete quae scripsimus in augusto de templo Iani:quod tempore belli patebat tempore pacis claudebatur:unde Patulcius & Clusius cognominabatur:illud annotandum:ideo Ianum geminuꝫ uocari:quod praeterita sciuerit & futura preuiderit:uel q; superiorum & inferiorum ianitor extiterit:unde & bifronte͂ fingebant:quidam Ianum solem demonstrari uolunt:& ideo geminum quasi utriusq; ianuae coelestis potentem qui exoriens aperiat die͂ occidens claudat:in sacris:ut inquit Macrobius inuocabatur ianus geminus. Plutarchus in problematis ianum ideo bifrontem & geminum dici fingiq; autumat:propterea q; graecus fuit:& cum in italiam traiecisset linguam simul cum uictu co͂mutauit:uel potius italos id temporis barbaros & agrestes ab incomi incultoq; uictu ad humanitatem traduxit uitamq; cultiorem:scribit Iulius capitolinus gordianuꝫ aperto iano gemino quod signum erat indicti belli profectum esse contra persas cum exercitu ingenti. Continuauit:nullo interuallo cum ex praescripto legis annalis nemo capere possit eundem magistratum inter decem annos.

(Margin: Conuiuae a latere sinistro. — Patulcius clusius — Ianus geminus. — Ianus geminus unde.)

Tam nullo bello:sine respectu bellum ne esset an pax. Reliquos:Primum & nouissimum consulatum.

Postulatores.

Postulatoribus:postulatores a uariis petitionibus dicti:olim Cicero in causa uerris postulauit tempus inquirendorum criminum in Siciliam:postulatores quoq; accipi possunt pro accusatoribus:cum postulare sit accusare:ut ante dictum est. Per libellos: ut consultius circumspectiusq; responderet rem agebat per libellos: quibus quod sentimus planius explicamus:q͂ ore pronunciemus. Continuis actionibus: moris fuerat ut agendi dies priori postulatori prior ordinaretur; & locus ad agendum daretur:ex quo fiebat ut altera causa agi non posset nisi pria absoluta:hoc cognosci licet ex uerrinis Cicero. etenim Cicero laborauit ne rupilius siue oppius a uerre subornatus ante se causam agere inciperet:quia sic per interpositam nouae accusationis de industria moram; ad alios consules uerris accusatio dilata fuisset. Nero continuas illas actiones omisit:quae prius donec absoluerentur agi continenter solebant:quibus accusatori. xx. dies ad accusandum legitimi erant constituti; totidemq; defensori ad respondendum. Per uices:uicissim modo hanc causam cognosceret:modo illam.

(Margin: xx. dies legitimi ad accusandum.)

Ad co͂sultandum sedebat:moris est:ut sedentes consultemus non stantes:unde uetus prouerbium est. Romanus sedendo uincit:cui accommodari potest illud plautinum:nimio plus sapio sedens. Seruius enarrans illud Virgilianum. Turnus sacrata ualle sedebat:inquit sedere est consilium capere:sensus hic est. Nero cum sederet in consilio sententias singulorum consiliariorum iudicumq; exquirens:non id palam factitabat; sed a singulis consiliariis sententias conscribi seorsum uolebat deinde id quod sibi placuisset pala͂ pronunciabat:tanq͂ ea foret sententia plurimoru͂. Perinde atq;:ta͂quam. Libertinoru͂ filios:cum maiestas senatus polluatur dehonestamento sordidorum:noluit Nero ut libertinae conditionis homines in ordinem senatorium reciperentur.

(Margin: Romanus sede[n]do uincit. — Sedere)

M.AN. Ianum geminū:pacis & belli argumento ita Romæ cultū Pli. ait Plutarchus est inqt eius tēplū Romæ duabus portis q belli ianuā uocant Ouidi. Bicipitē facie bina repēte oculis. Obtulit ora meis. Tā nullo q̄ residuo:quasi dicat indifferenter siue pax esset siue bellū. Medios duos:secundū & tertium. Continuauit ; sine intermissione gessit. Continuis actionibus:ad unam subintellige causam attinētibus. Admissis ; in curiam.
PHI. A prioribus principibus. sicut a Claudio:qui allegit in senatum filios libertinorum ut ante dictum est Candidatos supra numerum , præscriptus erat numerus magistratuum:exēmpli causa:ut duo consules crearētur:duo pretores alter peregrinus alter urbanus:unde fit ut in petitione cōsulatus si plures fuerint cādidati: duo tantum consules designentur : reliqui repulsam patiantur. talibus Nero dabat prefecturas legionū:ut ita æquioribus animis ferrent se fuisse preteritos : & in alium petendi tempus dilatos. In senos mēses. cum legitimū tempus cōsulatus annuū sit. Circa calendas . quidam codices habent citra quod significat ante diem calendarum. Exemplum caninii. in Iulio cæsare dictum est quemadmodū consulatum dedit caninio Rebilio in paucas horas:cum pridie calendas Ianuarii repentina morte consul occubuisset. unde innotuit iocus ille Ptholai in Caninium unius diei consulem. *Consules diales.* ante flamines:nūc cōsules diales fiūt. Idem a. M. Tullio tali aspersus est scomate. Cōsulem habuimus tam censorium: ut in eius magistratu nemo prāderit:nemo cœnauerit: nemo dormierit.

a prioribus principibus honores denegauit. Candidatos q supra numerum essent in solatium dilationis ac moræ legionibus preposuit. Consulatum in senos plerumq menses dedit. Dæfunctoq citra calen. Ianuarii. altero e consulibus neminem substituit. improbans exemplū uetus Caninii Rebilii uno die consulis. Triumphalia ornamenta etiam quæstoriæ dignitatis & nōnullis ex equestri ordine tribuit. Nec utiq de causa militari : sed & de quibusdam rebus : orationes ad senatum missas preterito quæstoris officio per consulem plerumq recitabat.

De quibusdam institutis per eum & prauis moribus emendatis.

FOrmam ædificiorum urbis nouam excogitauit : & ut ante insulas ac domos porticus essent de quarum solariis incendia arcerentur: easq sumptu suo extruxit: destinarat etiā hostia tenus mœnia ꝓmouere: atq inde fossa mare ueteri urbi inducere . Multa sub eo & aīaduersa seuere & coercita: nec min⁹ istituta: adhibit⁹ sūptib⁹ mod⁹.

Quæstoriæ dignitatis. ornamenta quæstoria significat:qualia olim claudiano liberto Narciso decreta fuerunt. Sed & de quibusdam rebus. hic distinguendum. cum id a sententia superiore dependeat:sitq sensus. Nero non solum obrem militarem egregie administratam tribuit ornamenta triumphalia atq quæstoria: sed etiam ob res alias minime militares:tanq̄ prius talia ornamenta maximæq triūphalia tantūmodo tribuerentur ex causa militari his qui in militia aliquod preclaruʒ facinus edidissent. Preterito quæstoris officio. ex quæstoribus quidam canditati principis dicebantur:qui libris principalibus in senatu legendis uacabant: auctor Vlpianus in titulo de officio quæstorum. Nero uoluit recitari per consulem. orationes missas ad senatum tanq̄ id foret splendidius atq magnificentius:omisso officio quæstoris candidati:cuius hoc peculiare erat officium orationes in senatu recitare:quod in Titi uita mox demonstrabitur. de quo intellexit Cor. tacitus cum ait. Ingressi curiam senatores:& oratio principis per q̄storem eius audita est. *Questores canditati.* Ante insulas. iam sæpe dictum est domos ab aliis domibus seiunctas dici insulas. nero ad arcenda incendia:quibus obnoxia erat urbs roma:areas patefecit: porticus extruxit: quæ frontem insularum domorumq protegerent:ex quarum solariis incendia repelli possent: quæ sint solaria & meniana non incuriose explicauimus proximo commentario. *Insulæ.* Cornelius tacitus in hanc sententiam sic scribit. patefactis areis additisq porticibus:quæ frontem insularum protegerent:nero eas porticus sua pecunia extructurum pollicitus est. *Nero incredibilium cupitor.* Hostia tenus. usq hostiam ciuitatem ab Anco rege conditam. Promouere. augere propagare. Inde fossa. Neroni seueros & celer machinatores promiserant a lacu auerno usq ad hostia tiberina se depressuros fossam nauigabilem:sequenti littore aut per montes aduersos. Nero ut erat incredibilium cupitor:effodere proxima auerno iuga connixus est:manētq ut ait Tacitus uestigia irritæ spei. Tranquillus uero dicit neronem constituisse facere fossam per quam mare induceret urbi romæ: quam ueterem uocat ad differentiam illius: quam Nero facere destinauerat mœnibus usq hostiam productis. *Lex cibaria* Coercita. cohibita compressa. Adhibitus sumptibus modus:legem sumptuariam:quæ alio nomine cibaria nominatur:neronem exercuisse significat:de qua in primo commentario satis multa.

M.AN. Supra numerum magistratuum qui creādi essent ac per hoc dignitatem non adepti. In solatiū: ut repulsæ Solamen esset. Dilationis:dilati honori. Substituit. in demortui locum suffecit. Caninii a Cæsare dictatore in aliquot hōras substitum in quem iocus ille Ciceronis extitit:industrium consulem rem publicam sortitam dixit qui in suo consulatu non dormisset. Preterito quæstoria officio:quæstoris opera pretermissa cuius erat publicas in senatu litteras recitare. Insulas:de urbicis insulis in Augusto diximus. Solariis: solaria quæ eadem sunt ut festus ait quæ & babylonica ab eo dicuntur q in his solia sternerentur babilonica credo ab ipsa structuræ ratione qua semyramis in babylonis mœnibus struendis usa est uide Herodotum & diodorum:cornelius patefactis inquit areis additisq porticibus quæ frontem insularum protegerent Nero eas porticus sua pecunia extructurum pollicitus est. Promouere:ampliare. Veteri urbis. ueteri dixit ad nouæ differentiam quæ hostiaʒ usq ex Neronis destinatione erat processura. Animaduersa:punita. Cohercita:compressa.

Cœnæ rec tæ. Popinarii. Popinari.

PHI. Cœnæ ad ſportulas redactæ. uero ut cohiberet luxũ gulæ efferueſcentem uoluit ut loco cœnarũ ſportulæ darentur. nam cœnas dare principes ſolebant clientibus: quas rectas uocabant: quæ erãt oppiparæ & lautæ de quibus ſcripſimus in Auguſto. ſportula uero ſpecimen erat puſilli hominis atq; deparci. hinc illud ſatyricum ſportula primo limine parua ſedet turbæ rapienda togatæ. In popinis. ſcri. Iulius Firmicus quod luna a Venere defluens ſi feratur ad Mercuriũ faciet popinarios: Venus quoq; ſi domina actus fuerit in deiectis locis faciet popinarios & tabernarios a popina fit uerbũ popinari qđ ſignificat helluari & indulgere popinis ac ganeæ: Iulius Capitoli. dũ galienus inquit popinaſ & balneis ac lenonibus reputat uitaſ.

Popinationes.

popinationes quoq; dicitur helluationes: popina optimo epitheto noiatur uncta ab Ora. De popinis & popinonibus affatim diximus in Tyberio. Veniret. uenderet. Nullum non. quodcũq;. Obſonii. antiq obſoniũ noiauerunt manducũ: & ita in attelanis uocatur a mãducando: manducari autẽ a mãdendo dici refert. M. Varro unde & mãdones & manducones dicti edaces & comedones. Apule. in vi. de aſino aureo. quid iamdudũ decreueritis de iſto aſino ſemp pigro qdem ſed mãducone ſũmo. Proponeretur. ſ. uenalem in popinis.

Manducũ. Mandões. Manducones.

publicæ cœnæ ad ſportulas redactæ: interdictũ ne quid in popinis cocti preter legumina aut olera ueniret: quum antea nullum non obſonii genus proponeretur. Afflicti ſuppliciis Chriſtiani genus hominũ ſupſtitionis nouæ ac maleficæ. Vetiti quadrigariorum luſus: quibus inueterata licentia paſſim uagãtibus fallere ac furari per iocum ius erat. Pãtomimorum factiones cum ipſis ſimul relegatæ.

De quibuſdam legibus per eum repertis & inſtitutis

Duerſus falſarios tunc primum repertum ne tabulæ a niſi pertuſæ ac terlino per foramina traiecto obſignarentur. Cautum ut in teſtamentis. primæ duæ ceræ teſtatorum modo nomine inſcripto uacuæ:

Prima perſecutio chriſtianorum.

Chriſtiani. primã in chriſtianos perſecutionem exercuit nero ſicut eccleſiaſtici ſcriptores prodiderũt: de quo Paulus Oroſius ſcri. hæc. Nero primus romæ chriſtianos morte & ſupplicio affecit ac per omnes ꝓuincias pari perſecutione excruciari imperauit ipſumq; nomen extirpare conatus beatiſſimos chriſti apoſtolos Petrũ cruce Paulũ gladio occidit. Supſtitionis nouæ ſcriptores ethnici & in primis duo Suetonius & Tacitus religionẽ chriſtianã: quæ uera religio ẽ & ueri dei cultura: tanq̃ ſupſtitionẽ execrabilẽ deteſtant. unde a Cor. tacito cũ Tranqlli ſententia cõgruẽte ſic ſcriptũ eſt ergo abolẽdo rumori nero ſubdidit reos & exqſitiſſimis pœnis affecit: quos ꝑ flagitia inuiſos uulgus chriſtianos appellabat. auctor nois eius Chriſtus Tibe. imperante ꝑ ꝓcuratorẽ pontiũ Pilatũ ſupplicio affectus fuerat. repreſſa in preſens exitiabilis ſupſtitio: rurſũ erũpebat nõ modo per iudæã originẽ eius mali: ſed ꝑ urbẽ etiam: eo quo cũcta undiq; atrocia aut pudenda cõfluũt celebranturq;. hoc aũt in primis ſupplicio affecti ſũt a nerone: ut ferarũ tergis pte cti laniatu canũ interierint aut crucibus affixi: aut flãmis in uſu nocturni luminis urerentur. Quadrigariorũ: agitatores quadrigarũ ipſoſq; dños equorũ quadrigarios uocamus refert maternus aurigas & agitatores naſci ſub ſydere alitis equi. Ius erat. cũ ex talibus furtis minime punirentur. Pantomimorũ factiões. ſcri. Tacitus hiſtriões pulſos Italia a Nerone: cũ factiones hiſtrionũ quos pantomimos Trangl. uocat: fautores haberent adeo uehementes: ut ob id diſcordia in populo & tumultus exoriretur militeſq; ad cõpeſcendã fautorũ cõtentionẽ theatro aſſidere iuberẽtur. olim pãtomimi a Nerua reſtituti fuerũt: quos ſuſtulerat. ut Pli. inqt in panegirico: malos ꝓcepſe: de in a Traiano ſublati fuerũt ut ſuo loco ãnotauimus.

Supplicium in chriſtianos quadrigarii. Hiſtriones pulſi.

Pãtomimi ſublati. Linũ ad tabulas. In prima cera nomẽ teſtatoris.

Pertuſæ. pforatæ. Ter lino traiecto. ita obuiã ibatur fraudi falſariorũ: ne tabulas teſtamentarias: aliaq; negocia continẽtes adulterare poſſent. nãq; linũ non ſemel ſed ter traiectũ ꝑ foramina tabularũ eas a fraude falſariorũ muniebat. linũ aũt adhiberi ſolitũ ad tabellas obſignãdas: Plautus quoq; demõſtrat: q ſic ait i pſeudolo: phenicũ calidoro amatori ſuo ꝑ cerã & linũ lraſq; interp̃tes ſalutẽ mittit. Idẽ in bacchidibꝫ. effer cito ſtilũ ceras & tabellas & linũ: & mox pau. cedo tu cerã ac linũ actutũ age obliga obſigna cito. de tabulis teſtamẽtariis ſignãdis ſic refert Vlpi. ti. de teſta. ſignatas tabulas accipi oportet & ſi linteo quo tabulæ inuolutæ ſũt ſigna impreſſa fuerint.

M. AN. Publicæ cœnæ: ita ſc & aliis Cæſaribus dari ſolitæ. Ad ſportulã: ad certã nũmariæ rei ſũmã. Iu. nũc ſportula prĩo limine parua ſedet turbæ rapiẽda togatæ & mox ſtatim ſportula deinde forũ cã centũ q̃drãtibus cõſtitiſſe idẽ auctor ꝑſpicue docet. Denſiſſima centũ quadrãtes lectica petit. Mar. centũ miſſelli iã ualete q̃drãtes: & rurſus dat baiana mihi q̃drãtes ſportula centũ inter delitias qd facit iſta fames. Veniret uenale proponeretur.

Chriſtiani genus: Ioſephus auctor eſt Neronẽ crudeliter chriſtianos inſectatũ: Cornelius abolẽdo inqt rumori Nero ſubdidit reos & exqſitiſſimis pœnis affecit quos ꝑ flagitia inuiſos uulgus chriſtianos appellabat auctor nominis eius. Chriſtus: Tyberio iperãte ꝑ ꝓcuratorẽ Põtiũ pilatũ Supplicio affectus erat rep̃ſſaq; in præſens exitiabilis ſupſtitio hæc ille & alia infãda de chriſtianis certe dignus ipſe q ꝑ eoſdẽ cruciatus qbꝫ tũ merito chriſtianos ait affectos ꝑpetuo diſtraheret: pietatẽ flagitiũ appellat: ueri dei cultũ ſupſtitionẽ homo impius demonũq; præſtigiis additus ſed iã pridẽ credo intelligit qd ipſe qd ſui populares in Ioue Iunone cæteriſq; demõibus colẽdis meriti ſint: qd cõtra chriſtiani cũ ſua innocẽtia & pietate de qbus hæc nõ magis ipie q̃ inepte ſcri. Malefice: ſibi tibi Tranql. & tuis popularibus ꝑſuaſũ: uerũ deo optĩo maxĩo aliter uiſũ. Luſus: deceptiões ludere decipere ẽ. Neuius tu me ludere auſus es Sycophanta: Ver. crudelis tu quoq; falſis ludis imaginibus. Quibus quadrigariis. Factiões: qbus uerbis precipi põt ut aurigas in circẽſibus ſic ſcœnicis ludis & aliis theatralibus ſpectaculis pãtomimos ſuas factiões habuiſſe. Falſarios: falſarũ tabularũ auctores. Lino: filo ut fit hodie quoq; in ſecretioribus litteris obſignãdis. Obſignarent: ſub ſigno clauderent: cõtra reſignare deleto ſigno aperire eſt.

PHI. Primæ duæ ceræ. dixit Oratius in ſermõibus: qd pria ſcđo cera uelit uerſu ſolus multis ne cohæres ueloci ꝑcurre oculo: q̃ loců exponens Porphirio ait qđ in prima cera hoc eſt tabula prĩo loco teſtatoris nomẽ

ponebatur:secũdo uero hæredis:Nero ad repellendas fraudes testamẽtarias cauit ut primæ duæ tabulæ cæratæ si gnatoribus qui septẽ sũt:uacuæ ostenderentur inscripto solo noĩe ipsius testatoris:ut ita testatori liberũ esset hære dem scribere quẽcunq; uellet. namq; ubi in testamentariis tabulis solum testatoria tamen inscriptũ est corã signa toribꝫ liq̃do declarat testamẽtũ illũ legitimũ & ex testatoris sñia futurũ:in quo nullus p fraudẽ hæres legatariusue ab ipso scriptore supponi possit. Signaturis. hĩa q erãt futuri. signatores. si signator ab ipso testatore acceperit an nulũ & signauerit testm̃:ualet q̃si alieno signauerit. si signa illa turbata sũt:ab ipo testatore nõ uidet̃ signatũ. signũ aũt utrũ ãnulo tantũ ipresso adhibeat̃ an & sine ãnulo alio quodã ipresso:rũ uarie hoĩes signẽt q̃rit̃. scribit Vlp. an nullo tñ posse signari: duꝫ tñ habeat characterã. Testamẽti. scriptor. q ad hibitus ẽ ad testm̃ scribẽdũ i nũero te stiũ haberi põt & tabulas signare q̃s scripsit: quod adeo indubitatũ uidet̃: ut cuꝫ Domitius labeo quæsiuerit de celso an testis & signator habẽdus eẽt scriptor testamẽti: ille respõderit aut nõ intelligo quid sit de quo me cõsu

Signatũ testamentũ.
Scriptor testamenti.
Stulta ẽ interrogatio tua.
Ne scriptor ascribat sibi legatum.
An liceat uendere patrocinium.

signaturis ostẽderet: Ac ne quis alieni testamẽti scriptor legatũ sibi ascriberet: Itẽ ut litigatores p patrociniis certã iustamq; mercedẽ: pro subsellis nullã omnino darent præbente ærario gratuita: utq; rerũ actu ab ærario causæ ad forum ac recuperatores trãsferrentur: & ut omnes appellationes a iudicibus ad senatum fierent.

De quibusdã gestis circa exercitũ britãnicum.

a Vgendi propagandiq; iperii nec uolũtate ulla neq;

fueris:aut ualde stulta est interrogatio tua tabellionẽ uocant scriptorẽ testamenti. Legatũ sibi ascriberet. Regulus ille epistolia Plinii famosus:cum uenisset ad signandum aureliæ ornatæ fœminæ testamentum:coegit mulierem sibi tunicas:quas erat induta legare:obseruauit scribentem:inspexit an scripsisset cum iniquum itaq; sit signatores scriptoresq; alieni testamenti sibi legata poscere atq; ascribere:merito laudandus est. Nero: qui cauit ne quis notarius in alieno testamento sibi ascriberet legatum. debet enim testatoris uolũtas esse libera:ut possit legare cui uelit:præterire quem nolit. Pro patrociniis mercedem. In decretis canonicis. xi. q. tertia scriptum legimus: q̃d licet aduocato uendere iustum patrociniũ:& iurisconsulto rectum consilium: sed non licet iudici uendere iustum iudicium. contrarium sanxit lex cincia:qua cauebatur antiquitus ne quis ob causam orandã pecuniam donumue acciperet:aliæ quoq; leges fuerũt & senatusconsulta:quæ uetabant uenire aduocationes. AtquiNero uoluit ut merces a litigatoribus daretur patronis causarũ p patrocinio:sed nullam dari uoluit iudici pro iudicio:ut exponunt p subselliis hoc est pro iudiciis. sed magis placet simpliciter accipere subsellia pro sedibus:in quibus litigantes duꝫ causa agebatur sedere solebant: pro quibus pensio & merces certa soluebat̃:unde uoluit Nero ut p subselliis q̃ seruiunt litigatoribus nulla merces daretur iubens ab ærario subsellia sine mercede exhiberi in iudiciis. Subsellia aũt conduci solita non solum a litigatoribus sed etiam a recitatoribus indicat Iuuenalis illo uersu. Et quæ conducto pendent anabatra tilligo. & cor. tacitus in dialogo de oratoribus ait:rogare ultro & ambulare cogitur ut sint qui dignentur audire:& ne id quidam gratis. nam & domũ mutuatur & auditorium extruit & subsellia conducit.

Subsellia cõducebant̃.

Rerum actu. ab agendis rebus:rerum actum appellat:ueluti actionem sicut in superioribus dictum est. Ab ærario. in Augusto relatum est quemadmodum cura ærarii ad pretores pretoriosq; uiros translata fuit:unde intelligimus neronem instituisse:ut causæ a prefectis ærarii hoc est pretoribus qui in iudiciis preesse solebant:trãsferrẽtur ad forenses actiones iudiciaq; recuperatoria. Recuperatores. iudices dati edicto pretorio iniuriis extimandis recuperatores dicũtur:quoꝝ meminit Gellius libro noctiũ atticarũ nouissimo. Cicero in orõne p cecina: quã habuit ad recupatores:insinuat recupatores dici ex eo:q̃d p illos ius nr̃m recupemus. Idẽ in uerrinis legitimũ recuperatorum numerũ ex tribus cõstare significat:ubi ait tres auerre recuperatores datos esse clas ipsius uerris hoĩes scilicet improbissimos:quorum iudicio recuperatorio euersi sunt Siculi aratores:Liuius quoq; recuperatores tres ab africano datos scribit:qui inter eos iudicarent:qui inter se contendebant de corona murali.

Recuperatores.

M. AN. Duæ primæ cæratæ:tabulæ quibus primi secundiq; hæredes conscriberentur. nam tertiæ haud tãti erant momenti:rato enim usu euenit ut qui in tertia cæra relati sint hæreditatem adierint: quod cæratis tabulis testamenta & alia priuata acta scriberentur tam poetarum q̃ aliorum testimonia declarant Iuuenalis. Notum est cur soli tabulas impleuerit hister liberto & mox postea signatæ tabulæ. dictum fœliciter: idem Non te libet medio cæras implere capaces. & ad herennium Cicero si Ciceronis est id opus. tabulas in carcerem afferunt testamẽtum ipso presente conscribunt sed superuacuum est hæc colligere quæ passim legentibus occurrunt. Testatorum: qui testamentum conderent. Vacuæ scilicet. Cære quibus uidelicet nihil esset notatum præter testatorum nomen:quo conspecto apparebat satis exploratum habere signatores quicquid in tabulis postea scriberetur id ex testatoris sententia scriptum iri. Signaturis:iis qui ad hoc ipsum ut signarent accersiti essent. Alieni testamenti:non sui non enim semper testator suum notare potest testamentum aut dextra debilitatus aut mancus aut litterarum ignoratione:cautum igitur ne qui scribere alterius legata quicquam quod ad se attineret:in tabulis notaret ne sibi præter testatoris mentem aliquid ascribere. Pro patrociniis. pro opera in causis aliisue negociis a patronis nauata. Pro subselliis:ergo & pro subselliis quæ iudiciũ ut dixerant certa a litigatoribus pecunia pendi solita est. Gratuita:subsellia. Rerum actu:in transigendis rebus.

PHI. Appellationes. titulus est apud iuriscon. notissimus de appellationibus:ubi scriptum est:quod a minori iudice ad maiorem licet prouocare:unde a iudice ad senatum appellare fas erat. a senatu uero ad principem appellari non posse:orationem diui Hadriani perscriptum est:Consimiliter nero uoluit ut appellationes siue prouocationes fieri possent a sententia iudicum ad ipsum senatum:tanq̃ a minoribus ad maiores. & ita ostendit nero se plurimi facere senatorum auctoritatem. de quo hæc cor. tacitus ait:it patrum honorẽ statuendo: ut qui a pri

Appellatio a minori ad maiorẽ.

spe motus unq̃: etiam ex británia deducere exercitum cogitauit: nec nisi uerecũdia: ne obtrectare parentis gloriæ uideretur: destitit: Ponti modo regnũ cõcedente Polemone: Itẽ alpiũ defuncto Cottio in prouinciæ formam redegit:

De expeditionibus Alexãdriæ & Achaiæ p eũ susceptis.

PEregrinationes duas omnino suscepit Alexãdrinã: & Achaicam: Sed Alexandrinam ipso ꝓfectionis die destitit: turbatus simul religione ac periculo. Nam cum circuitis templis in æde Vestæ resedisset: consurgenti ei primum lacinia obhæsit: deinde tanta coorta caligo est: ut despicere non posset. In Achaia Isthmũ perfodere aggressus prætorianos pro concione ad inchoãdum opus cohortatus est: tubaq; signo dato prim⁹ rastello humũ effodit: &

uatis iudicibus ad senatũ prouocassent: eiusdem pecuniæ periculum facerent: cuius hi qui impatores appellauere nam antea uacuũ id solutumq; poena fuerat. litteræ aũt per quas causa ad eũ iudicẽ qui appellatus est dimittitur

Apostoli quid.

dimissoriæ dicũtur: uulgo noiantur apostoli. ut docet iuriscõsultus titulo de uerborũ significatiõe. Ex británia exercitũ. Cor. tacitus in libro quẽ scribit de uita Iulii agricolæ soceri sui tradit britános agitasse consilia excutiendi romanũ iugum: uniuersosq; sumpsisse bellũ duce foemina noie Voadica: quod nisi Suetonius Paulinus propere subuenisset: amissa británia foret. Idem in libris historiarum multa facundissime scribit de bellis in británia gestis per romanos legatos neronis principatu. Parentis gloriæ. Claudius neronis pater per adoptionem britániæ gentes domuit: transuectis illuc legionibus auxiliisq; assũpto in partẽ rerũ uespasiano. tunc britanniæ pars proxima redacta est in formã prouinciæ addita insuper ueteranorũ colonia.

Polemõiacus põtus.

Ponti regnũ. Sex. Aure. tradit a nerone polemoniacũ põtũ factũ esse prouinciã unã cũ alpibus cottiis cottio rege mortuo. Euse. quoq; chronographus in hanc sententiã sic scri. duæ tantum prouinciæ sub nerone factæ pontus polemoniacus & alpes cottię Cottio rege defuncto Pli. meminit ciuitatum cottianarũ q̃ sitæ erãt in cottiis alpibus. eiusdem historiæ sic meminit Eutropius: duo regna sub Nerone prouinciæ factæ sunt pontus polemoniacus concedente rege polemone. & al-

Cottiæ alpes.

pes cottiæ rege defuncto alpes aũt cottias aggeribus attolli ad solis ortus testis est Amia. Marcellinus: aitq; extructas esse molibus magnis a Cottio rege: qui receptus fuit in amicitiam Octa. cæ. In his alpibus cottiis quarũ ini-

Emaculatus locus taciti.

tium a Segusia est oppido precelsum erigitur iugũ. nulli fere sine discrimine penetrabile. mendosa dictio est apud Cor. tacitũ sic scribentem in. xvii. Fabius ualens allicere uel si abnuerint. uastare gallias & quotidianis alpibus Italiam irrũpere. tu pro quotidianis alpibus legito cottianis & pro cottiis alpibus q̃ & cottianæ dicuntur accipito.

Alexandrinam. prouincias orientis & maxime ægyptum secretis imaginatiõibus Nero agitabat. suscepturus itaq; alexandrinã peregrinationem dicto testificatus est non longam fore sui absentiam: superq; ea ꝓfectione adiit capitolium. ubi ueneratus deos capitolinos: cum uestæ quoq; templum inisset repente cunctos per artus tremere cepit: seu numine exterrente seu facinorũ recordatione itaq; nũ q̃ timore uacuus deseruit inceptum cunctas sibi curas amore patriæ leuiores dictitans auctor Cor. tacitus qui ait omissam quoq; antea fuisse ꝓfectionẽ in achaiã.

Tremor inuasit neronem.

cur autem omiserit causæ incertæ fuerunt. Circuitis templis. ut ante profectionem deos omnes salutaret: deorumq; fauorem in peregrinatione facũda promereretur. Lacinia obhæsit. uestimenti pars illa q̃ cesuratim cõ-

Lacinia

fecta est adhæsit sellæ: ne posset exurgere: quod fuit ominosum. Coorta cali. hoc ad periculum referendum. ait enim tantas tenebras caligantibus oculis Neronis esse factas ut nihil dispicere atq; internoscere posset. addit Ta-

Achaia Aegialos.

citus omnes per artus contremuisse. Achaia. achaiæ nomen prouinciæ ab isthmo incipit: antea ægialos uocabatur: propter urbes in littore per ordinem positas. græce enim αἰγιαλὸς dicitur littus. Primus. nullũ acrius

Qui precipit faciat.

hortamentum est. q̃ quod fieri uult princeps ut id ipse primus aggrediatur. tunc animi excitantur ad æmulationẽ. tunc pudet subditos id laboris recusare: quem princeps non recusat. ait apud Li. Leui. consul. si quid iniũgere inferiori uelis: id prius in te ac tuos si ipse iuris statueris: facilius omnes obedientes habeas. & ut inquit Lãctan. in iiii. qui pcepta dat pcepta faciat. malunt ei hois exẽpla q̃ uerba In hanc sententiam est illud a Luca. prolatum in Catonis laudationem: monstrat tolerare labores non iubet. Sido. quoq; apolinaris hoc preconio extollit maiorianum in panegyrico: sic agmina uoce erigis exemploq; leuas: primusq; labores aggrederis quoscũq; iubes. Itidem Nero primus cepit fodere ne milites id opus ueluti culpatum dehonestũq; aggredi supersederent.

M. AN. Ab ærario: a iudicibus ærariis. Recuperatores: fiscalium rerum assertores. Parentis: claudii: ponti ponticæ regionis. Concedente polemone. Euse. de Nerone pontũ inquit Polemiacum in prouinciã redegit: Ptolemæus ponti inquit polemoniaci descriptio & mox Plau. polemoniacum Iasonium oppida. Itẽ alpiũ regnũ. s. Cottio: rege sic in Tibe. a Cottii regno dixerat est indidem & cottium oppidum a Strabone in relatione alpium sæpius repetitum. Profectionis die: quo ex urbe profecturus erat. Religione metu. Periculo: clade corporis uel uitæ discrimine. Lacinia: extremæ togæ scissura. Obhæsit: adhæsũ herens remorata est sic obsedit obiit pro adsedit & abiit ueteres dixere. Coorta caligo: illius ne oculis oborta ante templo circunfusa uel densa nebula cõspectũ ademerit non dicit sed quia periculo dixit ad Neronem ipsum id potius referas.

PHI Isthmũ pfodere. relege q̃ in prio cõmẽ. diligẽter satis pscripsimus sup isthmo corinthiaco. illd in pñtia

Diuinatio appollonii

addẽdũ: qd cũ damis phũs admiraret inceptũ Neronis de isthmo fodiẽdo: pinde ac opus ai amplissimi dignũ admiratiõe. dixit Apollo. Tyaneus. mihi uidet eius opis impfectio afferre illi sũmã calũniã tanq̃ impfecte consi-

Rastellus.

ti & impfecte fodiẽti: Neronẽ. n. uideo nõq̃ p isthmũ nauigaturũ: nec ad fodiẽdi finẽ puẽturũ. Ad inchoãdum

Rustellum

opus. isthmi effossionẽ. Rastello. rastri diminutiuũ ẽ sicut a rostro rostellũ deriuat. Palladius inter instrumẽta

Foenisex.

rustica nũerat rastros. M. Var. rastellos ab rasu dictos ẽẽ autumat: q̃m. s. in prati his festucas abradũt foenisceces.

ita eñ dicũtur qui fœnũ secant. Corbulæ. a corbe corbulam diminutiua forma deduci nullus ignorat. Var. in primo latinæ linguæ: corbes ab eo quod spicas aliudue quid eo corruebant. hinc minores corbulæ dictæ. Iuriscõ. inter instrumẽta fũdi numerat corbes. Extulit: exportauit. Ad caspias portas. Pli. in. vi. ait corrigendũ esse errorem multorum: qui caspias appellauere portas iberiæ: quas caucaseas ipse dicit uocari. Neronis pricipis cõminatio ad caspias portas tendere dicebat: cũ peteret illas q̃ per iberiá in sarmatas tendũt uocãturq; caucasiæ: ad quas uix ullus est aditus ꝓpter mõtea appositos. Causa aũt nois portarum caspiarũ est qđ interruptis angusto transitu iugis uix singula meant plaustra. angustiæq; illæ ipediũtur liquore e cautibus corriuato. Tranql. sequutus opinionẽ uulgatiorẽ dixit caspias portas ad quas ꝯminatio neroniana tẽdebat.

Corbula.

Caspiæ portæ.

Corpatura in tyrone qualis tyro

corbulæ congestam humeris extulit. Parabat & ad caspias portas expeditionẽ conscripta ex italicis senũ pedum tyronibus noua legione: quam magni Alexandri more phalangem appellabat. Hæc partim nulla reprehensione parri etiá non mediocri laude digna in unum contuli: ut secernerẽ a ꝓbris ac sceleribus eius: de quibus dehinc dicam.

De studio & opera eius in cantu & musicá.

INter cæteras disciplinas pueritiæ tempore imbutus & musica: statim ut imperiũ adeptus ẽ

Senũ pedũ proceritas corpis in tyronibus antiquitus exigebatur tãq̃ ad uictoriá accõmodatior. ita ut sex pedum longitudinẽ corpatura boni tyronis impleret. auctor Vegetius in primo de re militari. Idẽ tamẽ censet non tam staturæ rationẽ habendam esse q̃ uiriũ: cui astipulatur Homerus qui tydeũ minorẽ qdem corpore sed fortiorẽ armis fuisse significat. debet itaq; tyro eligi uigilãtibus oculis: erecta ceruice: lato pectore: humeris musculosis: longioribus brachiis. uentre modicus: exilior cruribus: suris nõ supflua carne distent's: sed neruorũ duritia collectis. cũ hæc in tyrone signa deprehẽdis ꝓceritatẽ magnopere nõ desideres. utilius eñ est fortes eẽ milites quá grandes. Nero autẽ nõ tam robur quá ꝓceritatẽ in tyronibus existimás esse spectãdam. fecit legionẽ ex tyronibus italicis: qui corpis ꝓceritate sex pedes implebát: & ꝓfecto legio ex staturosis & amplissima corporatura præditis res digna spectaculo est. ac ueluti maiestatem addit imparori. Et enim longitudo sex pedũ legitima ẽ amplitudo hũanæ staturæ: cuz pes auctore Victruio sit sexta pars altitudinis. de Hercule tamẽ dictũ est: q septẽ pedum mensurá impleuerit: unde ut inquit Solinus pleriq; diffiniũt nullũ posse excedere hác lõgitudinẽ. Gel. quoq; in. iii. noctium atticarũ modum esse dicit summũ adolescendi humani corporis septẽ pedes nõ placet legas senũ miliũ peditum: sicut nõnulli legendũ asseuerant. cũ Trangl. nõ tá de numero militum: qui in legione sunt intelligi uelit: q̃ de ꝓceritate & corporatura tyronũ: ex quibus legio a Nerone conscripta est: quot aũt milia legione romana continerent alibi docuimus. nõ uideo cur Trãql. fecerit operæpreciũ: si legimus senũ miliũ peditum: memorando legionẽ fuisse ꝯscriptá a Nerone constantẽ ex sex milibus peditum. cũ legiones romanæ ferme omnes hoc nũero cõscribátur quæ modo fuerũt triũ miliũ modo quattuor: unde legio quadrata dicebat. mõ quinq; milia cõtinebat: sed proprie legio romana habet ut inquit Vegetius pedites sex milia: equites dcc. xxx. nimirum uoluit significare rẽ memorabilẽ ob ꝓceritatẽ corporum: cũ omnes essent uel sola corporatura monstrabiles. In phalãge uero quá macedones peculiariter habuerũt armatorũ octo milia censebãtur: cũ in cateruis gallorum atq; celtiberorũ sena milia bellatorũ cõtinerent. de phalange macedonica scripsi adolescẽtulus adhuc in quibusdá plinianis annotationibus: a cuius nomine phalangitæ appellant: quorũ meminit Liuius in. xxxviii. legimus apud Heliũ Lampridiũ quemadmodũ Alexander romanus impator & ipse ad imitationẽ Alexandri magni fecit phalangẽ triginta milium hominum: quos phalangarios uocari iusserat. Secernerem. seiungerẽ separaremq;: uirtutes enim cum uitiis male coeunt. ideoq; separatim tractanda sunt. A probris. flagitiis & dehonestamentis.

Lõgitudo sex pedum

Modus adolescẽdi

Legio quadrata.

Quod fint in phalãge Caterue.

Phalãgitæ

Phalãgarii

M. AN. Rastello: a rastro diminutiuũ nomẽ Terẽtius at hos rastros interea tñ depone: Cato in re rustica rastra q̃ttuor: rastros quadridẽtes sex. Corbulæ: corbula uas uimineũ Cato rutabulũ unũ corbulas amerinas q̃ttuor. Extulit: humeris asportauit nec id temere honore eñ & gloria ut est apud xenophõtẽ leuior reddit labor principis aut impatoris: oportet ad hæc ut apud eũdẽ Cambyses cyro filio præcipit impatorẽ in primis labores ꝑpeti. Caspias portas. Plinius corrigẽdus est inqt multorũ error & eorũ etiá qui in armenia res ꝓxime cũ corbulone gessere nãq; hi caspias appellauere portas hiberiæ quas caucasias diximus uocari situsq; depicti & inde missi hoc nomẽ inscriptũ habent: & Neronis Principis cõminatio ad caspias portas tendere dicebat quũ peteret illas quæ per hiberiá & sarmatas tendũt hæc & alia Plinius qbus apparet Trangllũ cõmunẽ errorẽ secutũ caspias portas pro hibericis dixisse: sũt aũt portæ ipsæ montiũ angustiæ repente interruptorũ ubi fores obditæ ferratis trabibus: dirido rp amne superfluente. Senũ pedũ sic habent omnia que ad hunc diem uidimus exẽplaria ex q̃ truncà & mutilata lectione nil sequitur sed tu senum millium peditum legas: quod & uerba quæ sequuntur facile declarant: quam magni inquit Alexandri phalangem appellabat: de Alexandri phalange plutarchus plura: erit igitur is ordo noua legione senum millium pedium ex italicis tyronibus conscripta.

PHI. Imbutus mus. nõ repẽhẽdit in Nerõe studiũ musicæ disciplinæ q ut inqt Aristo. in. viii. politicorũ inter disciplinas ingenuas collocat. & a pueris in ꝓmis ediscẽda ẽe ꝑcipit Pla. in. lib. legũ: de cuius laude nõ pauca colligimus digna memoratu in lib. orõnũ: quas dicauimus Martino crũnouiensi scholastico boemo. sed repẽhendit Trãgl. Neronẽ: qđ iá ꝑnceps nimio musices studio teneretur: illiq; tantá impẽderet & operá & diligẽtiá: quátá uix cytharœdus ĩpẽderet nõ sine repẽhẽsiõe. Iuppiter eñ ut inqt elegáter Aristo. nõ cãtat aut citharã pulsat. quo exẽplo docet principes in ꝓmis nõ debere musicá exercere: qbus satis ẽ si aliis utẽtibus oblectent: unde haud immerito Philip. macedonũ rex Alexã. filiũ iusta castigatiõe incessiut cũ accepisset illũ quodá in loco suauiter cecinisse. nõne te pudet ingens qđ tá pulchre canere scias. satis est eñ regi canẽtibus aliis audiẽdi ociũ supesse. scitũ quoq; est

Musica.

Iuppiter nõ cantat.

Castigatio Philippi in filium.

Scitum. musici.

illud musicinā cum idē Philip. psaltē quendā uellet inter canēdū corrigere ueluti musica peccantē; & de pulsan=
Psaltes. dis fidibus differere: dixit oppido q̄ scienter psaltes. id abs te mali o rex dii phibeant ματαυταεμου βελτιον
ειλησ. i. ut hæc melius me ipso calleas. & pfecto p multū uidet priceps impartiri musis: si uel spectatorē tm̄ se ex
hibeat musicis de musica cōcernētibus. aliæ nimirū uirtutes grauiores nobilioresq; in impatore requirūtur: q nō tā
Terpnos. uoluptatibus ppriis inseruire dēt q̄ cōmodis subditorū. Terpnū. nomē ppriū citharœdi. τερπνον græci ius
cūdum uocant & τερπνοτητα iucūditatem. Arcessit. euocauit. Canēti Terpno citharœdo. Meditari.

Terpnū citharœdum uigentē tunc preter alios arcessit: diebusq; continuis post cœnā canenti in multā noctē assidens paulatim & ipe meditari: exercitariq; cœpit: nec eorū quicquā omittere: quæ generis eius artifices uel conseruādæ uocis causa uel augendæ factitarent: sed & plūbeam chartam supinus pectore sustinuit: & clystere uomituq; purgari: & abstinere pomis cibisq; officientibus donec blandiente profectu (quāq̄ exiguæ uocis & fuscæ) prodire in scenā concupiuit: subinde inter familiares græcū prouerbium iactans: occultæ musicæ nullum esse respectum. Et prodiit Neapoli primum: ac ne concusso quidem repente motu terræ theatro. ante cantare destitit: q̄ inchoatum absoluerat nomon. Ibidem sæpius & per complures cantauit dies: sūpto etiam

nihil est tā difficile qd nō assidua me
ditatio facilimū reddat. Artifices.
cantores musici citharœdi. Cōser
uandæ uocis scri. Aristo. in. vii. de aīa
Cantores libus cantores abstinere solitos esse a
abstinere a coitu: ut ita diutius uox sine mutatiōe
coitu. seruetur suauis & canoraq; in uirilem
sonū maxime transit in hisq rē uene
reā agere incipiūt. preterea ut inquit
Anaphone Fortunacianus clarā uocē efficit ana
sis. phonesis hoc est exclamatio: firmā &
suauē obseruantia cibi & potus & uē
tris cōtinentia. aliter aūt uox si a lectu
lo statim corpus deambulando mo
ueamus. frigidis etiā potionibus ab
stinendū censent: qa his inurūtur arte
riæ: calidis aūt aperiūtur. qd si uox ue
xata fuerit utēdū erit cibis acrioribus
quibus si quid obstrepit uoci perrūpat. naz medici dormituris etiā laser instillant. cibus quoq; lenissimus arterias
Laminam prodest. Plumbeā chartā Plinius li. xxxiiii. laminā plūbeā pectori impositā esse efficacē ad uoces alendas: unde
plūbeam & nero inqt pnceps lamina pectori imposita sub ea cantica exclamans alendis uocibus demōstrauit rōnē. quietiā
ad uocem. laminæ plūbeæ lūbis ad alligatæ inhibent ipetus ueneris: qbus caluus orator usus esse fertur ad cohibēdas libidi
Caluus num imaginatiōes in sōno: & ita uires corpis studiorū labore custodiebat. Cibis officiētibus: uoci nocentibus
usus lami quēadmodū mlta ciborū genera sūt uoci nocētia: ita etiā cibaria pdūtur claritudini uocis acōmodata: & inpmis
nis. porrū sectiuū ad hoc efficax ē. cui nero auctoritatē dedit uocis grā ex oleo æstiuis oibus diebꝫ; nihilq; aliud ac ne
Porrum pane quidē uescendo. fici quoq; siccæ gutturi & faucibus mirifice utiles pdūtur. ouorū quoq; lutea psunt faucium
ad uocem. scabritiæ: quetiā succus glycirhizę uoci utilissimus est linguæ subditus. indocti medici liquiritiā appellant.

M. AN. Et musica: pter cæteras subaudi disciplinas ibutus Thimagenes auctor ē oim in lr̄is studiorū musi
cen antiqssimā extitisse: cui clarissimi poetæ astipulati sūt apud quos laudes heroū ac deorū ad citharā canunt: sic
ille uergilianus Iopas apud Didonē sic Demodocus homericus apd alcinoū hic νειμοσ οδευυοσ και πτλισ
Δεοιο αχιλιοσ & alia q̄ sequūtur ille errantē lunā & solis labores canebat; constat ad hæc pythagoricos ad hæc
concentum quieti se se dedere & rursus quasi ad nouam meditationē excitari solitos: transeo quod socrates iā grā
dis natu lyra institui uoluit & qd themistocles Atheniensiū lōge alioqn priceps qa lyræ iperitus esset habitus est
indoctior & ut Cicer. plutar. scribūt: sed quorsum hæc ut non solum nō reprehensibile sed necessariū etiā: maxieq;
pbabile id studiū in Nerone uideri potuisse si ea arte q̄tenus antiqssimis heroibus sūmisq; phis placuit cōtentus
fuisset. uerū qa scænicā illā effœminatā & impudicā plus secutus est atq; usus: detestabile odiū insigniq; cōtume
liam inde reportauit. Terpnū ppriū citharœdi nomē: atq; inde fortasse q τερπνοσ iucundus dicitur. Eius
generis: scœnicæ artis. Plūbeam carthā tenuē plumbi laminā Pli. Nero: qm̄ ita diis placuit: Priceps lamina pe
ctori imposita sub ea cantica exclamās alendis uocibus monstrauit rōnē. Clystere: græcū est illi em̄ τουκλυσ
ιρα dnt. Vomitu: ut nō solū inniis pribus sed ore etiā purgaretur. Officiētibus: nocētibus uoci. q. d. tanto cu
randæ uocis studio teneret ut quæcūq; obesse putarentur prinaciter abstineret: uteretur q; pfuturis Plinius quem
sectiuo porro nuper auctoritatem dederit Nero uocis gratia ex oleo estatis mensium omnibus diebus.

PHI. Blandiente pfectu. inuitāte musices pgressu: in qua quotidie magis ac magis pficiebat. Fuscæ uo
cis. de qualitate uocis scribēs Quintilianus est inqt plena & cādida & fusca: & exilis & aspera & cōtracta fusa & du
ra & flexibilis & clara & obtusa in Antonio oratore uox fusca & subrauca fuisse pdit. Subinde frequēter.

Iactans. p gloriationē dictitans. Occultæ musicæ. huius puerbii meminit Gellius sic scribens. in. xii. nocti
ū inquā magister uerbū illud scilicet uetus: egregiā musicā: quæ sit abscōdita: eā esse nulli rei. Nullū respectū. nul
In antonio lam dignationē existimationēq;. Prodiit neapoli. nō Romæ ausus incipere musicā pfiteri: neapolim quasi græ
uox fusca. cam urbē delegit. inde initiū capturus: ut mox trāsgressus in achaiam sacras in græcis certaminibus coronas ade
Musica ab ptus maiore fama studia ciuiū eliceret. Cōcusso theatro. cū neapolitanorū theatrū cōpleuissent oppidani &
scondita hi: quos e pximis coloniis & municipiis fama musicæ neronis exciuerat: prodigiū hoc accidit: nāq; theatrū repē
inutilis. te collapsū ē egresso iā q affuerat: ppplo ut sine ullius noxa moles tanta corruerit: & cū plerique id triste & pdigiosū
Theatrum eē arbitrarent. ipse nero traxit ad felicitatē. unde p cōpositos cātus gratus diis egit: ipamq; recēs casus fortunā cele
lapsum brauit. ait tanq. cū nō ante desisse cantare: q̄ absolueret canticū iā inchoatū: qd nomō appellat tāq̄ canēdi legē: no
neapoli. mos ei græce lex interpraetat. ē aūt genus cātilenæ: qd a græcis dr̄ nomos. i. lex: in quo ut auctor ē Ari. li. xiii. pble
Nomon. matū antistrophi nō adhibēt: cū cæterꝭ choreaꝶ cāticis ātistrophis usus nō decēt. Ibidē in ciuitate neapolitana.

Ad reficiendam uocem. recreandam. cōtinuatio musici cantus uocē in primis obtundit sicut e contrario cessatio reficit. itaq; Nero usus est pausa & quiete breuis quidē tēporis causa uocis recreandæ. A balneis. post balneares delicias. tēpus autē lauandi ut docet Victruuius in. v. a meridiano ad uesperā est constitutū. In theatrū. s. neapolitanū: quod cōcussum collapsumq; nō totū sed ex parte fuisse colligimus. Populo. neapolitano. Subbibisset. alibi docuimus hanc particulā sub significare tēperamentū: unde subbibere est modice & cū tēperamento bibere. Se sufferri. sensus hic est. promisit nero in theatro neapolitano se si modicas potiones hausisset cantaturū aliquid dignū celebratione & plausu: tāquā uinū suppeditet uocē cātāti. & eloquētiā diserto: iuxta illud epigrāmatici poetæ possū; nil ego sobrius bibēti succurrūt mihi quindecim poetæ. uerba autē ita ordinanda sunt. promisit se tinniturum hoc est more tinnientis cymbali resonaturum aliquid sufferri: quod scilicet sufferretur idest extolleretur laudaretur celebrarerē. pinde ac diceret se cantaturum canticum dignum sublatione hoc est laudatione & gloria. quidam legunt aliquid sufferti tanquā dictio sit ex græco latinoq; cōposita significetq; tollerabile tanquā nero promitteret se cantaturum aliquid sufferti hoc est tollerabilis. prima lectio uerior est & accommodatior. Captus delectatus demulctusq;. Modularis. ex musica disciplina concinnatis ad ipsum Nerone laudandum tanquam in musica & cantu prestantissimum: nihil autem magis principes infatuat & inflat q̄ adulatio. Sub. Subbibere. Adulatio infatuat.

ad reficiendam uoce; breui tempore impatiens secreti a balneis in theatrum transit: mediaq; in orchestra frequente populo epulatus: si paulum subbibisset: aliquid se sufferri tinniturum græco sermone promisit. Captus autem modulatis Alexandrinorū laudationibus: qui de nouo cōmeatu Neapolim confluxerant plures alexandria euocauit. Neq; eo segnius adolescētes equestris ordinis: & . v. amplius milia eplebe robustissimæ iuuētutis undiq; elegit: qui diuisi in factiones plausuum genera condiscerent. (bombos & imbrices &

De nouo commeatu: commeatum preter temporariam abeundi facultatem preterq; rem annonariam accipitur etiam pro itu & reditu classis commeantis: in quo significatu illud a cæsare dictum in quinto commentario. duobus commeatibus exercitum reportare constituit. & paulo post: prioris inquit commeatus expositis militibus & quas postea labienus faciendas curauerat numero sexaginta per paucæ locum caperent. de hoc ut ego sentio: commeatu intelligendum est in hoc tranquilli loco. moris enim erat ut Alexandrinæ naues ex ægypto commearent in italiam causa frumenti merciumq; importandarum: quas antecedere solebant naniculæ quasi precursoriæ: quæ nunciarent uenturæ classis aduentum. & hæ ut auctor est Seneca in. xi. epistolarum tabellariæ uocabantur: tanquam tabellariorum fungentes officio. Cōmeatus Trabellariæ naues.

M. AN. Blandiente: blande trahente. Exiguæ & fuscæ uocis: quæ duo sunt canentibus cōtraria. Occultæ musicæ: quæ in occulto esset uni uel alteri nota. Nullum esse respectum. nullam ipsius haberi rationem.

Motu terræ: de hoc credo Eusebius sensit qui Neronis principatu dixit terremotum factum & solis defectū & si id Romæ accidisse dicat non foris. Nomon: legem. Ibidem: neapoli.

A balneis postq̄ lotus esset: nam priusq̄ cibum caperent ueteres lauabantur Satyrus persicum futurum conuiuam ita alloquitur. Iam nunc in balnea salua fronte licet uadas q̄q̄ solida hora supersit. Aliquid sufferri: subtolerabile aliquid ut sit ex latino credo & Græco factum quēadmodum æstimo uerbum ab ære τηο τιμνα prætio φερτον enim græci tolerabile dicunt. Tinniturum sonitûrum canturum quasi tinnitum nisi forte emissurum.

Tintinire: sonare est ut Nonio placet: unde & tintinabula dicta: Affranius tintinnire ianitoris impedimenta audio. Iuuenalis tot tintinabula dicas pulsari. Modularis laudationibus: laudibus pro se ab Alexandrinis suaui modulatione decantatis. De nouo commeatu: ob nouum commeatum ab eo impetrandum. plinius multis de causis hæc omnia accidunt idest ob multas causas.

PHI. Adolescentes equestris ordinis. hoc de Romanis intelligendum. non autem de neapolitanis: uideturq; tranquillus signare augustanos de quibus sic scribit Tacitus. nunc primum conscripti sunt equites Romani cognomento augustanorum ætate ac robore conspicui: & pars ingenio procaces alii spe potentiæ. hi dies ac noctes plausu personare formam principis uocemq; deorum uocabulis appellantes: quasi per uirtutem clari honoratiq; agere. In factiones. quemadmodum factiones aurigarum atq; histrionum suos habebant dispertitosq; fautores: ita nero uoluit sibi plaudi a plausoribus diuerso plaudendi genere: qui diuisi forent per partes ad factionum similitudinem. Bombos: hoc per parenthesim dictum est. ut sit sensus plausus illos prout uarii erant, ita uariis nominibus fuisse noncupatos. ut scilicet alii bombi alii imbrices alii testæ uocarentur a sonitus uidelicet similitudine. nam bombus ut notum est sonitus est talis: qualis ab apibus murmurantibus exprimitur. plinius in. xi. noctu quies apibus in matutinum donec una excitet omnes gemino aut triplici bombo ut buccino aliquo. idem post paulum: cum aduesperascit in alueo strepunt: minus ac minus: donec una circumuolet eodem quo excitauit bombo ceu quietem capere imperans. ennius sonum pedum bombum pedum dixit. Augustani. Bombus.

Imbrices. tegulas esse ad tegenda culmina domorum nullus ignorat. unde a plauto dictum est: meas confregisti imbrices & tegulas ibi dum condignam te sectaris simiam dicitur autem imbrex & masculino & feminino genere sicut docet Seruius enarrās illud Vergilianum. Angustiq; imbrice tecti parietibus premunt artis. ab imbrice imbricatum deriuatur. unde plinius cyprium laurum esse scribit folio breui nigro per margines imbricato crispam. idem ait linguam esse felibus imbricatæ asperitatis. ungues teste eodem sunt similes imbricati. imbricari est non tam imbrices conficere; q̄ imbricibus tegere Sidonius. tegulis imbricarentur. Imbrex. Imbricati. Imbricari.

testas uocabant)operāq; nauarēt cantandi sibi insignes pinguissima coma:&excellētissimo cultu pueri:nec sine annulo læuis:quorū duces quadragena milia sestertia merebāt.

De tragœdiis & aliis per eum Romæ publice decantatis.

QVum magni æstimaret cātare:etiā Romæ Neroneū agona ante ɋstitutā diē reuocauit:flagitātibusq; cūctis cœlestē uocē respōdit qdē in hortis se copiā uolētib⁹ facturū sȝ adiuuāte uulgi præces etiā statiōe militū: q̄ tūc excubabat:repræsētaturū se pollicit⁹ est:libēs ac sine mora nomē suū in albo profitentiū cytharœdorū iussit ascribi:

Testæ.

Testas. a similitudine crepitus sonitusq; quē efficiūt ībrices testæq; ɋplosæ:genera plausuū sic uocabāt. de crepitu testarū ait Iuuenalis sic scribens:nō capit has nugas humilis domus audiat ille testarū crepitus cū uerbis. Columella in. x. de apibus scribens ait. crepitaculis æreis aut testarū plerūq; uulgo iacentiū terreat̄ fugiens iuuentus. testæ etiā dicunt̄ calculi:quos græci ostracos uocant. unde ostracismus. quod nomen est exilii. testarū suffragiis exilio mulctati fuisse produntur temistocles & cymon. sup quo affatim in libro annotationū ɋscripsimus. a testa sit aduerbium testatim:quod significat cōminutim. De lagenis. quæ sunt uasa testacea scriptū legimus in instrumēto ueteri in libro iudicū: ex quo uerba hæc exscripta sunt. ceperunt buccinis clāgere & cōplodere inter se lagenas.

Ostraci.
Ostracismus,
Testatim.

Scabellorū crepitus.

scabellorum quoq; crepitus inter hæc nūerari posset: quæ cōcuti solita post finitā fabulā testatur. Mar. Tullius in oratione ɋ celio. cū ait. Deinde scabella concrepāt aulea tollit̄: ex hoc in Caligula dictū est. Repente magno tibiarum & scabellorū crepitu cū palla tunicaq; talari prosiluit. Operam nauarent. ministrarent. uoluit enim nero ut sibi cātanti præsto essent atq; inseruirent ministri bene unguentati & eleganter culti:quo fieret spectabilior. Pinguissima coma. ɋpter densitatem capillorū &unguēti inspersionē. Sine annulo læuis. ut oēs essent annulati annulūq; in læua hoc est sinistra manu gestarent. cur autem læuis manibus honos annulorum dicatus fuerit potius q̄ dextris: diximus in primo cōmentario. Duces. rectores puerorum. Merebant quadragena milia. hoc propter equestres census dictum est: qui sestertia. cccc. continebant:merere autem est quæstum capere & eum quidem ut exponit nonius sordidissimū. Marcus Varro. æs militare merebat. unde merecnarii & meretrices dicuntur:super hoc uerbo satis ac super in primo cōmentario.

Merere.

M. AN. Robustissime: & ob id firmioribus preditæ lateribus. In factiones in diuersos cuneos. Plausuum genera: ut quæque factio suo modo sibi canenti plauderet. Bōbos; imbrices & testas uocabant:hæc omnia per parenthesim legendæ bombos uox fictitia est que uno modo proprie apium Var. si intus aluum bombum faciūt plinius donec una excitet omnes gemino aut triplici bombo ut bucciuo aliquo bombos ab ipso sonitu quē plaudendo imitabantur appellauit; sic imbrices & testas: a simili quodam imbricum & collisarum testarum strepitu. Operamque nauarent: nisi accurate distinguas non procedit quot sequitur excellentissimo cultu pueri quum superius iuuenes & adolescentes appellarit: erit igitur hic ordo elegit qui plausuum genera condiscerent operamque nauarent uario intellige plausu: bombas imbrices & textas uocabant: & hæc ut dixi per parenthesim: canenti sibi pueri pinguissima coma operam nauarent hoc est ministrarent ut bis idem uerbum repetas; pinguissimam autem comam unguento delibutam uel certe densam accipe. Nec sine annulo leuis; idest leuis omnium manibus annulum habentibus: cur leua potius ab initio annulo fuerit. insignita suo loco ex plinii & Gellii auctoritate ostendimus illud adiiciā quod priore loco non diximus præter ea quæ a plinio & Gellio traduntur Macrobius ait idcirco annulum sinistre manui ab initio datum ut res admodum preciosa & in delitiis habita non tam cito usu attereretur; quidam uero ac habent non nec alii lenis non leuis sed is ut diximus uerior est sensus ut omnia ad illud referas quod excellentissimos dixerat fuisse cultu præditos. Quorum: puerorum. Duces: præfecti. Merebant; salarii siue stipendii nomine capiebant: quanta fuerit Neronis luxuria quum ex multis aliis quæ postea dicentur tum ex hoc ipso intelligi potest quod tam turpis ordinis duces tam grandem in re inepta mœrerent pecuniam apparetq; necesse fuisse ita euenire ut Eusebius ait esse illi centies centena millia decreto patrum quot annis publice subministrata.

Agon.

PHI. Neroneum ago. certamen:quod quinquēnale instituerat appellauitq; a nomine suo Neroneum:agon enim græce certamen nominatur. Ante presti. diem: nōdū exacto quinquenali tēpore quod legitimū prescripserat:inter duo certamina neronea:ut superius demonstratū est. Cœlestem uocem:ob hoc dixit Tacī. plausores Neronis uocem solitos appellare uocabulis deorū. Copiā. uocis suæ. quā illi cœlestem appellābant. In hor. neronianis. Quæ tunc excu. alius alia nocte excubabat uicissimq; in stationes militares excubituri succedebant. Q. u. Curtius iam alii ex cohorte in statione successerant ante cubiculi fores excubituri: & Virgi. ait in. ix. omnis per muros legio sortita periclum excubat exercetq; uices quod cuiq; tuendū est. idem post paulo. uigiles simul excitat; illi succedunt seruantq; uices statione relicta. Represētaturū. statim se in presentia cunctorum exhibiturum.

Album cytharedorū.
Albū musarum.
Mēda i codice apulei

In albo cytha. quēadmodum album decurionū albū pretoris dicebatur. de quo affatim iam diximus. ita album cytharœdorū uocabat:in quo nomia cytharœdorū ɋscribebant̄:quādo certamē musicum profitebant̄. nē ro ut ne digitū quidē transuersum a cytharœdica lege discederet; uoluit nomen suum tanq̄ cytharœdus ascribi in albo cytharœdorum ab Apul. decenter dictum est: album musarum translatione nō inuenustæ apud quem sic ait Iuppiter in. vi. de asino aureo. dei cōscripti musarū albo. mendosi sunt codices Apuleiani. in quibus pro albo perperam legitur aluo proelitus fuit lapsus & error obortus ex litteræ finitimæ inuersione.

Sorticula in ur. nulla prærogatiua uoluit Nero præcellere: sed more reliquorū sortitus est & ubi sors sua exiit ex urna: quā sorticulā υποκοριτικοσ uocant: tūc intrauit in musicū certamen. Cytharā susti. pōpaticus Neronis cytharœdi introitus signatur qui intrauit in certamē citharœdorū: cū cytharā: qua ipse erat usurus sustineretur a præfectis ipsum comitantibus una cū tribunis & interioribus amicis: sed profecto talia principē dedecēt magis q̄ decent: meritoq; Apolloni. interrogatus a tigillino qd cētiret de Nerone. melius iquit sentio q̄ uos cātare eni uos illum dignū putatis: ego autē dignū tacere. Parato proscenio: pulpito præparato: de quo supra diximus. Alii co dices & fideliores habent peracto pri cipio: ut sit sensus Neronē pnunciasse se cantaturū fabulā niobes post peractum principiū: quo cytharœdi uti solent emerendi fauoris gratia ante q̄ legitimū certamen inchoent. id proemiū græci nominauerūt latine principiū dicimus. unde proemia oratorū translata sunt. auctor Quinti. in. iiii. — Dictum apollonii. — Procmiū cytharedorum.

sorticulaq; in urnam cū cæteris demissā intrauit ordine suo: simulq; præfecti prætorii citharā sustinentes: post tribuni militum iuxtaq; amicorū intimi. Vtq; constitit peracto principio Niobem se canraturum per Cluuium ruffum consularē pronunciauit & in horam fere decimam perseuerauit: coronāq; eam & reliquā certaminis partē in annū sequentē distulit: ut sæpius canēdi occasio esset qd quū tardum uideret: nō cessauit identidē se publicare. nō dubitauit etiam in priuatis spectaculis operā inter scænicos dare quodā prætorū sextertiū decies offerente. Tragœdias quoq; cantauit personatus

Per cluuiū ruf. tanq̄ is præconis officio fungeretur: quo res esset magnificentior: de Mar. Cluuio ruffo mētionē facit. Cor. Taci. qui ait Cluuiū ruffum fuisse apud Vitelliū criminationibus petitum a liberto ipsius Viteli: tanq̄ propriam potentiam potestatemq; tentasset. sed auctoritas cluuii præualuit ut puniri ultro libertum suum uitellius iuberet. de eodem sic alibi refert. Hispaniæ præerat Cluui. ruffus uir facundus & pacis artibus bellis inexpertus. ferunt Neronē cum per hunc cluuium ruffum pronunciasset se niobem cātaturum cantasse in theatro Pōpei: mox Lucanum poetam extēpore Orpheū recitauisse: quo audito iudices coronam Lucano dederunt: quod adeo ægre tulit Nero ut theatro interdixerit Lucano: prohibueritq; carmina ostentare. hæc potissimū causa accendit postea exstimulauitq; poetam cordubensem ut in pisoniana coniuratione cōspiraret in Neronem. Niobem. fabula niobes a nobis copiose perscripta est in primo Propertii cōmentario: illuc te si quid desideras remittone sæpius eadem & maxime fabulosa dicantur. — Cluuius ruffus. — Lucanus in neronē.

M. AN. Etiam romæ: quum iam neapoli in scœnam prodiuisset. Neronem agona: quinquennale certamen musicum; Gymnicum; & equestræ ab se institutum quod Neronia appellauit. Ante præstitutam diem: ante quinquennium. Cœlestem uocem; aperta populi assentatio quum exilem & fuscam fuisse constet: nisi forte ad personæ dignitatem alluserint.

In hortis: Neronianis qui ea parte urbis fuere ubi hodie transtiberinæ uirginis templum est situm. Stationariis milisibus; uulgi præces iuuantibus quippe: qui studio efflagitabant; ut publice cantaret: nō in hortis quo haud omnibus patuisset accessus. Representaturum; in conspectum daturum. In albo; quo cytharœdorum certare uolentium scribebantur nomina sic Nero se in ordinem redegit. Sorticula; diminutiuum a sorte.

Ordine suo. primo altero ue loco quo uidelicet sors eius urna fuerat educta. Cytharam; qua ille usurus erat Iuxtaque; post tribunos ipsos. Constitit; in conspectu stetit.

Peracto principio: prohemio quo ad conciliandum fauorem cytharœdi uti consueuere. Quintilianus & cytharœdi pauca illa quæ ante quam legitimum certamen incohent emerendi fauoris gratia canunt prohemium uocauerunt. Cluuium ruffum; Cornelius Tacitus præerat; inquit Cluuius ruffus uir facundus; & pacis; & artibus belli expertus. Niobem se cantaturum: fuit hæc amphionis thebani coniunx. nota est fabula quoniam Niobe thebanas mulieres increpuisset quod latonæ sacra facerent non sibi: quæ tam numerosam prolem enixa esset: tota soboles ab Apolline & Diana iratis extincta est. Iuuenalis. Parce præcor pæan & tu depone sagittas Nil Pueri faciunt ipsam configite matrem. Amphion exclamat; sed pæan nota sunt reliqua de filiorum numero uaria omnino traduntur. Gellius est auctor.

PHI. Perseuerauit; in fabula niobes cantanda. Coronam. citharœdicam. Certaminis; musici; quod illo die peractū nō est. Distulit: protraxit. Identidem; frequenter. Publicare. suæ uocis musicæq; in publico facere potestatem. In priuatis specta. auctor est Philostra. in. iiii. de uita apollinii cantasse. Neronem in taberna cauponaria nudum & femoralibus dumtaxat amictum; non secus ac si esset sordidissimus cauponum Tacitus quoq; auctor est fœdum fuisse in Nerone studium cytharæ ut ludicrum in modum caneret; qui etiam clausus in ualle uaticana equos regebat haud promiscuos spectaculo mox ultro uocare ceptus est po. Ro. qui uideret aurigantem: sicut uiderat cytharizantem. Inter sceni. histriones.

Quodam prætorum; alibi annotauimus pretores & ediles solitos exhibere ludos & spectacula; itaq; & fabulas emebant & histrionum greges præcio cōducebant ad scenicam artem agendam; igitur cū unus ex prætoribus offerret ingens prætiū Nero ueluti cōductus histrio exercuit histrionicā. Tragœdias cātauit pso. psona tectus more histrionū; qui personati fabulas agebant; hinc ab Ora. personatus pater dictus senex de comœdia. antiquitus galeris non personis mimi utebantur. personis uti primus cœpit roscius gallus præcipuus histrio; qui oculis subuersis erat; nec satis decorus, hic in psonis solos parasitos pronunciabat. illud obiter annotandum personatos propriæ uocari histriones atellanicos: quia ius est his non cogi in scena ponere personas; quod cæteris histrionibus pati necesse est personata quoq; fabula dicta est: quæ agitur a personatis histrionibus. — Personatus — Personata fabula.

Heroides.
Heroine.
Laruæ.

Heroũ. de heroibus abunde scripsimus in notis seruii. Heroidũ: heroidas nuncupauit antiquitas fœminas claríotes: quales sunt heroum uxores & filiæ Papi. in. iii. siluarũ: qua ueteres latias grariasq; heroidas æquas. Sidoni. quoq; ait in panegyrico. transcendunt hic heroas heroidas illi. a Proper. nominanĩ heroinæ: sicut in cõmentariis annotauimus. Personis effictis: figuratis formatis effigiatisq;. uulgus semidoctũ laruas appellitat: quæ personæ dicunĩ apud latinos scriptores: quod quidẽ meminerim uix uno Oratiano loco inuenies laruam usurpari ꝓ personæ significatu. sic eñi inquit Orati. in sermonibus: nil illi larua aut tragicis opus esse cothurnis. alioquin laruæ dicunĩ uetere latina lingua animæ defũctorũ; umbræq; nocturnæ: quæ propter aduersa uitæ merita errabundæ ceu quodã exilio puniunĩ: quæ inane sunt terriculamentũ bonis hoibus: noxium uero malis: de quibus luculẽter scribũt Martia. & Apule. quinetiã Augusti. in. ix. de ciui. dei animas inquit hominũ dici lemures seu laruas si mali meriti sunt. inde laruati furiosi dicti & mente moti quasi laruis exciti.

Laruati furiosi.

heroum. deorumq;. Item heroidum ac dearum personis effictis ad similitudinem oris sui: & fœminæ prout quamque diligeret. Inter cætera cantauit Canacem parturientem Orestem matricidam. Oedipodem excæcatum. Herculem insanum: in qua fabula fama est. Tyrunculum militem positum ad custodiã adit⁹: quũ eũ ornari ac uinciri cathenis: sicut argumentũ postulabat: uideret: accurisse ferẽdæ opis gratia.

Historia canaces.
Exẽplum canuliæ.
Orestes matricida.

Oris sui. hoc referẽdũ est ad ꝑsonas heroũ & deorũ. Et fœminæ. s. ꝑsonis effictis ad similitudinẽ fœminæ adamatæ & hoc referendũ ad heroidas ac deas. Canacẽ parturientẽ: fabulã canaces: de qua extat nasonis epistola: de qua Plutar. scribit hæc historico stilo. æolus rex tuscorũ ex amphitea filias sex & mares totidẽ suscepit. machareus omniũ ætate minimus sororis canaces amore incensus eã uiolauit: qua ex re cõceptus infans uagiru rẽ ꝓdidit: pater itaq; filiæ mittit ensem: quo accepto illa rẽ flagitiosam intelligẽs necẽ sibi cõsciuit ideq; paulopost machareus fecit cõsimile exẽplũ est canuliæ adamatæ a fratre Romano: quã grauidã ubi pater papirius resciuit filiæ misit ensem: quo se puella cõfodit. idẽ Rõanus factitauit. Orestẽ ma. de oreste: q interfecit matrẽ clytẽnestrã: ut ulcisceret patrẽ agamẽnona: adeo multæ scriptæ sunt tragœdiæ ut dixerit Maro in. iiii. æneidos. Aut agamẽnonius scenis agitatus orestes. apud rhetoras exẽplũ est mẽoratissimũ. & quo fere oẽs usi sũt an iuste orestes matrẽ occiderit. scribit Probus orestẽ post matricidiũ ex respõso didicisse: qđ deponeret furorẽ: si ablueret flumine: qđ septẽ fluminibus confunderetur. itaq; diu uexatus tandem purgatus est matris nece in agro rhegino apud flumen: cui septem flumi miscenĩ. cuius rei meminit Var. libro. x. rerũ humanarũ. dicit orestes post necis maternæ expiationem; abiens reliquisse ensem in arbore & templũ apollinis ædificasse. Lãpridius refert orestem se purificasse apud tria flumina circa hebrum & orestam condidisse ciuitatem: quam sanguine humano cruentari necesse erat.

M. AN. Perseuerauit: canere. Coronãq; eã: quã ex eo certamine ut uictor expectabat. Reliquã certaminis partẽ: qđ residuũ erat agonis nã ad exitũ ꝑduci nõ est passus. Tardũ: uidereĩ expectare dũ annus circũageretur.

Identidẽ: sæpius. Publicare: publicis spectaculis canere seu publice operã locare. In priuatis. priuato noie editis: qđ potuit adhuc turpius existimari. Quodã prætorũ: uno ex prætoribus siqdẽ prætores publice ludos instruebant q honorarii dicebanĩ. Iu. Nec dubitãt celsi prætoris uẽdere ludis. Personatus: ꝑsona uelatus participiũ sine uerbo: ꝑsona tegmẽ est quo scœnicorũ os tegiĩ dicitq; ut. C. bassus Gellio auctore extimauit a ꝑsonando quare os ꝑsona tectũ quũ una sit uia q̃ uox manare possit relicta magis sonore uideaĩ enũciare: significat aliogn ꝑsona q̃litatẽ quãdã q̃ alius ab alio differt: tũ aĩo tũ corpore tũ exteris. Heroũ: heroes semidei ut suidas interpretaĩ utriq; antiqtus geniti. ηρωεσ inquit ιμιθεοι Δυνατοι παγαι τηριο γυγετειεσ αγοι. Heroidũ: illustriũ fœminarũ quæ cũ heroibus ipsis iunxere. Effictis: deliniatis. Ad simi. oris sui: quũ deorũ aliogn aut heroũ uideri & dici uellet. Canacẽ: æoli & cleopatræ ex gñe lestrigonũ filiã: quæ cũ fratre cõcubuit. Orestẽ: agamẽnone & clitẽnestra genitũ. Matricidã: q in ultionẽ patris clitẽnestrã matrem occidit Sophocles ea fabulæ quæ ηλεκτρα inscribitur rem omnẽ late exequiĩ Cicero sororicida quoq; usus est parricida inquit fratricida: sororicida.

PHI. Oedipodem excæcatũ. tragœdia extat apud Sen. cui titulus est œdipus in qua introduciĩ seipsũ excæcans sibi ipsi oculos funditus euellens: postq̃ facta & infandũ scelus deprẽdit. de œdipo siue œdipo de scribit Diodo. in. v. œdipus tertii ordinis est: facit eñi genitiuũ œdipodis: & ita inflectitur sicut melãpus melãpodis: quãtis Plautus ablatiuo casu œdipo dixit ꝓ œdipode. sic eñi ait in penulo. nã isti qdẽ hercle orationi œdipo opus est cõiectore: qui sphyngi interpres fuit. de Nerone cantante fabulas sic scribit Philostratus. Quid de hoie dicam: q Augusti Iuliiq; habitu deposito cantoris uestes assumit & creontis œdipodisq; facta dictaue examussim scire tãti æstimat: ut maxime repræhẽsionẽ timeat: si quid in schola sceptroue deliquerit. Herculẽ insanũ: tragœdia scribitur a Sene. cui ab argumẽto insaniæ titulus est hercules furens: ubi inducitur furore extimulatus læto dare filios & uxorem: & hoc est: quod dixit Aristo. in problematis. Herculem per mentis excessum in liberos sæuisse. Tyrunculũ. nouũ primoq; tantum tyrocinio militiæ imbutum. diminutiuum est tyronis. Hieronymus fœminino genere tyrunculas puellas appellat. Aditus introitus illius loci scenici: in quo Nero erat agens Herculem. Vinciri cathenis: in senecæ tragœdia argumentum hoc non est ut Hercules cathenis uinciatur. inducitur quidem Theseus ad furibundum Herculis: insani imperum cohibendum sed sine uinculis. Ferendæ opis gratia. accurrit tyrunculus ut opitularetur principi tanquam Nero re uera uinciretur: qui ideo obligabatur: ut impleret argumentum fabulæ cum ageret Herculem insanum dixit. Plato hominem esse ludibrium dei: sed nero factus est ludibrium hominum contemptor famæ incuriosus imperatoriæ maiestatis: dum cantat in theatris dum gladiaturam exercet inter gladiatores uiuens dum quadrigam regit: uelut auriga: quales dii boni eruditis sermones præbuit princeps tam sordidus tamq; mancipatus omnibus probris ac dehonestamentis.

Hercules insanur.
Tyrũculus
Homoludibriũ dei.
Nero ludibriũ hoim.

Equorũ studio: cũ eqtandi peritia sit ꝓbabilis nõ uituperat̃ Nero ex eo ꝙ esset eqtandi scius: sed ꝙ aurigarũ instar regeret equos quadrigarios nimioq; studio taliũ equorũ teneret. Q uãq̃ uetaret. sententia Oratiana est naturũ ex pellas furca tamẽ usq; recurret: itidẽ Nero tẽperare nõ poterat: quo minus sermocinaret̃ de equis currentibus in circo: q̃uis rectores eius pueritiæ ac pædagogi uetarent eũ habere sermunculos sup cursoribus equis & aurigis: apud xenophon. equitandi studiũ adeo probat̃: ut psæ dicant̃ nihil nõ agere ex equis quorũ filii in primis discebant eqtare sagittare & uera dicere. Iustinus quoq; tradit parthos adeo equoꝝ studio teneri: ut equis oĩ tẽpore uectent̃: illis bella: illis cõuiuia: illis publica ac priuata officia peragãt. sup equos ire cõsistere mercari colloqui ꝯsueuerũt. deniq; hoc discrimẽ inter seruos liberosq; est: quod serui pedibus liberi nõ nisi equis incedunt. De cir. s. ludis: qui equorũ cursu celebrant̃; in quibus bigæ quadrigæq; agitant̃. Quærens: conquærens dolens. Tractũ. s. ipetu & ui equorũ quadrigis agendis tracti rotaue uulnerati & quo quomodo sanguine cõtuso curabant̃ fimo caprino auctor Pli. in. xxviii. Prasignũ agitatorem: aurigam prasinæ factionis; de qua abundæ diximus in caligula.

Persæ ex eqs omnia agunt.

Medela ad sanguinem contusum.

De studio eius aurigandi citharizandi: & aliis gestis.

EQ uorũ studio uel pcipue ab ineũte ætate flagrauit plurimusq; illi sermo: q̃q̃ uetaret̃: de circẽsibus erat. & quõdã tractũ prasinũ agitatorẽ inter cõdiscipulos quærens obiurgãtæ magistro de Hectore se loqui ementitus est. Sed cũ iter initia iperii eburneis quadrigis quotidie in abaco luderet: ad oẽs etiam minimos Circẽses secessu cõmeabat. primo clã: deinde ꝓpalã ut nemini dubiũ eẽt eo die utiq; affuturũ neq; dissimlabat uelle se palmarũ nũerũ ãplia re: q̃re spectaculũ multiplicatis missib⁹ in serũ ꝓtrahebat: ne

De hecto. Hectorem circa moenia troiana tractum fuisse ab Achille in patrocli ultionem nemo mediocriter doctus ignorat: qui uel saltem legerit illud Maronianum. Ter circum iliacos raptauerat hectora muros. Home. uero in. xxiiii. iliados scribit: ꝙ Achilles iunctis ad currum equis Hectorem alligauit: & ter circum defuncti patrodi sepulchrum traxit: inde ad tabernaculum reuersus in puluere pronum dimisit. Nero cum castigaretur a magistro: quod immodice doleret de agitatore prasino ab equis distracto: ut se purgaret dixit se loqui de Hectore: qui & ipse pariter fuerat tractus ab Achille. ꝙ autem Nero fauerit prasinæ factioni indicat uel ille epigrãmatarii poetæ uersiculus. uicit nimirum non nero sed prasinus.

Eburneis quadrigis: existimo hoc referendum esse ad ludum puerilem: mos enim puerorum est ut quadrigas ex ebore aliaue materia conficiant cum quibus lusitant atq; oblectantur. pene simile est illud Oratianum. Aedificare casas plostello adiungere mures. Nero ut pote puer in initio principatus cum studio equorum immodico teneretur quadrigas habebat eburneas: quibus super abacum ludebat. est autem abacus mensa uasis escariis potoriisq; cõtinendis accõmodata: cuius multa mentio est apud scriptores. nõ credo abacum accipi pro tabula lusoria: quia nõ memini legere me abacum usurpari in hoc significato soleo autẽ ad auctoritatem scriptorũ tanquã ad anchoram confugere: quæ nullo auctore subnixa sunt ea tanq̃ titubantia nõ procliuiter amplector. alias abacus significat tabulam calculatoris & geometræ. de quo Martianus in libro geometriæ. abacus nuncupat̃ res depingendis desiguandisq; opportuna formis. sunt etiã abaci ornamenta columnarũ: præcipit Victruui. in. iii. de architectura abacum debere esse longum & latum q̃ crassa columna est.

Hector tractus circa sepulchrũ patrocli.

Abacus.

M. AN. Oedipodem: lai thebarum regis & iocastæ filium Papinii carmine satis notum sed sophoclis fabula que οι Διπουσ inscribitur adhuc notiorem. Excæcatum: cognita enim prius cæde nefarioq; cum matre incœsto se luminibus priuauit Papi. Mox auidus pœnæ digitis cedentibus ultro incubui miseraq; oculos in matre reliqui. Herculem insanum: furentem Annei senecæ fabulæ Hercules furens inscribitur. Tyrunculum; non multo ante inauctoratum & iccireo eorum que gerebantur omnino rudem. Aditus: eius loci in quo Neroni herculis persona inducebatur. Argumentum: ratio & materia fabulæ. Accurrisse: impetum in eos qui Neronem ornabant fecisse. Ferendæ opis gratia: ut uelut ad suppliciũ uincto opem ferret. Equorum stu. aurigandi cupiditate. Flagrauit: incensus fuit uehementi est studio prosecutus. Vetaretur a preceptoribus & pedagogis. De circẽsibus ludis quibus inerant quadrigarũ cursus. Tractũ: distractũ ab equis. Prasignũ: prasinæ factionis agitatorẽ aurigã: sic Spartia. amauit inquit & Aurigas: prasigno fauit. De hecto. uã & Hector ab Achille circu pergama ut Home. ait est distractus. Ver. Ter. circũ iliacos raptauerat hectora muros. Oui. hic lacer admisso terruit Hector equos: quia igitur uterq; tractus locus mendacio non defuit. In abaco: tabula nunc lusoria cũ & mensa fit: in qua potoria constituuntur uasa. Iu. urceoli sex ornamentum abaci.

PHI. Minimos circẽ. etiam minus celebrata spectacula. Secessu. uel ꝙ ipse ex secessibus repente conuolaret in urbem causa circensium spectandorum. ueluti pluris faciens uolupiatem ludicri circensis q̃ amoenitatem secessuum. uel quod sensim secedebat ad circenses spectandos. Affuturum. quotiensaunq; uel minimi circenses Romæ fiebant persuasissimũ erat omnibus Neronem ludicro interfuturum q̃uis id temporis foret absens coleret ꝙ secessus. omnes enim nouerant q̃to studio equorum curruliũq; ludorum flagraret princeps auriga: qui non de equis sed de hominibus regendis meditari debuisset: si quid in illo fuisset prisce uirilitatis. Neq; dissimulabat: aperte fatebatur demonstrabat. Palmarũ nu. alibi annotauimus ex Liuii auctoritate Romanos translato e græcia more uictoribus ludorum palmas dare solitos. Nero uolebat ampliare hoc est numerosiorem facere palmarũ numerum: quæ uictoribus dabantur: ut ita spectacula circensia fierent prolixiora diuturnioraq;. Multiplicatis mis. ut scilicet missus plures currentium equorum exhiberentur: quam prius soliti essent exhiberi; de quibus scripsimus in Claudio. In serum. in serotinam diei partem: & uespertinam.

Palmæ uictoribus.

dominis quidem iam factionū dignātibus nisi ad totius diei cursum greges ducere. Mox & ipse aurigare atq; etiā spectari uoluit sæpius positoq; in hortis inter seruitia & sordidam plebem rudimento uniuersorum se oculis in circo maximo præbuit: aliquo liberto mittente mappam: unde magistratus solent. Nec contentus harum artium experimenta Romæ dedisse: achaiam (ut diximus) petiit: hinc maxime motus: instituerant ciuitates apud quas musici agones edi solent omnes citharœdorum coronas: ad ipsum mittere. Eas adeo grate recipiebat ut legatos: qui pertulissent nō modo primos admitteret sed & familiaribus epulis interponeret. A quibusdā ex his rogatus ut cātaret sup cœnā: exceptusq; effusius: solos scire audire græcos: solosq; se & studiis suis dignos ait: nec profectione dilata ut primum Cassiopem traiecit: statim ad aram iouis Cassii cantare auspicatus est.

De certaminibus: & exercitio eius in dictis disciplinis.

c

Ertamina deinceps obiit omnia: nam & quæ diuersissimorum temporum sunt: cogi in unum annū: quibusdā etiā iteratis iussit. Olympiæ quoq;

Domini factionum. Medela neronis tracti ab equis.

Dominis factio. prasina & ueneta factio reliquæq; aurigarū factiones suos habebant dominos: qui post multiplicatos a Nerone missus nō dignabant ducere greges equorū quadrigarios ad currule certamen nisi currere deberent in oibus missibus p totū diē / dñi autē factionū tanto fiebant opulentiores: q̃to plures erāt circenses missus & ludi: ex quo est illud Lāpri. in uita cōmodi. circenses multos addidit ex libidine potiusq̃ regione: & ut dominos factionū ditaret. Aurigare: quice aurigæ agere quadrigas & trigas scri. Pli. neronē trigario solitū se approbare: q si curru euersus tractusq; ab equis fuisset recreabat epoto cinere caprini fimi ex aqua. Posito ru. deposito tyrocinio aurigādi exutaq; nouitate aurigationis. Inter serui. inter seruos & plebeios uiliores. Mittente map. signū currēti dante. in circo sunt carceres unde emittunt equi ad cursum: cū magistratus signum misit: ut scri. Var. erat

Mappa signū i cursu

autē antiquus mappa signū qua missa equi cursum circenses auspicabant: de qua intelligēdū est illud ab epigrāmatario poeta dictum cretatā pretor cum uellet mittere mappaʒ. hinc etiā Quint. dixit mappā circo usitatū esse nomen: propterea quod in circēsibus spectaculis p signo mittebat a magistratu. cū aūt officiū pretoris id foret: ut signū daret equis ad cursum emittendis uoluit Nero id ab aliquo suorū libertorū dari. Vnde: ex carceribus.

Magistratus: docet Liui. in. viii. ab urbe cō. ptores solitos quadrigis mittendis signū dare. unde cū olim Luci. plaucius pretor graui morbo esset implicitus dictatorē creauerūt: qui ludis Roma. signū daret quadrigis emittēdis: q eo misterio functus dictatura se

Dictator causa signi dandi.

abdicauit. nec mirū uideri debet ob rē leuiculā creatū esse dictatorē q iterdū creabat cā figendi claui: q erat annorū nota: aliqñ dictus est dictator causa feriarū cōstituēdarū. Ciuitates. s. græcorū. Musici agōes. musica certamia. M. AN. Mimos cir. minus celebres. Secessu: hora secessus. q. d. deābulādi hora secessūq; petēdi: uĩ qđ magis placet ex suburbāis locis aut oppidis littoralibꝫ i q̄ secedere ↄsueuerat circēsiū die romā ↄmeabat: ut nēo nō itelligeret illū oibꝫ mimis. i. oibꝫ circēsibꝫ ludis affuturū: posset & mimos legi ut sit sēsus nō mō nō celebriores circēses passus ē se absēte celebrari sʒ & mimis etiā iterfuit. Palmarū nū. am. maiorē facere ut quo pl̃es esset palmæ: eo frequētiores equorū missus sʒ missus ferarū quoq; dicebāt ut ē supra sigñarū nec missus tñ: sʒ missio quoq; dicebat. Spartianus: i munere publico tā magnanimus fuit: ut cētū leones una missiōe simĩ exhiberet. Dignātibꝫ. cū ne īdigito ut sit sēsus & ordo dñis factionū neutri q̃ dignātibꝫ q̃drigaꝶ gregē pducere nisi ad totius diei cursū: palmæ ppōnent: sic q̄drigarū ui imodicā expl̃sit: nā maiore opus erat nūero quo pl̃ibꝫ missiōibꝫ eq ad cursū pducerēt. Aurigare q̃drigas agere. Seruitia: & sordidā plebē. q. d. sordidissimis hūilimisq; qbusq; spectātibꝫ. Rudimēto: noua aurigatiōe. Præbuit: dedit se aurigātē oibꝫ i circo spectādū. Aliquo li. ex ĩpis liberĩ uno. Mittēte ma. qdā itelligūt ueteri istituto mappā a p̄tore uictori aurigæ mitti solitā. Mar. Cretatā p̄tor quū uellet mittere mappā pretori mappā surripit Hermoge. Alibi i qbꝫ ē Cassio d. certū putat fuisse futurū: circēsiū signū quū mappa a p̄tore ostēderet ad qđ Iu. allusisse uideri pōt: interea megalesiacæ spectacla mappæ idæū solēne colūt. Achaiā: quæ circa isthmū peloponesso īsinuat: imo eius ptē occupat. PHI. Ad ipm mittere: tāq̃ in arte citharœdica ipe solus excelleret: cētq; oibus citharœdorū coronis coronādus. A qbusdā ex his. s. legatĩ græcorū: q citharedicas coronas ciuitatū noie ad neronē ptulerāt. Exceptus ef. imodica laudatiōe & plausu assetatorio: dixit. n. satyricus poeta nō immerito gētē græcorū adulādi eē scientissimā. & Cice. in epi. ad Q uintū fratrē Didascalica græcos ait. esse leues & diuturna seruitute ad nimiā assetationē eruditos: Q uitus Cur. nō minus uere q̃ elegāter igenia græcorū appellat tēporaria tanq̃ tēpori seruiētia: & p pe adulationē assentatiōesq; tractātia: & cū adulatio sit pperuū regū malū insatuetq;. mētes pricipū & penetret ad iteriora uētris: merito Nero adulatiōe græcorū corruptus solos dicebat græcos dignos esseq ipsum cātantē audirēt & solos dignos sua musica disciplina: cū Rōana seueritas minime docilis esset ad assentandū. Cassiopē traie. cassiope oppidū est in insula corcyra: quæ alio noie dicta phæacia: ubi fuit tēplū cassii iouis: sicut ostēdit Pli. in. iiii. Certamina oia: Nero adiit oia musica certamina quæ apud græcos celebrant. scribit Philostrat. in. iiii. de uita apollonii neronem in græciā uenisse subiicientē se præconi in olympiis pythiisq;. atq; eum uicisse in isthmiis citharœdos & præcones q in olympiis etiā tragœdos uicit: & tūc de isthmo sodiēdo dicit cogitasse: ut ipm nauibus puiū redderet atq; adriaticū ægeo misceret: & ita naues omisso illo sinuoso circuitu p isthmi scissionē ueherent. Cogi: cōgregari & ptrahi. in hāc sentētiā ait apollo. apud philostratū. ludos olympicos ex cōsuetudine solitos celebrari circa finē anni ab eliēsibus: quos Nero iussit in aduentū suū differre ita. ut sibi potius q̃ ioui uiderentur sacrificaturi. Iteratis: iterū celebratis. Olympiæ: in ludis olympiacis.

Græci adulatores. Ingenia tēporaria.

Cassiope. Nero uictor preconum. Musicus a gō nō erat i olympiis. Ridiculū.

prĕter cōsuetudinē musicū agona cōmisit: ac ne qd circa hoc occuparum auocaret detineretue quū præsentia eius urbicas res egere a liberto Helio admoneretᷣ: rescripsit his uerbis: quāuis nunc tuum consilium sit: & uotum me celeriter reuerti: tñ suadere: & optare potius debes: ut nerone dignus reuertar. Cātante eo nec necessaria qdē causa excedere rheatro licitum erat. Itaq; & enixæ quædam in spectaculis dicuntur. Multi tedio audiendi laudandiq; clausis oppidorꝝ portis aut furtim dissiluisse de muro: aut morte simulata funere elati. Quam aūt trepidæ anxiæq; certauerit: quanta aduersariorum æmulatione: quo metu iudicū uix credi potest. Aduersarios q̄si plane cōditiōis eiusdē obseruare: captare: infamare secreto nonnūquā: ex occursu maledictis incessere: ac si q arte præcellerent corrumpere ēt solebat. Iudices aūt priusquā inciperet: reuerentissime alloquebatur: oīa se facienda fecisse: sed euentū i manu esse fortunæ. Illos ut sapiētes & doctos uiros

Prĕter consue. innuit in olympiacis spectaculis musicum certamē celebrari solitum non fuisse. q̄ indicat Apollo. apud philostratum: cum ait Nerone̅ i olympiis proposuisse certamina tragœdorum & cytharœdorum: apd̄ uiros: qbus nec theatra sint nec scenæ ad huiusmodi ludos pagendos idoneæ: sed stadiū dūtaxat natiuū nuduq; q̄ patet. in olympiis aūt ter uictorē fuisse neronē testatur philostratus q ait missos fuisse cursores usq; ad gaditanos q iuberent supplicationes fieri ob uictoriā neronia in olympiis: multæ in hispania ciuitates cū nescirēt: quid essent olympia opinabantur bellicā quandā uictoriā significari: pro qua diis ēt sacrificandū; tanquam Nero populos aliquos olympios appellatos bello profligasset. decem autem iudices ludis olympicis præficiebantᷣ sorte ducti. Auocaret. abduceret remoueret. Vrbicas res; urbana negocia Romanamq; rempu. cuius aia est bonus princeps: & illa principis corpus Aia reip. princeps
Quāuis nūc. uerba sunt Nero. ad heliū libertū. Vt ne. di. uide imperatoris ineptias existimātis se Ro. reuerti nō posse dignū semetipso & imperatoria maiestate: nisi musico certamine citharœdos supauerit; cuꝫ id potius bono principi dedecorosum sit atq; probrosum. nāq; ut supra annotauimus Philippus Alexādrū filiū castigauit: q̄ nimis bene cātaret: tanq̄ hæc studia nō pricipibus cōueniant: sed grauiora sanctioraq;: sed nero ab omni principia uirtute penitus alienus existimabat sibi esse gloriosum si uictoriā cōsequeretur ex his; q̄ occulere magis deceret. Enixæ. filios peperisse Tedio audi. lau. scribit. Taci. quosdā cantāte Nerone uerberatos esse a militibus: dū aspectū illū tolerare adulariq; recusāt: quidam obtriti fuerunt & alii dum diem noctemq; sedibus continuant morbo exitiabili correpti; quippe grauior erat metus si spectaculo defuissent: uñ tenuioribus tristitiam uultu demōstrantibus stati irrogata supplicia. aduersū illustres dissimulatū ad præsens & mox odiū redditū ē. prætcrea ut auctor est Philostr. delatores hia delationibus cū primis criminabantᷣ: nō uenisti auditū Neronē: aut uenisti qdē sꝫ negligēter & pasꝫ attēte audiebas. Risisti nō plausisti. nō p Delationes nō uenisti auditū neronem.
M. AN. Legatos. ad hoc ipsum publice a ciuitatibus missos. Primos: añ alios legatos audiret. Exceptus: Nero tēpestiua illa postulatione. (Neronis uoce sacrificasti: ut clarior eēt atq; lucidior. Effusius: immoderatius. Cassiopē post ceraunios epiri mōtes ābraciā uersus mil. &. cc. a brūdusio stadiis Stra. cassiopenses & tesprotos īter epiroticas gētes refert. Risisti Cassii io. i cassiope rēplū fuit cassii iouis auctor ē. Pli. Auspicatus: canēdi pricipiū sūpsit. Cogi: colligi idici. Iteratis: itesꝫ annuo spacio celebratis. Prĕter cō. siqdē i olympia musici certare nō cōsueuerāt. Circa hoc musi. certamē Res ur. urbanasꝫ resꝫ statū. Nerone di. dignus eo q musica ꝓfessione semp uideri uolui. Necessaria cā ne curādi qdē corporis alterius ne urgētis negocii gratia cuius molestia spectator premeretur. Enixæ: partu solutæ. Furti. o.
PHI. Funere elati. dū se mortuos simulant efferebantᷣ ut ita euaderent tediū audiendi histrionē pricipem.
Certauerit. s. cū citharœdis in musico certamine. Quo metu iudicū; quanta formidine & āphibolō uidetᷣ tanq̄ icertū sit utrū ne iudices neronē metuerēt an a nerōe metuerētur; metus. n. ut inqt Gel. utroq; uersū dici pōt nā metus hōstiū recte dr̄ & cū timēt hostes & cū timentᷣ. itaq; Salu. metū Pōpei dixit nō qd̄ Pōp. metueret qd̄ est usitatius; sed q̄ metueretᷣ. attamen ut ītelligamus metū iudicū dicit: q̄ ipsi metuerentᷣ significat Cor. Taci. qui ait Nerone flexū genu cetū theatralē manu ueneratū sententias iudicū expectasse ficto pauore. Aduersarios citharœdos. Cōditiōis eiusdē cytharœdicæ musicæq; disciplinæ. Obseruare: speculari Lucilius: si hæc obseruare uoluerit. alias dr̄ uenerari. Vir. præterea regē nō sic ægyptus & ingēs lydia nec ppl'i parthosꝫ aut mœdus hidaspes obseruāt. Captare: capere. Plau. qd me captas carnifex. īñ captiōes sophisticæ cauillatiōes: īñ captatores dicti q uafricia & astu captāt alienas hæreditates. Martia. Scis te captari: scis hūc q captat auasꝫ. Infamare Quīti. deīde cū se iactaret. eodā mō dicere Senecā ifamabat. cōmodus auctore Lāpridio adolescēs oē genus hominū ifamauit: & ab oibus ifamatus ē. Incessere. ipetere puitiis. Au. Gel. icessebat quēpiā taurus philosophus seuera & uehementi obiurgatione. Corrūpere. sibi conciliare muneribus ut. s. id facerent quod ab auctoribus græcis fieri solet: sæpe enim ille: ut inquit eleganter Cice. qui est secundarum aut tertiarum partium cum possit aliquanto clarius dicere; q̄ ipse primarum: multum summittere solet minusq; contendere quam potest: ut ille princeps quam maxime excellat. Reuerentissime. cum maxima reuerentia & ueneratione. Obseruare Captiones Captatores Infamauit. Secūdarū ptium sunt ministores.
In manu fortunæ: fortuna cum in rebus aliis tum in certaminibus omnibus maxime dominatur: adeo ut euētus uel ludicri certaminis sit collocatus in fortunæ arbitrio; quæ sola ut inquit Plinius utranq; paginam & accepti facit & expēsi. in hāc sententiam: Apule. in floridis luculenter. omnibus iquit bonis in rebus conatus in laude effectus in casu est quāquam hoc plerunq; facimus ut consilia euentis ponderemus & cui bene quid processerit multum illum prouidisse: cui secus nihil sensisse dicamus: ut refert. M. T. in oratione pro rabirio posthumo. Fortuna dn̄a certaminis.

Fortuita. casus fortuitos: qui sæpenumero efficiũt ut melior superet̃ a deteriore. Hortantibus .s. iudicibus Vt auderet. cũ alacritate & audacia musicũ certamẽ capesceret. Taciturnitatẽ pudorẽq;. si q ex iudicibus musici certaminis: qbus inerat aliqd priscæ seueritatis: pudore suffusi tacuissent ob dedecua principis cantantis id crimini dabat nero. ferũt Vespasianũ: tanq̃ somno côniuiret i spectaculia a phœbo Neronia liberto icrepituz ægreq; iminẽtẽ perniciẽ effugisse. multi pterea p cuneos dispositi erãt; q alacritatẽ tristitiãq; spectatoꝝ pscrutaretur. Pro tri. cũ sit q̃dã uitiis uirtutibusq; uicinitas utebat̃ Nero pxia deriuatiõe uerboꝝ: ut p taciturnitate tu- dicũ tristitiã p pudore malignitatez argueret sicut p forti temerariũ: p liberari pdigũ p parco auarũ plerũq; nocitamus.

Vicinitas uirtutuz & uitiorum.

Pro parco auarus

fortuita debere excludere. atq; ut auderet hortãtibus: æqore animo recedebat: ac ne siquidem sine sollicitudine taciturnitatez pudoremq; quorũdam pro tristitia ac malignitate arguens: suspectosq; sibi dicens.

De obediẽtia eius i dictis certaminib⁹: & aliis gestis p eũ.

INcertãdo uero ita legi obediebat: ut nũq̃ excreare ausus sudorez quoq; frõtis brachio detergeret: atq; etiã in quodã tragico actu quũ elapsũ baculũ cito resumpsisset pauid⁹ & metuẽs: ne ob delictũ certamĩe sũmoueret̃ nõ aliter ꝯfirmat⁹ ẽ q̃ adiurãte hypocrita nõ aĩaduersũ id iter exultatiões succlamatiõesq; ppli uictorẽ autẽ seipe ꝓnũciabat. q̃ de cã & p̃conio ubiq; cõtendit: ac ne cuius alterius

Legi. s. cytharœ dictæ. Cor. Taci. in hãc sñiam scri. hæc. Nero ingredit̃ theatrũ cũctis cytharæ legibus obtẽperãs: ne fessus resideret: ne sudorẽ nisi ea: quã indutui gerebat ueste detergeret: ut nulla oris aut nariũz excrementa uiserent̃. Sudorẽ frõ. quærit Arist. i problematis encycliis cur facie & maxime fronte sudemus: causã refert: qa expeditius illa sudare Possunt: quæ humida laxaq; sunt. caput aũt tale est: continet. n. suam plurimaz humiditatẽ distillatiões quoq; e capite oriunt̃ & cerebrũ humidũ ẽ. foramina pmulta i capite habentur. igit̃ sudor de capite ꝓrũpit: potiusquã de imis ptibus & primũ frõte sudamus: quę pria cerebro subdita est.

Cur fronte sudemus.

M. AN. Funere elati: uelut uita defuncti extra oppidum deportari. Trepide tumultuoso & incõstanti motu. Anxie: solicite & laboriose ut hoc ad animũ illud ad corpus referat̃. Quo metu iudicũ. Cornelius: sñias iudicũ opiebat̃ ficto pauore. Aduersarioꝝ. qbus cũ cõgressus decertabat. Iudicũ eoꝝ: q de summa certaminis iudicaturi erãt. Obseruare: explorare quæ facerẽt Terẽti. obserua dauũ. Captare. capere siquid offensum esset. Liui. ide cõsiliũ ex re natũ insidiis ferocẽ hostem captãdi. Infamare: infamẽ reddere aliqua ei iniecta calumnia uel potius dãnare: reprobareq; fabius clitarchi probatur ingeniũ fides isamat̃. Ex occursu: siqs eoꝝ occurrisset. Maledictis: obtrectatiõibus q̃s necessaria laboraret simultate: quã solonutti discutere potuisset. Præcellerent: præstarẽt anteirẽt. Corrũpere: muneribus efficere ut ex arte aliquid remitterẽt. Reuerẽtissime. maxime reuerẽter. Fortuita: quæ casu & fortuna eueniren. Excludere: protis quæ ad iudicium attinerent non habere. Aequiore: sedatiore minus trepido & æstuanti. Taciturnitatem: siqui non ita impudenter ut ipse uoluisset se adhortarentur iuberentq; bono esse aio. Pro tristitia & malignitate: ut tristes malignos & seueros: ac in se parum æquos iudicaret.

PHI. Brachio detergeret: frõtis sudorẽ sudario siccare solemus: & ita iubet Pli. ab oratore siccari frõtez sudantẽ in actiõe ne comæ turbent̃: sed cũ lex citharæ p̃scribat sudorẽ detergeri ea tñ ueste: quã induit citharœdus; Nero ne a p̃scripto legis recederet: brachio sudorẽ frõtis detergebat manica uidelicet uestis; quã idutui gerebat.

Lex sudoris detergendi.

Tragico actu. quiq; actus esse in comœdia tragœdiaq; satis notũ: & nos suo loco declarauimus. hic actus tragicus accipit̃ p cãtu tragœdię quã Nero canẽs agebat. Baculũ. ita erat fabulæ argumẽtũ ut cũ baculo ꝓdiret i ꝓsceniũ. Ob delictũ: quo baculus elapsus erat e manibus. Sũmoueret̃. repelleret̃. Certamine a musica cõtẽtiõe. Hyppocrita: græci hyppocritẽ uocãt simulatorẽ hyppocrisin simulationẽ uñ & minus hyppocrita dictus qa imitator ẽ & simulator. Quiti. i. li. memorat eschinẽ hyppocritẽ fuisse oratorẽ. Se ꝓnũciabat: cõtra morẽ ritũq; sacroꝝ certaminũ nero semet sua uoce uictorẽ ꝓnũciabat: cũ hoc p̃conis officiũ sit q ꝓnũciat magna uoce noia uictoꝝ: sicut docet Cice. in epi. ad Luciũ lucciũ. hic a marone dictũ: uictorẽ magna p̃conis uoce cloantũ declarat. Præconio cõ. hoc est cũ p̃conibus decertauit: de p̃conii peritia & uocia magnitudie & de noie uictoris ꝓnũciãdo: uñ factũ ẽ ut nero coronas acciperet nõ solũ cytharedorũ: sed ẽt præconũ. soliti. n. erãt p̃cones ludoꝝ gymnicoꝝ coronas iponere uictoribus: eorũq; noia magna uoce ꝓnũciare: deide ipi añ ludoꝝ missionẽ corona donabant̃: quæ iponebat̃ illis ab alio p̃cone: ne sua uoce ipi p̃cones se uictores p̃dicarẽt: p̃cones a pręconãdo .i. ualde & canẽdo dici autumat Prisci. q facit p̃coniũ uetat̃ ẽe in decuriõibus: cũ q iã fecerit nõ uetet̃: auctor Cice. i epistola ad leprã. elius stilo uocabat̃ p̃conius: ppterea q pr̃ eius fecerat præconiũ qd aũt nero cõtẽderit cũ p̃conibus eosq; præconio supauerit testat̃ philostratus & docet Euse. chronographus: q ait a nerõe ceryces fuisse certamine supatos: ceryx. n. græce dr̃ latine præco. & caduceator: corrigẽda ẽ obiter mẽdosa dictio apd̃ orosium de Nerone scribẽtẽ. sic. n. i Codicibus ipressis legit̃ assũpto uarii uestitus dedecore ceritos cytharistas tragœdos & aurigas sæpe sibi supasse uisus. Tu dictionẽ illã ceritos obelo iugula: & cerycas substitue: & p̃cones itellige. Sene. ad Serenũ inqt nõ uia nisi cõsul aut prytanis: aut ceryx: aut suffes administrare rẽpu. ubi ceryx nõ p p̃cone accipi uidet̃ sed p caduceatore & magistratu ad rẽp. administrãdã ptinẽte: q̄lis ẽ cõsul apd̃ Rõanos. q̄lis prytanis apd̃ athenićses. q̄lis suffes apd̃ cartaginẽses: quę dictiões ut i trãscursu explicẽtur. scito prytanea dici p̃fectũ & reip. administratorẽ a uerbo gręco prytaneo: qd̃ significat guberno: & exerceo magistratuz. ide prytaniõ locus athenia magistratuũ & iudicũ: cuius meminit Cice. i. i. de orato. & Diony. prytanea uocat curias in qbus sacra fiebant ab his qui maximã in urbibus habent potestatẽ. suffes uero significat cõsulem lingua penorum. Liui. senatum itaq;

Hypocrites.

Preco pronunciat uictorem

Preconius.

Ceryx qui

Locus orosii correctus.

Prytanis

Prytanion.

ſuffetes: qđ uelut ꝯſulare iperiũ apđ carthaginẽſes erat uocauerũt. de cyricis & prytanis prytaniiſq; ſignificatu copioſe: multipliciterq; pſcribit Suidas i etymologico. Adrianus auctore Sparciano tiburtinã uillã mire ex ædificauit: ita ut i ea locoꝝ celeberrima noīa inſcriberet: ueluti prytanium lycium academiam picilem uocaret. De prytanio iam dictũ eſt. lyciũ autẽ: ut in tranſcurſu explicemus uerba quoq; ſparciani: fuit athenis ſchola Ariſtote. ſicut academia Pla. in qua περιπατῶν.i. deambulans philoſophabat: unde peripateticoꝝ nomẽ effluxit. lyciũ media ſyllaba producta enunciatur. M. T. illo uerſu: inq; academia umbrifera nitidoq; lycio fuderunt claras fœcundi pectoris artes: picilem uero emenda & lege poecilẽ: fuit eni athenis porticus noīata poecile ex uarietate picturæ: græci eni. ποικίλον uariũ dicũt: & ποικιλίαν uarietatẽ: unde & lapis ſimiles uocat᷑ ẽ pyrropoecilos a uarietate rubentiũ maculaꝝ. in hac aũt porticu zeno philoſophus diſcipulos docebat. unde & ſecta ſtoica nomẽ accepit & philoſophi ſtoici nuncupati: q antea zenonii ab ipo doctore appellabantur. στοά. n. græcæ porticus uocatur hæc eſt illa porticus ſtoicoꝝ memoratiſſima: quam chryſippus dictus eſt fulcire. quam pinxit polygnotus gratuito: cum partem eius mycon mercede pingeret: de qua pli. in. xxxv. hic & athenis pinxit porticum: quæ poecile uocatur gratuito menda eſt apud Pli. quoq; unius litteræ immutatione. ná pro poecile legitur poetile. ſicut etiam in illo apuleiano: & tamen athenis proximo & ante porticum poetilem. ibi enim pro poetilem legendum eſt poecilem. de hac porticu itellexit Perſi. cum ait braccatis illita medis porticus. illic enim depicta erat pugna marathonia. quæ duce Milciade pugnata eſt aduerſus perſas: quos braccatos medos perſius appellauit. de hac ſic ait Probus æmilus. Milciadi talis honos tributus eſt in porticu: quæ poecile uocatur: cum pugna depingeretur marathonia: ut in decem prætorum numero prima eius imago poneretur: igitur Hadrianus ut ad enarrationem Spartiani uerborum reuertamur in tiburtina uilla extruxerat loca. quæ appellabat lycium ab exemplo ſcolæ Ariſtotelicæ: academiam ab honore Plato. prytanium a nomine Prytani athenienſis: & poecilem ab æmulatione porticus poeciles: in qua philoſophabatur zeno princeps ſtoicorum.

Suffetes q · Lycius ſcola Ariſto. · Vnde peripatetici · Locus ſpartiani: emaculat᷒ & explicatus. · Poecile porticus. · Stoici uñ · Correcta dictio plinii & Apulei.

hieronicarum memoria aut ueſtigiũ extaret uſquã: ſubuerti & unco trahi abiiciq; in latrinas omniũ ſtatuas & imagines imperauit. Aurigauit quoq; plurifariã: olympiis uero ẽt deceiugem: quãuis id ipſũ i rege Mithridate carmie quodã ſuo reprehẽdiſſet: ſed excuſſus curru ac rurſus repoſitus: quũ perdurare nõ poſſet: deſtitit añ decurſũ: nec eo ſeci᷒ coronat᷒ ẽ. Decedẽs deide prouĩciã uniuerſã libertate donauit: ſimulq;

M. AN. Elapſum: manibus excuſſum. Ob delictum: quod in eo deliquiſſet. Submoueretur: ſcœna abire lege cogeretur. Hyppocritæ: ex iis credo uno qui miniſterii gratia illi aſſiſtebant: quum ὑποκριτής mimus alioquin græcæ ſimulatorq; dicatur. Præconio: præconii peritia: Euſebius eſt auctor præcones ab eo: & olympiæ: & in iſthmiis: certamine uictos. Nero inquit olympiade coronatur Cericas cithariſtas tragœdos & aurigas uario certamine ſuperans cerycas græca uoce præcones dixit κῆρυξ enim caduceator: & præco dicitur & rurſus Nero Iſthmia pithia actia celebrans inter cerycas tragœdos & cithariſtas coronatur. Se ipſe pnunciabat: ſua non alterius uoce ut ad præconum emulationem referatur.

PHI. Hieronicarum: hieronicas græco uocabulo uocamus uictores ſacrorum certaminum. ſacra autem certamina græcoꝝ ſunt olympia pythia iſthmia & nemea: quæ fierent in ſacris certaminibus docet aperte Quinti. in. ii. cũ ait. quomodo paleſtricus ille curſorẽ faciat: aut pugilem: aut luctatorem aliudue qđ ex his: quę ſunt ſacrorum certaminum. ſcribit Iulius Fir. in. vi. ſi luna & mars in. vii. ab horoſcopo loco fuerint: & Iupiter in medio cœli & ſol trigonica radiatione iungatur. Athletã faciet iſta genitura: q ſacris certaminibus uictor ſamoſa reportet inſignia coronaꝝ. In latrinas: ignominiæ & dehoneſtamenti cauſa latrinas. n. receptacula dici ſtercorum & ſordium nullus ignorat. Iulius Fi. tradit eos qui horoſcopum habuerit in. xxviii. parte arietis & in. ii. parte tauri purgaturos ſemper mundaturoſq; latrinas. auctor eſt. M. Varro in libris de analogia antiquos appellare conſueuiſſe lauatrinam: quod poſteritas balneum nuncupauit. idem alibi ait: truæ: quæ in lauatrinam aquam fundũt Heliogabalus in latrina occiſus fuit: tractus deinde per publicum addita iniuria cadaueri eſt: ut in cloaculam milites mitterent: latrinas eſſe priuatas cum cloacæ publicæ ſint indicat Columella illo uerſu. imundis quæcunq; uomit latrina cloacis. Statuas & imagines: quod ſtatuæ antiquus dicarent hieronicis hoc eſt uictoribus ſacrorum certaminum docet Pli. qui ſcribit in. xxxiiii. qđ mos erat dicari ſtatuas i olympia omniũ q uiciſſent. Plurifariã. pluribus in locis. ſcri. Tacitus clauſum fuiſſe in ualle uaticana ſpacium: in quo equos regeret nero: aut promiſcuo ſpectaculo: mox ultro uocari po. Ro. cœpit qui laudibus extollebat principis aurigationem. hinc Pli. uaticanum appellat Neronis circum propterea q Nero illic aurigabat peride ac i circẽſibus ludis. Olympiis .ſ. ludis & ſpectaculis: fuit olympiæ poeticus quã oppidani heptaphonõ uocát. qm ſepties eadem uox redditur ut auctor eſt Pli. in. xxxvi. taliũ locoꝝ meminit Lucre. ſic ſcribens in. iiii. ſex ẽt aut ſeptem loca uidi reddere uoces unam cũ iaceres: ita colles collibus ipſi uerba repulſantes iterabát dicta eferri. Deceiugẽ. currũ quẽ. x. eq iũcti traherẽt decẽ iugẽ uocat: ſicut ſeiuges dicti a ſex eqs iũctis. Pli. in. xxxiiii. ſcꝛ hoc & i his nõ niſi a diuo Auguſto ſeiuges. Apule. quoq; in floridis ait. uir cui omnes prouinciæ quadriiuges & ſeiuges currus ubiq; gentium ponere gratulantur. Id ipſum: quod currus decemiuges Mithridates Ponti rex agitaſſet. legimus apđ hiſtoricos mithridatẽ regem illum ponti maximum ſeiuges equos rexiſſe & ſeiugem currũ agitaſſe. Excuſſus. eiectus. ſicut apđ Statium excuſſ curru in currali ſpectaculo polynices. Ante decurſum: ante decurſionẽ legitimã abſolutã. Nec eo ſecius. nec ideo minus ſeciuſue. a ſero. n. ſecius uidet dictũ. ſecus uero ſignificat aliter. Prouiciã libertate donauit. imitatus exemplum Titi. flaminii: q olim philippo macedonum Rege profligato oẽs græciæ urbes liberas atq; immunes eſſe iuſſit: idq; publico frequentiſſimoq; iſthmiorum ſpectaculo per pconis uocẽ fa

Hieronice · Sacra certamina · Latrinæ · Lauatrina · Truæ uaſa · Statuæ uictoribus · Vaticanus neronis circus · Heptaphonos · Deceiuges · Seiuges

Secius etitatũ: quæ res tanto gaudio cũcteos græcos affecit: ut Titũ flãminium sotera hoc est seruatorem appellarent ite
Secus rum. inqt Plutar. nostra ætate grecia per celebritatem isthmio℞ pristina libertate donata est: suisq; legibus restis
Soter flam tuta a Nerone. dum is in foro corinthi ex pulpito concionẽ habuisset ad populum. Iudices. a qbus uictor fuerat
minus. renunciatus. Ciuitate Romana. s. donauit. E stadio medio: ex curriculo stadii. stadiũ centũ & .xxv. nostros
efficit passus: hoc est pedes sexcentos uigintiqnq;: quæ mensura octies efficit mille passus. auctores Pli. & Colu-
mella. stadia uero in quibus currulia certamina exigebantur in terris græciæ pedũ erãt numero ducento℞: olym

iudices ciuitate Romana & pecunia grandi: quæ beneficia e medio stadio isthmiorum die sua ipse uoce pronunciauit.

De triumpho ei⁹ ob uictoriam musicorum & aliis gestis.

REuersus e græcia Neapolim: quod in ea primã artẽ ꝓtulerat: albis equis introiit disiecta parte muri: ut mos hieronicarum est: simili modo Antium: inde Albanũ: ĩde Romã s3 & Romã eo Curru quo Augustus oli triumphauerat & in ueste purpurea: distinctaq; stellis aureis chlamyde: coronamq; capite gerens olympicã: dextra manu

Stadium picũ uero stadiũ; quod hercules suis
Olympicũ pedibus metatus ferẽ tanto longius
stadium. erat quã cætera stadia: quanto mensu
ra herculanei pedis ꝓcerior erat quã
Isthmia alio℞. Isthmio℞: isthmia ludi fu
erunt quiquẽnales ab isthmo corin-
thiaco ubi fiebant nuncupata: quæ a
theseo primũ instituta fuisse in hono
rem Neptuni autumat Plutar. ad her
culis æmulationẽ: q ioui olympia di
cauerat. alii tradũt in Scyronis hono
rem isthmia fuisse reperta: ut ita se the
seus a cęde scyronia quẽ necauerat ob
propinquitatem expiaret. quidem in me licertæ honorem qui alio nomine dicitur palemon: ludicrũ id isthmio
rum constitum esse prodiderunt. ex pacto uetustissimo ad isthmia corinthii accedentes insedendo cæteris præ-
ferebantur. Pli. isthmiorum meminit cum ait. in. iiii. isthmi pars altera cum delubro neptuni quinquennalibus
inclyto ludis. Curtius quoq; memorat ludicrum isthmiorum. Sua uoce. sine præconis ministerio. cum ipse
M. AN. Hieronicarum: in sacris certaminibus uictorum αποτου ιερου. i. (præconis uice fungeretur.
sacro καιρικω uinco sit nomen. Extaret: appareret. Vestigium: signum. Existeret: appareret. In latri-
nas: in cloacas & loca olida. Statuas & imagines Pli. est auctor statuas sacrorum certaminum uictoribus po-
ni solitas effigies inquit hominum non solebat exprimi: nisi aliqua illustri causa perpetuitatem merentium & pri
mo sacrorum certaminum uictoria maximeq; olympiæ ubi omniũ qui uicissent statuas dicari mos erat. Ima
gines: tabulas nisi potius ad iconas id referri oporteat: nam iis qui ter olympiæ uictores fuissent ut idem auctor
scribit ex membris ipsorum similitudine iconas posuere quod uero olympionicæ tabulis figurarentur eisdem
Plinii uerba demonstrant est inquit Eupompi uictor certamine Gymnico palmam tenens. Decemiugem: la-
boriosum ac pene incredibile. x. equos uno tempore agitare. In mitridate: qui ita aurigasse dicitur. Repre-
hendisset: ut periculosum aut certe superuacuum aurigandi genus. Destitit: ab instituta agitatione. Ante de
cur. priusquam stadium totum decurreretur. Prouinciam acha. Iudices: sub qbus certarat. Isthmiorũ:
isthmii ludi ab isthmo corinthiaco dicti Pli. isthmi pars altera: cum delubro neptũni quinquennalibus inclito
ludis quatuor erant græciæ celeberrima certamina Olympica in olympii Iouis honorẽ in quo uictores corona
Grecie cer oleagina coronabantur. Pithia Appolini sacra quorum uictor poma præmium ferebat: nemeaq; archemori erãt
tamia quæ de eorum institutione Papinius plura cuius certaminis uictores pinu coronabantur erant & isthmia palemoni
dicata: ubi qui uicissent Apio coronabantur. Iu. de eodem Nerone graieq; Apium meruisse coronæ. Sua ipse
PHI. Primã artẽ ꝓtulerat: supra dictũ ẽ quẽadmodum (uoce: sic supra se ipsũ uictorẽ Nero ꝓnũciauit.
Nero neapoli elegit: utpote græcã urbẽ i q̃ auspicaret musicã artẽ. Albis eqs: ritu triũphãtiũ: q curru albis eqa
iũcto urbẽ inuehebãtur. ita triũphasse Camillũ refert Liuius. Vt mos hieronica℞: Plutar. i symposiacis. uicto
Muros ribus inquit curru uehẽtibus ꝓmissũ ẽ ptẽ muri deiicere: qd significat nõ magnopẽ ciuitati muro opus eẽ uiros
deiicere hñti q pugnare possint & uicere. ꝑterea auctor ẽ Vietru. i. ix. de architectura. uictoribus sacro℞ certaminum ma-
hieronicis. gnos honores a græcia fuisse cõstitutos: admiraturq; qd nõ scriptoribus idẽ honores & ẽt maiores sint tributi:
Periodon q ĩfinitas uoluptates euo ꝑpetuo oibus gẽtibus ꝑstãt. i sacris certaminibus periodõ uicisse dicebãt: q pithia: isth
uicisse mia: nemea: olympia uicisset a circuitu eo℞ spectaculo℞. Qui uero i olympia tm̃ uictores fuissẽt hi ob id olym-
Olympio- pionices noiabant. M. Tul. i prima tusculana℞. cũ rhodius diagoras olympionices nobiles: uno die duos suos
nices filios uictores olympiæ uidisset accessit ad senẽ. refert Fortunacianus olympionicas: & cæteros uictores certami
Paradoxi. nũ noiari paradoxos: magis ex cõsuetudine uulgi: q̃ ex rõne. pa℞. n. diligẽter grece loquẽtes paradoxõ ꝓ eo qd ẽ
bonæ opiniõis accipiebãt. nã ut opinor inqt paradoxõ ẽ qd ẽ παρατηνΔοξαν hoc ẽ cõtra opinionẽ bonã. uñ
figurarũ cõtrouersia℞: una est dicta paradoxos: quod opinionis malæ possumus dicere: tñ paradoxi elegãter &
scienter uideri possunt dici uictores sacrorum certaminum: tanquã sint admirabiles: & ꝑter opinionẽ hoim ꝑstã
tes. paradoxa eni ut docent Cice. & Sene. cum sint admirabilia: & ꝑter omnium opinionẽ: merito ita appellantur
olympica oratio est: ut inquit Appollonius apud Philostra. qua ad athletas utuntur elei: q certaturis dicũt si di-
ligẽter elaborastis: ut in olympii certare possitis stadia audẽter intrate: q uero non ita paratus ẽ: quocũq; uult abe
Imperatus at. Inde albanũ. s. secessum: & simplex elocutio: tale est illud Plinianum ex epistolis: quantu3 copiarum in otri
abeat. culano: in narniẽs: in carseolano: in perus: no tuo. Simili modo: ut pars murorum deiiceretur. In ueste pur-
Habitus purea: habitu uidelicet triũphali. nam supra annotauimus triumphantem toga ꝑtexta: tunica palmata: & toga
triũphan- picta deniq; Iouis optimi maximi ornatu decoratum per urbem uehi in capitoliũ solitũ. Distincta: uariegata
tis. Coronã olympicam: hæc erat ex oleastro. unde ait Plinius græci olympiæ uictores oleastro coronant. hic ab
aristophane dictum est in pluto Iouem uictores athletas coronare: κοτινου στεφανω hoc est oleastri corona.

Pythiam: pythia fiebant in honorem Apollinis. cuius ludicri uictores lauro coronantur: ut inquit Lactantius interpres Papinii: & innuit Ouidius in primo metamor. qui testatur pythia dici a noie pdomitæ serpentis ante inuentam laurum corona esculea coronabantur spectatissima laurus: ut inquit Pli. in. xv. est in monte parnaso: ubi fiebant pythia. ideoq; apollini grata: uictores delphis in pythiis certaminibus coronabantur peculiariter ea lauro quæ delphica noiat: qua & triũphãtes Romæ: quæ uiridior est maximis baecis atq; e uiridi rubẽtibus Põpa cæterarũ coronarũ: qualis est isthmiaca: quæ erat ex pinu. Plinius pinea corona uictores apud isthmum coronantur: qualis & nemea: quæ erat ex Apio: sicut Plinius indicat in nono decimo his uerbis honos Apio i Achaia coronare uictores sacri certaminis nemeæ. Plutarchus uero in Timoleone auctor est corona ex Apio coronari solitos uictores apud corynthios i isthmiis ludis quẽadmodũ & in nemeis cũ pinea corona nondum i usũ uenisset: ex hoc toto Neronis studio dedecoroso circa ludicra græcorum exiit illa satyrica subsãnatio: hæc opera atq; hæ sũt gñosi pricipis artes gaudẽtis foedo pegrina ad pulpita saltu pstitui: graiæq; Apiũ meruisse coronę

Pythia ex lauro
Delphica laurus
Isthmiaca ex pinu
Nemea ex apio.

pythiã: peunte põpa cæterarum cũ titulis: ubi & quos quo cantionũ: quo ue fabularũ argumento uicisset: sequentibus currum ouantium ritu plausoribus Augistianosq; se milites triumphi eius clamantibus. Dehinc diruto circi maximi arcu. per uelabrum forumq; palatium. & Apollinem petiit: incedenti passim uictime cæse: sparso per uias identidẽ croco: igestæq; aues: ac lẽnisci p bellaria: sacras coronas i cubili circũ lectos posuit. Itẽ statuas suas citharœdico habitu: qua

M. AN. Vt mos hieronicarum: ut diruta murorũ parte in urbẽ reciperet: qm ut Plutar. ait per id significabatur non oportere eam urbem esse mœnibus munitã: quæ eos tulisset uiros: qui reliquos mortales uirtute pstarent. i. certare posset & uincere. Antiũ murorũ. s. pte diruta oppidũ est igressus: sic albæ sit Romæ factum intelligẽ: ut murorum parte disiecta sit ingressus. Chlamydæ: purpurea & stellis disticta. Olympicã: oleaginam. Pythiam: porna quæ eius certaminis uictores ferebant. Cæterarũ: coronarũ. Vbi: quo certamie.

PHI. Cantionum: cantilenarũ. Ouantiũ ritu: ouãtes sequi solebant nõ milites: sed uniuersi senatores. auctor Sabinus masurius. Augustianos mili. supius scripsimus eqtes Ro. a Nero. cõscriptos fuisse cognomento Augustanorum: q plausores erant principis dies noctesq; plausibus psonãtes. Diruto arcu: ex ritu hieronicarũ q muri pte deiiciebãt in introitu ciuitatũ: ut dudũ diximus. Per uela. relege q̃ in Iulio Cæsare: & que in quarto Propertii cõmẽtario sup uelabro uico Ro. ãnotauimus. Apollinẽ. s. palatinũ: cuius tẽplũ Augustus excitauerat in ea parte palatinæ domus: q̃ fulmine icta fuerat. de hoc in Augu. pluribus. Sparso croco: moris est apud nos: ut sabulũ in festiuitatibus per uias dispergatur. at i honorẽ reuẽtẽtis Nero. crocũ sparsũ ẽ: ut ita honorificẽtius exciperetur. crocum antiquitus spargebãt in theatris: uino dulci tritũ: ut docet Pli. in. xxi. ex quo ẽ illud Lucr. & cũ scena croco cilici pfusa recẽs est. ad hãc croci sparsionẽ est referendum illud quoq; epigrãmatarii poetæ. & cilices nimbis hic maduere suis: & illud rubro pulpita nimbo spargere & effuso pmaduisse croco: sed de hac re copiose scripsimus in. iiii. Propertii commentario. in enarrationẽ illius uersiculi: pulpita solẽnes nõ oluere crocos: in funeribus quoq; nobilioribus rogũ croco respergi solitũ testis ẽ Pap. cũ ait. Ver arabũ ciliciũq; fluit floresq; sabei coriciæq; comæ. nã comæ coriciæ significãt crocũ: qđ i corico ciliciæ monte erat laudatissimũ: cuius herba folio angusto ẽ pœne i capillamẽti modũ. Idẽtidẽ: freqnter: & subide. Ingestæ aues: transeũti Nero. igerebãtur a spectatoribus aues uarii gñis uolitãtes: ut ita uictorẽ ex ludicris spectaculis redeũtẽ acciperẽt magnificẽtius & hilarius psequerent. Lẽnisci: fasciolæ colorisceæ depẽdẽtes ex coronis lẽnisci dicunt: ut docet Festus. inde lẽniscatæ coronæ dictæ: que lẽniscis erãt ornatæ. Seruius enarrãs illud Virgi. puniceis ibãt euicti tpa tenis: significat inqt lẽniscatas coronas: q̃ sunt de frondibus & discoloribus fasciis: & sicut Varro dicit magni honoris sunt. Pli. noster in. xxi. pdidit lẽniscos addici solitos coronis aureos: q diu fuere puri: quos celare primus instituit publius Clau. pulcher. Bellaria: que græci tragemata & pẽmata dixerunt: ea ueteres nostri bellaria appellauerunt. sunt autem oĩa gña ciboꝶ: q̃ mẽsis secundis inferunt: uina quoq; dulciora est inuenire i comœdiis antiquioribus hoc noie appellata dictaq; esse ea liberi bellaria. M. Varro bellaria inqt ea maxime sunt mellita: q̃ mellita nõ sunt: qbus uerbis significat bellaria illa eẽ iucũdiora & digestioni accõmodatiora: q̃ melle cõdita nõ sunt: cũ dulcia infidã habeãt societatẽ cũ ipsa concoctione: quã Macro. & Gellius uerbo græco pepsin noiauerunt: ide a Cato. ut obiter id quoq; moneamus: dispepsia noiatur accipiturq; p mala difficiliq; pfectione ciboꝶ. scire aũt debes ueteres illos Ro. nõ habuisse bellaria ex saccaro concinnata. caruisseq; tanta uoluptate: quãta est in edulis ex saccaro cõfectis: q̃ nostris tpibus multifaria scitissimoq; sapore cõdita cõponunt: qđ ita eẽ: ut credas audi Pli. sic scribentem in. xii. saccaron. & arabia fert: sed laudatius india. est autem mel in arũdinibus collectũ gummiũ modo cãdidũ: dentibus fragile: amplissimum nucis auellanæ magnitudine: ad medicinæ tñ usum. itaq; nostri sapientiores iudicãdi: q saccari bonitatẽ nouere nõ solũ in usu medicinæ: sed in gustu gulæq; uoluptate palmã illi mensarũ merito dederũt. Sacras coronas: olympicam: pythiã: isthmiã: & nemeam: notat q̃ in sacris certaminibus dabant uictori. In cubili: coronas ex pulegio in cubiculis ponebant ueteres Ro. ppterea q pollet ad recreandos defectos aio & uertigini capitis pdest. qn etiã iposita capiti corona pulegii dr leuare capitis dolores: olfactu quoq; capita tueri contra frigoꝶ æstusq; iniuriã tradit. auctor Pli. in. xx. Citharœdico ha. quo citharœdi peculiariter utuntur. est. n. illis suus pprius habitus. olim Alexã. Ro. in aio habuit oibus officiis genus uestiũ pprium daret: ut a uestitu dignoscerentur. Nero cũ magis citharœdus esset q̃ princeps statuas sibi erexit habitu citharœdico: q citharã colosso suspẽdit: ut innuit satyrographus illo uersu. & de marmoreo citharam suspende colosso. Idẽ Nero. appellat mordaciter pricipem citharœdum cũ ait res haud mira tñ citharœdo principe natus.

Augustani plausores.
Crocum sparsum
Rubro pulpita nibo
Crocuz in funere.
Lemnisci.
Pemmata
Tragemata bellaria.
Mellita
Pepsis concoctio
Dispepsia
Nõ erat in usu saccaron.
Coronę ex pulegio herba in cubiculis.

nota ēt nūmum pcuſſit. Ac poſt hæc tm̄ abfuit a remittēdo laxandoq̄ ſtudio: ut conſeruandæ uocis gratia: neq̄ milites unquā niſi abſens: aut alio uerba pnūciante appellaret: neq̄ quicq̄ ſerio ioco ue egerit: niſi aſtāte Phonaſco qui moneret parceret arteriis: ac ſudariuʒ ad hos applicaret: multiſq̄ uel amicitiā ſuam obtulerit: uel ſimultatem indixerit: prout q̄ſq̄ ſe magis parciuſue laudaſſet.

De rapinis iniuriis & aliis ſceleribus: clam per eum & publice commiſſis.

PEtulantiam: libidinem: luxuriam: auaritiam: crudelitatem: ſenſim: quidem primo & occulte uelut iuueni li errore exercuit: ſed ut tūc quoq̄ dubiū nemini foret naturæ illa uitia nō ętatis eē: poſt crepuſculuʒ ſtati arrepto pilleo uel galero popinas inibat: circūq̄ uicos uagabat

Nota: effigie citharœdici habitus. Tm̄ abfuit: alienus fuit. Studio: muſicæ profeſſionis. Neq̄ mi. ap. qui ad milites concionaturus eſt pronunciatione ſublatiore atq̄ ſonātiore uti cogitur: q̄ res haud dubie obtūdit uocem ideoq̄ nero milites alloqui ſuperſedebat: niſi adhibito alio: qui uerba ipſius enunciaret.
M. AN. Quos: citharœdos aurigas ceryca uiciſſet. Plauſoribus: quorum ut dixi nūerū ſibi igētē ab initio delegarat. Auguſtianos ceſa. Apollinē: palatini Apollinis ædē quam Augu. ea pte palatinæ domus exexerat: q̄ fuerat de cœlo tacta. Incederēt: neroni. Ingeſtæ: i eū cōiectæ: ac certati ſparſæ. Lēniſci: faſciolæ que coronis adhibebant. Pli. acceſſerunt quoq̄ lēniſci quos adiici ipſarū quoq̄ coronarū honos erat: ſūt q̄ lēniſcos dictos q̄ſi lēniſcos putēt: qd Feſtus apte demonſtrat lēniſci inqt faſciolæ coloriſcæ depēdētes ex corōis ppterea dicūtur: q̄a antiquiſſimū fuit genus coronarū lanearū: Capito. luxurioſiſſimis cœnis coronas cū lēniſcis aureis impatore datas tradidit.
Bellaria: q̄cūq̄ ſecūda mēſa apponūt ueteres bellaria dixere: q̄ fere mellita eē cōſueuerūt dicta: uel q̄ſi bona a bono eni bellus ē: uel q̄a ut ſagittas & alia belli inſtrumēta: bellaria oli feſto auctore dixere: ita dulciora hæc tā quā menſarū inſtrumēta bellaria græci τραγηματα appellant. Sacras coronas: ſacris certamibus quæſitas. Citharœdico habitu. & de marmoreo citharam ſuſpende coloſſo: id uero & ſi in alium ſenſuʒ accipimus ad illiua tū ſtatuas alluſum uideri pōt.
Phonaſcus PHI. Phonaſco: uocis magiſtro de quo diximus i Au
Canalicu= gu. de quo ait Sido. pſalmorū hic modulator & phonaſcus. Parceret arte. eraſiſtrat medic duas eē q̄ſi canali
læ. culas uel fiſtulas tradit: q̄ a faucibus deorſū pficiſcunt: p alterā in ſtomachū delabuntur oia eſculēta & poculēta
Fiſtula per alterā ſpūs ab ore in pulmonē atq̄ rurſum in os & in nares cōmeat: p q̄ eādē meatus uocis fit: & græce noīat
ſpiritalis τραχεια αρτηρια. i. aſpera arteria. Lact. hanc arteriā appellat fiſtula ſpiritalem alio nomine curgulio nuncu
Curgulio pat. de his arteriis ſentit Pli. ſcribens in. xxviii. arterias exulceratas lauari lacte bubulo aut caprino. arterias autem
Arteriæ uoce nonnunquam lædi teſtis eſt Lucre. qui neutro genere protulit arteria uerſus Lucre. hi ſunt preter radit enim
Arterias le uox fauces ſæpe: facitq̄ aſperiora foras gradiens arteria clamor. lib. iiii. retho. ad herennium ait. Mat. T. ſiue his
di uoce cornificius fuit. nam incertus eſt auctor. arteria lædi ſi antequam uox permulſa eſt acri clamore compleantur:
& poſt Pau. uulnerantur inquit arteriæ acuta atq̄ extenuata nimis acclamatione. Fortunatianus quoq̄. i. iii. rheto. ſcribens de uoce cuſtodienda precipit arterias eſſe oportere non humidas ſed lubricas: quibus prodeſt leniſſimus cibus in alio ſignificatu arteriæ ſunt ſpiritus ſemitæ: ſicut uenæ riui ſanguinis. auctor Pli. in. xi. Sudariū: ex ſetabi ciuitate hiſpaniæ laudatiſſima miti linteola: que ſudaria dicuntur: docent Catul. & Silius. diminutiuum
Sudariolū. ſudarii eſt ſudariolum: quo utitur Apule. in apologia. ubi eleganter inuulta ſudore ſudariū inclinuarit: uerba apuleii hæc ſunt: quanti ſudores innocentibus hoc uno ſudariolo afferantur poſſum equidem pluribus diſputare: ſudario frontem ſiccandam eſſe ab oratore dixit Pli.
Naturalia Simultatem indi. odium denunciauerit. Naturæ ui. non æta. naturalia uitia ut inquit Sene. leniri quidem
uitia arte poſſunt: ſed uinci & extirpari non poſſunt. uitia uero ætatis cum ætate deponuntur. uerbi cauſa puerile uitiū
Vitia ætatis. exacta pueritia deponitur. iuuenile ubi aduenerit maturio ætas. hic illud a poeta ſatyrico dictū fecimus & nos hæc iuuenes: eſto deſiſti nempe: nec ultra fouiſti errorem. breue ſit quod turpiter audes. M. T. quoq̄ in oratione pro cœlio multos ſua patrumq̄ memoria clariſſimos uiros fuiſſe reſtatur. quorum cum adoleſcentię cupiditates deferbuiſſent eximiæ uirtutis firmata iam ætate extiterunt. eſt enim illa ætas iuuenilis ob noxia libidini & ma
Lubricum gis appetitui obtemperat q̄ rationi. unde in illo adoleſcentiæ lubrico: ut inquit Paca. panegyriſtæ: qui non cadit
adoleſcen= ſaltem titubat. exacto aūt illo ætatis feruētioris curriculo cōſueuit rō ptes ſuas iam tutari ſuccubente appetitu: &
tiæ. paulatim ſeneſcentibus uitiis uirtutes adoleſcere. ſed Nero cum flagitia nullo tpe intermiſerit plane declarauit in
Crepuſcu= nata eſſe ſibi illa & ingenita. Poſt cre. tp̄s diei quod eſt poſt occaſum ſolis crepuſculū dixerunt a crepero: q̄d ſi
lum gnificat dubiū. tunc. n. multis dubiū eſt dies ſit an iā nox. ab hoc res dubiæ dictæ creperæ. & crepuſci noīati apd
Creperum Sabinos q̄ eo tpe erāt nati. hic Luct. creperū bellū appellat āceps & dubiū. Marc. creperū uidēs ocellis. a Sido. ho
Crepuſci ra ueſptina elegāter dicta eſt crepuſculaſcens. Popinas ini. Taci. in hāc ſniam ociū inqt foris: fœda domi laſ
Crepuſcu= ciuia: q̄ Nero itinera urbis & lupanaria & diuerticula ueſte ſeruū in diſſimulatiōe compoſitus perrabar. Pi
laſcens. leo uel ga. de pileo cuius diminutiuum eſt pilleolū alibi plura. galerus uero cuius diminutiuum galericulum eſt:
Galericu= accipi uidetur interdū p coma aliena. quā ad galeri effigiem reformatam capiti nr̄o: ita aptare ſolemus: ut inter
lus. noſci non queat: quod infra ſuo loco planius demonſtrabitur. hoc in Caligula capillamentum noīauit: a galero
Capillamē galeritam dici auiculā q̄ alio noie appellat alauda. docet Pli. in. xi. a Varrone dicit galericus: ppterea quod in ca
tum pite habent plumam elatam. Iulius capito. cuculionem appellat pillei genus uiatorium: quo capite obtecto ua
Cuculio gari nocte ſolitum tradit per tabernas: ac lupanaria Verum ip eratorem: utpote æmulū uitiorum neronianorū.

M.AN. Phonasco:moderãde uocis magistro. Quinti.sed cura nõ eade oratoribus:q̃ & phonascis cõuenit
tñ multa sunt utrisq; cõia. Arteriis:arteriæ supiore pte sunt stomacho annexæ. Pli.summũ gulæ fauces uocant
postremũ stomachus hoc noĩe est sub arteria iá carnosa inanitas ad longitudinẽ & latitudinem lagenæ. & rursus
postea arteria & stomachus denticulatus qbus apparet intra fauces & stomachum esse arterias. Erasistra. Gellio
auctore ostendit arteriá dici canaliculá quandá seu fistulá per quá spũs a summo ore iu pulmonẽ ac rursus ide ad
os & nares cõmeet:& q̃ a græcis τραχεια αρτηρια .i.aspa arteria dicat̃ de q̃ nunc apte Trançl.est aliogn arteria
alia q̃dá uenæ annexa eo distat a uena
q̃ hæc plus sanguinis minus spũs ha
beat: illa plus spũs minus sanguinis.

ludibundus:nec sine pernicie tamen. Siquidẽ redeuntes a cœ
na uerberare:ac repugnantes uulnerare cloacisq; demergere
assuerat. Tabernulas etiam effringere: expilare:qntana domi
constituta:ubi parte & ad licitationez diuidẽdæ predæ p̃ciũ
assummeret:ac sæpe in eiusmodi rixis oculoꝝ & uitæ piculũ
adiit:a quodã laticlauio:cuius uxorez attrectauerat: ꝑpe ad
necẽ casus. Quare nunquã postea publico se illud horæ si=
ne tribunis commisit procul & occulte subsequentibus. In=
terdiu quoque clam gestatoria sella delatus in theatrum

Sudariũ: breue linteolũ ac tenue a
sudo.i.semiudo siue sudore dictum.
Qu.quo magis miror hác quoq; fu
curisse Pli. curá: ut itẽ sudario froutẽ
siccari iuberet. Ad os:Neronis. In=
dixerit:more maiorũ denũciarit quo
apparet.ita musicæ fuisse addictũ: ut
siquid de se in eo studio male sentirẽt
indignos sua amicicia existimaret. Pe
tulãtia:trãsitio ab inepto canendi stu=
dio ad cætera illius uitia q̃ eo atrociora habẽda quo publice & priuatim magis fuere calamitosa. Sensim:remisse
ac modice. Post cre.primis se tenebris intẽdentibus crepusculũ dubia lux dicitur creperũ ueteres:ut Nonius ait
dubium dixere.unde res crepa dubia dicta est:& bellũ creperũ dubium. Arrepto pi.uel ga.galerus pilei genus
teste Seruio fronto neutro gñe declinauit. Vir.masculino pars spicula gestat bina manu:fuluosq; lupi de pelle ga=
leros. Iuue.porrigit & longo iactet spira galero:Iul.capito. de uero principe atq; in tantũ ait uitiorum Caianorũ
& Neronianorũ fuisse emulũ constat:ut uagaretur noctu per tabernas & lupanaria obtecto capite cucullione uul
gari uiatorio: cõmitteret rixas dissimulans quis esset sæpeq; afflictũ liuida facie rediisse.

PHI. Ludibũdus:non similis ludenti:sed exuperanter per ludos lasciuiens & petulãtiæ plenus. hæc enim Ludibun=
oĩa ad petulantiá sunt referanda:quæ lasciuia q̃dam immodica est & proterua ꝓcacitas. a petẽdo dicta petulantia. dus
Maro petulcos hedos dixit uelut lasciuos & exultantes. Verberare:monet Solomon in parabo. quosdam esse petulantia
defugiendos qui non dormiunt:nisi malefecerint:& nisi alios supplantauerint. unde & illud satyricũ. ebrius ac pe petulci he=
tulans q nullum forte cecidit dat pœnas & mox. ergo qbusdam somnum rixa facit. Cloacis demergere: Helio di.
ga:fuit occisus iu latrina & tractus iu cloacũlá ludibrii cã. Cloacas Romæ publicas manibus plebis fecit Tarqui. Amplitu=
Priscus:quarũ cauis eam amplitudinẽ fecisse proditur. ut uehem fæni large onustam transmitteret. refert Plinius do cloaca=
Agrippã in edilitate fecisse cloacas operum oim dictu maximũ urbe pensili subterq; nauigata: immunditia cloa= rum.
carum gignit pestilentiam:ut ait iuriscon.ti. de cloa. non pretereũda est iu hoc loco s̃nia illa Sido. Apollina. ex pri
mo epistolarũ in flagitiosum. feculentiæ par cloacali:q̃ quo plus cõmota:plus fœtida est. Cloacas a cloacando di
ctas esse autumat Festus. Cloacare autẽ significat iuquinare. Tabernulas effringe. tabernas effringi solitas a pe= Cloacare i=
tulantibus indicat ille uersus. Iuue. quæq; catenatæ fixa est cõ pago tabernæ. Expilare:diripere populari. C.T. quinare
comitabant̃ inquit Nero. q raperẽt uendirioni exposita. Quintana cõsti. scribit Festus pompe. quintanam i ca Quintana
stris portam appellari post pretoriũ:ubi rerũ utensiliũ erat forũ. quidá quintana parte legũt tanquã Nero ex mer
cibus expilatis diuendirisq; quintá sibi ptẽ exciperet. ego existimo uerba Trãquilli sic esse ordinẽda:quintana do=
mi constituta:ubi parte & ad licitationem diuẽdendæ predæ p̃cium assummeret. & ita dictio illa parte erit ptici=
piũ casusq; genitiui. iũgetq; cũ p̃dæ ut ita legas Nero. ꝯstituisse domi qntaná illá portá hoc ẽ forũ rerũ uenaliũ:in
quo assumeret p̃ciũ p̃dæ p expilatiões nocturnas ptc hoc ẽ acqsite:q̃ diuideret ac distraheret ad licitationẽ. dr̃ aũt
merx ad licitationẽ uẽdi qñ illi addicit:q p̃ciũ maius obtulerit:de licitatiõe uectigaliũ alibi diximus ex auctorita=
te iurisconsultorũ. Oculorũ & uitæ piculũ. C.T. tradit Nero. in rixis nocturnis excepisse ictus & ore pretulisse
addit Pli. Nero. solitũ sibi illinire faciẽ cõuerberatá nocturnis crassatiõibus quodá medicamẽto ex tapsia adeo ef=
ficaci:ut sequẽti die ptra famá cutẽ sincerá circũferret. A quodá laticlauio:senatore scribit. C.T. Iuliũ montanũ Laticlauius
senatorii ordinis cõgressuz forte p tenebras cũ Nero. illũ acriter repulisse:q mox mori adactus est. uñ Nero meruẽ
tior in posterũ milites sibi & plerosq; gladiatores circũdedit:q rixarũ initia modica & q̃si priuata sinerẽt. si a lesis
ualidius urgeret arma inferebát. a latoclauo ueste senatoria senator dictus laticlauius:baleares auctore Strab. pri=
mi mortaliũ ꝓdunt̃ induisse latũ clauũ. Silius testat̃ sacerdotes quoq; induisse latũ clauũ:cũ de sacerdotibus Her
cu. loquẽs in. iii. punicorũ. sic inq:discinctis mos thura dare atq; e lege parentũ sacrificã lato ueste distinguere cla
uo. p̃clauiũ uocát ptẽ uestis:q̃ texit̃ ante clauũ. Attrectauerat:ꝯtrectauerat p petulentiá & manibꝰ subagitauerat Præclauiũ.
qd̃ fieri:nec debet:nec licet. Illud horæ:illo tpe nocturno:elocutio uetus & frequẽs:ut dicamus:id ætatis: id tẽ= Illud horæ
poris:id horæ. Gestatoria:a gestãdo dicta id alio noĩe dr̃ gestatoriũ:sicut supra dictũ est. hinc legimus i libris gestatoriũ.
machabeorũ. in gestatorio torquebat̃ Antiochus gestatio aũt in primis laudatur a clarissimis cõditoribus: inter Auxilia cõ
quos est Asclepia. q quinq; res maxime cõium auxilioꝝ in medicina ꝓfessus est abstinentiá cibi alias uini fricatio munia
nẽ corporis ambulationẽ:gestationẽq;. Pli. quoq; in. xxviii. in primis ꝓdest inquit ambulatio:gestatio: & ea plurĩ quinq;
bus modis. Cor. celsus in. ii. sic refert. gestatio longis etiá & inclinatis morbis aptissima est. genera aũt gestationis Gestatio.
plura sunt leuissima est naui in portu uel flumine. mollis est gestatio in lectica eaq; peculiariter utebantur Romani
tam fœminæ q̃ uiri:q a lecticariis:aut in hexaphoro:aut in octophoro gestabantur.

Seditionibus pantomimoꝝ. C. Corne. Tacitus sic refert. ludicram licentiā & fauores histrionū uelut in prælia Nero cōuertit impunitate & premiis. ipse uero occultus & pleruq; corā pspectabat: donec discordi populo & gra

Proscenium uioris motus terrore non aliud remedium repertum est: q̄ ut histriones Italia pellerentur. Proscenii: supra annotauimus pscenium dici pulpitū ante scenam collocatum: in quo scenici agebant histrioniam.

M. AN. Ludibundus: lusu petulantia lasciuia plenus. Sine pernicie: sine clade & incōmodo eorum: quos forte obuios habuisset. Verberare: pulsare. Iuue. de eiusmodi grassationis genere Ebrius & petulans. si nullum forte cecidit & mox idem. Si rixa est ubi tu pulsas: ego uapulo tantum. Cloacas: cloacæ sūt loca caua per quæ colluuies & sordes fluunt. unde cloacare coinquinare. cloacæ tamē appellatione Vlpianus tubos & fistulas contineri credidit. Expilare: diripere. Quintana: ex castrensi usu sumptum erat ei quintana porta: ut festus ait post prætorium in castris; ubi rerum utensiliū erat forum; quare uide ne sit porta postic: usquā parte legendum. Assumeretur: a nocturnæ grassatiōis sociis. Laticlauio: a Patricio siue senatore quodam utriusq; enim ordinis latus clauus erat insigne. Attractauerat: petulanter in eam manū iniecerat. Cæsus: Nero. Sine tribunis: nisi tribunis militū comitātib⁊ Interdiu: luce.

seditionibus pantomimorū ex parte pscænii superiori signifer simul ac spectator ederat. Quuʒ ad manus uentum esset: lapidibusq; & subselliorum fragminibus decerneretur. multa & ipse iecit in populū atq; etiā prætoris caput cōsauciauit

De cōmessationibus & epulis eius.

PAulatim uero inualescētibus uitiis iocularia & latebras omisit: nullaq; dissimulandi cura ad maiora palam erupit. Epulas e medio die ad mediam noctem ptrahebat: refotus sæpius calidis piscinis ac tempore æstiuo niuatis. Cœnitabatq; nonnunquam & in publico naumachia pclusa: uel in martio cāpo: uel circo maxio iter scortorū totius urbis ambubaiarūq; ministeria. Quotiēs hostiā tyberi deflueret: aut ad baianū sinū pternauigaret: dispositæ p littora & ripas diuersoriæ tabernæ parabāt: isignes ganeæ: & ma

Pātomimoꝝ: de pātomimoꝝ factiōībus abūde alibi. Proscenii: pulpiti añ scenā ad ludicra exercēda locati.

Seditio gracchana sine ferro PHI. Signifer: ueluti signum ferret daretq; fautoribus histrionum quo in prelia cōuerterent. Ad manus Liuius pugna: iam ad manus: iam ad gladios uenerat. Subselliorū: seditio gracchana citra ferrum acta esse proditur lapidibus & fragminibus subselliorum. Gracchus ipse a nascica oppressus fuit in capitolio fustibus fragmētisq; sedilium. Decerneretur: depugnaretur inter fautores pantomimorum & populum discordem. Multa: scilicet fragmina subselliorū: & id genus tela missilia. Pretoris: qui preerat ludis exhibēdis. Latebras omisit: hactenus Nero sceleribus & flagitiis uelamenta quesierat. mox palam & in pspatulo cœpit erumpere in omne genus flagitiorū: adeo ut in uno hoīe omia uitia conspicerentur possetq; unus uideri cōpactus & cōglutinatus ex omnibus impuritatibus. Epulas e medio die: talem epularum luxuriā taxat Silius in cēpano pplo his uersibus: medioq; dierum regales epulæ atq; ortu conuiuia solis deprehensa: & nulla macula nō illita uita. Heliogabalus olim tale conuiuium celebrauit: ut uix toto die finitum sit. Refotus sæpe madefactus & recreatus. Calidis piscinis: orosius luxuriæ: tam effrenatæ Neronem fuisse prodit: ut frigidis & calidis lauaret unguentis. addit

Piscinæ Eutropius hoc eum factitasse exemplo Caligulæ auūculi: cui simillimus fuit: piscinæ uero pter notam significationem in balneis quoq; dnr: uidenturq; a piscibus dici: ut inqt Fortunacianus quāuis in his nihil piscium sit de quibus hic intelligitur: sicut apud Martialē piscinā peto non licet natare. Romæ fuit publica piscina: ad quam & natatum & exercitationis cā ueniebat populus. unde a Lucilio dictus est pugil piscinensis qui in piscina exercebatur. Lāpridius auctor est Heliogabalū natasse piscinis infectis unguento nobili aut croco. quod siquis dicat hoīes piscibus similes natādo fieri: & inde piscinæ nomen esse natum non est repugnādum cū ab re minime abhorreat talis originatio. Niuatis: niue refrigeratis quam luxuriæ cā æstiuis mēsibus seruabant. hinc illa Pliniana & plane

Seruat algor æstib⁊ cēsoria castigatio. seruatur algor æstibus excogitaturq; ut alienis mensibus nix alegat. scribit Lāpridius heliogabalum fecisse montē niuiū in uiridario domus æstate aduectis niuibus: curiosus lector fortassis: queret quo modo ni

Niuatus in palea seruatur nix uem æstiuo tempore custodirent cum calore in primis resoluatur. sciat in palca optime niuem seruari posse: de qua Augustinus li. xxi. de ciuitate dei. sic scribit quis paleæ dedit uel tam frigidam uim: ut obrutas niues seruet: uel tam feruidam: ut poma immatura maturet: Præterea luxuria commenta est officinas niuis reponendæ. quod

Officinæ niuis. conqueritur grauiter simul & luculenter Seneca in questionibus: ubi taxat gullam illorum: qui non solum sorbere niuem uolunt: sed etiam eē & frusta eius in scyphos deiicere inter ipsam bibendi moram. Naumachia: superius annotauimus naumachiam dici & locum in quo pugna natalis fit: & ipsam pugnam. hic locus significatur.

Ambubaiæ quæ Ambubaiarum: ambubaiæ auctore Porphirione sunt mulieres uagæ ac uiles: quibus nomen ab ebrietate balbucientium uerborū uidetur esse inditum: nonnulli ambubaias tibicinas syriaca lingua putant dici. notissimus est uersus ille Oratianus. Ambubaiarum collegia pharmacopolæ. Hostiam tyberi: qui ex urbe Roma hostiam usq; per Tyberim nauigat secundo flumine decurrit: sicut & nos hoc anno decurrimus uoluptatis causa peruenimusq; secundo Tyberii ad hostium ipsum: ibiq; prospeximus mare id temporis undabundum & procellosum.

Littora Ripæ Per littora & ripas: littora sunt maris ripæ fluminis. unde ab Ouidio eleganter dictum. pro ripis littora pulsant. Diuersoriæ ad quas ex itinere diuertere solemus sicut & diuersoria dicta. Ganeæ: loca libidini & gulæ accommodata: super qua dictione abunde scripsimus in Tybe.

M. AN. Signifer: nunc signi dator potiusquam signa ferens. Ad manus uentum esset contractum certamen. Multa: tela temere occurrentia. Inualescentibus: fortius ualidiusq; emergentibus. Iocularia: quæ p

ſpem ioci fiebant. Latebras.pileum galerum & tenebras aſpernatus. Ad mediam noctē;Iu.luxuriam impe
rii ueterem noctesq; Neronis iam medias aliamq; famam. Refotus:immerſus. Piſcinis: domeſticis lacubus
in id uſus comparatis.etenim q̄q̄ piſcina a piſce eſt non tamen piſces ſemper habere dicitur. Tempore æſtiuo
niuatis:niuali aqua refrigeratis. Euſebius calidis & frigidis unguentis lauari ſolitum ſcribit. Naumachia: nauali
ſtagno quod in uaticano fuit. Ambubaiarum tibicinarum mulierum ſyriaca enim lingua ambubaia tibia dici
tur Horatius ambubaiarum colleg:a pharmacopolæ. Defluerer;ſecundo fluuio nauigaret.Diuerſoriæ:ad earum
differentiam quæ uenales habēt mer
cesq;cauponulas itellexit & loca ad di=
uerſandum comparata. Ganea:ut Gang
nolenta: ut Marcelli utar uerbo loca
ac libidini apta ganeatas dapes habē
tia.unde Ganeones dicti: ut popino=
nes a popinis. Cicero quis ganeo: qs
adulterequæ mulier īfamis feſtus ga
neum ait a ueteribus locum abditum
dictum;ac uelut ſubterraneum Dona
tus meretricum tabernam.

tronarum inſtitorias operas imitantium:atq; hincinde oran
tium ut appelleret.indicebat & familiaribus cœnas:quorum
uni meil.ta quadragies ſeſtertium conſtiterunt: alteri pluris
aliquando roſaria.

De luxuria & libidine eiuſdem.

SVper ingenuorum pedagogia: & nuptarum concu=
binatus ueſtali uirgini rubriæ uim intulit. Actem
libertam paulum abfuit:quin iuſto matrimonio ſibi

PHI. Inſtitorias operas; īſtitor Inſtitor
ut inquit Vlpia. appellatus eſt ex eo quod negotio gerendo inſtat:nec multum facit tabernæ ſit ꝓpoſitus: aut cuiſ
libet alii negociationi.nam cuicūq; negocio prepoſitus inſtitor recte appellabatur: ab inſtitore inſtitoria actio &
inſtitoriæ operæ dictæ;non ſolum autem uiri ſed etiam fœminæ inſtitoriæ actioni preponuntur: ſenſus eſt diſpo
ſitas fuiſſe tabernas:in quibus matronæ inſtitoriam exercitationem imitabantur.quidam codices pro inſtitorias
operas habēt inſtitura loca:& tūc legendū erit inuitantium;ut ſit ſenſus apertus.loca fuiſſe in ripis littoribusq; iſti
tuta:in quibus matronæ tanquā tabernariæ inuitarent rogarentq; Nero.ut ad ipſaꝶ tabernas potius appellere uel
let q̄ aliarum;more cauponū & ſtabulariorum;q uiatores iuitare ſubinde cōſueuerūt;ut ad ſua hoſpitia diuertant
Appelleret;nauē qua uehebat ſubduceret ad ipſarū tabernam. appellere ꝓprie dē cū ex pelago:aut fluuio qs Appellere.
ad littus:aut ripā acceſſerit. Virgi.hinc me digreſſum ueſtris deus appulit oris. Indicebat;denūciabat Fami=
liaribus.celeberrime luxu famaq; epulæ fuere.quas Neroni parauit Tigillinus q in ſtagno Agrippæ fabricatus eſt Epulæ ti=
ratē;cui ſuperpoſitū cōuiuiū aliarū tractu nauium mouebat.naues ex auro & ebore diſtincte erant. remiges exole gillini luxu
ti uolucres & feræ diuerſis terris petite.piſces uſq; ab oceano deportati.crepidinibus ſtagni lupanaria ſtabant illu rioſæ.
ſtribus fœminis cōpleta;ubi noctefcere cœpit omnia cātu & luminibus cōſonabāt. Mellita;cibaria dulciora; Mellita
q̄ melle cōdita ſunt mellita uocamus;qbus frequēter uſi ſunt antiqui;cū luxuria nōdū ſaccaron materiā ganeæ fe
ciſſet;illo.n.tēpore ad medicinæ tm̄ uſuꝫ ſaccarō adhibebatur;cuius hac tēpeſtate;tā frequēs uſus eſt ad gulæ cō= Dulciarii
dimenta;ut nulla cōuiuia lautiora fiant ſine ſaccari mixtura dulciarios appellamus artifices cōcinnatoreſq; melli
torū cibariorū.ſcribit Iulius Firmi.dulciarios naſci ſub ſydere ſpicæ; q̄ in parte uirginis decia exorit̄.dixit Varro
& repetitū eſt ab.Au.Gel.atq; Macro.bellaria ea maxie mellita eſſe;q̄ mellita non ſint. Roſaria;nō tā coronamē Roſaria
ta intelligimus noīe roſarioꝶ ſignificari;quē unguenta & cōdimēta.uſus.n.roſæ in coronis;ut ingt elegāter Pli.ꝑ
pe minimus eſt.mēſarū uero delitiis inungēdis roſarū uſus precioſus.uñ & unguentū rhodinū dictū a roſæ mix Rhodinuꝫ
tura quā græci rhodon appellāt in alio ſignificatu;q apertior eſt;roſaria dicunt̄ loca roſis cōſita; quæ ut Palla.ait unguentuꝫ
menſe Februario ſunt cōſerēda apud eundē legimus rhodomel confici ex ſucco roſæ & melle cōmixto. Preterea Rhodo=
quod ad hunc ſenſum ꝑtinet ſcribit Lampri.heliogabalum ſtrauiſſe triclinia de roſa & lectos & porticus;ac ſic ꝑ mel
ea deambulaſſe.eundem roſatum pinearum attritione moderatius reddidiſſe;quod potionis genus fuiſſe uidetur Roſatum.
quo idem heliogaba.olim uulgum ad bibendū inuitauit. Pedagogia;obſeruauimus apud iuriſconſultos titu.
de fundo inſtructo.pedagogia dici ſeruitia atq; mācipia.uerba Vlpiani iuriſcōſulti hæc ſunt.ſi inſtructū fundum
legaſſet:ea pedagogia;q̄ ibi habebat;ut cū ibi ueniſſet preſto eſſent in triclinio legato cōtinentur.dictio eſt apud la
tinos infrequēs & rara inuentu. Tranqllus uero pedagogia accipit pro cōcubitu puerorū: qđ neſcio an alibi i hoc
ſignificatu reperiatur apud Amianū Marcel.pueri pedagogiani fit mentio:cuius ſignificatio poſſet trahi in hanc pedagogia
ſniam;ego uero ut dicā qđ ſentio ſubditiciā dictionem hanc eſſe exiſtimo:legendūq; non pedagogia ſed pedera= puer peda
ſtiā;quod & in uetuſto ſincereq; fidei codice ſcriptū deprehendimus. eſt aūt pederaſtia;ut græci dicūt; amor ob= gogianus
ſcœnus in pueros;& pederaſtes amator puerorum ſignificatur.pedagiū uero ſignificat locū in domicilio in quo Pederaſtia
pueri ſeruiq; cōmorantur;q παιδαγώγιον uocantur. Pli.in.vii.epiſto.puer in pedagio mixtus pluribus dormiebat. pederaſtes
Super ultra. Rubria:nomē eſt uirginis ueſtalis. Nerone imitatus in hoc heliogaba.q & ipſe in uirginem ue= pedagium.
ſtalem inceſtū admiſiſſe prodit̄. Actē libertam;refert Cor.Tac.infractā fuiſſe potētiaꝫ matris apud filiū Nero. Actes liber
delapſum in amorem Libertæ;cui uocabulū acte fuit;quæ pœnitus irrepſerat in animum principis;ne ſenioribus ta.
quidem principis amicis aduerſantibus muliercula nulla cuiuſquā iniuria libidinē Neronis explente;qui ui amo
ris ſubactus ſe actæ ꝑmiſit.idem tradit actē libertam a Seneca immiſſam eſſe;ut Neroni deferret ꝑuulgatum eſſe
inceſtum principis cū matre Agrippina;nec toleraturos milites prophani principis imperium.
M.AN. Inſtitorias operas:quales inſtitores pſtare ſolēt ſunt īſtitores:ut Vlpia.ait tabernæ locoue ad emē
dū uēdēdūq; ꝓpoſiti. Hincinde;ex utraq; ripa. Vt appel.ſuo nauiū diuerſorio applicaret. Roſaria:nūc ro=
ſarū coronamēta quū loca ſint alioqn roſis cōſita.Virg.biferiq; roſaria peſti. Pedagogia;parum uſitate puero
rū aſſectationes cōcubituſq; nefarios pedagogia dixit;nā pedagogiū ſine dubio a pedagogo eſt is ἀπὸ τοῦ παι=
δὸς dicitur τοιαιω qđ puerorū ductor ſit & inſtitutor. Et nuptarū;cōcubitus ſuper repete:ut ſit ſenſus ꝑter

puerorum stupra & matronarũ adulteriaq́ sectatus dicit. Actẽ libertam:actẽ legẽdum nõ accemeut qdaʒ mẽdo si codices habent. Cornelius immissam actẽ libertam:q́ simul suo periculo & fama Neronis anxia deferret.

coniungeret summissis cõsularibus uiris: qui regio genere ortã peierarẽt. Puerũ sporum exectis testibus etiã in muliebreʒ naturã trãsfigurare conatus est. Cũ dote & flãmeo per solẽni nuptiarũ celeberrimo officio deductũ ad se pro uxore habuit. Extatq́ cuiusdam non inscitus iocus: bene agi potuisse cum rebus humanis: si Domitius pater talẽ hahuisset uxoreʒ hunc Sporum Augustarum ornamentis excultum lecticaque uectum: & circa conuentus mercatusque græciæ: ac mox Romæ circa sigillaria comitatus est idẽtidem exosculans. Nam matris concubitũ appetisse: & obtrectatorib[9] eius ne ferox atq́ impotẽs mulier: & hoc genere grã preualeret: deterritũ nemo dubitauit: utiq́ postq̃ meretricem quã fama erat Agrippinæ simillimã inter cõcubinas recepit. Olim etiã quotiens lectica cum matre ueheretur libidinatũ incestæ: ac

Delerare
Deiurium
Periurium.
Periuro
Peicro.
Flammea
lutea

PHI. Sũmissis:cláculuʒ & furtim imissis subornatisq́. Deierarẽt:ual de iurarent. De.n.in cõpositione interdum auget.unde & deiurũ dictum iusiurãduʒ.si legimus peierarẽt significat falso iureiurãdo affirmarẽt:dicimus periuro & peiero.Plau.ubi uerbis cõceptis sciens libẽter periuratis. Puerũ sporuʒ:Sex.Aure.spadene spo ro:quẽ quõdã Nero exectuʒ formare in mulierẽ tentauerat. Exectis testi.amputata uirilitate. Flammeo: uelamento nuptiali.flãmea autẽ lutei coloris fuisse docet Pli.in.xxi. Nõ insci.non inelegãsnõ inuenustus. Talẽ uxo.si Domi.Nero.pater habuisset talem uxorem qualis fuit sporus nunquã pfecto genuisset Nero. quẽ plinius facẽ humani gñis appellat. Augustarũ.or. Augustæ dicebant coniuges sorores filiæ imperatoꝶ. Liuia postq̃ nupsit Augusto decorata est Augustæ

Fax huma
ni generis

cognomẽto:Agrippina:ut ait Tacitus aucta est cognomẽto Augusta. refert Pli.in panegy.senatũ obtulisse cognomẽ Augustarũ uxori sororiq́ Traiani qd̃ certatim dep̃catæ sunt iudicantes plus esse in eo si uxor & soror Traiani imperatoris q̃ si Augustæ dicerentur scribit Iulius capi.eadẽ die qua pertinax impator appellatus est Augustus & Flauiã Titianã uxorẽ eius Augustã esse appellatã. Spartia. quoq́ auctor est uxorem & filiã Iuliani impatoris Augustas eẽ appellatas ex senatuscõsulto. Cõuentus: in primo comenta-

Mercatus.

rio diximus affatim de cõuentibus iuridicis p̃uinciarũ. tales cõuentus græciæ nũc significant. Et mer.græ,mercatum haberi solitum maximo ludoꝶ apparatu totius græciæ celebritate:testis est Cice.in.v.q.tuscula. Praeterea

Sigillaria

mercatus in insula delo:Cycladũ clarissima fuit celeberrimus:ut docet Pli.in.iiii. Sigillaria:uicuʒ significat romanum:in quo librariam fuisse Gellius indicat his uerbis que sunt ex libro.v.noctium atticarum. apud sigillaria forte in libraria:ego & Lu.Paulus poeta uir memoria nostra doctissimus sederamus: de festiuitate sigillariorum sigillariciisq́ muneribus affatim suo loco rettulimus. Idẽtidem:frequenter. Matris concubitum; auctor est Corne.tacitus Agrippinam amore retinendæ potentiæ:eo usq́ p̃uectam: ut medio diei:cum id tẽporis Nero per uinum & epulas incalesceret:offerret se sæpius temulento cõptam & incesto paratã. sed Sene.cõtra muliebres illecebras subsidiũ a fœmina petiuit:immisitq́ actẽ libertã:cuius astu cõcubitus nephandus inter matrẽ filiũq́ dis-

Stuprũ neronis cum matre.
Impotens

iectus fuit. Sex.Au.asserit Nero.stupro matrẽ cõtaminasse. Obtrectatoribus:Sene.in primis sign.ficatur:a quo immissam libertã diximus ad incestũ p̃pulsandũ. Impotẽs:immodica & nimiũ potens.ita fortuna ipotens & tyrãnus impotens dici solẽt.a Liuio dicta est impotens dñatio Philippi ueluti imperiosa & intoleranda. Præualeret:Burrus & Sene.rectores erant imperatoriæ iuuẽtæ:utriq́ unũ certamẽ erat cõtra ferociã Aggrippinæ que cunctis malæ dñationis cupidinibus flagrans regere q̃ regi malebat:nimia sup filio cohercendo: quæ ut per blandimẽta aggrederetur:suũ cubiculum:suum sinũ:suum quod dictu quoq́ nefas est cõcubitũ offerebat.sed proximi amicorum orabant Nero.cauere insidias matris mulieris semp atrocis:tũ etiam falsæ.- Libidinatum incestæ:fœ

Masturbate.
Masturbatores

de & turpiter.aduerbiũ est:subobscure aũt & symbolicos intelligit Nero.fuisse masturbatũ ex desiderio materni cõcubitus:cũ simul in lectica ueherentur.masturbare autem est manu tractando uirilia peragere rem ueneream. inde masturbatores dicti:quo uerbo identidem utitur poeta epigrammatarius.

M.AN. Sũmissis:subornatis instructis. Peierarẽt:peierãdo affirmarẽt. Trãsfigurare:p oia mulierẽ affingere. Celeberrimo offi. ingẽti hoĩm cõuentu nuptias celebrante. Nõ insci.ergo elegãs Teren.edepol scitus hodie puer e pãphilo est natus. Bñ agi:fœliciter cõtingere aut euenire. Pater:Neronis. Talẽ uxo.qualẽ Nero duxisset:q́ utiq́ natura parere non poterat.Iu.Interea tormentũ ingẽs nubẽtibus hæret:qd̃ nequit parere & partu retinere maritos: sed melius qd̃ nil animis in corpe iuris natura indulget. Augustarũ or.qbus Agrippi.mater & aliæ que cæsaribus nupserant ornari consuerant. Mercatusq́ græ.tũ intellige cum in achaiã cãtandi studio pfectus est. Circa sigil.sigillarias tabernas gel.quũ in sigillariis sederemus:de rõe nois plura suo loco diximus nefariã hmõi affectationẽ satyrus accusat puer inquit Automedõ: nam Lora tenebat. Ipse lacernatæ dũ se iactaret amicæ. Matris:Agrippinæ. Ab obtrectate. ab iis qbus Agrippinæ potẽtia suspecta erat:ob idq́ illam filio inuisam omni criminationis gñe reddere cõtendebãt. Ne se.reddit cãm qua obtrectatores a matris concubitu illũ deterruerint per Actẽ Cor.scribit Neroni significatũ fore:ut si cum matre cõcũberet milites uelut prophani principis imperium essent detrectaturi. Hoc gñe grãe:nefario filii concubitu. Deterritum; Neronẽ sensus & ordo est. nam nemo dubitauit Neronem appetiuisse concubitum matris: sed deterritum ab eo ab obtrectatoribus ipsius Agrippinæ ueritis:ne illa ferox:alioquin & ualde potens:si filio etiam concubitu misceretur nimis superbiret seuiretq́ in se quos utiq́ suspectos habebat:utpote filiuʒ a se omni criminatione alienantes. Inter pcubinas ut Agrippinæ lniamenta in ea secutus pro matre abuteretur. Olim:quum uidelicet eius concubitum appeteret. Libidinatum incestæ:incestantium more matri inherendo uenerem peregisse.

maculis uestis proditum affirmant.

De pudicitia eius passim prostrata.

SVam quidem pudicitiá usq; adeo prostituit: ut contaminatis poene oibus mébris nouissime quasi genus lusus excogitaret: quo feræ pelle côtectus e mitteretur e cauea: uirorũq; ac foeminarũ ad stipité deligatorum inguina inuaderet. Et quum affatim desæuisset: ut conficeretur a Doryphoro liberto: cui etiá sicut ipsi Sporus: ita ipse denupsit uoces quoq; & eiulatus uim patiétium uirginum imitatus. Ex nonnullis comperi persuasissimum habuisse eum neminem hoiem pudicũ: aut ulla corporis parte purũ esse: uerũ plerosq; dissimulare uitiũ & caliditate obtegere. Ideoq; ꝓfessis apud se obscoenitaté: cætera quoq; côcessisse dedicta.

De ꝓdigalitate & effusione diuitiarum.

PHI. Maculis uestis: quas. s. fecerat effusa genitura super ipsius uestimento. Pli. consimiliter: ferunt inquit
amore praxitelicæ Veneris captũ quẽdam: cuꝫ delituisset noctu simulachro cohæsisse: eiusq; cupiditatis esse indi
cem maculam. Pudicitiam ꝓstituit. Sex. Aurelius in hanc sentẽriam sic scribit. eo ꝓgressus est nero: ut neq; suæ Nero nubit
neq; aliorũ pudicitiæ parcens ad extremum amictus nubentium uirginũ specie: palá conuocato senatu: docte di-
tæ: cunctis festa ex more frequentantibus nuberet. prostituere aũt pudicitiá est uulgo sui corporis potestatem fa- Prostituere
cere. inde meretrices prostitutæ dicuntur. Omnibus membris. superioribus & inferioribus. Lápridius de he-
liogabalo scribẽs ait: eũ per cuncta ca
ua coporis libidinẽ recepisse. Feræ
pelle contectus. Sex. Aurelius pelle te
ctus feræ nero utriq; sexus gẽitalia uul
tu contrectabat. E cauea. instar fe- Cauea.
rarum: quæ e cauea emitti solent i spe
ctaculum. tradit Plinius augustum ti
grim Romæ ostendisse in caueaꝫ má
suefactam. & Apuleius trasileoneꝫ ut
feræ pelle contectũ scribit in cauea obla
tum fuisse Demochari munerario.
Ad stipité. ad palum. Inguina. Inguina
genitalia tam foeminarum q̃ uiroruꝫ
inguina dici notum est. & Martialis
docet illo uersu. accessi quotiens ad
opus mistisq; mouemur inguinibus.
Inuaderet. s. ore tanq̃ fellator & cun
nilingus. ut conueniat cum Sexto Au
relio: q dixit neronẽ genitalia utriusq;
sexus uultu contrectasse. Affatim. intẽperanter & immodice. Seruius enarrans illud uirgilianũ: rimisq; fatiscũt Affatim
ait abundanter aperiunt. fatim autem abundáter dicimus: unde & affatim. Amianus poeta & probus grámaticus
affatim prima acuta non media pronũciabant: quod & Gellius probat in. iiii. noctium atticarum. Conficeret.
iniretur subigeret more pathicorũ. sed tranquillus per translationẽ dixit conficeretur quod uerbũ est rei accômo-
datũ. ná confectores ferarũ dicuntur: qui aduersus feras in spectaculo congrediuntur. cum aũt nero ferina pelle te- Confecto
ctus emissus e cauea perinde ac fera desæuiret contra deligatos. merito confici dictus est a doryphoro subactore res feraruꝫ.
cum tamẽ intelligi uelit eũ fuisse subagitatum. A doryphoro li. hunc. Cor. taci. pythagorá appellat. cuius uer
ba hæc sunt. nero ꝑ licita atq; illicita foedatus nihil flagitii reliquerat: quo corruptior ageret: nisi paucos post dies Dorypho-
uni ex illo côtaminatorũ grege (nomen pythagoræ fuit) in modũ solẽniũ collegiorũ denupsisset. inditũ imperato- ros
ri flámeũ: uisi auspices: dos & genialis thorus: & faces nuptiales: cũcta deniq; spectata: q̃ etiá in foemina nox a pa- nubere ad
rit. huius quoq; pythagoræ meminit Martia. illo endecasyllabo. q̃les pythagoras dabat neroni. fortassis a tran- foeminas
quillo doryphorus ideo nuncupatur: q pythagoras ꝓprio noie dicebat: qd esset principis satelles. ná græci dory
phorõ dicũt satellitẽ ab hasta ferenda: que dory dictione græca noiatur. celebratus est doryphorus ille quem ui-
riliter puerũ fecit polycletus. Ipsi: neroni. Denupsit: nuberet: ut inquit Priscia. in. xi. ad feminas pertinet soluꝫ
sicut futuere ad solos mares. sed uituperationis causa maribus hoc quoq; uerbũ aptari põt. sicut satyrico morsu di
ctũ ẽ a Iuuenale: qd queris nubit amicus. & a martiale: nubit cherestratus a fro. uiri eñi perinde ac foeminæ uiris Viri nubũt
denubebant: qd ẽ portẽtosuꝫ. hic Lápri. ipuros & ipudicos mores heliogabali taxás ait nupsit & coit: ut & ꝓnubá uiris.
haberet. Nero ita denupsit huic Dorypho. siue pythago. sicut ipi Neroni denupserat Sporus Spado de quo supe-
rius dictũ ẽ. fuitq; Dorypho. sic maritus Nero. ut zeticus Heliogabali & ꝑfecto talia legẽs nõ pricipes: imo nõ Non prin-
hoies illos fuisse cẽseo: sed portẽta in ultimas terras deportáda. Vlla cor. parte: archesilaus phũs de effoemina cipes sed
to dixit. nihil interest qbus mẽbris cynedi sitis prioribus: an posterioribꝫ. scitũ quoq; est illud Cato. & aduersus & portenta.
auersus ipudicus es. Vitiũ: ipudicitiá & obscoenitaté. Professus ob. sensus est q simplr apud Ne. o. ꝓfitebat Aduersus
suá obscoenitatẽ impuráq; naturá: illi côdonabat reliq̃ delicta. obscoenũ aũt ab obs & coeno côponi autumat Pri & auersus
scia. li. ix. Var. át ab scena obscoenũ dici tradit. nõ desunt q ab oscis obscoenũ obscoenitatẽq; deriuent: cum illis fue impudicus
rit frequentissimus usus libidinũ spurcarum. unde a Vatinio dictũ est: osce fabulantur ꝑ obscoene & impudenter. Obscoenũ
M. AN. Maculis rugis patratæ libidinis indicantibus. Iu. Bilẽ tibi ꝑtrahat uxor humida suspectos referẽs unde.
molicia rugis uexatasq; comas Cornelius auctor est Agrippinaꝫ ipsam se meridianis horis filio offerri solitá atq; Osce fabu-
lasciuis osculis aliisq; illecebris ad incestum inuitare ausam: sed ab eo scelere a suis ꝑ Actẽ ut supra oñdimus fuisse lantur.
deterritũ. Suá pudi. sui corpis. Prostituit. uulgauit. Côtaminatis oibus me. i. nulla corpis pte nõ polluta
ut non solũ pathicus esset sed fellaret etiá: ultroq; irrũaret. E cauea: tanq̃ e cauea aut certe ex ipsa cauea ferarũ ut
maiorem adhuc terrorẽ incuteret iis in quos erat grassaturus. Stipitem: palũ. Inguina obscoenas ptes ut ferarũ
ritu subito icursu uiri foeminæue stipiti alligatæ igũina ore inuaderet. Affati: abũde nũc lincta nũc suctu nũc mor
su lacessisset. Côficeret: pedicaret. Liberto suo cui ipse nupserat: hunc detestabilem nubẽdi morẽ & ipiũ na
turæ abusum: satyrus haud uno loco acerbissime accusat. Quid queris nubit amicus: & rursus iacuit gremio no-
ua nupta marito. Mar. Nolito frõti credere nupsit heri. Vim: primos inuitosq; côcubitus. Imitatus: Nero.
Pudicum: incorruptũ. Aut ulla parte corpis purũ. q. d. qui nõ pathicus idem & fellator esset sꝫ q̃ turpiter
& flagitiose se his sceleribus addixerat tam stulte hæc sibi ꝑsuaserat: siquidem abhominatus ille spũs ex suo inge-

nio cæteros mortales iudicabat. Dissimulare: cælare. Obscœnitatem: obscœnissimam fellationem.
De parci PHI. De prauatos: corrige deparcos sicut habet uetustus codex dicuntur. n. deparci eleganti uocabulo te=
naces & nimiũ parci: qbus pfusi magnificiq̃ opponũtur. Apul. At nõ cõtraria accusans. unũ seruũ ut deparcũtis
Sordidi libertos ut pfusi. Sordidos: Ora. in. ii. sermo. sordidos eos dici ostẽdit q in uictu nimiũ pci nimiiq̃ auari sunt: q
bus cõtrarii sunt lauti & nitidi. sic. n. inqt sordidus a tenui uictu distabit ofello iudice. Ratio ipẽ. q ratiocinia ex
Magnificus. pensæ pecuniæ assumunt & curiose pensiculantur: qd a liberali uiro nedũ pricipe alienũ est. Magnificos: Ari=

Diuitiarum & pecuniæ fructum non aliũ putabat q̃ p=
fusionẽ sordidos ac de parcos esse: qbus ratio impen
sarũ constaret prelauros uereq̃ magnificos qui ab=
uterentur ac perderent: laudabat: mirabaturq̃ auũculũ Caiũ
nullo magis nomine: q̃ qd ingentes a Tyberio relictas opes i
breui spacio pdegisset. Quare nec largiendi nec absumendi
modum tenuit. In Tyridatem quod uix credibile uideaꝭ octi
genta nũmum milia diurna erogauit abeũtiq̃ super sesterti
um milies cõtulit. Menecratẽ citharœdum: & spiculum mir=
millonem triũphaliũ uiroꝶ pr̃imoniis ędibusq̃ donauit. Cer
copithecum Panerotẽ fœneratorem & urbanis rusticisque
prædiis locupletatum prope regio extulit funere. Nullam
uestem bis induit: quadrigenis in punctum sestertiis aleam
lusit. Piscatus est rete aurato: purpura coccoq̃ funib⁹ nexis

sto. in. iiii. ethico. magnificũ inquit il=
lũ dici: qui i magnis p dignitate sum=
ptus facit magnificus qdem liberalis
est: liberalis aũt nihilo magis magni
ficus. preterea nõ i seipsum sumptuo
sus est dicẽdus magnificus: sed impu
Magnificẽtia. blica. Cice. uero in. ii. rheto. magnifi=
centiã partẽ esse tradit fortitudinis eã
q̃ ita definit: magnificẽtia est rerũ ma
gnarum & excelsarũ cũ animi ampla
quadam & splendida ppositione co=
Abuti quid gitatio atq̃ administratio. Abute=
rentur: abutimur: ut inqt scienter Boe.
his rebus: que nobis utentibus pereũt
utimur his: q̃ nobis utentibus perma
Vsus. nent: ex quo usus & abusus uidetur cõ
Abusus traria. itaq̃ qui legauit usum fructum
bonorũ: nõ potuit legare cõtrariũ: qd
est abusus. Auũculũ Caiũ: Caligu.
Prodigitas principẽ intelligit: q frater fuit Agrippinæ Nero. matris. Prodegisset: cõsũpsisset: pfudisset: inde pdigi dic ti. ue
Prodigẽtia teres pdigitatẽ dixerũt pfusionẽ & pdigẽtiã: q̃ uulgo pdigalitas appellaꝭ. C. T. cuius abditis adhuc uitiis p auarꝭ
citiã ac pdigentiã mire cõgruebat. Modũ: mẽsurã. In tyri. de hoc supra facta ẽ mentio: queadmodũ romã
Mille nummum uenit exceptusq̃ fuit honorificẽtissime a nero. a quo diximus theatrũ fuisse deauratũ in tyridatis aduentũ. Nũ
mũ: antiqui mille nũmũ dicere malebãt quã nũmorũ sicut mille denariorũ nõ mille denariorũ. Diurna: p sin=
Erogatorius. gulos dies. Erogauit: erogare & accipere opponũtur ex quo erogatorius & acceptorius moduli dicunꝭ in aqua
eroganda & accipiẽda: Frõti. in. i. de aquæ du. cũ in erogatorio modulo minus iuenitꝭ in acceptorio plus apparet
Acceptorius. non errorẽ eẽ s3 fraudẽ. Sup: insup. Mirmilonẽ: gladiatorẽ: de quo supra. Triũphaliũ: eorũ q oli triũphassent
& ob id nobilissimoꝶ. Cercopithecũ: nomẽ est feneratoris: alꝭs cercopithecus: ut nomẽ indicat caudatã simiã si=
Cercopithecus gnificat. Mar. si mihi cauda foret cercopithecus erã. Vrbanis rusti. q. p̃di. apd iuriscõ. ti. sũt de ser. ur. & ru. p̃di.
qd & supra latius explicauimus: i primis certi sũt redditus urbanorũ p̃diorũ. Regio fu. ptra p̃scriptũ legis. do
Sumptus funeris cent. n. iurisc. sũptũ funeris faciẽdũ eẽ p facultatib⁹ uel dignitate defũcti: funeris aũt cã sũptus factus uꝭ is demũ: q
tõ fit: ut funus ducaꝭ: sine quo funus duci nõ possit: utputa siqd ipensũ3 est in illatiõe mortui. Extulit: uerbo usus
Effertur est accõmodo: efferri eñ dicuntur cadauera. a Terẽ. dictũ est. interea dũ effertꝭ funus. Bis indu. de helioga: legi=
mus: qd neq̃ calciamentũ: neq̃ annulos iterauit: hoc idẽ faciebat Nero in uestibus: ut nullã bis indueret iteraretq̃.
In pũ. uno iactu talario: Rete au. Pau. orosius luxuriæ tã effrenatæ Nero fuit: ut retibus aureis piscaretꝭ: q̃ pur
Coccum pureis funibus extrahebanꝭ. Purpurea coc. de purpura sæpe mentio facta est. coccũ aũt rubẽs est gramẽ: i ma=
xima laude inter nobilia pigmẽta celebratũ: uulgus granũ appellat. anniculo cocco lãguidus est succus: idẽ post
quadriẽniũ euanidus. ita nec recẽti uires: nec senescẽti. laudatissimũ nasciꝭ circa emeritã lusitaniæ ciuitatẽ: auctor
Coccina Plini. in. ix. hinc coccinea & coccina uestimẽta dicuntur. & coccinati induti coccineis: que coccea quoq̃ dici posse
Coccea testis est Lampridius: qui ait Diadumenum indumenta coccea primũ accepisse.
M. AN. Diuitiarũ: ubi de portẽtosis Ne. libidinibus dixit pprius hic erat ex ppositiõe locus ut de eius luxu
ria & auaritia diceret qd breui usus trãsitiõe Trãq. facit. Fructũ usũ3 uoluptatẽ. Profusionẽ: eas pfundere ac p=
digere. Deprauatos: auaritiæ sordibus imersos qdã pcos legũt qd nõ itapbo. Rõ ipẽ. modus & mẽsura eoꝶ q̃
impẽderent. Cõstaret. i offẽsa maneret aut rõ uel sũma ipa expẽsarũq̃ pecuniarũ calculatio nota eẽt. Prælau=
tos ualde splẽdidos. Auũculũ: Caligulã Agripinæ frẽ3. Prodegisset: temere pcõsũpsisset. Tiridatẽ. armeniæ regẽ
romã accersitũ. Diurna: i singulos dies. Sestertiũ: milies decies. c. milia nũmũ uiatici noie datũ accipias: qa abeũ
ti dixit. Triũphaliũ ui. ut iniqus factũ appeat q̃ splẽdidissimorũ ciuiũ p̃rimonia sordidæ pditiõis hoĩb⁹ hñda
dederit. Extulit: funerauit. Bis idu. ut semel iduetã: nec ãplius i usũ receptã accipias. In pũ. uel i unius aleæ ca
su3 uel i singula tesseraꝶ pũcta. Aleã lu. sic curro cursũ uitio uitã dixeris: s3 & ludo pila dicimus: ludo trocho. M.
folle decet iuuenes ludere folle senes cæteꝶ. Iu. passiue dixit si luditꝭ alea pnox. Rete au. Euse. Nero tãtæ iqt luxuriæ
fuit ut frigidis & calidis unguẽtis lauaretꝭ retibusq̃ aureis piscaretꝭ q̃ purpureis funib⁹ extrahebat. Purpura & coc
co duob⁹ p̃ciosissimis colorib⁹. ẽ. n. coccũ ueluti granũ q̃ uel ex arbuscula ilici sili uel ex rubẽti gramine nasciꝭ oli
in gallatia africa & lucitania legebaꝭ: mox & i gallia trãsalpina & pelepõnesso. Pli. est auctor. unũ coccina uẽtri gñis
& coccine uestes. Iu. quẽ coccina lena uitari. Mar. coccina famosæ donas & hianthina mœchæ. Purpura: piscis
ex concharũ gñe intra annũ suã: ut ide3 auctor ait implet magnitudinẽ: tyrii maioribus purpuris detracta cõcha
auferet succũ minores frangunt de purpurea apparatu plura pli. Nexis: tortis nũc potiusq̃ ligatis.

PHIL. Carrucis:uehiculis.a carruca mulæ carrucariæ dictæ sunt:& carrucarius auriga ipse moderatorq; carrucæ. muliones quoq; carrucarii noiantur. helioga. sexcentis uehiculis dicitur iter facere solitus asserent regẽ persarum. x.millibus camelorũ iter facere:& Nero. qngentis carrucis iter inisse. auctor Lampri.Pli.ait carrucas celari ex argento inuentũ esse romanæ luxuriæ:q̃ ad aurea & argentea uehicula peruenit. Soleis:calciamẽtis: qbus ex ferro passim nũc omnes utũtur. Catu. ferrateam:ut soleam tenaci in uoragine mula:cõquadrat huic luxui Neroniano luxuria cõiugis Põpeis q̃ hac insania uersusq̃ magnificentia maritũ supabat calciando iumẽta soleis aureis ex quo est illud Plinia: ex.xxxiii. nostra ætate Põpæa cõiunx Nero. principis delicatoribus iumentis suis soleas ex auro induere solebat.

Mulæ carrucariæ.
Quigente carrucæ.
Soleæ iumentorum aureæ.

Nunquã carrucis minus mille fecisse iter traditur: soleis mularum argenteis: canusinatis mulionibus: armillata & phalerata amaxicorum turba atq; cursorum.

De operibus publicis per eum factis & dispositis.

Non in alia re dãnosior q̃ in ædificãdo domum a palatio exquilias usq; fecit: quam primo transitoriam: mox incẽdio absumptã restitutãq;: auream nominauit. de cuius spacio atq; cultu suffecerit hoc retulisse. Vestibulũ eius fuit: in quo Colossus centum uiginti pedũ staret

Canusinatis: canusinatũ dicimus indutum ueste ex lana canusina confecta: cuius color est ut græci dicũt erythros: ut latini interpretantur rutilus. canusina lana teste Pli. laudatissima fuit: circa canusium apuliæ. Martia. ut canusinatus nostro syrus assere sudet. Pla. Vo. memorat birros cãusinos fecmicis donatos fuisse significãs uestimenta ex lana canusina.

Canusinatus canusina lana.
Birri canusini.

Cymazacis:multi interpretamenta parũ consistentia cõminiscũtur. Quidam cymazaces accipiũt p stipatoribus:qd bene qdẽ cõgruit sed nullo idoneo auctore fulcitur. Tu uero legito amaxicorũ: sicut legit in codice emaculatiore. dicitur aũt amaxici aurigæ rectoresq; uehiculorũ dictio est a græco uocabulo inclinata. namq; illi amaxã currũ appellãt:q̃d nos septẽtriones in cœlo uocamus:græci amaxã uocant:qa simile plaustri hoc sidus uocatur:hanc dictionẽ nostri latinitate donauerũt:& in primis Iulius capito. scribens:qd maximinus amaxas manibus attraheret:rhedã onustã solus moueret. Pli. amaxobios pp̃los appellat:quorũ uita degitur in plaustris. Ita ab amaxa hoc est plaustro amaxei & amaxici deriuantur significãtq; plaustrarios aurigas. hos Nero habere uoluit armillis phalerisq; cultissimos. Armillata:armillis ornata. sũt aũt armillæ ornamẽta brachiorũ: q̃ ut ait Priscia. alio noie brachiaria noiantur. Cursorum:græci cursores uocant hemerodromas ab unius diei cursu:quẽ conficiunt per pagũt:quorũ Liui. & plures Aemi. meminerũt. ex hoc genere fuit philippides cursor:quẽ cucurrisse mille. ce. sta. ab athenis lacedemonẽ bidui spatio scriptores pdiderũt. celebrat philonides quoq; Alexan. ma. cursor:qui a sycione ad helin uno die mille &. cc. sta. cucurrit. Aurelia. cursores cohabitũ:quo ipse habebatur: ut inqt Fla. Vo. senatoribus cõcessit. Nero uoluit suos cursores cultu ornatuq; pcellere. In ædifi. Martia. optat diuitias causa duas: cursus. s. donet & ædificet regia pfecto res est:& principalis ædificare. ornãda est enĩ dignitas domo: in quã cũ a claro & opulẽto dño hospites multi recipiendi sint:& admittẽda cuiusq; gñis hoim multitudo: adhibẽda ẽ cura laxitatis. Alter ampla domus:ut inqt uerissime. M. T. dedecori dño sæpe fit:si est in ea solitudo:in quo illustrissimus pater tuus clarissime Hannibal quodã ueluti peculiari pconio est extollẽdus:q unus oim maxie ppensus est ad ædificandũq; uillas & ptoria in agris cõplura magnificenter extruxit:inter q̃ ptoriũ bẽtiuolũ:qd uocãt:laxitate pulchritudine magnificentia cõtendit cũ uillis lucullianis. domus uero q̃ Bononiæ habitat:q̃ pulchræ q̃ cultæ q̃ ex symmetriis oibus extructa est:q̃ aduenæ omnes cũ admiratiõe contẽplant enim uero:ut dicã qd sentio: non minus domus dño:q̃ dñs domo honestat. in hac nũq̃ solitudo ẽ:sed semp hospitibus illustrissimis referta cõspicit. pncipes oẽs italici legatiões oẽs honorariores hospitio bẽtiuolorum hospitaliter accipiũtur. Nemo hac trãsit ex uiris sumatibus:q nõ inuitet accipiat:q; comiter intra bẽtiuolas ædes:adeo ut nõ minus pateãt alienigenis q̃ ipsi hero & filiis hrẽdibus:sed quãtũ clarissimus prĩnus ex ædibus ornatissimis gl̃iatiõia meret:tm Nero usurpatiõis ex ea domo q̃ romæ fecit:uel ut uerius loquar q̃ romã inclusit:psecutus ẽ. nãq; necesse fuit exturbare uicinos & qplurias ædes demoliri gemẽtibus dñis & mussãtibus. ptẽrea luxuriæ unius pncipis domus illa seruiebat:q solus qd debebat esse totius pp̃li possidebat. A palatio exq. usq; a mõte palatino: usq; ad mõtẽ exqlinũ. Trãsitoriã:ab ipso uidelicet trãsitu:q p eã domũ facilis erat ab uno colle ad alterũ collẽ. forũ quoq; neruæ trãsitoriũ dictũ ẽ. Aurea:Pli. inuectus in luxuriã edificiorũ:bis uidimus inqt urbẽ totã cingi domibus pncipũ Caii & Ne. & huius qdẽ neqd deesset aurea. Colossus:Pli. in. xxxiiii. Colossũ hũc Nero. a zenodo. statuario factũ tradit:q postea dicatus fuit solis ueneratiõi. Spartia. quoq; auctor est:hoc simulachrũ Colossicũ ab hadria. soli psecratũ fuisse:q aliud tale Apolodoro. architecto facere molitus est.

Regia res ædificare.
Laus Io. bẽtiuoli in ædificãdo prætoriũ.
Bẽtiuolũ.
Ardes bentiuolorum.
Forũ transitorium.
Collossus Neronis.
Amaxa.
Amaxici.
Armillæ.
Hemerodromes.
Cursores.

M. AN. Carrucis:uehiculis a carro carruca ẽ Põpo. plerasq; mulas carrucarias uales eẽ:ut trãsigi nõ possint. Soleis:quũ ferreæ ab aliis induci soleãt:ẽ solea: ut Festo placet q̃ solo pedibus subiicit: quo fit:ut p calciamẽto quoq; accipiat Iu. & solea pulsare nates psius & solea puer obiurgabere rubrã. Canusinatis:canusina ueste culti:serã dico canusino uellere:q rutilũ ẽ:ut Pli. ait Mar. hæc turbato cãusina simillima mulso fuit ea lana in sũmo pcio ob idq; apd Iu. ouẽ sibi canusinã emi a marito flagitat sũptuosa mulier. Cũ ma. turba subintellige & multitudine:ma zaca turbe cappa. ẽuñ seruitia oli romã deportabant: inde ne ide sit nomẽ sciñ qdã cymagaiũ eũ hñt cuius uois rõ parũ:ut ingenue fatear mihi pstat. Cursorũ:ad aliqd celeriter nũciãdũ cursorũ opa Alexã. quoq; macedonẽ usũ plinii uerba demõstrat Alexã. inqt cursor philonides ex syciõe ad dĩ mille &. cc. sta. nouẽ diei pfecit horis. Trãsitoriã:qa credo ex palatio in exqlias eius trãsiret uastitas. Auream noiauit. pli. & in sellariis aureæ domus disposita Nero. Colossus pli. is inqt:quũ de zenodo. interim loqretur: postq̃ satis ibi artẽ approbauerat romã accitus est a Nero. ubi destinatũ illius pncipis simulachrũ Colo. fecit:centum. x. pedum longitudine. centum. x. dixit pli. quũ Trãqllus. c. xx. dicat:quo apparet alterutrũ mendose legi.

ipsius effigie tanta laxitas: ut porticus triplices miliarias haberet. Item stagnum maris instar circumseptum aedificiis ad urbium speciem. Rura insuper aruis atque uineis & pascuis siluisque: uaria cum multitudine omnis generis pecudum ac ferarum. In caeteris partibus cuncta auro lita: distincta gemmis unionumque conchis erant: coenationes laqueatae tabulis eburneis uersatilibus ut flores ex fistulis & unguenta desuper spargerentur. praecipua coenationum rotunda: quae perpetuo diebus ac noctibus uice mundi circumageretur balneae

PHI. Ipsius effi. testant historici colossũ habuisse expressũ Nero uultũ: q sublatis dein fuit dãnatus illius principis sceleribus: alibi docuimus moris fuisse: ut capita statuarũ pmutarent sublato figurarũ discrimine. cõmodus impator auctore Lãpri. dẽpsit caput colosseq̃ neronis erat: & suũ imposuit. Tanta la. Cice. in p̃io officiorum. domũ hois honorati & principis. ita aedificandã esse monet: ut dignitas uiri domo honestet: in primisq; ait adhibendã esse curã laxitatis. Triplices: porticus duplices triplicesq; appellauerũtq̃ sũt laxiores: & in q̃bus ordines colũnarũ duplicati triplicatiq; cõficiũtur. Vitru. in. v. scri. duplici palestrarũ porticu collocãda esse cõplura mẽbra. graeco uocabulo tetrasticae porticus & pentasticae dicũtur a quatuor & q̃nq; ordinibus colũnarũ. Gallie: Ro. ĩpator auctore Iulio capi. talẽ porticũ fieri iusserat. Miliarias: uidet Trãq̃l. porticus miliarias appellasse a mille passuũ longitudine & p̃ lixitate miliaria. q̃dã existimãt miliarias dici porticus: q̃ alio noie miliarẽses a Fla. Vop. nũcupant: q̃ Aureli. Aure. ornasse in hortis Salustianis porticũ miliarẽsẽ: in q̃ quotidie & se & equos fatigabat. Existimaũt miliaria porticum siue miliarensis fuisse constructa ex lapide tophaceo. mox suo loco docebimus quid fuerit in foro Roma. miliariũ. in q̃busdã codicibus omissa est haec dictio ueluti subditicia tanquam loquens Trãq̃l. de laxitate domus eam demõstrauerit p porticus triplices: q̃ haud dubie laxitatem maximã designant. miliarias uero magis ad longitudinẽ indicãdam pertinent q̃ ad laxitatem. Stagnũ: de hoc Martia. stagna Nero. erãt. Insup ar. Insup intellige extrinsecus circũsepta: ut intelligas rura fuisse in domo Nero. undiq; septa aruis & uineis. sunt aũt arua ab arando dicta: cũ rura appellantur ab eo: quod rursum in agris faciẽda quot annis sunt: ut rursus capias fructus. omnis aũt ager: ut inq̃t Virg. interp̃s: aut aruus est. i. satiõnalis: aut cõsitus. i. aptus arboribus: aut pascuus: q̃ herbis tm̃ & aĩalibus uacat: aut floreus in quo sũt horti apibus cõgruẽtes & floribus: igit manifestariũ est rura ab aruis differre: cũ illud sit gñalius hoc specialius. refert Cor. taci. Nero. usum patriae ruinis extruxisse domum: in qua nõ tam gẽmae & aurum miraculo esset: q̃ arua & stagna: & in modũ solitudinũ: hinc siluae. inde aperta spacia & p̃spectus: magistris & machinatoribus seuero & Celere: q̃bus ingeniũ erat p̃tẽtare etiã ea q̃ natura negauisset: & uiribus principis illudere. Pecudũ ac fer. pecudũ nũero habentur q̃drupedes: q̃ gregatim pascũtur: ueluti oues: caprae: boues: equi: muli: asini: q̃n etiam iurisc̃õsultis placet sues pecudũ appellatione cõtineri. canis inter pecudes nõ est: neq; bestiae in eo numero sũt: ueluti ursi: leones: & pãterae: q̃ ferarũ appellatione continẽtur. Auro lita: distincta bracteata: q; uerbũ est lino a quo litus siue litũ deriuatur. sicut a delino delitũ ab interlino interlitũ deduci testantur grãmatici poeta: de apibus loq̃ens in geor. ait & paribus lita corpora guttis hoc est distincta: ut exponit Serui. M. Tu. ait Lucre. poemata esse lita multis luminibus ingenii. Vnionũq; con. alibi docuimus uniones: q̃ margaritae alio noie dicũtur: p̃tus esse concharũ ugẽmisq; differre. Laqueatae: laquearibus exornatae: dicimus aũt laquearia & lacunaria cameras coenationum. lacus quoq; dici posse docet Serui. & indicat uersus Lucilii. a. resultant aedesq; lacusq;. Versatilibus: luxus priscorũ excogitauit triclinia uersatilia: ut. s. ita circumagerentur discũbentibus conuiuis: sicut horologia conspicimus uersatilia: quorũ meminit Vitru. in. ix. hinc legimus heliogab. oppressisse in tricliniis uersatilibus parasitos suos uiolis & floribus. tales erant Nero. coenationes tabulis. s. uersatilibus compactae: ut in uersatione flores dispergerẽtur: & p fistulas unguenta fistulatim expressa effunderent in subiectos cõuictores. minime praetereũdũ est: quod tradit Sene. de uersatilibus loquens: cuius uerba subscripsi ex lib. iiii. episto. ad hanc rem in primis cõducentia: q̃ sunt haec. hodie utrũ tandẽ sapientiorẽ putas: qui inuenit quẽadmodũ in imẽsam altitudinẽ hortũ latentibus fistulis exprimat: q̃ euripos subito aquarũ impetu impleat: aut siccat: aut uersatilia coenationũ laquearia. ita coagmentat: ut subinde alia facies atq; alia succedat: & totiens tecta quotiens fercula mutentur: an eum qui & aliis & sibi hoc mõstrat: q̃ nihil nobis natura durum ac difficile imperauerit. hactenus Sene. cuius uerbis duae res diligenter explicantur uersatilia. s. laq̃aria & euripus: ut id lucidius fiat illud in Iulio caesa. in gyrũ euripo addito. tales erãt euripi subito aquarũ ipetu implebãtur. Iidẽ repẽte siccabãtur. Vice mũdi: ut quẽadmodũ mũdus aeterna uertigine circũagit. ita coenatio uersatilis continẽter uersabat. Balneae. M. Var. balneas se. gñe publicas significari designat. balnea uero priuata hinc Gel. apud balneas inq̃t sicias ãbulabamus. & Apu. balneas facile peõrabimur. sed haec nõ semp adamussim. balneis aũt nomẽ inde iditũ: q̃ ea graeci balaniõ dixerũt: q; anxietatẽ pellat ex aiotut interp̃tat Aug. li. ix p̃fessionũ. instrumẽto balneatorio legato: ut inq̃t Martia. iurisc̃õ. balneatores p̃tinẽtur: q̃n sine his balneae usũ suũ p̃bere non possunt.

M. AN. Tanta la: aedificiorum uel nouae domus. Miliarias: mille passuũ lõgitudine proceras. Stagnũ ma. in Mar. hic ubi cõspicui uenerabilis amphiteatri erigit moles: stagna Neronis erãt Cor. extruxitq; domum: q̃ haud p̃inde gẽmae: & aurũ tã miraculo essent solita proinde & usu uulgata: q̃ arua & stagna immodũq; solitudinum: sed apud Cor. arua mendose: p arua legitur. q Trãq̃l. uerba sane demõstrant: qui rura insup inq̃t aruis atq; uineis. Auro li. auro p̃tectorio illita. Distincta gẽ. Cor. haud p̃inde gẽmae & aurũ tã miraculo erãt. Vnionum cõ. q̃bus uniões repiũtur. s. q̃dẽ cõchae ĩ speãliq̃ ex p̃te margaritarũ imitãtur cãdorẽ. Coenatiões: ad decliuis coeli declinationẽ solis & aurae exceptiõe porticus ueteres: ut Acrõ aitp̃struebãt. Iu. & algẽtẽ rapiat coenatio solẽ. Laq̃atae: cõnexe. Versatilibus: uersatu facilibus. Fistulatis: p uas fistulas hñtibus. Praecipua coe. oim̃ pulcherrima: aut capacissima. Vice mũ. coelesti motu. Pli. mũdũ & hoc q noie olio coelũ appellari libuit.

Demptum caput Neronis ex colosso.
Porticus triplices.
Tetrastice.
Pentastice.
Miliariae porticus.
Miliarẽsis.
Arua.
Rura.
Pecudes.
Canis inter pecudes non est.
Ferae.
Lino.
Litus laquearia.
Lacunaria.
Lacus.
Triclinia uersatilia.
Versatilia laquearia.
Euripũ.
Balneae.
Balnea.
Balaniõ.
Instrumentuz balneatorium.

PHI. Albulis:alibi tradidimus albulas aquas iusta Romã fuisse uulneribus medentes:q̃ erãt ꝑgelidæ:de q-
bus ait epigrãmatarius poeta. cruda rũ nebulæ quod albularũ. Strabo albularũ sic meminit in qnto:in hac plani- Albulæ
tie anio fluit:& quas nũcupant albulas aquas frigidas multis fontibus edẽtes uarios ad morbos salutares. Ma Marine
rinis:marinas aquas medicatas esse & sanãdis morbis accõmodas testanť eruditi: & in primis Plinius qui ait in. aque me-
xxxi. marinas aquas calefieri ad neruorũ dolores & fracturas ossaq; cõtusa. aquã maris per sese efficatiorẽ discutiẽ dicatæ.
dis tumoribus putant medici. bibitur quoq; in quartanis. Præterea maciẽ corpis corrigunt piscinæ maris & bal-

marinis & albulis fluẽtes aqs. Eiusmodi domũ cũ absolutã dedicaret hactenus cõprobauit: ut diceret quasi hoiem tã- dem habitare cœpisse. Præterea inchoabat piscinam a mise- no ad auernũ lacũ contectam porticibusq; conclusam: quo quicquid totis baiis calidarum aquarum esset committere- tur. fossam ab auerno hostiam usq; ut nauib⁹ nec tamẽ ma- ri iretur lõgitudinis p. clx. miliaria: latitudinis qua cõtrariæ qnqueremes ꝯmearẽt: quorũ operũ perficiendorum gratia: quod ubiq; esset custodiæ in Italiam deportari etiam scele- re conuictos non nisi ad opus damnari preceperat. Ad hũc impendiorum furorem super fiduciã imperii: etiam spe qua- dam repentina immensarum & recunditarum opũ impulsus ẽ: ex indicio equitis romani ꝓ cõperto pollicẽtis thesauros

neæ ex marinis. Quasi hominẽ: ex
quotidiano sermõe deductũ uerbũ ẽ:
ut dicamus nos tandẽ:ut hoies habi-
tare cœpisse:cũ magnificenter excul-
tas ædes habere cœpimus. Piscinã
uocamus piscinas loca in qbus pisces
aluntur notissimo uocabulo græce di-
cũtur ιχθυοτροφία. Columella in- Ichthiotro
terpraetur aquatiliũ sialiũ receptacula phia.
tales piscinæ: ut ait. M. Varro alũtur
magno:& marsupiũ exẽterãt. piscina Piscinarii.
rii hoies dicũtur q piscinis oblectanť
Ita Cicero. L. Philippũ & hortensiuz
piscinarios appellat q piscinas refer-
tas habuerũt piscibus preciosissimis i
alia significatiõe piscina locus ẽ nata-
tionis sine piscibus: de qua ait Martia
lis piscinã peto nõ licet natare: de qua
in supioribus facta est mentio. Sidonius hoc genus piscinã græco uocabulo dici mõstrat baptisteriũ; q̃si lauacrũ: Baptiste-
cũ ait piscina seu si græcari mauis baptisteriũ. A miseno ad auernũ: misenũ ꝓmõtoriũ ẽ in cãpania cumis pro rium.
ximũ a miseno troiano nũcupatũ nemo nõ nouit. iuxta sunt baiæ & lacus duo. s. lucrinus & auernus q cõpressam Misenum.
usq; misenum tellurem efficit cheronesum. Baiis calidarũ aquarum: baiæ calidas habent aquas:& ad uolupta- Aque baia
tem & ad sanandos morbos accommodatas. de quibus Pli. in. xxxi. scribit hæc. nusq̃ largius aquæ quam in baia- ne.
no sinu nec pluribus auxiliandi generibus:aliæ sulphuris:aliæ aluminis:aliæ salis: aliæ nitri; aliæ bituminis nonnullæ
etiam acida salsa ue mixtura:uapore quoq; ipso aliquæ prosunt;tantaq; est uis:ut balneas calefaciant; obsonia quo
q; percoquunt. iam generatim neruis prosunt pedibusue:aut coxem dicibus:aliæ luxatis fractisue. inaniunt aluos:
sanant ulcera:capiti auribusq; priuatim medentur. Fossam ab auerno hostiam:hæc est illa fossa:de qua opinor Fossa nero
Pli. intellexisse sic scribentem in. xiiii. magis tamen fossa Nero. quam a baiano lacu hostiam usq; nauigabilem in- nis nauiga
choauerat. eiusdem meminit Taci. referens a Nero. machinatores adhibitos:qui ab lacu auerno nauigabilẽ fossaz bilis.
usq; ad hostia tyberina depressuros ꝓmiserant. itaq; Nero ut erat incredibilium cupitor effodere proxima auerno
iuga connixus est; manentq; uestigia irritæ spei. Contrariæ qnqueremes; quinqueremen q̃ quinq; ordinum na- Quinque-
uis est instituit primus nesicton salaminius. ex hoc latitudinem fossæ amplam fuisse colligimus: cum per eam si- remis.
ne offensatione transcurrerent quinqueremes duæ contrario cursu commeantes. Quod ubiq; custodiæ. i. oẽs
custodias & carcerarios solui iussit e uinculis carceris & deportari ad hæc opera perficienda. supra docuimus ap
pellatione custodiarum significari dãnatos: qui custodia carceris custodiũtur. Consimile fecit olim rex æthiopuz
sabacus in ægyptios. nam quotiens ex his quisquam deliquisset:neminem morte afficiebat:sed pro sui queq; de-
licti magnitudine dãnabat ad agendam certam mensuram aggerum ad urbem. unde quisq; incolẽrium erat; atq; Dãnati ad
ita urbes sunt sublimiores effectæ. auctor Herodo. in secunda historia. Ad opus. s. fossæ ducẽdæ ab auerno ho- aggerem
stiam usq;. Impendiorum furorem: impensas sine modo & prodigaliter factas eleganter appellat furorem im struẽdum.
pendiorum. Plinius insaniam. impendia autem quo nomine impensæ significamus ab ere impendendo dici Pli- Impendia.
nius & Varro prodiderunt. Super ultra preter. Spe recõditarum opũ. cæselius bassus origine pœnus mẽte Prodigali-
turbida Romam uectus expromit Neroni se in agro suo specũ reperisse: quo uis magna auri cõtineretur asserebat tas ex uana
q; Didonẽ phenissam tyro profugam condita carthagine illas opes abdidisse; ne nouus populus nimia pecunia spe.
lasciuiret. igitur Nero misit qui uelut ptam predam aduehherent. interim cõsumebantur ueteres opes; quasi obla-
tis opibus: quas multos per annos prodigeret. & ita diuitiarũ expectatio causa erat ꝓdigalitatis. basus tandẽ po-
sita uecordia cũ se delusum esse cognouisset mortem sibi consciuit. & ita neroniani milites exhausti sũt labore ir-
rito & uano. Cor. tacitus auctor in. xvi. annalium. Equitis romani: bassum signat: qui origine pœnus erat.

M. AN. Albulis aquis: de albularum aquis in Augusto diximus. Fossam ab auerno hostiam: seuero inquit
Tacitus & celebre machinatoribus quibus ingeniuz erat & audacia etiam q̃ natura negasset pertentare & uiribus
principis illudere: namq; ab lacu auerno nauigabilem fossam usq; ad hóstia tyberina depressuri promiserãt sequẽ
ti littore custodiæ: quicquid ubiq; dãnatorũ in uinculis esset: aut custodia teneretur. In Italiam: ut oẽm multitudi
nem illam ad id opus dãnaret. Impendiorum furorem: furiosum impendium. Equitis romani: cesellius bas
sus origine pœnus: ut Cornelius tradidit mente uero turbida in agro suo specum a se repertam ingenti altitudine
thesauris plenam Neroni nunciuit: ob idq; naues: ut inde aurum asportarent in lybiam misit. uerum post multos
molientium labores frustra hautos quum uana omnia apparerent. Bassus ultro mortem oppetiit alii eum a Ne-
rone dimissum tradiderunt: sed bonis omnibus thesauri loco prius mulctatum.

antiquissimæ gazæ: quos Dido regina fugiens tyro secum extulisset: esse in aphrica uastissimis specub⁹ abditos: ac posse erui paruula molientium opera.

De rapinis & extorsionibus & sacrilegiis eius.

VErum ut spes fefellit destitutus atq; ita iam exhaustus & egens: ut stipendia quoq; militum & cōmoda ueteranorū ꝑtrahi ac differri necesse esset: calūniis rapinisq; intendit aium. Ante omnia instituit: ut e libertorum defunctorū bonis pro semisse dodrans cogeretur ei qui sine ꝓbabili causa eo noie esset: quo fuissent ille familie quas ipse cōtingeret. Deinde ut ingratorū i pricipe testamēta ad fiscū ptinerēt. Ac ne ipune eēt studiosis uiris q scripsissent uel dictassēt ea tū ut lege maiestatis facta dictaq; oia: q bus modo delator nō deesset: tenerētur. Reuocauit & præmia coronarū: q unq̄ sibi in certaminib⁹ ciuitates detulissent

Gaza qd. Gazophylacium. — PHI. Gazæ: gazā per se uocant pecuniā regiā: ut inqt Quin. Cur. mela ait persas uocare gazā ærariū. unde & nomen inditum est gazæ ciuitati Siriæ: cū cambyses & belli opes & pecuniam contulisset. sed de gaza & gazophylatio copiosius suo loco memorauimus est aūt gazophilaciū gaze & pecuniæ repositoriū. Quos Dido.

Astus Didonis. — Notissima fuit q̄ de Dido. & poetæ & historici prodiderunt. hoc obiter memorandū: quod Dido ubi resciuit maritū sicheū a pigmaleone occisum fratre esse: naues opibus & auro onustas ꝑuexit in pelagus: & ut ministros pigmaleonis falleret harenā inuolucris quibusdā inuolutam in mare deiecit tanquā illi thesauri forent; atq; ita asportatis opibus i aphricā delata ē: ubi mercata solū: qui corio bouis tegi posset carthaginem condidit. autumat Donatus. quod memoratu dignū est. ideo hoc proditum eē: quia tunc pecunia erat ex corio bubulo: ianti q; fuisse in precio loci: quantū bouis unius coriū cōficere potuisset.

Nota corium bouis dici pecuniam. — Extulisset: exportasset. Abditos: occultatos Erui: extrahi educi. Molientiū: effodientium. Exhaustus: exinanitus; euacuatusq; pecunia. Protrahi: plataari & in longiora tempora trahi: cū pecunia non suppeteret ad stipēdia exoluenda. Pro se. do. sententia implicatior est: q̄ ita explicari potest cū moris esset ut dimidiatus assis hoc est dimidiū bonorū defuncti liberti perueniret ad pr̄imoniū: instituit Nero ut ꝓ semisse hoc est pro dimidio hereditatis dodrans. i. nouem partes totius assis illi conficerentur: qui eo nomine appellaretur: quo familie ille noiabātur: quibus ipse Nero esset affinitate ꝓximus. post hoc autem instituit ut talia testamenta ptinerent ad fiscū principis: tanquā illi testatores ingrati fuissent in principē nusquā nominando inter coheredes ipsum Neronē. E libertorū: gnāliter loqtur de libertis oibus. Sine ꝓbabili causa: naz si ꝓbabilis ulla causa extitisset ꝓpter quā eo noie ille appellaret: nō potuissent talia testamēta ad fiscū principis deuolui tanquā ingrata & inofficiosa: sed ut res magis colliq̄scat exēplo instruēda est. si qs noiabat Domi. aut Claud. aut Iulius; nulla causa ꝓbabili tanquā minime gentilis ac necessarius instituit Nero: q tales familias ꝓximitatis gradu cōtingebat: ut huic ex bonis libertorū dodrans hoc est nouē partes assis cogerent. i. coficerentur cumularenturue. deinde talia testamēta rescindebat uolebatq; ut ad fiscū suū ptinerent tanq̄ illi liberti ingrati fuissent in illum principē q instituissent: ut hereditates illorum gētilibus suis cōpararentur. libertus enī seruitute liberatus ac manumissus statim: ut ait Lactan. in. iiii. patroni nomen accipit tanquam filius. siquis ergo libertus fuisset alicuius: q Domi. uel Clau. uel Iulius diceretur. & ipse nomen illud accipiebat: ex quo uidebatur debere in testamento memor esse principis ob nomen. Ne impu. eēt stu. uoluit Nero: ut scriptor taliū testamentorū pœnæ obnoxius esset. Tū ut le. ma. sensus ē uoluit Nero: ut oia indifferenter dicta factaq; uocarentur ad crimen le. ma. si modo delatores nō defuissent: q talia dicta ac facta ꝓ capitalibus deferrent q̄ iniquū iniuriūq; hoc foret uel cæco apparet: cū nō oia etiā in principem dicta nec facta sint trahenda ad crimen le. ma. etenī lubricū linguæ: ut inquit sapienter Mode. iurisc ō. nō facile ad pœnā trahēdū est. nec siquis lapide iactato incerto fortuito statuā Cæ. attigerit crimē maiestatis cōmisit. hæc aūt sententia a superiore seiungenda est: nec ad scriptores testamētorū referenda. hæc enī res alia est. illud autem dicta factaq; oibus legēdum plane ē. dicta factaq; oia: ut sit sensus oia uel minima dicta & facta in principē tracta esse ad crimē le. maiestatis ut ita ex oi re p fas & nefas p̄darēt. Præmia co. in sacris certaminib⁹ nō solū coronæ uictorib⁹ dabāt: sed etiā p̄mia uictoriæ deferebātur: q nero prius omiserat: utpote p̄nceps cōtētus solis coronis soloq; honore uictoriarum nūc uero pecunia exhaustus præmia sibi olim uictori a ciuitatibus delata cœpit reuocare atq; repetere.

Libertus patroni nomē accipit

Lubricum linguæ.

M. AN. Antiqssimæ ga. thesauri uetustissimi. Ser. gazā uocabulū ait esse psicū: diuitiasq; significari Strabo. thesaurū uū & gazā urbē in syria dictam: quo cambises in ægyptios bellaturus oēm regiū thesarū cōtulisset. Tyro ex Vir. portantur auari pigmaliōis opes pelago dux fœmina facti. Molientiū: ædificiorū moles euertentium.

Destitutus: spe lybyci thesauri potiundi. Militū: q sub signis erant. Veteranorū: q iā emeriti erāt. Calūniis: falsis criminibus a caluo. i. decipio: ut priscia. placet. Libertorū defū. obscurus ordo sed sensus aliquāto obscurior: uerū utrūq; sic habet: instituit Ne. ut ex bonis libertorū defūctorū ꝓ semisse q̄ plus cogi ꝑsueuerat. i. bonorum dimidio. Dodrans cogeret. i. tres tertiæ bonorū ptes illi exprimerentur: q esset aliq̄ ꝓbabili causa eo noie p̄ditus quo familie ille usæ essent q̄s ipse Nero. arcto uinculo affinitatis seu agnatiōis cōtigeret: quo apparet oēs Clau. Nomi. Iu. Passienos: legi fuisse obnoxios. his enī & pl̄ibus si pl̄es familiæ q̄ illū quoquo modo necessitudine contingerent usi sūt noibus Noia erāt q̄ post p̄nomē ueteres usurpant: q libertorū bona gentiluz essent. Cice. ad quīt fratrē demōstrat. Ingratorū in prin. q testādo inter hr̄des Neronē ipm nō noīassent: quū ab eo ipi quoquo mō ornati fuissent: aut in familiarissimis habiti. Studiosis uiris: utpote ingratitudinis cōsciis: q re oiris & æquitatis nō ignaris. Lege maiestatis: læsæ intellige. Tenerent lege obnoxia essent. Præmia coronarum: quæcūq; præmia uictori sibi incertaminibus ultra coronas proposita essent. Detulissent: ad se deferenda censuissent.

Et quū interdixisset usū amethystini ac tyrii coloris: summisisset q̄ q nūdinarū die pauculas uncias uēderet: preclusit cū= ctos negociatores: qnetiā inter canēdū aiaduersam matro= nam e spectaculis uetita purpura cultā demōstrasse ꝓcura= torib⁹ suis creditur: detractāq; illico nō ueste modo: sed & bonis exuit. Nulli delegauit officiū: ut nō adiiceret: scis qd mihi opus sit: & hoc agamus: ne quis quicquā habeat. Vlti mo templis cōplurib⁹ dona detraxit: simulachraq; ex auro uel argento fabricata conflauit: in his pœnatium deorum quæ mox Galba restituit.

De parricidio eius in personis Claudii & Britannici.

PArricidia & cædes a Claudio exorsus est: cuius ne= cis & si non auctor at cōscius fuit: neq; dissimulāter ut q boletos: i quo cibi gn̄e uenenū is accepat quasi deorū cibū post hac prouerbio græco collaudare sit solit⁹, Certe oīb⁹ rerū uerborūq; cōtumeliis mortuū insectat⁹ est:

PHI. Interdixisset usum: frequens elocutio est: ut per ablatiuū dicamus. interdico tibi aqua & igni. & hac & illa retū Trāquillus per accusatiuū ꝓtulit: sicut & Sene. q scribit lib. iii. de ira. si iubes Cæsar statim illi domū meā interdicam. interdicere autē usum amethystini coloris nihil aliud ē: quā uetare ne quis uestimento utatur purpu= rei coloris. est enim amethystinus color purpuræ eximius buccino pelagioq; permixtis. luxuria inuenit amethy= stum inebriare tyrio colore. unde fieret cōposito uocabulo tyriamethystus. Plini. in. ix. non est satis abstulisse gem mæ nomen amethystū. rursum absolutus inebriatur tyrio: ut sit ex utroq; nomen improbū tyriamethystus. Idē in ultimo amethystos gēmas esse docet ꝑlucentes uiolaceo colore. causam aūt nois amethysti afferūt: qd̄ usq; ad ui= ni colorē accedens priusq̄ eū degustet in uiolā desinit. fulgorq; quidā in illa purpuræ nō ex toto igneus: sed in co= lorē uini deficiens est eīn. α. priuatiua ꝑticula & μεθη ebrietas tanquā ame thystinus color sit sobrius minimeq; inebriatus uini colore. ad hoc allusit Martia. sic scribēs in apophore. de la= nis amethystinis. ebria sydoniæ cū sim de sanguine cōchæ. Nō uideo q̄re so= bria lana uocer. magi amethystos gē= mas inde appellatas existimāt quod ebrietati resistāt. Tyrii colo. de ty= ria purpura tyrioq; colore q ꝑciosissi= mus erat alibi plura iā diximus. ex ty= rio & iā thino hoc est uiolaceo colore fit compositū nomē preciosæ infectu ræ tyrianthinus. unū palliū tyriāthinū dictū ex tyrio uiolaeq; colore ꝑmixtū. Fla. Vopi. inscriptū ē adhuc in pallio tyriāthino: quo ille uelut spolio nobili tatis exultat. Summisisset. clāculū furtimq; immisisset. Nūdinarū die: quo. s. emporiū mercatusq; rerū uenaliū celebrat. Pauculas un. amethystini ac tyrii coloris. librā aūt uiolaceæ purpuræ uēditā eē denariis centū. testis ē Corneli. nepos. tyria uero dibapha in libras denariis mille nō poterat emi. ē aūt dibapha ꝑciosior: q̄si lota succoq; inebriata. Praeclusit: claustris coercuit sublata abeūdi facultate. Negociatores: tāquā sontes pœnæq; obnoxios i q cōtra uetitū mercati essēt purpurā tyriā ac amethystinā. Vetita pur. amethystina purpura uel tyria: cuius usū interdicto uetuerat. Detractā. s. e spectaculis in qbus spectabat canētē Nero. Bonis exuit: p̄rimonio spoliauit

Scis qd mihi opus sit: tanquā signare uellet sibi dandā esse pecuniā qua indigebat: & ita uēditor erat officiorū & magistratuū: qd̄ a bono principe minime fieri debet. un̄ laude dignus ē Alexā. Ro. impator: q honores nūquam uendi passus ē dicēs uerbū hoc dignū memoratu. necesse est ut q emit uēdat. ego nō patior mercatores potestatū Dona: donaria q̄ in tēplis dicata fuerāt. Cōflauit: redegit in massā. Pœnatiū: pœnates dii sūt ꝓprii Ro= manorū: de qbus multa Macro. in. iii. & nos plura alias: hoc solū interibi addēdū est pœnates dici siue a pœnu. ē eīn pœnus oē quo uescūtur hoīes: siue ab eo qd̄ pœnitus insidēt: ex quo etiā pœnetrales a poetis uocant. Cice. au ctor in. ii. de natura deorū. alii pœnates autumāt dici ab eo qd̄ per illos pœnitus spiramus rōnēq; animi posside= mus. Galbaeq Nero. successit i impio. Paricidia: notissima est pœna parricidarū ex lege pōpeia. & uetere Ro manorū instituto. de qua in secūdo cōmētario satis multa. illud adde apud egyptios pœnā hāc in parricidas fuis se cōstitutā. Articulatim mēbratimq; acutis calamis cæsos iubebant uiuos sup spinarū aceruū cōburi: maxim iu= dicātes scelus ei mortē inferre: a quo uitā accepissent. A Claudio: antecessore eodēq; per adoptionem patre.

M. AN. Amethystini: amethysti lapidis colore infectæ. Pli. nō satis est abstulisse nomē gēmæ amethystuz rursum absolutus inebriaī tyrio. est aūt amethystus gēma uiolacei coloris: & ut Pli. demōstrat ad ebrietatē domā= dā efficat. unde rei nomē datū. Pauculas uncias: purpurei colori atq; amethysti. Nūdinarū die: ipsis nūdinis quē diem: ut festi tr̄ar uerbis eē uoluerēt: quo mercādi causa rustici in urbē uenirent: sed de rei & nois ratione plu= ra Macro. Praeclusit: in carcerē cōiecit: ut ob eā calūniā aliquā ei pecuniā exprimeret. Inter canendum: quuz publice caneret. Ex spectaculis: expectandi loco ueteres eīn nūc spectationē ipsam: nunc locum: nūc rem quam spectarent spectaculum dixere. Quid opus est: pecunias. s. aut multorum expilatione. Et hoc: adiiceret.

Templis dona detraxit: Cornelius spoliatis in urbe tēplis egestoq; auro q triūphis: q uotis omnis po. ro. ætas prospere: aut in metu sacrauerat. Simulachra ex auro: idem auctor Perasiā īngt & achaiā non dona tantum. sed simulachra numinū obripiebantur: missis. s. eas prouincias Acto: & secundo ille libertus cuius flagirio promptus his græca disciplina oretenus exercitus. Pœnatiū deorum: Nigidius & labeo Appolinē: & Neptūnum pœna= tes deos esse crediderunt: alii Iouem Iunonem & Mineruam: Cassius Hemina eosdem pœnates esse credidit quos θεουσ μεγαλουσ dixere. i. magnos deos Nigi. eosdez quos & θεουσ πατρωουσ. i. deos p̄rios quorū utrūq; ne ro usurpauit: nūc magnos deos: nūc p̄rios appellans: qd aūt Alicarna Diony. de his senserit supra significauimus.

Galba: is ei successit. A Claudio: qui ueneno sublatus creditur. Conscius: eius consilii particeps.

PHI. Quasi deorum cibum: ita iocabatur Nero in Clau. defunctum: dum boletos cibum deorum uocat: tā quam Clau. per boletos extinctus dein relatus sit in numerum deorum. Mortuum: claudium.

Interdico domum & domo.
Amethystus.
Tyriamethystus
Amethistus gēma.
Sobria lana
Tyrianthynus.
Dibapha.
Officia uēdi nō dn̄t.
Qui emit uendit.
Pœnates unde.
Pœnetrales.
Pœna parricide apd̄ ægyptios.

modo stultitiæ:modo sæuitiæ arguens. nam & morari eum inter homines desiisse ꝑducta prima syllaba iocabatur:multaq; decreta & constituta: ut insipientis atq; deliri pro irritis habuit: deniq; bustū eius consepiri nisi humili leuiq; materia neglexit. Britannicum non minus æmulatiōe uocis: q̃ illi iucūdior suppetebat q̃ metu:ne qñq; apud hominū gratiam paterna memoria preualeret: ueneno aggressus est qđ acceptum a quadam locusta uenenariorū indice: cum opinione tardius cederet:uentre modo britannici moto accersitam mulierem sua manu uerberauit: arguens pro ueneno remediū dedisse:excusantiq; minus datū ad occultādā facinoris inuidiam. sane inquit legē Iuliam timeo:coegitq; se coram in cubiculo q̃ posset uelocissimū ac pñtaneū coquere. Deinde in hædo expertus postq̃ is qnq; horas ꝑtraxit. Iterū ac sæpi⁹ recoctū ꝑcello obiecit quo statim exanimato inferri

Moros stultus. Sanio. Moror

Modo stul. tanquā Clau. & stultus fuisset & crudelis. Morari græci moron stultum uocant & fatuū; quia nostris sanio nūcupatur. inde Plau. in trinūmo. facete dixit amor mores hoim moros & morosos efficit. hinc uerbum moror deducitur qđ significat fatuū eē & insanire. uerū inter uerbū illud notissime significatiōis: & hoc græcanicum illa est differentia; q̃ illud primā syllabam corripit; hoc ꝑducit cū μωρος apud græcos scribatur per ωμεγα. quod nimirū syllabam facit productam. igitur Nero cum diceret Clau. desisse morari inter hoies: dicere uidebatur: quod cessasset manere & uiuere inter hoies: cū tamen intelligi uellet eum desisse per mortem delirare & desipere q̃ uiuus deliraverat.

Bustum.

Bustū Cice. bustū putat appellari tūbā: ubi in legibus ait poena est si quis bustū. nam id puto appellari tūbā: aut monumentū: aut colūnam: uiolarit deiecerit: alias bustū si seruio credimus: dr cū rogus iam exustus: quod & Vir. innuit scribens semiustaq; seruant busta & in hoc significatu accipi uidetur a Tranquillo de bustuariis gladiatoribus & meretricibus suo loco iam diximus. Consepiri: tanquā sepimēto quodā circūuallari. lex incendiū uetat rogum bustumue nouū uetat erigi propius. lx. pedes iuxta ædes alienas inuito dño.

Lex de rogo & busto

Mors britannici.

Britānicū ueneno aggressus festis saturno diebus inter alia ludicra britānicus iussus a Nero. cātū aliquē incipere ꝑgressus in mediū exorsus est carmē quo euolutum se sede pña rebusq; sūmis significabat. uñ orta miseratio est. itaq; Nero pari uenenū occulte iubet ministro Iulio pollio. uenenū ueneficę locustę opa parū accepit primū britānicus ab ipsis educatoribus trāsmisitq; aluo parū exoluta. uñ iterū uenenū rapidū pñtariūq; decoqtur qđ in aqua frigida britānico datū. ita cūctos artus inuasit ut uox pariter & spūs raperent. auctor Cor. Ta. Illi iucūdior: sæpius dictū ē uoce uero fuisse fuscā. Pña me. Aggrippina iā Neroni filio infensa ꝓclamabat adultū iā eē britānicū uerā dignāq; stirpē suscipiēdo pris imperio: qđ insitus & adoptiuus ꝑ iniuriā mris exerceret.

Locusta uenefica.

A locusta: fœminā noie locustā ueneficī nois dānatā multa scelerū fama testis ē Cor. Ta. ab hac uenefica uenenū ꝑparatū ē quo britānicus extinctus ē: eiusdē mulieris igenio paratū fuit uenenū illud: quo Clau. ē ꝑemptus: ut supra explicatū. ꝓpter hāc locustā: dictū ē illud notissimū a poeta satyrico. instituitq; rudes melior locusta ꝓpiuqs. Britānicū aūt ueneno latēter occidisse Iosephus quoq; scribit libro nouissimo antiqtatū.

Venenarii.

Venenariorū: uenenarii sūt q uenena cōficiūt dāt ue hois necādi causa: q poena uenenū legis cor. de sicca. & ueneficis. Apule. q uenenariū accusat scrupulositua cibal: q furē arguit sua custodit. Mercu. auctore Firmisco materno ꝯstitutus i. xii. ab horoscopo loco facit maleficos uenenarios: si mars eū: aut de diametro: aut de q̃drato respexerit.

Index.

Indice: index ē q facinorū: cuius ipe ē ꝯscius: latebras idicit imunitate ꝓposita: auctor Pedia. Asco. locusta eū uenefica eēt ueneficiiq; dānata uenenarios quoq; indicāuerat. Opiniōe tar. quā Nero opinatus eēt q lenti sceleris impatiēs illico extingui britānicū uolebat dato pñtissimo ueneno. Mulierē: locustā: cuius supplicīū iussit q dū timorē respicit securitate desideriū suū moraret. Excusanti. s. locustæ. Legē iul. tit. capite legis iuliæ quodā poena ꝓscripta erat in ueneficos. uñ alludēs Nero locustæ se excusanti dixit. ego legē iuliā timeo tanq̃ significare uellet nō opus eē sceleris occultatiōe: cū ipe pñceps legibus solutus sit: nec poenā a lege ꝓscriptā reformidet. ꝓcipis em̄ ē lages dare nō accipe: sicut oli Iulia nouerca ꝓuigno dixit Anto. caracallo. & mali principes q̃lis erat Nero regere leges nō regi a legib⁹ ꝑ ipotētiā uolūt. leges: ut dicebat Anacharsis sūt siles telis arancarū: nā sicut ille infirma aialia retinēt ualētiora trāsmittūt. ita legib⁹ hūiles & paupes ꝯstrigunt: diuites & ꝑpotētes nō alligant.

Leges simi les telis arancarum

Venenū pᵱsentaneum Pñtissima remedia.

Præsentaneū: dicimus uenenū pñtaneū qđ repētiuū ē & pñtē subitariāq; mortē affert: sicut econtrario remediū pñtariū appellatur: qđ statim prodest. Au. Gel. Regulū attiliū in senatu dixisse refert uenenū sibi carthaginēses dedisse nō pñtaneū: sed eiusmodi qđ mortē in diē ꝓferret. Plini. remedia pñtanea & pñtissia freqnter appellat: quæ sine cōtatiōe auxiliātur. Coqre: Cor. tacitus iuxta cubiculū ꝑcoquit uirus cognitis añ uenenis rapidū. Liui. matronas tradit accusatas dānatasq; qđ uenena coqrēt: qb⁹ maritos absumebāt.

Hedus Ircus. Hedilia. Porcellus. Porculatio

In hædo: antiq hædos & ircos sine aspiratiōe scribebāt peissime ea usi: ut docet Qui. a sabinus: ut auctor ē. M. V. dicebāt fœdus: q a Ro. hedus. hedilia appellat Ora. stabula hedorū. Is hedus. Protraxisset: uiuēdo durasset. Porcello: tertius gradus diminutionis nā a porco porculus & inde porcellus dictus. Pla. Vo. ut uno die ueruecē: & porcellū comederet: nutricatū porculorū ꝑsci porculationem uocauerūt. Exanimato: extincto alias perturbato.

M. AN. Deorum cibū: ad Claudii consecrationem alludens: morari: fatue & stultu agere μωρος fatuus dicitur uñ moror uerbū affinxit. Producta priā: ad drīaz altius uerbi: moror q ē i mora sū in factitio aūt omego ē i pria. Cōsepiri. Claudii. Aemulatiōe uocis: id magis fuit detestabile: q̃si impii æmulatiōe: q plerīq; factitarū: paricidiū patrasset. Cornelius auctor ē Saturnalib⁹ quū ꝑ luxū Nero fortitus eēt inter reges iro piū: iussissetq; Britānicū in mediū ꝓcedere atq; canere carmē: atq; id ipm inderisū: cōstārer illū exorsū miserabile carmē significare se pña: rebusq; sūmis euolutū: unde orta cōmiseratio manifestior: qa dissimulationem uox & lasciuia exemerat: ad id certe Tranquillus allusit sed Nero: tum forte magis rem attendit: q̃ uocem.

Paterna memoria: Claudii patris. Locusta: hoc quoq; nomie satyri carmine locusta nota est. Instituitq; rudes melior locusta ppinquas. Per phamā & populū nigros efferre maritos. Cornelius & Pli. auctores sunt locustæ ministerio paratū uenenū quo Britānicus sublatus est Ventre moto soluta aluo ui ueneni. Sua manu uerberauit: Cornelius Sulpitiū tamē interminatū air p Iuliū pollionē pretoriæ cohortis tribunū quē eius cōsilii participē fecerat

Excusanti: locustæ. Minus: partius. Legē iuliā timeo: lex iulia nō solū in adulteros lata: sed & numera ab hospite accipi prohibebat: eadem & in ueneficos & sicarios pœnam statuebat: Cornelius quoq; auctor est locustam ueneficii damnatam.

intriclinium dariq; cœnanti secum britannico imperauit: & quum ille ad primum gustum concidisset: comitiali morbo ex consuetudine correptum apud conuiuas ementitus: postero die raptum inter maximos imbres trāslatitio extulit funere. Locustæ pro nauata opera impunitatem prædiaq; ampla: sed & discipulos dedit.

De parricidio eius in matrem & amitam & aliis sceleribus eius.

Matrē dicta factaq; sua exqrentē acerbius: & corrigētē hactenus primo grauabat: ut iuidia idēridē oneraret quasi cessurus imperio rhodūq; abiturus: mox & honore omni: & potestate priuauit. Abductaq; militum & germanorum statione contubernio quoq; ac palatio expulit: neq; in deuexanda quicquam pensi habuit: submissis & qui Romæ morantem litibus: & in secessu quiescentem per cōuicia & iocos terra mariq; prætereuehentes inquietarent.

PHI. Dari britannico: cibus potusq; britānici a ministris gustu explorabatur. unde ne utriusq; morte scelus proderetur. talis dolus repertus est: innoxia adhuc & precalida pregustata: q̄ potio datur britannico deinde postquā feruore eā aspernabat: frigida in aq̄ effundit uenenū: qd ita cūctos eius artus inuasit: ut uox pariter & spiritus raperent. epulabat autē tunc britannicus cū cæteris eius ætatis nobilibus inter quos erat Titus uespasianus: quē ex ea potione gustasse creditū est grauiq; diu morbo cōflictatū. (In frigida uenenū.) Ementitus scilicet. Nero: Cōmitialis morbos ut erat reclinis: & nescio similis solutū ita dixit britānicū per comitialē morbū: quo primū ab infātia afflictaretur: & redituros paulatim uisus sensusq;. Extulit: efferri pprie dicunt cadauera mortuorū. Translatitio funere: (Trāslatitiū funus.) talibus exequiis & modico apparatu funebri: qui nō esset imperatorius legitimusue. sed aliunde translatus: sicut & edicta translatitia dicta: sup qua dictione superius satis multa. Cor. Taci. nox eadem necem britannici & rogū coniunxit. puiso ante funebri apparatu qui modicus fuit. Inter maximos imbres: Cor. Taci. in cāpo martio sepultus est britannicus adeo turbidis imbribus: ut uulgus iram dei portendi crediderit tradunt pleriq; scriptores illusum esse pueritiæ britannici Neronē supremūq; illum Claudiorum sanguinē stupro priusq̄ ueneno polutū: Nero exequiis Britānici nō interfuit a maioribus institutū referens subtrahere oculis acerba funera: neq; laudationibus retinere. Impunitatē: erat enim ueneficii dānata. Discipulos: tanquā magistra ueneficiorū artem ueneficā doceret. Matrem corrigentem: scribit Tacitus libidines Neronis tradatas fuisse matri reuerentia. in quas se se totum effudit post illius obitū. Grauabatur: grauiter & ægre tolerabat. Factaq; exquirentē: in urbe sermonū auida erant qui dicerent nullū subsidium esse in principe: qui a fœmina regeretur: quæ dominationis cupidinibus flagrabat: & ferocia prepolens: nō tam in participatū imperii cū filio uocari cupiebat: q̄ ipsa imperare: cuius ipotentiæ obuiā iuere Seneca & brutus rectores Neronis iuuentæ cunctis cupientibus infringi potentiā impiosæ Agrippinæ. Idētide: frequēter abducta statione germanorū: scribit Corne. Tacitus excubias militares: quæ Agrippinæ: ut mariti imperatoris asseruebant a Nerone iussas esse digredi simulq; germanos q custodes additi erant Agrippinæ honoris causa: & ne cetu frequētantium frequentaretur separat domū matrēq; transfert in eam domū: quæ Antoniæ fuerat: tunc statim relictum est. Agrippinæ limē nemo illam solabatur: nemo adhibat præter paucas fœminas. (Infringitur potētia matris.)

M. AN. Cœnanti secum: in eodem triclinio: sed nō eodem thoro: quin perciore mensa cum principum liberis æqualibus suis: ut Cornelius scribit addiditq; uenenum illi in frigida aqua datum. Comitiali morbo: quo ut Cornelius ait ab infantia conflictari esset solitus. Translatio: subito & tumultuario quale aliunde sumptum alioue transferendum esse solet. idem auctor modico apparatu in campo martio eodem die: quo periit scribit sepultum: ac p speciem ueteris instituti acerbum funus oculis populi subito subtractum: ne laudatione quidem ulla adhibita: adeoq; turbidis imbribus: ut uulgus deorum iram portendi crediderit. Et discipulos: ad eam forte in stationem Iuue. allusit eo carmine instituitq; rudes melior locusta propinquas. Grauabatur: grauate ferebat.

Cessurus imperio: imperii administratione abiturus. Abducta: adempta. Statione: militum scilicet qui ad id tempus præsidii causa circa illam excubuerant.

PHI. Contubernio: ne secum intra eosdem penates degeret & contubernalitate sociaretur. Palatio. palatinis ædibus & domo imperatoria. Inde. exagitanda affligenda. Quicq̄ pen. ha: salustius neq; dum pararet sibi regnum quicq̄ pensi habuit. Submissis. clanculum immissis & subornatis hominibus. Litibus inquietarent narrat cor. tacitus accusatores paratos fuisse a Iulia syllana: qui agrippinam accusarent tanq̄ destinasset rubelium plancum ad res nouas extollere: quod crimen propere attrociterq; delatum est neroni per parridem histrionem. In sece. cum nero uitaret secretos matris congressus: illa abscedebat in hortos. aut in tusculanum uel anciatem in agrum: laudabaturq; a filio quod ocium lacesceret. Perders sta. interimere. tacitus postremo ubicūq; haberetur pregrauem matrem ratus interficere statuit.

Verum minis eius eius ac uiolentia territus perdere statuit: & cum ueneno tentasset. sentiretq; antidotis premunitam: lacunaria que noctu super dormientem laxata machina deciderent parauit: hoc consilio per conscios parum coelato: solutilem nauem: cuius uel naufragio uel cameræ ruina periret: commentus est. Atq; ira re conciliatione simulata iucundissimis litteris baias euocauit ad solemnia quinquatriū simul celebranda: datoq; negocio trierarchis: qui liburnicam: qua aduecta erat uelut fortuito cōcursu confringerēt: ꝓtraxit cōuiuiū: repetentiq; baulos in locū corrupti nauigii machinosum: illud obtulit: hilare prosecutus: atq; in digressu papillis: quoq; exosculatis: reliquum tēporis cum magna trepidatione uigilauit: operiēs cœptorū exitū. Sed ut diuersa omnia nādoq; euasisse eā cōperit: inops consilii. L. Agerinū libertū eius saluam & incolumen cum gaudio nnnciantē:

Trux agrippina.

Minis eius. trux erat ut inquit tacitus & minax Agrippina: que filio dare imperiū tolerare imperitātē nequibat. Idem alibi præceps posthac agrippina ruere ad terrorem & minas. Antidotis pre. cōsultauit nero an ueneno an ferro uel qua alia ui matrem interficeret. placuit primo uenenum sed illa presumēdo remedia munierat corpus remedia autē huiusmodi antidota nominamus. Lacunaria. cameram contignationēq; cubiculi. Solutilē

Solutilis nauis.

solutilis dicit nauis que eo artificio cōpacta est; ut per se dissolui facile possit. Huius nauis solutilis sic meminit Tacitus; ergo nauem posse cōponi docet; cuius pars ipso in mari per artem soluta effunderet ignarā. sutilis uero cymba dicitur a Marone intexta & ob id fragilis illo uersu. Gemuit sub pōdere cymba sutilis. Cameræque in ipso nauigio erat extructa: & significatur pars superior cubiculi: & tectum. Camuris cornibus dixit Vir. pro curuis & in se redeuntibus: unde cameras dici autumant Ser. & Macro. est enim proprie camera nō totū cubiculū sed lacunar parsq; superior cubiculiq; ferme semp deformatione curua fieri solet. Plini. in. xxxvi. cameras accipit in hac significatione cū ait pulsa deinde ex humo pauimenta in camera transiuere ut ꝓnū uitriū a camera tectū concameratū appellat quod est fornicatū & ad similitudinē cameræ fabricatū.

Sutilis cymba.

Cameræ unde.

Cōmentus est: excogitauit inuenit. Baias euocauit: Nero cū quinquatrium festos dies apud baias frequētaret illuc matrem elicit; ferendas matrum iracundias & placandum animum dictitans: ut ita reconciliationis rumore uulgato acciperet matrem agripPinam facili credulitate fœminarum ad gaudia uenientem: cui obuius in littore factus eam excepit manu ac complexu. Quinquatribus. quinquatria festiuitatem fuisse solemniter dicatam Mineruæ suo loco demonstrauimus. celebratur autem per quinq; dies mensis martii. Trierarchis: trierarchus significat præpositum nauis triremis quæ græco uocabulo trieris dicitur. In Daniele scriptum est. Venient super eum trieres & romani: solita autem erat agrippina uehi in trireme classiariorūq; remigio. Liburnicam: nauigium de quo in augusto abunde diximus. Protraxit conuiuiū. Cor. tacitus: tunc inuitata ad epulas erat ut occultando facinori nox adhiberetur. Idem ait tractum in longum a nerone de industria fuisse conuiuium. Baulos.

Trierarchus.

Bauli unde

Cor. tacitus: ducit baulos: id uillæ nomen est: que inter promōtorium misenum baiarūq; lacum flexo mari alluitur. Mar. dum petit a Baulis mater Cerelia baias. Pli. quoq; in. iii. huius uillæ baulorum meminit his uerbis misenum: portus baiarū: bauli lacus lucrinus & auernus. Seruius causam nominis inde factam memorat q̄ olim Hercules iuxta baias fecit caulam bobus: & eam sepsit: qui locus primo baulia: dictus mox dici cepit bauli. Machinosum: solutilem nauem: quam ob id ipsum commentus fuerat.

M. AN. Contubernio: cōmuni domicilio. Palatio: palatii regione q̄ adhuc inhumanius fuit. Submissis: subornatis instructis. Litibus: forensibus. In secef. Cornelius auctor est Agrippinā in hortos aut in tusculanū agrum antiatēue secedere solitā. Quiescentē: quiescere cupientē. Per cō. & io. ut quasi conuitiis inter se certantes mixtisq; uerbis ꝑ iocum incessentibus illam ꝑ noctem inquietarēt. Antidotis ualidis aduersus uenena remediis. Lacunaria: lacunar & lacunarium ueteres dixere atq; utrūq; a plana trabe que lacus dicit. Parum coelato ab iis qui eius consilii participes essent ꝓdito. Sutilem na. que ꝑ se solueret: ut q̄ domestica ruina nō potuit: matrem naufragio perdere instituit. Cameræ: quæq; solutilem in nauim struxerat. Cōmentus est. Excogitauit Cor. ait ab aniceto Neronis educatore sed tum præfecto classis id consilium monstratum. Ad so. quinquatriū: ut diem Mineruæ facitum secum baiis celebraret. Trierarchis: triremium prefectis υριλιρην. enim triremis dicitur αρχος princeps. Liburnicā: celerem nauim qua agrippina baias deuecta fuerat. Fortuitu concursu: tāq̄ uiolento cursu quē ex alto tenuissent in eā delati fortuito impulsu frangerent. Repetenti baulos: bauli uilla Cor. ait inter Misenum & baias ubi matrem Agrippinā a se accersitam excepit Nero: sed eam ex Antio uocatam intelligas: non ex baulis q̄ idem auctor perspicue demonstrat.

PHI. Hilare. hilariter cum hilaritate. Papillis exosculatis. Cor. tacitus prosequitur nero abeuntem artius oculis & pectori inhærens: siue explenda simulatione siue pariture matris supremus aspectus q̄uis ferū animum retinebat. Operiens. expectans. Vt di. omnia. cor. tacitus at neroni nuncios patrati facinoris operienti offertur euasisse ictu leui sauciatam. L. agerinū: separatim legendu; L. agerinū: erat enim agerinus prenomine Luci. agrippinæ libertus: quē illa ut natando euasit rem dissimulans misit ut nūciaret filio benignitate d. ū & fortuna eius euasisse grauem casum: nanq; tectum & canera solutilis nauigii multo plūbo grauis corruit: cuius ruina pressus & statim exanimatus est crepeius gallus. Agrippina & Aceronia ꝓtectæ sunt: sed cū dissolutio nauigii nō sequeretur in maræ iactæ sunt. Aceronia per imprudentiam dum se agrippinam esse clamitat: ut matri principis subueniretur naualibus telis remisq; conficitur. Agrippina unum uulnus humero accepit. nando deinde occursu naticularum uecta in lucrinum lacum uillæ suæ fuit importata.

Camera nauigii corruit.

Agrippina natauit.

Abiecto pugione. Cor. taciti uerba hæc sunt cū uerbis Tranqlli cōgruentia. ipse audito uenisse missu agrippinæ nunciū agerinū parat ultro scenā criminis: gladiūq; dū mādata pferret abiicit inter pedes eius: tūc quasi deprehenso uincula iniici iubet ut exitum principis molitā matrē: & pudore deprehensi sceleris sponte mortē sumpsisse confingeret. Matrēq; oc. s. iussit. Anicetus neronis libertus summā interimēdæ Agrippinæ sibi depoposcit: uillamq; in qua illa inerat militari statione circundat: refractaq; ianua cubiculi fores irrūpit trierarcho herculeo & cēturione comitatus: circūsistunt lectū percussores & prior trierarchus hoc est prefectus triremis fuste caput pcussit

Mors agrippinæ

Carnifex pscietia est.

abiecto clā iuxta pugione ut pcussorē sibi subornatū arripi constringiq; iussit: matrēq; occidi quasi deprehensum crimē uolūtaria morte uitasset. Adduni his atrociora nec incertis auctoribus ad uisendum interfectæ cadauer accurrisse: cōtrectasse mēbra: alia uitupasse: alia laudasse: sitiq; iteri obora bibisse. Neq; tñ sceleris cōsciētiā: q̃q̃ & militū & senat⁹ populiq; gratulatiōib⁹ cōfirmaref: aut stati aut unq̃ postea ferre potuit: sæpe cōfessus exagitari se materna: specie uerberibusq; furiarū: ac tedis ardētib⁹. Quin & fctō p magos sacro

multisq; uulneribus cōfecta est. Alia lau. aspexerit ne matrē exanimē nero & formā corpis eius laudauerit sunt q tradiderint sunt qui abnuant. Neq; sce. con. uetus uerbū est cōsciētia mille testes: & ut inqt uerissime Pacatus ipsa sibi carnifex cōscientia est hæc lāncinat mētes sceleratorū & intrinsecus dicit ego feci: hac iudice nemo nocēs absoluitur. Exagitari ma. spe. Idem nero post matricidiū patiebaf: quod Orestes tragicus ppessus esse pdit. q armatā facibus matrē uidebat: cuius mens imaginibus fallebaf ut poetarū fabulæ ferunt quod insaniæ genus esse scri. Cel. Statim fe. post pfectū parricidium nero per reliquam noctem sceleris magnitudine quiescere non poterat: modo per silentium defixus: sæpius pauore exurgens: & mentis inops lucem operiebatur tanq̃ exitum allaturam. Militum gra. prima fuit cēturionum tribunorumq; adulatio neroni gratulantium: q discrimen improuisum & matris facinus euasisset: amici deinde uictimis & legationibus læticiam apud principem testabantur. Senatus; decretæ sunt supplicationes a senatu ob mortem Agrippinæ: cuius dies natalis inter nefastos relatus est.

Verberibus fu. de horreste matricida proditum est a Pacuuio: q a furiis agitatus propter illas uitandas ingressus est Apollinis templum: & cum iam uellet exire denuo inuadebatur a furiis; sed operæ precium est cognoscere quemadmodum. M. T. furias impiorum tragicas ac furiarum faces ardentes interpretetur: cuius uerba ex oratione in Pisonem sunt hæc: nolite enim putare: ut in scena uidetis homines consceleratos impulsu deorum terreri furiarum tedis ardentibus; sua quemq; fraus. suum facinus suum scelus: sua audacia de sanitate ac mente deturbat. hæ sunt impiorum furiæ hæ flammæ hæ faces. Idem in oratione pro Roscio amerino sic scri. Nolite enim putare quemadmodum in fabulis sæpe uidetis. eos qui impie sceleratq; cōmiserint agitari & perterreri furiarum tedis: ardentibus sua quemq; fraus & suus terror maxime uexat: suum quemq; scelus agitat amentiaq; afficit: suæ malæ cogitationes amentiæq; animi terrent: hæ sunt impiis assiduæ domesticæq; furiæ: que dies noctesq; parentum poenas a consceleratissimis filiis repetant: tullianæ sententiæ astipulatur satyricum carmē. Diri conscia facti mens habet attonitos & surdo uerbere cedit occultum quatiente animo tortore flagellum. Pacatus quoq; panegyrista habet inquit nescio quos internos mens scelerata carnifices. Non incommode hoc in loco referri potest id quod tradit maximus ecclesiasticorum scriptorum Origenes: qui in secundo periarchon supplicia inferorum & cruciatus nihil aliud sentit esse q̃ ipsam mortalium conscientiam: que propriis stimulis agitatur; atq; compungitur & sui ipsa efficitur accusatrix & testis: cum per diuinam uirtutem uidet ante oculos expositam ueluti historiam quādam scelerum suorum; que in hac uita commisit & singula que foede ac turpiter fecit in memoria reuocat. Poetæ tres furias esse dixerunt propterea q tres sunt affectus; qui mentes hominum exagitant: qui mortales in omnia facinora precipites agunt uidelicet ira; cupiditas. libido. ira ultionem desiderat; cupiditas opes libido uoluptates: sicuti eleganter docet Lactantius lib. vi. institutionum. Igitur neroni furiis domesticis inquieto obseruabatur maris illius & littorum grauis aspectus: & erant qui crederent planctus exaudiri ex tumulo agrippinæ; quæ leuibus exequiis cremata fuit; mox domesticorum cura leuem tumulum accepit iuxta uiam miseni & uillam Cæsaris dictatoris.

Natalis agippinæ inter nefastos.

Furiæ hostētis.

Furiæ qd.

Sua quēq; fraus uexat

Domesticæ furiæ.

Cōscientia suppliciū inferorū.

Cur furiæ tres.

M. AN. L. agerinum: apud cor. semp Agerinus pro lagerino legitur. Abiecto: a nerone. s. aut certe Neronis iussu. Percussorem: interfectorē. Sibi aduersus se. Subornatum: a matre instructū. Matrēq; occidi mandauit subaudi: fuerat Agrippina naufragio seruata in uillam suā quæ ad lucrinū erat lacū delata humero media trepidatione consauciato: ibi filii iussu a Niceto trierarcho herculeo & obarito Centurione lecto cubans: multis est uulneribus confossa. Voluntaria morte uitasset: ultro sibi mortem consciuisset. Incertis auctoribus: cor. quoq; id uarie traditum affirmat. Alia mē. Vituperasse: ut parū pulchra spreuisse. Sitiq; interim oborta: uanam: hic quidam argutuli interpretes cofingunt fabulam omnia in peius trahentes: uoluntq; ad Neronis libidinem id referri oportere: quasi attrocissimorum id spectaculū eius oculis blanditum ad libidinem inuitarit quum ne uiua quidē illa omnibus illecebris ad id scelus trahere potuisset nec Tranquil. qui portentosas eius libidines tam diligēter insectatur rem tam atrocē obscurissimo inuoluisset enigmate. nec quum alia tum cōtulisse quod aliquis inepte suspicabitur contemderim: sed eius intēperentia notatur quod in tam diro casu ac circa mediā noctē potu nō abstinuisset q noctu ad eam uidendū Nero accesserit Cornelius est auctor.

Magi ad neronem.

PHI. Facto p magos sacro: Pli. in. xxx. magicas uanitates coarguēs neronē magicæ disciplinæ cupientissimū fuisse pdidit: adeo ut nemo unq̃ ulli artiū ualidius fauerit: magus ad eū mithridates uenerat & magos secū adduxerat: magicis etiā cœnis eū inuitauerat: nō tamē cum ei regnū daret hanc ab eo accipere artem ualuit.

euocare manes & exorare tentauit. Peregrinatione quidem græciæ eleusinis sacris: quorum initiatione impii: & scelerati uoce præconis summouerentur: interesse non ausus est: Iunxitq; parricidio matris amitæ necem: quem quum ex duritia alui cubantem uisitaret: & illa tractans lanuginem eius ut assolet iam grandis natu: per blanditias forte dixisset simul hanc excepero moriuolo: conuersus ad proximos confestim se positurum uelut irridens ait: præcipitq; medicis ut largius purgarent ægram. Nec dum defunctæ bona inuasit: suppresso testamento nequid abscederet.

Item de patricidiis eius in uxores affines & necessarios: & coniunctos suos commissis.

VXores prætes Octauiā duas postea duxit: Popeā Sabinā q̄storio patre natā & eqri Ro. ante nuptā: deinde Statiliā messalinā Tauri bis consulis ac triūphalis

Euocatio. manium. Manes. Euocare manes Euocatio manium est: quā p artem magicam facit Vlixes apud Homerū in. xi. odisseæ. Consimiliter apud Siliū Scipio euocat manes hoc est umbras defunctorū magico sacrificio. appion quoq; grāmaticus prodidit se euocasse umbras ad pconctandū: Home. qua patria quibusue parentibus. genitus esset: de hac manium euocatione intellexit Tibullus sic scribens de saga fœmina: hæc cantu finditq; solū manesq; sepulchris elicit. fiebat
Cruor in fossam. autē peculiariter inferorū euocatio sanguine in fossam uictimarū melle uino lacte cōmixtis. hinc ab Oratio dictū: cruor in fossam confusus ut inde manes elicerēt animas responsa daturas. Nero sacro magico tentauit euocare manes hoc est animā maternā: eamq; cōplacare sed nō potuit. Scelerati uoce preconis: scri. Helius lampridius in eleusinia sacris proclamari solitum ut nemo ingrediat: nisi qui se innocentē nouit: hinc translatum est illud poetis
Procul este prophani. cum procul o procul este pphani cōclamat uates preterea nullus qui initiatus nō foret ingrediebatur apud athenienses templū Cereris: unde cū olim duo iuuenes acarnanes per initiorum dies nō initiati tēplū Cereris imprudentes religionis ingressi essent: deducti sunt ad antistites & tanq̄ ob infandum scelus interfecti: de eleusinis sacris que initia peculiariter nominant abunde diximus supra. Nero ex cōsciētia cōsceleratissima nō ausus est interesse sacris cereris: cū e cōtrario. M. Antonius iperator ut se inocentē pbaret cereris tēplū adiit: & ut refert Iulius capitolinus: sacrariū solus igressus est. Amitæ necē. scri. Tacitus neronis amitam lepidā olim certamē acerrimū aduersus agrippinā exercuisse: utrū amita an mater apud neronē preualeret. tādem illis mors fuit idicta q̄uis multū Narcisus aduersaret: sed hæc de qua loqi Trangl. nimirū altera est q̄ domi-
Plurimū negocii exhibet aluus tia uocabat: inter quā & Agrippinā infensa quoq; æmulatio exercebat cuius libertus fuit paris histrio. Ex du. alui: alios inqt Cel. astricta alios resoluta aluus exercet. Igit aluū soluere is debet cui astricta est sicut aluuz firmare is cui fusa: succurrendū eni semp est parti maxime laboranti. Cōtrahit aūt aluus plerūq; in senectute ut auctor est Hippocrates in aphorismis: memoratu digna sunt q̄ scri. Pli. in. xxvi. cuius uerba subscripsi: plurima negocii hūano ge-
Lanugo. neri aluus exhibet: cuius causa maior pars mortaliū uiuit: alias eni cibos nō trāsmittit: alias nō cōtinet: alias nō capit: alias nō cōficit: eoq; mores uenere: ut hō maxie cibo pereat. Cubantē: ægrotātē. Ora. cubat hic in colle Quiri-
Lanuginosus. nitubi exposuit porphirio ægrotat. Lanuginē eius: barbā pubescētis. Nero. scri. Macro. post ānos ter septenos uestiri a iuuene genas flore prio lanuginis. Mar. iā mihi pria latet longis lanugo capillis: est lanugo quædā q̄si lana qua in primis cotonea mala cōuelant: a lanugie iclinat lanuginosus. Pli. lanugiosum uocat araneū. Simul. h. excę. uerba amitæ in morbo blādientia neroni: tanq̄ tūc libēter moriturę: cū uidisset neronē deposita pria lanugie iā maturū iperio ad uirilitatē puenisse: talia aūt uerba ex usu sunt quotidiano & affectionibus domesticis.

M. AN. Verberibus furiarū: furialibus curis qđ & orestri post mřis cædē Euripides accidisse ait. Ver. aut agamēnonius furiis agitatus orestes: Armatū facibus matrē & serpētibus atris cū fugit: ultricesq; sedent in limie diræ.

Per magos sacro: qđ ille hæc tētauerit Pli. uerba declarāt: preterea iquit umbrarū inferorūq; colloquia quæ oia ætate nostra priceps Nero uana falsaq; cōperit. Lucanus auctor est ita maioribus psuasum posse umbras herebi ui magica euocari ex eius pharsalide est id carmen: fata perēptorū pēdent iam multa uirorū quē superis reuocasse uelit si tollere totas tentasset cāpis acies & reddere bello cessissent leges herebi: Apuleii auctoritas haud uno loco Lucano astipulat. Exorare: precibus flectere ac placare. Peregrinatione græciæ: quum peregre in græciā est pfectus. Eleusinis sacris: eleusinæ: cereris græci τεσμοφορια uocant. Amitæ necem: domitiæ dominii pr̄is soror: tacitus hæc turius & caluisius attineto domitiæ neronis amitæ liberto aperiunt. Lanuginē eius: barbā tum primū pubescentem quam nero nondum deposuerat. Grandis natu: iam anus.

PHI. Hanc lanuginē barbæ. Se positurum: tanq̄ significare uellet nullam in se mortis differende causam futuram. Largius: usq; ad animæ effusionem. Suppresso: occultato. Abscederet: ut omnia amitæ bona ad ipsum pertineret. Octauiā: que filia fuit Claudii quā pater despondit Domitio neroni. post matrimoniū Agrip-
Popea sabina. pinæ. Popeiā Sabinam. erat Romæ Sabina popeia: quæ nomē aui paternii sumpserat illustri memoria Pōpeii sabini consularis & trūphali decore prefulgentis. huic oia alia fuere preter honestū animū. sermo comis: nec absur-
Famæ nō pepercit. dum ingeniū: modestiā preferebat: & lasciuia tñ utebat: famæ nunq̄ pepercit: maritos & adulteros nō distinguens. raro in publicū progrediebat: idq; uelata parte oris ne faciaret aspectū: uel quia sic decebat. Parte quæstorio: hic
Statilius taurus. dictus est: titus olios. Equiti romano. Ruffo Crispino: ex quo filium genuerat. Statiliam Messalinam: altera hæc est messalina ab illa ipudica Claudii principis cōiuge. Tauri bis consulis: ab hoc Statilio tauro tēporibus Augusti amphiteatruz romæ extructum est: fuit & alius Statilius taurus huius Messalinæ frater ut opinor qui ob opes & hortos egregios: quibus Agrippina inhiabat accusatus uim uitæ suæ attulit. Habemus inquit. M. V. multa nomina a pecore: ex quo Statili Tauri: Annii capre Pōponii Vituli cognominati.

Abneptem; quarto cognationis gradu sunt supra abauus abauia: infra abnepos abneptis. Atticū uestinū: Neroni odiū aduersus Vestinū ex nimia sodalitate ceperat: dū hinc ignauiā pricipis penitus cognitā despicit: ille ferociam amici metuit: accesserat altera odii causa: quod Vestinus Statiliā Messalinā sibi matrimonio iunxerat: haud nescius inter adulteros eius & cæsarē esse unde nero nō crimine nō accusatore existente tribunū cū cohorte militū immittit ad uestinū trucidandū qui eo die munia cōsulis impleuerat cōuiuiūq; celebrabat: qui ubi audiuit se a tribuno euocari statim exurgens claudit cubiculo: presto est medicus abscindunt uenæ: uigens adhuc balneo infertur calida aqua mersat nulla edita uoce: q̄ semet miseraret. In ipso honore. cōsulari. Dimisit ut sterile; nero facto quodā abhorrebat ab Octauia eāq; exturbat sterilē dictitans: ex in popeæ coniunctus est causa aūt sterilitatis ut supra relatū est diuortiū fieri licebat: quod primus instituit Spurius Carbilius ruga: cū liberi ex uxore sterilitatis uitio nō gignerent. Relegauit: in cāpaniā pulsa fuit Octauia addita militari custodia: tū crebri questus nec occulti p uulgū fierent: a Nerone reuocata mox in insulam pandateriā relegata: & ut inquit eleganter Tacitus non alia exul fœmina uisentiū oculos maiore misericordia affecit: paucis dehinc interiectis diebus mori iussa est: itaq; infoelix Octauia restringit uinculis: uenæq; eius p oēs artus exoluunt: & quia pressus pauore sanguis tardius labebat: preferuidi balnei uapore enecat: propter hanc octauiā scripta est a Seneca tragœdia: quæ inscribit octauia. Sub crimine adulteriorū: popea Neronis mariti potens quendā ex ministris octauiæ impulit seruilē ei amorē obiicere: destinatusq; reus est Eucherus Alexandrinus tibicē actæ ob id de ancillis quæstiones: quædā uim tormentorū uictæ adulteriū annuerunt: plures prestiterunt sanctitatē dominæ tueri. In quæstione. s. tormentorū. Anicetum pædagogū: adhūc alludēs dixit suue. præmordet Anicetus ipse: supra diximus hunc anicetum paratorem fuisse necis agrippinæ: hunc igitur Nero pollicitationibus onerat ut fateri uelit se adulteriū cum Octauia cōmisisse: qui insita uecordia plura etiam q̄ iussus erat fingit: fateturq; adulterium octauiæ apud amicos: quos uelut consilio adhibuerat nero: mox: in sardiniam pellitur: ubi non inops exilium tolerauit & fato obiit: auctor tacitus. Indicem: qui uelut cōscius facinoris indicaret adulterium cum octauie commissum impunitate proposita: tales cui sunt indices ut tradit Asconius: senatoria persona nō potest indicium profiteri saluis legibus.

Abneptis.

Mors Vestini.

Diuortium ex sterilitate.

Mors octauiæ.

Octauia tragœdia.

Index.

abneptē. Qua ut potiref uirū eius Atticū uestinum consulē in honore ipso trucidauit. Octauiæ cōsuetudinē cito aspernatus: corripientibus amicis sufficere illi debere respondit uxoria ornamenta. Eandē mox sæpe frustra strangulare meditatus dimisit ut sterilem: sed improbante diuortium populo nec parcente cōuitiis etiā relegauit: deniq; occidit sub crimine adulteriorū adeo impudenti falsoq;: ut in quæstione pernegantibus cunctis Anicetum pædagogum suum indicē subiecerit qui dolo stupratam a se fateretur. Pompeiam .xii. die post diuortium Octauiæ in matrimoniū acceptam dilexit unice & tñ ipsā quoq; ictu calcis occidit: qđ se ex aurigatione sero reuersū grauida & ægra cōuitiis icesserat. Ex hac filiam tulit Claudiam Augustā: amisitq; admodū infantem. Nullū adeo necessitudinis genus est: qđ nō scelere perculerit:

M. AN. Hanc barbā siue lanuginē. Mori uolo quasi dicat simul hac uidero te factū uirum libens morier. Largius: ad iteritū usq; eius aluū exinaniret. Inuasit: occupauit. Abscederet: ad alios deueniret. Taurista uri de quo supra is eni ex legato āphiteatrū romæ augusti pricipatu erexit. Atticū uestinū: accesserat recēs causa qđ uestinus statiliā messalinā sibi iunxerat: haud nescius inter adulteros eius & Cæsarē esse: de uestini morte eodē loco Tacitus. Octauiæ: quā Claudius princeps. Messalina tulerat. Impudenti: turpiter assimulato. Anicetum: hic ille est: cuius consilio usus est nero in Agrippina matre solutili nauigio pdenda: tacitus nō anicetū sed eucerum natione Alexandrinū Canere p tibias doctum adulterii reum ait destinatum.

PHI. Popeiam; hæc est illa popea: quæ balnearū solium asinino lacte temperabat: quo cutem erugari & tenescere; & candorem custodiri putant: ob hoc greges asinarum popeam comitabantur; ut illo lacte corpus totum macerarett: cutemq; extenderet: auctor Pliñ. in. xi. &. xxviii. hæc soleis ex auro induebat pedes iumentorum delicatiorum; autumant eruditi ab huius popeæ nomine popeana medicamenta dici quorum meminit poe ta satyricus. Ictu cal. tradit tacitus popeā obiisse mortē fortuita mariti iracūdia: a quo grauida calcis ictu afflicta est; quidā scriptores prodiderūt ueneno extinctam esse corpus popeiæ non igne crematum est ex ro. more; sed regum externorum consuetudine repletum odoribus; tumulo Iuliorum illatum est: exequiæ publicæ ductæ sunt. laudauit ipse semet nero defunctam pro rostris. Qui mulierem pregnantem calce percusserit moriente fœmina ex eo ictu & ipse percussor moriatur; animam enim pro anima censet lex iudaica esse repēdendam. Quod etiam refertur a Iosepho in. iiii. antiqui. Conuiciis ince. Iurgiis & maledictis fuerat insectata; conuitium a uicis dictum existimat. Festus uel mutata. l. littera quasi cōuocitū: cui astipulat Vlpia. scribens cōuiciū dici uel a cōcitatiōe uel a cōuentu hoc est a collatione uocum cū in unum uoces cōplures conferuntur. Conuicium enim appellatur quasi conuocium. Labeo ait conuicium esse iniuriam & proprie accipitur pro maledicto contumelioso. Lauren. Vallensis ab hoc uerbo cōuitio conuitium deriuari opinatur; quasi uitandum & uituperationis causa factum sit. Augustam. Nero ut auctor est Tacitus natam sibi ex popeia filiam uocauit Augustam; nata autem est apud Antium coloniam; & senatus uota publice susceperat pro utero popeiæ que exoluta sunt; & additæ supplicationes templūq; fœ cunditati.

Lacte asinino erugat cutis.

Popeia. Ictu calcis periit.

Conuitiū unde.

Tēplū fœcūditati.

Admodum infan. Quartum intra mensem defuncta est infans Augusta: rursusq; exortæ adulationes censentiū honorem ut diuæ & puluinar ædemq; & sacerdotem: Nero ut lætitiæ ita mœroris immodicus egit. Perculerit: subuerterit uexauerit afflixerit; alias percusserit. Liui. genu femur perculit.

Antoniã:supra dictum est claudiũ ex petina uxore suscepisse filiã nomine antoniã que a nerone interẽpta est:cũ illi nubere recusasset:fuit hæc Antonia uxor Cor. sullæ:cuius nomine olim delati sunt apud neronẽ Pallas & burrus tanq̃ concensissent uocare illũ ad imperiũ. Cæteros.s.interemit. Affinitate:affinitatẽ uiri & uxoris cognatio= nem:sicut affines utriusq; cognatos dici scri.iuriscon. ab eo quod duæ cognationes:que diuersæ inter se sunt cogna tione p nuptias copulanť:& altera ad alterius finẽ accedit. Propinquitate:consanguinitate & necessitudine:quã iuriscon. uocãt proximitatẽ. Cõstuprasset:uelut stuprator: alii codices habẽt cõspurcasset quod significat spur ca libidine polluisset : spurcare eñi est fœdare atq; uitiare Plautus spurcatur nasum odore illutibili. Idem spurcas noctes impuras & impudicas uocat. Antiqui spurcum uinum dicebant cũ aqua admixtum tanq̃ nõ amplius pu rum foret. Celsus iuriscon. titu. ad le gẽ aquiliã cũ ro agi posse aquilia:uti qui uinũ spurcauit uel effudit:uel ace tum fecit uel alio modo uitiauit.

Affines uñ.

Proximitas.

Spurcare.

Spurcũ ui num.

Antoniam filiam Claudii recusantem post Popeæ mortem nuptias suas quasi molitricem nouarum rerum interemit. Similiter item cæteros : aut affinitate aliqua sibi aut propin quitate coniunctos : in quibus Aulum Plancium iuuenem: quem cum ante mortem per uim conspurcasset: eat nunc in quit mater mea ; & successorem meum osculetur : iactans di lectum ab ea : & ad spem imperii impulsum. Priuignum Ruffum Crispinum Popea natum impuberem adhuc : quia ferebatur ducatus : & imperia ludere : mergendum mari dũ piscaret seruis ipsius demandauit. Tuscum nutricis filiũ rele gauit:qd in ꝓcuratione ægypti balneis in aduẽtũ suũ extru ctis lauisset. Senecam preceptorẽ ad necẽ cõpulit:ğuis sæpe

Successorem meũ. Agrippina olim apud neronẽ accusata est:quod desti nasset Rubeliũ plãcũ ad res nouas ex tollere : coniug ioq; eius etiã imperiũ rursus inuadere : erat eñi ut auctor est Tacitus p maternã origine Plancus ex familia Iulia pari ac nero gradu a diuo augusto:agrippina ĩpetrato filii collogo ultionẽ in delatores obtinuit. Plan cus ipse ad præsens silentio transmissus:est q paulo post admonitus litteris neronis cũ uxore & paucis familiarib cõcessit in asiam ibiq; fuit interemptus a Centurione. p mediũ diei nudus exercendo corpori: caput interfecti rela tum ẽ ad neronẽ qui capite conspecto dixisse fertur : cur nero deposito metu nuptias popeæ ob eiusmodi terrores dilatas maturare parat:octauiãq; coniugem amoliri. Priuignũ crispinũ: diximus dudum popeam Ruffi crispi uxorem fuisse; ex quo filium hunc crispinum genuerat: quem priuignum neronis fuisse dicit Tranquillus & ab ip so uitrico interemptum: uitricus enim & priuignus nomia sunt relatiua:priuignos enim & priuignas uocamus filios filiasue uxoris nostræ ex alio uiro ut docet Modestinus iurisconsultus.

Mors plãci.

Priuignus.

M. AN. Popeiãsse eñi legendũ & nõ pãpeiã ut habẽt oẽs fere Tranquilliani codices quos dũtaxat uidimus tacitus cur inquit Nero deposito metu nuptias popeæ ob eius terrores dilatas maturare parat. Octauiãq; con iugem amoliri & rursus exturbat Octauiã:sterilẽ dictitans ex in popeæ coniungit. PH. popea certe Domitii Nero. coniunx:quingentas per omnia secum fœtas trahens quorum de asinarum natura interim loqueretur. Ictu calci taci. post finem ludicri popea mortem obiit fortuita mariti iracundia a quo grauida ictu calcis afflicta est neq; eñi uenenum crediderim q quidam scriptores magis odio qua ex fide tradiderunt. Claudiã Augu. tacitus popeã nõ claudiam Augustam infantem nominatam scri. Antonia:nã claudii qui princeps fuit:& petinæ filia que põ peio & fausto sylle nobilissimis iuuenibus nupserat de Antoniæ conspiratione & morte plura tacitus. Constu prasset:irrumationi adhibuisset q flagitium ut patratum suspicemur uerba que sequuntur efficiunt:eat inquit ma ter mea & successorem meum osculetur. q. d. nunc maxime quum eius os est irrumatione coinquinatum. Ruffi num crispinum ex Ruffo crispo equite ro. & Sabina popea genitum.

Ducatus. PH. Ludere ducatus. ludus puerorũ ut fingant p ludibria potestates & ludant ꝓpositiuras quas ducatus appellar:scr. capito. in galieno:pueros fingere per ludibria potestates. a duce siue a ducendo ducatus dicitur prin cipatus. Iuli. capi. quid tãtũ laboras cũ eius loci iam sis ut ducatũ possis accipere:flauius uopiscus in aureliano ha buit multos ducatus multos tribunatus. Ludere:ludo & alea puerili:quasi ob hæc uideret uelle imperare.

Nutricis:ipsius Nero. In procu. ægy. augustus decreta procuratorum ægypti p inde haberi iusserat ac si magistratus ro. constituissent. In aduẽ. suũ:cũ nero suscepisset peregrinationẽ alexãdrinã uulgasset q; se in ægyptum iturum:ægyptii extruxerant nouas balneas:qbus neronẽ suo aduẽtu honorificẽter acciperẽt: qbus cũ filius nutri cis ausus esset lauare fuit interẽptus:tanq̃ nullã habuisset rationẽ imperatoriæ maiestatis: cuius utensilia a reliquo rũ usu seiuncta esse solent:unde legimus apud historicos capitale fuisse si qs cõsedisset in sella priuatũ regis. Sene cã ad ne. Se. claritudine studiorũ mẽorabilis pueritiæ nero. educator indignã eruditionis mercedẽ a discipulo re cepit:q doctori suo p inde ac cõscio cõiurationis pison'anæ p tribunũ ꝓtoriæ cohortis siluanũ indici morẽ iussit erat id tpis Se. in suburbano rure ed quartũ lapidẽ ab urbe subsistens: q accepto hoc nuncio ĩpauidus secuit uenas brachiorũ & poplitũ & nouissimo momẽto suppeditante eloquẽtia aduocatis scriptoribus pleraq; tradit : que ad posteros nõ puenerũt:cæterũ cũ lentitudine mortis diu cruciaret uenenũ hausit sed frustra:cũ iam artus frigescerẽt & clausi forent corpis meatus aduersus uim ueneni:postremo illatus balneo & uapore eius exanimatus sine ullo fune ris solẽni crematus est:ita eñi codicillis ipse prescripserat:fama fuit destinasse principes cõiurationis pisonianæ ut post occisum neronẽ Piso quoq; interficeretur:traderet q; impiũ Senecæ claritudine uirtutũ ad summũ fastigiũ dele cto:hinc uidet illud dictũ a Iuue. libera si dent populo suffragia:egs tã pditus ut dubitet Sene. preferre neroni: corri gendus est error hoc in loco multorũ:cũ plerique oẽs existimẽt hũc Sene. fuisse conditorẽ tragœdiarũ: qd ne credas & ratio & auctoritas euidenter ostendunt. Nã in tragœdia cui titu. est Octauia. Inducit mater Neronis Agrip pina:q̃ filius iusserat occidi predicens futurã filii deserti & cunctis egentis necem:nõ potuit autẽ Seneca magister

Capitale in sella regis sedisse.

Mors se necæ.

Correctus error pu blicus.

Neronis talia scribere: cum ante Neronem ipse perierit. Præterea sidonii apollinaris auctoritas liberat nos ab opinione hac falsa & inueterata: qui in hendecasyllabis apertissime docet ex duobus senecis alterum fuisse philosophum ac neronis preceptorem: alterum poetam tragœdiarum conditorem uersus Sidonii sunt hi. Non quod corduba prepotens alumnis facundum ciet hic potes legendum: quorum unus colit hispidum platona. Incassumque suum monet neronem. orchestram quatit alter Euripidis. pictum fœtibus eschylon sequutus. Commeatum: abeundi facultatem & in ocium litterarum secedendi. Bonisque ce. apud Cor. tacitum. Se. cum uariis criminibus prætneretur in colloquio neronis ait hæc: cum opes ultra sustinere non possim præsidium peto iube eas per procuratores tuos administrari i tuam fortunam recipi: nec me in paupertatem ipse detrudam sed traditis quorum fulgore præstringor: quod temporis hortorum aut uillarum curæ seponitur in animum reuocabo.

An. hic Seneca scripserit tragœdias.

Duo senecæ.

commeatum petenti bonisque cedenti persanctæ iurasset suspectum se frustra periturumque potiusque nociturum ei burro prefecto remedium ad fauces pollicitus toxicum misit. Libertos diuites: & senes olim adoptionis mox dominationis suæ fautores atque rectores ueneno partim cibis partim potionibus indito intercepit.

De sæuitia eius contra extraneos: & cæde illustrium uirorum.

HEc miore sęuitia foris & i exteros grassat⁹ ē stella crinita: q̄ sūmis ptātib⁹ exitiū portēdere uulgo putaī p cōtinuas noctes oriri cœpat. Anxi⁹ ea re: ut ex babilo astrologo didicit solere reges talia ostenta cæde aliq̄ illustri

Burro prefe. burrus præfectus cohortium pretoriarum militaribus curis Senec. uero preceptis eloquentiæ lubricam neronis ætatem moderabatur olim Nero destinauerat amouere Burrum a prefectura tanq̄ Agrippinæ gratia prouectum: sed ope Senecæ dignatio burro retēta est: cuius mors infregit Senecæ potentiā: periit aūt ueneno fraude nerōis dato: nā cū tumescētibus faucibus ægrotaret Burrus: a nerone quasi remedium adhibituro missum est medicamen noxium quo illitum fuit illius palatum: burrus intellecto scelere cum ad uisendum eum princeps uenisset aspectum eius auersatus: sciscitanti hactenus respōdisse fertur: ego bene me habeo. Burrum antiqui dixerunt ruffum: unde burrata potio appellatur lac mixtum sapa a burro hoc est ruffo colore: hic rubens cibo ac potione ex prandio burrus nominatur: hinc cognomina fuerunt burrorum apud ro. & hoc est quod intelligi uoluit Quin. in. i. cū ait p̄ceptorē subtilē scrutaturū mille origines: nominum secretiorum: unde inquit sint burri: galbæ: planci: pansæ: scauri: & similia. Ennius ut testatus est Cic. in oratore burrum dicebat: cum pyrrhum signare uellet quidam codices tulliani non burrum habent sed purum. Libertos diuites: cor. tacitus eodem anno libertorum potissimos ueneno: interfecisse creditus: est doryphorum quasi aduersatum nuptiis popeæ: pallantem quod immensam pecuniam longa senecta teneret.

Mors burri.

Ego bene me habeo

Burrus ruffus.

Burrata potio.

M. AN. Ludere: se modo ducem modo imperatorem per lusum assimulare quasi ad successionem imperii alluderet; qa Cæsaris priuignus. In procu. quum ægyptum procuraret lauisse: tuscus quasi nullam rationem Neronis affuturi habuisset Sene. Anneū: Sene. stoicæ disciplinæ philosophum sua ætate sūmū uaria de eius scriptis iudicia: cæterū ingeniū p̄bāt oēs: Gel. & Fabius sunt auctores. is refectis uenis haustoque ueneno ut tacitus ait calide aquæ balneo illatus perit: de calūnia & mortis rōne idē auctor plura illud non p̄tereūdū puto: percrebuisse phamam Subrium flauium cum centurionibus occulto consilio agitasse: si piso & socii Neronem obtrūcassent imperium senecæ demandare. Præfecto p̄torii. Toxicum misit: tacitus cōcessit uita burrus incertū ualitudine: aut ueneno ualitudo coniectabatur q̄ in se tumescentibus paulatim faucibus: & impedito meatu spiritum finiebat plus uim: Neronis quasi remedium adhiberetur illi tum palatum eius noxio medicamine asseuerabant.

Libertos: idem auctor pallātem claudii libertum q̄ immensam pecuniam longa senecta teneret ab eo occisum scribit de Pallantis diuitiis: Pli. ut alio loco diximus: & Iu. ego possideo plus pallante & licinia.

PHI. Adoptiōis fautores: pallātē libertū i primis auctoritate suasiōeque optinuisse ut nero adoptaretur a claudio auctor ē Cor. taci. Parti po. M. T. i oratiōe pro cluentio ostendit uenenum celerius posse in potione epotū q̄ in cibo cōesum p̄manare in uenas atque in oēs ptes corpis: & facilius fallere in poculo q̄ in cibo. Indito: imisso imposito. Intercepit: e medio sustulit iteremitque. Foris: nō solū in domesticos & necessarios grassatus ē nero: sed ēt foris hoc est i eos: q̄ nulla p̄ximitate illum contingebant & erant exteri & extrarii. Stella crinita: comes: de quo hæc Tacitus: sydus cōetes effulsit: de quo uulgi opinio est tanq̄ mutationē portendat. Idē alibi: fine anni uulgantur p̄digia iminentium malorum nūciatrix fulgurum non alias crebrior: & sydus cometes sanguine illustri semper neroni expiatū: de hac stella crinita sic seri. Pli. in. ii. terrificum magna ex pte sydus i nr̄o æuo circa ueneficiū: quo Clau. cęsar ipiū relinquit domitio nerōi. ac deide pricipatu eius assiduū ac sęuū. Seneca quoque li. ulti. q. tradit hæc: sex mēsibus hic cometes: quē nos nero: pricipatu lætissimo uidimus spectādū se p̄buit i diuersū illi claudiano circūactū. Idē post paulū: nā itra sextū mēsē dimidiā cœli ptē trāscurrit hic p̄rimus cometes q̄ septētriōe motus sui initiū fecit & p occidētē i meridiana puenit erigens cursu obliquo: de cometis quas nr̄i crinitas stellas appellant affatim diximus i. i. cōmē. sydus est terrificū & portēdēs regnorum euersiōes: cuius rei causa traditur ab Alber. mag. li. i. meteororum: q̄ ait q̄rendū eē quare dī cometes signare mortē pricipū & bella futura: ubi dicēdū q̄ significat & pauperis & diuitis destructionem: sed tamen circa mortem regis propter famam & illustre nomē plus obseruatur: p̄terea cā cometæ prīa signāt martis fortitudinem: q̄ decernit p̄cipue mortem uiolentam: q̄ Iuli. Fir. eleganti uocabulo subinde uocat biothanatā a quo & biothanati dicti qui uiolenta morte extinguntur.

Venenum in poculo.

Cometes neronianus.

Cur comete in morte regum.

Ex Ba. ast. apud Tacitum mentio fit cuiusdam babili: cui ægypti prefectura a nerone permissa est.

Mors biothanata biothanati. Expiare. tanq̄ in fortunium imminens possit in alterum transferri per expiationem & diis satisfieri posit alieno sanguine. Promulgatis: patefactis inuulgatis editis Terē. uia patū ꝓmulgata. Pisoniana: cõiuratio pisoniana: a Caio pisone nomen accepit: q a Calfurnio genere ortus ac multas insignesq̧ familias pr̄na nobilitate cõplexus claro apd̄ uulgū rumore erat ꝑ uirtutē aut spes uirtutibus similes: facūdiā tuendis ciuibus exercebat: largitionē erga amicos: apud ignotos cõis erat illi corpus ꝓceꝝ decora facies idē magnificētia clarus & aliqñ luxui indulgebat: cõiurauit hic cū multis nobilibus cõtra neronē: q destinauerāt ut post occisū pricipē Piso imperaret: sed dum res ꝓparatur detecta est cõiuratio ꝑ milichiū Seuini libertū. q postea a Nerone p̄miis ditatus conseruatoris sibi nomen assumpsit graeco eius rei uocabulo ut inqt Tacitus: nam soter dictus est: qui latine dici pōt seruator. Ci. tñ in uerrinis soter a inquit latine uno uerbo exprimi nō posse: is est nimiꝝ soter q salutem dedit. Piso obiit abruptis brachioꝝ uenis de hoc Pisone locutū esse Iuuenalem arbitror sic scribentē: nemo petit modicis: q̧ mittebātur amicis a Sene. q̄ Piso bonus: q̄ cotta solebat largiri

Cõiuratio pisoniana. Pisonis mors.

Soter seruator

Vinciana: haec cõiuratio a uincio auctore nomē sortita est. Vincii Ruffini equitis romani meminit. Cor. tacitus: q lege cornelia de falsis a nerone damnatus est. Beneuētū: beneuētū in. ii. regione italiae est: q̄ ciuitas quōdā appellata ē maleuētū auctores Pli. & Liui.

Beneuentū Maleuētū

expiare atq̧ a semet in capita ꝓcerum depellere: nobilissimo cuiq̧ exitū destinauit. Enimuero m̄ro magis & q̄si per iustā causam duab⁹ cõiurationib⁹ ꝓuulgatis: quaꝝ prior maiorq̧ Pisoniana romae posterior uinciana beneuenti conflata atq̧ detecta ē: cõiurari e uiculis triplicium cathenarū dixere causa: Q uū qdā crimē ultro faterentur nõnulli ēt iputarēt tanq̄ aliter illi nō possent nisi morte succurrere dedecorato flagitiis oibus. Dānatoꝝ liberi urbe pulsi enectiq̧ ueneno aut fame constat quosdām cum paedagogis & capsariis uno prandio periter necatos: alios diurnum uictum prohibitos quaerere.

Item de caede multorum passim facta & aliis gestis eius.

Vllus post hac adhibitus delectus aut modus interimendi quoscunq̧ libuisset quacunq̧ de causa: sed ne de plurihus referam: Saluidienno Orphito obiectum est quod tabernas tres de domo sua circa forum

Triplicium ea. ad firmiorē obligationē: cū simplicibus singularibusq̧ cathenis uicere cõiuratos nō suffieere existimaret. Vltro faterent: subrius flauius tribunus i cõiuratiõe pisoniana noiatus postq̄ urgebat: cõfessiõis gloriā cõplexus: iterrogatusq̧ a nerone: qbus causis ad obliuionē sacramēti accessisset: dixisse ꝑhi: haec uerba digna memoratu: amauerā te inqt dū amari meruisti. odisse cepi postq̄ parricida matris & uxoris auriga & histrio & incendiarius extitisti. Nonnulli ēt imputarēt: exprobarēt obiicerentq̧ beneficii loco: & hoc i primis referēdū est ad sulpiciū aspeꝝ cēturionē: q pcōtāti nerōi cur i caedē suā cõspirasset (breuiter r̄ndit: nō aliter tot flagiciis eius subueniri posse.

Vox plena libertatis

M. AN. Adoptiõis: ut Nero a claudio adoptaretur: pallas .n. Agrippiae nuptiis fauerat quū calistus post Messalinae mortē Loliā paulinā claudio ducēdā eēsc ret. Foris: extra necessitudines. Stella cri. Pli. n̄ro inqt aeuo circa ueneficiū quo Clau. Caesar iperiū reliquit Domitio Neroni ac deinde pricipatu eius Assiduū ꝓpe ac seuū nisi cometā hūc ab eo de quo alio loco diximus diuersum fuisse dixit. Per continuas noctes: ob id Pli. assiduū dixit. Caede illustri: illustrium uirorū morte.

Pisonianā: ab auctore cõiurationē ipsam pisonianā appellauit: quū multi alioqn uiri clari cū eo cõiurassēt: & in his militaris ordinis Cēturiones qdā & Fenius Ruffus ꝑtorianaꝝ cohortiū praefectus. Vincianā: haec quoq̧ a conspiratiõis pricipe nūcupata. Vltro: spōte nō quaestione coacti. Imputarēt: beneficii loco obiicerent. Illi: perdite illius uitae. Succurrere. opem ferre quando morbus ai alia ratiõe q̄ morte curari non posset.

PHI. Damnatoꝝ liberi: ꝯtra legē & ciuilē & diuinā hoc factitatū: nāq̧ ut scribit Calistratus iurisicon. crimen p̄rnū nullā maculā filio infligere pōt nec alieni criminis successor cõstituit: idq̧ etiam diui fratres rescripserūt: ecclesiastica quoq̧ s̄nia est: quod filius nō portabit iniqtatē p̄ris: inter exēpla syllanae crudelitatis hoc cū primis memorat: q̧ a republica liberos ꝓscriptoꝝ submouit cuꝫ teste Se. nihil iniqus sit q̄ aliquē haeredē p̄rni odii fieri. Enecti: neco participiū preteriti facit a necaui necatus a necui nectus: Ora. spē mētita seges bos est enectus orādo. Cice. i. i. tuscu. enectus siti tātalus: ꝓprie aūt necatus ferro: enectus uero alia ui perēptus dr̄: ut tradit Pris. in ix. Cū cap. pędagogos & capsarios fuisse iter seruos docet Vlpia. tit. de manumissis uidicta: ubi capsariū iterpretatē eū esse: q portat libros uerba Vlpiani haec sūt: si collactaneus uel educator si pędagogus ipius uel nutrix uel filius filiaue eius coꝝ uel alūnus uel capsarius. i. q portat libros: si in hoc manumittat: ut ꝓcurator sit: dū mō non minor ānis decē & septē sit. de capsario seruo itelligi uoluit Iuue. illo uersu: quē sequitur custos āgustae uernula capsae: alias capsarii significant illos qui mercede seruanda in balneis uestimēta suscipiūt: quorum meminit Paulus iuriscon. li. i. ffoꝝ. tit. de officio prefecti uigilū: uulgo capsarios uocitamus: q prepositi sūt capsae nūmariae argētarioꝝ & nūmularioꝝ. Vno pran. similiter Pli. scri. uno conuiuio interēptos esse cunctos conuiuas & tribunos & cēturiones suillis fungis: quod genus uenenis ē accõmodatissimū. Diurnū diaria dicimus uictū diurnū. Diogenes apud graecos cognominatus est hemerobios a diurno uictu. diaria appellauerūt cibaria in singulos dies data: quorū meminit. Ora. illo uersu: urbana diaria rodere mauis: & iurīscō. tit. de alimentis legatis: ubi ait Vlpia. diariis relictis neq̧ habitationē neq̧ uestiariū neq̧ calciariū deberi: cū de cibo tm̄ testator senserit. Ad sta. statiões preter alia significata appellamus loca publica: in quibus ociosi stare & sermocinari & docere consueuerunt: de quibus intelligit poeta satyricus ubi ait conuentus stationes omne theatrum de Rutilo: & Au. G li. xii. quaesitū eē meminit in plerisq̧ Romae stationibus ius publice docentium aut respondentiū: Nero obiecit tanq̄ capitale crimen orfito: quod domum suam conuertisset in usum triū tabernaꝝ: q̄ erant circa foꝝ: easq̧ locabat i usū stationū.

Filius non portabit iniquitatē patris. Necatus Nectus Capsarius

Suillis fungis cõuiuę interempti. Hemerobios. Diaria Stationes.

Ciuitatis:quidam codices habent ciuitatibus ut sit sensus;locatas fuisse tabernas ad usum stationum ciuitatibus hoc est peregrinis & aliarum ciuitatum hominibus romam uenientibus;quod si legas ciuitatis:referes ad ciues romanos. Cassio lon.de hoc Iuue. Longinum & magnos senecæ prediuitis hortos hunc Cassium longinum olim Nero prohibuit ab officio exequiarum coniugis popeæ: quod primum indicium mali fuit: & cum nullum crimen Cassio obiectari posset:obiectatum hoc est: quod inter imagines maiorum etiam imaginem. C.Cassii coluisset ita inscriptam duci partium: de quo satis ac super in.i. commen. itaq; senatus con. damnatus in exilium est Cassius deportatusq; in insulam sardiniam: fuit & alter Cassius Longinus: & ipse iurisconsultus pronepos Seruii Sulpitii: qui consul fuit cum Quartino temporibus Tiberii:diemq; suum obiit principe Vespasiano ipatore. Luminibus orbato: si sol in horoscopo fuerit & saturnus in imo coeli constitutus periculum cæcitatis infligit: ut ait Fir. maternus in. vii. mathe. scito maximos uiros iam senescetes captos esse luminibus:inter quos numeratur Pedianus Asco. historicus clarus & orationum tullianarum doctissimus interpres q. lxxiii. ætatis anno oculos amisit. Timoleon quoq; corinthius cum ætate iam prouectus esset:sine ullo morbo amisit lumina oculorum. Gentili stemmate:stemmata cognationum directo limite in duas lineas separantur:quarum altera superior: altera inferior est:ut docet iurisco. & ut auctor est Dona. in his gradus sunt & uelut rami propinquitatis in affinitate & cognatione dispositi.

Marginal notes: Longinus. — Genitura luminibus orbatorum — Asconius — Timoleon — Capti luminibus. — Stemma

ciuitatis ad stationem locasset. Cassio longino iurisconsulto ac luminibus orbato quod in uetere gentili stemmate. C.Cassii percussoris Cæsaris imagines retinuisset: Peto Thraseæ tristior & pædagogi uultus mori iussis non amplius q horarum spacium dabat. Ac ne quid moræ interueniret medicos admonebat: q cunctantes continuo curarent (ita.n. uocabat) uenas mortis gratia incidere. Creditur et Polyphago cuidam ægyptii generis crudam carnem:& quicquid daretur mandare assueto concupisse uiuos

M.AN. Capsariis Vlpia. capsarios dictos ait eos qui mercedis gratia seruanda in balneis uestimenta suscipiebant sed hic pro iis qui capsarum custodes totiusq; supellectilis nobilium adolescentium essent accipias oportet. Iu. custos angustæ uernula capsæ. Vno pran. ad illud est referendum quod multos ueneno sublatos dixit Diurnum uero cibum ad famem. Orphito. Orphiti Tacitus non uno loco meminit. Ad sta. ad usum stadii commoranti diue non uendendi ut prius quum tabernæ fuerant unde orta est reo calumnia:est preter significatum iam dictum statio locus in quo ut Vlpia. ait tuto naues stare possunt quidam ita distinguunt ut sit statio in qua naues ad tempus consistunt portus ubi tuto hyemare possunt. Ciuitatis:ad ciuium stationem uel ciuitatibus ut quidam habent.i. peregrinis. Cassio longino tacitus obiectatum inquit Cassio est quod inter imagines maiorum. C. Cassii effigiem coluisset inscriptam:duci partium.

PHI Peto thraseæ:Petus thrasea Patauinus libertatis propugnator brutorum æmulus Neroni ob uirtutem inuisus fuit:accesserunt & aliæ simulatis causæ inter Neronem & Thraseam:quod senatu egressus est cum de agrippina tractaretur quodq; Iuuenali ludicro parum expectabilem operam præbuerat:quod cum popeæ honores decernuntur sponte absens funeri non interfuerat:eidem preterea a delatore capitione cossutiano obiectum est quod numquam pro salute principis imolauisset:itaq; thraseæ damnato datum est mortis arbitrium:q flentes suos facescere propere iubens arriam uxorem monuit retinere uitam cum intra cubiculum abruptis utriusq; brachii uenis postquam cruorem fudit humum superspargens libamus inquit Ioui liberatori:& ita uir maximus extinctus est. Cuius gener fuit Heluidius:de quo mox suo loco dicemus de quibus dixit poeta Satyricus:quale coronati. Thrasea Heluidiusq; bibebant:tanta fuit uirtute præcellens Petus Thrasea:ut Cor. tacitus eius mortem scripturus non timuerit sic prefari. Trucidatis tot insignibus uiris ad postremum Nero uirtutem ipsam excindere concupiuit interfecto Thrasea peto & barea sorano.

Marginal notes: Petus thrasea. — Arria uxor Thraseæ — Libamus Ioui

Pædagogi uultus scilicet obiectus est pro crimine capitali: tamquam representaret uultu miseuriorem tristioremq; pædagogi sui:quem existimo fuisse demetrium cynicæ sectæ professorem: qui doctor fuit ipsius Traseæ: quo pauloante quam moreretur de natura animæ & dissociatione spiritus corporisq; disputauit. Aurelianus a pop.Ro. dictus est pædagogus senatorum. Horarium spacium legimus Senecam post denunciatam ultimam mortis necessitatem poposcisse testamenti tabulas:sed a Centurione quem miserat Nero denegatum est tempus condendi testamenti:de hoc horario breuiq; spacio mortis meminit Corne. Tacitus his uerbis proximam necem Plautii laterani consulis designati Nero adiungit adeo propere:ut non complecti liberos:non illud breue mortis arbitrium permitteret. Cunctantes:mortem prolatantes differentes:ue. Continuo: statim.

Marginal notes: Pædagogus senatorum.

Curarent:uerbum est medicorum: dicere solebat Asclepiades officium medici esse ut cito: ut tuto ut iucunde curet: sed hoc uerbo intelligi uolebat Nero uenas secarent tamquam hæc foret optima curatio. Venas incidere: mors quæ fit incisione uenarum existimatur habere minus cruciatus minusq; tormentorum quam reliquæ mortes:cum paulatim labente sanguine uita deficiat:hinc legimus solitos secare uenas quibus dabatur eligendæ mortis arbitrium: multiq; in coniuratione pisoniana nominati secuerunt uenas.

Marginal notes: Curare officium medici — Incidere uenas

Poliphago:Poliphagi uocabulo græco dicuntur qui multum comedunt latine dici possunt manducones Gulones comedones:& sunt multi cibi capacissimi:sicut pamphagi dicti populi cuncta comedentes: Phagonem id genus hominum appellat eleganter Flauius Vopiscus:qui ait Aurelianum imperatorem uehementissime delectatum esse phagone:q usq; eo multum comedit:ut uno die ante mensam eius aprum integrum centum panes ueruecem & porcellum comederet. Crudam car. Diogenes cynicus carnes crudas esitasse fertur:q cum oli bouis pedem crudum edisset bile correptus atq; inde defunctus est ut quidam prodiderunt:quod etiam memorat Laertius apud aristo in. vii. ethi. scriptum legimus imanes esse & efferatas gentes circa pontum:q crudis carnibus delectantur:ωμοφαγοσ και ωμοσ γιοσ dicta a græcis cruda comedens. Mandere:dicimus proprie mandere ea quæ sunt duriora & dentibus reluctantia mando mansus deriuatur. Quintilianus cibos mansos appellat dentibus comminutos commanducatosq; ac prope liquefactos:qui facilius digeruntur.

Marginal notes: polyphagus. — Manducones — Pamphagi — Phago — Mandere — Cibi mansi — Anthropophagi

Hominès lani. tanq̄ hic esset anthropophagus: ita. n. noiantur humana carne uescētes quorum plura genera fuisse apud scytas auctor est Pli. in Sicilia uero & italia fuerunt gētes: q̄ humanis corpibus uescerent uidelicet cyclopes & lestrigones. Successibus: ꝓsperitatibus. Luca successus urgere suos. Quid sibi liceret: tanq̄ principi oia etiā infanda liceant: olim regii iudices cābisæ regi ꝑsarū dixerunt q̄dā iueniri legē qua liceret regi facere q̄cquid libeat. Iulia quoq; nouerca antonii caracali priuigno dicēti uellē te uxorē si liceret respondisse fertur: si libet licet: an nescis te imperatorē esse: & leges dare non accipere: quo audito furor inconditus ad effectū criminis roboratus ē nuptiasq; cū nouerca celebrauit: quasi sciret se leges dare: cuꝫ uere id infandū matrimoniū solus ꝓhibere debuisset: in hanc sniam a Liuio scienter & uere dictū est: reges dn̄i rerū tēporisq; trahunt cuncta nō sequuntur: atn̄ q̄ iusta sunt & honesta ea licent principi uere principanti: ex quo haud īmerito laudatur antigonus q; dicente quodā oia regibus esse honesta & iusta: ita per Iouem inquit barbarorum regibus: nobis aūt ea dūtaxat honesta sunt: q̄ honesta: & ea sola iusta: quæ iusta. Sæpe iecit: emisit in medium. Ordinē senatoriuꝫ Sublaturū: ablaturum de medio atq; necaturum.

Quid liceat principi si liber licet

Dictum antigoni brac̄teatum.

hoies: laniandos: absumendosq; obiicere. Elatus inflatusq; tātis uelut successibus negauit queq̄ principū scisse quid sibi liceret. Multasq; nec dubias significationes sæpe iecit: ne reliquis qdē se parsuꝝ senatorib⁹: eūq; ordinē sublaturū qnq; e repu. ac ꝓuincias & exercitus equiti Romano: ac libertis ꝑmissurum. Certe neq; adueniens: neq; ꝓficiscens queq̄ osculo impertiuit. Ac ne resalutatiōe qdem & in auspicando opere isthmi magna frequentia clare ut sibi ac po. Roma. bene res uerteret optauit dissimulata senatus mentione.

De incendio urbis per eum facto.

SEd nec pplo aut moenib⁹ p̄riç pepcit: dicente quodā i sermone cōmuni εμουθανοντοσ γαιαμιχθητω πυρι imo iqt: εμου ζωντοσ. planeq; ita fecit nā q̄si offēs⁹ deformitate ueterꝝ ędificiorꝝ: & āgustiis flexurisq; uicorꝝ icēdit urbē taꝫ palam: ut pleriq; consulares cubicularios eius cum

M. AN. Peto thrasæ: idem Cor. alias inquit cās subtexit interfecto trhasea peto & barea sorano: olim utriusq; infensus & accedentibus causis in thrasēam quod senatu egressus ē quū de Agrippina referretur: quod q̄ iuuenili ludicro parum inexpectabilem operā prebuerat. Polyphago cuidam: haud proprium id nomē eē dixeris sed appellatiuū atq; a re ipa factū πολυ multū φαγειν commedo Pli. pāphagos. i. oia mandentes & anthropophagos. i. humana carne uescentes in aphrica ad meridiem supra syrtes posuit. Crudā car. ob id ωμοφαγος non inepte dixisset. Quid sibi liceret. q. d. neq; ius neq; fas oportere ab eo respici quo Anaxarchus sophismate Alexandri animum clyti cœde prostratum ut Plutar. ait erexit. Iecit: in apertum dedit.

PHI. Equiti Romano: equitibus Romanis ordiniq; equestri. Libertis: libertinorū potētiā olim imprimis mirati sunt britāni: cū uidissent duces exercituū obedire polycleto neronis liberto: queꝫ princeps miserat ad spectandum britanniæ statum. Queq̄: senatorē scilicet. Ne resalutatione quidē: insolētiæ imodicę signū ē qn̄ qs non dignat resalutare salutatores: ex quo Mar. taxat quendam qui nec q̄dem resalutare dignabatur. Auspicando opere isthmi: inchoando fœlicibus auspiciis: supra dictuꝫ est neronē isthmū corinthiacum perfodere tentauisse: q̄d opus dum auspicato incipit clara uoce optauit ut id sibi ac Ro. po. faustum foret & fortunatum: nulla facta ordinis senatorii mentione: quod haud dubie signum fuit principis male animati in senatum: destitit aūt Nero a fodiēdo isthmo: quia ægyptii philosophi dixerunt fore: ut commixta maria eginam insulam delerent: quidam aūt ideo destitisse ab incepto: q; innouationes aliquas circa imperium timuerit: iccirco celebratur dictum apollonii tyanei tanq̄ uerissimum: qui de isthmi fossione predixit fore ut scinderetur: uel forsan non scinderetur: cœpit enim nero scindere: sed non perscidit: fodere: sed non perfodit. Bene res uerteret: prospere ac fœliciter proueniret: prouerbialis eloquutio: a contrario dixit maro: quod nec bene uertat mittimus hedos: id autem dictum ab hectore & aiace tractum autumat Seruius: nam hector dedit aiaci gladium: quo se postea aiax interemit: hector uero balteum accœpit ab aiace quo circa muros patriæ tractus est: postea & illud comicum natum est: dii bene uertant: quod agas: sepe enim res eueniunt aliter q̄ uolumus: & ideo teste donato uertunus colebatur: qui præest rebus uertentibus: super quo deo copiose prodidimus in commentariis Propertii. εμου θανοντοσ: hæc sic ad uerbum interpretantur: me moriente terra misceatur igni: huius autem uersus græci meminit Seneca lib. ii. de clementia: ubi ait multas uoces magnas sed detestabiles in uitam humanam peruenisse: celebresq; uulgo fieri: ut illam: oderint dum metuant: cui inquit græcus uersus similis est: qui se mortuo terram misceri ignibus iubet haud absimile est uotum illud execrabile ruffini apud Claudianum: euerso iuuat orbe mori solatia leto exitium comedabit. Nero uero cupiens uidere Romam incendio flagrantem immo inquit εμου ζωντοσ idest me uiuente scilicet terra misceatur igni. Angustiis flexurisq; uicorum. Cor. tacitus obnoxia urbe arctis itineribus huc & illuc flexis atq; enormibus uicis: qualis uetus Roma fuit: scribit Liui. Romam postea q̄ a gallis incēsa fuerat promiscue ac properanter iterum redificatam: eaq; festinatio exemit curam dirigendi uicos: dum omisso sui alieniq; discrimine in uacuo ædificant: ea fuit causa ut forma urbis esset occupatæ magis q̄ diuisæ similis. Incendit urbem: nero urbis Romæ incendium uoluptatis suæ spectaculum fecit: & ob id incendiarius dictus fuit a subrio flauio tribuno: initium autem incendii ab ea parte circi ortum est: quæ palatino cœlioq; montibus contigua erat: ubi per tabernas: quibus id mercimonium inerat quo flamma alitur discurrere cœpit ignis: qui statim ualidus & uento adiutus longitudinem circi corripuit: incendium autem hoc ad. xiiii. kal. sextiles cœpit: quo die senones galli urbem antiquitus inflammauerunt.

Causa desistendi ab isthmo fodiendo

Beneuertat

Vertunus.

Incendium Romæ

Incendiarius nero.

Strupa & tæda:hæc sunt instrumenta & nutrimenta incendiorum:stupam a stipando inclinari autumat Serui. de stupa hęc Pli. qđ pximũ cortici fuit stupa uocat̃ deterioris lini lucernaꝝ fere luminibus aptior:& ipa tñ pectĩ ferreis ahenis;donec ois mẽbrana decorticet:a stupa stuparius malleus dictus:tæda aũt ex gñe arborum ẽ resiná ferentiũ abundantior succo q̃ reliqua:flámis ac lumini sacroꝝ ẽt grata:inde faces tædæ nuncupantur: scribit Tacitus alios palá faces iecisse atq; sibi esse auctorem uociferasse:siue ut rapinas licentius exercerent:siue id iussũ fuerit. In prædiis suis:in hoc loco urbana ꝑdia haud dubie significantur. Horrea:alibi docuimus horrea

Stupa
Stuparius malleus
Tæda
Horrea.

stupa tædaq; in prediis suis dephensos non attigerit:& quędam horrea circa domũ aureá:quorum spacia maxime desiderabat: ut bellicis machinis labefacta atq; inflámata sint ꝙ saxeo muro constructa erant per sex dies septemq; noctes ea clade sæuitum est:ad monumentorum bustorumq; diuersoria plebe cõpulsa. Tunc præter inmensum numerum insularum: domus priscorum ducum arserunt: hostilibus adhuc spoliis adornatę:deoꝝq; ędes ab regib⁹ ac deide punicis: & gallicis bellis uotæ dedicatæq;: & qcqd uisendũ atq; memorabile ex átiqtate durauerat. Hoc icẽdiũ e turre mœcenatiana ꝓspectás:letusq; flámę(ut aiebat) pulchritudie: halosĩ ilii decátauit i illo suo scenico hitu:ac ne nõ hic quoq; quátũ po sset prædæ & manubiaruʒ iuaderet: pollicit⁹ cadauerum

dici non solum granaria sed & receptacula reꝝ aliaꝝ:huius rei meminit Orosius:sic horrea quadro structa lapide:magnæq; illæ ueterũ insulæ; q̃s discurrens adire flámа nõpotuit; magnis machinis labefactatæ atq; inflámatæ sunt. Bellicis machinis:bellicæ machinæ sunt multiiugæ: inter quas balistæ catapultæ ãrietes testudines arietariæ & onagri numerant̃.

Labefacta:disiecta concussa.

M.AN. Libertis; suis. Quẽ quam:senatorũ. Resalutatiõe:mutuo salutatiõia officio: ipartio te hac te & hanc tibi rem dicimus. Auspicando rite inchoando. Opere isthmi corithiaci isthmi effossiõe. εμου θανοντος. i. me moriente terra cremetur igni. εμου ζωντος me uiuo.

Incendit urbem tam palam:Tacitus de incendio dicturus sequitur inquit clades forte an dolo principis incertum:nam utrunq; auctores prodiderunt. Strupa tædaq;:instrumentis ad id scelus perpetrandum aptissimis.

In prediis suis domibus:siue locis quæ in urbe possiderent & urbanum prædium:& agreste dicitur Non attigerint mulctare sint ausi. Bellicis machinis: instrumentis ad muros & ædificia discutienda exquisitis.

Labefacta concussa. Saxeo muro:non lateritia materia.

PHI. Sex dies:concordat cum Tranquillo Tacitus:qui ait. vi. demum die finem incendio factum. Clade:incendio. Ad monumentorum diuersoria:solatium populo exturbato ac profugo fuit:campus martius ac monumenta agrippæ. Bustorum:generaliter ad sepulchra confugisse plebeios significatur:põt & priuati referri ad busta gallica:fuit.n. Romæ locus iuxta æquimeliũ dictus busta gallica:ab eo qđ galloꝝ ossa ibi coaceruata ac consepta fuerunt post urbẽ recupatá;itaq; aceruati cumuli galloꝝ facere locũ insignẽ noie bustorum gallicoꝝ auctores Liui. & Varro. Insularum:eaꝝ domoꝝ:q̃ ab aliis seiunctæ sũt:de quibus supra. Cor. tacitus domoꝝ ac insularum & templorum:q̃ amissa sunt; numerum inire haud prõptũ fuerit. Hostilibus spoliis adornatæ in foribus ducum illustrium Romanorum:& eorum:qui hostes profligassent; spolia hostilia affigi solita scrib. Pli. in. xxxv. quæ nec emptori refringere licebat:que etiam dominis mutatis domus ornamenta erant. Liui. in. x. quorum domos affixis hostium spoliis insignes inter alias fecerit:hinc ait tibullus:& domus hostiles præferat exuuias. Deoꝝ ædes. Cor. tacitus:delubra deum & porticus amœnitati dicatæ latius procidere:templũ lunæ;quod Serui. Tullius:& magna ara fanumq; que presenti herculi arcas euander sacrauerat ædesq; statoris iouis uota romulo:numæq; regia & delubrum uestæ cum penatibus. po. Roma. exhausti. Turre mœcenatiana:dissentire uĩ a Tranquillo. Cor. tacitus:qui ait eo tempore neronem fuisse antii:qui non antea in urbem regressus est:quam domui eius ;qua palatium & mœcenatis hortos continuauerat ignis propinquaret:fuerunt autem horti mœcenatis & turris i exquiliis; quem locum ex pestilente saluberrimum repurgando fecisse mœcenatem testis est Ora. in sermonibus; finis autem incendio factus est apud imas exquilias. vi. die:cum ex. xiiii. regionibus quatuor solæ ab incendio integræ mansissent:attamen Orosius idem memorat quod Sueto. uidelicet neronem prospectasse incendium ex altissima illa mœcenatiana turre. Halosin:græci halosin appellant captiuitatem:unde halosis ilii significatur captiuitas troiæ:incendium autem troianum cecinisse tunc neronem testatur quoq; Cor. tacitus seri ꝙ rumor peruaserat ipso tempore flagrantis urbis neronem iniisse domesticam scenam; & cecinisse troianum incendium:presentia mala uetustis cladibus assimilantem. Quod Tranquil. halosin ilii uocat:id Orosius iliadem appellauit sic scribens:incendium ex altissima turre mœcenatiana prospectans lætusq; flámæ ut aiebat pulchritudine tragico habitu iliadem decantauit:Eutropi. & Eusebi. tradunt neronem incendisse urbem Romam:ut spectaculi eius imaginem cerneret:qualis olim troia capta arserat indicat Serui. quod huic loco conuenit neronem composuisse troica:ubi ait in. v. commen. paris secundum troica neronis fortissimus fuit: nimirum ob id dixit Iuue. in scœna nunq̃ cantauit horestem:troica non scripsit. Scœnico:tragico quo in scœna agens histrioniam uti peculiariter consueuerat. Ne non. i. ut. Hinc:ex hoc incendio. Cadauerũ: multi interiere:q̃uis patente effugio ob suorum charitatem quos eripere liberareq; nequiuerat:possumus etiam non indocte cadauera referre ad domicilia prostrata:cum non solum hominum sed etiam oppidorum cadauera per similitudinem dici posse demonstret. Serui. Sulpi. cuius hæc sunt uerba ex epistola ad Cice. consolatoria. en nos homunculi indignamur si quis nostrum interiit aut occisus est:quorum uita breuior esse debet:cum uno loco tot

Busta gallica
Spolia refringere non licet
Horti mœcenatis.
Halosis
Troica neronis.
Locus iuuenalis.
Cadauera oppidorũ.

Rudus. oppidorum cadauera profecta iacēt. Ruderum:rudera appellamus cōminuta fragmenta dirutorum ædificio
Ruderare rum:quod & rudus dicitur singulatiuo numero: Cor. tacitus ruderi accipiendo hostienses paludes destinabat
utiq; naues:q frumētū tiberi subuectassēt onustæ rudere decurrerēt:a rudere fit uerbū eruderare:qđ significat re=
purgare:& rudus auferre:Sido. apollinaris decēter & metaphoricos dixit:aures uirosa susurronum fece comple=
tas eruderat:relege quæ uberius de rudere ānotaui i secūdo cōmētario. M.AN. Sex dies:sexto demum seri.
Tacitus die apđ imas exqlias finis incēdio factus quū initiū eodē auctore sūp sisset i ea pte circi maximi q palati=
no cœlioq; mōti cōtigua ē ignis inte rim ita lōge:lateq; grassatus patet ut ex.xiiii.regiōibus i qs diuisas fuit Ro ma quatuor iactis tres solo tenus de iectæ sint:reliqs.vii.pauca testoꝝ ues stigia supfuerit. Monumētoꝝ bu. idē auctor solatiū ait populo exturs bato:ac pfugo cāpū martis & monu mēta Agrippinæ hortos:qnetiam & suos patefecit Nero:priscoꝝ ducū: re gū & iperatorū an potius illustrium Ro. q magnos qnq; ductassent exercitus.

& ruderū gratuitā egestionē: nemini ad reliqas rerū suarum adire pmisit: collatiōibusq; nō receptis modo uerū & efflagi tatis: prouincias priuatorumq; census prope exhausit.

De cladibus quæ eius tempore obuenerunt: & pro= bris contra eum dictis.

ACcesserēt tātis ex pricipe mal, pbrisq; qdā fortuita pesti lētia uni⁹ autūni: q.xxx. funer; milia i rōnē libitinę uenerunt:

Deoꝝ ædes pluriæ: in qbus lunæ ædes herculis ara cum phano ab Euādro sacrata statoris iouis. Num ę regia: Delubrū uestæ: cū penatibus po. Ro. illđ adiiciā qđ ad tāte cladis me= moriā attinet. xiiii. cal. sextilis id icēdiū ortū quo die senones Galli urbē a se captā cōcremarunt. Vocæ: ædes.
E turre mœcenatica: q in exqliarū pte est hodie corrupto nomine mesa p mœcenatia dr: de ea Ora. Molē p= pinquā nubibus arduis Omitte mirari beate. Flammæ pulchritudine. i. pulchro flāmaꝝ aspectu sed hęc ad sæuū Neronis animū referēda. Halosin ilii: ilii captionē siue expugnationē. Virgi. Tū uero oē mihi uisum cō sidere in ignes iliū & imo uertineptūnia troia. Iu. scripsisse Neronē id icēdiū significare ur. In scœna ingt nunq̄ cā tauit Orestes: Troica nō scripsit. Illo suo scœnico: quo. s. in scœna uti erat solitus. Hic: ex quo icēdio Ca dauerū: corporū ruinis obrutorū. Ruderū: disiectæ materiæ qua domaꝝ erāt uestigia oppleta. Gratuitā; (gratis exhibitā
PHI. Egestionem: exportationē repurgationēq;. Rerum suarū: ustarū illo incēdio.
Collatio= nes. Collationibus: ut unusq;q; p facultatibus cōferret: tū & collatiōes dictæ: uulgus ētacula uocat collatiōes ab
eoꝝ unusq;q; eo epulonū cōfert pecuniā ad cibaria comedēda: q & symbola dnr ide elegāti uocabulo asymbolos
A symbo= los dr ab Au. Gel. is q symbolū nō dedit & sine collatione accessit ad comesationē. in cano. decretis. D. xliiii. pditū est
non oportere clericos celebrare cōuiuia ex symbolis: q uulgus comesalia appellat. Efflagitatis: centies centena
Comesa= lia. milia sestertiū ad ānuā ipēsam a senatu sibi cōferri impauit. Cēsus exhau. oim iprimis negociatoꝝ sub una die
tormētis quoq; adhibitis omnē penitus cēsū abstersit: pterea cōferēdis pecuniis ut auctor ē Tacitus uastata italia
est puinciæ euersæ: sociiq; populi & liberæ ciuitates spoliata ēt sūt i urbe tēpla egestiq; auꝝ: qđ triūphis qđ uotis
Spoliata tē pla ois ætas Ro. po. sacrauerat. Probris: flagitiis & dehonestamētis. Pestilētia uni. au. hisdē pene uerbis hoc idē
memorat Paulus orosius sic scribēs: subsequēte autūno tanta urbi pestilētia icubuit: ut. xxx. m. funerū in rōnem li
De libitina bitinæ uenerit. In rō libi. libitina dea ē i cuius æde: q ad funus sepulturāq; ptinēt: uendere & locare cōsueuerāt
Epitym= bia qđ numæ pōpilii regis institutū fert: libitinā a libēdo dici iterpratur. M. Varro eāq; uenerē esse significat: namq;
ut Plutar. in pblematis refert una eadēq; dea uenus pricipiū ac finē uitæ i ptāte habet: ut poteq; igredietibus uitā
Libitinarii. & decedentibus presideat: græci epitymbiam cognominauerunt: quasi tumbæ presidem: hinc libitinarii dicti
Vota libi= tinariorū qui libitinæ presunt & actionem libitinariam exercent quæstui inseruientes: quos institoruꝫ loco esse sentit Vlpia= nus titu. de instito. actione. hi tanto maius lucrum faciunt: q̄to maior est numerus morientium: unde de libiti= nariis Seneca lib. de benefi. vi. sic refert. An tu aruncium & aterium & cæteros: qui captandorum testamentorum artem professi sunt: non putas eadeꝫ habere: que designatores & libitinarios uota: illi quorum mortes optent ne sciunt; hi familiarissimum quemq; mori cupiunt. Valerius quoq; libitinariorum officii expressius meminit li. v. dictorum factorumq; memorabilium: cuius uerba subieci. M. cornuto pretore funus hircii & pansæ locante: qui tunc libitinam exercebant: tum rerum suarum usum: tum ministerium suum gratuitum polliciti sunt quæstuq; contempserunt; nulli alii rei q̄ quæstui uiuentes cæterum cum in æde libitinæ pararentur necessaria ad funebreꝫ apparatum: hinc factum est ut. libitina pro feretro accipiatur: hoc est: lecto quo mortui efferuntur: sicut expositi sunt interpretes oratiani enarrantes uersum illum: non ois moriar magnaq; pars mei uitabit libitinā: & alteꝝ: mi raturq; nihil nisi qđ libitina sacrauit: i hoc significatu ē illud Sidonii: sed cū libitinā ipsam flentes exoscularent pre stitarent remorarentur; consimiliter dictum uideri potest illud ab epigrammatario poeta: iaꝫ grauis arsuro strui tur libitina papyro: sensus autem Tranquilli est: libitinarios retulisse in rationarium libitinæ quo numerus defunctorum perscribebatur: se locauisse apparatum exequiarum ad. xxx. milia funerum uno autumno effe= renda in hanc sententiam haud dissimile est illud Liuianum ex lib. xl. pestilentia agris in forisq; & concilia bulis & in urbe tanta erat: ut libitina uix tunc sufficeret: de hoc uectigali itellexit symbolicos & operte poeta Sa=
Porta libi= tinensis. tyricus illo uersu dimidiato: portā dīs ad busta cadauer: ab hac libitina: quod dignū relatu ē & cognitu: dicta fuit
Romæ porta libitinensis: per quam efferebantur: cū ex prescripto legis extra urbē cadauera sepelirentur: portæ li=
Homines libitinæ. bitinēsis meminit Lāpridi. in cōmodi uita: Apul. p decorā translationem libitinas appellat iuisores & malignos
ueluti exitiales pestiferosq; instar libitinæ: sic eni ait in floridis: si qui igitur ex illis libitinis splendidissimo huic
Clades in britannia. auditorio uelut quedam macula se imiscuit. Clades britā. Eutropius: britāniā pene amisit: nā duo sub nerone
nobilissima oppida capta illic atq; euersa sunt: narrat Cor. tacitus quemadmodum grauis clades in britannia acc=

cepta est tēporibus neronis:cū uoadica foemina duce uniuersi sumpsere bellū sparsos per castella milites Ro.con-
secrati expugnatis presidiis coloniā ipsam inuasere tanq̄ sedē seruitutis:nec ullū saeuitiae genus per iram & uicto
riā omiserūt:qd nisi paulinus Sueto. ppe subuenisset amissa británia foret. Ignominia.i.saccessit. Legioni-
bus sub iu.mis.sextus Ruffus in epitomate tradit Nero.amisisse duas armenias cū Roma.legiones duae sub iugū Sub iugum
a persis missae extremo dedecore Ro.exercitus sacra foedauerūt:historia copiose & Luculenter scribitur a Cor.ta- missi Ro.
cito referente quēadmodū cesenius petus dux copiarum Romanarū cū duobus legionibus in Armenia obsessus

clades britannica qua duo precipua oppida magna ciuiū so-
ciorūq; caede direpta sunt ignominia ad orientē legionibus
in Armenia sub iugum missis:aegreq; Syria retenta:Mirum &
uel precipue notabile inter haec fuit nihil eū patientius q̄ ma
ledicta & conuitia hoīm tulisse:neq; in ullo a leniorē:q̄ qui se
dictis aut carminibus lacessissent:extitisse. Multa graece lati-
neq; pscripta aut uulgata sūt:sicut illa. νερων ορεστης αλκμαι
ων μητροκτονος νεονυμφων νερων ιδιαν μητερα απεκτεινε.

Quis negat aeneae magna de stirpe neronem.
Sustulit hic matrem:sustulit ille patrem.
Dum tendit citharam noster dum cornua parthus:
Noster erit paean:ille hecathebeletes.

fuit a uologese rege parthorū: tandē
re per internuncios cōposita liberati
sunt obsidione Ro.recesseruntq; fini-
bus armeniorū castellis & cōmeati
bus uologesi traditis: rumor quoq; di
uulgauit sub iugū missas legiones: in
terea Romae qd ridiculū fuit trophea
de parthis arcusq; in capitolino mon
te figebantur a Nerone.

M.AN. Egestionem: arearum
purgationē. Ad reliqas: ad ea que
incēdio superessent recipienda. Col
lationibus:pecuniis hincinde collans
In rō.libi. in libitinae tēplo ad fu-
nus necessaria uendi consueuerunt:ut
Plu.ait Duo pci.oppida camelōdi
num & londiniū coloniae & cum his.Verulanium municipium quibus locis ad.lxx.ciuium & sociorum millia
cecidisse dicuntur Cor.est auctor. Legionibus sub iugum missis:Duae legiones cesenii peti ductu in armenia ad
arsaniectē amnē a Vologese pthorum rege aliquādiu obsidione pressae nouissime ignominiosis cōditionibus sunt
dimissae:addidit Tacitus rumorem percrebuisse eas sub iugum etiam missas.

PHI. Syria:uirtute corbulonis non solū syria retenta est:sed & armenia domita cui eadem potestas conces- Potestas
sa est:quam pe.Ro.olim.C.pompeio bellum aduersus predones gesturo dederat. Dictis: dicteriia scomati- corbulōis.
bus graeci ledorias uocant Macro.dictum uolo hostis referre sed uicti.Proscripta:perscripturam publicata: per-
scribi domus dicuntur;quando apposita inscriptione uenales uel locandae significātur.Cice.in.iii.de officiis.Clau
dius proscripsit insulam uendidit:idem alibi:ille quod non placebat proscripsit:tu quod placebat emisti. νερων Proscribe-
ορεστης interpretamentum uerborum graecorum hoc est:nero horestes alcmeon matricida nouus sponsus pro re domum
priam matrem interfecit dictus est autem nero per conuitium horestes & alcmaeon:quoniam matrem occidit:si- Nero di-
cut & illi occidisse produntur:notissimum enim est horestem matrem clitēnestram diis auctoribus occidisse: ex ctus hore-
quo furiis agitatus est:alcmaeon quoq; amphiarai uatis filius matrem eriphilem necauit & est ut horestes furore stes.
correptus:unde a Proper.dicuntur alcmaeoniae furiae. tradit Diodo. eum consuluisse apollinem: an matrem ery- Alcmaeon
phylem occidere deberet;qui respondit ut faceret:non solum:quia monilae aureum mater acceperat in necem pa matricida
tris nam:sed & peplum quoq; causa filii interimendi:neonymphon hoc est nouus sponsus per probrosum scōma
nominatus propter puerum sporum:quem loco uxoris habuit:uel q ipse uelut sponsa pythagorae denupserat.

Quia negat aeneae:his uersiculis taxatur nero tanq̄ matricida:omnis autem lepos & sales ducuntur ex eo uerbo Neonym
sustulit:quod modo significat sursum tulit & erexit:modo abstulit & necauit:nota autem historia est ex Vir.carmi phon.
ne & Senecae testimonio:quemadmodum aeneas patrem anchisen humeris baiulans liberauit ex incēdio troiano; Sustulit
ab aenea autem oriundi sunt Caesares:quod nullus ignorat:igitur scriptor huius carminis festiuiter simul & mor-
daciter in neronem lusit dicens eum non degenerare ab aenea progenitore cum ille sustulerit patrem hoc est hu-
meris baiulauerit:hic uero sustulerit matrem hoc est abstulerit necauerit & leto dederit. Dum tendit cytharā
noster:distichon alterum est a superiori seiunctum:cuius hic est sensus. Qui operam impendit cytharae cytharā
tendit:qui sagittas ab arcu mittit cornua ipsius:scilicet arcus tendit:Nero utpote cytharoedus tendebat cytharā
parthus utpote sagittarius tendebat cornua:scilicet arcus: haec autem differentia est inter Neronem & parthum
dissimilia tendentes:quod Nero erit paean.i.instar apollinis cytharedus:ille uero parthus erit a longe iaculator sa
gittarum:ex quo significatur Neronem dum indulget cythare pfligari & uinci a parthis sagittariis:etenim ut mo
do diximus uologeses rex parthorum Romanas legiones cum duce peto non solum obsederat: sed per dedecus
& ignominiam sub iugum miserat:paean autem dicitur apollo: unde uirgines uestales. ita indigitabant: apollo
medice apollo paean.dicitur autem paean απο του παιειν.i. a feriendo:sagittis enim ferire fertur tanquam deus Paean
sagittarius:quod ideo fictum est:quia ut inquit eleganter Macro.iactu radiorum nonnunq̄ pestiferum immittit Per sagittas
uirus.per sagittas autem radii intelligunt:latona cum apollinem hortaretur impetum phythonis serpentis icesse radii.
re sagittis:graece dixit βαλλε παιαν i.immitte feriendo:de paeane apolline Fes.Pōpe. haec paeana apollinē uo
cauerunt q sagittarum ictu nocere putabant:est enim παιειν ferire. Alii quod remedians morbis finem faceret talia Paeanes
gratiratis:hoc amplius paeanes dicunt laudes deorū peculiariter uero apollinis: sicut grammatici duo Serui. La Vitulari
ctā.q; prodiderunt:nam παιανιζειν graeci uocant uoce laetari:quod latini ueteres uitulari dixerūt.ἑκατηβελε Hecatebe-
της uero significat a longe iaculantē:& apollo iter caetera cognomēta εκηβολος και εκατηβολος nuncupat: letes
eo q radios tanq̄ sagittas e longissimo altissimoq; in terrā usq; demittat parthus merito hecathebeletes dr:cum a Hecatebo-
tergo perfugae simulationem sagittas longe iaculetur & plus fugiens noceat q̄ resistens. los.

M.AN. Syria:in qua tũ res gerebant syrus Apollinia filius ut Appianus scri. tertiæ nomẽ dedit νερων ορεσ
της αλκμαιων μητροκτονος νεονυμφον νερων ιδιαν μητερα απεκτεινε. Nero Orestes.i. alter Ore-
stes matricida:nouus spõsus. Nero ꝓpriá matrẽ occidit. Quis negat Aeneæ gens Iulia ab Iulo est Aeneæ filio lõ
ga gentis series in Neronẽ usq per adoptionẽ propagata. Sustulit hic nero.s. Matrẽ:Agrippinam. Ille:Aene
as. Patrem:Anchisem. Virgi. Illum ego per flámas & mille sequẽtia tela Eripui his humeris tota uis: & acu-
men distichi in ambiguo uerbi sensu est:tollo.n.unde sustuli nunc perdo siue e medio tollo significat; nunc in altũ
tolo nunc educo: capio siue habeo:Fa
bius Vxorez duxi:natũ sustuli in quo
significatu Tranquillus sæpe tulit ꝑ
sustulit utitur in priore igit parte car-
minis sustulit ꝑ abstulit siue perdidit
accipi oportet altero loco ꝑ eo quod
est in altum tulit cõstat nãq Anchisez
excidio primo ab Aenea humeris de-
latum:Ruffus auienus sustollit dixit
põeti tempore illa aũt: lybicas quæ se
sustollit ad auras & rursus in primo
Phænomenon:telam placet in superuz
uisus sustolere cœlum idem passiua
uoce sustollit dixit sæpius. Dũ tendit
citharã:dum Nero cytharæ studet fallitur siqa credat hæc carmina uno cõprehendi epigrammate quum singula
disticha diuersum sint sortita argumentũ quo apparet diuerso fuisse tempore edita. Dum cornua parthus:par
thus hostis corneo arcu utitur. Noster erit Pæan. q̄q̄ simpliciter ad Apollinem ob lyram id referendum uidea-
tur quia tamen Pæan dixit percussorem accipias παιω ferio unde Pæan. Iu. parce precor pean:& tu depone sagit
tas & mox postea sed pæan contrahit arcum. Ille parthus hostis. Hecatebeletes:a longe feriens græce εκατη
βελετης dicitur & εκατηβολος Homerus εκατηβολου απολλωνος.

Roma domus fiet:ueios migrate quirites.
Si non & ueios occupat ista domus.
Sed neq auctores requisiuit:& quosdam per índicem delatos ad senatum affici grauiore pœna ꝓhibuit. Transeuntem euz Isidor us cynicus in publico clara uoce corripuerat: qđ Naupli mala bene cantitaret:sua bona male disponeret. Et datus atellanarũ histrio í cãtico quodã υγιαινε πατερ υγιαινε μητερ salue pater salue mater:ita demonstrauerat: ut bibentem natantemque: faceret exitum. scilicet.C. Claudii Agrippinæque sign.ficans: & in nouissima clausula: orcus uobis ducit

PHI. Roma domus fiet:hoc tertiũ distichon dictũ est ad taxandá luxuriosaz Neronis domũ: de cuius ma
gnitudine supra memorauimus,qua ut inqt Tacitus palatiũ & mœcenatis hortos Nero cõntinuauerat;igit ꝓpter
magnitudinẽ & laxitatẽ hæc domus Neroniana:non eẽ in urbe Roma sz ipam Romá capere uidebat. Veios

An tráſmigratio ueios fiat

migrate:post urbem romá a Gallis euersam tribuni plebis assidua cõcionibus agitabá:;ut po.Ro.relicta patriæ
ruinis ueios ethruscá ciuitatẽ & id tpis opulẽtá integráq tráſmigraret;qđ ne fieret auctoritate Camilli dictatoris
effectũ est:q persuasit ppl'o:ut omissa ueios tráſmigratiõe ruinas patriæ repararẽt:& solũ genitale hitarẽt: histo
ria Luculẽter scribit a Liuio libro. v.ad quá alludũt hi uersiculi:fuerãt.n.ueientes ethrusci ppl'i adeo florentes pol
lẽtesq ut decẽnale bellũ aduersus romanos firmiter cõstanterq tolerauerint:& tunc primuz Romani milites sub
pellib9 hiemare coacti sunt qdá neotericoꝝ autumãt ueios esse oppidũ illud q hodie uulgo dr ciuitas castellana

Veii ciuitas castellana
Cynici a canibus.
Canis diogenes

Neq auctores. uersiculorũ. Delatos: denunciatos accusatos. Cynicus: cynici phi a canibus nuncupari
sunt quorũ uitá ut inqt Lactã.imitant,qdam a Gymnasio Cynosarge dici autumant;cynicæ sectæ cõditor fuit An
tisthenes:Diogenes illustrator;hi nullá uerecundiæ rõnem hñtes in ꝓpatulo coibant;quod olim Diogenez gloria
bundũ fecisse tradit Augu.in.xiiii. de ciuita. dei:peculiare cynicorũ est libere carpere & conuiciari nec minus prin
cipes q̃ priuatos:interrogatus aliqñ Diogenes cur canis uocaret:qđ eis inqt blãdior q dant:in eos uero q non dant
oblatro:malos autem mordeo. Corripuerat:castigauerat reprehenderat mulctauerat palam ex instituto sectæ
cynicæ. Naupli mala:nauplius palamedis pater dolens filium suum factione græcorũ interemptũ;cũ uideret
classem illorũ tẽpestate laborare caphareũ euboiæ montẽ ascendit:& eleuata facula signum dedit uicini portus:

Nauplius ultores ignes
In grammaticos & musicos
Cantica comœdiarũ
Diuerbia
Locus iulii

qua re decepti græci inter asperrimos scopulos naufragiũ pertulerũt:hinc a propertio dictũ ẽ: Nauplius ultores
sub noctẽ porrigit ignes:& natat exuuiis græcia pressa suis:cois autẽ de nauplio historia & calamitas tragœdiis ꝑ
scribebatur unde nero utpote tragœdiarũ actor illa solebat scenico hitu subinde cãtare qđ principi probrosum est
consimili castigatione incessebat Diogenes cynicus grámaticos;q cum ulyssia mala requirerent;sua ignorarent;id
dem musicos carpebat;q cum lyræ chordas cõgrue aptarent:animi mores inconcinnos haberent. Datus: no-
men est histrionis atellanarũ fabularum:de qbus supra memorauimus. In canti. cantica comœdiarũ mẽbra
sunt in qbus ut auctor est Diomedes:una tñ debet eẽ ꝑsona aut si duæ fuerint ita debent esse;ut ex occulto una au-
diat nec loquat: sed secũ si opus fuerit uerba faciat:ubi uero ꝑsonæ plures uersant illæ comœdiarũ partes noiant
diuerbia a personarum diuersitate;hoc obiter dictũ sit:ut intelligas illud Liuianum:inde ad manũ cantari histrio
nibus cœptum:diuerbiaq tantũ ipsorũ uoci relicta. υγιαινε latine interpretatur:uale pater uale mater; erant añt
hæc uerba in cantico fabulæ græcæ;quæ cum ab histrione recitarent rẽpresentauit more actoris bibentem & natan
tem:ut ita significaret Claudium bibendo Agrippinam natando perisse:nam Claudio uenenum in potione da-
tum nõ i boleto quidam prodiderant;quod & supra Tranquillus ostendit dicens traditũ esse a qbusdam datum
fuisse uenenum Claudio per pregustatorẽ. Clausula.s.cantici atellanici. Orcus uobis uerba sunt fabulæ atel

Orcus ducit pedes
Orcus

lanicæ;in qua ex argumento dicebatur Orcus.i. Pluto uobis ducit pedes:ut significaretur illos ad mortem duci:
prouerbialis enim locutio est orcus tibi ducit pedes;pro eo quod est pluto trudit trahitq te ad inferos.i.in a mor
te cuius præses est pluto:duceris;igitur cum histrio hanc clausulá referret;ubi pronunciauit dictionem illam;uo-
bis per gesticulationem histrionicam notauit senatum: tanq̃ Nero orcus significaretur; qui senatoribus ducebat

pedes cum senatoribus foret infectissimus:eũq; ordinẽ sublaturũ se qñq; e repub. minitaret:itidem uerres a Cicerone ob similitudinem dictus est alter orcus: orcum aũt plutonem dici nullus ignorat:q uel saltem legerit illud Maronianum:pallidus orcus eumenidesq; satæ. ab urgendo orcũ inclinari autumat Festus:ueteres sumanũ dixerunt quasi sũmũ maniũ:ut interpraẽ marcianus de nuptiis philologiæ: idem uedius nuncupatus:quẽ & Plutonẽ & ditem ueiouẽq; dixerunt:ab antiquis dictus est quietalis:credo qa mors quies est erumnarum: quidam legunt orchis accipiuntq; pro saltatione:quod parum quadrat parumq; habet acuminis. Sumantus Vedius Quietalis.

pedes:senatũ gestu notaret. histrionẽ & philosophuz Nero nihil amplius q̃ urbe Italiaq; summouit:uel contẽptu oĩs ĩfamiæ:uel ne fatendo dolorem irritaret ingenia.

De defectiõe galliarũ contra eũ & aliis gestis eius.

TAlem pricipẽ paulo minus. xiiii. annos ꝑpessus terrarũ orbis tandẽ destituit:initiũ facientibus Gallis duce Iunio uindice:q tum eã ꝓuinciã ꝓprætor optinebat. Prædictũ a mathematicis Neroni oli erat: fore ut qñq; destitueret:unde illa uox ei⁹ celeberrima τοτεχνιον πασα γαια τρεφει:quo maiore uenia meditaretur cytharœdicam artem principi sibi grataz:priuato necessariã. Spoponderũt tñ

M.AN. Roma do. Neronis. ſ. q̃ totã urbẽ occupabat:Plini. & quota pars ea apparatus fuit aureæ domus ambiẽtis urbẽ ut prio disticho illi materna cædes exprobrabraẽ atq; ei primo ieprũ citharizãdi studiuz ita hoc tertio ædificãdi luxuria. Veios migrã. ad ueterẽ allusit historiã Liui. ẽ auctor senonas urbe electos eaq; incẽdio & ruinis deformata cõsultatũ iter patres an ad ueios populariter migrare deberẽt: sed uehemẽti camilli oroñe quã sup ea re habuit tẽpestiuoq; omĩne cõfirmati pseuerarũt ciues Romã incolere est ueiorũ oppidũ ĩ ethruria nec multũ ab urbe distãs quippe uñ nihil intermisso cursu Ro. usq; æquos cucurrisse cõstat:Pli.maius augurium circa priscos plebeiia circesibus excusso auriga:ita ut si staret cucurrisse in capitoliũ equos:sedẽq; ter lustrasse:maximũ uero eodem peruenisse a ueiis cum palma:& corona effuso rutumena:qui ibi uicerat: q̃q̃ nõ eo inficias intermisso etiaz cursu hoc accidere potuisse. Si nõ & ue. inuidiose dictũ quasi tanta esset domus uastitas ut periculum esset ne ueiosquoq; occuparet Cinicus:cinici dogmatis sectator. Clara uoce cinicorũ fuit aperta allatratione uitia corripere. Naupli:fuit is palamedis q̃ ad troiam periit pater quisquidem imeritam filii mortẽ in græcos ultus est:Valerius flaccus:& face sæua in tua mox danaos acturus saxa caphareu; Nauplius. Ma:latin tragœdiia relata υγιαινε πατερ υγιαινε μητερ. i. salue pater salue mater:sic enim inscripta erat atellanica fabula. Demonstrauerat:histrio. Bibentẽ:patrẽ ad Claudiũ alludens:qui ueneno sublatus est:q̃q̃ enim boleto inditũ credatur fuerunt tamen qui aliter datũ opinarentur quasi poculo infusum. Natantem:hoc ad Agrippinã que q̃tum in Nerone fuit naufragio periit. Nouissima clausula:fabulæ. Orchis:saltatio sic eñ legerim potius q̃ orchus ut oẽs codices quos uidimus habent ut latenter taxsiã intelligamus turpẽ senatus assentationem qui canenti Neroni plauderet; nisi orchus pro nerone accipiatur quasi alter in absumendo senatu orchus.

PHI. Histrionẽ. ſ. datũ:q egerat fabulã atellanã. Philosophũ:isidorũ cynicũ:q neronẽ in publico corripuerat. Sũmouit:eiecit. Contẽptu infa. infamiã facile contẽnunt ꝓbrosi hoĩes & dedecorosi:unde & a Iune. dictũ in fœminã impudicã:famã contẽpserat olim: cuius apud molles minima est iactura cathedras. Irritaret:si demonstrasset se dolẽter affici ea talib⁹ obiurgatiõibus:haud dubie irritasset ꝓuocassetq; ingenia eruditorũ ad ꝓbra hoc genus cõminiscẽda in ipsum neronem; sed dũ simulat hæc susq; deq; facere:uel re uera floccipendit: nimirũ relentescunt ingeniosi ab talibus excogitandis:qbus princeps non mouetur. Destituit:deseruit Eutropius. Romanæ urbi execrabilis nero ab oĩbus simul destitutus. Iunio uindice:historia hæc est. Iunius uindex galliæ pretor ĩsurrexit in neronẽ:bellumq; aperte suscepit scriptis ad galbam litteris:qui id temporis erat in hispania quẽ hortabaẽ ad accipiendũ imperiũ:Ruffus uero uirginius qui legionibus potentissimis præerat: cum imperator a suis appellaretur:dicebat se neq; accepturũ imperium neq; permissurũ ut alii daretur: q a senatu electus non foret: hinc uirginii uindicisq; exercitus simul conflixerunt:quo conflictu uindex seipsum interemit: unde rumor uulgatus est imperiũ uirginio omnes dare uelle tunc demũ Galba sibi metuens ad uirginium scripsit eumq; inuitauit ad Romanũ imperium libertatẽq; tuendã:qui ubi cognouit neronẽ occisum esse galbæ perinde ac imperatori obuiã profectus est:hos tris tanq̃ assertores Ro. imperii extinctoresq; Neronis iũcti locauit Iuue. ubi ait quid ei uirginius armis debuit ulcisci magis aut cũ uindice galba. τοτεχνιον:latine signat:articulã oĩs terra nutrit:Nero aũt usurpabat hãc græcã sñiam:ut significaret sibi necessariũ eẽ aliqua uel minimã artiũ edicere: ut destitutus deiectusq; iperio ab illa nutriri aliq; posset:artes eĩ & disciplinæ ubiq; gẽtiũ ubiq; locoꝵ parant artificibus alimenta:hæc eñ sũt ꝑdia & uiatica. q̃ nobis a fortuna adimi nõ pñt q̃ etiã e naufragio pñt enatare:q̃ nos nusq̃ destituunt talia dicebat Aristippus uiatica liberis oportere parari:in q̃ fortuna nõ hz impium:Theophrastus uero ait doctũ ex oĩbus solũ neq; alienis locis peregrinũ neq; in opẽ futurũ:qdã codices hñt uersuz homeri dimidiatũ: quo poeta eximius cecinit nihil alere terrã miserius hoĩe:tãq̃ nero identidẽ usurparet hãc homericam sñiam:q nihil terra nutrit miserius ανθρωπαριου. i. homũculo. Meditaretur:exerceret ĩde meditatiões dicte exercitatiões:& ut inqt Vege. nihil ẽ tã difficile:qd ñ assidua meditatio facillimũ reddat. Priuato necess. tãq̃ si tunc priuatus eẽt futurus uel let cytharœdicã artem ꝓfiteri:cuius q̃stu aleretur:sunt eñ disciplinæ & imprimis lr̃æ in rebus secũdis ornamẽto in aduersis presidio:Diony. tyrãnus cũ syracusis eẽt expulsus dr̃ corinthi aperuisse ludũ lr̃ariũ: puerosq; docuisse. artem quoq; cytharedicam fuisse q̃stuosam testatur Mar. cum ait:artes discere uult pecuniosas:fac discat cytharœdus aut choraules:arion quoq; musica cytharœdicaq; arte prestantissimus grandez pecuniam & uberes questus fecit:auitq; eiusq; artis gratia piandro regi corinthiorum fuit dilectissimus: Desertio neronis Mors uindicis Disciplinæ uiatica Dionysius docuit pueros Arion ex musica opulẽtus

Quidam mathematici. Nominatimq spondebant Nero. ordinationē orientis:hī gn̄aliter loquebant:ut non
Hierosolyma unde hanc magis q̄ illā regionē orientalem sign̄aret:qdaʒ uero noiatim speciatimq dixerunt Nero. hiturum in oriente
Solyma post defectionē oim regnū hierosolymorū:hierosolyma aūt ecclesiastici scriptores hierusalē uocant:dicitur aūt
Quod uolunt credūt hierosolyma:ut ꝓdidit egesippus q̄ primo solyma dicebant:sed cum rex cananeus cognomēto iustus q fuit cōditor solymorū tēplum addidisset:inde hierosolyma nūcupauit:græci.n. ιερον tēplum uocant:autumat Euse. in. ix. euange. ꝑparationis:hierosolyma appellari q̄si hierō solomōis hoc est ædē solomōis. a tēplo:qd̄ solomō hierosolymis pulcherrimū magnificētissimumq construxit.

M. AN. Gestu indecoro plausu. Histrionē: qui fabulam egit. Et phm̄ isidorū cynicum. Contemptu quia uere contemneret partu faceretq eiusmodi obtrectatiōes. Irritaret: cōcitaret. Ingeniosos: ad plura in se scribenda. Destituit orbis. i. hoim consensus: fauor studium. Iulio uindice: de uindicis & galbe defectione tacitus abunde multa τοτεχριον πασα γαιαετρεφει filiolum tota terra nutrit. Maiore uenia. i. minore accusatione. Meditaretur: exerceret.

Quidam mathematicorum.

PHI. Cui spei: quam faciebant plures ex mathematicis: ut. s. sibi pristina fortuna ois restitueretur: natura ei ꝑparatū est; ut id libēter credamus speremusq futuꝝ qd̄ uolumus ac optamus. Vtraq re supra memorauimus neronē accepisse clades alteram in britannia alteram i armenia;q mox britanniā recepit uirtute suetonii pauli: & Armeniā uirtute corbulonis: ex quo interꝑtabatur se restitutuʒ esse in pristinam fortunam: & ita liberatum

quidam destituto ei ordinationē orientis: non nulli nominatim regnum hierosolymoruʒ: plures ois pristinæ fortunæ restitutionē cui spei pronior britannia armeniaq amissa ac rursus utraq recepta defunctum se fatalibus malis existimabat. Vt uero cōsulto delphis apolline septuagesimum & tertiuʒ annum cauenduʒ sibi audiuit: q̄si eo demū obiturus: ac nihil coniectans de ætate Galbæ tanta fiducia non modo senectā: sed etiam perpetuam singularemq concepit fœlicitatem: ut amissis naufragio preciosissimis rebus non dubitauerit inter suos dicere: pisces eas sibi relaturos. Neapoli de motu galliarum cognouit die ipso: quo matrem occiderat: adeoq lente ac secure tulit: ut gaudentis etiam suspitioneʒ preberet: tanq̄ occasione nata spoliandorum iure belli opulentissimarū prouinciarū. Statimq in gymnasium progressus certantes athletas effusissimo studio spectauit. Cœnæ quoq tempore interpellatus tumultuosioribus litteris hactenus excāduit: ut malum his qui descissent minaretur: deniq per octo continuos dies nō rescribere: cuiq̄ non mandare quid aut præcipere conatus: rem silentio oblitterauit.

De reditu eius ad urbem & contumeliis in eum dictis & aliis gestis eius.

Defunctus esse a periculis malisq que fata portendebant. Defunctum: liberatum: Virgi. neqq̄ magnis defuncte periclis. Liui. defuncta morbis corpora dixit ꝓ liberata: defunctum exposuit Donatus Terentia. interpres pro finitum: inde
Oracula flexiloqua. mortui defuncti: qui finierunt peregerūtq; uitæ munia. Septuagesimū & tertiū annū: oracula sæpe flexiloqua & obscura sunt ut inquit Cice. in. ii. de diuinatione: quod & plurimorum exempla notificant tale fuit hoc appollinis oraculum neroni datuʒ: nam cum dixisset neroni cauendum esse annum septuagesimum tertium: existimauit nero id significari: quod ipse eo ætatis suæ anno esset moriturus: sed oraculum: ut mox patuit significare uolebat Neroni metuendum esse galbam: qui agebat. lxx. & tertium æta. annum: quādo exturbato nerone factus est imperator. Quasi eo de. obitu. ueluti moriturus esset: anno ætatis suæ. lxx. tertio: que ætas fuisset aut dubie polychronia. Pisces relaturos: exemplo polycratis samiorum tyranni: quem fœlicem fuisse tradunt; eo quod nihil acciderat ei quod nollet; qui ex consilio Amasis regis ægyptiorum annulum preciosissimum: quo delectabatur
Fœlicitas polycratis. in mare abiecit: ut ita aliquid molestie experiretur in ultrauerum rursus factus est fœlix; cum is ipse annulus in precordiis piscis inuentus esset: quem piscator captum pro munere optulit: historia scribitur Luculenter ab Hero. in
Anulus relatus polycrati iii. cuius & Cice. in. v. de fini. & Plini. in. xxxiii. & in ultimo meminerunt.

Die ipso: Nero matreʒ interfecit per festos quinquatrium dies: qui sunt mensis martii Mineruæ dicati: ibidem post multos annos eodem ipso die nuncium accepit de rebellione galliarum: & Iulii uindicis defectione; tanq̄ ita fata disponerent: ut quo die commiserat matricidium: eo euersionē subiret imperii.

Lente ac secure tulit: scribit Plutar. in galba Neronem audita defectione uindicis simulasse se illum contēnere ac nihili ducere res gallorum: quinetiā ueluti per iocum ad amicos dixisse fertur; non malam sibi pecuniis egenti rebellionem galliarum incidisse: quarum opes cum in seruitutem uenissent sibi prede futuras asseuerauit: galliæ
Excandescentia. enim inter prouincias sunt opulentissimæ & ob id accommodæ ad Imperatorem diuitiis saturandum.

In gym. scilicet neapolitanorum apud quos athletica certamina & agon gymnicus ritu græcanico edebātur.
Thymosis. Interpellatus: interruptus.

Tumultuosioribus: cum tumultu precipitantiaq deportatis: uel tumultuosa nunciantibus.

Hactenus: eo usq eatenus. Excanduit: iratus est: est enim excandescentia ira nascens & modo desistens: que thymosis græce dicitur. Malum mina. sic uulgo quoq dici solet. Liui. in. iiii. malum quidem militibus meis inquit: nisi quieuerint. Descissent: elegantius leges descissent pro eo quod est defecissent rebellassentq. Non man. quod nulli mandata dedit nulli precepit: ut ita hæc tota de rebellione galliarum fama silentio mandaretur.

Edictis uin. cum uindex pretor esset galliæ merito adicta appellat;cum proprie edicta sint leges pretoriæ Cice. Qui plurimum tribuũt edicto ꝑtoris edictũ legẽ annuã dicunt esse. Cõtumeliosis:ꝓbrorũ contumeliarũq; refertis. Epistola:quã ex neapoli misit Romã ad senatũ. Excusato lan. fau. morbus fauciũ ẽ angina & tonsillæ;impitũ medicoꝝ uulgus squinãtiã uocat:cũ hippocrates & Gale. synãchẽ appellitauerint;Pli. tõsillas seiungit (discriminatq; ad angina. M. AN. Cui spei;pristine s. fortunæ in integrũ restituendæ. Britãnia & Armenia:de quarũ alienatione in transcursu auctor:nã quũ Ro. legiones a parthis subiugatæ sunt; ob Armeniã est bellatũ. Defunctum: ad exitum peruenisse. Aetate;Galbæ qui eum uitæ annũ tunc egebat; quũ in hispania imperator consalutus est. Singularẽ unicam & nullo mõ uariabilẽ aut tã longã. ut nulli principum longior cõtigisset. Pisces eas sibi relatos qd policrati samio oim principũ qui sua ætate fuerunt fortunatissimo cõtigisse Herodo. & Pli. tradũt ut anulum in mare piectũ eximii ualoris sardonicẽ ait Plini. fuisse piscis a piscatore oblatus restituitur. Die quo matrem occiderat:nõ illo tpe sed eo anni die quo mater ab illo occisa fuerat.

Edicta pretoria. Angina Tonsillæ Squinantia Synanche

EDictis tandẽ uindicis contumeliosis & frequentibus permotus senatũ epistola in ultionẽ sui reiq; pub. adhortatus est:excusato langore faucium ꝓpter quem non adesset. Nihil aũt æq; doluit q̃ ut citharœdum malum se increpitum:ac pro Nerone Aenobarbum appellatum:& nomen quidẽ gentile:qđ sibi per contumeliam exprobraretur resumpturũ se ꝓfessus est deposito adoptiuo. Cætera conuicia ut falsa non alio argumento refellebat:q̃ qđ etiam inscitia tantopere laboratæ perfectæq; a se artis obiiceretur: singulos subinde rogitans nossent ne quemq̃ præstãtiorẽ. Sed urgentibus aliis super:alios nunciis Romaʒ pretrepidus rediit leuiterq; modo in itinere friuolo auspicio mente recreata: quum annotasset insculptum monumẽto militem gallum ab equite Romano oppressum trahi criminibus:ad eam specieʒ exiluit gaudio cœlũq; adorauit. Ac ne tũc quidem aut senatu aut populo corã appellato quosdã e primoribus uiris domũ euocauit:transactaq; rapti cõsultatione reliq̃ diei ptẽ per organa hydraulica noui & ignoti generis circũduxit oñdẽsq; singula & de rõne ac difficultate cuiusq; disserens:iãq; etiam

Hactenus;ut in apertas minas erumperit. Cõtumeliosis:cõtumeliarum Plenis;eiusq; phamã ꝓscindẽtibus.

PHI. Se increpitũ obiurgatuʒ castigatũq; a uidice;scribit philostratus uindicem uocato ad concionẽ exercitu orationẽ habuisse uirulentã cõtra neronẽ;qui inter alia dicebat illum magis esse oĩa q̃ citharœdum; citharœdum uero multo magis q̃ regem eundem quoq; infamia:furore:auaritia. lasciuia omniq; crudelitate corruptum criminabatur;quod uero matrem interfecisset;id nequaq̃ illi crimini dandum esse dicebat; tanq̃ iure interfecta esset illa quæ tale portentum peperisset. Aenobarbum;similiter alias doluit;nero se domitium a Britannico salutatum fuisse sunt. n. hæc nomina familiæ;quæ nero fastidiebat;posteaq̃ ingentem claudiam per adoptionem fuerat ascitus. Nomen gentile scilicet ænobarbi. Inscitia;inscientia & imperitia. Exprobraret;ꝓbro daret a uindice. Deposito adoptiuo nomine. s. neronis. quod per adoptionem usurpauerat;transiuerat q; in claudiam familiã. Refellebat refutabat; redarguebat;refellit eñ is qui negat ut inqt donatus. Inscitia artis. s. cytharœdicæ;sensus autem hic est cũ nero increpitus fuisset a uindice tanq̃ cytharœdus malus ex hoc argumentabatur maledicta omnia uindicis sibi obiecta esse falsa;cum sibi cytharœdica obiiceretur;in qua sese perfectissimum absolutissimumq; & credi & dici uolebat. Subinde;frequenter. Rogitans;interrogans. Præstantiorem: ipso. s. nerone in arte cytharœdica.

Oratio uirulẽta in neronem. Dictuʒ uindicis. Refellere.

Prætrepidus;ualde trepidans Rediit. s. romam. Friuolo:leui & nugatorio;sunt enim friuola uasa fictilia quassa. Auspicium hic auspicium intellige dictum ꝓ præsagio & prognostico sine ulla auium spectione; cum alias auspitium ab aue specienda dictum accipiatur. Monumento. Sepulchro. Militem galluʒ. Ex hoc Nero cepit fœlix omen tanq̃ ipse Romanus cum romanis ita oppressurus esset gallos cum uindice rebellantes;quemadmodum gallus ille sculptus oppressus trahebatur ab equite Romano. Militem gallum: apud gallos ad militandum omnis ætas aptissima est:& pari pectoris robore senex ad procinctum ducitur: & adultus gelu duratis artubus & labore assiduo multa contempturus & formidanda:auctor Amianus marcellinus in. xv. qui ait gallos uini auidos esse adeo;ut quidem ebrietate continua obtundant sensus. Ad eam speciem;figuram sculpturæ.

Friuola Auspiciuʒ. Apud gallos omnis ætas apta militiæ

Cœlum adorauit;ait æneas uirgilianus,tendoq; supinas ad coelum cum uoce manus.

Aut senatu appellato;neq; allocutus est senatum neq; uerba fecit apud populum;quod promerẽdi fauoris gratia in re ancipiti fuerat factitandum. Euocauit;e coetu separatos uocauit ut cuʒ his consultaret. Organa hydraulica;sunt quædam machinæ ad hauriendam aquam inuentæ;quæ organa hydraulica uocantur;quorũ meminit Victruuius architectus in. ix. & x. sunt & organa hydraulica musica instrumenta quæ per aquam sonantes excitant uoces unde & nomen acceperunt græci enim τουΔορ aquam uocant & αυλην tibiaʒ;ctesibius tonsoris filius hydraulicas machinas primus instruxit; cuius rei Plinius quoq; meminit. in. vii. his uerbis laudatus ctesibius est pneumatica ratiõe & hydraulicis organis repertis. idem in. ix. delphinum mulceri prodidit musica arte & præcipue hydrauli sono;de his musicis instrumentis censoria est illa & digna memoratu apud Amianum peroratio. Deniq; pro philosopho cantor & in locum oratoris doctor artium ludicrarum accitur;& bibliothecis sepulchrorum ritu in perpetuum clausis organa fabricantur hydraulica. Difficultate cuiusq;: haud dubie difficulter miraq; arte mechanica conficiuntur organa hydraulica: unde non immerito laudatur ctesebius inuentor machinarum hydraulicarum. Differens;disputans dissertans.

Hydraulica. Galli auidi uini. Pro philosopho cantor.

prolaturũ omnia in theatrũ affirmauit:si per uindicem liceat

De defectiõe hiſpaniarũ:& galbæ cõtra eum.

Oſtq̃ deinde etiã Galbam & hiſpanias deſciuiſſe co=
P gnouit:collapſus animoq; male fracto diu & ſine uo
ce:& prope intermortuus iacuit:utq; reſipiuit ueſte
diſciſſa capite conuerberato actum de ſe pronunciauit. Con
ſolantiq; nutriculæ: & aliis quoq; iam principibus ſimilia ac
cidiſſe memoranti : ſe uero præter cæteros inaudita & inco=
gnita pati reſpondit:q ſuum imperiũ uiuus amitteret: nec eo
ſecius quicq̃ ex cõſuetudine luxus atq; deſidię omiſit uel im=
minuit. Q uinimo quũ proſperi quiddam ex prouinciis nun=
ciarum:eſſet ſuper abundantiſſimam cœnam iocularia in de=
fectiõis duces carmina:laſciueq; modulata:que uulgo inno=
tuerunt:etiã geſticulatus eſt:ac ſpectaculis theatri clã illatus
cuidam ſcænico placenti nuntium miſit: abuti eum occupa=
tionibus ſuis.

De malis eius propoſitis & de conſulum priuatione:
& conſulatus aſſumptione.

Nitio ſtatim tumultus multa & immania uerum non
abhorrentia à ſua natura creditur deſtinaſſe ſucceſſo
res percuſſoreſq; ſummittere exercitus & prouincias
regẽtibus quaſi cõſpiratis idẽ q̃ & unũ ſentientibus: quicqd
ubiq; exulũ:qcquid in urbe hoim:gallicanorũ eſſet cõtruci=
dare illos ne deſciſcentibus aggregarentur hos ut conſcios.

Prolaturum:producturum oſtenſurum: Per uindicem:a quo id temporis;admonebatur:ſi quid prudentiæ habuiſſet omittere d. bere cytharœdicam artem:& muſica inſtrumenta & arma eſſe tractanda non organa.

M.AN. Citharœdum malum:ita turpia illa citharæ deliramenta animo inſederant ut ne in aperto quidẽ diſcrimine ineptire deſierit. Aenobarbum:de cognominis ratione uide ſupra. Adoptiuo; Neronis appellatiõe quod nomen eſſet ex claudii adoptiõe ſortitis. Inſcitia:quod inſcius eſſet operæ: & ſtudii s ſe circa muſicem na=uati. Militem gallum a ro.oppreſſum quaſi certum futuræ in Gallos uictoriæ Augurium rem ad ſe traxit. Ne tum quidem. quum maxime ordinũ fauore opus erat. Per organa hy=draulicæ:muſicũ inſtrumentũ a ſimi=litudine naualis machinæ dictũ Plini us auctor eſt pneumatica ratione ceſſi bium hydraulica organa in tahenien ſium nauali reperiſſe:& rurſus delphi nas hidraulicorũ organoꝝ concentu demulceri. Prolaturum: repræſen taturum . Si per uindicem quaſi p hunc dicere uoluiſſet publicæ fœlici=tatis interpellatorem.

PHI. Hiſpanias, Galba p octo annos rexit Hiſpaniam taraconenſẽ ubi imperator ab exercitu conſaluta=tus eſt. Nero autẽ auctore plutar cho lotus prandebat ubi audiuit Gal bã cũ Hiſpania defeciſſe:quod adeo

Mẽſã ſub uertit

dolenter tulit ut menſam ſubuerterit.

Male fracto: penitus ĩfracto debili tatoq;.

Intermortuus

Intermortuus:intermortuũ latini dicunt eum:qui inter mortẽ ui=tamq; ex dolore procumbit ſimilis ex piranti. Pli. in. xxii. ui tuli inquit mari=ni adeps inſtillatur naribus intermor tuarum uuluæ uitio. Attalus cũ boe=tios ad ſocietatẽ romanam hortaret; ut apud Liuiũ ait eumenes: In ipſa cõ tione intermortuus haud multo poſt expirauit ; de inanimatis quoq; inter=mortuum dici poſſe teſtis eſt Cicero qui ait in oratioue pro murena:memoriam prope intermortuã generis ſui uirtute renouare. Reſipiuit:ad ſe re=diit reſpirauit refocillatus eſt.

Veſtimẽta diloricari ĩ luctu

Veſte diſciſſa:hoc in dolore fieri conſueuit ; unde legimus ſubinde in ſcripturis canonicis multos diſcidiſſe ueſtimenta ob mœrorem. Similia accidiſſe ab exemplo nutrix alumnum conſola batur:tanq̃ ea fortiori animo ferenda ſint:quæ aliis quoq; cognoſcimus accidiſſe. Viuus:tanq̃ alii principes nõ in uita amittant ſummum imperium ſed cuꝫ morte:attamen legimus multos adhuc uiuentes imperio ſpoliatos fuiſſe: ſicut tarquinios & Diony. ſyracuſanum. Nec eo ceſſi. nec ideo minus: Luxus:luxurioſi: prodigiq; ui=ctus. Proſperi quiddam quedam res proſpera. Abundantiſſimam:ex conſuetudine luxus. In defe. duces uindicem & galbam. Innotuerunt:celebrata inuulgataq; ſunt. Geſticulatus:more hiſtrionum:qui non ſolũ carmina ore depromunt: ſed geſticulante uultu & motu corporis accommodato proſequuntur. Clam illatus furtim & iguorantibus ſpectatoribus.

Scenici

Scenico:ſæpe dictum eſt ſcenicos abſoluto uocabulo hiſtriones nuncu=pari. Augu. ait in. ii. de ciuita. dei quomodo abicitur ſcenicus per quem colitur deus. Placenti:mire oblectanti

Abuti.

Abuti:utimur cum honore:abutimur cum iniuria:ſicuti docet donatus terentianus interpres:in alio ſignifica=tu abuti dicimur his rebus:quæ nobis utentibus pereunt:unde cui legatus eſt uſuſfructus bonorum:illi nõ poteſt uideri legatus uſus penoris neq; uini neq; olei & id genus rerum aliarum:quæ utendo conſumuntur; unde ait ele=gater Boetius cum uſus & ab uſus contraria ſint:cui rerũ uſuſructus legatus eſt:non poteſt uideri legatus abuſus

Vſus Ab uſus cõtra=ria.

Occupationibus ſuis:hiſtorionia ſcilicet:& ſcenica arte:quæ haud dubiæ erant occupationes neronis: cum in his totos dies frequenter impenderet. Tumultus:qui exortus eſt ob defectionem uindicis in gallia:& galbæ in hiſpania. Immania:crudelia & ſanguinaria. Summittere:furtim & clam immittere. Quicquid exulum omnes exules. Hominum gallicanorum:propter initium rebellionis:factum a gallis auctore Vindice: ſcribit

Gallicanæ mentes re=trogradæ

Lampridius gallicanas mentes duras ac retrogradas eſſe:& ſæpe imperatoribus graues:olim a gallicanis homi nibus:occiſus fuit Alexander Romanus imperator una cum matre. Illos:exules. Deſciſcentibus:rebellanti=bus:deſciſcere enim eſt rebellare:& diſcedere a fide prima. Hos:gallicanos homines.

Deſciſcere

M.AN. Et hiſpanias:quibus Galba præſidebat. Male.i.ualde Cice.idq; ad rẽ pertinere credebant ſcri=ptores illos male mulctatos. Nutriculæ:Eglogæ ſiue certe alexandriæ utraq; enim eius nutrix fuit. Aliis pri cipibus:qui ipſius tempora præceſſerant. Similia accidiſſe:prouinciarum:& exercituum defectiones. Præter

cæterosq; principes intellige. Sup abūdātissimā cœnā:uel luxuriose paratā aut qđ magis placet freq̄ntissimo cō uiuio initā. In defectiōis duces:Vindicē & Galbā. Innotuerūt:in uulgus exiere. Gesticulatus:gestu quodā imitatus. Clā:occulte ob tēporū nouitatē ꝑsona dissimulata. Scenico:histriōi in scœna canēti. Aburi cū ociose sibi placere qa sine æmulo certaret;q̄si denūtiarū uellet nisi præsentibus esset curis districtus fuisse se cū illo certaturū iniecturūq; sollicitudinē ingentē. Desciscentibus defectionū ducib9. Hos Gallos ꝓscios ꝑcipes.

PHI. Populariū:popularis dicitur homo eiusdem conditionis generisq;:popularis populo amatus est:& popularis ciuis:popularia humilis ē: popularis uilia: hic intelligimus populares eiusdem conditionis & generis:ut sit sensus neronem destinasse cō trucidare gallicanos hoies: qui erant romæ ueluti fautores gallorū transalpinorū rebellantiū:apud Salustiū populares dicitur participes & conscii cōiurationis. Permittere:zeugma est a superiori:repetendum eni est uerbum illud.creditur destinasse. Per conuiuia necare:sicut olim suillis fūgis tota conuiuia interempta fuerunt una cū Aneo sereno præfecto neronis uigiliū & tribunis & centurionibus. Vrbē incendere.Exēplo Catilinæ:qui destinauerat cum cōiuratis.xii. simul oportuna loca urbis incēdere ut eo tumultu facilior aditus fieret ad cōsulē Ci.cæterosq; qbus insidiæ parabātur opprimendos. Difficilius: dū oēs forent occupati circa feras uicatim discursantes. Popularis quis

popularium suorum atq; fautores. Gallias exercitib9 diripiēdas permittere: senatū uniuersum ueneno per conuiuia necare urbem incendere: feris in populum immissis quo difficilius defenderetur: sed absterritus non tam pœnitentia q̄ perficiendi desperatione: credensq; expeditionem necessariam: consules ante tempus priuauit honore atq; in utriusq; locū solus iniit consulatum: quasi fatale esset non posse Gallias debellari nisi a consule: ac susceptis fascibus quum post epulas triclinio digrederetur innixus humeris famulorum affirmauit simul ac primum prouiciam attigisset inermē se in conspectum exercituū prodirurum: nec qcq̄ aliud q̄ fleturū. Reuocatisq; ad pœnitentiā defectoribus sequenti die lætū inter lætos cantaturum epinicia quæ iam nūc sibi componi oporteret

De apparatu expeditiōis contra gallos & ex actionibus eius.

IN preparāda expeditiōe: ꝑmā curā hūit deligēdi uehicula portādis scœnicis orgāis: cōcubiasq; q̄s secū

Expeditionem necessariam:ut comparatis copiis militaribus expeditionem bellicā susciperet aduersus gallos desciscentes. Ante tempus ante exactum legitimum consulatus spacium;quod erat annuum.

Honore:consulatu. Vtriusq;:consulis. Fatale:decretum constitutumq; a fatis: q̄ ut inquit Cleantes & interpretatur Sene. ducūt uolentē trahunt nolentem. Fatorum necessitas:ut eleganter ait Apule. ineffugibilis est: unū a bono poeta dictum est ineluctabile fatum. Nisi a consule:more magni Pōpeii: qui olim solus consul sine collega creatus est:ideo autem uoluit nero inire solus consulatum:ut gallias debellaret: ueluti prouinciæ galliarū ab unico tantū consule non autē a duobus consulibus debellari subigiq; possent:sicut fatali decreto cōtineri affirmabatur. Fascibus.s.consularibus:relege quæ in primo commen. annotaui super fascibus uirgisq; consularibus. Ducūt uolentē fata. Necessitas ineffugibilis.

Innixus:firmatus stabilitus sustētatus:a Liuio dictum est rem romanā stetisse innixā Papyrio cursore. Prouinciam:galliam:quæ erat prouincia.po.ro. Pli. scribens de narbonensi gallia inquit Italia uerius q̄ prouincia. Innixus.

Exercituum:qui duce Iulio uindice primi defecerant. Prodirurū:ꝓgressurū. Quā fleturū:tāq̄ lachrymis solis posset reuocare ad officium copias militares & principes defectionis. uerū nesciebat quod ab Apollonio rhetore dictum fuerat:non minus uere q̄ pulchre lachryma nihil citius arescere cum flagitiorum immanitas uincat fletum & complorationem. Cantaturum epinicia:græci uocant epinicia præmium & celebritates ꝓ parta uictoria. επινικιοσ dicitur uictorialis. Tranquillus epiniciā intelligi uult carmina laudationesq; compositas ex uictoria. hanc dictionem usurpat Hieronymus in interpretatione libri secundi machabeorum:ubi sic scriptum ē: & cū epinicia agerent in hierosolymis ubi exposuit nō inepte Nicolaus de lyra epinicia intelligi solemnitates de uictoriis. Deligendi uehicula:ex hoc diiudicare potes q̄ ineptus q̄ mollis:q̄ delicatus fuerit imperator: qui cū primam curam habere deberet rerum militarium:cum primis curiosus erat deliciarum & libidinum iā quod nefas dictu quoq; est organa & musica instrumenta facta erant sarcinæ militares:& ut inquit Senaca in primo quæstionum quicquid mundus muliebris uocabatur iam sarcinæ uiriles sunt minus dico etiam militares. Iam speculum quoq; adhibetur:ex hac obiurgatione est uulgatissimum illud:speculum ciuilis sarcina belli. Cicero taxat uerrem q; dum esset imperator populi romani introducebat intra tentoria solas ferme mulieres & libidinum ministros. Scenicis organis:organa in hoc loco intelligimus musica instrumenta generali uocabulo inter quæ erāt & hydrolicæ:de quibus supra memorauimus:alias organa significant machinas: de quibus Victruuius architectus in.x. scribit hæc inter machinas & organa id uidetur esse discrimen:quod machinæ pluribus operibus in maiores coguntur effectus:ut balistæ torculariumq; præla organa autem unius operæ propositum: uti scorpionis: organorum fabricatores organarii nuncupantur. Iulius firmicus in.iii. mathefeos:ait. Mercurium cum uenere in vi. ab horoscopo loco facere organarios & myropolas:myropolæ autem sunt pigmentarii uenditoresq; unguentorum delicatiorum. Lachryma cito arescit. Epinicia. Organa sarcinæ militares. Organa machinæ organarii Myropolæ

M.AN. Populariū.i.consiliorum quæ ab hoibus suæ gentis fuissent in se inita. Defenderet:urbs.s.ab incendio. Non tam pœnitentia:quia sceleris pœniteret. Quasi fatale:esset ilq; inuadendi consulatus pretextus fuit. Epinicia; carmina nunc & laudationes ad uictoriam attinētia est επινικιον alioqui ꝓmiū:seu celebritas pro habita uictoria ab νικη.i.uictoria. Scœnicis organis:instrumētis qbus in scœna utebātur.

educeret tõdendi ad uirilẽ modũ: & securibus peltisq; amazonicis instruendi. Mox tribus urbanas ad sacramẽtũ citauit: ac nullo idoneo respondente certum dñis seruorũ nũerum indixit. Nec nisi ex tota cuiusq; familia probatissimos ne dispensatoribus quidem: aut amanuensibus exceptis recepit: partem etiã census omnes ordines cõferre iussit: & insuper inquilinos priuatarum ædium atq; insularum pensionem annuam repræsentare fisco: Exegitque ingenti fastidio & acerbitate nummum asperum: argentum pustulatum

PHI. Tondendi ad uirilem modum: hoc olim factitauit Ipsicratea Mithrydatis coniunx: q̃ totondit capillos in uirilẽ modũ: & equo se armisq; assuefecit: quo facilius laboribus & piculis eius interesset: q̃ uictũ maritum a Põpe. magno per efferatas gentes fugiẽtem animo & corpore infatigabili quasi uirago q̃dam insequuta est in habitum uirilem reformata. Nero dũ dẽt curare quo modo uincat hostes: curat quo modo cõcubinas secum educat detonsas more uirili. Securibus: ut ad imitationem amazonũ ita cõcubinæ armatæ uiderentur: illæ eñ armatæ securibus bella inibant: unde securigeræ a poetis dictæ: & ob Ora. securis optimo epitheto amazonia nuncupata: cuius inuentrix fuit auctore Pli. penthesilea amazon. Peltis: pelta scutum breue est in modũ lunæ figuratũ quo usæ sunt peculiariter amazões in bello hic illd maronianũ. Ducit amazonidũ lunatis agmina peltis. Iphicrates atheniẽsis cum militaria arma imutasset instituit ut peltã p parma ferrent: a quo postea peltastæ pedites sũt appellati: qui ad motũ cũcursũq; erant leuiores. Tribus ur. quattuor solas urbanas tribus fuisse autumat Pli. appellatas a partibus urbis: in quibus habitabant: nam suburrana palatina collina exquilina dicebant: in quas transferri ignominiosum: erat desidiæ pbro. rusticæ uero tribus laudatissimæ existimabãtur: sed hic Trãql. per tribus urbanas significare uidetur omnes romanas tribus: q̃ erant nũero. xxxv. Ad sacra. s. militare: milites eñ iurare solebãt in nomẽ impatoris omniaq; se strenue facturos: quæcũq; iussisset imperator: & militiam nunq̃ deserturos: ideoq; sacramenta dicebãtur. Iuue. cõmoda nunc alia atq; emolumenta notemus sacramentorum. Citauit: consules itidẽ citabant iuniores ut nomina darent in militiam de quo apud liuium multa est mentio. Seruorũ nu. cũ legitimi milites deerant ad seruos cõfugere solebant: sicut in. ii. punico bello factitatũ est: quando ut inquit Li. honesta utilibus cesserunt: quẽ exercitũ utpote ex seruis institutũ Augu. in. iii. de ciui. dei eleganter pudendũ uocat preterea lege militari serui ab oi militia: prohibentur: alioquin capite puniuntur ut scribunt iurisconsulti. quod etiã grammaticus Seruius prodidit in enarratione illius uersus: uetitisq; ad troiam miserat armis. Indixit imperauit denũciauit: indicere eñ denũciare est. unde impatiue feriæ dictæ quas consules uel pretores pro arbitrio potestatis indicunt: & funera indictiua a priscis nuncupata: ad q̃ per p̃conem euocabantur. De funere indictiuo intellexit Tranql. cũ scripsit in Iulio cæsare: funere indicto rogus extructus est. Cuiusq; dñi fa. appellatione familiæ seruos & mancipia intelligi notissimum est. Dispensatoribus: dispensatores fuisse in seruorũ numero familiaq; notum est: & indicat Pli. scribens in. xxxiii. seruus claudii Drusilanus noĩe rotundus dispensator hispaniæ citerioris qnquagenariã lancẽ habuit dicti aũt sunt dispensatores ob æse impendendo: namq; apud ueteres ro. cum asses librales essent apendebantur unũ expensa compendia impendia & dispensatores appellantur: qnetiam stipis ponderandæ pensatores. libripendes dicti auctores. M. V. & PH. Amanuensibus uocabulũ est Tranqlli peculiare: tanq̃ a manu formatũ. sunt enim amanuenses serui q & a manu dicuntur: quorũ opera & manu in scribendo perinde ac scribarum utimur. super q̃ dictione annotauimus plura non indigna memoratu supioribus cõmentariis: sensus est cũ dispẽsatores & amanuenses sint inter cæteros seruos dñis in primis cõducibiles & maxime necessarii: ne hos qdẽ excipi uoluit nero: quin ex his quoq; reciperet in militiam quos iudicaret idoneos. Partem cen. uoluit nero ut unusq̃sq; tam ex ordine senatorio q̃ equestri atq; plebeio per collationem conferret portionem sui census atq; diuitiarũ ad expeditionem bellicam capescendam. Inquilinos ædium: inquilini sunt: qui alienas domos incolunt: quibus cœnacula locare solebant hi: qui faciebant cœnaculariam ut ait iurisconsultus. Insularum: domorum de quibus iam sæpe dictum. Representare: statim annumerare. Fisco. ipsius scilicet principis alias: obseruauimus fiscũ proprie dici principis. ærarium uero populi. Exegit: uel ui extorsit uel ut debitum repetiit: unde & exactores dicti apud cecilium noue dictum esse annotauit. Gel. sic scribẽtem: ego illud minus nihilo exigor portorium. i. nihilo minus exigitur de me portoriũ alias exigere est eiicere & excludere: unde exacti reges dicti p electi. & publicola regũ exactor pro exclusore & electore. Fastidio: insolentia. Asperum. Persi. quid asper utile nũmus habet uidetur aũt nummus asper dici ab eo quod in asperitatem cusus signatusq; est. Pustulatum: argentum excoctum purgatũ q; ad summam bonitatem pustulatum uocari interpretãtur. Martia. argenti tibi libra pustulati: ego existimo pustulatum dici a pustulis: quæ in agento celato in aspredinem quãdam excise uisuntur: sicut pustulæ in corpe oriũtur cum aspredine simmiles illis pustulis: quæ ex urtica uel sudore nascuntur: de quibus luculentũ caput est apud Celsum in. v. de medicina.

M. AN. Peltis: cutis. Ver. Duxit amazonidũ lunatis agmina peltis. M. peltatã amazona appellat. Nullo ido. ad militare munus obeũdum apto. Dñis ser. iis qui seruos hẽrent. Familia: seruorũ nũero. Ne dispẽsatoribus aut amanuensibus exceptis: sed illis etiam adẽptis quorũ opa ciues maxime indigerent: erant amanuenses serui quorũ manu in scribendis epistolis & aliis id genus libellis dñi utebãtur dicũtur & serui a manu quo uerbo idem Tranql. alibi est usus. Census: suarũ fortunarum. Cõferre: in usum belli exhibere. Inqlinos alie. domos incolentes. Priuatarũ ad earũ differentiã q̃ publice locabant. Annuã: ergo integrã. Rep̃sentare: fisco ascribere aut certe numerare. Fastidio morositate. Nũmũ asperũ: recẽter credo peusum. Argentũ pustulatum: purissimum: Mar. Argenti tibi libra pustulati q̃q̃ scio ego nõ deesse qui postulanti legant.

Ipsicratea
Securigeræ
Pelta.
Peltastæ.
Tribus urbanæ.
Noĩa tribuũ urbanarum.
Sacramẽta
Exercitus ex seruis.
Indictiuæ feriæ.
Funera indictiua.
Dispẽsatores unde.
Impendia.
Libripẽdes
Amanuenses.
Inquilini.
Fiscus principis.
Exactores
Exigor portorium.
Exacti electi.
Asper nũmus.
Pustulatũ.
Pustulæ.

anrū obrizum: ut pleriq; omnem collationem palam recusa rent: consensu flagitantes a delatoribus potius reuocanda premia quæcunq; cepissent.

De probris contra eum scriptis: ac aliis gestis eius.

EX annonæ quoq; caritate lucrantium accreuit inuidia: nam forte accidit ut in publica fame alexandrina nauis nunciaretur puluerem luctatoribus aulicis aduexisse. Quare oim in se odio concitato nihil cōtumeliarū defuit: quin subiret. Statuæ ei⁹ a uerticæ curr⁹ appositus ē cū inscriptiōe græca. Nūc demum agona esse & traheret tandē. Alterius collo & ascopera deligata simulq; titul⁹ ego qd potui. sed tu culeū meruisti: Ascriptū & colūnis iam

PHI. Aurū obrizū. scribit Pli. in. xxxiii. aurū uocari obrizum quod excoctum purumq; est: & quo sepius arsit eo magis proficit ad bonitatem: rubetq; simili colore ignis. In scripturis canonicis li. Danielis scriptū legimus & ecce uir unus uestitus lineis: & renes eius accincti auro obrizo: ubi exposuit interprex obrizum aurum dici mundissimum: legimus apud fortunatum interpretē ecclesiasticarū dictionū aurū ophir dici hebraice qd est ualde ꝑciosum quod obrizū apud latinos appelletur. Collationē: census & patrimonii: de collatione iā diximus. A delatoribus reuocanda premia: delatoribus ob delationē criminū premia erant cōstituta: ex quibus qdā quadruplatores dicti: qui quartam partē de proscriptorum bonis: quos detulerant consequebantur; sensus est romani a quibus nero exigebat acerbā collationem: flagitare ceperunt: ut premia illa q̄cūq; acceperant delatores ab illis reuocarentur transferenturq; ad expeditionē neronianā: tanq̄ illa essent abunde suffectura: cū multi quos fouebat nero ex delationibus fierent opulenti & fortunati. Lucrantiū: solent auari locupletiores annonam onerare penuriāq; inducere: dum fructus suos equis ꝑtiis uendere supersedent: dum minus uberes prouētus expectant. In hos ut ait Vlpia. titu. de extraordinariis criminibus poena uaria statuitur hi dardani a iurison. uocantur: qui annonam cariorem facere solent Pli. dixit elegā ter manceps annonā flagellat: sensus autē tranqlli hic est Inuidiam illorū creuisse q lucrari solēt ex annonæ penuria ex eo qd dū expectatur in publica fame naues ex alexādria deportans frumentū: nūciatū est nō frumētum illa naue aduectū esse. sicut ab esuriente populo expectabat: sed puluerē: quo uternī in lucta luctatores neroniani: qdā legunt luctantiū: tanq̄ luctarent exercerentq; palestrā ex caritate publicæ annonæ: dū harena nilotica uixe frumēti illis deportaret. Alexandrina nauis. ex alexandria & ægypto tanq̄ ex horreo frumētario ubi romæ frumenta suppeditabant: qd supra retulimus: & Pli. docet in panegyrico. Puluerē palestritæ luctatoresq; in palestrico certamine corpora respargebant harena: hinc ait Oui. describens luctā Herculis & Acheloi. Inq; uicē fuluæ tactu flauescit harenæ: Mar. græco uocabulo a tactu aphen dixit: sic eñ ait & flauescit aphe. Luca. quoq; in palestra herculis & Anthei harenā usurpatā esse testatur: harena aūt e nilo ut docet Pli. in. xxxv. palestre studiis existimabat accōmodatissima: Inde patrobio ꝑncipis neronis liberto aduehebat: qn & Leonacto & Cratero ac Meleagro Alexādri magni ducibus sabulū hoc palestræ causa deportabatur. Plu. in Alexādro refert cōplures leonacto camelos transferre solitos puluerem ad gymnasia ex ægypto usq;. Aulicis: ab aula imperatoria aulici dicti. Spartianus famulitium aulicū appellat famulos impatorios. Currus apo. In cōtumeliam taxationēq; aurigationis hoc factū ē: cū nero studio immodico agendi currus ut supra dictū est teneret. Agona: certamē. Traderet: corrige traheret; currus eñ trahi dr. Alterius: statuæ Neronis. Scopa deli. supplicium nō tā acerbū q̄ ignominiosū ē qn sontes obnoxā scoparū fasciculo manuali cædūtur: circūducti per fora ut uibices rubentes existāt in tergo: hoc uulgo dicit scopare: quo uerbo usus est Hierony. in esaiæ interpretamento: uerba ex sacro codice hæc sunt. Scopabo babylonem in scopa terens dicit dñs exercituū: ubi annotauimus scopā dici unicos hoc est singulariter. sicut & in hoc loco Tranquilli: q̄uis usus & auctoritas eruditorū uelit ut scopæ pluraliter efferantur: preterea Columella scopulam tanq̄ a scopa diminutiuo uocabulo singulariter ꝓmlit: cuius uerba hæc sunt ex li. xiii. Deinde peniculo detergitur & feruentissima pice infusa nouo alio rutabulo & scopula picatur: sensus aūt Tranqlli hic erit. deligatā fuisse scopam statuæ neronis ad significandū illū dignū eē cōtumeliose scoparū suplicio: qd tñ cū leue sit: dicit scopa: Ego qd potui: q̄si dicere uelit: scopæ nō sūt idoneæ ad neronē puniēdū: q ob parricidia meret insui culleo cū gallo simia & serpēte q poena ē parricidarū. & supplicii genus atrox ꝯgruēsq; neroni matricidæ pāricidæ fratricidæ. Politianus uero uir doctissimus ꝓ scopa legē dū asserit ascoperā: ē aūt ascopera græcū uocabulū significatq;: ut ait Suidas: marsupiū siue crumenā. Fuit igiť ascopera. i. sacculus pelliceus alligatus collo statuæ neronianæ: ueluti symbolū cullei: cū ipe fiat e corio tanq̄ p ascoperā significaretur neronē utpote matricidā cullei supplicium mereri: de quo diximus abunde in augusto: de quo sic ait Quinti. in. vii. qui patrē occidit culleo insuatur: matrem occidit ex quo significatur & matricidam culleo insuendum: cum ex scripto ducatur quod scriptum nō est. obiter annotandum scoparios dici ministros: quorum ministerium est: ut scopis deuerrant pauimenta sordentia.

M. AN. Obrizū: Pli. auriq; expimēto ignis est: ut simili colore rubeat ignis atq; ipm obrizū uocāt. Oēm col. ab eo qd supra cōferre dixit. Præmia reuocāda: adimēda potius delatoribus q̄ sua delatiōe diu ꝑsecuti eēnt & hoc in Neronis inuidiā: q delatores multos dānatis oim ordinū ciuibus eorūq; fortunis ꝓfiscatis ditarat. Lucrātiū: sic omnes codices: quos uidimus hñt: sed neq; sensus: neq; ordo ullus ex ea lectiōe eliciť quare luctātiū legēdum cōtenderim. i. Nero. & aulicorū: q palestram exercebant: tenebatur Nero palestræ studio: ut non multo post dicetur. Puluerem: Pli. nō multum a puluere puteolano distat harena tenuissima non ad sustinenda maria; fluctusq; frangendos sed ad debellanda corpora palestre studiis inde certe Patrobio Neronis principis liberto aduehebatur. Currus: quid per currum praeter aurigandi studium intelligere possumus non uideo nam nero in publicis quoq; spectaculis ut est supra demonstratum aurigandi ꝑitiam ostentauit.

Aurū obrizum.
Ophir.
Quadruplatores
Dardani.
Harena in palestra.
Aphe.
Aulici
Aulicū famulicium.
Scopare.
Scopa
Scopula.
Ascopera.
Scoparii.

gallos eum cantando excitasse: iã noctibus iurgia cũ seruis
pleriq̃ simulantes crebro uindicem poscebãt.

De somniis & prodigiis mortẽ eius præcedentibus.

TErrebatur ad hæc euidentibus portẽtis somniorum auspiciorum & omnium tum ueteribus tum nouis: nunq̃ antea somniare solitus: Occisa demum matre uidit per quietem nauem sibi regenti extortum gubernaculum trahiq̃ se ab Octauia uxore in arctissimas tenebras. Et modo pennatarum formicarum multitudine opperi: modo a simulacris gentium ad Pompeii theatrum dedicatarũ circumiri: arcerique progressu. Asturconem: quo maxime lætabatur posteriore corporis parte in simiæ speciem transfiguratum: ac tantum capite integro hinnitus edere canoros. De mausoleo sponte forib⁹ patefactis exaudita uox est nomine eũ ciens: calẽdis ianuarii exornati lares in ipso sacrificii

Agona: certamen: ad bellum undiq̃ illi cõflatũ allusit. Scopera: sic tranquilliani omnes quos dũtaxat uidimus habent codices sed nil ad culleum quem nero meritus erat scopa: addo qd fabio auctore: ut scalas: sic scopas numero multitudinis dicimus: sed a scoperã legendũ ut ex Politiani uiri clarissimi obseruationibus didicimus ille uetustissimi codicis lectione fretus in quo minus mutilatã esse dictionẽ scribit: cæterum suidæ auctoritatẽ secutus qui ασκοπηρα μαρσιππιον. i. marsippiũ esse ait nos facile in sñiam adduxit: ut pro scopa mendosa dictione: ac ne latina quidẽ a scoperã legamus: ut sit sensus ego quo potui pelliceũ siue minimũ follem tibi induxi: sed tu quia matrẽ pemisisti culleũ es meritus capaciorem dico follẽ: quo insutus in profluentẽ deliciare Cic. ad herenniũ si Ciceròis; id opus ẽ Et leeq parentẽ necasse iudicatus erit ut is obligatus & ob uolutus corio deuehatur in fluẽtẽ. Dionysius bubulũ ait corium ipsi supplicio adhibitũ. Vale. illi astipulat.

PHI. Gallos excitasse: gallus nomen est omonymõ: significat eñ gen-
Omonymon. tem autem & castratũ: & nomẽ est hominis propriũ: nunc allusio est ad nomen auis & gentem gallicanam: nam
Gallus. cum dicere uideatur gallos gallinaceos fuisse excitatos a nerone cantante: cum ipsi soleant cantu ad opera excitare mortales: intelligit gallos hoc est gentẽ gallicanam fuisse excitatã ad defectionẽ: quæ pricipẽ cantorẽ ferre nõ poterat: dedignabaturq̃ seruire pricipi cantori citharœdo q̃drigario. Vindicẽ poscebãt: mordacitas salsa ẽ in noie uindicis: nã cũ uiderent poscere uindicẽ hoc est ultorẽ atq̃ lorariũ: qui uindicaret. i. puniret seruos & plecteret: Symbolicos petebant Iuliũ uindicẽ defectionis ducem ad remp. a tyrannide neronis uindicandã asserendamq̃. Et ominũ omina ꝓpric ad uerba re-
Osmen. feruntur: prisci osmen dixerunt nos omen extrito. s. de ominibus sic scribit Cic. non solum deorũ uoces pithago-
Quidã nõ rei obseruauerũt: sed etiam hominum quæ uocant omina: quæ maiores nostri quia ualere censebant: id circo om-
somniant. nibus rebus agendis qd bonũ faustum fœlix fortunatumq̃ esset præfabantur. Nũquã somniare solitus scribit Pli. in. x. quosdam nũq̃ somniare: quibus mortiferum fuit signum contra consuetudinẽ somniasse: quæstio est magna apud eruditos utrum sint aliqua præscita animi quiescentis & an somniis credendum sit. Extortũ gubernaculum: nauigii rector gubernaculum moderatur: & clauum tenens q̃uis sedeat in puppi qetus maiora tamẽ & meliora facit: q̃ iuuenes faciant. Nero tanq̃ gubernator regebat nauem: sed cũ somniasset gubernaculũ sibi ꝑ uim extortum esse atq̃ detractũ significabatur: q̃ romani imperii quod tanq̃ gubernator diu rexerat: gubernacula sibi per uim extorquerent. Ab occa. q̃ occiderat. In ar. tene. q. d. infernas. Pẽnatarũ; hoc formicarũ somnium portendebat uim multitudinis esse cauendã: cũ formicæ gregatim degant: apud Indos formicæ pẽnatæ sũt canũ
Formicæ enormes. magnitudine minores: uulpiũ uero maiores: q̃ ex cauernis terræ egerunt aurũ: quod indi furantur ꝑuelocibus ca-
Solifuga. melis utentes quorũ odore sollicitatæ prouolant. crebroq̃ lacerant illos fugientes. Pliñ. in. xi. & Herodotus in. iii.
Salpyga auctores in sicilia nõ sũt pennatæ formicæ: est & formicarũ genus uenenatarũ: solifugas Cice. appellat salpygas betica: & ita appellantur a lucano utpote hispano poeta: qui sic scri. in. x. pharsaliæ: quis calcare tuas metuat salpyga latebras: A simulachris gentiũ: somniauit nero q̃ simulacra & effigies earũ gentiũ: q̃ dedicatæ ad ornatum theatri põpeiani uisebantur: seipm circuirent ꝓhiberentq̃ ingredi theatrũ: qd fuit ominosum: põpeii. aũt in ornamentis theatri mirabiles fama posuerat effigies ob id diligẽtius magnorũ artificũ ingeniis elaboratas; inter quas legitur: ut inquit Pli. in. vii. eutice a. xx. liberis rogo illata trallis enixa. xxx. partus. Asturconem; in hispania astu-
Asturcões. ria gens inclyta est genere equoru3: quos asturcones appellant: quibus forma minori ꝑditis mollis est alterno cru-
Tollutim. rum explicatu glomeratio: hi tollutim gradiuntur hoc est uolubiliter: unde & tollutarii dicti a Seneca. Crebro ui. ciues
Tollutarii. M. AN. Gallos: ad galliarũ defectionẽ allusit: illius desidiæ inertiæq̃ cantãdi studio ortã.

q̃ plurimi simulata in seruos ira quũ tortorẽ appellarẽt uindicẽ adesse iubebãt ad spm gallicanæ defectiõis auctorem omẽ referẽtes. Tũ uete. supiore tpe aut ꝑ qetẽ aut aliter uisis. Nouis post defunctionem oblatis. Ab Octa. cõiuge: quã falso adulterii crimine occiderat. Oppleri: cooperi. Arceriq̃ ꝓgressu: ut unũ ad principatus amissionẽ in sõniũ ptineret: alterũ ad ipsius interitum tertiũ tam ad impii q̃ ad uitæ exitũ. Asturconẽ: asturcones ab asturia hispaniæ parte unde optimi ueniunt equi put: qui mollitur alterna crura glomerando explicant.

Mar. Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit ungues uenit a lauriferis gentibus astur equus.

Hinnitus PHI. Hinnitus: hinnire dicitur eq: unde hinitus eqna uox: equus neronis uisus in sõniis emittere hinitum sonãtiorẽ portẽdit exitiũ. Cõtra Dyonysio factũ. ẽ omẽ futuri regni: cũ exaudisset equũ hiniẽtẽ q submersus uoraginib3 extrahi nõ potuerat. Mausoleo: sepulchrũ intelligit: qd augustus cæsar extruxit in cãpo martio de quo
Cit. Ciet. satis multa suo loco mẽorauimus. Ciẽs. uocãs: alias ciẽs dr mouẽs: cit & ciet uerbũ ẽ apud Pliniũ freq̃ntissimũ
Lares coro- ꝑ eo qd ẽ mouet. sic pene omẽ factũ ẽ Didoni: quæ noiari se sitari sensit. a simulacro mariti Sichei uñ ait Oui, Ipse
nis ornabãt sono tenui dixi elisa ueni. Et Maro canit in q̃rto hic exaudiri uoces & uerba uocãtis uisa uiri. Exornati. lares. de las-

apparatu conciderunt. auspicanti Sporus annulum muneri obtulit cuius gēmæ sculptura erat. Proserpiæ raptus. Votorum nūcupatione magna iam ordinum frequentia uix repertæ capitolii claues quum ex oratione eius: qua i uidicem perorabat: recitaretur in senatu daturos pœnas sceleratos: ac breui dignum exitum facturos: conclamatum est ab uniuersis. Tu facies Auguste. Obseruatum etiaꝫ fuerat nouissimam fabulā cantasse eum publice Oedipodē exulem atq̧ in hoc decidisse uersu θανεειν μαναγεσυγγαμος μητηρ πατηρ

De uariis angustiis & cogitatiōibus eius quum esset ab omnibus derelictus.

NVnciata etiam interim cæterorum exercituum defectione litteras prandenti sibi redditas concerpsit: mensam subuertit duos scyphos gratissimi usus: quos homericos a cælatura carminum Homeri uocabat:

ribus affatim diximus in augusto: quorū simulachra cum nero principio anni ex consuetudine exornasset: sua spōte corruerunt: quod: fuit portentosum: feriæ laribus dedicatæ fuerunt. xi. cal. Ianuarii: quibus ædē Aemilius prætor in campo martio curandam uouit: Indicat Pli. in. xxi. coronis ornari solitos lares publicos & priuatos. Auspicanti: auspicia obseruēti: supra diximus nihil publice sine auspiciis nec domi nec militiæ geri solitum. Sporus. significat illum qui neroni ritu fœmineo denupsit. Proserpinæ raptus: talis sculptura præsagiū fuit neroni: quod & ipse ab orco raperetur: sicut rapta fuerat proserpina: quæ fabula notissima est carminibus poetarū & Ciceronis testimonio: qui scribit in uerrinis raptam esse proserpinā ex nemore ennensium: qui locus in media sicilia situs est: & id circo umbilicus Siciliæ nominatur. Proserpinam lunā significari docet. Mar. V. & a proserpēdo dictam quod ut serpens modo in dextram modo in sinistram cœli parteꝫ late moueatur: serpere & proserpere idem dicebant: ut Plautus qui scribit in asinaria: fac me proserpentem bestiam. Votorum nuncupatione moris erat ut calendis Ianuarii solemnis uotorum nuncupatio fieret a principe consulibus ineuntibus magistratum: qui ibant ut ait Li. in capitolium ad uota nuncupanda: huius quoq̧ rei sic meminit cor. tacitus qui & illa obiectabat principio anni uitare thraseam solemne iusiurandum nūcupationibus uotorum non adesse: uota nuncupata dicuntur: quæ consules prætoresue cum in prouinciam proficiscuntur faciunt: ea in tabulas præsentibus: multis referuntur: & pecunia nuncupata dicebatur premissa nominata & quasi testificata in nexu faciendo. Nero cum uellet ex ritu ire in capitolium ad uota nuncupanda habuit hoc dirum præsagium: quod claues uix repertæ sunt tanq̄ dii recusarent uotorum nuncupationem fieri a nerone qui illa non esset soluturus. Recitarentur: per quæstorem. Daturos pœnas: hæc particula erat neronianæ orationis scriptæ in Iulium uindicem auctorem defectionis. Tu facies auguste: hæc diasyrtica acclamatio est: nam cum uideretur dicere hoc o auguste hoc est o nero cæsar tu facies scilicet quod scelerati dabunt pœnas: intelligi uolebant q̧ nero faceret. scilicet exitum dignum suis sceleribus: & ita relatio facta est ad illud uerbum facturos: exkstum ex oratione neroniana recitatum. Nouissimam: ultimam postq̄ nullam amplius egit. Oedipodem exulem: tragœdiæ scribebantur de œdipode excæcato & œdipode exule: quemadmodum post parricidium electus fuit in exilium ex quo in regnum incidit: unde ait ipse apud Senecam in tragœdia cui titulus est œdibus. exul intrepidus: uagans cœlum deosq̧ testor. In regnum incidi: & olim epaminundas thebanus cum a Calistrato oratore atheniensi obiiceretur thebanis œdipus patroctonos. i. patricida: festiuiter dixit nos: fatemur œdipodē fuisse patricidam: uerum ob id scelus illum nos quidem eiecimus: athenienses uero susceperunt: sæpenūero augυria præsagiaq̧ ducta sunt in principes ex huiuscemodi fabulis olim Philippo Alexandri magni patri factum est omen iuscationis: dum cyclopum fabulam audiret secitari. θανεειν interpretatio hæc est mori me iussit uxor: mater pater: hanc sententiam dicebat de se ipso œdipus in fabula: tanquam mori iuberetur propter uxorem: quæ erat mater Locustæ: & per patrem Laium: quem interemerat. Idem uersus neroni cōmodissime aptari potest. qui mori iubetur propter uxorem octauiam. matrem agrippinam: patrem claudium: quos omnes interemerat. Cæterorū exercituum: germaniciani & hispaniensis. Concerpsit: discidit dilacerauit. A. gel. librum statim coram discidit suis manibus & concerpsit.

Raptus proserpinæ. Vmbilicus siciliæ. Proserpina unde. Nūcupatō uotorum. Pecunia nūcupata. Diasyrtica acclamatio. Oedipus patroctonos. Dictū epaminundæ.

M. AN. Mausoleo: quod in martio campo fuisse ostendimus. Auspicanti: auspicia captanti. Sporus: qui Neroni nupsit. Vix repertæ claues: quasi dii nulla essent illius uota excepturi. Tum facies: quod sic interpretandum apparet quasi acclamatū esse ut dicerent. qui circumfusi steterant ita facies Nero: hoc est hunc exitum tuis sceleribus dignum assequere. θανεειν. &c. mori me iusserunt uxor: mater pater. Concerpsit: lacerauit.

PHI. Duos scyphos: scyphus poculum est: ita herculis: ut liberi patris cantarus. Plini. calices appellat atq̧ crystallinos fuisse sic scribens libr. ultimo na. histo. Nero amissarum rerum nuncio accepto duos calices crystallinos in suprema ita fregit illisos: hæc fuit ratio seculum suum punientis: nequis alius ex his biberet.

A cælatura carminum. Homerus in. xi. iliados rapsodia calicem nestoreum describit: qui aureis clauis interpūctus erat duplici fundo quattuor uelut auribus redimitus: ad quarum singulas bine columbæ: aureæ pasci uidebantur: qui tam grauis erat ut repletum uix e mensa alius mouere posset: quem nestor poturus: facile tollebat: nestorida id uasis genus appellauerunt: de cuius forma atq̧ cælatura eustathius multa digna cognitu prodidit: ad hoc poculi nestorei genus allusit Martialis: hi duo longæuo censentur nestore fundi pollice de pylio trita columba nitet. Nero scyphos: crystallinos appellabat homericos ad hæc cælaturæ q̄ de nestorio calice homericis uersibus luculente describitur

Scyphus. Cantarus. Calix nestoreus.

Pyxides. Solo illifit:terræ applofit infregitq;. Pyxidem:pyxides cuiufcũq; materiæ funt ut ait Fabius: pyxidas. quæ
Cœliana per diminutionem pyxidiculæ dicũtur:accommodatas effe ueneno declarat fententia illa apud Lactantium cele
pyxis. berrima:medicorũ tituli remedia habẽt pyxides uenena:Et cicero in oratione pro celio ait eodem licinium effe uẽ
Triens ser- turum atq; his ueneni pyxidem traditurum:& eiufdem pyxidis ibidem fæpe commeminit:unde a quintiliano ce
uiliorum. liana pyxis dicta. In hortos feruilianos:in feruiliorum familia illuftri:unde feruiliani horti dicti: fuit hoc di-
Horti ser- gnum cognitu & memoratu. habebat trientem æreum facrum:quẽ pafcebant auro argentoq; confumentẽ utrũq;
uiliani. cui fumma cum cura magnificentia-

solo illisit: ac sumpto a locusta ueneno & in aureã pyxidem condito transit in hortos seruilianos: ubi præmissis libertorum fidissimis ostiam ad classem præparãdam: tribunos cẽturionesq; prætorii de fugæ societate tẽptauit: sed partim tergiuersantibus: partim aperte detractantibus uno uero etiã proclamante usque adeo ne mori miserũ est: uaria agitauit parthos ne an Galbam supplex peteret: an atratus prodiret in publicum: proq; rostris q̃ta posset maxima ueneratione ueniam preteritorum precaretur Ac ni flexisset animos uel ægypti præfecturam concedi sibi oraret: inuentus est post ea in scrinio eius hac de re sermo formatus: sed deterritum putãt ne prius q̃ in forum perueniret: discerperetur: sic cogitatione in posterum diem dilata: ad mediam fere noctem excitatus: ut cõperit stationẽ militũ recessisse: psiluit e lecto misitq; circũ amicos & qa nihil a quoq̃ recũniabatur: ipe cũ paucis hospitia singulorũ adiit. Verũ clausis oim forib' rñdente nullo in cubiculũ rediit: uñ iã & custodes diffugerãt

q; quot annis facra faciebat: quã ferũt
alias creuiffe alias decreuiffe uideri:ex
eo aut diminutionem aut honorẽ fa-
miliæ fignificari:In feruilianis autem
hortis folitum neronem commorari
docet Cor. tacitus: qui ait miliehum:
a quo detecta eft coniuratio ueniffe in
hortos feruilianos: ibiq; conuentũ ne
ronem edocuiffe quæ audierat de cõ
iuratis. Centuriones prætorii. co-
hortium prætorianarũ:quæ erãt ho-
noratiores & ad cuftodiam principis
Tergiuer- uiciffim excubabant. Tergiuerfanti
fator. bus:diffimulanter abnuẽtibus: eft em
tergiuerfari quafi tergũ uertere:Luci-
lius tergiuerfatorẽ nouo uocabulo di-
xit bouinatorẽ:Lucilii uerfus hic ẽ hic
Bouinator ftrigofus bouinatorq; ore improbus
duro. Vno pclamante:ex centurio
nibus fiue tribunis prætorii. Vfq;
adeo ne mori:hemiftichon eft uergi-
lianum:quod dicit turnus ad fororem Iuturnã in. xii. æneí. ubi oftendit potius moriendum effe q̃ fugiendum:uer
fus maronis hi funt. Vfq; adeo ne mori miferũ eft:uos o mihi manes efte boni qm̃ fuperis auerfa uolũtas. Par-
thos ne itidẽ Põpeius ĩ extrema. fua fortũa deliberauit pthos an africã an ægyptũ peteret ex quo triplices fieri fua
forias poffe Quintilianus oftẽdit in. iii. inftitutionũ:fcribit Plu. in Galba nemini dubiũ fuiffe neronẽ extrerũ defpa
Atratus. tione in ægyptũ fuga cõceffurũ. Atratus:indutus atris hoc eft nigris ueftibus:q color funebris eft cõuenitq; lu
gentibus & ad miam mouendã eft accõmodatus:nephas erat apud prifcos in epulo publico accũbere atratos cõ
Anthraci- uiuas:hinc cicero taxat uatinium:quod in epulo. Q. u. Arii cœnauit atratus:græci anthracinũ uocãt nigrũ atrũq;
nus color colorẽ:ab anthrace qui græce dicitur carbo:& ueftis anthracina erat lugentiũ ficut nr̃o quoq; tpe in luctu ufupab
Amiculũ Varro amiculũ nigellũ appellauit ueftitũ nigri coloris:quo utimur in luctu uerba uarronis hæc fũt:ppiquæ ado
nigellum. lefcẽtulæ & adolefcẽtuli pximi amiculo nigello capillo demiffo fequerẽtur luctũ. Præteritorũ:ut fibi prætéri
Aegyptus ta delicta factaq; cõdonarẽt:cũ præterita magis reprehendi poffint q̃ corrigi:& qđ factũ ẽ fieri infectũ nõ poffit:
ab eqtibus & ut dicebat Plato & repetit Seneca nemo punit quia peccatũ eft fed ne peccetur. Præfecturã ægypti: eqtes ro
obtinebaĩ. mani ex inftituto diui Augufti ægypti præfecturã obtinebant locũ regum:copiafq; quibus ægyptii cohercerẽtur
Nomi ita uifum expedire eft:ut auctor eft tacitus:retinere prouinciam aditu difficilem:annonæ fœcũdam fupftitione di-
Bubaftis. fcordem:præterea ægyptus diuiditur in præfecturas oppidorum:quas nomos uocãt:ficut eft lycopolites aphro
Locus oui- dipolites & bubaftites:eft autem bubaftitis præfectura ut hoc in tranfcurfu declaremus: dicta a ciuitate bubaftis
dii. ubi conuentus quot annis agebatur in honorem dianæ:quam bubaftim uocant auctor Herodotus in. ii. hinc ab
Vel. Ouidio dictum:facraq; bubaftis uariifq; coloribus apis. Vel ægypti: hæc particula hoc in loco accipi uidetur
pro faltem. ot fit fenfus neronem fi flectere nequiuiffet animos romanorum infeftiffimos:agitaffe ut faltẽ fibi præ
fecturã ægypti concederetur:quæ res comparatione regni eft:oppido q̃ pufilla.

M. AN. Duos fcyphos:calices cryftallinos Plinius Nero inqt amiffarũ rerũ nũtio accepto:duos calices cry-
ftallinos in fuprema ira fregit. Tergiuerfantibus neq; pollicentibus neq; apte recufantibus. De trectãtibus:
abnuentibus. Atratus:mœfto & lugubri habitu & qualis reũ fupplicẽq; deceret quidã Attractus legũt q̃fi Ne
ro expectandũ cenfuiffet tantifper:dũ iniectis catenis in medium traheret:quod tam ridiculum eft dicere: q̃ ftul-
tum fuiffet agere. Flexiffet flectere potuiffet ut in priftina dignitate imperio retineretur.

PHI. Scrinio:in quo. f. epiftolæ reponũtur. Seneca in ultimo cõtrouerfiarũ:& fcriniũ in quo erãt miffæ ab
Magifter hoftibꝰ epiftolæ fubftulit:hic magifter fcrinii dictus. Difcerperet:laceraret. Stationẽ militũ:ex more cohors
fcrinii. prætoria ftationẽ p uices agere folebat in palatio:fcribit Tacitus militẽ urbanũ ad deftituẽdũ Neronẽ arte magis
Cum for- & impulfo q̃ fuo ingenio traductũ. Nihil a quoq̃:hoc oſo fubinde cõpertũ ẽ:q; amici cũ fortuna mutãt fidẽ:q
tuna fides. in rebus aduerfis nulli reperiuntur: cum in florentibus cateruatim conuolent: hinc Ambrofius in. iii. hexamerõ
alius auis atauifq; nobilis infignibus amicis abundans:ftipatus clientibus repente aliqua accidentis periculi mo-
le turbatus deftituitur ab omnibus derelinquitur:impugnatur a proximis:amicus certus ut inquit Ennius in re in
Amici cõ- certa cernitur:parantur autem amici beneficentia comitate dexteritate:quorum nulli unq̃ fuit fatis: efto ergo mi
ciliandi. Annibal ficut profecto es propenfus ad amicitias cõciliendas. Singulorũ:amicorũ. Vnde:a quo cubiculo.

direptis etiā stragulis: amota & pyxide ueneni: ac stati Spiculū Mirmillonē: uel quēlibet aliū pcussorē: cuius manu periret: reqsiuit: & nemine reperto. Ergo ego inqt nec amicū habeo nec inimicū, pcurritq; quasi præcipitaturus se in Tiberim.

De fuga eius ab urbe & aliis gestis.

SEd reuocato rursus impetu aliquid secretioris latebræ ad colligēdum animū desiderauit: & offerente Phaonte liberto suburbanū suū inter salariā & nomentanā uiam circa quartū miliariū ut erat nudo pede atq; tunicatus penulam obsoleti coloris superinduit: adopertoq; capite & ante faciē obtenso sudario equū ascendit quattuor solis comitātibus: inter quos & Sporus erat: statimq; tremore terræ: & fulgure aduerso pauefactus audiit ex pximis castris clamorē militū: & sibi aduersa: & Galbæ pspera ominātiū. Et iam ex obuiis uiatoribus quēdā dicētē hi Neronē prosequunt alium suscitantē equid in urbe noui de Nerone. Equo aūt odore abiecti in uia cadaueris cōsternato detecta facie agnitus est a quodā Missitio ptoriano & salutat[9]: ut ad diuerticulū uētū est dimissis eqs inter fruticeta ac uepres per

Direptis stragulis: in tumultu & rerū pturbatiōe hoc fieri solet: ut nō solū stragula: sed tota suppellex diripiat
asporteturq;. Pyxide ueneni: supra diximus Nero rē habuisse ueneni in aurea pyxide recōditū: eamq; a custodib[9] inter di
ripiēdū stragula fuerat amota ex cubiculo. Spiculū: nomen est gladiatoris ut inuetim legas spiculū myrmillonē:
tanq unus tantūmodo significet: de quo sic scri. Plutarchus in Galba quare spiculū gladiatorē Neronis statuis dū
traherent subiectū in foro pdiderunt. Percussorem: cuius manu ferroq; pcussus occūberet: multi eni tradunt in
extrema desperatione quæsiuisse pcussorē: sicut libro primo regū scriptū est Saulē dixisse ad armigerū suū euagi-
na gladiū tuū & pcute me. ne forte ue- Saul adhi-
niant incircūcisi isti & interficiant me buit percus-
illudētes mihi. Brutus quoq; dictato sorem.
ris Cæsaris interfector stratonē adhi-
buit: q ensem subiecit cui moribūdus
incubuit. Nec amicū. s. cuius manu
perire possim. addit Sextus Aurelius
Neronē post istud uerbum subdidisse
Dedecorose dixi turpius peā Chilo La- Dedecoro-
cedæmonius amicitias inimicitiasq; se uixi.
ex necessitate inuicē cōsequi arbitraba- Dictū chi
tur: unde cū audiuisset quēdā dicentē lonis.
nullū se inimicū habere interrogauit Colligere.
an nullū etiā amicū haberet: tanquā al Salaria uia.
terū sine altero esse nō possit. Ad col Nomenta-
ligendū animū: cōfirmandū reficiendū- na uia.
dūq;: colligere eni interdum est refice Nomētū.
re & recreare. Cicero manifesto furto Labana
perturbatus ubi se collegit. Salariaq; balnea.
uiam salaria uia Romæ est: quæ a sale Interula.
nomen accepit: nāq; per illam sal in sa
binos portari cōsueuerat auctor Plini.
in. xxxi. Nomētaria: uia Romana est:
qua itur nomentum: de nomento ait
Martialis: Si uicina tibi nomēto rura
coluntur: est autē oppidum in latio nō procul ab urbe Roma. In agrō nomentano balnea fuerunt: quæ Strabo ap-
pellat labana. Palemon grammaticus in agro nomentano uineas mercatus est fœcunditate præcellentes. De hoc
suburbano liberti Neroniani sic scribit Eusebius in chronicis. Nero cum a senatu quæreretur ad pœnam e palatio
fugiens ad quartum urbis miliarium: in suburbano Liberti sui inter salariam & nomentaoam uiam semet interfe-
cit. Tunicatus: indutus sola tunica: quam uulgo camisiam uocant: quæ & interula uocitatur. Penulam: ue- Penula.
stis est quæ tunicæ superinduitur: de qua alio loco plura penulis intra urbem frigoris causa ut senes uterentur per- Itinerariū
misit Alexander Romanus imperator: cum id uestimenti genus itinerarium aut pluuiæ fuisset: matronas intra uestimētū.
urbem penulis uti uetuit in itinere permisit. Commodus imperator contra consuetudinem penulatos iussit spe- Penulati.
ctatores non togatos ad munus gladiatorum conuenire.

M. AN. Stragulis: cubiculari apparatu. Pixide amota: ut ne mori quidē liceret. Percussorē: qui se ferro cō
ficeret. Nec ami. ha. nec inimi. uocem uere miserabilem: miser sit necesse est qui neutrū habeat: quod uox illa apd
Lælium Cice. declarat quum quidam stulte gloriaretur se inimicū nullum habere responsum est ergo nec amicū
necesse est eni hominis uitam utrunq; sortiri. Salariam & nomentanā uiam: salaria uia: qua in Sabiniam itur di-
ctaq; ut festo placet quia per eam Sabini salem deferebant estq; salaria quoq; porta: quæ olim quirinalis mos colli-
na ut Varro innuere uidetur dicta est. Nomētana uia quia nomentū ducat.

PHI. Obsoleti: sordidi & squalidi. Oratius caret obsoleti sordibus tecti. Inde obsoletissimus uestitus ab Apu- Obsoletissi
le. dictus in floridis p sordidissimo & lugentibus accōmodo. Obtenso: pretento antepositoq;. Fulgure ad- mus.
uerso. Tranquillus omisit id quod alii de nerone prodiderunt; uidelicet q olim discumbenti neroni dapes fulmi Calix excu
ne ictæ fuerunt: mensaq; disiecta: & ut inquit Philostratus: calix manu Neronis excussus est; cum iam ori propius sus manu
admouisset. Ex quo Appollonii tyanei existimatio cū admiratione maxima facta est: qui triduo ante suspiciens in neronis.
cœlum propter id predixerat: erit magnū aliquid & nō erit. Ex proximis castris: pretoria castra intelligit quæ Dictū apol
erant ad extrema urbis tecta collocata. Ominantiū: presagientiū atq; augurātiū. Quendā dicentē. s. audiuit. lonii.
Ecquid: nunqd noui ex usu quotidianæ interrogationis dictū. Equo: quo nero uehebat. Consternato: con-
territo pauefacto conturbato. Detecta reuelata: quā sudario cōuelauerat. Missitio: nomē pretoriani militis: mē
tio quoq; fit a Mar. Missitii cuiusdā rauenatis. Ad diuer. diuerticulū est: ubi iter de uia flectit: & pprie diuerticu Diuerticu-
la auctore donato dicunt in uia domicilia: ad quæ de itinere deuertendū sic. Serui. enarrans illud Virgil. obiiciunt lum.
equites sese ad diuortia nota exposuit diuortia esse diuerticula; diuerticula autem dixit esse semitas transuersas Diuortia.
quæ sunt a lateræ uiæ militaris. Fruticeta: loca plena fructicibus: sicut senticetū uocamus locū sentibus spinisq; re Fruticare.
fertum; fruticare uetus uerbum est & significat pullulare atq; succrescere. Iuue. Et fruticante pilo. Vepres: spi- Vepres.
nas. Vir. & hirsuti secuerunt corpora uepres: inde diminutiuum fit uepricula: quo usus est Cice. in orō. pro Sestio Veprecula.
scribit. uepreculis extracta nitedula ubi nitedula significat exiguum murem. Nitedula.

Arundinetum. Arundinetú:locú arundinibus cōsitú dicimus arūdinetú. Cato præcipit in arūdineto asparagos maxíe serēdos
esse. Semitá. semita ut ait Varro:uia angusta est q̄si semi iter dicta. Ad aduersū:ex opposito & e regione colloca
Semita. tū. Egestæ:extractæ. Clandestinus:furtiuus & occultus:hæc dictio penultimá ꝓducit cōtra usū ꝑperá ꝓnū=
ciantiū. Silius in. vii. punicorū:ceu clādestino traherei ſœdere bellū. Mālius in prio astronomicon: & clādestinus
Clandestinus. surgētia fraudibus arma. Lacuna:fouea:lacunæ ut ait Seruius sunt fossæ:i qbus collecta aq̄ stare ꝯsueuit:ide lacu
nosum deriuat:p similitudiné decētissimā dixit Cice. uide quæso ne lacuna sit in auro:idē in uerrinis:lacunā rei fa=
Lacunæ. miliaris expleret. Manu hausit:po=
culú naturæ manus sunt Diogenes cū
uidisset puerū aq̄s manibꝰ haurientem
abiecit poculū: qd̄ hēbat ex ligno di=
Poculú naturæ. cēs: nesciebá qd̄ natura héret poculū:
de hoc manuali poculo decēter dictū
est illud a Calphurnio in bucolicis:cō
cauat ille manus palmasq; in pocula
uertit. Hæc est Neronis decocta:Ne
ronis principis inuētū fuit decoquere
aquá utroq; demissā í niues refrigera
re ita uoluptas frigoris:ꝯtigit sine uitiis
niuis auctor Pli. i. xxxi. igit Nero mēor
huiuscę aquæ delicatissimæ cuius ipse
fuerat iuentor cū bibiturus foret aquá
lutosā cœnosamq;:doléter dixit & mi
serabiter:hæc est decocta neronis:táq̄ di
cere uellet:heu me miserū: q̄lé aquá bi
bonō est hæc illa decocta: q̄ ego p de
litias uti solebā niuibus refrigeratā: &
hoc pathetica oratiōe ꝓnūciādū est.
Decocta neronis. Diuulsa:discissa lacerata. Sentibus:spi
nis uepribꝰ ide senticosū spinosū dici
Senticosum. mus. Quadrupes: istar q̄drupedis
pedibus manibusq; gradiés introiuit p
angustias Decubuit:iacuit. Modi
cę:alii codices habēt modicella táquá
diminutiuum sit a modico formatum.

arundineti semitá ægre:nec nisi strata sub pedibꝰ ueste ad ad
uersum uillæ parieté euasit. Ibi hortáte eodé Phaonte ut in=
terim in specū egestæ arenæ cōderet: negauit se uiuū sub ter
rá iturū: ac parūp cōmoratꝰ dū clādestinꝰ ad uillá introitꝰ pa=
raret: aquá ex subiecta lacuna potaturꝰ máu hausit Et hæc é
inqt: Neronis decocta. Deinde diuulsa sentibꝰ penula traie=
ctos surculos rasit: atq; ita quadrupes p angustias effosse ca
uernæ receptus in proximá cellam decubuit super lectū mo
dicella culcitra: uetere pallio strato instructū: fameq; & ite=
rum siti interpellente pané quidé sordidū oblatū aspernatus
est. Aquæ autem trepidæ aliquátum bibit.

De morte eius & gestis in ea.

TVnc uno quoq; hic ide instáte ut q̄primū se ipédēti=
bus cōtumeliis eripet: scrobé corá fieri íperauit: di=
mēsus ad corpis sui modulū: cōponitq; simul si q̄ in=
uenirēt: frusta marmoris & aquá simul ac ligna cōferri: curā
do mox cadaueri flens ad singula atq; identidem dictitans.
Qualis artifex pereo. Inter moras perlatos a cursore Phaō=
tis codicillos preripuit: legitq; se hosté a senatu iudicatum:

Instructum:ornatum:sicut dicimus fundum instructum:& domum in
structam. Interpellante:extimulante lacessente.
M. AN. Sudario:tenui uelo. Ad aduersum:ex aduerso státes. Euasit:p arūdineti semitá & uepres puenit.
Prætoriano milite. Egestæ arenæ:unde arena erat egesta. Introitus pararet:ná ad uillæ murū Progressus nō
cōtinuo est uillam ingressus. Decocta:idest decoctæ loco cupidissime epota. Surculos abrasit:surculos q traie
cta penula inhæserant detersit. Quadrupes:pedibus & manibus obrepens. Strato:super iniecto.
PHI. Panem sordidum aspernatus: in fame panis omnis solet esse suauis & bonus; in quam sententiam est
illud a Seneca prolatum libro ultimo epistolarum. Non habet panem meus pistor: sed habet uillicus: sed ha=
Fames obsonium. bet atriensis: sed habet colonus malum panem inquis expecta bonus fiet: & iam illum tenerum tibi & siligineum
fames reddet: ideo non est ante edendū q̄ illa imperet; profecto optimū obsoniū est fames: sicut suauissima potio
Exemplū darii sitiētis. est sitis. Darius ut inquit Cicero in quinta tusculana cum aquam turbidam ex cadaueribus inquinatam in fuga bi
bisset; negauit unq̄ se bibisse iucundius: nunq̄ uidelicet sitiens biberat. Ptolomeo quoq; pagranti ægypti comiti=
Exemplū ptolomei esurientis. bus non consecutus cum cibarius in casa panis datus esset nihil uisum est illo pane iucundius: nunq̄ uidelicet esu
riens ederat. Socrates dicebat ambulando se obsonare famem. Nero tamen in fame panem cibarium aspernatus
est: nec in siti aquam suauiter bibit; cum iam morte appetente & fatis super caput instantibus nec mulsum nec pa
nis siligineus potuissent palatum oblectare. Oblatum a ministro. Eriperet scilicet per mortem hortabantur
enim. Neronem ut sibi mortem consciscerct: & ita euaderet contumelias imminentes: quibus uiués erat futurus
obnoxius ad libidinem inimicorum. Scrobem:foueam scrobs masculini é generis unde scrobiculus diminuti=
Scrobiculus. ua forma deducit. Collumella. Scrobs clibano similis est: imus q̄ summus patentior: idem scrobiculo facto ad imū
solū præcidit: quidá fœminino genere dicere maluerunt; ut gracchus qui ait: exigua posuit scrobe. Dimensum
Scrobs. metitus mensuratusq;. Modulum:mensuram. Oratius ab imo ad summum totus moduli bipedalis. Frusta:
Modulus. crustas & particulas: diminutiuū frusti est frustulū: hinc aduerbiū frustatim & frustilatim inclinant: q̄ significát
Frustulum p frusta & minutatim. Plau. iam ego te faciá ut hinc formicæ frustilatim differant. Aquá calida aqua lauabátur
Frustatim. cadauera ex ritu priscorū: quē expressit maro in. vi. æneidos: pars calidos latices & ahena undantia flammis expe
Cadauera lauari. diunt corpusq; lauant frigentis & unguunt. Ennius quoq; sic cecinit: tarquinii corpus bona fœmina lauit & unxit.
Ligna: uel ad rogum extruendum uel ad aquam calefactandam. Idētidē frequēter & subinde. Qualis ar=
tifex: cum miseratione pronunciandum: sicut a Nerone flente dictum est suas fortunas miserante; quod ex Impe
Demetrius pōpeianus. ratore maximo factus esset sui funeris curator miserabilis. Cursore phaontis: tanta fuit libertinorum id tempo
ris potentia: ut illis essent plures interdū serui q̄ patronis sicut demetrio Pōpeiano liberto: cui numerus quotidie

seruorū ueluti īpatori exercitus referebaī:quē puduit locupletiorē eē patrono:nō igiī mirū si a phaōtis Liberti Neroniani cursore ait p̄latos fuisse codicilos hoc est pugillares & tabellas:cursores aūt erāt ī nūero famulorū. Elios uerus Rōanus īpator cursores suos uētorū noībꝫ uocitauit:aliō boreā:al.ō noū:itē Aqlonē aut circiū cæterisq; noībꝫ appellās. Quæri:ingri uestigari ad pœnā. Vt puniaī more maiorū:de morte Neronis hæc Eutropius:ab oībus Nero simul destitutus & a senatu hostis iudicatus cū quæreret ad pœnā;quæ pœna erat talis ut nodus p publicū ductus furca eius capiti īserta uirgis usq; ad mortē cæderet atq; ita præcipitaret ex saxo e palatio fugit & ī suburbano liberti sui:qd̄ ē īter salariā & nomētanā uiam ad q̄rtum urbis miliariō se īterfecit:Hactenꝫ Eutropius.

& quæri ut puniaī more maiorū. Interrogauitq; quale esset id gen⁹ pœnæ:& quū cōpisset nudi hoīs ceruicē īseri furcæ corp⁹ uirgis ad necē cœdi:Cōterrit⁹ duos pugiōes:quos secū tulerat arripuit tērataq; utriusq; acie rursus cōdidit:cāt⁹ nōdum adesse fatalem horam Ac modo Sporū hortabaī ut lamētari ac plāgere īcipet:mō orabat ut se aliqs ad mortē capessādā exēplo iuuaret:īterdū segnitiē suā his uerbis īcrepat uiuo deformiter ac turpiter ου πρεπει νερωνι ου πρεπει νηφειν δει εν τοισ τοιυτοισ αγε εγειρε σεαυτον. Iā eqtes appropiq̄bāt:qb⁹ p̄ceptū erat ut uiuū eū attraherēt: qd̄ ut sēsit trepidāter effatus. ιππων οκυποδων αμφι κτυποσ τα ωτα βαλλει. ferrū iugulo adegit iuuante Epaphrodito a libellis. Semianimisq; adhuc irrūpēti cēturioni & penula ad uuln⁹ apposita in auxiliū se uenisse simulāti: nō aliud rn̄dit q̄ sero: & hæc est fides: atq; in ea uoce defecit:extātibus rigentibusq; oculis usq; ad horrorē formidinēq; uisentium: nihil prius aut magis a comitibus exegerat: quā ne potestas cuiq̄ capitis sui fieret:sed ut quoquo modo totus cremaretur. Permisitq; hoc Icelus galbæ libertus:nō multo ante uinculis exolutus:in que primo tumultu coniectus fuerat.

De funere & reliquiis eius.

FVnerat⁹ ē īpēsa ducētorū miliū:stragulis albis auro intextis: qb⁹ usus Kal. Ianuarii fuerat:reliqas Aegloge & Alexandria nutrices cum acte cōcubina gentili dominiorū monumento condiderunt: quod prospicitur e campo martio impositum collo hortulorū. In eo monumēto

Tērata acie:explorato mucrone: ut penetrabilis foret. Cōdidit:reposuit. Fatalē horā:q̄ sibi foret fataliter pereundū.

M.AN. Impēdētibꝫ:imminētibꝫ istātibꝫ. Eripet:subtraheret. Scrobē:fossā. Curādo:lauādo. Qualis artifex.i.q̄ miserabilis:qui uiuus adhuc meū curo funus. Et quæri ad supplicīō reqri. Aciē:mucronē acumē: &

PHI. Exēplo iuuaret:ut (fastigio. aliqs se pfodiēs ipi exēplo foret mortis intrepide subeūdæ. ου πρεπει interp tamētū hoc ē:nō decet neronē nō decet:sobriū eē oportet ī eiusmodi rebus age excita teipm. Præceptū erat.s.a senatu. ιππων.i.equorū uelociū undiq; strepitus aures ferit. Iuguloq; locus maxie mortiferus ē:uni hoi sūt iuguli ut ait Pli.duos āt eē iugulos dextrū & sinistrū docēt eruditi:hic ait Apul.p iugulū sinistrū capulo tenus gladiū ei demergit. Iuuāte epaphrodito:cōsimiliter brutꝫ adiuuāte stratiōe īcubuit ferro & ita occubuit:differit a Trāquillo sextꝫ aurelius: q ait nero.semet ictu gladii transegisse adiuuāte trepidātē manū nō epaphrodito sed sporo illo eunucho sporo:q neroni istar fœminæ denupserat:ab hoc epaphrodito dicti sunt horti epaphroditani:quorū mēminit Frōtinus li.ii.de aquæ ductibus. A libel.q p̄sunt libellis supplicibꝫ īpatoriis hi dr̄ a libellis:sup q̄ locutiōe satis multa ī pxio cōmē.dicta sūt:scri.Lāpri.Alex.Impatorē post meridianas horas subscriptiōi & lectiōi ep̄l'aꝝ dedisse operā:ita ut ab ep̄l'is a libellis & a mēoria sp assisterēt. Ad uulnꝰ:qd̄ iugulo iflixerat. Sero.s.uenisse:& hoc uerbo signare uoluit nero cēturiōis auxiliū eē serotinū & sopuacaneū:cū iā iā eēt moribūdus:nec uitæ spes ulla supesset. Et hæc ē fi.cēturiōes militesq; ī sacramēto militari iurare solēt:se nūq̄ īpatorē deserturos:ideoq; nero destitutus etiā a militibꝫ hoc uerbū nouissimū dixit:hæc ē fides:nimirū signare uolēs cēturionē fidei datæ fuisse p̄uaricatorē:tale ē notū illud heus ubi pacta fides. Defecit.extinctus ē. Extātibꝫ:pminētibꝫ quos oculos hebetiores esse Aristo. & Pli.pdiderūt:& Neroni hebetes fuerūt sed ppe admota nisi cū cōniueret. Rigētibꝫ:duris. Pli.ait Caio pricipi fuisse oculos rigētes. Totus:Iuue.mortē Catiliæ atq; cethegi āpponit Pōpeii neci:pptea qd̄ integri totoq; cadauere ceciderīt cū Pōpeio abscissō caput fuerit manibꝫ seprimi. In quæ.s.uicula. Prīo tumul.q exortus ē nūciata defectiōe galliarū & hispaniaꝝ. Stragulis al.ex lino ɔsutis:apd̄ idos iuenit linū qd̄ ignibꝫ nō absumit: ex quo asbestinō uocaī a græcis:nr̄i uiuū id appellāt ide fiūt tūicæ regō funebres;q̄ corpis fauillā ab reliquo sepant cinere p̄ciosissimū ē adeo:ut æquet p̄cia excellētiū margaritarū. Cal.Ianuarii:pncipio āni noui uestitu cultiore nitidioreq; uti solemus:qd̄ & prisci obseruauerūt:uñ Oui.in.i.fastorū sic ait uestibus itactis tarpeias itur in arces:& populus festo cōcolor ipse suo est. Cū acte cōcu.supra annotauimos actam libertā fuisse io ɔcubiatu neronis:qoā paulū abfuit quin iusto mr̄imonio sibi cōiungeret. Gētili monu.iurīscō.sepulchra gētilia uocāt familiaria:sunt autē q̄ qs sibi familiæq; suæ cōstituit:sicut herediitaria:q̄ qs sibi hæredibusq; suis ɔstituit in talibꝫ sepulchris soli hæredes atq; successores licet sepelire:liberti nec sepeliri nec alios inferre potuerūt:nisi heredes extiterīt p̄rono. Domitiorū:maiorū suorū:natus eni erat nero ex gēte dominia:q̄uis p adoptionē insertus fuisset familiæ claudiorū & iuliorū. Collo:loco eminētiore:quēadmonū & uertex & caput & supcilia locis inaiatis p similitudinē assignant:ita & collō attribuīt: alii codices habent colle:ut intelligamus hortulos collinos fuisse potiusq̄ cāpestres.

M.AN. Exēplo:ut eorū aliqs prius sibi mortē cōsciceret;cuius exēplō secutus īdidē ipe faceret. ου πρεπει. & c̄. nō decet. Neronē nō decet sobriū eē in his;age excita teip̄ꝫ ιππων. & c̄,equorū ueelociū strepitꝫ pulsat aures meas.

Iuguli.

Horti epaphroditani.

A libellis.

Hæc est fides.

Linū asbestinum.

Familiaria sepulchra.

Epaphrodito a libellis: ut a pedibus: ut a manibus sic a libellis ueteres dixere: tuq; seruũ aut ministrum subaudi: Penula ueste. Sero: tarde uenisse. q. d. se iam perẽpto. Et hæc est fides ꝙ sero uenisset qa aiam efflaret uel eer te Centurionẽ mutatæ fidei arguere uoluit. Extãtibus: eminẽtibus. Rigẽtibus: terrifico rigore cõtẽtia. Primo tumultu: statī nũciata galliæ defectiõe. Calẽ. ianua. quo die nitidore cultu sacrorũ cã capitoliũ Rõani ascendebãt: Oui. Vestibꝫ intactis tarpeias itur ad aras. Cũ acte sic legẽdũ ut alio loco admonui nõ accia Tacitus Actẽ libertã a Nerone amata sæpius celebrat: acciã nũquã. Domitiorũ: q̃ familia Nero erat ortus. Colle: eminẽtiore hortorũ parte: qdẽ collo habẽt q nõ probo.

solium Porphiretici marmoris superstanti lunensi ara: circũseptum est lapide thasio.

De statura & cultu corporis eius.

STatura fuit pene iusta: corpe macloso & foetido: sufflauo capillo: uultu pulchro magis q̃ uenusto: oc'lis cesiis & hebetioribus: ceruice obesa uentre ꝓiecto: gracillimis cruribus: ualitudie ꝓspera: nã q luxuriæ imoderatissimæ eẽt: ter oino p quatuordeci annos lãguit: atq; ita ut neq; uino: neq; cõsuetudine reliq̃ abstineret. Circa cultũ habitũq; adeo pudẽdus: ut comã semp in gradus formatã: peregrinatiõe achaica etiã pone uerticẽ summouerit: ac plerũq;

Solium sepulchri.
Leucostictos porphirites.
Marmor lunense.
Luna metallifera.

PHI. Soliũ: in sepulchro soliũ accipit ꝓ Loculo: in quo cõditũ est cadauer: Qu. curcius scribẽs sepulchrum Cyri fuisse aptũ ab Alexãdro magno sic ait: ipse soliũ in quo corpus iacebat uelauit: idẽ alio loco: septimꝰ dies erat ex quo corpus regis iacebat ĩ solio: de soliũ signatu multiplici diximus suo loco. Porphiretici marmoris: porphyrites marmor est rubẽs: uocat̃ leucostictos cãdidis interuenientibꝰ pũctis Lunẽsi ara: ex marmore lunensi cõstructa: qđ ut auctor est Strabo cãdidũ erat & lucidũ: ex quo colũnæ & isignia Romanæ ciuitatis opa ꝑficiebant: nãq; cũ mari uicina icũbat effossio facile lapides lunẽses euehebant̃ quos e pelago subuehẽdos tyberis excipiebat: hic lũa metallifera a papinio dicta cũ ait ĩ siluis Anne metallis eræ repetit iã moenia lunæ: mamurra ꝑfectus fabrorũ Cæsaris dictatoris ĩ gallia: quẽ Catullus carmibꝰ ꝓbrosis ꝑscidit: ĩ ædibus suis nullã hũit colũnã nisi ex marmore caristio aut lunẽsi. Circũseptũ: circũuallatũ. Lapide tha. thasos insularũ cycladũ una ẽ marmore nobilis: qđ ut iqt Pli. erat maculosũ: de hoc marmore thasio itelligit Papi. illo uersu. Nõ huc admissæ thasos aut undosa caristos. Celebrat̃ iter uina generosa & uinũ thasiũ: cuius meminit Apule. in apologia.

Marmor thasium.
Lentigo cõtraria magicæ.
Hircinum uirus.

Iusta: neq; ꝓcera nimis neq; pusilla. Maculoso: maculis pleno & lẽtigioso: magi hñt hæc ꝑfugia ut dicãt lẽtiginẽ hñtibꝫ numia magicæ artis nõ obseq: forte fuit hoc i nerõe: inqt Pli. i. xxx. q ait nihil mẽbris nerõis defuisse quo minus arti magicæ posset ĩitiari. Foetido: scribit Iulius firmicus in. viii. mathe. illos exudare misere uirus hircinũ foetoris qcũq; habuerit horoscopũ in. xiiii. pte tauri: alii codices hẽt foedo: ut expõas ꝓ corpe deformi. Sufflauo modice flauo uera Antõinus ipator Rõanus dr̃ habuisse tãtã curã flauẽtiũ capillorũ: ut capiti auri Ramẽta resꝑgeret: quo magis coma illuiata flauesceret. Q uã uenusto. uenustatẽ ꝓpe mulierũ eẽ sicut dignitatẽ uirorũ docet Cice. in. i. de officiis. Cesiis: cesios oc'los uocamus glaucos uiridisq; coloris: scri. Aristo. i. i. de aiali. aliis nigros aliis cesios aliis caprisos oculos eẽ qđ morũ optiorũ idiciũ est: qbusdã equorũ oculi cesii hoc ẽ glauci sũt: est aũt color cesius dictus q̃si celius de colore celi: ũñ a latinis ueteribus celia dicta ẽ minerua: q̃ a græcis glaucopis dr̃: sicut sæpissime ab homero dicta ẽ glaucopis αθηνη: hoc ẽ minerua oc'los glaucos hñs: de q̃ in ꝑapeis. minerua flauo lumine

Cesii oculi.
Celia.
Glaucopis
Obesus.
Vẽtriosus.
Consuetudo magna res est.
Snĩa hippocratis.

Hebetioribus: Pli. in. xi. Neroni oculi fuerũt nisi cũ cõniueret ad ꝓpe admota hebetes. Obesa: pigui alias obesus ut annotauit Gel. in carmie neuiano significat maciletũ & gracilẽ. Proiecto. ꝓminẽte talis a plauto dr̃ uẽtriosus græce προγαστωρ. ptinax ĩperator fuisse fert̃ uẽtre ꝓminulo. Luxuriæ: ꝓdigi uictus & mensæ opulẽtioris. Lãguit: ægrotauit. Neq; ꝯsue. aliq̃ absti. cõsuetudo magna res ẽ: & ut ꝓuerbio græco testatũ ẽ altera natura: ũñ q̃rit Aristo. in ꝓblematis encyclis. i. in q̃õnibꝫ circularibꝫ: cur aliq ægrotãt ubi uitã luxuriosã uiuere assueti agere luxuriose cessarũt: ut Dionys. tyrãnus q in urbis suæ obsessiõe aliquãtũ tpis a potu solito destitit rabe ꝓrimus laborauit. An qa inqt ꝯsuetudo res magna cuiq; sit ita q morẽ mutãt solitũ egræ atq; moleste ex ꝯsuetis discedũt: & eodẽ redisse sibi saluberrimũ hñt: pinde q̃si ad suæ naturæ statũ redierit: snĩæ aristotelicæ astipulat̃ maximus hippocratis iterpres Gale. q ait omẽ ꝑmutationẽ omissa cõsuetudine noxiã esse corpibus maxio nocumẽto: ob uim cõsuetudinis dixit hippocrates scribẽs de regimie acutorũ: cibos solitos etiã illaudabiles eẽ innocẽtiores: q̃ isolitos: & si laudabiles fuerit & boni succi: idẽ i aphorismis ꝑcipit dãdũ eẽ aliqd ꝯsuetudini: cũ igit̃ ꝯsuetudo sit potẽtissima: & ut ait Qu. Curcius iterdũ natura ipa potẽtior: nõ ur̃ mirãdũ: si nero cũ lãgueret nõ abstinuit a uictu luxurioso: cuius ꝯsuetudo uersa erat in naturã: cũ alioqn ægrotãtes restituant̃ ad sanitatẽ dieta hoc ẽ uictu tenui & frugalissimo hinc legimus in decretis cano. D. ultima de cõsecratiõe: quosdã morbo articulari & podagræ morbo laborãtes ad simplicẽ mẽsam & paupes cibos redactos cõualuisse: epularũ eni largitas ut inqt Hiero. & corpus frãgit & animũ

Simplex mẽsa ꝓ medicina.
Cincinnatuli.
Epapheresis.

In gradus for. q nascunt̃ orientibus pleiadibus: hi crines inflectũt & cincinatuli sunt atq; comatuli: quorũ coma gradatim formata descendit ut uenustior sit & elegãtior: talẽ comã Mar. uocat epapheresim: e cõtrario Silius laudat in aphricano comam nullis cincinis annulisq; distinctam nec gradibus porrectã: sed ex oi parte æquabilẽ qualis decet uirum: uersus Silii hic est: martia frons facilesq; comæ: nec pone retroq; cæsaries breu or. Pone uert. post uerticem. Cæsar a uertice capillũ reuocabat: Nero post uerticem summittebat deprimebatq;.

M. AN. Soliũ sepulchri superficiens. Porphiritici lapidis de porphirite plura plinius. Circũseptũ: clausus. Maculoso: maculis respersо. Sufflauo: semiflauo. Pulchro ma. q̃ uenusto: magis forma q̃ liniamẽtis predito. Cesiis: cerulei glaucis a ueteribus latinis cesia que a græcis glaucopis & ut nigidius credidit a colore cœli dicta est a maioribus: quasi cœlia. Hebetioribus: debilioris uisus: aut certe nullũ uigorẽ habentibus. Obesa: prepingui. In gra. in plures ordines seu orbes cõcinnatos. Submiserit: cõtra patriũ morẽ crescere passus sit.

PHI. Synthesin:synthesis uestis est qua Romani peculiariter in saturnalibus utebant:illis eni diebus ōnes exuebant togā & synthesin induebāt:hinc ait Seneca:uoluptatis causa ac festorū dierū uestē mutauimus:apud epi grāmaticū poetā distichon est qd idicat synthesin uestē fuisse saturnaliciā:cui titulus est synthesis. dū toga p qnas gaudet requiescere luces hos poteris cultus sumere iure tuo:idē alibi ait: sinthesibus dū gaudet eques dnsq; senatus: fortasse dicta synthesis uideri pōt ab eo cōsuta cōtextaq; esset cōpositione quadā uersicolori:scœuola titu. de uesti bus legatis sic ait. Quæro an ex uniuersa ueste an ex synthesi tunicas singulas & palliola sempronia eligere possit; est etiaz synthesis genus uasis fictilis ad qd allusit Papi. in. iiii. siluarū unaz mittere sinthesin qd horres alborū calicum atq; cacaborū eiusdē meminit Mar. illo endecasyllabo; septemnaria synthesis sagunti:preterea generali uocabulo græco synthesis compositio significatur: qua dictione usus est quitus serenus sic scribens oilē depcehendit i illis synthesin & uulgata satis me dicamia risit:idē synthesis hæc pdest unda molita calenti. Pliñ. crystalla appellat asyntheta: q pura sunt & sine utio:q indutus est synthesi ueste synthesinatus nuncupatur.

Sinthesis saturnalicia. Synthesis uas. Synthesis cōpositio. Asyntheta. Synthesinatus.

synthesin indutus ligato circum collum sudario pdierit in publicū sine cinctu & discalciatus.

De studio eius circa liberales disciplinas.

Liberales disciplinas oēs fere puer attigit: sed a philosophia eū mater auertit: monens imperaturo cōtrariam esse a cognitione ueterū oratorū Seneca præceptor: quo diutius in admiratione sui detineret: itaq; ad poeticam pronus carmina libenter ac sine labore cōposuit: nec: ut quidam putant: aliena pro suis edidit. Venere in manus meas pugillares libelliq; cum quibusdam notissimis uersibus ipsius Chirographo scriptis: ut facile appareret non trāslatos: aut dictāte aliquo exceptos: sed plane quasi a cogitāte: atq; generāte exaratos: ita multa & delata & inducta

Sine cinctu. Varro cinctum a cingulo differre tradit:tanq̄ cinctus uiris cingulū mulieribꝰ attribuatur aphrorū peculiaris mos fuit ut essent sine cinctu:hinc illud ē plautinū in penulo. Tu q zonā nō habes qd iu hāc uenisti urbē; idē discīctū aphrū significare nolēs festiuiter ait:sane genus hoc mulierosū est tunicis demissitiis:mēdū ē manifestariū in codicibus plaotinis:nā p tunicis demissitiis passim legit demissitus cū Plau. demissitias tunicas appelletq; lōgæ sunt & demissæ ad talos tāq̄ talares: & nulla zona succinctæ. Imparturo cōtrariā:scri. Iulius capitolinus aliud in iperatore quæri:q̄ lras præterea philosophia suadet ai qetē & tranqllitatē:remouetq; penitus ab administratiōe reip. q oia cōtraria sunt illi:q sit iperaturus:dicere solebat Auidius Cassius de. M. Antonio. M. Antonius philosophat:nec sentit p rep. & ut inqt. M. Tullius in. i. rheto. multi nihil pdesse philosophiā:plerīq; etiā obesse arbitrant: & io opiniōe positū ē hoc pbabile:eos q philosophiæ dāt operā:nō arbitrari deos esse ait Apuleius obiectari philosophis:q irreligiosi putent: & q deos abnuāt:quæ ab iperatore lōge esse debēt:sed ptra idē. M. Tullius philosophiā dixit esse uitæ ducē uirtutū indagatricē uitiorū expultricē:sine qos uita hoim inculta fuisset & beluina:cū sit philosophia magistra morū & norma uiuendi. Plato quoq; dixit beatas fore ciuitates: io qbus aut philosophi iperarēt aut pricipes philosopharent:Nero tñ post epulas ipartiebat ipa doctoribus sapiētiæ. A cognitione ueterū ora. Seneca nolebat ut nero ueteribus oratoribus legēdis operā daret:quo ipse apud discipulū foret in maiori ueneratiōe:scribit Cor. tacitus solitū fuisse Senecā iactare ingeniū crebris orōnibus:quas uoce pricipis Neronis uulgabat. Ad poeticā pnus:io hāc sentētiā ait tacitus:qd Nero aliqñ carminibus pāgēdis inesse sibi elemēta doctrinæ ostēdebat:idē alibi refert neronē affectasse carminū studiū ptractis qbus aliqua pāgēdi carmia facultas foret;q uersus a poeta ichoatos supplere solitus erat & dimidiatos cōnectere:qd species ipa carminū docet nō ipetu & istinctu nec ore uno fluens. Aliena p suis:sicut in oratiōibus factitauit: quas a Seneca cōpositas ipse p suis recitabat;qualis fuit illa quā habuit in funere claudii; & altera:qua in senatu flagitia materna collegerat. Pugillares:de pugillaribus uberrime scriptū est in supioribus:io hoc loco annotādū ut pugillares & pugillaria pluraliter tantū dici ex grāmaticorū regula:cui reclamat auctoritas eruditorū & iprimis Ausonii:q ait bipatēs pugillar expedi. Chirographo:manu ppria. Nō translatos:translati dicunt:rursus:quos ex alieno exemplari traosferimus transcribimusq;. Dictante:a multis hoc usurpatur ut dictante uiro erudito ipsi exscribant excipiantq; aliena: siue poemata sint siue orationes: & mox pro suis edant. Quintilia. in. x. subaccusat delitias dictandi:ex quo fieri putat:ut dum dictamus nō rudia tantum & fortuita:sed etiam impropria effluant.

Mendum plautinū. Tunicæ demissitiæ. Cinctus. Cingulus. Aliud in imperatore q̄ lræ. Philosophia uitæ dux. Versus alienos supplebat. Aliena pro suis. Pugillar. Studium dictandi.

M. AN. Synthesin:uestem breuē & expeditā ex diuersis lanarum coloribus q nomen ipsum arguit. græci cōpositionē uocant eo uestis genere saturnalibus. romani uti psueuere Mar. Synthesibus dū gaudet eques dnsq; senatus. A philosophia:a philosophiæ studiis. Cōtrariā esse nō ppter pcepta credo:sed qa tā animi q̄ corporis uigor rerūq; gerendarū industria philosophica cōtēplatione contrahat̄ sunt alioquin:quis nō uidet:nō modo nō inutilia:sed necessaria etiā philosophiæ precepta huic q uel reipu. uel magno pressit iperio. A co. uet. ora. auertit subaudi. Ia admi. sui ut sua mirarēt scripta que in elocutione Gellii & fabii testimonio longe ueteribus fuere inferiora Fabius oā & orationes eius inqt & poemata; & epistolæ & dialogi efferunt & in philosophis parū diligens & mox paulo:sed in eloquēdo corrupta pleraq; & aliq̄to supius q accidit mihi dū corruptū & oibus uitiis fractū dicendi genus reuocare ad seueriora iudicia cōtendo:quū fere solus hic in manibus adolescētiū fuit:quā nō oino conabar excutere:sed potioribus preferri nō sinebam. Pugillares:quid pugillares essent diximus. Libelli:ex papiro aut mēbrana. Chirographo:ppria manu notatis. Translatos:aliunde sumptos.

PHI. Quasi cogitāte:q pāgit uersus totus in cogitatiōe defixus est:solet & facere illud qd inqt Ora. sæpe caput scaberet uiuos & roderet ungues. Exaratos:cōscriptos:ita Cicero ad cornif. cū:hæc cū esse in senatu exaraui.

Superſcripta:mos eſt eius:qui uel pangit poema uel componit orationem ut multa deleat multa ſuperſcribat.
Pingendi. Corne. Tacitus puerilibus ſtatim annis Nero uiuidum animum in alia detorſit celare pingere can=
tus aut regimen equorũ exercere pictura apud ueteres in tanta fuit eſtimatione:ut inter ingenuas artes numeraret:
Antigra=phice. utq; ingenui pueri antigraphicen hoc eſt picturam in ludo docerentur:ut docet Pliñ. in. xxxv. Ariſtoteles quoq; in
viii. politicorum ait iuuenes diſcere conſueuiſſe litteras: gymnaſticam muſicam & picturam. Fingendi:fingere
Plaſtice mater ſtatuariæ. ad plaſticen ſtatuariamq; refertur. Nãq; ut inquit Pliñ. in. xxxv. plaſtices opus eſt fingere ex argilla ſimilitudines
praxiteles plaſticem matrẽ eſſe dixit
ſtatuariæ ſculpturæ & celaturæ: & cũ
eſſet in his omnis ſummus nihil unq̃
fecit anteq̃ finxit. Alexander magnus
a ſolo lyſippo fingi uolebat. Popu=
laritate:fauore & aura populari Papi=
nius & gratiã popularitate magnum.
Aemulus:imitator. Mouerẽt: de
lectarent iuuarẽt amœnarẽt. Inter
athletas:hoc eſt ludis olympiacis ath
letica depugnaturũ cũ athletis: de q=
bus affatī diximus in pmis cõmenta=
Pondera athletarũ. Plumbea. riis: illud adde ſolitos athletas ponde
ribus plũbeis aſſue facere manus:qui=
bus uacuis & nudis in certamine mox
utebant. Difficiliora eni ut ingt Q uin
tilianus debẽt eſſe quæ exercẽt. Gym
nica:in qbus corpora denudant. Bra
Brabeutæq Agõitheta. beutarũ more brabeutas græci dicunt
iudices ſpectaculorũ: qq; uictoribꝰ in
certamia exhibẽt præmiũ & coronas:
q uero præfectus eſt certaminis dicit
agonitheta græci auctore philoſtrato
ludis olympicis decẽ iudices præfice
re ſolebãt:ſenſus eſt Neronẽ in ſpecta=
culis uicẽ pteſq; uſurpaſſe brabeutarũ

& ſuperſcripta inerant.

De ſtudio eius in pingendo & fingendo & æmu=
latione eius ad omnes.

HAbuit & pingendi fingendiq; nõ mediocre ſtudium maxime autem popularitate efferebatur: omnium æmulus: qui quoquo modo animũ uulgi mouerent. Exiit poſt ſcœnicas coronas opinio proximo luſtro deſcenſurum eum ad olympia inter athletas: nam luctabatur aſſidue: nec aliter certamina Gymnica græcia tota ſpectauerat q̃ brabeutarum more in ſtadio humi aſſidens: ac ſi qua paria longius receſſiſſent in medium manibus ſuis protrahẽs. Deſtinauerat etiam qui apollinem cantu: ſolem aurigãdo æquiperare æſtimaretur. Imitari & Herculis facta: preparatumq; leonem aiunt quem claua uel brachiorũ nexibus in amphitheatri arena ſpectante populo nudus elideret.

De uoto per eum emiſſo ſi uinceret.

Vb exitu quidem uitæ palam uouerat: ſi ſibi incolumis ſtatus permanſiſſet prodíturum ſe parta uictoria ludis etiam hydraulam & coraulam

hoc eſt iudicũ & eorũ q dãt præmia uictoribus. Si q̃ paria:luctatorũ atq; depugnãtiũ:dicimus eni paria gladia
torũ & athletarũ. In mediũ.ſ.ſtadiũ. Deſtinauerat:cõſtituerat deliberauerat q;. Apollinẽ cãtu:nemo nõ no=
uit apolinẽ cytharœdũ dici & cãtorẽ preſtãtiſſimũq; in certamie muſico uictũ marſiã detracta pelle nudũ dereli=
quit. Solem:aurigando ſol aurigationis pitiſſimus a poetis pdit fabula nota apud Oui. in. ii. metamor. ubi idu
Duo leones herculei. citur ſol monens filiũ phætontẽ:quo mõ currũ & equos moderari debeat. Præparatũ leonẽ: nota eſt fabula de
leone nemeo:quem hercules interemit:cuius deinde pelle ueſtitus confecit memorãda certamina:illud adde her=
culem adhuc iuuenem aduerſus alterum leonem depugnaſſe qui dictus eſt Theumeſius a monte Boetiæ:de quo
intellexit Papinius in primo thebaidos his uerſibus:illius ſpeciem: quem per Theumeſia tẽpe:amphitrioniades
fractũ iuuenilibus annis:añ eleonei ueſtit prœlia mõſtri. Nudus elideret:ſuffocaret:ſtrãgularet q;:ſicut hercules
Clauigeri dii. leonẽ ne meũ manibꝰ ſtrãgulaſſe fert. Claua:uulcanus clauã ac thoracẽ herculi dono dediſſe pdit:qñ dii ſuis q ſq;
muneribus herculẽ dõauerũt:a poetis duo dii clauigeri dicunt hercules & ianus alter a claua alter pter clauem.
Brachiorũ nexibus:hæc ſunt herculis arma:q aut claua aut nexu brachiorũ:cũ eſſet lacertoſus depugnabat.
M. AN. Generante:per ſe meditante. Fingendi: alterius formam deliniẽdi. Popularitate:ſtudio & cu=
ra omnibus placendi: unde & popularis qui eiuſdem eſt po. teren. popularis meus gera nõ nunq̃ pro uili: & igno
bili accipitur. Plau. preſtat diuitem eſſe: ac popularem q̃ nobilem & mendicum laberius dein popularia agimus
nugatoria ſcilicet uilia. Mouerent oblectarent. Deſcenſurum: eleganter dixit: quaſi in certaminis diſcrimen
iturum ſic deſcendo in campum:in pugnam dicimus non tam ex ſuperiore loco in inferiorem: q̃ ex tuto in locum
diſcriminis: q̃q̃ & ad ſitum urbis & caſtrorum munitiones:& loca ſpectantium que ſuperiora ſunt tota uſurpatio
referri poſſit ſed elegantiarum accuratiſſimi exauctores quod prius diximus tenent. Babeutarũ: ſic habent om=
nia que uidimus exemplaria:ſed Babreutarũ legendum contenderim ſuidæ auctoritate ductus:ille eni βαβφον
λετετον δε και το βαστλικον σκηπτρον εξ ουκα· βαβρευται οι τας βασιλικας βας σαζοντες ρας
βοσκτοις νικοσι τους σεφανου διδετες hoc eſt:dicitur & brauiũ regale ſeptrũ:unde ſunt & babrentæ re=
gales uirgas geſtantes & præmia uictoribus dantes:q Nero eo habitu ſederit in ſtadio ipſa Tranquilli uerbaque
ſequuntur pene demonſtrant. Paria:pugnantium athletarum. Deſtinauerat:animo propoſuerat: iam com=
mentus erat. Qui:quo modo. Elideret:arctiſſimo complexu necaret.
PHI. Proditurũ ludis:exhibiturũ & repreſentaturũ:prodire dicunt hiſtriones dũ in pſceniũ pgrediuntur
Hydraula. Hydraulam:qui ſciens perituſq; eſt organorũ hydraulicorũ is hydraula nuncupat:de his organis ſupra abun=
Choraules de mentio facta eſt. Choraulã: tibicinẽ inflantẽ tibias in choro uocamus choraulẽ:ſicut & nomẽ indicat:choros
enim græce chorus & tripudiũ ſignificat:aulos uero tibiã fiſtulãq; ſignificat: Apule. erat qdã iuuenis ſatis corpu=
lentus chorãula doctiſſimus. Mar. exiſtimat id eſſe optimũ conuiuiũ ad qđ choraules nõ uenit.

Vtricularium:fistulicen qui inflat ex utre fistulam:a latinis utricularius dictus a græcis ascaules:qua dictione usi sunt:& latini poete. Mar. & concupiscat esse canus ascaules. Nouissimo die scilicet ludorum. Saltaturū histriones agentes fabulam saltare dicuntur. Iuue. chironomon ledam molli saltante bathyllo:& apud Macro. tunc eum populus coegit idem saltare canticum:idem saltabat hylas œdipoden. Auso. saltauit qui capanea ruit. Virgilii turnum:uouerat nero se instar histrionis representaturū poema Virgilianum quo congressus turni & æneæ describitur:que res notissima est:& in scholis triuialibus quondie cōmemoratur. Paridē histrio. hic libertus fuit domitiæ neronis amitæ: ut memorat tacitus: qui solitus erat luxus neronis intendere tempore cœnæ:& neronis animū demulcere: de hoc ait Iuue. esurit intactam paridi nisi uendat agauem:quod non dant proceres dabit histrio.

Vtricularius. Ascaules. Saltant histriones. Paris histrio

& utricularium:ac nouissimo die histrionem saltaturum Virgilii Turnum & sunt qui tradant paridem histrionem occisū ab eo quasi grauem aduersarium.

De cupidine famæ æternitatis eius.

ERat illi æternitatis perpetuæq; famæ cupido: sed inconsulta. Ideoq; multis rebus ac locis uetere appellatione detracta nouam induxit ex suo nomine. Mensē quoq; aprilē neroneū appellauit. Destinauerat & Ro. Neropoli nūcupare.

De cōtēptu ei⁹ & obseruātia religionū.

REligionum usq; quaq; cōtēptor p̄ter unius deæ syriæ hanc mox ita spreuit ut urina cōtaminaret: alia superstitione captus: in qua sola pertinacissime hæsit: siquidem imagunculam puellarem: quum quasi remedium insidiarum a plebeio quodam & ignoto muneri accepisset. detecta confestim coniuratione pro summo numine trinisq; in die sacrificiis colere perseuerauit: uolebatq; credi monitione eius futura prænoscere. Ante paucos q̄ periret menses attendit & extispicio: nec unquam litauit.

De ætate eius & gestis post obitum ipsius.

OBiit. xxx. & .ii. ætatis āno: die quo quōdā Octauiā interemerat. Tātūq; gaudiū publice præbuit: ut plebs pileata tota urbe discurreret. Et tā nō defuere q p lōgū temp⁹

Neroneum: Cor. tacitus refert decretum fuisse ut mensis aprilis neronis cognomentū acciperet: quoniam eo retecta esset cōiuratio pisoniana. Neropolin: quasi neronis ciuitatem: neronem in hoc æmulatus uidetur commodus imperator: qui romam coloniam commodianam uocari uoluit: qui Ro. hercules est appellatus: q feras in amphiteatro occidisset. Deæ syriæ: de dea syria scripsimus affatim in li. annotationum: ex quo poteris mutuari si qd desiderabitur: ab Apule. in. viii. de asino aureo omnipotens & omniparēs dea syria nuncupatur: quam per plateas & oppida effeminati sacerdotes cymbalia & crotalis personantes circumferebant: non modicasq; summulas pecuniarum corradebant. Hæsit: perseuerauit. Vrina contaminaret specimen maximum & quo nullum ferme maius esse potest ad significandum contemptionem religiōis: cū illa p contēptissimis despectissimisq; habeantur: que urina polluūtur: ex quo est notum illud: cuius ad effigiem non tantum meiere fas est. Acunculā puellarem: in usu puellarum sunt acus que diminutiuo uocabulo acicule dr̄: quibus ornatrices utuntur: quale ē discernicululum quod capillis discriminandis est accommodatum in alio significatu acus dicitur purgamentum siue palea: que secernitur a frumēto: quādo in area uētilabris subiactat̄. M. Varro: ita fit ut qd̄ leuissimum est in eo atq; appellatur acus euannatur foras: idem alio loco ait acus substernendum gallinis parturientibus: quidam nō acūculā legendū esse opinantur: sed imagunculam: tanq̄ pusilla imago puellæ: pro numine coleretur a nerone: q̄les puppas prisci uocauerunt: & memorat persius q̄ lectio satis bn̄ & cōducēter q̄drat. Detecta: per seruū uoie milichū detecta fuit cōiuratio pisōiana: q ob hoc ut supra docuim⁹ cōseruatoris sibi nomē assūpsit. Monitiōe ei⁹ ex hoc uero similius ur̄ imagūculā potius q̄ agūculā sigñari: cū ad imaginē magis q̄ ad acū monitio referri possit. Attendit: operā dedit. Extispitio: extispitium uocamus disciplinam inspectationemq; extorum: qd̄ alio nomine dr̄ aruspiciū. qd̄ auctore Pli. primus delphus iuenit: hic aruspicina de q̄ suo loco nō pauca rettulimus dicimus extispiciū ea forma qua ignispiciū ruspiciū ab extis speciendis. Nā qd̄ nos cū p̄positiōe dicimus auspicio apd̄ ueteres spicio dicebat̄: uñ & auspiciū iclinat̄. Nec un. li. facto extoꝝ sacro nūq̄ deos placauit: litare. n. significat sacrificio facto placasse numē.

M. AN. Proditum: i mediū platurū. Hydraulā: ad illd̄ respexit: q sub primū tumultū dixerat se hydraulica organa in theatro rep̄ntaturū si p uidicē licuisset: de hidraulicis organis Victru. plura. Coraulā & utri. simplicem se tibiā utriculareq; iflatoꝝ. Virgilii tur. Virgiliano carmie cōplexū. Incōsulta: temeraria. Neropoli: Neronia urbē. Syriæ deæ syria dea ut Lucia. credidit Iuno est: Apul. isidē eē oñdit. Acunculā: paruā acū: dicimus & aciculā cæteꝝ suspicari libet deprauatū esse uerbū: & pro imaguncula acunculam esse scriptum. Puellarem: si ad acum id referas q̄ puellæ se comūne: ad imaginem ut puellam non puerum imago imitaretur. Extispitio: ex toꝝ inspectiōe. Nec unq̄ lita. nūquā placata exta sed dira semp obseruauit. Octauiā interemerat: ad quem plane exitū illd̄ de octauia isomnium pertinuit.

PHI. Pileata: induta pileis: tanq̄ significaret se libertate donatam cum uiuente nerone seruitutis iugo pressa ancillaretur: sextus aurelius: omnis Roma adeo interitu neronis exultauit: ut plebs induta pileis manumissionū tanquam seuo exempta dominio triumpharet: pileum enim libertatis parte signum est unde & manumissi pileum induebant: de quo alibi diximus abundanter: Mar. permittis puto pileata Roma. in saturnalibus ad libertatem declarandam pileata erat Romana turba: ut docet Sene. in. ii. episto. moralium unde & a Martiale dictum ē. Dumq; decent nostrum pilea sumpta iouem.

Romanus hercules. Oiparens dea syria. Acunculæ. Discerniculum. Acus purgamentum. Extispiciū. Spicio. Litare. Pileati. Pileum libertatis insigne.

Verni flores
Aestiui flores.

Vernis aestiuisq; floribus uerni flores sũt uiole albae:helychrysos hiacynthus & alii: quos nũerat Plini.l.xxi. aestiui uero flores sũt lichnis & iouis flos & amaracx: quẽ phrigiũ noiant. Pretextata:iduras praetexta:quę ue stris est magistratuũ & puerorũ ingenuor̃ ut alibi declaratũ. Vologeses parthorũ rex:de hoc uologese mul ta scribit Cor. tacitus:q elephantũ eqtare solebat:cũ quo Nero pacẽ fecit:qñ tyridatẽ fratrẽ Romã misit ad Neronẽ adorandũ:scribit sextus aurelius:qđ huic loco cõuenit pfas in ...ñ dilexisse neronẽ:ut legatos mitteret orantes copiã cõstruendi monumenti. Post.xx.annos ab obitu ipsius neronis. Adolescẽte me:ex hoc loco admonemur suetoniũ trãqllũ:per ea ferme tẽpora natum esse:qbus periit Nero.

uernis aestiuisq; floribus tumulũ eius ornarent:ac modo imagines praetextatas in rostris ꝓferẽt:mõ edicta quasi uiuẽtis: & breui magno iinicor̃ malo reuersuri. Quietiã Vologes⁹ Parthor̃ Rex missis ad senatũ legatis de istaurãda societate hoc ẽt magnopẽ orauit:ut Neronis memoria coleretur. Deniq; cum post uiginti annos adolescẽte me extitisset cõditiõis incertae:q se Neronẽ eẽ iactaret:tã fauorabile:nomẽ ei⁹ apd parthos fuit:ut uehemẽter adiutus & uix redditus sit.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER Septimus Sergius Galba imperator.

De progenie Caesarum quae in Nerõe defecit & prodigiis hoc praecedentibus.

C. I.

PRogenies Cęsar̃ i Nerõe defecit: qđ futur̃ i cõplurib⁹ qđẽ signis s3 euidẽtissimis duobus

Qui se neronẽ esse iactaret. scribit Cor. tacitus asiã atq; achaiã falso rumore exterritas fuisse uelut nero aduẽtaret:quẽ plures uiuere fingebant credebantq;:ĥic seruus ex ponto siue libertinus ex italia cithara & cãtu peritus oris liniamẽtis neroni simillimus neronem eẽ sese asserebat adiunctisq; plurimis quos ꝓmissis corruperat famã excitauit in dies gliscẽtẽ:tanq̃ uerus nero reuerteretur:sed hic pseudonero a calphurnio aspernate cui Galatiam ac pãphiliã ꝓuincias regẽdas galba permiserat detecta fraude interfectus est:cuius corpus insigne oculis comaq; & toruitate uulgus i asiã atq; inde romã puectum est scribit Augustinus in.xx. de ci. dei quod huic loco conquadrat quosdam putasse Nerone minime occisũ fuisse:sed subtractũ ut putaret̃ occisus & uiuũ occultari in uigore ipsius aetatis:in qua fuit cũ crederetur extinctus:donec suo tempore reueletur & restituat̃ in regnum unde nonnulli Neronem futurum antichristum suspicati sunt. Fauorabile:fauoris:& gratiae plenũ. Redditus.s. calphurnio aspnati ad suppliciũ.

Pseudonero.
Nero antichristus.

M. AN. Pileata:pileis opta q; libertatis erat isigne. Pretextatas:puerili habitu. Edicta proferrent:ipublicũ ederent quasi eius nomine proposita. Post.xx. annos:q̃ Nero perierat. Et uix redditus:quum ob mẽdacium ad poenam reposceretur.

VITA GALBAE.

PHI.

PRogenies Caesarum. Hactenus imperatoria Caesarum familia habenas Romani Imperii moderata est subsequuntur principes Romani quidem sed nullo tamen gradu gentem Caesarum contingentes Galba otho & Vitellius:qui merito possunt appellari tragici imperatores:cum instar tragicorum tyrannorum ob celerem mutabilitatem alius induceretur tanq̃ per scenam alius educeretur. Vnde & apollonius ille tyaneus galbam othonem atq; uitellium imperatores Thebanos appellabat:q; sicut thebani breui admodum tpe graeciae tenuerant principatum:ita isti paucis mensibus Romae imperauerunt:tanq̃ tragoediarum tyranni personam mutantes qui se inuicem eliserunt sicut claui clauos excutiunt. Tranquil. scripturus de Sergio galba primo memorat quemadmodum iam defecerat in nerone Caesarum progenies: quod quibusdam etiam ostentis demonstratum est:nos enarraturi uitam galbae uidemur facturi operae pretium:si elogium ex cor. tacito exceptum ascripserimus:quo mores galbae continentur:uerba taciti haec sunt uetus in familia nobilitas: magnae opes:ipsi galbae medium ingenium magis extra uitia:qui cum uirtutibus: famae nec incuriosus nec uendicator pecuniae alienae non appetens:suae percus publicae auarus:amicorum libertorumq; ubi in bonos incidisset sine reprensione patiens si mali forent usq; ad culpam ignorans sed claritas natalium:& metus temporum obtinuit:ut quod segnitia erat sapientia uocaretur dum uigebat aetas militari laude apud germanias floruit:proconsul africam moderate:iam senior Citeriorem hispaniam pari iustitia continuit maior priuato uisus dum priuatus fuit: & omnium consensu capax imperii nisi imperasset.

Tragici imperatores
Imperatores thebani.
Medium galbae ingenium

MARCI Antonii Sabellici ad Augu. Barbadicum Sereni. Venetiarũ principem Paraphraseos in galbam perenaesis. vii.

PRogenies Cęsarum in Nerone defecit:fuerũt Aug. princeps Serenissime q Galbã:Othonẽ & Vitelium: hi.n. certa serie post neronem tumultuose imperium inuasere:siue q; paucissimis mensibus singuli principatum tenuissent seu q; magis credo:quia semel occupatum sibi stabilire nequiuerint inter Caesares minime reponendos curarint:uerum quia tranqui. reposuit opere pretium est:& mores galbae: & reliqua uita ex tumultuaria illa administratiõe cognoscere de qua:ut breuiter dicam quod sentio:siqs illius moderationẽ cũ libertorum auaritia quor̃ nutu oia gerebant̃ diligenter cõferat haud facile expediat iter bonos sit priceps galba reponẽdus an malos:satis cõstat magnos illi honores post mortẽ decretos:sed longe maiores decerni potuisse si principatũ non sordide fortunae uiros per quos ut Diocletianus idem predicare solebat saepe optimus uenditur princeps sed ingenuos potius m̃taq; rer̃ experientia claros administrasset:ac illa regiminis forma ualde execrabilis & omniq; celatu idigna:cõtra optabilis haec q̃ aeqtatis & clemẽtiae plena:ut a maioribus tradita est ita a te princeps iucũdissimae & aliis qrel. pu. gubernaculo admonerent̃ sanctissime custodiri / q̃ uelut unũ oibus sit ꝓpositum ceteris:ẽq; qs in sũma administratione maxie de rep. meritus qñq; uideri possit isq; ꝑcipuã ex ea dignitate laudem re-

portasse credit̃ q̃ eam administratiõis formã aut instituerit; aut seruarit quã optimus quisq; priceps: mõ publicis consultum uelit rebus studio cupiat imitari: Nunc ad Cæsarum progeniem redeo: qua in Ner. ut tranquil. ait: esse desiit sed qualis fuerit ipsa propagationis ratio paucis expediã. C. Cæsar dictator: a quo uetus reip. forma sublata est: sororem iuliam habuit: ex ea & M. Ac. balbo accia nata ex. C. Octa. Octauiũ: qui postea rerum potitus Au. est appellatus: is a maiore auũculo: a cæsare dico dictatore in nomen familiæ ascitus proximus ab illo imperauit: tradit Augu. per manum Tibe. priuigno imperium Liuiæ Drusillæ q̃ uxorem duxit & Tibe. Ner. filio: destinauerat ab initio Augustinus. sibi ex testamento successores Ca. & Lucium ex Iulia filia &. M. A. genitos; sed illis utroq; post alterum extinctis: Agrippam eorum fratrem & Tibe. preuignum in familiæ & rerum successorẽ adoptauit: Agrippa uero ob sordidũ ingenium abdicato solus Tibe. Post augusti exitum familiæ & ĩperio successit: is Germanicum ex druso fratre & minore Antonia genitum primo Aug. iussu adoptauit; mox eo defuncto Drusum: & Nero. eius filios quibus sublatis tertium fratrem: ac minimum natu Ca. qui Caligula cognominatus est rerum: & imperii hæredem ascripsit post Caligulam: Claudius ex druso Tiberii fratre natus: & Antonia. M. Antonii Triumuiri: & Octauiæ filia sortitus est imperium: sed hic dubitari potest qua ratione in gentis successionem uenerit siquidẽ pater eius drusus in adoptionem nõ uenit ipse a Tibe. iter tertios: tñ hæredes relatus ẽ a Caligu. neq; eñ: neq; aliũ adoptatũ legere est uerum quia inter tertios hæredes noiatũ cõstat: iccirco familiæ insertũ crediderim: clau. ipse Nero. Agrippinæ Germanici fratris sui filiæ q̃ ipse uxorem duxit; & Domitii ænobarbi filium in gentis & imperii successionem testamento adduxit; qui nouissimus eorũ ẽ; qui per adoptionem in Cæsarum familiam uenerunt imperauit; nam galba de quo proxime dicturi sumus militari suffragio absq; ullo successionis pretextatu ad imperii fastigium est euectus. Att: Cesarũ seriem.

apperuit. Liuiæ olim post Augusti statim nuptias ueientanum suum reuisenti preteruolans aquila gallinam albam ramulum lauri rostro tenentem ita ut rapuerat dimisit in gremium: quumq; nutriri alitem pangi ramulum placuisset: tanta pullorum soboles prouenit ut hodie quoq; ea uilla ad gallinas uocetur. Tale uero lauretum ut triumphaturi Cæsares inde laureas decerperant: fuitq; mos triumphantibus alias cõfestim eodẽ loco pangere: & obseruatum est sub cuiusq; obitum arborem ab ipso institutam elanguisse. Ergo nouissimo Neronis anno & sylua omnis exaruit radicitus: & quicquid ibi gallinarum erat: interiit Ac subinde tacta de cœlo Cæsarũ æde capita omnibus statuis simul deciderunt. Augustiq; sceptrum e manibus excussum est.

De prosapia & ueteri origine galbæ.

NEroni galba successit nullo gradu contingens cæsarum domũ: sed haud dubie nobilissimus magnaq; & uetere ꝓsapia: ut q̃ statuaꝝ titulis ꝓnepotem se. Q.

PHI. Liuiæ olim: hanc historiam tradit Pli. lib. xv. cuius uerba subieci: q̃ sunt hæc. Náq; liuiæ drusillæ q̃ postea augusta m̃rimonii nomẽ accepit: cũ pacta esset illi Cæsari: gallinam conspicui cãdoris sedẽti aq̃la ex alto abiecit in gremiũ illæsam: intrepideq; miranti accessit miraculũ q̃m tenẽtẽ rostro laureũ ramũ onustũ suis baccis cõseruari alitem & sobolẽ iussere aruspices ramũq; eũ seri ac rite custodiri: q̃d factũ est in uilla Cæsarum fluuio tyberi imposita iuxta nonum lapidem flaminia uia: que ob id uocatur ad gallinas: mire sylua prouenit; ex ea postea triumphans Cæsar laurum in manu tenuit: coro náq; in capite gessit: ac deinde imperatores Cæsares cuncti: traditusq; mos ẽ romanos quos tenuerũt serẽdi: hactenus Pli. Ad gallinas.

Veiẽtanũ: sicut tuscula. formianũ & Põpeianũ dicimus uillas a locis: ita ueiẽtanũ ꝑtoriũ uillãq; signat i ueiẽtano territorio. Alitẽ: gallinã. Ex ius. s. aruspicum. Pangere

Pangi: seri plãtariq;: est. n. pãgere defigere: uñ paginæ dictæ; q̃ i illis uersus pãgunẽ. i. figũtur. Pullicini

Pullorũ: gallinaceorũ: a pullo pullicinus υποκοριστικως hoc ẽ diminutiue dictus. Lãpridius: seruos habuit uectigales: q̃ eos ex ouis atq; pullicinis ac pipionibus alerent. M. V. iuuencas gallinas appellat pulastras sicut a nobis quoq; lingua uernacula nuncupantur. Pullastræ

Daphnon

Ea uil: uerba plinii indicãt uillam hanc Cæsarum fuisse iuxta tyberim i uia flaminia ad nonum lapidem. Lauretum.

Lauretũ: græci daphnona uocant lauretum hoc est locum lauro consitum; qua dictione usus est Mar. ubi ait. daphnonas platanos. Romæ in auentino lauretum uocabatur ubi silua lauri fuit.

Laureas coronas. s. ex lauro: q̃ ꝓprie triũphis dicata ẽ autumat Pli. laureã uocari ipsa folia. Vnius arboꝝ nomẽ in latina lingua imponitur uiris. Nam laurea nomẽ ꝓpriũ. M. Cic. libertũ habuit nomine. T. laureã: cuius epigramma clarissimũ memoratur a Pli. in. xxxi. Laurea libertus ciceronis

Alias: Pli. sentit morẽ fuisse: ut romani illi sererentur quos in manu tenuissẽt Cæsares triũphãtes: nõ. n. solũ coronã i capite gerebãt: sed ramũ quoq; laureũ manu tenebãt. Fanaticæ arbores.

Sub cu. cæsaꝝ. Institutã: satã plãtatãq;. Elãguisse mortuis ramalibus & arescẽte trũco emarcuisse. Exaruit: hoc signũ fuit cũ nerone pariter exaruisse defecisseq; ꝓsapiam cæsarum. Tacta æde: fulmine ꝑcussa. prisci fulminitũ dixerunt id quod est fulmine ictum: arbores quoq; fanatice appellatæ: que erant fulmine percusse.

M. AN. Velentanũ suũ: uillã in Veientano agro. Pãgi. solo defigi uñ carmina quoq; pãgi sũt dicta: q̃a eg reis tabulis figerẽt pãgo nũc cano ẽ nũc ꝯscribo ea quoq; ratiõe cõsistit lauꝝ rõano seri de quo democrito & theophrastus dubitauere. Alias cõ. e. l. p. Pli. rõanos quos triũphãtes cæsares manu tenuissent seri solitos scribit.

PHI. Augusti sce. q̃d augusti statua manu tenebat est. n. sceptrũ insigne dñantis. Haud du. sine dubio. Sceptrum.

Vetere pro. Quin. ꝓsapiã eẽ ait uerbũ uetustũ nimis & obliteratũ: quo minime utẽdũ eẽ sentit. Statuaꝝ titu. Pli. in. xxxiiii. refert. institutũ fuisse ut i basibus statuaꝝ honores hominum & tituli iscriberẽtur: ne i sepulchris tñ legerent. Pronepotẽ: tertio cognatiõis gradu ĩfra est ꝓnepos & proneptis: sicut supra proauus & proauia. Prosapia.

Catulus capitolinus Capitolini. Qu. catulus capitolini nomen accepit ex eo ꝙ curator fuit restituendi capitolii: illudq; dedicauit quod solum felicitati suæ defuisse Sylla confessus est huius historiæ mentio facta est in uita Cæsaris dictatoria.
Lutatia gens. Galbam autem fuisse necessitudine Catulo coniunctum Plu. quoq; testatur; qui ait Galbã animo admodũ clarũ fuisse ꝑpter catuli cognationē: & apud Cor. Ta. ait ipse Galba ad Pisonem: quem mox adoptauit: & ubi insigne sulpitiæ ac lutatinæ gentis decora nobilitati tuæ adiecisse. Lutatia. n. a gens dicta est Catulorum: ex quo memoratissimus est: ille Luctatius Catulus qui poenas uicit primo punico bello: nauali pugna apđ egatis insulas de quo

Catuli capitolini semp ascripserit: imperator uero etiam stē=ma in atrio proposuerit: quo paternam originem ad Iouem maternam ad Pasiphaen Minois uxorem referret.

De progenitoribus & cognomine Galbæ.

IMagines & elogia uniuersi generis exeq lõgũ est: fa=miliæ breuiter attingam Qui primus sulpitiorum cognomē Galbæ tulit: cur aut unde traxerit ambigitur Quidã putãt quod oppidũ hispaniæ frustra diu oppugnatum illitis demũ Galbano facibus succēderit. Alii quod i diuturna ualitudine galbeo. idest remediis lana inuolutis assidue uteretur nonnulli ꝙ prepinguis fuerit uisus: quem Galbam galli uocant: uel contra ꝙ tam exilis q̃ sunt animalia q̃ in esculis nascuntur: appellanturq; galbæ: familiã illustrauit Sergiꝰ galba ꝯsularis tẽpoꝝ suorũ eloq̃ntissimꝰ: quē tradũt Hispaniã ex ꝑtura obtinētē. xxx. Lusitanorum mil. bus

ait Silius in. vi. punico. possessor pelagi pronaq; lutatiꝫ aura captiuas puppes ad littora uictor agebat. Stemma: ꝑprie Stēma signat seriē graduũq; cognationũ: & ut inqt Paulus iurisco. in duas lineas separatur quarum altera superior altera inferior: ex superiore uero & secundo gradu transuersæ lineæ pendēt: hinc illud a Plini. elegãter dictum in. xxxv. stēmata uero lineis discurrebant ad imagines pictas
Stemma
Stemmata coronæ alias stēmata coronę sunt: sicuti apud græcos & iprimis apđ Home. & Aristophanē subinde reperies. Iu. quoq;
Pasiphae Firmicus stēmata usurpat ꝓ coronis sic. n. scri. i. iii. mathe. magnos uiros faciet Mercu. q sacris & gloriosis stēmatibus coronentur. In at. apud maiores in atriis: erant stemmata & imagines ceræ: q̃ singulis disponebãtur armariis: comitabãturq; funera gētilicia. Ex quo ē illđ notissimũ: tota licet ueteres exornēt undiq; cerę atria
Ad Pa. notissima ē historia fabulosa: q̃ de pasiphae solis filia circũfert: q̃ adamasse tauꝝ usq; ad coitũ tradunt obiter ãnotãdũ dictionē hãc esse quatuor syllabaꝝ: qđ euidēter oñdit uel ille uersiculus apđ Ausoniũ: non sũ ego Minoæ machina pasiphaes. Quod aũt genus galbaꝝ: cēt a minoe pasiphaeq; oriũdũ testat̃ & Silius Italicus: cũ in. viii. puni. sic scri. de quodã galba huiusce familiæ: Rectorē magno spectabat noīe galbã hunc genus ordit̃ minos
Elogia iuisaq; tauro pasiphae. Elogia. laudatiões: testificatiões repete q̃ supius de elogio memorauimus. In hãc sniaꝫ
Galbanuꝫ ē illđ catonianũ: decorauere monumētis signis statuis elogiis historiis. Sulpitioꝝ. Plu. galbã sulpitiũ appel=
Galbana=tus. lat atq; trãsiuisse i cæsaꝝ familiã: cũ priuatus adhuc oiꝫ ditissimꝰ foret. Sex Aure. sic ait. Galba nobili sulpitioꝝ gñe ꝓgenitus ipauit mēses. vii. diesq; totidē. Ambigit̃ dubitat̃. Galbano: Galbanũ i syria gigni testis ē Pli.
Galbina tunica i. xii. qđ sinceꝝ si urat̃ fugat nidore serpētes: idē medicinæ quoq; adhibet̃: In alio signatu galbana uestimēta sũt delicatoꝝ: q̃ a uiris gestari mordaciter taxat Iuue. illo uersu. Cerulea indutus scutulata & galbana rasa. Iñ galbanatus
Illitus a Mar. dictus hõ mollis & effœmiatus tanq̃ galbano īdutus Tunica quoq; galbina a colore dicta: Flauius uopi=
Galbeum. scus i aureliano. Inter hęc fuit Tetricus chlamyde coccea: tunica galbina. Illitis: ispsis ueluti quodã fomite ac nutrimēto: ab illino illitus icliat̃. Galbeo: qđ sit galbeũ iterpͣtat̃ ipemet Trãq̃l. ñ alii tradũt Galbeũ cē genus ornamēti. Lana iuo. lanæ & i primis succidæ: ut ait Pli. plurima pstãt remedia. ꝑ se iponitur & aliis iuoluntur medicamentis. Galbam galli uocant: uocabula multa peregrina ex uariis gentibus uenerunt in latinam
Vocabula galica. linguam: & plurima ut ait Quin. gallicæ ualuerunt: ut rheda ac petoritum: quæ sunt nomina uehiculoꝝ: ut braca uñ bracata gallia noiata: ut ēt galba: qua dictione in gallica lingua significat̃ ꝑpinguis: Galli quoq; facũdos uocant pro facetis ut docet Fortunacianus. Ambactus gallica lingua seruus appellatur.
M. AN. Pronepotē nepotis filiũ. Qu. Catu. quē dictator i petiõe põtificatus maximi cõpetitorē hũit quē ēt primo ꝑture die ad disqsitionē ppłi ob capitolii refectionē uocauit. Capitolii: is. n. capitoliũ refecit ac dedicauit: tranql. & Mar. sunt auctores sũt q scribãt capitoliũ a sylla nõ Catulo instauratũ. Stēma: maiorum imaginē: siue imaginũ seriē erãt siqdem maiorum imagines nõ solũ decori & ornamēto sed ad depcãdũ supplicium & ignominiã facere uidebatur Ci. siqd ait deliq̃ro mille sunt imagines q̃ me a nobis depcent̃ erat aũt stemma imaginũ ordo uelut qbusdã ramis lineis itercurrētibus distictus Persi. stēmate ꝙ thusco ramũ milesime ducis. Iu. stēmata qđ faciũt. M. Atria. pisonũ stabãt cũ stēmate toto dr̃ stēma & coronamētũ: q̃si στεφαρα μαστεφαρος corona est στεφαρνω corono. Elogia nunc laudationes: alioquin elogium medium est uerbũ tam enim honoris quam uituperationis testificatio. Galbano: facibus Vergili. Galbaneoq; agitare graui nidore chelidros seruius galbanum arboris speciem esse ait multis aptam medicaminibus: Plini. ferulam arborem: & in
Exilis amano syriæ monte nasci ad amoniaci similitudinem: eiusq; nidore serpentes fugari.
Esculus PHI. Prepiguis: ualde piguis. Exilis: gracilis & macer. Esculis glãdifera arbor ē esculus: cuius me=
Orationes galbæ redolentes antiquitatē minit Pli. i. xvi. q̃ nõ ubiq; nasci tradit gãde esculea fũgosa fit porci caro. Aialia: fortassis itelligit culices: quos gigni in glandiferis arboribus īdicat Pli. Sergius elo. Ci. in. i. de ora. sic meminit de hoc Sergio galba. equidē sergiũ galbã memoria teneo diuinũ hoiem in dicēdo. Id ē i bruto ait Sergium galbam eloquentia ꝑstitisse: cuius tñ orões exiles fuerũt & redolētes antiqtatam q̃ ob id exaruerunt. Lusitanoꝝ: lusitania hispaniæ ulterioris ꝓ
Lusitania uincia est cui nomen dedisse lusum liberi patris ac lysam cum eo bacchantem Pli. Marcianusq; tradiderunt.

perfidia trucidatis uiriatini belli cām extitisse. Ei⁹ nepos: ob repulsam cōsulatus ifensus Iulio cæsari cui⁹ legatus in gallia fuerat: conspirauit cū Cassio & Bruto: ꝓpter qđ pedia lege dānatus ē. Ab hoc sunt iperatoris galbæ auus & pater: auus clarior studio: q̄ dignitate: nō eni egressus ꝑturæ gradū multiplicē: nec incuriosam historiā edidit. Pater cōsulatu fūctus q̄q̄ breui corpe atq; ēt gibber modicæq; in dicēdo facultatis causas idustrie actitauit. Vxores habuit mumiā achaiam neptem Catuli ꝓnepteq;. L. Mūmii qui corinthu3 excidit Item Liuiā ocellinā ditē admodū & pulchrā: a qua tñ nobilitatis cā appetit⁹ ultro existiaf: ꝓ aliq̄to enixi⁹: postq̄ subide istāti uitiū corpis secreto posita ueste detexit: ne q̄si ignarā fallere uideref. Ex achaia liberos Caiū & Sergiū ꝓcreauit: quoꝝ maior Cai⁹ attritis facultatib⁹ urbe cessit: ꝓhibitusq; a Tiberio

Perfidia tru. M. T. in bruto tradit lusitanos a sergio galba pretore contra interpositam ut existimabatur fidē interfectos ex quo Titus libo tribunus plebis. po. ro. incitauit in galba3: & in eū rogationē tulit similem priuilegii. M. quoq; cato censorius in galbam luculenta oratione inuectus est: tum q̄ra eloquentiæ uis in galba foret cognitum est: q libeos suos puullos incōtione ꝓducēs: filiūq; ēt Sulpitii galbæ suis ipse manibus circūferens: fletu ac miseratione commouit po. ro. ad misericordiā: & ita eripuit se flāma atq; euasit dānationē: ut ius tei mentio quoq; fit a Fabio. Quin. in. ii. insti. Orosius autem in. iiii. scri. sergiū galbam ꝑtorē a lusitanis magno prelio uictū fuisse uniuersoq; exercitu amisso ipsum cū paucis uix elapsum euasisse. Viriatini bel. qđ duce uiriato lusitani aduersus ro. gesserunt: fuit aūt uiriatus uir calliditatis acerrimæ: q ex uenatore latro: ex latrone subito dux atq; imperator lusitanoꝝ ꝑ annos. xiiii. Ro. duces exercitusq; cōtriuit: trabeas fasces ceteraq; insignia romana i mōtibus suis trophea ꝑfixit: tandē insidiis suoꝝ interfectus ē: tū domestici percussores pecunia corrupit a seruilio cepione fuissent: q uiriatū uino depositū peremerūt: qui a suis defletus nobilissime tumulatus fuit Ro. hāc uictoriā: qa precio empta fuerat iprobarunt ꝑcussoresq; idignos premio iudicauerūt: ad hunc uiriatum alludens Silius sic cecinit in. iii. punicorum: primo uiriatus in æuo: Nomen romanis factum mox nobile damnis.

Viriatinu3 bellum.

Mors uiriati.

Prio uiriatus in æuo.

Cuius legatus in gallia. Cæsar in commentariis: crebro meminit de hoc legato suo galba: cuius uirtutem in primis extollit in. iii. commen. belli gallici. Ob repul. consulatus: Hircius in commētario belli gallici mētionem fecit huius repulsæ: quam passus est Galba in consulatu: scribit enim aduersarios cæsaris insolenter gloriatos: ereptum esse Sergio galbæ consulatum: cum is multo plus gratia suffragiis ualuisset: q cæsari coniunctus & familiaritate & necessitudine legationis esset. Pedia lege damnatus. Augustus: sicut in augusti uita latius explicatum est: conspiratores Iulii cæsaris aggressus est legibus: & in primis lege a Qu. Pedio lata reos cædis detulit. Nec incuriosam. non incuriose neq; negligenter compositam. Gibber: gibbo deformatus: gibber & gibberus dicitur qui gibbum habet. Pli. gallinarum genus gibberum uocat q gibbosæ sint: ipse quoq; gibbus nominatur gibber. Iuue. attritus gibbere nasus. Iulius firmicus tradit i. viii. matheseos nasci gibberosos qui in. vii. parte arietis habuerint horoscopum. Industrie: nauiter solerter aduerbium est. Actitauit. frequenter egit: agere enim dicūtur causidici & oratores unde actio dicta. Mummii proneptem. L. mummius cui cognomen achaici uictoria dedit: corinthum diruit quod oppidum achaiæ caput græciæ decus & lumen maximi scriptores appellant Causa belli fuit Critolaus: qui legatos Romanos contra ius gentium uiolare ausus est: & cum ob hoc mandatum fuisset Metello bellum achaicum; ad alienam uictoriam Mummius uenit qui sub ipsis isthmi faucibus fudit acheos mox Corinthus ab incolis deserta & solo æquata est signis tabulisq; spoliata; quibus cum totam replesset Italiam i domū suā nichil itulit: nāq; ut Auctor est Strabo. tabulas pictas rogantibus amicis facile largiebatur. Addit Pli. tunc æra corinthia quæ præciosissima fuerunt ab eodem dispersa fuisse compluribus achaiæ oppidis. Idem alio loco arbitratur picturam externam romæ primum publicata3 fuisse ab hoc. L. mummio: qui aristidis tabulam Liberum patrem continentem in Cereris delubro posuit. Cum itaq; L. mumius achaicus cognominaretur merito Mumia illius ꝓneptis achaia nūcupata ē. Dite3: opulētā.

Gibber Gibberus gibberosi.

Agere

Corinthus decus græciæ.

Euersio corinthi.

M. AN. Sergius galba: Cice. & sergio galbæ &. C. Lelio: socero tuo quas constat dicendi gloria prestitisse tacitus q ad Sergium inquit Galbam: &. C. Lelium attinet & si quos alios antiquorum agitare non destitit: apud Li. & Corneli. Seruium pro sergio legitur. Perfidia trucidatis: & ad lusitanos: & ad galbam referri potest Li. auctor est: confessum in iudicio galbam idcirco lusitanos propter se castra habentes suos iussu cesos q compertum habuisset equo & homine immolatis per speciem pacis illos suum exercitum adoriri in animo habuisse.

Viriatini ab auctoris noie nuncupati. Cassio & bruto principibus coniurationis: qua Cæsar dictator est oppressus pedia lege a Qu. Pedio consule lata de ea alibi. Gibber: gibbo insignis. Qui corinthum excidit Cice. quid si. L. mummius aliquem istorum uideret Matelionem corinthium cupidissime tractantem: quum ipse totam corinthum contempsisset.

PHI. Appetitus desideratus. Enixius: uehementius cupidiusq;. Subinde: frequenter. Instāti: uitiū. Vitiū cor. gibbū. Detexit: retexit denudauit ostēdit: olim Crates thebanus qddā consimile fecisse ꝓditur: qui cum hipparche eū maritū optaret interscapilium retexit: qđ erat gibberosum: perāq; cū baculo & palliū humi posuit: ꝓfessus puellæ ea sibi eē supelectilē: eāq; formā q̄ uideret ꝓinde inqt sedulo cōsule: ne post pœnitudo te cupiat. n. uero hipparche conditionem accipit ridens iā dudū sibi ꝑsuasum satis eē & satis consultū. n. neq; ditiorem maritum neq; formosiorem uspiam gentium posse inuenire: & inde duceret quo libeat: & ita crati cynico philosopho nupsit hipparche. Ex ach. mumia ꝓnepte. L. mūmii. Attritis facultatibus: cōsūpto ꝑrimonio

Exēplum cratis philosophi.

Proconsul primus philo.

Sortiri procon. moris erat apud ro. ut consules prouincias ꝓcõsulares sortirent: hinc frequenter leges apd̄ historicos cõsulibus sorte obuenisse ꝓuincias. Tibe. uero ꝓhibuit. C. Galbam ne sortiret ꝓcõsulatū ꝓpter facultates attritas quo dolore ꝑcussus Caius adiit mortem uoluntariam. Suo an legitimo: quo. s. per leges poterat fieri consul: de ꝓcõsulatu aūt officioq̧ ꝓconsulis alibi scripsimus abundanter Ci. gloriat suo quidem anno se honores adeptum esse cūctoꝶ suffragiis: quod contigit paucis nobilibus: ꝓconsul primus apd̄ ro. uī fuisse. P. philo cui primo imperium progatum est: ut docet Li. i. viii. qui appellat ꝓconsules: quibus finito consulatu imperiū progat. Colli. sup. ꝓceptum uarronianū est ut potissimū sub radicibus montis uilla ędificetur. Columella quoq̧ optimam esse uillæ positionē arbitrat in mediis collibus ubi aer calore & frigore temperatus ē. Sinistrorsum: ad sinistrem partem: Ora. ille sinistrorsū hic dextrorsum unus utriq̧ error. Fundos: nomē ē oppidi: de quo Ora. fundos aufidio lusco pretore libenter linqmus. Liuii no. a nouercæ noīe noīatus est Li. galba & ocellaris cognoiatus: cū illa liuia ocellina noiaretur. Lucium: existimo legendum esse Liuium: ut cõgruat cū supradicta sniā: qd̄ s. liuii nomē assūpserit. Inter ęq. inter pueros eiusdē ætatis & coęuos: quos gręci synchronos appellant quasi contēporaneos: scri. Hieroni. Oseen ꝓphetam fuisse synchronō esaiæ. Bucculæ: sermo est polysemus. i. multa significās: nāq̧ pars cassidis est: de q̄ Iuue. & fracta de casside buccula pendens significat & uaccam. Vir. in. i. geo. aut buccula coelum suspiciēs patulis captauit naribus auras: Collumela masculino usus ē nam bucculos dixit pro iuuencis bobus sic enim ait in. vii. agricolationis: cum deinde bucculos comprehenderis perducito ad stabulum: preterea buccula accipitur pro pusilla bucca: q̄ oris pars est: de buccis Pli. i. xi. sic refert infra malas sunt hilaritates: risumq̧ idicantes buccæ Ex quibus uerbis discimus buccas ꝓprie intelligi partes illas: quæ inflari solent: quæ duæ sunt: in homine: hinc ait Ora. Quid causæ: merito qn̄ illis Iuppiter ambas iratus buccas inflet. Interdum buccam intelligimus ipsum os: sicut illud prouerbialiter dictum: qcquid in buccam uenerit: hinc buccula deducitur accipiturq̧ pro pusilla bucca: siue osculum ipsum idest paruum os: siue partem genarum: quæ inflatur intelligere uelimus: In hoc significatu capit nunc Tranquillus. Nam mos est cum puerum osculari uolumus: ut illius bucculam manu apprehendamus quod & ad os & ad genam referri potest. In hanc sententiam Apuleius in. vi. de asino aureo sic scribit. Tunc Iuppiter perpressa cupidinis buccula manuq̧ ad os suum relata consauiat..

Fundi op.

Synchroni æqueui

Polysenus.

Buccula

Bucculi

Buccæ duæ i hoīe

fortiri anno suo proconsulatum uoluntaria morte obiit.

De natiuitate Galbæ & indiciis principatus eius.

SErgi⁹ Galba imperator. M. Valerio Messala. Cn. Lētulo cõsulibus natus est. ix. cal. ian. in uilla colli supposita prope terracinam: sinistrorsum fundos petentibus: adoptatus a nouerca sua: Liuii nomen & ocellare cognomen assumpsit mutato ꝑnomine. Nam Liuium pro Sergio usq̧ ad tempus imperii usurpauit Constat Augustū ꝑuero adhuc salutanti se iter æquales apprehēsa buccula dixisse [illegible] παραπρίξομ. sed & Tiberi⁹ quū cõperisset eū imperaturum uerꝶ in senecta: uiuat sane ait qn̄ id ad nos nihil pertinet. Auo quoq̧ eius Fulgur procuranti quum exta de manibus aquila rapuisset: & in frugiferā quercum contulisset: sumū sed serū iperiū portendi familiæ rn̄sū ē: & ille irridēs sane iqt quū mula pepererit. Nihil ęquę post ea Galbā tētātē res nouas confirmauit: q̄ mulę pt⁹: cęterisq̧

M. AN. Appetitus: quaq̄ giber. Enixius: studiosius. Subinde: sepius. Instanti: ocellinæ. Vitiū cor. gibbi deformitatē. Attritus: cõsūptis. Sortiri q̧ ob id negatū appet: qa cõsumptis fortunis oībus soluꝫ uertisset Anno suo: & ad designationē ipsā referri pōt q̧ i plures ānos ꝓuinciæ ordinarētur aut q̧ ex cõsulatu quū ꝓconsul ueteri instituto esset ꝓuinciā administraturus a Tiberio pricipe sit ꝓhibitus. Liuii nomē & ocellare cognomen Liuia. n. ocellina eius nouerca est dicta a qua fuit adoptatus. Lucium: ut. L. Liui. ocellaris siue ocellinus diceretur. Puero: galbæ. Salutanti: inter officia salutāniū assistenti. Inter æqua. inter eiusdem ætatis pueros. Bucculæ: ore: nam oris concauitas bucca dr̄ Ci. qcqd in buccā uenerit. Iu. noteq̧ ꝑ oppida buccæ Hora. Iuppiter ambas inflatus buccas: est & buccula parua bos: Pli. eidem morbo bucculæ iecur ꝓdest. Ver. aut buccula coelum suspiciens est & pars cassidis: per quam emittit spūs: Iu. Lorica & fracta de casside buccula pendens

PHI. [illegible] græca uerba sunt: quæ sic interpretant: & tu fili imperio nostro adhære. Ad nos ni. per. quia nos iam defuncti erimus: si senecta ætate imperaturus est galba. Fulgur procuranti: expianti propiciantiq̧ per procurationes. Nam fulminum: quedam sunt læta: quedam sunt aduersa: quedam mixta que aduersa sunt ut inquit Sene. mala portendunt: & ideo expiationibus procurationibusq̧ propiciari solent ad auertenda mala que minitantur; & de his procurationibus fulminum intelligit. Idem Seneca sic scribens in. ii. q. natu. Quid ergo expiationes procurationesq̧ quo pertinent: si mutabilia sunt fata apud Lucanum in. i. pharsaliæ describitur: procuratio fulminis facta ab aruspice: prouorsum fulgur appellauerunt: quod ignoratur noctu an interdiu sit factum. Ideoq̧ Ioui & sumano res diuina fiebat: quia diurna Iouis nocturna Summani fulgura habebantur est autem Summanus deus quasi summus manium dictus: ut iterpretat Mar. quē mō ditē patrē: mō Plutonē appellāt. Frugiferā quercū. frugiferas arbores Pli. Apu. & Tacitus uocāt: quæ fructū ferūt. fruges aūt arboꝶ āTiquus fuerūt glādes ut alibi documus: uñ merito quercus frugifera ē dicta. Vlpiā. tn̄ negat poma dici fruges: cū Iulianus scribat fruges oēs eē qbus hō uescat. Summū: maximū. Portēdi: significari. Familię: sulpitioꝶ. Responsum est: ab aruspicibus ꝓcuratoribusq̧ fulminis. Ille auus Galbæ. Cū ma. pe. hoc dixit ꝑinde ac intelligi uolēs nunq̄ imperiū in familia sua futuꝶ: tā q̄ mulæ nunq̄ pariāt. Aristo. n. mulorum genus sterile esse

Fulmina leta aduersa mixta

Procurationes fulminum

Prouorsuꝫ fulgur.

Sūmanus

Nocturna fulmina Sūmani

Frugiferæ arbores

Fruges

& in totum non parere prodidit; causasq; sterilitatis eleganter complexus est li. ii. de generatione aialiũ: ubi ait mulam concepisse quidã aliquãdo: sed ad finem nequisse pduxisseq̃ qd̃ conceperit Pli. uero noster in. viii. mulas dicit iccirco non parere: q ea q̃ duobus diuersis generibus nascantur tertii generis fiant & neutri parentum sint similia: eaq; ipsa q̃ ita nata sunt: nong̃ gnere in omni aialiũ genere est tñ in annalibus historiisq; ro. mulas peperisse sæpe uerum pdigii loco id habitum est. Idẽ Aristo. in. vi. de aialibus in syria tradit mulas esse que coeant & pariant oẽs sed id genus diuersum est a genere mularũ nostratiũ; apud Herodotum in thalia luculenta historia est graphice perscripta de babylone obsessa a rege Dario: in qua unus babyloniorum pbra ingerens Dario atq; eius exercitui quid inquit isthic desigetis persæ quin potius abscedirtis: tũc expugnaturi nos cum mulæ peperirit: hoc ille dicebat credens nunq̃ parere mulam sed paulo post cõtigit: ut quædã mula pareret zopiro: quo ostento inspe uenit capiende babylonis & cepit: cũ babylonios uaframetis circũuenisset; ppter q beneficium Darius tanti fecit zopyrũ: ut olim aperto malo punico optauerit se male tot zopyros quot erant mali punici grana. Obscœnum: dirum execrabile ominnosum: Virg. obscœniq; canes importunæq; uolucres signa dabant. Pro lætissimo accepit fecit idem galba qd̃ zopyrus: q pro fœlici ostento accepit mulã peperisse animo reputans uerba illius babylonii: qui inter initia obsidionis dixisset: tunc fore ut babylon expugnaretur cum mulæ pareret. Ante fores ipsius galbæ. Ocius: cito celeriter. Aeneũ: ex ære fabrefactuz. Deæ fortunæ. Cubitali cubitus pstat ex xxiiii. digitis ut inquit Victruuius hoc est ex sex palmis: est preterea cubitus geometricus; qui Origene & Augu. auctoribus sex nostra cubita continet.

Mulæ non pariunt. Mulæ que pariant historia pulchra. Tot zopyros malo. Obscœnũ. Cubitus geometricus.

ur obscœnum ostentũ abhorrentibus: solus pro lætissimo accepit: memor sacrificii dictiq; aui. Sumpta uirili toga somniauit fortunã dicentẽ stare se ante fores defessam: & nisi ocius reciperet: cuicũq; obuio predæ futurã: utq; uigilauit aperto atrio simulachrũ æneũ deæ cubitali maius iuxta limẽ inuenit idq; gremio suo tusculũ: ubi æstiuare consueuerat: auexit. & in parte ædiũ consecratũ menstruis deinceps supplicationibus & peruigilio anniuersario coluit: q̃q̃ ætate nondũ cõstãti ueterem ciuitatis exoletumq; morẽ ac tantum in domo sua hærentẽ obstinatissime retinuit: ut liberti seruiq; bis die frequẽtes adeẽnt: ac mane saluere uespi ualere sibi singli dicerẽt

De studio eius in artibus & iure: & uxoribus eius: & filiis eius.

INter liberales disciplinas attendit & iuri dedit & matrimonio operã. Verũ amissa uxore Lepida: duobusq; ex ea filiis: remãsit in cœlibatu: neq; sollicitari ulla cõditiõe amplius potuit: Ne Agrippine qdẽ uiduatæ morte Domitii: q̃ maritũ quoq; adhuc nedũ cœlibẽ Galbam adeo omnibus sollicitauerat modis: ut in conuentum matronaruz correpta iurgio: atq; etiam manu pulsata sit a matre lepida. Obseruauit ante omnes Liuiã Augustã cuius & uiuæ gratia

Tusculum: in ciuitatem tusculanam: de qua alibi pluribus. M. C. fuit tusculanus. Interdum thusculum diminutiuum est thuris: ut apud Plautum in aulularia. hunc tusculum emi & hasce coronas floreas. Aestiuare: æstiuo tempore commorari: sicut hybernare ad hibernum tempus refertur. Varro mihi greges in apulia hybernabant: qui in aretinis montibus æstiuabant. Aedium: domus. Menstruis supplicationibus: per singulos menses: a mense enim menstruus deriuatur: unde luna a marone menstrua dicta. Et sumptus menstruus a Columella: hinc etiam fœminarum profluuia menstrua nuncupantur: quia singulis mensibus consitantur: unde Plini. sæpissime menses uocat. Peruigilio anniuersario: sacra quæ quot annis semel fiunt anniuersaria dicuntur: anniuersarium peruigilium appellat sacrificium: q iugi uigilia per totaz noctam celebrabatur: sicut erant peruigilia Cereris: Corne. Tacitus ait: lectisternia ac peruigilia celebrauere fœminæ; quibus mariti erant. Constanti. firma & robusta.

Tusculum. Aestiuare. Mẽstruus. Mẽstruus sumptus. Mẽstrua Menses Anniuersaria.

M.AN. καισυτεκνον & tu fili principatum nostrum. iuxta sedens. Procurranti sacrificio expianti. Quũ mu. pepe. q sint tertium genus mulæ: idcirco non pariunt: Plini. est auctor: sed annalium monumentis constat nõ nunq̃ peperisse: remq; in portentum uersa: Theophrastus in Archadia mulas parere tradidit: Herodotus sub id tempus quo babylonem Cyrus expugnauit: enixam fuisse mulam scri. Deæ fortunæ. Iu. sed nos te facimus fortuna deam: cœloq; locamus. Aestiuare æstiuis mensibus secedere. Anniuersario annuo sacro. Peruigili. diligenti: ac nihil intermisso: uel certe solemni peruigilio.

PHI Exoletum; abolitum & qui iam per desuetudinem euanuerat. Mane saluere: ut hora matutina accedentes salutarent: uespertina abeuntes dicerent uale: quod est uerbum recedentium. Attendit iuri: operam dedit iuri ciuili. Matrimonio ope. qui ducit uxorem operam dat matrimonio: sicut qui coit cum uxore operam dare dicitur liberis; In cœ. sine uxore supra satis ac super de cœlibe & cœlibatu memorauimus: est autem proprie cœlebs is: qui uxorem habuit nec habet: quod curiosus lector cognoscet ex obseruatione scriptorum si classici fuerint non proletarii. Interdum pro eo accipitur cœlebs: qui sine uxore est: ut ego sum: nec me pœnitet uiuere in cœlibatu: nec ad hoc æui expertum esse molestias uxorias. Morte do. hic fuit. Nero. pater. Maritum: habentem uxorem: est enim maritus nomen ad aliquid. Cœlibem: sine uxore. Correpta. obiurgata matronali contitio. A matre le. que fuerat uxor galbæ. Obseruauit: mõ coluit & ueneratus est: alias obseruare sigñat speculari & diligenter attendere. Plau. Ne me obseruare possis: quid rerum geram.

Saluere Valere Cœlebs Obseruare.

Plurimũ ua.ſcri. Plu. galbam genere coniunctum fuiſſe Liuiæ uxori cæſaris:cuius opera ex palatio præſſerit ad cõſulatũ. Pene:merito addidit hanc particulã pene:qa haud dubie fuiſſet locupletatus & factus. opulentus ſi
Legatarii legatũ ſibi Liuianũ accepiſſet:ſed ut interceptũ fuit tyberii fraude. Inter le. legatarii ſunt qbus legata a teſtatore
Legatores ſiue legatore relinquunť:ſicut mandatarii qbus mandata danť. Notata non pe. ſum. aliud eſt notare ſummam
Mãdatarii, pecuniarũ:aliud perſcribere:notatur ſumma per notas:ſicut calculatores rõcinatoreſue notare conſueuerunt ut ex
Notare empli gratia. L. apud ro. antiquos nota erat quinquaginta ſicut quingẽta per. D. lrãm notabantur:perſcribere uero
L. nota quĩ eſt ipſis lris integraq; dictiõe ſummã
quagenarii explicare. Igiť cũ in teſtamento Liuiæ ſumma illa pecuniæ:q̃ noie legati galbæ relinq̃bat notata eſſet non perſcripta:facile potuit Tibe. legatuʒ illud a quingentis reuocare ad quinquaginta; ut. ſ. loco. d. ſupponeret. L. ſinc magna immutatiõe diximus eſſe q antiqui quĩ genta notabant p lraʒ. D. quĩ
Quingenti quaginta uero p lrãm. L. inter. d. autẽ
per. D. notantur. & l. haud magna diſtantia eſt. Honoribus magiſtratibus. Cõmiſſio

plurimũ ualuit:& mortuæ teſtamẽto pene ditatus eſt: ſeſtertium nãq; quingẽties quũ principuũ inter legatarios habu. ſſet: quia notata non perſcripta erat ſumma: hærede Tiberio legatum ad quinq̃ginta reuocare:ne hæc quideʒ accepit. 1

De honoribus p eum geſtis:& diſciplina in re militari

Onoribus ante legitimum tempus initis: prætor: commiſſione ludorum floralium nouum ſpectaculi: genus elephãtos funãbulos edidit. Exinde puinciæ

Ludi pretorum ne lu. officiũ peculiare erat pretoris:ut ludos exhiberet priuata impenſa:hinc Ci. laudat murenæ magnificentiã: qui in pretura ludos fecit magnificentiſſimos:qui illi mox in petitione conſulatus admoduʒ profuerunt apud populum ludis magnopere lætantem hinc Symachus in epiſtolis ait in pretura filii mei equorum mihi curulium nobilitas preparanda eſt ut expectationi po. ro. mea pecunia tua cura reſpondeat. Item deſignatam tibi ad urbanam preturam filium meum nuncio:intelligis quid ſibi hoc indiciũ uelit. quadrigarum curulium nobilitas preparanda eſt. igitur galba cum eſſet pretor creatus anteq̃ per leges liceret edidit ludos quorum ſciret magnificentiam a po. Ro. probari ut magnificentiores forent eos exornauit noua elephantorum funãbulorum editione. Lu
Floralia dorum flo. Flora cum magnas opes ex arte meretricia acquiſiuiſſet. po. ro. ſcripſit hæredem: certãq; pecuniam re
Floralitiæ liquit:Cuius ex annuo fœnore ſuus natalis dies celebraretur editione ludorũ:quos appellant Floralia: hi ludi cele
feræ. brabantur cum omni laſciuia cõuenientes memoriæ meretricis:nam preter uerborum licentiam:quibus obſcœnitas ois effunditur:exuuntur etiã ueſtibus populo flagitante meretrices que tunc minimorũ funguntur officio:etiã in conſpectu populi uſq; ad ſatietatẽ impudicorũ luminũ:cũ pudendis motibus continentur:auctor Lactan. in. i. diuinarũ inſtitutionũ. hinc illud epigrãmatarii poete. Noſces iocoſæ dulce cũ ſacrum flore; feſtoſq; luſus & licen
Mythici tiam uulgi. idem alio loco floralicias feras uocat q̃ in ſpectaculo floralium ludorum exhibebanť mythici. i. fabulatores:finxerunt. Florã eſſe deam q̃ floribus pſit:eamq; oportere placari:ut fruges cum arboribus & uitibus bene pſpereq; floreſcerent. Vnde Eloralia ad quartum calẽ. Maii inſtituerunt diẽ feſtũ:ut omnia bene defloreſcent: Sicut docet Pl. in. xviii. &. M. Va. in. i. de re ruſti. inuocat deam florã:ut illa propitia frumenta atq; arbores tempeſti
Gloris erã ue florerent:itaq; inquit flore ludi floralia inſtituti. Oui. in. v. fa. cecinit florã nymphaʒ fuiſſe q̃ Gloris ſit uocitata:
quæ Flora eamq; ʒephiro nubentẽ a marito id muneris accepiſſe ut haberet oim florum ptãtem:olim Cato cum ludos flo
uocor rales ſpectaret. po. Ro. catoniana maieſtate commotus erubuit poſtulare ut mimæ nudarentur:quo cognito di
Maieſtas ſceſſit e theatro cato. ne preſentia ſua ſpectaculi conſuetudinem. impediret; quem abeuntem ingenti plauſu ut in
catonis. quit Vale. capite de maieſtate. po. ro. pſequutus priſcum morem iocorum in ſcenam reuocauit.

M. AN. Exoletum:abolitum. Hærentem: retentum. Mane ſa. q hominis loco duci potuit quaſi futurũ eſſet ut imperator quãdoq; mane publice ſalutareť. Iuris:iuris ſciæ cognitioni. In cœ. uita cõiugii experte:quãq̃ pprie cœlebs is eſt qui caret:caruitq; ſemper cõiuge:quandoq; tamẽ ſimpliciter ut nunc p quocunq; uxorem nõ habente accipitur: fabius liber an ſeruus maritus an celebs. Agrippinæ:q̃ ex domitio ænobarbo neronem principem genuit. Nec dum celibem. i. adhuc maritum uiua lepida qua repudiata opus erat:ut galbæ coniugio potiretur, Correpta increpita iurgio excepta. A matre lepidæ galbæ ſocrum:q̃ filiæ repudiũ tenebat. Legatarios:qui Liuiæ legata ſortiti ſuut. Notata:numerorum figuris:non ſyllabis & plenis dictiõibus expſſa. L. una uidelicet calcularia figura in calce adempta. Ludorum flo. flore ſacrorũ qui predie calẽ. maias celebrabanť eã ſententiam fuiſſe quidem aiunt:nobile ſcortuʒ:que po. ro. ſub conditiõe hæredẽ reliquit ut natali ipſius die annui ſibi ludi fierent patres flagitium auerſanti. deam quæ floribus pre eſſet placãdem cenſuere fruges cum arboribus & uitibus bene & pro tempore florerent & q ludi a nudis celebrarentur magna quidem licentia. M. Q uis floralia ueſtit & ſtolatum pmittit meretricibus pudorem. Iu. Digniſſima prorſus florali matrona tuba.

Funãbulus PHI. Elephantos funã. funãbulus dr is qui per funes ambulat:unde & nomen cõpoſitum eſt:græci ſchœ
Scœnobates nobatẽ uocat:ſicut Neurobatem:qui per neruos currit qua dictione uſus eſt Flauius uopiſcus ſcribens neurobatẽ exibitũ eſſe in ſpectaculis a Carino imperatore:primus Meſſella corulus funãbulum dixiſſe proditur:ne ſchœno
Neurobates batem grecam dictionẽ latinis uerbis immiſceret:poſt meſſalã Teren. funãbuli nomen uſurpauit; q ſit ait in ecyra ita populus ſtupidus in funãbulo animũ occuparat. In li. anno. obſeruabimus funãbulũ eleganter uocabulo dici
Funepeus funepeum ab apuleio in libris floridorũ nati ſub ſydere ingeniculi:quem græco uocabulo engoniaſin uocant:erũt
ingeniculus funãbuli & neurobatæ:ut docet Iuli. Fir. in. viii. mathe. Q uod autem elephanti docilitate tanta ſint prediti. ut per funes incedant docet Pli. in. viii. qui ait elephantos aduerſis funibus ſubiſſe:qđ quidem mirum fuit:ſed mirabilius
Fugoniaſis exiſtimatum:cum retrograderentur funibus utiq; pronis Se. quoq; li. epi. xi. ſic inqt elephantem minimus æthiops iubet ſubſidere ingenua:& ambulare per funem.

Aquitaniæ: pars est galliarū transalpinarū ꝓut historici geographiq; tradiderunt: de qua Amianus Marcellinus sic refert: hæ ꝓuinciæ urbes: que sunt splendidæ galliarū. Aquitania q̄ pyreneos montes & eam partez spectat oceani que pertinet ad hispanos: prima ꝓuincia est aq̄tania: amplitudine ciuitatū admodum culta. Ordinarium. legitimo ordine datum ostendit Lāpridius differre ordinarios cōsules a suffectis tanq̄ ordinarii sint illi: q ex ordine creati ineunt magistratū anni pricipio: suffecti uero q in locū demortui ordinarii substituunt. Iupiter in. v. ab horoscopo loco faciet consules ordinarios: ut docet Fir. maternus in. iii. ma. Ipsi: galbæ. Succederet: in cōsulatu. Inter utr. fi. nerone filiū Domitii & othonē filiū Siluii othonis inter quos ita medius fuit imperator galba: sicut medius fuerat cōsul inter patres eorum. A. C. caligula. Substitutus ut loco ipsius caligulæ ꝓesset ludis. Plaudentes: plausum qui fit manuū cōplosione dantes: manus ei ut inqt Se. inter se clausæ plausū edūt auersæ uero si inter se collisæ sint non plaudunt. Penulis cō. qui plaudūt manus exerunt extra uestimenta: unde galba ut plausum militarem inhiberet: tanq̄ indecorū: dedit signum manus intra penulas esse continendas: q bus astricti & ueluti inclusi esse solemus: ex quo dixit Cor. Ta. in dialogo de oratoribus: penulaa attulisse multū militaris eloquētiæ; que uelut nobilis equus liberum campum spaciū q; ꝓbat: quo libera & soluta ferat: orator uero penulatus quodāmō iclusus uidet: nec exerto brachio fere mutilus & mancus. Tessera da. precepto ducis & signo ex more militari de tessera iā diximus copiose: a tessera tesserarii dicti q tesserā. i. ꝓceptū ducis ꝑ cōtubernia militū nunciant: est etiā tessera figura geometrica: q̄ cubus uocat: cuius meminit Macro. in. i. in somniū Scipiōis: ē & in arithmetica nūerus octonarius: de q̄ Marcianus in arithmetica: si tessera tesserā metit. Iactatū: uulgata uox ē. Disce mi. mili. Sex. Aure. i hāc sniam sic scri. militē seuerissime tractās galba: ita ut ingresso eo castra uulgaret stati disce miles militare galba est nō getulicus. Galba est: uis est in noie: tanq̄ intelligi uellēt galbā seuerū eē & rigidū nimis in administratiōe rei militaris. Nō ge. non mollis & indulgēs: sicut getulicū fuisse uī significare: de quo aūt getulico itelligat ambigit: attamē uī designare ipsius galbæ antecessorē: qui cū fuisset mitis & cōniuens in exigēda militari disciplina: merito milites in galbā successorē getulici utpote rigidū nimis & asperū dixerūt: illū minime esse getulicū; fuit autē Cossus Augusti tpibus dux inclytus qui getulos compescuit: unde illi getulici cognomen inditum fuit: ut auctor est Florus in. iiii. ab hoc nomen opinor getulicorum propagatum: Iuue. salue getulice seu tu Syllanus. Interdixit: uetuit prohibuit.

Aquitania
Ordinarii
Suffecti

aquitaniæ anno fere prefuit. Mox consulatum ꝑ sex menses ordinariū gessit. Euenitq; ut in eo ipse. L. Domitio pri Neronis: ipsi Siluius Otho pater Othonis succederet: uelut presagium insequentis casus: quo medius inter utriusq; filios extitit imperator. A. Caio cæsare ludis substitutus postridie q̄ ad legiones uenit soléni forte spectaculo plaudētes inhibuit data tessera: ut manus penulis continerent: statim per castra iactatum est: disce miles militare. Galba est nō Getulicus. Pari seueritate interdixit cōmeatus peti. Veteranum ac Tyronem militem opere assiduo corroborauit: matureq; barbaris: qui iam in galliam usq; preruperant coercitis: presenti quoq; Caio talem & se & exercitū approbauit: ut inter innumeras cōtractasq; ex omnibus prouinciis copias neq; testimonium: neq; premia ampliora ulli perciperent. Ipse maxime insignis: qd̄ cāpestrē decursionem scuto moderatus etiā ad essedum

Orator penulatus
Tesserarii
Tessera
Cubus.
Getulicus unde.

M. AN. Elephantos funā. per funes gradientes greci appellant quem latini funābulū apulei. funepēū dixit. Ordinariū haud in demortui locū datum: Lāpridius consules ordinarii uel suffecti. Ipse lucio domitio succederet subaudi. Ipsi siluius otho utrūq; ad successionis ordinē attinuit sic enim euenit ut Neroni galba successerit galbæ otho. Præsagiū prediuinatio est eñ ut festo placet presagire prediuinare. A. Caio. C. Caligula. f. Ludia ut sit ordo postridie q̄ ad legiones uenit ludis a. C. Cesare substitutus. Plaudētes: milites galbæ: alii non dicit. Data tessera: dato militari signo. Manus penulis cōtinerent: ne cui q̄ plaudendo manus iactarent q̄si parū id militi decorū est penula uestis que supra tunicā accipi cōsueuit q̄ si e pellibus constitisset scortea dicebat Lampridius penula inqt uestimētum semp itinerariū: aut pluuiæ. Non ge. ex ipsa militaris uocis usurpatione apparet molli: & corrupta getulici administratiōe: ante Galbæ accessum multa preter militarem disciplinam licentiose a militibus usurpata; nescio an fuerit hic getulicus ille: cuius Tranquillus in Caligula meminit.

PHI. Cōmeatus: abscessum temperarium: qui ut ait Vegetius apud antiquos difficile militibus dabat: nisi causis iustissimis approbatis. Ope assi. ex disciplina militari: q̄ ꝓcipit milites iugiter exercēdos eē militaribus exercitationibꝫ: uñ & ex re ip̄a exercitus nomen accepit: qm̄ exercēdo fit melior exercitatio militaria uetus hæc fuit ut quot mensibus tā eqtes q̄ pedites educerent ambulatū hoc est. x. milia passuum armati instructiq; oibus telis: pedites militari gradu ire & redire iuberentur in castra. Equites quoq; diuisi per turmas armatiq; similiter tantūdē itineris pagerēt: uī aūt galbā imitatus uestigia maiorū apd̄ quos Scipio exercitū disciplinæ regula custodita oi opere fossisq; faciēdis ita diligēter exercuit: ut diceret fodiētes luto inqnari debere: q sanguine hostiū madere noluissent. Metellus quoq; & Pōpeius: milites nō solū exercebāt sꝫ exēplis inuitabāt ad meditatiōes militares. Coercitis: cohibitis inhibitis. Caio: caligulæ. Copias. s. militares. Testimoniū: ut nullis militibus exhibita sint ampliora uberioraq; testimonia uirtutis: q̄ ipsi galbæ & eius exercitui. Campestrē decurs. genus est exercitationis: ut milites in patēti cāpo decurrāt q̄ cāpestris decursio noiatur: quā in superioribus non negligentuz ter memoraui. Galba ut officiū nō solū boni ducis impleret sꝫ strenui militis obiret: decurrentibus militibus scutū ipse preferebat & ita militarē in campo decursionem moderabatur: eiusdem rei mentio facta est in Nerone. Ad esse. ad currū alibi docuimus esseda proprie gallorum esse & britānorum.

Exercitus unde.
Exercitatio militaris
Fodientes luto inquinandos
Cāpestris decursio.

Imperatoris;caligulæ. Cucurrit:cõſimile eſt id;quod de Philippo fertur;q currere ſolebat ad equũ Alexandri magni:& olim ex immodica curſura expirauit. Caligula ut in ſuperiori. us explicatũ eſt;quoſdam ſummis honoribus functos ad eſſedũ ſibi currere p aliquod paſſuũ milia paſſus eſt. Quietẽ. Archidamus Lacedemonius olim ſcripſit epiſtolã ad heleos his uerbis.καλον ησυχια.i.pulchrũ eſt quieſcere. Ei;galbæ. Expeditiõis: britãnicæ. Claudi. diſtulit expeditionẽ;quã ad britãnos parauerat ob ualitudinẽ;qua implicitus erat galba: quod haud dubie ſpecimẽ eſt ampliſſimũ beniuolentiæ. Africã;Cor.taci.pconſul Galba africã moderate cõtinuit, Plutar.quoq; tradit galbã africæ pcõſulem inter paucos laudatum fuiſſe.

Pulchrum quieſcere.

Africa prouincia.

Extra ſor. non ſortitus ex more Ro. puinciam. ſed per electionem cõſecutus;quod eſt honoratius;cum ſors in manu ſit fortunæ; electio uero ex iudicio pueniat. Ad ordi. prouinciam.ſ. africam;eſt enĩ africa puincia po.Ro. proconſularia in africa terna parte orbis terrarũ;hæc ut ait Salu.uicina erat numidiæ. Annona arctiſ. in maxima rei fiumẽtariæ penuria. Centũ dena.uendi.legimus apud hiſtoricos in obſidione caſilini adeo famẽ intus inualuiſſe; ut modius frumenti drachmia centum uenundaretur:ſed hoc accidit ut uenditor qdem moreretur fame tabeſcens. Emptor aũt incolumis euaderet.pli.uero nõ frumentũ ſʒ murẽ uenditum fuiſſe memorat:ſic enim ſcri.in.viii.uenisſe murem ducẽtis nũmis caſſilinum obſidẽte Anniba.cũq; qui uendiderat fame interiiſſe: emptorem uixiſſe annales tradunt. Olim in ſamaria fames facta eſt iam magna ut caput aſini uenundaretur. lxxx. argenteis:ſicuti ſcriptum eſt in.iiii.regum

Mus uenditus magno

imperatoris per.xx.paſſuum.m.currit.

Item de eodem & de iuſticia & ęqtate eiuſdem.

CAede Caii nunciata multis ad occaſioneʒ ſtimulantibus quietem pretulit. per hoc gratiſſimus claudio receptuſq; in cohortẽ amicorũ tantę dignatiõis eſt habitus: ut quum ſubita ei ualitudo: nec adeo grauis incidiſſet: dilatus ſit expeditionis britãnicæ dies. Africã procõſul biennio obtinuit: extra ſortem electus: ad ordinandã prouinciam & inteſtina diſſenſione & barbarorum tumultu inquietam: ordinauitq; magnæ ſeueritatis ac iuſticiæ cura etiã in paruulis rebus. Militi qui p expeditionem annona arctiſſima: reſiduum cibariorũ tritici modum centum denariis uendidiſſe arguebatur: uetuit: ſimulatq; indigere cibo cœpiſſet: a quoq̃ opem ferri: & is fame extabuit. At in iure dicẽdo quũ de proprietate iumenti q̃reretur: leuibus utrinq; argumentis & teſtibus: ideoq; difficili cõiectura ueritatis: ita decreuit: ut ad lacum ubi adaquari ſolebat duceret̃ capite inuoluto: atq; ibidem reuelato eiꝰ eſſet ad quẽ ſpõte ſe a potu recepiſſet.

De honoribus ei collatis: & ſignis futuri eius imperii.

OB res & tunc in Africa & olim in germania geſtas ornamenta triumphalia accepit & ſacerdotium triplex: inter quindecim uiros ſodaleſque titios.

Vendidiſſe:in hanc ſniãʒ eſt illud a Luca.depromptũ in.iiii.pharſaliæ.Proh lucri pallida tabes nõ deeſt plato ieiunus uẽditor auro. Arguebatur;accuſabat̃ culpabatq;. Cepiſſet.ſ.is q uẽdiderat reſiduũ cibariorũ. Simulatq;poſt q̃. Fame exta. p famẽ & eſuritionũ ɔſumptus eſt & ad tabẽ q̃dã q̃ſi redactus:ſicut i obſidiõe hieroſolymorũ exhauſti fame;& tabe luridi iudæi cõſpiciebantur inqt Egeſippus lib.v.hiſto.teterrimũ aũt genus mortis eſt fames:ex quo illud apud græcos celebrat̃ λιμω οικτιστον θανειν.i.mori fame miſerrimũ eſt. Inedia non ante diem ſeptimũ letalis exiſtimat̃ durasse quoſdã ultra.xi.diẽ tradit Plinius in.xi. Egeſyppus in quinto famẽ appellat carnificem uehementem.

Mori fame miſerrimũ

M.AN. Vlli;q̃ qui ſub Galba militauerat. Scuto moderatus:ſic in Nerõe indicta decurſiõe proriania ſcutũ ſua manu pretulit. Ad eſ uehiculi genus eſt eſſedũ in gallia apud belgas ut qdam exiſtimant repiuʒ. Quietem pretu.reipu.uetũ nouandarũ reũ ſtudio. Claudio;q Caio ſucceſſit. Britannicæ expeditionis: dignationis demonſtratio qppeq̃ tanta fuiſſet imperatoris pfectionẽ ſit remorata. Arctiſſ maxi gentiſſima annonæ caritate. Reſiduũ:quod põti uſui ſuperat. Arguebatur;flagitii conuincebatur. Et is fame exta.extinctus eſt; caſilinẽſi quoq; obſidione cõſtat eum q ſoricẽ captũ.cc.nũmis uendidiſſet fame conſumptum emptore ea alimonia ſeruato.Pli.eſt autor:Lucanus proh lucri pallida tabes non eſt prolato ieiuniis uenditor auro.

Proprietarius.

PHI. De proprietate iumenti;ad quem pprietas & poſſeſſio ptineret:unde pprietarius a iuriſcon. dictus ad quẽ ptinet rei pprietas. Iumentũ p̃ter notã ipſius pecoris ſignificationẽ;aliqñ etiã ſignãt uectabulum qđ a iunctis pecoribus trahebatur:ut docet Gel.in ultimo:lex iudaica mulctat in quadruplũ q rapuerit iumentuʒ. Vtrinq: ex parte utriuſq;q iumenti pprietatẽ ſibi uendicabat. Difficili conie.cũ argumẽta leuia ſunt & teſtimonia fluxa cogitur quaſi diuinare iudex in caſu:cũ per coniecturã difficilem uix ueritas poſſit eluceſcere. Inde ſtatus cõiecturalis in cauſis forenſibus frequentiſſimus:cũ de facto nõ cõſtat;adeo ut qbuſdam placuerit unũ oino ſtatum eẽ coniecturalẽ:cõiectura aũt dicta eſt a coniectu.i.directiõe quadã rõnia ad ueritatẽ:unde etiã ſomniorũ interpretes cõiectores uocantur:ut docet Quinti.in.ii. Capite inuo.cooperto & tecto Reuelato;detecto & aperto. Sponte;ſine alieno ductu. A potu: poſt potum;fuit nimirum hæc noua calliditas ad ueritatem reperiendam: ueluti iumentum ad uerum poſſeſſorem eſſet ſeſe ex inſtinctu naturali recepturum. Sacerdotium triplex: declarat ipſe Tranquil.que fuerint iſta tria ſacerdotia cũ ait;eum fuiſſe unum ex.xv.uiris;unũ ex ſodalibus titiis;unum ex auguſtalibus. xv.uiros aũt ſignificat ſybillinos q ad libros ſybille quaſi ad oraculum adeunt:cũ dii ĩmortales publice conſulendi ſunt:horum numerum uarium fuiſſe ſupra memorauimus. Sodales titi. ſacerdotium erat ſodalium;q titii dicti ſunt ab titiis auibus: quas in auguriis certis obſeruare ſolent. M.Var. auctor in.i.de lin. lati. de his ait Luca.in.i.pharſaliæ:ſeptem uirq; epulis feſtus:Titiiq; ſodales.

Status coniecturalis

Coniectores

Sodales Titii.

Augustales:in Clandio scriptũ est abundãter de sodalibus augustalibus qui ita augusto defuncto decreti sunt & ab augusto augustales dicti:sicut sodales Antoniani Antonio pio & aliis imperatoribus in eorum honorem decreti memorantur:de sacerdotio augustalium scri. hoc sciru dignum. Cor. taci. faces augustales subdidere:quod sacerdotium ut romulus Tacio regi:ita Cæsar Tiberius Iuliæ genti sacrauit. in alio sign̄atu augustales dicũtur sacerdotes larium:q ex libertinis ab augusto constituti sunt ut meminit Porphirio enarrans illud oratianum ex. ii. sermonum:libertinus erat qui circum compita siccus:preterea augustales in militia appellantur milites principales qui ut ait Vegeti. in. ii. ab augusto ordinarii iuncti:sunt flauiales uero tãq̃ secundi augustales a diuo Vispasiano sunt legionibus additi.

Augustales
Augustales i militia

Item augustales cooptatus:atq; ex eo tẽpore prope ad Neronis mediũ principatum in secessu plurimũ u. xit: ne ad gestandũ quidẽ unq̃ iter ingressus:q̃ ut secum uehiculo ꝓximo decies sestertiũ in auro efferret:donec in oppido fundis morãti Hispania tarraconensis oblata est. Acciditq; ut cum ꝓuinciam ingressus sacrificaret:intra ædem publicam puero e ministris acerram tenenti capillus repẽte toto capite canesceret. Nec defuerunt qui interpretarentur significari rerum mutationẽ successurumq; iuueni senem:hoc est ipsũ Neroni: nec multo post in cãtabriæ lacũ fulmẽ decidit: repteq; sunt duodecim secures haud ambiguũ summi imperii signum.

De uarietate eius in ꝓuincia & de initio pricipatus ei⁹

PEr octo annos uarie & inæquabiliter ꝓuinciã rexit: primo acer & uehemẽs & i cohercẽdis qdẽ delictis uel imodicus: nã & nũmulario nõ ex fide uersanti pecunias manus amputauit mẽsæq; eius aff. xit: & tutorẽ quod pupillũ: cui substitut⁹ hæres erat: ueneno necasset: cruce affecit.

Cooptatus allectus:super qua dictione alibi plura. In secessu:extra urbẽ in locis remotioribus & amœnis: de secessu iã satis a c sup. Ad ge. q̃ gestebatur. de uehiculi gestatiõe & gestatorio dictum est supra. Vesticulo ꝓxi. quo ipse gestabatur. Decies sester. decena milia sestertiorũ:ut ad omẽs casus paratũ sibi foret hoc ueluti uiaticum. Fundis:diximus ante fundos oppidũ fuisse:unde fundani dicti. Taraconensis:hispania citerior taraconẽsis appellata est a taracõe oppido qd Pli. scipionũ opus esse ꝓdidit. Prouinciam: taraconẽsem. Acerram: turribulũ quo utimur in sacris. Canesceret:albesceret & canus fieret:scri. Pli. equos tñ & hoies canescere: hoc uerbum ad alia quoq; methapho. transfertur. Cice. ait orationem suam cepisse canescere. Oui. pabula canescunt. Senem:capillus in puero canescens portendit senẽ galbam (senes enim canescere solent) successurum neroni iuueni: Cantabriæ:cantabri populi sunt Hispaniæ:olim ab augusto domiti ut Stra. florusq; testantur. Ora cantaber sera domitus cathena. Fulmen deci. summa est uis fulminis:ut inquit Sene. in q̃stio. & quicq̃d fulmine portenditur id fixũ est:nec alterius ostenti significatione minuitur:secunda manubia dicitur fulmen quod prodest & rem bonam futurã enunciat:tale fuit hoc fulmen quod galbæ portendit imperium:cum in eo lacu quod cœlo tactum est:sint repertæ. xii. secures:insignia haud dubia imperii Ro. Summi imperii. modo regni alias cõsulatus nam & consul & rex. xii. lictores habuerunt gestantes secures uirgarũ fascibus alligatas Liui. de Romulo. Ro. rege scribẽs ait:cũ cætero habitu se augustiorem tũ maxime littoribus. xii. sumptis fecit.

Acerra
Canescere
Cantaber
Sũma uis fulminum.

M. AN. Reuelato capi. i. uelamẽto sublato. Xv. uiros:qui sybillinis preerant libris. Sodales titii Apollinis. hos fuisse Var. innuere uidetur:atq; a titiis auibus quas in auguriis obseruarũt dictos:sũt q a tito tatio malint a quo titiensia tribus:& titia curia dicta est. Inter aug. sacerdotes ascitus. i Claudio Augustales sodales dixit uñ apparet & sacerdotes & sodales Augusto decretos Capitolinus in Antonino Dati sacerdotes antoniani: sodales & flãmines & oĩa q̃ de sacraria decreuit antiqtas posses non inepte & sodales titios ad cerimonias Augusto decretos referre ut ipsos quoq; Augustales intelligas. In secel. loco ab oculis ciuium remotiore. Gestãdũ ut gestaretur. Canesceret:canus fieret. Cantabriæ:q̃ tarraconensis hispaniæ ꝓuincia est ad ortum exposita.

PHI. Inequabiliter:non seruata æquabilitare in iure die endo:quã in oi uita seruandã Cicero. ꝓcepit: Prouinciã:Hispaniã tarraconensam. Vel immo. nimius uehemẽs non seruato modo:q cũ in rebus oĩbus optimus sit precipue in puniendis sontibus adhibendus est. Nam ut ait marcianus iurisco. debẽt iudices seueritatem leguz in grauioribus pœnis cum aliquo temparnento benignitatis subsequi:uenuleus quoq; poenas molliendas eẽ ait potius q̃ exasperandas. Nõ ex fi. uer. pecu. dr̃ nũmularius uersare pecunias citra fidez:qñ nummos minime probos minimeq; legitimi ponderis uersat & expendit: non placet ut intelligas hoc dictum esse de facienda uersura illud ei nõ magis ad nũmularios pertinet:q̃ ad omnes debitores:uersurã enĩ facere dr̃:qui æs alienũ ex ære alieno solui dr̃ etiã ut ait Dona. uersuram facere cũ minore fœnore acceptã pecuniã maiore occupat. Mensæ:nũmularii:unde & mensarii dicti:græco uocabulo trapeza nominatur mensa uumularii:uñ trapezitarũ nomẽ. Tutorẽ q pu. diuus Seuerus Vlpio Ruffino scripsit omnem se rationẽ adhibere subueniendi pupillis. Constat. n. ex moribus Ro. po. primum iuxta parentes locum tenere pupillos debere:fidei tutelæq; nr̃æ creditos:qa ergo non uidet flagitiosum facinus esse pupillos a tutoribus circũscribi:longe uero oim flagitiosissimum necari:nã cum tutores dicti sint quasi tuitores atq; defensores:ut docent iuriscon. qui pupillos circũscribunt q spoliant:q ꝙ peius est necant:hi non sunt appellandi tutores:sed parricidæ & omniũ neq̃ssimi multa mentione apud iurisco. de tut. & cõtutoribus:quoꝝ alii legitimi nũcupant:alii honorarii:alii fiduciarii:alii testamẽtarii:alii suspecti tutores:nõ idigna laude est hæc Galbæ seueritas in tutorem: q pupillum ideo ueneno necauit: ut eius opes inuaderet:cũ in testõ illi fuisset heres substitutus a testõre preclare statuit solon Nomothetes. i. cõditor legum:ne is fieret curator tutor ue pupilli:ad quem post obitum pupilli bona & hæreditas pertinerent.

Modus optimus
Pœnæ molliendæ
Versuram facere
Trapezitæ.
Nũmularii
Locus pupilli iuxta parentes
Tutores uñ
Honorarii.
Fiduciarii.
Testamentarii
Solonis nomothetæ

Lex opcia porcia lex

Lex sempronia

Imploránti le. porcias. s. & sempronias: nã porcia lex ꝓtergo ciuiũ lata uidet; cũ graui pœna sanxerit afficiendũ si qs uerberasset necassetq; ciuẽ Ro. cuius meminit Liui. in. x. ab urbe condita. & Salust. dixit in Catilina leges porcias uetare ne uerberibus in ciues Romanos animaduerteret: idem lege sempronia cõtinebatur lata a sempronio graccho: hinc illa est Cice. cõploratio in uerrinis. o nomen dulce libertatis. o ius eximiũ nrae ciuitatis. o lex porcia legesq; semproniae. o grauiter desiderata & aliquando reddita plebi Ro. tribunitia ptãs: idem in oratione. pro. C. Rabirio porcia inquit lex uirgas ab oium ciuiũ Ro. corpore amouit; hic misericors flagella retulit: portia lex libertatẽ ciuiũ lictori eripuit: Laberius hõ popularis carnifici tradidit. C. Gracchus legẽ tulit ne de capite ciuiũ Ro. iniussu uestro iudicaret. Et ci. Ro. se testifi. scri. Cice. in hanc sniam: cum uirgis cederetur a uerre in medio foro messanae ciuis Ro. nullá uocẽ aliaz illius miseri inter dolorẽ crepitumq; plagarũ auditá esse nisi hoc ciuis Ro. sum ac ille cõmemoratiõe ciuitatis se oia uerbera depulsurum cruciatũq; a corpore delecturũ arbitrabatur: idem mox paulo inquit facinus est uinciri ciuẽ Ro. scelus uerberari: parricidium necari: quid dicam in crucem tolli.

Ciuis Romanus sum facinus uinciri ciuem

Implorantiq; leges & ciuem Romanum se testificanti: quasi solatio & honore aliquo pœnam leuaturus mutari: quoq; praeter caeteras altiorem: & dealbatam statui crucem iussit. Paulatim in desidiã segnitiemq; conuersus est: ne quid materiae praeberet Neroni: & ut dicere solebat ꝙ nemo rationem ocii sui reddere cogeretur. Carthagine noua conuẽtum agẽs tumultuari Gallias cõperit: legato aquitaniae auxilia implorante superuenerunt Vindicis litterae hortantis: ut humano generi assertorẽ ducẽq; se accommodaret: nec diu cunctatus conditionẽ partim metu: partim spe recepit. Nã & mandata Neronis de nece sua ad procuratores clam missa deprehenderat: & confirmabatur cum secundissimis auspiciis &

Multo preter caeteras altiorẽ. M. Tullius uniuersae eloquentiae suae uerbis ac uiribus uelut affusis totius ingenii fontibus ꝓsecutus est crucem ganianam proclamans; indignum facinus esse ciuem Ro. contra omnes leges in cruce esse sublatuz a. C. uerre insectatq; ardenter & inflámanter Caium uerrẽ; quod ausus sit in crucem tollere eum qui ciuem Ro. se esse testificabatur: fecit autẽ uerres rem haud dissimilẽ ab hoc Galbae facinore. Nam crucẽ altam figi iussit in ea parte siciliae: ꝗ ad italiam spectabat; ut Ganius; qui se ciuẽ Ro. esse diecebat; ex cruce illa italiã cernere ac domũ suam prospicere posset. De hac cruce nimirũ intellexit Lactã. cum ait in. iiii. Diuinarũ institutionũ; non. n. Ganianã crucẽ describimus; mẽdosi codices non ganianã crucem habẽt sed gabianiã; sed ultima uerrina euidẽter ostendit legendum esse crucem ganianã; cum de ganio scribit in crucẽ sublato; a cuius nomine ganiana crux dicta: cõsimiliter de cruce reguli aic gestar apud Siliũ in. ii. puni. uidi cũ robore pendens hesperiam cruce sublimis spectabat ab alta.

Crux ganiana.

Locus Lactantii correctus.

Crux reguli.

M. AN. Inequabiliter; haud eodem instituto. Nũmulario; nũmularius qd sit in augusto diximus. Versanti; & ad numerũ; & ad põdus & ad adulterationẽ ipsam referri põt uel qđ magis placet uersurá facienti: qd sit uersuram facere festus docet. Implorantiq; le. porciã. s. que ut Cice. scribit uirgas ab oim ciuiũ Ro. corpore amouit; libertatẽq; lictori in ciuẽ ademit. Gracchus quoq; ut idẽ auctor scri. legem tulit ut de capite ciuiũ Ro. iniussu ppli nemo iudicaret hinc eisdẽ uerba illa carnifex uero & obductio capitis & nomen ipsum crucis absit non modo corpe ciuiũ: sed etiá a cogitatiõe oculis; & auribus. Ciuẽ ro. q̃si ciues non ita ut serui & pegrini solerent cruci; aut uerberibus admouerent hinc illa Marcelli consulia ꝓfatio quũ nouo. comensem decurionẽ uirgis pulsari iussisset id se facere ꝓnunciauit ut ille intelligeret se non esse ciuem Ro. Plut. est prefationis illius auctor.

PHI. Mutari; pro minori cruce altiorem reponi. Dealbatam; ob candorem futuram conspicabiliorem Paulatim in desidiam; ecce quemadmodũ Galba uarius & inaequalis fuit in regenda prouincia: nam ex uehemente & immodico factus est desidiosus & segnis. Nemo rationem ocii sui; ob hoc dixisse uidetur Cor. Tacitus; ꝙ segnicia in galba uocabatur sapientia; tanquam minus suspecti sint principibus desidiosi & segnes in hanc sniam ait egesippus: apud mortales; minus suspecta est ignauia hebetiorum; q̃ gratia bonorũ. Nero autem galbae regendam commisit hispaniam opinione modestiae incitatus; cum nondũ edoctus esset metuere magnos ciues in dignitate positos ut inquit Plutar. quod autẽ dicebat Galba neminem reddere ocii sui rationẽ dissentiens est a sententia maiorum nostrorũ qui consuerunt ut ait Columella in. ii. tã ocii q̃ negocii rationẽ reddi oportere. M. quoq; portius Cato scripsit in originibus suis clarorum uirorũ atq; magnorum non minus ocii q̃ negocii rationẽ extare oportere quod dictum Catonianũ Cicero magnificum praeclarũq; esse arbitratur. Cartagine noua: ciuitas est Hispaniae citerioris opus pœnorum; quae non solum noua cognominat sed etiã Spartaria appellatur a Plinio in. xxxi. a sparti ubertate; quod iunci genus peculiariter in agro Carthaginis nouae reperiebatur; scribit Polibius in secundo carthaginem conditam fuisse ab Asdrubale; quae ciuitas non solum ad res Hispaniae uerum etiã Africae ob loci oportunitatem commodissima est. Conuentum agens; inter septez conuentus iuridicos; in quos diuiditur hispania citerior; unus est carthaginensis conuentus. Tumultuari; tumultum facere. Superuenerũt uindicis litterae; scribit Plutarchus Iunium Vindicẽ pretorem galliarũ; qui primus fuit auctor defectionis a Nerone litteras scripsisse ad galbam post bellũ a se palá declaratũ; quibus eũ hortabatur ad accipiendũ imperiũ suadebatq; ut seipsum corpori ualido caput q̃rẽti gallis preberet; qui milia uirorũ armatorũ numero centũ hr̃e dicebátur. Nero ne hoc indictũ omittamus; sacrauit apud capitoliũ eũ pugionẽ; quẽ Seuinus prepauerat ad ꝑm in coniuratione pisoniana occidendũ; inscripsitq; Ioui Vindici; qđ fuit ꝑsagiũ futurae ultionis; quá Iunius Vindex moliebatur. Assertorẽ; ultorem uindicem liberatoremq;. Partim metu; ꝓpter mandatá a nerone necẽ suã procuratoribus. Partim spe; ꝓpter auspicia & uaticinationez fœminae fatidicae. Ad pcu. s. Caesaris; quos nero hẽbat in hispania meminerũt iuriscõ. de officio ꝓcuratoris Caesaris. Cũ; pdm. Secũdissimis; fœlicissimis.

Segnitia p sapientia

Ratio ocii & negocii reddenda

Carthago spartaria.

Ioui uindici pugio

Omnibus:auguriis de qbus iā dictū est. Ac uirgi. legendū uidetur:tū uirginis:ut istud tū ad illud cū referatur:& ut satis notū est:tū plus significat in posteriore loco positum:q̄ faciat cū in anteriore. Sacerdos iouis cluniæ:clunia oppidum est in hispania citeriore celtiberiæ finis:a qua cluniensis conuentus dictus: illic erat tēplum iouis:cuius sacerdos deprōpserat q̄dam carmina ex penitiore sacrario:q̄ ducētis annis ante galbā fuerāt pnunciata per quādā puellā fatidicā hoc est fata futura uaticinantē:quibus maxime ad imperiū cōfirmatus est galba:cum eadem carmina enūciari ipse presens audisset a uirgine uaticinante:cuius mores & condictio honestate censebat:

Tum.
Clunia Ci.
Fatidica.
Locus plutarchi.

omnibus: tum uirginis honestæ uaticinatione: tanto magis q̄ eadem illa carmina sacerdos iouis cluuiæ ex penetrali somnio monitus eruerat ante ducentos annos similiter a fatidica puella pronūciata: quorum carminum sententia erat: oriturum quādoq; ex hispania principem dominūq; rerū.

Item de initio principatus eius & aliis gestis.

IGitur quum quasi manumissiōi uacaturus conscendisset tribunal, ppositis ante se dānatorū occisorumq; a Nerone q̄ plurimis imaginibus: & astante nobili puero quem exulantē ex proxima baleari insula ob idipsum acciuerat: deplorauit temporum statum consalutatus imperator legatum se senatus ac po. Ro.ni professus est. Deinde iustitio indicto e plebe quidem prouīciæ legiones & auxilia conscripsit: super exercitū ueterem legionis unius duarumq; alarum & cohortium trium. Ac e primoribus prudētia atq; ætate præstātibus uelut istar cenat⁹: ad quos de maiore re: quotiens opus esset: referretur instituit. Delegit & equestris ordinis iuuenes qui manente ānulorum aureorum usu euocati appellarētur: excubiasq; circa cubiculum suum

galbā autē motatū esse in oppido cluniæ testatur Plutar. cuius codex mendosus est emendandus: nāq; uulgo sic legitur: in coloniā iberię urbē galba secessit: tu p coloniam corrige cluniam

Oriturū ex hispa. prici. hoc uaticinium galba ad seipsum transtulit: tāq̄ ipse ex hispania: quam id temporis regebat: iturus esset ad imperiū Ro. capescendum. Manumissioni uaca. ad cognitionē presidis prouinciæ imprimis pertinet manumissio: adeo ut non solum apud proconsulem sed & apud legatum eius manumitti posse paulus iuriscōsul. prodiderit: & ut ait Caius: non solum pro tribunali manumitti possunt serui. sed etiam plerūq; in transitu: cū aut lauandi aut gestandi aut ludorum gratia pdierit pretor au proconsul legatusue Cæsaris.

Manumissio apud presidem.

M.AN. Mutari: crucē. De alba. atq; ob id magis insignem. Cōuentū agēs ius dicens iuridici conuētus tara conēsis hispaniæ: auctore Pli. vii. numero fluere carthaginēsisq; oiũ primus. Tumultuari gal. galliæ enim prouinciarum patriæ a Nero. defecerunt. Aquitaniæ q̄ & galliarum pars una est: non tamen subito defecerat ad iacet regio pyrenæis montibus: & ob id hispaniæ affinis. Vindicis: de consilio & conatu uindicis. Tacitus plura. Assertorem: uindicem ultorem. De ne. sua: & ob id metu dixit.

Diuinæ: sic enim habent codices q̄dam fama emendatissimi: alii cluuiæ habent: sed neutrum meo iudicio conuenit: at cluniæ libentius legerim: est enim clunia taraconensis hispaniæ oppidum. Pliñ. & Ptolæ. sunt auctores: ut sacerdos iouis: qui cluniæ colebatur: ex penetrali somnio monitus fatidicum eruerit carmen. Ante. cc. annos: q̄ uidelicet ea in hispania mouerentur. Oriturum: initium habiturum. Principem: principis declarationem: sed tu ad Galbam intelligas oraculum attinere. Manumissioni uacaturus: manumittendis operam daturus.

PHI. Propositia ante se damnatorum imaginibus: Galba ut refert Plutar. pro tribunali palā accusauit Neronem: & illos quos damnauerat uiros clarissimos defleuit: pollicitusq; est patriæ se suam prouidētiam deditur ū

Ex proxi. balea. insu. baleares duæ sunt insulæ in hispania funda bellicosæ: a teli fundæq; iactu: quod græce βαλλειν dicimus appellatæ uel a baleo herculis comite ibi relicto: græci gymnesias dixerūt: maior oppida habet palmam & polentiam: minor ciuitates habet labonem & magonem: arma baleariū fundæ sunt ternæ: una caput cingunt: altera uentrem: tertiam manibus gestant: id unum est balearibus ab infantia studium: cibum puer a matre nō accipit nisi quem ipsa monstrante percussit lapide e funda destinato: de his Strabo. in. iii. Diodorus in. vi. Florus in iii. Vegetius in. i. non pauca prodiderunt: igitur galba euocauit puerum nobilem ad inuidiam neroni faciendam ex insula balcari: in quam a Nerone missus fuerat in exilium: ea pœna mulctatus quam eleganter insularem Marcellinus appellat. Deplorauit temporum statum: tanq̄ seculum Neronianum omni foret colluuione fœdatum & status illorum temporum deterrimus tenebricosissimusq; sub principe impurissimo flagitiosissimo nequissimo: itidem Cicero olim in iudicio. C. Antonii deplorauit temporum statum. Consulatus: corrige cōsalutatus.

Balcares insulæ.
Funda balearica.
Pœna insularis.

Legatum se professus: scribit Plutar. galbam concorditer ab omnibus imperatorem salutatum fuisse: quam ille appellationem respuit: tanq̄ neq; Cæsar neq; imperator esset sed legatus Romani senatus nominandus.

E plebe prouinciæ: e plebeiis prouincialibus hispanis. Super: ultra preter. Duarum alarū: de alis alariisq; equitibus supra satis multa. Velut instar senatus galba ut ostēderet senatorias partes sequi & senatoriam tutari maiestatem: quosdam elegit ex primoribus: qui apud illum essent loco senatus. Referretur: relationes fierent consultatiōesq. Annulorum aureorum usu: alibi tradidimus annulos aureos insignia fuisse equitum: cuius rei luculenta narratio est apud Pli. in. xxxiii. Euocati: generale nomen est euocatorum: interdum speciali significatu euocatos dicimus in re militari: quando fiebat euocatio: de qua sic scribit Serui. in. viii. cōmē. duo sunt genera militiæ coniuratio & euocatio. Nam ad diuersa loca diuersi propter cogendos mittebantur exercitus: hinc legimus apud historicos id nomen esse dignitatis. Cæsar erat inquit Crastinus euocatus in ex exercitu Cæsaris.

Euocati.
Euocatio.

uice militum ageret. Etiam per prouincias edicta dimisit au
ctor singulis uniuersisq; conspirandi simul: & ut qua posset
quisq; ope cõmunem causam iuuarent. Per idem forte tem
pus in munitione oppidi quod sedem bello delegerat: reper
tus est annulus opere antiquo sculptura gemmæ uictoriam
cum trophæo exprimẽte. Ac subinde alexandrina nauis de
torta appulit armis onusta sine gubernatore sine nauta. ac
uectore ullo: ut nemini dubium esset iustum piumq; & fauẽ
tibus diis bellum suscipi. Quum repente ex inopinato ꝓpe
cuncta turbata sunt: alarum altera castris appropinquantẽ
pœnitentia mutati sacramenti destituere conata ast ægreq;
retenta in officio: & serui quos a liberto Neronis ad fraudẽ
præparatos munere acceperat: per angiportum in balnea
transeuntem pene interemerunt: nisi cohortantibus inui-
cem ne occasionem amitterent: interrogatisq; de qua occa-
sione loq̃rentur expressa cruciatu confessio esset.

De consternatione eius propter mortem
Vindicis: & aliis gestis.

Ccessit ad tanta discrimina mors Vindicis: qua ma-
xie consternat⁹ destitutoq; similis: nõ multũ absuit
qui uitæ renũciaret sed supuenientib⁹ ab urbe nũciis
ut occisum Neronẽ cũctosq; in uerba sua iurasse cognouit:

Vice militum: loco excubitorum qui excubias stationesq; circa imperatoris tabernaculum ex disciplina milita
ri agere solent. Cõem causam: pertinẽtem ad salutem cunctorum mortalium tanquã asserere imperium ex ma
nibus tyranni sanguinarii pertineat ad cõe commodũ totius orbis terrarum. Victoriam cum trophæo: simu-
lachrum deæ uictoriæ una cum trophæo cõtinebatur in sculptura gemmæ annularis: quod omẽ fuit Galbæ tãq̃
uictori futuro aduersus Neronẽ: nec mirũ uideri debet si una gemma & trophæum & uictoria expressa continebã
Musæ in gemma pyrrhi. tur cum achatem gemmã habuerit Pyrrhus: in qua nouem musæ cum suis singulæ insignibus: & appollo cytha-
ram tenens spectarentur. Subinde:
mox inihi ex interuallo. Detorta:
deflexa a legitimo scilicet cursu: quo
destinata pergebat: quidã codices ha
bent decursu: namq; & naues decurre
Decursus. re dicuntur per undas unde & decur-
sus nuncupatus; Maro. ꝓna petit ma
ria & pelago decurrit aperto. Plinius
geminæ autẽ salutares & prosperi cur
sus prænunciæ: cursus dixit pro naui-
Appellere. gationis. Appuli: appellere ꝓprie
dicitur auctore Donato cũ ex pelago
quis ad littus accesserit: quod etiã de
pecore dicitur accedente ad aquã. Tre
batius iurisconsultus titulo de aqua
quotidiana: cum amplior nũerus pe-
coris ad aquã appelletur: quam debet
appelli: posse uniuersum pecus impu
ne prohiberi: hinc appulsus dictus ꝓ
accessu pecoris ad aquam iurisconsul
tus totum corrũpat pecoris ad aquã
Appulsus. appulsum: est autem appulsus nomẽ
quarti ordinis.
M. AN. Ex proxima: baleari in
sula. f. græci baleares gymnesias dixe-
re: quæ sunt numero magnitudine di
spari una. cccclxxx. milium Passuũ lõ
gitudine altera pene quadruplo mi-
nor. xxx. milibus passuum ab ea distans. Annulorum usu equestris dignitatis insigni. Euocati: qui non iusti
milites erant: sed repentina aliqua necessitate ex agris: aut aliunde ad bellũ pro militibus uocati quod ipse auctor
perspicue declarauit: qui uice militũ inquit agerent crispus Salustius: neu quis miles: neu pro milite & alibi ab his
oẽs euocatos. Cõem cau. f. publicã causam. Exprimẽte: ex impressiõe representante. Decursu: ui uẽtorũ acta.
Vector PHI. Ac uecto. ul. uectorẽ dici & qui uehit & qui uehitur. annotauerunt grammatici: ꝓprie uector signifi-
cat eũ: q uehit qđ ostendit Lucanus illo uersu causa est hæc sola timoria uectorẽ nõ nosse suũ: & iuriscõ. tit. nautæ
Nauta qui. caupo. sic tradunt: nauta mercedẽ accipitur ut traiiciat uectores: caupo ut uiatores manere in caupona patiatur.
Sine nauta: nautã ut inquit Vlpianus accipere debemus eum: qui nauim exercet: q̃uis nautæ appellentur oẽs
qui nauis nauigandæ causa in naui sunt: sed de exercitore solũ modo pretor sentit. Iustum bellũ suscipi: cũ nauis
onusta armis suapte sponte ad galbam delata peruenerit: merito cuncti crediderunt id esse omen & inuitamẽtum
belli capescendi a galba contra Neronem. Nam ut inquit Augustinus bellum sine dubio iustum quod deus impe
Iusta bella. rat: & ut proditum est in cano. decre. xxiii. q. ii. bella iusta solent diffiniri: quæ iniurias ulciscuntur. Appropin-
quantẽ: galbam. Alarum altera: in legione duæ sunt alæ: unde alares & alarii equites dicti: de quibus supra sa-
tis ac super: hic ala significatur una ex his quas dudũ dixit duas habuisse. Destituere: deserere. Aegre difficul
Angiportus. ter. Per angiportum: alii dicunt angiportum esse uiam sine exitu: alii uicum angustum & flexuosum in modũ
anguis. M. Varro. i. de lin. lati. quod exitum non habet ac puiũ nõ est; angiportum & id angustum ab angendo &
portu. Donatus enarrans illud terentii ex adelphis: id quidem angiportum nõ est puium inquit. i. angusta & cur-
ua uia quasi anguiportus: ut angitia quasi anguitia: alii q inter portus sit locus angustus hoc ẽ inter domos quas
uel portus uel insulas ueteres dixere. Ora. dixit angiportu: tanq̃ esset nomen quarti ordinis cum sic ait: flebis in so
lo leuis angiportu. Pene: quasi. Confessio: confessi sunt adhibitis tormentis se preparatos fuisse ad galbã in-
terimendum. Mors uin. exercitus Vindicis & uirginii simul conflixerunt in quodãmodo ipsos duces ad pu-
Vindex Virginius cõflixerũt. gnam impellentes uelut aurigas. i. qui frenis equos moderari non possunt: in eo conflictu uindex ut supra dictum
est semetipm interemit: ex hac uirginii uictoria rumor uulgatus est cunctos uelle: ut uirginius iperaret: unde gal-
ba pauefactus scripsit lĩas ad uirginiũ rogans: ut secum simul Romanum imperiũ libertatemq; tutaret: affectusq;
pœnitudine rerum ceptarum secessit cluniam cũ desiderio pristini ocii & quietis: auctor Plutar. Consternatus
perturbatus pauefactus conterritus. Destituto: deserto: desolato: derelicto. Superuenientibus nunci. iã æstas
erat: cum pauloante crepusculum Roma uenit Itelus Libertus die. vii qui cognito galbam solum quiescere con-
festim ad eius cubiculũ prexit: qđ ui patefactũ q̃uis reluctantibus cubiculariis introgressus: nũciauit: quẽadmodũ

ondũ defũcto Nerone fuerat a senatu & exercitu imperator appellatus: paulopost cũ nunciaretur inquit necatũ esse neronem nunciis illis credere nolui: sed ipsemet ad cadauer accessi cõtemplatusq; sum neronẽ iacẽtem: biduo post uenit titus cum aliis multis: qui singillatim cuncta denarrauit. Deposita le. s. appellatione: nã ut supra demonstratum est consalutatus imperator se legatum senatus ac po. Ro. professus est: nunc cognita neronis morte Cæsarem appellari se nou recuuit: cum prius neq; Cæsar neq; imperator salutari uoluisset. Paludatus: ornamẽtis militaribus indutus. A ceruí. more priscorum locutus est: qui ceruices pluraliter tantũ dicebant: hortensius singulatiuo numero primus ceruicẽ dixit.

deposita legati suscepit cæsaris appellationem. Iterq; ingressus est paludatus: ac dependente a ceruicibus pugione ante pectus: nec prius usum togæ recuperauit q̃ oppressis qui nouas res moliebãtur ꝑfecto pretorii Nymphidio Sabino Romæ. In germania Fõteio Capitone: in Aphrica Clodio Macro legatis.

De sæuitia & auaritia eiusdem & aliis gestis eius.

PRecesserat de eo fama sæuitiæ simul atq; auaritiæ: q̄ ciuitates Hispaniarum galliarũq;: quæ contantius sibi accesserãt: grauioribus triburis quasdam etiam murorum destructione punisset: & præpositos procuratoresq; supplicio capitis affecisset cum coniugibus ac liberis quodq; oblatam a taracõnensibus e uetere templo Iouis coronam auream librarum. xv. conflasset: ac tres untias quæ ponderi deerant: iussisset exigi. Ea fama & confirmata & aucta est; ut primum urbẽ introiit. Nam cum classiarios. quos

Vsum to. qua in pace domi in foro uti solemus. hinc illud: cedant arma togæ: iure togæ ut inquit Pli. in iiii. epistola. carent illi: quibus aqua & igni interdictum sit. Nymphidio Sabino Romæ: nymphidius sabinus Caligulæ filius dictus est; cũ ille eius matrem nouisset nomine nymphidiã in tabernis medicinariis: hic post obitum neronis sporum: de quo iam multa dicta sunt: dum cadauer neronianũ adhuc cremaret: ꝯtinuo accersitum loco nuptæ habebat: põpeiumq; appellabat: idem romæ clam ꝑ amicos res nouas moliebatur nec non per mulieres quasdam uirosq; senatores qui ei ocul te adiutorio essent: & ut auctor est Plutar. decreuerũt multi: nymphidiũ imperatorẽ declarare: qui dũ sibi molitum imperium in ipso conatu oppressus a militib; iugulat: eiusq; cadauer in medium tractum fuit; ut esset spectaculo per totum diem uidere uolentibus.

Iure togæ carent interdicti.

Sporus delicũ nymphi dii.

M. AN. Appropinquat: galba iam castris propinquo. Destituere: galbam relinq̃re. Ad frau. ad cedẽ. Per angip. angustam uiã inter domos ueteres angiportũ dixere: domos cũ pri portus ꝑrim ĩsulas appellauere uñ etiã porticus dictæ. Morte ui. is cũ Virginio ꝯflixit: ac inter. xx. cæsorũ milia sibi mortẽ ꝯsciuit: Plu. & Tacitus auctores. Ab ur. uun. Plu. scri. vii. die sicellum seruũ quidam scribũt Icellũ ab urbe in hispaniã uenisse nero. mortẽ & ipsiua declarationẽ nũciaturũ. Vsũ to. nã ut paludamentũ belli insigne erat: & eorũ q in armis uersarent. ita toga erat pacis. Niphidio sa. is ut tacitus ait milites ad defectionẽ cõcitando sibi uiã ad iperiũ moliebatur.

Nex capitonis fontei.

PHI. In germania fonteio capitone: capito fonteius in germania per ualentem Fabium & Cornelium aquinum legatos legionum interfectus est: cum familiam compararet Cor. Tacitus ait capitonem fuisse auaritia & libidine fœdum ac maculosum: quam occisum fuisse qui queri non poterãt: tamen indignabantur. In africa clodio macro. Clodium macrum in africa haud dubie turbantem atrabonius procurator iussu galbæ interfecit.

Præcesserat fama sæuitiæ & auaritiæ: male sperandum est haud dubie de eo pricipe: qui sit crudelis & auarus. cũ dos prima & regũ insigne sit clementia: ideoq; rex in apibus aut aculeum non habet aut si habet illo non utit: ut principes admoneantur aculeum non esse exerendum sed recondendum: & liberalitas cum primis decet principes eosq; apud cunctos mortales facit fauorabiles: cum nullum uitium sit tetrius auaritia maximeq; in principibus & rempu. gubernantibus: & econtrario nihil liberalitate amabilius: esto ergo mi Annibal & clemens & liberalis: sic tibi beneficentia imprimis cordi facito tibi liberalitate. clientes ex deuotis deuotissimos ex fidis fidissimos persuasio magnorum uirorum est donatio: non inepte dixit. M. Antonius apud Rabirium poetam: hoc habeo quodcumq; dedi: iam pridem noui te animo magno preditum & generositate prestantem: tuos comiter liberaliterq; tractantem: non deparcum sed benignum & benignitatis munia callentem: perge quo cœpisti: facito: ut opibus glisentibus liberalitas quoq; propagetur: cuius nomen adeo amabile est atq; iucundum ut princeps munificus laudetur foueatur ametur colatur ab omnibus. Sordidus uero apud cũctos fit obibilis itaq; haud immerito Auaritia auaritiæq; fama prænuncia nocuit maximopere Galbæ apud populum Ro. osorem principia auariris: cum uel saltem ueniens ad capessendum imperiũ debuisset esse indulgentissimus munificentissimusq; ad colligendam beniuolentiam popularem. Scito alũne mi Clarissime principem nunquam magis nomina: nunquam magis debitores facere q̃ cum donat. Cõtantius: longiori conetatione & mora. Sibi accesserant: suas partes secutæ fuerant. Oblatam coro. au. hoc ad auaritiam Galbæ indicandam pertinet: qui coronam sibi dono datam a taraconensibus hispaniæ populis conflauit redegitq; iu massam: & cum tres unciæ in conflatura defuissent fortassis diminutæ per intertrimentum: ad explendum legitimũ pondus librarũ. xv. (tot ei corona cõstare dicebatur) iussit exigi illud pusillum trium unciarum pondnsculum: quod defuerat ab ipso artifice: qui coronam in massam proflauerat: q autem conflatores aurificesq; soleant furtim ex auro surripere: declarat exemplum illud pulcherrimum quod de archimede memorant Victru. & Priscia. qui ingenii excellentia quadam deprendit: quomodo aurum furatus fuisset opifex coronarius de corona: Ea fa. s. sæuitiæ atq; auaritiæ. Classiarios: milites qui in classibus depugnant: classiarii dicũtur. Cor. tacitus centurionem classiarium uocat ad differentiam

Clementia in principe

Aculeus recondẽdus.

Liberalitas decet principem.

Hortamentum ad Annibalẽ Bentiuolum.

Priceps nomina facit cum donat

Classiarii.

Nero ex remigibus iustos milites fecerat: redire ad pristinũ statum cogeret: recusantes atq; insuper aquilã & signa pertinacius flagitantes non modo immisso equite disiecit: sed decimauit etiam. Item germanorum cohortem a Cæsaribus olim ad custodiam corporis institutam: multisq; experimentis fidelissimam dissoluit: ac sine ullo cõmodo remisit in patriã: quasi Cn. Dolobellæ iuxta cuius hortos tendebat proniorem. Illa quoq; uere ne an falso per ludibrium iactabantur apposita lautiore cœna ingemuisse eũ. Et ordinario quidem dispensatori breuiarium rõnum offerenti paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexisse. Cano autem Coraulæ mire placenti denarios quinq; donasse prolatos manu sua peculiaribus loculis suis.

De aduentu eius ad urbem.

QVare aduẽtus ei⁹ nõ perinde grat⁹ fuit: idq; ꝓximo spectaculo appuit: si qdẽ atellanis notissimũ cãticũ exorsis uenitione sim⁹ a uilla cũcti simul spectatores

eorum qui erant in legionibus: a L. classici milites dicuntur: sensus est: nero olim ex remigibus legitimos milites classiarios fecerat: quos galba ad officium remigandi redire coegit: Ad pris. sta. officium remigandi. Aquilã & sig. ut legitimi milites uiderentur deposcebant aquilam & signa militaria: q̃ milites sequi solent: quod alibi ex-
Decimare. plicatum est. Immisso equite. immissis equitibus. Disiecit: dissipauit. Decimauit: decimare est decimũ quẽq; capitali supplicio afficere: super quo uerbo plura diximus in. ii. cõmen. ait. C. Cassius apud Tacitum: ex fuso exercitu cũ decimus q(u)isq; fusti feriretur: etiam strenui sortiũtur. Germanorũ co. a cæsa. instit. supra dictum est in augusto & Caligula queadmoduz germani fuerũt custodes corpis ipius principis: habebanturq; inter armigeros. In patriam: germaniam.
M. AN. Ponteio capitone: Agnus & Fabius ualens legati legionum capitonẽ in germania ut Tacitus scribit obtruncarunt uerum quo crimine parum constitit fuerũt qui crederent ideo occisum: quia familiam captaret alii quia legatis bellũ suadentibus nõ facile esset assensus. Clodio macro: is haud dubie turbare prouinciæ statum aggressus ab arebonio garutiano procuratore: galbæ iussu ut Tacitus ꝓdidit ẽ oppressus. Sibi accesserant: suo imperio acquieuerant. Oblatã dono datam. Exigẽ a conflatore reposci. Classiarios pro assiduis & diligẽtibus ciuibus classiarii accipiũtur: qa ii q in classibus essent: ordinibo dico a Seruio Tullo institutis parati essent ad oẽm reipu. necessitatem: sed nisi pro iis accipe qui nauali negocio operam reipu. exhibuerant quos utiq; Nero ex remigibus iustos milites fecerat. Ad pristi. sta. remi usum. Aquilam flagitantes: ut uelut legitimi milites sub signis eẽnt. Itermisso equite: immissis equitibus disiecti: sunt miserabili occisione: Plutar. est auctor. Decimauit: decimum quemq; supplicio affecit. Commodo: munere præmio: immunitate.
PHI. Cn. Dolobellæ: hic esse uidetur ille dolobella qui a multis fouebat̃ ut a galba adoptaret̃: sed ut ait Plu-
Dolobella. tar. Dolobellã galba non probabat: dolobella uero diminutiuũ est dolabræ. Columella in v. dolabella eduenies expurgare quicq̃d emortuũ est: itẽ semp circa crus dolabella demouẽda terra est. Tendebat: tentoria habebat Virg. hic dolopum manus hic sæuus tẽdebat Achilles. Ingemuisse eũ maximũ auaritiæ: indiciũ hoc ẽ; q ꝑnceps
Mensa ꝑn-cipis lautior. ingemiscat & dolenter ferat: si lautior cœna apposita fuerit a dispensatore: debet eñ principis mensa nitidior esse & opulentior q̃ priuatorũ: nõ q dem luxuria diffluens sed affluens cibis lautioribus: meritoq; dixit Augustinus & in canonicis decretis. di. xli. repetitũ est: nõ cogantur diuites pauperum cibis uesci: utantur consuetudine sua: utan
Diuites utã tur ꝑciosis. tur pretiosis dent pauperibus uilia. Ordinario dispensatori: quemadmodũ ordinarii consules dicũtur ita & ordinarius dispensator appellatus tanq̃ legitimus & primarius: a contrario ordinariũ hominẽ ueteres appellauerunt
Ordinarius homo. scurram & improbũ q minime ordine uiuat. Breuiarium rõnum: sũmarium acceptæ expẽsæq; pecuniæ. Paropsidẽ leguminis: solẽt ueri ꝑncipes Luculentis muneribus remũerari dispensatorũ suorũ diligentiã. Galba uero
Paropsis. porrexit dispensatori pro exhibita dispensationis sedulitate uasculũ leguminis: quam paropsidem uocant: cuius
Legumina unde. mentio fit in euangelio: & a Iuue. dictum est: quam multa magnaq; paropside cœnat. Legumina: a legendo dicta quoniam uellendo leguntur non subsequantur: quidam ut gallicani legaria appellant. auctor Varro in primo
Legaria de re rustica. Cano coraulæ: canus tibicẽ ut inquit Plutar. inter cœnãdũ tibia utebatur: eratq; auditu pergratus
Canus tibicem. galbæ: qui ubi tibicinẽ laudasset essetq; ipso delectatus iussit afferri sibi arcam ligneam: unde denarios quosdã acceptos cano in manibus dedit: dicens ex priuatis non ex publicis pecuniis illos donare: uidetur hic esse ille canus
Plaudere. de quo Marti. plaudere nec cano plaudere nec glaphyro: coraulam autem tibicinem dici supra memorauimus.
nec cano. Denarios: denarius erat argenteus & ut ait Pli. in. xxxiii. ualebat pro denis libris æris: sicut quinarius pro quinq;
Denarius. Mar. Varro. in argento nummi denarii dicti: q denos æris ualebant sentit Plutar. non argẽnteos denarios sed au-
Quinarius reos nummos fuisse: quos galba dedit cano tibicini. Loculis: capsulis nummariis: de loculo locello & locula-
Venitio. mento plura alibi. Non perinde: non multum: Cor. tacitus introitum Galbæ in urbem infaustum fuisse prodi
Simus. dit atq; formidolosum. Exorsus: uidetur legendũ exorsis ut iunctim legas attellanis exorsis. Venitione: uerba cantici hæc sunt: quod illo tempore erat notissimum nunc penitus ignotum: & si solerter introspicere uelimus non solum mendosa hæc uerba esse diiudicabimus: sed etiam pene barbarica: quid enim est uenitione: quam habet coagmentationem: quem sensum accommodatum in uetusto codice ita scriptum legi: uenit Ionesius a uilla tanq̃ in cantico atellanico fieret mentio cuiusdam nomine ionesii hominis rusticani & perinde auari sordidiq;: unde cum recitaretur in spectaculo: ueluti de galba dictum spectatores acceperunt: ego ut dicam quod sentio sic opinor legendum: uenitio simus uilla: aut nomẽ proprium sit uenitio dictus simus a pressis naribus: sicut a poeta

capellæ simæ cognominantur:in cantico eñ inducebatur: quidam nomine uenitio simus qui a uilla in urbem ex argumento fabulæ repedabat homo sordidus & deparcus;cuius nomen cum a uerbo ueneo uideatur posse inclinari;merito spectatores traxerunt id in contumeliam principis auarissimi sordidissimiq;tanq̃ ipse alter uenitio simus a uilla uenisset in urbem ad imperium capessendum;galba tamen fuit naso adunco ut infra apparebit. Reliquam partem:cantici atellanici. Versu repe.s. uenitio simus a uilla. Nequaq̃ tam grata:sensus est illa egregii principis laudabiliter facta non tam placebant Romanis:q̃ displicebant q̃ fiebant turpiter & reprehensibiliter: non tam ab ipso galba q̃ ab his:quorum arbitrio nõ tã regebat q̃ regebat.

consentiente uoce reliquã partem retulerunt:ac sæpius uersu repetito egerunt

De gestis per eum in initio principatus.

MAiore adeo & fauore & auctoritate adeptus ẽ: quã gessit imperium:quamqnam multa documenta egregii principis daret:sed nequaquam tam grata:erant: quã inuisa quæ secus fierent. Regebatur triũ arbitrio:quos una & intra palatium habitantes:nec unquam non adherẽtes pædagogos uulgo uocabant. Hi erant. T. Iunius legatus eius in Hispania cupiditatis imensæ. Corneli⁹ Laco ex assessore prefect⁹ prætorii arrogãtia socordiaq; irollerabilis libert⁹ Itell⁹ pauloante ãnulis aureis: & Martiani cognoĩe ornat⁹: ac iã sũmæ eq̃stris gradus cãdidat⁹: his diuerso uitiorum genere grassãtib⁹ adeo se abutendũ pmisit & tradidit:

M.AN. Gn. Dolobellæ:se posi tus inq̃t Tacitus per hos dies Gn. dolobella in coloniã aquinatã neq; arcta custodia:neq; obscura nullum ob crimen sed uetusto nomine:& ꝑpinquitatem Galbæ monstratus: Tendebant:tabernacula habebant promiorẽ propensiorem dolorem ex sũptuosiore apparatũ conceptum gemitu prodidisse. Porrexisse:dono obtulisse. Cano:nomen ꝑprĩũ. Coraulæ in choro tibia canẽti. Manu sua qđ non solũ auari principis fuit ob tenuitatem muneris sed etiam sordidi:Plu. quiq; aureos denarios fuisse ait: quos ex arca:quã sibi iusserat afferri deprõptos:dixisse se non de publicis sed priuatis pecuniis eos dare. Non perinde:non multũ. Venitione sumus a uilla quia a ueneo uenire poterat nomen factum idcirco in Galbæ contumeliam acceptum qui ob auaritiam omnia uenialia haberet.

Quid faciat malos principes.

PHI. Regebatur trium arbitria. quæritur ab eruditis quæ res malos principes faciat. in primis ut inq̃t Vopiscus licentia impune peccandi:amici preterea improbi:satellites detestandi:eunuchi auarissimi: aulici uel stulti uel detestabiles:& rerum publicarum ignorantia. unde Dioclitianum dixisse ferunt:nihil esse difficilius q̃ bene imperare:cum se quattuor uel quinq; colligunt atq; unum consilium ad decipiendum imperatorem capiunt. & ita sæpe bonus uenditur imperator:dum regitur arbitrio improborum amicorum. Notum est illud quod idonei scriptores prodiderunt meliorem esse temp. In qua princeps malus est ea:in qua sunt amici principis mali:siquidem unus malus potest a multis bonis corrigi multi autem mali non possunt ab uno quãuis bono ulla ratione superari. Igitur galba probus quidem & moderatus erat suapte natura ut dixit nymphidius sed cum minime suis cogitatibus uteretur deprauatus est improbitate Titi Iunii & Laconis:a quibus non regebatur sed destruebatur. unde censuit Nymphidius mitti oportere legatos ab exercitu ad galbam. qui edocerẽt se ex amicis hos solos duos amouisset iucundiorem se omnibus desideratioremq; uenturum; hoc exemplo disce agendum mi Annibal ita degere ita formare actiones tuas ut regas tuos non sequaris. ut tibi pareant non imperent. debet enim rector regere nõ regi:debet ductor ducere non duci:debet dominus dominari non seruire. nolo repudies consilia tuorum. nolo monitiones aspemeris. sed minime par est sũmatem uirum mancipatum esse his:qui cuncta per fumos uendunt:qui penes se uolunt esse regimen rerum omnium:in quorum manu cuncta subinde uisuntur:quibus præter nomẽ dominantis nihil alius deest:quominus re ipse dominentur. ita fit ut principes cum aliorum sint domini. fiant serui ministrorum:qui sub quodam ueluti prætexto moderationis furtim grassantur immo sæpissime palam rapiunt spoliant uexant principe uel ignorante uel mussiante:qui segnis & dissolutus si extiterit cõtemnitur estq; ludibrio

Difficilimum bene imperare. Cõsilium nymphidii monitio ad Annibalẽ. Princeps regat non regatur.

Pædagogi galbæ

Nec unq̃ non. Iugitur & semp. Pædagogos. quemadmodum pædagogos dicimus educatores ductoresq; puerorum:quibus continenter adhærent:ita pædagogi uulgo uocitati sunt hi; qui instar pædagogorũ regebant galbam & illi tanq̃ discipulo semper adhærebant. Huius rei meminit Sex. Aure. his uerbis galba trium amicorũ cõsilio.i. Iunii Corne. & Iteli cuncta disponens adeo ut inter palatinas ædes pariter & uulgo pædagogi dicerent.

Hi erant Titus Iunius & Cor. laco:de his sic scri. Tacitus. inualidum senẽ galbam Titus Iunius & Cor. laco alter teterrimus mortalium:alter ignauissimus odio flagitiorum oneratum contemptu inertiæ destruebant. apud Plutarchum pro. T. Iunio legitur Ouinius. Ex assessore. apud iurisconsu. ti. est de offi. assessoris:ubi ait Paulus. oẽ officiũ assessorũ in his fere causis cõstare:in cognitiõibꝫ postulãtibꝫ:libellis edictis:decretis:epistolis assessores ab assidendo dicti & loco consiliariorũ sunt:unde ait iuriscõ. consiliariis eo tempore:quo assident negotia tractare in suum quidem adiutorium nullo modo concessum esse:in alienum autem non prohiberi. Alexan. ro. impator assessoribus salaria instituit:q̃uis sæpe dixerit eos esse promouendos qui per se remp. gerere possent non per assessores ab assessore fœmininum est assestrix:Afranius dimittit iam assestrice me ad se uocat. Præfectus prætorii. Cor. ta. potentia principatus diuisa in Titum Iunium consulem & Cornelium Laconem pretorio præfectum. Socordia. ignauia. Cato socordiam pro. stultitia posuit. Libertus Itellus:Cor. Tacitus. nec minor gratia Itello galbæ liberto:quem annulis donatum equestri nomine Martianum uocitabant. Plutar. quoq; memorat liberto Itello annulos aureos a galba datos. aitq; Martianũ uocatum habuisse primam in libertis potestatem. Ac iã summæ equestris gradus. supra docuimus candidatos dici non solum petitores magistratuum sed aliarum quoq; re

Assessores. Assestrix. Socordia. Martianus Itellus.

ut uix sibi ipi cõstaret: modo acerbior priorꝗ mõ remissior ac negligentior ꝙ conueniret principi electo atq; illius ætatis: Quosdam claros ex utroq; ordine uiros suspitione minima inauditos condẽnauit: ciuitatẽ romanã raro dedit: Iura triũ liberorũ uix uni atq; alteri: ac ne his qdem nisi ad certum prefinitũq; tempus. Iudicibus sextam decuriam adiici precantibus: non modo negauit: sed etiã concessum a Claudio beneficium: ne hyeme initioq; anni ad iudicãdum euocarentur: eripuit. De gestis eius & de liberalitatibus Neronis per eum correctis.

Existimabatur etiã senatoria & eq̃stria officia biennii spacio determinaturus nec daturus: nisi inuitis ac recusantibus. Liberalitates neronis non plus decimis concessis per qnquaginta equites ro. ea cõditione reuocandas curauit exigendasq;: ut si qd scænici aut xystici donatũ olim uẽdidissent: auferret emptoribus: qñ illi absũpro ꝑtio soluere neqrẽt. At cõtra nihil nõ p comites atq; libertos ꝑtio addici: aut donari passus ẽ gr̃a: uectigalia immunitates:

rum: sicut candidatus fidei a hieronymo: candidatus eloquentiæ a Quintiliano dictus. Itidem nũc Tranquillus
Cãdidatus libertũ Iellũ candidatũ uocat summæ equestris gradus petentẽ adcẽtemq; summã census equestris: quæ erat sex
tertiorũ quadrigentorũ. nõ placet ut candidatus referatur ad petitionẽ magistratus. simpliciter ordinãda cõstru
ctio est candidatus summæ equestris gradus. Scribit Seneca uigesimo tertio epistolarũ hoĩem esse multarũ rerũ
candidatũ. Grassantibus. sæuientibus cũtibusq;. Vt uix ipsi constaret. dicitur homo sibi ipsi constare: qui
suæ mentis cõpos seruat in agẽda uita cõstantiã: quã Cic. imprimis tenendã esse prescribit. & sicut id maxime de
cet. ita maxie dedecet esse incõstantẽ;
sicut erat galba; cuius morũ instituto
rũq; mutatio fiebat ex arbitrio trium
improbissimorũ. Quã cõueniret
principi electo. nullũ pricipẽ decet ne
gligentia atq; socordia in rebus agen
dis: tãto minus illũ: q sit & electus &
senex: cũ utraq; res accerrimus sit sti
mulus in principe ad oĩa uigilãter &
prudẽter obeũda. nã qcũq; eligitur is
plane existimatur circũspectior. seni
Prudentia in sene. uero in ꝑmis prudẽtia assignatur. unde
ait Plautus in trinũmo. sapiẽtiæ ætas
Mẽtis oculus florescit oculus corpis desflorescit. cõdimentũ est. sapiẽs ætati cibus ẽ. &
ut ingt elegãter Plato in symposio tũc
mẽtis oculus acute incipit cernere cũ
primũ corpis oculus deflorescit.
M. AN. Nec unq̃ nõ semp. Asses
sor: hulus erat presidi assidere: ac cõ
sulere fere in illisq; cõstant cognitiõibꝰ
libellis: edictis decretis: epistolis: fœ
mininũ assestrix Afranius dimittit. as
sestricẽ. Itellus: is unus erat ex tribꝰ
quorũ nutu oĩa administrabãtur potentia principatus inquit tacitus diuisa. in. T. Iuniũ consulẽ: Corneliũ laconẽ
pretorii prefectũ: nec minos gratia itellõ galbæ liberto: quẽ annulis donatum equestri nomine martianum uocita
bant. Iam summæ equestris: tam diues ut equestrem possideret censum. Candidatus: candida toga ad ma
gistratũ petendũ progredi ausus. Electo: qui electione nõ hæreditario iure ad imperii fastigiũ peruenisset.
Inauditi nõ puniẽdi PHI. Ex utroq; ordine. senatorio & eq̃stri. Inauditos. cõtra legẽ & maiorũ cõsuetudinem: qui nemiñẽ in
dicta causa inauditũq; cõdẽnabant. Egesippus in. i. ait. lex inauditos uetat exitio dari. Raro dedit raro enim ciuẽ
romanũ aliquẽ externũ faciebat. Iura trium liberorũ: quẽadmodũ bononiæ qui decẽ liberos habet imunis est a
publicis oneribus: ita apud ro. numerus triũ liberorũ immunes faciebat quod ius sæpe ab imꝑatoribꝰ mũeris am
Ius trium natorum. plissimi loco impetrabatur. unde gloriatur Martia. sibi a Domitiano tributũ esse ius triũ natorũ. Galba uero diffi
culter hanc indulgentiam imperatoriam tribuebat. in primo cõmen. annotauimus non pauca super hac re: q̃ re
Quinta decuria. petere poteris cũ uoles. Præfinitũq; tꝑs. cum alii in perpetuum hoc munus consequerentur. Galba dabat ad
tempus. uerbi gratia: ut hic ius triũ natorum haberet per trienniũ: ille per sexenium. Sextam decuriam iam di
Inuitos nõ ambientes collocãdos in r. p. ximus quemadmodũ iudicum decuriæ quattuor fuerunt primo: quibus Caius princeps decuriã quintã adiecit.
nũc cũ iudices galbã precarentur ut sexta decuria adiiceretur: quo minori tedio laboreq; in iudicando afficerẽtur;
non solũ nõ cõcessit. sed etiam uoluit: ut ad iudicandũ uenirent euocati gẽralibus hyemis diebus & calẽdis ianua
riis: cuius temporis uacationẽ iudicãdi olim impetrauerant a Claudio: sed Galba irritum fecit claudii beneficium.
Senatoria. q per senatores fieri solent. Eq̃stria. quæ ab æquitibus obeũtur: Nisi inuitis ac recusantibus. cũ
opinione galbæ sentiebat Alexan. ro. imꝑator: qui dicere solebat inuitos nõ ambiẽtes in remp. esse collocãdos. ita
apd Li. Fabio recusãti cõsulẽ fieri dat a ppl'o ꝯsulatus. Liberalitates nerõis reuocãdas. Nero bis & uicies mille
sextertiũ donatiõibꝰ effuderat. galba a singulis eorũ: qbꝰ donauerat nero: iussit donatiões repeti: decia tñ pte libera
litatis apd quẽq; eorũ relicta. Exẽpli gr̃a: ut q ex liberalitate nerõis accepat cẽtũ sextertia: is restitueret nonaginta: & de
cẽ tñmõ retineret. uerũ ut igt elegãter Cor. tacitus: uix illis decimæ portiões superãt hisdẽ erga aliena sũptibꝰ: qbꝰ
sua ꝓdegerãt: cũ rapacissimo cuiq; ac ꝑditissimo nõ ager aut fœnus: sꝫ sola instrumẽta uitiorũ manent. Per qnq̃gin
ta eqtes. Cor. tacitus ait trigita eqtes roma. fuisse prepositos huic exactiõi: qđ nouũ officii genus fuit & ambitu ac
xystici. numero onerosum. Scenici aut xystici: histriones & athletæ: de xysticis affari scripsimus in li. annotationũ ubi
Athletæ. hic locus a nobis explicatur. & in augusto super xysto & xysticis satis ac super memorauimus. Auferret empto
ribus. Plutar. hãc historiã referẽs sic ingt. quas largitiões uero dederat scenã & palestrã agentibus: eas galba uehe
mentius repetit: preter decimẽ partẽ. deinde parua tenuiaq; accipiẽs (Nã qui receperãt eas largitiões plurimi cõsũ
pserãt hoies in diẽ uiuẽtes) illos qui ab his emerãt inqrebat: & qđ habuissent exigebat. quæ res cũ ultra modũ pro
grederet galbæ infamiã: Tito Iunio inuidiã atq; odiũ cõciliauit. Quãdo illi. i. scenici & xystici. Soluere neq
rent. In hanc sententiã Tacitus. attamẽ grande gaudiũ q tam pauperes forent qbus donasset nero: q̃ quibus ab
stulisset. Nichil nõ. oĩa. Pretio adipisci. corrige addici ut sit sensus galbã pmisisse cũcta addici. i. uẽditari ꝑ
cio aut gr̃a donari p libertos: & eos a qbus regebatur sup hoc uerbo addico uñ & addicti suo loco plura retulimus

pœnas innocentiũ : ĩpunitatẽ noxiorũ. Quin etiã po.ro. deposcente suppliciũ Haloti: & Tigillini: solos ex oĩbus. Neronis emissariis: uel maleficentissimos incolumes prestitit. Atq; insuper Halotũ procuratione amplissima ornauit: ꝓ Tigillino etiã sæuitiæ populũ edicto increpuit.

De inuidia militum contra eum: & rebellione exercitus Germaniæ.

PEr hæc prope uniuersis ordinibus offensis: uel precipua flagrauit inuidia apud milites. Nam quum in uerba eius absentis iurantibus donatiuum grandius solito prepositi pronũciassent: neq; rem ratam habuit: & subinde iactauit se legere militem non emere consuesse. Atq; eo quidẽ nomine oẽs qui ubiq; erant exacerbauit. Cæterum pretorianos etiã metu & indignitate cõmouit remouẽs subinde plerosq; ut suspectos: & Nimphidii socios: sed maxime

Pœnas innocẽtiũ. cõtraria sunt hæc; pœne innocentiũ: ĩpunitas noxiorũ: & cũ innocẽtibus ĩpunitas debeaꝛ: nosiis uero suppliciũ; galba dũ gratificaꝛ libertis prepotentibus; permittit; ut pretio uel gratia innocentes puniãtur nocentea absoluantur. Vectigalia scilicet passus est addici ait Plutarchus; ouinium qui titus Iunius a tranquillo tacitoq; nominatur; pretio uendidisse remissiones tributorum; ideo cuncta fuisse uenalia; qui uidens senẽ galbam fortuna implebatur tanq̃ ea simul & oriente & occidente.

M.AN. Illius ætatis; que quo grauior erat; eo salubriora in illo requirebantur consilia. In auditos: in dicta causa. Iura triũ liberorũ; ius triũ natorũ dabaꝛ sæpe filios nõ habentibus hoc q fuisset assecutus quũ aliqd populo uiritim diuidebaꝛ ꝓ tribus quasi liberis accipiebat alimẽta; id ab initio institutũ in laudẽ oratorũ q trigemini in curiatios albanos ꝓ ro. ĩpio pugnarunt. Mar. Q ꝺ natũ uetat fieri pmitte uideri: Natorũ gẽitor credar ut eẽ triũ. Adiici ꝑcãtibus; ut aucto decuriarũ numero iudicãdi onere leuarẽꝛ. Nõ euocarenꝛ sed uacationẽ muneris haberent. Senatoria & eq̃stria q̃ senatoribus & eq̃stris ordinis hoĩbus deberi solerent. Nõ plus decimia. Plutarchus ait preter decimã ptẽ oẽs Neronis liberalitates repetitas; sed qꝺ pplo decimæ ab imparoribus darenꝛ apte in caligula tranqllus demõstrat. Auferreꝛ emptoribus & hæc cõditio qua Neronis liberalitates reuocari iussit. Impunitatẽ noxiorũ & si ꝑ inde hoc erat atq; illud qꝺ ꝓxime dixit leges uiolare minus tamẽ hoc inuidiosum in quo clementiæ q̃dã representabaꝛ imago; ut in altero seuitiæ.

PHI. Emissariis. emissarii uocantur conciliatores furtorũ quæ a magistratibus cõmittuntur; atq; internuncii. Anctor Pedianus asconius. unde & M. tullius emissarios uerris appellat conciliatores furtorũ uerris internunciosq; stuprorũ; sic enim ait in quĩta in uerrẽ. dubitaturũ queq̃ existimas; quin illis emissariis hæc tibi oĩs pecunia quæsita sit. idẽ alio loco. magni sua putabant interesse publice potius q̃uis magno emi; q̃ in aliquẽ istius emissariũ incidere. In libro. i. regum mentio fit emissariorũ; ubi sic scriptũ est. Ait rex emissariis; qui circũstabant eum. pliñ. emissariũ appellat palmitem; qui emissus ex deputatione infertur imis scamnis ac ꝑ singulos annos ad superiora scandat. de quo sic ait in. xvii. relicto semper duramento in singulis tabulatis & emissario uno qui subeat usq; quo placuerit. ut autẽ uerba hæc pliniana percipias; scito scamna dici in arboribus ramos & brachia ꝑ quæ uites ascẽdunt scamnum. quoq; in alio significatu agricolæ uocant. ut docet Columella in. ii. crudũ solum & immotũ minimeq; aratro ꝓscissum duramentũ autẽ significat brachiũ uitis. Idem Columella in. v. quaternisq; brachiis q̃ duramẽta qdã uocãt diuidaꝛ in totidẽ ptes. alio noie duramia nũcupanꝛ. Tabulata uero in arboribus sunt rami trũciq; sobolem ꝓmittentes. quod docet idem columella in. vi. cũ ait falce formãda & tabulata instituẽda sunt. hoc. enĩ nomine usurpant agricolæ ramos trũcosq; promittẽtes. De his tabulatis intellexit Virgi. in. ii. georgicoꝝ scribens assuescant summasq; sequi tabulata ꝑ ulmos. ubi exposuit Seruius marontianus interpres: tabulata esse ramoa effusiores & in plana tẽdentes nõ ad altiora crescentes. Nõ inuitus interdũ digredior ad id genus diuerticula; quæ recreare solent nõ minus lectorẽ qua scriptorẽ lassescentẽ. de emissariis ut domuz tepedemus Amianus marcellinus sic inquit. ꝑ emissarios quosdã fallẽdi pstringendiq; gnarus psatũ sciscitabaꝛ cõsilia. Halotũ. fortassis hic ille est halotus spado; quo pregustatore qnidã tradiderũt datum esse uenenum Claudio in arce epulanti. Pro Tigillino. po. roma. deposcebat tigillinũ ad mortẽ; quem uocabat magistrũ ac pædagogum tyrannidis. & ut auctor est Plutarchus: nullius spectaculi cupiditate tam tenebatur; q̃ ut tigillinum uideret iudicio circumuentum; quinetiam in theatro & stadio assidue petebat tigillinum damnari: unde increpitus est edicto galbæ dicentia non diu uicturum tigillinum tabido morbo iam tabescentẽ; deprecãtisq; ne exacerbarent facerentq; tyrannida ex ĩperio. sed de tigillini moribus & morte mox dicetur in othone. Apud milites. in primis urbanos pretorianosq;. Iurantibus. militibus. Absentis. anteq̃ ex hispania romã uenisset ad imperiũ ingens capescendũ. Prepositi. prefecti huic negocia & ueluti procuratores galbiani. Donatiuum pronunciasset. scribit cor. ta. milites urbanos ad res nouas pronos agitatos esse: postq̃ nõ dari donatiuũ sub nomine galbæ promissum intellexerunt. Se legere militem. Corne. ta. accessit galbæ uox pro rep. honesta ipsi anceps legi a se militem nõ emi. significabat autem hac uoce galba milites per uirtutem eligendos: non autem per largitionem conciliandos: de hac uoce sic Plutarchus Emisit galba uocem dignam imperatore quippe qui diceret morem fuisse deligere nõ emere milites. ubi hoc illi audierunt graui in eum audio sunt accensi: uidebatur enim non ipse solos eos priuare sed legem ferre & docere reliquos imperatores. Centum pretorianos. lege potius cæterum q̃ centum. Subinde mouens. a militia. Et nymphidii socios. cum nymphidium interemptũ galba audisset interfici iussit eos quoq; quicum illo coniurauerant; unde omnes pene nymphidii socii perierunt: in quibus etiam Cingonius fuit qui orationem composuerat qua nymphidius uteretur ad milites in sententiam suam traducendos.

Emissarii.
Emissarius palmes.
Scamna arborum.
Duramẽtũ.
Duramen.
Tabula.
Tigillinus petitur ad supplicii.
Legi militã nõ emi.

Fremebat superioris germaniæ exercitus. Milites qui prius sub uirginio fuerant:tunc sub Flacco erāt in germania dignos se exīstīmabant maxima remuneratione ac premiis ob eā pugnā. qua aduersus uindicem gallosq; pugnarant. Itaq; nihil ex liberalitate galbæ cōsequuti nullam cōsolationē nullam exhortationē admittebant. Flaccū ipsum pro nihilo reputantes utpote rerum imperitū & dolore pedum conflictatum. superioris autē germaniæ dixit ad differentiā inferioris germaniæ. Marcellinus in descriptione galliarum collocat primam & secundā germaniam ueluti prouincias gallicanas:ptolomeus quoq; in cosmographia bifariam partitur germaniā in magnā & paruam; nomine magnæ significatur uera germania: quæ in superiorem diuiditur & inferiorem. nomine autem paruæ germaniæ designat partē galliæ narbonensis in qua est massilia.

fremebat supioris germaniæ exercit⁹:fraudari se premiis nauatæ aduersus Gallos & uindicem operæ. Ergo primi obsequiū rupe:ac se calen. Ianuarii adiici sacramēto nisi in nomē senatus recusarunt:statimq; legationem ad pretorianus cū mandatis destinauerunt: displicere imperatorem in hispania factū. Eligerent ipsi quem cuncti exercitus cōprobarēt

De adoptione Pisonis per eum facta.

QVot ut nunciatum est:despectui esse non tam senectam suā:q̃ orbitatem ratus Pisonem frugi Licinianum egregiumq; iuuenem:ac sibi olim probatissimū testamentoq; sp in bona & nomen adscitum repente e media salutantium turba apprehendit:filiumq; appellans perduxit in castra:ac pro concione adoptauit ne tunc quidem donatiui ulla mentione facta. Quo faciliorem occasionem M. Saluio Othōi prebuit perficiendi conata intra sextum adoptionis diem.

De prodigiis p̃cedentibus infelicem exitum imperii eius

m Agna & assidua monstra iam inde a principio exitum ei: qualis euenit: portenderant. quum

M.AN. Emissariis. pedianus emissarium interpretatur eū qui cōciliator furtorū & rapinarū esset que a principe sine domino patrarent in hūc ferme sensum lāpridius romæ inquit nil aliud egit nisi ut emissarios haberent qui sibi bene nasatos perquirerēt Mar. quod eius uerbi ratione attinet nasutum non nasatum pronunciauit; Nasutus sit usq; licet. Maleficētissimis: pessime de oibus meritis. Pro tigillino:tigillini tacitꝰ & Plutarchus meminerūt. Iuuenalis pone tigillinū Donatiuum:donum quod a principe siue imperatore militi dabatur. Præpositi; qua res Galbæ tum Romæ procurabant. Subinde sæpius PHI. Præmiis nauatæ ope iam dictū est quēadmodū Iunius uindex gallos cōcitauit primus ad rebellionē aduersus neronē. tunc uirginius q legionibus potētissimis in germania preerat cōflixit cōtra uidicē:quo certamie circiter uigīti milia gallorū occiderūt:uidex uero sibi mortē ꝯsciuit. hic in sepulchro uirginii Ruffi scriptū legebat hic situs est ruffus:cæso q uidice quōdā impiū asseruit nō sibi sed patriæ. Obseqū rupe. primi ceperūt esse iobediētes & ab officio decessere. M. T. putat a terētio p̃mo dictū esse obsequiū. uñ in li. de amicitia uerbū id terētianū uocat. sed Dōatus falsitatis Cice. arguit cū & Plautus & Neuius āte Terētiū dixerit obseqū. Cal. ianuarii addici sacramēto recusarūt. Cor. ta. paucis post calē. ianuarias diebus pōpeii ꝓpinq ꝓcuratoris e belgica lr̃e afferūt superioris germaniæ legiōes rupta sacramēti reuerētia aliū ipatorē flagitare & senatui ac po. ro. arbitriū eligēdi ꝓmittere quo seditio mollius accipet. cū igit̃ cal. ianuarii a Flacco ad iusiurādū cogerēt;qd̄ p ipatorē iurare mos erat:illi accedētes galbæ imagies euerterūt demolitiq; sunt iurati aūt ut ingt Plutar. iusiurādū p senatū ppl̃ mq; ro. soluti sūt

Hic situs est Ruffus.

Obsequiū an bene. Cice.

Prætorionos. milites urbanos. Flaccus auctore Plutar. detulit ad p̃torianos metuere se iobediētiā exercitus germaniciani ut defectionē. Impatorē in hispania factū nimirū galba significat:q a legiōibꝰ i hispania factus fuerat impator. germaniæ milites a galba dificiētes. Vitelliūq; eligere ipatorē destināntes dixerūt:nōdamus cūctis hoibꝰ nos iberis eē lusitanisq; potiores q ipatorē eligamus. subsequētibꝰ tp̃ibus ipatores nō pauci imparūt militari p̃rogatiua electi euocatiq; ad ipiū. Despectui. cōtēptui despicatui. Nō tā senectā suā. cor. ta. ait ætatē galbæ irrisui fuisse ac fastidio. Quā orbitatē. q filiis esset orbatus. Papinius: orbitas oī fugiēda nixu. Plutar. perritus galba q nō mō obseniū uerūetiā qa careret filiis ꝯtēptui foret:ꝯsultabat sibi adoptare adolescētē aliquē ex illustribꝰ:eūq; declarare ipii successorē. Pisonē frugi licinianū. galba cognito tumultu exercitus germaniciani nō āplius distulit adoptionē:& cū qdā amicorū p dolobella:Iunius p marco othone ꝯtēderēt:pisonē liciniū accersiri iussit seu ꝓpria electiōe:siue ut qdā tradiderūt lacōe istāte. erat aūt hic piso. M. Craſ. & Scribōia gēitus nobilis utriq;:uultu hituq; mor; antiq; & extimatiōe recti seuerus:Ingenio ad uirtutē oēꝫ accōmodato. hūc galba adoptauit in castris tāq̃ sibi ipio successurū ferūt pisonē ex adoptiōe nullū exultātis ai motū ꝓdidisse. apuerūt ꝓdigia q̃ signabāt adoptionē hāc ifaustā futurā nāq; dies ille fœdus ibribꝰ fuit:tōitrua & fulgura & cœlestes minæ ultra solitū portēdere uidebāt eā adoptionē diis imortalibꝰ nō ꝓbari. Frugi. alibi mēorauimus pisōes cognoiatos eē frugi ab eo. Lu. pisone:cuius memit Ci. i. iii. qōne tusculana. Ei nomē adscitū asūptū. q adoptat̃ i nomē adoptātis adsciscit̃. hic ait galba apd̄ tacitū:mihi egregiū erat si te adoptarē Cn. pōpeii. M. craſ. sobolē i penates meos adsciscere. Ac ꝓ ꝯtiōe adoptauit. Galba apd̄ freqntē militū ꝯtionē ipatoria breuitate adoptari a se pisonē ꝓnūciauit more diui augu. & exēplo militari:quo uir uirꝫ legeret. Nec dōatiui mētiōe facta. nocet nimia seueritas iterdū p̃ncipibꝰ:auaritia uero sp nā ꝯstat ut ait Taci. potuisse ꝯciliari aios militū quātulacūq; pci senia liberalitate. uñ ai militares i galbā p idignationē irritati sūt:q nullo dōatiuo nullaq; largitiōe eos adoptiōis cā ꝓsecutꝰ foret. Perficiēdi co. de occupādo ipio & galba trucidādo:d quo pau. post p̄ libꝰ. Portēderāt. signauerāt. uñ portēta dicta sicut a mōstrādo mōstra:oia āt portēta ꝯtra naturā dicius eē sꝫ nō sūt. nā ut igt elegāt Aug. i. xxi. de ci. di. portētū nō fit ꝯtra naturā sꝫ ꝯtra quā ē nota naīa

Piso adoptatꝰ a galba.

Piso frugi.

Impatoria breuitas.

Portētū nō fit cōtra naturam.

M.AN. Aduersus gallos florētissimæ uirgini legiones ipsis ut Plutar. ait ducibus inuitis aduersus uindicis copias conflixere quibus deletis Vindex sibi mortem consciuit. Obsequii officium parandi facillitatem. Ad prætorianos:qui romæ erant in hispania aperte galbam demonstrabant. Orbiratē quia liberis careret. Pisonem frugi licinianū fuit hic Cras. filius ut racitus scri. eiusc credo quē in Clau. Crassum frugi appellauit ut appeat frugi cognomē esse:siquidē Crassi in licinia gente fuerunt. Quo qua donatiui fraudatione.

per omne iter dextera sinistraq; oppidatim uictimæ cæderētur:taurus securis ictu cōsternatus rupto uinculo esse dum eius inuasit:Elatisq; pedibus totum cruore pfudit:ac descēdētē spiculator ipulsu turbæ lācea ppe uulnerauit. Vrbē quoq; & deinde palatiū igressū excepit terra tremore:& assimilis qdā mugitui son⁹ secuta sunt aliquāto maiora & tristiora:mōile margaritis gēmisq; cōsertū ad ornādū fortunā suā tusculanā ex oi gaza secreuerat:id repēte qsi augustiore dign⁹ loco capitolinæ Veneri dedicauit:ac pxia nocte sōniauit spēm fortūæ qrētis fraudatā se dono destiato mināriq; erepturā & ipam quæ dedisset. Q uūq; exterrit⁹ luce prima

PHI. Per omne iter. qd. f. fecit ex hispania romā pgens ad nomen ingens capescendū: Oppidatim per singula oppida. Securis ictu cōsternatus. notandū est ut inquit Pli. in. viii. deos nō placari hostia trahente se ab aris Lucanus inter presagia pharsalicæ cladis memorat fugam uictimaq; ab immolariōe. Igit taurus cū ex ictu uictimarii consternatus hoc est pterritus pauefactusq; inuasisset uehiculuz galbæ totūq; cruore pfudisset omen illi fecit futuræ cædis. de tauro cōsternato ex ictu securis extat illud maronianum qualis mugitus fugit cū saucius aram taurus & incertam excussit ceruice securim Olim flaminio consuli immolanti uitulus iam ictus ex manibus sacrificantiū se proripuit: multosq; circūstantes cruore respersit. Id a plerisq; in omen magnæ calamitatis acceptū:qua paulopost affecti fuere romani ad lacū trasimenū:ubi flaminius occubuit. Rupto uinculo. piaculuz est ut inquit Seruius in sacrificiis aliquid esse religatū:solutasq; fuisse hostias pdidit. cur ergo ait Tranql. taurū rupisse uinculū. hoc plane refert ad in tpis momētū:qd sacrificiū ancedit:āte qd hostiæ ligabant:ut Iuuenalis idicat sep pcul extēsū petulās quatit hostia funē. Essedū. carrucā galbæ siue uehiculū. Elatis. sublimatis eleuatisq;. Descendētē. f. galbā e uehiculo. Spiculator. satelles quos antiqtas laterones uocitabat. a spiculo aūt telo romanico spiculatores dici notū est & nos supra mēorauimus. Lācea. M. uarro lācea uocabulū hispanicū eē refert a lācea dici lācearii q lāceā gestāt. cū lāceati dicant lāceæ ictu pcussi. Iulius Firmicus ait:q lāceari morient habētes horoscopū in. xx. parte tauri. idem alio loco ait lāceatus moriet. qcūq; habuerit horoscopū in decia. vii. parte aquarii. Tremore. terræmotu. Vergi. unde tremor terræ. Seneca. in. iiii. quæstionū naturaliū. nō sine causa tremorē terræ dixerūt maiores nostri:qui cōcussioni & inclinationi dissimilis est:quædā terræ nunq̄ tremuerūt. sicut ægyptū nō tremuisse maximi auctores prodiderunt. nunq̄ urbs roma tremuit ut nō futuri euentus alicuius id prænūcium esset:ut ait Plinius. Igitur cum terra tremuerit galba ingresso urbē romā fuit id plane præsagium futuræ calamitatis. Assimilis mugitui sonus. anteq̄ terra moueat solet ut Seneca inquit in. vi. questionū mugitus audiri uentis in abdito tumultuātibus. uñ est illud a Vergilio scienter simul & eleganter dictū. sub pedibus mugire solū: Pli. quoq; noster in. ii. precedit iquit comitaturq; terribilis sonus alias murmur similis mugitibus aut clamori humano armorūue pulsantiū fragori:astipulatur Plinio Senecæq; Amianus:qui ait. necesse est uelut taurinis reboare mugitibus fragores fremitusq; terrenos. tale ostentum factum est galieni principatus:auditū enim tonitruū est:ut inquit Iulius capitolinus:terra mugiente. Margaritis gēmisq;. In cōmentariis ppertii retulimus quēadmodū margaritæ a gēmis sepant. q & Pli. & iurisc ō. pdiderūt. Monile. muliebri mūdo legato scæuola rñdit monilia nō cōtineri:in qbus gēmæ & margaritæ insunt:monilia cōtexta gēmis nō inelegāter gēmosa dicūt ab Apuleio in. v. de asino aureo. Fortunā tusculanā. supra dictū est quēadmodū galba simulachrū fortunæ:de qua somniauerat inuētū ante fores deportauit tusculū coluitq; mēstruis supplicatiōibus unde a tusculano dicta tusculana. obiter annotādū fortunā aureā in cubiculo principū coli solitā quā olim antonius pius ipator cū grauari se uideret trāsferri ad. M. antoniū iussit:qd haud dubie signū fuit transfari iperii ad illū uelut successorē ita destinatū. auctor helius Spartianus:q alio quoq; loco scribit seuerū impatorē statuisse geminare hāc fortunā regiā: quæ comitari principes & in cubiculis poni solebat:ut sacratissimum simulachrum utriq; relinqueret filiorum. sed cum uideret se purgeri. morbo sub hora mortis iussisse ut alternis diebus apd filios impatores in cubiculis forma Poneret. Gaza. psæ ut ait Pōponius mella gazā ærariū uocāt. & inde nomē est gazæ oppido palestinæ cū cābyses illuc belli & opes & pecuniā intulisset. Seruius ait noīe gazæ diuitias significari. Virgilius dixit in. v. æneidos:& gaza lætus agresti excipit:ubi exposuit Seruius:opibus rusticanis:nam gaza omnis fructus est:de gaza & gazophilatio iam satis ac sup. Id scilicet monile. Augustiore uenerabiliore & sanctiore. Capitolinæ ueneri. quæ in capitolio colebat. Speciem. effigiem. imaginē. Q uerentis. lamētantis. Dono destinato:monili margaritis gēmisq; confecto. Q uæ dedisset:fortuna nimirū galbæ dederat iperiū:ergo minabatur se imperiū & iperatorias opes erepturam. cum & ipsa fuisset a galba monili fraudata:& ira par pari repensuram.

Solutæ hostiæ.
Spiculatores.
Spiculum.
Lancearii.
Lanceati.
Tremor terræ.
Mugitus ex terræmotu.
Terra mugiens.
Monilia gēmosa.
Fortuna in cubicło principum.
Gaza ærarium.

M.AN. Consternatus:& perterritus pauore actus. Essedum:uehiculum quo Galba uehebatur. Elatis pedibus in currum proiectis. Spiculator qui præsidii causa circa illum steterat. Tremore:horendo motu. Assimilis:mugitui:neq; id prodigiosum pli. de motu terræ præcedit inquit comitaturq; terribilis sonus alias murmur similis mugitibus aut clamori humano:armorū ue pulsantiū clamori pro qualitate materiæ excipientis formaq; uel cauernarum uel cuniculi per quē meat Treuellius tonitruum ut audiū ū terra mugiente nō ioue tonante. Tusculanam:quē tusculi colebant. Q uæ dedisset:imperium scilicet & reliquos successus.

ad expiandum ſomnium premiſſis qui rem diuinam appara-
rent: tuſculuȝ excucurriſſet: nihil inuenit præter tepidam in
arafauillam atratūq; iuxta ſenem in catino uitreo thus tenē-
tem & in calice fictili merum. Obſeruatum etiam eſt calen.
ianuarii ſacrificanti coronam de capite excidiſſe. Auſpican-
ti pullos euolaſſe adoptionis die: neq; milites allocuturo ca-
ſtrenſem ſellam de more poſitam pro tribunali oblitis mini-
ſtris: & in ſenatu currulem peruerſe collocatam.

De cæde & morte eius & aliis geſtis.

Rius uero q̃ occideretur ſacrificantem mane aru-
ſpex identidem monuit: caueret periculum nō lon
ge pcuſſores abeſſe. Haud multo poſt cognoſcit

PHI. Ad explandū ſomniū. moris fuit apud veteres romanos: vt ſomnia quæ videbantur portendere dirita
Ad cōiecto tē facto ſacrificio piaculari expiarent: quæ vero erāt obſcura ſolebant ea deferre ad coniectores hoc eſt interpretes
rē ſomnia. ſomniorū explicanda atq; interpretanda. Cicero defert ad coniectorem quēdā ſomniaſſe ſe ouum pēdere ex faſcia
lecti ſui cubicularis. tales alio nomine ſomniatores dicunī: de quibus in deuteronomio legimus non audies uerba
Sōniatores ſomniatoris. Atratum. ueſtimento nigro atriq; coloris inductum: qui color eſt lugubris ut iam dictum eſt. ſenex
itaq; aratus uiſus portendebat exitium ſeni galbæ. In catino uitreo. Catinū uitreum & calix fictilis malum omen
fecerunt principi galbæ: cū uaſa tam
Aratus. uilia nō cōueniant ſacrificiis īperato
riæ maieſtatis: & quia erant præpoſte
ra. ſolent enim catina eſſe fictilia: cali-
ces uero uitrei. legimus tñ apud Plini
um. in. xxxv. qđ in ſacris nō murrinis
criſtalinis ue ſed fictilib9 ſympulis pro
Sympulis libabaī Innocētius. ſunt autē ſympula
libabatur. calices fictiles & uaſcula: quibus ute-
Sympula. bantur in ſacrificiis ut ait Varro: a ſu-
mendo ſympula dicta q; his uinum
ſumebant minutatim De ſimpullo ait
Iuuenalis ſimpulū ridere numæ: quā-
uis nō pauci perperā legāt ſimpuuiū:
Apuleius catinū & ſimpullum ſacrifi
ciis adhiberi ſolita oſtēdit in apologe
tico ſic ſcribēs paupertas pplo romano
Symplator impiū a pmordio fūdauit: pq; eo i ho
Symplōes. diernū diis īmortalibus ſimpullo & catino fictili ſacrificat. Symplator uero: ut id in tāſcurſu annotemus: dī ami-
Caliculi. cus ſponſi qui cū eo per conuiuia ambulat: Symplones dicebātur conuiuæ. Calice diminutiuum calicis eſt ca-
liculus. Seneca per quam eleganter appellat caliculos uaſcula illa qbus præſtigiatores quibuſdā præſtigiis impo
nunt oculis ſpectatorū & ueluti præſtringunt aciem contuentium. merum autem & thus adhiberi ſolita ſacrifi-
ciis: nemo eſt qui ignoret. & a nobis in ſuperioribus ſatis multa mentio facta eſt thuris & meri ſacrificalis. Romu-
lus lacte nō uino libabat. Numæ Pompilii lex ex imputata uite libari uina diis nefas eſſe ſtatuit. L. papyrius dimi-
Pocillum caturus aduerſus ſamnites uotum fecit ſi uiciſſet ioui pocillū uini. thus uero quod in ſacris adoletur duplici uin-
uini. demia colligitur: quarum prior eſt circa canis ortū. ſecunda eſt uerno tempore. Inciditur enim cortex arboris thu
Thus. riferæ qua maxime uideatur eſſe prægnans tenuiſſimuſq; laxatur hinc plaga: inde proſilit ſpuma pinguis. Māmo
Vindemia ſum inquit Pliū. in duodecimo præcipua gratia eſt: cui a ſimilitudine māmarum nomen eſt: Maſculum uocauit
thuris. Virgi. quod ex rotunditate guttæ pependit. aliqui putant maſculum a ſpecie teſtium dictum. Plautus diminutiu
Māmoſuȝ uo uocabulo uſus thuſculum dixit in aulularia. Coronam de capite excidiſſe hoc portendebat ita apicem impe
Maſculū. ratorium de ipſius capite caſurum. Auſpicanti. galbæ auſpicia captanti. Pullos euolaſſe. ſupra annotauimus
Thuſculū ſignum fuiſſe infortunitatis: quotienſcunq; pulli gallinacei e cauea liberati in auſpiciis non paſcebantur: & pariter
Pulli e ca- euolabant olim Hoſtilio mancino conſuli in hiſpaniā ituro accidit hoc prodigiū: cū ſacrificiū facere uellent. pulli
uea euola- cauea emiſſi in proximā ſyluam deuolauerunt. ſummaq; diligentia quæſiti reperiri nequiuerunt. auſpicia hæc tri-
runt. ſtia fuiſſe exitu probatū eſt: uictus enim Hoſtilius mācinus a numantinis & caſtris exutus cuȝ ſpes nulla ſeruandi
Mācinus exercitus eſſet: pacem cū his fecit ignominioſam: quā ratam eſſe ſenatus uetuit. auctores Valerius libro primo. Li
uictus a nu uius. xlv. ab urbe condita. Adoptionis die. hunc fœdum fuiſſe imbribus & ominoſum ſignat Tacitus.
mātinis. Neq; caſtrenſem ſellam de more poſitam præſagium calamitatis fuit q; ſella caſtrenſis p obliuionē miniſtro-
rum nō fuit appoſita galbæ ante tribunal: cum milites alloqui uellet eo die quo Piſoneȝ adoptabat. Curulem per-
uerſe collocatam. Sella currulis ob eam cauſam appellata eſt: q; in curru ponebatur quo in curiam ſoliti erant uehi
honoris gratia: qui currulem magiſtratū geſſiſſent: ut Caius baſſus in cōmentariis ſcriptum reliquit. & ab Aulo
Curulis. Gellio repetitum eſt in tertio noctium atticarum. Sella currulis præpoſtere in ſenatu collocata omen fecit Galbæ
Vmbritius imminentis infortunii immutatæq; fortunæ. Aruſpex idētidem monuit: umbritius ſignificatur: qui ſacrificanti
aruſpex. galbæ pro æde apollinis triſtia exta & inſtantes inſidias ac domeſticū hoſtem prædixit audiente othone: qui proxi
mus aſtabat: idq; ut lætum & ſuis cogitationibus proſperum interpretante. auctor Cor. tacitus. uidetur hic eſſe il
le umbricius: quē pli. in. x. aruſpicum in ſuo æuo periti ſſimū fuiſſe prodidit de quo fortaſſis ſenſit poeta ſatyricus
inducens umbritium in ſatyra ſermocinantem. Idētidem. frequenter.

M. AN. Expiandum: ſacrificio purgandum. Atratum: pullis ueſtibus amictum quod ad infœlicitatem
Galbæ exitium pertinuit. Thus & merū: his duobus ueteres ſacrificare ſolitos cōſtat & in primis iano ut Oui.
uidetur innuere mox ego cur q̃uis aliorum nomina placem Iane tibi primuȝ thura merumq; fero. Pullos euo-
laſſe quod & C. hoſtilio mancino ſacrificanti accidiſſe Valerius prodidit quippe cui auſpicanti cum pulli cauea
emiſſi in ꝓximā ſiluā effugiſſent nec requiſiti uſpiam extitiſſet futura p id clades denūciata eſt. Adoptionis die
quo piſonem adoptauit. Neq; milites: ordo eſt obſeruatum etiā oblitis miniſtris: neq; ſellam de more pro tribu-
nali appoſitam illi milites allocuturo. Peruerſe: auerſa fronte. Aruſpex: umbricium aruſpicem cū fuiſſe plut.
ait: etius. Iuuenalis credo & pli. meminere: is mane Galbæ in palatio ſacrificanti conſpectis extis magnæ pertur-
bationis ſigna periculumq; ex dolo eius capiti imminere dixit.

PHI. Teneri castra. otho digressus a galba sacrificãte a tribus &. xx. speculatoribus cõsalutatus iperator sellæq; festinanter ipositus aggregatis in itinere totidẽ militibus perrexit in castra pretoria: in quibus stationẽ agebat Iulius martialis tribunus: isq; habitus animorũ fuit: ut pessimũ facinus auderent pauci plures uellent: oẽs paterent. Eodem. in castra pretoria. Plerisq; suadentibus. marius celsus & lacon uehementius incitabant galbam ut in castra pgeret. cõtra dissuadebat. T. Iunius: & ita galbã duæ sententiæ distinc baneũ Titus Iunius intra domũ manendũ esse censeret opponẽda seruitia: firmandos aditus: neq; eũdũ ad iratos. e contrario festinandũ uidebat̃ cæteris: anteq̃ã cresceret inualida adhuc cõiuratio paucorũ trepidãtiũ.

teneri castra ab Othone: ac plerisq; ut eodem quãprimum pergeret suadentibus: posse eni auctoritate & presentia præualere: nihil amplius q̃ continere se statuit: & legionariorũ firmare presidiis: qui multifariã diuerseq; tendebant: Loricã tamẽ induit lintheã q̃q̃ haud dissimulans parũ aduersus tot mucrones profuturã: Sed extractus rumoribus falsis quos conspirati ut eũ in publicũ elicerent de industria dissiparãt: paucis temere affirmantibus transactũ negociũ oppressos q̃ tumultuarentur: aduenire frequentes cæteros gratulabundos: & in omne obsequium paratos. His ut occurreret prodiit tanta fiducia: ut militi cuidam occisum a se Othonẽ glorianti: quo auctore respõderit. Atq; in forũ usq; pcessit: ibi equites qbus mandata cædes erat quũ p publicũ dimota paganorũ turba equos adegissent uiso procul eo parũper restiterunt: deinde rursum incitati desertũ a suis contrucidarũt.

Mul tifariã: multis diuersisq; locis. Tẽdebant. tẽtoria habebãt. Loricã linteã. Cor. tacitus. sumpto thorace galba irruenti turbæ neq; ætate corpore insistens sella leuat̃. lineis aũt thoracibus pugnasse priscos homerus pl̃i. q; testant̃. celebrat̃ ad historicis thorax ille lineus quẽ habuit amasis rex ægyptius cuius singula fila trecentũ sexaginta quinq; filis cõstare prodidit Pli. in. xix na. historiæ. liuius in. iiii. mentionẽ facit thoracis linthei: qui dicatus erat in tẽplo iouis feretrii legimus apũ æmiliũ probũ loricas linteas p loricis aheis datas esse atheniẽsibus militibus ab Iphicrate: qui multa in re militari cõmutauit. erant etiã libri apud anti. lintei: quos auctores idẽtidẽ citãt historicq in æde monetæ repositi fuerũt. Pli. quoq; in. xiii. testis est: publica monumẽta plũbeis uoluminibus puata uero linteis pfici septa aut cæris: liteata: legio sannitũ celebrat̃ a Liuio in. x. dicta nõ ab eo q; liteis thoracibus fuerit armata: sed q; itra locũ liteis cõtectũ adigebant̃ iurare diro quodã carmine in execrationẽ capitis familiæq; & stirpis ppositonisi issent in prelia: quo iperatores sui duxissent: aut si ex acie fugissent. ea legio ab integumẽto psepti: quo sacrata sannitium nobilitas erat: appellata est lintheones uocant textores lintheorum. Alexander Ro. auctore lãpridio instituit uectigal lintheonum seri. Iulius fir. uenerem in diurna genitura facere linteones. Item luna a mercurio defluens ad martem facit lintheones pellarios & coriarios. heliogabalus luxu diflocns linteamen lotum nunq̃ attigit: mendicos dicens qui lintheis lotis uterentur. Extractus. euocatus elicitusq;. ut e palatio prodiret.

Loricæ. Linthea.

Thorax amasis.

Libri lintei. Linteata legio. Linteones. Linteamẽ lotũ nõ attigit helliogabalus.

Romoribus. rumor: ut plutar. ait: tumultuarius multis psuasit othonem in castris occisum. mox ut in magnis mendaciis fieri solet interfuisse se quidam & uidisse affirmabant: credula fama inter gaudentes & curiosos. multi arbitrabantur: ut refert tacitus: cõpositum auctũq; rumorem fuisse ab othonianis: qui ad euocandum galbam læta falso uulgauerant. Transactum negotium: finitam esse seditionem occiso othone.

Lingua feroces.

Aduenire. repete paucis affirmantibus. ait tacitus nemo scire & omnes affirmare. Gratulabundos. tum uero nõ populus tantum & imperita plebs in plausus & immodica studia ruebat: sed equitum pleriq; & senatorum posito metu incauti refractis palatii foribus accurrerunt: & se galbæ ostentarunt: præreptam sibi ultionem querentes: cum tales ut ait tacitus forent ignauissimi. in periculo nihil ausuri lingua tantum feroces.

O cõmilito qs iussit. Pagani.

Prodiit. egressus est e foribus palatii. Militi cuidam glorianti. Iulium atticum speculatorem significat: qui galbæ obuius in palatio factus cruentum gladium ostentans occisum a se othonem exclamauit: ad quem intuens galba o commilito inquit quis iussit: insigni animo ad coercendam militarem licentiam auctores plutar. & tacitus. Dimota paganorum turba. nomine paganorum significatur plebs & turba urbana: que militaris est: nã pagani & milites inter se opponuntur: tãquã pagani oẽs dici possint: qui numero militũ nõ sunt: id quod in. ii. cõmentario latissime explicauimus ex auctoritate iuriscõsultorũ: apud quos peculiariter in hoc significatu pagani accipiuntur. Cor. tacitus hanc historiam memorans ait igitur milites Roma. quasi uologecem aut pachorũ auito arsacidarũ solio depulsuri: ac nõ iperatorẽ suũ inermẽ senẽ trucidare pgerent: disiecta plebe. pculcato senatu truces armis rapidis equis forũ irrũpunt. idem de paganis in hac significatione sic refert. unde & seditiosa colloquia & inter paganos corruptior miles. Desertũ a suis atilius Virgilio imaginẽ galbæ deiectã solo affixit: eo signo desertum fuga populi forũ est: & cũ undiq; iaculis ensibusq; lectica galbæ ipeteret: oẽs diffugerunt preter unũ centurionẽ noie sempronium: qui nullo priuatim beneficio a galba affectus; sed honestati maiestatiq; iperatoriæ opem ferens solus stetit ante lecticã: sublataq; uite cẽturiali iubebat milites irruentes parcere imparori. & cũ diu repugnasset tandem corruit. tunc galba trepidatione lecticariorũ piectus est sella ac puolutus iuxta lacũ curtii: ibiq; multis uulneribus cõfossus est: de pcussore a quo iugulatus est nõ satis cõstat. qdã terentiũ euocatũ: alii decanium fuisse prodiderunt. Crebrior fama pdidit camurium quintedecimæ legionis militem impresso gladio iugulũ eius hausisse. cæteri crura brachiaq;: nam pectus thorace lintheo tegebat̃: fœde laniauerunt. pleraq; uulnera feritate & sæuitia trunco iam corpore adiecta. caput fabius occultasse fertur.

Oẽs deserunt galbã. Vitis cẽturialis.

Percussor galbæ. Nex galbæ

M. AN. Teneri castra: ab othone occupata pretoriaq; castra itellige in que sella muliebri otho euectus imparator fuerat salutatus. Firmare: corpus suũ munire qd titus iunius ut faceret psuasit. Legionarii milites: illyrici

exercitus quod Tacitus docet:tendebant hi in uipsaniа porticu aut certe militibus classicæ legiõis qđ nõ probo cõ stat eni cõtinuo othonis studiis accessisse. Lintéá loricá:thoracibus lineis a nõnullis ad Troiá pugnatũ Homerus tradidit Pli. delino:cur nõ & prœliis ĩtersit ut & naufragiis idẽ auctor est. Amasis regis ægypti lineũ thoracẽ in Rhodo insula fuisse cujus singula fila ex. ccclxv. filis cõstarent. Oppressos:Othonẽ & alios tumultus illius auctores. Militi cuidá:Iuliũ atticũ spiculatorẽ hunc fuisse tacitus scri. qui cruentũ gladiũ ostẽtás occisum a se Othonẽ exclamarit cui Galba quis iussit respõderit. Cõtrucidarunt:Corne. & plut. multis aut illum uulneribus circa crura & brachia cõsauciatum ob thoracẽ quo erat reliquũ corpus munitũ a camerario. xv. legiõis iugulatũ qdá terentiũ eũ fuisse aiunt: alii Archadiũ alii Fabium cognomento fabulum.

De gestis per eum in morte:& de funere & cadauere eius.

SVnt qui tradant ad primũ tumultũ proclamasse eũ: quid agitis cõmilitones:Ego uester sũ: & uos mei: donatiuũ etiá pollicitum. Plures auté prodiderunt obtulisse ultro iugulum:& ut hoc agerent ac ferirent:qñ ita uideretur hortatũ. Illud mirum admodũ fuerit:neq; presentiũ quẽq̃ imparatori auxiliũ ferre conatũ:& oẽs qui accerserẽtur spreuisse nunciũ. Excepta germanicorũ uexillatiõe. Hi ob recens meritũ ꝙ se ægros & inualidos magnopere fouisset: in auxiliũ aduolauerunt sed seruis itinere deuio ꝑ ignorantiá locorũ retardari. iugulatus est ad lacum Curtii:ac relictus ita uti erat: donec gregarius miles a frumẽtatione rediens adiecto onere caput ei amputauit: & qñ capillo præ caluitio arripere nõ poterat:in gremiũ abdidit. Mox inserto per os pollice ad Othonem detulit: ille lixis calonibusq; donauit: qui hasta suffixum nõ sine ludibrio circum castra portarũt: acclamantes identidẽ:Galba cupide fruaris ætate tua:maxime irritati ad talẽ iocorũ petulantiá ꝙ áte paucos dies exierat in uulgus. laudanti cuidá formá suam:ut adhuc floridam & uegetam respondisse eũ ετι μοι μενοσ εμ πεδον εστιν. Ab his patrobiĩ Neroniani libertus cẽtũ aureis redẽptũ

PHI. Donatiuũ etiá pollicitũ. repete sunt qui tradant ut ait tacitus: quidá prodiderũt suppliciter interrogasse quid mali meruisset: precatũq; esse paucos dies exoluendo donatiuo. Obtulisse ultro iugulũ. idem Cor. ta. plures obtulisse ultro pcussoribus iugulũ agerẽt ac ferirent:si ita reip. uideret.

Agerent ac ferirent. Accerserent. euocarent inuitarenturq; ad auxilium Galbæ ferendũ. Excepta germanicorũ uexillatione. preceptũ fuerat amulio & domitio sabino primipilaribus ut germãicos milites ex atrio libertatis accerserẽt. & cũ reliqui milites othoni adhærerẽt germanica uexilla diu nutauerunt: ꝙ eos ægros ipensiore cura galba refouebat:

Vexillationes. auctor tacitus. uexillationes autẽ alas equitũ dici existimat Vege. in. ii. de re

Vexillarius militaria uel ꝙ quia uelis hoc est flamu

Vexillum. lis utant ordo ro. militiæ ut inqt Li. in

Deuium. viii. sexagenos milites: duos cẽturiões

scortum. uexillariũ unũ hẽbat. ꝑterea qdá erant

Historia de ordĩes q ex tribꝰ uexillis cõstabant uexillũ cẽtũ octogĩta tres hoĩes erát. uexillũ flámeũ ut tadit marcell. erat signũ

lacu curtio: belli. Itinere deuio. extra uiá militarẽ collocato. ita Cic. pplos quosdá deuios uocat:lõge positos a uia militari ab Horatio scortũ deuiũ dictũ a uia publica remotũ. Ad lacũ curtii. in foro. Ro lacus ẽquẽ Curtiũ appellarũt a metio curtio sabino:q certamie iter sabinos Rõanosq; exorto in paludẽ sese strepitu sequẽtiũ trepidáte equo ꝑiecit. auctor Li. in prĩo ab urbe cõdita. idẽ in vii. causá aliá huius nois memorat táquá curtius lacus sit noiatus a mar. Curtio. Ro. q armatus equo insidens se in specũ immisit quo mediũ Ro. forũ in imensam altitudinẽ collapsũ fuerat. M. V. utráq; historiá memorat in prĩo de lin. latina:ad ditq; tertiá quádá aliá huiusce nois causã. refert ta iuxta curtii lacũ fuisse galbá ex sella ꝑuolutũ:ibiq; iugulatũ. Gregarius mi. manipularis & uilior. ait Ta. gregariũ militẽ uiatica sua & balteos tradidisse. fabius autẽ significat:q auctore Plutar. galbæ caput in amictu cõprehẽsum primo oc

Caput galbæ in láccea cultabat:mox a sociis admonitus ut rem fortiter gestá ostẽtaret:illud láceæ affixit:& ita q̃tiẽs senis principis facieꝫ

Nec pisonis. lancea cruore ꝑfusaꝫ quatiebat. otho galbæ capite uiso exclamasse fert. hoc nihil est o cõmilitones mõstrate mihi pisonis caput:quod & ipm paulopost allatũ est:cũ piso ꝑ foribus tẽpli uestæ fuisset trucidatus. nullum caput tam

Calones. insatiabilibus oculis ꝑlustrasse dicit otho q̃ pisonis:cuius ut inimici & æmuli cæde lætari ius fasq; credebat. Abie

Lyxæ. cto onere. fasciculi frumẽtarii. Inserto ꝑ os pollice. plutar. ut modo retulimus sentit ipsum gregariũ militẽ láccea

Vegetum. suffixum galbæ caput cursitando detulisse ad othonẽ. Lixis calo. seruis militaribus. deutriſq; supra affatim dictũ est. calones eni ligna militibus subministrát. lixæ uero aquá. in hác sentẽtiá Ta. caput galbæ ꝑ lixas calonesq; suffixum laceratũq;. Circũ ca. por. Cor. ta. prefixis contis capita gestant inter signa cohortiũ iuxta aquilá legionis certatim ostẽtátes cruentas manus:q occiderát:q interfuerát:q uere q falso q pulchrũ & memorabile facinus iactabant. Idẽtidem. frequenter. Aetate tua. senio & hæc est acclamatio subinde repetita in galbæ ludibrium.

Vegetam. uigentem uiuidam atq; robustam. Liuius sed uegetum ingenium in uiuido pectore uigebat. ετι μοι latine ad uerbum sic interpretatur. etiam robur mihi firmum est.

M. AN. Donatiuũ pollicitũ. i. suõ militi donũ representaturũ Corneli. paucos dies exoluẽdo donatiuo precatũ scribit. Neq; presentiũ quẽq̃:Plu. auctor est a sempronio centurione accerrime defensum. Germanorum uexillatione germanorũ manu ex atrio libertatis:ut Taci. tradidit accersita:habuit uexillũ ut Liui. docet milites centum tres atq; lxxx. Gregarius miles:Plu. fabulũ cesi Galbæ ad Othonẽ caput detulisse ait qui ut diximus & iugulũ illi aparuisse a quibusdá est creditus. ουτοσ μοι μονοσ εμπεδοσ εστιν hic mihi solus firmus est.

PHI. Ab his. s. lixis & calonibus:q caput galbæ ꝑ ludibriũ circũtulerát hasta suffixũ. Patrobii ne. li. ꝑ probi

Patrobius. us Nero. libertus fuerat a galba punitus:ut ait Ta. huius patrobii libertus:cuius nomẽ nõ tradit: in ultionẽ uindi

ctáq; p̃roni abiecit laceraruitq; caput Gal. añ tumulũ p̃robii q̃ postera die crematũ fuit mixtũq; cũ reliquo corpe Plutar. uero dicit non a liberto probii redẽptũ fuisse caput galbæ: sed a militibus dono datum tradit Seruis patrobii & uitellii q̃ illi accipientes: ubi multifariam eccidissent & ol contumelia affecissent abiecerunt in eum locum in quo eos necant: quos cæsares supplicio dedunt: uocatur aũt is locus sextriciũ. huic p̃robio Neronis pricipis liberto aduehebatur ad studiũ palestræ arena ex nilo tenuissima ut refert Pli. in. xxxv. Eo lo. añ tumulum patrobii dixit. Taci. Patronũ: patrobium: nec mirũ uideri debet libertũ alienũ habuisse & ipsũ libertos: cũ libertinorũ potẽtia fuerit tãta: ut principes q̃ erant dñi liberorũ: fierent serui libertorũ. Dispẽsator ar. Cor. Ta. galbe corpus diu neglectum & licẽtia tenebrarũ pluribus ludibriis uexatũ dispẽsator argius ex primariis seruis humili sepultura in priuatis eius hortis cõtexit. Plutar ait galbæ corpus othone pmittẽte sublatũ ab heluidio prisco: q̃d noctu argius libertus sepeliuit.

eo loco ubi iussu galbæ animaduersum in patronum fuerat: abiecit. Sero tandem dispẽsator Argius: & hoc & cæterum truncum in priuatis eius hortis aureliæ uiæ sepulturæ dedit.

De statura corporis & de membris eius.

STatura iusta fuit capite caluo ocl̃is ceruleis: adunco naso: mãibus pedibusq; articulari morbo distortissi=

Aureliæ uiæ: aurelia uia Romana est a sole dicta: ut q̃dam putant: a quo aurelia quoq; familia ex sabinis oriunda est nominata cui publice a Po. Ro. datus est locus: in quo sacra faceret ausẽli ex quo auseli primo dicebantur ut ualesii & papisii. mox aurelii sunt appellati: de aurelia uia meminit. Cic. in inuectiuis cõtra catilinã cũ ait demõstrabo iter aurelia uia pfectus est si accelerare uolẽt ad uesperam consequentur ab eodẽ fit mentio fori aurelii sic scribẽte in cati. q̃q̃ qd ego te iuitẽ a quo iã sciã eẽ pmissos: q te ad forum aurelium prestolarentur armati. Capite cal. supra memoraui caluitii & caniciei causas: q̃dã aialia naturaliter caluescunt: ut strucio cameli. in insula mycono calui hoies gignuntur. Cæruleis: glaucis: quales diuo Augu. fuerũt: oculi glauci siue cærulei dolosum & audacẽ signãt & ad malitiã inuigilantẽ. auctor Alber. mag. in. i. de aialibus

Adunco na. græci adũcũ nasum hñtẽ grypõ uocãt: hinc demetrii filius syriæ regis grypos cognomiatus: cuius meminit Iusti. in. xxxiiii. epito. psæ amãt hoies hñtes adũcũ nasum: quia cyrus: quẽ supra reges oẽs i primis dilexerunt: fuit adunco naso: corrigendus est obiter error interp̃tis plutarchi apophtegmatõ: q alioqn eruditissimus sniam Plutar. hanc: quã retulimus inuertens sic interpratur. psæ amãt hoies adũco naso: qm̃ cyrus hac potissimũ forma reges esse delectaretur: sed uerba ipsa Plutar. græca lõge dissentiunt ab hoc interp̃tamẽto: q̃d ut euidẽtius elucescat ipsa uerba græca subiiciemus: q̃ hæc sunt. πεσαι τοοργυπωνερωσιΔια τοκυρομαγαπηθεριτα μαλιστα τοορβασιλεωρ γεγορεραι γριποριο ειΔοσ. latine ita interp̃tati sumus. psæ amãt hoies hñtes adũcũ nasũ pp̃terea q̃d cyrus regũ lõge dilectissimus fuit adũco naso. hic est Plutar. sẽsus. hec uera ex græco ducta trãslatio: hoc exigit decor historicus: ut ideo psæ amẽt hoies adũco naso: q̃a talis fuit cyrus: quẽ maxime dilexerunt. Articulari mor. articularis morbus dr̃ is q infestat articulos: de quo sic scribit Cel. in. iiii. de medi. in manibus pedibusq; articulorum uitia frequẽtiora longioraq; sunt: quæ in podagris chiragris ue esse cõsueuerũt q̃dã cũ toto anno a uino & uenere sibi tẽperassent: securitatẽ totius uitæ ab articulorũ doloribus pseruti sunt Enni. poeta dũ nimis uino indulget articulari morbo periit. quintus serenus. Ennius ipse pr̃ dum pocula siccat iniqua Hoc uitio tales fertur meruisse dolores: terentia uxor M. Cice. laborauit doloribus articulorum articulationem uocat Pli. articularem morbum: quẽ non solũ hoim sed ẽt arborũ esse pdidit: q tradit in. xvii. articulationem uitibus morbũ esse peculiarẽ: cuius iniuriæ oẽs in articulis sentiuntur. Morbi produntur esse hereditarii: quod & auctoritate clarissimorũ medicorũ cõprobatur. scri. n. Gale. doctissimus Hippocra. interp̃s podagrã & arteticam ex hæreditate comitari: pp̃terea q̃d sperma i parẽte maculosum necessario pedes filiorũ debilitat. addit Auicẽ. non solum podagra: sed & phthisim & leprã tradit p successiones. si mars auctore Fir. materno fuerit dñs geniturææ faciet caducos pneumonicos & podagricos. dñr aũt pneumonici: ut id quoq; trãseũter attingã: laborantes pulmone: qui latine dici possũt pulmonarii: sicut a Colu. ouis pulmonaria dicta est: cuius pulmo afficit̃. Pli. in. xxvi. memorat podagrã morbum eẽ pegrinũ nã si italiæ inqt fuisset ãtiquus latinuz nomẽ iuenisset. rarior solebat esse patrũ auorũq; memoria insanabilis nõ est credendus: qppe qm̃ in multis & spõte desinit & in pluribus curatur cecinit tñ Oui. nõ tã ut poeta q̃ ut uates & medicus tollere nodosam nescit medicina podagram. publius mimographus exorta q̃stione q̃d nam esset molestũ ociũ: dixit podagrici pedes. Sextus Põ. olim correptus dolore podagræ mersit in triticũ sese sup genua leuatusq; siccatis pedibus mirabili mõ hoc postea remedio usus ẽ. scri. maxius medicorũ Hippo. i apho. neq; eunuchos neq; pueros inuestes neq; fœmias podagrizare. uel ut latinius loq̃r podagricos fieri. tñ Galenus asserit podagrosos fieri & eunuchos & fœmias ex icõtinẽtia & uictu luxurioso. Se. quoq; libro epl̃arũ moraliũ. xv. fœmias ait tpe suo pedibus egras fieri ex crapula & igluuie: & ita iqr maximũ medicorũ mẽdacẽ faciũt: q uelut ex oraculo dixerat fœmias neq; podagricas neq; caluas fieri scribit Iabolenus iurisco. ad ædiliũ edictũ: eũ q podagra uexetur nec his quidem diebus quibus morbus uacaret: recte sanum dici.

M. AN. Ab his: calonibus: & lixis. Patrobius Neronianus: sic. n. habent oẽs Tranq̃lliani codices: sed patrobius q̃ fuit Neronis libertus a Galba est occisus. Plutar. de Neronianorũ inquit suppliciis improbos occidit in quibus fuit Elius polycletus: Petinus & Patrobius. Cornelius Tacitus caput eius inquit per lixas calonesq; suffixum laceratumq; ante patrobii tumulum libertus is Neronis fuerat & a Galba punitus: quorum utriusq; uerbis aperte datur intelligi patrobium Neronianum a Galba occisum quod si sic est eius caput mercari nõ potuit: quare sic locum emendandum duximus ut patrobii Neroniani libertus legatur non patrobius Neronianus: ut patrobii libertus in ultionem patroni siue domini: ut Plutar. ait Galbæ caput lacerandum redemerit Plutarchi lectio id manifeste demonstrat. Galbæ inquit caput patrobii uitelliq; seruis dono dederunt q̃d illi accipientes omni

Sextricium quid.
Aurelia
Auselii
Aurelii
Forum aurelium
Myconii calui
Cerulei oculi
Grypos
adũco naso.
Cyrus adũco naso.
Error interpretis plutarchi.
Articularis morbus.
Ennius periit articulari morbo
Articulatio in arboribus.
Morbi hereditarii
Pneumonici.
pulmonarii.
Podagra morbus peregrinus
Quod molestum ocium
An fœminæ podagricæ

contumelia affecerunt. Et hoc:cornelius postridie q̃ cadauer est concrematum caput fuisse illi adiunctum ait.
Aureliæ uiæ:ex tribus portis quæ in ianiculo sunt:media in summo iugo sita aurelia dicta est;hodie a proxia diui æde pangratiana dicitur. Ceruleis:subuiridis coloris Seruius ceruleũ esse ait quod est inter uiride & nigrũ
Articulari morbo:qui in manus & pedes indifferenter crassatur:Cel.in manibus pedibusq; articulorũ uitia freque̅tiora longioraq; sunt:que in podagris chiragrisq; esse consuerunt.
PHI. Calceũ perpeti:hoc referẽ ad articulationẽ pedum. Libellos euoluere:hoc ad articularẽ morbuꝫ manuum est referendũ. Excreuerat gibbus:Mars in.vi.ab horoscopo loco facit claudos & gibbosos.itẽ habentes horoscopum in.iii.gradu siue parte scorpii erunt gibberosi. Fascea.s.linea.hic uerbũ ẽ fascear. quo Spartianus de Antonio pio scribens utitur.cũ ait.sed cũ esset longus & senex incuruareturq; tiliaticiis tabulis in pectore positis fasciabaẽ. ut erectus incederet.a fascia aduerbium uetus ẽ fasceatim ut a zona zonatim. Martianus orbem terræ diuidit in quinq; fascias:quod ait melius esse q̃ zonas.

Gibbosi horoscopus.
Fasceari fasceatim
Fasceæ zonæ.
Cibi plurimi capax

mis ut neq; calceũ perpeti:neq; libellos euoluere aut tenere: oino ualeret excreuerat ẽt in dexteriore latere eius gibbus. uel caro:prepẽdebatq; adeo ut ægre fascia substringeretur

De cibo potu luxuria eiusdem.

Cibi plurimi tradiẽ:quem tempore hiberno etiam ante lucẽ capere cõsueuerat:iter coenam uero usq; eo abũdanti:ut congestas super manus reliqas circũferri iuberet:spargiq; ad pedes stantibus. Libidinis i mares pronior & eos non nisi præduros exoletosq; ferebãt in hispania. C. Icellũ e ueteribus concubinis de Neronis exitu nunciantem: non modo arctissimis osculis palam exceptum ab eo:sed ut sine mora uelleretur oratum atq; seductum.

De tpe & ætate ei⁹:& gestis p senatũ post mortem.

p Eriit tertio & septuagesimo ętatis ãno:Impii mense septio. Senat⁹ ut primũ licitũ fuit statuã ei decreuerat

Cibi plurimi; quicunq; habuerit horoscopuꝫ i tertia parte aquarii erit edax & multum cibũ capiens:ut inqt maternus. legimus apud Liui.in.viii. papyrium cursorem fuisse cibi uiniq; plurimi capacissimũ.talis erat Galba. Tempore hiberno. Scribit Hippo. in aphorismis:uentres hibernis uernisq; tẽporibus eẽ calidiores ideoq; plus edendum esse illo tempore conuenit:& minus:sed meracius bibendum:quod etiam refert Cel.in primo.
Abundanti scilicet cibo. Congestas:cumulatas. Reliquias scilicet cibariorum. Plautinus parasitus ait sibi inuentre esse cellam:ubi reliquiarum reliquias recondat. Super manus:ministrorum. Ad pedes stantibus ministros significat ab eo:q; coenantibus dominis ad pedes stabant. quos Martialis subobscure designat illo uersu:mixto lagenam replet ad pedes uino. Seneca libro tertio de beneficiis. seruus qui coenanti ad pedes steterat narrat quod inter coenam ebrius dixisset. nolim hoc in hoc loco intelligas significari illos qui erant a pedibus illud enim aliud est:de quo supra satis ac super. reliquias autem coenaruꝫ diuidere solemus ministrãtibus ex quo ait Seneca in undecimo epistolarum:quemadmodum coena peracta reliquiæ circumstantibus diuiduntur:sic peracta uita aliquid porrigi his:qui totius uitæ ministri fuissent. Preduros:etiam hispidos & ueticipes & ualde duratos. Scribit Iulius Firmicus uenerem in secundo ab horoscopo loco constitutam facere homines:qui puerorum amoribus implicentur. Exoletos. Adultiores:sunt enim dicti exoleti:qui olescere idest crescere desierunt: alias exoletus significatur abolitus & desuetudine uetustescens. ut exoleta uerba dicuntur a Seneca:& exoleti scriptores a Quintiliano. Ferebant:uulgo dicebant tradebantq;. C. Icellum. hunc annulis aureis a galba donatum fuisse supra memorauimus. Concubinis:non minus pueri q̃ puellæ fuerunt in concubinatu obscoenorum. Vnde & concubinos & concubinas iuxta dici testantur eruditi:inter quos Quintilianus:q ait. Nostras amicas nostros concubinos uident a Martiale quoq; dictũ est cum concubino nocte dormiet prima. Arctissimis osculis:talia oscula nimirum sunt amatoria.nam ut inquit Lucretius. Amatores quod petiere præmunt arcte faciuntq; dolorem corporis:& dentes illidunt sæpe labellis:osculaq; affigunt. Velleretur. qui patiebantur muliebria ut essent glabriores molliores ue pilos uellebant:partim psilotro partim uolsellis:quæ sunt instrumenta uellendis pilis accommodata hinc Scipio æmilianus pro maximo probro obiectauit sulpitio gallo homini delicato:quod foeminibus subuulsis:hoc est femoribus depilatis ambularet. Quintilianus in primo ait:Velli & comam in gradus frangere non carere repræhensione. idem in octauo tradit. Corpora uulsa atq; fucata esse foedissima. scribit Iulius Firmicus q qui nascentur pleiadibus orientibus hi demptis pilis corpus in foeminam transferent. ita euirantur mares ita libidinibus insanis:ut inquit Cypria. in uiros uiri procurrunt. itidem Galba orauit Icellum ut uelleretur cumq; seduxit ad libidinem preposteram & infandam: que omnibus bonis merito inuisa est & execrabilis. Seductum. separatim seorsumq; abductum constuprandi causa.

Ad pedes stabant
Reliquiæ ministris diuidũtur.
Exoleti
Concubini
Vellebant psilotro & uolsellis
Foeminibus sub uulsis.
Corpora uulsa

M. AN. Congestas:in unũ collectas. Super ma. ipsius aut alterius ministrantis. Reliqas reliq̃s escu lẽtos ptes. Exoletos:ipudicos iã adultos. C. Icelũ. libertũ de quo supra. Velleret:ifernis pubus depilcaret.
PHI. Tertio & septuagesimo:polychronios græco uocabulo uocant:& Macrobios:qui sunt longæui: sicut oligochronios:qui parum uiuunt:suntq; modice uitæ. Mercurius cum Marte in diurna genitura facit oligochronios: econtrario habentes horoscopum in coniunctione spinæ capricorni erunt polychronii. & his dictionibus ueluti peculiaribus scatet Iulius Firmicus in libris matheseos galba itaq; periit polychronius hoc est longæuus. nam ut ait Psalmographus prophetes αιημεραι τωρετωρ ερατοισ εβΔομηκορτα ετη. idest dies annorum nostrorũ in ipsis septuaginta anni. εαρ Δε ερ Δυραστειαισ ογΔοηκορτα ετη και το πλειορ αυτωρ κοπος και πορος. Si autem in potentatibus octogita anni & ãplius eorũ labor & dolor. scribit Macrobius

Polychroni
Oligochronii.

cum decas heptadi:hoc est cum denarius numerus septēnario iungitur idest cum anni.lxx. conficiuntur:q; hæc creditur a physicis Meta uiuendi:& hoc uitæ humanæ perfectum spacium terminatur;quod quisquis excesserit Meta uiuē ab omni officio uacuus soli exercitio sapientiæ uacat. Rostratæ columnæ superstantem. celebratio statuarum di. in columnis antiqua est:ut inquit Plinius libro.xxxiiii.sicut Caio menenio supra columnam statua dicata est;qui Statuæ in deuicerat priscos latinos columnarum autem ratio nihil aliud significat;quam eos attolli dignos esse supra cæteros mortales. columnis. Rostratam autem columnam uocat;quasi rostris insignitam:sicut & coronæ rostratæ dicuntur;qd Striatæ columnæ

rostratæ columnæ superstantem in parte fori qua trucidat[9] est:sed decretū: Vespasianus aboleuit percussores sibi ex hispania in iudæam summisisse opinatus.

C.SVETONII TRANQVILLI LIBER OCTAVVS: Otho Siluius Imperator.

De progenitoribus Othonis. C.I.

m Aiores Othonis sunt orti oppido ferētino: familia uetere:& honorata: atq; ex principibus hetruriç. Auus Marcus Siluius Otho patre equite Romano matre humili: incertum enim

rostris nauium erant decoratæ;quid si legas striatæ columnæ;namq; striatas columnas prisci dixerūt eas quç Striæ Striari. striis distinctæ sunt:sunt autem striæ quasi canaliculæ & sulci:qbus quodam columnarum genus excauatur de quibus sic scribit Vitruuius in tertio de architectura.colūnarum striæ faciendæ sunt. xxiiii. ita excauatæ:ut norma in cauo striæ cum fuerit conlecta:circumacta ancomibus striarum dextra;ac sinistra tangat acumen. idē ait columnas striari.xx.striis oportere.si cupis noscere exemplum striatarū columnarum:contemplator columnas illas;quibus ædes uestræ inclytissimæ fulciuntur;illæ enim striatæ sunt striis uenustissimis.non infestiuiter Apuleius frontem striatam uocat contractam caperatamq;:& quasi sulcos facientem præ tristitudine.ab eodem conchula epitheto perquam eleganti striata nuncupatur. Decretum:quo senatus honorem statuæ Galbæ decreuerat. Aboleuit.ratum esse noluit obliterauitq;. In iudæam:ubi ipse præerat legionibus;quibus bellū Frons striata. iudaicū administrabat. Sūmisisse.furtim & dissimulāter imisisse more isidiātiū.

OTHONIS VITA.

Maiores Othonis.Hic est secundus illorum imperatorum;quos Apollonius thyaneus thebanos appellauit;quod sicut illi tempore admodum breui græciæ tenuerūt principatum:ita isti paucissimis admodum diebus dicam an mensibus Romani imperii habenas moderati sunt cum Otho nonaginta quiq; Tragyci dies tantummodo iperauerit; tales nimirum sunt tragici tyranni qui repente inducuntur in scenam:re- Tyranni pente educuntur; docent affatim uos istec exempla nihil esse instabilius periculosiusq; potestate tyrannica: quæ non uera ui subnixa est;ut merito dictum sit gladios seta pendentes ceruicibus:imminere tyranicis;hastas undiq; spicula undiq; formidari;sed anteq̄ enarrationem Othonis ingrediamur quoddam quasi elogium præponemus quod de Othone summatim breuiterq; conscripsit Sextus Aurelius;cuius uerba sunt hæc;siluius otho splendidis ortus maioribus ex oppido ferentino imperauit menses tres;uita omni turpis maxime adolescentiæ;hic a Vi Elogium tellio primum apud placentiam:dehinc apud bebriacum uictus semet gladio transfixit anno ætatis trigesimosep de othone. primo;adeo amabilis militibus ,ppriis.ut pleriq; corpe eius uiso suis manibꝰ iterierit. Oppido ferētino. Plinius ferētinates collocat ī prima italiæ regione;in q̄ & Roma est. ferentini oppidi meminit Oratius in primo epistolarum;ferentinum ire iubebo Liuius in.x.ferentinum fuisse oppidum samnitum tradit:monumento namq; tutū quod Decius mus proconsul oppugnando cœpit prædamq; militi concessit. de origine Othonis Tacitus Ferentinū hæc. Origo illi municipio ferentino. pater consularis auus prætorius maternum genus impar nec tamen decorum. Ex principibus ethruriæ coniectare hinc licet ex ethruria familiam Othonis oriundam cōmigrasse in oppidū ferentinum. Matre humili obscuro loco nata & hæc non mater Othonis significatur sed mater M.AN. Seductum:in secretiorem locum ad obscœnum usum abductum. Vt cauit Othoniam primum licitum est. quasi dicat ubi Othone sublato.integrum fuit senatui honores quos uoluit Galbæ decernere. Rostratæ columnæ;in rostri speciem formatæ aut certe excisæ. Qua trucidatus est ad lacum curtii eum iugulatum Tranquillus Tacitus & Plutar.tradidere. Decretum;honorem quem illi senatus decreuerat.

Aboleuit;sustulit antiquauit ex quo apparet decretam illi fuisse statuam.sed nondum publico loco cōstitutā.

MARCI Antonii Sabellici ad Augusti.Barbadicum sereniss. Venetiarum principem paraphraseos in Othonem parænesis octaua.

m Aiores Othonis. Quid boni in publica aut priuata uita egerit Otho præter unum Barbadicæ dux inclytæ non reperio;potuit enim si nefarium bellum trahere uoluisset pluribus locis parentem omnium terram ciuili sanguine foedare;sed uno aduerso prælio uictus sibi manum intulit;cætera uita foedis libidinibus coiquinata honesto potuit inuolui silentio;sunt quidem immoderate libidines in omni fortuna turpes sed in ea quæ eminentissima sit multo turpiores. At tu quo gratior esset principatus tuus has animi pestes ab initio contemnere didicisti sapientissime princeps;proq; his moderationem & beneficentiam complexus;facile es consecutus ut tantum tibi laudum communi predicatione in omni uirtutum genere tribuāt q̄tū eos cuiq; sāctissimā istā gubernādi rōnē tibi & aliis futuris principibus p manus tradiderūt. Maiores igit̄ ut ad Trāq.redeā numero tm̄ multitudinis dicimus q añ tritauos fuere;ifra illos iterdū cōi noie pr̄es q̄le est quū dicimus memoria patrum:est.n.pater a græco πατηρ quasi παρτρα ut qdā aiūt.i. oia seruat suidas απο του ετ παρα τρι του προσωπου του παρακειμενου τας μαικας αποβαλλοντος. l. ab ea parte quæ ē tertia p̄sona p̄teriti passiui huius uerbi spiro qđ est semino sub hoc noie iurecōsulti qdā putāt cōtineri; nō solū genitores:

sed auos ut dixi proauos abauos attauos tritauos & ut eos q ultra sunt maiores appellemus ita qui post trinepotes futuri sunt minores. Sūt orti:elegáter orti dixit.i.feretini nathi otho.n.nō ortus sed oriūdus in fuit. Ferētino:est id latii oppidū haud multū ab urbe Roma latina uia:ut stra.ait situm. Hetruriæ gentis miror cur hetruriæ dixerit quū ferentinū in latio sit:sed princeps gētis hetruscos fuisse accipias q auctores suis fuerint ferentinum migrandi:nisi henniæ gentis & non hetruriæ aliquis dicat esse potius legendum:quod non inepte omnino PHI. An ingenua.igenui sunt ut alibi explicatū e:q stati ut nati sūt liberi (ob locorum ppinqtatē dicerēt.

an ingenua:p gratiā liuiæ augustæ in cuius domo creuerat senator est factus:nec p̄turæ gradū excessit. Pater. L. Otho materno genere p̄claro:multarūq; & magnarum ppinquitatū tā carus:tāq; nō absimilis facie Tiberio pricipi fuit:ut pleriq; pcreatū ex eo crederēt. Vrbanos honores p cōsulatū Africæ & extraordinaria imperia seuerissime administrauit. Ausus ēt est in Illirico milites quosdā:q motu Camilli ex pœnitentia præpositos suos quasi defectionis aduersus Claudiū auctores occiderant:capite punire p quidē ante principia se coram: quamuis ob id ipsum pmotos in ampliorem gradū a Claudio sciret. Quo facto sicut gloriā auxit ita gratiā minuit:quam tamen mature recuperauit: detecta equitis Romani fraude:quem prodentibus seruis necem Claudio parare compererat. Nāq; & senatus honore rarissimo statua i palatio posita psecutus ē eū & Claudius allectū iter patricios collaudans amplissimis uerbis:hæc quoq; adiecit. Vir. quo meliores liberos habere ne opto quidē. Ex Albia Terentia splendidissima fœmina duos tulit filios. L. Ticianū & minorem Marcum cognominem sibi:tulit & filiam quam nondū nubilem Druso Germanici filio despondit.

• De natiuitate Othonis & eius adolescentia.

Ingenui sūt siue ex igenuis parētibus editi siue ex libertinis:tradūt iurifcō.si qs ex matre nascat libera patre uero seruo: igenuū nihilominus nasci uideri:igenuos Liui.dici sentit q patrē auūq; ciere possunt. Propingtatū: cognationū:& affinitatū.propinquos.n.uocamus pximos.& necessarios:uñ iclinata

Propinquitas. Propiqtas. Ex eo.tiberio. Honores.magistratus. Vrbanos:ut puta ædilitatē p̄turā cōsulatū:q magistratus in urbe gerunt. Extraordinaria:quæ extra ordinē dari solent.

Motu ca.in claudio cōiuratio Camilli scriboniani fuit explicata:q dalmatiæ legatus bellū ciuile molitus legiones multas fortissimasq; ad sacramenti mutationē pellexerat:quē mox exercitus pœnitudine affectus interfecit:se seq; sacramento prioris militiæ cōtinuit:quosdā ex his pater othonis capite puniuerat:cū in illyrico ageret imperiū extraordinariū. cū illi occidissent suos p̄positos tanq̄ auctores rebellionis:ex quo significat hois seueritatē:q nec qdē principalē idignationē ueritus est. Et quidem ante

Principia in castris principia.a loco seueritas: uel potius crudelitas atrocior facta est: cum ante principia ausus sit punire milites a Claudio ob fidem factos honoratiores.sunt autem principia loca militaria in castris:quæ Dona.dubitat an in extremo agmine sint an in medio:ubi enarrat illud ex eunucho:hic ego post principia inde omnibus signum dabo principia autem nominari uidentur a militibus:quibus principibus est nomen: quorum post hastatos pugna

Principes milites erat ut radit Liui.in.viii. Vege.uero principes uocari ait milites:qui in prima acie dimicabant; a quibus loca in castris principia nuncupata sunt quorum meminit Taci.his uerbis sabini uxor mala cupidine uisendi situm castrorum per noctem militari habitu ingressa cum uigilias & cætera militiæ munia eadem lascitia tentasset; in ipsis principiis stuprum ausa:idem alibi ait.legati eorum in squalore mœstitiamq; compositi per principia per contubernia conquirentes accendebant animos. Promotos in am.gra.quemadmodum olim cæsar dictator ab octauis ordinibus ad primum pilum traduxit scæuam centurionem:tanq̄ de se optime meritum:ita Clau.pmouerat in ampliorem maioris dignitatis gradum homines:tanq̄ de se bene merentes:quos morte mulctauit othonis pater. Sicut glo.au.tanq̄ gloriosum facinus fecisset capite puniendo eos milites:qui suos prepositos occiderant. Gratiā:apud Clau. Prodētibus:idicātibus reuelātibusq;. Seruis:illius.s.eqtis Ro.q claudio isidiabat.

M.AN. An ingenua libero:ne loco an libertino genere procreata. Propinquitatum: affinitatum siquidem propinqui non solum qui prope sūt sed affines ēt dñr.uñ & propinquitas affinitas. Vir. Et cōsāguinitate ppinquū. Procreatū:genitū. Camilli mo.de Camilli defectiōe i Clau.diximus. Añ pri.pricipia; ut Vege.uidetur innuere dicūtur principales milites ut tribuni centuriones.dicti quasi principiorum noia. Ob id ipsum q tanq̄ auctores defectionis obtruncassent & hoc est quod ausus dixit. Promotos honestiore militia ornatos. Gloriam:apud alios: Gratiam:apud principes.

PHI. Statua i palatio posi.quēadmodū loca ab hoibus honorarent:ita iterdū locus honoratior p̄bet hoi ornamētū. Ná statua i palatio a senatu posita othoni patri fuit hoi maiori honestamēto & claritudini: q̄ si i alio loco & ab aliis posita fuisset. Vir quo me li.tali pœne laudatiōe psecutus ē Augustus drusū germanicū:cū p̄scatus ē cęsaris suos illi similes futuros. Ex albia terētia:fortassis hæc erat ex familia albiorum:quę cēset poeta cādidissimo albio Tibullo:ad quē scribēs Ora.inqt. Albi nostrorum sermonū cādide iudex. Tulit:pcreauit. Co

Cognomines. gnominē sibi.i.Othonē appellatū sicut ipe.L.otho noiabat.cognomies.n.sūt q eiusdē sūt nois:sicut a Plau. duę sorores baccides noiatę elegáter uocátur cognomies:sic.n.ait:qd agūt duę germanę meretrices cognomies:& a Vir.dictū ē in.vi.enei.Gaudet cognomine terra:ubi exposuit Serui.gaudet sui nois similitudine. Nondum nubilem.uiro imatuam annis nōdū plenis:e cōtrario est illud. Iá matura uiro iá plenis nubilis ānis. Druso. hūc dixit in superioribus a Tiberio necatum fame alimentis subductis:adeo ut tomētum e culcitra mādere tētauerit.

Prodigus ac procax:Cor. Taci. namq; otho pueritiam incuriose adolescentiam petulanter exegerat. Mercuri⸗us in. v. ab horoscopo loco si fuerit uespertinus faciet prodigos:qui erogationibus profusis dissipent; quicquid repositum fuerit. Flagris obiur. flagellaretur;flagra autem; & flagella:& flammam dici aflagitatiõe autumat Dona. cum flagitatio cum strepitu fiat;unde & flagellare idest personare deducitur. Namq; hæc omnia sine stre⸗pitu crepituq; non sunt. apud spartanos pueri in ara flagellabantur;quam rem græci Διαμαστιγωσιν nostri diflagellationem dicunt. Inualidum. imbecillum & infirmum & ob id iniuriæ obnoxium. Obuiorum:eo⸗rum;qui sibi obuii fiebant. Potu⸗lentum. ebrium uinoq; madentem ta⸗lis erat Otho;quales Solomon in pa⸗roemiis fugiẽdos monet;qui nõ dor⸗miunt nisi supplantauerint; neronem quoq; hoc idem factitasse supra pro⸗ditũ ẽ. Distento sago. hoc ludicri supplicii genus frequens est apud pa⸗catiores;qui culcitra aliaue uestimen⸗to plurium manibus distento in su⸗blime iactare consueuerunt uel homi⸗nem uel canem ludibrii causa;de hoc Martialis. Ibis ab excusso missus in astra sago. Libertinam aulicam; quemadmoduz aulici dicutur uiri in aula imperatoria uiuentes:Ita aulicæ fœminæ in famulitio iperatorio nu⸗merantur. Gratiosam; fauorabi⸗lem & gratia pollentem. quales in au⸗lis principium frequenter repeiunt si uenus domia fuerit genituræ faciet gratiosos & amabiles:ut inqui Firmi⸗cus maternus i. iiii. matheseos. Di⸗ligere;amore scilicet uenerio. Quã⸗uis anum;anilis ætas minime amabilis est:cum uenus senioribus non conueniat. hinc illud periclis o elpenice ue⸗tula es. Decrepitam:decrepitos dici senes:ab eo q crepant. idest resonant & assiduæ clamant existimat Dona⸗tus;sunt enim clamosi senes:alii uero decrepitos dictos esse tradunt a crepero uocabulo antiquo quod significat anceps & dubium;tanquam senes in dubio uitæ constituti sint;quorum anima:ut inquit Seneca habitat i primo ribus labris:& ut ait Varro. si homo bulla est tanto magis senex.

Horosco⸗pus prodi⸗gorum.
Flagra
Flagella
flagellare
Diamasti⸗gosis.

OTho imperator. iiii. calen. Maii natus ẽ. Camillo Arũ⸗tio. Domitio Aenobarbo consulibus. a prima ado⸗lescẽtia prodigus ac procax:adeo ut sæpe flagris ob⸗iurgaretur a patre:ferebatur & uagari noctibus solus: atq; i⸗ualidum quẽq; obuiorum:uel potulentũ corripere: ac distẽ⸗to sago impositum in sublime iactare. Post patris deĩde mor⸗tem libertinam Aulicam gratiosam: quo efficatius coleret: etiam diligere simulauit. q̃uis anum ac poenæ decrepitam: p hanc insinuatus Neroni facile summum inter amicos locum tenuit congruentia morum:ut uero quidam tradunt: & cõ⸗suetudine mutui stupri. Ac tantum potentia ualuit ut dam⸗natum repetundis consularem uirum ingens præmium pa⸗ctus priusq̃ plane restitutionem ei impetrasset: nõ dubitaret in senatum ad agendas gratias introducere.

De amicitia eius cum nerone & aliis gestis eius.

O Mnium autem consiliorum secretorumq; particeps die quem nero necandæ matri destinauerat ad auer⸗tẽdas suspitiões coenã utriq; exq̃sitissimẽ comitatis dedit. itẽ

Ludicrum sagi suppli⸗cium
Vetula es
Decrepiti
Creperum
Senex bul⸗la.

Insinuatus. quasi per insinuationem quandam conciliatus ĩroductusq;. Iulius. Firm. in. viii. amictus regi cor⸗poris pulchritudine insinuatus. Congruentia morum. Cor. Taci. gratum Neroni fuisse Othonem memorat æmulatione luxus. Idem alio ait;q otho flagrantissimus in amicitia Neronis habebatur: sicut autem dispares mores dissotiant amicitias. Ita similitudo morum glutinum est tenacissimum ad amicitiam sociandam; & sicut boni mores conciliãt probos:ita mali improbos. Ex hoc ut uerissime memorat. Ma. Tulli. in Lelio neq; boni im⸗probis:neq; improbi bonis amici esse possunt:cum inter eos maxima sit morum studiorumq; distantia. Igitur othonem neronemq; facile coniunxit similitudo morum improbissimorum:quia malum est ut inquit Liui. ma⸗lo aptissimum. Itidem Tigillinus famosissimus intima familiaritate fuit deuinctus Neroni ob libidines & uitia: quibus solis gloriatur:quid multa:non ne hac tempestate flagitiosi non pauci plus possunt pollentq; apud prin⸗cipes flagitiosos:q̃ probi & bonitate conspicui.

Ex similitu⸗dine morũ amicitia
Malũ ma⸗lo aptissi⸗mum.

M. AN. Rarissimo:raro nec temere cuiq̃ decerni solito. Vir. L. Otho. L. Ticianum Terentianum li⸗bẽtius legeri qd alter filiorũ maternum tulerit cognomen. Paternũ Cognomine:qui eiusdez nominis co⸗gnomines dicuntur. Plinius a quibus in italia hortos cognomines eorum uenetos credi postulat.

Druso: quem Tiberi. in ima parte palatii fame necauit. Quarto calendas maii: octauo & uicesimo aprilis die. Potulentorum nimio potu & temulentia titubantium. Distento sago: ueste militari: sic Mar. Ibis ab excusso missus in astra sago. Aulicam gratiosam:ab aula aulicam gratiosam dixit; quia gratia polleret apud Neronem. Per hanc:aulicam hoc esse quidam existimant:quod Iuue. oblique in satyris scripsit Quos euehit optima summi Nunc uia processus uetulæ uesica beatæ. Tacitus contra Otho inquit pueritiam in curiose adolescentiam petulanter exegerat gratus Neroni emulatione luxus.

PHI. Mutui stu. mutuam libidinem colebant:uterq; stuprator erat:uterq; stupratus uicissatim. De rep. duobus tantum casibus dicimus repetundarum & de repetundis;cuius rei in primo commen. copiosa facta est enarratio. Non dubita. in sena. ex hoc plane demonstratur quanta subnixus potentia fuerit otho:qui ausus est introducere in senatum ad gratias agendas eum:qui damnatus erat repetundarum:tanq̃ restitutum in pristi⸗nam dignitatem absolutumq;:cum tamen neq; adhuc restitutionem nec absolutionem impetrasset. ueruz adeo confidebat suæ potentiæ:ut speraret se cum uellet restitutionem impetraturũ. hoc aũt bñficiũ uẽdidit accepta in⸗genti mercede quam pactus erat cum reo. Ad auert. suspi. ne agrippina aliqd suspicari posset. Utriq. ma⸗tri & filio. Exq̃sitissime comi. ad affabilitatẽ sermocinationis & elegantiã nitoremq; apparatus referri potest.

Repetun⸗darum.

Popeam Sabinam tunc adhuc amicam eius abductã marito demandatãq̃ interim nuptiarũ sibi spẽ recepit. Nec corrupisse contentus: adeo dilexit ut ne riualem qdẽ neronẽ æquo tulerit aĩo. Creditur certe nõ modo missos ad arcessandã nõ recepisse: sed ipsum ẽt exclusisse quõdã pro foribus astantẽ: miscentemq̃ frustra minas & p̃ces: ac depositum reposcentem. Quare diducto matrimonio se positus est per cãm legatiõis in Lusitaniam: & satis uisum ne pœna acrior mimum omnẽ diuulgaret: qui tamen sic quoq̃ hoc disticho enotuit. Cur Otho: mentito sit quæritis exul honore. Vxoris mœchus cœperat esse suæ. Prouinciam administrauit quæstorius per .x. annos moderatione atq̃ abstinentia singulari.

De spe eius ad imperium: & aliis gestis eius.

Ut tãdẽ occasio ultiõis data ẽ: conatib᷒ galbę prim᷒ accessit: eodẽq̃ momẽto & ipe spẽ ipi coepit magna q̃dẽ: & ex cõditiõe tẽpo᷑: sʒ aliquãto maiorẽ ex affirmatione

Nero in amorẽ popeæ ardescens

Popea principale scortum.

Popeam sa. otho sabinam popeam pellexit iuuenta ac luxu ad adulterium: mox adulterio iunxit matrimonium: cuius formã elegantiãq̃ dũ apd principem immodice laudarẽt: ut auctor est Taci. cũ accẽdit ad eãdẽ appetendã: sæpe auditus est otho cõsurgẽs ex cõuiuio Neronis se ire ad illã cui cõcessam dictitabat nobilitatẽ pulchritudinẽ uota oĩm & gaudia fœlicitũ. talibus irritamentis nero in amorẽ popeæ ardescens ut illius amore solus poti retur. othonẽ amandauit in hispaniam sub p̃textu legationis. idẽ Taci. alio in loco popeam sabinã elegãter appellat principale scortũ uelut principis amicã: quam Nero apud othonẽ cõsciũ libidinũ deposuerat. donec octauiã uxorem amoliretur. mox suspectũ in eadẽ popea in prouincia lusitania specie legatiõis seposuit. Eius neronis. Abductã mari. ruffo Crispo eqte Roma. ex quo filium genuerat. Demandatam: sibi tanq̃ depositum a Nerone commissam. Nõ modo mis. nero cum quosdã misisset ad othonẽ q̃ euocarent popeã: ad seq̃ deducerent exclusi fuerunt ab othone qui ẽt dr̃ ausus esse excludere quondã ipsum neronẽ: & ut ait Tac. ipsa popea acri neronis amore ad superbiã abutẽs dictitabat se nuptã esse othoni: illiq̃ deuinctam: qui animo & cultu magnificus foret: cum nero assuetudine ancillæ nomĩe Actes deuictus nihil traxisset ex cõtubernio seruili nisi abiectum & sordidum. Accersẽdam: euocandam. Depositum: popeam sabinam: quam instar depositi fidei othonis commiserat. tradit Pluta. quod huic loco consentaneum est: olim popeam exclusisse neronem othone absente: siue ut societatum uoluptatem auferret: siue quod cæsaris nuptias grauiter ferret: cum nequaq̃ fugeret amatoris usum propter immodicam libidinem: ut autem scri. iuriscon. est depositum depositori reddendum a depositario: quotiescũq̃ repoposcerit: & ut ait iuriscon. non debet res deposita deterior reddi. Diducto. separato diuulso abducta popea. Sepositus: itidẽ Taci. sepositũ fuisse othonẽ p̃ speciẽ legatiõis dixit. In lusitaniã Taci. dicitur familiaritate fuers post congressum & comitatum Otho: & ad postremum ne in urbe æmulatus ageret: prouinciæ lusitaniæ præficitur. Plutar. refert lusitaniam othoni datam esse a nerone Senecę suasu & monitu: quo in primis beniuolo & amico utebat᷑. Ne pœna acri. parũ abfuit: quin otho iterficeretur: fuitq̃ absurdũ quod nero qui & uxorem occiderat & sororem ob popeæ coniugium: pepercerit othoni. Mimum omnem totius fabulæ scenam: quæ exorta erat de amore popeæ inter neronem & othonem partiario. Quæ minus & rumor fabulæ scenicæ persimilis. Enotuit diuulgatus est. Sit exul. scribit Plutar. othoni satis cõpertũ fuisse: quod lusitaniæ præfectus fuerat constitutus: ut sub nomine imperii uelaretur exilium.

Nero exclusus.

Popea exclusit neronem

Seneca amicus othõis

Amor partiarius

M. AN. Consuetudine mu. stupri: idem Taci. Nero ait popeam Sabinam principale scortum: ut apud conscium libidinum deposuerat: non tam in alienas fœminas. q̃ arcanarum inter se libidinũ intelligas uel certe ad id allusit quod alio loco idem auctor de lapso nerone in amorem liberte cui uocabulum acte fuit simul assumptis in conscientiam Othone & Claudio senetione. Ingens premium pactus: si eum abolita damnationis ignominia in pristinam dignitatem restitueret. Restitutionem priusq̃: patres restituendum censuissent. Ad agẽ. gratias: principi & patribus quasi iam confecto negocio. particeps Otho consiliorum: eque de necanda matre nero cum eo communicarat. Vtriq̃: neroni & agrippinæ. Exquisitissime comi. multa comitate refertam.

Adhuc amicam: nondum coniugem nam eam nero postea uxorem duxit ictuq̃ calcis pregnantem occidit.

Abductã marit. i. Crispino Plutar. Otho inquit famosus romæ ob nuptias popeiæ quã cum esset crispini cõiũx amauit Nero: addidit idẽ auctor eã a marito ab Otho. non nerone alienatã illud adiiciẽdũ puto apud Pluta. sp̃ põpeiam p̃ popeia mẽdose legi. Demãdatã: apd̃ Otho. depositã: Taci. popeiã inq̃t Sabinã pricipale scortũ ut apd̃ cõsciũ libidinũ deposuerat donec octauiã amoliret᷑. Corrupisse ad coitus cõsuetudinem traxisse. Cõtẽtus otho. Missos a Nero. Ipsũ ẽt Nero. Depositũ. i. poppeã apd̃ ip̃m depositã. Diducto m̃rimo. ad illũ refert᷑ q̃ nuptiaꝝ spẽ dixerat popeã ab Otho. receptã. q. d. adepta othõi popea. Sepositus. otho. Ne pe. acri or. i. si maiori pena affecisset. Mimum. o. ridiculã rei fabulã q̃ otho p̃belle Nero. popeæ possessiõe exclusisset.

Lusitania

PHI. Mẽtito ho. ut per speciẽ legatiõis & sub honoris uelamẽto exiliũ delitesceret. Vxoris suæ: popeę quæ primo othonis uxor fuit: mox neroni nupsit: cũ ille exturbasset octauiã. Prouinciã: lusitaniam: q̃ i ulteriore hispania est. Quæstorius: iam honore quæsturæ functus. Abstinẽtia sin. Taci. p̃uincię lusitaniæ preficit᷑ otho: ubi ipse ad ciuilia arma non ex priore infamia: sed integre sanctæq̃ egit p̃eax ocii & p̃tãtia temperator. Idẽ alio loco testatur p̃uinciã lusitaniã comiter administratam fuisse ab Othone. Plutar. quoq̃ refert othonem lusitanis prestitisse sese facilẽ & iucũdũ. Vltionis: qua neronẽ ulcisci posset. Primus ac. cũ galba defecisset a nerone: ut Plutar. p̃didit. primus Otho accessit ex ducibus ad partes galbæ: & q̃cq̃ auri argẽtiq̃ habebat in poculis: argentario id oẽ dedit: ut inde nummi fierẽt: quos ministris galbianis enumerauit: fecitq̃ iter multos dies una cum galba. Ex condi. tẽ. tempora cum forẽt turbida: & tumultuosa spem dabant othoni aspirãdi ad iperiũ.

Seleuci math. mathematici ſiue genethliaci:quos penes ſe otho ſemp habebat cũ bene ſperare de imperio pol Prædictu3
licebant:ſ3 inter alios erat Ptolemeus maioris apud othonẽ auctoritatis:q ueritatẽ ſæpe illi predixiſſet q otho= mathema-
ni in hiſpania comes inter alia predixerat hoc fu urũ ne a nerone interimeret̃ qui prior eſſet moriturus:ip̃m Nero tici.
ni ſuper futurũ promiſerat romaniſq; impaturũ. Itaq; Ptolome. cũ ex euentu uerũ apparuiſſet illud; quod primo
loco predixerat:hortabat̃ othorẽ ne de imperio ſpem abiiceret;ille more humani ingenii quod cupiebat id liben=
ter amblexabat̃. demiror a Tranquil. mathematicũ hunc noiari Seleucũ;cu3 Ptolomeus a Cor. Taci. atq; Plutar,
nuncupet̃ niſi fortaſſis dictus ſit Pto=
lemeus ſeleucus ueluti binominis. Sæ
pe etiã de nominibus non conſtat ſi=
cut apud Liui. frequentiſſime dubita
tur. Supſtitem. ſupuicturu3 ſupſu
turũ;nam ſupereſſe interdũ ſignificat
ſuperſtitẽ eſſe ut docet Gel. & Plauti
confirmat auctoritas:q ait in aſinaria:
ſicut tuũ uis unicũ gnatũ tuæ ſuper= Supereſſe
eſſe uitæ ſoſpitẽ & ſuperſtitẽ. a ſupſti
te ſupſtitio dicta,quę anicula3 ppria Supſtitio
eſt;q multis per ætate3 ſupſtites ſunt unde.
ut interp̃retat̃ Seruius; non me p̃terit
M. T. ſupſtitioſos ex eo dictos opina Superſtitio
ri;q totos dies p̃cantur; ut ſui ſibi filii ſi.
ſint ſupſtites. Lactã. uero autumat ſu=
perſtitionẽ & ſuperſtitioſos dici: qui
ſuperſtitem memoriã eorũ colũt: aut
qui parẽtibus ſuis ſuperſtites colebãt
imagines eorũ domi tanq̃ deos ſuper
ſtitio aũt nihil aliud eſt q̃ falſi dei cul
tus;& ſicut religio colit deos ita ſuper
ſtitio uiolat;ut inquit eleganter Sene. a quo ſupſtitio dr̃ error inſanus In queq̃. ẽt in uilliores;erat Otho officio=
ſiſſimus;q ut ait Taci. oia ſeruiliter faciebat p dñatiõe. Quotiẽs cœ. pricipẽ exciperet in hãc ſniam ait Taci. eo
paulati pgreſſus ẽ otho:ut p ſpeciẽ cõuiuii;quotiẽs otho apud galbã epularet̃ cohorti excubias agẽti uiritim cẽ=
tenos nũmos diuideret. Plu. quoq; inqt Quotiẽs galbã epulo acciperet cohortẽ ſp quæ ad cuſtodiã aderat cotũ
pebat;aureũ ſingulis tribuẽs;quibꝫ rebus ip̃m galbã honorare uidebat̃;q eo ſtudio & populari gr̃a in multis ute=
retur. Demerebat̃;obſeqo deuinciebat;& bñficio cõciliabat. Quĩoti. ſimul ut pleniore obſeqo demererer amã= Demereri
tiſſimos mei. Aliũ alia uia;ut hunc affabilitate illũ benignitate;aliũ militari pmotiõe demereret̃; nãq; ut hiſto
rici pdiderũt. affabilẽ ſe & humanũ oibus exhibebat;egenis opitulabat̃;plurimã uiris militaribus opem ferebat:
multoſq; pmouebat caſtrẽſibus honoribus. Cui cũ uicino litiganti. Cocciũ pculũ ſpiculatorẽ ſignat;cui ut uer
bis Taciti utar de parte finiũ cũ uicino ambigenti uniuerſum uicini agrũ ſua pecunia emptum dono dedit. Ad
hibitus ar. mirari ſe ait Cice. in orõ. p murena iuriſcõ. nondũ ſtatuere potuiſſe utrũ iudicẽ an arbitrũ dici oporte= Arbiter
ret. dr̃ autẽ arbiter iudex q totius rei habebat arbitriũ & poteſtatẽ;& ut docet idẽ Cice. in orõne p Roſcio comœdo
cum ad iudicẽ cãm labefactari aiaduertũt;ad arbitriũ confugiunt. In hoc aũt differũt iudex & arbiter;iudicium & Iudex
arbitrium;q iudicium eſt pecuniæ certæ;arbitriũ incertæ;ad iudicium hoc modo uenimus;ut tota3 litem;aut ob Arbitrium
tineamus;aut omittamus. ad arbitrium hoc aĩo;ut neq; nihil neq; tm̃ q̃tum poſtulauimus cõſequamur Proculus Iudicium
iuriſcõ. ti. pro ſocio tradit duo eſſe genera arbitrorũ;unum eiuſmodi;ut ſiue æquũ ſiue iniquum parere debeamus Iudicium
qđ obſeruatur cum ex cõpromiſſo ad arbitrium itum eſt;alterum huiuſmodi ut ad boni uiri arbitratu3 redigi de Arbitrariũ.
beat;& ſi noiatim pſona ſit cõprehenſa cuius arbitratu fiat;arbitrariũ uero dicit̃ cum adhuc res apud arbitriu3 ge
ritur;quæ res adhuc incerta eſt. ex quo eſt illud plautinũ. hoc quidẽ certum eſt non ẽ arbitrarium.

M. AN. Mẽtito;ficto aſſimulato. Vxoris ſuæ;ip̃ius Neronis q poppeã poſtea ſibi matrimonio iũxit. Pro
uinciã;luſitaniã;ut Plu. ſcribit. Quæſtorius;quũ queſtura iã functus eẽt. Vltionis;qđ honoris pretextu a ne=
rone relegatus eẽt. Seleuci mathematici. Cor. & Plu. nõ ſeleucũ ſ3 ptolemæũ noiant. Tũc nerone ſublato. Au
reos uiriti dabat;huiuſmodi largitionis & Taci. & Plu. in galba meminerũt. Aliũ militũ. ex militibus quemuis
aliũ. Adhibitus;Otho. Arbiter. litis cognitor. Redemit;dato litigatori ex ære ſuo agri de quo ãbigebat̃ pręcio

PHI. Emãcipauitq;;quaſi per emãcipationẽ quãdã tradidit i mãcipatũ coccipculi. Adoptaret̃ a gal. ſpẽ
adoptionis ſtatim conceptã acrius indies capiebat: otho fauẽtibus pleriſq; militum: prona in eũ aula Neronis ut
ſimilẽ; Titus Iunius;de cuius potentia apud galbã ſupra memorauimus othonem fouebat utebaturq; p uiribus
ut a galba adoptaret̃. Decidit;delapſus eſt a ſpe adoptionis. Inſtigante ma. æris alie. othonẽ cui oẽ turbidũ
cõſilium multa ſimul exiſtimabant luxuria etiam principi oneroſo. inopia uix priuato toleranda. Mercu. in. vi. ab
horoſcopo loco facit multis debitis & multo uſura3 fœnore implicari. Referre;nullã eſſe dr̃iam. An in fo. Horoſco=
ſub cre. ca. ſicut hoſtis in acie iugulat hoſtẽ:ita creditor in foro iugulat debitorem dũ reperit apud ꝓtorẽ pecunia3 pus debito
creditã. Pro imp. diſpẽ. ſenſus eſt;unus ex ſeruis galbæ cupiebat fieri diſpẽſator impatoris qđ ut facilius impe ris.
traret uſus erat othone deprecatore. ex quo factus uoti compos ueluti p remuneratione othoni dedit decies ſexter
tium;hac ſummula aggreſſus eſt rẽ maximã tanti cepti imperii occupandi & galbã trucidandi.

ſeleuci mathematici:q cũ eum olim ſupſtitẽ neroni fore ſpo=
pondiſſet: tunc ultro inopinatus aduenerat imperaturũ quo
q3 breui repromittens. Nullo igitur officii: aut ambitionis in
quemq̃ genere omiſſo: quotiens cœna principem acciperet
aureos excubanti cohorti uiritim diuidebat nec eo minus ali
um alia uia militum demerebatur. Cuidam etiam de parte fi
niũ cũ uicino litigãti adhibitus arbiter totum agru3 redemit
emancipauitq3: ut iã uix ullus eſſet: qui & non ſentiret & præ
dicaret ſolum ſucceſſione imperii dignum.

De cõſpiratione eius contra galbam & cauſis.

Perauerat aũt fore ut adoptaret̃ a galba. Idque indies
expectabat: ſed poſtq̃ Piſone prelato ſpe decidit: ad
uim cõuerſus eſt: inſtigante ſup animi dolorẽ etiã ma=
gnitudiẽ ęris alieni: neq3 ei diſſimulabat niſi pricipẽ ſe ſtare nõ
poſſe: nihilq3 referre ab hoſte i acie an i foro ſub creditorib⁹
caderet. Añ paucos dies ſeruo cæſaris p ipetrata diſpẽſatiõe
decies ſeſtertiũ exp̃ſſerat: hoc ſubſidiũ tãti cœpti fuit: ac prio

Quinq; spe. lege spiculatoribus. Cor. Ta. & Plutar. memorant duobus tñmodo hanc puinciá fuisse cõmissã; pculo tesserario spiculatori: & ueturio optioni: quos ptio & pmissis onerauit data pecunia ad perdendos plurimũ aios. unde ut ait Taci. suscepere duo manipulares imperiũ po. ro. transferendũ: & transtulerũt: obiter emaculãdus est locus apud Cor. Ta. apud quẽ legitur ueturiũ opitionẽ. p optionẽ: optiones. n. in re militari appellant hi quos decuriones aut cẽturiones optãt sibi ministros uicariosq; quo facilius obeant publica officia: de qbus sic refert Ve ge. in. ii. optiones ab optãdo appellati: anticedẽtibus ægritudine prepeditis hi tanq̃ adoptati eorũ atq; uicarii solent uniuersa curare. de eisdem ait. M. V. in. i. de lat. lin. quos decuriones primo sibi administros optabant: optiones uocari cepti: quos nũc pp̃ter ambitiones tribuni faciunt: de optione in hac administri significatiõe decenter dixit Plau. in asi. optionẽ tibi sumsmito leonidã. Liui. uidetur noie subcẽturionis signare optionẽ a centurione electũ; cum ait in. viii. pmissum fuisse cẽturiõibus; ut subcẽturionẽ sibi quẽ quisq; uellet eligeret; q eum tutaretur Ab optiõe dr̃ optionatus: ut a decurione decurionatus. A põtifice pontificatus. M. Ca. Maiores pretiũ parauere bonis atq; strenuis decurionatus. optionatus hastas donaticas: aliosq; honores. Singuli: qlibet ex illis qnq; spiculatoribus binos sibi asciuerat socios: & ita. xv. numero fuerunt principes othonianæ cõspiratiõis. Repsentata: statim enumerata; Sollicitari reliq: partim argento partim pollicitationibus. Haud du. indubitata & certa. Tulerat aius: optauerat. Othõ. In noua fert aius. Post ado. inter adoptionẽ pisonis & cædẽ galbæ sex dies medii fuerũt. Castra: ptoria. Ne one. inui. refert cãm q̃re otho non aggressus sit galbã cœnãtẽ. sicut aio destinauerat: nãq; illo forte die stationã agebat in palatio ea cohors q̃ excubãte iã pridẽ. C. Cali. fuerat occisus: mox Nero desertus. igĩ ne illi cohorti pstaret inuidiã tertii flagitii intereẽq; tertiã desertiõis impatoriæ notã: distulit negociũ i sextũ diẽ. tot. n. itersuere ĩter adoptionẽ Pisonis & galbæ iugulationẽ

Mediũ tps: q̃tuor dies intermedios. Exemit. ne illo tpe galbã aggrederet. Religio: cũ mathematicus diceret tpa ex monitu fatorũ nõdũ aduentasse. M. AN. Emãcipauit: oi onere leuauit. Successiõis di. sz usitatius successiõe dixisset. Indiesq; expe. neq; hoc satis ex cõsuetudine dictũ; quũ nullũ sit in uerbo incremẽtũ; uiuo. n. in diẽ dicimus expecto in diẽ: cresco uero i horas doctior fio in horas nec secus fere apud bonos legere est. Sub cre. qbus grãde æs debebat. Cadere casurus eẽt; pirex. Cæsaris: galbæ. Dispẽsatiõe: ut galbæ dispẽsator eẽt. Deciens se. decẽ sestertia q̃ ne dimidiũ qdẽ attici implẽt talẽti: Plu. ut alio dicimus loco. v. &. xx. millibꝫ deciens sestertiũ taxauit: al ii. x. millibus nec ãplius. Cœpti: audacia cõsilii. Singuli eorũ qnq; qbꝫ ab initio cõmissa res ẽ. Binos ex illis. x. q cõspiratiõi scđo loco accessere. Dena se. q̃ otho Cæsaria seruo expresserat: ut ad illud referatur qđ eam pecuniã subsidiũ tãti icœpi fuisse dixerat. Post ado. Pisone a Galba adoptato. Respectus: honor existimatio.

Excubabat: in palatio stationẽ hẽbat quo appet nõ sp eãdẽ cohortẽ excubare solitã. Sz ex ptoriis castris p uices aut potius sorte accersi cõsuetã. Oneraret: maiore inuidia flagrare cœpisset. Eiusdẽ sta. eadẽ in palatio excubante. C. Princeps: caligula: desertus destitutus qa illorũ ignauia aut pfidia ita accidisset ut ipsis excubãtibus unus atq; alter cæsarũ piclitatus esset. Religio: metus ac siderũ obseruatio. Seleucus mathematicus.

PHI. Destinata die. fuit hic dies ad decimũ octauũ. cal. februarias. Sub æde saturni. æde saturni in q̃ fuit romanorũ ærariũ: fuisse in foro Ro. historici pdiderunt. Ad miliariũ aureũ. Plu. in galba miliariũ aureũ fuisse colũnã aureã tradit: in q̃ incisæ oẽs italiæ uiæ finiũt. Pli. in. iii. miliariũ in capite romani fori statutũ fuisse memorat a quo ad singulas portas: quæ erãt nũero. xxxiiii. currebãt mẽsuræ regionũ. Cor. T. ait preuisse Othonẽ ad aureũ miliariũ sub æde saturni. Opperirent. expectarent. prestolarent. Audiuit pdicta aruspicis umbricius aruspicũ peritissimus ut supra dictũ est: galbæ sacrificãti tristia exta & instãtes insidias ac domesticũ hostẽ pdixit periculũq; capitis imminere impatori audiẽte othone q pximus galbæ astiterat: & his quæ dicebant ab umbricio antẽtũ se præstabat. Liberto architectos nũciante. onomastus libertus othonis significat: quẽ patronus futuro sceleri pfecerat: q nõ multo post q̃ aruspex galbæ illa pdixerat: nũciat eũ expectari ab architecto & redẽptoribus. erat aũt id signũ paratæ cõiuratiõis & militũ iã coeuntiũ. Igiĩ Otho digressus ẽ dicens pdia urbana uetustate suspecta sibi emẽda eẽ. & ideo prius explorãda inspiciẽdaq;. Postica pte. ædiũ palatinarũ posteriore pte: nã posticũ dicitur qđ post ẽ & a tergo. cuius diminutiuũ ẽ posticulũ: quo utiĩ Plau. i trinũmo. posticulũ hoc recepit cũ ædes uendidit. postica etiã dr̃ in augurio pars tẽpli coelestis ad septẽtrionẽ uergens ut docet Var. li. iii. la. linguæ hoc amplius posticã absolute appellamus posticũ pteq; ædiũ posteriorem. sicut usurpat Amianus Marceli. & nos superius memorauimus. posticæ diminutiuum est posticula. Si quereret. a principe galba.

Duo manipulares trãstulerũt imperium.

Locus taci n emaculatus

Optiones qui

Subcenturio.

Miliarium aureum

v. spiculatoribus cõmissa est res: deinde. x. aliis: quos singuli binos produxerant oibus dena sestertia representata & quinquagena pmissa: p hos sollicitati reliq nec adeo multi: haud dubia fiducia in ipso negocio plures affuturos.

De assumptiõe eius ad principatũ & aliis gestis.

Vlerat animus post adoptionẽ statim castra occupare: cœnantemq; in palatio galbã aggredi: sed obstitit respectus cohortis: quę tunc excubabat: ne oneraretur inuidia: q eiusdem statione & Caius fuerat occisus: & desertus nero. Mediũ quoq; tẽpus religio & Seleucus exemit: ergo destinata die præmonitis consciis ut se in foro sub æde Saturni ad miliarium aureum opperirentur: mane Galbã salutauit: utque consueuerat osculo exceptus etiam sacrificanti interfuit. Audiuitq; predicta aruspicis: deinde liberto adesse architectos nunciante: quod signũ conuenerat quasi uenalem domum inspecturus: abscessit. Proripuitq; se postica parte palatii ad constitutũ: alii febrem simulasse aiunt eãq; excusationẽ

Proximis mandasse si quæreretur. Tunc abditus ꝓpere muliebri sella in castra contendit: ac deficientibus lecticariis quuȝ descendisset: cursumq; cœpisset laxato calceo restitit: donec omissa mora succolatus: & a pſente comitatu imꝑator cōsalutatus: inter faustas acclamationes strictosq; gladios ad pricipia deuenit. Obuio quoq; non aliter ac si cōscius & particeps format adhærente. Ibi missis qui galbam & pisonem trucidarēt. ad cōciliandos pollicitationibus militū animos nihil magis ꝓconcione testatus est: q̄ id demum se habiturum qđ sibi ipsi reliquissent.

De initio principatus eius & aliis gestis.

DEinde uergente iam die ingressus senatum positaque breui oratione quasi raptus de publico & suscipere imperium ui coactus: gesturusq; communi omnium arbitrio palatium petit. Ac super cæteras gratulantiū adulātiumq; blanditias ab infima plebe appellatus nero nullum indicium recusantis dedit: immo ut qdā tradiderūt: etiā diplomatibus primisq; epistolis suis ad quosdam prouinciarū presides neronis cognomen adiecit. Certe & imagines statuasq; eius reponi passus est: & procuratores atq; libertos ad eādeȝ officia reuocauit. Ne quicq̄ prius ꝑ potestate subscripsit q̄ quingenties sestertium ad peragendam auream domum.

Proximus. qui prope ipm stabat in cōspectu principis. Abditus muliebri sella. Cor. Ta. ait othonem Liberto onomasto. innixum per tiberianā domū i uelabrū peruenisse in forū: ubi tres & xx. speculatores imperatorē consalutauerunt: & sellæ festināter impositū strictis mucronibus in castra rapuerūt in itinere totideȝ militibus aggregatis. Lecticariis. lecticæ baiulis. Deficientibus. Languētibus defatigatisq; ex propera gestatione. Laxato calceo. soluta corigia calciamenti. olim Hieronymus syracusanorū tyrānus confossus est uulneribus: cum custos corporis tanq̄ laxaret nodum calcei abstrictū moratus turbam tanto interuallo sustinuerit agmē satellitum: ne tyranno succurrere possent: calceorū cōfector elegāti uocabulo dictus a Plauto calceolarius in aulularia, quāuis quidam legere malint caltheolariū qđ nō probo. Succolatus. in collum militū sublatus. super hoc uerbo plura in quinto cōmentario. Strictos. eductos euaginatosq; Ad principia. locis in castris de quibus iam dictuȝ est.

Quoq;. quocūq; Propertinus uix decimo admittor nūc ego quoq; die: sensus est qcunq; obuius fiebat othoni perinde illi adhærebat ac si ꝯscius foret illius coniurationis: cum tamen non esset particeps: sicut Iulius martialis tribunus qui stationē in castris agebat præbuit plerisq; suspitionē cōscientiæ. Missis qui galbā & pisonem trucidarent. Galbam trucidatuȝ fuisse multis uulneribus supra memorauimus. Piso uero adoptatus a galba in ædē uestæ confugerat: latebraq; abditus imminēs exitiū differebat: cum aduenerūt missi ab Othone Sulpitius Florus & Statius Marcus: a quibus ꝓtractus in foribus templi trucidatus ē.

Quod sibi ipsi reliquissent: mira othonis benignitas: qui non tanq̄ imperator uelit ꝯgerere fortunas iꝑatorias: sȝ totius iꝑerii dños faciat milites: habiturus id tātūmō qđ sibi milites tāq̄ cōmilitoni habēdū reliqssent. refert Tacitus Othonē id tpis ꝓtendisse manū ad singulos adorasse uulguȝ iecisse oscula: & oia fecisse seruiliter ꝓ dñatione: q ꝓ uallo castrorū ꝑtorianorꝫ cōcionatus ē ad cōmilitones. Ita eñ blandius maluit appellare q̄ milites: q̄ cōtiōe insectatus est galbæ crudelitatē & auaritiā pisonisq; adoptionē: mox aꝑto armamētario: arma statim rapit: eūq; secuti sunt milites nullo adhortāte: cū sibi qsq; dux foret & instigator. Mox otho iā imꝑator galba pisoneq; trucidatis ꝓmisit militibꝫ se ex fisco suo uacationes annuas exoluturum.

M. AN. Ad miliariuȝ aureū: sic Tacitus ꝑ tiberianā domū in Velabrū inde ad miliariū aureū sub æde saturni ꝑgit: ꝑpli. currente mēsura a miliario in capite Romani fori statuto: eū his tres miliariū eūdē locū uocent haud aperte tñ pōt intelligi qđ ea res eēt At plut. clarius descendēs inqt ꝑ ædes q̄ tiberii uocabanť gradiebať in forꝫ ubi steterat colūna aurea in q̄ incisæ oēs italiæ uiæ finiūt. Aruspiciis. umbrici. Liberto onomasto ut Tacitus & Plutar. scribūt. Architectos hūc ꝑtextū duo illi quorū ꝓxie memi fuisse affirmant. Postica a pte auersa domorū ꝑ tiberianas domos. Proximis: q ꝓxie steterāt. Mandasse: Galbæ se regrenti subiiciendā. Deficientibus: pondere & cursu lassis erant. n. castra ꝑtoria extra urbē uia appia: ad locum quo hodie bubulum caput uulgo nominant. Laxato: aperto diffracto soluto. Omissa reiecta. Succollatus militum humeris uectus. Particeps: conspirationis. Id se demum habiturum. q. d. omnia eorū libidinis ꝑmissurum. Ipsi milites.

PHI. Vergente die. in uesperam īclinante. Quasi raptus de publico. scribit Tacitus exacto ꝑ scelera die nouissimum malorū fuisse lætitiā: tunc senatum uocat pretor Vrbanus: certant adulatiōibus cæteri magistratus accurrunt patres: decernit̄ othoni tribunitia potestas & nomē augusti & oēs principū honores. Ipse adhuc cruēto foro ꝑ stragē iacentium in capitoliū atq; inde in palatium uectus est: cōcedit q; corpora sepulturæ cremariq; permisit caput Pisonis Verania uxor redemit ab interfectoribus condiditq; in sepulchro. Breui ōrone. imꝑatoria breuitate usus. Ab infima plebe appellatus Nero. In theatris auctore Plutarcho nero salutatus fuit: & cum quidam neronis imagines ꝓtulisset in ꝓpatulū nō ꝓhibuit: & ut refert Cor. Ta. creditus ē otho de celebrāda neronis memoria agitauisse spe uulgū alliciendi: & fuere q imagines neronis ꝓponerent: atq; etiā qbusdā diebus ppl's & miles nerōi & othoni acclamauit. Neronis cognomen adiecit. Ita uidelicet subscribebat. Marcus otho nero.

Imagines. imagines sunt cereæ & pictæ: statuæ uero æneæ lapideæ. Ad eadem officia q̄ officia habuerant ꝓcuratores libertiq; neronis uiuēte nerone: ea amiserāt galba imperante: nunc ab Othone ad pristinam dignitatē reuocant. Pro potestate pro iure maiestatis imꝑatoriæ. Subscripsit. moris est principū subscribere libellos quos probant: in quibus notata summa est expendendæ pecuniæ. Otho ut usquequaq; se neronis amicum ꝓfite=

Prædictus umbricii.
Posticum
Posticulus
Postica
Posticula

Dolus laxādi nodum calcei
Calceolarius.
Succolatus
Nex pisonis
Oia ꝓ dñatione.
Sibi quisq; dux

Verania pisonis.
Otho salutatus nero
Neroni & othoni.
Imagines
Statuæ.
Subscriber
Fastidium subscribendi i carino.
Valc tm in epistolis

retur cum primũ potuit ex auctoritate imperatoria subscripsit libellum pecuniæ exoluendæ ad absoluendam au
ream domum quã fecerat Nero. Carinus imperator fastidium subscribendi tantum habuisse traditur ut impurũ
quendã ad subscribendum poneret; quez obiurgabat plerũq; q̃ bene suam imitaretur manũ. Commodus quoq;
imꝑator adeo negligens tardusq; fuit in subscribendo ut libellis una forma multis subscriberet. In epistolis autez
plurimis uale tñ scriberet. alias subscribere signãt fauere. unde subscriptores dicti de quibus alibi plura. Ea no
cte. quæ proxima fuit post galbæ iugulationem. Concursantibus. ministris & aulicis qui audito gemitu repẽ
te accurrerũt. Itidẽ Silius canit famu
los accurrere solitos cum luminibus
ad Annibalẽ in somnis bella gerentẽ.
Piaculorum. expiationũ ꝓcuratio
num ue. Manes galbæ propitiare.
aĩam galbæ defuncti ꝑ sacrificia pla
care: sicut romulus manes fratris remi
ꝓpiciauit. Deturbari. de lecto deiici
Viderat scilicet per quietẽ & in som
nis. In augurando. mos erat prici
pũ: ut augurarent & captato augurio
res aggrederentur. Idẽtem. frequẽ
ter. τιγαρ. idest qd enim mihi &
Asilus longis asilis: est autẽ asilus uespæ ge
Tabanus nus uulgo tabanus uocat. greci oestrũ
Oestrum uocant; de quo cecinit poeta. in. iii. ge
orgi. plurimus alburnũ uolitans: cui
nomẽ asilo romanũ est oestrum grai
uertere uocantes: Pli. in. xi. aculeus in
quit quibusdaz in ore est ut asilo: siue
tabanũ dici placet. uidet autem otho
ideo murmurãs dixisse: quid mihi &
longis asilis: ut oñderet sibi ominosũ fuisse augurãti: bestiolas id genus uolitãtes auguriũ obturbasse. sz cũ asilus
latinũ nomẽ sit: oestrũ uero græcũ: non uideo quomodo græce pronũciauerit latinam dictionem. & cum ubiq; ꝑ
ypsilon scriptũ sit uidet potius ad asylũ locũ esse referendũ: tanquã dixerit otho: quid mihi & longis asylis cõmu
ne est: tanquã dicere uellet nullum sibi paratũ esse suffugiũ: qualia asyla sunt: ad quod confugiẽs euadere possit: ni
mirũ significari uolẽs sibi in imperio aut uiuendũ esse. aut moriẽdũ. * Verũ re diligenter aiaduersa haud dubie
legendum est τιγαρ με εδει μακροισ αυλοισ αυλειν hoc est. quid enĩ me oportet lõgis tibiis canere: quam
lectionem ut approbem facit Dion græcus scriptor qui scribit q̃ othoni post cædem Galbæ sacrificium facienti
sacra importuna uisa sunt: ut post pœnitentiaz ductus hæc dixerit τιγαρ με εδει μακροισ αυλοισ αυλειν.
* hoc autem ad prouerbium tendit aduersus facientes sibi inutilia præpostera *.

Dicitur ea nocte per quietem pauefactus gemitus maximos edidisse: repertusque a concursantibus humi ante lectum iacere per oĩa piaculorũ genera manes Galbæ: a quo deturbari expellique se uiderat: propitiare temptasse. Postridie quoque in augurando tempestate orta grauiter prolapsum identidem obmurmurasse τιγαρ μοι και μακροισ αυλοισ. Quid mihi & cum magnis tibiis.

De coniuratione Germãiciãi exercitus cõtra Othonẽ & aliis gestis eius.

SVb idẽ uero tẽpus Germanicianus exercitus in Vitellii uerba iurauit. Quod ut cõperit auctor senatui fuit mittẽdæ legatiõis: q̃ docerẽt electũ iã pricipẽ quiẽtẽ & cõcordiã suaderet. & tñ ꝑ internũcios ac lr̃as consortem iꝑerii generumq; se Vitellio obtulit. Verum haud dubio bello iamq; ducibus: & copiis: quas Vitellius præmiserat: appropinquantibus animum fideq; erga se pretorianorum pene internecione amplissimi ordinis expertus est. & placauerat

M AN. Vergente inclinante. Raptus: a militibus. E publico: e foro quod plus fuit quam si ex priuato in mediũ productusq; fuisset. Gesturus: administraturus scilicet imperium. Recusantis: Neronis appellatio nem repudiantis. Procuratores & libertos: Neronis. Eadem officia: que sub Nerone obtinuerant. Subscripsit suum assensum subscriptione testatus est. Quingenties sestertiũ: ex publico intellige erogandum. Auream domum. quã nero magna ex parte ornarat. Ea nocte: quæ proxime Galbe cædẽ secuta est. Propitiare: sacrificiis placare: In augurando: quum auguria captaret. Murmurasse: murmura edidisse.

Germanicianus PHI. Germanici exercitus. sincerus codex habet germanicianus exercitus: & ita legendum est. dicit enĩ ger
Illyricianus manicianus q in germania est q̃uis romanus sit: sicut illyricianus exercitus dictus: q Roma. erat sed in illyrico mo
Vrbanicianus. rabat. sicut urbanicianus: q erat ad urbẽ: quãuis constaret ex alienigenis. uidet q; ita germanicianus a germanico differre: sicut hispaniensis ab hispano: & Romaniensis a Roma. quãuis ista non semper ex regula & ex formula la tinitatis usurpentur. In uitellii uerba iurauit. primus fabius ualens e legatis prõptissimus coloniã aggripinen sem cũ equitibus legionariis ingressus imperatorẽ uitelliũ consalutauit: continuoq; secutæ sunt legiões exercitusq; superioris germaniæ: q speciosis senatus ppl̃iq; relictis noĩbus atq; sacramento iurauit in uerba Vitelli imperatoris se facturũ impata: & ita appellatus ẽ in germania uitellius imperator. Electũ iã pricipẽ. uidelicet ip̃z othonẽ electiõe militari & senatus fuisse pricipẽ creatũ. Cõsortẽ. iperii. tradit Plut. othonẽ scripsisse Vitellio pollicẽtẽ ci esse

Duces uitelliani quiescere se daturũ grãdes pecunias & urbẽ ubi uitã uicturus eẽt quietissimã & iucũdissimã. Ducibus & copiis du
ces copiarũ uitellianaꝝ duo ip̃rimis fuerũt fabius ualẽs & aulus cecinna. trigĩta milia armatoꝝ ex supiore germa
Vestitus cecinnæ nia ducebat cecinaq; i italiã descẽdit uersicolori & sagulo & bracchis qđ barbaricũ tegmẽ ẽ idutus. fabius uero ua
lẽs ꝑ alpes cotias irrupit i italiã ad. xl. milia armatoꝝ secũ ducẽs. Pene inter nitiõe q̃si excidio. Amplissimi ordinis
s. senatorii. historia hæc ẽ. otho crispinũ misit: q acciret septimã decimã cohortẽ e colonia ostiẽsi i urbẽ romã: q cũ
iussa exequẽs iuberet uehicula armis onerari incipiẽte nocte. apto armamẽtario audacissimi milites fremere cepe
Crispinus trucidatur runt: clamantes uenisse crispinũ senatũq; res nouas tentare. Arma cõtra Cæsarẽ nõ ꝑ Cæ capi: quo sermõe uul
gato alii currus occuparũt. alii ip̃m crispinũ cũ duobus cẽturionibus obtrũcarũt. oẽs uero raptis armis nudatis
Tumultuatio gladiis instructi Romã uenerũt: tanq̃ laturi suppetias othoni pĩclitanti apud quẽ id tp̃is cœnabãt circiter octoginta
senatores feminæq; primores: illi hãc occasionẽ existimãtes idoneã interimendi senatores tanq̃ Cæsaris iimicos

tumultuabant. othonē anxietas cepit haud secus discrimine senatus quā suo territū. unde prefectos misit ad mitigandas militū iras: simulq; senatores ad cœnā uocatos surgere e cōuiuio iubens p posticū emisit, tunc magistratus piectis in signibus seues feminæq; p tenebras diuersa latibula petiuerūt: uixq; effugere potuerūt: cū iam milites impetu cōcitati irrūperēt in cœnaculū ostendi sibi othonē postulātes rūe erectus otho qui discūbebat lachrymis & precibus ægere cohibuit furorē militū: qui in castra rediere inuiti neq; inocētes postridie uero eius diei largitione usus est: numerataq; sunt singulis militibus quina milia nūmū. ipse otho laudauit pretorianos milites: q beniuoli in se alacresq; fuissent postulauitq; tēperamentū militaris fortitudinis & erga se caritatis modū.

per classiarios arma transferri remittiq; nauibus. Ea quū in castris sub noctē promerentur: insidias quidā suspicati tumultum excitauerunt: repente oms nullo certo duce in palatium cucurrerunt: cædem senatus flagitātes: repulsisq; tribunorū qui inhibere tentabant nōnullis: & occisis sicut erant cruenti ubinā imperator esset requirentes proruperunt in triclinium usq; nec nisi uiso destiterunt. Expeditionē autē impigre atq; etiā pprope ichoauit: nulla ne religionū qdē cura sꝫ & motis nec dū cōditis ancilib' qđ antiqtus infaustū haberet: & die quo cultores deū matris lamētari & plāgere icipiūt. Præterea aduersissimis auspiciis: nā uictimas Diti pr̄i cæsas litauit quū tali sacrificio contraria exta potiora sint. Et primo egressu

Per classiarios milites nauales: de quibus supra diximus. Arma trāsferri. huic negocio pfecerat crispinum ut arma trāsferrent i naues; essetq; classis istructa. Sub noctem. nocte incipiente circa noctē. sic ei exponit Seruius enarrans illud uergilianū. sub noctem cura recursat: cū ei tps significatur hæc ppositio sub accusatiuo cohæret: ita apud oratiū. sub galli cātuꝫ cōsultor ubi ostia pulsat. Promerētur. educerentur ex armamentario: unde promus dictus: q præest promendis e cellario cibariis: plautus suꝫ promus cōdus procurator peni. — Sub nocteꝫ — Promus

Insidias suspicanti. ait Cornelius tacitus nocturnum tempus in suspitionem: causam in crimen eualuisse: ita ut milites fremerent arguentes proditionis tribunos centurionesq;. tanquam familiæ senatorum ad perniciem othonis armarentur. Nonnullis occisis resistentem seditioni tribunum & seuerissimos centurionū obtruncauerunt urbem palatiumq; petentes: quorum impetus nec ipsis quidem palatii foribus coerceri potuit quominus conuiuium irrumperent: ubi uulnerati sunt Iulius Martialis tribunus & uitellius saturninus pfectus legionis: tandem uiso othone coercitus est furor.

M.AN. Germanici exercitus: non germanicus ut quidam codices habent: Tacitus auctor est duos superioris germaniæ & inferioris exercitus eodem ferme tempore in Viteliū uerba iurasse. Doceret: Vitelium. Per internūcios: peculiares non publice missos. Haud dubio bello eminenti. Ducibus: tacitus cecinnā cū .xxx. milibus hoim ad occupādas alpes a Vitelio destinatū scribit: cui plut. astipulat; Cæterū Fabiū ualentē ab sollicitandas gallias missum ac p coccianas alpes in italiā irrumpere iussum nec obiter illud pigeat admonere apud Tacitum mendose quotidianas legi p coccianas. Amplissimi ordinis. i. senatus. octoginta. n. senatores ut plut. ait q ea nocte cū eo cœnabant: nisi auersa parte palatii clandestine dimissi fuissent uel inuito Othone a militibus triclinium irrumpentibus obtruncati essent. Per classiarios. plut. ait Crispinum ad negocium quoddā quum septima cohorte missum a militibus qui insidias suspicati sunt cum duobus centurionibus cæsum.

PHI. Lamentari. cōsimiliter adonia sacra celebrabant in qbus ululabiles undiq; plāctus & lugubris sonus audiebatur. adoniorū mētio fit in ezechiele. In tricliniū. in cœnationē: ubi cū octoginta senatoribus: epulabat feminisq; primariis. Nisi uiso. othone iperatoreq in thoro recūbebat. Præpropere. nimis festinanter. Motis nec dū cōditis ancillibus. huius rei meminit Ta. his uerbis. fuere q pficiscenti othoni moras religionesq; nondū cōditorū ancíliorū scutū uel arma cœlestia afferrēt: aspernatus est oēm cōtationē ut neroni quoq; exitiosā. erat eñ in faustū inchoare expeditionē illis diebus; qbus ancilia ex sacrario mota tripudiantibus saliis in honorē martis gestarent. & tantisper expectandū credebat; donec finita saliari festiuitate. intra sacrariū cōderent. fiebat aūt solēnis hic saltatus saliorū ancilia gestantiū i mēse martio: sicut historici & poetæ pdiderūt: de ancilibus plura alias — Salii ancilia gestant in martio

Die. hic erat mēsis martii tunc eñ galli sacerdotes cybeles q mr̄ deuꝫ nūcupat fanatici lamētabantur: simulachrumq; deæ lauabant in almone fluuio; q nō sacra sed sacrilegia: non lauationē sed ingnationē appellat Augusti. in. ii. de ciui. dei celebrabant aūt pōpæ annuales matri deoꝝ Romæ ad sextum. cal. apriles ut docet amia. Marcell. & carpentū in quo uehit simulachrū cybeles almonis undis abluebat ex solēnitate sacrificali. Ouid. tñ in fastis festa mr̄is deū celebrari solita autumat. nō martio mense sꝫ aprili. possumus intelligere duplicē fuisse cybeles festiuitatē alterā martio: alterā aprile celebrari solitā. quod aūt martii fuerit hoc tps; quo otho ab urbe pfectus est contra uitelliū: satis constat testimonio Cor. taciti. & argumēto anciliorū. quæ martio mense peculiariter a saliis solēni saltu circūferebantur. — Galli fanatici — Nō lauatio sꝫ ingnatio

Diti patri uictimas litauit. sicut felix & faustū est litare diis superis: ita infelix & infaustum litare plutoni. Nam qui placat plutonem cæsa uictima se carū eē diis ifernis cognoscit; qui uero nō litat plutoni psperū auspiciū consequtur tanq sit uicturus; nec ad plutonias sedes p mortē trāsiturus. otho dū litat diti pr̄i hoc est plutoni præsagiū capit futuræ mortis tanquā in orci pserpinæq; familia numeratus. Dis autē deus inferorū est; quia diues cū oia recidāt in terras & oriant ex terris: ut interpraī. M. Tul. in. ii. de natura deorū. sic etiā apd graecos appellat πλουτων. a qbus diuitiæ dicunt πλουτος. πλουτου aūt. i. diuitiarū dator ē pluton ut scri. plato in cratylo. dr̄ aūt iūcto uocabulo dis pr̄; sicut neptunus pater: saturnus pr̄ ianus pater coniūcte dn̄r. & mars pr̄ hoc est marspiter & integro uocabulo iouis pr̄ quod nūc elisis aut imutatis qbusdam litteris iuppiter appellatur. scri. Cice. in oratore q antiqtus diuis uocabat; q nūc dr̄ dis postq placuit noia contrahere. — Litare plutoni — Dis pater — Pluto — Marspiter. — Diuis dis.

inundationibus tyberis retardatus:ad uicesimum etiam lapidem ruina ædificiorum preclusam uiam offendit.

De congressu Othonis cum exercitu Vitelli: & aliis gestis.

ſ Imili temeritate:quamuis dubium esset nemini quin trahi bellum oportere:quando & fame & angustiis locoruꝫ urgeretur hostis quamprimum tamen decertare statuit siue ipatiens.lõgioris.sollicitudis:sperãsq; ante Vitelli aduentum profligari plurimum posse:siue impar militũ ardori pugnam deposcentium.Nec illi pugne affuit substitit q; brixelli.Et tribus quidem uerum mediocribus pliis apud alpes circaq; placentiam & ad Castoris quod loco nomen ẽ uicit:nouissimo maximoq; apud bebriacum fraude superat' est quumspe colloquii facta quasi ad conditionem pacis militibus eductis ex iprouiso atq; in ipsa cõsalutatiõe dimicandũ fuisset:ac stati moriẽdi iperũ cœpit ut m̃ri nec frustra opinã

Inundationibus tyberis retardatus.inter cætera pdigia pcipuo pauore affecit subita tyberia inundatio:que immenso auctu rupto ponte sublicio non mõ plana urbis loca inundauit:sed secura ab huiusmodi casu impleuit raptí sunt e publico plerīq; plures in tabernis & in cubilibus intercepti.plutar.& tacitus auctores. Lapidẽ. miliariũ. Præclusam uiam.paráti expeditionẽ othoni campus martius & uia flaminia iter belli obstructũ uertebat in omen imminentiũ cladiũ. Trahi.pro crastinari & in longũ duci. Quã primũ decertare statuit. Cor.Ta. in hanc sñiam ait:otho increpita ducũ segnitia rẽ in discrimen mitti iubebat æger mora & spei impatiens.hoc tñ non fiebat ab othone ex pcepto disciplinæ militaris:q̃ precipit publicum cõflictũ esse uitandũ nisi occasio inuitet aut necessitas urgeat:ideoq; æmilium paulũ dicere solitum ferũt signis collatis bonum imperatorẽ decertare non debere:nisi sũma necessitudo aut summa ei occasio data esset.

Ex occasione aut necessitate pugnandum

M.AN. Nulla religionuꝫ cura nulla religiosi aut infamis diei ratione habita. Ancillibus motis:gestari cœptis de ancillibus & tẽpe quo gestarentur.Ouidi.statim in principio tertii fastorum abunde multa:Cæterum Liui.Dionisius Plutar.& ipsi omnino aliqua. Condita suo sacrario reposita. Cultores:Galli sacerdotes. Deum matris:Cybeles. Lamentari & plangere:Mar. æra celeneos lugẽtia matris amores:Esuriens gallus uedere sæpe solet:solebant ei planctu & lamentatione galli sacerdotes ad almonẽ usq; flu.eius simulacrũ cõitari.Oui.Papinius in siluis:Lactantius & aurelius Augustinus uanæ illius superstitionis meminerũt.Diti patri:plutoni cui ara.in cãpo martio fuit. Cõtraria non litantia. Potiora sintmediora protendant. Inundatione tyberis.plu.& tyberi inundasse ait &.C.cæsaris statuam sua sponte cõuersam ad ortum solis habenas ex signo uictoriæ in capitolio excidisse. Aedificiorũ que casu pro lapsa uiam occluserant. Trahi bellũ oportere nullam hostibus fieri pugnandi copiam.

PHI. Ante uitellii aduẽtũ pfligari.uitellius:ut supra dictũ ẽ premiserat i italiá cũ copiis militaribus duos duces fabiũ ualẽtẽ atq; cecinná.uñ sperabat otho maguá ptẽ belli pfligari posse aduersus cecinná atq; ualẽtẽ:ante q̃ ipe uitellius aduẽtasset:pfligare aũt ut docet Gel.i.xiiii.noctiũ atticarũ:signãt ad pnitiẽ interitũq; deducere atq; depdere.pfligatasq; res q̃si pflictas & pditas appellamus.in alio significatu pfligata dixerit absoluta & effecta:q̃d quãuis dãnet a gellio:tñ repudiãdũ nõ est:cũ & latinæ liguæ parẽs.M.T.pfligatũ dixerit p absoluto & pene pfecto.sic ei ait in.v.q̃stiõe tusculana atq; si ita est pfligata iã hæc & pene ad exitũ deducta q̃stio ẽ.Cor.T.dixit pfligauerat bellũ cũ iudæis uespasianus.p eo q̃ est cõfecerat & pene ad exitũ deduxerat.sic & bellũ pfligatũ idẽ:idẽ usurpatur ab historicis. Substitit brixeli.Plutar.in othone ait.ipe igit̃ brixeli quæ urbs italia circa padũ sita est subsistens copiarũ duces emisit:tũ mariũ celsum Suetoniũq; paulinũ tũ etiã gallũ & spurinã claros qdem uiros:sed qui in rebus agẽdis minus potuerint:ut instituerãt uti cogitatibus suis propter inobedientiaꝫ audatiãq; militũ. Tribus p̃liis.Paulus orosius in hãc sñiam sic scribit.de othone loquẽs.bellũ ciuile molitus tribus primuꝫ leuibus p̃liis:hoc est uno apud alpes:alio circa placẽtiam.iii.circa locũ:quẽ castoris uocãt cõtra uitellianos duces cõgressus:uictor extitisset.iiii.apud bebria cũ prelio cũ aiaduertisset suos uinci sese interfecit. Apud alpes:maritimas alpes tenebat marius.q̃ arcere othonianos intẽdit.sed primo ipetu cæsi sunt disiectiq; mõtani irritatiq; eo prelio othoniani milites uerterũt iras in municipiũ Albitemeliũ cũ in acie nihil p̃dæ cepissent. Circa placẽtiã spurina dux othonianus placẽtiã obtinebat:quã cecinna uitellianus oppugnare cõtẽdit.unde exorto certamine:quã temere ceperat.traiecto rursus pado cremonã petiit.in hoc apud placẽtiã certamine pulcherrimum amphitheatri opus situm extra muros cõflagrauit. Et ad castoris.Cor.T.ad duodecimũ a cremona lapidem locũ ẽ ait:quẽ ipe non castoris uocat sed castrorũ:ubi uitelliani a Suetonio paulinũ & mario celso ducibus othonianis in insidias pcipitati sunt cõstatq; deleri potuisse cecinná cum uniuerso exercitu uitelliano nisi Suetonius paulinus receptui cecinisset. Nouissimo maximoq;.hoc quartũ preliũ est quo othoniani pfligati fuerunt non tã uirtute hostiũ quã fraude. Apud bebriacũ.inter Veronã Cremonãq; situs ẽ uicus bebriaci.quẽ Cor.T.ait duabus romanis cladibus notũ infaustũq; ẽẽ.Plutarchus bebriacũ ingt oppidũ est ppe Cremonã:quo cuꝫ otho uenisset de pugna psultauit.de hoc Iuuenalis.bebriaci in cãpo spoliũ affectare palati. Cũ spe colloquii facta.dũ othoniani in pcinctu sunt ad certamẽ ineundũ:rumor dispsus est uitellianũ exercitũ desciuisse a uitellio:quapropter omisso pugnæ ardore othoniani ultro uitellianos salutauerũt:pmilitonesq; appellauerũt.fecit hæc res metũ pditiõis apd ignaros plerosq;:quæ eã salutãdi fuisset.tũc incubuit hostiũ acies robore & nũro præstantior.othoniani q̃quã dispersi ac pauciores forẽt tñ p̃liũ acriter sũpsere.cominus eminusq; uiriti pcurrebat.tãdẽ uictoria fuit penes uitellianos.othoniani uicti passim fugere cepere. Cõsulatiõe.corrige psalutatiõe:dũ ei othoniani psalutãt uitellianos & cõmilitones appellãt:tũc uitelliani acriter icubuerũt iuaserũtq; othonianos. Stati.audita suoꝝ strage cũ pfugi

Profligare.

Profligata absoluta

Bellum profligatum.

Cõflagrauit theatrũ placentinũ

Bebriacus uicus

Victoriæ ciuilis bonum patriæ maluꝫ

tur: magis pudore ne tanto rerum hominumq; periculo dominationem sibi asserere perseueraret: q̃ desperatione ulla: aut diffidentia copiarũ. Quippe residuis integrisq; etiã nũc quas secũ ad secũdos casus detinuerat: & supueniẽtib⁹ aliis e Dalmatia Pãnoniaq; & mesia: ne uictis qdem adeo afflictis ut non in ultionem ignominiæ quid uis discriminis ultro & uel solæ subirent. De detestatiõe ei⁹ ciuilium bellorum & ultima dispositione ipsius.

INterfuit huic bello pater meus Suetonius Lenis tertiæ decimæ legionis tribunus Augusti Clauius. Is mox referre crebro solebat Othonem etiã priuatum usq; adeo detestatũ ciuilia bella: ut memorante quodã inter epulas de Cassii Brutiq; exitu corruerit: nec concursuruum cum Galba fuisse: nisi cõfideret siue bello remtransigi posse.

e prelio perditas res patefecissent. nõ enim interfuit ipse certamini. Magis pudore: huic opiniõi astipulaẽ plutarchus scribens othonem antequã mortẽ sibi consisceret dixisse ad cõmilitões: uictoriæ ciuilis bonũ patriæ malum est: mihi credite: mori malo q̃ impare. haud enim uideo cui tanto emolumento romanis futurus sim ubi uicero: quanto si me ipsum dedero pro pace atq; concordia & ne rursus talẽ diem uideat italia: Quippe residuis integrisq;. cũ othone bebriaci remãserat magna militũ copia adhuc integra & intacta clade. Cor. tacitus prætorianus miles non uirtute se sed proditione uictum fremebat. superesse adhuc cum ipso othone quicquid militũ trans padum foret: uenire mesicas legiões. magnam exercitus partẽ bebriaci remansisse. hos certe nõdũ uictos: & si ita ferrent honestius in acie perituros.

M. AN. Profligari: cõfici Liui. mitterent ad collegam qui iam bellũ profligatũ haberet utitur ille hoc uerbo sæpius quo magis mireris Gelliũ ut nouũ & parũ usitatũ non probare. Impar: non tantũ ut militibus poscẽtibus pugnã posset obsistere. Illæque primo cõmissa est. Brixellũ: est id oppidũ cisalpinæ galliæ circa padum. Tribus pliis uno pter placentiæ mœnia: Altero inter Cremonã & placentiã: tertio in cãpis bebriaci: duobus superioribus ab othonianis pspere depugnatis ultimo euẽtu pene dubio quũ ab initio hostẽ fudissent inde ipsi uicti sint. Castoris: locus is inter Cremonã & placẽtiã ubi altero ab othonianis prelio pspere fuerat pugnatum. Bebriacũ: est id oppidũ in cremonẽsi agro. Cũ spe collogi: plutarchus auctor est othonianos pria acie stãtes amice a uitellianis cõpellatos ac quodã modo ortã inter milites colloquii quãdã speciẽ: quo accidit: ut duæ tñ legiões eo die cõflixerint Vitellii una quæ rapax dicebaẽ & othonis altera quæ audiatrix. Residuis: copiis.

PHI. Ad secũdos casus. noluit otho prio discrimini casuiq; bellico cõmittere copias oĩs. sed partẽ militum sibi reseruauerat ad fortunã bellicã: casũq;. secũdo tẽtandũ: si prio cõflictu fuisset pfligatus. E dalmatia pãnonia & mesia. plocius firmus ptorii prefectus dũ orat othonẽ ne aduersæ fortunæ succũbat: præmissi e mesis nũciabãt exercitus aduẽtare legionesq; iam iter ingressas: & spe otho anteq̃ semet spm interimeret: palã dixit. scio uictoriam esse hostibus neq; firmã neq; ualidã: annũciatur nr̃as e mesia uires nõ pcul abesse. asia & syria & ægyptus & q cum iudæis bellũ gerũt nobiscũ sũt. senatus & hostiũ filii atq; uxores penes nos sũt. ptere a ut Plutar. ait: multi nũciabãt pãnonios & dalmaticos & mesiæ exercitus impatorẽ othonẽ elegisse. appellaẽ aũt mesia puinciaq̃ iũgiẽ pãnoniæ ad põtũ usq; cũ danubio cõcurrẽs. in ea sũt dardani mesi & triballi põtoq; cõtermini scythæ. Ne uictis qdem adeo afflictis. cũ uitæ othonis copiæ nõ ita ex clade afflictæ eẽnt: ut negrent caput releuare. militũ ardor ut ait tacitus bonũ habere aĩum iubebat othonẽ: adhuc nouas uires & ipos extrema passuros ausurosq;: flagrabãt ire in aciẽ furore quodã & instinctu genua othonis prensantes. pcabãtur ne ipsos desereret. ne ue hostibus pderet. Quid uis discriminis. qdcũq; piculũ. Vel solæ. sine auxilio earũ copiarũ: quæ integræ erãt nec interfuerũt prælio bebriacensi. Suetonius lenis. pater cognoiatus est lenis cũ filius dictus sic Trangl. cognomẽto cõsimili. nolim existimes hũc esse Suetoniũ paulinũ: inter duces Othonianos clarissimũ: quẽ contatorẽ natura fuisse memorat tacitus. ille eñ fuit dux copiarũ: cũ pr̃ Tranglli fuerit tribunus. tribuni aũt obtẽperãt legato: q sub impio ducis. Augusti clauius: nomẽ ẽ officii: sed cuius ambigiẽ. ego existimo clauiũ a Trãqllo appellari patrẽ suũ: ab eo qd̃ præfectus fuerit donatiuo impatorio inter milites dispartiẽdo: & ut pedibus uadã in hanc sñiam: suadet auctoritas Cor. taciti. q scri. clauariũ donatiui nomẽ esse. uerba Taciti hæc sũc ad hãc sñiam ptinẽtia. seditio fæmilitũ uocex terrebãt clauariũ donatiui nomẽ est: flagitantiũ: nec pecuniã aut frumẽtũ puiderãt: & festinatio atq; auiditas ppediebant. possumus etiã nõ inepte Augusti. Clauiũ interptari senatorẽ ab ipatore factũ. nã quẽadmodũ latus clauus dr̃ uestis senatoria: ita & clauus dici põt: qd̃ pbat Nasonis carmẽ curia testabaẽ: claui mẽsura coacta ẽ. ubi clauus haud dubie senatoria dignitas nũcupaẽ. igiẽ nil phibet ita a clauo clauiũ inclinare & accipe p senatore: quẽadmodũ a lato clauo laticlauius senator nũcupaẽ. prior sñia magis placet: nãq; & apd̃ Marcellinũ mẽtio fit de eo: q præpositus erat largitiõib⁹ ipatoris: quẽ uocat comitẽ largitionũ: q a clauo uel claue hoc nomẽ putãt inclinari: tãquã clauã imperatori præferret uel clauib⁹ præesset: falli uident: cũ tale offm̃ sit sordidissimũ: nec Trãqllus sordib⁹ paternis fuisset gl'iatus. Dehonestamẽta eñ pris haud dubie maluisset dissimulare q̃ pdicare: Tales autem clauicularios dici uoluerũt: quos nasci existimãt maternus si luna se cũ sole Mercurio Saturno & Marte aliqua radiatiõe piũxerit. a clauicula: quæ uirgã sigñt & clauẽ clauicularius dictus: sed in his & ferme in oib⁹ opus ẽ acerrimo iudicio: quo nihil ẽ in eruditiõe præstãtius. Detestatũ ciuilia bella. uerba Othonis ad hãc sñiam ptinẽtia sũt hæc apd̃ plutarchũ. sed neq; aduersus Annibalẽ neq; aduersus pyrrhũ neq; aduersus cymbros bellũ ẽ p italia. sed cũ Romanis bellũ gerẽtes ambo patriã & uincẽtes & uicti iniuria afficimus. nã uictoriæ bonũ patriæ malũ ẽ. Detestatũ. execratũ Cassii Brutiq; exitu. q̃lis fuerit exitus Bruti & Cassii tyrãnicidarũ Plutarchus & Appia. cæteriq; historici pdiderũt: & nos supra memorauimus. Corruerit. subitaria psternatione ceciderit: uel cohorruerit horrore subito

Mesia.

Pater Suetonii.

Augusti clauius.

Clauarium quid.

Claui mensura coacta est.

Clauicularius.

Iudicio nihil pstãtius.

Tũc ad despiciẽdã uitã exẽplo manipularis militis cõcitatũ: qui quum cladem exercitus nũciaret: nec cuiq̃ fidẽ faceret: ac nũc mendacii: nũc timoris quasi fugisset ex acie argueref: gladio ante pedes ei⁹ incubuerit: hoc uiso proclamasse eum aiebat: nõ ampli⁹ se in periculũ tales tãq; bene meritos cõiecturũ. Fratrẽ igit̃ fratrisq; filiũ & singulos amicorũ cohortat⁹: ut sibi quisq; ꝓ facultate ꝯsuleret: ab amplexu: & osculo suo dimisit oẽs. Secretoq; captato binos codicillos exarauit ad sororẽ cõsolatorios: sed ad Messalinã neronis: quã matrimonio destinauerat: cõmẽdãs reliquas suas & memoriam. Quicqd deinde epistolarũ erat: nec cui periculo aut noxæ apud uictorem forent: concremauit: diuisit & pecunias domesticis ex copia præsenti.

De morte & funere eius.

AT q; ita paratus intẽtusq; iã morti tumultu inter moras exorto ut eos: qui discedere & abire cœprabant: corripi quasi desertores detineriq; sensit: adiiciamus inquit uitæ & hanc noctem. his ipsis totidemq; uerbis. uetuitq; uim cuiq̃ fieri: & in serum usq; patente cubiculo siquis adire uellet potestatem sui prebuit. Post hæc

Fides militis othoniani. fuerit implicitus: tanquã a cohorresco dictũ sit. Tũc post cladẽ bebriacensem. Despiciẽdã. contẽnẽdam. Cõcitatum. zeugma est a superiori. repetẽdũ eñ est: pater referre solebat. Exemplu manipularis militis. scribit plutarchus unũ ex obscurioribus militib⁹ sustulisse ensemq; cũ dixisset: scito Cæsar sic nos ee ꝓ te instructos se ipsũ iugulauit. M. AN. Ad secũdos casus: magis necessarios: sunt eñ secũdi casus qui pendent ex necessitate quã primus casus nobis imposuit. E dalmatia pannonia & mesia: Plutarchus aliis pãnonios Dalmaticos & mesiæ exercitus una cũ ducibus Othonẽ elegisse nunciabant. Ne uictis quidẽ copiis ipsis supuenientibus. Vel sule sine iis etiã quæ in italia circa othonẽ erãt. Pater meus Suetonius Suetonii paulini Plutar. ĩ othone sæpe meminit eiusdẽ & tacitus: sed paulinum nõ lenẽcut qdã tradunt cognominauit: q̃re uide ne diuersus hic ab eo fuerit. Clauius officii nomen sed a claua ne an clauo in dubiũ uenire potest. Augustis. Si ad octauiũ Augustũ id referas ætas uix ꝑpetet: ut sub Othone tribunus adhuc esset uel si ita accidit certe iam grãdẽ natu tũc esse uoportuit. Priuatũ nõ dũ imperatorem. Corruerit: repẽte cõciderit attrocissimæ rei admonitus. Nec cõcursuris: pater repete solebat referre Cum Galba cui imperium & uitã ademerat. Transfigi. confici.

Nũcius nõ uanidicus sed ueridicus. PHI. Nũc mẽdacii argueretur accusaretur culparetq; q; mẽdax nuncius foret & fraudulẽtus: cũ nũcius nõ uanidicus esse debeat sed ueridicus. Propertius. omnis enim debet sine uano nuncius esse. Aiebat. s. pat meus Non amplius se in periculum: ait Otho apud tacitũ. hũc animũ & uirtutem uestrã hãc ultro periculis obiicere nimis grande meæ uitæ pretiũ puto. addit Plutarchus Othonem dixisse. o. cõmilitones hũc diem illo duco beatiorem: quo me fecistis imperatorẽ. cũ uos tales intuor & talibus sũ dignis existimatus. Fratrẽ. saluiũ ticianum: cui profectus ab urbe curam imperii permisit. penes eundẽ uoluit esse honorem militaris imperii: qui ex clade bebriacensi effugit usus beneficio noctis. Fratrisq; filiũ. plutarchus. accersitum fratris filiũ cocceiũ adhuc adolescentem ut auderet neq; timeret Vitellium est hortatus: & ut matrem & domum & uxorẽ ipse tanq̃ ꝓprios curans tueretur. tacitus eum uocat saluium cocceianũ: quẽ ait prima iuuẽta trepidum fuisse: quẽ otho monuit ut recto aio capesceret uitam: neu patruũ suum othonẽ fuisse aut obliuisceref unquã aut nimiũ meminisset. Dimisit oẽs. ait tacitus iussisse othonẽ dari naues ac uehicula amicis abeũtibus pecuniasq; distribuisse: ita dimotis omnibus paulum requeuit. Codicillos. tabellas pugillares: de qbus satis supra.

Exarauit. Exarauit. scripsit. qui eñ stilo scribit in codicillis is quasi sulcos instar aratori ducere uidetur. M. Tullius in epistola ad cornificium. hæc cum essem in senatu exaraui. Sororẽ quæ nupserat druso germanici filio. Ad messalinam neronis scilicet exarauit codicillos commendaticios. in Nerone traditum est quemadmodum statiliam messalinam habuit uxorem: qua ut potiretur uirum eius uestinum consulem trucidauit. Quicquid epistolarum erat.

Libellos abolet. Cor. tacitus. libellos epistolasq; studiu erga se aut in Vitelliũ cõtumeliis insignes abolet. Noxæ. dãno. alias culpæ. Apud uictorẽ. Vitelliũ. Ex copia præsenti. Plutarchus refert othonẽ ad loculos accessisse: uocatisq; domesticis pecunias suas distribuisse huic plures. alii pauciores nõ tanquã de alienis ꝓdigũ. sed ꝓ dignitate cuiusq; moderate diligẽterq; dispertiẽtẽ. Tumultu exorto. dimotis omnibus cũ paululũ requiesceret supremasq; iã curas aio uolutaret: repentino tumultu auersus est nũciata cõsternatione ac licentia militũ: qui. senatoribus abeũtibus exitiũ minitabãtur. si abscessissent impatorẽ deserẽtes & nõ mãsissent: fore ut eos iugularent. igit̃ otho uiris illis metuens uenit in cõspectũ militũ increpitisq; seditiõis auctoribus uacauit abeũtiũ alloquiis: donec oẽs inuiolati digrederẽtur. Corripi. a militibus. Quasi desertores. tanquã imperatorem othonem abitu suo desererẽt. His ipsis uerbis sũt eñ illa othonis uerba. adiiciamus uitæ & hanc noctẽ. In serũ. in serotinum diei iã uespascentis.

M. AN. Quasi fugisset ex acie argueref: uelut desertor ignauiæ: & pauoris corriperetur Plutarchus ait: inter hortatiões militũ ex obscurioribus quẽdã sustulisse ensem ac dixisse scito Cæsar sic eẽ oẽs ꝓ te instructos. seq; ipsũ iugulauit. Fratrẽ. Saluiũ titianũ Tacitus Saluius inquit titianus othonis frater nullum discrimen adii. Fratris filium: cocceium hũc plutarchus nominat. fratris ait filiũ cocceiũ adhuc adolescẽtem. Dimisit abire iussit.

Binos codicillos: binas litteras: libellos: ep̃las. Cõsolatorios: cõsolationẽ de morte sua cõtinẽtes. Messalinã Neronis: quæ fuerat Neronis uxor. sic Maro. Hectori andromache pyrrhin cõnubia seruas: Nero nouissimaz oĩm statiliã messalinã duxit uxorẽ quã ꝓpere supduxit: Tacitus & trãqllus sũt auctores. Victorẽ: Vitelliũ Ex copia presenti: quæ tũc aderat. Corripi. a militib⁹. Vim cuiq̃ fieri idest quẽquã in retraheret inuitũ detineri.

sedata siti gelidæ aquæ potione arripuit duos pugiones: & explorata utriusq; acie quum alterũ puluino subdidisset foribus adopertis artissimo somno quieuit. Et circa lucem demum expergefactus uno se traiecit ictu infra leuam papillã. Irrumpentibusq; ad primũ gemitum modo celans modo detegens plagas exanimatus est: & apud uelliternam (ita preceperat) funeratus trigesimo. & octauo ætatis anno & nonagesimo & quinto imperii die.

De statura & cultu corporis eius: & aliis gestis eius.

Anto Othonis animo nequaquaz corpus aut habitus competiit: fuisse enim traditur & modicæ staturæ: & male pedatus caluusq;: munditiarum

PHI. Sedata siti. Ta. uesperascente die sitim haustu gelidæ aq̃ sedauit. Explorata acie. p̄tentato mucrone utriusq; pugionis: ut eo uteretur: qui magis foret penetrabilis & cuspidatus. Puluino subdidisset. Ta. tum allatis pugionibus cũ utrũq; pertemptasset alterum capiti subdidit: noctē quietam: utq; affirmauit non insomnē egit. Adopertis: clausis. quod si legas adapertis. sign̄abitur patefactis tanq̃ patente cubiculo quieuerit. Artissimo. p̄fundo & alto somno. ita ut cubiculari sentirent illum grauiter dormientē. Vno se traiecit ictu. ait Ta. luce prima othonē in ferrum pectore incubuisse. prius tamen auctore Plutarcho libertũ uocauit imperás: ut inquireret qd senatores agerent: & cũ accepisset eos incolumes abiisse: uade igit̃ inqt & tu teq; ipsuz ostende militibus si nõ uis ab ipsis trucidari: tanquam meæ mortis adiutor. illo autem egresso incubuit pugioni. quē ambabus manibus firmum tenebat. & cuz corruisset semel tantum suspirauit. ad gemitũ morientis ingressi liberti serui & plocius firmus pretorii prefectus unũ uulnus inuenere. Infra leuá papillam. loco letifero. Nam cor cum cũ cæteris aīalibus in medio pectore sit: hoi tantũ infra leuá papillá turbinato mucrone in priora eminens solũ hoc uiscerũ læsũ mortē illico affert. in corde enim uitalitas precipua ē. a quo uenæ nerui sanguis uelut a fonte principium habent. ut auctor est Aristo. quãuis aristotelicæ suiæ Galenus & qdá medicorũ refragentur. dixit Auicēna Aristotel. secutus: quod oim uirtutũ radix est cor: & oibus aliis mēbris suas tribuit uirtutes: quibus nutriuntur & uiuunt. papillæ autē propriæ sunt capitula mámarũ ab eo dictæ: quod papularũ sunt similes papulas autē uocamus pustulas & tubercula minuta rotunda: quibus cutis exasperatur & rubet leuiterq; roditur: quarũ duo sũt genera: sicut docet celsus in. v. seruius enarrans illud maronianum. ardētes papulæ. exposuit carbũculos significari. Exanimatus. extinctus. alias perturbatus. Apud uelliternam funeratus funus othonis maturatum est id eñ ipse precibus petierat: timens ne amputaretur caput ludibrio futurum. sepulchrum autē extructum est modicum & mansurum: quod plutarchus ait fuisse non apud uelliternam uicum. sed brixelli: seq; id uidisse cũ tali inscriptiõe. Marci othonis. uelliternæ: qd uici nomē est: nulla mētio fit neq; a tacito neq; a plutarcho. xxx. & viii. ætatis anno sextus aurelius Cor. tacitus & plutarchus uno anno minus othonē uixisse prodiderũt. dicunt eñ septimo & trigesimo ætatis anno ipm obiisse. Cõpetiit. dr̃ corpus animo cõpetere quãdo generoso animo & magno corpori menbratura proportioq; respondet: ut animus corpore & corpus tali animo dignuz uideatur. Male pedatus distortis pedibꝫ. sicut a manu manuleatus ita a pede pedatus deriuatur. uñ & aduerbium pedatim inclinatũ est: quo utitur plinius: qui ait in. xi. leo tñ & Camelus pedatim ingrediũtur hoc est ut sinister pes nõ transeat dextrũ sed subsequatur. pedes homini maximi sũt. fœminis tenuiores uola hoi nõ solũ in manibus est sed etiá in pedibus: unde & hic cognoia inuenta planci: Plauti: scauri: pansæ. ut aũt in trãscursu plinianas dictiones enarremus: Planci appellantur: q supra modũ pedibus. plani sunt: sicut & planæ tabulæ plancæ nominantur. Plauti uero: qui & ploti dicuntur: sunt planis pedibus. unde & poeta comicorum lepidissimus a planicie pedũ prio plotus postea plautus ē dictus: soleas quoq; qbus utebãtur in uenãdo: quo planius pedē ponerēt semiplotia appellabãt. scauri appellãtur qui extãtes talos habēt. pansæ uero dicũtur quoruz pedes incurui sũt. a uerbo pando quod significat recuruo atq; reflecto. Plinius. in decimo sexto at populus contra oia inferiora panditur. facile panditur iuglans: hinc a Victruuio arbores pandatæ eleganter dictæ: quæ in ædificiis curuantur. Mũditiarum muliebriũ. ait Marius apud Salustiũ mũdicias mulieribus: uiris laborem cõuenire. si Iuppiter fuerit dñs geniture facit amatores mũditiarũ: & qui nascētur orientibus pleiadibus stellis erunt mũditiarũ muliebriũ unguētis obliti: crinibus annulatis polita fronte nitidi: molliter ambulátes. Vestigia suspēdēt. Deniq; pœnitebit tales: qđ uiri nati sint noie aũt mũditiarũ muliebriũ subintelligimus etiá cõtineri speculũ illud: qđ othoni imprimis p̄brodatũ est: de quo ait Sidonius Appollinaris eleganter. post speculi immanis pompá: quo se ille uidebat hinc turpis q̃ pulcher Otho. ex quo illud uulgatissimũ. Tenet speculũ patici gestamē Othonis: Seneca quoq; in uniuersũ castigás molliciē effœminatorũ: sic ait inprio quæstionũ: ut qcqd mũdus muliebris uocabat: sarcinæ uiriles sint: minus dico. etiá militares. Iam speculũ ornatus tantũ causa adhibetur: nulli non uitio mulierario necessarium factũ est; cum hac Senecæ sententia quadrat illud satyrographi. speculum ciuilis sarcina belli:

M. AN. Explorata: tentata. Ad apertis: patentibus. Exanimatus est: extinctus. Apud uelliterná. plutarchus ait. brixelli ubi se occiderat Othonis sepulchrũ se uidisse cum hac inscriptione. M. Othonis. L. & octauo ætatis anno: oia Tranquilli exemplaria quæ ad manũ puenere sic habent: q̃ lectio ut mendosa non solum auctoritatem sed ratione etiá refellitur plutar. auctor est: Othonē septimo ac tricesimo ætatis anno p̄iisse: quod uerissimuz esse ipsa temporũ ratio demonstrat: constat illum luxuria & turpitudine uitæ: & ut quidam etiá tradũt mutuo stupro Neroni consiliatum qđ flagitiũ non nisi inter equales solet cadere. Cæterum Nero tricesimo atq; altero uitæ anno periit othone anno quidē post eius mortem circum acto: quod si tam prouectæ otho fuisset ætatis non uideo q̃ ratione illi cum Nerone in uita conuenire potuisset octauo igitur & tricesimo: ut propritus Plutar. testimo=

Mors othonis.
In corde uitalitas & fõs uite.
Cor radix uirtutum.
Papillæ.
Papulæ.
Inscriptio sepulchri.
Corpus animo cõpetere.
Pedatim.
Vola in pedibus.
Plãci qui
Plancæ
Plauti.
Plautus plotus
Scauri
Pansæ.
Arbores pandatæ.
Horoscopus amatoris munditiarum.
Speculum othonis

nio accedatur non quinquagesimo legendũ. Tanto otho. animo Mar. Nunqͤ maior othone fuit. Cõpetiit: congruens fuit. Male ped. pedibus & cruribus infirmis pes enim dicitur quicquid est a fœmore ad calcem:est ad hæc:& standi fundamẽtum pes. icc irco in ædificiis area pes magnus appellatur: & qui negocium instituit pedem posuisse quasi fundamentum fecisse dicitur:est pes etiam mensura quæ ex. xvi. cõstat digitis est & funis quo uelum nauale tenditur. Vir. Vna omnes fecere pedem.

Pes quid.

uero pene muliebrium Vulso corpore: galerico capiti propter raritatem capillorum adaptato: & annexo: ut nemo dignosceret: quin & faciem quotidie rasitare ac pane madido linire consuetum idq; instituisse a prima lanugine: ne barbatus unquam esset sacra etiam isidis sæpe in lintea religiosaq; ueste propalam celebrasse: per quæ factum putem: ut mors eius minime congruens uitæ maiori miraculo fuerit. Multi præsentium militum: cum plurimo fletu manus ac pedes iacentis exosculati: fortissimum uirum: unicum imperatorem prædicantes: ibidem statim nec procul a togo uim suæ uitæ attulerunt. Multi & absentium accepto nuncio præ dolore armis inter se ad internitionem concurrerunt. Deniq; magna pars hominum incolumen grauissime detestata mortuum laudibus tulit ut uulgo iactatum sit: etiam Galbaʒ abeo non tam dominandi q̃ reipublicæ ac libertatis restituendæ causa interemptum.

PHI. Vulso: depilato & glabriore facto. specimen effœminati hominis est uellere pilos; ut glaber mollisq; sit in fœminam reformatus: sicut supra dictum est. Gallericulo: superius annotauimus galericulũ eẽ adulterinaʒ comam: quando ex alienis capillis instar galeri coma cõpingitur & capiti ita graphice ac diligenter innectitur aptaturq; ut a uera coma internosci non queat. scribit elegãter Iulius Fir. in. viii. matheseos: q̃ illi qui pleiadas habent in horoscopo: alienis crinibus pulchritudinem mẽtiuntur: & demptis pilis corpus in fœminam transferunt. Quotidie rasitare. In hoc imitatus est Otho africanum Scipionem qui primus omniũ radi quotidie instituit. Pane madido linire. hanc Othonis mollitiem taxauit poeta Satyricus illo uerso. Et pressum in facie digitis extendere panem; non expressit; quo succo madidus foret panis ille:quo faciem otho linebat. Possumus intelligere de lacte asinino: quo cutem in facie erugari & tenerescere & candorem custodiri putant potest referri ad psilotra: quæ moltifaria sunt. & cum quædam fiant ex sanguine piscium: ut thynorum & ranarum saniemerito panis madidus talibus medicamentis illinebatur ad pilos cohibendos. & cum in omni psilotro uellendi prius sint pili: ut Plini. noster prodidit in. xxxii. merito otho prius rasitabat faciem mox illinebat pane madido psilotri medicamine. In lintea ueste: linteam uestem: quæ & byssina dicitur sacerdotalẽ esse & religioni accõmodatã affatim explicauimus in superioribus. unde linigeri dicti sacerdotes isiaci. otho ueluti unus ex isiacis hoc est sacerdotibus isidis celebrauit sacra deæ isidis linteatus & liniger. Commodum quoq; imperatorẽ ferunt sacra isidis coluisse ita: ut caput raderet & anubin portaret. de cerimoniis isidis nõ negligenter scripsimus in propertii commentariis. Minime congruens uitæ. Cum uita Othonis fuerit delicata. & pœne fœminea: mors uero Romana & uirilis: minime inter se congruebant: mors enim congruit uitæ: quando uitaʒ laudabiliter actã: & fortiter mors generosa subsequitur: ait Tacitus tantundem apud posteros meruisse Othonem bonæ famæ quantum malæ.

Galericulũ fieri ex alienis capillis

Lac asininum

Psilotra

Lintea uestis sacerdotalis.

Manus ac pedes exosculati. Cornelius Tacitus: tulerunt corpus prætoriæ cohortes cum laudibus; & lachrymis uulnus manusq; eius exosculantes: quidam militum interfecere sese: non noxa neq; ob metum: sed æmulatione decoris & caritate principis. Multi & absentium: ait idem Tacitus & bebriaci: & placentiæ aliisq; in castris celebratum promiscue id genus mortis ab Othonianis: ut semetipsos interficeret. Ad internitionem. ad excidium & mortem. Liuius in nono. Lucerini ac samnites ad internetionem cæsi. internecinum exitiale significat. Plinius. habet deinde internecinũ bellum cuʒ Ichneumone. Incolumen grauissime detestata. Qui uitam othonis uituperauerant hidem mortem laudauerunt. nam cum uixisset: ut ait Plutarchus nihilo modestius Nerone: mortem dedit nobiliorem. at milites Othoniani uix diffulterq; iurarunt in uerba Vitellii: Et uenia impetrata sese eccinæ duci Vitelliano dediderunt. Laudibus tulit. Præconio laudationes extulit celebrauitq;: hinc plane exit illud epigrammatarii. Sit Cato dum uiuit sane uel Cæsare maior: Dum moritur nunquid maior Othone fuit.

Ex caritate se interficiebant.

Internetio

Internecinum.

M. AN. Vulso: deglabrato depilato. Galericulo: alienis comis in speciem galeri circa caput compactis. Martialis Fiunt absentes & tibi Galbe comæ. Annexo coaptato: ac pane madido. Iuuenalis. Et pressum in facie digitis extendere panẽ. Lintea: lineis uestibus isidis sacerdotes utebantur. Ouidius. Ne fuge linigeræ mẽphitica templa iuuencæ. Martialis. Linigeri fugiunt calui sistrataq; turba. Plinius. Vestes ipsas xilina uocat.

Mors: quæ fortem & constantem decere potuit uirum. Martialis. Quum moritur nunquid maior Othone fuit. Vita: quæ mollissima fuit. Vim suæ uitæ: sibi mortem consciuere. Incolumẽ. Othonem. Laudibus tulit: laudibus celebrauit. Plutarchus. Neq; inquit pauciores reliquit qui mortem laudarent quam qui uitã uituperarent: quo apparet utrumq; alteri obstetisse: ut uerissimum sit illud Cice. Pro Quintio mors honesta sæpe uitam quoq; turpem exornat: uita turpis ne morti quidem honestæ relinquit locum.

VItelliorũ ori. Si moribus hominũ cõgruentes ꝓpositurae darẽtur:sane Vitellius non imperator Romano. creari merebat̃ sed ꝑfectus popinarũ: q summũ bonũ in crapula & uoluptate cibaria collocauerat cuius deus erat uẽter:q ut ingt elegãter Egesi. si diutius uixisset:luxuriae sũptibus & praetio mẽsarũ romani imperii opes abligurisset. Fabi. cognoiatus fuit gurges a deuorato p̃rimonio hic nõ solũ gurges sed & uorago & charybdis romoni imperii dici potest qui inter ganeones gulõesq; eminẽtissimus abdomini natus helluebatur. tanq̃ popinarii esset impare. cũ ecõtrario nihil minus deceat ꝑncipẽ q̃ helluatio & popinatio. unde a Salo. scriptũ est scienter in ecclesiaste. Ve ti bi terra cuius principes mane comedunt beata terra cuius pricipes uescũtur in tpe suo ad refectionẽ nõ ad luxuriam uerum quã dedecorosa fuit Vitellii uita tam defamatus fuit obitus: hic nobis norma est & exẽplar: ut uitemus luxum efferuescentẽ & gulã in ordinem redigamus: sed iã interpretamentũ Vitellii auspicemur: q ortus familia nobili est: si credimus Sex. Aur. de quo Tac. scribit haec. Vitellius cõsulatũ sacerdotia nomen locũq; inter primores nulla sua industria: sed pñia cũcta claritudine adeptus est. principatũ ei detulere: qui ipsum nõ nouerant: studia exercitus raro cuiq̃ bonis artibus q̃sita perinde affuere q̃ huic ꝑ ignauiã. inerat tñ simplicitas ac liberalitas: q̃ nisi adsit modus in exitiũ uertũtur.

PHI.
Vẽter deus Vitellii.
Fabius gurges.
Vorago
Abdomini natus.

C. SVETONII TRANQ VILLI LIBER NONVS.

AVLVS VITELLIVS IMPERATOR.

De stirpe & origine Vitelliorum. c. I.

VItelliorum originẽ alii aliã & q̃dã diuersissimam tradũt: prim ueterẽ & nobilẽ: prim uero nouã & obscurã: atq; etiã sordidã: quod ego ꝑ adulatores obtrectatoresq; imperatoris uitelli euenisse opinarer: nisi aliquanto prius de familiae conditione uariatum esset. Extatq; elogii ad. Q. Vitellium diui Augusti quaestorẽ libellus: quo continet̃ Vitellios Fauno: aboriginũ rege: & Vitellia quae multis locis ꝓ numine colerent̃ ortos toto latio ipasse. Horũ residuã stirpem ex sabinis transisse Romã: atq; inter patricios

Suet: scripturus de Vitel. recenset diuersas inter se discordãtiũ scriptorũ sñias de origine Vitelliorũ familiae cũ ab aliis ut nobilis laudet̃ ab aliis ut sordida culpet̃. Nouã: ut opponas tã q̃ cõtrariã nouã & ueterẽ. obscurã: & nobilẽ. Per ad. adulatio ꝑpetuũ est in aula regia malũ: in q̃ multi libidine assentãdi ueritatẽ infringũt. adulatores familiã Vitel. ueterẽ & nobilẽ esse iactabãt. Cõtra liuidi & obtrectatores sordidũ & obscurũ genus illius insectabant̃ cũ obtrectatio & liuor ꝓnis auribus accipiant̃. Aliquanto prius: q̃ iperare cepisset: ex quo nec adulatores nec obtrectatores existebãt. Variatũ: ut alii nobilẽ: alii sordidũ dictitarent. Extat elogii libellus: testificatiõis: & quasi monumẽti cuiusdã de familia uitelliorũ. Vitelliũ quae. cãdidatus q̃stor significari uidet̃ q ut saepe iã dictũ est ep̃las ꝑncipis & oɼones in senatu legebat. Fauno. faunus latini p̄r pici filius regnauit in latio: sicut meminit Eutro. de hoc ait maro in. vii. aenei. Hũc fauno & nympha genitũ laurẽte marica accipimus: fauno picus p̄r: isq; parẽtẽ te Saturne refert: sũt ꝑterea fauni dii terrestres: q post ꝓlixũ tp̃s moriũtur. ut ait Martia. Capel. in. li. de nup: philologiae. a faunis fana dicta existimat Probus: tradit Ser. faunũ & faunã dictos esse a uaticinãdo. i. fando: unũ & fatuos dicimus incõsiderate loquentes nonis decẽbris faunalia erãt apud Roma. hoc ẽ dies festus fauni: in cuius honorẽ pecudes lasciuiũt: hic ab Ora. dictũ. Ludit herboso pecus oẽ cãpo: cũ tibi nonae redeũt decẽbres. Aboriginũ: aborigines populi appellati sũt: q errãtes cõuenerũt in agrũ: q nũc est poro. fuit eñ gẽs antiq̃ssima italiae de aboriginibꝰ ait Salu. Cũq; his aborigines genus hoĩ agreste sine legibꝰ sine impio liberũ atq; solutum. Diony. quoq; inprio histo. mẽorat aborigines fuisse italae indigenas ex sese ipos oriũdos qbꝰ ex eo cognomẽ iditũ dñt: q eorũ: q post fuere genus ab illis incipiat. quẽadmodũ & graeci genarchas atq; ꝓtogonos appellãt: ab his aboriginibꝰ ait Diony. incipere. Ro. genus.

Adulatio in aulis
Faunus
Fana
Fauni: Fatui a fãdo.
Faunalia.
Aborigines.

MARCI Anto. Sabellici ad Augu. Barbadicũ serenis. Venetiarũ ꝑncipẽ paraphraseos i Vitelliũ paraenesis nona.

VItelliorũ originẽ. Tumultuose ipiũ uitellius inuasit Augustine dux serenissime. Sed tumultuosius aliq̃to administrauit: periitq; tumultuosissie. Sic eñ saepius euenire solet ut q̃ mala hũerint ꝑncipia nihilo meliores sortiant̃ exitus: huius uita uere inutili a dici põt in qua nihil ferme ꝑter scelera & flagitia reperias: Sed Thersitẽ inter graecos reposuit Home. poetarũ antistes & inter assyrios reges: q tanta idole sibi regnũ q̃siuere. Sardanapalũ Trogus q̃q̃ neq; tã stultus q̃ Thersites aut tã mollis q̃ Assyrius ille hic nr̃ dici possit: Verũ aliis Caesaribꝰ ꝯparatus: uix honestiorẽ sibi uẽdicat locũ: q̃ illi sint inter suos adepti: etiñ dubiũ ẽ maiore ne luxuria fuerit an saeuitia. Notissima ẽ infamis illius patinae dedicatio cuius Trãq. & Pli. meminere. Expiri credo uoluit flagitiosus hõ qd summũ uiciũ in sũma fortũa posset. Sed tã turpit̃ periit q̃ eius uita fuit turpis. Expedit me hercule huius hois uel ob hoc unũ uitia cognoscere ut eorũ sorditate intellecta alii in sũmo rerũ fastigio collocati: tãto enixius se ab eiusmodi infamia asserãt q̃to illa notior est si in sũma fortũa sit posita q̃ si in hũili aut ꝑuata. Par adu. q in uitellii ĩpatoris grãz multa de familiae uetustate & splẽdore ꝯfinxissent. Obtrectatores: in eãdẽ familiã ut sordidã & obscurã inuecti potuit sane alterutrũ euenire. fuere nãq; semꝑ adulatio & inuidia altiorũ fortũae comites. Vale. Nulla ẽ tã modesta foelicitas: q̃ malignorũ dẽtes uitare possit. Caeterũ adulatiõis nomẽ apte arguit id uiciũ in potẽtiorũ aulis ortũ. Elogii li. in elogii formã ꝯscriptus. Fauno: is ut Lactã. scri. pici filius fuit primusq; oĩm Saturno auo nefaria sacra in latio instituit. patrẽq; picũ cõsecrauit: necnõ & faunã piugẽ & sororẽ. C. Bassus eã fatuã noiatam tradidit. qa fata mulieribus caneret: ut Faunus uiris: unde a fando apparet utrũq; nomen factum.

PHI. Vitellia. fortassis haec ẽ illa: quae alio noie fatua ab eruditĩ noiat̃: quã maricã dixit poeta. Pro nũine colerent̃: numẽ dicũt eẽ iperiũ dei ab nutu auctor Var. Latio: in pria religiõe italiae: latiũ ẽ. antiquũ latiũ a Tiberi circeios usq; seruatũ ẽ. deiñ nomẽ latii ꝓcessit ad lyrim fluuiũ. Trãsisse. repete uerbũ illd̃. libello ptinet̃. Ex sabi-

Genarche. nis: sabini in regiōe italiæ quarta sūt: a religiōe: & deorum cultu quasi seuini appellati. Silius a sabo auctore gentis
protogoni. sabino dici ꝓdidit scribēs in. viii. punicorū pars laudes ore ferebāt Sabe tuas: q de patrio cognoie ꝑmus dixisti po
Numen. pulos magna dictiōe sabinos. Allectā: assūptā. allecti dicebanť eq̄tes in senatorū nūerū assūpti. Ad mare usq
Latium. inferū. s. qđ alio noie tuscū tyrrhenūq uocitamus. Ab ianiculo. ianiculū a iano dici nullus ignorat: q uel illud le
Sabini uñ. gerit Maronianū. hāc Ianus pr: hāc saturnus ꝓdidit urbē: ianiculūq huic: illi fuerit saturnia nomē Ianiculū Romæ
Locus silii. adiectū ab Anco Martio: id q nō muro solū: sed etiā ponte sublitio tū primū in tyberim facto ꝯiūgi urbi placuit.

Allecti
Ianiculum.

allectā. Indicia stirpis diu mānsisse: uiā uitelliā ab Ianiculo ad mare usq. Itē Coloniā eiusdē nois: quā gētili copia aduersꝰ eq̄culos tutādā oli depopoſcissent: tpe deīde Sānitici belli prœsidio in Apuliā misso quosdā ex Vitelliis subsedisse nuceriæ: eorūq ꝓgeniē lōgo post interuallo reperisse urbē atq ordinē senatoriū: De ꝓgenitoribus & patre Vitellii

C Ontra plures auctorem generis libertinum prodiderūt. Cassius seuerus nec minus alii eūdē: & sutorē ueteramentariū: cuius filius

Coloniā eiusdē nois: subintellige. cōtineť libello. mānsisse indiciū stirpis uitellianæ coloniā noie Vitelliā Cuius mētio fit a Liuio in. v. cuius uerba subscripsi: quæ sūc hæc. Vitelliā Coloniā romanā i suo agro equi expugnāt Colonorū pars maxia incolumis: qa nocte ꝓditiōe oppidū captū liberā per auersa urbis fugā dederat. Romā ꝓfugere. Gentili copia tutādā: opulentia & facultatibus gētis uitelliorū citra īpensā publicā. sicut oli Fabia gēs bellū ueiens depopoſcit a senatu gerēdū ꝓuato sūptu & copia gētis fabioꝝ. Aduersus eq̄culos Eq̄culi in eadē regiōe italiæ sūt q sabini Pli. eq̄culanos appellat: ab eq̄culis quæ antiq gēs ē ut ait Liui. trāstulit Ancus Martius ius fetialiū: quo res repetūtur. eq̄colæ gētis meminit Maro his uersibꝰ. Horrida præcipue cui gēs assuetaq multo Venatu nemorꝫ duris eq̄cola glebis. Liui. ait Vitelliā coloniā ab eqs in quorū agro erat expugnatā. Tanq̄ eq eq̄coliq indiscrimiatim accipianť. Tēpore sānitici belli. sāniticū bellū qđ antipiri marte diu gestū esse scri. Liui. dictū ē a sānitibꝰ gēte opibꝰ armisq opulētissima quos sabellos dixerūt: samnites multis annis popu. Roma. ita subegit ac domuit per Fabios ac Papirios: ita urbes diruit: ut hodie samnio in ipso samnium requiratur. ex sānitibus q̄ttuor & xx. triumphi Romā reportati sunt obiter annotādū: noie sānitiū peculiari quodā uocabulo significari gladiatores ab armis. s. ornatuq sānitū: qbus gladiatores cāpani quōdā armarūt: & ita ornatos inter epulas digladiari uoluerūt: qđ docet Li. in. ix. cuius uerba subscripsi. Et rōani qdē ad honorē deū insignibꝰ armis hostiū sānitiū usi sūt. Cāpani ab supbia odioq sānitiū gladiatores qđ spectaculū inter epulas erat: eo ornatu armarūt sānitiūq noie appellarť De hoc gladiatorū sāniticoꝝ spectaculo inter epulas exhiberi solito. a cāpanis itellexit Silius cū ait i. xi. punicorū. Q uietiā exhilarare uiris ꝯuiuia cæde mos oli & miscere epulis spectacula dira. de sānitibꝰ in hac gladiatorū significatiōe ē illđ ab Oro i ep̄is decēter scitēq ꝓlatū. Cedimus & totidē plagis ꝯsumimus hostē lento sānites ad lūina pria duello. ad hāc significātiā nimirū illđ Solini referendū sic scribētis. Varro i relatiōe ꝓdigiosæ fortitudinis annotauit Tritanū gladiatorē armatura sānite fuisse: hoc idē exēplū memorās Pli. ait in. vii. corpe nescos esse. sed eximiis uiribꝰ Tritanū i gladiatorio ludo sānitiū armatura sāniticaq sūt uesci explicarē: nisi id latissime iā pridē explicasse in notis Seruii: & ut nihil omittā qđ eq̄dē sciā ad hāc rē accōmodatū in ornatu sānitiū gladiatorū erāt pinnæ: quarum uno tm̄ uerbo fit mētio a. M. Varrōe sic scribēte in prio de latina lingua. muri sūma pinæ. ab his q̄s insigniti milites habere in galeis solent: & in gladiatoribꝰ samnites ex hac Varroniana doctrina colligimus quid sibi uelit illud satirici poetæ: pinirapi cultos iuuenesq lanistæ: quo plane uersu sub noie pinnirapi significať gladiator ille qui depugnat aduersus samniticū gladiatorē rapitq pinnā illā: quā in galea peculiariter habens in gladiatoribus samnites & hunc iuuenalis uersum non satis curiose introspexerūt pensitarūtq cōmentatores alioquin eruditi.

Equiculi.
Sāniū q̄ri in samnio
Triūphi ex samnitibus
De sānitibꝰ gladiatoribꝰ pulchra
Locus silii.
Pinnæ sannitium.
Pinirapi.
Locus Iuuenalis.

M. AN. Aborigines. Alicarnaseus Dionv. ait aborigines œnotriorū ꝓgeniē fuisse: q pulsis siculis latiū tenuere q̄ q̄ pelasgi & ipi in eā italiæ orā uenerit: inde archades mox epii q Herculis comites fuere: ad belli in usq troiani tpa aborigines dici ꝑseuerarūt: tū uero a latino rege latinos dici cœptos idē auctor tradidit. Sed latinos a latio potius dictos crediderit: ꝑcessisseq id nomē troiana belli tēpa qđ Orpheus poetarū uetustissimus plane demōstrat is in argonautis. σαρΔεσσον ικομεΔεα βυθου κοΛπου στεΛατινον. Ortos: uitellios. A ianiculo: collis ē transtyberinæq iminet regioni: a iano dictus: quod Diony. & Oui. testantur: Pomponius lætus præceptor noster omnium qui nostra tēpestate fuere omnis uetustatis peritissimus eo epigrāmate: quo cāpanum buccensem condiscipulum nostrum florenti ætate extinctum ad Onophirii ædem sepeliit originem nominis secutus sic ait. Regiæ sepelit iani tulit hernicabuca. Heu uicena tuos clausit arista dies. Gentili copia: uitelliana tātū gente. Eq̄culos fuerunt equiculi medii inter marsos Hernicos: & latinos. Samnitici belli: quod ob campanos a Romanis susceptum uario præliorum euentu in octogesimum est annum extractum.

Laus pomponii Læti

PHI. Præsidio in apu. misso: cum Romani milites præsidiarios misissent in apuliā ne ea regio ad sānites deficeret: præsidiū: ut ait. M. Varro dictū est: qa extra castra præsidebāt in loco aliquo quo tutior regio eēt. Sub sedisse: mansisse nec ultra progressos esse. Nuceriæ. ciuitas est cāpaniæ de qua Silius: illic nuceria & gaurus naualibus apta. luceria uero oppidū est apuliæ. ait Liui. lucerinos ad internetionē cæsos esse una cum samnitibus. Repetisse ur. remeasse Romā: & subintellige uerbū illud contineť in libello. Contra. econtrario. Prodiderunt: tradiderunt uerbum in hoc significatu apud clarissimos scriptores frequentissimum. Sutorem ueteramētarium. calceolarius ut utar uerbo Plau. qui ueteres calceos reficit: & reconcinnat dicitur sutor ueteramentarius. ex hoc intelligi uult nō solū auctorē familiæ uitellianæ fuisse in sordido sutoris quæstu uersatū sʒ in sordidissimo ueteramētarii. tāq̄ nec legimus qdē sutor is fuerit. ea formula dicit ueteramētarius: q̄ ab armēto armentarius: q̄ a fera

Præsidium.
Nuceria
Luceria.
Sutor ueteramētarius
Horoscopus feramētarii.
Pelliones
caligarius.

ramẽto ferramẽtarius. ait Iuli. Fir. mercuriũ i solis domo ↄstitutũ facere ferramẽtarios & pelliões: sũt aũt ferramẽta rii ferramẽtorũ ↄfectores: sicut pelliões pelliũ. Sectionibus. incisiõibus. sectio a secãdo deducit̃. sectiõe utit̃ caliga rius ut utar uocabulo frequẽtissimo apud Iuliũ Firmi. q̃n secat & cõcidit coria ad calceos factitãdos. alias itelligit̃ sectio illa de qua ait Cæsar in cõmẽtariis. sectionẽ eius oppidi uniuersã Cæsar uẽdidit: de cuius significãtia: & de se ctoribus affati scripsimus in lib. annotationũ: illic si qd desideras poteris mutuari. Suturis: qbus utit̃ sutor iu cal ceis suẽdis: a suendo eni suturæ & sutores dicti aiaduerte tñ sutorẽ ↄprie dici artificẽ calceorũ: cũ ille q fuit pãnos elegantius sarcinator q̃ sutor dicat̃ ab idoneis scriptoribus. Lucil. sarciatorẽ esse sũmũ: suere cẽtonẽ optie. suturas quoq; de aliis rebus ↄsi[illegible]itudinẽ noia mus. Cor. Cel. in. viii. raro caluaria so lida sine suturis est: & in caput firmissi mũ atq; a dolore tutissimũ est ex cæte ris: in quo suturæ pauciores sũt. eo ca pitis ualetudu cõmodior est. Vberi us cõpẽdiũ. copiosius lucrũ. Furna riã: ita furnariã absolute dixit ut cœna culariã & sagariã ueteres dixerũt: fur nariã aũt is exercet: q ex furno panisq; coctura quæstũ facit. sed ut ego sentio is furnariã dr̃ exercere q furnos locat cõductoribus: de quo Iuue. Balneolũ gabiis romæ ↄducere furnos optarẽt. sic dr̃ qs exercere cœnaclariã q cœna cula locat inqlinis. furnos aũt a nigro colore dici ↄpter fuliginẽ uel ↄpt obs curitatẽ: quã intus hñt: sensit. Porphi. Oratianus iterpres enarrãs illud. Nec q frigus collegit furnos & balnea laus dat: furnariæ fœminæ uulgo dñr furno opantes. Sit in me. neq; affirmet̃: neq; refellat̃. liberũ sit sentire qđ q̃sq; ue lit. ita Gel. ego in mediũ relinquo. Siue ille stir. anti. sicut inqt dubiosũ est de origine an natus sit uetere & nobili familia: siue obscura & sordida: put assentatores obtrectatoresq; ↄdiderũt: ita certũ est hũc Pub. Vitelli. eqtẽ fuisse Rom. & Augusti ↄcuratorẽ. Cognomines: oẽs Vitellios dictos: cognomines eni dñr. eiusdẽ nois: de quo supra.

Pelliones

caligarius.

Suturæ.

Sarcinatori

Suturæ ca pitis.

Furnariam exercere.

Furni unde

sectionibus & suturis uberius compendiũ natus ex muliere uulgari Antiochi cuiusdam furnariã exercentis filia equitẽ Ro. genuerit. Sed quod discrepat sit in medio. Cæterum. P. Vitellius domo nuceria: siue ille stirpis antiquæ: siue puden dis parẽtibus atq; auis eques certe Romanus: & rerũ augu sti ↄcurator quatuor filios amplissimæ dignitatis cognomi nes: ac tãtũ prænominibus distictos reliqt. Aulũ. Q u. P. L. Aulus in cõsulatu obiit: quẽ cu3 Domitio Neronis Cæsaris pr̃e inierat prælatus eloqo: famosusq; cœnarũ magnificẽtia Quintus caruit ordine: quũ auctore Tiberio secerni minus idoneos senatores remouerique placuisset. P. Germanici co mes Cneũ Pisonẽ inimicũ & interfectorẽ eius accusauit: con dẽnauitq;. Ac post præturæ honorem inter Seiani cõscios arreptus & in custodiam fratri datus: Scalpro librario ue nas sibi incidit: nec tam mortis pœnitentia quam suorum

Aulũ. Q u. P. L. hæc sunt prenoia qbus distinguebant̃ quatuor Vitellii fratres. Aulus: icipit ab eo Vitellio: qui erat inter fratres maior natu. Prælatus elo. scri. Taci. in dialogo de oratoribus ↄsuasum fuisse priscis neminẽ si ne eloquẽtia aut asseq posse in ciuitate aut tueri cõspicuũ & eminẽtẽ locũ. Famosus. infamis sigillatusq;. Cœ narũ ma. infamiã parari & sigillationẽ ex cœnis lautioribus insinuat Ora. q sic ait. li. sermo grãdes rũbi patinæq; grãde ferũt una cũ dãno dedecus. Cato uticẽsis negabat uerũ iustũq; esse alici beniuolentiã cibo.

Cognomi nes.

Sine eloquẽ tia nullus honos.

M. AN. Nuceria: est nuceria appulorũ mediterranea dictaq; i apuleis ad alterius nuceriæ differẽtiã: q umbro rũ Ptolemæo auctore ẽ. Libertinũ: haud igenuo loco natũ. Cassius Seue. hic ẽ cui scripta Tiberii ↄncipatus sũt abolita moxq; a Caligu. i publicũ reuocata. Eũdẽ gñis auctore. Sutorẽ uete. ueteramẽta ↄ uetrib9 calceamẽtis accipias oportet ut sit ueteramẽtarius: sutor q fractos calceos & atritos resarcit. Sectiõib9: sectio ut Festus ait: ↄse cutio iuris: Cice. sectorẽ æstiatorẽ redẽptoreq; bonorũ appellat. Asco. sectores igt dicti sũt: q spẽ lucri sui secuti: bõa cõdẽnatorũ auctionabãt ↄq; his pecunias pẽsitabãt singl'is. s3 nũc sectionẽ ↄ corii icisione accipio: est. n. ut Festo placet sector q secat: & q empta sua ↄseq̃t: ut sit sẽsus & ordo: cuius ueteramẽtarii filius nactus uberius ↄpẽdiũ. i. lu crũ sectiõib9 & suturis. i. nõ resarciẽdis calceis ut pr̃ secerat: s3 & secãda pelle calceisq; ex secta ↄficiẽdis: qđ magis ẽ q̃stuosum: ac quodãmodo minus sordidũ. Vulgari ignobili: & uulgi una. Furnariã: ex furno q̃stũ. Iu. Q uũ iam cõducere furnos. Filiã: q postea eq̃s Roma. fuit. Qđ discre. parũ inter auctores cõuenit. Sit iu me. ↄ incõpto relinquat̃. Cognomines: eiusdẽ nois Vitellios oẽs. Aulus Vitellius. s. maximus natu. Famosus infamis.

PHI. Q uitus: secũdus uitellioꝝ. Caruit ordine: amotus fuit ordĩe senatorio. Secerni: seperari s quæstrari q;. Minus ido. sena hoc erat officiũ cẽsorũ: ut in lectione eiicerẽt eos: q notari merebãt: institutũ aũt fuit uetus: ut his ascriberẽt notas: ↄpter q̃s e senatu eos mouebãt. L. ui. auctor lib. undeq̃dragesimo. Publius: hic tertius ẽ fra trũ Vitelliorũ. Pisonẽ interse. eius accusauit. Supra dictũ ẽ queadmodũ Germanicus ueneno perit. qđ dedisse Piso ferebat̃: unde is. P. Vitellius. Pisonẽ ueneficii crimĩe accusauit usus i primis argumẽto potẽtissimo nõ potuisse ob uenenũ Cor. Germanici cremari ↄtra defensus ẽ Piso dicẽs rũ obiisse morbo cardiaco. & eni negat̃. Cor crema ri posse & ueneno iuterẽptis & cardiaco morbo pereũtibus. Eius Germanici. Inter seiani cõscios. De seiani & potẽtia & cõiuratione satis ac sup in Tiberio. Fratri. Aulo Vitellio. Scalpro librario. instrumẽti ferrei nomen est. quo plures artifices utunt̃: unde librario addidit ad reliquorũ differentiã. Orati. scalpra sutoria intelligi uoluit illo uersu. Si scalpra & formas nõ sutor: nautica uela auersus mercaturis: delirus: & amens undiq; dicatur. Liuius fabrile scalprum appellat: quo magistri elephantos interimebant inter aures beluæ adacto in ipsa compage: qua coniungitur capiti ceruix. Cor. Cel. scalprum inter ferramenta chirurgica numerat ubi ait in. viii. tũ demũ ad ma num scalprũq; ueniendũ est. Ce scalpro rusticano Columella in lib. v. agricolationis. scalprum quod deinde adun cum est rostrum appellatur. ab eodem in. x. ferramentum scalpratum dictum est ad similitudinem scalpri forma tum: quo ait opus esse ad castrandas apium aluos: a scalpro diminutiuum fit scalpellum.

Accusator Pisonis.

Scalprũ li brariũ.

Fabrile scal prum.

Scalprum chirurgicũ

Scalpratũ.

Scalpellũ.

obtestatione obligari curariq; se passus in eadem custodia morbo periit. L. ex consulatu Syriæ præpositus arthabanū parthorum regem summis artibus non modo ad colloquiū suum: sed etiam ad ueneranda legionum signa pellexit. Mox cum Claudio principe duos insuper ordinarios consulatus censuramq; gessit. Curam quoq; imperii sustinuit absente eo expeditione britannica uir innocens & industrius: sed amore Libertinæ per infamis: cuius etiā saliuis melle permixtis: nec clā quidē aut raro: sed quotidie ac palā arterias: & fauces pro remedio fouebat. Idem miri in adulando ingenii: primus. C. Cæsarem adorari ut deum instituit: quum reuersus ex syria non aliter adire ausus esset quā capite uelato

Obtestatio detestatio. Obligare uulnus. Arthabanus. Lazarus gigas. Ordiarius cōsulatus.

Obtestatione. rogatione & præcibus. obtestatio est auctore Festo cū in meliorē partē uocat: detestatio cum in deteriorem. Obligari: ligari atq; uinciri. Q. u. Curtius: dum corripitur & dum obligantur oculi: dum uestis exui tur. In eadem custodia. apud fratrem. Lucius. Vitellius nouissimus quattuor fratrum. Ex consulatu syriæ præpositus. Iosephus lib. xviii. turbata gente cuncti ad Vitellium ueniunt: qui per id tempus gerebat principatū syriæ: atq; apud eum Pilatum accusant: quod iniuste tantos occiderit. Arthabanum. parthi cum imperio ex turbassent Vonomē: et uocauerunt Arthabanum parthorū regem ex arsacidarū genere oriundum. nō enim aliunde licet fieri parthorum imperatores.
Tiberius litteras misit ad hunc Vitellium iubens ut amicitiā cū arthabano parthorum rege conficeret Vitellius corruptis largitione amicis & consanguineis arthabani ipsum pœne perdidit tandem circa euphratem arthabanus & Vitellius de pacis fœdere colloquuntur in medio sibi ponte occurentes: arthabanus ueneratus signa Romana Vitellii persuasione obsidē dat Tiberio darium filium: quū quo etiam munera magna multaq; transmisit. In qbus etiā hoiem magnitudine septem cubitorum genere iudæū nomine Lazarum: qui propter corporis uastitatem gigas uocabatur. Pellexit. induxit attraxit illexit. Ad ueneranda signa: idem prius facritaue rat corbulo ductor Neronianus qui Tyridatem pellexit ad ueneranda signa Romana & effigiem Neronis colendam: cui diadema subiecit. Ordinarios consulatus. sunt consulatus ordinarii: qui legitimo more ordineq; an

Consules ordinarii. Suffecti. Amor libertinarum. Pauxillum amare bonum: Vxorius maritus.

ni principio ineuntur. hinc ordinarii consules dicti ad differentiam suffectorum hoc est eorum qui substituuntur de quibus antea memoraui. Lampridius. consules quoscunq; uel ordinarios uel suffectos creauit: ex senatus conscientia nominauit. Absente eo scilicet Claudio principe supra enim dictum est quēadmodū Claudius expeditionem britannicam susceperit: parteq; insulæ in deditionem recepta sexto q̄ profectus erat mense Romam rediit.
Amore libertinæ per infamis: libertinarum amor tutior quidem est q̄ matronarum iuxta illud Oratianum. Tutior at quanto merx est in classe secunda libertinarum dico. sed si nimius sit & immodicus est reprehensibilis. Vnde idem oratius. Salustium satyrico sale perfricuit libertinarum amore insanientē: bonum est: ut inquit Plautinus seruus pauxillum amare sane insane nō bonum est: & ut ait Hierony. etiam in sua uxore amor nimius turpis est.
Saliuis melle permixtis: refert Seneca cognouisse se quendam ornatum hominem qui exiturus in publicum fascia uxoris pectus colligabat: & ne puncto quidem horæ præsentia eius carere poterat: potionemq; sibi nullam nisi alterni tactam labris uir & uxor hauriebant.
M. AN. Quintus uitel. Caruit or. senatorio. s. Gn. Pi. accusauit Pii. extat inqt oro uitelli: qua reum piso nē eius sceleris coarguit. Seiani eō. iter eos q cū Seiano in Tibe. ꝯiurarūt. Fratri: datus ut a fratre custodiret: qd in Catili. quoq; ꝯiuratiōe est factū. ut cōsilii pcipes aliquot horas priuato custodiri sint. Scal proferreo instrumē to unde scalpellū. Obtestatiōe: supplici rogatu obligari uenas. Ex eō. post cōsulatū. Arthabanū: de artabāo pthorū rege satis in Tiber. Gessit. L. VI. Absente eo. Clau. Per infamis: multa īfamia respsus. Saliuis: sputo.

Insidiosa adulatio. Esto iadulabilis. Cōtra adulatores. Qui dominent in aulis pricipū.

PHI. In adulādo ige. refert Hierony. lib. i. ꝯtra Pelagiū: q calida isidiosa blāda sēp est adulatio. idē in epl'a ad Eustochiū didascalicæ: adulator iqt blādus inimicus ē Q uocirca clarissime Annibal esto iadulabilis: obturato aures adulatoribus: quorū uerba mollia feriūt iteriora uētris: q sæpenūero sūmates uiros īfatuāt. dicere solebat Antisthenes Cynicus phūs præstare i coruos q̄ in adulatores icidere ab illis qppe mortuos: ab his uiuētes deuorari: adulatores īsectat Aristote. in. iiii. ethicorū quos ois ait eē seruiles & hūiles. Ex quo præcipit Cice. uel potius Lelius apd Cice. ut assētatio pcul amoueat: quæ nō mō amico s3 ne libero qdē digna ē. & pfecto sic habēdū est nullā i amicitiis pestē esse maiorē q̄ adulationē blāditias assētationē. Irroborauit ꝯsuetudo pniciosa ut i aulis pricipū dominēt hac tēpestate: duo gña hoim detestāda. adulatores: & obtrectatores: quorū alteri blādiēdo aures dominātis palpo feriūt. alteri detrahēdo bonos eliminant: & apud patulas pricipū aures susurrādo efficiūt: ut inocētes & pbi repēte explodant eiciantq; ueluti nocētissimi atq; iprobissimi. Abige repelle ab auribꝫ tuis quæso iclite Annibal susurrones & assētatores. noli patefacere hāc fenestrā ne gnatones agminati irrūpāt ueluti ad militē gloriosū habita tecū

Salubris. monitio.

nosce teipsū. pēsita nūqd uera sint: quæ assētator extollit: quæ detractor īfamat: quæ delator īsinuat. Coegit me uerus erga te amoris affectus erūpere in morsum pniciosæ adulatiōis: quæ obtrectationi ueluti sorori deuicta est. cū adulatores nostra qbus lōge est sermo adulabilis: criminent interdū ueluti austeriores nec peritos colligere beniuolentiā nec scientes degere inter aulicos tanq̄ illi soli placeant ament foueant a pricipibus: q miri fuerint in adulan

Capite uelato adorabant.

do ingenii: qualis fuit hic. L. Vitellius: q adulādo assentandoq; fuit fauorabilis ac præpollens apud Romanos imperatores. Caiū Cæsarem. Caligulā qui adorari uoluit ut supra dictū est. Capite uelato: more & habitu eorū qui deos uenerant: quærit Plutar. in quæstionibus cur deos salutantes caput operiunt. cū uiris dignitate præditis & honore dignis caput aperiant: deos aūt iccirco adoperto capite adorabant: ut aut operiendo capite se ipsos humiliores redderent: aut metu neqd ominosum aut triste aliūde auribus accideret. seruius historiā fabulosam de Diomede & aenea huiusce rei causam fuisse pdidit: hic illud Maronianū purpureo uelare comas adopertus ami=

circũuertensq; se deinde procũbens. Claudiũ uxoribus li-
bertisq; addictum: ne qua nõ arte demereretur: pro maximo
munere a Messalina põt: ut sibi pedes præberet excalciãdos
detractũq; socculũ dextrum inter togam tunicasq; gestauit
assidue nõnũquã osculabũdus Narcisi quoq; & Pallãtis ima
gines aureas inter lares coluit: huius: & illa uox est sæpe fa-
cias: quum seculares ludos edendi Claudio gratularetur.

De matre Vitellii & eius pueritia: & de morte patris & aliis gestis.

SEcessit paralysi altero die q̃ correptus est duobus fi
liis superstitibus quos ex Sextilia probatissima nec
ignobili fœmina editos consules uidit: & quidem
eodẽ ambos totoq; anno quum maiori minor in sex menses

cta: Ne qua inter sanctos ignes in honore deorũ Hostilis facies occurrat & oĩa turbet. sane sciendũ est sacrificãtes Saturno ca
diis oĩbus caput uelare cõsuetos: ob hoc ne se inter religionẽ uagis aliquid offerret obtutibus. Excepto tantũ satur- put aperiũ.
no: cui capite aperto rem diuinã faciebant. ppterea q; ueritas occulrari obscurarique nõ potest: cui parentẽ ac deum Honos ap-
Romani saturnũ habẽt. præterea honori quoq; deo rem diuinã aperto capite faciebant: quia splendidũ quiddã & to capite.
illustræ & apertũ ac lare patens est gloris nobiliores uero & potentiores uiros capite aperto iccirco uenerabantur; Cur capita
ut inuidiam illis detraherent: ne pares diis immortalibus honores poscere neue eodẽ cultu delectari uiderent. ta- aperiunt.
men Marcus. Varro capita apiri aspe
ctu magistratuũ nõ uenerationis cau
sa sed ualetudinis pdidit: quo firmio-
ra consuetudine ea fieret: sententiæ Var
ronianæ meminit Pliñ. in. xxviii. igit
Vitellius cũ Caligulã adorare ut deũ
uellet capite uelato cũ salutauit: quẽ-
admodum deos prisci uelatis capiti-
bus uenerabantur. Circũuertẽs: hoc
ad religionẽ deorũ ptinet. Nũmæ eni
Romanorũ regis istitutũ est: ut adorã
tes deos in orbẽ sese uertãt: deide uero
sedeãt. Causa tradit a Plutar. q ait ado
rãtiũ illã uertiginẽ ad mũdãi circuitũ Vertigo in
fieri similitudinẽ. præterea cõuersio il adoratione
la & totius corpis circũacto nobis do sessio post
cumẽto est: nihil ex humanis rebus fir adorationẽ
mũ eẽ & stabile. Et utcũq; uertat deus
reuoluatq; uitã nostrã id lucide ac libẽter admitti oportere: sedere aũt cũ adorarint auspiciũ esse dñt: quo signifi-
catur ratas praeces fore. aiunt & actionum diuisionẽ esse quietem: quasi priore actione finita sedendum sit: ut alte
rius rursus ineundæ sumatur initium: fiebat autẽ hæc corporis conuersio a sinistra in dextrã ad ipsius mundi imi-
tationẽ: cuius ortus ut ait Pli. est a leua parte in dextraʒ præceps. hinc iocus ille apud Plautũ plautinissimus. nam
cum in curgulione dixisset amator phedromus: quo me uertam nescio, Palinurus seruus ueluti alludens ad hanc
religiosam conuersionẽ eleganter subdidit: si deos salutas dextrouorsum censeo. E cõtrario galli sinistrorsum & in Ortus mũ
leuam partẽ religiosius fieri ab adorantibus conuersionẽ corpis arbitrabant̃ cuius rei meminit quoq; Plini. noster di a leua.
qui sic scribit in. xxviii. in adorando dextram ad osculum referimus: totumq; corpus circũagimus: quod in leuum Locus plau
fecisse galliæ religiosius credunt. leges præterea apud historicos Camillũ cum se ad dextram conuertisset: ut mos ti.
est Romanis adorantibus subito lapsu cecidisse: quod omen ad damnationẽ: qua postea oppressus est pertinuisse Cõuersio
uisum est. Tranquil. ut ad enarrationem institutam reuertamur ait Vitellium in salutando Caligula circũuertisse in dextrã.
se deinde procubuisse more ritũq; priscorum: qui in adorandis diis circũagebant corpus: deinde procũbentes se- Lapsus ca-
debant; uel ideo procũbens dixit ut significaret consimili ueneratione usum Vitellium in colendo Caligu. qua re milli in cõ
gem persæ uenerantur: qui procũbentes humi & mento humũ contingentes regem suuʒ colunt: quod proscynin uersione.
uocant. unde cum olim Alexander magnus persico more adorari uoluisset: polypercon unum ex uenerãtibus mẽ Proscynis.
to contingentem humũ per ludibriũ cepit hortari: ut uehementius id caueret ad terrã: ex quo Alexander indigna- Polipcon
bundus. tu inquit nõ ueneraberis me: detractũq; polyperconta e lecto præcipitat in terrã. & cum his pronus cor- præcipita-
ruisset: uides ne inquit idem fecisse quod in alio ante ridebas. tus in terrã
M. AN. Idem: Lucius. C. Cæsarem: quod Caligula uolueri adorari: abunde supra. Tranquillus significa
uit.. Circumuertens se; circum agens se.
PHI. Addictũ: mãcipatũ obnoxiũ deditũ. Demereret: sibi cõciliaret. Socculũ: socci pprie calciamẽta sũt Socculus.
comœdorũ. a socco socculus deriuat; accipit̃q; p calciamẽto muliebri: sicut in Caligula soccus muliebris dictus. Soccus.
Tunicas: interulas; quas uulgus camisias uocat. Osculabũdus. uehemẽter & presso ore exosculãs. Apu. in secũ Osculabũ-
da apologia: flens & manus meas osculabũdus in notis Seruii affati opinor refellimus opinionẽ grãmaticorũ: qui dus.
tradunt nomina in bũdus desinẽtia significare similitudinem: cũ potius pductio hæc & extremitas largã & fluen
tem uim & copiam declaret. Narcisi & pallantis. nomina potentissimorum apud Claudium libertorum. sicut
qui deos colit amat: & sacerdotes: ita qui principi placere studet obseruat interiores principis amicos.
Inter la. in larario: qui locus est in quo lares & dii domestici coluntur; quod in superioribus diligẽter annotaui Larariũ.
mus. Sæpe faci. uox hæc Vitellii nimirũ plena est assentationis manifestariæ nec minoris uecordiæ. quid enim Paralysis.
apertius hac adulatione esse potest qua optat principi claudio iam senescenti: ut sæpe faciat ludos seculares: cum Paralitici.
uix unq̃ ab uno eodemq; editore bis edi possint: propter temporis interuallum longiturnum; cum post centesi-
mũ annum fieri soleant: ad quam metam uix hominis peruenit uita longissima. Paralysi: morbus est: quem la-
tini resolutionem membrorum paralysim græci nominant. auctor est Cel. in. ii. inde paralyticis qui tremuli sunt
remedium est: in quo sit astringendi efficatia. ideoq; dicit Tertul. in apologetico: leprosos purgaret paraliticos re-
stringeret. saturnus in. x. ab horoscopo loco facit paralaticos: ut docet Iulius Fir. in. iii. idem in. vi. ait solẽ. viii. ab
horoscopo loco facere paralyticos quorum soluta compagine neruorum omne corpus fractis ac dissipatis uiri- Horosco-
bus dedecoret. legimus libro primo machabe. alchimum paralysi dissolutum esse: nec ultra loqui potuisse. Edi pus parali-
tos. procreatos susceptosq;. Maiori: filio. ticorũ.

succeſſiſſet. Defunctum ſenatus publico funere honora-uit. Item ſtatua pro roſtris cum ac inſcriptione: pietatis immobilis erga principem. Aulus Vitellius. L. filius imperator natus eſt octauo calendas octobris: uel ut quidam. vii. idus ſeptembris Druſo Cæſare: Norbano Flacco conſulibus genituram eius prædictam a mathematicis ita parentes exhorruerunt ut pater magnopere ſemp cõtenderit ne quæ ei prouincia uiuo ſe committeretur. Mater & miſſum ad legiones & appellatum imperatorem pro afflicto ſtatim lamẽtata ſit. Pueritiam primamq; adoleſcentiam capreis egit inter tiberiana ſcorta: & ipſe perpetuo Spintriæ cognomine notatus: exiſtimatuſq; corporis gratia initium: & cauſam incrementorum patri fuiſſe.

De adoleſcentia eius & geſtis in ea.

SEquenti quoq; ætate omnibus probris contaminatus præcipuum in aula locũ tenuit. caio per aurigãdi: Claudio p aleæ ſtudium familiaris: ſed aliquanto Neroni acceptior: tum propter eadẽ hæc: tum peculiari merito: q preſidẽs certamini. Neroneo cupientẽ iter citharœdos cõtẽdere: nec quãuis flagitãtibus cunctis ꝑmittere audentem. Ideoq; egreſſum theatro reuocauerat: quaſi pſeuerantis populi legatione ſuſcepta: exorãdũq; præbuerat.

De honoribus per eum adminiſtratis.

TRiũ itaq; pricipũ indulgẽtia nõ ſolũ honoribus: uerum & ſacerdotiis ampliſſimis auctus procõſulatũ.

Succeſſiſſet. maior filius fuerat ordinarius cõſul ſemeſtris: cui minor ſucceſſit tanq̃ ſuffectus conſul in reliquos ſex menſes. & ita pater toto anno uidit filios cõſules. Pro roſtris: an roſtra uel in roſtris ꝓ eni mõ ſignificat ante

Pro modo: in modo aliud ſicut ante dictũ eſt. Lucii filius: eius q deceſſit paralyſi. Octauo calẽ. octobris. xxiiii. die mẽſis ſeptẽbris. Vii. idus. vii. die ſeptẽbris. Geniturã: natiuitatẽ: de genitura plura in ſuperioribus. Exhorruerunt: expauerũt: reformidarũt: tanq̃ mathematici prædixerint futurũ quidem Vitelliũ Impatorẽ: ſed in impio per uim cruciabiliter moriturũ. Cõtẽderit: elaborauerit. Ad legiones. quæ erant in germania inferiore: ad quas a galba miſſus fuerat. Appellatũ ĩpera. a militibus auctore Fabio ualẽte de quo ſupra. Pro afflicto. memor ꝓdictionis mathematicorũ mater ubi audiuit filiũ impatorẽ appellatũ fuiſſe a germanicianis militibus lamẽtatione proſequuta eſt tanq̃ iam afflict ũ ſubiturũq; illico ſuppliciũ poſt impiũ nomen. Taci. ait q pari ꝓbitate mater ui

Sextilia mater uitellii. telliorum ſextilia ãtiqui moris dixiſſe ad primas filii ſui epiſtolas ferebat: nõ germanicũ a ſe ſed Vitel. genitũ: q̃ nullis poſtea fortũæ illecebris in gaudiũ erecta domus ſuæ tñ aduerſa ſenſit.

M. AN. Addictũ. deditũ. Pro mã. mu. i. ampliſſimi muneris loco.

Ameſſa. Claudii coniuge. Socculi: calciamẽti genus. Oſculabũdus: idẽtidẽ ſiue uehemẽter oſculãs. Narciſi & pal. Claudii libertorũ. Inter la. deos domeſticos. Vox adulatoria immo ſtulta. Sæpe fa. hæc uox illa opẽtis: ut Clau. iam pene decrepitus ſæpius ſæculares ludos faceret qd̃ ne adoleſcenti qdẽ cõtingere potuiſſet: ſi centeſimo quoq; anno ut ab initio fuerat inſtitutũ celebrari cõtigiſſet. Paralyſi. neruorũ ſolutiõe tremoreq; imbecillitate totius corpis. Cel. Cor. in oculis quoq; ait paralyſim fieri. Eodẽ to. an. nõ ut ãbo toto ãno ꝯſules fuerit: ſʒ q minor natu maiori ſuccedẽs ãnũ ipleuerit cũ uterq; alioqn ꝯſulatus ſemeſtris fuerit. Pro ro. ĩ foro ubi erãt roſtra

Aulus ui. ipator. ſ. L. fili eius uidelicet de quo ꝓxime diximus. Druſo Cæ. q Germãici filius fuit & a Tiberio adoptatuſq ut ſupra fuit ſignificatũ in pte palatii fame piit de Tiberii fratre nõ eſt cur itelligas: qppe q in Cæſarũ familiã nulla eſt adoptiõe receptus. Geniturã natalis horæ ĩſpectionẽ. A mathema. aſtro℞ peritis. Matr. Sextilia. Miſſũ. Vitelliũ. Appellatũ impatore uiua eni adhuc mr̃e Vitellius eſt iperator cõſalutatus. Pro afflicto: tanquã afflictũ. Memor: eorũ quæ de imperio & infœliciſſimo eius exitu mathematici dixiſſent.

PHI. Capræis: in ſeceſſu capꝑarũ Tiberiãſi. Tiberiana ſcor. quæ tiberius capis hẽbat: de quo in ſupioribꝰ ſatis

Spintria co multa. Cognomie ſpin. diximus in Tiberio ſpintrias uocatos nouæ libidinis nouiq; cõcubitus reptores: uñ Vi-

gnomiatus tellius cũ & ipſe excogitaſſet nouã cocũdi figurã ſpintria meruit cognoiari. Corporis grã: tãq̃ eius corpi aſſue-

Similitudo ſceret tiberius & ætatis floſculũ capet. Incremẽtorũ: ut honores & fortunas ꝯſeq̃ret. Oibus ꝓbris oi dedecore

mo℞ ꝯcilia atq; flagitio. In aula ĩpatoria. Caio p au. fam. quẽadmdũ ſimilitudo morũ ſtudiorũq; ĩter bonos amicitias pa

trix amiti- rit: ita iter malos ſiĩitudo uitiorũ ꝯciliat familiaritatẽ. igĩ Vitelli. factus ẽ familiaris Caio caligulæ p ſtudiũ aurigã

tiæ. di: quo ille iprimis oblectabaĩ. Claudio uero p aleã: cuius ille erat ſtudioſiſſimus. Propĩ eadẽ hæc aurigationẽ. ſ. & aleã cũ & aurigãdi & aleæ ſtudio oblectareĩ nero. Peculiari merito: ꝓꝑo: & ut dici ſolet: ſpeciali bñficio. Certamini nero. traditũ ẽ in nerõe: quẽadmodũ ille agona neroneũ ĩſtituit: ĩ quo triplex certamẽ edebaĩ: muſicũ gymnicũ & eq̃ſtre. Capiẽtẽ. neronẽ. Cõtẽdere: muſico certamie. Ideoq; egreſ. nero ideo e theatro egreſſus fuerat: q nõ odebat ob dedecus atq; ĩfamiã ꝑmittere ſe inter cytharœdos muſica decertaturũ: q reuocatus a uitellio id loco maximi hũit bñficii: cũ nihil aliud magis cupet: q̃ palã muſicã ꝓfiteri: ſʒ ad id cogi uolebat uideri: cũ dedecoroſũ ſit pricipẽ ĩ ꝓpatulo ꝓfiteri ſe cytharœdũ. Quaſi pſeue. ppli. Vitellius acceſſit ad neronẽ fingẽs ſe legatũ ad pricipẽ miſſũ a po. ro. pſeuerãĩ efflagitãte: ut nero reuocareĩ ĩ theatrũ & cãeret ĩter citharœdos. Exorãdũ. oramus fa

Orare. cilia: exoramus difficilia: orare rogãris ẽ. exorare ĩpetrãre: orator ẽ dũ rogat. exorator cũ ipauerit. hĩc illd̃ terẽtianũ: ora

Exorare. tor ad uos uenio ornatu ꝓlogi ſinite exorator ſim. igĩ Vitelli. exorator fuit apd̃ neronẽ q uelut difficiĩ res peteret.

Orator. tãdẽ exhibuit ſe exorãdũ & exorabilẽ. Apuleius p quã decẽter exorabilia uocat oĩa illa. artificialia argumẽta: qbꝰ ora

Exorator. tor p ui eloquẽtiæ iudices exorat. Triũ ꝓncipũ. Caligulã Clau. & Neronẽ ſigñat. Indulgẽtia. facilitate clemẽtia

Indulgẽtia. cõitate. laudãĩ idulgẽtiæ ĩ ipatoribꝰ: antiq i dulgitatẽ uocauerũt quæ a nobis dr̃ idulgẽtia. Honoribꝰ: magĩratibꝰ.

Africæ:puinciæ proconsolaris. Voluntate dispari:quia cũ in puincia fuisset innocens Romæ in officio ur=
bano fuit spoliator & impostor. ex quo disparilitas maxima & uoluntatis & existimationis significat. In prouin
cia:africa. Cor. Tacitus refert uitelliũ egisse in africa proconsulatõ integrũ ac fauorabilem.cũ famosum inuisomq;
in eadem prouincia egerit Vespasianus. Legatus: de legato proconsulis intelligendũ est de quo supra dictum.
Substitisset:rem ansisset in prouincia. & ita biennio fuit in affrica: cum anno primo proconsul secundo legatus
fratris. qui sibi succedebat in proconsulatũ substitisset. Io urbano officio. in administratione operum publico=

Africæ. post hæc curá quoq; operũ publicorũ admistrauit & uoluntate dispari & existimatione. In prouicia singularẽ innocentiã præstitit biennio continuato: quum succedenti fratri legatus substitisset. At in urbano officio dona atq; ornamẽta tẽplorũ surripuisse & cõmutasse quædã ferebaẽ pq; auro: & argento stagnũ & aurichalcũ supposuisse.

De uxoribus & filiis eiusdem.

Vxorem habuit Petroniam cõsularis uiri filiam: & ex ea filium Petronium captum altero oculo: hunc hæredem a matre sub conditione institutum: si de potestate pris exisset: manu emisit: breuiq; ut creditũ est interemit: In simulatum insup pricidii: & quasi paratũ ad scelus uenenũ ex cõsciẽtia hausisse. Duxit mox Galeriã Fũdanã prorio pre. Ac de hac quoq; liberos utriusq; sex⁹ tulit sed marẽ

rũ;quorũ fuit curator. Stagnũ & au Stagnum.
ricalcũ:cũ stagnõ colore argento:auri Argẽtariũ.
chalcum uero auro simillimũ sit: po=
tuit cõmodissime p argento stagnũ
pro auro supponere aurichalcum sta
gnũ appellatur liquor plũbi qui pri=
mus fluit in fornacibus:qui secundus
argentariũ:adulteraẽ stagnum addita
æris tertia portione candidi in plũbũ
albũ:fit & alio modo mixtis albi plũ=
bi nigriq; libris. hoc nunc aliqui argẽ
tarium appellant.
M.AN. Capreis. apud Tiberi
principẽ. Spintriæ: de spintriis se=
mel atq; iterũ supra. Corporis grã
cuius flore Tiberius abuteret. Om=
nibus pbris: oĩbus flagitiis. Caios
Caligulæ, Per alæ studium. cuius
constat Claudium ipsum pcupidum
fuisse. Peculiari proprio:& ob id acceptiore. Certamini neroneo: de neronei certaminis ratione satis suo lo=
co. Promittere audentem ob dedecus & infamiam reuocauerat Vitellius. Perseuerantis:id efflagitare.
Exorandũ:precibus flectendum. Trium prin. caligulæ. Claudii:& Nero. indulgentia facilitate obsequio mu
nificentia. Auctus:maior factus. Dispar uolũtate innocẽtiæ foris custodiendæ domi uero p occasionẽ peccã
di. Cũ legatus. substiturus esset:ex eo pendet quod ibi biennio dixerat præ fuisse:poterat enim aliter occurri cur
biennium si annuum erat munus. Vrbano officio:quo publicorum operum curam gessit. Stagnum: pro argẽ
to: scilicet supposuit:nam eius metalli genus quoddam argentarium dicitur illitum stagnum æris uasis saporem
gratiorem facit: nec quod mirum est pondus auget Plinius est auctor.
PHI. Aurichalcũ. ob precipuã bonitatẽ diu obtinuit admirationẽ ut ingt Pli. in.xxxiiii. apud maiores sicut Aurichal=
refert Seru. orichalcũ præciosius oĩbus metallis fuit:q; & splendorẽ auri & æris duritiã possideret. orichalcũ aurẽ cum.
fuisse pretiosum etiã Plau. docet:qui ait in milite. ego istos mores aurichalco cõparẽ idem in curgulione. cedo mi Orichalcũ
hi contra orichalco cui ego sano seruiam autumant quidã aurichalcũ ab ære & auro esse cõpositũ. græci enĩ chal=
con æs uocant:siue q aorcũ habet colorem. orichalcũ sane dicĩ ut sentit Festus:q; in montosis locis inueniẽ. mõs
enim græce oros appellaẽ disputatio philosophorũ est apud Cic. & Lactã. si uir bonus reperiat aliquẽ: qui auri=
chalcum pro auro uendat tacere ne debeat:ut id paruo emat an id indicabit ut magno:qđ si scelus iudicaẽ oõ indi
care:q̃to sceleratius uideri debet p auro aurichalcũ supposuisse quod:fecit uitellius. scribunt iurison. ti. de pigno.
actione: siquis in pignore p aoro æs subiecisset furti teneri in libro βασιλεων traditum est: omnia uasa fuisse de
aurichalco:que fecit hiran Solomoni in domo domini. dicimus aurichalcũ & orichalcũ indifferẽter:sicut plostrũ
& plaustrũ cotes cautes ob eã qood est inter au. &. o. cognation transmutationemue: sicut econtra dixerunt au=
sculum pro osculum. Petroniam: huius petroniæ meminit Taci. uideturq; seotire factum fuisse diuortium in=
ter Vitellium & Petroniam: cum dicat eam mox a dolobella in matrimonium acceptam fuisse.
Petronium:aotiqui rusticos uocauere petrones a petrarum asperitate & duritia. hinc Plautus petronem uer= Petrones.
uecem duriorem eleganter petronem dixit ubi ait in captiuisq petroni nomẽ indunt ueruecí sectario. ego si in uia Petronius
petronem publica conspexero & petroonem & dominum reddam mortales miserrimos. a petrone petronius in= incidit ue=
clinari potest: de quodã altero petronio scripsit Tacitus:qui uitiis factus est inter paucos Neroni familiaris: mox nas.
ab eodem mori iussus uenas incidit:huic dies per somniũ. nox officiis & oblectamentis uitæ transigebantur.
Captum altero oculo:Martia. cum cui desit alter oculus: quem uulgo luscum dicimus: eleganti uocabulo de= Desioculus
siocolum appellat. Si de potestate patris exisset:filius exit de patria potestate p emancipationẽ. titulus est apud
iurisconsult. quibus mo. ius pa. po. sol ex constatione Iustiniani imperatoris:dignitas patriciatus filiũ liberat a patria
potestate. Manu emi. p emancipationẽ exemit patria potestate. Interemit:facinus infandũ & uix credibile:q Catilina in
pater filiũ interemerit:fecit tamẽ hoc idẽ flagitiosissimus ille catilina:q ut historici pdiderũt necato filio domum teremit fi=
uacuã fecit scelestis nuptiis:cũ aurelia horestilla:cuius amore tenebaẽ illi nubere dubitaret timens priuignũ ex hoc lium.
facinore animus catilinæ diis hominibusq; infestus ex cõscientia uexabaẽ:neq; uigiliis:neq; quietibus sedari pote= Demetrius
rat: Philippus quoq; macedonũ rex molitor necis demetrii filii fuisse fertur apud barbaros persas rex artoxerxes interfectus
interemit filios supra quinquaginta:quos in patrem coniurasse cõpererat. In simulatũ:accusatum. Parricidii: a philippo
tanq̃ patrẽ ueneno necare uoluisset. Ex cõ. q cõscius tanti sceleris:quod in patrẽ moliebaẽ:ipsemet hauserit uene patre.
num. Galeriã:galeriæ meminit Tacitus quã ait pterisse trachalõ orhonianum apud maritum uitellium aduer L. filii a pa=
sus criminantes. Prætorio pa. cuius pater preturã gesserat. Tulit pcreauit. tre occisi.

Titubantia oris:ipedimēto linguæ & hæsitātia. In infe. ger. ad differētiā supioris germaniæ noiauit inferiorē Ptolo. germaniā paruā noiat & magnā. de qbus supius satis ac sup. Titi Iunii:de potētia Titi Iunii apud principē Galbā antea dictū est. Suffragio:fauore. Factionis suæ fauo. alii codices hñt fauorē:ut intelligas uitelliū usū fautore uitelliæ factionis ad cōciliandā sibi Titi Iunii beniuolētiā. Præ se tulit: demōstrauit ostentauitq. Quā

Voluptas belluino. qui de. so. ui. cogi. q summū bonū collocāt in uoluptate cibaria:hi nihil arduū nihil sublime meditant. sed ueluti dimersi uoluptatū cœno marcescunt dediti uentri & turpissimæ parti corporis:quæ uoluptas:ut inquit Aristo. in

tirubantia oris prope mutum & elinguem.

De germania eidem decreta & de paupertate ipsius: & de comitate eiꝰ erga singulos:& de gestis in castris.

A Galba in inferiorē germaniā cōtra opinionē missus est. Adiutum putant. T. Iunii suffragio tunc potentissimi:& cui iam pridē p cōmunē factionis suæ fauorē conciliatus esset:nisi quod Galba præ se tulit nullos minus metuendos:q̄ qui de solo uictu cogitarent: ac posse prouincialibus copiis profundam eius expleri gulam: ut cuiuis euidens sit contēptu magis q̄ gratia electū. Satis constat exituro uiaticū defuisse tanta egestate rei familiaris:ut uxore & liberis:quos Romæ relinquebat: meritorio cœnaculo abditis domum in reliquam partem anni ablocaret:utq3 ex aure matris detractum unionem pigneraverit ad itineris ipensas

problematis & lib. iii. etico. in primia beluina est sicut igit aliena uirtus formidolosa regibus esse solet:ita desidia minime metuēda est:& pfecto:ut inquit sciēter Sene. ob aliā causā nati sumus;q̄ ut cibu3 potionēq3 pcolemus; dixit hierony. nihil sic obruere aim:sicut obruit plenus uēter & exæstuans: nec cū epulas largitare posse sapiētiā copulari. igit galba cū uideret uitelliū helluatiōibus & gulæ deditū deq3 solo uictu cogitāre: apte significabat id genus hoiem mīme mutuēdū: ne res nouas moliret affectaretq3 imperiū:& ideo illū pfecit legiōibus germanicis.

M. AN. Aurichalcū:ab auro & ære nomē factum: Χαλκον græci æs dñt. Captū al. o. luscū:alterius oculi uisu puatū. Si de po. pa. exi. si emācipatus esset. Manumisit:emācipauit:ut hereditatē adiret. In simulatū filiū. Parricidii:qsi sibi pri necē esset machinatus. Ad sce. ad se perdendū. Hausisse:petroniū ipsum. Tulit:habuit accepit. Titubantia:linguæ titubatione qui loqui cogitaret. Cōtra opi. ipsius:an uulgi dixerit in dubiū uenire potest: sed melius id ad uulgus referas. Titi Iunii:Taci. Titi inquit Iunii potētia defensus pretexētis seruatā ab eo filiā. Et cui. T. siue Iunio uel potius galbæ. Præ se tulit ostendit cōfessus est;præ se ferre enim est dicto factoue:& ipsa statim fronte qualē opinionē de aliqua re:aut homine habeas cōfiteri. De solo uictu:ut uitellius.

PHI. Prouincialibus copiis:diuitiis opulētiisq3 germanorū. Cōtēptu magis q̄ grā:quod magis cōtēptibilis

Viaticum. foret & despicabilis apud galbā quā gratiosus & fauorabilis. Viaticū:sumptū itinerariū:qd̄ græci ephodion uo
Ephodion cāt. Quītus Claudius scriptor annaliū magnū uiaticū noue posuit p magna facultate & patu magno. uiaticari est
Viaticari. uiaticū pare. Plau. in menechmis. æstiue admodū uiaticati sumus. diminutiuū uiatici est uiaticulū. Egestate:Ci
Viaticulū. pria. formauit uel usurpauit iā formarū pcinne & sciēter elegātissimū uocabulū ab egestate egestosū:sicut a sobrio
Egestosus. sobriosū:sic eni loquēs de singularitate clericorū inqt:cū nulla fuerit oportunitas scādali ubi trāsferit:qd̄ peius est
Sobriosus. egestosā habuerit māsionē. Meritorio cœnaculo:pcio pducto:supra ānotauimus:quēadmodū cœnacula ingli
Cœnacula nis locabāt:quæ meritoria dñr:& q cœnacula locabāt eisq3 qstū exercebāt facere cœnaculariā dicebant. meritoria
meritoria. eni dñr hitacula:q mercede pducūt:de qbꝰ itellexit Vlpianus ubi ait igit ūm ad meritoria uel stabula nō ptinebit.
Vitellius egestate pssus cœnaculū pduxit discessurus ab urbe:ut i eo uxor cū liberis ipo absēte māsitaret:domū uero suā pcio locauit:ut ita cōfecta sūmula paroq3 uiatico i puiciā pficisceret. Ablocaret:elocaret. Abditis:occultatis recōditisq3:significat Trāqllus Vitelliū i cœnaculo pducto abdidisse occultasseq3 ueluti i gurgustio uxorē & liberos:ne dedecorosa māsio palā innotesceret. Detractū unionē:gl'ia erat fœminarū:ut inqt Pli. nr̄ in. ix. binos ac
Vniones in ternos uniones auribus suspēdere. idē in. xi. de auribus scribēs ait. nec in alia pte fœminis maius ipēdiū margarit
auribus. depēdētibꝰ. in oriēte qdē & uiris aurū gestare eo loco decus existimat. in hāc suia3 ē illud luculēte dictū a Seneca se
Vniones uerissimo rōanæ luxuriæ castigatore i. vi. de bñficiis uideo uniōes bina ac terna pīmonia auribꝰ singulis pepēdisse.
cleopatræ. notissimū ē illud exēplū cleopatræ luxus:quæ gerebat auribus duos uniōes oim maxios p oē æuū:quo3 alterū
Inaures. detractū mersit aceto ac liqfactū absorbuit. ornamēta auriū iaures appellāt:in exodo ait Aron:tollite iaures aureas
Elenci. de uxorū filiorūq3 & filiarū uestrarū auribꝰ & afferte ad me:Pliū. in. ix. in eadē uilla Antonia Drusi murenæ quā diligebat iaures addidit Sceuola iuriscōsultus:ut a paulo relatū ē titulo de auro & argēto legato. cū iaures qdā in qbus
Locus Iuuenalis. duæ margaritæ elēci & smaragdi duo legasset:& postea elencos eisdē detraxisset & q̄reret:an nihilominus detractis elencis in aures deberent:respōdit deberi si maneāt in aures q̄uis margaritæ his detractæ sint. sed ne te turbēt
Stalagmiū
Vniōes uñ uerba iuriscōsulti in qbus modo margaritæ:modo elenci memorant. scito elencos appellari margaritas procerio
Repignerare creditores. res fastigiata lōgitudine:ut docet Plinius nr̄:ex quo sensu exiit illud satyrographi. auribus extensis magnos cōmisit elencos est quoddam genus inaurium:quod antiquitas stalagmiū nominauit. Cecilius ex auro eius stalagmiū domi habeo. Vnionem:Plin. Solinusq3 notificant uniones dici margaritas ab eo quod nulli duo reperiant in-
Synope. discreti. unde nomē unionū Romanæ:scilicet iposuere delitiæ. dos omnis unionū est iu candore magnitudine orbe læuore & pondere. Pignerauerit: pignerare & oppignerare est rem pignori dare; sicut repignerare significat pignus recipere persoluto præcio. iurisconsultus titulo cōmodati. nō repignoras:ut mihi reddas. Martialis oppignorauit ad Claudii modo mensam uia octo nūmis annulos. unde cœnaret. inde pignoratu3 dicimus id quod pignori datum est, de pignoratitia actione titulus est apud iurisconsultos.

Creditorum postulãtiũ:petẽtiũ a uitellio creditá pecuniá. creditorũ appellatiõe:ut ait Caius iuriscõsultus nõ hi tñ accipiũtur qui pecuniam crediderunt:sed oẽs quibus ex aliqua cã debet. qdam codices habent. creditorũ praestolantium. quod non displicet:ut id referas ad creditorum consuetudinem:qui debitorum expectare consueuerunt in loco:quem frequentat. cui sententiae conuenit illud satyrici poetae:multos porro uides quos saepe elusus ad ipsum creditor introitum solet expectare macelli. Detinentiũ:sicut olim creditores Caesarem detinuerunt parantem iter in hispaniam;quos interuentu sponsorum remouit. Et in iis:creditoribus. Sinuessanos:

Creditorum quidem prestolantium:ac detinentium turbaz: & in iis sinuessanos formianosq;:quorum publica uectigalia inter uerterat:non nisi terrore calumniae amouit. Quum libertino cuidam acerbius debitum reposcenti iniuriarum formulam:quasi calce ab eo percussus intendisset:nec aliter quã extortis qnquaginta sestertiis remisisset. Aduenientem male animatus erga principem exercitus pronusq; ad res nouas libẽs ac supis manib[9] excepit:uelut dono deũ oblatũ ter cõsul' filiũ ętate itegra facili ac ꝓdigo aio. Quá ueterẽ de se psuasionẽ uitelli[9] recẽtibus ẽt de se experimẽtis auxerat:tota uia caligatorum quoq; militum obuios exosculans: pq; stabula &

in saltu uestino phalernum contingẽte agrum synope dicitur graeca urbis fuisse:sinuessa deinde a romanis colonis appellata. auctor Liuius ĩ.x.apud sinuessaz aquae salubres medicataeq; fuerunt. inde scribit Tacitus narcisuz Claudii libertum ualitudine aduersa correptũ precisse sinuessaz resouẽdis uiribus mollitia coeli & salubritate aquarum. Strabo in.v. de sinuessa. sic refert sinuessa i setino sita est sinu. a quo nomen uendicat ei proximae calidae sunt balneae ad aegritudines quasdaz accommodatissimae.

M.AN. Contemptu:ulipendio quodam. Exituro:uitellio. Egestate:inopia. Meritorio:coenaculo indifferenter locari solito. Abditis:occultiore & minus illustri loco constitutis:ne turpis suorum inquilinatus innotesceret. Oblocaret:aliis locandam curaret. Ex aure matris:Plinius de margaritis parũ.s. fuerat i gulas cõdi maria:nisi manibus auribus capite:toto corpore a foeminis iuxta uirisq; gestarentur:& rursus. Gerebat Cleopatra auribus:tũ singulare illd & uere unicum naturae opus unionem:grandiorem margaritam. Pignauerit:in pignus dederit. unde repignero pro eo quod est alieno aere persoluto:pignus recipio. Sinuessano:a sinuessa urbe. Pli. sinuessa extremum in adiecto la tio:quam quidam dixere sinopem uocitatam.

PHI. Formianos:scribit strabo in.v. oppidũ. formias esse maritimũ ultra terracinã:qs prius hormias ab ορμαω idest stationis bonitate appellabant. formias condidere lacones mamurra illc ꝓfectus fabrorũ dictatoris Caesaris in gallia fuit formianus. ideoq; catullus taxare uolẽs mamurrá una cum Caesare dixit urbana altera & illa formiana. Ora formias appellauit urbem mamurrarũ sic scribẽs in sermonibus. in mamurrarum lassi deinde urbe manemus. Interuerterat:intercepera in priuatos usus uerterat absumpserat fraudauerat. Plau. in asina; quem interuertam:quo hanc celocem conferam refert Au. Ge. condemnatum furti colonũ:q fũdo:quẽ cõduxerat uẽdito possessiõe eius dñz iteruertisset. Terrore calũ. calũniá putat Priscia. deriuatam ee ab hoc uerbo caluor qd significat decipere & frustrari:quo utit Plautus i casina. ná ubi domi sola sũ sopor manus caluit. Vitellius terrore calumniae amouit abegitq; creditores dũ illis iniicit metus calũniarũ Acerbius de.re.iniq debitoris ẽ:ut inquit eleganter Sene. creditori facere cõuitiũ:quamuis lex gentiũ sit:redde qd debes. Iniuriarũ for, hęc est calumnia titulus est apud iurisconsultos de iniuriis. formulam iniuriae intẽdit is q scdz ꝓscriptũ legis actionẽ parat iniuriarum. Quasi calce ab eo percussus:iniuriá fieri labeo ait re aut uerbis;quotiẽs manus nõ iferunt:ut cũ cõuiciũ fit atq iniuria haec uitelliana neq; manibus facta est neq; uerbis;unde uidebit labeonis diffinitio non satis esse absoluta:cum etiá pedibus iniuria fieri possit:quae comprehẽsa nõ est iuriscõsulti sentẽtia. fuit ergo noua iniuriarũ formula:qua Vitellius libertinum creditorẽ est insectatus. Extortis:abstractis & q̃si per uim expressis. Remisisset:formulam actionẽq; iniuriarũ cõdonasset. Erga principẽ galbã Supinis ma. indiciũ ẽ beniuolẽtiae & desiderii:cum subinis manibus sublatisq; aliquem excipimus Praeterea supinis manibus deos adorare solemus Oratius coelo supinas si tuleris manus & maro tẽdoq; supinas ad coelũ cum uoce manus. Ter cõ. fi. Tacitus aderat uitellius censoris uitellii ac ter cõsulis filius id satis uidebatur. Aetate. ite. integra aetas dr iuuẽtai qua robur uiuidum & sanguis adhuc integer ẽ:q aetate in seniũ uergẽte minuit. uñ in senibus tremor est. hinc cecinit poeta. uos o qbus iteger eui sanguis ait:idẽ alio loco atq; integer aeui Asca. ubi exposuit Ser. adolescentem significari:cui adhuc aetas itegra supest:ennius deos aeui itegros dicit:qbus multũ aeui supest; supra dixit Tranquil. in augusto neq; aetate:neq; corpe satis integris. Prodigo aio:& si ꝓdigalitas uitiũ ẽ tñ amabile ẽ; & ꝓdigus melior ẽ q̃ auarus. multis.n. ꝓdest cũ auarus nemini uee sibi qdẽ ipsi ꝓsit:& cũ liberales maxie oim:ut inqt Aristote. in ethicis diligant:merito prodigus uitellius fuit acceptus militibus:cũ ꝓdigalitas liberalitatem immitet:& plerũq; luxuria specie liberalitatis imponat. fallit.n. uitium specie uirtutis & umbra. Caligatoruz quoq;:laudat Cice. in imperatore facilitatẽ comitatẽq;.is.n. in primis carus est princeps:q facilitate infimis par ee uideatur; ad quẽ faciles aditus sint etiam humilimorũ & uiliorũ. igit uitellius cũ per comitatẽ quandã & affabilitatem milites & caligatos:q uiliores sunt exoscularet:merito auxit psuasionẽ benignitatis facilitatisq;:quam de se iampridem cõcitauerat:de caligatis militibus a caliga dictis & clauis caligaribus non indiligẽter memoraui in superioribus. Perq; stabula:stabulũ nõ solũ significat receptaculũ equorũ & iumẽtorũ:ut uulgo dr: sed etiam accipit pro caupona & ꝓ hospitio:inde stabularii:de qbus titulus est apud iuriscõsultos dicti:q exercẽt:ut ita loquar stabulariũ & muliones uiatoresq; accipiũt:Apuleius qd primũ ingressui fuerit stabulum prandio participabo iuriscõsultus titulo ꝓ socio. uiatica meritoriorũ & stabulorũ ait recte imputaturũ:siqs ex sociis iter fecerit.

Sinuessa

Aquae sinuessanae.

Formiae unde.

Formianus mamurra

Interuerterat.

Calumnia

Caluor

Redde qd debes

Iniuriá fieri re & uerbo.

Supinae manus in adoratione

Integra aetas

Integer eui

Prodigus melior auaro.

Prodigalitas imitat liberalitatem.

Stabulum.

Stabularii

Comis

Diuersoria: hospitia: & cauponas: ad quas uiatores itinere fessi diuertūt. Comis: benignus facilis: de comitate uitellii & p̄digo animo Tacitus hæc uitellius apud seueros humilis. ita comitatē bonitatemq; fouentes uocabant q̄ sine modo sine iudicio donaret sua largiret aliena: simul auiditate imperandi ipsa uitia pro uirtutibus interp̄tabantur. Mane: hora matutina. Ientassent: sumpsissent primū cibū: ientare enim est ieiuna adhuc aia matutinum cibum capere afranius. hæc ieiuna ientauit. inde ientaculum dicitur gustulum siue degustatio matutina: ut ait placiades: uulgus uocitat collationem: quod non sine ratione dictum uideri potest cum symbolū q̄sq̄ conferre soleat: & ita ex collatione facta pro rata ientare.

diuersoria mulionibus ac uiatoribus preter modū comis: ut mane singulos iam ne ientassent sciscitaretur: seq; fecisse rucru quoq; ostenderet.

De assumptione eius ad principatum facta in castris: & aliis gestis eius.

CAstra uero igressus nihil cuiq̃ poscenti negauit: atq; ēt ultro ignominiosis notas: reis sordes: dānatis supplicia dēpsit. Quare uix dū mēse trāsacto: neq; die neq; tēporis habita rōne: ac iā uespe subito a militib⁹ e cubiculo rapt⁹ ita ut erat i ueste domestica ipator ē cōsalutat⁹ Circūlatusq; p celeberrimos uicos strictū diui Iulii gladiū tenēs detractū de lubro Martis: atq; i prima gratulatiōe porrectum sibi a quo=

Ientare
Ientaculū

M. AN. Formianos: a formiis & ipse latio idē auctor Formiæ antiqua lestrigonū sedes. Interuerterat: sic Tac. in eādē snīam ipse abūde ratus si p̄ncibus frueret: nec i lōgi⁹ cōsultās nouies milies sestertiū paucissimis diebus interuertisse credit. Terrore cal. nisi se calūniæ cū illis acturū interminatus absterruisset. Iniuriarum formulam: iniuriaꝝ q̄relā siue æstimationem. Intēdisset. q̄si ab eo calce pcussus eēt calūniā affinxisset. Remisisset: iniuriæ actionem. Male saiatus: odio in principem affectus ac p hoc male cogitans. Ter consulis L. Vitellii q ter cōsul fuerat. Facili: tractabili. Prodigo: nō pco & auaro: ut galba. Experimētis: prodigalitatis exemplis. Caligatorum: quosq; quoscūq; caligatos ac p hoc gregarios milites. Comis: per hūanus affabilis. Ientassent: an matutinum sumpsissent cibum: nam ientare ieiunoꝝ est. Plau. Nec ieiuna ientauit Mar. Surgite iam pueri uendit ientacula pistor: a iento ientaculum est: quod græci ακρατισμον uocant.

De ructu
Ructo
Ructor
Ructuatio
esculenta
Vinum
eructum
Floces.

PHI. Ructu: ructus in primis indicat ieiuni ne simus an cibo uinoq; distenti. stoicis placet ructus æque liberos esse oportere: ac uentris crepitus: est autem ructus: ut docet Aristoteles in problematis expiratio uentriculi sicut crepitus est alui. & capitis sternutamētum. Lucilius: exhalat placidos: tum demū pectore ructus. Antiqui & ructo & ructor dixerunt in eadem significatione: Martialis. Ructat adhuc aprum callida Roma meum. Oratius hic dum sublimis uersus ructatur & errat a Sidonio apollinari p q̄ eleganter dicta est ructuatio esculenta: quæ fit ab homine saturo. raphanum ait Plinius in. xix. cibū esse illiberalē: ppterea q uim habet laxandi ructum. A Gellius uinū appellat eructum ab eructando intelligi uolens ignobile & aspernabile: ueluti floces. ita enim appellant uini fecē ex uinaceis expressā a ructu fit ructuosus q ē plenus ructu clarissima ē illa & atrox. M. Cel. i. M. Antonii exprobratio. namq; ipsum offenderunt temulento sopore profligatum totis precordiis stertentem ructuosos spiritus geminare. Notas: notæ apponi solent his qui ignominia fuerint notati. unde Vitellius tales notas demebat ignominiosis & ignominiam remittebat. Cor. tacitus redditi a Vitellio plerisq; ordines remissa ignominia: adleuatæ notæ. Reis sordes: moris est ut rei sordidati sint hoc est ueste sordida in publicum progrediantur: barbam capillumue summittant: quod & idem affinibus reorum facere licebat. Vitellius ut omne genus hominum demereretur: reis dempsit sordes sordidum. s. squalentēq; habitū & cultū. aphricanus minor cū eēt reus neq; barbam radere desiit: neq; non candida ueste uti: neq; fuit cultu solito reorum. Supplicio: ne supplicio afficerētur legibus cōstituto Vespere subito a militibus: Vitellius primū a Fabio ualente unius legionis duce imperator salutatus est: & cū esset cibi uiniq; meridiani plenus: assensit uolūtati militū a quibus germanicus est nominatus Cæsaris uero nomen recipere noluit. auctor plutarchus refert Cor. tacitus exercitum superioris Germaniæ calendis Ianuarii dirupisse imagines galbæ tumultuariq; cœpisse: cuius turbatiōis atq; flagitii spectator aderat ordeonius flaccus legatus consularis: non ausus cōpescere mētes uō retinere dubios: nō cohortari bonos: sed subsistit segnis pauidus & socordia inocens quattuor centuriones cum protegerent galbæ imagines impetu militum abrepti uinctiq; sunt. Nocte quæ cal. Ianuarias secuta est in coloniam agripinensem aquilifer quartæ legionis epulanti Vitellio cuncta nunciauit: tunc missi sunt a Vitellio ad legiones legatosq; qui desciuisse a Galba superiorem exercitum nunciarent. Die proximo fabius ualens legatus coloniam agrippinensem ingressus imperatorem Vitellium consalutauit secutæ sunt ingenti certamine legiones eiusdem prouinciæ. In ueste domestica: qua scilicet domi uestiri solemus exuta toga forensi. tales uestes solent esse uiliores: cum forensia sint preciosiora. Dixit portius Cato. uestiri in foro honeste mos erat: domi quod erat satis. De hac ait Seneca in libro de tranquillitate uitæ sic scribens. Placet uestis domestica & uilis: nec seruanda: nec sumenda sollicite.

Rei sordidati.

Salutatus imperator

Vestis domestica.

Celeberrimos uicos: in germania. Strictum: eductum nudatumq;. Diui Iulii: quem Iulius Cæsar dictator olim gestauerat: qui mox fuerat in templo martis suspensus a germanis. Strabo in quarto geographiæ meminit cuiusdē gladii: quē galli detractū Cęsari suspenderunt in templo refert Plutarchus in Cæsare aruernos galliarum populos suspensum in templo gladium monstrare tanquam captum ex Cæsare spolium: quem is posteriori tempore conspicatus risit: cumq; detrahere illum amici iuberent nequaquam permisit: quod rem sacram existimaret. in hoc loco significatur alius Cæsaris gladius: qui erat apud germanos in templo martis dicatus. cum ille fuisset apud gallos.

Gladius Cæsaris in templo.

M.AN. Ructu:subita spūs ructatiōe. Ignominiosis:ignominia aliq̄ notatis. Reis futuro iudicio quo quo modo obnoxiis. Sordes:squalorē habitūq; miserabilē. Dānatis supplicio:aut multæ dānationi addictis.
Transacto mense:ex quo in in prouinciam uenerat. Neq; diei religiosus:ne an ater eēt:an ad agēdū idoneus. Neq; tēporis:an sydera & auspicia uetarant quasi dicat ea quæ auspicato fieri consueuissent temere fierēt: aut certe tēporis rōnem minime habitā dixit:quia cū iam aduesperasset imperator sit salutatus:sed prior sñia uerior.
Vicos:urbis. Diui iulii.C.Cæsaris dictatoris. Detractum:delubro Martis:in quo fuerat suspēsus Plutarchus aruernos in templo gladiū.C. Cæsaris tanq̄ spoliū suspensum habuisse ait:in quo postea a Cæsare conspectum ferunt illum risisse: ac eos q̄ proxime steterant auferre inde conatos ob religionem inhibuisse.

dam:nec ante in prætorium rediit q̄ flagrante triclinio ex conceptu camini:tum quidem cōsternatis:& quasi omine aduerso anxiis oībus inquit: bono aīo estote:nobis alluxit:nullo sermone alio apud milites usus. Consentiente deinde etiā superioris prouinciæ exercitu:qui prius a galba ad senatū defecerat:cognomē germanici delatum ab uniuersis cupide recepit Augusti distulit cæsaris in perpetuum recusauit.

De progressu eius uersus urbem contra Othonem & quibusdam prodigiis.

AC subinde cæde Galbæ annūciata cōpositis germanicis rebus partitus est copias:quas aduersus Othonē p̄mitteret:quasq; ipse p̄duceret. Præmisso agmine lætū euenit auspiciū:siqdē a p̄te dextra repente aquila aduolauit:lustratisq; signis igressos uiā sēsim antecessit. At cōtra ipso mouēte statuæ eq̄stres:quū plurifariā ei ponerent fractis repēte crurib9 pariter corruerūt:& laurea quam religiosissime

PHI. In prætorio:in tabernaculo:qd ut alibi diximus augustale nominamus. Triclinio: cœnatione: siue cœnaculo. Camini:cum caminus ipsius triclini flammam cōcepisset. Καμινον græci fornacem uocant illud ex libro Danielis uel uulgo satis notum est de tribus pueris coniectis ī caminū.i.in fornacem:ubi græce scriptū est:υπηρεται του βασιλεως καιοντες την καμινον ναφθηκαι πισσηκαι στυππειοκαι κληματιδι.idest ministri regis incēdentes caminū hoc est fornacem Naphtha & pice & stupa & sarmento:sed ī hoc tranquilli loco caminus non tam significat fornacē q̄ locus in cœnatione:ubi fit ignis sicut & uulgo usurpatur. Cicero in epistola quadam ad Atticū luculento camino utendum senseo. notissimus est ille oratianus uersus in hanc sententiam per brumam tiberis sextili mense caminus iurisconsulti titulo de seruitutibus prædiorum helio caminum appellant locum ostentū soli & sole calescentem a camino deriuatur caminatus ad similitudinē camini formatus. Pli.in.xvii.scrobes ubiq; caminata fossura ore compressiore sint. Consternatis:conterritis. Omine aduerso: noxio maloq; p̄digio
Nobis alluxit:nobis lux ista fœlicitatem claritudinemq; denunciat interpretatus est uitellius prodigium flammæ caminiq; flagrantis sibi portendere fulgorem imperatorium:sicut olim Darius persarum rex ex somnio præsagium cœpit futuræ claritudinis.nam cum somniasset castra Alexandri magno ignis fulgore collucere uates interpretabantur lætum id regi somnium esse:quod castra hostium arsissent: sed qui rem diligentius pensitarunt augurabantur illustria macedonum castra uisa fulgorem Alexandro portendere. Superioris prouinciæ: scribit Plutarchus exercitum qui erat in germania superiore euertisse imagines galbæ:& ad uitellium: qui inferiori germaniæ preerat aberatq; itinere unius diei:se contulisse.
Cognomen germanici:Plutarchus tunc ferunt uitellium cum esset cibi & uini meridiani plenus accessisse ad milites a quibus esset germanicus nominatus. Cæsaris uero nomen haud admisisse. & ita quidem appellatus ē in germania imperator uitellius. Augusti scilicet cognomen. Cæsaris: itidē cognomen; scribit Tacitus uitellium premisisse in urbem edictum quo Augusti uocabulum differret cæsaris non reciperet; cum de potestate nihil detraheret. Consimiliter ait nomine germanici uitellio statim addito Cæsarem se appellari etiam uictor prohibuit. Subinde:mox deinde. Partitus est copias: Vitellius duos duces duo itinera bello destinauit. nam Fabius ualens italiam ex cotianis alpibus rumpere iussus cum exercitu. Cecinnæ triginta millia armatorū data:cum quibus per apœnnini iuga descenderet;suas quoq; uitellius copias suppleuit tota mole belli secuturus
A p̄te dextra aqla:quedā aues auspiciū faciūt ratū a sinistra:ut cornix:quędā a dextra:ut coruus & aqla:& ut auctor ē Sene.i scd̄o quæstionū.aqlæ honor dat̄ ut magnarū rerū faciat auspicia huius augurii historiæq; meminit Tacitus his uerbis.lætū augurium Fabio ualēti exercituiq; quē i bellū agebat ipso p̄fectiōis die.aqla leni meatu: prout agmē icederet:uelut dux uiæ prævolauit:lōgūq; p̄spaciū is gaudētiū militū clamor: ea quies interrita ea ales fuit:ut haud dubium magnæ & prospere rei omen acciperetur. Lustratis:uolatura circuitis:alias expiatis: lustrare enim sermo polysemus est idest multa significans: & in primis significat circuire. Virgilius Lustrat auentini montem:lustrare dicimus scortari a lustris. Plautus luxant̄ lustrantur comedunt quod habent:lustrare quoq; expiare est;unde lustratus expiatus dictus:lustrare est sequi patefacere perspicere. Signis:romanis in quibus principatum habet aquila:quæ festis diebus apud ueteres inungebantur ;quam luxuriam castigat Plinius in.xiii.
At contra:quemadmodum auspicium faustum factum est ualenti & copiis a Vitel.premissis. Ita e contrario ipsi uitel.iam se ad expeditionem mouenti facta sunt ostenta inauspicata:cum statuæ equestres ipsi dicatæ corruissēt pluribus locis. Cruribus :equestrium statuarum. equestres uero statuæ;ut inquit Plinius in.xxxiiii.romanam celebrationem habent orto sine dubio a græcis exemplo. equæstrum statuarum origo per quam uetus est: cum fœminis etiam honore communicato. Codiæ enim uirgini statua equæstris fuit posita.

Augustale
Caminus
Heliocaminus
Caminata fossura.
Somnium Darii
Castra alexādri ardere.
Germanicus appellatus Vitellius
A dextra a sinistra auspicia
A qla p̄uolauit.
Lustrare
Equæstres statuæ.

M.AN Flagrante:ardente. Conceptu camini:incendio scilicet q caminus primo contraxisset. Omi se ostento inquit Vitellius. Nobis alluxit:lux nobis oblata est ad nouæ fortunæ splendorem alludens. Superioris prouinciæ:germaniæ superioris quum ipse in inferiore esset. Defecerat: de huiusmodi defectione in Galba affatim. Germanici:quia in germania fuisset imperator consalutatus. Augusti distulit quasi postea recepturus. Aqla:regia auis:& quæ i romanis fuit signis. Lustratis:uolatu circuitis:sic futurá prçmissi cum Cecina agminis uictoriá portédit. Mouéte:ex germania pficiscéte. Cruribus equo:i qbus figuratus sedebat.

circúdederat in pfluétem excidit. Mox uiénæ p tribunali iura redderi gallinaceus supra humer:ac deinde in capite astitit. Quibus ostentis par respondit exitus: ná cófirmatú per legatos suos imperium per se retinere non potuit.

De gestis p eú post morté othonis & red.tu eius ad urbé

DE bebriacési uictoria:& Othonis exitu:quú adhuc i gallia esset audiit. Nihilq cúctatus qcqd ptorianarú cohortiu fuit:ut pessimi exempli uno exauctorauit edicto iussas tribunis tradere arma:centum aút atq uiginti: quor libellos Othoni datos iuenerat exposcétiú præmium ob editá in cæde galbæ operá conquiri:& supplicio affici imperauit: egregie prorsus atq magnifice:& ut summi principis spem ostéderet:nisi cçtera magis ex natura & priore uita sua q ex imperii maiestate gessisset. Namq itinere inchoato per medias ciuitates ritu triúphantium uectus est: perq flumina delicatissimis nauigiis & uariar coronar gñe redimitis

PHI. Circúdederat:qua caput coronauerat. In profluenté:aquaz fluuialem. Excidit: suapte sponte cecidit ex capite in undas pfluentes; quod haud dubie fuit ominosum.

Vina picata uiennæ.

Viéne:ciuitas é gallie narbonésis in agro uiennensi uina picata nascebá tur. Gallinaceus:gallus gallinaceus. Par respódit exitus:augurium aquilæ factú cecinnæ & fabio ualenti uitellianis legatis portédit illos futuros uictores:sicut accidit:ostéta uero facta uitellio portéderút exitiú & cladé quá mox passus est:gallinaceus ci supra humer ac deinde capite sistés significauit eú uéturú in alicuius gallicani hominis potestatem:sicut res ipsa cóprobauit:nam ab Antonio primo aduersarú partium duce oppressus est q cognominatus fuit Beccus: qd ualet ut infra declarabit gallinaceum rostrú. De bebriacési uictoria:Quá apud bebriacú deuictis othonianis adepti fuerant uitelliani. Quú adhuc i gallia esset;ait Tacitus uitelliú pgressum iter paucor dierú psperas apd bebriacum res;ac morte Othonis cócidisse bellú accepisse. Quicqd ptorianarú cohortiú:quotquot milites aderant ex cohortibus ptorianis:eos uitellius exauctorauit priuauitq armis insignibusq militaribus:perinde ac Othoniani forét nó uitelliani

Prætoriani arma reddunt.

eteni a ptoriania galba fuerat destitutus & otho creatus imperator. Vt pessimi exempli:pessimuz exemplum præbuerát:ptoriani erga imperatoré dú deserút galbá:& othoné ipsi sine senatus populiq auctoritate faciunt imperatoré. Igitur ne in posterú milites talia auderét in pricipé:uitellius ptorianos exauctoratos iussit arma tradere tribunis. Ita Cæsar apd Lucanú seditiosos & desertores militiæ arma reddere iubet:sic.n.inquit:uadite meq me is ad bella relinquite fatis:inueniét hæc arma manus uobisq repulsis tot reddet fortuna uiros:quot tela uacabút

Centú uiginti quor libellos:Cor.tacitus ré explicat his uerbis:plures q centú & uiginti libellos præmiú exposcentiú ob aliquá notabilé illa die operá uitellius postea inuenit:omnesq cóquiri & interfici iussit; nó honore galbæ:sed tradito principibus more:munimétum ad psens in posterú ultioné. Plutar.quoq tradit multos:q re uera homicidæ nó fuerát tanquá ipsi galbá occidissent:manus ensesq cruétos othoni ostétasse:a quo præmia exposcebant per libellos:itaq cétum postea:ac uiginti inuenti sunt ex libellis petitoriis: quos Vitellius requisitos omnes occidit. Ex natura & priore uita sua; natura Vitellii & prior uita fuerat defamatissima:& omnibus probris maculosa:unde apud Tacitum ait Mutianus ad Vespasianum:nec mihi maior in tuá uigilantia parsimonia sapientia fiducia est:quam in Vitellii torpore inscitia sæuitia. Igitur Vitellius repente rediit ad se & mores suos;

Torpor in Vitellio & inscitia.

quia naturam mutare difficile:immo impossibile est. Per medias ciuitates:quanto magis propiquabat Vitellius urbi:tanto corruptius erat iter:immissis histrionibus & spadonú gregibus & cætero Neronianæ aulæ ingenio:Bononiæ spectauit gladiatorum spectaculum a Fabio ualente editum: nunquam enim ita ad curas intentus erat:ut uoluptatum obliuisceretur. Delicatissimis nauigiis:in hoc imitatus uidetur luxum cleopatræ:quç uetura ad Marcum Antonium per cydnum ciliciæ fluuium uecta est:nauigio delicatissimo quod elaboratum fuisse

Nauigium cleopatræ.

pacatus ostendit:cuius puppis erat aurea:uela purpurea funibus auratis pandebantur:remi argentei ad fistulæ tibiæq modos agitabantur:ipsa uero regina sub tentorio aurato requiescens ad similitudinem ueneris ornata erat pueri utrinq collocati cupidinibus persimiles puellç insignes nereidum & gratiarum habitu:partim gubernacula regebant:partim rudentibus innitebantur:ancillæ autem ripas fluminis complebant uaporibus: itaq undiq currebatur ad huiuscemodi spectaculum. Redimitis:hoc est coronatis nauigiis:quidam codices habent redimitus tanquam Vitellius significetur coronatus multifariis coronis; magis quadrat;ut ad nauigia referatur.

M.AN. Circumdederat:cap:i induxerat. Per legatos:Cecinnam & Fabium ualentem. Gallinaceus:supra humerum ad eius exitum:id ostentum pertinuit:nam in gallici hominis potestatem uenit; cui becco in pueritia fuerat nomen:quod perinde ualet;ac gallinacei rostrum.

Bebriacensi: ad bebriacum parta. Quicquid prætorianarum cohortium:idest prætorianas omnes cohortes:quippe quæ galba obtruncato Othonem imperatorem salutarant. Exauctorauit:stipendio priuauit. Iussas:cohortes. Libellos Othoni datos:quibus præmia cædis in galbam patratæ ab eo poposcerant. Conquiri:ad supplicium:scilicet. Centum & uiginti:cædis reos.

Ex natura:quæ prodiga & incontinens erat. Redimitis:ornatis:familiæ domesticorum.

PHI. Obsonioꝝ:cibarioꝝ uerbũ uetus ẽ obsonare qđ significat emere obsoniũ. Plau. i bacchi. pascite parasitos obsonaœ pollucibiliter. i. splẽdide & laute. hoc.n. significat aduerbiũ illud pollucibiliter:pollucibilis cœna a Macro. dicta opulẽta & dapsilis:super quo uerbo plura alias:obsonatores uero:ut in libro annotatiõnũ annotauimus:sunt ministri qui p̃sunt obsoniis cõpandis:qbus ut ait Sene. noticia subtilis est dominici palati. Cato dixit obsonitauere p sæpe obsonauere:græci ὀψον obsoniũ appellãt:ide ὀψοποιος dictus cõcinnator obsonio

Obsonare
polluc.bili ter
Pollucibilis.
Obsonato cca

Inter pfusissimos obsonioꝝ apparatus:nulla familiæ:aut militis disciplina rapinas:ac petulãtiã oim in iocũ uertẽs:q non cõtenti epulo ubiq̃ publice pbito:quoscũq̃ libuisset i libertatẽ asserebãt:uerbera & plagas sæpe uulnera:nõnũquã necem repræsentãtes aduersantib⁹. Vtq̃ cãpos in quibus pugnatũ est adiit:abhorrẽtes quosdã cadauerũ tabẽ detestabili uoce cõfirmare ausus est: optime olere occisum hostẽ:& melius ciuẽ. Nec eo secius ad leniẽdã grauitatẽ odoris plurimum meri propalam hausit:passimq̃ diuisit:pari uanitate atq̃ insolentia lapidem memoriæ Othonis inscriptum intuens dignũ eo mausoleo ait:pugionẽq̃ quo se is occiderat in agrippinẽsẽ coloniam misit marti dedicandum. In A poeni-

rum:dicebat Alex. ma. habere se ὀψοποιους βελτιστους hoc est coquos optimos artificesq̃ ganeatorũ cibariorũ uidelicet ad prãdium nocturnũ iter:ad cœnã uero prãdii pcitatẽ:sed id græce dulcius suauius uenustiusq̃ est:προς μεν αριστον νυκτοριαν προς δε δειπνον την ολιγαριστιαν. Familiæ:imperatoriæ. Nulla disci. qualis priceps tales aulici sũt; & ut inquit eleganter epigrammatarius poeta. Nemo suos hæc ẽ aulæ natura potẽtis sed domini mores Cæsarianus habet. Igit̃ cũ Vitellius solã gulã uẽtrẽq̃ meditaretur:merito apud illũ oĩa erãt idisposita temulẽta;& ut inqt Tacitus puigi-

Opsopœus
Optĩa obsonia prandii & cœnæ
Dictum Alexan.

liis ac bacchanalibus q̃ disciplinæ & castris prõptiora. Rapinas ac petu. ecõtrario Pescenius niger tanta seueritate coercuit licẽtiã militarẽ ut ob unius gallinacei direptionẽ decẽ cõmanipulões:q raptũ ab uno comederãt: securi pcuti iusserit;& fecisset:nisi ab oi exercitu ppe usq̃ ad metũ seditiõis eẽt rogatus:tũ iussit ut denoꝝ gallinaceoꝝ pcia redderẽt pruinciali addito eo:ut tota iu expeditione in cõmanipulatiõe nemo focũ faceret:ne unquam recens coctum cibũ sumerẽt:sed pane ac frigidis uescerentur appositis speculatoribus:qui id curarent. Cæterum de petulãtia & rapinis Vitellianorum sic scribit Cor. Ta. Dispsi p municipia & colonias Vitelliani spoliare rapere:ui & stupris polluere. In omne fas nefasq̃ auidi:aut uenales:nõ sacro non profano abstinebant. Itẽ uires luxu corrũpebantur cõtra ueterẽ disciplinã;& istituta maioꝝ apđ quos uirtute q̃ pecunia res Ro. melius stetit. Publice publica ciuitatũ impẽsa. ait Taci. exhaustos eẽ pricipes ciuitatũ apparatibus cõuiuioꝝ:ipsasq̃ ciuitates uastas dũ explere non possunt gulam Vitellii inexplebilẽ. Quoscũq̃:alienos seruos. Aduersantibus:hia qui prohiberent mancipia a Vitelliania asseri in libertatẽ. Repsentãtes:sine cõctatiõe iferẽtes. Cãpos:bebriacẽses. In qbus pugnatũ est;Vitellius lustrare oculis cõcupiuit uestigia recẽtis uictoriæ;uidit itaq̃ fœdũ; ac atrox spectaculũ intra q̃dragesimum bebriacensis pugnæ diẽ:lacera.n. corpa:trunci artus:putres hominum equorumq̃ formæ. Infecta tabo humus uisebatur;aderant ualẽs & cecinna mõstrantes pugnæ locos:uulgus quoq̃ militũ iuuebatur aggerẽ armoꝝ & strues corporũ mirabat. Contra erãt quos uaria sors rerũ lachrimæ & misericordia subiret:at ipse uitellius nõ flexit oculos:nec tot milia isepultoꝝ ciuium exhorruit:lætus ultro & futuræ sortis:quæ iã ppinquabat ignarus istaurabat sacrũ diis illius loci. Tabẽ:corruptũ sanguinẽ & putredinẽ. Optime olere hostẽ:uox uitelliana plane sanguinaria ac detestabilis:q̃ nõ abhorret ab illa truculenta Hannibalis uoce:qui cum fossam sanguine humano plenã uidisset dixisse pditur:o formosum spectaculum põc huic uitellianæ uoci execrãdæ cõparari pclamatio illa nepharia uolesi asiæ pconsulis:q cum tercẽtos una die securi pcussisset incedens intra cadauera uultu supbo quasi magnificũ qddã cõspiciẽdũq̃ fecisset pclamauit:o rẽ egregiam: Fuit eiusdem uitellii illa quoq̃ uox sæuissima:qua se pauisse oculos spectata blesi inimici morte iactauit. Nec eo se. nec ideo minus. Plurimũ me. ha tanquã uini odor & haustus leniret tetrũ illũ pestiferũq̃ odorẽ ex tabescentibus corporibus emanãtẽ. Passim di. iter milites merũ p̃tius est. Memoriæ Otho. iscri. ait Plutar. se uidisse monumẽtũ Otho. cũ hac breuissima iscriptiõe. M. Otho. Eo mau. sepulchro & cũ mausoleũ pprie significet sepulchrum magnificẽter extructũ & regiũ;illudẽs uitellius dixit othonẽ dignũ eẽ tali mausoleo:cum sepulchrũ illud uix priuato nedũ principi cõueniret. Is Otho. In ag. col. Agrippina Nero. mater:ut uim suã exterius quoq̃ nationibus ostentaret i oppidũ ubioꝝ:q sunt i germania iferiore:i quo genita erat:coloniã deduxit:cui nomen ex uocabulo ipsius iditũ est:nã agrippinẽsis colonia dicta. Taci. auctor merito uitellius i hãc coloniam misit pugionem Otho. Marti cõsecrãdũ:pptera qđ in agrippinẽsi colonia primũ ipator fuit consalutatus Amia. Marcel. refert Agrippinã coloniã fuisse in secunda germania. Ita.n. appellat iferiorẽ germaniã:quum primã germaniã appellet:quã alii supiorẽ dixerũt. Marti:germani iter cæteros deos martẽ colũt quẽ aialibus placant quãuis Cæsar i cõmẽtariis pdiderit deoꝝ nũero eos solos a germanis existimari:quos cernunt; uidelicet solem Vulca. & Lunam:quod autem & Herculem uenerentur & Martem testis Tacitus in libro de situ germaniæ.

Seueritas pescenii nigri
Rapinæ uitellianorum
Gula Vitellii
Voces sanguinariæ.
Agrippinẽsis colonia
Prima germania
Secunda germania
Dii germanorum

M. AN. Quoscũq̃:ex alienis seruis:qui fontem circũsteterant. Repsentãtes:restitutionis loco inserentes Aduersantibus iniuriam pati recusantibus. Optime olere:suauem odorem emittere. Et melius ciuem. suauius ciuia cadauer eaq̃ fuit uox illa detestabilis:qua suos confirmare est ausus. Nec eo secius:nec ob id minus. Dimisit:merum. s. militibus. Vanitate. uerboꝝ. Mausoleo:sepulchro. Is:Otho. In agripinẽsem coloniam:quæ in belgica gallia est. In iugis apœnini:in summa apœnini parte.

PHI. Peruigilium: supra annotatum est peruigilium dici sacrum: in quo totam noctem ꝑuigilamus pau=
lo ante retulimus omnia apud Vitelliū fuisse peruigiliis q̃ disciplinæ militari promptiora. Ad cla. ad classici
sonū; alibi memorauimus classicum dici & tubā & sonū. Paludatus: habitu militari: paludamenta. n. insignia
Paludati sunt militaria unde paludati dicti sicut ante dictum est. Cor. tacitus hoc idem memorans ait ipse Vitellius a pōte
miluí insigni equo paludatus accinctusq; senatum & populum ante se agens: quo minus in captam urbem ingre
Signa deretur amicorum consilio deterritus sumptus prætexta & composito agmine incessit. Inter signa atq; uexil
Vexilla la: seiūgit signa a uexillia ueluti diuer
Vexillatio sa tanq̃ signorum appellatione intel=
nes ligantur aquilæ quas aquiliferi por=
Sagulati tant: quæ sunt prima signa legionum
Ephestris uexilla uero minora signa unde uexil
lationes & uexillarii dicti uexillū flā=
meum scribit. Amianus fuisse signū
belli. Cor. tacitus & ipse diserenit hęc
duo: sic scribens; quatuor legionum
aquilæ per frontem totidēq; circa c le
gionib; aliis uexilla: mox duodecim
alaŗ signa. Sagulatis: sagulo idu
tis: saga autem cuius diminutiuū est
sagulum sumebant tempore belli: id
quod in superioribus annotauimus.
Detectis: denudatis ostentatis reie
cta ephestride sic. n. græci uocant ue
stem; quæ armatis superinduit. Cor.
tacitus introitum. Vitellii in urbē
memorans ait hæc. Ante aquilam præfecti castrorum tribuniq; & primi centurionum candida ueste cæteri iux=
ta quisq; centurionem armia donisq; fulgentes & militum phaleræ torquesq; splendebant: decora facies & non
Vitellio principe dignus exercitus. Sic capitolium ingressus atq; ibi matrem complexus augustæ nomine deco
Dies allien rauit. Alliensi die: ominoso & infausto: dictus est autem dies alliensis ab alia fluuio: qui e crustum inis mon=
sia tibus prealto defluens alueo tyberio amni miscetur. xl. ab urbe lapide: ubi magna strage romani a gallia profliga=
Allia flu. ti sunt mox urbs a gallis capta incensaq; est pręter capitolium: fuit autē hic dies ad. xv. calen sextiles duplici cla
de insignis. Namq; eodem prius die ad cremeram Fabii cæsi: deinde ad alliam cum exitio urbis fœde pugnatuʒ
est: romani hunc diem a posteriore clade alliensem appellarunt. Insignemq; cei nullius publice priuatimq; agen=
de fecerunt: auctor Liuius in. vi. Cice. in episto. Ad Atticum de die alliensi scribit hæc maiores nostri funestiorem
diem esse uoluerunt alliensis pugnæ: q̃ urbis captæ quod hoc malum ex illo: itaq; alter etiam nunc religiosus di=
Religiosus es alter in uulgus ignotus igitur cum dies alliensis inter religiosos & atros & ominosos numeretur apud to. cun
dies. cta interpretantes acceptum est loco funesti ominis: quod maximum pontificatum Vitellius cepisset die anti=
quitus infausto duabus cladibus cremerensi & alliensi.

ni iugis peruigilium egit.

De aduētu eius ad urbē & gestis ꝑ eūdē ī initio ꝓ icipat⁹.

VRbem quoq; ad classicuʒ introiit paludatus. ferroq;
succinctus inter signa atq; uexilla sagularis comitib⁹
ac detectis commilitonum armis magis deinde ac ma=
gis omni diuino humanoq; iure neglecto alliensi die pontifi
catum maximū cœpit. Comitia in decem annos ordinauit: se
q; ꝑpetuū ꝯsulē. Et ne cui dubiū foret: qđ exēplar regēdę Re
ip. eligeret: medio martio cāpo adhibita publicoŗ sacerdotū
frequētia īferias Nerōi dedit: ac soléni ꝯuiuio citharœdū pla
centem palam admonuit: ut & aliquid de Domitio diceret.
Incohātiq; Neroniana cātica primus exultās etiam plausit.

De progressu eius in initio principatus.

Diuino hu. Cornelius tacitus adeo ois diuini humaniq; iuris expers pari libertorum amicorūq; socordia ue
lut inter temulentos agebat. Comitia ordinauit: sensus est magistratus: qui comitiis comitialibusq; diebus
quot annis creari solebant: a Vitellio per decem annos ordinati sunt: ut ita per decennium minime foret opus
habere comitia magistratuum causa; ait. Tacitus Vitellium comitia consulum cum candidatis ciuiliter cele
brantem affectasse etiam infimæ plebis rumorem in spectaculis. Exemplar. archetypon quod sequi uellet &
Inferiæ. imitari. Inferias ne. de neroni sacrificauit: inferiæ enim dicuntur exequiæ & sacrificia: quæ diis manibus infe=
runtur; Tacitus in hanc sententiam sic scribit; apud bonos inuidiæ fuit; quod extructis in campo martio
aris inferias neroni fecisset.

M. AN. Peruigilium exigit: insomnem noctem traxit: merum ne an religione an potius continua potatione
non intelligo. Paludatus paludamento ornatus corne. ait amicorum consilio deterritus; priusq̃ urbem in=
grederetur paludamento deposito pretextam sumpsisse. Sagulatis: sagulo militari ueste succinctis. Dete=
ctis armia quasi hostilem ingressus urbem.

Diuino humanoq; iure: religionis & ciuitatis ritu. Aliensi die postridie idus quintilis: quo die a Q. uin. Sul
pitio tribuno militum infœliciter est ad Alliam flu. cum senonibus gallis pugnatum: Liui. & Macro. sunt au=
ctores; tacitus ait diem illum Aliensi & Cremerensi clade fuisse infamem: is enim & omnes postridiani dies; qui
post idus nonas & calen. proxime sequebantur infausta appellatione atri sunt dicti: quippe qui neq; preliares: ne
q; puri: neq; comitiales habebantur. Comitia: hoc ad ciuitatis rituʒ referas quod nouo pene exemplo ī tot an
nos futuros magistratus: seq; perpetuum consulem constituisset. Exemplar: quam formam aut institutum
neronis scilicet & non alterius principis. Inferias exequias: Tacitus in campo inquit martio extructis aris quū
inferias Neroni fecisset cæsæ publicæ uictimæ.

PHI. Placentem: oblectantem & auribus principis satisfacientem. De domitio: in laudem Domitii Ne=
ronis. Neroniana cantica: nomine neronianorum canticorum significantur carmina in laudem Neronis a cy
tharœdo cantata: uel quæ Nero ipse solitus erat canere. Plausit: tanq̃ fautor probatorq; cātici Neroniani: plau
su enim excipimus quibus fauemus; sibilo; uero quos explodimus.

Arbitrio uilissimi cuiusq; aggregabant inqt. Tacitus e plebe flagitiosa per obseqa Vitellio cogniti scurræ histriones aurigæ: qbus ille amicitiarũ de honestamẽtis mire gaudebat. Asiatici liberti: mirũ dictu est quẽadmodum libertini hoies fuerint potentes pollentesq; apud Romanos principes; quorum non pauci libertorum arbitrio regebant: sicut iam de Narciso & Pallante potentissimis libertorum apud Claudiũ supra memorauimus. De Icello martiano apud Galbam fauorabili iam facta est mentio: quid in præsentia memorã Neronianos libertos: quid Demetriũ pompeianum: Cuius tanta fuit apud patronũ auctoritas & existimatio: ut supra libertorum modum usq; ad inuidiam excelleret: ut ab eo patriã gadarã reformari poposcerit & impetrauerit. Itidem Vitellius libertum habuit nomine asiaticũ quem honorauit annulis & equestri dignitate: refert Cor. Tacitus Vitelliũ postulante exercitu ut libertum suum asiaticum equestri dignitate donaret cõpescuisse adulationẽ inhonestam: qui mox mobilitate ingenii: quod palam abnuerat. Inter secreta cõuiuii largitus est: honorauitq; Asiaticũ annulis foedum mancipium & malis artibus ambitiosum.

Potentia libertorum
Demetrius Pompeanus.
Asiaticus Vitellii Libertus

Talibus principiis magnam imperii partem non nisi cõsilio & arbitrio ilissimi cuiusq; histrionum & aurigarum administrauit: & maxime Asiatici Liberti: hunc adolescentulũ mutua libidine cõstupratum: mox tedio profugum cum puteolis poscam uendentem reprehendisset: cõiecit in compedes: statimq; coluit: & rursus in delitiis habuit. Iterũ deinde ob nimiã cõtumaciã & nimiã ferocitatẽ grauat⁹ circũforaneo lanistæ uẽdidit: dilatũq; ad finẽ muneris repẽte surripuit & ꝓuicia deĩde accepta manumisit: ac p̃io iperii die aureis donauit annulis sup cœnã: cũ mane rogantibus ꝓ eo

Mutua libidine dum uicissim & agit & patitur: & ut inquit ille morbo pallet utroq;. Profugum: a Vitellio profugientem ob tedium infandæ libidinis. Puteolis: ciuitate campaniæ: quæ alio nomine dicta est dicæarchia: propterea quod ea ciuitas quondã iustissime regebatur: auctores Pli. & Festus: hinc a Papinio dictum in. ii. syluarum. Celsa dicarchæi speculatrix uilla profundi: puteolos autem appellauerunt Ro. a puteorum frequentia uel a putore potius: q putridus sæpe hic locus est odoribus ex sulfure & alumine. Mar. Varro & Strabo auctores. Reprehendisset: retraxisset; ita Liui. ut quosdam consul manu ipse reprehenderit uerteritq; in hostem. Apud oratores controuersiæ genus est: quod hermagoras μετάληψιν appellat; nostri reprehensionem. Ideo autem reprehensio uocatur: ut docet Fortunatianus: q cum maxime inducatur si iudicium causa reprehenditur & quasi retrahitur. Poscam uendẽ. posca potionis genus est; quam græci oxicraton uocant: quæ ex aquæ acetiq; mixtura conficitur. Cornelius Cel. in. iii. dari potest intrita uel ex aqua calida uel ex posca. Pli. in. xxx. Tormia sauat palumbus ferus ex posca decoctus; apud eundẽ hæc dictio est frequens. In comp. uincula pedum dici compedes nullus ignorat: inde cõpediti prouictis accipiuntur. Nonius Marcel. nõ a pedibus sed ab impediendo compedes dici autumat: est enim uerbum compedio sicut impedio. Varro in flexibulis. domo ex eo intro & pedes corrigiis compedio.

Dicæarchia.
Puteoli unde
Reprehensio oratoria
Posca
Cõpedes
Cõpedio

Genera compedium sunt numelæ boiæ pedicæ neruus. Est enim neruus uinculum ferreum: quo pedes impediuntur: ex quo est illud scitum Catonis dignum memoratu: fures priuatorum furtorum in neruo atq; in compedibus ætatem agunt; fures publici in auro atq; in purpura; Ob nimiam contumaciam. Natura libertinorum seruorumq; hæc ferme est: ut sint contumaces in dominos patronosq; contumaciam in bonam quoq; partem accipi posse testis est Cornelius Tacitus qui sic ait. Contumax etiam aduersus tormenta seruorum fides: supremæ clarorum uirorum necessitates. Circũforaneo lani. de lanistis: qui emunt docentq; familias gladiatorias abũdanter iam dictum est. Circũforaneus autem lanista dicitur: qui circũ fora multa discurrit uersaturq; ut gladiatores uel emat uel munerariis uendat: dictio generalis est. Vnde a. Mar. Tullio in oratione pro Cluentio. Luci. Clodi. pharmacopola circũforaneus nominatur: qui fora multa multorum oppidorum circuibat & pharmaca uenditabat. a Hieronymo monachus circũforaneus dictus in epistola ad Donionẽ: cuius uerba sunt hæc scribis cos immo nescio quem de triuio de compitis de plateis: circũforaneum monachum rumigerulum rabulum uafrum tantum ad detrahendum concionari aduersum me.

Genera cõpedum
Neruus ꝓ uinculo
Dictum Catonis
Cõtumax in bono
Circũforaneus.

Delatum ad finem muneris. Corrige dilatum & intellige protractum prolongatumq; ut dici solet: ut nouissimus in spectaculo gladiatorio depugnaret: sensus est Vitellius furtim clanculumq; surripuit asiaticum lanistæ; cũ extremo loco productus digladiari deberet in spectaculo gladiatorum.

M. AN. De Domitio Nero. ex iis canticis; quibus ille uti consueuerat aut certe de eius laudibus. Neroniana cantica: quæ Nero inuenerat; aut libentius usurparat: aut in eius laudem edita. Plausit: canentem plausu excepit. Histrionum & aurigarum Tacitus Vitelio inquit cogniti scurræ histriones; aurigæ: quibus dehonestamentis mire gaudebat. Mutua libidine: mutuo stupro. Tedio: obscœnæ consuetudinis.

Profugum: porro fugatum. Poscam; aquam aceto mixtam; quidam quod non probo Loram interpretan

In compedes: in uincula. sunt enim compedes pedum uincula. Iu. Fastidit compede fossor. Contumaciam: ob contumax & intractabile ingenium. Circũforano: habent omnes Tranquilliani quos uidimus codices; sed circũforaneo legendum: dicuntur autem circũ foranei: qui circa forum uersantur uenditantes aliquid aut emẽtes. Dilatum apud lanistam tam diu relictum. Ad finem muneris: ad id tempus usq; quo a lanista producendus erat in arenam: aut certe ad gladiatorii muneris exitum.

PHI Surripuit: furtim subtraxit inde a Plauto puer subriptitius dictus: qui a mercatore subreptus fuit: dũ inter homines aberrasset a patre. Prouincia accepta: germania inferiore. Primo imperii die: significatur dies ille quo primum nunciũ accepit de bebriacensi uictoria: & Othonis morte: tunc ei ut dudũ retulimus postulauit

Subriptitius.

exercitus a Vitellio:ut libertum suum asiaticum equestri dignitate donaret:qui militum adulationem ueluti in honestam compescuit:deinde ex ingenua mobilitate:quod palam abnuerat inter secreta conuiuii largitur est honoratq; asiaticum annulis mancipium:ut Taciti uerbis utar:fœdum & malis artibus ambitiosum. Cunctis: toto exercitu rogante:ut asiaticus equestri dignitate donaretur. Talem maculã: tanquã asiaticus equestri dignitate donatus illum ordinem esset maculaturus pollututusq; quodam quasi de honestamento. Nam ut inquit elegan=ter Hieronymus triumphi interdum triũphantiũ sordibus polluuntur. Luxuriæ:nomine luxuriæ signat uno dicam ꝓfusionem luxumq; epularuʒ & ganeæ inexplebilis. Trifariam: in tris partes; sicut quadrifariã in quatuor. Ientaculæ:qui primus ieiunorum cibus est: quo peculiariter pueri utuntur:prisci prãdicula uocauerunt: græci ακρατισ μον και ακρατισ μα dicunt:scribit Aristoteles in.ix.de animalibus. aquilã nõ uenari:nec ope cari:sʒ quiescere μεχρι ακατισμα τοσ:idest usq; ad ientaculũ. Interpres Aristotelis interpretatus est:dum prãdendum sit. Cõmessationes:de cõmessationibus & cõmessatoribus an

Triumphi; Triũphantium sordibus polluũtur.
Ientacula
Prãdicula.
Acratisma ta.
Cõmessa=tiones.

cũctis detestatus eẽt seuerissĩe talẽ equestris ordinis maculã.

De cõmessatione & epulis eiusdem.

SEd uel precipue luxuriæ sæuitiæq; deditus epulas trifariam semper:interdum quadrifariam dispartiebat ĩ ientacula & prandia & cœnas cõmessationesq;:facile omnibus sufficiens uomitandi consuetudine. Indicebat aut ẽ aliud alii eadam die:nec cuiquã minus siguli apparatus quadrĩgenis milibus nũmũ constiterunt. Famosissima supercæteras fuit cœna ei data aduẽtitia a fratre: ĩ qua duo milia lectissimoꝝ pisciũ:septẽ auiũ apposita traduntur:hãc quoq; exuperauit ipse

Cõmessari
Conuiuia
Cõmessa=tor.
Postcœnia
Antecœ=nia
Domicœ=nium
Phiditia

dictũ ẽ:in hoc loco cõmessatiões ꝓprie significant cibi potusq; q post cœnã ex luxu sumunt:ꝯmessari ei ꝓprie ẽ post cœnã epulari:qd in Domitiano apte signat cũ ait ꝯuiuabat frequẽter & largeꝛ sʒ pœne rapti:certe nõ ultra solis occasũ:nec ut postea ꝯmessaret. Cõsilr Liuius li.xl. refert Demetriũ post cœnã,q̃ sodales acceperat dixisse: qn cõmessatũ ad fratrẽ imus: Idẽ post Paulũ ait cõmessatores tanq̃ ad cædẽ suã uenientes aditu ianuæ arcet. Itẽ cõuiuã separat a cõmessatore tanq̃ cõuiua ad cõuiuiũ cœnãq; uocet:ꝯmessator uero post cœnã ad ꝯmessationẽ:sic em̃ loquitur apd eundẽ Perseus criminãs fratrẽ Demetriũ:cõuiuã me tibi ꝯmittere ausus nõ suʒ: cõmessatorẽ te cũ armatis recipiã:ab eodẽ cõmessatũ usurpat in hoc significatu:quo apud Trãqllũ accipit:ut.l.accipiat ꝓ postcœnia. Cur ei nõ liceat nobis dicere post cœniã:sicut licuit ueteribus dicere antecœniã & domicœniũ. Interdũ cõmessationes uocamus gñali uocabulo epulatiões cõpotatiõesq; cũ luxuria & crapula ueluti uoragines mẽsarũ:unde cõmessabundus Alexãdri magni exercitus dr̃ a Q uinto Curtio:quasi indulgẽs præter modũ & extra ordinẽ ꝓdigis epulis gulonũq; escariæ uoluptati. In decretis canonicis dist.xliiii. cõmessatiões culpant tanq̃ noxiæ nõ solũ sacerdotibus:sed etiã laycis. Augustinus quoq; cõmessatiões & ebrietates tolli iubet nõ aspere:neq; duriter:sed monendo magis q̃ minãdo:docẽdo magis q̃ iubẽdo. In alia significatiõe cõmessationes accipiunt apud Aristotelẽ:tanquaʒ sint cõuiuia ex collatiõe symbolisq; cõfecta:quæ lacedemonii phiditia. Cretes andria nũcupauerũt; unde ait in.ii. politicoꝝ. cõmessatiões phiditia uocant lacedemonii:apud quos unusqsq; cõferre hʒ:& si sunt pauperrimi:q uero cõmessationũ esse participes nequeunt:hi ad r̃ip. gubernationẽ nõ admittunt. Idẽ in.vii. politicorũ,tradit hãc cõmessationũ institutionẽ eẽ oppido q̃ uetustã:quæ in creta facta est regnãte minoe:sed multo prius in Italia cõmessatiões istitute fuerũt ab Italo rege oenotrioꝝ:oportet aũt ut inqt idẽ Aristote.ad harũ cõmessationũ cõmunionẽ admitti ciues uniuersos:cũ tñ nõ facile sit:ut pauperes cõtribuere statutã pẽsionẽ possint. Ideo aũt phiditia dicunt a lacedemoniis cõuiuio cõmessationesq;:qa scilicet φιλιασ. i. amicitiæ & hũanitatis ea sint. λ. p. λ. accipiendo:siue q ita cõsuescerẽt ad parsimoniã & frugalitatẽ q̃ græce dr̃ φειδω. Tertiã quendã etymologiaʒ affert Plutarchus in lycurgo. Andria uero appellauerunt Cretensiũ conuiuia:quasi dicas uirilia: ex eo q ανδρεσ:idest uiri adultæ ætatis ad ea uocabantur:de quibus multa Strabo in decimo. Vomitãdi cõsuetudine. Seneca luxus & gulæ obiurgator acerrimus ait:edunt ut uomãt:uomũt ut edant. Asclepiades damnauit uomitiões crebriores. Cornelius Celsus:uomitũ hyeme q̃ æstate utiliorem eẽ ꝓdidit:uerũ luxuriæ causa fieri non oportere cõuenit; sed ualetudinis;qui uomere bis in mense uult melius consulet si biduo cõtinuauerit;q̃ si post quintum decimũ uomuerit. Seneca taxat uomitores: sic em̃ appellat:q uomunt ut mox refarciantur. talis erat Vitellius;q qd turpiter in gesserat turpius egerebat:nimirũ tales geniti sunt ad uina & cibaria perdẽda:cũ fœdissimuʒ sit stomachi sui non nosse mensuram. Indicebat:denunciabat:prisci in eadẽ significatione usurpabant condicebat. Aliud alii:ut apud alium pranderet:apud alium cœnaret:apud alium cõmessaretur:solebat Heliogabalus quoq; id genus cõuiuia celebrare:ut apud amicos singulos singuli ferculorum missus appararentur.

Andria
Ritus commessatio=num uetus
De uomitu

M.AN. Surripuit:clandestine caepit. Manumisit:libertate donauit. Aureis annulis: equestri dignitate. Talem maculam:ut homini tam fordido honestissimum ordinem contaminaret. Sufficiens:ad tot epulas ingurgitandas. Vomitandi consuetudine:crebro uomitu stomachum leuabat. Pli. Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitatæ. Indicebat:denũciabat Aliud alii:huic prandium illi cœnaʒ.q.d. alii alia diei hora se conuiuam affuturum predicare huic mane illi uesperi.

Cœna ad=uenticia
Aduento=cia epistola

PHI. Singuli apparatus:ientaculorum uel prandiorum:uel cœnarum:uel comessationũ. Cœna aduẽticia:aduenticiã intelligit cœnam:quæ data fuit uitellio a fratre suo in urbem aduentu. Martialis elegãter aduentoriam appellauit epistolã:quæ aduẽtanti amico obuiam mittitur. Famosissima:memoratissima qdem & celeberrima:sed reprehensibilis magis q̃ laudabilis. Lectissimorũ ꝓciosissimorũ Septem auiũ:scilicet milia. De hac cœna sic refert Eutropius. Nutissima certe cœna memoriæ mandata est:quã ei Vitellius frater exhibuit:in qua super cæteros sumptus duo milia piscium septem milia auium apposita traduntur.

Dedicatione patinæ: de hac Pli. in .xxxv. scribit hæc: at Hercules Vitellius in principatu suo ducentis sestertiis condidit patinam: cui faciundæ fornax in campis ædificata erat: quoniã eo peruenit luxuria: ut etiam fictilia pluris constant q̃ murrhina. ppter hanc patinã Mutianus exprobrauit patinarum paludes Vitellio. Clypeum mineruæ: Clypeum mineruæ a rotunditate: uidelicet & enormi magnitudine patinam appellabat: cum clypeo aũt minervã pingi notissimũ est: uel illo Nasonis testimonio: at sibi dat clypeum: dat acutæ cupidis hastã. Cur autẽ cum Clypeo minerua formetur: causa hæc est: ut eruditi autumant: q orbis qui sub clypei specie figuratur: regitur a sapientia Martianus. hinc tibi dat clypeum sapientia q regat orbem.

Patina uitellii
Cur clypeus mineruæ.

dedicatõe patiæ: quã ob imẽsã magnitudinẽ clypeũ mineruę αιγιδα πολιουχου dictitabat. In hac scaroꝝ iocīora fasianorũ & pauonũ cerebella: liguas phœnicopterũ murẽaꝝ lactes

αιγιδα πολιουχου. i. ægida patroni ciuitatis. Vitellius græco uocabulo patinã noĩauit αιγιδα πολιουχου quasi scutum Iouis custodis urbis: ab amplitudine & orbiculatione. ægis autẽ scutum est Iouis: unde ægiochos a græcis cognominatus quasi tenens ægida: quãuis quidam Iouem ægiochon interpretentur quasi a capra nutritũ: de ægide Iouis dixit Maro in. viii. credunt se uidisse Iouem: cum sæpe nigrantẽ ægida cõcuteret dextra nimbosq; cieret: ubi exposuit Seruius ægida esse pellẽ capræ amalthææ nutricis Iouialis: quam in sinistra Iuppiter tenet. Higinus libro de signis Iouem ægiochum dictum esse tradit: propterea q ægros idest capræ pelle tectus quã ægida græci appellauerũt tytanas superauerit: regnumq; sit adeptus: potes si libet hoc totum referre ad ægida mineruæ: tanquã Vitellius appellauerit patinam suam clypeum mineruæ & ægida πολ ουχου. i. mineruæ urbis patronæ: mineruam autem ægide armari quis ignorat: qui uel saltẽ legerit illud Virgilianum: ægidaq; horrificam turbatæ palladis arma. ægis uero proprie est munimentum pectoris æreum habens in medio gorgonis caput: quod munimentum: ut inquit Seruius si in pectore numinis fuerit ægis uocatur: si in pectore hoĩs: sicut ĩ antiquis imperatorum statuis uidemus: lorica dicitur hanc differentiam signauit Martialis quoq; sic scribens: dum uocat hæc Cæsar poterit lorica uocari: pectore dum sacro sederit ægis erit: ægida autẽ a clypeo discerni docet Ouidius: cũ in. vi. metamorphoseos. de pallade loquens ait. At sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam: dat galeã capiti: defenditur ægide pectus: patrona autem urbium est: q in arce tẽpla ueteres palladi sacrarũt: cuius rei causam dicit esse Martia. in hymno palladis: quod ratio amplificet: quodq; ẽ clarior urbes: & in ægide medusam saxificam: ideo gestare memoratur: q pauidum stupidet sapiens solertia uulgus: & quoniam incidimus in ægidis mentionem ueluti in transcursu referenda sunt: que tradit Herodotus in. iiii. historiarum. qui ait græcos mutuatos esse ab aphris ægidas mineruæ: quippe apud aphros fiunt uestes pellicæ ad instar ægidis fimbriatæ: a quibus ægeis. i. caprinis pellibus ægidas græci nominauerunt: sed iam ad institutum redeamus. Scarorum iocinora cõmiscuit: speciatim enumerat esculentiora cibaria: quæ in Vitelliana patina fuerunt commixta: est autem scarus piscis: qui solus dicitur ruminare herbisq; uesci non aliis piscibus: huic tempore Plinii dabatur principatus in honore mẽsarum. Tiberio Claudio principe optatus clipertius scaros aduectos ex mari carpatio inter hostiensem & campaniæ oram sparsos disseminauit miro ac nouo exemplo: ut inquit Macrobius pisces in mari tanquam in terra fruges aliquas dissseminare. Ouidius pdidit in eo uolumine: quod halieuticon. i. de piscatoriis inscribitur: scarum inclusum nassis non frente erumpere: nec infestis uiminibus caput inferere: sed auersum caudæ ictibus crebris laxare fores atq; retrorsum; ita erumpere quem luctatum eius si forte alius scarus extrinsecus uideat: apprehensa mordicus cauda adiuuare uixus erumpentis: quod autem iocinora scarorum & uiscera iucundioris sint saporis indicat Martialis: qui sic ait in xeniis: hic scarus æquoreis qui uenit obesus ab undis: uisceribus bonus est: cætera uile sapit: de scaris piscibus tanquam bonitate saporis precellentibus ait Oratius in epodo. magisue rõbus: aut scari: si quos æois intonata fluctibus hyems ad hoc uertat mare de scaris ait Ambrosius in. v. hexameri. Deniq; non ruminant pisces: solus tamẽ scarus in iis ruminare perhibetur: ut ferunt qbus: aut euentus: aut usus fuit: aut studium talia cõprehendere ait Quintilianus scarum non capi in nostro mari: at eundem capi in siculo docet Petronius arbiter cum ait ingeniosa gula est siculo scarus æquore mersus ad mensam uiuus perducitur. Iocinora: declinatur a grammaticis iecur: iecoris: uel iecinoris: qui genitiuus ut ait Priscianus in. vi. uidetur a nominatiuo iocinus: qui in usu non est inclinatus. Plinius sex uictimaruz iocinora replicata intrinsecus repertã sunt: diminutiuum iecoris est iecusculũ. Cicero in. ii. de diuinatione. Nam & musculorum inquit iecuscula bruma dicunt augeri. Fasianorum & pauonum cerebella: scribit Lampri. heliogabalum exhibuisse palatinis ingentes dapes: que erant refertæ cerebellis phœnicopterorum & cerebellis turdorum & capitibus psitacorum & fascianorum & pauonum.

Aegis
Aegiochus
Iuppiter
Aegis mineruæ
Lorica.
cur medusa i ægide
Aegides a pellibus caprinis
Scarus piscis.
Halieutica Ouidii
Scarus solus ruminat
Iocinus
Iocinoris
Iecusculuz.

M. AN. Nec cuiq̃ corum: cui prandiũ aut cœnam indixerat. Famosissima: preter cæteras infamis. Aduentitia sub ipsius uitellii aduentum: posset nec inepte aduẽtitia legi ab exoticorum obsoniorũ apparatu. Septẽ aui. milia repete. Dedicatiõe pa. Pli. Glo. Aeso. tragici histrionis patinã celebrat sexcentis sestertiis taxatam.

Scarorũ ioci. Mar. Hic scarus æquoreis q uenit obesus ab undis. Visceribus bonus ẽ cætera uile sapit.

PHI. Phœnicopterum: Apitius nepotum altissimus gurges linguam phœnicopteri auis precipui saporis esse docuit: sicut ante dictũ est. Seneca. Non desideras miliarios apros: nec linguas phœnicopterorum: & alia portenta luxuriæ miliarii apri: ut Senecæ uerbum intelligas dicuntur a pondo mille librarum: quorum meminit. M. Varro in tertio de re rustica. Murenarum lactes auctore Prisciano partes sunt intestinorum a græco galactos dictæ: cuius singulare est hæc lactis: titinius craticula cerebellum lactis agnina. Plinius sentire uidetur lactes dici tantum in ouibus & hominibus; sic ei ait in. xi. ad hoc uentriculo lactes in oue & homine: per quas labitur cibus Plau. agninis lactibus uinciendum esse dixit fugitiuum tanquam escaria uincula cæteris sint ualentiora. Persius superstitiones sale satyrico perfricans ait emeris auriculas pulmone & lactibus unctis: murenas aũt pisces

Miliarii apri
Lactes murenarum.
Lactis
Lactibus unctis.

esse ex genere longorum nullus ignorat. Licinius macer murenas tm̃ fœminini sexus esse tradit & cõcipere ex ser
Murenæ pentibus animam in cauda habere autumat Plinius:eaq; icta celerrime examinari:at capitis ictu difficulter mure=
Dorsuz cul na infixa hamo inuertit se quoniã sit dorso cultellato:spinaq; lineam præsecat. murenas in honore epularum ma=
tellatum ximo fuisse indicat uel ille satyrici poetæ uersus. Virroni murena datur:quæ maxima uenit:gur:ite desiculo. Illic
enim optimæ a præfectis gulæ esse creduntur:multiq; auctores murenas e freto siculo nobilitarũt. M. Var. & Co
Flutæ. lumella flutaa appellant q in summa aqua præ pinguitudine fluitent:lactes autem murenarum cũ primia nume
rantur inter edulia geneata ex luxu im
modico Heliogabalus rusticos pauit
murenarum lactibus & luporum.

a carpathio usq; fretoq; hispaniæ per nauarchos ac triremes petitarum cõmiscuit. Vt autem homo non ꝓfundæ modo: sed intempestiuæ quoq; ac sordidæ gulæ: ne in sacrificio quidem unquam: aut itinere ullo temperauit: quin inter altaria ibidem statim uiscus & farra poene rapta e foco mãdaret: circaq; uiarũ popinas fumãtia obsonia uel pridiana atq; semesa

De sæuitia & crudelitate eiusdem.

A parthia usq;:qdam a carpathio
legendum cẽsent: tanquã e mari car=
pathio id genus pisces præciosi expe
terẽtur:illic em̃ scarus in primis:ut ait
Plinius fuit frequens. si uero legimus
a parthia:sicut passim legitur: intelli=
gemus ingluuiẽ uitellii imodicam &
enormen significari: qui usq; a parthi
cis regionibus orientem uersus:& a freto athlantico ad occidentem uersus gulæ irritamenta perquirebat: in quaz
sententiam est illud a Columella cum censoria castigatione depromptum libro nono agricolationis. ponticum
Correcta phasim & scythica stagna meotis eruunt:iam nunc gangericas & ægyptias aues temulentes eructant Cor. tacitua
dictio apd̃ taxans gulam uitellii sic scribit. Epularum fœda & inexplebilia libido:ex urbe atq; italia irritamẽta gulæ gestaban
Tacitum. tur strepentibus ab utroq; mari itineribus mendosa dictio est in codicibus taciti. nam pro epularum corrupte le
Nauarchus gitur epistolarum. Per nauar. nauium prefectos dictio græca:attica est: qua latini utuntur. Cicero in uerrinis.
sumptum omnem in classem frumento stipendio cæterisq; rebus nauarcho suo quæq; ciuitas semper dare sole=
Gula intẽ= bat. idem alio loco implorat nauarchi fidem. Intempestiuæ:gula quæ ante legitimum statumq; edendi tem=
pestiua. pus ardescit in cibos dicitur intempestiua scribit Gregorius quod in canonicis decretis repetitum est distin.ulti=
Vitiũ gulę ma de consecratione. uitio gulæ nos tentari:quando indigentiæ tempora preuenit & cibos lautiores quærit non
numquam etiam gula culpæ obnoxia est:cum ipso æstu immensi desiderii etiam uiliora cibaria esurienter inuadit.
in uitellio utrumq; gulæ uitium erat reprehensibile. nam cum & tempore non congruente cibum caperet erat in=
tempestiuæ gulæ. cum uero ab obsoniis semesis priorisq; diei non abstineret erat sordidæ gulæ criminosis.
Ne in sacrificio quidem temperauit:hoc ad intempestiuam gulam pertinet: quæ tempore non congruente &
Viscus. hora præmatura ardescebat in cibos. Viscus: carnes holocaustorum. uiscera enim non tantum intestina dici=
mus:sed quicquid sub corio est:unde & uisceratio dicta:cuius supra meminimus. est autem nominatiuus singu=
laris: ut ait Seruius hoc uiscus huius uisceris: quod Lucretii auctoritate fulcitur scribentis libro primo de rerum
Sanguem natura. uiscus gigni sanguemq; creari:ubi annotandum est sanguen a Lucretio dici ut carmen:sicut a Catone quo
q usurpatum esse obseruauimus qui ait. defatigatum uulneribus atque spirantem: q sanguem omne defluxerat
Far tostum cognouere. Farra:quæ in sacris adhibebantur.
in sacris E foco:quoniam ad rem diuinam: nisi tostum far non adhibebatur. nam ut ait Plinius in.xviii. numa Pompi=
Fornacalia. lius instituit deos fruge colere & mola salsa supplicare atq; far torrere statuitq; non esse purum ad rem diuinam:
nisi tostum: idem fornacalia instituit farris torrendi ferias.
M. AN. Cerebella:a cerebro cerebellum. Quid phasianæ aues:quid pauones:quid phœnicopteri sint: alio est
loco demonstratum. A parthia usq;:sic omnia habent exemplaria:sed mẽdose:ut uel mediocriter geographiæ
peritus:si altiuscule sensum rimetur deprehendat: nam quo pacto a parthia per nauarchos potuit murena peti:
quod mare parthiam alluit:aut si hyrcanum aliqua ex parte:quam classem:quos nauarchos in hyrcano mari ro=
mani unquam habuerunt:aut quando romani parthiæ imperarunt: uel quis scriptor dixit unquam murenas ex
parthia peritas:nec est cur ad phasianos:pauones: & phœnicopteros id referas: quum ne ipse quidem aues in ea
terra proueniant. Plinius phalerides aues in seleucia parthorum aquaticarum laudatissimas nasci tradidit. Pla=
cet igitur ita corrigi:ut a carpathio fretoq; hispaniæ legas:cui nostræ opinioni Columella astipulatur. Sola inqt
ille ex præciosis piscibus murena:quamuis tharthesiaci carpathiiq; pelagi quod est ultimum uernacula: quo ns
hospes freto peregrinum mare sustinet hæc ille: quibus uerbis aperte colligitur:aut hanc quam proposui emen=
datam esse lectionem:aut certe aliam ab ea que inualuit longe diuersam. Intẽpestiuæ:alieno etiã ꝑe luxuriãtis.
In sacrificio:interim cũ sacrificaret. Viscus Lucilius: Visceribus uiscus gigni sanguẽq; creari sunt uiscera: ut
Seruio placet non tm̃ intestina:sed quicqd etiam sub corio est. Virgili. Tergora diripiunt costis & uiscera nudant
Lucretius permixtus uiscere sanguis dicitur & hoc uiscum uisci:sed tunc pro tenaci lentore aucupiis apto. Far
ra poene capta foco:Plinius mola salsa litant farra non habentes mola ex farre & sale constabat.
PHI. Fumantia:adhuc feruentia:cũ tam diu temperandũ sit:ut feruor ille intolerandus deferuescat. Vitel=
lius:cuius palatum erat occallosum moræ impatiens inuadebat appetẽter dapes adhuc fumãtes. Vel pridia
na:hoc ad sordidam gulam Vitellii referas:qui etiam dimidiata obsonia. quæ priori die superfuissent in popinis
mandere non erubescebat. merito Egesippus libro quarto inquit. Vitellius epulabatur:qui si diutius uixisset luxu
riæ sumptibus & præcio mensarum Romani imperii opes abliguriisset. apud eundem ait Cecinna Vitelliũ nihil
Vitelliana aliud:nisi uino solutum esse:& inter conuiuia pridianaa semper ructantẽ epulas: nisi ut ebrius pereat sine sensu do
uorago. loris. idem uitellianam uoraginem uocat hanc Vitellii ingluuiem.

Condiſcipulos:græci συμαθεrταo uocant inde condiſcipulatus dictos ꝑ inſtitutione ſub eodẽ præceptore. Aequales:coæuos:quos græci συκχpovovσ dicunt quaſi contẽporaneos. Tantũ num:etiam num. Ita eñ uidetur exponendũ:potius q̃ a contrario ſuper qua particula ſubtiliter ꝑpenſeq; diſſeruimus in ſuperioribus. Allicefactos:pellectos attractos inductos. Etiam unum:ſcilicet occidit. In aquæ frigidæ potione:ita necatus eſt Alexander magnus: cui Philippus & Iolas regii prægustatores in aqua frigida uenenum propinarunt: Britannico quoq; in aqua frigida uenenum a miniſtris datũ eſt. Affectus febre:calida febris uiſceribus infuſa

Condiſcipulatus

ſyncroni

Allicefactus.

Venenum

Alexandro in frigida

PRonus uero ad cuiuſq; & quacunq; de cauſa necem atq; ſuppliciũ Nobiles uiros condiſcibulos & æquales ſuos omnibus blãditiis tñ non ad ſocietatem imperii allicefactos uario genere fraudis occidit: etiã unum ueneno manu ſua porrecto in aquæ frigidæ potione: quã is affectus febre popoſcerat: tum fœneratorũ: & ſtipulatorũ publicanorumq;: qui unquã ſe aut Romæ debitum: aut in uia portorium flagitaſſent uix ulli pepercit. Ex quibus quendã in ipſa ſalutatione ſupplicio traditũ ſtatimq; reuocatũ cũctis clementiam laudãtibus coram interfici iuſſit: uelle ſe dicens.

querit ardoris æſtuantis refrigerationem inuitatq; febricitantẽ ad frigidam aquam appetendam: quæ non ſemper noxia eſt: cũ ſæpe remedia cõtraria proſint:ubi ſolita nõ profuerũt: hinc legimus petronem medicũ dare ſolitum in potu aquam frigidam febricitantibus qui ſi mouerat ſudorẽ explicuiſſe ſe ægrum indicabat; ſi nõ mouerat plus etiã aquæ frigidæ ingerebat. Aſclepiades quoq; aquam frigidam tempeſtiue dando ægros curabat. Tum fœneratorũ:ordo ẽ uix pepercit ulli fœneratorum & ſtipulatorum publicanorumq;:de fœneratoribus publicaniſq; ante dictum eſt:ſtipulatores uero dicuntur:qui per interrogationem obligant promiſſorem. hæc enim duo ſtipulator & promiſſor opponuntur:quod perſæpe docent iuriſconſulti & maxime libro.xlv.digeſtorum.titulo de uerborum obligationibus. eſt autem ſtipulatio uerborum conceptio:quibus is qui interrogatur daturum facturumue; ſe id quod interrogatus eſt reſpondet:& ut inquit eleganter Vlpianus turpes ſtipulationes nullius ſunt momẽti.illud obſeruandum eſt q uerbum hoc ſtipulor in actiua ſignificatione quomodo & paſſiua ablatiuo coniungitur. dicimus enim ſtipulor a te: pro interrogo te;& interrogor a te Iuuenalis quantum uis ſtipulare:& protinus accipe quod do:& ſubauditur a me ſtipulare in actiua ſignificatiõe:& Priſcianus allegat Suetonii teſtimonium ex libro quarto prætorum:ubi ſtipulari paſſiua ſignificatione dictum eſt:lectoria inquit quæ uetat minorem annis.xxv.ſtipulari. Plautus quoq; paſſiue dixit:niſi dolo malo inſtipulatus ſis. Romæ debitũ: ad fœneratores & ſtipulatores referendum.

Frigida febricitantibus data

Stipulatores.

Promiſſores.

Stipulatio.

Stipulor.

Aut in uia portorium:hoc ad publicanos pertinet. portoriũ enim ut inquit Nonius dicitur merces quæ portitoribus datur:& eſt uectigal quod ſoluitur portitoribus ideſt publicanis. portitores ſunt etiam telonarii magiſtrique tributorum:qui operam in portu dabant inferendarum rerum & efferendarum uectigal exigentes. Plautus in aſinaria.ego pol iſtum portitorem priuabo portorio. In ipſa ſalutatione: in officio imperatoriæ ſalutationis:de qua ait Gellius in ueſtibulo ædium palatinarum omnis fere ordinum multitudo opperientes ſalutationem Cæſaris conſtiterant ſalutigerulos appellat eleganter plautus portitores ſalutationum: qui nomine matronarum ibant ſalutatum Statimq; reuocatum:ea ſupplicio cui traditus erat Vitellii iuſſu. Clementiam laudãtibus:eſt enim prima imperatoris dos clementia:& ut inquit Seneca nullum magis clementia ex omnibus q̃ regẽ ac principem decet:quem philoſophi ſic diffiniunt inclinationẽ animi eſſe ad lenitatem in pœna exigenda:huic contrariam imperiti putant ſeueritatem:ſed nulla uirtus uirtuti contraria eſt:quid ergo opponitur clementiæ:crudelitas:quæ nihil aliud eſt q̃ atrocitas animi in exigendis pœnis. Igitur cum Vitellius a ſupplicio deſtinato quendam reuocaſſet:cuncti re uera credentes principem miſericordia motum id feciſſe:laudauerunt eius clementiam perinde ac uirtutem imperatoriam:ſed uitellius atrox & ſanguinarius ideo illum reuocauerat: ut coram ĩpo interficeretur:tanquã non foret contentus cæde hominum:niſi ipſe oculos truculento ſpectaculo paſceret & oblectaret. hanc ſpectandi crudelitatem fuiſſe in Domitiano Corne. tacitus flebili querimonia complorat:atq; illum Nerone fuiſſe truculentiorem:cum in libro quem compoſuit de uita Iulii Agricolæ ſoceri ſui ſic ſcribit Nero tamen ſubtraxit;iuſſitq; ſcelera non ſpectauit:præcipua ſub Domitiano miſeriarum pars erat uidere & aſpici cũ ſuſpiria noſtra ſubſcriberẽtur:cum de notandis tot hominum palloribus ſufficeret ſæuus ille uultus & rubor: a quo ſe contra pudorem muniebat.

Portorium

portitores

Telonarii

ſalutigeruli.

Clemẽtia quid.

Nulla uirtus uirtuti contraria crudelitas.

M.AN. Fumentia:feruentia adhuc. Pridiana:quæ pridie appoſita fuiſſent. Pronus:tranſitio a luxuria ad crudelitatem. Condiſcipulos; qui ſub eodem:quo Vitellius inſtituti fuerant preceptore. Aequales eiuſdem ætatis:quæ duæ neceſſitudinis cauſæ potuiſſent illum ab iniuria reuocare; niſi ſupra modum ſæuus fuiſſet.

Tantum non:omnia illis præter commune imperium pollicitus. Allicefactos:multis illecebris allectos.

Frigidæ:ad calidæ differentiam:utraq; enim romani utebantur Martialis:Frigida non deerit:non deerit calda petenti:Iuuena. Gelidæ calidæque miniſter. Stipulatorum:qui pecuniam rogat quiq; ſpondet ſtipulari dicitur:unde ſtipulatio & ſtipulator Vlpianus:tris ait ſtipulationum eſſe ſpecies iudiciales cautionales & communes:quarũ cautionales fiunt; ut quis cautior ſit interpoſita ſtipulatione. Portorium merces: quæ portitoribus datur: uel uectigal: quod portitori penditur. eſt enim portitor qui uectigal portus ideſt portorium conducit & qui traducit homines ac uehit ad nauium de portu uel in portum a naui; uel ad ulteriorem fluminis ſtagniue ripam: græca uoce porthmea dicimus Iuuenal. Tetrumque nouitius horret porthmea. In ipſa ſalutatione:quum ipſum ſalutatum ueniſſet.

pascere oculos. Alterius pœnæ duos filios adiecit deprecari pro patre conatos. Sed & equitem roma. proclamãtem: quũ raperetur ad pœnam: hæres meus es: exhibere testamenti tabulas coegit: utq3 legit cohæredem sibi libertum eius ascriptum iugulari cum liberto imperauit. Quosdam & de plebe ob id ipsum ꝙ uenetæ factioni clare maledixerant interemit: contemptu sui & noua spe id ausos opinatus. Nullis tamen infensior q̃ uernaculis & mathematicis: ut quisq3 deferretur: inauditum capite puniebat. Exacerbatus ꝙ post edictum suum: quo iubebat intra kal. octobr. is urbe Italiaq3 mathematici excederent: statim libellus est propositus: & chaldęos dicere bonum fatum esse: ne Vitellius germanicus itra eundem kalen. diem usq̃ esset. Suspectus & in mortem matris fuit quasi ægre pberi cibũ ꝓhibuisset. Vaticinãte Cata muliere: cui uelut oraculo acqescebat: ita deide firmiter ac diutissie imperaturũ si supstes parenti extitisset. Vt alii tradunt ipsam

PHI. Pasce eoculos: extat apud Corne. tacitũ eiusdem Vitelli uox sæuissima; qua iactauit pauisse se oculos spectata morte inimici nomine blesi. Alterius pœnæ: sensus est patrem quendam damnauerat ad capitale supplicium: pro quo cum filii duo pietate paterna extimulati deprecarẽtur iussit illos pariter cũ patre necari. Equitem romanum: eques romanus in testamento hæredẽ scripserat libertum suũ; una cũ Vitellio: Vitellius qui publicanos puniebat; quorũ ordo. erat equester; ignarus huius testamenti ad pœnam rapi iusserat equitem romanum; qui cum ꝓclamaret se indignum esse supplicio; propterea quod hæredem principem scripserat; uoluit ut tabulæ testamentariæ exhiberẽtur; & cum legisset se non ex asse hæredem conscriptum; sed sibi coheredẽ3 esse ascriptũ libertũ testatoris utrũq3 iugulari iussit; & testatorem & libertum cohæredem. Venetæ factioni: in superioribus facta mentio est copiosa de ueneta & prasina factione: & cum Caligula & Nero prasinæ factioni fauerent

Venetiani.

Vitellius uenetam fouebat & Venetianis erat addictus; sic enĩ appellanĩ aurigarii uenetæ factiõis: ex quo plebeios quosdam tanquam fautores prasinæ factionis interemit; qui in Venetianos conuitia ingesserant & probra tã quã id facerent; propterea quod ipm Vitellium contẽnerent; & spe nouarũ rerum alerentur. Quam uernaculis & mathematicis; quidam iunctim legũt subducta particula copulatiua: uernaculis mathematicis: ut itelligas

Mathemati uanidici.

Mathematici pulsi Italia.

Vitellum infensum fuisse mathematicis genethliacisq3 non alienigenis sed indigenis, & Romæ natis: quod si disiunctim legas uernaculis & mathematicis; nimirum intelliges Vitellium infensum fuisse seruitiis Romæ natis; quos uernas & uernaculos uocant: & mathematicis quod genus hominum merito inuisum esse debet; utpote infidum fallax atq3 uanidicum. Deferretur: accusaretur. Inauditum: contra legem: quæ ut inquit Egesippus uetat inauditos exitio dari. Vrbe italiaq3 excederẽt: Cornelius tacitus meminit huius edicti Vitelliani; quo pulsi Italia mathematici sunt; alibi memorauimus; quemadmodum mathematici sæpe ex urbe & Italia pulsi fuerũt; quod genus hominũ potentibus infidum sperantibus fallax est; quod ut utar taciti uerbis in ciuitate nostra & uetabitur semper & retinebitur. Libellus est propositus: publicatus & in proparulo affixus sine auctoris nomine.

Chaldæos: mathematicos: de quibus ante dictum est; uerba autem hæc in libello proposito continebantur: ꝙ dicerent chaldæi idest mathematici bonum fatum & fœlix futurum Romano populo ne Vitellius uiuus perueniret ad cal. Octobres: quod tempus præstituerat mathematicis pellendis.

Germanicus uitellius.

Vitellius germanicus: supra memorauimus Vitellium cognominatum fuisse a militibus germanicum quãdo in germania consalutatus fuit imperator: qui filium quoq3 infantem germanicum appellauit. Suspectus in mortem matris: tanquam maternæ mortis ipse auctor & molitor extiterit. Aegræ: ægrotanti matri quæ sextilia nominabatur fœmina probitate conspicua.

M. AN. Hæres meus es: constitui te hæredem. Cohæredem: hæreditatis participe3. Libertum: eius damnati equitis. Venetæ factioni: cui ipse fauebat; de aurigarum factionibus abunde supra: Capitolinus: Venetæ factionis homines uenetianos dixit; multas inquit a uenetianis passus est iniurias. Cõtemptu sui: in sui inuidiã. Noua spe: nouarũ rerum fiducia. Vernaculis mathematicis: astrorum peritis romæ natis; nam si disiunctim uernaculis & mathematicis legas; nil ex priore dictiõe sequit̃; nisi oraculis ꝓ uernaculis quis legendũ dixerit.

Propositus: in publico sine certo auctore positus. Et chaldæos; dicere bonũ factum; mathematicos dicere; quod bono fato ciuitatis futurum esset ut Vitellius & alia quæ sequuntur. Vsquam esset: sed ante eum diẽ peritus. Suspectus fuit: in suspicionem uenit quasi auctor fuerit tollendæ matris. Aegre: infirme.

Cati

Fœminæ loco dearũ apud germanos.

Veleda

PHI. Cata muliere: cati populi sunt germaniæ iuxta hercyniam siluam; sicut historici prodiderunt. germani uero inesse aliquid sanctum & prouidum fœminis suis putant; quarũ nec consilia aspernantur; nec responsa negligunt. unde olim auriniam & complures alias uenerati sunt germani tanquam deas; tradit Cor. tacitus uidisse se sub diuo Vespasiano ueledam diu apud plerosq3 numinis loco habitam: cuius meminit Papi. in primo silua. sic scribens; captiuæq3 preces ueledæ; quæ maxima nuper gloria. sensus est; mulier germana ex gente catorum fatidica predixerat uitellio illum firmiter imperaturum; si matri superuixisset; ex quo suspitio orta est uitellium imperandi causa ob id uaticinium fatidicæ mulieris germanæ matrem necasse: itaq3 hoc in loco cata mulier significatur germana fatidica ex catis populis; alias uero Catus dicitur acutus; inde cata dicta acuta; ut interpretatur. Mar. Varro: & hinc sextus helius ob iuris ciuilis peritiam catus dictus non tam quod esset sapiens quam ꝙ esset acutus porphyrio apud Oratium catum significare ait doctum & expertum. Plini. dixit in. ii. reliquis animi bonis præstitere & apud cæteros mortales sapientia; ob id cati corculi apud Ro. cognominati; sed hæc de catis significantia nihil ad hunc locum.

Catus acutus

Tedio presentiũ. uidetur Tacitus astipulari huic sententiæ: cũ ait sextiliam uitelliorũ matrẽ nullis fortunæ ille cebris in gaudium euectã domus tantũ aduersa sensisse: idem eiusdem mortis meminit nulla insimulatiõe filii uitellii: sic enim inquit erat illi & fessa ætate parens: quæ tamen paucis ante diebus oportuna morte excidiũ domus preuenit: & nihil e principatu filii assecuta: nisi luctum & bonam famam. A filio: uitellio principe. hic tamẽ matrem in capitolio complexus in principio sui principatus augustæ noie decorauit. Haud sane difficulter: tanquã sceleratus filius non inuitus porrexerit uenenũ matri: quã sublatam extinctamq; esse cupiebat. Desciuerũt: defecerunt rebellaruntq;. Exercitus mœsiarũ: scribuit Tacitus tertiam decimam legionem prebuisse: exemplũ cæteris duabus mœsiæ legiõibus: ut descisecerent a uitellio & transgrederẽtur in partes uespasiani. in pannonia uero legiones tanquã galbianæ dolorem iramq; bebriacensis pugnæ retinentes: haud cõtater uespasiano accesserunt: & ut ait Tacitus mœsici ac pãnonici exercitus iuncti Dalmaticum quoq; militem traxerũt. mœsia autẽ prouincia iungitur pãnoniæ: quas mœsias pluraliter dixit: sicut hispanias & gallias & germanias pluratiue nũero uocitamus. in mœsia sũt dardani mœsi thraces põtoq; cõtermini scythe.

Mors matris uitelli.

tedio presentium & imminentium metu uenenũ a filio impetrasse haud sane difficulter:

De apparatu exercit⁹ cõtra Vespasinũ & aliis gestis eius.

OCtauo imperii mense desciuerũt ab eo exercitus mœsiarũ atq; pãnoniæ. Itẽ ex transmarinis iudaicus & siriacus: ac absentis pars in presentis uespasiani uerba iurarunt. Ad retinendũ ergo cæterorum hoim studiũ: ac fauorem nihil non publice priuatimq; nullo adhibito modo largitus est. Delectum quoq; ea conditione in urbe egit: ut uoluntariis non modo missionẽ post uictoriam: sed etiam ueteranorum iustæq; militiæ cõmoda polliceretur. Vrgenti deinde terra mariq; hosti: hinc fratrem cum classe ac tyronibus & gladiatorum manu opposuit: hinc & bebriacẽses copias & duces: atq; ubiq;: aut superatus: aut proditus salutem sibi: & milites sestertium a Flauio Sabino Vespasiani fratre pepigit: statimq; pro gradibus palatii apud frequentes milites cedere se imperio: quod inuitus recepisset professus:

Mœsia prouincia.

Iudaicus & syriacus: iudaico exercitui præerat. Vespasian. syriaco mutianus: q uespasianũ ipulit ad impiuz capessendum. Pars in absentis; exercitus mœsici pãnonicique: utpote remotiores iurarũt in uerba Vespasiani absentis: iudaicus uero exercitus iurauit in uerba præsentis: mutianus autẽ adegit milites syriacos in uerba Vespasiani. Nihil nõ: omnia. Nullo modo: nulla mensura & tẽperamento.

Delectũ: militarẽ. Volũtariis. qui ultronei & sua sponte se uitellio obtulissent. Missionẽ; honestã intellige quæ emeritis stipendiis ab impatore indulgeri solet. Vrgenti hosti: cũ flauiani duces a uespasiano præmissi ex omni parte instarent: cũ litteræ edictaq; uespasiani ad oẽs legiões sollicitãdas p diuersa loca pmitterẽtur. tandẽ irruptione hostium atrocibus undiq; nũtiis exterritus uitellius cecinnã ac ualentẽ expediri ad bellũ iubet. Hic; ea maritia expeditiõe. Fratrẽ: L. Vitellius significat: q fuit par uitiis fratris: & principatu eius uigilantior: q cũ exercitu erat terracinæ. Hinc: ex terestri. Bebriacenses copiis & duces: cecinnã ualentẽq; significat: quos expeditionẽ aduersus flauianos sũmere iussit una cũ illis copiis militaribus: qbus apud bebriacũ othonianos pfligauerat: sed ut ait tacitus nõ uigor corpibus: nõ ardor pristinus animus militũ inerat: quos urbanæ delitiæ subneruauerunt: itaq; uideres fluxa uitellianorũ arma segnes equos impatientẽq; militẽ solis puluerum & tempestatum.

Frater uitellii terracinæ.

Fluxa uitellianorum arma.

Vbiq; aut supatus: apud Cremonã in pmis supati sũt Vitelliani ab Antonio prio: q erat accerrimus uespasiani ptiũ ppugnator cũ exercitu in italiã præmissus: tũc Cremona colonia direpta fuit & incẽdio ɔsũpta: adeo ut solũ ueneris templũ steterit ante mœnia: cohortes etiã quas uitellius habebat narniæ: sese dediderũt ducib⁹ flauianis.

Cremona incensa.

M. AN. Cata: Catus ab Oratio p docto a Cicerone pro sapiente accipitur: sed & calidus: ardens ingeniosus catus dicitur: unde uideri potest: Catæ nomen factuz: q̃q̃ altera syllaba aspirata ad differẽtiam fortassis nomẽ ubiq; notatum reperio. Impetrasse: præcibus a filio contendisse: ut se ueneno tolleret. Haud difficulter: quasi dicat libens homo impius id matri præstitit. Mœsiarũ: quia duplex mœsia supior & inferior. Ex trãsmarinis: q trãs mare erãt. Pars in absenti uerba: ut mœsiaci exercitus qui longe aberant. Fratrẽ: Luciũ. Vitellium Aut uictus: nam circa Cremonã bis Vitelliani uicti: & rursus Cremona ipsa direpta.

PHI. Aut proditus: in primis cecinna proditor fuit: qui transiuit in partes Vespasiani cum exercitu uitellio relicto. Fabius quoq; ualens apud insulas stœchadas a paulino captus est. qui mox urbini in custodia fuit interfectus: galbæ pditor. Vitellio fidus & aliorũ perfidia illustratus. a Lucilio basso pditam fuisse classem rauẽnatẽ tradunt: trierarchosq; inuasisse imagines uitellii iam in uespasianũ inclinãtes. Classe quoq; misenẽsem Claudius Centurio ad defectionẽ traxit crebra transfugia Vitellianorum uisebantur. A flauio sabino hic eo tempore: quo bellum inter Vitellianos & Flauianos gerebatur: Romæ erat præfectus urbis senecta inualidus: quem Vitellius quãuis Vespasiani fratrem minime uiolauerat. Salutem & milies sestertium: Antonius primus & Varus Flauiani duces obtulerunt Vitellio salutem & pecuniam & secreta campaniæ: si deposita armis se ac liberos suos Vespasiano permisisset. Præterea Vitellius & Sabinus Vespasiani frater crebris sermonibus de pace ponendisq; per cõditionem armis agitauere. sæpe domi collocuti sunt: postremo in æde apollinis pactionem fecere adhibitis testibus duobus cluuio ruffo & Silio italico: quod si tam facile suorum mentes uitellius flexisset: q̃ facile ipse cesserat: incruẽtã urbẽ uespasiani intrasset exercitus. Cedere se iperio: uitellius apd milites suos ɔcionatus pauca dixit: & præsenti mœstitiæ ɔgruẽtia. cedere se paci & reip. rogãdo milites: ut meõriã sui ɔtinerẽt: fratrẽq; & ɔiuge & innoxiã liberorũ ætatẽ miserarentur. simul filiũ protendens modo singulis: modo uniuersis cõmendabat lachrymabũdus.

Nex fabii ualentis

Flauius sabinus.

Silius italicus testis in pactione.

Cunctis clamātibus lege reclamantibus: cœperunt enī reclamare & recusare: ne cederet imperio. Rem distu lit: de imperio deponēdo narrat Tacitus uitellium paratum fuisse cedere imperio: si modo suorū mentes flectere potuisset: sed ut quisq̧ uitellio fidus erat: ita pacē & cōditiones pacis abnuebant. Dedecus & pericula ostentantes: si cessisset uespasiano: hortabāturq̧. ut potius per uirtutē effundere ultimū spiritū uellet: q̄ per ludibriū & cōtume

Diluculare. liasted surdæ ad fortia consilia uitellio aures obruebantur. Diluculo: iam luce apparente. inde diluculare est di

Sordidus. luculum fieri. Gellius iccirco die crastino ubi primū diluculabit fac amicos adeas. Sordidatus: sordida & squa

Sordidatus lenti ueste indutus: in hanc sententiā Tacitus. pullo amictu palatio digreditur mœsta circū fama misso ad flauianos duces nūcio: qui subueniri sibi arctasq̧ res nūciaret. sordidus ex moribus: sordidatus ex causa dr̄. Cicero in pisonē. Nec minus lætabor cū te semper sordidū: quā si paulisq̧ sordidatū uiderem. Ad rostra: aut p rostris cōcionaretur. mos interpellatus e rostris fratris domū petiit: quæ foro imminebat. Eadē uerba: quibus apud milites usus fuerat pro gradibus palatii dicens se cedere uelle imperio romano. E libello: in quo perscripta habebat uerba: quæ dicebat tales dicuntur de scripto facere uerba: qui ad libellū respiciūt: & de scripto loquūtur. Cicero recitetur oro: quæ ppter eius magnitudinem dicta de scripto est. Rursus interpellante: iterū orationē uitellii interrūpentibus militibus: sicut prius interruperant.

cunctis reclamātibus rē distulit. Ac nocte interposita prīo diluculo sordidatus descēdit ad rostra: multisq̧ cū lachrymis eadē uerba uerū e libello testatus est. Rursus interpellāte milite ac populo: & ne deficeret hortante omnēq̧ operā suā certatim pollicēte animū resūpsit. Sabinūq̧ & reliquos flauianos nihil iam metuētes ui subita in capitoliū cōpulit: succensoq̧ tēplo Iouis optimi maximi oppressit: quū & prælia: & incendiū e tiberiana pspiceret domo inter epulas: nō multo post pœnitens facti: & in alios culpā conferēs uocata cōcione iurauit coegitq̧ iurare cæteros: nihil sibi antiquius quietæ publica fore. Tūc solutū a latere pugionē cōsuli primū: deinde illo recusante magistratibus ac mox senatoribus singulis porrigēs: nullo recipiente: quasi in æde cōcordiæ positurus abscessit: sed quibusdā acclamantibus ipsum esse concordiam rediit: nec solū retinere se ferrū affirmauit: uerum etiam concordie recipere cognomen.

De concordia per eum tantata cum Vespasiano.

Ne deficeret: ne succūberet languesceretq̧ aio infracto & meticuloso. Certatim pro uiribus. Animū resumpsit: qui prius metu pauēs exaiatusq̧ defecerat: hortamentis populi militū cōfirmatus aīz alacri

Flauiani. tatēq̧ q̄ iam pdiderat recepit. Sabinū: fratrē uespasiani. Flauianos: a flauio uespasiano flauiani dicti eius factionis fautores sectatoresq̧. Vi subita: scri. Cor. Ta. Martia. a Flauio Sabino missum fuisse ad Vitel. cū mandatis ne pacta iā instituta turbarētur. Vitellius culpā in milites cōferēs monuit Martialē ut p secreta abiret: ne a militibus suis interficeret. erat enī ipe id tēporis: neq̧ uetandi: neq̧ iubēdi potēs: nō iā impator: sed tm̄ causa belli. uix reuersus erat Martialis in capitoliū: qd̄ uelut arcē tutissimā flauiani insederāt cū repēte milites uitelliani furentes nullo duce ascēdūt erecta acie in capitoliū: ubi exorto cōflictu flauiani uitellianos obruebant tegulis saxisq̧: nec ta

Capitoliū pflagrauit. men sisti poterāt scandētes uitelliani. tūc capitoliū clausis foribus indefensum: & indireptum pflagrauit. ambigitē utrū oppugnatores ignē tectis iniecerint. Atticus cōsul se Capitolini incendii auctorē pfessus est. id facinus post conditam urbem luctuosissimū fœdissimūq̧ populo Romano accidisse auctor est Tacitus.

M. AN. Aut pditus: cecinna enī a Vitellio ad Vespasianū defecit Fabius ualens: & ipe ad sthecadas insulas oppressus ē. Salutē & milies sestertiū: ut sibi incolumitas cū ea pecuniarū sūma cōcederet. Cū flauio sabino Vespasiani fratre q romæ erat. Cedere impio: dignitate abire. Rē distulit: sero cessit. Sordidatus: sordida ueste reorū more amictus. Eadē uerba: ubi cederet impio qd̄ iuuictus recepisset. Deficeret: ne fractus aio sibi ipi deesset. Flauianos: flauianæ factiōis. Nihil: iā: post pactionē scilicet cū uitellio factā. Iouis optimi: idest capitolini Iouis: qd̄ targnius priscus uouerat: Seruius Tullus: & Targnius supbus exexere exactis regibus Horatius puluillus cōsul dedicauit: qd̄. L. Scipione: &: C. Norbano cōsulibus incēdio absūptū sylla instaurauit: dedicauit uero Luctatius Catulus nouissime præsenti tumultu coflagrauit sceleris auctorē Atticus se postea est pfessus. Oppressit Sabinum. I qui ad uitellii conspectum obtruncatus ad gemonias est scalas proiectus. Cornelius est auctor.

PHI. Et tiberiana domo: quæ fuerat Tiberii. Inter epulas: scribit Egesippus: quod Vitellius epulabatur ne amitteret moriturus prādiū: & redūdatioribus: ut in extremis solet mensæ sibi ultimæ dapibus refarciebat obruebat se uini poculis ut sensū amitteret futuri uel opprobrii uel periculi: eisq̧ ex conuiuio ad suppliciū raptū esse tradit. Pugionē cōsuli: scribit Corne. Tacitus. Vitelliū exolutū a latere pugionē porrexisse psuli; ueluti ius necis uitæq̧ ciuiū tradentē: sed aspernāte cōsule & reclamātibus qui adstiterant discessit uelut positurus in æde concordiæ. In æde cōcordiæ: in supioribus annotauimus quēadmodū pluribus templis: cōcordia dea Romæ fuerat decorata: relege quæ in Tiberio scripta sūt. Ipsū esse cōcordiā. Nil apertius hac assentatione: qua Vitellius dē eē ipsa concordia dea: cum potius discordia dici debuerit; utpote auctor ac instinctor discordiarū turbarūq̧ ciuiliū Ferrū: Pugionē q̄ in æde concordie ponere uoluerat. Concordiæ cognomē: ut Vitellius concordia diceret Vt legatos cum uirginibus uestalibus. scribit Tacitus uitelliū uocato senatu legatos direxisse ad exercitus fla

Stigmosus uitelliana cicatrice. uianos: ut prætextu reip. Cōcordiā pacēq̧ suaderent: legati quorū ius sacrū & uenerabile esse solet & debet uiolati sūt adierūtq̧ extremū discrimē: qui iuerant ad petiliū cerealē unū ex ductoribus flauianis: sic uulneratus fuit Arulenus rusticus legatione & prætura insignis: ob hoc dixit Plinius in prio epistolarū: Arulenū a Regulo inimico nūcupatum esse stigmosum uitelliana cicatrice: æquioribus animi accepti sunt: qui ad Antoniū alterum flauianarū

partiũ ducẽ uenerant:obuiæ ocnerũt & uirgines uestales cũ epistolis Vitellii ad Antoniũ scriptis:Antonius uirgines cũ honore remisit Vitellioq; rescripsit direpta esse belli cõmertia obtrucidatũ sabinũ uespasiani fratrẽ & incensum capitoliũ. Virginibus uesta. annotauimus in.i.cõmen. uirgines uestales mitti solitas fuisse deprecatrices: sicut olim a Messalina missę fuerant ad Claudiũ deprecãdũ:sicut cæsari a Sylla uitã ueniãq; deprecãtes impetrauerũt. Aut cer. tẽ. ad cõsultãdũ uirgines uestales postulauerũt ab Ant. eximi supremo certamine unũ diẽ; si hæc mora interiecta fuisset facilius oia cõuentura. Opperienti:expectanti prestolãtiq; uitellio. Hostẽ appro: flauiani tripartito agmine romã accesserũt

Fortuna ꝑ flauianis.

SVasit senatoribus ut legatos cũ uirginibus uestalibus mitterẽt pacẽ:aut certe tẽpus ad cõsultãdũ petituros. Postridie respõsa operienti nũciatũ ẽ per exploratorẽ hostẽ ꝑpinquare. Cõtinuo igitur abstrusus gestatoria sella duobus solis comitib⁹ pistore & coquo Auentinũ & paternã domũ clã petiit ut inde in cãpaniã fugeret. Mox leui rumore & incerto tanquã pax impetrata esset referri se in palatiũ passus est:ubi cũ deserta oia reperisset:dilabẽtibus & qui simul erant:ʒona se aureorũ plena circundedit: confugitq; in cellulã ianitoris religato pro foribus cane:lectoq; & culcitra obiectis.

De captione & uilissima morte eiusdem.

IRruperant autem iam agminis antecessores: ac nemine obuio:rimabantur:ut fit:singula: ab his extractus e latebra. sciscitantes:quis esset nam ignorabatur:& ubi esse uitelliũ sciret:mẽdacio elusit. deinde:agnitus rogare non destitit:quasi quædã de salute Vespasiani dicturus:ut custodiretur interi uel i carcere:donec religatis post terga manibus iniecto ceruicibus laqueo ueste discissa seminud⁹ i forũ tractus est inter magna rerũ uerborũq; ludibria ꝑ totũ uiæ sacræ spaciũ reducta coma a capite:ceu noxã so=

ꝑlia mĩta & uaria inter flauianos & uitellianos añ urbẽ facta. Cõcurrerũt & in cãpo martio infestæ acies; sed ꝑ flauianis fortũa fuit:pò. ro. aderat spectator tanq̃ in ludicro certamine. Abstrusus ge. sella. Cor. Ta. sic scri. Vitellius capta urbe ꝑ auersaʒ palatii portam auẽtinũ in domũ uxoris sellula defert:ut si diẽ latebra uitasset terracinã ad cohortes fratrẽq; ꝑfugeret: gestatoria sella quæ gestari & deferri a lecticariis solet alio noie gestatoriũ noiatᷣ unũ illud ex li. ii. machabeo. In gestatorio torquebatᷣ antiochus. Pistore & coquo:antiqui coquos nõ habebãt i seruitiis eosq; ex macello cõducebãt:deinde inter mãcipia coq sicut & pistores recepti sũt:hinc ait Marcellus iuriscõ. lib. de legatis tertio. si unus seruus plura artificia sciat:& alii coqui legati fuerũt: alii textores alii lecticarii ei cedere seruũ dicẽdũ ẽ cui legati etiã sũt in quo artificio plerũq; uersabatur uasa cognaria ex argento fieri caluus orator quæstus est:scribũt iuriscõ. uasa cognaria io penu nõ contineri.

Gestatoria sella.

Gestatoriũ

Coqui inter seruos

Vasa cognaria ex argento.

M. AN. Tiberiana domo:de q̃ bis supra. In alios:q sabinũ oppresserũt. Cõsuli primũ. Q ui. Attico:q tũ cõsulẽ eo erat. Vt legatis:cũ uirginib9 Vestalib9:Legati missi Arulenus rusticus qui uiolatus est:& Mussonius ruffus:hic ẽ rusticus ille quẽ stimosum Vitelliana cicatrice a regulo appellatũ:Pli. in epĩs ait:qppe q in. L. Vitellii inuidiã uulnus a Flauianis accepisset q̃q̃ legatus & ꝑtor in altera castra uirgines uestales sũmo honore ab Antonio:q alteri castris ꝑerat acceptæ ac dimissę sũt:bina em̃ flauianorũ castra urbi iã admota erãt qđ ad uestales uirgines attinet uidentᷣ mihi romani ueteres qđ alio loco diximus illaꝵ ope usi in deꝑcãda pœna & gr̃a recõciliãdaꝵ qđ & Ci plane demõstrat:Gel. exẽplaria uidentᷣ oñdere & in lege agraria ciceronẽ id quoq; demõstrasse ubi illã ẽ nullæ sũt uirgines quæ me a uobis deprecentᷣ quẽ Gellii textũ nos secuti io Cæsare dictatore ea uerba posuimus sʒ emẽdatissimus cicerõis codex nõ uirgines sed imagines hʒ qđ oio magis ꝑbo. Auẽtinũ:unũ ex collib9 urbis.

Paternã domũ:Corne. in uxoris nõ pr̃is domũ uenisse ait. In cãpaniã:terracinã potius ubi frater cũ exercitu erat:ꝑfugeret.

PHI. Incerto. Sine auctore sine capite diuulgato. Referri se in palatiũ:ait Tacitus uitelliũ mobilitate ingenii in palatiũ regressũ esse:qđ desertũ reperit. Dilabẽtib9. Tacitus dilapsis etiã infimis seruitiorũ aut occursũ eius declinãtib9:id genus exẽpla affatim nos monent:cũ fortuna mutari fidẽ mortaliũ: qui io rebus secũdis cateruatim ꝑfluũt in aduersis dilabũtur. ʒona aureorũ plena:in li. annotationũ enarrãtes illũ Iuue. uersũ:obrutus & ʒonã morsu leuaq; tenebit:rettulimus:quẽadmodũ mos fuit apud priscos ut aurũ monetale in ʒonis haberẽt:unũ Alexãder rõanus impator dicere solebat:miles nõ timet nisi uestitus armatus calciatus & satur & habẽs aliqđ in ʒonula. plura in annotatiõibus nr̃is leges ad hãc rẽ cõducentia. Circũdedit:tanquã id sibi ꝑ uiatico futurũ esset. Itidẽ apud Apuleiũ plotina spectatæ fidei fœmina ʒonis auro monetali refertis incincta maritũ extorrẽ comitata est. Io cellulã ianitoris:cella ianitoris ꝑpe hostiũ ædiũ fieri solet:ubi ianitor religatus excubat. hic ait Oui. ianitor idigne lõga religatæ cathena. Pro forib9:añ fores obiectis ut ita latebra pudenda semet occultaret. Agminis antecessores. Q ui añcedebãt flauianas copias:agminati aduẽtantes. Rimabãt:scrutabãtᷣ & curiose uestigabãt. Rimari ꝑꝑe dicũtᷣ sues:cũ pascẽtes cibi gr̃a terrã uertũt. Lutati9 grãmaticus auctor. Ab his extractus a Iulio placido tribũo cohortis pertractũ e latebra Vitelliũ Tacitus refert. Mẽdacio elusit:dũ se uitelliũ eẽ dissimulat. Vt custodiretur interim:rogabant Vitellius causa mortis differẽdæ ut custodiretᷣ uel in carcere: donec flauianos duces alloqueretᷣ. Relegatis post terga manibus. Cor. Tacitus iunctæ tergũ pone manus laniata ueste:fœdum spectaculum ducebatur multis increpantibus nullo illachrymante. Discissa: lacerata diloricata.

In forum:propulsus est uitellius ad eum fori locum. ubi galba occisus fuerat. Viæ sacræ:ante dictum est sacram uiam in urbe roma appellatam q io ea fœdus ictum sit inter romulũ & tacitũ :olim cæsar dictator intexit uelis uiã sacrã ab domo sua ad cliuũ usq; io capitoliũ. Reducta. retroducta reiecta:ut facies reuelata occultari

Cũ fortuna mutari fidẽ

Aurũ in ʒona.

Aurũ monetale.

Rimari.

Sacra uia.

Miseranda non posset. Mucrone mento subiecto scribit Tacitus uitellium infestis mucronibus coactũ modo erigere os &
uitellii sors offerre cõtumeliis:nũc cadentes statuas.suas plerũq; rostra aut locũ occisi galbæ contueri. Summitteret:ad ter=
ram dimitteret. Incessentibus: impetentibus. Stercore & ceno:Sextus Aurelius multis ceno fimo & cæte=
Incẽdiarius ris turpioribus dictu purgamentis uultum eius incessentibus per scalas gemonias trahitur. Incendiariũ quẽ=
admodũ Nero incendiarius a Flauio tribuno per contumeliam dictus ẽ quia urbem romã incenderat;ita uitelliũ
incendiarium uocauere propter incensum capitolium; tanquã illius luctuosissimi incendii ipse auctor extitisset.

lent:atq; etiã mento mucrone gladii subiecto: ut uisendam præberet faciẽ:neue summitteret: quibusdã stercore:& coeno incessentibus:aliis incẽdiariũ & patinariũ uociferantibus: parte uulgi etiã corpis uitia exprobrãte erãt eñ in eo enormis pceritas.facies rubida plerũq; ex uiolẽtia:uenter obes⁹: alterũ femur subdebile impulsu olim quadrigæ: quũ aurigãti Caio ministratorẽ:exhiberet:tandẽ apud gemonias minutissimis ictibus excarnificatus:atq; cõfectus est: & inde unco tractus in tyberim.

De tempore mortis eius & interpretatione ostenti.

PErĳt cũ fratre & filio anno uitæ.vii.quinquagesimo:nec fefellit cõiecturã eorũ:q augurio:qđ factũ ei Viẽnæ ostẽdim⁹ nõ aliud portẽdi pdixerãt ꝗ uẽturũ in alicuius Gallicani hois potestatem. Siquidem ab Antonio primo aduersarium partiũ duce oppressus est:cui tolosæ nato cognomẽ in pueritia becco fuerat:id ualet galinacei rostrũ.

Patinarius Patinarium. Plautus appellat pi=
scem patinariũ patina conditũ sic eñ
ait in asinaria:uel patinarium uel assũ
uerses quo pacto iubet:patinarius ue
ro dictus est Vitellius propter illã lu=
xuriosissimam patinã; ut paulo ante
memoraui quam dedicauerat: ppter
ꝗ Mutianus illi exprobrauit paludes
patinarum.
M.AN. Impetratæ:ab his q in
castra misissent. Dilabẽtibus:abeũ
tibus. Qui simul. erant coquus &
pistor. zona.au.ple. aureis nũmis
prefixa. Interim:dum ea ducib⁹ fla
uianis aut ipsi Vespa.patefaceret.
Ludibria:illusiões. Via sa. qua
ex palatio in forũ descendebat. Re
ducta; coma; capillis & a uertice & a
fronte in unũ quasi nõdũ cõpressis:ut
magis cõspicuus esset. Ceuno.so.
coma.s.reduci & in unũ colligi. Mẽ
to:inferioribus faucium partibus iugulo iminentibus. Mucrone:cuspide. Incessentibus cõ.illudentibus. In
cendiarium:ob capitolium incensum. Patinarium & hoc ob patinæ dedicationem.
PHI. Enormis:uasta & imodicã sicut solet pceritas corporis nõ parũ uenerationis acqrere principibus:
ita si enormis est & imodica magis de honestamento est;ꝗ pulchritudini dixit Cel. longã staturã matura confici
Burrus senectute. Rubida:rubens rubicũda. Burrus apud antiquos uocitabat rubens ex cibo & potione pterea panem
rubens rubidũ appellauere parũ coctũ Plau. in cassina. in furnũ calidũ cõdito atq; ibi me torreto p pane rubido. Vẽ
Rubidus ter obe. pinguis uber;apud Neuiũ accipit p exili atq; gracilento. Subdebile:modicæ debilitatũ & infirmũ;sæpe
panis dictũ hãc pticulã sub significare teperamentũ. Impulsu:impulsione. Quadrigæ contra regulam grãmatis
Quadriga. corũ synthesis.i.singulariter quadrigã dixit;sicut & Pli. quadrigã dixit a Myrmeci de fabricatã ex ebore:quã musca
Vox Vitel= integeret alis. Aurigãdi caio:supra memorauimus. Vitelliũ.C. caligulæ factũ eẽ familiarẽ p aurigãdi studium.
lii nouissima. Apud ge.in.iii. cõmen.satis ac sup de gemoniis scalis:illuc te cõfer siqđ desideras:ait Tacitus uitelliũ ad gemo
Excarnifi= nias:fuisse ppulsum ubi corpus Flaui Sabini iacuerat in gestisq; uulneribus cõfossũ cõcidisse uox nouissima non
catus. degeneris ai excepta fuit a circũstãtibus:cũq; tribuno insultanti se tñ impatorẽ eius fuisse rñdit. Sex. Aure. p scalas
Tractitius. inqt gemonias trahit. Excarnificatus:congestis uulneribus lãcinatus euisceratusq; per carnificinam:sicut car=
Nex fratris nifices dãnatos interdũ minutissimis ictibus lenta morte conficiũt. Amia. marcellinus:tanꝗ obtrectatorẽ audacẽ
Vitellii. excarnificari precepit tradit Sex. Aure. nũerosis ictibus pfossum interiisse. Confectus:trucidatus. Tractus in ty.
potuit Vitellius tyberinus & tractitius nũcupari:sicut olim appellatus ẽ heliogabalus:q in latrina occisus fuit de
inde in tyberim tractus. Cũ fra. de hoc sic refert Tacitus deinde Luci. Vitellius interficit par uitiis fratris:& princi
patu eius uigilantior nec perinde psperis socius:ꝗ aduersis abstractus. Factum uien. qñ p tribunali iura reddẽ
Antonius ti. Vitellio Gallus gallinaceus supra humerũ atq; in capite astitit. Portẽdi:significari. Ab Antonio prio. An
cognomen to.primus acerrimus belli cõcionator uespasianũ sequutus grãde momẽtũ addidit:erat ei strenuus manu:sermo
to primus. ne prõptus:discordiis & seditiõibus potens raptor: largitor. pace pessimus bello nõ spernẽdus; huius præclara
Tolosa uirtus enituit in bello uitelliano:primus appellat a Tranqllo ob cognomẽtũ:dicebatur eñ. Antonius primus: &
Aurum to= ita a Cor. tacito identidẽ appellat. Egesippus id apte indica li. iiii. histo. ubi ait:primus:id eñ Ant. cognomentum
losanum. erat de hoc intellexisse Mar. existimo sic scribentẽ; iã nũerat placido foelix antonius æuo quindecies actas pmus olym
piadas. Tolosæ nato:& ob hoc hoi gallicano:notũ est eñ tolosã ciuitatẽ galliæ narbonensis:in qua olim fuit tẽ
plũ sanctitudine religiosũ finitimis uenerabile; de hominibus calamitosis dici solitũ est puerbiũ uetus ille hõ ha
bet aurũ tolosanũ:qđ ortũ est. Qu. cepione:qui cũ oppidũ tolosanũ diripuisset:multũq; auri in eius oppidi tem
plis fuisset:quisqs ex ea direptione aurũ attigit misero cruciabiliq; exitu periit. Cuius rei Strabo Iustinus & Gellius
Beccus. meminerũt. Becco:remansit in lingua uernacula nostra hæc dictio:ut beccũ appellemus rostrũ nõ tã gallina=
Phryges cei ꝗ oim auiũ. Phryges panẽ beccus appellãt ex quo Psamaticus aegypti rex olim cõiectauit phrygas primos ex=
primigenii titisse mortaliũ:cũ hæc uox Beccus ab infantibus suapte spõte fuisset pria deprõpta historiã luculẽte pscribit. He=
Elogiũ de ro. in Euterpe. quã sequutus opinor Apuleius phrygas scienter primigenios appellat lib. xi. de asino aureo. De ui=
Vitellio. tellii moribus & obitu sic scribit Eutropius:hic cum multo dedecore imperauit:& graui sæuitia nobilitatis:præci
pue ingluuie & uoracitate:qppe cũ de die sæpe quartũ & quintũ ferat epulatus. Notissima certe coena memoria

mandata est:quã ei Vitellius frater exhibuit. in qua super cæteros sumptus duo milia piscium:septem milia:auiũ apposita traduntur:hic cum neroni similis esse uellet atq; id adeo præ se ferret:ut etiam exequias: neronis quæ humiliter sepultæ fuerant honoraret:a uespasiani ducibus occisus est: interfecto in urbe prius sabino uespasiani fratre:quem cum capitolio incendit interfectus autem est & magno dedecore tractus per urbem romam publice nudus:Erecta coma:& capite eius subiecto ad mentum gladio:stercore inuolutus:& pectus ab omnius obuiia appetitum. Postremo iugulatus & in tyberim proiectus est. Etiam communi caruit sepultura:periit autem ætatis anno septimo & quinq̃gesimo imperii mẽse. viii. & die uno.

M. AN. Exprobrante:probri & contumeliæ loco obiiciente. Obesus uenter:prepinguis. C. Caligulæ principi. Ministratorem:se ministrum illi circa currum dum auriga ret præbentem. Minutissimis: ictibus ut diutius torqueretur. Excarnificatus: carnifici ministerio aut quo pacto a carnificibus dãnati solent trũcatus tacitus congestis militum uulneribus ad gemonias scalas trucidatum sci. Cum frat. L. Vitelio. Ab antonio huius enim ductu uicti sunt Vitelliani ad Cremonam:mox ab eosdem legiones ad urbem admotæ.

Tolosæ:est tolosa narbonensis galliæ ciuitas. Cognomen becco. Maro cui nunc cognomen Iulo.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER DECIMVS. DIVVS VESPASIANVS AVGVSTVS IMPERATOR.

De gente Flauia & progenitoribus Vespasiani.

[R]Ebellione trium principum: & cæde incertũ diu & quasi uagum imperium suscepit: firmauitq; tandem gens Flauia obscura illa quidẽ ac sine ullis maiorum imaginibus: sed tamen respu. nequaq̃ pœnitenda: constet licet. Domitianum cupiditatis ac sæuitiæ merito pœnas luisse. T. Fla. Petronius municeps Reatinus bello ciuili Pompeianarum partium centurio incertum

[V]ETVS sententia est omnium rerũ esse uicissitudinem; namq; pluuiæ serenitas; bello pax sterilitati fœcunditas:tempestati tranquillitas uicissatim succedere consueuerunt:sic & malis principibus boni principes substituuntur:ut quæ per improbos afflicta sunt & pessundata per bonos refoueantur & refocillentur:sicut a duobus uespasianis factum est qui exanguem fessumq; terrarum orbem romanamq; rempu. sæuitia tyrannorum exhaustam dissipatamq; refecerunt atq; recreauerunt:nihil profecto salubrius bono principe qui instar boni pastoris greges suos non emaciat sed opimat:hoc est facere condiscant principes terrarum spectẽt & imitentur duos uespasianos patrem & filiũ bonitate præcellentes & imperatoria maiestate dignissimos Trãquillus scripturus Flauii uespasiani imperatoris uitam repetit flauiæ gentis originem a maioribus nosq; admonet nihil nocere uirtuti sordidos natales:& q lux ingens & pura interdum emicat ex parua scintilla:nam cum uespasianus obscuro loco natus foret:tamen per uirtutem emersit sublimatusq; est ad fastigium principatus.

PHI. Vicissitudo rerum. Nihil salubrius bono principe.

Rebellione trium principum:galbam othonem uitelliumq; significat. Incertum labans & nutabundum.

Vagum instabile & lubricum;cum ab galba ad othonem:ab othone ad uitellium:ab illo ad uespasianum mox transferretur nusquam stabile & subnixum. Gens flauia:hinc flauius uespasianus dictus:hinc a Iuuenale flauius ultimus dicitur domitianus:sicut a papinio in siluis flauius caluus:a flauia gente nominati flauiani duces sectatoresq; partium uespasiani. Sine ullis imaginibus:nobilitas familiarum imaginibus proauorũ multiiugis spectabatur:& atria plena fumo sis imaginibus nobilem facere credebantur:hinc econtrario Marius apud Salustium obscurũ genus suũ & ignobibile non dissimulat ubi ait. S. quia imagines non habeo:& quia mihi noua nobilitas est mox ex interuallo non possum inquit fidei causa imagines:neq; triumphos aut consulatus maiorum meorum ostentare. Nequaq̃ pœnitenda:ita Liui. domi militiæq; sub haud pœnitendo magistro ipsa Anco rege romana se iura romanos ritus didicisse. Apule. quoq; in apologia inquit:inuitasset iuuenem:neq; corpore neq; aio neq; fortuna pœnitendum: Constet licet:sensus est gens flauia non fuit pœnitenda romanæ reip. q̃uis Domi. ex eadem gente romæ imparauerit:dederitq; pœnas meritas suæ libidinis & crudelitatis. Ex quo significat Tranquil. plus boni q̃ mali gentem flauiã contulisse romanæ reip. cum ex tribus flauiis duo primi fuerint optimi: nouissimus flagitiosus. Pœnas lui. soluisse dedisseq; supplicium:dicimus autem auctore Seruio melius luo peccatũ q̃ luo pœnam:nam peccatum soluitur pœna:quod si luo pœnam dixeris non procedit quare pœna soluatur:tamen auctoritas eruditorum licenter ista confundit:ut luo pœnas dicamus & luo peccatum. Maro in. x. italiã pertiereluant peccata. Municeps rea. gentem flauiam ex municipio reatino oriundam significat, est autem reate oppidum in sabinis:ut ait Plini. in. iii. dicatum cœlicolum matri:ut inquit Silius:tradit. M. V. italiæ umbilicum esse in agro reatino asinos reatinos a generositate celeberrimi scriptores laudauerunt:municeps autem significatur cuius reatinus nam ut inquit eleganter Vlpianus libro. L. digestorum municepes dicimus suæ cuiusq; ciuitatis:ciues utputa campanos puteolanos.

Imagines nobilitatis. Pœnitendus. Luo petm. Luo pœnã Reate ubi umbilicus. Italiæ. Municeps

MARCI ANTONII Sabellici ad Augusti. Barbadicum Serenissimum Venetiarum principem paraphrasεos in Vespasianum parænesis. Decima.

[R]Ebellione Romanum imperium aliquandiu incerta sede peruagatum:flauia gens Vespasiani patris ductu & auspiciis stabiliuit tandem serenissime Princeps:fuit is omnium: qui romæ ad id tempus imperauerant:longe clementissimus:q̃ uirtute nulla magis potest si anneo senecæ credimus homini conuenire:

sponte an euocatus profugit ex pharsalica: acie: domumq se contulit. Vbi deinde uenia & missione impetrata coactiones argenrarias factirauit: huius filius cognomine Sabinus expers militiæ: & si quidam eum primipilarem: nónulli quũ adhuc ordines duceret sacramento solutum per causam ualitudinis tradunt: publicanum quadragesimæ in asia egit. Manebátq imagines a ciuitatibus ei positæ snb hoc titulo κάλλως τελωνήσαντι.i. bene triburũ exigenti. Postea fœnus apd Heluetios exercuit: ibiq dié obiit: supstitib⁹ uxore Vespasia Polla & duob⁹ ex ea liberis. Quorũ maior sabin⁹ ad pfecturã urbis minor Vespasiãus ad pncipatũ usq pcessit.

amplius: nec magis ulli ho minum: q̃ principi. Addo urbanitatem ac cæteras uirtutes: q̃ pene plures in uno fuere q̃ in tribus illis: quorum proxime meminimus: uitia sed auaritiæ calũnia non caruit: qui sane affectus: q̃m in publicum usum uertit non priuatum: laudi potius illi: q̃ uitio cessit: cætera uere dignus: cui defuncto non humani tantum: sed diuini etiam: ut uana fuit tunc hominũ persuasio: honores sint decreti hunc merito mIraberis dux iucundissime: & uili parte recte saperes: atq; is esses: qui non alienis indigeres exemplis hunc tibi omni studio imitandũ proponerem: sed alii preclaris huiusmodi indigebunt institutis: Tu tuis amplissimis uirtutibus fretus: eo propemodum euasisti: ut nihil te uno clemẽtius: nihil iucundius omniũ predicatione esse feratur: superest autem ut is esse pergas quod ut uideo sponte facis qui si phama & celebritate sia Vespasiano inferior: uirtutibus tamẽ animi: aut maior: aut quod æque erit magnum par illi reperiaris. Rebellione igitur rebelli motu: ac defectione. Trium principum: Galbæ: Othonis: Vitelli. Incertum uacillans si quidem ad crebram imperii mutationẽ tres illi: quorũ proxime meminimus a nonnullis in numerum nõ redigũtur. Constat licet: & si non dubium sit. Domitianum: ultimus flauiæ gentis imperauit Iu. Quum qui iam. semianimem laceraret flauius orbem ultimus. Municeps reatinus: reate sabinorum oppido natus.

Euocati — PHI. Sponte uoluntarius ultroneusue. Euocatus. s. a Pompeio supra enim dictum est euocatos dici milites quando per euocationem ad bellum euocabantur. Ex pharsalica acie ubi pompeianæ partes profligatæ fuerunt. domum. in municipium reatinum. Venia. Cæsarem fuisse clementissimum usq; ad pœnitentiam ueniamq; dedisse aduersariis notum est. Missione impetrata: ut a militia centurionatuq; permissionem honestã

Coactores. siue causariam dimitteretur. Coactiones ar. Ora. in. i. sermonum patrem suum fuisse coactorem indicat: ubi in

Coactiões terpretes: exposuerunt coactores mercenarios esse eorum qui habent argentariam: quod humile ac turpissimum

argentariæ genus q̃stus existimatur inde coactiones argentariæ collectiones pecuniarũ dictæ: quas: coactores argentariis ser-

Argentarii uientes usurpant: uidentur autem dici coactores a cogenda pecunia: namq; in auctionibus argentariorum pe-

Argẽtariã cunias cogere solent hoc est colligere & congregare & in decumis exigendis accessionem facere. Cicero in oratio-

facere. ne pro Rabirio posthumo: non intelligo hoc quale sit utrum accessionem decumæ: ut nostri facere coactores solẽt

Causaria de argentariis in ii. commentario satis multa hi enim sunt qui faciunt argentariam sic enim absolute & eleganter

missio. dicimur argentariam facere sicut cœnaculariam & sagariam. M. T. in oratione pro cecina romæ argentariam nõ

Causarii. ignobilem fecit. Primipilarem: primipili centurionẽ: de quo suo loco satis diximus. Ordines militares: quorum alii erant honestiores alii ignobiles: ideo scribit cæsar in commentariis se ab octauis ordinibus ad primum pilum traduxisse scæuam centurionem. Sacramento solutum: liberatum militari sacramento. Per ca. uali. cau

Quadrage sariam missionem signat: quæ dari solet cum quis uitio animi uel corporis ualitudine minus idoneus militiæ de-

sima nomẽ nunciatur. Inde causarii a Liuio dicti q per causariã missionẽ a militia soluti sũt: & ita legẽdũ est exponẽdũq; illud

uectigalis. apud Spartianũ in Adriano post hæc pfectus i gallias oẽs causarios liberalitatib⁹ subleuauit: ita eñ legere mali q̃ causariis sicut hñt codices ipressi. Publicanũ quadragesimæ egit: in. ii. annotationũ locus hic a nobis & emendatus ẽ & explicatus: Nã cũ in omnibus ferme codicibus publicum legeretur: euidentissimis opinor argumentis asseruimus legendũ esse publicanũ: significat eñ Tranquil. Flauiũ sabinum functũ esse in asia officio publicani in exigẽdis uectigalibus: quæ nomine quadragesime soluebãtur. Nam sicut centesima: quinquagesima: uigesima nomina sunt uectigalium ex auctiõibus publicanorũ illicitis excogitata: ita & quadragesima nomen est improbi uectigalis: si uberiora desideras require quæ scripsimus in annotationibus. κάλλως latine interpretatur bene uectigal exigenti: siue pulchre obeunti munia publicani. Et est casus dandi: per quem tituli sæpe numero in monumentis perscribi solent. Apud heluetios: populos Belgicæ galliæ de quibus multa Cæsar in principio commentariorum. Fœnus exer. fuit fœnerator: fœneratores autẽ sæpe damnatos mulcratosq; fuisse apud romanos testis est Liui. qui ait fœneratoribus diẽ dictam esse ab ædilibus: qui ex illorum pecunia mulctatitia posuerunt limina ænea in capitolio. Idẽ alibi refert latum esse ad populum ne fœnerare liceret. Cato fœneratorem æquauit homici-

Fœneratores dãnati. dæ cum interrogatus: an expediret fœnerare: respondit quid hominem occidere: Mercurius in parte horoscopi pariter constitutus faciet præpositos fœnerationum: diminutiue fœnus dicitur fœnusculum. Ad præfecturam

Quid hominem occidere. urbis: Tacitus fabinum Vespasiani fratrem refert præfecturam urbis obtinuisse annos. xii. qui interfectus fuit a uitellianis in tumultu ciuili: cuius truncum corpus obscisso capite ad gemonias traxerunt: hic fabinus quinq; & triginta stipendia: in reip. fecerat domi militiæq; clarus: sermonis nimius erat. septem annis mœsiam rexerat: ante uespasiani principatum decus domus flauiæ penes fabinum erat.

M. AN. An euocatus: q euocati essent semel atq; iterũ diximus. Coactiões arg. a cogo coacto & coactor horatius: si pco puas aut ut fuit ipse coactor: est eñ coactor ut acrõ ait mercenarius eorũ q habẽt sũmã rerũ uenalið. Cice. ut nostri facere coactores solẽt & rursus haud multũ diuerso sensu Gabinio pecuniam posthumus coegerunt argentariam dixit coactionem qa coactores argẽtariis q auctioni pẽrát operã pstabãt: Cice. p cecinna Argen

tariam. non ignobilem fecit & paulo mox argentaria dissoluta: & alibi pecuniam argentario promittit ebutius Ordinem ordo sexagenos ut Li. ait habuit milites: apparet tamē ꝓ quocūq; miliū ductu ordinem a ueteribus usurpatum: quod ni ita esset idem auctor haud alibi honestū ducebat ordinē dixisset: superuacuū erat honestū ad derē si semp idem ordo fuisset. Solutū sa. cāria ut uulpianus ait missione militia solutū est inquit ille etiā causa ria missio q̄ ꝓpter ualitudinē laboribus militiæ soluit. Publicū quadra. sic habēt oīa tranquilli exēplaria q̄ ad huc uidere cōtigit: sed ego ob ea q̄ apud tacitū legimus publicanū ꝓ publico scribendū cōtēderim manet inquit ille abolito quadragesimæ quinquagesimæq; & que alia ex auctionibus illici tis nomina publicani inuenerant: erit igit̄ sensus egit publicanū quadragesimæ. i. obiuit in asia publicani munus in exigēda quadragesima: nisi qs dicat publicū egit publicā personā gessit in exigenda quadragisima: qđ nō absurdū sit ob ea q̄ sequūt. καλῶς τελωνήσαντι: recte uectigalia exigēti Eluetios: belgicæ galliæ populos. Sabinus: qui a uitellio est oppressus.

Polla Nursiæ honesto genere orta patrem habuit. Vespasium Pollionem ter tribunum militum præfectumq; castrorum: fratremq; senatorem prætorie dignitatis locus etiam nunc ad sextum miliarium a Nursia spoletum euntibus in monte summo appellatur Vespasiæ: ubi uespasiorum cōplura monumenta extaut: magnū indiciū splendoris familiæ & uetustatis: nō negauerim iactatum a quibusdā Petronii patrem e regione transpadana fuisse mancupem operarū: quæ ex umbria in sabinos ad culturā agrorū quot annis cōmeare solerēt: subsedisse aūt i oppido reatio uxore ibidē ducta: ipse ne uestigiū qdē de hoc quāuis satis curiose ingrerē inueni.

De natiuitate Vespasiani & eius educatiōe: & honoribus per eum gestis.

Espasian⁹ nat⁹ est in sabinis ultra reatē uico modico cē phalacrie. xv. calē. decēbris uespi. Q. Sulpitio Camerino. C. Pōpeio Sabino consulibus quinquennio anteq̄ Augustus excederet: educatus sub paterna auia Tertulla

PHI. Polla nursiæ: explicato paterno Vespasiani genere nunc maternū genus exequit: aitq; matrē Vespasiani fuisse nursinā: est autē nursia ciuitas sabinorum ut ait Pli. quāuis Seruius eam in piceno esse tradat: a Virgi. frigida nūcupatur quia re uera ita est. aut quia noces: frigidus enim noxius significat. Grachi in contionibus suis ubiq; nursinos sceleratos appellauere Ter tribunum militum: qui ter functus erat dignitate tribunatus militaris. Præfectum castrorum: ad officium præfecti castrorū: ut inquit Vegetius in. ii. posito ualli pertinet & fossæ extimatio: tabernacula militum nutu ipsius curabantur. præterea ægri contubernales & medicorum a quibus curabantur expensæ ad præfecti castrorum curam pertinebunt. Item uehicula ferramenta instrumēta bellica ne deessent aliquando procurabat: hic post longam probatamq; militiam peritissimus omnium eligebatur: ut recte doceret: alios quod ipse cum laude fecisset. Prætoriæ dignitatis: qui præturæ honore fuerat decoratus.

Spoletum euntibus: qua parte itur ad spoletinos quos Pli. collocat in. vi. Italiæ regione. Vespasiorum: quēadmodum paterna uespasiani gens dicta est flauiorum ita materna uespasiorum nuncupabatur. Magnum indicium splendoris: locus dictus uespasia: & uespasiorum monumenta abunde indicant magnoq; sunt argumento splendidam fuisse uetastamq; familiam uespasiæ pollæ uespasiani matris.

Iactatum: inaniter diuulgatum. Seruius illud maronianum talia iactanti exposuit pro inaniter loquenti. Petronium patrem: ut intelligas Tranquillum loqui de patre. T. Flauii Petronii municipis reatini: a quo exorsus est dudum maiores Vespasiani. Mancupem operarum: Conductorem redemptoremq; seruorū & operariorum: hic locus a nobis enodatus est in libro annotationum: ubi scripsimus mancupes appellari romanos publicanorū principes qui quæstus sui causa decumas redimunt: præterea mancupes dicebantur: qui a populo aliquid emebant conducebant ue. Pli. dixit q; manceps præualens annonam flagellat: appellatione uero operarum personas ipsas atq; operarios significari eodem in laco a me annotatum est.

Quæ: operæ idest operarii & mancipia mercenaria. Vmbria. Pli. umbriam collocat in sexta italiæ regione: umbrorum gens antiquissima italiæ existimatur: a græcis umbri dicti q; umbribus superfuerunt. ὄμβρος græce imber appellatur. Quot annis commearet: hac tempestate circumpadani idem factitant qui quot annis cōmeant ad nos & ad flaminic populos: qui prætio conducti locant operas diurnas & menstruas ad culturam agrorum qua peracta suffarcinati pecunia in patriam regrediuntur.

Subsedisse: substitisse mansisse: alias significat depressum esse: Virgilius: subsidere ualles. Infamnio: samnium cuius regionis cultores samnites dicti: conterminum esse sabinis testis est Plinius in. iii. quidam legunt in binis: in regione autem sabinorum situm est reate. Phalacrine: si licet per coniecturam scrutari causas nominum: quid uetat credere hunc uicum nomen accepisse ex eo q; homines calui illic nascerentur: quos græci phalacros uocant: sicut in insula mycono iuuentus omnis calua uisebatur: unde a Plinio dictum est in. xi. q; myconii carentes capillo gignuntur: quod & Lucillius indicat cum ait: miconi calua omnis iuuentus unde etiam prouerbium græcum est φαλακροὶ μυκόνιοι. idest calui myconii. Coruī aquatici naturaliter caluent: quibus apud græcos in de nomen est hoc dixit Plini. sed quod nomen foret id nō addidit. Scito autem tales coruos a græcis dici phalacrocoraces quasi caluos coruos. Excederet: moreretur.

M. AN. Nursiæ: Nursia sabinorū oppidum ut Ptolemæus & Pli. aiunt haud ignobile. Præfectū castrorū cui curæ erat castrorū metationē legere uallum iacere tabernacula disponere: tormenta bellica & alia huiusmodi

Nursia frigida.
Frigidus.
Nursini dicti scelerati
De officio prefecti castrorum.
Spoletum.
Vespasii.
Manceps operarū.
Vmbri unde
Subsidere.
Myconii calui.
Prouerbiū græcū.
Phalacrocoraces.

curare:ut plane affirmare possis hanc castrensem potestatẽ nõ multũ diversam fuisse ab ea quã hodie obtinent q castrorũ magistri dicunt est alioquin haud ignotũ quid prefecti nomen significet. Vespasiorũ:eius familiæ:uirorũ. Magnũ indiciũ argumentũ:demonstrationẽ. Iactatũ leuiter traditũ. Mancipẽ:Asconius: Mancipes publicanorũ principes q q̃stus causa decimas redimunt:Festus Mãceps inquit dicit quicqd a populo emitur cõducitur ue quia manu sublata significet se auctorẽ emptionis mancipẽ ergo ꝓ redẽptore accipias licet ꝓ eo dico q sub se operarios ad opus aliquot cõductos hẽret. Pli. hũc sine emulatione incitatus mãceps ꝓxime sutrinæ.. Ex umbria occurrit quare ex umbria si ex trãspadana fuit regione:sed tu inde oriundũ immo ibi natũ potius accipias uerum in umbria uixisse atq; ibi factum mancipẽ. Sabinos: sunt sabini umbris affines: atq; ab illis oriundi: dicti ut qdã existimauere a religione:& deorum cultu quasi seuini: Cato ut dionysius scribit ex sabino sangi diui gẽtilis sabinorũ genti nomẽ impositũ credidit. Ne uestigiũ qdẽ:ne signũ qdẽ aliquod. In samnis:hic quoq; locus librariorũ in curia:ne ignorantia dicã semel in uersus ita inoluit ut indifferẽter a cunctis mendose legat: samni in reatino agro immo nusquã qd sciã leguntur; q̃q̃ si id ipsum daretur ꝓ populo: aut proprio loci nomine accipi nequeat: & enim quid aliud se esset dicere samnos esse in reatino agro q̃ populum in populo esse nec samnites: aut samnium de qua gente aliquis suspicari posset insunt Plini. postquã samnitium meminit sabinorum inquit Amitermini cirenses: forum decii forum nouũ: fidenates:inter emnates:Nursini: nomentani:reatini:trebulani: & mox paulo: tiburtes parmates: ex qua descriptione apparet reatinos esse in medio sabinorum ne aliquo modo ad samnium reatini fines attinere credantur: nec pro loci nomine potest accipi quum phalacrinem dicat auctor uicum in quo natus sit Vespasianus appellatum quæ cum ita habeant nõ dubitauerim affirmare pro samnis sabinis esse legendum: quod ipsum uel una ratione confirmatur: quia reatinus ager totus sit infra sabinorum fines; accedit adhæc pronus ad errorem lapsus ut uno mediæ syllabæ elemento inuerso deprauata sit dictio.

in prædiis cosanis:quare princeps quoq; & locum incunabulorum assidue frequentauit: manente uilla qualis fuerat olim: nequid scilicet oculorum consuetudini deperiret:& auiæ memoriam tantopere dilexit: ut solemnibus ac festis diebus poculo quoq; eius argenteo potare perseuerauerit: sumpta toga uirili latum clauum q̃q̃ fratre adepto diu aduersatus est: nec ut tandem appeteret compelli nisi a matre potuit: Ea demum extudit magis conuitio quam præcibus uel auctoritate: dum eum identidem per contumeliam. Anteambulonem fratris appellat: Tribunatum militum in thracia meruit: questor cretã & cyrenas prouĩciã sorte cœpit: ædilitatis ac mox preture cãdidatus etiã nõ sine repulsa

Cosa op. Consa ci. Incunabula

PHI. Cosanis; cosa oppidum est ethruriæ a populo romano deducta colonia; ut meminit Plinius. Verg. pluraliter cosas dixit cum ait in. x. Quiq; urbem liquere cosas quis tela sagittæ. Consa uero ciuitas est in hirpinis quæ post cladem cannensem tradita est; Annibali; ut docet Liuius: sed consani nihil ad cosanos. Princeps: iam creatus imperator. Locum incunabulorum: ubi educatus fuerat incunabula enim appellamus nutricationem puerilem a cunabulis qui lectuli sunt in quibus infantes facere consueuerunt.

Senatoria dignitas recusata.

Oculorum consuetudini; noluit Vespasianus uillam elegantius neq; nitidius reformari in qua fuerat educatus; ut loca illa iam princeps inuisens facilius recordaretur educationis puerilis; nam immutata uilla induxisset facile obliuionem incunabulorum. Auiæ:tertulæ. Latum clauum; dignitatem senatoriam; Antiqui clauata uestimenta dixere clauis intexta. Aduersatus est: recusauit dignitatem senatoriaꝫ tanquã onerosam:sicuti olim Mœcenas substitit: intra dignitatem equestrem;cum illi laticlaui dignitas pateret. Cice. in oratione pro Cluentio laudat quosdam equites Romanos;qui maluerunt degere in uita tranquilla q̃ ascendere ad senatoriam dignitatem quæ plena est molestiarum & difficultatum.

Extũdere.

Quanq̃ fratre adepto; q̃uis Sabinus frater iam Senator esset factus. Extudit; tũdendo instando impulit ad latum clauum appetendum; Extundere eni est tundendo hoc est percutiendo elicere & excudere; Vir. Vt uarias usus meditando extunderet artes. Si legis extulit; frigidum uerbum est nec elegantiæ Tranquilli satis accommodatuꝫ

Anteambulones. Generosus aius ipatiẽs cõtumeliæ Pentapolitana. Apalonia. Cyrene.

Identidem; frequenter. Per contumeliam; quæ a contemptu dicta est. Anteambulonem. ueluti antecursorem satellitemq; Sabini fratris: anteambulones dici uoluerunt stipatores & satellites: qui in itinere solent precedere principem ueluti antecursores; unde ab ante & ambulo dicti anteambulones; qua dictione usus est epigrammatarius poeta. Sum comes ipse tuus tumidiq; anteambulo regis. idem alio loco.

Centum miselli iam ualete quadrantes anteambulonis congiarium lassi; de his intellexit Sene. sic scribẽs in. xiii episto. o. q̃ cuperem illi occurrere aliquem ex his trosulis in uia diuitibus cursores & numidas & multum ante se pulueris agentem. Vespasianus cum audiret se anteambulonem fratris appellari crebriter a matre; ne tali conuitio notaretur petiit senatoriam dignitatem & impetrauit; generosus enim animus contumeliam pati non potest & ingenia liberaliter educata ut inquit uerissime Hierony. facilius uerecũdia q̃ metus superat: & quos tormenta non uincunt interdum uincit pudor. Meruit. militauit. Cyrenas prouinciam; cyrenaicam prouinciam significat; quæ in africa est: pentapolitana a scriptoribus dicta a quinq; urbibus; quibus maxime inclyta est; quarũ hæc sunt nomina; berenice; arsinoe; ptolemais; apalonia; ipsaq; cyrene. Sorte cepit; quia sortiebantur prouincias qd alio loco declaratum est. Candidatus; petitor.

M. AN. Cossanis; quæ cossano agro erat sunt cossæ littorale hetruriæ oppidum non longe a grauiscis Vir. & pyrgi ueteres intempestæq; grauiscæ est & cõpsa in lucania ciuitas; sed cossanis ubiq; scriptũ reperio.

Princeps. post adeptũ pricipatũ. Auiæ tertullæ. Fratre adepto. i. quãquã sabinus frater laticlaui uestis usũ recepisset. Ditrauersatus: detestatus. A mr̃e; Vespasia. Extulit: excitauit. Anteãbulonẽ; anteãbulones dicunt q officii grã pricipẽ aut aliũ comitãdo præcedũt in quẽ sensum Martialis quoq; eã dictionẽ usurpauit. Cretã & cyrenas: & si cyrenæ in libia sunt: hæ temẽ puinciæ una sæpius decernebant strabo octauũ inquit puinciã cretẽcũ cyrenaica. Sorte cepit sortitione adeptus est nam extra sortẽ prouinciæ nõnunquã dabantur.

sextoq; loco uix adeptus est. Ac prima statim petitione: & in primis prætor infensus senatui Caium ne quo non genere demereretur ludos extraordinarios pro uictoria eius germanica depoposcit: pœnæq; coniuratorum addendum censuit: ut in sepulti proiicerentur. Egit & gratias ei apud amplissimũ ordinem q se honore cœnæ dignatus esset.

De uxore & filiis eius.

INter hæc Flauiã Domicillã duxit uxorẽ Statillii capellæ æqtis Rõani sabraceni ex africa delegatã oli latinæq; cõditiõis: s; mox igenuã: & ciuẽ Rõanã recuperatorio iudicio pnũciatã pr̃e asserẽte Flauio liberale Ferẽtini gẽito

Ph.B. Sexto loco: intelligimus sexto loco aliquẽ adeptũ esse magistratũ nõ q quinquenies antea habuerit repulsam. sed q prioribus locis petere nõ potuit ppter cãdidatos alios qbus ob dignitatẽ primus & secũdus deinceps alia loca gradati in petitiõe cõcedebant: legimus apd̃ Liuiũ: qd̃ in unũ locũ Luci. Flãminius & P. Cor. psulatũ petebãt comitiis cõsularibꝰ ego existimo ita distiguẽdũ ut cãdidatꝰ ædilitatis uix sexto loco ædilitatẽ sit adeptus. In petitiõe uero p̃turæ fuerit primus p̃tor renũciatus: qd̃ erat honorificũ sicut & Ci. gl'iat se primũ p̃torẽ a cũctis cẽturiis fuisse renũciatũ. Caiũ caligulã. Ne q. n. ge. i. ut oĩ officiorũ gñe illũ sibi cõciliaret. Extraordinarios alias diximus quẽadmodũ ædiliũ & p̃torũ officiũ peculiare erat exhibitio lodorũ: uñ Vespasianus p̃tor depoposcit sibi perditur ludos extraordinẽ facere posset. Pro ui. ge. in supioribꝰ dictũ ẽst quẽadmodũ. C. Caligula expeditionẽ aduersus germãos susp̃sit: q magis ridicula fuit q̃ imperatoria. Cõiuratorum: qui cõiurassent in Caligulã &. n. aliquot pspiratiões in illũ sũp̃tæ sũt & detectæ añ piurationẽ nouissimã: q̃ fuit ptrucidatus. Apd̃ am. or. senatoriũ. Honore cœnæ dignatꝰ eẽt. Vespasianos in senatu egis grãs pricipiq; eius gulcror fuisset: hoc. n. ēt estimabat honorificũ ut alibi annotauimus: ex quo multi uocatores pricipis pecunia corrũpebãtur prãdiis pricipalibꝰ ueluti uocati iferrerent; hic illud marcellini: nomẽclatores assueti talia uẽditare mercede accepta commendã & prãdiis iserũt subdititios ignobiles & obscuros. Sabraceni: existio legẽdũ tabracenĩ: est. n. tabraca oppidũ ciuiũ Rõanorũ in numidia africæ regiõe cuius prolomeus & Pli. mẽnerũt: de q̃ ait Iuue. Vmbriferos ubi pãdit tabraca saltus & silius tabraca tõ tyriũ uulgus: q̃uia in pducibꝰ cõplusculis p tabraca iueniat sabraca. Delegatã: Ei pẽsitatis diligẽter trãqlli uerbis uideo hæc iter se opposita eẽ delegatã & igenuã: sicut latinæ pditiõi Ciuẽ Rõanã opposuit: erit aũt hic sẽsus. Vespa. duxit uxorẽ domicillã: q oli existimata ẽ delegata & latinæ pditiõis apd̃ statiliũ capellã eqtẽ Rõanũ tabracenũ: mox assertore pr̃e igenua & Ciuis Rõana ẽ iudicata: & ita delegatã iuges eẽ gẽitiuo statilii capellæ q̃si mãcipatã ancillãq; uel q a statilio ex africa Romã delegata cõmissaq; fuisset fiduciariæ amici tutelæ: legimus apd̃ Iu. capitolinũ a. M. A. fuisse istitutũ: p puicias usum publicorũ tabulariorũ: ut ut si forte aliqs in puincia oatus causã liberalẽ diceret: Testatiõẽa ide ferret: atq; hãc totã legẽ de assertiõibꝰ firmatã. Latinæ: eõ. Pli. refert cẽturipinos: & segestanos in Sicilia pp'los fuisse latinæ pditiõis; q̃ signat̃ progatiua q̃ in latio latini fruebant.

Vesci cum principe honorificum.

Tabraca.

Recuperatorio iu. repete q̃ supra scripta sunt de recupatoribus / q iudices erãt causa iuris recupandi sicut docet Ci. in orõne p cecinna: q̃ habuit ad recupatores. Asserente: uindicante filiã liberali causa uñ & assertores dicti de qbus supra: in negociali pte q̃rit ut ait Quin. an liber sit q est in assertiõe. Ferẽtini. Pli. ferẽtinates collocat in latio apud Liuiũ mẽtio est ferẽtini oppidi samniũ: quo potius est posthumus. R. cõsul. cũ id oppidani silenter deseruissent: fugaq; nocturna ex oppido excessissent. Oratius. ferentinum ire iubebo.

Ferentinum

M. AN. Sextoq; loco: ex quo apparet quinquies tulisse repulsam. Primus prætor: Post præturã acceptaz. Caiũ: Caligulã. Ne quo nõ. i. omni: cõiuratorũ: eorũ qui in eũ coniurassent. & honore cœnæ: se cœnæ adhibuisset. Sabracensis: sabracha ut ptolomæus ait oppidũ inter duas syrtis: Pli. iuxta minorẽ esse affirmat uterq; auctor sabrathã habet: q̃re sabrathẽsis legẽdũ nõ sabracẽsis. Delegatã: durus ordo: sensus durior: sed tu sic legito: duxit uespasianus flauiã domicillã uxorẽ statilii capellæ eqtis sabrathẽni delegatã subintellige aut olim cõiugẽ Ver. Hectoris andromache pyrrhio connubia seruas. Luca. liceat tumulo scripsisse: Catonis Martia. Ex africa olim delegatã: hoc quoq; in dubium uenit illius testamento cõmissam accipias: ac cuiusquam fidei demandatam: Cicero post delegatam mihi hanc prouinciam: an delegatam statilii equitis nomine apud quenquam asseruatam: cui sententiæ ob ea quæ sequuntur libentius accedo: est enim ut Vlpianus interpretator delegare uice sua alium reum date creditori uel cui creditor iusserit: quod per stipulationẽ fit: aut litis contestationem: ut sit sensus quum Domicilæ pater grandem statilio deberet pecuniam filiam creditori addixerit: sicq; delegatam: & nõ uxorem statilii accipies: ut statillius ex africa mandarit puellam sub crediti nomine a patre additam: apud hospitem: siue necessarium romæ uel in latio asseruari hunc nos ex obscura & perplexa lectione sensum elicimus: uerum alii uiderint siquit aptius dici possit: iuuentq; hanc operam nostram ita ut prosint non ut carpant.

Latinæ condi. pronunciatam ut pote ferentinati patre genitam: ferentinum enim: ut non multo ante diximus in latio est. Ingenuam: libero loco natam. Et ciuem: romanam: iam enim omne nomen latinum fuerat uno tẽpore in romanã ciuitatem ascitum. Recuperatorio iudicio ut flauio liberali patri filiam creditoris nomĩe apd̃ alium delegatam recuperare liceret pro sua quoquo modo recipere. Ferentini genito: ferentini & nõ ferenti est legendum est id latii oppidum bisq; iam supra demonstratum.

ne quicq̃ amplius q̃ quæstorio scriba: Ex hac liberos tulit Titum: & Domitianũ & Domicillã: uxori ac filiæ supstes fuit atq; adhuc utramq; priuatus amisit. Post uxoris excessum Cœnidem Antoniæ libertam adamauit & a manu dilectam quondam sibi reuocauit in contubernium: habuitq; etiam imperator pene iustæ uxoris loco.

De expeditione germanica & iudaica & aliis gestis per eum.

Claudio principe Narcisi gratia legatus legionis in germaniam missus est: inde in britanniã translatus: tricies cum hoste conflixit: duas ualidissimas gentes supeq; uiginti oppida & insulã uectẽ britãniæ pximã in deditioné redegit: partim Auli plautii consularis legati: partim claudii ipsius ductu. Quare triũphalia ornaméta: & in spacio breui duplex sacerdotium accepit. Præterea consulatuʒ quem gessit per duos nouissimos anni menses: medium tempus ad proconsulatum usq; in ocio secessuq; egit. Agrippinam timens potenté adhuc apud filium & defuncti quoq;

PHI. Quæstorio scribæ: flauius liberalis domicillæ pater nõ altioris dignitatis gradũ ascẽdit: q ut scriba q̃-
Scribæ q̃storii scripturarii. — storis esset: erant aũt q̃storii scribæ q q̃storibus seruiebãt: olim Cato cũ esset q̃stor scribas q̃storios redegit in ordinẽ ex qbus unum inutilẽ negligẽtẽq; accusauit: prisci scribas scripturarios appellauerũt at nunc ut inqt Festus dicunẽ scribæ librariiq rationes publicas scribũt in tabulis. græci γραμματεις uocãt qua dictione usus est Apuleius
Grammateus. — cũ ait in. xi. tum ex his unusq;quẽ cuncti grãmatea dicebãt. Vtráq; anteq̃ ad principatũ puenisset amisit: uxorem & filiam. Excessum: obitum. Cenidẽ: nomẽ est puellæ: q̃ liberta fuerat Antoniæ illius: ut opinor: q̃ nupsit Druso Germãico: quã nũq̃ spuisse scriptores annotauerũt. A manu: amanuẽses nã sicut uiris erãt ministri: q a manu dicebãt: ita fœmininis erãt libertæ ancillæq; q̃ & ipsæ a manu dicebãt
Antoniam nũq̃ spuisse
Ancillæ a manu. — scribẽdis. l. rationibus & epistolis accõmodatæ: sed sup hac dictione in superioribꝰ satis multa. Marcellinus ancillam a manu signasse uidet cũ ait in xviii. quibus litteris occulte q̃tuʒ fieri potuit missis ancillæ q̃ domina dictãte pscripserat exẽplũ ferens carthulaʒ pdidit. Reuocauit i cõtu. ut in codẽ cõtubernio secũ degeret: unñ ptubernalitas & ptubernales dicti: de qbus añ mẽoraui. Pene: q̃si. Iustæ: legitimæ.

Narcisi gr̃a: hũc libertũ potẽtissimũ fuisse apud Claudiũ uulgo notũ est.

Tricies: Eutropius dicit tricies & bis cũ hoste in britãnia cõflixisse Vespasianũ: Egesippus in. iiii. Vespasianus in quit britãniã. Ro. iperio armis acqsiuerat: cuius triũphatæ opibus Roma ditior: Claudius cõsultior estimabat.

Vecte isula — Insulã uectẽ: Eutropius insulã uectẽ britanniæ proximã Ro. imperio adiecit. Pli. in. iiii. uectem insulam collocat inter hibernĩã & britãniam. Valerius flaccus in primo argonauticorũ: hanc Vespasiani uictoriam aduersus britãnos extollit hoc præconio. Tuq; o pelagi cui maior aperti fama: Caledonius postq̃ tua carbasa uexit oceanus: phrygios prius indignatus iulos. a Silio quoq; in tertio punicorũ in Vespasiani laudem dictum est: hinc pater ignotam donauit uincere thylem inq; caledonios primus trahet agmine lucos.

Partim auli plautii ductu: uespasianus res præclaras gessit in bello britannico nõ suis sed alienis auspiciis: cum
Plautius triũphat de britãnis — plautium modo: modo claudium duces sectaretur: eorũq; ductu belli gereret: fuit autem. A. plautius uir nobilis q in expeditione britannica multa egregie fecit triũphauitq;: eũq; triũphantẽ Claudius Imperator psequutus est: & capitolium conscendenti a sinistra parte incessit. Ductu: auspiciis imperatoris Claudii: quem expeditionem britannicam sumpsisse supra memorauimus: in qua orcadas etiam insulas ultra britanniam in oceano positas Ro. ad
Orcades. — iecit Imperio: refert Iosephus Vespasiani uirtute factum esse: ut Claudius de britannia sine proprio sudore triumpharet. Nouissimos menses: nouembrem & decembrem. Apud filium: Neronem.

M. AN. Nec quicq̃ amplius: nullam maiorem dignitatem adepto. Vxori: & filiæ: duabꝰ Domicillis. Superstes: Vespasianus. Priuatus: nondum imperator. Antoniæ libertam: cuius Antoniæ non dicit: duæ enim fuere. M. Antonio & Octauia Antoniæ genitæ: quarũ maior Domitio Aenobarbo nupsit. Altera minor natu Druso Liuiæ filio: que fuit Germanici & Claudii principis mater. Caligulæ auia paterna: eiusq; principatu diem obiit fuit ab his & alia tertia Antonia Claudii principis filia quæ primo. Cn. põpeio mox fausto syllæ nupsit.

A manu de libertis seruisq; a manu & a pedibus affatim supra: sed si aliquis querat an & libertæ a manu dicerẽt: quidni præsertim quæ id munus præstitisset huic quæ esset sui sexus quidam adamauit legunt: sed inepte. In contubernium: ut secum domi haberet. Narcisi: Claudii principis liberti. Tricies. M. Marcellus ut Pli. scribit undequadragies pugnauit collatis signis Cæsar dictator quinquagies. Insulam uectem: Ptolemæus sub magno portu est inquit insula nomine uectis. Claudii ipsius: nam Claudius in britaniam ut suo est loco demonstratuʒ traiecit. Medium tempus: a consulatu scilicet a proconsulatu.

Nex narcisi — PHI. Narcisi ami. pero. agrippina impulit Nero ut Narcissum: qui aduersus ipsam iurgiis non pepercerat ad mortẽ agerẽt: nec solum insansa fuit narciso: sed illius quoq; amicos odio insectabat: ut ob hoc eam nõ parum formidaret Vespasianus: utpote Narcisi amicus. Africã admini. silius huiusce africanæ administrationis sic memi-
Rapa. — nit: compescet ripis rhenũ: reget impiger aphros: refert tamẽ Tacitus Vespa. egisse in Africa procõsulatum famo-
Rapacia. — sum inuisumq;. Adrumet: ciuitas est africæ prope leptim & ruspinã. Rapa dicimus rapas fœ. & rapa neutro
Rapina. — genere: rapacia quoq; dicta sunt. Columel. rapinas uocat culturas raporum rapa. xl. libras excedẽtia uidisse se Pli.
Rapũ e plũbo dicatũ. — prodidit: palma est rapis in nursino agro nascentibus: unde & a mar. dictum est. Nursinas poteris parcius esse pilas: in templo apollinis delphici rapum e plumbo dicatum olim fuit.

Nihilo opu. specimen est abstinentis magistratus amplissimũ: qñ ex puincia nõ reuertit ditior & opulẽtior: qua laude iprimis censet aristides: q a græcis Δικαιος .i. iustus cognominat: q tanto pauperior rediit ex puincia: q̃tũ ad iter ipm erogauerat. Labefacta fide: facta fluxiore: prisci fidẽ labefactã infirmãq & debilẽ dixere subleſtã: sicut & a Plauro dictũ est fides fit subleſtior. Oia prædia: tã urbana q̃ rustica. Fratri: sabino. Ad mã. q̃stus: sordidũ & turpe genus lucri exercuisse. Vespasianũ significat: q ære alieno p̃ssus p̃dia fratri sabino obligauit: & ipse q̃stus: quos mãgones facere solẽt sectari cepit: dñr aũt q̃stus mãgonici lucra: q ex mãgonũ arte puenũt: mãgones aũt nõ

Aristides iustus.
Fides subleſtior.
Quæstus mãgonici.

narcisi anticos posam. Exide sortit⁹ africã itegerrime nec sine magna dignatiõe admistrauit: nisi q adrumeti sediriõe q̃dã rapa in eũ iacta sunt. Rediit certe nihilo opulẽtior: ut q ppe labefacta iã fide oia p̃dia fratri obligaret necessarioq ad mãgonicos q̃stus sustinende dignitatis cã descẽderit ppter q̃d uulgo mulio uocabat. cõuict⁹ quoq dr. cc. sestertia exp̃ssisse iuueni cui latũ clauũ aduersus p̃ris uolũtatẽ ipetrarat: eo q noĩe grauiter icrepit⁹. Peregrinatiõe achaica iter comites neronis: quũ eãtãte eo aut discederet sæpi⁹ aut p̃sens obdormisceret: grauissimã cõtraxit offẽsã: phibitusq nõ cõtubernio mõ sz etiã publica salutatiõe: secessit in puã ac deuiã ciuitatẽ quoad latẽti: etiãq extrema metuẽti puicia cũ exercitu oblata est. Percrebruerat oriẽte toto uetus & cõstãs opinio esse ifatis: ut eo tpe iudæa pfecti rerũ potirẽt: id de ipatore Rõano q̃tũ postea euẽtu patuit p̃dictũ: iudæi ad se trahẽtes rebellarũt: cæsoq p̃posito legatũ insup Syriæ consularẽ

solũ exercuisse negociationẽ seruorũ uenaliũ: sz alia quoq excoluisse ut pluris uẽderẽt idicãt eruditi: maxieq Pli. & Seneca de mãgonibus aũ dictũ est affati. Mulio: tanq̃ mulos mãgonizatos iterpellatosq arte mãgonica uẽditaret: mãgones eni mãgonizãt corpora ut ita pluris uenẽãt: alias mulio significat mulorũ agasonẽ. Cõuictus: puicti dñr: in iudicio q crimẽ obiectũ fassi sunt. Expressisse: extorsisse atq exegisse. Quidã lege cui ut sit sensus Vespasianũ exegisse ducenta sextertia ab eo iuuene: cui ipetrauerat apd̃ pricipẽ ius gestãdi uestẽ senatoriã: q̃uis p̃r illius iuuẽis refragaret: noletq hãc dignitatẽ a filio obtineri. Increpitus: castigatus obiurgatusq. Eo no. sensus est Vespa. castigatus rep̃hẽsusq est ob id debitũ. cc. sextertiorũ: quo sibi iuuenẽ illũ obligauerat: q erat adhuc in p̃ris ptãte: tãq̃ fecerit Vespasi. id q̃d carpit Ora. Noĩa sectaĩ mõ sũpta ueste uirili sub p̃rib⁹ duri tyronũ & ita noĩe exponẽa debito: uel simpliciter eo noĩe ea cã de extortis pecuniis. Peregrinatiõe ac. q̃ nero achaiã pagrauit. Obdormisceret: mẽorat Tacitus Vespasiã icrepitũ fuisse a phœbo liberto: ægreq meliorũ p̃cib⁹ pnicẽ effugisse: q̃d sõno cõniueret iu spectaculis nerone eãtãte: q aduersũ illustres parũ itẽtos eius musicis certamib⁹ dissimulabat ad p̃ns odiũ: q̃d mox in tpe repetabat. Cõtubernio: neroniano. Publica salu. cõi .s. & gñali: a q̃ uix ullus excludi solet.

Mãgõizãt corpora.
Nomẽ debitum.

Deuiã: a uia militari remotã. Quoad: donec. Extrẽa: extremũ excidiũ & mortẽ. Prouicia: iudæa. Cũ exer. obla. Cor. tacitus bellũ iudaicũ flauius Vespasianus: ducẽ eũ nero delegerat: trib⁹ legiõib⁹ admistrabat: Vt iudæa pfe. re. poti. Cor. taci. p̃rib⁹ psuasio fuerat ãtiqs sacerdotũ l̃ris ptineri eo ĩpo tpe fore ut ualesceret oriẽs: pfectiq iudæa rerũ potirẽt: q̃ ambages uespasianũ ac titũ p̃dixerãt: sz uulgus more hũanæ cupidinis sibi tãtã fatorũ altitudinẽ interp̃tãti ne aduersis q̃dẽ ad uera mutabãt: Orosius in hãc s̃niã: iudæi in carmelũ mõtẽ seducti sortibus: q portẽderẽt exortos a iudæa duces rerũ potituros eẽ bellũ ad se trahẽtes in rebelliõnẽ exarserũt: extictisq Ro. p̃sidiis legatũ quoq syriæ suppetias ferẽtẽ rapta aq̃la & cæsis copiis fugauerũt: egesippus quoq lib. v. quod memoratu dignũ est refert in sacris l̃ris ipressum fuisse: q futurus esset uir: q de regione iudæorũ impiũ assumeret in orbe terrarũ: q̃ res eos in tãto furore posuit: ut sibi nõ solũ libertatẽ: sed etiã regnũ pollicerent: id alii ad Vespasianũ referendum putarunt: qui ex iudæa profectus Romã uenit ad imperium ingens capescendũ: sed prudentiores ut inquit idem Egesippus ad Iesum referendũ esse constanter crediderunt: qui in iudæorum terris secundũ carnem genitus ex maria regnum suum per uniuersa terrarum spacia diffudit.

Deuiã.
Ex iudæa pfectos rerũ potituros.
Ad christũ referendũ uideri.

M. AN. Narcisi: coluit Vespa. Narcissũ: quo ãnitẽte fuerat iu Germa. missus. Perosã: odio hñtẽ. Dignatiõe: existiatiõe: auctoritate. Adrumeti: adrũetũ oppidũ africæ iter tapsũ & aphrodisiũ. Labefacta: corrupta. Fr̃i sabino ne creditorib⁹ addicerẽt. Mãgõicos: & equorũ uenaliũ & mãcipiorũ mãgões dñr: & ob id fortasse mulio dictus: q̃ q̃ mulio is sit q mulos rhedæ iiũctos salutosue agit. Cõuictus. q. dr. i. phama ẽ eris puictũ. q̃d. cc. sester frau de exp̃ssisset. Latũ cla. usũ lati claui gestãdi. P̃ris ei⁹ .s. iuuenis: cui latũ clauũ ipetrarat. Increpit⁹: Vespa. Peregrinatiõe ac. quũ Neronẽ i achaiã cõitaret. Eo: nero. Obdormisceret: icipet dormire q̃si nero. uocẽ minus attẽderet. Offẽsã: ignominiã. Publica salu. ne cũ reliqs q̃dẽ ad salutatiõis officiũ admitteret. Extrẽa: ultia & q̃si capitalia. Prouincia: syria iudæa. Iudæa pfecti. i. q e iudæa essẽt digressi: quod in uespasiano & Tito filio euenit.

PHI. De imperatore Romano: Vespasiano. Iudæi ad se trahẽtes: pro se interpretabaĩ iudæi ambages fatorum: tanq̃ unus ipsorum iudæorum esset futurus rerũ dñs. Rebellarũt: Iosephus lib. xx. antiq. & in. ii. belli iudaici: qui tradit florum fuisse causam & fomitẽ belli iudaici: qui a Nerone missus pcurator in iudæã auaritia immanitate inflãmauit bellũ: impulit iudæos cõtra Romanos arma capescẽres: initiũ autẽ belli iudaici cepit. ii. anno admistrationis flori. xii. neronis imperii. Cæso prepo. Sabinũ significat: potest & hoc referri ad prepositum illius præsidii: quod erat in castello maseda iu quod irruentes iudæi Romanos omnes ipsumq prepositum interfecere: preterea tradit Iosephus mutiliũ prefectũ Ro. per pactionẽ dedisse se iudæis qui fide polluta Roma. oẽs interfecere: dicitur tñ prefectus ipe mutilius fuisse seruatus incolumis: dũ se iudaizare pmittit usq ad circũcisionem. Legatum syriæ: gallum significat: qui dum uult cõprimere orientẽ tumultum uariis preliis ac sæpius aduersis exceptus est: qui ubi fato aut tedio occidit missus mox fuit a Nero. Vespasianus. Tacitus auctor.

Florus cã belli iudaici.

ſuppetias ferentem rapta aquila fugauerunt. Adhunc motū cõprimendū cum exercitu ampliore: & ſtrenuo duce: cui tamen tuto tanta res cõmitteretur: opus eſſet: ipſe potiſſimū delectus eſt: & ut induſtriæ expertæ: nec metuendus ullo modo ob humilitatez generis ac nominis. Additis igitur ad copias duabus legionibus. viii. alis. cohortibus decem: atq; inter legatos maiore filio Aſſumpto: ut primum prouinciaz attigit: proximas quoq; ciuitates cõuertit in ſe correcta ſtatim caſtroruz diſciplina: uno quoq; & altero proelio tam cõſtanter inito: ut in oppugnatione caſtelli lapidis ictum genu: ſcuto ſagittas aliquot exceperit.

De prodigiis & ſignis præcedentibus imperium Veſpaſiani.

POſt Neronem Galbamq; Othone atq; Vitellio de principatu certantibus in ſpem imperii uenit iam pridem ſibi per hæc oſtenta conceptam. In ſuburbano flauiorum quercus antiqua: que erat marti ſacrata: per tres. Veſpaſiæ partus ſingulos repente ramos

Suppetiæ. Suppetias: auxiliū ſubſidiūq;: crebra locutio eſt: ut p accuſatiuū efficiemus ferre ſuppetias: quia pl autus dixerit
Suppetiari ſuppetiæ in noiatiuo cū ait in epidico. Auxilia mihi & ſuppetiæ ſunt domi. oppius ſiue hircius incertus eſt eni au
Suppetiatum. ctor: in cõmentario belli africi uſurpat hanc elocutionē ut dicat occurrere ſuppetias & ire ſuppetias & ſuppetias pfectus eſt: p ferre ſuppetias uenire ſuppetiatū: hoc eni quoq; in uſu eſt p eo qd eſt auxiliatū: eſt eni uerbū ſuppetiari qd ſignificat auxiliari atq; ſuccurrere. Apuleius in. viii. at uobis facile eſt ſuppetiari miſerrimo ſeni: idē in primo de aſino aureo: pclamares ſaltē ſuppetiatū: quis uideri poſſit dictū ſuppetiatū: ueluti iclinenſ hic ſuppetiatus ut arbitratus ut allegatus: ut ſacrificatus; q noia ſunt quarti ordinis: idē ait ſalutares mihi ſuppetias rurſus extinguerē: idez ſuppetiatū decurrūt anxii. Item maritū ſuū ſuppetiatū ciet: p eo qd eſt inclamat ad auxiliandū ſubueniendūq;. Ipſe potiſſimū delectus: ſcribit Ioſephus in. iii. belli iudaici Neronē: cū anxius foret & deliberabūdus cui nā pmotū crederet orientē: qq; una iudæos rebellátes Vleiſceret: inueniſſe Veſpaſianū ſolū his neceſſitatibus parē: & q táti belli magnitudiné ſuſcipe poſſet: uirū ab adoleſcētia uſq; ad ſene ctutē bellis exercitatū: itaq; Nero cernens ætatē Veſpaſiani cū pitia ſtabilē obſideſq; fidei liberos: eorūq; florem imagies eſſe pitiæ prudētiæ mitit eū ad regēdos exercitus in ſyria ɔſtitutos multis p tpe bládimétis: atq; obſeqia armatū: qlia neceſſitas ipare cõſueuit.

Ob humi. ge. ob ignobilitatē nataliū. Dixit Eutropius Veſpſianū obſcure qdē natū eſſe; optimis uiris cõparádū.
Alæ. Octo alis: alæ ſunt eqtū ordines: unī alarii & alares: de qbus añ dictū eſt. Ioſephus in. iii. belli iudaici enumerās Veſpaſiani copias ait cohortes Cæſareas. xviii. acceſſiſſe legionibus: cū qbus una qq; ala eqtū erat; & alæ. v. ſyrorū: itidē eqtū: decē aūt cohortiū ſingulæ mille pedites hēbāt. Prætera An
Exactores diſciplinæ militaris. tio. & Agrippa & ſoemus regex bina millia peditū: & ſagittarios: mille prebuere; malicus quoq; arabiæ rex preter quinq; millia peditū eqtes mille miſit. Maiore fi. aſ. Titū ſignificat. Ioſep. ait Veſpaſi. ex Achaia ubi cū Nerone fuerat Titū filiū direxiſſe Alexandriā: ut inde qntā & decimā legiones moueret: ipſe uero terreſtri itinere in Syriaz peruenit: ibiq; Romanas uires cõgregauit. Inter le. legati imperatoris ſignificant: quibus legiones & auxilia uniuerſa obtēperabant. Prouinciā: iudæā. Correcta ca. diſciplina laudant imperatores Ro. qui correcta diſciplina caſtrenſi uictoriā ex hoſtibus profligatis adepti ſunt: ſicut Scipio Aemilianus: qui exercitus Ro. regula diſciplinæ militaris cuſtodita ita diligēter exercuit: ut qui prius uicti fuerant uictores exiſterent Metellus quoq; in africa exercitū licentia corruptū & laſciuia maculoſum recepit: quē ita emendauit ueteribus inſtitutis & diſciplina maiorum: ut poſtea eo ſuperarent a quibus ſub iugum miſſi fuerant. Q uinctiā marius reliquias legionū: quas in galliis cimbri pene deleuerant cū ſuſcepiſſet: ita erudiuit ſcientia & arte pugnādi: ut innumerabilē multitudinē nõ ſolum ciborum: ſed etiā theutonorū publico marte deleret. Igit Veſpaſianus ex more Romanorū imperatorū cū caſtrēſem diſciplinā emandaſſet uictor euaſit. Ioſephus laudat Veſpaſianum q milites ordinauerit ordinibus ex Ro. cõ
Ictus Veſpaſianus. ſuetudine uſurpatis. Lapidis ictum ge. excep. Ioſephus refert Veſpaſia. in oppugnatione Iotapatæ nõ ictu lapidis ſed ſagittæ fuiſſe in planta uulneratum: que res maximā perturbationē Roma. fecit: his enim qui pe aderāt uiſo ſanguine perterritis per omnē fama uulnerati ducis cucurrit exercitum: aderat & Titus formidine perculſus paternæ ſaluti metuens. Veſpaſianus tamē & timore filium & perturbatione liberauit exercitū: ſuperato enim dolore uulneris: & ab omnibus qui ſui cauſa pertimuerant cõſpici ſtudens bellū in iudæos ſæuius incitauit: Egeſippus quoq; li. iii. ait Veſpaſianū in talo uulneratū iaculo ſagittæ.

M. AN. Ad ſe trahentes: ad ſe pertinere rati. Præpoſito: Sabino. Legatū: Varū ut Ioſephus ſcribit. Ad copias: quæ in ſyria erant. Octo alis: alæ proprie equitū dicuntur. Virgi. & uirginis ala Camillæ. Maiore: filio Tito. Proximas: prouincias. Lapidis ictum: lapidem superne emiſſum genu excepit.

Oſtentum. PHI. Oſtenta: oſtentum tam in bonam q in malam partem dicitur: hic accipitur in bonam apud: Pli. itidez pro homine fauſto uſurpatur ſcribentem in. xvi. factum eſſe po. Romani quiritibus oſtentum arboris: a quo deinde tēpore maieſtas po. Ro. reſurrexit: quia oſtendunt ut interpretaī Cice. oſtenta dicunt: ſicut portenta quia portēdunt: interdum participialiter oſtentum dici ſolitum eſſe nõ dubiū facit Pacuuius: cum ait: in ipſo tēpore oſtentū
Oſtentus. ſenem pro demonſtratū: & a cathone ager dicitur oſtentus ſoli bonus eſſe oleto conſerundo. In ſuburbano fla
Arbores uí. in prædio flauiæ gentia. Marti ſacrata: hoc peculiariter intelligendum eſt: q quercus illa marti ſacrata foret
diis dicate. cum generaliter quercus & eſculus ſint ioui dicatæ: ſicut appollini laurus: mineruæ oleæ ueneri myrthus. Herculi populus. Per tres ueſpaſiæ partus: Veſpaſia polla peperit Sabinum: Veſpaſianum: & puellulam. Singulos ramos: prout Veſpaſia pariebat ita quercus ramum producebat.

A frutice:modo a stirpe:alias arbuscula:nãq; ut docet Columella lib.iiii.frutex minor ẽ arbore:dicit.n.ex surculo arborem procedere:ut oleam:uel fruticem ut palmam Siluestrem:uel tertiam quiddam:quod nec arborem nec fruticem proprie dixeris ut est uitis:a frutice frutico uerbum deriuatur:ut ait Priscia.in.viii.unde Iu. sed fruticante pilo neglecta & squalida crura:inde frutera loca fruticibus plena dicuntur:fit etiam a frutice uerbum fruticesco:quo utitur Pli. Futuri cuiusq; fati:quod esset futurum fatum & sors unius cuiusq; ex Vespasiæ foetibus.

Frutex
Frutico
Frutera
Fruticesco

Primum exilem.s.ramum dedit. Non perãnauit:non peregit uixitq; integrũ annuũ tempus:annare uerbũ est uetus:unde compositum perannare:quod proprie significat uiuere per totum annum. Macro.in.i.saturnalium memorat priscos Romanos mense martio & publice & priuati ad annã perẽnã sacrificarũ ire solitos:ut annare pannareq; ꝯmode liceret hoc est uitã degere icolumẽ ꝑ ãnũ itegrũ: perẽnare uero qđ ꝑ litterã.e.ꝓfert ẽ diu durare & uiuere. Columella i.iii. Rosa hoc mõ culta mltis annis perennat.

Annare
Perannare.
Anna perẽna.
Perennare.

a frutice dedit: haud dubia signa futuri cuiusq; fati: primum exilem & cito arefactũ: ideoq; puella nata nõ perẽnauit: secundum præualidum ac prolixum & qui magnam foelicitatem portenderet: tertium uero instar arboris. Quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renunciasse matri nepotem ei Cæsarem genitũ: nec illa qcq̃ aliud q̃ cachinasse: mirãtẽ ꝙ adhuc se mentis compote deliraret iam filius suus. Mox cum ædilẽ eũ. C. Cæsar succẽsens propter curam uerrendis uiis non adhibitam luto iussisset oppleri cõgesto per milites in pretextæ sinum: non defuerunt qui interprætarentur quandoq; conculcatam desertamq; rempu. ciuili aliqua perturbatione in tutelam eius ac ueluti gremium deuenturam. Prandente eo quondam canis extrarius e triuio manũ hũanam itulit: mẽsæq; subiecit. Coenãte rursus bos arator

Scdm.s.ramũ dedit. Portẽderet: presagiret:portendebat autem Sabinum Vespasiani fratrem domi militiæq; clarum futurũ:qui ad præfecturam urbis usq; ꝓcessit. Tertium ramũ. Instar arbor.ad arboreã amplitudinem:& hoc portẽdebat Vespasiano imperatoriũ fastigium. Aruspicio insuper confir. Sabinus Vespasiani pater detulit ad aruspices ostenta:que ex quercu domestica obseruauerat:qui per extorum inspectionem cõfirmauerunt illum in ea opinione:ut crederet filium id temporis natum futurum principem. Matri. Vespasiani pater matri suæ:que erat Vespasiani aula renunciauit:nepotem sibi.s. Vespasianum genitum esse Cæsarem:q.s. esset futurus Cæsar & imperator. Quam cachinasse:risu soluto & cachinabili difluxisse. Deliraret iam filius suus:cachinauit uetula foemina mater Sabini patris Vespasiani:ubi audiuit filium talia referentem credentẽq; ꝙ nato Vespasiano foret genitus Cæsar:& is qui Romæ imperaret:unde mirata est:ꝙ filius nondum senescẽs more senum deliraret:cum ipsa que iam senio erat confecta minime delirio senili foret obnoxia:est enim senium:ut ait Cice. leuium quedam senilis stulticia que deliratio appellari solet. Pli.noster in.xviii. tradit lirare dici a rusticis in iteratione occasionis quando opperiunt semina:unde primum appellata deliratio est. Aedilem:Vespasianum Caius Cæsar. Caligulam significat. Succensus:irascens:succensere ẽ irasci ex causa:auctor Donatus. Verrendis uiis: hoc quoq; ædilium erat officium:ut uias deuerri purgariq; facerent. unde cum Vespasianus ędilis uias uerrendas mundandasq; per ignominiam parum diligenter curasset:luto & ceno iussu Caligulæ oppletus ẽ a militibus:ueteres deam q̃dam uenerabantur nomine deuerram. a deuerrendo nuncupatam; auctor Augustinus in.vi. qui scopis uerrit domum:cuiusq; ministerium est in uerrendis pauimentis:is eleganter nuncupatur scoparius:ait Vlpianus titulo de fundo instructo:si uilla cultior sit accedere instrumento fundi atrienses & scoparios: sicut si uiridia sint accedunt topiarii:de quibus iam dictum est. Congesto. coaceruato.

Delitium senile
Lerare
Delirario
Succensere
Ceno oppletus
Dea deuerra
Scoparius.

M. AN. In suburbano:predio in suburbanis locis. Vespasiæ:matris. Frutice: frutex neq; arbor:neq; herba est:neq; enim ad iustam arboris magnitudinem assurgit:& statura similis est multis herbis:a frutice fructetum est; & fructicetum. Puella na. domicilla. Non peranna. non annum iuxta. Instar:ad arboris:æquationem. Sabinus uespasiani frater. Nepotem:Vespasiani filium:q illi nepos erat:sed utrius ortu titi:an Domitiani id presagire contigerit:non dicit certe duorum coalescentium ramorum in utroq; fecere oñtũ. Cachinasse:solute & icõposite risisse. Se men cõpo.i.q̃q̃ anus:tñ non delira. Filius sabi. dubiũ sabinũ ne Vespasiani patrẽ an fratrẽ eiusdem nois:qui usq; ad urbis ꝑfecturã ꝓcessit itelligat:cæterũ q̃ fuerit flauii petronii uxor Vespasiani auia:quod itẽ puellę:q̃ itra ãnũ periit nomẽ nõ reperio. Filii.suus:sabini. Eũ:Vespasianũ. Caius Cæ. Caligula. Succẽsens:irascẽs. Verrendis:purgãdis. Oppleri respergi: cooperiri:foedari. Cõgesto:luto

PHI. In prætexte sinum:prætextam significat:qua indutus erat Vespasianus utpote ædilis:supra enim memorauimus prætextam proprie esse magistratuum.

Conculcatam:lutum congestum in prætextam Vespasiani significabat rem publicam coenosam conculcatam deuenturam in gremium Vespasiani:cuius prætexte sinus lutum exceperat. Extrarius.grammatici extrarium ab extraneo ita distingunt:extrarius est:qui extra focum sacramentum iusq; sit:extraneus ex altera terra quasi exterrareus:& ita nunc Tranquil. canem scienter extrarium uocat:qui erat extra focum Vespasiani:neq; inter domesticos canes domi alebatur. noli autem extrarium accipere pro extraneo:tanq̃ non urbicum; & ex altera terra Consimiliter Apuleius inquit in secunda apologia:præterea minabatur si extrario nupsisset:nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturum; ubi extrarius haud dubie accipitur pro eo: qui non sit domesticus & ex eadem familia. Mensæ subiecit: significat hoc ostentum ꝙ humana potentia & exteræ gentes erant futuræ subiectæ Vespasiano. Coenante scilicet Vespasiano.

Extrarius
Extraneus.

&& i

decusso iugo tricliniū irripuit: ac fugaris ministris quasi repē te defessus ꝓcidit ad ipsos accumbēris pedes ceruicēq; sub= misit. Arbor uero cupressus in agro auito sine ulla ui tēpesta tis euulsa radicitus atq; prostrata: insequenti die uiridior ac firmior resurrexit. At i Achaia somniauit initiū sibi suisq; foe licitatis futur; simulac dens Neroni exemptus esset. Eueniтq; ut sequenti die progressus in atriū medicus dentem ei osten= deret recēter quidem exemptum. Apud iudæam carmeli dei oraculū cōsulētē ita ꝓfirmauere sortes: ut qcqd cogitaret uo lueretq; aio: quālibet magnū id eēt: ꝓuētur; pollicerenť. Et un⁹ ex nobilib⁹ captiuis Ioseph⁹ quū coniiceretť i uicula: con stantissime asseuerauerit fore ut ab eodem breui solueretur:

Decusso iugo: deiecto. Procidit: ꝓcubuit. Accūbentis: epulantis Vespasiani: nāq; prisci accubare solebāt nō sedere: ut alio loco memorauimus. Sub misit: hoc portēdebat: q; a iantes erant subituræ iugum Vespasiani

Cupressus resurrexit.

& omnē superbiā summissuræ: quæ per ceruicem significať. Arbor cupressus: inter omnia imperii quæ Ve= spasiano facta sunt refertur hoc a Cor. Tacito sic scribente cupressus arbor in agris eius conspicua altitudine re= pente prociderat: ac postera die eodē uestigio resurgens procera & latior uirebat: grande id ꝓsperūq; assensu aru

Auitum.

spicū: & summa claritudo iuueni admodū Vespasiano ꝓmissa. Auito: ab auo auitum deriuať. Lunus interuenit deinde his cogitationibus auitū ma iū regni cupido. Ab Apuleio hæredi tas auita nominať: quæ fuerat aui pri uignorum. Radicitus: stirpitus ab ra dice aduerbiū est. Viridior resurre xit: scribit Pli. in. xvi. in capite de ꝓdi= giosis arboribus multas arbores sine tempestate ulla uel cā alia q̄ prodigii cecidisse ac sua spōte resurrexisse: quę fuerūt fausti ominis & ostēti: est autē cupressus arbor natu morosa. folio a= mara. odore uiolēta: diti sacra & ideo funebri signo ad domos posita: ex quo sunt illa: & non plebeios luctus testata cupress & ceruleis moestę uit

Cupressus diti sacra

tis atraq; cupresso. In achaia: ubi fuerat cum Nerone: ibiq; delectus fu=

Recentari

it iudeæ rector. Simulac. cum primum: post q̄. Exemptum. neroni. Recenter: alii recens dicunt alii re=

Carmelus mons

center: est etiam uetus uerbum recentare. Matius uir doctissimus uerbum finxit elegans recentatur pro eo qd est denuo nascitur atq; iterum fit recens: sic. n. ait: iam iā albicassit phœbus & recentatur cōe lumen hominibus &

Deus carmelus

uoluptas. Carmeli dei oraculum: est inter iudæam syriamq; mons carmelus cuius mentio fit lib. iii. regū. Pli. in. v. carmelum ait esse montem & in monte oppidum eodem nomine: deus quoq; carmelus uocabatur; cui nec

Carmeli sortes.

simulachrum nec templum erat: sed ara tantum & reuerentia: illic sacrificanti uespasiano cum occultas spes uersa ret animo basilides sacerdos inspectis identidem extis: quicquid est inquit Vespasiane quod paras seu domum extruere seu prolatare agros siue ampliare seruitia. datur tibi magna sedes: ingentes termini: multum hominum: hæc Tacitus. Consulentem: Vespasianum. Sortes: in carmelo monte a carmelo deo sortes daras esse testis est Orosius: qui ait sortes carmeli portendisse exortos a iudæa rerum potituros.

M. AN. Prætextæ sinum: ab initio magistratuum fuit inde eius usus pueris a Prisco Tarquinio cōicatus Cæsar qui postea dictator fuit: quum prætor esset abiecta prætexta clam domum abiit: sed de usu uestis Diony= sius: Plutar. & Macrobi. omnino plura. Prĉulcatam: quod per lutum: quo nil est conculcatius interpretati sunt. In gremium id quoq; per prætextæ sinum acceptum. Canis extrarius: non domesticus: aut certe nō urbicus: ac per hoc euidentius ostentum. Accumbentis: Vespasiani. Auito agro: cossano. ſ. ubi constat eum apud paternam auiam nutritum. In achaia: quo fuerat neronem secutus. Arbor cupressus: huius ostēti Ta citus meminit. Dentem neroni intellige exemptum. Carmeli dei: de loco: & religionis ritu sic Tacitus est inquit iudæam inter syriamq; Carmelus ita uocant montem deumq; nec simulachrum deo: aut templum sic tra didere maiores sed aram tantum & reuerentiam: illic sacrificanti Vespasiano quum spes occultas uersaret animo Basilides sacerdos inspectis itidem extis quicquid est inquit Vespasiane quod paras seu domum extruere seu pro latare agros ampliare seruitia datur tibi magna sedes: Plinius & Strabo ipsi quoq; in ora syriæ. Carmelum mon tem referunt. Iosephus iosippum eum appellat iosephus i historiis atq; ob cā uaticinationē uiculis solutū scribit

Pulchra de iosepho

PHI. Iosephus: hic nimirum est ille Iosephus Luculentus iudaicæ historiæ scriptor: qui a Hieronymo græcus Liui. appellatur: qui quando scribit Iosephum siue Iosippum a iudæis fuisse ducem creatum ad bellum contra Romanos gerendum: de semetipso haud dubiæ scribit: qui in expugnatione Iotapatæ demisit se in puteū mox dedit se Romanis recordatus somnia nocturna: quibus ei deus & futuras iudæorum clades: & quæ Roma= nis essent futura principibus indicasset: ubi per Nicanorem ad Vespasianum deductus est: nemo fuit ductorum:

Eris imperator Vespasiane.

qui non eius uiri aspectu mitior factus sit: Titum uero preter alios iosippi misericordia cœpit: plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus quasi missurus eum Cæsari præcipit ut cautissime custodireť quo audito iosippus aliquid ei soli ait se dicere uelle summotisq; omnibus aliis præter filium Titum ac duos ami cos: uenio inquit a d te nuncius premissus a deo tu & Cæsar eris & imperator atq; hic filius tuus dominus quidē non mei solum es tu Cæsar uerum & terræ marisq; ac totius hominum generis: nunc me colligato arctius: & ad

Iosephus soluitur.

maiorem pœnam custodito: si in te ista confingo. Vespasianus cognito q; Iosippus multa alia uera prædixerat: cœpit extimare credibilia esse quæ de se quoq; dixisset: sed neq; custodiam Iosippo nec uincula remittebat uesti= mentis aliisq; muneribus eum donare: fouere non desinebat: etiam Tito magnam eius operam cōmodante post= ea Vespasianus cum imperator nuncupatus fuisset: recordatus iosippi dicta: quibus eum Nerone uiuo appella uerat imperatorem illum solui iussit. Titus uero qui cum patre aderat; iustum est inquit pater una cum ferro eti am probro iosippum solui: erit enim tanq̄ ne initio quidem uinctus sit: si non soluerimus sed inciderimus cathe nas: namq; id agi solet in his qui non recte fuerint uincti: itaq; iosippus pro his quæ predixerat premio Do=

natus:& de futuris iam dignus:cui credendum esset:habebatur. Quod aūt hic iosippus sit ille scriptor maximus historiarum;ostendit Eusebi. chronographus:cū ait Flauius Iosephus scriptor historicus dux belli iudæorum cum a Romanis interficiēdus esset Vespasiano. p̄nunciat de morte Neronis:& eius imperio. Idē mox paulo. Flauius Iosephus. xx. librū antiquitatum Domitiani tpibus scri. Hoc idē confirmat Hiero. qui in lib. de uiris illustribus sic scriptū reliqt. Iosephus Mathatiæ filius:ex hierosolymis sacerdos a Vespasiano captus:cum tito filio eius relictus est hierosolymis. Hic Romā ueniens. vii. lib. iudaicæ captiuitatis imperatoribus patri filioq; obtulit qui bibliothecæ publicæ traditi sunt:& ob ingenii gloriam statuam quoq; meruit Romæ idē Euse. lib. iii. historiæ ecclesiasticæ Iosephū eundē fuisse demonstrat:qui & bello Romanos oppugnauerit & scriptor historiæ fuerit Corroborat fulcitq; hāc Orosius quoq; sententiam & euidenter ostendit Iosephum esse eundem & imperatorem bellicum & conditorem historiæ clarissimū:sic. n. scrib. Iosephus uero iudæus qui ei tunc bello p̄fuit:& apud Vespasianum propter p̄dictū ueniam gratiamq; meruerat:scribit undecies centena milia iudæorum gladio & fame periisse.

Iosephus imperator & historicus.

uerū iam imperatore. Nunciabantur & ex urbe præsagia Neronem diebus:ultimis monitum per quietem:ut thensam Iouis optimi maximi e sacrario in domum Vespasiani & circum deduceret. Ac non mulro post comitia secundi cōsulatus ineunte Galba statua diui Iulii ad orientem sponte conuersa: acieq; bebriacensi:priusq̄ committeretur. duas aquilas in cōspectu omnium conflixisse:uictaq; altera subuenisse tertiam a solis ortu:ac uictoricem abegisse.

De assumptione eius ad imperium.

HEc tamen quicquam ante tentauit p̄mptissimis: atq; etiam instantibus suis:q̄ sollicitatus quorumdam & ignotorum & absentium fortuito fauore:Mœsiaci exercit⁹ bina & trib⁹ legiōibus milia missa auxilio Othoni: postquam iter ingressis nunciatum est:uictū eum ac uim uitæ suæ attulisse:nihil secius aquileiā usq; perseuerauerūt: quasi

Verum iam imperatore. Orosius huius historiæ meminit his uerbis de Vespasiano scribens. Cognita Neronis morte hortatu plurimorum regū & ducū maxime iosephi iudæorum ducis sententia: qui captus cum in uincula conliceretur: constantissime dixerat sicut Suetonius refert:continuo se ab eodem sed imperatore soluendum:imperium adeptus est. Ex urbe Roma diebus ultimis:paulo anteq̄ trucidaretur. Per quietem:in somniis. Thensam:currum ioui dicatum:in quo simulachra deorum deferuntur in pompa in. i. commen. de thensa copiose dictum est. E sacrario:e sacrorum repositorio:quod erat in capitolio in quo erat thensa cum aliis donariis sacrisq; ioui dicatis. In do. Vespasiani:hoc Neronis somnium præsagibat fœlicitatem maiestatemq; maximam Vespasiano:tanq̄ iupiter rex deorum & hominum:ire uellet in domum Vespasiani ut illi traderet imperium. Ineunte comitia:cum consularia comitia haberet de secundo consulatu capiendo. Ad orientē conuersa significabat hoc ostentum:q; imperium Romanum ad Vespasianum conuerteretur:q in Syria iudæaq; regionibus orientalibus bellum gerebat contra iudæos. Bebriacensi:qua apud bebriacum Othoniani a Vitellianis profligati sunt. Committeretur:antequam confligeretur pugnareturq; :id enim est committere: super quo uerbo alibi plura. Conflixisse. repete uerbum superius nunciabatur. Victaq; altera : per duas aquilas confligentes Vitellius & Otho significabantur:tertia uero ueniens ab ortu solis significabat Vespasianum:qui ex iudæa ueniret abigeretq; uictricem aquilam:hoc est Vitellium Othonis uictorem:aquilis autem honor datur:ut inquit Seneca ut magnarum rerum faciant auspicia. Abegisse:fugasse:expulisse:præterea abigere est abducere & quodam modo deprædari:unde abigei & abactores dicti qui ut inquit Vlpianus:pecora ex pascuis uel ex armentis subtrahunt:oues pro numero abactorum aut abigeum aut furem faciunt:quidam putauerunt equum uel bouem unum abactum abigeatus crimen facere.

Thensa

Augurium aquilarum confligentium

Abigere

Abigei

Abactores

Abigeatus

M. AN. Vltimis:extremo uitæ tpe. Thēsā:de tēsa abūde alibi. E sac. capitolini tēpli. Ad ori. quo ostēto significatur ex syria q̄ ad ortū sita est nouū īperiū oriturū. Bebriacēsi aciæ:qua a uitelianis in othonē ē pugnatū. Duas aqui. p eas Othonē ītellige & uiteliū. Tertiā:q̄ Vespasianū portēdebat. Abegisse:fugasse

PHI. Instantibus suis:Egesippus lib. iiii. tradit Vespasianum a suis extimulatū fuisse ad suscipiendum imperii gubernaculum:ille uero abnuens se indignū dicere asserens refugiendum esse ciuile bellum:illi instare p̄pensius ille resistere perseuerantius:postremo reluctantem cogunt ut capessat imperium. Ignotorum & absentium exercitus Romanos significat:qui erant in mœsia nec Vespasiano percogniti. Mœsiaci exercitus: genitiuus casus est. Dicitur autem exercitus mœsiacus Romanus:q erat in mœsia:q̄ p̄uincia sicut ante dictum est iungitur pannoniæ ad pontum usq; cum danubio decurrens. Tribus legionibus:ad enarrationem huius rei scri. Cor. Taci. accelerata esse Vespasiani cepta studio illyrici exercitus:qui in eius partes transgressus est legio. xiii. fuit illa que exemplum cæteris mœsiæ ligionibus prebuit octauæ scilicet & septimæ :q̄ fauore Othonis ibutæ q̄uis p̄lio non interfuissent:aquileiam progressæ:proturbatis qui de Othone nunciabant:laceratisq; uexillis nomen Vitelli preferentibus:rapta postremo pecunia : & inter se diuisa hostiliter egerant : unde metus exortus est: & ex metu consilium posse imputari Vespasiano:que apud Vitellium erant excusanda:ita tres mœsiæ legiones per epistolas alliciebant pannonicum exercitum:ita in pannonia tertiadecima legio ac. vii. haud cunctanter Vespasiano accessere:ui preciptua primi Antonii. Vim uitæ attulisse:semetipsum contrucidasse. Perseuerauerūt. i. p̄gredi Aquileiam usq; aquileia in. x. regione Italiæ. xii. milibus passuū a mari sita est:auceto Plini. in. iii. de qua Mar. Et tu ledæi fœlix aquileia timaui. Historici laudant aquileiensium in Romanos fidem qui pro senatu contra

Legiones mœsiace.

Aquileia

Funes ex capillis mulierum

rumori minus crederent. Ibi per occasionem ac licentiam oi rapinaruȝ genere grassari: quum timerent ne sibi reuersis red denda ratio ac subeunda poena esset consilium inierunt eligẽ di creandiq; imperatoris: neq; enim deteriores esse aut hispa niensi exercitu: qui Galbam aut pretoriano: qui Othonem: aut Germaniciano qui Vitellium fecissent. Propositis itaq; nominibus legatorum consularium quot ubiq; tunc erant: quum cæteros alium alia de causa improbarent: & quidam e legione tertia: quæ sub exitu Neronis translata ex syria i mœ siam fuerat. Vespasianum laudibus ferrent: assensere cuncti: nomenq; eius uexillis omnibus sine mora inscripserunt. Et tunc quidem compressa res est reuocatis ad officium mune= ris parumper. Cæterum diuulgato facto Tiberius Alexan= der prefectus ęgypti primus in uerba Vespasiani legiones a= degit calendis Iulii: qui principatus dies in posterum obser= uat⁹ ẽ. Iudaic⁹ deide exercit⁹ qnto id⁹ Iulii apđ ipsuȝ iurauit. plurimũ cœptis cõtulerũt: iactatũ exẽplar epistolę uerę siue falsę defũcti Othõis ad Vespasianũ extrema obtestatiõe ul= tionẽ mãdãtis: & ut reipu. subueniret optãtis: simł rumor dis sipatus destinasse Vitellium uictorem permutare hyberna le gionum & germanicas transferre in orientem ad securiorem

Maximum: funes de capillis mulierum fecisse produnt: cum deessent nerui ad sagittas emittendas: quod & in bel lo senonico romæ dicitur factum. Vnde in honorem matronarum templum Veneri cognomento caluæ senatus dicauit. Rumori: famæ uulgatæ de Othonis morte sine certo auctore. Grassati: debacchati. Hispanię= si exercitu Romanus exercitus significatur: qui in Hispania galbam fecerat imperatorem. Prætoriano: preto= rianas cohortes intelligit: a quibus Otho factus fuerat imperator. Germaniciano: exercitum Romanum signi

Germani= ciano Vrbanicia ni.

ficat qui in germania Vitellium consalutauerat imperatorem; ubi illud attende Germanicianum dici: qui cum Romanus foret agebat in germania: sicut illyricianos exercitus scienter ap pellat Iulius Capitolinus legiones Romanas: quæ in illyrico militabãt Sic & milites urbaniciani a Spartia= no dicti: non tam q̃ Romani forent: q̃ q̃ essent ad urbem. Alibi tradidimus quæ differentia sit inter hispanum & hispaniensem: Germanum & germa cianum: & id genus alia. Proposi= tis nominibus legatorũ: sensus e: mi= lites mœsiaci exercitus more consul= tantium: proposuerunt nomina om= nium legatorum; qui id temporis re ctores erant legionum: ex omnibus nullum potiorem esse duxerunt ue= spasiano: quem crearent imperatoreȝ Legati autem consulares in hoc loco significantur rectores copiaruȝ olim consulatu prædit: quales in Germa= nia Ordeonius Flaccus: Aulus Cecin na: Fabius Valens fuerunt legati le= gionum. Laudibus ferrent: præco nio uirtutis & laudationibus ad cœ= lum tollerent. Quidam e legione

Initium im perii Ve spasiani.

tertia. Cornelius Tacitus meminit ter= tiæ legionis de Syria in mœsiam trãs late: quam Alexander præfectus ægy pti inter suas numerauerat. Compressa res est: de Vespasiano creato a militibus Mœsiacis iperatore. Ad officium muneris: ut in officio pristinæ militiæ uellent perseuerare. Tiberius Alexander præfectus ægypti: initium ferendi ad Vespasianum imperii Alexandriæ ceptum est festinante Tiberio Alexandro; qui calen. Iuliis sacramento eius legiones adegit: isq; primus principatus Vespasiani dies in posterum celebratus est. Iudaicus ue ro exercitus. v. nonas Iulii in nomen Vespasiani apud ipsum iurauit: eo ardore ut nec Titus quidem filius expecta

Salutatur imperator.

retur: cuncta militum impetu acta sunt: egressum cubiculo Vespasianum ut legatum salutaturi imperatorem sa= lutauere: tunc cæ teri accurrerunt Cæsarem & Augustũ & omnia pricipatus uocabula cumulãtes: hæc Tacitus.

M. AN. Mœsiaci exer. nunc docet ac quis fuerit: ille fortuitus fauor: quod autem legiones: que in Mœ= sia erant fauerint Othoni supra est demonstratum. Aquileiam: usq; est aquileia latina colonia: ut Liuius ait in carnorum ora: incumbentibus barbaris ut Strabo tradidit imposita.

Ne sibi reuersis Romam scilicet. Deteriores: minus bonos & fortes. Legatorum consularium: eorum qui consulares prouincias legatorum nomine administrabant: nec placet consulares legatos: intelligas: qui olim consules fuissent: tum uero legatione fungerentur. Alium: legatorum. Laudibus ferrent: Laudarent Virg. Teucros insigni laude ferebat. Reuocatis: militibus ipsis Tiberius Alexander Tacitus initium inquit ferẽdi ad Vespasianum imperii Alexandriæ cœptum festinante Tiberio Alexandro qui calen. iuliis sacramento eius legio nes adegit: isq; primus principatus dies in posterum celebratus.

Morientes diuinant

PHI. Plurimum ceptis contulerunt: hæc que secuntur plurimum iuuerunt cepta militaria de creato imperatore uespasiano. Iactatum: uulgatum. Vltionem mandantis. Otho ante obitum ferebatur episto= lam scripsisse ad uespasianum; qua illi ultionem suam obtestando mandabat tanq̃ presagiret diuinaretq; uespa sianum futurum suæ mortis ultorem. Morientes diuinare existimantur; quod confirmat Possidonius exemplo rhodii quem moriendo prodidit sex æquales nominasse: & dixisse quis: primus eorum: quis secundus: quis dein ceps moriturus esset Et quis mandatum solui dicatur morte mendatoris: tamen Vespasianus mandatum otho nis iam defuncti suscepit: susceptumq; consummauit. Simul ru. dissipatus. s. plurimũ contulit ceptis. Desti nasse: constituisse, deliberasse. Permutare hybe. legionum: refert Tacitus nihil æque prouinciam syriam; exer citumq; syriacum accendisse ad fouendas uespasiani partes: q̃ q̃ asseuerabat Mutianus statuisse Vitellium ut ger manicas legiones in syriam ad militiam opulentam quietamq; transferret. Contra ut syriacis legionibus germa nica hyberna coelo ac laboribus dura mutarentur; quippe prouinciales Syriæ sueto militum contubernio gau= debant; & a militibus nota illa & familiaria castra in modum penatum diligebantur.

Molliorēq; militiā. Asiā opimā esse & fertilē: molliq; cœlo amœnam auctores ꝓdiderunt: in quā sententiā ē illud Lucani. Quicquid ad æoos tractus mundiq; teporē labit: Emollit gentes clementia cœli. M. Tullius asiam appellat delicatam prouinciam: in qua continēter uixisse laudandum est. Licinius mutianus. s. contulit plurimum cœptis. Erat autem Mutianus id temporis syriæ ꝓpositus: cui ab initio ex uicinis ꝓuinciaꝝ administrationibus æmulatio fuerat cum Vespasiano deinde post obitum Neronis positis odiis in medium consuluerunt: hic magnificentia & opibus clarus: græce facundiæ omnium q̄q; diceret atq; faceret arte quadam erat ostērator: hic auctore Tacito Vespasianū sua oratione persuasit capescere imperium debere extat apud eundem Luculēta Mutiani Oratio ad Vespasianū. Existimo hunc esse illum Mutianū quē ter consulem Plinius appellat: eiusq; identidem citat testimonium. Vologesus parthus parthoruꝫ rex. Cornel. Tacitus Vologesis parthorū regis subinde meminit. Ille. Mutianus. Ex æmulatione. Cor. Tacitus quatuor legiones Mutianus obtinebat in pace: sed æmulatio & proximi exercitus gloria depulerat segnitiam: idē post paulū: cæterū Mutianus Syriæ Vespasianus iudeæ præpositus uicinis prouinciarum administrationibus inuidia discordes. Exitu demum Neronis positis odiis in medium consuluere: primum per amicos: dein præcipua concordiæ fide Titus parua certamina inter patrem & Mutianum aboluerat: natura atq; arte compositus alliciendis etiam Mutiani moribus. Hic: uologeses parthorum rex. Sagittariorum: sagittarios equestres græco uocabulo hippotoxotas uocant: quæ dictio frequens est apud historicos: parthos autem præpollere sagittariis satis notum: cum sagittis potissimum bella conficiant: quas etiam a tergo scienter iaculantur adeo ut non minus fugiendo noceant q̄ resistendo: hinc illud. Fidētēq; fuga parthum uersisq; sagittis. Ducibus: in primis Mutiano & Antonio primo.

Asia opima & amœna — Mutianus magnificētia clarus. — Hippotoxotæ Sagittarii parthi.

molliorem maliciam. Præterea ex pręsidibus prouinciarū Licinius Mutianus: & e regibus Vologesus parthus. Ille deposita simultate: quam in id tēpus ex ęmulatiōe non obscure gerebat: Syriacū ꝓmisit exercitū: hic. xl. milia sagittariorum.

De qbusdā miraculis p eū factis in initio principatus.

SVscepto igitur ciuili bello: ac ducibus copiisq; in Italiam præmissis: interim Alexandriaꝫ transiit: ut claustra ęgypti obtineret: hic quū de firmitate ipsi captur⁹ auspiciū: edē Serapidis sūmotis oib⁹ solis itrasset: ac ꝓpiciato multum deo: tandem se conuertisset. uerbenas coronasq; &

M. AN. Defuncti othonis: defuncti dixit ergo ab inferis missæ ergo quare uere siue falsæ adiecit: plures ita accipiunt: ut epistola ab eo ante mortem sit scripta: inde eo defuncto ad Vespasianum delata: sed Tranquillus ad sororem & Messalinam tantum codicillos Othonem exarasse ait. Germanicas legiones: quibus ipse fuerat principatu usus. Ille: Licinium. Hic: Vologesus. Ducibus: Licinium Mutianum cum sexta legione: & xiii. uexillariorum millibus præmissum Tacitus scribit.

PHI. Vt claustra ægypti. Cornelius tacitus. Titum instare iudeæ: Vespasianum optinere claustra ægypti placuit: sufficere uidebantur aduersus Vitellium pars copiarum: & dux mutianus: & Vespasiani nomen. Hic. alexandriæ in ægypto. Aedem serapidis. De serapide Augustinus in. xviii. hæc prodidit memoratu digna. Apis rex argiuorum transuectus in ægyptum: cum ibi mortuus esset: factus est Serapis omnium maximus ægyptiorum deus Cur autem serapis appellatus sit rationem Varro reddidit. quia enim archa in qua mortuus ponitur: quod omnes iam sarcophagum uocant: soros græce dicitur: & ibi eum sepultum uenerari ceperunt sorosapis: uel sorapis primo: deinde ut fieri assolet una littera commutata Serapis dictus est. Idem traditur ab Eusebio libro decimo præparationis euangelicæ & a Ruffino in undecimo historiæ ecclesiasticæ. Quidam Serapin prodiderunt esse Iouem: Cuius capiti modius superpositus sit quia cum mensura cuncta indicet moderari.

De serapide — Sorosapis — Simulacrū Serapidis.

Habebat autem serapis Alexandriæ templum opere fornicato constructum: in quo simulachrum ipsius dei erat uastum: ut dextera unum parietem: alterum leua perstringeret quod ex omnibus generibus metallorum lignorumq; compositum ferebatur. Erat & fenestra quædam perexigua dolis: & ea arte composita: ut radius solis ingrediens os & labra Serapis illuminaret. ita ut spectante populo salutatus osculo serapis uideretur a sole: serapin esse solem: esse osirim: esse omnia: & multiiugis nominibus appellari testatur Martianus in hymno heroico. De origine serapidis copiose scribit Cor. tacitus: qui ait eundem dici æsculapium q morbis medeatur. Quidam Plutonem existimauerunt esse. Macrobius tradit serapidis & solis unam esse & indiuiduam naturam. Aedes autem serapidis eleganter dicitur serapium: sicut templum Isidis isium. Et in hoc significato dictum est illud a Lāpridio in uita Alexandri: Isium & serapium decenter ornauit additis signis: & Deliacis & omnibus mysticis sed de hoc alexandrino serapidis templo id est serapio sic scribit Marcellinus in. xxii. inter quæ em[illegible]x serapium: qd licet minuatur exilitate uerborum: atriis tamen columnariis amplissimis: spirantibus signorum figmentis: & reliqua operum multitudine ita est exornatum: ut post capitolium: quo se uenerabilis roma in æternum attollit: nihil orbis terrarum ambitiosius cernat. Se conuertisset. hoc ex ritu religionis factitatum: in qua adorātes se uertigine religiosa conuertebant: quod in proximo commentario dictum est explicatius. Verbenas. uerbena ut inquit Seruius proprie est herba sacra sumpta de loco sacro capitolii: qua coronabantur feciales: Et pater patratus fœdera facturi uel bella indicturi. Abusiue tamen etiam uerbenas uocamus omnes frondes sacratas: ut est laurus oliua uel myrthus. Terentius. Ex ara hinc uerbenas sume. Nam myrthum fuisse Menander testatur: de quo id transtulit. Donatus uero uerbenas ait esse omnes herbas & frondes festas ad aras coronandas: ex aliquo loco puro decerptas dictasq; autumat esse quasi herbenas. Plinius uero in. xxii. nomine sagminum & uerbenarum significari prodidit gramen ex arce cum sua terra euulsum.

Laus serapii — Serapium Isium. — Verbenę. — Verbenæ herbenæ — Clarigarū quid uerbenarius.

Ierobatane Peristereos Sagmina Priuas uerbenas Panificia Panifex Valentissimum. Basilides

Verbena semper & legati cũ ad hostis clarigatũ mittebanẽ usi id est res raptas clare repetitũ:unus utiq; uerbenarius uocabatur. Idẽ in. xxv. uerbenacam peculiariter uocat herbam:quã græci Ierobotanẽ quasi sacram herbaʒ dicunt. Aliqui peristereon quasi colũbariã. Hæc est inquit quam legatos ferre ad hostes indicauimus. magi circa hanc insaniunt:aiuntq; si aqua spargatur triclinĩũ qua maduerit lætiores conuictus fieri. Liuius libro. x. secundi punici belli idem quod Plinius signat uidelicet uerbenas & sagmina idem significare. esse autem genus herbæ ex arce sumptum:ubi obiter declarandum priuas uerbenas & priuos silices a Liuio dici singulos:quia ueteres priua dixerunt quæ nos singula dicimus:quo uerbo Lucilius usus est. abdomina thynia priua dabo cephaleàq; carnem. Panificia. panes significat. dictũ est panificiũ a pane faciendo ut autumat Varro. unde & panifex qui panem facit dictus. Cor. Celsus i secundo tradit panificia quæ ex frumentis fiunt generis ualentissimi esse. Id autem ualentissimũ uocat; in quo plurimum alimenti est. Vt illic assolet. talia exigebat religio serapidis Alexandrini. Basilides libertus nomen hoc omen regni & principatus fecit uespasiano. Basileus eniʒ rex significatur. unde basilidis nomen pro omine imperii uespasianus accepit. Cornelius Tacitus ait sacerdoteʒ

panificia ut illic assoler: Basilides libertus obtulisse ei uisus ẽ quem neq; admissum a quoq̃: & iam pridem propter neruorum ualetudinem uix ingredi lõgeq; abesse constabat. ac statim aduenere litteræ fusas apud Cremonam Vitellii copias: ipsum in urbe interemptum nunciantes. Auctoritas & quasi maiestas quædam ut scilicet inopinato & adhuc nouo principi deerat: hæc quoq; accessit. E plebe quidam luminibus orbatus: item alius debili crure sedentem pro tribunali pariter adierunt: orantes opem ualetudinis demonstratam a Serapide per quietem: restiturum oculos si inspuisset confirmaturũ crus si dignaretur calce contingere: quum uix fides esset rem ullo modo successuram: ideoq; ne experiri quidem auderet extremo hortantibus amicis palam pro concione

ipsum nominatum esse basilidẽ: qui uespasiano denunciauerit in templo Carmeli dei cuncta illi ex animi sentẽtia euentura. Idem hanc historiam luculenter explicat his uerbis. Altior inde uespasiano cupido adeundi sacram serapidis ædem:ut super rebus imperii consuleret arceri templo cuncta iubet:atq; ingressus intentusq; numini respexit pone terguʒ e primoribus. ægyptiorum nomine basiliden:quem procul alexandria pluriũ dierũ itinere:& ægro corpore detineri haud ignorabat: percontatur sacerdotes num illo die basilides templum inesset. percontatur obuios utrum in urbe uisus sit. deniq; missis militibus explorat illo temporis momenta octoginta millibus passuum abfuisse:tum diuinam speciem & uim responsi ex nomine basilidis interpretatus est.

M. AN. Claustra ægypti: sic idem tacitus titum inquit instare iudeæ uespasianum obtinere claustra ægypti placuit:quasi claustris enim ægyptus arabico dorso clauditur. Serapidis:colebatur serapis religiose i ægypto:Macrobius serapin atq; isin cultu pene attonitæ uenerationis obseruat omnem tamen illam uenerationem soli se sub illius nomine testatur impendere:quibus uerbis apparet serapin & solem eundem esse oratus serapis a Nicocreonte cypriorum rege quis esset:respondit his uersibus: ειπ ιθεοσ τοιοσ δε μαθειν οιου κατω ειπω οθτραμιοσ κοσ μοσ κεφαλη γασ ηρ δε θαλασ σα γαια δε μοι ποδεσ εισ τα δε ουατα ερ αιθερι κει ται ομματε τηλαυτεσ λαμπρον φαοσ ηε λιοιο. Verbenas: herbas sacras plinius sagmina in remediis publicis fuere:& in sacris legionibus q̃ uerbene certe utroq; nomine idem significatur hoc est gramen cum sua terra euulsum:terentius quoq; Myrthum uerbenam appellauit. Panificia:panes quum alioquin panificium sit proprie tamen est ipsa panis factura. Basylides libertus:tacitus basylidem e primoribus ægyptiorum fuisse ait:sed siue libertus siue alterius fortunæ fuerit:certe nomen ostentum fecit βασυλευσ enim rex dicitur unde basilides.

Neruici

·PHI. Propter neruorum ualitudinem. qui neruis laborant neruici dicuntur. Victruuius in. iiii. aquæ neruicos & podagricos efficiunt. sulphurosi fontes neruorum labores reficiunt. Longe. octoginta milibus passuum aberat ab alexandria basilides id temporis. Apud Cremonam. quando Antonius primus flauianorũ dux apud Cremonam cecinnam cum uitellianis copiis profligauit. & tunc Cremona incendio deflagrauit; ubi cuncta manibus rapientium passim direpta sunt Ipsum. uitellium. Maiestas deerat:ut ait Silius. Armat maiestas æterna ducem. Et ut inquit Valerius maiestatem recte quis dixerit longum & beatum honorem esse sine honore. E plebe quidam. multa quidem miracula:ut inquit Tacitus alexandriæ euenerunt:quibus cœli fauor & quedam in Vespasianum inclinatio ostenderetur. quidam oculorũ tabe notus genibus eius aduoluitur remedium cæcitatis gemitu exposcens:tanq̃ monitus a deo serapide precabaturq; principem : ut genas & oculorum orbes dignaretur exptuere oris excremento. alius manu æger eodem deo auctore ut pede ac uestigio uespasiani calcaretur orabat:Vespasianus primo irridere aspernari famamq; uanitatis metuere. postremo estimari a medicis iubet:an talis cæcitas ac debilitas hũana ope superabiles forent. medici uarie disserentes id fortasse cordi deis esse dixerunt. & diuino ministerio principem electum. deniq; patrati remedii penes cæsarem irriti ludibrium penes miseros fore. Vespasianus iussa exequitur multitudine ad spectaculum erecta. statim conuersa est ad usum manus ac cæco reluxit dies. Sedentem. uespasianum. Pro tribunali. in tribunali tanq̃ ius diceret.

Maiestas honor sine honore. Miracula facta per uespasianũ

Per quietem. in somniis. Oculos. illius qui luminibus erat orbatus. Crus Tacitus dixit non crureq; sed manu ægrum fuisse. Successuram. habituram successum prosperumq; exitum. Hortantibus amicis. maxime medicis:qui disserebant non excussam esse uim luminis illi orbato luminibus & redituram aciem:si pellerentur obstantia:alteri uero deprauatos artus integrari posse. si salubris uis adhiberetur.

Verumq̃. inspuit oculum ægre. & calce contigit crus debilitati. Nec defuit euentus. ait tacitus utrũq; mira culũ ab his:qui interfuere;nunc quoq; memorari;postq̃ nullũ mẽdacio preciũ. Tegeæ in arcadia. tegea oppidũ est arcadiæ; unde tegeaticus Mercurius a Papinio dictus illo uersu;& cũ menalia uolucer tegeaticus umbra olim lacedemonii bellũ intulere tegeatibus ferentes secum cõpedes;tanq̃ essent redacturi illos in captiuitatẽ. uerum cõ gressi prælio ac fugati;quicũq; uiui sunt capti;eisdem quas ipsi attulerant cõpedibus cõpediti campum tegeatem metiti sunt coluerunt. Compedes illæ quibus cum uincti fuerunt lacedemonii ad memoriam usq; Herodoti in= columes manserunt circa templum mineruæ apud tegeam suspensæ.

Tegea op.
Tegeaticus
Compedes ad uinciendos tegeatas.

utrũq; tentauit: nec euentus defuit. Per idem tempus tegeæ in archadia instinctu uaticinantium effossa sunt sacrato loco uasa operis antiqui: atq; in iis assimilis Vespasiano imago.

De restitutione collapsæ reipublice per eum facta.

TAlis tantaq; cũ fama in urbẽ reuersus acto de iudæis triumpho consulatus octo ueteri addidit. suscepit & censuram: ac per totum imperii tempus nihil habuit antiquius q̃ ppe afflictã nutantẽq; rẽp. stabilire primo: deinde & ornare. Milites pars uictoriæ fiducia ps ignominiæ dolore ad oẽm licentiã audaciãq; pcesserant. Sed & prouinciæ ciuitatesq; liberæ: necnõ & regna q̃dã tumultuosius inter se agebant quare uitellianorũ quidẽ & exauctorauit plurimos & coercuit: participib⁹ aũt uictoriæ adeo nihil extra ordinẽ indulsit: ut etiam legitima præmia sero psoluerit. Ac ne quam occasionem corrigendi disciplinam pretermitteret: adolescentulum fragrantem unguento: quũ sibi pro impetrata præfectura gratias ageret: nutu aspernatus uoce etiam grauissima increpuit maluissem alliũ oboluisses: litterasq; reuocauit

Vasa operis antiqui. qualia sunt archetypa & qualia uascularii artifices antiqui factitauerunt; ut mentor agregas boetus: & mys;qui in argento celando inclaruerunt. cum in auro celando inclaruisse neminem miretur Plinius. Acto de iudæis triumpho ne credas uespasianũ statim ut romã rediit de iudæis triumphasse;id enim repugnat sententiæ historicorum qui prodiderũt uespasianũ expectasse filium Titum a iudaica uictoria reuertentem: cũ quo cõmunem triumphũ ob res bene gestas agere statuit;quamuis utrisq; senatus pprium decreuisset:pompa iudaici triũphi graphice perscripta est a Iosepho libro septimo belli iudaici:in quo inter cætera lex iudeorũ gestata fuit;quã in palatio conditã seruari præcepit uespasianus. Veteri. prio psulatui:quẽ adhuc priuatus gesserat p duos nouissimos ãni mẽses

Archetypa
Lex iudeorum lata in triumpho.

M. AN. Neruos: ualitudinẽ:ptractionẽ:aut ĩbecillitatẽ. Apud Cremonã:ubi Antonius cũ mesiacis legionibus uitellianos duplici prælio fuderat. Demõstratã:opẽ. Restiturũ:in integrũ rediturũ: id ei p qetẽ fuerat a Serapide demõstratũ. Calce:pedes. Auderet:uespasianus. Tẽtauit:experiri uoluit. Euẽtus effectus. Instinctu: suasu:motu:impulsu.

PHI. Antiquius:carius uel ut Nonius exponit melius. Nutantẽ. labantẽ uacillantẽ titubantẽ. Stabilire primo deinde ornare. Imitatores deus nos sui eẽ uoluit;q ut inquit Ambrosius i primo hexameri primo fecit postea uenustauit;ut & nos primo faciamus aliqua, postea uenustemus; ne simul dum utrũq; adorimur neutrum possimus implere. Victoriæ fiducia. uictoria suapte natura insolentes fere semper uictores facit. hinc Salustius syllanos milites postq̃ uictoriã adepti sunt nihil reliqui uictis fecisse prodidit; cum secundæ res etiam animos sapientum fatigent. Ignominiæ dolore. qui facti fuerant ignominiosi & ignominiæ nota affecti sub prioribus principibus. Exauctorauit. missos fecit a militia militaribusq; insignibus priuauit.

Primo faciendũ mox uenustãdũ
Vnguẽtati molles.
Vnguenta exotica

Indulsit. per indulgentias imperatorias benignus tribuit. Legitima præmia quæ ueteranis ex lege militari pstituta sunt;& quæ iperator pmisit se daturũ. Disciplinã militarẽ. Fragrãtẽ unguento olẽtẽ unguẽti odorẽ; unguentum autem delitiarũ causa non ualetudinis paratũ intelligimus:de quo supra satis ac super;qui unguento fragrant molles & effœminati iudicant. unde olim festiuiter Aristippus dixisse fertur: qui delectatus unguẽto; male inquit istis effœminatis eueniat;qui rem tam bellã infamauerũt. olim censores romæ edixerunt ne quis uenderet unguenta exotica:sic eñi appellauere:quæ peregrina intelligi uoluerũt. Lycurgus unguentũ eiecit ab urbe spartana ueluti corruptelã. unguentatũ apes infestant & pungũt;cum ipse sequant omnia pura. Luxuria auctore Plinio mixturam fecit odorũ:& ita reperta sunt unguenta. dicimus fragrãtem unguento & unguẽtũ. Apuleius cinnama fragrans & blasama rorãs calua pcesserit. summa autem cõmẽdatio unguentorũ est;ut transeuntẽ fœminã odor inuitet etiã aliud agentẽ. unguẽti uoluptas merito aliena dicitur a Plinio:quoniã odorem qui gerit ipse non sentit.

Præfectura. generali uocabulo prefectura ois dicitur a preficiendo;unde prefectura urbis & prefecturæ militares dictæ ægyptus diuiditur in præfecturas oppidorũ;quas nomos uocant. thracia diuisa est in strategeas qnquaginta. ita. n. uocãt pfecturas. hic militaris pfectura significat;qualis est præfecti legionũ pfecti castrorũ & præfecti fabrorũ. Nutu nutus est capitis;unde dictũ numẽ autumat Varro;ueteres inter nutare & annuere & nictare hoc interesse uoluerũt;ut nutare capitis sit annuere nariũ uel labiorũ nictare oculorum. Plautus in asinaria;nec illa ulli homini nutet nictet annuat. plinius in primo epistolarũ eleganter docet nutũ dici quãdo annuimus renutum uero quãdo recusamus;sic ei ait. Nam ego quoq; simili nutu ac renutu respondere uoto tuo possum & ita in hoc Trãquilli loco nutus p renutu accipitur. Increpuit. castigauit incessiuit. Maluissem alliũ oboluisses. sententia profecto imperatoria & memoratu digna ad luxuriam molitiãq; castigandam;nam cum odor allii in primis molestus esse soleat & olfactum infestare eorum;cum quibus sermocinamur;attamen dixit grauiter & seuere Vespasianus uoluisse se potius ut ille oleret allii odorem illum aspernabilem quam quod unguento fragraret;tanq̃ magis

Odorem q gerit non sentit.
Præfectura
Nomi
Stratageæ
Nutus
Nictare
Renutus

Classarios uero: qui ab ostia & puteolis romam pedibus per uices commeant: petentes constitui aliquid sibi calciarii nomine quasi parum esset: sine respõso abegisse iussit: post hæc excalciatos cursitare: Et ex eo ita cursitant. Achaiã: Lyciam: Rhodum: Byzẽtium: Samum libertate adempta. Item Thraciam: Ciliciam: & Comagenẽ ditiõis regiæ usq; ad id tempus in prouinciarum formam redegit. Cappadociæ propter assiduos barbarorũ ĩcursus legiones addidit cõsularẽq; rectorẽ imposuit, p equite Romano Deformis urbs ueterib⁹ incẽdiis ac ruinis erat: uacuas areas occupare & ædificare si possessores cessarẽt cuicũq; pmisit. Ipe restitutiõez capitolii aggress⁹ ruderib⁹ purgãdis man⁹ pm⁹ admouit: ac suo collo q̃d extulit

uiro conueniret essetq; res magis uirilis odor allii q̃ unguenti: si quis autem ut obiter hoc quoq; attingam; cupit
Vt odore allia careãt ut odore allia careant: ea seri iubebit cum luna infra terram sit. colligi uero cum in coitu: & ita docente Columella
in. xii. neq; acerrimi saporis existent neq; mandendum hanelitus inodorabunt. Menander e græcis auctor est: alliũ
Hanelitus inodoratur edentibus si radicem betæ in pruna rostam superederint odorez extingui. apud Plautũ tranio in mostellaria aspernatur allii fetorem. at te iupiter diiq; omnes perdant oboluisti allium germana illuies. Refert Aristoteles in problematis; si quia allium ederit: eum quoq; urinam redditurum alium redolẽtem. ab allio alcatum deriuatur, quod
Aleatum. Vlpicum, pulmentarii & intinctus genus est: de quo ait idem Plautus. sine me aleato fungi fortunas meas: ulpicum græci appellauere genus alii grandius inter pulmentaria ruris. auctores Plinius & Columella. quidã ulpicũ uocant aliũ punicũ. græci aũt αφροσκοροδον appellãt. hoc ideo de ulpico allio posui ut intelligeres illud plautinum ex penulo. tu autez plenior allii ulpici q̃
Scorodon romani remiges. græci σκοροδον aliũ uocãt. obolere aũt est tetrum odo
Obolere rem redolere ita Plautus. oboluisti allium germana illuuies. Litteras diploma significat: quo pfectura impetrata cõtinebatur. Classiarios. nauales milites. Per uices commeant. ultro citroque uicissim. eunt & redeunt instar ueredariorum cursorumque causa negociorum publicorum.
M. AN. Antiquius: utilius; melius: Cicero hoc quidem proprium est amiciciæ: sed antiquior & pulchrior: & magis a natura ipsa profecta. Ignominiæ: quia multi & a Galba & a uitelio ignominiose exauctorati fuerãt. Legitima; præmia non modo
Participibus per quos fuerat uictoriã adeptus Indulsit; indulgẽter concessit. Legitima; præmia non modo donatiuum aliquod sponte dederit Oboluisses fragrasses; oluisses. Litteras; quibus illum præfectum designabat.
Per uicos commeant publico ne an priuato negotio non dicit: sed publico accipe: & enim si ex cõmeatu per uices domum cursitassent haud ausi essent calciari nomine aliquid publicẽ petere.
PHI. Calciarii noie. qui pedibus more cursorũ iter iugiter faciũt calciamẽta multa ꝯsumunt: unde illi pete
Calciariuz bãt sibi cõstitui aliqd præmii noie calciamẽti calciariũ. n. calciamẽtũ significat: sicut uestiarii noie uestitus intelli
Vestiariuz. gitur: quãuis aliqñ pro repositorio uestiũ accipiat. Vlpianus titulo de alimẽtis legatis; Diariis uel cibariis relictis
Exchalciar neq; habitationẽ neq; uestiariũ neq; calciariũ deberi palã est. Abegisse. repulisse reiecisse. Excalciatos discalciatos sine calceis. a Seneca excalciati dicunt mimi; q sine coturno & socco agunt fabulaz; quales sunt planipedes: decẽti aũt trãslatione per excalciatos signat stilũ humilẽ: sicut p cothurnatos grãdiloquũ. uerba Senecæ hæc sunt ex primo epistolarũ q multa Publii nõ excalciatis sed cothurnatis dicenda sunt. alias exchalciare significat chalco. id est ære despoliare: & tunc scribit p aspirationẽ. hinc ille iocus in uoraniũ Catulli libertum furacissimum qui
Iocus cum deprehensus a nũmulario esset: de cuius mensa nũmos subtractos in calceos sibi infarciuerat. quidã re cognita festiuiter inqt: ue tibi si te nũmularius ille exchalciauerit ita chalcõ. i. æs ablatum excalciato obiecit. Lyciam
Si te ex calceauerit asiæ regio est ꝓxima pãphyliæ & ciliciæ. lycios ciuiliter uixisse refert Strabo in. xiiii. Bizantiũ. hodie Constan
Lycii tinopolis uocatur Samum. insula est Ioniæ fœcundissima: cui prouerbium illud accõmodatur. quod etiaz fere
Samos lac gallinaceum. Ditionis regiæ. quæ regiones fuerant sub regia potestate. In prouinciarum formã. Egesip
Prouinciæ. pus in. ii. historiarũ principatus inqt Archelai conuersus est in nomẽ prouinciæ. quo noie romani cum in ius suũ uincendo redigerent procul positas regiones appellauere. Pro equite romano. ut que prius rectorem ex ordine equestri habere solebat nũc regeretur a rectore consulari: cuius auctoritas & dignitas maior est. ita olim ægyptus quoq; per equites romanos loco regum obtinebatur quod a diuo Augusto institutum fuisse Tacitus prodidit.
Miranduz mirandũ est id quod de capadocibus idonei scriptores prodiderũt; quibus roma. cõcessere; ut gens ea libera esset
de Cappa secundum amiciciã & societatẽ ante contractã. sed principes libertatem recusarunt dicentes se eam ferre non posse
docibus. & ut rex sibi daretur orarunt. Romani admirati q̃ inuenirentur; qui libertatem recusarent permisere ut quem uel
Libertatez lent regem eligerent. qui elegerũt regem Ariobarzanem. Deformis urbs. sicut superiora ad illud uerbum stabi
recusarunt lire ita hoc ad illud ornare est referendũ. priora. n. declarant Vespasianũ stabilisse rẽp. ista uero uenustasse. Va
cappadoces. cuas areas occupare. Sextus Aurelius in hanc sententiã sic scribit. hic romã deformẽ incendiis ueteribus; ac ruinis reparauit: pmissa si dñi deessent uolẽtibus ædificãdi copia. ita olim roma post incẽdium gallicanũ restaurata est;
Restitutio dum romani omisso sui alieniq; discrimine in uacuo ædificant. Restitutionẽ capitolii. curam restituendi capi
capitolii. tolii cõtulit Vespasianus i Luciũ uestinũ: quo cõtracti aruspices monuerũt; ut reliquiæ prioris delubri in paludes aduehereñt; tẽplũ hisdẽ uestigiis sisteret. ita. xi. Calen. Iulii spaciũ omne quod tẽplo dicabat euinctum est uittis. ingressi sunt milites quibus fausta essent nomina; deide uirgines uestales cum pueris puellisq; patrimis matrimisq; tum heluidius pretor præeunte pontifice lustrauit aream capitolii: precatus Iouẽ Iunonem & Mineruam capitolinos deos: ut cepta prosperarẽt. mox uittas illas quibus ligatus lapis innexiq; funes erant contigit: simul ceteri magistratus & sacerdotes & senatus & ordo equester & pars magna populi passimq; iniectæ sunt fundamẽtis argenti & auri stipes & metallorum primitiæ. Ruderibus. reliquiis prioris combusti templi.

aerearumq̧ tabularum tria milia: quæ simul conflagrauerant restituenda suscepit undiq̧ inuestigatis exẽplaribus. Instrumentum imperii pulcherrimũ ac uetustissimum cõfecit: quo cõtinebant pene ab exordio urbis senatuconsulta: plebiscita de societate & fœdere ac priuilegio cuicũq̧ cõcessis.

De operibus publicis per eum factis & supplemento senatus.

FEcit & noua opera: templum pacis foro proximum. Diuiq̧ Claudii in Celio monte cœptum quidem ab Agrippina: sed a Nerone prope funditus destructuz Item Amphiteatrum urbe media ut destinasse comperat Augustũ. Amplissimos ordines: & exhaustos cæde uaria & contaminatos ueteri negligentia purgauit: suppleuitq̧ recenso senatu: & eqte: submotis ĩdignissimis: & honestissimo quoq̧ italicorum & ꝓuincialiũ allecto: atq̧ uti notum esset utrũq̧ ordinem nõ tam libertate inter se q̃ dignitate differre. De iurgio quodam senatoris equitisq̧ Romani ita pronũciauit nõ oportere maledici senatoribus: remaledici ciuile fasq̧ esse.

De litigiis per eum compendiosissime decisis: & aliis gestis.

LItium series ubiq̧ maiorem in modum excreuerant:

Aerearum tabularũ. æreæ tabulæ ad magnũ numerum in capitolio fixæ prius extiterant: quibus publica monumenta cõtinebãtur. oĩa cum flagrassent una cũ incenso capitolio curauit Vespasianus ut restituerentur cum exemplaria ex quibus illa transcripta fuerãt undiq̧ inuestigasset: quod aũt in capitolio forent publica monumẽta & leges & fœdera in tabulis æneis scripta testanĩ historici & docet Polybius: q̃ scribit in tertio fœdera: quæ inter romanos & carthaginenses icta fuerunt perscripta in tabulis æneis fuisse: quæ conspiciebantur in templo Iouis capitolini: ubi ab ædilibus diligentissime custodiebanĩ. M. T. scribens in Catilinã ait æra legũ in capitolio fuisse tacta de cœlo & liq̃facta. pli. queq̧ tradit publicas cõstitutiões incidi solitas in tabulis æreis. Li. refert in tertio consulta olim fuisse relata in ædem Cereris ad ædiles. & olim fœdus ictum cum latinis fuit insculptum in ænea colũna. scribit Plato i libello de lege. leges æreas esse noĩatas a tabulis æneis: quibus erant insculptæ.

Aereæ tabulæ

Fœdus in columna ænea.

Leges æreæ.

M. AN. Achaia liciam: de his aliis quæ sequuntur satis alibi. Libertate adẽpta: in ꝓuinciæ formã redegit. Ditionis regiæ: quæ sub regibus fuerãt. Pro eqte romano: loco equitis: per cuius ordinis uiros fuerat antea administrata. Areas loca in quibus ædes fuerant. Tabularum ærearum qbus tribunorũ acta: & alia publica monumẽta cõtinebanĩ quod autẽ ad tribunos attines: Plutarchus contra inqt Ci. neq̃q̃ signis cum magna hoim manu in capitolium profectus tabulas a Clodio fixas: in quibus res gestæ tribunatus sui scriptæ erant ui refixit atq̧ perfregit. Inuestigatis: diligenter conquisitis.

PHI. Instrumentũ. nomine instrumenti significatur hoc loco monumentum scriptarum ad res gestas pertinentium ad Imperium romanũ. Quale ferme est repertorium: quod ut Vlpianus ait titulo de administratione tutorum. uulgo inuentarium appellatur. alias instrumentum generali uocabulo dicitur apparatus quo fundus taberna & id genus alia instruunĩ

Instrumentum

De societate & fœdere. apud Liuium extant formulæ fœderum: quæ percussit: & societatem: quas coiuit populus romanus cum legibus & nationibus externis. Priuilegio. priuilegia sunt: quæ non de uniuersis ciuibus sed de singulis concepta: sicut est de imperio. Cn. Pompeii & de reditu Marci Ciceronis. priua enim ueteres singula dixerunt. Templum pacis. post triumphum & romani imperii firmissimum statum Vespasianus paci templum ædificauit: quod ut inquit Iosephus mira celeritate confectum est. in hoc templo clarissima quæq̧. artificũ opera dicata sunt ab ipso uespasiano: quod & Pli. memorat in. xxxiiii. cuius hac quoq̧ tempestate uestigia maxima conspiciuntur. de templo pacis ait Martialis Limina post pacis palladiumq̧ foruz. Diuiq̧ claudii scilicet templum. Sextus Aurelius sic ait. ædem pacis Claudiiq̧ monumenta reparauit: multaq̧ noua instituit. In celio mõte. unus est ex septem montibus urbis: quem ut auctor est Liuius addidit urbi romæ Tullus Hostilius: ibiq̧ habitauit: dictus autem est celius a celio uibeno thusco duce nobili: qui cũ sua manu dicitur Romulo uenisse auxilio contra latinum regem proximus celio Celiolus est. auctor. Mar. Varro. Ab agrippina. ipsius claudii coniuge.

Priuilegia

Templum pacis.

Celius mons

Item amphiteatrum. repete uerbum illud fecit. Amplissimos ordines. senatorius & equester ordo significatur: Exhaustos cæde uaria. mutilatos: diminutos. comesos. Contaminatos: pollutos de honestamẽtis eos: qui in eos ordines recepti ante hac fuerãt. Purgauit. ad cõtaminatos referendũ: sicut suppleuit ad exhaustos.

Recenso. recognito & recẽsito ꝑ recensionẽ. de qua dictũ est in primo cõmentario. Equite: ordine equestri.

Quoq̧. quocunq̧. Italicorum ac prouincialiũ. hæc duo apud eruditos sibi inuicem opponuntur. Plinius ĩ epistolis. Italicus es an ꝓuincialis. & Columella ubi de cultura uinearum italicarum scripsit: mox de cultura prouincialium uinearum caput luculentum facit in. vi. Quam dignitatez differre. ut in ordine senatorio dignitas tantummodo maior intelligatur quam in equestri libertas uero in utroq̧ ordine par. De iurgio pronunciauit. tanquam senator aduersus equitẽ agere uellet ex formula actionis iniuriarum; quæ non solum rebus fiunt sed etiã uerbis ut conuitium siue iurgium fit. Remaledici ciuile fasq̧ esse: uoluit Vespasianus hac circunspecta librataq̧ sententia significare senatorẽ ab equite sola dignitate differre: tanq̃ non debeat eques prior lacessere conuitio iurgareq̧ senatorem: sed si lacessitus fuerit ut fas sit par pari rependere & remordere mordentem iuxta illud etriuio. si dixeris quod uis audies quod non uis; & illud prout sementem feceris ita metes.

Italicus

Prouincialis.

Prout semẽtem feceris ita metes.

Manentibus antiquis. non litibus prioribus explicatis.

M. AN. Instrumentum: nunc plane demonstrat quo argumento tabulæ illæ uissent notate. Templum pacis: cuius hodie quoq; uisuntur uestigia ad leuam: uia sacra ad Mariæ cognomento nouæ fanũ tendẽtibus. Diui claudii templũ repete. Amphitheatrũ: id opus magna ex parte adhuc extat inter palatiũ Cæliũ: & ædẽ uirginis cuius ꝓxime meminimus. Destinasse: aio cõcepisse. Amplissimos ordines senatorium & equestrem. Purgauit indignissimo quoq; suo ordine submoto. Non tã libertate: auctoritate & potentia. Remaledici maledictis rñdere. Antiq;: litibus.

manentibus antiquis intercapedine iurisdictiõis accedẽtib⁹ nouis ex cõditione tumultuq; tẽporũ: sorte elegit per quos rapta bello restituerenť: quiq; iudicia cẽtumuiralia: quibus ꝑ agendis uix suffectura litigatorũ ætas uidebať. extra ordinẽ diiudicarent redigerẽtq; ad breuissimum numerum.

De quibusdam legibus per eum decretis.

Libido atq; luxuria coercente nullo inualuerat. Auctor senatui fuit decernẽdi: ut quæ se alieno seruo iũxisset ancilla habereť. Neue filiorũ familias fœneratoribus exigendi crediti ius unq̃ esset: hoc est ne post patrum quidem mortem. Cæteris in rebus stati ab initio pricipatus usq; ad exitum ciuilis & clemens.

De mediocritate originis ei⁹ per eum agnita: & recusatione pomparum.

Mediocritatẽ pristinã neq; dissimulauit uuq̃: ac frequẽter etiã pre se tulit. Qui & conãtes quosdã originem

PHI. Intercapedine iurisdictionis: interstitione quadam & cessatione ueluti quodã institio dicendi iuris:
Intercapedo. intercapedo enim pro interuallo spacioq; accipitur. Marcianus in astrologia. inter circulos uniuersos. quid interstitii intercarpedo naturalis immiserit equũ est explicare. alias intercar
Intercapedo inter obscœna. pedo obscœnũ uerbum est: quod innuit Cicero in epistola ad Papyrium petum: cum ait. Quid enim nõ honestum uerbum est diuisio. at eñ inest obscœnum: cui respõdet intercapedo: & hoc est qđ symbolicos: & subobscure intelligi uoluit Quintilianus cuius uerba sunt hæc ex libro. viii. institutionũ. sed diuiso affert eandẽ iniuriã pudori: ut si intercapedines nominatiuo casu quis utatur. Tumultuq; temporũ. tumultuosa tẽpora scatere solẽt nouis & multiiugis litibus. merito excreuerat numerus litium quando per superiora retro tempora gliscentibus uigentibusq; ciuilibus bellis & othonianis & uitellianis: leges & iudicia consilescebant: & uelut intermortua languebant: cũ ius in armis foret: & uis coleretur: iuxta illud Silii: uis colitur iurisq; locum sibi uendicat ensis. Sorte elegit. uoluit ut per sortitionem deligerentuř prefecti restituendarum rerum: quæ bello uitelliano a militibus raptæ fuissent. illo enim tempore: qui uiribus plus potest iure plus posse creditur: & unusquisq; existimat sibi licere impune rapere & spoliare quoscunq;. Vix suffectura ætas. tanta erat multitudo litiũ atq; causarum tãq; multi litigatores: ut uix credibile uideretur tandiu uicturos litigatores. ut suarũ litiũ cernerẽt peracta iudicia. unde instituit uespasianus iudices: qui cognitione extraordinaria de causis ad centũuiros ꝑtinentibus diiudicarent. de cẽtũuiris & centumuiralibus causis suo loco affatim dictum est. Ad breuissimum numerũ. Seruius enarrãs illud ex secundo æneidos. si uno ordine habetis achiuos: ait id de antiqua tractũ scientia: quia in ordine dicebantur causæ
Libido. ꝓpter multitudinẽ uel tumultũ festinantiũ. Libido. cupitas rei ueneriæ. alias pro generali uocabulo accipitur ois cupiditatis. unde libido gloriandi dicta q̃ iactantia nũcupať ut inqt Augustinus. & libido ulciscẽdi libido dominãdi. interdũ honesta dictio est. Salustius. magis in decoris armis & militaribus equis q̃ in scortis atq; cõuiuiis
Poene sunt medicinæ. libidinẽ habebãt. Luxuria. effusus effrenisq; & imodicus delitiarũ sumptus. Coercẽte nullo. pœnas dixit eleganter Aristoteles in. ii. ethicorum esse quasdã ueluti medicinas. tradit Liuius libro. xxxiiii. leges latas fuisse ad coercendam luxuriam. sed sicut ante morbos necesse est cognitos esse q̃ remedia eorũ sic & cupiditates prius natæ sunt: q̃ leges: quæ his modũ facerent. ubi autẽ nullus neq; magistratus neq; lex delictũ coercet: passim peccatur impunitas enim parit libidinem peccandi. Quæ se alieno seruo iunxisset. hoc antea factitatum esse memorat Tacitus a Claudio. qui retulit ad senatum de pœna fœminarũ: quæ seruis coniungerentur: statuitq; ut ignato domino ad id prolapsæ in seruitute haberentur. sin cõsensisset ꝓ libertis. reperto eius relationis fuit Pallas ille libertorũ potentissimus: nã si turpis domini existimať concubitus cũ ancilla: longe turpior uideri debet dominæ consuetudo cum seruo: quoniã ut inquit eleganter Quintilianus in quinto. non idẽ est dominũ cum ancilla coisse: qđ dominam cum seruo: apud iurisc on. titulo ad legem iuliã de adulteriis tractatur de seruo adulterii accusato: iubet lex eos seruos: de quibus questio adulterii habita sit publicos esse: apud ægyptios mulier adulterii ultronei damnata naso mutilabať: ut ea maxime parte multaretur: qua cum ipsis facies exornatur. Diodorus auctor. in secundo bibliotheces. Ne ue filiorum familias fœneratoribus. Oratius satyrice taxat fusidium fœneratorem sordidum qui filiis familias sub grauibus usuris pecunias fœnerabat. uersus Oratii hic est. nomina sectať modo sumpta ueste uirili sub patribus duris tyronum. & enim cum filiis familias pecuniæ credantur cum periculo exigendi: solẽt fœneratores ob id grauiores usuras imponere. Vespasianus salubriter iuit obuiam huic fœneratorum improbita
Adultera naso mutilabatur. ti: dum decretum fieri uoluit: ne fœneratores exigere possent a filiis familias pecuniam sub usuris creditam etiam post mortem parentum: quando iam ipsi esse cepissent patres familias. Mediocritatem pristinam. noluit Vespasianus facere id: quod multi facere consueuerunt: ut suum genus quando parum splendidum & generosum est dissimulent: immo aperte ipse sui generis mediocrem conditionem ostentabat. Non enim spectandum est ut pro gnatus sed ut moratus quisq; sit. & auctor est Demosthenes in oratione pro cresiphonte. nemo nec ex nobilitate parentum laudandus: nec ex ignobilitate culpandus est.

M.AN. Intercapedine:intermissione. Nouis:litibus. Sorte neq̄d ambitiose ab his fieri putaret. Rapta bello:quæcūq; in armorū cuiq̄ adempta essent. Quæ:mulier licet ingenua. Iunxisset:matrimonio scilicet. Filiorū famlias: q adhuc sub mācipio pr̄is essent. Ne post patrū quidē mortē: ne fœneratorū fraude circumuenti adolescentes clandestine quoquo modo se illis obligarent. Mediocritatem:humilitatem generis.

Flauii generis ad conditores reatinos comitemq; Herculis: cuius monumētū extat uia salaria referre: irrisit ultro: adeoq; nihil ornamentorū intrinsecus cupide appetiuit: ut triumphi die fatigatus tarditate & tedio pompæ nō reticuerit: merito se plecti: qui triūphum quasi aut debitum maioribus suis aut speratum unq̄ sibi tam inepte senex cōcupisset. Ac ne tribunitiam quidem potestatem: & patris patriæ apellationem: nisi sero recepit. Nam consuetudinem salutantes scrutandi manē te adhuc bello ciuili omiserat.

De modestia eius contra audacius ad eum loquentes.

Amicorum libertatem causidicorū figuras ac phōrum

PHI. Flauii generis familiæ uespasiani. Ad cōditores reatinos. hoc munus adulatorū est; q dum q̄runt per assentatiūculas principibus gratificari:illorū genus referre solent ad deos immortales:sicuti olim assentatores infatuarunt Alexandrū;ut se Iouis:Hamonis filiū esse crederet fastidiretq; Philippum patrē:unde apud Curtiū ait Hermolaus. tu Philippum p̄rem auersaris:& si qs deorū ante Iouē haberetur:fastidires etiā Iouem.
Dictum Hermolai
Comitemq; herculis: tanq̄ illi q reate oppidū in sabinis cōdiderunt fuerint in herculis comitatu:Silius tamē cecinit reate non herculi fuisse dicatum sed magnæ matri cælicolarū: herculē autem uenisse in Italiam post abacta gerionea armēta uulgo notum est. unus ex comitibus Herculis fuit Zacynthus a cuius noīe & sepulchro dictū est Saguntū.
zacynthus comes herculis.
Via salaria a sale dicta ē uia salaria:qm̄ illa sal in sabinis portari cōsueuerat. Irrisit ultro:tanq̄ meros adulatores assentatoresq; quod malum in principum aula est perpetuū. Intrinsecus. qdā forinsecus magnifici uideri uolūt. cū domi sint sordidi. e cōtrario qdā circa culturā corporis sui sunt nimis curiosi:cū in propatulo & foris ornamenta nō quærant. Tarditate & tedio pompæ. lege Iosephū describētem luculēter triumphi iudaici pōpam. post cuius simulacra & pegmata aliaq; gestamina Vespasianus prior ibat & Titus deinde sequebat̄. Domitianus uero adequitabat. pompæ autē finis fuit Capitolini Iouis tēplū:ubi hostiis per uota solēnia immolatis in palatiū recesserūt.
Pōpa triūphi iudaici
Se plecti. puniri & poenas dare. inde capite plexi pro capite puniti dicunt̄.
Capite plexi.
Qui triumphū tam senex cōcupisset. tanq̄ senes exacta uitæ maiori parte honores & id genus ornamēta ambire nō debeant:ut decrescente ætate pariter quoq; cupido minuatur. hinc a Tacito dictum est. sed in tanta mole belli plerumq; contatio oberat. & Vespasianus modo in spem erectus aliquando aduersa reputabat; quis ille dies foret: quo sexaginta ætatis annos & duos filios iuuenes bello permitteret:esse priuatis cogitationibus pgressum imperiū cupientibus nihil mediū inter summa & præcipitia.
Senex sitiēs honorum non sit.
q aūt senex in cuius labris primoribus anima habitare fertur honores appetere non debeat docet exēplū Deiotari & Crassi. Nāq; M. Crassus ad expeditionē parthicā proficiscens cū in itinere Deiotarū regē extremo iam senio confectū nouam tamen urbē ædificantē comperisset:talibus uerbis in eum iocatus est. o rex quid nam hoc est negocii:qui cum iā duodecima diei hora tibi adsit:nouā urbē condere incipis:ad hoc subridēs Diotarus. tu uero inqt imperator cū sis haud quāq̄ satis:ut uidere uideor matutinus:tamen in parthos cū exercitu festinas. erat eñ id temporis sexagenarius Crassus:& aspectu lōge grandiorem preferens ætatē.
Exemplum crassi & Deiotari
Igit̄ Vespasianus fatigatus tarditate pōpæ triumphalis merito inquit punior:qui cum senex sim tā inepte desiderauerim triūphare:quasi triūphus maioribus meis ob generis nobilitatē deberetur aut a me sperandus fuisset. cum plane ob ignobilitatem genti Flauiæ haud quāq̄ triumphus deberetur:neq; a seniore foret concupiscendus sperandusue. Tribunitiam potestatem. iam supra memorauimus quēadmodū tribunitia potestas imperatoribus romanis dabatur:quæ erat pars maxima regalis imperii. Salutantes scrutandi. ex suspitione & metu principum hæc consuetudo nata est:ut salutatores dum principē adeūt officii causa explorentur per ministros scrutatores:ne sub ueste ferrum delitescat. olim Seuerum imperatorem centum senatores salutauerunt ex cōsuetudine excussi. ne quid ferri haberent.
Salutatores excussi.
cæterum bonus princeps beniuolentia suorū septus circūuallatusq; talia non timet:a cuius salute uelut a filo pendet salus subditorum sicut a salute illustris patris tui clarissime mi Annibal pendet salus uniuersorum Bononiensium. hæc eñ ciuitas ueluti corpus:ille uelut anima est ciuitatis.
A salute pricipis uelut a filo salus subditorum
Manēte adhuc bello quod tempus ut pote periculosius magis caueri solet a principibus. Libertatem. loquendi consuetudinem liberiorem & linguæ liberæ contumelias Sextus Aurelius in hanc sententiam inqt. ferebat patienter amicorum motus:contumeliis eorum ut erat facetissimus: dictis iocularibus respondens. Causidicorum figuras. figuratas reprehensiones & obliqua dicta:quibus in actione causarum principē taxabāt. Philosophorum contumaciā. sæpe philosophi ex professione sectæ cōtumaciter agunt in principes:ueluti illorum sint contemptores:ex qua opinione est illud Senecæ in. x. epistolarū. errare mihi uidentur:qui existimant philosophiæ fideliter deditos contumaces esse ac refractarios & contemptores magistratuum aut regum eorumue:per quos publica administrantur.
Laus Io. bētiuoli contumaces philosophi

M.AN. Conantes:subtili uana:adulatoria interpretatione. Comitemq; herculis:ex quo apparet Reate ab iis qui ex commitatu Herculis fuissent conditum. Irrisit:pro uanissimis habuit. Intrinsecus:intra se Merito se plecti:eo affici incommodo. Quasi debi. qua professione per belle ostendit supra omnem familiæ dignitatem se tantos honores ademptum. Senex:ipse iā senio cōfectus. Scrutandi:ad salutationē admissos:an ferrum haberent. Libertatem:siqd liberius domestico usu & consuetudine secum loquerentur. Causidicorum figuras:figuratas cauillationes. Contumaciam:propositum repugnantiam.

contumaciã leniſſime tulit Licinium Mutianum notæ impu=
diciriæ: ſed meritorum fiducia minus ſui reuerentem: nunq̃
niſi clam & hactenus retaxare ſuſtinuit: ut apud cõmunẽ ali=
quem amicum querens adderet clauſulæ. Ego tamen uir ſum
Saluium liberalez in defenſione diuitis rei auſum dicere: quid
ad Cæſarem: ſi Hipparchus ſeſtertiũ miles habet: & ipſe lau
dauit. Demetrium Cinicum in itinere obuium ſibi poſt dam=
nationem: ac neq; aſſurgere neq; ſalutare ſe dignantem: obla
trantem etiam neſcio quid ſatis canem habuit appellare.

De obliuione inimicitiarum & contra eum
gestorum.

Ffenſaruz: inimicitiarũq; minime memor executor=
ue Vitellii hoſtis ſui filiam ſplendidiſſime maritauit.

Mutianus. PHI. Licinium Mutianum: exemplum hoc eſt de libertate amicorum. Meritorum fiducia: ſi uerũ ſcru
tari uolumus Veſpaſianus Imperium debebat Mutiano: a quo & incitatus & maximis uiribus adiutus fuerat. un=
de merito dixit Tacitus Mutianum ſociuz magis imperii egiſſe q̃ miniſtrum. Idem alibi ait: q; Mutianus urbem
ingreſſus cuncta ſimul in ſe traxit apparatu inceſſu excubiis uim principis amplectẽs nomen remittens. Igitur nõ
immerito Mutianus minus reuerebatur Veſpaſianum ex magnitudine beneficiorum: que in illuz ampliſſima cõ
Reuerens tulerat. Minus ſui reuerentem. minorem Veſpaſianum reuerantia proſequentem. in hoc loco reuerens nomen
eſt non participium. nã ut docet Pri=
ſcianus in. xi. participia ſunt ſi uerbo=
rum ſeruauerint cõſequentiã ſin amiſ
ſis temporibus caſus quoq; quos no=
mina ſolent uerbalia ſequi: attrahant:
Amans il= lius. tranſeunt in ea ut amans illum partici
pium eſt. amans illius nomẽ. ut ama
tor illius. ſic reuerens illum erit parti
cipiũ. reuerens illius nomẽ. ut in hoc
loco. reuerentez ſui nomen eſſe liquet
cum genitiuo iungatur. Hactenus
ut ad hoc dictum ſolum progredere
tur. Retaxare. remordere repercu=
tere. taxare enim eſt maledictis tange
Taxatores. re: unde & taxatores dicti. hinc retaxa
re deducitur. Querens cõquerens
de imodica Mutiani libertate. Ego
tamen uir ſum. de hoc Sextus Aureli=
us. Namq; Licinium mutianum quo adiutore ad imperium peruenerat: fiducia meritorum inſolentem flectebat
adhibito aliquo utriq; familiari: id unum dicens noſti me uirum eſſe. hoc uerbo taxabat Mutianum tanq̃ effœmi
Parum uir. natum & muliebri impudicitia famoſum. a Seneca parum uir dicitur mollis & euiratus. Idem alio loco taxatus
effœminataz Romanã iuuentutem certare inquit cum fœminis & immundiſſimis ſe excolere munditiis noſtro=
Quis ſatis uir. rum adoleſcentium ſpecimen eſt: quis æqualium noſtrorum ſatis ingenioſus ſatis ſtudioſus immo quis ſatis uir
eſt emolliti eneruesq; quod nati ſunt inuiti manent: expugnatores alienæ pudicitiæ negligentes ſuæ. Saluium
liberalem. nomen eſt cauſidici: ut hoc referas ad figuras cauſidicorum Diuitis rei. Hipparcum ſignificat qui cum
Quid ad cæſarem eſſet diues & reus defendebatur a Saluio liberale. Quid ad Cæſarem. uerba ſunt Cauſidici dicta in Veſpaſia.
mordaciter nimis: tanq̃ diuites ſoliti eſſent fieri rei damnariq; ob diuitias. Et ipſe laudauit. Veſpaſia. hoc figu=
ratum dicendi genus quo uſus erat Cauſidicus laudauit: nam cum uiſus eſſet. ſimpliciter dicere. nihil pertinere ad
Cæ ſi Hipparchus reus eſſet diues; cum ex illius diuitiis nihil ſpectaret ad principem tamen figurate & latenter p
obliquum dictum intelligi uoluit cauſidicus non debere principem inhiare diuitiis reorum opulentorum: ut ob
id uel inſontes damnarentur. Apud ſcriptores diſciplinæ rhetorice imprimisq; apud Martia. & Fortunatianũ mẽ
Ductus obliquus & figuratus tio fit de ductu obliquo & figurato. eſt enĩ obliquus ductus cũ metus periculi impedit aliqd dicere libere & apte
figuratus uero eſt: cũ apte qd dicere phibet uerecũdia ppter obſcœna: & ſignatione alia atq; integumẽtis ueſtita
mõſtrant. Demetriũ cy. huius meminit Philoſtratus apd quẽ Apollo. tyaneus cũ Tito Veſpaſia. ſic ſermocinat
Demetrius cynicus ego tibi comitẽ adiũgã ſodalẽ meũ Demetriũ q audacia pollet uera loquẽdi. hz ei tñ quãdã cynicã. i. canitiam.
Itaq; Tite tibi. inqt canis aderit: q p te aduerſus alios & cõtra te ipm ſi qñ peccaueris ſapienter & etiã ſine ratione
latrabit. Titus alludens ad nomen cynici. feſtiuiter rñdit apollonio dicens Ducã pediſſe quũ canẽ: quẽ concedam
non latrare tantum ſed etiã mordere quotiẽs iniuſte aliqd me faciẽtẽ animaduerterit. apud eundẽ Philoſtratũ ex=
tat epiſtola quã ſcribit idem Apollonius ad Demetrium canẽ. hunc ab urbe poſt paulũ expulit Domitianus una
cũ cæteris philoſophis. Aſſurgere dignantẽ. hoc refert ad cõtumaciam philoſophorũ quid. n. in philoſopho
potuit eſſe magis cõtumax: quam non aſſurgere imperatori. Oblatrantẽ. ex more & nomine cynicoruz: q a ca
nis moribus tanq̃ oblatratores appellati ſunt. hinc eſt illud epigrãmatici poetæ. non eſt hic Cynicus coſme quid
Diogenes canis. ergo: canis olim Diogenes cynicus interrogatus: cur canis uocaretur: qd eis inquit blandior qui dant; in eos uero
qui non dant oblatro: malos autem mordeo. Neſcio quid rem quãpiã mordaciter & canine adlatrãtem magis
Cynicus canis q̃ dicentẽ. Canẽ appellare: tanq̃ cynicũ. fuit contentus Veſpaſianus canẽ appellaſſe. Offenſarũ minime me
mor. Cicero laudis abſolutæ præconio pſequutus eſt Cæſarẽ dicens: qui nihil obliuiſci ſoles præter iniurias lau
dat & Sene. M. Catonem ut offenſarum obliuiſcentem: qui cum in balneo a quodam per imprudentiam percuſ=
Nõ memini me percuſſum ſus fuiſſet eidem poſtea ſatiſfacienti non memini inquit percuſſum. Vitellii hoſtis filiam. Sex. Au. Veſpaſiani
inquit inter cætera bona illud ſingulare fuit inimicitiaa obliuiſci. adeo ut Vitellii hoſtis ſui filiam locupletiſſime
dotatam ſplendidiſſimo uiro coniungeret. Maritauit. hoc uerbum non ſolum de hominibus dicitur: ſed etiaz
Catulire decenter ad alia quoq; transfertur. M. Varro ſcribens de canibus ait. Tunc. n. dicuntur catulire. i. oſtendere ſe uelle
Maritari maritari. Plinius in ſeptimodecimo tradens præcepta de arboribus maritandis inquit. Alternis putantur annis
Sexto maritantur: hoc eſt cum uitæ ueluti coniuge copulantur. unde ab Oratio dictum eſt. Altas maritat popu=
los. Et Columella ſi teneram inquit ulmũ maritaueris: coniugẽ necabit. hinc arbores maritæ noiantur: quibus
uites inſtar coniugum copulant. ecõtrario Cœlebs dr arbor ſolitaria nullaq; coniuge maritata copulatur. Idem
Plinius. altera deflexa uitæ uel palmite iuxta ſuam arborem: aut citra proximam ece libem.

M. AN. Liciniū Mutianū:hic ille est:quē cū copiis ex syria Vespa.ut Ta. scri.premiserat. Demetriū cynicum:& hoc ad phōrū cōtumaciā ut singula singulis referant. Vitellii filiā:quā ille ex galeria fundana ꝓcrearat.

PHI. Instruxit:instrumento dotali & supellectile matronali excoluit. Interdicta aulæ:quo tempore prohibitus est frequentare aulam Neronianam:quod opinor tunc factum esse:cum in ludicro Neronis spectaculo obdormiscere soleret. Trepidum:scilicet Vespasianum adhuc priuatum. Ex officio admissionis:idest unus ex admissionalibus palatinis:quorū officium est admittere aulicos intra cubiculum ad principē salutandū. Lampri-

dotauitq; etiam:& instruxit. Trepidum eum interdicta aula sub Nerone: quærentemq; quidnam ageret:aut quo abiret:quidam ex officio admissionis simul expellēs: abire morboniam iusserat:In hunc postea deprecantē:haud ultra uerba excanduit:& quidem totidem fere atq; eadem:Nā ut suspitione aliqua:uel metu ad perniciem:cuiusquam compelleretur:tantum abfuit:ut monentibus amicis cauēdum esse Metium Pomposianum:quod uulgo crederetur Genesim habere imperatoriā insuper consulem fecerit spondens quādoq; beneficii memorem futurum.

De clementia eius contra reos accusatos.

n On temere:quis punitus insons reperitur nisi absente eo:& ignaro:aut certe inuito atq; decepto Heluidio prisco.q reuers⁹ ex Syria solus ꝓuato noie Vespasianū salutauerat:& in ꝓtura oib⁹ edictis sine honore ac mētiōe ulla trāsmiserat:nō añ succensuit:quam altercatiōībus

dius in Alexandro Romano:salutarē uero quasi unus de senatoribus patente uelo admissiōalibus remotis:erat apud Veteres magister admissionum quæ dignitas:ut ait Amianus Marcellinus est honorata:præerat enim officio admittendi in consistorium:& introducēdi ad principē. Abire morboniam:prouerbialis locutio est:quæ significat in malam crucem. Consimile est illud Plautinū. Abire dierectū:& allusio simul ē ad morbi nomen:ut uelut morbonia sit nosocomion:hoc est Domicilium morbosorum. Postea:cum iam ipse Vespasianus rerum potiretur. Excanduit:indignatus est:per excandescentiam:quæ ut philosophi definiunt:Est ira nascēs:& modo desistens:quæ thymosis græce dicit. Totidem fere ac eadem:hisdem fere uerbis:Vespasianus retaxauit admissionalē Neronianum:ut expellens illum iuberet ire morboniā. Cōpelleretur:impelleretur:cogeretur. Genesim habere imperatoriam.uulgo ferebatur:quod Mathematici pomposiano:prædixerant inspecta eius natiuitate fore:ut aliquando imperaret:hoc eñ significat habere Genesim imperatoriam:olim Seuerus audiuit:quādā in syria fœminam nomine Iuliam egiam:habere genituram. hoc ęst:ut regi iungeretur:eandē uxorē petiit:& accepit:& ita cum ipse regnaret prædicta mathematicorum:de uxore comprobata sunt. Consulem fecerit:uidetur Vespasianus idem sensisse:quod Marcus Antonius imperator sensit:qui de Auidio Cassio:quem uerus cauendū scripserat tanquā osorem tyrannidis ita rescripsit. si Cassio diuinitus debetur imperium:non poterimus interficere etiam si uelimus:scis enim proaui tui dictuʒ:successorem suum nullus occidit. Quandoq;:si imperabit:sicut creditur ex genitura imperatoria. Sextus Aurelius huiusce historiæ meminit his uerbis:hic monentibus amicis:ut caueret a Metio Pomposiano:de quo sermo percrebuerat regnaturum fore consulem fecit alludens tali cauillo quandoq; memor erit tanti beneficii. Non temere:non sine iusta magnaq; causa. Insons:innocens. Heluidio prisco. Heluidius priscus ex municipio tarentino ingeniū illustre aldoribus studiis iuuenis admodum dedit:doctores sapientiæ sequutus:qui sola bona quæ honesta:mala tantum quæ turpia potentiam nobilitatem cæteraq; extra animū neq; bonis neq; malis annumerant:gener fuit Peti Traseæ:ex cuius moribus nihil æque:ac libertatem hausit. ciuis senator maritus gener amicus cunctis uitæ officiis æqualibus:opum cōtemptor recti pervicax constans aduersis erat in exilium pulsus ruina soceri Traseæ principatu Galbæ redierat:hic est ille de quo Iuuenalis:quale coronati Theasea Heluidiusq; bibebant Brutorum & Cassii natalibus. Priuato nomine.dixit enim salue Vespasiane:nec Cæsaris nec Augusti aut imperatoris nomen usurpans:quæ principum uocabula adulatores commenti sunt. Et in prætura:de Heluidii prætura Cornelius Tacitus satis multa. Sine honore transmiserat.cum mos sit prætorum ut in edictis prætoriis nomen principis cum ueneratione præscribebant. Heluidius in edictis suis nulla mentione honorabat Vespasianum:perinde ac æmulus Catonum atq; Brutorum:quibus ut ait Tacitus constantia& fortitudine æquabantur. olim Hilarius Cæsaris libertus Mar. Clutium Ruffum hispaniæ rectorem accusauit:tanquam audito Vitellii & Othonis principatu propriam ipse potentiam temptasset eoq; in diplomatibus nullum principem præscripsisset. mos erat argiuorum:ut prætores comitiorum die primo uelut honoris causa pronunciarent Iouem Apolinemq; & Herculem:post quorum nomina Philippi regis nomen addiciebatur.

M.AN. Ex officio admissionis:ut non modo non ut alios ad solutionis officium admitteret:sed Morboniam etiam ire iuberet ad morbum quo tum conflictabatur alludens. Deprecantem:eam inuidiam precibus lenientem. Totidem fere:uerbis. Atq; eadem:uerba:iubes illum Morboniam facessere. Beneficii:concessæ dignitatis. Heluidio prisco:de hoc & eius libertate Tacitus plura.

Priuato nomine:Vespasianum scilicet non Cæsarem appellarat. Sine mentione:ipsius Vespasiani:& enim mos erat Cæsarum nomina præfationibus inseri.

PHI. Succensuit:iratus est. succensere irasci est ex causa. hinc illa apud Silium catholica sententiæ succensere nefas patriæ. Altercationibus.Quintilianus altercationis præcepta tradit:quibus:instructus sit altercator q neq; turbidus neq; clamosus neq; uitio iracundiæ obnoxius esse debet:in altercatione plurimum ualet acumen.

Admissionales.
Magister admissionum.
Abire morboniam.
Nosocomion.
Excandescentia thymosis.
Genesis imperatoria.
Regia genitura.
Successorē suū nullus occidit.
De Heluidio prisco.
Succensere nefas pr̄iæ.
In altercatiōe acumē

In ordinē redactus. Extra ordinē redacti.

Pene in ordinem redactus: quasi pro contemptibili habitus: & interuiles: & abiectos connumeratus: hoc enim significat in ordinem redactus: sicut suo loco explicatum est. Econtrario extra ordinem redacti pro egregiis dicūtur. Seruare quoquo modo: hoc faciebat Heluidii uirtus: quæ tanta erat: ut etiam apud principe inimicū ueniam mereretur. Renunciatum esset: ab his quos miserat ad percussores reuocandos. Iustis suppliciis illachrymauit: mira principis clementia & præconio digna: qui etiam illachrymaret suppliciis eorum qui merito iusta de causa plectebantur. Erat prorsus memor illius Terentianæ sententiæ: cuius iugiter meminisse nos præcipit

Homosū. Dos principum clementia.

Seneca. homo sū humani nihil a me alienum puto: clementia nullum magis q̄ principem decet: cum dos pria sit regum: cum insigne sit imperatorium obliuisci iniuriarum: nec exercere aculeum: sed recōdere. Pecuniæ cupiditas. Cornelius Tacitus: de Vespasiano scribēs ait: prorsus si auaritia abesset antiquis ducibus par. Atqui Sextus Aurelius hoc praue a quibusdam creditum refert: q̄ Vespasianus infirmus fuerit aduersus pecuniam & profecto nihil magis dehonestat princi-

Auaritia dehonestamētum principum. Saluberrima monitio.

pem q̄ auaritia: & cupiditas ista pecuniarum inexplebilis: qua sępe occæcati nihil aliud curāt: q̄ ut lienturgescat in corpore emaciato. hoc est ut fiscus principis sit plenus exausta & macescente ciuitate. Quocirca mi Inclyte Annibal si uis amari coli probari: facito: quod facis ne uel tantilla suspitio auariæ in te residat: ne sitiens pecunię dicaris: scito ecim pusilli animi esse inhiare diuitiis: congerere aurum: cu-

Auri sacra fames.

ius sacra fames multos mortales in mille decipula præcipitanter impegit: mens auari principis semel uinculis cupiditatis astricta: semper aurū: semper argentum uidet gratius intuetur aurum q̄ solem. Ipsa eius oratio ad deum aurum querit. Et ita auro mancipatus publica commoda floccipendit curiosus tantūmodo priuati emolumenti. talis plane labes est eliminanda ab eo qui uult esse apud suos & amabilis & probabilis. Culpa enim hæc uel sola potissimū in principe est pro criminibus sexcentis: sicut liberalitas est loco multiiugæ uirtutis. Negociationes uel priuato pudendas. negociatio

Negociatio pudēda

sordida & pudenda existimatur: nisi sit magna & copiosa multa undiq; apportans; multisq; impartiens. Auctor Cicero: præterea ut ait Liuius libro. xxi. quæstus omnis patribus indecorus uisus est. Merito itaq; culpatur Vespasianus nomine auaritiæ: qui negociationes eas imperator exercuerit: quæ & priuato pudendæ sorddiæq; fuissent.

Distrahere.

Vt pluris: maiori prætio. Distraheret: Cicero in primo de officiis: sordidos esse refert qui mercantur a mercatoribus quod statim uendant. Distrahere uendere est: quod uerbum freqoens est apud iurisconsultos: quo usus est Lucilius: diuidāt dissipēt distrahant. Candidatis: petitoribus magistratuum. Honores uēditare: in hoc

Nō patior mercatores ptātum Reus qui.

a Vespasiano longe dissentiebat: Alexander Romanus qui honores nunquam uendi passus est: dicens necesse est ut qui emit uendat. Ego non patior mercatores potestatuꝫ. In ærarii inopia honores uendere licet ex quo status comparatiuus fit. cum in ærarii inopia alius fert legem ut honores ueneant: alius: ut noua uectigalia instituantur: quæritur enim ex scripto quæ potior lex sit. Reis: accusatis: reus est qui causam dicit: & item qui quid promisit spopondit ue ac debet. Gallus: Ælius scribens de significatione uerborum quæ ad ius pertinent. Reus est inquit qui cum altero litem contestatem habet: reus promittendo est qui suo nomine alteri quid promisit: qui ue ꝓ altero quid promisit. eadem opinione est ateius capito. nunc reos uocamus qui uocantur in iudicium: de quorū

Procurator

re agitur. actor & reus opponūtur. Procuratorū: de ꝓcuratoribus cæsaris existio in hoc loco speciatim intelligendum cum alias procurator generali uocabulo dicatur: qui alienum negocium suscipit atq; procurat: est enim ut ait Cice. in oratione pro Cecinna: procurator quasi quidem pene dominus & alieni iuris uicarius.

M. AN. In ordinem: priuatorum numerum. Redactus: Vespasianus iurgio: & altercatione Heluidii. Magni existimauit: pro magno habuit negocio. Sub Galbæ principe quamquam auarissimo. Vel priuato: priuatæ fortunæ homini. Pudendas pudore dignas. Distraheret: diuenderet. Honores magistratus. Ampliora: maiora munera obeunda.

Procuratores ꝓ spongiis. Amici pro uasculis.

PHI. Pro spongiis dicebatur uti: eleganti translatione tales spongiis comparabantur: quæ in morbis medentur cum siccæ aqua perfunduntur: moxque intumescentes inter duas tabulas exprimuntur. Et sic impositæ ꝓsunt morbis & in primis: ut inquit Plinius: stomacho: & in febri contra nimios ardores. Igitur Vespasianus uidebatur habere procuratores pro spongiis: quos siccos perfundebat diuitiis: sicut aqua in spongiæ perfundūtur. deinde exhauriebat sicut spongiæ exprimi solent: haud absimile est scitum illud Cynici Diogenis: qui Dionysium dixit amicis uti pro uasculis quæ dum plena sunt euacuat: & abicit uacua.

insolentissimis pene in ordinem redactus: hunc quoq; quāuis relegatum primo deinde interfici iussum magni estimauit seruare quoquo modo missis qui percussores reuocarēt & seruasset: nisi iam perisse falso renunciatum esset. Cæterum neæ cæde cuiusquam unq̄ lætatus: iustis suppliciis illachrymauit etiam & ingemuit.

De auaritia & cupiditate in eo notatis.

S Ola est in qua merito culpetur pecuniæ cupiditas: nō enim contentus omissa sub Galba uectigalia reuocasse noua & grauia addidisse & auxisse tributa prouinciis: nonnullis & duplicasse: negotiationes quoq; uel priuato pudēdas propalam exercuit: coemendo quædam tantū ut pluris: postea distraheret. nec cādidatis quidē honores: reisue tā innoxiis q̄ nocētib⁹ absolutiōes uēditare cūctat⁹ ē. Credit etiā ꝓcuratorū rapacissimū quēq; ad āpliora officia ex industria solit⁹ ꝓmouere quo locupleriores mox cōdēnaret: qb⁹ qdē uulgo ꝓ spōgiis dicebatur uti: qđ quasi & siccos madefaceret: & exprimeret humētes. Quidā natura cupidissimū tradūt: idq; exprobratū

A sene bubulco:præceptum Catonis est:ut uillicus bubulcos duos habeat:subulcum unum. asinarium unum & opilionem unum. A bubulco: uetus uerbum est bubulcitare: quod significat bubulci officio fungi. Plautus docet me amare:& te bubulcitare. Apuleius in primo floridorum. est apud Indos gens quæ nihil amplius q̄ bubulcitare nouit:ideoq; cognomē illis bubulcis inditum. Idem bubsequas appellat quasi bouū secutores. Gratuita.sine præcio. Vulpem mutare pilum. non mores:per sententiam hanc prouerbialem significari uoluit bubulcus uitia ingenita:nulla dignitate mutari mutari:nam inquit Seneca: quicquid infixū & ingenitū est leniri po

Bobulcus. Bubulcitare. Bubsequa.

ei a sene bubulco:qui negata sibi gratuita libertate:quā imperiū adeptū supplicit orabat: ꝓclamauerit uulpē pilū mutare:nō mores. Sūt cōtra qui opinētur ad manubias: & rapinas necessitete cōpulsuȝ sūma ærarii f. sciq; inopia: de qua testificatus sit initio:statim principatus: professus quadringenties milies opus esse:ut resp. stare posset. Quod & uerisimilius uidetur quando male partis optime usus est.

De libertate & magnificentia eiusdem.

IN omne hominū genus liberalissimus: expleuit censum senatorium: consulares inopes quingenis sestertiis annuis sustētauit: plurimas per totum orbem ciuitates terræmotu aut incēdio afflictas restituit in melius.

De cultu: & incremento artificum per eum facto.

INgenia & artes uel maxīe fouit primus: e fisco latinis græcisque: rhetoribus annua centena cōstituit.

test arte:non uinci. Sicut igitur uulpes pilum mutat mores uero fraudulentos nunquā deponit. sic Vespasianus pilum mutauerat ex priuato factus imperator:sordes uero auaritiæ:quæ ino leuerant insitæ a natura: nusquam po suerat. Conuenit huic sententiæ illud epigrāmatarii poetæ. Quēquam posse putas mores narrare futuros. Dic mihi si fias tu leo:qualis eris Tarādus animal pilo uestitum mutat colorem Thoes:quod genus est luporum habitum non colorem mutat:per hyemes hirtus ęstate nudus. Tarādus cui uillus est magnitudine ursorū colorē omniō arborū: fructicum florum locorūq; reddit metuens in quibus latet:ideoq; raro capitur. Multi uero sūt hominō qui instar uulpis mutant pilum: nec mores immutāt. Dicebat Lysander quo nō perueniret Λεοντῆ:idest leonis pellis uulpinam pellem esse assuendam:quo dicto significabat:ubi ius non satis pollet:adhibendam esse uulpeculæ fraudem. Contra econtrario. Necessitate compulsum:hoc opinatur Sextus Aurelius:cum ait Vespasianū propter ærarii inopiem:& clades urbium:nouas neq; postea habitas uectigalium pensiones exquisiuisse. Ad manubias:ad pecuniam prædatitiam:sic ad prædam imperatoriam. Et enim manubias ueteres quoq; dixerunt prædam impatoris:ex qua quod uellet faceret:alias manubiæ fulmina dicūtur:de quibus suo loco plura. Aerarii fisciq; inopia:differūt ærarium & fiscus:dū illud sit publicum: hic principis:quod copiosius uberiusq; ante dictū est. Verisimilius uidetur:quod nō suapte natura fuerit auarus:sed necessitate coactus eam exercuerit. Censum senatorium:sicut census equester erat. cccc. sextertiorum:ita senatorius octingentorum millium summa taxabatur:quem Augustus ampliauit usq; ad duodecies centies.

Vitia ingenita non tolluntur.

Aialia mutātia colorē

Dictum Lysandri.

Manubiæ.

Quingenis sextertiis annuis:eadem liberalitate usus est:Nero in Messalam consularem:cuius paupertatem:ut inquit Tacitus:sustentauit quingenis sextertiis in singulos annos:Idem Aurelio quoq; Cottæ:& Antonio annoaȝ pecuniam statuit:quamuis per luxum habitas opes dissipassent. Terræmotu afflictas. scribit Eusebius chronographus:tres in Cypro ciuitates principe Vespasiano terræmotu corruisse. Causas tremoris terræ in superioribus explicauimos ex sententia philosophorum. Restituit in melius. Sextus Aurelius per omoes terras:qua ius Romanum est:renouatæ a Vespasiano urbes sunt cultu egregio. Centena sextertia.

M.AN. Quo locupletiores factos.s. Pro spōgiis:sed cur ꝓ spongiis dixerit statim subiicit. Bubulco i bouū custode. Gratuita:gratis ac sine prætio petita. Vulpē pilō mutare nō mores quasi dicat ne imperii quidem amplitudinē q equā ex eius auaritiam mutare potuisse. Manubias: de Manubiis semel atq; iterū diximus.

Malepartis:ꝑ hos.s. pudēdos quæstus. Optie:in cōmunē usū. Liberalissimus fuit. Censū senatoriū: quē dixit duodecies cēties sestertiū ab Augusto taxatū. Iogenia:uiros ingenios præditos: Primus impatorū.

PHI. Rhetoribus annua. Scito mi Annibal ornatissime bonas artes honore nutriri. & hoc specimen florentis esse reipublicæ:ut disciplinarum professoribus præmia opulenta pendantur. ubi enim uirtus honoratur ibi uigent ingenia:florescunt professores:disciplinæ in fastigio collocantur:& profecto maxima laus est principis fouere eruditos:fauere professoribus:rationem cum primis habere gymnasii litteratorii. Detestandus sane est imperator ille Licinius:qui propter inscitiam immodicam:adeo litteris erat infestus: ut eas uirus ac pestem publicam nominaret. Diony. & si non admirabatur eruditos:tamē domi sophistas & litteratos multos alebat uel ob hoc saltem ut per illos esset admirationi. Nimirum eruditi sunt qui nomina principum commendāt immortalitati: qui uelut buccinatores præconesq; diuturni personant in auribus posterorum: quorum scriptio emunera nos docet quis fuerit Alexander:quis Cæsar:quis Cyrus:quid memoratu relatuq; dignū egerint græci:quid Persæ:quid Romani:qui omnes uelut inglorii ignorarentur:nisi doctorum præconio forent celebrati:præcipit Socrates Platonicus unum quemq;:cui famæ cura est:cauere cū primis deberene poeticum eruditumq; hominem habeat infensū: cum docti uim maximam habeant in utranq; partem:& ad laudandum & uituperandum: qui chartario calamo plurimum prodesse possunt uel obesse. Igitur esto amator fautor adminiculator professorum. & eruditorum quorum sermocinatione litterata Alexander Romanus imperator se recreari dicebat & pasci:qui & ipse exemplo Vespasia. salaria instituit rhetoribus grammaticis:& in genus professoribus:qui amauit litteratos homines uehemēter eos reformidans:ne quid de se asperum scriberent.

Virtus honoranda.

Fouendi ꝓfessores.

Laus eruditorum.

Eruditi nō sunt odio habendi.

præstantes poetas necnon & artifices coemit. Item colossi refectorem insigni congiario: magnaq; mercede donauit. Mechanico quoq; grandes columnas exigua impensa perducturum in capitolium pollicenti. præmium pro commento non mediocre obtulit: operam remisit: præfatus sineret se plebeculam pascere pane.

De ludis per eum editis: & conuiuiis per eum factis.

Vdis per quos scena Marcelliani theatri restituta dedicabatur: uetera quoq; acromata reuocauerat. Apollinari tragœdo quadrigenta. Tarpeio Diodoroq; citharœdis ducēta. nōnullis centena. Quib⁹ minimū quadragena sestertia: super plurimas coronas aureas dedit. Sed & conuiuabatur assidue: ac sæpius recte ac dapsile: ut macellarios adiuuaret: sicut saturnalibus dabat uiris Apophoreta: ita & calēdas: martii fœminis: & tamē ne sic qdem

Præstantes poetas: laudatur a doctis ut mira ac eximia Vespasiani liberalitas q; quingenta sestertia Salcio Basso poetæ absolutissimo donasset. Collossi refectorē Colossus a Vespasiano erectus est altitudinis pedum centum & septem. Insigni congiario: munere imperatorio. Mechanico: artifici perito mechanicæ: de qua meminimus in superioribus. Alexander Ro. imperator instituit salaria mechanicis & ut auctor est Lampri. mechanica opera romanorū plurima instituit. Qui in. xv. parte sagittarii habuerit horoscopum erit mechanicus: qui ut ait Maternus instrumenta belli faciat: mechanicis artibus excelluit Archimedes ille syracusanus. quem Marcellus lu

Briareus. gubri mœrore defleuit: eumq; Briareum appellitabat: perinde ac Centimanum. Grandes colūnas perducturum.

Archimedes. Idem Archimedes machinator tormentorum bellicorū scientissimus

Solertia Archimedis. scripsit ad Hieronem: quodcūq; onus arte mechanica moueri posse: qui oli gloriabundus iactasse fertur si quem alterum nactus terræ globum esset: se hunc orbem ad illum trāslaturum: id cum Hieron admiraretur tanq̄ incredibile factu. nauem onerariam solito onere onustā procul assidēs nullo corporis conatu quieta manu adeo facile duxit: ut mari per labi uideretur.

Pro pmēto. pro excogitata ratione cloumnarū perducendarū in capitolium. Operam remisit: uoluit ut p duceret condonato labore operaq; p ducēdi. Sineret plebeculam pascere pane. dictū impatore dignissimū: quo significauit Vespasianus nō debere principē in ædificando parcere impensæ: ut ita operarios pauperes & egenos pascat pro opera præstita: nam si a mechanico exigua impensa in capitoliū colūnæ perductæ fuissent: operarii qui huic negocio erāt ascripti pdidissēt cibū: quo alebanē operā impēsam. Plebeculā intelligi uoluit operarios uiliores & uictum ex opera quotidiana quæritantes. Persius eadē dictione usus ē est ubi cōmota feruet plebecula bile. Solet illustris pater tuus Io. Bentiuolus consimilē pene uocem nec minori laude dignā usurpare. cū ait ædificandū esse: uel ob hoc ut ita pascantur egentes innumeri qui pro operis diurnis ac-

Aristoteles bononiēsis mechanicus. cipiant ab ædificatore uictū diurnū. & mercedulā: qua profestis diebus se reficiant. non diu est: q Aristoteles ciuis noster mechanicus longe oīm præstantissimus: turrim ex sua sede mouit: motāq; arte mechanica in aliū haud longe dissitū locū trāsportauit: nō est mendacio locus cū adhuc supersint qui uidere. Marcelliani theatri. a Marcello ex Octauia Augusti sorore genito Marcellianū theatrū dictū est: de quo in Augusto satis. Acromata: quæ

Acromata. sint acromata copiosæ explicauimus in. ii. cōmentario. illud adde acromata dici nō solū ipsas uoces & uerba: sed ipsos quoq; histriōes enarratoresq; acromatō uocales: in quo significatu dictū ē illud a lāpridio: qd̄ Alexā. Roma. impator nanos & nanas & moriones & uocales exoletos. & oīa acromata & pantomimos ppl'o donauit. itidem posset acromata hoc in loco uideri dicta tā pro hoībus q̄ p uerbis Pli. in epl'is ait. Interdū acromata audiebamus: interdū iucūdissimis sermōib; nox ducebaē. Tragœdo: scenico actoriq; tragœdiaę. Quadringēta. s. sextertia dedit. Minimū: qb; dedit minimū salrē dedit sextertia q̄dragena: ex quo liberalitas pncipis i artifices declaraē.

M. AN. Centena sester. centum milia nummum. Coemit: precio quæsiuit. Colossi: Euse. colossi huius meminit colossus inquit erectus habens altitudinis pedes centum ac. vii. Mechanico: uili ut festus interpretaē artifici. Pro cōmēto: sola inuētiōe. Operā remisit nec ad id p̄standū coegit. Marcelliani theatri: huius in Augu. mētio facta ē. Acromata: auditu digna. Paterno: citharœdo huic credo cui Nero ipense operā dedit.

PHI. Super coronas: præter coronas eam quoq; summā pecuniæ dono dedit. Recte: recta exhibita cœ

Recta cœna. na solitū conuiuari Vespasianū signat de qua Martialis: promissa est nobis sportula: recta data est. relege: quæ dicta sunt de cœna recta in Augusto. Dapsile: abundanter & effluenter: græce. eñ Δαψιλεία largitas & abūdā

Dapsilia tia terū nūcupatur: dapsilis abundans: qua dictione: & latini frequenter usi sūt. Plautus in aulularia. Istas magnas

Dapsilis factiones dotes dapsiles nihil moror. Apule. libr. ultimo de asino aureo dapsilem copiam facundiæ uocat pro uberi larga & opulenta. Vt macellarios adiuuaret: qui conuiuia lautiora facit & crebriora is adiuuare dicitur macellarios: a qbus emit obsonia. ita enim magno annona macelli uenditur & eius precia augētur. in hanc snīaz. M. Va. in. iii. de re rustica ait eleganter: sed ut ad hunc bolū peruenias: opus erit tibi aut epulū aut triūphus alicuius.

Apophoreta. ut tunc fuit Scipionis Metelli aut collegiorū cœnæ: quæ tunc innumerabiles excandefaciunt annonam macelli. Sicut saturnalibus apophoreta uiris: supra memorauimus apophoreta dici munera saturnalitia: & ea proprie:

Munera fœminea cal. martii. q̄ remitti solent. hæc Vespasianus sicut uiris dabat in saturnalibus: ita eadem fœminis quoq; dabat. calendas martiis: quæ erant saturnalia fœminarum sicut ostendit. Epigrāmaticus poeta illo endecasyllabo ad fœminā: scis posto uestra iam uenire saturnalia martias calendas. Plautus in milite. Da mi uir calendis mittam cum martiæ uene

Matronalia. rint. nam tunc fœminis munera missitabantur. qa calend. martiæ: ut inquit Porphirio matronarū dies festus erat & matronalia dicebatur: quas elegāter Iuuenalis fœmineas uocat: perinde ac fœminis peculiariter dicatas. sic eñ ait: munera fœmineis tractas secreta calendis. præterea mense martio ingrediente ita seruis cœnas matronæ ap-

ponebant:ut domini saturnalibus. Causa autem cur calen. martiis matronalia celebrarentur:& mulieribus munera mitterentur uidetur fuisse:q ea die antiquitus sabinæ habito matronali cōcilio in Iunonis æde ex Hersiliæ consilio progressæ in medias acies Romanorū:& Sabinorū diremerūt pugnā:& generos soceris & soceros generis cōsociarūt:ex hoc institutū esse autumat Ouidius in fastis ut calend. martias matronæ celebrarent. Pristinæ cupiditatis. prioris auaritiæ. Cibiotatē uocare:supra dictū est Vespasianū apud Alexādrinos cōmoratū fuisse:ibiq; imperatorē cōsalutatū a quibus & cibiotates uocabaī; tanq̄ esset ita sordidus & auarus: sicut fuerat olim unus ex regibus alexādrinorū cognominatus cibiotates. Nāq; singuli ægyptiorū reges ut inqt Eusebi. propriū nomē habuerūt: qui generali uocabulo Ptolemei dicūtur: pharaones ab ecclesiastheis scriptoribus nuncupati: quod nomen est regiæ dignitati: sicut ante me moraimus. Sordes autē ad auaritiā referuntur:& Orati. sordidū uictū distare ait a tenui parcoq; uictu. In funere. in exequiis Vespasiani. Fauo. nomē ppriū principis mimorū sicut Plato & Cato. Archimimus. princeps ludionū scenicorūq. sicut Archigallus dicit̄ priceps primariusq; gallorum cybeleiorū. Personā eius ferens:adhibitus fuerat funeri impatorio: ut ritu histrionico sustineret psonam Vespasiani: & perinde ac Vespasianus loquereī. Viri. uespasiani. Procuratoribus qui funus pcurauerant:& impensam funerale pro dignitate fecerant. Pompa. funebris. Exclamauit. tanq̄ esset uerus Vespasianus. qui ob auaritiam indignaretur tātam impensam in funere suo factam fuisse. Sed uel in tyberim:ita sub persona mimica pulsabatur Vespasianus tanq̄ pluris faceret pecuniam q̄ imperatorium funus & sepulturam.

Cibiotates
Ptolemei
Pharaones
Archimimus.

pristinæ cupiditatis infamia caruit. Alexandrini Cibiotatē eum uocare perseuerauerūt cognomine unius e regibus suis turpissimarum sordium. Sed & in funere Fauo archimim⁹ personam eius ferēs imitāsq;:ut est mos facta ac dicta uiri: interrogatis palam procuratoribus: quanti funus & pompa constaret:ut audiuit sestertium centies: exclamauit centū sibi sestertia darent: ac se uel in tyberim proiicerent.

De statura corporis & membrorū ac ualetudine eius.

STatura fuit quadratā: compactis firmisq; membris: uultu ueluti nitentis. Vnde quidam urbanorum nō infacete siquidem petenti: ut & in se aliquid diceret dicā inquit: quū uentrē exonerare desieris. Valetudine prosperima usus est quāuis ad tuēdā eā nihil amplius: q̄ fauces cæteraq; mēbra sibimet ad nūerū in sphæristerio defricaret:

M.AN. Recte: rectam & legitimā cœnam exhibens:quæ postea a Domitiano sublata est:sportulæ usu pro cœna inducto. Dapsile. large abunde. liberaliter:græci Δαψιλεῖαν largitatem uocant. Macellarios: a quibus obsonia coemeret. Apophoreta. munera a remittendo dicta nouissimus Martialis liber apophoreta inscribitur. Calen. Martii: Martiis. enim calen. ueteri instituto mulieribus munera mittebantur. Iuuenalis. Munera fœmineis tractas secreta calen. Propertius. Martis Romani festæ ueneræ calendæ. Exoriens nostris hic fuit annus auis. Et uaga nunc certa discurrunt undiq; pompa. Perq; uias urbis munera perq; domos. Cibiotatem: ne sit cognomen ægyptii regis auarissimi:qui sordidos quæstus-nius olim sectatus esset. Turpissimarum sordium studiosum subaudi. Fauo nomen mimi proprium. Eius. Vespasiani. Procuratoribus:funeris sui locatoribus. In tyberim quo damnatorum proiiciebantur corpora.

PHI. Statura quadrata:obseruauimus curiose apud celsum & Columellam: staturam quadratā dici q̄ neq; longa neq; breuis sit:sed inter utrumq; temperata. Sic enim ait Columel. de canibus scribens:probatur quadratus potius q̄ longus aut breuis: Itidem alio loco:quare status eius longior productiorq; ad hos casus magis habilis ē q̄ breuis aut etiam quadratus. Item de gallinis ait. Sint matrices robusti corporis quadratæ pectorose magnis capitibus. Cel. ait in secundo. Corpus habilissimum quadratum esse neq; gracile neq; obesum. Nā longa statura ut in iuuenta decora est sic matura senectute conficitur gracille corpus infirmum obesum hebes est. Igitur. Tranquillus significare uolens Vespasianū fuisse neq; pcera neq; breui statura sed intermedia elegāter dixit quadrata.

Statura quadrata.
Corpus habilissimū quadratū.

PHI. Compactis. solidis & musculosis. Vultu uelu. nitentis. talis erat Vespasiani uultus: qualis est hominis cum nisu exonerantis aluum quæ astrictior sit:talis enim solet cum labore & conatu niti ut expellat duriora Consimile est illud Martialis. Nam faciem durum phœbe cacantis habes. Vrbanorum:facetorum & dicaculorum:urbanum fuisse Demosthenem dicunt:dicacem negant in Cicerone mira quædam fuit urbanitas. Non infacete. s. dixit festiuiter. Petenti Vespasiano. In se. more urbanorum qui nec principibus quidem parcunt: dum risum moueant: Cum uentrem exonerate desieris. locus est urbanissimus nec minus mordax in pncipem cuius uultus similis erat exonerare uolenti uentrem. Ad numerum defricaret. Asclepiades inter medicinas cōmuniū auxiliorū in primis professus est fricationē corporis esse utilissimā. Plini. in. xxviii. medicinis pendētibus ab homine annumerat fricationem:quæ si uehemens fuerit spissat lenit mollit:multa adimit corpus:auget modica. Cor. Celsus in. ii. caput facit de frictione luculentum:quo reprehendit eos qui numero finiunt quotiens aliquis perfricandus sit. id enim ex uiribus hois colligendum est & si is perinfirmus est:potest esse satis quiquagies. si robustior potest ducenties esse faciendum. tamen Vespasianus contra Cor. Cel. prescriptū defricabat mēbra ad numerum. In sphæriterio:sphæriterium locus erat rotundus uariis exercitationibus accommodatus: quod indicat Plini. in. v. epistolarum:cuius uerba sunt hæc. Apodyterio superpositum est sphæriterium. quod plura genera exercitationis pluresq; circulos capit. dici autem uidetur a sphærica circularīq; figura. Corrigendus est obiter mendosus locus apud iurisconsultos ubi digestis mandati pro sphæriterio sphæristerium legitur. Verba Vlpiani iurisconsulti hæc sunt. Cum Aurelius hospiti suo medico mandasse diceretur. ut in hortis suis quos Rauennæ habebat in

Vrbanus
De fricatiōe
Frictio
Sphæristerium.
Locus iurisconsultorū correctus
Hypocaustum.
Vaporariū

quos omnibus annis sesedere solebat phæristeriũ hypocausta & quædam ipsius ualetudini apta sua impensa fa-
ceret:ubi pro phæristeriõ corrige sphæristeriũ. Ridicula est nimirũ Accursii iõterpratio exponẽtis spæristeriũ locũ
esse amœnũ herbis. Nec minus iĩepta est quæ subsequitur de hypocausto:quod ait significare subterraneã statio-
Hypocaustis. nem:cũ hypocausta:ut id quoq; in transcursu attingamus:græco uocabulo significentur uaporãdis cubiculis bal
neisq; pparata:quæ igne hic effuso uaporant. Vnde latine uaporaria dici possunt. Cice. in epl. ad Quintũ fratrem
Stuffæ uocabulũ peregrinũ. ppterea inqt:q ita erant posita:ut eorũ uaporariũ ex quo ignis erũpit esset sub tectũ cubiculi:ubi uaporariũ haud
dubie accipitur pro hypocaustis. Pa-

inediamq; unius diei per singulos menses interponeret.

De ordine uitæ quem iu principatu tenuit:

Rdinem uitæ fere hunc tenuit:in principatu matu-
rius semper ac de nocte uigilabat deinde perlectis
epistolis:officiorũq; omnium breuiariis amicos ad
mittebat. ac dum salutabatur: & calciabat ipse se & amicie-
bat. Post decisa quæcumq; obuenissent negocia gestationi
& inde quieti uacabat accubante aliqua pallacarum quas

pi. in primo sylnarũ meminit hypo-
caustorũ cũ ait. & tenuẽ uoluũt hypo
causta uaporẽ. plini. in epi. Cohæret
inqt hypocauston. & si dies nubilus i
misso uapore solis uicẽ supplet. Idem
alia quoq; epistola. Applicitũ est cu-
biculo hypocaustũ perexiguũ: quod
angusta fenestra suppositũ calorẽ ut
ratio exigit aut effundit aut retinet. Vi
etruui. appellat hypocausin: cum de
structura balneorũ scribens ait. Faciẽ-
da cẽ ænea supra hypocausin tria caldariũ tepidariũ frigidariũ. Hodie hypocaustis utũtur Germani & incolæ il
gẽtis plagæ. q etiã apud nos pficiũt hypocausta:ipi stuffas uocãt ad uaporãdas dietas & cubicula:in qbꝫ degunt.
Lãpridius sphæriteriũ capere uidet p loco in quo speciatim pilaris lusio exercet:unũ qdã dictũ esse autumat a lusu
pilæ quã græci σφαιρειν uocãt. Nã & σφαιριζειν græcũ uerbũ ẽ:qđ significat pila ludere. Verba Lãpridii ex Ale
Sphæristæ xãdri uita subieci quæ sũt hæc:post lectionẽ operã palestræ aut sphæristerio aut cursui aut luctaminibꝫ mollioribꝫ
dabat. Qui i sphæristerio exercent & ludũt:hi sphæristæ elegãter dicunt a Sidonio appollinari:cũ ait. Ecce sphæ-
ristas ptrastãriõ paria. Itẽ sphæristarũ se turmalibꝫ pstãter imiscuit. Inediã unius diei. abstinẽtiã dialẽ quæ i pri
Quinq; res opitulatrices. mis saluberria existimat. Asclepiades qnq; res maxie auxiliatrices pfessus ẽ. abstinẽtiã cibi:alias uini:fricationẽ
corpis:ambulationẽ:gestatiõesq;. Sene. alius interposito ieiunio corpus exhaurit:& purgat:sed sicut utilissima ẽ in
edia:si modica fuerit:& tẽpestiua:ita fit noxia si nimia. Vñ ait Auicẽ. q famẽ tolerare pniciosũ est:cũ stomachus no
Famẽ tolerare noxiũ est. xiis humoribꝫ repleat. Legimus apđ Iuli. Capitolinũ q Aurelianus tãq̃ Vespasianũ imitaret:cũ ægrotaret nunq̃
medicũ uocauit:sed ipe se inedia curabat. Vtilissimã aũt in cibis esse tẽperãtiã testat Pli. nẽmeq; qspiã idoneus scri
ptor inficiat. Ordinẽ uitæ:ut certus syderũ cursus ita uita hoim disposita delectat senũ pserti. Nã iuuenes adhuc
Vita disposita delectat. cõfusa quædã & q̃si turbata nõ indecẽt senibus placida oia & ordinata cõueniũt. uñ Pli. neoteros. i. iunior uiuẽdi
regulã in spurina laudat:q ordine quodã & uelut orbe uitã circũagebat.

M. AN. Quadrata:bene compacta firma. Vultu ueluti nitentis:ita contracto:qualis sub pondere aliquo
nitentium esse solet:aut laboriose uentrem exonerantium. Quum uentrem exonerare desieris: extat Martialis
locus in phœbum huic per quam similis. Vtere lactucis & mollibus utere maluis. Nam faciem durum phœbe
cacantis habes. Ad numerum:ut singula membra pari confricatione curaret: Sphæristerio: sphæristerium
locus est in ædibus pilæ lusibus uariisq; exercitationum generibus aptus. Inedia:cibi abstinentia. Breuia-
riis quid breuiarium esset ex annei senecæ sententia supra ostendimus.

PHI. De nocte uigila. scripsit Pli. uespasianũ noctibꝫ uti solitũ ut diebꝫ: actus noctibꝫ & nocturnos diebꝫ traiice
Vigilare de nocte. ret. qđ & heliogabalũ factitasse testis ẽ Lãpri. q sub uesperã de sõno surgebat:mane aũt dormire incipiebat. hũc ui
uendi ordinẽ tãq̃ reprehẽsibilẽ sic taxat Ora. in hermogene. Noctes uigilabat ad ipꝫ mane diẽ totũ stertebat. Sex.
Aure. i hãc sniaꝫ ait de Vespasiano sic scribẽs. Institutũ uniforme oi impio tenuit uigilate de nocte publicisq; acti-
bus absolutis caros admittere. Attamẽ Sene. censor Romanæ luxuriæ seuerissimus i epl'is ad Lucili. uiuere illos cõ
tra naturã asserit:q noctu uigilãt interdiu dormiũt quos elegãti uocabulo græco lychnobios uocat q̃si: dicas lu-
Lychnobii cernarios:siue ad lucernã uiuẽtes. Breuiariis:sũmariis de qbꝫ suo loco plura. Obiter annotandũ breuẽ & breue
Breue masculino & neutro gñe elegãter & latine dici in eo significatu:quo uulgus usurpat:breuẽ apostolicũ noĩtãdo. Lã
Breuis. pridius io Alexãdro. milites suos sic ubi sciuit:ut in cubiculo haberet breues & nũerũ & tpa militãtiũ. Flauius uo-
piscus in Aure. breue noim pscripsit. Itẽ breue legit singulis quoꝫ noia ptinebat. Calciabat se ipe. lõge in hoc
dissimilis erat a luxu & delitiis effœiatarũq adeo uitã & psuetudinẽ mẽbroꝫ hũanorũ dedidicerũt ut semetipsos
nec calciare sciãt nec uelint:in quos merito retorqueri põt illud spartanæ fœminæ: quæ cũ uidisset hospitẽ mini
Hic manus non habet. stri manibus calciari nũqd o pr̃ inqt hic manus nõ habet. Amiciebat:uestiebat:uñ amictus & amicimina & ami
cula dicta. Gestatiõi. gestatiõis usũ inter medicinas ab hoie pẽdẽtes enũerat Pli. & Asclepiades inter ea quæ qsq;
Amicimia. sibi præstare remedia põt noĩauit gestatiões. Sex. Aure. sic Vigilare de nocte publicisq; actibꝫ absolutis caros ad-
Amicula mittere:dũ salutat calciamenta sumẽs & regium uestitũ:post aũt negociis quæcũq; aduenissent auditis exerceri: ue
Gestatio. ctatiõe deide regescere:postremo ubi lauisset remissiore aio cõuiuiũ curabat de gestatiõe sic scribit Sene. in. ii. epi-
stolarũ. gestatio & corpus pcutit:& studio nõ officit possis legere:possis dictare:possis loq:possis audire: quoꝫ ni
Pallace hil nec ambulatio qdẽ uetat fieri. Pallacarũ:παλλακην και παλλακιδα græci uocãt:quã nos pellicẽ nũ
Pellex. cupamus:qđ latinõ uocabulũ cũ de græco flexũ sit ut inqt Gelli. iuẽti sũt scriptores nõ pletarii sed classici; q di-
ctiõe græca q̃ latina in significatu cõcubinæ uti maluerint. Pli. in. xxxv. de Alexãdro loquẽs sic ait Nãq; cũ dilectã
sibi ex pallacis suis præcipue noĩe cãpaspem nudã pingi ob admirationẽ formæ ab Apelle iussisset:eũq; eum pari
captum amore sensisset:dono dedit eam. Itidem nunc Tranquil. pallacarum dixit pro pellicũ siue concubinarũ.

Defunctæ cenidis. ante dictum est uespasianũ post uxoris obitum habuisse quasi iustæ uxoris loco cenida Antoniæ libertam. Indulgentior. inclinatior pronior facilior ad indulgentias: ita eni uocant iperatorias concessiones benignitatesq;. Ea momenta captabant: plurimũ refert quo quis tẽpore principem adeat & aloquatur: quẽsi intẽpestiuiter accesserimus repulsam patiemur. Si uero tẽpestiuiter uoti cõpotes existimemus. Vnde ait apud Maronẽ Dido ad Annam sororẽ. Sola uiri molles aditus & tẽpora noras. Item alibi. Et quæ molissima fandi tẽpora in hanc sententiã est illud luculente scriptũ ab Oui. Nõ adiit apte nõ legit idonea credo tẽpora. Scribit Sidonius appollinaris Theodericũ gothorũ regẽ cũ in alea uinceret fuisse indulgentissimũ: tunc eni inquit petitionibus portus aperit: tũc ego aliquid ob secraturus fœliciter uincor. Comissimus: benignissimus: facillimus: suauissimus. Comes eni ut docet M. Tullius: Benigni faciles suaues hoies esse dicuntur. Dicacitatis scurrilis: hæc in oratore & uiro graui uituperat: tanto magis in principe uidet̃ repræhensibilis. unde Liuius de Philippo macedonũ rege scribens. Erat inqt dicatior natura q̃ regem decet: & ne inter seria quidẽ risu satis tẽperãs: Cicero i. ii. de oratore. Vitandũ est oratori utrũq; ne aut scurrilis iocus sit aut mimicus Itẽ sic i hoc scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda est: Quintillianus

Indulgẽtiæ. Captãda tẽpora adeũdi principẽ. Mos theodorici. Comes. Scurrilitas repræhensibilis. Dicacitas Bomolochus. Scurra uñ.

in defunctæ locum Cenidis plurimas constituerat: ac secreto in balneum tricliniumq; transibat: nec ullo tempore facilior aut indulgentior traditur: eaq; momenta domestici ad aliquid petendum magnopere captabant.

De locis post cœnam & quibusdam facetis dictis ipsius.

ET super cœnam autem: & semper alias comissimus multa ioco transigebat. Erat eni dicacitatis plurimæ: & sic scurrilis ac sordidæ ut ne pretextatis quidẽ uerbis abstineret: & tamen nõnulla eius facetissima extãt: in qbus & hæc. Mẽstriũ Florũ cõsularẽ admonit⁹ ab eo plaustra potius q̃ plostra dicenda: die postero Flaurũ salutauit. Expugnatus autem a quadã quasi amore sui deperiret: cuius perductæ pro concubitu sestertia. xl: donasset: admonente dispensatore quẽadmodũ: summã rationibus uellet referri.

quoq; in. vi. ait dicacitas. & scurrilis & Scenica huic personæ alienissima ẽ. ẽ aũt dicacitas a dicendo dicta proprie significans sermonẽ cum risu aliquos incessentem. ideo Demosthenem urbanum fuisse dicunt; dicacem negant græci βωμολοχουσ και βομολοχιαν uocant; quos nostri scurras & scurrilitatẽ. Suidas in etymologico plura de bolomochis tradit: scurræ autem uocabulũ sequendo tractũ est cũ id genus homines sequi sint soliti opulentiores.

M. AN. Amiciebat: uestiebat. Obuenissent: ex breuiarii annotatiõe prio alterõue loco oblata esset. Pallacarũ cõcubinarũ. Cænidis. Antoniæ libertæ: quã post uxoris obitũ legitimæ ꝓpe piugis loco habuit. Facilior: tractabilior. Indulgẽtior ꝓpẽsior ad ea cõcedẽda: quæ peterent. Comissimus: maxime comis ualdeq; affabilis. Dicacitatis: sermõis cũ risu icessentis: sic eni Fabius dicacitatẽ iterpretat. Sic scurrilis: ita ad scurrilitatẽ accidentis.

PHI. Prætextatis uerbis: prætextatũ sermonẽ ueteres obscœnũ appellauerũt: ab eo dictũ q prætextatis nefas sit obscœno uerbo uti: alii dici putãt q nubẽtibꝫ depositis prætextis a multitudie pueroꝝ obscœna clamẽt. i excerptis Festi Põ. hæc snia legit mẽdosa: cũ i codice legitio ꝓtextatꝫ sermo ita explicet: sic a nobis i pñtia explicatus ẽ: q sẽsus ad amussiũ q̃drat cũ Trã. nõ ei ꝓtextata uerba itelligi uoluit pudica: sꝫ ecõtrario: obscœna & lasciuiẽtia: sicut & Mac. cũ ait i. ii. satur. hæc nobis sit lirata lætitia & docta cauillatio uicẽ planipedis & sabulõis ipudica & ꝓtextata uerba iaciẽtis obiter emẽdãda ẽ dictio mẽdosa i codicibꝫ Macrobii. Nãq; sabulõis uulgo legit cũ legẽdũ sit subulõis: ẽ aũt subulo ligua ethrusca tibicẽ. apd Enni. subulo uicinas ꝓpẽ astabat aqs i alio signatu dñr subulões cerui qbꝫ sũt cornua simplicia: mimeq; ramosa ad subularꝫ similitudinẽ: ut docet Aristo. i. ix. de aialibꝫ & hoc ẽ qd itelligi uoluit Plin. sic scribẽs i. xi. alii simplicia tribuit. ut i eodẽ gñe subulõibꝫ ex argumẽto dictis Idẽ in. xxviii. ait efficatior ẽ ad id subulo ceruoꝝ gñis plãipes uero ut id quoq; Macrobii uerbũ trãseũter explicemus: signãt actorẽ planipediæ comœdiæ: planipedia aũt dicta ẽ ob hũilitatẽ argumẽti eius ac uilitatẽ actorũ: q nõ coturno aut socco utañt in scœna: sed planis pedibꝫ. i. nudis ineũt ꝓsceniũ. uñ a plano pede planipedia fabula: & actor planipes dictus: sicuti docet Donatus & Diome. hic illud Gellianũ ex libro prio noctiũ atticarũ: si ut plãipedi saltãdi ita Graccho pcionãti nũero & modos frequẽtamẽta quædã uaria tibicẽ iceteret. Actiꝫ quoq; scriptor togataꝝ ait datũ ẽ aurũ: exultat plãipes. Plaustra potius q̃ plostra. satis notũ est cognationẽ eẽ quãdã iter. au. &. o. ut aula & olla. uñ ait Priscia. in prio trãsit au. i o ꝓductã more ãtiquo: ut lautus ꝓ lotus plostrũ ꝓ plaustrũ: cotes ꝓ cautes: sicut etiam ecõtra ꝓ. o. austrũ ꝓ ostrũ. ausculũ ꝓ osculũ: frequẽtissimeq; hoc faciebãt ãtiq; uñ & coda a Varrõe & Cice. ꝓ cauda usurpat. Vespa. itaq; cũ uideret Florũ uelle emẽdare ꝯsuetudinẽ ꝓscorũ tãq̃ parũ latine plostrũ diceret sed plaustrũ dicẽdũ foret: locatus in noie Flori nõ Florũ salutauit sꝫ flaurũ tãqñ eadẽ rõne flaurus dici deberet nõ florus. qua illi cẽsebat plaustra dicẽda eẽ nõ plostra. Diminutiuũ plostri est plostellũ. Orati. plostello adiũgere mures. Expugnatus: exoratus ad cõcubitũ sicut historici mẽorãt Alexãdrũ magnũ uictũ fuisse a thalestri regina amazonũ petere ꝑseuerãte ut secũ cõcũbere uellet quæ dicebat se uenisse ad cõmunicãdos cũ rege liberos. Perductæ: adductæ ad cõcubitũ Vespasiani: significãter aũt locutus ẽ: cũ ꝑductores auctore Asconio pediano in hoc differãt a lenonibꝫ q lenones sũt scortorũ: ꝑductores earũ ꝑsonarũ in qbus stupra exercita legibus uindicant. Sũmã ratiõibus referri. dispensator Cæsaris in rationario diligenter referre solet omnẽ pecuniã nomine principis expensam & causam ascribere uerbi gratia ut ita scribat pro ædificanda uilla centum dedi pro cœmenda suppellectile ducena: nunc itaq; dispensator rationibusq; præpositus cum nesciret quomodo hæc summa dono data fœminæ pro concubitu in codice expensi esset referenda: interrogauit principem quẽadmodum uellet in libro perscribi; ille facetissime dixit pro adamato

Prætextatus sermo. Prætextata uerba correctus. Macrobii locus. Subulões q. Planipes. Planipedia. Aula olla. Plaustrũ. Plostrũ. Coda. thalestris ad Alexãdrum. Perductores. Lenones. Pro adamato.

Vespasiano inquit adamato.

De uersibus græcis per eum editis & aliis iocis & facetis dictis eius.

VTebatur & uersibus græcis tēpestiue satis: & de quodam pceræ staturæ improbiusq; nato μακραβιβασ κραδαων δολιχοσκιον εγχοσ Et de cerulo liberto qui diues admodum ob subterfugiendum quandoq; ius fisci ingenium se: & Lachetem mutato nomine cœperat ferre ω λαχησ λαχησ επαν αποθανησ αυθισ ειρησ κηρυλοσ. Maxime tamen dicacitatem in deformibus lucris affectabat: ut inuidiam aliqua cauillatione dilueret trāsferretq; ad sales. Quēdam e caris ministris dispensationē cuidā: quasi fratri petētē quum distulisset ipsū cādidatū ad se uocauit: exactaq; pecunia quātā is cū suffragatore suo pepigerat: sine mora ordiauit. Interpellanti mox ministro aliud tibi ait quære fratrem: hic quam tuum putas meus est. Mulionē in itinere quodam suspicatus ad calciādas mulas desiliisse: ut adeunti litigatori spatium moramq; præberet: interrogauit quanti calciasset: pactusq; est lucri partem. Reprehendenti filio Tito quod etiā

Vespasiāo. Vespasiano: tanq̄ id diuersum foret a cōsuetudine cōmuni: solēt eni amantes nō amati erogare pecuniā: ut uoti cōpotes existant: sed quia illa dixerat se amore Vespasiani deperire: eleganter & festiuiter ita referri iussit in codicem ratiociniorū: sic tu quoq; inclyte Annibal si unq̄ a puella inuitatus fueris ad palæstrā ueneriā: moxq; ex tua liberalitate illam munere amatorio donaueris poteris in rationario summā expensam ita referre pro Annibale adamato. Heliogabalus eunuchos rationibus prepositos habuit. Improbius nato ex sordido loco natus uelud spuriū si gnare uidet. μακραβιβασ. uersus est ex. vii. iliados rhapsodia: quo describit Aiax dū uadit in hectorē pleno gradu ingenti corpore sublimi dextra trabalē lanceā quatiēs. sic autē interpretari potest. longis passibus uadens quatiens hastā umbræ lōgioris Vespasianus ad procerā staturā illius: quē traxabat alludens retulit hoc carmē. tāq̄ in homine nihil foret præter proceritatem sicut nos econtrario de homine pusillo interdum dicere solemus: pygmeo breuior gruem timenti.

M. AN. Prætextatis: puerilis licentiæ. Faceta: ilocaliter dicta: & quasi audiendi sitim: ut Fabii uerbo utar: facientia. Plaustra: potiusquā plostra quasi plostra minus eleganter diceret. Flaurum salutauit: quū florū dicere debuisset ad pridianā illius alludens emēdationē. Expugnatus: præcibus fatigatus: ut quandā ad cōcubitum admitteret. Amore suo: sul elegantius dixisset. Productæ: ad cōcubitū admissæ. Adamato: ad meretriculæ pfessionē respexit: quæ se illū ardenter amare pdicabat: μακραβιβασ κραδαων δολιχοσ υιοσ εγχοσ: lōge uadēs uibrāsq; longioris umbre hastā ex secūdo illiados sūptū.

PHIL. Ob subterfugiēdū fisci. ne fisco id tributū ferret qđ libertini ex prisco more pēdebant. Tēpore secundi

Feronia. punici belli decretū fuit ut libertinæ fœminæ pecuniā p facultatibus suis cōferrēt: ex qua donū darēt feroniæ: quæ dea est libertinorū. ω λαχησ: latine sic interpretabo laches laches qñ mortuus fueris iterū diceris cerulus: &

Cauillatio. ita significari uoluit nominis mutationē nihil illi pfuturā ad subterfugiendū. Cauillatione. Sene. & Cicero ca-

Diluere. uillationes dixerunt: quæ græce sophismata nuncupant: hic cauillatio accipit p cauillo dicaculo: & facetosa urbanitate: alias signat irrisione. Dilueret: resolueret: refelleret: & quasi mitiorē redderet: sicut uinū dicimus aqua dilutū. A. Gellius sicut fecisse Ciceronē scriptū est: cū id qđ inficiari nō poterat urbano facetoq; dicto diluit: Dicuntur oratores in causis agendis diluere argumentationes aduersarii: qñ p refutationē obiecta refutant. Apu. mihi iam dudū satis est si nō modo crimina obiecta plenissime dilui. Ad sales: ad salsa dicta & ridicularia. Plinius in. xxi.

Elementū salis necessarium. uita hūanior sine sale neqt degere: adeoq; necessariū elementū est: ut transierit intellectus ad uoluptatē: animi quoq; saniа sales appellant omnisq; uitæ lepos: & summa hilaritatis: laborūq; requies: nō alio magis uocabulo con-

Sales. stant: hinc illud Lucani nō soliti lusere sales: & Terentii. qui habet salem: quod in te est: & Catulli. Nulla in tam lōgo tempore mica salis: quod ut interpretatur Quintilianus significat nihil in corpore eius esse ridiculum.

Cuidam quasi fratri sensus est: quidā fauorabilior apud principē ab eo petiit dispensationē aulicam dari cuidam: quem sibi fratris loco esse asseuerabat: ut res foret impetrabilior: Vespasianus utpote solus ueterator se uocauit illum petitorem dispensationis: sciscitatusq; est quantam pecuniam pactus esset se daturum ministro suo pro impetranda: quam cupiebat: dispensatione: quo cognito eam pecuniam exegit ipse: & sine intercessione alterius dispensationem tribuit: iocatus mox in ministrū q; hic quem appelauerat fratrem: factus erat sibi frater: tanq̄ mo-

Cādidatus re fraterno secum partiario pecuniam diuisisset. Candidatum: petitorem dispensationis: nam ut alibi dictum est candidatus generali uocabulo nō solum petitor magistratuum dicitur: sed aliarū quoq; rerum: sicuti docent testimonia eruditorum ad que perinde atq; ad anchoram confugimus. Cum suo suffra. cum ministra opitula-

Interpellare. tore adminiculatoreq;: qui apud principem suffragabatur amico pro dispensatione. Interpellanti: interponenti principis actioni: alias interrumpenti mediam alterius orationem: hoc enim significat interpellare. Ad calciandas mulas: calciantur mulæ quando soleis ferreis ueluti calciatu muniuntur. Dixit Plini. camelos in longiore itinere sine calciatu fatiscere. Adeunti litigatori moram præberet: sensus est: dum uespasianus faceret iter: mulio carrucarius: qui principis carrucam regebat desiliens ad terram fecit subsistere mulas: tanquam discalciatæ de perditis soleis iterum forent calciandæ: existimauit Vespasianus hoc fieri ut litigator nescio quis data mercede mulioni haberet occasionem ad se accendendi; & litem suam explicandi: unde festiuiter ad mulionem. Dic mihi inquit quantum lucrum fecisti dum calcias mulas: uel potius calciare te simulas; quasi dicere uellet quantam pecuniam accepisti ab hoc litigatore: ut sub hoc pretextu posset ociose satis rem suam denarrare: mulio confessus est de lucro: & id partitus est cum Vespasiano.

M.AN. Ius fisci: cui libertinæ conditionis erant obnoxii. ωλαχησ λαχησ επαν. &c. o Laches laches postquã mortuus fueris statim ut a principio habeberis alcyon. Ad sales. ridicula uerba dispẽsationẽ: haud memini nec uspiam legisse candidatos ad dispensationẽ petendaʒ ꝓcedere solitos: nisi metaphoricos dictũ accipias: sed uide ne dispẽsatorẽ quẽdã e charis ministris sit legendũ. Petentẽ: solẽni more ꝓ cãdidato cũ quo pactus erat pecuniã tanquã ꝓ fratre supplicantẽ. Quũ distulisset suffragiũ suũ: aut si nihil placet mutare quũ nõ statim annuisset: sed in aliud tempus rem distulisset. Candidatũ cũ ꝓ quo petebatur. Vocauit. Vespasianus. Exacta: expræssa. Suffragatore: idest ministro illo qui pro candidato supplicabat. Ordinauit: si nihil mutandũ sit dispẽsatorẽ instituit: si uero aliter legẽdũ suo suffragio & auctoritate quæstorẽ ædilemue: aut quid aliud declarandũ curauit. Suspicatus: Vespasianus. Calciandas mulas ferreis soleis muniendas. Adeunti litigatori sensus est: suspicatus uespasianus Mulionem suum desiliisse ad calciandas mulas: ut adeunti litigatori idest ut ligator dum mulæ calciarentur per ocium sibi dicere posset quæ uellet: ac per hoc ille pecuniam aliquam ob cãmoram mulioni dedisset. Interrogauit Vespasianus a Mulione petiit. Quanti calciasset: hoc est quantam pecuniam cum litigatore calciandi: prætextu pepigisset.

urinæ uectigal commentus esset: pecuniam ex prima pensione admouit ad nares sciscitans num odore offẽderetur: & illo negante: atqui inquit e lotio est. Nunciantes legatos decretam ei publice non mediocris summæ statuam colosseam: iussit uel continuo ponerent: cauam manum ostentans: & paratam basim dicens. Ac ne in metu quidem ac periculo mortis extremo abstinuit iocis: nam quũ inter prodigia cætera Mausoleum Cæsarum repente patuisset: & stella in cœlo crinita apparuisset: alterum ad Iuliam Caluinam e gente Augusti pertinere dicebat: alterum ad parthorum regem: qui capillatus esset: prima quoq; morbi accessione

PHI. Vrinæ uectigal: sordidum profecto uectigal: & ex re sordidissima: repertum minimeq; principi conueniens: quod hoc opinor pacto excogitauit. Romæ in angiportis: & in angulis uicorum: amphoræ antiquitus erant collocatæ: in quibus transitores ebrii & uinulenti urinæ libidine lascescente meiere solebant quod indicat Caius Ticius uir ætatis lucilianæ in oratione: qua legem faniã suasit: cuius uerba subiecimus: dum meiunt nulla est in angiportu amphora quam nõ impleant: quippe qui uesicam plenam uini habeant: ueniunt in comitium tristes iubent dicere: quorum negocium est narrant: iudex testes poscit ipsius it mictum: uix præ uino sustinet palpebras: hæc Ticius: ex hoc coniectamus Vespasianum nouum sordidumq; tributum reperisse pro amphoris in urbe reficiendis: quibus uesicæ commeantium exonerabantur: potest referri id uectigal ad urinam: qua fullones utuntur: quos ob urinæ tractionem tentari podagra negat Plinius: urina enim podagris medetur.

Sordidum uectigal. Amphoræ in angiportis. Vectigal urinæ. Vrina medetur podagris.

Commentus: excogitasset inuenisset. Ex prima pen. solent tributa pluribus pensionibus persolui sicut Carthaginem. a Romanis mulctati fuerunt: ut. x. M. talentum auri descripta pensionibus æquis in annos quinquaginta soluerent. Admouit ad nares: apposuit alludens ad urinam: quæ admota naribus infestat olfactum: urina pessima est atq; mortifera uigra crassa mali odoris: doctrinæ si in spurcum uas mittantur: ut dicebat epictetus computrescunt: fiuntq; urina fœtidiores spurcioresq;.

Snia epicteti.

Atqui: sed aduerbium est. Elocio est: ex urina est hæc pecunia: tanquam sententiam illam Iuuenalis docere uellet esse uerissimam lucri bonus odor est ex re qualibet: interrogatus Bias quidnam faciens homo delectaretur lucrans inquit Locium autem latinum uocabulum est & uetus: quod significat urinam. Apuleius in asino aureo: nudus & frigidus & locio perlitus quasi utero matris recens editus.

Lucri bonus odor. Locium.

Publice: a suis populis unde legati ueniebant. Colosseam: ad colossi magnitudinem. Alexander statuas colossas locauit: alio nomine colossica & quasi συγκριτικωσ. colossi cotera signa dicta: flos cyclamini a Plinio dicitur colossinius ob altitudinẽ. Continuo: statim. Cauam manum: latenter petiit pecuniam sibi representari decretam ad statuam erigendam: nam quemadmodum basis fultura est: & fundamentum statuæ erigendæ: ita manus caua erat instar basis ad pecuniam statuæ capiendam. Non inuenustæ bases in pedibus humanis dicũtur: quibus corpus fulcitur: in actibus apostolorum: consolidatæ sunt bases eius & plantæ.

Colossicotera. Flos colossinius. Bases pedũ

Nec in periculo mortis. Sextus Aurelius: seriis ioca quibus delectabatur admiscẽs interiit. Consimilis fuit Hadrianus: qui moriens hos uersiculos lusisse dicitur: animula uagula blandula hospes comesq; corporis; quæ nunc abibis in loca pallidula rigida nudula: nec ut soles dabis iocos.

Animula uagula. blãdula.

Mausoleum: sepulchrum Romanorum imperatorum. de quo supra satis multa. Patuisset: Nulla euidenti ratione patefactũ fuisset: ex cuius patore siue apertura uidebatur portendi mors. Vespasiano: ad quem recipiendum foret sepulchrum sua sponte reclusum ac patefactum. Stella crinita; cometes. Ad Iuniam caluinam: cum prodigia sint subobscura: & perplexa: Vespasianus prodigium sepulchri Cæsarum petefactum; non ad se pertinere dicebat; qui non erat ex gente Iulia: sed ad fœminam e gente Augusti; a quo in mausoleum fuerat extructum: tanquam illa proximior foret conditori quam ipse: & talia proximioribus minitari uideantur. Alterum ad parthorum regem scilicet prodigium de stella crinita.

Capillatus esset: cum cometes sit sydus capillatum & comarum modo in uertice hispidum festiuiter Vespasianus dixit id prodigium pertinere ad regem particum qui ita capillatus erat ut stella crinita crine sanguineo apparuerat: & ita ex nomine & effigie ducebat sales Sextus aurelius; cum crinitum sydus apparuisset: Istud inquit ad regem persarum pertinet: cui capillus effusior: persæ ut inquit Strabo in quinto gestant pileum turritum: & tiaras Magorum infulis similes; & sindonii pani uolumen.

Sydus crinitũ ad regẽ capillatũ.

Deus fio. Vt puto deus fio:idest morior. Nā post mortē Cæsares referebantur in numerum deorum:unde quicūq; Cæsarum dū agit animā eleganter dicere potest:se deū fieri:cū p mortē transeat ad diuinitatē:qua mox est cōsecrādus Nam ut docet Tacitus deum honor principi nō ante habetur quā agere inter homines desierit.

M.AN. Pensione:uectigalis ex actione. Odore:fœtore aliquo. Elocio:ex urina. Colosseam:in speciē colossi. Paratā basim:manū scilicet cauā fore:fundamentum colossi ad destinatā illius conflationem alludens. Mausoleū:Iuliæ gentis sepulchrū:qđ in cāpo martio fuit. Ad iuliam Caluinā:sic enim legendū nō iuniam; nam iuliæ nō iuniæ id gentis fuit sepulchrum. Alterum:crinitā stellā; cuius Plinius meminit. Puto deus fio:satis urbane ad mortem respexit: quando Cæsarum quidam uita defūcti relati essent inter deos.

Motificula PHI. Tētatus motiūculis agitatus minutis alui lubricæ motionibus & quibusdam quasi punctiunculis & uerminationibus:quæ ut ait Seneca. l. motu uexant:sic autem dicit motiūcula υποκοριστικωσ ut legiuncula & procuratiuncula exceptiuncula.

Cutiliæ lacus. Cutilias petiit:in agro reatino Cutiliæ lacus est in quo fluctuat insula:quā umbilicum italiæ esse. M.V. tradit Pliñ. quoq; in secūdo ad cutilias aquas syluā semp fluctuantē memorat:quæ nō quam dicac noctu eodē loco uisitur

Subcutilæ aquæ. Vbi æstiuare.æstiua agere:& æstiuo tēpore morari. Aquæ usu:designat ut opinor aquas subcutilas:quæ in sabinis gelidissimæ sūt & ut auctor est Pli.in.xxxi.suctu quodā corpora inuadunt ut prope morsus uideri possit aptissimæ tamen stomacho neruis & uniuerso corpori. Aquā potui in salubre esse medicorū scola testatur. Determinā uero illā esse:quæ fit ex diluta niue Aristoteles tradit causamq; ascribit in problematibus. Plini. in. xxiii. refert potum aquæ carnes alere:ideoq; minus roboris ēē in corporibꝯ illis & minus roboris:contraq; labores patientiæ.

ut inquit puto deus fio.

De infirmitate & morte eiusdem

Consulatu suo nono tentatus in cāpania motiunculis leuibus ac protinus urbe repetita. Cutilias ac reatina rura: ubi æstiuare quotānis solebat:petiit. Hic quum super urgentem ualetudinē creberrimo frigidæ aque usu etiam intestina uitiasset: nec eo minus muneribus imperatoriis ex consuetudine fungeretur: ut etiā legationes audiret cubans: aluo repente usq; ad defectionem soluto: imperatorem ait stantem mori oportere. Dumq; cōsurgit ac nititur inter manus subleuantiū extinctus est. viii. calen. Iul. annum gerens ætatis sexagesimum ac nonum superq; mensem ac diem septimum.

De certitudine eius circa filios successores.

Conuenit inter omnes tam certum eum de sua suorūq; genitura: superfuisse: ut post assiduas in se coniurationes ausus sit affirmare senatui: aut filios sibi successores: aut neminē. Dicitur. etiā uidisse quandā per quietē stateram in media parte uestibuli palatinæ domus positam examine æquo: cum in altera lance Claudius & Nero starēt: in altera ipse hac filii: nec res fefellit: quando totidem annis pariq; temporis spacio utriq; imperauerunt.

Vos uespasiani uirilis Muneribus:officiis. Cubans:in lecto ægrotus iacens. Ora. trans tyberim longe cubat is prope Cæsaris ortos Aluo ad defectionē soluta:facto uentris profluuio quo periit. Imperatorē ait stantē:uerbū plenū fortitudinis & uirilitatis:quo idicauit uiriliter moriēdū esse & firmit:dū ait turpe eē īpatori cubāti mori:quē stantē mori oporteat:i hāc sniā; ait Sex. Aure. uētris ꝓfluuio fessus & assurgēs stātē ait īpatorē excedere terris decet.

Mors senis leuissima. Elius uerus Rōanus imperator subinde dictitabat: sanū principē mori debere nō debilē. Videtur autē hæc Vespasiani mors fuisse talis:qualē in sene fieri. Plato contingere:qui in timæo refert eam mortē inter cætera mortis genera esse leuissimā; quæ senio palatim ad finē deducente naturaliter subrepit & cū uoluptate potius q̄ cū dolore contingit. Sup:insuper. Genitura:natiuitate:sicut sæpe ante dictū est. Aut filios sibi successuros:hoc idem memorat:Eutropius cuius hæc sunt uerba:geniturā filiorū ita cognitam habuit:ut cū multæ coniurationes cōtra eū fierent:quas patefactas ingenti dissimulatione contēpsit:in senatu dixit aut filios sibi successuros aut neminē legimus apud Philostratum quēadmodum Apollonius Tyaneus Vespasiano suasit:ut imperiū Romanū capesseret:in quo filii essent successuri.

Examen. Stater nūmus. Staterā examine æquo:examen ut inquit Seruius proprie est filū illud:quo trutina regitur: & in statera lances ad æquilibrium diriguntur:stater uero genus est nummi:cuius mentio fit in euangelio & in Canonicis scripturis est autem ponderis unciarii ut docet fortunatus. Claudius & Nero starent:somnium hoc portendebat Vespasianum una cum filiis tanto tempore impaturū:quanto Claudi. & Nero imperauerunt;imperauerat autem Clau. annos. xiiii. Nero totidem. Vtriq; & Claudius & Nero ex una parte:Vespasianus & filii ex altera. Nam Vespasianus decem annos imperauit: Titus tres. Domitianus uero. xv. qui oēs in summa collecti annos efficiunt. xxviii. quot Claudius & Nero imperauerant.

M.AN. Notiunculis:analogitos a motione:ut a lectione lectiuncula; Cutilias:nomen loci propriū ut bouillas fregellas. Aestiuare:æstiuis mensibus sesedere. Stantē:nō cubātē. Genitura:genesi horoscopo. Quidam staterā:græci τουστατηρα nūmi genus dicūt:sed tu instrumētū ad pōdera exigenda aptū intellige:seu bilāces ipsas. Examine:media ligula lances æquante. Vtriq; imperauerunt; ut quot annos habuissent:Claudii & Neronis principatus totidem tres flauiæ gentis:qui nō multo post successere essent habituri.

SIcut eadem terra cicures gignit & feras frumenta & tribulos:sentes & flosculos:sic ex uno Vespasiano ue PHI.
luti ex eodem fonte dulcedo amarorq; processit:quid eni dulcius tito? quid amarius Domiciano? quorū
tanta fuit morū dissimilitudo:quanta inter Demeā & Mitionē comicos fratres profecto nō extitit. Alter
mitis clemens placidus & uirtutū conciliabulū. Alter sæuus truculentus & flagitiorum officina. Sed ut
inquit eleganter quadrigarius:hæc maxima uersat̄ in terris deorū iniquitas. ꝙ deteriores sunt incolumiores:neq;
optimū quēq̄ inter nos sinunt diu uiuere:siue ut ipe dixit diurnare:& eni titus qui erat optimus bonitatem suā nō Deteriores
diu in imperio potuit exercere. Domi. incolumio
qui erat pessimus p.xv. an. ꝑ sæuā tru res.
culentāq; naturā impune crassatus est Diurnare.
uerū eni uero q dixit deos pedes lana Pedes deos
tos habere; uerissime dixit. Lento eni rū lanati.
gradu & insono uestigio ad fontes pu
niendos ꝓgrediunt̄: Nāq; Domi. suæ
uitæ defamatissime meritas tādē pœ
nas dedit biotha nata morte extictus
quē domestici contrucidarūt:cū titus
ipse leni hitu obituq; & naturali mor

CA. SVETONII TRANQVILLI LIBER VNDECIMVS DIVVS TITVS IMPERATOR AVGVSTVS.

TItus cognomine paterno amor ac deliriæ generis humani(tantum illi ad promerendā omnium uoluntatem uel ingenii uel artis uel fortunæ:supfuit: & quod difficillimū est in ipeṙio:qn̄ priuatus atq; etiā sub patre principe:

te defunctus sit cuius uitæ interpretamentū iam aggrediamur. Titus co.pa. titulos appellauerūt prisci ornamē Tituli.
ta:q̄ sacerdotes capitibus habere solent ut metam:ab eo ꝙ matres familias crines cōuolutos ad uerticē capitia dīt
titulos; siue ab eo ꝙ altissimū in urbe quod est arcea res tutissima titulus uocatur milites quoq; tituli appellaban
tur:quasi tituli ꝙ patriā tuerentur:unde titi prenomen ortum esse autumat Festus: ex quo Persius uidetur dixisse: Titus unde
ingentes trepidare titos:imperator uero titus cognomine paterno fuisse dicitur: quia & ipse titus uespasianus est Titus ue
appellatus. Cor. tacitus. Titi. Vespasia. e iudæa incolumi adhuc Galba missus a patre. Pli.in.ii. Nam ut in.xii. dies spasianus.
bus utrisq; sydus quæreretur & nostro æuo accidit imperatoribus uespasianis:patre tertium: filio iterum consuli
bus: Sex. Aure. titus uocabulo patris etiam Vespasianus dictus. Eutropius: huic filius titus successit:qui & ipse Ve
spasianus est dictus. Amor ac deli.ge.hu. cordus tradit Gordianū adeo fuisse amabilem:ut omnis Ro.pō.eum Gordiāus
delitias suas appellaret. Titus uero nō unius tantum populi sed quod longe prestātius:est humani generis amor delitiæp.r.
fuit & delitiæ. Sex. Aure. Adeo hæc tito immortalem gloriam contulerunt:ut delitiæ atq; amor humani generis Dexteritas.
appellaretur: hoc idem memorat Eutropius: hinc illud Aacati ex panegyrico ad Theodosium: Quin me nerua Scipionis.
tranquillus:amor generis humani titus pietate memorabilia Antoninus teneret. Tantum illi ad promerendā; Fortūa hu
hæc omnia ueluti per parenthesim interposita uidentur: ut coiungāt principium primi capitis cum principio se mana regit
cundi; hoc pacto Titus natus est ex quo apparet non satis pensiculate capita esse digesta ad promerendam dixit
pro demerandam & conciliandam. Ingenii:sicut olim in Scipione africano tanta naturalis ingenii dexteritas
fuisse proditur;ut hostes etiam infestissimos facunde alloquendo sibi conciliaret.

Vel artis ut quidam: qui quodam quasi artificio utuntur ad fauorem hominum colligendum. M.T. in episto
la ad Q u.fratrem laudat in Virgilio & C. Octauio artificium beniuolentiæ colligendæ Salustius quoq; docet in
L. Sylla fuisse artem gratiæ militum aucupandæ. Vel fortunæ; tanq̄ qui fortunatus est:illi omnia abunde super
sint:cum fortuna & fauorabiles faciat & summos:e contratio contemptibiles & infimos:si ita decreuerit:quæ ut in
quit Plautus humana fingit artatq; ut lubet.

MARCI Antonii Sabellici ad Augustinum Barbadicum Serenissimum Venetiarum principem: Paraphra
seos in Titum parenesis undecima.

COgnomine paterno Contigit tito principi in publica administratione dux excellentissime:qđ & morta
lium paucis ac nescio an uerius nulli dixerim: Nunq̄ eni inuidia altioris fortunæ uiros destitit incessere.
Estq; apud xenophontē preclare scriptū aiantiū nulli difficilius impari q̄ hoi quo fit ut raro in ea fortu
na relinquat̄ innocentiæ locus atq; ob id ita cōparatū:ut quo maiores sint uite successus plures honores
quesiti:e minētiore fastigio quisq̄ collocatus:ita maior undiq; illi coflet̄ inuidia:ex inuidia odiū ex odio infectatio
& aduersi rumores. Sic plurimi q in priuata fortuna innocentissime uitæ habiti fuerant:postq̄ ad fastigiū dignita
tis sunt euecti quasi priori uitæ cōtrarii abiissent in ꝑcacissimos inuidiæ morsus rumoresq; amarissimos incidere
quasi euenire nō possit:ut qsq̄ in publica fortuna melior fiat q̄ in priuata fuisset. Verū satis cōstat:tito principi ali
ter cōtigisse:qui quū priuatus & uiuo adhuc patre infamia nō caruisset:post adeptū imperiū prorsus omnē uitæ
suspitionē diluit:ut ingens mortalium consensus humani generia delitias appellarit: tm̄ uel prioria uitæ mutatio
ualuit:uel quod magis credo accusatissima rerum administratio Fœlix ille:sed tu dux iucūdissime fœlicior cui in
priuata & publica fortuna semper eadem fama constitit: tuisq; charissimus fuisti uera namq; & certa fœlicitas in
perpetuitate constitit. Cognomine autem paterno dixit: Vespasiano:uterq; enim pater inq̄ & Titus:qui illi suc
cessit Vespasianus est dictus Pli. & nostro æuo accidit imperatoribus Vespasianus patre tertio:filio iterum quum
haud dubie de Tito & patre loqueretu & rursus quem intra quadriennium imperatores Cæsares Vespasiani pa
ter & filius censoresq; egerunt. Item imperatoribus censoribusq; Vespasianis: quibus plane colligitur tam patrē
q̄ Titum filium Vespasianum nominatum.

PHI. Superfuit:affluenter & copiose affuit superfluit superabundauit:alibi aliud significat:sicut suo loco tra
didimus. Et quod difficillimum est in imperio:cum imperiū ferme esse soleat inuidiosum & maliuolentiæ ple
num mirum fuit tito in principatu superfuisse tantū ingenii ad conciliandos mortalium animos; hoc enim diffi
cillimum est;cum pleriq; omnes libertatem ament seruitutem oderint.

ne odio quidem nedū uituperatione publica caruit).

De natiuitate. Titi & eius educatione. CII.

n Atus est .iii. calendas Ianuarii insigni anno Caiana nece prope septizonium sordidis ædibus: cubiculo uero per paruo & obscuro: nam manet adhuc: & ostenditur. Educatus in aula cum Britānico: simul ac paribus disciplinis: & apud eosdem magistros institutus. Quo quidem tempore aiunt Motoposcopum a Marcisso Claudii liberto adhibitum: ut Britannicum inspiceret: constantissime affirmasse illum quidem nullo modo: Cæterum Titū qui prope astabat utiq; imperaturū. Erant autem adeo familiares: ut de potione: qua Britannicus hausta periit: Titus quoq; iuxta cubans gustasse credatur: grauiq; morbo afflictus diu. Quorū omniū mox memor statuam ei auream in palatio posuit: & alteram ex ebore equestrē: que circensi pōpa hodieq; præfertur: dedicauit: prosecutusq; est.

De uirtutibus & scientiis eiusdem.

i N puero statim corporis animiq; dotes explenduerunt: magis ac magis deinceps

Ne odio quidē: difficillimum plane hoc est: cū qui priuatus fuerit odiosus & uituperationi publice obnoxius: in principatu apud omnes fauorabilem esse & gratiosum. Caiana nece: quo anno. C. Caligula fuit interfectus. Prope septizoniū: nomen est magnæ molis & ædificii quod septē cingulis ambiebat: unde dictus uidet. graeci enim zonion cingulū uocant. Sparcianus inter opera quæ publica a Seuero principe extructa sunt: memorat se-
Septizoniū ptizoniū: & thermas seuerianas: sed hic haud dubie de alio septizonio est intelligendū cum multis annis post Seuerus imperauerit apud Amianū Marcellinum mentio sit septizonii quem locū Romæ celebrem fuisse testatur:
Nympheū ubi operis ambitiosi nympheū hoc
lauacrum. est lauacrū conditum fuisse ait a Marco imperatore: septizoniū dimidiatum adhuc romæ uisitur & nos proximo anno curiosis oculis sumus cōtēplati: supersunt tres operis ambitiosi ueluti zonæ colūnarum pulchritudine: magnificentia altitudine spectabiles: ex quibus coniectat̄ uix credibilis reliqua altitudo fastigium ad cacumen estimantibus: si moles integra cū totis septem zonis superesset. Manet adhuc scilicet cubiculum illud: in quo natus est Titus in aula imperatoria. Meto-
Metoposcopus. poscopū: metoposcopus dicit̄ q addiuinat ex facie hominū: quiq; priuatim ex inspectione frontis: qd cuiq; euenturū sit praedicit: graece enim μετωπον frons uocatur: & σκοπος speculator. Pli. in. xxv. quēdam ex facie hominū addiuinantem quos metoposcopos uocant: ex his dixisse aut futuræ mortis annos aut præteritæ: metoposcopū periphrasticos signauit Iuuenalis illo uersu. Frontē manūq; præbebit nati quod autē præscita uitæ quædam in fronte hominū sint: testimonio est trogus auctor maximus: qui sic
Præscita morum in fronte. ait frons ubi est magna segnem animū subesse signat quibus parua mobilē: qbus rotunda iracundū: hoc idem pdidit. Aristoteles in primo de animalibus. physiognomon uero generali uocabulo significat̄ quisquis profitet̄ hominū mores naturasq; ex corpore oculis uultu fronte pnoscere: qualis fuit apud priscos zopyros: q Socratem dixit
Physiognomon. esse stupidum & bardū: addidit etiā mulierosum in quo Alcibiades cachinnū dicit̄ sustulisse. Vt britannicū inspiceret: ex frontis & oris liniamentis inspectis prædiceret quid illi esset euenturū: nūquid esset iperaturus. Nul-
Zopyrus. lo modo: britannicū nequaquā imperaturū. Vtiq; certe plane haud dubie est eni hoc utiq; cū asseueratione pro-
Vtiq. latū. Adeo familiares. Titus scilicet & Britannicus. De potione: quā Nero uenenatā a locusta uenefica præparatam epulanti britannico dari iussit: sicut ante dictum est. Iuxta cubans: ppe Britannicū accūbens: mos enim erat principum liberos cū ęqualibus nobilibus uesci in aspertu propinquorū: peculiare mensa. Mox cū ad iperium peruenisset. Statuā ei scilicet britannico. Quæ circensi pōpa: supra memorauimus: quēadmodū in pōpa circensi ante exhibitionē ludorum præferebantur: imagines deorum & principū interquas Britannici statua tito sic iubente præferebatur: quod erat specimen nō paruum pristinæ beniuolentiæ.

M. AN. Superfuit: affuit: in hunc sane significatum cœpit id uerbum circa Plinii & Tranquilli tēpora usurpari: quod Gellius ait a peritioribus repudiatum. Imperio: siquidem quo amplior est fortuna eo magis obtrectationibus & inuidiæ obnoxia: mirum sane ac pene incredibile dictu: quod qui in priuata fortuna odia & obtrectationes declinare nequiuerit: in summo rerum fastigio aeque omnibus charissimus fuerit. Caiana nece: Caligulæ cæde. Septizonium fuit is locus in parte aureæ domus contra gregorii phanum Spartianus ait Seueri ephi id opus fuisse: sed credibile est locū ab eo cōmunitū aut instauratū: sed principatu illius oino fuisse uenustius id molis genus erat nō multū a sepulchro diuersum quod idem auctor alibi demōstrat: illatus est inquit maiori sepulchro: hoc est Seueri: quod est in appia uia euntibus ad portam dextrā specie septizonii extructū. Britannico: Claudii & Messalinæ filio. Quo tēpore institutionis. Metoposcopū απο του μετωπου fronte: και σκοπου speculatore: quasi frontis seu liniamentorum inspectorem. Illum britannicum. Quorum omnium ueteris educationis communisq; periculi. Ei: germanico.

PHI. Hodieq: hoc ad tempora Tranquilli refertur. Corporis animiq; dotes. Tales milesius unus ex se-
Quis fœlix sit. ptem sapientibus interrogatus: quis nam fœlix sit: qui corpore inquit sanus fortuna locuples animo nō imperitus est: philosophi latini & imprimis Cicero ac augustinus: prima naturæ uocant dotes animi & corporis: quæ
Primigenia nature. Varro primigenia nominauit: quæ græce dicunt τα πρωτα φυσεως. in qbus numerant incolumitatē: ualetudinem: sensus integros: doloris uacuitatem: uires: pulchritudinē cæteraq; generis eiusdē: & hæc ut dicebat Marcus Varro in lib. de philosophia homines naturaliter appetunt: ut in corpore mēbrorum integritas & salus atq; incolumitas sit: in animo uero ille dotes: quæ paruæ uel magnæ in hominib; reperiunt̄ ingeniis: igitur Tranquillus si-

gnificare uolens i tito fuisse ea bona quæ pria naturæ uocamus:dixit i illo splẽduisse dotes & animi & corporis. Per ætatis gradus:solẽt iterdũ dotes animi & corporis senescere i nobis dũ adolescimus:quæ i pueritia explẽduerãt uiguerãtq:ut crescẽte corpore decrescat decor:& animi uigor relẽtescat:sed i Tito p oẽs gradus ætatis hęc bona primigenia enituerũt:ut puer ut adolescẽs ut iuuenis:ut in oi ætate fuerit corporis:animiq dotibus prępollẽs. Quá gratiæ:ut reuerẽdus eodẽ tẽpore foret & gratiosus i hác sentẽtiá ait Tacitus:i tito fuisse decorẽ cuz q̃dá maiestate. Proiectiore uẽtre pminulo:& pminẽte. Docilitas. Plato tria gña igenioꝝ cõplexus ẽ:quorũ præstans egregium uocat alterum deterrimũ:tertiũ ex utroq tẽperatũ mediũ nũcupauit. Mediocritatis huius uult esse pticipẽ pueꝝ docilẽ:& quẽadmoduz docilitas laudabilis est:ita idocilitas rep̃hẽsibilis:q ut inq Apuleius scribẽs de dogmate Platõis prudẽtiá ipugnat:cõtrariaq ẽ discendæ disciplinæ. Tum belli tũ pacis artes:ut inq elegáter Plini. i panegyrico:enitunt aliqs i bello:sed obsolescit i pace:aliũ toga sed nõ & arma honestarũt:plinianæ sentẽtiæ quadrat illd Propti hic fatus ad pacẽ; hic castrensibus utilis armis. Titus uero docilis erat ad pdiscẽdas artes ois bellicas & politicas. In fingẽdis: pprie poemata fingunt:officiũ.n.poetæ ẽ fingere:& figurationibus cõuelare ueritatẽ. Ad extẽporalitatẽ usq:ut sine premeditatiõe ex tẽporali carmie oratione ue uteret. Ex tẽporalitas.n. dr̃ facilitas subitaria & repẽtina quæ.s. ex tpe sine iugi meditatiõe dicẽda suppeditat:uñ a martiale extẽporalis rhetor dictus ẽ:q præditus erat hac facilitate extẽporali.i.ex tẽpore dicẽdi facultate. Q uĩ.hũc maximũ studioꝝ fructũ eẽ sentit & ueluti pmiũ qddá longi laboris litterarii. Sciẽterq:multi iucũde qdẽ cátát sed nõ sciẽter:utrũq erat i tito:& uocis iucũditas & musicæ disciplina. Notis excipere solitũ. Titus solebat p notas:quæ breuiter colligũt itegrũ sesũ excipere quæcũq audisset more notarioꝝ:ut notis referas ad pũcta litterarũ:qbus singulis:ut ait Ausonius una uox absoluit:falsunt q notis exponũt p familiaribus:tanq̃ dicat se compenisse ex notis:hoc ẽ familiaribus Titi ea quæ sequuntur sed elegeantia non quadrat nec sensus cõuenit:nisi ita legas:solitũ excipere notis.i.p notas colligere quæ dicebantur:tãta illi erat in scribẽdo uelocitas:ut de tito merito dici posset:Nõdũ ligua suũ dextra pegit opus. De hisce notis sic refert Se.i.xiiii.epl'a. Quid uerboꝝ notas:qbꝫ q̃uis citata excipit oro & celeritatẽ ligue manꝫ seqt̃. Cũ amanuẽsibꝫ:mistris a manu quoꝝ misterio utimur i scribẽdo:& taliũ manꝫ i pris strẽua & uelox eẽ solet. Imitari queadmodũ unicuiq suꝫ ultꝫ sua uox ẽ:ita & sua scriptiõis forma suusq character:adeo ut difficile sit examussi & ad pfectũ repsẽtare alienã manũ:hoc tñ titus igenii bonitate precellẽs factitabat:ut chirographa:& manus alienas graphice imitaretur. Quintillianus ait signum docilis naturæ esse imitationem:quæ effingendi magistra est.

Tria gña ingenioꝝ. Indocilitas

per ætatis grad⁹ forma egregia:& cui nõ minus auctoritatis ///
esset:quá gratiæ:præcipuũ robur quáquá neq pcera statura & uẽtre paulo piectiore:memoria singularis:docilitas ad oẽs fere tũ belli tũ pacis artes:armoꝝ:& eqtádi pitissim⁹:latinæ græcæq linguæ uel i orádo:uel i fingẽdis poematibus prõpt⁹:& facilis ad extẽporalitatẽ usq:sed ne musicæ qdem rudis ut q cãtaret psalleret iucũde sciẽterq. E plurib⁹ cõperi notis quoq excipere uelocissime solitũ:cũ amanuẽsib⁹ suis p ludũ iocũq certátẽ:imitariq chirographa quæcũq uidisset ac profiteri sæpe maximum falsarium esse potuisse.

De officiis & studio ac moribus ei⁹ & aliis gestis & de uxoribus eius.

TRibun⁹ militũ & i germáia & i británia meruit sũma industriæ nec minore modestiæ fama: sicut appet ex statuaꝝ & imaginũ ei⁹ multitudie ac titulis p utráq puiciá. Post stipẽdia foro operá dedit honestá magis quaz assiduá. Eodẽq tpe Arricidiá Tertulo pr̃e eqte rõano: sz & pfecto quõdá prorianaꝝ cohortiũ duxit uxorẽ:& i defũctę locũ Martiá fuluiá splẽdidi gñis:cũ qua sublata filia diuortium fecit. Ex questuræ deinde honore legioni prepositus

Extemporalitas.

Notæ uerborum

Amanuenses.

M.AN. Proiectiore:pminẽtiore. Docilitas:ingenii facilitas ad oia capiẽda. Ad extẽporalitatẽ:ut ex tẽpore etiá carmẽ ederet:& ad dicẽdũ par eẽt. Cõperi:cognoui:accepi:didici. Excipere:dictata uelocissime seq solitũ: Amanuẽsibus:libelloꝝ ministris:alibi a manu seruos appellare cõsueuit:quoꝝ opa i cõscribẽdis epistolis ueteres uterẽtur. Certátẽ:scribẽdi celeritate. Chirographa cuiuscunq manum:stilum characterem.

PHI. Falsariũ:legimus apud iurisco. titulo ad legẽ corneliam de falsis q id falsũ uidetur esse: si quis chirographum alienum imitetur aut libellum uel rationẽ describat:merito igit̃ falsarius dici põt & legis cornelię pœna puniendus:qui aliena chirographa fuerit imitatus. Mars & Mercu.in.v.ab horoscopo loco ꝫ falsarios faciunt aut qui per pecunias publicaꝝ statuarum adulteras artifices imitentur. Meruit:militauit. Ex ima. mul. multitudo imaginũ:q Tito erát dicatæ & i germania & i británia testimonio ẽ illũ fuisse fauorabilẽ & dignũ apd prouinciales:qui titulis & imaginibus multiiugis insigniretur. Scribit. Pli. in panegyrico statuas ob egregia in rep. merita solitas etiam priuatis dicari. Olim apud ro. Mario gratidiano uicatim statuæ dicatæ fuerunt. Athenienses quoq Demetrio phalerio statuas.ccc.lx. statuerũt:nondũ anno hunc numerum dierum excedente. Post sti.s.militaria. Foro ope. dedit. causas forenses exercuit. Honestá ma. q̃ assi. instar magni patroni cás nobiliores tãtũmõ suscipiebat. Tertulo pr̃e:alterius Tertuli meminit Iulius capitolinus q fuit adulter Faustinę cõiugis Marci Antonii. Defũctæ:Arricidię primæ uxoris. Martiá ful.s. duxit uxorẽ. Sublata:suscepta gẽita. Thraciá & ga. uetus & ptinax mẽda occupauit codices tráqlli ut passim a doctis idoctisq legat̃ thraciá & gamalá:cũ thracia tñ distet a iudęa q̃tũ hypanis ueneto dissidet eridano. igit̃ expũcta dictiõe subdititia uera dictio a nobis substituẽda ẽ:ut p thraciá legamus tarichęá:sicut historię fides exposcit & nois silitudo suffragatur.

Falsum Falsarius.

tharicheā & gamalā urbes ualidissimas iudeæ i ptārē redegit equo quadam acie sub fœminibus amisso: alteroq̧ inscenso cuius rector contra se dimicans occubuerat.

De uictoria ciuitatis hierusalem: & aliis gestis eius

GAlba mox tenenre rempubli. missus ad gratulandu3 quaqua iret conuertit homines quasi adoptionis gratia arcesseretur: sed ubi turbari rursus cuncta sensit: rediit ex itinere: aditoq̧ Paphiæ Veneris oraculo: du3 de nauigatione cōsuluit: etiam de imperii spe confirmatus ē. Cuius breui compos: & ad perdomandam iudæam relictus: nouissima hierosolymorum oppugnatione. xii. ꝓpugnatores totidē sagittarū cōfecit ictibus cœpitq̧ eā natali filiæ suæ tanto militum gaudio ac fauore: ut in gratulatione imperatorem eum consalutauerit: & subide decedētē ꝓuicia detinuerint: suppliciter necnō & minaciter efflagitātes aut remaneret aut: secum oēs pariter adduceret: unde nata suspitio est quasi desciscere a patre orientisq̧ regnum sibi uendicare tentasset. Quam suspitionem auxit postq̄ alexandriam petens

Tarichea

Tarichea aūt ciuitas iudeæ est inclyta iuxta lacū: quē Zenesará uocāt: In cuius oppidi oppugnatiōe titus primus in hostes citato equo prexit; quosdā ex iudæis a tergo iostātes alios p trāsitū occidit; non nullos aū capiens ictu ora trāsuerberat; multos aliū sup aliū lapsos inuoluens cōfigebat. Vespasia. lætatus est tāta filii uirtute; q primus inuit i urbē taricheas p lacū Zenesará; quē cæteri cōsecuti sūt: tātus tūc pauor tarichearꝝ defensores inuasit ut nemo sustinuerit ꝓlubere uenieotē; & ita titi uirtute ciuitas capta: tarichitēsq̧ superati historia latissime explicatā Iosepho in. iii. belli iudaici & ab Egesippo in historia iudaica: apd Pli. i. v. thariciæ noiantur p tarichea: ubi scri.

Titi uirtute capti tarichitæ — Zenesara — Gamala a cameli similitudine

lacū zenesará amœnis circūseptum oppidis eē a meridie tariciæ: quo & nomine aliq etia3 lacu3 appellāt ab occidēte tiberiade. Pli. tharicien dixit quā historici mō tharicheā singulari ter mō pluraliter tharicheas ꝓtulērt Gamala uero urbs ē iudeæ cōtra taricheas posita supra lacū zenesaré: q cameli similitudinē pferēs ide nome accepit: sed corrupto incolarꝫ usu p camela nomē gamale ihæsit: Memo

Turbo tela torquebat.

ratu dignum est qd̄ in oppugnatiōe gamalesium accidisse traditur: nāq in ipso cōflictuo ortus est turbo: qui romanorum tela ferebat in gamalenses: gamalensium uero sagittas & spicula retorq̄bat: auctores Iosephus & Egesippus. Gamalam introiuit titus eāq̧ funditus excidit; cū gamalenses parti manibus romanorum militum trucidarētur; ptim se p̄cipitarēt. adeo ut p̄ter duas mulieres nullus saluus euaserit. Sub fœ. in ptibus femorꝫ

Fœmina — Interfœmineum.

q̄ interiores sunt; equū titi pcussū expirasse signāt; Fœmina. n. sunt ptes fœmorꝫ iteriores. Inter fœmineū eleganti uocabulo appellat Apu. genitalia muliebria: eo q iter fœmina sunt collocata. Cuius eq. Missus ad gra. Cor. Ta. in hāc sniam scri. hęc: Titus uespasianus e iudęa incolumi adhoc Galba missus a pre: cā3 ꝓfectiōis offm̄ erga pricipē: & maturā petēdis honoribus iuuētā ferebat: s3 uulgus fingēdi auidū dispserat ascitū eē i adoptionē.

Accersitores.

Accersceret; euocaret ut a galba tūc adoptaret quando pisonē adoptauit: hic accersitores dicti uocatores Apu. M. AN. Falsariū: utpote q oim chirographa optie imitaret. Per utrā= (mittūt e suis accersitorē unū. q ꝓuiciā; germaniā & britāniā. Foro: forēsibus caosis. Honestā operā: ad grām & phamā cōciliādā. De fūctæ arricidię. Sublata filia: filia ex ea suscepta. Ex quęsturæ honore: Tacitus iter legatos maiorē filiū a Vespasiano assū ptū dixit. Thraciaa & gamalā; Pli. i samaria phœnicie pte gamalā ponit & Thracinē nō thraciā in palestina syria. Sub fœminibus; quæ partes fœmina essent bis est supra demonstratum.

De uenere Paphia — Vmbilicus Iudeæ hierosolyma — Propugnatores — Propugnacula — Conficere cōfectores.

PHI. Quaqua iret; quocūq; loco & quacūq; parte. Rediit ex itinere: Corīthi; quæ achaiæ urbs est acceptis; nūcios certos de iteritu galbæ; tū anxius fuit an in urbē pgere perseueraret; fuerūt q crederēt accēsum Titū desiderio Berenices reginæ uertisse iter ad patrē. Adito paphiæ oraculo. Titus orā achaiæ p̄teruectus: cū i cyprū isulā peruenisse: cupido illō icessit adeūdi uisēdiq̧ tēplū paphiæ ueneris iclytū p idigenas aduenasq̧. Cōditor tēpli fuit rex Venerianus; p̄cibus & igne puro altaria adolēt: nec ullis imbribus q̄q̄ i apto madescūt; simulachrū deæ ē nō effigie hūana: sed cōtinuus orbia latione initio in ambitū tenuē mete mō exurgēs. Titus de nauigatione primū cōsulit; postq̄ pādi uiā & mare ꝓsperꝫ accepit: de ipio per ambages quasdā iterrogare cepit: Cæsis compluribus hostiis: sacerdos nomine Sostratus ubi lęta exta uidit: petito secreto futura rito aperuit: qui aucto animo ad patrem rediit. Cornelius tacitua auctor. Relictus; Tacitus sic. Cæsar titus perdomandæ iudæ delegatus a patre. Hierosolimorum: umbilicum totius iudeæ; fuisse hierosolima testantur historici: cuius ciuitatis conditor fuit rex cognomento Iustus; potentissimus cananeorum qui fano ædificato hierosolyma uocauit cum antea solyma uocaretur: Hieron enim græci templum uocant: De hierosolymia alibi pluribus. Propugnatores iudæos qui pro defensione hierosolymorum propugnabant. Sunt enim propugnatores qui pugnando ex muris ex uallo propulsant aduersarios patriamq̧ tutantur; unde; & propugnacula dicuntur defensionis causa in urbibus parata. Confecit: trucidauit: Li. alterum curiatium conficit: inde confectores ferarum interemptores di

Sexies capta hierosolyma.

cti. Cœpit eam natali filiæ; octaua die mensis septembris anno secundua principatus Vespasiani hierosolyma ciuitas a Tito capta est; ut scri. Iosephus in. viii. quinquies autem antea prius capta fuerat a barbaris regibus; & a magno Pompeio. Imperatorem con. refert. Philostratua. in. vi. de uita Apollonii gentes finitimas ob uictoriam iudaicam coronare. Titum uoluisse; qui tali honore indignum se esse respondit. noo enim se esse talium operum auctorem: sed deo iracundiam contra iudæos demonstranti suas manus præbuisse; quæ cum audisset Apollonius tyaneus uehementer uirum laudauit q uideretur Titus ingenio abundare & modestiarum ue

Apia bos

ro diuinarum humanarumq̧ rerum naturam nosse cum sanguinis causa coronari noluisset. Subinde mox: deinde. Desciscere; deficere ac rebellare.

In consecrando boue api. bos in ægypto numinis uice colitur quem api uocant: non est fas eum certos uitæ annos excedere: mersumq; in fonte enecant: quæsituri luctu alium quem substituant donec inueniant mœrent: derasis etiam capitibus: nec tamen usq; diu quæritur. Inuentus deducitur a sacerdotibus memphin: grex puerorum comitatur carmen honori eius canentium. Memphi est locus in nilo quem a figura uocant phialam omnibus annis sibi auream pateram argenteamq; mergentes diebus quos habent natales apis: qui sunt septem nemoq; p eos a crocodillis attingitur. De api Plinius Solinus & Herodotus non pauca prodiderunt. quando populus iu- Apis uitu-

in consecrando apud mēphiboue Api diadema gestauit: de- more siquidem rituq; priscæ religionis: sed non deerant: qui secus interpretarentur. Quare festinans in Italiam quū Rhe- gium: dein puteolos oneraria naue appulisset. Romā ide cō tendit expeditissim⁹: inopinantiq; patri uelut arguens rumo rum de se temeritatem: ueni inquit pater ueni.

De administratione principatus cum patre æ aliis ge- stis in ea.

HEq; ex eo destitit participem atq; tutorem imperii a- gere. Triūphauit cum patre: censuramq; gessit una eidem collega & in tribunitia potestate: & in septem consularibus fuit. Receptaq; ad se prope omnium officio- rum cura: quum patris nomine & epistolas ipse dictaret.

daicus fecit sibi uitulum conflatilem & adorauit. scito id propter superstitionem apis bouis. a superstitiosa natione factitatum: sicuti interpretantur interpretes instrumenti ueteris canonicæq; scripturæ Amianus Marcellinus lib. historici. xxii. refert apim bouem lunæ sacratum esse: in quo uisantur notæ diuersæ genitalium: cui bos fœmina inuenta cum certis notis offertur: auctor est Sparcianus Adriani principatu exortam esse Alexandriæ seditionem ob apidem qui cum repertus esset post multos annos turbas inter populos creauit; apud quem deberet locari omnibus studiose certantibus: Macro. apim solem itelligi autumat in. i. saturnalium. Diadema: hoc exigebat ritus religionis: ut q consecraret bouem apin: ille diademate foret insignitus: quod cum sit insigne regnum suspitionem fecit regni affectati. De more siquidem: sensus est ita qdem erat mos & ritus uetustæ religionis uel potius superstitionis: ut cum diademate prodiret qui apin consecrabat: sed non pauci id aliter interpretabantur; tanquam Titus regnare uellet.

lus confla- tilis.

M. AN. Quaqua quacunq;. Paphiæ ueneris. Plini. de Cypro: oppida inqt in ca. xv. paphos palepaphos. Ver. ipsa paphū sublimis abit. Diony. Tū uero & cypros intra pamphiliæ sinu gratissima oli sedes ueneris dioneę. Hierosolimorum: Iudeę urbs ē i toparchia noīæ dicta lōge ut Pli. ait urbiū oriētis clarissima: de eius cōditiōe & icremētis plura Strabo. Propugnatores: urbis defēsores. Natali filię suę quo accidit ut idumæa sit cognomiata: Eusebius auctor ē ea expugnatiōe sexcēta iudęorum milia iterfecta. Iosephus undecies cētū milia fame & ferro cōsūpta ac cētū captiuorum milia uēdita. Cōsecrādo: dedicādo sacr siue faciēdo; de api boue Pli. & Herodo. præter ea quæ a nobis: sunt suo loco tradita non pauca edisserunt. Diadema regium insigne.

PHI. Secus: aliter. Rhegiū: i marg ie italiæ situ ē oppidū rhegiū: cui græci nomē dedere ab argumēto dehiscēdi: cū i eo loco sicilia ui motus terræ ab italia fuerit auulsa: uñ a uerbo græco ρυγρυμι qđ ē frāgo rhegiū dictū. Auctores Strabo & Pli. hic rhagadia: & rhagades uocātur scissuræ quæ i sede puenīt: apd Pli. multiugæ sūt medelæ ad rhagadia: & rhagadas hoc ē anifissuras. Cōtēdit: perexit. Expeditissimus: sn̄ ipedimētis & sarcinis. Velut arguēs: refutās atq; cōuicēs. Rumorum temeritatē: cū rumor sit sn̄ certo auctore dispersus sermo merito temeritatē rumorum dixit: loci sunt cōes apd oratores p rumoribus & contra rumores: tanq̄ his credi non oporteat: cum temerarii sint & nullo auctore subnixi. Veni ueni. repetitione uerbi usus est: ut ostenderet falsidicos illos fuisse & uanidicos: q persuaserant uespasiano Titum non amplius uenturum: sed in oriente regnum sibi uendicaturum. Fuit enim filius patri obedientissimus qui Apollonio demulcente collum eius robustum: interroganseq; quis tam ualida ceruice taurum cogeret iugum subire respondit: qui me uitulum a primordiis educauit; patrem uidelicet denotans: cui obtemperare paratus sum inquit apud Philostratum. q ita me a puero suis preceptis assuefecit. Participem imperii agere: supra dictum est quemadmodum elegans est & perinde frequentissima hæc elocutio: ut ita dicamus agit amicum principis: agit publicanum: agit participem imperii: agit oratorem: pro eo quod est: fungitur officio publicani; sustinet munus participis imperii; exhibet se oratorem: dixit Cornelius Tacitus de Domitiano filium principis agebat dixit idem de Mutiano socium magis imperii q̄ ministrum agens. Tutorem; ut una cum patre tutaretur imperium. Iuuentute autem una cum senectute regnum gubernante: que lyra que fistula: ut uerissime inquit apud Philostratum Apollonius: iucundiorem resonabit armoniam: hinc enim senectus roboris aliquid accipiet; & iuuentus inordinate non efferetur; admonetq; Titum ut patri simillimus sit. Triumphauit cum patre: triumpho scilicet iudaico; quo Vespasianus prior ibat. Titus sequebatur. Censuram gessit una. Plinius in. vii. meminit huius censuræ: quam duo uespasiani pater & filius simul gesserunt. Sic enim inquit: accedunt experimenta & exempla recentissimi census; quem intra quadriennium imperatores Cæsares Vespasiani pater filiusq; censores egerunt.

Rhegium. Rhagadia. Rhagades. Pro rumoribus contra rumores.

Agere participem imperii

Iuuentus Senectus simul regāt.

In tribunitia potestate: qua imperatores peculiariter decorabantur: hinc Plinius in prohœmio natu. histo. Titum appellat participem cum patre potestatis tribunitiæ. Recepta ad se officiorum cura: Titus quod rarē ter fieri solet imperante adhuc patre appellatus est Romæ imperator; ut inquit Apolonius: ex quo exit illud plinianum ex prohœmio. Na. hist. sciantq; omnes quam ex equo tecum uiuat imperium triumphale & censorium tu: cæsarq; consul ac tribunitiæ potestatis particeps.

Titus imperator Quæstor cādidatus principis.

& edicta conscriberet: orationesq; in senatu recitaret: etiam quæstoris uice: præfecturã quoq; pretorii suscepit: nunq̃ ad id tẽpus nisi ab equite Romano administratã. Egitq; aliquãto inciuilius & uiolẽtius: siqdẽ suspectissimum quẽq; sibi submissis: qui per theatra & castra quasi consensu ad poenam deposceret: haud cunctanter oppssit. In his Aulũ Cecinnam cõsularem uirum uocatum ad coenam: ac uix dũ triclinio egressum cõfodi iussit. Sane urgente discrimine: quum etiã chirographũ eius præparatæ apud milites cõiurationis dephendisset: quibus rebus sicut in posterũ securitati satis cauit: ita ad præsens plurimũ traxit inuidiæ: ut nõ temere qs tã aduersa re magisq; inuitis omnibus transierit ad principatum.

De suspitione uiciorum conuersa in laudem suam & de gratia & magnificentia eius.

PRæter sæuitiam suspecta in eo etiam luxuria erat qđ ad mediam noctem comesationes cum profusissimo quoq; familiarium extenderet: nec minus libido propter exoletorum & spadonum greges: propterq; insignem reginæ Berenices amorem: cui etiam nuptias pollicitus ferebaẽ. Suspecta & rapacitas ꝙ constabat in cõcionibus pris

Edicta: imperatoria. Etiam quæstoris uice: cum quæstorem significat: qui candidatus principis dicebatur quiq; epistolas eius in senatu legebat: ut refert Vlpianus titu. de offi. questoꝝ. De tali questore loquit̃ Tacitus: cũ ait: oratio principis per quæstorem eius audita est. Nisi ab equite romano administratã: hinc dixit Plinius Titum affecisse dignitate ordinem equestrem: dum pfectus ptorio nobilitat illum magistratum a solis equitibus ad
Præfectus ministrari solitum. Verba Plinii sunt hæc: & quod his nobilius fecisti dum illud patri pariter & equestri ordini
Prætorio. præstas: præfectus ptorii eius. Erat autem præfectus prætorio talis apđ principem: qualis magister equitũ apud dictatore: appellari a sententiis præfecti ptorio non poterat. Suspectissimũ quẽq; oppressit. Sextus Aurelius nam præfecturã patre imperante adeptus: suspectũ quẽq; & oppositum sibi immissis qui per theatra & in castris inuidiosa iactantes: ad poenã poscerent: quasi criminis cõuictos oppssit. Submissis: occulte & furtim immissis quibusdam: absoluta elocutio est per septimũ casum. Haud cunctãter: sine cunctatione: quod & incõ
Inconctanter. ctanter dicitur.

M. AN. Secus: quasi regiũ nomen non religionẽ secutus id capiti insigne induxisset. Regium: extremũ Italiæ oppidũ circa fretũ siculũ. Arguens: refellens: diluens. Principẽ principis munus & psonã sustinens. Pli. ad eundem Titũ: Sciunt oẽs q̃ ex æquo tecum uiuat iperiũ. Triumphauit cũ patre censurãq; gessit: idem auctor triumphale & censorium ius exeasq; cõsul: ac tribunitiæ potestatis particeps. Etiam quæstoris uice: tuam ut diximus quæstorum erat publicas i senatu litteras recitare. Præfecturam prætorii. Plini. eodẽ fere loco: & quod his nobilius fecisti: dũ illius patri pariter & equestri ordini præstas præfectus prætorii eius. Inciuilius: parũ ciuiliter quasi cõsensu suo & patris quum patre inscio id faceret. Haud cunctanter: sine mora & cunctatione ulla.

PHI. Aulũ cecinnã: Sextus Aurelius causam cecinnę mortis fuisse memorat suspitionẽ stupratę berenices
Demetrius quæ a Tito amabatur. Tranqllus uero sentit confossum fuisse ex suspitione coniurationis: ob iuẽtũ chirogra-
polior cetes. phũ: quo continebatur præparata apud milites coniuratio. Vocatum ad coenã: culpa fit atrocior a loco: cũ dii hospitales & sacra mensæ hospitis sanguine polluntur. Cõsimiliter Demetrius poliorcetes: hoc ẽ expugnator urbium cognominatus Alexandrum ad cænam uocauit: eumq; e coenaculo egredientem multis uulneribus confodi imperauit. Legimus apud scriptores ecclesiasticos Simonẽ uocatũ ad cõuiuiũ fuisse interfectum: una cum duobus filiis a Ptolomeo conuiuatore. Securitati satis: cauit: ut securior deinceps foret & tutior. Quis: quispiam alius. Tã aduersa re: alii codices habent aduerso rumore: utrunq; refertur ad iugulationem Cecinnæ & oppressionem eorum quos suspectos habebat. Luxuria suspecta: immodica profusio in uictu: & prolixor in epulis mo-
Comesationes ra. Comesationes: supra docuimus comesationem accipi peculiariter a Tranquillo omnem cibum: qui post coenam sumitur: quod plane luxuriosi est: unde & comesari accipitur pro cibum cape iam exacta coena: sicut eti-
Comesari am apud Liuium nouissimo belli macedonici libro. Demetrius iam coenatus quin comesatum inquid ad fratrem
Comesatores. imus. Hinc factum est ꝙ comesationes interdum accipiuntur pro intempestiuis epulis & extraordinario ac esculentiore uictu. Et comesatores dicti: qui indulgent gurgitibus prandiorum & uoraginibus coenarum. Causa nominis ante fuit explicata. Nec mi. libi scilicet erat in Tito suspecta. Exoletorum & spa. hæc sunt instrumẽta libidinosi principis & uenerii: de quibus non pauca antedictum est. Romæ fuisse exoletos qui passiua libidine prostituerentur instar prostitutarum meretricum: testis est Lampri. qui scri. Alexandrum Ro. habuisse in animo ut exoletos uetaret: quod postea Philippus fecit: sed ueritus est ne prohibens publicum dedecus in priuatas cupiditates converteret: cum homines illi cita magis poscant prohibitaq; furore persequantur.
Berenices amo. de hac Tacitus: nec minore animo regina Berenice iuuabat ptes florens ętate famaq; & seni quoq; Vespasiano magnificentia munerum grata. Idem alio loco indicat Berenicen a Tito adamatam fuisse: cum
Berenice. ait: animum Titi iuuenilem non abhorruisse a Berenice: cuius desiderio accensus ferebatur olim ex græcia in Iudæam uertisse iter. Opinor hanc esse illam Berenicen Agrippæ sororem: cuius magna mentio fit apud Iose. & Egesip. de qua uulgatus est rumor: ꝙ cum agrippa fratre coiret: unde ad falsas collocutiones coarguendas Pole-
Nimietas moni Lyciæ regi denupsit: quæ nuptiæ non diuturnæ fuerunt: cum Berenice propter nimietatem coitus Polemo
coitus in nem dimisisse prodatur: aliæ berenices celebrantur a clarissimis conditoribus. Nuptias pollicitus. ob hoc
berenice. Sextus Au. uidetur appellasse Berenicen Titi uxorem.

Nundinari;palam uendere edicta snias paternas:hoc.n.significat nundinari;quo uerbo frequēter utitur Iulius firmi.qui.in.vi.mathe.ait;qstus & libidinis eā pudoreē duobus fratribus nūdinabit:& ad coitū fratrē inuitabit & filiū. Idē i.i.Sylla in scurrarū gremiis p dāna nūdinari pudoris adoleuit. Idē alibi;nūdinari ingt sāguinis iactura se uendent. Apule.quoq; in hanc significationē ait;toti nūc iudices snias suas precio nūdinant:igit Titus dictus est nundinari in cōcionibus patris;qm quotienscūq; pater concionabatur;nūc ipe palā uēditabat qcunq; cuicunq; collibuissent;nec ad nundinas unde uerbū deduci ut est referendum:cum nundinari non solū significet in nundinis uēdere atq; mercari;s; quocūq; loco & tpe instar nundinaꝝ uēditare qd & Cice.in.iii. antoniana demonstrat;cū ait. At uero huius domi inter ciues illius appēdebaī aurū numerabaī pecunia una i domo oēs:quorum iter erat totū imperiū Ro.nūdinabantur. Ab eodē nūdinae flagitiosissimae:īmunitatū oppidoꝝ uectigaliū dictę p turpissimis uēditionibus:q̄ fiebant in.M. Antonii domo ceu in officia flagitiorum.

Nūdinari. Nundinatus pudor

nundinari præmiariq; solitum:deniq; propalam alium Neronem & oppinabantur:& etiaꝫ prædicabant:At illi ea fama p bono cessit:conuersaq; est in maximas laudea:neq; ullo uitio repto:& cōtra uirtutibus summis. Cōuiuia instituit iucūda magis q̄ ꝓfusa. Amicos elegit:quibus ēt post eū pricipea:ut & sibi & reipu. necessariis acqeuerūt præcipueq; sūt usi. Berenicen statim ab urbe dimisit inuitus inuirā. Quosdā e gratissimis delicatoꝝ:q̄q̄ tā artifices saltatiōis:ut mox scoenā tenuerit:nō mō fouere ꝓlixi⁹:sed spectare i publico oio coetu supsedit. Nulli ciuiuꝫ qcq̄ ademit abstinuit alieno:ut si quis unq̄:ac ne cōcessas qdē ac solitas collatiōes recepit. Et tamē

M.AN. Aulū cecinnā:ia est q uitelianaꝝ partiū dux primus ad Vespasianū defecerat. Vrgēte discrimine:periculo iminēte:qd audacius pene fuit palā occidere;quum iā coniurationis consilia mota essēt. Eius;Cecinnæ. Securitati;suæ. Cauit;cœde cecinnæ. Quis;alius quisquam. Suspecta;male opinātibus obnoxia. Luxuria;epularum crapula & nimiæ potationes. Libido;suspecta fuit repete. Berenices;fuit hęc Aristoboli prius;mox Antipatri uxor;cuius Iosephus sæpe meminit. Nundinari;quæstus causa nundinas celebrare;erant nundinæ dies;quibus mercandi causa rustici Romam conueniebant;ut sit sensus solitum Titum uēdere atq; emere non pauca ex occasionem quum patre censore uulgus ex agris in urbem conueniret;ipseq; illius actiones sordide negotiationi accommodaret;aut nundinari nundinas indicere pactus scilicet cum iis quorum interesset pecuniam;ut ex illorum commodo nundinæ indicerentur;atq; ob id forte præmiari subiunxit. Cicero nundinationem protulit;quam in omnibus ait locis nundinationem iuris & fortunarum fore putaris.

PHI. Præmiari;lucrari. Alium neronem;a similitudine moꝝ. Sextus Aurelius;rapinarum cupidum;unde Neronem cuncti uocantes opinantesq;summam rerum nactum grauiter acceperant. Pro bo.ces. Sextus Aurelius:sed hæc in melius conuersa immortalem ei gloriam contulere. Et con.uirtu.sum. cum econtrario reperte in Tito essent uirtutes eximiæ. Iucunda magis q̄ profusa;sicut conuiualis profusio reprehendi solet ita iucunditas comitasq; laudari:in conuiuio debent esse belli conuiuæ;scitus cōuiuator;tempus lectum apparatus nō neglectus. Post eum principes:ex hoc laudatur Titi solertia utpote principis circumspectissimi;qui tales amicos eligebat;ut successuri principes eisdem uterentur;tanq̄ meliores utiliores ue reperire non possent. Sumptam sibi;corrige sunt usi & hic distinguendum;ut cum sententia superiore coniungas. tanq̄ sit sensus: principes post Titum usi sunt precipua opera illorum;quos Titus amicos elegit: sic enim elegantior nitidiorq; textura est & distinctio;q̄ si iunctim legas precipueq; sumptam sibi berenicen;indecora nimirum & perinde insulsa elocutio

Quæ conueniant cō uitio.

Quocirca ita legito;præcipueq; sunt usi;ut ibi facta distinctione & quasi pausa subsequatur. Berenicen statim ab urbe dimi.regia profecto res est seipsum uincere;& ille cum primis admirabilis: ut inquit Seneca: qui sibi imperat;qui se habet in potestate;cum facilius sit gentes barbaras uincere: q̄ animum suum continere. Dixit Plat. & repetit platonicus Apuleius animanti sanitatem ad esse & uires & pulchritudinem: cum rationabilis animæ portio ueluti domina reginaq; dominatur;sibiq; subiicit cupiditates: quas ancillari ac obedienter obsequi decet romani imperatrici. Valentinus imperator die fati sui dixit se una tantum uictoria gloriari;requisitus quæ respōdit q inimicorum nequissimum deuici carnem meam. Alexander magnus existimabat non minus regium opus esse seipsum domare q̄ hostes: unde Plini. Alexandrum magnum non minorem illo preclaro facto; quando apelli dono dedit dilectam concubinam;fuisse autumat;q̄ uictoria aliqua;quippe tunc se uicit: nec thorum tantū suum;sed etiaꝫ affectum donauit artifici. Consimiliter Titus cum prius ardenter berenicen deperisset; postq̄ factus est imperator domitis affectibus eam remisit in patriam: tanq̄ alii mores decuissent adhuc priuatum: alii principi iam facto conuenirent: hinc ait Sextus Aurelius deniq; ut sublit pondus regium berenicen nuptias suas sperantem regredi domum & eneruatorum greges abire præcepit: quo facto quasi signum protulit mutatæ intemperantiæ. Tam artifices saltationis; tam peritos;scientesq; artis saltatoriæ.

Vincere se ipsum.

Laus Alexan.magni.

Vt mox scoenam tenuerint;hoc specimen est haud dubium illos fuisse saltationis & artis ludicræ scios: cum nullus in scoena histrioniam exerceat nisi optime calleat saltationem & gesticulationem.

In publico omni coetu.emendatius leges omnino q̄ omni ut sit sensus. Titus cessauit penitus in publico coetu spectare saltatores quos gratissimos habebat: tanq̄ id genus homines in priuato magis q̄ in publico spectari a principe conueniat.

Supersedit; cessauit: omisit. Vt si quis unquam: subintellige abstinuit. Collationes: tributa intelligit;quæ conferri ex more solebant;unde a conferendo collationes dictæ;laudat Traianum Plinius panegyrista; q collationes remiserit; exigiq; uetuerit.

Collatiōes

nemine añ se munificentia minor. Amphitheatro dedicato thermisq; iuxta celeriter extructis: munus edidit apparatissimű largissiműq;: dedit & nauale prœliű in ueteri naumachia: ibidem & gladiatores: atq; uno die quinq; milia oẽ gen⁹ ferar.

De liberalitate & ciuilibus gestis eius.

NAtura aűt bñuolentissimus: quű ex istituto Tiberii omnes dehic Cæsares beneficia a superioribus cõcessa principibus aliter nõ haberẽt: q̃ si eadẽ iisdẽ & ipi dedissent: primus pterita oĩa uno cõfirmauit edicto: nec apd se peti passus est. In cæteris uero desideriis aium hoim obstinatissime tenuit: ne quẽ sine spe dimitteret: quin & admonentibus domesticis quasi plura polliceret: q̃ pstare posset. Non oportere ait quenq̃ a sermone pricipis tristẽ discedere: atq; etiam recordatus quondã super cœnam: q nihil cuiq̃ toto die præstitisset: memorabilem illam meritoq; laudãdã uocẽ edidit. Amici diẽ pdidi. Populű i primis uniuersű tanta p oẽs occasiones comitate tractauit: ut pposito gladiatorio munere non ad suum sed ad spectãtiű arbitriű editurű se pfessus sit. Et plane ita fecit: nam neq; negauit quicquam petentibus: & ut quę uellẽt peterẽt ultro adhortat⁹ ẽ: qui & studiű armaturę thracű pseferẽs sępe cű populo & uoce & gestu ut fautor

Laus liberalitatis
Dictum Alexandri
Monitio salubris.

Nemine munificentia minor: comparandus liberalitate & regia munificentia erat omnibus antecessoribus: cum nullo foret inferior. Vnde fit ut ex hac uel sola uirtute sit extollendus celebrandusq; amplissimo præconio: cum nulla ferme res: tã fauorabilẽ tamq; amabilẽ & laude dignum principem faciat q̃ munificẽtia: quæ immortalitati consecrauit Alexãdrű magnum: qui aliquando interrogatus ubi thesauros haberet: apud amicos respondisse fertur: tanquã fidelius pecuniæ deponant apud amicos q̃ in loculis recondant. Ita tu quoq; iclyte Annibal facito: ut thesauri tui sint apud amicos: q munificẽtia fidissimi deuotissimiq; cõparant. Amphitheatro dedicato: Eusebius chronographus Titus inquit amphitheatrű Romæ ædificat & in dedicatione eius quinq; milia ferarű occidit idem tradit Europius. Conspicabilis adhuc est inter cætera mirãda moles ãphitheatri: qđ opus nullæ priuatæ opes efficere possent.

M. AN. Alium Neronẽ: saltãdi cãtandiq; studio & libidine. Pro bono cessit: bene uertit. Summis uirtutibus: repertis. Quibus uiris Post eum: titű. Pricipes: q sese cuti sunt. Necessariia utilibus.

Acquieuerunt: ob sapientissima consilia multum tribueret ac quodã modo in cunctis obsecuti sunt. In uitus: Titus. Inuitam: Berenicen.

Tam artifices: adeo docti ac periti Scœnam tenuerint publice operã in scœna nauauerint: aut principes sui ordinis fuerint. Publico in cœtu frequentissimo conuentu: aut certe publico spectaculo. Vt si quis nõ minus q̃ quis iperator alius. Nemine minor: cui us priorű principű aut par munificẽtia: aut certe maior.

Amphitheatro dedicato: Augustus id opus destinauit: Vespasianus extruxit: Titus dedicauit: Amplitudo operis quum magna adhuc ex parte duret notior omnino est: q̃ pluribus explicari uerbis oporteat.

PHI Celeriter extructis: ppter hanc in extruendo celeritatẽ uidet dixisse epigrãmatarius poeta: hic ubi miramur uelocia munera thermas. Munus apparatissimű: spectaculű gladiatoriű cű maximo apparatu. Ibidẽ in naumachia. Omne genus generis: locutio frequẽs est & elegãs oẽ genus: & id genus pro oĩs generis & huiusce generis. Cű ex instituto tiberii: hunc sensum subobscurű apertioribus uerbis explicat Sextus Aurelius. cű sic ait: dehinc cű donata concessa ue a prioribus principibus firmare insequtes solerent: simul ut imperiű cepit talia possidentibus edicto sponte cauit uel cõcessit. Instituerat. n. Tiberius ut donata cõcessa ue beneficia a supioribus pricipibus rata non essent: nisi insequentes eadẽ confirmasset: nouo quodam quasi beneficio iterum concessissent. Titus uero noluit uideri talium ipse beneficiorű exhibitor: nec talia a se peti amplius uoluit: sed edicto pmulgato illa oĩa confirmauit q̃ fuerãt iãpridem a suis concessa antecessoribus. Non oportere quẽq̃: uerbum profecto bracteatű & principe dignum: quo Titus formulã præscripsit: quã sequi deberent principes: ut nullű a colloquio suo tristẽ mœstűq; abire pmitterẽt. Super cœnã: dű cœnaret. Amici diẽ pdidi. Sextus Aurel. q̃dã etiam die recordans uesperi nihil se cuiq̃ prestitisse: uenerando cœlestiq; dicto: amici ait perdidimus diem. Caueant itaq; principes ne perdant amici diem: sed quotidie nouis beneficiis nouos sibi amicos concilient: quoniam ut inquit scienter Salustianus Sylla apud Iugurtam: nulli unq̃ hominű satis fuit amicorum: Scipio Aemilianus: cuius uestigia in hoc imitatus uidetur Titus ex præcepto Polybii: studebat non prius e foro discedere: q̃ aliquem ex adeuntibus familiarem sibi atq; amicum quouis pacto effecisset: mox hæc titi preconio eruditorum celebrata est: adeo ut eiusdẽ Eusebius chronographus meminerit & Eutropius: ex cuius verbis illud amici erit uocatiui casus: & pluraliter enunciandum: tanq̃ sit sensus: o amici ego perdidi diem nihil beneficii cuiq̃ prestando: perinde ac dies omnis perdatur: quo nulla utimur beneficentia: uerba Eutropii hæc sunt: præterea cum quadam die in cœna recordatus fuisset non ulli illa die se quicquam prestitisse. Dixerit amicis: hodie diem perdidi: alii uero ita legunt: ut amici sit casus patrius idest genitiuus tanq̃ dicere uoluerit Titus: se perdidisse diem amici: hoc est nouæ amicitiæ conciliandæ: tu quoq; inclyte annibal nullum diem perdas quo non tibi aut ope aut opibus amicum facias: quorum nulli unquam fuit satis: qua supelectile nulla preciosior supellex parari potest.

Comitate. facilitate benignitate suauitate. Munere: spectaculo. Armaturæ thracum præseferens: idest cum aperte ostenderet se fautorem esse illius gladiatoriæ factionis quæ armatura threcidica armabatur: erant enim sicut ante dictum est: quidam gladiatores thraces nuncupati ab armatura thraciæ gentis: sicut Myrmillones genere armaturæ gallico ornatu digladiabantur.

Oẽ genus Id genus.
Verbű Titi bracteatum.
Amici diẽ perdidi
Nulli satia amicorum
Mox æmuli.
Vtilis monitio.
Supellex amicorum optima
Thraces gladiatores.

cauillatus est. Verũ maiestate salua nec minus æqtate. Ne qd popularitatis prætermitteret nõnunquã in thermis admissa plebe lauit. Quædã sub eo fortuita ac tristia acciderunt: ut conflagratio Vesceui montis in campania: & incendium Romæ per triduum tot demq; noctes. Item pestilentia quãta non temere alias. In his tot aduersis ac talibus non modo principis sollicitudinem: sed parentis affectum unicum præstitit: nunc consolando per edicta: nunc opitulando quatenus suppeteret facultas. Curatores restituendæ campaniæ e consularium numero sorte duxit bona oppressorũ in uesceuo: quorũ hæredes non extabant: restitutioni afflictarũ ciuitatũ attribuit. Vrbis incendio nihil nisi sibi perisse testatus est publice: cuncta prætoriorũ suorũ ornamẽta operibus ac templis destinauit: præposuit cõplures ex equestri ordine: quo quæq; maturius peragerent. Medendæ ualetudini leniendisq; morbis nullam diuinam humanamq; opem non adhibuit: inqsito omnium sacrificiorũ remediorumq; genere. Inter aduersa temporũ & delatores mandatoresq; erant ex licentia ueteri: hos assidue in foro flagellis ac fustibus cæsos: ac nouissime traductos

Cauillatus est: cauillatione & derisiõe psequutus est. Plato cauillatricẽ uocat adulationẽ legalis partis ciuilitatis. Cauillatrix Verũ maie. sal. decet quidem interdũ principẽ cauillari illudere & salibus uti: ita tamẽ ut maiestatis imperatoriæ hẽat rõnem: & seruet decorũ qd in oi uitæ actione seruandũ philosophi pceperũt. Nec minus æquitate sensus est quia Titus fauere uideret & studere hia gladiatoribus qui thraces dicunt: tamẽ æquus erat iudex & ex æquitate palmã dabat uictori. M. AN. Thermis quæ iuxta amphitheatrũ. s. de his Mar. hic ubi miramur uelocia munera thermas. Munus gladiatorũ Vno die quo gladiatores edidit. Quinq; milia ferarum uenationes ergo uanã: ac pluribus missibus q̃ unq̃ antea ullã fuisse oportet. Ex instituto Tiberii: ita enim Cæsaris dictatoris & Augusti bñficia irrita habere cœpit. Eisdem in quos collata essent. Idẽ ipsi qui tum imperiũ tenerẽt. A se petitur ea cõfirmarent. Desideriis: oibus quæ desiderarent. Laudandã uoce: Scipionia eã fuisse. ait Cicero Arbitriũ: uoluntatẽ Thracũ: gladiaturã exercentiũ Fautor: ut unus ex fautoribus. Cauillatus est tẽpestiuo cauillo studiũ dissimulauit suũ. Thermis: quas celeriter cõstruxerat PHI. Admissa plebe: nihil potuit a Tito fieri magis populare magisq; plausibile: q̃ in thermis suis passim lauare una cũ plebeis atq; plebeculæ citra oẽ discrimẽ dignitatis: ex quo non solũ thermas. sed principẽ quoq; publicare uidebatur. Vt confla. uesc. mon. huius cõflagrationis: q̃ in uesceuo cãpaniæ mõte facta est principe Coflagratio uescui Tito meminerunt Sextus Aure. Orosius & Euse. est aũt uesceuus siue uesuuius siue uesbius: tot eñ modis dẽ mõs cãpaniæ iuxta sarnũ fluuiũ amœnissimis olim habitatus agris excepto uertice: q ut ait Strab. in. v. cinerosus est & cauernosus petris exustis: quas color indicat igni abrosas fuisse: ex quo cõiectant erudit regionẽ illã prioribus sæculis ardere solitã & ignia habere crateras ut Papi. in. v. syluarũ significare uoluisse hanc uesuuii cõflagrationẽ: q̃ Titi tẽporibus facta ẽ: sic eñ de patre scribẽs ait. Iãq; & flere pio uesuina incendia cantu mens erat: & gemitũ patriis impẽderet annis. Incendium ro. de hoc Sextus Aure. incendium Romæ Incendium sine nocturna requie per triduum fuit: hoc incendio plurimas ædes publicas fuisse concrematas memorat Orosius. Lues Pestilentia tanta: de hac Eusebi. sic. lues ingens Romæ facta. Ita ut per multos dies in ephemeridem: decem Opitulus milia ferme mortuorum hominũ referrentur. Nunc opitu. auxiliãdo opemq; ferendo: antiqui Iouẽ cognomẽ Iupiter to opitulum uocauerũt ab eo: q opem indigẽtibus ferret auctor Augu. in. vii. de ciui. dei. Quatenus sup. facul. in q̃tum pro facultatibus succurrere posset. Restituendæ cam. illo uesuino incendio regiones uicinas & urbes cum hominibus exustas esse testes sunt Eusebi & Orosius: unde a Papi. dictum est in epicedio patris; ere semirutos subito de puluere uultus Parthenope: Cineremq; afflato monte sepultam pone super tumulos: & magni funus alumni. Afflictarum ciui modo diximus incendia uesuina urbes cum hominibus afflixisse deleuisseq;.

Vrbis incen. explicauit remedia a Tito adhibita ad leuandam eladem cõflagrationis uesuinæ: nunc exequitur remedia quibus Romana opitulatus est afflictis illo incendio quod triduum temoctiumq; uexauerat Romam.

Prætoriorum: uillarũ elegantiorum uillaticarumq; substructionum excultarum; de prætoriis non pauca in superioribus. Prætoria. Operibus ac te. desti. Titus ut ageret optimũ principem sustulit ornamẽta ex uillis suis atq; prætoriis: & ea transtulit ad ornatũ templorum & operum publicorum: quæ Romæ conflagrauerãt: q̃ aũt sint ornamenta prætoriorum indicat Plini. scribens in. xxxvi. reliquias apparatus theatralia a. M. Scauro transportatas fuisse in tusculanam uillam ornatus causa inter quæ ornamenta tabulas pictas; signa ærea: & uestem aulicam numerat.

Quo quæq; maturius: ut singula quæq; citius absoluerentur. Medendæ ualetudini: hoc ad pestilentiam referendum est: cui cunctis remediorum generibus subuenit. nunc ægrotantes per semetipsum reficiens nunc consolans suorum mortibus afflictos. Nullam non opem omne genus remediorum. Sacrificiorum: hoc ad diuinam opem refertur: sicut remediorum ad humanam. Mandatores; hic mandatores significantur occulti delatorum impulsores subornatoresue: qui non ipsi accusant: sed aliis mandant accusationes: quod genus hominum Mandatores cum perniciosissimum sit: in bene instituta ciuitate nequaq̃ est retinendum: talem fuisse Aemilianum indicat Apuleius in apologia: qui per tannonium pudentem accusabat ipsum Apule. & ita alius erat ex professo auctor accusationis; alius mandator & machinator ex occulto. Ex licentia ueteri: impunitas peccandi parit multitudinem peccantium: cũ ex licentia mortales fiant in dies deteriores. Hos: tam delatores q̃ mandatores.

Flagellis ac fustibus. flagellatione & fustuario supplicio. Traductos: ueluti per ignominiam: hoc ei significat traducere quod græci dicũt παραδειγματίσαι: unde in euãgelio scriptũ est: & nolẽs eam traducere uo Traducere

luit occulte eam admittere:ubi exposuit interpres non insulse:propalare & isamare:Papinius in sūma nempe ego sum qui traducor: & a Mar. dictum:rideris multoq; magis traducens afer: Seneca quoq; in hoc significatu sic inquit in septimodecimo epistolarum:uolo luxuriam obiurgari libidinem traduci.

M. AN. Vesuuii montis;Vesuuii conflagratione. Plinius iunior ad Tacitum Cornelium scribens longiore explicat epistola Martialis quoq; eleganti est epigrammate id incendium secutus. Papinius itaque & flere pio uesuuina incendia cantu. Mens erat quum pater exemptum terris ad sydera montem sustulit; & late miseras deiecit i urbes:sic quoq; Eusebius Vesuuii incendio proximæ regiones & oppida uastata sunt:est is mons campaniæ uel ob eam cladem celebratissimus.

Suppeteret facultas:abunde sufficeret. Restituendæ campaniæ cōsularum:Vesuiia clade affectæ. Papinius. Procerū tibi nobile uulgus. Crescit & insani solatur dāna uesui. Afflictarum:eo incēdio. Vrbis incendio:eius cladis urbanæ. Idem Eusebius est auctor. Ornamenta colūnas statuas; tabulas & alia hmōi ad domorū ornatū attinētia. Prætoriorū cāpestriū ædificiorū. Suarum operibus & templis:quæ in urbe cōflagrarant. Nullam non:omnem.

PHI. Per amphitheatri arenam ob hoc dixisse uidetur Epigrammaticus poeta:nec cepit arena nocentes & delator habet quod dabat exiliū. Ac uenire:uendi tanq̄ seruitia mācipiaq; uenalia. In asperrimas isulas asportari est iter genera pœnarū sicut ante dictum est:in isulam deportatio:quæ ab Amiano insularis pœna dicit. Plinius in panegyrico laudat Traianum q idem factitauerit:q delatores puniuerit:quorum turba insulas compleuit:quorum supina ora retortasq; ceruices spectauere Ro. cum uelut placulares uictimæ ad supplicia ducerentur. Similia:delationes & mandationes similes. De eadem re pluribus le-

Diuerticulum legum gibus agi:multa sunt inuenta legum diuerticula & uafritiæ:ut si actionem intendero aduersario secundum formulam legis aquiliæ & ille absoluatur;tunc alterius legis actionem mihi competere dicam:ut ita infœlix reus diuexetur: ad hæc uafr.amenta calumniasque tollendas noluit Titus ut de eadem re actio fieret pluribus legibus:sed una tantum lege competeret:apud iurisconsultos hoc frequenter inuenies; q in re una actiones plures dantur ex uariis legibus:hoc fieri uetuit Titus:qui etiaȝ prohibuit inquiri de statu alicuius defuncti ultra certos annos:quos ipse prescripsit: cū sæpe exoriantur calumniæ ex quæstione: quo nā statu fuisset ille qui defunctus est; nam status mutata conditio plerumq; immutat hæreditatem.

Puras manus:puras a sanguine scilicet Romanorum & cœde:talis enim pontifex esse debet. Eutropius: tantæ ciuilitatis in imperio fuit ut nullum omnino puniret Marcus Antonius petiit ne quis senator tempore principatus sui occideretur:ne eius pollueretur imperium. Post hac:post acceptum pontificatum. Conuictos in affectatione imperii:hanc historiam Sextus Aurelius explicat his uerbis: clementiam uero usq; eo perduxit: ut amplissimi ordinis duo cum aduersum eum coniurassent:neq; abnuere cogitatum scelus quirent: monuerit primo: post deductos in spectaculum circa se utrinq; assidere iusserit; petitoq; ex industria myrmillonum: quorum pugnæ uisebantur:gladio quasi ad explorandum aciem uni atq; alteri commiserit:quibus perculsis & constantiam mirantibus diceret:uidetis ne potestates fato dari:frustraq; tentari facinus potiundi spe uel amittendi metu.

Potestates fato dari Desisterent; cessarent ab affectatione imperii. Dicens principatum fato dari. Neuius poeta dixit metellos fato Romæ consules fieri:& Homerus a Ioue reges esse cecinit:unde cū pricipatus detur diuinitus:nō minus uere q̄ scite dictum est a Mar. Antonio;successorem suum nullus occidit. Constantinus dicere solebat imperatoreȝ

Imperatorem eē fortunæ est esse fortunæ est. Attende quæso quid scribat Iulius Firmicus de fato imperatoris; sic enim inquit in secundo matheseos. imperator stellarum non subiacet cursibus; & solus est:in cuius fato stellæ decernendi non habent potestatem; cum enim fuerit totius orbis dominus; fatum eius dei summi iudicio gubernatur. Alterius:unius de duobus quos conuicerat aduersus seipsum coniurasse. Anxiæ:sollicite matri de euentu filii:in coniuratione cō-

De fato imperatoris uicti. Ex industria; ex composito. Ornamenta: expone gladios Myrmillonicos: sicut Sexti Aurelii uerba dudum relata testantur. Inspicienda:ut inquit Aurelius quasi ad explorandam aciem uni atq; alteri commisit.

Genitura:natiuitate.

per amphitheatri arenam partim subiici in seruos: ac uenire imperauit: partim in asperrima insularum aduehi: utq; etiam similia quādoq; ausuros perpetuo coerceret: Vetuit inter cætera de eadem re pluribus legibus agi: quæriue de cuiusq; defunctorum statu ultra certos annos.

De clementia & mansuetudine eius.

PONtificatum maximū ideo se ꝓfessus accipere: ut puras seruaret manus fidē præstitit: nec auctor posthac cuiusq̄ necis nec conscius quāuis interduȝ ulciscendi causa non deesset: sed periturum se potius q̄ puniturum adiurans: duos patricii generis conuictos in affectatione imperii nihil amplius q̄ ut desisterent monuit: dicens principatum fato dari: si quod præterea desiderarent promittens se tributurum: & cōfestim quidē ad alterius matrem: quæ ꝓcul aberat cursores suos misit: q anxiæ filiū saluū nunciarēt. Cæterū ipsos nō solū familiari cœnæ adhibuit: sed & insequēti die gladiatorū spectaculo circa se ex industria collocatis: oblata sibi ornamēta pugnātiū inspicienda porrexit. Dicitur etiā cognita utriusq; genitura iminere ambobus periculum affirmas-

M.AN. Per amphitheatri arenam:Martia. Turba grauis paci placidæq; inimica quieti. Quæ semper miseras sollicitabat opes tradita getulis nec cepit arena nocẽtes. Et delator habet quod dabat exilium. Similia delationes & calũnias. Pluribus legibus:ne miseris ciuibus fraus necti posset falsa legum interpretatione. Quæri:uetuit.f. Vltra certos annos post certum temporis spacium: quod ipse suo arbitrio statuisset Puras: ab omni cœde. Ouidius. Non bene cœlestes impia dextra colit. In affectatione:studio cupiditate occupandi imperii. Suos proprios Titi dico. Anxie:sollicite. Instrumẽta:gladiatorũ:quæ in illorum manibus iure poterant sibi esse suspecta. Vtriusq; coniuratorum. Affirmasse:titum.

se:uenturũ quoq; & ab alio sicut euenit. Fratrem insidiari sibi nõ desinentem: sed pene ex professo sollicitantem exercitꝰ meditantem fugam:nec occidere neq; seponere : ac ne ĩ minore quidẽ honore habere sustinuit: sed ut a primo imperii die consortem successoremq; testari perseuerauit non nunq̃ secreto lachrymis & precibus orans: ut tandem mutuo erga se animo uellet esse.

De morte eius & gestis tunc per eum.

INrer hæc morte preuentus est: maiore hominum dãno q̃ suo spectaculis absolutis in quorum fine populo coraȝ ubertim fleuerat: sabinos perit aliquanto tristior q; sacrificanti hostia aufugerat: quodq; tempestate serena tonuerat. Deinde primam statim ad mansionem febrim nactus: quum inde lectica transferretur: suspexisse dicitur dimotis plagulis cœlum : multumq; conquestus eripi : sibi uitam immerenti : neq; enim extare ullum suum factum pœnitendum excepto dumtaxat uno: id quale fuerit neq; ipse tunc

PHI. Ab alio quidam codices habẽt ab altero:tanq̃ dixerit Titus ambobus illis patriciis de coniuratione conuictis periculũ euenturum : quod alter alteri moliretur:uel ab alio dixit quod elegãtius sicut ut significaret se nullo tempore insidiaturũ uitæ illorũ sed alium quendaȝ utrũq; perditurũ sicut euenit. Fratrem insidiari. Sextus Aurelius. Fratreȝ quoq; Domitianum paranteȝ insidias militumq; animos sollicitãteȝ flens sæpius obtestatus est : ne parricidio assequi cuperet quod & se uolente esset obuenturũ ei: & iam haberet cuȝ esset particeps potestatis. Pene:quasi. Ex pfesso:ex aperto citra dissimulationeȝ Neq; seponere:sequestrare ablegare amandare:sicut Augustus olim Agrippam seposuit surrentuȝ ob uecors ingeniũ

Seponere.

Consortem: participẽ imperatoriæ potestatis. Mutuo animo:fraterno: & in amore mutuiter respondente. Morte præuentus est: obseruaui diligenter apud philostratũ de morte Titi aliter tradẽq̃ memoret Tranquillus & reliqui pdiderit:is eñ scribit in. vi. de uita Apollinii Titum ab Apollonio admonitum:ut ab his sibi caueret qui essent ppinquissimi:necatumq; esse eum memorat a Domitiano ueneno leporis marini ppinato: quo Neronẽ quoq; tradunt multos in conuiuiis sustulisse: est eñ lepus marinus uenenum aliis in potu aut in cibo datus aliis etiam uisus: si quidem grauidæ si aspexerint leporem marinum nauseant ac deinde abortum faciunt. Quá suo mors boni principis publica iactura est. Vbertim:abundanter & large sacrificanti hostia aufugerat: dirũ omẽ hoc ueteres esse arbitrabantur; quotiens hostia traheret se ab aris & aufugeret: hinc a Lucano inter prodigia pharsalicæ cladis hoc quoq; positum admotus superis discussa fugit ab ara taurus. Liuius quoq; ait factum esse omen cladis futuræ flaminio consuli: cui imolanti uitulus ictus e manibus sacrificium sese proripuit: multosq; circũstantes cruore respersit. Tempestate serena: hoc alii pro læto fœliciq; auspicio obseruauerunt: sicut indicat illud ennianum. cum tonuit leuum bene tempestate serena: unde ait Cicero: quædam nobis uidentur aduersa: quæ græcis & barbaris bona existimantur: cum alii aliter obseruent signa: sereno autem cœlo aliquando tonare refert. Seneca in primo quæstionum ; quia inquit infirmus spiritus qui in flamma non ualuit in sono ualuit: Serena autem scite addidit: quia tempestas est μεσον hoc est medium uocabulum. Itidem Virgilius. Vnde hæc tam clara repente tempestas: Plinius uero in. xviii. debemus inquit meminisse duo esse genera cœlestis iniuriæ: unum quod tempestates uocamus in quibus grandines procellæ cæteraq; similia intelliguntur: quæ cum acciderint uis maior appellatur: hæc ab horridis syderibus exeunt ueluti arcturo orione & hœdis. Primam ad mansionem. Plinius nauigationem ex ægypto diuidit per dispositas mansiones, in quibus mansitare possint commode uiatores. Cũ inde lectica: ex prima mansione. Suspexisse: sursum cœlum aspec. asse. Dimotis palludis: sublatis uestimentis qbus lectica erat operta: nãq; a palla υποκοριστικωσ. i. diminutiue fit pallula : quod si legas plagulis : sensus erit apertior: tanquá plagulas idest linteolã & stragulam uestem lecticariam dimouerit Titus: ut cœlum suspicere posset: iurisconsulti inter uestimenta muliebria numerant plagulas.

Dirum si hostia aufugit.

Tonitru serena tempestate

Tempestates.

Mãsiones

Plagulæ.

M.AN. Venturum: periculum. Ab alio qui eos omnino perderet. Fratrem: Domitianum. Ex pfesso: aperte nulla dissimulatione. Meditantem: fugam ex urbe effugere paranteȝ: ut ad exercitus: aut alio ad res nouas proficisceretur. Seponere: perpetuo relegare. In fine quorum: spectaculorum. Vbertim: abunde multis lachrymis. Sacrificanti: sibi. Serena tempestate: sereno cœlo. Ad primam mansionem ubi primo pernotauit. Dimotis palulis: sic omnes quos uidi habent codices: sed plagulis melius ueriusq; legetur: plaga linteum thorale: seu lecticarium dicebatur: unde plagula est.

PHI. Pœnitendum: reprehensibile: cuius pœnitudine afficeretur. Gloriatur Apule. nullũ suũ factũ uel dictum extare: de quo differere publice non possit. M. Portius Cato trium rerum pœnitentiam agere se dicebat: primum si mulieri quicq̃ arcanum aliquádo credidisset. Secundum si aliquo naui transmisisset: quo itinere terrestri sibi pficisci licuisset. Tertium: si qua dies sibi per incuriam inanis effluxisset: rex regum Sapor in epistolis ad Constantium Imperatorem gloriabundus sic scri. Ab adolescẽtia prima nihil unq̃ pœnitendum admisi.

Trium rerum pœnitentia in Catone

Prodidit. demonstrauit ostendit. Succurrit: in mentē uenit. Cum fratris uxore: cum Domitiani uxore nomine domitia. Consuetudinem: ad stuprū adulteriūq; refertur. Per sancte: religiose assurateq; aduerbiū est Si qua: cōsuetudo. s. adulterii. Illi: domitiæ. In oibus pbris: stupris & flagitiis: nā ut inquit eleganter satyricus poeta: famā contempserat olim cuius apud molles minima est iactura cathedras. Excessit: periit. Altero & quadra. idest. xlii. Non secus atq;. i. non aliter q̄ in domestico luctu. Moerentibus publi. cun. Sextus
Mors titi Aurelius: uixit annis. xl. duobus & i eodē quo pater apud Sabinos agro febre interiit: huius mors credi uix potest quantū luctus urbi puinciisq; intulerit: adeo ut eū delitias publicas appellantes: quasi ppetuo custode orbatū terrarū orbē deflerent. Senatus ad curi. cucur. de nocte. s. cū circa uesperā nunciatus fuisset obitus Titi. Obseratis adhuc fori clausa curiæ ianua. Quantas cōgessit: idez Eutropius hisdē uerbis memorat: sic ei ait: tātus luctus eo mortuo publicus fuit: ut oēs tanq̄ in propria doluerit orbitate. Senatus obitu ipsius circa uesperā nunciato nocte irrupit in curiā: & tantas ei laudes gratiasq; congessit: q̄tas nec uiuo unq̄ egerat nec pñti: & inter diuos relatus est. Quo circa ita uiuendū est iclyte Annibal: ut nihil poenitēdū admittamus ut in uita amemur: post obitū desideremur laudemurq;: sicut Titus desideratus ob bonitatē laudatus est.

M. AN. Poenitendū cuiusq; est. cuius se merito poeniteret. Prodidit: palā fecit. Vxore: Domitia longina. Illi: Dominiæ. Probris: flagitiis. Altero & q̄dragesimo: duos & xl. natus annos. Obseratis: clausis. Egit agens censuit: aut certe dicēdo id defuncto præstitit.

prodidit: neq; cuiq̄ facile succurrit. Quidā opinātur cōsuetudinē recordatū: quā cū fratris uxore habuerit: sed nullam habuisse psancte domitia iurabat haud negocia si qua omnino fuisset: immo etiam gloriatura: quod illi promptissimum erat in omnibus probris.

De loco & tpe mortis eius & laudibus senatus

Excessit in eadē qua pr̄ uilla idibus septēbris post biēnium & mēses duos diesq;. xx. q̄ successerat: altero & xl. ætatis anno. Quod ut palā factum est: non secus atq; in domestico luctu moerētibus publice cunctis: Senatus priusq̄ edicto cōuocaretur: ad curiam cōcurrit: obseratisq; adhuc foribus: deinde apertis: tantas mortuo gratias egit laudesq; cōgessit: quātas nec uiuo quidem unq̄ atq; presenti.

C. SVETONII TRANQVILLI LIBER. XII.
DIVVS DOMITIANVS IMPERATOR.

De natiuitate Domitiani & gestis eius in adolescentia. c. I.

d Omitianus natus est. ix. calendas Nouembris: patre consule designato: inituroq; mēse insequenti honorem regione urbis sexta ad malum punicum domo: quam postea

DOMITIANI. VITA.

s Icut primus Cæsarū inter optimos ob uirtutē enumerari meruit: ita hic nouissimus inter pessimos ob nequitam referri debet: q caligulæ & Neroni q̄ patri fratriq; similior egit malum principē: q paulatim p oēs scelerū gradus creuit: secundusq; a Nerone psecutionē in xpianos sedam agi imparuit tanta efferatus supbia: ut dominū ac deū sese uocari scribi coli iusserit: sed hois exitus euidēter oñdit deū curare mortalia: q meritas poenas irrogauit cruētissimæ bestiæ: ut sicut crudeliter uixerat ita & crudeliter moreretur: sed iā interpretationez aggrediamur: ut tandem ad calcem: quod dr̄ nr̄a decurrat oro. Honorem: consulatū. Mense insequenti: nouēbri mense Regione urbis sexta: Romam in regiones. xiiii. fuisses diuisam supra memorauimus.

MAR. AN. Sabellici ad Augustinum Barbadicum serenis. Venetiarum principem paraphrascos in Domitianum Paraenesis duodecima.

Patre consule: Vix Vespasiani duo q stabilitū p manus imperiū Domitiano tradiderunt tā populares Augustinæ dux iucūdissime fuerūt: q̄ ipse qui longissime ab optimo suoz instituto recessit publice & priuatim inuisus potuisset pfecto in optimi principis mores domestico exemplo natura illa formari: nisi praua & indocilis fuisset ac certe talis ut bonos mores alere non posset. Sed tulit ille crudelitatis suæ premia & si sero: tulit tñ diis quidem & hoibus infestus. Foelicior igitur ducaria ista reipu. successio in qua nunq̄ defuerūt q non uirtutis emulatiōe accensi & clementia: & pietate suos decessores aut superare cōtenderint: aut quod minimū fuit æquare Sed quū longa serie multi sint eiusmodi exempla secuti. Tu sane egregiā in tā illustri emulatione laudē es ad hunc diem consecutus adeoq; preclara: uirtutis exercitatione pfecisti: ut qui te uno optimi cuiusq; laudes melius effinxerit unq̄: ad hunc diez extiterit nemo. Nunc quia patre consule natum Tranquillus ait de primo Vespasiani consulatu intelligi oportet: quem Claudio principe duobus nouissimis anni mensibus gessit. Sexta regione fuit: ut Plinius scribit roma in. xiiii. diuisa regiones: in uicos mille & amplius.

Apyrinon PHI. Ad malum punicum. nomen est uici: qui erat in. vi. regione urbis Romæ uideturq; ita appellatus ab
Rhoiton. arbore quæ illic speciosa succreuerat: quam malum punicam uocamus: aliqui grauatum appellant. est quoddam
Malicorium mali punici genus apyrinon dictum: cui lignosus nucleus abest. blandiores sunt acini minusq; amari: cuius Plinius Martialis & Seneca meminerunt. greci ροιαν uocant malum punicum. unde Rhoiton uinum ex malis punicis factū. punici mali nouem genera celebrantur: ex his dulcia: quæ Apyrina appellari docuimus: stomacho inutilia habētur: quæ uinosa dicunt utiliora paulo itelligunt cortex mali punici acerbus i magno usu est. uulgus coria
Malacia. maxie pficere illo nouit. ob id malicoriū appellant medici. expetitur in grauidarū malacia ita enim nomiat mol-

licles illa languentis stomachi:cui grauidæ sunt obnoxiæ. Flos mali punici balaustiuz uocatur:quorum farina di Balaustius
scentericos a morte reuocari inuentum est. Sed ut ad Suetonium regrediamur ita uicus hic nomen uideri potest
accepisse a malo punico:sicut alter a piro dictus est ad pirum. de quo est illud Martialis endecasyllabon longuz
est si uelit ad pirum uenire. In templum gentis Flauiæ. infra dicetur quemadmodū Domitianus construxit tē
plum in honorem familiæ suæ quæ Flauia dicebatur de quo intellexit Papinius cum ait in. iiii. syluarum: qui gen
ti patriæ futura semper sancit limina flauiumq; caluum. Nullum uas argenteum. hoc pertinet ad inopiam decla=

in templum gentis flauiæ cōuerrit. Pubertatis ac primæ adolescentiæ tempora tāta inopia: tantaq; infamia gessisse fertur ut nullum uas argenteum in usu haberet. Satisq; constat Clodium Pollionem prætorium uirum: in quem est poema Neronis: quod inscribitur Luscio: chirographum eius conseruasse: & nonnunq̄ protulisse noctem sibi policentis: nec defuerunt qui affirmarent corruptum Domitianuz: & a Nerua successore mox suo. Bello uitelliano confugit in capitolium cū patruo Sabino: ac parte præsentiū copiaruz: sed irrupentib⁹ aduersariis: & ardente templo apud æditum: claz pernotauit ac mane Isiaci celatus habitu interq; sacrificulos uane superstitiōis quū trans tyberi ad cōdiscipuli sui mr̄em comite uno cōtulisset: ita latuit ut a scrutātib⁹ q uestigia subsecuti erā̄t deprehēdi nō potuerit. Post uictoriā demū ꝓgress⁹ & Cæsar cōsalutat⁹ honoré pręturæ urbanę cum cōsulari ptā̄te suscepit

randam: cum in usu & supellectile uel
priuatorum uasa habeantur argentea
escarium argētū dicitur quod ad epu Escariuz ar
landum est accommodū: sicut poto= gētū poto=
riuz: quod potus causa habet: quærit rium.
Pōponius iurisc ōsultus nunqd i argē
to potorio ꝑtineat id ēt qd ad præpa=
ratione bibēdi cōparatū est: uelutu co
lumnariū & urceoli. & putat cōtineri Colūnariū
sicut in escario argento putat cōtineri uas.
aqminariū: qm̄ pp escā parat̄ ē ei aq= Aquimina
minariū quo manus lauantur. luxuria rium
gliscēte cōgnatoria quoq; uasa ex argē
to factitata sunt: ex quo exiit illud pli=
nianū uasa quoqnaria ex argēto Cal=
uus orator fieri q̄rit. Quod inscribit
luscio. hoc refertur ad infamiam signi
ficandā. magis autē uī legendum esse
lusio q̄ luscio. ut. s. inscriptio libri Ne Lusio
roniani sit lusio dicta propter lusus &
scomata: qbus explicabatur argumentū rei & materia libri. Nā lusionē ludū ueteres dixere. Cic. in tusculanū profi=
ciscēs ducensq; Cice. meū in ludū discēdi nō lusionis. & a Papinio pilaris lusio dicta est pro ludo pilæ: quod si le=
gas luscio: uideri poterit nūcupatus liber a noie ꝓprio. ut dialogi Platonis a sermocināībus nominant̄. Nōnū
quā protulisse. quandoq; publicasse ostentasse. Pollicentis. domitiani. Noctem concubitū nocturnū. A
nerua successore uō uidetur libido tā obscœna cadere in mores Neruæ: qui successit in imperio Domitiano: quem Nerua nun
Apollo. Tyaneus regnaturū affirmauerat: quē uirū probū honestūq; uidisse se dixit: eūq; oi laude dignum iudica q̄ ridens.
uit: quem ridentem nunq̄ uiderit neq; ludentē. Bello uitellia. quo Vitellius uitellianiq; contra Flauium Vespa=
sianum flauianosq; depugnauerunt. Irrūpentibus aduersariis. Cor. Ta. irrūpunt uitelliani & cūcta sanguine fer
ro flammisq; miscent. Templo capitolio. de cuius incendio ante dictum est. Apud æditum. Cor. Ta. sic scri.
Domitia. prima irruptiōe apud edituū occultatus solertia libert. lineo amictu turbæ sacricolarū immixtus igna= Immixtus
rusq; apud Cornelium primū maternū clientē: iuxta uelabrū delituit: ac potiēte rerum patre desiecto æditui cōtu sacricolis
bernio modicū sacellū Ioui cōseruatori: arā posuit casus in marmore expressam: mox imperium adeptus Ioui cu= euasit
stodi templum ingens: seq; in sinu dei sacrauit: æditus aūt signatur ille: q preest tuendis ædibus: ueteres æditimū Aedituus
appellauerunt. Lucretius ꝓ æditui s æditūentes appellat: scri. Iulius Firmicus edituos nasci aut ierodulos hoc est æditimus
templorum ministros: qui in. xxvi. parte geminorum habuerint horoscopum. Isiaci. isiacos uocamus sacrifi= ierodulí
colas sacerdotesq; deæ Isidis. Pli. refert in. xxvii. q absinthii marini ramū isiaci preferre solēne habent. Lampri= Isiaci qui.
dius in commodi Cæsaris uita sic inquit. Isiacos pineis usq; ad perniciē pectus tundere cogebat: cū anubin porta
ret. Refert. Valerius li. vii. dictorum factorūq; memorabiliuz. M. Volusium proscriptum assumpto isiaci habitu
per itinera stipē petentem fefellisse: eaq; fallacia incolumem in. M. bruti castra peruenisse. M. AN. Ad malū
punicū: uicū itellige: siue insulā a mali punici arbore: q illic forte fuit appellataz sic & adphū Domitiani adolescē=
tularias scalas: & ad capita bubula superius dixit. Mar. At mea dyspanas spectāt cœnacula laurus. Chirogra=
tis. Noctem pollicētis obscœnum & nefariū noctis obsequiū. Corruptū: precio cōstupratū. Aduersa=
riis: uitellianis. Aedituū ædis custodē. Isiaci lāpridius isiacorū inqt capita: grauiter obtūdebant ora simu=
lachri: & rursus sacra coluit isidis: ut & caput raderet: & anubin portaret: utebant̄ ad hęc lineis uestib⁹. Oui. Nec fu
ge linigeræ memphitica templa iuuencæ. Mar. Linigeri faciūt calui sistrataq; turba: Lucanus. Euoluā busto iam
numē gentibus isim: Et tectū lino sparg ā per uulgus osyrim. Pli. de lino uestes in de sacerdotibus ægypti gratissi=
me: ergo lineo habitu capiteq; deraso e capitolio clandestine Domitianum missum intellige.

PHI. Habitu. uestimento lineo. hic enim habitus est isiacorum & sacerdotum: quod alibi latissime explica Linigeri
uimus. ex quo linigeri nuncupati. Apuleius scribens pompam isiacorum sacerdotum ait eos fuisse lineæ uestis isiaci.
candore puro luminosos. Idem alibi memorat linum ut pote mundissimum usurpari a mundissimis ægyptiorum
sacerdotibus: non modo indutui & amictui: sed opertui quoq; in rebus sacris. Vane superstitionis deæ Isidis
quam superstitionem perfricat satyrico sale Iuuenalis. Condiscipuli sui. Cornelius Tacitus hunc appellat Cor
nelium: atq; fuisse maternum clientem. Scrutantibus inquirentibus uitellianis. Cæsar consalutatus. Cornelius
Tacitus. Domitianum postquā nihil hostile metuebatur ad duces partium progressum & Cæsarem consalutatū
miles frequens: utq; erat inarmis in paternos penates deduxit. Vrbanæ. duos pretores fuisse: alterum cui iuris
dictio urbana: alterum cui peregrina demādabatur: suo loco retulimus.

Titulo tenus. ut prętor diceretur. cũ tamen iurisditionẽ prætoriã trãstulisset ad alterũ prætorẽ. Cõtrectatis uxoribus. Tacitus in hanc sententiã ait: stupris & adulteriis filium principis agebat Domitianus. Elio lamiæ. familiam lamiarum uetustam fuisse & nobilẽ notum est uel ex illo carmine oratiano. Eli uetusto nobilis ab lamo. de lamiis mox plura. Super uiginti. id est ultra uiginti. Vrbana. quæ in urbæ exercebantur. Quod successorem sibi non mitteret. hoc dicto pater taxauit filiũ tanquã immodicum; & parum in principatu temperatũ; qui officia ex arbitrio suo distribuebat; & successores mittebat rectoribus prouinciarum. Expeditionem in germanias de hac domitiãi adhuc pueri expeditionẽ germanica sentire uĩ Silius, cũ ait ĩ tertio punicoꝝ. At puer auricomo præformidate batauo germanias iõ pluraſt ꝓtulit; qa & supior & iferior germania est. Fratri. Tito.

Aetatis. quæ adhuc erat pene puerilis neq; tãtæ expeditioni par. Cõditionis. cuꝫ adhuc priuatus foret; cũ frater titus una cũ patre imperii habenas moderaretur. Sellam seq̃batur Curulem sellam significat; qua in curru Vespasiani pater & filius uectabãt.

Equo albo comitatus. Iosephus libro. vii. belli iudaici sic inq̃t: post quæ Vespasianus prior ibat; & Titus deinde sequebatur: Domitianus adequitabat: ipse quoq; ornatus pulcherrime: dignũ que spectari exhibens equum; scribit.

Prætextati in eqs triũphantis

Marc. Tullius in oratione pro Murena solitos filios triumphantiũ maxime pretextatos sedere in eqs ipius triũphatoris; ut nõ absurde equus funalis ille; de quo in Tiberio satis mĩta posset referri ad hunc sensum; tanq̃ Marcellus & Tiberius; perinde ac pretextati filii sederint in eqs; alter i dextro alter in sinistro triumphãtis. Augusti. Ordinarium. ad differentia eorum consulatuum; qui suffecti dicuntur; de quibus supra. Iuire modestiam. quidã codices habent mireui sit aduerbium qđ mirifice significat.

M. AN. Vanæ assimulatæ; autem proprium superstitionis expressit epithetum. Ver. uana superstitio.

Cõdiscipuli; secũ sub eodem preceptore Instituti. Cæsar. imperatoris filius successor seu impii particeps.

Iurisdictionem; pretorii muneris. Tã licẽter; tanta licentia. Qualis pessimus. s. Vrbana; ad res urbanas attinentia. Dictitãte; sæpius dicente. Ob hæc; partim facta partim temere mota. Aetatis; que ad ea mouenda impar erat. Cõditionis q; priuata adhuc erat; ut ætatem ad belli consilia conditionem ad officia temere distributa referas; Lecticæ; uectus. Cedente; fratre non petente. q. d. ne illum quidem ordinarium gessisset; si

Ordinariũs ꝯsulatus

Titus se candidatus obtulisset ordinarius enim consulatus erat: qui suffragio populi dabatur: qui uero aut in demortui locum delatus esset; aut ab imperatorum aliquo qui curarum tedio sponte alicui necessariorum dignitate cessisset extraordinarius est dictus. Et ipse; Domitianus.

In poetica clarus.

PHI. Poeticæ studium. hinc scriptores illius temporis per assentationem laudauerunt Domitianum; tanq̃ poetica precellentem. sicut Quintilianus in decimo de dominatio loquens scribit hæc. Hos nominamus qa germanicum Augustum ab institutis studiis deflexit cura terrarum: parumq; his uisum est esse eum maximum poetarum. Et mox paulo; nos tamen sacra litterarum colentes feras Cæsar; si non hoc tacitum preterimus: & uergiliano certe uersu testamur; inter uictrices hederam tibi serpere lauros. Idem in quarto de Domitiano loquens aitne fefellisse in is uidear principem; ut in omnibus. Item in eloquentia quoq; eminentissimũ. Silius quoq; in. iii. punicorum sic Domitianum ex studio poeticæ celebrat; huic sua musæ sacra ferent. meliorque lyra cui substitit hebrus & uenit rhodope; phœbo miranda loquetur: quin etiam Plinius in procemio na. histo. scribens ad Titũ inquit; quantus in poetica es; quemadmodum fratrem imitareris; excogitasti; quin etiam Martialis in epigrammate ad Domitianum ait. Posse deum rebus pariter musisq; uacare Scimus; & hæc etiam serta placere tibi; Fer uates auguste tuos. nos gloria dulcis Nos tu cura prior delitieq; sumus. Postea. cum ad principatum peruenisset.

Alani ereo phagi.

Nec eo secius. nec ideo minus. Alanos. Alani populi sunt scythiæ europeæ; iuxta quos sunt toxolant; auctor Plinius in. iiii. refert Amianus Marcellinus alanos appellari; quos prisci masagetas dixerunt. ab eodem alani europei cognominantur. Martialis; Nec te sarmatico transit alanus equo. Alani ut docet Eusebius in. vi. preparationis euangelicæ carnibus aluntur panem non esitant. Ipse potissimum. & non Titus frater. Discussa res est inter Vologesem. s. & alanos composita controuersia est; ita ut non amplius opus esset; romano duce.

titulo tenus: quam iurisdictionẽ ad collegaꝫ proximũ trãstulit. Cæterũ omnem uim dominationis tam licenter exercuit: ut iam tum qualis futurus esset ostenderet. Nec exequar singula contrectatis multorũ uxorib⁹ Domitiam Longinã Elio Lamiæ nuptam etiam in matrimonium abduxit: atq; uno die super. xx. urbana officia: atq; peregrina distribuit. Mirari se Vespasiano dictante q̧ successorem non & sibi mitteret.

Item de gestis per eum aute principatum.

EXpeditionẽ quoq; in galliã germaniasq; neq; necessariam & dissuadentibus paternis amicis inchoauit tãtum ut fratri se & operibus & dignatione adæquaret. Ob hæc correptus quo magis ætatis & conditionis admonereẽ: habitabat cũ patre una: sellamq; eius ac fratris quotiens ꝓdirent lectica seq̃batur: ac triũphũ utriusq; iudaicum equo albo comitatus est. in sex cõsularibus nõ nisi unũ ordinarium gessit: eũq; cedente & suffragrãte fratre. Simulauit & ipse inire modestiam. in primisq; poeticę studium tam insuetum antea sibi quã postea spretũ & abiectum: recitauitq; etiam publice. Nec tamen eo secius quum Vologesus parthorum rex auxilia aduersus alanos: ducemq; alterum ex Vespasiani liberis depoposcisset: omni ope contendit: ut ipe potissimum mitteretur: & quia discussa res est: alios orientis reges:

Idem postularent. ducem alterũ ex uespasiani liberis. An duplum donatiuũ: ut ita duplicata liberalitate fauorabilior fieret q̃ frater apud milites ad imperium adipiscendũ. donatiuum autem sic militibus datur: ut populo cōgiarium. Relictũ se principẽ imperii. tanq̃ Vespasianus in testamento principem imperii romani scripserit Domitianum & nō Titũ. Fraudẽ adhibitam. a tito. s. fratre. Consecratiōis honore. ut inter diuos cōsecraret.

Carpsit. uellicauit momordit allatrauit. inde carptores dicti uituperatores. Obliquis. figuratis: & quæ ad cōtumeliam trahi poterant. Secretũ horarium. ad hora horariũ dictũ horæ spaciũ. Plinius in panegyrico insectatur Domitianũ tenebras semp secretũq; captantem: nec unquam ex solitudine sua prodeuntẽ nisi ut solitudinem faceret. A Vibio Crispo. oratore facetissimo: de quo loquitur Iuuenalis Venit & crispi iucũda senectus cuius erāt mores qualis facundia. de eodẽ Quintilianus in. x. sic refert. & Vibius crispus compositus & iucundus & delectationi natus: priuatis tamen causis q̃ publicis melior.

Carptores

Horarium

Vibius crispus

Muscas persequebatur

ut idem postularent donis & pollicitatiōibus sollicitare tẽtauit. Patre defuncto diu cunctatus an duplum donatiuũ militi donaret: nunquã iactare dubitauit relictum se principem imperii sed fraudem testamento adhibitam. Neq; cessauit ex eo insidias struere fratri clam palamq;: quo ad correptum graui ualetudine prius q̃ plane efflaret animã ꝓ mortuo deseri iussit: defunctumq; nullo preterq̃ consecrationis honore dignat⁹: sæpe etiã carpsit obliq̃s orōnib⁹ & edictis.

De gestis per eum in initio principatus.

INter initia principatus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat: nec quicq̃ amplius q̃ muscas captare: ac stilo præacuto configere ut cuidam interroganti: esset ne quis intus cum Cæsare non absurde responsum sit a Vibio Crispo ne musca quidem. Deinde uxorem suam Domitiam: ex qua in secundo suo consulatu filiũ tulerat: alteroq; anno consalutauerat. ut Augustam eandem Paridis histrionis amore perditam repudiauit: intraque breue tempus impatiens dissidii quasi efflagitante populo reduxit. Circa administrationem imperii aliquãdiu se uarium præstitit: mixtura quoq; in æquabili uitiorum atq; uirtutum donec uirtutes quoq; in uitia deflexit: quãtũ coniectare licet sup ingenii naturã: inopia rapax: metu sæuus.

De spectaculis per eum editis & liberalitate eius ad populum.

SPectacula magnifica assidue: & sumptuosa edidit: non in amphiteatro modo: uerũ & in circo: ubi preter solẽnes bigarum quadrigarumq; cursus præliũ duplex etiã equestre ac pedestre cōmisit: Ac i amphiteatro nauale quoq;. Nam uenationes gladiatoresq;: & noctibus

M. AN. Poeticæ studium simulauit atq; ex eo materiam nacti quidam illum in poetica impense celebrant. Martia. Fiat & ex hedera ciuica nostra tibi. Silius italicus huic sua musæ sacra ferent. Vologesus: hic ille est: q sub initiũ imperii. Vespasiano pollicitus est quadraginta sagittariorum milia. Alanos: Scythie populos circa imaum mōtem ad ortum Discussa reiecta. Idem postularent: alterũ ex Vespasiani filiis sibi cum copiis auxilio mitti. Relictum se principẽ: nō Titum. Correptum: fratrem. Carpsit defecti memoriam. Obliquis ambiguis. Secretum horarium. i. hore spacium.

PHI. Ne musca quidem: festiuiter incessiuit uanas Domitiani uoluptates: qui muscas in cubiculo nullas relinquebat. Sextus Aurelius stilis ridicule remotis omnibus muscarum agmina persequebatur: hinc percunctanti cuidam quis ne in palatio esset: responsum est. nec musca quidẽ. Nugatorius ridiculusq; prorsus imperator; qui tempus impendebat captandis muscis: quod consultationibus de imperio laudabiliter administrando impendere debebat qui in hoc haud sane dissimilis uideri potest puero illi qui coturnicum oculos eruere solitus erat ex quo eum damnauerunt Areopagitæ iudicantes id signum esse perniciosissimæ mentis multis malo futurne si adoleuisset. Consalutauerat ut Augustam cognomentu augustarum uxores principum romanorum decorabantur: sicut añ dictũ est. Paridis histrionis: hic est ille histrio famosus poetarũ testimoniis celebratus: de quo apud Martialem extat epitaphium: de quo Iuuenalis. paridem ludosq; reliquit. item quod non dant proceres dabit histrio. Dissidii. diuortii. Tibullus: Dissidium bene ferre loquebar. Varium. modo bonum principem modo malum: non seruata constantia neq; æquabilitate: q̃ in primis a bono principe seruanda est. Mixtura inæquali. nulla prorsus congruentia est probitati ad improbitatem; clementiæ ad crudelitatem; liberalitati ad auaritiam; quemadmodum enim cohærere & coniungi non potest amaritudo cum dulcedine: caligo cum lumine: pluuia cum serenitate: pugna cum pace: cum fœcunditate sterilitas cum tranquillitate tempestas: sic misceri bene nō possũt cũ bonitate neqtia: cũ uirtutibus uitia. Inopia rapax. ex inopia rapacitas gignit̃; & ideo Plato in iiii. de republica: inopiã esse e ciuitate eiiciendã arbitrat̃: q̃m maleficia gignit: Et a Silio dictũ ẽ sceleri ꝓcliuis egestas. Inopiã aũt gignũt cupiditates inexplebiles. quãto eñ q̃sq; cupidior est; tanto egẽtior. Metu sæuus. nihil æque uexat tyrannicas mentes q̃ pauor: nã ut dixit Ennius. Necesse est multos timeat quẽ multi timẽt. ex hoc metu sæui & cruenti & sanguinarii subinde existunt. unde ait Claudianus: cũcta ferit dũ cuncta timet. Sumptuosa. maximarum impensarũ. Præter bigarũ solẽnes cursus in circo peculiariter currules ludi edebãtur. uerũ Domitianus nō solũ cursus equorũ exhibuit in circo: qui solẽnes & proprii sũt uerũ etiã præliũ eqtũ peditũq; in circo fieri uoluit. Nauale quoq; præliũ scilicet cōmisit. Venationes gladiatoresq; repete uerbũ illud cōmisit.

Puer eruẽs oculos coturnicum.

Paris histrio.

Dissidentia

Inopia ex cupiditate.

ad lychnos nec uirorum modo pugnas sed & fœminarum: preterea q̄storiis muneribus: q̄ olim omissa reuocauerat: ita semp interfuit: ut pp̄l'o porestarem faceret bina paria e suo ludo postulādi: quæ nouissīa aulico apparatu iduceret. Ac per omne gladiatorū spectaculū ante pedes eius stabat puerulus coccinatus portentuoso paruoq̧ capite: cū quo plurimum fabulabatur: non nūquā serio. Auditus est certe du3 ex eo quærit: ec quid sciret: & quid sibi uisu3 esset ordinatione proxima ægypto præficere. Metiū Ruffum. Edidit nauales pugnas pene instarum classium effosso & circunstructo iuxta tyberim lacu atq̧ inter maximos ibres ,pspectauit. Fecit & ludos seculares cōputata rōne temporū ab anno: nō quo Claudius proxime sed quo olim Augustus ediderat.

Ad lychnos. ad lumina: nocturnos ludos edidisse significat. de lychnis hoc est lucernis dictum suo loco sat3 ac
super. Sed & fœminarū. exhibitas a Domitiano fuiss: fœminarū pugnas testis est & Papinius: cum ait in prio
Pugnæ foeminarum. syluarum: Stat sexus rudis: insciusq̧ ferri: & pugnas capit improbus uiriles: credas ad tanai ferrumq̧ phasim ther
modontiacas calere turmas. Martialis quoq̧ mentionem facit fœminei prælii a Domitiano editi: cum ait in prio
Belliger inuictis quod Mars tibi sæuit in armis: Non satis est Cæsar sæuit & ipsa Venus. Iuuenalis satyrica mor-
dacitate lacerat fœminas bestiarias scribens: cum neuia tuscum figat aprum & nuda teneat uenabula mamma. au-
tumat Plato fœminas exercendas esse
uirilibus exercitatiōibus atq̧ bellicis.
quippe cū utrisq̧ una natura sit: eādē
q̧ esse uirtutem. præterea equitare ar-
ma tractare præliari aliena fœminis
esse non putat: quā platonicam sentē-
tiam ut parū modestam parūq̧ mo-
Munera q̄storia. catam exploserunt ecclesiastici condi
tores. Quæstoriis muneribus. lu-
dis & spectaculis quæ per quæstores
exhiberi solebant: nam ut inquit Taci-
tus: institutum fuit a Claudio pricipe
ut spectaculum gladiatorum per om-
nes annos celebraretur pecunia coru3
qui questuram adipiscerentur.
M. AN. Ne musca quidē: turba
næ manum pricipis aucupium taxa
uit. Paridis histrionis: de quo Iu.
Vtq̧ magis stupeas paridē ludosq̧ reliquit. Atq̧ idē alibi: Esurit intactā paridi nisi uendat agauē. Dissidii: discor-
diæ: immo diuortii. Variū modo frugi: modo perniciosum. Vbi: in quo circo. Sed & fœminarū: pugnas
scilicet sed inferas potius q̄ in se fœminas cōmissas accipe. Mar. Belliger inuictis qđ Mars tibi sæuit in armis: Nō
satis ē Cæsar sæuit & ip̄a uenus: & mox paulo: hæc iā fœminea uidimus acta manu. Iu. Neuia tuscū Figat aprū: &
nuda teneat uenabula māma. Quæstoriis mūerib9 qđ quæstores munus pp̄l'o & alia spectacula darēt i Cæsare
dictatore diximus. Reuocauerat: in usū reduxerat ergo ↄsuetudinē edēdoꝝ a q̄storib9 mūerū intermissā itellige
PHI. Reuocauerat. cū quæstores omisissent præbere spectaculū gladiatorū in singulos annos: Domitianus
reuocauit pristinū editionis morē. Bina paria: scilicet gladiatorū. E suo ludo. ex gladiatorio imperatoris ludo:
ubi familiæ gladiatoriæ erudiebantur. Itidem Plinius in xi. mentionem facit de ludo gladiatorio imperatoris Ca
ligulæ: cum ait: Thraci enim studioso in Caii cæsaris ludo notum est dextram fuisse proceriorem. Nouissi-
ma. post exhibitos gladiatores quæstorios: nouissimo loco inducebat Domitianus bina paria gladiatorū suorum
Aulicus apparatus quæ populus postulasset exhiberi: & hi gladiatores apparatu aulico hoc est imperatorio inducebātur magnificen
tiæ causa: aulico enī apparatu accipiū pro imperatorio. & ob id cultiore elegātioreue q̄ esset reliquorū gladiatorū.
Frāciscus nanus i deliciis Annibalis bentiuoli. Puerulus. uidetur hic puerulus talis fuisse apud Domitianū: qualis est apud te Inclyte Annibal bentiuole. Frā-
ciscus Nanus: ille omnīū tuorum ministrorum longe strenuissimus: cuius omne studium officiūq̧ ē: ut uel ad nu-
tus tuos præsto sit: tua desideria preueniat: ut deniq̧ omnia facienda faciat fide ac diligentia pari cuius ingenium
& solertiam subinde mecū anio reputans uix adducor: ut credam sententiam illam aristotelicam esse satis proba3
satisq̧ ,pbatā: qua maximus ille philosophorū omnis rerum naturæ scius: & consiliarius ,pdidit: nanos siue pumi
Pumiliōes mente deficere. liones mente deficere. propterea quod pondus partis superioris: quæ in pumilionibus magna est: tardiorem red-
dit mentem sensumq̧ communē. uerū enimuero hic tuus nanus & ingenio solers est & mente strenuus: & sermo
cinatione callidus: & agilitate flexuosi corporis spectaculū: capite non paruo ut puerulus Domitiani sed grandi &
Laus Francisci nani. magno. quod bonæ constitutionis: ut inquit Galenus signum est: & cū Nani auctore Iulio Firmico regu3 deliciis
deputari nascantur habentes horoscopum in quarto gradu siue parte scorpii merito talis dici potest genitura pu
milionis tui. qui cunctis est amabilis: tibiq̧ in primis acceptissimus. Coccinatus. ueste coccina indutus: de coc
co diximus suo loco satis diligenter. Mantilia cocco clauata usurpabat in conuiuio Alexander romanus impera-
tor. Auditus est a circunstantibus. Dum ex eo quærit. dum domitianus ex puerulo illo sciscitatur & inquit
Ec quid uisum esset. ex hoc ostenditur Domitianum solitum cum puero sermocinari de rebus seriis: cum illum
interrogauerit: quid sibi uideretur: q̧ præposuisset ægypto Metium Ruffum talia enim cū seria sint & grauia cō-
municari non solent nisi cum circūspectis consiliariis. Pene iustarū quasi magnarum. iusta enim classis dicitur
Iustus exercitus. magna & legitima: sicut iustus exercitus & iustum prælium. Has autem nauales pugnas a domitiano editas poe-
tico præconio extulit Martialis scribens. Fucinus & pigri taceantur stagna Neronis. hanc norint unā secula nau-
machiam. In thermis imbres prospectauit. corrige inter maximos imbres: ut sit sensus domitianum adeo oble
ctatum esse spectaculis: ut nec quidem ab imbre maximo prohiberetur quo minus prospectaret hoc idem signifi
Spacium secularium ludorum. cauit Martialis illo epigrammate. Aspice q̄ densum taciturum uellus aquarum defluat in uultus Cæsaris inq̧ si-
nus Indulget tamen ille Ioui nec uertice moto Cōcretas pigro frigore ridet aquas. Computata ratione tempo
rum. de secularibus ludis in Claudio scripsimus satis curiose. Cum autem inter binos seculares ludos centesimi
anni spacium debeat interesse. Domitianus fecit ludos seculares computatis temporibus ab eo anno: quo olim
Augustus Cæsar ediderat: Nam inter seculares Augusti: & seculares domitiani fuit legitima intercapedo centum

annorũ:cũ Claudius non expectato legitimo tp̃e seculares fecisset. De quibus Sextus Aurelius sic meminit: Domitiani tempore seculares ludi celebrati sũt: Philippus imperator Romanus secularibus ludis quos fecit millesimũ annum romanæ urbis celebrauit. In his. ludis secularibus.

M. AN. Ita interfuit ea comitate. Paria: gladiatorũ. E suo ludo gladiatorio ludo hoc loco: quo suo noĩe gladiatores asseruabãtur. Nouissima: post alia q̃storio apparatu exhibita. Aulico apparatu: nõ uulgari, quo alii a lanistis accersiti sed aliquãto exquisitiore: ut ex aula principis ꝓducti uideri posset. Mar. dũ peteret pars hæc myrinũ: pars illa triũphũ ꝓmisit pariter Cæsar utraq; manu. Aegypto: preficeret: hoc est quod scio dixit quũ ex eo quæreret: & Ecquid ei de ipa ꝓuinciæ ordinatiõe uideretur. Nauales pugnas: de his Mar. Augusti laudes seruant committere classes: Et freta naualis sollicitare tuba & in calce epigrammatis: Fucinus & pigri tacent stagna Neronis: Hãc norint unã sæcula naumachiã. Ludos sæculares: Mar. Teco lat albano redeuntia sæcula lustro: Et que romuleus sacra tarãtus habet: Papi. Nec tantum induerit fatis noua sæcula crimen: Aut instaurati peccauerit ara tarenti.

Missus ludorum

In his circẽsiũ die: quo facilius centũ missus peragerẽtur: singulos a septenis spaciis ad quina corripuit. Instituit & quinquẽnale certamẽ capitolino Ioui triplex musicum equestre gymnicũ: & aliquanto pluriũ quã nũc est coronatorũ. Certabatur etiã & prosa orone græce latineq; : ac præter citharœdos chorocitharistæ quoq; & psallocitharistę. In stadio uero cursu etiã uirginis certamini presedit crepidatus: purpureaq; amictus toga germanica capite gestans coronã auream cũ effigie Iouis ac iunonis Mineruæq;: assidẽtibus diali sacerdote & collegio flauialiũ pari habitu: nisi ꝙ illorũ coronis inerat & ipsius imago. Celebrabat & in albano quotannis qnq̃tria Mineruæ cui collegiũ istituerat: ex quo sorte

PHI Centũ missus. in claudio docuimus missus dici & ferculorũ & ludorũ: in ludis centũ missus equestres exhibebãtur: quãuis Varro & Seruius tradiderint missus uiginti quinq; olim tantũmodo in circensibus ludis exhibitos fuisse: Quorũ ultimus appellabatur ærarius eo ꝙ de collatione populi exhibebatur. Domitianus ut centũ missus in ludis circensibus solẽnes facilius absoluerentur: instituit ut singuli missus: qui per septena spacia prius p agi solebant, quinis spaciis peragerentur. In enarratione illius uersiculi apud Propertium. Septima quã metã triuerit arte rota annotauimus moris fuisse apud romanos ut septimo spacio agitatores circũ metas in circo decurrerent: peractis septem spaciis palma uictori dabatur: unde ait Seneca libro. iiii. epistolarum moralium Agitatorum lætitia cum septimo spacio palmæ appropinquant. & ad hunc numerũ alludens Lactantius sic scribit. lib. vii. institutionum diuinarum: quoniã decursis propositi operis septem spaciis ad metã prouecti sumus. Sidonius quoq; in endecasyllabis mentionẽ facit septem in cursu spaciorum: cum ait: Stringis quadriiugos & arte summa in gyrum bene septimũ reseruas. Domitianus hæc septena spacia contraxit ad qna. ut ita citius centeni missus peragi possent. De missibus ferculorũ & eduliorum meminit Lampridius sic scribens de heliogabalo: exhibuit parasitis cœnas de uitreis. & nunnũq̃ tot picta mantilia in mensaȝ mittebat his eduliis picta quæ apponerentur quot missus esset habiturus. Item ait heliogabalum solitũ struere omnes missus sola carne fasianorum. item celebrauit tale conuiuium ut apud amicos singulos singuli missus appararentur. Instituit quinquẽnale certamen. Censorinus Domitianum institutorem fuisse memorat capitolinorũ agonum. per quos annus magnus. idest lustrũ diligentius seruabatur. Triplex. obtria genera certatorum. musici enim & equites & gymnici. hoc est athletæ certaban. Coronatorũ. eorũ qui uictores coronabantur. Chorocitharistæ. chorocitharistas uocamus citharœdos: qui in choro citharizant: sicut psallocitharistæ dicũtur qui psallunt. hoc est canunt ad citharã. unde psaltes & psalteria pro cantore & cantrice. Cõsimiliter cymbalistæ & tympanistæ nominãtur: q pulsant cymbala & tympana. Apuleius in libro de deo Socratis. Barbara autẽ strepitu cymbalistarum & tympanistarum & choraularum tympanistria uero dicitur fœmina tympanũ quatiens: sicut psaltria cantrix. Sidonius in primo epistolarum: tympanistria psalteria canit. In stadio in gymnico athletarũ certamine & cursu. Virginia certamini. cursu non solum uiros sed etiã fœminas contendisse significat: cũ Domitianus tanq̃ prefectus ludorũ presederit certamini uirginis in stadio decurrentis: ad instar atalantæ quæ cursu pernicissima cum uiris certasse proditur. Crepidatus. calciatus crepidis quæ sũt græcanicæ soleæ. Amictus. uestitus indutusq;. Germanica. Domitianum presedisse ludis indutũ habitu germanico significat. quidã codices habent toga græcanica: ut intelligamus græco magis habitu q̃ romano presedisse spectaculis. Cũ effigie Iouis & Iunonis. in corona aurea quã gestabat Domitianus uisebantur effigies & simulachra deorũ capitolinorũ: qui sunt Iupiter Iuno & minerua. erant eñ hæc spectacula Ioui capitolino dicata. Assidentibus. iuxta Domitianũ sedentibus. Diali sacerdote. flamine diali: qui sacerdos est iouis. Flauialiũ. sacerdotũ: qui templo flauiæ gentis ministrabant. Pari habitu. flauiales sacerdotes & flamen dialis consimili habitu cultuq; ornati aderant: quo & ipse princeps: hoc solum discrimen intererat: quot in coronis flauialiũ & dialis: inerat etiã imago ipsius Domitiani: qua carebat corona principis. In albano quinquatria mineruæ. Domitianus Palladis filius dici uolebat: unde quidã olim accusatus fuit: ꝙ dũ sacrificat publicis precibus nõ addiderat Domitianũ Palladis filiũ esse: unde Palladi solitus erat Domitianus iugiter sacrificare: cuius rei mentio fit a Philostrato. & Apollonius Tyaneus coram Domitiano dixit: talia nũquã ꝓfecto ex pallade audiuisti: quã de tuis rebus solicitã esse atq; de hisdem ꝓuidere fateris. Quintilianus quoq; numẽ Mineruæ familiare Domitiani uocat: ꝙ Minerua peculiariter coleretur a domitiano. Martialis quoq; epigrãmatista testaĩ: q scribens ad Domitianũ ait: Pallada prætereo res agit illa tuas idẽ eundẽ indicat albano secessu delectari solitũ: cũ inqt: hoc tibi palladiæ seu collibꝫ uteris albæ. Cæsar & hinc triuiã ꝓspicis inde thetin. idẽ appellat pallada ꝓsciã

Septena spacia in cursu.

Gyrus septimus.

Missus ferculorum.

Institutor agonũ capitolinorũ

Chorocitharistæ.

Psallocitharistæ.

Cymbalistæ Tympanistæ

Typanistria

Dii capitolini.

Palladis filius

Minerua numen domitiani.

Cõscia uirgo tonãtis.

domitiani sic scribens. Dic ꝑcor o nr̃e dic cõscia uirgo tonãtis. Si negat hoc uultu quo solet ergo dare. Merito itaq; Domitianus ĩ albano mõte ĩ singulos ãnos celebrabas dies festos Mineruę: q qnq̃tria uocãt de qb9 alibi sat̃ mĩta.

M. AN. Centũ missus: & missus & missiones dici; & quid per alterutram uocem significetur superius haud uno loco ostendimus. Singulos. missus. A septenis spatiis: quæ metis inter iacebant. Ad quina spatia: ut breuiores essent cursus. quo apparet missus non solum ferarum sed quadrigarum etiam fuisse: quod supra est significatum. Quinquenale: quinto quoq; anno celebrandis. Triplex: quia musicum gymnicum & equestre.

Coronotorum: præmia accipientium. Chorocitharistæ: cithara choro canẽtes. Psallocitharistæ: a psallo idest cano & cithara: a psallo psaltria est. Cursum uirginis: cur non uirginum potius nisi Atalantæ & hippomenis certamen presentatũ in stadio intelligas. Crepidatus soleas græca uoce crepidas nominamus: q̃dam id latinum existimant & a crepitu: quem ambulando reddunt nomẽ factum: Cicero gallicas appellauit.

ducti magisterio fungerentur: redderẽtq; eximias uenationes & scenicos ludos: superq; oratorum ac poetarum certamina. Congiarium populo nummorum treceñtorum ter dedit atq; inter spectacula muneris largissimum epulum. Septimontiali sacrorum quidem die senatui equitiq; panariis: plebeiia sportellis cum obsonio distributis. Initium uescẽdi prim9 fecit: dieq; ꝓximo om̃e genus rerũ missilia sparsit: & qa pars maior intra popularia deciderat. qnq̃genas tesseras

Græcanica: græco habitu Diali sacerdote: diali flamine iouis scilicet Flauialium: sacerdotum quos ille patri & flauiæ genti consecrarat: Papinius: Est hic agnosco minister illius Aeternæ modo qui sacraria genti condidit atq; alio posuit sua sydera cœlo. Mar. Templa deis mores populis dedit ocia ferro; Astra suis cœlo sydera serta Ioui. Pari habitu: quo & dialis sacerdos an potius græcanico quali erat Domitianus amictus. Albano: Mar. hic colat Albano redeuntia sæcula lustro.

Magisterium. PHI. Magisterio. ut magistri rectoresq; essent palladiæ festiuitatis: sic magisterium dicimus ut ministerium. Liuius magisterium appellat magistri equitum officium & magistratum Venerationes. corrige uenationes. uo-
Papinius luit enim Domitianus uenationes egregias exhiberi in honorem Mineruæ a rectoribus magistrisq; sorte ductis.
coronatus Superq. insuper. Oratorum certamina. repete uerbum illud instituerat ad alterum redderent. Quod autẽ
in certamine poetarũ poetæ oratoresq; certarent in spectaculis Mineruæ institutis in albano: testis est Papinius: qui se in certamine poetarum tanq̃ uictorem coronatum fuisse a Domitiano gloriatur: sic enim ait in. iiii. syluarũ. Lux mihi romanæ qualis sub collibus albæ: cum modo germanas acies: modo daca sonãtem: prelia palladio tua me manus induit auro.

Nummorum tercentorum. ut scilicet uiritim nummi tercenteni darentur in congiario: hoc est dono impera-
Septimontium. torio: quod populo dari solet: ut donatiuũ militibus. Muneris. ludi gladiatorii. Septimontiali. septimontiũ siue septimontialem diem festum agebant romani co q septimus collis urbi attributus est. septimontiali autem die uehiculis iunctis uti cauebant. ut partim semetipsos partim iumenta ocio oblectarent. Septimõtio autẽ: ut ait
Palatiar antistius labeo: hisce montibus feriæ celebrabantur in palatio. cui sacrificium quod fit palatiar dicitur. in uiminali
Fagutal cui item sacrifium fit nomine fagutal in quirinali: Celio oppio montibus de septimontio Mar. Varro sic refert in secundo de lingua latina: dies septimontium nominatus ab his septem montibus: in quibus sita urbs est: feriæ nõ populi sed montanorũ. Igitur Domitianus die urbis festo qui septimontialis uocatur: epulũ largissimũ inter spe-
Panaria ctacula dedit: in quo ordini senatorio & equestri panaria distributa sunt cum obsonio: sicut plebeis sportellæ: in eo
Panariola. autem epulo ipse princeps primus fecit initium uescendi. Panariis. panaria uasa sunt. quibus panes repositi in
Sportula. feruntur in mensa: sicut granaria dicta quibus granum reconditur: Papinius in primo syluarum. hi panaria candi-
Sportella dasq; mappas subuectant. Diminutium panarii est panariolum. Martialis. cum panariolis tribus redisti. Sportellis. tertius gradus est diminutionis. dicitur enim sporta sportula & sportella. ita autem ordinanda constructio est: ut panaria intelligas tanq̃ preciosiora fuisse distributa cũ obsoniis senatoribus & equitibus sportellas uero ueluti uiliores plebeis. Initium uescendi. Papinius Domitiani facilitatem laudat: qui olim discubuit cũ populo Romano. sic eñ ait: tecum uescitur omnis ordo mensa. Martialis quoq; scribit ob id ipsum: uescitur omnis eques tecum populusq; patresq. Omne genus. omnis generis. Missilia. de missilibus hoc est rebus quæ ꝑ
Popularia. sparsionem a principe mittũtur in populũ dictum est suo loco copiosius: & explicatius. Inter popularia. sedi-
Populatia. lia in quibus populus sedens spectare cõsueuit popularia appellantur sic & equestria dicuntur loca in quibus eqtes manentes spectãt. Popularia uero ueteres dixere nugacia & nugatoria siue puerilia. Quinquagenas tesseras. sensus est. cum maior pars missiliũ decidisset inter plebeios & populares. Domitianus ad cõsolandũ equestrẽ ordinẽ & senatoriũ uoluit ut qnq̃genæ tesseræ ꝑ singulos cuneos equestres ac senatorios assignarent: ut ita ꝑ tesseras intelligas notas illas: qb9 uel frumẽti uel pecuniæ sũma ꝑtinebat. De tessera in Augusto nõ pauca sũt explicata de cuneis theatralib9 ante dictũ ẽ: uñ theatrũ cuneatũ ab idoneis auctorib9 noiat̃. Hic tesseræ nũmariæ significãtur; quibus exhibitis repræsentabatur sũma pecuniæ cõstituta: sicut ꝑ tesseris frumẽtariis certa sĩmula frumẽti.

M. AN. Oratorum & poetarum: in Albano repete: Papinius Qualis sub collibus albæ: Cui modo germanas acies modo daca sonantem Prælia palladio tua me manus induit auro. & rursus: si per me serta tulisses Cæsarea donata manu. Septimontiali: festo die: quo septem locis urbis ut festus ait sacra fiebant. Panariis panaria uasa exuiminibus facta ad referendas dapes & fructus: unde panariolum. Sportellis paruis sportis. Missilia: quid missilia essent diximus. Popularia loca: que populus in theatro occupabat. Tesseras est tessera in strumentum lusui aptum: est & lignum ex utraq; parte complanatum: quo numeri notãtur: ad quos numeros forte frumentum populo diuidebatur: est item tessera signum militare: quod & alio loco ostendimus.

In singulos cuneos Equestria:& orchestra in cuneos erant diuisa:ut mediæ uiæ relinquerētur. id uel ex hoc potest intelligi quod incuneos equestris & senatorii ordinis dixit.

in singulos cuneos eqstres ac senatorii ordinis ꝓnūciauit.

De operibus publicis per eum editis.

PLurima & amplissima opera incendio absumpta restituit:in quis & capitoliuꝫ:quod rursus arserat:sed omnia sub titulo tantum suo:ac sine ulla pristini auctoris memoria. Nouam autem excitarit ædem in capitolio custodi Ioui:& forum quod nūc Neruæ uocatur. Item Flauiæ templum gentis:& stadium & methodium:& naumachiam e cuius postea lapide maximus circus deusthis utrinq lateribus extructus est.

De expeditionibus per eum susceptis.

EXpeditiones partim sponte suscepit:partim necessario:sponte in cattos:necessario unam in sarmatas legione cum legato simul cæsa in dacos duas primam

PHI. Plurima opera. Sex. Aurelius in hanc sententiam ait:romæ multa ædificia uel cepta uel a fundamētis construxit. In quis:in quibus operibus. Quod rursus arserat. Capitoliū ter arsisse apud historicos obseruauimus semel Scipione & Norbano consulibus per bella ciuilia Mariana:iterū uitelliano bello:tertio una cū Vespasiani:in teritu inflammatū incensūq est:& tunc a Domitiano refectū fuit magnificentius elegātiusq q antea fuisset: cuius impensam duodecim milia talentoꝝ excessisse autumat Plutarchus. Sub titulo tantū suo. ut ipse conditor & instaurator solus fuisse uideret:nulla habita mentione priorum conditorum. E contrario laudatur Seuerus imperator:qui romæ multa ædificia publica uitio temporū labentia instaurauerit: nusquam prope suo noīe ascripto:seruatis ubiq titulis conditoꝝ. Aedē Ioui. sacellū significat. Cornelius Tacitus. de Domitiano scribens ait: mox imperiū adeptus Ioui custodi tēpluꝫ ingens seque in sinu dei sacrauit. Forum quod nunc neruæ hoc alio noīe transitoriū forū dictū est. Flauiæ templū gentis de hoc tēplo ait Martialis in. viii. epigrāmaton. addita qd latio Flauis templa foro. Et stadiū in Domitianum tanq̄ ædificatorem:ut inquit Plutarchus:merito id dici posset:non religiosus tu quidem aut honoris cupidus morbo afficeris:ædificare gaudes. Erat enim ædificator maximus & conditor nouorum operū & instaurator uetustorum. Inter opera a Domitiano facta stadium quoq Eusebius ponit in quo athletæ exercebantur. Methodium. apud Eusebium lego non methodium a Domitiano factum esse:sed odium: quod nō displicet. Est enim odium locus ubi cantatur. olim Pericles ille olympius apud Athenienses cognominatus: inter cætera opera quæ athenis magnificenter extruxit:fecit & odiū:in quo certamina musica spectabātur: quod multis sedibus & columnis exornatum fuisse historici prodiderunt. preterea ut existimen legendum esse odium apud Trāquillum Suadet auctoritas Amiani Marcellini:qui scribit romæ fuisse stadium & odium spectata ab imperatore Constantio inter cætera decora romanæ urbis. quod si methodium legas:ut pleriq habent codices:significabitur uia modica nomine per diminutionem inclinato a methodo. græci enim methodon uiam uocant. unde medicinæ genus:quæ quasi uia quædam est contemplatrix eorum quæ in morbis communia sunt. methodon græci nominant:de qua dixit Ausonius:triplex quoq forma medendi:quæ logos & methodos cuiq experiētia nomen. & apud Galenum multa disertatio est de medicis methodicis:quos perperam recentiores appellant methoicos. Sꝫ quoniam mentio incidit medicinæ methodicæ: ut trāscunter explicetur carmen Ausonii:scire debes medicinam esse tripartitam in tres sectas:uidelicet logicen empiricen & methodicen. Logice dicitur latinæ rationalis medicinæ:quæ causas morborum abditas scrutatur:Empirice ab experientia nomen accepit: tanq̄ ab experimentis medicina deducta sit. cuius professores empiricos. nominant. Methodice uero est intermedia ac ueluti in ꝯfinio utriusq collocata. itaq methodici medici neq rōnalibꝫ medicis:neq empiricis uolūt annumerari. Logicus medicus q alio nomine dicitur dogmaticus fuit Hippocrates maximus medicorū. empirici fuerunt Philippus chous & Serapion alexandrinus. methodici uero archigenes & themison:de quibus Iuuenalis:aduocat archigenē:& quot themison ægros autūno occiderit uno. Galenus logicam hoc est rationalem medicinaꝫ & dogmaticos medicos cum primis probat: reliquos insectatur. hæc tria medicinæ genera eleganter complexus est Ausonius illo uersu quem modo memorauimus. Triplex quoq forma medendi:quæ logos & methodos cuiq experientia nomē:preterea in tris partes medicina deducta est quarum una uictu:altera medicamentis:tertia manu medetur. primam dieteticam:secundam pharmaceuticam:tertiam chirurgiam græci nominauerunt. Naumachiam. locum naualí pugnæ accommodatum. Deusthis lateribus. cum incendio latera circi deflagrassent nec enim lateribus hic exponendū est pro lapidibus coctilibus:quibus ædificia construuntur. In cattos. populi sunt germaniæ quos ait Tacitus inchoare ab hercinio saltu de his papinius in primo syluarum. Das cattis. dacisq fidem. Idem Cornelius tacitus memorat bellum inter hermanduros cattos gestum:quod cattis ipsis fuit exitiosum. Cattorum meminit Strabo in. vii. qui refert ductum fuisse liberi cattorum sacerdotem in triūpho illo germanici clarissimo memoratissimoq. In sarmatas. Alio nomine a græcis sauromatæ dicti:quorum sunt populi amaxobii: quasi dicas inplaustris uiuentes. In dacos. Plini. ætas a roma dici dacos prodidit. alio nomine daui nominantur:hic serui nomine daui introducuntur in comoediis.

M. AN. Titulo suo:non eorum qui dedicarent olim aut instaurarent. Forum Neruæ:quod & trāsitoriū fuit appellatum:romano foro adiacens. Stadium:serapium stadium Eusebius appellat. Methodium:uiam ratione instructam:quod idem auctor hisuium dixit. Naumachiam:cuius adhuc aliqua creduntur extare uestigia post siluestri phanum inter flaminiam uiam & pincianum collem uinetis cooperta Cattos germaniæ po=

Capitoliū ter arsit. | Aedificare gaudes | Stadium | Odium | Methodiū | Methodos | Methodici medici | Locus Ausonii. | Medicina tripartita. | Logice | Empirice | Methodice. | Logicus hippocrates | Empiricus Serapion | Methodicus archigenes | Dietetica | pharmaceutica. | Chirurgica. | Catti | Sarmatæ | amaxobii | Daci | Daui

polos inter turogos & tubantos. Papinius: Das cattis dacisq; fidem: & rusus. Qualem modo frena tenentem Rhenus & attoniti uidit domus ardua daci. Cum legato. oppio sabino. In dacos duas. s. expeditiões. Mar. tres fuisse uidetur innuere. Sudantem getica ter niue lauit equm nisi finitum numerum pro infinito accipias.

PHI. Cornelio Fusco praefecto. Paulus Orosius refert Domitianū gessisse bellū per legatos aduersum germanos & dacos: maxia reipu. pernicie cū maxima fuerint diurpanei dacorū regis cū Fusco duce praelia magnaeq; Romanorū clades. Eutropius de expeditiõibus Domitiani scribit haec: expeditiões quattuor habuit: unā aduersus sarmatas: alteram aduersus cattos: du-

Expeditiones domitiani.

Oppio Sabino consulari oppresso: secundam Cornelio Fusco praefecto cohortium pretorianarum: cui belli summam commiserat De Cattis dacisq; post uaria praelia duplicem triumphum egit. De sarmatis lauream modo capitolino Ioui rettulit. Bellum ciuile motum a Lucio Antonio superioris germaniae praeside: confecit absens foelicitate mira quum ipsa dimicationis hora: resolutus repente rhenus transituras ad Antonium copias barbarorū inhibuisset de qua uictoria prius praesagiis quam nunciis comperit. Siquidem ipso: quo dimicatum est die statuam eius Romae insignis aquila circumplexa pennis clangores laetissimos dedit: pau=

as aduersū dacos. de dacis cattisq; duplicem triūphū egit: de sarmatis solā lauream usurpauit: multas quidē calamitates eisdem bellis passus est. Nā in sarmatia legio eius cum duce interfecta est: & a dacis Appius sabinus cõsularis & Cornelius Fuscus praefectus praetorii cū magnis copiis occisi sunt hactenus Eutropius. De Cornelio autem Fusco Tacitus haec: sed procurator aderat Cornelius Fuscus ingens aetate clarus natalibus prima iuuenta quietis cupidine senatoriū ordinem exuerat. idem pro Galba dux Coloniae suae eaque opera procurationem adeptus est susceptis Vespasiani partibus accerrimam bello facem praetulit: non tam praemiis periculosum quam ipsis periculis laetus: pro certis & olim partis noua ambigua & ancipitia malebat: hic cum oppressus fuerit a dacis ideo dixit satyrice Iuue. Et qui uulturibus seruabat uiscera dacis. Fuscus marmorea meditatus prelia uilla. epitaphium Corne. fusci extat apud Martialem. Lauream Ioui capitolino rettulit. scribit Plinius lauream in gremio Iouis optimi maximi solitam deponi: quotiens laetitiam uictoria nouam attulit: & ut auctor est Pacatus panegeryst a Curii Coruncani fabricii ne uirtus quiete languesceret depositis in gremio Capitolini iouis laureis triumphales utri rusticabantur. Plinius quoq; in panegyrico: sic inquit. Allata erat ex pannonia laurea id a gentibus diis: ut inuicti imperatoris exortum uictoriae insigne decoraret. hanc imperator Nerua in gremio Iouis collocarat. solebant ut hoc quoq; in praesentia amoteremus impatores Romani re bene gesta litteras mittere lau. o res uinctas uictoriarū & laeticiae nūcias: quae ob id laureatae nūcupãtur a clarissimis oditoribꝫ Liui. in. v. sic ait: litterae a Posthumio laureatae sequūtur uictoriã populi Romani esse: equorū exercitū deletum. Amianus Marcellinus in decimosexto refert Cõstantiū arrogãter clarū misitasse litteras laureratas ad puinciarū praesides: quotiēs eo agente in italia dux quidã fortiter egisset: nulla illius facta in litteris laureatis mentiõe: ut ipse solus dimicasse & solus uicisse uideret. Lampridius tabellas laureatas uocat sic scribens in Alexãdro: actae sunt res foeliciter & in mauritania tingitana: per Furium Celsum: & in illirico per Varium Macrinū affinem eius & in armenia per Iunium Palmatum: atque ex omnibus locis ei tabellae laureatae sunt delatae. ob hoc ipsum dixit Plinius scienter & eleganter: cum de lauro scriberet in decimoquinto Romanis praecipue laeticiae uictoriarumque nuncia: additur litteris: & militum lanceis pilisq;: quidã male litterati existimant: ideo Plinium dixisse litteris addi laurū: quia poetae: & litterati lauro coronantur: cū Plinius intellig: haud dubiae uoluerit de litteris laureatis: quae lauro coronatae: ut documimus mittebantur ad uictoriam laeticiãq; nunciandã. De litteris laureatis intelligenū est apud Caesarem sic scribentem in tertio belli ciuilis commentario: sed neq; in litteris: quas scribere est solitus: neq; in fascibus insignia laureae protulit. A lucio Antonio praeside. Lucius Antonius qui & Saturninus cognominatus est accensus est uehementer in Domitianum ob iniuriã uerborū: qua se scortum uocari dolebat: unde cum curaret germaniã superiorē impiū corripuit: sed per Noebanū Appiū acie stratus occ susq; ē. auctor Sextus Aurelius. in hunc tanquã seditiosum molitoremq; rerum nouarum inuectus est Martialis illo epigrammate. Impia parrasia mouisti bella sub ursa. Resolutus. aquarum ubertate inundans. Inhibuisset. retardasset cohibuisset remoratus esset. Barbarorum: germanorum. Statuam eius: Domitiani. Clangores edidit. in auspiciis quod antedictū est principatus & honos aquilae datur: ut magnarum rerum faciat auspicia: unde proprie regibus principibusq; aquilas portēdere existimauerunt: & ita aquila edens clangores & sonitum circa statuam Domitiani auspitiū fecit illi praesagiumq; uictoriae & foelicitatis: clangor dicitur etiam de ansere de buccina de tuba.

Cor. fus.

Laurea in gremio iouis.

De litteris laureatis.

Tabellae laureatae.

Laurus additur litteris

Scortū dicebatur Antonius.

Auspiciū aquilae.

Clangor

M. AN. Cornelio Fusco: Iu. Et qui uulturibus seruabat uiscera dacis. Fuscus marmorea meditatus praelia uilla Mar. quoq; eius interitum eleganti deplorat carmine. Ille sacri lateris custos martisq; togati. A Lucio Antonio huius quoq; Mar. meminit. Dimicationis hora: quum forte dimicaretur. Inhibuisset: rhenus. Prius praesagiis q̄ nunciis: praesagii huius Plinius meminit: Plutarchus uero tum Antonius ait a Domitiano defecisset: magnumq; in germania bellum concitasset ex insperato fama uictoriae apud populum Roma. uulgata est: Antoniū ipsum cum omnibus copiis periisse. tantanq; habuit fidē hic rumor ut multi ex primoribus immolarent: sed paulo post quum huius nuncii auctor quaereretur inuentus est nemo postea Domitiano ad bellum cum exercitu proficiscenti: nam ea fama ut uana ceciderat: in uia certus nuncius & litterae de uictoria aduersus. Antoniū habita uenerunt: dies pugnae idem fuerat quo Romae uictoriam fama uulgauerat.

loq; post occisum Antonium adeo uulgatum est: ut caput eius quoq; apportatum uidisse sepeliriq; contenderent.

De quibusdam constitutis: & ordinatis per eum.

MVlta etiā in cōmuni rerū usu nouauit: sportulas publicas sustulit: reuocata cœnarū rectarū cōsuetudine: duas circensibus græcū factiones aurati purpureiq; panni ad quattuor pristinas addidit. Interdixit histrionibus scænā: intra domū q̄dē exercēdi artē iure cōcesso. Castrari mares uetuit: spadonum qui residui apud mangones erant precia moderatus est ad summā quōdā ubertatē uini frumēti uero inopiā existimans nimio uinearū studio negligi arua edixit: nequis in italia nouellaret: utq; in prouinciis

PHI. Occisum Antoniū uulgatū est. Plutarchus in uita Pauli æmilii huius historiæ meminit his uerbis. Nā cū Antonius a Domitiano defecisset magnūq; a germania bellū cōcitasset: Romaq; trepidaret: ex insperato fama uictoriæ apud Romanū populū uulgata est Antoniū ipm cū oibus copiis interiisse: tantāq; habuit fidē hic rumor: ut multi ex primoribus imolarēt: sed cū paulopost auctor huius nūcii quæreret inuentus est nemo: sed alter alterū allegabat tandē uero: qa in plebē ueluti in uastū quoddā pelagus sermo referebat: apparebatq; nullū certū habuisse principiū: subito huiusmodi fama prolapsa ceciderat: sed postea Domitiano cū exercitu ad bellū proficiscenti in ipsa uia certus nuncius & literæ de uictoria aduersus Antoniū habita uenerūt: dies pugnæ idem fuerat quo romæ uictoriā fama uulgauerat: ultra distantiā uiginti miliū stadiorū hæc ita fuisse nēo nostræ ætatis ignorat. hactenus Plutarchus. Reuocata cœnarū rectarū cōsuetudine duas circēsibus: suo loco docuimus rectas cœnas dici: quæ legitimo & recto apparatu exhibebant cōuictoribus: cum sportulæ ad sordidos deparcosq; ptinerēt: & hæc duo sportula & recta cœna sibi opponunt: laudatus est Domitianus quod sublato usu sportularū rectas cœnas reuocasset: hinc est illud epigrāmatici poetæ: pmissa est nobis sportula recta data est sportulantes dicti q sportulis operant. Græcū factiones: aurati purpureiq; panni: mendū hoc inoleuit in oibus Tranquilli codicibus: ut græcū factiones uulgo legatur uulgoq; exponat p græcorū. To uero lege gregū: ut ad greges æquorū referas & aurigarū: quorū factiones sūe celebratæ sensus est: cū q̄ttuor essent pristinæ factiōes: gregū in circensib9 spectaculis: Domitianus addidit duas alterā aurati alterā purpurei pāni: In illis autē pstinis q̄ttuor factiōib9 erat factio ueneta: factio prasina: factio albæ: & factio rosea a coloribus nūcupatæ: Cassidorus colores quattuor totidē factionū in circensibus fuisse memorat. propter quattuor anni tēpora: nā prasinus: qui uiridis est uirenti ueri dicatus erat Roseus flāmeæ æstati. Venetus nubilæ hyemi. Albus pruinoso autumno. De coloribus harūsce quattuor factionū & de toto studio aurigarū scite & decenter scribit Sidonius Apollinaris: cuius endecasyllabos subscripsi. Micant colores albus & uenetus uirens. Rubensq; ostra insignia cōtinet ministri ora & lora manu iubasq; totas equum flexilibus latere nodis hortāturq; obiter: iuuantq; blandis: uultus plausibus & uoluptuosum dictant quadrupedantibus furorē: impellunt: Trepidant trahont: repugnant: ardescunt saliunt: timent timentur. Interdixit histrionibus scænam: Ne histrioniam artem in scæna & in propatulo exercere possent. Plinius in panegyrico hoc signat cum ait Pantomimos a malo principe fuisse sublatos: malus enim princeps significatur haud dubiæ Domitianus: qui nō solum malus: sed cōparatione successorum pessimus merito est nuncupandus. Castrari mares uetuit: Amianus: Marcellinus Domitianū scribit in hoc esse laudandū. Quod receptissima inclaruit lege: qua minaciter interdixerat: ne intra terminos iurisdictionis Romanæ castraret quispiam puerū: quod ni contigisset quis eorū ferret examina: quorum paucitas difficile toleratur. Philostratus quoq; in sexto de uita Apollonii sic refert. Per ea tempora Domitianus Romanorum imperator legem tulerat: Nequis faceret eunuchos Eusebius huius quoque rei meminit: cum ait Domitianus eunuchos fieri prohibuit: hinc in laudem Domitiani cecinit Martialis. Non pueri auari sectus arte mangonis uirilitatis damna mœret ereptæ. Docti detestantur memoriam Semiramidis Reginæ: quæ tenens mares omnium prima castrauit. Moderatus est. Moderatiora fecit: & minora: cum alias spadones immenso præcio uenditarentur. Apod mangones erant præcia. uenaliciarios: qui negociationem hominum exercent: de māgonibus supra satis ac super. Venaliciarii dicuntur uenditores seruorum. nouitios peculiariter accipimus uenales: cum multa alia sint uenalia. Arua edixit: frumentaria.

Celeritas famæ.

Rectæ cœnæ.

Sportulantes.

Factiones gregū.

Prasina ueri

Rosea æstati.

Veneta hyemi.

Alba autūno.

Timent timentur.

Ne mares castrarent.

Mágones.

Vēaliciarii.

Venales.

M.AN. Publicas sportulas: ab impatoribus dari solitas. Rectarū cœnarū: quarū usus fuerat iā antea sublatus: pro recta enim cœna sportula fuerat constituta. Papinius hoc noie longo carmine agit ipsi principi gratias & Mar. ut solet assentatur. Aurati purpureiq; panni: de quattuor aliis factionibus: & pannorū diuersitate abūde supra. Castrari mares. Papinius. Nondū pulchra ducis clementia cœperat orto Intactos seruare mares: nūc frangere sæuum: Atq; hominē mutare nefas. Martialis. Nō puer auari sectus arte mangonis uirilitatis dāna mœret ereptæ. Eosebius: Domitianus inquit eunuchos fieri prohibuit.

PHI. Nequis in italia nouellaret: nouas uites plantaret. nouellare enim est nouas uites pangere de nouellis uitibus dixit Maro. Atq; mala uites incidere falce nouellas. a Columella nouellus palmes dictus hinc nouelletum eleganti uocabulo appellat iurisconsultus uineā ex nouellis uitibus cōsitam. sic enī ait Paulus titu. de impensis in rebus dotalibus: ueluti si nouelletum in fundo factum sit: aut si in domo pistrinum aut tabernā adiecerit quod autem Domitianus uetuerit nouas uites plantari: testis est Philostratus: qui ait Apollonium cū audisset hoc edictū Domitiani prohibitorium de plantandis uitibus dixisse ad ionas. oblitus est admirabilis imperator: quod homines castrari uetans terrā fecit eunucham. quemobrem ausi sunt iones ad imperatorem legatos pro uitibus mittere & uacationem legis ab ipso petere: qui terram populari amputandis uitibus iussit & ulterius nō plātare. Eusebius quoq; in cronicis ait. Domitianus prohibuit uites in urbibus seri.

Nouellare.

Nouelletū.

Dictū apollonii.

Terrā fecit eunuchā.

uineta succiderentur: relicta (ubi plurimum) dimidia parte: nec exequi rem perseuerauit. Quædam ex maximis officiis inter libertinos militesq̧ Rom. cōmunicauit: geminari legionū castra prohibuit: nec plusq̄ mille nūmos a quoq̄ ad signa deponi: quod. L. Anto. apud duarū legionū hiberna res nouas moliens: fiduciā cepisse etiā ex depositorū summa uidebatur addidit & quartū stipendiū militi aureos ternos.

De diligētia & industria in iure dicēdo: & aliis gestis eius.

IVs diligenter & industriæ dixit: plerumq̧ & in foro pro tribunali extraordinem ambitiosas centumuirorum sententias rescidit. Recuperatores ne se semp ꝑsuasoriis assertionibus accōmodarēt identidē admonuit. Nūmarios iudices cum suo quęq̧ cōsilio notauit: auctor & tri. ple. fuit ædilē sordidū repetundarum accusandi:

Vineta. Vineta. Vineas ac uineta a uite dici ait Varro. uitis uero a uino id a ui dictū: præcipit Virgilius in georgicis ne
Vinū aul. uineta uergant ad solē occidentē. Cato in rusticatiōe primarū dat uineæ: si multo uino sit. Succiderent: amputa
Primatus rent. Inter libertinos: nō est mirū maxima officia fuisse cū libertinis cōmunicata: quorū ordo erat Romæ nume
uineæ. rosus & multi diuitiis atq̧ potētia fuerit præpollentes. Geminari legionū castra legimus identidē apud histo
ricos moris fuisse Romanorū: ut facerent maiora & minora castra. Liuius Binis castris cū multitudo semiermis: si
ne ducibus esset nunciū q maioribus præerāt mittūt. Domitianus ꝓhibuit castra duplicia fieri. Maiora scilicet: &
minora. A quoquā. a quolibet mili
te. Ad signa deponi: scribit Vegetius
in. ii. de re militari ab antiqs institutū
fuisse: ut ex Domitiano qd milites cō
sequunt dimidia pars sequestraretur
apud signa: & ibidē ipsis militibus ser
uaret: ne ꝑ luxū & inaniū rerū coēptio
nē posset absumi: hinc fiebat: ut miles
q sūptus suos sciebat apud signa depo
sitos esse: de deserēdo nihil cogitaret:
magis diligeret signa ꝓ illis fortius in
acie dimicaret more hūani ingenii: ut
ꝓ illis habeat maximā curā: in qbus ui
Folles decē deat positā eē substātiā: & ita. x. folles
hoc est. x. sacci numarii siue marsupia
ꝑ cohortes singulas ponebant: in qbus
hec summa cōdebat. addebat & sac
cus undecimus: in quē tota legio par
ticulā aliquē cōferebat sepulturæ. s. cū
ut si qs ex cōtubernalibus defecisset: de illo. xi. sacco: ad sepulturā ipsius expromeret expēsa. Domitianus uero noluit
ab aliquo milite deponi seqstrariq̧ apud signa plusq̄ mille nūmos: ꝓpterea q. L. Antonius: de cuius ꝯspiratiōe an
dictū est: uidebat ex hac pecunia castrēsi cepisse fiduciā rebellādi: ad signa aūt dixit: qa apud signa hæc militaris pe
Signiferi lit cunia sequæstrabat: eaq̧ rō apud signiferos in cophino seruabat: & ideo signiferi nō solū fideles: sed etiā lrati elige
terati. bant: q & seruarēt deposita: & scirēt singulis reddere rationē. Hiberna: hæc hiberna fuisse in germania intelligas
uelim: ubi cū legiōibus hibernabat Antonius. Quartū stipēdiū. cū prius triplex stipēdiū militi daret a Domitia
no additū est quartū: sicut tpe belli hac quoq̧ tēpestate fieri solet ut stipēdia uberiora militibus exhibeant. Au
reos ternos: hæc est sūma quarti stipēdii: qd militibus singulis: additū est a Domitiano. Ius diligēter dixit. Sextus
Aurelius de Domitiano scribēs ait: ius æquissime dixit. Extra ordinē: extraordinaria qdā cognitiōe. Ambitio
sas: ꝑ ābitionē latas. Cētūuirorū. decēuirali iudicio diximus suo loco satis diligēter. Rescidit. īfirmauit: neq̧ ratas
Rescindere habuit: hoc enī signāt rescindere. Valeri. scribit de testamētis: quæ aut rescissa sunt aut cū merito rescidi posset rata
Recupera mā serūt. apud iurisc ō. titu. ē de rescidēda uēditiōe. Recupatores admonuit: alibi docuimus recupatores dici iudi
tores. ces: q iuri recupando cōstituti sunt: qq̧ iniuriis extimādis dabant legitimus recupatorū numerus erāt tres sensus ē
Domitianus frequēter admonuit recupātores iudices ne assertiones eorūq ius suū asserere & rēuēdicare uolebāt
semp seq̄rent. qm ꝑsuabiles qdē sæpe sunt: & ad ꝑsuadendū efficaces: sed tñ fraudulētæ: hoc facit orator ut sæpenu
mero ꝑsuasoria & ꝑsuasibili assertiōe a iudicibus extorqat qd uult & ueluti caliginē ob oculos obiiciat: in quo Do
mitianus uolebat recupatores esse circūspectos ne facile crederent argumētis ꝓbabilibus & suasoriis ad asserēda
ea: quæ petebant. peculiariter assertiones accipiunt in asserēda libertate. qn de statu hois cōtrouersia est liber: ne sit
an seruus. hinc illud Quintiliani. Quærit remoto ꝑsonarū cōplexu ut sit ne liber: qui est in assertione in Vespasia
no facta est mentio iudicii recupatorii: ubi dixit asserente flauio pronunciatā esse ingenuā domicillā: quæ libertis
næ latinæq̧ cōditionis credebat. obiter retractādū illud pensitandūq̧ diligētius uidet: ut exponas latinæ cōditio
nis ꝓ minori libertate. nā q manumittebant: modo maiorē libertatem cōsequebant & fiebant ciues Roma. modo
minorē & fiebant latini in lege heliasentia matrē autē Domitiani hoc est ipsam Vespasiani uxorē fuisse libertinæ
conditionis sentit Sex. Aureli. cum ait Domitianū domicillæ libertæ filiū fuisse.

M. AN. Nouellaret: nonas sereret uites Palladius Nūc consideremus nouellæ uitis sarmēta. Idē alibi uineā
quoq̧ nouellā uocat: hoc inqt mēse nouella uinea īcipiat puluerari Vir. Incidere falce nouellas: ut ad ꝓpaginū dif
ferentiā dictū accipias: huius quoq̧ edicti Eus. meminit. Dimidia pte: uinearū. Geminari: castra castris iunc
gi. Ad signa: circa signa. Deponta militibus utrūq̧ ad ꝑuertēda nouarū rerū cōsilia edictū ptinet: ne aut co
piarū: aut pecuniæ fiducia quisq̄ ad defectionē animū adiiceret. Quartū: cū trina stipēdia antea dari cōsuessent.
Rescidit ꝓ irritis habuit. Recuperatores. q res ad fiscū attinentes cū asserēdi potestate regebant.
Nūmarii PHI. Nūmarios iudices: antiqui nūmarios iudices dici uoluerunt nummis & pecunia corruptos: Cicero
iudices. in epistolis ad atticum. Iosectandis exagitandisq̧ nummariis iudicibus. Idem in oratione pro cluentio. uaria ius
Nūmariū dicum genera nummarii pauci. Seneca quoq̧ in primo de beneficiis: nummarium tribunal uocat intelligi uolēs
tribunal. iudices iudiciumq̧ nummis corruptum: sic enim ait nummarium tribunal audita utrinq̧ licitatione addici non
mirum. Notauit: ignominiosa nota affecit. Cum suo consilio. i. cum cōsiliariis: & q in eodē consilio sedentes
iudicarunt. Auctor tri. ple. fuit. sensus est domitianus auctoritate sua tri. ple. impulit ad accusandū ædilē de re
petundis ut pote sordidos quæstus secutum: omne enim lucrū magistratibus indecorū est.

iudicesq; in eum a senatu petendi. Magistratibus quoq; urbicis prouinciarũq; præsidibus cohercendis: tantum curæ adhibuit. ut neq; modestiores unq̃ neq; iustiores extiterint e quibus plerosq; post illum reos omniũ criminũ uidimus. Suscepta morum correctione licentiam theatralem promiscue in equite spectandi inhibuit. Scripta famosa uulgoq; edita: quibus primores uiri ac fœminæ notabantur: aboleuit nõ sine auctorũ ignominia. Quæstoriũ uirum: quod gesticulandi saltandiq; studio teneretur: mouit senatu. Probrosis fœminis lecticæ usum ademit: iusq; capiendi legata hæreditatesq;. Equitem Romanum ob reductam in matrimoniũ uxorem: cui dimissæ adulterii crimẽ intẽderat: erasit iudicũ albo. Quosdam ex utroq; ordine lege scatinia condẽnauit.

Iudices a senatu: solitos a senatu iudices & peti & dari. docet Pli. i epistolis: cũ ait mariũ priscũ accusãtibus afris omissa defensione iudices petisse. tũc ipse Pli. & Cor. Tacitus patroni puincialiũ: notum fecere senatui. priscũ ma- Iudices a senatu dari.
rium immanitate excessisse crimina quibus dari iudices possent. tũ Iulius cõsul designatur censuit iudices a sena-
tu mario dandos. Vrbicis: urbanis: & qui in urbe exercent magistratum. Post illum: post domitiani mortẽ
Vidimus: fuit. n. Tranquillus temporibus illis. Mox correctione. i. cum factus esset censor. fuisse aũt censorẽ
Domitianũ testis est epigramatarius poeta cũ ait cẽsor maxie pricipũq; priceps. Promiscua ini. pmiscua spectã
di iniqtas dicit: qñ sine discrimine no
biles & ignobiles opulẽti & pauperes
cõfusim occupatis ordinibus spectãt
cũ decorũ sit ut nobiliores secreti sciũ
ctiq; a popularibus: habeãt in specta-
culis sedilia honoratiora: ego existio
nõ pmiscua iiquitate legẽdũ esse: sed
promiscue in equite: ut sit sensus: do-
mitianũ inhibuisse licentiã illã thea-
tralẽ: quæ prius inualuerat: ut pmiscue
& indifferenter spectarẽt in equestri-
bus gradibus in qbus soli equites spe
ctare debebant: hoc aũt a Domitiano
factitatũ fuisse testaĩ Martia. q pluri-
bus epigrãmatis eũ extollit ob sublatã
hãc licentiã theatralẽ: & ob id redditã
ordini equestri in spectaculis dignita Discretæ in
tẽ endecasyllabon Martialis hoc est. theatro se-
edictũ domini deiq; nostri: quo subsellia certiora fiunt & puros eques ordines recepit: item sedere primo solitus in des.
gradu semp tũc cũ licebat occupare Mẽnius. itẽ quadringẽta tibi nõ sunt cherestrate surge expõas igit in equite
in ordine equestri. ipprimis eni Domitianus curauit ut in gradibus equestribus discreti soli equites sederent sine cõ
sessoribus plebeis: q prius indiscriminatim sedilia occupabant. Scripta famosa supra annotauimus; qđ legibus
xii. tabularũ pœna capitali sanciẽdũ putauerũt in eos: q carmẽ cõdidissent: qđ infamiã faceret: uñ & apud iuriscõ.
titu. est de famosis libellis. Notabanĩ: infamabanĩ taxabanĩ. Nõ sine auctorũ ignominia. cũ ignominiæ no-
tã & infamiæ maculã apposuisset: his q cõditores fuerant scriptorũ famosorũ. Quæstoriũ: olim quæstura fun-
ctum. Gesticulandi saltandiq; studio. in hoc nimirũ laudandus est ut bonus princeps: q ferre nõ potuit uirum Saltatores
quæstoriũ esse saltatorẽ: & instar histrionis gesticulatorẽ. Nã ut inquit elegãter Cice. in orone p murena: neq; fere uitupanĩ.
saltat sobrius nisi forte insanit. Neq; in solitudie neq; in cõuiuio moderato atq; honesto: uñ saltatorẽ appellare ma Ludus sal-
ledictum erat atq; conuitiũ. quin etiã æmilianus scipio romanos criminaĩ quod in ludũ saltatoriũ eant uirgines tatorius.
puerique ingenui. Cato. Mac. cecilũ uocat spaciatorẽ a saltandi arte. Salusti. quoq; semproniã reprendit quod salta Spartiator.
te optime sciuerit. Probrosis feminis: impudicis: & dedecorosis: probrum enim & stuprũ significat & dedecus Probrum.
& turpitudinẽ; alias accipitur pro conuitio & maledicto lex fixa fuit in atrio libertatis: qua sanciebatur ut probrũ
uirginia uestalis capite puniret: uic qui cã incestauisset uerberibus necaret. Iusq; capiendi: legata spoliauit fœ-
minas probrosas potestate legatorũ capiendorũ hoc est ne legatariæ: in testamento cuiuspiã scribi possent. hinc
uidetur illud satyrice scriptum si capiendi ius nullum uxori.

M. AN. Nũmarios: q de pecuniariis sũmis iudicabãt aut qđ magis placet nũmis corruptos notauit eni dis-
sit q̃si ignominia affecit. Aedilẽ so. sordidos q̃stus secutũ. Vnq̃: q̃ eo pricipe. Morũ co. cẽsura. Promiscue
& ine. alii inequitate habẽt: sed neutrũ seqr. Ego ingete legẽdũ cõtẽderim: ut sit sensus inhibuit theatralẽ licentiã
spectãdi pmiscue indiscretis ordinibus: ætatibus: ac sexu: nec solũ pmiscue inhibuit. sed ingete. i. tumultuose etiã
spectãdi licentiã cõpescuit. Quæstoriũ uirũ: q quæstor fuerat. Probris flagitiis & infamia optis. Iusq; capiẽ
di legata. Iuue. Si capiũdi ius nullũ uxori est legatũ: ut Modestinus ait: qdã donatio testamẽto relicta.

PHI. Erasit iudicum albo. sustulit ex ordine iudicum: quorũ nomina in albo perscribebanĩ: de quo superius Cõplexio.
satis multa. ideo autẽ Domitianus iudiciaria nota iudicẽ affecit: quia ille cũ uxore diuortiũ fecerat: eamq; de adul- Lex scatinia
terio accusauerat: & mox in matrimoniũ reduxerat: aut enim adultera erat aut casta: si impudica cur eam reduce-
bat in matrimoniũ: si pudica cur illam dimittebat: Ex utroq; ordine. senatorio & equestri. Lege scatinia. lex
scatinia punit eos: qui muliebria patiuntur & maxime uiros: hinc tota est satyrici poetæ mordacitas: cum in secũ-
da satyra inuehitur in socraticos cynædos: ubi ait. citari ante omnes debet scatinia: quo in loco cõmentatores fal-
luntur: qui existimãt in pedicones subactoresq; scatiniã legem esse sancitã: cũ poeta tota illa satyra insectetur uiros
muliebria patientes: qui lege scatinia a scatinio lata puniebantur. Celius in epistolis ad Ciceronẽ scatiniæ legis me
minit cum ait. postulandum me lege scatinia curant & Ausonius scribens in mollẽ & effœminatũ inquit. scatiniã
metuens nõ metuit titiam. sensus autem est Domitianũ cõdemnasse quosdã senatores & equites ex lege scatinia.
quod scilicet molles essent & muliebria paterentur. scatiniũ autẽ conditorem legis scatiniæ nõ Romanũ fuisse sed
aricinũ docet. M. Tulli. qui sic scribit in tertia philippica: quod autem municipium nõ contẽnit is: qui aricinũ tã
topere despicit: uetustate antiquissimũ. hinc uoconiæ hic scatiniæ leges nugatoria sunt: quæ dicuntur de. C. Scati
nio: qui uim inferre uoluit Marcelli filio. cũ ab illo non sit dicta neq; lata scatinia lex: sed a scatinio municipe arici
no. Leges enim a conditoribus nominantur nõ autem a fontibus & reis.

Incesta ue. uir. scribit Euse. in chronicis tres uirgines uestæ ob stuprū dānatas a Domitiano. quē Papini. in primo siluarū laudat a coercendi uestales ministras diligentia. sic eni ait Pulchrius an tacita uigilet face troicus ignis atq; exploratas iam laudat uesta ministras. Philostra. quoq; in. vii. de uita apollonii testis est Domitianū purgasse

Vestales obstuprū dānatæ. tēplū uestæ uirginibus tribus uestalibus interēptis: quæ rē cū uiris habuisse culparent: cū oporteret eas castas & intactas iliensem pallada & ignē ppetuū custodire. Varie: uario gñe supplicii. Priora. s. incesta uestaliū. Posteriora. incesta. More ue. s. coercuit: mos aūt uetus fuit ut uiuæ humi defoderent in cāpo: q ob id sceleratus uocabat. nā sicut honores multi & amplissimi uestalib9 exhibebant ppter quos neq; filiorū eis neq; nuptiarū erat desiderū. sic pœnæ delinquētibus īpositæ sunt magnæ: earūq; inqsitores & punitores erāt ex lege pōtifices. eas qdē in minoribus delictis uerberibus afficiētes corruptas uero miserabili morti tradētes: uiuæ eni in feretro deferunt p forū more mortuorū & cū silentio mœroreq; deducunt ad portā colinā: ubi structa est subterranea domus ubi a pontifice uirgo incesta opto capite

Hypogeū. cōstituit in scalis in hypogeū hoc est subterraneū domiciliū deferētibus cū atē illa descenderat scalæ tollebant & domiciliū humo iniecta operiebat: in quo lectus erat & lucerna ardēs: panis quoq; cum aqua lacte: & oleo: ne fame mori uideret. Ocellatis: cognomē est uirginū uestaliū: quæ ex ocellata familia ad sacerdotiū accesserāt. Corruptores: stupratores. Relegasse sicut Licinianū Valeriū rhetoricæ pfessorē relegauit ob incestū: q postea in sicilia pfessus est: cuius rei meminit Pli. in epl'is. Mox corneliā. cuius stuprator eques Rōa. noīe celer in comitio uirgis cæsus est: q iter cædēdū in hac uoce pstaba: qd feci nihil feci. Pli. in. iiii. epl'arū mēorat Domitianū cōcupisse uiuā defodere corneliā maximillā uestalē: ut q illustrari seculū suū eiusmodi exēplis arbitrarēt: q absentē inauditāq; dānauit incesti: a quo missi statim pōtifices q defodiēdā necādāq; curarēt: a qbus in illud subterraneū cubiculū de

Virgo maxima. missa est. Virginē maxi. uirgo maxima dicit præfecta & princeps reliquarū uestaliū: qualis hodie abatissa nūcupat. hinc nō absurde apud Pli. p corneliā maximillā uestalē legi posset Cor. Maximā uestalē: ut cōueniat cū sententia Tranqlli. Repetita. s. iudicio: & accusatiōe. Defodi: ut uiua ex more uetusto defoderet: de quo Iuue. sanguine adhuc uiuo terrā subitura sacerdos. Liui. in. xxii. duæ uestales eo anno opimia atq; floronia stupri cōpertæ altera sub terrā: ut mos est: ad portā collinā necata fuerat. altera sibimet ipsa mortem cōsciuerat. L. Cantilius scriba pontificum: qui cū floronia stuprum fecerat: a pontifice maximo eo usq; uirgis in comitio cæsus erat: ut inter uerbera expiraret. itaq; Domitianus & stupratas & stupratores puniebat ex iure pōtificis maximi: ad quē pertinet talis coercio animaduersioq;. Stupratores. imprimis celerem equitem Romanū significat: cui Corneliæ incestum obiectum est & ob id in comitio uirgis cæsus: ut dudum diximus.

Incesta uestalium uirginum a patre suo quoq; & fratre neglecta uarie ac seuere coercuit: priora capitali supplicio: posteriora more ueteri. Nam cum ocellaris sororibus item Varonillæ liberum mortis permisisset arbitrium: corruptoresq; earum relegasset mox corneliam uirginem maximā absolutam olim: dehinc longo interuallo repertā atq; conuictam defodi imperauit Stupratoresq; uirginis in comitio ad necē cædi: excepto prætorio uiro: cui dubia etiam tum causa & incertis quæstionibus atq; tormentis de semet professo exilium indulsit: ac ne qua religio deum impune contaminaret monumentum quod libertus eius e lapidibus templo capitolini Iouis destinatis filio construxerat: diruit per milites: ossaq; & reliquias: quæ inerant: mari mersit.

De clementia & largitate in initio principatus.

INter initia usq; adeo ab oi cæde abhorrebat: ut absente adhuc patre recordatus Virgilii uersum Impia q̄ cæsis gens est epulata iuuencis: edicere destinauerit

M. AN. Erasit iudicū albo: e numero iudicum expunxit qui falso crimen uxori intendisset: siq; ignominiosa notatum intellige. Lege scantinia. a. C. Scatinio in pedicones lata: qui cum Marcelli filio uim: ut Valeri. ait inferre ausus esset patre accusante dānatus est. Iuue. Quod si leges & iura citantur. Ante oēs debet scatinia. Incesta uestalium. Eusebi. auctor est: tres uestales uirgines Domitiano principe incesti damnatas. Priora: incesta.

More ue. ut humi uiuæ sepelirent. Iu. Sanguine adhuc uiuo terrā subitura sacerdos. Nā cū ocela. subiicit causam quare diuerso supplicio idem scelus uindicarit. Ocelatis sororibus: uestalibus a familia ita cognominatis quæ fuerant prius incesti accersitæ Varonillæ: itē uestali. Liberū mortis genus: ut ipse deligerent sibi genus mortis: quo uellent affici. Corruptores: qui cū uestalibus incestum cōmiserant. Virginē maximā: Corneliā primā uirginum: & quasi antistitē: quæ ut Eusebius. ait uiua defossa est. Defodi: extra collinā portā more maiorū in subterraneam specum uiuam demitti. Stupratores: uestaliū corruptores.

PHI. Excepto pretorio uiro fortassis signat Valerium Licinianū: qui præmonitus fuit si comitium: & uirgas pati nollet ad cōfessionē incesti cū cor. uestale confugeret: sicut & fecit locutus est pro absente herenius senecio

Versus Virgilii. Liciniano Domitianus exiliū molle dedit permisitq; si qua posset ex rebus suis raperet antequā bona publicarent. Contaminaretur: pollueretur: & maculosa fieret. Libertus eius. Domitiani. Destinatis: præparatis. Filio

Capitale bouem necasse. defuncto: & filius liberti significatur. Diruit. euerti & destrui iussit. Ossa & reliquias: filii liberti ipsius: tanquā nefas foret in lapidibus sacratis pphanū sepeliri. Impia quā cæsis. Virgilius in secūdo georgicorū sic scribit. ante etiam sceptrū dictæi regis & ante Impia quā cæsis gens est epulata iuuencis; aureus hanc uitam in terris saturnus

Mos fœdissimus imolādi hostias agebat in expositione huius uersus ait Seruius q maiores boues comesse nefas putabant. Plinius quoq; & Columella tradunt in tanta fuisse apud antiquos ueneratione boues: ut tam capitale esset bouem necasse q̄ ciuem. Edicere: edicto promulgare. Destinauerint: constituerint delib erauerit.

Ne boues imolarent:ex dogmate pytagorico pcipit apud Ouid.ne boues imolent ne ue adhibeant in cibatu. sic eni scriptu est. Quid meruere boues aial sine fraude doloq; innocuu simplex natu tolerare labores:Porphi.quoq; refert ex iniquitate hoim esse iductu more imoledi hostias:que fœdissimu appellat & crudelitatis plenu cuz ex sanguine occisoru aialiu ibuent aræ deoru:quinetia Lactanti.carpes hac aialiu imolatione sic scribit in.v.diuinaru institutionu:mactant igit opimas:ac pingues hostias deo quasi esurienti:pfundut uina tanqua sitienti: trimegistus simile sacrilegiis esse autumat cu deu ores tus atq; cætera incendere.nihil eni deest:q ipse est oia: aitq; incensiones dei esse:cu agunt grates a mortalibus.

Mos fœdissimus imolandi hostias

Incensiones dei grates.

ne boues imolarent. Cupiditatis quoq; atq; auaritiæ: uix suspitione ulla aut priuatus unqua: aut princeps aliquadiu dedit: imo e diuerso magnæ sæpe no abstinetiæ modo sed etia liberalitatis experimeta. Oes circa se largissime psecutus: nihil prius aut acrius monuit:q ne quid sordide facerent: relictas sibi hæreditates ab his qbus liberi erant no recepit. Legatu etia ex testamento Ruscii Cepionis:q cauerat:ut quot annis igredietibus curiam senatoribus certa summa uiritim præstaret hæres suus: irritu fecit. Reos q ante quinquenniu proximu apud ærariu pependissent: uniuersos discrimine liberauit: nec repeti nisi intra annum: eaq; condirione permisit: ut accusatori: qui no causam teneret exilium pœna esset. Scribas questorios negociantes ex cosuetudine. sed contra Clodiam legem uenia in præteritu; donauit. Subsiciua quæ diuisis per ueteranos agris carptim super fuerunt: ueteribus possessoribus: ut usucapta concessit fiscales calunias magna calumniantium pœna repressit: ferebaturq; uox eius

Expimeta.s.dedit. Largissime.liberalitate maxima. Qua neqd sordide. Domitianus admonuit suos sanctæ neqd facerent:qd illos sordidos ee & auaros turpisq; lucri cupidos declararet: nimiru pricipes oes hac admonitione suos aulicos monere deberet ne qd causa auaritiæ & rapiaru sordidiq; lucri factitent: cu uideamus in aulis pricipu oia secus fieri. No recepit:taq iustius sit hæreditates patru ad filios ptinere:q ad pricipe: ex his liquet quedmodu Domitianus ab iitio pricipatus egit bonu pricipe. mox deflexit ad oe genus flagitioru. Legatu irritu fecit. ruscius cepio in testameto legatu hoc legauerat senatoribus: ut singulis annis certa summa pecuniaru illis uiriti diuideret ab hærede: qui curia ingrediebant. hoc legatu Domicianus rescidit nec ratu esse uoluit: ut ita hæres ab hoc onere liberaret qd est laudabile.

Salubris monitio.

Apud ærariu pepedissent: dicut rei pedere apud ærariu: q nec du absoluti nec du dañati sunt. sed adhuc illoru causa est pedens: & ot dici solet suspesa sub incerto exitu: tales liberauit Domitianus a piculo dañationis: si mo p quinquenii pximi spaciu pependissent: in ærario aut tabulariu erat hoc e repositoriu sparu tabularu: ærarius uero ho diq; ære pecuniaq; mulctat hic leges idetide apd luculetos scriptores factos ee ærarios & iter ærarios relatos q ære mulctatitio puniebat. Nec repeti. ab accusatoribus iteru reuocari ad reatu. Intra annu: annuu spatiu. Qui cam no teneret: q no obtieret reu dañari: nec q reu uinceret in iudicio

Rei pedere

Tabulariu in ærario.

Aerarii homines.

M. AN. Exiliu idulsit: exilio dañauit quu maius eet suppliciu merita. Libertx: eius no dicit; cuius ad Domitianu uix apte referas. Lapidibus destiat: ad usum capitolinæ ædis copat. Diruit: dirui fecit monumetu.s. Ossæ filii. Ab oi cæde. q.d. multoru etia animaliu. Sordide turpiter: ac præ lucri cupiditate auare nimiu. Cauerat: testameto legarat. Viritis: senatoru singulis. Apud ærariu pepe. aut in uacuo: ut de Claudio dixit pepedissent aut ambiguo causæ euetu suspesi toto qnquenio ærarii rei fuisset. Discrimie in comodo: oiq; piculo liberauit. Hæc repetit: iteru cogi. Intra annu: itra anni spaciu. Qui cam no teneret: q no uictor eet aut ad exitu no pduceret.

PHI. Sed cotra clodia lege: clodia lex phibebat scribas quæstoru exercere negociationes: taq idecoru foret scriba esse negociatore: uerutn ex psuetudine: quæ iterdu lege potetior e: qde iueniebant negociates: quos uenia donauit Domitianus remissa legis clodiæ punitioe. Subsiciua: in codicibus luculentoru scriptoru multiugis mo subsiciua mo subsecisiua scribi depredes: eade m huius uerbi uis est & significatia. na subcisiua dnr: quæ subcisa sut & qsi subtracta a subcidedo dicta qsi relicta: qd si subsiciua legeri a subsecado inclinabit. Pli. in proemio. na. historiæ: & Au. Gellius in nouissimo noctiu atticaru subcisiua siue subsiciua tpa dixerut quæ subducta subtractaq; sut: & uelutii subcisa siue subsecta a rebus necessariis. eade dictione usus est Cicero cu ait in pmo de legi. subcisiua quæda tepora incurrunt: quæ ego perire no patior. Item paulopost. quin igit ista ipsa explicas subcisiuis ut ais temporibus & coscribis de iure ciuili subtilius q cæteri. Apule. in ultio de asino aureo qd subsicitum quis iteratæ iam traditioni remansisset: ubi subsiciuu posuit p reliquu. Idem in eade significatione dixit in octauo Ac me relictu solu ac subsiciuu cu fastidio pleriq; præteribant. itide Tranqllus subcisiua appellat portiunculas agroru quasi subcisas: relictasue: quæ uelut reliquiæ in diuidendis agris superfuerat. Talia domitianus cocessit ueteribus possessoribus: qui scilicet illos agros prius possederat: q ueteranis diuiderent. Ide Apule. scribit in apologia pythagora animaduertisse euerriculu: qd genus retis est: trahi a piscatoribus iuxta metapontu in littore italiæ suæ: qua subsiciuam græcia fecerat. ubi subsiciua græcia accipi uidet quasi p subsecta succisaq; & ueluti secudaria græcia: quæ est italiæ portio: quam græci magna græcia appellauerunt. Carptim: quasi frustilatim & mebratim. hoc est p frusta & mebra hinc inde decerpta superant. Vsucapta: quasi per ususcapione uendicata. antiquitus iure ciuili costitutu fuerat ut res si mobilis erat anno ubiq; uno: si immobilis biennio tantum in italico solo usu caperet ne reru dominia in incerto essent mox Iustinia. costitutione promulgauit: qua cautu est: ut res quide; mobiles p trienniu immobiles uero p longi tep[illegible] possessione. i. inter presentes decenio inter absentes. xx. annis usucapiant: sicut scribunt latissime iuriscon. & a Boetio in comenteriis topicoru annotatu est. Fiscales ca. calūniæ fiscales dicunt: ex quibus dañatoru bona ad fiscu imperatoriu deuoluebant. Ferebatur: celebrabatur.

Cosuetudo lege potetior.

Subsiciua.

Subcisiua.

Euerriculu

Vsucapere

Vox Domitiani memorabilis. Dictū iuliāi. Cōtra delatores.

Princeps q delatores nō castigat:uox haec in oibus pricipū cubiculis uestibulisq; scribēda est:uox aurea uox ui laudationis pconio digna:elegāter olī:& sapiēter dixit Iulia.imperator ad delatorē coercēdū.qs innocēs esse poterit si accusasse sufficiet.Delatores ergo nisi castigent:uel ob hoc qa ipuniri relinquunt: ad accusanduz magis irritant: ideo Domitianus delatores puniēdos esse uolens significare dicebat:delatores irritari puocariq; ad delationis officiū;nisi a pricipe castigent.Nimirū delatores ad uenena nascunt:quorū atra ceu serpētiū ligua uibrat tabesq; animi cōtrectata adurit.Nulla sane pestis pestilētior:nulla pnicies pniciosior ueneno delatorū q ubi pricipū aures patulas iuenere:infūdūt uirus exitiale in nocētibus:unde fit ut praeceps nūero uir bonus probus insons ex aula pricipali eliminet atq; explodat:dū principes nimiū creduli totas aures repandūt pestiferis delatoribus susurronibusq;q uirosis linguis uiperas imitāt Quos iclyte Annibal nō minus fugiēdos cēseo q̄ pestes q̄ uenena q̄ mortes

Figuratus ductus. Obliquus ductus.

Ad saeui.desciuit.deflexit ad crudelitatē Prius q̄ ad auaritiā. Discipulū Pa.exēpla haec sunt saeuitiae in Domitiano q ob nullā aliā causā occidit discipulū Paridis histriōis nisi q arte histriōica & forma magistrū repñtabat

Propter quasdā in historia figuras ob figuratū scribēdi genus & obliq̄ dicta:Marcia.atq; Fortūatianus scribūt ductū esse in urone figuratū: cū apte qd dicere phibet uerecūdia ppter ob

princeps qui delatores non castigat irritat.

De saeuitia & crudelitate eius contra plurimos.

Ed neq; in clementiae neque in abstinentiae tenore permansit:& tamen aliquanto celerius ad saeuitiam desciuit quam ad cupiditatem.Discipulum Paridis pantomimi puberem adhuc etiam tum maxime aegrū q arte formaq; non absimilis magistro uidebatur occidit.it ē Hermogenem tharsensem propter quasdā in historia figuras:librariis etiā qui eam descripserāt crucifixis:patrefamilias q thracem mirmylloni parem munerario:imparem dixerat detractum e spectaculis in arenam canibus obiecit cum hoc titulo impie locutus parmularius.Cum plures senatores in his aliquod consulares interemit:ex quibus Ciuicam Cerealem in ipso Asię procōsulatu Saluidienum Orfitum:Acilium Glabrionem exilio quasi molitores nouarum rerum Caeteros le

scoena:& significationē alia atq; itegmētis uestita mōstrat.Est & obliquus ductus cū metus ipedit aliqd dicere libere.& p quosdā cuniculos obiiciēda mōstramus.Domitianus occidit Hermogenē historicū ppter figuratos in historia ductus & elocutiones q̄ trahi posse uidebant in principis cōtumeliā.Pli.scripsit octo uolumina dubii sermonis sub Nerone nouissimis annis:cū omne genus studiorū paulo liberius & erectius piculosum seruitus fecisset.Figurate ut inquit Sido.uitā dum nūq; Cōstatini uidet uel pupugisse uel momordisse:q palatinis foribus distichon hoc appendit:saturni aurea secla quis requirat:sunt haec gēmea sed neroniana.

M.AN. Cōtra clo.legē.P.Clodius tri.ple.quattuor tulit leges Aulo Gabio:&.L.Piso.cōsulibus in qbus hāc fuisse intelligi oportet. Subcisiua.i.agrorū ptes succisas:hoc est diuidendis agris hinc inde subductas:ut mēsura admetiētibus magis quadraret:dicunt & succissiua tpa necessariis horis subtracta.Pli.succissiuis tēporibus ista curamus.Gel.Ea uia succissiua:& subsecūdaria tpa. Carptim:hinc inde carpēdo aliqd. Veteribus possesso.his qui agros ipsos ad id tps possiderāt:prius dico qua diuisi essent. Vsu capta possessionis cōtinuatiōe q̄sita. Modestinus usucapio est iqt acqsitio uel adiectio dñii p cōtinuationē possessiōis tpis lege de finiti. Fiscales:ad fiscū imperii attinētes. Calūnias:falsas delatiōes aduersus ciues p fisco intētas. Magro:ipsi peridi.

PHI. Tharsensem:ex tharsu oppido ciliciae:Perseus iouis & danaes filius:tharsum condidisse mēorat:ut ait Amianus Marcellinus:unī a Lucano tharsos psaea cognoiat illo uersu.Deserit tauriq; nemus psaeaq; tharsos Qui eā descripserant.historiā.s.Hermogenis exscripserāt:pprie enī describere & exscribere ē exēpla trāsferre:qd ptinet ad librarios:cū scribere ad cōditurē referat uulgus pperā scriptores dicit quos librarios dicere deberet:cū scriptores sint ipsi auctores cōditoresq; librorū. Patrēfamilias.sensus est Domitianus obiecit canibus laniandū quēdā patrēfamilias:qa in spectaculo gladiatorio:qd exhibebat priceps:dixerat thracē gladiatorē parē qdē eē myrmillōi aduersus quē depugnabat sed mūerario iparē.i.editori ludorū Domitiano minime parē:tāq̄ ab eo uellet nollet di gladiari cogeret:& ita hoc dicto uisus est taxare pricipē exhibitorē spectaculi gladiatorii.Nā mūerarius significat editorē exhibitorēq; muneris gladiatorii:cuius noie Domitianus significabat a prēfamilias:alibi docuimus myrmilloni gladiatori opponi thracē gladiatorē:qd idicat uel ille Ausonii uersus:qs myrmilloni contēdit:aeqmanus thrax. In arenā:gladiatoria arena significat:in q̄ gladiatores depugnāt:unī & arenarii dicti. Cū hoc titulo.cū hac notatiōe idicioq; supplicii. Impie locutus parmularius.uerbū hoc a Domitiano cōtumeliose dictū est in patrēfamilias obiectū canibus lacerādū:nā parmularius nomē ē gladiatoris a parmula dicti ē aūt parmula breue scutū de q̄ ait Orat.Sēsi relicta nō bene parmula.milites uelites situ Rōano parmā habebāt tripedalē:parmulis solid sunt militer pugnare:quarū usū ferē sustulisse.C.Marius:Iphicrates peltā p parma militibus dedit:ex quo postea pelragae pedites dicti apū Q uintilianū in.ii.scriptū legimus huic sententiae accōmodatū alius pcōtāti Theodoreus an Apollodoreus esset ego inqt parmularius sum:nec sane potuit Vrbanus ex cōfessione inscitiae suae elabi.

Tharsum condidit perseus. Describere. Exscribere. Scriptores. Munerario impar. Mūerarius Thrax myrmilloni. Parmularius. Parmula. Peltastae. Parmularius sum.

Ciuicā cerealē:Cor.Taci.meminit subinde Cerealis:q castra germanorū cepit exciditq;. Aciliū glabrionē. de hoc ait Iuuenalis:Proximus eiusdē pperabat Acilius aeui.Acilio glabrioni q apud Thermopylas regē superauit Antiochū:statuā aureē posuit filius Acilius glabrio quae prima oim in italia fuit aurata statua.auctores Liui.Plini.& Amianus Marcellinus:hic quē interemit Domitianus ex ea erat psapia. Caeteros.s.interemit Orfitū Domitianus Orfitū & Ruffum paratarū cōtra se insidiarū insimulans in insulā relegauit:apud Philostratū Apollonius or

Acilius glabrio. Statua glabrionis.

uissima queq; de causa. Aeliũ Lamiã ob suspitiosos qdẽ uerũ & ueteres & inoxios iocos: q post abductã uxorẽ laudanti uocẽ suã: heu taceo dixerat: quodq; Tito hortãti se ad alterũ matrimoniũ responderat μηκαισυγαμησαι θελεισ Saluium Cocceanũ. q Othonis ĩpatoris patrui sui diem natalez celebrauerat. Metiũ põposianũ q habere imperatoriaz genesim uulgo ferebaĩ & q depictũ orbẽ terræ in mẽbranis: cõtiones q; regũ ac ducũ ex Tito Liuio circũferret q q; seruis noia Magonis & Annibalia indidisset. Salustiũ Lucullũ britanniæ legatũ: q lãceas nouę formę appellari luculleas pass᷒ eẽt. Iuniũ rusticũ q Peti Thrasec & Heluidii prisci laudes edidisset appellaretq; eos sanctissimos uiros: cuius criminis occasione

situ appellat uir iustũ & temperatũ; cui obiiciebaĩ q suasor ĩpulsorq; Neruæ fuisset ad ĩperiũ occupandũ; adiutũ quoq; ab ipso Apollonio ad res nouas moliendas calumniabaui: ex hoc ait Tranquil. orsitũ fuisse Domitiani iussu interemptũ in exilio quasi molitorem rerũ nouarũ. primo. n. fuit insulari exilio mulctatus; mox ibidẽ interẽptus: sicut & Acilius glabrio ob cõsimilem suspitionẽ. Aeliũ Lamiã: ppter huius ælii lamiæ necẽ dixit poeta Lamia
satyricus: hoc nocuit lamiarũ cœde madenti. Aeliorum lamiarũ familiã: quæ fuit Romæ senatoria: oriundam esse a Lamo formiarũ rege: idonei scriptores pdiderunt. In alia significatiõe lamia dicit uoratrix puerorũ: a lama quæ est uorago: & maledictũ ẽ ĩ fœminas maleficas. apd Philostra. multa mentio est de lamia; quę formosiores adolescẽtulos deuorabat. Quidã lamias dicũt esse laruas & lemures; quę hũanas carnes desiderãter affectãt. Orat. Neu prãsæ lamiæ uiuũ puerũ extrahat aluo. Apule. in primo de asino aureo: at ille odore spurcissimi hũoris pcussus: quo me lamiæ ille infecerant aspernatur. In threnis hieremiæ accipit lamia p gñe aialis: cũ ait: Lamiæ undauerunt mãmã lacerauerũt catulos suos. in Esaia quoq; scriptũ est ibi cubauit lamia: & iuenit sibi requiem. Olim Probus imperator exhibuit in spectaculo centũ lamias. Abductã uxorẽ. supra dictũ est Domitianũ abduxisse in matrimoniũ domitiã longinã ælio lamiæ nuptã. Laudanti: Domitiano. Heu tacee: hoc uerbũ dixit Aelius lamia dolenter & cũ suspirio: cũ significare uellet sibi tacẽdũ esse & labellũ digito cõpescẽdũ: cũ libere queri nõ posset de Domitiano q sibi abduxerat uxorẽ. Ad alterũ matrimoniũ: ut post abductã a Domitiano primã uxorẽ Domitiã ducere uellet alterã. μηκαισυ. latine interpretaĩ: an & tu uxore ducere uis: quo dicto ĩtelligi uoluit ælius lamia qd & Titus quoq; uellet abducere alteram sibi uxorem: sicut Domitianus primam abduxerat.

M. AN. Figuras: aliquos inter se sermones Thracẽ retiariũ. Mirmilloni: qui cũ rhetiario pugnat Munerario. gladiatori ad munus cõparato: munus gladiatoriũ certamẽ dicit. Iuue. Munera nũc edũt & uerso pollice uulgi: quẽlibet occidũt. Impie locutus parmularius a parma pmula est atq; ide recta uoce pmularius pmularũ opifex: aut queadmodũ a scuto scutarius dr: sic a parmula parmularius parmulæ gestator: ut pteritæ militię atq; eiusdẽ obscuræ & gregariæ breui titulo arguerit. Aciliũ glabrionẽ. Iuue. pperabat Acilius æuo. Eliam lamiã: Iuue. Lamiarũ cœde madẽti. Abductã uxorẽ. s. Domitiã: quã illi adẽptã Domitianus duxit uxorẽ. Laudanti domitiano. Heu taceo: quasi stomachi indicium in domitianũ dedisset. Sc. lamia. καισυγαμησαι θελεισ: & tu uxorem ducere uis.

PHI. Saluiũ cocceanũ: subintellige interemit: fuit aũt hic filius fris othonis impatoris quẽ otho ĩã iã moriturus admonuit: ne patruũ suũ othonẽ fuisse aut obliuisceret unq̃ aut nimiũ meminisset. Metiũ põ. in uespasiani uita dictũ est; queadmodũ sermo percrebuerat Metiũ põposianũ habere genituraz ĩperatoriã: eũq; qñq; regnaturũ: tũ a Vespasiano cõsul factus est tali cauillo alludente: qñq; memor erit tanti beneficii: sed Domi. lõge patri dissimillimus põposianũ ĩteremit: ppterea q in horoscopo sydereq; natalitio impatoria dignitas ei decreta esse uulgo dicebaĩ: q cũq; habuerit horoscopũ ĩ prima pte arietis nascẽtur reges duces exercituũq; impatores. Depictũ orbẽ terræ Põposiano excidiũ cõcinauit ea res: q hostilio mãcino cõsulatũ peperit: q sitũ carthaginis expu- Coccenus
gnationẽq; depictã pponẽs ĩ foro: & ĩpe assistens populo spectãti singula enarrabat: qua comitate pximis comi- Tabula
tiis cõsulatũ adeptus ẽ. Anaximãder milesius de situ orbis descriptã tabulã primus edidisse ferĩ. Hecatheus uero anaximan-
codicẽ reliqsse sitũ orbis cõtinẽtẽ: ut tradit Eratosthenes. Cõtiones re. ac du. notissimũ ẽ Liuiũ ĩ contionibus dri de situ
supra q̃ narrari põtẽ eloquentissimũ apud quẽ maximi duces regesq; ppe diuinitus cõtionãtur: qd. n. diuinius orbis.
contionibus Scipionis & Annibalis: quid luculentius his quas apud eũdem & rõani reges & externi percensent Cõtiones
igiĩ cũ põposianus cõtiones illas. i. orones q̃ apd Liuiũ & a regibus habentur & a ducibus assidue circũferret su- regum.
spitionem Domi. fecit tanq̃ regnũ affectaret: ex quo fuit interemptus. Noia Ma. & Anni. hinc Domitia. pom- Nomĩa ser
posianum metuendũ esse opinabatur: q seruis ĩponeret noia nõ seruilia sed ĩperatoria: & eorum maxime impera- uis impa-
torum: qui infestissimi fuerant romano nomini: Magonem enim & Annibalem fratres maximos pœnorũ duces: toria.
maximosq; romanorum hostes fuisse nemo nõ nouit. Annotatu dignũ est genuã liguriæ caput ab hoc magone Genua di-
Annibalis fratre dirutam fuisse: mox ex ædificatam a Lucretio: cui ob id prorogatũ fuit impiũ: Mago ex uulnere ruta a Ma-
mortuus est: hand procul sardiniæ: Annibal ueneno ĩ bithynia extinctus: ducum imperatorumq; externorũ haud gone
dubie clarissimus memoratissimusq;. E contrario athenienses decreto olim publico sanxerunt ne unq̃ seruis in- Annibal
dere liceret nomina harmodii & aristogytonis: qui libertatis recuperandæ gratia hippiam tyrannum interficere ueneno pe-
adorsi erant: nefas enim ducebant nomina libertati patriæ deuota seruili contagio pollui. Salustium Iu. repete riit.
interemit. Luculleas: a nomine suo: dicebatur enim Salustius Lucullus: cæterum. L. lucullus ille rõanorũ niti- Lucullleum
dissimus marmori luculleo nomẽ ĩdidit admodum delectatus illo: quod erat atri coloris. Peti thra. & he. de marmor
Peto thrasea patauino & heluidio prisco tarentino qui thraseæ gener fuit supra copiose meminimus Iunius aru- Arulenus
lenus rusticus qui olim tri. ple. obtulit se propugnatorem Peti thraseæ gener fuit heluidii: socerumq; & pro so- rusticus.

Libertas heluidii — Simia stoicorum. — Vitelliana cicatrice stigmosus. — Philosophi expulsi — Dictū Demetrii. — Cicadis licet canere.

certū thraseā non minus uero q̄ magno pconio extulit appellauitq; sanctissimos uiros: ppter quod interfectus est a Domitiano. Scire aūt debes thraseā sæuitia neronis afflictum: ut ante diximus: uenas secuisse: heluidiumq; quia thraseæ gener erat Italia pulsum exulasse: q mox reuersus romam creatus pretor Vespasiani principatu libere ni- mis sententiam dixit: utpote æmulus soceri: imitatorq; catonum & brutorum ex ea dicēdi libertate: ut magnam glo- riam: ita magnam contraxit offensam fuitq; a Domitiano morti damnatus; Vnde ait Cor. Taci. scribens de uita Iulii agricolæ soceri sui: Mox nostræ duxere heluidiū in carcerē manus. Idē Aruleni rustici necem signat his uer- bis nos maurici rusticiq; uisus nos in nocēti sanguine senectio pfudit. Aruleni rustici periculū fouerat. M. regu- lus eiusq; morte adeo exultauit ut li- bro edito illum insectatus: appellaue- rit simiā stoicorum adiecerit: q; uitel- liana cicatrice stigmosum: ideo autē hoc a. M. regulo dictū est quia arule- nus rusticus cum esset ptor missus a Vitellio senatuq; legatus ad flauia- nos duces componendæ pacis causa

philosophos oēs urbe italiaq; sūmouit. Occidit & Eluidiuz filium: q quasi scœnico ex odio: sub pſona Paridis & œnones diuortiū suū cū uxore tractasset. Flauiū Sabinū alterum e patruelibus: q cū cōitiorū cōsulariū die destinatū pperam pcō nō cōsulē ad populū sed ipatorē pnūciasset: Vez aliqto post ciuilis belli uictoriam sæuior: plerosq; partis aduersæ dudū ēt latētes cōscios iuestigato nouo qstiōis gn̄e distorsit.

fuit uulneratus a militibus turbulētis uiolato legati nomine: occisoq; lictore. Philosophos urbe submouit. Eu- sebius in chronicis ait domitianum philosophos & mathematicos bis urbe roma per edictum expulisse. Gel- lius quoq; lib. xiiii. noctium atticarum sic scribit philosophi domitiano imperante senatusconsulto eiecti: atq; ur- be & italia interdicti sunt: qua tempestate epitectus quoq; philosophus propter id senatusconsultum nicopolim roma decessit: apud Philostratum mentio fit de philosophis eiectis a domitiano qui habitu mutato partim in hi- spaniam partim in lybiæ scythiæue deserta confugerunt. Quidam etiam uiuendi ratione mutata scelerum con- siliarios sese illi adiunxerunt. Ex quo demetrius philosophus expulsus instituta cum Apollonio sermocinatione dolenter dixit & grauiter. Cicadis licet impune canere: nobis nec quidem mutire fas est.

M. AN. Saluum cocceanum: occidit subaudi. Imperatoriam genesim: sydera lem in ortu posituraz ad imperium trahentem. Magonis & Anni. carthaginensium ducum romaniq; nominis hostium. Nouæ for mæ: tum primum inuentæ. Lucullcas: a suo nomine. Peti thraseæ: a Nerone occisi. Heluidi prisci: qui Vespasiani principatu occisus est. Sanctissimos uiros: innocentes: miræ constantiæ: cuius illi sectæ fuerint Sa tyri e arnien demonstrat: Quale coronati inquit thrasea heluidiusq; bibebant Brutorum & Cassii natalibus.

Cuius criminis: ipsi rustico intentati. Philosophos: philosophiæ professores: ac studiosos.

PHI. Heluidium filium. sanguinarius princeps non contentus interfecisse uirum sanctissimum heluidiū patrē occidit ēt filiū ob rē friuolā & nugatoriā. Pli. neoteros hoc est iunior occiso domitiano librū composuit de heluidii pris ultione: qui cū sibi fuerat amicitia: accusauitq; in senatu publiciū certū senatorē: uirumq; pretorium a quo manus illatæ fuerant heluidio. Idem deflet luculenta epistola mortem fanniæ uxoris heluidii ex thrasea na

Fannia

tæ: que bis maritum secuta est in exilium: tertio ipsa propter maritū relegata: factusq; reus fuit senectio: q de uita heluidii libros composuisset: sicut Rusticus Arulenus fuerat interfectus ob editas heluidii prisci & Peti thraseæ

Senectio

laudes. Cuius rei meminit cornelius Tacitus his uerbis que subscripsi. Legimus cum Aruleno rustico petus thra sea herennio senectioni priscus Heluidius laudati essent: capitale fuisse: neq; in ipsos modo auctores sed in libros

Sepultura Paridis & Oenones

quoq; eorum sæuitum: delegato triumuiris ministerio: ut monumenta clarissimorum ingeniorum in comitio ac foro urerentur. Senico exodio. cantico attelanico repete que supra dicta sunt de exodio. Sub perso. pari dis & œnones. Nota est historia fabulosa. Quemadmodum Paris inter pastores educatus amauit œnonem: quā deinde facto diuortio deseruit profectus in græciam. Helenæ amore pellectus. In cebrenia troadis urbe Pa ridis & œnones sepulturam ostendi refert Strabo in. xiii. Oenonem autem dicunt Alexandri Paridis uxorem fu isse prius q̄ Helena raperetur. apud Ouidi. extat epistola q̄ paridi scri. œnone. Eluidius eluidii prisci filius atte lanica fabula & exodio complexus erat argumentum de Paride & œnone: & quemadmodum inter illos factum

Diuortium unde. — Res tuas tibi habeto

foret diuortium: existimauit Domi. sub hoc uelamento diuortium suum taxari ab heluidio: ex quo prouocatus hominem interemit: supra autem dictum est quemadmodum Domitia. uxorem Domitiani repudiauit: moxq; impatiens diuortii reduxit. Diuortium autem dictum est: uel a diuersitate mentium: uel quia in diuersas partes eunt: qui distrahunt matrimonium. In diuortio matrimoniiq; nunciatione comprobata sunt hæc uerba: Res tu as tibi habeto tuas res tibi agito. Ex hac diuortii formula dixit plautina mater familias: ualeas tibi: habeas res tu as reddas meas. Et apud Apu. ait Cupido ad Psychen: confestim thoro meo diuorte: tibiq; res tuas habeto.

Patrueles

Ex par. Merito dixit Pli. q illa immanissima bellua: ita enim Domitianum appellat: propinquorum sangui nem lambebat. Patrueles fratres dicti qui ex duobus fratribus progenerantur: sicut sorores patrueles nuncupan tur ex duobus & ipse fratribus genitæ: auctor iuriscon. patrueles domitiani erāt duo filii ex Flauio Sabino patris fratre: ex his alterum patri cognominem interemit ex eo q a precone non consul sed imperator per errorem pro nunciatus est apud populum Philostratus refert interfectum fuisse a domitiano Sabinum cognatum: cuius uxo rem nomine Iuliam abduxerit ipse princeps: quæ erat ipsius neptis: unde parricidium incestumq; iuxta commisit.

Perperam. non recte q errore magis q̄ dolo factum uideri potest. Destinatum. electum consulem designa tumq. Ciuilis belli: quod inter flauianos & uitellianos gestum est. Partis aduersæ: uitellianæ factionis: ma gis enim placet ut ciuile bellum referatur ad uitellianos q̄ ad Antonium: qui & ipse sicut supra dictum est mouit ciuile bellum: cum foret preses superioris germaniæ. Quæstionis formatorum.

Immisso p obscœna igne Apu. scri. sibi in asinum reformato Titionem ardentem mediis inguinibus a fœmina immissum: a qua pernicie se euasisse ait cum liquida fimo strictum egesta faciem atq; oculos eius fœminæ cõfœdasset. Seneca inter diros cruciatus enumerat carcerem & cruces & eculeos & uncum & adactum per mediuz hominẽq; p oẽs artus emergeret stipitez & distracta ĩ diuersuz actis curribus mẽbra: & illã tunicã alimẽtis ignũ & illitã & intextã. nusq̃ tñ mẽtionẽ facit huius supplicii quo sæuiebat truculentus domitianus: tanq̃ ipse extiterit inuentor talis cruciatus. Enotio. cognitionibus. Laticlauiũ: senatorẽ a lato clauo noĩe inclinato: in usu antiquorũ fuerunt mantilia cocco clauata: quibus in conuiuio usus est Alexãder ro. fuerunt & uestimenta auroclauata: quibus olim interdixit Tacitus imperator.

Titio ardẽs immissus inguinibus.

Auro clauata.

immisso p obscœna igne nonnullis & manus amputauit: satisq; cõstat duos solos e notioribus uenia donatos tribunũ laticlauiũ & centurionem: qui se quo facilius expertes culpæ ostenderent: ĩpudicos ꝓbauerant: & ob id neq; apud ducez nec apud milites ullius momenti esse potuisse.

Item de sæuitia & crudelitate eiusdem.

ERat autẽ nõ solũ magnæ: sed & callidæ ĩopinatæq; sæuitiæ. Auctorẽ sũmarũ pridie q̃ crucifigeret in cubiculum uocauit: assidere in toro iuxta coegit secuz hilarẽq; dimisit: partibus etiã de cœna dignatus est. Aretinũ Clementem consularem uirum e familiaribus: & emissariis suis capitis condẽnaturus ĩ eadem uel etiam ĩ maiore gratia habuit: quoad nouissime simul gestanti conspecto delatore eius inquit hunc nequissimum seruum cras audiamus. Et quo contemptius abuteretur patientia hominum nunq̃ tristiorẽ sententiam sine præfatione clementiæ pronunciauit: ut non aliud iam certius atrocis exitus signũ esset: q̃ principii lenitas Quosdã maiestatis reos in curiam induxerat: & cum ꝑdixisset experturum se illa die: quã carus senatui esset: facile perfecerat: ut etiam more maiorum puniendi condẽnarentur. deinde atrocitate pœnæ conterritus ad leniendaz inuidiam intercessit his uerbis: neq; ei ab re fuerit ĩpa cognoscere: pmitti te pẽs ꝯscripti a pietate: uestra ĩpetrari qđ scio me difficulter impetraturũ: ut dãnatis liberũ mortis arbitrium indulgeatis

Et ob id: qui se impudicum asserit satis probare uidetur se nullibi esse metuẽdũ. cũ impudici & effœminati turpore infamiæ nullius momẽti existimẽtur ad res magnas capescendas moliendasue. Auctorem summarũ: ratiocinatorẽ significat qui summas accepti & expensi in codice perscribebat: quiq; cõputo & calculo erat ĩstructus tales facit Mercurius in. iiii. ab horoscopo locatus inquit Firmicus maternus i. iii. matheseos M. AN. Heloidiũ filiũ ad patris differẽtiam q a domitiano fuerat occisus. Scænico exodio: ridiculæ fabule argumẽto Paridis & œno. qa ob paridis pãtomimi amorẽ domitiã uxorẽ Domi. exegerat: fuit œnone pidis uxor: cũ qua post raptũ Helenę diuortiũ fecit Stra. est auctor. Diuortium dissidium separationẽ. Epa trudibus: e duobus Sabini patrui filiis. Destinatum designatum. Aduersæ partis. Antonianæ factionis.

Nouo quæstiõis gñe: nouo cruciatu. Immisso: & hæc torquendi rõ. Laticlauum: patricium adolescentem. Impudicos: corruptos: corpore pathicos. Auctorẽ sũmarum rationem seu computorum.

PHI. Assidere in toro: hoc uidetur esse specimen interioris familiaritatis. Sed ex hoc: & id genus aliis cõplusculis planissime liquet: uerũ id esse quod memorat Sidonius apollinaris: qui in primo epistolarum refert consuetudinem regum naturæ flammarum bene compararit: quæ sicut paulum a se remota illuminant: ita satis sibi admota comburunt. Verum ego id de malorum principum consuetudinem dici tantum opinor: cum familiaritas boni principis sit tanto splendidior: quanto fuerit interior: tanto dulcior q̃to proximior.

Consuetudo regum par flãmæ

Iuxta: prope. Partibus de cœna dignatus est epularum partes misit ad auctorez summarum ex more: quo principes partibus ciborum principalium de cœna missis conuictorem honorabant: ex hoc coniectabant illum esse domitiano carissimum: cum uiderent tam communiter tamq; hospitaliter hominem accipi a principe: a quo mox crucifixus est. Itaq; merito dicitur sæuitia talis inopinata: quis enim opinaretur principem sæuiturum esse cruciabiliter in illum quem tanta comitate prosequebatur. Eleganter talis sæuitia dicta est cachinans a Mamertino: qui scribit: in panegyrico ad Iulianum: Quis nescit aliorum imperatorum hilarem diritatem cachinantemq; sæuitiam: a qbus ingenita crudelitas figmẽto lætitiæ tegebat. Pli. quoq; in panegyrico ad Traianũ luculẽter inqt Quod. n. tã infidũ mare q̃ blãditiæ principũ illorũ: qbus tãta lenitas: tãta fraus: ut facilius esset: iratos q̃ ꝓpitios habere. Emissariis: internũciis cõciliatoribusq; furtorum hoc. n. significat emissarius sicut ante dictuz est. Simul gestanti: in eodem gestatorio iter facienti & Aretinus clemens significatur: quidam codices habent gustanti ut intelligas aretinũ clementem gustasse simul ientasseq; cũ Domi. quod specimen est beniuolentiæ & gr̃æ interioris. Delatorẽ eius: accusatorem Aretini clementis. Inqt: Domi. Aretino clemẽti. Hũc ne. ser. ita delatorẽ Clementis appellauit. Cõtẽptius. cũ maiori cõtẽptione & despicatu. Quã prin. le. q̃n exordiebatur leniter & clementer: tunc timenda erat sententia tristior & atrocior: quia illud erat indicium sæuitiæ blandientis.

Sæuitia cachinans

Blanditiæ principum infide

Emissarius.

More ma. dictum est in Nerone: quemadmodum more maiorũ collo in furcã coniecto uirgis ad necem cedebantur. Maiestatis: accusatos crimine læsæ maiestatis. Atrocitate pœ. q̃ ceruix nudi hominis inseritur furcæ: & corpus uirgis ad necem ceditur. Intercessit. uetuit. Ab re: extra ꝓpositũ: hæc duo opponũtur ex re & abre. Permittite par. con uerba sunt Domitiani: quibus clementiam lenitatemq; per simulationem preferebat. Difficulter impe. tanq̃ senatus omnino uellet ut maiestatis rei atrocibus pœnis punirentur.

Nam & parcetis oculis uestris:& intelligent me omnes senatui interfuisse.

De rapinis & extorsionibus & aliis gestis eius.

EXhaustus operum ac munerum in pensis stipēdioq; quod adiecerat. tentauit quidem ad releuandos castrenses sumptus:mil tum:numerum diminuere : sed cum obnox.ū se barbaris per hoc aīaduerteret neq; secius eo in explicandis oneribus oībus hæreret:nihil pēsi habuit qui ꝓdaret oī mō bona uiuoꝝ ac mortuorum: usq;quaq; quolibet & accusatore & crimine corripiebantur. Satis erat obiici qualecunq; factum dictumq; aduersus maiestatem principis confiscabantur alienissime hæreditates uel existente uno q diceret audisse se ex defuncto cum uiueret hæredem sibi Cæsarem esse. Præter cæteros iudaicus fiscus acerbissime actus est ad quem deferebantur qui uelut professi iudaicam intra urbem uiuerent uitam:uel dissimulata origine imposita genti tributa non pependissent. Interfuisse me adolescentulum memini quū a ꝓcuratore frequētissimoq; cōsilio īspiceretur nonagenarius senex an circunsectus esset. Abiuuēra minime

Parcetis oc. ue. ne. s. uidere cogamini supplicia ex more maioꝝ irrogata damnatis de maiestate:cuius rei ī spectio horroris plena est:nec libenter oculis usurpanda:quoꝝ sensus acerrimus est:sed q̄uis Domi. diceret oculis senatorum esse parcendū:ne uiderēt cruciatus morientium:tn̄ ipse ut pote crudelissimus libenter spectabat cædes damnatorum:ut ita pasceret oculos sanguine nobilitatis:Hinc Cor. Ta neronem antepofuit domitiano ueluti minus sanguinarium:qui subtraxit oculos:iussitq; scelera non spectauit:cum sub Domi. præcipua miseriarum pars esset uidere & aspici:cū denotādis tot hominum palloribus sufficeret sæuus ille Domitiani uultus & rubor; quo se contra pudorem muniebat. Libe rum mor. ar. ut eligat unusquisq; id genus mortis:qd existimat eē mitius & lenius:sicut & sectio uenaꝝ. Senatui inter. tanq̄ plurafecerim senatoribus liberū mortis arbitriū eē idulgēdum maiestatis reis. Exhaustus:exinanitus cōsumpta materia. Munerū: non tam donoꝝ q̄ spectaculorum. Stipēdio quod adiecerat:supra dictuz quemadmodū. Domitianus addidit quartuz stipēdiū militi aureos ternos. Castrenses sūptus: ipēsas militares.

M. AN. Partibus de cœnis:ex iis quæ ipsi erāt appositæ:quibusdā dono missis:& qd ad ordinē attinet. Iu. & ipse sumptam de margine cœnæ dixit. Emissariis;quid emissarii essent ꝑspicue supra demonstrauimus. Gestātē:domitiano:sic in Cæsare dictatore Tribunitia subsellia præter uehenti:quum hunc ꝑteruectum qa in curru erat illum gestatū intelligamus. Delatore;clæmentis.s. Hunc nequissimum seruum;clæmentem. Tristiorem;ab affectu atrocio: ē More maiorum ut nudorum ceruix furcæ insereret cæderetur: corpus ad necem. Difficulter;quasi nollet id sibi concessum iri. PHI. Obnoxiū se barbaris;priceps tuet maiestatē ferro & copia militū quorum numerus diminutus efficit ipsū contēptibilē apd barbaros obnoxiuq; iniuriis hostilibus:milites.n.ut inqt Luca. faciūt ipatorē timēdum. Hæreret. hesitaret & icertus foret. Nihil pe. h. elocutio historica ē:& salustii peculiaris q̄ significat floccipēdere:& nihil facere. Corripiebant capiebāt iuadebant a Domi. Quolibet ac. i dīscriminatim fides habebatur unicuiq; uel calumniatori & criminationi siue uera siue falsa obiicerentur. Accusat
Pensum amianus marcellinus Constantium imperatorem:q aures tā patulas habuerit accusatoribus:ut si qd dubium de
Nihil pēsi ferebatur aut falsum id pro liquido compertoq; acciperet. sufficiebat hoc solū q qa uel ab sarmicho noiatus eēt
Ne sint aures patulæ criminatoribus. delatus ue. Exitiale ꝑfecto hoc uitiū est:& ex aula boni principis eliminandum:ne boni & insontes calumniatorum & fontium circūueniantur nāq; ut olim dixit Iulianus; hoc pacto quis erit innocens si solummodo accusasse sufficiet. Obiici:ab accusatore pro crimine reo: obiectari. Confiscabantur. ad fiscum principis deriuabantur. Audisse se ex defun. sensus est si inuentus esset uel unus qui diceret ego audiui ex hoc uel illo qui mortuus est quando uiuebat:q cæsarem sibi hæredem esse uolebat sine alia ratione probatione ue tales hæreditates ad fiscum deducebantur. Iudaicus fiscus;tributum significatur quod ex iudæis exactum ad principis fiscum deuoluebatur. Ad quem;iudaicum fiscum. Iudaicam ui. uiue. eadem uectigalia fisco soluebant hi qui q̄uis iudæi non essent tamen ritu iudaico romæ uiuebant:iudaizabāt q. Mar. meminit huius acerbæ a iudæis exactionis cum ait. Sed que de solymis uenit perustia damnatam modo mentulam tributis. Seuerus. imperator iudæos fieri sub graui pœna uetuit:idem etiam de christianis sanxit:tanq̄ iudaicam & christianam sectam non probaret

Dissimulata ori. multi reperiebantur qui originem dissimularent:seq; iudæos inficiarentur;ut ita a tributo pēdendo essent immunes:tales Domi. deferri uoluit ad iudaicum fiscum. Genti. iudaicæ. Non pependissent.
Pendere ꝑ non persoluissent. Pendere enim significat soluere:quia æs apud romanos appendebatur;& stipendia ii stipitem
Dispensatores. pendebant. ab eo scribit Ennius :pœni stipendia pendunt. Hinc dispensatores & libri pendes dicti;unde & impēdia & compendia inclinantur. A procuratore scilicet cæsaris & fisci imperatorii aduocatum fisci primus Adri
Libripendes. anus instituit. An circumsectus;circuncisus iudæi ex circuncisione dignoscuntur: quidam nonagenarius cum se iudæum esse negaret:inspectus fuit a procuratore fisci an foret circuncisus:inde recutiti dicti. Martia. & recuti
Recutiti torum fugis inguina iudæorum. Persius;recutitaq; sabbata palles. Sidonius quoq; ait fert recutitorum primor
Appella. dia iudæorum. ab Ora. iudæus Apella dictus est ob circumcisionem pelliculæ;que ut inquit Lactantius figura ē & typus signif.cans cordis circuncisionem;quoniam para illa corporis que circunciditur habet quandam similitudinem cordis & est pudenda; & nudandum eē pectus idest aperto & simplici corde oportere nos uiuere: ob hanc cām deus nudari eam iussit:ut hoc argumento nos admoneret:ne inuolutum pectus haberemus. i. ne quod pudendum facinus inter conscientiæ secreta uelaremus. Nam illa carnis circuncisio in iudæis nisi significaret

cordis circũcisionem. careret;utiq; rõne;qa si deus id uellet sic a principio formasset hominem ut pputium non
haberet. Circũcidebanẽ aũt iudæi cultris lapidæis:uñ scriptũ est in Iosue: fac tibi cultroa lapideos & circuncide
secundo filios israel. Scribit herodotus in.ii. ægyptios & cholcoa & æthyopas preputia circuncidere;atq; iudæ-
os confiteri se ab ægyptiis didicisse circuncisionẽ. Sed utrũ ægyptii ab æthiopibus;an æthiopes ab ægyptiis di-
dicerint circuncidere uirilia sibi ait non liquere. Strabo in.xvi. auctor est circũcisiones a iudæis institutas esse ex su
perstitione. Cor. tacitus circuncidere inquit genitalia instituere iudæi ut diuersitate noscantur;transgressi in mo-

De circũcisione. *Cultri lapidei.* *Qui circũcidantur.*

ciuilis animi confidens etiam:& tum uerbis:tum rebus imo-
dicus. Cenidi patris concubinæ ex histria reuersæ:osculumq;
ut asseuerat offerenti manum præbuit. Generum fratris indi
gne ferens albatos & ipsum ministros habere proclamauit.
ουκαγαθορ πολυκοιρανιη.

De elatione & uanagloria eiusdem.

PRincipatũ uero adeptus:neq; i senatu iactare dubita
uit: & patri se: & fratri imperium dedisse: illos sibi

rem co[rum]; ideẽ usurpant. Olim iudæi
mouerunt bellum contra Adrianum
qa uetabanẽ;mutilare genitalia: adeo
ptinax est supstitio. Obiter inserenda
uẽ quæstio nõ indigna explicatur. cur
Iuue. mẽtionẽ faciẽs de iudæia dixerit
quo[rum]; cophinus fœnũq; supellex: &
altero itidem loco cophino fœnoq;
relictis. Nota sunt mihi oĩa illa quæ a
cõmẽtatoribus dñr:& q̃ a professori-
bus in gymnasiis litteratoriis referun
tur;sed curiositati minime faciunt sa-

Locus Iuuenalis

tis;nam q̃uis sensus simplex & obuius uideatur;tamen nescio quid arcanum subesse licet suspicari diligentius in
trospicienti. non enim sine causa bis nominasse uideri potest cophinũ & fœnum in iudaica supellectili. Fateorq;
me in alia nunc esse q̃ prius fuerim opinione antea simpliciter exponebam id referendum esse ad paupertinas iu-
dæorum teculas tenuissimamq; supellectilem qui a domitiano exhausti acerbitate tributorum;nihil aliud in bo-
nia retinebant nisi cophinum & fœnum friuola scilicet & nugatoria. Nunc uero cophini nomen ex peculiari sup-
stitione iudaica scienter & nuncupatim usurpatum esse a poeta non ambigo;cum legerim apud duos scriptores
idoneos iudæis cophinum assignari prope peculiariter: namq; Dauid psalmographus idemq; rex israhelitarũ
sic cecinit in psalmo. lxxx. αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. i. manus eius in cophino seruierunt
Sidonius quoq; apollinaris. in. v. epi. non inscite dixit;pharao incedat cum diademate israhelitica cum cophino
Cur autem cophino speciatim uterentur iam diu est quod quæro. Quod autem legimus apud Nicolaum de ly
ra interpretem dauitici psalterii tantisper sequar;donec inuenero melius;ille enim enarrans locum ex psalmo iaẽ
predictum exponit iudæos id temporis quo ab ægyptiis duro famulatu premebantur;coactos esse exportare in
cophino feces & stercora de ciuitatibus ægyptiorum;ex quo postea liberati a iugo ægyptiacæ seruitutis uideri
possunt instituisse ut cophinum gestarent;ad perpetuum huiusce rei monumentum;sicut etiam fœnum illis in
usu fortassis erat propter palea[rum] memoriam quas ad conficiendos laterea ab ægyptiis prio accipe solebãt; mox
interdicente pharaone;coacti sunt ipsimet colligere paleaa fœnũ & stipulas sine adminiculo alieno: dispersusq;
est totus iudæorum populus in omnem terram ægypti ad colligendas paleas historia latissime explicatur i exo
do;& cõcinniter enarratur a Iosepho in.ii. antiqui. & quoniam hęc res suspitiosa indagine tractatur;qd uetat su-
spicari ideo cophinũ a iudeis priuatim usurpari;quia moses ille conditor legũ maximus seruatorq; gẽtis iudaicę
memoratissimus cum esset infantulus fuit a matre expositus in ripam loticæ inclusus in cophino iũceo siue fiscel
la scirpea;quem filia pharaonis sublatum nutriuit adoptauitq; in filii locum;uocauit eum mosem:quod lingua
hebraica significat ex aqua seruatũ;sed non putentur hæc uelut dogmata ut inquit origines a nobis esse prolata
sed tractandi more requirendiq; discussa. Soleo enim talia non ut assertor sed ut opinator excutere; iam ex hac no
stra opinor curiosa obseruatione lector admonebitur poetarum sensa esse pensitatiua introspicienda;& mox eru
ditius enucleanda;atq; promenda;sed iam pergamus ad reliqua;ne diutius q̃ par est extra calcẽ decurrat Oratio.

Moses

M. AN. Barbaris;barbaro[rum] motibus. Neq; secius;haud minus. Hæreret;mẽte & cogitatiõe. Crimine
quolibet;tam uero q̃ falso. Alienissima;nihil ad fiscum attinentes. Fiscus attributum fisco ascriptum iudeo
rum;qui tum romæ erant. Deferebanẽ;tanq̃ iudæorũ nũero hñdi uectigales delato[rum] calũniafiebãt. Dis-
simulata;celata. A procuratore fisci. Circumsectus;circumsectam & recutitam haberet mentulam.

PHI. Ciuilis animi;ciuili moderatione & politica modestia prediti ciuilitatem;quam grçci πολιτικὴν
uocant;Plato platonicusq; Apul. intelligi uolunt ex numero uirtutum;a qua uniuersa spectentur atq; discernan-
tur;que fortunatum statum faciat ciuitatis;cuius partes sunt legalis & iuridicialia medicina & exercitatio. Cõ
fidens;nomen est reprehensioni obnoxium;& hic accipitur pro improbo audaci & temerario;sicut apud Teren.
est parasitus phormio homo confidens;unde & confidentia reprehensibilis est;quo nomine temeritas & auda-
cia significatur;Pacuuius grandem atq; atrocem coerce confidentiam;Cice. pro cecinna nec minus urget inquit
nec minus cõfidẽs;quã est ille Teren. phormio. Immodicus;non seruans modũ nec temperamentum;q̃ res cũ
omnes tum principes maxime decet. Ex histria;histria a flumine histro cognominata est;excurrit ut penisu-
la;tuditanus domuit histros statuãq; ob id sibi posuit;auctor Pli. Manũ pbuit;signum incuilitatis ac insolen
tiæ est pro osculo manum preberet;sed insolẽtius olim egit caligula;qui Põpeio porrexit ad osculandum pedeẽ

Ciuilitas. *Confidens* *Cõfidẽtia.* *Histria*

Generum fratris;maritum iuliæ Titi filiæ. Albatos ministros;albis uestimẽtis idutos: & ob hoc elegan-
tiores cultioresue;q̃ priuato conueniret. albati epulo intererant ut docet Cice. in ora. cõtra uatiniũ:& ob Horatio
dictũ est;ille repotia natales aliosq; die[rum] festos albatus celebret. Refert uopiscus senatores oẽs tanta esse lætitia ela
tos creaco Tacito principe;ut albati sederent albasq; hostias imolarent;scri. Plat. in. xii. de legi. colorem albũ diis
esse congruentem. ουκαγαθορ. idest non est bona multitudo imperatorum;olim dion syracusanus uersum illũ

Albati ministri.

reddidisse: neq; i reducenda post diuortiū uxore dicere uocatā eā ipuluinar suū: acclamari ēt i āphitheatro epulari die libēter audit dño & dnę fœliciter: sed & a capitolino certamie cūctos igēti cōsensu pcātes ut Palfuriū surā restitueret: pulsū oli ex senatu: ac tūc de oratorib⁹ coronatū nullo rn̄so dignatus: tacere tm̄mō iussit uoce pconis Pari arrogātia cū procurator suor noie formalē dictaret epistolā sic cœpit. Domitian⁹ & de⁹ nr̄ sic fieri iubet: un̄ institutū post hac ut ne scripto qdē ac sermōe cuiusq̄ appellaret aliter. Statuas sibi i capitolio nō nisi aureas & argēteas poni pmisit: ac ponderis certi ianos arcusq; cū quadrigis & isignibus triūphor p regiones urbis tantos ac tot extruxit: ut cuidā grece iscriptū arcui sit. Cōsulatus. vii. x. cœpit quot añ eū nemo: ex q̄bus septē medios cōtinuauit: oēs aūt pene titulo tenus gessit: nec quēq̄ ultra calē. maii: plures ad id⁹ usq; ianuarias. Post aūt duos triūphos germāici cognomie assūpto septēbrē mēsē & octobrē ex ap pellatiōib⁹ suis Germanicu3 Domitianūq; trāsnoiauit:

Nō ē bona mnltitudo impatoru3 — homericū retulit ex secūda iliados rapsodia. in quo hæc snia est: nō posse bñ regi rēp. multor impiis: & alius dixit nō eē bonā cæsarū multitudinē & Caligula dicebat: unus sit rex unus dñs. Reddidisse. tāq̄ debitū restituisse: hoc aūt iō dicebat: q̄a i bello ciuili uitelliano pr̄e & fratre absētibus ipse Romæ: cūcta confecerat: & capitoliū una cū sabino patruo uelut arcē occupauerat: tādē pfligatis uitellianis militibus Cæsar est cōsalutatus; ex quo uidebat̄ ipe impiū dedisse pr̄i Vespa. & fr̄i Tito. Vxore: Domitia. In puluī. suū. tāq̄ religiosū & ipatoriū: ē. n. pul-

Puluinar. — uinar dicatū diis: qd̄ & ipatoribus tanq̄ diuis tribuit̄. Iuue. fœda lupanaria tulit ad puluinar odorē. Dicere: repete nō dubitauit. Epulari die: diē epularē uocat; quo epulū pplo dedit.

Domino & dominę — Dño & dñæ fœ. hæc ē acclamatio qua ppl̄s p asserationē i epulo acclamauit Domitiano tanq̄ dño: & uxori Domitiani tanq̄ dnę: q̄ & Augusta fuit appellata: i hoc ualde dissimilis fuit Domitianus Augusto q nomē dñi tā q̄ maledictū semp exhorruit. Capitolino certa. añ dictū ē qnquenale certamē Capitolino Ioui istitutū fuisse a Domitiano. Restitueret: i pristinā senatoriā dignitatē reduceret.

M. AN. Ciuilis s3 supibus & elatus. Reuersæ cenidi. Manū: p osculo. Gener fra. cui Iulia Titi filia nupserat. Albatos mi. albis credo uestibus cultos: ac nitidos. q. Titi fris fauore & impēsa id fieret. ουκαγαθον πολυκοιρανιη: nō bonū regnū pluribus cōc. Impiū dedi. qa .s. i uitellianos cū patruo Sabino isurrexisset: un̄ illa Martia. assentatio Asserult possessa malis pallaria regnis. Prima suo gessit pro ioue bella puer sed Tacitus uerius omnia exequitur.

Epulari die: quo datum est populo epulum Papi. Vna uescimur omnis ordo mensa Parui: fœminæ: plæbs. eques: senatus: & mox paulo. iam quisquis is est inops beatus: conuiuam ducis esse gloriatur. Domino & dominæ quam appellationem Augustus in primis auersabatur. Eusebius Domitianus ait se dominum & deum appellari iussit. Mar. Edictum domini deiq; nostri.

Palfurius sura — PHI. Palfurium: uidetur hic esse ille palfurius: de quo ait Iuue. si quid palfurio si credimus armillato. spartianus meminit suræ cuius suffragio adrianus ad pleniorem traiani amicitiam uenit: ab eodem comperit se adoptandum esse a traiano.

Superbi. — Tunc: in certamine capitolino: in quo certabatur prosa oratione græce latineq; inter oratores. Nullo responso: specimen maximæ arrogantiæ nihil respondere: ex quo superbi dicti: qui responder dedignantur. Ci. partim te superbum esse quod nihil respondeas.

Formulari. — Formalem: ex formula; unde & formularii dicti.

Dominus & deus. — Dominus & deus noster: scri. Sex. Aure. quod Domitianus more Caligulæ dominum sese deumq; dici coegit. Eusebi. in chronicis primus inquit Domi. dominum se & deum appellari iussit: hine illud a poeta assentatore dictum est: edictum domini deiq; nostri quo subsellia ceritiora fiunt: Aliter. q̄ scilicet nomine domini & dei tanq̄ uoces hominum: dare possint cœlum.

Statuæ regū in capitolio. — Statuas nō ni. a. in hanc sententiam ait eutropius nullam sibi nisi aureā & argenteam statuam in capitolio passus est poni; regum Romanorum statuas fuisse in capitolio positas testis ē Pli. i. xxxiiii. Ianos ar. simulachra iani plurima Domi. fuisse extructa significat una cū arcubus triumphalibus m̄ltiiugis: m̄ltos aūt ianos: fuisse Romæ dicatos signat Oui. cū ait cū tot sint iani cur stas sacratus i uno; fuit ianus a numa rege dicatus digitis ita figuratis: ut trecētor quīq̄gīta qnq; dier nota: p significationē āni tēporis & eui se deū idicaret. Per te. ur. q̄ sūt. xiiii. Tātos ac tot: alter ad magnitudinē alter ad nūer ē referēdū. Inscriptū arcui sit: in nullo Tranqlli codice: q̄uis curiose uestigauerim iuenire potui hanc arcus inscriptionem. Si licet indagine suspitiosa coniectare: coniectamus fuisse in arcu illo inscriptum notatūq; numerū eorum arcuum & ianorum: quos extruxerat: Domi. Septem decē: Papi. in. iiii. syluarum. vii. x. Domitiani consulatum adorat illo carmine: læta bis octonis accedit purpura fastis.

* Ausonius in panegyrico ad gratianum de consulatibus Domitiani multiiugis sic scri. Scis in q̄ septē ac decē Domitiani consulatus: quos ille inuidia alteros prouehendi continuando conseruit ita in eius auiditate derisum: ut hoc eum pagina fastorum suorum immo fastidiorū fecerit insolentem: nec potuerit prestare fœlicem. * Continuauit. Cōtra legem annalem: que uetat itra decē annos eundē capi magistratū. Titulo te. ut consul tm̄mō diceret̄ citra administrationē cōsulatus. Plures. s. consulatus. Post du. triu m. alterū de cattis alter de dacis.

Germanicus dictus. September germanicus octo. domitianus. — Germanici co. as. germanicū dictū eē Domitianū a germanis deuictis non pauci testantur; inter quos ait Silius i. iii. puni. At tu trāscēdēs germanice facta tuorū & Papi. in. iiii. syluarum: parua loquor nec dū æquo tuos germanice uultus. Itē Cæsaris insigneq; aperit germanicus annū; traianū quoq; germanici nomen accepisse testatur Pli. in panegyrico. Germanicū Do. Macro. i. saturn. sic refert: mēsis septēber principalem sui nominis retinet appellationē: quē germanici appellatiōe; octobrē uero suo noie Domi. iuaserat: sed ubi isaustu3 uocabulum ex omni ære uel saxo placuit eradi: menses quoq; usurpa-

patione tyrannicæ appellationis exuti sunt:ob hoc dixit Mar. Domitianũ annis autũnos accõmodare:cum septem ber & october menses sint autũnales:quibus ipse nomen Germanici & domitiani imposuit. Idẽ Germanicas. Ca= len. appellat Septẽbres. Altero:septẽbre. Altero. octobre:ut. n. ante dictum est natus est Domitiã. xxiiii. die mẽ sis Octobris:cũ aũt hoc nomẽ Domi. cõstet decẽ lr̃is: festiuiter & adulatorie dixit Mar. sutilis aptetur decies rosa crinibus:ut sit qui posuit sacræ nobile gentis opus: quo dicto significatur Domi. sicuti sequẽtibus uersibus signa= tur Germanicus: quod nomẽ & ipsm cõstat decẽ litteris:nũc bis qua mihi da basia:fiat ut illud nomẽ ab odrysio quod deus orbe tulit.

Domitia= nus decem litteris.

Germani= cus.

ꝙ altero suscepisset imperium: altero natus esset.

De cõiuratiõe ꝯtra eũ facta: & suspitiõe morti quã hẽbat.

PEr hæc terribilis cũctis & inuisus tandẽ oppressus est amicorũ libertorũq intimorum conspiratione simul & uxoris annum diẽq ultimũ uitæ iampridem suspe= ctum habebat: horã etiam necnõ & genus mortis. Adolescẽ tulo chaldæi cuncta prædixerant. Pater quoq super coenaꝫ quandã fungis abstinentem palam irriserat ut ignaruꝫ fortis suæ: ꝙ nõ ferrũ potius timeret. Quare pauidus semper atq anxius minimis etiam suspitionib⁹ præter modũ commoue= batur: ut edicti de excidendis uineis propositi gratiam facere nõ alia magis re compulsus credatur: ꝗ ꝙ sparsi libelli cũ his uersibus erãt. κην μεφαγησ επιριζανομωσ ετικαρποφορησω οσσον επισπεισαι καισαρι θυομενω. Eadem formidine oblatũ a senatu nouum & excogitatũ honorem quãquã omniuꝫ ta= lium appetentissimus recusauit decretuꝫ erat ut quotiens ge reret cõsulatum equites Romani quibus sors obtigisset tra= beati: & cũ hastis militaribus ꝑcederẽt eũ inter lictores appa ritoresq. Tẽpe quoq suspecti periculi appropinquãte sollici tior in dies: porticuũ in quibus spaciari consueuerat parietes

Amicorũ cõ. eutropius & Orosius scribũt Domi. in terfectũ fuisse i palatio suorũ ꝯiuratiõe.

M. AN. Palfuriũ. Iu. Nã si pal= furio credimus armilato. Pulsuꝫ se. senatorio ordine eiectũ. Ac põ. cer. sed cẽteni libẽrius legeri. Papi de sta= tua Domi. dicãda: Da capitolinis æter num sedibus aurũ. Quo niteant sacri cẽteno pondere uultus. Ianos: ad ædificii rõneꝫ allusit. de. Iani tẽplo in Augusto diximus. Cõsulatus. vii. x. decies septies cõsul fuit. Germa= nicũ Do. qđ germanicus sit Domi. co gnominatus ꝑter Trãq. Iu. carmĩ de= mõstrat: & i scripto radiat germãicus auro Papi. An te palladiæ talẽ germa nice nobis: de trãsnoiatione mẽsiũ Eu sebi. duo inqt menses aliter appellari Septẽber germanicus & october Dõi. Mar. Augustus æstates & Domi. au= tumnos. Altero: septẽbri suscepisset imperiũ. Altero: octobri nasci con tigisset:nã. xi. calen. nouẽbris est natus

PHI. Simul & uxoris. Sextus Aurelius refert. ascitaꝫ esse in consilio coniuratorũ Domitiã uxorẽ tyranni dominiani ob amorẽ paridis histrionis. Adolescẽtulo. Domitiano. Cal dæi genethlici & sciẽtiæ syderalis periti: uulgus auctore gellio: quos gentilitio uocabulo chaldæos dicere opor= tet: mathematicos dicit: sunt aũt chaldæi in babylonia phi & astrologiæ scientissimi: qui ex diuturna obseruatione syderũ scientiã putant: effecisse: ut predici posset: qđ cuiq uenturũ: & ex quo qsq fato natus esset. chaldæorũ astro nomicorũ genera multa sunt: nam qdã orcheni dñr: quidaꝫ borsipeni: de caldæis strabo in. xvi. M. T. in. i. de diui. Au. Gellius in. xiiii. multa memoriæ prodiderunt; sed Diodorus in. iii. bibliothecæ latissime explicauit dogmata chaldęorum: quos astrologiæ ultra cæteros fuisse peritos memorat: eosq predicere futura ita euidẽter: ut mirum & supra hominum ingenia esse credatur. Iuue. chaldæis sed maior erit fiducia Plini. scribens de ortu & occasu sy derum in octauodecimo. chaldeam sectam in multis sectatur. Super coenam: in coena intercoenandũ. Fun= gis abstinen. tanq̃ cibo mortifero: fungorum numerosa sunt genera: inter quos suilli numerantur ueneniis accõmo= datissimi qui olim familias interemere & tota conuiuia & anneũ serenũ: ꝑfectũ Nero. uigilũ & tribunos & Centu riones noxii sunt fungi q in coquendo duriores fiunt innocentiores: qui nitro addito per coquuntur: tutiores fiunt cum carne cocti: aut cum pediculo piri prosunt & pira confestim sumpta: debellat eos & aceti natura: quæ ipsis contraria est. Ignarum sortis: suæ: nescia mens hominum fati sortisq futuræ: tanq̃ uix fati: quæ in effugibilis est traheret Domitianum ad mortem biothanatam hoc est uiolentam & ferro inferendam. Edicti gratiam face= re: supra dictum est domitianum edidisse: ne quis in italia nouas uites pangeret: utq in prouinciis uinea succide= rentur: sed exequi rem non perseuerauit; & huius edicti per remissionem gratiam fecit compulsus libellis: qui Romæ sparsi fuerãt cum his uersibus græcis. κην μεφαγησ επιριζαν ο μωσ ετικαρποφορησω. οσσον επι σπεισαι καισαρι θυομενω. quorum hoc est interpretamẽtum: sic enim loquitur uitis uel si me ad radicem co mederis: tantum tamen uini producam quantum immolando cæsari possit infundi sunt auteꝫ uersiculi ab eueno conditi: quos ita æmulatus est Ouidi. in. i. fasto. Rode caper uitem tamen hinc cuꝫ stabis ad aras; in tua quod spar gi cornua possit erit: sed festiuiter immutata dictio est i libellis Romæ sparsis: nam pro trago hoc est capro non in concinniter Cæsaris nomen substitutum fuit: ut ita domitianus taxaretur: qui per hos uersiculos neci destinabatur uelut uictima inter cuius cornua uinum fundi solebat in immolatiõe. Nouum & exco. ho. quis foret hic nouus honor inibi statim declarat: ut. s. equites trabeati. idest ueste trabea induti precederent. Domitianum consulatum gerentem: sed ex formidine qua agitabatur: hunc honorem sibi decretum recusauit: cuꝫ alioquin foret appetentissi mus nouorum honorum. Quibus sors obtigisset: per sortitionem id munus obeundum euenisset. Cum hastis: more armigerorum: qui cum lancea ibant: tales erãt armigeri Alexandri. Suspecti periculi: periculuꝫ de morte domitiani significatur: quod ipse suspectum habebat utpote a chaldæis ante predictum. Sollicitior in= dies; quottidie magis; magisq sollicitus & anxius.

Chaldæi

Orcheni Borsipeni

Chaldæa secta

Suilli fungi.

Vt fungi fi ant tutio= res

Rode caper uitem

Tragus

Phengites lapis Phengite lapide: scribit Pli. in. xxxvi. repertū esse lapidē in cappadocia Neronis principatu duricia marmoris candidum atq translucentē: qui ex argumēto phengites appellatus est. φεγγω. n. apud graecos significat illumino: & φεγγος lumen: unde phengites luminosus dictus: hoc lapide cōstruxerat Nero aedem fortunae: quā aureā domo cōplexus est: quare etiam foribus opertis interdiu claritas diurna erat: haud alio quā speculari modo tanq̄ inclusa luce non transmissa. Domitianus distinxerat uariegaueratq phengite lapide parietes porticuū: & ambulationum: ut ex eius splēdore translucido uideret quid fieret a tergo: ne ex incidiis incautus opprimi posset. Plerasq

phengite lapide destinxit: e cuius splendore per imagines qc quid a tergo fieret: prouideret. Et nec nisi secreto: atq solus plerasq custodias: receptis quidē in manu cathenis audiebat utq domesticis persuaderet: ne bono qdē exēplo audendā esse patroni necē: Epaphroditū a libellis capitali poena cōdēnauit q post destitutionem Nero in adipiscēda morte manu eius adiutus existimabatur.

De patruele per eum occiso & quibusdam prodigiis mortis eius.

Denique Flauium clementem patruelem suum contemptissimae: inertiae cuius filios etiam nūc paruulos successores palā destinauerat: & abolito priore nomine alterū Vespasianum appellari iusserat: alterū Domitianū: repente ex tenuissima suspitione tantum non ipso eius consulatu interemit: quo maxime facto maturauit sibi exitum. Continuis octo mensibus tot fulgura facta nunciataq sunt: ut exclamauerit: feriat iam quem uolet. Tactus de coelo capitoliū templumq flauiae gentis. Item domus palatinae & cubiculū ipsius: atq etiā e basi statuae triūphalis titulus excussus ui procellae in monumētū proximū decidit. Arbor quae priuato adhuc Vespasiano euersa surrexerat: tūc rursus repente corruit

Custodiae custodias: i notis serui annotauimus & superioribus explicatū est custodias dici carcerarios & eos: qui custodia carceris continentur in quo significatu hic accipitur.

M. AN. Vxoris: Domitiae: Adolescentulo: Domitiano. Caldei: mathematici astrorū periti. Quibus sors obti. q id munus sortiti essent. Trabeati: trabea ueste circuiti: de trabea & eqtibus trabeatis semel atq iterum supra. Phengite Pli. Nero. principe repertus est in capadocia lapis duricia marmoris candidus atq trāslucēs ēt qua parte fuluae inciderant uenae ex argumento phengites appellatus.

Plerasq custodias plures in custodia positos.

PHI. Cathenis: custodiarū. s. quibus inditae erāt cathenae: sicut uinculatis nexisq innecti solēt. Patroni necē ne liberti in patroni caedē conspirarēt: q̄ presagibat eum se manibus libertorū periturū. Epaphroditū a libellis. in Nerone dictū est: quēadmoduꝫ epaphorditus libertus Neronis: q libellis erat prepositus: iuuit patronū Neronē iugulo ferrū adigere seq confodere: hunc poena capitis condēnauit: domitianus ob hoc soluꝫ: q patronum Neronem adiuuisse existimabatur in morte sibi consciscenda: ut hoc exemplo cauerent reliqui abstinere a nece patroni. Post desti. cum nero ab omnibus fuisset destitutus desertusq. Manu eius. s. epaphroditi libertis a quo horti epaphroditani nominati: quorū meminit Frontinus in. ii. de aquae ductibus. Patruelem suū: ante dictū est patrueles fratres dici ex duobus fratribus progenitos: hic filius fuerat flauii sabini fratris fratris Vespasiani. Cōtēptissimae: despicatissimae. Abolito priore nomine: cum mollet a noibus impositiius: filios patruelis sui amplius appellari sed alterū noie patris alterū suo. Tm non. sensus est: Domitianus interemit Flauiū patruelē sine ulla contatione: hoc solum obseruans ne in cōsulatu eius interimeret: alii codices habent tantūmodo ut ita cōiungas ex tenuissima suspitione tm̄modo domitianum interemisse patruelē adhuc consulatum gerentem ut ita deligerum Domitiani fiat atrocius ex dignitate patruelis occisi. magis placet legas tantummum & exponas: uel etiam in ipso consulatu fuisse interemptum a domitiano patruelē: tanq̄ procrastinare non potuerit differreq caedē; do-
Fulmina diurna ioui nec ille abiret consulatu super hac particula tantūnum alibi satis multa. Feriat iam quem uolet: fulmina diurna ioui attributa sunt nocturna summano cum crebra fulmina fierent exclamauit Domitianus feriat iupiter suo te
Nocturna summano. lo iam quem uolet: quasi diceret etiam si me percutere uoluerit: sed ut inquit uerissime Lucre. iouis telum persaepe nocentes preterit exanimatq indignos inq merentes. Tactum: e fulmine percussum: e fulminatio autem capitolii & templi flauiae gentis portendebat exitiū Domitia. a quo utrūq fuerat ex aedificatum. Domus pala. aedes
Bases uasorum. imperatoriae. Et cubi. ipsius. s. tactuꝫ de coelo est. E basi: tituli ferme in basibus statuarū inscribuntur: obiter annotandum bases quoq latine dici sustentacula uasorum: quibus uulgo utimur in mensa: sicut etiam uernacula nostra lingua appellitantur: Iabolenus iuriscon. ait cui corinthia uasa legata essent: & bases huic: quoq eorum uasorum collocandorū causa paratas deberi trebatiū respondisse. Titulus excussus. cum tituli soleant scribi in basibus statuarum: e fulmine excussus electusq titulus est ex ipsa basi statuae: Domitiani triumphalis: qui turbine & tem-
Procella pestatis uehementia decidēs in proximum sepulchrum fecit omē mortis ipsi principi. Vi procellae: repentini
Prester. flatus si late siccam ruperint nubem procellam gignunt. quae uocatur a graecis ecnephias. Apuleius in cosmogra
Procellosus phia ait procellam fieri quae a graecis prester dicitur: cum maiore ui torti sunt spiritus explosi de hiatibus terrae. Plinius. in. xviii. refert tempestatū nomine grandines & procellas intelligi: & haec ab horridis syderibus exire uelut ab arcturo orione hoedis a procella procellosus inclinatur. Arbor euersa surrexerat. cupressuꝫ significat: quae conspicua altitudine cum repente procidisset: postera die eodem uestigio resurrexit procera & late uirescens; quae sicut Vespasiano admodum iuueni claritudinem imperiumque portenderat; ita nunc iterum corruens infortunium ruinamq Domitiano denunciauit.

Prænestina fortuna: prænestæ: quæ ciuitas est latii fortuna religiose colebatur: ex quo carneadem clitomachus scribit dicere solitum nusq̄ se fortunatiorem: quam præneste uidisse fortunam. de inuentione sortiū prænestinarum scribit Cicero in secundo de diuinatione: hinc Silius: sacrisq; dicatum fortunæ præneste iugis: sensus est: cum Domitianus per totum imperii sui tempus accepisset sortes a fortuna prænestina foelicitatem significantes extremo anno sortem tristissimam accepit qua mentio sanguinis futuri continebatur. Fortuna prænestæ furtunata.

M. AN. Receptia cathenis corū scilꝫ qui cām ex uinculis & cathenis dicebant ne qd illi in se moliri possent

pręnestina fortuna toto imperii spacio annum nouum lætā eandemq; semper sortē dare assueta: extremo tristissimā reddidit: nec sine sanguinis mētione. Mineruā quam superstitiose colebat: somniauit excedere sacrario: negantemq; ultra se tueri eū posse: q̄ exarmata esset a Ioue. Nulla tñ re pinde motus est quā respōso casuq; Ascletarionis mathematici. Hūc delatū nec inficiantē iactasse se q̄ prouidisset ex arte: sciscitatus est quis ipm maneret exitus: & affirmantē fore ut breui laceraretur a canibus: interfici quidem sine mora: Sed ad coarguendā temeritatem artis sepeliri quoq; accuratissime imperauit: quod cum fieret euenit: ut repentina tempestate deiecto funere semiustum cadauer discerperent canes: idq; ei cœnanti a Mimmo Latino: qui præteriens forte animaduerterat: inter cæteras diei fabulas referretur.

De quibusdam signis mortis eius & gestis & de ipsa morte.

PRidie quā periret: quum oblatos tuberes seruari iussisset in crastinum: adiecit si modo uti licuerit: & conuersus ad proximos affirmauit fore: ut sequenti die

Ne bono quidē exemplo. quasi. d. ne patrono quidē iubente. A libellis; ac si a manu si a pedibus dixisset. Manu ei. epaphroditi. Cōtemptissimæ. despectissimæ. Extemuissima suspitione: q̄ ea fuerit non dicit sꝫ forte quia Domicilla sororis eius filia christianū nomē receperat & ob id a te relegata alienati a primo in Domitianū studio patris suspitionē iniecerat. Tantū non in ipso cōsulatu. q. d. statim quod cōsulatu abiit. Feriat iupiter. Statuæ triumphales ipsius Domitiani. Arbor cupressus i qua factum diximus prodigium in auito Vespasiani agro.

PHI. Annum nouum: Ouidius. Dic age frigoribus quare nouus incipit annus: scribit Seneca se anno nouo auspicari solitū legere scribere dicere aliquid: ut ita totus annus foeliciter iret. Annus nouus. Quā superstitiose colebat; Quintilianus numen Mineruæ familiare Domitiano fuisse: referentante dictuꝫ est ex auctoritate Philostrati quēadmodū filius palladis Domitianus dicebatur: unñ Martialis assentās Domitiano sic lusit: pallada prætereo res agit illa tuas. Sacrario: in quo ab ipo religiose colebatur. Exarmata: despoliata armis: quibus eum hactenus tutata fuisset: arma aūt palladi hæc assignāt: clypeum & acutæ cuspidis hastā. Dant Galeā capiti; defenditur ægide pectus: Martianus clypeū hinc palladi datū ait: sapiētia quod regat orbē uel rationis opē qđ spumea prœlia poscāt hasta etiā uibrans penetrabile monstrat acumē: dantur etiā fulmia Mineruæ: Lampridius exarmatas feras uocat feritate posita p mansuetarios māsuefactas; quæ & cicures a Lucuлētia scriptoribus noiantur. Perinde: tantum. Filius palladis. Arma palladis Cur clypeus palladi.

Quam: quātū. Delatū; a delatore noiatum accusatumq;. Nec inficiantē; nec negantē; inficiari enim & ire inficias negare est: unde & status inficialis ab oratoribus dictus: quo reus utitur per inficiationē: fortissima enī tuēdi se ratio est: si quod obiicitr ut inquit Quintilianus negari pōt. Iactasse: p quēdā quasi gloriationē uulgo ostētasse predicasseq; est enī iactantia libido gloriādi. Ex arte: syderali & astrologica disciplina. Sciscitatus: interrogauit Domitianus. Quis ipm maneret exitus: quo gn̄e mortis esset ipse mathematicus interiturus. Affirmantē: mathematicū. Interfici: scilꝫ imperauit. Ad coarguendā temeritatē: ad refellēda p̄scita ascletarionis ueniendāq; artē mathematicorū: perinde ac temerariā & uanidicā. Accuratissime: ne a canibus effodi lacerariq; uel mortuus posset. Delecto funere: proiecto cadauere mathematici quod efferebatur: alias funus pro exequiis accipitur. Semiustū: ex more Romano cadauera cremabant: mathematici cadauer ex tempestate relictū semiustulatū & semicōbustū a canibus discerptū fuit: & ita ueridicus fuit astrologus. Ei cœnanti; Domitiano. Inficiari Inficialis status Iactantia.

A mimmo latino; latini: mimmi: qui tēporibus Domitiani floruit: meminerūt poetæ & iprimis Martialis; cū ait ad Domitianū: qua tymelen spectas derisorēq; latinū: ista frōte precor carmina nr̄a legas: apud eundē extat epithaphiū latini mimi: in quo sic ipse loquit̄ dulce decus scenæ ludorū fama latinus: ille ego sum plausus delitiæq; tuæ. Idem alibi inquit: os tibi præcisum est q̄to nō ipse latinus uilia pāniculi percutit ora sono. Inter cæteras fabulas: fabulares narrationes: qbus uti solebat ad principē hilarandū: ex ritu scœnicorū & more scurrarū; tales enī delitiis principū sunt deputati. Animaduerterat: scilicet cadauer mimmus latinus a canibus discerpi. Oblatos tuberes plinius in. xv. tuberes eē ait mala peregrina: quæ ex Aphrica Sextus Papinius attulit in Italiam: tuberū duo genera alterum candidū alterum a calore sericū dictū: tuberes cironeo inferunt̄ mense ianuario potissimo: ut auctor est Palladius: qui alibi scribit tuberes seri & inseri februario mēse. Martialis Tuberes Africanos tanq̄ generosiores celebrat illo disticho. Non tibi de lybicis Tuberes & Apirina ramis de nostrēanis sꝫ damus arboribus. Latinus mimmus Tuberes

M. AN. Annum nouum: ineuntem annum. Exarmata: armis exuta; quibus ad id tempus eum tutata esset. Perinde: tantum. Commotus: exterritus. Casu: exitu. Delatum accusatum: ac productū ad principem. Iactasse: palam ac sæpius dixisse. Sciscitatus: percunctatus Domitianus. Ipsum: Ascletarionem.

Mimo latino: de eo Iuuenalis & a trepido timele submissa latino. Mar. Qua timelen spectas derisoremq; latinum. Inter fabulas diei; inter cætera quæ risu aut memoratu digna eo die occurrerant.

Tuberes: Marti. Non tibi de lybicis tuberes & apyrina ramis: De momentanis sed damus arboribus: & rursus lecta sub urbanis mittunt apyrina ramis. Et uernæ tuberes quid tibi cum lybicis. foe. genere protulit: quum Tranquillus oblatos tuberes dixerit: de rōne fructus. Pli. plura. Ad capricorni caudam est aquarius ut Ruffi auieni carmen ex primo arati phœnomenō testatur ipse dehinc longos insignis aquarius artus Astat ad hirsuti caudā pulcher capricorni: Aratus eum Troili: & calliroes filium fuisse a quibusdam existimatum credit ganimedem dicos Nigidius hydrochoon siue aquarium deucalionem credidit Higinius ab ege sinace non a Nigidio: Deucalionem ait aquarium existimatū qui diluuio super fuit alii Aristeū putarunt Apollinis & cyrenes filiū Higinius cuius pxime memini Eubolus ait eum cecropem putasse: idq; signū sinistrā manū ad capricorni tergū porrigere dextrā ad iubā pegasi pedes i hyemali circulo fixos habere figurat stellis. xiiii.

luna se in aquario cruentaret: factumq; aliquod existeret: de quo loquerentur homines per terrarum orbem. At circa mediā noctem ita est exterritus: ut ex strato psiliret dehinc mane aruspicē ex germania missum qui consultus de fulgure mutationē rerū pdixerat audiit condēnauitq; ac dū exulceratas in fronte uerrucā uehemētius scalpit, pfluente sanguine: utinam inquit hactenus. Tunc horas requirenti p quinta quam metuebat: sexta ex industria nūciata est. His uelut trāsacto iam periculo lœtū festinantēq; ad corporis curā Parthenius cubiculo prepositus cōuertit: nuncians esse q magum nescio quid afferret: nec differendū. Itaq; summotis omnibus in cubiculum se recepit: atq; ibi occisus est.

De modo cœdis & mortis: ac de funere eiusdem.

DE insidiarum cœdisq; genere hæc fere diuulgata sunt Constantibus cōspiratis quando & quomodo. idest lauantē ne an cœnantem aggrederentur. Stephanus Domicillæ procurator: & tunc interceptarū pecuniarū reus consiliū operāq; obtulit: ac sinisteriore brachio uelut ægro

PHI. Luna se in aquario cruentaret: aquarius unū est signū ex. xii. signis zodiaci: q ita figurat ut aquam i fundere uideat: unde complures Ganimedem esse dixerunt: quez iuppiter deorū ministrum pocillatoremq; in cœlo fecisse existimatur; auctor Higinius. Saturnus ut astrologi tradūt & memorat Iulius firmicus in. ii. matheseos habet domiciliū in aquario & capricorno. Aquarius masculinum est domiciliū: capricornus fœmininum: igitur cum aquarius sit signū humecum & imbricū dixit Domitianus lunam se i aquario cruentaturā: quia nō aqua: sed cruor effunderet: & hoc predixit psagiens mortē suā futurā sanguinariā: quo tempore luna erat in aquario quē græci hydrochoō uocāt unde a Catullo dictū est: pximus hydrochoi fulgeret oarion. germanicus quoq; in arato ait: infimus hydrochoos sed qua uestigia figit: sunt aliæ stellæ: crura & tibiæ sunt sub aquario ut docet maternus: ex quo cecinit mālius: crurum fundentis aquari arbitrium est: est in cœlo alter aquarius q dr minor aquarius. Strato prosiliret: ex lecto ueluti terriculamento quodā perculsus repente consurgeret. Mane: hora matutina. Consultus de fulgure tradit Seneca fulmina significantia esse futurorum: summā. n. esse eim fulminū iudicant quia quicqd alia portendunt interuentu fulminis tollitur: quicqd ab hoc portēditur fixum est; nec alterius ostenti significatione minuitur; cecinna ait quædam fulgura uocari pestifera: quæ mortem exiliumq; portendunt quod genus fulminis nunc signare uidetur Tranquillus: mortem enim Domitiano portendit; quod cum ab aruspice ex disciplina ethrusca predictum fuisset: illum Domitianus auditum condēnauit. Verrucam scalpit: uerruca tuberculum est caroq; dura & callosa; uulgo uernacula lingua portus uocatur: de qua ait Q uintus serenus; interdum existit turpi uerruca papilla hinc fabius ille qui contando restituit rem uerrucosus dictus est. Plini. herbam uerrucariam a latinis appellari tradit quæ uerrucas tollit. Mar. Cato uerrucā appellat locum editum asperumq;. Vtinam inqt hacte. s. pfluat sanguis neq; maius fiat in me sanguinis pfluuium: uerebat enī ne sanguis ex corpore suo p uulnera ingesta abundanter effusus pflueret. Requirenti: Domitiano. Quā metue. pdictam a chaldeis. Ex indu. ex cōposito: cū cōiurati scirent quintam horam a Domitiano obseruari. Transacto iam pi. qd ipsi iminere chaldæi predixerant. Ad cor. cu. curat corpus & lauacro & exoneratione uentris & maxime cibo. Virgi. & corpora curant: Liui. curati cibo corpora quieti dant. Idem a Sexta ad decimā diei horam coactis militibus corpora curare somnoq; operam dare. Parthenius: scrib. Sextus Aure. coniurasse plerosq; in Domitianum impulsoribus parthenio pcurante cubiculū & Stephano: de hoc parthenio ait Mar. tanq̄ cubiculario Domitiani Musæ parthenium rogate uestrum admittat timidam breuemq; chartā intra limin sanctioris aulæ nostri temporatu iouis sereni; hic neruam confirmauit in capescendo imperio trepidantē adeo ut colore mutato uerbis amissis uix psisteret: cū rumor ortus esset domitianū uiuere. Conuertit: natura cōparatum est; quotiensciīq; quis nūciat aliquid magni: ut statim conuertamur cognoscendi causa: & a pposito abducamur. Sic Domitianus a parthenio conuersus est a destinata corporis cura. Nec differendu; quod minime esset pcrastinādum. In cubiculum. cui prepositus erat parthenius conscius coniurationis. Lauantem. s. Domitianum.

M. AN. In aquario cœlesti signo qd cœdis: qua secuta est omē fuisse uideri pōt. Missum: sub custodia; qa mutationē rerū pdixisset. Audiit: eam dicentē. Verrucā: cutis portiūculas in callū contractā. Qu. Serenus: Et rupta imēsos fundit uerruca cruores ueteres & p scopulo quodā; abruptoq; saxo uerrucam posuere.

PHI. Domicillæ procurator. Flauia Domicilla Flauii clemētis ex sorore neptis in insulā pontiam a Domitiano relegata est; quia se christianam esse testata est; auctor Eusebius. Interceptarum pecuniarum reus accusatus q pecunias ex officio procuratorio intercepisset. Sextus Aurelius ait: coniuratos a Stephano compulsos spectante supplicium ob fraudem interceptæ pecuniæ. Operamq; ad domitianum. s. occidendum.

Aquarius
Signum himbricu3
Hydrochoos
Aquarius minor.
Vis fulminis
Fulmina pestifera
Verruca
Verrucosus fabius
Verrucaria
Ex sorore neptis
Domicilla christiana

Lanis fasciisq; obuoluto: Stephanus fraudulenter & astute brachium sinistrum obuoluerat lanis & fasciis:ut omnes crederent ægrum esse:cum id ipse cōmentus foret ad occultandum inter fascias gladium:quo Domitianū confodere meditabatur. **Dolum interiecit:**ut pro quinta sextam nunciaret. **Conspirationis indicium:** tanq̄ indicare uellet eos qui cōspirauerant in Domitianum. Index proprie is est:q facinoris:cuius ipse est conscius:late= Index
bras indicat:impunitate poposita:unde & indicium dictum. quod alio nomine uocatur indicina. Apuleius ob in Indicina
dicinæ præmium occupasse:domino tamen suo restituturum.

lanis fasciisq; per aliquot dies ad auertandam suspitioné obuoluto ad ipam horam dolum interiecit ꝓfessusq; conspirationis indiciū & ob hoc admissus:legenti traditū a se libelluz & attonito suffodit inguina:Saucium ac repugnantem adorti Clodius Cornicularius:&Maximus Parthenii Libertus:& Saturius decurio cubiculariorū:& quidam e gladiatorio ludo uulneribus septem contrucidauerūt. Puer qui curæ lariū cubiculi ex cōsuetudine assistēs interfuit cædi: hoc amplius narrabat:se iussum a Domitia.ad primū statim uulnus pugioné puluino subditū porrigere: ac ministros uocare:neq; ad caput qcq̄ excepto capulo:& ꝑterea oia clausa reppisse atq; illū interi arrepto: deductoq; ad terrā Stephano colluctatū diu modo ferrū extorq̄re: mō q̄q̄ laniatis digitis oculos effodere

Admissus:intra cubiculum receptus:ob hoc dixit scite & uere Plinius in panegyrico loquens de Domitiano:ille tamē quibus sibi parietibus: & muris salutem suam tueri uidebat:dolum secuz & insidias & ultorē scelerum deum inclusit.Dimouit perfregitq; custodias poena angustosq; ꝑ aditus; & obstructos non secus ac per apertas fores & inuitantia limina irrupit: longeq; tunc illi diuinitas sua:longe arcana illa cubicula sæuiq; secessus:in quos timore & superbia & odio hominum agebatur.

Legenti: Domitiano. **Attonito** stupefacto ob ea quæ libello illo continebantur. **Suffodit inguina:** hoc tempore apparuit in cœlo tale prodigium;corona quædā Iridi similis solem circundedit;quæ lumē eius ad radios obscurabat:putabant omnes tali signo nouitatem rerum aliquam portendi: portendebat autem domitianū a Stephano esse iugulandum cuius nomen figuram illius uisi in cœlo portenti significabat:nā corona græce Ste= Corona
phanos uocatur:is cum tyrannū interficere decreuisset breuem gladiolum in sinistro brachio occultans manum Stephanos
tanq̄ fractam multis fasciis circunligauit; inde Domitiano obuiam procedens; opus est mihi inquit o rex secreto; Opus est
audies enim ex me res nouas atq; incredibiles:cumq; tyrannus colloquium non abnueret:tunc Stephanus non est secreto
inquit mortuus ut arbitraris inimicissimus tibi Flauius Clemens:sed uiuit adhuc:egoq; id optime scio:& ipse est Stephanus
qui nunc aduersus te irruit. Clamantis autem Domitiani & ob ea quæ audierat perturbati; Stephanus ab alligato ꝑcutit do=
brachio gladium educens:femur inguinaq; suffodit:uulnere quidem ad subitam mortem afferendam non suffici= mitianum.
enti; sed nullis medicamentis sanabili:& quod per cruciatus cum lentitudine illum conficeret: dum hæc Romæ Mirum de
agerentur id horæ Apollonius Tyaneus Ephesi in ludo disputabat:qui cuncta ante oculos ueluti posita conspici= Apollonio,
ens:primo quidem pauore perculsus uocem demisit:mox penitus conticuit toruis oculis in terram aspiciens:de= Percute ty=
inde tres quattuor ue passus ꝓgrediens exclamauit:percute percute tyrannū:tanq̄ res ipsa ante ipsius oculos præ rannum
sentis obuersaretur:stupētibus ad hæc ephesiis subsistens Appollonius:cōfidit inquit o uiri:nāq; tyrānus hoc ꝑpo
tēporis momēto occisus est:quo me conticentē uidistis:ego pro his quæ uidi deos adoratuz ꝓficiscor paulo post tabellarii festinantes superuenere qui omnia prout Apollonius preuiderat de morte Domitiani facta esse affirmauerunt. **Cornicularius:** cornicularium nomen esse ordinis in militia sicut cōmentariensem & accensum docet Cornicula
Pedianus Asconius:perinde ac cornicularius a Corniculo sic inclinetur:ut a cornu Cornicēnam qui corniculo mi rius.
litabat is cornicularius dicebatur. Iulius Firmicus in tertio matheseos:cunt cornicularii cōmentarienses aut claui Cornicula.
cularii:refert Liuius in.x.Papirium cōsulē equites oēs ob insignem in bellis operam donasse corniculis armillisq;
argenteis tanq̄ cornicula sint inter donatica ornamenta militaria. Suetonius in libello de grāmaticis ait: orbilium
corniculo meruisse:nimirum intelligi uolens eum fuisse cornicularium. **Decurio:**præfectus & princeps:sicut ei Decurio cu
decurio equitum dicitur:q præest equitibus:sic decurio cubiculariorum nuncupatur qui præest cubiculariis:ha= bicularios
betq; primatū:quos græci κατακοιμιστας uocant. Cōsimiliter ab Amiano Marcellino palatii decurio dictus rum decu=
est;qui prepositus erat palatio:qui est ordo dignitatis:decuriam ut docet Asconius ordinem uocamus,unde lati= rio palatii
ne dici potest decuria cubiculariorum; sicut decuria iudicum & decuria scribarum dictitatur cuius princeps & Decuriona
caput decurio nominatur. Decuriones etiam dicuntur in municipiis senatores dignitas ipsa nominatur decurio= tus
natus:ea forma qua centurionatus & optionatus. **Puer:** seruulus.

M.AN. Domicillæ procurator:Flauiæ domicillæ Flauii clementis consulis de quo supra ex sorore neptis ipsius. principis amitinæ; quam christiano nomine recepto Domitianus ut Brutius tradidit in pontiā insulam relegauit. **Pecuniarum reus** a quo interceptæ pecuniæ repetebantur. **Indicium.** q. compertum haberet qui in domitiani ipsum conspirassent: hocq; pretextu a Parthenio in cubiculum accersitum intellige.

Attonito:uano potius q̄ quod uere instabat periculo intento. **Suffodit:** Stephanus. **Saturius decu.** qui cubiculariorum turmæ preerat: de ratione nominis preter Festum & pedianum Laurentius Vallensis in elegantiarum libris plura.

PHI. Curæ larium cubiculi:significat puerum fuisse custodē lararii:ubi lares colūtur:de quo suo loco sa= Pugio sub
tis multa. **Puluino pugionem subditum:**in hoc Domitianus Alexandrum magnum mutabatur: qui puluino ditus pul=
Pugionem:una cū poemate Homerico subdere solebat. **Quicq̄.** s. repperisse. **Capulo:**mō pugionis manu= uino
brio:alias feretro quo cadauera efferunt. **Deducto ad terrā Stephano:**erat inquit Philostratus corpore robusto Capulus

conatū. Occisus est. xiiii. kalen. Octobris anno ætatis. xly. imperii. xv. Cadauer eius populari sandapila p uespillones exportatū Philix nutrix in suburbano suo latina uia funerauit: sed reliquias templo Flauiæ gentis clam intulit: cineribusq; Iuliæ filiæ Titi quā & ipsa educauerat commiscuit.

De statura corporis & mēbrorū eius ac gestis.

STatura fuit pcera: uultu modesto ruborisq; pleno: grandibus oculis: uerū acie hebetiore: preterea pulcher ac decēs maxime in iuuēta: & qdem toto corpore exceptis pedibus: quorū digitos strictiores habebat: postea Caluitio quoq; deformis: & obesitate uētris & crurū gracilitate: quæ tamen ei ualetudine longa remacruerāt. Cōmendari se uerecūdia oris adeo sentiebat: ut apud senatū sic quōdam iactauerit: usq; adhuc certe animū meū pbastis & uultū Caluitio ita offendebat: ut i cōtumeliā suā traheret: si cui alii ioco uel iurgio obiectaret: q̄uis libello quē de cura capillorū ad amicum edidit: etiam illum simul seq; consolans inseruerit ουχωρασ καγω καλοστε μεγαστε. Eadem te manent mecū

Eruere oculos stephano nititur — Domitianus: qui primo uulnere nequaquā deiectus apprehendit Stephanū: eiq; sup incūbens eruere oculos uite-
batur: facieq; aureo calice pertundens: pallada ut sibi suppetias ferret inuocabat: quē cramorem audiuerunt: quidē
corporis custodes: sed frustra accurrerūt: cum iam poene exanimatus esset. Conatum. s. Domitianum & repete
uerbum illud: narrabat puer. Populari sandapila: Eutropius & Orosius idem tradiderunt pariter scribentes
cadauer Domitiani populari sandapila per uespillones exportatum: atq; ignominiose sepultum esse Sextus Aure-
lius ait senatum decreuisse: ut gladiatoris more funus efferretur: sandapilam autem: ut inquit Fulgentius placia-
des dici uoluerunt feretrum mortuo-
rum. idest loculum quo non corpora
nobilium: sed quo plebeiorū atq; dā-
natorum cadauera portabantur: sicut
Stesimbrotus testatur de morte Poly
cratis samiorū tyranni scribēs. postea
Sandapila — q̄ de cruce depositus sandapila etiam
Sandapilarii. — deportatus est. A sandapila sandapila
rii dicti sepultores cadauerū portito-
resq; sandapilarū. Sidonius Apollina
ris hanc non uespillonū sandapilario
rūq; ministeria ominosa tumulauere:
si a uenere defluens luna feratur ad Sa
turnum faciet pollinctores: qui sepe-
liendorū hominū curam suscipiunt:
ut inqt Iulius firmicus in quarto. pol
Pollinctores — linctores autem dicti sunt: qui funera
morientia curant: quasi pollutorum
Pollinctū — unctores. idest cadauerum curatores.
Pollincere — Vnde pollinctum funus dictū a pol-
uespillones — linctoribus unctum pollincere ē cura
re ungereq; cadauera. Plautus: sicut
pollinctor dixit qui eum pollinxerat.
Per uespillones: uespillones dicti
sunt baiuli portitoresq; cadauerum a uespertino tempore nuncupati: quo cadauera efferebant: unde & funera a fu-
Latina uia. — nalibus dici autumat Donatus: quia noctu efferebantur ob sacrorum celebrationem diurnam. Demetrius quoque
auctore Marco Tullio ante lucem iussit efferri cadauera. Via latina: inter uiam appiam & ualeriam latina me-
dia est: quæ ad Cassinum oppidū appiæ cōiungitur: ut scribit Strabo in quinto. in uia latina sepeliebantur cadaue
ra: illicq; monumenta uisebantur: ex quo est illud satyrographi: cliuosæ ueheris dum per monumenta latinæ. Itē
Funerarii — quorum flaminia tegitur cinis atq; latina. Reliquias: cineria cremati cadaueris. Funerauit: non tam sepeli-
uit q̄ cremauit funerarios hoc est funerū curatores facit in tertio ab horoscopo loco Mercurius cum Saturno cō
stitutus: ut refert Iulius Firmicus: scribit iurisconsultus eum qui funerauit persequi posse quod impendit: ne quis
de alieno funeretur. Sextus Aurelius ait senatum decreuisse: ut gladiatoria more funus Domitiani efferret. Tem
plo flauiæ: quod a Domitiano extructū fuisse ante dictū est. Iuliæ filiæ Titi: quam Domitianus amauerat ince
stoq; polluerat. Ruborisq; pleno: Cor. Taci de Domitiano loquens ait: cum denotādis tot hominū palloribus
sufficeret saeuus ille uultus & rubor: a quo se contra pudorem muniebat. Plinius quoq; in panegyrico sic describit
Facies Domitiani — faciem Domitiani: superbia in fronte: ira in oculis: fœmineus pallor in corpore: in ore impudētia multo rubore suf
fusa. Grandibus oculis: oculi magni si nitentes & perlucidi sunt: iustum prudentēq; significant: quales So
Oculi magni. — cratis oculi fuisse produnt: quem Apollo sapientissimū iudicauit. Hebetiore: languidiore & infirmiore. Cal
Caluus — uitio deformis. hinc dixit Ausonius frater: quē caluum dixit sua roma Neronem: hinc a Iuuenale scriptū est: & cal-
Obesus — uo seruiret roma Neroni. Obesitate: pinguitudine: alias gracilitate: obesus enim modo ppingui atq; uberi dici-
tur a Neuio pro exili atq; gracilento usurpatū uentrosum fuisse Domitianum significat.

M. HN. Curæ larium: qui laribus domestici cultus causa assistebat. Capulo: pugionis. Clausa: ne ad
ministros exire posset. Stephano: qui pimas sibi cædis partes desumpserat. Conatum: Domitianum San
dapila: loculo quo plebeiorum: ac damnatorum corpora efferebantur. Vespillones: qui cadauera sepelie-
bant a uespere dicti qua hora cadauera efferri consueuere. Marti. Qui fuerat medicus: nunc est uespillo diaulus:
Quod uespillo facit fecerat: & medicus. Funerauit: cremauit. Aciæ: uisu. Hebetiores: minus acute. Re
strictores: idest contractiores Obesitate: pinguedine.

PHI. Remacruerant: emaciata & macilenta facta fuerant magis solito: ualetudo enim ex gracilibus fece-
rat gracillima ex macria macerrima. Verecundia oris. E contrario dixit Plini. in ore Domitiani fuisse impu-
dentiam multo rubore suffusam. Probastis & uul. propter oris uerecundiam & uultus ruborem: quo commen-
dabatur. In contu. suam tanquam in seipsum dictum foret. Obiectaretur: probro daretur caluitium obiice-
retur: e xpobaretur. Ioco uel iurgio: interdum iocantes interdum iurgantes opprobramus uitia corporis.

Ουχωρασ. uerba sunt græca a Domitiano inserta libello de cultu capillorum: que sic interpretantur: non
uides quemadmodum & ego pulcher sum & magnus. Te manent: ut quemadmodum ego Caluitio de-
formor: ita tu quoque caluescas.

Comam in adoleſcētia caneſcētē:coma ſeneſcit in adoleſcentia;qñ capilli in adoleſcēte caneſcūt ſiue p̄ caluitiū ueluti ſenio emoriūtur. Canicies aūt cōtrahit̄ ex inopia & exilitate caloris canicies tm̄ homini eſt & equis:ſed homini ſemper a priore parte capitis:rū deinde ab auerſa:auctores Ariſto. Alber. mag. & Pli. Nec gra. decore: Homerus formoſitatē decorē q̀ dixit eſſe θεονεριχυΔεα Δωρα hoc eſt dona deorū gl'oſa:ex quo Oui. cecinit:forma dei munus. & Apul. ait:formoſam & ſi ſit oppido paup tamē abūde dotatā eſſe philoſophi inter prima naturæ:in q̄bus q̄dam ſummū bonū poſuerūt in primis collocāt pulchritudinē corporis. Plato in gorgia: cantilenam

Cauſa canicici.

Formoſitas.

capillorū fata: & forti animo fero comā in adoleſcētia ſeneſcentē. Scias nec gratius q̀c quā decore:nec breuius.

De peritia in ſagittando: & impatientia laboris.

LAboris impatiēs p urbē pedibus nō temere ambulauit:in expeditiōe & agmine equo rarius: lectica aſſidue uectus eſt. Armorū nullo ſagittarū uel pcipuo ſtudio tenebatur. Centenas uarii generis feras ſæpe in albano ſeceſſu conficientē ſpectauere plerıq̀:atq̀ etiam ex induſtria ita quarūdā capita figentē: ut duobus ictib⁹ quaſi cornua effingeret. Nōnunq̄ in pueri pcul ſtantis prebētiſq̀ p ſcopulo diſpāſam dextræ manus palmā ſagittas tāta arte direxit:ut oēs per interualla digitorū innocuæ euaderent.

De facundia & ſtudio eius.

L Iberalia ſtudia in initio imperii neglexit:q̄q̄ bibliothecas incēdio abſūptas impenſiſſime reparare curaſſet:exemplaribus undiq̀ petitis: miſſiſq̀ alexandriam qui deſcriberent emendarentq̀. Nunq̄ tamē hiſtoriæ

in cōuiuiis cantari ſolitā hanc prodidit optimū eſſe bene ualere: ſecūdo loco formoſū eſſe;tertio habere diuitias nulla fraude queſitas. Nec breuius: quæ ſpectatiſſime floreant celerrime marceſcere docent floſculi;quorū uita dialis eſt:qui matutino tp̄e pulcherrimi ante ueſperā euaneſcūt: merito forma hominis flori cōparatur:eodē pene momento uireſcens & areſcens:hic celeberrima illa apd̄ eccleſiaſticos ſententia:omnis caro fœnū & oīs gloria hoīs ſicut flos fœni. M. Varro quem puerū uidiſti formoſum: hunc uides deformē in ſenecta. Apuleius ī dæmonio Socratis ſignificare uolēs nihil eē breuius decore ait:formoſus eſt expecta paulīſper & nō erit. Boetius quoq̀ in. iii. de conſo. hanc formæ fugitiuæ breuitatē his Luculētis uerbis exequitur: formæ uero nitor ut rapidus ut uelox & uernaliū florum uelocitate fugacior:& mox:ſed æſtimate q̄ uolitj nimia corporis bona dum ſciatis hoc quodcunq̀ miramini triduanæ febris igniculo poſſe diſſolui:ſunt itaq̀ uerba hæc Domitiani digna memoratu; & ex catholica ſententia depromptà; quibus aſtipulatur Seneca in Hippolyto ſcribens:anceps forma bonum mortalibus exigui donum breue temporis: ut uelox celeri pede laberis: idem poſt paulum:ut fulgor teneris qui radiat genis momento rapitur; nullaq̀ non dies formoſi ſpolium corporis abſtulit res eſt forma fugax:quis ſapiens bono confidat fragili:dum licet utere. Calphurnius in bucolico ludicro:donum forma breue eſt:nec ſe tibi commodat annis. Pedibus non temere:ob hoc dixiſſe uidetur Plini. in panegyrico:ante te principes faſtidio noſtri:& quodam æqualitatis metu uſum pedum amiſerant:illos humeri ceruiceſq̀ ſeruorū ſuper ora noſtra uehebant. In albano ſeceſſu:ubi celebrabat quot annis quinquatria Mineruæ: ſeceſſu autem albano in primis oblectabatur:& ob id dictum eſt a poeta ſatyrico:quos albanam dux magnos in arcem traxerat attonitos:& alibi;albana nudus arena Pli. quoq̀ in. iiii. epiſtolarum de Domitiano loquens ait: Reliquos pontifices non in regiam ſed in albanam uillam conuocauit. Conficientem. trucidantem inde confectores ferarum dicti. Quarundam:ferarum. Figentem:Domitianum. Quaſi cornua:ut ſagittæ infixæ capitibꝰ ferarum cornuum effigiem & poſituram repræſentarent. Pro ſcopulo:pro ſigno ſagittari: græci enim ſcopon nominant ſignant ſignum propoſitumq̀ ad quod ſagittarius iacula dirigit:quod & Hieronymus memorat libr. primo contra Pelagiū refert Vegetius in. ii. q̀ ſagitarii funditoreſue ponere ſolebant pro ſcopo hoc eſt ſigno:ſcopas ideſt fruticum uel ſtraminum faſces:ita ut ſexcentis pedibus remouerentur a ſigno:ut ſagittis uel lapidibus ex fuſtibalo deſtinatis ſignū ſæpius tāgerent. Macrobius in. i. in ſōniū Scipiōis ppoſitū uocat;quod græci σκοπον nominant. Conſimiliter apud oratores nuncupatur ſcopos:quo tēdit omnia ductus oratorius. Fortunatianus in primo rhetorices:modus eſt ductus parte orationis:ſcopos autem quod omnis efficit ductus.

Floſculi diales.

Omnis caro fœnum.

Forma fugaciſſima

Donū forma breue.

Scopom.

Scopos oratorius

M. AN. Remacruerant:macilentiora facta erant. Verecundia oris:modeſtia quadam; & amabili obrubore præſentia. In contumeliam traheret:in ſe dictum putaret. Iurgio:conuicio. ου χορεο &c. non uides qualis & ego pulcherq̀ manuſq̀. Te manet:tu quoq̀ caluus fies. In albano ſeceſſu quum albam ſecederet.

Quaſi cornua:in cornuum ſpeciem duabus a fronte ſagittis affixis.

PHI. Diſpenſam palmam:expanſam ac extentā; Sextus Aure. in hanc ſententiā:ſagittarū tā doctus fuit domitianus:ut inter patentes digitos extentæ manus uiri procul poſiti iaculà tranſuolarent. Innocuæ:ſine leſione tranſuolantes. Bibliothecas:Sextus Aure. bibliothecas incendio abſumptas petitis undiq̀ Alexādria exemplis reparauit. Miſſiſq̀ alex. Ptolomeus phila delphus alexandriæ bibliothecam fecit nobiliſſimam:in qua & diuinæ ſcripturæ uolumina:adhibitis. lxx. interpretibus repoſuit:cui prepoſitus fuit Demetrius phalerius qui interrogatus a rege:quod na3 libri in bibliotheca eſſent dixiſſe proditur:plures q̄. cc. milia:ſed breui tēpore non erunt forſan inquit pauciores q̄ngentis milibus:auctores Auguſti. & Euſebi. in. viii. preparationis euangelicæ & Ariſteas in opuſculo. de. lxx. interpretibus cōdito:preterea legimus apud Gel. fuiſſe alexandriæ nūerū librorū a ptolomeis regibus uel conquiſitū uel cōfectū ad milia ferme uoluminū. lxx. ſed ea oia bello priore alexandrino dū diripit̄ ea ciuitas a militibus forte fortuito incenſa fuiſſe. Pli. quoq̀ & Victru. meminerūt diligentiæ ptolomei circa biblio-

Bibliotheca alexādrina.

thecas cõparandas:merito itaq; Domitianus reparare uolens bibliothecas:q̃ Romæ conflagrauerant misit Alexã driam librarios ad exẽplaria describenda:pergamene quoq; bibliothecæ quas attali reges cõpararũt:sũt memoratissimæ.

Stilus dicẽdi opifex.

Aut stilo:dare operã stilo significat cõponere aliquid & condere:stilus em̃ est dicendi opifex:Domitianũ aũt nihil scripsisse uel necessario significat. Præter cõmen. & acta:dictũ est in.iii. cõmentario:Tiberiũ artes liberales studiosissime excoluisse:& oratiõe latina secutũ ẽẽ Coruinũ Messallã. Domitianus nihil aliud lectitabat nisi cõmentarios a Tiberio cõpositos. Alieno for. inge. accidit Domitiano quod Neroni contigisse memorat Tacitus:ut aliena eguerit facundia cum reliqui principes eloquẽtia & dicendi ui fuerint precellẽtes.

Sermo sit lenis

Sermonatrix.

Sermonis nõ mele. s. fuit:laus aũt non minima est uenustũ esse elegantem q; in familiari cõiq; sermõe. precipit. M. Tullius ut sermo sit lenis minimeq; pertinax:insitq; i eo lepos. Plato i sophiste: iudiciali & cõcionali pti tertiam adiecit προσομιλητικήν: quã Quinti. sermonatricẽ interpretatur:q̃ a forensi ratione disiungitur:& est accommodata priuatis disputationibus.

Dicta

Dicteria

Dictorũ notab. q̃ facete & breuiter & acute dicũtur:ea peculiari nomine dicta & dicteria appellari uoluerũt Macrob. dictum uolo hostis referre sed uicti.

Vellẽ tam formo. dictum Domitiani est haud dubie notabile in metium:

carminibusue cognoscendis operam ullam:aut stilo uel necessario dedit:preter cõmentarios & acta Tiberii Cæsaris nihil lectitabat epistolas orationesq; & edicta alieno formabat ingenio. Sermonis tamen nec in elegantis:dictorum interdum etiam notabilium: uellem inquit tam formosus esse q̃ Metius sibi uidetur & cuiusdã caput uarietate capilli subrutilum & incanũ:perfusam niuem mulso dixit.

De usu aleæ & conuiuiis eius & aliis gestis.

Conditionem principum miserrimam aiebat:quibus de coniuratione comperta non crederetur nisi occisis. Quotiẽs ocium esset alea se oblectabat: etiam profestis diebus matutinisq; horis ac lauabat de die: prandebatq; ad satietatem: ut non temere super cœnam preter martianum malũ & modicã in ampulla potiunculã sumeret.

Incanum

Nis perfusa mulso

um:qui forma & pulchritudine nullum sibi comparandum arbitrabatur sibiq; soli placebat. Sibi uidetur:non dixit q̃ formosus est sed festiuiter q̃ sibi uidetur:tanq̃ sibi omnium formosissimus Metius uideretur: cum ex alieno iudicio minime talis foret. Subrutilum:partim rutilo partim albicanti colore respersum:erat enim ex parte rutilus capillus:ex parte canescens. Incanum:canicie:albicans:Maro incanaq; menta. Perfusam niuem mulso:urbane & eleganter caput capillo rutilo & canescente uariegatum appellauit niuẽ perfusam mulso: nã cum niuis color sit albus:& mulsi rutilus:merito ad utrũq; colorem significandũ ex quadam cõmixtione confectũ:ita nominauit:nec tñ simplr hoc dictum putes:sed scito allusisse ad potionẽ mulsi & niuis:q̃ simul in conuiuio dari solebant:mixtura coloris rutili & albi facta:quod indicat Pli. cum sic ait in epistola ad Septitium Clarũ: paratæ erãt lactucæ singulæ cocleæ trinæ. oua bina. alica cum mulso & niue. Nam hanc quoq; computabis: im mo hanc imprimis:q̃ perit in ferculo.

Misera cõditio imperatorum

Conditionem pripci. miser. in rescripto. M. Antonini ad uerum mendo fit huius sententiæ:quam usurpari quoq; solitam refert ab Adriano:sic enim inquit:scis enim ipse q̃ auus tuus Adrianus dixerit misera conditio imperatorum. quibus de affectu tyrannidis nisi occisis non potest credi:eius autem exemplum ponere q̃ Domitiani:qui hoc primus dixisse fertur:maluit tyrannorũ enim etiam bona dicta non habent tantũ auctoritatis q̃rum debent hactenus. M. Antoninus

Profesti dies

Pro festis diebus:profesti dies contrarii sunt festis: unde dixit Auso. Læta nisi austeris uarientur festa profestis. Macro. in. i. satur. dies inquit festi diis dicati sunt:profesti hominibus:ob administrandam rem priuatam publicamq; concessi:Profestis diebus fasti continentur:quibus licet p̃fari pretori tria uerba solemnia:do dico addico.

Do dico addico

Aleones

Alea aleones dixere antiqui:quos nunc dicimus alcatores Catul. M. AN. Dispensam palmã:patẽtes digitos. Innocue:manu nihil offensa. (nisi impudicus & uorax & aleo. Necessario stilo qui infrequentẽ dicendi uel scribendi usum uenire solet. Nc inelegantis: sed elegantia quadam prediti. Metius sibi uidetur:hoiem sui tẽporis taxare solitũ accipias:qui sibi supra formã placeret.

In canum:canis respersum. Perfusam niuem mulso:erat enim mulsum subrutili coloris. Mar. Hæc tibi turbato canusina simillima mulso. Profestis diebus:non festis sed quibus opifices & rustici operantur.

PHI. Lauabat de die:balneare significat lotionẽ:qua Cõmodus imparor adeo oblectabat:ut per diẽ septies atq; octies in balneis lauaret. E cõtrario prisci:ut inqt Seneca in. xiii. epist. moraliũ:brachia tantũ ac crura quotidie abluebant:quæ. s. sordes opere collegerant:cæterũ toti nundinis lauabãtur:tẽpus aũt lauãdi erat: ut docet Victru. postmeridianũ.

Nundinis lauabantur

Prandium largius

Prandebat ad satietatẽ:preceptũ Aristote. est in pblematis:prandendũ esse large:cœnãdũ esse parce:maxime his q̃ rei ueneriæ operã daturi sũt:ut cruda insint q̃ cõcocta pauciora. Domitianus ueluti ex p̃scripto aristotelico saturabat in prandi:secũ tamen ex more ueterũ leuis cibus & facilis interdiu sumeret:dixit Sido. in epistolis:prandebamus breuiter copiose senatorũ ad morẽ. Non temere:nõ fere:non sine causa. Sup cœnã in cœna.

Mala appiana

Malum matianum

Martianũ malũ:malorũ plura sũt genera:q̃ cõditoribus suis æternã memoriã ppagauerũt:sicut appiana ab Appio cognominata & sceptiana ab inuentore libertino:& matiana a matio:a quo originẽ habẽt. auctor Pli. in. xv. unde matianũ malũ legendum potius q̃ martianũ arbitror:tanq̃ a Matio cognominatũ.

Ampulla

pira ampulacea.

In ampolla:uasculo uitreo:alias ampulla uasculũ est olearium:quo in balneis utebantur:de quo Apul. in floridis:hipias predicauit ampullã quoq; oleariam quã gestabat semet sibi fabricatum. Cice. in. iiii. de finibus bonorum:si ad illã uitam:quæ cum uirtute degatur:ampula aut strigilis accedat sumpturũ sapientem eam uitam potius cui hæc adiecta sit. Cum aũt ampullæ sint uascula uentrosa:& turgida:p decorã translationẽ dixit Ora. proiicit ampullas: pro eo qđ ẽ uerba turgẽtia & sufflata abiicit ac depõit:pira q̃dã a collo ãpullæ ampulacea appellari refert Pli. in. xv.

Conuiuabatur:conuiuator dicitur qui conuiuatur parat[que] conuiuiũ:conuiue uero & cõuictores dicũtur inuiti a tí ad conuiuium:scitum conuiuatorẽ appellat Liui. elegantem & nitidũ in apparatu conuiuali:apud quẽ sic loquitur Titus flaminius. Est autem res simillima cœnæ chalcidensis hospitis mei & boni & sciti conuiuatoris. Frequenter:ad numerũ:large ad opulentiam est referendũ. Pene ra. Pli. in panegyrico:Domitianũ taxare uidetur:[quod] distentus solitaria cœna spectator adnotator[que] cõuiuis suis imminebat:rursus[que] se ad clãdestinam ganeam occultum[que] luxũ referebat. Comesaretur:post cœnã cibo epulis[que] indulgeret: hoc enim comesari proprie significat unde & comesatio dicta:sup quo uerbo copiose suo loco differuimus.

Cõuiuator
Cõuictor.
Comesari

Conuiuabatur frequẽter ac large:sed pene raptim:certe nõ ultra solis occasum:nec ut postea comesaretur. Nam ad horam somnii nihil aliud [quam] secreto solus deambulabat.

De libidine & luxuria eiusdem.

LIbidinis nimiæ:assiduitatem concubitus uelut exercitationis genus clinopalẽ uocabat. erat[que] fama [quasi] concubinas ipse diuelleret: nataret[que] inter uulgatissimas meretrices. Fratris filiã adhuc uirginẽ oblatam in matrimonium sibi quum deuinctus domitiæ nuptiis pertinacissime recusasset: non multo post alii collocatam ultro corripuit: & quidem uiuo etiam tũ Tito: mox patre ac uiro orbatam ardentissime palam[que] dilexit: ut etiam causa mortis extiterit coactæ conceptum a se abigere.

De mœstitia militum & lætitia senatus in morte eius.

OCcisum eum populus indifferẽter: miles grauissime tulit statim[que] eum diuum appellare conatus: paratus & ulcisci nisi duces defuissent: [quod] quidẽ paulopost fecit expostulatis ad pœnam pertinacissime cœdis auctori=

Solus deam. Cato uticẽsis & ipse solitus erat post cœnã deambulare: peracta[que] deambulatione in cubiculũ se recipiebat:auctor Plutar. Auicen. quo[que] [prae]cipit paruã lentam[que] motionem post cœnam esse usurpandam:[quoniam] facit in stomacho cibũ quiescere mox eẽ dormiendũ. Libidinis ni. s. fuit: hæc ei uerba:est erat fuit:plerũ[que] absunt cum elegantia abs[que] detrimẽto sententiæ.

Motio
post cœnã
lenta

Clinopalẽ uoca. Sextus Aure. furẽs libidine cuius fœdũ exercitiũ græcorum lingua Clinopalẽ uocabat:significat autem clinopale palestram lecti. κλινη. enim græce lectus dicitur. Vñ υποκοριστικως clinidiõ. i. lectulus inclinatur: & græce παλη significat palestram siue luctã: Qua dictione usus est Papi. cum ait in Achille:Et liquidam nudare palen:& spargere cestus ludus erat. Sido. quo[que] sic inquit in endecasyllabo: Vnctas tyndaridis dicasse luctas: doctos quos patriis palen teranis. Item cãnas plectra iocos palen rudendem. Coram te trepidanter explicare. Domitianus exercitationẽ concubitus uocabat clinopalen:quasi palestram lecti & exercitamentum sicut a Virgi. nocturna bella eleganter dicũtur colluctationes ueneriæ & ab Apuleio militia amatoria nuncupatur. Diuelleret; uolsellis expilaret inguina concubinarum. Nataret:more Tiberii:qui sibi natanti instituit pueros inter fœmora uersari. Fratris filiã. Iuliam significat Titi filiam. quam Domitianus:ut inquit Plinius in. iiii. epistolarum non solum polluit incesto: uerum etiam occidit. Nam uidua abortu periit:hinc exiit illud Satyricum:Cũ tot abortiuis fœcundam Iulia uuluam solueret & patruo similes effunderet offas: apud Philostratum mentio fit Iuliæ:quæ neptis erat Domitiani ex filia:quam Sabino nuptam abduxit Domitianus in uxorem:interfecit[que] ipsum Sabinum: & cũ ephesii pro his nuptiis imperatoriis sacrificarent:interueniens Apolonius:o nox inquit qualis fuit Danai filiarum:cur sola fuisti.

Clinopale
Clinidion
Pale.
Fœcũdam
Iulia uuluã

Deuinctus:illaqueatus & captus. Mox patre ac uiro orbatam:cum patrem Titum & maritum amisisset.

Coactæ:casus dandi est:ut sit sensus:Domitianum causam mortis extitisse Iuliæ Titi filiæ coactæ abortum facere:nam ut inquit Plini. uidua abortu periit. Hieronymus trium criminum reas elegãter esse tradit fœminas christianas:quæ abortum meditantur & frequenter ipsæ cum abortu commoriuntur:sunt enim inquit:homicidæ sui Christi adulteræ:nec dum nati filii parricide. Cice. in orõ. pro Cluentio:[quod] & a iurisc õ. titu. de pœ. repetitũ ẽ:Milesiam [quandam] mulierẽ scri. rei capitalis esse damnatã:[quod] accepta pecunia partũ sibi ipsa medicamentis abegisset.

Dictum
Apollonii
O nox danaidũ cur
sola fuisti.
Reæ trium
criminum.

M. AN. Martianum:apud Plinium id pomi nomen non reperio. Libidinis ni. fuit. s. Clinopalem:lecti palestrã απο του κλινης lecto:και παλαιω lector. Diuelleret:pudendis partibus purgaret. Fratris filiam: Iuliam. Coactæ cõceptum a se abigere:abortum facere Iuue. Q uum tot abortiuis fœcundam Iulia uuluam solueret:& patruo similes effunderet offas.

PHI. Cõceptũ abigere:uno uerbo dicitur abortare. Iulius Firmicus in. vi. Abortabit filios geminos. A. Gel. dixit:aboriri fœtus in hic significatu:cum ait in. xi. Nituntur ut fœtus quo[que] ipsi in corpore suo concepti aboriantur. Græci εκτρωμα uocant abortiuũ:unde uinum ectromatium dictum:quod abortus facit cuius mentionem fecit Pli. in. xiiii. naturalis historiæ. Indifferenter græce αδιαφορως dicitur. Miles grauissime:quod milites grauissime tulerint Domitiani mortem testis est Sextus Aurelius:scribens milites poposcisse a Nerua ad cœdem interfectores Domitiani qui patronium uno ictu:parthenium uero amputatis prius genitalibus:& in os cõiectis iugulauere. Et quoniam militum incidit mentio transeunter summatim[que] annotandum inter signa militaria Romanorum fuisse dracones:ex quo sensu est illud Claudiani:Mansuescit uarii uento cessante dracones: hinc draconarii dicti qui gestabant draconum signa sicut aquiliferi aquilas. Signum draconis fuisse purpureum docet Amianus Marcellinus:draconariorum meminit Vegetius. Conatus. ενικως. i. singulariter dixit milies conatus:pro milites conati. Paulopost fecit. ulti sunt milites necem principis:quando per emerunt Petronium & parthenium auctores Domitiani cœdis.

Abortare
Aboriri
Vinum
ectromatiũ
Adiaphoros.
Petronio
amputata
genitalia.
Locus
claudiani
draconarii

bus. Cõtra senatus adeo lætatus est: ut repleta certatim cũria non temperaret: quin mortuum contumeliosissimo atq; acerbissimo acclamationum genere lacæraret: scalas inferri clypeosq; & imagines eius coram detrahi: & ibidem solo affigi iuberet. nouissime eradendos ubiq; titulos: abolẽdamq; omnem memoriã decerneret. Ante paucos q̃ occideretur menses Cornix in capitolio elocuta est: ἔσται πάντα καλῶς idest erunt omnia bene Nec defuit qui ostẽrum sic interpraetaretur. Nuper Tarpeio quæ sedit culmine Cornix Est bene non potuit dicere: dixit: erit. Ipsum etiam Domitianum ferunt somniasse gibbam sibi pone ceruicem auream enatam pro certoq; habuisse beatiorem post se lætioremq; portendi reip. statum. Sicut sane breui euenit abstinentia & moderatione insequentium principum.

De nobilitate comesa.
Acclamationes incõmodum.
Vnco trahatur

Contra: e contrario. Lætatus: merito senatores lætati morte Domitiani: a quo quotidie ad necem destinabãtur a quo dixit Cornelius Tacitus: obsessam curiam & clausum sanatum & factas multorum consularium cædes: ut non immerito nobilitas comesa a satyrographo dicta sit. Repleta. s. frequentissimis senatoribus. Contumeliosissimo acclamationum: signat a senatu factas in Domitianum acclamationes: quales in Commodum imperatorem occisum factæ fuerunt: acclamante senatu hosti patriæ honores detrahanẽ parricida trahatur hostis deorũ: carnifex senatus parricida hostis senatus trahaẽ: q senatũ occidit unco trahaẽ: q senatũ occidit i spoliario ponaẽ q sãguini suo nõ pepercit unco trahaẽ necator ciuiũ trahatur: id genus acclamationes factæ sunt a senatu conuitiis proscindente lacerante q; domitianũ carnificem parricidãq; senatus & bonorum. Laceraret: probris incesseret & conuitiis proscinderet. Scalas: qbus appositis imagines & clypei Domitiano psecrati detraherẽt: quæ i editiore pte curię suspẽsa uisebant: sca

Scalarũ oppugnatio
Scala
Statuæ detrahantur

larũ oppugnatio a capaneo primũ phibeẽ inuẽtaq tãta ui extinctus ẽ a thebanis ut extinctus: fulmine diceretur. Qui scalã singularitiuo numero dicit peccat: sicut qui mulsa pluratiuo: cum pluralia singulariter: singularia pluraliter efferantur. auctor Quintilianus: tamẽ ab ecclesiasticis scriptoribus scala συνκῶς usurpatur. Imagines detrahi: acclamatum est a senatu in commodum: gladiatoris & parricidæ statuæ detrahantur: scribit Plinius in panegyrico statuas incesti principis: ita enim Domitianum appellat: permixtas fuisse simulachris deorum: quæ post eius obitum illisæ solo fuerunt: uerba Plinii hæc sunt iuuabat illidere solo superbissimos uultus instare ferro: sæuire securibus: ut si singulos ictus sanguis dolorq; sequeretur. Solo affi. ad terram precipitari illidi e cõculcari. Titulos: domitiani inscriptiones ait Eusebi. in chronicis senatum decreuisse: ut omnia: quæ Domitianus statuerat: in irritum deducerentur: itaq; multos quos iniuste eiecerat de exilio reuersos esse. Decerneret: per decretum constitueret. Elius gallus: sic distinguit senatus decretum a consulto: ut decretum dicat particulam q̃dam esse senatusconsulti: tanq̃ decretum sit specialius: consultum uero generalis: annotantum est fuisse apud ueteres quoddam senatusconsultum quod Tacitum uocabant: ex eo quod talia non erant omnibus publicanda: fiebat enim senatusconsultum Tacitum ita: ut non scribæ non serui publici: nõ censuales illis actibus interessent: senatores excipiebãt senatores scribarum officia complebant: nequid forte proderetur. Auctor Iulius capitolinus in gordiania. Cornix elo. est. Pli. in. x. auctor est cornicẽ esse in auspicatæ garrulitatis. ἔσται πάντα καλῶς. non mirum si cornix hæc pauca græca uerba id temporis elocuta est: cum scribat Pli. equitem Romanum habuisse cornicem plura cõtexta uerba exprimentem & alia atq; alia crebro adiscentem: uerba autem hæc significant: erunt omnia bene.

Decretum
Senatuscõsultum
Senatuscõsultũ tacitũ
Garrula cornix.

M. AN. Indifferenter tulit: ad unum omnes lætati. Laceraret: pscinderet: ac maledictis insectaretur. Scalas gemonias: quo ut sæpe diximus damnatorum corpora abiiciebantur. Affigi: sic omnia Trãquilli exemplaria habent quæ lectio & si recipi potest ut affigi id est humi statui senatus iusserit: Eusebii tamẽ auctoritas efficit: ut affligi non affigi legendum esse contendamus: eius inquit quum de Domitiano interim loqueretur: imagines diiectæ sunt: & a populo per ignominiam publice conculcatæ. Cice. quoq; in pisonem statuam istius ingt per similem deturbant affligunt comminuunt. Locuta est: ἔσται πάντα καλῶς: erunt cuncta bene.

Gibbus
Gibba
Gibberi
Gibbosi
Gibberosi
Ne gibbosus sacrificet.
Aia gibborum foetet.
Laus insequentium principum
Imperium traiani a cornice signatum.

PHI. Tarpeio cul. fastigio capitolino. Est bene non po. cũ istud uerbum est significet presens tẽpus: cornix non potuit dicere in presentia est bene cum ea Domitiani tempora essent horroris plena & hũano pollura sanguine: unde dixit de futuro: erit bene post obitum: s. Dimitia. successuris bonis principibus. Galbam au. gibbu & gibbam masculi. genere & foemi. in eodem significatu usurpamus. dicitur & gibber. hinc homines gibberi gibbi gibbosi & gibberosi nominantur. si luna deficiens lumine a marte ad saturnum feratur faciet gibbosos. Item habentes horoscopum in. xx. parte sagittarii nascentur gibberosi: in leuitico precipitur ne gibbosus offerat panes deo: nec accedat ad ministerium eius: q ut interpretatur Grego. in pastorali: & in canonicis decre. di. unde gnquagesima explicatur tropologice signif eat gibbosus eum quem terrenæ sollicitudinis pondus deprimit: ne unq̃ ad superna respiciat: sed solis his: q̃ in infimis calcantur: curuus intendit. Aristo. in problema. auctor est gibborũ halitum esse ferme foediorem & grauεolentia aspernabilem quia. s. in talibus locus pulmoni ac commodatus conclusus deflexusq; spiritum transmittere expedite nequit sed euenit: ut spiritus interclusus uapore putrescat: sed ut a carcere ad metas transcurramus: somniũ hoc Domitiani significabat a tergo eius hoc est post ipsus obitum futuros pricipes optimos: qui ætatem auream orbi terrarum reducerent. Pone cer. post ceruicẽ. Portendi: significari. Insequentium prin. neruæ traiani atq; hodriani: de quibus Sex. Au. hæc: quid Nerua prudentius aut moderatius: quid Traiano diuinius: quid prestantius Hadriano: Eutropi: domitiano inquit exitiali tyrãno nerua successit: qui tegssimũ se & utilissimũ prebuit reip. diuina prouisione consuluit Traianum adoptando: qualis uero & q̃tus in imperio Traianus extiterit quis ignorat: cũ certatim scriptores illũ oi preconio laudis extollant: unde dixit

Sex. Au. imperiũ traiaiani adueniens denunciatũ fuisse a cornice;quæ e fastigio capitolii atticis sermõibus effata est erit bene hic adeo gloria bonitatis excelluit:ut in senatu principibus nõ aliter acclamaretur:ne scis foelicior augusto melior traiano:huic successit hadrianus ; & ipse princeps memorabilis ; cuius uitam spartianus:apud nros Dion apud græcos luculente pscribũt merito itaq; lætior status & tẽpora beatiora Romanæ reip. contigerũt post obitũ truculẽti incestiq; tyrãni:cũ sequuti principes moderatiõe abstinẽtia aliisq; uirtutibus lõge præstiterint: tpa eñ beata fiũt & aurea ex bonitate principũ:sicut tenebricosa & dira ex ĩprobitate tyrannorũ:uñ Cor. Tacitus sel'm beatissimũ uocat:quo nerua traianusq; foelicitatẽ impii fecerũt:quo circa principes si ætatẽ btissimã si scl'ʒ aureũ redire desiderãt:sint moderati;sint clemẽtes;sint benefici:& ut semel finiã:sint omni præconio bonitatis ornati.

Melior traiano.

Tẽpora aurea ex bonitate principũ

M. AN. Est bene:xũ de cornicis conatu intelligere uideanĩ ad pñtẽ tamẽ rerũ statũ poeta allusit. Gibbã au. tumorẽ carnis. Iu. gibbũ dixit:Cuperet rutile uirginia gibbũ & rursus. Strumosũ atq; utero pariter gibboq; tumentẽ

Insequẽtiũ prin. nã ut de aliis silcã nerua q illi successit:decreto patrũ post mortẽ inter deos est relatus. Traia. q proxie impauit tã ppl'aris fuit ut in ɋgratulatiõe pricipũ acclamari sit solitũ. Fœlicior Augusto:Traiano melior.

Habes Inclyte Annibal Bentiuole Annotamẽta in Cæsares. xii. Suetonii Trãquilli:quibus obscurior illius Lectio pro uirili parte per nos enodata explicatur. Superest ut qui meo fortassis nomine a legendo resilient:hi tuo nomine pellecti ad perlegendum appetenter accurant.

Tetrastica de Cæsaribus post Tranquillum. Ex ausonio.

Nerua imperator.
Proximus extincto moderatur sceptra tyranno.
Nerua senex:princeps nomine:mente parens
Nulla uiro soboles imitatur adoptio prolem
Quam legisse iuuet:quam genuisse uelit.

Traianus imperator.
Aggreditur regimen uiridi Traianus in æuo
Belli laude prior / cætera patris habens
Hic quoq; prole carens sociat sibi sorte legẽdi
Quem fateare bonum diffiteare parem.

Hadrianus imperator.
Aelius hinc subiit mediis præsignis in actis
Principia & finem fama notat grauior.
Orbus & hic sociatq; uirum documenta daturum:
Adsciti quantum præmineant genitis.

Antoninus pius imperator.
Antoninus ab hinc regimen capit ille uocatu
Consultuq; pius nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus sed lege suorum.
A patria sumpsit qui regeret patriam.

M. Antonius imperator.
Post Marco tutella datur qui scita Platonis.
Fecit ad imperium:patre pio melior.
Successore suo moriens sed principe prauo
Hoc solo patriæ quod genuit nocuit.

Commodus imperator.
Commodus insequitur pugnis masculosus harenæ
Threcidico princeps bella mouens gladio
Eliso tandem persoluens gutture poenas
Criminibus fassus matris adulterium.

Suetonius Lenis tertiæ decimæ legionis tribunus bello qd inter Vitelliũ & Othonẽ apd Bebriacũ gestũ ẽ iperatorisq; clauus Tranquillo Suetonio historico pater fuit. Qui cũ Hadriani imperatoris epi. magr eẽt apdq; Sabinã uxorẽ unius Sueuii familiarius se egisset q̃ reuerẽtia domus aulicæ postularet successorẽ meruit. Scripsit de regibus libros tres quos Lepido poemate in epitomẽ Pontiũ paulinũ redegisse memoriæ proditum est. De grãmaticis oratoribusq; duos. De uiris illustribus unum quẽ pleriq; plinii oratoris esse autumant. De genere uestium unum:reliquit & cæsarũ uitas. xii. tanta cura diligentiaq; dum minima ɋq; attigit conscriptas ut p̃repta non prebita scriptoribus facultas uideatur. Item de eodem.

C. Suetonius uisus ẽ libertate scripsisse cæsarũ uitas qua uixisse illi ferũtur nemini aut demit aut addidit quoquã nel assentationẽ cuiuspiã aut studiũ sui oia ad integritatẽ historiæ refert Mores illorũ & in impio & priuatorũ sic exprimit:ut nõ legere quis Suetonii scripta ; sed si ipsi speculo intueri sese uideaĩ uitia uirtutesq; oim citra & inuidiã & grãm aperit & quæ fortuna foris cuiq; fuerit aut domi habitus ẽ duriusculus dũ nec minima qdẽ negligit & sũt aridiora pleraq; & minutiora q̃ q nitere possint aut capere eloquẽtiæ corpus:sed tñ ẽ i gñe spo scribẽdi mĩtũ põderis:eruditio uero tãta ut seueritate orõnis grauiter castigata quẽ huic ante ponã ueterũ scriptorũ nõ uideam.

Ad Inclytum Annibalem Bentiuolum eiusdem Philippi Beroaldi. Appendix Annotamentorum.

Libuit has quoq; annotatiũculas:Inclyte Annibal bentiuole ueluti appendiculã quãdã apponere incalce cõmẽtariorum:ut animi lectorũ uniformi illa lectiõe fatigati. hoc ueluti nouo pabulo recrearenĩ:& mutatiõe reficerẽĩ solent eñ hæc legẽtibus nõ minus iucũda uideri:q̃ uiatoribus iã itinere lassescẽtibus diuerticula amena sunt : sed ne morosior sit prologus : q̃ fabula:hinc pauca quædam digna cognitu nec indigna relatu minimeq; ɋtrita exordiemur.

Quid significet illud Hieronymi ab ecclesiasticis creberrime usurpatũ de Tãtali Fonte potantem.

Caput primum.

Pleriq; oẽs eccl'iasticæ lr̃aturæ studiosi:anxie & sitienter uestigare solẽt qd significet illud Hiero. uulgatissimũ qd liminarẽ paginẽ instrumẽti ueteris introeũtibus statim obuiũ fit. ut iarchã in throno sedẽrẽ aureo & de tantali fonte potãtẽ audiret docentẽ. nugatoria nimirũ sũt:que a cõmẽtatoribus referũtur. Nos ut ɋ uirili pte iuuaremus studia studiosorũ. Ad eũdẽ fontẽ accessimus:ex quo Hie. hausit. philostrati eñ penetralia ingressi explicationẽ inuenimus huiusce inuolucri lautissimã:que talis ẽ. Apd indos sapiẽtes sũt. brachmanæ nũcupati:quorũ ɋnceps iarcas noiabatur:eo tpe:quo Apol. thyaneus discẽdi uisendiq; studio ad illos se cõtulerat:qui ẽ accedẽtẽ: cæteri q erant duodeuiginti apprensa manu salutauerũt:iarchas aũt noiatim salutauit q in excelso sedebat throno: quẽ ex ære fabrefactũ aureæ statuæ cõplusculæ exornabãt. infra iarcã sedebãt oẽs in sellis humilioribus. mos post philosphicã sermocinationẽ ostẽdit iarcas appolonio statuã tãtali subscriptiõe notatã:q̃tuor cubitorũ lõgitudinis que sibi is

Brachmanæ Iarchas

Statua tãtali cũ phiala

propināti phialē porrigebat: in quā humor distillat incorruptibilis potionis phialē mēsura nūq̄ excedētis. ex hoc tātali poculo bibere solebāt indici philosophi anteq̄ somno indulgerēt. & ita iarcas potādi pricipiū fecit ex phiala bibēs: quæ largiter cūctos saciauit iugē humorē fūdēs: nō secus ac si ex fōte scaturiret. bibit una cū philosophis appollonius: est autē amicitiæ firmādæ causa huiuscemōi cōpotatio apud indos iuuentæq ministrū eius faciunt pocillatorēq tantalū: ppterea qđ hic amicissimus māsuetissimusq erga hoies habitus ē post hāc ex phiala potionem humi sternūt corpa in lectis herbaticis hæc copiose refert Philostratus li. iii. de uita Apollonii tyaneiq etiam scribit i. xii. qcūq bibūt ex tātali phiala. pricipes piculorū cū amicis eē oportere. ex hęc enarratōe iā pspicuū fit cur dixerit Hieronymus Apolloniū puenisse ad bracmanas ut audiret iarcam illū pncipē philosophorū in throno sedētem æreo qdē sed q aureis statuis exornaret: potantēq de tātali fōte hoc ē de phiala: quā ppinabat Tātali simulachrū: ex quo mihi uidetur doctius & historiæ accōmodatius legi posse de tātali phiala: q̄ fōte: cū inter phialā & fontē sit quædā litterarū pximitas: & ob hoc lubricus error: qđ si nihil placet imutare exponens fontem p phiala ex qua liquor ueluti ex fonte scaturiēs cōtinenter fūdebatur: q a cōmētatoribus ecclesiasticis tradūt pterita sūt & a fide historica deerrantia sed ego malo hæc & id genus alia haurire ex limpido fonte: q̄ ex riuo turbulento.

Quid sit uetus puerbium. Mutuū muli scabūt: quod in codicibus Ausonii & Nonii pperā scriptū legitur.

Caput secundum.

Mutuum muli scabunt.

Apud ausoniū in epistolio puerbiū usurpat lris inuersis dictiōibusq cōfusis: qđ est mutuū mulīscabā. tu uero ita distincte legas & emēdate: mutuū muli scabūt: cuius puerbii sensus significat: tradere sibi opas mutuas & pari tepēdere. nāq mulorū mos est ut se mutuo scabāt & uicissatim defricēt. Marcus Varro librū cōposuit hoc titulo: mutuū muli scabūt: cuius testimoniū citat Nonius quāuis noniani codices mēdō indubii sint maculosi: in qbus hoc puerbiū corruptius legit: q̄ in Ausonii uoluminibus. ita eī scriptū habent: mulcū mulīscabāt: p mutuū muli scabūt: puerbii huiusce meminit sciēter & enodate symachus. cū in epistolis sic ingt mutuū scabere mulos: cui puerbio ne uideat esse cōsimis præconiū uirtutū tuarū presso dēte restrigo: itaq cū muli soleāt sese uicissim defricare & scabere: merito hoc puerbiū usurpat in cōsimili remuneratiōe. & talionis æquilibrio: quāuis a Scipione Emiliano dictū sit: iumēta qm manibus carerent alterius frictiōe indigere. Adriani quod nō lōge ab re est: locus balnearis innotuit: q plures olim senes euocari iussit. & aliū ab alio inuicē defricari: cū illi se marmoribus attererēt ad liberalitatē principis puocandam: qui seruis donauerat & sumptibus ueteranum quendam. qui se in balneis destringebat: propterea quod seruum non haberent.

Quid intelligi uoluerit Hesiodus: cum scripsit: Dimidiū esse plus toto.

Caput tertium.

Hesiodus in libro cui titulus est εργακαι ημεραι: idest opera & dies uersū hūc posuit: νηπιοι ου Δισασιν οσω πλεον ημισυ παντοσ .i. ignorāt stolidi q̄ toto sit dimidiū plus dissoluēda quæstio ē: cuius mētionem fecit Gellius li. xvii. noctiū atticarū: nec tñ reliqt explanatū: qđ Hesiodus se dicere sentiat: cū dimidiū plus toto esse dicit: qđ cōi planę sensui uideſ reluctari. Plato li. iii. de legibus planissime explicat hoc ambagiosū scribēs rectissime dictū esse ab Hesiodo dimidiū plus esse q̄ totū: qñ uidelicet totū cōprehēdere noxiū ē: dimidiū uero tēperate se habet. hinc itelligi uoluit moderatū imoderato plus esse utpote melius deteriore: docetq pricipatū moderate cōstituendū eē & ad mediocritatē redigendū. idē libro quarto de republica. laudās uitā moderatā tanquā optimā Hesiodū illud sapiēter dixisse cōmemorat dimidiū esse plusquā totū. Cōsiliter Aristoteles in quarto politicorū dimidiū esse plus toto docet: ex eo quod gubernatio tēpeata durabilior est & melior q̄ ipotens & imodica: ideoq phocilides bene optauit multa mediocribus optima. & spe mediocris esse uoluit in ciuitate. idē Aristoteles pfitetur mediocritatē & mediū esse optimū: mediocrisq fortunæ bonorū possessionē ait optimā oim esse existimandam: idē in ethicis uirtutes mediocritates esse tradit: hic illa apud græcos catholica snia. μεσοτητασ αρετασ ειναι. ex quo colligit mediū & moderatū optimū esse in uita degenda. & plusquā totū appetēdū: nō me præterit aliter ab aliis Hesiodi uersū exponi solere se hæc Platonica nobis & Aristotelica interptamēta magis pbant: cum eruditiora sint & ueriora.

Moderatū melius im moderato.

Virtutes medıocritates.

Enodatus nodus ex epła Mar. Ciceronis Ductus ex puerbio Sero sapiūt phryges.

Caput quartum.

Mar. Cicero quadā ad Trebatiū epistola sic cœpit in equo troiano scis esse in extremo. Sero sapiūt. neotherici hoc ē recētiores interpretes magis implicāt q̄ explicent sensū epistolicū: scire aūt debes uetus hoc fuisse puerbiū. sero sapiūt phryges: qđ a troianis natū ē: qui decio demū anno uelle cœperāt helenā quæq cū ea erant rapta reddere græcis: a qbus decēnali bello pressi uastati uexati fuerāt sed hæc sapiētia troianorū serotina erat & nimis tardaq: tūc demū respicere cœperāt: cū res eorū forēt deploratæ: & ægritudo irremediabilis hoc aūt puerbiū cōtinebat in extrema tragœdiæ ptextā titulus erat equus troianus: quā Liuius poeta apud latinos uetustissimus cū primis cōdidit unde a grāmaticis citātur testimonia liuii ex equo troiano huiusce puerbii mentio fit in codice festi Pōpeii integriore ex quo excepta exscriptaq sūt illa quæ uulgi manibus iugiter cōteruntur iā satis liquet opinor: cur Cicero dixerit esse in equo troiano sero sapiūt: uidelicet alludens ad puerbiū illud sero sapiunt phryges quod in extrema fabulæ clausula legebatur.

Equus troianus nomen fabule

Emaculatū uerbū ex uersū Lucilliano: inibiq enotata quædā sup accipensere Decumano.

Caput quintum.

Idem Marcus Tullius libro de finibus bonorū secūdo usurpat uersus Lucillianos in qbus ad galloniū sic loqtur Lelius Cœnasti in uita nonquā bene cū oia in ista cōsumis squilla atq accubas ære cū decumano: si lucillius reuiuisceret carmē hoc in poemate suo satyrico plane nō agnosceret sūmoueretq nō solū ut subditiciū: sed ut in uersum adulteratūq repelleret quid enim significat obsecro te accubas ære cum decumano quis lepor: qui sales quæ satyrica mordacitas: ego etiam atq etiā & sensu introspecto & uerbis syllobatim pensitatis sic censeo corrigendum: ut pro accubas ære cū decumanu meo periculo legas: acipensere cū decumano. Lelius enim est qui apđ Lucilium carpit gulam. galloni gancronis & gurgitis: qui patrimoniū helluabatur in una squilla: quod genus piscis: ē & in acipensere prægrandi: qui piscis est imprimis nobilis: quem prodigis & gulonibus nutriunt maria

De accipen sere.

de quo plinius noster libro nono naturalis historiæ. hæc refert apud antiquos pisciũ nobilissimus habitus acipẽ ser unus oim squamis ad os uersis contra aquá nando meat fuisse autẽ acipẽserẽ in honore mẽsarum pcipuo tem poribus Lelii & africani:testis est Macrobius in saturnaliũ. & Mar. Tullius memorat:q ait oblatum esse africano Scipioni acipenserẽ:qui admodũ raro capiebatur:ad quem epulandum cũ plures conuictores inuitaturus uideretur. pontius in aurem o Scipio inquit uide quid agas acipenser iste paucorum hominum est:samonicus quoq; serenus tradit hunc piscem a coronatis ministris cũ tibicine introferri solitũ in sacrum cõuiuiũ. Quinetiá Martialis signare uolẽs i magno præcio fuisse acipẽserẽ atq; inuentu rarũ sic scripsit in xeniis.

Ad palatinas acipensera mittite mensas.

Ambrosias ornent munera rara dapes.

Decumanus aũt acipenser a lucillio dictus est: quẽ intelligi uolebat pergrãdẽ & enormẽ. antiq enĩ decumana oua dici uoluerũt magna apud quos scuta quoq; decumana uocabaut:q essent amplissima: & decumani fluctus quia essent magni:ex quo apud poetas decimus fluctus p maximo & undabundo celebratissimus est:hinc decumana quoq; porta in castris dici uideť qd esset ampla & patens sicut & decumanus limes in limitatione agrorũ a magnitudine dictus putať:cuius Pli. & Columella meminerũt. cãdidus quæso lector diligẽter pẽsitet uerbũ lucilli anũ:syllabas trutineť:lřas elemẽtarias cõferat sensũ itrospiciat:pfecto correctionẽ hác urã non improbabit quá si dicere fas est:nec lucillius ipe sit iprobaturus:ut aũt in hác suiam nõ pedibus sz calamo pclius irẽ impulit ora. offellut:q galloniũ hũc cuius igluuiẽ diximus a Lelio lucillano taxari morsu satyrico lácinauit & sale pfricuit ob hũc ipm acipẽserẽ decumanũ:sic. n. scribit in sermo. galloni præconis erat acipẽsere mensa in famis.

Decumana oua

Decimus fluctus.

Perpensa diligenter emẽdataq; dictio apud Mar. Tullium in cuius in libris legitur de narthec. p Narthecio.

Caput sextum.

Idem Marcus Tullius in eodem de finibus bonorũ & malorum uolumine sic scribit iá doloris medicamenta illa epicurea tanq̃ de nartheo pmant. Tu emendatius leges & uerius de narthecio græci. n. narthecа uocant ferulam assurgentem in altitudine:humilẽ uero & depressam υποκοριστικοσ. narthecion dicũt. cuius rei mẽtio fit a Plinio. cũ autem semen ferulæ morbis quibusdẽ auxiliari dicant medici:hinc narthecion pro repositorio medicamentorũ usurpatur. etiam si fuerit ex alia materia fabrefactũ. uel quia id ligni genus accõmodatum est ad seruanda medicamenta apud Martialem in apophoretis lẽma est narthecion;cui subscribitur hoc distichon.

Narthecid

Artis ebur medicæ narthecia cernis:habebis.

Munera:quæ cuperet pactius esse sua.

Cõmentatores epigrámatarii poetæ exponũt narthetiũ p ferula:de qua iá dictũ est:aiunt q; ebur dici a poeta uel a candore eburneo uel qm in locũ Scipionis eburnei successit nartheciũ. non inficior ferulá siue narthecion baculorũ usum senectuti potissimũ pbere:qd & Pli. docet. sed hoc totũ nihil prorsus ad poetæ sensũ enucleandum q ut dicá qd sentio:omissa insectatiõe aliorũ:qd a me uitiũ longissime abest:nil aliud significare uoluit epigrámatista noie narthecii:q̃ repositoriũ siue loculamentũ medicamẽtorũ:ut exponas ebur p pyxide eburnea:qd & narthecium dr in quo medicamẽta seruant:ex hoc significatu explicatior fit & lucidior sensus tam Cic. q̃ Marcialis:q nartheciũ planæ accipiũt p arcula medicamẽtaria:sicut myrotheciũ significať theca atq; repositoriũ unguẽtorũ delicatiorũ. græci enĩ μυρον uocát unguẽtũ & θηκην thecá & loculũ ac repositoriũ. hinc dictũ est illud a Mar. Tul. quadá ad atticũ epistola p tráslationẽ decẽtissimá:meus aũt liber totũ isocratis:myrotheciũ atq; ois eius discipulorũ arculas ac nõ nihil etiá aristotelica pigmẽta cõsumpsit:sz ut ad narthecá. i. ferulá reuertamur:ea sit baccho dicata. ministri dionysiaci in mysteriis bacchicis ferulas gestabát. dicebátur q; græco uocabulo narthecophori. q̃si feruligeri. hic illd apd Platonẽ in phedone:narthecophori mlti sũt. bacchi uero pauci.

locus martialis.

Myrotheciũ quid

Narthecophori.

Correctus senecæ locus enarratusq; de psychro lutre. Caput septimũ.

Cũ mihi decretũ sit nõ minus publicæ utilitati studiosorũ psulere uelle q̃ gloriæ priuatæ respectũ habere. nõ me a pposito deterrebit humilitas rerũ imo táto magis minuta quæq; scrutabimur:quanto talia in curiosius tráşmitti solent. legimus apud Sene. usurpari uocabulũ græcũ. qd si recte legať elegátissimũ est:sed bis apud eũdẽ ppera legiť. sic enĩ in. vii. epi. scriptũ est:frigidæ cultor mitto me i mare:quõ p sicholutá decet gausapatus. idẽ i. xii. ille tátus psycolutes:q cal. Ian. euripũ salutabá. mẽdũ est hic & illic. sz in prio loco isignitũ magis. Nos utrobiq; sic emaculauimus ut illic psychrolutrá hic psychrolutres legas græco eĩ uocabulo psychrolutres dr his q frigida aq̃ corpus lauat & balneo frigido lætať. charmia massiliẽsis frigida ẽt hibernis algoribus lauari psuasit:mersit ægros in lacus. hinc illud Plinianũ ex lib. undetrigesimo. Videbamus senes cõsulares usq; in ostẽtatiõe rigẽtes: qua de re extat etiá Annei senecæ astipulatio:asserit his uerbia Pli. Senecá pbare frigida lauacra:quæ haud dubie: nõ solum doctrina pbat sz etiá exẽplo:cũ ait se fuisse psychrolutrẽ hoc est lauacri frigidi cultorẽ:q cal. Ianua. quẽadmodũ legere:scribere:dicere:aliqd:sic auspicabať in uirginẽ desilire. est aũt uirgo fons Romæ clarissimus aquæ frigentis quem Mar. Agrippa Romá pduxit quæ uirgo appellata est ex eo:qd q̃rentibus aquá militibus puella uirguncula quasdá uenas mõstrauit:ut docet frontinus libro prĩo de aquæductibus. Plinius uero libro. xxxi. nomen uirgini inditũ esse ex eo autumat:q riuum herculaneũ q iuxta est:refugere uideretur:quátum aũt martia haustu prestat. tantum uirgo tactu præcellebat. ψυχοσ græce dicitur frigus ψυχροσ frigidus λουτρον uero balneum & lauacrũ unde composita ex utraq; dictione fit psycholutres. significaturq; lauacri frigidi cultor & amator:qualem se fuisse intelligi uoluit Seneca si sinceriter legatur & probe intelligatur.

Psychrolutres qui

Virgo fõs.

Mendum occupasse codices Senecæ:in qbus p parænetica philosophia corrupte scribitur parentia p euthymia ectimia. Caput octauum.

Apud eundem pars philosophiæ:quá nos preceptiuá dicimus corrupto uocabulo græco Parentia noiať cũ parenetica dicenda sit a græco uerbo παραινεω qd significat præcipio & admoneo. inde παραινετικοσ precе

Parænetica

ptiuus & admonitorius. & παραινεσις. preceptio siue admonitio. hinc acron oratianus interpres & si nõ classi
cus nõ tñ proletarius idẽtidẽ hæc ait ode Paranetice scripta est: pro eo quod est preceptiue siue monitorie sicut ab
eodem dicit hæc erotice dicta est ꝓ amatorie. Nõ minus illud apud eundẽ emaculandũ est ex libro epistolarũ. xi.
asperomachiã auocauit pro ad speromachiã:que dictio significat pilarẽ lusionẽ:siue ludicrã pugnã sphæristaruꝫ
qua dictione Papinius quoq; usus est in epistola ad marcellum sic scribens: sed & speromachias spectamus & Pi-
laris lusio admittitur. Sidonius ait in certamie spheræ se primum fuisse signiferum:& quoniam senecæ adhuc res
agitur restituenda forma est deformatæ dictioni quæ nunc nuper in mentem uenit namq; democriti ecumia legi
tur pro eu thymia:democritus enim euthymiam probauit tanq̃ beatæ uitæ effectricem: quæ interpretatur animi
tranquillitas. cuius & Ci. meminit lib. v. de finibus bonorũ & malorũ:de qua diogenes laercius ita prodidit in ui-
euthymia. ta democriti. finem esse rectum quietumq; animi statum: quem euthymiam dicit:quæ non ut quidem male intel-
ligentes iidem sit quod uoluptas uerum secundum: quem animus magna tranquillitate constantiaq; beatus est.
dum nullo metu nulla superstitione aut alia quauis perturbatione agitatur.

Explicatũ carmen persianũ de aceruo crysippi:lõge secus: q̃ a cõmẽtatoribus & grãmaticis explicari solitũ sit

Caput Nonum.

Persius satyrographus poema suum hoc uersu cludit:depingue ubi sistã inuentus chrysippe tui finitor aceruũ
quo plane aliud significari uidet:q̃ aut cõmentatores nouerint aut in scolis uulgo prodat:nõ eni ad aceruũ uolu-
minũ:quæ innumera condidit chrysippus id referendũ esse autumo:sed ad argumẽtatiões:quas græco uocabulo
Sorites. soritas uocãt:Ci. aceruales interp̃tat:sed ut ipse ait in. ii. de diuinatiõe sicut multa uerba græcorũ sic sorites satis la-
Aceruales. tino sermõe tritus ẽ:igit chrysippus solitus erat p soritẽ argumẽtari & gradati interrogare:ex quo argumẽtario fie-
bat numerosior:& aceruus quasi qdã gradati cumulabat ꝓpositionũ & ꝓbationũ: ut ita pclusio efficeret: ad pro-
bandũ quod moliebat:ultra prescriptũ argumentationis:q̃ ex preceptione dialecticorũ tripartita est ex institutio-
ne oratorũ quinq; partita fieri potest ultra quẽ numerũ ꝓgredi nõ licet:sed sorites. i. aceruus siue acerualis chry-
sippeus in infinitũ pœne ꝓgrediebat:diffusus p multiplicationem numerorũ innumerabilẽ. cuius exẽplum extat
apud eundẽ Ciceronẽ:qui in hortensio quoq; soritas lubricos esse & periculosos tradit: & post Paulũ placet inge
chrysippo cũ gradatim interroget uerbi ca. tria pauca sint an multa:aliquanto priusq̃ ad multa ꝑueniat:mox post
multa per soritas ꝓgrediendo tractata subiungit. hæc chrysippea sunt nec ab eo quidem dissoluta: refert laercius
chrysippum libros quattuor cõdidisse de soritis:nimirum ob hunc aceruum chrysippeũ:qui longius progredie-
batur:ita ut uix concludendi modum inueniret:dixit scite & eleganter persius ex persona auari cuius cupiditates
immodicæ nullo modo finiuntur per apostropham ad chrysippum: o chrysippe saltem tu depinge modũ ultra
quem nõ progrediat aceruus diuitiarũ interminabilis: qui inuẽtus es finitor terminatorq; tui aceruiihoc est illius
argumẽti soritæ:qui q̃uis longo ordine producereturitamẽ aliquando conclusionis modo cludebatur terminaba
turq; & hic est uerus poetæ satyrici sensus hoc uerũ interpretamentũ:hic est ille aceruus chrysippeus in quo cecu-
tientes commentatores hallucinantur:de quo est astipulatio illa sidonii ex hendecasyllabo chrysippi potuisset ex
aceruo & marciani. chrysippus cumulet propriũ consumat aceruũ:qui alibi dixit:soritas cumuli accessibus agge-
rans:potest uideri Oratius in hanc quoq; aceruí chrysippei suspitionem lapsus esse cum dixit: mille talenta rotun
dentur: totidem altera porro. tertia succedant: & quæ pars quadrat aceruum illud quoq; ex secundo epistolarum
hinc opinor fluxit:dum cadat elusus ratione ruentis aceruí.

Quod sit roboris supplicium in lectionibus ueterũ scriptorum.

Caput Decimum.

Apuleius platonicus philosophus in copiosissima illa & disertissima oratione:qua crimen magiæ a se alienuꝫ
esse defendit:sic indignabundus exclamat. o mirũ cõmentũ o subtilitas digna carcere & robore merito uideri po
test ignorabile:nec indignũ explicam illud roboris. suppliciũ:scito igit robur in carcere dici locũ: quo precipitabã
Robur in carcere. tur malefici & sontes & ex eo dictũ qđ robusteis lignis sepiebatur:de hoc robore in hoc significatu accipitur locus
hic apuleianus:sicut & ille apud ualerium ex lib. vi. dictorũ factorũq; memorabiliũ:qui etiã familiares eorũ neqs
Ro. po. inimicis amicus esse uellet:de robore præcipitati sunt. Plau. quoq; ad hoc robur allusisse uideri potest:cuꝫ
ait in curgulione:ego uos ambo in robusto carcere ut pereatis.

Quam ob causam herculanea pars a Plauto dicta sit pro decuma: ibiq; quid sit pollucere & polluctum.

Caput Vndecimum.

Plautus latinæ linguæ delitiũ in comedia:cui titulus est truculẽtus ex ꝑsona getæ serui sic inqt:detraxi ptẽ her
culaneã:quo dicto significat decumã se detraxisse:nãq; ueteres herculi decimas dicauerũt:quærit Plutar. in quæ-
stionibus:cur plerique copiosi & locupletes patrimonii sui decimã herculi offerebãt:an inquit quod hercules in mõ
te palatino boum quas gerionæ abstulit decimã immolauit:an qđ Romanos ab ethruscis decimari solitos liberas
Decumæ Herculi dicatæ. uit:an illud potius quasi odiosas ciuibus & molestas nimias diuitias cõminuentes eo pacto maxime coli herculẽ
existimabãt:quẽ iccirco luxuriã coercere & cõprimere delectaret:qđ ipse paucis cõtẽtus frugaliter cõtinenterq; ui
xisset:refert Diodorus in quinto bibliothecæ herculem dictitasse eos: qui sibi iam diuo facto decimam bonorum
Sylla. dicarent beate fœliciterq; uicturos: ex quo multi decimas herculi uouerunt: posteaq; fortunatiores facti bona
Crassus. sua ad quattuor talentorum milia herculi sacrarunt: tradunt historici syllam ex uniuersis fortunis herculi de-
Lucullus. cimam sacrificantem laura populo Romano fecisse conuiuia consimiliter crassus ille Romanorum ditissimus
decimas herculi sacrarunt. decimam facultatum suarum partem herculi consecrauit epulumq; populo dedit: uiritimq; minas tres diuisit
hoc idem a Lucio lucullo factitatum est. De hac decuma herculi dicata sensisse uidetur. Mar. Tul. cum ait in se
cundo de officiis: ut hostesti nuper prandia in semittis decumæ nomine magno honori fuerunt. Quinctiam
Teren. Var. in ea satyra quæ inscribitur κεραυνου Testatur maiores solitos decimam herculi uouere:nec decem

dies intermittere:quin pollucerent;pollucere autẽ est libamenta herculi in aram porricere. idq; sacrificiũ: qđ her-
culi decuma data sit polluctum dictũ. Igitᷣ cũ decumæ fortunarũ herculi peculiariter dicatæ sint: elegãter & scite Pollucere.
dixit Plautinus seruus se detraxisse partem herculaneã ex bonis domini amotoris intelligi uolens se decumam si- Polluctũ.
bi subduxisse:in hanc sententiã nõ minus scienter q̃ festiuiter dixit columen plautinæ familiæ chrisalus in bacchi- quid.
dibus :si frugi est herculem fecit ex patre:decumam partem ei dedit.

Correctus Ouidii uersus: inibiq; nonnulla super smintheo apollinis cognomento digna memoratu.

Caput Duodecimum.

In codicibus Ouidii uolumine metamorphoseon.xii.uersus hic perperam legi & perperam enarrari solet.

Talibus intonsum compellat cynthia dictis.

Tu uero dictionẽ illam cynthia ueluti adulterinam subditiciãq; obelisco confodito. & in eius locum Sminthea
cũ asterisco substitue:accipeq; ꝑ apolline. inter cætera enĩ apollinis cognomenta:q̃ multiiuga sunt hoc quoq; cele
bre est:quo smintheus cognomiatᷣ:autumat. Macro.in.i.satur.apollinẽ sminthea dici. στιζεωνθει qa feruẽs currit
sed homeri interpretes & Strabo homericæ maiestatis illustrator ꝓdiderunt apollinẽ sminthcũ a muribus tanq̃
apollini sacris cognomiari q lingua cretensiũ σμινθιοι. appellantᷣ:mythici referũt teucris e Troia ꝓfectis datum
esse oraculũ ibi eos sedẽ posituros ubi terrigenæ eos adorirentᷣ:id circa amaxicũ dicunt cõtigisse: maximãq; agre-
stiũ muriũ multitudinẽ noctu exortã quicqd armorũ & utensiliũ ex corio inuenissent corrosisse:teucrosq; ibi mã-
sisse:heraclides põticus auctor ẽ mures ibi circa tẽpliũ apollinis habũdare & sacros existimariᷣ:simulachrũq; apol
linis ita instructũ esse:ut murẽ pedibus premat;multis in locis fuit antiqtus celebratum sminthei nomẽ. Nam iux Locus Pli-
ta amaxitum duo loca sunt:quæ sminthea uocantur. Item in larisseo agro & in pariano locus erat smintheus ap- nii.
pellatus. Itẽ apud rhodũ & lindũ:nunc ut inqt Stra.in.xiii.tẽpliũ sminthiũ uocant. Apud Pliniũ dictio mendosa
est in quinto Na.histo. Namq; pro sminthium tẽpliũ:legitur Zinitiũ templũ durat in urbe crisa fuit apollini smin
thei templũ cum statua. cuius pedi mus subiacebat:quã scopas parius fecit homerus in prima illiados rhapsodia
mentionem facit sminthei Apollinis in oratione chrysæ sacerdotis.

Consideratum pensitatumq; solerter prouerbium græcum. in noctibus Gillianis. επιτηφακημυθον.

Caput Decimumtertium.

Apud Au.gelliũ in noctibus illis lucidissimis ꝓuerbiũ græcũ mẽdose legiᷣ:sic enĩ lib.xii.scriptũ est ;ne plane
fiat græcũ illđ de uarronis snia ꝓuerbiũ. επιτηφακημυθον. i. in lente fabulã:sed si qs curiosius itrospexerit uim
sniamq; ꝓuerbii:haud dubie cognoscet talẽ sensum taleq; lectionẽ esse penitus insipidã & inuenustã qđ enĩ est in
lente fabula qs sensus ꝓuerbialis:qs atticus lepor:qđ deniq; ad ꝓpositũ gellianũ:ego existimo legendũ esse nõ μυ
θον:qđ plane fabula significatᷣ:sed μυρον. qđ unguentũ dr̃ & ita elegantia græci prouerbii elucescet. si legeris επι In lente un
τηφακημυρον. hoc est in lente unguentũ:quo plane ꝓuerbio significatᷣ haud quaq̃ unguentũ cũ lente cõgruere guentũ.
nec cõsociationẽ fieri unguẽti:qđ delicatius est:& lẽtis qđ genus est uulgatissimi leguminis: hoc ꝓuerbiũ usurpat
Mar. T. quadam ad atticum epistola decenter & salse.sic enĩ ait legati sunt. Q u. Metellus Creticus &. L. Flaccus&
τοεπιτηφακη μυρον lentulus clodiæ filius;uoluit enim symbolicos & subobscure. Mar. Tullius taxare lentu-
lum clodiæ filium:qui ita male copulandus esse uidebatur in obeunda legatione cum metello cretico &. L. flacco
uiris clarissimis:sicut lens cum unguento male consociatur : cum inter unguenti delicias & lentis uilitatem ea sit
disparilitas ac dissociatio: quæ inter amaiorem dulcedinemq; internoscitur.

Q uid significet apud eũ Gelliũ: ꝓuerbiũ alterum latinũ. Nihil cum fidibus graculo; nihil cũ Amaracino sui.

Caput. Decimumquartum.

Idem in calce operis meminit ueteris ꝓuerbii. cuius snia haud longe abest a supiore:sic enĩ ait uetus adagiũ est
Nihil cũ fidibus graculo nihil cum amaracino sui:sensus adagii siue ꝓuerbii est satis apertus & expositus quo si-
gnificatur neq; musicã graculis:auibus obstreperis & clamosis:neq; unguenta porcis immũdis & lutosis conueni
re: sed nõ de nihilo amaricinũ cõprimis dixit timeri a sue. obseruauimus apud Lucretiũ: q sues odore unguenta Amaraci-
& peculiariter fugitant odorẽ amaracini. uersus Lucretii ex lib. vi. subscripsimus ut res fiat manifestior deniq; ama nũ quid.
racinum fugitat sus & timet omne Vnguentũ:Nã setigeris subus acre uenenũ est in codicibus lucretii quis men- Sansucinũ.
dis pregnantes circũferuntur:pro amaracinũ legitur amaracum: pro sus fur: sensu confusaneo uerbisq; corruptis
est autem amaracinũ unguentũ ab amaraco herba odorata nomiatũ:diocles medicus:& sicula gens amaracũ ap
pellauere:qđ ægyptus & syria sansucũ nostri uernacula lingua maioranã uocant:hinc unguentũ cõfectũ nũcupa-
mus modo amaracinũ modo sansucinũ:Pli.in.xiii.scri.sansucinũ optimũ in cypro fuisse & mytilenis:ubi erat plu
rima sansucus. Idem ait amaracinum fuisse in insula. Co. laudatissimũ:enunciatᷣ autẽ amaracinum penultima cor
repta: contra uulgi præposteram consuetudinem producentis.

Q ui sit sensus Nasonis in eo uersu. Deprensum polypus hostem continet ex omni demissis parte flagellis:ini-
biq; de significatu acceptabulorum. Caput Decimumquintum.

Ouidius in quarto metamorphoseon sic scribit:deprensum polypus hostem.

Continet ex omni demissis parte flagellis.

Hoc uersu significatur:conchilia a polypo pisce cõplexu crinium detineri frangiq; solita:est enĩ polypus:quod Polypus.
uel mediocriter eruditis ꝑspicuum est:piscis sanguine carens:q inter mollia numeratur:cui pediculi sunt octoni:a
quorum multitudine nomen inuenit:quos Pli. modo crines modo cirros appellat:qui instar sunt capillamẽtorũ:
Oui. flagella uocat:quibus complectuntur conchilia:quorũ carne uescuntur : & ita expones hostem pro conchi-
liis:conchis siue:quas peculiariter polypi uenantᷣ; & flagellis hoc est crinibus siue cirris:ita enĩ illorũ pediculi nomi- Cirri.
nantur cõplectuntur: ut auelli nõ queant:sunt enim auidissimi concharũ: quæ ad iactum cõprimũtur precidẽtes Flagella.
brachia polyporũ: cauent ergo polypi insidianturq; conchis apertis: impositoq; lapillo in discuneatas grassant

extrahūtq; carnes. Idē pli. auctor est Polypū in aqua luctari cōplexu ad hoiem cōficiendūq; sorbere acceptabulis ac numeroso suctu detrahere: ubi acceptabula significant caliculi: qbus peculiariter prædita sunt illa piscium genera que mollia nuncupant. Itē Aristoteles lib. iiii. de aiali. tradit mollibus oibus esse binos acceptabulorum ordines ita Polypo uerorq & ipe ex numero molliū est: simplicē acceptabulorū ordinē cerni: trebius niger acceptabula caliculos: interpretari uidetur cū ait: barbas fuisse polypo clauarū modo torosas longas pedū triginta acceptabulis siue caliculis urnalibus peluiū modo. Seneca quoq; acceptabula elegāter appellat uascula illa & calculos: qbus repēte plenis repente uacuis pstigiatores fallere fauorabiliter solēt oculos cōtēplātiū: uerba Senecæ hæc sūt ex li. vi. epi. sic ista sine noxa decipiunt: quo modo pstigiatorū acceptabula & calculi: in qbus me fallacia ipsa delectat in mensuris uero & ponderibus cū acceptabuli mensura dicit: significat heminæ quartā partē. i. drachmas. xv. Pli. uolumine duo de trigesimo tradit ossa ex acceptabulis paruarū prebere usum dētifricii: ubi acceptabula appellasse uidet: quas pyxides medici recentiores & anatomici scriptores appellitant: quibus infixæ sunt coxendices: circaq; ea uertuntur ossa coxarum; sunt enim illæ concauitates Caliculis persimiles.

Acceptabula pstigiatorum.

Emaculatus Plutarchi codex: in quo pro Fabius buteo: inscite legitur bulco: ibiq; de buteonibus.

Caput Decimumsextum.

Apud Plutar. cheronensem: latinitate donatū: error est in uita Fabii maximi minutulus qdē: sed nō tamē aspernandus: sic eni habēt codices impressi: alterū dictatorē creauerūt Fabiū bulconē: tu corrige fabiū buteonē: fuit eni Romæ familia fabia buteonū cognominata ex eo: quod in ducis naui pspero auspicio quondam sedisset accipiter quē Romani buteonē appellant græci triorchen a numero testiū quasi tris testiculos habētē: cui principatū in augurüs phemonoe dedit q apollinis filia dicta est ut inquit Pli. & ut auctor est Eusebius chonographus: prima exametris uersibus futura cecinisse narrat. Ex quo nō inscienter Luca. phemonoē appellauit pythiam siue phebada quæ responsum ex oraculo apollinis delphici dedit Appio Romano. Liuius historiam fabii buteonis eloquenter explicat lib. xxiii. ab origine urbis: qui dictator creatus ut senatum legeret peracta lectione eodem die exēplo dictatura se abdicauit lictoribusq; abire iussit turbæ se immiscuit: hæc eadem a plutarcho memorantur: sed pro fabio buteone Mendum irrepsit procliuiter in fabium bulconem.

Butones. Triorchæ.

Subesse sensum occultiorem q enarratores agnouerint in illo epigrammatistæ uersiculo pastas glandenates habet secundus.

Caput Decimumseptimum.

Versiculus est apud Martialem: in quo subest obscœna quidem significatio: non tamen dissimulanter prætereunda: sic enim inquit in endecasyllabo. Pastas glande nates habet secundus.

Vbi nō pinguitudo pueri significat sicut pperā exponit interpres: sed patici effœminatiq; ipudicitia: acumen eni sensus & aculeus totus est in dictione glande: qua significat pars obscœna genitaliū uirilių de qua Cor. celsus lib. vi. de medicina: ubi uero glans cōtecta est ericulario quoq; clystere iter eā cutēq; aqua calida inserēda est. Item tubercula etiā q phymata græci uocant circa glandē oriunt. Aristote. & Galenus alter maximus philosophorū alter nobilissimus medicorū. βαλανον appellant græco uocabulo notissimo: qd significat glandē: est autē prima pars uirilis pœnis: sic eni honos auribus præfandus est: mentula uocat. Aristoteles in. i. de aialibus: ita pdidit. maris pœnis postremo thorace ppendens parte sui prima carne ppemodūq; cōstās & inequabili facie turbinata: nomen a glande pars hæc mutuata est. Igit mordax sine fine Martialis uolens intelligi puerū noie secūdū fuisse paticū & em asculatoribus ad obscœnam libidinē frequenter morigerum festiuiter simul & salse dixit eū habere nates glande pastas: tanq subactione illa prepostera concubinis ueluti cibo nates pascerent: & in hoc toto epigrāmate epigrammatisq; sensu explicando cecutit interpræs: cū sententia poetæ lasciuientis sic referenda ad delicias puerorum multiformes nequitiasq; dissimiles: & fastus amabiles: & morositatem illicibilem quæ omnia malle sese ait poeta in sodalitate puerili: q dotes dapsiles in uxoria contubernalitate.

Glans uirilitatis.

Versus lucretii explicatus de lampade cursoria & de sicyoniis calciamentis.

Caput Octauumdecimum.

Lucretius lib. ii. de rerū natura sic ait: & quasi cursores uitai lāpada tradunt: cū significare uellet mortaliū esse perpetuā successionē uicissimq; primos a secūdis: secūdos a tertiis: & ita deinceps ipelli & urgeri: est autē trāslatio sūpta a cursoribus: q ex pmethei cōsuetudine: ut docet Higius. instituerūt currere lāpadē iactātes: quā primus cursu defatigatus: secūdo itegro tradebat: cuius rei mētio quoq; fit lib. iiii. rheto. ad herēniū: ubi tradit nō illū in palestra qui tedas ardentes accepit celeriorē esse in cursu continuo q sit ille q tradit: pp terea qd defatigatus cursu integro facem tradit: in hunc sensum translatione quadā oppido q decēti dictum est a Persio.

Lāpada primus tradit secundo.

Qui prior es cur me in decursu lampada poscis.

Mar. quoq; Varro scitissime dixit in. iii. de re rustica. nō cursu lāpada tibi trado: significans puerbialiter nō tibi caedo: uel. p contrarium nō sum te superior. Herodo. lib. viii. historiarū: refert cursores persarum pnicissimos primū secūdo secūdū: tertio: & ita deinceps aliū alii mādata tradere solitos: quemadmodū inquit apud græcos fax traditur: quā uulcano p uices ferre cursores pseuerant: & qm Lucretii mentio facta est enodemus illud quoq; uelut in transcursu uocabulum: quod ab eo positum est lib. quarto de rerum natura.

Vnguenta & pulchra in pedibus sicyonia rident.

Sicyonia.

Vbi sicyonia significantur calciamenta muliebria atq; amatoria delicatioraq: & effœminatis tantum congruentia: de quibus ait lucillius.

Et pedibus læua sicyonia demit honesta.

De quibus. Mar. Tul. in primo de oratore sic refert: ut si michi calceos sicyonios attulisses: non uterer quamuis essent habiles & apti ad pedem: quia non essent uiriles: sed de lucretii locis obscurioribus alibi plura. cum eius pœmata adeo mendosa circunferantur: ut non lita multia luminibus ingenii uideri possint; sicut

Qu. Ciceroni uidebantur: sed oblita tenebris errorum praescatentibus.

Lapsum esse indiligenter interpraetem Plutarchi apophthegmaton sup λημη πειραιως. i. lippitudie pirei.

Caput undeuigesimum.

Plutarchus cheronensis: in apophthegmatis: de pericle atheniensi sic ait. εκελευσε τους αθηναιους την αιγιναν ως λημην αφαιρειν του πειραιως. interpres Plutharchi homo graecae latinaeq; linguae oppido q̄ peritus & calens: ita interpraetatur: iusserat autem athenienses eginam quasi pirei portum existimarent ac tuerentur. demiror uirum alioquin graecatiorem dedisse id interpraetamentum quod penitus contrarium est a sensu uerbisq; graeci scriptoris: quae nos ita latina fecimus: iusserat autem athenienses eginam quasi pirei lippitudinem auferre: hoc est uerum graecorum uerborum interpraetamentum: & sensus ex historia ductus: nam pericles suadere uolebat atheniensibus: ut eginam insulam delerent & e medio tollerent perinde ac lippitudinem labemq; pirei atheniensium portus: a quo. xii. milibus passuum abest. hoc aperte demonstrat idem Plutar. in uita periclis: cum ait. aeginam ueluti perei lippitudidinem delendam censuit: impressi codices mendosi sunt: in quibus pro lippitudinem legitur lippedinem: potuit fortassis interpres labi ex incuria uicinitateq; graecarum dictionum: nam apud graecos. λημην est & λημη. pronunciatu quidem non longe distantes inter se dictiones: scriptione uero & significatu multum dissidentes: λημη enim foeminino genere significat lippitudinem ocularium: scribiturq; per. η. λιμην uero masculino genere dicitur portus: & p iota scribitur. sed in codicibus Plutarchi graecis scriptum est. λημη quae est lippitudo hoc est lippitudo per. η. non λιμενα hoc est portum per iota: praeterea quis nescit. αφαιρειν apud graecos accipi pro auferre non pro tutari: plura dicere quibus hoc nostrum tuear supersedeo: ipsa enim sunt per sese satis opinos euidentia: & quod ab interpraete dicitur: & quod a nobis: quae pensitanda diiudicandaq; candidis lectoribus permitto.

Egina lippitudo pirei.

Erratum alterum eiusdem interpretis super immolatione filiorũ: quos saturno sacrificant carthaginenses.

Caput Vigesimum.

Idem Plutarchi interpres sic in latinum uertit apophtegma illud. Zelo tyrannus quo tẽpore carthaginenses ad himeram debellauit: pacem cum his acturus coegit foederibus inscriberent: fore ut etiam filii a praestandis saturno sacrificiis quiescerent haec nouissima apophthegmatis pericula: non uidetur satis fideliter sincerit erq; expressisse atq; explicasse uerba graeca Plu. quae ideo subscripsimus: ut docti dispiciant utrum laude digna sit an reprensione nostra haec curiositas: ad q̄ nos unica impellit utilitas iuuandi fouendiq; pro uirili parte studia scolasticorum uerba Plu. haec sunt ηναγκασεν εγγραψαι ταις ομολογιαις. οτι και τα τεκνα παυσονται τω κρονω καταθυοντες. idest ut nos interpretamur: coegit inscribere in foederibus: q cessarent immolare filios saturno: hoc uerba ipsa significant: hoc exposcit fides historiae carthaginensium: qui soliti erant immolare hostias humanas saturno excellentioresq; ex filiis uictimare: qui cum olim essent obsessi ab agathocle rege siculorum saturnum iratum sibi esse rati sunt: quod loco liberorum infantibus clam emptis atq; educatis sacrificassent: itaq; ut diligentius ad piaculum soluerent deumq; complacarent ducentos nobilium filios publicae immolauerũt: sicut Lactantius in primo Eusebius in quarto praeparationis euangelicae & Diodorus in. xx. bibliothecae. pdiderunt hinc Silius Italicus in quarto punicorum sic cecinit.

Saturno filii immolabantur.

Mos fuit in populis quos condidit aduena dido. Infandum dictu paruos imponere natos.
Poscere caede deos ueniam: ac flagrantibus aris.

Qui inibi subdidit filium annibalis nomine asparem fuisse forte adiudicatum huic infando sacrificio: igitur ut ad rem redeam sensumq; Plutarchi explicem: Zelo tyrannus pacem cum deuictis carthaginẽsibus fecit his cõditionibus ne in posterũ immolarent filios saturno: ut ita a sacrificio sanguinario plenoq; inhumanae crudelitatis abducerẽtur: & haec est Plutarchi sententia uera q interpraetatio quod & uerba ipsa demonstrant: si circũspectius pensitati usq; perpendãtur: cũ interpretis interpretamentũ sit deuiũ ab historiae fide & a sensus elegantia.

Inscite eundem deerrasse super interpretamento thericliorum: inibiq; consideratus perpensusq; non indiligẽter locus ex Caesaris commentariis.

Caput nouissimum.

Apud eundem Plutarchi interpretem: in apophthegmatis Romanorum: ubi de Scipione Aemiliano differitur sic scriptum legimus: cum Memmii cuiusdam tribuni militum iumenta comprendisset: quae lapideas pelues & uitrea pocula deportarent: quod interpres dixit lapideas pelues & uitrea pocula: graecus scriptor ait. ψυκτηρας διαλιθους και θηρικλεια: quae uerba graeca nequaq̄ adamussim congruunt cum latino interpretamento: neq; hoc sensisse uidetur Plutar. qui noluit significare memmium fuisse castigatum increpitumq; acriter a Scipione: q in usu castrensi haberet uasa preciosa & delicata: minimeq; disciplinae militari conuenientia: lapideae autem pelues & uasa uitrea non sunt digna castigatione censoria: cum non sint aliena a parsimonia frugalitateq; priscorum cumq; ut dicere solebat Galienus imperator: nihil sit uitro communius: quo circa ita meo periculo interpretaberis. ψυκτηρας διαλιθους και θηρικλεια. id est uasa gemmata & thericlia: διαλιθος. enim graece gemmatus dicitur thericlia uero sunt uasa potoria delicatiora a thericle artifice celeberrimo nominata de quo est illud Plinianum ex libro. xvi. celebratur & thericles nomine. calices ex therebintho solitus facere torno. de thericliis poculis utpote praeciosis sic refert phalaris in epistola ad policletum. misi ad te puri auri phialas quattuor crateres argenteos non nostri temporis artifici duos poculorum thericliorum paria decem. de thericliis mentio ab eodem pli. habita est in uita Alexandri ex hoc thericliorũ significatu existimo corrigendum esse locum apud Caesarem: in cuius. iii. ciuilis belli põpeiani cõmentario sic legitur in castris pompei uidere licuit trichilas stratas: opinor irrepsisse mendum: emendandũq; pro trichilas stratas. thericlia strata. ut sit sensus thericlia pocula quae erant praeciosa celebrataq;: uisa fuisse strata atq; iacentia passim in castris põpeianis: & si scio tri-

Thericlia uasa.

Locus Caesaris.

chilas exponi solere pro abacis mensisq; potoriis uduti habentibus tria labra & triplices margines: in quibus uasa more aulico gradatim disponi collocariq; cõsueuerũt: sed iam receptui canendũ est ne modũ excedat appendix: quæ nõ contẽta latialiter dissertasse: etiam nõ nihil atticissauit. iam pausa facienda est & animus ocio refouendus: ut mox uegetior alacriorq; resurgat ad excudenda id genus annotamenta longe uberiora: quæ succisiuis temporibus condimus mox in tempore deprõpturi. meditor enim pro uirili parte agere negocium posterorum: sucurrere hesitantibus litteratoribus prodesse scholasticis: nõ minus prouincialibus q̃ italicis: qui auditorium meũ frequẽtissimi quotidie stipant. meq; peramanter obseruant. sed cum aurium sensus sit fastidiosissimus iam uale inclyte. Hannibal Bentiuole: & quicquid est istud quantulumcũq; est boni consule: & ama praeceptorem; qui non solum te pie diligit ut alumnum: sed & reuerenter colit: ut patronum.

I. K. Lectori beneuolo. .S.

PEruenerunt iam/ lector candide/ non mala ut reor aui ad umbilicum: clarissimæ illæ duorum inq̃ doctissimorum uirorum commentariones: in Suetonium Tranquillum rerum gestarum scriptorem syncerissimum. Que quidem tanta emendatione: tanta deniq; industria nouissime in lucem prodierunt: ut nihil uel parum sit: in quo labor noster culpe obnoxius esse possit. Est tamen (quod candidum lectorem admonitum uelim) nõ nihil aliquando hallucinatum: in grecis potissimum/ ex paraphrasi. M. Antonii Sabellici/ cum ob exemplaris mendosissimam corruptionem: tum etiam grecoruz (quos sepiuscule citauit) anthorum inopia. Quod facile resarcient/ qui hæc: que nobis defuere: indepti fuerint. Cetera omnia munda: excussa: polita: & ad unguem facta/ ipse (uel si nolis) confiteberis. Mire enim hec nona editio alias oẽs hactenus impressas: & superat: & longo relinquit interuallo: quippe cum prese ferat/ nõ tam ꝙ uiuat q̃ ꝙ melli sit. Sed iam satis est. Frustra enim probam mercem laudibus oneraueris: cum uulgo quoq; iactatum sit. Vino uendibili suspensa hedera nihil opus esse. Vale.

Eiusdem Tetrastychon.

Qui fueras imo Suetõni interprete clarus
Nunc alio longe clarior/ ecce nites.
Ille tuos aperit sensus breuitate Laconum
Hic uelut effuso flumine cuncta rigat.

Registrũm huius operis.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.y.z.&.ꝓ.ꝶ.
aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk.ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ss.tt.uu.xx.yy.zz.
&&.ꝓꝓ.ꝶꝶ. aaa.bbb.ccc. Omnes sunt terni.

FINIS.

Impressum Parrhisiis/ opera cumprimis honesti uiri Magistri Ioannis Philippi: ære uero necnon impensis integerrimorum Bibliopolarum Lodouici Hornken & Godofredi Hittorpii. M.D.XII.

Accipe & hunc: Lector candide: indicē dictionum selectio
rum tanq̄ scopum rectissimū: ad quem inquirendi ani=
mi propositum certissime fixeris. Verum quia no=
bis idem usu uenire potuit quod & ceteris: qui
in hoc genere laborem suum impenderunt:
sepicule accidit. Quis eni Lynce⁹ adeo/
sempq̄ tā acutū uiderit? Spero tamen
nobis hanc ueniam/ quē & plusculi
licet uix equiore iure cōsecuti sunt/
nō incōmode dari posse. Quod
si equi iudicis mentem erga nos
susceperis: credo facile nobis
hoc grecanicū σκαρδαμυ=
κτειν cōcesseris. Benigni
nanq̄ lectoris ē minutula
queq̄/ que etiā nolēti=
bus nobis occurrūt/
equo aio/ & quod
aiūt/ susq̄ deq̄
ferre. Vale.

Parrhisiis Anno domini. 1 5 1 2

In.xii.Cæsarũ cõmẽtarios.C.Suetonii Trãquilli uocabulorũ Index.

In.xii. Cæsarũ cõmẽtarios. C. Suetonii Trãquilli uocabulorũ Index.

Finis tabule.

Hec paucula (ut fit) librariorum In curia errata obrepserunt. Fo. 334.

In Elogio nonaꝫ pro nona.
Item Anthorum pro Authorum
Item uiuat pro iuuat.
In carmine, imo pro uno.